ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ
ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΑΠΑΝΤΑ.

ܕܝܬܝܩܐ ܚܕܬܐ܀

NOVVM IESV
CHRISTI D. N.
TESTAMENTVM.

SACRORVM BIBLIORVM
TOMVS QVINTVS.

NOVISSIME DIEBVS HIS LOCVTVS EST NOBIS DEVS IN FILIO, QVEM CONSTITVIT HÆREDEM VNIVERSORVM. *Heb. i.*

AD PHILIPPVM II. POTENTISSIMVM HISPANIARVM REGEM,

GVIDONIS FABRITII BODERIANI EPISTOLA.

CVM apud doctissimos quosque viros hoc iamdiu in more positum viderim, REX potentissime, vt nullus eorum suas lucubrationes promiscuæ multitudinis iudicio, & vulgi sermonibus permittat, nisi prius eas præstantissimi & ornatissimi alicuius viri patrocinio atque tutelæ commendarit. Atque ideo cæterorum exemplo cùm mihi faciendũ statuissem, & multum diuque ipse mecum hac de re cogitassem; tandem neminem esse inter mortales existimaui, cui potius quàm Regiæ M. T. huius laboris mei protectio atque tutela committi deberet. Conuenire siquidem mihi videbatur, vt quemadmodum suprema M. T. auctoritate & munificẽtia totum opus perfectum absolutumq; est, ita etiam sub tutelari & Catholico Regiæ dignitatis tuæ nomine ab omni inuidia & obtrectatione saluum & incolume in publicam lucem prodiret. Itaque istam meam lucubrationem, licet Regia sublimitate tua indignam, tuæ tamen Maiest. pietate & humanitate fretus, sub eius inclyti nominis tutela, tanquã sub Aiacis clypeo, liberiùs & securè publicæ lucis discrimini committo. Non casu, nec leui de causa, REX præstantissime, sed diuino planè consilio factum est, vt Catholica M. T. sacrorum Bibliorum hoc tempore talem fieri editionem curauerit. Cùm enim à diuina sapientia, per quam reges regnant, & potentes decernunt iustitiam, tot regnorum ac populorum cura & gubernatio vni tuę Maiestati commissa sit, vt vix Alexandri Magni felicitas, & Cæsaris Dictatoris in nationibus domandis præclaræ res gestæ comparari possint cum iis triumphis & victoriis quæ ad Antipodas vsque sub inuictissimi Imperatoris Caroli v. patris tui, felicis augustæque memoriæ, tuæ Maiestatis signis & auspiciis reportatæ fuerunt: hoc vnum ad summam laudem, & tot tantorumque triumphorum cumulum desiderari videbatur, vt spiritalia quoque arma comparari iuberes, quibus animorum simul & corporum victoria potireris. Ex vniuersi orbis terrarum nationibus duas tantummodò gentes diuinus Spiritus in Abdiæ vaticinio cõmemorauit, quibus potissimùm vteretur ad exteras quasque nationes Austri in ordinem sub se redigendas, Gallicam scilicet & Hispanicam, vt ex sequentibus Abdiæ verbis constat,

„ וגלת החיל הזה לבני ישראל אשר כנענים עד צרפת וגלת ירושלם אשר בספרד ירשו את ערי הנגב ועלו
„ מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לײ׳ המלוכה׃

Quæ Latinè ad verbum expressa sic sonant: Et transmigratio exercitus huius filiorum Israel, qui Cananæi sunt, (hoc est, humiliati & mercimoniis addicti) vsque in „ TZARPHATH, Galliam, & trãsmigratio Ierusalem, quæ est in SEPHARAD, Hispania, „ hæreditate possidebunt ciuitates Austri. Et ascendent salutem procurantes in montem „ Tzion, ad iudicandum montem Esau, & erit Domino regnum. Quod quidem vaticinium nunc magna ex parte impletum, tum demum perfectè, & omnino impletum iri mihi mens præsagit, quando Catholicam tuam Maiestatem, & Christianissimum Galliarum Regem coniunctis animis sua consilia, suas opes, & conatus omnes ad extirpandam Turcarum & Maurorum, infestissimorum Christiani nominis hostium, perniciosissimam sectam conuertere videbimus. Faxit Deus, vt & Rex Christianissimus, prout hactenus fecit, splendori nominis sui semper in posterum respondeat, vtq;

verè Carol, quod Armenicè Potentem significat, ac verè קוראל hoc est, Inuocatorem Dei se præbeat; atq; vt Hispani & Galli simul eorum omnium, qui densissima erroris caligine, falsisque diaboli præstigiis sunt obcæcati, salutem, & à diaboli tyrannide liberationem omnibus modis procurent. Sic demum futurum est, vt & gens Hispanica in dilatandis sub Christi imperio ditionis tuæ M. finibus, suum diuinitus acceptum Hebræum nomen, & omen, magis ac magis tueatur & illustret. Est enim ספרד, quo nomine Hispania Hebraicè appellatur, idem quod ספר רד portum seu limitem extendens. Syriacè verò à nauigãdi peritia sortita est denominationem. Dicitur enim ܐܣܦܢܝܐ Hisphania, & ܣܦܢܝܐ Sphania, à Sphiná Hebraicè & Chaldaicè, vnde Syris ܣܦܝܢܬܐ Sephinthó, & Arabibus Saphinathun, quod nauim seu nauium classem notat. Inde etiam naucleri ספנין Sapanin Chaldaicè, & ܣܦܢܐ Saponé Syriacè nuncupantur. Cuius duplicis etymologiæ gloriam quis nescit Hispanos iampridem esse consecutos? Quippe quorum partim res terra marique præclarè gestæ, partim harum fama & honorifica prædicatio, iisdem, quibus Solis cursus, regionibus ac terminis continentur. Nunc verò huius operis præstanti & futuris seculis admiranda dignitate quantum honoris & splendoris Celtiberorum nomini sit accessurum, nemo non videt. Verè namq; hoc Regiũ opus est ספרדי, Hispanicúmue, seu ספר רדי Liber Dominans. Quandiu enim durabit mundus, cæteris omnibus libris dominabitur, sicut auibus cæteris aquila, quadrupedibus leo, piscibus delphis, arboribus palma, lilium floribus, brutis animantibus homo, cunctis verò hominibus Christus Iesus θεάνθρωπος. Imò, vt amplius dicam, in æternum durabit. Cælum enim & terra, inquit Veritas, præteribunt, verba autem mea nequaquam præteribunt. Istius dominatoris libri adiumento Iudæi, Turcæ, Tartari, Pseudo-christiani & hæretici, aliæq; Barbaræ nationes omnes Christo tandem diuina prouidentia subiicientur. Eius quoque felici propagatione & hoc oraculum
„ implebitur, Ab Oriente emittam semen tuum, & ab Occidente congregabo te. Ab Ie-
„ rusalem tanquam à centro (Deus enim operatus est salutem in medio terræ) Euangelicum semen in totum orbem quõdam dispersum fuit. Nunc autem è צרפת siue Gallia repurgata, quemadmodum aurum in fornace repurgatur, & è ספרד siue Hispania longè lateque fines suos diffundente, hic Sepharadæus & Tzarphathæus, hoc est, Dominans & Repurgans codex prodiens, ter triplicis linguæ beneficio ex septuaginta duabus nationibus orbis terrarum electos omnes, preciosum Dei semen, in vnum congregabit. Equidem auguror appropinquare nunc tempus acceptabile, & dies salutis, quibus Euangelium regni per vniuersarum terrarum orbem prædicabitur: futurumque breui vt omnis lingua confiteatur IESVM Christum humani generis instauratorem, vt in nomine eius omne genu flectatur, omne cor eundem amplectatur, mens omnis in eius beneficiis, & admirandis operibus contemplandis occupetur; denique vt omnis potestas ei subiiciatur. Cuius immensam bonitatem supplex oro, vt Catholicam tuam M. prospero & læto suarum rerum omnium successu vtentem, in multos annos conseruet incolumem: vtque pro mercede huius libri dominatoris, qui auspiciis tuis nunc in lucem prodit, Regium nomen tuum in libro vitæ descriptum, & in præsenti & in futuro seculo vera immortalique gloria resplendere faciat. Antvverpiæ. cIↃ. IↃ. LXXI. Calendis Iulij.

AD SA-

AD SACRARVM LINGVARVM STVDIOSVM LECTOREM,

GVIDONIS FABRITII BODERIANI natione Galli, In Noui Testamenti Syriaci Latinam interpretationem,

PRÆFATIO.

RERVM *omnium conditoris Dei tanta eſt bonitas, tanta tamque admirabilis prouidentia, tantus denique erga genus humanum amor, Lector, vt etiam ex rebus ſuapte natura malis atque noxiis, ſummum hominibus bonum frequenter eliciat. Quantum incommodi audax & impium facinus eorum, qui immani ſuperbia turrim Babylonicam extruere ſunt moliti, quantumque damni illa linguarum confuſio & diuerſitas, quæ inde nata eſt, humanæ ſocietati inuexerit, nemo eſt, qui aliquam rerum huius mundi experientiam habeat, cui non ſit compertum. Cùm enim omnium animantium, homines ſoli diuino beneficio rationis & orationis ſint participes; ea primùm cauſa, vt Dei Opt. Max. miranda opera ratione conſiderantes, oratione ei gratias aſſiduè agant, eiuſque clementiam ſummo proſequantur amore: deinde vt alij alios tanta eius in ſe beneficia doceant, ac mutuæ charitatis nexu ſimul deuincti, & ſocietatem colant, vitæque præſentis commoda inter ſe communicent. Hanc ſocietatem, mirum dictu, quantopere diremerit, & etiamnum hodie dirimat ſermonis diſſimilitudo. Rectè ſiquidem Auguſtinus, Linguarum diuerſitas hominem alienat ab homine. Nam ſi duo ſibimet inuicem fiant obuiam, neque præterire, ſed ſimul eſſe aliqua neceſſitate cogantur, quorum neuter norit linguam alterius: faciliùs ſibi animalia muta etiam diuerſi generis, quàm illi cùm ſint homines ambo, ſociantur. Quando enim quæ ſentiunt, inter ſe communicare non poſſunt, propter ſolam linguarum diuerſitatem, nihil prodeſt ad conſociandos homines tanta ſimilitudo naturæ: ita vt libentiùs homo ſit cum cane ſuo, quàm cum homine alieno. Cui conſentiens Plinius, Tanta eſt, inquit, loquendi varietas, vt externus alieno non ſit hominis vice. Quæ linguarum varietas ſi ſemel eſſet ſublata; vniuerſus terrarum orbis, tanquam ciuitas vna, omnibus ſufficeret, omneſq; verè Coſmopolitani tunc eſſemus, quando vno & eodem idiomatis genere coniuncti, alij alios mutuò intelligeremus, quocunque proficiſceremur. Et cùm Deus, in cuius cognitione, amore, & adoratione vera religio verſatur, ſit vnus eſſentiâ, omnes quoque res eò ſint perfectiores, quò propius ad vnitatem accedunt; admodum perfectus ac felix, cæleſtique proximus eſſet rerum humanarum ſtatus, ſi omnes Deum mundi Creatorem, & ſupremum moderatorem, vno modo, vno ritu, vnóque ſermonis genere colerent atque adorarent. Nec eſſet multum diſſimilis ab eo, quem aliquando futurum vaticinatus eſt Sophonias propheta his verbis:*

(De Ciuit. Dei lib. 19. cap. 7.)

לכן חכו לי נאם יהוה ליום קומי לעד כי משפטי לאסוף גוים לקבצי ממלכות לשפך עליהם זעמי כל חרון אפי כי באש קנאתי תאכל כל הארץ כי אז אהפך על עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהוה לעבדו שכם אחד׃

Id eſt, Expectate me, inquit Dominus, in diem reſurrectionis meæ in futurum: quia iudicium meum, vt congregem gentes, vt colligam regna, ad effundendum ſuper ea indignationem meam, omnem iram furoris mei; quoniam in igne zeli mei deuorabitur vniuerſa terra: quia tunc conuertam ad populos labium electum, vt inuocent omnes in nomine Domini, & ſeruiant ei humero vno. A cuius quidem felici ſtatu præſentem rerum humanarum conditionem, proh dolor, plurimum abeſſe videmus. Sed vt vtilitatem vel ex ipſo damno caperemus, ac diuiſionis inſtrumentum in vnionis & collectionis organum commutaretur, ſummus ille & admirabilis artifex, qui ad impiorum hominum reprimendam audaciam linguarum confuſionem immiſerat, vt ad ſe miſerum mortale genus hominum colligeret, à quo propter ingrati animi vitium deſciuerat, ac procul ſeiunctum erat; poſtquam æternum ſuum verbum ſplendorem gloriæ, & figuram ſubſtantiæ ſuæ, vt noſtram naturam aſſumeret; è ſublimi Maieſtatis throno miſiſſet ad nos: diuina Spiritus ſancti chariſmata, donumque linguarum omnium per totum orbem diſperſarum in Apoſtolos & Diſcipulos ſuos effundere dignatus eſt; vt ipſi, quos ad id delegerat, omnes omnium gentium quantumuis longè diſſitas nationes linguarum beneficio ad eum reducerent, ac vniuerſas oues, pro quibus bonus ille paſtor animam ſuam poſuerat, in vnum ouile congregarent. Et quemadmodum in illa ſuperbiæ & impietatis mole, in qua rebelles in Deum & naturam conſpiratores conuenerant, linguarum chaos & permixta confuſio contigerat: Sic in cœnaculo pacis, humilitatis, & pietatis, vbi congregati erant Apoſtoli & Diſcipuli, qui vno conſenſu animos ad Dominum, non contra Dominum erigebant, facta eſt in linguis igneis multiplicis ſermonis diſtributio. Quo quidem inſigni & admirabili miraculo, & ſuam immenſam potentiam, & erga genus humanum ineffabilem charitatem Deus manifeſtè declarauit. Illa autem confuſio 72. linguarum diuerſa genera in totum orbem diſſeminauit, qui ob eam cauſam in 72. nationes diuiſus eſt, per totidem duces & viros principes ex filiis & nepotibus Noachi, qui ſeptuaginta duas colonias ex Armenia Saga in varias mundi partes deduxerunt,

duxerunt,

duxerunt, vt vniuersam terram memoranda clade desertam, incolis & habitatoribus denuo replerent. Quanquam non sum nescius de numero nationũ discrepare doctorum virorũ sententias. Alij siquidem 70. tantùm, alij 71. alij 73. alij deniq; 74. recensent. Cõmunis tamen & magis recepta opinio cùm inter Hebræos, tum etiam inter Ecclesiæ proceres, septuaginta duas enumerat, vt & ipse testatur Augustinus. Quinimò ipsemet Moses idem videtur asserere, vbi Dei laudes decantans ait: Quando diuidebat Altissimus gentes, quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum secundum numerum filiorum Israel: vel, vt interpretati sunt Græci, secundùm numerum filiorum Dei. Certum est autem, siue Græcam interpretationem, siue Hebraicum πρωτότυπον sequamur, hoc loco numerum 72. esse designatum, neque maiorem, neque minorem. Constat enim populum Israeliticum, qui populus electus, peculium Dei, Deique hæreditas appellatur, primo ordine in duodecim semper diuisum fuisse, ac postea in septuaginta duo. In duodecim quidem tribus ac Polemarchos totidem, quorum vnusquisque sex præfectos alios sibi subditos habebat, qui simul collecti 72. efficiunt, eundem prorsus numerum, quo continebantur Israelitæ, quando ingressi sunt Ægyptum, vt ex hoc loco manifestissimè patet. Omnes animæ domus Iaacob, quæ ingressæ sunt in Ægyptum, fuère septuaginta: quibus addendi sunt duo filij Ioseph, quos filia Putipherá sacerdotis Heliopoleos in eadem prouincia ei pepererat. Nam quemadmodum totus illius gentis politicus ordo à maximo illo Legislatore, qui ad supremi montis contemplationem ascendebat, oreque ad os cum Deo loquebatur, tanquam homo aliquis cum socio suo, descriptus ac distinctus fuit: Sic etiam ad formam & Ideam tam mundi Archetypi, quàm cæli spectabilis, cuius exemplar ostensum ei fuerat in monte, suis omnibus numeris constans effictus est & absolutus. Archetypi quidem mundi, in quo sacrosanctæ ac semper adorandæ Trinitatis imperio & legibus subsunt nouem Angelorum Hierarchiæ, ac septuaginta duo præcipui custodes 72. nationum, qui vniuersum orbem terrarum inhabitant, vt ex Daniele probatur, vbi mentionem facit Angeli Persarum; & ex Apocalypsi, per Angelos Ecclesiarum Asiæ tutores: prout & inter Hebræos antiquiores Simeon Ben-Iochai in Zohare, & Ioseph Ben-Karmitol in שערי צרק siue Portis Iustitiæ (quamuis iste 70. tantùm enumeret) clarissimè ac luculenter explicant. Cæli autem spectabilis, in quo sub 12. signis Zodiaci septuaginta duæ distinguntur partes, quæ à Græcis δωδεκατημόρια vocantur, & quarum vnicuique signo sex in Mathematicis tribuuntur. Hinc 12. lapides pretiosi in pontificali veste Aharonis, quibus insculpta erant 12. tribuum nomina. Hinc 70. Seniores, siue magnæ Synagogæ viri, qui ab ipsis Iudæis סנהדרין, à Græcis verò συνέδριον dicuntur, quique cum duobus filiis Aharon 72. capita conficiunt. Ad hanc autem senatoriam dignitatem tantùm eligebantur viri moribus, ætate, atque sapientia clarissimi, & qui totidem linguarum, quot ipsi erant, cognitionem haberent, ne oporteret eos interpretes alios audire, vt ex veterum Iudæorum Commentariis notauit Galatinus. Hinc 72. interpretes ex 12. tribubus delecti, ex vnaquaque seni, & ab Eleazaro summo Iudæorum Pontifice ad Ptolemæum Philadelphum Ægypti regem missi, vt ex Hebræo in Græcum sermonem sacra Biblia transferrent. Hinc est denique cur Seruator mundi ac Sol iustitiæ Christus cùm perfectam & Hierarchicam Ecclesiæ suæ politiam constitueret, vltra duodecim Apostolorum numerum, delegerit 72. discipulos; quorum ministerio 72. nationes, totidemque linguas ad vnam fidem, vnam Euangelicam legem, vnumque baptisma sub vno Deo & vno Pastore vndique colligeret. Et per quos, tanquam per optimos architectos ædificaret, non portentosæ ac superbæ cuiusdam molis turrim, sed veram Noachi ex diluuij fluctibus erepti arcam, & sanctam Ierusalem duodecim portarum ciuitatem, cuius fundamenta super profundæ humilitatis aream iacta fuerunt, & cuius ædificium 12. columnis, quot bases habebat Salomonis concha, fultum & confirmatum, ad cælos vsque fastigium erexit. Inter omnes huiusmodi linguas, Lector, tres potissimùm maxima in admiratione, summoque in pretio semper habitæ fuerunt, Hebraica nempe, Græca, & Latina: tum quòd in ipsis tam diuinarum quàm humanarum scientiarum monumenta sint conseruata, & à maioribus ad posteros veluti per manus transmissa, tum etiam quòd gloriosæ crucis Regis regum, ac Domini dominantium IESV CHRISTI Redemptoris nostri memorabili titulo honoratæ, eminentem quandam supra alias linguas dignitatem sint consecutæ. Porrò harum vnaquæque, veluti arbor quædam in tres diducta ramos, in tres alias sermonis dialectos diffusa est. Hebraica quidem in Babylonicam siue Chaldaicam, in Syram siue Ierosolymitanam, & in Arabicam quam Iudæi vocant linguam Ismael. Græca Ionicáue in Atticam, Doricam, & Æolicam. Romana verò quæ & Latina, in Italicam, Hispanicam, & Francicam. Sic in his tribus linguis, vt in plerisque aliis huius mundi rebus, quæ vel intelligentia percipiuntur, vel sub sensum oculorum cadunt, diuina illa & adoranda Trinitas Potentiæ, Sapientiæ, & Bonitatis infinitæ relucet. Omnes autem simul collectæ mysticam iterum referunt nobis dodecadem. Proinde in tribus illis potissimùm linguis ter maximus ille, ac ter beatus Deus diuinam voluntatem suam nobis patefacere voluit, & sua sancta statuta & præcepta tradere, quæ nobis essent pro regula quadam bene beateque viuendi in huius mundi publica & amplissima ciuitate, quò tandem ad perennem & immortalem vitam perueniremus, ac vnius diuinæ essentiæ Personarumque Trinitatis frueremur aspectu. In hoc igitur ter triplici idiomatum genere libri sacri ad nos peruenerunt, qui quidem sunt arcana monumenta, quibusuis thesauris longè pretiosiora, in magna integritate atque puritate per tot sæculorum ætates diuinitus conseruata. Cæterum in Hebraica, quæ lingua extra omnem ingenij aleam posita est, quæque proculdubio omnium est prima & antiquissima, Lex vetus electo Iudæorum populo diuinitus data, partim digito ipsius Dei, partim manu Mosis, dictante Spiritu sancto, primùm fuit exarata. Eadem lingua sancta Prophetarum oracula eodem afflante Spiritu edita fuerunt. In

De Ciuit. Dei lib. 16. cap. 3.
Deut. 32.
Genes. 46.
Iust. Mart. in Orat. ad Gẽt.
Origen. super Luc. Homil. 14. Basil. contra Eunomiũ. August. serm. 46. ad fratres. Dan. 10 & ibi Hieronym. item Theodori. in Epit. diui. dogma. Num. 11. cap.
Galat. libr. 4. de Arc. Cath. ver. cap. 5.
Ioseph. lib. 1. Antiq. Philo. libr. 2.

In Græcam verò iussu, & nulla vnquam obliuione delenda liberalitate ac munificentia Ptolemæi Philadelphi magnarum & excellentium rerum cognoscendarum auidi regis, ac mirabili seu diligentia, seu felicitate 72. virorum, quorum suprà meminimus, conuersi fuerunt vel quinque libri Mosis tantum, vt cum Hebræis Christiani doctores nonnulli censent, vel (vt alij volunt, multique grauissimi auctores videntur innuere) omnes viginti quatuor libri, qui in canone Hebræorum continentur. Et in eadem à quibusdam aliis cætera penè omnia, quæ veteris Testamenti nomine comprehenduntur volumina, literis consignata fuerunt: quorum etiam nonnulla Hebraico & sermone & charactere nunc inueniuntur, quæ licet in pari auctoritate ac prima illa viginti quatuor apud Hebræos non habeantur, nihilominus tamen sanctorum Ecclesiæ Patrum decretis atque consensu recepta sunt & approbata, ac in sacrorum librorum ordinem relata. In Romanam denique linguam diu postea conuersi fuerunt & hi libri, qui ab Hebræis appellantur קדש יה, hoc est, Sanctitas Dei, & alij, qui Oecumenicorum Conciliorum auctoritate in sacrorum librorum catalogum sunt relati. Quo quidem idiomate à temporibus Apostolorum, ad nostra vsque sæcula vsa est semper in templis Ecclesia in plerisque prouinciis Europæ, Romanorum monarchia longissimè latissimeque patente, in qua prima fidei nostræ iacta sunt fundamenta, huius rei occasionem fortassis præbente, vel potius diuina Prouidentia, cuius imperuestigabiles viæ sunt, & admiranda iudicia, ita disponente, vt Romanæ linguæ instrumento magna illa statua ex variis metallis conflata, pedibusque partim ferreis, partim fictilibus subnixa, euerteretur; ac explosa omni idolomania, ea lingua, quæ inscriptione tituli gloriosæ crucis Christi seruatoris nostri decorata & nobilitata fuerat, iam non amplius idolis seruiret, sed ad decantandas & celebrandas Dei laudes conuerteretur. Hic locus requireret, vt de ter triplicium harum linguarum dignitate & præstantia aliquanto fusius dissererem, ostenderemque quo tempore, & à quibus sacra Biblia in eis immortali memoriæ commendata fuerint, & quomodo, quaque serie tanta cum integritate ad nostra vsque tempora peruenerint, ita vt nec à Iudæorum peruersitate, nec à Græcanica Philosophorum leuitate, nec à veterum Romanorum superstitione, aut denique à barbaris vllis nationibus fuerint vnquam corrupta aut violata. Verùm quoniam Benedictus Arias Montanus, sacræ Theologiæ Doctor eximius & πολύγλωττος, (qui tum propter singularem & admirabilem eruditionem, tum propter Christianam pietatem, synceram fidem, morum integritatem, incredibilem diligentiam, aliasque animi dotes quamplurimas, vnus ex tot hominum millibus ad præsidendum huic Regiæ & memorabili Bibliorũ editioni à Catholica Maiestate sapienter delectus est) has partes in sua generali præfatione iure sibi assumpsit, hunc locum ei integrum relinquendum duxi. Hoc tantum breuiter de Hebraico Bibliorum contextu dicam, in eo esse tot sacramenta, quot sunt literæ, tot mysteria, quot puncta, totque arcana, quot apices: vt non immeritò ipsemet Christus dixerit, non præteriturum à Lege vnum Iod, aut vnum apicem donec omnia fiant. Et certè nihil in eo prætermittendum est, sed omnia, vel minima quæque, summa cum attentione considerari debent & expendi, omni tamen superstitione remota. Illic siquidem est profunda quædam secretorum abyssus, quæ nunquam potest exhauriri, & in qua doctissimi viri quò maiores progressus faciunt, eò magis suæ ignorantiæ sibimet conscij euadunt, nouis subinde diuitiis emergentibus, nouis micantibus gemmis, & in eorum oculos suæ lucis radios diffundentibus, nouis denique rutilantibus astris, & supra eorum mentis veluti horizontem apparentibus quotidie in illo limpidissimo cælo, in illo splendido Dei volumine, quod non secus diuinis characteribus distinctum & variatum mysteriis vndequaque coruscat, atque ingens & rotundum illud Naturæ volumen claris syderibus, quasi literis quibusdam aureis, exornatur. Quapropter lingua Hebraica meritò sancta est appellata; vt in qua trina Sanctitas, aut sancta Trinitas tam clarè vbique relucet, vt nullum sit thema (radicem vocant) quod tribus literis suis diuinæ Triadis quædam vestigia & non obscuras notas aspicientibus non referat. Neque ad res diuinas duntaxat cognoscendas, sed etiam ad humanas scientias facilè comparandas plurimùm conducit huius linguæ notitia. Si quis enim diligenter vim verborum eius perpendere voluerit, & etymologicam eorum energiam perceperit, constanter affirmare ausim, eum hoc modo plus profecturum in vera naturalium rerum cognitione, quàm si vniuersam doctrinam Aristotelis, Theophrasti, Plinij, Dioscoridis, & id genus auctorum fideli memoria complexus sit: vt interim taceam vim illam arcanam, qua pios & studiosos viros, non secus quàm magnes ferrum ad se trahit, & non commemorem mirabiles effectus eius in precatione illis tantùm cognitos, quos æquus non Iupiter, sed verè iuuans pater Deus amauit & elegit, quique vicissim eum amant, venerantur, atque in spiritu & veritate colunt & adorant. Hanc sanctam Hebræorum linguam omnium esse antiquissimã non solùm nostri affirmant, vt diuus Hieronymus, & B. Augustinus, duo Catholicæ Ecclesiæ clarissima lumina, sed etiam extraneorum suffragiis constat, ac maximè Græcorum, qui, si vlli alij, gloriæ & laudis humanæ fuerunt semper auidissimi: quorum eò maioris ponderis videri debet testimonium, quòd ipsa veritatis vi ab aduersariis proficiscatur. Eupolemus Græcus auctor, de Regibus Iudææ in præclaris historiæ suæ libris disserens, scriptum reliquit, Mosem apprimè doctum fuisse, & literarum cognitionem certis Grammatices præceptionibus digestam & ordinatam Iudæis tradidisse, quam ipsi postea Phœnicibus ob viciniam largiti sunt, ac deinde Phœnices literarum ordinem & numerum Græcorum pueris dedisse ob mutua vtriusque gentis commercia. Artepanus & ipse auctor Græcus in ea est sententia, vt credat Mosem literas dedisse Ægyptiis, eundemque fuisse Mercurium illum, qui propter literarum inuentionem à Græcis tantopere celebratur. Strabo etiam decimo sexto Geographiæ libro Mosem vnum ex Ægyptiis sacerdotibus fuisse scribit, eumque cùm molestè ferret

de vita Mosis. Aristeæ libell. Hierony. in cap. 2. Mich. Iust. Mart. in Orat. ad Gẽt. Tertul. in Apolo. cap. 18. & 19. Epiph. de mẽsur. & ponder. Irenæ. libr. 3. cap. 25. Augustin. de Ciuit. Dei lib. 18. ca. 42.

 eorum

eorum instituta, illinc ad Ierosolymam commigrasse. Docebat enim, inquit Strabo, quomodo Aegyptij non rectè sentirent, qui ferarum ac pecorum imagines Deo tribuerent; nec Libyes, nec Græci, qui deos hominum figuris insignirent. Qua in re quamuis vterq; deceptus fuerit, ille quòd Mosem cum Mercurio confuderit, hic autem quòd eundem Ægyptium Hierophantem putauerit, ambo tamen in huiusmodi opinionem ob id adducti sunt, quoniam certum est Mosem ibi educatum, ac omni scientia Ægyptiorum eruditum fuisse, vt scriptura testatur. Plato, nescio quo Genio impulsus, fateri non dubitauit primum nominum impositorem hominem Syrum fuisse, Adamum vel Mosem (vt Marsilius Ficinus rectè annotauit) intelligens. Et Plinius ille diligens totius antiquitatis peruestigator, qui nullam bibliothecam prætermisisse videtur, quam non excusserit & perlustrarit, eò adductus est, vt existimaret literas semper Assyrias fuisse. Vnde Lucanus:

Plin. libr. 7. nat. Hist. cap. 56. & cap. 12. lib. 5.
Libr. 3.

Phœnices primi, famæ si credimus, ausi
Mansuram rudibus vocem signare figuris.

Diodorus præterea Siculus, qui primus, si Plinio credendum est, apud Græcos nugari desiit, quique triginta totis annis, vt ipsemet testatur, Asiam & Europam exquisita quadam diligentia peragrauit, spectatorque rerum plurimarum fuit, hoc inter cætera de Mose Græcis suis testimonium reliquit. Apud Iudæos Moses ab Iao, quem illi Deum inuocant, acceptas leges dare præ se ferebat, &c. Quo loco nomine Iao sacrosanctum Dei Tetragrammaton nomen יהוה à Diodoro designatum esse certum est. Græcos enim istud Dei nomen sic scripsisse, tum ex Macrobio reconditæ eruditionis viro, tum etiam ex Clemente Alexandrino clarissimè patet. Macrobius enim cùm Deorum omnium nomina ad vnum Deum referre vellet, hunc Orphei versiculum citat;

Εἷς Ζεὺς, εἷς ἅδης, εἷς ἥλιος, εἷς διόνυσος. Id est,
Iuppiter est vnus, Pluto vnus, Bacchus & vnus,
Vnus Sol. vel, vt Caninius vno versu reddidit,
Bacchus, Sol, Orcus, & Iuppiter vnus & idem.

Macrob. Satur. lib. 1. cap. 18.

Huius, inquit Macrobius, versus auctoritas fundatur oraculo Apollinis Clarij, in quo aliud quoque nomen Soli adiicitur, qui in eisdem sacris versibus inter cætera vocatur ἰάω. Nam consultus Apollo Clarius, quis Deorum habendus sit, qui vocatur ἰάω, ita effatus est;

Ὄργια μὲν δεδαῶτας ἐχρῆν νηπευθέα κεύθειν,
Ἐν δ' ἀπάτῃ παύρη σύνεσις καὶ νοῦς ἀλαπαδνός.
Φράζεο τῶν πάντων ὕπατον θεὸν ἔμμεν' ἰάω.

Quorum versuum sententia sic à Caninio appenditur:

Orgia qui norunt, arcana recondere par est.
Fraudem mentis inops agitat, quem inscitia versat.
Diuorum summum cunctorum en accipe Iao.

Lib. 5. Strom.

Clemens autem Alexandrinus, Quatuor literarum, inquit, nomen mysticum est, quo illi circundabantur, qui soli adytum ingrediebantur. Dicitur autem ἰαόν, quod exponitur Existens & futurus (ὁ ὤν.) Huc non adducam testimonia Appionis Grammatici, & Ptolemæi Mendesij, qui de rebus Aegyptiorum latè tractarunt, neque Polemonis, Hellanici, Philochori, Castoris, Thalli, Alexandri cognomento Polyhistoris: quorum omnium monumenta de Mose illo Hebraicæ gentis antesignano non sine laude mentionem faciunt. Quinimò & ipsius Græciæ oraculum, cùm à quodam consuleretur, quinam vnquam extitissent verè pij & religiosi homines, tale responsum edidisse ex eorundem Græcorum testimonio scribit Iustinus Martyr, & philosophus Christianus;

In Orat. ad Græc.

Μοῦνοι Χαλδαῖοι σοφίην λάχον, ἠδ' ἄρ' Ἑβραῖοι,
Αὐτογένητον ἄνακτα σεβαζόμενοι Θεὸν αὐτόν. Id est,
Solus Chaldæus sapit, & Iudæus Apella,
Per seipsum genitum, regemque Deumque colentes.

Philo natione & sapientia Iudæus, Græcanicæ verò facundiæ leniter fluens amnis, aut in alueo scripturarum potius dulce canens cygnus, Hebraicæ linguæ originem ad Abraham tribuere videtur, quo nomine, meo quidem iudicio, Hebræum sermonem intelligit. Licet enim propriorum nominum notationes sint Hebraicæ, Chaldaicas tamen appellat, cùm ob vtriusque linguæ magnam inter se affinitatem, tum quòd Abrahamus media in Chaldæa Hebraico sermone vteretur, eumque per manus maiorum recepisset iam à temporibus Heber nepotis Sem, à quo Hebraicus est appellatus; eo quòd in confusione linguarum primum illud labium vniuersæ terræ in sola familia Heber purè fuerit conseruatum. Illa enim non consenserat impietati ac superbæ temeritati sceleratorum hominum, qui Gigantea quadam audacia diuinæ Prouidentiæ iura violare tentarunt, quique in cælos & cælites irruptionem & impetum voluisse facere videntur, ad quos sola humilitas & feruens charitas tutissimam viam sternit. Verissimum est enim & extra omnem controuersiam, Hebræam linguam multis ante Abrahamum seculis extitisse, imò Adamo fuisse familiarem atque vernaculam, quum Apostolus Iudas in sua Canonica librum Chanochi septimi ab Adamo viri, & eiusdem, vt fertur, amanuensis, prophetias citet, quas certum est Hebraico sermone fuisse conscriptas. Flauius item Iosephus primo antiquitatum Iudaicarum libro, narrat à filiis Seth duas erectas fuisse columnas, lapideam vnam, alteram lateritiam, in eisque quas inuenerant artes inscriptas fuisse, atque adeò columnam

columnam lapideam ad ſua vſque tempora in Syria permanſiſſe. Quæ quidem inſcriptio ad aliam linguam, quàm ad Hebraicam, referri non poteſt. Itaq; Solis luce clarius apparet, Hebræum idioma eſſe omnium primum & antiquiſſimum. Hæc breuiter dicta ſint tam de veteri Teſtamento, quàm de antiquitate & excellentia linguæ Hebraicæ, quæ, vt ſuprà attigimus, vtriuſque Chaldaicæ mater eſt & parens, imò omnium penè linguarum Orientis fons & origo. IAM *verò, quòd ad nouum Teſtamentum attinet, maior ſuboritur quæſtio & explicatu difficilior, qua lingua, videlicet, primùm, vel ipſum totum, vel aliqua eius volumina ſcripta fuerint. Res eſt enim etiamnum inter doctos plena controuerſiæ. De Euangeliis quidem B. Iohannis, & B. Lucæ, de Actis Apoſtolorum, Epiſtolis tredecim Pauli, Canonicis Epiſtolis & Apocalypſi, nemo vel mediocriter doctus, vt arbitror, ambigit, quin ea Græco ſermone, tempore naſcentis Eccleſiæ, ſcripta ſint. De Matthæi verò & Marci Euangelio, de Epiſtola item Pauli ad Hebræos, quonam ſermone primùm ſcripta fuerint, diſceptatur inter doctos, & adhuc ſub iudice lis eſt. Origenes Adamantius, vir ſingularis doctrinæ, & in cognitione linguarum nulli doctorum Eccleſiæ cedens, teſtatur Matthæum Iudæis illis, qui nomina Chriſto dederāt, Euangelium ſuum tradidiſſe Iudaico ſermone. Gregorius Nazianzenus, cui ob excellentem ſacrarum literarum peritiam, auguſtiſſimum Theologi nomen tribuit antiquitas, dum canonicos & ſacros libros recenſet, iſtud inter cætera de Euangeliſtis dicit:*

Ματθαῖος μὲν ἔγραψεν ἑβραίοις θαύματα χριστοῦ.
Μάρκος δ' ἰταλίῃ, Λουκᾶς ἀχαϊάδι.
Πᾶσι δ' Ἰωάννης κήρυξ μέγας, οὐρανοφοίτης. Hoc eſt,
Matthæus quidem ſcripſit Hebræis miracula Chriſti.
Marcus autem Italiæ, Lucas Achaidi.
Omnibus autem Iohannes præco magnus, cælipeta.

At Diuus Hieronymus in catalogo ſcriptorum Eccleſiaſticorum de Matthæo verba faciens, ad hunc modum ait: Matthæus qui & Leui, ex publicano Apoſtolus, primus in Iudæa propter eos qui ex circunciſione crediderant, Euangelium Chriſti Hebraicis literis verbiſque compoſuit: quod quis poſtea in Græcum tranſtulerit, non ſatis certum eſt. Porrò ipſum Hebraicum habetur vſque hodie in Cæſarienſi bibliotheca, quam Pamphilus martyr ſtudioſiſſimè confecit. Mihi quoq; à Nazaræis, qui in Beroæa vrbe Syriæ hoc volumine vtūtur, deſcribendi facultas fuit. De Epiſtola verò ad Hebræos, vbi de eius auctore quædā dubia mouit, ſtatim de Paulo ita ſubiūgit: Scripſerat vt Hebræus Hebræis Hebraicè, id eſt, ſuo eloquio diſertiſſimè, vt ea quæ eloquenter ſcripta fuerant in Hebræo, eloquentius verterentur in Græcum, & hanc eſſe cauſam, quòd à cæteris Pauli Epiſtolis diſcrepare videatur. Hactenus Hieronymus. Cuius quidem auctoritas, cùm ob eius integerrimæ vitæ ſanctimoniam, tum ob trium linguarum non mediocrem peritiam, quandam veluti præiudicationem in hac quæſtione aliis attuliſſe videtur, ob idque antea ferè omnibus perſuaſum fuerat Euangelium Matthæi autographum, & epiſtolam ad Hebræos, arcano & primigenio Hebræorum ſermone initio in lucem prodiiſſe. Verùm ex quo diuina Prouidentia noſtro demum felici ſeculo, ſua ſi bona norit, iiſque rectè vti velit, linguas omnes peregrinas monumentis literarum conſignatas quaſi à morte ad vitam reuocauit, plerique in noſtra Europa viri literati, multum temporis multùmque operæ in eis addiſcendis ita feliciter impenderunt, ac vniuerſa veterum exotica monumenta ita ſedulò cœperunt euoluere, vt quod hactenus denſiſſimis tenebris erat obductum & inuolutum, nunc in media cognitionis luce verſetur. Quorum in numero haud exiguum meretur honorem Albertus Vuidmanſtadius Ferdinandi Romanorum Imperatoris, optimi ac ſapientiſſimi principis, Cancellarius, qui quidem iuſſu & egregia liberalitate illius verè auguſti Principis, noui Teſtamenti lingua & characteribus Syris pulcherrimè exornati, editioni præfuit. Quod opus ante hoc ſeculum (in quo omnia renaſci videmus, vt & Chriſtus renaſcatur in nobis) in regionibus Europæ nunquam viſum fuerat, ſed tantùm delituerat apud Eccleſias eorum Chriſtianorum, qui tota Aſia diſperſi partim Turcarum tyranno, partim Sophi Perſarum regi pendunt tributa, vt religionem ſuam tueantur & retineant. Is in præfatione quam operi illi præfixit, quæſtionem iſtam in vtramque partem ita eleganter & doctè diſputauit, ac ſuam demum ſententiam, firmis argumentis roborauit, vt omnem inde exemiſſe ſcrupulum mihi videatur. Itaque cùm ille plurimis grauiſſimiſque rationibus probauerit Matthæum Euangelium ſuum, Paulum verò ad contribules ſuos epiſtolam, Hebræorum quidem lingua, ſed vulgari, hoc eſt, Syriaca, conſcripſiſſe: nimis tempore & otio abuti viderer, ſi nodum tam dextrè ſolutum rurſus exoluere vellem, & actum, quod aiunt, agere. Mihi ſanè omnia eius argumenta attentè conſideranti, vnum imprimis abundè ſatisfacit, nempe linguam illam, quæ ab Euangeliſtis ipſis Hebraica appellatur, Syram Hieroſolymitanam eſſe, tunc temporis Iudæis omnibus vernaculam. Quod facilè cognoſci poteſt ex ramentis quibuſdam & claris eius veſtigiis, quæ in nouo Teſtamento, Græco & Latino remanſerunt, ne quid de phraſibus dicam, & tota ſermonis ſtructura, quæ linguarum peritis Syriſmum planè redolet. Quis quæſo eſt, eorum qui vtriuſque linguæ, Hebraicæ videlicet & Syriacæ mediocrem cognitionem habent, qui hodie dubitare poſſit, quin ῥακὰ, μαμωνᾶ, βαρ-ιωνᾶ, γολγοθᾶ, *ſint vocabula merè Syriaca,* Matth. 6. 16. 26. & 27. *quæ à Syris ita ſcribuntur & pronunciantur,* ܪܩܐ *Reko,* ܡܡܘܢܐ *Momouno,* ܒܪܝܘܢܐ *Bar--Iauna,* ܓܓܘܠܬܐ *Gogoultho: pro quibus Hebræi dicerent* רֵק *Rek,* רְכוּשׁ *Recouſch, vel* עשר *Oſcher,* בן־יונה *Ben--Ionah,* גולגלת *Golgoleth; hoc eſt, Inanis, Opulentia, filius Columbæ, Cranium? Contrà verò quis doctorum neſcit hæc poſtrema Seruatoris verba, magna voce ab eo in cruce prolata,* Ηλὶ Ηλὶ λαμασαβαχθανὶ, *eſſe Hebraica*

omnia,

omnia, præter σαβαχθανὶ tantũ, quod Syriacum est, pro quo scripserat Regius vates suo eloquio, אלי אלי למה עזבתני *Eli Eli lammah azavthani? Deus mi, Deus mi, cur deseruisti me? Vnde factum est, vt rudis & imperita multitudo, quæ arcanam linguam Hebraicam non intelligebat, putauerit eum vocasse Eliam, cuius nomen Hebraicè pronunciatur* אליהו *Eliiahou, Syrè verò* ܐܝܠܝܐ *Ilió. Hoc autem hemistichium Syrè sic scribitur,* ܐܝܠ ܐܝܠ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ *Il, Il, lemonó schevakthoni? Præterea licet fortassis Iudæus aliquis antiquæ linguæ Hebraicæ tantummodo peritus, Syriacæ verò ignarus, quamplurima alia per nouum Testamentum linguæ Apostolis vernaculæ dispersa verba pro Hebraicis propter affinitatem haberet, quin tamen Syriaca sint, nulla est dubitatio; cuiusmodi sunt* ܒܢܝ ܪ̈ܓܫܝ *Benai-regheschi, quæ Græci scripserunt vt potuerunt* Βοανεργὲς, *& exposuerunt* υἱοὺς βροντῆς, *filios tonitru, qui Hebraicè dicerentur* בני רעם *Bené raam. Et* ταλιθὰ κοῦμι, *Syrè* ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ *Telithó koumi, Hebraicè* הנערה קומי *Hanaarah koumi, verbo koumi ad vtramque linguam pertinente. Et* βηθ-εσδά, *Syrè* ܒܝܬ ܚܤܕܐ *Beth-chesdó, Hebraicè* ביח חסד *Beth-chésed, domus seu locus misericordiæ. In quo Græci non potuerunt exprimere fortem aspirationem. Item* ܓܦܝܦܬܐ *Ghephiphtó, quod Græci scripserunt* Γαββαθὰ, *propter affinitatem β & φ eiusdem organi, nempe labiorum: interpretati sunt autem* λιθόστρωτον, *quod est lapidibus stratum, seu peribolus; & à Vitruuio in ædificiis vocatur lorica. Syri per paraphrasim illud sic explicant,* ܪܨܝܦܬܐ ܕܟܐܦܐ *Razziphthó dekiphé, hoc est, pauimentum lapidum, etsi* גפוף *Ghipouph &* ܓܦܝܦܬܐ *ad id propriè pertineant, quod Hebræi appellant* מסלה *Mesillah. Item* ܪܒܘܢܝ *Rabbouni,* ῥαββωνί, *Hebraicè* אדוני *Adóni, aut lingua Thalmudica* רבוני *Ribbóni, Dominus meus. Et* Ἀκελδαμά, *Syrè* ܚܩܠ ܕܡܐ *Hakal-demó, Græcè* χωρίον αἵματος, *Hebraicè* שדה הדם *Sçadé-hadam, hoc est, ager sanguinis. Et* ταβιθὰ, *Syrè* ܛܒܝܬܐ *Tevithó, Hebræi dicerent* הצביה *Hazzeviiah, id est, dama aut caprea, vt à Græcis exponitur* Δορκάς. *Et* μαρὰν-αθα, *Syrè* ܡܪܢ ܐܬܐ *Moran-ethó, Hebraicè* אדוננו בא *Adonénu ba, id est, Dominus noster venit. Et* Ἀββα, *Syrè* ܐܒܐ *Abbá, Hebraicè* אב *Av, Pater. Vt obmittam, breuitatis causa, omnium tum Apostolorum, tum aliorum sanctorum nomina, quæ quidem, paucis exceptis, quorum origo ad Græcos refertur, omnia & genti & linguæ Syrorum debentur. Idcirco non est verisimile, Euangelium illud, quo vtebantur Ebionitæ, germanum fuisse Matthæi autographum, quòd iam à temporibus nascentis Ecclesiæ Syros primosque Christianos, qui Dominum nostrum viderant & audierant, constet, relictis antiquis characteribus scripturæ Hebraicæ, quibus à captiuitate Babylonica etiam in Chaldaismo Iudæi semper vsi fuerant, nouis à veteribus plurimùm discrepantibus, ne quid haberent commune cum Ebionitis & aliis hæreticis, vsos fuisse. Quumque Hebræi, Babylonij, & Arabes, primæ Sphæræ motum imitãtes, scriberent ab Oriente Occidentẽ versus, hoc est, à dextra versus sinistram: Græci verò & Latini, contrarium Planetarũ motum secuti, ab Occidente in Orientem, vel à sinistra ad dexteram versus characteres suos depingerent, primi illi Christiani neutrum imitati, sed mediam quandam in scribendo viam eligentes, literas lineatim inter se connexas & colligatas, versus pectus deduxerunt. Sic dum Orientales hinc, inde verò Occidentales calamum ducunt, Syri autem inter vtrosque medium tenent, ac transuersam inter vtrosque lineam describentes, perfectam salutiferæ crucis formam effingunt & absoluunt. Transuersam itaque lineam illam, quæ Geographis* ὑποτείνουσα *dicitur, & in qua, tanquam in cardine, tota Geographiæ disciplina vertitur, imitati Syri in depingendis suarum literarum notis, sacrosanctam crucis mysticam figuram compleuerunt, in memoriam illius qui sublatus in ea, manibus expansis, vniuersa ad se traxit secula. Illius, inquam, qui licet æterno Patri æqualis esset, propter nostram salutem tamen humanam assumpsit naturam, & habitauit in nobis; cuius ore sanctissimo hoc sanctum idioma Syrum immortalitati consecratũ est. In quo pacem & salutem hominibus annunciauit. In quo remissionem peccatorum palam prædicauit. In quo diuina diuinumque amorem spirantia præcepta tradidit. Quod etiam Deipara virgo eloquio suo nobilitauit, & in quo, vt credibile est, Angeli salutatio castis ipsius auribus suauiter insonuit. Quo tanquam materno & vulgari omnes Apostoli vsi sunt, tum in priuatis colloquiis, tum in publicis concionibus, quotiescunque Iudaicam plebem sunt allocuti. Quod ab eorum temporibus vsque ad nostram ætatem in omnibus Ecclesiis Christianorum totius Asiæ incorruptè asseruatum & custoditum fuit. Ex quo simul & ex Arabico Indica siue Æthiopica dialectus coaluit, communis omnibus Aphricæ populis, aut saltem literarum peritis, qui magni & Christiani principis, quem nos Presbyterum Iohannem, illi verò vulgari idiomate Iohannem Belul, vel Æthiopicè Iohannem Encoe, hoc est, Preciosum siue Altum vocant, imperio subiecti sunt. In quo denique peruenit ad nos Ferdinandi Imperatoris, vt dixi, munificentia, nouum Testamentum elegantibus typis exaratum. Quia verò nouum Testamentum, vt paulò antè dicebamus, initio Græcè scriptum fuit, Matthæi & Marci Euangeliis, & Epistola ad Hebræos duntaxat exceptis: duplex nunc rursum exoritur quæstio; altera, qua ratione Apostoli & Euangelistæ adducti, Græca potissimùm lingua scribere voluerint: altera, quis deinde in linguam Syrorum Testamentum nouum, vt nunc habemus, transtulerit. Quod ad priorem quæstionem attinet, verisimile est diuinâ prouidentiâ linguæ Græcæ hoc esse tributum, vt per eam euerteretur idololatria, ac falsorum Deorum vanitas, quam ipsa sua inani facundia & instructa quadam dicendi facilitate fabricarat atque inuexerat: vtque veri Dauidis, veri animarum pastoris, verique Iudæorum regis manu superbus ille Goliath, diuini numinis contemptor, proprio gladio iugularetur. Sed quando & à quo sacer iste codex in Syrum sermonem versus sit, nullius auctoris testimonio, saltem quem legerim, demonstrari potest. Syri tamen, à quibus eum habemus, constanter asserunt, S. Marcum Sancti Petri Apostolorum coryphæi discipulũ, & in cuius domo initio coaluisse Ecclesiam credunt plurimi,*

Marc.3.& 5. Iohan.5.19. & 20.

Num.19.in Tharg.

Act.1.& 9.

1.ad Cor.vlt. & ad Gala.4.

plurimi, latinè primùm scripsisse Euangelium suum, quod etiamnum asseruari dicunt in inclytâ Venetorum vrbe. Deinde eundē ipsum Marcum lingua patria, hoc est, Galilæa Syráue trāstulisse, non modò Euangelium suū, sed etiā cæteros omnes noui Testamenti libros. Id mihi literis significauit Guilelmus Postellus, affirmauitque se ita à Syris ipsis accepisse, dum in Oriente præstantissimos linguæ Syriacæ & Arabicæ thesauros diligenter conquireret. Illi verò rem ita se habere ex auita traditione affirmabant. Porrò, nonnullis interiectis seculis, Alexandrini Patriarchæ B. Marci succeßores capita sectionibus quibusdam distinxerunt, eosque titulos qui nunc in ipsis leguntur, addiderunt: in quibus Ecclesiarum Orientis cum Romana principis Apostolorum sede consensus apertè conspicitur. Nec possunt ij dicere qui titulum sibi emendatorum Ecclesiæ vendicant, sacros ritus & ceremonias, quibus Romana vtitur Ecclesia, nouas esse Pontificum Romanorum traditiones, cùm tam apertè in ijs titulis mentio fiat commemorationis Sanctorum, precum pro mortuis, certorum & statorum dierum, qui sacri haberi debent; nec non ieiuniorum, venerationis sanctæ Crucis, & aliarum multarum generis eiusdem obseruationum, quas ab Apostolis acceptas, etiamnum Asiæ Ecclesiæ retinent. Nec verò in Asia tantùm apud Syros, sed etiam in Aphrica apud Abyssinos & Aethiopas, tales ceremoniæ vigent, quas ab Apostolis ipsis præscriptas fuisse, ac penes se esse Synodos Apostolorum octo voluminibus comprehensas (quas patrio idiomate מנדע Mandéa vocant, hoc est, scientiam κατ᾽ ἐξοχὴν) iidem affirmant; vt ex eo libello facilè potest intelligi, quem Damianus à Goes Lusitanus eques, de fide, religione, & moribus Æthiopum scripsit. Quod quidem idcirco hic obiter indicare volui, vt omnes intelligerent, quàm pulchrè conueniant in ritibus ecclesiasticis obseruandis Asiani & Aphricani Christiani cum Europæis, quorum triplex vinculum haud facilè abrumpetur. HABES, *Lector candide, quæ ante noui Testamenti Syriaci eos libros, qui ætate nostra, sacra Syrorum lingua,* IESV CHRISTO *seruatori nostro vernacula, in lucem prodierunt, & à nobis in Latinum conuersi sunt, iudicauimus præmittenda; quibus ad totius operis complementum & perfectionem Catholicæ nonnullæ Epistolæ, & Apocalypsis Iohannis nobis defuerunt. Illa enim nec in antiquis exemplaribus, quæ Moses Mardenus Mesopotamiæ Catholicus sacerdos attulerat, nec in vetustissimo alio exemplari manuscripto, quod cum Viennensi contulimus, vt infrà dicemus, extiterunt: quamuis apud Syros reperiantur, ac pro sacris & authenticis habeantur, sicut & cæteri libri Viennæ Austriacæ non ita pridem excusi. Porrò quum illud diuinum noui Testamenti Syriaci opus, in manus meas incidisset, meque totum in sui admirationem rapuisset, tum propter eius raritatem & nouitatem, tum maximè ob memoriam & amorem Iesu Christi Domini & Seruatoris nostri, illicò interna quadam vi sensi me extimulari, vt exscriptionē & interpretationem eius aggrederer. Non quòd tunc, vt verum ingenuè fatear, translationem meam vnquam in lucem edere cogitarem, sed exercitationis tantùm causa, vtque honestum illud otium, quo tunc temporis in re literaria mihi frui licebat, in hoc lucubrationis genus conferrem, atque hoc modo tempus mihi perire non sinerem. Quo in studio incredibilibus exantlatis laboribus, adeò vt bis in morbum summo cum vitæ discrimine inciderim, tandem diuini numinis gratia & auxilio, partim Falesiæ apud Normanos, vnde originem traxi, partim Lutetiæ omnium bonarum artium & doctorum hominum procreatricis fœcundissimæ, octodecim mensium spatio, noui Testamenti characteres Syriacos in characteres Hebraicos, & sermonis Syriaci in sermonem Latinum conuersionem ante annos tres, anno videlicet Domini 1567. absolui, & ita diuina adiuuante gratia absolui, vt viri eruditissimi, & quatuor linguarum, Hebraicæ, videlicet, Syriacæ, Græcæ, & Latinæ peritissimi, eam non modò commendarent, sed etiam dignam quæ typis excusa in publicam lucem emitteretur, iudicarent; meque ad id faciendum & curandum vehementer hortarentur. Ad quorum auctoritatem Christophorus Plantinus, vir cùm multis aliis laudibus, tum verò typographica arte clarissimus, postea accessit. Is enim asserens sibi à sapientissimo Hispaniarum Rege Catholico, prouinciam noui & veteris Testamenti, sicut primùm vtrumque scriptum est, & olim versum fuit, imprimendi esse demandatam, & ad istam impressionem omnibus suis numeris explendam, eundem potentissimum Principē postulare, vt Syriaco nouo Testamento sua è regione adiungeretur Latina interpretatio, me vt huius versionis meæ copiam sibi facerem, & ad se in ista memorabili Bibliorum editione facienda, iuuandum Antvverpiam venirem, obnixè orauit. Horum igitur auctoritate atque precibus permotus, & Catholicæ Maiest. tam pia & laudabili voluntate, cui in re tam sancta deesse nephas ducebam, compulsus, statui, postpositis omnibus aliis negotiis atque curis, eiusdem Regis piæ & sanctæ voluntati satisfaciendum, & tot tantorumque virorum auctoritati cedendum esse, atque Christophorum Plantinum in tam pio & eximio opere, ad amplificandam Dei gloriam, & Ecclesiæ Catholicæ vtilitatem promouendam, mea qualicumque opera esse adiuuandum. Itaque vbi Antvverpiam venissem, partim in ædibus Plantini, partim Louanij in collegio Societatis* IESV, *integram tralationem meam Syrumque noui Testamenti contextum à me literis Hebræis descriptum, diligenter recognoui, atque cum vetustissimo exemplari Syro, iam ab anno 1500. regni Alexandri, à quo Syri annos suos numerant, manuscripto, religiosè contuli. Illud autem vetustissimum exemplar allatum fuerat ex Oriente à Postello, sumptibus, vt ipsemet scribit, viri optimi & doctissimi Danielis Bombergi, ex Antvverpia oriundi, cui Hebraicæ & Chaldaicæ linguæ promotionem acceptam ferre debemus; nobis autem commodatum est beneficio Danielis Bombergi, qui vt nominis, sic paternæ virtutis hæres ad rem literariam prouehendam studiosissimè incumbit. Quo emendatissimo codice manuscripto, plurimùm sanè adiuti fuimus, eiusque fidem secuti, loca plurima partim mutila & detruncata, partim perperam & mendosè in Viennensi exemplari scripta, restituimus; vt facilè animaduertere poterūt docti lectores,*

si huius

si huius editionis exemplar cum Viennensi sedulò contulerint. Addidimus prætereà in margine difficiliorum vocum themata, & obscuriorum, aut omnino Syricarum radicum Hebraicam explicationem; tum vt huius linguæ studiosis consuleremus, tum etiam vt Iudæos linguæ sanctæ peritos ad noui Testamenti lectionem alliceremus. Propria verò nomina tam virorum, quàm regionum & locorum ex germana & Syrica prolatione in peregrinum sonum haud immutanda duximus. Inest enim in nominibus propriis, potissimùm Hebræis, Babyloniis, & Ierosolymitanis, vis quædam & significatio recondita, quæ si semel extraneam prolationem induerit, statim euanescit. Itaque Origenes ille vndequaque doctissimus contra Celsum scribens, propria nomina Hebraica in alienam linguam non esse transferenda, grauissimo iudicio censuit & affirmauit: quod profectò etiam in nominibus Syris locum habere debet, vt quæ & mysteriis & religione ad Hebraica proximè accedant. Cæterùm in totius operis recognitione tam religiosè, vt par erat in tam religiosis libris, versati sumus, vt affirmare ausim, Deumque hac de re testem inuocare, me ne vnam quidem literam, aut minimum apicem, proprio arbitrio immutasse, & quicquid mutatum est, ex auctoritate & fide antiquissimi manuscripti exemplaris Syri cum Græco apprimè congruentis, mutatum esse. Quæ porrò vel sic immutata, vel restituta & addita à nobis fuerunt, seorsum collegimus, & in calce huius operis imprimi curauimus. Cùm iam Epistolas Pauli recognoscerem, per literas nos monuit Andreas Masius illustrißimo Cliuiensium Duci à consiliis, ob multarum linguarum cognitionem inter literatos celeberrimus, de quibusdam erratis, quæ inter excudendum Viennense exemplar in Paulinas epistolas irrepserant. Ea non tantùm huius doctissimi ac pij viri iudicio, cui multum tribuimus, sed etiam expresso suffragio exemplaris manuscripti, sustulimus atque emendauimus. In nonnullis verò locis, in quibus Syrus codex, aliquid minus quàm Græcus habere videbatur, inter ipsius interpretationis Latinæ versiculos quid deesset, indicauimus. In ipso etiam Græco illud diligenter est obseruatum, vt vbicunque aliquid additum est ex antiquis codicibus Græcis, quod in Complutensi editione non inueniebatur, quodq; alioqui cum vulgata versione consentiebat, obeliscus præfigeretur. Iohannes Harlemius sacræ Scripturæ & linguæ Hebraicæ in Societate IESV professor, vir sanè pietate in Deum, & propensa in Remp. Christianam voluntate laudabilis, qui in Chaldæis, Syris, & Græcis non vulgares fecit progressus, plurimùm nos subleuauit, adiuuitque, tum in tralationis nostræ recognitione, tum etiam in vniuerso Bibliorum opere, eiusque appendicibus. Cum eo D.D. Augustinus Hunnæus, & Cornelius Reyneri Goudanus, sacræ Theologiæ ambo Doctores, atque professores in ciuitate Louaniensi, grauißimo iudicio & perattenta consideratione, omnia examinarunt, expenderunt, atque comprobarunt. Ij enim Catholicæ Maiestatis iussu, à tota Academia Louaniensi, ob illorum pietatem, & sacrarum literarum eximiam scientiam, variarumque linguarum peritiam ex omnibus delecti sunt, qui istius editionis sacra Bibliorum volumina, & appendices eorum perlustrarent, & diligenter priusquàm Plantiniano prælo committerētur, recognoscerent. In quorum omnium impressione, indefesso labore, doctißimi ac diligentißimi correctoris officio functus est Franciscus Raphelengius, Plantini gener, cui, vt ornato multarum linguarum peritia, studiosi omnes acceptum ferre debent, quòd nunc habeant vniuersam paraphrasim Chaldaicam, longè emendatiorem quàm hactenus prodierat, punctorum affixione ad analogiam librorum Danielis & Esræ vbique reuocata. Postquam autem quotquot huic operi aßiduè incubuerunt, sedulam in eo nauassent operam, B. Arias Montanus, Hispalensis, Doctor Theologus, pro munere sibi à Regia M. mandato, semper postremam adhibuit perlustrationem, examinationem, atque approbationem. Nostris igitur laboribus, Lector, vtere, & à Deo Opt. Max. nobiscum supplicibus precibus contende, vt ij ad Catholicæ Ecclesiæ vtilitatem, cui omnes sunt consecrati, continuo referantur. Vale.

ARGVMENTVM IN EVANGELIVM SECVNDVM MATTHÆVM.

MATTHÆVS ex Iudæa ſicut in ordine primus ponitur, ita Euangelium in Iudæa primus ſcripſit, cuius vocatio ad Dominum ex publicanis actibus fuit; duorum in generatione Chriſti principia præſumens; vnius cuius prima circuncifio in carne; alterius, cuius ſecundùm cor electio fuit. Ex vtriſque enim patribus Chriſtus. Sicque quaterdenario numero triformiter poſito principium à credendi fide in electionis tempus porrigens, & ex electione vſque in tranſmigrationis diem dirigens, atque à tranſmigrationis die vſque in Chriſtum definiens, decurſam aduentus Domini oſtendit generationem; vt numero ſatisfaciens & tempori, & ſe quid eſſet oſtenderet, & Dei in ſe opus monſtrans, etiam in his, quorum genus poſuit, Chriſti operantis à principio teſtimonium non negaret. Quarum omnium rerum tempus, ordo, numerus, diſpoſitio vel ratio, quod fidei neceſſarium eſt, Deus Chriſtus eſt, qui factus eſt ex muliere, factus ſub lege, natus ex virgine, paſſus in carne, omnia in cruce fixit, vt triumphans ea in ſemetipſo reſurgens in corpore, & patris nomen in patribus filio, & filij nomen patri reſtituens in filijs, ſine principio, ſine fine; oſtendens vnum ſe cum Patre eſſe quia vnus eſt. In quo Euangelio vtile eſt deſiderantibus Deum ſic prima vel media vel perfecta cognoſcere, vt & vocationem Apoſtoli, & opus Euangelij, & dilectionem Dei in carne naſcentis per vniuerſa legentes intelligant, atque id in eo in quo reprehenſi ſunt & apprehendere appetunt, recognoſcant. Nobis enim in hoc ſtudio argumenti fuit, & fidem factæ rei tradere, & operantis Dei intelligendam diligenter eſſe diſpoſitionem à quærentibus non tacere.

ܥܠ ܚܝܠܗ ܕܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܫܪܝܢܢ ܠܡܟܬܒ ܟܬܒܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܩܕܡܝܬ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܬܝ܀

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܩܕܡ ܝܠܕܐ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܐ

[1] ܟܬܒܐ ܕܝܠܝܕܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܒܪܗ ܕܐܒܪܗܡ܂ [2] ܐܒܪܗܡ ܐܘܠܕ ܠܐܝܣܚܩ܂ ܐܝܣܚܩ ܐܘܠܕ ܠܝܥܩܘܒ܂ ܝܥܩܘܒ ܐܘܠܕ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܐܚܘܗܝ܂ [3] ܝܗܘܕܐ ܐܘܠܕ ܠܦܪܨ ܘܠܙܪܚ ܡܢ ܬܡܪ܂ ܦܪܨ ܐܘܠܕ ܠܚܨܪܘܢ܂ ܚܨܪܘܢ ܐܘܠܕ ܠܐܪܡ܂ [4] ܐܪܡ ܐܘܠܕ ܠܥܡܝܢܕܒ܂ ܥܡܝܢܕܒ ܐܘܠܕ ܠܢܚܫܘܢ܂ ܢܚܫܘܢ ܐܘܠܕ ܠܣܠܡܘܢ܂ [5] ܣܠܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܒܥܙ ܡܢ ܪܚܒ܂ ܒܥܙ ܐܘܠܕ ܠܥܘܒܝܕ ܡܢ ܪܥܘܬ܂ ܥܘܒܝܕ ܐܘܠܕ ܠܐܝܫܝ܂ [6] ܐܝܫܝ ܐܘܠܕ ܠܕܘܝܕ ܡܠܟܐ܂ ܕܘܝܕ ܐܘܠܕ ܠܫܠܝܡܘܢ ܡܢ ܐܢܬܬܗ ܕܐܘܪܝܐ܂ [7] ܫܠܝܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܪܚܒܥܡ܂ ܪܚܒܥܡ ܐܘܠܕ ܠܐܒܝܐ܂ ܐܒܝܐ ܐܘܠܕ ܠܐܣܐ܂ [8] ܐܣܐ ܐܘܠܕ ܠܝܗܘܫܦܛ܂ ܝܗܘܫܦܛ ܐܘܠܕ ܠܝܘܪܡ܂ ܝܘܪܡ ܐܘܠܕ ܠܥܘܙܝܐ܂ [9] ܥܘܙܝܐ ܐܘܠܕ ܠܝܘܬܡ܂ ܝܘܬܡ ܐܘܠܕ ܠܐܚܙ܂ ܐܚܙ ܐܘܠܕ ܠܚܙܩܝܐ܂ [10] ܚܙܩܝܐ ܐܘܠܕ ܠܡܢܫܐ܂ ܡܢܫܐ ܐܘܠܕ ܠܐܡܘܢ܂ ܐܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܝܘܫܝܐ܂ [11] ܝܘܫܝܐ ܐܘܠܕ ܠܝܘܟܢܝܐ ܘܠܐܚܘܗܝ ܒܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ܀ [12] ܡܢ ܒܬܪ ܓܠܘܬܐ ܕܝܢ ܕܒܒܠ ܝܘܟܢܝܐ ܐܘܠܕ ܠܫܠܬܐܝܠ܂ ܫܠܬܐܝܠ ܐܘܠܕ ܠܙܘܪܒܒܠ܂ [13] ܙܘܪܒܒܠ ܐܘܠܕ ܠܐܒܝܘܕ܂ ܐܒܝܘܕ ܐܘܠܕ ܠܐܠܝܩܝܡ܂ ܐܠܝܩܝܡ ܐܘܠܕ ܠܥܙܘܪ܂ [14] ܥܙܘܪ ܐܘܠܕ ܠܨܕܘܩ܂ ܨܕܘܩ ܐܘܠܕ ܠܐܟܝܢ܂ ܐܟܝܢ ܐܘܠܕ ܠܐܠܝܘܕ܂ [15] ܐܠܝܘܕ ܐܘܠܕ ܠܐܠܝܥܙܪ܂ ܐܠܝܥܙܪ ܐܘܠܕ ܠܡܬܢ܂ ܡܬܢ ܐܘܠܕ ܠܝܥܩܘܒ܂ [16] ܝܥܩܘܒ ܐܘܠܕ ܠܝܘܣܦ ܓܒܪܗ ܕܡܪܝܡ܂ ܕܡܢܗ ܐܬܝܠܕ ܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ܀

IN VIRTVTE DOMINI DEIQVE NOSTRI IESCHVA CHRISTI, incipimus scribere Librum sacrosancti Euangelii. Primumque Euangelium, Matai præconium, GVIDONE FABRICIO Exscriptore & Interprete.

DOMINICA ANTE NATIVITATEM.

CAPVT I.

[1] *LIBER generationis* IESCHVA *Meschicho, filij David, filij Abrohom.* [2] *Abrohom genuit Ischok, Ischok genuit Jaakoub, Jaakoub genuit Jihoudo & fratres eius.* [3] *Jihoudo genuit Parez, & Zarach de Thomor. Parez genuit Chesroun, Chesroun genuit Orom.* [4] *Orom genuit Aminodob, Aminodob genuit Nachsoun, Nachsoun genuit Salmoun.* [5] *Salmoun genuit Booz de Rochob; Booz genuit Oubid de Reouth; Oubid genuit Ischai;* [6] *Ischai genuit David regem; David genuit Schelemoun ex uxore Ourijo;* [7] *Schelemoun genuit Rechebam; Rechebam genuit Abio; Abio genuit Oso;* [8] *Oso genuit Johouschophot; Johouschophot genuit Jourom; Jourom genuit Ouzio;* [9] *Ouzio genuit Jouthom; Jouthom genuit Ochoz; Ochoz genuit Chezakio;* [10] *Chezakio genuit Menasché; Menasché genuit Amoun; Amoun genuit Jouschio;* [11] *Jouschio genuit Joucanio & fratres eius in exilio Babylonico.* [12] *Post exilium autem Babylonicum Joucanio genuit Schelatheil; Schelatheil genuit Zourbobel;* [13] *Zourbobel genuit Abbioud; Abbioud genuit Eliokim; Eliokim genuit Ozour.* [14] *Ozour genuit Zodouk; Zodouk genuit Achin; Achin genuit Elioud;* [15] *Elioud genuit Eliozar; Eliozar genuit Matan; Matan genuit Jaakoub;* [16] *Jaakoub genuit Jauseph virum Mariam, de qua natus est* IESCHVA, *qui vocatur Meschicho.*

על חילה דמרן ואלהן ישוע משיחא [a] משרינן למכתב כתבא דאונגליון קדישא קדמית אונגליון כרוזותא דמתי׃ — [a] שׁרא

דחד בשבא דקדם ילדא

כתבא דילידותה דישוע משיחא ברה דדויד ברה דאברהם׃ [2] אברהם אולד לאיסחק איסחק אולד [a] ליעקוב יעקוב אולד ליהודא ולאחוהי׃ [3] יהודא אולד לפרץ ולזרח מן תמר׃ פרץ אולד לחצרון [b] חצרון אולד לארם׃ [4] ארם אולד לעמינדב עמינדב אולד לנחשון נחשון אולד לסלמון׃ [5] סלמון אולד לבעז מן רחב

[a] פירוש ספרא — [b] ילד

SANCTVM IESV CHRISTI EVANGELIVM SECVNDVM MATTHÆVM.

CAPVT I.

LIBER Generationis [1] Iesu Christi, filij Dauid, A filij Abraham.

Luc. 3.c Ioh. 1.a Gen. 21.a 1. Par. a 1.b Gen. 25. d & 29. g

* Abrahã genuit Isaac; [2] Isaac autem genuit Iacob; Iacob autem genuit Iudam & fratres eius.

Ge. 38.g Ruth. 4.d

* Iudas autem genuit Phares & Zaram [3] de Thamar; Phares autem genuit Esron; Esron autem genuit Aram.

* Aram autẽ genuit Aminadab; Aminadab [4] autem genuit Naasson; Naasson autem genuit Salmon;

* Salmon autem genuit Booz de Rahab; [5] Booz autem genuit Obed ex Ruth; Obed autem genuit Iesse;

1. Par. 2.a 2. Reg. 12.f 1. Para. 3.b 3. Reg. 11.g 1. Para. 3.b.

* Iesse autem genuit Dauid regem; Dauid [6] autem rex genuit Salomonem ex ea quæ fuit Vriæ.

* Salomon autẽ genuit Roboam; Roboam [7] autem genuit Abiam; Abia autem B genuit Asa; * Asa autẽ genuit Iosaphat; [8] Iosaphat autem genuit Ioram; Ioram autẽ genuit Oziam.

* Ozias autẽ genuit Ioatham; Ioatham [9] autem genuit Achaz; Achaz autem genuit Ezeciam; * Ezecias autem genuit Manassen; [10] Manasses autem genuit Amon; Amon autem genuit Iosiam;

* Iosias autem genuit Iechoniam & fratres [11] eius, in transmigratione Babylonis.

1. Para. 3.c

* Et post transmigrationem Babylonis [12] Iechonias genuit Salathiel; Salathiel autẽ genuit Zorobabel;

* Zorobabel autẽ genuit Abiud; Abiud [13] autem genuit Eliacim; Eliacim autem genuit Azor; * Azor autem genuit Sadoc; [14] Sadoc autem genuit Achim; Achim autem genuit Eliud;

* Eliud autem genuit Eleazar; Eleazar [15] autem genuit Mathan; Mathan autem ge- C nuit Iacob; * Iacob autem genuit Ioseph [16] virum Mariæ: de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

κεφ. α.

1 ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ δαβίδ, υἱοῦ ἀβραάμ.

2 * ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν ἰσαάκ. ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰακώβ. ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.

3 * ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν φαρὲς, καὶ τὸν ζαρὰ ἐκ τῆς θάμαρ. φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν ἐσρώμ. ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀράμ.

4 * ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀμιναδάβ. ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν ναασσών. ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν σαλμών.

5 * σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν βοὸζ ἐκ τῆς ῥαχάβ. βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν ὠβὴδ ἐκ τῆς ῥούθ. ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰεσσαί.

6 * ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν δαβὶδ τὸν βασιλέα. δαβὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ οὐρίου.

7 * σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν ῥοβοάμ. ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀβιά. ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀσά.

8 * ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωσαφάτ. ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωράμ. ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν ὀζίαν.

9 * ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωάθαμ. ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἄχαζ. ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐζεκίαν.

10 * ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν μανασσῆ. μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν ἀμών. ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωσίαν.

11 * ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας βαβυλῶνος.

12 * μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν βαβυλῶνος, ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν σαλαθιήλ. σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν ζοροβάβελ.

13 * ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀβιούδ. ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐλιακείμ. ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀζώρ.

14 * ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν σαδώκ. σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀχείμ. ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐλιούδ.

15 * ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐλεάζαρ. ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν ματθάν· ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν ἰακώβ.

16 * ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος χριστός.

בעז אולד לעוביד מן רעות עוביד אולד לאישי ׃ 6 אישי אולד לדויד מלכא דויד אולד לשלימון מן אנתתה דאוריא
7 שלימון אולד לרחבעם רחבעם אולד לאביא אביא אולד לאסא ׃ 8 אסא אולד ליהושפט יהושפט אולד
ליורם יורם אולד לעוזיא ׃ 9 עוזיא אולד ליותם יותם אולד לאחז אחז אולד לחזקיא ׃ 10 חזקיא אולד למנשא
מנשא אולד לאמון אמון אולד ליושיא ׃ 11 יושיא אולד ליוכניא ולאחיוהי בגלותא דבביל ׃ 12 מן בתר גלותה
דין דבביל יוכניא אולד לשלתאיל שלתאיל אולד לזורבבל ׃ 13 זורבבל אולד לאביוד אביוד אולד לאליקים אליקים
אולד לעזור ׃ 14 עזור אולד לזדוק זדוק אולד לאכין אכין אולד לאליוד ׃ 15 אליוד אולד לאליעזר אליעזר
אולד למתן מתן אולד ליעקוב ׃ 16 יעקוב אולד ליוסף גברה דמרים דמנה [a] אהילד ישוע [b] דמתקרא [c] משיחא ׃

[a] ילד [b] קרא [c] משח

17 ܟܠܗܝܢ ܗܟܝܠ ܫܪܒܬܐ ܡܢ ܐܒܪܗܡ ܥܕܡܐ ܠܕܘܝܕ ܫܪܒܬܐ ܐܪܒܥܣܪܐ ܘܡܢ ܕܘܝܕ ܥܕܡܐ ܠܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ ܫܪܒܬܐ ܐܪܒܥܣܪܐ܂ ܘܡܢ ܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ ܥܕܡܐ ܠܡܫܝܚܐ ܫܪܒܬܐ ܐܪܒܥܣܪܐ܀

ܓܠܝܢܗ ܕܝܘܣܦ ܒ

18 ܝܠܕܗ ܕܝܢ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܟܢܐ ܗܘܐ܂ ܟܕ ܡܟܝܪܐ ܗܘܬ ܡܪܝܡ ܐܡܗ ܠܝܘܣܦ ܥܕܠܐ ܢܫܬܘܬܦܘܢ ܐܫܬܟܚܬ ܒܛܢܐ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ 19 ܝܘܣܦ ܕܝܢ ܒܥܠܗ ܟܐܢܐ ܗܘܐ܂ ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܢܦܪܣܝܗ܂ ܘܐܬܪܥܝ ܕܡܛܫܝܐܝܬ ܢܫܪܝܗ܂ 20 ܟܕ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܬܪܥܝ ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܒܚܠܡܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܝܘܣܦ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܠܐ ܬܕܚܠ ܠܡܣܒ ܠܡܪܝܡ ܐܢܬܬܟ܂ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܬܝܠܕ ܒܗ ܡܢ ܪܘܚܐ ܗܘ ܕܩܘܕܫܐ܂ 21 ܬܐܠܕ ܕܝܢ ܒܪܐ ܘܬܩܪܐ ܫܡܗ ܝܫܘܥ܂ ܗܘ ܓܝܪ ܢܚܝܘܗܝ ܠܥܡܗ ܡܢ ܚܛܗܝܗܘܢ܂ 22 ܗܕܐ ܕܝܢ ܟܠܗ ܕܗܘܬ܂ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܡܢ ܡܪܝܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ܂ 23 ܕܗܐ ܒܬܘܠܬܐ ܬܒܛܢ ܘܬܐܠܕ ܒܪܐ܂ ܘܢܩܪܘܢ ܫܡܗ ܥܡܢܘܐܝܠ܂ ܕܡܬܬܪܓܡ ܥܡܢ ܐܠܗܢ܂ 24 ܟܕ ܩܡ ܕܝܢ ܝܘܣܦ ܡܢ ܫܢܬܗ܂ ܥܒܕ ܐܝܟ ܡܐ ܕܦܩܕܗ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܕܒܪܗ ܠܐܢܬܬܗ܂ 25 ܘܠܐ ܚܟܡܗ ܥܕܡܐ ܕܝܠܕܬܗ ܠܒܪܗ ܒܘܟܪܐ܂ ܘܩܪܬ ܫܡܗ ܝܫܘܥ܀

ܕܪܡܫܐ ܕܒܝܠܕܐ ܓ ܩܦܠܐܘܢ ܒ

1 ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܝܠܕ ܝܫܘܥ ܒܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ ܒܝܘܡܝ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ܂ ܐܬܘ ܡܓܘܫܐ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ 2 ܘܐܡܪܝܢ܂ ܐܝܟܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܕܐܬܝܠܕ܂ ܚܙܝܢ ܓܝܪ ܟܘܟܒܗ ܒܡܕܢܚܐ܂ ܘܐܬܝܢ ܠܡܣܓܕ ܠܗ܂ 3 ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ ܘܐܬܕܠܚ܂ ܘܟܠܗ ܐܘܪܫܠܡ ܥܡܗ܂ 4 ܘܟܢܫ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܕܥܡܐ܂ ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܐܝܟܐ ܡܬܝܠܕ ܡܫܝܚܐ܂

17 *Hæ ſunt ergo cunctæ generationes ab Abrohom vſque ad Dauid, generationes quatuordecim. A Dauid vſque ad exilium Babylonicum, generationes quatuordecim. Ab exilio Babylonico aduſque Meſchicho, generationes quatuordecim.*

Reuelatio ipſius Iauſeph.

18 *Generatio autem Ieſchua Meſchicho fuit huiuſmodi. Quum deſponſata eſſet Mariam mater eius ipſi Jauſeph, priuſquam ſocietatē inirent, inuenta eſt in vtero habens de Spiritu Sanctitatis.*

19 *Jauſeph autem maritus eius quum iuſtus eſſet, noluit eam traducere, ſed cogitabat clàm eam derelinquere.*

20 *Quum autem hæc illi veniſſent in mentem, apparuit ei angelus Domini in ſomnio, & ait illi: Jauſeph fili Dauid, ne timeas accipere Mariam vxorem tuam; quod enim genitum eſt in ea, ex Spiritu ſancto eſt.*

21 *Pariet autem filium, & vocabis nomen eius* IESCHVA; *quippe qui ſeruaturus ſit populum ſuum à peccatis ipſorum.*

22 *Id autem omne factum eſt, vt adimpleretur id quod dictum eſt à Domino per prophetam.*

23 *Ecce virgo vterum feret, & pariet filium, & vocabunt nomen eius Amanuil, quod exponitur, Nobiſcum Deus noſter.*

24 *Quum igitur ſurrexiſſet Jauſeph à ſomno ſuo, egit ſicuti præceperat illi Angelus Domini, & accepit vxorem ſuam.*

25 *Neque cognouit eam donec peperit filium ſuum primogenitum, & vocauit* illa *nomen eius* IESCHVA.

Ad veſperam Natalitiorum.

CAP. II.

1 *QVum autem natus eſſet Jeſchua in Bethlechē quæ eſt Jihoudææ in diebus Heroudis regis, aduenerūt Magi ab Oriente ad Ouriſchlē.* 2 *Et inquiunt: Vbi natus eſt ille rex Jihoudæorum? vidimus enim ſtellam eius in Oriente, venimúſque vt adoremus eum.*

3 *Quæ quum audiſſet rex Heroudes perterritus eſt, totáque Ouriſchlem cum eo.*

4 *Et congregatis omnibus principibus ſacerdotum, & ſcribis populi, percontatus eſt ab eis vbi Meſchicho naſceretur.*

---

17 כלהין הכיל שרבתא מן אברהם עדמא לדויד שרבתא ארבעסרא ומן דויד עדמא לגלותא דבבל שרבתא ארבעסרא ומן גלותא דבבל עדמא למשיחא שרבתא ארבעסרא ׃

[a] גלינה דיוסף

18 ילדה דין דישוע משיחא הכנא הוא כד מכירא הות מרים אמה ליוסף עדלא [b] נשתותפון [c] אשתכחת בטנא מן רוחא דקודשא ׃ 19 יוסף דין בעלה [d] כאנא הוא ולא צבא [e] דנפרסיה [f] ואתרעי [g] דמטשיאית [h] נשריה ׃ 20 כד הלין דין אתרעי אתחזי לה מלאכה דמריא בחלמא ואמר לה יוסף ברה דדויד לא תדחל [i] למסב למרים אנתתך הו גיר דאתילד בה מן רוחא הו דקודשא ׃ 21 [k] תאלדי דין ברא ותקרא שמה ישוע הו גיר [l] נחיוהי לעמה מן חטהיהון ׃

[a] גלא [b] שתף [c] שכח [d] כון [e] כרס [f] רעא [g] טשא [h] שרא [i] נסב [k] ילד [l] חיא

17 * Omnes itaque generationes ab Abraham vſque ad Dauid, generationes quatuordecim. & à Dauid vſque ad tráſmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim: & à tranſmigratione Babylonis vſque ad Chriſtum, generationes quatuordecim.

17 * πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ ἀβραὰμ ἕως δαβὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

Luc. 1. c. 27. 18 * Chriſti auté generatio ſic erat. Cùm eſſet deſponſata mater eius Maria Ioſeph, antequam conuenirent, inuenta eſt in vtero habens de Spiritu ſancto.

18 * τοῦ δὲ ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν· μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μαρίας τῷ ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου.

Deu. 4. a. 1. 19 * Ioſeph autem vir eius cùm eſſet iuſtus, & nollet eam traducere; voluit occultè dimittere eam.

19 * ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν.

20 * Hæc autem eo cogitante, ecce angelus Domini apparuit in ſomnis ei, dicens: Ioſeph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuã. quod enim in ea natum eſt, de Spiritu ſancto eſt.

20 * ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ᾽ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, ἰωσὴφ υἱὸς δαβὶδ μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου.

Luc. 1. c. 31. Act. 4. b. 12. 21 * Pariet autem filium, & vocabis nomen eius Ieſum. ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum à peccatis eorum.

21 * τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

22 * (Hoc autem totum factũ eſt, vt adimpleretur quod dictum eſt à Domino per prophetam dicentem:

22 * τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου, διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

Eſai. 7. c. 14. 23 * Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium: & † vocabunt nomé eius Emmanuel, quod eſt interpretatum, Nobiſcum Deus.)

† vocabitur

23 * ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐμμανουὴλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός.

24 * Exurgens autem Ioſeph à ſomno, fecit ſicut præcepit ei angelus Domini, & accepit coniugem ſuam.

24 * διεγερθεὶς δὲ ὁ ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

25 * Et non cognoſcebat eam donec peperit filium ſuum primogenitum: & vocauit nomen eius Ieſum.

25 * καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν.

CAP. II.

β.

Luc. 2. a. 7. 1 CVm ergo natus eſſet Ieſus in Bethlehem Iudę in diebus Herodis regis, ecce Magi ab Oriente venerunt Ieroſolymam,

1 * Τοῦ δὲ ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς ἱεροσόλυμα,

2 * dicentes: Vbi eſt qui natus eſt rex Iudęorum? vidimus enim ſtellam eius in Oriente, & venimus adorare eum.

2 * λέγοντες, ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

3 * Audiens autem Herodes rex, turbatus eſt, & omnis Hieroſolyma cum illo.

3 * ἀκούσας δὲ ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα ἱεροσόλυμα μετ᾽ αὐτοῦ.

4 * Et congregans omnes principes ſacerdotum & ſcribas populi, ſciſcitabatur ab eis vbi Chriſtus naſceretur.

4 * καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ᾽ αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται.

---

22 הָדָא דֵּין כֻּלָּא דַהֲוָת דְּנֶתְמַלֵּא מֶדֶם דְּאֶתְאֲמַר מִן מָרְיָא בְּיַד נְבִיָּא׃ 23 דְּהָא בְּתוּלְתָּא [m] תֶּבְטַן וְתֵאלַד בְּרָא וְנִקְרוֹן שְׁמֵהּ עַמָּנוּאֵיל דְּמֶתְתַּרְגַם עַמַּן אֲלָהַן׃ 24 כַּד קָם דֵּין יוֹסֵף מִן שֶׁנְתֵהּ עֲבַד אַיְכַנָא דְּפַקֵּד לֵהּ מַלְאַכֵהּ דְּמָרְיָא וְדַבְרָהּ לְאַנְתְּתֵהּ׃ 25 וְלָא חַכְמָהּ עַדְמָא דְּיִלְדְתֵהּ לִבְרָהּ בּוּכְרָא וַקְרָת שְׁמֵהּ יֵשׁוּעַ׃

[m] בְּטַן

דְּרַמְשָׁא דְּיַלְדָא׃ קפלאון ב

1 כַּד דֵּין אֶתִילֵד יֵשׁוּעַ בְּבֵית לְחֶם דִּי דִיהוּדָא בְּיוֹמֵי הֵרוֹדֵס מַלְכָּא [a] אֶתוֹ מְגוּשֵׁא מִן [b] מַדְנְחָא לְאוּרִשְׁלֶם׃ 2 וְאָמְרִין אַיְכוּ מַלְכָּא דִיהוּדָיֵא [c] דְּאֶתִילֵד חֲזַין גֵּיר כּוֹכְבֵהּ בְּמַדְנְחָא וַאתַין לְמֶסְגַּד לֵהּ׃ 3 שְׁמַע דֵּין הֵרוֹדֵס מַלְכָּא [d] וְאֶתְתְּזִיעַ וְכֻלָּהּ אוּרִשְׁלֶם עַמֵּהּ׃ 4 וְכַנֵּשׁ כֻּלְּהוֹן רַבֵּי כָהֲנֵא וְסָפְרֵא דְּעַמָּא וַמְשַׁאֵל הֲוָא לְהוֹן דְּאַיְכָא [e] מֶתִילֵד מְשִׁיחָא׃

[a] אֲתָא [b] דְּנַח [c] יְלַד [d] זוּעַ [e] יְלַד

5 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܒܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܟܬܝܒ ܒܢܒܝܐ.

6 ܐܦ ܐܢܬܝ ܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ ܠܐ ܗܘܝܬܝ ܒܨܝܪܐ ܒܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܡܢܟܝ ܓܝܪ ܢܦܘܩ ܡܠܟܐ ܕܗܘ ܢܪܥܝܘܗܝ ܠܥܡܝ ܐܝܣܪܝܠ.

7 ܗܝܕܝܢ ܗܪܘܕܤ ܡܛܫܝܐܝܬ ܩܪܐ ܠܡܓܘܫܐ ܘܝܠܦ ܡܢܗܘܢ ܒܐܝܢܐ ܙܒܢܐ ܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܟܘܟܒܐ.

8 ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܒܝܬ ܠܚܡ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܥܩܒܘ ܥܠ ܛܠܝܐ ܚܦܝܛܐܝܬ. ܘܡܐ ܕܐܫܟܚܬܘܢܝܗܝ ܬܘ ܚܘܐܘܢܝ. ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܙܠ ܐܣܓܘܕ ܠܗ.

9 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܡܢ ܡܠܟܐ ܐܙܠܘ. ܘܗܐ ܟܘܟܒܐ ܗܘ ܕܚܙܘ ܒܡܕܢܚܐ ܐܙܠ ܗܘܐ ܩܕܡܝܗܘܢ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܩܡ ܠܥܠ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܛܠܝܐ.

10 ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܐܘܗܝ ܠܟܘܟܒܐ ܚܕܝܘ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܛܒ.

11 ܘܥܠܘ ܠܒܝܬܐ ܘܚܙܐܘܗܝ ܠܛܠܝܐ ܥܡ ܡܪܝܡ ܐܡܗ. ܘܢܦܠܘ ܤܓܕܘ ܠܗ. ܘܦܬܚܘ ܤܝܡܬܗܘܢ ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܩܘܪܒܢܐ ܕܗܒܐ ܘܡܘܪܐ ܘܠܒܘܢܬܐ.

12 ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܒܚܠܡܐ. ܕܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܠܘܬ ܗܪܘܕܤ. ܘܒܐܘܪܚܐ ܐܚܪܬܐ ܐܙܠܘ ܠܐܬܪܗܘܢ.

ܕܨܦܪܐ ܕܩܛܠܐ ܕܝܠܘܕܐ ܗ

13 ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠܘ. ܐܬܚܙܝ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܒܚܠܡܐ ܠܝܘܤܦ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܩܘܡ ܕܒܪ ܠܛܠܝܐ ܘܠܐܡܗ ܘܥܪܘܩ ܠܡܨܪܝܢ. ܘܠܟ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܕܐܡܪ ܠܟ. ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܗܪܘܕܤ ܠܡܒܥܝܘܗܝ ܠܛܠܝܐ. ܐܝܟ ܕܢܘܒܕܝܘܗܝ.

14 ܝܘܤܦ ܕܝܢ ܩܡ ܕܒܪ ܠܛܠܝܐ ܘܠܐܡܗ ܒܠܠܝܐ ܘܥܪܩ ܠܡܨܪܝܢ.

15 ܘܗܘܐ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܗ ܕܗܪܘܕܤ. ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܡܢ ܡܪܝܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܕܡܢ ܡܨܪܝܢ ܩܪܝܬ ܠܒܪܝ.

16 ܗܝܕܝܢ ܗܪܘܕܤ ܟܕ ܚܙܐ ܕܐܙܕܠܓܒ ܡܢ ܡܓܘܫܐ. ܐܬܚܡܬ ܠܗ ܛܒ. ܘܫܕܪ ܩܛܠ ܠܛܠܝܐ ܟܠܗܘܢ ܕܒܒܝܬ ܠܚܡ ܘܒܟܠܗܘܢ ܬܚܘܡܝܗ. ܡܢ ܒܪ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ ܘܠܬܚܬ. ܐܝܟ ܙܒܢܐ ܕܐܬܚܦܛ ܡܢ ܡܓܘܫܐ.

5 * *Illi autem dixerunt, In Bethlechem quæ est Iihoudææ, sic enim scriptum est per prophetam.*

6 * *Tu quoque Jihoudaica Bethlechem, nequaquam minima es inter reges Iihoudææ; ex te enim prodibit rex qui pascet populum illum meum Jsroiel.*

7 * *Tum Heroudes clàm vocauit Magos, & exquisiuit ab eis quonam tempore stella eis apparuisset.*

8 * *Eosque dimittens Bethlechem; ait illis: Exquirite diligenter super puerulo: postquam autem inueneritis eum, venite, renuntiate mihi, vt & ego proficiscar illum adoraturus.*

9 * *Illi autem his à rege auditis abiêre, & ecce stella quam viderant in Oriente, præcedebat eos donec venit, stetitque super locum vbi erat puer ille.*

10 * *Quum autem vidissent stellam, gauisi sunt gaudio magno admodum, domumque ingressi contemplati sunt puerulum cum Mariam matre eius.*

11 * *Et procidentes adorarunt eum, suosq; thesauros aperuêre, ac obtulerunt ei oblationes, aurum, myrrham, & thus.*

12 * *Et visum est eis in somnio, ne reuerterentur ad Heroudem; itaque per aliam viam profecti sunt in regionem suam.*

Ad Matutinam infanticidij.

13 QVum autem abijssent, apparuit angelus Domini in somnio ipsi Jauseph, & ait illi, Surge, accipe puerulum & matrem eius, & in Ægyptum fugito, & illic esto vsquedum dixero tibi: futurum est enim vt Heroudes quærat puerum, vt illum perdat.

14 * *Jauseph itaque surgens accepit puerum & matrem eius noctu, fugáque in Ægyptum contendit.*

15 * *Et fuit illic adusque mortem Heroudis: vt adimpleretur quod dictum est à Domino per prophetam dicentem, Ex Ægypto vocaui filium meum.*

16 * *Tum Heroudes quum videret se à Magis illusum esse, vehementer excanduit, misitque qui interficerent omnes pueros Bethlechmitas, finitimosq; omnes à nato duos annos & infrà, secundùm tempus quod ex Magis exquisierat.*

---

5 הָנוּן דֵּין אֶמַרוּ בְּבֵית לְחֶם דִיהוּדָא הָכַנָא גֵּיר כְּתִיב בַּנְבִיָא׃ 6 אָף אַנְתְּי בֵּית לְחֶם דִיהוּדָא לָא [f]הֲוֵיתִי בְּצִירָא
בְּמַלְכֵא דִיהוּדָא׃ מֶנֵכִי גֵּיר נְפוּק מַלְכָּא דְהוּ [g]נֶרְעֵיוְהִי לְעַמִּי יִסְרָיֵל׃ 7 הָיְדֵין הֶרוֹדֶס מַטְשְׁיָאִית קְרָא [h]לַמְגוּשֵׁא
[i]וִילֵף מֶנְהוֹן בְּאֵינָא זַבְנָא אֶתְחֲזִי לְהוֹן כּוֹכְבָא׃ 8 וְשַׁדַּר אֶנוּן לְבֵית לְחֶם וְאֶמַר לְהוֹן׃ [k]זֶלוּ עַקְבוּ עַל טַלְיָא חַפִּיטָאִית
וּמָא [l]דְאֶשְׁכַּחְתּוּנָיְהִי תַּו [m]חַוְאוּנִי דְאָף אֶנָא אֵזֵל אֶסְגוּד לֵהּ׃ 9 הֶנוּן דֵּין כַּד שְׁמַעוּ מֶן מַלְכָּא אֶזַלוּ׃ וְהָא כּוֹכְבָא הַו
דַּחְזַו בְּמַדְנְחָא אָזֵל הֲוָא קְדָמַיְהוֹן עַדְמָא דְאָתָא קָם לְעֵל מֶן אַיכָּא [n]דְאִיתַוְהִי טַלְיָא׃
10 כַּד דֵּין חֲזַאוּהִי לְכוֹכְבָא חֲדִיו חֲדוּתָא רַבְּתָא דְּסַב׃ 11 וְעַלוּ לְבַיְתָא וַחֲזַאוּהִי לְטַלְיָא עַם מַרְיַם אֶמֵּהּ׃ וְנַפְּלוּ
סְגֶדוּ לֵהּ וּפְתַחוּ סִימָתְהוֹן וְקַרְבוּ לֵהּ קוּרְבָּנֵא דַהֲבָא וּמוּרָא וּלְבוּנְתָא׃

[f] הֲוָת [g] רְעָא [h] מְגוּשָׁא [i] אֲלֵף [k] אֶזַל [l] שְׁכַח [m] חֲוָא [n] אִית [o] סִימָא

5 * At illi dixerunt ei, In Bethlehem Iudæ. Sic enim scriptum est per prophetam.

Ioh. 7. f
Mich. 5.

6 * Et tu Beth-lehem Terra-Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda, ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israel.

7 * Tunc Herodes clàm vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis.

B

8 * Et mittens illos in Beth-lehem, dixit, Ite, & interrogate diligenter de puero: & cùm inueneritis, renuntiate mihi, vt & ego veniens adorem eum.

9 * Qui cùm audissent regem, abierunt. & ecce stella quam viderat in Oriente, antecedebat eos, vsquedum veniés staret suprà vbi erat puer.

Tob. 11. d

10 * Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valdè.

11 * Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius. & procidentes adorauerunt eum: & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham.

12 * Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

13 * Qui cùm recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge, & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Ægyptum: & esto ibi vsque dum dicam tibi: Futurum est enim vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum.

C

14 * Qui consurgens accepit puerum & matrem eius nocte, & secessit in Ægyptum.

15 * Et erat ibi vsque ad obitum Herodis, vt adimpleretur quod dictum est à Domino per prophetam, dicentem: Ex Ægypto vocaui filium meum.

Osee. 11. a

16 * Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valde, & mittés occidit omnes pueros qui erant in Beth-lehem, & in omnibus finibus eius, à bimatu & infrà, secundùm tempus quod exquisierat à Magis.

---

5 * οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ἐν βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·

6 * καὶ σὺ βηθλεὲμ γῆ ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ.

7 * τότε ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ᾽ αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος.

8 * καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς βηθλεὲμ, εἶπε, πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

9 * οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.

10 * ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

11 * καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν.

12 * καὶ χρηματισθέντες κατ᾽ ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς ἡρώδην, δι᾽ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 * Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ ἰωσὴφ, λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.

14 * ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς αἴγυπτον.

15 * καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

16 * Τότε ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς, καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων.

---

12 ואתחזי להון בחלמא דלא [p]נהפכון לות הרודס ובאורחא אחריתא אזלו לאתרהון׃ דצפרא דקטלא דילודא׃

13 כד דין אזלו אתחזי מלאכא דמריא בחלמא ליוסף ואמר לה׃ קום דבר לטליא ולאמה וערוק למצרין׃ ותמן הוי עדמא דאמר אנא לך ועתיד הו גיר הרודס [a]למבעיה לטליא איך [b]דנובדיוהי׃ 14 יוסף דין קם שקלה לטליא ולאמה בלליא וערק למצרין׃ 15 והוא הכן עדמא למותה דהרודס׃ דנתמלא מדם דאתאמר מן מריא בנביא דאמר דמן מצרין קרית לברי׃ 16 הידין הרודס כד חזא [c]דאתבזח מן מגושא [d]אתחמת טב ושדר קטל טליא כלהון דבית לחם ובכלהון תחומיה מן בר תרתין שנין ולתחת איך זבנא דעקב מן מגושא׃

[p]הפך [a]בעא [b]אבד [c]בזח [d]חמא

17 ܗܝܕܝܢ ܐܬܡܠܝ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. 18 ܩܠܐ ܐܫܬܡܥ ܒܪܡܬܐ. ܒܟܝܐ ܘܐܠܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܪܚܝܠ ܒܟܝܐ ܥܠ ܒܢܝܗ. ܘܠܐ ܨܒܝܐ ܠܡܬܒܝܐܘ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ.

ܕܩܘܪܒܐ ܕܩܛܠܐ ܕܝܠܘܕܐ

19 ܟܕ ܡܝܬ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ. ܐܬܚܙܝ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܒܚܠܡܐ ܠܝܘܣܦ ܒܡܨܪܝܢ ܘܐܡܪ ܠܗ. 20 ܩܘܡ ܕܒܪ ܠܛܠܝܐ ܘܠܐܡܗ. ܘܙܠ ܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܡܝܬܘ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܗܢܘܢ ܕܒܥܝܢ ܗܘܘ ܢܦܫܗ ܕܛܠܝܐ. 21 ܘܝܘܣܦ ܩܡ ܕܒܪ ܠܛܠܝܐ ܘܠܐܡܗ. ܘܐܬܐ ܠܐܪܥܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. 22 ܟܕ ܕܝܢ ܫܡܥ ܕܐܪܟܠܐܘܣ ܗܘܐ ܡܠܟܐ ܒܝܗܘܕ ܚܠܦ ܗܪܘܕܣ ܐܒܘܗܝ. ܕܚܠ ܕܢܐܙܠ ܠܬܡܢ. ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܒܚܠܡܐ ܕܢܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܕܓܠܝܠܐ. 23 ܘܐܬܐ ܥܡܪ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܢܨܪܬ. ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܢܒܝܐ ܕܢܨܪܝܐ ܢܬܩܪܐ.

ܕܥܐܕܐ ܕܕܢܚܐ ܓ

1 ܒܗܘܢ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܐܬܐ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. 2 ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܡܕܒܪܐ ܕܝܗܘܕ ܘܐܡܪ. ܬܘܒܘ. ܩܪܒܬ ܠܗ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. 3 ܗܢܘ ܓܝܪ ܗܘ ܕܐܬܐܡܪ ܒܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ. ܕܩܠܐ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܛܝܒܘ ܐܘܪܚܐ ܕܡܪܝܐ ܘܐܬܪܨܘ ܫܒܝܠܘܗܝ. 4 ܗܘ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ. ܠܒܘܫܐ ܗܘܐ ܠܗ ܕܡܢ ܣܥܪܐ ܕܓܡܠܐ. ܘܐܣܪ ܗܘܐ ܙܪܙܐ ܕܡܫܟܐ ܒܚܨܘܗܝ. ܘܡܐܟܘܠܬܗ ܗܘܬ ܩܡܨܐ ܘܕܒܫܐ ܕܒܪܐ. 5 ܗܝܕܝܢ ܢܦܩܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ ܐܘܪܫܠܡ ܘܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܘܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝ ܝܘܪܕܢܢ. 6 ܘܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܒܝܘܪܕܢܢ ܢܗܪܐ. ܟܕ ܡܘܕܝܢ ܒܚܛܗܝܗܘܢ. 7 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܘܡܢ ܙܕܘܩܝܐ ܕܐܬܝܢ ܠܡܥܡܕ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ. ܡܢܘ ܚܘܝܟܘܢ ܠܡܥܪܩ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܐܬܐ. 8 ܥܒܕܘ ܗܟܝܠ ܦܐܪܐ ܕܫܘܝܢ ܠܬܝܒܘܬܐ. 9 ܘܠܐ ܬܣܒܪܘܢ ܘܬܐܡܪܘܢ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܕܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܒܪܗܡ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܡܫܟܚ ܐܠܗܐ ܡܢ ܟܐܦܐ ܗܠܝܢ ܠܡܩܡܘ ܒܢܝܐ ܠܐܒܪܗܡ.

17 *Tunc impletum est id quod dictum est per Jrmeio prophetam, dicentem:*

18 *Vox audita est in Rometko, fletus & lamentum multum: Rochel plorans super filios suos, renuitque vllam accipere consolationem, eò quòd non sunt.*

Ad oblationem Infanticidij.

19 *Quum autem obiisset rex Heroudes, visus est angelus Domini in somnio ipsi Jausephin Aegypto, & ait illi:*

20 *Surge, assume puerum & matrem eius, & proficiscere in terram Isroiel, etenim mortui sunt illi, qui quærebant animam pueri.*

21 *Cùm itaque surrexisset Jauseph, assumpsit puerum & matrem eius, & venit in terram Jsroiel.*

22 *Quum autem audiuisset Archelaum in Ihoudæa, regem esse loco Heroudis patris sui, timuit illuc proficisci. Et visum est ei in somnio eundum esse in regionem Galilææ.*

23 *Quò cùm peruenisset, habitauit in ciuitate, quæ vocatur Nozerath; vt impleretur id quod dictum est per prophetam, fore vt Nazarenus vocaretur.*

Festo Epiphaniæ. CAP. III.

1 *Illis autem ipsis diebus venit Jouchanon Baptista, & prædicauit in deserto Ihoudææ, & dicebat:*

2 *Pœnitentiam agite, appropinquauit regnum cælorum.*

3 *Js enim est qui dictus est per Eschaio prophetam: Vox clamantis in deserto, parate vias Domini, & adæquate semitas eius.*

4 *Jpse autem Jouchanon habebat vestimentum suum è pilis camelorum, zonamque pelliceam circum lumbos suos, & cibus eius erant locustæ & mel agreste.*

5 *Tunc exiuit ad eum Ourischlem & tota Jihoudæa, totaque regio ambiens Jourdenon.*

6 *Et baptizabatur ab eo in Jourdenon flumine, postquam peccata sua fuerant confessi.*

7 *Quum aūt videret multos è Perischæis & Zadoukæis venientes, vt baptisarētur, ait illis: Generatio viperarum, quis vobis indicauit, vt fugeretis ab ira ventura?*

8 *Facite igitur fructus dignos pœnitentia.*

9 *Neque cogitetis & dicatis in animabus vestris, Est nobis pater Abrohō: etenim dico vobis, Deū posse ex lapidibus istis suscitare filios ipsi Abrohō.*

17 הידין אתמלי מדם דאתאמר ביד ארמיא נביא דאמר׃ 18 קלא אשתמע ברמתא בכיא ואליא סגיאא רחיל בכיא על בניה ולא צביא למתביאו מטל דלא איתיהון׃

דקורבא דקטלא דילודא

19 כד מית דין הרודס מלכא אתחזי מלאכא דמריא בחלמא ליוסף במצרין ואמר לה׃ 20 קום דבר לטליא ולאמה וזל לארעא דיסריל מיתו להון גיר הנון דבעין הוו נפשה דטליא׃ 21 ויוסף קם דבר לטליא ולאמה ואתא לארעא דיסריל׃ 22 כד דין שמע דארכלאוס הוא מלכא ביהוד חלף הרודס אבוהי דחל דנאזל לתמן ואתחזי לה בחלמא דנאזל לאתרא דגלילא׃ 23 ואתא עמר במדינתא דמתקריא נצרת איך דנתמלא מדם דאתאמר בנביא דנצריא נתקרא׃

e מלא f שמע g רם h בכא i צבא k בעא l אזל m מת n בעא o אזל p קרא

17 *Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam, dicentem,

18 *Vox in Rama audita est, ploratus & vlulatus multus, Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt. (Ier. 31. c 15.)

19 *Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Ægypto, D

20 *Dicens, Surge, & accipe puerum & matrem eius, & vade in terram Israel. defuncti sunt enim qui quærebant animam pueri.

21 *Qui consurgens, accepit puerum & matrem eius, & venit in terram Israel.

22 *Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Iudæa pro Herode patre suo, timuit illò ire: & admonitus in somnis, secessit in partes Galilææ.

23 *Et veniens habitauit in ciuitate quæ vocatur Nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per prophetas: Quoniam Nazaræus vocabitur.

CAP. III.

1 IN diebus autem illis venit Iohannes Baptista prædicans in deserto Iudææ, (Marc. 1. a. 4. Lu. 3. a 3 Esai. 40. a. 3)

2 *Et dicens, Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cælorum. (Marc. 1. a. c Lu. 3. a 4)

3 *Hic est enim †qui dictus est per Isaiã prophetam, dicentem, Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. († de quo dictum est.)

4 *Ipse autem Iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem eius erat locustæ & mel syluestre. (Ioh. 1. c 24.)

5 *Tunc exibat ad eum Ierosolyma & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem:

6 *Et baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata sua.

7 *Videns autem multos Pharisæorum & Sadducæorum venientes ad baptismum suum, dixit eis, Progenies viperarum, quis demonstrauit vobis fugere à ventura ira? (Infr. 23. d 33) B

8 *Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ.

9 *Et ne velitis dicere intra vos, Patrem habemus Abraham. dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. (Ioh. 8. c 39 Act. 13. d 26 Inf. 7. c 8)

17 *τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος·

18 *φωνὴ ἐν ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς· ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.

19 *τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ᾽ ὄναρ φαίνεται τῷ ἰωσὴφ ἐν αἰγύπτῳ·

20 *λέγων, ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

21 *ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν ἰσραήλ.

22 *ἀκούσας δὲ ὅτι ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς ἰουδαίας ἀντὶ ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ᾽ ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς γαλιλαίας.

23 *καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην ναζαρὲτ, ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι ναζωραῖος κληθήσεται.

γ'.

1 *Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας·

2 *καὶ λέγων, μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

3 *οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 *αὐτὸς δὲ ὁ ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες, καὶ μέλι ἄγριον.

5 *τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν ἱεροσόλυμα, καὶ πᾶσα ἡ ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ ἰορδάνου.

6 *καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ ἰορδάνῃ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

7 *ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

8 *ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας.

9 *καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, πατέρα ἔχομεν τὸν ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ ἀβραάμ.

דעארא דנחמא   קפלאון ג   1 בהון דין ביומתא הנון אתא יוחנן [a]מעמדנא ומכרז הוא בחורבא דיהוד ואמר ׃ 2 [b]תובו קרבת לה מלכותא דשמיא ׃ 3 הנו גיר הו דאמיר ביד אשעיא נביא קלא דקרא בחורבא טיבו אורחה דמריא [c]ואשתו לשבילוהי ׃ 4 הו דין יוחנן איתוהי הוא לבושא דסערא דגמלא ואסר חצא דמשכא על חצוהי [d]ומאכולתה קמצא ודבשא דברא׃ 5 הידין נפקא הות לותה אורשלם וכלה יהוד וכלה אתרא דחדרי יורדנן ׃ 6 ועמדין הוו מנה ביורדנן נהרא כד [e]מודין בחטהיהון ׃ 7 כד חזא דין סגיאא מן פרישא ומן זדוקיא דאתין למעמד אמר להון ילדא דאכדנא מנו [f]חויכון למערק מן רוגזא דאתה׃ 8 עבדו הכיל פארא דשוין [g]לתיבותא׃ 9 ולא תסברון ותאמרון בנפשכון דאבא איתלן אברהם אמר אנא לכון גיר דמשכח אלהא מן הלין כאפא [h]למקמו בניא לאברהם ׃

[a] עמר הוא מכל
[b] תב [c] שוא
[d] אכל
[e] ידא
[f] חיא
[g] תיבותא הוא תשובה
[h] קם

10 ܗܐ ܕܝܢ ܢܪܓܐ ܣܝܡ ܥܠ ܥܩܪܐ ܕܐܝܠܢܐ. ܟܠ ܐܝܠܢ ܗܟܝܠ ܕܦܐܪܐ ܛܒܐ ܠܐ ܥܒܕ ܡܬܦܣܩ ܘܒܢܘܪܐ ܢܦܠ. 11 ܐܢܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܡܝܐ ܠܬܝܒܘܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܬܪܝ ܐܬܐ ܚܝܠܬܢ ܗܘ ܡܢܝ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܡܣܐܢܘܗܝ ܠܡܫܩܠ. ܗܘ ܢܥܡܕܟܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܒܢܘܪܐ. 12 ܗܘ ܕܪܦܫܐ ܒܐܝܕܗ ܘܡܕܟܐ ܐܕܪܘܗܝ. ܘܚܛܐ ܟܢܫ ܠܐܘܨܪܘܗܝ. ܘܬܒܢܐ ܡܘܩܕ ܒܢܘܪܐ ܕܠܐ ܕܥܟܐ. 13 ܗܝܕܝܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܠܝܘܪܕܢܢ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ ܕܢܥܡܕ ܡܢܗ. 14 ܗܘ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ ܟܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܐܢܐ ܣܢܝܩ ܐܢܐ ܕܡܢܟ ܐܬܥܡܕ ܘܐܢܬ ܠܘܬܝ ܐܬܝܬ. 15 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܫܒܘܩ ܗܫܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܝܐܐ ܠܢ ܕܢܡܠܐ ܟܠܗ ܟܐܢܘܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܫܒܩܗ. 16 ܟܕ ܥܡܕ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܡܚܕܐ ܣܠܩ ܡܢ ܡܝܐ. ܘܐܬܦܬܚܘ ܠܗ ܫܡܝܐ. ܘܚܙܐ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܕܢܚܬܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܘܐܬܝܐ ܥܠܘܗܝ. 17 ܘܗܐ ܩܠܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ. ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܗ ܐܨܛܒܝܬ.

ܚܕܒܫܒܐ ܕܡܥܠܝ ܨܘܡܐ ܘܠܩܘܪܒܐ ܕܐܪܒܥܝܢ

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܗܝܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܬܕܒܪ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܡܕܒܪܐ ܕܢܬܢܣܐ ܡܢ ܐܟܠܩܪܨܐ. 2 ܘܨܡ ܐܪܒܥܝܢ ܐܝܡܡܝܢ ܘܐܪܒܥܝܢ ܠܠܘܢ. ܐܚܪܝܬ ܕܝܢ ܟܦܢ. 3 ܘܩܪܒ ܠܘܬܗ ܗܘ ܡܢܣܝܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܐܡܪ ܕܗܠܝܢ ܟܐܦܐ ܢܗܘܝܢ ܠܚܡܐ. 4 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ. ܟܬܝܒ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܡܐ ܒܠܚܘܕ ܚܝܐ ܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܡܠܬܐ ܕܢܦܩܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܐܠܗܐ. 5 ܗܝܕܝܢ ܕܒܪܗ ܐܟܠܩܪܨܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܐܩܝܡܗ ܥܠ ܟܢܦܐ ܕܗܝܟܠܐ. 6 ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܫܕܝ ܢܦܫܟ ܠܬܚܬ. ܟܬܝܒ ܗܘ ܓܝܪ ܕܠܡܠܐܟܘܗܝ ܢܦܩܕ ܥܠܝܟ. ܘܥܠ ܐܝܕܝܗܘܢ ܢܫܩܠܘܢܟ. ܕܠܐ ܬܬܩܦ ܪܓܠܟ ܒܟܐܦܐ.

10 *Ecce autem posita est securis ad radicem arborum, omnis igitur arbor quæ bonos fructus non facit; exciditur & in ignem cadit.

11 *Ego quidem baptizo vos aqua ad pœnitentiam, ille verò qui post me venit, fortior me est, cuius non sum dignus ferre calciamenta, ipse baptizaturus est vos in Spiritu sanctitatis & igne, 12 *Cuius ventilabrū in manu ipsius, & repurgat areas suas, & triticum cogit in horrea sua, paleámque comburit igni inextinguibili.

13 *Tunc venit Jeschua è Galilæa in Jourdenon ad Iouchanon vt baptizaretur ab eo.

14 *Ipse autem Jouchanon prohibebat eum, & dicebat: Ego quidem necesse habeo baptizari à te, & tu venis ad me?

15 *At ipsemet Jeschuá respondens, ait illi: Sine nunc; sic enim decet nos adimplere omnem rectitudinem. & tunc omisit eum.

16 *Quum autem baptizatus fuisset Jeschua, statim ascendit ex aqua, & aperti sunt ei cæli, & suspexit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super ipsum.

17 *Et ecce vox è cælis, dicens: Hic est filius meus dilectissimus in quo mihi complacui.

Dominica introitus ieiunij, & ad oblationem Quadragesimæ.

CAP. IIII.

1 Tunc Jeschuá subductus est à spiritu sanctitatis in desertum vt tentaretur ab accusatore .i. diabolo.

2 *Et ieiunauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea verò esurijt.

3 *Et accedens tentator ille, dixit ei: Si filius Dei es, dic vt isti lapides panis fiant.

4 *At ille respondit, & ait: Scriptum est; Non tantummodo pane viuit homo, sed omni verbo quod procedit ex ore Dei.

5 *Tunc transtulit eum accusator ille super sacrosanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, & ait illi:

6 *Si filius Dei es, deorsum te dede præcipitem. Scriptum est enim, Angelis suis præcipiet de te, vt manibus suis te subleuent, ne offendas ad lapidem pedem tuum.

---

10 הָא דֵין נַרגָא סִים עַל עִקָרָא דְאִילָנֵא כֹּל אִילָנָא הָכִיל דְפִאֲרָא טָבָא לָא עָבֶד מֶתפְסֶק וְנָפֶל בְנוּרָא ׃ 11 אֶנָא מַעמֶד אֶנָא לְכוּן בְמַיָא לְתַיבוּתָא הַו דֵין דְבָתַרי אָתֵא חַסִין הו מֶנִי הַו דְלָא שָׁוֵא אֶנָא מְסָאנַוהי לְמֶשׁקְלוּ הוּ מַעמֶד לְכוּן בְרוּחָא דְקוּדשָׁא וּבְנוּרָא ׃ 12 הַו דְרַפשָׁא בְאִידֵה וַמְדַכֵּא אֶדרַוהי וְחֵטֵא כָּנֵשׁ לְאוּצרַוהי וְתֶבנָא מַוקֶד בְנוּרָא דְלָא דָעכָא ׃ 13 הָידֵין אֶתָא יֵשׁוּעַ מֶן גְלִילָא לְיוּרדְנָן לְוָת יוּחַנָן דְנֶעמַד מֶנֵה ׃ 14 הוּ דֵין יוּחַנָן כָּלֵא הָוָא לֵה וְאָמַר אֶנָא סְנִיק אֶנָא דְמֶנָךְ אֶתעְמֶד וְאַנתְ לְוָתִי אֶתִית ׃ 15 הוּ דֵין יֵשׁוּעַ עֲנָא וֶאמַר לֵה שְׁבוּק הָשָׁא הָכְנָא גֵיר יָאֵא לַן דְנַמלֵא כֻּלָה כְּאִנוּתָא וְהָידֵין שְׁבַקֵה ׃ 16 כַּד עְמֶד דֵין יֵשׁוּעַ מֶחדָא סְלֶק מֶן מַיָא ׃ וְאֶתפְתַח לֵה שְׁמַיָא וַחזָא רוּחָא דַאלָהָא דְנָחתָא אַיךְ יַונָא וַאתָת עְלַוהי ׃ 17 וְהָא קָלָא מֶן שְׁמַיָא דָאמַר הָנַו בְרִי חַבִיבָא דְבֵה אֶצְטְבִית ׃

i יקר
k כון
l נחת
m צבא

10 * Iam enim securis ad radicem arborũ posita est. Omnis ergo arbor quæ nõ facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. (Inf. 7.b) C

11 * Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post me venturus est, fortior me est; cuius non sum dignus calceamenta portare: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. (Mar. 1.b Luc. 3.d Ioh. 1.d Acto. 1.a & 11.b & 19.a)

12 * Cuius ventilabrum in manu sua, & permundabit aream suam: & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

13 * Tunc venit Iesus à Galilæa in Iordanem, ad Iohannem, vt baptizaretur ab eo. (Mar. 1.b Luc. 3.d Ioh. 1.d) D

14 * Iohannes autem prohibebat eum, dicens: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me.

15 * Respondens autem Iesus, dixit ei, Sine modò. sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum.

16 * Baptizatus autem Iesus, confestim ascendit de aqua. & ecce aperti sunt ei cæli: & vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se.

17 * Et ecce vox de cælis, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. (Mar. 1.b Inf. 17.b)

CAP. IIII.

1 TVnc Iesus ductus est in desertum à Spiritu, vt tentaretur à diabolo (Mar. 1.b Luc. 4.a) A

2 * Et cùm ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea esuriit. (Exo. 34.d)

3 * Et accedens tentator, dixit ei: Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiãt.

4 * Qui respondens dixit: Scriptum est, Nõ in solo pane viuet homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. (Deu. 8.a Luc. 4.a)

5 * Tunc assumpsit eũ diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi.

6 * Et dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim: Quia angelis suis mandabit de te, & in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. (Psal. 90.)

10 * ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

11 * ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ πυρί.

12 * οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

13 * τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς γαλιλαίας εἰς τὸν ἰορδάνην πρὸς τὸν ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.

14 * ὁ δὲ ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων, ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;

15 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν, ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην· τότε ἀφίησιν αὐτόν.

16 * καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.

17 * καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

δ'.

1 * Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

2 * καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε.

3 * καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν, εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.

4 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε· γέγραπται, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.

5 * τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ.

6 * καὶ λέγει αὐτῷ, εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

קפלאון ד דתר בשבא דמעלי צומא וקורבא דארבעין

1 הידין ישוע אתדבר מן רוחא דקודשא למדברא דנתנסא מן אכלקרצא׃ 2 וצם ארבעין יומין וארבעין ליליון אחריתא דין כפן׃ 3 וקרב הו דמנסא ואמר לה אן ברה אנת דאלהא אמר דהלין כאפא נהוין לחמא׃
4 הודין ענא ואמר כתיב דלא הוא בלחמא בלחוד חיא ברנשא אלא בכל מלא דנפקא מן פומה דאלהא׃
5 הידין דברה אכלקרצא למדינת קודשא ואקימה על כנפא דהיכלא ואמר לה׃
6 אן ברה אנת דאלהא שדי נפשך לתחת כתיב גיר דלמלאכוהי נפקד עליך ועל אידיהון נשקלונך דלא תתקל בכאפא רגלך׃

עלל צם
אכלקרצא טעמו
מלשין
יום
הוא מלל
דבר
שדא
אידא עדראית יד
שקל תקל

[illegible]

7 * Ait illi Jeschua, Rursus scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.

8 * Iterũ transtulit eum accusator in montem admodum sublimem, eique ostendit omnia regna mundi, & omnem eorum gloriam.

9 & ait illi: * Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.

10 * Tum dixit ei Jeschua, Abi tibi inimice. Scriptum est enim, Dominum Deum tuum adorabis, illumque ipsum solummodo coles.

11 * Tunc omisit eum accusator: & ecce angeli accesserunt, illique ministrauêre.

Dominica post Epiphaniam.

12 * Quum autem auditione accepisset Jeschua Jouchanon coniectum fuisse in carcerem, reuersus est in Galilæam.

13 * Relictáque Nozerath venit & habitauit in Capharnachum iuxta mare in finibus Zebouloun & Naphtholi.

14 * Vt impleretur quod dictum est per Eschaio prophetam, dicentem:

15 * Terra Zebouloun terra Naphtholi, via maris trans Jourdenon, Galilæa gentium.

16 * Populus qui sedebat in tenebris lucem magnam conspicatus est, & ijs qui habitabant in regione & vmbra mortis,

17 lux est exorta. * Inde cœpit Jeschua prædicare, & dicere, Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cælorum.

18 * Quúmque iter faceret iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Schemeoun qui vocatur Kipho, & Andream fratrem eius in mare retia proijcientes (erant enim piscatores.)

19 * Et ait illis Ieschua, Venite post me, & faciam vos esse piscatores hominum.

20 * Illi autem confestim retia sua dimittentes, post eum iuêre.

21 * Et quum illinc discederet, vidit duos alios fratres Jaakoub filium Zabdai & Jouchanon fratrem eius, in nauicula cum Zabdai ipsorum patre, resarcientes retia sua, &

22 vocauit eos Jeschua. * Illi autem statim reliquerunt nauiculam & patrem suum, ac sequuti sunt eum.

23 * Et perlustrabat Jeschua vniuersam Galilæam, docebatque in synagogis eorum, & prædicabat Euangelium regni, atque sanabat omnem dolorem, omnémque languorem in populo.

---

7 אמר לה ישוע תוב כתיב דלא תנסא למריא אלהך׃ 8 תוב דברה אכלקרצא לטורא דטב רם וחויה כלהין [m] מלכותא דעלמא [n] ושובחהין ואמר לה׃ 9 הלין כלהין לך [o] אתל אן [p] תפל תסגוד לי׃ 10 הידין אמר לה ישוע [q] זל לך סטנא כתיב גיר דלמריא אלהך תסגוד ולה בלחודוהי תפלוח׃ 11 הידין שבקה אכלקרצא והא מלאכא קרבו ומשמשין הוו לה׃

[m] מלך [n] שבח [o] נתל [p] נפל [q] אזל

דחד בשבא דבתר [a] דנחא׃

12 כד שמע דין ישוע דיוחנן [b] אשתלם [c] שני לה לגלילא׃ 13 ושבקה לנצרת ואתא [d] עמר בכפרנחום על יד ימא בתחומה דזבולון ודנפתלי׃ 14 דנתמלא מדם דאתאמר ביד אשעיא נביא דאמר׃ 15 ארעא דזבולון ארעא דנפתלי אורחא דימא עברוהי דיורדנן גלילא דעממא׃ 16 עמא דיתב בחשוכא נוהרא רבא חזא ואילין דיתבין באתרא ובטללא דמותא

[a] דנח עבראית זנח [b] שלם [c] שני טעמו שב [d] עמר טעמו ישב

7 * Ait illi Iesus rursum, Scriptum est, Non tentabis Dominum Deum tuum.

Deut. 6. c 16

8 * Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valdè, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum. B

9 * Et dixit ei, Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.

10 * Tunc dicit ei Iesus, Vade *retro me Satana: scriptum est enim, Dominum Deũ tuum adorabis; & illi soli seruies.

Deut. 6 c 13

11 * Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli accesserunt, & ministrabant ei.

12 * CVM autem audisset Iesus quòd Iohannes traditus esset, secessit in Galilæam:

Mar. 1. b 14 Luc. 4. c 14 Ioh. 4. f. 43

13 * Et relicta ciuitate Nazareth, vênit & habitauit in † Caphernaũ maritima, in finibus Zabulon & Nephthalim,

† ciuitate

14 * Vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem:

15 * Terra Zabulõ & terra Nephthalim, via maris trans Iordanem, Galilæa gentium: C

Isa. 9. a 1

16 * Populus qui † sedebat in tenebris, vidit lucem magnam: & sedentibus in regione, & vmbra mortis, lux orta est eis.

† ambulabat

17 * Exinde cœpit Iesus prædicare, & dicere, Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cælorum.

Mar. 1. b 15

18 * Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus, & Andream fratrem eius, mittentes rete in mare (erant enim piscatores.)

Mar. 1. b 16 Lu. 5. a 1

19 * Et ait illis, Venite post me: & faciã vos fieri piscatores hominum.

20 * At illi continuò relictis retibus secuti sunt eum.

21 * Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedæi & Iohannem fratrẽ eius in naui cum Zebedæo patre eorum, reficientes retia sua: & vocauit eos. D

22 * Illi autẽ statim relictis retibus & patre, secuti sunt eum.

23 * Et circuibat Iesus totam Galilæam, docens in synagogis eorum, & prædicans Euangelium regni; & sanans omnem languorem & omnem infirmitatem in populo.

7 * ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, πάλιν γέγραπται, οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

8 * πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν·

9 * καὶ λέγει αὐτῷ, ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι.

10 * τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὕπαγε *ὀπίσω μου σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

11 * τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

12 * Ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν γαλιλαίαν.

13 * καὶ καταλιπὼν τὴν ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις ζαβουλὼν καὶ νεφθαλείμ,

14 * ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·

15 * γῆ ζαβουλὼν καὶ γῆ νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ ἰορδάνου, γαλιλαία τῶν ἐθνῶν.

16 * ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 * Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ἰησοῦς κηρύσσειν, καὶ λέγειν, μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 * περιπατῶν δὲ ὁ ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, σίμωνα τὸν λεγόμενον πέτρον, καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς·

19 * καὶ λέγει αὐτοῖς, δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

20 * οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 * καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.

22 * οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 * καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν γαλιλαίαν ὁ ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

נוּהְרָא דְנַח לְהוֹן ׃ [17] מִן הָידֵין שָׁרִי יֵשׁוּעַ [e] לְמַכְרָזוּ וְלְמֵאמַר תּוּבוּ קֶרְבַת לָהּ גֵּיר מַלְכוּתָא דַשְׁמַיָּא ׃
[18] וְכַד מְהַלֵךְ עַל יַד יַמָּא דַגְלִילָא חֲזָא תְּרֵין אַחִין שֶׁמְעוֹן דְאֶתְקְרִי כִּאפָא וַאנְדְרָאוָס אַחוּהִי דְרָמֵין [f] מְצִידְתָא בְיַמָּא
אִיתַיהוֹן הֲווֹ גֵּיר צַיָּדֵא ׃ [19] וֶאמַר לְהוֹן יֵשׁוּעַ [g] תַּו בָתְרַי וְאֶעְבְּדְכוֹן דְתֶהֱוּוֹן צַיָּדֵא דַבְנַינָשָׁא ׃
[20] הֶנוּן דֵין מֶחְדָא שְׁבַקוּ מְצִידָתְהוֹן וֶאזַלוּ בָתְרֵהּ ׃ [21] וְכַד עֲבַר מִן תַּמָּן חֲזָא אַחְרָנֵא אַחֵא תְרֵין יַעֲקוּב בַּר זַבְדַי
וְיוֹחַנָן אַחוּהִי בֶאלְפָא עַם זַבְדַי אֲבוּהוֹן [h] דַמְתַקְנִין מְצִידָתְהוֹן וַקְרָא אֶנוּן יֵשׁוּעַ ׃
[22] הֶנוּן דֵין מֶחְדָא שְׁבַקוּ לֶאלְפָא וְלַאֲבוּהוֹן וֶאזַלוּ בָתְרֵהּ ׃ [23] [i] וּמֶתְכְּרֵךְ הֲוָא יֵשׁוּעַ בְכֻלָּהּ גְּלִילָא [k] וּמַלֵף הֲוָא
בְּכְנוּשָׁתְהוֹן וּמַכְרֵז סְבַרְתָא דְמַלְכוּתָא [l] וּמַאסֵא כֻל [m] כְּאֵב [n] וְכוּרְהָן בְעַמָּא ׃

[e] כְּרֵז [f] צַר [g] אֲתָא [h] תַּקֵן [i] כְּרַךְ שעמו תור [k] אַלֵף [l] אָסָא [m] כִּיב עבראת מכאוב [n] כְּרַת

[24] ܘܐܫܬܡܥ ܛܒܗ ܒܟܠܗ ܣܘܪܝܐ ܘܩܪܒܘ ܠܗ
ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ ܒܟܘܪܗܢܐ
ܡܫܚܠܦܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܠܝܨܝܢ ܒܬܫܢܝܩܐ.
ܘܕܝܘܢܐ. ܘܕܒܪ ܐܓܪܐ. ܘܡܫܪܝܐ. ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ.
[25] ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܢ ܓܠܝܠܐ
ܘܡܢ ܥܣܪܬ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܡܢ
ܝܗܘܕ. ܘܡܢ ܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ ܀

ܕܫܠܝܚܐ ܘܕܐܒܗܬܐ ✝ ܩܦܠܐܘܢ ܚ

[1] ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ. ܣܠܩ ܠܛܘܪܐ.
[2] ܘܟܕ ܝܬܒ. ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܦܬܚ
ܦܘܡܗ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. [3] ܛܘܒܝܗܘܢ
ܠܡܣܟܢܐ ܒܪܘܚ. ܕܕܝܠܗܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ
ܕܫܡܝܐ. [4] ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܒܝܠܐ ܕܗܢܘܢ ܢܬܒܝܐܘܢ.
[5] ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܡܟܝܟܐ. ܕܗܢܘܢ ܢܐܪܬܘܢ ܐܪܥܐ.
[6] ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܟܦܢܝܢ ܘܨܗܝܢ ܠܟܐܢܘܬܐ.
ܕܗܢܘܢ ܢܣܒܥܘܢ. [7] ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܡܪܚܡܢܐ.
ܕܥܠܝܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܪܚܡܐ.
[8] ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܟܝܢ ܒܠܒܗܘܢ. ܕܗܢܘܢ
[9] ܢܚܙܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܝ ܫܠܡܐ.
[10] ܕܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܢܬܩܪܘܢ. ܛܘܒܝܗܘܢ
ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܬܪܕܦܘ ܡܛܠ ܟܐܢܘܬܐ. ܕܕܝܠܗܘܢ ܗܝ
[11] ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܛܘܒܝܟܘܢ ܐܡܬܝ
ܕܡܚܣܕܝܢ ܠܟܘܢ ܘܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܐܡܪܝܢ
ܥܠܝܟܘܢ ܟܠ ܡܠܐ ܒܝܫܐ ܡܛܠܬܝ ܒܕܓܠܘܬܐ.
[12] ܗܝܕܝܢ ܚܕܘ ܘܪܘܙܘ. ܕܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܒܫܡܝܐ.
ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܪܕܦܘ ܠܢܒܝܐ ܕܡܢ ܩܕܡܝܟܘܢ.
[13] ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܡܠܚܗ ܕܐܪܥܐ. ܐܢ ܕܝܢ
ܡܠܚܐ ܬܦܟܗ. ܒܡܢܐ ܬܬܡܠܚ. ܠܡܕܡ
ܠܐ ܚܫܚܐ. ܐܠܐ ܕܬܫܬܕܐ ܠܒܪ ܘܬܬܕܝܫ ܡܢ ܐܢܫܐ.
[14] ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ. ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܬܛܫܐ
[15] ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܠ ܛܘܪܐ ܒܢܝܐ. ܘܠܐ ܡܢܗܪܝܢ ܫܪܓܐ
ܘܣܝܡܝܢ ܠܗ ܬܚܝܬ ܣܐܬܐ. ܐܠܐ ܥܠ ܡܢܪܬܐ.
ܘܡܢܗܪ ܠܟܠ ܐܝܠܝܢ ܕܒܒܝܬܐ ܐܢܘܢ.

24 *Et audita est fama eius in tota Syria, & offerebantur ei omnes qui pessimè affecti erant infirmitatibus varijs: quique cruciatibus cōstringebātur, nec non dæmoniaci, & lunatici, & paralytici: eosque sanauit.*

25 *Et sequebantur eum turbæ multæ à Galilæa ac Decapoli, & ab Ourischlem & à Jihoudæa, & regionibus* sitis *vltrà Jourdenon.*

Apostolorum & Patrum.

CAP. V.

1 *QVum autem vidisset Jeschua turbas, ascendit in montem: quumque consedisset, accesserunt ad eum discipuli eius.*
2 *Et aperuit os suum eosque docuit, in-* 3 *quiens. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.*
4 *Beati lugentes, quippe qui consolationem accepturi sunt.*
5 *Beati mites, quippe qui hæreditatis iure possessuri sunt terram.*
6 *Beati illi qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.*
7 *Beati misericordes, quoniam super eos futuræ sunt misericordiæ.*
8 *Beati illi qui mundi sunt corde, quippe* 9 *qui visuri sunt Deum. Beati pacifici, quippe qui filij Dei vocabuntur.*
10 *Beati illi qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.*
11 *Beati vos, quum exprobrauerint vobis, vosque persecuti fuerint, & dixerint omne verbum malum, aduersus vos propter me in mendacio.*
12 *Tunc gaudete & exultate, quoniam merces vestra multa est in cælis, sic enim persecuti sunt prophetas qui vos præcesserunt.*
13 *Vos estis sal terræ: quòd si sal infatuatum fuerit, quo salietur? ad nullum venit vsum, nisi vt proijciatur foras, & conculcetur ab hominibus.*
14 *Vos estis lux mundi: impossibile est vt abscondatur ciuitas, quæ super montem ædi-* 15 *ficata est. Neque lumen lucernæ admouent, vt ponant eam subter modium, sed super candelabrum: & lucet ijs omnibus qui sunt in ædibus.*

---

24 ואשתמע טבה בכלה סוריא וקרבו לה כלהון אילין דביש ביש עבידין בכורהנא משחלפא ואילין [o]דאליצין [p]בתשניקא ודיונא ודבר אגרא [q]ומשריא ואסי אנון ׃ 25 ואזלו בתרה כנשא סגיא מן גלילא ומן עסרת מדינתא ומן אורשלם ומן יהוד ומן עברא דיורדנן ׃

[o] אלץ [p] שנק [q] שרא

דשליחא ודאבהתא קפלאון ח

1 כד חזא דין ישוע לכנשא סלק לטורא וכד יתב קרבו לותה תלמידוהי ׃ 2 ופתח פומה [a]ומלף הוא להון ואמר ׃ 3 טוביהון למסכנא ברוח דדילהון הי מלכותא דשמיא ׃ 4 טוביהון [b]לאבילא דהנון [c]נתביאון ׃ 5 טוביהון למכיכא דהנון [d]נארתון ארעא ׃ 6 טוביהון לאילין דכפנין [e]וצהין לכאנותא דהנון [f]נסבעון ׃

[a] אלף [b] אבל [c] בוא [d] ירת עבראיה ירש [e] צהא [f] סבע

24 Et abijt opinio eius in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes malè habentes, varijs languoribus & tormentis comprehensos, & qui dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos: & curauit eos.

Marc. 3. a 7. Luc. 6. c 17

25 Et secutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Ierosolymis, & de Iudæa, & de trans-Iordanem.

CAP. V.

1 VIdens autem turbas, ascendit in montem: & cùm sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, A

2 Et aperiens os suum docebat eos, dicens,

Luc. 6. c 20

3 Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cælorum.

4 Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.

Psal. 36. a 11

5 Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram.

Isai. 61. a 3. & 65. c 13. & 66. c 10. Psal. 23. a 4

6 Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.

7 Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur.

8 Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt.

9 Beati pacifici: quoniam ipsi filij Dei vocabuntur.

1. Pet. 2. d 20. & 3. c 14. & 4. d 14.

10 Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum cælorum.

homines

11 Beati estis cùm maledixerint vobis †, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes, propter me:

12 Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. B

Mar. 9. g 50. Luc. 14. g 34.

13 Vos estis sal terræ. Quòd si sal euanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet vltrà, nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.

14 Vos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita.

Marc. 4. c 21. Luc. 8. b 16. & 11. e 33.

15 Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo sunt.

24 καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν συρίαν, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

25 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, καὶ δεκαπόλεως, καὶ ἱεροσολύμων, καὶ ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου.

ε.

1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων,

3 μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

6 μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ·

12 χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

14 ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη.

15 οὐδὲ καίουσι λύχνον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

---

7 טובאיהון למרחמנא דעליהון נהוון רחמא ׃ 8 טובאיהון לאילין דדכין בלבהון דהנון נחזון לאלהא ׃

9 טובאיהון לעבדי שלמא דבנוהי דאלהא נתקרון ׃ 10 טובאיהון לאילין דאתרדפו מטל כאנותא דדילהון הי מלכותא דשמיא ׃

11 טוביכון אמתי דמחסדין לכון ורדפין לכון ואמרין עליכון כל מלא בישא מטלתי בדגלותא ׃

12 הידין חדו ורוזו דאגרכון סגי בשמיא הכנא גיר רדפו לנביא דמן קדמיכון ׃ 13 אנתון אנון מלחא דארעא אנהו דין דמלחא תפכהי במנא תתמלחי למדם לא אזלא אלא דתשתדא לבר ותתדיש מן אנשא ׃

14 אנתון אנון נוהרה דעלמא לא משכחא דתטשא מדינתא דעל טורא בניא ׃

15 ולא מנהרין שרגא וסימין לה תחת סאתא אלא על מנרתא ומנהר לכל אילין דבביתא אנון ׃

רחם רכא עגראית זכת

ימלל דגל ירז

פכה מלח

שדא רש טשא

בנא נהר

16 ܗܟܢܐ ܢܢܗܪ ܢܘܗܪܟܘܢ ܩܕܡ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܕܢܚܙܘܢ ܥܒ̈ܕܝܟܘܢ ܛܒ̈ܐ ܘܢܫܒܚܘܢ ܠܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ܀ 17 ܠܐ ܬܣܒܪܘܢ ܕܐܬܝܬ ܕܐܫܪܐ ܢܡܘܣܐ ܐܘ ܢܒܝ̈ܐ. ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܫܪܐ ܐܠܐ ܕܐܡܠܐ. 18 ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܥܕܡܐ ܕܢܥܒܪܘܢ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. ܝܘܕ ܚܕܐ ܐܘ ܚܕ ܣܪܛܐ ܠܐ ܢܥܒܪ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܥܕܡܐ ܕܟܠ ܢܗܘܐ. 19 ܟܠ ܡܢ ܕܢܫܪܐ ܗܟܝܠ ܚܕ ܡܢ ܦܘܩܕܢ̈ܐ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪ̈ܐ ܘܢܠܦ ܗܟܢܐ ܠܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܒܨܝܪܐ ܢܬܩܪܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܢܥܒܕ ܘܢܠܦ ܗܢܐ ܪܒܐ ܢܬܩܪܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. 20 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܐܢ ܠܐ ܬܬܝܬܪ ܟܐܢܘܬܟܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܣܦܪ̈ܐ ܘܕܦܪ̈ܝܫܐ ܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.

ܕܨܦܪܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ
ܕܨܘܡܐ

21 ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܠܩܕܡܝ̈ܐ ܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܘܟܠ ܕܢܩܛܘܠ ܡܚܝܒ ܗܘ ܠܕܝܢܐ. 22 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܢܪܓܙ ܥܠ ܐܚܘܗܝ ܐܩܪܐܝܬ. ܡܚܝܒ ܗܘ ܠܕܝܢܐ. ܘܟܠ ܕܢܐܡܪ ܠܐܚܘܗܝ ܪܩܐ. ܡܚܝܒ ܗܘ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܠܠܐ. ܡܚܝܒ ܗܘ ܠܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ. 23 ܐܢ ܬܩܪܒ ܗܟܝܠ ܩܘܪܒܢܟ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. ܘܬܡܢ ܬܬܕܟܪ ܕܐܚܘܟ ܢܛܪ ܠܟ ܥܠܬܐ ܡܕܡ. 24 ܫܒܘܩ ܬܡܢ ܩܘܪܒܢܟ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. ܘܙܠ ܠܘܩܕܡ ܐܬܪܥܐ ܥܡ ܐܚܘܟ. ܘܗܝܕܝܢ ܬܐ ܩܪܒ ܩܘܪܒܢܟ. 25 ܗܘܝܬ ܡܬܪܥܐ ܥܡ ܒܥܠ ܕܝܢܟ ܥܓܠ. ܥܕ ܐܢܬ ܥܡܗ ܒܐܘܪܚܐ. ܕܠܡܐ ܢܫܠܡܟ ܒܥܠ ܕܝܢܟ ܠܕܝܢܐ. ܘܕܝܢܐ ܢܫܠܡܟ ܠܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. ܘܬܦܠ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ. 26 ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܠܐ ܬܦܘܩ ܡܢ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܕܬܬܠ ܫܡܘܢܐ ܐܚܪܝܐ. 27 ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܕܠܐ ܬܓܘܪ. 28 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܚܙܐ ܐܢܬܬܐ ܐܝܟ ܕܢܪܓܝܗ ܡܚܕܐ ܓܡܪܗ ܒܠܒܗ.

16 *Ita luceat lux vestra coram hominibus vt videant bona opera vestra, euehantque laudibus patrem vestrum qui in cælis est.*

17 *Ne putetis me venisse vt soluam legem aut prophetas, non vt soluam, sed vt adimpleam.*

18 *Amin enim dico vobis ego, donec trãsierint cæli & terra, Ioud vnum, vnusue apex non præteribit à lege donec omnia fiant.*

19 *Quisquis igitur soluerit vnum ex mandatis hisce minimis, & ita docuerit homines, minimus vocabitur in regno cælorum. quisquis autem fecerit & docuerit, iste magnus vocabitur in regno cælorum.*

20 *Ego enim dico vobis, Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Perischæorum, non intrabitis in regnum cælorum.*

Matutinis III. Feriæ Septimanæ præcedent. Ieiunium.

21 *Audistis dictum fuisse antiquis, Non occides: & quisquis occiderit, reus erit iudicij.*

22 *Ego verò dico vobis, Quicunque irascetur fratri suo temerè, reus est iudicij; & quicunque dixerit fratri suo raka, reus est consessus: & quisquis dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis.*

23 *Igitur si obtuleris munus tuum super altare, & illic recordatus fueris fratrem tuum retinere cõtra te inimicitiam aliquam:*

24 *Dimitte illic oblationem tuam super altare, & abi: primùm redi in gratiam cum fratre tuo, & tum veni, offer oblationem tuam.*

25 *Esto desiderabilis cum aduersario tuo citò, dum adhuc cum illo es in via, ne fortè aduersarius tuus tradat te iudici, & iudex tradat te exactori, & incidas in domum vinctorum.*

26 *Amin enim ego dico tibi, te illinc non egressurũ donec reddideris octauũ* †numulum *vltimum.*

27 *Audistis dictum fuisse, Non mœchaberis.*

28 *Ego verò dico vobis, Quisquis aspexerit mulierem vt eam concupiscat, illicò adulterauit eam in corde suo.*

---

16 הכנא ננהר נוהרכון קדם בניאנשא דנחזון עבדיכון טבא ונשבחון לאבוכון דבשמיא׃ 17 לא תסברון דאתית [t]דאשרא [u]נמוסא או נביא לא דאשרא אלא דאמלא׃ 18 אמין גיר אמר אנא לכון דעדמא דנעברון שמיא וארעא יוד חדא או חד סרטא לא נעבר מן נמוסא עדמא דכל נהוא׃ 19 כל מן דנשרא הכיל חד מן [x]פוקדנא הלין זעורא [y]ונלף הכנא לבניאנשא בצירא נתקרא במלכותא דשמיא כל דין דנעבד [a]ונלף הנא רבא נתקרא במלכותא דשמיא׃ 20 אמר אנא לכון גיר דאן לא [b]תאתר כאנותכון יתיר מן דספרא ופרישא לא [c]תעלון למלכותא דשמיא׃

דצפרא דתלתא בשבא דשבתא קדמיתא דצומא

21 שמעתון דאתאמר לקדמיא לא תקטול וכל דנקטול מחיב הו לדינא׃

[t] שרא [u] עבראית תורה [x] פקר [y] אלף [a] אלף [b] יתר [c] עלל

16 * Sic luceat lux vestra coram hominibus: vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cælis est. (1.Pet. 2. c.12)

17 * Nolite putare quoniam veni soluere legem aut prophetas. non veni soluere, sed adimplere.

18 * Amen quippe dico vobis, donec transeat cælum & terra, iota vnum aut vnus apex non præteribit à lege: donec omnia fiant. (Luc.16. d 17) C

19 * Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum. qui autem fecerit, & docuerit: hic magnus vocabitur in regno cælorum. (Iaco. 2. b 10.)

20 * Dico enim vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plus quàm Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum. (Luc. 11. f 39.)

21 * Audistis quia dictum est antiquis: Non occides. qui autem occiderit, reus erit iudicio. (Exod. 20 c 13.)

22 * Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo raca, reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue: reus erit gehennæ ignis. (Deut. 5. b 17.) D

23 * Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te:

24 * Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius recõciliare fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.

25 * Esto consentiens aduersario tuo citò dum es in via cum eo: ne fortè tradat te aduersarius iudici, & iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. (Luc. 12. g. 58.)

26 * Amen dico tibi, Non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem.

27 * Audistis quia dictum est antiquis, Non mœchaberis. (Exo. 20. c 14.)

28 * Ego autem dico vobis, Quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est eam in corde suo. (Eccl. 41. d 25.)

16 * οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 * μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.

18 * ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν, ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.

19 * ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

20 * λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 * Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.

22 * ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

23 * ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ·

24 * ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.

25 * ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ.

26 * ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

27 * ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ μοιχεύσεις.

28 * ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

---

22 אנא דין אמר אנא לכון דכל מן דנרגז על אחוהי [d] איקא מחיב הולדינא וכל דנאמר לאחוהי רקא מחיב הו לכנושתא וכל מן דנאמר [e] ללא מחיב הו לגהנא דנורא׃ 23 אנהו הכיל דמקרב אנת קורבנך על מדבחא ותמן תתדכר דאחיד עליך אחוך [f] אבתא מדם׃ 24 שבוק תמן קורבנך על מדבחא וזל לוקדם אתרעא עם אחוך והידין תא קרב קורבנך׃ 25 הוית [g] מתאנא עם בעל דינך עגל עד עמה אנת באורחא דלמא בעל דינך נשלמך [h] לדינא ודינא נשלמך [i] לגביא [k] ותפל בית אסירא׃ 26 ואמין אמר אנא לך דלא [l] תפוק מן תמן עדמא [m] דתתל [n] שמונא אחריא׃ 27 שמעתון דאתאמר דלא תגור׃ 28 אנא דין אמר אנא לכון דכל מן דחזא אנתתא איך דנרגיה מחדא גרה בלבה׃

[d] איקא לשון יון
[e] ללא טעמו פתי
[f] איב וטעמו שנאה
[g] ארא עבראית אוה
[h] דן [i] גבא [k] נפל
[l] נפק [m] נתל
[n] חלק שמנה
[o] גור

29 ܐܢ ܕܝܢ ܥܝܢܟ ܕܝܡܝܢܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟ܆ ܚܨܝܗ̇ ܘܫܕܝܗ̇ ܡܢܟ. ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ ܓܝܪ ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܗܕܡܟ. ܘܠܐ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܦܠ ܒܓܗܢܐ.

30 ܘܐܢ ܐܝܕܟ ܕܝܡܝܢܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟ܆ ܦܣܘܩ ܫܕܝܗ̇ ܡܢܟ. ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ ܓܝܪ ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢ ܗܕܡܝܟ. ܘܠܐ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܦܠ ܒܓܗܢܐ.

31 ܐܬܐܡܪ ܕܡܢ ܕܫܪܐ ܐܢܬܬܗ܆ ܢܬܠ ܠܗ̇ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ.

32 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܡܢ ܕܫܪܐ ܐܢܬܬܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܠܬܐ ܕܙܢܝܘܬܐ܆ ܗܘ ܥܒܕ ܠܗ̇ ܕܬܓܘܪ. ܘܡܢ ܕܫܩܠ ܫܒܝܩܬܐ ܓܐܪ܀

33 ܬܘܒ ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܠܩܕܡܝܐ܆ ܕܠܐ ܬܕܓܠ ܒܡܘܡܬܟ. ܬܫܠܡ ܕܝܢ ܠܡܪܝܐ ܡܘܡܬܟ.

34 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܆ ܠܐ ܬܐܡܘܢ ܣܟ. ܠܐ ܒܫܡܝܐ. ܕܟܘܪܣܝܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ.

35 ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ ܕܟܘܒܫܐ ܗܝ ܕܬܚܝܬ ܪ̈ܓܠܘܗܝ. ܐܦܠܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܕܡܕܝܢܬܗ ܗܝ ܕܡܠܟܐ ܪܒܐ.

36 ܐܦܠܐ ܒܪܫܟ ܬܐܡܐ܆ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܥܒܕ ܒܗ̇ ܡܢܬܐ ܚܕܐ ܕܣܥܪܐ. ܐܘܟܡܬܐ ܐܘ ܚܘܪܬܐ.

37 ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܡܠܬܟܘܢ܆ ܐܝܢ ܐܝܢ ܘܠܐ ܠܐ. ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ܆ ܡܢ ܒܝܫܐ ܗܘ܀

38 ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ܆ ܕܥܝܢܐ ܚܠܦ ܥܝܢܐ ܘܫܢܐ ܚܠܦ ܫܢܐ.

39 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܆ ܕܠܐ ܬܩܘܡܘܢ ܠܘܩܒܠ ܒܝܫܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܚܐ ܠܟ ܥܠ ܦܟܟ ܕܝܡܝܢܐ܆ ܐܦܢܐ ܠܗ ܐܦ ܐܚܪܢܝܐ.

40 ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܕܘܢ ܥܡܟ܆ ܘܢܣܒ ܟܘܬܝܢܟ܆ ܫܒܘܩ ܠܗ ܐܦ ܡܪܛܘܛܟ.

41 ܡܢ ܕܡܫܚܪ ܠܟ ܡܝܠܐ ܚܕ܆ ܙܠ ܥܡܗ ܬܪܝܢ.

42 ܡܢ ܕܫܐܠ ܠܟ ܗܒ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܝܙܦ ܡܢܟ ܠܐ ܬܟܠܝܘܗܝ.

43 ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ܆ ܕܐܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܘܣܢܝ ܠܒܥܠܕܒܒܟ.

29 *Si autem oculus tuus dexter offendiculo tibi fuerit, erue eum & proijce abs te: præstat enim tibi vt pereat vnum membrum tuum, quàm totum corpus tuum cadat in gehennam.

30 *Quòd si manus tua dextera offendiculo tibi fuerit, amputa & abijce eam abs te; satius enim tibi fuerit vt pereat vnum ex membris tuis, quàm totum corpus tuum incidat in gehennam.

31 *Dictum est, Quicunque dimiserit vxorem suam, det ei libellum repudij.

32 *Ego verò dico vobis, Quisquis dimiserit vxorem suam præter quàm ratione fornicationis, facit eam mœchari; & qui duxerit dimissam, adulterium committit.

33 *Rursum audistis dictum fuisse antiquis, Nō mentieris in iuramento tuo, sed persolues Domino iuramentum tuum.

34 *Ego verò dico vobis, Non iurabis omnino: non per cælum, quia thronus Dei est.

35 *Neque per terram, quia scabellum est subter pedes eius: nec etiam per Ourischlem quia ciuitas est summi regis.

36 *Nec etiam per caput tuum iurabis, quia non potes facere in eo, vel particulam vnius pili nigri vel albi.

37 *Sed erit sermo vester, Est, est: & non, non. id quod supra hæc abundat, à malo est.

38 *Audistis dictum fuisse, Oculum pro oculo, & dentem pro dente.

39 *Ego verò dico vobis, Ne insurgatis contra malum: sed quisquis percusserit te supra maxillam tuam dexteram, obuerte ei & alteram.

40 *Et ei qui voluerit litigare tecum, & auferet tunicam tuam, dimitte ei & pallium tuum.

41 *Quisquis traxerit te ad miliare vnum, abi cum eo duo.

42 *Petenti abs te dato, & volentem mutuari abs te, ne prohibeas.

43 *Audistis dictum fuisse, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.

---

29 אן דין עינך דימינא מכשלא לך חציה ושדיה מנך פקח לך גיר דנאבד חד הדמך ולא כלה פגרך נפל בגהנא׃
30 ואן אידך דימינא מכשלא לך פסוק שדיה מנך פקח לך גיר דנאבד חד מן הדמיך ולא כלה פגרך נפל בגהנא׃
31 אתאמר דמן דשרא אנתתה נתל לה כתבא דשובקנא׃ 32 אנא דין אמר אנא לכון דכל מן דשרא אנתתה לבר מן מלתא דזניותא עבד לה דתגור ומן דשקל שביקתא גאר׃
33 תוב שמעתון דאתאמר לקדמיא דלא תדגל במומתך תשלם דין למריא מומתך׃
34 אנא דין אמר אנא לכון לא תאמון סך לא בשמיא דכורסיא הו דאלהא׃

חצא שדא
אבר
ג עבראית ספר
ט בריתות
זנא גר
ימא ימא
ג שעט כל

Infr. 18. a 8. Marc. 9. g 47.

29 * Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proijce abs te: expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam. E

30 * Et si dextra manus tua scandalizat te, abscinde eam, & proijce abs te: expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum eat in gehennam.

Deu. 24. a 1. Infr. 19. b 7. Mar. 10. a 4. Luc. 16. d 18. 1. Cor. 7. b 10.

31 * Dictum est autem, Quicunque dimiserit vxorem suam, det ei libellum repudij.

32 * Ego autem dico vobis, quia omnis qui dimiserit vxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mœchari: & qui dimissam duxerit, adulterat.

Leui. 19. c 12. Exo. 20. b 7. Deut. 5. b 11. Inf. 23. c 22.

33 * Iterum audistis, quia dictum est antiquis, Non periurabis: reddes autem Domino iuramenta tua. F

34 * Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per cælum: quia thronus Dei est.

35 * Neque per terram: quia scabellum est pedum eius. neque per Ierosolymã: quia ciuitas est magni regis.

36 * Neque per caput tuum iuraueris: quia non potes vnum capillum album facere aut nigrum.

Iac. 5. c 12.

37 * Sit autem sermo vester, Est, est; non, non: quod autem his abundantius est, à malo est.

Exo. 21. c 24. Deu. 19. d 21. Leu. 24. d. 20.

38 * Audistis quia dictum est, Oculum pro oculo, & dentem pro dente.

Luc. 6. c 29.

39 * Ego autem dico vobis non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexterã maxillam tuam, præbe illi & alteram.

40 * Et ei qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere: dimitte ei & pallium.

41 * Et quicunque te angariauerit mille passus, vade cum illo † alia duo. &

1. Cor. 6. b. 7. Deut. 15 c. 7. Leu. 19. d. 18.

42 * Qui petit à te, da ei: & volenti mutuari à te, ne auertaris.

43 * Audistis quia dictum est, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. G

---

29 * εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

30 * καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

31 * ἐῤῥέθη δὲ ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.

32 * ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.

33 * πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.

34 * ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ θεοῦ.

35 * μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως.

36 * μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.

37 * ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ, ναί· οὒ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

38 * ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.

39 * ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ᾽ ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην.

40 * καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον.

41 * καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ᾽ αὐτοῦ δύο.

42 * τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπό σοῦ δανείσασθαι, μὴ ἀποστραφῇς.

43 * ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.

---

35 וְלָא בַּארְעָא דְכוּבְשָׁא הִי רַגְלוֹהִי אָף לָא בְּאוּרִשְׁלֵם דַּמְדִינְתֵּה הִי דְמַלְכָּא רַבָּא ׃

36 אָף לָא בְּרִישָׁךְ תֵּאמֵא דְלָא מֶשְׁכַּח אַנְתְּ לְמֶעְבַּד בֵּה מֶנְתָּא חֲדָא דְסַעְרָא אוּכַמְתָּא אוֹ חֶוָּרְתָּא ׃

37 אֶלָּא תֶּהְוֵא מֶלַּתְכוֹן אִין אִין וְלָא לָא מֶדֶם דְמֶן הָלֵין יַתִּיר מֶן בִּישָׁא הוּ ׃ 38 שְׁמַעְתּוּן דְאֶתְאֲמַר דְעַיְנָא חֲלָף עַיְנָא וְשֵׁנָּא חֲלָף שֵׁנָּא ׃ 39 אֶנָא דֵין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דְלָא תְקוּמוּן לוּקְבַל בִּישָׁא אֶלָּא מַן [h] דְמָחֵא לָךְ עַל פַּכָּךְ דְיַמִּינָא אַפְנָא לֵה אָף אַחֲרָנָא ׃ 40 וּמַן דְצָבֵא דְנִדּוּן עַמָּךְ וְנֶשְׁקוֹל כּוּתִינָךְ שְׁבוֹק לֵה אָף [i] מַרְטוּטָךְ ׃

41 מַן דַמְשַׁחַר לָךְ מִילָא חַד זֵל עַמֵּה תְּרֵין ׃ 42 מַן דְשָׁאֵל לָךְ [k] הַב לֵה וּמַן [l] דְנֶאזַף מֶנָּךְ לָא תֶּכְלְיוֹהִי ׃

43 שְׁמַעְתּוּן דְאֶתְאֲמַר דְרְחַם לְקַרִיבָךְ וְסְנִי לַבְעֵל דְבָבָךְ ׃

[h] מחא
[i] עבראית מעיל
[k] יהב [l] יזף

44 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ ܘܒܪܟܘ ܠܡܢ ܕܠܐܛ ܠܟܘܢ ܘܥܒܕܘ ܕܫܦܝܪ ܠܡܢ ܕܣܢܐ ܠܟܘܢ ܘܨܠܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܒܪܝܢ ܠܟܘܢ ܒܩܛܝܪܐ ܘܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ܀
45 ܐܝܟܢܐ ܕܬܗܘܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܗܘ ܕܡܕܢܚ ܫܡܫܗ ܥܠ ܛܒܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ ܘܡܚܬ ܡܛܪܗ ܥܠ ܟܐܢܐ ܘܥܠ ܥܘܠܐ܀
46 ܐܢ ܓܝܪ ܡܚܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܚܒܝܢ ܠܟܘܢ ܡܢܐ ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܠܐ ܗܐ ܐܦ ܡܟܣܐ ܗܝ ܗܕܐ ܥܒܕܝܢ܀
47 ܘܐܢ ܫܐܠܝܬܘܢ ܒܫܠܡܐ ܕܐܚܝܟܘܢ ܒܠܚܘܕ ܡܢܐ ܝܬܝܪ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܗܐ ܐܦ ܡܟܣܐ ܗܝ ܗܕܐ ܥܒܕܝܢ܀
48 ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܓܡܝܪܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܓܡܝܪ ܗܘ܀

ܕܨܦܪܐ ܕܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ

[illegible]

1 ܚܘܪܘ ܕܝܢ ܒܙܕܩܬܟܘܢ ܕܠܐ ܬܥܒܕܘܢܗ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܕܬܬܚܙܘܢ ܠܗܘܢ ܘܐܢ ܠܐ ܐܓܪܐ ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܠܘܬ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ܀
2 ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܙܕܩܬܐ ܠܐ ܬܩܪܐ ܩܪܢܐ ܩܕܡܝܟ ܐܝܟ ܕܥܒܕܝܢ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܫܘܩܐ ܐܝܟ ܕܢܫܬܒܚܘܢ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܢܣܒܘ ܐܓܪܗܘܢ܀
3 ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܙܕܩܬܐ ܠܐ ܬܕܥ ܣܡܠܟ ܡܢܐ ܥܒܕܐ ܝܡܝܢܟ܀
4 ܐܝܟ ܕܬܗܘܐ ܙܕܩܬܟ ܒܟܣܝܐ ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ ܗܘ ܢܦܪܥܟ ܒܓܠܝܐ܀
5 ܘܡܐ ܕܡܨܠܐ ܐܢܬ ܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܕܪܚܡܝܢ ܠܡܩܡ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܙܘܝܬܐ ܕܫܘܩܐ ܠܡܨܠܝܘ ܐܝܟ ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܢܣܒܘ ܐܓܪܗܘܢ܀
6 ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܡܨܠܐ ܐܢܬ ܥܘܠ ܠܬܘܢܟ ܘܐܚܘܕ ܬܪܥܟ ܘܨܠܝ ܠܐܒܘܟ ܕܒܟܣܝܐ ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ ܗܘ ܢܦܪܥܟ ܒܓܠܝܐ܀

44 *Ego verò dico vobis, Diligite inimicos vestros, & bene precemini ei qui imprecatur vobis, ac benefacite ei, qui odio vos prosequitur, & orate pro ijs qui vexant vos cum violentia & persequuntur vos.*

45 *Vt sitis filij patris vestri qui in cælis est, qui facit oriri Solem suum super probos & improbos, & facit descendere pluuiam suam super æquos & iniquos.*

46 *Etenim si dilexeritis eos qui diligunt vos, quænam vos manet merces? nonne & publicani idem faciunt?*

47 *Et si postulaueritis pacem fratrum vestrorum tantummodo, quid vos amplius facitis? nonne & publicani itidem faciunt?*

48 *Vos igitur estote perfecti, sicut pater vester qui est in cælis, perfectus est.*

Matutinis IIII. Feriæ Septimanæ præcedent. Ieiunium.

CAP. VI.

1 A*ttendite autem in eleemosina vestra ne erogetis eam coram hominibus vt spectemini ab eis, alioqui nulla vobis futura est merces apud patrem vestrum qui est in cælis.*

2 *Quum igitur facturus es eleemosinam, ne proclamaueris cornu coram te vti faciunt acceptores vultus*† hypocritæ *in synagogis & plateis, vt celebrentur ab hominibus: equidem ego dico vobis, receperunt mercedem suam.*

3 *Quum vero tu erogas eleemosinam nesciat sinistra tua quid agat dextera tua.*

4 *Vt sit eleemosina tua in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, ipse rependet tibi in propatulo.*

5 *Et quum oras, ne sis sicut acceptores vultus*† hypocritæ, *qui amãt stare in synagogis, & in angulis platearum ad fundendum preces vt spectentur ab hominibus: equidẽ ego dico vobis, Receperunt mercedem suam.*

6 *Tu vero quum oras introito in cubiculum tuum, clausoque ostio tuo ora patrem tuum qui est in abscondito, & pater tuus qui videt in abscondito, rependet tibi in propatulo.*

44 אנא דין אמר אנא לכון אחבו לבעלדבביכון וברכו למן דלאט לכון ועבדו דשפיר למן דסנא לכון וצלו על אילין דדברין לכון [m]בקטירא ורדפין לכון׃ 45 איכנא דתהוון בנוהי דאבוכון דבשמיא הו דמדנח שמשה על טבא ועל בישא [n]ומחת מטרה על [o]כאנא ועל עולא׃ 46 אן גיר [p]מחבין אנתון לאילין דמחבין לכון מנא אגרא אית לכון לא הא אף מכסא הי הדא עבדין׃ 47 ואן שאליתון בשלמא דאחיכון בלחוד מנא יתיר עבדין אנתון לא הא אף מכסא הי הדא עבדין׃ 48 הוו הכיל אנתון גמירא איכנא דאבוכון דבשמיא גמיר הו׃

דצפרא דארבעא בשבא דשבתא קדמיתא דצומא

1 [a]חורו דין [b]בזדקתכון דלא תעבדונה קדם בנינשא איך דתתחזון להון ואן לא אגרא לית לכון לות אבוכון דבשמיא׃

[m] עבראית בעשק
[n] נחת [o] כון
[p] חבב
[a] חר' זרק
[b] עבראית צדק

44 *Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos:

Luc. 6. d 27. Rom. 12. d 17. Luc. 23. e 34. Acto. 7. g 60. 1. Cor. 4. c 13.

45 *Vt sitis filij patris vestri qui in cælis est, qui Solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.

46 *Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedē † habebitis? nónne & publicani hoc faciunt?

† habetis

47 *Et si salutaueritis fratres vestros tantùm, quid amplius facitis? nónne & ethnici hoc faciunt?

48 *Estote ergo vos perfecti, sicut & pater vester cælestis perfectus est.

44 *ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς.

45 *ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίοις καὶ ἀδίκοις.

46 *ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;

47 *καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν;

48 *ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι.

CAP. VI.

ϛ.

1 ATtendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in cælis est. A

2 *Cùm ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, vt honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.

Rom. 12. b 8.

3 *Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua:

Lu. 14. c 14.

4 *Vt sit eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

Esai. 29. d 13.

5 *Et cùm oratis, non eritis sicut hypocritæ, qui amant in synagogis & in angulis platearum stantes orare, vt videantur ab hominibus: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.

4. Reg. 4. e 33. Acto. 10. a 9.

6 *Tu autem cùm oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora patrem tuum in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

1 *Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 *ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

3 *σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου.

4 *ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

5 *καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

6 *σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

2 אמתי הכיל דעבד אנת זדקתא לא תקרא קרנא קדמיך איך דעבדין נסבי באפא בכנושתא ובשוקא איך [e] נשתבחון מן בנינשא ואמין אמר אנא לכון דקבלו אגרהון׃ 3 אנת דין מא דעבד אנת זדקתא לא [d] תדעי סמלך מנא עבדא ימינך׃ 4 איך דתהוא זדקתך [e] בכסיא ואבוך דחזא בכסיא הו נפרעך [f] בגליא׃

5 ומא דמצלא אנת לא תהוא איך נסבי באפא דרחמין למקם בכנושתא ובזויתא דשוקא למצליו דנתחזון לבני אנשא ואמין אמר אנא לכון דקבלו אגרהון׃

6 אנת דין אמתי דמצלא אנת עול [g] לתונך ואחוד תרעך וצלא לאבוך דבכסיא ואבוך דחזא בכסיא נפרעך בגליא׃

[a] שבח [d] ידע [e] כסא [f] גלא [g] תונא עדאית חדר

7 ܘܡܐ ܕܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܦܩܩܝܢ ܐܝܟ ܚܢܦܐ. ܣܒܪܝܢ ܓܝܪ ܕܒܡܡܠܠܐ ܣܓܝܐܐ ܡܫܬܡܥܝܢ. 8 ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܬܕܡܘܢ ܠܗܘܢ. ܐܒܘܟܘܢ ܓܝܪ ܝܕܥ ܡܢܐ ܡܬܒܥܐ ܠܟܘܢ. ܥܕܠܐ ܬܫܐܠܘܢܝܗܝ. 9 ܗܟܢܐ ܗܟܝܠ ܨܠܘ ܐܢܬܘܢ. ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ. 10 ܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܟ. ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ. 11 ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ ܝܘܡܢܐ. 12 ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܘܒܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܠܚܝܒܝܢ. 13 ܘܠܐ ܬܥܠܢ ܠܢܣܝܘܢܐ ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܕܝܠܟ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. 14 ܐܢ ܓܝܪ ܬܫܒܩܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܣܟܠܘܬܗܘܢ. ܢܫܒܘܩ ܐܦ ܠܟܘܢ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. 15 ܐܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܐܦ ܠܐ ܐܒܘܟܘܢ ܫܒܩ ܠܟܘܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ.

ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ

ܒܡ

16 ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܨܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܟܡܝܪܝܢ ܐܝܟ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܡܚܒܠܝܢ ܓܝܪ ܐܦܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܨܝܡܝܢ. ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܢܣܒܘ ܐܓܪܗܘܢ. 17 ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܨܐܡ ܐܢܬ. ܐܫܝ ܐܦܝܟ ܘܡܫܘܚ ܪܫܟ. 18 ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܬܚܙܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܨܐܡ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܠܐܒܘܟ ܕܒܟܣܝܐ. ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ ܗܘ ܢܦܪܥܟ. 19 ܠܐ ܬܣܝܡܘܢ ܠܟܘܢ ܣܝܡܬܐ ܒܐܪܥܐ. ܐܬܪ ܕܣܣܐ ܘܐܟܠܐ ܡܚܒܠܝܢ. ܘܐܝܟܐ ܕܓܢܒܐ ܦܠܫܝܢ ܘܓܢܒܝܢ. 20 ܐܠܐ ܣܝܡܘ ܠܟܘܢ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ. ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܣܣܐ ܘܠܐ ܐܟܠܐ ܡܚܒܠܝܢ. ܘܐܝܟܐ ܕܓܢܒܐ ܠܐ ܦܠܫܝܢ ܘܠܐ ܓܢܒܝܢ. 21 ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬܘܗܝ ܣܝܡܬܟܘܢ. ܬܡܢ ܗܘܐ ܐܦ ܠܒܟܘܢ. 22 ܫܪܓܐ ܕܦܓܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܥܝܢܐ. ܐܢ ܗܟܝܠ ܥܝܢܟ ܬܗܘܐ ܦܫܝܛܐ. ܐܦ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܗܝܪ ܗܘ.

7 *Quumque preces funditis ne sitis mussitantes vt hypocritæ: putant enim in multiloquio se exauditum iri.*

8 *Ne igitur illis assimilemini: etenim pater vester nouit quid requiratur vobis, antequam petatis ab eo.*

9 *Vos ita orate. PATER noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum,*

10 *Adueniat regnum tuum, fiat voluntas tua vt in cælo & in terra.*

11 *Da nobis panem indigētiæ nostræ hodie,*

12 *Et remitte nobis debita nostra, sicut nos etiam remittimus debitoribus nostris,*

13 *Et ne nos inducas in tentationem; sed libera nos à malo. Quia tuum est regnum, & potentia, & gloria in sæcula sæculorum.*

14 *Si enim remiseritis hominibus errata ipsorum, remittet etiam vobis pater vester, qui est in cælis.*

15 *Sin autem non remiseritis hominibus, nec etiam pater vester remissurus est vobis errata vestra.*

Secunda Feria Septimanæ secundæ Ieiunij.

16 *QVVM autem ieiunatis ne sitis atrati sicut acceptores vultus* *hypocritæ, *deturpant enim vultus suos vt appareant hominibus ieiunantes: equidem ego dico vobis, receperunt mercedem suam.*

17 *Tu verò quum ieiunas, ablue vultum tuum, & vnge caput tuum.*

18 *Vt ne appareas hominibus tu ipse ieiunans, sed patri tuo qui est in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, ipse rependet tibi.*

19 *Ne reponatis vobis thesauros in terra, loco vbi tinea & erugo corrumpunt, & vbi fures perfodiunt & furantur.*

20 *Sed reponite vobis thesauros in cælis, vbi nec tinea nec erugo corrumpunt, & vbi fures non perfodiunt, neque furantur.*

21 *Vbi enim est thesaurus vester, illic est etiam cor vestrum.*

22 *Lucerna corporis est oculus: si oculus tuus igitur fuerit simplex, etiam totum corpus tuum lucidum erit.*

---

7 וּמָא דַמְצַלֵּא אַנְתּוּן לָא הֲוַיתוּן [h]מְפַקְקִין אַיךְ חַנְפֵא דְסָבְרִין גֵּיר דַּבְמַמְלְלָא סַגִּיאָא [i]מֶשְׁתַּמְעִין ׃
8 לָא הָכִיל [k]תֶּדְמוּן לְהוּן אֲבוּכוּן גֵּיר יָדַע מָנָא מֶתְבְּעָא לְכוּן עַדְלָא תֶשְׁאֲלוּנָיהִי ׃ 9 הָכַנָא צַלּוֹ אַנְתּוּן אֲבוּן דְבַשְׁמַיָא נֶתְקַדַּשׁ שְׁמָךְ ׃ 10 [l]תֵּאתֵא מַלְכוּתָךְ נֶהֱוֵא [m]צֶבְיָנָךְ אַיכַנָא דְבַשְׁמַיָא אַף בַּאַרְעָא ׃ 11 [n]הַב לַן לַחְמָא [o]דְסוּנְקָנַן יַוְמָנָא ׃
12 וַשְׁבוּק לַן [p]חוּבַין אַיכַנָא דְאַף חֲנַן שְׁבַקְן לְחַיָּבַין ׃
13 וְלָא תַעֲלַן [q]לְנֶסְיוּנָא אֶלָּא [r]פַּצָן מֶן בִּישָׁא מֶטֻל דְדִילָךְ הִי מַלְכוּתָא וְחַילָא [s]וְתֶשְׁבּוּחְתָא לְעָלַם עָלְמִין ׃
14 אֶן גֵּיר תֶשְׁבְּקוּן לַבְנַינָשָׁא סַכְלוּתְהוּן נֶשְׁבּוּק אַף לְכוּן אֲבוּכוּן דְבַשְׁמַיָא ׃
15 אֶן דֵּין לָא תֶשְׁבְּקוּן לַבְנַינָשָׁא אַף לָא אֲבוּכוּן שָׁבֵק לְכוּן סַכְלוּתְכוּן ׃

[h] פָּקַק וּשְׁעוּ מַחֲאבנים
[i] שְׁמַע [l] דָּמָא
[l] אֶתָא [m] צְבָא
[n] יָהַב [o] סְנַק [p] חַיָּב
[q] נְסָא [r] פְּצָא [s] שְׁבַח

7 * Orantes autem, nolite multum loqui, sicut ethnici† putant enim quòd in multiloquio suo exaudiantur. [faciũt]

8 * Nolite ergo assimilari eis. scit enim pater vester quid opus sit vobis, antequam petatis eum. B

9 * Sic ergo vos orabitis: PATER noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. [Luc.11. a 21]

10 * Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra.

11 * Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie.

12 * Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

13 * Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen.

14 * Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis pater vester cælestis delicta vestra. [Infr.18. d 33. Marc.11 c 25. Eccl.28. a 7.]

15 * Si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.

16 * CVM autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritę tristes. exterminãt enim facies suas, vt appareãt hominibus ieiunantes. Amen dico vobis quia receperunt mercedem suam.

17 * Tu autem cùm ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua,

18 * Ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo qui est in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

19 * Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: vbi ærugo & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. C [Luc.12. d 33. 1.Tim.6. d 19.]

20 * Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo: vbi neque ærugo neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiũt nec furantur.

21 * Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. [Luc.12. c 34. Luc.11. e 34.]

22 * Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si igitur oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.

7 * προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί. δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.

8 * μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

9 * οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

10 * ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

11 * τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.

12 * καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

13 * καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ· * ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

14 * ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος.

15 * ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 * Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

17 * σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι·

18 * ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

19 * μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι.

20 * θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σής, οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν.

21 * ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

22 * ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται·

ביום תרין בשבא דשבתא דתרין דצומא

16 אמתי דין דצימין אנתון לא תהוון כמירא איך נסבי באפא מחבלין גיר פרצופיהון איך דנתחזון לבניגשא דצימין ואמין אמר אנא לכון דקבלו אגרהון : 17 אנת דין מא דצאם אנת אשיג אפך ומשות רישך : 18 איך דלא תתחזא לבניגשא דצאם אנת אלא לאבוך דבכסיא ואבוך דחזא בכסיא הו נפרעך : 19 לא תסימין לכון סימתא בארעא אתר דססא ואכלא מחבלין ואיכא דגנבא פלשין וגנבין : 20 אלא סימו לכון סימתא בשמיא איכא דלא ססא ולא אכלא מחבלין ואיכא דגנבא לא פלשין ולא גנבין : 21 איכא גיר דאיתיה סימתכון תמן הו ואף לבכון : 22 שרגא דפגרא איתיה עינא אן עינך הכיל תהוא פשיטא אף כלה פגרך נהיר הו :

[a] צם [b] שוג [c] משח [d] אכל [e] סם [f] נהר

23 ܐܢ ܕܝܢ ܥܝܢܟ ܬܗܘܐ ܒܝܫܐ. ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܚܫܘܟܐ ܢܗܘܐ. ܐܢ ܗܟܝܠ ܢܘܗܪܐ ܕܒܟ ܚܫܘܟܐ ܗܘ. ܚܫܘܟܟ ܟܡܐ ܢܗܘܐ܀ 24 ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܠܬܪܝܢ ܡܪܘܢ ܠܡܦܠܚ. ܐܘ ܓܝܪ ܠܚܕ ܢܣܢܐ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܪܚܡ. ܐܘ ܠܚܕ ܢܝܩܪ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܫܘܛ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܠܗܐ ܠܡܦܠܚ ܘܠܡܡܘܢܐ܀

ܕܝܘܡ ܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ ܀ ܡܬ ܕ ܀

25 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܠܢܦܫܟܘܢ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ ܘܡܢܐ ܬܫܬܘܢ. ܘܠܐ ܠܦܓܪܟܘܢ ܡܢܐ ܬܠܒܫܘܢ. ܠܐ ܗܘܬ ܢܦܫܐ ܝܬܝܪܐ ܡܢ ܣܝܒܪܬܐ. ܘܦܓܪܐ ܡܢ ܠܒܘܫܐ. 26 ܚܘܪܘ ܒܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܕܠܐ ܙܪܥܝܢ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ ܘܠܐ ܚܡܠܝܢ ܒܐܘܨܪܐ. ܘܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܡܬܪܣܐ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܗܐ ܐܢܬܘܢ ܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܗܘܢ܀ 27 ܡܢܘ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܕܟܕ ܝܨܦ ܡܫܟܚ ܠܡܘܣܦܘ ܥܠ ܩܘܡܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ. 28 ܘܥܠ ܠܒܘܫܐ ܡܢܐ ܝܨܦܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܬܒܩܘ ܒܫܘܫܢܐ ܕܕܒܪܐ ܐܝܟܢܐ ܪܒܝܢ. ܕܠܐ ܠܐܝܢ ܘܠܐ ܥܙܠܢ. 29 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܟܘܢ ܕܐܦܠܐ ܫܠܝܡܘܢ ܒܟܠܗ ܫܘܒܚܗ ܐܬܟܣܝ ܐܝܟ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ. 30 ܘܐܢ ܠܥܣܒܐ ܕܚܩܠܐ ܕܝܘܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܡܚܪ ܢܦܠ ܒܬܢܘܪܐ. ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ ܠܒܫ. ܠܐ ܣܓܝ ܝܬܝܪ ܠܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. 31 ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܐܨܦܘܢ ܐܘ ܬܐܡܪܘܢ. ܡܢܐ ܢܐܟܘܠ. ܐܘ ܡܢܐ ܢܫܬܐ. ܐܘ ܡܢܐ ܢܬܟܣܐ.

32 ܟܠܗܝܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܥܡܡܐ ܗܢܘܢ ܕܥܠܡܐ ܒܥܝܢ ܠܗܝܢ. ܐܒܘܟܘܢ ܕܝܢ ܕܒܫܡܝܐ ܝܕܥ ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܡܬܒܥܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ.

33 ܒܥܘ ܕܝܢ ܠܘܩܕܡ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܟܐܢܘܬܗ. ܘܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܡܬܬܘܣܦܢ ܠܟܘܢ. 34 ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܐܨܦܘܢ ܕܡܚܪ. ܗܘ ܓܝܪ ܡܚܪ ܢܐܨܦ ܕܝܠܗ. ܣܦܩ ܠܗ ܠܝܘܡܐ ܒܝܫܬܗ ܀ ܀

---

23 *Sinautem oculus tuus fuerit malus, totum corpus tuum tenebricosum erit: si ergo lumen quod est in te, tenebræ sunt, tenebræ tuæ quantæ futuræ sunt?*

24 *Nemo potest duobus dominis seruire: aut enim vnum odio prosequetur, & alterum diliget, aut vnum honorabit, & alterum contemnet. non potestis Deo seruire & Mamouno*, diuitijs.

Feria tertia Septimanæ præcedentis Ieiunium.

25 *Propterea ego dico vobis, Ne solliciti sitis animæ vestræ quid esuri sitis, & quid bibituri, nec corpori vestro qua re sitis induendi. nonne anima plus est quàm alimentum, & corpus* plus quàm *vestimentum?*

26 *Aduertite ad volucres cæli, quæ nec serunt nec metunt, neque cogunt in horrea, & pater vester qui est in cælis alit eas; nonne vos estis eis præstantiores?*

27 *Quis est autem ex vobis qui sollicitus possit addere ad staturam suam cubitum vnum?*

28 *Ac de vestimento quid anxij estis? considerate lilia agri quomodo crescant, quæ neque laborant neque nent.*

29 *Ego verò dico vobis, ne Shelemoun quidem in tota gloria sua sic amictum fuisse vt vnum ex eis.*

30 *Quòd si gramen agri, quod hodie extat, & cras cadit in clibanum, Deus ita vestit, nonne vos multò magis, modica fide præditi?*

31 *Ne igitur anxij sitis, néue dicatis, Quid edemus? quidue bibemus? quoue operiemur?*

32 *Hæc enim omnia gentes huius mundi quærunt sibi. Pater autem vester qui in cælis est, nouit quòd & vobis requiruntur hæc omnia.*

33 *Sed quærite primò regnum Dei, & institiam eius, & hæc omnia adijciuntur vobis.*

34 *Ne sitis igitur anxij de crastino, nam crastinus dies curam habebit suipsius: sufficit diei malum suum.*

---

23 אן דין עינך תהוא בישא כלה פגרך חשוכא נהוא אן הכיל נוהרא דבך חשוכא הו חשוכך כמא נהוא׃ 24 לא אנש משכח לתרין מרון למפלח או גיר לחד נסנא ולאחרנא נרחם או לחד ניקר ולאחרנא נשוט לא משכחין אנתון לאלהא למפלח ולממונא׃

דיום תלתא בשבא דשבתא קדמיתא דצומא

25 מטל הנא אמר אנא לכון לא תאצפון לנפשכון מנא תאכלון ומנא תשתון ולא לפגרכון מנא תלבשון לא הות נפשא יתירא מן סיברתא ופגרא מן לבושא׃ 26 חורו בפרחתא דשמיא דלא זרעין ולא חצדין ולא חמלין באוצרא ואבוכון דבשמיא מתרסא להון לא הא אנתון מיתרין אנתון מנהון׃ 27 מנו דין מנכון דנאצף משכח לםוספו על קומתה אמתא חדא׃

אלשוט יחיד מריא · פרח · קנא · יקר · שט · יצף · אבר · ירא · טכר · חד · גרת · איזר · ירשא · טעמי מאכל · יסף · קם

[23] Si autē oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebroſum erit. Si ergo lumen quod in te eſt, tenebræ ſunt: ipſæ tenebræ quantæ erunt?

Luc. 16. c 13.

[24] Nemo poteſt duobus dominis ſeruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vnum ſuſtinebit, & alterum contemnet. Non poteſtis Deo ſeruire & Mammonæ.

Luc. 12. c 22. [illegible] 5. b 7. Pſal. 54. d 25. Phi. 4. a 6 1. Tim. 6. b 8.

[25] Ideo dico vobis, Ne ſoliciti ſitis animæ veſtræ quid manducetis, neque corpori veſtro quid induamini. Nónne anima plus eſt quàm eſca: & corpus plus quàm veſtimentum?

[26] Reſpicite volatilia cæli, quoniam non ſerunt, neque metunt, neque congregant in horrea: & pater veſter cæleſtis paſcit illa. Nónne vos magis pluris eſtis illis?

D

[27] Quis autem veſtrum cogitans, poteſt adijcere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum?

[28] Et de veſtimento quid ſoliciti eſtis? Cōſyderate lilia agri quomodo creſcunt: non laborant neque nent.

[29] Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria ſua coopertus eſt ſicut vnum ex iſtis.

[30] Si autem fœnum agri, quod hodie eſt, & cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit: quantò magis vos modicæ fidei?

[31] Nolite ergo ſoliciti eſſe, dicentes, Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur?

[32] Hęc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater veſter quia his omnibus indigetis.

3. Reg. 3. b 9.

[33] Quærite ergo primùm regnum Dei & iuſtitiā eius: & hæc omnia adijcientur vobis.

[34] Nolite ergo ſoliciti eſſe in craſtinum. Craſtinus enim dies ſolicitus erit ſibiipſi. ſufficit diei malitia ſua.

[23] ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον;

[24] οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ.

[25] διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, καὶ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;

[26] ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;

[27] τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;

[28] καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει.

[29] λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

[30] εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

[31] μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα;

[32] πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.

[33] ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

[34] μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

[k] קוּמְתֵהּ אַמְּתָא חֲדָא׃ [28] וְעַל לְבוּשָׁא מָנָא יָצְפִין אַנְתּוּן [l] אֶתְבַּקַו בְּשׁוֹשַׁנֵּא דְּדַבְרָא אַיְכַנָא רָבֵין דְּלָא [m] לָאֵין וְלָא עָזְלָן׃

[29] אָמַר אֲנָא לְכוּן דֵּין דְּאָפְלָא שְׁלֵימוּן בְּכֻלֵּה שׁוּבְחֵה [n] אֶתְכַּסִּי אַיךְ חֲדָא מֶנְהֵין׃ [30] אֶן דֵּין לַעֲמִירָא דְּחַקְלָא דְּיוֹמָנָא אִיתוֹהִי וַמְחָר נָפֵל בְּתַנּוּרָא אֱלָהָא הָכַנָא מַלְבֵּשׁ לָא סַגִּי יַתִּיר לְכוּן זְעוּרֵי הַימָנוּתָא׃

[31] לָא הָכִיל תֶּאצְפוּן אוֹ תֵּאמְרוּן מָנָא נֵאכוּל אוֹ מָנָא נֶשְׁתֵּא אוֹ מָנָא נֶתְכַּסֵּא׃

[32] כֻּלְּהֵין גֵּיר הָלֵין עַמְמֵא הוּ דְּעָלְמָא [o] בָּעֵין לְהֵין אֲבוּכוּן דֵּין דְּבַשְׁמַיָּא יָדַע דְּאָף לְכוּן מֶתְבַּעְיָן הָלֵין כֻּלְּהֵין׃

[33] בְּעוֹ דֵּין לוּקְדַם מַלְכוּתָא דַּאלָהָא וְזַדִּיקוּתֵהּ וְכֻלְּהֵין הָלֵין [p] מֶתְתּוֹסְפָן לְכוּן׃

[34] לָא הָכִיל [q] תֶּאצְפוּן דַּמְחָר הוּ גֵּיר מְחָר יָצֵף דִּילֵהּ סָפֵק לֵהּ לְיוֹמָא בִּישְׁתֵּהּ׃

[k] קָם [l] בְּקָא [m] לָאָא

[n] כְּסָא

[o] בְּעָא

[p] יָסַף

[q] יְצַף

ܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܨܘܡܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܙ

1 ܠܐ ܬܕܘܢܘܢ ܕܠܐ ܬܬܕܝܢܘܢ܂
2 ܒܕܝܢܐ ܓܝܪ ܕܕܐܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܬܕܝܢܘܢ܂ ܘܒܟܝܠܬܐ ܕܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܬܬܟܝܠ ܠܟܘܢ܀
3 ܡܢܐ ܕܝܢ ܚܙܐ ܐܢܬ ܓܠܐ ܕܒܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ܂ ܘܩܪܝܬܐ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܒܚܪ ܐܢܬ܀
4 ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܠܐܚܘܟ ܫܒܘܩ ܐܦܩ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܟ܂ ܘܗܐ ܩܪܝܬܐ ܒܥܝܢܟ܀
5 ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܐܦܩ ܠܘܩܕܡ ܩܪܝܬܐ ܡܢ ܥܝܢܟ܂ ܘܗܝܕܝܢ ܢܬܒܚܪ ܠܟ ܠܡܦܩܘ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ܀
6 ܠܐ ܬܬܠܘܢ ܩܘܕܫܐ ܠܟܠܒܐ܂ ܘܠܐ ܬܪܡܘܢ ܡܪܓܢܝܬܟܘܢ ܩܕܡ ܚܙܝܪܐ܂ ܕܠܡܐ ܢܕܘܫܘܢ ܐܢܝܢ ܒܪܓܠܝܗܘܢ܂ ܘܢܬܗܦܟܘܢ ܢܒܙܥܘܢܟܘܢ܀
7 ܫܐܠܘ ܘܢܬܝܗܒ ܠܟܘܢ܂ ܒܥܘ ܘܬܫܟܚܘܢ܂ ܩܘܫܘ ܘܢܬܦܬܚ ܠܟܘܢ܀
8 ܟܠ ܓܝܪ ܕܫܐܠ ܢܣܒ܂ ܘܕܒܥܐ ܡܫܟܚ܂ ܘܠܐܝܢܐ ܕܢܩܫ ܡܬܦܬܚ ܠܗ܀
9 ܐܘ ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ ܒܪܗ ܠܚܡܐ܂ ܠܡܐ ܟܐܦܐ ܡܘܫܛ ܠܗ܀
10 ܘܐܢ ܢܘܢܐ ܢܫܐܠܝܘܗܝ܂ ܠܡܐ ܚܘܝܐ ܡܘܫܛ ܠܗ܀
11 ܘܐܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܝܫܐ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ ܠܡܬܠ ܠܒܢܝܟܘܢ܂ ܟܡܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܬܠ ܛܒܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܐܠܝܢ ܠܗ܀
12 ܟܠ ܡܐ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ܂ ܗܢܘ ܓܝܪ ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ܀

ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܩܕܡ ܨܘܡܐ

13 ܥܘܠܘ ܒܬܪܥܐ ܥܠܝܨܐ܂ ܕܦܬܝܐ ܗܝ ܬܪܥܐ ܘܪܘܝܚܐ ܐܘܪܚܐ ܕܡܘܒܠܐ ܠܐܒܕܢܐ܂ ܘܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܕܐܙܠܝܢ ܒܗ܀
14 ܡܐ ܙܥܘܪ ܬܪܥܐ ܘܐܠܝܨܐ ܐܘܪܚܐ ܕܡܘܒܠܐ ܠܚܝܐ܂ ܘܙܥܘܪܝܢ ܐܢܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܟܚܝܢ ܠܗ܀

Feria tertia Septimanæ ſecundæ Ieiunij.

CAP. VII.

1 *NE iudicaueritis, vt ne iudicemini.*
2 * *Quo enim iudicio vos iudicatis, iudicabimini: & qua menſura vos metimini, menſurabitur vobis.*
3 * *Quid autem intueris feſtucam, quæ eſt in oculo fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo eſt, non animaduertis?*
4 * *Aut quomodo dicis fratri tuo, Sine educam feſtucam de oculo tuo, & ecce trabes in oculo tuo?*
5 * *Acceptor vultus,* [perſonate] *educito primùm trabẽ de oculo tuo, & tunc perſpicies ad educendam feſtucam de oculo fratris tui.*
6 * *Ne dederitis ſanctum canibus, nec proieceritis margaritas veſtras ante ſues, ne fortè conculcent eas pedibus ſuis, & conuerſi dilacerent vos.*
7 * *Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulſate, & aperietur vobis.*
8 * *Quiſquis enim petit, accipit: & qui quærit, inuenit: & ei qui pulſat, aperietur.*
9 * *Sed quis eſt vir ex vobis, qui, ſi ab eo filius eius petat panem, lapidem porrigat ei?*
10 * *Et, ſi piſcem petierit, num colubrum porriget ei?*
11 * *Quòd ſi ergo vos qui mali eſtis, noſtis munera bona dare filijs veſtris; quantò magis pater veſter qui in cælis eſt, dabit bona ijs qui rogauerint eum?*
12 * *Quæcunque igitur volueritis vt faciant vobis homines, ita & vos facite eis. Hoc enim eſt Lex & Prophetæ.*

Matutinis Paraſceues Sabbathi præcedentis Ieiunium.

13 * *Introite per anguſtam portam, quoniam lata eſt porta & ſpacioſa via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt illi qui abeunt per eam.*
14 * *Quàm parua eſt porta & ſtricta via, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt illi, qui inueniunt eam!*

דְּיוֹם תְּלָתָא בְּשַׁבָּא דְּשַׁבְּתָא דִּתְרֵין דְּצוֹמָא   קְפַלְאוֹן ז

1 לָא [a]תְּדוּנוּן דְּלָא תֶּתְדִּינוּן ׃ 2 בְּדִינָא גֵּיר דְּדָאְנִין אַנְתּוּן תֶּתְדִּינוּן [b]וּבְכַיְלְתָא דְּכָיְלִין אַנְתּוּן מֶתְתְּכִיל לְכוּן ׃
3 מָנָא דֵּין חָזֵא אַנְתְּ [c]לְגֶלָא דִּבְעַיְנֵהּ דַּאחוּךְ וְקָרִיתָא דִּבְעַיְנָךְ לָא בָּחַר אַנְתְּ ׃ 4 אוֹ אַיְכַנָא אָמַר אַנְתְּ לַאחוּךְ שְׁבוּק
אַפֵּק גֶּלָא מֶן עַיְנָךְ וְהָא קָרִיתָא בְּעַיְנָךְ ׃ 5 נָסֵב בַּאפֵּא אַפֵּק לוּקְדָם קָרִיתָא מֶן עַיְנָךְ וְהָידֵין נֶתְבְּחַר לָךְ [e]לְמַפָּקוּ
גֶּלָא מֶן עַיְנֵהּ דַּאחוּךְ ׃ 6 לָא [f]תֶּתְּלוּן קוּדְשָׁא לְכַלְבֵּא וְלָא [g]תַּרְמוּן מַרְגָּנְיָתְכוּן קְדָם חֲזִירֵא דַּלְמָא [h]נְדוּשׁוּן אֶנִּין
בְּרַגְלַיְהוּן [i]וְנֶתְהַפְּכוּן [k]נְבַזְעוּנָכוּן ׃ 7 שְׁאֶלוּ וְנֶתְיְהֶב לְכוּן בְּעַו וְתֶשְׁכְּחוּן [l]קוּשׁוּ וְנֶתְפְּתַח לְכוּן ׃
8 כֻּל גֵּיר דְּשָׁאֶל נָסֵב וְדָבְעָא מֶשְׁכַּח וְלַאיְנָא דְּנָקֶשׁ מֶתְפְּתַח לֵהּ ׃

[a] דִּין כְּלַל אוּכְלָא [b] אוּכָל
[c] גְּלַל
[d] נְפַק [e] נְפַק
[f] נְתַל [g] רְמָא [h] דָּשׁ
[i] חֲבַר [k] בְּזַע
[l] נְקַשׁ

CAP. VII.

& nõ iudicabimini — Luc. 6. f 37. Rom. 2. a 1. Mar. 4. c 24.

NOlite iudicare, †vt nõ iudicemini. [1] * In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini; & in qua mensura A mensi fueritis, remetietur vobis.

* Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: & trabem in oculo tuo nõ vides? [3]

* Aut quomodo dicis fratri tuo, Sine eijciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs est in oculo tuo? [4]

*Hypocrita, eijce primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui. [5]

* Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus suis, & †conuersi dirumpant vos. [6]

canes — Inf. 21. b 22. Mar. 11. c 24. Luc. 11. b 9. Ioh. 14. b 13. & 16. c 13. Iac. 1. a 6

* Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. [7]

* Omnis enim qui petit, accipit; & qui quærit, inuenit: & pulsanti aperietur. [8]

* Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? [9] B

* Aut si piscem petierit, nunquid serpentem porriget ei? [10]

* Si ergo vos, cùm sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris: quantò magis pater vester qui in cælis est, dabit bona petentibus se? [11]

Luc. 6. d 31. Tob. 4. c 16. Luc. 13. c 24. — ita

* Omnia ergo quæcunque vultis vt faciant vobis homines: †& vos facite illis. Hæc est enim Lex & Prophetæ. [12]

* Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spaciosa via est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. [13]

* Quàm angusta porta, & arcta via est quæ ducit ad vitam: & pauci sunt qui inueniunt eam! [14]

ζ.

1 * Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε.

2 * ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

3 * τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου· τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;

4 * ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;

5 * ὑποκριτὰ ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 * μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων· μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

7 * αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

8 * πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

9 * ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;

10 * ἢ καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

11 * εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

12 * πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

13 * εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι᾽ αὐτῆς.

14 * τί στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

---

[9] או מנו מנכון גברא דנשאליוהי ברה לחמא למא כאפא [m]מושט להו׃ [10] ואן נונא נשאליוהי למא חויא מושט לה׃ [11] ואן הכיל אנתון דבישא אנתון ידעין אנתון [n]מוהבתא טבתא [o]למתל לבניכון כמא [p]יתיראית אבוכון דבשמיא נתל טבתא לאילין דשאלין לה׃ [12] כל מא דצביתון דנעבדון לכון בנינשא הכנא אף אנתון עבדו להון הנו גיר נמוסא ונביא׃

[m] ישט
[n] יהב [o] נתל [p] יתר

דצפרא ודערובתא דשבתא קדמיתא [a] דצומא

[13] [b]עולו בתרעא אליצא [c] דפתיא הו תרעא ורויחא אורחא אידא [d]דמובלא [e]לאבדנא וסגיאא אנון אילין דאזלין בידה׃ [14] מא קטין תרעא ואליצא אורחא אידא דמובלא לחיא וזעורא אנון אילין דמשכחין לה׃

[a] צם
[b] על [c] פתא
[d] יבל [e] אבד

15 ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܕܐܬܝܢ ܠܘܬܟܘܢ ܒܠܒܘܫܐ ܕܐܡܪܐ܂ ܡܢ ܠܓܘ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܐܒܐ ܚܛܘܦܐ܂
16 ܡܢ ܦܐܪܝܗܘܢ ܕܝܢ ܬܕܥܘܢ ܐܢܘܢ܂ ܠܡܐ ܠܩܛܝܢ ܡܢ ܟܘܒܐ ܥܢܒܐ܂ ܐܘ ܡܢ ܩܘܪܛܒܐ ܬܐܢܐ܂
17 ܗܟܢܐ ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܦܐܪܐ ܫܦܝܪܐ ܥܒܕ܂ ܐܝܠܢܐ ܕܝܢ ܒܝܫܐ ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ ܥܒܕ܂
18 ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ ܠܡܥܒܕ܂ ܘܠܐ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܦܐܪܐ ܛܒܐ ܠܡܥܒܕ܂
19 ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܕܠܐ ܥܒܕ ܦܐܪܐ ܛܒܐ܂ ܡܬܦܣܩ ܘܒܢܘܪܐ ܢܦܠ܂
20 ܡܕܝܢ ܡܢ ܦܐܪܝܗܘܢ ܬܕܥܘܢ ܐܢܘܢ܂
21 ܠܐ ܗܘܐ ܟܠ ܕܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝ ܡܪܝ܂ ܥܐܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܐܠܐ ܡܢ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ܂
22 ܣܓܝܐܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܝ ܒܗܘ ܝܘܡܐ܂ ܡܪܝ ܡܪܝ܂ ܠܐ ܒܫܡܟ ܐܬܢܒܝܢ܂ ܘܒܫܡܟ ܫܐܕܐ ܐܦܩܢ܂ ܘܒܫܡܟ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܥܒܕܢ܂
23 ܘܗܝܕܝܢ ܐܘܕܐ ܠܗܘܢ ܕܡܢ ܡܬܘܡ ܠܐ ܝܕܥܬܟܘܢ܂ ܐܦܢܩܘ ܠܟܘܢ ܡܢܝ ܦܠܚܝ ܥܘܠܐ܂
24 ܟܠ ܗܟܝܠ ܕܫܡܥ ܡܠܝ ܗܠܝܢ ܘܥܒܕ ܠܗܝܢ܂ ܢܬܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ܂ ܗܘ ܕܒܢܐ ܒܝܬܗ ܥܠ ܫܘܥܐ܂
25 ܘܢܚܬ ܡܛܪܐ ܘܐܬܘ ܢܗܪܘܬܐ܂ ܘܢܫܒ ܪܘܚܐ܂ ܘܐܬܛܪܝܘ ܒܗ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܘܠܐ ܢܦܠ܂ ܫܬܐܣܘܗܝ ܓܝܪ ܥܠ ܫܘܥܐ ܣܝܡܢ ܗܘܝ܂
26 ܘܟܠ ܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܝ ܗܠܝܢ ܘܠܐ ܥܒܕ ܠܗܝܢ܂ ܢܬܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܣܟܠܐ܂ ܕܒܢܐ ܒܝܬܗ ܥܠ ܚܠܐ܂
27 ܘܢܚܬ ܡܛܪܐ ܘܐܬܘ ܢܗܪܘܬܐ܂ ܘܢܫܒ ܪܘܚܐ܂ ܘܐܬܛܪܝܘ ܒܗ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܘܢܦܠ܂ ܘܗܘܬ ܡܦܘܠܬܗ ܪܒܐ܂
28 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܡܠܐ ܗܠܝܢ܂ ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܟܢܫܐ ܥܠ ܝܘܠܦܢܗ܂
29 ܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܡܫܠܛܢܐ܂ ܘܠܐ ܐܝܟ ܣܦܪܝܗܘܢ ܘܦܪܝܫܐ܂

15 *Cauete à pseudoprophetis, qui veniunt ad vos cum vestimentis ouium, intus autem ipsi sunt lupi rapaces.*
16 *Sed à fructibus eorum cognoscetis eos. Num colliguntur ex spinis vuæ, aut ex tribulis ficus?*
17 *Ita omnis arbor bona, fructus bonos facit: arbor autem mala, fructus malos facit.*
18 *Impossibile est arborem bonam fructus malos facere, aut arborem malam fructus bonos facere.*
19 *Omnis arbor quæ non facit fructus bonos, exciditur, & in ignem cadit.*
20 *Itaque à fructibus eorũ cognoscetis eos.*
21 *Non quisquis dicit mihi, Domine mi, Domine mi, intraturus est in regnum cælorum; sed is qui facit voluntatem patris mei qui in cælis est.*
22 *Multi dicturi sunt mihi in illo die, Domine mi, Domine mi, nunquid in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas edidimus?*
23 *Tunc autem profitebor eis, Nunquam noui vos: discedite à me operarij iniquitatis.*
24 *Quisquis igitur audit hos sermones meos, eosque exequitur, assimilatur viro sapienti, qui quidem extruxit domum suam super petram.*
25 *Et descendit pluuia, venerúntque flumina: ac flauerunt venti, & irruerunt in ipsam domum illam, neque cecidit, quippe cuius fundamenta super petram iacta fuerant.*
26 *Et quisquis audit hos sermones meos, nec eos exequitur, assimilatur viro stulto qui extruxit domum suam super arenam.*
27 *Et descendit pluuia, venerúntque flumina; ac flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, atque corruit, & fuit ruina eius magna.*
28 *Et factum est, quum absoluisset Jeschua hos sermones vt obstupescerent turbæ super doctrina ipsius.*
29 *Docebat enim eos, vt potestatem habens, non autem vt Scribæ ipsorum & Perischæi.*

---

15 אזדהרו מן נביא דגלא דאתין לותכון בלבושא דאמרא מן לגו דין איתיהון דאבא חטופא ׃ — זחר
16 מן פאריהון דין תדעון אנון למא לקטין מן כובא ענבא או מן קורטבא תאנא ׃ — ידע
17 הכנא כל אילנא טבא פארא שפירא עבד אילנא דין בישא פארא בישא עבד ׃
18 לא משכח אילנא טבא פארא בישא למעבד ולא אילנא בישא פארא טבא למעבד ׃
19 כל אילנא דלא עבד פארא טבא מתפסק ובנורא נפל ׃ 20 מדין מן פאריהון תדעון אנון ׃
21 לא הוא כל דאמר לי מרי מרי עאל למלכותא דשמיא אלא מן דעבד צבינה דאבי דבשמיא ׃ — על
22 סגיאא נאמרון לי בהו יומא מרי מרי לא בשמך אתנבין ובשמך שאדא אפקן ובשמך חילא סגיאא עבדן ׃ — אמר נבא נפק

15 * Attendite à falſis prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces. C

Luc. 6. f 44. 16 * A fructibus eorum cognoſcetis eos. Nunquid colligunt de ſpinis vuas, aut de tribulis ficus?

17 * Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit: mala autem arbor, malos fructus facit.

autem 18 * Non poteſt † arbor bona, malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere.

Sup. 3. b 10. 19 * Omnis arbor quæ nõ facit fructum bonũ, excidetur, & in ignem mittetur.

20 * Igitur ex fructibus eorum cognoſcetis eos.

Infr. 25. b 11. 21 * Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: ſed qui facit voluntatem patris mei qui in cælis eſt, ipſe intrabit in regnum cælorum.

Act. 19. c 13. 22 * Multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine, nónne in nomine tuo prophetauimus? & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus.

omnes Pſ. 6. a 9. Inf. 25. d 41. Luc. 13. c 27. 23 * Et tunc confitebor illis, quia nunquã noui vos: diſcedite à me † qui operamini iniquitatem. D

Luc. 6. g Rom. 2. b 13. Iacob. 1. d 22. 24 * Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea: aſſimilabitur viro ſapienti qui ædificauit domum ſuam ſuper petram:

25 * Et deſcendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit. fundata enim erat ſuper petram.

Iacob. 2. c 23. 26 * Et omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea; ſimilis erit viro ſtulto qui ædificauit domũ ſuam ſuper arenã:

Ezech. 13 b 11 27 * Et deſcendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna.

Marc. 1. c 22 Luc. 4. c 32. 28 * Et factum eſt, cùm cõſummaſſet Ieſus verba hæc, admirabantur turbæ ſuper doctrina eius.

29 * Erat enim docens eos ſicut poteſtatem habens, & non ſicut Scribæ eorum & Phariſæi.

---

15 * προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες.

16 * ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;

17 * οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.

18 * οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

19 * πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

20 * ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

21 * οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

22 * πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;

23 * καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

24 * πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν.

25 * καὶ κατέβη ἡ βροχή, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

26 * καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον.

27 * καὶ κατέβη ἡ βροχή, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28 * καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

29 * ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

---

23 וְהָידֵין [m] אַודֵא לְהוֹן דְּמֶן מְתוּם לָא יָדַעְתְּכוֹן אַרְחַקוּ לְכוֹן מֶנִּי פָּלְחַי עַוְלָא ׃ 24 כֻּל הָכִיל דְּשָׁמַע [n] מֶלַּי הָלֵין וְעָבֵד לְהֵין נֶתְדַּמֵּא לְגַבְרָא חַכִּימָא הַו דַּבְנָא בַּיתֵה עַל שׁוּעָא ׃ 25 וּנְחֵת מֶטְרָא [o] וְאֶתַו נַהֲרוָתָא [p] וְנַשַׁבִ רוּחָא [q] וְאֶתְטְרִיו בֵּה בְּבַיתָא הַו וְלָא נְפַל שֶׁתְאָסַוְהִי גֵּיר עַל שׁוּעָא [r] סִימָן הֲוַי ׃ 26 וְכֻל מַן דְּשָׁמַע מֶלַּי הָלֵין וְלָא עָבֵד לְהֵין נֶתְדַּמֵּא לְגַבְרָא סַכְלָא דַּבְנָא בַּיתֵה עַל חָלָא ׃ 27 וּנְחֵת מֶטְרָא וְאֶתַו נַהֲרוָתָא וְנַשַׁבִ רוּחָא וְאֶתְטְרִיו בְּבַיתָא הַו וּנְפַל וַהֲוָת [s] מַפּוּלְתֵה רַבָּא ׃ 28 וַהֲוָא דְּכַד שַׁלֶם יֵשׁוּע מֶלָּא הָלֵין תְּהִירִין הֲוַו כֶּנְשֵׁא עַל [t] יוּלְפָּנֵה ׃ 29 מַלֵּף הֲוָא לְהוֹן גֵּיר אַיך מְשַׁלְטָא וְלָא אַיך סָפְרַיהוֹן וּפְרִישֵׁא ׃

[m] יְדָא [n] מַלֵּל [o] אֶתָא [p] נְשַׁב [q] טְרָא [r] סָם [s] נְפַל [t] אֲלַף

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ ✣
✣ ܩܦܠܐܘܢ ܚ ✣

1 ܟܕ ܕܝܢ ܢܚܬ ܡܢ ܛܘܪܐ ܢܩܦܘܗܝ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ܂ 2 ܘܗܐ ܓܪܒܐ ܚܕ ܐܬܐ ܣܓܕ ܠܗ ܘܐܡܪ܂ ܡܪܝ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘܬܝ܂ 3 ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܝܫܘܥ ܩܪܒ ܠܗ܂ ܘܐܡܪ ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܐ܂ ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܬܕܟܝ ܓܪܒܗ܂ 4 ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܚܙܝ ܠܡܐ ܠܐܢܫ ܬܐܡܪ܂ ܐܠܐ ܙܠ ܚܘܐ ܢܦܫܟ ܠܟܗܢܐ܂ ܘܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܡܘܫܐ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ܂

5 ܟܕ ܥܠ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܟܦܪܢܚܘܡ܂ ܩܪܒ ܠܗ ܩܢܛܪܘܢܐ ܚܕ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ܂ 6 ܡܪܝ ܛܠܝܝ ܪܡܐ ܒܒܝܬܐ ܘܡܫܪܐ܂ ܘܒܝܫܐܝܬ ܡܫܬܢܩ܂ 7 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܢܐ ܐܬܐ ܘܐܣܝܘܗܝ܂ 8 ܥܢܐ ܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ ܘܐܡܪ܂ ܡܪܝ ܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܬܥܘܠ ܬܚܝܬ ܡܛܠܝ܂ ܐܠܐ ܒܠܚܘܕ ܐܡܪ ܒܡܠܬܐ ܘܢܬܐܣܐ ܛܠܝܝ܂

9 ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܐܢܐ ܕܬܚܝܬ ܫܘܠܛܢܐ܂ ܘܐܝܬ ܬܚܝܬ ܐܝܕܝ ܦܠܚܐ܂ ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗܢܐ ܕܙܠ ܘܐܙܠ܂ ܘܠܐܚܪܢܐ ܕܬܐ ܘܐܬܐ܂ ܘܠܥܒܕܝ ܕܥܒܕ ܗܕܐ ܘܥܒܕ܂ 10 ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܬܕܡܪ܂ ܘܐܡܪ ܠܕܐܬܝܢ ܥܡܗ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܐܦܠܐ ܒܐܝܣܪܐܝܠ ܐܫܟܚܬ ܐܝܟ ܗܕܐ ܗܝܡܢܘܬܐ܂

11 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ܂ ܕܣܓܝܐܐ ܢܐܬܘܢ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ ܡܥܪܒܐ܂ ܘܢܣܬܡܟܘܢ ܥܡ ܐܒܪܗܡ ܘܐܝܣܚܩ ܘܝܥܩܘܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܂

12 ܒܢܝܗ ܕܝܢ ܕܡܠܟܘܬܐ܂ ܢܦܩܘܢ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ܂ ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ܂

13 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ ܙܠ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܗܝܡܢܬ ܢܗܘܐ ܠܟ܂ ܘܐܬܐܣܝ ܛܠܝܗ ܒܗ ܒܫܥܬܐ܂ ✣ ✣ ✣

Lectio ad vesperam Dominicæ secundæ Ieiunij.

CAP. VIII.

1 *Qvum autem descendisset è monte, circundederunt eum turbæ multæ.*

2 *Et ecce leprosus vnus veniens adorauit eum, & ait: Domine mi, si volueris, potes me mundare.*

3 *Et extendens manum suam Ieschua, admouit ei, & ait: Volo ego, mundus esto. & in illa ipsa hora mundata est lepra eius.*

4 *Et ait illi Ieschua, Vide ne vlli dixeris: sed abi, ostende temetipsum sacerdotibus, & offer oblationem sicuti præcepit Mousche, vt sit eis testimonio.*

5 *Quum autem ingressus fuisset Ieschua Capharnachum, accessit ad eum Centurio quidam, & rogauit eum, inquiens.*

6 *Domine mi, puer meus iacet domi & paralyticus est, & malè cruciatur.*

7 *Ait illi Ieschua, Ego iturus sum, & sanabo eum.*

8 *Respondit ille Centurio, & ait: Domine mi, non sum dignus, vt ingrediaris sub tugurium meum, sed tantum dic verbum & sanabitur puer meus.*

9 *Nam & ego sum homo sub potestate constitutus, & habeo sub manu mea milites, & dico huic, ito, itque: & alteri, veni, venitque: & seruo meo, hoc age, & agit.*

10 *Quod quum audisset Ieschua miratus est, & ait secum euntibus: Amin ego dico vobis, ne in Israel quidem inueni talem fidem.*

11 *Ego verò dico vobis, Multi venturi sunt ab Oriente, & ab Occidente, sessurique cum Abrohom, & Ischok, & Iakoub in regno cælorum.*

12 *Filij verò regni extrudentur in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium.*

13 *Proinde ait Ieschua Centurioni illi, Abi, vt credidisti, fiat tibi: & sanitati restitutus est puer eius in illa ipsa hora.*

---

[a] קְרִיָנָא דְרַמְשָׁא דְחַד בְּשַׁבָּא דַתְּרֵין דְצוֹמָא קפלאון ח

1 כַּד דֵין נְחֵת מֶן טוּרָא [b] נַקְפוּהִי כֶּנְשָׁא סַגִיאֵא׃ 2 וְהָא גַרְבָּא חַד אֶתָא סְגֶד לֵה וְאָמַר מָרִי אֶן צָבֵא אַנְתְּ מֶשְׁכַּח אַנְתְּ [c] לַמְדַכָּיוּתִי׃ 3 וַפְשַׁט אִידֵה יֵשׁוּע קַרֵב לֵה וְאָמַר צָבֵא אֶנָא אֶתְדַכָּא וּבָה בְּשָׁעְתָא אֶתְדַכִּי גַרְבֵה׃

4 וְאָמַר לֵה יֵשׁוּע חֲזִי לְמָא לְאֶנָשׁ תֵאמַר אֶלָּא [d] זֵל חַוָא נַפְשָׁךְ לְכָהֲנֵא וְקַרֵב קוּרְבָּנָא אַיךְ דְפַקֵד מוּשֵׁא [e] לְסָהֲדוּתְהוֹן׃

5 כַּד עַל דֵין יֵשׁוּע לְכְפַרְנַחוּם קְרֵב לֵה קֶנְטְרוּנָא חַד וּבָעֵא הֲוָא מֶנֵה וְאָמַר׃

6 מָרִי טַלְיִי [f] רְמֵא בְבַיתָא וְמַשְׁרֵי [g] וּבִישָׁאִית מֶשְׁתַּנַק׃ 7 אֶמַר לֵה יֵשׁוּע אֶנָא אָתֵא וַאסִיוּהִי׃

8 עֲנָא קֶנְטְרוּנָא הַו וְאָמַר מָרִי לָא שָׁוֵא אֶנָא דַתְעוּל תְחֵית [h] מַטְלִי אֶלָּא בַּלְחוּד אֱמַר בְּמֶלְתָא [i] וְנֶתְאַסֵא טַלְיִי׃

[a] קְרָא [b] נְקַף עבראית יקף כמו מן ידע נדע [c] דְכָא [d] אֱזַל [e] סְהַד [f] רְמָא [g] בִישׁ [h] טְלַל [i] אַסָא

CAP. VIII.

Iesus Marc. 1. d 40. Luc. 5. c 12.

[1] CVm autem descendisset† de monte, sequutæ sunt eum turbæ multæ. A

[2] Et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens, Domine, si vis, potes me mundare.

[3] Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens, Volo. Mundare. Et confestim mundata est lepra eius.

[4] Et ait illi Iesus, Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses in testimonium illis. *Leui. 14. a 2.*

[5] Cùm autem introisset Caphatnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, *Lu. 7. a 1. Ioh. 4. g 46.*

[6] Et dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, & malè torquetur.

[7] Et ait illi Iesus, Ego veniam, & curabo eum.

[8] Et respondens centurio, ait, Domine non sum dignus vt intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus. B *Lu. 7. a 6.*

[9] Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alij, veni, & venit: & seruo meo, fac hoc, & facit.

[10] Audiens autem Iesus, miratus est: & sequentibus se dixit, Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israel.

[11] Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Iacob in regno cælorum: *Esa. 41. f 25. Mala. 1. c 11. Luc. 13. e 29.*

[12] Filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. *Infr. 22. b 13. Luc. 13. f 28. Psal. 106 b 20. Sap. 16. b 12.*

[13] Et dixit Iesus Centurioni, Vade, & sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer †in illa hora. C

η.

[1] Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

[2] καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, κύριε ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

[3] καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς, λέγων, θέλω· καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα.

[4] καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξε μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

[5] εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν,

[6] καὶ λέγων, κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, δεινῶς βασανιζόμενος.

[7] καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.

[8] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη, κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

[9] καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

[10] ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

[11] λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ ἀβραὰμ, καὶ ἰσαὰκ, καὶ ἰακὼβ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

[12] οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

[13] καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ, ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας, γενηθήτω σοι· καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

---

[9] אף אנא גיר גברא אנא דתחית [k]שולטנא ואית תחית אידי [l]אסטרטיותא ואמר אנא להנא [m]דזל ואזל ולאחרנא [n]דתא ואתא ולעבדי דעבד הדא ועבד ׃ [10] כד שמע דין ישוע [o]אתדמר ואמר [p]לדאתין עמה אמין אמר אנא לכון דאף לא ביסראיל [q]אשכחת איך הדא [r]הימנותא ׃ [11] אמר אנא לכון דין דסגיאא נאתון מן [s]מדנחא ומן [t]מערבא [u]ונסתמכון עם אברהם ואיסחק ויעקוב במלכותא דשמיא ׃
[12] בניה דין דמלכותא [x]נפקון לחשוכא בריא תמן נהוא בכיא וחורק שנא ׃
[13] ואמר ישוע לקנטרונא הו זל איכנא דהימנת נהוא לך [y]ואתאסי טליה בה בשעתא ׃

[k] שלט זהוא לשון יון [m] אזל [n] אתא [o] דמר [p] אתא [q] שכח [r] הימן [s] דנח [t] ערב [u] סמך [x] נפק [y] אסא

ܩܪܝܢܐ ܕܩܘܪܒܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ܀

܀ ܟܐ ܀

14 ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ܂ ܘܚܙܐ ܠܚܡܬܗ ܕܪܡܝܐ܂ ܘܐܚܝܕܐ ܠܗ ܐܫܬܐ܂ 15 ܘܩܪܒ ܠܐܝܕܗ ܘܫܒܩܬܗ ܐܫܬܐ܂ ܘܩܡܬ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ܂ 16 ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ܂ ܩܪܒܘ ܩܕܡܘܗܝ ܕܝܘܢܐ ܤܓܝܐܐ܂ ܘܐܦܩ ܕܝܘܝܗܘܢ ܒܡܠܬܐ܂ ܘܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܐܤܝ܂ 17 ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ܂ ܕܗܘ ܢܤܒ ܟܐܒܝܢ ܘܟܘܪܗܢܝܢ ܢܛܥܢ܂ 18 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܟܢܫܐ ܤܓܝܐܐ ܕܚܕܝܪܝܢ ܠܗ܂ ܦܩܕ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܥܒܪܐ܂ 19 ܘܩܪܒ ܤܦܪܐ ܚܕ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܪܒܝ܂ ܐܬܐ ܒܬܪܟ ܠܐܬܪ ܕܐܙܠ ܐܢܬ܂ 20 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܠܬܥܠܐ ܢܩܥܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܘܠܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܡܛܠܠܐ܂ ܠܒܪܗ ܕܝܢ ܕܐܢܫܐ ܠܝܬ ܠܗ ܐܝܟܐ ܕܢܤܡܘܟ ܪܫܗ܂ 21 ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܐܡܪ ܠܗ܂ ܡܪܝ܂ ܐܦܤ ܠܝ ܠܘܩܕܡ ܐܙܠ ܐܩܒܘܪ ܐܒܝ܂ 22 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ܂ ܬܐ ܒܬܪܝ܂ ܘܫܒܘܩ ܡܝܬܐ ܩܒܪܝܢ ܡܝܬܝܗܘܢ܀

ܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ܀

܀ ܟܒ ܀

23 ܘܟܕ ܤܠܩ ܝܫܘܥ ܠܤܦܝܢܬܐ܂ ܤܠܩܘ ܥܡܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ 24 ܘܗܐ ܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ ܒܝܡܐ܂ ܐܝܟ ܕܬܬܚܦܐ ܤܦܝܢܬܐ ܡܢ ܓܠܠܐ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܕܡܟ ܗܘܐ܂ 25 ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܩܝܡܘܗܝ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܪܢ܂ ܦܪܘܩܝܢ܂ ܐܒܕܝܢ܂ 26 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܡܢܐ ܕܚܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܗܝܕܝܢ ܩܡ ܘܟܐܐ ܒܪܘܚܐ ܘܒܝܡܐ܂ ܘܗܘܐ ܫܠܝܐ ܪܒܐ܂ 27 ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܐܬܕܡܪܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܪܘܚܐ ܘܝܡܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ܀

Lectio ad Oblationem Septimanæ præcedentis Ieiunium.

14 *Quúmque venisset Jeschua in ædes Schemeoun, vidit socrum eius iacentem ac febre correptam.*
15 *Et tetigit manum eius, & reliquit eam febris, surrexitque ac ministrauit eis.*
16 *Quum autem esset vespera, obtulerunt coram eo dæmoniacos multos, & fecit exire dæmonia eorum verbo, eosque omnes qui malè affecti erant, sanauit.*
17 *Ut impleretur id quod dictum est per Eschaio prophetam, dicentem: Ipse accipiet dolores nostros, & infirmitates nostras sustinebit.*
18 *Quum autem vidisset Jeschua turbas multas quæ circuibant se, iussit eas abire in vlteriorem* ripam.
19 *Et accessit quidam Scriba, & dixit ei, Præceptor mi, ibo post te quocunque ieris.*
20 *Ait illi Jeschua, Vulpes habent lustra, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habet vbi reclinet caput suum.*
21 *Alius autem ex discipulis eius, dixit ei: Domine mi, permitte mihi primùm ire sepultum patrem meum.*
22 *Jeschua verò dixit ei, Veni post me & relinque mortuos sepelientes mortuos suos.*

Ad vesperam Dominicæ tertiæ Ieiunij.

23 *Et quum Jeschua conscendisset nauem, conscenderunt cum eo discipuli eius.*
24 *Et ecce commotio magna facta est in mari, vsqueadeo vt nauis operiretur fluctibus: ipse autem Jeschua dormiebat.*
25 *Et accesserunt discipuli eius, qui excitarunt eum, & dixerunt ei: Domine noster, libera nos, perimus.*
26 *Ait illis Jeschua, Quid timidi estis modica fide præditi? tunc surrexit & cohibuit ventum ac mare, & facta est tranquillitas magna.*
27 *Homines verò mirati sunt, dicentes: Quis est iste, cui venti & mare obediunt?*

---

[a] קריינא דקורבא דשבתא קדמיתא דצומא

14 ואתא ישוע לביתה דשמעון וחזא לחמתה [b] דרמיא [c] ואחידא לה אשתא׃ 15 וקרב לאידה ושבקתה אשתא [d] וקמת [e] ומשמשא הות להון׃ 16 כד הוא דין רמשא קרבו קדמוהי דיונא סגיאא [f] ואפק דיויהון במלתא ולכלהון אילין [g] דבישאית עבידין הוו אסיאנון׃ 17 איך דנתמלא מדם דאתאמר ביד אשעיא נביא דאמר דהו [h] נסב כאבין [i] וכורהנין נטען׃ 18 כד חזא דין ישוע כנשא סגיאא [k] דחדירין לה פקד דנאזלון לעברא׃ 19 וקרב ספרא חד ואמר לה רבי אתא בתרך לאתר דאזל אנת׃ 20 אמר לה ישוע לתעלא נקעא אית להון ולפרחתא דשמיא [l] מטללא לברה דין דאנשא לית לה איכא דנסמוך רישה׃

[a] קרא [b] רמא [c] אחד [d] קם [e] שמש [f] נפק [g] ביש [h] נסב [i] כרה [k] חדר [l] טלל

Marc. 1. c 29. Luc. 4. f 38.

14 * Et cùm venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem & febricitantem:

15 * Et tetigit manum eius, & dimisit eam febris; & surrexit, & ministrabat ei.

Mar. 1. c 32. Luc. 4. g 40.

16 * Vespere autem facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes: & eijciebat spiritus verbo; & omnes malè habentes curauit.

Esai. 53. a 4. 1. Pet. 2. d 24.

17 * Vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem, Ipse infirmitates nostras accepit: & ægrotationes †portauit. [nostras]

18 * Videns autem Iesus turbas multas circum se, iussit † ire trans fretum. [discipulos]

Luc. 9. g 57.

19 * Et accedens vnus Scriba, ait illi, Magister, sequar te, quocunque ieris.

20 * Et dicit ei Iesus, Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput †reclinet. [suum]

C

21 * Alius autem de discipulis eius, ait illi, Domine, permitte me primùm ire, & sepelire patrem meum.

22 * Iesus autem ait illi, Sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

Marc. 4. d 36. Luc. 8. c 22.

23 * Et ascendente eo in nauiculam, secuti sunt eum discipuli eius:

24 * Et ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus, ipse verò dormiebat.

25 * Et accesserunt ad eum discipuli eius, & suscitauerunt eum, dicentes, Domine, salua nos, perimus.

26 * Et dicit eis †, Quid timidi estis modicæ fidei? Tūc surgens imperauit ventis & mari; & facta est tranquillitas magna. [Iesus]

27 * Porrò homines mirati sunt, dicentes, Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei?

14 * Καὶ ἐλθὼν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν·

15 * καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ.

16 * ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς, καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν.

17 * ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἠσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀνέλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν·

18 * ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.

19 * καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.

20 * καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

21 * ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

22 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 * Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

24 * καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε.

25 * καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες, κύριε σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα.

26 * καὶ λέγει αὐτοῖς, τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ· καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

27 * οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

21 אחרינא דין מן תלמידוהי אמר לה מרי [m] אפס לי לוקדם אזל אקבור אבי ׃

22 ישוע דין אמר לה [n] תא בתרי ושבוק מיתא קברין מיתיהון ׃

דרמשא דחד בשבא דתלתא דצומא

23 וכד סלק ישוע לספינתא סלקו עמה תלמידוהי ׃ 24 והא זועא רבא הוא בימא איכנא דאלפא תתכסא מן גללא הו דין ישוע דמיך הוא ׃ 25 וקרבו תלמידוהי [a] דנעירוהי ואמרין לה מרן [b] פצן [c] אבדינן ׃ 26 אמר להון ישוע למנא [d] דחולתנין אנתון זעורי הימנותא הידין קם וכאא ברוחא ובימא והוא שליא רבא ׃

27 אנשא דין [e] אתדמרו ואמרין מנו הנא דרוחא וימא [f] משתמעין לה ׃

[m] הוא לשון יוך [n] אתא [a] ער [b] פצא [c] אבד [d] דחל [e] דמר [f] שמע

28 ܘܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܥܒܪܐ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪܝܐ ܐܪܥܘܗܝ ܬܪܝܢ ܕܝܘܢܐ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܒܝܫܐ ܛܒ ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܫܟܚ ܢܥܒܪ ܒܗܝ ܐܘܪܚܐ܂ 29 ܘܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ ܡܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܐܬܝܬ ܠܟܐ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܬܫܢܩܢ܂ 30 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܚܠ ܡܢܗܘܢ ܒܩܪܐ ܕܚܙܝܪܐ ܣܓܝܐܐ ܕܪܥܝܐ܂ 31 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܐܕܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢ ܡܦܩ ܐܢܬ ܠܢ ܐܦܣ ܠܢ ܕܢܐܙܠ ܠܒܩܪܐ ܕܚܙܝܪܐ܂ 32 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܙܠܘ܂ ܘܡܚܕܐ ܢܦܩܘ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪܐ ܘܟܠܗ ܒܩܪܐ ܗܝ ܚܪܨܬ ܠܥܠ ܠܫܩܝܦܐ ܘܢܦܠܘ ܒܝܡܐ ܘܡܝܬܘ ܒܡܝܐ܂ 33 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܪܥܝܢ ܗܘܘ ܥܪܩܘ ܘܐܙܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܚܘܝܘ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܘܕܗܢܘܢ ܕܝܘܢܐ܂ 34 ܘܢܦܩܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܠܐܘܪܥܗ ܕܝܫܘܥ܂ ܘܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܒܥܘ ܡܢܗ ܕܢܫܢܐ ܡܢ ܬܚܘܡܝܗܘܢ܂

ܩܦܠܐܘܢ ܛ

1 ܘܣܠܩ ܠܐܠܦܐ ܘܥܒܪ ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ܂ 2 ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܡܫܪܝܐ ܟܕ ܪܡܐ ܒܥܪܣܐ܂ ܘܚܙܐ ܝܫܘܥ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ܂ ܐܬܠܒܒ ܒܪܝ ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ܂ 3 ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܡܢ ܣܦܪܐ ܐܡܪܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܗܢܐ ܡܓܕܦ܂ 4 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܬܐ ܒܠܒܟܘܢ܂ 5 ܡܢܐ ܓܝܪ ܦܫܝܩ ܠܡܐܡܪ ܕܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ܂ ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܕܩܘܡ ܗܠܟ܂ 6 ܕܬܕܥܘܢ ܕܝܢ ܕܫܠܝܛ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܐܪܥܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ܂ ܐܡܪ ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ܂ ܩܘܡ ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ܂ 7 ܘܩܡ ܐܙܠ ܠܒܝܬܗ܂ 8 ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܟܢܫܐ ܕܚܠܘ܂ ܘܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܕܝܗܒ ܫܘܠܛܢܐ ܐܝܟ ܗܢܐ ܠܒܢܝܢܫܐ܂

28 *Qúmque venisset Ieschua ad vlteriorem* ripam *in regionem Godaræorum, occurrerunt ei duo dæmoniaci exeuntes de domo sepulchrorum mali admodum, ita vt nemo posset transire per illam viam.*

29 *Et acclamarunt, dicentes: Quid nobis & tibi Ieschua fili Dei? venisti huc ante tempus cruciatum nos?*

30 *Erat autem procul ab eis grex porcorum multorum pascens.*

31 *Ipsi verò dæmones petebant ab eo, dicentes: Si eijcis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum.*

32 *Dixit eis Ieschua, Abite. & statim exeuntes ingressi sunt porcos: & totus ille grex rectà contendit in rupem, & corruerunt in mare ac mortui sunt in aquis.*

33 *Illi autem qui pastores agebant, fugientes sese receperunt in vrbem, ac renuntiarunt quicquid acciderat, deque ipsis dæmoniacis.*

34 *Exijt itaque tota ciuitas in occursum Ieschua: qúmque aspexissent eum, petierunt ab eo, vt ex finibus ipsorum excederet.*

CAP. IX.

1 *ET conscendit nauem, traiecitque & venit in ciuitatem suam.*

2 *Et obtulerunt ei paralyticum decumbentem in lecto: viditque Ieschua fidem eorum, & ait paralytico illi, Bono sis animo fili mi, remittuntur tibi peccata tua.*

3 *Quidam verò è Scribis dicebant in anima sua, Iste blasphemat.*

4 *Ieschua autem sciens cogitationes eorum, dixit eis, Quid cogitatis mala in corde vestro?*

5 *Vtrum enim facilius est, dicere, Remittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula?*

6 *Vt autem cognoscatis, filium hominis habere potestatem in terra remittendi peccata, (dixit paralytico illi) Surge, tolle lectū tuum, & abi domum tuam.*

7 *Surgens itaque abijt domum suam.*

8 *Quæ quum vidissent turbæ illæ, timuerunt, Deúmque laudibus euexêre, qui dedisset talem potestatem hominibus.*

---

28 וכד אתא ישוע לעברא לאתרא דגדריא ארעוהי תרין דיונא דנפקין מן בית קבורא בישא דטב איך דלא אנש נשכח נעבר בהי אורחא׃ 29 [g]וקעו ואמרין מא לן ולך ישוע ברה דאלהא אתית לכא קדם זבנא [h]דתשנקן׃ 30 אית הוא דין לחל מנהון בקרא דחזירא סגיאא [i]דרעיא׃ 31 הנון דין שאדא [k]בעין הוו מנה ואמרין אן [l]מפק אנת לן אפס לן דנאזל לבקרא דחזירא׃ 32 אמר להון ישוע [m]זלו ומחדא נפקו ועלו בחזירא וכלה בקרא הי [n]חרצת לעל לשקיפא ונפלו בימא ומיתו במיא׃ 33 הנון דין דרעין הוו ערקו ואזלו למדינתא [o]וחויו כל מדם דהוא ודהנון דיונא׃ 34 ונפקת כלה מדינתא לאורעה דישוע וכד חזאוהי [p]בעו מנה דנשנא מן תחומיהון׃

[g] קעא [h] שנק [i] רעא [k] בעא [l] נפק [m] אזל [n] חרץ [o] חוא [p] בעא

Marc. 5. a 1. Luc. 8. d 20

28 Et cùm venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sæui nimis, ita vt nemo posset transire per viam illam. D

29 Et ecce clamauerunt, dicẽtes, Quid nobis & tibi Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?

Marc. 5. b 11 Luc. 7. d 32

30 Erat autem non longè ab illis grex porcorum multorum pascens.

31 Dæmones autem rogabant eum, dicentes, Si eijcis nos† (hinc), mitte nos in gregem porcorum.

32 Et ait illis, Ite. At illi exeuntes abierũt in porcos, & ecce †impetu (magno) abijt totus grex per præceps in mare: & mortui sunt in aquis.

33 Pastores autem fugerunt: & venientes in ciuitatem, nunciauerunt omnia, & de ijs qui dæmonia habuerant.

Marc. 5. b 17 Luc. 8. e 37 Act. 16. g 39

34 Et ecce tota ciuitas exijt obuiam Iesu: & viso eo, rogabant vt transiret à finibus eorum.

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

29 Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες, τί ἡμῖν καὶ σοὶ ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.

31 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες, εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑπάγετε· οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.

33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.

34 Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

CAP. IX.

Θ.

Iesus. Marc. 2. a 3. Luc. 5. d 18 Ioh. 5. a 5

1 ET ascendens †(Iesus) in nauiculam, transfretauit: & venit in ciuitatem suam. A

2 Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

3 Et ecce quidam de Scribis dixerunt intra se, Hic blasphemat.

4 Et cùm vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit, Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris?

Esai. 43. d 13

5 Quid est facilius, dicere, Dimittuntur tibi peccata† (tua): an dicere, Surge & ambula?

6 Vt autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: tunc ait paralytico, Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam.

Acto. 9. f 34

7 Et surrexit, & abijt in domũ suam.

8 Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificauerunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

1 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ, θάρσει τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

3 Καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, οὗτος βλασφημεῖ.

4 Καὶ ἰδὼν ὁ ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν, ἱνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

5 Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, ἔγειραι καὶ περιπάτει;

6 Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ,) ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

7 Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

קפאלון ט

1 וסלק לאלפא ועבר ואתא למדינתה׃ 2 וקרבו לה [a] משריא כד רמא בערסא וחזא ישוע הימנותהון ואמר להו משריא אתלבב ברי שביקין לך חטהיך׃ 3 אנשא דין מן ספרא אמרו בנפשהון הנא מגדף׃ 4 ישוע דין ידע [b] מחשבתהון ואמר להון מנא מתחשבין אנתון בישתא בלבכון׃ 5 מנא גיר פשיק למאמר דשביקין לך חטהיך או למאמר דקום הלך׃ 6 [c] דתדעון דין דשולטנא אית לברה דאנשא בארעא למשבק חטהא אמר להו משריא קום שקול ערסך [d] וזל לביתך׃ 7 וקם אזל לביתה׃ 8 כד חזו דין כנשא הנון דחלו ושבחו לאלהא דיהב שולטנא דאיך הנא לבנינשא׃

[a] שרא [b] חשב [c] ידע [d] אזל

ܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܚܘܪܐ

9 ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ ܚܙܐ ܓܒܪܐ ܕܝܬܒ ܒܝܬ ܡܟܣܐ ܕܫܡܗ ܡܬܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ.
10 ܘܟܕ ܣܡܝܟܝܢ ܒܒܝܬܐ ܐܬܘ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܣܓܝܐܐ ܐܣܬܡܟܘ ܥܡ ܝܫܘܥ ܘܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
11 ܘܟܕ ܚܙܘ ܦܪܝܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܡܢܐ ܥܡ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܠܥܣ ܪܒܟܘܢ.
12 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܚܠܝܡܐ ܠܐܣܝܐ ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ.
13 ܙܠܘ ܝܠܦܘ ܡܢܘ ܚܢܢܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܕܒܚܬܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܝܬ ܕܐܩܪܐ ܠܙܕܝܩܐ ܐܠܐ ܠܚܛܝܐ.
14 ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܡܢܐ ܚܢܢ ܘܦܪܝܫܐ ܨܝܡܝܢܢ ܣܓܝ ܘܬܠܡܝܕܝܟ ܠܐ ܨܝܡܝܢ.
15 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܡܐ ܡܫܟܚܝܢ ܒܢܝ ܓܢܘܢܐ ܠܡܨܡ ܟܡܐ ܕܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ. ܐܬܝܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ ܡܐ ܕܢܫܬܩܠ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ ܘܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ.
16 ܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܐܨܠܬܐ ܚܕܬܐ ܥܠ ܢܚܬܐ ܒܠܝܐ. ܕܠܐ ܢܫܩܘܠ ܡܠܝܘܬܗ ܡܢ ܗܘ ܢܚܬܐ ܘܢܗܘܐ ܨܪܝܐ ܪܒܐ.
17 ܘܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܒܠܝܐ. ܕܠܐ ܢܨܛܪܩܘܢ ܙܩܐ ܘܚܡܪܐ ܢܬܐܫܕ ܘܙܩܐ ܢܐܒܕܘܢ. ܐܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܚܕܬܐ ܘܬܪܝܗܘܢ ܡܬܢܛܪܝܢ.

ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܥܢܝܕܐ

18 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. ܐܬܐ ܪܫܐ ܚܕ ܩܪܒ ܣܓܕ ܠܗ ܘܐܡܪ ܒܪܬܝ ܗܫܐ ܡܝܬܬ. ܐܠܐ ܬܐ ܣܝܡ ܐܝܕܟ ܥܠܝܗ ܘܬܚܐ.
19 ܘܩܡ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ.
20 ܘܗܐ ܐܢܬܬܐ ܕܕܘܒܐ ܗܘܐ ܠܗ ܕܕܡܐ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ. ܐܬܬ ܡܢ ܒܣܬܪܗ ܘܩܪܒܬ ܠܟܢܦܐ ܕܠܒܘܫܗ.
21 ܐܡܪܐ ܗܘܬ ܓܝܪ ܒܢܦܫܗ. ܐܢ ܒܠܚܘܕ ܠܒܘܫܗ ܐܩܪܘܒ ܚܝܐ ܐܢܐ.

Feria quinta Septimanæ Candidatorum.

9 *Quúmque Ieschua prætergrederetur illinc, vidit virum sedentem in ædibus telonariorum nomine Mathai, & ait illi: Veni post me. surgens itaque iuit post eum.

10 *Et quum accumberent domi venerunt publicani & peccatores multi, & accubuerunt cum Jeschua, & cum discipulis eius.

11 *Quæ quum vidissent Perischæi, dixerunt discipulis ipsius, Quare cum publicanis flagitiosisque edit magister vester?

12 *Quod quum audisset Jeschua, dixit eis: Non indigent sani medico, sed ij qui malè affecti sunt.

13 *Ite, discite quid sit: Misericordiam volo & non sacrificium, non enim veni vt vocarem iustos, sed peccatores.

14 *Tunc accesserunt ad eum discipuli Jouchanon, & inquiunt, Quare nos & Perischæi multum ieiunamus, & discipuli tui nō ieiunant?

15 *Dixit eis Jeschua, Nunquid possunt filij thalami ieiunare quandiu cum eis est sponsus? Veniunt autem dies quum tolletur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt.

16 *Nemo immittit frustum panni noui in vestimentum attritum vetustate, ne quid detrahat supplementum ex illo vestimento, fiatque scissura maior.

17 *Neque inijciunt vinum recens in vtres veteres, ne rumpantur vtres, vinúmque effundatur, & vtres pereant; sed inijciunt vinum recens in nouos vtres, & ambo conseruantur.

Commemoratione Defunctorum.

18 *Quum autem hæc loqueretur cum eis, veniens princeps quidā, appropinquauit & adorauit eum, inquiens, Filia mea nunc mortua est, sed veni, impone manum tuam super eam & viuet.

19 *Surgens itaque Jeschua ac discipuli eius, abierunt post eum.

20 *Et ecce mulier quæ profluuio sanguinis laborabat à duodecim annis, venit à tergo illius, tetigitque fimbriam vestimenti eius.

21 *Dicebat enim in anima sua [apud te]. Si solùm tetigero vestimentū eius, sanabor ego.

ליום חמשא בשבא דשבתא דחורא

9 וכד עבר ישוע מן תמן חזא גברא דיתב בית מכסא דשמה מתי ואמר לה [a] תא בתרי וקם אזל בתרה׃
10 וכד סמיכין בביתא אתו מכסא וחטיא סגיא [b] אסתמכו עם ישוע ועם תלמידוהי׃ 11 וכד חזו פרישא אמרין לתלמידוהי למנא עם מכסא וחטיא לעס רבכון׃ 12 ישוע דין כד שמע אמר להון לא סניקין חלימא על [c] אסיא אלא אילין דבישאית עבידין׃ 13 [d] זלו [e] ילפו מנו חננא בעא אנא ולא דבחתא לא גיר אתית דאקרא לזדיקא אלא לחטיא׃
14 הידין קרבו לה תלמידוהי דיוחנן ואמרין למנא חנן ופרישא [f] צימינן סגי ותלמידיך לא צימין׃
15 אמר להון ישוע דלמא משכחין בנוהי [g] דגנונא למצם כמא דחתנא עמהון אתין דין יומתא כד [i] נשתקל מנהון

[a] אתא
[b] סמך
[c] אסא
[d] אזל׳ אלף
[e] צם
[g] עבראית חפה
[h] שקל

Marc. 2. b 14. Luc. 5. e 27.

[9] Et cùm transiret inde Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine. Et ait illi, Sequere me. & surgens, secutus est eum.

[10] Et factum est: discumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes, discumbebant cum Iesu & discipulis eius.

[11] Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis & peccatoribus māducat magister vester?

Mar. 2. c 17.

[12] At Iesus audiens, ait, Non est opus valentibus medicus, sed malè habentibus.

Ose. 6. a 6. Infr. 12. a 7. 1. Tim. 1. c 15.

[13] Euntes autem discite quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.

Marc. 2. c 18. Luc. 5. f 33.

[14] Tunc accesserunt ad eum discipuli Ioannis dicentes, Quare nos & Pharisæi ieiunamus frequenter; discipuli autem tui non ieiunant?

[15] Et ait illis Iesus, Nunquid possunt filij sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: & tunc ieiunabunt.

[16] Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus, tollit enim plenitudinem eius à vestimento; & peior scissura fit.

[17] Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres: alioquin rumpūtur vtres, C & vinum effunditur, & vtres pereunt. Sed vinum nouum in vtres nouos mittunt: & ambo conseruantur.

Mar. 5. b 22. Luc. 8. f 41.

[18] Hæc illo loquente ad eos, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum, dicens, Domine filia mea modò defuncta est; sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet.

[19] Et surgens Iesus, sequebatur eum, & discipuli eius.

Leuit. 15. d 24. Marc. 5. c 25. Luc. 8. f 43.

[20] Et ecce mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retrò, & tetigit fimbriam vestimenti eius. [21] Dicebat enim intra se, Si tetigero tantùm vestimentū eius: salua ero.

[9] καὶ παράγων ὁ ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

[10] καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες, συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

[11] καὶ ἰδόντες οἱ φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

[12] ὁ δὲ ἰησοῦς ἀκούσας, εἶπεν αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ᾽ οἱ κακῶς ἔχοντες.

[13] πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ᾽ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

[14] τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ ἰωάννου λέγοντες, διατί ἡμεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι;

[15] καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ᾽ ὅσον μετ᾽ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν.

[16] οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

[17] οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

[18] Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων εἷς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων, ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ ζήσεται.

[19] καὶ ἐγερθεὶς ὁ ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

[20] καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

[21] ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.

חתנא והידין נצומון ׃ [16] לא אנש רמא אורקעתא חדתא על נחתא [k] בליא דלא [l] תתוף [m] מליותה מן הו נחתא ונהוא [n] בזעא יתירא ׃ [17] ולא רמין חמרא [o] חדתא בזקא בליתא דלא [p] מצטרין זקא וחמרא מתאשד וזקא אבדן אלא [q] רמין חמרא חדתא בזקא חדתתא ותריהון מתנטרין ׃

[a] ברוכרנא דעניא כ

[18] כד דין הלין ממלל הוא עמהון אתא [b] ארכונא חד קרב סגד לה ואמר ברתי השא מיתת אלא [c] תא סים אידך עליה [d] ותחא׃ [19] וקם ישוע ותלמידוהי ואזלו בתרה ׃ [20] והא אנתתא דרדא הוא דמה שנין תרתעסרא אתת מן בסתרה וקרבת לקרנא דלבושא ׃ [21] אמרא הות גיר בנפשה אפן בלחוד דלמאנה קרבא אנא [e] מתאסיא אנא ׃

[k] בלא [l] כתף
[m] מלא [n] בזע
[o] חרת עבראית חדש
[p] צרא [q] רמא
[a] דכר עבראית זכר
[b] מן לשון יון
[c] אתא [d] חיא
[e] אסא

22 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܚܙܗ̇ ܘܐܡܪ ܠܗ̇. ܐܬܠܒܒܝ ܒܪܬܝ. ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ. ܘܐܬܚܠܡܬ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ܀
23 ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܗ ܕܪܝܫܐ. ܘܚܙܐ ܠܙܡܪܐ ܘܠܟܢܫܐ ܕܡܫܬܓܫܝܢ܀
24 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܦܪܘܩܘ ܠܟܘܢ. ܛܠܝܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܡܝܬܬ. ܐܠܐ ܕܡܟܐ ܗܝ. ܘܡܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ܀
25 ܘܟܕ ܐܦܩ ܟܢܫܐ ܠܒܪ. ܥܠ ܐܚܕܗ̇ ܒܐܝܕܗ̇. ܘܩܡܬ ܛܠܝܬܐ܀
26 ܘܢܦܩ ܛܒܐ ܗܢܐ ܒܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ ܗܝ܀

ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ ܀ ܟܐ ܀

27 ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ. ܢܩܦܘܗܝ ܬܪܝܢ ܣܡܝܐ. ܕܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ܀
28 ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܒܝܬܐ. ܩܪܒܘ ܠܗ ܗܢܘܢ ܣܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܥܒܕ ܗܕܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܝܢ ܡܪܢ܀
29 ܗܝܕܝܢ ܩܪܒ ܠܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܐܝܟ ܕܗܝܡܢܬܘܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ܀
30 ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚ ܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܚܙܘ ܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ܀
31 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܢܦܩܘ ܐܦܪܣܘܗܝ ܠܛܒܗ ܒܟܠܗ̇ ܐܪܥܐ ܗܝ܀
32 ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ. ܩܪܒܘ ܠܗ ܚܪܫܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܫܐܕܐ܀
33 ܘܟܕ ܢܦܩ ܫܐܕܐ. ܡܠܠ ܗܘ ܚܪܫܐ. ܘܐܬܕܡܪܘ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܡܡܬܘܡ ܐܬܚܙܝܬ ܗܟܢܐ ܒܐܝܣܪܝܠ܀
34 ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܒܐܪܟܘܢܐ ܕܫܐܕܐ ܡܦܩ ܫܐܕܐ܀
35 ܘܡܚܕܪ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܒܩܘܪܝܐ. ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ. ܘܡܟܪܙ ܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܡܐܣܐ ܟܠ ܟܘܪܗܢܝܢ ܘܟܠ ܟܐܒܝܢ܀

ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ ܀ ܟܒ ܀

36 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ. ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ. ܕܠܐܝܢ ܗܘܘ ܘܫܪܝܢ. ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܪܥܝܐ܀
37 ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܚܨܕܐ ܣܓܝ ܘܦܥܠܐ ܙܥܘܪܝܢ܀
38 ܒܥܘ ܗܟܝܠ ܡܢ ܡܪܐ ܚܨܕܐ. ܢܦܩ ܦܥܠܐ ܠܚܨܕܗ܀

22 *Jeschua autem conuersus respexit eam, & dixit ei: Bono sis animo, filia mea; fides tua seruauit te: & sanata est isthæc mulier ex illa hora.*

23 *Venítque Jeschua in domum principis illius, ac videns tibicines turbásque tumultum edentes,*

24 *Ait illis, Recedite vos, puella enim mortua non est, sed dormit. & subsannabant eû.*

25 *Qúumque eiecisset turbas, ingressus, prehendit eam manu eius. & surrexit puella.*

26 *Et exijt hæc fama in vniuersam illam terram.*

Feria sexta hebdomadæ quintæ Ieiunij.

27 *Qúumque prætergrederetur illinc Jeschua, sese adiunxerunt ei duo cæci, clamantes ac dicentes, Miserere nostri fili David.*

28 *Et quum domum venisset, accesserunt ad eum cæci illi: dixit eis Jeschua, Creditis me posse hoc agere? dicunt ei, Etiam Domine noster.*

29 *Tunc tetigit oculos eorum, & ait, Vti credidistis fiat vobis.*

30 *Et statim aperti sunt oculi eorum, & prohibuit eis Jeschua, dicens, Videte, nemo rescifcat.*

31 *Jlli autem egressi, famam eius sparserunt in vniuersam illam terram.*

32 *Qúumque exijsset Ieschua, obtulerunt ei mutum in quo erat dæmonium.*

33 *Et eiecto dæmonio locutus est mutus: & miratæ sunt turbæ, dicentes, Nunquam apparuit tale quicquam in Jsroiel.*

34 *Perischæi verò dicebant, Per principem dæmoniorum eijcit dæmonia.*

35 *Et perlustrabat Jeschua vrbes omnes & vicos, & docebat in synagogis eorum, atque prædicabat Euangelium regni, & sanabat omnes languores, omnésque dolores.*

Commemoratione Apostolorum Sanctorum.

36 *Quum autem videret Jeschua turbas, misertus est earum, quòd essent fatigatæ ac dispersæ tanquam oues non habentes pastorem.*

37 *Et ait discipulis suis: Messis multa & operarij pauci.*

38 *Petite igitur à domino messis vt emittat operarios in messem suam.*

---

22 יֵשׁוּעַ דֵּין אֶתְפְּנִי חֲזָהּ וְאֵמַר לָהּ אֶתְלַבְּבִי בְּרַתִּי הַימָנוּתֵכִי אַחְיָתֵכִי וְאִתְאַסְיַת אַנְתְּתָא הָי מִן הָי שָׁעֲתָא׃
23 וַאֲתָא יֵשׁוּעַ לְבַיתֵהּ דַּארְכוֹנָא וַחֲזָא זָמָרֵא וְכֶנְשָׁא דְּמֶשְׁתַּגְשִׁין׃ 24 וַאֲמַר לְהוֹן פְּרוּקוּ לְכוֹן טְלִיתָא גֵּיר לָא מִיתַת אֶלָּא דַּמְכָא הִי וְגָחְכִין הֲווּ עֲלוֹהִי׃
25 וְכַד אַפֵּק לְכֶנְשָׁא עַל אַחֲדָהּ בְּאִידָהּ וְקָמַת טְלִיתָא׃ 26 וּנְפַק טֵבָא הָנָא בְּכֻלָּהּ אַרְעָא הָי׃

דְּעֲרוּבְתָּא דְּשַׁבְּתָא דְּחַמְשָׁא דְּצוֹמָא כא

27 וְכַד עֲבַר יֵשׁוּעַ מִן תַּמָּן דַּבְקוּהִי סַמְיֵא תְּרֵין דְּקָעֵין וְאָמְרִין אֶתְרַחֵם עֲלַין בְּרֵהּ דְּדָוִיד׃
28 וְכַד אֲתָא לְבַיתָא קְרֵבוּ לֵהּ הָנוֹן סַמְיֵא אֲמַר לְהוֹן יֵשׁוּעַ מְהַימְנִין אַנְתּוּן דְּמֶשְׁכַּח אֱנָא הָדָא לְמֶעְבַּד אָמְרִין לֵהּ אִין מָרַן׃
29 הָיְדֵין קְרַב לְעַיְנַיהוֹן וְאֵמַר אַיכְנָא דְּהַימֶנְתּוּן נֶהֱוֵא לְכוֹן׃

פְּנָא חָיָא · שְׁנַשׁ · נְפַק קָם · סְמָא קְטָא · עֲבַר

22 At Iesus conuersus & videns eam, dixit, Confide filia, fides tua te saluam fecit: & salua facta est mulier ex illa hora.

23 Et cùm venisset Iesus in domum principis, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem,

24 † Dicebat, Recedite: non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum.

(dixit ad eos)

25 Et cùm eiecta esset turba, intrauit, & tenuit manum eius†. Et surrexit puella.

(& dixit, Puella surge.)

26 Et exijt fama hæc in vniuersam terram illam.

27 Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo cæci clamantes, & dicentes, Miserere nostri, fili Dauid.

28 Cùm autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci, & dicit eis Iesus, Creditis quia hoc possum facere? Dicunt ei, Vtique Domine.

29 Tunc tetigit oculos eorum, dicens, Secundùm fidem vestram fiat vobis.

30 Et aperti sunt oculi eorum, & comminatus est illis Iesus, dicens, Videte ne quis sciat.

31 Illi autem exeuntes, diffamauerunt eum in tota terra illa.

32 Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem.

(Inf. 12.b 22. Luc. 11. b 14. Infr. 12. b 24. Marc. 3. c 22. Luc. 11. b 15. Marc. 6. a 6. Luc. 13. a 10.)

33 Et eiecto dæmonio, locutus est mutus: & miratæ sunt turbæ, dicētes, Nunquam apparuit sic in Israel.

34 Pharisæi autem dicebant, In principe dæmoniorum eijcit dæmones.

35 Et circuibat Iesus omnes ciuitates, & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans euangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem infirmitatem.

36 Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, & iacentes sicut oues non habentes pastorem.

(Marc. 6. e 34.)

37 Tunc dicit discipulis suis, Messis quidem multa, operarij autem pauci.

(Luc. 10. a 2. Iohan. 4. e 36.)

38 Rogate ergo Dominum messis vt mittat operarios in messem suam.

22 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε, θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

23 καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς, καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον,

24 λέγει αὐτοῖς, ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

25 ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.

26 καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες, καὶ λέγοντες, ἐλέησον ἡμᾶς υἱὲ Δαβίδ.

28 ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, ναὶ κύριε.

29 τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.

30 καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.

31 οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον.

33 καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.

34 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας, καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

36 ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

37 τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.

38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

30 ומחרא [d] אתפתחי עיניהון וכאא בהון ישוע ואמר חזו למא אנש [e] נדע׃ 31 הנון דין נפקו [f] אטבוהי בכלה ארעא הי׃ 32 וכד נפק ישוע קרבו לה חרשא דאית עלוהי דיוא׃ 33 ומן דנפק דיוא מלל הו חרשא [g] ואתדמרו כנשא ואמרין ולא ממתום אתחזי הכנא בישראיל׃ 34 פרישא דין אמרין הוו ברישא דדיוא [h] מפק דיוא׃ 35 ומתכרך הוא ישוע במדינתא כלהין ובקוריא [i] ומלף הוא בכנושתהון ומכרז סברתא דמלכותא ומאסא כל [k] כורהנין וכל כאבין׃

[a] ברוכרנא דשליחא קדישא . כב

36 כד חזא דין ישוע לכנשא אתרחם עליהון [b] דלאין הוו [c] ושרין איך ערבא דלית להון [d] רעיא׃ 37 ואמר לתלמידוהי חצדא סגי ופעלא זעורין׃ 38 בעו הכיל מן מרא חצדא [e] דנפק פעלא לחצדה׃

(Marginal: [d] פתח [e] ירע [f] טבא [g] דמר [h] נפק [i] אלף [k] כרח; [a] דכר [b] לאא [c] שרא [d] רעא [e] נפק)

✤ ܩܦܠܐܘܢ ܝ ✤

CAP. X.

1 ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܕܢܦܩܘܢ ܐܢܝܢ ܘܠܡܐܣܝܘ ܟܠ ܟܐܒ ܘܟܘܪܗܢ܀ 2 ܕܝܠܗܘܢ ܕܝܢ ܕܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ ܫܡܗܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܠܝܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܟܐܦܐ ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ܀ 3 ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܘܒܪ ܬܘܠܡܝ ܘܬܐܘܡܐ ܘܡܬܝ ܡܟܣܐ ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ ܘܠܒܝ ܕܐܬܟܢܝ ܬܕܝ܀ 4 ܘܫܡܥܘܢ ܩܢܢܝܐ ܘܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܗܘ ܕܐܫܠܡܗ܀ 5 ܠܗܠܝܢ ܬܪܥܣܪ ܫܕܪ ܝܫܘܥ ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ ܒܐܘܪܚܐ ܕܥܡܡܐ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܪܝܐ ܠܐ ܬܥܠܘܢ܀ 6 ܐܙܠܘ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܠܘܬ ܥܪܒܐ ܕܐܒܕܘ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ܀ 7 ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܟܪܙܘ ܘܐܡܪܘ ܕܩܪܒܬ ܠܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܀ 8 ܟܪܝܗܐ ܐܣܘ ܘܓܪܒܐ ܕܟܘ ܘܡܝܬܐ ܐܩܝܡܘ ܘܫܐܕܐ ܐܦܩܘ ܡܓܢ ܢܣܒܬܘܢ ܡܓܢ ܗܒܘ܀ 9 ܠܐ ܬܩܢܘܢ ܕܗܒܐ ܘܠܐ ܣܐܡܐ ܘܠܐ ܢܚܫܐ ܒܟܝܣܝܟܘܢ܀ 10 ܘܠܐ ܬܪܡܠܐ ܠܐܘܪܚܐ ܘܠܐ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ ܘܠܐ ܡܣܐܢܐ ܘܠܐ ܫܒܛܐ ܫܘܐ ܗܘ ܓܝܪ ܦܥܠܐ ܣܝܒܪܬܗ܀ 11 ܠܐܝܕܐ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܐܘ ܩܪܝܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܫܐܠܘ ܡܢܘ ܫܘܐ ܒܗ ܘܬܡܢ ܗܘܘ ܥܕܡܐ ܕܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ܀ 12 ܘܡܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܝܬܐ ܫܐܠܘ ܫܠܡܗ ܕܒܝܬܐ܀ 13 ܘܐܢ ܗܘ ܕܫܘܝܐ ܒܝܬܐ ܫܠܡܟܘܢ ܢܐܬܐ ܥܠܘܗܝ ܘܐܢ ܠܐ ܫܘܝܐ ܫܠܡܟܘܢ ܥܠܝܟܘܢ ܢܗܦܘܟ܀ 14 ܡܢ ܕܠܐ ܕܝܢ ܡܩܒܠ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥ ܡܠܝܟܘܢ ܟܕ ܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܒܝܬܐ ܐܘ ܡܢ ܩܪܝܬܐ ܗܝ ܦܨܘ ܚܠܐ ܡܢ ܪܓܠܝܟܘܢ܀ 15 ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐܪܥܐ ܕܣܕܘܡ ܘܕܥܡܘܪܐ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ܀ ✤ ✤ ✤ ✤

1 *ET vocauit duodecim discipulos suos, ac dedit eis potestatem contra spiritus inquinatos vt eijcerēt eos, sanarentque quemlibet dolorem & infirmitatem.*

2 *Ipsorum autem duodecim Apostolorum, nomina sunt hæc: Primus eorum Schemeoun qui vocatur Kipho, & Andreas frater eius: & Jaakoub filius Zabdai, & Jouchanon frater eius.*

3 *Nec nō Philippus, & Bar-Thoulmai, & Thoumo, & Mathai publicanus: & Jaakoub filius Chalphai, & Labbi cognominatus Thaddi.*

4 *Et Schemeoun Zelotes, & Jihudo Scariouto is qui prodidit eum.*

5 *Hos duodecim misit Jeschua, ac præcepit eis, dicens: In viam prophanorum,* [Gentium] *ne proficiscamini, nec in vrbes Samaritanorum ingrediamini:*

6 *Ite potius ad oues quæ perierunt ex domo Jsroiel.*

7 *Quúmque proficiscimini, prædicate ac dicite: Appropinquauit regnum cælorum.*

8 *Infirmos sanate, & leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmoniaque eijcite: gratis accepistis, gratis date.*

9 *Ne comparaueritis aurum, nec argentum, neque æs in marsupijs vestris.*

10 *Neque peram ad iter, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo.*

11 *In quamcunque verò vrbem aut ciuitatem introieritis, petite quisnam in ea dignus sit, & illic estote vsquedum exeatis.*

12 *Et quum ingrediemini domum, postulate pacem domus.*

13 *Quòd si domus illa digna fuerit, pax vestra ad eam perueniet: sinautem indigna fuerit, pax vestra super vos reuertetur.*

14 *Quisquis autem non receperit vos, neque audierit sermones vestros, quum exieritis ex domo, aut ex ciuitate illa, excutite puluerem ex pedibus vestris.*

15 *Equidem ego dico vobis, terram Sedoum & Omouro futuram trāquilliorem in die iudicij, vrbe illa.*

קפלאון י

1 וקרא לתרעסר תלמידוהי ויהב להון שולטנא על רוחא טנפתא דנפקון [f] ולמאסיו כל כאב וכורהן ׃
2 דילהון דין דתרעסר שליחא שמהא איתיהון הלין קדמיהון שמעון דמתקרא כאפא ואנדראוס אחוהי ויעקוב בר זבדי ויוחנן אחוהי ׃ 3 ופילפוס ובר תולמי ותאומא ומתי מכסא ויעקוב בר חלפי ולבי [g] דאתכני תדי ׃
4 ושמעון קננאיא ויהודא סכריוטא הו דאשלמה ׃ 5 להלין תרעסר שדר ישוע ופקד אנון ואמר באורחא דעממא לא תאזלון ולמדינתא דשמריא לא [h] תעלון ׃ 6 [i] זלו לכון דין יתיראית לות ערבא דאבדו מן בית יסריל ׃
7 וכד אזלין אנתון אכרזו ואמרו דקרבת מלכותא דשמיא ׃

[f] אסא
[g] כנה
[h] על [i] אזל

CAP. X.

[Marc. 3. b 13. & 6. a 7. Luc. 6. c 13. & 9. a 1. & 10. a 1.] ET conuocatis duodecim discipulis [1] suis, dedit illis potestatem spirituum A immundorum, vt eijcerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.

‡ Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc: Primus, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius, Iacobus Zebedæi, & Iohannes frater eius, [2]

‡ Philippus & Bartholomæus, Thomas, & Matthæus publicanus, & Iacobus Alphei, & Lebbæus qui cognominatus est Thaddæus; [3]

‡ Simon Cananæus, & Iudas Iscariotes, qui & tradidit eum. [4]

‡ Hos duodecim misit Iesus: præcipiens eis, † dicens: In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis: [5] [&]

[Acto. 13. g 46.] ‡ Sed potiùs ite ad oues quæ perierunt domus Israel. [6]

‡ Euntes autem prædicate, dicentes, Quia appropinquauit regnum cælorũ. [7]

‡ Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones eijcite. gratis accepistis, gratis date. [8]

[Marc. 6. b 8. Luc. 9. a 3. & 10. a 4.] ‡ Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: [9]

[1. Tim. 5 c 18. Marc. 6. b 10. Luc. 9. a 4. & 10. a 5.] ‡ Non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgã. dignus est enim operarius cibo suo. B [10]

‡ In quamcunque autem ciuitatem aut castellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus sit, & ibi manete donec exeatis. [11]

‡ Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes, Pax huic domui. [12]

‡ Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam. si autem non fuerit digna: pax vestra ad vos reuertetur. [13]

[Mar. 6. b 11. Lu. 9. a 5 Acto. 13. g 51. & 18. a 6.] ‡ Et quicunque nõ receperit vos, neque audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo vel ciuitate illa, excutite puluerem de pedibus vestris. [14]

[Luc. 10. a 3.] ‡ Amen dico vobis, Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die iudicij, quàm illi ciuitati. [15]

ι.

1 ‡ Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

2 ‡ τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά εἰσι ταῦτα· πρῶτος, σίμων ὁ λεγόμενος πέτρος, καὶ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. ἰάκωβος ὁ τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ.

3 ‡ φίλιππος καὶ βαρθολομαῖος· θωμᾶς καὶ ματθαῖος ὁ τελώνης· ἰάκωβος ὁ τοῦ ἀλφαίου, καὶ λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς θαδδαῖος.

4 ‡ σίμων ὁ κανανίτης, καὶ ἰούδας ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

5 ‡ τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε·

6 ‡ πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου ἰσραήλ.

7 ‡ πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

8 ‡ ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

9 ‡ μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν.

10 ‡ μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδους· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν.

11 ‡ εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε.

12 ‡ εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. λέγοντες, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.

13 ‡ καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, εἰσελθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ᾽ αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.

14 ‡ καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

15 ‡ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ σοδόμων καὶ γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

---

⁸ כריהא אסו וגרבא דכו מיתא אקימו ודיוא [k] אפקו מגן נסבתון מגן [l] הבו׃ ⁹ לא תקנון דהבא ולא סאמא ולא נחשא בכיסיכון׃ ¹⁰ ולא תרמלא לאורחא ולא תרתין כתינין ולא מסנא ולא שבטא שוא הו גיר פעלא סיברתה׃ ¹¹ לאידא דין מדינתא או קריתא דעאלין אנתון לה שאלו מנו שוא בה ותמן הוו עדמא דנפקין אנתון׃ ¹² ומא דעאלין אנתון לביתא שאלו שלמה דביתא׃ ¹³ ואן הו דשוא ביתא שלמכון [m] נאתא עלוהי אן לא שוא שלמכון עליכון נפנא׃ ¹⁴ מן דלא דין מקבל לכון ולא שמע מליכון כד נפקין אנתון מן ביתא או מן קריתא הי [n] פצו חלא מן רגליכון׃ ¹⁵ ואמין אמר אנא לכון דלארעא דסדום ודעמורא נהוא [o] ניח ביומא דדינא או למדינתא הי

[k] נפק [l] יהב
[m] אתא
[n] נפץ [o] נוח

ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܤܗܕܐ ܩܕܝܫܐ ܀ ܟܓ ܀

16 ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܐܡܪܐ ܒܝܬ ܕܐܒܐ ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܚܟܝܡܐ ܐܝܟ ܚܘܘܬܐ ܘܬܡܝܡܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ. 17 ܐܙܕܗܪܘ ܕܝܢ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܡܫܠܡܝܢ ܓܝܪ ܠܟܘܢ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ. ܘܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܢܢܓܕܘܢܟܘܢ. 18 ܘܩܕܡ ܗܓܡܘܢܐ ܘܡܠܟܐ ܡܩܪܒܝܢ ܠܟܘܢ ܡܛܠܬܝ. ܠܤܗܕܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܕܥܡܡܐ.

19 ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܢܫܠܡܘܢܟܘܢ. ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܐܝܟܢܐ ܐܘ ܡܢܐ ܬܡܠܠܘܢ. ܡܬܝܗܒ ܓܝܪ ܠܟܘܢ ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܡܢܐ ܕܬܡܠܠܘܢ. 20 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܠܐ ܪܘܚܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܡܡܠܠܐ ܒܟܘܢ.

21 ܢܫܠܡ ܕܝܢ ܐܚܐ ܠܐܚܘܗܝ ܠܡܘܬܐ ܘܐܒܐ ܠܒܪܗ. ܘܢܩܘܡܘܢ ܒܢܝܐ ܥܠ ܐܒܗܝܗܘܢ ܘܢܡܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. 22 ܘܬܗܘܘܢ ܤܢܝܐܝܢ ܡܢ ܟܠܢܫ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܐܝܢܐ ܕܝܢ ܕܢܤܝܒܪ ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܐ ܗܘ ܢܚܐ. 23 ܡܐ ܕܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܥܪܘܩܘ ܠܟܘܢ ܠܐܚܪܬܐ. ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܫܠܡܘܢ ܐܢܝܢ ܠܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܒܝܬ ܐܝܤܪܝܠ. ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 24 ܠܝܬ ܬܠܡܝܕܐ ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܪܒܗ. 25 ܘܠܐ ܥܒܕܐ ܡܢ ܡܪܗ. ܤܦܩ ܠܗ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܢܗܘܐ ܐܝܟ ܪܒܗ. ܘܠܥܒܕܐ ܐܝܟ ܡܪܗ. ܐܢ ܠܡܪܗ ܕܒܝܬܐ ܒܥܠܙܒܘܒ ܩܪܘ. ܟܡܐ ܠܒܢܝ ܒܝܬܗ. 26 ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢܗܘܢ. ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܤܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. ܘܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ.

27 ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܚܫܘܟܐ. ܐܡܪܘܗܝ ܐܢܬܘܢ ܒܢܘܗܪܐ. ܘܡܕܡ ܕܒܐܕܢܝܟܘܢ ܫܡܥܬܘܢ ܐܟܪܙܘ ܥܠ ܐܓܪܐ.

28 ܘܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܛܠܝܢ ܦܓܪܐ. ܢܦܫܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܩܛܠ. ܕܚܠܘ ܕܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܘ ܕܡܫܟܚ ܕܠܢܦܫܐ ܘܠܦܓܪܐ ܢܘܒܕ ܒܓܗܢܐ.

Commemoratione Martyrum Sanctorum.

16 *En ego mitto vos tanquam oues inter lupos: estote igitur prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.*
17 *Cauete autem ab hominibus. tradent enim vos in domum iudiciorum* [prætoria.] *et in synagogis suis flagellabunt vos.*
18 *Et coram præsidibus ac regibus, sistent vos propter me, in testimonium tum ipsorum, tum gentium.*
19 *Quum autem tradiderint vos, ne solliciti fueritis quomodo quídue loquamini: dabitur enim vobis in illa ipsa hora quid loquamini.*
20 *Non estis enim qui loquimini, sed Spiritus patris vestri loquitur in vobis.*
21 *Tradet autem frater fratrem proprium ad mortem; & pater filium suum: & insurgent liberi in parentes suos, eosque ad mortem adigent.*
22 *Et eritis exosi cuilibet homini propter nomen meum: ille verò qui perseuerauerit vsque ad finem, ipse seruabitur.*
23 *Quum autem persequentur vos in hac vrbe, fugite vos in aliam. Amin enim dico vobis, Nequaquam absolueritis ipsas vniuersas ciuitates domus Isroiel, vsquedum venerit filius hominis.*
24 *Non est discipulus præstantior magistro suo, neque seruus domino suo.*
25 *Sufficit discipulo vt sit sicut magister ipsius, & seruo sicut dominus suus. Si semel dominum domus vocauerunt Beelzeboub, quanto magis filios domus ipsius?*
26 *Ne igitur expauescatis ab eis. nihil est enim opertum quod non reueletur, nihilque absconditum quod non cognoscatur.*
27 *Id quod dico vobis in tenebris, dicite in luce: & quod in aures vestras auditis, prædicate super tecta.*
28 *Nec expauescatis ab iis qui corpus interimunt, animam autem non possunt interimere: sed timete potius ab eo, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.*

ברוכרנא דסהדא קדישא   כג

16 הא אנא משדר אנא לכון איך אמרא ביני דאבא הוו הכיל חכימא איך חוותא ותמימא איך יונא ׃
17 [a] אזדהרו דין מן בנינשא משלמין לכון גיר לבית דינא ובכנושתהון ננגדונכון ׃   [a] זהר
18 וקדם הגמונא ומלכא מקרבין לכון מטלתי לסהדותא דילהון ודעממא ׃
19 אמתי דין דנשלמונכון לא [b] תאצפון איכנא או מנא תמללון מתיהב לכון גיר בהי שעתא מא דתמללון ׃   [b] יצף
20 לא הוא גיר אנתון ממללין אלא רוחא דאבוכון ממללא בכון ׃
21 נשלם דין אחא לאחוהי למותא ואבא לברה [c] ונקומון בניא על אבהיהון [d] ונמיתון אנון ׃   [c] קם [d] מית

Luc. 10. a. 3.

16 *Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.

17 *Cauete autem ab hominibus. Tradent enim vos in concilijs, & in synagogis suis flagellabunt vos.

18 *Et ad præsides & ad reges ducemini propter me, in testimonium illis & gentibus.

Marc. 13. b 11. Luc. 12. b 11.

19 *Cùm autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini.

C

20 *Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis.

Luc. 21. d 16.

21 *Tradet auté frater fratrem in mortem, & pater filium: & insurgent filij in parentes, & morte eos afficient.

homi nibus

22 *Et eritis odio omnibus † propter nomen meum. qui autem perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.

23 *Cùm autem persequentur vos in ciuitate ista, fugite in aliam. Amen dico vobis, Non consummabitis ciuitates Israel, donec veniat filius hominis.

Luc. 6. 40. Ioh. 13. b 12. & 15. c 20.

24 *Nō est discipulus super magistrum nec seruus super dominum suum.

25 *Sufficit discipulo vt sit sicut magister eius: & seruo, sicut dominus eius. Si patremfamilias Beel-zebub vocauerunt: quantò magis domesticos eius?

Mar. 4. c 22. Luc. 8. c 17. & 12. a 2.

26 *Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est opertum, quod non reueletur: & occultum, quod non sciatur.

27 *Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in aure auditis, prædicate super tecta.

28 *Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum qui potest & animam & corpus perdere in gehennam.

16 *ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

17 *προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς.

18 *καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

19 *ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε.

20 *οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

21 *παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.

22 *καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

23 *ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ ἰσραήλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

24 *οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.

25 *ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην, βεελζεβοὺλ ἀπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ;

26 *μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.

27 *ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

28 *καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.

22 וְתֶהֱוּוֹן סְנִיאִין מִן כֻּלְנָשׁ מֶטֻל שְׁמִי אֵינָא דֵּין דְּנַסִּיבַר עְדַמָּא לְחַרְתָּא הוּ נְחֵא׃ 23 מָא דְרָדְפִין לְכוֹן בִּמְדִינְתָּא הָדָא עֱרוּקוּ לְכוֹן לַאֲחַרְתָּא אַמִּין גֵּיר אָמַר אֶנָא לְכוֹן דְּלָא תְּשַׁלְמוּן אֶנֵין כֻּלְהֵין מְדִינָתָא דְבֵית יִסְרָיֵל עְדַמָּא דְנֵאתֵא בְּרֵה דְּאֶנָשָׁא׃ 24 לַית תַּלְמִידָא דְּיַתִּיר מִן רַבֵּה וְלָא עַבְדָּא מִן מָרֵה׃ 25 סָפֶק לֵה לְתַלְמִידָא דְּנֶהֱוֵא אַיךְ רַבֵּה וְלַעַבְדָּא אַיךְ מָרֵה אֶן לְמָרֵה דְבַיתָא קְרוֹ בְּעֶלְזְבוּב חַד כְּמָא לְבְנַי בַיתֵה׃ 26 לָא הָכִיל תֶּדְחֲלוּן מֶנְהוֹן לַית גֵּיר מֶדֶם דַּכְסֵא דְּלָא נֶתְגְּלֵא וְדַמְטַשִׁי דְּלָא נֶתִידַע׃ 27 מֶדֶם דְּאָמַר אֶנָא לְכוֹן בְּחֶשׁוֹכָא אוֹמְרוּהִי אַנְתּוּן בְּנַהִירָא וּמֶדֶם דְּבְאֶדְנַיכוֹן שָׁמְעִין אַנְתּוּן אַכְרֶזוּ עַל אֶגָּרָא׃ 28 וְלָא תֶּדְחֲלוּן מֶן אָילֶין דְּקָטְלִין פַּגְרָא נַפְשָׁא דֵּין לָא מֶשְׁכְּחִין לְמֶקְטַל דְּחַלוּ דֵּין יַתִּירָאִית מַן מַן דְּמֶשְׁכַּח דְּלְנַפְשָׁא וְלְפַגְרָא נוֹבֵד בְּגִהַנָּא׃

חַיָּא | קְרָא | טְשָׁא | אבד

[29] ܠܐ ܬܪܬܝܢ ܨܦܪܝܢ ܡܙܕܒܢܢ ܒܐܣܪ. ܘܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܒܠܥܕ ܡܢ ܐܒܘܟܘܢ ܠܐ ܢܦܠܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. [30] ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܢܝܢܐ ܕܣܥܪܐ ܕܪܝܫܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡܢܝܢܢ ܐܢܝܢ. [31] ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܕܚܠܘܢ. ܡܢ ܨܦܪܐ ܣܓܝܐܬܐ ܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. [32] ܟܠ ܐܢܫ ܗܟܝܠ ܕܢܘܕܐ ܒܝ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܘܕܐ ܒܗ ܐܦ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. [33] ܡܢ ܕܝܢ ܕܢܟܦܘܪ ܒܝ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܟܦܘܪ ܒܗ ܐܦ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.

ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ ܀ ܟܕ ܀

[34] ܠܐ ܬܣܒܪܘܢ ܕܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܫܝܢܐ ܒܐܪܥܐ. ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܫܝܢܐ ܐܠܐ ܚܪܒܐ. [35] ܐܬܝܬ ܓܝܪ ܕܐܦܠܓ ܓܒܪܐ ܥܠ ܐܒܘܗܝ. ܘܒܪܬܐ ܥܠ ܐܡܗ. ܘܟܠܬܐ ܥܠ ܚܡܬܗ. [36] ܘܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܕܓܒܪܐ ܒܢܝ ܒܝܬܗ. [37] ܡܢ ܕܪܚܡ ܐܒܐ ܐܘ ܐܡܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܝܠܝ ܠܐ ܫܘܐ ܠܝ. ܘܡܢ ܕܪܚܡ ܒܪܐ ܐܘ ܒܪܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܝܠܝ ܠܐ ܫܘܐ ܠܝ. [38] ܘܟܠ ܕܠܐ ܫܩܠ ܙܩܝܦܗ ܘܐܬܐ ܒܬܪܝ ܠܐ ܫܘܐ ܠܝ. [39] ܡܢ ܕܐܫܟܚ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ ܢܫܟܚܝܗ. [40] ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܠܟܘܢ ܠܝ ܡܩܒܠ. ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܡܩܒܠ. [41] ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܢܒܝܐ ܒܫܡ ܢܒܝܐ. ܐܓܪܐ ܕܢܒܝܐ ܢܣܒ. ܘܡܢ ܕܡܩܒܠ ܙܕܝܩܐ ܒܫܡ ܙܕܝܩܐ. ܐܓܪܐ ܕܙܕܝܩܐ ܢܣܒ. [42] ܘܟܠ ܕܢܫܩܐ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܟܣܐ ܕܩܪܝܪܐ ܒܠܚܘܕ ܒܫܡܐ ܕܬܠܡܝܕܐ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ.

ܠܩܘܪܒܐ ܕܦܘܣܩ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܀ ܟܗ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܝܐ ܀

[1] ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܠܡܦܩܕܘ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ ܠܡܠܦܘ ܘܠܡܟܪܙܘ ܒܡܕܝܢܬܗܘܢ. [2] ܝܘܚܢܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ. ܫܕܪ ܒܝܕ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ.

---

[29] *Nónne duo passerculi assario veneunt, & vnus ex eis sine patre vestro non cadit super terram?* [30] *Quinetiã pili capitis vestri omnes numerati sunt.* [31] *Ne igitur timueritis: multis passerculis præstantiores estis.* [32] *Quisquis ergo confitebitur me coram hominibus, ego quoque confitebor eum coram patre meo qui in cælis est.* [33] *Qui verò abnegauerit me coram hominibus, ego quoque abnegabo eum coram patre meo qui est in cælis.*

Lectio defunctorum.

[34] *Ne existimetis me venisse vt mittam pacem in terram; non veni vt mittam pacem sed gladium.* [35] *Veni enim vt faciam dissidere virum aduersus patrem suum, filiamque aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suã.* [36] *Et inimicos habebit vir filios domus ipsius* [domesticos suos.] [37] *Qui amat patrẽ aut matrem plusquam me, non est me dignus: quíque amat filium aut filiam plus quàm me, non est me dignus.* [38] *Et quicunque non baiulat crucem suam & venit post me, non est me dignus.* [39] *Qui inuenerit animam suam, perdet eam, & qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam.* [40] *Qui recipit vos, me recipit: & qui recipit me, eum qui me misit, recipit.* [41] *Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipit: quíque recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipit.* [42] *Et quicunque propinauerit vni ex his paruulis calicem frigidæ tantùm in nomine discipuli: Amin ego dico vobis non perdiderit mercedem suam.*

Ad oblationem amputationis capitis Iouchanon.

CAP. XI.

[1] *ET factum est quum finem fecisset Jeschua præcipiendi duodecim discipulis suis, discessit illinc vt doceret & prædicaret in vrbibus eorum.* [2] *Jouchanon autem in domo vinctorũ* [carcere] *cùm audisset opera Meschicho, misit per discipulos suos & dixit ei.*

---

[29] לָא תַרְתֵּין צִפְּרִין מֶזְדַּבְּנָן בְּאַסָּר וַחְדָא מֶנְּהֵין בֶּלְעַד מֶן אֲבוּכוֹן לָא נָפְלָא עַל אַרְעָא׃ [30] דִּילְכוֹן דֵּין אַף מֶנְיָנָא דְּסַעְרָא דְרִישְׁכוֹן כֻּלְּהֵין מְנֵיָן אֶנֵּין׃ [31] לָא הָכִיל תֶּדְחֲלוּן מֶן צֶפְּרָא סַגִּיאָתָא מְיַתְּרִין אַנְתּוּן׃ [32] כָּל נָשׁ הָכִיל דְּנַודֵא בִּי קְדָם בְּנַיְנָשָׁא אַודֵא בֵּה אַף אֶנָא קְדָם אָבִי דְּבַשְׁמַיָּא׃ [33] מַן דֵּין דְּנֶכְפּוּר בִּי קְדָם בְּנַיְנָשָׁא אֶכְפּוּר בֵּה אַף אֶנָא קְדָם אָבִי דְּבַשְׁמַיָּא׃ קֶרְיָנָא דְּעַנִידֵא כד [34] לָא תֶּסְבְּרוּן דְּאֵתִית דְּאַרְמֵא שַׁיְנָא בְּאַרְעָא לָא אֵתִית דְּאַרְמֵא שַׁיְנָא אֶלָּא חַרְבָּא׃ [35] אֵתִית גֵּיר דְּאַפְלוֹג גַּבְרָא עַל אֲבוּהִי וּבְרַתָּא עַל אֶמָּהּ וְכַלְּתָא עַל חֲמָתָהּ׃ [36] וּבְעֶלְדְּבָבוּהִי דְּגַבְרָא בְּנַי בַּיְתֵהּ׃ [37] מַן דְּרָחֵם אָבָא אַו אֶמָּא יַתִּיר מֶן דִּילִי לָא שָׁוֵא לִי וּמַן דְּרָחֵם בְּרָא אַו בְּרַתָּא יַתִּיר מֶן דִּילִי לָא שָׁוֵא לִי׃

[k] זְבַן [k] עבראית מבלא או מבלי [l] מְנָא [m] יְדָא [n] קְרָא

29 Nónne duo passeres asse væneunt: & vnus ex illis non cadet super terram D sine patre vestro?	29 οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν;
30 Vestri autem & capilli capitis omnes numerati sunt.	30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί.
31 Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos.	31 μὴ οὖν φοβηθῆτε, πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.
32 Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo qui in cælis est. (Mar. 8.d 38. Luc. 9.c 26. & 12 b 8. 2. Tim. b 12.)	32 πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ, ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
33 Qui autem negauerit me coram hominibus: negabo & ego eum coram patre meo qui in cælis est.	33 ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
34 NOLITE arbitrari quia pacem venerim mittere in terram, non veni pacem mittere, sed gladium. (Luc. 12. f 51.)	34 μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν. οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.
35 Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suam. (Mich. 7. b 6.)	35 ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς.
36 Et inimici hominis, domestici eius.	36 καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.
37 Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus. & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. (Luc. 14. f 26.)	37 ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.
38 Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. (Marc. 8. d 34. Infr. 16. d 24. Luc. 9. c 24. & 14. f 26. & 17. g 33. Ioh. 12. d 25.)	38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.
39 Qui inuenit animam suam, perdet illam: & qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam.	39 ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν.
40 Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui me misit. (Luc. 10. c 16. Ioh. 13. c 20.)	40 ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.
41 Qui recipit prophetam in nomine prophetæ; mercedem prophetæ accipiet. & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet.	41 ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται.
42 Et quicunque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ, tantùm in nomine discipuli: Amen dico vobis, non perdet mercedem suam. (Marc. 9. f 41.)	42 καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

CAP. XI. — ια.

1 ET factum est: cùm consummasset Iesus præcipiens duodecim discipulis suis, transijt inde, vt doceret & prædicaret in ciuitatibus eorum. A	1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
2 Iohannes autẽ cùm audisset in vinculis opera Christi: mittens duos de discipulis suis; (Luc. 7. c 18.)	2 ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,

38 וכל דלא שקל זקיפה ואתא בתרי לא שוא לי׃ 39 מן דאשכח נפשא [b]נובדיה ומן דנובד נפשה מטלתי נשכחיה׃
40 מן דמקבל לכון לי מקבל ומן דלי מקבל למן דשלחני מקבל׃ 41 מן דמקבל נביא בשם נביא אגרא
דנביא נסב ומן דמקבל זדיקא בשם זדיקא אגרא דזדיקא נסב׃ 42 וכל [c]דמשקא לחד מן הלין זעורא כסא דקרירא
בלחוד בשמא דתלמידא אמין אמר אנא לכון דלא נובד אגרה׃

[b] אבד [c] שקא

דקורבא דפסק רישה דיוחנן כה קפלאון יא

1 והוא דכד שלם ישוע למפקדו לתרעסר [a]תלמידוהי שני מן תמן [b]למלפו [c]ולמכרזו במדינתהון׃
2 יוחנן דין כד שמע בית אסירא עבדוהי דמשיחא שדר ביד תלמידוהי ואמר להו׃

[a] למד [b] אלף [c] כרז

3 ܐܢܬ ܗܘ ܗܘ ܕܐܬܐ ܐܘ ܠܐܚܪܝܢ ܗܘ ܡܣܟܝܢܢ܀
4 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܐܫܬܥܘ ܠܝܘܚܢܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܚܙܝܢ܀
5 ܣܡܝܐ ܚܙܝܢ ܘܚܓܝܪܐ ܡܗܠܟܝܢ ܘܓܪܒܐ ܡܬܕܟܝܢ ܘܚܪܫܐ ܫܡܥܝܢ ܘܡܝܬܐ ܩܝܡܝܢ ܘܡܣܟܢܐ ܡܣܬܒܪܝܢ܀
6 ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܐܝܢܐ ܕܠܐ ܢܬܟܫܠ ܒܝ܀
7 ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠܘ ܗܠܝܢ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܚܘܪܒܐ ܠܡܚܙܐ ܩܢܝܐ ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܡܬܬܙܝܥ܀
8 ܘܐܢ ܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ ܓܒܪܐ ܕܢܚܬܐ ܪܟܝܟܐ ܠܒܝܫ ܗܐ ܐܝܠܝܢ ܕܪܟܝܟܐ ܠܒܝܫܝܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܐܢܘܢ܀
9 ܘܐܢ ܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ ܢܒܝܐ ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܘܝܬܝܪ ܡܢ ܢܒܝܐ܀
10 ܗܢܘ ܓܝܪ ܕܥܠܘܗܝ ܟܬܝܒ ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ ܕܢܬܩܢ ܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝܟ܀
11 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܩܡ ܒܝܠܝܕܝ ܢܫܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܙܥܘܪܐ ܕܝܢ ܒܡܠܟܘܬ ܫܡܝܐ ܪܒ ܗܘ ܡܢܗ܀
12 ܡܢ ܝܘܡܝ ܕܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܡܠܟܘܬ ܫܡܝܐ ܒܩܛܝܪܐ ܡܬܕܒܪܐ ܘܩܛܝܪܢܐ ܚܛܦܝܢ ܠܗ܀
13 ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܢܒܝܐ ܘܐܘܪܝܬܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܚܢܢ ܐܬܢܒܝܘ܀
14 ܘܐܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܒܠܘ ܕܗܘܝܘ ܐܠܝܐ ܕܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ܀
15 ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ܀

ܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܨܘܡܐ܀

16 ܠܡܢ ܕܝܢ ܐܕܡܝܘܗܝ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܕܡܝܐ ܠܛܠܝܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܫܘܩܐ ܘܩܥܝܢ ܠܚܒܪܝܗܘܢ܀
17 ܘܐܡܪܝܢ ܙܡܪܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܪܩܕܬܘܢ ܘܐܠܝܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܐܪܩܕܬܘܢ܀
18 ܐܬܐ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܕܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܫܐܕܐ ܐܝܬ ܒܗ܀
19 ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܐ ܓܒܪܐ ܐܟܘܠܐ ܘܫܬܐ ܚܡܪܐ ܘܪܚܡܐ ܕܡܟܣܐ ܘܕܚܛܝܐ ܘܐܙܕܕܩܬ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܥܒܕܝܗ܀

3 *Túne is es qui venturus erat, an alios expectamus?*

4 *Respondit Jeschua, & ait illis: Ite renunciate ipsi Jouchanon ea quæ auditis & videtis.*

5 *Cæci vident, & claudi ambulant, leprosique mundantur, & surdi audiunt, et mortui resurgunt, & pauperibus euangelizatur.*

6 *Ac demùm felix ille qui non impegerit in me.*

7 *Quum autem abiissent, cœpit Jeschua verba facere ad turbas super Jouchanon: Quid exiistis in desertum visuri? arũdinem à vento agitatam?*

8 *Sin minus, quid visuri exiistis? virum vestimentis mollibus indutum? ecce ij qui mollibus vestiuntur, in aulis regum degunt.*

9 *Sin minus, quid visuri exiistis? prophetam? Certè dico vobis, & propheta præstantiorem.*

10 *Ipse enim est de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui parabit viam coram te.*

11 *Verè ego dico vobis, Non surrexit inter natos mulierum maior Jouchanon Baptista, minimus autem in regno cælorum maior est eo.*

12 *A diebus porrò Iouchanon Baptistæ, nunc vsque, regnum cælorum cum violentia accipitur, & violenti rapiunt illud.*

13 *Nam cuncti prophetæ Lexque vsque ad Jouchanon vaticinati sunt.*

14 *Et si vultis, recipite: quia is est Elijo qui venturus erat.*

15 *Qui habet aures ad audiendum, audiat.*

Secunda Feria Septimanæ tertiæ Ieiunij.

16 *Sed cuinam assimilabo generationem hanc? similis est pueris qui sedent in platea, & clamant ad socios suos.*

17 *Et inquiunt, Cecinimus vobis, nec saltauistis; & lamentati sumus vobis, nec planxistis.*

18 *Venit enim Jouchanõ nec edens nec bibens, & aiunt, Dæmonium habet.*

19 *Venit filius hominis edens & bibens, & aiunt, Ecce homo edax & bibax vini, amicúsque publicanorum ac flagitiosorum: et iustificata est sapientia à seruis suis.*

---

3 אַנְתְּ הוּ הַו דְאָתֵא אוֹ לְאַחֲרִין הוּ מְסַכִּינַן׃ 4 עֲנָא יֵשׁוּעַ וַאֲמַר לְהוֹן זֶלוּ אֶשְׁתַּעוּ לְיוֹחַנָן אַיְלֵין דְשָׁמְעִין אַנְתּוּן וְחָזֵין׃ 5 סַמְיֵא חָזֵין וְחַגִירֵא מְהַלְּכִין וְגַרְבֵא מֶתְדַכֵּין וְחַרְשֵׁא שָׁמְעִין וּמִיתֵא קָיְמִין וּמְשַׁכִּינֵא מֶסְתַּבְּרִין׃ 6 וְטוּבוֹהִי לְאַיְנָא דְלָא נֶתְכְּשֵׁל בִּי׃ 7 כַּד דֵין אֶזַלוּ הָלֵין שְׁרִי יֵשׁוּעַ לְמֵאמַר לְכֶנְשֵׁא עַל יוֹחַנָן מָנָא נְפַקְתּוּן לְחוּרְבָּא לְמֶחֱזָא קַנְיָא דְמֶן רוּחָא מֶתְתְּזִיעַ׃ 8 וְאֶן לָא מָנָא נְפַקְתּוּן לְמֶחֱזָא גַּבְרָא דְנַחְתָּא רְכִיכֵא לְבִישׁ הָא אַיְלֵין דַּרְכִיכֵא לְבִישִׁין בֵּית מַלְכֵּא אֶנּוּן׃ 9 וְאֶן לָא מָנָא נְפַקְתּוּן לְמֶחֱזָא נְבִיָּא אִין אָמַר אֶנָא לְכוֹן וְיַתִּיר מֶן נְבִיָּא׃ 10 הָנַוְ גֵּיר דַעֲלוֹהִי כְּתִיב דְּהָא אֶנָא מְשַׁדַּר אֶנָא מַלַאכִי קֳדָם פַּרְצוּפָךְ דְנַתְקֵן אוּרְחָא קֳדָמַיךְ׃ 11 אַמִין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דְלָא קָם בִּילִידַי נֶשֵׁא דְרַב מֶן יוֹחַנָן מַעְמְדָנָא זְעוּרָא דֵין בְּמַלְכוּת שְׁמַיָּא רַב הוּ מֶנֵּהּ׃

סָבָא אֲזַל שְׁעִי טַמָּא דָבָא עבראית זכה סְבַר זוּע נְחִת חַמַּן יְלַד עֲמַד עבראית ס״ל

3 Ait illi, Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

3 εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;

4 Et respondens Iesus, ait illis, Euntes renuntiate Iohanni quæ audistis & vidistis:

4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε.

Esa. 35. a 5. & 61. a 1.

5 Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur.

5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται.

6 Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

Luc. 7. d 24.

7 Illis autem abeuntibus cœpit Iesus dicere ad turbas de Iohanne, Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?

7 τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

8 Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt.

8 ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν.

9 Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, & plus quàm prophetam. B

9 ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

Mala. 3. a 1. Marc. 1. a 2. Luc. 7. d 27.

10 Hic est enim de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

10 οὗτος γάρ ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

11 Amen dico vobis, Non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne Baptista: qui autem minor est in regno cælorum, maior est illo.

11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν, μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν.

Lu. 17. d 16.

12 A diebus autem Iohannis Baptistæ vsque nunc, regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.

12 ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.

13 Omnes enim Prophetæ & Lex, vsq; ad Iohannem prophetauerunt:

13 πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος, ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν.

Mala. 4. b 5.

14 Et si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est.

14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.

15 Qui habet aures audiendi, audiat.

15 ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

Lu. 7. e 31.

16 CVI autem similem æstimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui clamantes coæqualibus;

16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδίοις ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν.

17 Dicunt, Cecinimus vobis, & non saltastis: lamẽtauimus, & nõ planxistis.

17 καὶ λέγουσιν, ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

18 Venit enim Iohannes, neque manducans neque bibens: & dicunt, Dæmonium habet. C

18 ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι, δαιμόνιον ἔχει.

19 Venit filius hominis manducans & bibens: & dicunt, Ecce homo vorax & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia à filijs suis.

19 ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν· καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.

---

12 מִן יוֹמַי יוֹחַנָן דֵין מַעֲמְדָנָא וְעַדְמָא לְהָשָׁא מַלְכוּתָא דַשְׁמַיָא בִּקְטִירָא [f]מֶתְדַבְּרָא וַקְטִירָנֵא מְחַטְפִין לָהּ׃

13 כֻּלְהוֹן גֵיר נְבִיֵא וְאוֹרָיְתָא עַדְמָא לְיוֹחַנָן אֶתְנַבִּיו׃ 14 וְאֵן צָבֵין אַנְתּוֹן קַבַּלוּ דְהוּיו אֵלִיָא דַעֲתִיד לְמֵאתָא׃

15 מַן דְאִית לֵה אֶדְנָא דְנֶשְׁמַע נֶשְׁמַע׃ — דַתְרֵין בְשַׁבָּא דְשַׁבְּתָא דַתְּלָתָא דְצוֹמָא כו

16 לְמַן דֵין אֲדַמְיָהּ לְשַׁרְבְּתָא הָדָא [a]דָמְיָא לְטַלְיֵא דְיָתְבִין בְּשׁוּקָא [b]וְקָעֵין לְחַבְרֵיהוֹן׃ 17 וְאָמְרִין זַמַרְן לְכוֹן וְלָא רַקֶדְתּוּן וְאַלִין לְכוֹן וְלָא [c]אַרְקֶדְתּוּן׃ 18 אֶתָא גֵיר יוֹחַנָן דְלָא אָכֵל וְלָא שָׁתֵא וְאָמְרִין דַיְוָא אִית לֵהּ׃

19 אֶתָא בְּרֵהּ דְאֱנָשָׁא אָכֵל וְשָׁתֵא וְאָמְרִין הָא גַבְרָא [d]אָכוּלָא וְשָׁתֵא חַמְרָא וְרָחְמָא דְמָכְסֵא וְדְחַטָיֵא [e]וְאִזְדַּדְקַת חֶכְמְתָא מִן עַבְדֶיהָ׃

[f] דְבַר
[a] דְמָא [b] קְעָא
[c] רְקַד פירושו סגר
[d] פירושו זולל
[e] זְדַק אבראית צוק

20 ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܚܣܕܘ ܡܕܝܢܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܘܝ ܒܗܝܢ ܚܝܠܘܗܝ ܣܓܝܐܐ ܘܠܐ ܬܒܘ.
21 ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܘܝ ܠܟܝ ܟܘܪܙܝܢ. ܘܝ ܠܟܝ ܒܝܬ ܨܝܕܐ. ܕܐܠܘ ܒܨܘܪ ܘܒܨܝܕܢ ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܘܘ ܒܟܝܢ. ܟܒܪ ܕܝܢ ܒܣܩܐ ܘܒܩܛܡܐ ܬܒܘ.
22 ܒܪܡ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܝܢ. ܕܠܨܘܪ ܘܠܨܝܕܢ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝܢ.
23 ܘܐܢܬܝ ܟܦܪܢܚܘܡ ܗܝ ܕܥܕܡܐ ܠܫܡܝܐ ܐܬܬܪܝܡܬܝ. ܥܕܡܐ ܠܫܝܘܠ ܬܬܚܬܝܢ. ܕܐܠܘ ܒܣܕܘܡ ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܘܘ ܒܟܝ. ܩܝܡܐ ܗܘܬ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ.
24 ܒܪܡ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܝ. ܕܠܐܪܥܐ ܕܣܕܘܡ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝ.

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܟܙ

25 ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܐܒܝ ܡܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ. ܕܟܣܝܬ ܗܠܝܢ ܡܢ ܚܟܝܡܐ ܘܣܘܟܠܬܢܐ. ܘܓܠܝܬ ܐܢܝܢ ܠܝܠܘܕܐ.
26 ܐܝܢ ܐܒܝ ܕܗܟܢܐ ܗܘܬ ܨܒܝܢܐ ܩܕܡܝܟ.
27 ܟܠ ܡܕܡ ܐܫܬܠܡ ܠܝ ܡܢ ܐܒܝ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܠܒܪܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ. ܐܦ ܠܐ ܠܐܒܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܐ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܒܪܐ ܕܢܓܠܝܘܗܝ.
28 ܬܘ ܠܘܬܝ ܟܠܟܘܢ ܠܐܝܐ ܘܫܩܝܠܝ ܡܘܒܠܐ ܘܐܢܐ ܐܢܝܚܟܘܢ.
29 ܫܩܘܠܘ ܢܝܪܝ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܝܠܦܘ ܡܢܝ ܕܢܝܚ ܐܢܐ ܘܡܟܝܟ ܐܢܐ ܒܠܒܝ. ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܝܚܐ ܠܢܦܫܬܟܘܢ.
30 ܢܝܪܝ ܓܝܪ ܒܣܝܡ ܗܘ ܘܡܘܒܠܝ ܩܠܝܠ ܗܘ.

ܩܦܠܐܘܢ ܝܒ

1 ܒܗܘ ܙܒܢܐ. ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܝܬ ܙܪܥܐ. ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܟܦܢܘ. ܘܫܪܝܘ ܡܠܩܛܝܢ ܫܒܠܐ ܘܐܟܠܝܢ.
2 ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐܘ ܐܢܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܗܐ ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܕܝܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܥܒܕ ܒܫܒܬܐ.
3 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܟܦܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ.

---

20 ‡ *Tunc cœpit Ieschua exprobrare vrbibus illis in quibus editæ fuerant virtutes ipsius quàm plurimæ, neque pœnitētiam egerant.* 21 ‡ *Et dicebat, Væ tibi Couraz in, væ tibi Bethzaiodo, quoniam si in Tzour aut in Tzaidon editæ fuissent virtutes illæ, quæ in vobis editæ fuerunt, iam olim in cilicijs & cinere pœnitentiam egissent.*

22 ‡ *Verùm ego dico vobis, Tzour & Tzaidon tranquilliores futuras in die iudicij, quàm vos.*

23 ‡ *Tuque Capharnachum, quæ ad cælos vsque es euecta, vsque ad inferos deprimêris: quoniam si in Sedom editæ fuissent virtutes illæ, quæ in te editæ sunt, stetisset vsque ad hodiernum diem.*

24 ‡ *Verùm ego dico tibi, terram Sedom tranquilliorem futuram in die iudicij, quàm tu.*

Ad vesperam Dominica secunda post Epiphaniam.

25 ‡ *In illo tēpore respondit Ieschua, & ait: Confiteor tibi pater mi, dominator cæli & terræ quòd absconderis hæc à sapientibus & prudentibus, eaque reuelaueris puerulis.*

26 ‡ *Etiam pater mi, quoniam talis fuit voluntas coram te.*

27 ‡ *Omnia tradita sunt mihi à patre meo, & nemo nouit filium nisi pater; nemo quoque patrem nouit, nisi filius, & cui voluerit filius reuelare.*

28 ‡ *Venite ad me ô vos omnes qui defessi estis, & baiulantes onera, & ego præbebo vobis requiem.*

29 ‡ *Baiulate iugum meum super vos, & discite à me quòd mitis sim, & humilis in corde meo, & inuenietis requiem animabus vestris.* 30 ‡ *Iugum enim meū suaue est, & onus meum leue est.*

CAP. XII.

1 *IN illo tēpore iter faciebat Ieschua in Sabbatho per sata, & discipuli eius esuriebant, cœperúntque vellere spicas & edere.*

2 ‡ *Perischæi verò cùm aspexissent eos, dicunt ei: Ecce discipuli tui id faciunt quod illicitum est factu in sabbatho.*

3 ‡ *Ipse verò dixit eis, Legistísne quid fecit Dauid quum esurijt, & ij qui cum eo erant?*

---

20 הָידֵין שָׁרִי יֵשׁוּעַ לְמַחְסָדוּ מְדִינָתָא אִילֵין דַהֲווּ בְּהֵין חַילוֹתִי סַגִיאָא וְלָא [e] תָבוּ ׃ 21 וְאָמַר הֲוָא וַי לְכִי כוּרַזִין וַי לְכִי בֵית צַיְדָא דְאֵלוּ בְצוּר וּבְצַידָן הֲווּ חַילָא אִילֵין דַהֲווּ בְּכֵין כְּבַר דֵין בְּסַקָא [f] וּבְקִטְמָא תָבוּ ׃ 22 בְּרַם אָמַר אֲנָא לְכֵין דַלְצוּר וַלְצַידָן נֶהֱוֵא נִיחַ בְּיוֹמָא דְדִינָא אוֹ לְכֵין ׃ 23 וְאַנְתִּי כְּפַרְנַחוּם הַי דְעַדְמָא לַשְׁמַיָא [g] אֶתְתְּרִימְתִּי עַדְמָא לַשְׁיוֹל [h] תֶּתַחְתִּין דְאֵלוּ בִסְדוֹם הֲווּ חַילָא אִילֵין דַהֲווּ בְּכִי קָיְמָא הֲוָת עַדְמָא לְיוֹמָנָא ׃
24 בְּרַם אָמַר אֲנָא לְכִי דְלַאַרְעָא דִסְדוֹם נֶהֱוֵא [k] נִיחַ בְּיוֹמָא דְדִינָא אוֹ לְכִי ׃
דְרַמְשָׁא דְחַד בְשַׁבָּא דִתְרֵין דְבָתַר דֶנְחָא כז
25 בְּהוּ זַבְנָא עֲנָא יֵשׁוּעַ וְאָמַר [a] מוֹדֵא אֲנָא לָךְ אָבִי מָרָא דַשְׁמַיָא וְדַאַרְעָא [b] דְכַסִּית הָלֵין מֶן חַכִּימֵא [c] וְסָכוּלְתָנֵא [d] וַגְלִית

[e] תָב [f] פירושו אפר [g] רָם [h] נְחַת [i] קָם [k] נוּחַ [a] יְדַא [b] כְּסָא [c] סְכַל עברואת שכל [d] גְלָא

20 Tunc cœpit exprobrare ciuitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes eius, quia non egissent pœnitentiam.

Luc. 10. b 13.

21 Væ tibi Corozain, væ tibi Beth-saida: quia si in Tyro & Sidône factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.

22 Veruntamen dico vobis: Tyro & Sidôni remissius erit in die iudicij, quàm vobis.

23 Et tu Caphernaum, nunquid vsque in cælum exaltaberis? vsque in infernum descẽdes. quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in te, fortè mansissent vsque in hanc diem.

24 Veruntamen dico vobis, quia terræ Sodomorum remissius erit in die iudicij, quàm tibi.

D

Luc. 10. d 21.

25 In illo tempore respondens Iesus, dixit, Confiteor tibi pater Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.

26 Ita pater: quoniam sic fuit placitum ante te.

Iohan. 7. d 28. & 8. b 19. & 10. c 15.

27 Omnia mihi tradita sunt à patre meo. Et nemo nouit filium nisi pater: neque patrem quis nouit, nisi filius, & cui voluerit filius reuelare.

28 Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis: & ego reficiam vos.

Iere. 6. d 16.

29 Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris.

1. Ioh. 5. a 3.

30 Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue.

CAP. XII.

Marc. 2. d 23. Luc. 6. a 1.

1 IN illo tempore abijt Iesus per sata, sabbatho: discipuli autem eius esurientes cœperunt vellere spicas, & manducare.

2 Pharisæi autem videntes, dixerunt ei: Ecce, discipuli tui faciunt quod non licet † facere sabbathis.

eis

1. Reg. 21. a 4.

3 At ille dixit eis, Non legistis quid fecerit Dauid quãdo esurijt, & qui cum eo erant;

20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν.

21 Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.

22 πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν.

23 καὶ σὺ Καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ, ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.

24 πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις.

26 ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.

27 πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

28 δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.

29 ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.

30 ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

ιβ΄.

1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας, καὶ ἐσθίειν.

2 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ, ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

3 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβίδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ·

אנין ליולדא ׃ 26 אין אבי דהכנא הוא [g] צבינא קדמיך ׃ 27 כל מדם [f] אשתלם לי מן אבי ולא אנש ידע לברא
אלא אן אבא אף לא לאבא אנש ידע אלא אן ברא ולמן דצבא ברא דנגלא ׃ 28 תו לותי כלכון לאיא ושקילי מובלא
ואנא [h] אניחיכון ׃ 29 שקולו נירי עליכון וילפו מני דניח אנא ומכיך אנא בלבי ומשכחין אנתון ניחא לנפשתכון ׃
30 נירי גיר בסים הו [k] ומובלי קלילא הי ׃

קפאלון יב

1 בהו זבנא מהלך הוא ישוע בשבתא בית זרעא ותלמידוהי כפנו ושריו מלגין שבלא ואכלין ׃
2 פרישא דין כד חזו אנון אמרין לה הא תלמידיך עבדין מדם דלא שליט למעבד בשבתא ׃
3 הו דין אמר להון לא [a] קריתון מנא עבד דויד כד כפן ואילין דעמה ׃

[e] צבא [f] שלם
[g] אתא
[h] נוח [i] אלף
[k] יבל
[a] קרא

E

4 ܐܝܟܢܐ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܐܟܠ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܐܟܠܗ. ܘܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. 5 ܐܘ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܐܘܪܝܬܐ. ܕܟܗܢܐ ܒܗܝܟܠܐ ܡܚܠܝܢ ܠܗ ܠܫܒܬܐ ܘܕܠܐ ܥܘܠܐ ܐܢܘܢ. 6 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܪܒ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܐܝܬ ܗܪܟܐ. 7 ܐܠܘ ܕܝܢ ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢܘ ܚܢܢܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܕܒܚܬܐ. ܠܐ ܡܚܝܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܥܘܠܐ ܐܢܘܢ. 8 ܡܪܗ ܓܝܪ ܕܫܒܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ

ܟܚ

9 ܘܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܟܢܘܫܬܗܘܢ. 10 ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܕܝܒܝܫܐ ܐܝܕܗ. ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܐܣܝܘ. ܐܝܟ ܕܢܐܟܠܘܢ ܩܪܨܘܗܝ. 11 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܪܒܐ ܚܕ. ܘܐܢ ܢܦܠ ܒܦܚܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܠܐ ܐܚܕ ܘܡܩܝܡ ܠܗ. 12 ܟܡܐ ܕܝܢ ܡܝܬܪ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܥܪܒܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܠܝܛ ܗܘ ܒܫܒܬܐ ܠܡܥܒܕ ܕܫܦܝܪ. 13 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܠܓܒܪܐ. ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ. ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܘܬܩܢܬ ܐܝܟ ܚܒܪܬܗ. 14 ܘܢܦܩܘ ܦܪܝܫܐ. ܘܡܠܟܐ ܢܣܒܘ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܢܘܒܕܘܢܗ. 15 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܘܫܢܝ ܠܗ ܡܢ ܬܡܢ. ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ ܠܟܠܗܘܢ. 16 ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܕܠܐ ܢܓܠܘܢܝܗܝ. 17 ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. 18 ܗܐ ܥܒܕܝ ܕܐܬܪܥܝܬ ܒܗ. ܚܒܝܒܝ ܕܨܒܝܬ ܒܗ ܢܦܫܝ. ܪܘܚܝ ܐܣܝܡ ܥܠܘܗܝ. ܘܕܝܢܐ ܠܥܡܡܐ ܢܟܪܙ. 19 ܠܐ ܢܬܚܪܐ ܘܠܐ ܢܩܥܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܫܡܥ ܩܠܗ ܒܫܘܩܐ. 20 ܩܢܝܐ ܪܥܝܥܐ ܠܐ ܢܬܒܪ. ܘܫܪܓܐ ܕܡܥܛܦ ܠܐ ܢܕܥܟ. ܥܕܡܐ ܕܢܦܩ ܕܝܢܐ ܠܙܟܘܬܐ. 21 ܘܒܫܡܗ ܥܡܡܐ ܢܣܒܪܘܢ.

4 *Quomodo sit ingressus ædem Dei, & panem mensæ Domini comedit, quem non erat ei licitum comedere, nec ijs qui cum eo erant, nisi sacerdotibus tantùm.*

5 *Aut non legistis in Lege, sacerdotes in templo profanare ipsum sabbathum, nullóq; teneri crimine?* 6 *Ego verò dico vobis maiorem templo hîc esse.*

7 *Quòd si nouissetis quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, non condamnassetis eos quum insontes sint.*

8 *Dominus enim sabbathi est filius hominis.*

Feria prima Septimanæ tertiæ Ieiunij.

9 *Et discessit illinc Ieschua, venítque in synagogam eorum.*

10 *Erátque homo vnus illic, cuius manus aruerat, & interrogauerunt eum, dicentes, Licét ne in sabbatho sanare? vt accusarent eum.*

11 *Ipse verò dixit eis, Quis est vir ex vobis qui habeat ouem vnam, &, si ceciderit in foueam die sabbathi, non prehendat & erigat eam?*

12 *Quantum autem oue præstantior est homo? Quare licet in sabbatho bene agere.*

13 *Tunc dixit illi homini, Extende manum tuam. & extendit manum suam, & restituta est sicut socia sua.*

14 *Et quum exissent Perischæi, consilium inierunt aduersus eum, vt perderent eum.*

15 *Ieschua autem sciens, secessit illinc, & abierunt post eum turbæ multæ eásque omnes sanitati restituit.*

16 *Et inhibuit eis, ne ipsum reuelarent.*

17 *Vt impleretur quod dictū est per Eschaio prophetam, dicentem,*

18 *Ecce seruus meus in quo mihi complacui, dilectus meus in quo acquiescit anima mea; spiritum meum ponam super eum, & iudicium Gentibus prædicabit.*

19 *Non litigabit neque clamabit, & nemo audiet vocem eius in platea.*

20 *Arundinem quassatam non conteret, lucernam propè extinguendam non extinguet: vsquedum proferat iudicium ad victoriam.*

21 *Et in eius nomine Gentes sperabunt.*

---

4 איכנא על לביתא דאלהא ולחמא דפתורה דמריא אכל הו דלא שליט הוא לה למאכל ולא לאילין דעמה אלא אן לכהנא בלחוד׃ 5 או לא קריתון באוריתא דכהנא בהיכלא [b]מחלין לה לשבתא ודלא עודלי אנון׃ 6 אמר אנא לכון דין דרב מן היכלא אית [c]הרכא׃ 7 אלו דין ידעין הויתון מנו חננא צבא אנא ולא דבחתא לא מחיבין הויתון לאילין דדלא עודלי אנון׃ 8 מרה גיר דשבתא איתוהי ברה דאנשא׃

דיום שבתא דשבתא דתלתא דצומא כח

9 ושני מן תמן ישוע ואתא לכנושתהון׃ 10 וגברא חד אית הוא תמן [d]דיבישא אידה ומשאלין הוו לה ואמרין דאן שליט בשבתא [e]למאסיו איך דנאכלון קרצוהי׃ 11 הו דין אמר להון מנו מנכון גברא דאית לה ערבא חד ואן

[b] חלל [c] פירושו פא [d] יבש [e] אסא

4 * Quomodo intrauit in domum Dei, & panes propoſitionis comêdit, quos non licebat ei edere, neque his qui cum eo erant, niſi ſolis ſacerdotibus?

Leui. 24. b 8. Num. 28 b 9.

5 * Aut non legiſtis in lege, quia ſabbathis ſacerdotes in templo ſabbathum violant, & ſine crimine ſunt?

6 * Dico autem vobis, quia templo maior eſt hic.

Oſe. 6. a 6

7 * Si autem ſciretis quid eſt, Miſericordiam volo, & non ſacrificium: nunquam condemnaſſetis innocentes.

8 * Dominus enim eſt filius hominis etiam ſabbathi.

9 * Et cùm inde tranſiſſet, venit in ſynagogam eorum.

10 * Et ecce homo erat manum habens aridam, & interrogabant eum, dicentes, Si licet ſabbathis curare? vt accuſarent eum.

Mar. 3. a 1. Lu. 6. b 6 Deut. 22 a 4.

11 * Ipſe autem dixit illis, Quis erit ex vobis homo qui habeat ouem vnam, & ſi ceciderit hæc ſabbathis in foueam, nónne tenebit & leuabit eam?

12 * Quanto magis melior eſt homo oue? Itaque licet ſabbathis benefacere.

13 * Tunc ait homini, Extende manum tuam. Et extendit, & reſtituta eſt ſanitati ſicut altera.

14 * Exeuntes autem Phariſei, conſilium faciebant aduerſus eum, quomodo perderent eum.

15 * Ieſus autem ſciens receſſit indè, & ſecuti ſunt eum multi, & curauit eos omnes.

B

16 * Et præcepit eis ne manifeſtum eum facerent.

17 * Vt adimpleretur quod dictum eſt per Eſaiam prophetam, dicentem,

Iſai. 42. a 1.

18 * Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus in quo bene complacuit animæ meæ. Ponam ſpiritum meum ſuper eũ, & iudicium gentibus nuntiabit.

19 * Non contendet, neque clamabit: neque audiet aliquis in plateis vocem eius.

20 * Arundinem quaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet: donec eijciat ad victoriã iudiciũ.

21 * Et in nomine eius Gẽtes ſperabunt.

4 * πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις;

5 * ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;

6 * λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε.

7 * εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.

8 * κύριος γάρ ἐστι τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 * Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.

10 * καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

11 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;

12 * πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν.

13 * τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

14 * οἱ δὲ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

15 * ὁ δὲ ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας.

16 * καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν·

17 * ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος,

18 * ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου. θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.

19 * οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

20 * κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν.

21 * καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.

נפל בחברא ביומא דשבתא לא אחד [f] ומקים לה ׃ 12 כמא דין יתיר בר אנשא מן ערבא מרין שליט הו בשבתא למעבד דשפיר ׃ 13 הידין אמר להו גברא פשוט אידך ופשט אידה [g] ותקנת איך חברתה ׃ 14 ונפקו פרישא ומלכא נסבו עלוהי איך [h] דנובדוניהי ׃ 15 ישוע דין ידע ושני לה מן תמן ואזלו בתרה כנשא סגיאא ואסי לכלהון ׃ 16 [i] וכאא בהון דלא [a] נגלוניהי ׃ 17 דנתמלא מדם דאתאמר ביד אשעיא נביא דאמר ׃ 18 הא עבדי [b] דאצטבית בה חביבי [c] דסוחת בה נפשי רוחי [d] אסים עלוהי ודינא לעממא נכרזו ׃ 19 [e] לא נתחרא ולא [f] נקעא ולא אנש נשמע קלה בשוקא ׃ 20 קניא [g] רעיעא לא נתבר ושרגא דמטפטף לא נדעך עדמא דנפק דינא לזכותא ׃ 21 ובשמה עממא נסברון ׃

[f] קם [g] תקן
[h] אבר [i] כאא
[a] גלא [c] צבא
[c] סוח פרושו רצה
[d] סם
[e] חרא עכראיתחרה
[f] קצא
[g] רעע פירושו שבר

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܩܕܡ ܨܘܡܐ ܕܝܠ

22 ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܕܝܘܢܐ ܚܕ ܕܚܪܫ ܘܥܘܝܪ ܘܐܣܝܗ ܐܝܟܢܐ ܕܚܪܫܐ ܘܣܡܝܐ ܢܡܠܠ ܘܢܚܙܐ. 23 ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܕܠܡܐ ܗܢܘ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. 24 ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܐܡܪܝܢ ܗܢܐ ܠܐ ܡܦܩ ܫܐܕܐ ܐܠܐ ܒܒܥܠܙܒܘܒ ܪܝܫܐ ܕܕܝܘܐ. 25 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܠ ܡܠܟܘ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܚܪܒ. ܘܟܠ ܒܝܬ ܘܡܕܝܢܐ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܠܐ ܬܩܘܡ. 26 ܘܐܢ ܣܛܢܐ ܠܣܛܢܐ ܡܦܩ ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܬܦܠܓ. ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܩܝܡܐ ܡܠܟܘܬܗ. 27 ܘܐܢ ܐܢܐ ܒܒܥܠܙܒܘܒ ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ. ܒܢܝܟܘܢ ܒܡܢܐ ܡܦܩܝܢ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢܐ. 28 ܘܐܢ ܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܐܢܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ. ܩܪܒܬ ܠܗ ܥܠܝܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. 29 ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܥܘܠ ܠܒܝܬܗ ܕܚܣܝܢܐ ܘܡܐܢܘܗܝ ܢܒܘܙ. ܐܠܐ ܐܢ ܩܕܡ ܢܐܣܘܪܝܗܝ ܠܚܣܝܢܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܒܝܬܗ ܢܒܘܙ. 30 ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܝ ܠܘܩܒܠܝ ܗܘ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܟܢܫ ܥܡܝ ܡܒܕܪܘ ܡܒܕܪ. 31 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܟܠ ܚܛܗܝܢ ܘܓܘܕܦܝܢ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܓܘܕܦܐ ܕܝܢ ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܒܢܝܢܫܐ. 32 ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܡܠܬܐ ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܟܠ ܕܝܢ ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܐܡܪ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܠܐ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܘܠܐ ܒܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ. 33 ܐܘ ܥܒܕܘ ܐܝܠܢܐ ܫܦܝܪܐ ܘܦܐܪܘܗܝ ܫܦܝܪܐ. ܐܘ ܥܒܕܘ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܘܦܐܪܘܗܝ ܒܝܫܐ. ܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܗܘ ܓܝܪ ܡܬܝܕܥ ܐܝܠܢܐ. 34 ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܒܬܐ ܠܡܡܠܠܘ ܕܒܝܫܐ ܐܢܬܘܢ. ܡܢ ܝܬܝܪܘܬ ܠܒܐ ܓܝܪ ܡܡܠܠ ܦܘܡܐ.

Ad vesperam Dominicæ ante Ieiunium.

22 *Tunc obtulerunt ei dæmoniacum quendam mutum & cæcum, & sanauit eum, ita vt mutus & cæcus loqueretur & videret.*

23 *Et mirabantur omnes illæ turbæ, dicentes: Nónne iste est filius Dauid?*

24 *Perischæi verò quum hæc audissent, aiunt, Ille non eijcit dæmonia nisi per Beelzeboub caput dæmoniorum.*

25 *Ieschua autem sciens cogitationes eorum, ait illis, Omne regnum quod diuisum fuerit aduersus seipsum, vastabitur: & omnis domus & vrbs quæ contra semetipsam diuisa fuerit, non stabit.*

26 *Sed si Satanas Satanam eijcit, cõtra semetipsum diuisus est: quomodo igitur stat regnum eius?*

27 *Quòd si ego per Beelzeboub eijcio dæmonia, filij vestri per quem eijciunt ea? propter hoc ipsi erunt vobis iudices.*

28 *Sed si per spiritum Dei ego eijcio dæmonia, peruenit ad vos regnum Dei.*

29 *Sed quomodo quis potest ingredi domum strenui, & vasa eius deprædari, nisi prius ligauerit strenuum illum, & tunc domum eius deprædabitur?*

30 *Qui non est mecum, contra me est: qui non colligit mecum, omnino dispergit.*

31 *Propter hoc ego dico vobis, Omnia quidem scelera & blasphemiæ remittentur hominibus: blasphemia verò in Spiritum, non remittetur hominibus.*

32 *Et quisquis loquutus fuerit sermonem aduersus filium hominis, remittetur ei: quisquis autem in Spiritum Sanctitatis obloquetur, non remittetur ei nec in hoc seculo, nec in seculo futuro.*

33 *Aut facite arborem bonam, & fructus eius bonos: aut facite arborem malam, & fructus eius malos. Nam à fructibus suis ipsa dignoscitur arbor.*

34 *Progenies viperarum quomodo possetis bene loqui, quum mali sitis? quandoquidem ex abundantia cordis os loquitur.*

דרמשא דחד בשבא דקדם צומא כט

22 הידין קרבו לה דיונא חד דחרש ועויר [h] ואסיה איכנא דחרשא [i] וסמיא נמלל ונחזא׃ 23 [k] ומתדמרין הוו כלהון כנשא ואמרין דלמא הנו ברה דדויד׃ 24 פרישא דין כד שמעו אמרין הנא לא [l] מפק שאדא אלא בבעלזבוב רישא דדיוא׃ 25 ישוע דין ידע [m] מחשבתהון ואמר להון כל מלכו דתתפלג על נפשה תחרב וכל בי ומדינא דנתפלג על נפשה לא נקום׃ 26 ואן סטנא לסטנא מפק על נפשה אתפלג איכנא הכיל קימא מלכותה׃ 27 ואן אנא בבעלזבוב מפק אנא דיוא בניכון במנא מפקין להון מטל הנא הנון נהוון לכון [n] דינא׃ 28 ואן ברוחא

[h] אסא [i] סמא [k] דמר [l] נפק [m] חשב [n] דן

Sup. 9. d 32. Luc. 11. b 14.

22 * Tunc oblatus est ei dæmonium habens, cæcus & mutus: & curauit eum, ita vt loqueretur & videret.

23 * Et stupebant omnes turbæ, & dicebant, Nunquid hic est Christus filius Dauid?

Sup. 9. d 34. M. rc. 3. c 22.

24 * Pharisæi autem audientes dixerunt, Hic non eijcit dæmones nisi in Beel-zebub principe dæmoniorum.

25 * Iesus autem sciens cogitationes eorum, dixit eis, Omne regnum diuisum contra se desolabitur: & omnis ciuitas vel domus diuisa contra se, non stabit.

Lu. 11. c 17.

26 * Et si satanas satanam eijcit, aduersus se diuisus est: quomodo ergo stabit regnum eius?

27 * Et si ego in Beel-zebub eijcio dæmones: filij vestri in quo eijciunt? Ideò ipsi iudices vestri erunt.

28 * Si autem ego in spiritu Dei eijcio dæmones: igitur peruenit in vos regnũ Dei.

29 * Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem, & tunc domum illius diripiet? C

30 * Qui non est mecum, contra me est: & qui non congregat mecum, spargit.

Marc. 3. d 28. Luc. 12. b 10. 1. Ioh. 5 d 16.

31 * Ideò dico vobis: Omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemia non remittetur.

32 * Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei. qui autem dixerit contra spiritum sanctum: non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in futuro.

33 * Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum: aut facite arborem malam, & fructum eius malum. siquidem ex fructu arbor agnoscitur.

Luc. 6. g 45.

34 * Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cùm sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur.

22 * Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν.

23 * καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον, μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς Δαβίδ;

24 * οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.

25 * εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται.

26 * καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;

27 * καὶ εἰ ἐγὼ ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί.

28 * εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

29 * ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει;

30 * ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.

31 * διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις.

32 * καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

33 * ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν. ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.

34 * γεννήματα ἐχιδνῶν πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ.

דאלהא אנא מפק אנא דיוא קרבת לה עליכון מלכותא דאלהא ׃ 29 או איכנא אנש משכח דנעול לבית חסינא
ומאנוהי ᵒ נבוז אלא אן לוקדם ᵖ לאסריוהי לחסינא והידין ביתה נבוז ׃ 30 מן דלא הוא עמי לוקבלי הו ומן דלא כנש
עמי מבדרו מבדר ׃ 31 מטל הנא אמר אנא לכון דכל חטהין וגודפין ᑫ נשתבקון לבנינשא גודפא דין דעל רוחא לא
נשתבק לבנינשא ׃ 32 וכל מן דנאמר מלתא על ברה דאנשא נשתבק לה כל דין דעל רוחא דקודשא נאמר לא נשתבק
לה לא בעלמא הנא ולא בעלמא דעתיד ׃ 33 או עבדו אילנא שפירא ופארוהי שפירא או עבדו אילנא בישא ופארוהי
בישא מן פארוהי הו גיר ᵃ מתידע אילנא ׃ 34 ילדא ᵇ דאכדנא איכנא משכחין אנתון טבתא לממללו דבישא
אנתון מן ᶜ תותרי לבא גיר ממלל פומא ׃

ᵒ בזז ᵖ אסר
ᑫ שבק
ᵃ ידע ᵇ מלשון יון
ᶜ יתר

[35] ܓܒܪܐ ܛܒܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܛܒܬܐ ܡܦܩ ܛܒܬܐ܂ ܘܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܒܝܫܬܐ ܡܦܩ ܒܝܫܬܐ܂ [36] ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ܆ ܕܟܠ ܡܠܐ ܒܛܠܐ ܕܢܐܡܪܘܢ ܒܢܝܢܫܐ܂ ܢܬܠܘܢ ܦܬܓܡܗ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ܂ [37] ܡܢ ܡܠܝܟ ܓܝܪ ܬܙܕܕܩ ܘܡܢ ܡܠܝܟ ܬܬܚܝܒ܀

ܕܪܡܫܐ ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܠ

[38] ܗܝܕܝܢ ܥܢܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܣܦܪܐ܂ ܘܡܢ ܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܠܦܢܐ܆ ܨܒܝܢܢ ܕܢܚܙܐ ܡܢܟ ܐܬܐ܂ [39] ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܫܪܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܓܝܪܬܐ ܐܬܐ ܒܥܝܐ܂ ܘܐܬܐ ܠܐ ܬܬܝܗܒ ܠܗ܆ ܐܠܐ ܐܬܐ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ܂

[40] ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܗܘܐ ܝܘܢܢ ܒܟܪܣܗ ܕܢܘܢܐ ܬܠܬܐ ܐܝܡܡܝܢ ܘܬܠܬܐ ܠܠܘܬܐ܂ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܠܒܗ ܕܐܪܥܐ܆ ܬܠܬܐ ܐܝܡܡܝܢ ܘܬܠܬܐ ܠܠܘܬܐ܂ [41] ܓܒܪܐ ܢܝܢܘܝܐ ܢܩܘܡܘܢ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܘܢܚܝܒܘܢܗ܂ ܕܗܢܘܢ ܬܒܘ ܒܟܪܘܙܘܬܗ ܕܝܘܢܢ܂ ܘܗܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܢܢ ܬܢܢ܂

[42] ܡܠܟܬܐ ܕܬܝܡܢܐ ܬܩܘܡ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܘܬܚܝܒܝܗ܂ ܕܐܬܬ ܡܢ ܥܒܪܝܗ ܕܐܪܥܐ ܕܬܫܡܥ ܚܟܡܬܗ ܕܫܠܝܡܘܢ܂ ܘܗܐ ܕܪܒ ܡܢ ܫܠܝܡܘܢ ܬܢܢ܂

[43] ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܬܦܘܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ܂ ܡܬܟܪܟܐ ܒܐܬܪܘܬܐ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܡܝܐ܂ ܘܒܥܝܐ ܢܝܚܐ ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ܂ [44] ܗܝܕܝܢ ܐܡܪܐ܆ ܐܗܦܘܟ ܠܒܝܬܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܢܦܩܬ܂ ܘܐܬܝܐ ܡܫܟܚܐ ܠܗ ܕܣܪܝܩ ܘܡܟܢܫ ܘܡܨܒܬ܂ [45] ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܐ ܕܒܪܐ ܥܡܗ ܫܒܥ ܪܘܚܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܕܒܝܫܢ ܡܢܗ܂ ܘܥܐܠܢ ܘܥܡܪܢ ܒܗ܂ ܘܗܘܝܐ ܚܪܬܗ ܕܓܒܪܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܡܢ ܩܕܡܝܬܗ܂ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܒܝܫܬܐ܂ [46] ܟܕ ܗܘ ܕܝܢ ܡܡܠܠ ܠܟܢܫܐ܆ ܐܬܘ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ܂ ܘܒܥܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ ܥܡܗ܂

35 *Vir bonus è thesauris bonis depromit bona: & homo malus è thesauris malis depromit mala.*

36 *Quare ego dico vobis, Quodcunque verbum ociosum loquuti fuerint homines, de eo reddituros rationem in die iudicij.*

37 *Nam ex sermonibus tuis iustificaberis, & ex sermonibus tuis condemnaberis.*

Ad Vesperam commemoratione Deiparæ.

38 *Tunc responderunt aliqui ex Scribis & Perischæis, & dicunt ei: Doctor velimus videre ex te signum.*

39 *Is autem respondens, ait illis, Generatio mala & adulterina signum postulat, nec signum dabitur ei, nisi signum Jaunon prophetæ.*

40 *Sicut enim fuit Jaunon in ventre piscis tribus diebus, tribúsque noctibus, ita erit filius hominis in corde terræ tribus diebus tribúsque noctibus.*

41 *Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum hac generatione, & ream peragēt eam, quippe qui pœnitentiam egerint prædicatione Jaunon, & ecce qui maior est Iaunon hîc est.*

42 *Regina Austri surget in iudicio cum generatione hac, reámque peraget eam, quippe quæ venerit ab vlteriori terra vt audiret sapientiam ipsius Schelemoun; & ecce qui præstantior est Schelemoun, hîc est.*

43 *Porrò quum spiritus immundus exierit ab homine, perlustrat loca aquis carentia, & quærit requiem, nec inuenit.*

44 *Tunc ait, Reuertar domum meam vnde exiui: & quum venit, repperit eam vacuam, versámque ac præparatam.*

45 *Tunc abit ducens secum septem spiritus alios seipso nequiores: & ingressi habitant in eo: fitque vltima conditio hominis illius peior priore. ita erit generationi huic sceleratæ.*

46 *Quum autem ipse verba faceret ad turbas, venerunt mater & fratres eius stantes foris, & quærentes eum alloqui.*

---

35 גברא טבא מן סימתא טבתא מפק טבתא וגברא בישא מן סימתא בישתא מפק בישתא: 36 אמר אנא לכון גיר דכל מלא בטלא דנאמרון בנינשא נתלון פתגמה ביומא דדינא: 37 מן מליך גיר תזדדק ומן מליך תתחיב:

דרמשא בדוכרנא דילדת אלהא

38 הידין ענו אנשא מן ספרא ומן פרישא ואמרין לה מלפנא צבינן דנחזא מנך אתא: 39 הו דין ענא ואמר להון שרבתא בישתא וגירתא אתא בעיא ואתא לא תתיהב לה אלא אתה דיונן נביא: 40 איכנא גיר דהוא יונן בכרסה דנונא תלתא איממין ותלתא לילון הכנא נהוא ברה דאנשא בלבה דארעא תלתא איממין ותלתא לילון: 41 גברא נינויא נקומון בדינא עם שרבתא הדא ונחיבונה דהנון תבו בכרוזותה דיונן והא דרב מן יונן תנן:

נפק מלל / נתל ... / זדק חב / דבר ... / צלף צבא / גור יהב / יום קם / חב תב כרז

35 *Bonus homo de bono thesauro profert bona: & malus homo de malo thesauro profert mala.

35 * ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει τὰ πονηρά.

36 *Dico autem vobis, Quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij.

36 * λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·

37 * Ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.

37 * ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 * Tunc responderunt ei quidam de Scribis & Pharisæis, dicentes, Magister, volumus à te signum videre.

38 * Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, λέγοντες, διδάσκαλε, θέλομεν ἀπό σου σημεῖον ἰδεῖν.

Inf. 16. a 4. Luc. 11. d 29. 1.Cor.1. c 22. Ionæ.2. a 1.

39 * Qui respondens, ait illis, Generatio mala & adultera signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ prophetæ.

39 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.

40 * Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terræ tribus D diebus & tribus noctibus.

40 * ὥσπερ γὰρ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Ionæ.3. b 5.

41 * Viri Niniuitæ surgent in iudicio cũ generatione ista, & condemnabunt eam: quia pœnitentiam egerunt in prędicatione Ionæ. Et ecce plus quàm Ionas hîc.

41 * ἄνδρες νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον ἰωνᾶ ὧδε.

3.Reg. 10. a 1. 2.Par.9. a 1.

42 * Regina Austri surget in iudicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia venit à finibus terrę audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomon hîc.

42 * βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον σολομῶντος ὧδε.

Luc. 11. c 24.

43 * Cùm autẽ immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quærens requiem, & non inuenit.

43 * ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει.

44 * Tunc dicit, Reuertar in domum meam vnde exiui. Et veniens inuenit eam vacantem, scopis mundatam, & ornatam.

44 * τότε λέγει, ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσμημένον.

2.Pet.2. d 20.

45 * Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & intrantes habitant ibi: & fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit & generationi huic pessimæ.

45 * τότε πορεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων· οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

Marc.3. d 31. Luc.8. c 20.

46 * Adhuc eo loquente ad turbas, Ecce mater eius & fratres stabant foris, quærentes loqui ei.

46 * ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι.

---

42 מלכתא דתימנא תקומי בדינא עם שרבתא הדא ותחיביה דאתת מן עבריה דארעא דתשמעי חכמתה דשלימון והא דיתיר מן שלימון הרכא ׃ 43 אמתי דין דרוחא טנפתא חפוקי מן ברנשא מתכרכא באתרותא דמיא לית בהון ובעיא ניחא ולא משכחא׃ 44 הידין אמרא אהפוך לביתי מן איכא דנפקת ואתיא משכחא דם ריק וחמים ומצבת 45 הידין אזלא דברא עמה שבע רוחא אחרנין דמנה בישן ועאלן ועמרן בה והויא חרתה דגברא הו בישא מן קדמיתה הכנא נהוא לה לשרבתא הדא בישתא ׃
46 כד הו דין ממלל לכנשא אתו אמה ואחוהי קימין לבר ובעין דנמללון עמה׃

ימן
נפק
חמם וכן בתרגום באשעיה יד. עבראית טאטא
צבת
עול כמו בוא
אתא קם
בעא

47 ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܐܢܫ ܗܐ ܐܡܟ ܘܐܚܝܟ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ ܘܒܥܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ ܥܡܟ܂ 48 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܡܢ ܕܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܗܝ ܐܡܝ ܘܡܢ ܐܢܘܢ ܐܚܝ܂ 49 ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܗܐ ܐܡܝ ܘܗܐ ܐܚܝ܂ 50 ܟܠܢܫ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ ܗܘܝܘ ܐܚܝ ܘܚܬܝ ܘܐܡܝ܀

ܕܝܘܡ ܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܝܓ ܀

1 ܒܗܘ ܕܝܢ ܝܘܡܐ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܒܝܬܐ ܘܝܬܒ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ܂ 2 ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܟ ܕܢܣܩ ܢܬܒ ܠܗ ܒܐܠܦܐ܂ ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܣܦܪ ܝܡܐ܂ 3 ܘܣܓܝ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܒܦܠܐܬܐ ܘܐܡܪ ܗܐ ܢܦܩ ܙܪܘܥܐ ܠܡܙܪܥ܂ 4 ܘܟܕ ܙܪܥ ܐܝܬ ܕܢܦܠ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ ܘܐܬܬ ܦܪܚܬܐ ܘܐܟܠܬܗ܂ 5 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܥܠ ܫܘܥܐ ܐܝܟܐ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܡܪܕܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܘܒܪ ܫܥܬܗ ܫܘܚ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܥܘܡܩܐ ܕܐܪܥܐ܂ 6 ܟܕ ܕܢܚ ܕܝܢ ܫܡܫܐ ܚܡ ܘܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܥܩܪܐ ܝܒܫ܂ 7 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ ܘܣܠܩܘ ܟܘܒܐ ܘܚܢܩܘܗܝ܂ 8 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܘܝܗܒ ܦܐܪܐ ܐܝܬ ܕܡܐܐ ܘܐܝܬ ܕܫܬܝܢ ܘܐܝܬ ܕܬܠܬܝܢ܂ 9 ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ܂ 10 ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܡܢܐ ܒܦܠܐܬܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܥܡܗܘܢ܂ 11 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܠܟܘܢ ܗܘ ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪܙܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܗܝܒ܂ 12 ܠܡܢ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܘܢܬܝܬܪ ܠܗ܂ ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ܂ 13 ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܦܠܐܬܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡܗܘܢ܂ ܡܛܠ ܕܚܙܝܢ ܘܠܐ ܚܙܝܢ܂ ܘܫܡܥܝܢ ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ܂

47 *Dixit autem ei homo quidam, Ecce mater tua & fratres tui stant foris, & quærunt te alloqui.*

48 *Ipse verò respondit, & ait illi qui hoc ei renunciauerat, Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?*

49 *Et protendit manum suam ad discipulos suos, & ait: Ecce mater mea, & ecce fratres mei.*

50 *Quisquis enim exequitur voluntatem patris mei qui in cælis est, is est frater meus, & soror mea, & mater mea.*

Feria quarta Septimanæ secundæ Ieiunij.

CAP. XIII.

1 *Illo verò die egressus est Jeschua domo, seditque iuxta littus maris.*

2 *Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita vt conscenderit sederítque in naui: totáque turba stabat supra littus maris.*

3 *Et multa ad eos collocutus est in parabolis, dicens, Ecce exijt seminator ad seminandum.* 4 *Quúmque seminaret, contigit vt semen ceciderit iuxta viam, & venit auis & deuorauit illud.*

5 *Aliúdque cecidit super petram vbi non erat multum glebæ, & eodem momento apparuit, propterea quòd non erat profunda terra.* 6 *Quum autem exortus esset Sol, affectum est calore, & quia illud non habebat radicem, exaruit.*

7 *Aliud verò cecidit inter spinas, & ascenderunt spinæ, & suffocarunt illud.*

8 *Aliud denique cecidit in terram bonam, & edidit fructus, aliud centenos, & aliud sexagenos, & aliud tricenos.*

9 *Qui habet aures ad audiendum, audiat.*

10 *Et accesserũt discipuli eius & dixerunt ei, Quare in parabolis colloqueris eis?*

11 *Ipse verò respondit, & ait illis, Quia vobis datum est nosse arcana regni cælorum; illis verò non datum est.* 12 *Nam qui habet, dabitur ei, & abundabit sibi: qui verò non habet, & id etiã quod habet, tolletur ab eo.*

13 *Propterea in parabolis colloquor eis, quippe qui videant & non videant, audiántque & non audiant, nec intelligant.*

---

47 אמר לה דין אנש הא אמך ואחיך קימין לבר ובעין דנמללון עמך׃ 48 הו דין ענא ואמר למן דאמר לה מן הי אמי ומן אנון אחי׃ 49 ופשט אידה לות תלמידוהי ואמר הא אמי והא אחי׃ 50 כלנש דין דעבד [e]צבינה [e]צבא דאבי דבשמיא הויו אחי וחתי ואמי׃

דיום ארבעא בשבא דשבתא דתרין דצומא לא קפלאון יג

1 בהו דין יומא נפק ישוע מן ביתא ויתב על יד ימא׃ 2 ואתכנשו לותה כנשא סגיאא איך [f]דנסק נתב לה באלפא [f]נסק וכלה כנשא קאם הוא על ספר ימא׃ 3 וסגי ממלל הוא עמהון [g]בפלאתא ואמר הא נפק זרועא למזרע׃ [g]פלא

4 וכד זרע אית דנפל על יד אורחא ואתת פרחתא ואכלתה׃ 5 ואחרנא נפל על [h]שועא איכא דלית הוא מרדא סגיאא ובר שעתה [i]שוח מטל דלית הוא עומקא דארעא׃ 6 כד דנח דין שמשא [k]חם ומטל דלית הוא לה עקרא יבש

[h] עבראית אבן [i] עבראית צמח [k] חמם מ׳ שין עבריף

47 * Dixit autem ei quidam, Ecce mater tua & fratres tui foris ſtant, quærentes te alloqui.

48 * At ipſe reſpondens dicenti ſibi ait, Quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei?

49 * Et extendens manum in diſcipulos ſuos, dixit, Ecce mater mea & fratres mei.

50 * Quicunque enim fecerit voluntatẽ patris mei qui in cælis eſt: ipſe meus frater & ſoror, & mater eſt.

47 * εἶπε δέ τις αὐτῷ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.

48 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ, τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;

49 * καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν, ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου·

50 * ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφός, καὶ ἀδελφὴ, καὶ μήτηρ ἐστίν.

CAP. XIII.

ιγ.

1 IN illo die exiens Ieſus de domo, ſedebat ſecus mare.

2 * Et congregatæ ſunt ad eum turbæ multæ. ita vt in nauiculam aſcendens ſederet: & omnis turba ſtabat in littore. A

Marc. 4. a. Luc. 8. a.

3 * Et locutus eſt eis multa in parabolis, dicens, Ecce exijt qui ſeminat, ſeminare.

4 * Et dum ſeminat, quædam ceciderunt ſecus viam, & venerunt volucres,† & comederunt ea.

† cæli

5 * Alia autem ceciderunt in petroſa, vbi non habebant terram multam: & continuò exorta ſunt, quia non habebant altitudinem terræ.

6 * Sole autem orto æſtuauerunt: & quia non habebant radicem, aruerunt.

7 * Alia autem ceciderunt in ſpinas, & creuerunt ſpinæ, & ſuffocauerunt ea.

8 * Alia autem ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum, aliud centeſimum, aliud ſexageſimum, aliud triceſimum.

9 * Qui habet aures audiendi, audiat.

10 * Et accedentes diſcipuli, dixerunt ei, Quare in parabolis loqueris eis?

11 * Qui reſpondens, ait illis, Quia vobis datum eſt noſſe myſteria regni cælorũ: illis autem non eſt datum. B

12 * Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit: qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo.

Infr. 25. c. 29.

13 * Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt.

1 * Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν.

2 * καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει.

3 * καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων, ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

4 * καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν αὐτά.

5 * ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς.

6 * ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη·

7 * ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.

8 * ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

9 * ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

10 * καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ, διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;

11 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.

12 * ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

13 * διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι.

7 ואחרנא נפל בית כובא וסלקו כובא וחנקוהי׃ 8 ואחרנא נפל בארעא טבתא ויהב פארא איתדמאא ואית דשתין ואית דתלתין׃ 9 מן דאית לה [l] אדנא דנשמע נשמע׃

10 וקרבו תלמידוהי ואמרין לה למנא בפלאתא ממלל אנת עמהון׃

11 הודין ענא ואמר להון דלכון הו יהיב [m] למדע [n] ארזא דמלכותא דשמיא להנון דין לא יהיב׃

12 למן גיר דאית לה [a] נתיהב לה ונתיתר לה ולמן דלית לה ואף הו דאית לה [b] נשתקל מנה׃

13 מטל הנא בפלאתא ממלל אנא עמהון מטל [c] דחזין ולא חזין ושמעין ולא שמעין ולא [d] מסתכלין׃

[l] פירושו אזנים

[m] ידע [n] רזא

[a] יהב [b] שקל [c] חזא

[d] סכל עבראית שכל

[Syriac text, verses 14–26]

14 * *Et completur in eis prophetia Eschaio, dicentis : Auditu quidem audietis, nec intelligetis, & videndo videbitis, neque cognoscetis.*

15 * *Etenim nube offusum est cor populi huius, & auribus suis grauiter audiunt, & oculos suos occluserunt, nequando videant oculis, & audiant auribus, intelligántque corde, vt conuertantur & sanem eos.*

16 * *Vestri verò felices sunt oculi, quòd cernant: & aures vestræ quòd audiant.*

17 * *Amin enim dico vobis, Multi quidem prophetæ, & iusti perquàm desiderarunt videre id quod videtis, neque viderunt, & audire id quod auditis, nec audierunt.*

18 * *Vos igitur audite parabolam seminis.*

19 * *Quisquis audit sermonem regni, nec intelligit eum, venit Malus, & rapit verbum quod satum est in corde ipsius, illud est quod iuxta viam seminatur.*

20 * *Illud verò quod super petram satum est, is est qui audit sermonem, & eodem momento cum gaudio excipit eum.*

21 * *Verùm non agit radicem in ipsum, sed temporarius est: quúmque fuerit oppressio aut persecutio propter sermonem, statim offenditur.*

22 * *Illud autem quod inter spinas satum est, is est qui sermonem audit : sed sollicitudo mundi huius, & fallaciæ diuitiarum suffocant ipsum sermonem, & infructuosus fit.*

23 * *Illud autem quod super terram bonam satum est, is est qui audit sermonem meum, & intelligit, & edit fructus, profértque alius centenos, & alius sexagenos, alius denique tricenos.*

Ad oblationem Dominicæ Sacerdotum.

24 * *Aliam parabolam ænigmaticè proposuit eis, inquiens: Simile est regnum cælorum viro seminanti semen bonum in agro suo.*

25 * *Et quum dormirent homines, venit hostis eius, & seminauit zizania inter triticum, & abijt.*

26 * *Quum autem germinasset herba, & edidisset fructus, tunc apparuerunt etiam zizania.*

---

14 וְשַׁלְמָא בְהוֹן נְבִיוּתֵהּ דְאֶשַׁעְיָא דְאָמַר דְשֶׁמְעָא תֶשְׁמְעוּן וְלָא תֶסְתַּכְּלוּן וּמֶחְזָא תֶחְזוּן וְלָא תֵדְעוּן׃
15 אֶתְעֲבִי לֵהּ גֵיר לִבֵּהּ דְעַמָּא הָנָא וּבְאֶדְנַיְהוֹן יַקִּירָאִית שָׁמְעִין וְעַיְנַיְהוֹן עַמְצוּ דְלָא נֶחְזוֹן בְּעַיְנַיְהוֹן וְנֶשְׁמְעוּן בְּאֶדְנַיְהוֹן וְנֶסְתַּכְּלוּן בְּלִבְּהוֹן וְנֶתְפְּנוּן וְאָסֵא אֶנוּן׃
16 דִילְכוֹן דֵין טוּבֵיהֵין לְעַיְנֵיכוֹן דְחָזְיָן וְלְאֶדְנַיְכוֹן דְשָׁמְעָן׃
17 אַמִין גֵיר אָמַר אֶנָא לְכוֹן דְסַגִיאֵא נְבִיֵא וְזַדִיקֵא אֶתְרַגַרְגוּ דְנֶחְזוֹן מֶדֶם דְחָזֵין אַנְתּוֹן וְלָא חֲזוּ וְלְמֶשְׁמַע מֶדֶם דְשָׁמְעִין אַנְתּוֹן וְלָא שְׁמַעוּ׃
18 אַנְתּוּן דֵין שְׁמַעוּ מַתְלָא דְזָרוֹעָא׃
19 כָּל דְשָׁמַע מֶלְתָא דְמַלְכוּתָא וְלָא מֶסְתַּכַּל בָּהּ אָתֵא בִישָׁא וְחָטֵף מֶלְתָא דְזְרִיעָא בְּלִבֵּהּ הָנוּ הוּ דְעַל יַד אוּרְחָא אֶזְדְרַע׃
20 הוּ דֵין דְעַל שׁוּעָא אֶזְדְרַע הָו הוּ דְשָׁמַע מֶלְתָא וּבַר שָׁעְתֵהּ בְּחַדוּתָא מְקַבֵּל לָהּ׃

נְגָא יְדַע
עֲבִי
יְקַר
רְגַרְג
זְרַע
חֲדָא

14 Et adimpletur in eis prophetia Isaiæ, dicens†, Auditu audietis, & nō intelligetis: & videntes videbitis, & non videbitis.

15 Incrassatum est enim cor populi huius, & auribus grauiter audierunt, & oculos suos clauserunt: nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant & conuertantur, & sanem eos.

16 Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestræ quia audiunt.

17 Amen quippe dico vobis quia multi prophetæ & iusti cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.

18 Vos ergo audite parabolam seminantis.

19 Omnis qui audit verbum regni & non intelligit, venit malus, & rapit quod C seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est.

20 Qui autem super petrosa seminatus est: hic est qui verbum audit, & continuò cum gaudio accipit illud:

21 Non habet autem in se radicem, sed est temporalis. facta autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuò scandalizatur.

22 Qui autem seminatus est in spinis: hic est qui verbum † audit, & solicitudo seculi istius & fallacia diuitiarum suffocat verbum & sine fructu efficitur.

23 Qui verò in terram bonam seminatus est: hic est qui audit verbum, & intelligit, & fructum affert, & facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud verò tricesimum.

24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens, Simile factum est regnum cælorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo.

25 Cùm autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superseminauit D zizania in medio tritici, & abijt.

26 Cùm autem creuisset herba, & fructum fecisset: tunc apparuerunt & zizania.

Marginalia: dicen tis (†); Isaiæ 6. c 9.; Matt. 4. b 12.; Luc. 8. b 10.; Ioh. 12. f 44.; Actio. 28. f 16.; Rom. 11. b 8.; Luc. 10. d 23.; Marc. 4. b 14.; Luc. 8. b 11.; Dei (†); Marc. 4. d 26.; Sup. 2. d 24.

14 καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία ἠσαΐου ἡ λέγουσα, ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.

17 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

18 ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος.

19 παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.

20 ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν·

21 οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται.

22 ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων· καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

23 ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιὼν, ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

24 ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν.

26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.

---

21 לית להדין עקרא בה אלא דזבנא הו ומא דהוא אולצנא או רדופיא מטל מלתא [n]עגל מתכשל ׃ 22 הו דין דבית כובא אזדרע הו הו דשמע מלתא [o]ורניא דעלמא הנא [p]וטועי [q]דעותרא חנקין לה למלתא ודלא פארא הויא ׃ 23 הו דין דעל ארעא טבתא אזדרע הו הו דשמע מלתי ומסתכל ויהב פארא ועבד אית דמאא ואית דשתין ואית דתלתין ׃

דקורבא דחד בשבא דכתנא לב

24 אחרנא מתלא [r]אמתל להון ואמר [s]דמיא מלכותא דשמיא לגברא דזרע זרעא טבא בקריתה ׃
25 וכד דמכו אנשא אתא בעל דבבה וזרע [a]זיזנא בינת חטא ואזל ׃
26 כד דין [b]ינעא עסבא ועבד פארא הידין אתחזיו אף זיזנא ׃

[n] פירושו פתאם; [o] רנא; [p] טעא; [q] עתר עבראית עשר; [r] מתל עבראית משל; [s] דמא; [a] מן לשון יון; [b] עבראית שא

27 ܘܩܪܒܘ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܪܐ ܒܝܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ ܠܐ ܗܐ ܙܪܥܐ ܛܒܐ ܙܪܥܬ ܒܩܪܝܬܟ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܝܬ ܒܗ ܙܝܙܢܐ. 28 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܥܒܕ ܗܕܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܥܒܕܘܗܝ ܨܒܐ ܐܢܬ ܢܐܙܠ ܢܓܒܐ ܐܢܘܢ. 29 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܠܡܐ ܟܕ ܡܓܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܙܝܙܢܐ ܬܥܩܪܘܢ ܥܡܗܘܢ ܐܦ ܚܛܐ. 30 ܫܒܘܩܘ ܪܒܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܥܕܡܐ ܠܚܨܕܐ. ܘܒܙܒܢܐ ܕܚܨܕܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܚܨܘܕܐ ܓܒܘ ܠܘܩܕܡ ܙܝܙܢܐ ܘܐܣܘܪ ܐܢܘܢ ܡܐܣܪܬܐ ܕܢܐܩܕܘܢ. ܚܛܐ ܕܝܢ ܟܢܫܘ ܐܢܝܢ ܠܐܘܨܪܝ. 31 ܐܚܪܢܐ ܡܬܠܐ ܐܡܬܠ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ ܕܢܣܒ ܓܒܪܐ ܙܪܥܗ ܒܩܪܝܬܗ. 32 ܘܗܝ ܙܥܘܪܝܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܙܪܥܘܢܐ ܡܐ ܕܝܢ ܕܪܒܬ ܪܒܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܝܪܩܘܢܐ ܘܗܘܝܐ ܐܝܠܢܐ ܐܝܟ ܕܬܐܬܐ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܬܩܢ ܒܣܘܟܝܗ. 33 ܐܚܪܢܐ ܡܬܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܚܡܝܪܐ ܗܘ ܕܢܣܒܬ ܐܢܬܬܐ ܛܡܪܬ ܒܬܠܬ ܣܐܝܢ ܕܩܡܚܐ ܥܕܡܐ ܕܟܠܗ ܚܡܥ. 34 ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ ܒܡܬܠܐ ܠܟܢܫܐ. ܘܕܠܐ ܡܬܠܐ ܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. 35 ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܐܦܬܚ ܦܘܡܝ ܒܡܬܠܐ. ܘܐܒܥ ܟܣܝܬܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. 36 ܗܝܕܝܢ ܫܒܩ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ ܘܐܬܐ ܠܒܝܬܐ. ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܦܫܘܩ ܠܢ ܡܬܠܐ ܗܘ ܕܙܝܙܢܐ ܘܕܩܪܝܬܐ. 37 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܘ ܕܙܪܥ ܙܪܥܐ ܛܒܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 38 ܘܩܪܝܬܐ ܐܝܬܝܗ ܥܠܡܐ. ܙܪܥܐ ܕܝܢ ܛܒܐ ܒܢܝܗ ܐܢܘܢ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܙܝܙܢܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܒܝܫܐ. 39 ܒܥܠܕܒܒܐ ܕܝܢ ܕܙܪܥ ܐܢܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܣܛܢܐ. ܚܨܕܐ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ. ܚܨܘܕܐ ܕܝܢ ܡܠܐܟܐ.

27 *Et accesserunt serui patrisfamiliâs & dixerunt ei, Dòmine noster, nónne semē bonū seminasti in agro tuo, vnde habet zizania?*

28 *Ipse autem ait illis: Homo inimicus hoc egit: cui subdunt serui ipsius, Vis vt eamus & colligamus eam?*

29 *At ille dixit eis, Ne fortè dum collecturi estis zizania, eradicetis cum eis etiam triticum.*

30 *Sinite crescant vtraque simul vsque ad messem: & tempore messis dicam ego messoribus, Colligite primùm zizania, & ligate ea in fasciculos vt comburantur: tritica verò illa cogite in horrea mea.*

31 *Aliam parabolam ænigmaticè proposuit eis dicens: Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod acceptum homo seminat in agro suo.*

32 *Et hoc quidem minimum est omnium seminum: quum autem excreuerit maximum est omnium olerum, & fit arbor: ita vt veniat volatile cæli nidificatum in ramis eius.*

33 *Aliam parabolam dixit eis: Simile est regnum cælorum fermēto illi, quod acceptum mulier abdidit in tribus satis farinæ vsque dum totum fermentetur.*

34 *Hæc omnia locutus est Jeschua in parabolis ad turbas, nec absque parabolis colloquebatur eis.*

35 *Ut adimpleretur id quod dictum est per prophetam dicentem: Aperiam os meum in parabolis, eructabo abscondita quæ fuerunt ante constitutionem mundi.*

36 *Tunc dimisit Jeschua turbas, venítque domum: & adierunt eum discipuli eius & dicunt ei, Explica nobis parabolam illam zizaniorum & agri.*

37 *Ipse verò respondit & ait illis: Is qui seminat semen bonum, est filius hominis,*

38 *& ager est mundus. Semen verò bonum sunt filij regni: Zizania verò sunt filij illius mali.*

39 *Inimicus autem qui seminauit ea, est ille Satanas: messis verò est ipsa consummatio mundi: messores autem Angeli.*

---

27 וַקְרֶבוּ עַבְדוֹהִי דְמָרֵא בַיְתָא וַאמַרוּ לֵה מָרַן לָו זַרְעָא טָבָא זְרַעְתְּ בַּקְרִיתָךְ מֶן אַיְכָא אִית בֵּה זִיזָנֵא׃ 28 הוּ דֵּין אֱמַר לְהוֹן גַּבְרָא בְּעֶלְדְּבָבָא עֲבַד הָדָא אָמְרִין לֵה עַבְדוֹהִי צָבֵא אַנְתְּ נֵאזַל נְגַבֵּא אֱנוּן׃ 29 הוּ דֵּין אֱמַר לְהוֹן דַּלְמָא כַּד מְגַבֵּין אַנְתּוּן זִיזָנֵא תֶעֶקְרוּן עַמְּהוֹן אַף חֶטֵא׃ 30 שְׁבוּקוּ רַבֵּין תְּרֵיהוֹן אַכְחֲדָא עַדְמָא לַחְצָדָא וּבְזַבְנָא דַחְצָדָא אָמַר אֶנָא לְחָצוֹדֵא גַּבּוֹ לוּקְדַם זִיזָנֵא וְאֱסוּר אֱנוּן מֵאסָרְיָתָא דְּנֵאקְדוּן חֶטֵא דֵין כְּנַשׁוּ אֱנֵין לְאוֹצָרַי׃ 31 אַחֲרְנָא מַתְלָא אַמְתֶל לְהוֹן וֶאמַר דָּמְיָא מַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא לַפְרֶדְתָּא דְחַרְדְּלָא דְנַסַב גַּבְרָא זַרְעָה בַּקְרִיתֵה׃ 32 וְהִי זְעוּרְיָא הִי מֶן כֻּלְהוֹן זַרְעוּנֵא מָא דֵין דַּרְבַּת רַבָּא הִי מֶן כֻּלְהוֹן יַרְקוּנֵא וְהָוְיָא אִילָנָא אַיךְ דְּתֵאתֵא פָּרַחְתָּא דִשְׁמַיָּא תְקֵן בְּסוּכֵיהּ׃

לָו כמו לא
רְבָא
אֵסַר יקר
מְתַל כמו משל
דְּמָא רְבָא
קְנַן

27 * Accedentes autem ſerui patris familiâs, dixerunt ei, Domine, nónne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania?

28 * Et ait illis, Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei, Vis igitur imus, & colligimus ea?

29 * Et ait, Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul cum eis & triticum.

30 * Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem: & in tempore meſſis dicam meſſoribus, Colligite primùm zizania, & alligate ea in faſciculos ad comburendum, triticum autem congregate in horreum meum.

31 * Aliam parabolam propoſuit eis, dicens, Simile eſt regnum cælorum grano ſinâpis, quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo:

Mat. 4. d 30. Luc. 13. d 18.

32 * Quod minimum quidem eſt omnibus ſeminibus: cùm autem creuerit, maius eſt omnibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cæli veniant, & habitent in ramis eius.

33 * Aliam parabolam locutus eſt eis. Simile eſt regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus: donec fermentatum eſt totum.

Luc. 13. c 21.

34 * Hæc omnia locutus eſt Ieſus in parabolis ad turbas: & ſine parabolis non loquebatur eis.

Marc. 4. d 33.

35 * Vt impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem, Aperiam in parabolis os meum, eructabo abſcondita à conſtitutione mundi.

Pſal. 77. a 2.

36 * Tunc dimiſſis turbis venit in domū Ieſus: & acceſſerunt ad eum diſcipuli eius, dicentes, Ediſſere nobis parabolam zizaniorum agri.

37 * Qui reſpondens ait illis, Qui ſeminat bonum ſemen, eſt filius hominis.

38 * Ager autem: eſt mundus. Bonum verò ſemen: hi ſunt filij regni. Zizania autem: filij ſunt nequam.

39 * Inimicus autem qui ſeminauit ea: eſt diabolus. meſſis verò, conſummatio ſeculi eſt. meſſores autem: angeli ſunt.

Apo. 14. c 15.

27 * προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια;

28 * ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;

29 * ὁ δὲ ἔφη, οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.

30 * ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

31 * ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

32 * ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων ἐστί· καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 * ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

34 * ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς·

35 * ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

36 * τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς, καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ.

37 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

38 * ὁ δὲ ἀγρὸς, ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ.

39 * ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά, ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν.

33 אחרנא מתלא אמר להון דמיא מלכותא דשמיא לחמירא הו דשקלת אנתתא טמרת בתלת סאין דקמחא עדמא דכלה חמע׃ 34 הלין כלהין מלל ישוע בפלאתא לכנשא ודלא פלאתא לא ממלל הוא עמהון׃ 35 איך דנתמלא מדם דאתאמר ביד נביא דאמר אפתח פומי במתלא [l] ואבע [m] כסיתא דמן קדם [n] תרמיתה דעלמא׃ 36 הידין שבק ישוע לכנשא ואתא לביתא וקרבו לותה תלמידוהי ואמרין לה פשק לן מתלא הו דזיזנא ודקריתא׃ 37 הו דין ענא ואמר להון הו דזרע זרעא טבא איתוהי ברה דאנשא׃ 38 וקריתא איתיה עלמא זרעא דין טבא בניה אנון דמלכותא זיזנא דין איתיהון בנוהי דבישא׃ 39 בעלדבבא דין דזרע אנון איתוהי סטנא חצדא דין איתוהי [o] שולמה דעלמא חצודא דין מלאכא׃

[l] נבע [m] כסא [n] רמא
[o] שלם

40 ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܕܡܬܠܩܛܝܢ ܙܝܙܢܐ ܘܝܩܕܝܢ ܒܢܘܪܐ܂ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ܂ 41 ܢܫܕܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܠܐܟܘܗܝ܂ ܘܢܠܩܛܘܢ ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ܂ ܟܠܗܘܢ ܡܟܫܘܠܐ ܘܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝ ܥܘܠܐ܂ 42 ܘܢܪܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ܂ ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ܂ 43 ܗܝܕܝܢ ܙܕܝܩܐ ܢܢܗܪܘܢ ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܒܘܗܘܢ܂ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ܀

44 ܬܘܒ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܠܣܝܡܬܐ ܕܡܛܫܝܐ ܒܩܪܝܬܐ܂ ܗܝ ܕܐܫܟܚܗ ܓܒܪܐ ܘܛܫܝܗ܂ ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܐܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܙܒܢܗ ܠܩܪܝܬܐ ܗܝ܀ 45 ܬܘܒ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܓܒܪܐ ܬܓܪܐ ܕܒܥܐ ܗܘܐ ܡܪܓܢܝܬܐ ܛܒܬܐ܂ 46 ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܟܚ ܡܪܓܢܝܬܐ ܚܕܐ ܝܩܝܪܬ ܕܡܝܐ܂ ܐܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܙܒܢܗ܀ 47 ܬܘܒ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܡܨܝܕܬܐ ܕܢܦܠܬ ܒܝܡܐ܂ ܘܡܢ ܟܠ ܓܢܣ ܟܢܫܬ܂ 48 ܘܟܕ ܡܠܝܬ܂ ܐܣܩܘܗ ܠܣܦܪ ܝܡܐ܂ ܘܝܬܒܘ ܓܒܘ܂ ܘܛܒܬܐ ܪܡܘ ܒܡܐܢܐ܂ ܘܒܝܫܬܐ ܫܕܘ ܠܒܪ܂ 49 ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ܂ ܢܦܩܘܢ ܡܠܐܟܐ ܘܢܦܪܫܘܢ ܒܝܫܐ ܡܢ ܒܝܬ ܙܕܝܩܐ܂ 50 ܘܢܪܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ܂ ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ܀

51 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܣܬܟܠܬܘܢ ܠܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܢ܂ 52 ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܠ ܣܦܪܐ ܕܡܬܬܠܡܕ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ܂ ܕܡܦܩ ܡܢ ܣܝܡܬܗ ܚܕܬܬܐ ܘܥܬܝܩܬܐ܀ ܀ ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܦܣܩ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܀ ܀ ܟܕ ܀

53 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܡܬܠܐ ܗܠܝܢ܂ ܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ܂ 54 ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ܂ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܕܡܪܘܢ܂ ܘܢܐܡܪܘܢ܂ ܡܢܐ ܠܗ ܠܗܢܐ ܚܟܡܬܐ ܗܕܐ ܘܚܝܠܐ܂

40 *Sicut itaque colliguntur zizania, & comburuntur igni, sic erit in consummatione mundi huius.*

41 *Mittet Filius hominis Angelos suos, & colligent ex ipsius regno omnia scandala, omnésque agentes iniquitatem.*

42 *Et proijcient eos in fornacem ignis: illic erit fletus & stridor dentium.*

43 *Tunc iusti splendescent vt Sol in regno patris sui. Qui habet aures ad audiendum, audiat.*

44 *Rursus simile est regnum cælorum thesauro qui absconditus est in agro, quem inuentum vir abdit, & præ gaudio abit, vendit quæcunque habet, & emit agrum illum.*

45 *Rursus simile est regnum cælorum viro negociatori qui quærebat margaritas optimas.*

46 *Quum autem inuenisset margaritam vnam preciosissimi precij, abijt, vendidit quæcunque habebat, ac sibi comparauit eam.*

47 *Rursus simile est regnum cælorum sagenæ iactæ in mare, & ex omni genere cogenti.*

48 *Quæ quum est impleta, subducunt eam ad littore maris, & sedentes colligunt, quæque bona sunt proijciunt in vasa; quæ verò mala, abijciunt foras.*

49 *Sic erit in consummatione mundi. Egredientur Angeli, & secernent flagitiosos à iustis.*

50 *Et proijcient eos in fornacem ignis: illic erit fletus & stridor dentium.*

51 *Ait illis Jeschua, Intelligitis hæc omnia? dicunt ei, Etiam Domine noster.*

52 *Ait illis, Propterea omnis scriba qui edoctus est ad regnum cælorum, similis est viro patrifamilias, qui depromit è thesauro suo noua & vetera.*

Ad vesperam amputationis capitis Iouchanon.

53 *Et factum est quum absoluisset Jeschua parabolas istas vt discesserit illinc:*

54 *Et vbi venisset in prouinciam suam, docuit eos in synagogis eorum, ita vt obstupescerent, dicerent que: Vnde huic sapientia ista & virtutes?*

---

40 אֵיכַנָא הָכִיל דְּמֶתְלַקְּטִין זִיזָנֵא וְיָקְדִין בְּנוּרָא הָכַנָא נֶהֱוֵא בְּשׁוּלָמֵה דְעָלְמָא הָנָא׃ 41 נְשַׁדַּר בְּרֵה דְאֶנָשָׁא מַלְאַכוּהי וְנֶלְקְטוּן מֶן מַלְכוּתֵה כֻּלְּהוֹן מַכְשׁוּלֵא וְכֻלְּהוֹן עָבְדַי עַוְלָא׃ 42 וְנֶרְמוּן אֶנוּן בְּאַתּוּנָא דְנוּרָא תַּמָּן נֶהֱוֵא בְּכְיָא וְחוּרָק שֶׁנָּא׃ 43 הָידֵין זַדִּיקֵא נֶנְהֲרוּן אַיךְ שֶׁמְשָׁא בְמַלְכוּתָא דַאבוּהוֹן מַן דְאִית לֵה אֶדְנָא דְנֶשְׁמַע נֶשְׁמַע׃

44 תּוּב דָּמְיָא מַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא לְסִימְתָא דְמַטְשְׁיָא בַּקְרִיתָא הָי דְאֶשְׁכְּחָה גַבְרָא וְטַשְׁיָה וּמֶן חַדוּתֵה אֱזַל זַבֶּן כֻּל דְאִית לֵה וְזַבְנָה לַקְרִיתָא הָי׃ 45 תּוּב דָּמְיָא מַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא לְגַבְרָא תַּגָּרָא דְבָעֵא הֲוָא מַרְגָּנְיָתָא טָבָתָא׃

46 כַּד דֵּין אֶשְׁכַּח מַרְגָּנִיתָא חֲדָא יַקִּירַת דְּמַיָּא אֱזַל זַבֶּן כֻּל מָא דְאִית לֵה וְזַבְנָהּ׃

47 תּוּב דָּמְיָא מַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא לַמְצִידְתָא דְנֶפְלַת בְּיַמָּא וּמֶן כֻּל גְּנַס כַּנְשַׁת׃

וְגַבָּא — רְמָא נְהַר עבראית ההר — דְּמָא — טְשָׁא חֲדָא — תַּגָּר — יַקִּר — עבראית מחיר ובתרגום דמין — צוּד

40 * Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur: sic erit in consummatione seculi. F
41 * Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem:
42 * Et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium.
43 * Tunc iusti fulgebunt sicut Sol in regno patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

Sap. 3. b 7. Dan. 12. a 3.

44 * Iterum simile est regnũ cęlorum thesauro abscondito in agro: quẽ qui inuenit homo, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit vniuersa quæ habet, & emit agrum illum.
45 * Iterum simile est regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas.
46 * Inuenta autem vna pretiosa margarita, abijt, & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam.
47 * Iterum simile est regnum cęlorũ sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti.
48 * Quam, cùm impleta esset, educentes, & secus littus sedẽtes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt.
49 * Sic erit in consummatione seculi. exibunt angeli, & separabunt malos de medio iustorum: G
50 * Et mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus & stridor dentium.
51 * Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei, Etiam Domine.
52 * Ait illis, Ideo, omnis scriba doctus in regno cælorum, similis est homini patrifamiliâs, qui profert de thesauro suo noua & vetera.
53 * Et factum est: cùm consummasset Iesus parabolas istas, transijt inde.
54 * Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita vt mirarentur, & dicerent, Vnde huic sapientia hæc, & virtutes?

Marc. 6. a 1. Luc. 4. c 16.

40 * ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ καίεται· οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος·
41 * ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν.
42 * καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
43 * τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
44 * πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει, πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.
45 * πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας.
46 * ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.
47 * πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ·
48 * ἣν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.
49 * οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων.
50 * καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
51 * λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ, ναὶ κύριε.
52 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.
53 * καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν.
54 * καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς, καὶ λέγειν, πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, καὶ αἱ δυνάμεις;

48 וכד מלת [m] אסקוה לספריימא [n] ויתבו [o] גביו וטבא [p] ארמיו במאנא ובישא [q] שדו לבר ׃ 49 הכנא נהוא בשולמה דעלמא נפקון מלאכא ונפרשון בישא מן ביני זדיקא ׃ 50 ונרמון אנון באתונא דנורא תמן נהוא בכיא וחורק שנא ׃ 51 אמר להון ישוע [r] אסתכלתון כלהין הלין אמרין לה אין מרן ׃ 52 אמר להון מטל הנא כל ספרא [s] דמתתלמד למלכות שמיא דמא לגברא מרא ביתא [t] דמפק מן סימתה חדתתא ועתיקתא ׃

דרמשא [v] דפסק רישה דיוחנן לג

53 והוא דכד שלם ישוע מתלא הלין שני מן תמן ׃ 54 ואתא [x] למדינתה ומלף הוא להון בכנושתהון איכנא [a] דנתהרון ונאמרון [b] אימכא לה להנא חכמתא הדא וחילא ׃

[m] נסק עבראית העלה
[n] יתב כמו ישב
[o] גבא [p] רמא [q] שדא
[r] סכל [s] למד [t] נפק
[u] פירושו כריתות
[x] רז פירושו עיר גדולה וארץ סביבותיה
[a] תהר עבראית תמה
[b] פירושו מאין

55 ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܒܪܗ ܕܢܓܪܐ ܠܐ ܐܡܗ ܡܬܩܪܝܐ ܡܪܝܡ ܘܐܚܘܗܝ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܣܐ ܘܫܡܥܘܢ ܘܝܗܘܕܐ. 56 ܘܐܚܘܬܗ ܟܠܗܝܢ ܠܐ ܗܐ ܠܘܬܢ ܐܝܬܝܗܝܢ ܡܟܐ ܠܗ ܠܗܢܐ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. 57 ܘܡܬܟܫܠܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܨܥܝܪ ܐܠܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܘܒܒܝܬܗ. 58 ܘܠܐ ܥܒܕ ܬܡܢ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܠܐ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ.

ܩܦܠܐܘܢ ܝܕ

1 ܒܗܘ ܕܝܢ ܙܒܢܐ. ܫܡܥ ܗܪܘܕܣ ܛܛܪܪܟܐ ܫܡܥܗ ܕܝܫܘܥ. 2 ܘܐܡܪ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܗܢܘ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܗܘ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝܠܐ ܡܬܥܒܕܝܢ ܒܗ. 3 ܗܘ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܐܚܕ ܗܘܐ ܠܝܘܚܢܢ. ܘܐܣܪܗ ܘܐܪܡܝܗ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܡܛܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬ ܦܝܠܝܦܘܣ ܐܚܘܗܝ. 4 ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ. ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܕܬܗܘܐ ܠܟ ܐܢܬܬܐ. 5 ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܠܡܩܛܠܗ. ܘܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܥܡܐ. ܕܐܝܟ ܕܠܢܒܝܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. 6 ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܝܘܡܐ ܕܒܝܬ ܝܠܕܗ ܕܗܪܘܕܣ. ܪܩܕܬ ܒܪܬܗ ܕܗܪܘܕܝܐ ܩܕܡ ܣܡܝܟܐ. ܘܫܦܪܬ ܠܗ ܠܗܪܘܕܣ. 7 ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܡܘܡܬܐ ܐܫܬܪܪ ܠܗ. ܕܠܡܬܠ ܠܗ ܡܕܡ ܕܫܐܠܐ. 8 ܗܝ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܡܠܦܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܡܗ. ܐܡܪܬ. ܗܒ ܠܝ ܗܪܟܐ ܒܦܝܢܟܐ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. 9 ܘܟܪܝܬ ܠܗ ܠܡܠܟܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܡܘܡܬܐ ܘܣܡܝܟܐ. ܦܩܕ ܕܬܬܠ ܠܗ. 10 ܘܫܕܪ ܦܣܩ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. 11 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܪܫܗ ܒܦܝܢܟܐ. ܘܐܬܝܗܒ ܠܛܠܝܬܐ. ܘܐܝܬܝܬܗ ܠܐܡܗ. 12 ܘܐܬܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܫܩܠܘ ܫܠܕܗ ܩܒܪܘ. ܘܐܬܘ ܚܘܝܘ ܠܝܫܘܥ. 13 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ. ܫܢܝ ܠܗ ܡܢ ܬܡܢ ܒܐܠܦܐ ܠܐܬܪܐ ܚܪܒܐ ܠܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܟܢܫܐ. ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܒܝܒܫܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. 14 ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܣܝ ܟܪܝܗܘܢ.

55 * *Nónne iste est filius fabri? nónne mater eius vocatur Mariam, & fratres eius Jaakoub & Iousi, & Schemeoun et Jihoudo?*
56 * *Et sorores eius omnes, nónne apud nos sunt? vnde huic ipsi ista omnia?*
57 * *Et offendebantur in eo. Ipse verò Jeschua ait illis, Non est propheta despectus, nisi in prouincia sua & domo sua.*
58 * *Neque edidit illic virtutes multas propter incredulitatem eorum.*

CAP. XIIII.

1 *Illo verò tempore audiuit Heroudes Tetrarcha famam Jeschua.*
2 * *Et dixit seruis suis; Iste est Jouchanon Baptista, ipse surrexit è domo mortuorum, propterea virtutes operantur in eo.*
3 * *Is autem Heroudes prehenderat Jouchanon, vinctúmque coniecerat in carcerem propter Heroudiadem vxorem Philippi fratris sui.*
4 * *Dicebat enim ei Iouchanon, Nō licet tibi eam habere vxorem.*
5 * *Et volebat eum interficere, sed timebat à populo; quippe qui vt prophetam habebant eum.*
6 * *Quum autem esset domus natiuitatis Heroudis* (id est, quum agerentur natalitia Heroudis) *saltauit filia Heroudiadis coram assessoribus, & placuit Heroudi.*
7 * *Propterea iureiurando spopondit ei, se daturum ei quicquid petijsset.*
8 * *Ipsa verò propterea quòd edocta fuerat à matre sua, dixit, Da mihi hîc in parópside caput Jouchanon Baptistæ.*
9 * *Et ægrè tulit rex: sed propter iusiurandum & assessores, præcepit ei dari.*
10 * *Misitque qui amputaret caput Jouchanon Baptistæ in domo vinctorum.*
11 * *Et allatum est caput eius in parópside, & datum est puellæ illúdque obtulit matri suæ.*
12 * *Quúmque accessissent discipuli eius, sustulerunt truncum eius, eúmque sepelierunt, ac venientes renunciarunt Jeschua.*
13 * *Ieschua verò quum hoc audisset, discessit illinc nauicula in locum desertum ipse solus: quod quum audissent cœtus, abierunt post eum per aridam ab vrbibus.*
14 * *Et egressus Jeschua vidit turbas multas, & misertus est earum ac sanauit infirmos earum.*

---

55 לָא הֲוָא הָנָא בְּרֵה דְנַגָּרָא לָא אֶמֵּה [c] מֶתְקַרְיָא מַרְיָם וַאחוּהִי יַעֲקוּב וְיוֹסָא וְשֶׁמְעוּן וִיהוּדָא׃ 56 וַאחָוָתֵה כֻּלְּהֵין לָא הָא לְוָתַן אִנֵּין אַימֶּכָּא לֵה לְהָנָא הָלֵין כֻּלְּהֵין׃ 57 וּמֶתְכַּשְׁלִין הֲווּ בֵּה הוּ דֵּין יֵשׁוּעַ אֶמַר לְהוֹן לַית נְבִיָּא דַצְעִיר אֶלָּא אֶן בַּמְדִינְתֵה וּבְבֵיתֵה׃ 58 וְלָא עֲבַד תַּמָּן חַיְלָא סַגִּיאֵא מֶטֻּל לָא [d] הַימָנוּתְהוֹן׃

קְפַלְאוֹן יד

1 בְּהַו דֵּין זַבְנָא שְׁמַע הֵרוֹדֵס טֶטְרַרְכָא שֶׁמְעֵה דְיֵשׁוּעַ׃ 2 וֶאמַר לְעַבְדוּהִי הָנַו יוֹחַנָן [e] מַעֲמְדָנָא הוּ קָם מֶן בֵּית מִיתֵא מֶטֻּל הָנָא חַיְלֵא [f] מֶתְעַבְּדִין בֵּה׃ 3 הוּ דֵּין הֵרוֹדֵס אֲחַד הֲוָא לְיוֹחַנָן [g] וַאסְרֵה [h] וַארְמְיֵה בֵּית אֲסִירֵא מֶטֻּל הֵרוֹדְיָא אַנְתַּת פִּילִיפּוֹס אֲחוּהִי׃ 4 אָמַר הֲוָא לֵה גֵּיר יוֹחַנָן דְּלָא שַׁלִּיט דְּתֶהֱוֵא לָךְ אַנְתְּתָא׃ 5 וְצָבֵא הֲוָא [i] לְמֶקְטְלֵה וְדָחֵל הֲוָא מֶן עַמָּא דַאיךְ דְלַנְבִיָּא אַחִידִין הֲווּ לֵה׃

[c] קְרָא
[d] הֵימַן
[e] עֲמַד במושבל
[f] סְעַר עבראית ע
[g] אֲסַר
[h] רְמָא
[i] קְטַל

Ioh. 6. c 42.

55 * Nonne hic est fabri filius? Nonne matér eius dicitur Maria: & fratres eius Iacobus & Ioseph, & Simon & Iudas?

56 * Et sorores eius, nonne omnes apud nos sunt? Vnde ergo huic omnia ista?

Marc. 6. a 4. Luc. 4. d 24. Iohan. 4. f 44.

57 * Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore nisi in patria sua, & in domo sua.

58 * Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

CAP. XIIII.

Marc. 6. b 14. Luc. 9. a 1.

1 IN illo tempore audiuit Herodes tetrarcha famam Iesu: A

2 * Et ait pueris suis, Hic est Iohannes Baptista: ipse surrexit à mortuis, & ideò virtutes operantur in eo.

Marc. 6. c 17. Luc. 3. d 19.

3 * Herodes enim tenuit Iohannem, & alligauit eum: & posuit in carcerem propter Herodiadem vxorem Philippi fratris sui.

4 * Dicebat enim illi Iohannes, Non licet tibi habere eam.

Infr. 21 e 26.

5 * Et volens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetam eum habebant.

6 * Die autem natalis Herodis saltauit filia Herodiadis in medio: & placuit Herodi.

7 * Vnde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcunque postulasset ab eo.

8 * At illa præmonita à matre sua, Da mihi, inquit, hîc in disco caput Iohannis Baptistæ.

9 * Et contristatus est rex: propter iuramentum autem & eos qui pariter recumbebant, iussit dari.

10 * Misitque, & decollauit Iohannem in carcere.

11 * Et allatum est caput eius in disco: & datum est puellæ, & †attulit matri suæ. (illa)

12 * Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus†, & sepelierunt illud: & venientes nuntiauerunt Iesu. (eius)

Luc. 9. a 10. Mar. 6. d 31. Io. 6. a 2.

13 * Quod cùm audisset Iesus, secessit inde in nauicula, in locum desertum seorsum. & cùm audissent turbæ, secutæ sunt eum pedestres de ciuitatibus.

14 * Et exiens vidit turbam multam: & misertus est eis, & curauit languidos eorum.

55 * οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται μαριάμ; καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἰάκωβος καὶ ἰωσῆς καὶ σίμων καὶ ἰούδας;

56 * καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;

57 * καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

58 * καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

ιδ´.

1 * Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν ἰησοῦ.

2 * καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, οὗτός ἐστιν ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

3 * ὁ γὰρ ἡρώδης κρατήσας τὸν ἰωάννην, ἔδησεν αὐτόν, καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

4 * ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ ἰωάννης, οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν.

5 * καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

6 * γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσε τῷ ἡρώδῃ.

7 * ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται.

8 * ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

9 * καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς· διὰ δὲ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, ἐκέλευσε δοθῆναι.

10 * καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

11 * καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς.

12 * καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ ἰησοῦ.

13 * καὶ ἀκούσας ὁ ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 * καὶ ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

6 כד הוא דין בית ילדה דהרודס [k] רקדת ברתה דהרודיא קדם סמיכא [l] ושפרת לה להרודס ׃

7 מטל הנא [m] במומתא ימא לה [n] דנתל לה כלמדם דתשאלי ׃ 8 הידין מטל [o] דמלפא הות לאמה אמרת [p] הב לי הרכא [q] בפינכא רישה דיוחנן מעמדנא ׃

9 [r] וכריה לה למלכא מטל דין מומתא וסמיכא פקד דנתיהב לה ׃

10 ושדר פסקה רישה דיוחנן בית אסירא ׃ 11 [s] ואיתי רישה בפינכא ואתיהב לטליתא ואיתיתה לאמה ׃

12 וקרבו תלמידוהי שקלו שלדה קברו ואתו [t] חויו לישוע ׃

13 [u] ישוע דין כד שמע שני מן תמן באלפא לאתרא חורבא בלחודוהי וכד שמעו כנשא אזלו בתרה ביבשא מן מדינתא ׃

14 ונפק ישוע חזא כנשא סגיאא [v] ואתרחם עליהון ואסי כריהיהון ׃

[k] רקד [l] שפר [m] ימא
[n] נתל [o] אלף [p] יהב
[q] מלשון יון
[r] כרה [s] אתא
[t] חוא כמו הגיד
[v] רחם

ܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠܝܘܡ ܠܗ

15 ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ. ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܬܪܐ ܚܪܒܐ ܗܘ. ܘܥܕܢܐ ܥܒܪ ܠܗ. ܫܪܝ ܟܢܫܐ ܕܐܢܫܐ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܩܘܪܝܐ. ܘܢܙܒܢܘܢ ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ. 16 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܡܬܒܥܐ ܠܗܘܢ ܠܡܐܙܠ. ܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ. 17 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܝܬ ܠܢ ܬܢܢ ܐܠܐ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ. ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. 18 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܝܬܘ ܐܢܘܢ ܠܝ ܠܗܪܟܐ. 19 ܘܦܩܕ ܠܟܢܫܐ ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܣܒ ܗܠܝܢ ܚܡܫܐ ܠܚܡܝܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ. ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܗܢܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܣܡܘ ܠܟܢܫܐ. 20 ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ ܘܫܩܠܘ ܩܨܝܐ ܕܝܬܪܘ ܬܪܥܣܪ ܩܘܦܝܢܝܢ ܟܕ ܡܠܝܢ. 21 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܐܟܠܘ. ܗܘܘ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܐ. ܣܛܪ ܡܢ ܢܫܐ ܘܛܠܝܐ. 22 ܘܡܚܕܐ ܐܠܨ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܩܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܢܩܕܡܘܢܝܗܝ ܠܥܒܪܐ. ܥܕ ܗܘ ܢܫܪܐ ܠܟܢܫܐ. 23 ܘܟܕ ܫܪܐ ܠܟܢܫܐ. ܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܠܡܨܠܝܘ.

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܩܝܡܬܐ ܠܘ

ܘܟܕ ܚܫܟ. ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܗܘܐ ܬܡܢ. 24 ܘܐܠܦܐ ܪܚܝܩܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܪܥܐ ܐܣܛܕܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܟܕ ܡܬܛܪܦܐ ܡܢ ܓܠܠܐ. ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܣܩܘܒܠܝܬܗ ܗܘܬ. 25 ܒܡܛܪܬܐ ܕܝܢ ܪܒܝܥܝܬܐ ܕܠܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ. 26 ܘܚܙܐܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ. ܘܐܫܬܓܫܘ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܚܠܡܐ ܗܘ. ܘܡܢ ܕܚܠܬܗܘܢ ܩܥܘ. 27 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܪ ܫܥܬܗ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܐܬܠܒܒܘ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. 28 ܘܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ. ܦܩܘܕ ܠܝ ܐܬܐ ܠܘܬܟ ܥܠ ܡܝܐ.

Oblatio quotidiana.

15 * *Quum autem esset vespera, accesserunt ad eum discipuli eius, & dixerunt ei: Locus est desertus, & tempus præterijt: dimitte cœtus hominum, vt adeant villas, emántque sibi cibum.*

16 * *Ipse verò dixit eis, Nō opus est illos abire, vos date illis ad comedendum.*

17 * *Ipsi verò dicunt ei, Non habemus hîc nisi quinque placentas, & duos pisces.*

18 * *Dixit eis Ieschua, Afferte mihi ea huc.*

19 * *Et præcepit turbis vt discumberent humi, accepítque illos quinque panes & duos pisces, & suspexit in cælum, benedixítque & fregit, ac dedit discipulis suis, ipsi verò discipuli apposuerunt turbis.*

20 * *Et comederunt omnes & expleti sunt; & sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos.*

21 * *Illi verò homines qui comederant fuêre quinquies mille, exceptis mulieribus & pueris.*

22 * *Et statim coëgit discipulos suos conscendere nauim, & præire sibi in vlteriorem ripam, dum ipse dimitteret turbas.*

23 * *Quúmque dimisisset turbas, ascendit in montem solus vt oraret.*

Ad Vesperam feria prima hebdomadis secundæ post Resurrectionem.

Quum autem ingruissent tenebræ, solus erat illic.

24 * *Cæterùm nauis iam recesserat à terra stadiis multis, quum agitata est plurimum à fluctibus: ventus enim erat ei è regione.*

25 * *Quarta autem noctis vigilia venit ad eos Ieschua quum ambularet super aquas.*

26 * *Et viderunt eum discipuli eius ambulantem super aquas, atque conturbati sunt, et dicebāt, Est visio mendax* [id est, spectrum:] *ac præ timore suo clamarunt.*

27 * *Ipse verò Ieschua eodem momento collocutus est eis, inquiens, Bono estote animo, ego sum, ne timeatis.*

28 * *Et respondens Kipho, dixit ei, Domine mi, si tu es, iube me venire ad te super aquas.*

קורבנא דכליום לד

15 כד הוא דין רמשא קרבו לותה תלמידוהי ואמרו לה אתרא חורבא הו ועדנא עבר לה שרי כנשא דאנשא [a] דנאזלון לקוריא ונזבנון להון סיברתא ׃ 16 הו דין אמר להון לא מתבעא להון למאזל [b] הבו להון אנתון [c] למאכל ׃ 17 הנון דין אמרו לה לית לן תנן אלא חמש גריצן ותרין נונין ׃ 18 אמר להון ישוע [d] איתו אנון לי להרכא ׃׃ 19 ופקד לכנשא [e] למסתמכו על ארעא ושקל הנון חמשא לחמין ותרין נונין וחר בשמיא וברך וקצא ויהב לתלמידוהי והנון תלמידא [f] סמו לכנשא ׃ 20 ואכלו כלהון וסבעו ושקלו [g] תותרא [h] דקציא תרעסר [i] קופינין כד מלין ׃ 21 הנון דין אנשא דאכלו הוין הוו אלפא חמשא סטר מן נשא וטליא ׃ 22 ומחדא אלץ לתלמידוהי [k] דנסקון לספינתא

[a] אזל [b] יהב [c] אכל [d] אתא [e] סמך [f] סם [g] יתר [h] קצא כמו קצן [i] מלשון יון [k] נסק

15 * Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes, Desertus est locus, & hora iam præterijt: dimitte turbas, vt euntes in castella, emant sibi escas.

16 * Iesus autem dixit eis, Non habent necesse ire: date illis vos manducare.

Marc. 6. c 37. Luc. 9. b 13. Iohan. 6. b 9.

17 * Responderunt ei, Non habemus hîc nisi quinque panes & duos pisces.

18 * Qui ait eis, Afferte mihi illos huc.

19 * Et cùm iussisset turbam discumbere super fœnum: acceptis quinque panibus & duobus piscibus, aspiciẽs in cælum, benedixit & fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis.

20 * Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos. C

21 * Manducantium autem fuit numerus, quinque millia virorum, exceptis mulieribus & paruulis.

22 * Et statim compulit Iesus discipulos ascendere in nauiculam, & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas.

Mar. 6. c 45.

23 * Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare.

Iohan. 6. b 17. Luc. 6. b 12.

Vespere autem facto solus erat ibi.

24 * Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. erat enim contrarius ventus.

25 * Quarta autem vigilia noctis, venit ad eos Iesus ambulans super mare.

26 * Et vidẽtes eum discipuli super mare ambulantem, turbati sunt, dicentes, Quia phantasma est. Et præ timore clamauerunt.

27 * Statímque Iesus locutus est eis, dicens, Habete fiduciam: ego sum, nolite timere.

28 * Respondens autem Petrus, dixit, Domine si tu es, iube me ad te venire super aquas.

15 * ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

16 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

17 * οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους, καὶ δύο ἰχθύας.

18 * ὁ δὲ εἶπε, φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε.

19 * καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους· οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

20 * καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις.

21 * οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

22 * καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.

23 * καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι.

Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ.

24 * τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος.

25 * τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς, ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης.

26 * καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράχθησαν, λέγοντες, ὅτι φάντασμά ἐστι. καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.

27 * εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, λέγων, θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

28 * ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ πέτρος εἶπε, κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα.

ונאזלון קדמוהי לעברא עד הו שרא הוא לכנשא׃ 23 וכד שרא לכנשא סלק לטורא בלחודוהי [l]למצליו׃
דרמשא וחד בשבא דתרין ודבתר [m]קימתא לה
וכד [n]חשכת בלחודוהי הוא תמן׃ 24 ואלפא רחיקא הות מן ארעא [o]אסטדותא סגיאא כד [p]משתגשא סגי
מן גללא דרוחא גיר לקובלה הות׃ 25 [q]במטרתא דין רביעיתא דלליא אתא לותהון ישוע כד מהלך על מיא׃
26 וחזאוהי תלמידוהי דמהלך על מיא [r]ואתחזיעו ואמרין הוו [s]דחזוא הו [t]דגלא ומן דחלתהון [u]קעו׃
27 הודין ישוע בר שעתה מלל עמהון ואמר אתלבבו אנא אנא לא תדחלון׃
28 וענא כאפא ואמר לה מרי אן אנת הו פקוד לי [x]אתא לותך על מיא׃

[l] צלא כמו פלל
[m] קם
[n] חשך [o] מלשון יון
[p] שגש [q] נטר
[r] זוע [s] חזא [t] דגל [u] קעא
[x] אתא

[29] ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܬܐ. ܘܢܚܬ ܟܐܦܐ ܡܢ ܐܠܦܐ ܘܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ.
[30] ܘܟܕ ܚܙܐ ܪܘܚܐ ܕܩܫܝܐ ܕܚܠ ܘܫܪܝ ܠܡܛܒܥ. ܘܐܪܝܡ ܩܠܗ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܦܪܘܩܝܢܝ.
[31] ܘܒܪܫܥܬܗ ܦܫܛ ܐܝܕܗ ܡܪܢ ܘܐܚܕܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܙܥܘܪ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܡܢܐ ܐܬܦܠܓܬ.
[32] ܘܟܕ ܣܠܩܘ ܠܐܠܦܐ ܫܠܝܬ ܪܘܚܐ.
[33] ܘܐܬܘ ܗܢܘܢ ܕܒܐܠܦܐ ܣܓܕܘ ܠܗ ܘܐܡܪܘ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ.
[34] ܘܪܕܘ ܘܐܬܘ ܠܐܪܥܐ ܕܓܢܣܪ.
[35] ܘܐܫܬܘܕܥܘܗܝ ܐܢܫܐ ܕܐܬܪܐ ܗܘ. ܘܫܕܪܘ ܠܟܠܗܝܢ ܩܘܪܝܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ. ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ.
[36] ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܢܩܪܒܘܢ ܐܦܢ ܠܟܢܦܐ ܒܠܚܘܕ ܕܠܒܘܫܗ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܩܪܒܘ ܐܬܐܣܝܘ ܀

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ ܀ ܠܗ ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܝܗ ܀

[1] ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܦܪܝܫܐ ܘܣܦܪܐ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܐܡܪܝܢ.
[2] ܡܢܐ ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܪܝܢ ܥܠ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܩܫܝܫܐ. ܘܠܐ ܡܫܝܓܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܡܐ ܕܠܚܡܐ ܐܟܠܝܢ.
[3] ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܦܘܩܕܢܗ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܟܘܢ.
[4] ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܐܡܪ. ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. ܘܡܢ ܕܡܨܛܐܪ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܡܘܬܐ ܢܡܘܬ.
[5] ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܠܐܒܐ ܐܘ ܠܐܡܐ. ܩܘܪܒܢܝ ܡܕܡ ܕܬܬܗܢܐ ܡܢܝ.
[6] ܘܠܐ ܢܝܩܪ ܠܐܒܘܗܝ ܐܘ ܠܐܡܗ. ܘܒܛܠܬܘܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܟܘܢ.
[7] ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܫܦܝܪ ܐܬܢܒܝ ܥܠܝܟܘܢ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܘܐܡܪ.
[8] ܥܡܐ ܗܢܐ ܒܣܦܘܬܗ ܡܝܩܪ ܠܝ. ܠܒܗܘܢ ܕܝܢ ܣܓܝ ܪܚܝܩ ܡܢܝ.
[9] ܘܣܪܝܩܐܝܬ ܕܚܠܝܢ ܠܝ. ܟܕ ܡܠܦܝܢ ܡܘܠܦܢܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ.
[10] ܘܩܪܐ ܠܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܡܥܘ ܘܐܣܬܟܠܘ.

---

29 *Jeschua verò dixit ei, Veni. & descendit Kipho è nauicula & ambulauit super aquas vt adiret Jeschua.*

30 *Sed quum vidisset ventum vehementem timuit, cœpítque demergi: & attollens vocem suam, dixit, Domine mi libera me.*

31 *Et in ipsius horæ puncto porrigit manum suam Dominus noster, & prehendens eum, dixit ei, O exigua fide prædite, quare*

32 *dubitasti? Quumque conscendissent nauim, conquieuit ventus.*

33 *Et venerunt ij qui in naui erant, eúmq;*

34 *adorantes dixerunt, Verè filius Dei es. Et nauigarunt, venerúntque in terrã Genesar.*

35 *Et quum agnouissent eum viri regionis illius, miserunt in omnes vicos circumiacentes, & obtulerunt ei eos omnes qui malè, malè,* inquam, *affecti erant.*

36 *Et rogabant eum vt tangerent vel fimbriam tantum vestimenti eius: & ij qui tetigerunt, sanitati sunt restituti.*

Dominica post Pentecosten.

CAP. XV.

1 *TUnc adierunt Jeschua Perischæi, & Scribæ ab Ourischlem, & inquiunt,*

2 *Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum, nec abluunt manus suas quum edunt panem?*

3 *Respondit Jeschua & ait illis, Quare & vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Deus enim ait,*

4 *Honora patrem tuum & matrem tuam: &, Qui maledixerit patri suo, aut matri suæ, morte moriatur.*

5 *Vos autem dicitis, Quisquis dixerit patri aut matri, Oblatio mea est id quod tibi proderit ex me:*

6 *Nec honorauerit patrem suum aut matrem suam. Et abrogastis sermonem Dei propter traditionem vestram.*

7 *Acceptores vultus* [hypocritæ] *benè vaticinatus est super vos Eschaio propheta, in-*

8 *quiens. Populus hic labijs suis ipse honorat me, cor autẽ eorũ valdè elongatum est à*

9 *me. Et frustra me reuerentur quũ doceant doctrinas, quæ sunt præcepta hominum.*

10 *Porrò conuocauit turbas, & dixit eis, Audite & intelligite.*

---

29 ישוע דין אמר לה תא ונחת כאפא מן אלפא והלך על מיא דנאתא לות ישוע: 30 וכד חזא רוחא דקשיא דחל ושרי למטבע ואריים קלה ואמר מרי פרוקיני: 31 ובשעתה פשט אידה מרן ואחדה ואמר לה זעור הימנותא למנא אתפלגת: 32 וכד סלקו לאלפא שליית רוחא: 33 ואתו הנון דבאלפא סגדו לה ואמרו שרירא־ית ברה אנת דאלהא: 34 ורדו ואתו לארעא דגנסר: 35 ואשתודעוהי אנשא דאתרא הו ושדרו לכלהין קוריא דחדריהון וקרבו לה כלהון אילין דביש ביש עבידין: 36 ובעין הוו מנה דנקרבון אפן לכנפא בלחוד דלבושה ואילין דקרבו אתאסיו:

29 * At ipse ait, Veni. Et descendens Petrus de nauicula, ambulabat super aquā vt veniret ad Iesum. D

30 * Videns verò ventum validum, timuit: & cùm cœpisset mergi, clamauit dicens, Domine, saluum me fac.

31 * Et continuò Iesus extendens manum, apprehendit eum: & ait illi, Modicæ fidei quare dubitasti?

32 * Et cùm ascendissent in nauiculam, cessauit ventus.

33 * Qui autem in nauicula erant venerunt, & adorauerunt eum, dicentes, Verè filius Dei es.

Matt. 6. & 53.

34 * Et cùm transfretassent, venerunt in Terram-Genesar.

35 * Et cùm cognouissent eum viri loci illius, miserunt in vniuersam regionem illam, & obtulerunt ei omnes malè habentes:

36 * Et rogabant eum vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicunque tetigerunt, salui facti sunt.

CAP. XV.

Marc. 7. a 1.

1 TVnc accesserunt ad Iesum ab Ierosolymis Scribæ & Pharisæi, dicentes, A

2 * Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lauant manus suas cùm panem manducant.

3 * Ipse autem respondens ait illis, Quare & vos transgredimini mandatū Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit,

Exo. 20. c 12. Deut. 5. b 16. & 27. b 16. Ephes. 6. a 2. Leui. 20. b 9. Pro. 20. b 20. Exo. 21. c 16.

4 * Honora patrem & matrem. &, Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.

5 * Vos autē dicitis, Quicunq; dixerit patri vel matri, Munus quodcunque est ex me, tibi proderit:

6 * Et non honorificabit patrem suum aut matrē suam: & irritum fecistis mandatum Dei propter traditionē vestram.

7 * Hypocritæ bene prophetauit de vobis Isaias, dicens,

Isai. 29. d 13. Marc. 7. a 6.

8 * Populus hic, labijs mē honorat: cor autem eorum longē est à me.

9 * Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas, & mandata hominum. B

10 * Et conuocatis ad se turbis, dixit eis, Audite & intelligite.

---

29 * ὁ δὲ εἶπεν, ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν ἰησοῦν.

30 * βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων, κύριε, σῶσόν με.

31 * καὶ εὐθέως ὁ ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;

32 * καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

33 * οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

34 * καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν γεννησαρέτ.

35 * καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας.

36 * καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

ιε.

1 * Τότε προσέρχονται τῷ ἰησοῦ οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι, λέγοντες,

2 * διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν.

3 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;

4 * ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο, λέγων, τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

5 * ὑμεῖς δὲ λέγετε, ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ, ἢ τῇ μητρὶ, δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφεληθῇς·

6 * καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.

7 * ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν ἡσαΐας, λέγων,

8 * ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

9 * μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.

10 * καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, ἀκούετε καὶ συνίετε.

דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּבָתַר [h] פֶּנְטִיקוֹסְטִי לוֹ קֶפַּלָאוֹן יח

[1] הָידֵין קְרֶבוּ לְוָת יֵשׁוּעַ פְּרִישֵׁא וְסָפְרֵא דְּמֶן אוּרִשְׁלֶם וְאָמְרִין׃ [2] לְמָנָא תַּלְמִידַיךְ עָבְרִין עַל [l] מַשְׁלְמָנוּתָא דְּקַשִּׁישֵׁא וְלָא [m] מְשִׁיגִין אִידַיהוּן מָא דְּאָכְלִין לַחְמָא׃ [3] עְנָא יֵשׁוּעַ וְאָמַר לְהוּן לְמָנָא אָף אַנְתּוּן עָבְרִין אַנְתּוּן עַל פּוּקְדָנָא דְּאַלָהָא מֶטֻל מַשְׁלְמָנוּתְכוּן אֶלָהָא גֵּיר אֶמַר׃ [4] [n] יַקַּר לַאבוּךְ וְלֶאמָּךְ וּמַן [o] דְּמַצְחֵא לַאבוּהִי וְלֶאמֵּה [p] מָמָת נְמוּת׃ [5] אַנְתּוּן דֵּין אָמְרִין אַנְתּוּן כֻּל מַן דְּנֵאמַר לַאבָא אוֹ לֶאמָּא קוּרְבָּנִי מֶדֶם [q] דְּתֶתְהֲנֵא מֶנִי׃ [6] וְלָא נְיַקַּר לַאבוּהִי אוֹ לֶאמֵּה וּבַטֶּלְתּוּן מֶלְּתָא דַּאלָהָא מֶטֻל מַשְׁלְמָנוּתְכוּן׃ [7] נָסְבַי בַּאפֵּא שַׁפִּיר אֶתְנַבִּי עֲלַיכוּן אֶשַׁעְיָא נְבִיָּא וְאָמַר׃ [8] עַמָּא הָנָא בְּסֶפְוָתֵה הוּ מְיַקַּר לִי לֶבְּהוּן דֵּין סַגִּי רַחִיק מֶנִי׃ [9] [r] וַסְרִיקָאִית דָּחֲלִין לִי כַּד [s] מַלְפִין יוּלְפָּנָא דְּפוּקְדָנֵא דִּבְנַינָשָׁא׃ [10] וַקְרָא לְכֶנְשָׁא וְאָמַר לְהוּן שְׁמַעוּ [t] וְאֶסְתַּכַּלוּ׃

אמ׳שון יון
[k] שְׁלָם
[m] שׁוּג ופירושו רחץ
[n] יַקַּר [o] צְחָא [p] מוּת
[q] הֲנָא ופירושו הועיל
[r] סְרַק עבראית ריקם
[s] אֲלַף
[t] סְכַל

[illegible]

11 * *Nihil est quod intret per os polluens hominem, sed quod prodit ab ore, illud ipsum inquinat hominem.*

12 * *Tunc accesserunt discipuli eius, & dicunt ei, Nosti Perischæos qui audierunt hunc sermonem offensos fuisse?*

13 * *Ipse verò respondit, & ait illis, Omnis illa plantatio quam non plantauerit Pater meus qui in cælis est, euelletur.*

14 * *Omittite eos, cæci sunt duces cæcorum: sed si cæcus cæcum ducat, ambo in foueam cadunt.*

15 * *Respondit autem Schemeoun Kipho, & dixit ei, Domine mi, interpretare nobis parabolam hanc.*

16 * *Ipse verò dixit eis, Adhuc & vos non* 17 *intelligitis?* * *Nostísne id quod intrat per os, in ventrem abire, & inde per expurgationem eijci foras?*

18 * *Id autem quod ab ore prodit, à corde manat, illúdque inquinat ipsum hominem.*

19 * *Nam à corde ipso manant cogitationes malæ, adulterium, cædes, scortatio, furtum, testimonium falsum, blasphemia.*

20 * *Hæc sunt quæ inquinant hominem. Sed si homo comederit illotis manibus, non inquinatur.*

Ad vesperam Dominicæ quartæ Ieiunij.

21 * *Et egressus est illinc Ieschua venítque in fines Tzour & Tzaidon.*

22 * *Et ecce mulier Cananithes à finibus illis exijt, clamans ac dicens, Miserere super me Domine mi, fili Dauid; filia mea malè vexatur à dæmonio.*

23 * *Ipse verò ne verbum quidem respondit. Et accesserunt discipuli eius rogantes eum & dicentes, Dimitte eam, quæ clamat post nos.*

24 * *Ipse verò respondit & ait illis, Non sum missus nisi ad oues quæ aberrarunt à domo Israel.*

25 * *Illa autem veniens adorauit eum, dicens, Domine mi, adiuua me.*

26 * *Dixit ei Ieschua, Non decorum est accipere panem liberorum, & obijcere canibus.*

---

11 לָא הֲוָא מֵדֶם [u] דְּעָאֵל לְפוּמָא [x] מְסַיֵּב לְבַרְנָשָׁא אֶלָּא מֵדֶם דְּנָפֵק מֶן פּוּמָא הַו הוּ מְסַיֵּב לְבַרְנָשָׁא׃
12 הָידֵין קְרֶבוּ [a] תַּלְמִידוֹהִי וְאָמְרִין לֵהּ יָדַע אַנְתְּ דַּפְרִישֵׁא דַּשְׁמַעוּ [b] מֶלְתָא הָדָא [c] אֶתְכַּשַּׁלוּ׃
13 הוּדֵין עֲנָא וֶאמַר לְהוֹן כֻּל [d] נֶצְבְּתָא אַיְדָא דְּלָא נַצְבַהּ אָבִי דְּבַשְׁמַיָּא [e] תֶּתְעֲקַר׃ 14 שְׁבוּקוּ לְהוֹן [f] סְמַיָּא אֶנוּן [g] נָגוֹדֶא דַּסְמַיֵּא סַמְיָא דֵּין לְסַמְיָא אֶן נֶדְבַּר תְּרַיהוֹן בְּגוּמְצָא נָפְלִין׃ 15 וַעֲנָא שֶׁמְעוֹן כֵּאפָא וֶאמַר לֵהּ מָרִי פַּשֶּׁק לַן [h] מַתְלָא הָנָא׃ 16 הוּדֵין אֶמַר לְהוֹן עַדְמָא לְהָשָׁא אָף אַנְתּוּן לָא [i] מֶסְתַּכְּלִין אַנְתּוּן׃ 17 לָא יָדְעִין אַנְתּוּן [k] דְּכֻל מֵדֶם דְּעָאֵל לְפוּמָא לְכַרְסָא הוּ אָזֵל וּמֶן תַּמָּן [l] בְּתַדְכִיתָא [m] מֶשְׁתְּדֵא לְבַר׃ 18 מֵדֶם דֵּין דְּמֶן פּוּמָא נָפֶק מֶן לֶבָּא נָפֶק וְהַוְיוּ מְסַיֵּב לֵהּ לְבַרְנָשָׁא׃ 19 מֶן לֶבָּא הוּ גֵּיר נָפְקָן [n] מַחְשְׁבָתָא בִּישָׁתָא [o] גָּוְרָא קֶטְלָא [p] זָנְיוּתָא [q] גֶּנָבוּתָא

[u] עוּל [x] סָאֵב
[a] לְמַד [b] מַלֵּל [c] כְּשַׁל
[d] נְצַב [e] עֲקַר [f] סְמָא
[g] נְגַד [h] מְתַל עבראית משל
[i] סְכַל [k] עוּל
[l] דְּכָא כמו זכה או זכך
[m] שְׁרָא [n] חֲשַׁב [o] גּוּר
[p] זְנָא [q] גְּנַב

[11] Nō quod intrat in os, coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.

[12] Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei, Scis quia Pharisæi, audito verbo hoc, scandalizati sunt?

Ioh. 15. a 2. Luc. 6. f. 39.

[13] At ille respondens ait, Omnis plantatio quam non plantauit pater meus cælestis eradicabitur.

[14] Sinite illos: cæci sunt, duces cæcorum. cæcus autē si cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadent.

[15] Respondens autem Petrus, dixit ei, Edissere nobis parabolam istam.

[16] At ille dixit, Adhuc & vos sine intellectu estis?

[17] Non intelligitis quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emittitur?

[18] Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem.

Gen. 6. a 5. & 8. d 21.

[19] De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ.

[20] Hæc sunt quæ coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

[21] ET egressus inde Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis.

Mar. 7. c 25.

[22] Et ecce mulier Chananæa à finibus illis egressa clamauit, dicens ei, Miserere mei Domine fili Dauid: filia mea malè à dæmonio vexatur.

[23] Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum, dicentes, Dimitte eam: quia clamat post nos.

Sup. 10. a 6. Luc. 19. b 10. Ioh. 10. a 3.

[24] Ipse autem respondens, ait, Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israel.

[25] At illa venit & adorauit eum, dicens, Domine, adiuua me.

[26] Qui respondens, ait, Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus.

---

[11] οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

[12] τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ, οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι οἱ ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδαλίσθησαν;

[13] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται.

[14] ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται.

[15] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ, φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην.

[16] ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν, ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;

[17] οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται;

[18] τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

[19] ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.

[20] ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

[21] Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τύρου καὶ σιδῶνος.

[22] καὶ ἰδοὺ γυνή τις χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα, ἐλέησόν με κύριε, υἱὲ δαβὶδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.

[23] ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες, ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν.

[24] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου ἰσραήλ.

[25] ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα, κύριε βοήθει μοι.

[26] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.

סחדות שוקרא גודפא ׃ [20] הלין אנין דמסיבן לברנשא אן אנש דין נלעס כד לא משגן אידוהי לא מסתיב ׃

דרמשא דחד בשבא דארבעא דצומא ׃ לו

[21] ונפק מן תמן ישוע ואתא לתחומא דצור ודצידן ׃ [22] והא אנתתא כנעניתא מן תחומא הנון נפקת כד קעיא ואמרא אתרחם עלי מרי ברה דדויד ברתי בישאית מתדברא מן שאדא ׃ [23] הו דין לא פניה פתגמא וקרבו תלמידוהי בעו מנה ואמרין שריה דקעיא בתרן ׃ [24] הו דין ענא ואמר להון לא אשתדרת אלא לות ערבא דטעו מן בית ישראל ׃ [25] הי דין אתת סגדת לה ואמרת מרי עדריני ׃

[26] אמר לה ישוע לא שפיר למסב לחמא דבניא ולמרמיו לכלבא ׃

סאב לעס שוג
נפק קעא
דבר פנא תרגומאית אתיב
בעא שרא שדר
טעא אתא
עדר כמועזר
נסב רמא

27 ܗܝ ܕܝܢ ܐܡܪܬ ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܦ ܟܠܒܐ ܐܟܠܝܢ ܡܢ ܦܪܬܘܬܐ ܕܢܦܠܝܢ ܡܢ ܦܬܘܪܐ ܕܡܪܝܗܘܢ ܘܚܝܝܢ. 28 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܪܒܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܟܝ. ܢܗܘܐ ܠܟܝ ܐܝܟ ܕܨܒܝܐ ܐܢܬܝ. ܘܐܬܐܣܝܬ ܒܪܬܗ ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ ❖

29 ܘܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ. ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܓܢܒ ܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܘܝܬܒ ܬܡܢ. 30 ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ ܚܓܝܪܐ ܘܣܡܝܐ ܘܚܪܫܐ ܘܦܫܝܓܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ.. ܘܐܪܡܝܘ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ. 31 ܐܝܟ ܕܢܬܕܡܪܘܢ ܟܢܫܐ ܗܢܘܢ. ܕܚܙܘ ܚܪܫܐ ܕܡܡܠܠܝܢ ܘܦܫܝܓܐ ܕܡܬܚܠܡܝܢ. ܘܚܓܝܪܐ ܕܡܗܠܟܝܢ. ܘܣܡܝܐ ܕܚܙܝܢ. ܘܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ❖ ❖ ❖

27 *Illa verò dixit, Etiam Domine mi: quinimò canes edunt de micis quæ cadunt à mensis dominorum suorum, & viuunt.*

28 *Tunc dixit ei Jeschua, O mulier magna est fides tua, fiat tibi vt vis: & sanata est filia eius ex illa hora.*

29 *Et discessit illinc Jeschua, venítque iuxta crepidinem maris Galilææ: et conscendit montem, sedítque illic.*

30 *Et adierunt eum turbæ quamplurimæ habentes secum claudos & cæcos, mutósque ac mancos, & alios multos, atque obiecerunt eos ad pedes ipsius Jeschua, & sanauit eos.*

31 *Ita vt obstupescerent turbæ illæ quum viderent mutos loquentes, mancos sanitati restitutos, claudos ambulantes, cæcósque videntes: & laudibus euexére Deum Israel.*

❖ ܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠܝܘܡ ❖ ܠܗ ❖

Oblatio quotidiana.

32 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܩܪܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܬܪܚܡ ܐܢܐ ܥܠ ܟܢܫܐ ܗܢܐ. ܕܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܩܘܝܘ ܠܘܬܝ. ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ. ܘܠܡܫܪܐ ܐܢܘܢ ܟܕ ܨܝܡܝܢ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܢܬܡܚܠܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. 33 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܟܐ ܠܢ ܒܚܘܪܒܐ ܠܚܡܐ. ܕܢܣܒܥ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܗܢܐ. 34 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܟܡܐ ܠܚܡܝܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܒܥܐ. ܘܩܠܝܠ ܢܘܢܐ ܙܥܘܪܐ. 35 ܘܦܩܕ ܠܟܢܫܐ ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. 36 ܘܢܣܒ ܗܢܘܢ ܫܒܥܐ ܠܚܡܝܢ ܘܢܘܢܐ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܬܠܡܝܕܐ ܝܗܒܘ ܠܟܢܫܐ. 37 ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ. ܘܫܩܠܘ ܝܬܝܪܘܬܐ ܕܩܨܝܐ ܡܠܝܢ ܫܒܥܐ ܐܣܦܪܝܕܝܢ. 38 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܟܠܘ ܗܘܘ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܐ. ܣܛܪ ܡܢ ܢܫܐ ܘܛܠܝܐ. 39 ܘܟܕ ܫܪܐ ܠܟܢܫܐ. ܣܠܩ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܡܓܕܘ ❖ ❖ ❖

32 *Ipse verò Jeschua vocauit discipulos suos, & ait illis: Ego misericordia cōmoueor erga turbam hanc, quippe qui iam triduum expectant apud me, nihilque habent quod edant: dimittere autem eos ieiunos nolo, ne fortè præ lassitudine deficiant in via.*

33 *Dicunt ei discipuli eius, Vndenam haberemus in deserto panem ad explendam totam hanc turbam?*

34 *Dicit eis Jeschua, Quot panes habetis? dicunt ei, Septem, & modicum piscium minutorum.*

35 *Et præcepit turbis vt discumberent humi.*

36 *Accepítque illos septem panes & pisces, & laudauit* [Deum], *fregítque ac dedit discipulis suis: discipuli verò dederunt turbis.*

37 *Et comederunt omnes & saturati sunt, sustulerúntque reliquias fragmentorum plenas septem sportas.*

38 *Illi autem qui comederant, fuêre quatuor mille viri præter mulieres & pueros.*

39 *Quum autem dimisisset turbas, cōscendit nauim, venítque in fines Magedou.*

27 הִידֵין אֶמְרַת אִין מָרִי אַף כַּלְבֵּא אָכְלִין מֵן פַּרְתּוּתָא דְנָפְלִין מֵן פָּתוּרָא דְמָרַיְהוֹן [k]וְחָאיִין׃ 28 הָידֵין אֶמַר לָה יֵשׁוּע אוֹ אַנְתְּתָא רַבָּא הִי הַימָנוּתֵכִי נֶהְוֵא לֵכִי אַיְךְ [l]דְּצָבְיָא אַנְתִּי [a]וְאֶתְאַסְיַת בְּרַתָּה מֵן הִי שָׁעְתָּא׃
29 וְשַׁנִי מֵן תַּמָּן יֵשׁוּע וְאֶתָא עַל גֶּנְבּ יַמָּא דְגַלִילָא וַסְלֵק לְטוּרָא [b]וִיתֵב תַּמָּן׃
30 וַקְרֵבוּ לְוָתֵה כֶּנְשֵׁא סַגִּיאֵא דְאִית הָווּ עַמְּהוֹן חַגִּירֵא וַסְמַיֵּא וְחַרְשֵׁא וּפְשִׁיגֵא וְאַחְרָנֵא סַגִּיאֵא [c]וַארְמִיו אֶנוּן לְוָת רַגְלוֹהִי דְיֵשׁוּע וְאַסִּי אֶנוּן׃ 31 אַיְךְ [d]דְנֶתְדַּמְּרוּן כֶּנְשָׁא הָנוּן [e]דְחָזַו חַרְשֵׁא דִמְמַלְּלִין וּפְשִׁיגֵא דְמִתְחַלְמִין וְחַגִּירֵא דִמְהַלְּכִין [f]וְסַמְיֵא דְחָזֵין וְשַׁבַּחוּ לַאלָהָא דְאִיסְרָיֵל׃

[k] חַיָּא
צְבָא
[a] אַסָּא [b] יְתֵב
[c] רְמָא
[d] דְּמַר [e] חֲזָא
[f] סְמָא

27 * At illa dixit, Etiam Domine: nam & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum.

28 * Tunc respondens Iesus, ait illi, O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

29 * Et cùm transisset inde Iesus, venit secus mare Galilææ: & ascendens in montem, sedebat ibi.

Esai. 35. a 5. Luc. 7. d 22.

30 * Et accesserunt ad eum turbæ multę, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debiles, & alios multos: & proiecerunt eos ad pedes eius, & curauit eos.

31 * Ita vt turbæ mirarentur videntes mutos loquentes, debiles sanos, claudos ambulantes, cæcos videntes: & magnificabant Deum Israel. D

Marc. 8. a 1.

32 * Iesus autem conuocatis discipulis suis, dixit, Misereor turbæ: quia triduo iam perseuerant mecum, & non habent quid manducent: & dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via.

33 * Et dicunt ei discipuli, Vnde ergo nobis in deserto panes tantos, vt saturemus turbam tantam?

34 * Et ait illis Iesus, Quot panes habetis? At illi dixerunt, Septem, & paucos pisciculos.

35 * Et præcepit turbæ vt discumberent super terram.

36 * Et accipiens septem panes, & pisces, & gratias agens fregit, & dedit discipulis suis, & discipuli dederunt populo.

37 * Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas.

38 * Erant autem qui manducauerunt, quatuor millia hominum, extra paruulos & mulieres.

39 * Et dimissa turba, ascendit in nauiculam, & venit in fines Magedan.

27 * ἡ δὲ εἶπε, ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

28 * τότε ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 * καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ.

30 * καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλοὺς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς,

31 * ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι βλέποντας, κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τοῦ ἰσραήλ.

32 * ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε, σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.

33 * καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον;

34 * καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.

35 * καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.

36 * καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.

37 * καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις.

38 * οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

39 * καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια μαγδαλά.

קוּרבָּא דְּכְלְיוֹם לח

32 הוּדֵין יֵשׁוּע קְרָא לְתַלְמִידוּהִי וֶאמַר לְהוֹן [g] מֶתְרַחַם אֶנָא עַל כֶּנְשָׁא הָנָא דְּהָא תְּלָתָא יַומִין [h] קַוִיו לְוָתִי וְלַית לְהוֹן מָא [i] דְּנֵאכְלוּן [k] וְדַאשְׁרֵא אֶנוּן כַּד [l] צַימִין לָא צָבֵא אֶנָא דַּלְמָא [m] נֶעוּפוּן בְּאוּרְחָא׃ 33 אָמְרִין לֵה תַּלְמִידוֹהִי [n] אַימֶכָא אִית לַן בְּחוּרְבָּא לַחְמָא דְּנֶסְבַּע כֶּנְשָׁא הָנָא כֻּלֵּה׃ 34 אָמַר לְהוֹן יֵשׁוּע כְּמָא לַחְמִין אִית לְכוֹן אָמְרִין לֵה שַׁבְעָא וְקַלִיל נוּנֵא [o] דַּקְדְקֵא׃ 35 וַפְקַד לְכֶנְשָׁא [p] דְּנֶסְתַּמְכוּן עַל אַרְעָא׃ 36 וּשְׁקַל לְהָנוּן שַׁבְעָא לַחְמִין וַלְנוּנֵא וְשַׁבַּח [q] וַקְצָא וְיַהֵב לְתַלְמִידוּהִי וְתַלְמִידֵא יַהֵבוּ לְכֶנְשָׁא׃ 37 וֶאכַלוּ כֻּלְּהוֹן וַסְבַעוּ וַשְׁקַלוּ [r] תַּוְתְרָא [s] דְּקֶצְיָא [t] מְלֵא שַׁבְעָא [v] אַסְפְּרִידִין׃ 38 הָנוּן דֵּין דְּאֶכַלוּ [x] הָוַין הֲוַו אַרְבְּעָא אַלְפִין גַּבְרָא סְטַר מִן נְשָׁא וַטְלָיֵא׃ 39 וְכַד שְׁרָא לְכֶנְשָׁא סְלֶק לְאֵלְפָא [y] וֶאתָא לַתְחוּמָא דְּמַגְדוּ׃

[g] רחם
[h] קוא [i] אכל [k] שרא [l] צם
[m] עוף [n] פירושו מאין
[o] דקק או דקדק
[p] סמך [q] עבראית קצץ
[r] יתר [s] קצא [t] מלא
[v] מלשון יון [x] הוא
[y] אתא

ܩܦܠܐܘܢ ܝܘ

1 ܘܩܪܒܘ ܦܪ̈ܝܫܐ ܘܙܕܘܩ̈ܝܐ ܡܢܣܝܢ ܠܗ ܘܫܐܠܝܢ ܠܗ ܕܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܢܚܘܐ ܐܢܘܢ܀ 2 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܘܐ ܪܡܫܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܨܚܘܐ ܗܘ ܣܡܩ ܓܝܪ ܫܡܝܐ܀ 3 ܘܒܨܦܪܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܝܘܡܢܐ ܣܬܘܐ ܗܘ ܣܡܩ ܓܝܪ ܫܡܝܐ ܥܒܘܣܐܝܬ ܢܣܒ̈ܝ ܒܐܦ̈ܐ ܦܪܨܘܦܗ ܕܫܡܝܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܒܩܐ ܐܬ̈ܘܬܐ ܕܝܢ ܕܙܒܢܐ ܗܢܐ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܪܫܘ܀

4 ܫܪܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܓܝܪܬܐ ܐܬܐ ܒܥܝܐ ܘܐܬܐ ܠܐ ܡܬܝܗܒܐ ܠܗ ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܗ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ ܘܐܙܠ܀ 5 ܘܟܕ ܐܬܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܛܥܘ ܕܢܣܒܘܢ ܥܡܗܘܢ ܠܚܡܐ܀ 6 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܙܘ ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪ̈ܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩ̈ܝܐ܀ 7 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܪܥܝܢ ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܕܠܚܡܐ ܠܐ ܢܣܒܢ܀

8 ܝܕܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܡܬܪܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܦܫܟܘܢ ܙܥܘܪ̈ܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܠܚܡܐ ܠܐ ܢܣܒܬܘܢ܀ 9 ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܡܫ ܓܪ̈ܝܨܢ ܕܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܘܟܡܐ ܩܘܦ̈ܝܢܝܢ ܫܩܠܬܘܢ܀ 10 ܘܠܐ ܠܫܒܥ ܓܪ̈ܝܨܢ ܕܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܘܟܡܐ ܐܣܦܪ̈ܝܕܝܢ ܫܩܠܬܘܢ܀

11 ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܠܚܡܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܐܠܐ ܕܬܙܕܗܪܘܢ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪ̈ܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩ̈ܝܐ܀ 12 ܗܝܕܝܢ ܐܣܬܟܠܘ ܕܠܐ ܐܡܪ ܕܢܙܕܗܪܘܢ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܠܚܡܐ ܐܠܐ ܡܢ ܝܘܠܦܢܐ ܕܦܪ̈ܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩ̈ܝܐ܀

ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܫܠܝ̈ܚܐ ܩܕܝ̈ܫܐ ܠܓ

13 ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܬܚܘܡܐ ܕܩܣܪܝܐ ܕܦܝܠܝܦܘܣ ܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܡܢܐ ܐܡܪܝܢ ܥܠܝ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܕܐܝܬܝ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܀

CAP. XVI.

1 *ET accesserunt Perischæi & Zadoukæi, tentantes eum ac rogantes eum vt signum è cælo ipsis ostenderet.*

2 *Ipse verò respondit & ait illis, Quum fuerit vespera, dicitis, Serenitas erit, rubet enim cælum.*

3 *Manè verò dicitis, Hodie tempestas erit, rubet enim cælum triste. Acceptores vultus, faciem quidem cæli nostis scrutari; signa verò temporis huius non nostis discernere.*

4 *Generatio mala & adultera signum quærit, nec signum dabitur ei, nisi signum Iaunon prophetæ. & reliquit eos & abijt.*

5 *Quum autem venissent discipuli eius in vlteriorem ripam, obliti fuerant sumere secum panem.*

6 *Ipse verò dixit eis, Videte, cauete à fermento Perischæorum & Zadoukæorum.*

7 *Illi autem cogitabant apud se, & dicebant se panem non sumpsisse.*

8 *Ieschua verò id sciens, dixit eis, Quid cogitatis apud vos ô modica fide præditi, quòd panem non sumpsistis?*

9 *Nondum intelligitis nec in memoriam reuocatis illos quinq; panes,* hominum *quinque millia, & quot cophinos sustuleritis?*

10 *Neque illos septem panes,* hominum *quatuor millia, & quot sportas sustulistis?*

11 *Quomodo vos non intellexistis, me non de pane dixisse vobis, sed vt caueretis à fermento Perischæorum & Zadoukæorum?*

12 *Tunc intellexerunt eum non dixisse vt cauerent à fermento panis, sed à doctrina Perischæorum & Zadoukæorum.*

Commemoratione Apostolorum Sanctorum.

13 *Quum autem venisset Ieschua in regionem Cæsareæ Philippi, interrogauit discipulos suos, inquiens, Quid dicunt de me homines, me esse filium hominis?*

קפלאון יו

1 וקרבו פרישא וזדוקיא [z] מנסין לה ושאלין לה אתא מן שמיא [a] דנחוא אנון׃ 2 הו דין ענא ואמר להון מא דהוא רמשא אמרין אנתון [b] צחוא הו [c] סמקת גיר שמיא׃ 3 ובצפרא אמרין אנתון יומנא סתוא הו סמקת גיר שמיא [d] כמיראית נסבי באפי פרצופא דשמיא ידעין אנתון [e] דתבקון אתותא דזבנא הנא לא ידעין אנתון [f] דתפרשון׃ 4 שרבתא בישתא [g] וגירתא אתא [h] בעיא ואתא לא [i] מתיהבא לה אלא אן אתה דיונן נביא ושבק אנון ואזל׃ 5 וכד [k] אתו תלמידוהי לעברא [l] טעו [m] דנסבון עמהון לחמא׃ 6 הו דין אמר להון [n] חזו [o] אזדהרו מן חמירא דפרישא ודזדוקיא׃ 7 הנון דין [p] מתרעין הוו בנפשהון ואמרין דלחמא לא נסבן׃

[x] נסא [z] חוא
[b] צחא [c] סמק
[d] כמר [e] בקא
[f] פרש [g] גור [h] בעא [i] יהב
[k] אתא [l] טעא [m] נסב
[n] חזא [o] זהר [p] רעא

CAP. XVI.

Mar. 8. b 12. Luc. 12. g 54.

ET accesserunt ad eum Pharisæi & [1] Sadducæi tentantes: & rogauerunt A eum vt signum de cælo ostenderet eis.

[2] At ille respondens, ait illis, Facto vespere dicitis, Serenum erit, rubicundum est enim cælum.

[3] Et manè, Hodie tempestas, rutilat enim triste cælum. Faciem ergo cæli dijudicare nostis: signa autem temporum non potestis?

Sup. 12. e 39. Io. 2. a 2.

[4] Generatio mala & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei nisi signum Ionæ prophetæ. Et relictis illis, abijt.

[5] Et cùm venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere.

Marc. 8. b 14. Luc. 12. a 1.

[6] Qui dixit illis, Intuemini & cauete à fermento Pharisæorum & Sadducæorum.

[7] At illi cogitabant inter se, dicentes, Quia panes non accepimus.

[8] Sciens autem Iesus, dixit, Quid cogitatis inter vos modicæ fidei, quia panes non habetis? B

Sup. 14. c 17. Io. 6. b 9. Sup. 15. d 34.

[9] Nondum intelligitis, neque recordamini quinque panum, & quinque millium hominum, & quot cophinos sumpsistis?

[10] Neque septem panum, & quatuor milliũ hominum, & quot sportas sumpsistis?

[11] Quare non intelligitis quia non de pane dixi vobis, Cauete à fermento Pharisæorum & Sadducæorum?

[12] Tunc intellexerunt quia non dixerit cauendum à fermento panum, sed à doctrina Pharisæorum & Sadducæorum.

Marc. 8. c 27. Luc. 9. b 18.

[13] Venit autem Iesus in partes Cæsareæ Philippi: & interrogabat discipulos suos, dicens, Quem me dicunt homines esse, filium hominis?

ιϛ.

1 Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς.

2 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὀψίας γενομένης λέγετε, εὐδία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός.

3 καὶ πρωῒ, σήμερον χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν· τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;

4 γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.

5 καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.

6 ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων.

7 οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν.

8 γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε;

9 οὔπω νοεῖτε οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;

10 οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε;

11 πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;

12 τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη καισαρείας τῆς φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;

8 ישוע דין ידע ואמר להון מנא [a] מתחשבין אנתון בנפשכון זעורי הימנותא דלחמא לא שקלתון׃
9 לא עדמא להשא [b] אסתכלתון לא [c] עהדין אנתון להנון חמשא לחמין דחמשא אלפין וכמא [d] קופינין שקלתון׃
10 ולא להנון שבעא לחמין דארבעא אלפין וכמא [e] אספרידין שקלתון׃ 11 איכן לא אסתכלתון דלא הוא על לחמא אמרת לכון אלא דתזדהרון מן חמירא דפרישא ודזדוקיא׃ 12 הידין אסתכלו דלא אמר דנזדהרון מן חמירא דלחמא אלא מן [f] יולפנא דפרישא ודזדוקיא׃ [g] ברוכרנא [h] דשליחא קדישא לט
13 כד דין אתא ישוע לאתרא דקסריא דפיליפוס [i] משאל הוא לתלמידוהי ואמר מנו אמרין עלי אנשא דאיתי ברה דאנשא׃

[a] חשב
[b] סכל [c] עהד פירושו זכר
[d] מן לשון יון
[e] מן לשון יון
[f] אלף
[g] דכר [h] שלח
[i] שאל

14 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ. ܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ. ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܕܐܠܝܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܕܐܪܡܝܐ. ܐܘ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ. 15 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܬܝ. 16 ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. 17 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܛܘܒܝܟ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ. ܕܒܣܪܐ ܘܕܡܐ ܠܐ ܓܠܝ ܠܟ. ܐܠܐ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. 18 ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܐܢܬ ܗܘ ܟܐܦܐ. ܘܥܠ ܗܕܐ ܟܐܦܐ ܐܒܢܝܗ ܠܥܕܬܝ. ܘܬܪܥܐ ܕܫܝܘܠ ܠܐ ܢܚܣܢܘܢܗ. 19 ܠܟ ܐܬܠ ܩܠܝܕܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܬܐܣܘܪ ܒܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܐܣܝܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܡܕܡ ܕܬܫܪܐ ܒܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܫܪܐ ܒܫܡܝܐ. 20 ܗܝܕܝܢ ܦܩܕ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܕܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ. ✣

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ ✣ ✣

21 ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܚܘܝܘ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܕܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܣܓܝܐܬܐ ܢܚܫ ܡܢ ܩܫܝܫܐ. ܘܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܢܬܩܛܠ. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. 22 ܘܕܒܪܗ ܟܐܦܐ ܘܫܪܝ ܠܡܟܐܐ ܒܗ. ܘܐܡܪ. ܚܣ ܠܟ ܡܪܝ. ܕܢܗܘܐ ܠܟ ܗܕܐ. 23 ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܟܐܦܐ. ܙܠ ܠܟ ܠܒܣܬܪܝ ܣܛܢܐ. ܬܘܩܠܬܐ ܐܢܬ ܠܝ. ܕܠܐ ܡܬܪܢܐ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. 24 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. ܢܟܦܘܪ ܒܢܦܫܗ. ܘܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ ܘܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. ✣ 25 ܡܢ ܕܨܒܐ ܓܝܪ ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ. ܢܫܟܚܝܗ. 26 ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܥܕܪ ܒܪܢܫܐ. ܐܢ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܢܩܢܐ ܘܢܦܫܗ ܢܚܣܪ. ܐܘ ܡܢܐ ܢܬܠ ܒܪܢܫܐ ܚܘܠܦ ܢܦܫܗ. 27 ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܐܬܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܐܒܘܗܝ ܥܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܪܥ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. ✣

14 *Ipsi verò dixerunt, Sunt qui dicunt Jouchanon Baptistam, alij verò Ilijo, alij denique Ermio aut vnum ex prophetis.*
15 *Dixit eis, Vos autem quem me dicitis*
16 *esse? Respondit Schemeoun Kipho, & ait, Tu es Meschicho filius Dei viui.*
17 *Respõdit Jeschua, & dicit ei, Beatus es, Schemeoun Bere de-Jauno* [fili columbæ,] *siquidem caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in cælis est.*
18 *Quinetiam ego dico tibi, Tu es Kipho* [petra,] *& super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferorum non præua-*
19 *lebunt ei. Tibi dabo claues regni cælorũ; & quicquid ligaueris in terra, erit ligatum in cælis: & quod solueris in terra, erit solutum in cælis.*
20 *Tunc præcepit discipulis suis, vt nemini dicerent ipsum esse Meschicho.*

Dominica secunda post Pentecosten.

21 *Et ex eo tempore cœpit Jeschua indicare discipulis suis se profecturum Ourischlem, & multa passurum à Senioribus, & à principibus Sacerdotum, Scribísque, nec non interfectum iri, atque tertio die surrectu-*
22 *rum. Et prehendens eum Kipho, cœpit eum obiurgare, inquiens, Propitius esto tibi Domine mi, quominus hoc tibi contingat.*
23 *Ipse verò conuersus ait Kipho, Abi retrorsum à me Satana; offendiculo es mihi, quippe qui non sapias quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominis.*
24 *Tunc dixit Jeschua discipulis suis, Quisquis voluerit venire post me, abneget animam suam, & baiulet crucem suam, & veniat post me.*
25 *Quisquis enim voluerit seruare animam suam, perdet eam, & quisquis perdiderit animã suam propter me, inueniet eam.*
26 *Quid enim lucratur homo si mundũ vniuersum possideat, & anima eius detrimẽtum patiatur? aut quam dabit homo permutationem animæ suæ?*
27 *Futurum est enim vt veniat filius hominis in gloria patris sui cum Angelis suis sanctis. & tunc rependet vnicuique secundùm eius opera.*

---

14 הֲנוּן דֵּין אֲמַרוּ אִית דְּאָמְרִין דְּיוּחָנָן [u] מַעֲמְדָנָא אַחֲרִינָא דֵּין אֵלִיָּא וְאַחֲרָנָא אֶרְמִיָּא או חַד מֶן נְבִיָּא׃
15 אֲמַר לְהוֹן אַנְתּוּן דֵּין מָנוּ אָמְרִין אַנְתּוּן דְּאִיתַי׃ 16 עֲנָא שֶׁמְעוּן כֵּאפָא וַאֲמַר אַנְתְּ הו מְשִׁיחָא בְּרֵהּ דְּאַלָהָא חַיָּא׃
17 עֲנָא יֵשׁוּע וַאֲמַר לֵהּ טוּבַיךְ שֶׁמְעוּן בַּר יַוְנָא דְּבֶסְרָא וַדְמָא לָא גְּלָא לָךְ אֶלָּא אָבִי דְּבַשְׁמַיָּא׃
18 אָף אֶנָא אָמַר אֶנָא לָךְ דַּאנְתְּ הו כֵּאפָא וְעַל הָדָא כֵּאפָא [x] אֶבְנֵיהָ [y] לְעִדְתִּי וְתַרְעָא דַּשְׁיוּל לָא [z] נֶחְסְנוּנָהּ׃
19 לָךְ [a] אֶתֵּל קְלִידָא דְּמַלְכוּתָא דַּשְׁמַיָּא וְכֻל מֶדֶם [b] דְּתֵאסוּר בַּאַרְעָא [c] נֶהֱוֵא אֲסִיר בַּשְׁמַיָּא וּמֶדֶם [d] דְּתֶשְׁרֵא בַּאַרְעָא נֶהֱוֵא שְׁרֵא בַּשְׁמַיָּא׃
20 הָידֵין פַּקֶד לְתַלְמִידוּהִי דַּלְאֱנָשׁ לָא [e] נֵאמְרוּן דְּהוּיוּ מְשִׁיחָא׃
דְּחַד בְּשַׁבָּא דִּתְרֵין דְּבָתַר [f] פֶּנְטִיקוֹסְטִי ס
21 וּמֵן הָידֵין שָׁרִי יֵשׁוּע [g] לְמַחְוָיוּ לְתַלְמִידוּהִי

[v] עֲמַד פירושו טבל
[x] בְּנָא [y] עדת [z] חֲסַן
[a] נְתַל [b] אֱסַר [c] הֲוָא
[d] שְׁרָא [e] אֲמַר
[f] מן לשון יון
[g] חֲוָא

[14] * At illi dixerunt, Alij Iohannem Baptistam, alij autem Eliam, alij verò Ieremiã, aut vnũ ex prophetis. C [15] * Dicit illis Iesus, Vos autem quem me esse dicitis?

[16] * Respondens autẽ Simon Petrus, dixit, Tu es Christus filius Dei viui.

[17] * Respondens autem Iesus, dixit ei, Beatus es Simon Bar-Iona: quia caro & sanguis nõ reuelauit tibi, sed pater meus qui in cælis est.

[18] * Et ego dico tibi, Quia tu es Petrus: & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portę inferi non præualebunt aduersus eam.

[19] * Et tibi dabo claues regni cælorum. Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis; & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis.

[20] * Tunc præcepit discipulis suis vt nemini dicerent, quia ipse esset Iesus Christus.

[21] * Exinde cœpit Iesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire Ierosolymam, & multa pati à senioribus & scribis, & principibus sacerdotum, & occidi, & tertia die resurgere.

[22] * Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum, dicens, Absit à te Domine: non erit tibi hoc.

[23] * Qui conuersus, dixit Petro, Vade post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. D

[24] * Tunc Iesus dixit discipulis suis, Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

[25] * Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam. qui autem perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. [26] * Quid enim prodest homini, si mundum vniuersum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? [27] * Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: & tunc reddet vnicuique secundùm opera eius.

Ioh. 6. g 69. — Iohan. 1. f 42. — Infr. 18 c 18. Ioh. 20. c 23. — Marc. 8. d 33. — Sup. 10. d 38. Luc. 9. c 23. & 14. c 17. 17. g 33. — Ioh. 12. d 25. — Psal. 48. a 8. Psal. 61. b 13. Acto. 17. g 31. Rom. 2. a 6.

[14] * Οἱ δὲ εἶπον, οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ, Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ, Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν.

[15] * Λέγει αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;

[16] * Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, σὺ εἶ ὁ χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος.

[17] * Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, μακάριος εἶ Σίμων βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

[18] * Κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

[19] * Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

[20] * Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ χριστός.

[21] * Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

[22] * Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ, λέγων, ἵλεώς σοι κύριε, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο.

[23] * Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ, ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

[24] * Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

[25] * Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν.

[26] * Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

[27] * Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ.

דעתיד הו [h] דנאזל לאורשלם ומסגי [i] נחש מן קשישא ומן רבי כהנא וספרא ונתקטל וליומא דתלתא [k] נקום ׃ [22] ודברה כאפא ושרי [l] למכאא בה ואמר [m] חס לך מרי [n] דהוא לך הדא ׃ [23] הו דין [o] אתפני ואמר לכאפא [p] זל לך לבסתרי סטנא תוקלתא אנת לי דלא [q] מתרעא אנת דאלהא אלא דבני נשא ׃ [24] הידין אמר ישוע לתלמידוהי מן דצבא דנאתא בתרי [r] נכפור בנפשה [s] ונשקול זקיפה ונאתא בתרי ׃ [25] מן דצבא גיר דנחא נפשה [u] נובדיה ומן דנובד נפשה מטלתי [x] נשכחיה ׃ [26] מנא גיר [y] נתהנא ברנשא אן עלמא כלה [z] נקנא ונפשה [a] נחסר או מנא נתל ברנשא [b] חלופא דנפשה ׃ [27] עתיד הו גיר ברה דאנשא דנאתא [c] בתשבוחתא דאבוהי עם מלאכוהי קדישא והידין [d] נפרוע לאנש אנש איך עבדוהי ׃

[h] אזל [i] חשש [k] קם
[l] כאא [m] חוס [n] הוא [o] פנא
[p] אזל [q] רעא
[r] כפר [s] שקל
[t] חיא [u] אבד
[x] שכח [y] הנא עבראית הועיל
[z] קנא [a] חסר [b] חלף
[c] שבח [d] פרע

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܥܐܕܐ ܕܡܛܠܐ ܡܐ

28 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܩܝܡܝܢ ܗܪܟܐ ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܝܙ

1 ܘܡܢ ܒܬܪ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ ܘܐܤܩ ܐܢܘܢ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ܀ 2 ܘܐܫܬܚܠܦ ܝܫܘܥ ܩܕܡܝܗܘܢ ܘܢܗܪ ܦܪܨܘܦܗ ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܢܚܬܘܗܝ ܕܝܢ ܚܘܪܘ ܐܝܟ ܢܘܗܪܐ܀ 3 ܘܐܬܚܙܝܘ ܠܗܘܢ ܡܘܫܐ ܘܐܠܝܐ ܟܕ ܡܡܠܠܝܢ ܥܡܗ܀ 4 ܥܢܐ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ ܡܪܝ ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܢ ܕܬܢܢ ܢܗܘܐ ܘܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܢܥܒܕ ܬܢܢ ܬܠܬ ܡܛܠܝܢ ܚܕܐ ܠܟ ܘܚܕܐ ܠܡܘܫܐ ܘܚܕܐ ܠܐܠܝܐ܀ 5 ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܗܐ ܥܢܢܐ ܢܗܝܪܬܐ ܐܛܠܬ ܥܠܝܗܘܢ ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܢܢܐ ܕܐܡܪ ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܗ ܐܨܛܒܝܬ ܠܗ ܫܡܥܘ܀ 6 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܐ ܢܦܠܘ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܘܕܚܠܘ ܛܒ܀ 7 ܘܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܩܪܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܩܘܡܘ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ܀ 8 ܘܐܪܝܡܘ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܢܫ ܠܐ ܚܙܘ ܐܠܐ ܠܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ܀ 9 ܘܟܕ ܢܚܬܝܢ ܡܢ ܛܘܪܐ ܦܩܕ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐܢܫ ܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܚܙܘܐ ܗܢܐ ܥܕܡܐ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܢܩܘܡ܀ 10 ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܤܦܪܐ ܐܡܪܝܢ ܕܐܠܝܐ ܘܠܐ ܠܡܐܬܐ ܠܘܩܕܡ܀ 11 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܩܕܡ ܘܟܠ ܡܕܡ ܡܫܡܠܐ܀ 12 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܗܐ ܐܠܝܐ ܐܬܐ ܘܠܐ ܝܕܥܘܗܝ ܘܥܒܕܘ ܒܗ ܟܠ ܡܕܡ ܕܨܒܘ ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܥܬܝܕ ܕܢܚܫ ܡܢܗܘܢ܀ 13 ܗܝܕܝܢ ܐܤܬܟܠܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܥܠ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܀

Ad vesperam festo tabernaculorum.

28 *Amin ego dico vobis, Sunt quidam hic astantes, qui non gustabunt mortem, donec viderint Filium hominis venientem in regnum suum.*

CAP. XVII.

1 *ET post sex dies accepit Jeschua Kipho & Jaakoub, & Jouchanon fratrem eius, & adduxit eos in montem excelsum solos.*

2 *Et transformatus est Jeschua coram eis, & splenduit facies eius vt Sol, vestimenta verò ipsius facta sunt candida vt lux.*

3 *Et apparuerunt eis Mousche & Ilijo, quum loquerentur cum eo.*

4 *Respondit autem Kipho & dixit Ieschua; Domine mi, bonum est nos hic esse: & si vis, faciemus hic tria tabernacula, vnum tibi, vnúmque Mousche, & vnum Ilijo.*

5 *Et adhuc eo loquente, ecce nubes lucida operuit eos: & vox facta est de nube, dicens: Hic est filius meus dilectissimus, in quo mihi complacui; ipsum audite.*

6 *Quod quum audissent discipuli, prociderunt in facies suas, & timuerunt valde.*

7 *Et accessit ad eos Jeschua, & tetigit eos, inquiens, Surgite, ne timeatis.*

8 *Sustulerúntque oculos suos, & neminem viderunt, nisi Jeschua solum.*

9 *Quumque descenderent de monte, præcepit eis Jeschua, eisque dixit, Coram nemine dixeritis visionem hanc, donec surrexerit filius hominis à mortuis.*

10 *Et interrogauerunt eum discipuli sui, & dicunt ei, Quid igitur Scribæ dicunt, quòd Ilijo oporteat prius venire?*

11 *Respondit Jeschua & dixit eis, Ilijo venturus est prius vt omnia restituat.*

12 *Ego verò dico vobis, Jam venit Ilijo neque nouerunt eum, & fecerunt in eum quicquid voluerunt: ita & filius hominis vim passurus est ab eis.*

13 *Tunc intellexerunt discipuli eum de Jouchanon Baptista ipsis verba fecisse.*

דרמשא דעאדא [e]דמטליא מא

28 אמין אמר אנא לכון דאית אנשא [f]דקימין הרכא דלא [g]נטעמון מותא עדמא דנחזון לברה דאנשא דאתא במלכותה׃

קפלאון יז

1 וכתר שתא יומין דבר ישוע לכאפא וליעקוב וליוחנן אחוהי [h]ואסק אנון לטורא רמא בלחודיהון׃ 2 [i]ואשתחלף ישוע קדמיהון [k]ונהר פרצופה איך שמשא [l]נחתוהי דין [m]חורו איך נוהרא׃ 3 [n]ואתחזיו להון מושא ואליא כד ממללין עמה׃ 4 ענא דין כאפא ואמר לישוע מרי שפיר הו לן דתנן נהוא ואן צבא אנת נעבד תנן תלת [o]מטללין חדא לך וחדא למושא וחדא לאליא׃ 5 ועד הו ממלל הא עננא [p]נהירתא [q]אטלת עליהון וקלא הוא מן עננא דאמר הנו ברי חביבא דבה [r]אצטבית לה

[e] טלל [f] קם [g] טעם [h] נסק [i] מן חלף נתר שחלף [k] נהר כמו זהר עבראית [l] נחת ופירושו לבישים [m] חור [n] חזא [o] טלל [p] נהר [q] טלל [r] צבא

Mar. 6.r a.1.} Luc.9.c. 27.

²⁸ * Amen dico vobis, Sunt quidam de hîc stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo.

CAP. XVII.

Mar.9. a.2. Luc.9. d.28.

¹ ET post dies sex assumit Iesus Petrum & Iacobum & Iohannem fratrem A eius, & ducit illos in montem excelsum seorsum:

² * Et transfiguratus est ante eos. Et resplẽduit facies eius sicut Sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.

³ * Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes.

⁴ * Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum, Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, & Moysi vnum, & Eliȩ vnum.

2.Pet.1. d.17. Sup.3. d.17.

⁵ * Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens, Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui: ipsum audite.

⁶ * Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valdè.

⁷ * Et accessit Iesus, & tetigit eos: dixitque eis, Surgite, & nolite timere.

⁸ * Leuantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum.

⁹ * Et descendentibus illis de monte, præcepit eis Iesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis à mortuis resurgat. B

Marc.9. b.11. Mal.4.n. 5. Sup.11. b.14.

¹⁰ * Et interrogauerunt eum discipuli, dicentes, Quid ergo Scribȩ dicunt quòd Eliam oporteat primùm venire?

¹¹ * At ille respondens, ait eis, Elias quidem venturus est primùm, & restituet omnia.

¹² * Dico autem vobis, Quia Elias iam venit, & non cognouerunt eum, sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt. Sic & Filius hominis passurus est ab eis.

¹³ * Tunc intellexerunt discipuli, quia de Iohanne Baptista dixisset eis.

²⁸ * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

ιζ.

¹ * Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ, παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν πέτρον, καὶ ἰάκωβον, καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν, κατ' ἰδίαν.

² * καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

³ * καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς μωσῆς καὶ ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.

⁴ * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπε τῷ ἰησοῦ, κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ μωσῇ μίαν, καὶ μίαν ἠλίᾳ.

⁵ * ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε.

⁶ * καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

⁷ καὶ προσελθὼν ὁ ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν, ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε.

⁸ * ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν ἰησοῦν μόνον.

⁹ * καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων, μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

¹⁰ * καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

¹¹ * ὁ δὲ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα·

¹² * λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ἠλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.

¹³ * τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ, ὅτι περὶ ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

שמעו ׃ ⁶ וכד שמעו תלמידא נפלו על אפיהון ודחלו טב ׃ ⁷ ואתקרב לותהון ישוע וקרב להון
ואמר קומו לא תדחלון ׃ ⁸ וארימו עיניהון ולאנש לא חזו אלא מן לישוע בלחודוהי ׃
⁹ וכד נחתין מן טורא פקד אנון ישוע ואמר להון לעין אנש לא תאמרון חזוא הנא עדמא דנקום ברה דאנשא
מן מיתא ׃ ¹⁰ ושאלוהי תלמידוהי ואמרין לה מנא הכיל ספרא אמרין דאליא ולא דנאתא לוקדם ׃
¹¹ ענא ישוע ואמר להון אליא אתא לוקדם דכל מדם נשלם ׃
¹² אמר אנא לכון דין דהא אליא אתא ולא ידעוהי ועבדו בה כל מא דצבו הכנא אף ברה דאנשא עתיד דנחש
מנהון ׃ ¹³ הידין אסתכלו תלמידא דעל יוחנן מעמדנא אמר להון ׃

למר דחל
קם רם
נחת אמר חזא
צבא חשש
סכל עמד

[illegible]

Feria secunda hebdomadis tertiæ Ieiunij.

14 * *Quúmque venissent ad turbam, accessit ad eum homo*, & *procidens super genua sua, dixit ei :*

15 * *Domine mi, miserere mei & filij mei, quippe qui lunaticus sit & malè afficiatur: sæpissimè enim in ignem cadit, & sæpissimè in aquam.*

16 * *Eúmque obtuli discipulis tuis, nec potuerunt eum sanare.*

17 * *Respondit Jeschua & ait, O vos generatio infidelis & peruersa, quousque tandem ero vobiscum, & quousque tandem tolerabo vos? adducite eum mihi huc.*

18 * *Et increpauit eum Jeschua, & exijt ab illo dæmonium: & sanitati restitutus est puer ex illa hora.*

19 * *Tunc adierunt discipuli Jeschua priuatim, & dixerunt ei, Quare nos non potuimus eum sanare?*

20 * *Dixit eis Jeschua, Propter incredulitatem vestram. Amin enim ego dico vobis, Si fuisset in vobis fides instar grani sinapis, diceretis monti huic, Decede hinc, & decederet, & nihil præualeret vobis.*

21 * *Hoc verò genus* dæmoniorum *non egreditur, nisi ieiunio & oratione.*

Feria tertia Septimanæ tertiæ Ieiunij.

22 * *Quum autem conuersarentur in Galilæa, dixit eis Jeschua, Futurum est vt filius hominis tradatur in manus hominum.*

23 * *Et interficient eum, die verò tertio resurget. Et tristitia affecti sunt valdè.*

24 * *Quúmque venissent in Capharnachum accesserunt ad Kipho, ij qui accipiunt bina zuzim*[binas drachmas] *argenti capitatim, & dixerunt ei, Magister vester non tradit duas drachmas suas.*

25 * *Dicit eis, Etiam. Et quum ingressus fuisset Kipho domum, præoccupauit eum Jeschua, & ait illi, Quid tibi videtur Schemeoun? Reges terræ à quo accipiunt tributum, aut pecuniam capitatim? à filijs suis, an ab extraneis?*

דיום תרין בשבא דשבתא דתלתא רצומא ׃ מב

14 וכד אתו לות כנשא קרב לה גברא וברך על בורכוהי ואמר לה ׃ 15 מרי אתרחם עלי ברי דאית לה בר אגרא ובישאית עביד כמא גיר זבנין בנורא נפל וכמא זבנין במיא ׃ 16 וקרבתה לתלמידיך ולא אשכחו למאסיותה ׃ 17 ענא ישוע ואמר און שרבתא דלא מהימנא ומעקלתא עדמא לאמתי אהוא לותכון ועדמא לאמתי אסיברכון איתיהי לי לכא ׃ 18 וכאא בה ישוע ונפק מנה שאדא ואתאסי טליא מן הי שעתא ׃ 19 הידין קרבו תלמידא לות ישוע בלחודוהי ואמרו לה למנא חנן לא אשכחן למאסיותה ׃ 20 אמר להון ישוע מטל לא הימנותכון אמין גיר אמר אנא לכון דאן תהוא בכון הימנותא איך פרדתא דחרדלא

עם · ברך · ביש אמא · עקל סבר · אסא · שכח אסא

Marc. 9. c 14. Luc. 9. c 37.

14 Et cùm venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus prouolutus ante eum,

15 Dicens, Domine miserere filio meo quia lunaticus est, & malè patitur: nam sæpe cadit in igné, & crebrò in aquam. C

16 Et obtuli eum discipulis tuis: & nõ potuerunt curare eum.

17 Respondens autem Iesus, ait, O generatio incredula & peruersa, quousque ero vobiscum? vsquequo patiar vos? Afferte huc illum ad me.

18 Et increpauit illum Iesus; & exijt ab eo dæmonium & curatus est puer ex illa hora.

19 Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secretò, & dixerunt: Quare nos non potuimus eijcere illum?

Luc. 17. b 6.

20 Dixit illis Iesus, Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc: & transibit; & nihil impossibile erit vobis.

21 Hoc autem genus non eiicitur nisi per orationem & ieiunium.

Mar. 9. c 31. Luc. 9. f 44. & 24. a 7. Inf. 20. c 18.

22 Conuersantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Iesus: Filius hominis tradendus est in manus hominum:

23 Et occident eum, & tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer. D

24 Et cùm venissent Caphernaum, accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei, Magister vester non soluit didrachma?

25 Ait, Etiam. Et cùm intrasset in domum, præuenit eum Iesus, dicens, Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum vel censum? à filijs suis, an ab alienis?

14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτόν·

15 καὶ λέγων, κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.

16 καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν, ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.

18 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

19 τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον, διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

20 ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ· καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.

21 τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

22 Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

23 καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται· καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

24 ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ πέτρῳ, καὶ εἶπον, ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα;

25 λέγει, ναί. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ ἰησοῦς, λέγων, τί σοι δοκεῖ σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;

---

[d] תאמרון לטורא הנא דשנא מכא ונשנא ומדם לא [e] נחסנכון׃ 21 הנא דין גנסא לא נפק אלא [f] בצומא [g] ובצלותא׃
דיום תלתא בשבתא דשבתא דתלתא [1] דצומא׃ מג
22 כד [h] מתהפכין דין בגלילא אמר להון ישוע עתיד הו ברה דאנשא [i] דנשתלם באידי בנינשא׃
23 [k] ונקטלוניהי וליומא דתלתא נקום [l] וכרית להון טב׃ 24 וכד [m] אתו לכפרנחום קרבו הנון דנסבין
תרין תרין [n] זוזין דכסף רישא לות כאפא ואמרו לה רבכון לא יהב תרין זוזוהי׃
25 אמר להון אין וכד על כאפא לביתא קדמה ישוע ואמר לה מנא [o] מתחזא לך שמעון מלכא דארעא מן מן
נסבין מכסא וכסף רישא מן בניהון או מן [p] נוכריא׃

[d] אמר [e] חסן [f] צם [g] צלא
[h] הפך [i] שלם
[k] קטל [l] כרה [m] אתא
[n] דינר חוז אחד הוא אלא שוה הוא של כסף והדינר של זהב אמר השני
[o] חזא
[p] נכר

26 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܡܢ ܢܘܟܪܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܡܕܝܢ ܒܢܝ ܚܐܪܐ ܐܢܘܢ ܒܢܝܐ. 27 ܕܠܐ ܕܝܢ ܢܟܫܠ ܐܢܘܢ ܙܠ ܠܝܡܐ ܘܐܪܡܐ ܒܠܘܥܐ. ܘܢܘܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܣܠܩ ܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܬܫܟܚ ܐܣܬܪܐ. ܗܝ ܣܒ ܘܩܪܒ ܚܠܦܝ ܘܚܠܦܝܟ.

26 Dicit ei Schemeoun, Ab extraneis. Ait illi Jeschua, Ergo liberi sunt filij.

27 Ne autem simus illis scandalo, abi ad mare, & inijce hamum, & eius piscis qui primus ascenderit aperi os, & inuenies statêrê, ipsum accipe & offer pro me & pro te.

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܠܬܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܝܩܘܣܛܝ ܡܕ

ܩܦܠܐܘܢ ܝܚ

Feria prima tertiæ hebdomadis post Pentecosten.

CAP. XVIII.

1 ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܝܢ ܡܢܘ ܟܝ ܪܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. 2 ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܛܠܝܐ ܘܐܩܝܡܗ ܒܝܢܬܗܘܢ. 3 ܘܐܡܪ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܠܐ ܬܬܗܦܟܘܢ ܘܬܗܘܘܢ ܐܝܟ ܛܠܝܐ. ܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. 4 ܡܢ ܗܟܝܠ ܕܡܡܟܟ ܢܦܫܗ ܐܝܟ ܛܠܝܐ ܗܢܐ. ܗܘ ܢܗܘܐ ܪܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. 5 ܘܡܢ ܕܢܩܒܠ ܐܝܟ ܛܠܝܐ ܗܢܐ ܒܫܡܝ ܠܝ ܗܘ ܡܩܒܠ. 6 ܘܟܠ ܕܢܟܫܠ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ. ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܕܬܬܠܐ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܒܨܘܪܗ ܘܢܬܛܒܥ ܒܥܘܡܩܗ ܕܝܡܐ. 7 ܘܝ ܠܗ ܠܥܠܡܐ ܡܢ ܟܫܠܐ. ܐܠܨܐ ܗܝ ܓܝܪ ܕܢܐܬܘܢ ܟܫܠܐ. ܘܝ ܠܗ ܕܝܢ ܠܓܒܪܐ ܕܒܐܝܕܗ ܐܬܝܢ ܟܫܠܐ. 8 ܐܢ ܕܝܢ ܐܝܕܟ ܐܘ ܪܓܠܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܦܣܘܩܝܗ ܘܫܕܝܗ ܡܢܟ. ܛܒ ܗܘ ܠܟ ܕܬܥܘܠ ܠܚܝܐ ܟܕ ܚܓܝܣ ܐܢܬ ܐܘ ܟܕ ܦܫܝܓ. ܘܠܐ ܕܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܐܝܕܝܢ ܐܘ ܬܪܬܝܢ ܪܓܠܝܢ. ܘܬܦܠ ܒܢܘܪܐ ܕܠܥܠܡ. 9 ܘܐܢ ܥܝܢܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܚܨܝܗ ܘܫܕܝܗ ܡܢܟ. ܛܒ ܗܘ ܠܟ ܕܒܚܕܐ ܥܝܢܐ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ. ܘܠܐ ܕܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܥܝܢܝܢ ܘܬܦܠ ܒܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ. 10 ܚܙܘ ܠܐ ܬܫܘܛܘܢ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܡܠܐܟܝܗܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܚܙܝܢ ܐܦܘܗܝ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. 11 ܐܬܐ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܚܐ ܡܕܡ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ.

1 EA ipsa hora accesserunt discipuli ad Jeschua, & inquiunt: Quisnam est maximus in regno cælorum?

2 Et vocauit Jeschua puerulum, eúmque statuit inter ipsos.

3 Et ait, Amin ego dico vobis, Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut pueruli, non intrabitis in regnum cælorum.

4 Quisquis ergo deprimit seipsum sicut iste puerulus, is erit maximus in regno cælorum.

5 Et quisquis exceperit quasi puerulum hunc in nomine meo, is me excipit.

6 Quisquis autem offendiculo fuerit vni ex istis minimis qui credunt in me, satius ei fuerit vt suspenderetur mola asinaria in collo eius, ac demergeretur in profundis maris.

7 Væ mundo à scandalis: necesse est enim vt veniant scandala, væ autem homini per quem venient scandala.

8 Si verò manus tua aut pes tuus offendiculo tibi fuerit, amputa eum, & abijce abs te. bonum enim tibi est vt ingrediaris ad vitam quum fueris claudus aut mancus, non autem quum habueris duas manus, duósue pedes ruas in ignem æternum.

9 Quòd si oculus tuus tibi fuerit offendiculo, effode eum, & abijce abs te. bonum enim tibi est vt cum vno oculo ingrediaris ad vitam, non autem quum habueris duos oculos, cadas in gehennam ignis.

10 Videte ne despiciatis vnum ex istis pusillis, ego enim dico vobis, Angeli eorum in omni tempore vident faciem patris mei qui in cælis est.

11 Venit enim filius hominis vt seruet quicquid perierat.

---

26 אמר לה שמעון מן נוכריא אמר לה ישוע מדין בני [a] חארא אנון בניא׃ 27 ודלא דין נכשל אנון [b] זל לימא [c] וארמא [d] בלועא ונונא קדמיא דסלק פתח פומה [e] ותשכח אסתרא הי סב וקרב חלפי וחלפיך׃

דחד בשבא דתלתא דבתר פנטיקוסטי מד — קפלאון יח

1 בהי שעתא קרבו תלמידא לות ישוע ואמרין מנו כי רב במלכותא דשמיא׃ 2 וקרא ישוע טליא [f] ואקימה בינתהון׃ 3 ואמר אמין אמר אנא לכון דאן לא [g] תתהפכון ותהוון איך טליא לא [h] תעלון למלכותא דשמיא׃ 4 מן הכיל [i] דממכך נפשה איך הנא טליא הו נהוא רב במלכותא דשמיא ומן דנקבל איך טליא הנא בשמי לי הו מקבל׃ 5 וכל דנכשל לחד מן הלין זעורא [k] דמהימנין בי פקח הוא לה דתתלא [l] תליא רחיא דחמרתא בצורה

[a] חר אוחור [b] אזל [c] רמא [d] בלע [e] שכח [f] קם [g] חפך [h] עול [i] מכך [k] הימן [l] תלא

26 ⁑ Et ille dixit, Ab alienis. Dixit illi Ieſus, Ergo liberi ſunt filij.

27 ⁑ Vt autem non ſcandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum: & eum piſcem qui primus aſcenderit, tolle: & aperto ore eius, inuenies ſtatêrem: illum ſumens, da eis pro me & te.

26 ⁑ λέγει αὐτῷ ὁ πέτρος, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.

27 ⁑ ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβαίνοντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

CAP. XVIII.

ιη.

1 ⁑ IN illa hora acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum, dicentes, Quis, putas, maior eſt in regno cælorum? A

(Marc.9. c 34. Luc.9. f.46. Inf.19. b 14. 1.Cor.14 d 20.)

2 ⁑ Et aduocans Ieſus paruulum, ſtatuit eum in medio eorum:

3 ⁑ Et dixit, Amen dico vobis, niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum.

4 ⁑ Quicunque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, hic eſt maior in regno cælorum.

5 ⁑ Et qui ſuſceperit vnum paruulum talem in nomine meo, me ſuſcipit.

6 ⁑ Qui autem ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis qui in me credunt, expedit ei vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.

(Marc.9. f 42.)

7 ⁑ Væ mundo à ſcandalis. Neceſſe eſt enim vt veniant ſcandala: veruntamen væ homini illi per quem ſcandalum venit.

(Luc.17. a 1.)

8 ⁑ Si autem manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te: abſcinde †ea, & proijce abs te: bonum tibi eſt ad vitam ingredi debilem vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum.

(Sup.5.e 30. Mar.9. g 43. †eum)

9 ⁑ Et ſi oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, & proijce abs te: bonum tibi eſt vnum oculum habentem in vitam intrare, quàm duos oculos habentē mitti in gehennam ignis. B

10 ⁑ Videte ne contemnatis vnum ex his puſillis: dico enim vobis, quia angeli eorum in cælis ſemper vident faciem patris mei qui in cælis eſt.

(Pſal.33. a 8.)

11 ⁑ Venit enim filius hominis ſaluare quod perierat.

(Luc.19. b 10.)

1 ⁑ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ, λέγοντες, τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

2 ⁑ καὶ προσκαλεσάμενος ὁ ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν·

3 ⁑ καὶ εἶπεν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

4 ⁑ ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

5 ⁑ καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

6 ⁑ ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

7 ⁑ οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

8 ⁑ εἰ δὲ ἡ χείρ σου, ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

9 ⁑ καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπό σοῦ. καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

10 ⁑ ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

11 ⁑ ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

---

[a] וּמִטַּבַּע [b] בְּעוּמְקוֹהִי דְיַמָּא׃ 7 וַי לְעָלְמָא מִן מַכְשׁוּלָא [c] אֲנַנְקָא גֵּיר [d] דְּנֵאתוּן מַכְשׁוּלָא וַי דֵין לְגַבְרָא דְּבְאִידֵהּ נֵאתוּן מַכְשׁוּלָא׃ 8 אֶן דֵּין אִידָךְ אוֹ רַגְלָךְ מַכְשְׁלָא לָךְ [e] פְּסוּקִיהָ [f] וַשְׁדִיהָ מֶנָּךְ טָב הוּ לָךְ גֵּיר [g] דְּתֵעוּל לְחַיֵּא כַּד חֲגִיס אַנְתְּ אוֹ כַּד פְּשִׁיג וְלָא כַּד אִית לָךְ תַּרְתֵּין אִידִין אוֹ תַּרְתֵּין רַגְלִין [h] תֵּפֶל בְּנוּרָא דַלְעָלַם׃ 9 וְאֶן הוּ דְעַינָךְ מַכְשְׁלָא לָךְ [i] חֲצִיהָ וַשְׁדִיהָ מֶנָּךְ טָב הוּ לָךְ דְּבְחַדָא עַינָא תֵּעוּל לְחַיֵּא וְלָא כַּד אִית לָךְ תַּרְתֵּין עַינִין תֵּפֶל בְּגֵהַנָּא דְנוּרָא׃ 10 [k] חֲזוֹ לָא [l] תַּבְסוּן עַל חַד מֶן הָלֵין זְעוּרֵא אָמַר אֶנָא לְכוֹן גֵּיר דְּמַלְאַכֵיהוֹן בְּכֻל זְבַן חָזֵן פַּרְצוּפֵהּ דְּאָבִי דְבְשְׁמַיָּא׃ 11 אֶתָא גֵּיר בְּרֵהּ דְאֶנָשָׁא [m] דְּנַחֵא מֶדֶּם [n] דַּאֲבִיד הֲוָא׃

[a] טָבַע [b] עֹמֶק [c] פירושו צרך והוא מן לשון יון [d] אֶתָא [e] פְּסַק [f] שְׁדָא [g] עוּל [h] נְפַל [i] חָצָא [k] חֲזָא [l] בְּסָא כמו בזה [m] חִיָּא [n] אֲבַד

12 ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ. ܐܢ ܢܗܘܝܢ ܠܐܢܫ ܡܐܐ ܥܪܒܝܢ. ܘܢܛܥܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܫܒܩ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܒܛܘܪܐ. ܘܐܙܠ ܒܥܐ ܠܗܝ ܕܛܥܝܐ.

13 ܘܐܢ ܢܫܟܚܝܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܚܕܐ ܒܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܕܠܐ ܛܥܘ.

14 ܗܟܢܐ ܠܐ ܐܝܬ ܨܒܝܢܐ ܩܕܡ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ.

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ

ܡܪܗ

15 ܐܢ ܕܝܢ ܐܣܟܠ ܒܟ ܐܚܘܟ. ܙܠ ܐܟܣܝܗܝ ܒܝܢܝܟ ܘܠܗ ܒܠܚܘܕ. ܐܢ ܫܡܥܟ ܝܬܪܬ ܐܚܘܟ.

16 ܘܐܢ ܠܐ ܫܡܥܟ. ܕܒܪ ܥܡܟ ܚܕ ܐܘ ܬܪܝܢ. ܕܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܤܗܕܝܢ ܬܩܘܡ ܟܠ ܡܠܐ.

17 ܐܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܐ ܠܗܘܢ ܢܫܡܥ. ܐܡܪ ܠܥܕܬܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܐ ܠܥܕܬܐ ܢܫܡܥ. ܢܗܘܐ ܠܟ ܐܝܟ ܡܟܤܐ ܘܐܝܟ ܚܢܦܐ.

18 ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܐ ܕܬܐܤܪܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܐܤܝܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܡܕܡ ܕܬܫܪܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܫܪܐ ܒܫܡܝܐ.

19 ܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܬܪܝܢ ܡܢܟܘܢ ܢܫܘܘܢ ܒܐܪܥܐ ܒܟܠ ܨܒܘ ܕܢܫܐܠܘܢ. ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.

20 ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܟܢܝܫܝܢ ܒܫܡܝ. ܬܡܢ ܐܢܐ ܒܡܨܥܬܗܘܢ.

21 ܗܝܕܝܢ ܩܪܒ ܠܘܬܗ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܐܢ ܢܤܟܠ ܒܝ ܐܚܝ ܐܫܒܘܩ ܠܗ. ܥܕܡܐ ܠܫܒܥܐ ܙܒܢܝܢ.

22 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܥܕܡܐ ܠܫܒܥܐ. ܐܠܐ ܥܕܡܐ ܠܫܒܥܝܢ ܫܒܥ ܫܒܥ.

ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܨܘܡܐ ܡܗ

23 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܕܡܝܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܓܒܪܐ ܡܠܟܐ ܕܨܒܐ ܕܢܤܒ ܚܘܫܒܢܐ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ.

24 ܘܟܕ ܫܪܝ ܠܡܤܒ. ܩܪܒܘ ܠܗ ܚܕ ܕܚܝܒ ܗܘܐ ܪܒܘ ܟܢܟܪܝܢ.

---

12 *Quid vobis videtur? si fuerint homini centum oues, & errauerit vna ex eis, nonne relinquit nonaginta nouem in monte, & profectus quærit eam quæ aberrat?*

13 *Quòd si inuenerit eam: Amin ego dico vobis, maiori ob eam afficietur gaudio, quàm ob nonaginta nouem, quæ non aberrarunt.*

14 *Ita non est voluntas coram patre vestro qui in cælis est, vt pereat vnus ex istis pusillis.*

Feria prima quartæ post Pentecosten.

15 *Si verò errauerit in te frater tuus, ito, argue eum inter te & ipsum solum: si te audierit, lucratus es fratrem tuum.*

16 *Sin verò te non audierit, assume tecum vnum, duósue; vt in ore duorum aut trium testium constet omne verbum.*

17 *Sin verò nec eos quoque audierit, dic ecclesiæ: quòd si nec ecclesiam ipsam audierit, sit tibi tanquam publicanus & tanquam ethnicus.*

18 *Equidem ego dico vobis, Quicquid ligaueritis in terra, erit ligatum in cælis; & quicquid solueritis in terra, erit solutum in cælis.*

19 *Rursum ego dico vobis, si duo ex vobis vnanimes fuerint in terra, quicquid voluerint petere, fiet eis ab ipso patre meo qui in cælis est.*

20 *Vbi enim duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, illic sum inter eos.*

21 *Tunc accessit ad eum Kipho, & dixit ei, Domine mi, quoties si errauerit in me frater meus, remittam ei, vsque septies?*

22 *Ait illi Jeschua, Non dico tibi, vsque septies, sed vsque septuagesies septies.*

In parasceue Sabbathi secundi Ieiunij.

23 *Propterea assimilatum est regnum cælorum viro regi volenti recipere rationem à seruis suis.*

24 *Et quum incepisset recipere, obtulerunt ei quendam debitorem decies mille talentorum.*

---

12 מָנָא מִתְחֲזֵא לְכוֹן אִן נֶהֱוְיָן לְאְנָשׁ מְאָא עֶרְבִין וְנִטְעֵא חַד מֶנְהוֹן לָא שָׁבֵק תְּשְׁעִין וְתֶשְׁעָא בְּטוּרָא וְאָזֵל בָּעֵא לְהַו דְּטָעְיָא׃ 13 וְאִן נֶשְׁכְּחֵיה אַמִין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דְּחָדֵא בֵּה יַתִּיר מִן תְּשְׁעִין וְתֶשְׁעָא דְּלָא טָעוּ׃ 14 הָכַנָא לָא אִית צְבְיָנָא קֳדָם אֲבוּכוֹן דְּבַשְׁמַיָּא דְּנֵאבַד חַד מִן הָלֵין זְעוּרֵא׃

דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּאַרְבְעָא דְּבָתַר פֶּנְטִיקוֹסְטִי מרה

15 אִן דֵּין אַסְכֵּל בָּךְ אָחוּךְ זֵל אַכְסֵיהִי בֵּינָיךְ וְלֵהּ בַּלְחוֹד אִן שַׁמְעָךְ יִתְרַתְּ אָחוּךְ׃ 16 וְאִן לָא שַׁמְעָךְ דְּבַר עַמָּךְ חַד אוֹ תְּרֵין דְּעַל פּוּם תְּרֵין אוֹ תְּלָתָא סָהֲדִין תְּקוּם כָּל מֶלָּא׃ 17 אִן דֵּין אַף לָא לְהֶנוֹן נֶשְׁמַע אֱמַר לְעִדְתָּא אִן דֵּין אַף לָא לְעִדְתָּא נֶשְׁמַע נֶהֱוָא לָךְ אַיךְ מָכְסָא וְאַיךְ חַנְפָא׃ 18 וְאַמִין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דְּכֻל מָא דְּתֶאסְרוּן בְּאַרְעָא

טְעָא, שְׁבַק, צְבָא, סְכַל, אָזַל, כְּסָא, יְתַר, קָם, כמו עדה, אֲסַר

Luc. 15. a.4.

12 * Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oues, & errauerit vna ex eis: nónne relinquit nonaginta-nouem in montibus, & vadit quærere eam quæ errauit?

13 * Et si contigerit vt inueniat eã: amen dico vobis, quia gaudet super eam magis, quàm super nonagintanouem quæ non errauerunt.

14 * Sic non est voluntas ante patrem vestrum, qui in cælis est, vt pereat vnus de pusillis istis.

15 * Si autẽ peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum. si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.

Leuit.17 a.3.

16 * Si autem te non audierit: adhibe tecum adhuc vnũ vel duos, vt in ore duorum vel trium testium stet omne verbum.

17 * Quòd si non audierit eos: dic ecclesiæ. si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus & publicanus. C

Leuit.19 d.17. Eccl. 19. b.13. Iacob. 5. d.19. Deu. 19. c.15.

18 * Amen dico vobis, quæcunq; alligaueritis super terram, erũt ligata & in cælo: & quęcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo.

2.Cor.13 a.1. Heb. 10. d.28.

19 * Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunq; petierint, fiet illis à patre meo qui in cælis est.

Iohan.8. c.17. 2. Theff. 3.d.4.

20 * Vbi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.

2.Cor.5. e.9.

21 * Tunc accedens Petrus ad eum dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsque septies?

Ioha.20. d.13.

22 * Dixit illi Iesus: Non dico tibi vsque septies: sed vsque septuagies septies.

Luc. 17. a.4.

23 * Ideo assimilatum est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis.

24 * Et cùm cœpisset rationem ponere, oblatus est ei vnus qui debebat ei decem millia talenta.

12 * τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

13 * καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

14 * οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

15 * Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξύ σου καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.

16 * ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετά σου ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.

17 * ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.

18 * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.

19 * πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

20 * οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 * τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ πέτρος εἶπε, κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;

22 * λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

23 * Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.

24 * ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων.

נהוא אסיר בשמיא ומדם [c] דתשרון בארעא נהוא שרא בשמיא ׃ 19 תוב אמר אנא לכון דאן תרין מנכון [d] נשתוון

בארעא על כל [e] צבו דנשאלון נהוא להון מן לות אבי דבשמיא ׃ 20 איכא גיר דתרין או תלתא כנישין בשמי תמן

אנא ביניהון ׃ 21 הידין קרב לותה כאפא ואמר לה מרי כמא זבנין אן [f] אסכל בי אחי אשבוק לה עדמא לשבע

זבנין ׃ 22 אמר לה ישוע לא אמר אנא לך עדמא לשבע אלא עדמא לשבעין זבנין שבע שבע ׃

דצרוכתא ושבתא דתרין [g] דצומא מו

23 מטל הנא [h] אתדמית מלכותא דשמיא לגברא מלכא דצבא [i] דנסב [k] חושבנא מן עבדוהי ׃

24 וכד שרי למסב קרבו לה חד דחיב רבו ככרין ׃

[c] שרא [d] שוא [e] צבא [f] סכל [g] צם [h] דמא [i] נסב [k] חשב

25 [25] Quúmque is non haberet vnde solueret, iussit eum dominus eius venundari, vxorémque ac filios eius, quicquid denique habebat, vt solueret.

26 [26] Et procidens seruus ille adorabat eum, inquiens, Domine mi, longanimis esto erga me, & omnia tibi rependam.

27 [27] Et misertus est dominus serui illius, ac dimisit eum, debitúmque ipsius remisit ei.

28 [28] Exijt autē seruus ille, & inuenit vnum ex conseruis suis qui debebat ei centum denarios, & prehensum eum suffocabat, & dicebat ei: Da mihi quod mihi debes.

29 [29] Et procidens conseruus ille ad pedes eius rogabat eum, dicens, Longanimis esto erga me: & omnia tibi rependam.

30 [30] Ille verò noluit, sed abijt; coniecit eum in carcerem, quousque redderet quod sibi debebat.

31 [31] Quum autē vidissent conserui eorū quod factum fuerat, ægrè tulerūt admodum: & venientes renunciarunt domino suo quicquid factum fuerat.

32 [32] Tunc aduocauit eum dominus ipsius, & dixit ei, Serue nequam, totum illud debitum remiseram tibi, vt qui me deprecatus fuisses.

33 [33] Nónne oportuit & te misericordia commoueri erga conseruum tuum, sicut ego commotus fueram erga te?

34 [34] Proinde excanduit dominus eius, eúmque tradidit tortoribus quousque persolueret quicquid ipsi debebat.

35 [35] Ita faciet vobis Pater meus qui in cælis est, nisi remiseritis suo quisque fratri ex corde vestro errata eius.

Matutinis Dominicæ post festum Crucis.

CAP. XIX.

1 ET factum est quum absoluisset Jeschua hos sermones, contulit se à Galilæa & venit in fines Ihoudeæ vltra Jourdenon.

2 [2] Venerúntque post eum cœtus multi, & sanauit eos illic.

3 [3] Et adiernnt eum Perischæi, ac tentabant eum, dicentes, Licet ne homini dimittere vxorem suam ex qualibet occasione?

4 [4] Ipse verò respondit, & dixit eis, Nónne legistis quòd is qui fecit à principio masculum & fœminam, fecerit eos?

---

25 וְכַד לַית הֲוָא לֵהּ [l] לְמֶפְרַע פְּקַד מָרֵהּ [m] דְנֶזְדְּבַן הוּ וַאנְתְתֵהּ וּבְנַוהִי וְכָל מֶדֶם דְאִית לֵהּ וְנֶפְרוּעַ׃

26 וְנְפַל הַו עַבְדָא סְגֶד לֵהּ וְאֵמַר מָרִי [n] אַגַר עֲלַי רוּחָא וְכָל מֶדֶם פָּרַע אֶנָא לָךְ׃ 27 [o] וֶאתְרַחַם מָרֵהּ דְעַבְדָא הַו וַשְׁרִיהִי [p] וְחַובְתֵהּ שְׁבַק לֵהּ׃ 28 נְפַק דֵין עַבְדָא הַו וֶאשְׁכַּח לְחַד מֶן [q] כְּנָוָתֵהּ דְחַיָּב הֲוָא לֵהּ דִינָרֵא מָאא [r] וַאחֲדֵהּ וְחָנֵק הֲוָא לֵהּ וְאֵמַר לֵהּ הַב לִי מֶדֶם דְחַיָּב אַנְתְּ לִי׃ 29 וְנְפַל הַו כְּנָתֵהּ עַל רֶגְלַוהִי בְּעָא מֶנֵּהּ וְאֵמַר אַגַר עֲלַי רוּחָא וְכָל מֶדֶם פָּרַע אֶנָא לָךְ׃ 30 הוּ דֵין לָא צְבָא אֶלָּא אֶזַל [s] אַרְמְיֵהּ בֵּית אַסִירֵא עַדְמָא [t] דְנֶתֵּל לֵהּ מָא דְחַיָּב לֵהּ׃ 31 כַּד חֲזַו דֵין [u] כְּנָוָתְהוֹן מֶדֶם דַהֲוָא [x] כְּרִיַּת לְהוֹן טָב [y] וֶאתַו [z] אַודַעו לְמָרְהוֹן כָל מָא דַהֲוָא׃

32 הָידֵין [a] קְרָיהִי מָרֵהּ וְאֵמַר לֵהּ עַבְדָא בִישָׁא הָי כֻלָּהּ [b] חַובְתָא [c] שֶׁבְקֶת לָךְ [d] דַבְעַית מֶנִי׃

[l] פְּרַע [m] זְבַן
[n] אֲגַר והוא כמו ארך אפים
[o] רְחַם [p] חוב
[q] כְּנָה [r] אֲחַד
[s] רְמָא [t] נְתַל
[u] כְּנָה
[x] כְּרַה [y] אְתָא [z] יְדַע [a] קְרָא
[b] חוב [c] שְׁבַק [d] בְּעָא

25 Cùm autem non haberet vnde redderet, iussit eum dominus eius venundari, & vxorem eius & filios, & omnia quæ habebat, & reddi.

26 Procidens autẽ seruus ille, adorabat eum, dicens: Domine, patientiam habe D in me, & omnia reddam tibi.

27 Misertus autẽ dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei.

28 Egressus autem seruus ille, inuênit vnum de conseruis suis qui debebat ei cẽtum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens: Redde mihi quod debes.

29 Et procidens conseruus eius ad pedes eius, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me; & omnia reddam tibi.

30 Ille autem noluit: sed abiit, & misit eum in carcerem, donec redderet debitum.

31 Videntes autem conserui eius quæ fiebant, contristati sunt valde: & venerunt & narrauerunt domino suo omnia quæ facta fuerant.

32 Tunc vocauit illum dominus suus: & ait illi: Serue nequam, omne debitum illud dimisi tibi, quoniam rogasti me.

Luc. 2. c 14.

33 Nónne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum?

34 Et iratus dominus eius, tradidit eũ tortoribus, quoadusque redderet vniuersum debitum ei.

Sup. 6. b 12. Marc. 11 c 25.

35 Sic & pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

CAP. XIX.

Mar. 10. a 1.

1 ET factum est, cùm consummasset Iesus sermones istos, migrauit à Galilęa A & venit in fines Iudææ trans Iordanem.

2 Et secutæ sunt eum turbæ multæ: & curauit eos ibi.

Marc. 10 a 2.

3 Et accesserunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes: Si licet homini dimittere vxorem suam quacunque ex causa?

Gen. 1. d 27

4 Qui respondens, ait illis: Nõ legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & fœminam fecit eos?

25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι.

26 πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.

27 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

28 ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις.

29 πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι.

30 ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.

31 ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γινόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γινόμενα.

32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ, δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με·

33 οὐκ ἔδει καί σε ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα;

34 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

35 οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

ιθ.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς ἰουδαίας πέραν τοῦ ἰορδάνου.

2 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν;

4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς;

33 לא ולא הוא לך דתחון לכנתך איכנא דאנא חנתך׃ 34 ורגז מרה ואשלמה למנגדא עדמא דנפרוע כל מדם דחיב לה׃ 35 הכנא נעבד לכון אבי דבשמיא אן לא תשבקון אנש לאחוהי מן לבכון סכלותה׃

חנן שלם נגד פרע עבד סכל

דצפרא דחד בשבא ודבתר עאדא דצליבא מז

קפלאון יט

1 והוא דכד שלם ישוע מלא הלין שקל מן גלילא ואתא לתחומא דיהוד לעברא דיורדנן׃ 2 ואתו בתרה כנשא סגיאא ואסי אנון תמן׃ 3 וקרבו לותה פרישא ומנסין הוו לה ואמרין אן שליט לאנש דנשרא אנתתה בכל עללא׃ 4 הודין ענא ואמר להון לא קריתון דהו דעבד מן ברשית דכרא ונקבתא עבד אנון׃

אתא אסא נסא שרא קרא דכר נקב

5 ܘܐܡܪ ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܘܩ ܓܒܪܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܘܢܩܦ ܠܐܢܬܬܗ ܘܢܗܘܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܚܕ ܒܣܪ܀
6 ܡܕܝܢ ܠܐ ܗܘܘ ܬܪܝܢ ܐܠܐ ܚܕ ܦܓܪ. ܡܕܡ ܗܟܝܠ ܕܐܠܗܐ ܙܘܓ ܒܪܢܫܐ ܠܐ ܢܦܪܫ܀
7 ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܢܐ ܗܟܝܠ ܡܘܫܐ ܦܩܕ ܕܢܬܠ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ ܘܢܫܪܝܗ܀
8 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܘܫܐ ܠܘܩܒܠ ܩܫܝܘܬ ܠܒܟܘܢ ܐܦܣ ܠܟܘܢ ܕܬܫܪܘܢ ܢܫܝܟܘܢ. ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܢܐ܀
9 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܕܡܢ ܕܫܒܩ ܐܢܬܬܗ ܕܠܐ ܥܠ ܙܢܝܘܬܐ ܘܢܣܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. ܘܡܢ ܕܢܣܒ ܫܒܝܩܬܐ ܓܐܪ܀
10 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܐܢ ܗܟܢܐ ܐܝܬ ܥܕܠܝܐ ܒܝܢܝ ܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܗ. ܠܐ ܦܩܚ ܠܡܣܒ ܐܢܬܬܐ܀
11 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܟܠܢܫ ܣܦܩ ܠܗ ܠܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܝܗܝܒ ܠܗ܀
12 ܐܝܬ ܓܝܪ ܡܗܝܡܢܐ ܕܡܢ ܟܪܣܐ ܕܐܡܗܘܢ ܐܬܝܠܕܘ ܗܟܢܐ. ܘܐܝܬ ܡܗܝܡܢܐ ܕܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܗܘܘ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܐܝܬ ܡܗܝܡܢܐ ܕܐܢܘܢ ܚܒܠܘ ܢܦܫܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܡܛܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܡܢ ܕܡܨܐ ܕܢܣܦܩ ܢܣܦܩ܀
13 ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܛܠܝܐ ܕܢܣܝܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ ܘܢܨܠܐ. ܘܟܐܝܢ ܗܘܘ ܒܗܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܀
14 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܀
15 ܘܣܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܙܠ ܡܢ ܬܡܢ܀

ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܐܒܐ ܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܕܚܒܪܘܗܝ.
ܩܕܝܫܐ ✣ ܠܘܩܐ ✣ ✣

16 ܘܐܬܐ ܚܕ ܩܪܒ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ. ܡܢܐ ܕܛܒ ܐܥܒܕ ܕܐܗܘܝܢ ܠܝ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܀
17 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ ܠܝ ܛܒܐ. ܠܝܬ ܛܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ ܐܠܗܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܥܘܠ ܠܚܝܐ. ܛܪ ܦܘܩܕܢܐ܀
18 ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܠܝܢ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܘܠܐ ܬܓܘܪ. ܘܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܘܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܓܠܐ܀

5 * *Et dixit, Propterea relinquet vir patrem suum, matrémq; suam, & adiunget sese vxori suæ, eruntque ambo vna caro.*
6 * *Itaque non sunt duo, sed vnum corpus. quod ergo Deus coniunxit, homo ne disiungat.*
7 * *Dicunt ei, Quare igitur Mousche præcepit dare libellũ repudij, & eam dimittere?*
8 * *Ait illis, Mousche propter duriciam cordis vestri concessit vobis dimittere vxores vestras. veruntamen à principio non ita fuit.*
9 * *Dico autem vobis, Quisquis dimiserit vxorem suam non adulteram, & duxerit aliam, mœchatur. quique dimissam duxerit, mœchatur.*
10 * *Dicunt ei discipuli eius, Si tale est negotium inter virum & vxorem suam, præstat non ducere vxorem.*
11 * *Ipse verò dixit eis, Non quilibet sufficienter capit hunc sermonẽ, sed cui datum est.*
12 * *Sunt enim eunuchi qui ab vtero matris suæ ita geniti sunt: sunt & eunuchi qui ab hominibus facti sunt spadones: denique sunt eunuchi qui fecere seipsos eunuchos propter regnum cælorum. Qui potest sufficienter capere, capiat.*
13 * *Tunc obtulerunt ei puerulos, vt manum suam eis imponeret & oraret: & obiurgabant eos discipuli eius.*
14 * *Ipse verò Jeschua dixit eis, Sinite puerulos venientes ad me, neque prohibeatis eos: eorum enim qui sunt sicut isti, est regnum cælorum.*
15 * *Et imposuit eis manum suam, & abijt illinc.*

Commemoratione patris Anthonij & Sanctorum sociorum eius.

16 * *Et venit quidam accedens, ac dixit ei, Doctor bone, quid boni faciam vt habeam vitam æternam?*
17 * *Ipse verò dixit ei, Quid vocas me bonum? non est bonus, nisi vnus Deus. Si verò vis ad vitam ingredi, serua mandata.*
18 * *Dicit ei, Quænam? at ipse Jeschua dixit ei, Nõ occides, Neque mœchaberis, Neq; furaberis, Neque testaberis testimoniũ falsum,*

---

5 ואמר מטל הנא נשבוק גברא לאבוהי ולאמה ונקף לאנתתה ונהוון תריהון חד בסר׃ 6 מדין לא הוא תרין אלא חד פגר מדם הכיל דאלהא זוג ברנשא לא נפרש׃ 7 אמרין לה למנא הכיל מושא פקד דנתל כתבא דשובקנא ונשריה׃ 8 אמר להון מושא לוקבל קשיות לבכון אפס לכון דתשרון נשיכון מן ברשית דין לא הוא הכנא׃ 9 אמר אנא לכון דין דמן דשבק אנתתה דלא על זניותא ונסב אחרתא גאר ומן דנסב שביקתא גאר׃ 10 אמרין לה תלמידוהי אן הכנא איתה עדליא ביני גברא לאנתתה לא פקח למסב אנתתא׃ 11 הו דין אמר להון לא כלנש ספק לה למלתא הדא אלא מן דיהיב לה׃ 12 אית גיר מהימנא דמן כרסא דאמהון אתילדו הכנא ואית מהימנא דמן בנינשא הוו מהימנא ואית

נקף כמו יקף · זוג · נתל · פירושו ספר כריתות · קשיא · ריש · גור · שבק · פירושו ענין · נסב · מלל · יהב · הימן פירושו סרים · ילד

5 [*] Et dixit, Propter hoc dimittet homo patrem & matrẽ, & adhærebit vxori suæ: & erunt duo in carne vna.

Ephe.5. c31. 1.Cor.6 d16.

6 [*] Itaque iam nõ sunt duo: sed vna caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo nõ separet.

7 [*] Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandauit dare libellum repudij, & dimittere eam?

Deu.24. a1.

8 [*] Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras: ab initio autem non fuit sic.

9 [*] Dico autem vobis, quia quicunque dimiserit vxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui dimissam duxerit, mœchatur.

Sup.5. c32. Marc.10 b11. Luc.16. d18. 1.Cor.7 b11.

B

10 [*] Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum vxore, non expedit nubere.

C

11 [*] Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.

12 [*] Sunt enim eunuchi qui de matris vtero sic nati sunt: & sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi qui seipsos castrauerũt propter regnum cælorum. Qui potest capere, capiat.

13 [*] Tunc oblati sunt ei paruuli, vt manus eis imponeret & oraret. Discipuli autem increpabant eos.

Marc.10 b13. Luc.18. c15. Sup.18. a3.

14 [*] Iesus verò ait eis: Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me venire: taliũ est enim regnum cælorum.

15 [*] Et cùm imposuisset eis manus, abiit inde.

16 [*] Et ecce vnus accedens, ait illi: Magister bone, quid boni faciam vt habeam vitam æternam?

Mar.10. b17. Luc.18. d18.

17 [*] Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Vnus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serua mandata.

18 [*] Dicit illi: Quæ? Iesus autẽ dixit: Non homicidiũ facies, Non adulterabis, Non facies furtum, Nõ falsum testimonium dices.

Exo.20. c13.

5 [*] καὶ εἶπεν, ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

6 [*] ὥς τε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

7 [*] λέγουσιν αὐτῷ, τί οὖν μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν;

8 [*] λέγει αὐτοῖς, ὅτι μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω.

9 [*] λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται.

10 [*] λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμῆσαι.

11 [*] ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται.

12 [*] εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω.

13 [*] τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

14 [*] ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν, ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

15 [*] καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 [*] Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ, διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;

17 [*] ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός· εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς.

18 [*] λέγει αὐτῷ, ποίας; ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε, τὸ, οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις·

מְהֵימְנָא וְהֶנוּן עֲבַדוּ נַפְשְׁהוֹן מְהֵימְנָא מְטֻל [a]מַלְכוּתָא דַשְׁמַיָא מַן דְמֶשְׁכַּח [b]וְנֶסְפַּק נֶסְפַּק ׃ [13] הֵידֵין קַרְבוּ לֵהּ טַלְיָא
[c]דַנְסִים [d]אִידֵה עֲלֵיהוֹן [e]וַנְצַלֵא [f]וַכְּאוּ בְהוֹן תַלְמִידָוהי ׃ [14] הוּ דֵין יֵשׁוּעַ אֵמַר לְהוֹן שְׁבוּקוּ טַלְיָא [g]אָתֵין לְוָתִי וְלָא [h]תֶכְלוֹן
אֶנוּן דְדַאילֵין גֵיר דַאיךְ הָלֵין אֶנוּן [i]אִיתֵיהּ מַלְכוּתָא דַשְׁמַיָא ׃ [15] וְסָם אִידֵה עֲלֵיהוֹן [k]וְאֵזַל מֶן תַמָן ׃
[l]בְּרוּכְרָנָא דַאבָא אַנְטְוֹכִיוֹם וְקַדִישָׁא חַבְרוּהי מח
[16] וְאֶתָא חַד קְרֵב וְאֵמַר לֵהּ [m]מַלְפָנָא טָבָא מָנָא דְטָב אֶעֱבַד דְנֶהֱוֹן לִי חַיֵא דַלְעָלַם ׃ [17] הוּ דֵין אֵמַר לֵהּ
מָנָא [n]קָרֵא אַנְתְּ לִי טָבָא לַית טָבָא אֶלָא אֶן חַד אֱלָהָא אֶן דֵין צָבֵא אַנְתְּ [o]דְתֵעוּל לְחַיֵא [p]טַר [q]פּוּקְדָנֵא ׃ [18] אֵמַר
לֵהּ אַילֵין הוּ דֵין יֵשׁוּעַ אֵמַר לֵהּ דְלָא תֶקְטוֹל וְלָא [r]תְגוּר וְלָא תֶגְנוּב וְלָא [s]תֶסְהֵד סָהֲדוּת [t]שׁוּקְרָא ׃

[a] מְלַךְ [b] סְפַק [c] סם
[d] יַד [e] צְלָא [f] כְאָא
[g] אֲתָא [h] כְּלָא
[i] אִית כמו יש
[k] אֲזַל [l] דְכַר כמו זכר
[m] אֲלַף [n] קְרָא [o] עול
[p] נְטַר [q] פְּקַד [r] גוּר
[s] סְהַד [t] שְׁקַר

19 ܘܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ ܘܬܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ܂ 20 ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܥܠܝܡܐ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܛܪܬ ܐܢܝܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ܂ ܡܢܐ ܚܣܝܪ ܐܢܐ܂ 21 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܆ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܓܡܝܪܐ ܠܡܗܘܐ܆ ܙܠ ܙܒܢ ܩܢܝܢܟ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ܂ ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪܝ܂ 22 ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܘ ܥܠܝܡܐ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܘܐܙܠ ܟܕ ܟܪܝܐ ܠܗ܂ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܩܢܝܢܐ ܣܓܝܐܐ܆ 23 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܆ ܕܥܛܠܐ ܗܝ ܠܥܬܝܪܐ ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬ ܫܡܝܐ܂ 24 ܬܘܒ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܆ ܕܕܠܝܠ ܗܘ ܠܓܡܠܐ ܠܡܥܠ ܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ܆ ܐܘ ܥܬܝܪܐ ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ 25 ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܬܗܝܪܝܢ ܗܘܘ ܛܒ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܢܘ ܟܝ ܡܫܟܚ ܕܢܚܐ܂ 26 ܚܪ ܒܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܗܕܐ ܠܐ ܡܫܟܚܐ܂ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܟܠܡܕܡ ܡܫܟܚܐ܀

ܕܨܦܪܐ ܕܥܐܕܗ ܕܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ

27 ܗܝܕܝܢ ܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܟܠܡܕܡ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܟ܂ ܡܢܐ ܟܝ ܢܗܘܐ ܠܢ܂ 28 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܆ ܕܐܢܬܘܢ ܕܐܬܝܬܘܢ ܒܬܪܝ܆ ܒܥܠܡܐ ܚܕܬܐ ܡܐ ܕܝܬܒ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܫܘܒܚܗ܆ ܬܬܒܘܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܬܪܥܣܪ ܟܘܪܣܘܢ܆ ܘܬܕܘܢܘܢ ܬܪܥܣܪ ܫܒܛܐ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ 29 ܘܟܠ ܐܢܫ ܕܫܒܩ ܒܬܐ ܐܘ ܐܚܐ ܐܘ ܐܚܘܬܐ ܐܘ ܐܒܐ ܐܘ ܐܡܐ ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܐܘ ܒܢܝܐ܆ ܐܘ ܩܘܪܝܐ ܡܛܠ ܫܡܝ܆ ܚܕ ܒܡܐܐ ܢܣܒ܆ ܘܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܢܐܪܬ܂ 30 ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܢܗܘܘܢ ܐܚܪܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ܩܕܡܝܐ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܟ

1 ܕܡܐ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܓܒܪܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ܆ ܕܢܦܩ ܒܨܦܪܐ ܕܢܐܓܘܪ ܦܥܠܐ ܠܟܪܡܗ܂

19 *Et, Honora patrem tuum, matrémque tuam; & diliges proximum tuum vt animam tuam* [teipsum.]

20 *Dicit ei ille adolescens: Hæc omnia obseruaui à pueritia mea, in quo defectuosus sum?*

21 *Dixit ei Jeschua, Si vis perfectus esse, ito, vende possessionem tuam, & eroga pauperibus, & futurus est tibi thesaurus in cælis, venique post me.*

22 *Audiens autem ille adolescens hunc sermonem, abijt ægrè ferens, habebat enim possessionem multam.*

23 *Jeschua verò ait discipulis suis, Amin ego dico vobis, Difficile est diuiti ingredi regnum cælorum.*

24 *Rursus verò dico vobis, Facilius est camelum ingredi per foramen acus, quàm diuitem ingredi regnum Dei.*

25 *Discipuli autem quum hæc audissent, obstupuerunt vehementer, & inquiunt, Quis igitur potest seruari?*

26 *Intuitus est eos Jeschua, & dixit eis, Apud homines hoc est impossibile, apud Deum verò nihil non possibile est.*

Matutinis festo Petri Apostoli.

27 *Tunc respondit Kipho, & dixit ei, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid igitur nobis futurum est?*

28 *Dicit eis Jeschua, Amin ego dico vobis, Quòd vos qui venistis post me, in sæculo nouo quum sedebit filius hominis super thronum gloriæ suæ, sedebitis & vos super duodecim sedes, & iudicabitis duodecim tribus Jsroiel.*

29 *Et quisquis reliquerit domos, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut liberos, aut latifundia propter nomen meum, vnum in centum* [centuplum] *accipiet, & vitam æternam hæreditate possidebit.*

30 *Multi autem primi erunt nouissimi, & nouissimi primi.*

Lectio Pauli Apostoli.

CAP. XX.

1 *Simile enim est regnum cælorum viro domino domus, qui exijt summo diluculo ad conducendos operarios pro vinea sua.*

---

19 [a] ויקר לאבוך ולאמך [b] ותחב לקריבך איך נפשך׃ 20 אמר לה הו [c] עלימא הלין כלהין נטרת אנין מן [d] טליותי מנא חסיר אנא׃ 21 אמר לה ישוע אן צבא אנת [e] גמירא [f] למהוא [g] זל זבן [h] קנינך [i] והב למסכנא והווא לך סימתא בשמיא [k] ותא בתרי׃ 22 שמע דין הו עלימא מלתא הדא ואזל כד [l] כריא לה אית הוא לה גיר קנינא סגיאא׃ 23 ישוע דין אמר [m] לתלמידוהי אמין אמר אנא לכון דעטלא הי לעתירא דנעול למלכות שמיא׃ 24 תוב דין אמר אנא לכון [n] דדליל הו לגמלא למעל בחרורא דמחטא או עתירא דנעול למלכותא דאלהא׃ 25 תלמידא דין כד שמעו [o] תהירין הוו טב ואמרין מנו כי משכח [p] דנחא׃ 26 [q] חר בהון ישוע ואמר להון לות בנינשא הדא לא משכחא לות אלהא דין כל מדם משכחא׃

[a] יקר [b] חבב [c] עלם [d] טלי [e] גמר [f] הוא [g] אזל [h] קנא [i] יהב [k] אתא [l] כרה [m] למר

[n] דלל ופירושו קליל
[o] תהר [p] חוא
[q] חר כמו הביט

19 * Honora patrem tuum & matrem tuam. Diliges proximum tuum sicut teipsum.

20 * Dicit illi adolescens, Omnia hæc custodiui à iuuentute mea: quid adhuc mihi deest?

21 * Ait illi Iesus, Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni, sequere me.

22 * Cùm audisset autem adolescẽs verbum, abijt tristis: erat enim habens multas possessiones.

23 * Iesus autem dixit discipulis suis, Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum cælorum.

24 * Et iterum dico vobis, Facilius est camêlum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum cælorum.

25 * Auditis autem his, discipuli mirabantur valdè, dicentes, Quis ergo poterit saluus esse?

26 * Aspiciens autem Iesus, dixit illis, Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt. D

Marc. 10 d. 28.

27 * Tunc respondens Petrus, dixit ei, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis?

Luc. 18. c. 28.

28 * Iesus autem dixit illis, Amen dico vobis, Quòd vos qui secuti estis me, in regeneratione cùm sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.

Luc. 22. e 30.

29 * Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum: centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.

Infr. 20. b. 16. Mar. 10. e. 31. Luc. 13. f. 30.

30 * Multi autem erunt primi, nouissimi: & nouissimi, primi.

CAP. XX.

1 Simile est regnum cælorum homini patrifamiliâs, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam.

19 * τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου· καὶ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

20 * λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ;

21 * ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.

22 * ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

24 * πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

25 * ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;

26 * ἐμβλέψας δὲ ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι· παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά ἐστι.

27 * Τότε ἀποκριθεὶς ὁ πέτρος εἶπεν αὐτῷ, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

28 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ ἰσραήλ.

29 * καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

30 * πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι.

κ΄.

1 * Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

דִּצְפַּרְא דְעִאדָה דְּפֶטְרוֹס [z] שְׁלִיחָא מט 27 הָידֵין עֲנָא כֵאפָא וֶאמַר לֵה הָא חֲנַן שְׁבַקְן כֻּל מֶדֶם
[s] וְאתֵין בָּתְרָךְ מָנָא כַּי נֶהֱוֵא לַן׃ 28 אֶמַר לְהוֹן יֶשׁוּעַ אַמִין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דַאנְתוֹן דְּאֵתִיתוֹן בָּתְרַי בְּעָלְמָא [t] חַדְתָא
מָא [u] דְּיָתֵב בְּרֵה דְאנָשָׁא עַל [x] תְּרָונוֹס [y] דְשׁוּבְחֵה [z] הֶתִבוּן אָף אַנְתוּן עַל תְּרֶעסַר כּוּרְסָון [a] וַתְּדוּנוּן תְּרֶעסַר שַׁבְטָא דְיִסְרָיֵל׃
29 וְכֻל אֱנָשׁ דְשָׁבֵק בָּתָא או אַחָא או אַחָתָא או אַבָּא או אֶמָא או אַנְתְּתָא או בְּנַיָא או קוּרְיָא מֶטֻל שְׁמִי חַד בְּמָאָא
נְקַבֵּל וְחַיָא דַלְעָלַם [b] נִארַת׃ 30 [c] סַגִּיָאא דֵין קַדְמַיֵא דְנֶהֱוֹון אַחְרָיֵא וַאחְרָיֵא קַדְמָיֵא׃
[d] קֶרְיָנָא דְפָוְלוּס שְׁלִיחָא נ קְפַלאוֹן כ
1 [e] דַמְיָא גֵיר מַלְכוּתָא דַשְׁמַיָא לְגַבְרָא מָרֵה בַיתָא דַנְפַק בְּצַפְרָא [f] דְנֶאגוּר [g] פָעֲלֵא לְכַרְמֵה׃

[z] שְׁלַח
[s] אֲתָא
[t] חֲדַרת כמו חדש
[u] יָתֵב כמו ישב
[x] מן לשון יון עבראית כסא
[y] שְׁבַח ופירושו כבוד
[z] יָתֵב [a] דָן [b] יָרַת כמו ירש
[c] סְגָא [d] קְרָא
[e] דְמָא [f] אֱגַר [g] פְעַל

2 * *Pactus autem cum operariis denario in diem, misit eos in vineam suam.*

3 * *Et exijt hora tertia, vidénsque alios stantes in platea, & ociosos:*

4 * *Dixit eis, Ite & vos in vineam, & quodcunque oportuerit, dabo vobis.*

5 * *Illi autem abierunt. Et egressus rursum sexta & nona hora fecit itidem.*

6 * *Et circa vndecimam horam exijt, & inuenit alios stantes & ociosos, ac dixit eis, Quid statis totum diem etiam ociosi?*

7 * *Dicunt ei, Quia nemo nos conducit. Quibus subdit, Ite & vos in vineam, & quodcunque oportuerit, accipietis.*

8 * *Quum autem esset vespera, ait dominus vineæ, præfecto domus suæ, Voca operarios & da eis mercedem eorum, & incipe à nouissimis ad primos vsque.*

9 * *Quúmque venissent illi vndecimæ horæ, acceperunt singuli denarium.*

10 * *Et quum venissent primi sperabant se plus reportaturos, acceperunt autem singuli denarium ipsi quoque.*

11 * *Et quum accepissent, obmurmurabant aduersus patremfamilias, dicentes.*

12 * *Isti nouissimi vnam horam operati sunt, & adæquasti eos nobiscum, qui pertulimus pondus diei & æstum.*

13 * *Ipse verò respondit & ait vni ex eis: Mi socie, iniquus non sum in te: nónne denario pactus es mecum?*

14 * *Accipe quod tuum est, & abi. volo autem huic nouissimo dare vt & tibi.*

15 * *Nónne mihi licet quod volo facere de ijs quæ ad me pertinent? an oculus tuus malus est, quia ego bonus sum?*

16 * *Sic erunt nouissimi primi, & primi nouissimi. multi sunt vocati, & pauci electi.*

Feria prima 5. post Pentecosten.

17 * *Ascensurus autem erat Jeschua ad Ourischlem, & assumpsit duodecim discipulos suos inter se & ipsos,* [priuatim,] *in via, & dixit eis,*

18 * *Ecce ascẽdimus ad Ourischlem, et Filius hominis tradendus est principibus Sacerdotum, & Scribarum; & addicent eum morti.*

19 * *Tradéntque eum gentibus & illudent ei, & flagellis cædent eum, ac suffigent eum cruci: tertia verò die resurget.*

---

2 [p] קץ דין עם פעלא מן [q] דינרא ביומא ושדר אנון לכרמה׃ 3 ונפק בתלת שעין וחזא אחרנא [r] דקימין בשוקא [s] ובטילין׃ 4 ואמר להון [t] זלו אף אנתון לכרמא ומדם [v] דולא יהב אנא לכון׃ 5 הנון דין אזלו ונפק תוב בשת ובתשע שעין ועבד הכות׃ 6 ולאפי חד עסרא שעין נפק ואשכח אחרנא דקימין ובטלין ואמר להון מנא קימין אנתון יומא כלה ובטלין׃ 7 אמרין לה דלא אנש [x] אגרן אמר להון [y] זלו אף אנתון לכרמא ומדם דולא נסבין אנתון׃ 8 כד הוא דין רמשא אמר מרא כרמא לרבביתה קרי לפעלא [z] והב להון אגרהון ושרא מן אחריא ועדמא לקדמיא׃ 9 ואתו הנון דחד עסרא שעין [a] נסבו דינר דינר׃ 10 וכד [b] אתו קדמיא [c] סברו דיתיר [e] שקלין ושקלו דינר דינר אף הנון׃ 11 וכד שקלו [f] רטנו על מרא ביתא ואמרין׃ 12 הלין אחריא חדא

[p] קצץ פירושו כרת
[q] ברג״ דפרק הזהב איסר אחד מכד בדינר של כסף דינר של כסף אחד מכה בדינר של זהב
[r] קם [s] בטל [t] אזל
[v] ולא פירושו צריך
[x] אגר [y] אזל [z] יהב
[a] נסב [b] אתא [c] סבר
[d] יתר [e] שקל [f] רטן

2 Conuẽtione autem facta cum operarijs ex denario diurno, misit eos in vineam suam.
3 Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos.
4 Et dixit illis, Ite & vos in vineam†: & quod iustum fuerit, dabo vobis. (meam)
5 Illi autem abierunt. Iterum autem exijt circa sextam & nonam horam, & fecit similiter.
6 Circa vndecimam verò exijt, & inuẽnit alios stantes, & dicit illis, Quid hîc statis tota die otiosi?
7 Dicunt ei, Quia nemo nos conduxit. Dicit illis, Ite & vos in vineam†. (meam)
8 Cùm serò autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo, Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à nouissimis vsque ad primos. B
9 Quum venissent ergo qui circa vndecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios.
10 Venientes autem & primi, arbitrati sunt quòd plus essent accepturi, acceperunt autem & ipsi singulos denarios.
11 Et accipientes murmurabant aduersus patremfamiliâs:
12 Dicentes, Hi nouissimi vna hora fecerunt: & pares illos nobis fecisti qui portauimus pondus diei & æstus.
13 At ille respondens, vni eorum dixit, Amice, non facio tibi iniuriam: nónne ex denario conuenisti mecum?
14 Tolle quod tuum est, & vade: volo autem & huic nouissimo dare sicut & tibi. 15 Aut non licet mihi quod volo, facere? an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum? 16 Sic erunt nouissimi, primi: & primi, nouissimi. multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Sup. 19. d 30. Mar. 10. c 38. Luc. 13. f 31. Inf. 22. b 14. Mar. 10. c 32. Luc. 18. f 31.

17 Et ascendens Iesus Ierosolymam, assumpsit duodecim discipulos secretò, & ait illis: 18 Ecce ascendimus Ierosolymam, & Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum & Scribis, & condemnabunt eum morte. C
19 Et tradent eum Gẽtibus ad illudendum & flagellandum, & crucifigẽdum, & tertia die resurget.

2 συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
3 καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς.
4 κἀκείνοις εἶπεν, ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν.
5 οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως.
6 περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργοὺς, καὶ λέγει αὐτοῖς, τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;
7 λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἂν ᾖ δίκαιον λήψεσθε.
8 ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.
9 καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
10 ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται, καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον.
11 λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου,
12 λέγοντες, ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν καύσωνα.
13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν, ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε. οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι;
14 ἆρον τὸ σὸν, καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καί σοι.
15 ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;
16 οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ᾽ ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
18 ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα· καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ.
19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι, καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

שׁעא עבדו ואשׁוית אנון עמן דשׁקלן יוקרה דיומא וחומה׃ 13 הו דין ענא ואמר לחד מנהון חברי לא מעול
אנא בך לא הוא בדינר קצרת עמי׃ 14 סב דילך וזל צבא אנא דין דלהנא אחריא אתל איך דלך׃
15 או לא שׁליט לי דמדם דצבא אנא אעבד בדילי או עינך בישׁא דאנא טב אנא׃ 16 הכנא נהוון אחריא
קדמיא וקדמיא אחריא סגיאין אנון קריא וזעורין גביא׃
דחד בשׁבא ה דבתר פנטיקוסטי נא
17 עתיד הוא דין ישׁוע דנסק לאורשׁלם ודבר לתרעסר תלמידוהי בינוהי ולהון באורחא ואמר להון׃
18 הא סלקין חנן לאורשׁלם וברה דאנשׁא משׁתלם לרבי כהנא ולספרא ונחיבונהי למותא׃
19 ונשׁלמונהי לעממא ונבזחון בה ונגגדונהי ונזקפונהי וליומא דתלתא נקום׃

עבר שׁוא יקר חמא
עול קץ או קצץ
נסב אזל צבא נתל
סנא קרא גבא
מן לשׁון יון
נסק פירושׁ עלה
למד סלק שׁלם כהן
חוב מות שׁלם
בזח נגד זקף קם

²⁰ ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܬ ܠܗ ܐܡܗܘܢ ܕܒܢܝ ܙܒܕܝ ܗܝ ܘܒܢܝܗ ܘܣܓܕܬ ܠܗ ܘܫܐܠܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܡܕܡ܀

²¹ ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܡܢܐ ܨܒܝܐ ܐܢܬܝ܂ ܐܡܪܐ ܠܗ܂ ܐܡܪ ܕܢܬܒܘܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܒܢܝ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܟ ܒܡܠܟܘܬܟ܀

²² ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ܂ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܥܬܝܕ ܐܢܐ ܠܡܫܬܐ܂ ܐܘ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܢܐ ܥܡܕ ܐܢܐ ܠܡܥܡܕ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܫܟܚܝܢܢ܀

²³ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ܂ ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܢܐ ܥܡܕ ܐܢܐ ܬܥܡܕܘܢ܂ ܕܬܬܒܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܝܡܝܢܝ ܘܡܢ ܣܡܠܝ܂ ܠܐ ܗܘܬ ܕܝܠܝ ܠܡܬܠ܂ ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܐ ܡܢ ܐܒܝ܀

²⁴ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܢ ܥܣܪܐ ܐܬܬܥܝܪܘ ܥܠ ܗܢܘܢ ܬܪܝܢ ܐܚܝܢ܀

²⁵ ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܪܫܐ ܕܥܡܡܐ ܡܪܝܗܘܢ ܐܢܘܢ܂ ܘܪܘܪܒܢܝܗܘܢ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܗܘܢ܀

²⁶ ܠܐ ܕܝܢ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܢܬܟܘܢ܂ ܐܠܐ ܡܢ ܕܨܒܐ ܒܟܘܢ ܕܢܗܘܐ ܪܒܐ܂ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܫܡܫܢܐ܀

²⁷ ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܩܕܡܝܐ܂ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܥܒܕܐ܀

²⁸ ܐܝܟܢܐ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܠܐ ܐܬܐ ܕܢܫܬܡܫ܂ ܐܠܐ ܕܢܫܡܫ܂ ܘܢܬܠ ܢܦܫܗ ܦܘܪܩܢܐ ܚܠܦ ܣܓܝܐܐ܀

ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܨܘܡܐ ܀ ܢܒ ܀

²⁹ ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܐܝܪܝܚܘ܂ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ܀

³⁰ ܘܗܐ ܬܪܝܢ ܣܡܝܐ ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ܂ ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܫܘܥ ܥܒܪ܂ ܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ ܡܪܢ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ܀

³¹ ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܕܢܫܬܩܘܢ܂ ܘܗܢܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܪܢ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ܀

³² ܘܩܡ ܝܫܘܥ ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ܂ ܘܐܡܪ܂ ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܥܒܕ ܠܟܘܢ܀

³³ ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܪܢ ܕܢܬܦܬܚܢ ܥܝܢܝܢ܀

³⁴ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܘܩܪܒ ܠܥܝܢܝܗܘܢ܂ ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܀ ܀

20 *Tunc adiit eum mater filiorum Zabdai ipsa & filij eius, & adorauit eum, et petebat ab eo aliquid.*

21 *Ipse verò dixit ei: Quid vis? Ait ei: Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus à dextera tua, & alter à sinistra tua in regno tuo.*

22 *Respōdit Jeschua, et ait ei: Nescitis quid petatis. potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? aut baptismate quo ego baptizor, baptizabimini? Dicunt ei: Possumus.*

23 *Quibus subdit: Calicem meum bibetis, et baptismate quo ego baptizor, baptizabimini: vt sedeatis autem à dextera mea, aut à sinistra mea, non meum est vt dem, nisi iis, quibus paratum est à patre meo.*

24 *Quæ quū audissent decem, indignati sunt aduersus illos duos fratres.*

25 *Et aduocauit eos Jeschua, & dixit eis: Scitis principes Gentium dominos earum esse ac magnates earum potestatē exercere in eas?*

26 *Verùm non ita erit inter vos: sed qui voluerit inter vos maximus fieri, sit vobis minister.*

27 *Et qui voluerit inter vos esse primus, fiat vobis seruus.*

28 *Sicut filius hominis non venit vt sibi ministraretur, sed vt ministraret, daretque animam suam redemptionem pro multis.*

Ad Oblationem Septimanæ quintæ Ieiunij.

29 *Quumque exiret Jeschua ex Hirichou, veniebat post eum turba multa.*

30 *Et ecce duo cæci sedebant iuxta viam: qui quum audissent Jeschua præterire, ediderunt vocem dicentes: Miserere nostri Domine mi, fili Dauid.*

31 *Turbæ aūt obiurgabant eos vt tacerēt: illi verò magis attollebant vocem suam dicentes, Domine noster miserere nostri fili Dauid.*

32 *Et substitit Jeschua & aduocauit eos inquiens: Quid vultis faciam vobis?*

33 *Dicunt ei, Domine noster vt aperiantur oculi nostri.*

34 *Et misericordia commotus est erga eos, tetegitque oculos eorum, & eo momento aperti sunt oculi eorum, & abiére post eum.*

---

²⁰ הידין קרבת לה אמהון דבני זבדי הי ובניה וסגדת לה ושאלא הות לה מדם ׃ ²¹ הו דין אמר לה מנא צביא אנתי אמרא לה אמר דנתבון הלין תרין בני חד מן ימינך וחד מן סמלך במלכותך ׃ ²² ענא ישוע ואמר לא ידעין אנתון מנא שאלין אנתון משכחין אנתון למשתא כסא דאנא עתיד אנא למשתא או מעמודיתא דאנא עמד אנא למעמד אמרין לה משכחינן ׃ ²³ אמר להון כסי תשתון ומעמודיתא דאנא עמד אנא תעמדון דתתבון דין מן ימיני ומן סמלי לא הות דילי דאתל אלא לאילין דאתטיבת מן אבי ׃ ²⁴ כד דין שמעו עסרא רגזו על הנון תרין אחין ׃ ²⁵ וקרא אנון ישוע ואמר להון ידעין אנתון דרישיהון דעממא מריהון אנון ורורבניהון שליטין עליהון ׃ ²⁶ לא דין הכנא נהוא בינתכון אלא מן דצבא בכון דנהוא רבא נהוא לכון משמשנא ׃

קרב ׀ סגד ׀ שאל
צבא ׀ יתב כמו ישב
ידע ׀ שכח ׀ שתא
עמד בלשון טבל ׀ יתב
כתל כמו נתן ׀ טיב
שמע ׀ רגז ׀ קרא ׀ ידע
ריש ׀ רבב מזה רברב
שלט ׀ הוא ׀ צבא ׀ שמש

Mar. 10. f 35.

20 * Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filijs suis, adorans & petens aliquid ab eo.

21 * Qui dixit ei, Quid vis? Ait illi, Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in regno tuo.

22 * Respondens autem Iesus, dixit, Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei, Possumus.

23 * Ait illis, Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexteram meam & sinistram, non est meum dare vobis: sed quibus paratum est à patre meo.

Mar. 10. f 41. Luc. 22. c 25

24 * Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus.

25 * Iesus autem vocauit eos ad se: & ait, Scitis quia principes gentium dominantur eorum: & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. D

26 * Non ita erit inter vos: sed quicunque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister.

27 * Et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus.

Phil. 2. a 7.

28 * Sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis.

Marc. 10. g 46. Luc. 18. f 35.

29 * Et egredientibus illis ab Iericho, secuta est eum turba multa.

30 * Et ecce duo cæci sedētes secus viam, audierunt quia Iesus transiret: & clamauerunt, dicentes, Domine, miserere nostri, fili Dauid.

31 * Turba autem increpabat eos vt tacerent. At illi magis clamabant: dicentes, Domine, miserere nostri, fili Dauid.

32 * Et stetit Iesus, & vocauit eos, & ait, Quid vultis vt faciam vobis?

33 * Dicunt illi, Domine, vt aperiantur oculi nostri.

34 * Misertus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt, & secuti sunt eum.

---

20 * τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ.

21 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, τί θέλεις; λέγει αὐτῷ, εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

22 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν· καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; λέγουσιν αὐτῷ, δυνάμεθα.

23 * καὶ λέγει αὐτοῖς, τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

24 * καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.

25 * ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπεν, οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν, κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

26 * οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος.

27 * καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος.

28 * ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 * Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

30 * καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες, ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς Δαβίδ.

31 * ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες, ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς Δαβίδ.

32 * καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε, τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

33 * λέγουσιν αὐτῷ, κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.

34 * σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

---

27 ומן דצבא בכון דנהוא קדמיא נהוא לכון עבדא ׃ 28 איכנא דברה דאנשא לא אתא ° דנשתמש אלא דנשמש ᵖ ונתל נפשה ᑫ פורקנא חלף סגיאא ׃ ʳ וקורבא דשבתא וחמשא ˢ וצומא נב

29 וכד נפק ישוע מן ᵗ איריחו אתא הוא בתרה ᵘ כנשא ˣ סגיאא ׃ 30 והא ʸ סמיא תרין ᶻ יתבין הוו על יד אורחא וכד ᵃ שמעו דישוע עבר ᵇ יהבו קלא ואמרין ᶜ אתרחם עלין מרי ברה דדויד ׃

31 כנשא דין ᵈ כאין הוו בהון ᵉ דנשתקון והנון ᶠ יתיראית ᵍ ארימו קלהון ואמרין מרן אתרחם עלין ברה דדויד ׃

32 וקם ישוע וקרא אנון ואמר מנא ʰ צבין אנתון ⁱ אעבד לכון ׃ 33 אמרין להמרן ᵏ דנתפתחן ˡ עינין ׃

34 ואתרחם עליהון וקרב לעיניהון ובר שעתה אתפתחו עיניהון ᵐ ואזלו בתרה ׃

° שמש ᵖ נתל
ᑫ פרק וגם נקרא כן בלשון ישמעאל
ʳ קרב ˢ צם ופירושו תענית
ᵗ ירח ᵘ כנש ˣ סגא ʸ סמא
ᶻ יתב ᵃ שמע ᵇ יהב
ᶜ רחם ᵈ כאא ᵉ שתק
ᶠ יתר ᵍ רם ʰ צבא ⁱ עבד
ᵏ פתח ˡ עין ᵐ אזל

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ ܢܓ

ܩܦܠܐܘܢ ܟܐ

[1] ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܐܬܐ ܠܒܝܬ ܦܐܓܐ ܥܠ ܓܢܒ ܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ ܫܕܪ ܝܫܘܥ ܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. [2] ܙܠܘ ܠܩܪܝܬܐ ܗܕܐ ܕܠܘܩܒܠܟܘܢ. ܘܡܚܕܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܡܪܐ ܕܐܣܝܪܐ ܘܥܝܠܐ ܥܡܗ. ܫܪܘ ܐܝܬܘ ܠܝ. [3] ܘܐܢ ܐܢܫ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܕܡ. ܐܡܪܘ ܠܗ ܕܠܡܪܢ ܡܬܒܥܝܢ. ܘܡܚܕܐ ܡܫܕܪ ܠܗܘܢ ܠܟܐ. [4] ܗܕܐ ܕܝܢ ܟܠܗ ܕܗܘܬ. ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. [5] ܐܡܪܘ ܠܒܪܬ ܨܗܝܘܢ ܗܐ ܡܠܟܟܝ ܐܬܐ ܠܟܝ. ܡܟܝܟ ܘܪܟܝܒ ܥܠ ܚܡܪܐ ܘܥܠ ܥܝܠܐ ܒܪ ܐܬܢܐ. [6] ܘܐܙܠܘ ܬܠܡܝܕܐ. ܘܥܒܕܘ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. [7] ܘܐܝܬܝܘ ܠܚܡܪܐ ܘܠܥܝܠܐ. ܘܣܡܘ ܥܠ ܥܝܠܐ ܢܚܬܝܗܘܢ. ܘܪܟܒ ܥܠܘܗܝ ܝܫܘܥ. [8] ܘܣܘܓܐܐ ܕܟܢܫܐ. ܡܫܘܝܢ ܗܘܘ ܡܐܢܝܗܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܦܣܩܝܢ ܗܘܘ ܣܘܟܐ ܡܢ ܐܝܠܢܐ. ܘܪܡܝܢ ܒܐܘܪܚܐ. [9] ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܘܗܝ ܘܕܒܬܪܗ ܐܬܝܢ ܗܘܘ. ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘܫܥܢܐ ܒܡܪܘܡܐ. [10] ܘܟܕ ܥܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܐܬܬܙܝܥܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܡܢܘ ܗܢܐ. [11] ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܗܢܘ ܝܫܘܥ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠܐ. [12] ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܦܩ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܙܒܢܝܢ ܘܡܙܒܢܝܢ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܗܦܟ ܦܬܘܪܐ ܕܡܥܪܦܢܐ. ܘܟܘܪܣܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܝܘܢܐ. [13] ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܬܝܒ ܗܘ ܕܒܝܬܝ ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܢܬܩܪܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܬܘܢܝܗܝ ܡܥܪܬܐ ܕܠܣܛܝܐ. [14] ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܒܗܝܟܠܐ ܣܡܝܐ ܘܚܓܝܪܐ. ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ. [15] ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܬܕܡܪܬܐ ܕܥܒܕ. ܘܛܠܝܐ ܕܩܥܝܢ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ.

Ad Vesperam Dominicæ Houschano.

CAP. XXI.

[1] *ET quum appropinquaſſet Ouriſchlem, veniſſetque Beth-Poge iuxta verticem mõtis olinarum, miſit Jeſchua duos ex diſcipulis* [2] *ſuis, & dixit eis.* [2] *Jte in vicum iſtum qui vobis eſt è regione, & ſtatim inuenietis aſinam vinctam, & pullum cum ea: ſoluite, ad-* [3] *ducite mihi.* [3] *Et ſi quis dixerit vobis quidpiã, dicite ei, quia Domino noſtro requiruntur, & confeſtim huc dimittet eos.*

[4] *Hoc autem totum factum eſt, vt impleretur id quod dictũ eſt per prophetã dicentẽ.*

[5] *Dicite filiæ Tzehioun, Ecce rex tuus venit tibi humilis & inſidens aſinæ ac pullo filio aſinæ.*

[6] *Profecti ſunt itaque diſcipuli, feceruntq; ſicut præceperat eis Jeſchua.*

[7] *Et adduxerunt aſinam & pullum, & impoſuerunt pullo veſtimenta ſua, & equitauit ſuper eum Jeſchua.*

[8] *Plurimæ autem turbæ ſternebant pallia ſua in via: alij verò cædebant ramos ex arboribus, & proiiciebant in via.*

[9] *Cæterùm turbæ illæ, quæ præcedebant eum, quæque eum ſequebantur, clamabant dicentes: Ouſchano filio Dauid, benedictus ille qui venit in nomine Domini: Ouſchano in* [10] *excelſis.* [10] *Quumque fuiſſet ingreſſus Ouriſchlem, commota eſt vniuerſa ciuitas, dicebantque: Quis hic eſt?*

[11] *Turbæ verò dicebãt: Hic eſt Jeſchua propheta ille ex Notzrath Galilææ.*

[12] *Et introiuit Jeſchua in templum Dei, eiecitque eos omnes qui emebant & vendebãt in templo, & ſubuertit menſas trapezitarũ, ſedeſque eorum qui venundabant columbas.*

[13] *Et ait illis: Scriptum eſt, Domus mea, domus orationis vocabitur. vos autem feciſtis eam ſpeluncam latronum.*

[14] *Et adierunt eum in templo cæci & claudi, & ſanauit eos.*

[15] *Quum autem vidiſſent principes ſacerdotum & Periſchæi miranda quæ fecerat, & puerulos, qui clamabant in templo, & dicebant: Ouſchano filio Dauid, indignati ſunt.*

דרמשא דחד בשבא דאושענא נג — קפליאון כא

[1] וכד קרב לאורשלם ואתא לבית פגא על [a] גנב טורא דזיתא שדר ישוע תרין מן [b] תלמידוהי ואמר להון: [2] [c] זלו לקריתא הדא דלוקבלכון ומחדא [d] משכחין אנתון חמרא [e] דאסירא ועילא עמה [f] שרו [g] איתו לי: [3] ואן אנש אמר לכון מדם אמרו לה דלמרן [h] מתבעין ומחדא משדר להון לכא: [4] הדא דין כלה דהות [i] דנתמלא מדם דאתאמר ביד נביא דאמר: [5] אמרו לברת צהיון הא מלככי אתא לכי [l] מכיך [m] ורכיב על חמרא ועל עילא בר אתנא: [6] [n] ואזלו [o] תלמידא ועבדו איכנא דפקד להון ישוע: [7] [p] ואיתיו לחמרא ולעילא [q] וסמו על עילא [r] נחתיהון ורכב עלוהי ישוע: [8] [s] וסוגאא דכנשא [t] משוין הוו מאניהון באורחא אחרנא דין [v] פסקין הוו [x] סובא מן אילנא [y] ורמין באורחא:

[a] כמוגב [b] למד [c] אזל [d] שכח פירושו מצא [e] אסר [f] שרא [g] אתא [h] בעא [i] מלא [k] אמר [l] מכך [m] רכב [n] אזל [o] למד [p] אתא [q] סם [r] נחת [s] סגא [t] שוא [v] פסק [x] סוך [y] רמא

CAP. XXI.

[Mar. 11. a. 1. Luc. 19. d. 29.] A

1 Et cùm appropinquassent Ierosolymis, & venissent Beth-phage ad Montem-olivueti, tunc Iesus misit duos discipulos,

2 dicens eis: Ite in castellũ quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam & pullum cum ea: soluite, & adducite mihi.

3 Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia Dominus his opus habet: & confestim dimittet eos.

4 Hoc autem factum est vt adimpleretur quod dictum est per Prophetam, dicentem:

[Isa. 62. c. 11. Zach. 9. b. 9. Ioh. 12. b. 15]

5 Dicite filiæ Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, & sedens super asinam & pullum filium subiugalis.

6 Euntes autem discipuli, fecerunt sicut præcepit illis Iesus.

7 Et adduxerunt asinam & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt.

8 Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via: alij autem cędebant ramos de arboribus,

[Psal. 117. d. 26. Mar. 11. b. 9. Luc. 19. f. 38.]

9 Et sternebant in via: turbæ autem quæ præcedebant & quæ sequebantur, clamabant, dicẽtes: Hosan-na filio Dauid: benedictus qui venit in nomine Domini: hosan-na in altissimis.

10 Et cùm intrasset Ierosolymam, commota est vniuersa ciuitas, dicens: Quis est hic?

11 Populi autem dicebãt, Hic est Iesus propheta, à Nazareth Galilææ.

[Mar. 11. b. 11 Ioh. 2. c. 14. Deu. 14. d. 25 Luc. 19. g. 45 Isai 56. a. 7]

12 Et intrauit Iesus in templum Dei, & eiiciebat omnes vendentes & ementes in templo, & mẽsas numulariorum, & cathedras vendentiũ colũbas euertit:

[Ier. 7. b. 11.]

13 Et dicit eis: Scriptũ est, Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum.

[Mar. 11. c. 18. Luc. 19. g. 47]

14 Et accesserunt ad eum cæci & claudi in templo, & sanauit eos.

15 Videntes autem principes Sacerdotũ & Scribę mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes, Hosanna filio Dauid: indignati sunt,

κα.

1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς βηθφαγῆ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητάς,

2 λέγων αὐτοῖς, πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.

3 καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε, ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς.

4 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,

5 εἴπατε τῇ θυγατρὶ σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

6 πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς·

7 ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν.

8 ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ.

9 οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, ὡσαννὰ τῷ υἱῷ δαβίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, τίς ἐστιν οὗτος;

11 οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, οὗτός ἐστιν ἰησοῦς ὁ προφήτης ὁ ἀπὸ ναζαρὲτ τῆς γαλιλαίας.

12 καὶ εἰσῆλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς.

13 καὶ λέγει αὐτοῖς, γέγραπται, ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.

14 καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

15 ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, ὡσαννὰ τῷ υἱῷ δαβίδ, ἠγανάκτησαν·

---

9 כנשא דין אילין דאזלין הוו קדמוהי ואתין בתרה קעין הוו ואמרין אושענא לברה דדויד בריך הו דאתא בשמה דמריא אושענא במרומא׃ 10 וכד על לאורשלם אתחזיעת כלה מדינתא ואמרין הוו מנו הנא׃ 11 כנשא דין אמרין הוו הנו ישוע נביא דמן נצרת דגלילא׃ 12 ועל ישוע להיכלא דאלהא ואפק לכלהון אילין דזבנין ומזבנין בהיכלא וסחף פתורא דמערפנא וכורסותא דהנון דמזבנין יונא׃ 13 ואמר להון כתיב הו דביתי בית צלותא נתקרא אנתון דין עבדתוניהי מערתא דלסטיא׃ 14 וקרבו לה בהיכלא סמיא וחגיסא ואסי אנון׃ 15 כד חזו דין רבי כהנא ופרישא תדמרתא דעבד וטליא דקעין בהיכלא ואמרין אושענא לברה דדויד אתאבש להון׃

אתא קעא ישע
רום זוע דן
עלל נפק זבן
ערף צלא קרא
עבר מן לשון יון
סמא חגס אסא
חזא דמר קעא
באש כמו באש

16 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܡܥ ܐܢܬ ܡܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܝܢ. ܡܡܬܘܡ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܕܡܢ ܦܘܡܐ ܕܛܠܝܐ ܘܕܝܠܘܕܐ ܬܩܢܬ ܬܫܒܘܚܬܐ ܀

16 *Et dicunt ei: Audis quid dicant isti? dixit eis Ieschua, Etiam. nunquam legistis, Ex ore puerulorum & infantium direxisti laudem?*

ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ ܢܓ

Lectio Ferię quintæ hebdomadis quartæ Ieiunij.

17 ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ ܘܢܦܩ ܠܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܘܒܬ ܬܡܢ. 18 ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܟܕ ܗܦܟ ܠܡܕܝܢܬܐ ܟܦܢ. 19 ܘܚܙܐ ܬܬܐ ܚܕܐ ܒܐܘܪܚܐ ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ܡܕܡ ܐܠܐ ܐܢ ܛܪܦܐ ܒܠܚܘܕ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܒܟܝ ܬܘܒ ܦܐܪܐ ܠܥܠܡ. ܘܡܚܕܐ ܝܒܫܬ ܬܬܐ ܗܝ. 20 ܘܚܙܘ ܬܠܡܝܕܐ ܘܐܬܕܡܪܘ ܘܐܡܪܝܢ ܐܝܟܢܐ ܒܪ ܫܥܬܗ ܝܒܫܬ ܬܬܐ. 21 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢ ܬܗܘܐ ܒܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܠܐ ܬܬܦܠܓܘܢ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܗܕܐ ܕܬܬܐ ܬܥܒܕܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܛܘܪܐ ܗܢܐ ܐܢ ܬܐܡܪܘܢ ܕܐܫܬܩܠ ܘܦܠ ܒܝܡܐ ܬܗܘܐ. 22 ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܬܫܐܠܘܢ ܒܨܠܘܬܐ ܘܬܗܝܡܢܘܢ ܬܣܒܘܢ.

23 ܘܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܩܪܒܘ ܠܗ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ ܟܕ ܡܠܦ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܒܐܝܕܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܘܡܢܘ ܝܗܒ ܠܟ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. 24 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܫܐܠܟܘܢ ܐܦ ܐܢܐ ܡܠܬܐ ܚܕܐ. ܘܐܢ ܬܐܡܪܘܢ ܠܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܕܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. 25 ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܝ. ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ.

26 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܪܥܝܢ ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܐܡܪܝܢ ܚܢܢ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܢ ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ. ܘܐܢ ܐܡܪܝܢ ܚܢܢ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܕܚܠܝܢ ܚܢܢ ܡܢ ܟܢܫܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܢܒܝܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܝܘܚܢܢ.

27 ܘܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܦ ܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܕܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ ܀

17 *Porrò dereliquit eos, exiitque extra ciuitatem in Beth-Anio, & pernoctauit illic.*

18 *Manè verò cùm reuersus fuisset in ciuitatem, esuriit.*

19 *Vidensque ficum vnam in via, venit ad eam, nihilque in ea reperit nisi folia tantùm: & dixit ei, Non erūt in te amplius fructus in æternum. Et statim aruit ficus illa.*

20 *Quod cùm vidissent discipuli, mirati sunt, dicentes: Quomodo in momento exaruit ficus?*

21 *Respondit Ieschua & ait illis: Amin ego dico vobis, si fuerit in vobis fides, neque dubitaueritis, non solùm hoc de ficu facietis, verumetiam si monti huic dixeritis, Tollitor, & cade in mare, fiet.*

22 *Et quicquid petieritis oratione, & credideritis, accipietis.*

23 *Et quum venisset Ieschua in templum, adierunt eum principes Sacerdotum, & Seniores populi quum doceret, & dicunt ei: Quanam auctoritate ista facis? & quis dedit tibi potestatem hanc?*

24 *Respondit Ieschua, & dixit eis: Interrogabo vos & ego verbum vnum, & si dixeritis mihi, ego quoque dicam vobis quanam potestate ista faciam.*

25 *Baptisma Iouchanon vndè erat? è cælo, an ex hominibus?*

26 *Illi verò cogitabant in animabus suis, dicentes: Si dixerimus è cælo, dicet nobis, Quare fidem ei non adhibuistis? Sin dixerimus, ab hominibus, timemus à turbis. omnes enim vt Prophetam habebant ipsum Iouchanon.*

27 *Et responderunt ei, dicentes, Nescimus. Ait illis Ieschua, Nec ego dicam vobis quanam potestate ista faciam.*

---

16 ואמרין לה שמע אנת מנא אמרין הלין אמר להון ישוע אין ממתום לא [a] קריתון דמן פומא דטליא [b] ודילודא [c] תקנת [d] תשבוחתא ׃ [e] קרינא דחמשא בשבא דשבתא דארבעא [f] דצומא ׃ נג

17 ושבק אנון ונפק לה לבר מן מדינתא לבית [g] עניא [h] ובת תמן ׃ 18 בצפרא דין כד הפך למדינתא כפן ׃ 19 וחזא תתא חדא באורחא ואתא לותה ולא [i] אשכח בה מדם אלא אן טרפא בלחוד ואמר לה לא נהוון בכי תוב פארא לעלם ׃ ומחדא [k] יבשת תתא הי ׃

20 [l] וחזו [m] תלמידא [n] ואתדמרו ואמרין איכנא בר שעתה יבשת תתא ׃

21 ענא ישוע ואמר להון אמין אמר אנא לכון דאן [o] תהוא בכון [p] הימנותא ולא [q] תתפלגון לא בלחוד הדא דתתא

[a] קרא [b] ילד [c] תקן [d] שבח [e] קרא [f] צם [g] ענא [h] בות פירושו לון [i] שכח [k] יבש [l] חזא [m] למד [n] תהר כמו תמה [o] הוא [p] הימן [q] פלג

16 * Et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesus autẽ dixit eis: Vtique. nunquam legistis, Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem?

Psalm. 8. a. 3

16 * καὶ εἶπον αὐτῷ, ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;

17 * Et relictis illis, abiit foras extra ciuitatem in Bethaniam: ibique mansit.

17 * καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

18 * Manè autem reuertens in ciuitatem, esuriit.

18 * πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε.

Mar. 11. b. 13

19 * Et videns fici arborem vnam secus viam, venit ad eam: & nihil inuenit in ea nisi folia tantùm. & ait illi: Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuò ficulnea.

19 * καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον. καὶ λέγει αὐτῇ, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ.

Mar. 11. c. 20

20 * Et videntes discipuli, mirati sunt, dicentes: Quomodo continuò aruit?

20 * καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;

21 * Respondens autem Iesus, ait eis: Amen dico vobis, si habueritis fidem, & non hæsitaueritis, non solùm de ficulnea facietis, sed & si monti huic dixeritis, Tolle & iacta te in mare, fiet.

21 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται·

22 * Et omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis.

22 * καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε.

Su. 7. a. 7 Mar. 11. c. 24 Ioh. 15. b. 7 1. Ioh. 3. d. 22 Mar. 11. d. 28 Luc. 20. a. 2

23 * Et cùm venisset in templum, accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum & seniores populi, dicentes: In qua potestate hæc facis? & quis tibi dedit hanc potestatem?

23 * καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

24 * Respondens Iesus dixit eis: Interrogabo vos & ego vnum sermonem: quem si dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua potestate hæc facio.

24 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

25 * Baptismus Iohannis vnde erat: è cælo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, dicentes:

25 * τὸ βάπτισμα ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες, ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

26 * Si dixerimus, è cælo, dicet nobis, Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus: timemus turbam. omnes enim †habẽt Iohannem sicut Prophetam.

habebant

Sup. 14. a. 5 Mar. 6. c. 20

26 * ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον. πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν ἰωάννην ὡς προφήτην.

27 * Et respondentes Iesu, dixerunt: Nescimus. Ait illis & ipse: Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

27 * καὶ ἀποκριθέντες τῷ ἰησοῦ εἶπον, οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτὸς, οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

תעבדון אלא [a] אפן לטורא הנא [b] תאמרון [c] דאשתקל [d] ונפל בימא תהוא׃ 22 וכל מדם [e] דתשאלון [f] בצלותא
ותהימנון [g] תסבון׃ 23 וכד אתא ישוע להיכלא קרבו לה רבי כהנא וקשישא דעמא כד [h] מלף ואמרין לה באינא
[i] שולטן הלין עבד אנת ומנו יהב לך שולטנא הנא׃ 24 ענא ישוע ואמר להון [k] אשאלכון אף אנא [l] מלתא חדא
ואן [m] תאמרון לי אף אנא אמר אנא לכון באינא שולטנא הלין עבד אנא׃ 25 [n] מעמודיתה דיוחנן מן אימכא
[o] איתיה מן שמיא הי הו מן בנינשא הנון דין [p] מתרעין הוו בנפשהון ואמרין דאן נאמר מן שמיא אמר לן על מנא לא
[q] הימנתוניהי׃ 26 ודנאמר מן בנינשא [r] דחלינן מן כנשא כלהון גיר איך נביא [s] אחידין הוו לה ליוחנן׃
27 [t] וענו ואמרין לה לא [u] ידעינן אמר להון ישוע אף לא אנא אמר אנא לכון באינא שולטנא הלין עבד אנא׃

[a] פירושו אף אן
[b] אמר [c] שקל [d] נפל
[e] שאל [f] צרא [g] נסב
[h] אלף [i] שלט [k] שאל
[l] מלל [m] אמר
[n] עמד בלשון טבל
[o] אית כמו יש
[p] רעא [q] הימן [r] דחל
[s] אחד [t] ענא [v] ידע

ܩܘܡܐ ܕܬܪܝܢ. ܕܠܠܝܐ ܕܬܪܝܢ ܕܚܫܐ ܀

ܢܚ

Statio secunda secundæ noctis Passionis.

28 ܡܢܐ ܕܝܢ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܒܢܝܐ ܬܪܝܢ. ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܩܕܡܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܒܪܝ ܙܠ ܝܘܡܢܐ ܦܠܘܚ ܒܟܪܡܐ.
29 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ. ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܬܬܘܝ ܘܐܙܠ.
30 ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܘܬ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ. ܐܢܐ ܡܪܝ. ܘܠܐ ܐܙܠ.
31 ܡܢܘ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܘܗܝ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܗܘ ܩܕܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܟܣܐ ܘܙܢܝܬܐ ܩܕܡܝܢ ܠܟܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.
32 ܐܬܐ ܓܝܪ ܠܘܬܟܘܢ ܝܘܚܢܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܘܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢ ܠܗ. ܡܟܣܐ ܕܝܢ ܘܙܢܝܬܐ ܗܝܡܢܘܗܝ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܐ ܟܕ ܚܙܝܬܘܢ ܐܬܬܘܝܬܘܢ ܒܚܪܬܐ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܒܗ ܀
33 ܫܡܥܘ ܡܬܠܐ ܐܚܪܢܐ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ. ܘܢܨܒ ܟܪܡܐ. ܘܐܚܕܪܗ ܣܝܓܐ. ܘܚܦܪ ܒܗ ܡܥܨܪܬܐ. ܘܒܢܐ ܒܗ ܡܓܕܠܐ. ܘܐܘܫܠܡܗ ܠܦܠܚܐ ܘܚܙܩ.
34 ܟܕ ܕܝܢ ܡܛܐ ܙܒܢܐ ܕܦܐܪܐ. ܫܕܪ ܥܒܕܘܗܝ ܠܘܬ ܦܠܚܐ. ܕܢܫܕܪܘܢ ܠܗ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܟܪܡܗ.
35 ܘܐܚܕܘ ܦܠܚܐ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܘܐܝܬ ܕܡܚܐܘܗܝ. ܘܐܝܬ ܕܪܓܡܘܗܝ. ܘܐܝܬ ܕܩܛܠܘܗܝ.
36 ܘܬܘܒ ܫܕܪ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܩܕܡܝܐ. ܘܗܟܘܬ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ.
37 ܐܚܪܝܬ ܕܝܢ ܫܕܪ ܠܘܬܗܘܢ ܠܒܪܗ. ܟܕ ܐܡܪ. ܢܒܟܬܘܢ ܡܢ ܒܪܝ.
38 ܦܠܚܐ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܠܒܪܐ. ܐܡܪܘ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܗܢܘ ܝܪܬܐ. ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ ܘܢܗܘܐ ܕܝܠܢ ܝܪܬܘܬܗ.
39 ܘܐܚܕܘܗܝ ܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ ܘܩܛܠܘܗܝ.
40 ܡܐ ܕܐܬܐ ܗܟܝܠ ܡܪܗ ܕܟܪܡܐ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܠܦܠܚܐ ܗܢܘܢ.
41 ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܕܒܝܫܐܝܬ ܢܘܒܕ ܐܢܘܢ. ܘܟܪܡܐ ܢܘܫܠ ܠܦܠܚܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܦܐܪܐ ܒܙܒܢܗܘܢ.

28 *Quid autem vobis videtur? vir quidam habebat filios duos, & accedens ad priorem dixit ei: Fili mi, abi, hodie cole vineam.*
29 *Is autem respondit & ait: Nolo. Postea verò resipuit, & abijt.*
30 *Et accedēs ad alterum, dixit ei itidem. Js verò respondit & ait: Ego Domine mi abeo: nec abijt.*
31 *Uter ex istis duobus executus est volūtatem patris sui? Dicunt ei: Prior ille. Ait illis Ieschua: Amin ego dico vobis, Publicanos & meretrices preituros vobis in regnū Dei.*
32 *Venit enim ad vos Iouchanon via rectitudinis, neque credidistis ei. Publicani verò & meretrices crediderunt ei. Vos autem ne quidem quum hæc videretis, resipuistis postea, vt crederetis ei.*
33 *Audite aliam parabolam. Fuit vir quidam dominus domus, qui plantauit vineam, & vndiquaque obuallauit eam maceria, foditque in ea torcular, & extruxit in ea turrim, & elocauit eā agricolis, ac peregrè profectus est.*
34 *Quum autem appropinquasset tempus fructuū, misit seruos suos ad agricolas vt ad se mitterent de fructibus vineæ suæ.*
35 *Et prehenderunt agricolæ seruos eius, et alium quidem percusserunt, alium lapidibus obruerunt, alium denique trucidārunt.*
36 *Et rursum misit seruos alios plures prioribus, & itidem fecerunt eis.*
37 *Nouissimè autem misit ad eos filium suū, quum diceret: Jam erubescent propter filium meum.*
38 *Agricolæ verò quum viderent ipsum filium dixerunt inter se: Hic est hæres, venite trucidemus eum, & obtinebimus hæreditatem eius.*
39 *Comprehensum itaque eiecerunt eum extra vineam, & interfecerunt.*
40 *Quum venerit igitur dominus vineæ, quid facturus est agricolis istis?*
41 *Dicunt ei: Malè malè* [inquam] *perdet eos, vineamque elocabit alijs agricolis, illi quidem reddent ei fructus, in tempore suo.*

[a] קומא דתרין דלליא דתרין [b] דחשא נח

28 מנא דין [c] מתחזא לכון גברא חד אית הוא לה בניא תרין וקרב לות קדמיא ואמר לה ברי [d] זל יומנא פלוח בכרמא׃ 29 הו דין ענא ואמר לא צבא אנא בחרתא דין [e] אתתוי ואזל׃ 30 וקרב לות אחרנא ואמר לה הכות הו דין ענא ואמר אנא מרי ולא אזל׃ 31 מנו מן הלין תריהון עבד [f] צבינא דאבוהי אמרין לה הו קדמיא אמר להון ישוע אמין אמר אנא לכון דמכסא [g] וזניתא [h] קדמין לכון למלכותא דאלהא׃ 32 אתא גיר לותכון יוחנן באורחא [i] דכאנותא ולא [k] הימנתונה מכסא דין וזניתא הימנוהי אנתון דין אף לא [l] חזיתון [m] אתתויתון בחרתא דתהימנון בה׃

[a] קם [b] חשש
[c] חזא [d] אזל
[e] תוא
[f] צבא
[g] זנא [h] קדם
[i] כון [k] הימן
[l] חזא [m] תוא

28 * Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios: & accedēs ad primum, dixit: Fili, vade hodie operare in vinea mea.

29 * Ille autem respondens, ait, Nolo. Posteà autem pœnitentia motus, abiit.

30 * Accedens autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, ait: Eo Domine. & non iuit.

31 * Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Iesus: Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedunt vos in regnum Dei.

32 * Venit enim ad vos Iohannes in via iustitiæ, & non credidistis ei: publicani autem & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis posteà, vt crederetis ei.

33 * Aliam parabolam audite: Homo erat paterfamilias qui plātauit vineam, & sepem circundedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificauit turrim, & locauit eam agricolis: & peregrè profectus est.

Mar. 12. a. 1. Luc. 20. b. 9. Isai. 5. a. 2. b. 5. Ier. 2. d. 21. — D

34 * Cùm autem tempus fructuum appropinquasset, misit seruos suos ad agricolas, vt acciperent fructus eius.

35 * Et agricolæ apprehensis seruis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium verò lapidauerunt.

36 * Iterū misit alios seruos plures prioribus, & fecerunt illis similiter.

37 * Nouissimè autem misit ad eos filium suum, dicens, Verebuntur† filium meum.

forte

38 * Agricolę autem videntes filium, dixerunt intra se: Hic est hæres, venite occidamus eum, & habebimus hæreditatem eius.

Infr. 26. a. 3. & 27. a. 2. Ioh. 11. g. 53

39 * Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam, & occiderunt.

40 * Cùm ergo venerit Dominus vineę, quid faciet agricolis illis?

41 * Aiunt illi: Malos malè perdet: & vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddent ei fructum temporibus suis.

Psal. 117. e. 22

28 * τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπός τις εἶχε τέκνα δύο· καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε, τέκνον ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου.

29 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, οὐ θέλω. ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθε.

30 * καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἐγὼ κύριε. καὶ οὐκ ἀπῆλθε.

31 * τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ, ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

32 * ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ. οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33 * ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.

34 * ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

35 * καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

36 * πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

37 * ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

38 * οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

39 * καὶ λαβόντες, ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν.

40 * ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;

41 * λέγουσιν αὐτῷ, κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδόσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

33 שמעו אחרינא מתלא גברא חד אית הוא מרא ביתא ונצב כרמא ואחדרה סיגא וחפר בה מעצרתא ובנא בה מגדלא ואוחדה לפלחא וחזק: 34 כד דין מטא זבנא דפארא שדר לעבדוהי לות פלחא דנשדרון לה מן פארא דכרמה: 35 ואחדו פלחא לעבדוהי ואית דמחאוהי ואית דרגמוהי ואית דקטלוהי: 36 והוב שדר עבדא אחרנא דסגיאין מן קדמיא וחכות עבדו להון: 37 אחרית דין שדר לותהון לברה כד אמר כבר נבהתון מן ברי: 38 פלחא דין כד חזאוהי לברא אמרו בינתהון הנו ירתא תו נקטליוהי ונאחות ירתותה: 39 ואחדו אפקוהי לבר מן כרמא וקטלוהי: 40 מא דאתא הכיל מרה דכרמא מנא נעבד לפלחא הנון: 41 אמרין לה דביש ביש נובד אנון וכרמא נוחד לאחרנא פלחא אילין דיהבין לה פארא בזבניהון:

שמע מתל
חדר כמו חזר סוג
עצר גדל אחד
חזק פירוש נסע
פלח שדר
אחד כמו אחז מחא
רגם קטל סגא
בהת חזא ירת כמו ירש
אתא נפק אבד אחד יהב

[illegible]

42 * Dixit illis Ieschua: Nunquam legistis in Scriptura, Quem lapidem reprobauerant ædificantes, is factus est in caput anguli? Ab ipso Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris?

43 * Propterea dico vobis, ablatum iri à vobis regnum Dei, & datum iri Genti edituræ fructus.

44 * Et quisquis ceciderit super hunc lapidem, confringetur; super quemcunque verò ille ceciderit, dissipabit eum.

45 * Et quum audissent principes Sacerdotum & Perischæi parabolas eius, cognouerunt eum de seipsis loqui.

46 * Et quærebant eum prehendere, sed timuerunt à turba, quia tanquam Prophetam habebat eum.

Ministerium præcedens noctem secundam passionis.

CAP. XXII.

1 ET respondit iterum Ieschua in parabolis inquiens: 2 * Assimilatur regnum cælorum viro regi, qui fecit conuiuium filio suo:

3 * Et misit seruos suos qui conuocarent inuitatos ad conuiuium, nec voluerunt venire.

4 * Et rursum misit seruos alios inquiens: Dicite inuitatis, Ecce conuiuium meum paratũ est, tauri mei & altilia mea mactata sunt, cunctáque parata sunt, venite ad conuiuium.

5 * Illi autem spreuerunt, & abiere, alius quidẽ in villam suam, alius verò ad mercaturam suam. 6 * Reliqui autem comprehenderunt seruos eius, & opprobrio affecerunt, ac trucidarunt. 7 * Quod cùm audisset rex, excanduit: missisque exercitibus suis perdidit homicidas illos, & ciuitatem eorum concremauit. 8 * Tũc dixit seruis suis, Conuiuium paratum est, illíque qui inuitati fuerant, non erant digni.

9 * Ite ergo ad exitus viarum, & quemcunque inueneritis, vocate ad conuiuium. 10 * Et egressi serui illi in vias, congregarunt quoscunque repererunt malos & bonos. et impleta est domus conuiuij discumbentibus. 11 * Ingressus autem rex vt spectaret discumbentes, intuitus est illic hominem non indutum vestimentis conuiualibus. 12 * Et dixit ei: Socie mi, quomodo huc ingressus es, cùm non habeas vestimenta conuiualia? Ille verò obmutuit.

---

42 אמר להון ישוע לא מן מתום קריתון בכתבא דכאפא דאסליו בנייא הי הות לרישא דזויתא מן לות מריא הות הדא ואיתיה תדמורתא בעינין׃ 43 מטל הנא אמר אנא לכון דתשתקל מנכון מלכותא דאלהא ותתיהב לעמא דעבד פארא׃ 44 ומן דנפל על כאפא הדא נתרעע וכל מן דהי תפל עלוהי תדריותי׃ 45 וכד שמעו רבי כהנא ופרישא מתלוהי ידעו דעליהון אמר׃ 46 ובעו למאחדה ודחלו מן כנשא מטל דאיך דלנביא אחידין הוולה׃

תשמשתא קדמיתא דליליא דתרין דחשא נו קפלאון כב

1 וענא תוב ישוע במתלא ואמר׃ 2 אתדמית מלכותא דשמיא לגברא מלכא דעבד משתותא לברה׃ 3 ושדר לעבדוהי דנקרון למזמנא למשתותא ולא צבו למאתא׃

Psal. 117 c.22 Act. 4.b.11 Rom. 9. g.33 1.Pet.2. a.7 Luc. 20. b.17 Mar. 12. a.10 Zach. 12 a.3 Dan. 2. c. 34

42 * Dicit illis Iesus: Nunquam legistis in scripturis, Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic est factus in caput anguli? A Domino factũ est istud & est mirabile in oculis nostris?

43 * Ideò dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.

44 * Et qui ceciderit super lapidẽ istum, confringetur: super quem verò ceciderit, conteret eum.

45 * Et cùm audissent principes Sacerdotum & Pharisæi parabolas eius, cognouerunt quòd de ipsis diceret.

46 * Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: quoniam sicut Prophetam eum habebant.

CAP. XXII.

Luc. 14. d.16 Apo. 19. b.9

1 ET respondens Iesus, dixit iterum in parabolis eis, dicens: A

2 * Simile factum est regnum cęlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.

3 * Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: & nolebant venire.

4 * Iterum misit alios seruos, dicens: Dicite inuitatis, Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa† (sunt), & omnia parata: venite ad nuptias.

5 * Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam:

6 * Reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumeliis affectos, occiderunt.

7 * Rex autem cùm audisset, iratus est: & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succendit.

8 * Tunc ait seruis suis: Nuptiæ quidem paratæ sunt: sed qui inuitati erant, non fuerunt digni.

9 * Ite ergo ad exitus viarum: & quoscunque inueneritis, vocate ad nuptias.

10 Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenerunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptię discũbentium.

11 * Intrauit autem rex vt videret discumbentes: & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali.

12 * Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit.

42 * λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

43 * διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

44 * καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συνθλασθήσεται. ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

45 * καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει.

46 * καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

κβ΄.

1 * Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων,

2 * ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ,

3 * καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ, καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.

4 * πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, εἴπατε τοῖς κεκλημένοις, ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

5 * οἱ δὲ, ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορείαν αὐτοῦ.

6 * οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν, καὶ ἀπέκτειναν.

7 * ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.

8 * τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι.

9 * πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

10 * καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς. καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.

11 * εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου.

12 * καὶ λέγει αὐτῷ, ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη.

4 והוב שדר עבדא אחרנא ואמר אמרו למזמנא דהא [b] שרותי [c] מטיבא [d] ותורי ומפטמי קטילין וכל מדם מטיב [e] תו [f] למשתותא׃ 5 הנון דין [g] בסו ואזלו אית דלקריתה ואית [h] דלתאגורתה׃ 6 שרכא דין [i] אחדו לעבדוהי וצערו וקטלו׃ 7 כד שמע דין מלכא רגז ושדר [k] לחילותה אובד לקטולא הנון ולמדינתהון [l] אוקד׃ 8 הידין אמר לעבדוהי [m] משתותא [n] מטיבא והנון דמזמנין הוו לא [o] שוין הוו׃ 9 [p] זלו הכיל [q] למפקנא דאורחתא וכל מן דמשכחין אנתון [r] קרו [s] למשתותא׃ 10 ונפקו עבדא הנון לאורחתא וכנשו כל דאשכחו בישא [t] וטבא [u] ואתמלי בית משתותא סמיכא׃ 11 [x] ועל מלכא [y] דנחזא סמיכא וחזא תמן גברא דלא לביש לבושא [z] דמשתותא׃ 12 ואמר לה חברי איכנא [a] עלת לכא כד נחתא דמשתותא לית לך הודין [b] אשתתק׃

[b] שרא [c] טיב [d] תורא כמו שור [e] אתא [f] שתא והיא כמו משתה [g] בסא כמו בזה [h] תגר או אגר [i] אחד [k] חיל [l] יקד [m] שתא [n] טיב [o] שוא [p] אזל [q] נפק [r] קרא [s] שתא [t] טוב [u] מלא [x] עלל [y] חזא [z] שתא [a] עלל [b] שתק

13 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܡܫܡܫܢܐ. ܐܣܘܪܘ ܐܝܕܘܗܝ ܘܪܓܠܘܗܝ ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ܀
14 ܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܩܪܝܐ ܘܙܥܘܪܝܢ ܓܒܝܐ܀

ܕܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܫܐ ܢܓ

15 ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܘ ܦܪܝܫܐ ܢܣܒܘ ܡܠܟܐ ܕܐܝܟܢܐ ܢܨܝܕܘܢܝܗܝ ܒܡܠܬܐ܀
16 ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܝܗܘܢ ܥܡ ܕܒܝܬ ܗܪܘܕܣ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܫܪܝܪ ܐܢܬ. ܘܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ ܒܩܘܫܬܐ ܡܠܦ ܐܢܬ. ܘܠܐ ܫܩܝܠ ܐܢܬ ܨܦܬܐ ܕܐܢܫ. ܠܐ ܓܝܪ ܢܣܒ ܐܢܬ ܒܐܦܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܀
17 ܐܡܪ ܠܢ ܗܟܝܠ ܐܝܟܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ. ܫܠܝܛ ܠܡܬܠ ܟܣܦ ܪܝܫܐ ܠܩܣܪ ܐܘ ܠܐ܀
18 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܒܝܫܘܬܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܡܢܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ܀
19 ܚܘܐܘܢܝ ܕܝܢܪܐ ܕܟܣܦ ܪܝܫܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܕܝܢܪܐ܀
20 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܕܡܢܘ ܨܠܡܐ ܗܢܐ ܘܟܬܒܐ܀
21 ܐܡܪܝܢ ܕܩܣܪ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܒܘ ܗܟܝܠ ܕܩܣܪ ܠܩܣܪ ܘܕܐܠܗܐ ܠܐܠܗܐ܀
22 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܐܬܕܡܪܘ. ܘܫܒܩܘܗܝ ܘܐܙܠܘ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ ܢܕ

23 ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܩܪܒܘ ܙܕܘܩܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܝܬ ܚܝܐ ܠܡܝܬܐ. ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܀
24 ܡܠܦܢܐ. ܡܘܫܐ ܐܡܪ ܠܢ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܡܘܬ ܟܕ ܠܝܬ ܠܗ ܒܢܝܐ. ܢܣܒ ܐܚܘܗܝ ܐܢܬܬܗ ܘܢܩܝܡ ܙܪܥܐ ܠܐܚܘܗܝ܀
25 ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܠܘܬܢ ܫܒܥܐ ܐܚܐ. ܩܕܡܝܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ ܘܡܝܬ. ܘܟܕ ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܒܢܝܐ. ܫܒܩ ܐܢܬܬܗ ܠܐܚܘܗܝ܀
26 ܗܟܘܬ ܐܦ ܗܘ ܕܬܪܝܢ. ܘܐܦ ܗܘ ܕܬܠܬܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܫܒܥܬܝܗܘܢ܀
27 ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܕܟܠܗܘܢ ܡܝܬܬ ܐܦ ܐܢܬܬܐ܀
28 ܒܩܝܡܬܐ ܗܟܝܠ ܠܐܝܢܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܫܒܥܐ ܬܗܘܐ ܐܢܬܬܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܢܣܒܘܗ܀
29 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܬܒܐ. ܘܠܐ ܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ܀

13 *Tunc ait Rex ministris: Ligate manus ac pedes eius, eumque eiicite in tenebras exteriores; illic erit fletus & stridor dentium.*
14 *Multi siquidem vocati sunt, pauci verò electi.*

Ad vesperam feria III. Septimanæ Passionis.

15 *Tunc abeuntes Perischæi, consilium inierunt quomodo aucuparentur eum in sermone.*
16 *Mittuntque ad eum discipulos suos cum domesticis Heroudis, & dicunt ei: Doctor, nouimus te esse veracem, viamque Dei in veritate docere, ac nullius sustinere curã, nec enim es acceptor facierum hominũ,* [nec enim delectum personarum habes.]
17 *Dic nobis igitur, vt tibi videtur, Licet dare pecuniam, capitatim Cæsari, nec ne?*
18 *Jeschua verò cognoscens malitiam eorũ, ait: Quid me tentatis acceptores vultus?* [hypocritæ]
19 *Ostendite mihi denarium argenti capitis* [census.] *Illi autem obtulerunt ei denarium.*
20 *Et ait illis Jeschua: Cuius est imago ista & inscriptio?*
21 *Dicunt, Cæsaris. Dixit eis: Date ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ Dei, Deo.*
22 *Quod quum audissent mirati sunt, & reliquerunt eum, atque abière.*

Lectio Defunctorum.

23 *IN die illo accesserunt Zadoukei, & dicunt ei, Nulla est viuificatio mortuorum: et interrogauerunt eum, dicentes ei:*
24 *Doctor, Mousche dixit nobis: Si quispiam moriatur, quum non habeat liberos, accipiat frater eius vxorem ipsius, & suscitet semen fratri suo.*
25 *Fuerunt autem apud nos fratres septẽ: primus duxit vxorem, & mortuus est: quúmque non habuisset liberos, reliquit vxorem suam fratri suo.*
26 *Itidem quoque secundus & tertius, et vsque ad septem illos.*
27 *Post omnes autem mortua est et mulier.*
28 *In resurrectione ergo cuiusnam ex istis septem futura est vxor? omnes enim duxerunt eam.*
29 *Respondit Jeschua & dixit eis: Erratis nescientes scripturas, neque virtutem Dei.*

---

13 הידין אמר מלכא לםשמשני אסורו אידוהי ורגלוהי ואפקוהי לחשוכא בריא תמן נהוא בכיא וחורק שנא׃ 14 סגיאין אנון גיר קריא וזעורין גביא׃
דרמשא דתלתא בשבא דשבתא דחשא נג
15 הידין אזלו פרישא נסבו מלכא דאיכנא נצודוניהי במלתא׃ 16 ושדרו לותה תלמידיהון עם דבית הרודס ואמרין לה׳ מלפנא ידעינן דשריר אנת ואורחא דאלהא בקושתא מלף אנת ולא שקיל אנת צפתא דאנש לא גיר נסב אנת באפא דאנשא׃ 17 אמר לן הכיל איכנא מתחזא לך שליט למתל כסף רישא לקסר אולא׃ 18 ישוע דין ידע בישותהון ואמר מנסין אנתון לי נסבי באפא׃ 19 חואוני דינרא דכסף

שמש אסר יד נפק חשך בכא חרק שנן קרא גבא חשש אזל נסב צוד מלל שדר למד אלף ידע שרר שקל יצף רישא נתל נסא חוא

Sup.8.b. 12 & 13. f. 42 Inf.25.d. 30 Mar.12. b.13. Luc.20. c.20

[13] * Tunc dixit rex miniſtris: Ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus & ſtridor dentium.

[14] * Multi enim ſunt vocati, pauci verò electi.

[15] * Tunc abeuntes Phariſæi, conſilium inierunt vt caperent eum in ſermone.

[16] * Et mittunt ei diſcipulos ſuos cum Herodianis, dicentes: Magiſter, ſcimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & non eſt tibi cura de aliquo. non enim reſpicis perſonam hominum.

[17] * Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet cenſum dare Cęſari, an non?

[18] * Cognita autem Ieſus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis hypocritæ?

[19] * Oſtendite mihi numiſma cenſus. At illi obtulerunt ei denarium.

[20] * Et ait illis Ieſus: Cuius eſt imago hęc, & ſuperſcriptio?

[21] * Dicunt ei: Cęſaris. Tũc ait illis: Reddite ergo quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo.

C

Rom.13. b.7

[22] * Et audientes mirati ſunt, & relicto eo abierunt.

[23] * In illo die acceſſerunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non eſſe reſurrectionem: & interrogauerunt eum,

[24] * Dicentes: Magiſter, Moyſes dixit: Si quis mortuus fuerit non habens filium: vt ducat frater eius vxorem illius, & ſuſcitet ſemen fratri ſuo.

Mar.12. b.19. Luc.20. d.28. Act.23. b.6 Deu.25. a.5

[25] * Erant autem apud nos ſeptem fratres: & primus vxore ducta defunctus eſt, & non habens ſemé reliquit vxorem ſuam fratri ſuo.

[26] * Similiter ſecundus & tertius vſque ad ſeptimum.

[27] * Nouiſſimè autem omnium & mulier defuncta eſt.

[28] * In reſurrectione ergo cuius erit de ſeptem, vxor? omnes enim habuerunt eam.

[29] * Reſpondens autem Ieſus, ait illis: Erratis, neſcientes ſcripturas, neque virtutem Dei.

---

[13] * τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, δήσαντες αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, ἄρατε αὐτὸν, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

[14] * πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

[15] * Τότε πορευθέντες οἱ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

[16] * καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν ἡρωδιανῶν, λέγοντες, διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.

[17] * εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον καίσαρι, ἢ οὔ;

[18] * γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε, τί με πειράζετε ὑποκριταί;

[19] * ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.

[20] * καὶ λέγει αὐτοῖς, τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη, καὶ ἡ ἐπιγραφή;

[21] * λέγουσιν αὐτῷ, καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς, ἀπόδοτε οὖν τὰ καίσαρος, καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ θεοῦ, τῷ θεῷ.

[22] * καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

[23] * Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

[24] * λέγοντες, διδάσκαλε, μωσῆς εἶπεν, ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

[25] * ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

[26] * ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά.

[27] * ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

[28] * ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

[29] * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.

רישא הנון דין [a] קרבו לה דינרא׃ 20 ואמר להון ישוע דמנו צלמא הנא וכתבא׃ 21 אמרין דקסר אמר להון [b] הבו הכיל דקסר לקסר ודאלהא לאלהא׃ 22 וכד [c] שמעו [d] אתדמרו [e] ושבקוהי [f] ואזלו׃ [g] מרינא [h] דעניתא נח 23 בהו יומא קרבו זדוקיא ואמרין לה לית [i] יחת [k] מיתא [l] ושאלוהי ואמרין לה׃ 24 [m] מלפנא מושא אמר לן דאן אנש [n] נמות כד לית לה בניא [o] נסב אחוהי אנתתה [p] ונקים זרעא לאחוהי׃ 25 אית הוו דין לותן אחא שבעא קדמיא נסב אנתתא ומית ודלית הוא לה בניא שבקה אנתתה לאחוהי׃ 26 הכות אף הו דתרין אף הו דתלתא ועדמא לשבעתיהון׃ 27 [q] בחרתא דין דכלהון [r] מיתת אף אנתתא׃ 28 [s] בקימתא הכיל לאינא מן הלין שבעא תהוא אנתתא כלהון גיר נסבוה׃ 29 ענא ישוע ואמר להון [t] טעין אנתון דלא ידעין אנתון [x] כתבא ולא חילה דאלהא׃

[a] קרב [b] יהב [c] שמע
[d] דמר [e] שבק [f] אזל
[g] קרא [h] ענד [i] חיא
[k] מות [l] שאל [m] אלף
[n] מות [o] נסב [p] קום
[q] אחר [r] מות [s] קום
[t] תעא [x] כתב

30 ܒܩܝܡܬܗܘܢ ܓܝܪ ܕܡܝܬܐ ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܐܦ ܠܐ
ܢܫܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܒܫܡܝܐ
ܐܝܬܝܗܘܢ. 31 ܥܠ ܩܝܡܬܐ ܕܝܢ ܕܡܝܬܐ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ
ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܐܡܪ. 32 ܕܐܢܐ
ܐܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܚܩ ܐܠܗܗ
ܕܝܥܩܘܒ. ܘܐܠܗܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܝܬܐ ܐܠܐ ܕܚܝܐ.
33 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܟܢܫܐ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ.

ܕܨܦܪܐ ܕܬܠܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܫܐ

34 ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܫܬܩ ܠܙܕܘܩܝܐ. ܐܬܟܢܫܘ
ܐܟܚܕܐ. 35 ܘܫܐܠܗ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܝܕܥ ܢܡܘܣܐ ܟܕ
ܡܢܣܐ ܠܗ. 36 ܡܠܦܢܐ. ܐܝܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܪܒ ܒܢܡܘܣܐ.
37 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ
ܟܠܗ ܠܒܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ.
ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ. 38 ܗܢܘ ܦܘܩܕܢܐ ܪܒܐ ܘܩܕܡܝܐ.
39 ܘܕܬܪܝܢ ܕܕܡܐ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ.
40 ܒܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܦܘܩܕܢܝܢ ܬܠܝܢ ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ.
41 ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܕܝܢ ܦܪܝܫܐ. ܫܐܠ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ.
42 ܡܢܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܡܢܘ.
ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܒܪ ܕܘܝܕ. 43 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܘܝܕ
ܒܪܘܚ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ. 44 ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ
ܠܡܪܝ. ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ
ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟ. 45 ܐܢ ܗܟܝܠ ܕܘܝܕ
ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ. 46 ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܫܟܚ
ܕܢܬܠ ܠܗ ܦܬܓܡܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܡܪܚ ܬܘܒ ܡܢ ܗܘ
ܝܘܡܐ ܠܡܫܐܠܘܬܗ.

ܫܠܡ ܟܒ

1 ܗܝܕܝܢ ܝܫܘܥ ܡܠܠ ܥܡ ܟܢܫܐ ܘܥܡ
ܬܠܡܝܕܘܗܝ. 2 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ
ܕܡܘܫܐ ܝܬܒܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ. 3 ܟܠ ܡܕܡ
ܕܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܕܬܛܪܘܢ ܛܪܘ ܘܥܒܕܘ. ܐܝܟ
ܥܒܕܝܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܥܒܕܘܢ. ܐܡܪܝܢ ܓܝܪ ܘܠܐ ܥܒܕܝܢ.
4 ܘܐܣܪܝܢ ܡܘܒܠܐ ܝܩܝܪܐ. ܘܣܝܡܝܢ ܥܠ ܟܬܦܬܐ
ܕܒܢܝܢܫܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܒܨܒܥܗܘܢ ܠܐ ܨܒܝܢ
ܕܢܩܪܒܘܢ ܠܗܘܢ.

30 *Nam in resurrectione mortuorum, neque ducunt vxores, nec mulieres habent viros; sed sunt instar angelorum Dei in cælis.*
31 *De resurrectione verò mortuorum, non legistis id quod dictum est vobis à Deo, dicente:* 32 *Ego sum Deus Abrohom, Deus Ischok, Deus Jaakoub. nec est Deus mortuorum, sed viuentium.*
33 *Quod cùm audissent turbæ, admirabantur ob doctrinam eius.*

Matutinis feria III. Septimanę Passionis.

34 *Perischæi verò quum audissent eum imposuisse silentium Zadoukeis, congregati sunt simul.* 35 *Et interrogauit eum vnus ex eis peritus Legis, cùm tentaret eum,*
36 *Doctor, quodnam est præceptum maximū in Lege?* 37 *Ieschua autem dixit ei: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua, & ex tota mente tua.*
38 *Istud est præceptum maximum & primum.* 39 *Et secundum simile est ei: Diliges proximū tuum sicut animam tuam.* [teipsum.]
40 *Ab istis duobus præceptis pendent Lex & Prophetæ.*
41 *Quum autem congregati fuissent Perischæi, interrogauit eos Jeschua inquiens:*
42 *Quid dicitis de Meschicho? cuius est filius? Dicunt ei: Filius est Dauidis.*
43 *Dicit eis: Quomodo ergo per spiritum* 44 *vocat eum Dominum? Ait enim:* *Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextra mea, vsque dum ponam hostes tuos subter pedes* 45 *tuos.* *Si ergo Dauid vocat eum Dominum,* 46 *quomodo filius eius est?* *Et nemo poterat ei reddere rationem: nemóque ausus est amplius ab illo die interrogare eum.*

CAP. XXIII.

1 *Tunc Jeschua collocutus est turbis &* 2 *discipulis suis, & dixit eis:* *Super cathedram Mousche sederunt Scribæ & Peri-* 3 *schæi.* *Quicquid igitur dicent vobis vt seruetis, seruate, ac peragite; sed iuxta opera eorum ne feceritis. dicunt enim et non faciūt.*
4 *Ligantque onera grauia & imponunt humeris hominum: ipsi verò ne suo* quidem *digito volunt ea tangere.*

---

30 בקימתא גיר דמיתא לא נסבין נשא אף לא נשא הוין לגברא אלא איך מלאכא דאלהא בשמיא איתיהון׃ 31 על קימתא דין דמיתא לא קריתון מדם דאתאמר לכון מן אלהא דאמר׃ 32 דאנא אנא אלהה דאברהם אלהה דאיסחק אלהה דיעקוב ואלהא לא הוא דמיתא אלא דחיא׃ 33 וכד שמעו כנשא מתחמהין הוו ביולפנה׃

דצפרא דתלתא דשבתא דחשא׃ נט

34 פרישא דין כד שמעו דשתק לזדוקיא אתכנשו אכחדא׃ 35 ושאלה חד מנהון דידע נמוסא כד מנסא לה׃ 36 מלפנא אינא פוקדנא רב בנמוסא׃ 37 ישוע דין אמר לה דתרחם למריא אלהך מן כלה לבך ומן כלה נפשך ומן כלה חילך ומן כלה רעינך׃ 38 הנו פוקדנא רבא וקדמיא׃ 39 ודתרין דדמא לה דתרחם

a חיא b אית כמויש c קרא d אמר e מורת f חיא g תמה h אלף i חשש
k שמע l כנש m שאל n נסא o פקד p רחם q רעא r דמא

30 * In resurrectione enim neque nubent, neque nubētur: sed †sunt sicut angeli Dei in cælo. [marg.: erunt]
31 * De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est à Deo dicente vobis:
32 * Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob? Nō est Deus mortuorum, sed viuentium. [marg.: Exod. 3. b.6.]
33 * Et audientes turbæ, mirabantur in doctrina eius.

34 * Pharisæi autem audientes quòd silentium imposuisset Sadducæis, conuenerunt in vnum: [marg.: Mar. 12. d.28]
35 * Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor, tentans eum:
36 * Magister, quod est mandatum magnum in Lege?
37 * Ait illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. [marg.: Deu. 6. a.5 Luc. 10. c.27.]
38 * Hoc est maximum & primū mandatum.
39 * Secundum autem simile est huic, Diliges proximum tuum sicut teipsum. [marg.: Leu. 19. d.18. Mar. 12. c.31 Mar. 12. d.35 Luc. 20. g.41]
40 * In his duobus mandatis vniuersa Lex pendet & Prophetæ.
41 * Congregatis autem Pharisæis, interrogauit eos Iesus,
42 * dicēs: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei, Dauid.
43 * Ait illis: Quomodo ergo Dauid in Spiritu vocat eum Dominum, dicens: [marg.: Psal. 109 a.1.]
44 * Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?
45 * Si ergo Dauid vocat eum Dominū, quomodo filius eius est?
46 * Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

CAP. XXIII.

1 TVnc Iesus locutus est ad turbas & ad discipulos suos,
2 * dicēs: Super cathedram Moysi sederunt Scribę & Pharisęi. [marg.: 2. Esd. 8. a.4. Luc. 11. g.46. Act. 15. b.10. Deut. 6. b.8. Nu. 15. d.38.]
3 * Omnia ergo quęcunque dixerint vobis, seruate & facite: secundùm opera verò eorum nolite facere: dicunt enim, & non faciunt.
4 * Alligant enim onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum; digito autem suo nolunt ea mouere.

30 * ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσιν.
31 * περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, λέγοντος,
32 * ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ θεός, θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων.
33 * καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 * οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό.
35 * καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικός, πειράζων αὐτόν, καὶ λέγων,
36 * διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;
37 * ὁ δὲ ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.
38 * αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή.
39 * δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
40 * ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.
41 * συνηγμένων δὲ τῶν φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς,
42 * λέγων, τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; λέγουσιν αὐτῷ, τοῦ δαβίδ.
43 * λέγει αὐτοῖς, πῶς οὖν δαβὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων,
44 * εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
45 * εἰ οὖν δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι.
46 * καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐκέτι.

κγ'.

1 * Τότε ὁ ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
2 * λέγων, ἐπὶ τῆς μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι.
3 * πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γάρ, καὶ οὐ ποιοῦσι.
4 * δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά.

---

40 בְּהָלֵין תְּרֵין פּוּקְדָנִין [a] תַּלְיָא [b] אוֹרָיְתָא וַנְבִיֵא׃ 41 כַּד [c] כְּנִישִׁין דֵּין פְּרִישֵׁא שַׁאֵל אֶנוּן יֵשׁוּעַ וֶאמַר׃ 42 מָנָא אָמְרִין אַנְתּוּן עַל [d] מְשִׁיחָא בַּר מַנוּ אָמְרִין לֵהּ בַּר דָּוִיד׃ 43 אֶמַר לְהוּן וַאיכַנָא דָוִיד בְּרוּחָ קָרֵא לֵהּ מָרְיָא אֶמַר גֵּיר׃ 44 דְּאֶמַר מָרְיָא לְמָרִי [e] דְּתִב לָךְ מֶן יַמִּינִי עַדְמָא [f] דְּאסִים בְּעֶלְדְּבָבַיךְ תְּחֵית רַגְלָיךְ׃ 45 אֶן הָכִיל דָּוִיד קָרֵא לֵהּ מָרְיָא אַיכַנָא בְּרֵהּ הוּ וְלָא אֶנָשׁ [g] אֶשְׁכַּח [h] דְּנֶתֶל לֵהּ פֶּתְגָּמָא׃ 46 וְלָא אֶנָשׁ [i] אַמְרַח תּוּב מֶן הַו יוֹמָא [k] לְמֶשְׁאֲלוּתֵהּ׃ קֶפַּלְאוֹן כג 1 הָיְדֵין יֵשׁוּעַ מַלֵּל עַם כֶּנְשָׁא וְעַם [l] תַּלְמִידוּהִי וֶאמַר לְהוּן׃ 2 עַל כּוּרְסְיָה דְּמוּשֶׁא [m] יָתְבוּ סָפְרֵא וַפְרִישֵׁא׃ 3 כָּל מֶדֶם הָכִיל [n] דְּנֵאמְרוּן לְכוּן [o] דְּתֶטְרוּן טְרוּ [p] וַעֲבֶדוּ אַיךְ עֲבָדַיְהוּן דֵּין לָא תֶּעֶבְדוּן אָמְרִין גֵּיר וְלָא עָבְדִין׃ 4 [q] וְאָסְרִין [r] מוּבְלֵא [s] יַקִּירָתָא [t] וְסָיְמִין עַל כַּתְפָּתָא דִבְנַיְנָשָׁא הֶנוּן דֵּין בְּצֶבְעֲהוּן לָא [u] צָבֵין [x] דְּנֶקְרְבוּן לְהֵין׃

[a] תְּלָא [b] אור [c] כְּנַשׁ [d] מְשַׁח [e] יְתַב כמו ישב [f] סוּם [g] שְׁכַח [h] נְתַל [i] מְרַח [k] שְׁאַל [l] לְמַד [m] יְתַב [n] אֱמַר [o] נְטַר [p] עֲבַד [q] אֲסַר [r] יְבַל [s] יְקַר [t] סוּם [u] צְבָא [x] קְרַב

[illegible]

5 * *Et omnia opera sua faciunt vt spectentur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, et producunt fimbrias palliorum suorũ:*
6 * *Et amant primos accubitus in cœnis, et primos consessus in Synagogis.*
7 * *Et salutationem in plateis, & vocari ab hominibus Rabbi*
8 * *Vos autem ne vocemini Rabbi, vnus est enim magister vester, vos autem omnes fratres estis.*
9 * *Nec patrem vocetis vobis in terra, vnus enim est pater vester qui est in cælis.*
10 * *Neque vocemini Rectores, quoniam*
11 *vnus est rector vester Meschicho.* * *Qui autẽ maximus est inter vos, fiat vobis minister.*
12 * *Quicunque enim efferet seipsum, deprimetur; & qui seipsum depresserit, efferetur.*

Ad stationem præcedentem noctem tertiam passionis.

13 * *Væ vobis Scribæ & Perischæi acceptatores vultus* [hypocritæ] *quippe qui exedatis domos viduarum, ea occasione quòd producitis orationes vestras, propterea subituri estis iudicium supremum.*
14 * *Væ vobis Scribæ & Perischæi acceptores vultus* [hypocritæ] *quippe qui claudatis regnum cælorum coram hominibus. vos enim non introitis, nec eos qui introeunt sinitis introire.*
15 * *Væ vobis Scribæ & Perischæi acceptores vultus, quippe qui perlustretis mare & aridam, vt faciatis vnum proselytum: & quum factus est, facitis eum filium gehennæ duplo super vos.*
16 * *Væ vobis duces cæci, quippe qui dicatis: Quisquis iurat per templum, nihil est: quisquis autem iurat per aurum templi, reus*
17 *est.* * *Stulti & cæci, vtrum enim maius est aurũ aut templum, quod consecrat ipsum au-*
18 *rum?* * *Et, quisquis iurat per altare, nihil est: quicunque verò iurat per oblationem quę*
19 *est super ipsum, reus est.* * *Stolidi & obcæcati, vtrum enim maius est oblatio an altare, quod consecrat oblationem?*
20 * *Qui ergo iurat per altare, iurat per ipsum ac per omnia quæ super eo sunt.*
21 * *Et qui iurat per templum, iurat per ipsum, & per eum qui habitat in eo.*

---

5 וכלהון עבדיהון עבדין [a] דנתחזון לבנינשא [b] ספתין גיר [c] תפליהון [d] ומורכין [e] חכלתא [f] דמרטוטיהון׃
6 ורחמין ריש [g] סמכא [h] בחשמיתא ורישׁ [i] מותבא בכנושתא׃ 7 ושלמא בשוקא [k] ודנהוון [l] מתקרין מן אנשא רבי׃ 8 אנתון דין לא תתקרון רבי חד הו גיר רבכון אנתון דין כלכון אחא אנתון׃ 9 ואבא לא תקרון לכון בארעא חד הו גיר אבוכון דבשמיא׃ 10 ולא [m] תתקרון [n] מדברנא מטל דחד הו מדברנכון [o] משיחא׃ 11 הו דין דרב בכון נהוא לכון [p] משמשנא׃ 12 מן גיר [q] דנרים נפשה [r] נתמכך ומן דנמך נפשה נתתרים׃

[s] דקומא קדמיא דליליא דתלתא [t] דחשא׃ ם

13 וי לכון ספרא ופרישא [u] נסבי באפא [x] דאכלין אנתון בתא דארמלתא [y] בעלתא [z] דמורכין אנתון [a] צלותכון

[illegible]

5 * Omnia verò opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus. dilatant enim phylacteria sua, & magnificãt fimbrias.

6 * Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis,

7 * Et salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.

8 * Vos autem nolite vocari Rabbi. vnus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis.

9 * Et patrem nolite vocare vobis super terram: vnus est enim pater vester qui in cælis est.

10 * Nec vocemini magistri: quia magister vester, vnus est, Christus. B

11 * Qui maior est vestrum, erit minister vester.

12 * Qui autem se exaltauerit, humiliabitur: & qui se humiliauerit, exaltabitur.

13 * VAE autem vobis Scribę & Pharisęi hypocritę: quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes. propter hoc amplius accipietis iudicium.

14 * Vę vobis Scribę & Pharisæi hypocritę, quia clauditis regnum cęlorum ante homines. vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare.

15 * Væ vobis Scribæ & Pharisęi hypocritæ: quia circuitis mare & aridam, vt faciatis vnum proselytum. & cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos.

16 * Væ vobis duces cæci, qui dicitis: Quicunque iurauerit per templum, nihil est: qui autem iurauerit in auro templi, debitor est.

17 * Stulti & cęci, quid enim maius est, aurum, an templum quod sanctificat aurum?

18 * Et quicunque iurauerit in altari, nihil est: quicunq; autem iurauerit in dono quod est super illud, debet.

19 * Stulti & cæci, quid enim maius est, donum, an altare quod sanctificat donum?

20 * Qui ergo iurat in altari, iurat in eo & in omnibus quæ super illud sunt. C

21 * Et quicunque iurauerit in templo, iurat in illo & in eo qui habitat in ipso.

Mar. 12. d. 38 — Luc. 11. f. 43. & 20. f. 46 — Iaco. 3. a. 1. — Mala. 1. b. 6 — Luc. 14. c. 11. & 18. c. 14 — Mar. 12. d. 40 — Luc. 20. g. 47

5 * πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν·

6 * φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς,

7 * καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββὶ ῥαββί.

8 * ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.

9 * καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

10 * μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ χριστός.

11 * ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν διάκονος.

12 * ὅστις δὲ ὑψώσῃ ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται. καὶ ὅστις ταπεινώσῃ ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

13 * Οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι. διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

14 * οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

15 * οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης, διπλότερον ὑμῶν.

16 * οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες, ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.

17 * μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν;

18 * καὶ, ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.

19 * μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;

20 * ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ.

21 * καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν.

מטל הנא [a]תקבלון [b]דינא [c]יתירא: 14 וילכון ספרא ופרישא נסבי באפא דאחידין אנתון מלכותא דשמיא קדם בניגשא אנתון גיר לא [d]עאלין אנתון ולאילין דעאלין לא שבקין אנתון למעל: 15 וילכון ספרא ופרישא נסבי באפא [e]דמתכרכין אנתון ימא [f]ויבשא דתעבדון חד [g]גיורא ומא דהוא עבדין אנתון לה ברה דגהנא [h]אעפא עליכון: 16 וילכון [i]נגודא [k]סמיא דאמרין אנתון דמן [l]דימא בהיכלא לא הוא מדם מן דין דימא בדהבא דבהיכלא [m]חאב: 17 [n]סכלא וסמיא מנא גיר רב דהבא או היכלא דהו [o]מקדש לה [p]לדהבא: 18 ומן דימא [q]במדבחא לא הוא מדם מן דין דימא [r]בקורבנא דלעל מנה חאב: 19 סכלא [s]ועוירא מנא גיר רב קורבנא או מדבחא דמקדש לקורבנא: 20 מן דימא הכיל במדבחא ימא בה ובכל דאית לעל מנה: 21 ומן דימא בהיכלא ימא בה ובמן [t]דעמר בה:

[a]קבל [b]דן [c]יתר [d]עול [e]כרך [f]יבש [g]גיר [h]עפף פירושו כפל [i]נגד [k]סמא [l]ימא [m]חוב [n]סכל [o]קדש [p]דהבא כמו זהב [q]דבח כמו זבח [r]קרב [s]עור [t]עמר בלשון ישב

22 ܘܡܢ ܕܝܡܐ ܒܫܡܝܐ ܝܡܐ ܒܟܘܪܣܝܗ ܕܐܠܗܐ ܘܒܡܢ ܕܝܬܒ ܠܥܠ ܡܢܗ܀ 23 ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܕܡܥܣܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܢܥܐ ܘܫܒܬܐ ܘܟܡܘܢܐ ܘܫܒܩܬܘܢ ܝܩܝܪܬܗ ܕܢܡܘܣܐ ܕܝܢܐ ܘܚܢܢܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܬܥܒܕܘܢ ܘܗܠܝܢ ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ܀ 24 ܢܓܘܕܐ ܣܡܝܐ ܕܡܨܠܝܢ ܒܩܐ ܘܒܠܥܝܢ ܓܡܠܐ܀ 25 ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܕܡܕܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܪܗ ܕܟܣܐ ܘܕܙܒܘܪܐ ܠܓܘ ܕܝܢ ܡܠܝܢ ܚܛܘܦܝܐ ܘܥܘܠܐ܀ 26 ܦܪܝܫܐ ܥܘܝܪܐ ܕܟܘ ܠܘܩܕܡ ܓܘܗ ܕܟܣܐ ܘܕܙܒܘܪܐ ܕܢܗܘܐ ܐܦ ܒܪܗܘܢ ܕܟܐ܀ 27 ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܕܕܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܩܒܪܐ ܡܟܠܫܐ ܕܡܢ ܠܒܪ ܡܬܚܙܝܢ ܫܦܝܪܐ ܡܢ ܠܓܘ ܕܝܢ ܡܠܝܢ ܓܪܡܐ ܕܡܝܬܐ ܘܟܠܗ ܛܢܦܘܬܐ܀ 28 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܠܒܪ ܡܬܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܙܕܝܩܐ ܘܡܢ ܠܓܘ ܡܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܘܠܐ ܘܡܣܒ ܒܐܦܐ܀

ܬܫܡܫܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܠܠܝܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ ܘܕܡܪܝ ܐܣܛܦܢܘܣ

29 ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܕܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܒܪܐ ܕܢܒܝܐ ܘܡܨܒܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܕܙܕܝܩܐ܀ 30 ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܘ ܗܘܝܢ ܒܝܘܡܝ ܐܒܗܝܢ ܠܐ ܗܘܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗܘܢ ܫܘܬܦܐ ܒܕܡܐ ܕܢܒܝܐ܀ 31 ܡܕܝܢ ܡܣܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܢܦܫܟܘܢ ܕܒܢܝܐ ܐܢܬܘܢ ܕܗܢܘܢ ܕܩܛܠܘ ܠܢܒܝܐ܀ 32 ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܠܘ ܡܫܘܚܬܐ ܕܐܒܗܝܟܘܢ܀ 33 ܚܘܘܬܐ ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ ܐܝܟܢܐ ܬܥܪܩܘܢ ܡܢ ܕܝܢܗ ܕܓܗܢܐ܀ 34 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ ܢܒܝܐ ܘܚܟܝܡܐ ܘܣܦܪܐ. ܡܢܗܘܢ ܬܩܛܠܘܢ ܘܬܙܩܦܘܢ ܘܡܢܗܘܢ ܬܢܓܕܘܢ ܒܟܢܘܫܬܟܘܢ. ܘܬܪܕܦܘܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܐ ܠܡܕܝܢܐ܀ 35 ܐܝܟܢܐ ܕܢܐܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܟܠܗ ܕܡܐ ܕܙܕܝܩܐ ܕܐܬܐܫܕ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܡܢ ܕܡܗ ܕܗܒܝܠ ܙܕܝܩܐ ܘܥܕܡܐ ܠܕܡܗ ܕܙܟܪܝܐ ܒܪ ܒܪܟܝܐ. ܗܘ ܕܩܛܠܬܘܢ ܒܝܬ ܗܝܟܠܐ ܠܡܕܒܚܐ܀

22 *Quique iurat per cælos, iurat per thronum Dei, & per eum qui sedet super ipsum.* 23 *Væ vobis Scribæ & Perischæi acceptores vultus, quippe qui decimetis mentham, & anethum, atque cuminum; & omittatis grauiora Legis, iudicium, & misericordiam, atque fidẽ: hæc autem oportet vt faciatis, & illa non omittatis.* 24 *Duces cæci: qui excolatis culices, et deglutitis camelos.* 25 *Væ vobis Scribæ & Perischæi acceptores vultus,* [personati,] *quippe qui emundetis exteriorẽ partẽ calicis & quæ sunt ansæ, intus autem plena sunt rapina & iniquitate.* 26 *Perischæi obcæcati, emũdate primùm quod est intra calicem & paropsidem, vt & id quod extra est mundũ fiat.* 27 *Væ vobis Scribæ & Perischæi acceptores vultus, quippe qui similes sitis sepulchris dealbatis, quæ extrà quidem videntur pulcherrima, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, omniq́ue immunditia.* 28 *Sic & vos extrà quidem videmini hominibus tanquam iusti, intus autem pleni estis iniquitate, & acceptione facierum.* [hypocrisi.]

Ministerium secundæ noctis tertiæ hebdomadis Passionis, Domini que Stephani.

29 *Væ vobis Scribæ & Perischæi acceptores vultus, quippe qui extruatis sepulchra Prophetarum, ac præparetis monumenta iustorum.* 30 *Et dicitis: Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, nequaquam fuissemus eis socij in sanguine Prophetarum.* 31 *Itaque testimonium perhibetis contra vosmetipsos, quippe qui filij sitis eorum qui interfecerunt Prophetas.* 32 *Vos quoque complete mensuram patrum vestrorum.* 33 *Serpentes, progenies viperarum, quomodo effugietis à iudicio gehennæ?* 34 *Propterea ecce ego mitto ad vos Prophetas, & sapientes, & Scribas; & ex iis interfecturi estis, & in crucem acturi, & ex iis flagellis cæsuri estis in Synagogis vestris, & persequemini eos à ciuitate in ciuitatem.* 35 *Vt veniat super vos omnis sanguis iustorum, qui effusus est super terram, à sanguine Hobel iusti, vsque ad sanguinem Zecario filij Berakio, quem trucidastis inter templum & altare.*

22 ומן דימא בשמיא ימא בכורסיה דאלהא ובמן דיתב לעל מנה׃ 23 וי לכון ספרא ופרישא נסבי באפא דמעסרין אנתון נניא ושבתא וכמונא ושבקתון יקירתה דנמוסא דינא וחננא והימנותא הלין דין ולא הוא דתעבדון והלין לא תשבקון׃ 24 נגודא סמיא דמצללין בקא ובלעין גמלא׃ 25 וי לכון ספרא ופרישא נסבי באפא דמדכין אנתון לברה דכסא ודזבורא לגו דין מלין חטופיא ועולא׃ 26 פרישא עוירא דכו לוקדם גוה דכסא ודזבורא דהוא אף ברהון דכא׃ 27 וי לכון ספרא ופרישא נסבי באפא דדמין אנתון לקברא מכלשא דמן לבר מתחזין שפירא מן לגו דין מלין גרמא דמיתא וכלה טנפותא׃ 28 הכנא אף אנתון מן לבר מתחזין אנתון לבנינשא איך זדיקא ומן לגו מלין אנתון עולא ומסב באפא׃

יתב — עסר — בלשון ישמעאל — יקר — חימן — צלל — בלע — דכא — מלא — חטף — דמא — כלש — חזא — מות — טנף — זדק — מלא — עול — נסב

Sup. 5. c. 34

[22] * Et qui iurat in cælo, iurat in throno Dei, & in eo qui sedet super eum.

Luc. 11. f. 42

[23] * Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia decimatis mentam, & anethum, & cyminum, & reliquistis quę grauiora sunt Legis, iudicium, & misericordiam, & fidem. hæc oportuit facere, & illa non omittere.

[24] * Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes.

Luc. 11. c. 39

[25] * Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia mundatis quod deforis est calicis & paropsidis, intus autem pleni estis rapina & immunditia.

[26] * Pharisæe cæce, munda prius quod intus est, calicis & paropsidis, vt fiat & id quod deforis est, mundum.

[27] * Væ vobis Scribæ & Pharisęi hypocritæ: quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris parẽt hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia.

[28] * Sic & vos à foris quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate.

[29] * Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia ædificatis sepulchra Prophetarum, & ornatis monumẽta iustorum:

[30] * Et dicitis: Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus socij eorum in sanguine Prophetarum.

[31] * Itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filij estis eorum qui Prophetas occiderunt.

[32] * Et vos implete mensuram patrum vestrorum.

Sup. 3. b. 7.

[33] * Serpentes genimina viperarũ, quomodo fugietis à iudicio gehennæ?

dico vobis,

[34] * Ideò † ecce ego mitto ad vos Prophetas & sapientes & Scribas, & ex illis occidetis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in Synagogis vestris, & persequemini de ciuitate in ciuitatem:

Gen. 4. b. 8 Heb. 11. a. 4 2. Par. 24. f. 22

[35] * Vt veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram, à sanguine Abel iusti vsque ad sanguinẽ Zacharię filij Barachiæ, quem occidistis inter templum & altare.

---

[22] * καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

[23] * οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον· καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν, καὶ τὸν ἔλεον, καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

[24] * ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

[25] * οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας.

[26] * φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

[27] * οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν, καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.

[28] * οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

[29] * Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων,

[30] * καὶ λέγετε, εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.

[31] * ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας.

[32] * καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.

[33] * ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

[34] * διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς, προφήτας, καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν·

[35] * ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος ζαχαρίου υἱοῦ βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

---

[a] תַּשְׁמֶשְׁתָּא דְּתְרֵין וְדַלְיָא בְּתַלְתָא [b] דְּחַשָּׁא נַדְמָרִי אֶסְטְפַנוּם סא

[30] וְאָמְרִין [29] וַי לְכוֹן סָפְרֵא וּפְרִישֵׁא נָסְבַי בְּאַפֵּא [d] דְּבָנֵין אַנְתּוּן [e] קָבְרֵא דַּנְבִיֵא [f] וּמְצַבְתִּין אַנְתּוּן בֵּית קְבוּרָא דְּזַדִּיקֵא׃ [30] וְאָמְרִין אַנְתּוּן דַּאלוּ [g] הֲוֵין בְּיוֹמַי אֲבָהַין לָא הֲוֵין הֲוַין לְהוֹן [h] שַׁוְתָּפֵא בְּדְמָא דַּנְבִיֵא׃ [31] מָדֵין [i] מַסְהֲדִין אַנְתּוּן עַל נַפְשְׁכוֹן דִּבְנַיָּא אַנְתּוּן דְּהָנוּן דְּקַטֶּלוּ לַנְבִיֵא׃ [32] וְאַף אַנְתּוּן [k] מַלּוֹ [l] מְשׁוּחְתָא דַּאֲבָהַיכוֹן׃ [33] חֲוַוָתָא [m] יַלְדָא [n] דְּאֶכְדְנֵא אַיכַנָא [o] תֶּעְרְקוּן מִן דִּינָא דְּגֵהַנָּא׃ [34] מֶטֻּל הָנָא הָא אֶנָא מְשַׁדַּר אֲנָא לְוָתְכוֹן נְבִיֵא וְחַכִּימֵא וְסָפְרֵא מֶנְהוֹן קָטְלִין אַנְתּוּן [p] וְזָקְפִין אַנְתּוּן וּמֶנְהוֹן [q] מְנַגְדִין אַנְתּוּן בְּכְנוּשְׁתְּכוֹן [r] וְתֶרְדְּפוּן אֶנוּן מִן [s] מְדִינָא לַמְדִינָא׃ [35] אַיכַנָא [t] דְּנֵאתֵא עֲלֵיכוֹן כֻּלֵּה דְּמָא דְּזַדִּיקֵא [u] דְּאֶתְאֲשֵׁד עַל אַרְעָא מִן דְּמֵה דְּהָבֵיל זַדִּיקָא עְדַמָּא לַדְמֵה דִּזְכַרְיָא בַּר בְּרַכְיָא הוּ דְּקַטַּלְתּוּן בֵּינַי הַיכְלָא [x] לְמַדְבְּחָא׃

[a] שַׁמֵּשׁ [b] חָשַׁשׁ [c] נָסַב [d] בְּנָא [e] קְבַר [f] צְבַת [g] הֲוָא פירוש תקן [h] שְׁתַף [i] סָהֵד [k] מְלָא [l] מְשַׁח בלשון מדד [m] יְלֵד [n] מן לשון יון [o] עְרַק [p] זְקַף [q] נְגַד [r] רְדַף [s] דָּן [t] אֲתָא [u] אָשַׁד כמו שדא [x] דְבַח כמו זבח

36 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܢܐܬܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܥܠ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ܀
37 ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ ܩܛܠܬ ܢܒܝܐ ܘܪܓܡܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܨܒܝܬ ܠܡܟܢܫܘ ܒܢܝܟܝ ܐܝܟ ܕܟܢܫܐ ܬܪܢܓܘܠܬܐ ܦܪܘܓܝܗ ܬܚܝܬ ܓܦܝܗ ܘܠܐ ܨܒܝܬܘܢ܀
38 ܗܐ ܡܫܬܒܩ ܠܟܘܢ ܒܝܬܟܘܢ ܚܪܒܐ܀
39 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ ܡܢ ܗܫܐ ܥܕܡܐ ܕܬܐܡܪܘܢ ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܀

ܕܪܡܫܐ ܕܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ ✣ ܟܒ ✣

ܩܦܠܐܘܢ ✣ ܟܕ ✣

1 ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܠܡܐܙܠ ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܚܘܝܢ ܠܗ ܒܢܝܢܗ ܕܗܝܟܠܐ܀
2 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܗܐ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܫܬܒܩ ܗܪܟܐ ܟܐܦܐ ܥܠ ܟܐܦܐ ܕܠܐ ܬܣܬܬܪ܀
3 ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܒܝܢܝܗܘܢ ܠܗ ܐܡܪ ܠܢ ܐܡܬܝ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ ܘܡܢܘ ܐܬܐ ܕܡܐܬܝܬܟ ܘܕܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ܀
4 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܙܕܗܪܘ ܠܐ ܐܢܫ ܢܛܥܝܟܘܢ܀
5 ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ ܘܢܐܡܪܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ ܘܠܣܓܝܐܐ ܢܛܥܘܢ܀
6 ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܡܫܡܥ ܩܪܒܐ ܘܫܡܥܐ ܕܩܪܒܐ ܚܙܘ ܠܐ ܬܬܕܘܕܘܢ ܘܠܐ ܓܝܪ ܕܢܗܘܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܠܐ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܫܘܠܡܐ܀
7 ܢܩܘܡ ܓܝܪ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܘܢܗܘܘܢ ܟܦܢܐ ܘܡܘܬܢܐ ܘܙܘܥܐ ܒܕܘܟܐ ܕܘܟܐ܀
8 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܪܫܐ ܐܢܝܢ ܕܚܒܠܐ܀
9 ܗܝܕܝܢ ܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܠܐܘܠܨܢܐ ܘܢܩܛܠܘܢܟܘܢ ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܡܛܠ ܫܡܝ܀
10 ܗܝܕܝܢ ܢܬܟܫܠܘܢ ܣܓܝܐܐ ܘܢܣܢܘܢ ܚܕ ܠܚܕ ܘܢܫܠܡܘܢ ܚܕ ܠܚܕ܀
11 ܘܣܓܝܐܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܢܩܘܡܘܢ ܘܢܛܥܘܢ ܠܣܓܝܐܐ܀
12 ܘܡܛܠ ܣܓܝܐܘܬ ܥܘܠܐ ܬܦܘܓ ܚܘܒܐ ܕܣܓܝܐܐ܀
13 ܡܢ ܕܢܣܝܒܪ ܕܝܢ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܗܘ ܢܚܐ܀

36 *Amin ego dico vobis, venient hæc omnia super generationem istam.*

37 *Ourischlem, Ourischlẽ, trucidans Prophetas, & lapidibus obruens eos qui ad eam mittuntur: quoties volui congregare filios tuos, sicut congregat gallina pullos suos sub alas suas, nec voluistis?* 38 *Ecce, relinquitur vobis domus vestra deserta.*

39 *Ego enim dico vobis: Non videbitis me ab hoc tempore, vsque dum dicatis, Benedictus ille qui venit in nomine Domini.*

Ad vesperam Festo Crucis.

CAP. XXIIII.

1 *ET exiit Ieschua à templo vt abiret, et accessêre discipuli eius ostendentes ei ædificium templi.* 2 *Ipse verò dixit eis: Ecce, nonne videtis hæc omnia? Amin ego dico vobis, non relinquetur hîc lapis super lapidem, qui non destruatur.* 3 *Et quum sederet Ieschua super montem Oliuarum, accesserunt discipuli eius, et aiunt inter se et eũ* [seorsim,] *Dic nobis quando hæc fient: & quod erit signũ aduentus tui, et consummationis mundi?*

4 *Respondit Ieschua, & dixit eis: Cauete ne quis vos inducat in errorem:*

5 *Multi siquidem venturi sunt in nomine meo, dicturique, Ego sum Meschicho: multosque in errorem inducent.*

6 *Futurum est autem vt audiatis prœlia, & rumorem bellorum: videte ne turbemini. oportet enim vt hæc omnia fiant: sed necdum finis.* 7 *Insurget enim gens contra gentem, & regnum contra regnum: eruntque fames, & pestilentiæ, & terræmotus in singulis locis.* 8 *Hæc autem omnia principium sunt dolorum.*

9 *Tunc tradent vos oppressioni, & interficient vos: eritisque exosi omnibus gentibus propter nomen meum.*

10 *Tunc impingent multi, & odio prosequetur alius alium, & alius alium prodet.*

11 *Et multi pseudoprophetæ surgent, multosque inducent in errorem.*

12 *Ac propter multitudinem iniquitatis, elanguescet charitas multorum.*

13 *Qui autem sustinuerit ad finem vsque, is saluus erit.*

---

36 אמין אמר אנא לכון [a] דנאתין הלין כלהין על שרבתא הדא׃ 37 אורשלם אורשלם [b] קטלת נביא ורגמת לאילין [c] דשליחין לותה כמא [d] זבנין [e] צבית [f] דאכנש בניכי איך דכנשא תרנגולתא [g] פרוגיה תחית [h] גפה ולא צביתון׃ 38 הא [i] משתבק לכון ביתכון חרבא׃ 39 אמר אנא לכון גיר דלא [k] תחזונני מן השא עדמא [l] דתאמרון בריך הו [m] דאתא בשמה דמריא׃

דרמשא ועארא [n] דצליבא סב קפלאון כד

1 ונפק ישוע מן היכלא [o] למאזל וקרבו תלמידוהי [p] מחוין לה בנינה דהיכלא׃ 2 הו דין אמר להון לא הא [q] חזין אנתון הלין כלהין אמין אמר אנא לכון דלא [r] תשתבק הרכא כאף על כאף דלא [s] תסתתר׃ 3 וכד יתב ישוע על טורא דזיתא קרבו [t] תלמידוהי ואמרין ביניהון ולה אמר לן אמתי הלין [u] נהוין׃

[a] אתא [b] קטל [c] שלח [d] זבנין פירושו פעמים [e] צבא [f] כנש [g] פירוש אפרוחים [h] גפף [i] שבק [k] חזא [l] אמר [m] אתא [n] צלב [o] אזל [p] חוא [q] חזא [r] שבק [s] סתר [t] למד [u] הוא

36 * Amen dico vobis, venient hæc omnia ſuper generationem iſtam.

37 * Ieruſalem Ieruſalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos qui ad te miſſi ſunt; quoties volui cõgregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas, & noluiſti?

Luc. 13. g.34 4.Eſd. 1. c.30

38 * Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta.

39 * Dico enim vobis: Non me videbitis amodò, donec dicatis, Benedictus qui venit in nomine Domini.

CAP. XXIIII.

Mar. 13. a.2 Luc. 21. b.5

1 ET egreſſus Ieſus de templo, ibat. Et acceſſerunt diſcipuli eius vt oſtenderent ei ædificationes templi. A

2 * Ipſe autem reſpondens, dixit illis, Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis ſuper lapidem qui non deſtruatur.

Luc. 19. g.44

3 * Sedente autem eo ſuper Montem oliueti, acceſſerunt ad eum diſcipuli ſecretò, dicentes: Dic nobis, quando hæc erunt? & quod ſignum aduentus tui, & conſummationis ſeculi?

Eph. 5. b.6

4 * Et reſpondens Ieſus, dixit eis: Videte ne quis vos ſeducat.

Col. 2. d. 18

5 * Multi enim veniẽt in nomine meo, dicentes, Ego ſum Chriſtus: & multos ſeducent.

6 * Audituri enim eſtis prœlia & opiniones prœliorum. Videte ne turbemini, oportet enim hæc fieri: ſed nondum eſt finis.

7 * Conſurget enim gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt peſtilentię, & fames, & terræmotus per loca.

8 * Hęc autem omnia initia ſunt dolorum.

Ioh. 15. c.20. & 16. a.2 Sup. 10. c.17 Luc. 21. c.12

9 * Tunc tradent vos in tribulationem, & occident vos: & eritis odium omnibus gẽtibus propter nomen meũ.

10 * Et tunc ſcandalizabuntur multi: & inuicem tradent, & odio habebunt inuicem.

11 * Et multi pſeudoprophetæ ſurgent, & ſeducent multos.

12 * Et quoniam abundabit iniquitas, refrigeſcet charitas multorum.

13 * Qui autem perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.

36 * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

37 * ἱερουσαλὴμ, ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

38 * ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.

39 * λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ᾽ ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

κδ΄.

1 * Καὶ ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ.

2 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

3 * καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ᾽ ἰδίαν, λέγοντες, εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος;

4 * καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, βλέπετε μήτις ὑμᾶς πλανήσῃ.

5 * πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ἐγώ εἰμι ὁ χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.

6 * μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι. ἀλλ᾽ οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.

7 * ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

8 * πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.

9 * τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου.

10 * καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους·

11 * καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς.

12 * καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν·

13 * ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

ומנא הי אתא [a] דמאתיתך [b] ודשולמה דעלמא ׃ 4 ענא ישוע ואמר להון [c] אזדהרו לא אנש [d] נטעיכון ׃
5 [e] סגיאא גיר [f] נאתון בשמי [g] ונאמרון דאנא אנא משיחא וסגיאא נטעון ׃ 6 עתידין אנתון דין [h] למשמע
[i] קארסא ושמעא דקרבה [k] חזו לא [l] תתדודון ולא גיר דכלהין נהוין אלא לא עדכיל שולמא ׃ 7 [m] נקום גיר עמא על
עמא ומלכותא על מלכותא ונהוון כפנא [n] ומותנא [o] וזועא בדוכא דוכא ׃ 8 הלין דין כלהין רישא אנין דחבלא ׃
9 הידין [p] נשלמונכון [q] לאולצנא ונקטלונכון ותהוון [r] סניאין מן כלהון עממא מטל שמי ׃ 10 הידין [s] נתכשלון
סגיאא ונסנון חד לחד ונשלמון חד לחד ׃ 11 וסגיאא נביא [t] דגלא נקומון ונטעון לסגיאא ׃
12 ומטל סגיאות [u] עולא [x] נפוג [y] חובא דסגיאא ׃ 13 מן [z] דנסיבר דין עדמא לחרתא הו [a] נחא ׃

[a] אתא [b] שלם [c] זהר
[d] טעא [e] סגא [f] אתא
[g] אמר [h] שמע [i] פירושו מלחמה
[k] חזא [l] דור פירושו עכר
[m] קום [n] מות [o] זוע
[p] שלם [q] אלץ [r] סנא
[s] כשל [t] דגל [v] עול [x] פוג
[y] חבב [z] סבר [a] חיא

14 ܘܬܬܟܪܙ ܗܕܐ ܤܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ ܠܤܗܕܘܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܬܐܬܐ ܫܘܠܡܐ. 15 ܡܐ ܕܝܢ ܕܚܙܝܬܘܢ ܐܬܐ ܛܢܦܬܐ ܕܚܘܪܒܐ ܕܐܬܐܡܪ ܒܕܢܝܐܝܠ ܢܒܝܐ. ܕܩܝܡܐ ܒܕܘܟܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܗܘ ܕܩܪܐ ܢܤܬܟܠ. 16 ܗܝܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܗܘܕ ܢܥܪܩܘܢ ܠܛܘܪܐ. 17 ܘܗܘ ܕܒܐܓܪܐ ܗܘ ܠܐ ܢܚܘܬ ܠܡܤܒ ܕܒܒܝܬܗ. 18 ܘܐܝܢܐ ܕܒܚܩܠܐ ܗܘ ܠܐ ܢܬܗܦܟ ܠܒܤܬܪܗ ܠܡܤܒ ܠܒܫܗ. 19 ܘܝ ܕܝܢ ܠܒܛܢܬܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܝܢܩܢ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ. 20 ܨܠܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܥܪܘܩܝܟܘܢ ܒܤܬܘܐ ܘܠܐ ܒܫܒܬܐ. 21 ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܗܝܕܝܢ ܐܘܠܨܢܐ ܪܒܐ ܐܝܢܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܪܫܝܬܗ ܕܥܠܡܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ. 22 ܘܐܠܘ ܠܐ ܐܬܟܪܝܘ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܠܐ ܚܝܐ ܗܘܐ ܟܠ ܒܤܪ. ܡܛܠ ܓܒܝܐ ܕܝܢ ܢܬܟܪܘܢ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. 23 ܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܗܐ ܗܪܟܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܘ ܗܪܟܐ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. 24 ܢܩܘܡܘܢ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ ܘܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܘܢܬܠܘܢ ܐܬܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ. ܐܝܟ ܕܢܛܥܘܢ ܐܢ ܡܫܟܚܐ ܐܦ ܠܓܒܝܐ. 25 ܗܐ ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. 26 ܐܢ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܐ ܒܡܕܒܪܐ ܗܘ ܠܐ ܬܦܩܘܢ. ܐܘ ܕܗܐ ܒܬܘܢܐ ܗܘ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. 27 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܪܩܐ ܢܦܩ ܡܢ ܡܕܢܚܐ. ܘܡܬܚܙܐ ܥܕܡܐ ܠܡܥܪܒܐ. ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 28 ܐܝܟܐ ܕܢܗܘܐ ܓܢܝܐ. ܬܡܢ ܢܬܟܢܫܘܢ ܢܫܪܐ. 29 ܡܚܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܒܬܪ ܐܘܠܨܢܐ ܕܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܫܡܫܐ ܢܚܫܟ. ܘܤܗܪܐ ܠܐ ܢܚܘܐ ܢܘܗܪܗ. ܘܟܘܟܒܐ ܢܦܠܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܚܝܠܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܬܙܝܥܘܢ. 30 ܘܗܝܕܝܢ ܢܬܚܙܐ ܢܝܫܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܪܩܕܘܢ ܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܢܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ. ܥܡ ܚܝܠܐ ܘܫܘܒܚܐ ܤܓܝܐܐ. 31 ܘܢܫܕܪ ܠܡܠܐܟܘܗܝ ܥܡ ܫܝܦܘܪܐ ܪܒܐ. ܘܢܟܢܫܘܢ ܠܓܒܝܘܗܝ ܡܢ ܐܪܒܥ ܪܘܚܝܢ. ܡܢ ܪܫܝܗܘܢ ܕܫܡܝܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܫܝܗܘܢ.

14 * *Et prædicabitur hoc Euangelium regni in vniuerso mundo, in testimonium omnium gentium, & tunc veniet consummatio.*
15 * *Quum autem videritis portentum immundum vastationis, quod dictum est per Daniil Prophetam, stans in loco sancto, (is*
16 *qui legit, intelligat:)* * *Tunc illi qui in Ihoudæa fuerint, fugiant in montem:*
17 * *Et is qui fuerit in tecto, non descendat vt sumat quæ sunt in ædibus suis.*
18 * *Et qui in agro fuerit, non reuertatur retrò vt accipiat vestimentum suum.*
19 * *Væ autem prægnantibus, & iis quæ nutrices futuræ sunt in illis diebus.*
20 * *Orate verò ne fiat fuga vestra hyeme,*
21 *neque Sabbatho.* * *Erit enim tunc oppressio magna, qualis non fuit ab initio mundi, nunc vsque, nec erit.*
22 * *Et nisi decurtati fuissent dies illi, non viueret omnis caro: verùm propter electos decurtabuntur dies illi.*
23 * *Tunc si quispiam dixerit vobis, Ecce hic est Meschicho, aut hic: ne credite.*
24 * *Surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, edentque signa magnifica, adeò vt inducant in errorem (si fieri possit) etiam*
25 *electos.* * *Ecce prædixi vobis.*
26 * *Si ergo dixerint vobis, Ecce in deserto est, ne exieritis: aut ecce in cubiculo est, ne fidem adhibueritis.*
27 * *Quemadmodum fulgur exit ab Oriente, & videtur in Occidentem vsque, ita futurus est aduentus Filij hominis.*
28 * *Vbicunque verò erit cadauer, ibi congregabuntur aquilæ.*
29 * *Statim autem post oppressionem dierum illorum Sol obtenebrescet, & Luna non ostendet splendorem suum, & stellæ cadent è cælis, & virtutes cælorum commouebuntur.*
30 * *Tuncque apparebit signum Filij hominis in cælis: & tunc plangent omnes generationes terræ, & conspicient Filium hominis venientem super nubes cælorum cum virtute & gloria multa.*
31 * *Et mittet angelos suos cum classici clangore magno, & congregabunt electos eius à quatuor ventis ab extremo cælorum, vsque ad extremum eorum.*

---

14 ותתכרז הדא סברתא דמלכותא בכלה עלמא לסהדותא דכלהון עממא והידין תאתא שולמא ׃
15 מא דין דחזין אנתון אתא טנפתא דחורבא דאתאמר בדניאיל נביא דקימא בדוכתא קדישתא הו דקרא נסתכל ׃ 16 הידין אילין דביהוד נערקון לטורא ׃ 17 והו דבאגרא הו לא נחות למסב דביתה ׃
18 ואינא דבחקלא הו לא נתהפך לבסתרה למסב לבשה ׃ 19 וי דין לבטנתא ולאילין דמינקן בהנון יומתא ׃
20 צלו דין דלא נהוא ערוקיכון בסתוא ולא בשבתא ׃ 21 נהוא גיר הידין אולצנא רבא אינא דלא הוא מן רישיתה דעלמא ועדמא להשא ולא נהוא ׃ 22 ואלולא אתכריו יומתא הנון לא חיא הוא כל בסר מטל גביא דין נתכרון יומתא הנון ׃ 23 הידין אן אנש נאמר לכון הא הרכא הו משיחא או הרכא לא תהימנון ׃

סבר כמו בשר; סחר; אתא; תנא; טנף; קום; קרא; סכל; צלא; ערק; פירוש; סתוא; חרף; ארץ; ריש; כרא; פירוש קצר; חיא; גרא; עבראיתפה; הימן

14 * Et prædicabitur hoc Euangeliũ regni in vniuerſo orbe, in teſtimoniũ omnibus gentibus. & tunc veniet conſummatio. 15 * Cùm ergo videritis abominationem deſolationis, quæ dicta eſt à Daniele propheta, ſtantem in loco ſancto; (qui legit intelligat:) 16 * Tunc qui in Iudæa ſunt, fugiant ad montes: 17 * Et qui in tecto, non deſcendat tollere aliquid de domo ſua: 18 * Et qui in agro, non reuertatur tollere tunicã ſuam. 19 * Væ autẽ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. 20 *Orate autem, vt non fiat fuga veſtra in hyeme vel Sabbatho. 21 * Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vſque modò, neque fiet. 22 * Et niſi breuiati fuiſſent dies illi, nõ fieret ſalua omnis caro: ſed propter electos breuiabuntur dies illi. 23 * Tunc ſi quis vobis dixerit: Ecce hîc eſt Chriſtus, aut illic: nolite credere. 24 * Surgent enim pſeudochriſti & pſeudoprophetæ: & dabunt ſigna magna & prodigia, ita vt in errorẽ inducantur (ſi fieri poteſt) etiam electi. 25 * Ecce prædixi vobis. 26 * Si ergo dixerint vobis, Ecce in deſerto eſt, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere. 27 * Sicut enim fulgur exit ab Oriente, & paret vſque in Occidentem, ita erit & aduentus filij hominis. 28 * Vbicunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ. 29 * Statim autem poſt tribulationem dierum illorum Sol obſcurabitur, & Luna non dabit lumen ſuum, & ſtellæ cadent de cælo, & virtutes cælorum commouebuntur. 30 * Et tũc parebit ſignum filij hominis in cælo. & tunc plangent omnes tribus terræ: & videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa & maieſtate. 31 * Et mittet angelos ſuos cum tuba, & voce magna: & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à ſummis cęlorum vſque ad terminos eorum.

Mar. 13. b. 14 Luc. 21. d. 20 Dan. 9. g 27 — Act. 1. b. 22 — Mar. 13. c. 21 Luc. 17. d. 23 — Luc. 17. g. 37 Mar. 13. c. Luc. 21. c. 25 Eze. 32. b. 7 Iſa. 13. b. 10 Ioel. 2. g. 31. & 3. c. 15 Apo. 1. b. 8 2. Cor. 15. g. 51.

14 * καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

15 * ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ ἀναγινώσκων νοείτω.

16 * τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη·

17 * ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβαινέτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·

18 * καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

19 * οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

20 * προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ.

21 * ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου, ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται.

22 * καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι.

23 * τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. 24 * ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται· καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

25 * ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν.

26 * ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε.

27 * ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

28 * ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

29 * εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

30 * καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 31 * καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.

24 נְקוּמוּן גֵּיר מְשִׁיחֵא דַּגָּלֵא וַנְבִיֵא [a] דְּכַדְבוּתָא וְנֶהְלוּן אָתְוָתָא [b] רַוְרְבָתָא אַיךְ [c] דְּנַטְעוּן אֵן מֶשְׁכְּחָא אָף [d] לַגְבַיָא ׃ 25 הָא קַדְמֶת אֶמְרֶת לְכוּן ׃ 26 אֵן הָכִיל נֵאמְרוּן לְכוּן הָא בְּחוּרְבָא הוּ לָא [e] תֶּפְּקוּן אוֹ דְהָא [f] בְּתַוָּנָא הוּ לָא תְהַימְנוּן ׃ 27 אַיכַנָא דְּבַרְקָא נָפֵק מֶן [g] מַדְנְחָא אוֹ מֶתְחֲזֵא עַדְמָא לְמַעְרְבָא הָכַנָא תֶהְוֵא [h] מֵאתִיתֵה דַּבְרֵה דְּאֵנָשָׁא ׃ 28 אַיכָא דֵּין דְּנֶהֱוֵא פַּגְרָא תַּמָּן נֶתְכַּנְשׁוּן נֶשְׁרֵא ׃ 29 מֶחְדָא דֵּין בָּתַר אוּלְצָנָא דְּיַוְמָתָא הָנוּן שֶׁמְשָׁא נֶחְשַׁךְ וְסַהְרָא לָא נְחַוֵּא נוּהְרֵה וְכַוְכְבֵא [k] נֶפְּלוּן מֶן שְׁמַיָּא וְחַילָא דִּשְׁמַיָּא [l] נֶתְתְּזִיעוּן ׃ 30 וְהָיְדֵין נֶתְחֲזֵא [m] נִישָׁא דַּבְרֵה דְּאֵנָשָׁא בִּשְׁמַיָּא וְהָיְדֵין [n] נֶרְקְדָן כֻּלְהֵין שַׁרְבָתָא דְּאַרְעָא וְנֶחֱזוּן לַבְרֵה דְּאֵנָשָׁא דְּאָתֵא עַל עַנְנַי שְׁמַיָּא עַם חַילָא וְשׁוּבְחָא סַגִּיאָא ׃ 31 וְנֶשַׁדַּר מַלְאַכוֹהִי עַם [o] שִׁיפּוּרָא רַבָּא וַנְכַנְשׁוּן [p] לַגְבַיָא דִּילֵה מֶן אַרְבְּעַת רוּחָא מֶן רֵישְׁהוֹן דִּשְׁמַיָּא וְעַדְמָא לְרֵישְׁהוֹן ׃

[a] כְּדַב כמו כזב [b] רַבְרַב [c] טְעָא [d] גְּבָא [e] נְפַק [f] תַּוָּנָא חדר פירוש [g] דְּנַח כמו זרח [h] אֲתָא [i] חֲזָא [k] נְפַל [l] זוּע [m] נִישָׁא כמו נס [n] רְקַד בלשון כפר [o] הוּא שופר [p] גְּבָא

32 ܡܢ ܬܬܐ ܕܝܢ ܝܠܦܘ ܦܠܐܬܐ. ܕܡܚܕܐ ܕܣܘܟܝܗ ܪܟܟܝܢ ܘܦܪܥܝܢ ܛܪܦܝܗ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܐ ܩܝܛܐ. 33 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܕܥܘ ܕܡܛܬ ܠܗ ܠܬܪܥܐ. 34 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܢܥܒܪ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܥܕܡܐ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܗܘܝܢ. 35 ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ. ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܢ.

ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ ܣܓ

36 ܥܠ ܝܘܡܐ ܕܝܢ ܗܘ ܘܥܠ ܫܥܬܐ ܗܝ ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ. ܐܦܠܐ ܡܠܐܟܐ ܕܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܐܒܐ ܒܠܚܘܕ. 37 ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܒܝܘܡܝ ܢܘܚ. ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 38 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܩܕܡ ܛܘܦܢܐ. ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ. ܘܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܝܗܒܝܢ ܠܓܒܪܐ. ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܥܠ ܢܘܚ ܠܟܘܝܠܐ. 39 ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܛܘܦܢܐ ܘܫܩܠ ܠܟܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 40 ܗܝܕܝܢ ܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܩܪܝܬܐ. ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܚܕ ܢܫܬܒܩ. 41 ܘܬܪܬܝܢ ܢܗܘܝܢ ܛܚܢܢ ܒܪܚܝܐ. ܚܕܐ ܬܬܕܒܪ ܘܚܕܐ ܬܫܬܒܩ. 42 ܐܬܬܥܝܪܘ ܗܟܝܠ. ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܐܝܕܐ ܫܥܐ ܐܬܐ ܡܪܟܘܢ. 43 ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܥܘ. ܕܐܠܘ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܒܐܝܕܐ ܡܛܪܬܐ ܐܬܐ ܓܢܒܐ. ܡܬܬܥܝܪ ܗܘܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܕܢܬܦܠܫ ܒܝܬܗ. 44 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܗܘܘ ܡܛܝܒܝܢ. ܕܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܡܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.

ܩܪܝܢܐ ܕܩܘܪܒܐ ܕܟܗܢܐ ܣܗ

45 ܡܢܘ ܟܝ ܐܝܠܘܗܝ ܥܒܕܐ ܡܗܝܡܢܐ ܘܚܟܝܡܐ. ܕܐܩܝܡܗ ܡܪܗ ܥܠ ܒܢܝ ܒܝܬܗ. ܕܢܬܠ ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ ܒܥܕܢܗ. 46 ܛܘܒܘܗܝ ܠܥܒܕܐ ܗܘ ܕܢܐܬܐ ܡܪܗ ܢܫܟܚܝܘܗܝ ܕܥܒܕ ܗܟܢܐ. 47 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܠ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܩܝܡܝܘܗܝ. 48 ܐܢ ܕܝܢ ܢܐܡܪ ܥܒܕܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܒܠܒܗ. ܕܡܘܚܪ ܡܪܝ ܠܡܐܬܐ. 49 ܘܢܫܪܐ ܠܡܡܚܐ ܠܟܢܘܬܗ. ܘܢܗܘܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ ܥܡ ܪܘܝܐ. 50 ܢܐܬܐ ܡܪܗ ܕܥܒܕܐ ܗܘ ܒܝܘܡܐ ܕܠܐ ܡܣܟܐ. ܘܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥ.

32 * *A ficu autem discite parabolam: cuius quum iam rami tenerescunt, & pullulant folia, scitis aduentare æstatem.* 33 * *Sic & vos quum videritis hæc omnia, scitote eam peruenisse ad portam.* 34 * *Amin ego dico vobis, nequaquam præterierit generatio ista, vsque dum hæc omnia fiant.* 35 * *Cælum & terra præteribunt, at sermones mei nequaquam præteribunt.*

Lectio defunctorum.

36 * *De die autem illo, & de hora illa nemo nouit, ne Angeli quidem cælorum, sed Pater tantùm.*

37 * *Sicut autem diebus Nouach, ita futurus est aduentus filij hominis.*

38 * *Sicut enim qui erant ante diluuium, edebant & bibebant, & ducebant vxores, dabantque viris, ad hũc vsque diem quo ingressus est Nouach in arcam:* 39 * *Neque cognouerunt donec venisset diluuium, & abstulisset omnes: sic futurus est aduentus filij hominis.* 40 * *Tunc duo erunt in villa, vnus assumetur, & alter relinquetur.*

41 * *Duæ molentes in pistrino, vna assumetur, & altera relinquetur.*

42 * *Vigilate ergo, quia nescitis qua hora venturus est dominus vester.* 43 * *Hoc autem scitote, si sciret dominus domus quanam vigilia fur venturus sit, vigilaret; nec sineret perfodi domum suam.*

44 * *Propterea & vos estote parati: nam qua hora non putatis, venturus est filius hominis.*

Oblatio Dominicæ Sacerdotum.

45 * *Quis igitur est seruus fidelis & sapiens quem constituit dominus suus super filios domus suæ, vt det eis cibum in tempore suo?*

46 * *Felix ille seruus, quem quum veniet dominus eius, inuenerit ita facientem.*

47 * *Amin ego dico vobis, constituet eum super omnia quæ habet.*

48 * *Sin autem dixerit seruus ille nequam in corde suo, Dominus meus tardat aduentum:* 49 * *Cœperitque percutere conseruos suos, & comederit ac potauerit cum temulentis:* 50 * *Veniet dominus serui illius, quo die non expectat, & qua hora non nouit.*

---

32 מִן תְּתָא דֵּין [a] יַלִּפוּ [b] פְּלָאתָא דְּמֶחְדָא [c] דְסוּכֵיהּ [d] רַכְּכִין [e] וּפָרְעִין טַרְפֵּיהּ יָדְעִין אַנְתּוּן [f] דִּמְטָא [g] קַיְטָא׃ 33 הָכַנָא אַף אַנְתּוּן מָא דַחֲזִיתוּן הָלֵין כֻּלְּהֵין [h] דְּעוּ דִמְטָת לֵהּ לְתַרְעָא׃ 34 אַמִין אָמַר אֶנָא לְכוּן דְּלָא [i] נֶעְבַּר שַׁרְבְּתָא הָדָא עַדְמָא דְהָלֵין כֻּלְּהוֹן נֶהֱוְיָן׃ 35 שְׁמַיָּא וְאַרְעָא נֶעְבְּרוּן [k] וּמֶלַּי לָא נֶעְבְּרָן׃ קֶרְיָנָא דְעַנִידָא סג 36 עַל יוֹמָא דֵין הַו וְעַל שַׁעְתָּא הָי אֱנָשׁ לָא יָדַע אַף לָא מַלְאַכָא דִשְׁמַיָּא אֶלָּא אַבָא בַּלְחוּד׃ 37 אַיכַנָא דֵין דְּיוֹמַי נוּחַ הָכַנָא הֲוָא [l] מֵאתִיתֵהּ דְּבְרֵהּ דְּאֶנָשָׁא׃ 38 אַיכַנָא גֵיר [m] דְּאִיתֵיהוֹן הֲווֹ קֳדָם [n] טוּפָנָא אָכְלִין [o] וְשָׁתֵין וְנָסְבִין נְשֵׁא [p] וְיָהֲבִין לְגַבְרֵא עַדְמָא לְיוֹמָא [q] דְעַל נוּחַ [r] לְכֵוִילָא׃ 39 וְלָא יַדְעוּ עַדְמָא דֶאתָא טוּפָנָא וַשְׁקַל לְכֻלְּהוֹן הָכַנָא תֶּהֱוָא מֵאתִיתֵהּ דִּבְרֵהּ דְּאֶנָשָׁא׃ 40 הָידֵין תְּרֵין נֶהֱוֹון בְּקְרִיתָא חַד נֶתְדְּבַר וְחַד [s] נֶשְׁתְּבֵק׃

[a] אֵלֶף [b] כְּלָא ופירושו משל [c] סוך [d] רַכַּךְ [e] פָּרַע פירושו הצמיח [f] מָטָא [g] קיט כמו קיץ [h] יָדַע [i] עָבַר [k] מִלֵּל [l] אָתָא [m] אית כמו יש [n] כְּנַף פירושו מבול [o] שְׁתָא [p] יָהַב [q] עֲלַל [r] עבראית תיבה [s] שְׁבַק

32 * Ab arbore autem fici discite parabolam, cùm iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas.

33 * Ita & vos, cùm videritis hęc omnia, scitote quia propè est in ianuis.

34 * Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia ista fiant.

Mar. 13. d. 31

35 * Cælum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.

36 * De die autem illa & hora nemo scit, neque angeli cælorum, nisi Pater solus.

Luc. 17. f. 26

37 * Sicut autem in diebus Noe, ita erit & aduentus filij hominis. D

Gen. 7. b. 5. 1. Pet. 3. d. 20

38 * Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, vsque ad eum diem quo intrauit Noe in arcam,

39 * Et non cognouerũt donec venit diluuium, & tulit omnes: ita erit & aduentus filij hominis.

Luc. 17. g. 36

40 * Tunc duo erunt in agro: vnus assumetur, & vnus relinquetur.

41 * Duæ molẽtes in mola: vna assumetur, & vna relinquetur. †

Duo in lecto, vnus assumetur, & vn' relinquetur

42 * Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit.

1. Thes. 5. d. 17. Mar. 13. d. 32. Luc. 12. e. 39

43 * Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suam.

44 * Ideò & vos estote parati, quia qua nescitis hora filius hominis vẽturus est.

Luc. 12. e. 42

45 * Quis, putas, est fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore?

46 * Beatus ille seruus, quem, cùm venerit dominus eius, inuenerit sic faciẽtem.

47 * Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.

Apo. 16. c. 15

48 * Si autem dixerit malus seruus ille in corde suo, Moram facit dominus meus venire: 49 * Et cœperit percutere conseruos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis:

50 * Veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat:

32 * ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφυῇ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος.

33 * οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

34 * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται.

35 * ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

36 * Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.

37 * ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

38 * ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν·

39 * καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

40 * τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται.

41 * δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.

42 * γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

43 * ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

44 * διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

45 * Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;

46 * μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.

47 * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν·

48 * ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν·

49 * καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων·

50 * ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει·

41 וְתַרְתֵּין נֶהֱוְיָן טָחֲנָן בְּרֵחְיָא חֲדָא מֶתְדַּבְרָא וַחֲדָא [a] מֶשְׁתַּבְקָא׃ 42 [b] אֶתְּעִירוּ הָכִיל דְּלָא יָדְעִין אַנְתּוּן בְּאֵידָא שָׁעְתָּא אָתֵא מָרְכוֹן׃ 43 הָדָא דֵּין [c] דַּעוּ דְּאֵלוּ יָדַע הֲוָא מָרֵא בַיְתָא בְּאֵידָא [d] מַטַּרְתָּא אָתֵא גַּנָּבָא מֶתְּעִיר הֲוָא וְלָא שָׁבֵק הֲוָא [e] דְּנֶתְפְּלֶשׁ בַּיְתֵהּ׃ 44 מֶטֻּל הָנָא אָף אַנְתּוּן הֲווֹ [f] מְטַיְּבִין דִּבְשָׁעְתָּא דְּלָא סָבְרִין אַנְתּוּן [g] נָאתֵא בְּרֵהּ דְּאֶנָשָׁא׃ 45 מַנוּ כַּי אִיתוֹהִי עַבְדָּא [h] מְהַימְנָא וְחַכִּימָא [i] דְּאַקִּימֵהּ מָרֵהּ קוּרְבָא דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּכָהֲנָא סד עַל בְּנַי בַיְתֵהּ [k] דְּנֶתֵּל לְהוֹן [l] סַיְבַרְתָּא בְּזַבְנֵהּ׃ 46 טוּבוֹהִי לְעַבְדָּא הַו דְּנָאתֵא מָרֵהּ [m] נֶשְׁכְּחִיוּהִי דְּעָבֵד הָכַנָא׃ 47 אַמִּין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דַּנְקִימִיוּהִי עַל כֻּל דְּאִית לֵהּ׃ 48 אֶן דֵּין נֵאמַר עַבְדָּא הַו בִּישָׁא בְּלֶבֵּהּ דְּמָרִי [n] מוֹחַר [o] לְמֵאתָא׃ 49 [p] וְנֶשְׁרֵא לְמֶמְחָא [q] כְּנָוָתֵהּ וְנֶהֱוֵא אָכֵל וְשָׁתֵא עַם [r] רַוָּיָא׃ 50 נָאתֵא מָרֵהּ דְּעַבְדָּא הַו בְּיוֹמָא דְּלָא סָבַר וּבְשָׁעְתָּא דְּלָא יָדַע׃

[a] שבק [b] עור [c] ידע [d] נטר [e] פלש פירושו דקראו חקר [f] טיב [g] אתא [h] חימן [i] קום [k] נתל [l] סבר בלשון אכל [m] שכח בלשון מצא [n] אחר [o] אתא [p] שרא [q] כנה [r] רוא

[illegible]

51 * *Et separabit eum, ponetque partem eius cum acceptoribus vultus* [hypocritis.] *illic erit fletus & stridor dentium.*

Statio tertiæ noctis secundæ Septimanæ Passionis, & Mulierum sanctarum.

CAP. XXV.

1 T*Unc assimilabitur regnum cælorum decem virginibus illis, quæ sumpserunt lampades suas, & exierunt in occursum Sponsi* 2 *& Sponsæ.* * *Quinque autem ex eis sapientes erant, & quinque fatuæ.* 3 * *Et illæ fatuæ sumpserant quidem lampades suas, sed non assumpserant secum oleum.* 4 * *Hæ verò sapientes sumpserant oleum in vasis cum lampadibus suis.* 5 * *Quum autem tardaret Sponsus, dormitarũt omnes, somnoque se dedère.* 6 * *Et media nocte factus est clamor, Ecce, Sponsus venit: exite in occursum eius.* 7 * *Tunc surrexerunt omnes illæ virgines, & prepararunt lampades suas.* 8 * *Dixerunt autem illæ fatuæ sapientibus, Date nobis ex oleo vestro, ecce enim lampades nostræ extinctæ sunt.* 9 * *Responderunt hæ sapientes & dicunt: Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potius ad eos qui venundant, & emite vobis.* 10 * *Quum autem proficiscerentur emptum, venit Sponsus: & hæ quæ paratæ erant introierunt cum eo in domum chori* [ad nuptias:] *clausáque est ianua.* 11 * *Postremò verò venerunt et illæ virgines aliæ, dicentes: Domine noster, Domine noster,* 12 *aperi nobis.* * *Is verò respondit & ait eis:* 13 *Amin ego dico vobis, non noui vos.* * *Vigilate ergo, quia nescitis diem illum neque horam.*

Dominica Sacerdotum.

14 * *Sicut enim vir qui peregrè profectus est, vocauit famulos suos, & tradidit eis possessionem suam:* 15 * *Et vni quidem dedit quinque talenta, alij autem duo, alij denique vnũ; vnicuique secundùm facultatem ipsius; &* 16 *peregrè profectus est illico.* * *Profectus autem ille qui quinque talenta acceperat, negotiatus est ex eis, & lucratus est quinque alia.* 17 * *Et itidem is qui duo, negotiando lucratus est duo alia.* 18 * *Is autem qui acceperat vnum, profectus fodit in terram, et abdidit argentum domini sui.*

---

51 ונפלגיוהי [a] ונסים [b] מנתה עם נסבי באפא תמן נהוא [c] בכיא וחורק [d] שנא ׃

קומא דתלתא דלליא דתרין דחשא ודנשא קדישתא סה קפלאון סו

1 הידין [e] תהדמא מלכותא דשמיא לעסר בתולן הנין דנסבי [f] למפדיהין ונפקי לאורע חתנא [g] וכלתא ׃ 2 חמש דין מנהין חכימן הוי וחמש סכלן ׃ 3 והנין סכלתא נסבי למפדיהין ולא נסבי עמהין משחא ׃ 4 הנין דין חכימתא נסבי משחא במאנא עם למפדיהין ׃ 5 כד אוחר דין חתנא [h] נמי כלהין ודמכי ׃ 6 ובפלגה דלליא הות [k] קעתא הא חתנא אתא [l] פוקו לאורעה ׃ 7 הידין [m] קמי כלהין בתולתא ותקני למפדיהין ׃ 8 אמרן דין הנין [n] סכלתא לחכימתא [o] הבין לן מן [p] משחכין דהא [q] דעכו להון למפדין [r] ענין הנין חכימתא ואמרן למא לא [s] נספק לן ולכין אלא

[a] סום [b] מנא ופירושו חלק [c] בכא [d] שנן [e] דמא [f] למפיד כמו לפיד [g] כלל [h] נום [k] קעא [l] נפק [m] קום [n] סכל [o] יתב [p] משח [q] דעך [r] ענא [s] ספק

51 * Et diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis. illic erit fletus & ſtridor dentium.

Sup. 13. f.42 Inf. 25. e 30.

CAP. XXV.

1 TVnc ſimile erit regnum cælorum decem virginibus: quę accipientes lampades ſuas exierunt obuiam Sponſo & Sponſæ. A

2 * Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes.

3 * Sed quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non ſumpſerunt oleum ſecum:

4 * Prudentes verò acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus.

5 * Moram autem faciẽte Sponſo, dormitauerunt omnes & dormierunt.

6 * Media autem nocte clamor factus eſt, Ecce Sponſus venit, exite obuiam ei.

7 * Tunc ſurrexerunt omnes virgines illæ, & ornauerunt lampades ſuas.

8 * Fatuæ autem ſapientibus dixerunt: Date nobis de oleo veſtro, quia lampades noſtræ extinguuntur.

9 * Reſponderunt prudentes, dicentes: Ne fortè non ſufficiat nobis & vobis, ite potiùs ad vendentes, & emite vobis.

10 * Dum autẽ irent emere, venit Sponſus: & quæ paratæ erant, intrauerunt cũ eo ad nuptias: & clauſa eſt ianua.

11 * Nouiſſimè verò veniunt & reliquæ virgines, dicentes, Domine, Domine, aperi nobis. 12 * At ille reſpondens, ait: Amen dico vobis, neſcio vos.

Mar. 13. d.33 Sup. 24. e.42

13 * Vigilate itaque, quia neſcitis diem neque horam.

Luc. 11. b.12

14 * Sicut enim homo peregrè proficiſcens, vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona ſua. B

15 * Et vni dedit quinque talenta, alij autem duo, alij verò vnum; vnicuique ſecundùm propriam virtutem: & profectus eſt ſtatim.

16 * Abiit autem qui quinque talẽta acceperat, & operatus eſt in eis, & lucratus eſt alia quinque. 17 * Similiter & qui duo acceperat, lucratus eſt alia duo.

18 * Qui autem vnum acceperat, abiens fodit in terram, & abſcondit pecuniam domini ſui.

51 * καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

κε΄.

1 * Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου.

2 * πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί.

3 * αἵτινες μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·

4 * αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν, μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

5 * χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον.

6 * μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν, ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται· ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

7 * τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.

8 * αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.

9 * ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.

10 * ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

11 * ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.

12 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

13 * γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

14 * Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν, ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

15 * καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.

16 * πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβών, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.

17 * ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.

18 * ὁ δὲ τὸ ἓν λαβών, ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

---

[a] זלין לות אילן דמזבנין וזבנין לכין׃ 10 וכד אזלי [b] למזבן אתא חתנא ואילין [c] דמטיבן הוי [d] עלי עמה לבית חלולא [e] ואתתחד תרעא׃ 11 בחרתא דין [f] אתי אף הנין בתולתא אחרניתא ואמרן מרן מרן פתח לן׃ 12 הו דין ענא ואמר להין אמין אמר אנא לכין דלא ידע אנא לכין׃ 13 [g] אתתעירו הכיל דלא ידעין אנתון ליומא הו ולא לשעתא׃

דחד בשבא דכתנא סו

14 איך גברא גיר [h] דחזק קרא לעבדוהי ואשלם להון [i] קנינה׃ 15 אית דיהב לה חמש ככרין ואית דתרתין ואית דחדא אנש אנש איך חילה וחזק מחדא׃ 16 אזל דין הו דנסב חמש ככרין [k] אתתגר בהין [l] ויתר חמש אחרנין׃ 17 והכות הו דתרתין אתתגר תרתין אחרנין׃ 18 הו דין דנסב חדא אזל חפר בארעא [m] וטשי כספא דמרה׃

[a] אזל [b] זבן [c] טיב [d] עלל [e] אחד [f] אתא
[g] עור
[h] חזק פירושו נסע [i] קנא [k] תגר [l] יתר [m] טשא

19 ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܐܬܐ ܡܪܗܘܢ ܕܥܒܕܐ ܗܢܘܢ ܘܢܣܒ ܡܢܗܘܢ ܚܘܫܒܢܐ܀
20 ܘܩܪܒ ܗܘ ܕܢܣܒ ܗܘܐ ܚܡܫ ܟܟܪܝܢ ܘܩܪܒ ܚܡܫ ܐܚܪܢܝܢ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܚܡܫ ܟܟܪܝܢ ܝܗܒܬ ܠܝ ܗܐ ܚܡܫ ܐܚܪܢܝܢ ܐܬܬܓܪܬ ܥܠܝܗܝܢ܀
21 ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܗ ܐܝܘ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܥܠ ܩܠܝܠ ܡܗܝܡܢ ܗܘܝܬ ܥܠ ܣܓܝ ܐܩܝܡܟ ܥܘܠ ܠܚܕܘܬܗ ܕܡܪܟ܀
22 ܘܩܪܒ ܗܘ ܕܬܪܬܝܢ ܟܟܪܘܗܝ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܬܪܬܝܢ ܟܟܪܝܢ ܝܗܒܬ ܠܝ ܗܐ ܬܪܬܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܐܬܬܓܪܬ ܥܠܝܗܝܢ܀
23 ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܗ ܐܝܘ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܥܠ ܩܠܝܠ ܡܗܝܡܢ ܗܘܝܬ ܥܠ ܣܓܝ ܐܩܝܡܟ ܥܘܠ ܠܚܕܘܬܗ ܕܡܪܟ܀
24 ܩܪܒ ܕܝܢ ܐܦ ܗܘ ܕܢܣܒ ܚܕܐ ܟܟܪܐ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܟ ܕܓܒܪܐ ܐܢܬ ܩܫܝܐ ܘܚܨܕ ܐܢܬ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܙܪܥܬ ܘܡܟܢܫ ܐܢܬ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܒܕܪܬ܀
25 ܘܕܚܠܬ ܘܐܙܠܬ ܛܫܝܬܗ ܠܟܟܪܟ ܒܐܪܥܐ ܗܐ ܐܝܬ ܠܟ ܕܝܠܟ܀
26 ܥܢܐ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ ܘܚܒܢܢܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܝ ܕܚܨܕ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܙܪܥܬ ܘܡܟܢܫ ܐܢܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܒܕܪܬ܀
27 ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܟ ܕܬܪܡܐ ܟܣܦܝ ܥܠ ܬܪܘܦܝܙܐ ܘܐܬܐ ܗܘܝܬ ܐܢܐ ܬܒܥ ܗܘܝܬ ܕܝܠܝ ܥܡ ܪܒܝܬܗ܀
28 ܫܩܘܠܘ ܗܟܝܠ ܡܢܗ ܟܟܪܐ ܘܗܒܘܗܝ ܠܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܣܪܐ ܟܟܪܝܢ܀
29 ܠܟܠ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܘܢܬܬܪ ܠܗ ܘܡܢ ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ܀
30 ܘܠܥܒܕܐ ܒܛܝܠܐ ܐܦܩܘܗܝ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ ✢ ✢

ܩܪܝܢܐ ܠܥܘܗܕܢܐ ܕܡܕܒܪܢܐ ܘܙܕܝܩܐ ܘܠܥܪܘܒܬܐ
ܕܚܘܪܐ ✢ ✢ ✢ ܩܛ ✢

31 ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܝܢ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܫܘܒܚܗ ܘܟܠܗܘܢ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܥܡܗ ܗܝܕܝܢ ܢܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܫܘܒܚܗ܀

---

19 *Post autem multum temporis venit dominus seruorum illorum, & recepit ab eis rationem.*

20 *Et accessit is qui acceperat quinque talenta, obtulitque quinque alia, & ait, Domine mi, quinque taleta dedisti mihi, ecce quinque alia negotiando lucratus sum supra ea.*

21 *Dixit ei dominus eius: Bene est, serue bone & fidelis: in modico fidelis fuisti, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.*

22 *Et accessit is qui duo talenta, & ait: Domine mi, duo talenta dedisti mihi; ecce alia duo negotiando lucratus sum supra ea.*

23 *Dixit ei dominus eius: Bene est, serue bone & fidelis, in modico fidelis fuisti, super multa constituam te: intra in gaudium domini tui.*

24 *Accessit autem & is qui acceperat vnum talentum, & ait: Domine mi, noueram te esse virum durum, teque metere vbi non seminasti, & colligere vnde non sparsisti.*

25 *Ac timui, & abiens abscondi talentum tuum in terra, en habes quod tuum est.*

26 *Respondit dominus eius, & dixit ei: Serue nequam ac piger, noueras me metere vbi non seminaui, & colligere vnde non sparsi:*

27 *Oportuit te committere pecuniam meam mensæ, & ego venissem ac repetissem quod meum est cum fœnore.*

28 *Tollite ergo ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta.*

29 *(Ei enim qui habet, dabitur, & adiicietur ei: is verò qui non habet, id etiam quod habet auferetur ab eo.)*

30 *Et seruum ociosum eiicite in tenebras exteriores: illic erit fletus, & stridor dentium.*

Lectio in commemorationem rectorum & iustorum, Feriaque sexta Candidatorum.

31 *Quum venerit autem filius hominis in gloria sua, & omnes angeli eius sancti cum eo, tunc sedebit super thronum gloriæ suæ.*

---

19 בתר דין זבנא סגיאא אתא מרהון דעבדא הנון ונסב מנהון [a] חושבנא׃ 20 וקרב הו דנסב הוא חמש ככרין וקרב חמש אחרנין ואמר מרי חמש ככרין [b] יהבת לי הא חמש אחרנין [c] אתתגרת עליהין׃ 21 אמר לה מרה [d] איו עבדא טבא [e] ומהימנא על קליל מהימן הוית על סגי [f] אקימך עול [g] לחדותה דמרך׃ 22 וקרב הו דתרתין ככרוהי ואמר מרי תרתין ככרין יהבת לי הא תרתין אחרנין אתתגרת עליהין׃ 23 אמר לה מרה איו עבדא טבא ומהימנא על קליל מהימן הוית על סגי אקימך [h] עול לחדותה דמרך׃ 24 קרב דין אף הו דנסב חדא ככרא ואמר מרי ידע הוית לך דגברא אנת [i] קשיא [k] וחצד אנת איכא דלא [l] זרעת ומכנש אנת מן איכא דלא [m] בדרת׃
25 [n] ודחלת ואזלת [o] טשיתה ככרך בארעא הא אית לך דילך׃

[a] חשב [b] יהב
[c] תגר כמו בלשון יון
[d] הימן [f] קום [g] חדא
[h] עול
[i] קשא [k] חצד [l] זרע
[m] בדר כמו בזר
[n] דחל [o] טשא

19 * Poſt multum verò temporis venit dominus ſeruorum illorum,& poſuit rationem cum eis.

19 * μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει λόγον μετ᾽ αὐτῶν.

20 *Et accedens qui quinque talenta acceperat,obtulit alia quinque talenta,dicens: Domine,quinque talenta tradidiſti mihi; ecce alia quinque ſuperlucratus ſum.

20 * καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς.

21 * Ait illi dominus eius : Euge ſerue bone & fidelis , quia ſuper pauca fuiſti fidelis,ſuper multa te conſtituam : intra in gaudium domini tui.

21 * ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

22 * Acceſſit autem & qui duo talenta acceperat ,& ait: Domine, duo talenta tradidiſti mihi : ecce alia duo lucratus ſum.

22 * προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν,εἶπε,κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς.

23 * Ait illi dominus eius : Euge ſerue bone & fidelis , quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium domini tui.

23 * ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

24 * Accedens autem & qui vnum talentum acceperat , ait : Domine , ſcio quia homo durus es , metis vbi non ſeminaſti, & congregas vbi non ſparſiſti:

24 * προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς, εἶπε, κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·

25 * Et timens abij , & abſcondi talentum tuum in terra : ecce habes quod tuum eſt.

25 * καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ. ἴδε ἔχεις τὸ σόν.

26 * Reſpondens autem dominus eius, dixit ei:Serue male,& piger,ſciebas quia meto vbi non ſemino , & congrego vbi non ſparſi:

26 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα.

27 * Oportuit ergo te committere pecuniam meam numulariis , & veniens ego recepiſſem vtique quod meum eſt cum vſura.

27 * ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.

28 * Tollite itaque ab eo talentum ,& date ei qui habet decem talenta.

28 * ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα·

29 * Omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere , auferetur ab eo.

Sup.13.b.12 Mar.4.c.25 Luc.8.c.18.& 19.d.26

29 * τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

30 * Et inutilem ſeruum eiicite in tenebras exteriores . illic erit fletus & ſtridor dentium.

Sup.8.b.12.& 22.b.13

30 * καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

31 * Cùm autem venerit filius hominis in maieſtate ſua , & omnes angeli cum eo , tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ:

31 * Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ·

---

26 עָנָא מָרֵהּ וְאָמַר לֵהּ עַבְדָא בִישָׁא [a] וְחַבְנָנָא יָדַע הֲוַית לִי דְחָצֵד אֲנָא אַיְכָא דְלָא זַרְעֵת וּמְכַנֵשׁ אֲנָא מִן אַיְכָא דְלָא בַדְרֵת׃ 27 וְלָא הֲוָא לָךְ [b] דְתַרְמֵא כֶסְפִּי עַל פָּתוּרָא וְאָתֵא הֲוֵית אֲנָא וְתָבַע הֲוֵית דִילִי עַם [c] רַבִּיתֵהּ׃ 28 [d] סַבוּ הָכִיל מֶנֵהּ כַכְרָא [e] וְהַבוּהָ לְהַו דְאִית לֵהּ עֲסַר כַכְרִין׃ 29 לְמַן גֵיר דְאִית לֵהּ נֶתְיְהֵב לֵהּ [f] וְנֶתְתּוֹסַף לֵהּ הוּ דֵין דְלַית לֵהּ וְאָף הַו דְאִית לֵהּ [g] נֶשְׁתְּקֵל מֶנֵהּ׃ 30 וְלְעַבְדָא בַטִילָא [h] אַפְּקוּהִי לְחָשׁוּכָא בַרָיָא תַמָן נֶהֱוֵא [i] בֶכְיָא וְחוּרָק [k] שֶׁנָא׃

[l] קֶרְיָנָא בְרוֹכְרָנָא [m] דְכַאנָא וְהַרִיקָא וְעֲרוּבְתָא דְחַוְרָא סז

31 מָא דְאָתֵא דֵין בְּרֵהּ דְאֶנָשָׁא בְשׁוּבְחֵהּ וְכֻלְהוֹן מַלְאַכוֹהִי קַדִישֵׁא עַמֵהּ הָיְדֵין [n] נֶתֵב עַל [o] תְרוֹנוֹס דְשׁוּבְחֵהּ׃

[a] חבנן ובלשון ישמעאל נקרא אלסם
[b] רמא [c] כמו תרבית
[d] נסב [e] יהב [f] יסף
[g] שקל [h] נפק [i] בכא
[k] שנן [l] קרא [m] כון
[n] יתב [o] מן לשון יון פירושו כסא

32 [a] Et congregabuntur coram eo omnes gentes, & ſeparabit eas vnam ab altera, ſicut paſtor ſeparat oues ab hœdis.

33 [b] Et ſtatuet oues à dextera ſua, & hœdos à ſiniſtra ſua.

34 [c] Tunc dicet rex iis qui erunt à dextera ſua: Venite benedicti Patris mei, poſſidete regnum quod paratum eſt vobis à conſtitutione mundi.

35 [d] Eſuriui enim, & dediſtis mihi quod manducarem; ac ſitiui, & propinaſtis mihi: hoſpes eram, & excepiſtis me.

36 [e] Nudus eram, & operuiſtis me: infirmus eram, & viſitaſtis me: in domo vinctorum eram, & veniſtis ad me.

37 [f] Tunc dicent ei iuſti illi: Domine noſter, quando vidimus te eſurientem, & cibauimus te? aut ſitientem, et propinauimus tibi?

38 [g] Et quando vidimus te hoſpitem, & excepimus te? aut nudum, & operuimus te?

39 [h] Et quando vidimus te infirmum, aut in domo vinctorum, & venimus ad te?

40 [i] Et reſpondens rex dicet eis, Amin ego dico vobis, quotieſcunque feciſtis vni ex iſtis fratribus meis paruulis, mihi ipſi feciſtis.

41 [k] Tunc dicet & iis qui erunt à ſiniſtra ſua: Abite à me maledicti in ignem illum æternũ, qui paratus eſt criminatori [diabolo] et angelis eius.

42 [l] Eſuriui enim, nec dediſtis mihi quod manducarem: & ſitiui, nec propinaſtis mihi:

43 [m] Et hoſpes eram, nec excepiſtis me: & nudus eram, nec operuiſtis me: & infirmus eram, & in domo vinctorum eram, neque viſitaſtis me.

44 [n] Tunc reſpondebunt & illi, ac dicent: Domine noſter, quando vidimus te eſurientem, aut ſitientem, aut hoſpitem, aut nudum, aut infirmum, aut in domo vinctorum, nec miniſtrauimus tibi?

45 [o] Tunc reſpondebit & dicet eis, Amin ego dico vobis, quotieſcunque non feciſtis vni ex iſtis paruulis, nec mihi feciſtis.

46 [p] Et abibunt iſti in cruciatum æternum, iuſti verò in vitam æternam.

---

32 ויתכנשון קדמוהי כלהון עממא ונפרש אנון חד מן חד איך [z] רעיא דמפרש [a] ערבא מן גדיא ׃
33 [b] ונקים ערבא מן ימינה וגדיא מן סמלה ׃ 34 הידין נאמר מלכא להנון דמן ימינה [c] תו בריכוהי דאבי [d] ירתו מלכותא דעתידא הות לכון מן [e] תרמיתה דעלמא ׃ 35 כפנת גיר ויהבתון לי [f] למאכל [g] וצהית [h] ואשקיתונני אכסניא הוית וכנשתונני ׃ 36 [i] ערטליא הוית וכסיתונני [k] כריה הוית [l] וסערתונני ובית אסירא הוית [m] ואתיתון לותי ׃
37 הידין נאמרון לה הנון זדיקא מרן אמתי [n] חזינך דכפן אנת [o] ותרסינך או דצהא אנת ואשקינך ׃
38 ואמתי חזינך דאכסניא אנת וכנשנך או דערטלי אנת [p] וכסינך ׃
39 ואמתי חזינך [q] כריהא או בית אסירא ואתין לותך ׃

[z] רעא פירושו צאן
[a] קום [b] אתא
[d] ירת כמו ירש
[c] רמא [f] אכל
[g] צהא כמו צמא
[h] שקא [i] פרושו עירום
[k] כרה [l] סער בלשון פקד
[m] אתא [n] חזא [o] תרסא
[p] כסא [q] כרה

32 Et congregabuntur ante eum omnes gentes,& ſeparabit eos ab inuicem, ſicut paſtor ſegregat oues ab hœdis:

33 Et ſtatuet oues quidé à dextris ſuis, hœdos autem à ſiniſtris.

34 Tunc dicet rex his qui à dextris eius erunt, Venite benedicti patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi.

35 Eſuriui enim,& dediſtis mihi manducare. ſitiui, & dediſtis mihi bibere: hoſpes eram, & collegiſtis me.

Iſai.58. b.7 Eze.18. b.7

36 Nudus,& operuiſtis me. infirmus, & viſitaſtis me. in carcere eram, & veniſtis ad me.

Eccl.7. d.39

37 Tunc reſpondebunt ei iuſti, dicentes: Domine, quando te vidimus eſurientem,& pauimus: ſitientem, & dedimus tibi potum?

38 Quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus te? aut nudum, & cooperuimus te?

39 Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te?

40 Et reſpondens rex dicet illis: Amen dico vobis, quandiu feciſtis vni de his fratribus meis minimis, mihi feciſtis.

41 Tunc dicet & his qui à ſiniſtris erunt, Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo & angelis eius.

Pſal.6. b.9 Sup.7. 23 Luc.13. f.27

42 Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare. ſitiui, & non dediſtis mihi potum.

43 Hoſpes eram,& non collegiſtis me: nudus, & non operuiſtis me: infirmus, & in carcere, & non viſitaſtis me.

44 Tunc reſpondebunt ei & ipſi, dicentes: Domine, quando te vidimus eſurientem, aut ſitientem, aut hoſpitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non miniſtrauimus tibi?

45 Tunc reſpondit illis, dicens: Amen dico vobis, quamdiu non feciſtis vni de minoribus his, nec mihi feciſtis.

46 Et ibūt hi in ſupplicium æternum: iuſti autem, in vitam æternam.

Ioh.5.e. 25 Dan.12. a.2

32 καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων·

33 καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

34 τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

35 ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με.

36 γυμνὸς, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με.

37 τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν;

38 πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβάλομεν;

39 πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε;

40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

41 τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

42 ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με.

43 ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.

44 τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ καὶ αὐτοὶ λέγοντες, κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι;

45 τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

46 καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

40 וְעָנֵא מַלְכָּא וְאָמַר לְהוֹן אַמִין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דַכְמָא דַעֲבַדְתּוֹן לְחַד מֶן הָלֵין אַחַי זְעוּרֵא לִי הוּ עֲבַדְתּוֹן׃
41 הָידֵין נֵאמַר אָף לְהָנוֹן דְמֶן סֶמָלֵה [a]זֵלוּ לְכוֹן מֶנִי [b]לִיטֵא לְנוּרָא דַלְעָלַם הִידַמְטַיְבָא [c]לַאכֶלְקַרְצָא וְלַמַלַאכוֹהִי׃
42 כֶּפְנֶת גֵיר וְלָא יַהַבְתּוֹן לִי לְמֵאכַל וְצֶהִית וְלָא אַשְׁקִיתוּנָנִי׃ 43 וַאכְסְנָיָא הֲוִית וְלָא כַנֶשְׁתוּנָנִי וְעַרְטְלָיָא הֲוִית וְלָא כַסִיתוּנָנִי וְכְרִיהָא הֲוִית וּבֵית אֲסִירֵא הֲוִית וְלָא סְעַרְתוּנָנִי׃ 44 הָידֵין [d]נֶעֱנוּן וְאָף הֶנוּן [e]וְנֵאמְרוּן מָרַן אֶמַתַי [f]חֲזֵינָךְ כַּפְנָא אַו [g]צַהְיָא אַו אַכְסְנָיָא אַו עַרְטְלָיָא אַו [h]כְרִיהָא אַו בֵית אֲסִירֵא וְלָא שַׁמֶשְׁנָךְ׃ 45 הָידֵין נֶעֱנֵא וְנֵאמַר לְהוֹן אַמִין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דַכְמָא דְלָא עֲבַדְתּוֹן לְחַד מֶן הָלֵין זְעוּרֵא אָף לָא לִי עֲבַדְתּוֹן׃ 46 וְנֵאזְלוּן הָלֵין [i]לְתַשְׁנִיקָא דַלְעָלַם וְזַדִיקֵא לְחַיֵא דַלְעָלַם׃

[a] אֲזַל [b] לוט
[c] פירושו מקטרג
[d] עְנָא [e] אֱמַר [f] חֲזָא
[g] צְהָא [h] כְּרַה
[i] שְׁנַק

ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܐܪܙܐ ܘܩܘܕܫ ܡܘܪܘܢ ܀ ܣܚ ܀
ܦܪܩܠܐܘܢ ܀ ܟܘ ܀

[1] ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܟܠܗܝܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ [2] ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܬܪ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ ܗܘܐ ܦܨܚܐ܂ ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܕܢܙܕܩܦ܂ [3] ܗܝܕܝܢ ܐܬܟܢܫܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ ܠܕܪܬܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ ܕܡܬܩܪܐ ܩܝܦܐ܂ [4] ܘܐܬܡܠܟܘ ܥܠ ܝܫܘܥ ܕܒܢܟܠܐ ܢܐܚܕܘܢܝܗܝ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ܂ [5] ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܒܥܐܕܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܒܥܡܐ܂ [6] ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܒܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܓܪܒܐ܂ [7] ܩܪܒܬ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܥܠܝܗ ܫܛܝܦܬܐ ܕܡܫܚܐ ܕܒܣܡܐ ܣܓܝ ܕܡܝܐ܂ ܘܐܫܦܥܬܗ ܥܠ ܪܫܗ ܕܝܫܘܥ ܟܕ ܣܡܝܟ܂ [8] ܚܙܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܠܡܢܐ ܐܒܕܢܐ ܗܢܐ܂ [9] ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܢܙܕܒܢ ܗܢܐ ܒܣܓܝ ܘܢܬܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ܂ [10] ܝܕܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ ܡܗܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܠܐܢܬܬܐ܂ ܥܒܕܐ ܓܝܪ ܫܦܝܪܐ ܥܒܕܬ ܠܘܬܝ܂ [11] ܒܟܠܙܒܢ ܓܝܪ ܡܣܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡܟܘܢ܂ ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ܂ [12] ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܐܪܡܝܬ ܒܣܡܐ ܗܢܐ ܥܠ ܦܓܪܝ ܐܝܟ ܕܠܩܒܘܪܝ ܥܒܕܬܗ܂ [13] ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܝܟܐ ܕܬܬܟܪܙ ܣܒܪܬܝ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ܂ ܢܬܡܠܠ ܐܦ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ ܗܕܐ ܠܕܘܟܪܢܗ܂ [14] ܗܝܕܝܢ ܐܙܠ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܕܡܬܩܪܐ ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂ [15] ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܬܠ ܠܝ ܘܐܢܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ ܠܗ ܠܟܘܢ܂ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܩܝܡܘ ܠܗ ܬܠܬܝܢ ܕܟܣܦܐ܂ [16] ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܦܘܪܣܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ܂

ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܐܪܙܐ ܀ ܣܛ ܀

[17] ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܕܦܛܝܪܐ ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܐܝܟܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܛܝܒ ܠܟ ܕܬܐܟܘܠ ܦܨܚܐ܂

Die quinta Secretorum, & in consecratione Chrismatis.

CAP. XXVI.

[1] *ET factum est cùm absoluisset Ieschua hos omnes sermones, vt dixerit discipulis suis;* [2] *Scitis post duos dies fore Pezcho, Filiúq; hominis traditum iri vt cruci suffigatur.* [3] *Tunc congregati sunt principes Sacerdotum, et Scribæ ac Seniores populi in atriū summi Sacerdotis qui vocabatur Kaiopho.* [4] *Et consilium inierunt aduersus Jeschua vt dolo comprehenderent eū, ac interficerent.* [5] *Dicebant autem, Non in festo, ne fiat tumultus in populo.* [6] *Quumque Jeschua esset in Beth-Anio, in ædibus Schemeoun leprosi,* [7] *Accesserat ad eum mulier habens secum alabastrum vnguenti suauissimi magni pretij, & effuderat super caput ipsius Jeschua, cùm discumberet.* [8] *Viderunt autem discipuli eius, & displicuit eis. & inquiunt, Quorsum perditio hæc?* [9] *Potuit enim istud venundari magno, & dari egenis.* [10] *Jeschua verò sciens, dixit eis: Quid fatigatis hanc mulierem? opus bonum operata est erga me.* [11] *Nam in omni tempore egenos habebitis vobiscum, me verò non omni tempore habebitis.* [12] *Id autem quod iniecit* nempe *aroma istud super corpus meum, tanquam ad sepeliēdum me fecit.* [13] *Equidem ego dico vobis, Vbicunque prædicabitur hoc Euangelium meum in vniuerso mundo, recitabitur & id quod hæc fecit in memoriam ipsius.* [14] *Tunc abiit vnus ex duodecim qui vocabatur Jihoudo Scariouto ad principes Sacerdotum,* [15] *Et ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego traditurus sum eum vobis? Illi autem constituerunt ei triginta argenteos.* [16] *Et ex eo tempore quærebat sibi opportunitatem prodendi eum.*

Die quinta hebdomadis Secretorum.

[17] *Die verò prima Azymorum adierunt discipuli Jeschua, & dixerunt ei, Vbi vis paremus tibi ad manducandum Pezcho?*

דיום חמשא דארזא וקודש מורון סח קפלאון כו

[1] והוא דכד שלם ישוע כלהין מלא הלין אמר לתלמידוהי׃ [2] ידעין אנתון דבתר תרין יומין הוא פצחא וברה דאנשא משתלם דנזדקף׃ [3] הידין אתכנשו רבי כהנא וספרא וקשישא דעמא לדרתה דרב כהנא דמתקרא קיפא׃ [4] ואתמלכו על ישוע דבנכלא נאחדוניהי ונקטלוניהי׃ [5] ואמרין הוו לא בעאדא דלא נהוא שגושיא בעמא׃ [6] וכד הוא ישוע בבית עניא בביתה דשמעון גרבא׃ [7] קרבת לה אנתתא דאית עליה שטיפתא דמשחא דבסמא סגי דמיא ואשפעתה על רישה דישוע כד סמיך׃ [8] חזו דין תלמידוהי ואתבאש להון ואמרו למנא אבדנא הנא׃ [9] משכח הוא גיר דנזדבן הנא בסגי ונתיהב למסכנא׃

ריא מלל למר · פצח כמו פסח · שלם זקף קרא · מלך בלשון יעץ · נכל אחד קטל · פירושו יום טוב · שגש שטף שמן · שפע חזא באש · אבד יהב

CAP. XXVI.

ET factum est cùm consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: [1] A

Mar. 14. a.1 Luc. 22. a.1 *Scitis quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis tradetur vt crucifigatur. [2]

*Tunc congregati sunt principes Sacerdotum & seniores populi in atrium principis Sacerdotum, qui dicebatur Caiphas: [3]

*Et consilium fecerunt vt Iesum dolo tenerent, & occiderent. [4]

*Dicebant autem: Non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo. [5]

Ioh. 11. a. 3. & 12. a.3 Mar. 14. a.3 *Cùm autem Iesus esset in Bethania in domo Simonis Leprosi, [6]

*Accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis. [7]

*Videntes autem discipuli, indignati sunt, dicentes, Vt quid perditio hæc? [8]

*Potuit enim istud venundari multo, & dari pauperibus. [9]

*Sciens autem Iesus, ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. [10]

Deut. 15 b.11 *Nam semper pauperes habetis vobiscum, me autem nõ semper† habetis. [11]

† habebitis.

*Mittens enim hæc vnguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me, fecit. [12]

*Amen dico vobis: Vbicunque prædicatum fuerit hoc Euangelium in toto mũdo, dicetur & quòd fecit hęc in memoriam eius. [13]

Mar. 14. b.10. Luc. 22. a.3 *Tunc abiit vnus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad principes Sacerdotum: [14]

*Et ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. [15]

*Et exinde quęrebat oportunitatem vt eum traderet. [16]

Mar. 14. b.12 Luc. 22. a.7 *Prima autem die Azymorum accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes: Vbi vis paremus tibi comedere Pascha? [17]

κϛʹ.

1 *Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,

2 *οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 *τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου καϊάφα·

4 *καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσι, καὶ ἀποκτείνωσιν.

5 *ἔλεγον δέ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 *τοῦ δὲ ἰησοῦ γενομένου ἐν βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ λεπροῦ·

7 *προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου.

8 *ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη;

9 *ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς.

10 *γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ.

11 *πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

12 *βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν.

13 *ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

14 *τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος ἰούδας ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς,

15 *εἶπε, τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια.

16 *καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 *Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;

---

10 ישוע דין ידע ואמר להון מנא מלאין אנתון לה לאנתתא עבדא שפירא עבדת לותי: 11 בכלזבן גיר מסכנא אית לכון עמכון לי דין לא בכלזבן אית לכון: 12 הדא דין דארמיה בסמא הנא על גושמי איך דלמקברני עבדת: 13 ואמין אמר אנא לכון דאיכא דתתכרז סברתי הדא בכלה עלמא נתמלל אף מדם דעבדת הדא לדוכרנה: 14 הידין אזל חד מן תרעסר דמתקרא יהודא סכריוטא לות רבי כהנא: 15 ואמר להון מנא צבין אנתון למתל לי ואנא משלם אנא לה לכון הנון דין אקימו לה תלתין דכספא: 16 ומן הידין בעא הוא לה פלעא דנשלמיוהי:

דיום חמשא בשבא דשבתא דארזא סט

17 ביומא דין קדמיא דפטירא קרבו תלמידא לות ישוע ואמרו לה איכא צבא אנת דנטיב לך דתלעס פצחא:

לאא · רמא · קבר · כרז · סבר כמו בסר · דכר כמו זכר · קרא · צבא · נתל · קום · בעא · סבראית עלילה · שלם · רזא · למד · צבא · טיב · לעס

18 * Is autem dixit eis: Proficiscimini in ciuitatem ad quempiam, & dicite ei, Magister noster inquit, Tempus meum aduenit: apud te facio Pezcho cum discipulis meis.

19 * Et discipuli eius egerunt sicuti praeceperat eis Ieschua, & parauerunt Pezcho.

20 * Quumque esset vespera, discumbebat cum duodecim discipulis suis.

21 * Et quum ederent, ait: Amin ego dico vobis, vnus ex vobis prodit me.

22 * Et aegrè fuit eis vehementer: coeperuntque dicere ei singuli ex eis, Nunquid ego sum,

23 Domine mi? * Is autem respondit & ait: Ille qui intingit manum suam mecum in patino, me proditurus est.

24 * Et filius hominis abit vt scriptum est de eo: vae autem homini illi per quem Filius hominis proditur: praestaret homini illi si natus

25 non fuisset. * Respondit Jihoudo proditor, & ait: Nunquid ego sum Rabbi? Dicit ei Ieschua, Tu dixisti.

26 * Quum autem ederent, accepit Jeschua panem, & benedixit; fregitque, ac dedit discipulis suis, & ait: Accipite, comedite, HOC EST CORPVS MEVM.

27 * Et accepit calicem, atque gratias egit, et dedit eis, dixitque: Accipite, bibite ex eo

28 vos omnes: * HIC EST SANGVIS MEVS FOEDERIS NOVI, QVI PRO MVLTIS EFFVNDITVR IN REMISSIONEM PECCATORVM.

29 * Ego dico vobis, Non bibam ab hoc tempore ex hoc genimine vitis, vsque ad diem quo bibam illud vobiscum nouũ in regno Dei.

30 * Et dixerunt hymnodiam: exieruntque in montem Oliuarum.

ܠܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ

Ad noctem parasceues Crucifixionis.

31 * Tunc ait illis Jeschua: Vos omnes offendemini in me hac nocte. scriptum est enim: Percutiam pastorem, & dispergentur oues

32 gregis ipsius. * Postquàm autem surrexero, praecessurus sum vos in Galilaeam.

33 * Respondit Kipho, & dixit ei, Etiam si omnis homo offendatur in te, ego nunquam offendar in te.

34 * Dixit ei Jeschua: Amin ego dico tibi, hac nocte antequàm cantauerit gallus, tribus vicibus abnegabis me.

---

18 הו דין אמר להון [a] זלו למדינתא לות [a] פלן ואמרו לה רבן אמר זבני מטא לה לותך עבד אנא [b] פצחא עם תלמידי׃
19 ותלמידוהי עבדו איכנא דפקד להון ישוע [c] וטיבו פצחא׃ 20 וכד הוא רמשא סמיך הוא עם תרעסר תלמידוהי׃ 21 וכד לעסין אמר אמין אמר אנא לכון דחד מנכון משלם לי׃ 22 [d] וכריית להון טב [e] ושריו למאמר לה חד חד מנהון למא אנא מרי׃ 23 הו דין ענא ואמר מן [g] דצבע [h] אידה עמי [i] בלגתא הו נשלמני׃
24 וברה דאנשא אזל איכנא דכתיב עלוהי ויליה דין לגברא הו דבאידה ברה דאנשא [k] משתלם פקח הוא לה לגברא הו אלו לא [l] אתילד׃ 25 ענא יהודא משלמנא ואמר דלמא אנא הו רבי אמר לה ישוע אנת אמרת׃
26 כד דין [m] לעסין שקל ישוע לחמא ובריך [n] וקצא ויהב לתלמידוהי ואמר [o] סבו [p] אכולו הנו פגרי׃

[a] אזל כמו פלוני
[b] פצח כמו פסח
[c] טיב [d] כרה [e] שרא
[f] אמר [g] צבע [h] יד
[i] פירושו קערה
[k] שלם [l] ילד [m] לעס
[n] קצא כמו קצץ
[o] נסב [p] אכל

18 * At Iesus dixit: Ite in ciuitatem ad quendam: & dicite ei, Magister dicit, Tempus meum propè est: apud te facio Pascha cum discipulis meis.

19 * Et fecerunt discipuli sicut cōstituit illis Iesus: & parauerunt Pascha.

20 * Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. [Mar. 14. b.17]

21 * Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est. [Luc. 22. b.14 Ioh. 13. c.21]

22 * Et contristati valdè, cœperunt singuli dicere, Nunquid ego sum Domine?

23 * At ipse respondens, ait: Qui intingit mecū manū in parapside, hic me tradet.

24 * Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. [Psal. 40. b.10]

25 * Respondens autem Iudas qui tradidit eum, dixit: Nunquid ego sum, rabbi? Ait illi, Tu dixisti.

26 * Cœnātibus autem eis, accepit Iesus panem, & benedixit, ac fregit: deditque discipulis suis, & ait: Accipite, & comedite: hoc est corpus meum. [1.Cor. 11.c.24]

27 * Et accipiens calicem, gratias egit, & dedit illis, dicens, Bibite ex hoc omnes.

28 * Hic est enim sanguis meus noui Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

29 * Dico autē vobis, Non bibam à modò de hoc genimine vitis, vsque in diem illum, cùm illud bibam vobiscum nouum in regno Patris mei.

30 * Et hymno dicto, exierunt in montem Oliueti.

31 * Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis. [Mar. 14. c.27 Ioh.16. b.32 Zach. 13 b.7]

32 * Postquàm autem resurrexero, præcedam vos in Galilæam. [Mar. 14. c.28. & 16.b.7]

33 * Respondens autem Petrus, ait illi: Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor.

34 * Ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte antequàm gallus cantet, ter me negabis.

18 * ὁ δὲ εἶπεν, ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ, ὁ διδάσκαλος λέγει, ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι· πρός σε ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.

19 * καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

20 * ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα.

21 * καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 * καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε;

23 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὁ ἐμβάψας μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.

24 * ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι᾽ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

25 * ἀποκριθεὶς δὲ ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, εἶπε, μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, σὺ εἶπας.

26 * ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε, λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.

27 * καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες.

28 * τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

29 * λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ᾽ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ᾽ ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

30 * καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

31 * Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γὰρ, πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.

32 * μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν.

33 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος, εἶπεν αὐτῷ, εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.

34 * ἔφη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

27 ושקל כסא [a] ואודי ויהב להון ואמר [b] סבו [c] אשתו מנה כלכון ׃ 28 הנו דמי [d] דדיתקא [e] חדתא דחלף סגיאא [f] מתאשד [g] לשובקנא דחטהא ׃ 29 אמר אנא לכון דין דלא [h] אשתא מן השא מן הנא ילדא [i] דגפתא עדמא ליומא דבה אשתיותי עמכון חדתא במלכותא דאלהא ׃ 30 ושבחו ונפקו לטור זיתא דזליא [k] דערובתא דזקיפותא [l]

31 הידין אמר להון ישוע אנתון כלכון [l] תתכשלון בי בהנא ליליא כתיב גיר [m] דאמחא [n] לרעיא ונתבדרון ערבא [o] דרענה ׃ 32 מן בתר [p] דקאם אנא דין קדם אנא לכון לגלילא ׃ 33 ענא כאפא ואמר לה אפן כלנש נתכשל בך אנא ממתום לא אתכשל בך ׃ 34 אמר לה ישוע אמין אמר אנא לך דבהנא ליליא קדם [q] דנקרא תרנגלא תלת זבנין [r] תכפור בי ׃

[a] ידא [b] נסב [c] שתא [d] מן לשון יון עבראית ברית [e] חדת כמו חדש [f] אשד [g] שבק [h] שתא [i] גפתא כמו גפן [k] ערב [l] כשל [m] מחא [n] רעא [o] כמו צאן [p] קום [q] קרא כלשון שור [r] כפר

[illegible]

35 * Dixit ei Kipho: Si sit mihi moriendum tecum, non abnegabo te. & itidem etiam omnes discipuli dixerunt.

36 * Tunc venit cum eis Jeschua in locum qui vocatur Ghedsimon, & ait discipulis suis, Sedete hic vsque dum abiero oratum.

37 * Et assumpsit Kipho, & duos filios Zabdai, cœpitque commoueri, ac vehementer angi.

38 * Et ait illis, Ægritudo inest animæ meæ vsque ad mortem: expectate me hic, & vigilate mecum.

39 * Et recessit paululum, & procidit in faciem suam, precesque fudit, & ait, Pater mi, si possibile est, prætereat me calix iste: veruntamen non vt ego volo, sed vt tu.

40 * Venitque ad discipulos suos, & reperit dormientes. & ait Kipho, Itane non potuistis vna hora vigilare mecum?

41 * Expergiscimini, & orate, ne intretis in tentationem: spiritus quidem promptus est, corpus verò infirmum.

42 * Rursus abiens secundò preces fudit, & ait: Pater mi, si non potest iste calix præterire quin bibam eum, fiat voluntas tua.

43 * Veniensque iterùm reperit eos dormientes: oculi enim eorum grauati erant.

44 * Et reliquit eos, & abiit. rursus orauit tertia vice, eundemque sermonem dixit.

45 * Tunc venit ad discipulos suos, & ait illis, Dormite adhuc & requiescite, ecce appropinquat hora, & Filius hominis traditur in manus peccatorum.

46 * Surgite, eamus, ecce appropinquat ille qui prodit me.

47 * Et adhuc ipso loquente, ecce Jihoudo proditor, vnus ex duodecim venit, & turbæ cum eo multæ cum ensibus ac fustibus, à principibus Sacerdotum & senioribus populi.

48 * Dederat autem eis signum Iihoudo ille proditor, dicens: Quemcunque osculatus fuero, hic est: ipsum prehendite.

49 * Et confestim accessit ad Jeschua, & ait: Pax Rabbi: eumque deosculatus est.

50 * Ipse verò Jeschua dixit ei: Ob id venisti socie mi? Tunc accesserunt, inieceruntque manus suas in Ieschua, & prehenderunt eum.

---

35 אֲמַר לֵהּ כֵּאפָא אִן נֶהֱוֵא לִי דַּמְמָת עַמָּךְ לָא אֶכְפּוּר בָּךְ וְהָכְוָת אַף כֻּלְּהוֹן [a] תַּלְמִידֵא אֲמַרוּ׃ 36 הָיְדֵין אֶתָא עַמְּהוֹן יֵשׁוּעַ לְדוּכְתָא [b] דְּמֶתְקַרְיָא גֶּדְסֵמָן וְאָמַר לְתַלְמִידוֹהִי [c] תֵּבוּ הָרְכָא עַד [d] אִזַל [e] אֲצַלֵּא׃ 37 וְדַבַּר לְכֵאפָא וַלְתְרֵיהוֹן בְּנַי זַבְדַּי וְשַׁרִי [f] לְמֶתְכַּמָּרוּ [g] וַלְמֶתְתְּעָקוּ׃ 38 וְאָמַר לְהוֹן [h] כַּרְיָאהִי לָהּ לְנַפְשִׁי עַדְמָא [i] לְמוֹתָא [k] קוּוּ לִי הָרְכָא [l] וַשְׁהַרוּ עַמִּי׃ 39 [m] וַפְרַק קַלִיל וְנִפַל עַל אַפּוּהִי [n] וַמְצַלֵּא הֲוָא וְאָמַר אָבִי אִן מֶשְׁכְּחָא [o] נֶעְבְּרַנִי כָּסָא הָנָא בְּרַם לָא אַיךְ דְּאֶנָא צָבֵא אֶנָא אֶלָּא אַיךְ דְּאַנְתְּ׃ 40 וְאֶתָא לְוָת תַּלְמִידוֹהִי וְאֶשְׁכַּח אֶנוּן כַּד [p] דָּמְכִין וְאֶמַר לְכֵאפָא הָכַנָא לָא אֶשְׁכַּחְתּוּן חֲדָא שָׁעָא דְּתֶשְׁהֲרוּן עַמִּי׃ 41 [q] אֶתְתְּעִירוּ וְצַלּוּ דְּלָא [r] תֵּעֲלוּן [s] לְנֶסְיוֹנָא רוּחָא מְטַיְּבָא פַּגְרָא דֵּין [t] כְּרִיהוּ

[a] לְמַד [b] קְרָא [c] יְתֵב [d] אֲזַל [e] צְלָא [f] כְּמַר [g] עוּק [h] כְּרַח [i] מוֹת [k] קְיָא [l] שְׁחַר פֵּירוּשׁוֹ שְׁקַד [m] פְּרַק בִּלְשׁוֹן כּוּר [n] צְלָא בִּלְשׁוֹן פּוֹ׳ל [o] עֲבַר [p] דְּמַךְ [q] עוּר [r] עֲלַל [s] נְסָא

Ioh. 13. d. 38

35 ⁑ Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt.

Mar. 14. d. 32 Luc. 22. d. 39

36 ⁑ Tunc venit Iesus cum illis in villam quę dicitur Geth-semani: & dixit discipulis suis, Sedete hîc, donec vadam illuc, & orem. D

37 ⁑ Et assumpto Petro & duobus filiis Zebedęi, cœpit cõtristari & mœstus esse.

38 ⁑ Tunc ait illis: Tristis est anima mea vsque ad mortem: sustinete hîc, & vigilate mecum.

39 ⁑ Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans, & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste. veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.

40 ⁑ Et venit ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes: & dicit Petro, Sic non potuistis vna hora vigilare mecum?

41 ⁑ Vigilate, & orate vt non intretis in tẽtationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.

42 ⁑ Iterum secundò abiit: & orauit, dicens, Pater mi, si nõ potest hic calix trãsire nisi bibam illum, fiat voluntas tua.

43 ⁑ Et venit iterùm, & inuenit eos dormientes: erant enim oculi eorũ grauati.

44 ⁑ Et relictis illis, iterùm abiit: & orauit tertiò, eundem sermonem dicens.

45 ⁑ Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis: Dormite iam, & requiescite: ecce appropinquauit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum.

46 ⁑ Surgite, eamus: ecce appropinquauit qui me tradet.

Mar. 14. e. 43 Luc. 22. e. 47 Ioh. 18. a. 3

47 ⁑ Adhuc eo loquente, ecce Iudas vnus de duodecim venit, & cũ eo turba multa cum gladiis & fustibus, missi à principibus Sacerdotum & senioribus populi.

48 ⁑ Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quemcunque osculatus fuero, ipse est: tenete eum.

49 ⁑ Et confestim accedens ad Iesum, dixit, Aue rabbi. Et osculatus est eum.

50 ⁑ Dixitque illi Iesus: Amice, ad quid venisti? Tunc accesserunt, & manus iniecerunt in Iesum: & tenuerunt eum.

35 ⁑ λέγει αὐτῷ ὁ πέτρος, κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

36 ⁑ τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.

37 ⁑ καὶ παραλαβὼν τὸν πέτρον, καὶ τοὺς δύο υἱοὺς ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.

38 ⁑ τότε λέγει αὐτοῖς, περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

39 ⁑ καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος, καὶ λέγων, πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.

40 ⁑ καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ πέτρῳ, οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

41 ⁑ γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον· ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

42 ⁑ πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν, προσηύξατο λέγων, πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.

43 ⁑ καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.

44 ⁑ καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

45 ⁑ τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.

46 ⁑ ἐγείρεσθε· ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47 ⁑ καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

48 ⁑ ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν.

49 ⁑ καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ ἰησοῦ, εἶπε, χαῖρε ῥαββί. καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

50 ⁑ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

---

42 תוב אזל דתרתין זבנין צלי ואמר אבי אן לא משכח הנא כסא דנעבר אלא אן [a] אשתיתה נהוא [b] צבינך ׃
43 ואתא תוב [c] אשכח אנון כד דמכין עיניהון גיר [d] יקירן הוי ׃ 44 ושבק אנון ואזל תוב צלי דתלת זבנין ולה [e] למלתא אמר ׃ 45 הידין אתא לות תלמידוהי ואמר להון דמכו מכיל [f] ואתניחו הא [g] מטת שעתא וברה דאנשא [h] משתלם באידיהון [i] דחטיא ׃ 46 [k] קומו [l] נאזל הא מטא הו דמשלם לי ׃ 47 ועד הו ממלל הא יהודא משלמנא חד מן תרעסרתא אתא וכנשא עמה סגיאא עם [m] ספסרא [n] וחוטרא מן לות רבי כהנא וקשישא דעמא ׃ 48 ויהב הוא להון אתא יהודא משלמנא ואמר להון דנשק אנא הויו לה [o] אחודו ׃ 49 ומחדא קרב לות ישוע ואמר שלם רבי ונשקה ׃ 50 הו דין ישוע אמר לה עלהי [p] דאתית חברי הידין אתקרבו [q] וארמיו אידיהון על ישוע ואחדוהי ׃

[a] שתא [b] צבא
[c] שכח בלשון מצא
[d] יקר [e] מלל [f] נוח
[g] מטא [h] שלם [i] חטא
[k] קום [l] אזל
[m] פירושו חרבים
[n] עבריאת שבטים
[o] אחד [p] אתא [q] רמא

51 ܘܗܐ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܥܡ ܝܫܘܥ ܐܘܫܛ ܐܝܕܗ ܘܫܡܛ ܣܦܣܪܐ ܘܡܚܝܗܝ ܠܥܒܕܐ ܕܪܒ ܟܗܢܐ ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ܂
52 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܗܦܟ ܣܦܣܪܐ ܠܕܘܟܬܗ܂ ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܕܢܣܒܘ ܣܝܦܐ ܒܣܝܦܐ ܢܡܘܬܘܢ܂
53 ܐܘ ܣܒܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܒܥܐ ܡܢ ܐܒܝ܂ ܘܢܩܝܡ ܠܝ ܗܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܪܬܥܣܪܐ ܠܓܝܘܢܝܢ ܕܡܠܐܟܐ܂
54 ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܢܬܡܠܘܢ ܟܬܒܐ܂ ܕܗܟܢܐ ܘܠܐ ܕܢܗܘܐ܂
55 ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ܂ ܐܝܟ ܕܥܠ ܓܝܣܐ ܢܦܩܬܘܢ ܒܣܦܣܪܐ ܘܒܚܘܛܪܐ ܕܬܐܚܕܘܢܢܝ܂ ܟܠܝܘܡ ܠܘܬܟܘܢ ܒܗܝܟܠܐ ܝܬܒ ܗܘܝܬ ܘܡܠܦ ܘܠܐ ܐܚܕܬܘܢܢܝ܂
56 ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܗܘܬ܂ ܕܢܬܡܠܘܢ ܟܬܒܐ ܕܢܒܝܐ܂ ܗܝܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܟܠܗܘܢ ܫܒܩܘܗܝ ܘܥܪܩܘ܂
57 ܘܗܢܘܢ ܕܐܚܕܘܗܝ ܠܝܫܘܥ܂ ܐܘܒܠܘܗܝ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ܂ ܐܝܟܐ ܕܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ܂
58 ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܐܙܠ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܡܢ ܪܘܚܩܐ܂ ܥܕܡܐ ܠܕܪܬܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ܂ ܘܥܠ ܝܬܒ ܠܓܘ ܥܡ ܡܫܡܫܢܐ܂ ܕܢܚܙܐ ܚܪܬܐ܂
59 ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܩܫܝܫܐ ܘܟܠܗ ܟܢܘܫܬܐ܂ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܣܗܕܘܬܐ ܥܠ ܝܫܘܥ܂ ܐܝܟ ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ܂ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ܂
60 ܘܐܬܘ ܣܗܕܐ ܕܓܠܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܬܘ ܬܪܝܢ
61 ܘܐܡܪܝܢ܂ ܗܢܐ ܐܡܪ܂ ܕܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܫܪܐ ܗܝܟܠܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܠܡܒܢܝܗ܂
62 ܘܩܡ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܠܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ܂ ܡܢܐ ܡܣܗܕܝܢ ܥܠܝܟ ܗܠܝܢ܂
63 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܫܬܝܩ ܗܘܐ܂ ܘܥܢܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟ ܒܐܠܗܐ ܚܝܐ܂ ܕܬܐܡܪ ܠܢ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂
64 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܢܬ ܐܡܪܬ܂ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ܂ ܕܡܢ ܗܫܐ ܬܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂ ܕܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܐ܂ ܘܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ܂
65 ܗܝܕܝܢ ܪܒ ܟܗܢܐ ܨܪܐ ܡܐܢܘܗܝ ܘܐܡܪ܂ ܗܐ ܓܕܦ܂ ܡܢܐ ܡܬܒܥܝܢ ܠܢ ܠܣܗܕܐ܂ ܗܐ ܗܫܐ ܫܡܥܬܘܢ ܓܘܕܦܗ܂

51 * *Et ecce vnus ex iis qui cum Ieschua erant extendit manum suam, distrinxitque gladium, ac percussit seruum summi Sacerdotis, & abstulit auriculam eius.*

52 **Tunc dixit ei Jeschua: Conuerte gladium in locum suum. ij enim omnes qui acceperint gladios, gladiis morientur.*

53 * *An putas me non posse petere à Patre meo, vt nunc sistat plusquàm duodecim legiones angelorum?*

54 * *Quomodo igitur implerentur Scripturę, quum sic oporteat fieri?*

55 * *In illa hora dixit Jeschua turbis: Tanquam aduersus sicarium exiuistis cum gladiis & fustibus, vt comprehendatis me. Quotidie apud vos in templo sedebam, & docebam, neque comprehendistis me.*

56 * *Hoc autem factum est vt implerentur Scripturæ Prophetarum. Tūc discipuli omnes reliquerunt eum, & aufugerunt.*

57 * *Illi autem qui prehenderunt Jeschua, abduxerunt eum ad Kaiopho summum Sacerdotem, vbi Scribæ & seniores congregati erant.*

58 * *Schemeoun autem Kipho ibat post eum procul vsque ad atrium summi Sacerdotis: & ingressus intrò sedebat cum ministris, vt videret finem.*

59 * *Principes autem Sacerdotum, & seniores, omnisque Synagoga, quærebant aduersus Jeschua testes, vt eum morti addicerent, nec inuenerunt.*

60 * *Et venerunt multi testes falsi: postremò verò accesserunt duo, & inquiunt:*

61 * *Iste dixit: Possum dissoluere templum Dei, & triduo ædificare ipsum.*

62 * *Et surrexit summus Sacerdos, & ait ei: Ne verbum quidem respondes? quid isti testificantur contra te?*

63 * *Ieschua verò tacebat. & subdens summus Sacerdos dixit ei: Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis si tu es Meschicho filius Dei.*

64 * *Ait illi Jeschua: Tu dixisti. Ego dico vobis, ab hoc tempore videbitis Filium hominis sedentem à dextera potentiæ, & venientem super nubes cælorum.*

65 * *Tunc summus Sacerdos scidit vestimenta sua, & ait: En blasphemauit: quid amplius exquiruntur nobis testes? ecce nunc audistis blasphemiam eius.*

---

51 והא חד מן הנון דעם ישוע [a] אושט אידה ושמט ספסרא [b] ומחיהי לעבדה דרב כהנא ושקלה [c] אדנה:
52 הידין אמר לה ישוע [d] אהפך ספסרא לדוכתה כלהון גיר הנון דנסבו סיפא בסיפא [e] נמותון: 53 או סבר
אנת דלא משכח אנא [f] דאבעא מן אבי [g] ונקים לי השא יתיר מן תרתעסרא [h] לגיונין דמלאכא: 54 איכנא הכיל
נתמלון [k] כתבא דהכנא ולא דנהוא: 55 בהי שעתא אמר ישוע לכנשא איך דעל גיסא נפקתון בספסרא ובחוטרא
[l] דתאחדונני כליום לותכון בהיכלא יתב הוית [m] ומלף ולא אחדתונני: 56 הדא דין דהות דנתמלון כתבא דנביא
הידין תלמידא כלהון שבקוהי וערקו: 57 והנון דאחדוהי לישוע [n] אובלוהי לות קיפא רב כהנא איכא דספרא
וקשישא כנישין הוו: 58 שמעון דין כאפא אזל הוא בתרה מן [o] רוחקא עדמא לדרתה [p] דרב כהנא ועל יתב לגו עם

[a] ישט [b] מחא [c] אדנא כמו אזן [d] הפך [e] מות [f] בעא [g] קום [h] לגיון מן לשון יון [i] מלא [k] כתב [l] אחד [m] אלף [n] יבל [o] רחק [p] עלל

51 * Et ecce vnus ex his qui erant cum Ieſu, extendens manum, exemit gladium ſuum, & percutiẽs ſeruum principis Sacerdotum, amputauit auriculam eius.
52 * Tunc ait illi Ieſus: Cõuerte gladium tuum in locum ſuum. omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt.
53 * An putas quia non poſſum †rogare Patrem meũ, & exhibebit mihi ˈmodò plusquàm duodecim legiones angelorũ?
54 * Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia ſic oportet fieri?
55 * In illa hora dixit Ieſus turbis: Tanquam ad latronem exiſtis cum gladiis & fuſtibus comprehendere me? quotidie apud vos ſedebam docens in templo, & non me tenuiſtis.
56 * Hoc autem totum factum eſt, vt adimplerentur ſcripturæ Prophetarum. Tunc diſcipuli omnes, relicto eo, fugerunt.
57 * At illi tenentes Ieſum, duxerũt ad Caipham principem Sacerdotum, vbi Scribæ & ſeniores conuenerant.
58 * Petrus autem ſequebatur eum à longè, vſque in atrium principis Sacerdotum. Et ingreſſus intrò, ſedebat cum miniſtris, vt videret finem.
59 * Principes autem Sacerdotũ & omne cõcilium quærebãt falſum teſtimonium contra Ieſum, vt eum morti traderent:
60 * Et non inuenerunt, cùm multi falſi teſtes acceſſiſſent. Nouiſſimè autem venerunt duo falſi teſtes:
61 * Et dixerunt: Hic dixit, Poſſum deſtruere templum Dei, & poſt triduum reædificare illud.
62 * Et ſurgens princeps Sacerdotum, ait illi: Nihil reſpondes ad ea quæ iſti aduerſum te teſtificantur?
63 * Ieſus autem tacebat. Et princeps Sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis ſi tu es Chriſtus filius Dei.
64 * Dicit illi Ieſus, Tu dixiſti. veruntamen dico vobis, à modo videbitis Filium hominis ſedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli.
65 * Tunc princeps Sacerdotum ſcidit veſtimenta ſua, dicens, Blaſphemauit: quid adhuc egemus teſtibus? ecce, nunc audiſtis blaſphemiam.

Gen. 9. a.6 — Apo. 13. c.10 — modo — Iſa. 53. c.10 — Sup. c.31 — Mar. 14. e.53 — Luc. 22. f.54 — Ioh. 18. d.24 — Mar. 14. e.55 — Ioh. 2. d.19 — Sup. 16. d.27 — 2. Theſ. 4. d.14 — Rom. 14. b.10

51 * καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.
52 * τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται.
53 * ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων;
54 * πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι;
55 * ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, συλλαβεῖν με. καθ᾽ ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.
56 * τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.
57 * οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.
58 * ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.
59 * οἱ δὲ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι·
60 * καὶ οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες,
61 * εἶπον, οὗτος ἔφη, δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.
62 * καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
63 * ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
64 * λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.
65 * τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, ὅτι ἐβλασφήμησε. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ.

[a] רחשא דנחזא חרתא ׃ 59 רבי כהנא דין וקשישא וכנושתא כלה [b] בעין הוו על ישוע [c] סהדא איך [d] דנמיתונהי ׃ 60 ולא [e] אשכחו [f] ואתו סגיאא סהדא דשוקרא אחרית דין קרבו תרין ׃ 61 ואמרין הנא אמר [g] דמשכח אנא [h] דאשרא היכלא דאלהא ולתלתא יומין [i] אבניוהי ׃ 62 [k] וקם רב כהנא ואמר לה לא מרם [l] מפנא אנת פתגמא מנא מסהדין עליך הלין ׃ 63 ישוע דין שתיק הוא וענא רב כהנא ואמר לה [m] מומא אנא לך באלהא חיא [n] דתאמר לן אן אנת הו משיחא ברה דאלהא ׃ 64 אמר לה ישוע אנת אמרת אמר אנא לכון דין דמן השא [o] תחזונהי לברה דאנשא דיתב מן ימינא דחילא ואתא על ענני שמיא ׃
65 הידין רב כהנא [p] צרי מאנוהי ואמר הא גדף מנא מכיל [q] מתבעין לן סהדא הא השא שמעתון [r] גודפה ׃

[a] רחש ופירושו משמשין
[b] בעא [c] סהד [d] מות
[e] שכח בלשון מצא
[f] אתא [g] שכח בלשון יכל
[h] שרא [i] בנא [k] קום
[l] פנא [m] ימא [n] אמר
[o] חזא [p] צרא
[q] בעא [r] גדף

66 ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܚܝܒ ܗܘ ܡܘܬܐ. 67 ܗܝܕܝܢ ܪܩܘ ܒܐܦܘܗܝ ܘܡܩܦܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. 68 ܐܬܢܒܐ ܠܢ ܡܫܝܚܐ ܡܢܘ ܗܘ ܕܡܚܟ. 69 ܟܐܦܐ ܕܝܢ ܝܬܒ ܗܘܐ ܠܒܪ ܒܕܪܬܐ. ܘܩܪܒܬ ܠܘܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܦ ܐܢܬ ܥܡ ܝܫܘܥ ܗܘܝܬ ܢܨܪܝܐ. 70 ܗܘ ܕܝܢ ܟܦܪ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ ܐܡܪܐ ܐܢܬܝ. 71 ܘܟܕ ܢܦܩ ܠܣܦܐ ܚܙܬܗ ܐܚܪܬܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ ܕܬܡܢ ܗܘܐ. ܐܦ ܗܢܐ ܥܡ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. 72 ܘܬܘܒ ܟܦܪ ܒܡܘܡܬܐ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ. 73 ܡܢ ܒܬܪ ܩܠܝܠ ܕܝܢ ܩܪܒܘ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܘܐܡܪܘ ܠܟܐܦܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢܗܘܢ ܐܢܬ. ܐܦ ܡܡܠܠܟ ܓܝܪ ܡܘܕܥ ܠܟ. 74 ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܠܡܚܪܡܘ ܘܠܡܐܡܐ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. 75 ܘܐܬܕܟܪ ܟܐܦܐ ܡܠܬܗ ܕܝܫܘܥ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ. ܕܥܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܬܟܦܘܪ ܒܝ. ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܒܟܐ ܡܪܝܪܐܝܬ.

66 *Quid vultis? Responderunt & aiunt: Reus est mortis.* 67 *Tunc expuerunt in faciem eius, & infligebant ei colaphos: alij verò percutiebant eum, dicentes:* 68 *Vaticinare nobis Meschicho quis te percusserit.* 69 *Kipho autem sedebat extrà in atrio: & accessit ad eum ancilla quædam, & ait illi, Tu quoque eras cum Jeschua Nazareno.* 70 *Is autem negauit coram omnibus, & dixit ei, Nescio quid dicas.* 71 *Et quum exisset in vestibulum, vidit eum alia* mulier, *& ait illis qui illic aderant, Erat & iste cum Jeschua Nazareno.* 72 *Et rursus negauit cum iureiurando, Nō noui hominem illum.* 73 *Paulò pòst autem accesserunt ij qui adstabant, & dixerunt Kipho: Sanè & tu ex ipsis es: nam & locutio tua tete demonstrat.* 74 *Tunc cœpit seipsum deuouere, ac iurare, Non noui illum hominem. Et in illa ipsa hora cantauit gallus.* 75 *Et recordatus est Kipho sermonis Jeschua, qui dixerat ei, Antequàm cantet gallus tribus vicibus, abnegabis me. Et egressus foras fleuit amarè.*

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܚܫܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܟܙ

Matutinis feria sexta Passionis.

CAP. XXVII.

1 ܟܕ ܕܝܢ ܗܘܐ ܨܦܪܐ. ܡܠܟܐ ܢܣܒܘ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ ܥܠ ܝܫܘܥ ܐܝܟ ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ. 2 ܘܐܣܪܘܗܝ ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܠܦܝܠܛܘܣ ܗܓܡܘܢܐ. 3 ܗܝܕܝܢ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܟܕ ܚܙܐ ܕܐܬܚܝܒ ܝܫܘܥ ܐܙܠ ܬܘܐ ܘܐܗܦܟ ܗܠܝܢ ܬܠܬܝܢ ܕܟܣܦܐ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܠܩܫܝܫܐ. 4 ܘܐܡܪ. ܣܟܠܬ ܕܐܫܠܡܬ ܕܡܐ ܙܟܝܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗ. ܠܢ ܡܢܐ ܠܢ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ. 5 ܘܫܕܐ ܟܣܦܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܫܢܝ. ܘܐܙܠ ܚܢܩ ܢܦܫܗ. 6 ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܢܣܒܘܗܝ ܠܟܣܦܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܐ ܫܠܝܛ ܕܢܪܡܝܘܗܝ ܒܝܬ ܩܘܪܒܢܐ. ܡܛܠ ܕܛܝܡܐ ܕܕܡܐ ܗܘ. 7 ܘܢܣܒܘ ܡܠܟܐ. ܘܙܒܢܘ ܒܗ ܐܓܘܪܣܐ ܕܦܚܪܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܕܐܟܣܢܝܐ.

1 *Qvum autem esset diluculum, consilium iniere aduersus Jeschua principes Sacerdotum, & seniores populi, vt eum mortiadducerent.* 2 *Et vincierunt eum, eumque adduxêre, ac tradiderunt Pilato præfecto.* 3 *Tunc Ihoudo proditor, quum videret damnatum iri Jeschua, pœnituit, & profectus retulit illos triginta argenteos ad principes Sacerdotum & seniores.* 4 *Et ait: Peccaui, quippe qui prodiderim sanguinem iustum. At illi dixerunt ei: Quid ad nos? tu noueris.* 5 *Et proiecit illos argenteos in templum, & discessit; abiensque strangulauit sese.* 6 *Principes verò Sacerdotum tulerunt illud argentum, & aiunt: Non licet mittere ipsum in domum oblationis, quoniam pretium sanguinis est.* 7 *Et consilium inierunt, emeruntque ex eo agrum figuli, ad monumentum peregrinorum.*

---

66 מנא [a] צבין אנתון ענו ואמרין [b] חיב הו מותא ׃ 67 הידין [c] רקו באפוהי [d] ומקפחין הוו לה אחרנא דין [e] מחין הוו לה ואמרין ׃ 68 [f] אתנבא לן משיחא מנו הו דמחך ׃ 69 כאפא דין יתב הוא לבר בדרתא וקרבת לותה אמתא חדא ואמרא לה אף אנת עם ישוע הוית נצריא ׃ 70 הו דין כפר קדם כלהון ואמר לא ידע אנא מנא אמרא אנתי ׃ 71 וכד נפק לספא חזתה אחרתא ואמרא להון דתמן הוא אף הנא עם ישוע נצריא ׃ 72 ותוב כפר [g] במומתא דלא ידע אנא לה לגברא ׃ 73 מן בתר קליל דין קרבו הנון [h] דקימין ואמרו לכאפא [i] שרירא־ית אף אנת מנהון אנת אף ממללך גיר [k] מודע לך ׃ 74 הידין שרי [l] למחרמו [m] ולמימא דלא ידע אנא לה לגברא ובה בשעתא קרא תרנגלא ׃

[a] צבא [b] חיב [c] רקק [d] קפח [e] מחא [f] נבא [g] ימא [h] קום [i] שרר ופי׳ ושו באמת [k] ידע [l] חרם [m] ימא

Isa. 50. b.6 Mar. 14. g.65

66 * Quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt, Reus est mortis.

67 * Tunc expuerunt in faciem eius; & colaphis eum ceciderunt, alij autem palmas in faciem eius dederunt:

68 * Dicentes; Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?

Luc. 22. f.55 Ioh. 18. d.25

69 * Petrus verò sedebat foris in atrio: & accessit ad eum vna ancilla, dicens, Et tu cum Iesu Galilæo eras.

70 * At ille negauit coram omnibus, dicens, Nescio quid dicis.

71 * Exeunte autem illo ianuam, vidit eũ alia ancilla: & ait his qui erant ibi, Et hic erat cum Iesu Nazareno.

72 * Et iterùm negauit cum iuramento, Quia non noui hominem.

73 * Et post pusillum accesserunt qui stabant, & dixerunt Petro: Verè & tu ex illis es: nam & loquela tua manifestum te facit.

74 * Tunc cœpit detestari & iurare quia non nouisset hominem. Et cõtinuò gallus cantauit.

75 * Et recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixerat, Prius quàm gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras, fleuit amarè.

CAP. XXVII.

1 Manè autem facto consilium inierũt omnes principes Sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum, vt eum morti traderent. A

Mar. 15. b.16 Luc. 22. g.66 Luc. 23. a.1 Ioh. 18. c.28

2 * Et vinctum adduxerunt eum, & tradiderunt Pontio Pilato præsidi.

3 * Tunc videns Iudas qui eum tradidit quòd damnatus esset, pœnitẽtia ductus, retulit triginta argenteos principibus Sacerdotum & Senioribus:

4 * Dicens: Peccaui, tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt, Quid ad nos? tu videris.

Act. 1. c. 18

5 * Et proiectis argenteis in templo, recessit: & abiens, laqueo se suspendit.

6 * Principes autem Sacerdotum acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in corbanam; quia pretium sanguinis est.

7 * Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum.

66 * τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, ἔνοχος θανάτου ἐστί.

67 * τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν. οἱ δὲ ἐρράπισαν,

68 * λέγοντες, προφήτευσον ἡμῖν χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε.

69 * ὁ δὲ πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, καὶ σὺ ἦσθα μετὰ ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.

70 * ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων, οὐκ οἶδα τί λέγεις.

71 * ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ, καὶ οὗτος ἦν μετὰ ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου.

72 * καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.

73 * μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες, εἶπον τῷ πέτρῳ, ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ.

74 * τότε ἤρξατο καταναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

75 * καὶ ἐμνήσθη ὁ πέτρος τοῦ ῥήματος ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς.

κζʹ.

1 * Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι.

2 * καὶ δήσαντες αὐτὸν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν ποντίῳ πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 * τότε ἰδὼν ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς, ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις,

4 * λέγων, ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπον, τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει.

5 * καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.

6 * οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον, οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι.

7 * συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.

---

75 [a] וְאֶתְדְּכַר כֵּאפָא [b] מֶלְּתֵהּ דְּיֵשׁוּעַ דְּאָמַר הֲוָא לֵהּ דַּקְדָם [c] דְּנֶקְרֵא תַּרְנָגְלָא תְּלָת זַבְנִין תֶּכְפּוּר בִּי וּנְפַק לְבַר בְּכָא מְרִירָאִית׃ [d]

כז

1 כַּד דֵּין הֲוָא צַפְרָא מֶלְכָּא נְסַבוּ עַל יֵשׁוּעַ רַבַּי כָּהֲנָא וְקַשִּׁישֵׁא דְעַמָּא אַיךְ [e] דַּנְמִיתוּנָיהִי׃ 2 [f] וַאסְרוּהִי [g] וְאַבְלוּהִי [h] וַאשְׁלְמוּהִי לְפִילָטוֹס הֶגְמוֹנָא׃ 3 הָידֵין יְהוּדָא מַשְׁלְמָנָא כַּד חֲזָא [k] דְּאֶתְחַיַּב יֵשׁוּעַ [l] אֶתְתְּוִי וְאַזַל [m] אַהְפֵּךְ הָלֵין תְּלָתִין דְּכֶסְפָּא לְרַבַּי כָּהֲנָא וְלַקְשִׁישֵׁא׃ 4 וְאֶמַר [n] חֲטִית דְּאַשְׁלְמֵת דְּמָא [o] זַכָּיָא הֵנוּן דֵּין אֶמַרוּ לֵהּ לַן מָא לַן אַנְתְּ יָדַע אַנְתְּ׃ 5 וַשְׁדִיוהִי כֶּסְפָּא בְּהַיכְלָא וְשַׁנִּי וְאַזַל חֲנַק נַפְשֵׁהּ׃ 6 רַבַּי כָּהֲנָא דֵּין שַׁקְלוּהִי לְכֶסְפָּא וְאֶמַרוּ לָא שַׁלִּיט [p] דְּנַרְמֵיוּהִי בֵּית קוּרְבָּנָא מֶטֻּל [q] דְּטִימַי דְּמָא הוּ׃ 7 וְנַסְבוּ מֶלְכָּא וְזַבְנוּ בֵּהּ [r] אַגּוּרְסֵהּ דְּפַחָרָא לְבֵית קְבוּרָא דַּאכְסְנָיָא׃

דְּצַפְרָא דְּעֲרוּבְתָא דְּחַשָּׁא ע קֶפַלָאוֹן

[a] דְּכַר כמו זכר [b] מַלֵּל [c] קְרָא גלשון שור [d] מְרַר [e] מוּת [f] אֱסַר [g] יְבַל [h] שְׁלֵם [i] מן לשון יון [k] חַיֵּב [l] תְּוָא [m] הַפֵּךְ [n] חֲטָא [o] זְכָא [p] רְמָא [q] מן לשון יון [r] פירושו שדה

8 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܩܪܝ ܐܓܘܪܣܐ ܗܘ ܩܪܝܬܐ ܕܕܡܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ܀
9 ܗܝܕܝܢ ܐܬܡܠܝ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܕܢܤܒܬ ܬܠܬܝܢ ܕܟܤܦܐ ܕܡܘܗܝ ܕܝܩܝܪܐ ܕܩܨܘ ܡܢ ܒܢܝ ܐܝܤܪܝܠ܀
10 ܘܝܗܒܬ ܐܢܘܢ ܠܐܓܘܪܤܗ ܕܦܚܪܐ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܠܝ ܡܪܝܐ܀
11 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܡ ܩܕܡ ܗܓܡܘܢܐ. ܘܫܐܠܗ ܗܓܡܘܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬ ܐܡܪܬ܀
12 ܘܟܕ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܩܪܨܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ. ܡܕܡ ܦܬܓܡܐ ܗܘ ܠܐ ܦܢܝ܀
13 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܤ. ܠܐ ܫܡܥ ܐܢܬ ܟܡܐ ܡܤܗܕܝܢ ܥܠܝܟ܀
14 ܘܠܐ ܝܗܒ ܠܗ ܦܬܓܡܐ ܐܦܠܐ ܒܚܕܐ ܡܠܐ. ܘܥܠ ܗܕܐ ܐܬܕܡܪ ܛܒ܀
15 ܒܟܠ ܥܐܕܐ ܕܝܢ ܡܥܕ ܗܘܐ ܗܓܡܘܢܐ ܕܢܫܪܐ ܐܤܝܪܐ ܚܕ ܠܥܡܐ. ܐܝܢܐ ܕܗܢܘܢ ܨܒܝܢ ܗܘܘ܀
16 ܐܤܝܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܐܤܝܪܐ ܝܕܝܥܐ ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܒܪܐܒܐ܀
17 ܘܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܤ. ܠܡܢܘ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܫܪܐ ܠܟܘܢ. ܠܒܪܐܒܐ ܐܘ ܠܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ܀
18 ܝܕܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܦܝܠܛܘܤ ܕܡܢ ܚܤܡܐ ܐܫܠܡܘܗܝ܀
19 ܟܕ ܝܬܒ ܕܝܢ ܗܓܡܘܢܐ ܥܠ ܒܝܡ. ܫܕܪܬ ܠܘܬܗ ܐܢܬܬܗ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܠܐ ܠܟ ܘܠܗܘ ܙܕܝܩܐ. ܤܓܝ ܓܝܪ ܚܫܬ ܒܚܠܡܝ ܝܘܡܢܐ ܡܛܠܬܗ܀
20 ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܩܫܝܫܐ. ܐܦܝܤܘ ܠܟܢܫܐ. ܕܢܫܐܠܘܢ ܠܒܪܐܒܐ. ܠܝܫܘܥ ܕܝܢ ܢܘܒܕܘܢ܀
21 ܘܥܢܐ ܗܓܡܘܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢܘ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܫܪܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܬܪܝܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ. ܠܒܪܐܒܐ܀
22 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܤ. ܘܠܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܠܗ܀
23 ܐܡܪܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܢܙܕܩܦ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܤ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܕܒܝܫܬܐ ܥܒܕ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܢܙܕܩܦ܀

8 *Propterea dictus est ager ille, Ager sanguinis, ad hunc vsque diem.*

9 *Tunc impletum est quod dictum fuerat per Prophetam, dicentem: Et accepi triginta argenteos pretium illius honorandi, de quo pacti sunt à filiis Jsroiel.*

10 *Et dedi eos pro agro figuli, vti praeceperat mihi Dominus.*

11 *Ipse verò Jeschua stetit coram Praefecto: & interrogauit eum Praefectus, & dixit ei: Es tu rex ille Ihoudaeorum? ait illi Ieschua, Tu dixisti.*

12 *Quumque accusarent eum principes Sacerdotum & Seniores, ne verbum quidem ipse respondit.*

13 *Tunc dixit Pilatus: Non audis quàm multa testificentur contra te?*

14 *Neque reddidit ei rationem, ne verbum quidem vllum. & hac de re admirationi fuit valdè.*

15 *Porrò in omni Festo consueuerat Praefectus dimittere vinctũ vnum populo, quem ipsi voluissent.*

16 *Detinebatur autem ab eis vinctus famosus, qui vocabatur Bar-Abba.*

17 *Quumque fuissent congregati, dixit eis Pilatus: Vtrum vultis dimittã vobis? Bar-Abba, an Jeschua qui vocatur Meschicho?*

18 *Nouerat enim Pilatus quòd per inuidiam tradidissent eum.*

19 *Quum autem sederet Praefectus pro tribunali suo, misit ad eum vxor ipsius, qui diceret ei, Nihil tibi rei sit cum illo iusto. multa enim passa sum in somno meo hodie propter eum.*

20 *Principes autem Sacerdotum & Seniores persuaserunt turbis, dimittendum illis esse Bar-Abba, Jeschua verò perdendum.*

21 *Subdensque Praefectus, ait illis, Vtrum vultis dimittam vobis è duobus illis? Jpsi verò dixerunt, Bar-Abba.*

22 *Dixit eis Pilatus: Ipsi verò Ieschua, qui vocatur Meschicho, quid faciam?*

23 *Dicunt omnes, Crucifigatur. Ait illis Pilatus: Enimuerò quid mali fecit? Jlli verò magis clamabant, & dicebant, Crucifigatur.*

---

8 מטל הנא [a] אתקרי אגורסא הו קריתא דדמא עדמא ליומנא׃ 9 הידין [b] אתמלי מדם [c] דאתאמר ביד נביא דאמר [d] דנסבת תלתין דכספא דמוהי [e] דיקירא [f] דקצו מן בני יסריל׃ 10 [g] ויהבת אנון לאגורסה דפחרא איך דפקד לי מריא׃ 11 הו דין ישוע קם קדם הגמונא ושאלה הגמונא ואמר לה אנת הו מלכא דיהודיא אמר לה ישוע אנת אמרת׃ 12 וכד [h] אכלין הוו קרצוהי רבי כהנא וקשישא מדם פתגמא הו לא [i] פני׃ 13 הידין אמר לה פילטוס לא שמע אנת כמא מסהדין עליך׃ 14 ולא יהב לה פתגמא אפלא בחדא [k] מלא ועל הדא [l] אתדמר טב׃ 15 בכל עאדא דין מעד הוא הגמונא [m] דנשרא אסירא חד לעמא אינא דהנון [n] צבין הוו׃ 16 אסיר

- [a] קרא [b] מלא [c] אמר
- [d] נסב [e] יקר [f] קצץ
- א׳ קצץ יהב
- [h] פירושו מלשינים
- [i] פנא בלשון אחיב
- [k] מלל [l] דמר פירושו תמה
- [m] שרא [n] צבא

8 *Propter hoc vocatus eſt ager ille Haceldama, hoc eſt, ager ſanguinis, vſq; in hodiernum diem. [Act. 1. c. 19]

9 *Tunc impletum eſt quod dictum eſt per Ieremiam prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretiũ appretiati quem appretiauerunt à filiis Iſrael: [Ier. 11. c. 12]

10 *Et dederunt eos in agrum figuli, ſicut conſtituit mihi Dominus.

11 *Ieſus autem ſtetit ante Præſidem, & interrogauit eum Præſes, dicens: Tu es Rex Iudæorum? Dicit illi Ieſus: Tu dicis. [Mar. 15. a. 2 Luc. 23. a. 3 Ioh. 18. f. 33]

12 *Et cùm accuſaretur à principibus Sacerdotum & ſenioribus, nihil reſpondit.

13 *Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta aduerſum te dicunt teſtimonia?

14 *Et non reſpondit ei ad vllum verbũ: ita vt miraretur Præſes vehementer.

15 *Per diem autem ſolennem conſueuerat Præſes populo dimittere vnũ vinctum quem voluiſſent.

16 *Habebãt autem tunc vinctum inſignem, qui dicebatur Barabbas.

17 *Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis, Barabbam, an Ieſum, qui dicitur Chriſtus?

18 *Sciebat enim quòd per inuidiam tradidiſſent eum.

19 *Sedente autem illo pro tribunali, miſit ad eum vxor eius, dicens: Nihil tibi & iuſto illi. multa enim paſſa ſum hodie per viſum propter eum.

20 *Principes autem Sacerdotum & Seniores perſuaſerunt populis vt peterent Barabbam, Ieſum verò perderent. [Mar. 15. b. 11 Luc. 23. c. 18 Ioh. 18. g. 4 Act. 3. c. 14]

21 *Reſpondens autem Præſes, ait illis: Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barabbam.

22 *Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam de Ieſu, qui dicitur Chriſtus? Dicunt omnes, Crucifigatur.

23 *Ait illis Præſes: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, dicentes: Crucifigatur.

---

8 *διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον.

9 *τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν ἰσραήλ·

10 *καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι κύριος.

11 *ὁ δὲ ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ δὲ ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, σὺ λέγεις.

12 *καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

13 *τότε λέγει αὐτῷ ὁ πιλάτος, οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι;

14 *καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

15 *κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν τῷ ὄχλῳ ἕνα δέσμιον, ὃν ἤθελον.

16 *εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον βαραββᾶν.

17 *συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ πιλάτος, τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; βαραββᾶν, ἢ ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν;

18 *ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

19 *καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ᾽ ὄναρ δι᾽ αὐτόν.

20 *οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν βαραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

21 *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν, εἶπεν αὐτοῖς, τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον, βαραββᾶν.

22 *λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος, τί οὖν ποιήσω ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; λέγουσιν αὐτῷ πάντες, σταυρωθήτω.

23 *ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες, σταυρωθήτω.

---

16 הוא להון דין אסירא [a] ידיעא [b] דמתקרא בר אבא ׃ 17 וכד כנישין אמר להון פילטוט למן [c] צבין אנתון [d] דאשרא לכון לבר אבא או לישוע דמתקרא משיחא ׃ 18 ידע הוא גיר פילטוט דמן [e] חסמא [f] אשלמוהי ׃ 19 כד יתב דין הגמונא על [g] בים דילה [h] שלחת לה אנתתה ואמר לה לא לך ולהו זדיקא סגי גיר [i] חשת בחלמי יומנא מטלתה ׃ 20 רבי כהנא דין וקשישא [k] אפיסו לכנשא [l] דנשרא להון לבר אבא לישוע דין [m] דנאובדון ׃ 21 וענא הגמונא ואמר להון למן [n] צבין אנתון [o] דאשרא לכון מן תריהון הנון דין אמרו לבר אבא ׃ 22 אמר להון פילטוס ולישוע [p] דמתקרא משיחא מנא אעבד לה אמרין כלהון [q] נזדקף ׃ 23 אמר להון פילטוס מנא גיר דביש עבד הנון דין [r] יתיראית [s] קעו ואמרו נזדקף ׃

[a] ידע [b] קרא [c] צבא [d] שרא [e] עבראית קנאה [f] ילם [g] בים מן לשון יון [h] שלח [i] חשש [k] פיס [l] שרא [m] אבד [n] צבא [o] שרא [p] קרא [q] זקף [r] יתר [s] קעא

24 ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐ ܕܡܕܡ ܠܐ ܡܘܬܪ ܐܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܪܘܒܐ ܗܘܐ ܫܩܠ ܡܝܐ ܐܫܝܓ ܐܝܕܘܗܝ ܠܥܝܢ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܡܚܣܝ ܐܢܐ ܡܢ ܕܡܗ ܕܗܢܐ ܙܕܝܩܐ. ܐܢܬܘܢ ܬܕܥܘܢ. 25 ܘܥܢܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܡܪܘ. ܕܡܗ ܥܠܝܢ ܘܥܠ ܒܢܝܢ.

ܩܪܝܢܐ ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ ✤ ܥܐ ✤

26 ܗܝܕܝܢ ܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܒܪ ܐܒܐ. ܘܢܓܕ ܒܦܪܓܠܐ ܠܝܫܘܥ ܘܐܫܠܡܗ ܕܢܙܕܩܦ. 27 ܗܝܕܝܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܗܓܡܘܢܐ ܕܒܪܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܟܢܫܘ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗ ܐܣܦܝܪ. 28 ܘܐܫܠܚܘܗܝ ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܟܠܡܝܣ ܕܙܚܘܪܝܬܐ. 29 ܘܓܕܠܘ ܟܠܝܠܐ ܕܥܘܙܢܝܐ. ܘܣܡܘ ܒܪܝܫܗ. ܘܩܢܝܐ ܒܝܡܝܢܗ. ܘܒܪܟܘ ܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܡܒܙܚܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܠܡ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. 30 ܘܪܩܘ ܒܦܪܨܘܦܗ. ܘܫܩܠܘ ܩܢܝܐ ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܪܫܗ. 31 ܘܟܕ ܒܙܚܘ ܒܗ. ܐܫܠܚܘܗܝ ܟܠܡܝܣ ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܢܚܬܘܗܝ. ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܕܢܙܕܩܦ. 32 ܘܟܕ ܢܦܩܝܢ. ܐܫܟܚܘ ܓܒܪܐ ܩܘܪܝܢܝܐ ܕܫܡܗ ܫܡܥܘܢ. ܠܗܢܐ ܫܚܪܘ ܕܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ. 33 ܘܐܬܘ ܠܕܘܟܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܓܓܘܠܬܐ ܕܡܬܬܪܓܡܐ ܩܪܩܦܬܐ. 34 ܘܝܗܒܘ ܠܗ ܠܡܫܬܐ ܚܠܐ ܕܡܚܠܛ ܒܡܪܪܬܐ. ܘܛܥܡ ܘܠܐ ܨܒܐ ܠܡܫܬܐ. 35 ܘܟܕ ܙܩܦܘܗܝ ܦܠܓܘ ܢܚܬܘܗܝ ܒܦܣܐ. * 36 ܘܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܢܛܪܝܢ ܠܗ ܬܡܢ. 37 ܘܣܡܘ ܠܥܠ ܡܢ ܪܫܗ ܥܠܬܐ ܕܡܘܬܗ ܒܟܬܒܐ. ܗܢܘ ܝܫܘܥ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ.

ܕܫܬ ܫܥܝܢ ✤ ܥܒ ✤

38 ܘܐܙܕܩܦܘ ܥܡܗ ܬܪܝܢ ܓܝܣܝܢ. ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܗ. 39 ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܘܡܢܝܕܝܢ ܪܫܝܗܘܢ 40 ܘܐܡܪܝܢ. ܣܬܘܪ ܗܝܟܠܐ ܘܒܢܐ ܠܗ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. ܦܨܝ ܢܦܫܟ ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ ܘܚܘܬ ܡܢ ܙܩܝܦܐ. 41 ܗܟܘܬ ܐܦ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܡܒܙܚܝܢ ܗܘܘ. ܥܡ ܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܦܪܝܫܐ.

24 *Pilatus autem quum videret se nihil proficere, sed magis tumultum fieri; accipiens aquam abluit manus suas in conspectu turbæ, & ait: Innoxius sum à sanguine istius iusti:* 25 *vos noueritis.* * *Et respondit omnis populus, & ait: Sanguis eius super nos, & super filios nostros.*

Lectio ad tertiam horam.

26 * *Tunc soluit eis Barabba, ac flagellis cædit Ieschua, eumq́; tradidit vt crucifigeretur.* 27 * *Tunc milites Præfecti duxerunt Ieschua in prætorium, & congregarunt aduersus eum* 28 *vniuersam cohortem.* * *Et exuerunt eum, ac* 29 *induerunt eum chlamyde coccinea.* * *Et côtexuerunt coronam spineam, & imposuêre capiti eius, & arundinem in dexteram eius: et genuflectentes sese super genua sua coram eo, illudebant ei, dicentes: Pax, rex Iihoudæorũ.* 30 * *Et expuerunt in faciem eius, ceperuntque arundinem, ac percutiebant eum super caput* 31 *ipsius.* * *Quumque illusissent ei, exuerunt eum chlamyde, indueruntque vestimentis suis, &* 32 *abduxerunt eum vt crucifigeretur.* * *Et quũ exissent, inuenerunt virum Kourinæum nomine Schemeoun: hunc angariarunt vt baiu-* 33 *laret crucem eius.* * *Veneruntque in locum qui vocatur Gogoultho, cuius interpretatio* 34 *est Cranium.* * *Et dederunt ei acetum bibendum mistum cum felle. & gustauit, noluítque bibere.* 35 * *Quúmque crucifixissent eum, partiti sunt vestimenta eius sorte; ⌐vt impleretur id quod dictum est per Prophetam: Partiti sunt vestimenta mea inter se, & super vestem meam iecerunt sortem.⌐* 36 * *Et sedebant ac custodiebant eum illic.* 37 * *Et imposuerunt super caput eius occasionem mortis eius in scriptura:* HIC EST IESCHVA REX ILLE IIHOVDAEORVM.

Ad sextam horam.

38 * *Porrò crucifixi sunt cum eo duo latrones, vnus à dextera eius, & alter à sinistra eius.* 39 * *Illi autem qui transibant blasphemabant aduersus eum, & mouebant capita sua, di-* 40 *centes:* * *Destructor tẽpli, & ædificans ipsum triduo, libera animam tuam* [teipsum]: *si filius* 41 *Dei es, & descende de cruce.* * *Itidem et principes Sacerdotum illudebant ei cum Scribis, & Senioribus ac Perischæis, & dicebant:*

24 פילטוס דין כד חזא דמדם לא [a]מותר אלא יתיראית [b]רובא הוא שקל מיא [c]אשיג אידוהי לעין כנשא ואמר [d]מחסי אנא מן דמה דהנא זדיקא אנתון [e]תדעון ׃ 25 וענו כלה עמא ואמרו דמה עלין ועל בנין ׃
[f]קרינא דתלת שעין עא
26 הידין שרא להון לבר אבא ונגד בפרגלא לישוע [g]ואשלמה [h]דנזדקף ׃ 27 הידין [i]אסטרטיוטא דהגמונא דברוהי לישוע [k]לפרטורין וכנשו עלוהי כלה [l]אספיר ׃ 28 [m]ואשלחוהי [n]ואלבשוהי [o]כלמיס דזחוריתא ׃ 29 וגדלו כלילא דעוזניא [p]וסמו ברישה וקניא בימינה וברכו על [q]בורכיהון קדמוהי [r]ומבזחין הוו בה ואמרין שלם מלכא דיהודיא ׃ 30 [s]ורקו בפרצופה ושקלו קניא [t]ומחין הוו לה על רשה ׃ 31 וכד בזחו בה אשלחוהי כלמיס ואלבשוהי [v]נחתוהי [x]ואובלוהי [y]דנזדקף וכד נפקין [z]אשכחו גברא

[a]יתר [b]רוב או ריב
[c]שוג [d]חסי פירושו נקי
[e]ידע [f]קרא [g]שלם
[h]זקף [i]כמו בלשון יון
[k]מן לשון יון [l]מן לשון יון
[m]שלח [n]לבש [o]מן לשון יון
[p]סום [q]ברך [r]בזח
[s]רקק [t]מחא [v]פירושו לבושין
[x]יבל [y]זקף [z]שכח

24 * Videns autē Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret; accepta aqua, lauit manus coram populo, dicens: Innocens ego sum à sanguine iusti huius: vos videritis. 25 * Et respondens vniuersus populus, dixit: Sanguis eius super nos, & super filios nostros.

26 * Tunc dimisit illis Barabbam: Iesum autem flagellatum tradidit eis, vt crucifigeretur. 27 * Tunc milites Præsidis suscipientes Iesum in Prætorium, congregauerunt ad eum vniuersam cohortem: [Mar. 15. b. 16; Ioh. 19. a. 1] 28 * Et exuentes eum, chlamydem coccineam circundederunt ei: 29 * Et plectentes coronam de spinis, posuerūt super caput eius, & arundinem in dextera eius. & genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes: Aue Rex Iudæorum.

30 * Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius.

31 * Et postquàm illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eum vestimentis eius, & duxerunt eum vt crucifigerēt. 32 * Exeuntes autem inuenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc angariauerunt vt tolleret crucem eius. [Mar. 15. b. 21; Luc. 23. d. 26] 33 * Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha, quod est Caluariæ locus. [Mar. 15. b. 22; Luc. 23. e. 33; Ioh. 19. c. 17]

34 * Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum. & cùm gustasset, noluit bibere. [Mar. 15. c. 24; Luc. 23. e. 33; Ioh. 19. c. 18] 35 * Postquàm autem crucifixerunt eum, diuiserunt vestimēta eius, sortem mittentes: vt impleretur quod dictum est per Prophetam, dicentem: Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meā miserunt sortem. [Psal. 21. c. 19; Ioh. 19. c. 24] 36 * Et sedentes seruabant eum. 37 * Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptā: HIC EST IESVS REX IVDAEORVM.

38 * Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, vnus à dextris, & vnus à sinistris.

39 * Prętereuntes autem blasphemabant eum mouentes capita sua: 40 * Et dicentes: Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reædificas: salua temetipsum: si Filius Dei es, descende de cruce. [Ioh. 2. d. 19] 41 * Similiter & principes Sacerdotum illudentes cum Scribis & Senioribus, dicebant:

24 * ἰδὼν δὲ ὁ πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. 25 * καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

26 * Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν βαραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

27 * τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. 28 * καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην.

29 * καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ. καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες, χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων.

30 * καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 31 * καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 * ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον κυρηναῖον, ὀνόματι σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

33 * καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον γολγοθᾶ, ὅς ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος, 34 * ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.

35 * σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.

36 * καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.

37 * καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ Ο' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

38 * τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταὶ, εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.

39 * οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν·

40 * καὶ λέγοντες, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

41 * ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ φαρισαίων, ἔλεγον,

---

קורינָיא דשמה שמעון להנא ᵃשחרו דנשקול זקיפה׃ 33 ᵇואתו לדוכתא ᶜדמתקריא גגולתא הי ᵈדמתפשקא
קרקפתא׃ 34 ויהבו לה ᵉדנשתא חלא ᶠדחליט במררתא וטעם ולא ᵍצבא למשתא׃ 35 וכד זקפוהי פלגו נחתוהי
בפסא׃ דנתמלא מדם דאתאמר ביד נביא דפלגו נחתי בינתהון ועל לבושי ʰארמיו פסא׃ 36 ויתבין הוו ונטרין
לה תמן׃ 37 ⁱוסמו לעל מן רשה ᵏעלתא ˡדמותה בכתבא הנו ישוע מלכא דיהודיא׃ רשת שעין עב
38 ואזדקפו עמה תרין לסטיא חד מן ימינה וחד מן סמלה׃ 39 אילין דין דעברין הוו מגדפין הוו עלוהי
ᵐומנידין רשיהון ואמרין׃ 40 סתר היכלא ובנא לה לתלתא יומין פצא נפשך אן ברה אנת דאלהא ᵒוחות מן
זקיפא׃ 41 הכות אף רבי כהנא מבזחין הוו עם ספרא וקשישא ופרישא ואמרין׃

ᵃשחר ᵇאתא ᶜקרא
ᵈפשק פירושו תרגם
ᵉשתא ᶠחלט פירושו בלל
ᵍצבא ʰרמא ⁱסום
ᵏעלל ˡמות
ᵐזקף
ⁿנוד
ᵒנחת

42–57 [illegible]

42 * *Alios seruauit, seipsum non potest seruare: si rex est Jsroiel, descendat nunc de cruce, vt videamus, & credamus in eum.*

43 * *Confidit in Deo, redimat eum nunc, si vult eum. dixit enim: Filius Dei sum.*

44 * *Itidem & sicarij illi, qui erant crucifixi cum eo, exprobrabant ei.*

Ad nonam horam.

45 * *A sexta autem hora factæ sunt tenebræ super vniuersam terram vsque ad horam nonam.* 46 * *Et circiter horam nonam exclamauit Jeschua alta voce, & ait: Deus, Deus, quare dereliquisti me?*

47 * *Homines autem ex iis qui adstabant illic quum audissent, dicebant: Jste Ilijo vocauit.*

48 * *Et in illa ipsa hora excurrit vnus ex eis, & accepit spongiam, eamque impleuit aceto, & circumposuit arundini, & propinauit ei.*

49 * *Reliqui verò dicebant: Sinite, videamus an veniat Ilijo vt redimat eum.*

50 * *Ipse verò Ieschua rursum exclamauit alta voce, & emisit spiritum suum.*

51 * *Et statim superficies ianuæ* [velum] *templi scissa est in duas partes à summo vsque ad imum, terraque commota est, et petræ scissæ.*

52 * *Et monumenta aperta sunt, & cadauera multa Sanctorum qui obdormierant, surrexerunt.* 53 * *Et exierunt, ac post resurrectionem suam ingressi sunt ciuitatem sanctam, & apparuerunt multis.*

54 * *Centurio autem, & qui cum eo seruabant Ieschua, quum vidissent terræmotum, & ea quæ facta fuerant, timuerunt vehementer, & dixerũt: Verè iste erat filius Dei.*

55 * *Erant autem illic mulieres multæ prospicientes eminus: illæ venerant post Jeschua à Galilæa, & ministrauerant ei.*

56 * *Quarum vna erat Mariam Magdeloitho, & Mariam mater Iaakoub & Iausi, ac mater filiorum Zabdai.*

Ad vesperam Sabbathi Annunciationis.

57 * *Quum autem esset vespera, venit vir diues à Rometho nomine Iauseph, qui & ipse discipulus fuerat Jeschua.*

---

42 לְאַחֲרָנֵא [a] אַחִי נַפְשֵׁהּ לָא מֶשְׁכַּח לְמַחָיוּ אֵן מַלְכֵּה הוּ דִּיסְרָיֵל נֵחוּת הָשָׁא מֶן זְקִיפָא [b] דְּנֶחֱזֵא [c] וְנְהַימֶן בֵּהּ ׃ 43 [d] תְּכִיל עַל אֱלָהָא [e] נֶפְרְקִיוהִי הָשָׁא אֵן צָבֵא בֵּהּ אֶמַר גֵּיר דִּבְרֵהּ אֱנָא דַּאלָהָא ׃ 44 הָכְוָת אָף גַּיָסֵא הָנוּן [f] דְּאִזְדְּקִפוּ עַמֵּהּ מְחַסְּדִין הֲווֹ לֵהּ ׃

45 מֶן שֵׁת שָׁעִין דֵּין הֲוָא חֶשׁוּכָא עַל כֻּלָּהּ אַרְעָא עַדְמָא לְשָׁעָא תְּשַׁע ׃ 46 וְלָאפַי תְּשַׁע שָׁעִין קְעָא יֵשׁוּעַ בְּקָלָא [g] רָמָא וֶאֱמַר אִיל אִיל לְמָנָא [h] שְׁבַקְתָּנִי ׃ 47 אֱנָשִׁין דֵּין מֶן הָנוּן [i] דְּקָימִין הֲווֹ תַּמָּן כַּד [k] שְׁמַעוּ אָמְרִין הֲווֹ הָנָא לְאֵלִיָּא קְרָא ׃ 48 וּבָהּ בְּשָׁעְתָּהּ רְהֵט חַד מֶנְהוֹן וַשְׁקַל [l] אֶסְפּוֹגָא [m] וַמְלָהּ חַלָּא [n] וְסָמָהּ בְּקַנְיָא [o] וּמַשְׁקֵא הֲוָא לֵהּ ׃ 49 שַׁרְכָא דֵּין אָמְרִין הֲווֹ שְׁבוּקוּ נֶחֱזֵא אֵן אָתֵא אֵלִיָּא [p] לְמֶפְרְקֵהּ ׃ 50 הוּ דֵּין יֵשׁוּעַ תּוּב קְעָא בְּקָלָא [q] רָמָא

דְּתֵשַׁע שָׁעִין — ענ

[a] חַיָּא [b] חֲזָא [c] הֵימַן [d] תְּכַל [e] פְּרַק [f] זְקַף [g] רוּם [h] שְׁבַק כמו עזב [i] קוּם [k] שְׁמַע [l] מן לשון יון [m] מְלָא [n] סוּם [o] שְׁקָא [p] פְּרַק [q] רוּם

42 * Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere: si rex Israel est, descendat nunc de cruce, & credemus ei.

Sap. 2. d. 18

43 * Confidit in Deo: liberet nunc eum si vult: dixit enim, Quia Filius Dei sum.

Psal. 21. b. 9

44 * Idipsum autem & latrones qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei.

45 * A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super vniuersam terram, vsque ad horam nonam.

46 * Et circa horam nonam clamauit Iesus voce magna, dicens, Eli, Eli, lamma-sabacthani? hoc est, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?

Psal. 21. a. 1

47 * Quidam autem illic stantes & audientes, dicebant, Eliam vocat iste.

48 * Et continuò currens vnus ex eis, acceptam spongiam impleuit aceto; & imposuit arundini, & dabat ei bibere.

Psal. 68. a. 21

49 * Cæteri verò dicebant: Sine, videamus an veniat Elias liberans eum.

50 * Iesus autem iterum clamans voce magna, emisit spiritum.

51 * Et ecce velum templi scissum est in duas partes, à summo vsque deorsum. & terra mota est, & petræ scissæ sunt:

2. Par. 3. d. 14

52 * Et monumenta aperta sunt: & multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt.

53 * Et exeuntes de monumentis post resurrectionē eius, venerunt in sanctam ciuitatem; & apparuerunt multis.

54 * Centurio autem & qui cum eo erant custodientes Iesum, viso terræmotu & his quæ fiebant, timuerunt valdè, dicentes: Verè filius Dei erat iste.

55 * Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ secutæ erant Iesum à Galilęa, ministrantes ei:

Mar. 15. d. 40

56 * Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedæi.

57 * Cùm autem serò factum esset, venit quidam homo diues ab Arimathæa, nomine Ioseph, qui & ipse erat discipulus Iesu.

Mar. 15. d. 42 Luc. 23. f. 50 Ioh. 19. g. 38

42 * ἄλλους ἔσωσεν· ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. εἰ βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτῷ.

43 * πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γὰρ, ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός.

44 * τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτόν.

45 * Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.

46 * περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, ἠλὶ, ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστι, θεέ μου, θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες;

47 * τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον, ὅτι ἠλίαν φωνεῖ οὗτος.

48 * καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν.

49 * οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἠλίας σώσων αὐτόν.

50 * ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα.

51 * καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν,

52 * καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη.

53 * καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

54 * ὁ δὲ ἑκατόνταρχος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν, καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

55 * ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ.

56 * ἐν αἷς ἦν μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ μαρία ἡ τοῦ ἰακώβου καὶ ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν ζεβεδαίου.

57 * Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσὴφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ.

ושבק רוחה׃ 51 ומחדא אפי תרעא דהיכלא [a] אצטרי לתרין מן לעל עדמא לתחת וארעא [b] אתחזיעת וכאפא אצטרי׃ 52 ובית קבורא [c] אתפתחו ופגרא סגיאא דקדישא דשכיבין הוו [d] קמו׃ 53 ונפקו ובתר קימתה [e] עלו למדינתא קדישתא [f] ואתחזיו לסגיאא׃ 54 קנטרונא דין ודעמה דנטרין הוו לישוע כד [g] חזו [h] זועא ואילין דהוי דחלו טב ואמרו [i] שרירא אית הנא ברה הוא דאלהא׃ 55 אית הוי דין תמן נשא סגיאתא [k] דחזין הוי מן [l] רוחקא הלין [m] דאתי הוו בתרה דישוע מן גלילא ומשמשן הוי לה׃ 56 דחדא מנהין מרים מגדליתא ומרים אמה דיעקוב ויוסא ואמהון דבני זבדי׃ 57 כד הוא דין רמשא דשבתא דסברתא עד אתא גברא עתירא מן רמתא דשמה יוסף דאף הו [n] אתתלמד הוא לישוע׃

[a] צרא [b] זוע [c] פתח [d] קום [e] עלל [f] חזא [g] חזא [h] זוע [i] שרר [k] חזא [l] רחק [m] אתא [n] למר

58 ܗܢܐ ܩܪܒ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܦܩܕ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܬܝܗܒ ܠܗ ܦܓܪܐ. 59 ܘܫܩܠܗ ܝܘܣܦ ܠܦܓܪܐ. ܘܟܪܟܗ ܒܟܬܢܐ ܕܒܘܨܐ ܢܩܕܐ. 60 ܘܣܡܗ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܚܕܬܐ ܕܝܠܗ ܕܢܩܝܪ ܗܘܐ ܒܟܐܦܐ. ܘܥܓܠܘ ܟܐܦܐ ܪܒܬܐ ܐܪܡܝܘ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܐܙܠܘ. 61 ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܬܡܢ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ ܐܚܪܬܐ. ܕܝܬܒܢ ܗܘܝ ܠܘܩܒܠ ܩܒܪܐ. ❖ ❖ ❖

❖ ܕܨܦܪܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܒܪܬܐ ❖ ܥܗ ❖

62 ܠܝܘܡܐ ܕܝܢ ܕܒܬܪ ܥܪܘܒܬܐ. ܐܬܟܢܫܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. 63 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ ܐܬܕܟܪܢ ܕܗܘ ܡܛܥܝܢܐ ܐܡܪ ܗܘܐ ܟܕ ܚܝ. ܕܡܢ ܒܬܪ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܩܐܡ ܐܢܐ. 64 ܦܩܘܕ ܗܟܝܠ ܢܙܕܗܪܘܢ ܒܩܒܪܐ ܥܕܡܐ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. ܕܠܡܐ ܢܐܬܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܢܓܢܒܘܢܝܗܝ ܒܠܠܝܐ. ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܥܡܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܩܡ. ܘܬܗܘܐ ܛܘܥܝܬܐ ܐܚܪܝܬܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܩܕܡܝܬܐ. 65 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܩܣܛܘܢܪܐ. ܙܠܘ ܙܕܗܪܘ ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. 66 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܙܠܘ ܐܙܕܗܪܘ ܒܩܒܪܐ. ܘܚܬܡܘ ܠܟܐܦܐ ܗܝ ܥܡ ܩܣܛܘܢܪܐ.

❖ ܕܪܡܫܐ ܕܩܝܡܬܐ ❖ ܥܘ ❖

❖ ܩܦܠܐܘܢ ❖ ܟܚ ❖

1 ܒܪܡܫܐ ܕܝܢ ܒܫܒܬܐ ܕܢܓܗ ܚܕ ܒܫܒܐ. ܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ ܐܚܪܬܐ. ܕܢܚܙܝܢ ܩܒܪܐ. 2 ܘܗܐ ܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ. ܡܠܐܟܐ ܓܝܪ ܕܡܪܝܐ ܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܩܪܒ ܥܓܠ ܟܐܦܐ ܡܢ ܬܪܥܐ ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܠܥܠ ܡܢܗ. 3 ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܙܘܗ ܐܝܟ ܒܪܩܐ. ܘܠܒܘܫܗ ܚܘܪ ܗܘܐ ܐܝܟ ܬܠܓܐ. 4 ܘܡܢ ܕܚܠܬܗ ܐܬܙܝܥܘ ܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܡܝܬܐ. 5 ܥܢܐ ܕܝܢ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܢܫܐ. ܐܢܬܝܢ ܠܐ ܬܕܚܠܢ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܝܫܘܥ ܕܐܙܕܩܦ ܒܥܝܢ ܐܢܬܝܢ. 6 ܠܐ ܗܘܐ ܠܟܐ. ܩܡ ܠܗ ܓܝܪ ܐܝܟ ܕܐܡܪ. ܬܝܢ ܚܙܝܝܢ ܕܘܟܬܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ ܡܪܢ.

58 *Is adiit Pilatum, petiitque corpus Ieschua. & præcepit Pilatus vt daretur ei corpus illud.* 59 *Et accepit Iauseph corpus, & inuoluit illud linteo lini mundi.* 60 *Illudque posuit in monumento suo nouo, quod exciderat in petra: & aduoluerunt saxum ingens, ac posuerunt super ostium monumenti, & abierunt.* 61 *Erant autem illic Mariam Magdeloitho & Mariam altera, quæ sedebant è regione sepulchri.*

Matutinis Sabbathi Annuntiationis.

62 *Die verò crastina quæ est post Parasceuem, congregati sunt principes Sacerdotum, & Perischæi ad Pilatum:* 63 *Et dicunt ei: Domine noster, meminimus seductorem illum dixisse dum viueret, Tertio pòst die resurgam.* 64 *Iube ergo custodiri sepulchrum vsque in tertium diem, ne fortè veniant discipuli eius & furentur eum noctu: dicantque populo, De domo mortuorum surrexit: & sit error nouissimus peior priore.* 65 *Dixit eis Pilatus: Habetis custodes: ite, custodite sicut scitis.* 66 *Illi autem profecti custodierunt sepulchrum, & obsignarunt saxum illud cum custodibus.*

Ad vesperam Dominicæ Resurrectionis.

CAP. XXVIII.

1 *VEsperè autem in Sabbatho, quum exoritura esset prima hebdomadis* [Dominica,] *venit Mariam Magdeloitho & Mariam altera, vt spectarent sepulchrum.* 2 *Et ecce terremotus magnus factus est: Angelus enim Domini descendit de cælis, & accedens reuoluit saxum ab ostio; sedebatque super illud.* 3 *Erat autem aspectus eius sicut fulgur, & vestimentum eius candidum sicut nix.* 4 *Et præ timore ipsius contremuerunt ij qui custodiebant, & facti sunt instar mortuorum.* 5 *Respondit autem Angelus, & ait mulieribus, Vos ne timeatis. scio enim Ieschua, qui crucifixus est, vos quærere.* 6 *Non est hic: surrexit enim prout dixit. venite, videte locum in quo positus fuerat Dominus noster.*

---

58 הנא קרב לות פילטוס ושאל פגרה דישוע ופקד פילטוס [a] דנתיהב לה פגרא׃ 59 ושקלה יוסף לפגרא [b] וכרכה בכתנא דבוצא נקדא׃ 60 וסמה בבית קבורא חדתא דילה [c] דנקיר בכאפא [d] ועגלו כאפא רבתא [e] ארמיו על תרעא דבית קבורא ואזלו׃ 61 אית הוי דין תמן מרים מגדליתא ומרים אחרתא [f] דיתבן הוי לקובלה דקברא׃

דצפרא דשבתא דסברתא עה

62 ליומא דין דמחר דאיתוהי בתר [g] ערובתא אתכנשו רבי כהנא ופרישא לות פילטוס׃ 63 ואמרין לה מרן [h] אתדכרן דהו [i] מטעינא אמר הוא כד חי דמן בתר תלתא יומין [k] קאם אנא׃ 64 פקוד הכיל [l] מזדהרין בקברא עדמא לתלתא יומין דלמא [m] נאתון תלמידוהי נגנבוניהי בליליא ונאמרון לעמא דמן בית [n] מיתא קם ותהוא [o] טועה אחריתא

[a] יהב [b] סום [c] נקר [d] עגל כמו גלל [e] רמא [f] יתב [g] ערב
[h] דכר [i] טעא [k] קום [l] זהר [m] אתא [n] מות [o] טעה כמו טעא

58 * Hic acceſſit ad Pilatum, & petiit corpus Ieſu. Tunc Pilatus iuſſit reddi corpus.
59 * Et accepto corpore, Ioſeph inuoluit illud in ſindone munda.
60 * Et poſuit illud in monumento ſuo nouo quod exciderat in petra. Et aduoluit ſaxum magnum ad oſtium monumenti, & abiit.
61 * Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, ſedentes contra ſepulchrum.

62 * Altera autem die, quæ eſt poſt Paraſceuen, conuenerunt principes Sacerdotum & Phariſæi ad Pilatum,
63 * Dicentes, Domine, recordati ſumus quia ſeductor ille dixit adhuc viuẽs, Poſt tres dies reſurgam.
64 * Iube ergo cuſtodiri ſepulchrum vſque in diem tertium: ne fortè veniant diſcipuli eius, & furẽtur eum: & dicant plebi, Surrexit à mortuis: & erit nouiſſimus error peior priore.
65 *Ait illis Pilatus: Habetis cuſtodiam. ite, cuſtodite ſicut ſcitis.
66 * Illi autem abeuntes, munierunt ſepulchrum: ſignantes lapidem, cum cuſtodibus.

CAP. XXVIII.

Mar. 16. Lu. 24. Io. 20. c 21

1 VEſperè autem Sabbathi quæ luceſcit in prima Sabbathi, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre ſepulchrũ. A
2 * Et ecce terremotus factus eſt magnus. Angelus enim Domini deſcendit de cælo: & accedens, reuoluit lapidem, & ſedebat ſuper eum:
3 * Erat autem aſpectus eius ſicut fulgur, & veſtimentum eius ſicut nix.
4 * Præ timore autẽ eius exterriti ſunt cuſtodes, & facti ſunt velut mortui.
5 * Reſpondens autem angelus, dixit mulieribus, Nolite timere vos: ſcio enim quòd Ieſum, qui crucifixus eſt, quæritis.
6 * Non eſt hîc: ſurrexit enim, ſicut dixit. venite, & videte locum vbi poſitus erat Dominus.

58 * οὗτος προσελθὼν τῷ πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. τότε ὁ πιλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα.
59 * καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ.
60 * καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν.
61 * ἦν δὲ ἐκεῖ μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 * Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς πιλᾶτον,
63 * λέγοντες, κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.
64 * κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.
65 * ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ πιλᾶτος, ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.
66 * οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

κη.

1 * Ὀψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον.
2 * καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.
3 * ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών.
4 * ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί.
5 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξὶ, μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε.
6 * οὐκ ἔστιν ὧδε. ἠγέρθη γὰρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος.

בישא מן קדמיתא׃ 65 אמר להון פילטוס אית לכון קסטונרא [a]זלו אזדהרו איכנא דידעין אנתון׃ 66 אנון
דין אזלו אזדהרו בקברא [b]וחתמו כאפא הי עם קסטונרא׃ דרמשא דחד בשבא דקימתא עו קפלאון כח
1 ברמשא דין בשבתא דנגה חד בשבא [c]אתת מרים מגדליתא ומרים אחרתא [d]דנחזין קברא׃
2 והא [e]זועא רבא הוא מלאכא גיר דמריא נחת מן שמיא וקרב עגל כאפא מן תרעא ויתב הוא עליה׃
3 איתוהי הוא דין [f]חזוה איך ברקא ולבושה חור הוא איך תלגא׃ 4 ומן [g]דחלתה [h]אתתזיעו אילין דנטרין
הוו והוו איך [i]מיתא׃ 5 ענא דין מלאכא ואמר לנשא אנתין לא תדחלן ידע אנא גיר דלישוע [k]דאזדקף [l]בעין אנתין׃
6 לא הוא תנן קם לה גיר איכנא דאמר [m]תאין [n]חזין דוכתא [o]דסים הוא בה מרן׃

[a] אזל [b] חתם
[c] אתא [d] חזא
[e] זוע [f] חזא
[g] דחל [h] זוע
[i] מות [k] זקף
[l] בעא [m] אתא
[n] חזא [o] סום

[illegible]

7 * Et profectæ citò dicite discipulis ipsius, Surrexit è domo mortuorum, & ecce præcedit vos in Galilæam: illic videbitis eum: ecce dixi vobis.

8 * Et abiêre citò à sepulchro cum timore et gaudio magno, & cursu contenderunt vt dicerent discipulis ipsius.

9 * Et ecce Ieschua fit eis obuiam, dixitque eis, Pax vobis. Illæ autem accedentes prehenderunt pedes eius, & adorarunt eum.

10 * Tunc dixit eis Ieschua: Ne timeatis: sed abeuntes dicite fratribus meis, vt proficiscantur in Galilæam, & illic videbunt me.

11 * Quum autem profectæ fuissent, venerunt homines ex custodibus illis in ciuitatem, & dixerunt principibus Sacerdotum quicquid factum fuerat.

12 * Et congregati sunt cum Senioribus, & consilium inierunt, dederuntque pecuniam non modicam custodibus, dicentes eis:

13 * Dicite, discipuli eius venientes furati sunt eum noctu quum dormiremus.

14 * Quod si auditum hoc fuerit coram Præfecto, nos persuadebimus ei, vosque sollicitudine liberabimus.

15 * Illi autem cùm accepissent pecuniam, egerunt sicut edocti fuerant. Et exiit sermo iste inter Jihoudæos vsque in hodiernū diem.

16 * Discipuli autem vndecim profecti sunt in Galilæam in montem, prout constituerat eis Ieschua.

17 * Et quum eum aspexissent, adorarunt eum: ex iis porrò nonnulli dubitabant.

18 * Et accedens Ieschua allocutus est eos, & dixit eis: Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. sicut autem misit me Pater meus, & ego mitto vos.

19 * Ite ergo docete omnes gentes, & baptizate eas in nomine Patris, & Filij, et Spiritus Sanctitatis.

20 * Et docete eas vt seruent quicquid præcepi vobis. & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi. Amin.

[illegible]

Sancti Euangelij præconij Mathai, quod prædicauit Hebraicè in terra Palestinæ,

FINIS.

---

7 * וזלין [b] בעגל ואמרין לתלמידוהי דקם מן בית מיתא והא קדם לכון לגלילא תמן תחזוניהי הא אמרת לכין ׃
8 * ואזלין עגל מן קברא בדחלתא [c] ובחדותא רבתא [d] ורהטן [e] דנאמרן לתלמידוהי ׃ 9 והא ישוע פגע בהין
ואמר להין שלם לכין הנין דין קרבי אחדי רגלוהי וסגדי להו ׃ 10 הידין אמר להין ישוע לא תדחלן אלא [f] זלין אמרין
לאחי דנאזלון לגלילא ותמן [g] נחזונני ׃ 11 כד אזלין דין [h] אתו אנשא מן קסטונרא הנון למדינתא ואמרו לרבי כהנא
כל מדם דהוא ׃ 12 ואתכנשו עם קשישא ונסבו [i] מלכא ויהבו כספא לא זעור לקסטונרא ואמרין להון ׃
13 אמרו דתלמידוהי אתו [k] גנבוהי בליליא כד [l] דמכינן ׃ 14 ואן [m] אשתמעת הדא קדם הגמונא חנן
[n] מפיסינן לה ולכון דלא [o] צפתא עבדינן ׃

[a] אזל [b] פירושו פתאם
[c] חדוא [d] רהט [e] אמר
[f] אזל [g] חזא [h] אתא
[i] פירושו עצה
[k] גנב [l] דמך [m] שמע
[n] פיס [o] יצף

7 ‡ Et citò euntes, dicite discipulis eius quia surrexit: & ecce præcedit vos in Galilæam. ibi eum videbitis. ecce prædixi vobis.

8 ‡ Et exierunt citò de monumento cum timore, & gaudio magno, currẽtes nunciare discipulis eius.

9 ‡ Et ecce Iesus occurrit illis, dicẽs: Auete. Illæ autem accesserunt, & tenuerũt pedes eius, & adorauerunt eum.

10 ‡ Tunc ait illis Iesus: Nolite timere. ite, nunciate fratribus meis vt eant in Galilæam, ibi me videbunt. C

11 ‡ Quæ cùm abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatẽ, & nunciauerunt principibus sacerdotum omnia quæ facta fuerant.

12 ‡ Et congregati cũ senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus,

13 ‡ Dicẽtes: Dicite, Quia discipuli eius nocte venerũt, & furati sunt eum nobis dormientibus.

14 ‡ Et si hoc auditũ fuerit à præside, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus.

15 ‡ At illi accepta pecunia, fecerũt sicut erant edocti. Et diuulgatum est verbum istud apud Iudæos, vsq; in hodiernũ diẽ.

16 ‡ Vndecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem, vbi cõstituerat illis Iesus.

17 ‡ Et videntes eum adorauerunt, quidam autem dubitauerunt. D

18 ‡ Et accedens Iesus locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in cęlo & in terra.

Ioh. 17. a. 2 Heb. 2. b. 8 Mar. 16. d. 15

19 ‡ Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris & filij & spiritus sancti:

20 ‡ Docentes eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis, & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem seculi.

7 ‡ καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν.

8 ‡ καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

9 ‡ καὶ ἰδοὺ ὁ ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

10 ‡ τότε λέγει αὐταῖς ὁ ἰησοῦς, μὴ φοβεῖσθε. ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται.

11 ‡ πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.

12 ‡ καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις,

13 ‡ λέγοντες, εἴπατε, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.

14 ‡ καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.

15 ‡ οἱ δὲ, λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ ἰουδαίοις, μέχρι τῆς σήμερον.

16 ‡ οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς.

17 ‡ καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν.

18 ‡ καὶ προσελθὼν ὁ ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων, ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.

19 ‡ πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,

20 ‡ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ἀμήν.

15 הֵנוּן דֵּין כַּד נְסַבוּ כַּסְפָּא עֲבַדוּ אַיךְ [a] דַּאלְפוּ אֱנוּן וְנֶפְקַת [b] מֶלְתָא הָדָא בֵּית יְהוּדָיֵא עַדְמָא לְיוֹמָנָא ׃
16 תַּלְמִידָא דֵּין חַדְעֲסַר אֱזַלוּ לַגְלִילָא לְטוּרָא אַיכָּא [c] דְּוַעַד אֱנוּן יֵשׁוּעַ ׃ 17 וְכַד [d] חֲזַוְהִי סְגֶדוּ לֵהּ מֶנְהוֹן דֵּין אֶתְפַּלַגוּ הֲוַו ׃
18 וְקַרֶב יֵשׁוּעַ מַלֵּל עַמְהוֹן וֶאֱמַר לְהוֹן [e] אֶתְיְהֶב לִי כֻּל [f] שׁוּלְטָן בַּשְׁמַיָא וּבַאְרְעָא וַאיכַנָא דְשַׁדְרַנִי אָבִי אַף אֶנָא מְשַׁדַּר אֱנָא לְכוֹן ׃
19 [g] זֶלוּ הָכִיל [h] תַּלְמֶדוּ כֻּלְהוֹן עַמְמֵא [i] וַאעְמֶדוּ אֱנוּן בְּשֵׁם אַבָא וּבְרָא וְרוּחָא דְקוּדְשָׁא ׃
20 וַאלְפוּ אֱנוּן דְּנֶטְרוּן כֻּל מָא דְּפַקֶּדְתְּכוֹן וְהָא אֶנָא עַמְכוֹן אֱנָא כֻּלְהוֹן יַוְמָתָא עַדְמָא [k] לְשׁוּלָמֵהּ דְּעָלְמָא אָמִין ׃

[a] אֲלַף [b] מַלֵּל [c] וַעַד פירושו צוה [d] חֲזָא [e] יְהַב [f] שְׁלַט [g] אֲזַל [h] תַּלְמֵד כמו למד [i] עֲמַד בלשון טבל [k] שְׁלַם

שְׁלַם אֶוַנְגֶלִיוֹן קַדִּישָׁא כְּרוֹזוּתָא דְמַתַּי דַּאכְרֶז עֶבְרָאִית בְּאַרְעָא דְפַלֶסְטִינֵי

Τέλος τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου.

PROLOGVS SANCTI HIERONYMI IN EVANGELIVM SECVNDVM MARCVM.

Marcvs Euangelista Dei electus, & Petri in Baptismate filius, atque in diuino sermone discipulus, Sacerdotium in Israel agens, secundùm carnem Leuita, ad fidem Christi conuersus, Euangelium in Italia scripsit; ostendens in eo quid & generi suo deberet, & Christo. Nam initium principij in voce Propheticæ exclamationis instituens ordinem Leuiticæ electionis ostendit, vt prædicans prędestinatum Iohannem filium Zachariæ in voce angeli annunciantis emissum, non solùm verbum carnem factum, sed & corpus Domini in omnia per verbum diuinæ vocis animatum, in initio Euangelicæ prædicationis ostenderet: vt qui hæc legens sciret cui initium carnis in

ܒܚܝܠܗ ܕܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܡܫܪܝܢܢ ܠܡܟܬܒ ܟܬܒܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ
ܩܕܝܫܐ. ܣܒܪܬܐ ܕܡܪܩܘܣ ܡܣܒܪܢܐ ܀
܀ ܩܪܝܢܐ ܕܥܐܕܐ ܕܕܢܚܐ ܀ ܐ ܀
܀ ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܐ ܀

1 ܪܫܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ
ܕܐܠܗܐ. 2 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ. ܕܗܐ ܡܫܕܪ
ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ. ܕܢܬܩܢ ܐܘܪܚܟ. 3 ܩܠܐ
ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܛܝܒܘ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܫܘܘ
ܫܒܝܠܘܗܝ. 4 ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܒܡܕܒܪܐ ܡܥܡܕ
ܘܡܟܪܙ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܠܫܘܒܩܢܐ
ܕܚܛܗܐ. 5 ܘܢܦܩܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ ܟܠܗ ܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ.
ܘܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܡܥܡܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ
ܒܝܘܪܕܢܢ ܢܗܪܐ. ܟܕ ܡܘܕܝܢ ܒܚܛܗܝܗܘܢ ܀
6 ܗܘ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ. ܠܒܝܫ ܗܘܐ ܠܒܘܫܐ ܕܣܥܪܐ
ܕܓܡܠܐ. ܘܐܣܝܪ ܗܘܐ ܙܪܙܐ ܕܡܫܟܐ ܒܚܨܘܗܝ.
ܘܡܐܟܘܠܬܗ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ. ܩܡܨܐ ܘܕܒܫܐ ܕܒܪܐ.
7 ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. ܗܐ ܐܬܐ ܒܬܪܝ ܕܚܝܠܬܢ ܡܢܝ.
ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܬܟܦܦ ܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܣܢܘܗܝ.
8 ܐܢܐ ܐܥܡܕܬܟܘܢ ܒܡܝܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܢܥܡܕܟܘܢ
ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.

IN VIRTVTE DOMINI DEIQVE NOSTRI IESCHVA CHRISTI incipimus scribere librum Euangelij sacrosancti.

Euangelium Marci Euangelistæ.

Guidone Fabricio Boderiano exscriptore et interprete.

Lectio Festi Epiphaniæ.

CAPVT I.

1 *Principium Euangelij Jeschua Meschicho filij Dei:* 2 *Sicut scriptum est in Eschaio propheta, Ecce mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui diriget viã tuam.* 3 *Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, & adæquate semitas eius.* 4 *Erat Jouchanon in deserto baptizans, & prædicans Baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.* 5 *Et exibat ad eum vniuersa regio Jihoudææ, omnesque filij Ourischlem: & baptizabat eos in Iourdenon flumine, cùm essent confessi peccata sua.* 6 *Js autem Iouchanon amiciebatur vestimento ex pilis camelorum, & erat præcinctus lumbos corrigia pellicea. cibus eius erant locustæ, & mel agreste. Et prædicabat ac dicebat:* 7 *Ecce venit post me qui fortior me est, cuius non sum dignus qui incuruatus soluam corrigias calciamentorum.* 8 *Ego baptizo vos aqua, ille verò baptizabit vos in Spiritu Sanctitatis.*

על חילה דמרן ואלהן ישוע משיחא משרינן למכתב כתבא [a] דאונגליון קדישא
[b] סברתא דמרקוס מסברנא
[c] קרינא [d] דעאדא דדנחא קפלאון א

1 רישא דאונגליון דישוע משיחא ברה דאלהא: 2 איך דכתיב באשעיא נביא דהא משדר אנא מלאכי קדם פרצופך [e] דנתקן אורחך: 3 קלא [f] דקרא במדברא טיבו אורחה דמריא [g] ואשוו שבולוהי:

[a] מן לשון יון
[b] סבר כמו בשר
[c] קרא [d] ועד
[e] תקן [f] קרא [g] שוא

Domino & Ieſu aduenientis habitaculum caro deberet agnoſcere, atque in ſe verbum vocis, quod in conſonantibus perdiderat, inueniret. Denique cùm perfecti Euangelij opus intrans, & à Baptiſmo Domini prædicare Deum inchoans, non laborauit natiuitatem carnis, quā in prioribus viderat dicere; ſed totius exprimens expoſitionem deſerti, ieiunij numerum, tentationem diaboli, congregationem beſtiarum, & miniſterium protulit angelorum: & inſtituens nos ad intelligendum, ſingula in breui compingens, ne auctoritatem factæ rei demeret, & perficiendi operis plenitudinem non negaret. Denique amputaſſe ſibi poſt fidem pollicem dicitur vt Sacerdotio reprobus haberetur: ſed tantum conſentiens fidei prædeſtinata potuit electio vt nec ſic in opere verbi perderet, quod prius meruerat in genere. nam Alexandriæ Epiſcopus fuit. cuius per ſingula opus fuit ſcire & Euangelij in ſe dicta diſponere, & diſciplinam Legis in ſe agnoſcere, & diuinam in carne Domini intelligere naturam. Quæ in nos primùm requiri oportet, dehinc inquiſita volumus agnoſci habentes mercedem exhortationis. quoniam qui plantat & qui rigat, vnum ſunt; qui autem incrementum præſtat, Deus eſt.

SANCTVM EVANGELIVM SECVNDVM MARCVM.

CAPVT I.

1 INITIVM Euangelij Ieſu Chriſti filij Dei. A

2 *Sicut ſcriptum eſt in Iſaia propheta: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. (Mala. 3. a.1)

3 *Vox clamantis in deſerto, Parate viā Domini, rectas facite ſemitas eius. (Iſai. 40. a.3; Ioh. 1. c. 15; Luc. 3. a.4)

4 *Fuit Iohannes in deſerto baptizans, & prædicans Baptiſmum pœnitentię in remiſſionem peccatorum. (Matt. 3. a.1)

5 *Et egrediebatur ad eum omnis Iudææ regio, & Ieroſolymitæ vniuerſi: & baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata ſua. (Matt. 3. a.5)

6 *Et erat Iohānes veſtitus pilis cameli, & zona pellicea circa lumbos eius: & locuſtas & mel ſylueſtre edebat. 7 *Et prędicabat, dicēs: Venit fortior me poſt me, cuius non ſum dignus procumbens ſoluere corrigiam calciamentorum eius. (Luc. 11. c.22; Matt. 3. c.12; Luc. 3. c.16; Ioh. 1. d. 27; Act. 1. a. 5. & 2. a. 4. & 11. c. 16. & 19. a.4)

8 *Ego baptizaui vos aqua, ille verò baptizabit vos Spiritu ſancto.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

κεφαλ. α΄.

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 2 *ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

3 *φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 *ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

5 *καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

6 *ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.

7 *καὶ ἐκήρυσσε λέγων, ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.

8 *ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

---

4 הוא יוחנן במדברא [a] מעמד [b] ומכרז מעמודיתא [c] דתיבותא [d] לשובקנא דחטהא:
5 ונפקא הות לותה כלה כור דיהוד וכלהון בני אורשלם ומעמד הוא להון ביורדנן נהרא כד [e] מודין בחטהיהון:
6 הו דין יוחנן [f] לביש הוא לבושא דסערא דגמלא ואסיר הוא ערקתא דמשכא בחצוהי [g] ומאכולתה איתיה הות קמצא ודבשא דברא ומכרז הוא ואמר: 7 הא [h] אתא בתרי [i] דחילתן מני הו דלא [k] שוא אנא [l] דאתגהן [m] אשרא ערקא דמסנוהי:
8 אנא אעמדתכון במיא הו דין נעמדכון ברוחא דקודשא:

[a] עמד פירושו טבל
[b] כרז [c] תב כמו שוב
[d] שבק [e] ידא [f] לבש
[g] אכל [h] אתא [i] חיל
[k] שוא [l] גהן פירושו כרע
[m] שרא

9 ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠܐ ܘܐܬܥܡܕ ܒܝܘܪܕܢܢ ܡܢ ܝܘܚܢܢ܀ 10 ܘܡܚܕܐ ܕܣܠܩ ܡܢ ܡܝܐ ܚܙܐ ܕܐܣܬܕܩܘ ܫܡܝܐ ܘܪܘܚܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܕܢܚܬܬ ܥܠܘܗܝ܀ 11 ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܢܬ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܒܟ ܐܨܛܒܝܬ܀ 12 ܘܡܚܕܐ ܐܦܩܬܗ ܪܘܚܐ ܠܡܕܒܪܐ܀ 13 ܘܗܘܐ ܬܡܢ ܒܡܕܒܪܐ ܝܘܡܬܐ ܐܪܒܥܝܢ ܟܕ ܡܬܢܣܐ ܡܢ ܣܛܢܐ ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܥܡ ܚܝܘܬܐ ܘܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܡܠܐܟܐ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ܀

ܒ

14 ܒܬܪ ܕܐܫܬܠܡ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ ܐܬܐ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܓܠܝܠܐ ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܀ 15 ܘܐܡܪ ܫܠܡ ܠܗ ܙܒܢܐ ܘܡܛܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܬܘܒܘ ܘܗܝܡܢܘ ܒܣܒܪܬܐ܀ 16 ܘܟܕ ܡܗܠܟ ܚܕܪܝ ܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܚܙܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ ܕܪܡܝܢ ܡܨܝܕܬܐ ܒܝܡܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܨܝܕܐ܀ 17 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܬܘ ܒܬܪܝ ܘܐܥܒܕܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܨܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ܀ 18 ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܡܨܝܕܬܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ܀ 19 ܘܟܕ ܥܒܪ ܩܠܝܠ ܚܙܐ ܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ ܐܦ ܗܢܘܢ ܒܣܦܝܢܬܐ ܕܡܬܩܢܝܢ ܡܨܝܕܬܗܘܢ܀ 20 ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܠܙܒܕܝ ܐܒܘܗܘܢ ܥܡ ܐܓܝܪܐ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ܀ 21 ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ ܡܚܕܐ ܡܠܦ ܗܘܐ ܒܫܒܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ܀ 22 ܘܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ ܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܡܫܠܛ ܘܠܐ ܐܝܟ ܣܦܪܝܗܘܢ܀ 23 ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܩܥܐ܀ 24 ܘܐܡܪ ܡܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܬܝܬ ܠܡܘܒܕܘܬܢ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟ ܡܢܘ ܐܢܬ ܩܕܝܫܗ ܕܐܠܗܐ܀ 25 ܘܟܐܐ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܣܟܘܪ ܦܘܡܟ ܘܦܘܩ ܡܢܗ܀ 26 ܘܫܪܥܬܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܩܥܬ ܒܩܠܐ ܪܒܐ ܘܢܦܩܬ ܡܢܗ܀

9 *Et factum est in diebus illis vt veniret Ieschua à Nozerath Galilææ: & baptizatus est in Iourdenon à Iouchanon.*

10 *Statimque vt ascendit ex aqua, vidit findi cælos, & Spiritum tanquam columbam qui descendebat super eum.*

11 *Et vox extitit de cælis, Tu es Filius meus dilectus: in te complacui mihi.*

12 *Et confestim eduxit eum Spiritus in* 13 *desertum.* *Fuitque illic in deserto diebus quadraginta, dum tentaretur à Satana: & degebat cum feris, atque ministrabant ei Angeli.*

Ad vesperam Dominicæ post Epiphaniam.

14 *Postquàm autem traditus fuit in* custodiam *Iouchanon, venit Ieschua in Galilæam, & prædicabat Euangelium regni Dei.*

15 *Ac dicebat, Completum est tempus, & appropinquauit regnum Dei: pœnitentiam agite, & credite Euangelio.*

16 *Quumque iter faceret circa mare Galilææ, conspexit Schemeoun & Andream fratrem eius iacietes retia in mare. (erant enim* 17 *piscatores.)* *Et dixit eis Ieschua: Venite post me, & efficiam vos piscatores ho-* 18 *minum.* *Et statim reliquerunt retia sua, ac post eum abiêre.*

19 *Quumque prætergressus fuisset paululum, vidit Iaakoub filium Zabdai, & Iouchanon fratrem eius, qui & ipsi in nauicula* 20 *resarciebant retia sua:* *Et vocauit eos, statimque reliquerunt Zabdai patrem suum cum mercenariis, ac post eum abiêre.*

21 *Et quũ ingressi fuissent Capharnachum, statim docebat in Sabbathis in Synagogis eo-* 22 *rum.* *Et mirabantur doctrinã eius: etenim docebat eos vt potestate valens, non autem vt Scribæ ipsorum.*

23 *Erat porrò in Synagogis eorum homo in quo erat spiritus immundus: & vociferatus* 24 *est, & ait:* *Quid nobis & tibi Ieschua Nazarene? venisti nos perditurus? no-* 25 *ui te, qui es Sanctus ille Dei.* *Et obiurgauit eum Ieschua, & ait: Occlude os tuum,* 26 *& egredere ex eo.* *Et dilacerauit eum spiritus ille immundus, & exclamauit voce magna, atque exiit ab eo.*

---

9 והוא ביומתא הנון אתא ישוע מן נצרת דגלילא ואתעמד ביורדנן מן יוחנן׃ 10 ומחדא דסלק מן מיא [a] חזא דאסתדקו שמיא ורוחא איך יונא [b] דנחתת עלוהי׃ 11 וקלא הוא מן שמיא אנת הו ברי חביבא בך [c] אצטביתֿ׃ 12 ומחדא [d] אפקתה רוחא למדברא׃ 13 והוא תמן במדברא יומתא ארבעין כד מתנסא מן סטנא ואיתוהי הוא עם [e] חיותא ומשמשין הוו לה מלאכא׃

דרמשא דחד בשבא דבתר דנחא ב

14 בתר [f] דאשתלם דין יוחנן אתא לה ישוע לגלילא [g] ומכרז הוא [h] סברתא דמלכותה דאלהא׃ 15 ואמר שלם לה זבנא [i] ומטת מלכותא דאלהא [k] תובו [l] והימנו בסברתא׃ 16 וכד מהלך חדרי ימא דגלילא חזא לשמעון ולאנדראוס אחוהי [m] דרמין [n] מצידתא בימא איתיהון הוו גיר צידא׃

[a] סדק [b] נחת
[c] צבא [d] נפק
[e] חיא
[f] שלם [g] כרז
[h] סבר [i] מטא
[k] תב [l] הימן
[m] רמא [n] צוד

9 *Et factum est, in diebus illis venit Iesus à Nazareth Galilææ: & baptizatus est à Iohanne in Iordane.

Mat.3.d.14

10 *Et statim ascēdens de aqua, vidit cęlos apertos, & Spiritum tanquā columbam descendentem, & manentē in ipso.

Luc.3.d.22

B

11 *Et vox facta est de cælis, Tu es filius meus dilectus, in te complacui.

Ioh.1.d.32

12 *Et statim spiritus expulit eū in desertum.

13 *Et erat in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: & tentabatur à satana. eratque cum bestiis, & angeli ministrabant illi.

Matt.4.a.1 Luc.4.a.1

14 *Postquàm autem traditus est Iohannes, venit Iesus in Galilæam, prædicans Euangelium regni Dei:

Matt.4.b.12 Luc.4.c.14 Ioh.4.f.43.

15 *Et dicens: Quoniam impletum est tempus, & appropinquauit regnū Dei: pœnitemini, & credite Euangelio.

Matt.4.c.18 Luc.5.a.1

16 *Et præteriens secus mare Galilææ, vidit Simonem & Andream fratrem eius, mittentes retia in mare. (erant enim piscatores.)

17 *Et dixit eis Iesus: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum.

18 *Et protinus relictis retibus, sequuti sunt eum.

19 *Et progressus indè pusillum, vidit Iacobum Zebedęi & Iohannem fratrem eius, & ipsos componētes retia in naui:

20 *Et statim vocauit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in naui cum mercenariis, secuti sunt eum.

21 *Et ingrediuntur Capharnaum: & statim Sabbathis ingressus in Synagogā, docebat eos.

Matt.4.b.13 Luc.4.c.31

22 *Et stupebant super doctrina eius. erat enim docens eos quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ.

Matt.17.d.28 Luc.4.c.32

23 *Et erat in Synagoga eorum homo in spiritu immundo: & exclamauit,

24 *Dicens: Quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio qui sis, Sanctus Dei.

25 *Et comminatus est ei Iesus, dicens: Obmutesce, & exi de homine.

26 *Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magna, exiit ab eo.

9 *καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην.

10 *καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανούς, καὶ τὸ πνεῦμα ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν·

11 *καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

12 *καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον.

13 *καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 *Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ·

15 *καὶ λέγων, ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρός, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

16 *περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τοῦ Σίμωνος, βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

17 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

18 *καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

19 *καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.

20 *καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 *καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ. καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγήν, ἐδίδασκε.

22 *καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

23 *καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε,

24 *λέγων, ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.

25 *καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.

26 *καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον. καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.

17 ואמר להון ישוע תו בתרי ואעבדכון צידא דבנינשא : 18 ומחדא שבקו מצידתהון ואזלו בתרה :
19 וכד עבר קליל חזא ליעקוב בר זבדי וליוחנן אחוהי ואף להון בספינתא דמתקנין מצידתהון :
20 וקרא אנון ומחדא שבקו לזבדי אבוהון עם אגירא ואזלו בתרה : 21 וכד עלו לכפרנחום מחדא מלף
הוא בשבא בכנושתהון : 22 ותמיהין הוו ביולפנה מלף הוא להון גיר איך משלטא ולא איך ספריהון :
23 ואית הוא בכנושתהון גברא דאית הוא בה רוחא טמאתא וקעא ואמר : 24 מא לן ולך ישוע נצריא
אתית למובדותן ידע אנא לך מן אנת קדישה דאלהא : 25 וכאא בה ישוע ואמר סכור פומך ופוק מנה :
26 ושדתה רוחא טנפתא וקעת בקלא רמא ונפקת מנה :

a אתא b צוד
c תקן d עלל
e אלף f תמה
g אלף h טמא
i אתא k אבד
l סכר m נפק n שדר
o טנף p רום

27 ܘܐܬܕܡܪܘ ܟܠܗܘܢ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܐܡܪܝܢ ܕܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܘܡܢܐ ܗܘ ܗܢܐ ܝܘܠܦܢܐ ܚܕܬܐ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܐܦ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܦܩܕ ܘܡܫܬܡܥܢ ܠܗ܂ 28 ܘܡܚܕܐ ܢܦܩ ܛܒܗ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܓܠܝܠܐ܂ 29 ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ ܘܐܬܘ ܠܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܘܕܐܢܕܪܐܘܣ ܥܡ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ܂ 30 ܘܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܪܡܝܐ ܗܘܬ ܒܐܫܬܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܥܠܝܗ܂ 31 ܘܩܪܒ ܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܐܩܝܡܗ ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܬܗ ܐܫܬܐ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ܂ 32 ܒܪܡܫܐ ܕܝܢ ܒܡܥܪܒܝ ܫܡܫܐ ܐܝܬܝܘ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܘܕܝܘܢܐ܂ 33 ܘܡܕܝܢܬܐ ܟܠܗ ܟܢܝܫܐ ܗܘܬ ܥܠ ܬܪܥܐ܂ 34 ܘܐܣܝ ܠܣܓܝܐܐ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܚܠܦܐ ܘܕܝܘܐ ܣܓܝܐܐ ܐܦܩ ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܕܝܘܐ ܕܢܡܠܠܘܢ ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܨܘܡܐ

35 ܘܒܨܦܪܐ ܩܕܡ ܛܒ ܩܡ ܢܦܩ ܘܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܚܪܒܐ ܘܬܡܢ ܡܨܠܐ ܗܘܐ܂ 36 ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܘܕܥܡܗ܂ 37 ܘܟܕ ܐܫܟܚܘܗܝ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܐܢܫܐ ܒܥܝܢ ܠܟ܂ 38 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܠܟܘ ܠܩܘܪܝܐ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܕܩܪܝܒܢ ܕܐܦ ܬܡܢ ܐܟܪܘܙ ܡܛܠ ܕܠܗܕܐ ܐܬܝܬ܂ 39 ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܒܟܠܗ ܓܠܝܠܐ ܘܫܐܕܐ ܡܦܩ ܗܘܐ܂ 40 ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܓܪܒܐ ܘܢܦܠ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܡܬܟܫܦ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘܬܢܝ܂ 41 ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܩܪܒ ܠܗ ܘܐܡܪ ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܐ܂ 42 ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܙܠ ܡܢܗ ܓܪܒܗ ܘܐܬܕܟܝ܂ 43 ܘܐܟܐܐ ܒܗ ܘܐܦܩܗ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ 44 ܚܙܝ ܠܐܢܫ ܠܐ ܬܐܡܪ ܐܠܐ ܙܠ ܚܘܐ ܢܦܫܟ ܠܟܗܢܐ ܘܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܚܠܦ ܕܘܟܝܘܬܟ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕ ܡܘܫܐ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ܂

27 Et obstupuerunt omnes: & alius alium interrogabant, ac dicebant: Quid hoc est, & quænam est hæc doctrina noua, vt cum imperio & ipsismet Spiritibus immundis præcipiat, & pareant ei?
28 Et statim exiit fama eius in vniuersam regionem Galilææ.
29 Et egressi è Synagoga venerunt domum Schemeoun & Andreæ cum Jaakoub et Jouchanon.
30 Socrus autem Schemeoun iacebat ob febrim: & dixerunt ei de illa.
31 Accedensque prehendit eam manu, et erexit eam, & illicò dimisit eam febris: & ministrabat eis.
32 Sub vespere autem in occasu Solis adduxerunt ad eum illos omnes qui erant malè affecti, necnon dæmoniacos.
33 Ciuitas autem vniuersa coacta erat ad portam.
34 Et sanauit quamplurimos qui malè affecti erant morbis variis: & dæmonia multa eiecit: nec permittebat dæmoniis illis vt loquerentur, propterea quòd ipsum nouerant.

Matutinis Dominicæ secundæ Ieiunij.

35 Et antelucano admodum diluculo surrexit, abiitque in locum desertum, & illic orabat.
36 Quærebant autem eum Schemeoun, quique cum eo erant.
37 Et quum inuenissent eum, dicunt ei: Omnes homines quærunt te.
38 Ait illis: Ite in oppida & vrbes proximas, vt & illic prædicem: ad hoc enim veni.
39 Et prædicabat in cunctis Synagogis eorum in vniuersa Galilæa: & eiiciebat dæmonia.
40 Et venit ad eum leprosus, & procidit ad pedes eius, & precabatur eum, eíque dicebat, Si vis, potes me mundare.
41 Ipse verò Ieschua misertus est eius: & extendens manum suam tetigit eum: & ait, Volo: mundus esto.
42 Et in illa ipsa hora discessit ab eo lepra eius, ac mundus effectus est.
43 Et inhibuit ei, & eiecit eum. Ac dixit ei,
44 Vide vt nemini dicas: sed abi, ostende teipsum Sacerdotibus, & offer oblationem pro purgatione tua, sicuti præcepit Mousche, vt sit eis testimonio.

27 [a] ואתדמרו כלהון [b] ובעין הוו חד עם חד ואמרין דמנא הי הדא ומנא הו הנא [c] יולפנא [d] חדתא [e] דבשולטנא אף לרוחא טנפתא פקד [f] ומשתמען לה׃ 28 ומחדא נפק טבה בכלה אתרא דגלילא׃ 29 ונפקו מן כנושתא [g] ואתו לביתה דשמעון ודאנדראוס עם יעקוב ויוחנן׃ 30 וחמתה דשמעון [h] רמיא הות [i] באשתא ואמרו לה עליה׃ 31 וקרב [k] אחדה באידה [l] ואקימה ומחדא שבקתה אשתא ומשמשא הות להון׃ 32 ברמשא דין [m] במערבי שמשא [n] איתיו לותה כלהון אילין [o] דבישאית עבידין ודיונא׃ 33 ומדינתא כלה כנישא הות על תרעא׃ 34 [p] ואסי לסגיאא דבישאית עבידין הוו [q] בכורהנא משחלפא ודיוא סגיאא [r] אפק ולא שבק הוא להון לדיוא דנמללון מטל דידעין הוו לה׃

[a] דמר [b] בעא [c] אלף [d] חדת כמו חדש [e] שלט [f] שמע [g] אתא [h] רמא [i] אש [k] אחד כמו אחז [l] קום [m] ערב [n] אתא [o] ביש [p] אסא [q] כרת [r] נפק

27 Et mirati sunt omnes, ita vt conquirerent inter se, dicentes: Quidnam est hoc? quænam doctrina hæc noua: quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat, & obediunt ei?

28 Et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilææ.

Matt. 8. b. 14. Luc. 4. f. 41.

29 Et protinus egredientes de Synagoga, venerunt in domum Simonis & Andreæ cum Iacobo & Iohanne.

30 Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: & statim dicunt ei de illa.

31 Et accedēs eleuauit eam apprehensa manu eius: & continuò dimisit eam febris: & ministrabat eis.

32 Vespere autem facto cùm occidisset Sol, afferebant ad eum omnes malè habentes, & dæmonia habentes.

33 Et erat omnis ciuitas congregata ad ianuam.

Luc. 4. f. 41.

34 Et curauit multos qui vexabantur variis languoribus: & dæmonia multa D eiiciebat: & non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum.

35 Et diluculò valde surgens, egressus abiit in desertum locum: ibique orabat.

36 Et prosecutus est eum Simon, & qui cum illo erant.

37 Et quum inuenissent eum, dixerunt ei, Quia omnes quærunt te.

Luc. 4. f. 43.

38 Et ait illis: Eamus in proximos vicos & ciuitates, vt & ibi prædicem: ad hoc enim veni.

Matt. 8. a. 2. Luc. 5. c. 12.

39 Et erat prædicans in Synagogis eorum, & in omni Galilæa: & dæmonia eiiciens.

40 Et venit ad eum leprosus deprecans eum: & genu flexo dicit ei, Si vis, potes me mundare.

41 Iesus autem misertus eius, extendit manum suam: & tangens eum, ait illi, Volo, Mundare. 42 Et cùm dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mūdatus est.

43 Et comminatus est ei, statimque eiecit illum: 44 Et dicit ei: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te principi Sacerdotum, & offer pro emundatione tua

Leuit. 14. a. 3.

quæ præcepit Moyses, in testimonium illis.

27 Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντας, τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη; ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς γαλιλαίας.

29 καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν σίμωνος καὶ ἀνδρέου, μετὰ ἰακώβου καὶ ἰωάννου.

30 ἡ δὲ πενθερὰ τοῦ σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα. καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.

31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους.

33 καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν.

34 καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν αὐτόν.

35 Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἰησοῦς εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ προσηύχετο.

36 καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ·

37 καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι πάντες ζητοῦσί σε.

38 καὶ λέγει αὐτοῖς, ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα.

39 καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ γονυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ, ὅτι ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

41 ὁ δὲ ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, θέλω· καθαρίσθητι.

42 καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη.

43 καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν·

44 καὶ λέγει αὐτῷ, ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

דצפרא דחד בשבא דתרין [a] דצומא ג

35 ובצפרא קדם קם טב ואזל לאתרא חורבא ותמן [b] מצלא הוא׃ 36 [c] ובעין הוו לה שמעון ודעמה׃
37 וכד אשכחוהי אמרין לה כלהון אנשא בעין לך׃ 38 אמר להון הלכו לקוריא ולמדינתא דקריבן דאף תמן
אכרז להרא גיר [d] אתית׃ 39 ומכרז הוא בכלהין כנושתהון בכלה גלילא [e] ומפק שאדא׃ 40 ואתא לותה גרבא
ונפל על רגלוהי ובעא הוא מנה ואמר לה אן צבא אנת משכח אנת [f] למדכיותי׃ 41 הורין ישוע [g] אתרחם עלוהי
ופשט אידה קרב לה ואמר צבא אנא אתדכא׃ 42 ובה בשעתא אזל מנה גרבה ואתדכי׃ 43 [h] וכאא בה [i] ואפקה׃
44 ואמר לה [k] חזי למא לאנש אמר אנת אלא [l] זל חוא נפשך לכהנא וקרב קורבנא חלף [m] דדכיתך איכנא דפקד
מושא לסהדותהון׃

[a] צום [b] צלא [c] בעא [d] אתא [e] נפק [f] דכא [g] רחם [h] כאא [i] נפק [l] חוא אזל [m] דכא

[illegible]

45 *Is autem quum exiisset, cœpit prædicare multa, & diuulgare sermonem, adeò vt nequiret Ieschua apertè ingredi ciuitatem: sed foris degebat in loco deserto: & veniebant ad eum ex omni loco.*

Ad oblationem Dominicę tertię Ieiunij.

CAP. II.

1 *ET ingressus est rursum Ieschua in Capharnachum ad dies. Et quum audissent eum* 2 *domi esse,* * *Congregati sunt quamplurimi, ita vt non posset eos comprehendere ne vestibulum quidem ianuæ, & loquebatur cum eis sermonem.* 3 * *Et venerunt ad eum, & obtulerunt ei paralyticum vt per quatuor baiularetur.* 4 * *Quumque non possent ad eum accedere propter turbam, conscenderunt tectum, ac deiecerunt tabulatum loci in quo erat Ieschua, demiseruntque grabatum in quo iacebat paralyticus.* 5 * *Quum autem vidisset Ieschua fidem eorum, dixit illi paralytico: Fili mi, remittuntur tibi peccata tua.* 6 * *Erant autem illic ex Scribis & Perischæis qui sedebant,* 7 *& cogitabant in corde suo:* * *Quid iste loquitur blasphemiam? quis potest remittere peccata, nisi vnus Deus?* 8 * *Ieschua autem cognouit spiritu suo quòd talia cogitarent apud se: & dixit eis, Quid ista cogitatis in corde vestro?* 9 * *Vtrum facilius est dicere paralytico, Remittuntur tibi peccata tua: an dicere, Surge, tolle grabatum tuum, & ambula?* 10 * *Vt autem cognoscatis quia potis est Filius hominis in terra remittere peccata,* 11 *dixit paralytico:* * *Tibi dico, Surge: tolle grabatum tuum, & abi domum tuam.* 12 * *Et surrexit eo ipso momento, tulitque grabatum suum, & exiit in conspectu omnium, adeò vt mirarentur omnes, & glorificarent Deum, dicentes: Nunquam vidimus quicquam tale.*

Matutinis Dominicæ tertiæ post Surrectionem.

13 * *Et exiit rursum ad mare: & omnes turbæ veniebant ad eum, & docebat eos.*

---

45 הו דין כד נפק שרי הוא מכרז סגי ואטבה למלתא איכנא דלא נשכח הוא ישוע גליאית דנעול למדינתא אלא לבר הוא באתרא חורבא ואתין הוו לותה מן כל דוכא׃

דקורבנא דחד בשבא ד׳ דצומא קפלאון ב

1 ועל תוב ישוע לכפרנחום ליומתא וכד שמעו דבביתא הו׃ 2 אתכנשו סגיאא איכנא דלא אשכח אחד אנון אף לא קדם תרעא וממלל הוא עמהון מלתא׃ 3 ואתו לותה ואיתיו לה משריא כד שקיל בית ארבעא׃ 4 ודלא אשכחו למתקרבו לותה מטל כנשא סלקו להון לאגרא וארימו תטלילא דאתר דאיתוהי הוא ישוע ושבוה לערסא דרמא הוא בה משריא׃ 5 כד חזא דין ישוע הימנותהון אמר להו משריא ברי שביקין לך חטהיך׃

[illegible]

45 * At ille egressus cœpit prædicare & diffamare sermonẽ: ita vt iam non posset manifestè introire in ciuitatem; sed foris in desertis locis esset, & conueniebant ad eum vndique.

Luc. 4. g. 42

CAP. II.

Matt. 9. a. 1. Luc. 5. d. 18

1 ET iterum intrauit Caphernaum post dies†. & auditum est quòd in domo esset: — octo

2 * Et† cõuenerunt multi, ita vt non caperet neque ad ianuam, & loquebatur eis verbum. — confestim

3 * Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui à quatuor portabatur.

4 * Et cùm non possent offerre eum illi præ turba, nudauerunt tectum vbi erat: & patefacientes submiserunt grabatum in quo paralyticus iacebat.

5 * Cùm autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralytico, Fili, dimittuntur tibi peccata tua.

6 * Erant autem illic quidam de Scribis sedentes, & cogitantes in cordibus suis:

7 * Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Iob. 14. a. 4. Isa. 43. d. 25

8 * Quo statim cognito, Iesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris?

9 * Quid est facilius, dicere paralytico, Dimittũtur tibi peccata†: an dicere, Surge, tolle grabatum tuum, & ambula? — tua

10 * Vt autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait paralytico:)

11 * Tibi dico, Surge: tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam.

12 * Et statim surrexit ille: & sublato grabato abiit †coram omnibus, ita vt mirarentur omnes, & honorificarent Deum, dicentes, quia nunquam sic vidimus. — inde

13 * Et egressus est rursus ad mare: omnisque turba veniebat ad eum, & docebat eos.

---

45 * ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἔξωθεν ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

β'.

1 * Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν. καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι;

2 * καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοὶ, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.

3 * καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, παραλυτικὸν φέροντες αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων.

4 * καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.

5 * ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ, τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

6 * ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,

7 * τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός;

8 * καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς, τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

9 * τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, ἔγειραι, καὶ ἆρόν σου τὸν κράββατον, καὶ περιπάτει;

10 * ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας· λέγει τῷ παραλυτικῷ,

11 * σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

12 * καὶ εὐθέως ἠγέρθη, καὶ ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν, λέγοντας, ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν.

13 * Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς.

---

6 אִית הֲווֹ דֵין תַּמָן מִן סָפְרֵא וּפְרִישֵׁא ᵃ דְּיָתְבִין ᵇ וּמֶתְרַעִין הֲווֹ בְּלֶבְּהוֹן ׃ 7 דְּמָנָא הָנָא מְמַלֵּל ᶜ גּוּדָפָא מַנּוּ ᵈ מְשַׁכַּח לְמֶשְׁבַּק חֲטָהֵא אֶלָּא אִן חַד אֱלָהָא ׃ 8 יֵשׁוּעַ דֵּין יָדַע בְּרוּחֵהּ דְּהָלֵין מֶתְרַעִין בְּנַפְשְׁהוֹן וְאֵמַר לְהוֹן מָנָא מֶתְרַעִין אַנְתּוּן הָלֵין בְּלֶבְּכוֹן ׃ 9 אֵידָא ᵉ פְּשִׁיקָא לְמֵאמַר לַמְשַׁרְיָא דַּשְׁבִיקִין לָךְ חֲטָהַיךְ אוֹ ᶠ לְמֵאמַר דְּקוּם שְׁקוֹל עַרְסָךְ וְהַלֵּךְ ׃ 10 ᵍ וְתֶדְעוּן דֵּין דְּשַׁלִּיט הוּ בְּרֵהּ דְּאֶנָשָׁא בְּאַרְעָא לְמֶשְׁבַּק חֲטָהֵא אֵמַר לַמְשַׁרְיָא ׃ 11 לָךְ אָמַר אֲנָא קוּם שְׁקוֹל עַרְסָךְ ʰ וְזֵל לְבַיתָךְ ׃ 12 וְקָם בַּר שָׁעְתֵהּ וַשְׁקַל עַרְסֵהּ וּנְפַק לְעֵין כֻּלְהוֹן אַיכַּנָא ⁱ דְּנֶתְדַּמְּרוּן כֻּלְהוֹן ᵏ וְנֶשַׁבְּחוּן לַאלָהָא כַּד אָמְרִין דְּלָא מֶמְתּוּם ˡ חֲזַין הָכַנָא ׃ 13 וּנְפַק תּוּב לְוָת יַמָּא וְכֻלֵּהּ כֶּנְשָׁא ᵐ אָתֵין הֲווֹ לְוָתֵהּ ᵒ וּמַלֵּף הֲוָא לְהוֹן ׃

ח דְּצַפְרָא דְּחַד בְּשַׁבָּא רג דְּבָתַר ᵐ קְיָמְתָא

ᵃ יְתַב ᵇ רְעָא בלשון חשב ᶜ גְּדַף ᵈ שְׁכַח בלשון יכל ᵉ פְּשַׁק ᶠ אֲמַר ᵍ יְדַע ʰ אֲזַל ⁱ דְּמַר ᵏ שְׁבַח ˡ חֲזָא ᵐ קוּם ⁿ אֲתָא ᵒ אֲלַף

14 ܘܟܕ ܥܒܪ. ܚܙܐ ܠܠܘܝ ܒܪ ܚܠܦܝ ܕܝܬܒ ܒܝܬ ܡܟܣܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ. ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ.
15 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܣܡܝܟ ܒܒܝܬܗ. ܣܓܝܐܐ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܝܫܘܥ ܘܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܣܓܝܐܐ ܘܐܬܘ ܒܬܪܗ.
16 ܘܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܕܠܥܣ ܥܡ ܡܟܣܐ ܘܥܡ ܚܛܝܐ. ܐܡܪܘ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܢܘ ܥܡ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܠܥܣ ܘܫܬܐ.
17 ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܚܠܝܡܐ ܥܠ ܐܣܝܐ. ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ. ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܩܪܐ ܠܙܕܝܩܐ ܐܠܐ ܠܚܛܝܐ.
18 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܘܕܦܪܝܫܐ ܨܝܡܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܬܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܢܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ ܘܕܦܪܝܫܐ ܨܝܡܝܢ. ܘܬܠܡܝܕܝܟ ܕܝܠܟ ܠܐ ܨܝܡܝܢ.
19 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܡܐ ܡܫܟܚܝܢ ܒܢܘܗܝ ܕܓܢܘܢܐ. ܟܡܐ ܕܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ ܗܘ ܕܢܨܘܡܘܢ. ܠܐ.
20 ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ. ܐܡܬܝ ܕܢܬܬܪܝܡ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ. ܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ.
21 ܠܐ ܐܢܫ ܪܩܥܐ ܕܡܢܐ ܚܕܬܐ ܪܡܐ ܥܠ ܡܐܢܐ ܒܠܝܐ. ܕܠܐ ܢܫܩܘܠ ܡܠܝܘܬܗ ܗܘ ܚܕܬܐ ܡܢ ܒܠܝܐ. ܘܢܗܘܐ ܨܪܝܐ ܪܒܐ.
22 ܘܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܒܠܝܐ. ܕܠܐ ܢܨܪܐ ܚܡܪܐ ܙܩܐ. ܘܙܩܐ ܐܒܕܝܢ. ܘܚܡܪܐ ܡܬܐܫܕ. ܐܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܚܕܬܐ.

ܕܫܒܬܐ ܕܐܪܒܥ ܕܨܘܡܐ ܗ

23 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܝܬ ܙܪܥܐ. ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ ܘܡܠܓܝܢ ܫܒܠܐ.
24 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܦܪܝܫܐ. ܚܙܝ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܒܫܒܬܐ ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ.
25 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܡܡܬܘܡ ܩܪܝܬܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕ ܕܘܝܕ. ܟܕ ܐܣܬܢܩ ܘܟܦܢ ܗܘ ܘܕܥܡܗ.
26 ܐܝܟܢܐ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ ܟܕ ܐܒܝܬܪ ܪܒ ܟܘܡܪܐ. ܘܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܐܟܠ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܗܘܐ ܠܡܐܟܠ ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ. ܘܝܗܒ ܐܦ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܗܘܘ.

14 *Quumque prætergrederetur, vidit Leuî filium Chalphai ſedentem in domo Publicanorum: dixitque ei, Veni poſt me: & ſurgens poſt eum abijt.* 15 *Factum eſt autem quum diſcumberet in ædibus illius, vt multi telonarij et peccatores diſcumberent cum Ieſchua, & cum diſcipulis eius. erant enim quamplurimi, & poſt eum venerant.*
16 *Scribæ verò & Periſchæi quum viderent eum manducantem cum telonariis ac peccatoribus, dixerunt diſcipulis ipſius: Quid eſt quod cum telonariis & peccatoribus manducat & bibit?* 17 *Quod quum audiſſet Jeſchua, ait illis: Non indigent ſani medico; ſed ij qui malè malè* inquam *affecti ſunt. Nõ veni vocatum iuſtos, ſed peccatores.*
18 *Diſcipuli verò Iouchanon et Periſchæorum ieiunabant, veneruntque ac dicunt ei: Quare diſcipuli Jouchanon & Periſchæorũ ieiunant, tui verò diſcipuli, tui* inquam *non ieiunant?* 19 *Ait illis Ieſchua, Nunquid poſſunt filij thalami, quandiu Sponſus cum eis eſt, ieiunare? minimè.*
20 *Venient autem dies quũ auferetur Sponſus ab eis, tunc ieiunabunt in illo die.*
21 *Nemo immittit panniculum nouum, & aſſuit veſtimento veteri, ne detrahat ſupplementum illud recens ex vetere, fiatque ſciſſura maior.* 22 *Et nemo inijcit vinum nouum in vtres veteres, ne vinum diſrumpat vtres; & vtres pereant, ac muſtum effundatur: ſed inijciunt vinum nouum in vtres recentes.*

Hebdomade quarta Ieiunij.

23 *Et factum eſt quum iter faceret Ieſchua Sabbatho per ſata, vt diſcipuli eius inter ambulandum vellerent ſpicas.* 24 *Et dicunt ei Periſchæi: Vide quid faciunt Sabbatho, id* nempe *quod non licet.* 25 *Ait illis Jeſchua: Nunquam legiſtis quid fecerit Dauid quum egeret ac fameſceret, quique cum eo erant?*
26 *Quomodo ingreſſus ſit ædem Dei quum Abithor eſſet ſummus Sacerdos, & panem menſæ Domini comederit, quem non licet comedere, niſi Sacerdotibus; & dederit iis etiam qui ſecum erant?*

---

14 וכד עבר חזא ללוי בר חלפי דיתב בית מכסא ואמר לה [a] תא בתרי וקם אזל בתרה ׃ 15 והוא דכד סמיך בביתה סגיאא מכסא וחטיא סמיכין הוו עם ישוע ועם [b] תלמידוהי איתיהון הוו גיר סגיאא ואתו בתרה ׃ 16 וספרא ופרישא כד [c] חזאוהי דלעס עם מכסא ועם [d] חטיא אמרו לתלמידוהי מנו עם מכסא וחטיא לעס [e] ושתא ׃ 17 כד שמע דין ישוע אמר להון לא [f] סניקין [g] חלימא על [h] אסיא אלא אילין דביש עבידין לא [i] אתית [k] דאקרא לזדיקא אלא לחטיא ׃ 18 תלמידוהי דין דיוחנן ודפרישא [l] צימין הוו ואתו ואמרין לה למנא תלמידוהי דיוחנן ודפרישא צימין ותלמידיך דילך לא צימין ׃ 19 אמר להון ישוע למא משכחין בנוהי [m] דגנונא כמא דחתנא עמהון הו דנצומון לא ׃

[a] אתא [b] למד
[c] חזא [d] חטא
[e] שתא [f] סנק
[g] חלם [h] אסא
[i] אתא [k] קרא
[l] צום
[m] גנן ופירושו חפת

Matt. 9. a.9 Luc. 5. c. 27

14 * Et cùm preteriret, vidit Leui Alphæi sedentem ad telonium: & ait illi, Sequere me. & surgens secutus est eum.

25 * Et factum est, cùm accumberet in domo illius, multi publicani & peccatores simul discumbebant cum Iesu & discipulis eius. erant enim multi qui sequebantur eum.

16 * Et Scribæ & Pharisæi videntes quia manducaret cum Publicanis & peccatoribus, dicebant discipulis eius, Quare cum Publicanis & peccatoribus manducat & bibit magister vester?

17 * Hoc audito, Iesus ait illis: Non necesse habent sani medico; sed qui malè habent. Non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

2. Tim. 1 c.13 Matt. 9. b.13 Luc. 5. f. 32

C

18 * Et erant discipuli Iohannis & Pharisæi ieiunantes: & veniunt, & dicunt illi, Quare discipuli Iohannis & Pharisæorum ieiunant: tui autem discipuli non ieiunant?

19 * Et ait illis Iesus: Nunquid possunt filij nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, ieiunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieiunare.

Matt. 9. b.15 Luc. 5. g. 35

20 * Venient autem dies, cùm auferetur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt in illis diebus.

21 * Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri: alioquin aufert supplementum nouum à veteri, & maior scissura fit.

22 * Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres: alioquin dirumpet vinum vtres, & vinum effundetur, & vtres peribunt. sed vinum nouum in vtres nouos mitti debet.

Matt. 12 a.8 Luc. 6. a.1 Dns

23 * Et factum est iterum cùm †Sabbathis ambularet per sata, & discipuli eius cœperunt progredi & vellere spicas.

24 * Pharisæi autẽ dicebant ei: Ecce, quid faciunt †Sabbathis quod non licet?

disci-puli tui

1. Re. 21. b.6

25 * Et ait illis, Nunquã legistis quid fecerit Dauid, quando necessitatẽ habuit, & esuriit ipse & qui cum eo erant?

26 * Quomodo introiuit in domũ Dei sub Abiathar principe Sacerdotum, & panes propositionis manducauit, quos non licebat manducare nisi †Sacerdotibus, & dedit eis & qui cum eo erant?

Exo. 29. e.32 Leu. 8. f. 31. & 24 b.9

solis

14 * καὶ παράγων εἶδε λευὶν τὸν τοῦ ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

15 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

16 * καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;

17 * καὶ ἀκούσας ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

18 * καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ ἰωάννου, καὶ οἱ τῶν φαρισαίων νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, διατί οἱ μαθηταὶ ἰωάννου, καὶ οἱ τῶν φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;

19 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν.

20 * ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

21 * καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

22 * καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.

23 * Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας.

24 * καὶ οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, ἴδε τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββασιν, ὃ οὐκ ἔξεστι;

25 * καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησε δαβίδ, ὅτε χρείαν ἔσχε, καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

26 * πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι;

---

20 נאתון דין יומתא דמא דאשתקל חתנא מנהון הידין נצומון בהו יומא :
21 לא אנש רמא אורקעתא חדתא ואחט על מאנא בליא דלא נסבא מליתא הי חדתא מן בליא והוא סדקא יתירא :
22 ולא אנש רמא חמרא חדתא בזקא בליתא דלא חמרא מצרא לזקא וזקא אבדן וחמרא מתאשד אלא רמין חמרא חדתא בזקא חדתתא :
דשבתא דארבע דצומא
23 והוא דכד אזל ישוע בשבתא בית זרעא תלמידוהי מהלכין הוו ומלגין שבלא :
24 ואמרין לה פרישא חזי מנא עבדין בשבתא מדם דלא שליט :
25 אמר להון ישוע לא ממהום קריתון מנא עבד דויד כד אסתנק וכפן הו ודעמה :
26 איכנא על לביתה דאלהא כד אביתר רב כהנא ולחמא דפתורה דמריא אכל הו דלא שליט למאכל אלא אן לכהנא ויהב אף לאילן דעמה הוו :

אתא שקל רמא
חוט בלא מלא
סדק צרא אבד
אשד רמא
צום
למר מלג חזא
קרא סנק
אלל

27 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܫܒܬܐ ܡܛܠ ܒܪܢܫܐ ܐܬܒܪܝܬ܂ ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܪܢܫܐ ܡܛܠ ܫܒܬܐ܂ 28 ܡܪܗ ܗܘ ܗܟܝܠ ܐܦ ܕܫܒܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂

ܩܦܠܐܘܢ ܓ

1 ܘܥܠ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܠܟܢܘܫܬܐ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܝܒܝܫܐ ܐܝܕܗ܂ 2 ܘܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܐܢ ܡܐܣܐ ܠܗ ܒܫܒܬܐ ܕܢܩܛܪܓܘܢܝܗܝ܂ 3 ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܓܒܪܐ ܕܝܒܝܫܐ ܐܝܕܗ ܩܘܡ ܒܡܨܥܬܐ܂ 4 ܐܡܪ ܕܝܢ ܐܦ ܠܗܘܢ܂ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܥܒܕ ܕܛܒ ܐܘ ܕܒܝܫ܂ ܢܦܫܐ ܠܡܚܝܘ ܐܘ ܠܡܘܒܕܘ܂ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܬܝܩܝܢ ܗܘܘ܂ 5 ܘܚܪ ܒܗܘܢ ܒܚܡܬܐ ܟܕ ܟܪܝܐ ܠܗ ܥܠ ܩܫܝܘܬ ܠܒܗܘܢ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ܂ ܘܦܫܛ ܘܐܬܩܢܬ ܐܝܕܗ܂ 6 ܘܢܦܩܘ ܦܪܝܫܐ ܒܪ ܫܥܬܗ ܥܡ ܕܒܝܬ ܗܪܘܕܣ܂ ܘܡܠܟܐ ܢܣܒܘ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟܢܐ ܕܢܘܒܕܘܢܝܗܝ܂ 7 ܘܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܙܠ ܠܗ ܠܘܬ ܝܡܐ܂ ܘܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܢܩܦܗ ܘܡܢ ܝܗܘܕ܂ 8 ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܡܢ ܐܕܘܡ܂ ܘܡܢ ܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ܂ ܘܡܢ ܨܘܪ ܘܡܢ ܨܝܕܢ܂ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܕܫܡܥܘ ܟܠ ܕܥܒܕ ܐܬܘ ܠܘܬܗ܂ 9 ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܩܪܒܘܢ ܠܗ ܣܦܝܢܬܐ܂ ܡܛܠ ܟܢܫܐ ܕܠܐ ܢܚܒܨܘܢܝܗܝ܂ 10 ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܡܐܣܐ ܗܘܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܢܦܠܘܢ ܥܠܘܗܝ ܡܛܠ ܕܢܬܩܪܒܘܢ ܠܗ܂ 11 ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܚܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ܂ ܟܕ ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ ܘܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ܂ 12 ܕܐܢܬ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܣܓܝ ܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܕܠܐ ܢܓܠܘܢܝܗܝ܂

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܢܘܪܐ ܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ

13 ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ܂ ܘܩܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܐ ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ܂ 14 ܘܓܒܐ ܬܪܥܣܪ ܕܢܗܘܘܢ ܥܡܗ܂ ܘܕܢܫܕܪ ܐܢܘܢ ܕܢܟܪܙܘܢ܂ 15 ܘܕܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܢܐܣܘܢ ܟܘܪܗܢܐ ܘܢܦܩܘܢ ܕܝܘܐ܂ 16 ܘܐܣܡܝ ܠܫܡܥܘܢ ܫܡܐ ܟܐܦܐ܂

27 *Et subdit eis, Sabbathum propter hominem creatum esse, non hominem propter Sabbathum.* 28 *Dominus est ergo & Sabbathi quoque Filius hominis.*

CAP. III.

1 *ET ingressus est iterum Ieschua in Synagogam: eratque illic vir quidam cuius erat arida manus.* 2 *Obseruabant autem eum an sanaret illum Sabbatho, vt deferrent eum.* 3 *Et ait illi viro cuius erat arida manus: Surge in medium.*

4 *Dixit autem iis quoque, Licet Sabbatho facere benè, vel malè? animam seruare, an perdere? ipsi verò tacebant.*

5 *Et intuitus est eos cum indignatione, quum ęgrè ferret propter duriciem cordis eorum: dixitque illi homini, Extende manum tuam. & extendit: & restituta est manus eius.* 6 *Et egressi sunt Perischæi eo ipso momento cum domesticis Herodis, & consilium inierunt aduersus eum, quomodo perderent eum.* 7 *Ieschua verò cum discipulis suis profectus est ad mare, & plebs multa à Galilæa cinxit eum, & à Ihoudæa:*

8 *Et ab Ourischlem, & ab Edoum, &* à regione quę est *trans Iourdenon, & à Tzour, et à Tzoidon cœtus multi, qui audierant quęcunque fecerat, venerunt ad eum.*

9 *Et ait discipulis suis, vt proximè ad se adducerent nauiculam propter turbas, ne ipsum opprimerent.* 10 *Multos enim sanauerat, adeò vt irruerent in eum vt ipsum tangerent.* 11 *Illique qui habebant plagas spirituum immundorum, quum viderent eum, procidebant, & clamabant, dicentes:* 12 *Tu es filius Dei. Et multum prohibebat eis, ne ipsum reuelarent.*

Dominica ignis post Pentecosten.

13 *Et conscendit montem, & aduocauit quos voluit: ad eumque venerunt.*

14 *Et delegit duodecim qui secum essent, et quos mitteret vt prædicarent:*

15 *Haberentque potestatem curandi morbos, & eijciendi dæmonia.*

16 *Et nominauit Schemeoun nomine Kipho.*

---

27 וַאֲמַר לְהוֹן דְּשַׁבְּתָא מֶטֻּל בַּרְנָשָׁא [a]אֶתְבְּרִית וְלָא הֲוָא בַּרְנָשָׁא מֶטֻּל שַׁבְּתָא׃ 28 מָרֵה הוּ הָכִיל וְאַף דְּשַׁבְּתָא בְּרֵה דְּאֱנָשָׁא׃
קפלאון ג 1 וְעַל תּוּב יֵשׁוּע לְכְנוּשְׁתָּא וְאִית הֲוָא תַּמָּן גַּבְרָא חַד [b]דְּיַבִּישָׁא אִידֵה׃
2 וְנָטְרִין הֲווּ לֵה דְּאֶן [c]מַאסֵא לֵה בְּשַׁבְּתָא [d]נְקַטְרְגוּנָיְהִי׃ 3 וַאֲמַר לְהוּ גַּבְרָא דְּיַבִּישָׁא אִידֵה קוּם [e]בִּמְצַעְתָּא׃
4 אֲמַר דֵּין אַף לְהוֹן שַׁלִּיט בְּשַׁבְּתָא לְמֶעְבַּד דְּטָב אוֹ דְּבִישׁ נַפְשָׁא [f]לְמַחָיוּ אוֹ [g]לְמוֹבָדוּ הֶנּוּן דֵּין שַׁתִּיקִין הֲווּ׃
5 [h]וְחַר בְּהוֹן [i]בְּחֶמְתָּא כַּד [k]כְּרְיָא לֵה עַל קַשְׁיוּת לִבְּהוֹן וַאֲמַר לֵהּ לְגַבְרָא פְּשׁוֹט אִידָךְ וּפְשַׁט [m]וְאֶתְקְנַת אִידֵה׃
6 וְנָפְקוּ פְרִישֵׁא בַּר שָׁעְתֵה עַם דְּבֵית הֶרוֹדֵס וּמַלְכָּא נְסַבוּ עֲלוֹהִי אַיְכַנָא [n]דְּנוֹבְדוּנָיְהִי׃
7 וְיֵשׁוּע עַם תַּלְמִידוֹהִי אֲזַל לֵה לְוָת יַמָּא וְעַמָּא סַגִּיאָא מִן גְּלִילָא [o]נְקַפֵהּ וּמִן יְהוּד׃

[a] בְּרָא [b] יָבֵשׁ [c] אָסָא [d] קָטֵרג [e] מְצַע [f] חָיָא [g] אָבַד [h] חוּר [i] חֶמְא [k] כְּרָה [l] קְשָׁא [m] תְּקַן [n] אָבַד [o] נְקַף כמו יקף

27 * Et dicebat eis: Sabbathum propter hominē factum est, & non homo propter Sabbathum.

28 * Itaque Dominus est Filius hominis etiam Sabbathi.

CAP. III.

Mat. 12. d.9 Luc. 6. a.16

1 ET introiuit iterum in Synagogam: & erat ibi homo habens manum aridam. A

2 * Et obseruabant eum si Sabbathis curaret; vt accusarent illum.

3 * Et ait homini habenti manum aridam, Surge in medium.

4 * Et dicit eis: Licet Sabbathis benefacere, an malè? animam saluam facere, an perdere? At illi tacebant.

5 * Et circunspiciens eos cum ira, contristatus super cęcitate cordis eorum, dicit homini, Extēde manum tuam. & extendit, & restituta est manus illi.

Matt. 12 b.14 Ioh. 10. g.39

6 * Exeuntes autem Pharisæi, statim cū Herodianis consilium faciebant aduersus eum quomodo eum perderent.

7 * Iesus autem cum discipulis suis secessit ad mare: & multa turba à Galilęa, & Iudæa secuta est eum:

8 * Et ab Ierosolymis, & ab Idumæa, & trans Iordanem: & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum. B

Iesus | vt in nauicula sibi deseruiret

9 * Et dixit † discipulis suis, vt † nauicula sibi deseruiret propter turbam, ne comprimerent eum.

10 * Multos enim sanabat, ita vt irruerent in eum vt illum tangerent quotquot habebant plagas.

11 * Et spiritus immundi, cùm illum videbant, procidebāt ei: & clamabant, dicentes: * Tu es filius Dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum.

Mat. 10. a.1 Luc. 6. b. 13. & 9. a.1 Inf. 6. a.7

13 * Et ascendens in montem vocauit ad se quos voluit ipse: & venerunt ad eum.

14 * Et fecit vt essent duodecim cum illo: & vt mitteret eos prædicare.

15 * Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, & eiiciendi dæmonia.

16 * Et imposuit Simoni nomen Petrus.

27 * καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον·

28 * ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

γ'.

1 * Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα·

2 * καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασι θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

3 * καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, ἔγειραι εἰς τὸ μέσον.

4 * καὶ λέγει αὐτοῖς, ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων.

5 * καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

6 * καὶ ἐξελθόντες οἱ φαρισαῖοι, εὐθέως μετὰ τῶν ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

7 * καὶ ὁ ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν. καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ ἰουδαίας,

8 * καὶ ἀπὸ ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ τύρον καὶ σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν.

9 * καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν·

10 * πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας.

11 * καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

12 * καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσι.

13 * Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.

14 * καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν,

15 * καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια.

16 * καὶ ἐπέθηκε τῷ σίμωνι ὄνομα πέτρον·

---

8 ומן אורשלם ומן אדום ומן עברא דיורדנן ומן צור ומן צידן כנשא סגיאא דשמעו הוו כל דעבד [a] אתו לותה:
9 ואמר להלמידוהי דנקרבון לה ספינתא מטל כנשא דלא [b] נחבצוניהי: 10 סגיאא גיר [c] מאסא הוא עדמא דנהוון נפלין עלוהי מטל דנהקרבון לה: 11 ואילין דאית הוי להון [d] מחותא דרוחא טנפתא מא [e] דחזאוהי נפלין הוו [f] וקעין ואמרין אנת הו ברה דאלהא: 12 וסגי [g] כאא הוא בהון דלא [h] נגלוניהי:
דתר כשבא דאשתא דבתר [i] פנטיקוסטי
13 וסלק לטורא וקרא לאילין דצבא [k] ואתו לותה: 14 וגבא תרעסר דנהוון עמה ודנשדר אנון [l] דנכרזון
15 ודנהוון שליטין [m] דנאסון כריהא ונפקון דיוא: 16 [n] ושמי לשמעון שמא כאפא:

[a] אתא [b] חבץ [c] אסא [d] מחא [e] חזא [f] קעא [g] כאא [h] גלא [i] מן לשון יון [k] אתא [l] כרז [m] אסא [n] שמי כמו בלשון ישמעאל

17 ܘܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ ܣܡ ܠܗܘܢ ܫܡܐ ܒܢܝ ܪܓܫܝ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܢܝ ܪܥܡܐ. 18 ܘܠܐܢܕܪܐܘܣ ܘܠܦܝܠܝܦܘܣ ܘܠܒܪ ܬܘܠܡܝ ܘܠܡܬܝ ܘܠܬܐܘܡܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ ܘܠܬܕܝ ܘܠܫܡܥܘܢ ܩܢܢܝܐ. 19 ܘܠܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܗܘ ܕܐܫܠܡܗ. 20 ܘܐܬܘ ܠܒܝܬܐ ܘܐܬܟܢܫܘ ܬܘܒ ܟܢܫܐ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܠܚܡܐ ܠܡܐܟܠ.

21 ܘܫܡܥܘ ܐܚܝܢܘܗܝ ܘܢܦܩܘ ܠܡܐܚܕܗ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܡܢ ܗܘܢܗ ܢܦܩ. 22 ܘܣܦܪܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܢܚܬܘ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܥܠܙܒܘܒ ܐܝܬ ܒܗ ܘܒܪܝܫܐ ܕܕܝܘܐ ܡܦܩ ܕܝܘܐ. 23 ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܒܡܬܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܣܛܢܐ ܠܣܛܢܐ ܠܡܦܩܘ. 24 ܐܢ ܡܠܟܘܬܐ ܓܝܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܬܦܠܓ ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܠܡܩܡ ܡܠܟܘܬܐ ܗܝ. 25 ܘܐܢ ܒܝܬܐ ܥܠ ܢܦܫܗ ܢܬܦܠܓ ܠܐ ܡܫܟܚ ܒܝܬܐ ܗܘ ܠܡܩܡ. 26 ܘܐܢ ܗܘ ܕܣܛܢܐ ܩܡ ܥܠ ܢܦܫܗ ܘܐܬܦܠܓ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܩܡ ܐܠܐ ܚܪܬܗ ܗܝ. 27 ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܥܘܠ ܠܒܝܬܐ ܕܚܣܝܢܐ ܘܡܐܢܘܗܝ ܢܒܘܙ ܐܠܐ ܐܢ ܠܘܩܕܡ ܢܐܣܘܪ ܠܚܣܝܢܐ ܘܗܝܕܝܢ ܒܝܬܗ ܢܒܘܙ. 28 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠܗܘܢ ܚܛܗܐ ܘܓܘܕܦܐ ܕܢܓܕܦܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܗܘܢ. 29 ܡܢ ܕܝܢ ܕܢܓܕܦ ܥܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܝܬ ܠܗ ܫܘܒܩܢܐ ܠܥܠܡ ܐܠܐ ܡܚܝܒ ܗܘ ܠܕܝܢܐ ܕܠܥܠܡ. 30 ܡܛܠ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܐܝܬ ܒܗ.

ܕܨܦܪܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ

31 ܘܐܬܘ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ ܩܡܝܢ ܠܒܪ ܘܫܕܪܘ ܕܢܩܪܘܢܝܗܝ ܠܘܬܗܘܢ. 32 ܝܬܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܡܐ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܗܐ ܐܡܟ ܘܐܚܝܟ ܠܒܪ ܒܥܝܢ ܠܟ. 33 ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܘ ܗܝ ܐܡܝ ܘܡܢܘ ܐܢܘܢ ܐܚܝ. 34 ܘܚܪ ܒܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܗܐ ܐܡܝ ܘܗܐ ܐܚܝ. 35 ܡܢ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܐܚܝ ܘܚܬܝ ܘܐܡܝ.

17 *Et Jaakoub filio Zabdai, & Jouchanon fratris ipsius Iaakoub, imposuit eis nomen Benai-regheschi, quod est, Filij tonitrui.* 18 *Et Andream, & Philippum, & Bar-Thoulmai, & Mathai, & Thouma, & Iaakoub filium Chalphai, & Thaddi, & Schemeoun Zeloten:* 19 *Et Jihoudo Scarioto, is qui ipsum prodidit.* 20 *Veneruntque in domum. Et congregatę sunt turbæ iterum, adeò vt ne possent quidem panē edere.*

21 *Et audierunt patrueles eius, & exierunt vt prehenderent eum: dicebant enim eum extra mentem suam exiisse.*

22 *Scribæ autem illi qui ab Ourischlem descenderant, dicebant: Beelzeboub in eo est, ac per principem dæmoniorū eijcit dæmonia.*

23 *Et aduocauit eos Jeschua, & in parabolis dixit eis: Quomodo potest Satanas Satanam eijcere?* 24 *Nam si regnum contra sese diuisum fuerit, non poterit stare regnum illud.* 25 *Et si domus contra se diuisa fuerit, non poterit domus illa subsistere.*

26 *Et, si Satanas insurgit in seipsum, & diuisus est, non potest stare; sed finem habet.*

27 *Nemo potest ingredi ædes strenui, & diripere vasa illius, nisi prius strenuum illum vinxerit, & tunc ædes eius diripiet.*

28 *Amin dico vobis, omnia quidem peccata & blasphemiæ quibus blasphemauerint homines remittentur eis.*

29 *At quisquis blasphemauerit in Spiritum Sanctitatis, non habebit remissionem in æternum; sed reus erit iudicij æterni.*

30 *Propterea quòd dicebant spiritum immundum in eo esse.*

Matutinis Commemorationis Deiparæ Mariam.

31 *Porrò venerunt mater & fratres eius stantes foris, miseruntque qui vocaret eum ad seipsos.* 32 *Sedebat autem circa eum turba: & dixerunt ei: En mater tua & fratres tui foris quærunt te.* 33 *Et respondit ac dixit eis: Quæ est mater mea, & quinam sunt fratres mei?* 34 *Et respexit in eos qui sedebant coram se, & ait: Ecce mater mea, & ecce fratres mei.* 35 *Etenim qui executus fuerit voluntatem Dei, is est frater meus, & soror mea, & mater mea.*

---

17 ולי־עקוב בר זבדי וליוחנן אחוהי דיעקוב [a] סם להון שמא בני־רגשי דאיתוהי בני־רעמא׃ 18 ואנדראוס ופיליפוס ובר תולמי ומתי ותאומא ויעקוב בר חלפי ותדי ושמעון [b] קנניא׃ 19 ויהודא סכריוטא הוא דאשלמה׃ 20 [c] ואתו לביתא ואתכנשו כנשא תוב איכנא דלא [d] נשכחון הוו לחמא למאכל׃ 21 ושמעו אחינוהי ונפקו [e] למאחדה אמרין הוו גיר דמן [f] הונה נפק׃ 22 וספרא אילין דמן אורשלם נחתו אמרין הוו בעל זבוב איתבה וברישא דדיוא [g] מפק דיוא׃ 23 וקרא אנון ישוע [h] ובמתלא אמר להון איכנא משכח סטנא לסטנא [i] למפקו׃ 24 אן מלכותא גיר על נפשה תתפלג לא משכחא [k] למקם מלכותא הי׃ 25 ואן ביתא על נפשה נתפלג לא משכח ביתא הו למקם׃ 26 ואן הו דסטנא קם על נפשה ואתפלג לא משכח למקם אלא חרתה הי׃

[a] סום [b] קנן [c] אתיא [d] שכח בלשון יכל [e] אחד [f] פירושו נשמת [g] נפק [h] מתל כמו משל [i] נפק [k] קום

*Et Iacobum Zebedæi, & Iohannem fratrem Iacobi: & imposuit eis nomina Boanerges, quod est, Filij tonitrui. [17]

*Et Andream, & Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomã, & Iacobum Alphæi, & Thaddæum, & Simonem Cananæum, [18] *Et Iudam Iscariotem, qui & tradidit illum. [19]

Mat. 9. d 14. & 12. b. 24 Luc. 11. b. 15

*Et veniunt ad domum: & conuenit iterum turba, ita vt non possent neque panem manducare. [20]

*Et quum audissent sui, exierunt tenere eum. dicebant enim, Quoniam in furorem versus est. [21]

*Et Scribæ qui ab Ierosolymis descenderant, dicebãt, Quoniam Beel-zebub habet, & quia in principe dæmoniorum eiicit dęmonia. [22]

*Et conuocatis eis, in parabolis dicebat illis, Quomodo potest Satanas Satanam eiicere? [23] D *Et si regnum in se diuidatur, nõ potest regnum illud stare. [24]

*Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. [25]

*Et si Satanas consurrexerit in semetipsum, dispertitus est, & nõ poterit stare; sed finem habet. [26]

Mat. 12. c. 31 Luc. 12. b. 10 1. Ioh. 5. d. 16

*Nemo potest vasa fortis ingressus in domum eius diripere, nisi prius fortem alliget, & tunc domum eius diripiet. [27]

*Amen dico vobis, quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata, & blasphemię quibus blasphemauerint. [28]

*Qui autem blasphemauerit in Spiritum sanctum, nõ† habet remissionem in æternum, sed reus erit ęterni delicti. [29] († habebit)

*Quoniam dicebant, Spiritum immundum habet. [30]

Mat. 12. e. 46 Luc. 8. c. 19

*Et veniunt mater eius & fratres: & foris stantes miserunt ad eum, vocantes eum. [31] *Et sedebat circa eum turba: & dicunt ei, Ecce mater tua & fratres tui foris quærunt te. [32] *Et respondens eis, ait, Quæ est mater mea & fratres mei? [33]

*Et circunspiciens eos qui in circuitu eius sedebant, ait, Ecce mater mea & fratres mei. [34] *Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est. [35]

17 *καὶ ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα βοανεργὲς, ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς·

18 *καὶ ἀνδρέαν, καὶ φίλιππον, καὶ βαρθολομαῖον, καὶ ματθαῖον, καὶ θωμᾶν, καὶ ἰάκωβον τὸν τοῦ ἀλφαίου, καὶ θαδδαῖον, καὶ σίμωνα τὸν κανανίτην·

19 *καὶ ἰούδαν ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

20 *καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν.

21 *καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ, ὅτι ἐξέστη.

22 *καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον, ὅτι βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ, ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

23 *καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν;

24 *καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη·

25 *καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη.

26 *καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει.

27 *οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.

28 *ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν·

29 *ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως·

30 *ὅτι ἔλεγον, πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 *Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· καὶ ἔξω ἑστῶτες, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν φωνοῦντες αὐτόν.

32 *καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν. εἶπον δὲ αὐτῷ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσί σε. 33 *καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, ἢ οἱ ἀδελφοί μου;

34 *καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει, ἴδε ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου·

35 *ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου, καὶ ἀδελφή μου, καὶ μήτηρ ἐστί.

27 לָא אֶנָשׁ מֶשְׁכַּח ᵃ דְּנֵעוּל לְבֵית חַסִּינָא וְנֶחְטוּף מָאנַוְהִי אֶלָּא אֶן לוּקְדַם לְחַסִּינָא ᵇ נֵאסוּר וְהָידֵין בַּיְתֵהּ ᶜ נֶבוּז׃ 28 אַמִּין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דְּכֻלְּהוֹן חַטָּהֵא ᵈ וְגוּדָפֵא דַּנְגַדְּפוּן בְּנַיְנָשָׁא ᵉ נֶשְׁתַּבְקוּן לְהוֹן׃ 29 מַן דֵּין דַּנְגַדֵּף עַל רוּחָא דְּקוּדְשָׁא לַית לֵהּ שׁוּבְקָנָא לְעָלַם אֶלָּא מְחַיַּב הוּ ᶠ לְדִינָא דַּלְעָלַם׃ 30 מֶטֻּל דְּאָמְרִין הֲווּ דְּרוּחָא ᵍ טַנְפְּתָא אִית בֵּהּ׃ ח דְּצַפְּרָא ʰ וְדוּכְרָנָא ⁱ דְּיָלְדַת אֱלָהָא מַרְיָם

31 ᵏ וְאֶתַו אֶמֵּהּ וַאחַוְהִי ˡ קָיְמִין לְבַר וְשַׁדְּרוּ ᵐ דְּנֶקְרוּנָיְהִי לְהוֹן׃ 32 יָתֵב הֲוָא דֵּין חֲדָרַוְהִי כֶּנְשָׁא וְאָמְרוּ לֵהּ הָא אֶמָּךְ וַאחַיךְ לְבַר ⁿ בָּעֵין לָךְ׃ 33 וַעְנָא וְאֶמַר לְהוֹן מַן הִי אֶמִּי וּמַן אֶנוּן אַחַי׃ 34 ᵒ וְחַר בְּאַילֵין דְּיָתְבִין לְוָתֵהּ וְאֶמַר הָא אֶמִּי וְהָא אַחַי׃ 35 מַן גֵּיר דְּנֶעְבֵּד ᵖ צֶבְיָנֵהּ דַּאלָהָא הָוֵו אַחִי וְחָתִי וְאֶמִּי׃

ᵃ עלל ᵇ אסר
ᶜ בזז ᵈ גדף
ᵉ שבק ᶠ דן
ᵍ טנף
ʰ דכר כמו זכר
ⁱ ילד ᵏ אתא ˡ קום
ᵐ קרא ⁿ בעא
ᵒ חור ᵖ צבא

ܩܦܠܐܘܢ ܕ

1 ܬܘܒ ܕܝܢ ܫܪܝ ܗܘܐ ܡܠܦ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܟ ܕܢܣܩ ܢܬܒ ܠܗ ܒܣܦܝܢܬܐ ܒܝܡܐ. ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. 2 ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܡܬܠܐ ܣܓܝ. ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܒܝܘܠܦܢܗ. 3 ܫܡܥܘ. ܗܐ ܢܦܩ ܙܪܘܥܐ ܠܡܙܪܥ. 4 ܘܟܕ ܙܪܥ ܐܝܬ ܕܢܦܠ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܬ ܦܪܚܬܐ ܘܐܟܠܬܗ. 5 ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܢܦܠ ܥܠ ܫܘܥܐ. ܐܝܟܐ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܐܪܥܐ ܣܓܝ. ܘܒܪ ܫܥܬܗ ܒܠܨ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܥܘܡܩܐ ܕܐܪܥܐ. 6 ܟܕ ܕܢܚ ܕܝܢ ܫܡܫܐ ܚܡܐ. ܘܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܥܩܪܐ ܝܒܫ. 7 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܘܣܠܩܘ ܟܘܒܐ ܘܚܢܩܘܗܝ. ܘܦܐܪܐ ܠܐ ܝܗܒ. 8 ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ ܛܒܬܐ. ܘܣܠܩ ܘܪܒܐ ܘܝܗܒ ܦܐܪܐ. ܐܝܬ ܕܬܠܬܝܢ. ܘܐܝܬ ܕܫܬܝܢ. ܘܐܝܬ ܕܡܐܐ. 9 ܘܐܡܪ ܗܘܐ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.

10 ܟܕ ܗܘܘ ܕܝܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. ܫܐܠܘܗܝ ܗܢܘܢ ܕܥܡܗ ܥܡ ܬܪܥܣܪܬܗ ܥܠ ܡܬܠܐ ܗܘ. 11 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܟܘܢ ܗܘ ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪܙܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܒܪܝܐ ܕܝܢ ܟܠ ܡܕܡ ܒܡܬܠܐ ܗܘܐ. 12 ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܢܚܙܘܢ ܘܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܢܫܡܥܘܢ ܘܠܐ ܢܣܬܟܠܘܢ. ܕܠܡܐ ܢܬܦܢܘܢ ܘܢܫܬܒܩܘܢ ܠܗܘܢ ܚܛܗܝܗܘܢ. 13 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܠܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܒܟܠܗܘܢ ܡܬܠܐ ܬܕܥܘܢ. 14 ܙܪܘܥܐ ܕܙܪܥ ܡܠܬܐ ܙܪܥ. 15 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܙܕܪܥܐ ܒܗܘܢ ܡܠܬܐ. ܘܡܐ ܕܫܡܥܘ ܡܚܕܐ ܐܬܐ ܣܛܢܐ ܘܫܩܠ ܠܗ ܠܡܠܬܐ ܕܙܪܝܥܐ ܒܠܒܗܘܢ. 16 ܘܗܢܘܢ ܕܥܠ ܫܘܥܐ ܡܙܕܪܥܝܢ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܐ ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܐ. ܡܚܕܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܗ. 17 ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܥܩܪܐ ܒܢܦܫܗܘܢ. ܐܠܐ ܕܙܒܢܐ ܐܢܘܢ. ܘܡܐ ܕܗܘܐ ܐܘܠܨܢܐ ܐܘ ܪܕܘܦܝܐ ܡܛܠ ܡܠܬܐ. ܥܓܠ ܡܬܟܫܠܝܢ.

CAP. IIII.

1 R*Vrſus autem cœpit docere iuxta littus maris : & congregati ſunt ad eum cœtus quamplurimi, ita vt aſcenderet ſederetque in naui in mari, & omnis turba ſtabat humi iuxta mare.*

2 *Ac docebat eos in parabolis multa, dicebatque in doctrina ſua:*

3 *Audite, Ecce exiit ſeminator ad ſeminandum:* 4 *Et quum ſeminaret, aliud quidem cecidit iuxta viam; venitque volucris, & deuorauit illud.*

5 *Aliud autem cecidit ſuper petram, vbi non erat terra multa, & in momento exortum eſt, quoniam non erat profunda terra.*

6 *Quum autem exortus eſſet Sol, calore affectum eſt; & quia non habebat radicem, aruit.* 7 *Aliud autem cecidit inter ſpinas, & aſcenderunt ſpinæ, ac ſuffocauerunt illud, fructuſque non edidit.*

8 *Aliud autem cecidit in terram bonam; et aſcendit creuitque, ac edidit fructus, aliud quidem tricenos, & aliud ſexagenos, aliud denique centenos.*

9 *Et dicebat, Qui habet aures ad audiendum, audiat.*

10 *Quum autem eſſent ſoli, interrogauerunt eum ij qui cum eo erant vna cum duodecim ipſius de parabola hac.*

11 *Et dixit eis Jeſchua : Vobis datum eſt noſſe arcanum regni Dei: extraneis verò omnia in parabolis fiunt:* 12 *Vt quum viderint, videant, & non videant; & quum audierint, audiant, & non intelligant; nequando conuertantur, & remittantur eis peccata ipſorum.* 13 *Et dixit eis, Neſcitis parabolam hanc, & quomodo cunctas parabolas ſcietis?* 14 *Seminator qui ſeminat, ſermonem ſeminat.* 15 *Iſti autem qui ſunt iuxta viam, ij ſunt in quibus ſeminatur ſermo: ſed quũ audierunt ſtatim venit Satanas, tollitq; ipſum ſermonẽ qui ſeminatus eſt in corde eorum.* 16 *Iſti autem qui ſuper petram ſemen excipiunt, ij ſunt qui quum audierint ſermonẽ, ſtatim cum gaudio recipiunt eum.* 17 *Et non habent radicem in animis ſuis, ſed temporarij ſunt: quumque fit oppreſſio aut perſecutio propter ſermonem, ſtatim offenduntur.*

קפלאון ד

1 תוב דין שרי הוא מלף על יד ימא ואתכנשו לותה כנשא סגיאא איך דנסק נתב לה בספינתא בימא וכלה כנשא קאם הוא על ארעא על יד ימא ׃ 2 ומלף הוא להון במתלא סגי ואמר הוא ביולפנה ׃ 3 שמעו הא נפק זרועא למזרע ׃ 4 וכד זרע אית דנפל על יד אורחא ואתת פרחתא ואכלתה ׃ 5 אחרנא דין נפל על שועא איכא דלית הוא ארעא סגי ובר שעתה בלץ מטל דלית הוא עומקא דארעא ׃ 6 כד דנח דין שמשא חמא ומטל דלית הוא לה עקרא יבש ׃ 7 ואחרנא נפל בית כובא וסלקו כובא וחנקוהי ופארא לא יהב ׃ 8 אחרנא דין נפל על ארעא טבתא וסלק ורבא ויהב פארא אית דתלתין ואית דשתין ואית דמאא ׃ 9 ואמר הוא מן דאית לה אדנא דנשמע נשמע ׃

אלף נסק יתב
קום מתל אלף
זרע אתא
אכל פירושו סלע
בלץ
פירושו צמח כמו בלע
עמק

CAP. IIII.

Mat. 13. a. 1 Luc. 8. a. 4

ET iterum cœpit docere ad mare, & congregata est ad eum turba multa, ita vt nauim ascendens sederet in mari, & omnis turba circa mare super terram erat: [1] A

[2] Et docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua:

[3] Audite: ecce, exiit seminans ad seminandum. [4] Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, & venerunt volucres cæli, & comederunt illud.

[5] Aliud verò cecidit super petrosa, vbi nō habuit terram multam: & statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terræ. [6] Et quando exortus est Sol, exæstuauit: & eò quòd non habebat radicem, exaruit.

[7] Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spinæ, & suffocauerunt illud, & fructum non dedit.

[8] Et aliud cecidit in terram bonam: & dabat fructum ascendentem & crescentem, & afferebat vnū †triginta, & vnum †sexaginta, & vnum †centum.

†tricesimum †sexagesimum †centesimum

[9] Et dicebat, Qui habet aures audiēdi, audiat. [10] Et cùm esset singularis, interrogauerunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam.

[11] Et dicebat eis, Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: illis autem qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt:

Isa. 6. c. 9 Mat. 13. b. 14 Luc. 8. b. 10 Ioh. 12. f. 40 Act. 28. f. 26 Rom. 11. b. 8

[12] Vt videntes videant, & non videāt: & audientes audiant, & nō intelligant: ne quando conuertantur, & dimittantur eis peccata.

[13] Et ait illis: Nescitis parabolam hāc? & quomodo omnes parabolas cognoscetis? [14] Qui seminat, verbum seminat.

[15] Hi autem sunt qui circa viam: vbi seminatur verbum, & cùm audierint, confestim venit Satanas, & aufert verbum quod seminatum est in cordibus eorum. [16] Et hi sunt similiter qui super petrosa seminantur: qui cùm audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud: [17] Et non habent radicem in se, sed temporales sunt: deinde orta tribulatione & persecutione propter verbum, confestim scandalizantur. C

δ΄.

1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν.

2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,

3 ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι·

4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν. ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτό.

5 ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς.

6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη.

7 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.

8 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν.

9 καὶ ἔλεγεν, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

10 ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν.

11 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται,

12 ἵνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα.

13 καὶ λέγει αὐτοῖς, οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;

14 ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει.

15 οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς, καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.

16 καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν·

17 καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως, ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζονται.

10 כד הוו דין בלחודיהון שאלוהי הנון דעמה עם תרעסרתה מתלא הו ׃ 11 ואמר להון ישוע לכון [a] יהיב [b] למדע [c] ארזא דמלכותה דאלהא לבריא דין כל מדם במתלא הוא ׃ 12 דכד [d] חזין נחזון ולא נחזון וכד שמעין נשמעון ולא [e] נסתכלון דלמא [f] נתפנון [g] ונשתבקון להון חטהיהון ׃ 13 ואמר להון לא ידעין אנתון לה למתלא הנא ואיכנא כלהון מתלא [h] תדעון ׃ 14 זרועא דזרע [i] מלתא זרע ׃ 15 הלין דין דעל יד אורחא הלין אנון [k] דמזדרעא בהון מלתא ומא דשמעו מחדא אתא סטנא ושקל לה למלתא דזריעא בלבהון ׃ 16 והנון דעל שועא אזדרעו הלין אנון דמא דשמעו מלתא מחדא [l] בחדותא מקבלין לה ׃ 17 ולית להון עקרא בנפשהון אלא דזבנא אנון ומא דהוא [m] אולצנא או [n] רדופיא מטל [o] מלתא [p] עגל מתכשלין ׃

[a] יהב [b] ידע [c] ארזא מן דזא [d] חזא [e] סכל כמו שכל [f] פנא [g] שבק [h] ידע [i] מלל [k] זרע [l] חדא [m] אלץ [n] רדף [o] מלל [p] פירושו פתאם

18 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܒܝܬ ܟܘܒܐ ܡܙܕܪܥܝܢ܂ ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܐ܂ 19 ܘܪܢܝܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ܂ ܘܛܘܥܝܐ ܕܥܘܬܪܐ܂ ܘܫܪܟܐ ܕܪܓܝܓܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ܂ ܥܐܠܢ ܚܢܩܢ ܠܗ ܠܡܠܬܐ܂ ܘܕܠܐ ܦܐܪܐ ܗܘܝܐ܂ 20 ܘܗܢܘܢ ܕܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܐܙܕܪܥܘ܂ ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ܂ ܘܡܩܒܠܝܢ ܘܝܗܒܝܢ ܦܐܪܐ܂ ܒܬܠܬܝܢ ܘܒܫܬܝܢ ܘܒܡܐܐ܂ 21 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܕܠܡܐ ܐܬܐ ܫܪܓܐ ܕܬܚܝܬ ܣܐܬܐ ܢܬܬܣܝܡ ܐܘ ܬܚܝܬ ܥܪܣܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܕܥܠ ܡܢܪܬܐ ܢܬܬܣܝܡ܂ 22 ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܛܫܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ܂ ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܛܘܫܝܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ܂ 23 ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ܂

ܕܫܒܬܐ ܕܚܘܪܐ

24 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܚܙܘ ܡܢܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܒܗܝ ܟܝܠܬܐ ܕܡܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܬܬܟܝܠ ܠܟܘܢ܂ ܘܡܬܬܘܣܦ ܠܟܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ܂ 25 ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܢܬܝܗܒ ܠܗ܂ ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ܂ ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ܂ 26 ܘܐܡܪ ܗܘܐ܂ ܗܟܢܐ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܢܪܡܐ ܙܪܥܐ ܒܐܪܥܐ܂ 27 ܘܢܕܡܟ ܘܢܩܘܡ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ܂ ܘܙܪܥܐ ܢܐܪܒ ܘܢܪܘܪܒ ܟܕ ܗܘ ܠܐ ܝܕܥ܂ 28 ܐܪܥܐ ܓܝܪ ܡܝܬܝܐ ܠܗ ܦܐܪܐ܂ ܘܠܘܩܕܡ ܗܘܐ ܥܣܒܐ܂ ܘܒܬܪܗ ܫܒܠܐ܂ ܘܒܚܪܬܐ ܚܛܬܐ ܓܡܝܪܬܐ ܒܫܒܠܐ܂ 29 ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܐܫܡܢ ܦܐܪܐ܂ ܡܚܕܐ ܡܫܕܪ ܡܓܠܐ܂ ܡܛܠ ܕܡܛܐ ܚܨܕܐ܂ 30 ܘܐܡܪ ܗܘܐ܂ ܠܡܢܐ ܢܕܡܝܗ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܒܐܝܢܐ ܡܬܠܐ ܢܡܬܠܝܗ܂ 31 ܐܝܟ ܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ ܗܝ܂ ܕܡܐ ܕܐܙܕܪܥܬ ܒܐܪܥܐ܂ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܙܪܥܘܢܐ ܕܒܐܪܥܐ܂ 32 ܘܡܐ ܕܐܙܕܪܥܬ ܣܠܩܐ ܘܗܘܝܐ ܪܒܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܝܪܩܘܢܐ܂ ܘܥܒܕܐ ܣܘܟܐ ܪܘܪܒܐ܂ ܐܝܟ ܕܡܫܟܚܝܢ ܦܪܚܬܐ ܕܢܓܢܘܢ ܒܛܠܠܗ܂ 33 ܒܡܬܠܐ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܣܓܝܐܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܐܝܟ ܕܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܫܡܥ܂ 34 ܘܕܠܐ ܡܬܠܐ ܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ܂ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܒܝܢܘܗܝ ܠܒܝܢܝܗܘܢ ܡܦܫܩ ܗܘܐ ܟܠܡܕܡ܂

18 *Isti porrò qui inter spinas semen exceperunt, hi sunt qui audiunt sermonem:*
19 *At sollicitudo mundi huius, & fallacia diuitiarum, & reliquiæ cupiditatum aliarũ introeuntes suffocant ipsum sermonem, & fit infructuosus.*
20 *Isti denique qui in terram bonam semen exceperunt, ij sunt qui audiunt sermonem, recipiuntque, ac edunt fructus, in tricenis, & in sexagenis, & in centenis.*
21 *Et subdit eis: Nunquid venit lucerna vt subter modium ponatur, aut subter lectũ? nonne facta est vt candelabro imponatur?*
22 *Non est enim quicquam occultum quod non reueletur, nihilque fit in abscondito quin manifestetur.*
23 *Si quis habet aures ad audiendum, audiat.*

Septimana Candidatorum.

24 *Porrò dixit eis: Videte quid audiatis: qua mensura metimini, remensum erit vobis et adiicietur vobis, illis* nempe *qui audiũt.*
25 *Qui enim habet, dabitur ei: & qui non habet, etiam id quod habet tolletur ab eo.*
26 *Insuper dicebat, Ita est regnum Dei, vt si quis iaciat semen in terram:*
27 *Et dormiat, exurgatque noctu & interdiu, & semen germinet et assurgat, quum ipse nesciat.*
28 *Terra enim producit fructus, & primũ fit herba, & deinde spica, postremò autem frumentum perfectum in spica.*
29 *Quum autem pinguis est fructus, statim immittit falcem, quoniam aduenit messis.*
30 *Item dicebat, Cuinam comparabimus regnum Dei, aut quanam collatione conferemus illud?*
31 *Velut grano sinapis illud simile est quod satum est in terra: minimum est omnium seminum quæ sunt super terram.*
32 *Quumque satum est assurgit, euaditque maximum omnium olerum, editque ramos magnos, ita vt possit in vmbra eius volucris habitare.*
33 *In parabolis hisce similibus alloquebatur eos Ieschua per similitudines, prout poterant audire.*
34 *Nec absque parabolis colloquebatur eis: suis autem discipulis inter se et eos* [priuatim] *interpretabatur omnia.*

---

18 והנון דבית כובא מזדרעין הלין אנון אילין דשמעו מלתא׃ 19 ורניא דעלמא הנא וטועה דעותרא ושרכא דרגיגתא אחרניתא עאלן חנקן לה למלתא ודלא פארא הויא׃ 20 והנון דבארעא טבתא אזדרעו הלין אנון דשמעין מלתא ומקבלין ויהבין פארא בתלתין ובשתין ובמאא׃ 21 ואמר להון דלמא אתא שרגא דתחית סאתא נתתסים או תחית ערסא לא הוא ועל מנרתא נתתסים׃ 22 לית גיר מדם דטשא דלא נתגלא ולא הוא בטושיא דלא מתגלא׃ 23 אן אנש אית לה אדנא דנשמע נשמע׃

ט דשבתא דחורא

24 ואמר להון חזו מנא שמעין אנתון בהי כילתא דמכילין אנתון מתתכיל לכון ומתתוסף לכון לאילין דשמעין׃ 25 מן דאית לה גיר נתיהב לה ומן דלית לה אף הו דאית לה נשתקל מנה׃

a זרע b רגא פירושו יגף c טעה כמו טעא d רגן f עול g טוב h כום i טשא k גלא l חזא m כול n יסף o יהב p שקל

18 * Et alij sunt qui in spinis seminātur: hi sunt qui verbum audiunt;

19 * Et ærumnæ seculi, & deceptio diuitiarum, & circa reliqua concupiscentiæ introeuntes suffocant verbum, & sine fructu efficitur.

20 * Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt: qui audiunt verbum, & suscipiunt, & fructificāt, vnum† triginta, vnum† sexaginta, & vnum† centum.

21 * Et dicebat illis: Nunquid venit lucerna vt sub modio ponatur? aut sub lecto? nonne vt super candelabrum ponatur?

22 * Non est enim aliquid absconditum quod non manifestetur: nec factum est occultum, sed vt in palam veniat.

23 * Si quis habet aures audiendi, audiat.

24 * Et dicebat illis, Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adiicietur vobis.

25 * Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo.

26 * Et dicebat, Sic est regnum Dei, quēadmodum si homo iaciat sementem in terram, 27 * Et dormiat: & exurgat nocte & die, & semen germinet, & increscat dum nescit ille.

28 * Vltrò enim terra fructificat, primùm herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica.

29 * Et cū ex se produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

30 * Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus illud?

31 * Sicut granum sinapis: quod cùm seminatum fuerit in terra, minus est omnibus seminibus quæ sunt in terra:

32 * Et cùm † seminatum fuerit, ascēdit †, & fit maius omnibus oleribus: & facit ramos magnos, ita vt possint sub vmbra eius aues cæli habitare.

33 * Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire: 34 * Sine parabola autem non loquebatur eis: seorsum autem, discipulis suis disserebat omnia.

Margin: 1.Tim. 6. c.17. — † triceſimum † ſexageſimum † centeſimum — Mat. 5. b. 15. Luc. 8. c. 16. & 11. e. 33. — Mat. 10. c. 26. c. 8. 17. — Mat. 7. a. 2. Luc. 6. f. 38. — Mat. 13. b. 12. & 25. c. 29. Luc. 8. c. 18. & 19. a. 26. — Mat. 13. d. 21. Luc. 13. d. 19. — † natum † in arborem — Mat. 13. e. 34. — C — D

18 * καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες,

19 * καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

20 * καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.

21 * καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ;

22 * οὐ γάρ ἐστί τι κρυπτὸν, ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ.

23 * εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

24 * Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν.

25 * ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

26 * καὶ ἔλεγεν, οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς,

27 * καὶ καθεύδῃ, καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ, καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός·

28 * αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ.

29 * ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

30 * καὶ ἔλεγε, τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν;

31 * ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

32 * καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

33 * καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν.

34 * χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

26 ואמר הוא הכנא הי מלכותא דאלהא איך אנש דנרמא זרעא בארעא׃ 27 ונדמך ונקום בליא ובאיממא וזרעא נרבא ונארך כד הו לא ידע׃ 28 ארעא גיר מיתיא לה לפארא ולוקדם הויא עסבא ובתרה שבלא אחרית דין חטתא משמליתא בשבלא׃ 29 מא דשמן דין פארא מחדא אתיא מגלא דמטי חצדא׃ 30 ואמר למנא נדמיה למלכותא דאלהא ובאינא מתלא נמתליה׃ 31 איך פרדתא הי דחרדלא הי דמא דאזדרעת בארעא זעוריא הי מן כלהון זרעונה דעל ארעא׃ 32 ומא דאזדרעת סלקא והויא רבא מן כלהון ירקונא ועבדא סוכא רורבתא איך דתשכח דבטללה פרחתא תשכן׃ 33 במתלא דאיך הלין ממלל הוא עמהון ישוע מתלא איך דמשכחין הוו למשמע׃ 34 ודלא מתלא לא ממלל הוא עמהון לתלמידוהי דין בינוהי ולהון מפשק הוא כל מדם׃

Margin: רמא · דמך · קום · יום · רבא · ארך · אתא · מלא מזה נעשה שמלא · דמא · מתל כמו משל · זרע · סוך · רבב · שכן

ܕܚܡܫܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ

Feria quinta hebdomadis quintæ Ieiunij.

35 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܒܪܡܫܐ ܢܥܒܪ ܠܥܒܪܐ. 36 ܘܫܒܩܘ ܠܟܢܫܐ. ܘܕܒܪܘܗܝ ܟܕ ܒܣܦܝܢܬܐ ܗܘܐ. ܘܣܦܝܢܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܝ ܥܡܗܘܢ. 37 ܘܗܘܐ ܥܠܥܠܐ ܪܒܬܐ ܘܪܘܚܐ. ܘܓܠܠܐ ܢܦܠܝܢ ܗܘܘ ܒܣܦܝܢܬܐ ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܕܬܬܡܠܐ. 38 ܘܗܘ ܝܫܘܥ ܥܠ ܒܣܕܝܐ ܕܡܟ ܗܘܐ ܒܚܪܬܗ ܕܣܦܝܢܬܐ. ܘܐܬܘ ܐܩܝܡܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܢ ܠܐ ܒܛܝܠ ܠܟ ܕܐܒܕܝܢܢ. 39 ܘܩܡ ܘܟܐܐ ܒܪܘܚܐ ܘܐܡܪ ܠܝܡܐ. ܫܠܝ ܐܣܬܟܪ. ܘܫܠܝܬ ܪܘܚܐ ܘܗܘܐ ܫܠܝܐ ܪܒܐ. 40 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢܐ ܕܚܘܠܬܢܝܢ ܗܟܢܐ. ܘܠܡܢܐ ܠܝܬ ܒܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. 41 ܘܕܚܠܘ ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ. ܡܢܘ ܟܝ ܗܢܐ ܕܐܦ ܪܘܚܐ ܘܝܡܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ.

35 Porrò dixit eis in illo die sub vespera, Transeamus in vlteriorem ripam. 36 Et reliquerunt turbas, & acceperunt eum quum esset in naui: nauiculæ autem aliæ cum eis erant. 37 Et factus est turbo magnus, ventusque, & fluctus irruebant in nauim, ac propè implebatur. 38 Ipse autem Jeschua super ceruical dormiebat in posteriori parte nauis: & venerunt ac excitarunt eum, dicuntque ei, Magister noster, non est tibi curæ quòd perimus? 39 Surrexit itaque & obiurgauit ventum, aitq; mari, Quiesce, obmutesce tu. Et cõquieuit ventus, et facta est tranquillitas magna. 40 Et dixit eis, Quid ita pauidi estis? & quare nulla est in vobis fides? 41 Et timuerunt timore magno, & dicebant vnus ad alterum, Quisnam iste est, vt venti & mare obediant ei?

ܕܨܦܪܐ ܕܚܡܫܒܫܒܐ ܗ ܕܨܘܡܐ ܩܦܠܐܘܢ ܗ

Matutinis v. Feria v. Ieiunij.

CAP. V.

1 ܘܐܬܘ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪܝܐ. 2 ܘܟܕ ܢܦܩ ܡܢ ܣܦܝܢܬܐ. ܦܓܥ ܒܗ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. 3 ܘܡܥܡܪܗ ܗܘܐ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܒܫܫܠܬܐ ܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܐܣܪܗ. 4 ܡܛܠ ܕܟܠ ܐܡܬܝ ܕܒܥܘܩܐ ܘܒܫܫܠܬܐ ܡܬܐܣܪ ܗܘܐ. ܫܫܠܬܐ ܡܦܣܩ ܗܘܐ. ܘܥܘܩܐ ܡܬܒܪ ܗܘܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܟܒܫܗ. 5 ܘܒܟܠܗ ܥܕܢ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܒܛܘܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܘܩܥܐ ܗܘܐ. ܘܡܚܒܠ ܢܦܫܗ ܒܟܐܦܐ. 6 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܪܗܛ ܣܓܕ ܠܗ. 7 ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܠܝ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ. ܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟ ܒܐܠܗܐ ܕܠܐ ܬܫܢܩܢܝ. 8 ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ. ܦܘܩ ܡܢ ܓܒܪܐ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. 9 ܘܫܐܠܗ ܡܢܘ ܫܡܟ. ܐܡܪ ܠܗ. ܠܓܝܘܢ ܫܡܢ. ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܝܢ ܚܢܢ. 10 ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܣܓܝ. ܕܠܐ ܢܫܕܪܝܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܐܬܪܐ.

1 VEnit autem vltra mare in regionem Godaræorum. 2 Quumque exiret è naui, occurrit ei de domo sepulchrorum homo habens spiritum immundum. 3 Et degebat in monumentis, & catenis nemo poterat eum vincire. 4 Propterea quòd quoties compedibus et catenis vinctus fuerat, catenas fregerat, compedésque abruperat; ac nemo poterat eum subiugare. 5 Et in omni tempore noctu & interdiu in monumentis & in montibus erat, clamabátque, & allidebat seipsum lapidibus. 6 Quum autem vidisset Jeschua procul, cursu contendit & adorauit eum: 7 Et exclamauit voce magna, et ait, Quid mihi & tibi Jeschua fili Dei altissimi? adiuro te per Deum ne me crucies. 8 Dicebat enim ei, Egredere ex homine, spiritus immunde. 9 Et interrogauit eum, Quod tibi nomen est? Dixit ei, Legio est nomen nostrum, siquidem multi sumus. 10 Et efflagitabat ab eo multùm, ne emitteret ipsum extra illam regionem.

דיום חמשא דשבתא דחמשא [a] דצומא

35 ואמר להון בהו יומא ברמשא נעבר לן לעברא׃ 36 ושבקו לכנשא ודברוהי כד בספינתא הוו וספינא אחרניתא אית הוי עמהון׃ 37 והוית עלעלא רבתא ורוחא וגללא נפלין הוו בספינתא וקריבא הות [b] דתתמלא׃ 38 הו דין ישוע על [c] בסדיא דמך הוא בחרתה דספינתא [d] ואתו [e] אקימוהי ואמרין לה רבן לא בטיל לך [f] דאבדינן׃ 39 וקם וכאא ברוחא ואמר לימא [g] שלי [h] זגיר אנת ושלית רוחא והוא [i] נוחא רבא׃ 40 ואמר להון למנא [k] דחולתנין אנתון הכנא ולמא לית בכון הימנותא׃ 41 ודחלו דחלתא רבתא ואמרין הוו חד לחד מנו כי הנא דרוחא וימא [l] משתמעין לה׃

[a] צום
[b] מלא
[c] סריא כמו סדי
[d] אתא [e] קום
[f] אבד [g] שלא
[h] זגר פירושו סתק
[i] נוח [k] דחל
[l] שמע

35 * Et ait illis in illa die, cùm ſerò eſſet factum, Tranſeamus contra.

36 * Et dimittentes turbam, aſſumunt eum ita vt erat in naui: & aliæ naues erant cum illo. (Mat. 8. d. 23 Luc. 8. c. 22)

37 * Et facta eſt procella magna venti, & fluctus mittebat in nauim, ita vt impleretur nauis.

38 * Et erat ipſe in puppi ſuper ceruical dormiens: & excitant eum, & dicunt illi, Magiſter, non ad te pertinet quia perimus?

39 * Et exurgens comminatus eſt vento, & dixit mari, Tace, obmuteſce. Et ceſſauit vẽtus: & facta eſt trãquillitas magna.

40 * Et ait illis, Quid timidi eſtis? necdum habetis fidem? 41 * Et timuerunt timore magno: & dicebant ad alterutrũ, Quis, putas, eſt iſte, quia & ventus & mare obediunt ei?

CAP. V.

1 ET venerunt trãs fretum maris in regionem Geraſenorum. A (Mat. 8. d 28 Luc. 8. d. 26)

2 * Et exeunti ei de naui, ſtatim occurrit de monumentis homo in ſpiritu immundo,

3 * Qui domicilium habebat in monumentis. & neq; catenis iam quiſquam poterat eum ligare:

4 * Quoniam ſępe compedibus & catenis vinctus, dirupiſſet catenas, & compedes comminuiſſet. & nemo poterat eum domare.

5 * Et ſemper die ac nocte in monumentis & in montibus erat, clamans & concidens ſe lapidibus.

6 * Videns autem Ieſum à longè, cucurrit & adorauit eum:

7 * Et clamans voce magna, dixit, Quid mihi & tibi Ieſu fili Dei altiſſimi? adiuro te per Deum ne me torqueas.

8 * Dicebat enim illi, Exi ſpiritus immunde ab homine†. (isto)

9 * Et interrogabat eũ, Quod tibi nomen eſt? Et dicit ei, Legio mihi nomen eſt: quia multi ſumus.

10 * Et †deprecabatur eum multum, ne ſe expelleret extra regionem. (deprecabantur)

35 * καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης, διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν.

36 * καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ.

37 * καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι.

38 * καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ, ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων. καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;

39 * καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ, σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

40 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί δειλοί ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;

41 * καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

ε.

1 * Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν γαδαρηνῶν.

2 * καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,

3 * ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασι. καὶ οὔτε ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι,

4 * διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι.

5 * καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κράζων, καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις.

6 * ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ,

7 * καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ εἶπε, τί ἐμοὶ καὶ σοί, ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν θεόν μή με βασανίσῃς.

8 * ἔλεγε γὰρ αὐτῷ, ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.

9 * καὶ ἐπηρώτα αὐτόν, τί σοι ὄνομα; καὶ ἀπεκρίθη λέγων, λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί ἐσμεν.

10 * καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.

---

1 ואתא לעברא דימא לאתרא דגדריא׃ — קפלאון ה — יא — דצפרא דחמשא דשבתא דה דצומא
2 וכד נפק מן ספינתא פגע בה מן בית קבורא גברא דאית בה רוחא טנפתא׃ 3 ועמר הוא בית קבורא ובשׁשלתא אנש לא משכח הוא למאסרה׃ 4 מטל דכל אמתי דבסוטמא ובשׁשלתא מתאסר הוא שׁשלתא מתבר הוא וסוטמא מפסק הוא ולא אנש משכח הוא למכבשה׃ 5 ובכל זבן בליליא ובאיממא בבית קבורא ובטורא איתוהי הוא וקעא הוא ומצלף נפשה בכאפא׃ 6 כד חזא דין לישוע מן רוחקא רהט סגד לה׃ 7 וקעא בקלא רמא ואמר מא לי ולך ישוע ברה דאלהא מרימא מומא אנא לך באלהא דלא תשנקני׃ 8 אמר הוא לה גיר פוק מן ברנשא רוחא טנפא׃ 9 ושאלה איכנא שמך אמר לה לגיון שמן מטל דסגיאא חנן׃ 10 ובעא הוא מנה סגי דלא נשדריוהי לבר מן אתרא

a אסר b תבר כמו שבר c כבש d יום e קעא f רחק g רום h רום i ימא k נפק l מן לשון m שדר

11 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܠܘܬ ܛܘܪܐ ܒܩܪܐ ܪܒܬܐ ܕܚܙܝܪܐ ܕܪܥܝܐ܂ 12 ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܗܢܘܢ ܫܐܕܐ ܘܐܡܪܝܢ ܫܕܪ ܠܢ ܥܠ ܗܢܘܢ ܚܙܝܪܐ ܕܒܗܘܢ ܢܥܘܠ܂ 13 ܘܐܦܣ ܠܗܘܢ ܘܢܦܩܘ ܪܘܚܐ ܗܠܝܢ ܛܢܦܬܐ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪܐ ܘܪܗܛܬ ܗܝ ܒܩܪܐ ܠܫܩܝܦܐ ܘܢܦܠܬ ܒܝܡܐ ܐܝܟ ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ ܘܐܬܚܢܩܘ ܒܡܝܐ܂ 14 ܘܗܢܘܢ ܕܪܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܥܪܩܘ ܘܐܡܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܐܦ ܒܩܘܪܝܐ ܘܢܦܩܘ ܠܡܚܙܐ ܡܕܡ ܕܗܘܐ܂ 15 ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܚܙܐܘܗܝ ܠܗܘ ܕܫܐܕܘܗܝ ܟܕ ܠܒܝܫ ܘܡܢܟܦ ܘܝܬܒ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܠܓܝܘܢ ܘܕܚܠܘ܂ 16 ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܚܙܘ ܕܐܝܟܢܐ ܗܘܐ ܠܗܘ ܕܫܐܕܘܗܝ ܘܐܦ ܥܠ ܗܢܘܢ ܚܙܝܪܐ܂ 17 ܘܫܪܝܘ ܒܥܝܢ ܡܢܗ ܕܢܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ܂ 18 ܘܟܕ ܣܠܩ ܠܣܦܝܢܬܐ ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܗܘ ܕܫܐܕܘܗܝ ܕܥܡܗ ܢܗܘܐ܂ 19 ܘܠܐ ܫܒܩܗ ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܙܠ ܠܒܝܬܟ ܠܘܬ ܐܢܫܝܟ ܘܐܫܬܥܐ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܠܟ ܡܪܝܐ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܟ܂ 20 ܘܐܙܠ ܘܫܪܝ ܡܟܪܙ ܒܥܣܪ ܡܕܝܢܢ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܠܗ ܝܫܘܥ ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ܂

ܩܪܝܢܐ ܕܣܗܕܐ ܘܕܥܢܝܕܐ

21 ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܒܣܦܝܢܬܐ ܠܗܘ ܥܒܪܐ ܬܘܒ ܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ܂ 22 ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܪܒܝ ܟܢܘܫܬܐ ܕܫܡܗ ܝܘܐܪܫ ܘܟܕ ܚܙܝܗ ܢܦܠ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ܂ 23 ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܣܓܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܬܝ ܣܘܦܐܝܬ ܐܝܬܝܗ ܬܐ ܣܝܡ ܐܝܕܟ ܥܠܝܗ ܘܬܚܠܡ ܘܬܚܐ܂ 24 ܘܐܙܠ ܥܡܗ ܝܫܘܥ ܘܢܩܦ ܗܘܐ ܠܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܘܚܒܨܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ 25 ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܕܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܒܪܕܝܐ ܕܕܡܐ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ܂ 26 ܕܣܓܝ ܐܫܬܢܝܩܬ ܡܢ ܐܣܘܬܐ ܣܓܝܐܐ ܘܐܘܒܕܬ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܬܥܕܪܬ ܐܠܐ ܐܦ ܠܚܕ ܝܬܝܪ ܐܬܡܚܝܬ܂

---

11 *Erat autem illic ad montem grex magnus porcorum pascens.* 12 *Et efflagitabant ab eo illi dæmones, dicentes, Mitte nos in istos porcos, vt in eos ingrediamur.* 13 *Et permisit eis: exieruntque spiritus illi immundi, & ingressi sunt porcos: & excurrit ille grex in rupem, & ruit in mare, circiter bis mille, & suffocati sunt aquis.* 14 *Illi autem qui pascebant eos fugerunt, & dixerunt in ciuitate & in pagis: & exierunt vt viderent id quod factum fuerat.* 15 *Et venerunt ad Ieschua, & viderunt eum qui fuerat dæmoniacus vestitum, & verecundum, atque sedentem, eum* inquam *in quo fuerat legio: & perterriti sunt.* 16 *Et renunciarunt eis qui viderant quomodo actum esset cum ipso dæmoniaco, necnon de illis porcis.* 17 *Et cœperunt efflagitare ab eo, vt finibus ipsorum excederet.* 18 *Quumque conscendisset nauim, petebat ab eo is qui dæmoniacus fuerat, vt cũ eo esset.* 19 *Nec permisit ei: sed dixit ei, Abi domũ tuam ad homines tuos, & renuncia eis quid fecerit tibi Dominus, quodque tui misertus fuerit.* 20 *Abijt itaque & cœpit prædicare in Decapoli quid fecisset sibi Ieschua: cunctique mirabantur.*

Lectio Martyrum & Defunctorum.

21 *Quumque traiecisset Ieschua naui in illam vlteriorem ripam, rursus congregati sunt iuxta eum cœtus plurimi dum esset iuxta littus maris.* 22 *Venit autem quidam nomine Juvorosch ex principibus Synagogæ: quumque vidisset eũ, procidit ad pedes eius.* 23 *Et efflagitauit ab eo multùm, ac dixit ei, Filia mea malè affecta est: veni, impone ei manum tuam, & sanabitur ac viuet.* 24 *Et abiit Ieschua cum eo: & sese adiunxit ei turba multa, & comprimebant eum.* 25 *Quædam autẽ mulier, quæ erat in profluuio sanguinis à duodecim annis:* 26 *Quæ quidem multa fuerat perpessa à medicis plurimis, & expenderat quicquid habebat, nihilque adiuta fuerat, quinimò magis angebatur.*

---

11 אית הוא דין תמן לות טורא בקרא רבתא דחזירא [a] דרעיא׃ 12 [b] ובעין הוו מנה הנון שאדא ואמרין שדר לן על הנון חזירא דבהון [c] נעול׃ 13 ואפס להון ונפקו רוחא הלין טנפתא ועלו בחזירא [d] ורהטת הי בקרא לשקיפא ונפלת בימא איך תרין אלפין [f] ואתחנקו במיא׃ 14 והנון [g] דרעין הוו להון ערקו ואמרו במדינתא ואף בקוריא ונפקו [h] למחזא מדם דהויא׃ 15 [i] ואתו לות ישוע וחזאוהי להו דשאדוהי כד לביש ומנכף ויתב הו דאית הוא בה לגיון ודחלו׃ 16 [k] ואשתעיו להון הנון דחזו דאיכנא הוא להו דשאדוהי ואף על הנון חזירא׃ 17 ושריו בעין מנה דנאזל לה מן תחומהון׃ 18 וכד סלק לספינתא בעא הוא מנה הו דשאדוהי דעמה נהוא׃ 19 ולא שבקה אלא אמר לה [l] זל לביתך לות אנשיך [m] ואשתעא להון מדם דעבד לך מריא ואתרחם עליך׃

[a] רעא [b] בעא [c] עלל [d] רהט [e] פירושו סלע [f] חנק [g] רעא [h] חזא [i] אתא [k] שעא פירושו ספר [l] אזל [m] שעא

Matt.8.d.30 Luc.8.d.32 in agris

11 * Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus, paſcens†:

12 * Et deprecabantur eum ſpiritus, dicentes, Mitte nos in porcos, vt in eos B introeamus.

13 * Et conceſſit eis ſtatim Ieſus. Et exeuntes ſpiritus immundi, introierunt in porcos: & magno impetu grex præcipitatus eſt in mare, ad duo millia, & ſuffocati ſunt in mari.

14 * Qui autem paſcebant eos, fugerũt, & nuntiauerũt in ciuitatem & in agros. Et egreſſi ſunt videre quid eſſet facti.

venerũt

15 *Et† veniũt ad Ieſum, & vident illum qui à dæmonio vexabatur, ſedentem, veſtitum, & ſanæ mentis; & timuerunt.

16 * Et narrauerunt illis, qui viderant, qualiter factum eſſet ei qui dæmonium habuerat: & de porcis.

Luc.8.d.37 Act.16.d.39

17 * Et rogare cœperunt eum, vt diſcederet de finibus eorum.

18 * Cumque aſcenderet nauim, cœpit illum deprecari qui à dæmonio vexatus fuerat, vt eſſet cum illo.

19 * Et non admiſit eum, ſed ait illi, Vade in domum tuam ad tuos, & annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, & miſertus ſit tui.

20 * Et abiit, & cœpit prædicare in Decapoli quanta ſibi feciſſet Ieſus: & omnes mirabantur.

aſcendiſſet

21 * Et cùm †tranſcẽdiſſet Ieſus in naui rurſum trans fretum, conuenit turba C multa ad eum, & erat circa mare.

Mat.9.c.18 Luc.8.f.41

22 * Et venit quidam de archiſynagogis nomine Iairus: & videns eum, procidit ad pedes eius:

manũ tuam

23 * Et deprecabatur eum multùm, dicẽs, Quoniam filia mea in extremis eſt, veni, impone † manus ſuper eam, vt ſalua ſit & viuat.

24 * Et abiit cũ illo, & ſequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.

Leu.15.d.24 Mat.9.c.20 Luc.8.f.43

25 * Et mulier quæ erat in profluuio ſanguinis annis duodecim;

26 * Et fuerat multa perpeſſa à compluribus medicis, & erogauerat omnia ſua, nec quicquam profecerat, ſed magis deterius habebat:

---

11 * ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη.

12 * καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.

13 * καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ.

14 * οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός.

15 * καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν.

16 * διηγήσαντο δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων·

17 * καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

18 * καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ.

19 * ὁ δὲ ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ κύριος ἐποίησε, καὶ ἠλέησέ σε.

20 * καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 * Καὶ διαπεράσαντος τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν.

22 * καὶ ἰδοὺ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτόν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ,

23 * καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, λέγων, ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.

24 * καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 * καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,

26 * καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα·

---

20 וְאזַל וְשַׁרִי סַכְרֻז בְּעֶסְרַת מְדִינָתָא מֶדֶם דַּעֲבַד לֵה יֵשׁוּע וְכֻלְהוֹן תַּמִיהִין הֲוַו ׃

ᵃקֻרְיָנָא דִסְתֶּרָא ᵇוְדַעֲנִידָא יב

21 וְכַד עֲבַר יֵשׁוּע בִּסְפִינְתָא לְהַו עֶבְרָא תוּב אֶתְכַּנַּשׁוּ עֲלַוהִי כֶּנְשָׁא ᶜסַגִּיאָא כַּד אִיתַוהִי עַל יַד יַמָּא ׃ 22 וְאתָא חַד דַּשְׁמֵה יָוארָשׁ מֶן רַבֵּי כְּנוּשְׁתָּא וְכַד ᵈחֲזָיְהִי נְפַל לְוָת רַגְלַוהִי ׃ 23 וּבָעֵא הֲוָא מֶנֵּה סַגִּי וָאמַר לֵה בְּרַתִי ᵉבְּיִשְׁאִית עֲבִידָא ᶠתָּא ᵍסִים אִידָךְ עֲלֶיה ʰוְתֶתְחַלְמִי ⁱוְתִחֵא ׃ 24 וְאזַל עַמֵּה יֵשׁוּע וְדָבֵיק הֲוָא לֵה כֶּנְשָׁא סַגִּיאָא וְהָבְצִין הֲווּ לֵה ׃ 25 אַנְתְּתָא דֵּין חֲדָא ᵏדְאִיתֶיהָ הֲוָת ˡבְּמַרְדִּיתָא דַּדְמָא שְׁנִין תַּרְתַּעֶסְרֵא ׃ 26 אַיְדָא וְסַגִּי סֶבְלַת מֶן ᵐאָסַוָתָא סַגִּיאֵא ⁿוְאַפְּקַת כֻּל מֶדֶם דְּאִית לָה וּמֶדֶם לָא ᵒאֶתְעַדְּרַת אֶלָּא אַף ᵖיַתִּירָאִית ᑫאֶתְאַלְּצַת ׃

ᵃקְרָא ᵇעֲבַר ᶜכְּנָא ᵈחֲזָא ᵉכְּיֹשׁ ᶠאֲתָא ᵍסוּם ʰחֲלַם ⁱחְיָא ᵏאִית כמו יש ˡרְדָא ᵐאַסָּא ⁿנְפַק ᵒעֲדַר כמו עזר ᵖיְתַר ᑫאֱלַץ

27 * *Quum audiisset de Ieschua, venit in compressione turbæ à tergo eius, & tetigit vestimentum eius.*

28 * *Dicebat enim, Si vel vestimentum eius tetigero, seruabor.*

29 * *Et statim exaruit fons sanguinis eius: et sensit corpore suo se sanatam esse à plaga sua.*

30 * *Ieschua autem statim cognouit apud se virtutem exiisse à semetipso: & conuersus ad turbam, ait, Quis tetigit vestimenta mea?*

31 * *Dixerunt ei discipuli eius, Vides turbas quæ opprimunt te: & ais, Quis tetigit me?*

32 * *Et circunspiciebat vt videret quis hoc fecisset.*

33 * *Tunc mulier illa quum timeret ac tremeret, quippe quæ nosset quid actum fuisset cum ea, veniens procidit coram eo, & dixit ei omnem veritatem.*

34 * *Ipse verò dixit ei: Filia mea, fides tua te seruauit: abi in pace, & esto sana ex plaga tua.*

35 * *Et adhuc eo loquente, venerunt* quidam *è domo principis Synagogæ, & inquiunt, Filia tua mortua est, quid amplius facessis negotium Doctori?*

36 * *Ieschua autem audiit sermonem quem dicebant: & ait illi principi Synagogæ, Ne timeas, tantummodo crede.*

37 * *Nec permisit vt quisquam iret secum, nisi Schemeoun Kipho, & Iaakoub, & Iouchanon frater Iaakoub.*

38 * *Et venerunt domum illius principis Synagogæ, viditque tumultuantes, & flentes ac eiulantes.*

39 * *Et introit, dixitque eis, Quid perstrepitis ac fletis? puella non est mortua, sed dormit.* 40 * *Et subsannabant eum. Ipse verò Ieschua eiecit omnes, accepitque patrem puellæ & matrem eius, & eos qui secum erant, & ingreditur eò vbi iacebat puella.*

41 * *Et prehendit manum puellæ, ac dixit ei, Puella surge:*

42 * *Et eo momento surrexit puella, & ambulabat. erat enim filia annorum duodecim. Et mirati sunt admiratione magna.*

43 * *Præcepit autem eis multùm, ne quis id rescisceret: dixitque vt darent ei* quid *ad manducandum.*

---

27 כד שמעת על ישוע [a] אתת בחבצא דכנשא מן בסתרה וקרבת ללבושה ׃ 28 אמרא הות גיר דאפן ללבושה קרבא אנא חיא אנא ׃ 29 ומחדא [b] יבשת [c] מעינא דדמה [d] וארגשת בפגרה [e] דאתאסית מן [f] מחותה ׃ 30 ישוע דין מחדא ידע בנפשה דחילא נפק מנה [g] ואתפני לות כנשא ואמר מנו קרב למאני ׃ 31 אמרין לה [h] תלמידוהי חזא אנת לכנשא דחבצין לך ואמר אנת מנו קרב לי ׃ 32 [i] וחאר הוא דנחזא מנו הדא עבד ׃ 33 הידין אנתתא כד דחילא [k] ורתיתא [l] דידעת מא דהוא לה אתת נפלת קדמוהי ואמרת לה כלה שררא ׃ 34 הו דין אמר לה ברתי הימנותכי [m] אחיתכי זלי בשלמא והויתי חלימא מן [n] מחותכי ׃ 35 ועד הו ממלל [o] אתו מן דבית רב כנושתא ואמרין דברתך [p] מיתת למנא מכיל [q] מעמל אנת [r] למלפנא ׃

[a] אתא [b] יבש
[c] עין [d] רגש
[e] אסא [f] מחא
[g] פנא [h] למד
[i] חור [k] רתת
[l] ידע [m] חיא
[n] מחא [o] אתא
[p] מות [q] עמל [r] אלף

27 * Cùm audisset de Iesu,venit in turba retrò, & tetigit vestimentum eius.

28 * Dicebat enim, Quia si vel vestimentum eius tetigero, salua ero.

29 * Et confestim siccatus est fons sanguinis eius:& sensit corpore quia sanata esset à plaga.

30 * Et statim Iesus in semetipso cognoscens virtutem quæ exierat de illo, conuersus ad turbam, aiebat, Quis tetigit vestimenta mea?

31 * Et dicebant ei discipuli sui, Vides turbam comprimenté te, & dicis, Quis D me tetigit?

32 * Et circunspiciebat videre eam quæ hoc fecerat.

33 * Mulier verò timens & tremens, sciés quod factum esset in se, venit & procidit ante eum, & dixit ei omnem veritatem.

Luc.7.g. 34 * Ille autem dixit ei: Filia, fides tua te saluam fecit: vade in pace, & esto sana à plaga tua.

nũcij 35 * Adhuc eo loquente veniunt †ad archisynagogum, dicentes, Quia filia tua modò †mortua est: quid vltrà vexas magistrũ?

Luc.8.g. 36 * Iesus autem audito verbo quod dicebatur, ait archisynagogo, Noli timere: tantummodo crede.

37 * Et non admisit quenquam se sequi, nisi Petrum, & Iacobum, & Iohannem fratrem Iacobi.

vidit 38 * Et veniunt in domum archisynagogi, & †videt tumultum, & flentes, & eiulantes multùm.

Mat.9.c. 39 * Et ingressus ait illis, Quid turbamini & ploratis? puella non est mortua, sed dormit.

40 * Et irridebant eum. Ipse verò eiectis omnibus, assumit patrem & matré puellæ, & qui secum erant, & ingrediuntur E vbi puella erat iacens.

Act.9.g. 41 * Et tenens manum puellæ, ait illi, Talitha cumi, quod est interpretatum, Puella (tibi dico) surge.

42 * Et confestim surrexit puella, & ambulabat: erat autem annorum duodecim. & obstupuerunt stupore magno.

iussit 43 * Et pręcepit illis veheméter vt nemo id sciret: & † dixit dari illi manducare.

27 * ἀκούσασα περὶ τοῦ ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

28 * ἔλεγε γὰρ, ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι.

29 * καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.

30 * καὶ εὐθέως ὁ ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων;

31 * καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, τίς μου ἥψατο;

32 * καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν.

33 * ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

34 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.

35 * ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες, ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;

36 * ὁ δὲ ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε.

37 * καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν ἰακώβου.

38 * καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά.

39 * καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

40 * καὶ κατεγέλων αὐτοῦ· ὁ δὲ ἐκβαλὼν ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.

41 * καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ, ταλιθὰ κοῦμι, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι.

42 * καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον, καὶ περιεπάτει. ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ.

43 * καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο, καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

36 יֵשׁוּעַ דֵּין שְׁמַע [a] לְמֶלְּתָא דְּאָמְרוּ וְאָמַר לְהוּ רַב כְּנוּשְׁתָּא לָא תֶּדְחַל בַּלְחוּד הַיְמֵן ׃ 37 וְלָא שְׁבַק לְאֶנָשׁ [b] דְּנֵאזַל עַמֵּה אֶלָּא לְשֶׁמְעוֹן כֵּאפָא וְלְיַעֲקוּב וְלְיוֹחַנַן אַחוּהִי דְּיַעֲקוּב ׃ 38 [c] וְאֶתוּ לְבַיְתָא דְּהַו רַב כְּנוּשְׁתָּא וְחָזָא [d] דְּרָהִיבִין [e] וּבָכֵין [f] וּמְיַלְּלִין ׃ 39 וְעַל וֶאמַר לְהוֹן מָנָא רָהִיבִן אַנְתּוֹן וּבָכֵין טַלְיְתָא לָא [g] מִיתַת אֶלָּא דָּמְכָא הִי ׃ 40 וְגָחֲכִין הָוו עַלוֹהִי הוּ דֵּין יֵשׁוּעַ [h] אַפֵּק לְכֻלְהוֹן וְדַבַר לַאבוּהָ דְּטַלְיְתָא וְלְאֶמַּה וְלְהָנוּן דְּעַמֵּה וְעַל לַאיכָא [k] דְּרְמְיָא הֲוָת טַלְיְתָא ׃ 41 וַאחַד בְּאִידַהּ דְּטַלְיְתָא וֶאמַר לַהּ טַלְיְתָא קוּמִי ׃ 42 וּבַר שָׁעְתֵּהּ [l] קָמַת טַלְיְתָא וּמְהַלְּכָא הֲוָת אִיתֵיהּ הֲוָת גֵּיר בְּרַת שְׁנִין תַּרְתַּעְסְרֵא וּמֶתְדַּמְּרִין הֲוו [m] דּוּמָּרָא רַבָּא ׃ 43 וּפַקֵּד אֶנוּן סַגִּי דְּלָא אֶנָשׁ [n] נֵדַע הָדָא וֶאמַר [o] דְּנֶתְּלוּן לַהּ [p] לְמֶלְעַס ׃

[a] מַלֵּל [b] אֱזַל [c] אֲתָא [d] רְהַב [e] בְּכָא [f] אֲלִיל [g] מוּת [h] נְפַק [k] עֲלַל [l] רְמָא [m] קוּם [n] דְּמַר [o] יְדַע [p] נְתַל לְעַס

ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܘ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܘ

1 ܘܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ ܘܕܒܝܩܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܀ 2 ܘܟܕ ܗܘܬ ܫܒܬܐ ܫܪܝ ܠܡܠܦܘ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܣܓܝܐܐ ܕܫܡܥܘ ܐܬܕܡܪܘ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܝܡܟܐ ܠܗ ܗܠܝܢ ܠܗܢܐ ܘܐܝܕܐ ܗܝ ܚܟܡܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܗ ܕܚܝܠܐ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܒܐܝܕܘܗܝ ܢܗܘܘܢ܀ 3 ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܢܓܪܐ ܒܪܗ ܕܡܪܝܡ ܘܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ ܘܕܝܘܣܐ ܘܕܝܗܘܕܐ ܘܕܫܡܥܘܢ ܘܠܐ ܗܐ ܐܚܘܬܗ ܬܢܢ ܠܘܬܢ ܘܡܬܟܫܠܝܢ ܗܘܘ ܒܗ܀ 4 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܨܥܝܪ ܐܠܐ ܐܢ ܒܡܕܝܢܬܗ ܘܒܝܬ ܐܚܝܢܘܗܝ ܘܒܒܝܬܗ܀ 5 ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܢܥܒܕ ܬܡܢ ܐܦ ܠܐ ܚܕ ܚܝܠܐ ܐܠܐ ܐܢ ܕܥܠ ܟܪܝܗܐ ܩܠܝܠ ܣܡ ܐܝܕܗ ܘܐܣܝ܀ 6 ܘܡܬܕܡܪ ܗܘܐ ܒܚܣܝܪܘܬ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ܀

ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܙ ܕܒܬܪ ܦܢܛܝܩܘܣܛܝ

ܘܡܬܟܪܟ ܗܘܐ ܒܩܘܪܝܐ ܟܕ ܡܠܦ܀

7 ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪܬܗܘܢ ܘܫܪܝ ܠܡܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܕܢܦܩܘܢ܀ 8 ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܢܫܩܠܘܢ ܡܕܡ ܠܐܘܪܚܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܘܛܪܐ ܒܠܚܘܕ ܠܐ ܬܪܡܠܐ ܘܠܐ ܠܚܡܐ ܘܠܐ ܢܚܫܐ ܒܟܝܣܝܗܘܢ܀ 9 ܐܠܐ ܢܣܐܢܘܢ ܣܢܕܠܐ ܘܠܐ ܢܠܒܫܘܢ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ܀ 10 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐܝܢܐ ܒܝܬܐ ܕܥܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܡܢ ܗܘܘ ܥܕܡܐ ܕܬܦܩܘܢ ܡܢ ܬܡܢ܀ 11 ܘܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܢܩܒܠܘܢܟܘܢ ܘܠܐ ܢܫܡܥܘܢܟܘܢ ܡܐ ܕܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܬܡܢ ܦܨܘ ܚܠܐ ܕܒܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟܘܢ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܢܗܘܐ ܢܝܚ ܠܣܕܘܡ ܘܠܥܡܘܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ܀ 12 ܘܢܦܩܘ ܗܘܘ ܘܐܟܪܙܘ ܕܢܬܘܒܘܢ܀ 13 ܘܫܐܕܐ ܣܓܝܐܐ ܡܦܩܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܚܝܢ ܗܘܘ ܒܡܫܚܐ ܟܪܝܗܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܬܐܣܝܢ ܗܘܘ܀

Ad oblationem Dominicæ sextæ post Epiphaniam.

CAP. VI.

1 *ET egressus est illinc Ieschua, venitque in prouinciam suam, & sese adiunxerunt ei discipuli eius.*
2 * *Quumque esset Sabbathum, cœpit docere in Synagoga: multique qui audierunt admirati sunt, ac dicebant, Vndenam huic ista, & quænam est hæc sapientia quæ data est ei, vt virtutes tales per manus eius fiant?*
3 * *Nonne iste est faber ille filius Mariam, & frater Iaakoub, & Iausi, & Ihoudo, et Schemeoun? &, nonne sorores eius hîc apud nos sunt? & offendebantur in ipso.*
4 * *Et ait illis Ieschua: Non est Propheta despectus, nisi in prouincia sua, & in ædibus cognatorum suorum, & in domo sua.*
5 * *Et non poterat edere illic ne vnam quidem virtutem, nisi quòd ægrotis paucis imposuit manum suam, atque sanauit.*
6 * *Et mirabatur ob defectum fidei eorum.*

Dominica VII. post Pentecosten.

Et perlustrabat pagos dum doceret.
7 * *Et aduocauit duodecim suos, cœpitque mittere eos binos: ac dedit eis potestatem eiiciendi spiritus immundos.*
8 * *Ac præcepit eis vt nihil ferrent ad iter, nisi virgam tantùm: non peram, nec panem, nec æs in ipsorum marsupiis.*
9 * *Sed vt calcearent sandalia, nec induerent duas tunicas.*
10 * *Et dixit eis, In quamcunque domum introieritis, illic estote vsquedum exeatis illinc.*
11 * *Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, quum egrediemini illinc, excutite puluerem qui subest pedibus vestris in testimonium ipsis. Equidem dico vobis tranquilliorem fore Sedoum & Omouro in die iudicij, ciuitate illa.*
12 * *Et egressi sunt ac prædicarunt vt pœnitentiam agerent* homines.
13 * *Dæmoniaque multa eijciebant: vngebantque oleo infirmos multos, & sanabant eos.*

וקורבא דחד בשבא ו דבתר [a]דנחא יג קפלאון ו [1] ונפק מן תמן ישוע ואתא [b]למדינתה ודביקין הוו לה תלמידוהי ׃ [2] וכד הות שבתא שרי [c]למלפו בכנושתא וסגיאא דשמעו אתדמרו ואמרין הוו [d]אימכא לה הלין להנא ואידא הי חכמתא [e]דאתיהבת לה דחילא דאיך הלין באידוהי נהוון ׃ [3] לא הוא הנא נגרא ברה דמרים ואחוהי דיעקוב ודיוסא ודיהודא ודשמעון ולא הא אחותה תנן לותן [f]ומתכשלין הוו בה ׃ [4] ואמר להון ישוע לית נביא [g]דצעיר אלא אן במדינתה ובית אחינוהי ובביתה ׃ [5] ולא משכח הוא דנעבד תמן אף לא חד חילא אלא אן דעל [h]כריהא קליל [i]סם אידה [k]ואסי ׃ [6] ומתדמר הוא [l]בחסירות [m]הימנותהון

דחד בשבא ח דבתר [n]פנטיקוסטי יד [o]ומתכרך הוא בקוריא כד [p]מלף ׃

[a] דנח כמוזרח
[b] דן והוא עיר רבה תכל הארץ סביבותיה
[c] אלף [d] פירושו אומנת
[e] יהב [f] כשל [g] צער
[h] כרה [i] סום [k] אסיא
[l] חסר [m] הימן [n] מן לשון יון
[o] כרך עבראית תור [p] אלף

CAP. VI.

Mat. 13. g. 54 Luc. 4. e. 16 Ioh. 4. f. 44

ET egreſſus indè, abiit in patriam ſuam: & ſequebantur eum diſcipu- A li ſui. [1]

‡ Et facto Sabbatho, cœpit in Synagoga docere: & multi audientes admirabantur in doctrina eius, dicentes, Vndè huic hæc omnia? & quæ eſt ſapientia quæ data eſt illi, & virtutes tales quę per manus eius efficiuntur? [2]

Ioh. 6. e. 42

‡ Nonne hic eſt faber, filius Mariæ, frater Iacobi, & Ioſeph, & Iudæ, & Simonis? nonne & ſorores eius hîc nobiſcum ſunt? Et ſcandalizabantur in illo. [3]

Mat. 13. g. 57 Luc. 4. d. 24 Ioh. 4. f. 44

‡ Et dicebat illis Ieſus, Quia non eſt Propheta ſine honore, niſi in patria ſua, & in cognatione ſua, & in domo ſua. [4]

‡ Et non poterat ibi virtutem vllam facere: niſi paucos infirmos, impoſitis manibus, curauit. [5]

‡ Et mirabatur propter incredulitatem eorum. [6]

Matt. 9. d. 35 Luc. 13. d. 22

Et circuibat caſtella in circuitu docens.

Mat. 10. a. 1 Sup. 3. b. 14

‡ Et vocauit duodecim: & cœpit eos mittere binos; & dabat illis poteſtatem ſpirituum immundorum. [7]

‡ Et præcepit eis ne quid tollerent in via, niſi virgam tantùm: non perā, non B panem, neque in zona æs: [8]

Luc. 9. a. 1 Act. 12. b. 8

‡ Sed calceatos ſandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. [9]

‡ Et dicebat eis: Quocunque introieritis in domum, illic manete donec exeatis indè. [10]

Matt. 10 b. 14 Luc. 9. a. 5

‡ Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes indè excutite puluerem de pedibus veſtris in teſtimonium illis. [11]

Act. 13. g. 51. & 18. b. 6

‡ Et exeuntes prædicabant vt pœnitentiam agerent: [12]

Iac. 5. c. 14

‡ Et dæmonia multa eiiciebant: & vngebant oleo multos ægros, & †ſanabant. [13]

† ſanabātur

ϛ′.

1 ‡ Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 ‡ καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες, ἐξεπλήσσοντο λέγοντες, πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;

3 ‡ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς μαρίας, ἀδελφὸς δὲ ἰακώβου, καὶ ἰωσῆ, καὶ ἰούδα, καὶ σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.

4 ‡ ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

5 ‡ καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε.

6 ‡ καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.

7 ‡ καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων.

8 ‡ καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν·

9 ‡ ἀλλ᾽ ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας.

10 ‡ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

11 ‡ καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται σοδόμοις ἢ γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

12 ‡ καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι·

13 ‡ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους, καὶ ἐθεράπευον.

7 וקרא לתרעסרתה ושרי דנשדר אנון תרין תרין ויהב להון [a] שולטנא על רוחא טנפתא דנפקון: 8 ופקד אנון דלא נשקלון מדם לאורחא אלא אן שבטא בלחוד לא תרמלא ולא לחמא ולא [b] נחשא [c] בכיסיהון: 9 אלא [d] נסאנון [e] טלרא ולא נלבשון תרתין כותינין: 10 ואמר להון לאינא ביתא [f] דעאלין אנתון תמן הוו עדמא דנפקין אנתון מן תמן: 11 וכל מן דלא נקבלונכון ולא [g] נשמעונכון מא דנפקין אנתון מן תמן [h] פצו [i] חלא דבתחתיא דרגליכון [k] לסהדותהון ואמין אמר אנא לכון דנהוא [l] ניח לסדום ולעמורא ביומא [m] דדינא או למדינתא הי: 12 ונפקו חוו [n] ואכרזו [o] דנתובון: 13 ושאדא סגיאא [p] מפקין הוו [q] ומשחין הוו במשחא [r] כריהא סגיאא [s] ומאסין הוו:

[a] שלט [b] נחש [c] כים [d] סאן [e] פירושו סנדל או מנעל [f] עול [g] שמע [h] נפץ [i] פירושו עפר [k] סהד [l] נוח [m] דון [n] כרז [o] תב כמו שוב [p] נפק [q] משח [r] כרה פירושו נחם [s] אסח

ܕܨܦܪܐ ܕܦܣܩ ܪܝܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ

[14] ܘܫܡܥ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ ܥܠ ܝܫܘܥ. ܐܬܝܕܥ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܫܡܗ. ܘܐܡܪ ܗܘܐ. ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝܠܐ ܡܬܥܒܕܝܢ ܒܗ.
[15] ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܠܝܐ ܗܘ. ܘܐܚܪܢܐ ܕܢܒܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ.
[16] ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܐܡܪ. ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܢܐ ܦܣܩܬ ܪܝܫܗ. ܗܘ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.
[17] ܗܘ ܓܝܪ ܗܪܘܕܣ ܫܕܪ ܗܘܐ ܐܚܕܗ ܠܝܘܚܢܢ. ܘܐܪܡܝܗ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܡܛܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬ ܦܝܠܝܦܘܣ ܐܚܘܗܝ. ܗܝ ܕܢܣܒ.
[18] ܐܡܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܠܗܪܘܕܣ. ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟ ܕܬܣܒ ܐܢܬܬ ܐܚܘܟ.
[19] ܗܝ ܕܝܢ ܗܪܘܕܝܐ ܠܚܝܡܐ ܗܘܬ ܠܗ. ܘܨܒܝܐ ܗܘܬ ܠܡܩܛܠܗ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ.
[20] ܗܪܘܕܣ ܓܝܪ ܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܝܘܚܢܢ. ܥܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܕܓܒܪܐ ܗܘ ܙܕܝܩܐ ܘܩܕܝܫܐ. ܘܡܢܛܪ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܣܓܝܐܬܐ ܫܡܥ ܗܘܐ ܠܗ ܘܥܒܕ. ܘܒܒܣܝܡܐܝܬ ܫܡܥ ܗܘܐ ܠܗ.
[21] ܘܗܘܐ ܝܘܡܐ ܝܕܝܥܐ. ܟܕ ܗܪܘܕܣ ܒܒܝܬ ܝܠܕܗ ܚܫܡܝܬܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܪܘܪܒܢܘܗܝ ܘܠܟܠܝܪܟܐ ܘܠܪܫܝ ܓܠܝܠܐ.
[22] ܘܥܠܬ ܒܪܬܗ ܕܗܪܘܕܝܐ ܘܪܩܕܬ. ܘܫܦܪܬ ܠܗ ܠܗܪܘܕܣ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ. ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܛܠܝܬܐ. ܫܐܠܝ ܡܢܝ ܡܕܡ ܕܨܒܝܐ ܐܢܬܝ ܘܐܬܠ ܠܟܝ.
[23] ܘܝܡܐ ܠܗ. ܕܡܕܡ ܕܬܫܐܠܝܢܢܝ ܐܬܠ ܠܟܝ. ܥܕܡܐ ܠܦܠܓܗ ܕܡܠܟܘܬܝ.
[24] ܗܝ ܕܝܢ ܢܦܩܬ ܘܐܡܪܐ ܠܐܡܗ. ܡܢܐ ܐܫܐܠܝܘܗܝ. ܐܡܪܐ ܠܗ. ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ.
[25] ܘܡܚܕܐ ܥܠܬ ܒܪܗܝܒܘܬܐ ܠܘܬ ܡܠܟܐ. ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܨܒܝܐ ܐܢܐ ܕܒܗ ܒܫܥܬܐ ܬܬܠ ܠܝ ܥܠ ܦܝܢܟܐ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ.
[26] ܘܟܪܝܬ ܠܗ ܛܒ ܠܡܠܟܐ. ܡܛܠ ܕܝܢ ܡܘܡܬܐ ܘܡܛܠ ܣܡܝܟܐ ܠܐ ܨܒܐ ܕܢܓܠܙܝܗ.
[27] ܐܠܐ ܡܚܕܐ ܫܕܪ ܡܠܟܐ ܐܣܦܘܩܠܛܪܐ. ܘܦܩܕ ܕܢܝܬܐ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ. ܘܐܙܠ ܦܣܩܗ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ.

Matutinis amputationis capitis Iouchanon Baptistæ.

[14] * *Audiit autem Heroudes rex de Ieschua, (innotuerat enim ei nomen ipsius) & dicebat, Jouchanon Baptista surrexit è domo mortuorum, propterea virtutes operantur in eo.*
[15] * *Alij dicebant, Iliio est. & alij, Propheta est sicut vnus ex Prophetis.*
[16] * *Quum autem audisset Heroudes, ait, Jouchanon est, cuius amputaui caput: ipse surrexit è domo mortuorum.*
[17] * *Ipse enim Heroudes miserat prehensum Jouchanon, eumque coniecerat in domũ vinctorum, propter Heroudiadem vxorem Philippi fratris sui, quam duxerat.*
[18] * *Dicebat enim Jouchanõ Heroudi, Non licet tibi ducere vxorem fratris tui.*
[19] * *Ipsa autem Heroudias insidiabatur ei, & volebat eum interficere, nec poterat.*
[20] * *Namque Heroudes timebat à Iouchanon, propterea quòd sciebat eum esse virum iustum & sanctum: & obseruabat eũ; multaque audierat ab eo, feceratque; ac suauiter audiebat eum.*
[21] * *Et factus est dies notabilis dum Heroudes in domo natiuitatis suæ cœnã faceret magnatibus suis, & chiliarchis, atque principibus Galilææ.*
[22] * *Et ingressa filia Heroudiadis saltauit: & placuit Heroudi, ijsque qui accumbebant cum eo: & ait rex puellæ, Pete à me quicquid volueris, & dabo tibi.*
[23] * *Ac iureiurando spopondit ei, Quodcunque petieris à me, dabo tibi, vsque ad dimidium regni mei.*
[24] * *Tunc exiit, dixitque matri suæ, Quid petam ab eo? Dixit ei, Caput Iouchanon Baptistæ.*
[25] * *Et statim ingressa est cum cupiditate ad regem, & dixit ei, Volo ego vt hac hora des mihi in disco caput Iouchanon Baptistæ.*
[26] * *Ægrè autem admodum id tulit rex: tamen propter iusiurandum, ac propter accumbentes, noluit ei denegare.*
[27] * *Sed confestim misit rex carnificem, præcepitque vt afferret caput Iouchanon. Profectus itaque amputauit caput Jouchanon in domo vinctorum.*

דצפרא דפסק רישה דיוחנן [a] מעמדנא יח [14] ושמע הרודס מלכא על ישוע [b] אתידע הוא לה גיר שמה ואמר הוא יוחנן מעמדנא קם מן בית [c] מיתא מטל הנא חילא [d] מסתערין בה׃ [15] אחרנא אמרין הוו דאליא הו ואחרנא דנביא הו איך חד מן נביא׃ [16] כד שמע דין הרודס אמר יוחנן הו דאנא [e] פסקת רישה הו קם מן בית מיתא׃ [17] הו גיר הרודס שדר הוא [f] אחדה ליוחנן [g] וארמיה בית אסירא מטל הרודיא אנתת פיליפוס אחוהי הי דנסב׃ [18] אמר הוא גיר יוחנן להרודס דלא שליט לך [h] דתסב אנתת אחוך׃ [19] הידין הרודיא [i] לחימא הותלה [k] וצביא הות [l] למקטלה ולא [m] משכחא הות׃ [20] הרודס גיר דחל הוא מן יוחנן על דידע הוא דגברא הו זדיקא וקדישא ומנטר הוא לה וסגיאתא שמע הוא לה ועבד [n] ובסימאית שמע הוא לה׃

[a] עמד בלשון טבל [b] ידע [c] מות [d] סער בלשון עשה [e] פסק [f] אחד [g] רמא [h] נסב [i] לחם בלשון ארב [k] צבא [l] קטל [m] סנא [n] בסם

Mat. 14. a.1 Luc. 9. a.7

14 * Et audiuit rex Herodes (manifestũ enim factum est nomẽ eius) & dicebat, Quia Iohannes Baptista resurrexit à mortuis, & propterea virtutes operantur in illo.

15 * Alij autem dicebant, Quia Elias est. alij verò dicebãt, Quia Propheta est, C quasi vnus ex Prophetis.

Matt. 14 a.2

16 * Quo audito, Herodes ait, Quem ego decollaui Iohannem, hic à mortuis resurrexit.

Luc. 3. d.19

17 * Ipse enim Herodes misit ac tenuit Iohannem, & vinxit eum in carcerem propter Herodiadem vxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam.

18 * Dicebat enim Iohannes Herodi, Leu. 18. b.16 Nõ licet tibi habere vxorem fratris tui.

19 * Herodias autem insidiabatur illi: & volebat occidere eum, nec poterat.

20 * Herodes enim metuebat Iohãnem, sciens eum virum iustum & sanctum: & custodiebat eum: & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat.

21 * Et cùm dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cœnam fecit principibus & tribunis & primis Galilææ.

22 *Cumque introisset filia ipsius Herodiadis, & saltasset, & placuisset Herodi, simulque recumbentibus, rex ait puellæ, Pete à me quod vis, & dabo tibi.

Esth. 5. b.6

23 * Et iurauit illi, Quia quicquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei.

24 * Quæ cùm exisset, dixit matri suæ, Quid petam? At illa dixit, Caput Iohan D nis Baptistæ.

25 * Cumque introisset statim cum festinatione ad regem, petiuit dicens, Volo vt protinus des mihi in disco caput Iohannis Baptistæ.

26 * Et contristatus est rex. Propter iusiurandum & propter simul discumbentes noluit eam contristare:

27 * Sed misso spiculatore præcepit afferri caput eius in disco: & decollauit eum in carcere.

14 * Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἡρώδης· φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ.

15 * ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι ἠλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι προφήτης ἐστὶν, ὡς εἷς τῶν προφητῶν.

16 * ἀκούσας δὲ ὁ ἡρώδης εἶπεν, ὅτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν.

17 * αὐτὸς γὰρ ὁ ἡρώδης ἀποστείλας, ἐκράτησε τὸν ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ διὰ ἡρωδιάδα, τὴν γυναῖκα φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν.

18 * ἔλεγε γὰρ ὁ ἰωάννης τῷ ἡρώδῃ, ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.

19 * ἡ δὲ ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο·

20 * ὁ γὰρ ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτὸν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.

21 * καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς γαλιλαίας·

22 * καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί.

23 * καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, ὅτι ὃ ἐάν αἰτήσῃς, δώσω σοι, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.

24 * ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς, τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε, τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

25 * καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο, λέγουσα, θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

26 * καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι.

27 * καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ·

21 והוא יומא [a] ידיעא כד הרודס בבית ילדה [b] חשמיתא עבד הוא [c] לרורבנוהי [d] ולכיליַרכא ולרישה דגלילא׃
22 [e] ועלת ברתה דהרודיא [f] רקדת [g] ושפרת לה להרודס ולאילין [h] דסמיכין עמה ואמר מלכא לטליתא שאלי מני
מדם [i] דצביא אנתי [k] ואתל לכי׃ 23 [l] וימא לה דמדם [m] דתשאליני אתל לכי עדמא לפלגה דמלכותי׃
24 הידין נפקה ואמרא לאמה מנא אשאליוהי אמרא לה רישה דיוחנן [n] מעמדנא׃ 25 ומחדא [o] עלת
[p] בבטילותא לות מלכא ואמרא לה [q] צביא אנא בחדא שעתא [r] דתתל לי על פינכא רישה דיוחנן מעמדנא׃
26 [s] וכריות לה סגי למלכא מטלדין [t] מומתא ומטל סמיכא לא צבא [v] דנגלזיה׃
27 אלא מחדא שדר מלכא [x] אספוקלטרא ופקד [y] דניתא רישה דיוחנן ואזל פסקה רישה דיוחנן בית אסירא׃

[a] ידע [b] חשם פירושו משתה ערב
[c] רבב [d] מן לשון יון [e] עלל
[f] רקד ב שון כורכר [g] שפר
[h] סמך [i] צבא [k] נתל [l] ימא
[m] שאל [n] עמד [o] עלל
[p] פירושו תאוהא ורוגתא
[q] צבא [r] נתל [s] כרה
[t] ימא [v] גלז
[x] מן לשון יון [y] אתא

28 ܘܐܝܬܝܗ ܒܦܝܢܟܐ ܘܝܗܒܗ ܠܛܠܝܬܐ ܘܛܠܝܬܐ ܝܗܒܬܗ ܠܐܡܗ܂ 29 ܘܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܬܘ ܫܩܠܘ ܫܠܕܗ ܘܣܡܘܗܝ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܂

ܩܘܪܒܐ ܕܟܠܝܘܡ

30 ܘܐܬܟܢܫܘ ܫܠܝܚܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܟܠ ܡܐ ܕܥܒܕܘ ܘܟܠ ܡܐ ܕܐܠܦܘ܂ 31 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘ ܠܟܘܢ ܢܐܙܠ ܠܕܒܪܐ ܒܠܚܘܕܝܢ ܘܐܬܬܢܝܚܘ ܩܠܝܠ ܐܝܬ ܗܘܘ ܓܝܪ ܣܓܝܐܐ ܕܐܙܠܝܢ ܘܐܬܝܢ ܘܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܬܪܐ ܐܦܠܐ ܠܡܐܟܠ܂ 32 ܘܐܙܠܘ ܠܐܬܪܐ ܚܘܪܒܐ ܒܣܦܝܢܬܐ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ܂ 33 ܘܚܙܘ ܐܢܘܢ ܣܓܝܐܐ ܟܕ ܐܙܠܝܢ ܘܐܫܬܘܕܥܘ ܐܢܘܢ ܘܒܝܒܫܐ ܪܗܛܘ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܩܕܡܘܗܝ ܠܬܡܢ܂ 34 ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ ܕܕܡܝܢ ܗܘܘ ܠܥܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗܝܢ ܪܥܝܐ ܘܫܪܝ ܗܘܐ ܠܡܠܦܘ ܐܢܘܢ ܣܓܝܐܬܐ܂ 35 ܘܟܕ ܗܘܬ ܥܕܢܐ ܣܓܝܐܐ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܕܗܢܐ ܐܬܪܐ ܚܘܪܒܐ ܗܘ ܘܥܕܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ 36 ܫܪܝ ܐܢܘܢ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܐܓܘܪܣܐ ܕܚܕܪܝܢ ܘܠܩܘܪܝܐ ܘܢܙܒܢܘܢ ܠܗܘܢ ܠܚܡܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ܂ 37 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܢܐܙܠ ܢܙܒܢ ܕܡܬܝܢ ܕܝܢܪܝܢ ܠܚܡܐ ܘܢܬܠ ܠܗܘܢ ܠܡܐܟܠ܂ 38 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܚܙܘ ܟܡܐ ܓܪܝܨܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܗܪܟܐ ܘܟܕ ܚܙܘ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܚܡܫ ܠܚܡܝܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ܂ 39 ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܢܣܡܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܣܡܟܝܢ ܣܡܟܝܢ ܥܠ ܥܣܒܐ܂ 40 ܘܐܣܬܡܟܘ ܣܡܟܝܢ ܣܡܟܝܢ ܕܡܐܐ ܘܕܚܡܫܝܢ܂ 41 ܘܢܣܒ ܗܠܝܢ ܚܡܫ ܠܚܡܝܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܠܚܡܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܝܡܘܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܘܦܠܓܘ ܠܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ ܠܟܠܗܘܢ܂ 42 ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ܂ 43 ܘܫܩܠܘ ܩܨܝܐ ܬܪܥܣܪ ܩܘܦܝܢܝܢ ܟܕ ܡܠܝܢ ܘܡܢ ܢܘܢܐ܂

28 *Et attulit in disco, deditque puellæ, & ipsa puella dedit matri suæ.*

29 *Et audierunt discipuli eius, & venerunt, sustuleruntque truncum eius, & posuerunt in domo sepulchri.*

Ad oblationem quotidianam.

30 *Et congregati sunt Apostoli ad Jeschua, & dixerunt ei quæcunque fecerant, et quæcunque docuerant.*

31 *Et dixit eis, Venite vos, ibimus in desertum nos soli; & quiescite paululum. Erant enim plurimi qui ibant veniebantque; nec erat eis locus ne comedendi quidem.*

32 *Et abierunt in locum desertum nauigio solitarij.* 33 *Ac viderunt eos plurimi dum proficiscerentur, & agniti sunt illi: & in aridam concurrerunt ex omnibus ciuitatibus coram eo illuc.*

34 *Et egressus Jeschua vidit cœtus multos, & misertus est eorum, quippe qui similes essent ouibus non habentibus pastorem: cœpítque docere eos multa.*

35 *Quumqúe multum temporis præterisset, adierunt eum discipuli eius, ac dicunt ei, Iste locus desertus est, multumqúe temporis* præteriit.

36 *Dimitte eos vt eant in agros circumiacentes vicosqúe, & comparent sibi panem. nihil enim habent ad manducandum.*

37 *Ipse verò dixit eis, Date vos ipsis ad comedendum. Dicunt ei, Ibimus empturi ducentis denariis panem, & dabimus eis comesturis?*

38 *Is autem dixit eis, Ite, videte quot panes habeatis hîc. quumqúe vidissent, dicunt ei, Quinque panes, & duos pisces.*

39 *Et præcepit eis vt facerent omnes discumbere per ordines super gramine.*

40 *Discubuerunt itaque per ordines centeni & quinquageni.*

41 *Et accepit illos quinque panes & duos pisces, & suspexit in cælum, ac benedixit, fregítque panem, & dedit discipulis suis vt apponerent eis: & illos duos pisces partiti sunt omnibus.*

42 *Comederuntqúe omnes, et expleti sunt.*

43 *Et sustulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & ex piscibus.*

---

28 ואיתי [a] בפינכא ויהב לטליתא והי טליתא [b] יהבת לאמה׃ 29 ושמעו תלמידוהי [c] ואתו שקלו [d] שלדה [e] וסמו בבית קבורא׃

דקורבא דכליום יו

30 ואתכנשו שליחא לות ישוע ואמרו לה כל מא דעבדו וכל מא [f] דאלפו׃ 31 ואמר להון [g] תו לכון [h] נאזל לדברא בלחודין [i] ואתתניחו קליל אית הוו גיר סגיאא דאזלין ואתין ולית הוא להון אתרא אף לא [k] למאכל׃ 32 ואזלו לאתרא חורבא בספינתא בלחודיהון׃ 33 וחזו אנון סגיאא כד אזלין [l] ואשתודעו אנון וביבשא [m] רהטו מן כלהין מדינתא קדמוהי לתמן׃ 34 ונפק ישוע חזא כנשא סגיאא [n] ואתרחם עליהון [o] דדמין [p] לערבא דלית להון [q] רעיא ושרי הוא [r] למלפו אנון סגיאתא׃

[a] מן לשון יון ופירושו קערת
[b] יהב [c] אתא [d] שלד הוא גוף מבלי ראש [e] סום
[f] אלף [g] אתא [h] אזל
[i] נוח [k] אכל [l] ידע
[m] רהט [n] רחם [o] דמא
[p] פירושו צאן
[q] רעא [r] אלף

28 * Et attulit caput eius in disco: & dedit illud puellę, & puella dedit matri suę.

29 * Quo audito, discipuli eius venerũt, & tulerunt corpus eius, & posuerunt illud in monumento.

30 * Et conuenientes Apostoli ad Iesum, renunciauerunt ei omnia quæ egerant & docuerant. 31 * Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant & redibant multi, & nec spatium manducandi habebant.

Mat. 14. b. 11 Luc. 9. a. 10

32 * Et ascendentes in nauim, abierunt in desertum locum seorsum. 33 * Et viderunt eos abeuntes, & cognouerũt multi: E & pedestres de omnibus ciuitatibus cõcurrerunt illuc, & præuenerunt eos.

34 * Et exiens, vidit turbam multam Iesus: & misertus est super eos, quia erant sicut oues non habentes pastorem: & cœpit illos docere multa.

Mat. 9. d. 36. & 14. b. 14

35 * Et cùm iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius, dicentes, Desertus est locus hic, & iam hora præteriit:

Mat. 14. b. 15

36 * Dimitte illos, vt euntes in proximas villas & vicos, emant sibi cibos quos manducent. 37 * Et respondens ait illis, Date illis vos manducare. Et dixerũt ei, Euntes emamus ducentis denariis panes, & dabimus illis manducare.

Luc. 9. b. 12 Mat. 14. b. 16 Luc. 9. b. 13

38 * Et dicit eis, Quot panes habetis? ite & videte. Et cùm cognouissent, dicunt, Quinque, & duos pisces.

Iohan. 6. a. 9

39 * Et præcepit illis vt accumbere facerent omnes, secundum contubernia super viride fœnum.

40 * Et discubuerunt in partes per centenos & quinquagenos.

41 * Et acceptis quinq; panibus & duobus piscibus, intuens in cælum, benedixit, & fregit panes, & dedit discipulis suis vt ponerent ante eos: & duos pisces diuisit omnibus. F

42 * Et manducauerunt omnes, & saturati sunt.

43 * Et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus.

28 * καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

29 * καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν τῷ μνημείῳ.

30 * Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.

31 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον· ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν.

32 * καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν.

33 * καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν.

34 * καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.

35 * καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γινομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν, ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή·

36 * ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν.

37 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν· καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν διακοσίων δηναρίων ἄρτους, καὶ δῶμεν αὐτοῖς φαγεῖν;

38 * ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσι, πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.

39 * καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ.

40 * καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα.

41 * καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι.

42 * καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν·

43 * καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.

35 וכד הוא ᵃ עדנא סגיאא קרבו לותה תלמידוהי ואמרין לה הנא אתרא חורבא הו ועדנא סגי ׃ 36 ᵇ שרי
אנון דנאזלון לאגורסא דחדרין ולקוריא ᶜ ונזבנון להון לחמא לית להון גיר מדם ᵈ למאכל ׃ 37 הו דין אמר
להון ᵉ הבו להון אנתון ᶠ למלעס אמרין לה נאזל נזבן דמאתין דינרין לחמא ᵍ ונתל להון לעסין ׃ 38 הו דין אמר
להון ʰ זלו ⁱ חזו כמא לחמין אית לכון הרכא וכד חזו אמרין לה חמשא לחמין ותרין נונין ׃ 39 ופקד להון ᵏ דנסמכון
לכלנש סמכין סמכין על עסבא ׃ 40 ואסתמכו סמכין סמכין דמאא מאא ודחמשין חמשין ׃ 41 ונסב הנון
חמשא לחמין ותרין נונין ˡ וחר בשמיא וברך וקצא לחמא ויהב לתלמידוהי ᵐ דנסימון להון והנון תרין נונין פלגו
לכלהון ׃ 42 ואכלו כלהון וסבעו ׃ 43 ושקלו ⁿ קצאא תרעסר ᵒ קופינין כד ᵖ מלין ומן נוניא ׃

ᵃ פירושו עת ᵇ שרא ᶜ זבן ᵈ אכל ᵉ יהב ᶠ לעס ᵍ נתל ʰ אזל ⁱ חזא ᵏ סמך ˡ חור ᵐ סום ⁿ קצא כמו קצץ ᵒ מן לכון יון ᵖ מלא

44 ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܕܐܟܠܘ ܠܚܡܐ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ܂ 45 ܘܡܚܕܐ ܐܠܨ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܩܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ ܘܢܐܙܠܘܢ ܩܕܡܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܠܒܝܬ ܨܝܕܐ ܥܕ ܫܪܐ ܗܘ ܠܟܢܫܐ܂ 46 ܘܟܕ ܫܪܐ ܐܢܘܢ ܐܙܠ ܠܛܘܪܐ ܠܡܨܠܝܘ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܟܠܝܘܡ ܒܓܢܐܝܬ ܝܙ

47 ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ ܣܦܝܢܬܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܡܨܥܬ ܝܡܐ ܘܗܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ 48 ܘܚܙܐ ܐܢܘܢ ܕܡܫܬܢܩܝܢ ܟܕ ܪܕܝܢ ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܠܘܩܒܠܗܘܢ ܗܘܬ ܘܒܡܛܪܬܐ ܪܒܝܥܝܬܐ ܕܠܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܥܒܪ ܐܢܘܢ܂ 49 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܚܙܐܘܗܝ ܕܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ ܘܣܒܪܘ ܠܗܘܢ ܕܚܙܘܐ ܗܘ ܕܓܠܐ ܘܩܥܘ܂ 50 ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܚܙܐܘܗܝ ܘܕܚܠܘ ܘܡܚܕܐ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܬܠܒܒܘ ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ܂ 51 ܘܣܠܩ ܠܘܬܗܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ ܘܫܠܝܬ ܪܘܚܐ ܘܛܒ ܬܗܝܪܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܒܢܦܫܗܘܢ܂ 52 ܠܐ ܓܝܪ ܐܣܬܟܠܘ ܗܘܘ ܡܢ ܠܚܡܐ ܗܘ ܡܛܠ ܕܠܒܗܘܢ ܡܥܒܝ ܗܘܐ܂ 53 ܘܟܕ ܥܒܪܘ ܐܬܘ ܠܐܪܥܐ ܕܓܢܣܪ܂ 54 ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ ܣܦܝܢܬܐ ܡܚܕܐ ܐܫܬܘܕܥܘܗܝ ܐܢܫܐ ܕܐܬܪܐ܂ 55 ܘܪܗܛܘ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܗܘ ܘܫܪܝܘ ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܠܗܢܘܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܟܕ ܫܩܝܠܝܢ ܠܗܘܢ ܒܥܪܣܬܐ ܠܐܝܟܐ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܬܘܗܝ܂ 56 ܘܐܝܟܐ ܕܥܐܠ ܗܘܐ ܠܩܘܪܝܐ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܒܫܘܩܐ ܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܟܪܝܗܐ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܐܦܠܘ ܠܟܢܦܐ ܕܠܒܘܫܗ ܢܬܩܪܒܘܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܡܬܐܣܝܢ ܗܘܘ܀

ܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ ܣܚ

ܟܦܠܐܘܢ ܙ

1 ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܦܪܝܫܐ ܘܣܦܪܐ ܕܐܬܘ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ܂ 2 ܘܚܙܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܐܟܠܝܢ ܠܚܡܐ ܟܕ ܠܐ ܡܫܝܓܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܘܐܬܚܪܝܘ܂

44 *Erant autem qui comederant panem quinquies mille viri.*

45 *Et statim coegit discipulos suos conscendere nauem, & traiicere ante ipsum in ulteriorem ripam ad Beth-Zaiodo, donec ipse dimitteret turbas.*

46 *Quumque ablegasset eos, profectus est in montem vt oraret.*

Lectio quotidiana in vniuersum.

47 *Quum autem esset vespera, nauis erat in medio maris, & ipse solus in terra.*

48 *Et vidit eos vexatos dum sulcarent mare (erat enim ventus eis contrarius) vigilia verò quarta noctis venit ad eos Jeschua dum ambularet super aquas: volebatque eos præterire.* 49 *Illi autem viderunt eum ambulantem super aquas, & reputarunt apud se visionem esse fallacem* [spectrū]: 50 *& exclamarunt. (Omnes enim videbant eum, & timuerunt) & ipso momento collocutus est eis, & dixit eis, Bono estote animo, ego sum: ne timeatis.* 51 *Et ascendit ad eos in nauem, et conquieuit ventus: & vehementer admirabantur ac obstupescebant apud se.* 52 *Non enim intellexerant de pane illo, propterea quòd cor eorum offusum erat nube.* 53 *Quumque traiecissent, venerunt in terram Ghenesar.*

54 *Et quum exissent è naui, eo momento agnouerunt eum viri regionis illius.*

55 *Et percurrerunt vniuersam terram illam, cœperuntque adducere eos qui malè, malè* inquam *affecti erant, baiulantes eos in grabatis, quò loci audiebant eum esse.*

56 *Et quocunque ingrederetur in pagos & vrbes, in plateis ponebant infirmos, efflagitabantque ab eo vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent: & ij omnes qui tangebant eum, sanabantur.*

Medio ieiunio. CAP. VII.

1 *ET congregati sunt ad eum Perischæi & Scribæ qui veniebant ab Ourischlem.*

2 *Et viderunt quosdam ex discipulis eius edentes panem, illotis ipsorum manibus, & conquesti sunt.*

---

44 איתיהון הוו דין דאכלו לחמא חמשא אלפין גברין׃ 45 ומחדא אלץ לתלמידוהי [a]דנסקון לספינתא [b]ונאזלון קדמוהי לעברא לבית צידא עד שרא הו לכנשא׃ 46 וכד שרא אנון אזל לטורא [c]למצליו׃

[d]קרינא דכליום [e]בגנאית יז

47 כד הוא דין רמשא ספינתא איתיה הות מצעת ימא והו בלחודוהי על ארעא׃ 48 וחזא אנון [f]דמשתנקין כד[g] רדין רוחא גיר לוקבלהון הות [h]ובמטרתא רביעיתא דליליא אתא לותהון ישוע כד מהלך על מיא וצבא הוא דנעבר אנון׃ 49 הנון דין חזאוהי [i]דמהלך על מיא וסברו להון דחזוא הו [k]דגלא [l]וקעו׃ 50 כלהון גיר חזאוהי ודחלו וכד שעתה מלל עמהון ואמר להון [m]אתלבבו אנא אנא לא תדחלון׃ 51 וסלק לותהון לספינתא [n]ושלית

[a] נסק [b] אזל [c] צלא בלשון פעל [d] קרא [e] גנא פירושו בכל ענין [f] שנק [g] רדא [h] נטר [i] חזא [k] דגל [l] קעא [m] לבב [n] שלא

Mat. 14. c.21 — 44 * Erant autem qui manducauerant, quinque millia virorum.

Ioh. 6. b.10 — 45 * Et statim coëgit discipulos suos ascendere nauim, vt præcederent eum trãs fretum ad Bethsaidam: dum ipse dimitteret populum.

46 * Et cùm dimisisset eos, abiit in montem orare.

47 * Et cùm serò esset, erat nauis in medio mari, & ipse solus in terra.

48 * Et videns eos laborantes in remigando (erat enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare: & volebat præterire eos.

49 * At illi vt viderunt eum ambulantem supra mare, putauerunt phantasma esse: & exclamauerunt.

50 * Omnes enim viderunt eum, & turbati sunt. Et statim locutus est cum eis, & dixit eis, Confidite, ego sum: nolite timere. G

51 * Et ascendit ad illos in nauim, & cessauit ventus. Et plus magis intra se stupebant.

52 * Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum obcæcatum.

Matt. 14 d.35 — 53 * Et cùm transfretassent, venerunt in terram Genezareth: & applicuerunt.

54 * Cumque egressi essent de naui, continuò cognouerunt eum:

55 * Et percurrentes vniuersam regionem illam, cœperũt in grabatis eos qui se malè habebant, circunferre, vbi audiebant eum esse.

56 * Et quocunque introibat in vicos, vel in villas aut ciuitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabãtur eum, vt vel fimbriam vestimenti eius tangerent: & quotquot tangebant eum, salui fiebant.

CAP. VII.

conuenerunt — 1 ET † conueniunt ad eum Pharisæi & quidam de Scribis, venientes ab Ierosolymis. A

Matt. 5. a.2 — 2 * Et cùm vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, id est, non lotis, manducare panes, vituperauerunt.

44 * καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους, πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 * καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον.

46 * καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

47 * Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.

48 * καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς. καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς.

49 * οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν·

50 * πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

51 * καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, καὶ ἐθαύμαζον.

52 * οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις. ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη.

53 * καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρέτ, καὶ προσωρμίσθησαν.

54 * καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτόν,

55 * περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι·

56 * καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, ἢ πόλεις, ἢ ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται. καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

ζ.

1 * Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων.

2 * καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσί, τοῦτ' ἔστιν, ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους, ἐμέμψαντο.

רוחא וטב [a] מתדמרין הוו [b] ותהירין בנפשהון ׃ 52 לא גיר [c] אסתכלו הוו מן לחמא הו מטל דלבהון [d] מעבי הוא ׃
53 וכד עברו עברא [e] אתו לארעא דגנסר ׃ 54 וכד נפקו מן ספינתא בר שעתה אסתכלוהי אנשי אתרא ׃
55 [c] ורהטו בכלה ארעא הי [f] ושריו [g] למיתיו לאילין דביש ביש עבידין כד שקילין להון בערסתא לאיכא דשמעין
הוו [h] דאיתוהי ׃ 56 ואיכא [i] דעאל הוא לקוריא ולמדינתא בשוקא [k] סימין הוו [l] כריהא [m] ובעין הוו מנה דאפן
[n] לכנפא דלבושה נקרבון וכלהון אילין דקרבין הוו לה [o] מתאסין הוו ׃ 1 ובנשו לותה פרישא וספרא
דפלגה דצומא יח קפלאון ז
[p] דאתו מן אורשלם ׃ 2 [q] וחזו אנשין מן תלמידוהי דאכלין לחמא כד לא [r] משגן אידיהון [s] ואתעדלו ׃

[a] דמר [b] תהר כמו תהה
[c] סכל [d] עב מזה בנין עבא
[e] אתא [f] רהט [g] שרא
[h] אתא [i] אית כמו יש
[k] עול [l] סום [m] כרה
[n] בעא [o] כנף [p] אסא
[q] אתא [r] חזא [s] שוג
פירושו רוחו [t] עדל

3 ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܝܗܘܕܝܐ ܘܦܪܝܫܐ ܐܢ ܗܘ ܕܒܛܝܠܐܝܬ ܠܐ ܡܫܝܓܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܠܐ ܠܥܣܝܢ ܡܛܠ ܕܐܚܝܕܝܢ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܩܫܝܫܐ܂ 4 ܘܡܢ ܫܘܩܐ ܐܢ ܠܐ ܥܡܕܝܢ ܠܐ ܠܥܣܝܢ܂ ܘܣܓܝܐܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܝܬ ܐܝܠܝܢ ܕܩܒܠܘ ܕܢܛܪܘܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܟܣܐ ܘܕܩܣܛܐ ܘܕܡܐܢܝ ܢܚܫܐ ܘܕܥܪܣܬܐ܂ 5 ܘܫܐܠܘܗܝ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ܂ ܠܡܢܐ ܬܠܡܝܕܝܟ ܠܐ ܡܗܠܟܝܢ ܐܝܟ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܩܫܝܫܐ܂ ܐܠܐ ܟܕ ܠܐ ܡܫܝܓܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܐܟܠܝܢ ܠܚܡܐ܂

6 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܫܦܝܪ ܐܬܢܒܝ ܥܠܝܟܘܢ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ܂ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܒܣܦܘܬܗ ܗܘ ܡܝܩܪ ܠܝ܂ ܠܒܗܘܢ ܕܝܢ ܣܓܝ ܪܚܝܩ ܡܢܝ܂ 7 ܘܣܪܝܩܐܝܬ ܕܚܠܝܢ ܠܝ܂ ܟܕ ܡܠܦܝܢ ܝܘܠܦܢܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂

8 ܟܕ ܫܒܩܬܘܢ ܓܝܪ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܐܚܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܟܣܐ ܘܕܩܣܛܐ܂ ܘܣܓܝܐܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܠܗܠܝܢ ܕܡܝܢ܂

9 ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܫܦܝܪ ܡܥܠܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܦܘܩܕܢܗ ܕܐܠܗܐ ܕܬܩܝܡܘܢ ܡܫܠܡܢܘܬܟܘܢ܂

10 ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܐܡܪ܂ ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ܂ ܘܡܢ ܕܡܨܚܐ ܠܐܒܐ ܐܘ ܠܐܡܐ ܡܘܬܐ ܢܡܘܬ܂

11 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܐܢ ܢܐܡܪ ܓܒܪܐ ܠܐܒܘܗܝ ܐܘ ܠܐܡܗ܂ ܩܘܪܒܢܝ ܡܕܡ ܕܡܢܝ ܬܬܗܢܐ܂ 12 ܘܠܐ ܫܒܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܕܢܥܒܕ ܡܕܡ ܠܐܒܘܗܝ ܐܘ ܠܐܡܗ܂ 13 ܘܡܣܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܐܫܠܡܬܘܢ܂ ܘܕܡܝܢ ܠܗܠܝܢ ܣܓܝܐܬܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ܂

14 ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܟܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܫܡܥܘܢܝ ܟܠܟܘܢ ܘܐܣܬܟܠܘ܂

15 ܠܝܬ ܡܕܡ ܕܠܒܪ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܕܥܐܠ ܠܗ ܕܡܫܟܚ ܠܡܛܡܝܘܬܗ܂ ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܢܦܩ ܡܢܗ܂ ܗܘ ܗܘ ܡܛܡܐ ܠܒܪܢܫܐ܂ 16 ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ܂ 17 ܟܕ ܕܝܢ ܥܠ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܐ ܡܢ ܟܢܫܐ܂ ܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܠ ܡܬܠܐ ܗܘ܂

3 * *Omnes enim Iihoudæi & Perischæi, nisi curiosè abluerint manus suas, non comedunt, propterea quòd tenent traditionem seniorum.*

4 * *Et à plateis redeuntes nisi intincti non comedunt: & multa alia sunt ea quæ receperunt obseruanda,* nempe *lotiones calicum, et œnophororum, vasorumque æneorum, atque lectorum.*

5 * *Et interrogarunt eum Scribæ & Perischæi, Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem Seniorum, sed quum non abluerint manus suas comedunt panem?*

6 * *Ipse verò dixit eis, pulcrè vaticinatus est contra vos Eschaio propheta, ô acceptores vultus,* [hypocritæ] *sicut scriptum est, Populus iste labiis me honorat, cor autem eorum admodum elongatum est à me.*

7 * *Frustraque reuerentur me, quũ doceant doctrinas quæ sunt mandata filiorũ hominũ.*

8 * *Quũ omittatis enim mandata Dei, & teneatis traditionem hominum, lotiones calicum & œnophororum, illaque multa his similia:*

9 * *Dixit eis, Bellè peruertitis mandatum Dei, vt confirmetis traditionem vestram.*

10 * *Mousche enim dixit, Honora patrem tuum & matrem tuam: &, Qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur.*

11 * *Vos autem dicitis, Si dixerit homo patri suo aut matri suæ, Donum meum est id quo ex me abundabis.*

12 * *Nec permittitis ei vt quicquam faciat patri suo aut matri suæ.*

13 * *Et abrogatis sermonem Dei propter traditionem quam tradidistis: & similia huiusmodi multa facitis.*

14 * *Et aduocauit Ieschua turbam vniuersam, ac dixit eis, Audite me vos omnes, & intelligite:*

15 * *Nihil est quod extra hominem sit & intret in eum, quod possit eum contaminare: sed quod exit ab eo, illud contaminat hominem.*

16 * *Cui sunt aures ad audiendum, audiat.*

17 * *Quum autem ingressus esset Ieschua domum præ turba, interrogarunt eum discipuli eius de hac parabola.*

---

3 כלהון גיר יהודיא ופרישא אן הו [a]דבטילאית לא משיגין אידיהון לא לעסין מטל [b]דאחידין [c]משלמנותא דקשישא׃ 4 ומן שוקא אן לא עמדין לא לעסין וסגיאתא אחרניתא אית אילין דקבלו [d]דנטרון [e]מעמודיתא דכסא ודקסטא ודמאני נחשא ודערסתא׃ 5 ושאלוהי ספרא ופרישא למנא [f]תלמידיך לא מהלכין איך משלמנותא דקשישא אלא כד לא משיגין אידיהון אכלין לחמא׃ 6 הודין אמר להון שפיר [g]אתנבי עליכון אשעיא נביא נסבי באפא איך דכתיב דעמא הנא בספותה הו [h]מיקר לי לבהון דין סגי רחיק מני׃ 7 [i]וסריקאית דחלין לי כד [k]מלפין יולפנא דפוקדנא דבנינשא׃ 8 כד שבקתון גיר [l]פוקדנא דאלהא ואחידין אנתון משלמנותא דבנינשא [m]מעמודיתא דכסא ודקסטא וסגיאתא אילין דלהלין [n]דמין׃

[a] בטל [b] אחד [c] שלם [d] נטר [e] עמד בלשון רהון [f] למד [g] נבא [h] יקר [i] סרק [k] אלף [l] פקד [m] עמד [n] דמא

3 * Pharisæi enim & omnes Iudæi, nisi crebrò lauerint manus, non mãducant, tenentes traditionem Seniorum:

4 * Et à foro† (venientes), nisi baptizentur, non comedunt. & alia multa sunt quæ tradita sunt illis seruare, baptismata calicum & vrceorum, & ęramẽtorum, & lectorum.

5 * Et interrogabant eum Pharisæi & Scribæ, Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem?

6 * At ille respondens, dixit eis, Bene prophetauit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorũ longè est à me. (Isa. 29. d.13)

7 * In vanum autem me colunt, docentes doctrinas † (&) præcepta hominum.

8 * Relinquentes enim mãdatum Dei, tenetis traditiones hominum, baptismata vrceorum & calicum: & alia similia his facitis multa. B

9 * Et dicebat illis, Bene irritum† (fecistis) facitis præceptum Dei, vt traditionem vestram seruetis.

10 * Moyses enim dixit, Honora patrem tuum & matrem tuam: &, Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. (Exod. 20 b.12. Deut. 5. b.16. Eph. 6. a.2. Exod. 21 c.16. Leuit. 20 b.9. Pro. 20. c.20)

11 * Vos autem dicitis, Si dixerit homo patri aut matri, Corban, (quod est, donum) quodcunque ex me, tibi profuerit:

12 * Et vltrà non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri:

13 * Rescindentes verbum Dei per traditionem vestram quam tradidistis. & similia huiusmodi multa facitis.

14 * Et aduocans iterum †turbam (turbas), dicebat illis, Audite me omnes, & intelligite. (Mat. 15. a.10)

15 * Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare. sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ †communicant (coinquinãt) hominem.

16 * Si quis habet aures audiendi, audiat.

17 * Et cùm introisset in domum à turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam.

3 * οἱ γὰρ φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων·

4 * καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίζωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν.

5 * ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;

6 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι καλῶς προεφήτευσεν ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

7 * μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.

8 * ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

9 * καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε.

10 * μωσῆς γὰρ εἶπε, τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου· καί, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

11 * ὑμεῖς δὲ λέγετε, ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, κορβᾶν, ὅ ἐστι δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφεληθῇς.

12 * καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ,

13 * ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε. καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

14 * καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀκούετέ μου πάντες καὶ συνίετε.

15 * οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

16 * εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

17 * καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς·

---

9 אמר להון שפיר טלמין אנתון פוקדנא דאלהא [a]דתקימון משלמנותכון׃ 10 מושא גיר אמר יקר לאבוך ולאמך ומן [b]דמצחא לאבא או לאמא [c]מותא נמות׃ 11 אנתון דין אמרין אנתון אן נאמר גברא לאבוהי או לאמה קורבני מדם דמני [d]תאתר׃ 12 ולא שבקין אנתון לה דנעבד מדם לאבוהי או לאמה׃ 13 [e]ומסלין אנתון [f]מלתא דאלהא מטל משלמנותא [g]דאשלמתון [h]ודדמין להלין סגיאתא עבדין אנתון׃ 14 וקרא ישוע לכנשא כלה ואמר להון [i]שמעוני כלכון [k]ואסתכלו׃ 15 לית מדם דלבר מן ברנשא הו [l]ועאל לה [m]דמשכח מסיב לה אלא מדם דנפק מנה הו הו מסיב לברנשא׃ 16 מן דאית לה אדנא דנשמע נשמע׃ 17 כד דין [n]על ישוע לביתא מן כנשא שאלוהי תלמידוהי על [o]מתלא הו׃

[a] קום [b] צחא פירושו לוּם [c] מות [d] יתר [e] סלא [f] מלל [g] שלם [h] דמא [i] שמע [k] סכל [l] עול [m] סיב [n] עלל [o] מתל

18 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܛܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܡܢ ܠܒܪ ܥܐܠ ܠܒܪܢܫܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܡܣܝܒ ܠܗ.
19 ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܠܒܗ ܥܐܠ ܐܠܐ ܠܟܪܣܗ. ܘܡܫܬܕܐ ܒܬܕܟܝܬܐ ܕܡܕܟܝܐ ܟܠܗ ܡܐܟܘܠܬܐ.
20 ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܢܦܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܗܘ ܡܣܝܒ ܠܒܪܢܫܐ.
21 ܡܢ ܠܓܘ ܓܝܪ ܡܢ ܠܒܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܢܦܩܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܓܘܪܐ. ܙܢܝܘܬܐ. ܓܢܒܘܬܐ. ܩܛܠܐ.
22 ܥܠܘܒܘܬܐ. ܒܝܫܘܬܐ. ܢܟܠܐ. ܨܚܢܘܬܐ. ܥܝܢܐ ܒܝܫܬܐ. ܓܘܕܦܐ. ܫܒܗܪܢܘܬܐ. ܫܛܝܘܬܐ.
23 ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܠܓܘ ܗܘ ܢܦܩܢ ܘܡܣܝܒܢ ܠܗ ܠܒܪܢܫܐ.

ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ

24 ܡܢ ܬܡܢ ܩܡ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ ܘܥܠ ܠܒܝܬܐ ܚܕ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܐܢܫ ܢܕܥ ܒܗ. ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܕܢܛܫܐ.
25 ܡܚܕܐ ܓܝܪ ܫܡܥܬ ܥܠܘܗܝ ܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܒܪܬܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܘܐܬܬ ܢܦܠܬ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ.
26 ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܗܝ ܐܪܡܝܬܐ ܗܘܬ ܡܢ ܦܘܢܝܩܐ ܕܣܘܪܝܐ. ܘܒܥܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܕܢܦܩ ܫܐܕܐ ܡܢ ܒܪܬܗ.
27 ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܫܒܘܩܝ ܠܘܩܕܡ ܢܣܒܥܘܢ ܒܢܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܫܦܝܪܐ ܠܡܣܒ ܠܚܡܐ ܕܒܢܝܐ ܘܠܡܪܡܝܘ ܠܟܠܒܐ.
28 ܗܝ ܕܝܢ ܥܢܬ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܦ ܟܠܒܐ ܡܢ ܬܚܝܬ ܦܬܘܪܐ ܐܟܠܝܢ ܦܬܘܬܐ ܕܒܢܝܐ.
29 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܙܠܝ. ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܢܦܩ ܫܐܕܐ ܡܢ ܒܪܬܟܝ.
30 ܘܐܙܠܬ ܠܒܝܬܗ. ܘܐܫܟܚܬ ܠܒܪܬܗ ܟܕ ܪܡܝܐ ܥܠ ܥܪܣܐ. ܘܢܦܝܩ ܗܘܐ ܡܢܗ ܫܐܕܐ.
31 ܘܬܘܒ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܚܘܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ. ܘܐܬܐ ܠܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܥܣܪܐ ܡܕܝܢܢ.
32 ܘܐܝܬܝܘ ܠܗ ܚܪܫܐ ܚܕ ܕܡܥܟܠ ܒܡܡܠܠܗ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܢܣܝܡ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ.
33 ܘܢܓܕܗ ܡܢ ܟܢܫܐ ܠܚܘܕܘܗܝ. ܘܐܪܡܝ ܨܒܥܬܗ ܒܐܕܢܘܗܝ. ܘܪܩ ܘܩܪܒ ܠܠܫܢܗ.
34 ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ ܘܐܬܬܢܚ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܬܦܬܚ.

18 *Dixit eis, Jtane & vos desipitis, vt non cognoscatis, quodcunque extrinsecus ingreditur in hominem, non posse eum contaminare?*
19 *Quippe quod non intret in cor eius, sed in ventrem eius, & egeratur per purgationem, purgans omnem cibum.*
20 *Quod autem egreditur ex homine, illud contaminat hominem.*
21 *Jntrinsecus enim ex corde hominum exeunt cogitationes malæ, adulterium, scortatio, furtum, cædes,*
22 *Auaritia, iniuria, scelus, dolus, proteruia, oculus malus, blasphemia, elatio, stultitia.*
23 *Hæc omnia scelera intrinsecus exeunt, et contaminant hominem.*

Matutinis Dominicæ quartæ Ieiunij.

24 *Illinc surrexit Ieschua, venitque in fines Tzour & Tzaidon: & introiit in domū quandam, nolebatque vt quisquam ipsum sciret. neque potuit latére.*
25 *Statim enim audiit mulier quædam profectionem eius, in cuius filia erat spiritus immundus, venitque ac procidit ante pedes ipsius.*
26 *Illa autem mulier erat Gentilis, ex Phœnicia Syriæ: & efflagitabat ab eo vt eijceret dæmonium ex filia sua.*
27 *Et ait illi Ieschua: Permitte prius vt saturentur filij: non enim decorum est accipere panem filiorum, & obijcere canibus.*
28 *Ipsa verò respondit & dixit ei, Etiam Domine mi, sed & canes sub mensis comedunt micas filiorum.*
29 *Dixit ei Ieschua, Abi: propter hunc sermonem exiit dæmonium ex filia tua.*
30 *Abiit itaque domum suam, & inuenit filiam suam dum iaceret in lecto, & eiectum ab ea dæmonium eius fuisse.*
31 *Rursus exiit Jeschua à confinio Tzour, & Tzaidon, venitque ad mare Galilææ ad confinium Decapolis.*
32 *Et adduxerunt ei surdum quendam difficulter loquentem, & efflagitabant ab eo vt imponeret ei manum.*
33 *Eum autem abduxit è turba solum, & immisit digitos suos in aures illius: expuitque, ac tetigit linguam eius.*
34 *Et suspexit in cælum, ac suspirauit: dixitque ei, Adaperitor.*

---

18 אמר להון הכנא אף אנתון עטלין אנתון לא ידעין אנתון דכל מדם דמן לבר עאל לברנשא לא משכח מסיב לה׃ 19 דלא הוא ללבה עאל אלא לכרסה [a] ומשתדא [b] בתדכיתא דמדכיא כלה [c] מאכולתא׃ 20 מדם דין דנפק מן ברנשא הו הו מסיב לברנשא׃ 21 מן לגו גיר מן לבא דבנינשא נפקן [d] מחשבתא בישתא [e] גורא [f] זניותא גנבותא קטלא׃ 22 עלובותא בישותא נכלא צחנותא עינא בישתא גודפא [g] שבהרנותא [h] שטיותא׃ 23 הלין כלהין בישתא מן לגו הו נפקן ומסיבן לה לברנשא׃

דצפרא דחד בשבא דארבעא דצומא יט

24 מן תמן קם ישוע ואתא לתחומא דצור ודצידן ועל לביתא חד ולא צבא הוא דאנש [i] נדעבה ולא אשכח [k] דנטשא׃

[a] שדא [b] דכא
[c] אכל [d] חשב
[e] גור [f] זנא
[g] שבהר [h] שטא
[i] ידע [k] טשא

18 Et ait illis, Sic & vos imprudentes eſtis? Non intelligitis quia omne extrinſecus introiens in hominem, non poteſt eum †communicare:

coinquinare

19 Quia non intrat in cor eius, ſed in ventrem vadit, & in ſeceſſum exit, purgans omnes eſcas?

20 Dicebat autem, Quoniam quæ de homine exeũt, illa †communicant hominem.

coinquinãt

Gen.6. a.5. & 8. d.21

21 Abintus enim de corde hominum malę cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia,

22 Furta, auaritię, nequitię, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blaſphemia, ſuperbia, ſtultitia.

23 Omnia hęc mala abintus procedũt, & †communicant hominem.

coinquinãt

Mat.15. c.21

24 Et inde ſurgens abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingreſſus domum, neminem voluit ſcire, & non potuit latêre.

25 Mulier enim ſtatim vt audiuit de eo, cuius filia habebat ſpiritum immundum, intrauit, & procidit ad pedes eius.

26 Erat enim mulier Gentilis, Syrophœniſſa genere. & rogabat eum vt dæmonium eiiceret de filia eius.

27 Qui dixit illi, Sine prius ſaturari filios. non eſt enim bonũ ſumere panem filiorum, & mittere canibus.

28 At illa reſpondit, & dixit illi, Vtique Domine. nam & catelli comedunt D ſub menſa de micis puerorum.

29 Et ait illi, Propter hunc ſermonem vade, exiit dęmonium à filia tua.

30 Et cùm abiiſſet domum ſuam, inuenit puellam iacentem ſupra lectum, & dæmonium exiiſſe.

31 Et iterùm exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos.

Mat.9. d 32 Luc.11. b.14

32 Et adducunt ei ſurdum & mutum: & deprecabantur eum vt imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba ſeorſum,

33 Miſit digitos ſuos in auriculas eius: & expuens, tetigit linguam eius.

34 Et ſuſpiciens in cælum, ingemuit: & ait illi, Ephphetha, quod eſt, Adaperire.

18 καὶ λέγει αὐτοῖς, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι;

19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα;

20 ἔλεγε δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 ἔσωθεν γὰρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι,

22 κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη.

23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

24 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια τύρου καὶ σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι· καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν.

25 ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

26 ἦν δὲ ἡ γυνὴ ἑλληνὶς, σύρα φοινίκισσα τῷ γένει. καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.

27 ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα. οὐ γάρ καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.

28 ἡ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ λέγει αὐτῷ, ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.

29 καὶ εἶπεν αὐτῇ, διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξελήλυθε τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου.

30 καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

31 καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων τύρου καὶ σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων δεκαπόλεως.

32 καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.

33 καὶ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας, ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ,

34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, ἐφφαθὰ, ὅ ἐστι, διανοίχθητι.

---

25 מחדא גיר שמעת אנתתא חדא מטלתה דאית לברתה רוחא טנפתא ואתת נפלת קדם רגלוהי׃ 26 הידין אנתתא איתיה הות חנפתא מן פוניקי דסוריא ובעיא הות מנה דנפק לדיוא מן ברתה׃ 27 ואמר לה ישוע שבוקי לוקדם נסבעון בניא לא הות גיר שפירא דנסב לחמא דבניא ונרמא לכלבא׃ 28 הידין ענת ואמרא לה אין מרי אף כלבא מן תחית פתורא אכלין פרתותא דבניא׃ 29 אמר לה ישוע זלי מטל הדא מלתא נפק לה שאדא מן ברתכי׃ 30 ואזלת לביתה ואשכחת ברתה כד רמיא בערסא ונפיק מנה שאדה׃ 31 תוב נפק ישוע מן תחומא דצור ודציד[ן] ואתא לימא דגלילא לתחומא דעסרת מדינתא׃ 32 ואיתיו לה חרשא חד פאקא ובעין הוו מנה דנסים עלוהי אידא׃ 33 ונגדה מן כנשא בלחודוהי וארמי צבעתה באדנוהי ורק וקרב ללשנה׃ 34 וחר בשמיא ואתתנח ואמר לה אתפתח׃

a נטל בלשון נסע b בעא
c נפק d סבע e נסב f רמא
g אזל h מלל i שכח
בלשון מצא k רמא אתא
m פירושו פסלוס או
מגמגם n בעא o סום
p רמא q רקק r חור
s אנח t פתח

35 ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܬܦܬܚ ܐܕܢܘܗܝ ܘܐܫܬܪܝ ܐܣܪܐ ܕܠܫܢܗ ܘܡܠܠ ܦܫܝܩܐܝܬ܀
36 ܘܙܗܪ ܐܢܘܢ ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܘܟܡܐ ܕܗܘ ܡܙܗܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܝܬܝܪ ܡܟܪܙܝܢ ܗܘܘ܀
37 ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܫܦܝܪ ܥܒܕ ܠܚܪܫܐ ܥܒܕ ܕܢܫܡܥܘܢ ܘܠܕܠܐ ܡܡܠܠܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ܀

1 ܒܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ ܟܕ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܘܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ ܩܪܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܀
2 ܡܬܪܚܡ ܐܢܐ ܥܠ ܟܢܫܐ ܗܢܐ ܕܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܩܘܝܘ ܠܘܬܝ ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܢܐܟܠܘܢ܀
3 ܘܐܢ ܗܘ ܕܫܪܐ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܟܕ ܨܝܡܝܢ ܠܒܬܝܗܘܢ ܥܝܦܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܐܬܝܢ܀
4 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܗܪܟܐ ܒܚܘܪܒܐ ܕܢܣܒܥ ܠܚܡܐ ܠܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ܀
5 ܘܫܐܠ ܐܢܘܢ ܟܡܐ ܠܚܡܝܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܒܥܐ܀
6 ܘܦܩܕ ܠܟܢܫܐ ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܢܣܒ ܗܠܝܢ ܫܒܥܐ ܠܚܡܝܢ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܝܡܘܢ ܘܣܡܘ ܠܟܢܫܐ܀
7 ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܩܠܝܠ ܢܘܢܐ ܙܥܘܪܐ ܘܐܦ ܥܠܝܗܘܢ ܒܪܟ ܘܐܡܪ ܕܢܣܝܡܘܢ ܐܢܘܢ܀
8 ܘܐܟܠܘ ܘܣܒܥܘ ܘܫܩܠܘ ܬܘܬܪܐ ܕܩܨܝܐ ܫܒܥ ܐܣܦܝܕܝܢ܀
9 ܐܢܫܐ ܕܐܟܠܘ ܐܝܟ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܘܫܪܐ ܐܢܘܢ܀
10 ܘܣܠܩ ܡܚܕܐ ܠܣܦܝܢܬܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܬܐ ܠܐܬܪܐ ܕܕܠܡܢܘܬܐ܀

11 ܘܢܦܩܘ ܦܪܝܫܐ ܘܫܪܝܘ ܠܡܕܪܫ ܥܡܗ ܘܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܟܕ ܡܢܣܝܢ ܠܗ܀
12 ܘܐܬܬܢܚ ܒܪܘܚܗ ܘܐܡܪ ܡܢܐ ܫܐܠܐ ܐܬܐ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܬܠ ܠܗ ܐܬܐ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ܀

35 *Atque in illa hora adapertæ sunt eius auriculæ, solutumque vinculum linguæ ipsius, & locutus est facillimè.*

36 *Et admonuit eos ne id cuiquam diceret: sed quanto magis ipse interdixerat eis, tanto magis illi prædicabant.*

37 *Magisque obstupescebant, dicentes, Omnia bene facit: surdos facit vt audiant, & non loquentes vt loquantur.*

Ad oblationem quotidianam.

CAP. VIII.

1 *IN illis autem diebus, quum turba multa esset, nec esset quicquam quod ederent, aduocauit discipulos suos, & ait illis:*

2 *Misericordia commoueor super turbam hanc, quippe qui iam triduum congregati sint* præstolentur *apud me, nihilque habeant quod comedant.*

3 *Quod si dimisero eos ad domum suam, quum ieiuni sint, deficient in via: quidam enim ex eis è longinquo venerunt.*

4 *Dicunt ei discipuli eius, Vndenam potest aliquis hîc in deserto saturare pane illos omnes?*

5 *Et interrogauit eos quot panes haberent. dicunt ei, Septem.*

6 *Et præcepit turbis vt discumberent humi. accepitque illos septem panes, & benedixit, fregitque, ac dedit discipulis suis vt apponerent. & apposuerunt turbis.*

7 *Erant & pisciculi pauci, super quos etiã benedixit; dixitque vt & eos apponerent.*

8 *Et comederunt, & saturati sunt: cæterùm sustulerunt reliquias fragmentorum septem sportas.*

9 *Erant autem homines qui comederant circiter quater mille. Et dimisit eos,*

10 *conscenditque statim nauem cum discipulis suis, & venit in regionem Dalmonoutho.*

Feria III. hebdomadis Candidatorum.

11 *Et exierunt Perischæi, cœperuntque disceptare cum eo: & rogabant eum signum è cælo, quum tentarent eum.*

12 *Et ingemuit spiritu suo, & ait, Cur postulat signum generatio ista? Amin dico vobis, non dabitur signum generationi huic.*

35 ובה בשעתא אתפתחו אדנוהי [a] ואשתרי [b] אסרא דלשנה ומלל [c] פשיקאית׃ 36 וזהר אנון דהדא לאנש לא נאמרון וכמא דהו מזהר הוא להון הנון יתיר מכרזין הוו׃ 37 [d] ויתיראית [e] מתדמרין הוו ואמרין דכל מדם שפיר עבד לחרשא עבד דנשמעון ולדלא ממללין דנמללון׃

דקורבא דכליום כ קפלאון ח

1 בהנון דין יומתא כד כנשא סגיאא אית הוא ולא אית הוא מדם [f] דנאכלון קרא לתלמידוהי ואמר להון׃ 2 [g] מתרחם אנא על כנשא הנא דהא תלתא יומין [h] קוי ולותי וליתלהון מנא נאכלון׃ 3 ואן הו [i] דשרא אנא להון כד [k] צימין לבתיהון [l] עיפין באורחא אנשא דין מנהון מן רוחקא [m] אתיאין׃ 4 אמרין לה תלמידוהי איכנא משכח אנש הרכא בחורבא דנסבע לחמא להלין כלהון׃

[a] שרא [b] אסר [c] פשק [d] יתר [e] דמר

[f] אכל [g] רחם [h] קוא [i] שרא [k] צום [l] עוף כמ׳ עיף [m] אתא

35 ✱ Et statim apertæ sunt aures eius: & solutum est vinculum linguę eius, & loquebatur rectè.

36 ✱ Et præcepit illis ne cui dicerent. Quantò autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant:

37 ✱ Et eo amplius admirabantur, dicentes, Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

Gen.1.d 31. Eccl.39. c.21.

CAP. VIII.

Mat.15. d.32 cum Iesu

1 IN diebus illis iterum cùm turba multa esset†, nec haberēt quod manducarent: conuocatis discipulis, ait illis: A

2 ✱ Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent.

3 ✱ Et si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt.

4 ✱ Et responderunt ei discipuli sui, Vnde illos quis poterit hîc saturare panibus in solitudine?

5 ✱ Et interrogauit eos, Quot panes habetis? Qui dixerunt, Septem.

6 ✱ Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit: & dabat discipulis suis vt apponerent: & apposuerunt turbæ.

7 ✱ Et habebant pisciculos paucos: & ipsos benedixit, & iussit apponi.

8 ✱ Et manducauerunt, & saturati sunt: & sustulerunt quod superauerat de fragmentis, septem sportas.

9 ✱ Erant autem qui manducauerant, quasi quatuor millia: & dimisit eos.

Mat.15. d.39

10 ✱ Et statim ascendens nauim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha.

Mat.16. a.1 Luc.11. b.16

11 ✱ Et exierunt Pharisæi, & cœperunt conquirere cum eo, quærētes ab illo signum de cælo, tentantes eum. B

12 ✱ Et ingemiscens spiritu, ait, Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum.

---

35 ✱ καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.

36 ✱ καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.

37 ✱ καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

η.

1 ✱ Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς,

2 ✱ σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι.

3 ✱ καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ. τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκασι.

4 ✱ καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;

5 ✱ καὶ ἐπηρώτα αὐτούς, πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον, ἑπτά.

6 ✱ καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι. καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.

7 ✱ καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά.

8 ✱ ἔφαγον δέ, καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας.

9 ✱ ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

10 ✱ καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 ✱ Καὶ ἐξῆλθον οἱ φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

12 ✱ καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει, τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.

---

5 ושאל אנון הו כמא לחמין אית לכון אמרין לה שבעא׃ 6 ופקד לכנשא דנסתמכון על ארעא ונסב הנון שבעא לחמין וברך וקצא ויהב לתלמידוהי דנסימון וסמו לכנשא׃ 7 ואית הוו נוני קליל ואף עליהון ברך ואמר דנסימון אנון׃ 8 ואכלו וסבעו ושקלו תותרא דקציא שבעא אספרידין׃ 9 איתיהון הוו דין אנשא דאכלו איך ארבעא אלפין ושרא אנון׃ 10 ובלק מחדא לספינתא עם תלמידוהי ואתא לאתרא דדלמנותא׃

דתלתא בשבא ושבתא דחירא כא

11 ונפקו פרישא ושריו למבעא עמה ושאלין הוו לה אתא מן שמיא כד מנסין לה׃ 12 ואתתנח ברוחה ואמר מנא בעיא אתא שרבתא הדא אמין אמר אנא לכון דלא תתיהב לה אתא לשרבתא הדא׃

סמך סום. יתר. קצא כמו קצץ מן לשון יין. שרא בעא. נסא אנה. יהב.

13 * Et reliquit eos, conſcenditque nauem, & abierunt in illam vlteriorem ripam.

14 * Oblitique fuerant aſſumere ſecum panem, nec niſi vnam placentam habebant ſecum in naui.

15 * Et præcepit eis, dixitque, Videte, cauete à fermento Periſchæorum, & à fermento Heroudis.

16 * Diſcertabant itaque vnus cum alio, ac dicebant, Nempe panem non habemus.

17 * Ieſchua autem cognouit, & ait illis, Quid diſſertatis, quòd panem non habetis? nondum cognoſcitis, nec intelligitis? adhuc cor durum eſt vobis?

18 * Et ſunt vobis oculi, nec videtis; ſunt et aures vobis, nec auditis, nec meminiſtis.

19 * Quii illos quinque panes fregi pro quinque millibus hominum, quot cophinos fragmentorum plenos ſuſtuliſtis? dicunt ei, Duodecim.

20 * Subdit eis, Et quum ſeptem pro quatuor millibus, quot ſportas fragmentorum plenas ſuſtuliſtis? dicunt, Septem.

21 * Ait illis, Quomodo necdum intelligitis?

22 * Venit autem Beth-zaiodo: & adduxerunt ei cæcum, efflagitabantqúe ab eo vt tangeret illum.

23 * Et prehendit manum cæci, & eduxit eum extra pagum: expuitqúe in oculos eius, ac impoſuit manum ſuam; & interrogauit eum ecquid videret.

24 * Suſpexit itaque, & ait, Video homines inſtar arborum ambulantium.

25 * Rurſus impoſuit manum ſuam oculis ipſius, & reſtitutus eſt, & videbat omnia dilucidè.

26 * Et dimiſit eum ad domum ſuam, et ait, Nec in pagum illum introieris, neque dixeris cuiquam in pago.

27 * Prodiit autem Ieſchua & diſcipuli eius in vicos Cæſareæ Philippi: & interrogabat diſcipulos ſuos in via, & dicebat eis, Quem me dicunt homines eſſe?

28 * Illi verò dixerunt, Iouchanon Baptiſtā: et alij Iliio, alij denique vnum ex Prophetis.

29 * Dixit eis Ieſchua, Vos autem quem me dicitis eſſe? Reſpondit Schemeoun Kipho, & ait illi, Tu es Meſchicho filius Dei viuentis.

---

13 וַשְׁבַק אֶנוּן וַסְלֵק לַסְפִינְתָּא וַאֲזַלוּ לְהַו עֶבְרָא׃ 14 [f] וְטְעוּ דְנֶסְבוּן עַמְהוֹן לַחְמָא וְאֶן לָא חֲדָא גְרִיצְתָּא לֵית הֲוָא עַמְהוֹן בַּסְפִינְתָּא׃ 15 וּפַקֵד אֶנוּן וַאֲמַר לְהוֹן [g] חֲזוֹ [h] אֶזְדַּהֲרוּ מֶן חֲמִירָא דַפְרִישֵׁא וּמֶן חֲמִירֵה דְהֶרוֹדֶס׃ 16 וּמֶתְחַשְׁבִין הֲווֹ חַד עַם חַד וְאָמְרִין דְלַחְמָא לֵית לַן׃ 17 יֵשׁוּעַ דֵּין יִדַע וַאֲמַר לְהוֹן מָנָא מֶתְחַשְׁבִין אַנְתּוּן דְלַחְמָא לֵית לְכוֹן לָא עַדְמָא לְהָשָׁא יָדְעִין אַנְתּוּן וְלָא [i] מֶסְתַּכְּלִין אַנְתּוּן עַדְכִיל לֵבָּא [k] קַשְׁיָא אִית לְכוֹן׃ 18 וְעַיְנָא אִית לְכוֹן וְלָא חָזֵין אַנְתּוּן וְאֶדְנָא אִית לְכוֹן וְלָא שָׁמְעִין אַנְתּוּן וְלָא [m] עָהֲדִין אַנְתּוּן׃ 19 כַּד הָלֵין חַמְשָׁא לַחְמִין [n] קְצֵית לְחַמְשָׁא אַלְפִין כְּמָא [o] קוֹפִינִין דְקְצָיָא כַּד מְלֵין שְׁקַלְתּוּן אָמְרִין לֵה תְּרֶעְסַר׃ 20 אֲמַר לְהוֹן וְכַד שַׁבְעָא לְאַרְבְּעָא אַלְפִין כְּמָא [p] אֶסְפַּרִידִין דְקְצָיָא כַּד [q] מְלֵין שְׁקַלְתּוּן אָמְרִין שַׁבְעָא׃ 21 אֲמַר לְהוֹן אַיְכַו לָא עַדְמָא לְהָשָׁא [r] מֶסְתַּכְּלִין אַנְתּוּן׃

[f] טְעָא [g] חֲזָא [h] זְהַר [i] סְכַל [k] קְשָׁא [l] חֲזָא [m] עֲהַר פירושו זכר [n] קְצָא [o] מן לשון יון [p] מן לשון יון [q] מְלָא [r] סְכַל

13 * Et dimittens eos, ascendit iterum nauim, & abiit trans fretum.

Mat. 16. a.5 panem

14 * Et obliti † sunt panes sumere: & nisi vnum panem non habebant secum in naui. 15 * Et præcipiebat eis, dicens: Videte & cauete à fermento Pharisæorum, & fermento Herodis.

16 * Et cogitabant ad alterutrum, dicentes, Quia panes non habemus.

17 * Quo cognito, ait illis Iesus, Quid cogitatis, quia panes non habetis? nondũ cognoscitis nec intelligitis? adhuc cęcatum habetis cor vestrum?

18 * Oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? Nec recordamini 19 * quando quinque panes fregi in quinque millia: & quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei, Duodecim.

Sup. 6.f. 41 Ioh. 6.b. 11

20 * Quãdo & septem panes in quatuor millia, quot sportas fragmentorum tulistis? Et dicunt ei, Septem.

21 * Et dicebat eis, Quomodo nondum intelligitis? 22 * Et veniunt Bethsaidam: & adducunt ei cęcum, & rogabant eum vt illum tangeret.

23 * Et apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum: & expuẽs in oculos eius, impositis manibus suis, interrogauit eum si quid videret.

24 * Et aspiciens, ait, Video homines velut arbores, ambulantes.

25 * Deinde iterum imposuit manus super oculos eius: & cœpit videre, & restitutus est, ita vt clarè videret omnia.

26 * Et misit illum in domum suam, dicens, Vade in domum tuam: & si in vicum introieris, nemini dixeris.

27 * Et egressus est Iesus & discipuli eius in castella Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis, Quem me dicunt esse homines?

Mat. 16. b.13

28 * Qui responderunt illi, dicentes, Alij Iohannem Baptistam, alij Eliam, alij verò quasi vnum de Prophetis.

Luc. 9.b. 18

29 * Tunc dicit illis, Vos verò quem me esse dicitis? Respondens Petrus, ait ei, Tu es Christus.

---

13 * καὶ ἀφεὶς αὐτούς, ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 * καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

15 * καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης ἡρώδου.

16 * καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.

17 * καὶ γνοὺς ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;

18 * ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε,

19 * ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, δώδεκα.

20 * ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; οἱ δὲ εἶπον, ἑπτά.

21 * καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, πῶς οὐ συνίετε;

22 * καὶ ἔρχεται εἰς βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.

23 * καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει.

24 * καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε, βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὡς δένδρα περιπατοῦντας.

25 * εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἀνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας.

26 * καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, λέγων, μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

27 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας καισαρείας τῆς φιλίππου. καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;

28 * οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν.

29 * καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος, λέγει αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ χριστός.

---

22 וְאָתָא לְבֵית צַיְדָא וְאַיְתִיוּלֵהּ סַמְיָא וּבָעֵין הָווּ מֶנֵּהּ דְנִקְרוּב לֵהּ׃ 23 וְאַחַד בְּאִידֵהּ דְסַמְיָא וְאַפְקֵהּ לְבַר מִן קְרִיתָא וְרַק בְּעַיְנוֹהִי וְסָם אִידֵהּ וְשַׁאלֵהּ דְמָנָא חָזֵא׃ 24 וְחָר וְאָמַר חָזֵא אֲנָא בְּנַיְנָשָׁא אַיְךְ אִילָנֵא דִמְהַלְכִין׃ 25 תּוּב סָם אִידֵהּ עַל עַיְנוֹהִי וְאִתְקַן וְחָזֵא הֲוָא כֹּל מֶדֶם נַהִירָאִית׃ 26 וְשַׁדְרֵהּ לְבַיְתֵהּ וְאָמַר אַף לָא לְקְרִיתָא תֵּעוּל וְלָא תֵּאמַר לְאֱנָשׁ בְּקְרִיתָא׃ 27 וּנְפַק יֵשׁוּעַ וְתַלְמִידוֹהִי לְקוּרְיָא דְקֶסַרְיָא דְפִילִיפּוֹס וּמְשַׁאֵל הֲוָא לְתַלְמִידוֹהִי בְּאוּרְחָא וְאָמַר לְהוֹן מַנוּ אָמְרִין עֲלַי אֱנָשָׁא דְאִיתַי׃ 28 הֵנוֹן דֵּין אֶמַרוּ דְיוֹחַנָן מַעֲמְדָנָא וְאַחֲרָנֵא דְאֵלִיָּא וְאַחֲרָנֵא חַד מֶן נְבִיֵא׃ 29 אֶמַר לְהוֹן יֵשׁוּעַ אַנְתּוֹן דֵּין מַנוּ אָמְרִין אַנְתּוֹן עֲלַי דְאִיתַי עְנָא שֶׁמְעוֹן כֵּאפָא וְאָמַר לֵהּ אַנְתְּ הוּ מְשִׁיחָא בְּרֵהּ דַאלָהָא חַיָּא׃

[s] אתא [t] סמא [x] בעא [x] נפק [y] רקק [z] טום [a] חור [b] נהר כמו זהר [c] עלל [d] אמר [e] אית כמו יש [f] עמד

30 ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܥܠܘܗܝ܀
31 ܘܫܪܝ ܗܘܐ ܠܡܠܦܘ ܐܢܘܢ ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܚܫ ܣܓܝ ܘܢܣܬܠܐ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܘܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܡܢ ܣܦܪܐ. ܘܢܬܩܛܠ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ܀
32 ܘܥܝܢ ܒܓܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܡܠܬܐ. ܘܕܒܪܗ ܟܐܦܐ ܘܫܪܝ ܠܡܟܐܐ ܒܗ܀
33 ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܚܪ ܒܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܟܐܐ ܒܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ. ܙܠ ܠܟ ܠܒܣܬܪܝ ܣܛܢܐ. ܕܠܐ ܪܢܐ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ ܐܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܀ ܩܪܝܢܐ ܕܣܗܕܐ ܀ ܟܒ ܀
34 ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ ܢܟܦܘܪ ܒܢܦܫܗ ܘܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ ܘܢܐܬܐ ܒܬܪܝ܀
35 ܟܠ ܡܢ ܓܝܪ ܕܨܒܐ ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܟܠ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ ܘܡܛܠ ܣܒܪܬܝ ܢܚܝܗ܀
36 ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܥܕܪ ܒܪܢܫܐ ܐܢ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܢܐܗܪ ܘܢܦܫܗ ܢܚܣܪ܀
37 ܐܘ ܡܢܐ ܢܬܠ ܒܪܢܫܐ ܚܠܘܦܐ ܕܢܦܫܗ܀
38 ܟܠ ܓܝܪ ܕܢܒܗܬ ܒܝ ܘܒܡܠܝ ܒܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܚܛܝܬܐ ܘܓܝܪܬܐ. ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܒܗܬ ܒܗ ܡܐ ܕܐܬܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܐܒܘܗܝ ܥܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ܀

ܠܩܘܪܒܐ ܕܥܐܕܐ ܕܡܛܠܐ ܀ ܟܓ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ✝ ܀

1 ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܩܝܡܝܢ ܬܢܢ. ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܐ ܒܚܝܠܐ܀
2 ܘܡܢ ܒܬܪ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ. ܘܐܣܩ ܐܢܘܢ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ܠܚܘܕܝܗܘܢ. ܘܐܫܬܚܠܦ ܠܥܝܢܝܗܘܢ܀
3 ܘܡܨܛܠܗܒܝܢ ܗܘܘ ܢܚܬܘܗܝ ܘܚܘܪܝܢ ܗܘܘ ܛܒ ܐܝܟ ܬܠܓܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܚܘܪܘ ܥܠ ܐܪܥܐ܀
4 ܘܐܬܚܙܝܘ ܠܗܘܢ ܡܘܫܐ ܘܐܠܝܐ ܕܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܝܫܘܥ܀
5 ܘܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ. ܪܒܝ ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܢ ܕܠܗܪܟܐ ܢܗܘܐ. ܘܢܥܒܕ ܬܠܬ ܡܛܠܝܢ. ܠܟ ܚܕܐ ܘܠܡܘܫܐ ܚܕܐ ܘܠܐܠܝܐ ܚܕܐ܀

30 * *Et inhibuit eis, vt nemini id dicerent de se.* 31 * *Cœpitque docere eos, nempe Filium hominis multa perpessurum, & reprobatum iri à Senioribus, & à principibus Sacerdotum, necnon à Scribis: interficiendum denique, ac tertio die surrecturum.* 32 * *Et apertè eum sermonem loquebatur. Et prehendit eum Kipho, cœpitque eum obiurgare.* 33 * *Ipse verò conuersus, & conspicatus discipulos suos, obiurgauit Schemeoun, & ait, Abi retrorsum à me Satana, quippe qui non mediteris quæ Dei sunt; sed quæ sunt hominum.*

Lectio Martyrum.

34 * *Porrò aduocauit Jeschua turbas cum discipulis suis, & dixit eis, Quicunque voluerit venire post me, abneget semetipsum; & baiulet crucem suam, & veniat post me.* 35 * *Etenim quisquis voluerit seruare animam suam, perdet eam: quisquis autem perdiderit animam suam propter me, & propter Euangelium meum, seruabit eam.* 36 * *Quid enim vtilitatis percipiet homo si vniuersum orbem lucratus fuerit, animæ verò suæ detrimentum patiatur?* 37 * *Aut quam dabit homo cōpensationem animæ suæ?* 38 * *Nam quemcunque puduerit mei, meorumque sermonum in generatione ista scelerata & adultera, Filium hominis etiam pudebit eius, quum venerit in gloriam Patris sui cum Angelis suis sacrosanctis.*

Ad oblationem festo Tabernaculorum.

CAP. IX.

1 PORRÒ *dicebat eis, Amin dico vobis, sunt quidam hîc adstantes, qui non gustabunt mortem, donec viderint regnum Dei venisse cum virtute.* 2 * *Post sex autem dies accepit Jeschua Kipho, & Iaakoub, & Iouchanon, & subduxit eos in montem excelsum solos, ac transformatus est ante oculos eorum.* 3 * *Et coruscabat vestimentum eius, & factum est bene candidum vt nix, quale homines dealbare in terra non possunt.* 4 * *Et apparuerunt eis Mousche & Ilio, dum loquerentur cum Jeschua.* 5 * *Ac dixit ei Kipho, Rabbi, bonum est nobis hîc esse: & faciemus tria tabernacula, tibi vnum, & Mousche vnum, & Ilio vnum.*

---

30 וכאא בהון דלאנש לא נאמרון עלוהי׃ 31 ושרי הוא [e]למלפו אנון דעתיד הו ברה דאנשא [h]דנחש סגי ודנסתלא מן קשישא ומן רבי כהנא ומן ספרא ונתקטל וליומא דתלתא [k]נקום׃ 32 ועין בגלא [l]ממלל הוא מלתא ודברה כאפא ושרי [m]למכאא בה׃ 33 הו דין [n]אתפני [o]וחר בתלמידוהי וכאא בשמעון ואמר [p]זל לך לבסתרי סטנא דלא רנא אנת דאלהא אלא דבנינשא׃ קרינא דסהדא כב
34 וקרא ישוע לכנשא עם [b]תלמידוהי ואמר להון מן דצבא [c]דנאתא בתרי נכפור בנפשה ונשקול זקיפה ונאתא בתרי׃ 35 כל מן גיר דצבא [d]דנחא נפשה [e]נובדיה וכל דנובד נפשה מטלתי ומטל סברתי נחיה׃
36 מנא גיר מתעדר ברנשא אן עלמא כלה [f]נאהר ונפשה נחסר׃ 37 או מנא [g]נתל ברנשא [h]חלופא דנפשה׃

[a] אלף [b] קלא [c] חשש [d] קום [e] מלל [f] בזא [g] בנא [h] חור [i] אזל [k] דנא [l] קרא [m] למר [n] אתא [o] חיא [p] אבר [q] יתר [r] נתל [s] חלף

30 * Et comminatus est eis ne cui dicerent de illo. 31 * Et cœpit docere eos, quoniam oportet Filium hominis pati multa, & reprobari à Senioribus & à summis Sacerdotibus & Scribis, & occidi; & post tres dies resurgere.

32 * Et palàm verbũ loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eum. 33 * Qui conuersus, & videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicẽs, Vade retro me satana; quia non sapis quæ Dei sunt, sed quę hominum.

34 * Et conuocata turba cum discipulis suis, dixit eis, Si quis vult me sequi, deneget semetipsum: & tollat crucẽ suam, & sequatur me. [Mat. 10. d.38. & 16.d.24.]

35 * Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me & Euangelium, saluam faciet eam. [Luc.9.c.23. & 14.f.27. Luc.17.f.33. Ioh.12.d.25]

36 * Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, & detrimẽtum animæ suæ faciat?

37 * Aut, quid dabit homo commutationis pro anima sua?

38 * Qui enim me †cõfusus fuerit, & verba mea in generatione ista adultera & peccatrice: & Filius hominis †cõfundetur eum, cùm venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis. [confessus. Mat. 10. d.33. Luc.9.d.26. & 12.b.9. confitebitur]

CAP. IX.

1 ET dicebat illis, Amẽ dico vobis, quia sunt quidam de hîc stãtibus qui non A gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in virtute. [Mat. 16. d.27. Luc.9.d.27]

2 *Et post dies sex †assumit Iesus Petrũ, & Iacobum, & Iohannem: & ducit illos in montem excelsum seorsum solos, & transfiguratus est coram ipsis. [Mat. 17. a.1. Luc.9.d.28. assumpsit]

3 * Et vestimenta eius facta sunt splendentia & candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere.

4 * Et apparuit illis Elias cum Moyse: & erant loquentes cum Iesu.

5 *Et respõdens Petrus ait Iesu, Rabbi, bonum est nos hîc esse: & faciamus tria tabernacula, tibi vnum, & Moysi vnũ, & Eliæ vnum.

30 * καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ.

31 * καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι·

32 * καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.

33 * ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε τῷ πέτρῳ, λέγων, ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 * Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

35 * ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν.

36 * τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;

37 * ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

38 * ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

θ'.

1 * Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 * καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ, παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν πέτρον καὶ τὸν ἰάκωβον καὶ τὸν ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν,

3 * καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιὼν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι.

4 * καὶ ὤφθη αὐτοῖς ἠλίας σὺν μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ ἰησοῦ.

5 * καὶ ἀποκριθεὶς ὁ πέτρος λέγει τῷ ἰησοῦ, ῥαββὶ, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ μωσεῖ μίαν, καὶ ἠλίᾳ μίαν.

38 כל גיר דנבהת בי ובמלי בשרבתא הדא חטיתא וגירתא ואף ברה דאנשא נבהת בה מא דאתא בשובחא דאבוהי עם מלאכוהי קדישא ׃ [כג] [ט]
1 ואמר הוא להון אמין אמר אנא לכון דאית אנשא דקימין תנן דלא נטעמון מותא עדמא דנחזון מלכותה דאלהא דאתת בחילא ׃ 2 ובתר שתא יומין דבר ישוע לכאפא וליעקוב וליוחנן ואסק אנון לטורא רמא בלחודיהון ואשתחלף לעיניהון ׃ 3 ומזהר הוא לבושה ומחור טב איך תלגא איכנא דבנינשא למחורו בארעא לא משכחין ׃ 4 ואתחזיו להון מושא ואליא כד ממללין עם ישוע ׃ 5 ואמר לה כאפא רבי שפיר הולן דהרכא נהוא ונעבד תלת מטלין לך חדא ולמושא חדא ולאליא חדא ׃

בהת כמו בוש · מלל · חטא · גור · שבח · ועד · טלל · קום · טעם · מות · חזא · אתא · נסק · רום · חלף · זהר · נגה · חור פירושו לבן · חזא

6 ܠܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܐ ܐܡܪ. ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܒܕܚܠܬܐ.	6 * Nesciebat autem quid diceret: erant enim in timore.
7 ܘܗܘܬ ܥܢܢܐ ܘܡܛܠܠܐ ܗܘܬ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܢܢܐ ܕܐܡܪ. ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܠܗ ܫܡܥܘ.	7 * Et extitit nubes, eosque obumbrauit: & vox edita est è nube, dicens, Hic est Filius meus dilectus: ipsum audite.
8 ܘܡܢ ܫܠܝܐ ܟܕ ܚܪܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܐܢܫ ܠܐ ܚܙܘ ܐܠܐ ܐܢ ܠܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܥܡܗܘܢ.	8 * Et euestigio cùm circunspexissent discipuli, neminem viderunt, nisi Ieschua solum secum.
9 ܘܟܕ ܢܚܬܝܢ ܡܢ ܛܘܪܐ ܡܦܩܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܡܕܡ ܕܚܙܘ. ܐܠܐ ܐܢ ܡܐ ܕܩܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.	9 * Quum verò descenderent è monte, præcipiebat eis, ne cui dicerent quod viderant, nisi quũ surrexisset Filius hominis à mortuis.
10 ܘܐܚܕܘܗ ܠܡܠܬܐ ܒܢܦܫܗܘܢ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܕܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܕܡܐ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.	10 * Continuerunt itaque illum sermonem apud se: & quærebant quid esset hic sermo, Quum surrexisset è domo mortuorum.
11 ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ ܕܐܠܝܐ ܘܠܐ ܕܢܐܬܐ ܠܘܩܕܡ.	11 * Et interrogabant eum, dicentes, Quid igitur dicunt Scribæ, Ilio oportere prius venire?
12 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܩܕܡ ܘܢܬܩܢ ܟܠ ܡܕܡ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܕܣܓܝ ܢܚܫ ܘܢܣܬܠܐ.	12 * Dixit eis, Ilio venturus est prius, vt reparet omnia: &, sicut scriptum est de Filio hominis, vt multa patiatur, ac reprobetur.
13 ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦ ܐܠܝܐ ܐܬܐ. ܘܥܒܕܘ ܒܗ ܟܠ ܡܐ ܕܨܒܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ.	13 * Sed dico vobis, & Ilio venit, & egerunt in eum quicquid voluêre, sicut scriptum est de eo.
✠ ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ ✠	Dominica hebdomadis quartæ Ieiunij.
14 ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܚܙܐ ܠܘܬܗܘܢ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܣܦܪܐ ܕܕܪܫܝܢ ܥܡܗܘܢ.	14 * Quumque venisset ad discipulos suos, vidit cum eis turbam multam, & Scribas disceptantes cum eis.
15 ܘܡܚܕܐ ܚܙܝܗܝ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܬܕܡܪܘ. ܘܪܗܛܘ ܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܒܫܠܡܗ.	15 * Et in eo momento omnis turba respexit eum, & obstupuit: & accurrentes postularunt pacem eius, [salutarunt eum.]
16 ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܣܦܪܐ. ܡܢܐ ܕܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܡܗܘܢ.	16 * Et interrogabat Scribas, Quid disceptatis cum eis?
17 ܘܥܢܐ ܚܕ ܡܢ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܐ ܐܝܬܝܬ ܒܪܝ ܠܘܬܟ. ܕܐܝܬ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܠܐ ܡܡܠܠܐ.	17 * Et respondit vnus ex turba, & ait, Doctor, adduxi filium meum ad te, in quo est spiritus non loquens:
18 ܘܐܝܟܐ ܕܡܕܪܟܐ ܠܗ ܡܫܚܩܐ ܠܗ. ܘܡܪܥܡ ܘܢܩܪ ܫܢܘܗܝ ܘܝܒܫ. ܘܐܡܪܬ ܠܬܠܡܝܕܝܟ ܕܢܦܩܘܢܝܗ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ.	18 * Et vbicunque conculcauerit eum, conterit eum, discerpit, ac frendet dentibus suis, & exarescit: & dixi discipulis tuis vt eijcerent eum, nec potuerunt.
19 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܘ ܫܪܒܬܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܘܬܐ. ܥܕܡܬܝ ܠܘܬܟܘܢ ܐܗܘܐ. ܘܥܕܡܬܝ ܐܣܝܒܪܟܘܢ. ܐܝܬܘܗܝ ܠܘܬܝ.	19 * Respondit Ieschua, & dixit ei, O vos generatio incredula, quousque tandem ero vobiscum? quousque tandem sustinebo vos? adducite eum ad me.
20 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬܗ. ܘܟܕ ܚܙܬܗ ܪܘܚܐ ܡܚܕܐ ܫܚܩܬܗ. ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܡܬܟܒܫ ܗܘܐ ܘܡܪܥܡ.	20 * Adduxerunt itaque ad eum: quumque vidisset eum spiritus, eo momento contriuit eum, ceciditque in terram: & volutabatur, atque discerpebat.

6 לא דין ידע הוא מנא אמר איתיהון הוו גיר בדחלתא׃ 7 והות ענגא ומטללא הות עליהון וקלא הוא מן ענגא דאמר הנו ברי חביבא לה שמעו׃ 8 ומן שליא כד חרו תלמידא לאנש לא חזו אלא אן לישוע בלחודוהי עמהון׃ 9 וכד נחתין מן טורא מפקד הוא להון דלאנש לא נאמרון מדם דחזו אלא אן מא דקם ברה דאנשא מן מיתא׃ 10 ואחדוה למלתא בנפשהון ובעין הוו דמנא חי הדא מלתא דמא דקם מן בית מיתא׃ 11 ומשאלין הוו לה ואמרין מנא הכיל אמרין ספרא דאליא ולא דנאתא לוקדם׃ 12 אמר להון אליא אתא לוקדם ולכל מדם נתקן ואיכנא כתיב על ברה דאנשא דסגי נחש ונסתלא׃ 13 אלא אמר אנא לכון דאף אליא אתא ועבדו בה כל מא דצבו איכנא דכתיב עלוהי׃

o טלל פירושו פתאם
q חור חזא
s נחת אמר
x מות אחר
y מלל בעא
a פירושו צריך
b תקן חשש
c סלא צבא

6 * Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti.

7 * Et facta est nubes obumbrans eos: Et venit vox de nube, dicens, Hic est filius meus charissimus: audite illum. B

8 * Et statim circumspicientes, neminem amplius viderunt, nisi Iesum tantùm secum.

9 * Et descendentibus illis de monte, præcepit illis ne cuiquam, quę vidissent, narrarent; nisi cùm Filius hominis à mortuis resurrexerit. (Mat. 17. b. 9)

10 * Et verbum continuerunt apud se; conquirentes quid esset, Cùm à mortuis resurrexerit.

11 * Et interrogabant eum, dicentes, Quid ergo dicunt Pharisæi, & Scribę, Quia Eliam oportet venire primum? (Mala. 4. a. 5)

12 * Qui respondens, ait illis, Elias cùm venerit primò, restituet omnia: & quo modo scriptum est in Filium hominis, vt multa patiatur, & contemnatur. (Esa. 53. a. 3; Mala. 4. b. 5; Mat. 17. b. 12)

13 * Sed dico vobis, quia & Elias venit, (& fecerunt illi quæcunque voluerunt) sicut scriptum est de eo. C

14 * Et veniens ad discipulos suos, vidit turbam magnam circa eos, & Scribas conquirentes cum illis.

15 * Et cõfestim omnis populus videns Iesum, stupefactus est, & expauerunt: & accurrentes, salutabant eum.

16 * Et interrogauit eos, Quid inter vos conquiritis?

17 * Et respondens vnus de turba, dixit, Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum: (Mat. 17. b. 14; Luc. 9. c. 37)

18 * Qui vbicunque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & stridet dentibus, & arescit: & dixi discipulis tuis vt eiicerent illum, & non potuerunt.

19 * Qui respondens eis, dixit, O generatio incredula, quandiu apud vos ero? quandiu vos patiar? afferte illum ad me. D

20 * Et attulerunt eum. Et cùm vidisset eum, statim spiritus conturbauit illum: & elisus in terram, volutabatur spumás.

---

6 * οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ, ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι.

7 * καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς. καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοῦ ἀκούετε.

8 * καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

9 * καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

10 * καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν, πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες, τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι;

11 * καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες, ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

12 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ πάντα. καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ.

13 * ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

14 * Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς.

15 * καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν.

16 * καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμματεῖς, τί συζητεῖτε πρὸς ἑαυτούς;

17 * καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε, διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον·

18 * καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.

19 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, εἶπεν, ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με.

20 * καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτόν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν. καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων.

כר דְּרְצוּמָא [a] דְּחַד בְּשַׁבָּא דְשַׁבְּתָא דַּארְבַּע

14 וְכַד אֶתָא לְוָת תַּלְמִידוּהי חֲזָא לְוָתְהוּן כֶּנְשָׁא סַגִּיָאא וְסָפְרֵא כַּד [b] בָּעֵין עַמְהוּן ׃ 15 וּבַר שָׁעְתֵה כֻּלֵה כֶּנְשָׁא [c] חֲזָאוּהי [d] וְתְוַהוּ [e] וַרְהַטוּ שָׁאלוּ בִשְׁלָמֵה ׃ 16 וַמְשַׁאֵל הֲוָא לְסָפְרֵא מָנָא דָּרְשִׁין אַנְתּוּן עַמְהוּן ׃ 17 וַעְנָא חַד מֶן כֶּנְשָׁא וֶאמַר [f] מַלְפָנָא [g] אַיתִית בְּרִי לְוָתָךְ דְּאִיתלֵה רוּחָא דְּלָא מְמַלְּלָא ׃ 18 וַאיכָא [h] דְּמַדְרְכָא לֵה חָבְטָא לֵה [i] וּמַרְעֶת וּמַחֲרֵק שֶׁנוּהי וְיָבֵשׁ וֶאמְרֵת לְתַלְמִידַיךְ [k] דְּנַפְּקוּנָיהי וְלָא אֶשְׁכַּחוּ ׃ 19 עֲנָא יֵשׁוּע וֶאמַר לְהוּן שַׁרְבְּתָא דְּלָא [l] מְהַימְנָא עַדְמָא לֵאמַתַי אֶהְוֵא עַמְכוּן וַעְדָמָא לֵאמַתַי [m] אֶסַיבַרְכוּן [n] אַיתָאוּהי לְוָתִי ׃ 20 וַאיתִיוּהי לְוָתֵה וְכַד [o] חֲזָתֵה רוּחָא בַּר שָׁעְתֵה חַבְטָתֵה וְנֶפַל עַל אַרְעָא [p] וּמְתְכַּפַּק הֲוָא [q] וּמַרְעֵת ׃

[a] צוֹם [b] בָּעָא [c] חֲזָא [d] תְּוַה [e] רְהַט [f] אֲלַף [g] אֶתָא [h] דְּרַךְ [i] רְעַע כמו רצץ [k] נְפַק [l] הַימֶן [m] סַיבַר [n] אֶתָא [o] חֲזָא [p] כְּפַק [q] רְעַע

21 ܘܫܐܠ ܝܫܘܥ ܠܐܒܘܗܝ ܕܟܡܐ ܙܒܢܐ ܗܐ ܡܢ ܕܗܟܢܐ ܗܘ܂ ܐܡܪ ܠܗ ܗܐ ܡܢ ܛܠܝܘܬܗ܂

22 ܘܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܐܪܡܝܬܗ ܒܢܘܪܐ ܘܒܡܝܐ ܕܢܘܒܕܝܘܗܝ܂ ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܡܫܟܚ ܐܢܬ ܥܕܪܝܢܝ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝ܂

23 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܢ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܕܬܗܝܡܢ܂ ܟܠ ܡܕܡ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܐ ܠܡܢ ܕܡܗܝܡܢ܂

24 ܘܒܪ ܫܥܬܗ ܩܥܐ ܐܒܘܗܝ ܕܛܠܝܐ ܟܕ ܒܟܐ ܘܐܡܪ܂ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ ܥܕܪ ܠܚܣܝܪܘܬ ܗܝܡܢܘܬܝ܂

25 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܕܪܗܛ ܥܡܐ ܘܡܬܟܢܫ ܠܘܬܗ܂ ܟܐܐ ܒܗܝ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܪܘܚܐ ܚܪܫܬܐ ܕܠܐ ܡܡܠܠܐ܂ ܐܢܐ ܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܝ܂ ܦܘܩܝ ܡܢܗ ܘܬܘܒ ܠܐ ܬܥܠܝܢ ܠܗ܂

26 ܘܩܥܐ ܫܐܕܐ ܗܘ ܣܓܝ ܘܫܚܩܗ ܘܢܦܩ܂ ܘܗܘܐ ܐܝܟ ܡܝܬܐ܂ ܐܝܟ ܕܣܓܝܐܐ ܢܐܡܪܘܢ ܕܡܝܬ ܠܗ܂

27 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܐܩܝܡܗ܀

28 ܟܕ ܥܠ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܐ܂ ܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ܂ ܠܡܢܐ ܚܢܢ ܠܐ ܐܫܟܚܢ ܠܡܦܩܘܬܗ܂

29 ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܢܐ ܓܢܣܐ ܒܡܕܡ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܦܩ܂ ܐܠܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ܂

30 ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ ܬܡܢ܂ ܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܒܓܠܝܠܐ܂ ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܐܢܫ ܢܕܥ ܒܗ܂

31 ܡܠܦ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܠܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ ܘܩܛܠܝܢ ܠܗ܂ ܘܡܐ ܕܐܬܩܛܠ܂ ܒܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ܂

32 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܐ܂ ܘܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܕܢܫܐܠܘܢܝܗܝ܀

ܚܕܒܫܒܐ ܕܚܡܫܐ ܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ

33 ܘܐܬܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ܂ ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܒܝܬܐ܂ ܫܐܠ ܐܢܘܢ܂ ܕܡܢܐ ܒܐܘܪܚܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܒܝܢܬܟܘܢ܂

34 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܬܝܩܝܢ ܗܘܘ܂ ܐܬܕܪܫܘ ܗܘܘ ܓܝܪ ܒܐܘܪܚܐ ܥܡ ܚܕ ܚܕ܂ ܕܡܢܘ ܪܒ ܒܗܘܢ܂

21 *Et interrogauit Ieschua patrem illius, Quantum temporis est iam ex quo ita est? dixit ei, Iam à pueritia sua.*

22 *Ac pluries abiecit eum in ignem & in aquas, vt perderet eum. sed si quid potes, adiuua me, & miserere mei.*

23 *Dixit ei Jeschua, Si tu potes credere, omnia possunt fieri credenti.*

24 *Et confestim clamauit pater pueri flens, et ait, Credo ego, succurre defectui fidei meæ.*

25 *Quum autem videret Jeschua accurrentem populum, & congregatum ad se, obiurgauit Spiritum illum immundum, & ait illi, Spiritus surde, & non loquens, ego præcipio tibi, Exi ab eo, nec amplius ingrediaris in eum.*

26 *Et clamauit dæmonium illud multùm, atque contudit eum & exiit: & factus est instar mortui, ita vt multi dicerent eum mortuum esse.*

27 *Jpse verò Ieschua prehendit manum eius, & erexit eum.*

28 *Quum autem Ieschua ingressus esset domum, interrogarunt eum discipuli eius priuatim, Quare nos non potuimus eijcere illud?*

29 *Dixit eis, Hoc genus nullo modo eijci potest, nisi ieiunio & oratione.*

30 *Quumque exisset illinc, transibant in Galilæam, nolebatque quemquam id scire.*

31 *Docebat enim discipulos suos, & dicebat eis, Filius hominis tradendus est in manus hominum, & interiment eum; quumque interemptus fuerit, die tertio resurget.*

32 *Jlli verò nesciebant hunc sermonem, timebantque eum interrogare.*

Dominica quinta post Pentecosten.

33 *Venerunt autem in Capharnachum. quumque domum ingressi fuissent, interrogabat eos, Quid disceptabatis in via inter vos?*

34 *Ipsi verò tacebant: contenderant enim in via vnus cum alio, quis esset maximus eorum.*

---

21 ושאל ישוע לאבוהי דכמא זבנא הא מן דהכנא הו אמר לה הא מן טליותה׃ 22 וזבנין סגיאן ארמיתה בנורא ובמיא דנובדיוהי אלא מדם דמשכח אנת עדריני ואתרחם עלי׃ 23 אמר לה ישוע אן משכח אנת דתהימן כל מדם משכח דנהוא למן דמהימן׃ 24 ובר שעתה קעא אבוהי דטליא כד בכא ואמר מהימן אנא עדר לחסירות הימנותי׃ 25 כד חזא דין ישוע דרהט עמא ומתכנש לותה כאא בהי רוחא טנפתא ואמר לה רוחא חרשתא דלא ממללא אנא פקד אנא לכי פוקי מנה ותוב לא תעליני לה׃ 26 וקעא שדא הו סגי ושחקה ונפק והוא איך מיתא איך דסגיאא נאמרון דמית לה׃ 27 הו דין ישוע אחדה באידה ואקימה׃ 28 כד על דין ישוע לביתא שאלוהי תלמידוהי בלחודיהון למנא חנן לא אשכחן למפקותה׃

רמא אבד · עדר כמו עזר · הימן · בכא · חרש · נפק · שחק · מות · קום · שאל · שכח בלשון על · נפק

* Et interrogauit patrem eius, Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait, Ab infantia:	21	21	* καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, πόσος χρόνος ἐστὶν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε, παιδιόθεν.
* Et frequenter eum in ignem & in aquas misit, vt eum perderet. sed si quid potes, adiuua nos, misertus nostri.	22	22	* καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς τὸ πῦρ ἔβαλε, καὶ εἰς τὸ ὕδωρ, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν. ἀλλ᾽ εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ᾽ ἡμᾶς.
* Iesus autem ait illi, Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.	23	23	* ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, τὸ, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι· πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι.
* Et continuò exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat, Credo Domine: adiuua incredulitatem meam.	24	24	* καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε, πιστεύω κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.
* Et cùm vidisset Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi, Surde & mute spiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo: & amplius ne introeas in eum.	25	25	* ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.
* Et exclamans, & multum discerpens eum, exiit ab eo: & factus est sicut mortuus, ita vt multi dicerent, Quia mortuus est.	26	26	* καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε. καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.
* Iesus autem tenens manum eius, eleuauit eum: & surrexit.	27	27	* ὁ δὲ ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἤγειρεν αὐτὸν, καὶ ἀνέστη.
* Et cùm introisset in domum, discipuli eius secretò interrogabant eum, Quare nos non potuimus eiicere eum?	28	28	* καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;
* Et dixit illis, Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione & ieiunio.	29	29	* καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν· εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.
Mat. 17. d. 22 * Et indè profecti, prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quenquam scire.	30	30	* καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ.
Luc. 9. e. 21 * Docebat autem discipulos suos, & dicebat illis, Quoniam Filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum; & occisus tertia die resurget.	31 E	31	* ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων· καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
* At illi ignorabant verbum: & timebant interrogare eum.	32	32	* οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.
* Et venerunt Caphernaum. qui cùm domi esset, interrogabat eos, Quid in via tractabatis?	33	33	* Καὶ ἦλθεν εἰς καπερναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτοὺς, τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;
Mat. 18. a. 1 Luc. 9. f. 46 * At illi tacebant. siquidem in via inter se disputauerant, quis eorum maior esset.	34	34	* οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων.

29 אמר להון הנא גנסא במדם לא משכח למפק אלא [g] בצומא [h] ובצלותא׃ 30 וכד נפק מן תמן עברין הוו בגלילא ולא צבא הוא דאנש [i] נדע בה׃ 31 [k] מלף הוא גיר לתלמידוהי ואמר להון דברה דאנשא [l] משתלם באידי בנינשא [m] ונקטלוניהי ומא דאתקטל ביומא דתלתא [o] נקום׃ 32 הנון דין לא ידעין הוו להמלתא [p] ודחלין הוו [q] דנשאלוניהי׃

דחד בשבא דח ודבתר [a] פנטקוסטי כח

33 [b] ואתו לכפר נחום וכד [c] עלו לביתא משאל הוא להון דמנא [d] מתחשבין הויתון באורחא בינתכון׃ 34 הנון דין שתיקין הוו [e] אתחריו הוו גיר באורחא חד עם חד דמנו רב בהון׃

[g] צום [h] צלא [i] ידע
[k] אלף [l] שלם [m] יד
[n] קטל [o] קום
[p] מלל [q] שאל

[a] מן לשון יון
[b] אתא [c] עלל [d] חשב
[e] חרא פירושו הריב

35 ܘܝܬܒ ܝܫܘܥ ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝܐ ܢܗܘܐ ܐܚܪܝܐ ܕܟܠܢܫ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܟܠܢܫ܀
36 ܘܢܣܒ ܛܠܝܐ ܚܕ ܘܐܩܝܡܗ ܒܡܨܥܬܐ ܘܫܩܠܗ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܀
37 ܟܠ ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܐܝܟ ܗܢܐ ܛܠܝܐ ܒܫܡܝ ܠܝ ܗܘ ܡܩܒܠ ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ ܠܐ ܗܘܐ ܠܝ ܡܩܒܠ ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ܀
38 ܐܡܪ ܠܗ ܝܘܚܢܢ ܪܒܝ ܚܙܝܢ ܐܢܫ ܕܡܦܩ ܫܐܕܐ ܒܫܡܟ ܘܟܠܝܢܘܗܝ ܥܠ ܕܠܐ ܢܩܦ ܠܢ܀
39 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܬܟܠܘܢܝܗܝ ܠܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܚܝܠܐ ܒܫܡܝ ܘܡܫܟܚ ܥܓܠ ܐܡܪ ܥܠܝ ܒܝܫ܀
40 ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܠܘܩܒܠܟܘܢ ܚܠܦܝܟܘܢ ܗܘ܀
41 ܟܠ ܓܝܪ ܕܢܫܩܝܟܘܢ ܟܣܐ ܕܡܝܐ ܒܠܚܘܕ ܒܫܡܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܬܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ܀
42 ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܟܫܠ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܐܠܘ ܪܡܝܐ ܗܘܬ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܒܨܘܪܗ ܘܫܕܐ ܒܝܡܐ܀
43 ܐܢ ܕܝܢ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܐܝܕܟ ܦܣܘܩܝܗ ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ ܕܟܕ ܚܓܝܪ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ ܐܘ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܐܝܕܝܢ ܬܐܙܠ ܠܓܗܢܐ܀
44 ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܗܘܢ ܠܐ ܡܐܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ܀
45 ܘܐܢ ܪܓܠܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܦܣܘܩܝܗ ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ ܕܟܕ ܚܓܝܣܐ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ ܐܘ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܪܓܠܝܢ ܬܦܠ ܒܓܗܢܐ܀
46 ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܗܘܢ ܠܐ ܡܐܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ܀
47 ܘܐܢ ܥܝܢܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܚܨܝܗ ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ ܕܟܕ ܚܕܐ ܥܝܢܐ ܬܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܘ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܥܝܢܝܢ ܬܦܠ ܒܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ܀
48 ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܗܘܢ ܠܐ ܡܐܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ܀
49 ܟܠ ܓܝܪ ܒܢܘܪܐ ܢܬܡܠܚ ܘܟܠ ܕܒܚܬܐ ܒܡܠܚܐ ܬܬܡܠܚ܀
50 ܛܒܐ ܗܝ ܡܠܚܐ ܐܢ ܕܝܢ ܡܠܚܐ ܬܦܟܗ ܒܡܢܐ ܬܬܡܠܚ ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܡܠܚܐ ܘܗܘܝܬܘܢ ܫܝܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ܀

35 * *Et consedit Jeschua, vocauitque duodecim, ac dixit eis, Qui voluerit esse primus, erit postremus omnium, et omnium minister.*

36 * *Et accepit puerulum quendam, eumque statuit in medio: & quum recepisset eum super brachia sua, dixit eis:*

37 * *Quisquis excipit quasi hunc puerulum in nomine meo, me excipit: & quisquis me excipit, non me excipit, sed eum qui misit me.*

38 * *Dixit ei Iouchanon, Magister mi, vidimus hominem eijcientem dæmonia in nomine tuo, & prohibuimus eum, propterea quòd non adhæreat nobis.*

39 * *Dixit eis Ieschua, Ne probibeatis eum, nemo enim est qui edat virtutes in nomine meo, & possit citò maledicere de me.*

40 * *Quicunque ergo non fuerit contra vos, pro vobis est.*

41 * *Quisquis enim propinauerit vobis calicem aquæ, eo nomine quòd ipsius Meschicho sitis: Amin dico vobis, nequaquam perdiderit mercedem suam.*

42 * *Et quisquis offendiculo fuerit vni ex istis paruulis qui credunt in me, satius ei fuisset, si imposita fuisset mola asini collo ipsius, fuissetque proiectus in mari.*

43 * *Quod si offendiculo tibi fuerit manus tua, eam amputato: satius tibi fuerit mancum ingredi ad vitam, quàm quum habueris duas manus, abeas in gehennam.*

44 * *Vbi vermis eorum non moritur, nec ignis eorum extinguitur.*

45 * *Et si pes tuus offendiculo tibi fuerit, abscinde eum: melius tibi fuerit ingredi ad vitam claudum, quàm quum habueris duos pedes cadas in gehennam.*

46 * *Vbi vermis eorum non moritur, nec ignis eorum extinguitur.*

47 * *Denique si oculus tuus offendiculo tibi fuerit, eum effodito: satius tibi fuerit cum vno oculo ingredi ad regnũ Dei, quàm quum habueris duos oculos cadas in gehẽnam ignis.*

48 * *Vbi vermis eorum non moritur, nec ignis eorum extinguitur.*

49 * *Quilibet enim igne salietur, & omne sacrificiũ sale salietur.*

50 * *Bonus est sal: sed si sal insipidus fuerit, quonam salietur? Sit in vobis sal, & in pace estote vnus cum alio.*

---

35 [f] ויתב ישוע וקרא לתרעסר ואמר להון מן [g] דצבא דנהוא קדמיא נהוא אחריא דכלנש ומשמשנא דכלנש ׃
36 ונסב טליא חד [h] ואקימה במצעתא ושקלה על [i] דרעוהי ואמר להון ׃ 37 כל מן דמקבל איך הנא טליא בשמי לי הו מקבל ומן דלי מקבל לא הוא לי מקבל אלא למן דשדרני ׃ 38 אמר לה יוחנן רבי [k] חזין אנש [l] דמפק שאדא בשמך [m] וכלינוהי על דלא [n] נקף לן ׃ 39 אמר להון ישוע לא תכלונוהי לית גיר אנש דעבד חילא בשמי ומשכח [o] עגל אמר עלי דביש ׃ 40 מן דלא הוא הכיל לוקבלכון חלפיכון הו ׃ 41 כל גיר [p] דנשקיכון כסא דמיא בלחוד בשמא דמשיחא אנתון אמין אמר אנא לכון דלא [q] נאבד אגרה ׃ 42 וכל מן דנכשל לחד מן הלין [r] זעורא דמהימנין בי פקח הוא לה אלו [s] רמיא הות רחיא דחמרא בצורא [t] ושדא בימא ׃

[f] יתב [g] צבא [h] קום [i] דרע [k] חזא [l] נפק [m] כלא [n] נקף כמו דבק [o] עבראית פתאם [p] שקא [q] אבד [r] זעור [s] רמא [t] שדא

35 * Et residens vocauit duodecim: & ait illis, Si quis vult primus esse, erit omniũ nouissimus, & omniũ minister. 36 * Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum. quẽ cùm complexus esset, ait illis:

37 * Quisquis vnum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit: & quicunque me susceperit, non me suscipit, sed eum qui misit me.

Luc.9.f.49 Mat.9.f.38.

38 * Respondit illi Iohannes, dicens, Magister, vidimus quendam in nomine tuo F eiicientem dæmonia, qui non sequitur nos: & prohibuimus eum.

1.Cor.12.a.3

39 * Iesus autem ait, Nolite prohibere eum. nemo est enim qui faciat virtutẽ in nomine meo, & possit citò malè loqui de me. 40 * Qui enim non est aduersum vos, pro vobis est.

Mat.10.d.42 Mar.18.a.6 Luc.17.a.2 frigidæ

41 * Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquæ † in nomine meo, quia Christi estis: Amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

42 * Et quisquis scandalizauerit vnum ex his pusillis credẽtibus in me: bonum est ei magis si circundaretur mola asinaria collo eius, & in mare mitteretur.

Mat.5.c.30.&18.a.8

43 * Et si scandalizauerit te manus tua, abscinde illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quàm duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem, 44 * Vbi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

Esa.66.g.24

45 * Et si pes tuus te scandalizat, amputa illum: bonum est tibi claudum introire in vitam æternam, quàm duos pedes habentem, mitti in gehennam ignis inextinguibilis:

46 * Vbi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

47 * Quòd si oculus tuus scandalizat te, eiice eum. bonũ est tibi luscum introire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis;

48 * Vbi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

Leu.2.c.13 Mat.5.b.13 Luc.14.g.34

49 * Omnis enim igne salietur: & omnis victima sale salietur.

50 * Bonum est sal. quòd si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pacem habete inter vos.

35 * καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, εἴτις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος.

36 * καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς,

37 * ὃς ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

38 * ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ ἰωάννης, λέγων, διδάσκαλε, εἴδομέν τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν.

39 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπε, μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με.

40 * ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ᾽ ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν.

41 * ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι χριστοῦ ἐστέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ·

42 * καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν.

43 * καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν. καλόν σοί ἐστι κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον·

44 * ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

45 * καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον·

46 * ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

47 * καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός·

48 * ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

49 * πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται.

50 * καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

---

43 אן דין מכשלא לך אידך [u] פסוקיה פקח הו לך פשיגא [x] דתעול לחיא או כד אית לך תרתין אידין [y] תאזל לגהנא:
44 איכא [z] דתולעהון לא [a] מיתא ונורהון לא [b] דעכא:
45 ואן רגלך מכשלא לך פסוקיה פקח הו לך דתעול לחיא חגיסא או כד אית לך תרתין רגלין [c] תפל בגהנא:
46 איכא דתולעהון לא מיתא ונורהון לא דעכא:
47 ואן עינך מכשלא לך [d] חציה פקח הו לך דבחדא עינא תעול למלכותה דאלהא או כד אית תרתין עינין תפל בגהנא דנורא:
48 איכא דתולעהון לא מיתא ונורהון לא דעכא:
49 כל גיר בנורא [e] מתמלח וכל [f] דבחתא במלחא תתמלח:
50 שפירא הי מלחא אן דין מלחא [g] תפכה במנא תתמלח תהוא בכון מלחא [h] ובשינא הוו חד עם חד:

[u] פסק [x] עלל [y] אזל
[z] תולע [a] מות [b] דעך
[c] נפל
[d] חצא פירושו נקר
[e] מלח [f] דבח במוזבח
[g] הפך
[h] שינא פירושו שלום

1 ܘܩܡ ܡܢ ܬܡܢ ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܝܗܘܕ ܠܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܘܐܙܠܘ ܠܘܬܗ ܬܡܢ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܐܝܟ ܕܡܥܕ ܗܘܐ. 2 ܘܩܪܒܘ ܦܪܝܫܐ ܡܢܣܝܢ ܠܗ ܘܡܫܐܠܝܢ ܕܐܢ ܫܠܝܛ ܠܓܒܪܐ ܕܢܫܒܘܩ ܐܢܬܬܗ. 3 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܦܩܕܟܘܢ ܡܘܫܐ. 4 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܡܘܫܐ ܐܦܣ ܠܢ ܕܢܟܬܘܒ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ ܘܢܫܪܐ. 5 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܘܩܒܠ ܩܫܝܘܬ ܠܒܟܘܢ ܟܬܒ ܠܟܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܗܢܐ. 6 ܡܢ ܒܪܝܫܝܬ ܕܝܢ ܕܟܪܐ ܘܢܩܒܬܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ. 7 ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܘܩ ܓܒܪܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܘܢܩܦ ܠܐܢܬܬܗ. 8 ܘܢܗܘܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܚܕ ܒܣܪ. ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܘ ܬܪܝܢ ܐܠܐ ܚܕ ܒܣܪ. 9 ܡܕܡ ܕܐܠܗܐ ܗܟܝܠ ܙܘܓ ܒܪܢܫܐ ܠܐ ܢܦܪܫ. 10 ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܘܒ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܒܝܬܐ ܥܠ ܗܕܐ. 11 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܠ ܡܢ ܕܢܫܪܐ ܐܢܬܬܗ ܘܢܣܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. 12 ܘܐܢ ܐܢܬܬܐ ܬܫܪܐ ܠܒܥܠܗ ܘܬܗܘܐ ܠܐܚܪܢܐ ܓܝܪܐ. 13 ܘܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܛܠܝܐ ܕܢܩܪܘܒ ܠܗܘܢ. ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܟܐܐܝܢ ܗܘܘ ܒܐܝܠܝܢ ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܗܘܢ. 14 ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܒܐܫ ܠܗ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. 15 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܛܠܝܐ ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܗ. 16 ܘܫܩܠ ܐܢܘܢ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ ܘܣܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ ܘܒܪܟ ܐܢܘܢ.

17 ܘܟܕ ܪܕܐ ܒܐܘܪܚܐ ܪܗܛ ܚܕ ܢܦܠ ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ. ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܐܐܪܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

Benedictione Sponsi & Sponsæ.

CAP. X.

1 ET *surrexit illinc, venitque in fines Jihoudææ vltra Jourdenon: & adierunt eum illuc turbæ multæ, ac docebat eos iterum, vti consueuerat.*

2 * *Accesserunt autem Perischæi tentantes eum, & interrogantes, an liceret viro dimittere vxorem suam.*

3 * *Dixit eis, Quid præcepit vobis Mousche?*

4 * *Illi verò dicunt, Mousche permisit nobis scribere libellum repudij, & dimittere.*

5 * *Respondit Ieschua & dixit eis, Propter duritiem cordis vestri scripsit vobis præceptum istud.*

6 * *Ab initio verò masculum & fœminam effinxit eos Deus.*

7 * *Propterea relinquet vir patrem suum & matrem suam, & adhærebit vxori suæ.*

8 * *Et erunt duo vna caro: nec amplius erunt duo, sed vna caro.*

9 * *Quod ergo Deus copulauit, homo ne separet.*

10 * *Et interrogarunt eum rursus discipuli sui domi hac de re.*

11 * *Et dixit eis, Quicunque dimiserit vxorem suam, & duxerit aliam, mœchatur.*

12 * *Quòd si mulier dimiserit maritum suũ, fueritque alterius, mœchatur.*

13 * *Cæterùm obtulerunt ei pueros, vt tangeret eos: discipuli verò ipsius obiurgabant eos qui ipsos offerebant.*

14 * *Jeschua verò quum hoc vidisset, displicuit ei: & ait illis, Sinite pueros venientes ad me, nec prohibeatis eos: talium enim quales hi sunt, est regnum Dei.*

15 * *Amin dico vobis, Quicunque non exceperit regnum Dei sicut puerulus, non ingredietur illud.*

16 * *Quumque tulisset eos super brachia sua, imposuit eis manum suam, ac benedixit eis.*

Ad vesperam Dominicæ quartæ post Epiphaniam.

17 * *Quumque iter faceret, accurrẽs quidam procidit in genua sua, & interrogabat eum, ac dicebat, Doctor bone, quid faciam vt hæreditate possideam vitam æternam?*

דבורכא דחתנא וכלתא כו קפלאון י

1 וקם מן תמן ואתא לתחומא דיהוד לעברא דיורדנן ואזלו לותה כנשא סגיאא ומלף הוא להון תוב איך דמעד הוא׃ 2 וקרבו פרישא מנסין לה ומשאלין דאן שליט לגברא דנשבוק אנתתה׃ 3 אמר להון מנא פקדכון מושא׃ 4 הנון דין אמרין מושא אפס לן דנכתוב כתבא דשובקנא ונשרא׃ 5 ענא ישוע ואמר להון לוקבל קשיות לבכון כתב לכון פוקדנא הנא׃ 6 מן ברישית דין דכרא ונקבתא עבד אנון אלהא׃ 7 מטל הנא נשבוק גברא לאבוהי ולאמה ונקף לאנתתה׃ 8 ונהוון תריהון חד בסר מכיל לא הוו תרין אלא חד בסר׃ 9 מדם דאלהא הכיל זוג ברנשא לא נפרש׃ 10 ושאלוהי תוב תלמידוהי בביתא על הדא׃ 11 ואמר להון כלמן דנשרא אנתתה ונסב אחריתא גאר׃

CAP. X.

Mat. 19. a. 1. ET inde exurgens, venit in fines Iudææ vltra Iordanem: & conueniunt A iterum turbæ ad eum. & sicut consueuerat, iterum docebat illos. [1]

[2] Et accedentes Pharisæi, interrogabant eum, Si licet viro vxorem dimittere? tentantes eum.

[3] At ille respondens, dixit eis, Quid vobis præcepit Moyses?

Deu. 24. a. 1. [4] Qui dixerunt, Moyses permisit libellum repudij scribere & dimittere.

[5] Quibus respondens Iesus, ait, Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis preceptum istud.

Gen. 1. d. 27. Mat. 19. a. 4. Gen. 2. d. 24. 1. Cor. 6. d. 16. [6] Ab initio autem creaturę masculum & fœminam fecit eos Deus.

[7] Propter hoc relinquet homo patrē suum & matrem; & adhærebit ad vxorem suam.

[8] Et erunt duo in carne vna. Itaque iam non sunt duo, sed vna caro.

Ephes. 5. g. 31. 1. Cor. 7. b. 10. [9] Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

[10] Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum.

[11] Et ait illis, Quicunque dimiserit vxorem suam & aliam duxerit: adulterium committit super eam. B

[12] Et si vxor dimiserit virum suum, & alij nupserit, mœchatur.

Mat. 19. b. 13. Luc. 18. c. 15. [13] Et offerebant illi paruulos, vt tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus.

[14] Quos cùm videret Iesus, indignè tulit, & ait illis, Sinite paruulos venire ad me: & ne prohibueritis eos. taliū enim est regnum Dei.

[15] Amen dico vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut paruulus, non introibit in illud. (intrabit)

[16] Et complexans eos, & imponens manus super illos, benedicebat eos.

Mat. 19. c. 16. Luc. 18. d. 18. [17] Et cùm egressus esset in via, procurrens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum, dicēs, Magister bone, quid C faciam vt vitam æternam percipiam?

ι.

1 Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς ἰουδαίας, διὰ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου. καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτὸν, καὶ, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

2 καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτὸν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι; πειράζοντες αὐτόν.

3 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, τί ὑμῖν ἐνετείλατο μωσῆς;

4 οἱ δὲ εἶπον, μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι.

5 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.

6 ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός· καὶ εἶπεν,

7 ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴ[ν] γυναῖκα αὐτοῦ.

8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτ[ι] δύο, ἀλλὰ μία σάρξ.

9 ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωρι[ζέτω].

10 καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ [τοῦ αὐτοῦ] ἐπηρώτησαν αὐτόν.

11 καὶ λέγει αὐτοῖς, ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυν[αῖκα αὐ]τοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν.

12 καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, κ[αὶ γαμηθῇ] ἄλλῳ, μοιχᾶται.

13 καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψη[ται αὐτῶν· οἱ] δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.

14 ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖ[ς, ἄφετε τὰ] παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐ[τά· τῶν γὰρ] τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν [βασιλείαν] τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

16 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς [χεῖρας ἐπ'] αὐτὰ, ηὐλόγει αὐτά.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσδ[ραμὼν εἷς] καὶ γονυπετήσας αὐτὸν, ἐπηρώτα αὐτὸν, διδάσκ[αλε ἀγα]θὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

12 ואן אנתתא תשרא בעלה ותהוא לאחרנא גירא : 13 ומקרבין הוו לה טליא דנקרוב להון תלמידוהי
...אש אתא דין כאאן הוו בהלין דמקרבין להון : 14 ישוע דין כד חזא אתכאש לה ואמר להון שבוקו טליא אתן לותי ולא
תכלון אנון דאילין גיר דאיך הלין אנון איתיה מלכותא דאלהא :
15 אמין אמר אנא לכון דכל דלא נקבל מלכותא דאלהא איך טליא לא נעול לה : 16 ושקל אנון על
דרעוהי וסם אידה עליהון וברך אנון :
דרמשא וחד בשבא דד דבתר דנחא כז
כמו זרח
א ברך אלף טוב 17 וכד רדא באורחא רהט חד נפל על בורכוהי ומשאל הוא לה ואמר מלפנא טבא מנא אעבד דארת חיא דלעלם

18 * *Dixit ei Jeſchua, Quid me vocas bonũ? non eſt bonus, niſi vnus Deus.*

19 * *Mandata noſti, Non mœchaberis, Non furaberis; Non occides, nec teſtaberis teſtimonium falſum, Non inferes iniuriam: Honora patrem tuum, & matrem tuam.*

20 * *Ille verò reſpondit, & dixit ei, Doctor, hæc omnia obſeruaui à pueritia mea.*

21 * *Jeſchua autem eum conſpicatus, dilexit eum, & ait illi, Vnum tibi deeſt, Abi, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & futurus eſt tibi theſaurus in cælis: & accipe crucem tuam ac poſt me venito.*

22 * *Ille verò contriſtatus eſt hoc ſermone, & abijt quum eſſet vehementer anxius, habebat enim diuitias multas.*

23 * *Reſpiciens autẽ Jeſchua diſcipulos ſuos, dixit eis, Quàm difficile eſt ijs quibus ſunt diuitiæ ingredi regnum Dei!*

24 * *Diſcipuli verò obſtupeſcebant ad hos ſermones ipſius. Et ſubdit iterum Jeſchua, ac dixit eis, Filij mei quàm difficile eſt ijs qui confidunt diuitiis ſuis, ingredi regnum Dei!*

25 * *Facilius eſt camelum intrare per foramen acus, quàm diuitem in regnum Dei ingredi.*

26 * *Illi verò magis obſtupeſcebant, & dicebant inter ſe, Quis poteſt ſeruari?*

27 * *Conſpicatus autem eos Jeſchua, dixit eis, Apud homines hoc poſſibile non eſt, ſed apud Deũ: omnia enim poſſibilia ſunt apud Deum.*

Petri Apoſtoli.

28 * *Cœpit autem Kipho dicere, Ecce nos reliquimus omnia, & adhæſimus tibi. Reſpondit Jeſchua & ait,*

29 * *Amin dico vobis, Nemo eſt qui reliquerit domos, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut liberos, aut latifundia propter me, aut propter Euangelium meum:*

30 * *Quin accipiat vnũ in centum* [centuplum] *nunc tempore iſto, domos, & fratres, & ſorores, & matres, & liberos, & latifundia cum perſecutione, & in ſeculo venturo vitam perennem.*

31 * *Multi autem primi ſunt, qui erunt poſtremi, & poſtremi primi.*

18 אמר לה ישוע מנא קרא אנת לי טבא לית טבא אלא אן חד אלהא ׃ 19 פוקדנא ידע אנת לא תגור לא
תגנוב לא תקטול ולא תסהד סהדותא דגלתא לא תטלום יקר לאבוך ולאמך ׃ 20 הו דין ענא ואמר לה מלפנא
הלין כלהין נטרת אנין מן טליותי ׃ 21 ישוע דין חר בה ואחבה ואמר לה חדא חסירא לך זל זבן כל מדם
דאית לך והב למסכנא ותהוא לך סימתא בשמיא וסב צליבך ותא בתרי ׃ 22 הו דין אתכמר במלתא הדא
ואזל כד עיקא לה אית הוא לה גיר נכסא סגיאא ׃ 23 חר דין ישוע בתלמידוהי ואמר להון כמא עטלא
לאילין דאית להון נכסא דנעלון למלכותא דאלהא ׃ 24 תלמידא דין מתדמרין הוו על מלוהי וענא תוב
ישוע ואמר להון בני כמא עטלא לאילין דתכילין על נכסיהון דנעלון למלכותא דאלהא ׃

18 Iesus autem dixit ei, Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi vnus, Deus.

Mat. 19. c 16. Luc. 18. d 18. Exo. 20. c 15.

19 Præcepta nosti, Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimoniũ dixeris, Ne fraudem feceris, Honora patrem tuum & matrem.

20 At ille respondens, ait illi, Magister, hæc omnia obseruaui à iuuentute mea.

21 Iesus autem intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei, Vnum tibi deest: vade, quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni, sequere me.

22 Qui contristatus in verbo, abijt mœrens. erat enim habens multas possessiones.

23 Et circunspiciens Iesus, ait discipulis suis, Quàm difficile qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt!

24 Discipuli autem obstupescebant in verbis eius. At Iesus rursus respondens ait illis, Filioli, quàm difficile est confidentes in pecunijs, in regnum Dei introire!

25 Facilius est camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.

26 Qui magis admirabantur, dicentes ad semetipsos, Et quis potest saluus fieri?

27 Et intuens illos Iesus, ait, Apud homines impossibile est: sed non apud Deũ. omnia enim possibilia sunt apud Deum.

Mat. 19. d 27. Luc. 18. e 28.

28 Et cœpit ei Petrus dicere, Ecce nos dimisimus omnia: & secuti sumus te.

29 Respondens Iesus, ait, Amen dico vobis, Nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me & propter Euangelium:

30 Qui non accipiet centies tantũ nunc in tempore hoc: domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus; & in seculo futuro vitam æternam.

Mat. 19. f 30. Luc. 13. f 30.

31 Multi autem erunt primi, nouissimi; & nouissimi, primi.

18 ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός.

19 τὰς ἐντολὰς οἶδας, μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.

20 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

21 ὁ δὲ ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἕν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι ἄρας τὸν σταυρόν.

22 ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 καὶ περιβλεψάμενος ὁ ἰησοῦς, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται.

24 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, τέκνα, πῶς δύσκολ[ον] ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλε[ίαν] τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

25 εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς [ῥα]φίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ [θεοῦ] εἰσελθεῖν.

26 οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρ[ὸς ἑαυ]τοὺς, καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

27 ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, λέγει, παρὰ [ἀνθρώ]ποις ἀδύνατον, ἀλλ᾽ οὐ παρὰ τῷ θεῷ· πάντα γ[ὰρ δυνατά] ἐστι παρὰ τῷ θεῷ.

28 Ἤρξατο δὲ ὁ πέτρος λέγειν αὐτῷ, ἰδοὺ ἡμεῖ[ς ἀφήκα]μεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι.

29 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν, ἀμὴν λέγω ὑ[μῖν, οὐδείς] ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ [πατέρα,] ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν [ἐμοῦ καὶ] ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου·

30 ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ κ[αιρῷ τού]τῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀδελφὰς, καὶ μητ[έρας, καὶ] τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι [τῷ ἐρχο]μένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ [ἔσχατοι] πρῶτοι.

25 פשיק הו לגמלא דנעול בחרורא דמחטא או עתירא למלכותה דאלהא למעל ׃ 26 הנון דין יתיראית מתדמרין הוו ואמרין ביניהון מנו משכח למחא ׃ 27 חר בין בהון ישוע ואמר להון לות בנינשא הדא לא משכחא אלא לות אלהא כל מדם גיר משכחא לות אלהא ׃ דקטרום שליחא כח

28 ושרי כאפא למאמר הא חנן שבקן כל מדם ונקפנך ענא ישוע ואמר ׃ 29 אמין אמר אנא לכון דלית אנש דשבק בתא או אחא או אחותא או אבא או אמא או אנתתא או בניא או קוריא מטלתי ומטל סברתי ׃ 30 ולא נקבל חד במאא השא בזבנא הנא בתא ואחא ואחותא ואמהתא ובניא וקוריא עם רדופיא ובעלמא דאתא חיא דלעלם ׃ 31 סגיאא דין קדמיא דנהוון אחריא ואחריא קדמיא ׃

32 *Quum ascenderent autem per viam ad Ourischlem, ipse Jeschua anteibat eis, & percellebantur, ibántque post eum timentes. Et assumpsit suos duodecim, cœpitque eis dicere id quod sibi futurum erat.

33 *Ecce ascendimus ad Ourischlem, & Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum, Scribísque: & condemnabunt eum ad mortem ac tradent eum Gentibus.

34 *Et illudent ei, cædéntque flagellis, & conspuent in faciem eius, eum denique interficient, & tertia die resurget.

Ad Oblationem Dominica
VI. Ieiunij.

35 *Accesserunt autem ad eum Jaakoub & Jouchanon filij Zabdai, & dicunt ei, Magister, velimus vt quicquid postulauerimus, facias nobis.

36 *Dixit eis, Quid vultis vobis faciam?

37 *Dicunt ei, Da nobis vt vnus sedeat à dextera tua, & alter à sinistra tua in gloria tua.

38 *Ipse verò dixit eis, Nescitis quid postuletis. potestis bibere calicem, quem ego bibo, & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini?

39 *Dicunt ei, Possumus, subdit eis Jeschua, *Calicem quem ego bibo, bibituri estis, & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini.

40 *Vt sedeatis autem à dextera mea & à sinistra mea, non est meum dare, nisi ijs quibus id paratum est.

41 *Quæ quum audissent decem, cœperunt obmurmurare cōtra Jaakoub & Jouchanon.

42 *Et aduocauit eos Jeschua, ac dixit eis, Scitis eos qui existimantur principes Gentium, dominos earum esse, & magnates earum potestatem in eas exercere?

43 *At non ita erit inter vos, sed quicunque voluerit inter vos fieri magnus, erit vobis minister.

44 *Et quisquis ex vobis voluerit fieri primus, erit seruus omnium.

45 *Nam & Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam redemptionem pro multis.

32 כַּד סָלְקִין הֲווּ דֵּין בְּאוּרְחָא לְאוּרִשְׁלֶם הוּ יֵשׁוּע קָדֵים הֲוָא לְהוֹן וּמִתְדַּמְּרִין הֲווּ וַאזָלִין בָּתְרֵהּ כַּד דָּחִלִין וּדְבַר לִתְרֵעֶסְרְתֵּהּ וְשָׁרִי דְּנֵאמַר לְהוֹן מֶדֶּם דַּעֲתִיד דְּנֶהֱוֵא לֵהּ׃
33 דְּהָא סָלְקִינַן לְאוּרִשְׁלֶם וּבְרֵהּ דְּאֶנָשָׁא מֶשְׁתְּלֶם לְרַבַּי כָּהֲנֵא וְלַסָפְרֵא וְנַחַיְבוּנָיְהִי לְמַוְתָא וְנַשְׁלְמוּנָיְהִי לְעַמְמֵא׃
34 וְנֶבְזְחוּן בֵּהּ וְנִנְגְּדוּנָיְהִי וְנֶרְקוּן בְּאַפּוּהִי וְנִקְטְלוּנָיְהִי וּבְיוֹמָא דִּתְלָתָא נְקוּם׃
דְּקוּרְבָּנָא דְּחַד בְּשַׁבָּא דו דְּצוֹמָא כט
35 וְקַרְבוּ לְוָתֵהּ יַעֲקוֹב וְיוֹחַנָן בְּנַי זַבְדַי וְאָמְרִין לֵהּ מַלְפָנָא צָבֵין חְנַן דְּכֹל דְּנֶשְׁאַל תֶּעְבֶּד לַן׃
36 אָמַר לְהוֹן מָנָא צָבֵין אַנְתּוּן אֶעְבֶּד לְכוֹן׃ 37 אָמְרִין לֵהּ הַב לַן דְּחַד נִתֵּב מִן יַמִּינָךְ וְחַד מִן סֶמָּלָךְ בְּשׁוּבְחָךְ׃

דמר אמ · שלם חיב · מות בזח · נגד רקק · קטל קום · צים אלף · צבא יהב · יתב שבח

[32] *Erant autem in via aſcendentes Ieroſolymam: & præcedebat illos Ieſus, & E ſtupebant: & ſequentes timebant. Et aſſumens iterum duodecim, cœpit illis dicere quæ eſſent ei euentura.

Mat. 20. c. 17. Luc. 18. f. 31.

[33] *Quia ecce aſcẽdimus Ieroſolymam, & Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum, & Scribis & ſenioribus, & damnabunt eum morte, & tradent eum gentibus.

[34] *Et illudent ei, & conſpuent eum, & flagellabunt eum, & interficient eum.

[35] *Et tertia die reſurget. Et accedunt ad eum Iacobus & Iohannes filij Zebedei, dicẽtes, Magiſter, volumus vt quodcunque petierimus facias nobis.

Mat. 20. c. 20.

[36] *At ille dixit eis, Quid vultis vt faciam vobis?

[37] *Et dixerunt, Da nobis vt vnus ad dexteram tuam, & alius ad ſiniſtram tuam ſedeamus in gloria tua.

[38] *Ieſus autem ait eis, Neſcitis quid petatis. poteſtis bibere calicem quem ego bibo: aut baptiſmo quo ego baptizor, baptizari? F

[39] *At illi dixerunt ei, Poſſumus. Ieſus autem ait eis, Calicem quidem quem ego bibo bibetis, & baptiſmo quo ego baptizor baptizabimini:

[40] *Sedere autem ad dexteram meam, vel ad ſiniſtram, non eſt meum dare vobis, ſed quibus paratum eſt.

[41] *Et audientes decem, cœperunt indignari de Iacobo & Iohanne.

Mat. 20. c. 24.

[42] *Ieſus autem vocans eos, ait illis, Scitis quia hi qui videntur principari gentibus, dominantur eis: & principes eorum poteſtatem habent ipſorum.

Luc. 22. c. 25.

[43] *Non ita eſt autem in vobis: ſed quicunque voluerit fieri maior, erit veſter miniſter.

[44] *Et quicunque voluerit in vobis primus eſſe, erit omnium ſeruus.

[45] *Nam & filius hominis non venit vt miniſtraretur ei, ſed vt miniſtraret, & daret animam ſuam redemptionem pro multis.

32 *ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο· καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν.

33 *ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι,

34 *καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

35 *Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν.

36 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν;

37 *οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου.

38 *ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι;

39 *οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε.

40 *τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται.

41 *καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.

42 *ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς, οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

43 *οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος.

44 *καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος.

45 *καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

38 הו דין אמר להון לא ידעין אנתון מנא שאלין אנתון משכחין אנתון [g]דתשתון כסא דאנא שתא אנא [h]ומעמודיתא דאנא עמד אנא תעמדון ׃ 39 אמרין לה משכחינן אמר להון ישוע כסא דשתא אנא תשתון ומעמודיתא דאנא עמד אנא תעמדון ׃ 40 [i]דתתבון דין מן ימיני ומן סמלי לא הות דילי [k]למתל אלא לאילין [l]דמטיבא ׃ 41 וכד שמעו עסרא [m]שריו רטנין על יעקוב ויוחנן ׃ 42 וקרא אנון ישוע ואמר להון ידעין אנתון דאילין [n]דמסתברין רישא דעממא מריהון אנון [o]ורורבניהון שליטין עליהון ׃ 43 לא דין הכנא נהוא בינתכון אלא מן [p]דצבא בכון דנהוא רבא נהוא לכון משמשנא ׃ 44 ואינא מנכון דצבא דנהוא קדמיא נהוא עבדא דכלנש ׃ 45 ואף ברה גיר דאנשא לא אתא [q]דנשתמש אלא דנשמש [r]ונתל נפשה [s]פורקנא חלף סגיאא ׃

[g] שתא [h] עמר
[i] יתב [k] נתל [l] טיב
[m] שרי
[n] סבר [o] רבב
[p] צבא
[q] שמש [r] נתל [s] פרק

46 ܘܐܬܘ ܠܐܝܪܝܚܘ. ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܐܝܪܝܚܘ ܗܘ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܛܝܡܝ ܒܪ ܛܝܡܝ ܣܡܝܐ ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ ܘܡܚܕܪ.
47 ܘܫܡܥ ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܢܨܪܝܐ. ܘܫܪܝ ܠܡܩܥܐ ܘܠܡܐܡܪ. ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ.
48 ܘܟܐܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܣܓܝܐܐ ܕܢܫܬܘܩ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܩܥܐ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ.
49 ܘܩܡ ܝܫܘܥ ܘܦܩܕ ܕܢܩܪܘܢܝܗܝ. ܘܩܪܐܘܗܝ ܠܣܡܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܬܠܒܒ ܩܘܡ ܩܪܐ ܠܟ.
50 ܗܘ ܕܝܢ ܣܡܝܐ ܫܕܐ ܠܒܫܗ. ܘܩܡ ܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ.
51 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܐܥܒܕ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܣܡܝܐ ܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ ܕܐܚܙܐ.
52 ܘܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܙܝ ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܚܝܬܟ. ܘܡܚܕܐ ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܒܐܘܪܚܐ.

ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ ܠ

ܩܦܠܐܘܢ ܝܐ

1 ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܐܘܪܫܠܡ ܥܠ ܓܢܒ ܒܝܬ ܦܓܐ ܘܒܝܬ ܥܢܝܐ ܠܘܬ ܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ. ܫܕܪ ܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
2 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܠܩܪܝܬܐ ܗܝ ܕܠܘܩܒܠܢ. ܘܡܚܕܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܝܠܐ ܕܐܣܝܪ. ܕܐܢܫ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܠܐ ܪܟܒܗ. ܫܪܘ ܐܝܬܘܗܝ ܘܐܝܬܘܗܝ.
3 ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܕܐ. ܐܡܪܘ ܠܗ ܕܠܡܪܢ ܡܬܒܥܐ. ܘܡܚܕܐ ܢܫܕܪܝܘܗܝ ܠܟܐ.
4 ܘܐܙܠܘ ܐܫܟܚܘ ܥܝܠܐ ܕܐܣܝܪ ܥܠ ܬܪܥܐ ܠܒܪ ܒܫܘܩܐ. ܘܟܕ ܫܪܝܢ ܗܘܘ.
5 ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܫܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܝܠܐ.
6 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܡܐ ܕܦܩܕ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ. ܘܫܒܩܘ ܐܢܘܢ.
7 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܥܝܠܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܘܐܪܡܝܘ ܥܠܘܗܝ ܢܚܬܝܗܘܢ. ܘܪܟܒ ܥܠܘܗܝ ܝܫܘܥ.
8 ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܡܫܘܝܢ ܗܘܘ ܢܚܬܝܗܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܦܣܩܝܢ ܗܘܘ ܣܘܟܐ ܡܢ ܐܝܠܢܐ ܘܡܫܘܝܢ ܒܐܘܪܚܐ.

46 *Venerunt autem Hirichou: quúmque exiret Ieschua ab Hirichou ipse & discipuli eius, turbáque multa, Timai filius Timai cæcus sedebat iuxta viam, atque mendicabat.*

47 *Et audijt ipsum esse Ieschua illum Nazarenum, cœpítque clamare ac dicere, Fili Dauid miserere mei.*

48 *Et obiurgabant eum multi vt taceret: ille verò magis clamabat & dicebat, Fili Dauid miserere mei.*

49 *Substitit autem Ieschua, ac præcepit eum accersiri. accersunt itaque cæcum illum, & dicunt ei, Bono sis animo, surge, vocat te.*

50 *Ille verò cæcus reliquit pallium suum, & surgens venit ad Ieschua.*

51 *Dixit ei Ieschua, Quid vis faciam tibi? ille verò cæcus dixit ei, Domine mi, vt videam.*

52 *Ieschua autem dixit ei, Vide, fides tua te seruauit, & illicò recepit visum, & ambulabat per viam.*

CAP. XI.

Matutinis Dominicæ Palmarum.

1 *QVúmque appropinquaret per decliue Beth-Poghe & Beth-Anio ad montem Oliuarum, misit duos è discipulis suis, & dixit eis:*

2 *Ite in pagum illum qui est vobis è regione, & eo momento quo ingrediemini in eum, reperietis pullum vinctum, in quo nullus ex filijs hominum equitauit: soluite, cúmque adducite.*

3 *Quòd si quispiam dixerit vobis, Cur facitis hoc? dicite ei, Quia domino nostro requiritur, & statim huc mittet eum.*

4 *Profecti autem inuenere pullum vinctum iuxta portam foris in platea. quúmque soluerent,*

5 *Quidã ex ijs qui astabant dixerunt eis, Quid facitis, qui soluitis pullum?*

6 *Illi verò dixerunt eis, Prout præceperat eis Ieschua, & dimiserunt eos.*

7 *Adduxerúntque ipsum pullum ad Ieschua, & iniecerunt ei vestimenta sua & equitauit in eo Ieschua.*

8 *Multi verò sternebant pallia sua per viam, alij autem amputabant ramos ex arboribus, & sternebant in via.*

---

46 וְאַתוֹ לְאִירִיחוֹ וְכַד נְפַק יֵשׁוּעַ מֶן אִירִיחוֹ הוּ וְתַלְמִידוֹהִי וְכֶנְשָׁא סַגִּיאָא טִימַי בַר טִימַי סַמְיָא יָתֵב הֲוָא עַל־יַד אוּרְחָא וְחָדַר ׃ 47 וְשְׁמַע דְּיֵשׁוּעַ הוּ נָצְרָיָא וְשַׁרִי לְמֶקְעָא וַלְמֵאמַר בְּרֵה דְּדָוִיד אֶתְרַחַם עֲלַי ׃ 48 וְכָאֵין הֲווּ בֵּה סַגִּיאֵא דְּנֶשְׁתּוּק הוּדֵין יַתִּירָאִית קָעֵא הֲוָא וָאמַר בְּרֵה דְּדָוִיד אֶתְרַחַם עֲלַי ׃ 49 וְקָם יֵשׁוּעַ וּפְקַד דְּנֶקְרוֹנָיהִי וַקְרָאוּהִי לְסַמְיָא וְאָמְרִין לֵהּ אֶתְלַבַּב קוּם קָרֵא לָךְ ׃ 50 הוּדֵין סַמְיָא שְׁדָא לְבָשֵׁהּ וְקָם אֲתָא לְוָת יֵשׁוּעַ ׃ 51 אֲמַר לֵהּ יֵשׁוּעַ מָנָא צָבֵא אַנְתְּ אֶעֱבֵד לָךְ הוּדֵין סַמְיָא אֲמַר לֵהּ רַבִּי דְּאֶחְזֵא ׃ 52 וְיֵשׁוּעַ אֲמַר לֵהּ חָזִי הַימָנוּתָךְ אַחִיתָךְ וּמֵחַדָא אֶתְחֲזִי לֵהּ וְאָזֵל הֲוָא בְּאוּרְחָא ׃

דְּצַפְרָא דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּאוֹשַׁעְנָא ל קְפַלָאוֹן יא

1 וְכַד קְרֵב לְאוּרִשְׁלֶם עַל גְּנָב בֵּית פָּגֵא וּבֵית

אֶתָא סַמְיָא | קְעָא אֲמַר | כְּאָא שְׁתַק יַתַּר | רְחַם קְרָא סַמְיָא | חֲזָא הַימִן חֲיָא

Mat. 20. d. 29. Luc. 18. f. 35.

46 * Et veniunt Iericho: & proficiscente eo de Iericho, & discipulis eius & plurima multitudine, filius Timæi Bartimęus cæcus, sedebat iuxta viam mendicans.

47 * Qui cùm audisset quia Iesus Nazarenus est: cœpit clamare & dicere, Iesu fili Dauid, miserere mei.

48 * Et comminabantur illi multi, vt taceret. At ille multò magis clamabat, Fili Dauid, miserere mei.

49 * Et stans Iesus præcepit illum vocari. & vocant cæcum, dicentes ei, Animæquior esto, surge, vocat te.

50 * Qui proiecto vestimento suo exiliens, venit ad eum.

51 * Et respondens Iesus, dixit illi, Quid tibi vis faciam? Cæcus autem dixit ei, Rabboni vt videam.

52 * Iesus autem ait illi, Vade, fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur eum in via.

46 * καὶ ἔρχονται εἰς ἱεριχώ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς τιμαίου βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.

47 * καὶ ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, ὁ υἱὸς δαβὶδ ἰησοῦ, ἐλέησόν με.

48 * καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, υἱὲ δαβὶδ, ἐλέησόν με.

49 * καὶ στὰς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ, θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε.

50 * ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν ἰησοῦν.

51 * καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, ῥαββουνὶ, ἵνα ἀναβλέψω.

52 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε. καὶ ἠκολούθησε τῷ ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

CAP. XI.

ια.

Mat. 21. a. 1. Luc. 19. c. 29.

1 ET cùm appropinquarent Ierosolymæ & Bethaniæ ad montem oliuarum, mittit duos ex discipulis suis,

A

2 * Et ait illis, Ite in castellũ quod contra vos est: & statim introeuntes illuc, inuenietis pullum ligatum, super quem nullus adhuc hominum sedit: soluite illum, & adducite.

3 * Et si quis vobis dixerit, Quid facitis? dicite quia Domino necessarius est: & continuò illum dimittet huc.

4 * Et abeuntes inuenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in biuio: & soluunt eum.

5 * Et quidam de illic stantibus, dicebant illis, Quid facitis soluentes pullum?

6 * Qui dixerunt eis sicut præceperat illis Iesus: & dimiserunt eis.

Ioh. 12. b. 14.

7 * Et duxerunt pullum ad Iesum: & imponunt illi vestimenta sua, & sedit super eum.

8 * Multi autem vestimenta sua strauerunt in via: alij autem frondes cædebant de arboribus, & sternebant in via.

1 * Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς ἱερουσαλὴμ, εἰς βηθσφαγὴ καὶ βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,

2 * καὶ λέγει αὐτοῖς, ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν. καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.

3 * καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε, ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε.

4 * ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν.

5 * καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων, ἔλεγον αὐτοῖς, τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον;

6 * οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς.

7 * καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτῷ.

8 * πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.

עניא לות טורא דזיתא שדר תרין מן תלמידוהי ואמר להון ׃ ² [a] זלו לקריתא הי דלקובלכון ובר שעתה [b] דעאלין
אנתון לה משכחין אנתון עילא דאסיר דאנש מן בני אנשא לא [c] רכבה [d] שרו [e] איתאוהי ׃
³ ואן אנש נאמר לכון מנא עבדין אנתון הדא אמרו לה דלמרן [f] סתבעא ומחדא משדר לה לכא ׃
⁴ ואזלו אשכחו עילא דאסיר על תרעא לבר בשוקא וכד שרין הוו ׃ ⁵ אנשין מן אילין [g] דקימין אמרו
להון מנא עבדין אנתון [h] דשרין אנתון עילא ׃ ⁶ הנון דין אמרו להון איך דפקד אנון ישוע ושבקו אנון ׃
⁷ [i] ואיתיוהי לעילא לות ישוע [k] וארמיו עלוהי מאניהון ורכב עלוהי ישוע ׃ ⁸ סגיאא דין [l] משיין
הוו נחתיהון באורחא ואחרנא פסקין הוו [m] סוכא מן אילנא ומשיין באורחא ׃

[a] אזל [b] עול
[c] רכב [d] שרא [e] אתא
[f] בעא
[g] קום
[h] שרא
[i] אתא [k] רמא [l] שוא
[m] סוך

9 ܘܗܢܘܢ ܕܩܕܡܘܗܝ ܘܗܢܘܢ ܕܒܬܪܗ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ ܐܘܫܥܢܐ ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܀ 10 ܘܒܪܝܟܐ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܬܝܐ ܕܐܒܘܢ ܕܘܝܕ ܐܘܫܥܢܐ ܒܡܪܘܡܐ܀ 11 ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ ܠܗܝܟܠܐ ܘܚܙܐ ܟܠܡܕܡ ܘܟܕ ܗܘܬ ܥܕܢܐ ܕܪܡܫܐ ܢܦܩ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪ܀ 12 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܟܕ ܢܦܩ ܡܢ ܒܝܬ ܥܢܝܐ ܟܦܢ܀ 13 ܘܚܙܐ ܬܬܐ ܚܕܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܛܪܦܐ ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܕܐܢ ܢܫܟܚ ܒܗ ܡܕܡ ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ܐܠܐ ܐܢ ܛܪܦܐ ܙܒܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܗܘܐ ܕܬܐܢܐ܀ 14 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܟܝܠ ܘܠܥܠܡ ܐܢܫ ܡܢܟܝ ܦܐܪܐ ܠܐ ܢܐܟܘܠ ܘܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܀ 15 ܘܐܬܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܕܐܠܗܐ ܘܫܪܝ ܠܡܦܩܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܙܒܢܝܢ ܘܡܙܒܢܝܢ ܒܗܝܟܠܐ ܘܗܦܟ ܦܬܘܪܐ ܕܡܥܪܦܢܐ ܘܟܘܪܣܘܬܐ ܕܗܢܘܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܝܘܢܐ܀ 16 ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܕܐܢܫ ܢܥܒܪ ܡܐܢܐ ܒܓܘ ܗܝܟܠܐ܀ 17 ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܟܬܝܒ ܕܒܝܬܝ ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܢܬܩܪܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܬܘܢܝܗܝ ܡܥܪܬܐ ܕܓܝܣܐ܀ 18 ܘܫܡܥܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟܢܐ ܢܘܒܕܘܢܝܗܝ ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢܗ ܡܛܠ ܕܟܠܗ ܥܡܐ ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܨܘܡܐ

19 ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܢܦܩܘ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ܀ 20 ܘܒܨܦܪܐ ܟܕ ܥܒܪܝܢ ܚܙܘ ܗܝ ܬܬܐ ܟܕ ܝܒܝܫܐ ܡܢ ܥܩܪܝܗ܀ 21 ܘܐܬܕܟܪ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ ܪܒܝ ܗܐ ܬܬܐ ܗܝ ܕܠܛܬ ܝܒܫܬ܀ 22 ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܗܘܐ ܒܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܀ 23 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܡܢ ܕܢܐܡܪ ܠܛܘܪܐ ܗܢܐ ܕܐܫܬܩܠ ܘܦܠ ܒܝܡܐ ܘܠܐ ܢܬܦܠܓ ܒܠܒܗ ܐܠܐ ܢܗܝܡܢ ܕܗܘܐ ܗܘ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܕܡ ܕܐܡܪ܀

9 *Illique qui anteibant, quique pone [sequebantur,] clamabant & dicebant, Houschaano, Benedictus ille qui venit in nomine Domini.

10 *Et benedictum regnum illud veniens patris nostri Dauid. Houschaano in excelsis.

11 *Et ingressus est Jeschua in Ourischlem in templum, & conspexit omnia: quum autem esset tempus vespertinum, exijt in Beth-Anio cum duodecim.

12 *Et postero die quũ exijsset è Beth-Anio, 13 esurijt. *Et cõspicatus ficum vnã è lõginquo, in qua erant folia, venit ad eam, num reperiret in ea quicquam. quúmque venisset, nihil reperit in ea nisi folia. non enim tempus erat ficuum.

14 *Et ait illi, Posthac & in æternum nemo ex te fructus comedat: & audierunt discipuli eius.

15 *Venerunt autem in Ourischlem, & ingressus est Jeschua in templum Dei: cœpítq; eijcere eos qui emebant & vendebant in templo, & subuertit mensas trapezitarum, & cathedras eorum qui vendebant columbos.

16 *Nec permittebat vt quisquam transferret vas intra templum.

17 *Docebátque ac dicebat eis, Nónne scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur ab omnibus gentibus? vos autem eam fecistis speluncam latronum.

18 *Et audierunt principes Sacerdotum, & Scribæ, quærebántque quomodo perderent eum. timebant enim ab eo, propterea quòd vniuersus populus percelleretur ob doctrinam eius.

Septimanæ secundæ Ieiunij.

19 *Qúmque esset vespera, exierunt extra ciuitatem.

20 *Manè autem quum transirent, viderunt ficum illam exaruisse radicitus.

21 *Et recordatus est Schemeon, & dixit ei, Domine mi, ecce ficus illa, cui imprecatus es, 22 exaruit. *Et respondit Jeschua, & ait illis, Sit in vobis fides Dei.

23 *Amin dico vobis, Quicunque dixerit monti huic, tollitor, & cade in mare; nec dubitauerit in corde suo, sed crediderit futurum id quod dicit, fiet ei quicquid dixerit.

---

9 וְהָנוֹן דַקְדָמוֹהִי וְהָנוֹן דְבָתְרֵה קָעֵין הֲווּ וָאמְרִין אוֹשַׁעְנָא בְרִיךְ הוּ דְאָתֵא בַּשְׁמֵה דְמָרְיָא׃ 10 וּבְרִיכָא הִי מַלְכוּתָא דְאָתְיָא דַאבוּן דַוִיד אוֹשַׁעְנָא בַּמְרָומָא׃ 11 וְעַל יֵשׁוּעַ לְאוּרִשְׁלֶם לְהַיכְלָא וַחֲזָא כָּל מֶדֶם כַּד הֲוָאת עֶדָנָא דְרַמְשָׁא נְפַק לְבֵית עַנְיָא עַם תְּרֵעְסַר׃ 12 וְלְיוֹמָא אַחֲרָנָא כַּד נְפַק מֶן בֵּית עַנְיָא כְּפֶן׃ 13 וַחֲזָא תְּתָא חֲדָא מֶן רוּחְקָא דְאִית בָּהּ טַרְפָא וַאתָא לְוָתָהּ דְאֶן נֶשְׁכַּח בָּהּ מֶדֶם וְכַד אֶתָא לָא אֶשְׁכַּח בָּהּ אֶלָּא אֶן טַרְפָא זַבְנָא גֵיר לָא הֲוָא הֲוָא דְתָאנֵא׃ 14 וֶאמַר לָהּ מֶכִּיל וַלְעָלַם אֱנָשׁ מֶנֵּכִי פֵאָרָא לָא נֵאכוּל וַשְׁמַעוּ תַלְמִידוֹהִי׃ 15 וַאתוֹ לְאוּרִשְׁלֶם וְעַל יֵשׁוּעַ לְהַיכְלָא דַאלָהָא וְשַׁרִי דְנַפֶּק לַאילֵין דְזָבְנִין וַמְזַבְּנִין בְּהַיכְלָא וַהֲפַךְ פָתוֹרֵא דַמְעַרְפָנֵא וְכוּרְסָוָתָא דְהָנוֹן דַמְזַבְּנִין יוֹנֵא׃ 16 וְלָא שָׁבֵק הֲוָא דְאֶנָשׁ נֶעְבַּר מָאנָא בְגַו הַיכְלָא׃

קעא ישע ברך אתא רום עלל פירושו זמן רחק פירושו מעתה אכל אתא נפק ערף פירושו מושבים

[9] Et qui præibant, & qui sequebantur clamabant, dicentes, Hosan-na, benedictus qui venit in nomine Domini.

[10] Benedictum quod venit regnum patris nostri Dauid, Hosan-na in excelsis. (Mat. 21. a.9. Luc. 19. f.38. Psal. 117. d.24.)

[11] Et introiuit Ierosolymam in templum: & circunspectis omnibus, cùm iam vespera esset hora, exijt in Bethaniam cum duodecim. (Mat. 21. c.10. Luc. 19. d.45.)

[12] Et alia die cùm exirent à Bethania, esurijt.

[13] Cúmque vidisset à longè ficum habentem folia, vênit siquid fortè inueniret in ea. Et cùm venisset ad eam, nihil inuenit præter folia. non enim erat tempus ficorum. (Mat. 21. b.19.)

[14] Et respondens dixit ei, Iam non amplius in æternum ex te fructum quisquam manducet. Et audiebant discipuli eius.

[15] Et veniunt Ierosolymã. (iterum) Et cùm introisset in templum, cœpit eijcere vendentes & ementes in templo, & mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas euertit.

[16] Et non sinebat vt quisquam transferret vas per templum.

[17] Et docebat, dicens eis, Nónne scriptum est, Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem fecistis eam speluncam latronum. (Esai. 56. b.7. Iere. 7. b.11.)

[18] Quo audito, principes Sacerdotum & Scribæ, quærebant quomodo eum perderent. timebant enim eum: quoniam vniuersa turba admirabatur super doctrina eius.

[19] Et cùm vespera facta esset, egrediebatur de ciuitate. (Mat. 21. b.19.)

[20] Et cùm manè transirent, viderunt ficum aridam factam à radicibus.

[21] Et recordatus Petrus, dixit ei, Rabbi, ecce ficus cui maledixisti, aruit.

[22] Et respondens Iesus ait illis, Habete fidem Dei.

[23] Amen dico vobis, Quia quicunque dixerit huic monti, Tollere & mittere in mare, & non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit quia quodcunque dixerit, fiat: fiet ei.

---

[9] καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, ὡσαννά. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου·

[10] εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν δαβίδ· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

[11] καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἰησοῦς, εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

[12] καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ βηθανίας, ἐπείνασε·

[13] καὶ ἰδὼν συκῆν μακρόθεν, ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων.

[14] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·

[15] καὶ ἔρχονται εἰς ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς, κατέστρεψε.

[16] καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ.

[17] καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, οὐ γέγραπται, ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν.

[18] καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

[19] Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.

[20] καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν·

[21] καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ πέτρος, λέγει αὐτῷ, ῥαββὶ, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω, ἐξήρανται.

[22] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, ἔχετε πίστιν θεοῦ.

[23] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέγει γίνεται, ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ.

יז [d] ומלף הוא ואמר להון לא כתיב דביתי בית [e] צלותא [f] נתקרא לכלהון עממא אנתון דין עבדתוניהי מערתא [g] דלסטיא ׃ יח ושמעו רבי כהנא וספרא [h] ובעין הוו דאיכנא [i] נובדוניהי דחלין הוו גיר מנה מטל דכלה עמא [k] תמיהין הוו [l] ביולפנה ׃ (דשבתא דהרין דצומא לא)

יט וכד הוא רמשא נפקו לבר מן מדינתא ׃ כ ובצפרא כד עברין [b] חזו תתא הי כד יבישא מן עקרה ׃ כא [c] ואתדכר שמעון ואמר לה רבי הא תתא הי [d] דלטת [e] יבשת ׃ כב וענא ישוע ואמר להון תהוא [f] בכון הימנותא דאלהא ׃ כג אמין אמר אנא לכון דמן [g] דנאמר לטורא הנא [h] דאשתקל [i] ופל בימא ולא נתפלג בלבה אלא נהימין דהוא הו מדם דאמר נהוא לה מדם דאמר ׃

[d] אלף [e] צלא [f] קרא
[g] מן לשון יון
[h] בעא [i] אבד [k] תמה
[l] אלף
[a] צום [b] חזא
[c] דכר כמו זכר
[d] רוט [e] יבש [f] הימן
[g] אמר [h] שקל [i] נפל

ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܝܡܢܘ ܕܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܢܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܘܡܐ ܕܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܨܠܝܘ ܫܒܘܩܘ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܠ ܐܢܫ ܕܐܦ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܫܒܘܩ ܠܟܘܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܫܒܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܦ ܠܐ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܫܒܘܩ ܠܟܘܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ. ܘܐܬܘ ܬܘܒ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܟܕ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܒܗܝܟܠܐ ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ ܘܡܢܘ ܝܗܒ ܠܟ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ ܕܗܠܝܢ ܬܥܒܕ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܫܐܠܟܘܢ ܐܦ ܐܢܐ ܡܠܬܐ ܚܕܐ ܕܬܐܡܪܘܢ ܠܝ ܘܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܝ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܡܪܘ ܠܝ. ܘܐܬܚܫܒܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܘ ܕܐܢ ܢܐܡܪ ܠܗ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܐܡܪ ܠܢ ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ. ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܝܬ ܕܚܠܬܐ ܡܢ ܥܡܐ ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܝܘܚܢܢ ܕܫܪܝܪܐܝܬ ܢܒܝܐ ܗܘ. ܘܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܝܫܘܥ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܘܐܦ ܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ.

ܫܠܡ ܝܐ

ܘܫܪܝ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ ܒܡܬܠܐ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܢܨܒ ܟܪܡܐ ܘܐܚܕܪܗ ܣܝܓܐ ܘܚܦܪ ܒܗ ܡܥܨܪܬܐ ܘܒܢܐ ܒܗ ܡܓܕܠܐ ܘܐܘܚܕܗ ܠܦܠܚܐ ܘܢܦܩ. ܘܫܕܪ ܠܘܬ ܦܠܚܐ ܥܒܕܗ ܒܙܒܢܐ ܕܢܣܒ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܟܪܡܗ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܚܝܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܣܦܝܩܐܝܬ. ܘܫܕܪ ܬܘܒ ܠܘܬܗܘܢ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܦ ܠܗܘ ܪܓܡܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܒܨܥܪܐ. ܘܫܕܪ ܬܘܒ ܐܚܪܢܐ ܘܐܦ ܠܗܘ ܩܛܠܘܗܝ. ܘܥܒܕܐ ܣܓܝܐܐ ܐܚܪܢܐ ܫܕܪ ܘܡܢܗܘܢ ܡܚܘ ܘܡܢܗܘܢ ܩܛܠܘ.

24 * *Propterea dico vobis, Quicquid oraueritis & petieritis, credite vos accepturos, & fiet vobis.*

25 * *Et quum adstiteritis ad fundendas preces, remittite si quid habetis aduersus aliquem, vt & Pater vester qui est in cælis, remittat vobis offensas vestras.*

26 * *Si autem vos non remiseritis, nec etiam Pater vester qui in cælis est, remittet vobis offensas vestras.*

27 * *Et venerunt rursus in Ourischlem; quúmque ambularet in templo, venerunt ad eum principes Sacerdotum, & Scribæ, & Seniores, ac dicunt ei.*

28 * *Quanam auctoritate hæc facis? & quis dedit tibi auctoritatem istam vt hæc facias?*

29 * *Ipse verò Jeschua ait illis, Interrogabo vos & ego verbum vnum, vt dicatis mihi: & ego vobis dicam, quanam auctoritate hæc facio.*

30 * *Baptisma ipsius Iouchanon vndenam erat? è cælo, an ex hominibus? dicite mihi.*

31 * *Et ratiocinabantur apud se, ac dicebant, Si dixerimus ei, E cælo, dicet nobis: Quare ergo fidem ei non adhibuistis?*

32 * *Quòd si dixerimus, Ex hominibus, timor imminet à populo. omnes enim tenebant* [existimabant] *ipsum Jouchanon verè prophetam fuisse.*

33 * *Responderunt itaque ac dicunt ipsi Jeschua, Nescimus. subdit eis: Nec ego dicam vobis, quanam auctoritate hæc facio.*

CAP. XII.

1 *ET cœpit colloqui eis per parabolas: Vir quidam plantauit vineam, & obuallauit eam sepimento, & fodit in ea torcular, exstruxitque turrim, & elocauit eam agricolis, ac peregrè profectus est.*

2 * *Misitque seruum suum ad agricolas suo tempore, vt de fructibus vineæ acciperet.*

3 * *Illi verò percusserunt eum, vacuúmque* 4 *dimisere.* * *Et misit rursus ad eos seruum alium: sed & illum lapidarunt & vulnerarunt, eúmque dimiserunt cum ignominia.*

5 * *Et misit rursus alium, sed & eum interfecerunt: multos denique seruos alios misit, quorum nonnullos percusserunt, cæteros verò trucidarunt.*

---

24 מטל הנא אמר אנא לכון דכל מדם [k] דמצלין אנתון ושאלין אנתון הימנו דנסבין אנתון ונהוא לכון׃
25 ומא [l] דקימין אנתון [m] למצליו שבוקו מדם דאית להון על אנש דאף אבוכון דבשמיא נשבוק לכון סכלותכון׃
26 אן דין אנתון לא שבקין אנתון אף לא אבוכון דבשמיא נשבוק לכון סכלותכון׃ 27 [n] ואתו תוב לאורשלם
וכד מהלך הוא בהיכלא אתו לותה רבי כהנא וספרא וקשישא ואמרין לה׃ 28 באינא [o] שולטנא הלין עבד
אנת ומנו יהב לך שולטנא הנא דהלין תעבד׃ 29 הו דין ישוע אמר להון [p] אשאלכון אף אנא [q] מלתא חדא
דתאמרון לי ואנא אמר אנא לכון באינא שולטנא הלין עבד אנא׃ 30 [s] מעמודיתה דיוחנן מן [r] אימכא הי
מן שמיא או מן בנינשא אמרו לי׃ 31 [v] ואתחשבו בנפשהון ואמרו דאן נאמר לה דמן שמיא אמר לן

[k] צלא נלשון פעל
[l] קום [m] צלא
[n] אתא
[o] שלט
[p] שאל [q] מלל
[r] אמר [s] עמד
פירושו אי מזה
[v] חשב

Mat. 7. a. 7. & 21. b. 22.

24 * Propterea dico vobis, Omnia quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis: & euenient vobis.

Luc. 11. b. 9. Mat. 6. b. 14. & 18. d. 35.

25 * Et cùm ſtabitis ad orandum, dimittite ſiquid habetis aduerſus aliquem: vt & pater veſter qui in cælis eſt, dimittat vobis peccata veſtra.

26 * Quòd ſi vos non dimiſeritis: nec pater veſter qui in cælis eſt, dimittet vobis peccata veſtra. D

27 * Et veniunt rurſus Ieroſolymam. Et cùm ambularet in templo, accedunt ad eum ſummi Sacerdotes & Scribę, & Seniores,

Mat. 21. b. 15. Luc. 20. a. 1.

28 * Et dicunt ei, In qua poteſtate hæc facis? & quis dedit tibi hanc poteſtatem vt iſta facias?

29 * Ieſus autem reſpondens, ait illis, Interrogabo vos & ego vnum verbum, & reſpondete mihi: & dicam vobis in qua poteſtate hæc faciam.

30 * Baptiſmus Iohannis, de cælo erat, an ex hominibus? reſpondete mihi.

31 * At illi cogitabant ſecum, dicentes, Si dixerimus, de cælo, dicet, Quare ergo non crediſtis ei?

32 * Si dixerimus, ex hominibus; timebant populum. omnes enim habebant Iohannem quia verè propheta eſſet.

33 * Et reſpondentes dicunt Ieſu, Neſcimus. Et reſpondens Ieſus ait illis, Neque ego dico vobis in qua poteſtate hæc faciam.

CAP. XII.

Mat. 21. d. 33. Luc. 20. b. 9. Eſaie. 5. a. 1. Iere. 2. d. 21.

1 * ET cœpit illis in parabolis loqui: Vineam paſtinauit homo, & circundedit ſepem, & fodit lacum, & ædificauit A turrim, & locauit eam agricolis: & peregrè profectus eſt.

2 * Et miſit ad agricolas in tempore ſeruum, vt ab agricolis acciperet de fructu vineæ.

3 * Qui apprehenſum eum ceciderunt: & dimiſerunt vacuum.

4 * Et iterum miſit ad illos alium ſeruum: & illum in capite vulnerauerunt, & contumelijs affecerunt.

5 * Et rurſum alium miſit, & illum occiderunt: & plures alios: quoſdam cædentes, alios verò occidentes.

24 * διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.

25 * καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

26 * εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

27 * καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι.

28 * καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς;

29 * ὁ δὲ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, ἐπερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

30 * τὸ βάπτισμα ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι.

31 * καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

32 * ἀλλ' εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων· ἐφοβοῦντο τὸν λαόν. ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν.

33 * καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ ἰησοῦ, οὐκ οἴδαμεν· καὶ ὁ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς, οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

ιβ.

1 * Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε.

2 * καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος.

3 * οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν.

4 * καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον.

5 * καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες.

וְלְמָנָא לָא הֵימֶנְתּוּנֵיהּ׃ 32 וְאִן נֵאמַר דְמִן בְּנֵי אֱנָשָׁא דְחַלְתָא הִי מִן עַמָּא כֻלְהוֹן גֵיר אָחִידִין הֲוַוּ לֵהּ לְיוֹחַנָן דְשַׁרִירָאִית נְבִיָא הוּ׃ 33 וַעֲנוֹ וְאָמְרִין לֵהּ לְיֵשׁוּעַ לָא יָדְעִינַן אֱמַר לְהוֹן וְאַף לָא אֱנָא אָמַר אֱנָא לְכוֹן בְּאֵינָא שׁוּלְטָנָא הָלֵין עָבֵד אֱנָא׃

קפלאון יב

1 וְשָׁרִי דְנְמַלֵּל עִמְּהוֹן בְּמַתְלָא גַבְרָא חַד נְצַב כַּרְמָא וְאַחְדְרֵהּ סְיָגָא וַחֲפַר בֵּהּ מַעְצַרְתָא וּבְנָא בֵהּ מַגְדְלָא וְאוֹחְדֵהּ לְפַלָחֵא וַחֲזַק׃ 2 וְשַׁדַר לְוָת פַלָחֵא עַבְדֵהּ בְזַבְנָא דְמִן פֵּאֵרָא דְכַרְמָא נְסַב׃ 3 הֵנוֹן דֵין מְחָאוּהִי וְשַׁדְרוּהִי כַד סְפִיק׃ 4 וְשַׁדַר תוּב לְוָתְהוֹן עַבְדָא אַחֲרָנָא וְאַף לְהָו רַגְמוּהִי וְצַלְפוּהִי וְשַׁדְרוּהִי בְצַעֲרָא׃ 5 וְשַׁדַר תוּב אַחֲרָנָא וְאַף לְהָו קַטְלוּהִי וְלְסַגִיאֵא עַבְדָא אַחֲרָנָא שַׁדַר וּמִנְהוֹן מְחוֹ מִנְהוֹן דֵין קַטְלוּ׃

x הימן שרר פירושו באמת z ענא a ירע b מתל c חדר פירושו סבב d פירושו גדר e עצר f גדל g אחד h פירושו נסע i נסב k מחא l רגם m צלף n מחא

6 ܚܪܬܐ ܕܝܢ ܚܕ ܒܪܐ ܚܒܝܒܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܘܫܕܪܗ ܠܘܬܗܘܢ ܐܚܪܝܬ ܐܡܪ ܓܝܪ ܟܒܪ ܢܒܗܬܘܢ ܡܢ ܒܪܝ܀ 7 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܦܠܚܐ ܐܡܪܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܗܢܘ ܝܪܬܐ ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ ܘܬܗܘܐ ܕܝܠܢ ܝܪܬܘܬܐ܀ 8 ܘܢܣܒܘ ܩܛܠܘܗܝ ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ܀ 9 ܡܢܘ ܗܟܝܠ ܢܥܒܕ ܡܪܐ ܟܪܡܐ ܢܐܬܐ ܢܘܒܕ ܠܗܢܘܢ ܦܠܚܐ ܘܢܬܠܝܘܗܝ ܟܪܡܐ ܠܐܚܪܢܐ܀ 10 ܘܐܦ ܠܐ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܩܪܝܬܘܢ ܕܟܐܦܐ ܕܐܣܠܝܘ ܒܢܝܐ ܗܝ ܗܘܬ ܠܪܫܐ ܕܙܘܝܬܐ܀ 11 ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܗܘܬ ܗܕܐ ܘܐܝܬܝܗ ܬܕܡܘܪܬܐ ܒܥܝܢܝܢ܀ 12 ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܐܚܕܗ ܘܕܚܠܘ ܡܢ ܥܡܐ ܝܕܥܘ ܓܝܪ ܕܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܬܠܐ ܗܢܐ ܘܫܒܩܘܗܝ ܘܐܙܠܘ܀ 13 ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܐܢܫܐ ܡܢ ܣܦܪܐ ܘܡܢ ܕܒܝܬ ܗܪܘܕܣ ܕܢܨܘܕܘܢܝܗܝ ܒܡܠܬܐ܀ 14 ܘܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܬܘ ܘܫܐܠܘܗܝ ܡܠܦܢܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܫܪܝܪ ܐܢܬ ܘܠܐ ܫܩܝܠ ܐܢܬ ܨܦܬܐ ܠܐܢܫ ܠܐ ܓܝܪ ܚܐܪ ܐܢܬ ܒܦܪܨܘܦܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܐܠܐ ܒܫܪܪܐ ܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ ܡܠܦ ܐܢܬ ܫܠܝܛ ܠܡܬܠ ܟܣܦ ܪܫܐ ܠܩܣܪ ܐܘ ܠܐ ܢܬܠ ܐܘ ܠܐ ܢܬܠ܀ 15 ܗܘ ܕܝܢ ܝܕܥ ܢܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܡܢܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܐܝܬܘ ܠܝ ܕܝܢܪܐ ܐܚܙܐ܀ 16 ܘܗܢܘܢ ܐܝܬܝܘ ܠܗ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܡܢܘ ܨܠܡܐ ܗܢܐ ܘܟܬܒܐ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܕܩܣܪ܀ 17 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܕܩܣܪ ܗܒܘ ܠܩܣܪ ܘܕܐܠܗܐ ܠܐܠܗܐ ܘܬܡܗܘ ܥܠܘܗܝ܀

ܩܘܪܒܐ ܕܥܢܝܕܐ ܀ ܠܓ ܀

18 ܘܐܬܘ ܙܕܘܩܝܐ ܠܘܬܗ ܗܢܘܢ ܕܐܡܪܝܢ ܕܩܝܡܬܐ ܠܐ ܗܘܝܐ ܘܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ܀ 19 ܡܠܦܢܐ ܡܘܫܐ ܟܬܒ ܠܢ ܕܐܢ ܢܡܘܬ ܐܚܘܗܝ ܕܐܢܫ ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܬܬܐ ܘܒܢܝܐ ܠܐ ܢܫܒܘܩ ܢܣܒ ܐܚܘܗܝ ܐܢܬܬܗ ܘܢܩܝܡ ܙܪܥܐ ܠܐܚܘܗܝ܀ 20 ܫܒܥܐ ܐܚܐ ܗܘܘ ܩܕܡܝܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ ܘܡܝܬ ܘܠܐ ܫܒܩ ܙܪܥܐ܀ 21 ܘܬܪܝܢ ܢܣܒܗ ܘܡܝܬ ܟܕ ܐܦ ܠܐ ܗܘ ܫܒܩ ܙܪܥܐ ܘܬܠܝܬܝܐ ܗܟܘܬ܀

6 *Tandem verò vnicum filium dilectum habebat, quem misit ad eos vltimum: dicebat enim, Iam reuerebuntur filium meum.*

7 *Illi verò agricolæ dixerunt apud se, Hic est hæres, venite, interficiamus eum, & nostra erit hæreditas.*

8 *Prehenderunt itaque, trucidarunt eũ, eumque eiecerunt extra vineam.*

9 *Quid ergo faciet dominus vineæ? veniet, perdet agricolas illos, dabitque hanc vineam aliis.*

10 *Ne hanc quidem scripturam legistis? Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, is* 11 *factus est in caput anguli. A domino factũ est istud, & est mirabile in oculis nostris.*

12 *Et quærebant eum prehendere, sed timebant à populo: sciebãt enim aduersus ipsos eum dixisse hanc parabolam, & reliquerunt* 13 *eum, atque abiére. Porrò miserunt ad eum quosdam è Scribis, & ex domesticis Heroudis vt aucuparentur eum in sermone.*

14 *Illi autem venerunt, & interrogauerũt eum, Doctor, nouimus te veracem esse, nullúsque sustinêre sollicitudinem* [neminemque curare] *nec enim respicis in faciem hominis, sed in veritate viam Dei doces. Licet dare pecuniam capitatim Cæsari, nec ne? demus, an non demus?*

15 *Ipse verò cognouit fraudem eorum, & ait illis, Quid me tentatis? adferte mihi de-* 16 *narium vt videam. Et protulerunt ei, & ait illis, Cuius est imago hæc & inscriptio?* 17 *illi autem dixerunt, Cæsaris. Ait illis Ieschua, Quæ sunt Cæsaris, date Cæsari; & quæ Dei, Deo. Et admirabantur super eo.*

Ad Oblationem defunctorum.

18 *Venerunt porrò Zadoukæi ad eum, ij qui dicunt non esse resurrectionem: & inter-* 19 *rogabant eum, dicentes. Doctor, Mousche scripsit nobis, Si mortuus fuerit frater alicuius, & reliquerit vxorem, liberos autem non reliquerit, accipiat ipsius frater vxorem eius, & suscitet semen fratri suo.*

20 *Septem erãt fratres, primus duxit vxorem & mortuus est, nec reliquit semen.*

21 *Et secundus accepit eam, & mortuus est, quum nec ipse reliquisset semen: & tertius itidem.*

---

6 לְחַרְתָּא דֵּין חַד בְּרָא חֲבִיבָא אִית הֲוָא לֵהּ וְשַׁדְרֵהּ לְוָתְהוֹן אַחֲרָיַת אֱמַר גֵּיר כְּבַר [n] נֶבְהֲתוּן מֶן בְּרִי ׃ 7 הְנוּן דֵּין פָּלְחֵא אֱמַרוּ בְּנַפְשְׁהוֹן הָנוּ [o] יָרְתָא [p] תַו נֶקְטְלִיוּהִי וְתֶהֱוֵא דִּילַן יַרְתוּתָא ׃ 8 וְנַסְבוּ קַטְלוּהִי [q] וְאַפְּקוּהִי לְבַר מֶן כַּרְמָא ׃ 9 מָנוּ הָכִיל נֶעְבֵּד מָרֵא כַּרְמָא נֵאתֵא [r] נַובֵד לְהָנוּן פָּלְחֵא [s] וְנֶתְלִיוּהִי כַּרְמָא לַאחְרָנֵא ׃ 10 וְאַף לָא כְתָבָא הָנָא [t] קְרַיתוּן דְּכִאפָא [u] דְּאַסְלִיו [x] בָּנַיָּא הִי הֲוָת לְרִישָׁא דְזָוִיתָא ׃ 11 מֶן לְוָת מָרְיָא הֲוָת הָדָא וְאִיתֵיהּ [y] תֶּדְמוּרְתָּא בְּעַיְנַין ׃ 12 וּבָעֵין הֲווּ [z] לְמֶאחְדֵהּ וּדְחִלוּ מֶן עַמָּא יִדַעוּ גֵּיר דַּעֲלַיְהוֹן אֱמַר מַתְלָא הָנָא וְשַׁבְקוּהִי וְאֶזַלוּ ׃ 13 וְשַׁדַּרוּ לְוָתֵהּ אֱנָשָׁא מֶן סָפְרֵא וּמֶן דְּבֵית הֵרוֹדֵס [a] דְּנְצוּדוּנָיהִי [b] בְּמֶלְּתָא ׃ 14 הְנוּן דֵּין [c] אֶתוּ וְשַׁאלוּהִי [d] מַלְפָּנָא יָדְעִינַן דְּשַׁרִיר אַנְתְּ וְלָא שְׁקִיל אַנְתְּ [e] צְפִּתָא לַאנָשׁ לָא גֵיר [f] חָאֵר אַנְתְּ בְּפַרְצוּפָא דִּבְנַיְנָשָׁא אֶלָּא בְּשַׁרְרָא אוּרְחָא דַּאלָהָא [g] מַלֵּף אַנְתְּ שַׁלִּיט

[n] בְּהַת [o] יָרַת כמו ירש [p] אֲתָא [q] נְפַק [r] אֲבַד [s] נְתַל [t] קְרָא [u] סְלָא פירושו מאס [x] בְּנָא [y] דְּמַר [z] אֲחַד [a] צוּד [b] מַלֵּל [c] אֲתָא [d] אֲלַף [e] צְפַף [f] חוּר [g] אֲלַף

6 ‡Adhuc ergo vnum habens filium chariſſimum: & illum miſit ad eos nouiſſimum, dicens, Quia reuerebuntur filium meum.

7 ‡Coloni autem dixerunt ad inuicem, Hic eſt hæres; venite, occidamus eum: & noſtra erit hæreditas.

8 ‡Et apprehendẽtes eum, occiderunt, & eiecerunt extra vineam.

9 ‡Quid ergo faciet Dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos: & dabit vineam alijs.

Pſa. 117. d. 22. Iſai. 28. d. 16. Actor. 4. b. 11. Ro. 9. g. 33. 1. Pet. 2. a. 8. Mat. 21. d. 42.

10 ‡Nec ſcripturam hanc legiſtis? Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli:

11 ‡A Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris.

12 ‡Et quærebant eum tenere: & timuerunt turbam. cognouerunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt.

Mat. 22. b. 15. Luc. 20. d. 20.

13 ‡Et mittunt ad eum quoſdam ex Phariſæis & Herodianis: vt eum caperent in verbo. 14 ‡Qui veniẽtes dicũt ei, Magiſter, ſcimus quia verax es, & nõ curas quenquam: nec enim vides in faciem hominum, ſed in veritate viam Dei doces. licet dare tributum Cæſari: an non dabimus? 15 ‡Qui ſciens verſutiam illorũ, ait illis, Quid me tentatis? afferte mihi denarium vt videam.

16 ‡At illi attulerunt ei. Et ait illis, Cuius eſt imago hæc, & inſcriptio? Dicunt ei, Cæſaris. 17 ‡Reſpondẽs aũt Ieſus dixit illis, Reddite igitur quæ ſunt Cæſaris, Cæſari: & quæ ſunt Dei, Deo. Et mirabantur ſuper eo.

Rom. 13. b. 7.

Mat. 22. c. 23. Luc. 20. d. 27.

18 ‡Et venerunt ad eum Sadducæi qui dicunt reſurrectionem non eſſe: & interrogabant eum, dicentes,

Deu. 25. a. 5.

19 ‡Magiſter, Moyſes nobis ſcripſit, vt ſi cuius frater mortuus fuerit, & dimiſerit vxorem, & filios non reliquerit: accipiat frater eius vxorem ipſius, & reſuſcitet ſemen fratri ſuo. 20 ‡Septem ergo fratres erant: & primus accepit vxorem, & mortuus eſt nõ relicto ſemine. 21 ‡Et ſecundus accepit eam, & mortuus eſt: & nec iſte reliquit ſemen. Et tertius ſimiliter.

6 ‡ἔτι οὖν ἕνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

7 ‡ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς αὐτοὺς, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.

8 ‡καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.

9 ‡τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται, καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

10 ‡οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·

11 ‡παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.

12 ‡καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

13 ‡καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν φαρισαίων καὶ τῶν ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ.

14 ‡οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστι κῆνσον καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν;

15 ‡ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν, εἶπεν αὐτοῖς, τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω.

16 ‡οἱ δὲ ἤνεγκαν· καὶ λέγει αὐτοῖς, τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, καίσαρος.

17 ‡καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ἀπόδοτε τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.

18 ‡Καὶ ἔρχονται σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες·

19 ‡διδάσκαλε, μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 20 ‡ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. 21 ‡καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως.

למתל כסף רישא לקסר או לא נתל או לא נתל : 15 הו דין ידע נכלהון ואמר להון מנא מנסין אנתון לי
איתו לי דינרא אחזא : 16 ואיתיו לה אמר להון דמנו צלמא הנא וכתבא הנון הנין אמרו דקסר :
17 אמר להון ישוע דקסר הבו לקסר ודאלהא לאלהא ותמהו הוו בה :
דקירינא דעניתא לב
18 ואתו זדוקיא לותה הנון דאמרין דקימתא לית ומשאלין הוו לה ואמרין : 19 מלפנא מושא כתב לן דאן
מאת אחוהי דאנש ושבק אנתתא ובניא לא שבק נסב אחוהי אנתתה ונקים זרעא לאחוהי : 20 שבעא אחין איתו
הוו קדמיא נסב אנתתא ומית ולא שבק זרעא : 21 ודתרין נסבה ומית כד אף לא הו שבק זרעא ודתלתא הכונת :

נתל נסא אתא
יהב תמה
ענד
אתא קום אלף
מות נסב קום
א פירושו כן

22 ܘܢܣܒܘܗ̇ ܫܒܥܬܝܗܘܢ ܘܠܐ ܫܒܩܘ ܙܪܥܐ ܐܚܪܝܬ ܕܟܠܗܘܢ ܡܝܬܬ ܐܦ ܗܝ ܐܢܬܬܐ܀ 23 ܒܩܝܡܬܐ ܗܟܝܠ ܕܐܝܢܐ ܡܢܗܘܢ ܬܗܘܐ ܐܢܬܬܐ ܫܒܥܬܝܗܘܢ ܓܝܪ ܢܣܒܘܗ̇܀ 24 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܬܒܐ ܘܠܐ ܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ܀ 25 ܡܐ ܓܝܪ ܕܩܡܘ ܡܢ ܡܝܬܐ ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܐܦܠܐ ܢܫܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ܀ 26 ܥܠ ܡܝܬܐ ܕܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܟܬܒܐ ܕܡܘܫܐ ܐܝܟܢܐ ܡܢ ܣܢܝܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܗܐ ܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ ܘܐܠܗܗ ܕܐܝܣܚܩ ܘܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ܀ 27 ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܕܡܝܬܐ ܐܠܐ ܕܚܝܐ ܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܣܓܝ ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܀ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܕ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܠܓ

28 ܘܩܪܒ ܚܕ ܡܢ ܣܦܪܐ ܘܫܡܥ ܐܢܘܢ ܕܕܪܫܝܢ ܘܚܙܐ ܕܫܦܝܪ ܐܗܦܟ ܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ ܘܫܐܠܗ ܐܝܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܟܠܗܘܢ܀ 29 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܩܕܡܝܐ ܕܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܫܡܥ ܐܝܣܪܐܝܠ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܡܪܝܐ ܚܕ ܗܘ܀ 30 ܘܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ ܗܢܘ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ܀ 31 ܘܕܬܪܝܢ ܕܕܡܐ ܠܗ ܕܬܪܚܡ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ ܦܘܩܕܢܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܒ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܝܬ܀ 32 ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܣܦܪܐ ܫܦܝܪ ܪܒܝ ܒܩܘܫܬܐ ܐܡܪܬ ܕܚܕ ܗܘ ܘܠܝܬ ܐܚܪܢܐ ܠܒܪ ܡܢܗ܀ 33 ܘܕܢܪܚܡܝܘܗܝ ܐܢܫ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܐ ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܐ ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܐ ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܐ ܘܕܢܪܚܡ ܠܩܪܝܒܗ ܐܝܟ ܢܦܫܗ ܝܬܝܪ ܗܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܡܕܒܚܬܐ ܘܕܒܚܐ܀ 34 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐ ܕܚܟܝܡܐܝܬ ܐܗܦܟ ܦܬܓܡܐ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܗܘܝܬ ܪܚܝܩ ܡܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܡܪܚ ܬܘܒ ܠܡܫܐܠܘܬܗ܀ 35 ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܟܕ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ ܕܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܗܘ ܕܕܘܝܕ܀

22 *Denique acceperunt eam septem illi, nec reliquerunt semen: postrema omnium mortua est & ipsa mulier.

23 *In resurrectione ergo, cuiusnam ex eis futura est uxor? siquidem septem illi duxerunt eam.

24 *Dixit eis Jeschua, An non propterea erratis, quòd nesciatis scripturas, neque virtutem Dei?

25 *Quum enim resurrexerint à mortuis, nec ducunt uxores, nec sunt fœminæ viris, sed sunt instar Angelorum qui in cælis sunt.

26 *De mortuis verò quod resurgant, non legistis in libro Mousche, quomodo è rubo dixerit ei Deus; Ego sum Deus Abrohom, & Deus Ischok, & Deus Jaakoub?

27 *Nec est Deus mortuorum, sed viuentium. vos ergo multùm erratis.

Matutinis Dominicæ quartæ post Epiphaniam.

28 *Et accessit vnus è Scribis, & audijt eos disceptantes, viditque eum illis perbellè reddidisse rationem, & interrogauit eum quodnam esset præceptum primum omnium.

29 *Ait illi Jeschua, Primum omnium præceptorum est, Audi Jsroiel, Dominus Deus noster, Dominus vnus est.

30 *Item, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua, istud est præceptum primum.

31 *Et secundum ei simile, Diliges proximum tuum sicut animam tuam: præceptum aliud maius istis non est.

32 *Dixit ei Scriba ille, Bene Domine mi, verùmque dixisti; siquidem vnus est Deus, nec est alius præter eum.

33 *Quem si diligat homo ex toto corde, & ex tota mente, & ex tota anima, & ex tota virtute: diligátque proximum suum sicut seipsum, plus est quàm omnia holocausta, & sacrificia.

34 *Jeschua autem videns eum sapienter reddidisse rationem, respondit & ait illi, Non es procul à regno Dei. Et nemo ausus est amplius eum interrogare.

35 *Et respondit Jeschua, & ait quum doceret in templo, Quomodo dicunt Scribæ Christum esse filium David?

---

22 ושבעתהון נסבוה ולא שבקו זרעא אחרית כלהון מיתת אף הי אנתתא׃ 23 בקימתא הכיל דאינא מנהון תהוא אנתתא שבעתהון גיר נסבוה׃ 24 אמר להון ישוע לא הוא מטל הדא טעין אנתון דלא ידעין אנתון כתבא ולא חילה דאלהא׃ 25 מא גיר דקמו מן מיתא לא נסבין נשא אף לא נשא הוין לגברא אלא איך מלאכא דבשמיא איתיהון׃ 26 על מיתא דין דקימין לא קריתון בכתבא דמושא איכנא מן סניא אמר לה אלהא אנא אנא אלהה דאברהם ואלהה דאיסחק ואלהה דיעקוב׃ 27 ולא הוא אלהא דמיתא אלא דחיא אנתון הכיל סגי טעין אנתון׃ דצפרא דחד בשבא דד דבתר דנחא לג 28 וקרב חד מן ספרא ושמע אנון דדרשין וחזא דשפיר אהפך להון פתגמא ושאלה אינא פוקדנא קדמיא

מות קום · טעא · חיא · קרא · דנח כמו זרח · תב בלשון ענה · בקר

[22] Et acceperunt eam similiter septem, & non reliquerunt semen. Nouissima omnium defuncta est & mulier.

[23] In resurrectione ergo cùm resurrexerint, cuius de his erit vxor? septẽ enim habuerunt eam vxorem.

[24] Et respondens Iesus, ait illis, Nónne ideo erratis, non scientes scripturas, neque virtutem Dei?

C

[25] Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut angeli † in cælis.

Dei

[26] De mortuis autem quòd resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi Deus, inquiens, Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob?

Exod. 3. b. 6. Mat. 22. d. 32. Luc. 20. f. 37.

[27] Non est Deus mortuorũ, sed viuorum. Vos ergo multum erratis.

[28] Et accessit vnus de Scribis qui audierat illos conquirentes. & videns quoniam bene illis responderit, interrogauit eum quod esset primum omnium mandatum.

[29] Iesus autem respondit ei, Quia primum omnium mandatum est, Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus vnus est.

Deut. 6. a. 4.

[30] Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum.

[31] Secundum autem simile est illi, Diliges proximum tuum tanquam teipsum. Maius horũ aliud mandatum non est.

Leui. 19. d. 18. Mat. 22. d. 39. Rom. 13. c. 9. Galat. 5. c. 14. Iacob. 2. b. 8.

[32] Et ait illi Scriba, Bene Magister, in veritate dixisti, quia vnus est Deus, & non est alius præter eum.

[33] Et vt diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine: & diligere proximum tanquam seipsum: maius est omnibus holocautomatibus & sacrificijs.

[34] Iesus autem videns quòd sapienter respondisset, dixit illi, Non es longè à regno Dei. Et nemo iam audebat eum interrogare.

[35] Et respondens Iesus, dicebat, docens in templo, Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse Dauid?

Mat. 22. d. 42. Luc. 20. g. 41.

22 καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτὰ, καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

23 ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

24 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ;

25 ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

26 περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ μωσέως, ἐπὶ τῆς βάτου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς, λέγων, ἐγὼ ὁ θεὸς ἀβραὰμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ, καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ;

27 οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ θεὸς ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή;

29 ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ, ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν, ἄκουε ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστι.

30 καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου· αὕτη πρώτη ἐντολή.

31 καὶ δευτέρα ὁμοία, αὕτη, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι.

32 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, καλῶς διδάσκαλε ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐστι θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.

33 καὶ τὸ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν.

34 καὶ ὁ ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς ἔλεγε διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ χριστὸς υἱός ἐστι δαβίδ;

דכלהון ׃ 29 אמר לה ישוע קדמיא מן כלהון פוקדנא שמע יסריל מריא אלהן מריא חד הו ׃
30 ודתרחם למריא אלהך מן כלה לבך ומן כלה נפשך ומן כלה d רעינך ומן כלה חילך הנו פוקדנא קדמיא ׃
31 ודתרין דדמא לה e דתחב לקריבך איך נפשך פוקדנא אחרנא דרב מן הלין לית ׃ 32 אמר לה הו ספרא
שפיר רבי ושררא אמרת דחד הו ולית אחרין לבר מנה ׃ 33 f ודנרחמיוהי אנש מן כלה לבא ומן כלה g רעינא
ומן כלה נפשא ומן כלה חילא ודנרחם קריבה איך נפשה יתירא הי מן כלהון h יקרא i ודבחא ׃
34 ישוע דין k חזיהי l דחכימאית m מפנא פתגמא וענא ואמר לה לא הוית רחיק מן מלכותא דאלהא ולא אנש
n אמרת תוב דנשאליוהי ׃ 35 וענא ישוע ואמר כד o מלף בהיכלא איכנא אמרין ספרא דמשיחא ברה הו דדויד ׃

d רעיא כמו רצה
e אחב כמו אהב
f רחם g רעיא
h יקר ופירושו עולות
i דבח כמו זבח
k חזא l חכם
m פנא בלשון השיב
n מרת o אלף

36 ܗܘ ܓܝܪ ܕܘܝܕ ܐܡܪ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܡܪܝ ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ܂ ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܟܘܒܫܐ ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟ܂ 37 ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܘܝܕ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ܂ ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܫܡܥ ܗܘܐ ܠܗ ܒܒܣܝܡܐܝܬ܂ 38 ܘܒܝܘܠܦܢܗ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂ ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܨܒܝܢ ܕܒܐܣܛܠܐ ܢܗܠܟܘܢ܂ ܘܪܚܡܝܢ ܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ܂ 39 ܘܪܝܫ ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ܂ ܘܪܝܫ ܣܡܟܐ ܒܚܫܡܝܬܐ܂ 40 ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܒܬܐ ܕܐܪܡܠܬܐ܂ ܒܥܠܬܐ ܕܡܘܪܟܝܢ ܨܠܘܬܗܘܢ܂ ܗܢܘܢ ܢܩܒܠܘܢ ܕܝܢܐ ܝܬܝܪܐ܂

ܕܨܦܪܐ ܕܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ ܠܕ

41 ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ ܠܘܩܒܠ ܒܝܬ ܓܙܐ܂ ܚܐܪ ܗܘܐ ܐܝܟܢܐ ܟܢܫܐ ܪܡܝܢ ܥܘܪܦܢܐ ܒܒܝܬ ܓܙܐ܂ ܘܣܓܝܐܐ ܥܬܝܪܐ ܪܡܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝ܂ 42 ܘܐܬܬ ܚܕܐ ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ܂ ܘܐܪܡܝܬ ܬܪܝܢ ܡܢܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܫܡܘܢܐ܂ 43 ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܗܕܐ ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ ܪܡܝܬ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܢܫܐ ܕܪܡܝܢ ܒܒܝܬ ܓܙܐ܂ 44 ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܡܢ ܡܕܡ ܕܝܬܝܪ ܠܗܘܢ ܐܪܡܝܘ܂ ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܚܣܝܪܘܬܗ܂ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܐܪܡܝܬܗ܂ ܟܠܗ ܩܢܝܢܗ܂

ܫܠܡ ܩܦܠܐܘܢ ܝܓ

1 ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܝܟܠܐ܂ ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܡܠܦܢܐ ܚܙܝ ܐܝܠܝܢ ܟܐܦܐ ܘܐܝܠܝܢ ܒܢܝܢܐ܂ 2 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ܂ ܚܙܐ ܐܢܬ ܗܠܝܢ ܒܢܝܢܐ ܪܘܪܒܐ܂ ܠܐ ܡܫܬܒܩܐ ܗܪܟܐ ܟܐܦܐ ܥܠ ܟܐܦܐ ܕܠܐ ܡܣܬܬܪܐ܂ 3 ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ ܒܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ ܠܘܩܒܠ ܗܝܟܠܐ܂ ܫܐܠܘܗܝ ܟܐܦܐ ܘܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܠܒܠܚܘܕܝܗܘܢ܂ 4 ܐܡܪ ܠܢ ܐܡܬܝ ܢܗܘܝܢ ܗܠܝܢ܂ ܘܡܢܐ ܗܝ ܐܬܐ ܡܐ ܕܡܛܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܠܡܫܬܠܡܘ܂

36 *Quandoquidem ipsemet Dauid ait per Spiritum Sanctitatis, Dixit Dominus Domino meo sede à dextera mea, donec ponam hostes tuos scabellum subter pedes tuos.*

37 *Ipse ergo Dauid vocat eum Dominum meum: & quomodo filius eius est? & omnis turba audiebat eum periucundè.*

38 *Porrò in doctrina sua dicebat eis, Cauete à Scribis qui volunt cum stolis incedere, amántque salutationem in compitis.*

39 *Primósque consessus in Synagogis: & primos accubitus in cœnis.*

40 *Illi deuorant ædes viduarum, ea occasione quòd prorogent preces suas. isti recepturi sunt iudicium maius.*

Matutinis festi Crucis.

41 *Dúmque sederet Jeschua è regione gazophylacij spectabat quomodo turbæ iniicerent pecuniam in gazophylacium, multíque diuites iniiciebant multum.*

42 *Veniens autem vidua quædam pauperrima iniecit duo minuta, quod est octaua pars.*

43 *Et aduocauit Jeschua discipulos suos, & ait illis, Amin dico vobis, Ista vidua pauperrima plusquam omnes homines qui coniecerunt, coniecit in gazophylacium.*

44 *Cuncti siquidem ex eo quod sibiipsis redundat coniecére, at ista è penuria sua quicquid habebat coniecit, omnem, inquam, possessionem suam.*

CAP. XIII.

1 *QVúmque exiret Jeschua è templo, dixit ei vnus ex discipulis suis, Magister, ecce vide quales lapides, & qualia ædificia.*

2 *Jeschua autem dixit ei, Vides ista ædificia magnifica? non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruatur.*

3 *Et quum sederet Jeschua in Monte oliuarum è regione templi, interrogarunt eum Kipho & Jaakoub, & Jouchanon, & Andreas soli:*

4 *Dic nobis quando hæc futura sunt, & quod est signum, quum appropinquabunt hæc omnia ad consummationem?*

36 הו גיר דויד אמר ברוחא דקודשא דאמר מריא למרי תב לך מן ימיני עדמא דאסים בעלדבביך כובשא תחית רגליך׃ 37 הו הכיל דויד קרא לה מרי ואיכנא ברה איתוהי וכלה כנשא שמע הוא לה בסימאית׃ 38 וביולפנא אמר הוא להון אזדהרו מן ספרא דצבין דבאסטלא נהלכון ורחמין שלמא בשוקא׃ 39 וריש מותבא בכנושתא וריש סמכא בחשמיתא׃ 40 הנון דאכלין בתא דארמלתא בעלתא דמורכין צלותהון הנון נקבלון דינא יתירא׃ דצפרא דעאדא דצליבא לד 41 וכד יתב ישוע לוקבל בית גזא חאר הוא איכנא כנשא רמין עורפנא בית גזא וסגיאא עתירא רמין הוו סגי׃ 42 ואתת ארמלתא חדא מסכנתא ארמית תרין מנין דאיתיהון שמונא׃

יתב סום בסם
אלף זהר צבא
אסטלא מן לסון יון
יתב חשם עלל ארך
צלא
חור רמא
בירושו כסף חתום
אתא רמא

[36] Ipse enim Dauid dicit in Spiritu sancto, Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. (Psal. 109. a. 1.)

[37] Ipse ergo Dauid dicit eum Dominum: & vnde est filius eius? Et multa turba eum libenter audiuit.

[38] Et dicebat eis in doctrina sua, Cauete à Scribis, qui volunt in stolis ambulare, & salutari in foro, (Mat. 23. a. 6. Luc. 11. f. 43. & 20. g. 46.)

[39] Et in primis cathedris sedere in synagogis, & primos discubitus in cœnis:

[40] Qui deuorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis: hi accipient prolixius iudicium.

[41] Et sedens Iesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba iactaret æs in gazophylacium, & multi diuites iactabant multa. (Luc. 21. a. 1.)

[42] Cùm venisset autem vna vidua pauper, misit duo minuta, quod est quadrans.

[43] Et conuocans discipulos suos, ait illis, Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazophylacium.

[44] Omnes enim ex eo quod abundabat illis, miserunt: hæc verò de penuria sua omnia quæ habuit, misit totum victum suum.

CAP. XIII.

[1] Et cùm egrederetur de templo, ait illi vnus ex discipulis suis, Magister, aspice quales lapides, & quales structuræ. (Mat. 24. a. 1. Luc. 21. a. 5.) A

[2] Et respõdens Iesus, ait illi, Vides has omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. (Luc. 19. g. 44.)

[3] Et cùm sederet in Monte oliuarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus & Iacobus, & Iohannes, & Andreas.

[4] Dic nobis quãdo ista fient? & quod signum erit quando hæc omnia incipient consummari?

[36] Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν ἐν πνεύματι ἁγίῳ, λέγει ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου, ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

[37] Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

[38] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς·

[39] Καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις.

[40] Οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

[41] Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά.

[42] Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης.

[43] Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.

[44] Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

ιγ΄.

[1] Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

[2] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

[3] Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας·

[4] Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα πάντα συντελεῖσθαι.

---

43 וקרא ישוע לתלמידוהי ואמר להון אמין אמר אנא לכון דהדא ארמלתא מסכנתא יתיר מן כלהון אנשא דרמין ארמית בית גזא ׃ 44 כלהון גיר מן מדם דיתיר להון [f] ארמיו הדא דין מן חסירותא כל מדם דאית הוא לה ארמיתה כלה [g] קנינה ׃

קפלאון יג

1 וכד נפק ישוע מן היכלא אמר לה חד מן תלמידוהי [h] מלפנא הא [i] חזי אילין כאפא ואילין [k] בנינא ׃

2 ישוע דין אמר לה חזא אנת הלין בנינא [l] רורבא לא [m] משתבקא הרכא כאף על כאף דלא [n] מסתתרא ׃

3 וכד יתב ישוע בטורא דזיתא לוקבל היכלא שאלוהי כאפא ויעקוב ויוחנן ואנדראוס בלחודיהון ׃

4 אמר לן אמתי הלין [o] נהוין ומנא הי אתא מא דקריבן הלין כלהין [p] למשתלמו ׃

[f] רמא [g] קנא [h] אלף [i] חזא [k] בנא [l] רבב [m] שבק [n] סתר או סתרא פירושו הרס [o] הוא [p] שלם

[illegible]

5 * *Ipse verò Ieschua cœpit eis dicere, Videte, ne quis inducat vos in errorem.*

6 * *Multi siquidem venturi sunt in nomine meo, dicturíque, Ego sum: & multos aberrare facient.*

7 * *Quum autem audieritis prœlia, & rumorem bellorum, ne timeatis, futurum est enim vt hæc fiant, sed nondum finis.*

8 * *Surget enim gens in gentem, & regnum in regnum, fiéntque terræmotus in singulis locis, & erunt fames & tumultus. Hæc sunt initium dolorum.*

9 * *Cauete autem vobismetipsis: tradent enim vos in iudicia* [prætoria] *& in synagogis eorum flagellis cædemini, & coram regibus & præfectis sistemini propter me, vt sit eis testimonio.*

10 * *Prius autem prædicandum est Euangelium meum in omnibus gentibus.*

11 * *Quum autem tradendos vos adducent, ne sitis antè solliciti quid loquamini, neque meditemini: sed id ipsum quod datum fuerit vobis illa ipsa hora, eloquimini. non enim estis loquentes, sed Spiritus Sanctitatis.*

12 * *Tradet autem frater fratrem suum ad mortem, & pater filium suum: & insurgent filij contra patres suos, & enecabunt*

13 *eos.* * *Et eritis exosi omnibus propter nomen meum. Qui verò sustinuerit vsque in finem, hic saluus erit.*

14 * *Quum autem videritis portentum illud immundum vastationis, quod dictum est per Daniil prophetam, stans vbi non oportet (qui legit, intelligat) tunc illi qui fuerint in Jihoudæa, fugiant in montem.*

15 * *Et qui fuerit in tecto ne descendat, nec ingrediatur vt auferat quicquam ex ædibus*

16 *suis.* * *Et qui fuerit in agro, is ne reuertatur retro vt tollat vestimentum suum.*

17 * *Væ autem vterum ferentibus, & ijs*

18 *quæ lactauerint per illos dies.* * *Orate verò ne fiat fuga vestra hyeme.*

19 * *Fiet enim in illis diebus oppressio, qualis non exstitit à principio creationis quam creauit Deus, nunc vsque nec erit.*

20 * *Et nisi Dominus decurtasset dies illos, salua non esset omnis caro: sed propter electos quos elegit, decurtauit dies illos.*

---

5 הודין ישוע שרי למאמר להון חזו דלמא אנש נטעיכון ׃ 6 סגיאא גיר נאתון בשמי ונאמרון דאנא אנא ולסגיאא נטעון ׃ 7 מא דין דשמעתון קרבא וטבא דקרסא לא תדחלון עתיד הו גיר דנהוא אלא לא עדכיל חרתא ׃ 8 נקום גיר עמא על עמא ומלכו על מלכו ונהוון זועא בדוכא דוכא ונהוון כפנא ושגושיא הלין רישא אנין דחבלא ׃ 9 חזו דין אנתון נפשכון נשלמונכון גיר לדינא ובכנושתהון תתנגדון וקדם מלכא והגמונא תקומון מטלתי לסהדותהון ׃ 10 לוקדם דין עתידא דתתכרז סברתי בכלהון עממא ׃ 11 אמתי דמקרבין לכון דין דנשלמונכון לא תקדמון תאצפון מנא תמללון ולא תרנון אלא הו מדם דמתיהב לכון בהי שעתא הנא מללו לא הוא גיר אנתון ממללין אלא רוחא דקודשא ׃

5 * Et respondens Iesus cœpit dicere illis, Videte, ne quis vos seducat.

Ephe. 5. b. 6. 2. Th. 2. a. 3.

6 * Multi enim venient in nomine meo dicentes, Quia ego sum: & multos seducent.

7 * Cùm audieritis autem bella & opiniones bellorum, ne timueritis. oportet enim hæc fieri: sed nondum finis.

8 * Exurget enim gens contra gentem, & regnum super regnum: & erũt terræmotus per loca, & fames. Initium dolorum, hæc. B

9 * Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in concilijs: & in synagogis vapulabitis, & ante præsides & reges stabitis propter me, in testimonium illis.

10 * Et in omnes gentes primùm oportet prædicari Euangelium.

Mat. 10. b. 19. Luc. 12. b. 31. & 21. c. 14.

11 * Et cùm duxerint vos tradentes, nolite præcogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquimini. non enim vos estis loquentes: sed Spiritus sanctus.

12 * Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & consurgent filij in parentes, & morte afficient eos.

13 * Et eritis odio omnibus, propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem, hic saluus erit.

Dan. 9. g. 27. Mat. 24. b. 16. Luc. 21. d. 21.

14 * Cùm autem videritis abominationem desolationis stantem, vbi non debet (qui legit, intelligat) tunc qui in Iudæa sunt, fugiant in montes:

15 * Et qui super tectum, ne descendat in domum, nec introeat vt tollat quid de domo sua.

16 * Et qui in agro erit, non reuertatur retro, tollere vestimentum suum.

17 * Væ autem prægnãtibus & nutrientibus in illis diebus. C

18 * Orate verò vt hyeme non fiant.

19 * Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ quam condidit Deus vsque nunc, neque fient.

20 * Et nisi breuiasset Dominus dies, nõ fuisset salua omnis caro: sed propter electos quos elegit, breuiauit dies.

5 * ὁ δὲ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν, βλέπετε μήτις ὑμᾶς πλανήσῃ.

6 * πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

7 * ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος.

8 * ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα.

9 * βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

10 * καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον.

11 * ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

12 * παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.

13 * καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

14 * ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ὅπου οὐ δεῖ· ὁ ἀναγινώσκων νοείτω· τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη.

15 * ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

16 * καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

17 * οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

18 * προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος.

19 * ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται.

20 * καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.

12 נשלם דין אחא לאחוהי [c] למותא ואבא לברה [d] ונקומון בניא על אבהיהון ונמיתון אנון׃ 13 והויון סניאין מן כלנש מטל שמי מן דין דנסיבר עדמא לחרתא הו [f] נחא׃ 14 מא דין [g] דחזיתון אתא טנפתא דחורבא הי דאמירא בדניאיל נביא [h] דקימא איכא דלא ולא הוא דקרא [i] נסתכל הידין אילין דביהוד אנון נערקון לטורא׃ 15 ומן [k] דבאגרא הו לא נחות ולא [m] נעול למשקל מדם מן ביתה׃ 16 ומן דבחקלא הו לא נתהפך לבסתרה דנשקול לבשה׃ 17 וי דין [n] לבטנתא ולאילין [o] דמינקן בהנון יומתא׃ 18 [p] צלו דין דלא נהוא ערוקיכון בסתוא׃ 19 [q] נהוא גיר ביומתא הנון [r] אולצנא דלא הוא אכותה מן ריש בריתא דברא אלהא ועדמא להשא ולא נהוא׃ 20 ואלולא מריא [s] דכרי יומתא הנון לא חיא הוא כל בסר אלא מטל [t] גביא דגבא כרי יומתא הנון׃

[c] מות [d] קום
[e] סנא [f] חיא [g] חזא
[h] קום [i] סכל
[k] פירושו גג
[l] נחת [m] עלל
[n] בטן [o] ינק [p] צלא
[q] פירושו חורף
[r] אלץ [s] כרא פירושו קצר
[t] גבא

21 ܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܐ ܗܪܟܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܘܗܐ ܗܪܬܡܢ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ܂
22 ܢܩܘܡܘܢ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܕܕܓܠܘܬܐ ܘܢܒܝܐ ܕܟܕܒܘܬܐ܂ ܘܢܬܠܘܢ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ܂ ܘܢܛܥܘܢ ܐܢ ܡܫܟܚܐ ܐܦ ܠܓܒܝܐ܂
23 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܙܕܗܪܘ܂ ܗܐ ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܟܠ ܡܕܡ܂
24 ܒܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ ܒܬܪ ܐܘܠܨܢܐ ܗܘ ܫܡܫܐ ܢܚܫܟ ܘܣܗܪܐ ܠܐ ܢܬܠ ܢܘܗܪܗ܂
25 ܘܟܘܟܒܐ ܢܦܠܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ܂ ܘܚܝܠܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܬܙܝܥܘܢ܂
26 ܘܗܝܕܝܢ ܢܚܙܘܢܝܗܝ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܟܕ ܐܬܐ ܒܥܢܢܐ ܥܡ ܚܝܠܐ ܪܒܐ ܘܥܡ ܫܘܒܚܐ܂
27 ܘܗܝܕܝܢ ܢܫܕܪ ܡܠܐܟܘܗܝ ܘܢܟܢܫ ܠܓܒܘܗܝ ܡܢ ܐܪܒܥܬܝܗܝܢ ܪܘܚܐ ܡܢ ܪܝܫܗ ܕܐܪܥܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܝܫܗ ܕܫܡܝܐ܂
28 ܡܢ ܬܬܐ ܕܝܢ ܝܠܦܘ ܦܠܐܬܐ܂ ܕܡܐ ܕܪܟܟ ܣܘܟܝܗ ܘܦܪܥܘ ܛܪܦܝܗ܂ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܐ ܩܝܛܐ܂
29 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܕܗܘܝܢ܂ ܕܥܘ ܕܩܪܝܒܐ ܗܝ ܥܠ ܬܪܥܐ܂
30 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܬܥܒܪ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܗܘܝܢ܂
31 ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ܂ ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܢ܂
32 ܥܠ ܝܘܡܐ ܕܝܢ ܗܘ ܘܥܠ ܫܥܬܐ ܗܝ܂ ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ܂ ܐܦܠܐ ܡܠܐܟܐ ܕܫܡܝܐ܂ ܘܠܐ ܒܪܐ܂ ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ܂
33 ܚܙܘ ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܨܠܘ܂ ܠܐ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܡܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ܂
34 ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܗܘ ܓܝܪ ܕܪܚܝܩ ܗܘܐ ܘܫܒܩ ܒܝܬܗ܂ ܘܝܗܒ ܫܘܠܛܢܐ ܠܥܒܕܘܗܝ܂ ܘܠܐܢܫ ܐܢܫ ܥܒܕܗ܂ ܘܠܬܪܥܐ ܦܩܕ ܕܢܗܘܐ ܥܝܪ܂
35 ܐܬܬܥܝܪܘ ܗܟܝܠ܂ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܡܬܝ ܐܬܐ ܡܪܗ ܕܒܝܬܐ܂ ܒܪܡܫܐ ܐܘ ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ܂ ܐܘ ܒܩܪܝܬ ܬܪܢܓܠܐ܂ ܐܘ ܒܨܦܪܐ܂
36 ܕܠܐ ܢܐܬܐ ܡܢ ܫܠܝܐ ܘܢܫܟܚܟܘܢ ܟܕ ܕܡܟܝܢ ܐܢܬܘܢ܂
37 ܡܕܡ ܕܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ܂ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܗܘ ܐܡܪ ܐܢܐ ܗܘܘ ܬܘܥܝܪܝܢ܂

21 * *Tunc ſiquis dixerit vobis, Ecce hic eſt Meſchicho, & ecce illic, ne credatis.*

22 * *Surgent enim Pſeudochriſti, & pſeudoprophetæ, & edent ſigna & miracula, & ſeducent, ſi poſſit fieri, etiam electos.*

23 * *Vos autem cauete, ecce prædixi vobis omnia.*

24 * *Porrò in illis diebus poſt oppreſſionem illam Sol obſcurabitur, nec Luna dabit ſplendorem ſuum.*

25 * *Et ſtellæ cadent è cælo, & virtutes cælorum commouebuntur.*

26 * *Túncque videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute magna, & cum gloria.*

27 * *Et tunc mittet Angelos ſuos, & congregabit electos ſuos à quatuor ventis ab extremo terræ ad extremum vſque cæli.*

28 * *A ficu autem diſcite parabolam. Quum eius tenereſcunt rami, & germinant folia, ſcitis aduenire æſtatem.*

29 * *Ita & vos quum videritis hæc fieri, ſcitote propè eſſe ad valuas.*

30 * *Amin dico vobis, Nequaquam præterierit generatio iſta, vſque dum hæc omnia fiant.*

31 * *Cælum & terra præteribunt, nec ſermones mei præteribunt.*

32 * *Cæterùm de die illo & illa hora nemo nouit, ne Angeli quidem cælorum, nec ipſe Filius, ſed Pater.*

33 * *Cauete, vigilate & orate: neſcitis enim quando futurum ſit hoc tempus.*

34 * *Eſt enim tanquam vir qui peregrè profectus eſt, reliquítque domum ſuam, ac dedit poteſtatem ſeruis ſuis, & vnicuique opus ſuum, ianitori verò præcepit vt vigilans eſſet.*

35 * *Vigilate ergo, quippe qui neſciatis quando venturus ſit Dominus domus, veſpere, an media nocte, an in cantu galli, an manè.*

36 * *Ne quum venerit derepentè, inueniat vos dormientes.*

37 * *Quod autem vobis dico, vobis omnibus idipſum dico, eſtote vigilantes.*

---

21 הָידֵין אֶן אֶנָשׁ נֵאמַר לְכוֹן דְּהָא הָרְכָא הוּ מְשִׁיחָא וְהָא [a] הָרְתַּמָּן לָא תְּהַימְנוּן׃ 22 נְקוּמוּן גֵּיר מְשִׁיחֵא דְּדַגָּלוּתָא וַנְבִיָּא דְּכַדְבוּתָא [b] וְנֶתְּלוּן אָתְוָתָא [c] וְתֶדְמַּרְתָּא [d] וְנַטְעוּן אֶן מֶשְׁכְּחָא אַף [e] לַגְבַיָּא׃ 23 אַנְתּוּן דֵּין [f] אֶזְדַּהַרוּ הָא קַדְמֵת אֶמְרֵת לְכוֹן כָּל מֶדֶּם׃ 24 בְּהָנוּן דֵּין יוֹמָתָא בָּתַר אוּלְצָנָא הַו שִׁמְשָׁא נֶחְשַׁךְ וְסַהְרָא לָא [g] נֶתֵּל נוּהְרֵהּ׃ 25 וְכַוכְּבָא [h] נֶפְלוּן מֶן שְׁמַיָּא [i] וְחַילְוָתָא דִּשְׁמַיָּא [k] נֶתְתְּזִיעוּן׃ 26 וְהָידֵין [l] נֶחְזוּנָיהִי לַבְרֵהּ דְּאֶנָשָׁא כַּד אָתֵא בַּעֲנָנָא עַם חַילָא רַבָּא וְעַם שׁוּבְחָא׃ 27 וְהָידֵין נְשַׁדַּר מַלְאַכוּהִי וְנַכְנֵשׁ [m] לְגַבּוּהִי מֶן אַרְבְּעָתֵיהֵין רוּחָא מֶן רֵישֵׁהּ דְּאַרְעָא וְעַדְמָא לְרֵישֵׁהּ דִּשְׁמַיָּא׃ 28 מֶן תְּתָא דֵּין [n] יַלְפוּ פֶּלֵאתָא דְּמָא [o] דְּרָךְ סוּכֵיהּ [p] וַפְרַעוּ טַרְפֵיהּ יָדְעִין אַנְתּוּן דִּמְטָא קַיְטָא׃ 29 הָכַנָא אָף אַנְתּוּן מָא דַּחֲזֵיתוּן הָלֵין דְּהָוְיָן [q] דַּעוּ דְּקָרִיבָא הִי עַל תַּרְעָא׃

[a] הָר כמו הרי
[b] כְּתַל [c] דְּמַר [d] טְעָא
[e] גְּבָא [f] זְהַר [g] נְתַל
[h] נְפַל [i] חָיִל [k] זוּע
[l] חֲזָא [m] גְּבָא
[n] יְלַף כמו אלף
[o] רְכַךְ [p] פירושו צמח
[q] יְדַע

Mat. 24. d. 16. Luc. 21. b. 8.

21 * Et tunc si quis vobis dixerit, Ecce, hîc est Christus, ecce illic: ne credideritis.

22 * Exurgent enim pseudochristi & pseudoprophetæ: & dabunt signa & portenta ad seducendos, si fieri potest, etiam electos.

23 * Vos ergo videte, ecce prædixi vobis omnia.

Eze. 32. b. 7. Isai. 13. b. 10. Ioel. 2. c. 10. & 31. & 3. d. 15.

24 * Sed in illis diebus post tribulationem illam Sol contenebrabitur, & Luna non dabit splendorem suum.

25 * Et stellæ cæli erunt decidentes, & virtutes quæ in cælis sunt, mouebuntur.

26 * Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus, cum virtute multa & gloria. D

Mat. 24. c. 13.

27 * Et tunc mittet angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis, à summo terræ vsque ad summum cæli.

28 * A ficu autem discite parabolam. Cùm iam ramus eius tener fuerit, & nata fuerint folia: cognoscitis quia in proximo sit æstas.

29 * Sic & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quòd in proximo sit in ostijs.

30 * Amen dico vobis, Quoniam non transibit generatio hæc, donec omnia ista fiant.

31 * Cælum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt.

32 * De die autem illo vel hora nemo scit, neque Angeli in cælo, neque Filius: nisi Pater.

Mat. 24. d. 42.

33 * Videte, vigilate, & orate: nescitis enim quando tempus sit.

34 * Sicut homo qui peregrè profectus reliquit domum suam: & dedit seruis suis potestatem cuiusque operis, & ianitori præcepit vt vigilet.

35 * Vigilate ergo, nescitis enim quando dominus domus veniat; serò, an media nocte, an gallicantu, an manè.

36 * Ne cùm venerit repentè, inueniat vos dormientes.

37 * Quod autem vobis dico, omnibus dico, Vigilate.

---

21 * καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστὸς, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε.

22 * ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾷν, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

23 * ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν πάντα.

24 * ἀλλ᾽ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς.

25 * καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.

26 * καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης.

27 * καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ᾽ ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

28 * ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·

29 * οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

30 * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται.

31 * ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

32 * περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ.

33 * βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν.

34 * ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ.

35 * γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ.

36 * μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας·

37 * ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, γρηγορεῖτε.

---

30 אמין אמר אנא לכון דלא תעבר שרבתא הדא עדמא דהלין כלהין [q] נהוין ׃ 31 שמיא וארעא נעברון [r] ומלי לא נעברון ׃ 32 על דין יומא הו ועל שעתא הי אנש לא ידע אף לא מלאכא דשמיא ולא ברא אלא אן אבא ׃ 33 [s] חזו [t] אתתעירו [u] וצלו לא גיר ידעין אנתון אמתי הו זבנא ׃ 34 איך גברא הו גיר [x] דחזק ושבק ביתה ויהב [y] שולטנא לעבדוהי ולאנש אנש עבדה ולתרעא פקד דנהוא עירו ׃ 35 [z] אתתעירו הכיל דלא ידעין אנתון אמתי אתא מרה דביתא ברמשא או בפלגה דליליא או [a] במקרא תרנגלא או בצפרא ׃ 36 דלמא [b] נאתא מן שליא ונשכחכון כד דמכין אנתון ׃ 37 מדם דלכון דין אמר אנא לכלכון הו אמר אנא הויתון [c] עירין ׃

[q] חזא [r] מלל [s] חזא [t] עור [u] צלא [x] פירושו נסע [y] שלט [z] עור [a] קרא [b] אתא [c] עור

ܩܪܝܢܐ ܕܒܩܘܕܫ ܡܘܪܘܢ ܠܗ ܩܦܠܐܘܢ ܝܕ

1 ܒܬܪ ܕܝܢ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ ܗܘܐ ܦܨܚܐ ܕܦܛܝܪܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܐܝܟܢܐ ܒܢܟܠܐ ܢܐܚܕܘܢܝܗܝ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. 2 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܒܥܐܕܐ ܕܠܡܐ ܫܓܘܫܝܐ ܢܗܘܐ ܒܥܡܐ. 3 ܘܟܕ ܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܒܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܓܪܒܐ ܟܕ ܣܡܝܟ ܐܬܬ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܥܠܝܗ ܫܛܝܦܬܐ ܕܒܣܡܐ ܕܢܪܕܝܢ ܪܫܝܐ ܣܓܝ ܕܡܐ ܘܦܬܚܬܗ ܘܐܫܦܥܬܗ ܥܠ ܪܫܗ ܕܝܫܘܥ. 4 ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܬܒܐܫ ܠܗܘܢ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܡܢܐ ܗܘܐ ܐܘܒܕܢܐ ܕܗܢܐ ܒܣܡܐ. 5 ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܡܙܕܒܢܘ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܠܬܡܐܐ ܕܝܢܪܝܢ ܘܠܡܬܝܗܒܘ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܡܙܕܥܦܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. 6 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܫܘܒܩܘܗ ܡܢܐ ܡܗܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܥܒܕܐ ܫܦܝܪܐ ܥܒܕܬ ܠܘܬܝ. 7 ܒܟܠܙܒܢ ܓܝܪ ܡܣܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡܟܘܢ ܘܐܡܬܝ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ ܠܗܘܢ ܛܒܬܐ. ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. 8 ܗܕܐ ܕܗܘܐ ܠܗ ܥܒܕܬ ܘܩܕܡܬ ܐܝܟ ܕܠܩܘܒܪܐ ܒܣܡܬ ܦܓܪܝ. 9 ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܝܟܐ ܕܬܬܟܪܙ ܣܒܪܬܝ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ ܐܦ ܗܝ ܕܥܒܕܬ ܗܕܐ ܬܬܡܠܠ ܠܕܘܟܪܢܗ. 10 ܝܗܘܕܐ ܕܝܢ ܣܟܪܝܘܛܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܐܙܠ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܐܝܟ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܗܘܢ. 11 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܚܕܝܘ ܘܐܫܬܘܕܝܘ ܕܟܣܦܐ ܢܬܠܘܢ ܠܗ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܦܘܪܣܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ. 12 ܘܒܝܘܡܐ ܩܕܡܝܐ ܕܦܛܝܪܐ ܕܒܗ ܕܒܚܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܦܨܚܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܝܟܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܐܙܠ ܢܛܝܒ ܠܟ ܕܬܐܟܘܠ ܦܨܚܐ. 13 ܘܫܕܪ ܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܗܐ ܦܓܥ ܠܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܫܩܝܠ ܩܠܠܐ ܕܡܝܐ ܙܠܘ ܒܬܪܗ.

Lectio in Consecratione Chrismatûm.

CAP. XIIII.

1 *Duobus autem post diebus erat Pezcho Azymorum, & quærebant principes Sacerdotum, & Scribæ quomodo dolo prehenderent eum, & eum interficerent.*
2 *Dicebantque, Non in festo, ne fiat tumultus in populo.*
3 *Et quum ipse esset in Beth-Anio in ædibus Schemeoun leprosi, dum accumberet, venit mulier habens secum alabastrum aromatis nardi præstantissimæ, multi pretij: & aperuit illud, effudítque super caput ipsius Jeschua.*
4 *Erant autem quidam ex discipulis quibus id displicebat apud se, & dixerūt, Quorsum facta est perditio huius aromatis?*
5 *Poterat enim venundari amplius quàm trecentis denariis, & dari pauperibus, & murmurabant in eam.*
6 *Ipse verò Jeschua dixit, Omittite eam: quid ei molesti estis? bonum opus operata est*
7 *in me. Nam omni tēpore pauperes habebitis vobiscum: & quandocunque volueritis, potestis eis benefacere: ego verò non omni tēpore ero apud vos.*
8 *Hæc quod habuit, egit: & præoccupauit, tanquam ad sepulturam aromate condijt corpus meum.*
9 *Equidem dico vobis, Vbicunque prædicabitur hoc Euangelium meum in vniuerso mundo, id etiam quod ista egit, narrabitur in memoriam ipsius.*
10 *Ihoudo autem Scariouto vnus ex duodecim, abijt ad principes Sacerdotum, vt proderet eis Jeschua.*
11 *Illi verò quum hæc audissent lætati sunt: & polliciti sunt argentum ei se daturos: proinde quærebat sibi opportunitatem prodendi eum.*
12 *Et primo die Azymorum, quo sacrificant Jihoudæi Pezcho, dicunt ei discipuli ipsius, Quò loci vis vt eamus tibi paraturi vt comedas Pezcho?*
13 *Et misit duos è discipulis suis, dixítque eis, Ite in ciuitatem, & ecce occurret vobis homo baiulans vas aquale, ite post eum.*

קְרְיָנָא בְּקוּדַשׁ מוּרוֹן לֵהּ קְפַלְאוֹן יד

1 בָּתַר דֵּין תְּרֵין יוֹמִין הֲוָא פֶּצְחָא דְּפַטִּירֵא וּבָעֵין הֲווּ רַבַּי כָּהֲנֵא וְסָפְרֵא אַיְכַנָא בְּנֶכְלָא נֶאחְדוּנָיְהִי וְנֶקְטְלוּנָיְהִי׃ 2 וְאָמְרִין הֲווּ לָא בְּעַדְעָדָא דַּלְמָא נֶהֱוֵא שְׁגוּשְׁיָא בְּעַמָּא׃ 3 וְכַד הוּ אִיתָוהִי הֲוָא בְּבֵית עַנְיָא בְּבַיְתֵהּ דְּשֶׁמְעוּן גַּרְבָּא כַּד סְמִיךְ אֶתַת אַנְתְּתָא דְּאִית עֲלֵיה שְׁטִיפְתָּא דְּבֶסְמָא דְּנֶרְדִּין רִישָׁיָא סַגִּי דְּמֵא וּפְתַחְתֵּה וְאֶשְׁפְּעָתֵהּ עַל רִישֵׁהּ דְּיֵשׁוּעַ׃ 4 אִית הֲווּ דֵּין אֲנָשָׁא מֶן תַּלְמִידֵא דְּאֶתְבְּאֵשׁ לְהוֹן בְּנַפְשְׁהוֹן וְאָמְרוּ דַּלְמָנָא הֲוָא אַבְדָּנָא דְּהָנָא בֶּסְמָא׃ 5 מֶשְׁכַּח הֲוָא גֵּיר לְמֶזְדַּבָּנוּ יַתִּיר מֶן תְּלָת מָאא דִּינָרִין וְלִמְתִיהָבוּ לְמֶסְכְּנֵא וּמֶזְדַּעְפִין הֲווּ בָּהּ׃ 6 הוּ דֵּין יֵשׁוּעַ אֶמַר שׁוּבְקוּהָ מָנָא מַהְרִין אַנְתּוּן לָהּ עֲבָדָא שַׁפִּירָא עֶבְדַת לְוָתִי׃

קריא הוא שמן הקודש · בעא · אחר · קטל · ועד · שגש · אתא · הוא כלי לשמן · פירושו מוזיר · שפע · באש · אבד · זבן · יהב · זעף · שבק · מהר פירושו הלאה

CAP. XIIII.

Mat. 26. a. 2. Luc. 22. a. 1.

¹ ERat autem Pascha & Azyma post biduum: & quærebant summi Sacerdotes & Scribæ quomodo eum dolo tenerent & occiderent. A

² Dicebant enim, Non in die festo, ne fortè tumultus fieret † in populo. (popu- li)

Mat. 26. a. 6. Ioh. 12. a. 3.

³ Et cùm esset Bethaniæ in domo Simonis Leprosi, & recumberet, venit mulier habens alabastrum vnguenti nardi spicati pretiosi: & fracto alabastro, effudit super caput eius.

Mat. 26. a. 8. Ioh. 12. a. 4.

⁴ Erant autem quidam indignè ferentes intra semetipsos, & dicentes, Vt quid perditio ista vnguenti facta est?

⁵ Poterat enim vnguentum istud venundari plus quàm trecentis denarijs, & dari pauperibus. Et fremebant in eam.

⁶ Iesus autem dixit, Sinite eam: quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me.

⁷ Semper enim pauperes habetis vobiscum: & cùm volueritis, potestis illis benefacere: me autem non semper † habetis. (habe- bitis)

⁸ Quod habuit hæc, fecit: præuenit vngere corpus meum in sepulturam.

⁹ Amen dico vobis, Vbicunque prædicatum fuerit Euangelium istud in vniuerso mundo, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam eius.

Mat. 26. b. 14. Luc. 22. a. 4.

¹⁰ Et Iudas Scariotes vnus de duodecim abijt ad summos Sacerdotes, vt proderet eum illis. B

¹¹ Qui audientes gauisi sunt: & promiserunt ei pecuniam se daturos. Et quærebat quomodo illum opportunè traderet.

Mat. 26. b. 16. Luc. 22. a. 6.

¹² Et primo die Azymorum quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli, Quò vis eamus, & paremus tibi vt manduces pascha?

¹³ Et mittit duos ex discipulis suis, & dicit eis, Ite in ciuitatem: & occurret vobis homo lagenam aquæ baiulans: sequimini eum.

ιδ'.

1 Ἦν δὲ τὸ πάσχα, καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν.

2 ἔλεγον δὲ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

3 καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου, νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς.

4 ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ λέγοντες, εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν;

5 ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.

6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί.

7 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

8 ὃ εἶχεν αὕτη, ἐποίησε· προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.

9 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

10 καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς.

11 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ.

12 καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα;

13 καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ.

---

7 בכלזבן גיר מסכנא אית לכון עמכון ואמתי [o] דצבין אנתון משכחין אנתון דתעבדון להון דשפיר אנא דין לא
בכלזבן [p] איתי לותכון: 8 הו דאית הוא לה להדא עבדת וקדמת איך [q] דלקבורתא [r] בסמת גושמי: 9 ואמין
אמר אנא לכון דכל איכא [s] דתתכרז סברתי הדא בכלה עלמא ואף מדם דעבדת הדא נתמלל [t] לדוכרנה: 11 הנון דין כד
10 יהודא דין סכריוטא חד מן תרעסר אזל לות רבי כהנא איך [v] דנשלמיוהי להון לישוע:
שמעו [x] חדיו [y] ואשתודיו כספא [z] דנתלון לה ובעא הוא לה [a] פלעא דנשלמיוהי: 12 וביומא קדמיא דפטירא דבה
[b] דבחין יהודיא [c] פצחא אמרין לה תלמידוהי איכא צבא אנת [d] דנאזל נטיב לך [e] דתאכול פצחא: 13 ושדר
תרין מן [f] תלמידוהי ואמר להון [g] זלו למדינתא והא פגע בכון גברא דשקיל מאנא דמיא זלו בתרה:

[o] צבא [p] אית כמו יש
[q] קבר [r] בסם [s] כרז
[t] דכר כמו זכר
[v] שלם [x] חרא [y] זרא [z] נתל
[a] פירושו עלילה
[b] דבח כמו זבח
[c] פצחא כמו פסח
[d] אזל [e] אכל [f] למר [g] אזל

[Syriac text, verses 14–31]

14 ‡ Et quò loci ingressurus est, dicite domino domus, Magister noster ait, Ubi est domus conuiuij vbi comedam cum discipulis meis 15 Pezcho? ‡ Et ecce ostẽdet vobis cœnaculũ magnum stratum ac præparatum: illic parate 16 nobis. ‡ Exierũt itaque discipuli eius, & venerunt in ciuitatem, & repererunt prout dixerat eis, parauerúntque Pezcho.

17 ‡ Quúmque esset vespera, venit cum dodecade sua.

18 ‡ Et quum accumberent, ac mãducarent, dixit Jeschua, Amin dico vobis; vnus ex vobis qui comedit mecum ipse prodet me.

19 ‡ Jlli verò cœperunt angi, & dicunt ei sigillatim, Nunquid ego sum?

20 ‡ Jpse verò ait illis, Vnus è duodecim qui intingit mecum in paropside.

21 ‡ Et Filius hominis abit sicut scriptum est de eo: Væ autem homini illi per quem proditur Filius hominis: præstaret homini illi, si natus non fuisset.

22 ‡ Quúmque illi manducarent, accepit Ieschua panem & benedixit, fregítque, ac dedit eis, & ait illis, Accipite, Hoc est ipsum corpus meum.

23 ‡ Et accepit calicem, & gratias egit, benedixítque ac dedit eis, & biberunt ex eo omnes.

24 ‡ Et dixit eis, Hic est sanguis meus testamenti noui, qui pro multis effunditur.

25 ‡ Amin dico vobis me amplius non bibiturum ex generatione vitis, vsque ad diem illum, quo bibam eam recenter in regno Dei.

26 ‡ Et laudes cantarunt, exierúntque in Montem oliuarum.

Nocte Crucifixionis.

27 ‡ Et dixit eis Jeschua, Vos omnes offendemini in me ista nocte. Scriptum est enim, Percutiam pastorem, & dispergentur oues ipsius.

28 ‡ Sed quum surrexero, præibo vobis in 29 Galilæam. ‡ Dixit ei Kipho, Si omnes offendantur, ego verò non item.

30 ‡ Ait illi Jeschua, Amin dico tibi, Hodie nocte ista priusquam cantauerit gallus duabus 31 vicibus, ter negabis me. ‡ Jlle verò magis dicebat, Etiamsi mihi moriendum sit tecum, non negabo te Domine mi. Jtidem autem vt ipse & omnes discipuli dicebant.

---

14 ולאיכא דעאל אמרו למרא ביתא רבן אמר איכו בית משריא איכא דאכול עם תלמידי פצחא ׃
15 והא מחוא לכון עליתא רבתא דמשויא ומטיבא תמן תקנו לן ׃ 16 ונפקו תלמידוהי ואתו למדינתא
ואשכחו איכנא דאמר להון וטיבו פצחא ׃ 17 וכד הוא רמשא אתא עם תרעסרתה ׃ 18 וכד סמיכין
ולעסין אמר ישוע אמין אמר אנא לכון דחד מנכון דאכל עמי הו נשלמני ׃ 19 הנון דין שריו מתחעיקין ואמרין
לה חד חד למא אנא ׃ 20 הו דין אמר להון חד מן תרעסר דצבע עמי בלגתא ׃ 21 וברה דאנשא אזל איכנא
דכתיב עלוהי וי דין לגברא הו דבאידה משתלם ברה דאנשא פקח הוא לה לגברא הו אלו לא אתילד ׃
22 וכד הנון לעסין נסב ישוע לחמא וברך וקצא ויהב להון ואמר להון סבו הנא איתוהי פגרי ׃

עול שרא חוא
עלת שוא טיב
אתא
עוק כמו עיק
פירושו קערה
שלם ילד
נסב

14 * Et quocunque introierit, dicite domino domus, Quia magiſter dicit, Vbi eſt refectio mea, vbi paſcha cum diſcipulis meis manducem?

15 * Et ipſe vobis demonſtrabit cœnaculum grande, ſtratum: & illic parate nobis.

16 * Et abierunt diſcipuli eius, & venerunt in ciuitatem: & inuenerũt ſicut dixerat illis, & parauerunt paſcha.

17 * Veſpere autẽ facto, venit cum duodecim.

18 * Et diſcũbẽtibus illis & mãducantibus, ait IESVS, Amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me, qui manducat mecum.

Mat. 26. b. 20. Luc. 22. b. 14. Ioh. 13. c. 21.

C

19 * At illi cœperunt contriſtari, & dicere ei ſingulatim, Nunquid ego?

20 * Qui ait illis, Vnus ex duodecim qui intingit mecum manum in catino.

Luc. 22. c. 21.

21 * Et Filius quidem hominis vadit ſicut ſcriptum eſt de eo: væ autem homini illi per quem Filius hominis tradetur. bonum erat ei, ſi non eſſet natus homo ille.

Pſal. 40. c. 10. Actor. 1. c. 16. Mat. 26. b. 24.

22 * Et manducantibus illis, accepit Ieſus panem: & benedicens fregit, & dedit eis, & ait, Sumite, hoc eſt corpus meum.

1. Co. 11. c. 24.

23 * Et accepto calice, gratias agens dedit eis. & biberunt ex illo omnes.

24 * Et ait illis, Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro multis effundetur.

25 * Amen dico vobis, Quia iam non bibam de genimine vitis vſque in diem illum cùm illud bibam nouum in regno Dei.

26 * Et hymno dicto exierunt in Montem oliuarum.

27 * Et ait eis Ieſus, Omnes ſcandalizabimini in me in nocte iſta: quia ſcriptum eſt: Percutiam paſtorẽ, & diſpergentur oues.

Ioh. 16. c. 32. Zach. 13. a. 7.

28 * Sed poſteaquam reſurrexero, præcedam vos in Galilæam.

Inf. 16. b. 7.

29 * Petrus autem ait illi, Et ſi omnes ſcandalizati fuerint in te: ſed non ego.

30 * Et ait illi Ieſus, Amẽ dico tibi, Quia tu hodie in nocte hac, priuſquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.

31 * At ille amplius loquebatur, Et ſi oportuerit me ſimul commori tibi, non te negabo. Similiter autem & omnes dicebant.

14 * καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει, ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

15 * καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγαιον μέγα ἐστρωμένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν.

16 * καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

17 * καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.

18 * καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ.

19 * οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, μήτι ἐγώ; καὶ ἄλλος, μήτι ἐγώ;

20 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον.

21 * ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

22 * καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ὁ ἰησοῦς ἄρτον, καὶ εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.

23 * καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες.

24 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον.

25 * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

26 * καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

27 * Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, ὅτι γέγραπται, πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.

28 * ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν.

29 * ὁ δὲ πέτρος ἔφη αὐτῷ, καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἀλλ' οὐκ ἐγώ.

30 * καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

31 * ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι· ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

23 וְנְסַב כָּסָא [u] וַאודִי וּבַרֶךְ וִיַהֶב לְהוּן [x] וַאֶשְׁתִיו מֶנֶה כֻּלְהוּן ׃ 24 וֶאמַר לְהוּן הָנַו דְּמִי [y] דְּדִיַתְקָא [z] חֲדַתָא
דְחֲלָף סַגִיָאא [a] מֶתְאשֶׁד ׃ 25 אַמִין אָמַר אֶנָא לְכוּן דְּתוּב לָא אֶשְׁתֶא מֶן [b] יַלְדָא [c] דַגְפֶתָא עֶדְמָא לְיוֹמָא הַו דְּבֵה [d] אֶשְׁתְיוּהי
[e] חֲדַתָאית בְּמַלְכוּתֶה דַאלָהָא ׃ 26 וְשַׁבַחוּ וַנְפַקוּ לְטוּר זַיתֶא ׃ וְדֶלְלְיָא [a] דַזְקִיפוּתָא לו
27 וֶאמַר לְהוּן יֶשׁוּעַ כֻּלְכוּן תֶּתְכַּשְׁלוּן בִּי בְּהָנָא לֶלְיָא כְּתִיב גֵּיר [b] דֶאמְחֶא [c] לְרָעְיָא וְנֶתְבַּדְּרוּן [d] אֶמְרוּהי ׃
28 אֶלָּא מָא [e] דְּקָמֶת קְדָם אֶנָא לְכוּן לַגְלִילָא ׃ 29 אֲמַר לֶה כֵּאפָא אֶן כֻּלְהוּן נֶתְכַּשְׁלוּן אֶלָּא לָא אֶנָא ׃
30 אֲמַר לֶה יֶשׁוּעַ אַמִין אָמַר אֶנָא לָךְ דַאנְתְּ יוֹמָנָא בְּלֶלְיָא הָנָא קְדָם [f] דְּנֶקְרֶא תַרְנָגְלָא תַּרְתֵּין זַבְנִין תְּלָת תֶּכְפּוּר בִּי
31 הוּ דֵּין [g] יַתִּירָאִית אָמַר הֲוָא דְּאֶן נֶהֱוָא לִי [h] לְמָמָת עַמָּךְ לָא אֶכְפּוּר בָּךְ מָרִי וַאכְוָתֶה אָף כֻּלְהוּן תַּלְמִידָא אֲמַרוּ ׃

[w] יְדַא [x] שְׁתָא
[y] פירושו ברית מן לשון יון
[z] חדת כמו חדש
[a] אשר כמו שְׁדָא [b] יְלַד
[c] כמו גפן [d] שְׁתָא [e] חֲדַת
[a] זְקַף [b] מְחָא [c] רְעָא בלשון פרנס
[d] עבראית צאן [e] קוּם
[f] קְרָא [g] יְתַר [h] מוּת

32 [illegible] 33 [illegible] 34 [illegible] 35 [illegible] 36 [illegible] 37 [illegible] 38 [illegible] 39 [illegible] 40 [illegible] 41 [illegible] 42 [illegible] 43 [illegible] 44 [illegible] 45 [illegible] 46 [illegible] 47 [illegible] 48 [illegible] 49 [illegible] ܗܘܬ.

32 * *Et venerunt in locum qui vocatur Gadsimon, aitque discipulis suis, Sedete hic, donec preces fudero.*
33 * *Et duxit secum Kipho, & Jaakoub, & Jouchanon: cœpitque contristari & angi.*
34 * *Et ait illis, Ægritudo inest animæ meæ vsque ad mortem: expectate me hic, & vigilate.*
35 * *Et accessit paululum, prociditque in terram, & orabat, vt, si fieri posset, transiret ab eo illa hora.*
36 * *Et ait, Pater, Pater mi, tu potes omnia, transfer à me calicem istum: verumtamen non voluntas mea, mei, inquam, ipsius, sed tua fiat.*
37 * *Veniens autem inuenit eos dormientes, aitque Kipho, Schemeoun dormis? non potuisti vna hora vigilare?*
38 * *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem: Spiritus vult, & promptus est, sed est corpus infirmum.*
39 * *Et profectus iterum orauit, & eundẽ sermonẽ dixit.*
40 * *Et cõuersus rursum veniens inuenit eos dormientes, propterea quòd eorũ oculi grauati erant, neque sciebant quid ei dicerent.*
41 * *Venit autem tertia vice, & ait illis, Dormite adhuc & requiescite: propè est finis, venítque hora, & ecce traditur Filius hominis in manus flagitiosorum.*
42 * *Surgite, eamus: ecce appropinquat is qui prodit me.*
43 * *Et adhuc ipso loquente venit Jihoudo Scariouto vnus ex duodecim, & cũ eo multi cum ensibus & fustibus, à principibus Sacerdotum, & Scribis & Senioribus.*
44 * *Dederat autẽ eis signum proditionis proditor ille, & dixerat, Quemcunque osculatus fuero, ipse est, prehẽdite eum cautè, eumq́; abducite.*
45 * *Et eo momẽto appropinquauit, & dixit ei, Rabbi, Rabbi, eumq́ue deosculatus est.*
46 * *Illi verò iniecerũt in eum manus, & prehenderunt eum.*
47 * *Vnus autẽ ex ijs qui adstabãt distrinxit gladium ac percussit seruum principis sacerdotum, abstulitq́; eius auriculam.*
48 * *Ipse verò Jeschuá respõdit & ait eis, Tanquam aduersus sicarium existis contra me cum gladijs & fustibus vt prehendatis me.*
49 * *Quotidie apud vos eram dum docebam in templo, neque prehendistis me. Sed vt ad implerentur scripturæ hoc factum est.*

32 ואתו לדוכתא אידא דמתקריא גדסמן ואמר לתלמידוהי תבו הרכא עד מצלא אנא ׃
33 ודבר עמה לכאפא וליעקוב וליוחנן ושרי למתכמרו ולמתתעקו ׃ 34 ואמר להון כריא הי לה לנפשי עדמא למותא קוו לי הרכא ואתתעירו ׃ 35 וקרב קליל ונפל על ארעא ומצלא הוא דאן משכחא תעבר מנה שעתא ׃ 36 ואמר אבא אבי כל מדם משכח אנת אעבר מני כסא הנא אלא לא צביני דילי אלא דילך ׃
37 ואתא אשכח אנון כד דמכין ואמר לכאפא שמעון דמכת לך לא אשכחת חדא שעא למתתערו ׃
38 אתתעירו וצלו דלא תעלון לנסיונא רוחא צביא ומטיבא אלא פגרא כריה ׃ 39 ואזל תוב צלי והי מלתא אמר ׃ 40 והפך תוב אתא אשכח אנון כד דמכין מטל דעיניהון יקירן הוי ולא ידעין הוו מנא נאמרון לה ׃

i אתא k קרא l יתב
m צלא n כמר o עוק
p כרח q מות r קוא s עור
t עבר v צבא y דמך
y שכח בלשון יכל
z עור a צלא b עול
c נסא d צבא e כרה
f מלל g יקר

Mat. 26. d. 36. Luc. 22. d. 40.

32 * Et veniunt in prædium, cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis suis, Sedete hîc donec orem.

33 * Et assumit Petrum, & Iacobum, & Iohannem secum: & cœpit pauere & tædere. 34 * Et ait illis, Tristis est anima mea vsque ad mortẽ: sustinete hîc & vigilate.

35 * Et cùm processisset paululum, procidit super terram: & orabat vt, si fieri posset, transiret ab eo hora.

36 * Et dixit, Abba, pater, omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc à me. sed non quod ego volo, sed quod tu.

37 * Et venit, & inuenit eos dormientes. Et ait Petro, Simon dormis? non potuisti vna hora vigilare?

38 * Vigilate, & orate vt non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro verò infirma.

39 * Et iterum abiens orauit eundem sermonem, dicens.

40 * Et reuersus, denuò inuenit eos dormientes (erant enim oculi eorum grauati) & ignorabant quid respõderent ei.

41 * Et venit tertiò, & ait illis, Dormite iam & requiescite. Sufficit, venit hora. Ecce Filius hominis tradetur in manus peccatorum. 42 * Surgite, eamus. ecce, qui me tradet, propè est.

43 * Et adhuc eo loquente, venit Iudas Scariotes vnus de duodecim, & cum eo turba multa cũ gladijs & lignis, † à summis Sacerdotibus & Scribis, & Senioribus. 44 * Dederat autem traditor eius signum eis dicens, Quemcunque osculatus fuero, ipse est: tenete eum, & ducite cautè. 45 * Et cùm venisset, statim accedens ad eum, ait, Aue Rabbi. & osculatus est eum. 46 * At illi manus iniecerunt in † eum: & tenuerunt eum.

missi Mat. 26. d. 43. Luc. 22. e. 47. Ioh. 18. a. 3. Iesum

47 * Vnus autem quidam de circunstantibus educens gladium, percussit seruum summi Sacerdotis: & amputauit illi auriculam.

48 * Et respondens Iesus, ait illis, Tanquam ad latronem existis cum gladijs & lignis comprehendere me?

49 * Quotidie eram apud vos in templo docens, & non me tenuistis. sed vt impleantur scripturæ.

32 * καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. 33 * καὶ παραλαμβάνει τὸν πέτρον, καὶ ἰάκωβον, καὶ ἰωάννην μεθ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.

34 * καὶ λέγει αὐτοῖς, περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ᾽ ἐμοῦ.

35 * καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ ὥρα.

36 * καὶ ἔλεγεν, ἀββᾶ ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι. παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ᾽ οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.

37 * καὶ ἔρχεται, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ πέτρῳ, σίμων καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι;

38 * γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

39 * καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον 40 εἰπών. * καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι· καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι.

41 * καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν.

42 * ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικε.

43 * καὶ εὐθέως ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται ἰούδας εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.

44 * δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. 45 * καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει, χαῖρε ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

46 * οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

47 * εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

48 * καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με;

49 * καθ᾽ ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.

41 ואתא דתלתא זבנין ואמר להון דמכו מכיל ואתתניחו מטה חרתא ואתת שעתא והא משתלם ברה דאנשא באידיהון דחטיא׃ 42 קומו נאזל הא קרב הו דמשלם לי׃ 43 ועד הו ממלל אתא יהודא סכריוטא חד מן תרעסר ועמא סגיאא עם ספסרא וחוטרא מן לות רבי כהנא וספרא וקשישא׃ 44 ויהב להון אתא משלמנא הו דמשלם ואמר הו דנשק אנא הויו אחודוהי זהיראית ואובלוהי׃ 45 ובר שעהה קרב ואמר לה רבי רבי ונשקה׃ 46 הנון דין ארמיו עלוהי אידא ואחדוהי׃ 47 חד דין מן הנון דקימין שמט סיפא ומחיהי לעבדה דרב כהנא ושקלה אדנה׃ 48 הו דין ישוע ענא ואמר להון איך דעל גיסא נפקתון עלי בסיפא ובחוטרא דתאחדונני׃ 49 כליום לותכון הוית כד מלף אנא בהיכלא ולא אחדתונני אלא דנשלמון כתבא הוה הדא׃

פירושו עור נוח · מטא אתא · שלם · יר · חתא · קום · פירושו חרבים · שלם · אחד כמו אחז · זהר · יבל · רמא · קום · מחא · אחד · אלף

50 ܗܝܕܝܢ ܫܒܩܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܥܪܩܘ܀ 51 ܘܥܠܝܡܐ ܚܕ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܘܥܛܝܦ ܗܘܐ ܣܕܘܢܐ ܥܪܛܠ ܘܐܚܕܘܗܝ܀ 52 ܗܘ ܕܝܢ ܫܒܩ ܣܕܘܢܐ ܘܥܪܩ ܥܪܛܠܝܐ܀ 53 ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ܀ 54 ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܥܕܡܐ ܠܓܘ ܕܪܬܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ܂ ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܥܡ ܡܫܡܫܢܐ ܘܫܚܢ ܠܘܩܒܠ ܢܘܪܐ܀ 55 ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܟܠܗ ܟܢܫܗܘܢ܂ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܝܫܘܥ ܣܗܕܘܬܐ ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ܂ ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ܀ 56 ܟܕ ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܡܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ܂ ܠܐ ܫܘܝܢ ܗܘܝ ܣܗܕܘܬܗܘܢ܀ 57 ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܩܡܘ ܥܠܘܗܝ ܣܗܕܐ ܕܫܘܩܪܐ ܘܐܡܪܘ܀ 58 ܕܚܢܢ ܫܡܥܢܝܗܝ ܕܐܡܪ ܕܐܢܐ ܫܪܐ ܐܢܐ ܗܝܟܠܐ ܗܢܐ ܕܥܒܝܕ ܒܐܝܕܝܐ܂ ܘܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܒܢܐ ܐܢܐ ܐܚܪܢܐ ܕܠܐ ܥܒܝܕ ܒܐܝܕܝܐ܀ 59 ܘܐܦ ܠܐ ܗܟܢܐ ܫܘܝܐ ܗܘܬ ܣܗܕܘܬܗܘܢ܀ 60 ܘܩܡ ܪܒ ܟܗܢܐ ܒܡܨܥܬܐ܂ ܘܫܐܠܗ ܠܝܫܘܥ ܘܐܡܪ܂ ܠܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ܂ ܡܢܐ ܡܣܗܕܝܢ ܥܠܝܟ ܗܠܝܢ܀ 61 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܫܬܝܩ ܗܘܐ܂ ܘܡܕܡ ܠܐ ܦܢܝ܂ ܘܬܘܒ ܫܐܠܗ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ܂ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܡܒܪܟܐ܀ 62 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܐ ܐܢܐ܂ ܘܬܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܐ܂ ܘܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ܀ 63 ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܨܪܐ ܟܘܬܝܢܗ ܘܐܡܪ܂ ܡܢܐ ܡܒܥܝܢ ܠܢ ܣܗܕܐ܀ 64 ܗܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܫܡܥܬܘܢ ܓܘܕܦܐ܂ ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ܂ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܕܢܘܗܝ ܕܚܝܒ ܗܘ ܡܘܬܐ܀ 65 ܘܫܪܝܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܪܩܝܢ ܒܐܦܘܗܝ܂ ܘܡܚܦܝܢ ܐܦܘܗܝ ܘܡܩܦܚܝܢ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܐܬܢܒܐ܂ ܘܕܚܫܐ ܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܦܟܘܗܝ܀ 66 ܘܟܕ ܫܡܥܘܢ ܠܬܚܬ ܒܕܪܬܐ܂ ܐܬܬ ܥܠܝܡܬܐ ܚܕܐ ܕܪܒ ܟܗܢܐ܀ 67 ܚܙܬܗ ܕܫܚܢ܂ ܘܚܪܬ ܒܗ ܘܐܡܪܐ ܠܗ܂ ܐܦ ܐܢܬ ܥܡ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܗܘܝܬ܀

50 *Tunc dereliquerunt eum discipuli ipsius, & aufugerunt. 51 *Quidã autẽ adolescens veniebat post eum, eratque amictus sindone nudus, & prehenderunt eum. 52 *Ipse verò reliquit sindonem, & aufugit nudus. 53 *Et abduxerũt Jeschua ad Kaiopho summum Sacerdotem: & congregati sunt apud eum cuncti principes Sacerdotum, & Scribæ, & Seniores. 54 *Schemeoun autẽ procul veniebat post eum vsque ad atrium interius summi Sacerdotis, & sedebat cum ministris, atque calefaciebat se ante ignem. 55 *Principes autem Sacerdotum, & omnis eorum synagoga quærebant aduersus Jeschua testimoniũ, vt eum morti addicerent, nec inueniebant. 56 *Quum enim multi testificarentur aduersus eum, non erant æqualia eorum testimonia. 57 *Quidam autem insurrexerunt in eum testes falsi, & dixerunt. 58 *Nos audiuimus eum dicentem, Ego dissoluo templum hoc manibus factum, & tribus diebus ædifico aliud nõ factum manibus. 59 *Sed ne sic quidem æquale erat eorum testimonium. 60 *Porrò surrexit summus Sacerdos in medium, & interrogauit Jeschua, & ait, Ne verbum quidem respondes? quid isti testificantur contra te? 61 *Ipse verò Jeschua tacebat, & nihil ei respondit. Et rursus interrogauit eum summus Sacerdos, & ait, Túne es ille Meschicho filius Benedicti? 62 *Ipse verò Jeschua, dixit ei, Ego sum, & videbitis Filium hominis sedentem à dextera virtutis, & venientem super nubes cælorum. 63 *Summus autem Sacerdos scidit tunicam suam, & ait, Quorsum amplius requiruntur nobis testes? 64 *En ex ore ipsius audistis blasphemiam: quid vobis videtur? illi verò omnes iudicarunt eum esse reum mortis. 65 *Et cœperunt quidam conspuere in vultum ipsius, & velare faciem eius, & alapis eum cædere, ac dicere, Vaticinare. Ministri quoq; percutiebant eũ super maxillas ipsius. 66 *Quúmque Schemeoun esset inferius in atrio, venit quædam adolescentula quæ erat 67 summi Sacerdotis. *Vidit eum calefacientem sese, & respiciens in eum dixit ei, Et tu cum Jeschua Nazareno eras.

---

50 הידין שבקוהי [c] תלמידוהי וערקו׃ 51 ועלימא חד [d] אתא הוא בתרה ועטיף הוא סדונא ערטל ואחדוהי׃ 52 הו דין שבק סדונא וערק ערטל׃ 53 [e] ואובלוהי לישוע לות קיפא רב כהנא [f] ואתכנשו לותה כלהון רבי כהנא וספרא וקשישא׃ 54 שמעון דין מן [g] רוחקא אתא הוא בתרה עדמא לגו דרתה דרב כהנא ויתב הוא עם משמשנא ושחן לוקבל נורא׃ 55 רבי כהנא דין וכלה כנשהון [h] בעין הוו על ישוע [i] סהדותא [k] דנמיתוניהי ולא אשכחו׃ 56 כד סגיאא גיר מסהדין עלוהי לא [l] שוין הוי סהדותהון׃ 57 אנשין דין [m] קמו עלוהי סהדא [n] דשוקרא ואמרו׃ 58 דחנן [o] שמעניהי דאמר דאנא שרא אנא היכלא הנא דעביד [p] באידיא ולתלתא יומין בנא אנא אחרנא דלא עביד באידיא׃ 59 ואף לא הכנא [q] שויא סהדותהון׃

[c] למד [d] אתא [e] יבל [f] כנש [g] רחק [h] בעא [i] סהד [k] מות [l] שוא [m] קום [n] שקר [o] שמע [p] יד [q] שוא

Mat. 26. f. 56.

50 ‡ Tunc discipuli eius relinquẽtes eum, omnes fugerunt.

51 ‡ Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo: & tenuerunt eum.

52 ‡ At ille reiecta sindone, nudus profugit ab eis.

Luc. 22. f. 54. Iohã. 18. a. 13.

53 ‡ Et adduxerunt Iesum ad summum Sacerdotem: & cõuenerunt omnes Sacerdotes, & Scribæ, & Seniores.

54 ‡ Petrus autem à longè secutus est eũ vsque intrò in atrium summi Sacerdotis: & sedebat cum ministris ad ignem, & calefaciebat se.

Mat. 26. f. 59.

55 ‡ Summi verò Sacerdotes & omne concilium quærebant aduersus Iesum testimonium, vt eum morti traderent, nec inueniebant.

56 ‡ Multi enim testimoniũ falsum dicebant aduersus eum: & conuenientia testimonia non erant.

57 ‡ Et quidam surgentes, falsum testimonium ferebant aduersus eum, dicentes,

Iohã. 2. d. 19.

58 ‡ Quoniam nos audiuimus eum dicentem, Ego dissoluam templum hoc manu factum, & per triduum aliud non manufactum, ædificabo.

59 ‡ Et non erat conueniens testimoniũ illorũ.

60 ‡ Et exurgens summus Sacerdos in medium, interrogauit Iesum, dicẽs, Non respondes quicquã ad ea quæ tibi obijciuntur ab his?

61 ‡ Ille autem tacebat, & nihil respondit. Rursum summus Sacerdos interrogabat eum: & dixit ei, Tu es Christus filius Dei benedicti?

Mat. 24. c. 30.

62 ‡ Iesus autem dixit illi, Ego sum, & videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis, & venientem cum nubibus cæli.

63 ‡ Summus autem Sacerdos scindens vestimẽta sua, ait, Quid adhuc desideramus testes?

64 ‡ Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? Qui omnes condemnauerunt eum esse reum mortis.

65 ‡ Et cœperunt quidam conspuere eum, & velare faciem eius, & colaphis eum cædere, & dicere ei, Prophetiza. & ministri alapis eum cædebant.

Mat. 26. f. 69. Luc. 22. f. 55. Ioh. 18. c. 17.

66 ‡ Et cùm esset Petrus in atrio deorsum, venit vna ex ancillis summi Sacerdotis.

67 ‡ Et cùm vidisset Petrũ calefacientẽ se, aspiciens illum, ait, Et tu cum Iesu Nazareno eras.

---

50 ‡ καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον.

51 ‡ καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθησεν αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι.

52 ‡ ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

53 ‡ καὶ ἀπήγαγον τὸν ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.

54 ‡ καὶ ὁ πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς.

55 ‡ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτὸν, καὶ οὐχ εὕρισκον.

56 ‡ πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν.

57 ‡ καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες·

58 ‡ ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω.

59 ‡ καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

60 ‡ καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε τὸν ἰησοῦν, λέγων, οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

61 ‡ ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ;

62 ‡ ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν, ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

63 ‡ ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;

64 ‡ ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου.

65 ‡ καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ, προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.

66 ‡ καὶ ὄντος τοῦ πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως·

67 ‡ καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει, καὶ σὺ μετὰ τοῦ ναζαρηνοῦ ἰησοῦ ἦσθα.

---

60 וקם רב כהנא במצעתא ושאלה לישוע ואמר לא [q] מפנא אנת פתגמא מנא מסהדין עליך הלין ׃
61 הו דין ישוע שתיק הוא ומדם לא [r] ענייהי ותוב שאלה רב כהנא ואמר אנת הו משיחא ברה [s] דמברכא ׃
62 הו דין ישוע אמר לה אנא אנא [t] ותחזון לברה דאנשא דיתב מן ימינא דחילא ואתא על ענני שמיא ׃
63 רב כהנא דין צרא כותינה ואמר מנא מכיל [v] מתבעין לן סהדא ׃ 64 הא מן פומה שמעתון [x] גודפא מנא מתחזא לכון הנון דין כלהון [z] דנו דחיב הו [a] מותא ׃ 65 [b] ושריו אנשין [c] רקין בפרצופה [d] ומחפין אפוהי [e] ומקפחין לה ואמרין אתנבא ודחשא [f] מחין הוו לה על [g] פכוהי ׃ 66 וכד שמעון לתחת בדרתא [h] אתת חדא עלימתא דרב כהנא ׃ 67 [i] חזתה דשחן [k] וחרתבה ואמרא לה ואף אנת עם ישוע הוית נצריא ׃

[q] פננא כמו ענה
[r] ענא
[s] ברך עבראית הקבה
[t] חזא [v] בעא [x] גדף [y] חזא
[z] דון [a] מות [b] שרי
[c] רקק [d] חפף [e] קפח
[f] מחא [g] פך פירושו לחי
[h] אתא [i] חזא [k] חור

68–72; CAP. XV, 1–11: [illegible]

68 * *Ipse verò inficiatus est, & ait, Ego nescio quid tu dicas. Et exiuit extrà in vestibulum, & cantauit gallus.*

69 * *Et rursus eum conspicata puella illa, cœpit dicere iis qui adstabant, Iste quoque ex ipsis est.*

70 * *Ipse verò rursum negauit. Et paulò post iterum ij qui adstabant dixerunt Kipho, Verè & tu ex ipsis es; namque Galilæus es, & sermo tuus similis est.*

71 * *Ipse autem cœpit se deuouere, & iurare, Non noui hominem istum quem dicitis.*

72 * *Et in illa ipsa hora gallus cantauit secunda vice. Et recordatus est Schemeoun sermonis ipsius Ieschua quem dixerat ei, Priusquam cantauerit gallus duabus vicibus, ter me negabis: cœpitque flere.*

Lectio ad Matutinas in Parasceue Crucifixionis.

CAP. XV.

1 S*Tatim autem diluculo consilium inierunt principes Sacerdotum cum Senioribus, & cum Scribis, & cum tota synagoga: ac vinxerunt Ieschua, eúmque abduxêre, & tradiderunt Pilato præsidi.*

2 * *Interrogauit autem eum Pilatus, Tú ne es ille rex Iihoudæorum? Ipse verò respondit & ait ei, Tu dixisti.*

3 * *Et accusabant eum principes Sacerdotum in multis.*

4 * *Ipse verò Pilatus rursus interrogauit eum, & dixit ei; Ne verbum quidem respondes? vide quàm multa testificantur contra te.*

5 * *Ipse autem Ieschua nullum verbum protulit, ita vt miraretur Pilatus.*

6 * *Moris autem erat vt in quocunque festo dimitteretur eis vinctus vnus, quem ipsi postulassent.*

7 * *Erat autem aliquis qui vocabatur Bar-Abba vinctus cũ seditiosis illis qui cædem in seditione fecerant.*

8 * *Et vociferatus est populus, cœpítque postulare, prout consuetum erat ipsis, faceret.*

9 * *Ipse verò Pilatus respondit, & ait, Vultis dimittam vobis regem illum Iihoudæorũ?*

10 * *Nouerat enim Pilatus quòd per inuidiam tradiderant eũ principes Sacerdotum.*

11 * *Principes aũt Sacerdotum magis concitarunt turbas vt dimitteretur eis Bar-Abba.*

---

68 הוּ דֵּין כְּפַר וְאָמַר לָא יָדַע אֲנָא מָנָא אָמְרָא אַנְתְּ וַנְפַק לְבַר לְסֶפָּא וַקְרָא תַּרְנְגָלָא ׃ 69 וַחֲזָתֵהּ תּוּב עֲלַימְתָא חַי וְשַׁרְיַת דְּתֵאמַר לַאילֵין דְּקָימִין דְּאָף הָנָא מֶנְהוֹן הוּ ׃ 70 הוּ דֵּין תּוּב כְּפַר וּבָתַר קַלִיל תּוּב אֵילֵין דְּקָימִין אֶמַרוּ לְכֵאפָא שַׁרִירָאִית מֶנְהוֹן אַנְתְּ אָף גֵּיר גְּלִילָיָא אַנְתְּ וַמְמַלְּלָךְ דָּמֵא ׃ 71 הוּ דֵּין שַׁרִי הֲוָא מַחְרֵם וְיָמֵא דְּלָא יָדַע אֲנָא לֵהּ לְגַבְרָא הָנָא דְּאָמְרִין אַנְתּוּן ׃ 72 וּבָהּ בְּשַׁעְתָּא קְרָא תַּרְנְגָלָא דְּתַרְתֵּין זַבְנִין וְאֶתְדְּכַר שֶׁמְעוֹן מֶלְּתָא דְּיֵשׁוּעַ דְּאָמַר הֲוָא לֵהּ דַּקְדָם דְּנֶקְרֵא תַּרְנְגָלָא תַּרְתֵּין זַבְנִין תְּלָת תֶּכְפּוּר בִּי וְשַׁרִי דְּנֶבְכֵּא ׃

שַׁרִי קוּם · שְׁרַר · דְּמָא · יְמָא · דְּכַר כמו זכר · מַלֵּל · קְרָא · בְּכָא

קְרָיָנָא דְּצַפְרָא דְּעְרוּבְתָא דִּזְקִיפוּתָא לז קפלאון טו

1 וּמֶחְדָא בְּצַפְרָא עֲבַדוּ מֶלְכָּא רַבַּי כָּהֲנָא עַם קַשִּׁישֵׁא וְעַם סָפְרֵא וְעַם כֻּלָּהּ כְּנוּשְׁתָּא וַאסַרוּ לְיֵשׁוּעַ וַאובְלוּהִי

קְרָא · עְרַב · זְקַף · אֲסַר · יְבַל

68 * At ille negauit, dicens, Neque scio, neque noui quid dicas. Et exijt foras ante atrium: & gallus cantauit.

Mat. 26. f. 71. 69 * Rursus autem cùm vidisset illum ancilla, cœpit dicere circunstantibus, Quia hic ex illis est.

Luc. 22. f. 58. Ioh. 18. c 25. 70 * At ille iterum negauit. Et post pusillum rursus qui astabant, dicebant Petro, Verè ex illis es: nam & Galilæus es.

71 * Ille autem cœpit anathematizare & iurare, Quia nescio hominem istum quem dicitis.

Mat. 26. f. 75. Ioh. 13. d. 38. 72 * Et statim iterum gallus cantauit. Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Iesus, Prius quàm gallus cantet bis, ter me negabis. Et cœpit flere.

68 * ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

69 * καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν, πάλιν ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν, ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν.

70 * ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο· καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ πέτρῳ, ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ. καὶ γὰρ γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει.

71 * ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε.

72 * καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ πέτρος τοῦ ῥήματος οὗ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

CAP. XV.

ιε.

Mat. 27. a. 1. Luc. 22. f. 66. Ioh. 18. d. 28. 1 ET confestim, manè cõsilium facientes summi Sacerdotes cum Senioribus, & Scribis, & vniuerso concilio, vincientes Iesum, duxerunt & tradiderunt Pilato. A

2 * Et interrogauit eum Pilatus, Tu es rex Iudæorum? At ille respondens, ait illi, Tu dicis.

Mat. 27. b. 12. Luc. 23. a. 6. Ioh. 18. f. 33. 3 * Et accusabant eum summi Sacerdotes in multis.

4 * Pilatus autem rursum interrogauit eum, dicens, Non respondes quicquam? vide in quantis te accusant.

5 * Iesus autem amplius nihil respondit: ita vt miraretur Pilatus.

6 * Per diem autem festum solebat dimittere illis vnum ex vinctis quemcunque petissent.

7 * Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerant homicidium.

8 * Et cùm ascendisset turba, cœpit rogare, sicut semper faciebat illis.

9 * Pilatus autem respondit eis, & dixit, Vultis dimittam vobis regem Iudæorum?

10 * Sciebat enim quòd per inuidiam tradidissent eum summi Sacerdotes.

11 * Pontifices autem cõcitauerunt turbam, vt magis Barabbam dimitteret eis.

1 * Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ παρέδωκαν τῷ πιλάτῳ.

2 * καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ πιλάτος, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, σὺ λέγεις.

3 * καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

4 * ὁ δὲ πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν.

5 * ὁ δὲ ἰησοῦς οὐκ ἔτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν πιλάτον.

6 * κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὅνπερ ἠτοῦντο.

7 * ἦν δὲ ὁ λεγόμενος βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν.

8 * καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς.

9 * ὁ δὲ πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων;

10 * ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.

11 * οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς.

וְאַשְׁלְמוּהִי לְפִילַטוֹס [f] הֶגְמוֹנָא ׃ 2 וְשַׁאלֵהּ פִּילַטוֹס אַנְתְּ הוּ מַלְכָּא דִיהוּדָיֵא הוּ דֵין עֲנָא וְאָמַר לֵהּ אַנְתְּ אָמַרְתְּ ׃ 3 [g] וְאָכְלִין הֲווּ קַרְצוּהִי רַבַּי כָהֲנָא [h] בְּסַגִּיאָתָא ׃ 4 הוּ דֵין פִּילַטוֹס תּוּב שַׁאלֵהּ וְאָמַר לֵהּ לָא [i] מְפַנֵּא אַנְתְּ פֶּתְגָמָא [k] חֲזִי כְמָא מַסְהֲדִין עֲלָיךְ ׃ 5 הוּ דֵין יֵשׁוּעַ מֶדֶם פֶּתְגָמָא לָא יַהֵב אַיכַנָא [l] דְנֶתְדְּמַר פִּילַטוֹס ׃ 6 [m] מֶעַד הֲוָא דֵין בְּכֻל עֵאדָא [n] לְמֶשְׁרָא לְהוֹן אַסִירָא חַד אַינָא דְשָׁאֲלִין ׃ 7 וְאִית הֲוָא חַד [o] דְמֶתְקְרֵא בַרְאַבָּא דַאסִיר הֲוָא עַם עָבְדֵי [p] אֶסְטַסִין הָנוּן דְקֶטְלָא בְאֶסְטַסִין עֲבַדוּ ׃ 8 [q] וְקָעוּ עַמָּא [r] וְשַׁרִיו [s] לְמֶשְׁאַל אַיךְ דַמְעַד הֲוָא עָבֵד לְהוֹן ׃ 9 הוּ דֵין פִּילַטוֹס עֲנָא וְאָמַר צָבֵין אַנְתּוּן [v] אֶשְׁרֵא לְכוֹן מַלְכָּא דִיהוּדָיֵא ׃ 10 יָדַע הֲוָא גֵיר פִּילַטוֹס דְמֶן [x] חֲסָמָא אַשְׁלְמוּהִי רַבַּי כָהֲנָא ׃ 11 רַבַּי כָהֲנָא דֵין [y] יַתִּירָאִית [z] חַפְּטוּ לְכֶנְשָׁא דַלְבַר אַבָּא [*] נֶשְׁרֵא לְהוֹן ׃

f מן לשון יון
g פירושו מקטרגין
h סְגָא i פְּנָא בלשון ענה
k חֲזָא l דְמַר m וַעַד
n שְׁרָא o קְרָא p מן לשון יון
q קְעָא r שְׁרִי s שְׁאַל
t צְבָא v שְׁרָא
x פירושו קנאה y יָתַר
z חֲפַט כמו חטף * שְׁרָא

12 *At ipſe Pilatus dixit eis : Quid igitur vultis faciam iſti, quem vos vocatis Regem 13 Jihoudæorum? *Illi verò rurſus vociferati ſunt, Crucifige eum.

14 *Ipſe autẽ Pilatus ſubdit eis: Quid enim mali fecit? Illi verò magis clamabant : Crucifige eum.

15 *Pilatus autẽ voluit facere voluntatem turbarũ, & ſoluit eis Bar-Abba, tradiditque eis Jeſchua quum flagellatus eſſet vt crucifigeretur.

16 *Cæterùm milites abduxerunt eum in atrium interius quod eſt prætorium, & aduocauerunt totam cateruam.

17 *Et induerunt eum purpura, & implexã impoſuerunt ei coronam ſpineam.

18 *Cœperuntque eum ſalutare : Aue Rex Jihoudæorum.

19 *Et percutiebant eum in caput ipſius calamo, & conſpuebant in faciem eius, ac ſummittebant genua ſua, & adorabant eum.

20 *Quumque illuſiſſent ei, exuerunt eũ purpura, & induerunt eum veſtimentis ipſius, eumque eduxerunt vt cruci ſuffigerent.

Ad horam tertiam.

21 *Porrò angariarunt quendam prætereuntem Schemeoun Kourinæum (venientem ex pago, patrem Alexandri, & Rufi) vt baiularet crucem eius.

22 *Et adduxerũt eum in locum Golgoutho, qui exponitur Cranium capitis.

23 *Et dederunt ei bibendum vinum miſtũ cum myrrha: ipſe verò non ſumpſit.

24 *Quumque cruci ſuffixiſſent eum, partiti ſunt veſtimenta eius, & iecerunt ſuper ea 25 ſortem, quid quis acciperet. *Erat autem hora tertia, quum cruci affixerunt eum.

26 *Eratque inſcripta occaſio mortis ipſius inſcriptione illa, HIC EST REX ILLE IIHOUDAEORUM.

27 *Inſuper crucifixerunt cum eo duos latrones, vnũ à dextera eius, & alterũ ab eius 28 ſiniſtra. *Et impleta eſt ſcriptura quæ dicit; Cùm flagitioſis annumeratus eſt.

Media die.

29 *Quinetiã ij qui præteribant blaſphemabant in eum, & motantes capita ſua dicebãt, O tu qui diſſoluis templum & ædificas illud triduo!

---

12 הו דין פילטוס אמר להון מנא הכיל [b] צבין אנתון אעבד להנא דקרין אנתון מלכא דיהודיא׃ 13 הנון דין תוב קעו [d] זקופיהי׃ 14 הו דין פילטוס אמר להון מנא גיר דביש עבד והנון [e] יתיראית קעין הוו זקופיהי׃ 15 פילטוס דין צבא דנעבד [f] צבינא לכנשא ושרא להון לבר אבא ואשלם להון לישוע כד מנגד [g] דנזדקף׃ [h] 16 אסטרטיוטא דין [i] אובלוהי לגו דרתא דאיתיה [k] פרטורין [l] וקרו לכלה [m] אספיר׃ 17 ואלבשוהי ארגונא וגדלו [n] סמולה כלילא דכובא׃ 18 ושריו למשאל בשלמה שלם מלכא דיהודיא׃ [o] 19 ומחין הוו לה על רישה בקניא [p] ורקין הוו באפוהי וברכין הוו על [q] בורכוהון וסגדין לה׃ 20 וכד בזחו בה [r] אשלחוהי ארגונא ואלבשוהי מאנוהי [s] ואפקוהי [t] דנזקפוניהי׃

[b] צבא [c] קעא [d] זקף [e] יתר [f] צבא [g] זקף [h] ובל [i] מן לשון יון [k] מן לשון יון [l] קרא [m] מן לשון יון [n] סום [o] מחא [p] רקק [q] ברך [r] שלח [s] נפק [t] זקף

Mat. 27. c. 26. Luc. 23. c. 14. Ioh. 18. g. 39. & 19. a. 6.

[12] * Pilatus autem iterum respondens, ait illis, Quid ergo vultis faciam regi Iudæorum? [13] * At illi iterum clamauerũt†, Crucifige eum.

† dicentes,

[14] * Pilatus verò dicebat illis, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, Crucifige eum.

[15] * Pilatus autem volens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Iesum flagellis cæsum vt crucifigeretur. [16] * Milites autem duxerunt eum in atrium pretorij, & conuocant totam cohortem.

Mat. 27. c. 27. Ioh. 19. a. 2.

[17] * Et induunt eum purpura, & imponunt ei, plectentes spineam coronam.

[18] * Et cœperunt salutare eum, Aue rex Iudæorum.

[19] * Et percutiebant caput eius arundine: & conspuebant eum. & ponentes genua, adorabant eum.

[20] * Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura, & induerunt eum vestimentis suis, & educunt illum vt crucifigerent eum.

Mat. 27. d. 32. Luc. 23. d. 26.

[21] * Et angariauerunt prætereuntem quempiam, Simonem Cyrenæum venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi, vt tolleret crucem eius.

Mat. 27. d. 33. Luc. 23. e. 33. Ioh. 19. c. 17.

[22] * Et perducunt illum in Golgotha locum quod est interpretatum, Caluariæ locus.

[23] * Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & non accepit.

Mat. 27. d. 35. Luc. 23. e. 34. Ioh. 19. d. 23.

[24] * Et crucifigentes eum, diuiserunt vestimenta eius, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. C

[25] * Erat autem hora tertia: & crucifixerunt eum.

[26] * Et erat titulus causę eius inscriptus, REX IVDAEORVM.

[27] * Et cum eo crucifigũt duos latrones; vnum à dextris, & alium à sinistris eius.

Esai. 53. d. 12.

[28] * Et impleta est scriptura quæ dicit, Et cum iniquis reputatus est.

Iohan. 2. c. 19.

[29] * ET prætereuntes blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes; Vah qui destruis templum†, & in tribus diebus reædificas.

† Dei

[12] * ὁ δὲ πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς, τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν ἰουδαίων;

[13] * οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, σταύρωσον αὐτόν.

[14] * ὁ δὲ πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν, σταύρωσον αὐτόν.

[15] * ὁ δὲ πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν βαραββᾶν· καὶ παρέδωκε τὸν ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

[16] * οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν.

[17] * καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον.

[18] * καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτὸν, καὶ λέγειν, χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων.

[19] * καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.

[20] * καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.

[21] * Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα σίμωνα κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ᾽ ἀγροῦ, τὸν πατέρα ἀλεξάνδρου καὶ ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

[22] * καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, κρανίου τόπος.

[23] * καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον. ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε.

[24] * καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ᾽ αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

[25] * ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.

[26] * καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων.

[27] * καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστὰς, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ.

[28] * καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.

[29] * Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν.

דַּתְלָת שָׁעִין לֵה [21] וְשַׁחַרוּהִי דְעָבַר הֲוָא שִׁמְעוֹן קוּרִינָיָא דְאָתֵא הֲוָא מִן קְרִיתָא אֲבוּהִי
דַאלֶכְסַנְדְּרוֹס וְדְרוּפוֹס דְנִשְׁקוֹל זְקִיפֵה ׃ [22] וְאַיְתִיוּהִי [b] לְגָגוּלְתָא [c] דוּכְתָא דְמֶתְפַּשְׁקָא קַרְקַפְתָּא ׃
[23] [d] וִיַהֲבוּ לֵה [e] לְמֶשְׁתָּא חַמְרָא [f] דַּחֲלִיט בֵּה מוּרָא הוּ דֵין לָא נְסַב ׃ [24] וְכַד זַקְפוּהִי פַּלְגוּ מָאנַוְהִי [g] וְאַרְמִיו
עֲלַיְהוֹן [h] פֶּסָא מַנוּ מָנָא נֶסַב ׃ [25] אִית הֲוָא דֵין שָׁעָא הְלָת כַּד זַקְפוּהִי ׃ [26] וַכְתִיבָא הֲוָת [i] עִלְּתָא [k] דְמַוְתֵה
בַּכְתָבָא הָנַו מַלְכָּא דִיהוּדָיֵא ׃ [27] וַזְקַפוּ עַמֵּה תְּרֵין [l] לְסְטָיֵא חַד מִן יַמִּינֵה וְחַד מִן סֶמָּלֵה ׃ [28] וַשְׁלֶם
כְּתָבָא דְאָמַר דְעַם [m] עַוָּלֵא אֶתְחַשַׁב ׃ דְפֶלְגֵה דְיוֹמָא לט
[29] וְאַף אִילֵין דַּעְבְרִים הֲווּ מְגַדְּפִין הֲווּ עֲלוֹהִי וּמְנִידִין רֵישֵׁיהוֹן וְאָמְרִין אוֹן שָׁרֵא הַיְכְלָא וּבָנֵא לֵה לִתְלָתָא יוֹמִין

[a] אַתָּא [b] גָּלָל
[c] פירושו המקום
[d] יְהַב [e] שְׁתָא
[f] חֲלַט פירושו מזג
[g] רְמָא [h] פירושו גורל
[i] עֲלַל [k] מות
[l] מן לשון יון
[m] עֲוַל
[n] גוד

30 ܦܨܐ ܢܦܫܟ ܘܚܘܬ ܡܢ ܙܩܝܦܐ܂ 31 ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܣܦܪܐ ܘܐܡܪܝܢ ܐܚܪܢܐ ܐܚܝ܂ ܢܦܫܗ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܚܝܘ܀ 32 ܡܫܝܚܐ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ ܢܚܘܬ ܗܫܐ ܡܢ ܙܩܝܦܐ ܕܢܚܙܐ ܘܢܗܝܡܢ ܒܗ܂ ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܕܙܩܝܦܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂ ܡܚܣܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܀

ܕܬܫܥ ܫܥܝܢ ܀

33 ܘܟܕ ܗܘܝ ܫܬ ܫܥܝܢ܂ ܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ ܥܕܡܐ ܠܫܥܐ ܬܫܥ܂ 34 ܘܒܬܫܥ ܫܥܝܢ ܩܥܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ܂ ܐܝܠ ܐܝܠ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ܂ ܕܐܝܬܝܗ ܐܠܗܝ ܐܠܗܝ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ܂ 35 ܘܐܢܫܝܢ ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܝܐ ܩܪܐ܂ 36 ܘܪܗܛ ܚܕ ܘܡܠܐ ܐܣܦܘܓܐ ܚܠܐ܂ ܘܐܣܪ ܒܩܢܝܐ ܕܢܫܩܝܘܗܝ܂ ܘܐܡܪܘ܂ ܫܒܘܩܘ ܢܚܙܐ ܐܢ ܐܬܐ ܐܠܝܐ ܠܡܚܬܘܬܗ܂ 37 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܫܠܡ܂ 38 ܘܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܐܨܛܪܝ ܠܬܪܝܢ܂ ܡܢ ܠܥܠ ܥܕܡܐ ܠܬܚܬ܂ 39 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܠܘܩܒܠܗ܂ ܕܗܟܢܐ ܩܥܐ ܘܫܠܡ܂ ܐܡܪ܂ ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܒܪܗ ܗܘܐ ܕܐܠܗܐ܂ 40 ܐܝܬ ܗܘܝ ܕܝܢ ܐܦ ܢܫܐ ܕܡܢ ܪܘܚܩܐ ܚܙܝܢ ܗܘܝ܂ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ܂ ܘܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܥܩܘܒ ܙܥܘܪܐ ܘܕܝܘܣܐ܂ ܘܫܠܘܡ܂ 41 ܗܠܝܢ ܕܟܕ ܗܘ ܒܓܠܝܠܐ ܢܩܦܢ ܗܘܝ ܠܗ ܘܡܫܡܫܢ ܠܗ܂ ܘܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܣܠܩ ܗܘܝ ܥܡܗ ܠܐܘܪܫܠܡ܀

ܕܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܀

42 ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ܂ ܕܐܝܬܝܗ ܩܕܡ ܫܒܬܐ܂ 43 ܐܬܐ ܝܘܣܦ ܗܘ ܕܡܢ ܪܡܬܐ܂ ܡܝܩܪܐ ܒܘܠܘܛܐ܂ ܐܝܟܐ ܕܐܦ ܗܘ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܐܡܪܚ ܘܥܠ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ܂ ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ܂ 44 ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܡܬܕܡܪ ܗܘܐ ܕܡܢ ܟܕܘ ܡܝܬ܂ ܘܩܪܐ ܠܩܢܛܪܘܢܐ܂ ܘܫܐܠܗ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܡܝܬ܂

30 * *Libera teipsum, & descende de cruce.*

31 * *Similiter autem & principes Sacerdotum ridebant vnus cum alio, nec non Scribæ, & dicebant, Alios seruauit, seipsum non potest seruare.*

32 * *Meschicho ille rex Israel descendat nunc de cruce, vt videamus & credamus ei: Quinetiam illi qui erant crucifixi cum eo, exprobrabant ei.*

Ad nonam horam.

33 * *Quúmque essent sex horæ, factæ sunt tenebræ super vniuersam terram vsque ad horam nonam.*

34 * *Et hora nona exclamauit Jeschua alta voce, & ait, Jl, Jl, lemono schebakthoni, hoc est, Deus mi, Deus mi, quare dereliquisti me?*

35 * *Quidam autem qui audierunt ex ijs qui adstabant, dicebant, Jlijo vocauit.*

36 * *Cucurrit autem quidam, & impleuit spongiam aceto, alligauítque calamo vt propinaret ei. Et dicebant, Sinite, videamus an veniat Jlijo descensum ei præbiturus.*

37 * *Ipse verò Jeschua clamauit alta voce, & expirauit.*

38 * *Et superficies valuarum templi scissa est in duas partes, à summo vsque ad imum.*

39 * *Quum vidisset autem Centurio ille qui adstabat ex aduerso eius, eum ita clamasse, & expirasse, dixit: Verè homo iste erat filius Dei.*

40 * *Erant autem mulieres procul spectantes, Mariam Magdeloitho, & Mariam mater Iaakoub minoris & Jousi, & Schoioum.*

41 * *Jllæ quum ipse esset in Galilæa, adhæserant ei, & ministrauerant ei, aliæque quamplurimæ quæ ascenderant cum eo ad Ourischlem.*

Ad Vesperam Sabbathi.

42 * *Et quum esset vespera Parasceue, hoc est, ante Sabbathum:*

43 * *Venit Jauseph ille ex Rometho honorabilis senator, qui & ipse præstolabatur regnum Dei: & confidens introijt ad Pilatum, petijtque corpus ipsius Jeschua.*

44 * *Pilatus autem miratus est si iam mortuus esset, & aduocauit Centurionem, & interrogauit eum an iamdudum mortuus esset.*

---

30 פְּצָא נַפְשָׁךְ [b] וְחוּת מִן זְקִיפָא׃ 31 וְהָכַנָא אַף רַבַּי כָּהֲנָא [c] גָּחְכִין הֲווּ חַד עַם חַד וְסָפְרֵא וְאָמְרִין אַחְרָנֵא אַחִי נַפְשֵׁהּ לָא מֶשְׁכַּח [d] לְמַחָיו׃ 32 מְשִׁיחָא מַלְכֵּהּ דְּאִיסְרָיֵל [e] נֶחוּת הָשָׁא מִן זְקִיפָא [f] דְּנֶחֱזֵא [g] וְנַהֵימֵן בֵּהּ וְאַף הָנוּן דְּזְקִיפִין הֲוַו עַמֵּהּ מְחַסְדִין [a] הֲוַו לֵהּ׃

דְּתֶשַׁע שָׁעִין

33 וְכַד הֲוַי שֵׁת שָׁעִין הֲוָא חֱשׁוּכָא עַל כֻּלָּהּ אַרְעָא עַדְמָא לְשָׁעָא תְּשַׁע׃ 34 וּבְתֶשַׁע שָׁעִין קְעָא יֵשׁוּעַ בְּקָלָא רָמָא וַאֲמַר אִיל אִיל לְמָנָא שְׁבַקְתָּנִי דְּאִיתֵיהּ אֱלָהִי אֱלָהִי לְמָנָא שְׁבַקְתָּנִי׃ 35 וַאֲנָשִׁין דְּשָׁמְעוּ מִן הָנוּן [d] דְּקָיְמִין אָמְרִין הֲוַו לְאֵלִיָּא קָרֵא׃ 36 רְהַט דֵּין חַד וּמְלָא [e] אֶסְפּוֹגָא [f] חַלָּא וַאֲסַר בְּקַנְיָא [g] דְּנַשְׁקִיוְהִי וַאֲמַרוּ שְׁבוּקוּ נֶחֱזֵא אֶן אָתֵא אֵלִיָּא [h] מַחְתּוּתֵהּ׃ 37 הוּ דֵּין יֵשׁוּעַ קְעָא בְּקָלָא [i] רָמָא וְשַׁלֶּם׃ 38 וְאַפַּי תַּרְעָא דְּהַיְכְלָא [k] אֶצְטְרִי

[b] נְחַת [c] גְּחַךְ [d] חַיָּא [e] נְחַת [f] חֲזָא [g] הֵימַן [a] חֲוָא [b] רוּם [c] אוֹת כמוש [d] קוּם [e] מִלָּשׁוֹן יָוָן [f] פירוש חומץ [g] שְׁקָא [h] נְחַת [i] רוּם [k] צְרָא

30 *Saluum fac temetipsum descendens de cruce.

31 *Similiter & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant, Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere.

32 *Christus rex Israel descendat nunc de cruce: vt videamus & credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, conuitiabantur ei.

33 *Et facta hora sexta, tenebræ factæ sunt per totam terram vsque in horam nonam.

34 *Et hora nona exclamauit Iesus voce magna, dicens, Eloi, eloi, lamma sabacthani? quod est interpretatum, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?

Psal. 21. a. 1. Mat. 27. e. 46.

35 *Et quidam de circunstantibus audientes dicebant, Ecce, Eliam vocat. D

36 *Currens autem vnus, & implens spongiam aceto, circunponénsque calamo potum dabat ei, dicens, Sinite: videamus si veniat Elias ad deponendum eum.

Psal. 68. e. 22.

37 *Iesus autem emissa voce magna expirauit.

38 *Et velum templi scissum est in duo, à summo vsque deorsum.

39 *Videns autem centurio qui ex aduerso stabat, quia sic clamans expirasset, ait, Verè hic homo filius Dei erat.

40 *Erant autem & mulieres de longe aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris, & Ioseph mater, & Salome:

Mat. 27. f. 55.

41 *Quę, cùm esset in Galilęa, sequebantur eum & ministrabant ei, & aliæ multæ quæ simul cum eo ascenderant Ierosolymam.

Luc. 8. a. 2.

42 *Et cùm iam serò esset factum quia erat Parasceue, quod est ante sabbathum:

Mat. 27. g. 57. Luc. 23. g. 50. Ioh. 19. g. 38.

43 *Venit Ioseph ab Arimathæa nobilis decurio, qui & ipse erat expectãs regnũ Dei: & audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu.

44 *Pilatus autẽ mirabatur si iam obiisset. Et accersito centurione, interrogauit eum si iam mortuus esset.

30 *σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

31 *ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων, ἔλεγον, ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.

32 *ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν· καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 *Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.

34 *καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν ὁ ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, ἐλωῒ ἐλωῒ, λαμᾶ σαβαχθανί; ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὁ θεός μου, ὁ θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;

35 *καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες, ἔλεγον, ἰδοὺ ἠλίαν φωνεῖ.

36 *δραμὼν δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτὸν, λέγων, ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἠλίας καθελεῖν αὐτόν.

37 *ὁ δὲ ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε.

38 *καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.

39 *ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν θεοῦ.

40 *ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ μαρία ἡ τοῦ ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ ἰωσῆ μήτηρ, καὶ σαλώμη.

41 *αἳ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς ἱεροσόλυμα.

42 *καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ, ὅ ἐστι προσάββατον·

43 *ἦλθεν ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ.

44 *ὁ δὲ πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε.

לתרין מן לעל עדמא לתחת ׃ 39 כד חזא דין קנטרונא הו l דקאם הוא לותה דהכנא קעא ושלם אמר m שרירא אית
הנא גברא ברה הוא דאלהא ׃ 40 אית n הוי דין נשא מן o רוחקא p דחזין הוי מרים מגדליתא ומרים אמה
דיעקוב זעורא ודיוסא ושלום ׃ 41 הנין דכד הו בגלילא q נקיפן הוי לה ומשמשן לה ואחרניתא סגיאתא
דסלקי הוי עמה לאורשלם ׃ דרמשא ושבתא מא
42 וכד הוא רמשא a דערובתא דאיתיה קדם שבתא ׃ 43 אתא יוסף הו דמן רמתא b מיקרא c בולוטא
אינא דאף הו מסכא הוא למלכותא דאלהא ואמרח ועל לות פילטוס ושאל פגרה דישוע ׃
44 פילטוס דין תמה דאן מן כרו d מית וקרא לקנטרונא ושאלה דאן מן קדם e עדנא מית ׃

l קום m שרר
n חוא o רחק p חזא
q נקף פירושו דבק
a ערב
b יקר פירושו כבד
c פירושו יועץ מן לשון יון
d מורת
e פירושו זמן או עת

[illegible]

45 * *Quúmque didicisset, dedit corpus ipsius Jausepho.*

46 * *Emítque Jauseph linteum, & ipsum detractum inuoluit eo : ac deposuit in sepulchro quod excisum erat in rupe : & aduoluit saxum ad ostium sepulchri.*

47 * *Mariam verò Magdeloitho, & Mariam illa Jousi* mater *spectabant vbi poneretur.*

CAP. XVI.

1 *ET quum præteriisset Sabbathum, Mariam Magdeloitho, & Mariam Iaakoub, & Scholoum, emerunt aromata, vt venirent eum vnctura.*

Oblatio Dominicæ Resurrectionis.

2 * *Diluculo verò prima sabbathi venerunt ad domum sepulchri quum Sol esset exortus.*

3 * *Et dicebant apud se, Sed quis reuoluturus est nobis saxum ab ostio domus sepulchri?*

4 * *Et respicientes vident deuolutum esse saxum. erat enim ingens admodum.*

5 * *Ingressæ itaque in domum sepulchri conspicantur adolescentem sedentem à dextera, & indutum stola candida, & perculsæ sunt.*

6 * *Is autem dixit eis, Ne timeatis, Jeschua Nazarenum quæritis illum qui fuit crucifixus: surrexit, non est hic : en locus vbi positus fuerat.*

7 * *Sed abite dicturæ discipulis ipsius, & Kipho, Ecce præit vobis in Galilæam, illic eum videbitis, sicut dixit vobis.*

8 * *Quod quum audissent, currentes exiluerunt è sepulchro : tenebat enim eas stupor & tremor, & nemini quicquam dicebant, quippe quæ expauescerent.*

9 * *Diluculo autem prima sabbathi resurrexit, & apparuit primùm ipsi Mariam Magdeloitho, ex qua septem dæmonia eiecerat.*

10 * *Et ea profecta annunciauit iis, qui cum eo fuerant, lugentibus ac flentibus.*

11 * *Qui quum audissent eas dicentes ipsum viuere, & apparuisse sibi, fidem eis haud quaquam adhibuere.*

12 * *Postea apparuit duobus ex ipsis alia specie, quum ambularent & proficiscerentur in villam.*

13 * *Et illi profecti dixerunt cæteris, qui ne illis quidem crediderunt.*

[illegible]

45 * Et cùm cognouisset à centurione, donauit corpus Ioseph.

46 * Ioseph autem mercatus sindonem, & deponens eum inuoluit sindone, & posuit eum in monumento quod erat excisum de petra, & aduoluit lapidem ad ostium monumenti.

47 * Maria autem Magdalene, & Maria Ioseph aspiciebant vbi poneretur.

CAP. XVI.

Mat. 28. a. 1. Luc. 24. a. 1. Ioh. 20. a. 1.

1 ET cùm transisset sabbathum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent Iesum. A

2 * Et valde manè vna sabbathorum, veniunt ad monumentum, orto iam Sole.

3 * Et dicebant ad inuicem, Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumẽti?

4 * Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. erat quippe magnus valde.

Mat. 28. a. 5. Luc. 24. a. 4. Ioh. 20. c. 14.

5 * Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris, coopertum stola candida: & obstupuerunt.

6 * Qui dixit illis, Nolite expauescere: Iesum quęritis Nazarenum, crucifixum: surrexit, non est hîc, ecce locus vbi posuerunt eum.

Præcedet. Mat. 26. c. 32. Sup. 14. c. 28.

7 * Sed ite, dicite discipulis eius & Petro quia † præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. B

8 * At illę exeuntes, fugerunt de monumento; inuaserat enim eas tremor & pauor: & nemini quicquam dixerunt. timebant enim.

Ioh. 20. d. 16. Luc. 8. a. 2.

9 * Surgens aũt Iesus manè prima sabbathi, apparuit primò Mariæ Magdalenæ, de qua eiecerat septem dæmonia.

10 * Illa vadens nũtiauit his qui cum eo fuerant, lugentibus & flentibus.

11 * Et illi audientes quia viueret, & visus esset ab ea, non crediderunt. C

Luc. 24. b. 13.

12 * Post hæc autem duobus ex his ambulantibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam.

13 * Et illi euntes nuntiauerunt cæteris: nec illis crediderunt.

45 * καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ ἰωσήφ.

46 * καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, ἐνείλησε τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.

47 * ἡ δὲ μαρία ἡ μαγδαληνὴ καὶ μαρία ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.

ιϛ.

1 * Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ μαρία ἰακώβου, καὶ σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν τὸν ἰησοῦν.

2 * καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου.

3 * καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;

4 * καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.

5 * καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν.

6 * ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, μὴ ἐκθαμβεῖσθε· ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη· οὐκ ἔστιν ὧδε. ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν.

7 * ἀλλ᾽ ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν.

8 * καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου. εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

9 * ἀναστὰς δὲ ὁ ἰησοῦς πρωῒ πρώτῃ σαββάτου, ἐφάνη πρῶτον μαρίᾳ τῇ μαγδαληνῇ, ἀφ᾽ ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια.

10 * ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι.

11 * κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ, καὶ ἐθεάθη ὑπ᾽ αὐτῆς, ἠπίστησαν.

12 * μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν.

13 * κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

m בעין אנתין הוו n דאזדקף קם לה לא הוא תנן הא דוכתא איכא o דסים הוא : 7 אלא p זלין אמרין לתלמידוהי ולכאפא דהא קדם לכון לגלילא תמן q תחזוניהי איכנא דאמר לכון : 8 וכד שמעי ערקי ונפקין מן קברא אחיד הוא להין גיר r תהרא s ורתיתא ולאנש מדם לא אמרין t דחילן הוי גיר :

9 בשפרא דין בחד בשבא קם u ואתחזי לוקדם למרים מגדליתא הי דשבעא שאדין x אפק הוא מנה :

10 והי אזלת סברת להנון דעמה הוו y דאבילין הוו z ובכין : 11 והנון כד שמעו דאמרן דחי ואתחזי להין לא a הימנו אנין : 12 בתר הלין אתחזי לתרין מנהון b ברמותא אחרתא כד מהלכין ואזלין לקריתא :

13 והנון אזלו אמרו לשרכא אף לא להנון הימנו :

m בעא n זקף o סום
p אזל q חזא
r תהר כמו תהה
s רתת t דחל
u חזא x נפק
y אבל z בכא
a הימן b דמא

ܕܩܘܪܒܐ ܕܣܘܠܩܐ ܀ ܡܓ ܀

14 ܐܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܬܚܙܝ ܠܚܕܥܣܪ ܟܕ ܣܡܝܟܝܢ܆ ܘܚܤܕ ܠܙܥܘܪܘܬ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ܂ ܘܠܩܫܝܘܬ ܠܒܗܘܢ܂ ܕܠܗܢܘܢ ܕܚܙܐܘܗܝ ܕܩܡ ܠܐ ܗܝܡܢܘ܀ 15 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܙܠܘ ܠܥܠܡܐ ܟܠܗ܂ ܘܐܟܪܙܘ ܤܒܪܬܝ ܒܟܠܗ ܒܪܝܬܐ܂ 16 ܐܝܢܐ ܕܡܗܝܡܢ ܘܥܡܕ ܚܝܐ܂ ܘܐܝܢܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܡܬܚܝܒ܀ 17 ܐܬܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܗܠܝܢ ܢܩܦܢ܂ ܒܫܡܝ ܫܐܕܐ ܢܦܩܘܢ܂ ܘܒܠܫܢܐ ܚܕܬܐ ܢܡܠܠܘܢ܂ 18 ܘܚܘܘܬܐ ܢܫܩܠܘܢ܂ ܘܐܢ ܤܡܐ ܕܡܘܬܐ ܢܫܬܘܢ ܠܐ ܢܗܪ ܠܗܘܢ܂ ܘܐܝܕܝܗܘܢ ܢܤܝܡܘܢ ܥܠ ܟܪܝܗܐ ܘܢܬܚܠܡܘܢ܂ 19 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܡܪܢ܂ ܡܢ ܒܬܪ ܕܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܤܠܩ ܠܫܡܝܐ܂ ܘܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ܂ 20 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܢܦܩܘ ܘܐܟܪܙܘ ܒܟܠ ܕܘܟ܂ ܘܡܪܢ ܡܥܕܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂ ܘܡܫܪܪ ܡܠܝܗܘܢ ܒܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܀ ܀ ܀

Ad Oblationem Ascensionis.

14 *Postremò verò apparuit ipsis duodecim quum discumberent, & exprobrauit exiguam eorum fidem, & duriciē cordis ipsorū, quippe qui ijs qui conspexerant eum suscitatum, non credidissent.*

15 *Et ait illis, Proficiscimini in vniuersum mundum, & prædicate Euangelium meum omni creaturæ.*

16 *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.*

17 *Signa autem eos qui crediderint hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient, & linguis nouis loquētur.*

18 *Et serpentes tollent: &, si toxicum mortiferum biberint, non nocebit eis. Manus suas imponent ægrotis, & sanitati restituentur.*

19 *Porrò Ieschua Dominus noster postquam locutus cum eis fuisset, cælos conscēdit, conseditque à dextera Dei.*

20 *Illi verò exierunt ac prædicarunt vbique, & Dominus noster adiuuabat eos, & confirmabat sermones eorum per signa quæ ipsi edebant.*

דקורבא [a]דסולקא מג

[14] אחריתא דין [b]אתחזי לחדעסר כד סמיכין וחסד [c]לזעורות הימנותהון [d]ולקשיות לבהון דלהנון דאחזאוהי דקם לא [e]הימנו׃ [15] ואמר להון [f]זלו לעלמא כלה [g]ואכרזו סברתי בכלה [h]בריתא׃ [16] אינא דמהימן [i]ועמד חיא ואינא דלא מהימן [k]מתחיב׃ [17] אתותא דין לאילין דמהימנין הלין [l]נקפן בשמי שאדא [m]נפקון ובלשנא [n]חדתא נמללון׃ [18] וחוותא נשקלון ואן סמא [o]דמותא [p]נשתון לא [q]נהר

[a] סלק [b] חזא [c] זער [d] קשא [e] הימן [f] אזל [g] כרז [h] ברא [i] עמד בלשון שכל [k] חוב [l] נקף [m] נפק [n] חדת [o] מות [p] שתא [q] הרא נהשון נזק

ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ܂ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܪܩܘܣ ܕܡܠܠ ܘܐܟܪܙ ܒܪܗܘܡܝ ܪܗܘܡܐܝܬ ܀

Absolutum est Euangelium sacrosanctum nuntium Marci, quod locutus est & annuntiauit in Roma Romanè.

Luc. 24. e.36. Ioh. 20. c.19.

14 * Nouiſſimè recumbentibus illis vndecim apparuit: & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia ijs qui viderant eum reſurrexiſſe, non crediderunt.

Mat. 28. d.19.

15 *Et dixit eis, Euntes in mundum vniuerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ.

16 * Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.

Acto.16. p.18. Acto. 2. a.4.& 10 g.46. Acto.28. a.5. Acto.18. b.8.

17 * Signa autem eos qui crediderint hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eijcient, Linguis loquentur nouis.

18 * Serpentes tollent. Et ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit: ſuper ęgros manus imponēt, & bene habebūt.

Luc. 24. g.51.

19 * Et Dominus quidem Ieſus poſtquā loquutus eſt eis, aſſumptus eſt in cęlum, & ſedit à dextris Dei.

20 *Illi autem profecti prædicauerunt vbique Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.

14 * ὕστερον, ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον, οὐκ ἐπίστευσαν.

15 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.

16 * ὁ πιστεύσας καὶ ὁ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται.

17 * σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς·

18 * ὄφεις ἀροῦσι, κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσι.

19 * ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ.

20 * ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες, ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. ἀμήν.

אֶנוּן ᵗוְאִידַיהוֹן ˢנְסִימוּן עַל ʳכְּרִיהֵא ᵘוְנֶתְחַלְמוּן׃
ˣוִיתֵב מֶן יַמִּינָא דַּאלָהָא׃
¹⁹ יֵשׁוּעַ דֵּין מָרַן מֶן בָּתַר דְּמַלֵּל עַמְּהוֹן לַשְׁמַיָּא סְלֵק
²⁰ הֶנוּן דֵּין נְפַקוּ ʸוְאַכְרֵזוּ בְּכֻל דּוּכָא וּמָרַן ᶻמְעַדַּר הֲוָא לְהוֹן ᵃוּמְשַׁר ᵇמֶלֵיהוֹן
ᶜבְּאָתְוָתָא דְעָבְדִין הֲווֹ׃

ᵗיַד ˢסוּם ʳכְּרַח ᵘחַלַּם
ˣיְתֵב ʸכְּרַז
ᶻעֲדַר כמו עזר
ᵃשְׁרַר ᵇמַלֵּל ᶜאָתָא כמו אות

שְׁלֵם אֶוַנְגֶּלְיוֹן קַדִּישָׁא סְבַרְתָּא דְמַרְקוֹס דְּמַלֵּל וַסְבַר רְהוֹמָאִית בְּרְהוֹמָא׃

Τέλος τοῦ κατὰ Μάρκον ἁγίου εὐαγγελίου.

PROLOGVS SANCTI HIERONYMI IN EVANGELIVM SECVNDVM LVCAM.

LVCAS Syrus natione Antiochensis, arte medicus, discipulus Apostolorum, postea Paulum secutus vsque ad consummationem eius, seruiens Domino sine crimine: nam neque vxorem vnquam habens, neque filios; septuaginta & quatuor annorum obijt in Bithynia, plenus Spiritu sancto. Qui cùm iam scripta essent Euangelia, per Matthæum quidem in Iudæa, per Marcum autem in Italia; sancto instigante Spiritu in Achaiæ partibus hoc scripsit Euangeliũ, significans etiã ipse in principio ante suũ alia esse descripta. Cui extra ea quæ ordo Euangelicæ dispositionis exposcit; ea maximè necessitas laboris fuit, vt primùm Græcis fidelibus omni prophetatione venturi in carnem Dei Christi manifestata humanitate, ne Iudaicis fabulis attenti in solo Legis desiderio tenerẽtur: vel, ne hæreticis fabulis, & stultis sollicitationibus seducti exciderent à veritate, elaboraret. Dehinc vt in prin-

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]

[illegible]

5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]

IN NOMINE DOMINI DEIQVE NOSTRI IESCHVA Meschicho, sigillamus Euangelium sacrosanctum nuntium Lucæ Euangelistæ, quod locutus est, & annuntiauit Ionicè in Alexandria magna.

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Lectio Matutinis Annuntiationis ipsius Zecario.

Voniam plurimi voluerunt scribere narrationes earum actionum, in quibus nos contenti acquieuimus; 2 ** Prout tradiderunt nobis ij, qui à principio spectatores ac ministri fuerunt ipsius sermonis:* 3 ** Visum est etiam mihi quippe qui fuerim impensè proximus illis omnibus, ordine suo cuncta ad te scribere, victoriosissime* 4 *Théophile. * Vt recognoscas veritatem eorũ sermonũ quibus eruditus fuisti.* CAP. I.

5 *Vit in diebus Heroudis regis Jihoudæ Sacerdos quidam nomine Zecario ex ministerio domus Abia: vxor autem eius ex filiabus Aharoun, cuius* 6 *nomen erat Elischebaa. * Erant autẽ ambo iusti coram Deo, & ambulantes in omnibus mãdatis eius, & in iustitia Domini inculpatè.*

בְּשֵׁם מָרַן וַאלָהַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא ᵃחָתְמִינַן אֶוַנְגֶלִיוֹן קַדִּישָׁא סְבַרְתָּא
דְלוּקוֹס ᵇמְסַבְרָנָא דְמַלֶּל וַסְבַר ᶜיַוְנָאִית בְּאַלֶכְסַנְדְרִיָא רַבְּתָא׃
ᵈקֶרְיָנָא דְצַפְרָא דְסוּבְרָה דַזְכַרְיָא׃ קְפַלְאוֹן א
ᶦ מְטֻל דְסַגִּיָּאֵא צְבוּ דְנֶכְתְּבוּן ᵉתַשְׁעִיתָא ᶠדְסוּעְרָנָא אִילֵין דַּחְנַן ᵍמְפַסִּינַן בְּהוֹן׃ ² אַיךְ מָדֵּם דַאשְׁלְמוּ לַן

ᵃחָתַם
ᵇסְבַר ᶜיָוָן
ᵈקְרָא
ᵉשָׁעֵי
ᶠסְעַר עבראית עשה ᵍפִּיס

cipio Euangelij Iohannis natiuitate præsumpta, cui Euangelium scriberet, & in quo electus scriberet indicaret: contestans in se completa esse, quæ essent ab alijs inchoata. Cui ideo post baptismum filij Dei à perfectione generationis in Christo impletæ, repetendæ à principio natiuitatis humanæ potestas permissa est, vt requirentibus demonstraret, in quo apprehendens erat per Nathan filium Dauid, introitu recurrentis in Deum generationis admisso, indisparabilis Dei prædicans in hominibus Christum suum, perfecti opus hominis redire in se per filium faceret, quæ per Dauid patrem venientibus iter præbebat in Christo. Cui Lucæ non immeritò & scribendorum Actuum Apostolorum potestas in ministerio datur, vt Deo in Deum pleno, & filio perditionis extincto; oratione ab Apostolis facta, sorte Domini electionis numerus compleretur. Sicque Paulus consummationem Apostolicis actibus daret, quem diu contra stimulum recalcitrantem Dominus elegisset. Quod & legentibus ac requirentibus Deum, & si per singula expediri à nobis vtile fuerat: sciens tamen quòd operantem agricolam oporteat primùm de fructibus suis edere; vitauimus publicam curiositatem, ne non tam volentibus Deum demonstrasse videremur, quàm fastidientibus prodidisse.

PROOEMIVM BEATI LVCAE IN EVANGELIVM SVVM.

[1] QVONIAM quidem multi conati sunt ordinare narrationem quæ in nobis completę sunt rerum; A

[2] Sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt & ministri fuerunt sermonis:

[3] Visum est & mihi assequuto omnia à principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile. Act. 1. a. 1.

[4] Vt cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.

SANCTVM IESV CHRISTI EVANGELIVM SECVNDVM LVCAM.

CAP. I.

[5] FVIT in diebus Herodis regis Iudææ, sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia: & vxor illius de filiabus Aaron, & nomen eius Elisabeth. 1. Para. 24. a. 10.

[6] Erant autem iusti ambo ante Deum, incedẽtes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥ͂ΚΑ ΕἸΣ ΤῸ ΑΥ̓ΤΟΥ͂ ΕΥ̓ΑΓΓΈΛΙΟΝ.

[1] Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων·

[2] καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου,

[3] ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε θεόφιλε·

[4] ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

[5] ἘΓένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς ἰουδαίας, ἱερεύς τις, ὀνόματι ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐλισάβετ.

[6] ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι.

הנון דמן קדים הוו חזיא ומשמשנא דילה דמלתא ׃ [3] אתחזי אף לי ממל דקריב הוית [h] יציפאית לכלהון דכל
מדם [i] בטכסה אכתוב לך [k] נציחא תאופילא ׃ [4] דתדע שררא דמלא אילין [l] דאתתלמדת להין ׃
[5] הוא ביומתה דהרודס מלכא דיהודא כהנא חד דשמה הוא זכריא מן תשמשתא דבית אביא ואנתתה מן בנתה
דאהרון שמה הוא אלישבע ׃
[6] תריהון דין זדיקין הוו קדם אלהא ומהלכין בכלהון פוקדנוהי ובכאנותה דמריא דלא [m] עדלי ׃

[h] יצף
[i] טכסא שעמו סדר
[k] נצח [l] תלמד כמו למד
[m] עדל

7 ܒܪܐ ܕܝܢ ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܠܝܫܒܥ ܥܩܪܬܐ ܗܘܬ. ܘܬܪܝܗܘܢ ܣܓܝܐܝ ܒܝܘܡܬܗܘܢ ܗܘܘ.
8 ܗܘܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܡܟܗܢ ܗܘܐ ܒܛܟܣܐ ܕܬܫܡܫܬܗ ܩܕܡ ܐܠܗܐ.
9 ܒܥܝܕܐ ܕܟܗܢܘܬܐ. ܡܛܝܗܝ ܕܢܣܝܡ ܒܣܡܐ. ܘܥܠ ܠܗܝܟܠܗ ܕܡܪܝܐ.
10 ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܥܡܐ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܠܒܪ ܒܥܕܢܐ ܕܒܣܡܐ.
11 ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܠܙܟܪܝܐ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ. ܕܩܐܡ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܡܕܒܚܐ ܕܒܣܡܐ.
12 ܘܐܫܬܓܫ ܙܟܪܝܐ ܟܕ ܚܙܝܗܝ. ܘܕܚܠܬܐ ܢܦܠܬ ܥܠܘܗܝ.
13 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ. ܠܐ ܬܕܚܠ ܙܟܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܫܬܡܥܬ ܨܠܘܬܟ. ܘܐܢܬܬܟ ܐܠܝܫܒܥ ܬܐܠܕ ܠܟ ܒܪܐ. ܘܬܩܪܐ ܫܡܗ ܝܘܚܢܢ.
14 ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܚܕܘܬܐ ܘܪܘܙܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܢܚܕܘܢ ܒܡܘܠܕܗ.
15 ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܪܒ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܚܡܪܐ ܘܫܟܪܐ ܠܐ ܢܫܬܐ. ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܬܡܠܐ ܟܕ ܗܘ ܒܟܪܣܐ ܕܐܡܗ.
16 ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܢܦܢܐ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ.
17 ܘܗܘ ܢܐܙܠ ܩܕܡܘܗܝ ܒܪܘܚܐ ܘܒܚܝܠܐ ܕܐܠܝܐ ܢܒܝܐ. ܕܢܦܢܐ ܠܒܐ ܕܐܒܗܬܐ ܥܠ ܒܢܝܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܠܡܕܥܬܐ ܕܟܐܢܐ. ܘܢܛܝܒ ܠܡܪܝܐ ܥܡܐ ܓܡܝܪܐ.
18 ܘܐܡܪ ܙܟܪܝܐ ܠܡܠܐܟܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܕܥ ܗܕܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܣܒܐ ܐܢܐ. ܘܐܢܬܬܝ ܥܠܬ ܒܝܘܡܬܗ.
19 ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܓܒܪܝܐܝܠ ܕܩܐܡ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܘܐܫܬܠܚܬ ܕܐܡܠܠ ܥܡܟ ܘܐܣܒܪܟ ܗܠܝܢ.
20 ܡܟܝܠ ܬܗܘܐ ܫܬܝܩ ܘܠܐ ܬܫܟܚ ܠܡܡܠܠܘ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܗܠܝܢ ܗܘܝܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܬ ܠܡܠܝ ܗܠܝܢ ܕܡܬܡܠܝܢ ܒܙܒܢܗܝܢ.

7 *Nullum porrò habebant filium, quandoquidem Elischebaa erat sterilis, amboq; erant multorum dierum.
8 *Factum est autem quum ipse sacerdotio fungeretur in ordine ministerij sui coram Deo;
9 *Ritu sacerdotij accidit ei, vt componeret suffitus: & ingressus est templum Domini.
10 *Tota verò turba populi orabat foris tempore suffitus.
11 *Et apparuit ipsi Zecario Angelus Domini stans à dextera altaris suffimenti.
12 *Et conturbatus est Zecario quum vidisset eum, & tremor irruit in eum.
13 *Dixit autem ei Angelus, Ne timeas Zecario, quoniam exaudita est oratio tua, & vxor tua Elischebaa pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iouchanon.
14 *Eritque tibi gaudio & exultationi, ac plurimi gaudebunt ipsius natiuitate.
15 *Etenim futurus est magnus coram Domino; nec vinum, nec siceram bibet; & Spiritu Sanctitatis replebitur adhuc ipse in vtero matris suæ existens.
16 *Multósque ex filiis Israel conuertet ad Dominum Deum ipsorum.
17 *Et ipse præcedet eū in Spiritu & virtute Elijo prophetæ, vt conuertat cor patrum in filios, eósque qui sunt immorigeri ad scientiam rectorum, ac præparet Domino populum perfectum.
18 *Et ait Zecario Angelo, Quomodo istud sciam? ego enim sum senex, & vxor mea prouecta in diebus suis.
19 *Et respondit Angelus ac dixit ei, Ego sum Gabriel qui adsto coram Deo, & missus sum vt te alloquar, & hæc tibi euangelizem.
20 *Nunc silebis, nec poteris loqui, ad eum vsque diem quo hæc fiant: quia non credidisti hisce sermonibus meis, qui implebuntur tempore suo.

---

7 ברא דין לית הוא להון מטל דאלישבע עקרתא הות ותריהון סגיאי ביומתהון הוו׃
8 הוא הוא דין כד מכהן הוא בטכסא [n] דתשמשתה קדם אלהא׃ 9 [o] בעידא דכהנותא מטיהי [p] דנסים בסמא ועל להיכלה דמריא׃ 10 וכלה כנשא דעמא מצלא הוא לבר [q] בעדנא דבסמא׃
11 ואתחזי לה לזכריא מלאכא דמריא דקאם מן ימינא דמדבחא דבסמא׃
12 ואשתגש זכריא כד חזיהי ודחלתא נפלת עלוהי׃ 13 ואמר לה מלאכא לא תדחל זכריא מטל [s] דאשתמעת צלותך ואנתתך אלישבע [u] תאלדי לך ברא ותקרא שמה יוחנן׃
14 ותהוא לך חדותא [x] ורוזא וסגיאא נחדון [y] במולדה׃ 15 נהוא גיר רב קדם מריא וחמרא ושכרא לא

[n] שמש [o] ועד [p] סם
[q] עדנא עבראית עת
[r] שגש
[s] שמע
[t] צלא [u] ילד
[x] רוז [y] ילד

*Et non erat illis filius: eò quòd esset 7 Elisabet sterilis, & ambo processissent in diebus suis.

*Factum est autem: cùm sacerdo- 8 tio fungeretur †in ordine vicis suæ ante Deum;

Zacharias

*Secundùm consuetudinem sacer- 9 dotij, sorte exijt vt incésum poneret ingressus in templum Domini.

Exo. 30. c. 7. Leui. 16. d. 17.

*Et omnis multitudo populi erat 10 orans foris hora incensi.

*Apparuit autem illi Angelus Domi- 11 ni, stans à dextris altaris incensi.

*Et Zacharias turbatus est, videns: & 12 timor irruit super eum.

*Ait autem ad illum Angelus, Ne ti- 13 meas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: & vxor tua Elisabet pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iohannem.

Infr. f. 36

*Et erit gaudium tibi & exultatio, & 14 multi in natiuitate eius gaudebunt. B

*Erit enim magnus coram Domino: 15 & vinum & siceram non bibet: & Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ.

*Et multos filiorum Israel conuertet 16 ad Dominum Deum ipsorum.

*Et ipse præcedet ante illum in Spi- 17 ritu & virtute Eliæ: vt conuertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.

Mat. 11. b. 14. Mal. 4. b. 6.

*Et dixit Zacharias ad Angelum, Vn- 18 de hoc sciam? ego enim sum senex: & vxor mea processit in diebus suis.

*Et respondens angelus dixit ei, Ego 19 sum Gabriel qui asto ante Deum: & missus sum loqui ad te, & hæc tibi euangelizare.

*Et ecce, eris tacens, & non poteris 20 loqui vsque in diem quo hæc fiant: pro eo quòd non credidisti verbis meis, quę implebuntur in tempore suo.

7 *καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον· καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

8 *ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ·

9 *κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου·

10 *καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος.

11 *ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.

12 *καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.

13 *εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, μὴ φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου. καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.

14 *καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται.

15 *ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ.

16 *καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν.

17 *καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.

18 *καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.

19 *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα.

20 *καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

נשתא ורוחא דקודשא נתמלא עד הו בכרסא דאמה׃ 16 וסגיאא מן בני יסריל נפנא אנון לות מריא אלההון׃

17 והו נאזל קדמוהי ברוחא ובחילא דאליא נביא [a]דנפנא לבא דאבהא על בניא ולאילין דלא [b]מתטפיסין לידעתא דכאנא ונטיב למריא עמא גמירא׃

18 ואמר זכריא למלאכא איכנא [c]אדע הדא אנא גיר איתי סבא ואנתתי סגיאת ביומתה הי׃

19 וענא מלאכא ואמר לה אנא אנא גבריאיל דקאם אנא קדם אלהא [d]ואשתלחת דאמלל עמך [e]ואסברך הלין׃

20 [f]מכיל תהוא שתיק ולא תשכח למללו עדמא ליומא דהלין נהוין על דלא הימנת [g]למלי הלין [h]דמתמלין בזבנהין׃

[a] פנא [b] טפס
[c] ידע
[d] שלח [e] סבר
[f] מכיל עבראית ועתה
[g] מלל [h] מלא

21 ܥܡܐ ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘܐ ܘܡܣܟܐ ܠܙܟܪܝܐ ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܬܘܚܪܬܗ ܕܒܗܝܟܠܐ܀ 22 ܟܕ ܢܦܩ ܕܝܢ ܙܟܪܝܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܢܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܣܬܟܠܘ ܕܚܙܘܐ ܚܙܐ ܒܗܝܟܠܐ܂ ܘܗܘ ܡܪܡܙ ܪܡܙ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܩܘܝ ܟܕ ܚܪܫ܀ 23 ܘܟܕ ܐܬܡܠܝܘ ܝܘܡܬܐ ܕܬܫܡܫܬܗ ܐܬܐ ܠܒܝܬܗ܀ 24 ܘܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܒܛܢܬ ܐܠܝܫܒܥ ܐܢܬܬܗ܂ ܘܡܛܫܝܐ ܗܘܬ ܢܦܫܗ ܝܪܚܐ ܚܡܫܐ܂ ܘܐܡܪܐ ܗܘܬ܂ 25 ܕܗܠܝܢ ܥܒܕ ܠܝ ܡܪܝܐ ܒܝܘܡܬܐ ܕܚܪ ܒܝ܂ ܠܡܣܒ ܚܣܕܝ ܕܒܝܬ ܒܢܝܢܫܐ܀

ܕܣܘܒܪܗ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܒ

26 ܒܝܪܚܐ ܕܝܢ ܕܫܬܐ ܐܫܬܠܚ ܓܒܪܝܐܝܠ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܠܓܠܝܠܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܢܨܪܬ܂ 27 ܠܘܬ ܒܬܘܠܬܐ ܕܡܟܝܪܐ ܠܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ ܡܢ ܒܝܬܗ ܕܕܘܝܕ܂ ܘܫܡܗ ܕܒܬܘܠܬܐ ܡܪܝܡ܀ 28 ܘܥܠ ܠܘܬܗ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܫܠܡ ܠܟܝ ܡܠܝܬ ܛܝܒܘܬܐ܂ ܡܪܢ ܥܡܟܝ܂ ܒܪܝܟܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫܐ܀ 29 ܗܝ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܬ ܐܬܬܙܝܥܬ ܒܡܠܬܗ܂ ܘܡܬܚܫܒܐ ܗܘܬ ܕܡܢܐ ܗܝ ܫܠܡܐ ܗܕܐ܀ 30 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ܂ ܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܡܪܝܡ܂ ܐܫܟܚܬܝ ܓܝܪ ܛܝܒܘܬܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܀ 31 ܗܐ ܓܝܪ ܬܩܒܠܝܢ ܒܛܢܐ ܘܬܐܠܕܝܢ ܒܪܐ܂ ܘܬܩܪܝܢ ܫܡܗ ܝܫܘܥ܀ 32 ܗܢܐ ܢܗܘܐ ܪܒܐ܂ ܘܒܪܗ ܕܡܪܝܡܐ ܢܬܩܪܐ܂ ܘܢܬܠ ܠܗ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܟܘܪܣܝܗ ܕܕܘܝܕ ܐܒܘܗܝ܀ 33 ܘܢܡܠܘܟ ܥܠ ܒܝܬܗ ܕܝܥܩܘܒ ܠܥܠܡ܂ ܘܠܡܠܟܘܬܗ ܣܘܦܐ ܠܐ ܢܗܘܐ܀ 34 ܐܡܪܐ ܡܪܝܡ ܠܡܠܐܟܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܬܗܘܐ ܗܕܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܝܕܝܥ ܠܝ܀ 35 ܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܬܐܬܐ܂ ܘܚܝܠܗ ܕܡܪܝܡܐ ܢܓܢ ܥܠܝܟܝ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘ ܕܡܬܝܠܕ ܡܢܟܝ ܩܕܝܫܐ ܗܘ ܘܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܢܬܩܪܐ܀ 36 ܘܗܐ ܐܠܝܫܒܥ ܐܚܝܢܬܟܝ ܐܦ ܗܝ ܒܛܢܐ ܒܪܐ ܒܣܝܒܘܬܗ܂ ܘܗܢܐ ܝܪܚܐ ܫܬܝܬܝܐ ܠܗ ܠܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܩܪܬܐ܀

21 *Populus autem stabat, ac præstolabatur ipsum Zecario, & mirabantur super retardatione ipsius in templo.*

22 *Quum exiret autem Zecario non poterat alloqui eos, & intellexerunt eum visionem vidisse in templo, & ipse nutu innuebat eis: & mansit mutus.*

23 *Quúmque impleti fuissent dies ministerij eius, venit domum suam.*

24 *Et factum est post dies illos vt vterum ferret Elischebaa vxor ipsius, & occultaret sese quinque mensibus, ac diceret.*

25 *Nempe ista fecit mihi Dominus diebus quibus respexit me vt auferret opprobrium meum inter homines.*

Ad Annuntiationem Deiparæ.

26 *Mense autem sexto missus est Gabriel Angelus à Deo in Galilæam in vrbem nomine Nozerath:*

27 *Ad virginem desponsatam viro nomine Jauseph è domo Dauid, & nomen virginis erat Mariam.*

28 *Et ingressus est ad eam, & dixit ei, Pax tibi, ô plena gratia, Dominus noster tecum est, benedicta es inter mulieres.*

29 *Jlla verò quum vidisset, turbata est eius sermone, & meditabatur qualis esset pax ista* [salutatio.]

30 *Et dixit ei Angelus, Ne timeas Mariam, inuenisti enim gratiam apud Deum.*

31 *Ecce enim concipies vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius* JESCHVA.

32 *Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur, eíque dabit Dominus Deus thronum Dauid patris ipsius.*

33 *Et regnabit super domum Jaakoub in æternum, & regni eius non erit finis.*

34 *Dixit Mariam ad Angelum, Quomodo fiet istud, quandoquidem vir non est mihi cognitus?*

35 *Respondit Angelus, & dixit ei, Spiritus Sanctitatis veniet, & virtus Altissimi obumbrabit super te: propterea is qui nasciturus est ex te sanctus ipse, ac Filius Dei vocabitur.*

36 *Et ecce Elischebaa cognata tua & ipsa concepit filium in senectute sua, & hic est mensis sextus ei quæ vocatur sterilis.*

---

21 עמא דין קאם הוא ומסכא לזכריא [i] ותמיהין הוו על [k] תוחרתה דבהיכלא׃ 22 כד נפק דין זכריא לא [l] משכח הוא דנמלל עמהון [m] ואסתכלו [n] דחזוא חזא בהיכלא והו מרמז רמז הוא להון וקוי כד חרש׃ 23 וכד [o] אתמליו יומתא דתשמשתה אתא לביתה׃ 24 והוא מן בתר יומתא הנון בטנת אלישבע אנתתה [p] ומטשיא הות נפשה ירחא חמשא ואמרא הות׃ 25 דהלין עבד לי מריא ביומתא דחר בי [q] למסב חסדי דבית בנינשא׃

[r] דסוברה דילדת אלהא ב

26 בירחא דין [s] דשתא [t] אשתלח גבריאיל מלאכא מן לות אלהא לגלילא [u] למדינתא דשמה נצרת׃ 27 לות בתולתא דמכירא לגברא דשמה יוסף מן ביתה דדויד ושמה לבתולתא [x] מרים׃ 28 ועל לותה מלאכא ואמר לה

[i] תמה [k] אחר [l] שכח
[m] סכל [n] חזא [o] מלא
[p] טשא
[q] נסב
[r] סבר
[s] שת [t] שלח [y] דן
[x] רם

21 *Et erat plebs expectans Zachariam: & mirabantur quòd tardaret ipse in templo.

22 *Egressus autem nō poterat loqui ad illos, & cognouerunt quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, & permansit mutus. C

23 *Et factum est: vt impleti sunt dies officij eius, abijt in domum suam.

24 *Post hos autem dies concepit Elisabet vxor eius: & occultabat se mensibus quinque, dicens:

25 *Quia sic fecit mihi Dominus in diebus quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

26 *In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth;

Mat. 1. c. 18.

27 *Ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid: & nomen virginis, Maria.

28 *Et ingressus angelus, ad eam dixit, Aue gratia plena, Dominus tecum: benedicta tu in mulieribus.

29 *Quę cùm †audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio.

†vidisset

30 *Et ait angelus ei, Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum.

31 *Ecce concipies in vtero, & paries filium: & vocabis nomen eius IESVM.

Esai. 7. c. 14. Infr. 2. c. 21. Marc. 1. d. 31.

32 *Hic erit magnus; & filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem Dauid patris eius:

33 *Et regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis.

Dan. 7. d. 14. & 27. Mich. 4. b. 7.

34 *Dixit autem Maria ad angelū: Quomodo fiet istud; quoniam virum non cognosco?

35 *Et respondens angelus, dixit ei: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur D Filius Dei.

36 *Et ecce Elisabet cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis, sextus est illi quæ vocatur sterilis.

21 *καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.

22 *ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ. καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός.

23 *καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

24 *μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα·

25 *ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 *Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα ναζαρὲτ,

27 *πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα ἰωσὴφ, ἐξ οἴκου δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου μαριάμ.

28 *καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν, εἶπε, χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.

29 *ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος.

30 *καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, μὴ φοβοῦ μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ·

31 *καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν.

32 *οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

33 *καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.

34 *εἶπε δὲ μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;

35 *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς θεοῦ.

36 *καὶ ἰδοὺ ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ, τῇ καλουμένῃ στείρα.

שלם לכי מלית טיבותא מרן עמכי בריכת בנשא ׃ 29 הי דין כד חזת [a]אתרהבת במלתה ומתחשבא הות
דמנו שלמא הנא ׃ 30 ואמר לה מלאכא לא תדחלין מרים אשכחתי גיר טיבותא לות אלהא ׃ 31 הא
גיר תקבלין בטנא [a]ותאלדין ברא ותקרין שמה ישוע ׃ 32 הנא נהוא רב וברה [b]דעליא נתקרא ונתל לה מריא
אלהא כורסיה דדויד אבוהי ׃ 33 ונמלך על ביתה דיעקוב לעלם ולמלכותה סוף לא נהוא ׃ 34 אמרא מרים
למלאכא איכנא תהוא הדא דגברא לא חכים לי ׃ 35 ענא מלאכא ואמר לה רוחא דקודשא [c]תאתא וחילה
דעליא [d]נגן עליכי מטל הנא הו דמתילד מנכי קדישא הו וברה דאלהא נתקרא ׃
36 והא אלישבע אחינתכי אף הי בטנא ברא בסיבותה והנא ירחא [e]דאשתא לה להי דמתקריא עקרתא ׃

[z] רהב
[a] ילד [b] עליא
[c] אתא [d] נגן וטעמו הוא חילה דעליא נעבר עליכי גננא ;
[e] שת עבראית סיס

[37] ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܛܠ ܠܐܠܗܐ ܡܕܡ܂ [38] ܐܡܪܐ ܡܪܝܡ ܗܐ ܐܢܐ ܐܡܬܗ ܕܡܪܝܐ ܢܗܘܐ ܠܝ ܐܝܟ ܡܠܬܟ܂ ܘܐܙܠ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܠܘܬܗ܂

[illegible]

[39] ܩܡܬ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܘܐܙܠܬ ܒܛܝܠܐܝܬ ܠܛܘܪܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕ܂ [40] ܘܥܠܬ ܠܒܝܬܗ ܕܙܟܪܝܐ ܘܫܐܠܬ ܫܠܡܗ ܕܐܠܝܫܒܥ܂ [41] ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܡܥܬ ܐܠܝܫܒܥ ܫܠܡܗ ܕܡܪܝܡ ܕܨ ܥܘܠܐ ܒܟܪܣܗ܂ ܘܐܬܡܠܝܬ ܐܠܝܫܒܥ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ [42] ܘܩܥܬ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪܬ ܠܡܪܝܡ܂ ܡܒܪܟܬܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫܐ܂ ܘܡܒܪܟ ܗܘ ܦܐܪܐ ܕܒܟܪܣܟܝ܂ [43] ܐܝܡܟܐ ܠܝ ܗܕܐ ܕܐܡܗ ܕܡܪܝ ܬܐܬܐ ܠܘܬܝ܂ [44] ܗܐ ܓܝܪ ܟܕ ܢܦܠ ܩܠܐ ܕܫܠܡܟܝ ܒܐܕܢܝ܂ ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܕܨ ܥܘܠܐ ܒܟܪܣܝ܂ [45] ܘܛܘܒܝܗ ܠܐܝܕܐ ܕܗܝܡܢܬ ܕܗܘܐ ܫܘܠܡܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܬܡܠܠ ܥܡܗ ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ܂ [46] ܘܐܡܪܬ ܡܪܝܡ܂ ܡܪܘܪܒܐ ܢܦܫܝ ܠܡܪܝܐ܂ [47] ܘܪܘܙܬ ܪܘܚܝ ܒܐܠܗܐ ܡܚܝܢܝ܂ [48] ܕܚܪ ܒܡܘܟܟܐ ܕܐܡܬܗ܂ ܗܐ ܓܝܪ ܡܢ ܗܫܐ ܢܛܘܒܢܢܝ ܟܠܗܝܢ ܫܪܒܬܐ܂ [49] ܕܥܒܕ ܠܘܬܝ ܪܘܪܒܬܐ ܗܘ ܕܚܝܠܬܢ ܘܩܕܝܫ ܫܡܗ܂ [50] ܘܚܢܢܗ ܠܕܪܐ ܘܫܪܒܬܐ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܚܠܝܢ ܠܗ܂ [51] ܥܒܕ ܙܟܘܬܐ ܒܕܪܥܗ܂ ܘܒܕܪ ܠܡܫܬܥܠܝܢ ܒܬܪܥܝܬܐ ܕܠܒܗܘܢ܂ [52] ܣܚܦ ܐܚܝܕܝ ܥܙܐ ܡܢ ܟܘܪܣܘܬܐ܂ ܘܐܪܝܡ ܠܡܟܝܟܐ܂ [53] ܣܒܥ ܠܟܦܢܐ ܛܒܬܐ܂ ܘܠܥܬܝܪܐ ܫܒܩ ܣܦܝܩܐܝܬ܂ [54] ܥܕܪ ܠܐܝܣܪܝܠ ܥܒܕܗ܂ ܘܐܬܕܟܪ ܚܢܢܗ܂ [55] ܐܝܟ ܕܡܠܠ ܥܡ ܐܒܗܝܢ܂ ܥܡ ܐܒܪܗܡ ܘܥܡ ܙܪܥܗ ܠܥܠܡ܂ [56] ܩܘܝܬ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܠܘܬ ܐܠܝܫܒܥ ܐܝܟ ܝܪܚܐ ܬܠܬܐ܂ ܘܗܦܟܬ ܠܒܝܬܗ܂

[illegible]

[57] ܠܐܠܝܫܒܥ ܕܝܢ ܡܛܝ ܗܘܐ ܙܒܢܐ ܕܬܐܠܕ܂ ܘܝܠܕܬ ܒܪܐ܂ [58] ܘܫܡܥܘ ܫܒܒܝܗ ܘܒܢܝ ܛܘܗܡܗ܂ ܕܐܣܓܝ ܡܪܝܐ ܚܢܢܗ ܥܠܝܗ܂ ܘܚܕܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂

37 *Quoniam Deo nihil est difficile.*
38 *Ait Mariam, Ecce ego sum ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et abijt Angelus ab ea.*

Profectio ipsius Mariam ad Elischebaa.

39 *Surrexit autem Mariam in diebus illis, & profecta est studiose in montem in ciuitatem Jihoudææ.* 40 *Et ingressa domum Zecario, petijt pacem ipsius Elischebaa.*
41 *Et factum est quum audiret Elischebaa salutationem ipsius Mariam, vt exultaret fœtus in vtero eius, & repleta est Spiritu Sanctitatis.* 42 *Exclamauitque alta voce, & dixit ipsi Mariam: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus est fructus qui est in vtero tuo.* 43 *Vndenam hoc mihi, vt mater Domini mei veniat ad me?*
44 *Ecce enim quum incidit vox salutationis tuæ in aures meas, gaudio magno subsultauit fœtus in vtero meo.*
45 *Et ô felix quæ credidit, quia futurum est complementum earum rerum, quæ dictæ sunt ei à Domino.* 46 *Et ait Mariam, Magnificat anima mea Dominum.*
47 *Et exultauit spiritus meus in Deo Seruatore meo.* 48 *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ. ecce enim ex hoc tempore beatitudinem mihi tribuent omnes generationes.*
49 *Quia egit apud me magnifica ille qui potens est, & sanctum nomen eius.* 50 *Et misericordia eius in ætates & generationes super eos, qui timent ipsum.* 51 *Fecit victoriam brachio suo, & dissipauit superbos mente cordis ipsorum.* 52 *Deturbauit potētes de cathedris,* 53 *& exaltauit humiles.* *Esurientes saturauit bonis, & diuites dimisit inaniter.* 54 *Adiuuit Jsroiel seruum suum, & recordatus est misericordiæ suæ.* 55 *Sicut locutus est cum patribus nostris, cū Abrohom, & cū semine eius in sæculum.* 56 *Mansit aūt Mariam apud Elischebaa quasi mēses tres, et reuersa est domū suā.*

Matutinis Natiuitatis ipsius Iouchano.

57 *Ipsi autem Elischebaa factum est tempus pariendi, & peperit filium.*
58 *Et audierunt vicini, filijque cognationis eius, Deum magnificasse gratiam suam erga eam, & congratulabantur ei.*

[37] מטל דלא עטל לאלהא מדם ׃ [38] אמרא מרים הא אנא אמתה דמריא נהוא לי איך מלתך ואזל מלאכא מן לותה ׃
[a] מאזלתה דמרים ציד אלישבע ג
[b][39] קמת דין מרים בהון ביומתא הנון ואזלת בטילאית לטורא למדינתא דיהוד ׃ [40] ועלת לביתה דזכריא ושאלת שלמה דאלישבע ׃ [41] והוא דכד שמעת אלישבע שלמה דמרים דץ עולא בכרסה [c] ואתמליית רוחא דקודשא ׃ [d][42] וקעת בקלא [e] רמא ואמרת למרים מברכתא אנתי בנשא ומברך הו פארא דבכרסכי ׃ [43] אימכא לי הדא דאמה דמרי תיתא לותי ׃ [44] הא גיר כד נפל קלא דשלמכי באדני בחדותא רבתא דץ עולא בכרסי ׃ [45] וטוביה לאידא [f] דהימנת דהוא שולמא לאילין דאתמלל עמה מן לות מריא ׃ [46] ואמרת מרים [g] מורבא

[a] אזל [b] קם [c] מליא [d] קעא [e] רם [f] הימן [g] רבא

37 * Quia nõ erit impoſſibile apud Deũ omne verbum. 38 * Dixit autem Maria, Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Et diſceſſit ab illa Angelus.

39 * Exurgens autem Maria in diebus illis, abijt in montana cum feſtinatione in ciuitatem Iuda: 40 * Et intrauit in domum Zachariæ, & ſalutauit Eliſabeth. 41 * Et factum eſt: vt audiuit ſalutationem Mariæ Eliſabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta eſt Spiritu ſancto Eliſabeth. 42 * Et exclamauit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. 43 * Et vnde hoc mihi vt veniat mater Domini mei ad me? 44 * Ecce enim vt facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus E meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo. 45 * Et beata quæ † credidit, quoniam perficientur ea quæ dicta ſunt † ei à Domino.

(credidiſti — tibi)

46 * Et ait Maria:

Magnificat anima mea Dominum. 47 * Et exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. 48 * Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. ecce enim ex hoc beatã me dicent omnes generationes. 49 * Quia fecit mihi magna qui potens eſt, & ſanctum nomen eius. 50 * Et miſericordia eius † à progenie in progenies, timentibus eum. 51 * Fecit potentiam in brachio ſuo: diſperſit ſuperbos mente cordis ſui. 52 * Depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles. 53 * Eſurientes impleuit bonis: & diuites dimiſit inanes. 54 * Suſcepit Iſrael puerum ſuũ, † memorari miſericordiæ ſuæ. 55 * Sicut locutus eſt ad patres noſtros, Abraham & ſemini eius in ſecula. 56 * Manſit autem Maria cum illa quaſi menſibus tribus: & reuerſa eſt in domum ſuam. F

(in progenies & progenies — Iſai. 51. b. 9. Pſal. 32. b. 10. Iſai. 29. c. 15. Pſal. 33. b. 11. 2. Reg. 2. b. 5. — recordatus — Iſai. 30. d 18. & 41. b. 8. & 54 b. 5.)

57 * Eliſabeth autẽ impletum eſt tempus pariendi: & peperit filium. 58 * Et audierunt vicini & cognati eius quia magnificauit Dominus miſericordiam ſuam cum illa, & congratulabantur ei.

(Ier. 31. a. 3. & d 20 Pſa. 131. c. 11.)

37 * ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ θεῷ πᾶν ῥῆμα.
38 * εἶπε δὲ μαριὰμ, ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 * Ἀναστᾶσα δὲ μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν ἰούδα.
40 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν ἐλισάβετ.
41 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ ἐλισάβετ.
42 * καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.
43 * καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρός με;
44 * ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου.
45 * καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα· ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.
46 * καὶ εἶπε μαριὰμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον:
47 * καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί
48 μου· * ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί.
49 * ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
50 * καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις
51 αὐτόν. * ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν.
52 * καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς.
53 * πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς.
54 * ἀντελάβετο ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους,
55 * (καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς τὸν αἰῶνα.
56 * ἔμεινε δὲ μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

57 * Τῇ δὲ ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ
58 ἐγέννησεν υἱόν. * καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ.

נַפְשִׁי לְמָרְיָא׃ 47 וְחֶדְיַת רוּחִי בַּאלָהָא מַחְיָנִי׃ 48 דְחָר בְּמוּכָכָא דְאַמְתֵהּ הָא גֵיר מֶן הָשָׁא טוּבָא נֵתְלָן
לִי שַׁרְבָתָא כֻּלְהֵין׃ 49 דַעֲבַד לְוָתִי רַוְרְבָתָא הַו דְחַילְתָן וְקַדִּישׁ שְׁמֵהּ׃ 50 וְחַנָנֵהּ לְדָרֵא וְשַׁרְבָתָא עַל
אַילֵין דְדָחְלִין לֵהּ׃ 51 עֲבַד זָכוּתָא בַּדְרָעֵהּ וּבַדַר חַטִירֵי בְּתַרְעִיתָא דְלֶבְהוֹן׃ 52 סַחֵף תַקִּיפֵא מֶן כוּרְסַוָתָא
וַארִים מַכִּיכֵא׃ 53 כַפְנֵא סַבַע טָבָתָא וַעְתִירֵא שְׁרָא סְפִיקָאִית׃ 54 עַדַר לִיסְרָיֵל עַבְדֵהּ וְאֶתְדְכַר
חַנָנֵהּ׃ 55 אַיךְ דְמַלֵּל עַם אַבָהַין עַם אַבְרָהָם וְעַם זַרְעֵהּ לְעָלַם׃ 56 קְוַית דֵין מַרְיַם לְוָת אֱלִישְׁבַע
אַיךְ יַרְחֵא תְלָתָא וְהֶפְכַת לְבַיתָהּ׃ רְצִפְרָא דְמוֹלְדֵהּ דְיוֹחַנָן ר 57 אֱלִישְׁבַע דֵין הְוָא הַוָא
לָהּ זַבְנָא דְתֵאלַד וְיֶלְדַת בְּרָא׃ 58 וַשְׁמַעוּ שְׁבָבֵיהָ וּבְנַי טוּהְמָהּ דַאסְגִי אֱלָהָא חֶנָנֵהּ לְוָתָהּ וְחָדֵין הֲוַו עַמָּהּ׃

חֲדָא חַוָּא מְכַךְ
נְתַל רַב ומזה רַורַב
חֲלֹף רברב
חַיל רְעָא בלשון רצה
סעמו ריקם
קְוָא
ילד
ילד חֲדָא

[Syriac text illegible]

59 * Et factum est die octauo ut venerint circuncisuri puerulum, & vocarunt eum nomine patris ipsius, Zecario. 60 * Et respondit mater eius, ac dixit eis, Non ita, sed vocabitur Iouchanon. 61 * Et dicunt ei, Nemo est in prosapia tua qui vocetur hoc nomine.

62 * Innuebant itaque patri eius quomodo vellet ei nomen imponi.

63 * Petijtq; codicillos, & scripsit, inquiens, Jouchanon est nomē eius. Et miratus est vnusquisque. 64 * Et illico apertum est os eius, & eius lingua, & loquutus est, benedixítque Deo. 65 * Et exstitit pauor super omnes vicinos eorum, & in vniuerso monte Jihoudææ ista prolata sunt.

66 * Omnes autem qui audierunt cogitabant in corde suo, ac dicebant, Quisnam futurus est puerulus iste? & manus Domini erat cum eo. 67 * Et repletus est Zecario pater eius Spiritu Sanctitatis, ac vaticinatus est, dicens,

68 * Benedictus Dominus Deus Jsroiel, quippe qui visitauerit populum suum, fecerítque redemptionem eius. 69 * Et erexerit nobis cornu salutis in domo Dauid serui sui.

70 * Sicut locutus est per os vatum suorum sanctorum, qui à sæculo fuerunt:

71 * Se nos liberaturum ab hostibus nostris, & è manu omnium, qui oderunt nos.

72 * Ac misericordia sua vsurum cum patribus nostris, séque memorem futurum testamenti sui sancti.

73 * Necnon iurisiurandi quod iurauit Abrohom patri nostro, se daturum nobis.

74 * Ut liberaremur de manu inimicorum nostrorū & absq; timore seruiremus corā eo,

75 * Omnibus diebus nostris cum iustitia.

76 * Túque puerule, Propheta Altissimi vocaberis, quandoquidem ambulabis ante faciē Domini, ut pares viam eius. 77 * Vt des cognitionē vitæ populo suo in remissionem peccatorum eorum. 78 * Per viscera misericordiæ Dei nostri quibus inuisit nos oriens ex alto: 79 * Vt luceat eis qui sunt in tenebris, & in vmbris mortis sedent, vt dirigat pedes nostros in viam pacis. 80 * Puerulus autem crescebat, & corroborabatur Spiritu & in deserto fuit ad hunc vsque diem quo se ostenderet apud Isroiel.

59 והוא ליומא דתמניא ואתו [d] לםגזרה לטליא [e] וקרין הוו לה בשמא דאבוהי זכריא ׃ 60 וענת אמה ואמרא להון לא הכנא אלא נתקרא יוחנן ׃ 61 ואמרו לה דלית אנש דמתקרא בשרבתכי בשמא הנא ׃ 62 ורמזו לאבוהי דאיכנא צבא [f] דנשמיוהי ׃ 63 ושאל [g] פנקיתא וכתב ואמר יוחנן הו שמה ואתדמר כלנש ׃ 64 ומחדא אתפתח פומה ולשנה ומלל וברך לאלהא ׃ 65 והות [h] דחלתא על כלהון שכביהון ובכלה טורא דיהוד הלין מתמללן הוי ׃ 66 וכלהון דשמעו מתחשבין הוו בלבהון ואמרין מנא כי נהוא טליא הנא ואידה דמריא איה הות עמה ׃ 67 [i] ואתמלי זכריא אבוהי רוחא דקודשא [k] ואתנבי ואמר ׃ 68 מברך הו מריא אלהא דיסריל דסער עמה ועבד לה [l] פורקנא ׃ 69 [m] ואקים לן קרנא דפורקנא בביתה דדויד עבדה ׃

[d] גזר [e] קרא
[f] שמי [g] עבראית לוח סופר
[h] דחל
[i] מלא [k] נבא
[l] פרק [m] קם

Gen.17. c.19.& 21.c.16. Sup.b.14

59 ✱ Et factum eſt: in die octauo venerunt circuncidere puerum, & vocabant eum nomine patris ſui, Zachariam.

60 ✱ Et reſpondens mater eius, dixit: Nequaquam, ſed vocabitur Ioannes.

61 ✱ Et dixerũt ad illam: Quia nemo eſt in cognatione tua qui vocetur hoc nomine.

62 ✱ Innuebant autẽ patri eius, quẽ vellet vocari eum.

63 ✱ Et poſtulans pugillarem, ſcripſit dicens: Ioannes eſt nomen eius. Et mirati ſunt vniuerſi.

Sup.b.13

64 ✱ Apertum eſt autem ilico os eius, & lingua eius: & loquebatur benedicens Deũ.

65 ✱ Et factus eſt timor ſuper omnes vicinos eorum: & ſuper omnia mõtana Iudææ diuulgabantur omnia verba hæc.

66 ✱ Et poſuerunt omnes qui audierant in corde ſuo, dicentes: Quis, putas, puer iſte erit? Etenim manus Dñi erat cum illo.

67 ✱ Et Zacharias pater eius repletus eſt Spiritu ſancto: & prophetauit, dicens:

Infr.2. d.30. Mar.1. d.21.

68 ✱ Benedictus Dominus Deus Iſrael: quia viſitauit & fecit redemptionem plebis ſuæ. G

69 ✱ Et erexit cornu ſalutis nobis, in domo Dauid pueri ſui.

Pſa.131. d.17. Pſa.73. c.12.

70 ✱ Sicut locutus eſt per os ſanctorum, qui à ſeculo ſunt, prophetarum eius;

Iere.23. a.6.& 30 b.10.

71 ✱ Salutem ex inimicis noſtris, & de manu omnium qui oderunt nos:

72 ✱ Ad faciendam miſericordiam cum patribus noſtris: & memorari teſtamenti ſui ſancti.

Gen.22. c.16. Iere.31. f.33. Heb.6.c. 13.& d. 17.

73 ✱ Iuſiurandũ quod iurauit ad Abrahã patrẽ noſtrum, daturum ſe nobis.

74 ✱ Vt ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati, ſeruiamus illi,

2.Pet.1. c.15.

75 ✱ In ſanctitate & iuſtitia corã ipſo, omnibus diebus noſtris.

Mal.4. a.1. Sup.b.17

76 ✱ Et tu puer, propheta Altiſſimi vocaberis: præibis enim ante faciẽ Domini parare vias eius,

77 ✱ Ad dandã ſciẽtiam ſalutis plebi eius, in remiſſionẽ peccatorũ eorum.

Zacha.3. d.9.& 6. c.12. Mala.4. a.2.

78 ✱ Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitauit nos Oriẽs ex alto,

79 ✱ Illuminare his qui in tenebris, & in vmbra mortis ſedent: ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis.

80 ✱ Puer autem creſcebat & confortabatur ſpiritu, & erat in deſertis vſque in diem oſtenſionis ſuæ ad Iſrael.

59 ✱ καὶ ἐγένετο, ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν.

60 ✱ καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εἶπεν, οὐχί· ἀλλὰ κληθήσεται ἰωάννης.

61 ✱ καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν, ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.

62 ✱ ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ, τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν.

63 ✱ καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων, ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες.

64 ✱ ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ διηρθρώθη, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν.

65 ✱ καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα.

66 ✱ καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες, ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ χεὶρ κυρίου ἦν μετ᾽ αὐτοῦ.

67 ✱ καὶ ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ προεφήτευσε, λέγων.

68 ✱ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο, καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

69 ✱ καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.

70 ✱ καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,

71 ✱ σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς·

72 ✱ ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ.

73 ✱ ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν,

74 ✱ ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ,

75 ✱ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.

76 ✱ καὶ σὺ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ·

77 ✱ τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν·

78 ✱ διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους·

79 ✱ ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

80 ✱ τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν ἰσραήλ.

70 איך דמלל בפומא דנביוהי קדישא דמן עלם׃ 71 ודנפרקן מן בעל דבבין ומן אידא דכלהון סנאין׃
72 ועבד חננה עם אבהין ועהד לדיתיקוהי קדישתא׃ 73 [n] ומומתא דימא לאברהם אבון [o] ודנתל לן׃
74 ודנתפרק מן אידא דבעלדבבין ודלא דחלא [p] נפלוח קדמוהי׃ 75 כלהון יומתן [q] בכאנותא׃
76 ואנת טליא נביה [r] דעליא תתקרא [s] תאזל גיר קדם פרצופה דמריא דתטיב אורחה׃
77 ודנתל מדעא דחיא לעמה בשובקנא דחטהיהון׃ 78 ברחמא דחננא דאלהן דבהון נסערן [t] דנחא מן
רומא׃ [u] 79 [x] למנהרו לאילין דבחשוכא ובטללא דמותא יתבין [y] ודנתרוץ רגלין באורחא דשלמא׃
80 טליא דין רבא הוא ומתחיל ברוחא ובחורבא איתוהי הוא עדמא ליומא [z] דתתחויתה דלות יסריל׃

[n] ימא [o] נתל
[p] פלח [q] כון
[r] עליא [s] אזל
[t] דנח עבראית זנח
[u] רם
[x] נהר [y] תרץ
[z] חוא

ܒܨܦܪܐ ܕܥܐܕܐ ܕܝܠܕܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܒ

1 ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܘܢܦܩ ܦܘܩܕܢܐ ܡܢ ܐܓܘܣܛܘܣ ܩܣܪ ܕܢܬܟܬܒ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܐܘܚܕܢܗ. 2 ܗܕܐ ܡܟܬܒܢܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܗܘܬ ܒܗܓܡܢܘܬܐ ܕܩܘܪܝܢܘܣ ܒܣܘܪܝܐ. 3 ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܟܠܢܫ ܕܢܬܟܬܒ ܒܡܕܝܢܬܗ. 4 ܣܠܩ ܗܘܐ ܕܝܢ ܘܐܦ ܝܘܣܦ ܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠܐ ܠܝܗܘܕ ܠܡܕܝܢܬܗ ܕܕܘܝܕ ܕܡܬܩܪܝܐ ܒܝܬ ܠܚܡ ܡܛܠ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܒܝܬܗ ܘܡܢ ܫܪܒܬܗ ܕܕܘܝܕ. 5 ܥܡ ܡܪܝܡ ܡܟܝܪܬܗ ܟܕ ܒܛܢܐ ܕܬܡܢ ܢܬܟܬܒ. 6 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܬܡܢ ܐܢܘܢ ܐܬܡܠܝܘ ܝܘܡܬܗ ܕܬܐܠܕ. 7 ܘܝܠܕܬ ܒܪܗ ܒܘܟܪܐ ܘܟܪܟܬܗ ܒܥܙܪܘܪܐ ܘܐܪܡܝܬܗ ܒܐܘܪܝܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ. 8 ܪܥܘܬܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܗܘܘ ܒܗ ܒܐܬܪܐ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ ܬܡܢ ܘܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܡܛܪܬܐ ܕܠܠܝܐ ܥܠ ܡܪܥܝܬܗܘܢ. 9 ܘܗܐ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܬܫܒܘܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܢܗܪ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܕܚܠܘ ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ. 10 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܠܐܟܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. ܗܐ ܓܝܪ ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܕܬܗܘܐ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ. 11 ܐܬܝܠܕ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܝܘܡܢܐ ܦܪܘܩܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܪܝܐ ܡܫܝܚܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܕܕܘܝܕ. 12 ܘܗܕܐ ܠܟܘܢ ܐܬܐ. ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܘܠܐ ܕܟܪܝܟ ܒܥܙܪܘܪܐ ܘܣܝܡ ܒܐܘܪܝܐ. 13 ܘܡܢ ܫܠܝ ܐܬܚܙܝܘ ܥܡ ܡܠܐܟܐ. ܚܝܠܘܬܐ ܣܓܝܐܐ ܕܫܡܝܐ. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪܝܢ. 14 ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ ܒܡܪܘܡܐ. ܘܥܠ ܐܪܥܐ ܫܠܡܐ. ܘܣܒܪܐ ܛܒܐ ܠܒܢܝܢܫܐ. 15 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܙܠܘ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ ܡܠܐܟܐ ܠܫܡܝܐ. ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܪܥܘܬܐ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܐܡܪܝܢ. ܢܪܕܐ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬ ܠܚܡ. ܘܢܚܙܐ ܠܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܗܘܬ. ܐܝܟ ܕܡܪܝܐ ܐܘܕܥܢ.

Matutinis festo Natiuitatis.

CAP. II.

1 *Factum est autem in diebus illis, vt exiret edictum ab Augusto Cæsare vt describeretur vniuersus populus possessionis eius.*

2 ‡ *Hæc descriptio prima facta est sub præfectura Kyreni in Syria.*

3 ‡ *Et proficiscebatur vnusquisque, vt describeretur, in suam ciuitatem.*

4 ‡ *Ascendit autem & ipse Jauseph à Nozerath Galilææ, ad Jihoudæam in ciuitatem Dauid, quæ vocatur Bethlechem (quandoquidem erat ex domo, & ex prosapia ipsius Dauid.)*

5 ‡ *Cum Mariam sponsa sua vterum ferente, vt illic describeretur.*

6 ‡ *Et factum est dum illic essent, vt implerentur dies, quibus ipsa pareret.*

7 ‡ *Peperitque filium suum primogenitum, ac inuoluit eum fasciis, & reclinauit eum in præsepi, quia non erat eis locus vbi habitarent.*

8 ‡ *Erant autem pastores in ea regione qui degebant illic, & custodiebant custodias noctis super greges suos.*

9 ‡ *Et ecce Angelus Dei venit ad eos, gloriáque Domini illuxit eis, ac timuerunt timore magno.*

10 ‡ *Et dixit eis Angelus, Ne timeatis: ecce enim annuntio vobis gaudium magnum quod futurum est toti mundo.*

11 ‡ *Natus est enim vobis hodie Redemptor, qui est Dominus Meschicho in ciuitate Dauid.*

12 ‡ *Et hoc erit vobis signum, Inuenietis infantem inuolutum fasciis, & positum in præsepi.*

13 ‡ *Et derepentè apparuerunt cum Angelo multi exercitus cælestes glorificantes Deum ac dicentes:*

14 ‡ *Gloria Deo in excelsis, & super terram pax, & voluntas bona hominibus.*

15 ‡ *Et factum est quum discederent ab eis Angeli in cælos vt locuti sint pastores vnus ad aliũ, dixeríntq;, Proficiscamur vsq; in Bethlechem, & videamus sermonem istum qui factus est, prout Dominus patefecit nobis.*

דספרא דעאדא דילדא ה קפלאון ב

1 הוא דין ביומתא הנון ונפק פוקדנא מן אגוסטוס קסר דנתכתב כלה עמא [a]דאוחדנה ׃ 2 הדא [b]מכתבנותא קדמיתא הות בהגמנותא דקורינוס בסוריא ׃ 3 ואזל הוא כלנש דנתכתב במדינתה ׃ 4 סלק הוא דין ואף יוסף מן נצרת דגלילא ליהוד למדינתה דדויד [c]דמתקריא בית לחם מטל דאיתותי הוא מן ביתה ומן שרבתה דדויד ׃ 5 עם מרים [d]מכירתה כד בטנא דתמן נתכתב ׃ 6 והוא דכד תמן אנון אתמליו יומתה [e]דתאלדי ׃ 7 וילדת ברה בוכרא וכרכתה בעזרורא [f]וארמיתה באוריא מטל דלית הוא להון דוכתא איכא [g]דשרין הוו ׃ 8 [h]רעותא דין איתהון בה באתרא דשרין הוו תמן ונטרין הוו [i]מטרתא

[a] אחד עבראית אחד
[b] כתב
[c] קרא
[d] מכר
[e] ילד
[f] רמא
[g] שרא
[h] רעא

CAP. II.

1 Factum est autem, in diebus illis exijt edictum à Cesare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis. A

2 Hæc descriptio prima, facta est à præside Syriæ Cyrino.

3 Et ibant omnes vt profiterentur, singuli in suam ciuitatem.

4 Ascendit autem & Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth, in Iudæam, in ciuitatem Dauid quæ vocatur Beth-lehem: eo quòd esset de domo & familia Dauid:

Mich. 5. a. 2. Matt. 2. a. 6. Ioh. 7. f. 42.

5 Vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore prægnante.

6 Factum est autem: cùm essent ibi, impleti sunt dies vt pareret.

7 Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præsepio: quia non erat eis locus in diuersorio.

8 Et pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum.

9 Et ecce, angelus Domini stetit iuxta illos, & claritas Dei circunfulsit illos, & timuerunt timore magno. B

10 Et dixit illis angelus, Nolite timere: ecce enim euãgelizo vobis gaudiũ magnum, quod erit omni populo:

11 Quia natus est vobis hodie Saluator qui est Christus Dominus in ciuitate Dauid.

12 Et hoc vobis signum, Inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio.

13 Et subitò facta est cum angelo multitudo militiæ cælestis laudantiũ Deum, & dicentium:

14 Gloria in altissimis Deo: & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

15 Et factum est vt discesserunt ab eis angeli in cælum, pastores loquebantur ad inuicem: Transeamus vsque Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod † Dominus † ostendit nobis.

fecit &

β'.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ καίσαρος αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.

2 αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς συρίας κυρηνίου.

3 καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

4 ἀνέβη δὲ καὶ ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, ἐκ πόλεως ναζαρὲτ, εἰς τὴν ἰουδαίαν, εἰς πόλιν δαβὶδ, ἥτις καλεῖται βηθλεὲμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς δαβὶδ,

5 ἀπογράψασθαι σὺν μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ.

6 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

7 καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες, καὶ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν.

9 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν.

10 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ.

11 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι χριστὸς κύριος, ἐν πόλει δαβίδ.

12 καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

13 καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν θεὸν, καὶ λεγόντων·

14 δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

15 καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν ⓐ ἄγγελοι, καὶ ⓐ ἄνθρωποι ⓐ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, διέλθωμεν δὴ ἕως εἰς βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.

דְּלֵלְיָא עַל [k] מַרְעִיתְהוֹן ׃ [9] וְהָא מַלְאֲכָא דַאלָהָא אֶתָא לְוָתְהוֹן [l] וְתֻשְׁבּוּחְתֵּהּ דְּמָרְיָא אַנְהֲרַת עֲלֵיהוֹן וְדַחְלוּ דַּחַלְתָּא רַבְּתָא ׃ [10] וַאֲמַר לְהוֹן מַלְאֲכָא לָא תֶּדְחֲלוּן הָא גֵּיר מְסַבַּר אֲנָא לְכוֹן [m] חַדוּתָא רַבְּתָא דְּתֶהֱוֵא לְכֻלֵּהּ עָלְמָא ׃ [11] [n] אֶתִילֵד לְכוֹן גֵּיר יַוְמָנָא פָּרוֹקָא דְאִיתוֹהִי מָרְיָא מְשִׁיחָא בִּמְדִינְתֵּהּ דְּדַוִיד ׃ [12] וְהָדָא לְכוֹן אָתָא [o] מֶשְׁכְּחִין אַנְתּוֹן עוּלָא דַּכְרִיךְ בְּעַזְרוּרֵא וְסִים בְּאוּרְיָא ׃ [13] וּמֶן שֶׁלְי אֶתְחֲזִי עַם מַלְאֲכָא חַילָוָתָא סַגִּיאָא דִשְׁמַיָּא כַּד מְשַׁבְּחִין לַאלָהָא וְאָמְרִין ׃ [14] תֶּשְׁבּוּחְתָּא לַאלָהָא [p] בִּמְרַוְמֵא וְעַל אַרְעָא שְׁלָמָא [q] וְסַבְרָא טָבָא לִבְנַיְנָשָׁא ׃ [15] וַהֲוָא דְּכַד אֶזַלוּ מֶן לְוָתְהוֹן מַלְאֲכֵא לִשְׁמַיָּא מַלֶּלוּ רָעַוָתָא חַד עַם חַד וְאָמְרִין [r] נֶרְדֵּא עַדְמָא לְבֵית־לְחֶם וְנֶחֱזֵא לְמֶלְּתָא הָדָא דַּהֲוָת אַיךְ דְּמָרְיָא [s] אוֹדַע לַן ׃

[k] רְעָא [l] שְׁבַח [m] חֶדְוָא [n] יְלֵד [o] שְׁכַח בלשון מצא [p] רָם [q] עכראית בשורה [r] רְדָא [s] יְדַע

16 ܘܐܬܘ ܡܣܪܗܒܐܝܬ. ܘܐܫܟܚܘ ܠܡܪܝܡ ܘܠܝܘܣܦ ܘܠܥܘܠܐ ܕܣܝܡ ܒܐܘܪܝܐ. 17 ܘܟܕ ܚܙܘ ܐܘܕܥܘ ܠܡܠܬܐ ܕܐܬܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ ܥܠܘܗܝ ܥܠ ܛܠܝܐ. 18 ܘܟܠܗܘܢ ܕܫܡܥܘ ܐܬܕܡܪܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܡܠܠܝ ܠܗܘܢ ܡܢ ܪܥܘܬܐ. 19 ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܢܛܪܐ ܗܘܬ ܟܠܗܝܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܘܡܦܚܡܐ ܒܠܒܗ. 20 ܘܗܦܟܘ ܪܥܘܬܐ ܗܢܘܢ ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܘܡܗܠܠܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܥܠ ܟܠ ܕܚܙܘ ܘܫܡܥܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܬܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ✣

✣ ܕܨܦܪܐ ܕܡܥܠܬܗ ܕܡܪܢ ܠܗܝܟܠܐ ✣ ܒ ✣

21 ܘܟܕ ܡܠܘ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ ܕܢܬܓܙܪ ܛܠܝܐ. ܐܬܩܪܝ ܫܡܗ ܝܫܘܥ ܕܐܬܩܪܝ ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܩܕܡ ܕܢܬܒܛܢ ܒܟܪܣܐ. 22 ܘܟܕ ܐܬܡܠܝܘ ܝܘܡܬܐ ܕܬܕܟܝܬܗܘܢ ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ. ܐܣܩܘܗܝ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܢܩܝܡܘܢܝܗܝ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. 23 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ. ܕܟܠ ܕܟܪܐ ܦܬܚ ܡܪܒܥܐ ܩܕܝܫܐ ܕܡܪܝܐ ܢܬܩܪܐ. 24 ܘܕܢܬܠܘܢ ܕܒܚܐ ܐܝܟ ܕܐܡܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ. ܙܘܓܐ ܕܫܘܦܢܢܐ. ܐܘ ܬܪܝܢ ܦܪܘܓܐ ܕܝܘܢܐ. 25 ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܫܡܗ ܫܡܥܘܢ. ܘܓܒܪܐ ܗܢܐ ܟܐܢ ܗܘܐ ܘܙܕܝܩ. ܘܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܒܘܝܐܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ. 26 ܘܐܡܝܪܐ ܗܘܬ ܠܗ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܡܘܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܐ ܠܡܫܝܚܗ ܕܡܪܝܐ. 27 ܗܢܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܪܘܚܐ ܠܗܝܟܠܐ. ܘܟܕ ܡܥܠܝܢ ܠܗ ܐܒܗܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܛܠܝܐ. ܕܢܥܒܕܘܢ ܚܠܦܘܗܝ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܝܕ ܒܢܡܘܣܐ. 28 ܩܒܠܗ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ. ܘܒܪܟ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ. 29 ܡܟܝܠ ܫܪܐ ܐܢܬ ܠܗ ܠܥܒܕܟ ܡܪܝ. ܐܝܟ ܡܠܬܟ ܒܫܠܡܐ. 30 ܕܗܐ ܚܙܝ ܥܝܢܝ ܚܢܢܟ. 31 ܗܘ ܕܛܝܒܬ ܒܦܪܨܘܦ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. 32 ܢܘܗܪܐ ܠܓܠܝܢܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܫܘܒܚܐ ܠܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ.

16 *Venerunt itaque festinanter, & inuenerunt Mariam, & Jauseph, & infantem positum in praesepi.*

17 *Qúmque vidissent, notum fecerunt sermonem, qui dictus eis fuerat super illo puerulo.*

18 *Et omnes qui audierunt mirati sunt super ijs quae sibi dicta fuerant à pastoribus.*

19 *Mariam verò conseruabat hos omnes sermones, & voluebat in corde suo.*

20 *Et reuersi sunt pastores illi glorificantes ac laudantes Deum super omnibus quae viderant & audierāt, prout dictum fuerat eis.*

Matutinis Introitus Domini nostri in templum.

21 *Qúmque completi fuissent octo dies, vt circunciderетur puerulus, vocatum est nomen eius* IESCHVA, *quod vocatum fuerat ab Angelo, priusquam conceptus fuisset in vtero.*

22 *Et quum impleti fuissent dies purgationis eorum secundùm legem Mousche, adduxerunt eum ad Ourischlem, vt sisterent eum coram Domino.*

23 *Sicut scriptum est in Lege Domini, Omnis masculus apèriens vuluam, Sanctus Domini vocabitur.*

24 *Et vt darent sacrificium, prout dictum est in Lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbae.*

25 *Erat autem vir quidam in Ourischlem, cuius nomen erat Schemeoun, & vir iste rectus erat & iustus, ac praestolabatur consolationem Jsroiel: Spiritúsque Sanctitatis erat*

26 *super eo. Ac dictum ei fuerat à Spiritu Sanctitatis ipsum non visurum mortem vsq; dum vidisset Meschicho Domini.*

27 *Hic ipse venerat per Spiritum in templum. quúmque introducerent parentes Ieschua puerulum, vt agerent pro eo sicuti praeceptum fuerat in Lege:*

28 *Suscepit eum in vlnas suas, & benedixit Deo, & ait:*

29 *Nunc dimitte seruum tuum, Domine mi, secundùm verbum tuum, in pace.*

30 *Ecce enim viderunt oculi mei*

31 *illum tuum Misericordem. Quem praeparasti in conspectu omnium populorum.*

32 *Lumen ad reuelationem Gentium, & gloriam populo tuo Jsroiel.*

---

16 ואתו מסרהבאית ואשכחו למרים וליוסף ולעולא דסים באוריא ׃ 17 וכד חזו אודעו למלתא דאתמללת עמהון עלוהי על טליא ׃ 18 וכלהון דשמעו אתדמרו על אילין דאתמללי להון מן רעותא ׃ 19 מרים דין נטרא הות כלהין מלא הלין ומפחמא בלבה ׃ 20 והפכו רעותא הנון כד משבחין ומהללין לאלהא על כל דחזו ושמעו איכנא דאתמלל עמהון ׃

דצפרא דמעלתה דמרן להיכלא ׃ ו

21 וכד מלו תמניא יומין דנתגזר טליא אתקרי שמה ישוע דאתקרי מן מלאכא קדם דנתבטן בכרסא ׃ 22 וכד אתמליו יומתא דתדכיתהון איך נמוסא דמושא אסקוהי לאורשלם דנקימונהי קדם מריא ׃

עבראית פתאם · סם · דמר · פחם בלשון חשב · צל · בטן · דבא · נסק · קם

16 Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariam & Ioseph, & infantem positum in præsepio.

17 Videntes autem, cognouerũt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc.

18 Et omnes qui audierãt, mirati sunt, & de his quę dicta erãt à pastoribus ad ipsos.

19 Maria autem conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo.

20 Et reuersi sunt pastores, glorificantes & laudantes Deum in omnibus quæ audierant, & viderant sicut dictum est ad illos.

16 καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε μαριὰμ καὶ τὸν ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

17 ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.

18 καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς.

19 ἡ δὲ μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

20 καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

Gen. 17. b. 12. Leuit. 12. a. 3. Sup. 1. c. 31. Mat. 1. d. 21.

21 Et postquam consummati sunt dies octo, vt circũcideretur puer: vocatũ est nomen eius IESVS, quod vocatum est ab Angelo, prius quàm in vtero conciperetur.

Leuit. 12. a. 6.

22 Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, vt sisterent eum Domino,

Exo. 13. a. 2. Num. 8. c. 16.

23 (Sicut scriptum est in lege Domini: Quia omne masculinũ adaperiens vuluam, sanctum Domino vocabitur.)

Leuit. 12. b. 8.

24 Et vt darent hostiã secundum quod dictũ est in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum.

25 Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, & homo iste iustus & D timoratus, expectans consolationem Israel: & Spiritus sanctus erat in eo.

26 Et responsum acceperat à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini.

27 Et venit in spiritu in templum. Et cùm inducerent puerum Iesum parentes eius, vt facerent secundum consuetudinem legis pro eo.

28 Et ipse accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum, & dixit:

29 Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace.

30 Quia viderunt oculi mei salutare tuum.

31 Quod parasti ante faciem omnium populorum.

32 Lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israel. E

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτὸν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΣ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς, κατὰ τὸν νόμον μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ κυρίῳ·

23 καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου, ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται.

24 καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν.

25 καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ ἰσραήλ· καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν.

26 καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου.

27 καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ·

28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν, καὶ εἶπε,

29 νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ.

30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου·

31 ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν.

32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου ἰσραήλ.

---

23 איך דכתיב בנמוסא דמריא דכל [f] דכרא פתח [g] מרבעא קדישא דמריא נתקרא ׃ 24 ודנתלון [h] דבחתא איכנא דאמיר בנמוסא דמריא זוגא דשופניגא או תרין [i] פרוגא דיונא ׃ 25 גברא דין חד איתהוא באורשלם שמה הוא שמעון וגברא הנא [k] כאין הוא וזדיק [l] ומסכא הוא [m] לבויאה דיסריל ורוחא דקודשא איתהות עלוהי ׃ 26 ואמיר הוא לה מן רוחא דקודשא דלא נחזא [n] מותא עדמא דנחזא למשיחא דמריא ׃ 27 הו הנא אתא הוא ברוחא להיכלא וכד [o] מעלין לה אבהוהי לישוע טליא דנעבדון חלפוהי איכנא דפקיד בנמוסא ׃ 28 קבלה על דרעוהי ובריך לאלהא ואמר ׃ 29 מכיל [p] שרי אנת לה לעבדך מרי איך [q] מלתך בשלמא ׃ 30 דהא חזי עיני חננך ׃ 31 הו דטיבת בפרצופא דכלהין אמותא ׃ 32 נוהרא לגלינא [r] דעממא ושובחא לעמך יסריל ׃

[f] דכר עבראית זכר
[g] עבראית רחם
[h] דבח עבראית זבח
[i] עבראית אפרחים
[k] כין [l] סבא עבראית צפה
[m] בוא [n] עבראית מות
[o] על או עלל
[p] שרא [q] מלל
[r] גלא

33 ܝܘܣܦ ܕܝܢ ܘܐܡܗ ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܡܠܠܢ ܗܘܝ ܥܠܘܗܝ܀
34 ܘܒܪܟ ܐܢܘܢ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܡܪܝܡ ܐܡܗ. ܗܐ ܗܢܐ ܣܝܡ ܠܡܦܘܠܬܐ ܘܠܩܝܡܐ ܕܣܓܝܐܐ ܒܐܝܣܪܝܠ ܘܠܐܬܐ ܕܚܪܝܢܐ܀
35 ܘܒܢܦܫܟܝ ܕܝܢ ܕܝܠܟܝ ܬܥܒܪ ܪܘܡܚܐ. ܐܝܟ ܕܢܬܓܠܝܢ ܡܚܫܒܬܐ ܕܠܒܘܬܐ ܕܣܓܝܐܐ܀

ܕܩܘܪܒܐ ܕܡܥܠܬܗ ܕܡܪܢ

36 ܘܚܢܐ ܕܝܢ ܢܒܝܬܐ ܒܪܬܗ ܕܦܢܘܐܝܠ ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܐܫܝܪ ܐܦ ܗܝ ܩܫܝܫܬ ܒܝܘܡܬܗ ܗܘܬ. ܘܫܒܥ ܫܢܝܢ ܥܡ ܒܥܠܗ ܚܝܬ ܡܢ ܒܬܘܠܘܬܗ܀
37 ܘܗܘܬ ܐܪܡܠܬܐ ܐܝܟ ܫܢܝܢ ܬܡܢܐܝܢ ܘܐܪܒܥ. ܘܠܐ ܦܪܩܐ ܗܘܬ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܘܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ܦܠܚܐ ܗܘܬ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ܀
38 ܘܐܦ ܗܝ ܩܡܬ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܘܐܘܕܝܬ ܠܡܪܝܐ. ܘܡܡܠܠܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ ܥܡ ܟܠ ܕܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܦܘܪܩܢܗ ܕܐܘܪܫܠܡ܀
39 ܘܟܕ ܫܡܠܝܘ ܟܠ ܡܕܡ ܐܝܟ ܕܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ. ܗܦܟܘ ܠܓܠܝܠܐ ܠܢܨܪܬ ܡܕܝܢܬܗܘܢ܀
40 ܛܠܝܐ ܕܝܢ ܪܒܐ ܗܘܐ ܘܡܬܚܝܠ ܒܪܘܚܐ. ܘܡܬܡܠܐ ܚܟܡܬܐ. ܘܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ܀
41 ܘܐܢܫܘܗܝ ܟܠ ܫܢܐ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܥܐܕܐ ܕܦܨܚܐ܀

ܚܕܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܝܠܕܗ

42 ܘܟܕ ܗܘܐ ܒܪ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ. ܣܠܩܘ ܐܝܟ ܕܡܥܕܝܢ ܗܘܘ ܠܥܐܕܐ܀
43 ܘܟܕ ܫܠܡܘ ܝܘܡܬܐ ܗܦܟܘ ܠܗܘܢ. ܦܫ ܠܗ ܕܝܢ ܛܠܝܐ ܝܫܘܥ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܝܘܣܦ ܘܐܡܗ ܠܐ ܝܕܥܘ܀
44 ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܥܡ ܒܢܝ ܠܘܝܬܗܘܢ ܗܘ. ܘܟܕ ܐܬܘ ܡܪܕܐ ܕܝܘܡܐ ܚܕ. ܒܥܐܘܗܝ ܠܘܬ ܐܢܫܝܗܘܢ ܘܠܘܬ ܡܢ ܕܝܕܥ ܠܗܘܢ܀
45 ܘܠܐ ܐܫܟܚܘܗܝ. ܘܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܀

33 *Jauseph autem & mater eius mirabantur super ijs, quæ dicebantur de eo.*

34 *Et benedixit eis Schemeoun, & dixit Mariam matri ipsius, Ecce hic positus est in ruinam; & resurrectionem multorum in Jsroiel, & in signum contradictionis.*

35 *Cæterùm animam tui ipsius traijciet lanceа, vt reuelentur cogitationes cordium multorum.*

Ad Oblationem Introitus Domini nostri.

36 *Porrò Channo Prophetissa filia Phanuil de tribu Aschir & ipsa erat decrepita diebus, annísque septem cum marito suo vixerat à virginitate sua.*

37 *Et erat vidua quasi annorum octoginta & quatuor, nec discedebat à templo: sed ieiunio & oratione colebat* [Deum] *die noctéq;*

38 *Quinetiam ipsa surrexit ea ipsa hora, & gratias egit Domino, ac loquebatur de eo cum quolibet præstolãte redemptionem ipsius Ourischlem.*

39 *Quúmque perfecissent omnia secundum Legem Domini, reuersi sunt in Galilæam in Nozerath ciuitatem suam.*

40 *Puerulus autem crescebat, & corroborabatur Spiritu, ac replebatur sapientia, & gratia Dei erat super eum.*

41 *Et homines* [parentes] *eius quotannis adibant Ourischlem in festo Pezcho.*

Dominica post Natiuitatem.

42 *Quúmque esset filius annorum duodecim, ascenderunt prout consueuerant in festo.*

43 *Et quum impleti fuissent dies, illi reuersi sunt: Jeschua verò puer remansit in Ourischlem, Jauseph & matre eius nescientibus.*

44 *Putabant enim eum esse cum filiis societatis ipsorum: quúmque venissent iter diei vnius, requirebant eum apud suos homines, & apud vnumquemque notum suum.*

45 *Nec inuenerunt eum. Et reuersi sunt rursus ad Ourischlem, ac requirebant eum.*

---

33 יוסף דין ואמה [s] תמיהין הוו על אילין דמתמללן הוי עלוהי ׃ 34 וברך אנון שמעון ואמר למרים אמה הא הנא [t] סים [v] למפולתא [x] ולקימא דסגיאא ביסריל ולאתא [y] דחרינא ׃
35 ובנפשכי דין דילכי תעבר רומחא איך דנתגלין [z] מחשבתא דלבותא דסגיאא ׃
דקורבא דמעלתה דמרן ׃
36 וחנא דין [b] נביתא ברתה דפנואיל מן שבטא דאשיר אף הי קשישת ביומתה הות ושבע שנין עם בעלה חית מן בתולותה ׃ 37 והות ארמלתא איך שנין תמנאין וארבע ולא פרקא הות מן היכלא [c] ובצומא ובצלותא פלחא הות באימםא ובלליא ׃
38 ואף הי [e] קמת בה בשעתא ואודית למריא וממללא הות

[s] תמה [t] סם [v] נפל [x] קם [y] חרא [z] חשב
[a] חנן [b] נבא [c] צם [d] צלא [e] קם

33 * Et erat Ioseph & mater eius mirantes super his quæ dicebantur de illo.

33 * καὶ ἦν ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ.

34 * Et benedixit illis Simeon: & dixit ad Mariam matrem eius, Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contradicetur:

Isai.8.c.14. Rom.9.g.33. 1.Pet.2.b.8.

34 * καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς συμεὼν, καὶ εἶπε πρὸς μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον.

35 * (Et tuam ipsius animam pertransibit gladius) vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

35 * καί σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

36 * Et erat Anna prophetissa filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua.

36 * Καὶ ἦν ἄννα προφῆτις θυγάτηρ φανουὴλ ἐκ φυλῆς ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς·

37 * Et hæc vidua erat vsque ad annos octoginta quatuor: quæ non discedebat de templo, ieiuniis & obsecrationibus seruiens nocte ac die. F

37 * καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν.

38 * Et hæc ipsa hora superueniens confitebatur Domino: & loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem † Israel.

Ierusalem

38 * καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν ἱερουσαλήμ.

39 * Et vt perfecerunt omnia secundùm legẽ Domini, reuersi sunt in Galilæam, in ciuitatem suam Nazareth.

39 * καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν γαλιλαίαν εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν ναζαρέτ.

40 * Puer autem crescebat, & confortabatur spiritu, plenus sapientia: & gratia Dei erat in illo.

40 * τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 * Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die solenni Paschæ.

Exo.23.c.15.& 34.b.17. Deut.16.a.1.

41 * καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα.

42 * Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis in Ierosolymam secundùm consuetudinem diei festi.

42 * Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς ἱεροσόλυμα, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς,

43 * Consummatisque diebus cùm redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius.

43 * καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνω ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

44 * Existimantes autem illum esse in comitatu, venerũt iter diei: & requirebant eum inter cognatos & notos.

44 * νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν· καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς.

45 * Et non inuenientes, regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum.

45 * καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν.

עלוהי עם כלנש דמסכא הוא לפורקנה דאורשלם: 39 וכד שלמו כל מדם איך דבנמוסא דמריא הפכו
לגלילא לנצרת [f] מדינתהון: 40 טליא דין רבא הוא ומתחיל ברוחא ומתמלא חכמתא וטיבותא דאלהא אית
הות עלוהי: 41 ואנשוהי בכל שנא אזלין הוו לאורשלם בעדעדא דפצחא:

דמר בשבא דבתר ילדא ח

42 וכד הוא בר שנין תרתעסרא סלקו איכנא [a] דמעדין הוו לעדעדא: 43 וכד שלמו יומתא הפכו להון ישוע
דין טליא [b] פש לה באורשלם ויוסף ואמה לא ידעו: 44 סברין הוו גיר דעם בני [c] לויתהון הו וכד אתו [d] מרדא
יומא חד בעאוהי לות אנשיהון ולות מן דידיע להון: 45 ולא אשכחוהי והפכו להון תוב לאורשלם ובעין הוו לה

[f] רן

[a] מעד או עד ופירושו הרגיל
[b] בוש ופירושו עמד
[c] לוא [d] רדא פירושו הלך

46 * *Tribus verò pòst diebus inuenerunt eum in templo ſedentem in medio doctorum, & audientem ab eis, ac interrogantem eos.*

47 * *Et mirabantur ij omnes, qui audiebant eum ob ſapientiam & reſponſa ipſius.*

48 * *Vtque viderunt eum, mirati ſunt, & ait illi mater ipſius, Fili mi, cur ita feciſti nobis? quoniam ecce ego & pater tuus cum multa anxietate quærebamus te.*

49 * *Dixit eis; Cur quærebatis me? neſcitis quòd in domo patris mei oportet me eſſe?*

50 * *Illi verò non intellexerunt ſermonem quem dixerat eis.*

51 * *Et deſcendit cum eis, venítque Nozerath: & ſubiectus erat eis, mater verò ipſius conſeruabat hos omnes ſermones in corde ſuo.*

52 * *Porrò Ieſchua creſcebat ſtatura & ſapientia ſua, nec non gratia apud Deum & homines.*

Ad Oblationem feſti Epiphaniæ.

CAP. III.

1 *Anno autem decimoquinto regni Tiberij Cæſaris, ſub præfectura Pontij Pilati in Jihoudæa, dum eſſet Tetrarcha Heroudes in Galilæa & Philippus frater eius Tetrarcha in Jturia, & in regione Tracouno: & Luſania Tetrarcha Abilenes.*

2 * *Jn principatu Sacerdotii* [pontificatu] *Chanon & Kaiopho factus eſt ſermo Dei ad Jouchanon filium Zecario, in deſerto.*

3 * *Venítque in vniuerſam regionem circumiacentem Jourdenon, prædicans baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum.*

4 * *Sicut ſcriptum eſt in libro ſermonum Eſchaio prophetæ, dicentis, Vox clamantis in deſerto, Parate viam Domini, & dirigite in planiciem ſemitas Dei noſtri.*

5 * *Omnes valles implebuntur, omnéſque montes & colles deprimentur: & fiet tumulus, humilis, & aſpera regio plana.*

6 * *Videbítque omnis caro ſalutem Dei.*

7 * *Porrò dicebat turbis illis qui ad ipſum veniebant vt baptiſarentur, Progenies viperarum quis indicauit vobis vt fugeretis à futura ira?*

---

46 וּמִן בָּתַר תְּלָתָא יוֹמִין אַשְׁכְּחוּהִי בְּהַיכְלָא כַּד יָתֵב מְצַעְתּ מַלְפָנֵא וְשָׁמַע מִנְהוֹן וּמְשַׁאֵל לְהוֹן׃ 47 וְתָמִיהִין הֲווֹ כֻּלְּהוֹן אִילֵין דְּשָׁמְעִין הֲווֹ לֵהּ בְּחֶכְמְתֵהּ וּבְפִתְגָּמוֹהִי׃ 48 וְכַד חֲזָאוּהִי תְּמַהוּ וַאֲמְרַת לֵהּ אֶמֵּהּ בְּרִי לְמָנָא עֲבַדְתְּ לַן הָכַנָא דְּהָא אֶנָא וַאֲבוּךְ בְּטוּרָפָא סַגִּיאָא בָּעֵין הֲוֵין לָךְ׃ 49 אֲמַר לְהוֹן מָנָא בָּעֵין הֲוֵיתוֹן לִי לָא יָדְעִין אַנְתּוֹן דְּבֵית אָבִי וָלֵא לִי דְּאֶהְוֵא׃ 50 הֶנוֹן דֵּין לָא אֶשְׁתַּוְדַּעוּ לְמֶלְּתָא דְּאֵמַר לְהוֹן׃ 51 וַנְחֵת עַמְּהוֹן וַאֲתָא לְנָצְרַת וּמְשַׁתַּעְבַּד הֲוָא לְהוֹן אֶמֵּהּ דֵּין נָטְרָא הֲוָת כֻּלְּהֵין מֶלֵּא בְּלִבָּהּ׃ 52 יֵשׁוּעַ דֵּין רָבֵא הֲוָא בְּקוֹמְתֵהּ וּבְחֶכְמְתֵהּ וּבְטַיְבוּתָא לְוָת אֱלָהָא וּבְנַיְנָשָׁא׃ דְּקוּרְבָא דְּעַאדְּא דְּדַנְחָא ט קפלאון ג

1 בִּשְׁנַת חַמְשַׁעְסְרֵא דֵּין דְּמַלְכוּתֵהּ דְּטִבֶּרְיוֹס קֶסַר בְּהֶגְמוֹנוּתָא דְּפֻנְטִיוֹס פִּילָטוֹס בִּיהוּד כַּד רִישָׁא רְבִיעָיָא הֶרוֹדֵס

אַלֵּף תְּמַה · בְּעָא · יְדַע · עֲבַר או שַׁעְבֵּד

46 * Et factum est: post triduum inuenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. G

47 * Stupebant autem omnes qui eum audiebant, super prudentia & responsis eius.

Mat. 7. d. 28. Mar. 1. b. 22. Infr. 4. c. 32. Ioh. 7. b. 15.

48 * Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum, Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te.

49 * Et ait ad illos, Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his quæ patris mei sunt, oportet me esse?

50 * Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos.

51 * Et descendit cum eis, & venit Nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius conseruabat omnia verba hæc in corde suo.

52 * Et Iesus proficiebat sapientia & ætate, & gratia apud Deum & homines.

CAP. III.

1 Anno autem quintodecimo imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, Tetrarcha autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre eius Tetrarcha Ituræ & Trachonitidis regionis, & Lysania Abilinæ Tetrarcha, A

2 * Sub principibus Sacerdotum Anna & Caipha: factum est verbum Domini super Iohannem Zachariæ filium, in deserto.

3 * Et venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.

Mat. 3. a. 1. Mar. 1. a. 3.

4 * Sicut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ: Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

Isai. 40. a. 3. Ioh. 1. c. 23.

5 * Omnis vallis implebitur: & omnis mons & collis humiliabitur. & erunt praua in directa; & aspera in vias planas. B

6 * Et videbit omnis caro salutare Dei.

7 * Dicebat ergo ad turbas quæ exibant vt baptizarentur ab ipso, Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?

Mat. 3. b. 7.

46 * καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.

47 * ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ.

48 * καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε, τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε.

49 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;

50 * καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.

51 * καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς· καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

52 * καὶ ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

γ'.

1 * Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας τιβερίου καίσαρος, ἡγεμονεύοντος ποντίου πιλάτου τῆς ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς γαλιλαίας ἡρώδου, φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς ἰτουραίας καὶ τραχωνίτιδος χώρας, καὶ λυσανίου τῆς ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος,

2 * ἐπ' ἀρχιερέων ἄννα καὶ καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ ἰωάννην τὸν τοῦ ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

3 * καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

4 * ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

5 * πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας.

6 * καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

7 * ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

בגלילא ופיליפוס אחוהי רישא רביעיא באיטוריא ובאתרא דטרכונא ולוסניא רישא רביעיא דאבילנא ׃

2 [a] ברבות [b] כהנותא דחנן ודקיפא הות מלתא דאלהא על יוחנן בר זכריא בחורבא ׃

3 ואתא בכלה אתרא דחדרי יורדנן כד מכרז [c] מעמודיתא [d] דתיבותא לשובקנא דחטהא ׃

4 איכנא דכתיב בכתבא דמלא דאשעיא נביא דאמר קלא דקרא בחורבא טיבו אורחה דמריא [e] ותרוצו [f] בפקעתא שבילא לאלהן ׃

5 כלהון נחלא נתמלון וכלהון טורא ורמתא נתמככון ונהוא ערמא [g] לשפיא ואתרא עסקא לפקעתא ׃

6 ונחזא כל בסר חיא דאלהא ׃

7 ואמר הוא לכנשא אילין דאתין הוו לותה למעמד ילדא דאכדנא מנו חויכון למערק מן רוגזא דעתיד ׃

[a] רבנא [b] כהן
[c] עמד ופירושו טבל
[d] תב עבראית שוב
[e] תרץ פקעא כאשר בקעא
[g] שפא

8 ‡ ܥܒܕܘ ܗܟܝܠ ܦܐܪܐ ܕܫܘܝܢ ܠܬܝܒܘܬܐ. ܘܠܐ ܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܕܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܒܪܗܡ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܡܢ ܗܠܝܢ ܟܐܦܐ ܡܫܟܚ ܐܠܗܐ ܠܡܩܡܘ ܒܢܝܐ ܠܐܒܪܗܡ. 9 ‡ ܗܐ ܕܝܢ ܢܪܓܐ ܣܝܡ ܥܠ ܥܩܪܐ ܕܐܝܠܢܐ. ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܗܟܝܠ ܕܦܐܪܐ ܛܒܐ ܠܐ ܥܒܕ. ܡܬܦܣܩ ܘܒܢܘܪܐ ܢܦܠ. 10 ‡ ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܥܒܕ. 11 ‡ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ. ܢܬܠ ܠܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܣܝܒܪܬܐ ܗܟܢܐ ܢܥܒܕ.

12 ‡ ܘܐܬܘ ܐܦ ܡܟܣܐ ܠܡܥܡܕ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ ܡܢܐ ܢܥܒܕ. 13 ‡ ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܬܒܥܘܢ ܡܕܡ ܝܬܝܪ ܥܠ ܡܐ ܕܦܩܝܕ ܠܟܘܢ ܠܡܬܒܥ. 14 ‡ ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܦܠܚܝ ܐܣܛܪܛܝܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܐܦ ܚܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܒܐܢܫ ܬܬܗܛܪܘܢ. ܘܠܐܢܫ ܠܐ ܬܥܫܩܘܢ. 15 ܘܢܣܦܩܢ ܠܟܘܢ ܐܦܣܢܝܘܬܟܘܢ. ‡ ܟܕ ܕܝܢ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܥܡܐ ܟܠܗ ܠܝܘܚܢܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܠܒܗܘܢ ܕܠܡܐ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ.

16 ‡ ܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܐ ܗܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܡܝܐ. ܐܬܐ ܕܝܢ ܒܬܪܝ ܗܘ ܕܚܝܠܬܢ ܡܢܝ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܣܢܘܗܝ. ܗܘ 17 ܢܥܡܕܟܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܒܢܘܪܐ. ‡ ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܪܦܫܐ ܒܐܝܕܗ ܘܡܕܟܐ ܐܕܪܘܗܝ. ܘܚܛܐ ܟܢܫ 18 ܠܐܘܨܪܘܗܝ. ܘܬܒܢܐ ܢܘܩܕ ܒܢܘܪܐ ܕܠܐ ܕܥܟܐ. ‡ ܐܦ ܐܚܪܢܝܬܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܬܐ ܡܠܦ ܗܘܐ ܘܡܣܒܪ 19 ܠܥܡܐ. ‡ ܗܪܘܕܣ ܕܝܢ ܛܛܪܪܟܐ. ܡܛܠ ܕܡܬܟܣܣ ܗܘܐ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܥܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬ ܦܝܠܝܦܘܣ ܐܚܘܗܝ. ܘܥܠ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ.

20 ‡ ܐܘܣܦ ܐܦ ܗܕܐ ܥܠ ܟܠܗܝܢ. ܘܚܒܫܗ 21 ܠܝܘܚܢܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ‡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܥܡܕ ܟܠܗ ܥܡܐ. ܐܦ ܝܫܘܥ ܥܡܕ. ܘܟܕ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܐܬܦܬܚܘ ܫܡܝܐ.

8 ‡ *Edite ergo fructus dignos pœnitentia, nec incipiatis dicere apud vosmetipsos: Est nobis pater Abrohom. dico enim vobis, ex istis lapidibus posse Deum suscitare filios ipsi Abrohom.*

9 ‡ *Ecce autem securis posita est ad radicem arboris. omnis igitur arbor fructus bonos non edens, exciditur, & in ignem abijcitur.*

10 ‡ *Et interrogauerunt eum turbæ, dicentes: Quid igitur faciemus?*

11 ‡ *Respondit, & ait illis: Qui habet duas tunicas, det nõ habenti: & qui habet cibum, itidem faciat.*

12 ‡ *Quinetiam venerunt publicani vt baptisarētur, ac dicunt ei: Doctor, quid faciemus?*

13 ‡ *Ipse verò dixit eis: Ne exegeritis plus quàm constitutum est vobis exigendum.*

14 ‡ *Et interrogauerunt eum cultores militiæ, dicuntque, Nos etiam quid faciemus? dixit eis: Neminem concusseritis, neque calumniemini: & sufficiant vobis stipendia vestra.*

15 ‡ *Quum autem expectaret populus de Iouchanon, & omnes cogitarent in cordibus suis, quòd forsan esset Meschicho;*

16 ‡ *Respondit Iouchanon & ait illis: Ecce ego baptiso vos aqua, venit autem post me is qui potētior me est, cuius non sum dignus qui soluam corrigiam calceamentorum, ipse baptisabit vos in Spritu Sanctitatis, & igni.*

17 ‡ *Ipse tenet cribrum manu sua, & repurgat aream suam, ac triticum colligit in horrea sua, & paleas comburet igni inextinguibili.*

18 ‡ *Quinetiam alia multa docebat, & annunciabat populo.*

19 ‡ *Heroudes autem Tetrarcha propterea quòd argueretur à Iouchanon de Heroudiade vxore Philippi fratris eius, ac de omnibus flagitiis, quæ patrarat:*

20 ‡ *Addidit & hoc supra omnia, quòd inclusit Iouchanon in domo vinctorum.*

21 ‡ *Factum est autem quum baptisaretur omnis populus, vt & Ieschua baptisaretur: ac dum oraret, aperiretur cælum.*

---

8 עבדו הכיל פארא דשוין לתיבותא ולא [h] תשרון למאמר בנפשכון דאבא אית לן אברהם אמר אנא לכון גיר דמן הלין כאפא משכח אלהא [i] למקמו בניא לאברהם ׃ 9 הא דין [k] נרגא סים על עקרא דאילנא כל אילנא הכיל דפארא טבא לא עבד מתפסק ובנורא נפל ׃ 10 ומשאלין הוו לה כנשא ואמרין מנא הכיל נעבד ׃ 11 ענא ואמר להון מן דאית לה תרתין כותינין נתל למן דלית לה ומן דאית לה סיברתא הכנא נעבד ׃ 12 ואתו אף מכסא למעמד ואמרין לה [l] מלפנא מנא נעבד ׃ 13 הו דין אמר להון לא [m] תתבעון מדם יתיר על מא דפקיד לכון למתבע ׃ 14 ומשאלין הוו לה פלחי [n] אסטרטיא ואמרין מנא נעבד אף חנן אמר להון לא באנש תתהטרון ולאנש לא תעשקון ונספקן לכון [o] אפסניתכון ׃

[h] שרא [i] קם [k] עבראית גרזן [l] אלף [m] תבע [n] מן לשון יון [o] אפסניא מלשון יון

8 *Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ. & ne cœperitis dicere, Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis, suscitare filios Abrahæ.

9 *Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonū, †excidetur, & in ignem † mittetur.

(excidi-tur; mitti-tur)

10 *Et interrogabant eum turbæ, dicentes, Quid ergo faciemus?

11 *Respondens autem, dicebat illis, Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat. C

(Iaco. 2. c. 15. 1. Ioh. 3. c. 17.)

12 *Venerunt aūt & publicani vt baptizarentur: & dixerunt ad illum, Magister, quid faciemus?

13 *At ille dixit ad eos, Nihil amplius quàm quod constitutum est vobis, faciatis.

14 *Interrogabant autem eum & milites, dicentes, Quid faciemus & nos? Et ait illis, Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendijs vestris.

15 *Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte ipse esset Christus: D

16 *Respondit Iohannes, dicens omnibus, Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamentorum eius: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni.

(Mat. 3. c. 11. Mar. 1. a. 8. Ioh. 1. d. 26.)

17 *Cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit aream suam, & cōgregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

(Act. 1. a. 5. & 11. b. 16. & 19. a. 4. Mat. 3. c. 12.)

18 *Multa quidem & alia exhortans euangelizabat populo.

19 *Herodes autem Tetrarcha cùm corriperetur ab illo de Herodiade vxore fratris sui Philippi, & de omnibus malis quæ fecit Herodes:

(Mat. 14. a. 3. Mar. 6. c. 17.)

20 *Adiecit & hoc super omnia, & inclusit Iohannem in carcerem.

21 *Factum est autem cùm baptizaretur omnis populus, & Iesu baptizato & orante, apertum est cælum:

(Matt. 3. c. 13. Mar. 1. a. 9. Ioh. 1. d. 32.)

8 *ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, πατέρα ἔχομεν τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ ἀβραάμ.

9 *ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

10 *καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, τί οὖν ποιήσομεν;

11 *ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω.

12 *ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, διδάσκαλε, τί ποιήσομεν;

13 *ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.

14 *ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

15 *προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστὸς,

16 *ἀπεκρίνατο ὁ ἰωάννης ἅπασι λέγων, ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί.

17 *οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ· τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

18 *πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν.

19 *ὁ δὲ ἡρώδης ὁ τετράρχης ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ φιλίππου, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ ἡρώδης·

20 *προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

21 *ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, καὶ ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν,

15 כד דין מסבר הוא עמא על יוחנן וכלהון מתחשבין הוו בלבהון דדלמא הויו משיחא ׃
16 ענא יוחנן ואמר להון אנא הא מעמד אנא לכון במיא אתא דין בתרי הו [p]דחילתן מני הו דלא שוא אנא דאשרא
ערקא דמסאניהי הו נעמדכון ברוחא דקודשא ובנורא ׃ 17 הו דאחיד רפשא באידה ומדכא אדרוהי וחטא
כנש לאוצרוהי ותבנא [a]נוקד בנורא דלא דעכא ׃ 18 אף אחרניתא דין סגיאתא [b]מלף הוא ומסבר לעמא ׃
19 הרודס דין טטררכא מטל [c]דמתכסס הוא מן יוחנן על הרודיא אנתת פיליפוס אחוהי ועל כלהין בישתא
דעבד הוא ׃ 20 [d]אוסף אף הדא על כלהין וחבשה ליוחנן בית אסירא ׃ 21 הוא דין כד
עמד כלה עמא ואף ישוע עמד וכד מצלא [e]אתפתחו שמיא ׃

[p] חיל
[a] יקד
[b] אלף
[c] כסס עבראית יכח
[d] יסף
[e] פתח

22 ܘܢܚܬܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܘܗܝ ܒܕܡܘܬ
ܓܘܫܡܐ ܕܝܘܢܐ. ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ.
ܐܢܬ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܒܟ ܐܨܛܒܝܬ ✤

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ✤ ܒ ✤

23 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܝܟ ܒܪ ܫܢܝܢ
ܬܠܬܝܢ. ܘܡܣܬܒܪ ܗܘܐ ܒܪ ܝܘܣܦ. ܒܪ ܗܠܝ.
24 ܒܪ ܡܛܬܬ. ܒܪ ܠܘܝ. ܒܪ ܡܠܟܝ. ܒܪ ܝܐܢܝ
ܒܪ ܝܘܣܦ. 25 ܒܪ ܡܛܬܐ. ܒܪ ܥܡܘܨ. ܒܪ ܢܚܘܡ
ܒܪ ܚܣܠܝ. ܒܪ ܢܓܝ. 26 ܒܪ ܡܐܬ. ܒܪ ܡܛܬ. ܒܪ
ܫܡܥܝ. ܒܪ ܝܘܣܦ. ܒܪ ܝܗܘܕܐ. 27 ܒܪ ܝܘܚܢܢ ܒܪ
ܪܣܐ. ܒܪ ܙܘܪܒܒܠ. ܒܪ ܫܠܬܐܝܠ. ܒܪ ܢܪܝ. 28 ܒܪ
ܡܠܟܝ. ܒܪ ܐܕܝ. ܒܪ ܩܘܣܡ. ܒܪ ܐܠܡܘܕܕ. ܒܪ
ܥܝܪ. 29 ܒܪ ܝܘܣܐ. ܒܪ ܐܠܝܥܙܪ. ܒܪ ܝܘܪܡ. ܒܪ ܡܛܬܐ
ܒܪ ܠܘܝ. 30 ܒܪ ܫܡܥܘܢ. ܒܪ ܝܗܘܕܐ. ܒܪ ܝܘܣܦ. ܒܪ
ܝܘܢܡ. ܒܪ ܐܠܝܩܝܡ. 31 ܒܪ ܡܠܝܐ. ܒܪ ܡܐܢܝ. ܒܪ
ܡܛܬܐ. ܒܪ ܢܬܢ. ܒܪ ܕܘܝܕ. 32 ܒܪ ܐܝܫܝ. ܒܪ ܥܘܒܝܕ. ܒܪ ܒܥܙ
ܒܪ ܣܠܡܘܢ. ܒܪ ܢܚܫܘܢ. 33 ܒܪ ܥܡܝܢܕܒ
ܒܪ ܐܪܡ. ܒܪ ܚܨܪܘܢ. ܒܪ ܦܪܨ. ܒܪ ܝܗܘܕܐ. 34 ܒܪ
ܝܥܩܘܒ. ܒܪ ܐܝܣܚܩ. ܒܪ ܐܒܪܗܡ. ܒܪ ܬܪܚ. ܒܪ
ܢܚܘܪ. 35 ܒܪ ܣܪܘܓ. ܒܪ ܐܪܥܘ. ܒܪ ܦܠܓ. ܒܪ ܥܒܪ.
ܒܪ ܫܠܚ. 36 ܒܪ ܩܝܢܢ. ܒܪ ܐܪܦܟܫܕ. ܒܪ ܫܝܡ. ܒܪ
ܢܘܚ. ܒܪ ܠܡܟ. 37 ܒܪ ܡܬܘܫܠܚ. ܒܪ ܚܢܘܟ. ܒܪ
ܝܪܕ. ܒܪ ܡܗܠܠܐܝܠ. ܒܪ ܩܝܢܢ. 38 ܒܪ ܐܢܘܫ. ܒܪ
ܫܝܬ. ܒܪ ܐܕܡ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ✤ ✤ ✤

ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܡܥܠܝ ܨܘܡܐ ܪܒܐ ✤ ܩܦܠܐܘܢ ܕ ✤

1 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܡܠܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܗܦܟ ܡܢ
ܝܘܪܕܢܢ. ܘܕܒܪܬܗ ܪܘܚܐ ܠܡܕܒܪܐ. 2 ܝܘܡܬܐ
ܐܪܒܥܝܢ. ܕܢܬܢܣܐ ܡܢ ܐܟܠ ܩܪܨܐ. ܘܠܐ ܠܥܣ ܡܕܡ
ܒܝܘܡܬܐ ܐܢܘܢ. ܘܟܕ ܫܠܡ ܐܢܘܢ ܒܬܪܟܢ ܟܦܢ.
3 ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܟܠ ܩܪܨܐ. ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ.
4 ܐܡܪ ܠܟܐܦܐ ܗܕܐ. ܕܬܗܘܐ ܠܚܡܐ. ܥܢܐ ܝܫܘܥ
ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܬܝܒ ܗܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܡܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ
ܚܐ ܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܡܠܐ ܕܐܠܗܐ.

22 *Descéderétque Spiritus Sanctitatis supra eum specie corporea columbina, & vox ederetur de cælis, dicens: Tu es ille filius meus dilectus, in te mihi complacui.

Ad vesperam Dominicæ secundæ post Epiphaniam.

23 *Ipse verò Ieschua erat quasi filius annorum triginta: & existimabatur filius Iauseph filij Heli.

24 *Filij Matethath, filij Leui, filij Malchi, filij Iani, filij Iauseph,

25 *Filij Mathetha, filij Amouz, filij Nachoum, filij Chesli, filij Nagi,

26 *Filij Moth, filij Mathath, filij Samei, filij Iauseph, filij Iihoudo,

27 *Filij Iouchanon, filij Roso, filij Zourbobel, filij Schelathil, filij Niri:

28 *Filij Malchi, filij Adai, filij Kousam, filij Elmoudod, filij Ir: 29 *Filij Iousi, filij Eliosar, filij Iouram, filij Mathitho, filij Leui:

30 *Filij Schemeoun, filij Iihoudo, filij Iauseph, filij Iounon, filij Eliokim:

31 *Filij Malio, filij Mani, filij Matetha, filij Nothon, filij Dauid:

32 *Filij Ischai, filij Oubid, filij Booz, filij Salmoun, filij Nachschoun, 33 *Filij Aminodob, filij Orō, filij Chesroun, filij Pares, filij Iihudo:

34 *Filij Iaakoub, filij Ischok, filij Abrohom, filij Tharach, filij Nochour:

35 *Filij Soroug, filij Areou, filij Polog, filij Hobor, filij Scholoch: 36 *Filij Kainan, filij Arphaxad, filij Schim, filij Nouach, filij Lamech.

37 *Filij Mathouslach, filij Chanouc, filij Iared, filij Mahaloloil, filij Kainan:

38 *Filij Anousch, filij Schith, filij Odom, qui ex Deo.

CAP. IIII.

1 Porrò Ieschua quum plenus esset Spiritu Sanctitatis, reuersus est à Iourdenon, & duxit eum Spiritus in desertum,

2 *Diebus quadraginta, vt tētaretur à criminatore [diabolo.] Neque comedit quicquā in illis diebus. quúmq; exacti essent, tum demum esuriit. 3 *Et dixit ei criminator: Si filius Dei es, dic lapidi huic vt fiat panis.

4 *Respondit Ieschua, & dixit ei: Scriptum est, non pane tantūmodo viuit filius hominis, sed omni verbo Dei.

---

22 ונחתת רוחא דקודשא עלוהי בדמות גושמא דיונא וקלא הוא מן שמיא דאמר אנת הו ברי חביבא בך אצטביה׃ [f] נחת [g] דמא [h] צבא
דרמשא דחד בשבא דתרין דבתר דנחא׃
23 הו דין ישוע איתוהי הוא איך בר שנין תלתין [i] ומסתבר הוא בר יוסף בר הלא׃ 24 בר מטתת בר לוי בר מלכי בר יאני בר יוסף׃ [i] סבר
25 בר מתתא בר עמוץ בר נחום בר חסלי בר נגי׃ 26 בר מאת בר מתת בר שמעי בר יוסף בר יהודא׃
27 בר יוחנן בר רסא בר זורבבל בר שלתאיל בר נרי׃ 28 בר מלכי בר אדי בר קוסם בר אלמודד בר עיר׃
29 בר יוסא בר אליעזר בר יורם בר מתיתא בר לוי׃ 30 בר שמעון בר יהודא בר יוסף בר יונם בר אליקים׃
31 בר מליא בר מאני בר מטתא בר נתן בר דוד׃ 32 בר אישי בר עוביד בר בעז בר סלמון בר נחשון׃

22 * Et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: & vox de cælo facta est: Tu es filius meus dilectus: in te complacuit mihi.

Esa. 42. a. 1. Mat. 4. d. 17. & 17. a. 5. Infr. 9. d. 35. 2. Pet. 1. c. 17.

23 * ET ipse Iesus erat incipiens quasi annorũ triginta, vt putabatur, filius Ioseph, qui fuit Heli, 24 * Qui fuit Matthat, qui fuit Leui, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, 25 * Qui fuit Matthathiæ, qui fuit Amos, qui fuit Naum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, 26 * Qui fuit Mahath, qui fuit Matthathiæ, qui fuit Semei, qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda, 27 * Qui fuit Iohanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri, 28 * Qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosam, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, 29 * Qui fuit Iesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Iorim, qui fuit Matthat, qui fuit Leui, 30 * Qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliacim, 31 * Qui fuit Melcha, qui fuit Menna, qui fuit Matthathá, qui fuit Nathan, qui fuit Dauid,

Mat. 13. g. 55. Mar. 6. a. 3. Infr. 4. d. 22. Ioh. 1. f. 45. & 6. e. 42.

32 * Qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, 33 * Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Iudæ, 34 * Qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahę, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, 35 * Qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, 36 * Qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, 37 * Qui fuit Mathusale, qui fuit Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, 38 * Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adã, qui fuit Dei.

Mat. 1. a. 6.

CAP. IIII.

1 IEsus autem plenus Spiritu sancto, regressus est à Iordane: & agebatur in A Spiritu in deserto, 2 * Diebus quadraginta, & tẽtabatur à diabolo. Et nihil manducauit in diebus illis: & cõsummatis illis postea esurijt. 3 * Dixit autẽ illi diabolus, Si filius Dei es, dic lapidi huic vt panis fiat. 4 * Et respondit ad illum Iesus, Scriptum est, Quia non in pane solo viuet homo, sed in omni verbo Dei.

Matt. 4. a. 1. Mar. 1. b. 12.

Deut. 8. a. 3. Matt. 4. a. 4.

22 * καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει, ὡσεὶ περιστερὰν, ἐπ' αὐτόν· καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν, σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ ηὐδόκησα.

23 * Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὢν, ὡς ἐνομίζετο υἱὸς ἰωσὴφ τοῦ ἠλὶ,

24 * τοῦ ματθὰτ, τοῦ λευῒ, τοῦ μελχὶ, τοῦ ἰαννὰ, τοῦ ἰωσὴφ,

25 * τοῦ ματταθίου, τοῦ ἀμὼς, τοῦ ναοὺμ, τοῦ ἑσλὶ, τοῦ ναγγαὶ,

26 * τοῦ μαὰθ, τοῦ ματταθίου, τοῦ σεμεῒ, τοῦ ἰωσὴφ, τοῦ ἰούδα,

27 * τοῦ ἰωαννᾶ, τοῦ ῥησὰ, τοῦ ζοροβάβελ, τοῦ σαλαθιὴλ, τοῦ νηρὶ,

28 * τοῦ μελχὶ, τοῦ ἀδδὶ, τοῦ κωσὰμ, τοῦ ἐλμωδὰμ, τοῦ ἤρ,

29 * τοῦ ἰωσὴ, τοῦ ἐλιέζερ, τοῦ ἰωρεὶμ, τοῦ ματθὰτ, τοῦ λευῒ,

30 * τοῦ συμεὼν, τοῦ ἰούδα, τοῦ ἰωσὴφ, τοῦ ἰωνὰν, τοῦ ἐλιακεὶμ,

31 * τοῦ μελεᾶ, τοῦ μαϊνὰν, τοῦ ματταθὰ, τοῦ ναθὰν, τοῦ δαβὶδ,

32 * τοῦ ἰεσσαὶ, τοῦ ὠβὴδ, τοῦ βοὸζ, τοῦ σαλμὼν, τοῦ ναασσὼν,

33 * τοῦ ἀμιναδὰβ, τοῦ ἀρὰμ, τοῦ ἑσρὼμ, τοῦ φαρὲς, τοῦ ἰούδα,

34 * τοῦ ἰακὼβ, τοῦ ἰσαὰκ, τοῦ ἀβραὰμ, τοῦ θάρα,

35 * τοῦ ναχὼρ, τοῦ σαροὺχ, τοῦ ῥαγαὺ, τοῦ φαλὲκ, τοῦ ἕβερ, τοῦ σαλὰ,

36 * τοῦ καϊνὰν, τοῦ ἀρφαξὰδ, τοῦ σὴμ, τοῦ νῶε, τοῦ λάμεχ,

37 * τοῦ μαθουσάλα, τοῦ ἐνὼχ, τοῦ ἰαρὲδ, τοῦ μαλελεὴλ, τοῦ καϊνὰν,

38 * τοῦ ἐνὼς, τοῦ σὴθ, τοῦ ἀδὰμ, τοῦ θεοῦ.

δ.

1 * Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον,

2 * ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου· καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασεν.

3 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.

4 * καὶ ἀπεκρίθη ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων, γέγραπται, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ.

33 בַּר עַמִּינָדָב בַּר אָרָם בַּר חֶצְרוֹן בַּר פֶּרֶץ בַּר יְהוּדָא ׃ 34 בַּר יַעֲקוֹב בַּר אִיסְחָק בַּר אַבְרָהָם בַּר תַּרַח בַּר נָחוֹר ׃ 35 בַּר סָרוּג בַּר אַרְעוּ בַּר פָּלָג בַּר עָבָר בַּר שָׁלַח ׃ 36 בַּר קָינָן בַּר אַרְפַּכְסַד בַּר שִׁים בַּר נוּחַ בַּר לַמֶךְ ׃ 37 בַּר מַתוּשְׁלַח בַּר חֲנוֹךְ בַּר יָרֶד בַּר מַהְלַלְאִיל בַּר קָינָן ׃ 38 בַּר אֲנוֹשׁ בַּר שִׁית בַּר אָדָם דְּמִן אֱלָהָא ׃

דְּחַד בְּשַׁבָּא דְמֵאעַל צוֹמָא יא קפלאון ד

1 יֵשׁוּעַ דֵּין כַּד מְלֵא רוּחָא דְּקוּדְשָׁא הֲפַךְ מֶן יוֹרְדְנָן וַדְּבַרְתֵּה רוּחָא לְחוּרְבָא ׃ 2 יַוּמָתָא אַרְבְּעִים דְּנֶתְנַסֵּא מֶן אָכֵל קַרְצָא וְלָא לְעֵם מֶדֶּם בְּהָנוּן יַוּמָתָא וְכַד שַׁלֵם אֶנוּן לְחַרְתָּא כְּפֶן ׃ 3 וֶאמַר לֵה אָכֵל קַרְצָא אֶן בְּרֵה אַנְתְּ דַּאלָהָא אֱמַר לְכִאפָא הָדָא דְּתֶהֱוֵא לַחְמָא ׃ 4 עֲנָא יֵשׁוּעַ וֶאמַר לֵה כְּתִיב הוּ דְּלָא הֲוָא בְּלַחְמָא בַּלְחוּד חָיֵא בַּרְנָשָׁא אֶלָּא בְּכָל פֶּתְגָם דַּאלָהָא ׃

5 ܘܐܣܩܗ ܣܛܢܐ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ܘܚܘܝܗ ܟܠܗܝܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܪܥܐ ܒܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ܀ 6 ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܟܠܩܪܨܐ ܠܟ ܐܬܠ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ ܟܠܗ ܘܫܘܒܚܗ ܕܠܝ ܗܘ ܡܫܠܡ ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗ܀ 7 ܐܢ ܗܟܝܠ ܬܣܓܘܕ ܩܕܡܝ ܕܝܠܟ ܢܗܘܐ ܟܠܗ܀ 8 ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܟܬܝܒ ܗܘ ܕܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܬܣܓܘܕ ܘܠܗ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܬܦܠܘܚ܀ 9 ܘܐܝܬܝܗ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܐܩܝܡܗ ܥܠ ܟܢܦܐ ܕܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ ܐܪܡܐ ܢܦܫܟ ܡܟܐ ܠܬܚܬ܀ 10 ܟܬܝܒ ܗܘ ܓܝܪ ܕܠܡܠܐܟܘܗܝ ܢܦܩܕ ܥܠܝܟ ܕܢܢܛܪܘܢܟ܀ 11 ܘܥܠ ܕܪܥܝܗܘܢ ܢܫܩܠܘܢܟ ܕܠܐ ܬܬܩܠ ܪܓܠܟ ܒܟܐܦܐ܀ 12 ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܡܝܪ ܗܘ ܕܠܐ ܬܢܣܐ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ܀ 13 ܘܟܕ ܫܠܡ ܐܟܠܩܪܨܐ ܟܠܗܘܢ ܢܣܝܘܢܘܗܝ ܦܪܩ ܡܢܗ ܠܘܬ ܥܕܢܐ܀

ܕܓܙܘܪܬܗ ܕܡܪܢ ✣ ܕܟ ✣

14 ܘܗܦܟ ܝܫܘܥ ܒܚܝܠܐ ܕܪܘܚܐ ܠܓܠܝܠܐ ܘܢܦܩ ܥܠܘܗܝ ܫܘܡܥܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ܀ 15 ܘܗܘ ܡܠܦ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܘܡܫܬܒܚ ܗܘܐ ܡܢ ܟܠ ܐܢܫ܀ 16 ܘܐܬܐ ܠܢܨܪܬ ܐܝܟܐ ܕܐܬܪܒܝ ܘܥܠ ܐܝܟ ܕܡܥܕ ܗܘܐ ܠܟܢܘܫܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܘܩܡ ܠܡܩܪܐ܀ 17 ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܣܦܪܐ ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܘܦܬܚ ܝܫܘܥ ܣܦܪܐ ܘܐܫܟܚ ܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܟܬܝܒ܀ 18 ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠܝ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܡܫܚܢܝ ܠܡܣܒܪܘ ܠܡܣܟܢܐ ܘܫܕܪܢܝ ܠܡܐܣܝܘ ܠܬܒܝܪܝ ܠܒܐ܀ 19 ܘܠܡܟܪܙܘ ܠܫܒܝܐ ܫܘܒܩܢܐ ܘܠܥܘܝܪܐ ܚܙܝܐ ܘܠܡܫܪܐ ܠܬܒܝܪܐ ܒܫܘܒܩܢܐ܀ ܘܠܡܟܪܙܘ ܫܢܬܐ ܡܩܒܠܬܐ ܠܡܪܝܐ܀ 20 ܘܟܪܟ ܣܦܪܐ ܘܝܗܒܗ ܠܡܫܡܫܢܐ ܘܐܙܠ ܝܬܒ ܘܟܠܗܘܢ ܕܒܟܢܘܫܬܐ ܥܝܢܝܗܘܢ ܚܝܪܢ ܗܘܝ ܒܗ܀ 21 ܘܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܠܘܬܗܘܢ ܕܝܘܡܢܐ ܐܫܬܠܡ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܒܐܕܢܝܟܘܢ܀

5 *Et subduxit eum Satanas in montem excelsum, & ostendit ei omnia regna terræ modico tempoe.*

6 *Aitq; ei criminator, Tibi dabo potestatẽ hanc vniuersam, & gloriam eius; quia mihi tradita est, & cuicunque voluero do eam.*

7 *Si ergo adoraueris coram me, tua erunt omnia.*

8 *Respondit autem ei Jeschua, ac dixit ei, Scriptum est, Dominum Deum tuum adorabis, eíque tantum seruies.*

9 *Et adduxit eum in Ourisclem, eúmque statuit supra pinaculum templi, & ait ei, Si tu es Filius Dei, deijce teipsum hinc deorsum.*

10 *Scriptum est enim, Angelis suis præcipiet de te, vt custodiant te.*

11 *Et in vlnis suis tollent te, ne offendas pedem tuum lapide.*

12 *Subdit autem Jeschua, & ait ei, Dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum.*

13 *Quúmq; absoluisset criminator has omnes tentationes suas, secessit ab eo vsque ad tempus.*

Circuncisio Domini nostri.

14 *Et reuersus est Ieschua cum virtute Spiritus in Galilæam, exiítq; de eo fama in vniuersam regionem circumiacentem.*

15 *Et ipse docebat in synagogis eorum, & celebrabatur ab omnibus.*

16 *Venit autem Nozerath, vbi fuerat nutritus, & ingressus est de more in synagogam die sabbathi, surrexítque ad legendum.*

17 *Et datus est ei liber Eschaio prophetæ, & apcrit Jeschua librum, & inuenit locum vbi scriptum erat.*

18 *Spiritus Domini super me, & propterea vnxit me vt euangelizem pauperibus, & misit me vt sanitati restituam contritos corde.*

19 *Et prædicem captiuis remissionem, & cæcis visum, ac dimittã confractos in libertatem. Denique vt prædicem annum acceptum Domino.* 20 *Et complicauit librum, tradidítque ministro, & sessum abijt. Omnium autem, qui erant in synagoga, oculi conspicabantur eum.*

21 *Et cœpit dicere ad eos, Hodie impleta est scriptura hæc quæ est in auribus vestris.*

5 וְאַסְקֵהּ סָטָנָא לְטוּרָא [b] רָמָא [c] וַחֲוְיֵהּ כֻּלְהֵין מַלְכְוָתֵהּ דַאְרְעָא [d] בְזַבְנָא זְעוּרָא׃
6 וְאֶמַר לֵהּ אָכֶל קַרְצָא לָךְ [e] אֶתֵּל שׁוּלְטָנָא הָנָא כֻּלֵּהּ וְשׁוּבְחֵהּ דְלִי מְשַׁלַּם וַלְמַן דְאֶצְבֵּא יָהֶב אֶנָא לֵהּ׃
7 אֶן הָכִיל תֶּסְגּוּד קֻדָמַי דִּילָךְ נֶהְוֵא כֻּלֵּהּ׃ 8 עֲנָא דֵין יֵשׁוּעַ וְאֶמַר לֵהּ כְּתִיב הוּ דַלְמָרְיָא אֱלָהָךְ תֶּסְגּוּד וְלֵהּ
בַלְחוּדוֹהִי [f] תֶּפְלוּחַ׃ 9 וְאַיְתְיֵהּ לְאוּרִשְׁלֶם [g] וְאַקִּימֵהּ עַל כְּנָפָא דְהַיכְלָא וְאֶמַר לֵהּ אֶן בְּרֵהּ אַנְתְּ דַאלָהָא
אַרְמָא נַפְשָׁךְ מֶכָּא לְתַחַת׃ 10 כְּתִיב גֵּיר דַלְמַלְאַכוֹהִי נֶפַּקֵּד עֲלָיךְ [k] דְנֶנְטְרוּנָךְ׃
11 וְעַל דַרְעַיְהוֹן נֶשְׁקְלוּנָךְ דְלָא [l] תֶּתְקַל רַגְלָךְ בְּכֵאפָא׃ 12 עֲנָא דֵין יֵשׁוּעַ וְאֶמַר לֵהּ אֲמִיר הוּ דְלָא
תְנַסֵּא לְמָרְיָא אֱלָהָךְ׃ 13 וְכַד שַׁלֶּם אָכֶל קַרְצָא כֻּלְהוֹן [m] נֶסְיוֹנוֹהִי פְּרַק מֶנֵּהּ לְוָתֶה עַד זַבְנָא׃

[a] נְסַק [b] רָם [c] חֲוָא פירושו עת [e] נְתַל [f] פְּלַח [g] אֲתָא [h] קָם [i] רְמָא [k] נְטַר [l] תְּקַל [m] נְסָא

5 Et duxit illum diabolus in montem excelsum, & ostendit illi omnia regna orbis terræ in momento temporis:

6 Et ait illi, Tibi dabo potestatē hanc vniuersam, & gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa. B

7 Tu ergo si procidens adoraueris coram me, erunt tua omnia.

8 Et respondens Iesus, dixit illi, Scriptum est, Dominum Deum tuum adorabis: & illi soli seruies. (Deu. 6. c.13. & 10. d.20.)

9 Et duxit illum in Ierusalem, & statuit eum super pinnam templi: & dixit illi, Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum.

10 Scriptum est enim quòd Angelis suis mandauit de te, vt conseruent te: (Psal. 90. c.11.)

11 Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.

12 Et respondens Iesus, ait illi, Dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. (Deu. 6. c.16.)

13 Et consummata omni tentatione diabolus recessit ab illo, vsq; ad tempus.

14 Et regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galilæam: & fama exijt per vniuersam regionem de illo. C (Mat. 4. b.12. Mar. 1. b.14. Ioh. 4. f.43.)

15 Et ipse docebat in synagogis eorum: & magnificabatur ab omnibus.

16 Et venit Nazareth vbi erat nutritus: & intrauit secundùm consuetudinem suam die sabbathi in synagogam, & surrexit legere. (Mat. 13. f.54. Mar. 6. a.1.)

17 Et traditus est illi liber Isaiæ prophetæ. Et vt reuoluit librum, inuenit locum vbi scriptum erat.

18 Spiritus Domini super me, propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me; sanare contritos corde. (Isai. 61. a.1.)

19 Prædicare captiuis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis.

20 Et cùm plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. D

21 Cœpit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris.

5 καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου·

6 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν.

7 σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πᾶσα.

8 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ ἰησοῦς, ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· γέγραπται, προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

9 καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω·

10 γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε.

11 καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

12 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅτι εἴρηται, οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

13 καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.

15 καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16 καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ναζαρὲτ, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι.

17 καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον ἡσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·

18 πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν,

19 κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν.

20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ.

21 ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.

גזורתה דמרן יב

14 והפך ישוע בחילא דרוחא לגלילא ונפק עלוהי טבא בכלה אתרא דחדריהון ׃ 15 והו מלף הוא בכנושתהון ומשתבח הוא מן כל אנש ׃ 16 ואתא לנצרת איכא דאתרבי ועל איכנא דמעד הוא לכנושתא ביומא דשבתא וקם למקרא ׃ 17 ואתיהב לה ספרא דאשעיא נביא ופתח ישוע ספרא ואשכח דוכתא איכא דכתיב ׃ 18 רוחה דמריא עלי ומטל הנא משחני לםסברו למסכנא ושלחני למאסיו לתבירי לבא ׃ 19 ולמכרזו לשביא שובקנא ולעוירא חזיא ולמשררו לתבירא בשובקנא ולמכרזו שנתא מקבלתא למריא ׃ 20 וכרך ספרא ויהבה למשמשנא ואזל יתב כלהון דין דבכנושתא עיניהון חירן הוי בה ׃ 21 ושרי למאמר לותהון דיומנא אשתלם כתבא הנא דבאדניכון ׃

נזר
אלף
שבח רבא
מעד או ועד
יהב פירושו נתן
משח ומזה הוא ישוע אמיר משיחא
אפא תבר עבראית סבר
שבא חר שלם

22 ܘܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܡܠܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܢܦܩܢ ܗܘܝ ܡܢ ܦܘܡܗ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܒܪܗ ܕܝܘܣܦ.
23 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܟܒܪ ܬܐܡܪܘܢ ܠܝ ܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܐܣܝܐ ܐܣܐ ܢܦܫܟ. ܘܟܠ ܕܫܡܥܢ ܕܥܒܕܬ ܒܟܦܪܢܚܘܡ. ܥܒܕ ܐܦ ܗܪܟܐ ܒܡܕܝܢܬܟ.
24 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܡܬܩܒܠ ܒܡܕܝܢܬܗ.
25 ܫܪܪܐ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܣܓܝܐܢ ܐܪܡܠܬܐ ܐܝܬ ܗܘܝ ܒܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܒܝܘܡܝ ܐܠܝܐ ܢܒܝܐ. ܟܕ ܐܬܐܚܕܘ ܫܡܝܐ ܫܢܝܢ ܬܠܬ ܘܝܪܚܐ ܫܬܐ. ܘܗܘܐ ܟܦܢܐ ܪܒܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ.
26 ܘܠܘܬ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܐܫܬܕܪ ܐܠܝܐ. ܐܠܐ ܠܨܪܦܬ ܕܨܝܕܢ. ܠܘܬ ܐܢܬܬܐ ܐܪܡܠܬܐ.
27 ܘܣܓܝܐܐ ܓܪܒܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܒܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܒܝܘܡܝ ܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ. ܘܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܐܬܕܟܝ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܥܡܢ ܐܪܡܝܐ.
28 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܗܢܘܢ ܕܒܟܢܘܫܬܐ. ܐܬܡܠܝܘ ܚܡܬܐ ܟܠܗܘܢ.
29 ܘܩܡܘ ܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܥܕܡܐ ܠܓܒܝܢܗ ܕܛܘܪܐ. ܗܘ ܕܡܕܝܢܬܗܘܢ ܒܢܝܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ. ܐܝܟ ܕܢܫܕܘܢܝܗܝ ܡܢ ܫܩܝܦܐ.
30 ܗܘ ܕܝܢ ܥܒܪ ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܐܙܠ.

[illegible]

31 ܘܢܚܬ ܠܟܦܪܢܚܘܡ ܡܕܝܢܬܐ ܕܓܠܝܠܐ.
32 ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܫܒܬܐ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܡܘܠܦܢܗ. ܡܛܠ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܗܘܐ ܡܠܬܗ.
33 ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܫܐܕܐ ܛܢܦܐ. ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ.
34 ܘܐܡܪ. ܫܒܘܩ. ܡܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. ܐܬܝܬ ܠܡܘܒܕܘ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟ ܡܢܘ ܐܢܬ ܩܕܝܫܗ ܕܐܠܗܐ.
35 ܘܟܐܐ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܣܟܘܪ ܦܘܡܟ ܘܦܘܩ ܡܢܗ. ܘܫܕܝܗܝ ܫܐܕܐ ܒܡܨܥܬܐ. ܘܢܦܩ ܡܢܗ ܟܕ ܡܕܡ ܠܐ ܐܗܪܝܗ.

22 *Et perhibebant ei testimonium cuncti, ac mirabantur ob sermones gratiæ qui prodibant ex ore ipsius, dicebántque, Nónne iste fuit filius Iauseph?*

23 *Ait illis Ieschua, Iam dicetis mihi hanc parabolam, Medice, cura teipsum: & quæcunque audiuimus te exequutum fuisse in Capharnachum, exequere & hîc in ciuitate tua.*

24 *Ipse verò inquit, Amin dico vobis, nullum esse prophetam, qui recipiatur in prouincia sua.*

25 *Veritatē etenim dico vobis, multas extitisse viduas in domo Isroiel in diebus Ilijo prophetæ quūm clausi sunt cæli annis tribus, & mensibus sex, ita vt fuerit fames magna in vniuersa terra* [prouincia.]

26 *Sed ad nullam earū missum fuisse Ilijo, nisi ad Tzarphath Tzaidon ad mulierem viduam.*

27 *Plurimíque fuere leprosi in Isroiel diebus Elischa vatis, & ne vnus quidem ex eis purgatus est, nisi Naamon ille Aramæus.*

28 *Quúmque hæc audissent ij qui erant in synagoga, cuncti repleti sunt furore.*

29 *Et surrexerunt, ac eiecerunt eum extra ciuitatem, eúmque adduxere vsque ad verticem montis supra quem ciuitas eorum erat exstructa, vt eum deijcerent de rupe.*

30 *Ipse verò transijt per medium eorum, & abijt.*

Ad vesperas feria sexta hebdomadis sextæ Ieiunij.

31 *Et descendit in Caphernachum ciuitatem Galilææ, & docebat eos in Sabbathis.*

32 *Et mirabantur ob doctrinam eius, quippe cuius sermo auctoritate polleret.*

33 *Erat autem in synagoga vir habens spiritum dæmonij immundi, & exclamauit alta voce.*

34 *Aitque, Omitte me, quid nobis & tibi Ieschua Nazarene? venisti nos perditum? noui te, qui es sanctus ille Dei.*

35 *Et ipsum obiurgauit Ieschua, dixítque, Claude os tuum, & exi ab eo: eum itaque abiecit dæmonium in medium, & exijt ab eo, nihil in eum peruersi agens.*

22 וְסָהֲדִין הֲווּ לֵהּ כֻּלְהוֹן וּמִתְדַּמְּרִין הֲווּ בְּמֶלֵא דְטֵיבוּתָא דְנָפְקָן הֲוַי מִן פּוּמֵהּ וְאָמְרִין הֲווּ לָא הֲוָא הָנָא בַּר יוֹסֵף׃ 23 אֲמַר לְהוֹן יֵשׁוּעַ כְּבַר תֵּאמְרוּן לִי מַתְלָא הָנָא [a] אָסְיָא אֱסָא נַפְשָׁךְ וְכֹל דְּשְׁמַעַן דַּעֲבַדְתְּ בְּכַפְרְנַחוּם עֲבֵד אַף הָרְכָא בִּמְדִינְתָךְ׃ 24 הוּ דֵּין אֲמַר אַמִין אָמַר אֲנָא לְכוֹן דְּלַית נְבִיָא דְמִתְקַבַּל בִּמְדִינְתֵהּ׃ 25 [b] שְׁרָרָא גֵּיר אָמַר אֲנָא לְכוֹן דְּסַגִּי אַרְמְלָתָא אִית הֲוַי בְּבֵית יִסְרָיֵל בְּיוֹמַי אֵלִיָּא נְבִיָא כַּד [c] אֶתְאֲחֵדוּ שְׁמַיָּא שְׁנִין תְּלָת וְיַרְחָא [d] שְׁתָא וַהֲוָא כַּפְנָא רַבָּא בְּכֻלָּהּ אַרְעָא׃ 26 וַלְוָת חֲדָא מֶנְהֵין לָא [e] אֶשְׁתְּדַר אֵלִיָּא אֶלָּא לְצַרְפַת דְּצַידָן לְוָת אַנְתְּתָא אַרְמַלְתָא׃ 27 וְסַגִּיאֵא גַרְבָא אִית הֲווּ בֵּית יִסְרָיֵל בְּיוֹמַי אֱלִישַׁע נְבִיָא וְחַד מֶנְהוֹן לָא [f] אֶתְדַּכִּי אֶלָּא אֵן נַעֲמָן אַרְמָיָא׃ 28 וְכַד שְׁמַעוּ הֲווּ הָלֵין הָנוּן דְּבִכְנוּשְׁתָא אֶתְמְלִיו [g] חֶמְתָא כֻּלְהוֹן׃

[a] אֱסָא
[b] פירושו אמת [c] אֶחַר
[d] עבראית שש [e] שֻׁדַּר
[f] דְּכָא
[g] חֲמַם

22 * Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in verbis gratię, quæ procedebāt de ore ipsius, & dicebant, Nonne hic est filius Ioseph?

23 * Et ait illis, Vtique dicetis mihi hanc similitudinem, Medice, cura teipsum: quāta audiuimus facta in Caphernaum, fac & hîc in patria tua.

Ioh. 4. f. 44. 3. Reg. 17 b. 9.

24 * Ait autem, Amen dico vobis, quia nemo Propheta acceptus est in patria sua.

Iaco. 5. d. 18.

25 * In veritate dico vobis, Multę viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est cælum annis tribus & mensibus sex, cùm facta esset fames magna in omni terra.

26 * Et ad nullam illarū missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ, ad mulierem viduam.

4. Reg. 5. d. 14.

27 * Et multi leprosi erant in Israel sub Elisæo propheta: & nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus. E

28 * Et repleti sunt omnes in synagoga ira, hæc audientes.

29 * Et surrexerunt, & eiecerunt illum extra ciuitatem: & duxerunt illum vsq; ad supercilium montis, super quem ciuitas illorum erat ædificata, vt præcipitarent eum.

30 * Ipse autem transiens per medium illorum, ibat.

Matt. 4. b. 13. Mar. 1. b. 21.

31 * Et descendit in Caphernaum ciuitatem Galilææ: ibique docebat illos sabbathis.

Mat. 7. d. 28. Mar. 1. c. 22.

32 * Et stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsius.

33 * Et in synagoga erat homo habens dæmonium immundum: & exclamauit voce magna, F

34 * Dicens, Sine, quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te qui sis, Sanctus Dei.

35 * Et increpauit illum Iesus, dicens, Obmutesce, & exi ab eo. Et cùm proiecisset illum dęmonium in medium, exijt ab illo, nihilque illum nocuit.

22 * καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἰωσήφ;

23 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν. ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ καπερναοὺμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.

24 * εἶπε δέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

25 * ἐπ' ἀληθείας λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἠλίου ἐν τῷ ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

26 * καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη ἠλίας, εἰ μὴ εἰς σάρεπτα τῆς σιδῶνος, πρὸς γυναῖκα χήραν.

27 * καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ ἰσραὴλ, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ νεεμὰν ὁ σύρος.

28 * καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα.

29 * καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν.

30 * αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο.

31 * Καὶ κατῆλθεν εἰς καπερναοὺμ πόλιν τῆς γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι.

32 * καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

33 * καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ,

34 * λέγων, ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ ἰησοῦ ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.

35 * καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, λέγων, φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν.

29 וקמו [h] אפקוהי לבר מן מדינתא [i] ואיתיוהי עדמא לגבינא דטורא הו דמדינתהון בניא הות עלוהי [k] ונשדוניהי מן [l] שקיפא ׃ 30 הו דין עבר בינתהון ואזל ׃

דרמשא דערובתא דשבתא דה דצומא יג

31 ונחת לכפרנחום מדינתא דגלילא [m] ומלף הוא להון [n] בשבא ׃ 32 ותמיהין הוו ביולפנה דמשלטא הות מלתה ׃ 33 ואית הוא בכנושתא גברא דאית הוא בה רוחא דשאדא טנפא וזעק בקלא רמא ׃ 34 ואמר שבוקיני מא לן ולך ישוע נצריא אתית [o] למובדותן ידע אנא לך מן אנת קדישה דאלהא ׃ 35 וכאא בה ישוע ואמר סכור פומך [p] ופוק מנה [q] ושדיהי שאדא במצעתא ונפק מנה כד לא סרח בה מדם ׃

[h] נפק [i] אתא [k] שדא ופירושו סלע

[m] אלף ומ"לף במקום מאלף [n] שבת וה מתפסק [o] אבד [p] נפק [q] שדא

36 ܘܐܚܕܬ ܬܗܪܐ ܠܟܠܢܫ ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܚܕܕܐ ܘܐܡܪܝܢ ܡܢܐ ܗܝ ܟܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܘܒܚܝܠܐ ܦܩܕ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܢܦܩܢ. 37 ܘܢܦܩ ܥܠܘܗܝ ܛܒܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ. 38 ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ. ܘܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܐܠܝܨܐ ܗܘܬ ܒܐܫܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܒܥܘ ܡܢܗ ܡܛܠܬܗ. 39 ܘܩܡ ܠܥܠ ܡܢܗ ܘܟܐܐ ܒܐܫܬܐ ܘܫܒܩܬܗ. ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ. 40 ܒܡܥܪܒܝ ܫܡܫܐ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܟܪܝܗܐ ܕܟܪܝܗܝܢ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܚܠܦܐ. ܐܝܬܝܘ ܐܢܘܢ ܠܘܬܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܝܕܗ ܣܐܡ ܗܘܐ. ܘܡܐܣܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. 41 ܘܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܐܦ ܫܐܕܐ ܡܢ ܣܓܝܐܐ ܟܕ ܡܙܥܩܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ. ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܐܡܪܘܢ ܕܝܕܥܝܢ ܠܗ ܕܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ. 42 ܘܒܨܦܪܐ ܢܦܩ ܐܙܠ ܠܗ ܠܐܬܪܐ ܚܪܒܐ. ܘܟܢܫܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ. ܘܐܚܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ. 43 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܐܦ ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܣܒܪܘ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܥܠ ܗܕܐ ܐܫܬܠܚܬ. 44 ܘܗܘܐ ܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܓܠܝܠܐ.

ܩܪܝܢܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܒ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ ܠܘܩܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܟܢܫ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܘ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ ܝܡܬܐ ܕܓܢܣܪ. 2 ܘܚܙܐ ܣܦܝܢܬܐ ܬܪܬܝܢ ܕܩܝܡܢ ܥܠ ܓܢܒ ܝܡܬܐ. ܘܨܝܕܐ ܕܢܚܬܘ ܡܢܗܝܢ ܡܚܠܠܝܢ ܗܘܘ ܡܨܝܕܬܗܘܢ. 3 ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܕܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܗܘܬ. ܘܣܠܩ ܝܫܘܥ ܝܬܒ ܒܗ̇. ܘܐܡܪ ܕܢܕܒܪܘܢܗ̇ ܩܠܝܠ ܡܢ ܝܒܝܫܐ ܠܡܝܐ. ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܘܡܠܦ ܡܢ ܣܦܝܢܬܐ ܠܟܢܫܐ.

36 *Et ſtupor inuaſit omnes, ita vt colloquerentur adinuicem, dicentes, Qualiſnam eſt ſermo iſte, quòd cum imperio & virtute præcipiat ſpiritibus immundis, & exeant?*

37 *Et peruaſit de eo fama in totam regionem circumiacentem.*

38 *Quúmque egreſſus fuiſſet Jeſchua è ſynagoga, introiuit domum Schemeoun: ſocrus autem ipſius Schemeoun premebatur febre maxima, & rogarunt eum in gratiam illius.*

39 *Adſtans itaque ſupra eam, obiurgauit febrem, & dimiſit eam: ſtatímque ipſa ſurrexit, & miniſtrabat eis.*

40 *Occidente verò Sole ij omnes qui habebant infirmos variis affectos morbis, adducebant illos ad eum: ipſe verò vnicuique eorum manum ſuam imponebat, eóſque ſanitati reſtituebat.*

41 *Quinetiam exibant dæmonia ex quamplurimis vociferantia ac dicētia, Tu es Meſchicho ille filius Dei: & prohibebat eis, nec ſinebat ea loqui, quòd noſſent ipſum eſſe Meſchicho.*

42 *Sub diluculo autem diei egreſſus abijt in locum deſertum: & turbæ quærebant eum, venerúntque vſque ad ipſum, & tenebant eum, ne ab ipſis diſcederet.*

43 *Ipſe verò Jeſchua dixit eis, Quin & alijs ciuitatibus oportet me annunciare regnum Dei, qui ad hoc miſſus ſim.*

44 *Et is prædicabat in ſynagogis Galilææ.*

Dominica ſecunda poſt Surrectionem.

CAP. V.

1 *Factum eſt autem cùm coacta eſſet ad eum turba ad audiendum ſermonem Dei, vt ipſe ſtaret iuxta littus maris Geneſar.*

2 *Et vidit duas naues ſtantes ſuper crepidinē maris, & piſcatores qui deſcenderant ex ijs, eluebántque retia ſua.*

3 *Vna autem earum erat Schemeoun Kipho. quúmque deſcendiſſet Jeſchua, ſedit in ea, & dixit vt proueherent eam paululum ab arida in aquas: ſedebátque ac docebat turbam è naui.*

36 ותמהא אחד לכלנש וממללין הוו עם חדדא ואמרין מנא הי כי מלתא הדא דבשולטנא ובחילא פקדא לרוחא טנפתא ונפקן: 37 ונפק עלוהי טבא בכלה אתרא דחדריהון: 38 וכד נפק ישוע מן כנושתא על לביתה דשמעון וחמתה דשמעון אליצא הות באשתא רבתא ובעו מנה מטלתה: 39 וקם לעל מנה וכאא באשתא ושבקתה ומחדא [a] קמת ומשמשא הות להון: 40 במערבי [b] שמשא דין כלהון אילין דאית הוו להון כריהא דכריהין [c] בכורהנא משחלפא [d] איתיו אנון לותה הו דין על חד חד מנהון אידה [e] סאם הוא [f] ומאסא הוא להון: 41 ונפקין הוו אף שאדא מן סגיאא כד [g] מזעקין ואמרין דאנת הו משיחא ברה דאלהא וכאא הוא בהון ולא שבק

[a] קם
[b] ערב [c] כרה [d] אתא
[e] סום [f] אסא
[g] זעק

36 Et factus est pauor in omnibus, & colloquebantur ad inuicem, dicentes, Quod est hoc verbum, quia in potestate & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt?

37 Et diuulgabatur fama de illo in omnem locum regionis.

38 Surgens autem Iesus de synagoga, introiuit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: & rogauerunt illum pro ea. (Mat. 8. b. 14. Mar. 1. c. 30.)

39 Et stans super illam imperauit febri: & dimisit illam. Et continuò surgens, ministrabat illis.

40 Cùm autem Sol occidisset, omnes qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens curabat eos. G

41 Exibant autem dæmonia à multis, clamantia & dicentia, Quia tu es filius Dei: & increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. (Mar. 1. c. 34.)

42 Facta autem die, egressus ibat in desertum locum: & turbæ requirebant eum, & venerunt vsque ad ipsum: & detinebant illum ne discederet ab eis. (Mar. 1. d. 45.)

43 Quibus ille ait, Quia & alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei: quia ideo missus sum.

44 Et erat prædicans in synagogis Galilææ.

36 καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλοις, λέγοντες, τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται;

37 καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν σίμωνος· ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.

39 καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν. παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

40 δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς.

41 ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα καὶ λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν.

43 ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι.

44 καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς γαλιλαίας.

CAP. V.

1 Factum est autem, cùm turbæ irruerent in eum, vt audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genesareth.

2 Et vidit duas naues stantes secus stagnum: piscatores autem descenderant, & lauabant retia. (Mat. 4. c. 18. Mar. 1. b. 16.)

3 Ascendens autem in vnam nauem quæ erat Simonis, rogauit eum à terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicula turbas.

ε.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην γεννησαρέτ.

2 καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα.

3 ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους.

הוא להון דנאמרון דידעין דהויו משיחא׃ 42 ולצפרה דיומא נפק אזל לה לאתרא חורבא וכנשא בעין הוו
לה ואתו עדמא לותה ואחדוהי דלא נאזל לה מן רותהון׃ 43 הו דין ישוע אמר להון דאף למדינתא אחרניתא
ולא לי למסברו מלכותה דאלהא דעל הדא הו אשתדרת׃ 44 והו מכרז הוא בכנושתא דגלילא׃

דשבתא דחד בשבא דב דבתר קימתא יד קפלאון ה

1 הוא דין כד כנש עלוהי כנשא למשמע מלתא דאלהא והו קאם הוא על יד ימא דגנסר׃
2 וחזא ספינא תרתין דקימן על גנב ימתא וצידא דסלקו מנהין ומשיגין מצידתהון׃ 3 וחדא מנהין דשמעון
הות כאפא וסלק ישוע יתב בה ואמר דנדברונה קליל מן יבשא למיא ויתב הוא ומלף מן ספינתא לכנשא׃

k אחד עבראיתאות
l שדר פירושו שלח
k קם
l ציד m שיג פירושו רחץ
n דבר

4 ܘܟܕ ܫܠܝ ܡܢ ܡܡܠܠܘ ܐܡܪ ܠܫܡܥܘܢ܂ ܕܒܪܘ ܠܥܘܡܩܐ ܘܐܪܡܘ ܡܨܝܕܬܟܘܢ ܠܨܝܕܐ܂
5 ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܪܒܝ܂ ܟܠܗ ܠܠܝܐ ܠܐܝܢ ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܚܕܢ܂ ܥܠ ܡܠܬܟ ܕܝܢ ܪܡܐ ܐܢܐ ܡܨܝܕܬܐ܀
6 ܘܟܕ ܗܕܐ ܥܒܕܘ܂ ܚܒܫܘ ܢܘܢܐ ܣܓܝܐܐ ܛܒ܂ ܘܡܨܛܪܝܐ ܗܘܬ ܡܨܝܕܬܗܘܢ܂
7 ܘܪܡܙܘ ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܕܒܣܦܝܢܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܢܐܬܘܢ ܢܥܕܪܘܢ ܐܢܘܢ܂ ܘܟܕ ܐܬܘ ܡܠܘ ܐܢܝܢ ܣܦܝܢܬܐ ܬܪܬܝܗܝܢ܂ ܐܝܟ ܕܩܪܝܒܢ ܗܘܝ ܠܡܛܒܥ܂
8 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ܂ ܢܦܠ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܡܪܝ܂ ܦܪܘܩ ܠܟ ܡܢܝ ܕܓܒܪܐ ܐܢܐ ܚܛܝܐ܂
9 ܬܗܪܐ ܓܝܪ ܐܚܕܗ ܗܘܐ ܘܠܟܠܗܘܢ ܕܥܡܗ܂ ܥܠ ܨܝܕܐ ܗܘ ܕܢܘܢܐ ܕܨܕܘ܂
10 ܗܟܘܬ ܕܝܢ ܐܦ ܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܒܢܝ ܙܒܕܝ܂ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܫܘܬܦܐ ܕܫܡܥܘܢ܂ ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܬܕܚܠ܂ ܡܢ ܗܫܐ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܬܗܘܐ ܨܐܕ ܠܚܝܐ܂
11 ܘܩܪܒܘ ܐܢܝܢ ܣܦܝܢܬܐ ܠܐܪܥܐ܂ ܘܫܒܩܘ ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܬܘ ܒܬܪܗ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܗ ܕܨܘܡܐ܀ ܠܘܩܐ܀

12 ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܚܕܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܡܠܐ ܓܪܒܐ ܚܙܝܗܝ ܠܝܫܘܥ܂ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ܂ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܡܪܝ܂ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘܬܝ܂
13 ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܝܫܘܥ ܩܪܒ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܐ܂ ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܙܠ ܡܢܗ ܓܪܒܗ܂
14 ܘܗܘ ܦܩܕܗ ܕܠܐ ܠܐܢܫ ܬܐܡܪ܂ ܐܠܐ ܙܠ ܚܘܝ ܢܦܫܟ ܠܟܗܢܐ܂ ܘܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܥܠ ܕܐܬܕܟܝܬ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕ ܡܘܫܐ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ܂
15 ܘܢܦܩ ܠܗ ܫܡܥܐ ܝܬܝܪܐܝܬ܂ ܘܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܠܡܫܡܥ ܡܢܗ܂ ܘܡܬܐܣܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ܂
16 ܗܘ ܕܝܢ ܡܫܢܐ ܗܘܐ ܠܡܕܒܪܐ ܘܡܨܠܐ܀

4 *Qúmque cessasset loqui, dixit ipsi Schemeoun, Ducite in profundum, et proijcite retia vestra ad piscandum.*

5 *Respondit Schemeoun, & dixit ei, Rabbi, tota nocte fatigati sumus, nihílque cepimus, tamen iuxta sermonem tuum proijcio rete.*

6 *Et quum hoc fecissent, concluserunt multos admodum pisces, ita vt disrumperetur rete eorum.*

7 *Et innuerunt sociis suis qui erant in alia nauicula, vt venirent sibi opem laturi. qúumque venissent, impleuerunt ambas illas nauiculas, ita vt propè mergerentur.*

8 *Quum autem hoc videret Schemeoun Kipho, procidit ante pedes ipsius Ieschua, & dixit ei, Peto à te Domine mi, vt discedas à me, quippe qui homo peccator sim.*

9 *Etenim pauor inuaserat eum, omnésque qui cum eo erant, propter capturam illam piscium, quam comprehenderant.*

10 *Itidem autem & Iaakoub & Iouchanon filios Zabdai qui erant socij Schemeoun. Dixit autem Ieschua, Ne timeas, post hac piscaturus es homines ad vitam.*

11 *Et impulerunt illas naues ad terram, omniáque reliquerunt, ac post eum abiere.*

Matutinis Dominicæ v. Ieiunij.

12 *Qúumque Ieschua esset in vna vrbium, veniens vir quidam plenus omnino lepra, vidit Ieschua, procidítque in faciem suam, & efflagitabat ab eo, ac dicebat ei, Domine mi, si vis, potes me mundare.*

13 *Et extendens manum suam Ieschua, tetigit eum, & dixit ei, Volo ego, mundus esto. Et eo momento discessit ab eo lepra ipsius.*

14 *Et præcepit ei, Nemini dixeris, sed ito, ostende tete sacerdotibus, & offer oblationem pro purgatione tui, sicut præcepit Mousche, vt* hoc sit *eis testimonio.*

15 *Exijt autem de eo fama magis, ita vt congregaretur populus multus vt audiret ab eo, sanitatíque restitueretur à morbis suis.*

16 *Ipse verò secedebat in desertũ, & orabat.*

---

4 וכד שתק מן ממללה אמר לשמעון דברו לעומקא וארמו מצידתכון לצידא ׃ 5 ענא שמעון ואמר לה
רבי כלה ליליא לאין ומדם לא אחדן על מלתך דין רמא אנא מצידתא ׃ 6 וכד הדא עבדו חבשו נונא סגיאא
טב ומצטריא הות מצידתהון ׃ 7 ורמזו לחבריהון דבספינתא אחרתא דנאתון 9 נעדרון אנון וכד אתו מלו
אנין ספינא תרתיהין איך דקריבן הוי למטבע ׃ 8 כד חזא דין שמעון כאפא נפל קדם רגלוהי דישוע ואמר
לה בעא אנא מנך מרי פרוק לך מני דגברא אנא חטיא ׃ 9 תמהא גיר אחדה הוא ולכלהון דעמה על צידא
הו דנונא דצדו ׃ 10 הכות דין אף ליעקוב וליוחנן בני זבדי דאיתיהון הוו שותפא דשמעון אמר דין ישוע לא
תדחל מן השא בני אנשא תהוא צאד לחיא ׃ 11 וקרבו אנין ספינא לארעא ושבקו כל מדם ואתו בתרה ׃

רמא
צדא
עדר עבראית עזר
טבע
חטא
שתף
צוד

4 ᵗ Vt ceſſauit autem loqui, dixit ad Simônem, Duc in altum, & laxate retia veſtra in capturam.

5 ᵗ Et reſpōdens Simon, dixit illi, Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete.

6 ᵗ Et cùm hoc feciſſent, concluſerunt piſcium multitudinem copioſam: rumpebatur autem rete eorum. B

7 ᵗ Et annuerunt ſocijs qui erant in alia naui vt venirent & adiuuarent eos. Et venerunt & impleuerunt ambas nauiculas: ita vt † mergerentur. (penè)

8 ᵗ Quod cùm videret Simon Petrus, procidit ad genua Ieſu, dicens, Exi à me, Domine, quia homo peccator ſum.

9 ᵗ Stupor enim circundederat eum & omnes qui cum illo erant, in captura piſcium quam ceperant.

10 ᵗ Similiter autem Iacobum & Iohannem filios Zebedæi, qui erant ſocij Simonis. Et ait ad Simonem Ieſus, Noli timere: ex hoc iam, homines eris capiens.

11 ᵗ Et ſubductis ad terram nauibus, relictis omnibus ſecuti ſunt eum.

12 ᵗ Et factum eſt, cùm eſſet in vna ciuitatum, & ecce vir plenus lepra, & videns Ieſum, & procidens in faciem †, rogauit eum dicens; Domine, ſi vis, potes me mundare. C (Mat. 8. a. 2. Mar. 1. d. 40. ſuam)

13 ᵗ Et extendens manum, tetigit eum, dicens, Volo, Mundare. Et confeſtim lepra diſceſſit ab illo.

14 ᵗ Et ipſe præcepit illi vt nemini diceret: ſed, Vade, oſtende te ſacerdoti, & offer pro emundatione tua ſicut præcepit Moyſes, in teſtimonium illis. (Leu. 14. a. 4.)

15 ᵗ Perambulabat autem magis ſermo de illo, & conueniebant turbæ multæ vt audirent, & curarentur ab infirmitatibus ſuis.

16 ᵗ Ipſe autem ſecedebat in deſertum, & orabat.

4 ᵗ ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν σίμωνα, ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν.

5 ᵗ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ σίμων εἶπεν αὐτῷ, ἐπιστάτα, δι᾽ ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον.

6 ᵗ καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ· διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν.

7 ᵗ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς. καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.

8 ᵗ ἰδὼν δὲ σίμων πέτρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι ἰησοῦ, λέγων, ἔξελθε ἀπ᾽ ἐμοῦ· ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε.

9 ᵗ θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ᾗ συνέλαβον.

10 ᵗ ὁμοίως δὲ καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην, υἱοὺς ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ σίμωνι· καὶ εἶπε πρὸς τὸν σίμωνα ὁ ἰησοῦς, μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν.

11 ᵗ καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

12 ᵗ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας, καὶ ἰδὼν τὸν ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

13 ᵗ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, εἰπὼν, θέλω· καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ.

14 ᵗ καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

15 ᵗ διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν.

16 ᵗ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος.

דְצַפְּרָא לְחַד בְּשַׁבָּא דְשַׁבְּתָא רח דְצוּמָא יוח

12 וְכַד הְוָא יֵשׁוּע בַּחְדָא מֶן מְדִינָתָא אֶתָא גַבְרָא חַד דַמְלֵא כֻלֵה גַרְבָא חֲזָא לְיֵשׁוּע וְנְפַל עַל אַפּוּהִי וּבְעָא הְוָא מֶנֵה וְאָמַר לֵה מָרִי אֶן צָבֵא אַנְתְּ מֶשְׁכַּח אַנְתְּ לַמְדַכָּיוּתִי׃

13 וּפְשַׁט אִידֵה יֵשׁוּע קְרֶב לֵה וְאָמַר לֵה צָבֵא אֶנָא אֶתְדַכָּא וּבַר שָׁעְתֵה אֶזַל מֶנֵה גַרְבֵה׃

14 וּפַקְדֵה דַלְאנָשׁ לָא תֵאמַר אֶלָא זֵל חַוָא נַפְשָׁךְ לְכָהְנָא וְקַרֶב קוּרְבָּנָא חֲלַף תַדְכִיתָךְ אַיְכַנָא דְפַקֶד מוּשֶׁא לְסָהֲדוּתְהוּן׃

15 וְנָפֶק עֲלַוְהִי טֶבָא יַתִּירָאִית וּמֶתְכַּנְשׁ הְוָא עַמָא סַגִיָאָא לְמֶשְׁמַע מֶנֵה וְלְמֶתְאַסָיוּ מֶן כּוּרְהָנַיְהוּן׃

16 הוּ דֵין מְשַׁנֵא הְוָא לְדַבְרָא וּמְצַלֵא׃

ᵈ אָמַר ᵉ אֶזַל ᶠ דְכָא ᵍ אָסָא ʰ כֻּרְהָנָא

17 ܘܗܘܐ ܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܐ ܟܕ ܡܠܦ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܦܪܝܫܐ ܘܡܠܦܝ ܢܡܘܣܐ ܕܐܬܘ ܗܘܘ ܡܢ ܟܠ ܩܘܪܝܐ ܕܓܠܝܠܐ ܘܕܝܗܘܕ ܘܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܚܝܠܐ ܕܡܪܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܡܐܣܝܘܬܗܘܢ.

18 ܘܐܢܫܐ ܐܝܬܝܘ ܒܥܪܣܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܫܪܝܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܥܠܘܬܗ ܘܠܡܣܡܗ ܩܕܡܘܗܝ.

19 ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܕܐܝܟܢܐ ܢܥܠܘܢܝܗܝ ܡܛܠ ܣܘܓܐܐ ܕܥܡܐ. ܣܠܩܘ ܠܗܘܢ ܠܐܓܪܐ ܘܫܒܩܘܗܝ ܥܡ ܥܪܣܗ ܡܢ ܛܠܝܠܐ ܠܡܨܥܬ ܩܕܡܘܗܝ ܕܝܫܘܥ.

20 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܐܡܪ ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ. ܓܒܪܐ ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ.

21 ܘܫܪܝܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܡܡܠܠ ܓܘܕܦܐ. ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܠܗܐ ܒܠܚܘܕ.

22 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܠܒܟܘܢ.

23 ܐܝܕܐ ܦܫܝܩܐ ܠܡܐܡܪ ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ. ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܩܘܡ ܗܠܟ.

24 ܕܬܕܥܘܢ ܕܝܢ ܕܫܠܝܛ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܐܪܥܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ. ܐܡܪ ܠܡܫܪܝܐ. ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܘܡ ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ.

25 ܘܡܚܕܐ ܩܡ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܫܩܠ ܥܪܣܗ ܘܐܙܠ ܠܒܝܬܗ ܟܕ ܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ.

26 ܘܬܗܪܐ ܐܚܕ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܐܬܡܠܝܘ ܕܚܠܬܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܚܙܝܢ ܝܘܡܢܐ ܬܕܡܪܬܐ.

27 ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܢܦܩ ܝܫܘܥ. ܘܚܙܐ ܡܟܣܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܠܘܝ ܕܝܬܒ ܒܝܬ ܡܟܣܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ.

28 ܘܫܒܩ ܟܠ ܡܕܡ ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ.

29 ܘܥܒܕ ܠܗ ܠܘܝ ܩܘܒܠܐ ܪܒܐ ܒܒܝܬܗ. ܘܗܘܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܡܟܣܐ ܘܕܐܚܪܢܐ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ.

30 ܘܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܠܡܢܐ ܥܡ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܬܝܢ.

17 *Et factum est quodam die quum doceret Jeschua vt sederent Perischæi, & Doctores legis, qui venerant ex omnibus pagis Galilææ, & Jihoudææ, & Ourischlem, & virtus Domini adesset ei ad sanandum eos.*

18 *Quidam autem attulerunt in lecto virum quendam paralyticum, & quærebant eum inferre, sisteréque coram eo.*

19 *Qúmque non inuenirent quomodo inferrent eum propter multitudinem populi, ascenderunt in tectum, ac demiserunt eum cum lecto ipsius è tabulato in medium coram ipso Jeschua.*

20 *Quum vidisset autem Jeschua fidem eorum, dixit paralytico illi, O homo, remittuntur tibi peccata tua.*

21 *Et cœperunt Scribæ & Perischæi ratiocinari, dicentes, Quis est iste, qui loquitur blasphemiam? Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?*

22 *Jeschua verò sciens cogitationes eorum, ait illis, Quid cogitatis in cordibus vestris?*

23 *Utrùm facilius est dicere, Remittuntur tibi peccata tua, aut dicere, Surge, ambula?*

24 *Ut autem cognoscatis Filium hominis potestatẽ habere in terra dimittendi peccata, ait paralytico, Tibi dico, Surge, tolle lectum tuũ, & abi domum tuam.*

25 *Et statim surrexit ad oculos eorum* [ijs spectantibus] *tulitq; lectum suum, & abijt domum suam quum glorificaret Deum.*

26 *Stupor autem inuasit omnes, & glorificabant Deum: repletique sunt timore, & inquiunt, Sanè vidimus hodie miranda.*

27 *Posthæc exijt Jeschua, & conspicatus publicanum nomine Leui sedentem inter publicanos dixit ei, Veni post me.*

28 *Itaque reliquit omnia, & surgens post eum, abijt.*

29 *Et fecit ei Leui domi suæ epulum opiparum, erátque cœtus multus publicanorum et aliorum cum eis accumbentium.*

30 *Et murmurabant Scribæ & Perischæi, dicebántque discipulis eius, Cur cum publicanis & peccatoribus editis & bibitis?*

---

17 והוא בחד מן יומתא כד [k] מלף הוא ישוע יתבין הוו פרישא ומלפי נמוסא דאתו הוו מן כל קוריא דגליליא ודיהוד ודאורשלם וחילא דמריא איתוהי הוא למאסיותהון ׃ 18 ואנשא איתיו בערסא גברא חד [l] משריא ובעין הוו [m] דנעלין [n] נסימוניהי קדמוהי ׃ 19 וכד לא [o] אשכחו דאיכנא נעלוניהי מטל סוגאא דעמא סלקו להון לאגרא [p] ושבוהי עם ערסה מן [q] טליליא למצעת קדמוהי דישוע ׃

20 כד חזא דין ישוע [r] הימנותהון אמר להו משריא גברא שביקין לך חטהיך ׃

21 [s] ושריו ספרא ופרישא מתחשבין ואמרין מנו הנא דממלל גודפא מנו משכח למשבק חטהא אלא אן אלהא בלחוד ׃

22 ישוע דין ידע מחשבתהון ואמר להון מנא מתחשבין אנתון בלבכון ׃

[k] אלף [l] שרא [m] עול [n] סם [o] שכח ופירושו מצא [p] שוב ופירושו הוריד [q] טלל [r] חימן [s] שרא

17 * Et factum est in vna dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes, & legis doctores qui venerant ex omni castello Galilææ, & Iudææ, & Ierusalem: & virtus Domini erat ad sanandum eos. D

Mat. 9. a. 2. Mar. 2. a. 3.

18 * Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & ponere ante eum.

19 * Et non inuenientes qua parte illum inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, & per tegulas summiserũt eum cum lecto in medium, ante † Iesum. (ipsum)

20 * Quorum fidem vt vidit, dixit, Homo, remittuntur tibi peccata tua.

21 * Et cœperunt cogitare Scribæ & Pharisæi, dicentes, Quis est hic qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

22 * Vt cognouit autem Iesus cogitationes eorum, respondens dixit ad illos, Quid cogitatis in cordibus vestris? E

23 * Quid est facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata: an dicere, Surge & ambula?

24 * Vt autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (ait paralytico) Tibi dico, Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam.

25 * Et confestim consurgens coram illis, tulit † in quo iacebat: & abijt in domum suam, magnificans Deum. (lectum)

26 * Et stupor apprehendit omnes: & magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes, Quia vidimus mirabilia hodie.

Mat. 9. a. 9. Mar. 2. b. 14.

27 * Et post hæc exijt, & vidit publicanum nomine Leui, sedentem ad Telonium, & ait illi, Sequere me. F

28 * Et relictis omnibus, surgens secutus est eum.

29 * Et fecit ei conuiuium magnum Leui in domo sua: & erat turba multa publicanorum, & aliorum qui cum illis erant discumbentes.

Matt. 9. b. 11. Mar. 2. b. 16.

30 * Et murmurabant Pharisæi & Scribę eorum, dicẽtes ad discipulos eius, Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis?

17 * καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι φαρισαῖοι, καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς γαλιλαίας καὶ ἰουδαίας, καὶ ἱερουσαλὴμ, καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς.

18 * καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ.

19 * καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ, εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ ἰησοῦ.

20 * καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

21 * καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, λέγοντες, τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ θεός;

22 * ἐπιγνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

23 * τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, ἔγειραι καὶ περιπάτει;

24 * ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· εἶπε τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειραι· καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

25 * καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ᾽ ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν θεόν.

26 * καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

27 * καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι λευῒν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀκολούθει μοι.

28 * καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

29 * καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην λευῒς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ᾽ αὐτῶν κατακείμενοι.

30 * καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε;

---

23 אַיְדָא פְּשִׁיקָא לְמֵאמַר דַּשְׁבִיקִין לָךְ חַטָהֶיךְ אוֹ לְמֵאמַר דְּקוּם הַלֵּךְ ׃ 24 [a] וְתֶדְעוּן דִּין דְּשַׁלִּיט הוּ בְּרֵהּ דְּאֱנָשָׁא בְּאַרְעָא דְּנֶשְׁבּוֹק חֲטָהֵא אֵמַר [b] לַמְשַׁרְיָא לָךְ אָמַר אֶנָא קוּם שְׁקוּל עַרְסָךְ [c] וְזֵל לְבֵיתָךְ ׃ 25 וּמֶחְדָא קָם לְעֵינַיְהוֹן וַשְׁקַל עַרְסֵהּ וֶאזַל לְבֵיתֵהּ כַּד מְשַׁבַּח לַאלָהָא ׃ 26 [d] וְתֶמְהָא אֱחַד לְכֻלְנָשׁ וַמְשַׁבְּחִין הֲווּ לַאלָהָא [e] וְאֶתְמְלִיו דֶּחַלְתָא וְאָמְרִין [f] דַּחֲזַין יַוְמָנָא [g] תֶּדְמְרָתָא ׃ 27 בָּתַר הָלֵין נְפַק יֵשׁוּעַ וַחֲזָא מָכְסָא דַּשְׁמֵהּ לֵוִי דְּיָתֵב בֵּית מָכְסָא וֶאמַר לֵהּ תָּא בָּתְרַי ׃ 28 וַשְׁבַק כֻּל מֶדֶם וְקָם אֵזַל בָּתְרֵהּ ׃

29 וַעֲבַד לֵהּ לֵוִי בְּבֵיתֵהּ [h] קוּבָלָא רַבָּא וְאִית הֲוָא כֶּנְשָׁא סַגִּיָאא דְּמָכְסֵא וַדְאָחְרָנֵא דַּסְמִיכִין הֲווּ עַמְּהוֹן ׃

30 וְרָטְנִין הֲווּ סָפְרֵא וַפְרִישֵׁא וְאָמְרִין לְתַלְמִידוֹהִי לְמָנָא עַם מָכְסֵא וְחַטָיֵא אָכְלִין אַנְתּוּן וְשָׁתֵין ׃

[a] יָדַע [b] שְׁרָא [c] אֱזַל [d] תְּמַהּ [e] מְלָא [f] חֲזָא [g] דְּמַר

[h] פירושו משתה הגדול שמתקבלים בו אנשים רבים

31 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܚܠܝܡܐ ܠܐܣܝܐ. ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ.
32 ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܩܪܐ ܠܙܕܝܩܐ. ܐܠܐ ܠܚܛܝܐ ܠܬܝܒܘܬܐ.
33 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܢܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ ܨܝܡܝܢ ܐܡܝܢܐܝܬ ܘܡܨܠܝܢ. ܐܦ ܕܦܪܝܫܐ. ܕܝܠܟ ܕܝܢ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ.
34 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܢܘܗܝ ܕܓܢܘܢܐ ܟܡܐ ܕܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ ܬܥܒܕܘܢ ܕܢܨܘܡܘܢ.
35 ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ ܟܕ ܢܬܬܪܝܡ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ. ܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ.
36 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ. ܕܠܐ ܐܢܫ ܩܐܕ ܐܘܪܩܥܬܐ ܡܢ ܡܐܢܐ ܚܕܬܐ ܘܪܡܐ ܥܠ ܡܐܢܐ ܒܠܝܐ. ܕܠܐ ܠܚܕܬܐ ܩܐܕ. ܘܠܒܠܝܐ ܠܐ ܫܠܡܐ ܐܘܪܩܥܬܐ ܕܡܢ ܚܕܬܐ.
37 ܘܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܒܠܝܬܐ. ܘܐܢ ܕܝܢ ܠܐ ܡܒܙܥ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܠܙܩܐ. ܘܗܘ ܚܡܪܐ ܡܬܐܫܕ. ܘܙܩܐ ܐܒܕܢ.
38 ܐܠܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܚܕܬܬܐ ܪܡܝܢ. ܘܬܪܝܗܘܢ ܡܬܢܛܪܝܢ.
39 ܘܠܐ ܐܢܫ ܫܬܐ ܚܡܪܐ ܥܬܝܩܐ ܘܡܚܕܐ ܒܥܐ ܚܕܬܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ. ܥܬܝܩܐ ܒܣܝܡ.

1 ܘܗܘܐ ܕܝܢ ܒܫܒܬܐ ܟܕ ܡܗܠܟ ܝܫܘܥ ܒܝܬ ܙܪܥܐ. ܘܡܠܓܝܢ ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܫܒܠܐ. ܘܦܪܟܝܢ ܗܘܘ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܘܐܟܠܝܢ.
2 ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܥܒܕ ܒܫܒܬܐ.
3 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܗܕܐ ܩܪܝܬܘܢ. ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܟܦܢ ܗܘ ܘܕܥܡܗ.
4 ܕܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܢܣܒ ܐܟܠ. ܘܝܗܒ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܗܘܐ ܠܡܐܟܠ. ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕ.
5 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܡܪܗ ܗܘ ܕܫܒܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.

31 *Et respondit Jeschua, & ait illis, Non requiritur sanis medicus, sed ijs qui malè ma lè [inquam] affecti sunt.*

32 *Non veni vt vocarem iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.*

33 *Jlli autem dicunt ei, Quare discipuli ipsius Jouchanon ieiunant perseueranter, & orant, etiam Perischæorum: tui verò edunt & bibunt?*

34 *Jpse autem dixit eis, Num potestis efficere vt filij thalami, quandiu sponsus cum ipsis est, ieiunent?*

35 *Venient autem dies quum attolletur sponsus ab eis, tunc ieiunabunt illis diebus.*

36 *Dicebatque eis parabolam, Nemo abscindit frustum è vestimento nouo, & immittit in vestem vetustate attritam, ne nouum findat, & attritum non repleat frustum è recenti.*

37 *Et nemo inijcit vinum recens in vtres veteres, alioquin disrumpit vinum recens vtres, ipsúmque mustum effunditur, & vtres pereunt.*

38 *Sed vinum recens in vtres nouos inijciunt, & ambo conseruantur.*

39 *Nemóque bibit vinum vetus, & statim petit nouum: dicit enim, Vetus est suauius.*

Matutinis feria III. hebdom.
V. Ieiunij.

CAP. VI.

1 F*Actum est autem Sabbatho quum ambularet Jeschua per sata, vt discipuli eius vellerent spicas, confricaréntque manibus suis, atque comederent.*

2 *Quidam autem ex Perischæis, dicunt eis, Cur facitis quod Sabbatho illicitum est factu?*

3 *Respondit Jeschua, & ait illis, Ne hoc quidem legistis quod fecit Dauid cùm esuriret ipse, & ij qui cum eo erant?*

4 *Quòd introierit in ædem Dei, & panem mensæ Domini sumpserit, ederit, dederítque ijs qui secum erant: id quod non licet comedere, nisi Sacerdotibus tantùm?*

5 *Et subdit eis, Quin & dominus est Sabbathi Filius hominis.*

---

31 וענא ישוע ואמר להון לא מתבעא [i] אסיא לחלימא אלא לאילין דביש ביש עבידין׃ 32 לא אתית דאקרא לזדיקא אלא לחטיא [k] לתיבותא׃ 33 הנון דין אמרין לה למנא תלמידוהי דיוחנן צימין [l] אמינאית [m] ומצלין אף דפרישא דילך דין אכלין ושתין׃ 34 הו דין אמר להון לא משכחין אנתון לבנוהי [n] דגנונא כמא דחתנא עמהון תעבדון [o] דנצומון׃ 35 נאתון דין יומתא כד [p] נתתריםחתנא מנהון הידין נצומון בהנון יומתא׃ 36 ואמר להון מתלא דלא אנש קאד [q] אורקעתא מן מאנא חדתא [r] ורמא על מאנא [s] בליא דלא לחדתא [t] קאד ולבליא לא שלמא אורקעתא דמן חדתא׃ 37 ולא אנש רמא חמרא חדתא בזקא בליתא ואן דין לא מבזע חמרא חדתא לזקא והו חמרא [u] מתאשד וזקא אבדן׃ 38 אלא חמרא חדתא בזקא חדתתא רמין ותריהון מתנטרין׃

[i] אסא [k] תב [l] אמן [m] צלא [n] עבראית חפה [o] צם [p] רם [q] פירושו חתיכה [r] רמא [s] בלא [t] קוד ופירושו כרת [u] אשד

31 * Et respondens Iesus, dixit ad illos, Non egent qui sani sunt, medico: sed qui malè habent.

31 * καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

(1.Tim. 1 c.15. Mat. 9. b.14. Mar. 2. c.18.)

32 * Non veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.

32 * οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

33 * At illi dixerunt ad eum, Quare discipuli Iohannis ieiunant frequenter, & obsecrationes faciunt, similiter & Pharisæorum: tui autem edunt & bibunt?

33 * οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν, διατί οἱ μαθηταὶ ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν;

34 * Quibus ipse ait, Nunquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare?

34 * ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν;

35 * Venient autem dies: & cùm ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus.

35 * ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

36 * Dicebat autem & similitudinem ad illos, quia nemo commissuram à nouo vestimento † immittit in vestimentum vetus: alioquin & nouum rumpit, & veteri non conuenit commissura à nouo. (mittit)

36 * ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

(Matt. 9. b.17. Mar. 2. c.20.)

37 * Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres: alioquin † rumpet vinum nouum vtres, & † ipsum effundetur, & vtres peribunt. (rumpit vinum)

37 * καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται·

38 * Sed vinum nouum in vtres nouos mittendum est: & vtraque conseruantur.

38 * ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

39 * Et nemo bibens vetus, statim vult nouum. dicit enim, Vetus melius est.

39 * καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν, εὐθέως θέλει νέον· λέγει γὰρ, ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

CAP. VI.

ϛ'.

(Mat. 12. a.1. Mar. 2. d.23.)

1 * FActum est autem in Sabbatho secundo primo, cùm transiret per sata, Avellebant discipuli eius spicas, & manducabant confricantes manibus.

1 * Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί.

2 * Quidam autem Pharisæorum, dicebant illis, Quid facitis quod non licet in Sabbathis?

2 * τινὲς δὲ τῶν φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;

3 * Et respondés Iesus ad eos, dixit, Nec hoc legistis quod fecit Dauid, cùm esurisset ipse & qui cum illo erant:

3 * καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ ἰησοῦς, οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε δαβὶδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες,

(1.Reg. 21 b.6.)

4 * Quomodo intrauit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit, & manducauit, & dedit his qui cum ipso erát, quos non licet manducare nisi tantùm Sacerdotibus?

4 * ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;

(Exo. 29. c.32. Leu. 8. f. 31. & 24. b.9.)

5 * Et dicebat illis, Quia Dominus est Filius hominis, etiam sabbathi.

5 * καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

39 ולא אנש שתא חמרא עתיקא ומחדא בעא חדתא אמר גיר עתיקא בסים:

דצפרא דתלתא דשבתא דרה דצומא יו קפלאון ו

1 הוא דין בשבתא כד מהלך ישוע בית זרעא ותלמידוהי [a] מלגין הוו שבלא ופרכין הוו באידיהון ואכלין: — [a] מלג

2 אנשין דין מן פרישא אמרין להון מנא עבדין אנתון מדם דלא שליט בשבתא למעבד:

3 ענא ישוע ואמר להון ולא הדא [b] קריתון מדם דעבד דויד כד כפן הו ואילין דעמה: — [b] קרית

4 [c] דעל לביתה דאלהא ולחמא דפתורה דמריא נסב אכל ויהב לאילין דעמה הו דלא שליט הוא למאכל אלא לכהנא בלחוד: — [c] עלל כוא

5 ואמר להון דמרה הו דשבתא ברה דאנשא:

6 ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܫܒܬܐ ܐܚܪܬܐ ܥܠ ܠܟܢܘܫܬܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܕܗ ܕܝܡܝܢܐ ܝܒܝܫܐ ܗܘܬ.
7 ܘܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܢ ܗܘ ܕܡܐܣܐ ܒܫܒܬܐ. ܕܢܫܟܚܘܢ ܢܐܟܠܘܢ ܩܪܨܘܗܝ.
8 ܗܘ ܕܝܢ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܚܫܒܬܗܘܢ. ܐܡܪ ܠܗܘ ܓܒܪܐ ܕܝܒܝܫܐ ܐܝܕܗ. ܩܘܡ ܬܐ ܠܟ ܠܡܨܥܬ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܟܕ ܐܬܐ ܘܩܡ.
9 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܫܐܠܟܘܢ ܡܢܐ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܥܒܕ. ܕܛܒ ܐܘ ܕܒܝܫ. ܢܦܫܐ ܠܡܚܝܘ ܐܘ ܠܡܘܒܕܘ.
10 ܘܚܪ ܒܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ. ܘܦܫܛ. ܘܬܩܢܬ ܐܝܕܗ ܐܝܟ ܚܒܪܬܗ.
11 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܬܡܠܝܘ ܚܣܡܐ. ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܕܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܠܗ ܠܝܫܘܥ.

Factum est autem alio Sabbatho vt ingrederetur in synagogã, docerétque. Erat autẽ ibi homo, cuius manus dextera arida erat.
7 Et Scribæ & Pharischæi obseruabant eum, an ipsum curaret sabbatho, vt inuenirent quomodo deferrent eum.
8 Ipse verò, qui cognoscebat cogitationes eorum dixit homini illi, cuius manus erat arida: Surge, prodi in mediũ synagogæ. Quumque venisset, staretque,
9 Ait illis Jeschua: Interrogabo vos, quid licet sabbatho facere bene an male? animam seruare, an perdere?
10 Et intuitus est eos omnes, & dixit ei: Extende manum tuam. Extendítque, & restituta est manus eius sicut socia ipsius.
11 Illi verò repleti sunt inuidia, & colloquebantur vnus cum alio, quid facerent ipsi Jeschua.

ܕܫܠܝܚܐ ܘܕܣܗܕܐ ܝܐ

Apostolorum & Martyrum.

12 ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܠܛܘܪܐ ܠܡܨܠܝܘ. ܘܬܡܢ ܐܓܗ ܗܘܐ ܒܨܠܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.
13 ܘܟܕ ܢܓܗ. ܩܪܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܓܒܐ ܡܢܗܘܢ ܬܪܥܣܪ. ܗܠܝܢ ܕܫܠܝܚܐ ܩܪܐ ܐܢܘܢ.
14 ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܩܪܐ ܟܐܦܐ. ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ. ܘܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ. ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܘܒܪ ܬܘܠܡܝ.
15 ܘܡܬܝ ܘܬܐܘܡܐ. ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ. ܘܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܛܢܢܐ.
16 ܘܝܗܘܕܐ ܒܪ ܝܥܩܘܒ. ܘܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܡܫܠܡܢܐ.
17 ܘܢܚܬ ܝܫܘܥ ܥܡܗܘܢ ܘܩܡ ܒܦܩܥܬܐ. ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܣܘܓܐܐ ܕܟܢܫܐ ܕܥܡܐ. ܡܢ ܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܡܢ ܣܦܪ ܝܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ.
18 ܕܐܬܘ ܕܢܫܡܥܘܢ ܡܠܬܗ. ܘܢܬܐܣܘܢ ܡܢ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܐܠܨܝܢ ܡܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܘܡܬܐܣܝܢ ܗܘܘ.
19 ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܒܥܐ ܗܘܐ ܠܡܬܩܪܒܘ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܚܝܠܐ ܢܦܩ ܗܘܐ ܡܢܗ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܐܣܐ ܗܘܐ.

12 Factum est autem in diebus illis vt exiret Jeschua in montem precandi gratia: illicq; pernoctauit in oratione.
13 Et quum illuxisset, aduocauit discipulos suos, & selegit ex eis duodecim, quos Apostolos nominauit.
14 Schemeoun illum, quem nominauit Kipho, & Andream fratrem eius: & Jaakoub, & Iouchanon, & Philippũ, & Bar-Thoulmai.
15 Et Mathai, & Thouma, & Jaakoub filium Chalphai, & Schemeoun, qui vocatur Zelotes.
16 Et Jihoudo filium Jaakoub, & Jihoudo Secariouto illum qui fuit proditor.
17 Et descendit cum eis Jeschua, stetitque in planicie: & cœtus multus discipulorum eius, et multitudo turbæ populi ex tota Jihoudæa & ex Ourischlẽ, & è portu maris Tzour & Zaidon.
18 Qui venerant vt audirent sermonem eius, & sanarentur à morbis suis. Et ij, qui vexabantur à spiritibus immundis, & sanitati restituti sunt.
19 Totáque turba quærebat eum tangere. virtus enim prodibat ex eo, omnésque sanabat.

---

6 הוא דין בשבתא אחרתא על לכנושתא ומלף הוא ואית הוא תמן גברא דאידה דימינא יבישא הות׃
7 וספרא ופרישא נטרין הוו לה אן הו דמאסא בשבתא דנשכחון נאכלון קרצוהי׃ 8 הו דין ידע הוא
מחשבתהון אמר להו גברא דיבישא אידה קום תא לך למצעת כנושתא וכד אתא וקם׃ 9 אמר להון ישוע
אשאלכון מנא שליט בשבתא למעבד דטב או דביש נפשא למחיו או למובדו׃ 10 וחר בהון בכלהון ואמר
לה פשוט אידך ופשט ותקנת אידה איך חברתה׃ 11 הנון דין אתמליו חסמא וממללין הוו חד עם חד דמנא
נעבדון לה לישוע׃ דשליחא ודסהדא יא
12 הוא דין ביומתא הנון נפק ישוע לטורא למצליו ותמן אגה הוא בצלותה דאלהא׃

עלל אלף
אסא
חשב אתא
שאל חיא אבד
עבראית סוף
חקן פירושו קנאה רעה

צלא עבראית לן

6 Factum est autem in alio sabbatho, vt intraret in synagogam, & doceret. Et erat ibi homo, & manus eius dextra erat arida.

Matt. 12. a. 10. Mar. 3. a. 1.

7 Obseruabant autem Scribę & Pharisæi si in sabbatho curaret: vt inuenirent vnde accusarent eum.

8 Ipse verò sciebat cogitationes eorum: & ait homini qui habebat manū aridam, Surge, & sta in medium. Et surgens stetit.

9 Ait autem ad illos Iesus, †Interrogo vos, si licet sabbathis benefacere an malè? animam saluam facere an perdere? B

Interrogabo

10 Et circunspectis omnibus, dixit homini, Extende manum tuam. Et extendit: & restituta est manus eius.

11 Ipsi autem repleti sunt insipientia: & colloquebātur ad inuicem, quidnam facerent de Iesu.

12 FACTVM est autem in illis diebus, exijt in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei.

Matt. 10. a. 2. Mar. 3. b. 13. & 6. a. 7. Luc. 9. a. 1

13 Et cùm dies factus esset, vocauit discipulos suos: & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit.

14 Simonem quem cognominauit Petrum, & Andream fratrem eius, Iacobum & Iohannem, Philippum & Bartholomæum,

15 Matthæum & Thomam, Iacobum Alphæi & Simonem qui vocatur Zelotes,

16 Et Iudam Iacobi, & Iudam †Iscarioten, qui fuit proditor.

Scariot

17 Et descendens cum illis stetit in loco campestri, & turba discipulorū eius, & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa & Ierusalem, & maritima Tyri & Sidonis: C

Quæ

18 † Qui venerant vt audirent eum, & sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis, curabantur.

19 Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά.

7 παρετήρουν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ.

8 αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν· καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, ἔγειραι καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη.

9 εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, ἐπερωτήσω ὑμᾶς, τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι;

10 καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

11 αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ ἰησοῦ.

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ.

13 καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ᾽ αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε·

14 σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε πέτρον, καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰάκωβον καὶ ἰωάννην, φίλιππον καὶ βαρθολομαῖον,

15 ματθαῖον καὶ θωμᾶν, ἰάκωβον τὸν τοῦ ἀλφαίου, καὶ σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν,

16 ἰούδαν ἰακώβου, καὶ ἰούδαν ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης.

17 καὶ καταβὰς μετ᾽ αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς ἰουδαίας, καὶ ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου τύρου καὶ σιδῶνος·

18 οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· καὶ ἐθεραπεύοντο.

19 καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ᾽ αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

13 וכד [a] נגהת קרא לתלמידוהי וגבא מנהון תרעסר הנון דשליחא [z] שמי אנון ׃
14 שמעון הו דשמי כאפא ואנדראוס אחוהי ויעקוב ויוחנן ופיליפוס ובר תולמי ׃
15 ומתי ותאומא ויעקוב בר חלפי ושמעון דמתקרא טננא ׃
16 ויהודא בר יעקוב ויהודא סכריוטא הו דהוא [s] משלמנא ׃
17 [a] ונחת עמהון ישוע וקם בפקעתא וכנשא סגיאא דתלמידוהי [b] וסוגאא דכנשא דעמא מן כלה יהוד ומן אורשלם ומן ספר ימא דצור ודצידן ׃
18 דאתו דנשמעון מלתה [c] ודנאתאסון מן כורהניהון ואילין [d] דמתאלצין מן רוחא טנפתא ומתאסין הוו ׃
19 וכלה כנשא בעין הוו [e] למתקרבו לה חילא גיר נפק הוא מנה ולכלהון מאסא הוא ׃

[a] נגהת
[z] פירושו קרא, כמוגם בלשון ישמעאל
[s] שלם
[a] נחת כמו ירד
[b] סגא ופירושו המון
[c] אסא עבראית רפא
[d] אלץ
[e] קרב

ܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܕ ܕܨܘܡܐ ܝܚ

20 ܘܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܥܠ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ. ܛܘܒܝܟܘܢ ܡܣܟܢܐ ܕܕܝܠܟܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. 21 ܛܘܒܝܟܘܢ ܠܟܘܢ ܕܟܦܢܝܢ ܗܫܐ ܕܬܣܒܥܘܢ. ܛܘܒܝܟܘܢ ܠܟܘܢ ܕܒܟܝܢ ܗܫܐ ܕܬܓܚܟܘܢ. 22 ܛܘܒܝܟܘܢ ܡܐ ܕܣܢܝܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܡܦܪܫܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܡܚܣܕܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܡܦܩܝܢ ܫܡܟܘܢ ܐܝܟ ܒܝܫܐ ܚܠܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 23 ܚܕܘ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܘܪܘܙܘ. ܕܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܒܫܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܐܒܗܬܗܘܢ ܠܢܒܝܐ. 24 ܒܪܡ ܘܝ ܠܟܘܢ ܥܬܝܪܐ ܕܩܒܠܬܘܢ ܒܘܝܐܟܘܢ. 25 ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܒܥܐ ܕܬܟܦܢܘܢ. ܘܝ ܠܟܘܢ ܠܕܓܚܟܝܢ ܗܫܐ ܕܬܬܐܒܠܘܢ ܘܬܒܟܘܢ. 26 ܘܝ ܠܟܘܢ ܟܕ ܢܗܘܘܢ ܐܡܪܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܕܫܦܝܪ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܠܢܒܝܐ ܕܓܠܘܬܐ ܐܒܗܬܗܘܢ. 27 ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܕܫܡܥܝܢ. ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ. ܘܥܒܕܘ ܕܫܦܝܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܣܢܝܢ ܠܟܘܢ. 28 ܘܒܪܟܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܛܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܨܠܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܒܪܝܢ ܠܟܘܢ ܒܩܛܝܪܐ. 29 ܘܠܕܡܚܐ ܠܟ ܥܠ ܦܟܟ. ܩܪܘܒ ܠܗ ܐܚܪܬܐ. ܘܡܢ ܡܢ ܕܫܩܠ ܡܪܛܘܛܟ. ܠܐ ܬܟܠܐ ܐܦ ܟܘܬܝܢܟ. 30 ܠܟܠ ܕܫܐܠ ܠܟ ܗܒ ܠܗ. ܘܡܢ ܡܢ ܕܫܩܠ ܕܝܠܟ ܠܐ ܬܬܒܥ. 31 ܘܐܝܟܢܐ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܗܟܢܐ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. 32 ܐܢ ܓܝܪ ܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܝܢܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܓܝܪ ܚܛܝܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗܘܢ ܪܚܡܝܢ. 33 ܘܐܠܘ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܒܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܛܐܒܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܝܢܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܚܛܝܐ ܓܝܪ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ. 34 ܘܐܢ ܡܘܙܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܬܦܪܥܘܢ ܡܢܗ. ܐܝܢܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܚܛܝܐ ܓܝܪ ܠܚܛܝܐ ܡܘܙܦܝܢ ܕܗܦܟܐ ܢܬܦܪܥܘܢ.

Feria VI. hebdomadis IIII. Ieiunij.

20 *Et sustulit oculos suos super discipulis suis, & ait, O vos beati egeni, quoniam vestrum est regnum Dei.*

21 *O vos beati qui nunc esuritis, quippe qui saturabimini: ô vos beati, qui nunc fletis, quippe qui ridebitis.*

22 *O vos beati quum oderint vos homines, & separauerint vos vobísque exprobrauerint, & eiecerint nomen vestrum tanquam improborum propter Filium hominis.*

23 *Gaudete in illo die & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis: sic enim faciebant patres eorum prophetis.*

24 *Sed væ vobis diuitibus, quoniam recepistis consolationem vestram.*

25 *Væ vobis ô saturi, quoniam esurietis. Væ vobis nunc ridentibus, quoniam flebitis, & lugebitis.*

26 *Væ vobis, quum bene dixerint de vobis homines: sic enim fecerunt pseudoprophetis patres eorum.*

27 *At vobis dico qui auditis, Diligite inimicos vestros & benefacite ijs qui oderunt vos.*

28 *Et benedicite ijs, qui vobis malè precantur, & orate pro ijs, qui vim vobis inferunt.*

29 *Et qui percusserit tibi maxillam, præbe ei alteram: & ab eo qui abstulerit pallium tuum, ne tuam etiam tunicam prohibeto.*

30 *Cuilibet poscenti à te, dato, & ab eo qui abstulerit quod tuum est, ne repetito.*

31 *Et prout vultis faciant vobis homines, itidem & vos eis facite.*

32 *Si enim diligitis eos qui diligunt vos, quænam est gratia vestra? quandoquidem & peccatores, eos à quibus diliguntur, amant.*

33 *Et si benefeceritis ijs, qui benefaciunt vobis, quænam est gratia vestra? quandoquidem & peccatores itidem faciunt.*

34 *Et si mutuum dederitis ei, à quo putatis vobis repensum iri, quænam est gratia vestra? Nam etiam flagitiosi flagitiosis mutuum dant, vt æquè recipiant.*

דְּעָרוּבְתָא דִשְׁבוּעָא דד דְּצוֹמָא יח

20 וַאֲרִים עַיְנוֹהִי עַל תַּלְמִידוֹהִי וְאָמַר טוּבַיכוֹן מֶסְכְּנֵא דְּדִילְכוֹן הִי מַלְכוּתָא דַּאלָהָא׃ 21 טוּבַיכוֹן לְכוֹן דְּכָפְנִין הָשָׁא דְּתֶסְבְּעוּן טוּבַיכוֹן לַדְּבָכֵין הָשָׁא דְּתֶגְחֲכוּן׃ 22 טוּבַיכוֹן מָא דְּסָנֵין לְכוֹן בְּנַיְנָשָׁא וּמַפְרְשִׁין לְכוֹן וּמְחַסְדִין לְכוֹן וּמַפְקִין שְׁמְכוֹן אַיְךְ בִּישָׁא חֲלָף בְּרֵה דְּאֶנָשָׁא׃ 23 חֲדוּ בְּהַו יוֹמָא וְרוּזוּ דַאֲגַרְכוֹן סַגִּי בַשְׁמַיָּא הָכַנָא גֵיר עָבְדִין הֲווּ אֲבָהָתְהוֹן לִנְבִיָּא׃ 24 בְּרַם וַי לְכוֹן עַתִּירֵא דְּקַבֶּלְתּוּן בּוּיָאכוֹן׃ 25 וַי לְכוֹן סַבְעֵא דְּתֶכְפְּנוּן וַי לְכוֹן לַדְּגָחֲכִין הָשָׁא דְּתֶתְאַבְּלוּן וְתֶבְכּוּן׃ 26 וַי לְכוֹן כַּד נֶהֱווֹן אָמְרִין עֲלַיכוֹן בְּנַיְנָשָׁא דְּשַׁפִּיר הָכַנָא גֵיר עָבְדִין הֲווּ לִנְבִיָּא דְּדַגָּלוּתָא אֲבָהָתְהוֹן׃ 27 לְכוֹן דֵּין אָמַר אֶנָא לַדְּשָׁמְעִין אַחֵבּוּ לִבְעֶלְדְּבָבַיכוֹן

Mat. 5. a. 3.

20 * Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos, dicebat, Beati pauperes: quia vestrū est regnum Dei.

Isai. 65. b. 13. Isa. 61. a. 3. & 66. b. 10. Mat. 5. a. 11.

21 * Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis.

22 * Beati eritis cùm vos oderint homines, & cùm separauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis. D

23 * Gaudete in illa die & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cælo. secundum hæc enim faciebant Prophetis patres eorum.

Amos. 6. a. 1.

Eccl. 31. a. 8. Isai. 65. b. 13.

24 * Veruntamen væ vobis diuitibus, quia habetis consolationem vestram.

25 * Væ vobis qui saturati estis: quia esurietis. Væ vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis, & flebitis.

26 * Væ cùm benedixerint vobis omnes homines: secundum hæc enim faciebāt pseudoprophetis patres eorum.

Mat. 5. c. 44.

27 * Sed vobis dico qui auditis, Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos.

28 * Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.

Mat. 5. c. 39. 1. Cor. 6. b. 7.

29 * Et qui te percutit in maxillam, præbe † & alteram: & ab eo qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere.

30 * Omni autem petenti te, tribue: & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas.

Matt. 7. b. 12. Tob. 4. c. 16.

31 * Et prout vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis similiter.

Mat. 5. g. 46.

32 * Et si diligitis eos qui vos diligunt: quæ vobis est gratia? nam & peccatores, diligentes se diligunt.

33 * Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt: quæ vobis est gratia? si quidem & peccatores hoc faciunt. E

Mat. 5. f. 42. Deu. 15. b. 8.

34 * Et si mutuum dederitis his à quibus speratis recipere: quæ gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, vt recipiant æqualia.

20 * Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε, μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

21 * μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε.

22 * μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

23 * χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ. κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

24 * πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

25 * οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

26 * οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 * ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσι, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς.

28 * εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.

29 * τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς.

30 * παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει.

31 * καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.

32 * καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.

33 * καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι.

34 * καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα.

ועבדו דשפיר לאילין דסנין לכון ׃ 28 וברכו לאילין דליטין לכון וצלו על אילין דדברין לכון בקטירא ׃
29 ולדמחא לך על פכך קרב לה אחרנא ומן מן דשקל מרטוטך לא תכלא אף כותינך ׃
30 לכל דשאל לך הב לה ומן מן דשקל דילך לא תתבע ׃ 31 ואיכנא דצבין אנתון דנעבדון לכון בנינשא
הכוה עבדו להון אף אנתון ׃ 32 אן גיר מחבין אנתון לאילין דמחבין לכון אידא הי טיבותכון אף גיר חטיא
לאילין דמחבין להון רחמין ׃ 33 ואן עבדין אנתון דטב לאילין דמטאבין לכון אידא הי טיבותכון אף חטיא
גיר הכנא עבדין ׃ 34 ואן מוזפין אנתון למן דסברין אנתון דתתפרעון מנה אידא הי טיבותכון
אף חטיא גיר לחטיא מוזפין דהכות נתפרעון ׃

לט צלא
קטר ופירושו עוסק או גזלה
מחא פכא ופירשו לחי
יתב תבע
טאבא כמו הטיב
יזף פרע עבראית גמל

35 ܒܪܡ ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ ܘܐܛܐܒܘ ܠܗܘܢ ܘܐܘܙܦܘ ܘܠܐ ܬܦܣܩܘܢ ܣܒܪܐ ܕܐܢܫ. ܘܢܗܘܐ ܣܓܝ ܐܓܪܟܘܢ. ܘܬܗܘܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܡܪܝܡܐ. ܕܗܘ ܒܣܝܡ ܗܘ ܥܠ ܒܝܫܐ ܘܥܠ ܟܦܘܪܐ.

36 ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܡܪܚܡܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܒܘܟܘܢ ܡܪܚܡܢܐ ܗܘ.

ܕܪܡܫܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ ܘܕܐܒܗܬܐ

37 ܠܐ ܬܕܘܢܘܢ ܘܠܐ ܡܬܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܬܚܝܒܘܢ ܘܠܐ ܡܬܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܫܪܘ ܘܬܫܬܪܘܢ.

38 ܗܒܘ ܘܡܬܝܗܒ ܠܟܘܢ. ܒܟܝܠܬܐ ܛܒܬܐ ܘܪܩܝܥܬܐ ܘܡܫܦܥܬܐ ܢܪܡܘܢ ܒܥܘܒܝܟܘܢ. ܒܗܝ ܓܝܪ ܟܝܠܬܐ ܕܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܬܬܟܝܠ ܠܟܘܢ.

39 ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ. ܠܡܐ ܡܫܟܚ ܣܡܝܐ ܠܣܡܝܐ ܠܡܕܒܪܘ. ܠܐ ܬܪܝܗܘܢ ܒܓܘܡܨܐ ܢܦܠܝܢ.

40 ܠܝܬ ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܪܒܗ. ܟܠܢܫ ܓܝܪ ܕܓܡܝܪ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܪܒܗ.

41 ܡܢܐ ܓܝܪ ܚܙܐ ܐܢܬ ܓܠܐ ܕܒܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ. ܩܪܝܬܐ ܕܝܢ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܟ.

42 ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܐܡܪ ܠܐܚܘܟ. ܐܚܝ ܫܒܘܩ ܐܦܩ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܟ. ܕܗܐ ܩܪܝܬܐ ܕܒܥܝܢܟ ܕܝܠܟ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܟ. ܢܣܒ ܒܐܦܐ. ܐܦܩ ܠܘܩܕܡ ܩܪܝܬܐ ܡܢ ܥܝܢܟ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܬܚܙܐ ܠܟ ܠܡܦܩܘ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ.

43 ܠܐ ܐܝܬ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܕܥܒܕ ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ. ܐܦ ܠܐ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܕܥܒܕ ܦܐܪܐ ܛܒܐ.

44 ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܗܘ ܡܬܝܕܥ. ܠܐ ܓܝܪ ܠܩܛܝܢ ܡܢ ܟܘܒܐ ܬܐܢܐ. ܐܦ ܠܐ ܡܢ ܣܢܝܐ ܩܛܦܝܢ ܥܢܒܐ.

45 ܓܒܪܐ ܛܒܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܛܒܬܐ ܕܒܠܒܗ ܡܦܩ ܛܒܬܐ. ܘܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܒܝܫܬܐ ܕܒܠܒܗ ܡܦܩ ܒܝܫܬܐ. ܡܢ ܬܘܬܪ ܓܝܪ ܠܒܐ ܡܡܠܠܢ ܣܦܘܬܐ.

46 ܡܢܐ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܡܪܝ ܡܪܝ. ܘܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ.

47 ܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ. ܘܫܡܥ ܡܠܝ ܘܥܒܕ ܠܗܝܢ. ܐܚܘܝܟܘܢ ܠܡܢܐ ܕܡܐ.

35 * *Verùm diligite inimicos vestros, & benefacite eis, mutuúmque date, neque repromittatis vobis hominis expectationem: & erit copiosa merces vestra, eritísque filij Altissimi, quippe qui suauis sit erga improbos & ingratos.*

36 * *Estote ergo misericordes, sicut & pater vester misericors est.*

Ad vesperas quarta Feria præcedente Ieiunium, ac de Patribus.

37 * *Ne iudicate, & non iudicabimini: ne condemnate, & non condemnabimini; absoluite, & absoluemini.*

38 * *Date & dabitur vobis: mensuram bonam & expansam profusamque iniicient in sinum vestrum: Eadem enim mensura qua metimini, remensum fiet vobis.*

39 * *Porrò dicebat eis parabolam, Num potest cæcus cæcum ducere? nónne ambo in foueam cadent?*

40 * *Non est discipulus præstantior magistro: verumenimuerò quisquis est perfectus, erit instar magistri sui.*

41 * *Quid enim intueris festucam, quæ est in oculo fratris tui, trabs autem quæ in oculo tuo est, non apparet tibi?*

42 * *Vel quomodo potes dicere fratri tuo, Frater mi, sine eijciam festucam ex oculo tuo, quum ecce trabs quæ est in oculo tui ipsius, nō appareat tibi? Acceptor vultus,* [personate] *educito primùm trabem ex oculo tuo, & tūc erit tibi visus ad educendùm festucam ex oculo fratris tui.*

43 * *Non est arbor bona, quæ edat fructus malos; nec arbor mala, quæ edat fructus bonos.*

44 * *Omnis enim arbor ex fructu suo dignoscitur. Cur enim colligent è spinis ficus? nec etiam è rubo demetunt vuas.*

45 * *Vir bonus è bonis thesauris cordis sui depromit bona, & homo nequam ex thesauris malis cordis sui depromit mala: siquidem ex abundantia cordis loquuntur labia.*

46 * *Quid me vocatis Domine mi, Domine mi, & quod dico non facitis?*

47 * *Quicunque venit ad me, & audit sermones meos, eósque exequitur, ostendam vobis cui similis sit.*

---

35 [d] ברם אחבו לבעלדבביכון ואטאבו להון ואוזפו ולא תפסקון סברא דאנש ונהוא סגי אגרכון ותהוון בנוהי דרמא דהו בסים הו על בישא ועל [e] כפורא׃ 36 הוו הכיל [f] מרחמנא איכנא דאף אבוכון מרחמנא הו׃

דרמשא דארבעא דשבתא קדמיתא דצומא ודאבהתא יש

37 לא תדונון ולא [g] מתדינין אנתון לא תחיבון ולא מתחיבין אנתון [h] שרו ותשתרון׃ 38 [i] הבו ומתיהב לכון [k] בכילתא טבתא [l] ורקיעתא [m] ומשפעתא [n] נרמון [o] בעוביכון בהי גיר כילתא דמכילין אנתון מתתכיל לכון׃

39 ואמר הוא להון מתלא למא משכח [p] סמיא לסמיא [q] למדברו לא תריהון בגומצא נפלין׃

40 לית תלמידא דיתיר מן רבה כלנש גיר דגמיר נהוא איך רבה׃ 41 מנא גיר חזא אנת גלא דבעינה דאחוך

[d] רם ופירושו עליון [e] כפר [f] רחם [g] דן [h] שרא [i] יהב [k] כול [l] רקע [m] שפע [n] רמא [o] עוב פירושו חיק [p] סמא [q] דבר

Mat. 5. d. 44. 35 ✝ Veruntamen diligite inimicos veſtros: benefacite & mutuum date, nihil inde ſperantes: & erit merces veſtra multa. & eritis filij Altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos & malos.

36 ✝ Eſtote ergo miſericordes, ſicut & Pater veſter miſericors eſt.

Mat. 7. a. 1. 37 ✝ Nolite iudicare & non iudicabimini. nolite condemnare, & non condemnabimini. dimittite, & dimittemini.

38 ✝ Date, & dabitur vobis: menſuram bonam & confertam & coagitatam & ſuperfluentem dabunt in ſinum veſtrū. Eadem quippe menſura qua menſi fueritis, remetietur vobis.

Mat. 15. b. 14. 39 ✝ Dicebat autem & illis ſimilitudinem: Nunquid poteſt cæcus cæcum ducere? nónne ambo in foueam cadent?

40 ✝ Nō eſt diſcipulus ſuper magiſtrum: perfectus autem omnis erit, ſi ſit ſicut magiſter eius.

Mat. 10. c. 24. Ioh. 13. b. 16. & 15. c. 20. Mat. 7. a. 3. 41 ✝ Quid autem vides feſtucam in oculo fratris tui: trabem autem quę in oculo tuo eſt, non conſyderas?

42 ✝ Aut quomodo potes dicere fratri tuo, Frater, ſine, eijciam feſtucam de oculo tuo: ipſe in oculo tuo trabem nō videns? Hypocrita, eijce primùm trabem de oculo tuo: & tunc perſpicies vt educas feſtucam de oculo fratris tui.

Mat. 7. c. 17. 43 ✝ Non eſt enim arbor bona quæ facit fructus malos: neque arbor mala faciens fructum bonum.

Mat. 7. c. 16. & 12. c. 33. 44 ✝ Vnaquæque enim arbor de fructu ſuo cognoſcitur. Neque enim de ſpinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant vuam.

45 ✝ Bonus homo de bono theſauro cordis ſui profert bonum: & malus homo de malo theſauro profert malum. Ex abundantia enim cordis, os loquitur.

Mat. 7. c. 21. Rom. 2. b. 13. Iaco. 1. d. 22. 46 ✝ Quid autem vocatis me Domine, Domine: & non facitis quæ dico?

47 ✝ Omnis qui venit ad me, & audit ſermones meos, & facit eos: oſtendam vobis cui ſimilis ſit.

35 ✝ πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε οἱ υἱοὶ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς.

36 ✝ γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί.

37 ✝ Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε.

38 ✝ δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 ✝ εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

40 ✝ οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.

41 ✝ τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;

42 ✝ ἢ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, ἀδελφὲ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

43 ✝ οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.

44 ✝ ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.

45 ✝ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 ✝ τί δέ με καλεῖτε, κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;

47 ✝ πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με, καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων, καὶ ποιῶν αὐτοὺς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.

קריתא דין דבעינך לא [f] מתחזיא לך׃ 42 או איכנא משכח אנת למאמר לאחוך אחי שבוק [s] אפק גלא מן עינך והא קריתא דבעינך דילך לא מתחזיא לך נסב באפא אפק לוקדם קריתא מן עינך והידין נתחזא לך למפקו גלא מן עינה דאחוך׃ 43 לא אית אילנא טבא דעבד פארא בישא אף לא אילנא בישא דעבד פארא טבא׃ 44 כל אילנא גיר מן פארוהי הו [a] מתידע למא גיר לקטין מן כובא תאנא ואף לא מן סניא קטפין ענבא׃ 45 גברא טבא מן סימתא טבתא דבלבה [b] מפק טבתא וגברא בישא מן סימתא בישתא דבלבה מפק בישתא מן [c] תותרי לבא גיר ממללן ספותא׃ 46 מנא קרין אנתון לי מרי מרי ומדם דאמר אנא לא עבדין אנתון׃ 47 כל אנש דאתא לותי ושמע [d] מלי ועבד להין [e] אחויכון למנא דמא׃

[f] חזא [s] נפק [a] ידע [b] נפק [c] יתר [d] מלל [e] חוא

48 ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ. ܘܚܦܪ ܘܥܡܩ ܘܣܡ ܫܬܐܣܐ ܥܠ ܫܘܥܐ. ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܡܠܐܐ. ܐܬܛܪܝ ܡܠܝܐ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܕܢܙܝܥܝܘܗܝ. ܣܝܡܐ ܗܘܬ ܓܝܪ ܫܬܐܣܬܗ ܥܠ ܫܘܥܐ.
49 ܘܗܘ ܕܫܡܥ ܘܠܐ ܥܒܕ. ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܕܒܢܐ ܒܝܬܗ ܥܠ ܥܦܪܐ ܕܠܐ ܫܬܐܣܬܐ. ܘܟܕ ܐܬܛܪܝ ܒܗ ܢܗܪܐ. ܒܪ ܫܥܬܗ ܢܦܠ. ܘܗܘܬ ܡܦܘܠܬܗ ܪܒܐ ܕܒܝܬܐ ܗܘ ܀ ܀ ܀

ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܀ ܕܕ ܀ ܕܨܘܡܐ ܀ ܩ ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܙ ܀

1 ܘܟܕ ܫܠܡ ܡܠܐ ܟܠܗܝܢ ܠܡܫܡܥܬܗ ܕܥܡܐ. ܥܠ ܝܫܘܥ ܠܟܦܪܢܚܘܡ.
2 ܥܒܕܗ ܕܝܢ ܕܩܢܛܪܘܢܐ ܚܕ ܥܒܝܕ ܗܘܐ ܒܝܫܐܝܬ. ܐܝܢܐ ܕܝܩܝܪ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ. ܘܩܪܝܒ ܗܘܐ ܠܡܡܬ.
3 ܘܫܡܥ ܥܠ ܝܫܘܥ. ܘܫܕܪ ܠܘܬܗ ܩܫܝܫܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܐܝܟ ܕܢܐܬܐ ܢܚܐ ܠܥܒܕܗ.
4 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܒܛܝܠܐܝܬ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܘܐ ܗܘ ܕܬܥܒܕ ܠܗ ܗܕܐ.
5 ܪܚܡ ܗܘ ܓܝܪ ܠܥܡܢ. ܘܐܦ ܒܝܬ ܟܢܘܫܬܐ ܗܘ ܒܢܐ ܠܢ.
6 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܙܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. ܟܕ ܕܝܢ ܠܐ ܣܓܝ ܪܚܝܩ ܗܘܐ ܡܢ ܒܝܬܐ. ܫܕܪ ܠܘܬܗ ܩܢܛܪܘܢܐ ܪܚܡܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܠܐ ܬܬܥܡܠ. ܠܐ ܓܝܪ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܬܥܘܠ ܬܚܝܬ ܡܛܠܠܝ.
7 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܠܐ ܫܘܐ ܗܘܝܬ ܕܠܘܬܟ ܐܬܐ. ܐܠܐ ܐܡܪ ܒܡܠܬܐ ܘܢܚܐ ܛܠܝܝ.
8 ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܐܢܐ ܕܡܫܥܒܕ ܐܢܐ ܠܫܘܠܛܢܐ. ܘܐܝܬ ܬܚܝܬ ܐܝܕܝ ܦܠܚܐ. ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗܢܐ ܕܙܠ ܘܐܙܠ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܕܬܐ ܘܐܬܐ. ܘܠܥܒܕܝ ܕܥܒܕ ܗܕܐ ܘܥܒܕ.
9 ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܗܠܝܢ ܬܡܗ ܒܗ. ܘܐܬܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪܗ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦ ܠܐ ܒܐܝܣܪܝܠ ܐܫܟܚܬ ܐܝܟ ܗܕܐ ܗܝܡܢܘܬܐ.
10 ܘܗܦܟܘ ܗܢܘܢ ܕܐܫܬܕܪܘ ܠܒܝܬܐ. ܘܐܫܟܚܘ ܠܥܒܕܐ ܗܘ ܕܟܪܝܗ ܗܘܐ ܟܕ ܚܠܝܡ ܀

48 *Similis est viro ædificanti domum, qui fodit & excauauit, posuítque fundamentum super petram. Cùm aũt ingruisset inundatio, erupit inundatio in domum illam, nec potuit eam conquatere: positum enim erat fundamentum eius super petram.

49 *Is autem qui audit, & non exequitur, similis est viro ædificanti domum suam super puluerem absq; fundamento: quúmq; erupit in eam flumen, illico cecidit, fuítque casus domus illius maximus.

Ad oblationem Dominicæ IIII. Ieiunij.

CAP. VII.

1 QVúmque absoluisset hos omnes sermones audiente populo, ingressus est Ieschua Capharnachoum.

2 *Seruus autem Centurionis cuiusdam male affectus erat, qui quidem erat ipsi pretiosus, ac propè moribundus.

3 *Audijtque de Ieschua & misit ad eum Seniores Iihoudæorum, & efflagitabat ab eo vt veniret seruum suum seruaturus.

4 *Illi autem quum venissent ad Ieschua, efflagitabant ab eo studiosè, ac dicebant, Dignus est cui hoc facias.

5 *Diligit enim gentem nostram, quinetiam domum synagogæ exstruxit nobis.

6 *Porrò Ieschua iter faciebat cum eis. Quum autem non longè abesset à domo, misit ad eum Centurio amicos suos, qui dicerent ei, Domine mi, ne fatigeris, non enim dignus sum vt intres sub tectum meum.

7 *Propterea indignus fui qui venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus.

8 *Quandoquidem & ego sum homo sub potestate constitutus, suntque sub manibus meis milites, & dico huic, Ito, & abit: & alteri, Venito, venítque: & seruo meo, Hoc facito, & facit.

9 *Quum autem hæc audisset Ieschua admiratus est eum, & conuersus dixit turbæ post se venienti: Ego dico vobis, ne in Isroiel quidem inueni fidem huic similem.

10 *Et reuersi sunt domum ij qui missi fuerant, inuenerúntque seruum illum, qui æger fuerat, sanitati restitutum.

---

48 דמא לגברא דבנא ביתא וחפר ועמק וסם שתאסא על שועא כד הוא דין מלאא [f] אתטרי מליא בביתא הו ולא אשכח [g] דנזיעיוהי סימא הות גיר שתאסתה על שועא ׃ 49 והו דשמע ולא עבד דמא לגברא דבנא ביתה על עפרא דלא שתאסתא וכד אתטרי בה נהרא בר שעתה נפל והוה [h] מפולתה רבא דביתא הו ׃
דקורבא דחד בשבא דד דצומא ק קפלאון ז

1 וכד שלם מלא כלהין [i] למשמעתה דעמא [k] על ישוע לכפרנחום ׃ 2 עבדה דין דקנטרונא חד עביד הוא בישאית אינא דיקיר הוא עלוהי וקריב הוא [l] למפת ׃ 3 ושמע על ישוע ושדר לותה קשישא דיהודיא ובעא הוא מנה איך דנאתא [m] נחא לעבדה ׃ 4 הנון דין כד אתו לות ישוע בעין הוו מנה [n] בטילאית ואמרין שוא הו

[f] תרא / בקע
[g] זוע
[h] נפל
[i] שמע [k] עלל
[l] מות
[m] חיא
[n] בטל בתשתדלות

48 * Similis est homini ædificanti domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum supra petram. inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam mouere: fundata enim erat supra petram.

49 * Qui autem audit, & non facit; similis est homini ædificanti domum suã supra terram sine fundamento, in quam illisus est fluuius: & continuò cecidit, & facta est ruina domus illius magna.

48 * ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν. τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

49 * ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

CAP. VII.

ζ.

1 * Cvm autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intrauit Capharnaum. A

Matt. 8. 5. Ioh. 4. 5. 46.

2 * Centurionis autem cuiusdam seruus malè habens, erat moriturus qui illi erat pretiosus.

3 * Et cùm audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudæorum, rogans eum vt veniret, & saluaret seruum eius.

4 * At illi cùm venissent ad Iesum, rogabant eum sollicitè, dicentes ei, Quia dignus est vt hoc illi præstes.

5 * Diligit enim gentem nostram: & synagogam ipse ædificauit nobis.

6 * Iesus autem ibat cum illis. Et cùm iam non longè esset à domo, misit ad eum centurio amicos, dicens, Domine, noli vexari. Non enim sum dignus vt sub tectum meum intres.

Matt. 8. 8.

7 * Propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus vt venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus.

8 * Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alio, Veni & venit: & seruo meo, Fac hoc, & facit.

9 * Quo audito, Iesus miratus est: & conuersus, sequentibus se turbis, dixit, Amen dico vobis, Nec in Israel tantam fidem inueni.

10 * Et reuersi qui missi fuerãt, domum, inuenerunt seruum qui languerat, sanum.

Psal. 106 d. 20. Sap. 16. b. 12.

1 * Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς καπερναούμ.

2 * ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἔμελλε τελευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

3 * ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ.

4 * οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο.

5 * ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν.

6 * ὁ δὲ ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς· ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ, κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς·

7 * διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

8 * καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

9 * ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν. καὶ στραφεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

10 * καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες, εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

דתעבד לה הדא ׃ 5 רחם גיר לעמן ואף בית כנושתא הו בנא לן ׃ 6 ישוע דין אזל הוא עמהון כד
דין לא סגי רחיק מן ביתא שדר לותה קנטרונא רחמוהי ואמר לה מרי לא תעמל לא גיר שוא אנא דתעול תחית מטלליו
7 מטל הו אנא לא שוית דלותך אתא אלא אמר במלתא ונתאסא טליי ׃ 8 אף אנא גיר גברא
אנא דמשעבד אנא תחית שולטנא ואית תחית אידי אסטרטיוטא ואמר אנא להנא זל ואזל ולאחרנא תא ואתא
ולעבדי דעבד הדא ועבד ׃ 9 כד שמע דין ישוע הלין אתדמר בה ואתפני ואמר לכנשא דאתא בתרה אמר
אנא לכון דאף לא בבית יסריל אשכחת איך הדא הימנותא ׃ 10 והפכו הנון דאשתדרו לביתא
ואשכחו לעבדא הו דכריה הוא כד חלים ׃

טלל
שוא אסא שעבד
מלשון יון
אזל אתא
דמר פירושו תמה
פנא
שכח בלשון מצא
חימן שדר כרה

ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܗ ܕܨܘܡܐ ܟܐ

11 ܘܗܘܐ ܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܐܙܠ ܗܘܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܢܐܝܢ܂ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܡܗ ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ܂ 12 ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ܂ ܚܙܐ ܟܕ ܡܠܘܝܢ ܡܝܬܐ ܕܝܚܝܕܝܐ ܗܘܐ ܠܐܡܗ ܘܗܝ ܐܡܗ ܐܪܡܠܬܐ ܗܘܬ܂ ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܥܡܗ܂ 13 ܚܙܗ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܬܒܟܝܢ܂ 14 ܘܐܙܠ ܩܪܒ ܠܥܪܣܐ܂ ܘܗܢܘܢ ܕܫܩܝܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܩܡܘ܂ ܘܐܡܪ܂ ܥܠܝܡܐ ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܘܡ܂ 15 ܘܝܬܒ ܗܘ ܡܝܬܐ ܘܫܪܝ ܠܡܡܠܠܘ܂ ܘܝܗܒܗ ܠܐܡܗ܂ 16 ܘܐܚܕܬ ܕܚܠܬܐ ܠܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ܂ ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܕܢܒܝܐ ܪܒܐ ܩܡ ܒܢ܂ ܘܣܥܪ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ܂ 17 ܘܢܦܩܬ ܥܠܘܗܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܝܗܘܕ ܘܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ܂ 18 ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܝܘܚܢܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ܂

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܟܒ

19 ܘܩܪܐ ܝܘܚܢܢ ܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ܂ ܐܢܬ ܗܘ ܗܘ ܕܐܬܐ܂ ܐܘ ܠܐܚܪܝܢ ܗܘ ܡܣܟܝܢܢ܂ 20 ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܫܕܪܢ ܠܘܬܟ ܘܐܡܪ܂ ܐܢܬ ܗܘ ܗܘ ܕܐܬܐ܂ ܐܘ ܠܐܚܪܝܢ ܗܘ ܡܣܟܝܢܢ܂ 21 ܒܗ ܕܝܢ ܒܫܥܬܐ ܣܓܝܐܐ ܐܐܣܝ ܡܢ ܟܘܪܗܢܐ܂ ܘܡܢ ܡܚܘܢܐ ܘܡܢ ܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܠܣܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܡܚܙܐ܂ 22 ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܙܠܘ ܐܡܪܘ ܠܝܘܚܢܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܚܙܝܬܘܢ ܘܫܡܥܬܘܢ܂ ܕܣܡܝܐ ܚܙܝܢ܂ ܘܚܓܝܪܐ ܡܗܠܟܝܢ܂ ܘܓܪܒܐ ܡܬܕܟܝܢ܂ ܘܚܪܫܐ ܫܡܥܝܢ܂ ܘܡܝܬܐ ܩܝܡܝܢ܂ ܘܡܣܟܢܐ ܡܬܣܒܪܝܢ܂ 23 ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܠܐ ܢܬܟܫܠ ܒܝ܂ 24 ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ܂ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ܂ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܕܒܪܐ ܠܡܚܙܐ܂ ܩܢܝܐ ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܡܬܬܙܝܥ܂

Ad oblationem Dominicæ v. Ieiunij.

11 * *Et factum est postero die ut proficisceretur in ciuitatem nomine Nain, & discipuli eius cum eo, cœtúsque multus.*

12 * *Quum autem appropinquauit portæ ciuitatis, vidit comitantes mortuum, qui vnicus fuerat matri suæ, ipsáque mater erat vidua; & turba multa filiorũ ciuitatis* [ciuium] *erat cum ea.*

13 * *Vidit autem Ieschua, & misertus est eius, dixítque ei, Ne fleas.*

14 * *Et profectus tetigit loculum. ij autem qui baiulabant eum substitere, & ait, Adolescens tibi dico, surge.*

15 * *Et resedit defunctus ille, cœpítque loqui, & dedit eum matri suæ.*

16 * *Et inuasit omnes tremor, & glorificabant Deum, ac dicebant, Sanè propheta maximus surrexit inter nos, & inuisit Deus populum suum.*

17 * *Exijt de eo sermo iste in vniuersam Jihoudæam, & in vniuersam regionem circumiacentem.*

18 * *Et renuntiarunt Jouchanon discipuli eius hæc omnia.*

Dominica post Epiphaniam.

19 * *Et aduocauit Jouchanon duos ex discipulis suis, eósque misit ad Jeschua, & ait, Túne is es qui venturus erat, an alium expectamus?*

20 * *Et venerunt ad Jeschua, dicúntque ei, Jouchanon Baptista misit nos ad te, & ait, Túne is es qui venturus erat, an alium expectamus?*

21 * *Jlla autem ipsa hora multos sanauit à morbis & à plagis, & à spiritibus malis, multísque cæcis tribuit visum.*

22 * *Et respondit Jeschua & dixit eis, Jte, dicite Jouchanon quæcunque vidistis & audistis: quòd cæci videant, & claudi ambulent, & leprosi mundentur, & surdi audiant, & mortui suscitentur, pauperibus denique euangelizetur.*

23 * *Et beatus est qui non impegerit in me.*

24 * *Quum autem abijssent discipuli Jouchanon, cœpit Jeschua verba facere ad turbas super Jouchanon, Quid existis in desertum visuri? arundinem vento agitatam?*

דקורבא דחד בשבא דה׳ [g]דצומא כא

11 והוא ליומא דבתרה אזל הוא למדינתא דשמה נאין ותלמידוהי עמה וכנשא [h]סגיאא׃ 12 וכד קרב לתרעא דמדינתא חזא כד [i]מלוין [k]מיתא [l]דיחידיא הוא לאמה והי אמה ארמלתא הות וכנשא סגיאא דבני מדינתא עמה׃ 13 חזה דין ישוע [m]ואתרחם עליה ואמר לה לא [n]תבכין׃ 14 ואזל קרב לערסא והנון דשקילין הוו לה [o]קמו ואמר עלימא לך אמר אנא קום׃ 15 ויתב הו מיתא ושרי [p]לממללו [q]ויהבה לאמה׃ 16 [r]ואחדת דחלתא לאנשא כלהון ומשבחין הוו לאלהא ואמרין דנביא רבא קם בן [s]וסער אלהא לעמה׃ 17 ונפקת עלוהי [t]מלתא הדא בכלה יהוד ובכלה אתרא דחדריהון׃ 18 [u]ואשתעיו ליוחנן תלמידוהי הלין כלהין׃

[g] צום
[h] סגיא
[i] לוא [k] מות [l] יחיד
[m] רחם [n] בכיא
[o] קום [p] אלף [q] יהב
[r] אחד [s] סער בלשון פקד
[t] מלל
[u] שעא פירושו ספר

Iesus

11 * Et factum est: deinceps ibat †in ciuitatem quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa.

12 * Cùm autem appropinquaret portę ciuitatis, ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matri suæ: & hæc vidua erat: & turba ciuitatis multa cum illa.

13 * Quam cùm vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere.

14 * Et accessit, & tetigit loculum. hi autem qui portabant, steterunt. Et ait: C Adolescens, tibi dico, surge.

15 * Et resedit qui erat mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illum matri suæ.

Luc. 24. c. 19. Ioh. 4. c. 19. & 6. b. 14. & 7. f. 40.

16 * Accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum, dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis: & quia Deus visitauit plebem suam.

17 * Et exiit hic sermo in vniuersam Iudæam de eo, & in omnem circa regionem.

18 * Et nuntiauerunt Iohanni discipuli eius de omnibus his.

Mat. 11. a. 2.

19 * Et conuocauit duos de discipulis suis Iohannes, & misit ad Iesum, dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

20 * Cùm autem venissent ad eum viri, dixerunt: Iohannes Baptista misit nos ad te, dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

suis

21 * In ipsa autem hora multos curauit à languoribus † & plagis, & spiritibus malis, & cæcis multis donauit visum.

Isai. 29. f. 18. 35. a. 5. Matt. 15. d. 30. Isai. 61. a. 1. Mat. 11. a. 5.

22 * Et respondens, dixit illis: Euntes renuntiate Iohanni quæ audistis & vidistis: Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, D mortui resurgunt, pauperes euangelizantur:

23 * Et beatus est quicunque non fuerit scandalizatus in me.

24 * Et cùm discessissent nuntij Iohannis, cœpit de Iohanne dicere ad turbas: Quid existis in desertum videre, arundinem vento agitatam?

---

11 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ ὄχλος πολύς.

12 * ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ.

13 * καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ κλαῖε.

14 * καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπε, νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.

15 * καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

16 * ἔλαβε δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν, λέγοντες, ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

17 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

18 * καὶ ἀπήγγειλαν ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων.

19 * Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν ἰησοῦν, λέγων, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

20 * παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον, ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

21 * ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων, καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν.

22 * καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες ἀπαγγείλατε ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται.

23 * καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 * ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ ἰωάννου, τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּבָתַר [a] בְּנַחְא כב

19 וְקְרָא יוֹחַנָן לַתְרֵין מִן תַּלְמִידוֹהִי וְשַׁדַּר אֶנוּן לְוָת יֵשׁוּעַ וְאָמַר אַנְתְּ הוּ הַו [b] דְּאָתֵא אוּ לַאחְרִין הוּ [c] מְסַכְּינַן׃ 20 וְאֶתוֹ לְוָת יֵשׁוּעַ וְאָמְרִין לֵה יוֹחַנָן [d] מַעַמְדָנָא שַׁדְּרַן לְוָתָךְ וְאָמַר אַנְתְּ הוּ הַו דְּאָתֵא אוּ לַאחְרִין הוּ מְסַכְּינַן׃ 21 בָּה דֵּין בְּהָי שָׁעְתָא סַגִּיאֵא אַסִּי מֵן כּוּרְהָנֵא וּמֵן [f] מַחְוָתָא וּמֵן רוּחֵא בִּישָׁתָא וַלְסַגִּיאֵא [g] סְמַיָא יַהֵב הֲוָא [h] לְמֶחְזָא׃ 22 וַעְנָא יֵשׁוּעַ וְאָמַר לְהוּן [i] זֵלוּ אֶמַרוּ לְיוֹחַנָן כֻּל מֶדֶם דַּחֲזֵיתוּן וְשְׁמַעְתּוּן דַּסְמַיָא חָזֵין וַחֲגִירֵא מְהַלְּכִין וְגַרְבֵא [k] מֶתְדַּכֵין וְחַרְשֵׁא שָׁמְעִין [l] וּמִיתֵא [m] קָיְמִין וּמֶסְכְּנֵא [n] מֶסְתַּבְּרִין׃ 23 וְטוּבוֹהִי לְמַן דְּלָא נֶתְכְּשֵׁל בִּי׃ 24 כַּד דֵּין אֶזַלוּ תַלְמִידוֹהִי דְּיוֹחַנָן שַׁרִי יֵשׁוּעַ [o] לְמֵאמַר לְכֶנְשֵׁא עַל יוֹחַנָן מָנָא נְפַקְתּוּן לְחוּרְבָא לְמֶחְזָא קַנְיָא דְּמֵן רוּחָא [p] מֶתְזִיעַ׃

[a] דְּנַח כמו זרח
[b] אֲתָא [c] סְכָא
[d] עֲמַר
[e] כְּרָה [f] מְחָא [g] סְמָא
[h] חֲזָא [i] אֲזַל
[k] דְּכָא [l] מוּת [m] קוּם
[n] סְבַר כמו בשר
[o] אֲמַר [p] זוּע

25 ܐܠܐ ܡܢܐ ܠܡܚܙܐ ܢܦܩܬܘܢ܂ ܓܒܪܐ ܕܢܚܬܐ ܪܟܝܟܐ ܠܒܝܫ܂ ܗܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܠܒܘܫܐ ܡܫܒܚܐ ܘܒܦܘܢܩܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܐܢܘܢ܂
26 ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܠܡܚܙܐ ܢܦܩܬܘܢ܂ ܢܒܝܐ܂ ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܘܝܬܝܪ ܡܢ ܢܒܝܐ܂
27 ܗܢܘ ܕܥܠܘܗܝ ܟܬܝܒ܂ ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ܂ ܕܢܛܝܒ ܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝܟ܂
28 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܠܝܬ ܢܒܝܐ ܒܝܠܝܕܝ ܢܫܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ܂ ܙܥܘܪܐ ܕܝܢ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܪܒ ܗܘ ܡܢܗ܂
29 ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܕܫܡܥ ܐܦ ܡܟܣܐ܂ ܙܕܩܘ ܠܐܠܗܐ ܕܐܥܡܕܘ ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ܂
30 ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܘܣܦܪܐ܂ ܛܠܡܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܨܒܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܕܠܐ ܐܬܥܡܕܘ ܡܢܗ܂
31 ܠܡܢ ܗܟܝܠ ܐܕܡܐ ܠܐܢܫܐ ܕܫܪܒܬܐ ܗܕܐ܂ ܘܠܡܢ ܕܡܝܢ܂
32 ܕܡܝܢ ܠܛܠܝܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܫܘܩܐ܂ ܘܩܥܝܢ ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܙܡܪܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܪܩܕܬܘܢ܂ ܐܠܝܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܒܟܝܬܘܢ܂
33 ܐܬܐ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܠܐ ܐܟܠ ܠܚܡܐ ܘܠܐ ܫܬܐ ܚܡܪܐ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܒܗ܂
34 ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܐ ܓܒܪܐ ܐܟܘܠܐ ܘܫܬܐ ܚܡܪܐ܂ ܘܪܚܡܐ ܕܡܟܣܐ ܘܕܚܛܝܐ܂
35 ܘܐܙܕܕܩܬ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܗ܂

ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܐܪ̈ܙܐ

36 ܐܬܐ ܕܝܢ ܒܥܐ ܡܢܗ ܚܕ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܕܢܠܥܣ ܥܡܗ܂ ܘܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܗܘ ܦܪܝܫܐ ܘܐܣܬܡܟ܂
37 ܘܐܢܬܬܐ ܚܛܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܝ܂ ܘܟܕ ܝܕܥܬ ܕܒܒܝܬܗ ܕܗܘ ܦܪܝܫܐ ܣܡܝܟ܂ ܢܣܒܬ ܫܛܝܦܐ ܕܒܣܡܐ܂
38 ܘܩܡܬ ܠܒܣܬܪܗ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ܂ ܘܒܟܝܐ ܗܘܬ܂ ܘܫܪܝܬ ܒܕܡܥܝܗ ܡܨܒܥܐ ܪܓܠܘܗܝ܂ ܘܒܣܥܪܐ ܕܪܫܗ ܡܫܘܝܐ ܗܘܬ ܠܗܝܢ ܘܡܢܫܩܐ ܗܘܬ ܪܓܠܘܗܝ܂ ܘܡܫܚܐ ܗܘܬ ܒܒܣܡܐ܂

25 [a] *Sin autem quid visum existis? virum mollibus vestimentis indutum? ecce ij qui vestimentis gloriosis & delicatis vtuntur, in aulis regum degunt.*

26 [a] *Sin minus, quid visum existis? prophetam? Certè dico vobis & propheta præstantiorem.*

27 [a] *Hic est de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui complanabit viam tuam coram te.*

28 [a] *Dico vobis, Non est propheta inter natos mulierum maior Iouchanon Baptista: minimus autem in regno Dei maior est eo.*

29 [a] *Et totus populus qui audierat, publicani quoque iustificarunt Deum, qui baptizati fuerant baptismo Iouchanon.*

30 [a] *Perischæi verò & Scribæ calumniati sunt apud se voluntatem Dei, qui non baptizati fuerunt ab eo.*

31 [a] *Cuinam igitur assimilabo homines generationis huius? & cui similes sunt?*

32 [a] *Similes sunt pueris sedentibus in plateis, & inclamantibus ad socios suos, dicentibúsque, Cecinimus vobis, neque saltastis, ac lamentum edidimus vobis, neque fleuistis.*

33 [a] *Venit enim Iouchanon Baptista, panem non edens, nec bibens vinum, & dicitis, Dæmonium in eo est.*

34 [a] *Venit Filius hominis edens & bibens, & dicitis, Ecce vir helluo, & bibax vini, amicúsque publicanorum & flagitiosorum.*

35 [a] *Sed iustificata est sapientia ab omnibus filijs suis.*

Ad horam tertiam Feria quinta Arcanorum.

36 [a] *Venit autem vnus ex Perischæis efflagitans ab eo, vt secum manducaret. ingressus itaque domum Perischæi illius discubuit.*

37 [a] *Et mulier peccatrix erat in illa ciuitate. quæ quum nosset in domo Perischæi eum accubuisse, accepit alabastrum vnguenti.*

38 [a] *Et stans retro ad pedes eius, flebat, cœpítque lachrymis suis irrigare pedes eius, pilísque capitis sui abstergebat eos, & deosculabatur pedes eius, & vngebat aromate.*

---

25 ואן לא מנא נפקתון למחזא גברא דנחתא רכיכא לביש הא אילין דבלבושא [q] משבחא [r] ובפונקא איתיהון בית מלכא אנון׃
26 ואן לא מנא נפקתון [s] למחזא נביא אין אמר אנא לכון ויתיר מן נביא׃
27 הנו דעלוהי כתיב דהא אנא משדר אנא מלאכי קדם פרצופך [t] דנתקן אורחא קדמיך׃
28 אמר אנא לכון דלית נביא [u] בילידי נשא דרב מן יוחנן [x] מעמדנא זעורא דין במלכותא דאלהא רב הו מנה׃
29 וכלה עמא דשמעו אף מכסא [y] זדקו לאלהא דאעמדו [z] מעמודיתה דיוחנן׃
30 פרישא דין וספרא טלמו בנפשהון [a] צבינא דאלהא דלא אתעמדו מנה׃
31 למן הכיל [b] אדמא לאנשא דשרבתא הדא ולמן דמין׃
32 דמין לטליא דיתבין בשוקא [c] וקעין לחבריהון ואמרין זמרן לכון ולא רקדתון ואלין לכון ולא [d] בכיתון׃

[q] שבח [r] פנק
[s] חזא
[t] תקן [u] ילד [x] עמד
[y] זדק כמו צדק
[z] עמד בלשון סבל
[a] צבא [b] דמא
[c] קעא [d] בכא

[25] Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt & delitijs, in domibus regum sunt.

[26] Sed quid existis videre? prophetam? Vtique dico vobis, & plusquam prophetam.

[27] Hic est de quo scriptũ est: Ecce ego mitto angelum meũ ante faciem tuam qui præparabit viam tuam ante te.

Mal. 4. a. 1. Mat. 11. b. 10. Mar. 1. a. 2.

[28] Dico enim vobis, maior inter natos mulierum propheta Iohanne Baptista nemo est. qui autem minor est in regno Dei, maior est illo.

[29] Et omnis populus audiens & publicani, iustificauerunt Deum, baptizati baptismo Iohannis. E

[30] Pharisæi autem & legis periti consilium Dei spreuerunt in semetipsos, non baptizati ab eo.

[31] Ait autem Dominus, Cui ergo similes dicam homines generationis huius, & cui similes sunt?

Mat. 11. b. 16.

[32] Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicem, & dicentibus, Cantauimus vobis tibiis, & non saltastis: lamentauimus, & non plorastis.

[33] Venit autem Iohannes Baptista neque manducans panem, neque bibens vinum: & dicitis, Dæmonium habet.

Mat. 3. a. 4. Mar. 1. a. 6.

[34] Venit Filius hominis manducans & bibens: & dicitis, Ecce homo deuorator & bibens vinum, amicus publicanorum & peccatorum.

[35] Et iustificata est sapientia ab omnibus filijs suis.

[36] ROGABAT autem illum quidam de Pharisæis vt manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi discubuit. F

[37] Et ecce mulier quæ erat in ciuitate, peccatrix, vt cognouit quòd † accubuit in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti.

Mat. 26. a. 7. Mar. 14. a. 3. Ioh. 12. a. 3. † Iesus

[38] Et stans retrò secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vngebat.

---

25 ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν·

26 ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

27 οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

28 λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι.

29 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεὸν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα ἰωάννου.

30 οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ.

31 εἶπε δὲ ὁ κύριος, τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι;

32 ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε. ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.

33 ἐλήλυθε γὰρ ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, δαιμόνιον ἔχει.

34 ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν.

35 καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.

36 Ηρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φαρισαίου, ἀνεκλίθη.

37 καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου·

38 καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ.

---

33 אתא גיר יוחנן מעמדנא לא אכל לחמא ולא שתא חמרא ואמרין אנתון שארא אית בה ׃
34 אתא ברה דאנשא אכל ושתא ואמרין אנתון הא גברא [e] אכולא ושתא חמרא ורחמא דמכסא [f] ודחטיא ׃
35 [g] ואזדדקת [h] חכמתא מן כלהון בניה ׃

דתלת שעין דחמשא [a] דארזא כג

36 אתא דין בעא מנה חד מן פרישא [b] דנלעס עמה [c] ועל לביתה דפרישא הו [d] אסתמך ׃ 37 ואנתתא [e] חטיתא אית הות במדינתא הי וכד [f] ידעת דבביתה דפרישא הו סמיך נסבת [g] שטיפתא דבסמא ׃ 38 [h] וקמת בסתרה לות רגלוהי ובכיא הות [k] ושרית בדמעיה [l] מצבעא רגלוהי ובסערא דרישה [m] משויא להין ומנשקא הות רגלוהי [n] ומשחא בסמא ׃

[e] אכל פירושו זולל
[f] חטא [g] זדק [h] חכם
[a] רזא [b] לעס
[c] עלל [d] סמך [e] חטא
[f] ידע [g] הוא כלי לשמן
[h] קום [i] בכא [k] שרי
[l] צבע [m] שוא בלשון קנה
[n] משח

[Syriac text, verses 39–50 and chap. VIII, 1–2]

39 * *Quum autem vidisset Perischaus ille qui vocauerat eum, cogitauit apud se, & ait, Iste si esset propheta, nosset quænam sit, & qualis rumor peccatricis huius mulieris quæ tetigit ipsum.*

40 * *Respondit autem Jeschua, & dixit ei, Schemeoun habeo quiddam quod tibi dicam. Ait ei, dic Rabbi.*

41 * *Subdit ei Jeschua, Duo debitores erant vni domino debiti* [creditori:] *vnus debebat ei denarios quingentos, alter verò denarios quinquaginta.*

42 * *Qu͂umque essent non soluendo, vtrisque remisit debitũ. vter igitur eorum magis eum diliget?*

43 * *Respondit Schemeoun & ait, Puto eum cui multa remissa sunt. Dixit ei Jeschua, Rectè iudicasti.*

44 * *Et conuersus ad mulierem illam, dixit ipsi Schemeoun, Vides hanc mulierem? domum tuã ingressus sum, aquam pedibus meis non dedisti, hæc autem lachrymis suis pedes meos lauit, & capillis suis abstersit eos.*

45 * *Tu non es osculatus me, hæc autem ecce ex quo ingressa est, non desijt pedes meos deosculari.*

46 * *Tu oleo caput meum non vnxisti, hæc autem oleo aromatico pedes meos vnxit.*

47 * *Propterea dico tibi, remissa esse ei scelera eius multa, propterea quòd multum dilexerit: is autem cui paululum remittitur, paululum diligit.*

48 * *Et dixit mulieri illi, Remittuntur tibi scelera tua.*

49 * *Cœperunt autem ij qui accumbebant dicere apud se, Quis est iste qui etiam scelera*

50 *remittit?* * *Jeschua verò dixit ei mulieri, Fides tua te seruauit: ito in pace.*

Feria v. Hebdomadis secundæ Ieiunij.

CAP. VIII.

1 ET *factum est post hæc, vt perlustraret Jeschua vrbes & vicos, prædicarétque, ac euangelizaret regnum Dei, & duodecim eius erant cum eo:*

2 * *Necnon mulieres illæ quæ sanatæ fuerant à morbis, et à spiritibus malis, Mariam quæ vocatur Magdeloitho, ea est ex qua septem dæmonia exierant:*

---

39 כד חזא דין פרישא הו [o] דקריהי אתחשב בנפשה ואמר הנא אלו נביא הוא ידע הוא מן היומא [p] טבה [q] וחטיתא הי אנתתא הי דקרבת לה: 40 ענא דין ישוע ואמר לה שמעון מדם אית לי [r] דאמר לך אמר לה אמר רבי: 41 אמר לה ישוע תרין [s] חיבא אית הוו לחד מרא חובא חד חיב הוא לה דינרא חמש מאא ואחרינא דינרא חמשין: 42 ודלית הוא להון [t] למפרע לתריהון שבק אינא הכיל מנהון יתיר [u] נחביוהי: 43 ענא שמעון ואמר סבר אנא דהו [x] דאשתבק לה סגי אמר לה ישוע [y] תריצאית [z] דנת: 44 [a] ואתפני לות הי אנתתא ואמר לשמעון חזא אנת אנתתא הדא לביתך [b] עלת מיא לרגלי לא [c] יהבת הדא דין בדמעיה רגלי [d] צבעת ובסערה [e] שוית אנין: 45 אנת לא [f] נשקתני הדא דין הא מן דעלת לא [g] שלית

[o] קרא [p] טבא כמו רנה [q] חטא [r] אמר [s] חוב [t] פרע [u] חבב כמו אהב [x] שבק [y] תרץ [z] דון [a] פנא [b] עלל [c] יהב [d] צבע [e] שוא פירושו קנח [f] נשק [g] שלא תול

[39] Videns autem Pharisæus qui vocauerat eum, ait intra se, dicens, Hic si esset propheta, sciret vtique quæ & qualis est mulier quæ tangit eum, quia peccatrix est.

[40] Et respondens Iesus, dixit ad illum, Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait, Magister, dic.

[41] Duo debitores erant cuidam fœneratori: vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta.

[42] Non habentibus illis vnde redderent, donauit vtrisque. Quis ergo eum plus diligit?

[43] Respondens Simon dixit, Æstimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei, G Rectè iudicasti.

[44] Et conuersus ad mulierem, dixit Simoni, Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis tersit.

[45] Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos.

[46] Oleo caput meum non vnxisti: hæc autem vnguento vnxit pedes meos.

[47] Propter quod dico tibi, Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit.

Mat. 9. a. 2. [48] Dixit autem ad illam, Remittuntur tibi peccata.

[49] Et cœperunt qui simul accumbebant, dicere intra se, Quis est hic qui etiam peccata dimittit?

Mar. 5. c. 34. [50] Dixit autem ad mulierem, Fides tua te saluam fecit: vade in pace.

CAP. VIII.

[1] ET factum est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates & castella prædi- A cans & euangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo;

Mar. 16. c. 9. [2] Et mulieres aliquæ quæ erant curatæ à spiritibus malignis & infirmitatibus, Maria quæ vocatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant:

[39] ἰδὼν δὲ ὁ φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, λέγων, οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι.

[40] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν, σίμων, ἔχω σοι τὶ εἰπεῖν. ὁ δέ φησι, διδάσκαλε, εἰπέ.

[41] δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα.

[42] μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν, εἰπὲ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει;

[43] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων εἶπεν, ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὀρθῶς ἔκρινας.

[44] καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ σίμωνι ἔφη, βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε·

[45] φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας.

[46] ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας, αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας.

[47] οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαὶ, ὅτι ἠγάπησε πολύ. ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.

[48] εἶπε δὲ αὐτῇ, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι·

[49] καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;

[50] εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

η.

[1] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ,

[2] καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, μαρία ἡ καλουμένη μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει·

רגלי למנשקו׃ [46] אנת משחא לרישי לא [h] משחת הדא דין במשחא דבסמא רגלי משחת׃ [47] חלף
הדא אמר אנא לך דשביקין לה [i] חטהיה סגיאא מטל [k] דאחבת סגי הו דין דקליל [l] משתבק לה קליל [m] מחב׃
[48] ואמר להי אנתתא שביקין לכי חטהיכי׃ [49] [n] שריו דין הנון דסמיכין אמרין בנפשהון מנו הנא
[r] דאף חטהא שבק׃ [50] ישוע דין אמר להי אנתתא [o] הימנותכי [p] אחיתכי [q] זלי בשלמא׃
דחמשא דשבתא דתרין [a] דצומא כר קפלאון ח
[1] והוא מן בתר הלין מתכרך הוא ישוע במדינתא ובקוריא [b] ומכרז הוא [c] ומסבר מלכותא דאלהא ותרעסרתה עמה׃
[2] ונשא הנין [d] דאתאסי מן [e] כורהנא ומן רוחא בישתא מרים [f] דמתקריא מגדליתא הי דשבעא שאדין נפקו מנה׃

[h] משח [i] חטא [k] אחב כמו אחב [l] שבק [m] חבב או אחב [n] שרי [o] הימן [p] חיא [q] אזל [a] צום [b] כרז [c] סבר כמו בשר [d] אסא [e] כרה [f] קרא

3 ܘܝܘܚܢ ܐܢܬܬܗ ܕܟܘܙܐ ܪܒܝܬܗ ܕܗܪܘܕܣ ܘܫܘܫܢ. ܘܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܗܠܝܢ ܕܡܫܡܫܢ ܗܘܝ ܠܗܘܢ ܡܢ ܩܢܝܢܗܝܢ܀

4 ܘܟܕ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܟܢܝܫ ܗܘܐ. ܘܡܢ ܟܠ ܡܕܝܢܢ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ. ܐܡܪ ܒܡܬܠܐ.

5 ܢܦܩ ܙܪܘܥܐ ܠܡܙܪܥ ܙܪܥܗ. ܘܟܕ ܙܪܥ. ܐܝܬ ܕܢܦܠ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܕܝܫ ܘܐܟܠܬܗ ܦܪܚܬܐ.

6 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܥܠ ܫܘܥܐ. ܘܒܫܥܬܗ ܕܝܥܐ. ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܠܚܘܬܐ ܝܒܫ.

7 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܘܝܥܘ ܥܡܗ ܟܘܒܐ ܘܚܢܩܘܗܝ.

8 ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܘܫܦܝܪܬܐ. ܘܝܥܐ ܘܥܒܕ ܦܐܪܐ ܚܕ ܒܡܐܐ. ܗܠܝܢ ܟܕ ܐܡܪ ܩܥܐ ܗܘܐ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.

9 ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܢܘ ܡܬܠܐ ܗܢܐ.

10 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܟܘܢ ܗܘ ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪ̈ܙܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܫܪܟܐ ܕܝܢ ܒܡܬܠܐ ܡܬܐܡܪ. ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܠܐ ܢܣܬܟܠܘܢ.

11 ܗܢܘ ܕܝܢ ܡܬܠܐ. ܙܪܥܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ.

12 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܐܬܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܫܩܠ ܡܠܬܐ ܡܢ ܠܒܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܗܝܡܢܘܢ ܘܢܚܘܢ.

13 ܘܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܫܘܥܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܐ ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܗ. ܘܥܩܪܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܕܙܒܢܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܘܒܥܕܢܐ ܕܢܣܝܘܢܐ ܡܬܬܟܫܠܝܢ.

14 ܗܘ ܕܝܢ ܕܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܒܝܨܦܬܐ ܘܒܥܘܬܪܐ ܘܒܪܓܝܓܬܐ ܕܥܠܡܐ ܡܬܚܢܩܝܢ. ܘܦܐܪܐ ܠܐ ܝܗܒܝܢ.

15 ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܒܠܒܐ ܫܦܝܐ ܘܛܒܐ ܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܐܚܝܕܝܢ ܘܝܗܒܝܢ ܦܐܪܐ ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ܀

3 * *Et Jouchan vxor Couza præfecti domui Heroudis, & Schouschan, aliæque plurimæ, illæque ministrabant eis ex facultatibus suis.*

4 * *Qúmque multa turba coacta esset & ex omnibus ciuitatibus conuenirent ad eum, dixit per parabolas.*

5 * *Exijt seminator ad seminandum semen suum: qúmque seminaret, aliud cecidit iuxta viam, & conculcatum est, ac volucres comederunt illud.*

6 * *Aliud autem cecidit super petram, & illicò germinauit, & quia non habebat humorem, exaruit.*

7 * *Aliud autem cecidit inter spinas, & germinarunt cum eo spinæ, ac suffocarunt illud.*

8 * *Aliud denique cecidit in terram bonam & pulchram, ac germinauit, & edidit fructum vnum in cētum* [centuplum.] *Hæc quum dixisset clamabat, Qui habet aures ad audiendum, audiat.*

9 * *Et interrogarunt eum discipuli eius, quæ esset ista parabola.*

10 * *Ipse verò dixit eis, Vobis etenim datum est nosse arcana regni Dei, cæteris autem illis per parabolas dictum est, vt videntes non videant, & audientes non intelligant.*

11 * *Est autem hæc parabola: Semen est sermo Dei.*

12 * *Ii autem qui secus viam, sunt qui audiunt sermonem, & veniens inimicus tollit sermonem ex cordibus eorum, ne credant, & salui fiant.*

13 * *Qui autē super petram, ij sunt, qui quum audierint, cum gaudio excipiunt sermonem, & radicem non habent, sed temporaria est fides eorum, & tempore tentationis impingunt.*

14 * *Quod autem inter spinas cecidit, ij sunt qui audiunt sermonem, sed à solicitudine, diuitijsque, & concupiscentiis mundi suffocantur, fructúsque non edunt.*

15 * *Quod autem in terram bonam, ij sunt qui corde humili bonóque audiunt sermonem & amplectuntur, edúntque fructus in patientia.*

3 ויוחן אנתתה כוזא רבביתה דהרודס ושושן ואחרניתא [g] סגיאתא אילין דמשמשן הוי להון מן [h] קניניהין׃
4 וכד כנשא סגיאא כניש הוא ומן כל מדינן [i] אתין הוי לותה אמר [k] במתלא׃ 5 נפק זרועא [l] למזרע זרעה וכד זרע אית דנפל על יד אורחא [m] ואתדיש [n] ואכלתה פרחתא׃ 6 ואחרנא נפל על שועא ובר שעתה [o] יעא ודלית הוא לה [p] תלילותא יבש׃ 7 ואחרנא נפל בית כובא ויעו עמה כובא [q] וחנקוהי׃ 8 ואחרנא נפל בארעא [r] טבתא ושפירתא ויעא ועבד פארא חד במאא הלין כד אמר [s] קעא הוא דמן דאית לה [t] אדנא דנשמע נשמע׃
9 ושאלוהי תלמידוהי דמנו מתלא הנא׃ 10 הו דין אמר להון לכון הו גיר [u] יהיב [x] למדע [y] ארזא דמלכותה

[g] סגיא [h] קניא [i] אתיא [k] מתל [l] זרע [m] דוש [n] אכל [o] יעא כמו שא או הצמית פירושו ליחה [q] חנק [r] טוב [s] קעא [t] ארנא כמו אזן [u] יהב [x] ידע [y] רזא

3 * Et Iohanna vxor Chusæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ quæ ministrabant ei de facultatibus suis.

Mat. 13. a. 3. Mar. 4. a. 2.

4 * Cùm autem turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem:

5 * Exijt qui seminat, seminare semen suum. & dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cæli comederunt illud.

6 * Et aliud cecidit supra petram: & natum aruit, quia non habebat humorem.

7 * Et aliud cecidit inter spinas: & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud.

8 * Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum, fecit fructum cétuplum. Hæc B dicens clamabat, Qui habet aures audiendi, audiat.

Mat. 13. a. 10. Mar. 4. b. 10.

9 * Interrogabant autem eum discipuli eius, quæ esset hæc parabola.

Isaiæ 6. c. 9. Mat. 13. b. 14. Mar. 4. b. 12. Ioh. 12. f. 40. Acto. 28. f. 26. Rom. 11. b. 8.

10 * Quibus ipse dixit, Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, cæteris autem in parabolis, vt videntes non videant, & audientes non intelligant.

11 * Est autem hæc parabola: Semen est verbum Dei.

12 * Qui autem secus viam: hi sunt qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant.

13 * Nam qui supra petram: qui cùm audierint, cum gaudio suscipiunt verbum. & hi radices non habent: †quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt.

qui

14 * Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt, & à solicitudinibus & diuitijs, & voluptatibus vitæ, euntes, suffocantur, & non referunt fructum.

15 * Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.

3 * καὶ ἰωάννα γυνὴ χουζᾶ ἐπιτρόπου ἡρώδου, καὶ σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4 * συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν, εἶπε διὰ παραβολῆς,

5 * ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον ἑαυτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό.

6 * καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα.

7 * καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό·

8 * καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

9 * ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη.

10 * ὁ δὲ εἶπεν, ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.

11 * ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ.

12 * οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν οἱ ἀκούοντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν.

13 * οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται.

14 * τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου, καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι.

15 * τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

דַאלָהָא לְהָנוּן דֵין דְשַׁרְכָא [a] בְּפֶלְאָתָא [b] מֶתְאֶמַר דְכַד [c] חָזֵין לָא נֶחזוּן וְכַד שָׁמְעִין לָא [d] נֶסְתַכְּלוּן ׃
11 הָנַו דֵין מַתְלָא זַרְעָא אִיתַוהִי [e] מֶלְתָא דַאלָהָא ׃ 12 הָנוּן דֵין דְעַל יַד אוּרְחָא אִיתַיהוּן הָנוּן דְשָׁמְעִין מֶלְתָא
וָאתֵא בְעֶל דְבָבָא שָׁקֶל מֶלְתָא מֶן לֶבְהוֹן דְלָא [f] נְהַימְנוּן [g] וְנִחוּן ׃ 13 וְהָלֵין דֵין דְעַל שׁוּעָא הָלֵין אֶנוּן דְמָא דַשְׁמַעו
[h] בְחַדוּתָא מְקַבְּלִין לָהּ לְמֶלְתָא וְעֶקָרָא לַיתלְהוֹן אֶלָא דְזַבְנָא הִי הַימָנוּתְהוֹן וַבְזַבַן [i] נֶסיוֹנָא מֶתְכַּשְׁלִין ׃
14 הַו דֵין דַנְפַל בֵית כוּבֵא הָלֵין אֶנוּן אִילֵין דְשָׁמְעִין מֶלְתָא [k] וַבְצֶפְתָא וַבְעוּתְרָא [l] וּבַרְגִיגָתֵה דְעָלְמָא מֶתְחַנְקִין
וּפֵארָא לָא יָהְבִין׃ 15 הַו דֵין דְבַארְעָא טָבְתָא הָלֵין אֶנוּן אִילֵין דַבְלֶבָא [m] שַׁפְיָא וְטָבָא שָׁמְעִין מֶלְתָא
וָאחְדִין וְיָהְבִין פֵארָא [n] בַמְסַיבַרְנוּתָא ׃

[a] פְלָא [b] אֱמַר [c] חֲזָא
[d] סְכַל כמו שכל
[e] מַלֵל [f] הַימֵן
[g] חַיָא [h] חֲדָא
[i] נְסָא [k] יְצַף
[l] רְגַג
[m] שְׁפָא
[n] סְבַר

ܕܘܟܪܢܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ ܀ ܟܚ ܀

16 ܠܐ ܐܢܫ ܡܢܗܪ ܫܪܓܐ ܘܡܚܦܐ ܠܗ ܒܡܐܢܐ܂ ܐܘ ܣܐܡ ܠܗ ܬܚܝܬ ܥܪܣܐ܂ ܐܠܐ ܣܐܡ ܠܗ ܠܥܠ ܡܢ ܡܢܪܬܐ܂ ܕܟܠ ܕܥܐܠ ܢܚܙܐ ܢܘܗܪܗ܂ 17 ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ܂ ܘܠܐ ܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܘܢܐܬܐ ܠܓܠܝܐ܂ 18 ܚܙܘ ܐܝܟܢܐ ܫܡܥܬܘܢ܂ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܢܬܝܗܒ ܠܗ܂ ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ܂ ܐܦ ܗܘ ܕܣܒܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ܂ 19 ܐܬܘ ܕܝܢ ܠܘܬܗ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ܂ ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܕܢܡܠܠܘܢ ܥܡܗ ܡܛܠ ܟܢܫܐ܂ 20 ܘܐܡܪܘ ܠܗ܂ ܐܡܟ ܘܐܚܝܟ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ ܘܨܒܝܢ ܠܡܚܙܟ܂ 21 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܐܡܝ ܘܐܚܝ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܥܒܕܝܢ ܠܗ܂

ܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ ܀ ܟܛ ܀

22 ܘܗܘܐ ܕܝܢ ܒܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܐ܂ ܣܠܩ ܝܫܘܥ ܝܬܒ ܒܣܦܝܢܬܐ ܗܘ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܢܥܒܪ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܬܐ܂ 23 ܘܟܕ ܪܕܝܢ ܗܘܘ ܕܡܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ܂ ܘܗܘܐ ܥܠܥܠܐ ܕܪܘܚܐ ܒܝܡܬܐ܂ ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܐܠܦܐ ܠܡܛܒܥ܂ 24 ܘܩܪܒܘ ܐܬܥܝܪܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܪܒܢ ܪܒܢ ܐܒܕܝܢ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܩܡ ܘܟܐܐ ܒܪܘܚܐ ܘܒܡܚܫܘܠܐ ܕܡܝܐ܂ ܘܢܚܘ ܘܗܘܐ ܫܠܝܐ܂ 25 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܝܟܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ܂ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܕܚܝܠܝܢ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ܂ ܡܢܘ ܟܝ ܗܢܐ ܕܐܦ ܠܪܘܚܐ ܦܩܕ܂ ܘܠܡܚܫܘܠܐ ܘܠܝܡܐ ܘܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ܂ 26 ܘܪܕܘ ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪܝܐ܂ ܕܐܝܬܘܗܝ ܥܒܪܐ ܠܩܘܒܠ ܓܠܝܠܐ܂ 27 ܘܟܕ ܢܦܩ ܠܐܪܥܐ܂ ܦܓܥ ܒܗ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܫܐܕܐ ܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܘܡܐܢܐ ܠܐ ܠܒܫ ܗܘܐ܂ ܘܒܒܝܬܐ ܠܐ ܥܡܪ ܗܘܐ܂ ܐܠܐ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܂ 28 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܠܝܫܘܥ܂ ܩܥܐ ܘܢܦܠ ܩܕܡܘܗܝ܂ ܘܒܩܠܐ ܪܡܐ ܐܡܪ܂ ܡܐ ܠܝ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ܂ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܠܐ ܬܫܢܩܢܝ܂

Cõmemoratione Deiparæ Mariam.

16 *Nemo accendit lucernam, & operit eam vase, aut ponit eam subter lectum, sed eam imponit candelabro, vt quicunque ingrediatur, videat lumen eius.*

17 *Nihil est enim occultum quod non reueletur, nec absconditum, quod nõ cognoscatur, & veniat in apertum.*

18 *Videte quomodo audiatis. Qui enim habet dabitur ei, & qui non habet, etiam id quod putat habere, tolletur ab eo.*

19 *Venerunt autem ad eum mater & fratres eius, nec poterant eum alloqui propter turbam.*

20 *Et dicunt ei, Mater tua & fratres tui stant foris, voluntque te videre.*

21 *Ipse verò respondit & ait illis, Ii sunt mater mea & fratres mei, qui audiunt sermonem Dei, eumque exequuntur.*

Ad vesperam Dominicæ v. Ieiunij.

22 *Porrò factum est quodam die, vt Ieschua conscensa naui sederet in ea, & discipuli eius: & dixit eis, Transeamus in vlteriorem ripam maris.*

23 *Quumq; nauigarent, somno se dedit ipse Ieschua, & factus est turbo venti in mari, & propè erat nauis vt mergeretur.*

24 *Et accedentes excitarunt eum, dicuntq; ei, Magister noster, Magister noster, perimus. Ipse verò surrexit, et obiurgauit ventos, & fluctuationes aquarum, & quieuerunt, ac facta est tranquillitas.*

25 *Et dixit eis, Vbi est fides vestra? hi autem quum expauescerent mirabantur, dicentes vnus ad alium: Quisnam iste est, vt & ventis imperet, fluctuationibusque, & mari, & obediant ei?*

26 *Porrò nauigarunt veneruntque in regionem Godaræorum quæ est in vlteriori ripa ex aduerso Galilææ.* 27 *Quumque exisset in terram, occurrit ei homo quidam ex vrbe, in quo erat dæmonium à tempore multo, & vestimento non amiciebatur, nec in ædibus degebat, sed in monumentis.* 28 *Quum autem vidisset Ieschua, exclamauit & procidit coram eo, & alta voce dixit, Quid nobis & tibi Ieschua fili Dei Altissimi? peto à te ne me crucies.*

---

[a]בְּרוּכְרָנָא [b]דְּיָלְדַת אֱלָהָא מַרְיַם כח

16 לָא אֱנָשׁ [c]מַנְהַר שְׁרָגָא [d]וּמְחַפֵּא לֵהּ בְּמָאנָא אוֹ [e]סָאֵם לֵהּ תְּחֵית עַרְסָא אֶלָּא סָאֵם לֵהּ לְעֵל מֶן מְנַרְתָּא דְּכֻל [f]דְּעָאֵל נֶחְזֵא נוּהְרֵהּ׃ 17 לַית גֵּיר מֶדֶּם דַּכְּסֵא דְּלָא נֶתְגְּלֵא וְלָא [g]דַּמְטַשֵּׁי דְּלָא [h]נֶתִידַע [i]וְנֵאתֵא [k]לִגְלְיָא׃ 18 חֲזַו אַיְכַנָא שְׁמַעְתּוּן מַן דְּאִית לֵהּ גֵּיר [l]נֶתִיהֵב לֵהּ וּמַן דְּלַית לֵהּ אַף הַו דְּסָבַר דְּאִית לֵהּ [m]נֶשְׁתְּקֵל מֶנֵּהּ׃ 19 אֶתַו דֵּין לְוָתֵהּ אֶמֵּהּ וַאחוּהִי וְלָא מַשְׁכְּחִין הֲווּ דְּנֶמַלְּלוּן עַמֵּהּ מֶטֻּל כֶּנְשָׁא׃ 20 וֶאֶמַרוּ לֵהּ אֶמָּךְ וַאחַיךְ [n]קָיְמִין לְבַר [o]וְצָבֵין [p]לְמֶחְזָךְ׃ 21 הוּ דֵּין עְנָא וֶאֱמַר לְהוּן הָלֵין אֶנּוּן אֶמִּי וַאחַי אַילֵין דְּשָׁמְעִין [q]מֶלְּתָא דַּאלָהָא וְעָבְדִין לָהּ׃ דְּרַמְשָׁא דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּה [r]דְּצוֹמָא כו 22 וַהֲוָא דֵּין בְּחַד מֶן יַוְמָתָא סְלֶק יֵשׁוּעַ יְתֵב בִּסְפִינְתָּא הוּ וְתַלְמִידַוְהִי וֶאֱמַר לְהוּן [b]נֶעְבַּר לְהַו עֶבְרָא דְּיַמְתָּא׃

[a]דְּכַר [b]יְלַד [c]נְהַר [d]חֲפָא [e]סוּם [f]עוּל [g]טְשָׁא [h]יְדַע [i]אֲתָא [k]גְּלָא [l]יְהַב [m]שְׁקַל [n]קוּם [o]צְבָא [p]חֲזָא [q]מַלֵּל [a]צוּם [b]עֲבַר

Mat. 5. b. 15. Mar. 4. c. 21.

16 * Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, vt intrantes videant lumen.

Mat. 10. c. 26. Mar. 4. c. 22.

17 * Non est enim occultum quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur, & in palàm veniat.

quid Mat. 13. b. 12. & 25. c. 29. Mar. 4. c. 25.

18 * Videte ergo † quomodo audiatis. Qui enim habet, dabitur illi: & quicunque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo.

Mat. 12. d. 46. Mar. 3. d. 31.

19 * Venerunt autem ad illum mater & fratres eius: & non poterant adire eum præ turba.

20 * Et nuntiatum est illi: Mater tua & fratres tui stant foris, volentes te videre.

21 * Qui respondens, dixit ad eos, Mater mea & fratres mei, hi sunt qui verbum Dei audiunt & faciunt.

Mat. 8. c. 23. Mar. 4. d. 36.

22 * FACTVM est autem in vna dierum: & ipse ascendit in nauiculam, & discipuli eius, & ait ad illos, Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt.

23 * Et nauigantibus illis obdormiuit: & descendit procella venti, in stagnum, & complebantur, & periclitabantur.

24 * Accedentes aût suscitauerunt eum, dicentes, Præceptor, perimus. At ille surgens, increpauit ventum & tempestatem aquæ: & cessauit: & facta est tranquillitas.

25 * Dixit autem illis, Vbi est fides vestra? Qui timentes, mirati sunt ad inuicem, dicentes, Quis putas hic est, quia & ventis & mari imperat, & obediunt ei?

Mat. 8. d. 28. Mar. 5. a. 1.

26 * Et nauigauerunt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galilæam.

de naui

27 * Et cùm † egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam qui habebat dæmonium iam temporibus multis, & vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis.

28 * Is vt vidit Iesum, procidit ante illũ: & exclamans voce magna, dixit, Quid mihi & tibi est Iesu fili Dei altissimi? obsecro te ne me torqueas.

16 * Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς.

17 * οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ.

18 * βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε. ὃς γὰρ ἐὰν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἐὰν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

19 * παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.

20 * καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες.

21 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες, καὶ ποιοῦντες αὐτόν.

22 * Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν.

23 * πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε, καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον.

24 * προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέγοντες, ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη.

25 * εἶπε δὲ αὐτοῖς, ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

26 * καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν γαδαρηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς γαλιλαίας.

27 * ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν.

28 * ἰδὼν δὲ τὸν ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς.

---

23 וכד ^c רדין דמך לה הו ישוע והות עלעלא דרוחא בימתא וקריבא הות ספינתא ^d למטבע׃
24 וקרבו ^e אעירוהי ואמרין לה רבן רבן ^f אבדינן הו דין קם וכאא ברוחא ^g ובמחשולא דמיא ^h ונחו והוא ^i שליא׃
25 ואמר להון איכא הי ^k הימנותכון הנון דין כד דחילין ^l מתדמרין הוו ואמרין חד לחד מנו כי הנא דאף לרוחא פקד ולמחשולא ולימא ^m ומשתמעין לה׃
26 ^n ורדו ^o ואתו לאתרא דגדריא דאיתוהי בעברא לוקבל גלילא׃
27 וכד נפק לארעא פגע בה גברא חד מן מדינתא דאית הוא בה דיוא מן זבנא ^p סגיאא וסאנא לא לבש הוא ובביתא לא ^q עמר הוא אלא בבית קבורא׃
28 כד חזא דין לישוע קעא ונפל קדמוהי ובקלא ^r רמא אמר מא לן ולך ישוע ברה דאלהא ^s מרימא בעא אנא מנך לא ^t תשנקני׃

^c רדא ^d טבע
^e עור ^f אבד
^g מחשולא כמו נחשול
^h נוח ^i שלא ^k הימן
^l דמר ^m שמע ^n רדא
^o אתא ^p סגא
^q פירושכן ^r רום
^s רום ^t שנק

29 [Syriac text]

30 [Syriac text]

31 [Syriac text]

32 [Syriac text]

33 [Syriac text]

34 [Syriac text]

35 [Syriac text]

36 [Syriac text]

37 [Syriac text]

38 [Syriac text]

39 [Syriac text]

[Syriac lection heading]

40 [Syriac text]

29 * *Præcipiebat enim Jeschua spiritui immundo vt exiret ab homine: multum enim iam temporis fuerat, ex quo captiuum detinebat eum: & vinciebatur catenis, compedibúsque custodiebatur: & fregerat vincula sua, & ducebatur à dæmonio in desertum.*

30 * *Interrogauit autem eum Jeschua, Quod est nomen tuum? dixit ei, Legio. quandoquidem dæmonia multa ingressa erant in eum.*

31 * *Et efflagitabat ab eo, ne præciperet ipsos abire in abyssum.*

32 * *Erat autem ibi grex porcorum multorum pascens in monte, & efflagitabant ab eo vt permitteret ipsis in porcos ingredi. Et permisit eis.*

33 * *Et exierunt dæmonia ex homine, & ingressi sunt in porcos: & rectà contendit totus ille grex ad saxum, & ceciderunt in mare, ac suffocati sunt.*

34 * *Quum autem vidissent pastores quod factum fuerat, fugerunt, renuntiarúntque in ciuitates, & in pagos.*

35 * *Et exierunt quidam vt viderent quod factum fuerat, venerúntque ad Jeschua, & inuenerunt hominem illum à quo exierant dæmonia, vestitum, & verecundum, ac sedentem ad pedes ipsius Jeschua: & timuerunt.*

36 * *Et recitarunt eis illi qui viderant quomodo sanitati restitutus fuerat homo ille dæmoniacus.*

37 * *Et efflagitabant ab eo vniuersi cœtus Godaræorum vt abscederet à se, quippe quos timor magnus inuaserat: ipse autem Jeschua conscendit nauem, & reuersus est ab eis.*

38 * *Porrò vir ille à quo exierant dæmonia, efflagitabat ab eo, vt cum eo esset, sed dimisit eum Jeschua, & dixit ei:*

39 * *Reuertere domum tuam, & recita id quod fecit tibi Deus. Abijt itaque & prædicabat per totam ciuitatem quod fecerat ei Jeschua.*

Matutinis Dominicæ v. Ieiunij.

40 * *Quum autem redijsset Jeschua, excepit eum turba multa, omnes enim conspicabantur eum.*

---

29 פָּקֵד הֲוָא לֵהּ גֵּיר יֵשׁוּע לְרוּחָא טַנְפָא לְמִפַּק מִן בַּרְנָשָׁא סַגִּי הֲוָא לֵהּ גֵּיר זַבְנָא הָא מִן דְּשָׁבֵא הֲוָא לֵהּ וּמִתְאַסַר הֲוָא בְּשַׁשְׁלָתָא וּבְכֶבְלֵא מִתְנְטַר הֲוָא וּמְפַסֵּק הֲוָא אֲסוּרוֹהִי וּמִתְדְּבַר הֲוָא מִן שֵׁאדָא לְחוּרְבָא ׃

30 שַׁאלֵהּ דֵּין יֵשׁוּע מָן שְׁמָךְ אֶמַר לֵהּ לְגִיוֹן מֶטֻּל דְּדַיְוֵא סַגִּיאֵא עֲלִילִין הֲוַו בֵּהּ ׃

31 וּבָעֵין הֲווּ מֶנֵּהּ דְּלָא נְפַקֵּד לְהוֹן לְמֵאזַל לִתְהוֹמָא ׃

32 אִית הֲוָא דֵּין תַּמָּן בַּקְרָא דַּחֲזִירֵא סַגִּיאֵא דְּרָעְיָא בְטוּרָא וּבָעֵין הֲווּ מֶנֵּהּ דְּנִפַּס לְהוֹן דְּבַחֲזִירֵא נֵעֲלוּן וַאפַס לְהוֹן ׃

33 וּנְפַקוּ שֵׁאדֵא מִן גַּבְרָא וְעַלוּ בַחֲזִירֵא וְאֶרְצַת בַּקְרָא הַיְכְלֵהּ לְשְׁקִיפָא וּנְפַלוּ בְּיַמְּתָא וַאתְחַנַּקוּ ׃

34 כַּד חֲזוֹ דֵּין רָעְוָתָא מֶדֶּם דַּהֲוָא עֲרַקוּ וְאִשְׁתַּעִיו בִּמְדִינָתָא וּבְקוּרְיָא ׃

35 וּנְפַקוּ אֱנָשָׁא דְּנֶחְזוֹן מֶדֶּם דַּהֲוָא וַאתוֹ לְוָת יֵשׁוּע וְאַשְׁכְּחוּהִי לְגַבְרָא

נְפַק שְׁבָא אֱסַר
מִן לשון יון
בְּעָא אֲזַל
רְעָא
תְּרַץ פירושו סלע
חֲנַק חֲזָא
רְעָא שְׁעִי אֱתָא

29 * Præcipiebat enim spiritui immũdo vt exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis, & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur à dæmonio in deserta.

30 * Interrogauit autem illum Iesus, dicens, Quod tibi nomen est? At ille dixit, Legio. quia intrauerunt dæmonia multa in eum. E

Mat. 8. d. 30. Mar. 5. a. 11.

31 * Et rogauerunt illum ne imperaret illis vt in abyssum irent.

32 * Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: & rogabãt eum vt permitteret eis in illos ingredi: Et permisit illis.

33 * Exierunt ergo dæmonia ab homine, & intrauerunt in porcos: & impetu abiit grex per præceps in stagnũ, & suffocatus est.

34 * Quod vt viderunt factum qui pascebant, fugerunt: & nuntiauerunt in ciuitatem & in villas.

35 * Exierunt autem videre quod factum est: & venerunt ad Iesum, & inuenerunt hominem sedẽtem à quo dæmonia exierant, vestitum, ac sana mente ad pedes eius: & timuerunt.

36 * Nuntiauerunt autem illis & qui viderant, quomodo sanus factus esset à legione.

37 * Et rogauerunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum vt discederet ab ipsis, quia magno timore tenebãtur. Ipse autem ascendens nauim, reuersus est.

38 * Et rogauit illum vir à quo dæmonia exierant, vt cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus, dicens:

39 * Redi in domum tuã, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per vniuersam ciuitatem, prædicans quanta illi fecisset Iesus.

40 * Factvm est autem: cùm rediisset Iesus, excepit illum turba. Erant autem omnes expectantes eum.

29 * παρήγγελλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ, ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους.

30 * ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς, λέγων, τί σοί ἐστιν ὄνομα; ὁ δὲ εἶπε, λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν.

31 * καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

32 * ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

33 * ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη.

34 * ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον, ἔφυγον. καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς.

35 * ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἰησοῦν· καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν.

36 * ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.

37 * καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν· ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο. αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν.

38 * ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς λέγων,

39 * ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ θεός· καὶ ἀπῆλθε καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς.

40 * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.

הָו דְּנַפְּקוּ שֵׁאדוּהִי כַּד לְבִישׁ ᵃ וּמְנַכַּף וְיָתֵב לְוָת רַגְלוֹהִי דְּיֵשׁוּעַ וְדָחֲלוּ ׃ 36 ° וְאִשְׁתַּעִיו לְהוֹן אִילֵין דַּחֲזוֹ אַיכַנָא
ᵖ אֶתְאַסִּי גַּבְרָא הוּ דַּיוּנָא ׃ 37 ᵠ וּבְעִין הֲוַו מֶנֵּה כֻּלֵּה כֶּנְשָׁא דְגַדְרָיֵא ʳ דְּנֵאזַל לֵה מֶן לְוָתְהוֹן מֶטֻל דְּדֶחַלְתָא
רַבְּתָא ˢ אֲחַדַת אֶנוּן הוּ דֵּין יֵשׁוּעַ סְלֶק לַסְפִינְתָא וַהֲפַךְ מֶן לְוָתְהוֹן ׃ 38 הוּ דֵּין גַּבְרָא דַּנְפַקוּ מֶנֵּה שֵׁאדָא בָּעֵא
הֲוָא מֶנֵּה דַּלְוָתֵה נֶהֱוֵא ᵗ וְשַׁרְיֵהִי יֵשׁוּעַ וְאֶמַר לֵה ׃ 39 הֲפוּךְ לְבַיתָךְ ᵘ וְאִשְׁתָּעָא מֶדֶם דַּעֲבַד לָךְ אֱלָהָא וְאֶזַל
ˣ וּמַכְרֶז הֲוָא בְּכֻלָּה מְדִינְתָא מֶדֶם דַּעֲבַד לֵה יֵשׁוּעַ ׃

דְצַפְרָא וְחַד בְּשַׁבָּא דח ᶻ וְצוֹמָא כז

40 ° כַּד הֲפַךְ דֵּין יֵשׁוּעַ קַבְּלֵה כֶּנְשָׁא סַגִּיָּאָא כֻּלְהוֹן גֵּיר לֵה ᵇ חָיְרִין הֲווּ ׃

ᵃ נְכַף ° שָׁעֵי כמו סיפר
ᵖ אַסָּא ᵠ בְּעָא ʳ אֱזַל
ˢ אֲחַד כמו אחז
ᵗ שְׁרָא ᵘ שְׁעָא
ˣ כְּרַז
ᶻ צום
ᵇ חור

41 ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܝܘܐܪܫ ܪܝܫ ܟܢܘܫܬܐ ܢܦܠ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܕܢܥܘܠ ܠܒܝܬܗ܂ 42 ܒܪܬܐ ܓܝܪ ܝܚܝܕܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܠܗ ܐܝܟ ܒܪܬ ܫܢܝܢ ܬܪܬܥܣܪܐ ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܠܡܡܬ܂ ܘܟܕ ܐܙܠ ܥܡܗ ܗܘ ܝܫܘܥ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܚܒܨ ܗܘܐ ܠܗ܂ 43 ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܕܬܪܝܥ ܗܘܐ ܕܡܗ ܫܢܝܢ ܬܪܬܥܣܪܐ܂ ܗܝ ܕܒܒܝܬ ܐܣܘܬܐ ܟܠܗ ܩܢܝܢܗ ܐܦܩܬ܂ ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ ܕܡܢ ܐܢܫ ܬܬܐܣܐ܂ 44 ܐܬܩܪܒܬ ܡܢ ܒܣܬܪܗ܂ ܘܩܪܒܬ ܠܟܢܦܐ ܕܡܐܢܗ܂ ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܡܪܕܝܬܐ ܕܕܡܗ܂ 45 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܡܢܘ ܩܪܒ ܠܝ܂ ܘܟܕ ܟܠܗܘܢ ܟܦܪܝܢ܂ ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܕܥܡܗ܂ ܪܒܢ ܟܢܫܐ ܐܠܨܝܢ ܠܟ ܘܚܒܨܝܢ܂ ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܡܢܘ ܩܪܒ ܠܝ܂ 46 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܫ ܩܪܒ ܠܝ܂ ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥܬ ܕܚܝܠܐ ܢܦܩ ܡܢܝ܂ 47 ܗܝ ܕܝܢ ܐܢܬܬܐ ܟܕ ܚܙܬ ܕܠܐ ܛܥܬܗ܂ ܐܬܬ ܟܕ ܪܬܝܬܐ ܘܢܦܠܬ ܣܓܕܬ ܠܗ܂ ܘܐܡܪܬ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܠܐܝܕܐ ܥܠܬܐ ܩܪܒܬ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܡܚܕܐ ܐܬܐܣܝܬ܂ 48 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܬܠܒܒܝ ܒܪܬܝ܂ ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ܂ ܙܠܝ ܒܫܠܡܐ܂ 49 ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܬܐ ܐܢܫ ܡܢ ܕܒܝܬ ܪܝܫ ܟܢܘܫܬܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܡܝܬܬ ܠܗ ܒܪܬܟ܂ ܠܐ ܬܠܐܝܘܗܝ ܠܡܠܦܢܐ܂ 50 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܫܡܥ ܘܐܡܪ ܠܐܒܘܗ ܕܛܠܝܬܐ܂ ܠܐ ܬܕܚܠ܂ ܒܠܚܘܕ ܗܝܡܢ܂ ܘܚܝܐ܂ 51 ܐܬܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܐ܂ ܘܠܐ ܫܒܩ ܐܢܫ ܕܢܥܘܠ ܥܡܗ܂ ܐܠܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ܂ ܘܠܐܒܘܗ ܕܛܠܝܬܐ ܘܠܐܡܗ܂ 52 ܟܠܗܘܢ ܕܝܢ ܒܟܝܢ ܗܘܘ ܘܡܪܩܕܝܢ ܥܠܝܗ܂ ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܐ ܬܒܟܘܢ܂ ܠܐ ܓܝܪ ܡܝܬܬ܂ ܐܠܐ ܕܡܟܐ܂ 53 ܘܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ܂ ܟܕ ܝܕܥܝܢ ܕܡܝܬܬ܂ 54 ܗܘ ܕܝܢ ܐܦܩ ܠܟܠܢܫ ܠܒܪ܂ ܘܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܩܪܝܗ ܘܐܡܪ܂ ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ܂ 55 ܘܗܦܟܬ ܪܘܚܗ ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ܂ ܘܦܩܕ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܠܡܐܟܠ܂

41 *Ac vir quidam nomine Juuorosch princeps synagogæ, procidit ante pedes ipsius Jeschua, & postulabat ab eo, vt ingrederetur ædes ipsius.

42 *Erat enim ei vnica filia circiter annos duodecim nata, ac prope erat vt moreretur. Quum autem abiret cum eo ipse Jeschua, turba multa comprimebat eum.

43 *Quædam verò mulier cuius eruperat sanguis ab annis duodecim, quæ quidem in medicos totam substantiam suam impenderat, nec potuerat à quoquam curari:

44 *Accessit à tergo ipsius, tetigítque oram vestimenti eius, & statim substitit profluuium sanguinis eius.

45 *Et dixit Ieschua, Quis tetigit me? Quúmque omnes negarent, dixit ei Schemeoun Kipho, & qui cum eo erant, Magister noster, turbæ te constringunt, & opprimunt: & dicis, Quis tetigit me?

46 *Ipse verò subdit, Aliquis tetigit me, ego siquidem noui virtutem à me exijsse.

47 *Illa porrò mulier quum videret quòd eum non fefellisset, venit tremens, & procidens adorauit eum, dixítque in conspectu totius populi quã ob causam tetigisset, & quomodo statim sanitati fuisset restituta.

48 *Ipse verò Jeschua dixit ei, Bono sis animo filia mea, fides tua te seruauit: abi in pace.

49 *Et adhuc eo loquente venit quidam ex ædibus principis synagogæ, & dixit ei, Mortua est filia tua, Ne laborem exhibeas Doctori.

50 *Jeschua verò audijt, & dixit patri ipsius puellæ, Ne timeas, tantummodo crede, & seruabitur.

51 *Venit autem Jeschua domum, nec permisit quemquam introire secum, nisi Schemeoun, & Jaakoub, & Jouchanon, & patrem puellæ ac matrem eius.

52 *Omnes autem flebant & plangebant super ea. Jeschua verò dixit, Ne fleueritis, nec enim mortua est, sed soporata.

53 *Et irridebant eum, quippe qui scirent eam mortuam esse.

54 *Ipse verò eiecit omnes foras, & apprehendit manum eius, vocauítque & dixit, Puella, surge.

55 *Et reuersus est spiritus eius, ac illicò surrexit: & præcepit vt darent ei quid manducandum.

---

41 וגברא חד דשמה יוארש ריש כנושתא נפל קדם רגלוהי דישוע ובעא הוא מנה [c] דנעול לביתה ׃
42 ברתא גיר [d] יחידיתא אית הות לה איך ברת שנין תרתעסרא וקריבא הות [e] למבת וכד אזל עמה הו ישוע כנשא סגיאא חבץ הוא לה ׃
43 אנתתא דין חדא [f] דתריע הוא דמה שנין תרתעסרא הי דבית [g] אסותא כלה [h] קנינה [i] אפקת ולא [k] אשכחת דמן אנש תתאסא ׃
44 אתקרבת מן בסתרה וקרבת לכנפא דמאנה ומחדא [l] קמת [m] מרדיתא דדמה ׃
45 ואמר ישוע מנו קרב לי וכד כלהון כפרין אמר לה שמעון כאפא ודעמה רבן כנשא [n] אלצין לך [o] וחבצין ואמר אנת מנו קרב לי ׃
46 הו דין אמר אנש קרב לי אנא גיר [p] ידעת דחילא נפק מני ׃
47 הי דין אנתתא כד [q] חזת דלא [r] טעתה [s] אתת כד [t] רתיתא ונפלת סגדת

[c] עלל [d] יחיד [e] מות [f] תרע פירושו פרץ [g] אסא [h] קנא [i] נפק [k] שכח בלשון יכל [l] קום [m] רדא [n] אלץ [o] חבץ [p] ידע [q] חזא [r] טעא [s] אתא [t] רתת

Mat. 9. c. 18. Mar. 5. b. 22.

41 * Et ecce venit vir cui nomen Iairus, & ipſe princeps ſynagogæ erat: & cecidit ad pedes Ieſu, rogans eum vt intraret in domum eius:

42 * Quia vnica filia erat ei ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur. Et contigit, dum iret, à turbis comprimebatur.

43 * Et mulier quędam erat in fluxu ſanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogauerat omnem ſubſtantiam ſuam, nec ab vllo potuit curari:

44 * Acceſſit retrò, & tetigit fimbriam veſtimenti eius: & confeſtim ſtetit fluxus ſanguinis eius.

45 * Et ait Ieſus, Quis eſt qui me tetigit? Negantibus autem omnibus dixit Petrus, & qui cum illo erant, Præceptor, turbę te comprimunt & affligunt, & dicis, Quis me tetigit?

46 * Et dixit Ieſus, Tetigit me aliquis: nam† ego noui virtutem de me exiiſſe.

47 * Videns autem mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes eius: & ob quam cauſam tetigerit eum, indicauit coram omni populo: & quemadmodum confeſtim ſanata ſit.

48 * At ipſe dixit ei, Filia, fides tua ſaluam te fecit: vade in pace.

49 * Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem ſynagogæ, dicens ei, Quia G mortua eſt filia tua, noli vexare illum.

50 * Ieſus autem audito hoc verbo, reſpondit patri puellæ, Noli timere: crede tantùm, & ſalua erit.

51 * Et cùm veniſſet domum, non permiſit intrare ſecum quenquam, niſi Petrum, & Iacobum, & Iohannem, & patrem & matrem puellæ.

52 * Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit, Nolite flere, non eſt mortua puella, ſed dormit.

53 * Et deridebant eum, ſcientes quòd mortua eſſet.

54 * Ipſe autem tenens manum eius clamauit, dicens, Puella ſurge.

55 * Et reuerſus eſt ſpiritus eius: & ſurrexit continuò. Et iuſſit illi dare manducare.

41 * καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνήρ, ᾧ ὄνομα ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

42 * ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

43 * καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν ὑπ᾽ οὐδενὸς θεραπευθῆναι·

44 * προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.

45 * καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς, τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ πέτρος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, τίς ὁ ἁψάμενός μου;

46 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν, ἥψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ᾽ ἐμοῦ.

47 * ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι᾽ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα.

48 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

49 * ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ, ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον.

50 * ὁ δὲ ἰησοῦς ἀκούσας, ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται.

51 * εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα εἰ μὴ πέτρον καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδός, καὶ τὴν μητέρα.

52 * ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε, μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

53 * καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν.

54 * αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε λέγων, ἡ παῖς ἐγείρου.

55 * καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν.

להּ ואמרת לעין עמא כלהּ מטל אידא [u] עלתא קרבת ואיכנא מחדא [x] אתאסית ׃ 48 הודין ישוע אמר להּ [y] אתלבבי ברתי [z] הימנותכי [a] אחיתכי [b] זלי בשלמא ׃ 49 ועד הו ממלל אתא אנש מן דבית רב כנושתא ואמר להּ [c] מיתת להּ ברתך לא [d] תעמל [e] למלפנא ׃ 50 ישוע דין שמע ואמר לאבוהּ דטליתא לא תדחל בלחוד הימן וחיא ׃ 51 אתא דין ישוע לביתא ולא שבק לאנש [f] דנעול עמהּ אלא לשמעון וליעקיב וליוחנן ולאבוהּ דטליתא ולאמהּ ׃ 52 כלהון דין [g] בכין הוו ומרקדין עליהּ ישוע דין אמר לא תבכון לא גיר מיתת אלא [h] דמסכא הי ׃ 53 וגחכין הוו עלוהי דידעין דמיתת להּ ׃ 54 הודין [i] אפק לכלנש לבר [k] ואחדהּ באידהּ וקרא ואמר טליתא [l] קומי ׃ 55 [m] והפכת רוחא ומחדא קמת ופקד [n] דנתלון להּ [o] למאכל ׃

[v] עלל [x] אסא [y] לבב
[z] הימן [a] חיא [b] אזל
[c] מות [d] עמל [e] אלף
[f] עלל
[g] בכא [h] דמך פירושו ישן
[i] נפק [k] אחד [l] קום
[m] הפך [n] נתל [o] אכל

56 * Et obstupuerunt parentes eius. Ipse verò admonuit eos, vt nemini dicerent quod factum fuerat.

Ad vesperam Dominicæ v. post Surrectionem, ac de Apostolis.

CAP. IX.

1 ET aduocauit Ieschua dodecadem suam, & dedit eis virtutem & imperium in omnia dæmonia, & morbos curandi.

2 * Misitque eos vt prædicarent regnum Dei, & sanarent infirmos.

3 * Et dixit eis, Nihil feretis ad iter, non scipionem, neque peram, neque panem, neque argentum, neque duas tunicas habebitis.

4 * Et in quamcunque domum introieritis, illic estote, & illinc exite.

5 * Et quicunque non exceperint vos, quum egrediemini ex illa ciuitate, etiam puluerem à pedibus vestris excutite aduersus eos in testimonium.

6 * Exierunt itaque Apostoli, & perlustrabant pagos & ciuitates, & euangelizabant, sanabántque in omni loco.

7 * Audijt autem Heroudes Tetrarcha quæcunque fiebant manu eius, & mirabatur. Propterea quòd quidam dicebant Iouchanon surrexisse à domo mortuorum.

8 * Alij verò dicebant Ilijo apparuisse: alij denique prophetam ex prophetis antiquis resurrexisse.

9 * Et ait Heroudes, Caput Iouchanon ego amputaui, quis est autem iste de quo hæc audio? Et volebat eum videre.

10 * Quúmque reuersi essent Apostoli, renuntiarunt Ieschua quicquid fecerant. Et duxit eos solos in locum desertum Bethzaiodo.

11 * Turbæ autem quum cognouissent, profectæ sunt post eum: & excepit eos, & colloquebatur eis de regno Dei, eósque qui sanatione egebant, sanabat.

Oblationis quotidianæ.

12 * Quum autem cœpisset dies inclinare, accesserunt discipuli eius, & dicunt ei, Dimitte cœtus vt proficiscantur in pagos circumiacentes & oppida, vt diuertant in eis, inueniántque sibi cibum, quia in loco deserto sumus.

---

56 ותמהו אבהיה הוין זהר אנון דלאנש לא נאמרון מדם דהוא׃

דרמשא דחד בשבא דרה דבתר קימתא ודשליחא כח קפלאון ט

1 וקרא ישוע לתרעסרתה ויהב להון חילא ושולטנא על כלהון שאדא וכורהנא למאסיו׃ 2 ושדר אנון למכרזו מלכותה דאלהא ולמאסיו כריהא׃ 3 ואמר להון מדם לא תשקלון לאורחא לא שבטא ולא תרמלא ולא לחמא ולא כספא ולא תרתין כותינין נהוין לכון׃ 4 ולאינא ביתא דעאלין אנתון לה תמן הוו ומן תמן פוקו׃ 5 ולמן דלא מקבלין לכון מא דנפקין אנתון מן מדינתא הי אף חלא מן רגליכון פצו עליהון לסהדותא׃ 6 ונפקו שליחא ומתכרכין הוו בקוריא ובמדינתא ומסברין הוו ומאסין בכל דוך׃ 7 שמע דין הרודש טטררכא כלהין דהוין הוי באידה ומתדמר הוא מטל

p תמה q אמר

a שלט b כרה c אסא d כרז e בלשון ישמעאל הע׳ אקת f חיא g עול h נפק i פירושו אפר k נפץ l אסא m מן לשון יון n דמר

56 * Et ſtupuerunt parentes eius, quibus pręcepit ne alicui dicerent quod factum erat.

56 * καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς. ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

CAP. IX.

θ΄.

Mat. 10. a.1 Mar. 3. b 13 Ieſus

1 Conuocatis autem † duodecim Apoſtolis, dedit illis virtutem & poteſtatem ſuper omnia dæmonia, & vt languores curarent. A

1 * Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν·

Mat. 10. a.9 Mar. 6. a.8

2 * Et miſit illos prædicare regnũ Dei, & ſanare infirmos.

2 * καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας·

3 * Et ait ad illos, Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν.

4 * Et in quamcunque domum intraueritis, ibi manete, & indè ne exeatis.

4 * καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε.

Act. 13. g 51

5 * Et quicunque non receperint vos: exeuntes de ciuitate illa, etiam puluerem pedum veſtrorum excutite, in teſtimonium ſupra illos.

5 * καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούς.

6 * Egreſſi autem circuibant per caſtella euangelizantes, & curantes vbique.

6 * ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

Mat. 14. a.1 Mar. 6. b 14

7 * Audiuit autem Herodes Tetrarcha omnia quæ fiebant ab eo: & hæſitabat eò quòd diceretur à quibuſdam, Quia Iohannes ſurrexit à mortuis:

7 * ἤκουσε δὲ ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ᾽ αὐτοῦ πάντα, καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ὅτι ἰωάννης ἐγήγερται ἀπὸ τῶν νεκρῶν·

8 * A quibuſdam verò, Quia Elias apparuit: ab aliis autem, Quia Propheta vnus de antiquis ſurrexit.

8 * ὑπό τινων δὲ, ὅτι ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ, ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

9 * Et ait Herodes, Iohannem ego decollaui: Quis eſt autem iſte de quo ego talia audio? Et quærebat videre eum.

9 * καὶ εἶπεν ἡρώδης, ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα, τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

Mat. 14. b.13 Mar. 6. d 31

10 * Et reuerſi Apoſtoli, narrauerunt illi quæcunque fecerunt: & aſſumptis illis, ſeceſſit ſeorſum in locum deſertum, qui eſt Bethſaidæ.

10 * καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς, ὑπεχώρησε κατ᾽ ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης βηθσαϊδά.

11 * Quod cùm cognouiſſent turbę, ſecutæ ſunt illũ: & excepit eos, & loquebatur illis de regno Dei: & eos qui cura indigebant, ſanabat. B

11 * οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

Mat. 14. b.15 Mar. 6. c. 36

12 * Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim, dixerunt illi, Dimitte turbas, vt euntes in caſtella villaſque quæ circa ſunt, diuertant, & inueniant eſcas: quia hîc in loco deſerto ſumus.

12 * Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα, εἶπον αὐτῷ, ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς, καταλύσωσι, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν.

דְּאָמְרִין הֲווּ אֱנָשִׁין דְּיוּחַנָן קָם מֶן בֵּית ° מִיתֵא׃ 8 אַחְרָנֵא דֵּין אָמְרִין הֲוַו דְּאֵלִיָּא ᵖ אֶתְחֲזִי וְאַחְרָנֵא דְּנְבִיָּא מֶן נְבִיֵּא קַדְמָיֵא קָם׃ 9 וְאֵמַר הֶרוֹדֶס רִישֵׁהּ דְּיוּחַנָן אֶנָא ᑫ פֶּסְקֵת מַנוּ דֵּין הָנָא דְּהָלֵין שָׁמַע אֶנָא עֲלוֹהִי וְצָבֵא הֲוָא דְּנֶחְזְיוּהִי׃ 10 וְכַד הֲפַכוּ שְׁלִיחֵא אֶשְׁתַּעִיו לְיֵשׁוּע כֻּל מֶדֶם דַּעֲבַדוּ וּדְבַר אֶנוּן בַּלְחוּדַיְהוֹן לַאתְרָא חוּרְבָא דְּבֵית צַיְדָא׃ 11 כֶּנְשָׁא דֵּין כַּד ˢ יִדַעוּ ᵗ אֶזַלוּ בָּתְרֵהּ וְקַבֵּל אֶנוּן וּמַלֵּל הֲוָא עַמְּהוֹן עַל מַלְכוּתָא דְּאַלָהָא וְלַאילֵין ᵘ דַּסְנִיקִין הֲווּ עַל אַסְיוּתָא ˣ מַאסֵא הֲוָא׃ 12 כַּד דֵּין שַׁרִי יַוְמָא ʸ לְמֶצְלָא קְרֶבוּ תַּלְמִידַוהִי וְאָמְרִין לֵהּ שְׁרִי לְכֶנְשָׁא ᶻ דְּנֵאזְלוּן לְקוּרְיָא דְּחַדְרַין וַלְכַפְרוּנֵא ᵃ וְנֶשְׁרוּן בְּהוֹן וְנֶשְׁכְּחוּן לְהוֹן סַיְבַּרְתָּא מֶטֻל דְּבַאתְרָא חוּרְבָא ᵇ אִיתַין׃

דְּקוּרְבָא דְּכְלְיוּם כט

ᵒ מות ᵖ חֲזָא
ᑫ פְּסַק
ʳ שְׁעָא פירושו סיפר
ˢ יָדַע ᵗ אֲזַל
ᵘ סְנַק ˣ אַסָא
ʸ צְלָא פירושו נטה
ᶻ אֲזַל ᵃ שְׁרָא
ᵇ אִית עברית יש

13 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ. ܠܝܬ ܠܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܡܫܐ ܠܚܡܝܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܙܠܝܢܢ ܘܙܒܢܝܢܢ ܣܝܒܪܬܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ.
14 ܐܝܬ ܗܘܘ ܓܝܪ ܐܝܟ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܣܡܟܘ ܐܢܘܢ ܣܡܟܐ: ܚܡܫܝܢ ܐܢܫܝܢ ܒܣܡܟܐ.
15 ܘܥܒܕܘ ܗܟܢܐ ܬܠܡܝܕܐ. ܘܐܣܡܟܘ ܠܟܠܗܘܢ.
16 ܘܢܣܒ ܝܫܘܥ ܗܢܘܢ ܚܡܫܐ ܠܚܡܝܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ: ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܕܢܣܝܡܘܢ ܠܟܢܫܐ.
17 ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ. ܘܫܩܠܘ ܩܨܝܐ ܕܝܬܪܘ ܬܪܥܣܪ ܩܘܦܝܢܝܢ.

ܕܥܐܕܐ ܕܫܠܝܚܐ ܠ

18 ܘܟܕ ܡܨܠܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܡܗ. ܫܐܠ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ. ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܥܠܝ ܟܢܫܐ ܕܐܝܬܝ.
19 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܐܚܪܢܐ ܕܐܠܝܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܕܢܒܝܐ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ ܩܕܡܝܐ ܩܡ.
20 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܬܝ. ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ. ܡܫܝܚܗ ܕܐܠܗܐ.
21 ܗܘ ܕܝܢ ܟܐܐ ܒܗܘܢ ܘܙܗܪ ܐܢܘܢ. ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܗܕܐ.
22 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܣܓܝܐܬܐ ܢܚܫ. ܘܢܣܬܠܐ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܢܬܩܛܠ. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ.
23 ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ. ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. ܢܟܦܘܪ ܒܢܦܫܗ. ܘܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ ܒܟܠܝܘܡ ܘܢܐܬܐ ܒܬܪܝ.
24 ܡܢ ܓܝܪ ܕܨܒܐ ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܡܢ ܕܝܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ: ܗܢܐ ܢܚܝܝܗ.
25 ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܗܢܐ ܒܪܢܫܐ ܕܢܐܪܘܚ ܥܠܡܐ ܟܠܗ: ܢܦܫܗ ܕܝܢ ܢܘܒܕ ܐܘ ܢܚܣܪ.
26 ܡܢ ܕܢܒܗܬ ܒܝ ܘܒܡܠܝ: ܢܒܗܬ ܒܗ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܡܐ ܕܐܬܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܐܒܘܗܝ ܥܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ.

13 * *Dixit eis Ieſchua: Date eis vos quid edendum. Ipſi verò dixerunt, Non ſunt nobis pluſquàm quinque panes & duo piſces, niſi proficiſcamur et emamus cibum toti huic populo.* 14 * *Aderant enim quaſi quinque millia virorum. Dixit eis Ieſchua, Facite eos diſcumbere per ſingulos diſcubitus homines quinquagenos.* 15 * *Et ita fecerunt diſcipuli, & fecerunt diſcumbere illos omnes.*

16 * *Et accepit Ieſchua iſtos quinque panes et duos piſces, & ſuſpexit in cælum, benedixitque, & fregit ac dedit diſcipulis ſuis, vt apponerent turbis.*

17 * *Comederuntque omnes & expleti ſunt; Et ſuſtulerunt fragmentorum, quæ ſuperfuerunt, duodecim cophinos.*

Feſto Apoſtolorum.

18 * *Quumque oraret ſolus, et diſcipuli eius eſſent cum eo, interrogauit eos, & ait, Quem me dicunt eſſe cœtus?*

19 * *Reſponderunt & dicunt ei, Iouchanon Baptiſtam, alij autem Iliio, alij denique Prophetam ex antiquis Prophetis reſurrexiſſe.*

20 * *Dixit eis, Vos autem quem me dicitis eſſe? Reſpondit Schemeoun, & ait, Meſchicho Dei.*

21 * *Ipſe verò prohibuit eis, eoſque admonuit vt nemini hoc dicerent.*

22 * *Et ait illis, Futurum eſt vt Filius hominis multa perpetiatur, & reprobetur à Senioribus & principibus Sacerdotum, Scribiſque, & vt interimant eum; ac die tertia reſurgat.*

23 * *Dicebat autem coram omnibus, Quicunque voluerit venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & veniat poſt me.*

24 * *Quiſquis enim voluerit animam ſuam ſeruare, perdet eam: quiſquis autem perdet animam ſuam propter me, is ſeruabit eam.*

25 * *Quid enim iuuat hominẽ lucrari mundum vniuerſum, animam verò ſuam perdere, aut detrimentum ſui facere?*

26 * *Quem autem puduerit mei, meorumque ſermonum, pudebit eius Filium hominis, quum venerit in gloria Patris ſui, cum Angelis ipſius ſacroſanctis.*

---

13 אמר להון ישוע [b] הבו להון אנתון [c] למאכל הנון דין אמרין ליתלן יתיר מן חמשא לחמין ותרין נונין אלא אן אזלינן וזבנין סיברתא להנא כלה עמא׃ 14 הוין הוו גיר איך חמשא אלפין גברין אמר להון ישוע [d] אסמכו אנון סמכא חמשין אנשין בסמכא׃ 15 ועבדו [e] הכנה תלמידא ואסמכו לכלהון׃ 16 ונסב ישוע הנון חמשא לחמין ותרין נונין [f] וחר בשמיא וברך [g] וקצא ויהב [h] לתלמידוהי [i] דנסימון לכנשא׃ 17 [k] ואכלו כלהון וסבעו ושקלו קציא מדם דיתרו תרעסר [m] קופינין׃ [n] דעארא דשליחא ל

18 וכד מצלא בלחודוהי ותלמידוהי עמה שאל אנון ואמר מנו אמרין עלי כנשא דאיתי׃ 19 ענו ואמרין לה יוחנן [o] מעמדנא ואחרנא דאליא ואחרנא דין דנביא חד מן נביא קדמיא קם׃

[b] יהב [c] אכל [d] סמך [e] פירושו כן [f] חור כמו הביט [g] קצא [h] למד [i] סם [k] אכל [l] יתר [m] מלשון יון [n] פירושו יום טוב [o] עמד

13 * Ait autem ad illos, Vos date illis manducare. At illi dixerunt, Non sunt nobis plus quàm quinque panes, & duo pisces: nisi fortè nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas.

(Ioh. 6.b. 9.)

14 * Erant autem ferè viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos, Facite illos discumbere per conuiuia quinquagenos.

15 * Et ita fecerunt. Et † discumbere fecerunt omnes. († discubuerūt)

16 * Acceptis autem quinque panibus & duobus piscibus, respexit in cælum, & benedixit illis: & fregit, & distribuit discipulis suis, vt ponerent ante turbas.

17 * Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

18 * Et factum est, cùm solus esset orás, erant cum illo & discipuli: & interrogauit illos dicens, Quem me dicunt esse turbæ?

(Mat. 16. b.13. Mar. 8. c. 27)

19 * At illi responderunt, & dixerunt, Iohannem Baptistam; alij autem Eliam, alij verò quia vnus Propheta de prioribus surrexit.

20 * Dixit autem illis, Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit, Christum Dei.

21 * At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc:

22 * Dicens, Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari à Senioribus & principibus Sacerdotum & Scribis, & occidi; & tertia die resurgere.

(Mat. 17. c.22. Mar. 8.d 31.)

23 * Dicebat autem ad omnes, Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.

(Mat. 10. d.38. & 16.d.24. Mar.8.d 34)

24 * Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet illam: nam qui perdiderit animam suam propter me, saluam faciet illam.

(Inf. 14.f. 27. & 17. f.33. Ioh. 12.d 25)

25 * Quid enim proficit homo, si lucretur vniuersum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat?

26 * Nam qui me erubuerit & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cùm venerit in maiestate sua & Patris, & sanctorum Angelorum.

(Mat. 10. d.33. Mar. 8. d 38. 2. Tim. 2 b.12)

13 * εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν· οἱ δὲ εἶπον, οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.

14 * ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα.

15 * καὶ ἐποίησαν οὕτω, καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας.

16 * λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ.

17 * καὶ ἔφαγον, καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες. καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

18 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων, τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι;

19 * οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ ἠλίαν, ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης τὶς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

20 * εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος, εἶπε, τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ.

21 * ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ εἰπεῖν τοῦτο·

22 * εἰπὼν, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

23 * ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

24 * ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.

25 * τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς;

26 * ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.

---

20 אמר להון אנתון דין מנו אמרין אנתון דאיתי ענא שמעון ואמר משיחה דאלהא ׃ 21 הו דין כאא בהון וזהר אנון דהדא לאנש לא נאמרון ׃ 22 ואמר להון דעתיד הו ברה דאנשא דסגיאתא נחש ונסתלא מן קשישא ורבי כהנא וספרא ונקטלוניהי וליומא דתלתא נקום ׃ 23 ואמר הוא קדם כלנש מן דצבא דנאתא בתרי נכפור בנפשה ונשקול זקיפה כליום ונאתא בתרי ׃ 24 מן גיר דצבא דנפשה נחא מובד לה מן דין דנובד נפשה מטלתי הנא מחא לה ׃ 25 מנא גיר מתעדר ברנשא דנאתר עלמא כלה נפשה דין נובד או נחסר ׃ 26 מן דנבהת בי דין ובמלי נבהת בה ברה דאנשא מא דאתא בשובחא דאבוהי עם מלאכוהי קדישא ׃

[p] משח
[q] אמר [r] חשש
[s] סלא [t] קטל
[u] כפר [x] חיא
[y] אבד
[z] עדר עבראיה עזר
[a] חסר
[b] בהת כמו בוש

ܕܨܦܪܐ ܕܥܐܕܐ ܕܡܛܠܠܐ ❖ ܠܐ ❖

27 ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ: ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܩܝܡܝܢ ܗܪܟܐ. ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܀

28 ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܬܪ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ. ܘܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ. ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܕܢܨܠܐ܀

29 ܘܟܕ ܗܘ ܡܨܠܐ: ܐܫܬܚܠܦ ܚܙܘܐ ܕܐܦܘܗܝ. ܘܢܚܬܘܗܝ ܚܘܪܘ. ܘܡܒܪܩܝܢ ܗܘܘ܀

30 ܘܗܐ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ. ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܡܘܫܐ ܘܐܠܝܐ܀

31 ܕܐܬܚܙܝܘ ܒܫܘܒܚܐ. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܥܠ ܡܦܩܢܗ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܫܬܠܡ ܒܐܘܪܫܠܡ܀

32 ܘܝܩܪܘ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܒܫܢܬܐ ܫܡܥܘܢ ܘܗܢܘܢ ܕܥܡܗ. ܘܠܡܚܣܢ ܐܬܬܥܝܪܘ. ܘܚܙܘ ܫܘܒܚܗ. ܘܠܗܢܘܢ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ܀

33 ܘܟܕ ܫܪܝܘ ܠܡܦܪܫܘ ܡܢܗ. ܐܡܪ ܫܡܥܘܢ ܠܝܫܘܥ. ܪܒܝ ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܢ ܕܗܪܟܐ ܢܗܘܐ. ܘܢܥܒܕ ܬܠܬ ܡܛܠܠܢ. ܠܟ ܚܕܐ ܘܠܡܘܫܐ ܚܕܐ. ܘܠܐܠܝܐ ܚܕܐ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܐ ܐܡܪ܀

34 ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ. ܗܘܬ ܥܢܢܐ ܘܐܛܠܬ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܕܚܠܘ ܟܕ ܚܙܘ ܠܡܘܫܐ ܘܠܐܠܝܐ ܕܥܠܘ ܒܥܢܢܐ܀

35 ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܢܢܐ ܕܐܡܪ: ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܠܗ ܫܡܥܘ܀

36 ܘܟܕ ܗܘܐ ܩܠܐ: ܐܫܬܟܚ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܘܗܢܘܢ ܫܬܩܘ ܘܠܐܢܫ ܠܐ ܐܡܪܘ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ ܡܕܡ ܕܚܙܘ܀

ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܬܪܬܝܢ ❖ ܕܒ ❖ ܕܨܘܡܐ ❖

❖ ❖ ❖ ܠܒ ❖ ❖ ❖

37 ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܟܕ ܢܚܬܘ ܡܢ ܛܘܪܐ ܐܪܥܘ ܠܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ܀

38 ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܡܢ ܟܢܫܐ ܗܘ ܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܐ: ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܐܬܦܢܐ ܠܘܬܝ. ܒܪܝ ܕܝܚܝܕܝܐ ܗܘ ܠܝ܀

39 ܘܪܘܚܐ ܐܚܕܐ ܠܗ. ܘܡܢ ܫܠܝ ܩܥܐ: ܘܡܚܪܩ ܫܢܘܗܝ ܘܡܪܥܠ. ܘܒܥܓܠ ܦܪܩܐ ܡܢܗ ܡܐ ܕܫܚܩܬܗ܀

Matutinis festo Tabernaculorum.

27 * *Veritatem dico vobis, sunt quidam qui hîc adstant, qui non gustabunt mortem vsquedum viderint regnum Dei.*

28 * *Factum est autem post hæc verba circiter octo dies, vt assumpserit Jeschua Schemeoun, et Iaakoub, & Jouchanon, conscenderitque montem vt oraret.*

29 * *Quumque precaretur, mutata est species vultus eius, & vestimenta eius facta sunt candida, atque coruscabant.*

30 * *Et ecce duo viri colloquebantur ei, qui erant Mousche & Jliio;*

31 * *Qui apparebant in gloria: cæterùm verba faciebant de ipsius exitu, quem completurus erat in Ourischlem.*

32 * *Erant autem grauati somno Schemeoun & ij qui cum eo erant. vixque experrecti fuerant quum viderunt gloriam eius, et duos illos viros qui stabant cum eo.*

33 * *Quumque cœpissent discedere ab eo, dixit Schemeoun ipsi Jeschua, Magister mi, Bonum est nos hîc esse: & faciamus tria tabernacula, tibi vnum, & Mousche vnum, & Ilio vnum. & nesciebat quid diceret.*

34 * *Quumque hæc dixisset, extitit nubes, & operuit eos: & timuerunt quum spectarent Mousche & Iliio, qui ingrediebantur nubem.*

35 * *Et vox extitit de nube, dicens, Hic est Filius meus dilectus, eum audite.*

36 * *Quumque vox illa extitisset, inuentus est Ieschua solus: & illi siluerunt, neminique dixerunt illis diebus quod conspicati fuerant.*

Feria II. hebdomadę II. Ieiunij.

37 * *Et factum est postero die quum descenderent de monte, vt occurrerent eis turba multæ.*

38 * *Et vir quidam è turba exclamauit, & ait, Doctor, peto à te respice in me pro filio meo, qui vnicus est mihi.*

39 * *Spiritus autem arripit eum, & derepentè vociferatur, frendétque dentibus suis, ac discerpit; & vix discedit ab eo, quin comminuerit eum.*

דצפרא דעאדא [a]דמטללא לא

27 [b]שררא אמר אנא לכון דאית אנשא [c]דקימין הרכא דלא [d]נטעמון [e]מותא עדמא [f]דנחזון מלכותא דאלהא :

28 הוא דין בתר [g]מלא הלין איך תמניא יומין דבר ישוע לשמעון וליעקוב וליוחנן וסלק לטורא [h]למצליו :

29 וכד הו מצלא [i]אשתחלף [k]חזוא דאפוהי ונחתוהי [l]חורו [m]ומברקין [n]הוו : 30 [o]והא תרין גברין ממללין הוו עמה דאיתיהון מושא ואליא :

31 דאתחזיו בתשבוחתא אמרין הוו דין על [p]מפקנה דעתיד הוא [q]דנשתלם באורשלם :

32 [r]ויקרו הוו להון [s]בשנתא שמעון והנון דעמה ולמחסן [t]אתתעירו וחזו שובחה ולהנון תרין אנשין דקימין הוו לותה :

33 וכד [u]שריו [x]למפרשו מנה אמר שמעון לישוע רבי שפיר הו לן דהרכא נהוא ונעבד תלת מטללין לך חדא ולמושא חדא ולאליא חדא ולא ידע הוא מנא אמר :

[a] טלל [b] פירושו אמת [c] קם [d] טעם [e] מות [f] חזא [g] מלל [h] צלא [i] חלף [k] חזא [l] חור כמו לבן [m] ברק [n] הוא [o] שכח [p] נפק [q] שלם [r] יקר כמו כבד [s] ישן [t] עור [u] שרא [x] פרש

Mat. 16. d.28 Mar. 9. a.1

27 * Dico autem vobis verè, Sunt aliqui hîc stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei.

Mat. 17. a.1 Mar. 9. a.2

28 * Factum est autem post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit Petrum & Iacobum, & Iohannem, & ascendit in montem vt oraret.

29 * Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera: & vestitus eius albus & refulgens.

30 * Et ecce duo viri loquebantur cum illo. erant autem Moyses & Elias,

31 * Visi in maiestate: & dicebant excessum eius, quem completurus erat in Ierusalem.

32 * Petrus verò, & qui cum illo erant, grauati erant somno. & euigilantes, viderunt maiestatem eius, & duos viros qui stabant cum illo.

33 * Et factum est, cùm discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum, Præceptor, bonum est nos hîc esse: & faciamus tria tabernacula, vnum tibi, & vnum Moysi, & vnum Eliæ: nesciens quid diceret.

34 * Hæc autem illo loquente, facta est nubes, & obumbrauit eos: & timuerunt, intrantibus illis in nubem.

Mat. 3. d.17 2.Pet. 1. c.17

35 * Et vox facta est de nube, dicens, Hic est Filius meus dilectus: ipsum audite.

36 * Et dum fieret vox, inuentus est Iesus solus. Et ipsi tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus quicquam ex his quæ viderant.

Mat. 17. b.14 Mar. 9. c.17

37 * Factum est autem, in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illi turba multa.

38 * Et ecce vir de turba exclamauit, dicens, Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia vnicus mihi est.

39 * Et ecce spiritus apprehendit eum, & subitò clamat, & elidit, & dissipat eum cum spuma, & vix discedit dilanians eum.

27 * λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

28 * ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν τὸν πέτρον καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

29 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων.

30 * καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν μωσῆς καὶ ἠλίας,

31 * οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν ἱερουσαλήμ.

32 * ὁ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

33 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ, εἶπεν ὁ πέτρος πρὸς τὸν ἰησοῦν, ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοι, καὶ μίαν μωσεῖ, καὶ μίαν ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.

34 * ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη, καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην·

35 * καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς· αὐτοῦ ἀκούετε.

36 * καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑρέθη ὁ ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.

37 * ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

38 * καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε, λέγων, διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου· ὅτι μονογενής ἐστί μοι·

39 * καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ᾽ αὐτοῦ, συντρῖβον αὐτόν·

34 וכד אמר הלין הוא ענגא [y] ואטלת עליהון [z] ודחלו כד חזו למושא ולאליא [a] דעלו בעננא ׃

35 וקלא הוא מן עננא דאמר הנו ברי חביבא לה שמעו ׃

36 וכד הוא קלא [b] אשתכח ישוע בלחודוהי והנון שתקו ולאנש לא אמרו בהנון יומתא מדם דחזו ׃

דתרין בשבא ושבתא רב [c] דצומא לב

37 והוא ליומא דבתרה כד [d] נחתין מן טורא [e] פגעו בהון כנשא סגיאא ׃

38 וגברא חד מן כנשא הו קעא ואמר [f] מלפנא בעא אנא מנך [g] אתפני עלי ברי דיחידיא הו לי ׃

39 ורוחא [h] עדיא עלוהי ומן שליא קעא [i] ומחרק שנוהי [k] ומרעד ולמחסן פרקא מנה מא [l] דשחקתה ׃

[y] טלל [z] דחל [a] עלל
[b] שכח [c] צם
[d] נחת [e] פגע
[f] אלף [g] פנא
[h] ערא ופירושו גזל
[i] חרק
[k] רעע כמו רצץ
[l] שחק

40 ܘܒܥܝܬ ܡܢ ܬܠܡܝܕܝܟ ܕܢܦܩܘܢܝܗܝ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ܂ 41 ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܐܘ ܫܪܒܬܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܘܡܥܩܡܬܐ܂ ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܐܗܘܐ ܠܘܬܟܘܢ ܘܐܣܝܒܪܟܘܢ ܩܪܒܝܗܝ ܠܟܐ ܠܒܪܟ܂ 42 ܘܟܕ ܡܩܪܒ ܠܗ ܐܪܡܝܗ ܕܝܘܐ ܗܘ ܘܐܥܣܗ܂ ܘܟܐܐ ܝܫܘܥ ܒܪܘܚܐ ܗܝ ܛܢܦܬܐ܂ ܘܐܣܝܗ ܠܛܠܝܐ ܘܝܗܒܗ ܠܐܒܘܗܝ܂ 43 ܘܐܬܕܡܪܘ ܟܠܗܘܢ ܒܪܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܟܕ ܟܠܢܫ ܡܬܕܡܪ ܗܘܐ ܥܠ ܟܠ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ܂ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ 44 ܣܝܡܘ ܐܢܬܘܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܒܐܕܢܝܟܘܢ܂ ܒܪܗ ܓܝܪ ܕܐܢܫܐ ܥܬܝܕ ܕܢܫܬܠܡ ܒܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ܂ 45 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܐܫܬܘܕܥܘܗ ܠܡܠܬܐ ܗܕܐ܂ ܡܛܠ ܕܡܟܣܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗܘܢ ܕܠܐ ܢܕܥܘܢܗ܂ ܘܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܕܢܫܐܠܘܢܝܗܝ ܥܠܝܗ ܥܠ ܡܠܬܐ ܗܕܐ܂ 46 ܘܥܠܬ ܒܗܘܢ ܡܚܫܒܬܐ܂ ܕܡܢܘ ܟܝ ܪܒ ܒܗܘܢ܂ 47 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܐ ܕܠܒܗܘܢ܂ ܘܢܣܒ ܛܠܝܐ ܘܐܩܝܡܗ ܠܘܬܗ܂ 48 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܟܠ ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܠܛܠܝܐ ܐܝܟ ܗܢܐ ܒܫܡܝ܂ ܠܝ ܗܘ ܡܩܒܠ܂ ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ܂ ܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ܂ ܡܢ ܕܙܥܘܪ ܓܝܪ ܒܟܠܟܘܢ܂ ܗܢܐ ܢܗܘܐ ܪܒ܂ 49 ܘܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ܂ ܪܒܢ ܚܙܝܢ ܐܢܫ ܕܡܦܩ ܕܝܘܐ ܒܫܡܟ܂ ܘܟܠܝܢܝܗܝ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܐ ܥܡܢ ܒܬܪܟ܂ 50 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܠܐ ܬܟܠܘܢ܂ ܡܢ ܓܝܪ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܘܩܒܠܟܘܢ܂ ܚܠܦܝܟܘܢ ܗܘ܂

51 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܫܬܡܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܡܣܩܬܗ܂ ܐܬܩܢ ܦܪܨܘܦܗ ܠܡܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ 52 ܘܫܕܪ ܐܙܓܕܐ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ܂ ܘܐܙܠܘ ܥܠܘ ܠܩܪܝܬܐ ܕܫܡܪܝܐ܂ ܐܝܟ ܕܢܛܝܒܘܢ ܠܗ܂ 53 ܘܠܐ ܩܒܠܘܗܝ܂ ܡܛܠ ܕܦܪܨܘܦܗ ܠܐܘܪܫܠܡ ܗܘܐ ܠܡܐܙܠ܂ 54 ܘܟܕ ܚܙܘ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ܂ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܐܡܪ ܘܬܚܘܬ ܢܘܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܬܫܠܡ ܐܢܘܢ܂ ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܠܝܐ ܥܒܕ܂

40 *Et efflagitaui à discipulis tuis vt eiiceret eum, neque potuerunt.* 41 *Respondit autem Ieschua, & ait, O vos generatio incredula & peruersa, quousque tandem ero apud vos, & sustinebo vos? Adducito huc filium tuum.* 42 *Quumque adduceret eum, prostrauit eum dæmonium illud, & stridere fecit eum. & obiurgauit Jeschua spiritum illũ immundum, & sanauit puerum, eumque reddidit patri suo.* 43 *Et admirabantur omnes ob magnificentiam Dei: quũque vnusquisque percelleretur super omnibus quæ faciebat Jeschua, dixit discipulis suis:* 44 *Reponite vos sermones istos in aures vestras: Futurum est enim vt Filius hominis tradatur in manus hominum.* 45 *Jlli autem non assecuti sunt cognitione hunc sermonem, propterea quòd erat occultus ab eis ne cognoscerent eum: timebántque eum interrogare de hoc sermone.* 46 *Et intrauit in eos cogitatio, quisnam esset eorum maximus.* 47 *At Ieschua cognoscens cogitationem cordis eorum, accepit puerulum,* 48 *& statuit eum apud se. Et dixit eis, Quicunque exceperit puerulum huic similem in nomine meo, me excipit: & quisquis me exceperit, excipit eum qui misit me. Etenim qui minimus est inter vos omnes, is erit maximus.* 49 *Et respondit Jouchanon, & ait, Magister noster, vidimus quendam eiicientem dæmonia in nomine tuo: & prohibuimus eum, quia post te non venit nobiscum.* 50 *Dixit eis Jeschua, Ne prohibeatis: qui enim non est aduersum vos, pro vobis est.*

Ad vesperas Dominicæ sextæ post Resurrectionem.

51 *Et factum est quum implerentur dies ascensionis eius, præparauit vultum suum vt proficisceretur ad Ourischlem.* 52 *Misitque nuntios ante faciem suam, & profecti introierunt in pagũ Schamaritanorum, vt præpararent ei.* 53 *Neque receperunt eum, quòd præ se ferret speciem proficiscentis ad Ourischlem.* 54 *Quod quum vidissent Iaakoub & Jouchanon eius discipuli, dixerunt ei, Domine noster, vis dicamus vt descendat ignis de cælo, & consumat eos, sicut & Jlio fecit?*

---

40 [m] ובעית מן תלמידיך דנפקוניהי ולא אשכחו ׃ 41 ענא דין ישוע ואמר און שרבתא דלא מהימנא [n] ומעקמתא עדמא לאמתי אהוא לותכון [o] ואסיברכון קרביהי לכא לברך ׃ 42 וכד מקרב לה [a] ארמיה דיוא הו [b] ומעסה וכאא ישוע ברוחא הי [c] טנפתא [d] ואסיה לטליא [e] ויהבה לאבוהי ׃ 43 [f] ואתדמרו כלהון [g] ברבותה דאלהא וכד כלנש מתדמר הוא על כל דעבד ישוע אמר לתלמידוהי ׃ 44 [h] סימו אנתון [i] מלא הלין באדניכון ברה גיר דאנשא עתיד [k] דנשתלם באידי בנינשא ׃ 45 הנון דין לא [l] אשתודעוה למלתא הדא מטל [m] דמכסיא הות מנהון דלא [n] נדעונה ודחלין הוו [o] דנשאלוניהי עליה על מלתא הדא ׃ 46 [p] ועלת בהון [q] מחשבתא דמנו כי רב בהון ׃ 47 ישוע דין ידע מחשבתא דלבהון ונסב טליא [r] ואקימה לותה ׃

[m] בעא [a] עקם [o] סבר [a] רמא כמו הפליך [b] עסא כמו החריק [c] טנף [d] אסא [e] יהב [f] דמר [g] רבא [h] סם [i] מלל [k] שלם [l] ידע [m] כסא [n] ידע [o] שאל [p] על [q] חשב [r] קם

40 * Et rogaui diſcipulos tuos vt eiicerēt illum, & non potuerunt.

41 * Reſpondens autem Ieſus, dixit, O generatio infidelis & peruerſa, vſquequo ero apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum.

42 * Et cùm accederet, eliſit illũ dæmonium, & diſſipauit. Et increpauit Ieſus ſpiritum immundũ; & ſanauit puerum: & reddidit illum patri eius.

43 * Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibuſque mirantibus in omnibus quę faciebat, dixit ad diſcipulos ſuos:

44 * Ponite vos in cordibus veſtris ſermones iſtos, Filius enim hominis futurum eſt vt tradatur in manus hominum.

45 * At illi ignorabant verbum iſtud, & erat velatum ante eos, vt non ſentirent illud: & timebant eum interrogare de hoc verbo. F

Inf. 22. c. 24. Mat. 18. a. 1. Mar. 9. c. 34.

46 * Intrauit autem cogitatio in eos, quis eorum maior eſſet.

47 * At Ieſus videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, & ſtatuit illum ſecus ſe:

48 * Et ait illis, Quicunque ſuſceperit puerum iſtum in nomine meo, me recipit: & quicunque me receperit, recipit eum qui me miſit. Nam qui minor eſt inter vos omnes, hic maior eſt.

49 * Reſpondens autem Iohannes, dixit, Præceptor, vidimus quendam in nomine tuo eiicientem dæmonia: & prohibuimus eum, quia non ſequitur nobiſcum.

50 * Et ait ad illum Ieſus, Nolite prohibere. qui enim non eſt aduerſum †nos, pro †nobis eſt. (vos / vobis)

51 * Factum eſt autem dum complerentur dies aſſumptionis eius, & ipſe faciē ſuam firmauit vt iret in Ieruſalem.

52 * Et miſit nuntios ante conſpectum ſuum: & euntes intrauerunt in ciuitatem Samaritanorum, vt pararent illi. G

53 * Et non receperunt eum, quia facies eius erat euntis in Ieruſalem.

54 * Cùm vidiſſent autem diſcipuli eius Iacobus & Iohannes, dixerunt, Domine, vis dicimus vt ignis deſcendat de cęlo, & conſumat illos?

---

40 * καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.

41 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς, εἶπεν, ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου.

42 * ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ συνεσπάραξεν. ἐπετίμησε δὲ ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

43 * ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,

44 * θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

45 * οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

46 * εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν.

47 * ὁ δὲ ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ.

48 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας.

49 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰωάννης εἶπεν, ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.

50 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ ἰησοῦς, μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

51 * Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλήμ·

52 * καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ.

53 * καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς ἱερουσαλήμ.

54 * ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἰάκωβος καὶ ἰωάννης, εἶπον, κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ ἠλίας ἐποίησε;

---

48 ואמר להון כל מן דמקבל טליא איך הנא בשמי לי הו מקבל ומן דלי מקבל מקבל למן דשדרני אינא גיר דזעור בכלכון הנא נהוא רב ׃ 49 וענא יוחנן ואמר רבן חזין אנש דמפק שאדא בשמך וכליניהי על דלא אתא עמן בתרך ׃ 50 אמר להון ישוע לא תכלון מן גיר דלא הוא לוקבלכון חלפיכון הו ׃

דרמשא דחד בשבא דו דבתר קימתא לג

51 והוא דכד מתמלין יומתא דסולקה אתקן פרצופה דנאזל לאורשלם ׃ 52 ושדר מלאכא קדם פרצופה ואזלו ועלו לקריתא דשמריא איך דנתקנון לה ׃ 53 ולא קבלוהי מטל דפרצופה לאורשלם סים הוא למאזל ׃ 54 וכד חזו יעקוב ויוחנן תלמידוהי אמרין לה מרן צבא אנת דנאמר ותחות נורא מן שמיא ותסיף אנון איך דאף אליא עבד ׃

חזוא חזא
נפק כליא
קם מלא
סלק תקן
אזל חזא
נחת
סוף

55–62 [illegible]

1–7 [illegible]

55 * Et conuersus obiurgauit eos, & ait: Nescitis cuius spiritus vos sitis.

56 * Filius enim hominis non venit vt perderet animas, sed vt seruaret. Profecti sunt

57 itaque in pagum alium. * Quumque iter facerent, dixit ei quidam, Post te ibo quocunque ieris, Domine mi.

58 * Dixit ei Jeschua, Vulpes lustra habent, & volucres cæli nidos; Filius autem hominis non habet vbi reclinet caput suum.

59 * Et ait ad alium, Post me venito. Ille verò dixit ei, Domine mi, permitte mihi vt prius abeam sepultum patrem meum.

60 * Dixit ei Ieschua, Sine mortuos sepelientes mortuos suos: tu verò, Ito, euangeliza regnum Dei.

61 * Dixit ei alius, Post te ibo, Domine mi: sed permitte mihi prius vt proficiscar valedicturus filiis domus meæ, & veniam.

62 * Dixit ei Jeschua, Nemo admouet manũ suam ad aratrum paris boum, & respicit à tergo, & aptus est ad regnum Dei.

Feria quarta Septimanę Candidatorum.

CAP. X.

1 Post hæc secreuit Ieschua è discipulis suis alios septuaginta; misitque eos binos ante faciem suam in omnem locum & ciuitatem quò futurum erat vt ipse veniret.

2 * Et dixit eis, Messis quidem multa, operarij verò pauci: petite igitur à Domino messis, vt emittat operarios in messem suam.

3 * Jte, ecce ego mitto vos tanquam oues inter lupos.

4 * Ne portaueritis vobis marsupia, neque peras, neque calceos: & pacem vllius in via ne petieritis, [& neminẽ in via salutaueritis.]

5 * Et in quamcunque domum introieritis, primùm dicite, Pax huic domui.

6 * Quod si fuerit illic filius pacis, requiescet super eum pax vestra: sin minus, pax vestra ad vos reuertetur.

7 * Jn ea autem ipsa domo estote edentes et bibentes ex iis quæ ipsi habuerint. dignus est enim operarius mercede sua. Nec transieritis de domo in domum.

---

55 ואתפני וכאא בהון ואמר לא ידעין אנתון דאידא אנתון רוחא׃ 56 ברה גיר דאנשא לא אתא לםובדו נפשתא אלא לםחיו ואזלו להון לקריתא אחרתא׃ 57 וכד אזלין באורחא אמר לה אנש אתא בתרך לאתר דאזל אנת מרי׃ 58 אמר לה ישוע לתעלא נקעא אית להון ולפרחתא דשמיא מטללא לברה דין דאנשא לית לה איכא דנסמוך רישה׃ 59 ואמר לאחרנא תא בתרי הודין אמר לה מרי אפס לי לוקדם אזל אקבור אבי׃ 60 אמר לה ישוע שבוק מיתא קברין מיתיהון ואנת זל סבר מלכותה דאלהא׃ 61 אמר לה אחרנא אתא בתרך מרי לוקדם דין אפס לי אזל אשלם לבני ביתי ואתא׃ 62 אמר לה ישוע לא אנש רמא אידה על חרבא דפדנא וחאר לבסתרה וחשח למלכותה דאלהא׃

ª פירושו שדה ᵇ אתא ᶜ תעל עבראית שועל ᵈ פרח ᵉ טלל ᶠ סמך ᵍ אתא ʰ מן לשון יק אזל ⁱ אבד ʲ חיא ᵏ אזל ˡ פירושו מחרשת ᵐ חר

55 * Et couersus increpauit illos, dicens, Nescitis cuius spiritus estis.

56 * Filius hominis non venit animas perdere, sed saluare. Et abierunt in aliud castellum.

Ioh. 3. b. 17. & 12. g. 47

57 * Factum est autem ambulantibus illis in via, dixit quidã ad illum, Sequar te quocunque ieris†.

Dñe

58 * Dixit illi Iesus, Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos: Filius autem hominis non habet vbi caput reclinet.

Mat. 8. c. 19

59 * Ait autem ad alterum, Sequere me. Ille autem dixit, Domine, permitte mihi primùm ire, & sepelire patrem meum.

60 * Dixitque ei Iesus, Sine vt mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade, †annuntia regnum Dei.

&

61 * Et ait alter, Sequar te Domine; sed permitte mihi primùm renuntiare his qui domi sunt.

62 * Ait ad illum Iesus, Nemo mittens manum suam ad aratrum, & aspiciens retrò, aptus est regno Dei.

CAP. X.

1 POst hæc autem designauit Dominus & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem & locum quò erat ipse venturus. A

2 *Et dicebat illis, Messis quidem multa, operarij autem pauci. Rogate ergo dominum messis, vt mittat operarios in messem suam.

Mat. 9. d. 37

3 * Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos.

Mat. 10. b. 16

4 * Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta: & neminem per viam salutaueritis.

Mat. 6. a. 8 · 4. Reg. 4. d. 29

5 * In quamcunque domum intraueritis, primùm dicite, Pax huic domui.

6 * Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra: sin autem, ad vos reuertetur.

7 * In eadem autem domo manete edentes & bibentes, quæ apud illos sunt. dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. B

Mat. 10. b. 10 · Deut. 24 c. 14 · 1. Tim. 5 c. 18

---

55 * στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς·

56 * ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι· καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

57 * ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, κύριε.

58 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

59 * εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπε, κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου.

60 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

61 * εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, ἀκολουθήσω σοι κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

62 * εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἰησοῦς, οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

ι.

1 * Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.

2 * ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτοὺς, ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

3 * ὑπάγετε· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων.

4 * μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε·

5 * εἰς ἣν δ᾽ ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ·

6 * καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνακάμψει.

7 * ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ᾽ αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.

דיום ארבעא בשבא דשבתא ⁿ דחורא לד קפלאון י

1 בתר הלין פרש ישוע מן ᵒתלמידוהי אחרנא שבעין ושדר אנון תרין תרין קדם פרצופה לכל אתר ומדינא דעתיד הוא למאזל ׃ 2 ואמר להון חצדא סגי ופעלא זעורין ᵖ בעו הכיל מן מרא חצדא ᑫ דנפק פעלא לחצדה ׃ 3 זלו הא אנא משדר אנא לכון איך אמרא ביני ʳדאבא ׃ 4 לא תשקלון לכון כיסא ולא תרמלא ולא מסנא ובשלמא דאנש באורחא לא ˢתשאלון ׃ 5 ולאינא ביתא ᵗדעאלין אנתון לוקדם אמרו שלמא לביתא ׃ 6 ואן אית תמן בר שלמא ᵘנתתניח עלוהי שלמכון ואן דין לא שלמכון עליכון ˣנהפוך ׃ 7 בה דין בביתא הוו כד לעסין אנתון ʸ ושתין מן דילהון שוא הו גיר פעלא אגרה ולא ᶻ תשנון מן ביתא לביתא ׃

ⁿ חור ᵒ למד ᵖ בעא ᑫ נפק ʳ עבראית זאב ˢ שאל ᵗ עול ᵘ נוח ˣ הפך ʸ שתא ᶻ שנא

8 ܘܠܐܝܕܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܩܒܠܝܢ ܠܟܘܢ: ܐܟܘܠܘ ܡܕܡ ܕܡܬܬܣܝܡ ܠܟܘܢ.
9 ܘܐܣܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܟܪܝܗܝܢ ܒܗ. ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ: ܩܪܒܬ. ܠܘܬܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.
10 ܠܐܝܕܐ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܟܘܢ: ܦܘܩܘ ܠܫܘܩܐ ܘܐܡܪܘ:
11 ܐܦ ܚܠܐ ܕܕܒܩ ܠܢ ܒܪܓܠܝܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܟܘܢ. ܢܦܨܝܢܢ ܠܟܘܢ. ܒܪܡ ܗܕܐ ܕܥܘ: ܕܩܪܒܬ ܠܗ ܥܠܝܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.
12 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ: ܕܠܣܕܘܡ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ.
13 ܘܝ ܠܟܝ ܟܘܪܙܝܢ ܘܝ ܠܟܝ ܒܝܬ ܨܝܕܐ: ܕܐܠܘ ܒܨܘܪ ܘܒܨܝܕܢ ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܕܗܘܘ ܒܟܝܢ. ܟܒܪ ܕܝܢ ܒܣܩܐ ܘܒܩܛܡܐ ܬܒܘ ܗܘܘ.
14 ܒܪܡ ܠܨܘܪ ܘܠܨܝܕܢ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝܢ.
15 ܘܐܢܬܝ ܟܦܪܢܚܘܡ ܗܝ ܕܥܕܡܐ ܠܫܡܝܐ ܐܬܬܪܝܡܬܝ: ܥܕܡܐ ܠܫܝܘܠ ܬܬܚܬܝܢ.
16 ܡܢ ܕܠܟܘܢ ܫܡܥ ܠܝ ܫܡܥ. ܘܡܢ ܕܠܟܘܢ ܛܠܡ ܠܝ ܗܘ ܛܠܡ. ܘܡܢ ܕܠܝ ܛܠܡ. ܛܠܡ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ.
17 ܘܗܦܟܘ ܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ: ܐܦ ܫܐܕܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܢ ܒܫܡܟ.
18 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܠܗ ܠܣܛܢܐ: ܕܢܦܠ ܐܝܟ ܒܪܩܐ ܡܢ ܫܡܝܐ.
19 ܗܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܫܘܠܛܢܐ: ܕܬܗܘܘܢ ܕܝܫܝܢ ܚܘܘܬܐ ܘܥܩܪܒܐ: ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܕܒܥܠܕܒܒܐ. ܘܡܕܡ ܠܐ ܢܗܪܟܘܢ.
20 ܒܪܡ ܒܗܕܐ ܠܐ ܬܚܕܘܢ ܕܫܐܕܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܚܕܘ ܕܫܡܗܝܟܘܢ ܐܬܟܬܒܘ ܒܫܡܝܐ.
21 ܒܗ ܒܫܥܬܐ: ܪܘܙ ܝܫܘܥ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܡܪ. ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܐܒܝ ܡܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ. ܕܟܣܝܬ ܗܠܝܢ ܡܢ ܚܟܝܡܐ ܘܣܘܟܠܬܢܐ: ܘܓܠܝܬ ܐܢܝܢ ܠܝܠܘܕܐ. ܐܝܢ ܐܒܝ ܕܗܟܢܐ ܗܘܬ ܨܒܝܢܐ ܩܕܡܝܟ.

8 * *Et in quamcunque vrbem introieritis & exceperint vos, edite quod appositum fuerit vobis.*

9 * *Et sanate eos qui ægroti fuerint in ea: & dicite eis, Appropinquauit ad vos regnum Dei.*

10 * *In quamcunque autem ciuitatem introieritis, nec exceperint vos, exite in plateas, & dicite:*

11 * *Sed & puluerem qui adhæsit nobis in pedibus nostris ex vrbibus vestris, excutimus vobis: veruntamen hoc scitote, appropinquasse ad vos regnum Dei.*

12 * *Dico vobis Sedoum pacatiorem fore in die illo, illa ciuitate.*

13 * *Væ tibi Kourazim, væ tibi Beth-zaido: nam si in Tzour & Tzaidon editæ fuissent virtutes quæ editæ sunt in vobis, iamdiu cum sacco & cinere pœnitentiam egissent.*

14 * *Verùm Tzour & Tzaidon futuræ sunt vobis tranquilliores in die iudicij.*

15 * *Et tu Kepharnachum, quæ ad cælum vsque exaltata es, ad inferos vsque depriméris.*

16 * *Qui vos audit, me audit: & qui vos reiicit, me reiicit: & qui me reiicit, reiicit eum qui misit me.*

17 * *Porrò reuersi sunt septuaginta illi quos miserat, cum gaudio magno; & dicunt ei, Domine noster, etiam dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo.*

18 * *Ipse verò dixit eis, Conspicabar Satanam instar fulguris cadentem è cælo.*

19 * *Ecce do vobis potestatem calcandi serpentes, & scorpiones, & omnem vim inimici: & nihil vos lædet.*

20 * *Verùm in hoc ne gaudeatis, quòd dæmonia subiiciantur vobis: sed gaudete quòd nomina vestra scripta sint in cælis.*

21 * *Ea ipsa hora exultauit Ieschua Spiritu Sanctitatis, & ait, Confiteor tibi, Pater mi, Domine cæli & terræ, quòd hæc absconderis à sapientibus, & prudentibus, & reuelaueris ea infantibus: etiam Pater mi, quia talis fuit voluntas coram te.*

8 וְלְאֵידָא מְדִינְתָּא דְעָאלִין אַנְתּוּן וְמְקַבְּלִין לְכוּן [a] לְעֲסוּ מֶדֶם [b] דְמֶתְתְּסִים לְכוּן׃ 9 [c] וְאַסוּ לְאַילֵין [d] דְכְרִיהֵין בָּהּ וְאֶמְרוּ לְהוּן [e] קְרֶבֶת לְוָתְכוּן מַלְכוּתֵהּ דַּאלָהָא׃ 10 לְאֵידָא דֵין [f] מְדִינְתָּא [g] דְעָאלִין אַנְתּוּן וְלָא [h] מְקַבְּלִין לְכוּן פּוּקוּ לְשׁוּקָא וְאֶמַרוּ׃ 11 וְאַף חֶלָא דְדַבֶק לַן בְּרֶגְלַין מֶן מְדִינַתְכוּן [k] נֶפְצִינַן לְכוּן בְּרַם הָדָא דַעוּ דְקַרְבַת לָהּ עֲלֵיכוּן מַלְכוּתֵהּ דַּאלָהָא׃ 12 אָמַר אֶנָא לְכוּן דְלִסְדוֹם נֶהֱוֵא [l] נִיחַ בְּיוֹמָא הַו אוֹ לִמְדִינְתָּא הָי׃ 13 וַי לְכִי כוֹרָזִין וַי לְכִי בֵּית צַיְדָא דְאֶלוּ בְּצוּר וּבְצַיְדָן הֲוַי חַילָא דַהֲווֹ בְּכֵין כְּבַר דֵין בְּסַקָּא [m] וּבְקִטְמָא [n] תָבוּ׃ 14 בְּרַם לְצוּר וְלְצַיְדָן נֶהֱוֵא נִיחַ בְּיוֹמָא דְדִינָא אוֹ לְכֵין׃ 15 וְאַנְתְּי כְּפַרְנַחוּם הָי דְעַדְמָא לְשְׁמַיָּא [o] אֶתְתְּרִימְתְּי עַדְמָא לַשְׁיוֹל [p] תֶּתְחַתִּין׃

[a] לְעַס [b] שָׂם [c] אָסָא [d] כָּרָה [e] קְרֵב [f] דִּין [g] עוּל [h] קְבֵל [i] נְפַק [k] נְפַץ [l] נוּחַ [m] פירושו אפר [n] תָּב שמשיב [o] רָם [p] נְחַת

8 * Et in quamcunque ciuitatem intraueritis, & susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis:

9 * Et curate infirmos qui in illa sunt: & dicite illis, Appropinquauit in vos regnum Dei.

10 * In quamcunque autem ciuitatem intraueritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas eius, dicite,

Act. 13. b. 51

11 * Etiam puluerem qui adhæsit nobis de ciuitate vestra, extergimus in vos. tamen hoc scitote, quia appropinquauit regnum Dei.

12 * Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quàm illi ciuitati.

Mat. 11. c. 21

13 * Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone factæ C fuissent virtutes quę factę sunt in vobis, olim in cilicio & cinere sedentes pœniterent.

14 * Veruntamen Tyro & Sidoni remissius erit in iudicio, quàm vobis.

15 * Et tu Capharnaum vsque ad cælum exaltata, vsque ad infernum demergêris.

Mat. 10. d. 40 Ioh. 13. c. 20

16 * Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.

17 * Reuersi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes, Domine, etiam dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo.

18 * Et ait illis, Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem.

19 * Ecce, dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici: & nihil vobis nocebit.

20 * Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subiiciuntur: gaudete autem quòd nomina vestra scripta sunt in cælis.

† in Spiritu sancto. Mat. 11. d. 25

21 * In ipsa hora exultauit † spiritu †, & dixit, Confiteor tibi pater, Domine cæli D & terræ, quòd abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Etiam Pater, quoniam sic placuit ante te.

---

8 * καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν,

9 * καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

10 * εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε,

11 * καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν, ἀπομασσόμεθα ὑμῖν. πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

12 * λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

13 * οὐαί σοι χωραζὶν, οὐαί σοι βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν.

14 * πλὴν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν.

15 * καὶ σὺ καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ.

16 * ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 * ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες, κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

18 * εἶπε δὲ αὐτοῖς, ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.

19 * ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ.

20 * πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 * ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ· ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.

---

16 מן דלכון שמע לי שמע ומן דלכון [m] טלם לי הו טלם ומן דלי טלם טלם למן [n] דשלחני ׃

17 [o] והפכו הנון שבעין דשדר [p] בחדותא רבתא ואמרין לה מרן אף שאדא [q] משתעבדין לן בשמך ׃

18 הו דין אמר להון חזא הוית לה לסטנא דנפל איך ברקא מן שמיא ׃

19 הא יהב אנא לכון [r] שולטנא [s] דהויתון [t] דישין חוותא ועקרבא וכלה חילה דבעלדבבא ומדם לא [u] נהרכון ׃

20 ברם בהדא לא [x] תחדון דשאדא משתעבדין לכון אלא חדו דשמהיכון [y] אתכתבו בשמיא ׃

21 בה בשעתא [z] רוז ישוע ברוחא דקודשא ואמר [a] מודא אנא לך אבי מרא דשמיא ודארעא [b] דכסית הלין מן חכימא וסכולתנא [c] וגלית אנין [d] לילודא אין אבי דהכנא הוא [e] צבינא קדמיך ׃

[m] פירוש בזה או מאס
[n] שלח [o] הפך [p] חדא
[q] מן עבד נוצר שעבד
[r] שלט [s] חוא
[t] רוש [u] הרא
[x] חדא [y] כתב
[z] רוז [a] ידא [b] כסא
[c] גלא [d] ילד [e] צבא

22 ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܠ ܡܕܡ ܐܫܬܠܡ ܠܝ ܡܢ ܐܒܝ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܡܢܘ ܒܪܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ. ܘܡܢܘ ܐܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܐ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܒܪܐ ܕܢܓܠܐ܀

23 ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܛܘܒܝܗܝܢ ܠܥܝܢܐ ܕܚܙܝܢ ܡܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܚܙܝܢ܀

24 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܢܒܝܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܠܟܐ ܨܒܘ ܕܢܚܙܘܢ ܡܕܡ ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܚܙܘ. ܘܠܡܫܡܥ ܡܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܫܡܥܝܢ ܘܠܐ ܫܡܥܘ܀

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ❖ ܕܗ ❖ ܕܨܘܡܐ ❖ ܠܚ ❖

25 ܘܗܐ ܣܦܪܐ ܚܕ ܩܡ ܕܢܢܣܝܘܗܝ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܐ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܐܪܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܀

26 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܒܢܡܘܣܐ ܐܝܟܢܐ ܟܬܝܒ. ܐܝܟܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ܀

27 ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ. ܘܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ܀

28 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܬܪܝܨܐܝܬ ܐܡܪܬ. ܗܕܐ ܥܒܕ ܘܬܚܐ܀

29 ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܨܒܐ ܠܡܙܕܕܩܘ ܢܦܫܗ ܐܡܪ ܠܗ. ܘܡܢܘ ܩܪܝܒܝ܀

30 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܝܪܝܚܘ. ܘܢܦܠܘ ܥܠܘܗܝ ܓܝܣܐ. ܘܫܠܚܘܗܝ ܘܡܚܐܘܗܝ. ܘܫܒܩܘܗܝ ܟܕ ܩܠܝܠ ܦܫܝܛ ܒܗ ܢܦܫܐ. ܘܐܙܠܘ܀

31 ܘܓܕܫ ܕܟܗܢܐ ܚܕ ܢܚܬ ܗܘܐ ܒܐܘܪܚܐ ܗܝ. ܘܚܙܝܗܝ ܘܥܒܪ܀

32 ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܠܘܝܐ. ܐܬܐ ܡܛܐ ܠܗܘ ܕܘܟܬܐ. ܘܚܙܝܗܝ ܘܥܒܪ܀

33 ܐܢܫ ܕܝܢ ܫܡܪܝܐ ܟܕ ܪܕܐ ܗܘܐ. ܐܬܐ ܠܗ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܘܚܙܝܗܝ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ܀

34 ܘܩܪܒ ܘܐܚܒܫ ܡܚܘܬܗ. ܘܢܛܠ ܥܠܝܗܝܢ ܚܡܪܐ ܘܡܫܚܐ. ܘܐܪܟܒܗ ܥܠ ܚܡܪܗ. ܘܐܝܬܝܗ ܠܦܘܢܕܩܐ. ܘܐܬܒܛܠ ܒܗ܀

35 ܘܠܨܦܪܗ ܕܝܘܡܐ ܐܦܩ ܬܪܝܢ ܕܝܢܪܝܢ ܝܗܒ ܠܦܘܢܕܩܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܬܒܛܠ ܒܗ. ܘܐܢ ܡܕܡ ܬܘܣܦ ܬܦܩ. ܡܐ ܕܗܦܟܬ ܐܢܐ ܦܪܥ ܐܢܐ ܠܟ܀

22 * *Et conuersus ad discipulos suos, dixit eis, Omnia tradita sunt mihi à Patre meo: & nemo nouit quis sit Filius, nisi Pater; & quis sit Pater, nisi Filius, & si cui voluerit Filius reuelare.*

23 * *Item conuersus ad discipulos suos seorsim, dixit, Felices oculi qui vident quod vos videtis.*

24 * *Etenim dico vobis, multos Prophetas & Reges voluisse videre quod videtis, neque vidisse: & audire quod auditis, nec audisse.*

Ad vesperas Dominicæ sextæ Ieiunij.

25 * *Ecce autem Scriba quidam surrexit vt tentaret eum, & ait, Doctor, quid faciam, vt hæreditate possideam vitam æternam?*

26 * *Ipse verò Jeschua dixit ei, In Lege quomodo scriptum est, quomodo legis?*

27 * *Respondit & dixit ei, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex tota mente tua: & proximum tuum sicut animam tuam;* [teipsum.]

28 * *Dixit ei Ieschua, Rectè dixisti: hoc age, & viues.*

29 * *Ille autem quum vellet iustificare semetipsum, dixit ei, Ecquis est proximus meus?*

30 * *Subdit ei Jeschua: Vir quidam descendebat ab Ourischlem in Hirichou; & irruerunt in eum latrones, & expoliarunt eum, vulneraruntque; & missum eum fecerunt quum vix subsisteret in eo anima: atque abiêre.*

31 * *Accidit autem vt Sacerdos quidam descenderet per illam viam; & vidit eum, ac præteriit.*

32 * *Similiter & Leuita veniens accessit ad illum locum; & vidit eum, ac præteriit.*

33 * *Vir autem Schamaritanus, quũ iter faceret, venit quò loci erat ipse; viditque eum,*

34 *& misertus est eius.* * *Accessit itaque, et obligauit vulnera eius; infuditque in ea vinum & oleum: ac imposuit asino suo, & adduxit eum in diuersorium, & eius curam*

35 *egit.* * *Manè autem diei proferens duos denarios, dedit hospiti; & dixit ei, Curam illius age: & siquid suprà impenderis, quum reuertar, ego reddam tibi.*

---

22 ואתפני לות[g] תלמידוהי ואמר להון כל מדם [h] אשתלם לי מן אבי ולא אנש ידע מנו ברא אלא אן אבא ומנו אבא אלא אן ברא ולמן דאן נצבא ברא דנגלא׃ 23 ואתפני לות תלמידוהי בלחודיהון ואמר טוביהין לעינא דחזין מדם דאנתון חזין׃ 24 אמר אנא לכון גיר דנביא סגיאא ומלכא [k] צבו דנחזון מדם דחזין אנתון ולא [a] חזו ולמשמע מדם דאנתון שמעין ולא שמעו׃ דרמשא דחד בשבא דה [c] דצומא לח 25 והא ספרא חד קם [d] דננסיוהי ואמר [e] מלפנא מנא [f] אעבד [g] דארת חיא דלעלם׃ 26 הו דין ישוע אמר לה בנמוסא איכנא כתיב איכנא קרא אנת׃ 27 ענא ואמר לה [h] דתרחם למריא אלהך מן כלה לבך ומן כלה נפשך ומן כלה חילך ומן כלה [i] רעינך ולקריבך איך נפשך׃

[f] פנא [g] למד [h] שלם [i] חזא [k] צבא [a] חזא [b] שמע [c] צם [d] נסא [e] אלף [f] עבר [g] ירת כמו ירש [h] רחם [i] רעא

22 * Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo scit quis sit Filius, nisi Pater: & quis sit Pater, nisi Filius, & cui voluerit Filius reuelare.

23 * Et conuersus ad discipulos suos, dixit, Beati oculi qui vident quæ vos videtis. (Mat. 13. b.1.)

24 * Dico enim vobis, quòd multi Prophetæ & Reges voluerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt; & audire quæ auditis, & non audierunt.

25 * Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, & dicens, Magister, E quid faciendo vitã æternam possidebo? (Mat. 22. d.35. Mar. 12. c.28)

26 * At ille dixit ad eum, In Lege quid scriptum est? quomodo legis?

27 * Ille respondens, dixit, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mẽte tua: & proximum tuum sicut teipsum. (Deut. 6. a.5)

28 * Dixitque illi, Rectè respondisti: hoc fac, & viues.

29 * Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum, Et quis est meus proximus?

30 *† Suscipiens autem Iesus, dixit, Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiã despoliauerunt eum: & plagis impositis, F abierunt semiuiuo relicto. († Suspiciens)

31 * Accidit autem vt Sacerdos quidam descenderet eadem via: & viso illo, præteriuit.

32 * Similiter & Leuita, cùm esset secus locum, & videret eum, pertransiit.

33 * Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordia motus est.

34 * Et appropiãs alligauit vulnera eius, infundens oleum & vinum: & imponẽs illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit.

35 * Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario: & ait, Curam illius habe: & quodcunque supererogaueris, ego, cùm rediero, reddam tibi.

---

22 * πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου. καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. καὶ τίς ἐστιν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

23 * Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητάς, κατ' ἰδίαν εἶπε, μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε.

24 * λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 * καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, καὶ λέγων, διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

26 * ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

27 * ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

28 * εἶπε δὲ αὐτῷ, ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.

29 * ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτόν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;

30 * ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα.

31 * κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτόν, ἀντιπαρῆλθεν.

32 * ὁμοίως δὲ καὶ λευίτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.

33 * Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη·

34 * καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.

35 * καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθών, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με, ἀποδώσω σοι.

---

28 אמר לה ישוע [k] תריצאית אמרת הדא עבד [l] ותחא׃ 29 הו דין כד צבא [m] למזדקו נפשה אמר לה ומנו קריבי׃ 30 אמר לה ישוע גברא חד [n] נחת הוא מן אורשלם לאיריחו ונפלו עלוהי [o] לסטיא [p] ושלחוהי [q] ומחאוהי ושבקוהי כד קליל [r] קימא בה נפשא [s] ואזלו׃ 31 [t] וגדש כהנא חד נחת הוא באורחא הי וחזיהי ועבר׃ 32 והכנא אף ליויא אתא מטא להי דוכתא וחזיהי ועבר׃ 33 אנש דין שמריא כד [u] רדא הוא אתא איכא דאיתוהי הוא וחזיהי [x] ואתרחם עלוהי׃ 34 ואתקרב ועצב [y] מחותה [z] ונצל עליהין חמרא [a] ומשחא [b] וסמה על חמרה [c] ואיתיה [d] לפותקא [e] ואתבטל לה עלוהי׃ 35 ולצפרה דיומא [f] אפק תרין דינרין יהב [g] לפותקיא ואמר לה [h] יצף דילה ואן מדם יתיר תפק מא דהפך אנא יהב אנא לך׃

[k] תרץ [l] חיא [m] זרק [n] נחת [o] מן לשון יון [p] שלח [q] מחא [r] קם [s] אזל [t] גרש פירושו קרה [u] רדא [x] רחם [y] מחא [z] נצל כמו נזל [a] משח [b] סם [c] אתא [d] פירושו המלון [e] בטל [f] נפק [g] פירושו אדון המלון [h] יצף

36 ܡܢܘ ܗܟܝܠ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܠܬܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ ܕܗܘܐ ܩܪܝܒܐ ܠܗܘ ܕܢܦܠ ܒܐܝܕܝ ܓܝܣܐ܂ 37 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘ ܕܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܙܠ ܐܦ ܐܢܬ ܗܟܢܐ ܗܘܝܬ ܥܒܕ܀

ܩܪܝܢܐ ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܢܫܐ ܩܕܝܫܬܐ ܀

܀ ܠܘ ܀

38 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܗܢܘܢ ܪܕܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܥܠ ܠܩܪܝܬܐ ܚܕܐ. ܘܐܢܬܬܐ ܕܫܡܗ ܡܪܬܐ ܩܒܠܬܗ ܒܒܝܬܗ. 39 ܘܐܝܬ ܗܘܬ ܠܗ ܚܬܐ ܕܫܡܗ ܡܪܝܡ ܘܐܬܬ ܝܬܒܬ ܠܗ ܠܘܬ ܪܓܠܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܫܡܥܐ ܗܘܬ ܡܠܘܗܝ. 40 ܡܪܬܐ ܕܝܢ ܥܢܝܐ ܗܘܬ ܒܬܫܡܫܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܘܐܬܬ ܐܡܪܐ ܠܗ ܡܪܝ ܠܐ ܒܛܝܠ ܠܟ ܕܚܬܝ ܫܒܩܬܢܝ ܒܠܚܘܕܝ ܠܡܫܡܫܘ. ܐܡܪ ܠܗ ܡܥܕܪܐ ܠܝ. 41 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܬܐ ܡܪܬܐ ܝܨܦܬܝ ܘܪܗܝܒܬܝ ܥܠ ܣܓܝܐܬܐ. 42 ܚܕܐ ܗܝ ܕܝܢ ܕܡܬܒܥܝܐ. ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܡܢܬܐ ܛܒܬܐ ܓܒܬ ܠܗ ܗܝ ܕܠܐ ܬܬܢܣܒ ܡܢܗ܀

ܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܩܕܡ ܨܘܡܐ ܀

܀ ܝܐ ܀ ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܝܐ ܀

1 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܒܕܘܟܐ ܚܕܐ. ܟܕ ܫܠܡ ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܪܢ ܠܦܢ ܕܢܨܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܝܘܚܢܢ ܐܠܦ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. 2 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܬܝ ܕܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܐܡܪܝܢ. ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ. ܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܟ. ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ. 3 ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ ܟܠܝܘܡ. 4 ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܛܗܝܢ. ܐܦ ܚܢܢ ܓܝܪ ܫܒܩܝܢ ܠܟܠ ܕܚܝܒܝܢ ܠܢ. ܘܠܐ ܬܥܠܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. 5 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܚܡܐ. ܘܢܐܙܠ ܠܘܬܗ ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ ܘܢܐܡܪ ܠܗ. ܪܚܡܝ ܐܫܐܠܢܝ ܬܠܬ ܓܪܝܨܢ. 6 ܡܛܠ ܕܪܚܡܐ ܐܬܐ ܠܝ ܡܢ ܐܘܪܚܐ. ܘܠܝܬ ܠܝ ܡܕܡ ܕܐܣܝܡ ܠܗ.

36 *Quis igitur horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in manus latronum? 37 *Ille verò dixit, Is qui misertus est eius. Subdit ei Ieschua, Abi, & tu fac similiter.*

Lectio in commemorationem Mulierum sanctarum.

38 *Et factum est quum ipsi iter facerent vt introierit in vicum quendã, & mulier Mortho nomine excepit eum domi suæ.*

39 *Erat autem ei soror nomine Mariam, quæ veniens consedit ad pedes Domini nostri, & audiebat sermones eius.*

40 *Mortho autem distrahebatur multo ministerio: & veniens dixit ei, Domine mi, non est tibi curæ quòd soror mea reliquit me solam ministrare? dic ei opem mihi ferat.*

41 *Respondit Ieschua, & dixit ei, Mortho, Mortho, sollicita es, & distraheris circa plurima.*

42 *At vnum est quod requiritur. Mariam verò partem bonam elegit sibi, quæ non auferetur ab ea.*

Ad vesperas Feria tertia hebdomadis præcedentis Ieiunium.

CAP. XI.

1 *ET factum est quum ipse oraret quodam in loco, vt absoluit, dixit ei vnus è discipulis suis, Domine noster, doce nos orare, sicut & Iouchanon docuit discipulos suos.*

2 *Dixit eis Ieschua, Quum oratis, sic dicite: Pater noster qui es in cælis, Sanctificetur nomen tuum: Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua vt in cælo, & in terra.*

3 *Da nobis panem indigentiæ nostræ quotidie.*

4 *Et remitte nobis peccata nostra. nam et nos remittimus omnibus qui debent nobis. Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo.*

5 *Et subdit eis, Quis vestrum habebit amicum, & proficiscetur ad eum media nocte, & dicet ei, Amice mi, da mihi mutuò tres placentas:*

6 *Quandoquidem amicus venit ad me ab itinere, & non habeo quod apponam ei.*

---

36 מנו הכיל מן הלין תלתא [i] מתחזא לך דהוא קריבא להו דנפל באידי גיסא׃ 37 הו דין אמר הו דאתרחם עלוהי אמר לה ישוע [k] זל אף אנת הכנא [l] הוית עבד׃
[m] קרינא [n] ברוכרנא דנשא קדישתא לו
38 והוא דכר הנון [o] רדין באורחא על לקריתא חדא ואנתתא דשמה מרתא קבלתה בביתה׃
39 ואית הות לה [a] חתא דשמה מרים ואתת [b] יתבת לה לות רגלוהי דמרן ושמעא הות [c] מלוהי׃
40 מרתא דין [d] עניא הות [e] בתשמשתא סגיאתא [f] ואתת אמרא לה מרי לא בטיל לך דחתי שבקתני בלחודי למשמשו אמר לה [g] מעדרא לי׃ 41 ענא ישוע ואמר לה מרתא מרתא [h] יצפתי [i] ורהיבתי על [k] סגיאתא׃
42 חדא הי דין [l] דמתבעיא מרים דין [m] מנתא טבתא [n] גבת לה הי דלא תתנסב מנה׃

[i] חזא [k] אזל [l] הות
[m] קרא [n] דכר כמו זכר
[o] רדא כמו אחות
[a] יתב [b] מלל [c] ענא
[d] שמש [e] אתא [f] עדר
[g] כמו עזר [h] יצף [i] רהב
[k] סנא [l] בעא
[m] פירושו חלק [n] גבא

* Quis horum trium videtur tibi proximus fuiſſe illi qui incidit in latrones? 36

* At ille dixit, Qui fecit miſericordiã in illum. Et ait illi Ieſus, Vade & tu fac ſimiliter. 37

* Factum eſt autem dum irent, & ipſe intrauit in quoddã caſtellum: & mulier quędam Martha nomine, excepit illum in domum ſuam: 38 G

* Et huic erat ſoror nomine Maria. quæ etiam ſedens ſecus pedes Domini, audiebat verbum illius. 39

* Martha autem ſatagebat circa frequens miniſterium. quæ ſtetit, & ait, Domine, non eſt tibi curæ quòd ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare? dic ergo illi, vt me adiuuet. 40

* Et reſpondens dixit illi Dominus, Martha, Martha, ſolicita es, & turbaris erga plurima. 41

* Porrò vnum eſt neceſſarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. 42

CAP. XI.

ET factum eſt, cùm eſſet in quodam loco orans, vt ceſſauit, dixit vnus ex diſcipulis eius ad eum, Domine, doce nos orare, ſicut docuit & Iohannes diſcipulos ſuos. 1 A

* Et ait illis, Cùm oratis, dicite, Pater, ſanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum†. 2

Mat. 6. b. 9

†Fiat volũtas tua ſicut in cœlo & in terra.

* Panem noſtrum quotidianum da nobis †hodie: 3

†quotidie

* Et dimitte nobis peccata noſtra, ſiquidem & †ipſi dimittimus† omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem. 4

†nos †debitoribus noſtris

* Et ait ad illos, Quis veſtrum habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi, Amice, commoda mihi tres panes: 5 * Quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illum. 6

36 * τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς;

37 * ὁ δὲ εἶπεν, ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

38 * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά. γυνὴ δέ τις ὀνόματι μάρθα, ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

39 * καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ.

40 * ἡ δὲ μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν. ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.

41 * ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, μάρθα μάρθα, μεριμνᾷς, καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά·

42 * ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς.

ια΄.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

2 * εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

3 * τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ᾽ ἡμέραν.

4 * καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν. καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμὸν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

5 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ, φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,

6 * ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·

דרמשא דתלתא בשבא דשבתא קדמיתא דצומא לז קפלאון יא

1 והוא דכד [o] מצלא בדוכתא חדא כד שלם אמר לה חד מן [p] תלמידוהי מרן [q] אלפין למצליו איכנא דאף יוחנן אלף לתלמידוהי׃ 2 אמר להון ישוע אמתי דמצלין אנתון הכנא [r] הויתון אמרין אבון דבשמיא נתקדש שמך [s] תאתא מלכותך נהוא [t] צבינך איך דבשמיא אף בארעא׃ 3 [u] הב לן לחמא [x] דסונקנן כליום׃

4 ושבוק לן חטהין אף חנן גיר שבקן לכל [y] דחיבין לן ולא [z] תעלן [a] לנסיונא אלא [b] פרוקין מן בישא׃

5 ואמר להון מנו מנכון דאית לה רחמא ונאזל לותה [c] בפלגות ליליא ונאמר לה רחמי אשאליני תלת גריצן׃

6 מטל דרחמא אתא לותי מן אורחא ולית לי מדם [d] דאסים לה׃

[o] צלא [p] למד [q] אלף
[r] חוא [s] אתא [t] צבא
[u] יהב [x] סנק [y] חוב
[z] עיל או עלל [a] נסא
[b] פרק [c] פלג
[d] סם

[illegible]

7 [*] *Et ille amicus eius intus respondeat & dicat ei, Ne mihi molestiam exhibeas: ecce enim ostium clausum est, & filij mei mecum sunt in lecto, non possum surgere vt dem tibi.*

8 [*] *Dico vobis, Etiamsi propter amicitiam non dederit, at propter importunitatem surget, & dabit quantum ei requiritur.*

9 [*] *Ego quoque dico vobis, Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis.*

10 [*] *Quisquis enim petit, accipit: & qui quærit, inuenit; & pulsanti aperietur.*

11 [*] *Quis enim ex vobis pater, si petierit ab eo filius panem, nunquid lapidem porriget ei? &, si piscem rogauerit eum, nunquid pro pisce porriget ei serpentem?*

12 [*] *Et si petierit ab eo ouum, nunquid ipsi scorpionem ei porriget?*

13 [*] *Si vos igitur quum sitis mali, nostis munera bona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester è cælis dabit Spiritum Sanctitatis, iis qui rogauerint eum?*

[illegible]

Feria tertia hebdomadis sextæ Ieiunij.

14 [*] *Quumque eiecisset dæmonium quod erat mutum, factum est postquàm exiisset dæmonium illud, vt loqueretur mutus ille: & mirati sunt cœtus.*

15 [*] *Quidam verò ex iis dixerunt, In Beelzeboub principe dæmoniorum eijcit iste dæmonia.*

16 [*] *Alij verò quum tentarent eum, signum è cælo petebant ab eo.*

17 [*] *Ieschua verò qui sciebat cogitationes eorum, dixit eis, Omne regnum diuisum aduersus semetipsum, vastabitur: & domus quæ in seipsam diuisa est, cadet.*

18 [*] *Quod si Satanas in seipsum diuisus est, quomodo subsistet regnum eius? nam dicitis per Beelzeboub eiicere me dæmonia.*

19 [*] *Quòd si ego per Beelzeboub eiicio dæmonia, filij vestri per quem eiiciunt? Propterea ipsi erunt vobis iudices.*

20 [*] *Sin autem digito Dei eiicio dæmonia, peruenit ad vos regnum Dei.*

---

7 והו רחמה מן לגו נענא ונאמר לה לא תהרינני דהא תרעא אחיד הו ובני עמי בערסא לא משכח אנא דאקום ואהל לך׃ 8 אמר אנא לכון דאן מטל רחמותא לא נתל לה מטל יציפותא נקום ונתל כמא דמתבעא לה׃ 9 אף אנא אמר אנא לכון שאלו ונתיהב לכון בעו ותשכחון קושו ונתפתח לכון׃ 10 כל גיר דשאל נסב ודבעא משכח ודנקש מתפתח לה׃ 11 אינא גיר מנכון אבא דנשאליוהי ברה לחמא למא כאפא משיט לה ואן נונא נשאליוהי למא חלף נונא חויא משיט לה׃ 12 ואן ביעתא נשאליוהי למא הו עקרבא משיט לה׃ 13 ואן אנתון דבישא אנתון ידעין אנתון מוהבתא טבתא למתל לבניכון כמא יתיר אבוכון מן שמיא נתל רוחא דקודשא לאילין דשאלין לה׃

[7] Et ille deintus respōdens dicat, Noli mihi molestus esse; iam ostiū clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili: non possum surgere & dare tibi.

[8] Et ille si perseuerauerit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens, eò quòd amicus eius sit, propter improbi- B tatē tamē eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios.

Mat. 7. a. 7. & 21. b. 22. Marc. 11. c. 24. [9] Et ego dico vobis, Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis.

[10] Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit; & pulsanti aperietur.

Ioh. 14. b 13. & 15. a. 7. & 16 c. 23 Iac. 1. a. 5. Mat. 7. b. 9. [11] Quis autem ex vobis patrem petit panem, nunquid lapidem dabit illi? aut piscem, nunquid pro pisce serpentem dabit illi?

[12] Aut si petierit ouum, nunquid porriget illi scorpionem?

[13] Si ergo vos, cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester †de cęlo dabit Spiritum bonum petentibus se? (†cælestis)

Mat. 9. d 33. & 12 b. 22 [14] Et erat eiiciens dæmonium, & illud erat mutum. Et cùm eiecisset dæmonium, locutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ.

Mar. 3. c 21 [15] Quidam autem ex eis dixerunt, In Beelzebub principe dęmoniorum eiicit dæmonia.

[16] Et alij tentantes, signum de cælo quærebant ab eo.

[17] Ipse autē vt vidit cogitationes eorum, dixit eis, Omne regnum in se di- C uisum, †desolabitur, & domus supra domum †cadet. (†desolatur †cadit)

[18] Si autem & Satanas in seipsum diuisus est, quomodo stabit regnum eius? quia dicitis in Beelzebub me eiicere dęmonia.

[19] Si autem ego in Beelzebub eiicio dæmonia, filij vestri in quo eiiciunt? Ideò ipsi iudices vestri erunt.

[20] Porrò si in digito Dei eiicio dęmonia, profectò peruenit in vos regnū Dei.

---

7 κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι.

8 λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρήζει.

9 κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

10 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

11 τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον δώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

12 ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;

13 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ, τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.

15 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

16 ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ.

17 αὐτὸς δὲ εἰδὼς τὰ διανοήματα αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει.

18 εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.

19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται.

20 εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

דְיוֹם תְלָתָא בְּשַׁבָּא דְשַׁבְּתָא רו [f] וְצוֹמָא לח

14 וְכַד [g] מַפֵּק שֵׁאדָא דְאִיתוֹהִי חַרְשָׁא הֲוָא וְכַד נְפַק הַו שֵׁאדָא מַלֵל הַו חַרְשָׁא [h] וְאִתְדְּמַרוּ כֶּנְשָׁא׃ 15 אֱנָשָׁא דֵין מִנְהוֹן אֱמַרוּ בְּבְעֶלְזְבוּב רִישָׁא דְדַיְוֵא מַפֵּק הָנָא דַיְוֵא׃ 16 אַחְרָנֵא דֵין כַּד [i] מְנַסֵּין לֵהּ אָתָא מִן שְׁמַיָא שָׁאְלִין הֲווַ לֵהּ׃ 17 יֵשׁוּעַ דֵין דְיָדַע הֲוָא [k] מַחְשְׁבָתְהוֹן אֱמַר לְהוֹן כֻּל מַלְכוּ דְתֶתְפַּלַג עַל נַפְשָׁהּ תֶּחֱרַב וּבַיְתָא דְעַל [l] קְנוּמֵהּ מֶתְפַּלַג נָפֵל׃ 18 וְאֶן סָטָנָא עַל נַפְשֵׁהּ אֶתְפַּלַג אַיְכַנָא [m] תְקוּם מַלְכוּתֵהּ דְאָמְרִין אַנְתוּן דְבִבְעֶלְזְבוּב מַפֵּק אֶנָא דַיְוֵא׃ 19 וְאֶן אֶנָא בְּבְעֶלְזְבוּב מַפֵּק אֶנָא דַיְוֵא בְּנַיְכוֹן בְּמָנָא מַפְקִין מֶטֻל הָנָא הֵנוּן [n] נֶהֱוּוֹן לְכוֹן דַיָנֵא׃ 20 אֶן דֵין [o] בְּצֶבְעָא דַאלָהָא מַפֵּק אֶנָא דַיְוֵא [p] קֶרְבַת לֵהּ עֲלֵיכוֹן מַלְכוּתֵהּ דַאלָהָא׃

[f] צָם [g] נְפַק [h] דְמַר כמו תמה [i] נְסָא [k] חֲשַׁב [l] פירושו עצמו [m] קָם [n] חֲוָא [o] כמו אצבעה [p] קְרֵב

21 ܐܡܬܝ ܕܚܣܝܢܐ ܟܕ ܙܝܢܐ ܢܛܪ ܕܪܬܗ ܒܫܝܢܐ ܗܘ ܩܢܝܢܗ܂ 22 ܐܢ ܕܝܢ ܢܐܬܐ ܡܢ ܕܚܣܝܢ ܡܢܗ ܢܙܟܝܘܗܝ ܟܠܗ ܙܝܢܗ ܫܩܠ ܗܘ ܕܬܟܝܠ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܘܒܙܬܗ ܡܦܠܓ܂ 23 ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܝ ܠܘܩܒܠܝ ܗܘ ܘܡܢ ܕܠܐ ܟܢܫ ܥܡܝ ܡܒܕܪܘ ܡܒܕܪ܂ 24 ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܡܐ ܕܢܦܩܬ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܐܙܠܐ ܡܬܟܪܟܐ ܒܐܬܪܘܬܐ ܕܡܝܐ ܠܝܬ ܒܗܘܢ ܕܬܒܥܐ ܠܗ ܢܝܚܐ ܘܡܐ ܕܠܐ ܐܫܟܚܬ ܐܡܪܐ ܐܗܦܘܟ ܠܒܝܬܝ ܐܝܡܟܐ ܕܢܦܩܬ܂ 25 ܘܐܢ ܐܬܬ ܐܫܟܚܬܗ ܕܚܡܝܡ ܘܡܨܒܬ܂ 26 ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܐ ܕܒܪܐ ܫܒܥ ܪܘܚܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܕܒܝܫܢ ܡܢܗ ܘܥܐܠܢ ܘܥܡܪܢ ܬܡܢ ܘܗܘܝܐ ܚܪܬܗ ܕܒܪܢܫܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܩܕܡܝܬܗ܂

ܩܪܝܢܐ ܕܥܐܕܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ܂ ܠܛ

27 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܐܪܝܡܬ ܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܩܠܗ ܡܢ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܛܘܒܝܗ ܠܟܪܣܐ ܕܛܥܢܬܟ ܘܠܬܕܝܐ ܕܐܝܢܩܬ܂ 28 ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܢܛܪܝܢ ܠܗ܂ 29 ܘܟܕ ܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܟܢܫܐ ܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܫܪܬܐ ܗܕܐ ܒܝܫܬܐ ܐܬܐ ܒܥܝܐ ܘܐܬܐ ܠܐ ܬܬܝܗܒ ܠܗ ܐܠܐ ܐܬܗ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ܂ 30 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܗܘܐ ܝܘܢܢ ܐܬܐ ܠܢܝܢܘܝܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܠܫܪܬܐ ܗܕܐ܂ 31 ܡܠܟܬ ܬܝܡܢܐ ܬܩܘܡ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܐܢܫܐ ܕܫܪܬܐ ܗܕܐ ܘܬܚܝܒ ܐܢܘܢ ܕܐܬܬ ܡܢ ܥܒܪܝ ܐܪܥܐ ܕܬܫܡܥ ܚܟܡܬܗ ܕܫܠܝܡܘܢ ܘܗܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܫܠܝܡܘܢ ܗܪܟܐ܂ 32 ܓܒܪܐ ܢܝܢܘܝܐ ܢܩܘܡܘܢ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܫܪܬܐ ܗܕܐ ܘܢܚܝܒܘܢܗ ܕܐܢܘܢ ܬܒܘ ܒܟܪܘܙܘܬܗ ܕܝܘܢܢ ܘܗܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܝܘܢܢ ܗܪܟܐ܂ 33 ܠܐ ܐܢܫ ܡܢܗܪ ܫܪܓܐ ܘܣܐܡ ܠܗ ܒܛܘܫܝܐ ܐܘ ܬܚܝܬ ܣܐܬܐ ܐܠܐ ܥܠ ܡܢܪܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܥܐܠܝܢ ܢܚܙܘܢ ܢܘܗܪܗ܂

21 * *Quum strenuus quispiam armatus custodit atrium suum, in pace est possessio eius.*
22 * *Sin autem venerit aliquis fortior eo, eúmque vicerit, vniuersam eius armaturam aufert qua ipse confidebat; & spolia eius diuidit.*
23 * *Qui non est mecum, cõtra me est; quíque nõn colligit mecum, spargit spargendo.*
24 * *Spiritus impurus quum exierit ab homine, profectus perlustrat per loca aquis carentia, vt quærat sibi requiem. quumque non inuenit, ait, Reuertar domum meam vnde sum egressus.*
25 * *Si veniat autem inuenit eam scopatam & paratam.*
26 * *Tunc profectus assumit septem spiritus alios seipso nequiores: & ingrediuntur, ac degunt illic; fitque finis hominis illius longè deterior eius principio.*

Lectio in Festo Deiparæ Mariam.

27 * *Quumque hæc loqueretur, attollit mulier quædam vocem suam è turba, & dixit ei, Beatus vterus qui te portauit, & vbera quæ lactauerunt te.*
28 * *Dixit ei ipse, Beati illi qui audiunt sermonem Dei, & custodiunt eum.*
29 * *Quumque congregarentur cœtus, cœpit dicere, Generatio hæc scelesta signum requirit, & signum non dabitur ei, nisi signum Jaunon Prophetæ.*
30 * *Quemadmodum enim fuit Jaunon signum Niniuitis, ita erit & Filius hominis generationi huic.*
31 * *Regina Austri surget in iudicio cum hominibus generationis istius, eósque reos peraget, quippe quæ venerit ab vlterioribus terræ partibus, vt audiret sapientiam ipsius Schelemoun: & ecce præstantior Schelemoun hîc est.*
32 * *Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista, eamque peragent ream, quippe qui pœnitentiam egerint prædicatione Jaunon: & ecce præstantior Iaunon hîc est.*
33 * *Nemo accendit lucernam, eámque ponit in abdito, aut subter modium; sed super candelabrum, vt ij qui introeunt videant lumen eius.*

---

21 אמתי דחסינא כד מזין נטר דרתה בשינא הו קנינה׃ 22 אן דין נאתא מן דחסין מנה נזכיוהי כלה זינה שקל הו דתכיל הוא עלוהי ובזתה מפלג׃ 23 מן דלא הוא עמי לוקבלי הו ומן דלא כנש עמי מבדרו מבדר׃ 24 רוחא טנפתא מא דנפקת מן ברנשא אזלא מתכרכא באתרותא דמיא לית בהון דתבעא לה ניחא ומא דלא אשכחת אמרא אהפוך לביתי אימכא דנפקת׃ 25 ואן אתת אשכחתה דחמים ומצבת׃ 26 הידין אזלא דברא שבע רוחין אחרנין דבישן מנה ועאלן ועמרן תמן והויא חרתה דברנשא הו בישא יתיר מן קדמיתה׃

קרינא דעאדא דילדת אלהא מרים לט

27 וכד הלין ממלל הוא ארימת אנתתא חדא קלה מן כנשא ואמרת לה טוביה לכרסא דטענתך ולתדיא

ז זין נטר קנא זרא פירושו נצח תכל עבראית בטח בזז בדר כמו בזר כרך פירושו חזר בעא נוח שכח חפך פירושו מאין חמם פירושו טאטא צבת עול עמר פירושו ישב אחר קרא ילד

21 * Cùm fortis armatus custodit atriū suum, in pace sunt ea quæ possidet.

22 * Si autem fortior eo superueniens vicerit eum, vniuersa arma eius †auferet in quibus confidebat, & spolia eius †distribuet. [auffert] [distribuit]

23 * Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit.

24 * Cùm immundus spiritus exierit de homine, perambulat per loca inaquosa, quærens requiem. Et non inueniens, dicit, Reuertar in domum meam vnde exiui.

25 * Et cùm venerit, inuenit eam scopis mundatam & ornatam.

26 * Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus †nequiores se, & ingressi habitāt ibi. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. [secum] D

27 * Factum est autem, cùm hæc diceret, extollēs vocem quædam mulier de turba, dixit illi, Beatus venter qui te portauit, & hubera quæ suxisti.

28 * At ille dixit, Quinimò beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.

29 * Turbis autem concurrentibus cœpit dicere, Generatio hæc, generatio nequam est: signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ Prophetæ. [Mat. 12. c.39 / Ioh. 2. / Rom. 10 / 1.Par. 9.]

30 * Nam sicut fuit Ionas signum Niniuitis, ita erit & Filius hominis generationi isti.

31 * Regina Austri surget in iudicio cum viris generationis huius, & condemnabit illos: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis. & ecce plus quàm Salomon hîc.

32 * Viri Niniuitæ surgent in iudicio cū generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad prędicationem Ionę. & ecce plus quàm Ionas hîc. [Ion. 3. b.5 / Mat. 5. b.15 / Mar. 4. c.21]

33 * Nemo lucernam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.

21 * ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

22 * ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ᾽ ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν.

23 * ὁ μὴ ὢν μετ᾽ ἐμοῦ, κατ᾽ ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ, σκορπίζει.

24 * ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι᾽ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον, λέγει, ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον·

25 * καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.

26 * τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 * Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν αὐτῷ, μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας.

28 * αὐτὸς δὲ εἶπε, μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.

29 * τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, ἡ γενεὰ αὕτη πονηρά ἐστι· σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου·

30 * καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

31 * βασίλισσα νότου ἐγερθή(σε)ται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος. καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.

32 * ἄνδρες Νινευῒ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

33 * οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς κρυπτὴν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν.

ל דאינקתי ׃ 28 אמר להו טוביהון לאילין דשמעו מ מלתה דאלהא ונטרין לה ׃ 29 וכד נ מתכנשין
הוו כנשא שרי ס למאמר שרבתא הדא בישתא אתא פ בעיא ואתא לא ק תתיהב לה אלא אתה דיונן נביא ׃
30 איכנא גיר דהוא יונן אתא לנינויא הכנא ר נהוא אף ברה דאנשא לשרבתא הדא ׃
31 מלכתא ש דתימנא ת תקומ בדינא עם אנשא דשרבתא הדא ו ותחיבי אנון דאתת מן עבריה דארעא דתשמע
חכמתה דשלימון והא דיתיר מן שלימון א הרכא ׃ 32 גברא נינויא נקומון בדינא עם שרבתא הדא ונחיבונה
י דהבו ז בכרוזותה דיונן והא דיתיר מן יונן הרכא ׃ 33 לא אנש א מנהר ב שרגא ג וסאם לה ד בכסיא או
תחית סאתא אלא לעל מן מנרתא דאילין דעאלין נחזון נוהרה ׃

ל ינק מ מלל נ כנש
ס אמר פ בעא ק יהב
ר הוא ש ימין ת קם
ו חוב א פירושופה
י תב כמו שוב
ז כרז ב נהר
ג פירושו נר
ד סם ה כסא

[illegible]

34 * *Lucerna corporis tui est oculus tuus. quum igitur oculus tuus fuerit simplex, etiã totum corpus tuum erit lucidum. sin autem fuerit malus, & totum corpus tuum erit tenebrosum.* 35 * *Caue igitur ne lumen quod in te est, tenebræ sint.* 36 * *Verum enimuerò si totum corpus tuũ lucidum fuerit, nec habuerit vllam partem tenebrosam, erit lucidum totũ instar lucernæ, quæ ardendo te illustrat.*

Feria IIII. hebdomadis VI. Ieiunij.

37 * *Quum autẽ locutus esset, efflagitauit ab eo Perischæus quidam vt epularetur apud se; & ingressus discubuit.* 38 * *Ille verò Perischæus quum vidisset eum, miratus est, quòd non prius abluisset sese ante prandium suum.* 39 * *Dixit autem ei Jeschua, Nunc vos Perischæi exteriorem calicis paropsidisque partem purgatis; at quod intra vos est, plenum est rapina & scelere.* 40 * *Expertes rationis, nonne qui fecit quod foris est, idem & quod intus est fecit?* 41 * *Verùm id quod est date in eleemosynam, & ecce omnia erunt vobis munda.* 42 * *Sed væ vobis Perischæis, quippe qui decimetis mentham & rutam, & omne olus, præteritis autem iudicium & charitatem Dei. Hæc autem oportuit vt faceretis, et illa non omitteretis.* 43 * *Væ vobis Perischæis, quippe qui diligatis primos consessus in Synagoga, & salutationem in plateis.* 44 * *Væ vobis Scribæ & Perischæi acceptores vultus, quippe qui sitis instar sepulcrorum quæ non innotescunt, & super ea ambulant homines, nec norunt.* 45 * *Respondit autem vnus è Scribis, & dixit ei, Doctor, quum ista dicis, nos quoque probro afficis.* 46 * *Ipse verò dixit, Væ etiam vobis Scribæ, quippe qui oneretis homines oneribus grauissimis, vos autem ne vno quidem ex digitis vestris attingitis onera illa.* 47 * *Væ vobis, quippe qui extruatis sepulcra Prophetarum, quos Patres vestri interemerunt.* 48 * *Vos igitur testes estis, & acquiescitis operibus Patrum vestrorum. ij enim interfecerunt eos, vos autem exstruitis sepulcra eorum.*

---

34 שרגה דפגרך [e] איתיה עינך אמתי הכיל דעינך פשיטא אף כלה פגרך נהוא נהיר אן דין תהוא בישא ואף פגרך נהוא חשוך׃ 35 [f] אזדהר הכיל דלמא נוהרא דבך חשוכא הו׃ 36 אן דין כלה פגרך נהיר הו ולית בה מנתא מדם חשוכא נהוא מנהר כלה איך דשרגא [g] בדלקה מנהר לך׃

דארבעא בשבא דשבתא דו דצומא מ

37 כד דין ממלל בעא מנה פרישא חד [a] דנשתרא לותה [b] ועל [c] אסתמך׃ 38 הו דין פרישא כד [d] חזיהי [e] אתדמר דלא לוקדם [f] עמד מן קדם [g] שרותה׃ 39 אמר לה דין ישוע השא אנתון פרישא ברה דכסא [h] ופינכא מדכין אנתון לגו מנכון דין [i] מלא [k] חטופיא ובישתא׃ 40 חסירי [l] רעינא לא הוא מן דעבד דלבר ודלגו הו עבד׃

[a] אות כמו יש [b] זהר [c] דלק [d] שרא [e] עלל [f] סמך [g] חזא [h] דמר פירושו רחץ [i] שרא מן לשון יון [k] מלא [l] חטף רעא

34 * Lucerna corporis tui, eſt oculus tuus. Si oculus tuus fuerit ſimplex, totũ corpus tuum lucidum erit: ſi autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebroſum erit. 35 * Vide ergo ne lumen quod in te eſt, tenebræ ſint.

36 * Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habẽs aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, & ſicut lucerna fulgoris illuminabit te.

37 * Et cùm loqueretur, rogauit illum quidam Phariſeus vt pranderet apud ſe. † Et ingreſſus recubuit. (*Ieſus autem*)

38 * Phariſæus autem cœpit intra ſe reputans dicere, quare non baptizatus eſſet ante prandium.

39 * Et ait Dominus ad illum, Nunc vos Phariſęi quod deforis eſt calicis & catini mundatis; quod autẽ intus eſt veſtrum, plenum eſt rapina & iniquitate. (*Mat. 23. 25*)

40 * Stulti, nonne qui fecit quod deforis eſt, etiam id quod de intus eſt, fecit?

41 * Veruntamen quod ſupereſt, date eleemoſynam: & ecce omnia mũda ſunt vobis. 42 * Sed væ vobis Phariſæis, quia decimatis mẽtam & rutam & omne olus, & præteritis iudicium & charitatem Dei. hæc autem oportuit facere, & illa non omittere.

43 * Væ vobis Phariſæis, quia diligitis primas cathedras in Synagogis, & ſalutationes in foro. (*Isa. 20. b. Mat. 23. 6. Mar. 12. 38*) 44 * Væ vobis Scribę & Phariſęi hypocritæ, quia eſtis vt monumenta quæ non apparent, & homines ambulantes ſuprà, neſciunt.

45 * Reſpondens autem quidam ex Legiſperitis, ait illi, Magiſter, hæc dicens, etiam contumeliam nobis facis.

46 * At ille ait, Et vobis Legiſperitis væ, quia oneratis homines oneribus quæ portare non poſſunt, & ipſi vno digito veſtro non tangitis ſarcinas. (*Mat. 23. 4*) 47 * Vę vobis, qui ędificatis monumẽta Prophetarum, Patres autem veſtri occiderunt illos.

48 * Profectò teſtificamini & conſentitis operibus patrum veſtrorum: quoniam ipſi quidẽ eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum ſepulchra.

34 * ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.

35 * σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστίν.

36 * εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινὸν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

37 * Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρισαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ. εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.

38 * ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου.

39 * εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, νῦν ὑμεῖς οἱ φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.

40 * ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε;

41 * πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν.

42 * ἀλλ᾽ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

43 * οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

44 * οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

45 * ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ, διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.

46 * ὁ δὲ εἶπε, καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα· καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.

47 * οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.

48 * ἄρα μαρτυρεῖτε, καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα.

41 ברם מדם דאית הבוהי בזדקתא והא כל מדם דכא הו לכון ; 42 אלא וי לכון פרישא דמעסרין אנתון נענא ופגנא וכל יורק ועברין אנתון על דינא ועל חובא דאלהא הלין דין ולא הוא דתעבדון והלין לא תשבקון ; 43 וי לכון פרישא דרחמין אנתון ריש מותבא בכנושתא ושלמא בשוקא ; 44 וי לכון ספרא ופרישא נסבי באפא דאיתיכון איך קברא דלא ידיעין ובנינשא מהלכין עליהון ולא ידעין ; 45 וענא חד מן ספרא ואמר לה מלפנא כד הלין אמר אנת ואף לן מצער אנת ; 46 הו דין אמר אף לכון ספרא וי דמטענין אנתון לבנינשא מובלא יקירתא ואנתון בחדא מן צבעתכון לא קרבין אנתון להין למובלא ; 47 וי לכון דבנין אנתון קברא דנביא דאבהיכון קטלו אנון ; 48 סהדין אנתון הכיל וצבין אנתון בעבדא דאבהיכון דהנון קטלו אנון ואנתון בנין אנתון קבריהון ;

יהב זדק כמו צדק
דכא עסר כמו גם בלשין
ישמעאל רן חבב
ולא פירושו צריך
עבד ותב כמו ישב
נסב אלף טען
יבל עבראית אצבעות
סחד צבא בנא

ܩܪܝܢܐ ܕܩܘܪܒܐ ܕܣܘܒܪܗ ܕܙܟܪܝܐ ✣ ܡܐ ✣

49 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܚܟܡܬܐ ܐܡܪܬ. ܕܗܐ ܐܢܐ ܐܫܕܪ ܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܘܫܠܝܚܐ. ܡܢܗܘܢ ܢܪܕܦܘܢ ܘܢܩܛܠܘܢ. 50 ܕܢܬܬܒܥ ܕܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܕܐܬܐܫܕ ܡܢ ܕܐܬܒܪܝ ܥܠܡܐ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. 51 ܡܢ ܕܡܗ ܕܗܒܝܠ ܥܕܡܐ ܠܕܡܗ ܕܙܟܪܝܐ ܗܘ ܕܐܬܩܛܠ ܒܝܢܝ ܗܝܟܠܐ ܠܡܕܒܚܐ. ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܡܬܬܒܥ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. 52 ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܕܫܩܠܬܘܢ ܩܠܝܕܐ ܕܝܕܥܬܐ. ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܥܠܬܘܢ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܐܠܝܢ ܟܠܝܬܘܢ. 53 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܫܪܝܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܡܬܒܐܫ ܠܗܘܢ. ܘܡܬܚܡܬܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܟܡܝܢ ܡܠܘܗܝ. 54 ܘܢܟܠܝܢ ܠܗ ܒܣܓܝܐܬܐ ܟܕ ܒܥܝܢ ܠܡܐܚܕ ܡܕܡ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܢܫܟܚܘܢ ܢܐܟܠܘܢ ܩܪܨܘܗܝ.

ܩܪܝܢܐ ܕܕܘܟܪܢܐ ܕܣܗܕܐ ✣ ܡܒ ✣

ܩܦܠܐܘܢ ✣ ܝܒ ✣

1 ܘܟܕ ܐܬܟܢܫܘ ܪܒܘܬܐ ܕܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܟܢܐ ܕܢܕܪܫܘܢ ܚܕ ܠܚܕ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܠܘܩܕܡ ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܢܣܒ ܒܐܦܐ. 2 ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. ܘܠܐ ܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ. 3 ܟܠ ܓܝܪ ܕܒܚܫܘܟܐ ܐܡܪܬܘܢ ܒܢܘܗܪܐ ܢܫܬܡܥ. ܘܡܕܡ ܕܒܐܕܢܐ ܒܝܬ ܬܘܢܐ ܠܚܫܬܘܢ ܥܠ ܐܓܪܐ ܢܬܟܪܙ. 4 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܠܪܚܡܝ. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܛܠܝܢ ܦܓܪܐ. ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܝܬܝܪ ܠܡܥܒܕ. 5 ܐܚܘܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܡܢ ܬܕܚܠܘܢ. ܡܢ ܗܘ ܕܡܢ ܒܬܪ ܕܩܛܠ ܫܠܝܛ ܠܡܪܡܐ ܒܓܗܢܐ. ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܡܢ ܗܢܐ ܕܚܠܘ. 6 ܠܐ ܚܡܫ ܨܦܪܝܢ ܡܙܕܒܢܢ ܒܬܪܬܝܢ ܐܣܪܝܢ. ܘܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܛܥܝܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. 7 ܐܦܠܐ ܡܢܟܘܢ ܕܝܢ ܣܥܪܐ ܕܪܝܫܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡܢܝܢܢ ܐܢܝܢ. ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܕܚܠܘܢ. ܕܡܢ ܨܦܪܐ ܣܓܝܐܐ ܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ.

Lectio ad oblationem Annunciationis Zecario.

49 ‡ *Propterea & Sapientia dixit, Ecce ego mittam ad eos Prophetas & Apostolos, quorum alios persequentur, alios trucidabunt.*

50 ‡ *Vt requiratur sanguis omnium Prophetarũ qui effusus est ex quo conditus est mundus à generatione ista:*

51 ‡ *A sanguine Hobil, vsque ad sanguinem Zecario illius, qui interfectus est inter templum & altare. Sanè dico vobis, requiretur ab ista generatione.*

52 ‡ *Væ vobis Scribæ, quippe qui sustuleritis claues scientiæ, nec vos introistis, nec non ipsos qui introibant prohibuistis.*

53 ‡ *Quumque hæc eis diceret, cœperunt Scribæ & Perischæi id ægrè ferre, & corripiebantur furore, & aucupabantur verba eius,*

54 ‡ *Dolumque ei nectebant in multis, dum quærerent carpere quidpiam ex ore ipsius, vt possent eum deferre.*

Lectio in commemorationem Martyrum.

CAP. XII.

1 *QVum autem congregatæ essent multitudines cœtuum plurimorum, adeò vt alij alios conculcarent, cœpit Ieschua dicere discipulis suis, Jnprimis cauete vobisipsis à fermento Perischæorum, quod est vultus acceptio.* [personata simulatio.]

2 ‡ *Nihil enim opertum est, quod non reueletur, neque occultum quod non innotescat.*

3 ‡ *Quoniam quæcunque in tenebris dixistis, in luce audientur; & quod in penetralibus in aures susurrastis, supra tecta prædicabitur.*

4 ‡ *Dico autem vobis amicis meis, ne timueritis ab iis qui interficiunt corpus, & posteà non habent quod amplius faciant.*

5 ‡ *Ostendam autem vobis quem timeatis, eum qui postquàm interfecerit, potens est vt conijciat in gehennam: etiam dico vobis hũc timete.*

6 ‡ *Nonne quinque passeres veneunt duobus assariis? & vnus ex eis non datur obliuioni coram Deo:*

7 ‡ *Quinimò omnes pili comæ capitis vestri numerati sunt: ne igitur timueritis, multitudine passerum præstantiores estis.*

קריינא דקורבא דסוברה דזכריא מא 49 מטל הנא אף חכמתא אמרת דהא אנא אשדר להון נביא ושליחא מנהון נרדפון ונקטלון ׃ 50 דנתתבע דמא דכלהון נביא דאתאשד מן דאתברי עלמא מן שרבתא הדא ׃ 51 מן דמה דהביל עדמא לדמה דזכריא הו דאתקטל ביני היכלא למדבחא אין אמר אנא לכון דמתתבע מן שרבתא הדא ׃ 52 וי לכון ספרא דשקלתון קלידא דידעתא אנתון לא עלתון ולאילין דעאלין כליתון ׃ 53 וכד הלין אמר הוא להון שריו ספרא ופרישא מתבאש להון ומתחמתין הוו ומתכמין מלוהי ׃ 54 ונכלין לה בסגיאתא כד בעין למאחד מדם מן פומה דנשכחון נאכלון קרצוהי ׃ קריינא דדוכרנא דסהדא מב קפלאון יב 1 וכד אתכנשו רבותא דכנשא סגיאא איכנא דנדרשון חד לחד שרי ישוע למאמר לתלמידוהי לוקדם אזדהרו

קרא סכר תבע אשר ברא דבח כמו זבח עול כלא באש חמת פירושו חמה מלל נכל בעא אחד כמו מדעם או מאומה | פירושו הלשין קרא דכר כמו זכר רבב דוש אמר זהר

49 ✝ Propterea & ſapientia Dei dixit, Mittam ad illos Prophetas & Apoſtolos, & ex illis occident & perſequentur:

50 ✝ Vt inquiratur ſanguis omniũ Prophetarum, qui effuſus eſt à conſtitutione mundi à generatione iſta;

51 ✝ A ſanguine Abel, vſque ad ſanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & ædem. Ita dico vobis, requiretur ab hac generatione. (Gen. 4. b. 8. 2. Par. 24. c. 21.)

52 ✝ Væ vobis Legiſperitis, quia tuliſtis clauem ſcientiæ: ipſi non introiſtis, & eos qui introibant prohibuiſtis.

53 ✝ Cùm autem hæc ad illos diceret, cœperunt Phariſæi & Legiſperiti grauiter inſiſtere, & os eius opprimere de multis;

54 ✝ Inſidiantes ei, & quærentes aliquid capere de ore eius, vt accuſarent eum.

CAP. XII.

1 MVltis autem turbis † concurrentibus, ita vt ſe inuicem conculcarét, A cœpit dicere ad diſcipulos ſuos, Attendite à fermento Phariſæorum, quod eſt hypocriſis. (circumſtãtibus. Mat. 16. a. 6. Mar. 8. b. 15. Mat. 10. c. 26. Mar. 4. c. 22.)

2 ✝ Nihil enim opertum eſt, quod non reueletur: neque abſconditum, quod non ſciatur.

3 ✝ Quoniam quæ in tenebris dixiſtis, in lumine dicentur: & quod in aurem locuti eſtis in cubiculis, prædicabitur in tectis.

4 ✝ Dico autem vobis amicis meis, Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & poſt hæc non habent amplius quid faciant.

5 ✝ Oſtendam autem vobis quem timeatis: timete eum qui poſtquàm occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam. ita dico vobis, hunc timete.

6 ✝ Nonne quinque paſſeres veneunt dipõdio; & vnus ex illis non eſt in obliuione coram Deo?

7 ✝ Sed & capilli capitis veſtri omnes numerati ſunt. Nolite ergo timere: multis paſſeribus pluris eſtis vos. (Mat. 10. c. 32. Mar. 8. d. 38.)

49 ✝ Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξουσιν.

50 ✝ ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης,

51 ✝ ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

52 ✝ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς· ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

53 ✝ λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι δεινῶς συνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων,

54 ✝ ἐνεδρεύοντες αὐτὸν, καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

ιβ.

1 ✝ Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις.

2 ✝ οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.

3 ✝ ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.

4 ✝ λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι.

5 ✝ ὑποδείξω δὲ ὑμῖν, τίνα φοβηθῆτε. φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε.

6 ✝ οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

7 ✝ ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

בנפשכון מן חמירא דפרישא דאיתוהי מסב באפא ׃ 2 לית דין מדם דכסא דלא נתגלא ולא דמטשי דלא נתידע ׃ 3 כל גיר דבחשוכא אמרתון בנהירא נשתמע ומדם דבתונא באדנא לחשתון על אגרא נתכרז ׃
4 אמר אנא לכון דין לרחמילא תדחלון מן אילין דקטלין פגרא ומן בתרכן לית להון מדם יתיר למעבד ׃
5 אחויכון דין מן מן תדחלון מן הו דמן בתר דקטל שליט למרמיו בגהנא אין אמר אנא לכון דמן הנא דחלו ׃
6 לא חמש צפרין מזדבנן בתרין אסרין וחדא מנהון לא טעיא קדם אלהא ׃
7 דילכון דין אף מנא דסערא דרישכון כלהין מנין אנין לא הכיל תדחלון דמן סוגאא דצפרא מיתרין אנתון ׃

נסב גלא טשא
ידע שמע תובא פירושו
זודר a עבראית אוזנים
לחש כרז עבר
חוא רמא זבן
טעא עבראית שכח
מנא סגא
יתר

8 ✣ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ܆ ܕܟܠ ܕܢܘܕܐ ܒܝ ܩܕܡ
ܒܢܝܢܫܐ. ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܘܕܐ ܒܗ ܩܕܡ ܡܠܐܟܘܗܝ
9 ܕܐܠܗܐ. ✣ ܐܝܢܐ ܕܝܢ ܕܟܦܪ ܒܝ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ.
10 ܢܬܟܦܪ ܒܗ ܩܕܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ✣ ܘܟܠ
ܕܢܐܡܪ ܡܠܬܐ ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܡܢ
ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܕܝܢ ܕܩܘܕܫܐ ܢܓܕܦ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ.
11 ✣ ܡܐ ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܩܕܡ
ܪܝܫܐ ܘܫܠܝܛܢܐ. ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܐܝܟܢܐ ܬܦܩܘܢ ܪܘܚܐ
12 ܐܘ ܡܢܐ ܬܐܡܪܘܢ. ✣ ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܕܩܘܕܫܐ ܬܠܦܟܘܢ
ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܡܕܡ ܕܘܠܐ ܕܬܐܡܪܘܢ.

ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ ✣

✣ ✣ ✣ ܡܓ ✣ ✣ ✣

13 ✣ ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܐܢܫ ܡܢ ܗܘ ܟܢܫܐ. ܡܠܦܢܐ. ܐܡܪ
14 ܠܐܚܝ ܕܢܦܠܓ ܥܡܝ ܝܪܬܘܬܐ. ✣ ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ.
ܓܒܪܐ. ܡܢܘ ܐܩܝܡܢܝ ܥܠܝܟܘܢ ܕܝܢܐ ܘܡܦܠܓܢܐ.
15 ✣ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܟܠܗ
ܥܠܘܒܘܬܐ. ܕܠܘ ܒܡܘܬܪܐ ܕܩܢܝܢܐ ܐܝܬ ܚܝܐ.
16 ✣ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ. ܕܓܒܪܐ ܚܕ ܥܬܝܪܐ. ܐܥܠܬ
17 ܠܗ ܐܪܥܗ ܥܠܠܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ✣ ܘܡܬܚܫܒ ܗܘܐ
ܒܢܦܫܗ ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ. ܕܠܝܬ ܠܝ ܐܝܟܐ
18 ܕܐܟܢܫ ܥܠܠܬܝ. ✣ ܘܐܡܪ ܗܕܐ ܐܥܒܕ. ܐܣܬܘܪ
ܒܝܬ ܐܘܨܪܝ. ܘܐܒܢܐ ܘܐܘܪܒ ܐܢܘܢ. ܘܐܟܢܫ ܬܡܢ
19 ܟܠܗܘܢ ܥܒܘܪܝ ܘܛܒܬܝ. ✣ ܘܐܡܪ ܠܢܦܫܝ. ܢܦܫܝ.
ܐܝܬ ܠܟܝ ܛܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܣܝܡܢ ܠܫܢܝܐ
ܣܓܝܐܬܐ. ܐܬܬܢܝܚܝ. ܐܟܘܠܝ. ܐܫܬܝ. ܐܬܒܣܡܝ.
20 ✣ ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܐܠܗܐ. ܚܣܝܪ ܪܥܝܢܐ. ܒܗܢܐ
ܠܠܝܐ ܢܦܫܟ ܬܒܥܝܢ ܡܢܟ. ܘܗܠܝܢ ܕܛܝܒܬ
21 ܠܡܢ ܢܗܘܝܢ. ✣ ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܢ ܕܣܐܡ ܠܗ ܣܝܡܬܐ
22 ܘܒܐܠܗܐ ܠܐ ܥܬܪ. ✣ ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ.
ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܟܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܠܢܦܫܟܘܢ
ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ. ܘܠܐ ܠܦܓܪܟܘܢ ܡܢܐ ܬܠܒܫܘܢ.
23 ✣ ܢܦܫܐ ܓܝܪ ܝܬܝܪܐ ܡܢ ܬܪܣܝܬܐ ܘܦܓܪܐ ܡܢ
ܠܒܘܫܐ.

8 ✣ *Dico autem vobis, quicunque confeſſus me fuerit coram hominibus, etiam Filius hominis confitebitur eum coram Angelis Dei.*

9 ✣ *Qui verò abnegauerit me coram hominibus, abnegabitur ipſe coram Angelis Dei.*

10 ✣ *Et quiſquis proferet ſermonem aduerſus Filium hominis, remittetur ei: qui verò aduerſus Spiritum Sanctitatis blaſphemauerit, non remittetur ei.*

11 ✣ *Quum autem ſtiterint vos in Synagogis coram Principibus & Præſidibus, ne ſolliciti ſitis quomodo deprometis ſpiritum,* [defenſione vtemini] *aut quid dicetis.*

12 ✣ *Spiritus enim Sanctitatis docebit vos illa ipſa hora, quæ vos oporteat dicere.*

Feria ſexta hebdomadæ III. Ieiunij.

13 ✣ *Dixit autem ei quidam è turba illa, Doctor, dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.*

14 ✣ *Jeſchua autem dixit ei, Heus tu, quis me conſtituit ſuper vos iudicem, aut partitorem?*

15 ✣ *Et ait diſcipulis ſuis, Cauete ab omni auaritia: neque enim in abundantia diuitiarum eſt vita.*

16 ✣ *Dixitque eis parabolam: Viri cuiuſdam diuitis protulit terra multos prouentus:*

17 ✣ *Et animo verſabat, & dicebat, Quid faciam? nec enim habeo vbi cogam prouentus meos.*

18 ✣ *Subditque, Hoc faciam, diruam horrea mea, & ædificabo ac dilatabo ea, & cogam illic omnes fructus meos & bona mea.*

19 ✣ *Et dicam animæ meæ, Anima mea, ſunt tibi bona plurima repoſita in multos annos: requieſce, ede, bibe, oblectare.*

20 ✣ *Dixit autem ei Deus, Expers rationis, hac nocte animam tuam repetunt abs te. & quæ paraſti, cuiuſnam futura ſunt?*

21 ✣ *Ita eſt qui reponit ſibi theſauros, & in Deo non eſt diues.*

22 ✣ *Et ait diſcipulis ſuis, Propterea dico vobis, ne ſolliciti ſitis de anima veſtra, quid eſuri ſitis; nec de corpore veſtro, quid induetis.*

23 ✣ *Quandoquidem anima præſtantior eſt cibo, & corpus indumento.*

8 אָמַר אֱנָא לְכוּן דֵּין דְּכָל [m] דְּנוֹדֵא בִּי קֳדָם בְּנַיְנָשָׁא אַף בְּרֵהּ דְּאֱנָשָׁא נוֹדֵא בֵּהּ קֳדָם מַלְאַכוֹהִי דַּאלָהָא ׃
9 אַיְנָא דֵּין דְּכַפַּר בִּי קֳדָם בְּנַיְנָשָׁא [n] נֶתְכְּפַר בֵּהּ קֳדָם מַלְאַכוֹהִי דַּאלָהָא ׃
10 וְכָל דְּנֵאמַר מֶלְּתָא עַל בְּרֵהּ דְּאֱנָשָׁא [o] נֶשְׁתְּבֵק לֵהּ מַן דְּעַל רוּחָא דֵּין דְּקוּדְשָׁא נְגַדֵּף לָא [a] נֶשְׁתְּבֵק לֵהּ ׃
11 מָא דִּמְקַרְבִין לְכוּן דֵּין לַכְנוּשְׁתָא קֳדָם רִישֵׁא [b] וְשַׁלִּיטָנֵא לָא [c] תְאצְפוּן אַיְכַנָא [d] תֶּפְּקוּן רוּחָא אוֹ מָנָא [e] תֵאמְרוּן ׃
12 רוּחָא גֵּיר דְּקוּדְשָׁא [f] תַּלְפְּכוּן בָּהּ בְּשָׁעְתָא מֶדֶם [g] דְּוָלֵא דְּתֵאמְרוּן ׃

דְּעֲרוּבְתָא דְּשַׁבְּתָא דַּתְלָתָא [h] דְּצוּמָא מג

13 אֱמַר לֵהּ דֵּין אֱנָשׁ מַן הַו כֶּנְשָׁא [i] מַלְפָּנָא אֱמַר לְאַחִי דְּנֶפְלַג עַמִּי [k] יָרְתוּתָא ׃ 14 יֵשׁוּע דֵּין אֱמַר לֵהּ גַּבְרָא מַנוּ

[m] יְדָא [n] כְּפַר
[o] שְׁבַק [a] שְׁבַק
[b] שְׁלַט [c] יְצַף
[d] נְפַק [e] אֲמַר
[f] אֲלַף [g] פירושו צריך
[h] צָם [i] אֲלַף
[k] יְרַת כמו ירש

Ti.2.b 12 Mat.10.c 32 Mar.8.d 38

8 Dico autem vobis, Omnis quicunque confessus fuerit me coram hominibus, & Filius hominis confitebitur illũ coram angelis Dei.

9 Qui autem negauerit me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei.

10 Et omnis qui dicit verbum in Filiũ hominis, remittetur illi: ei autem qui in Spiritum sanctum blasphemauerit, non remittetur.

Mat.10.b.19 Mar.13.b.11

11 Cùm autem inducent vos in synagogas, & ad magistratus & potestates, nolite solliciti esse qualiter, aut quid respondeatis, aut quid dicatis:

12 Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

13 Ait autem ei quidam de turba, Magister, dic fratri meo vt diuidat mecum hæreditatem.

14 At ille dixit ei, Homo, quis me constituit iudicem aut diuisorem super vos?

15 Dixitq; ad illos, Videte & cauete ab omni auaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius est, ex his quę possidet.

16 Dixit autem similitudinem ad illos, dicens, Hominis cuiusdam diuitis vberes fructus ager attulit.

Eccl.11.c.19

17 Et cogitabat intra se, dicens, Quid faciam, quia non habeo quò congregem fructus meos? C

18 Et dixit, Hoc faciam: Destruam horrea mea, & maiora faciam: & illuc congregabo omnia quæ nata sunt mihi, & bona mea:

19 Et dicam animę meæ, Anima habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare.

20 Dixit autem illi Deus, Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem parasti, cuius erunt?

21 Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.

Psal.54.d.23 Mat.6.d.25 1.Pet.5.b.7 vestro

22 Dixitque ad discipulos suos, Ideo dico vobis, Nolite solliciti esse animæ vestræ quid mãducetis, neque corpori† quid induamini.

23 Anima plus est quàm esca, & corpus plus quàm vestimentum.

8 Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν ἑαυτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ·

9 ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ.

10 καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.

11 ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγάς, καὶ τὰς ἀρχάς, καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε.

12 τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.

14 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;

15 εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ.

16 εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα,

17 καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, τί ποιήσω; ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου.

18 καὶ εἶπε, τοῦτο ποιήσω, καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου, καὶ τὰ ἀγαθά μου,

19 καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.

20 εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ θεός, ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται;

21 οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

22 εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε.

23 ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος.

אקימני עליכון דינא ומפלגנא׃ 15 ואמר לתלמידוהי אזדהרו מן כלה יענותא מטל דלא הוא ביתירותא דנכסא אית חיא׃ 16 ואמר מתלא לותהון גברא חד עתירא אעלת לה ארעה עללתא סגיאתא ומתחשב הוא בנפשה׃ 17 ואמר מנא אעבד דלית לי איכא דאחסול עללתי׃ 18 ואמר הדא אעבד אסחור בית קפסי ואבנא ואורב אנון ואחסול תמן כלה עבורי וטבתי׃ 19 ואמר לנפשי נפשי אית לכי טבתא סגיאתא דסימן לשניא סגיאתא אתתניחי אכולי אשתי אתבסמי׃ 20 אמר לה דין אלהא חסיר רעינא בהנא ליליא נפשך תבעין לה מנך והלין דטיבת למן נהוין׃ 21 הכנא הו מן דסאם לה סימתא ובאלהא לא עתיר׃ 22 ואמר לתלמידוהי מטל הנא לכון אמר אנא לא תאצפון לנפשכון מנא תאכלון ולא לפגרכון מנא תלבשון׃ 23 נפשה גיר יתירא מן סיברתא ופגרא מן לבושא׃

קם דן פלג זהר
עבראית בצע ושרש היא
ענא יתר חיא מתל
כמו משל עלל חמל
כמו כנש סתר פירותיו אוצרותי
נוח אכל שתא
רצא טב הוא סם
תאף לבש

24 ܐܬܒܩܘ ܒܢܥܒܐ ܕܠܐ ܙܪܥܝܢ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܬܘܢܐ ܘܒܝܬ ܩܦܣܐ ܘܐܠܗܐ ܡܬܪܣܐ ܠܗܘܢ܂ ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܝܬܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܦܪܚܬܐ܂ 25 ܐܝܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܟܕ ܝܨܦ ܡܫܟܚ ܠܡܘܣܦܘ ܥܠ ܩܘܡܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ܂ 26 ܐܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܐ ܙܥܘܪܬܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ܃ ܡܢܐ ܥܠ ܫܪܟܐ ܝܨܦܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ 27 ܐܬܒܩܘ ܒܫܘܫܢܐ ܐܝܟܢܐ ܪܒܝܢ ܕܠܐ ܠܐܝܢ ܘܠܐ ܥܙܠܢ܂ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ܃ ܕܐܦ ܠܐ ܫܠܝܡܘܢ ܒܟܠܗ ܫܘܒܚܗ ܐܬܟܣܝ ܐܝܟ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ܂ 28 ܐܢ ܕܝܢ ܠܥܡܝܪܐ ܕܝܘܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܚܩܠܐ܃ ܘܡܚܪ ܢܦܠ ܒܬܢܘܪܐ܃ ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ ܡܠܒܫ܂ ܟܡܐ ܝܬܝܪ ܠܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ 29 ܘܐܢܬܘܢ ܠܐ ܬܒܥܘܢ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ ܘܡܢܐ ܬܫܬܘܢ܂ ܘܠܐ ܢܦܗܐ ܪܥܝܢܟܘܢ ܒܗܠܝܢ܂ 30 ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܟܠܗܝܢ ܥܡܡܐ ܗܘ ܕܥܠܡܐ ܒܥܝܢ܂ ܐܦ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܒܘܟܘܢ ܝܕܥ ܕܡܬܒܥܝܢ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ܂ 31 ܒܪܡ ܒܥܘ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܃ ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܬܬܘܣܦܢ ܠܟܘܢ ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܐܦܣܩܘܦܐ ܀

32 ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܪܥܝܬܐ ܙܥܘܪܬܐ܂ ܕܨܒܐ ܐܒܘܟܘܢ ܕܢܬܠ ܠܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ܂ 33 ܙܒܢܘ ܩܢܝܢܟܘܢ ܘܗܒܘ ܙܕܩܬܐ܂ ܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܟܝܣܐ ܕܠܐ ܒܠܝܢ܂ ܘܣܝܡܬܐ ܕܠܐ ܚܣܪܐ ܒܫܡܝܐ܂ ܐܝܟܐ ܕܓܢܒܐ ܠܐ ܩܪܒ܃ ܘܣܣܐ ܠܐ ܡܚܒܠ܂ 34 ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬܘܗܝ ܣܝܡܬܟܘܢ܃ ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܐܦ ܠܒܟܘܢ܂ 35 ܢܗܘܘܢ ܚܨܝܟܘܢ ܐܣܝܪܝܢ܂ ܘܫܪܓܝܟܘܢ ܢܗܝܪܝܢ܂ 36 ܘܗܘܘ ܕܡܝܢ ܠܐܢܫܐ ܕܡܣܟܝܢ ܠܡܪܗܘܢ܃ ܐܡܬܝ ܕܢܗܦܘܟ ܡܢ ܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ܂ ܕܡܐ ܕܐܬܐ ܘܢܩܫ܃ ܡܚܕܐ ܢܦܬܚܘܢ ܠܗ܂ 37 ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܗܢܘܢ܃ ܕܢܐܬܐ ܡܪܗܘܢ ܘܢܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܥܝܪܝܢ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܃ ܕܢܐܣܘܪ ܚܨܘܗܝ ܘܢܣܡܟ ܐܢܘܢ܃ ܘܢܥܒܪ ܢܫܡܫ ܐܢܘܢ܂

24 *Conſiderate coruos, qui nec ſeminant nec metunt, quibus nec eſt cella nec horreum; Deus tamen alit eos. quanto igitur vos præſtatis volucribus?*

25 *Quis autem ex vobis, quum ſollicitus fuerit, poteſt addere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum?*

26 *Quod ſi ne id quidem minimum poteſtis, quid de cæteris ſolliciti eſtis?*

27 *Conſiderate lilia quomodo creſcant, quę nec laborant, neque nent: dico autem vobis, ne Schelemoun quidem in tota gloria ſua amictum fuiſſe vt vnum ex eis.*

28 *Quòd ſi herbam, quæ hodie eſt in agro, cras verò coniicitur in clibanum, Deus ita circumueſtit; quanto magis vos, modica fide præditi?*

29 *Vos itaque ne quæſieritis quid edatis aut bibatis, nec immoretur mens veſtra in iſtis.*

30 *Hæc enim omnia gentes huius mundi requirunt. Pater autem veſter nouit & vobis hæc deſiderari.*

31 *Verùm quærite regnum Dei, & hæc omnia adiicientur vobis.*

Lectio Epiſcoporum.

32 *Ne timueris, ô parue grex, quia vult Pater veſter dare vobis regnum.*

33 *Vendite poſſeſſionem veſtram, & date eleemoſynam: facite vobis marſupia quæ non veteraſcunt, et theſaurum qui non prӕterit in cælis; quò fur non appropinquat, & vbi tinea non corrumpit.*

34 *Vbi enim eſt theſaurus veſter, ibi erit & cor veſtrum.*

35 *Sint præcincti lumbi veſtri, & accenſæ lucernæ veſtræ.*

36 *Et eſtote ſimiles viris præſtolantibus dominum ſuum, quando reuerſurus ſit à domo conuiuij* [à nuptiis]*: vt quum venerit, ac pulſauerit, confeſtim aperiant ei.*

37 *Felices ſerui illi, quos quum venerit Dominus ipſorum, inueniet vigilantes. Amin dico vobis, præcinctus lumbos faciet vt diſcumbant, & tranſiens miniſtrabit eis.*

24 [i] אתבקו [k] בנעבא דלא זרעין ולא חצדין ולית להון תונא וביתּ קפסא ואלהא [l] מתרסא להון כמא הכיל אנתון יתירין אנתון מן [m] פרחתא׃ 25 אינא דין מנכון כד יצף משכח [n] למוספו על [o] קומתה אמתא חדא׃ 26 אן דין אף לא זעורתא משכחין אנתון מנא על שרכא יצפין אנתון׃ 27 אתבקו בשושנא איכנא [p] רבין דלא [q] לאין ולא [r] עזלן אמר אנא לכון דין דאף לא שלימון בכלה [a] שובחה [b] אתכסי איך חדא מן הלין׃ 28 אן דין לעמירא דיומנא איתוהי בחקלא ומחר נפל בתנורא אלהא הכנא [c] מלבש כמא יתיר לכון זעורי הימנותא׃ 29 ואנתון לא [d] תבעון מנא [e] תאכלון ומנא [f] תשתון ולא [g] נפהא [h] רעינכון בהלין׃ 30 הלין גיר כלהין עממא הו דעלמא [i] בעין אף לכון דין אבוכון ידע דמתבעין לכון הלין׃ 31 ברם בעו מלכותה דאלהא והלין כלהין [k] מתתוספן לכון׃

[i] בקא [k] עבראית עורבים
[l] תרסא בניזמן ארבע אותיות פרנס
[m] פרח [n] יסף [o] קם
[p] רבא [q] לאא [r] עזל
[a] שבח [b] כסא
[c] לבש [d] בעא [e] אכל
[f] שתא [g] פחא [h] רעא
[i] בעא [k] יסף

24 * Considerate coruos, quia non seminant neque metunt, quibus non est cellarium neq; horreum, & Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis?

25 * Quis autem vestrum cogitando potest adiicere ad staturam suam cubitum vnum?

26 * Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de cæteris solliciti estis?

27 * Considerate lilia quomodo crescunt: non laborant, neque nent. dico D autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut vnum ex istis.

28 * Si autem fœnum quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos, pusillæ fidei?

29 * Et vos nolite quærere, quid manducetis, aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli:

30 * Hæc † enim omnia gentes mundi quærunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. [autem]

31 * Veruntamen quærite primùm regnum Dei, † & hæc omnia adiicientur vobis. [& iustitiam eius,]

32 * Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum. [Mat. 19. c. 21]

33 * Vendite quę possidetis, & date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui nõ veterascunt, thesaurum non deficientem in cęlis, quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit. [Mat. 6. c. 20.]

34 * Vbi enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit. E

35 * Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.

36 * Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur à nuptiis: vt cùm venerit & pulsauerit, confestim aperiant ei.

37 * Beati serui illi, quos cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantes. Amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.

24 * κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη· καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς. πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν;

25 * τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν, δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;

26 * εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;

27 * κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

28 * εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

29 * καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε·

30 * ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ. ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων.

31 * πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

32 * Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.

33 * πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει.

34 * ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

35 * ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι,

36 * καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.

37 * μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς.

קְרִיָנָא דְּאַפִּיסְקוֹפָא מד

32 לָא תְּדְחַל גְּזָרָא זְעוּרָא דְּצְבָא אֲבוּכוֹן דְּנֶתֶּל לְכוֹן מַלְכוּתָא ׃ 33 זַבְּנוּ קֶנְיָנְכוֹן וְהַבוּ זֶדְקְתָּא עֲבֵדוּ לְכוֹן כִּיסֵא דְּלָא בָּלֵין וְסִימָתָא דְּלָא גָּיְזָא בַּשְׁמַיָא אַיכַּנָא דְּגַנָּבָא לָא קָרֵב וְסָסָא לָא מְחַבֵּל ׃ 34 אַיכָּא גֵּיר דְּאִיתֵיהּ סִימַתְכוֹן תַּמָּן נֶהֱוֵא אַף לֶבְּכוֹן ׃ 35 נֶהֱווֹן אֲסִירִין חַצַיכוֹן וּמְנַהֲרִין שְׁרָגַיכוֹן ׃ 36 וְהַווּ דָמֵין לְאֶנָשָׁא דַּמְסַכֵּין לְמָרְהוֹן דְּאֶמַּתַי נֶפְנֵא מֶן בֵּית מֶשְׁתּוּתָא דְּמָא דְּאָתָא וְנָקֵשׁ מֶחְדָא נֶפְתְּחוּן לֵהּ ׃ 37 טוּבַיְהוּן לְעַבְדֵּא הָנוּן אַיְלֵין דְּנֵאתֵא מָרְהוֹן וְנֶשְׁכַּח אֶנוּן כַּד עִירִין אַמִּין אֵמַר אֶנָא לְכוֹן דְּנֵאסוּר חַצַוְהֵי וְנַסְמֵךְ אֶנוּן וְנֶעְבַּר נְשַׁמֵּשׁ אֶנוּן ׃

קרא מן לשון יון ענראית צופים
דחל כתל קנא
יהב כמו צדקה
בלא סם גוז פירוש עבר
גנב הוא
נהר כמו זהר דמא
סכא בנא שתא
עור אמר סמך

38 [illegible]

39 [illegible]

40 [illegible]

41 [illegible]

42 [illegible]

43 [illegible]

44 [illegible]

45 [illegible]

46 [illegible]

47 [illegible]

48 [illegible]

[illegible]

49 [illegible]

50 [illegible]

51 [illegible]

52 [illegible]

38 *Et si vigilia secunda aut tertia venerit, & ita inuenerit, felices serui illi.*

39 *Hoc autem scitote, si sciret dominus domus quanam vigilia venturus sit fur, vigilaret, nec fineret perfodi domum suam.*

40 *Et vos igitur estote parati, quoniam qua hora non putatis, venturus est Filius hominis.*

41 *Dixit ei Schemeoun Kipho, Domine noster, nobis dicis parabolam hanc, an etiam omnibus?*

42 *Dixit ei Ieschua, Quisnam est præfectus domus fidelis & sapiens, quem constituet dominus super famulitium suum, vt det demensum in tempore suo?*

43 *Felix ille seruus, quem quum venerit dominus eius, inueniet ita facientem.*

44 *Verè dico vobis, constituet eum super vniuersam possessionem suam.*

45 *Sin autem dixerit seruus ille in corde suo, Dominus meus tardat aduentum: cœperitque percutere seruos & ancillas domini sui, & cœperit edere, bibere, & inebriari:*

46 *Veniet dominus serui illius die quo non putat, & hora quam non nouit: & separabit eum, & ponet partem eius cum iis qui sunt infideles.*

47 *Porrò seruus ille qui nouit voluntatem domini sui, nec se comparauit iuxta voluntatem ipsius, vapulabit multis.*

48 *Is verò qui non nouit, & fecit digna plagis, vapulabit plagis paucis. Nam cuicunque multum datum est, multum repetetur ab eo: & apud quem multum depositum est, amplius reposcent ab ipsius manu.*

Lectio petitionis.

49 *Ignem veni proiecturus in terram, & quid volo si iam accensus est?*

50 *Sed baptismo baptizandus sum, multumque constringor quousque adimpleatur.*

51 *Putatis me pacem venisse vt mittam in terram? dico vobis, minimè, sed dissidia.*

52 *Posthac enim erunt quinque in domo vna dissidentes tres aduersus duos, & duo aduersus tres.*

---

38 ואן [h] במטרתא דתרתין או דתלת נאתא ונשכח הכנא טוביהון לעבדא הנון׃ 39 הדא דין [i] דעו דאלו ידע הוא מרא ביתא באידא מטרתא אתא גנבא [k] מתתעיר הוא ולא שבק הוא [l] דנתפלש ביתה׃ 40 אף אנתון הכיל הוו [m] מטיבא דבהי שעתא דלא סברין אנתון אתא ברה דאנשא׃ 41 אמר לה שמעון כאפא מרן לותן אמר אנת לה [n] למתלא הנא או אף לות כלנש׃ 42 אמר לה ישוע מנו כי איתוהי רב ביתא [a] מהימנא וחכימא [b] דנקימיוהי מרה על [c] תשמשתה [d] דנתל פרסא בזבנה׃ 43 טוביהי להו עבדא [e] דנאתא מרה [f] נשכחיוהי דעבד הכנא׃ 44 [g] שריראית אמר אנא לכון דנקימיוהי על כלה [h] קנינה׃ 45 אן דין [i] נאמר עבדא הו בלבה דמרי [k] מוחר למאתא ונשרא [l] למחא לעבדא ולאמהתא דמרה ונשרא [m] למלעם [n] ולמשתא [o] ולמרוא׃

[h] נטר [i] ידע [k] עור
[l] פלש [m] טיב
[n] מתל כמו משל
[a] הימן [b] קם [c] שמש
[d] נתל [e] אתא [f] שכח
[g] פירושו מצא [g] שרר פירושו באמת
[h] קנא [i] אמר [k] אחר
[l] מחא [m] לעס [n] שתא
[o] רוא

38 * Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit: beati sunt serui illi.

39 *Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suam.

Mat. 14. d. 43 Apoc. 16 c. 15

40 * Et vos estote parati: quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet.

41 * Ait autem ei Petrus, Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes?

42 * Dixit autem Dominus, Quis, putas, est fidelis dispensator & prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, vt det illis in tempore tritici mensuram?

43 * Beatus ille seruus, quem cùm venerit Dominus, inuenerit ita facientem.

F

44 *Verè dico vobis, quoniam supra omnia quæ possidet, constituet illum.

45 * Quòd si dixerit seruus ille in corde suo, Moram facit dominus meus venire: & cœperit percutere seruos & ancillas, & edere & bibere, & inebriari:

46 * Veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua nescit, & diuidet eum, partemque eius cum infidelibus ponet.

47 * Ille autem seruus qui cognouit voluntatē domini sui, & non se præparauit, & non fecit secundùm voluntatem eius, vapulabit multis.

48 * Qui autem non cognouit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commēdauerunt multum, plus petent ab eo.

49 * Ignem veni mittere in terram: & quid volo, nisi vt accendatur?

50 *Baptisma autem habeo baptizari: & quomodo coarctor, vsquedum perficiatur?

51 *Putatis quia pacem veni †dare in terram? Non, dico vobis: sed separationem.

Mat. 10. d. 34 †mittere

52 *Erunt enim ex hoc, quinq; in domo vna diuisi, tres in duos, & duo in tres.

38 * καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.

39 * τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

40 * καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;

42 * εἶπε δὲ ὁ κύριος, τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον;

43 * μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.

44 * ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

45 * ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι,

46 * ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.

47 * ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς·

48 * ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 * πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη;

50 * βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῇ;

51 * δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν.

52 * ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσί, καὶ δύο ἐπὶ τρισί.

46 נאתא מרה דעבדא הו ביומא דלא סבר ובשעתא דלא ידע ופלגיוהי ונסים מנתה עם הנון דלא מהימנין ׃
47 עבדא דין אינא דידע צבינא דמרה ולא טיב לה איך צבינה נבלע סגיאתא ׃ 48 הודין דלא ידע ועבד מדם דשוא למחותא נבלע מחותא זעוריתא כל גיר דאתיהב לה סגי סגי נתתבע מנה ולהו דאתגעל לה סגי יתיראית נתבעון באידה ׃ קרינא רבעותא מח
49 נורא אתית דארמא בארעא וצבא אנא אלו מן כדו חבת ׃ 50 ומעמודיתא אית לי דאעמד וסגי אליץ אנא עדמא דתשתמלא ׃ 51 סברין אנתון דשינא אתית דארמא בארעא אמר אנא לכון דלא אלא פלגותא ׃ 52 מן השא גיר נהוון חמשא בביתא חד דפליגין תלתא על תרין ותרין על תלתא ׃

בלג סם צבא בלע פירושו נכה שוא מחא יהב תבע געל יתר קרא בעא אתא רמא חבת או חבא פירושו שרף או יקד עמד כשלון סבל מלא שאן פלג

[illegible]

53 * Siquidem dissidebit pater aduersus filium suum, & filius aduersus patrem suum: mater aduersus filiam suam, & filia aduersus matrem suam: socrus aduersus nurum suam, & nurus aduersus socrum suam.

54 * Et dicebat turbis, Quando videtis nubem exorientem ab Occasu, statim dicitis, Venit pluuia: & ita fit.

55 * Quumque flantem Austrum, dicitis, Æstus erit: & fit.

56 * Acceptores vultus, [personati,] faciem cæli & terræ nostis discernere, hoc autē tempus quomodo non diiudicatis?

57 * Cur autem per vosmetipsos non iudicatis veritatem?

58 * Quum enim proficisceris cum aduersario tuo ad magistratum, interea dum es in via, da mercedem vt libereris ab eo; ne adducat te ad iudicem, & iudex tradat te exactori, & exactor coniiciat te in carcerem.

59 * Equidem dico tibi, Non exibis illinc, vsquequo reddideris vltimum octauum.

Lectio Dominicæ secundæ post festum Crucis.

CAP. XIII.

1 EO autem tempore venientes quidam renunciarunt ei de Galilæis illis, quorum Pilatus miscuerat sanguinem cum ipsorum sacrificiis.

2 * Et respondit Ieschua ac dixit eis, Putatis hos Galilæos sceleratiores fuisse omnibus Galilæis, quoniam talia passi sunt?

3 * Non, dico vobis, imò verò nisi vos omnes pœnitentiam egeritis, similiter peribitis.

4 * Aut illos octodecim super quos cecidit turris in Siloucho, & necauit eos, putatis flagitiosiores omnibus hominibus qui degunt in Ourischlem?

5 * Minimè: dico autem vobis, nisi pœnitentiam egeritis omnes, itidem peribitis.

6 *Porrò dixit parabolam hanc: Ficum habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens in ea fructus, nec inuenit.

7 * Et dixit agricolæ, Ecce tres sunt anni, ex quo venio quærens fructus in ficu ista, nec inueni: excinde eam; quorsum terram ociosam detinet?

---

53 נתפלג גיר אבא על ברה וברא על אבוהי אמא על ברתה וברתא על אמה חמתא על כלתה [l] וכלתא על חמתה ׃
54 ואמר לכנשא מא [m] דחזיתון עננא [n] דדנחא מן [o] מערבא מחדא אמרין אנתון מטרא אתא והוא הכנא ׃
55 ומא [p] דנשבא [q] תימנא אמרין אנתון [r] דחומא הוא והוא ׃ 56 [s] נסבי באפא פרצופא דשמיא ודארעא ידעין אנתון [t] דתפרשון [u] זבנא דין הנא איכנא לא פרשין אנתון ׃ 57 למנא דין מן נפשכון לא [a] דינין אנתון קושתא ׃
58 מא גיר [b] דאזל אנת עם בעל דינך לות [c] ארכונא עד באורחא אנת [d] הב [e] תאגורתא ותתפרק מנה דלמא [f] נובלך לות דינא ודינא [g] נשלמך [h] לגביא וגביא [i] נרמיך בית אסירא ׃ 59 ואמין אמר אנא לך דלא [k] תפוק מן תמן עדמא [l] דתתל [m] שמונא אחריא ׃

[l] כלל או כלה
[m] חזא [n] דנח [o] ערב
[p] נשב [q] ימין [r] חמא
[s] נסב [t] פרש [u] כמו זמן
[a] דן [b] אזל [c] מן לשון יון עבראית שר
[d] יהב [e] אגר [f] יבל
[g] שלם [h] גבא [i] רמא
[k] נפק [l] נתל כמו שמן

53 * Diuidentur pater in filium, & filius in patrem ſuum; mater in filiam,& filia in matrem; ſocrus in nurum ſuam, & nurus in ſocrum ſuam.

54 * Dicebat autem & ad turbas, Cùm videritis nubem oriētem ab occaſu, ſtatim dicitis, Nimbus venit: & ita fit. (Matt.16 a.8)

55 * Et cùm Auſtrum flantem, dicitis, Quia æſtus erit: & fit.

56 * Hypocritæ, faciem cæli & terrę noſtis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis?

57 * Quid autem & à vobiſipſis non iudicatis quod iuſtum eſt?

58 * Cùm autem vadis cum aduerſario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo; ne fortè trahat te ad iudicem, & iudex tradat te exactori, & exactor mittat te in carcerem. (Mat.5.d 25)

59 * Dico tibi, Non exies indè, donec etiam nouiſſimum minutum reddas.

CAP. XIII.

1 ADerant autem quidam ipſo in tempore, nuntiantes illi de Galilæis, quorũ ſanguinem Pilatus miſcuit cum ſacrificiis eorum. A

2 *Et reſpōdens dixit illis, Putatis quòd hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia paſſi ſunt?

3 * Non, dico vobis: ſed niſi pœnitentiã habueritis, omnes ſimiliter peribitis.

4 * Sicut illi decem & octo ſupra quos cecidit turris in Siloe,& occidit eos: putatis quia & ipſi debitores fuerint pręter omnes homines habitantes in Ieruſalē? B

5 *Non, dico vobis: ſed ſi non pœnitentiã habueritis, omnes ſimiliter peribitis.

6 *Dicebat autem hanc ſimilitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea ſua: & venit quærens fructum in illa, & non inuenit.

7 *Dixit autem ad cultorem vineę, Ecce anni tres ſunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio. Succide ergo illam: vt quid etiam terram occupat?

53 * διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.

54 * ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω.

55 * καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε, ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται.

56 * ὑποκριταὶ, τὸ πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε;

57 * τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;

58 * ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ βάλῃ σε εἰς φυλακήν.

59 * λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

ιγ'.

1 * Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα πιλᾶτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν.

2 * καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, δοκεῖτε ὅτι οἱ γαλιλαῖοι οὗτοι, ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν;

3 * οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

4 * ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ σιλωάμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς· δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλήμ;

5 * οὐχὶ, λέγω ὑμῖν. ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.

6 * ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν, συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην, καὶ ἦλθε ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν.

7 * εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν, ἰδοὺ τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;

קרינא דחד בשבא רב דבתר עארא דצליבא מו קפלאון יג 1 בהו דין זבנא אתו אנשין אמרו לה על גליליא הנון דפילטוס חלט דמהון עם [n]דבחיהון: 2 וענא ישוע ואמר להון סברין אנתון דהנון גליליא [o]חטיין הוו יתיר מן כלהון גליליא דהכנא הוא אנון: 3 לא אמר אנא לכון דין דאף כלכון אן לא [p]תתובון הכנא [q]תאבדון: 4 או הנון תמנתעסר דנפל עליהון [r]מגדלא [s]בשילוחא וקטל אנון סברין אנתון דחטיין הוו יתיר מן כלהון בנינשא [t]דעמרין באורשלם: 5 לא אמר אנא לכון דין דאן לא תתובון כלכון אכותהון תאבדון: 6 ואמר [u]מתלא הנא תתא אית הות לאנש [x]דנציבא בכרמה ואתא בעא בה פארא ולא [y]אשכח: 7 ואמר [z]לפלחא הא תלת שנין אתא אנא בעא אנא פארא בתתא הדא ולא משכח אנא [a]פסוקיה למנא [b]מבטלא ארעא:

[n] דבח כמו זבח
[o] חטא [p] תב
[q] אבד [r] גדל
[s] שלח
[t] עמר פירושו ישב
[u] מתל כמו משל [x] נצב
[y] שכח [z] פלח [a] פסק
[b] בטל

8 ܐܡܪ ܠܗ ܦܠܚܐ ܡܪܝ ܫܒܘܩܝܗ ܐܦ ܗܕܐ ܫܢܬܐ܂ ܥܕ ܐܦܠܚܝܗ ܘܐܙܒܠܝܗ܂
9 ܘܐܢ ܥܒܕܐ ܦܐܪܐ܂ ܘܐܢ ܠܐ ܠܡܐ ܚܝܐ ܬܦܣܩܝܗ܂

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܕܗ ܕܨܘܡܐ܂ ܡܙ

10 ܟܕ ܕܝܢ ܡܠܦ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܚܕܐ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ܂
11 ܐܝܬ ܗܘܬ ܬܡܢ ܐܢܬܬܐ܂ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܪܘܚܐ ܕܟܘܪܗܢܐ ܫܢܝܢ ܬܡܢܥܣܪܐ܂ ܘܟܦܝܦܐ ܗܘܬ܂ ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܕܬܬܦܫܛ ܠܓܡܪ܂
12 ܚܙܗ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܩܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܢܬܬܐ ܫܪܝܬܝ ܡܢ ܟܘܪܗܢܟܝ܂
13 ܘܣܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗ܂ ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܫܛܬ ܘܫܒܚܬ ܠܐܠܗܐ܂
14 ܥܢܐ ܕܝܢ ܪܒ ܟܢܘܫܬܐ܂ ܟܕ ܡܬܚܡܬ ܥܠ ܕܐܣܝ ܒܫܒܬܐ ܝܫܘܥ܂ ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ܂ ܫܬܐ ܐܢܘܢ ܝܘܡܝܢ ܕܒܗܘܢ ܘܠܐ ܠܡܦܠܚ܂ ܒܗܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܐܬܝܢ ܡܬܐܣܝܢ܂ ܘܠܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ܂
15 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܢܣܒ ܒܐܦܐ܂ ܚܕ ܚܕ ܡܢܟܘܢ ܒܫܒܬܐ܂ ܠܐ ܫܪܐ ܬܘܪܗ ܐܘ ܚܡܪܗ ܡܢ ܐܘܪܝܐ܂ ܘܐܙܠ ܡܫܩܐ ܠܗ܂
16 ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܒܪܬܗ ܗܝ ܕܐܒܪܗܡ܂ ܘܐܣܪܗ ܗܘܐ ܐܟܠܩܪܨܐ܂ ܗܐ ܬܡܢܥܣܪܐ ܫܢܝܢ܂ ܠܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܡܫܪܐ ܡܢ ܗܢܐ ܐܣܘܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ܂
17 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ܂ ܒܗܬܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠܗ܂ ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܚܕܐ ܗܘܐ ܒܟܠܗܝܢ ܬܕܡܪܬܐ ܕܗܘܝܢ ܗܘܝ ܒܐܝܕܗ܂
18 ܐܡܪ ܗܘܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ܂ ܠܡܢܐ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܠܡܢܐ ܐܕܡܝܗ܂
19 ܕܡܝܐ ܠܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ܂ ܗܝ ܕܢܣܒ ܓܒܪܐ ܐܪܡܝܗ ܒܓܢܬܗ܂ ܘܪܒܬ ܘܗܘܬ ܐܝܠܢܐ ܪܒܐ܂ ܘܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܩܢܢܬ ܒܣܘܟܝܗ܂
20 ܬܘܒ ܐܡܪ ܝܫܘܥ܂ ܠܡܢܐ ܐܕܡܝܗ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂
21 ܕܡܝܐ ܠܚܡܝܪܐ ܗܘ ܕܢܣܒܬ ܐܢܬܬܐ܂ ܛܡܪܬܗ ܒܬܠܬ ܣܐܝܢ ܕܩܡܚܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܟܠܗ ܚܡܥ܂
22 ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܒܩܘܪܝܐ ܘܒܡܕܝܢܬܐ܂ ܟܕ ܡܠܦ ܘܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ܂

8 * *Dixit ei agricola, Domine mi, dimitte eam & hoc anno, vsquequo excoluero eam, ac stercorauero:* 9 * *Et si ediderit fructus, dimittes: sin minus, cur viueret? excindes eam.*

Lectio ad vesperas hebdomadis v. Ieiunij.

10 * *Quum autem doceret in Sabbatho in vna ex Synagogis,* 11 * *Erat illic mulier habens spiritum inualetudinis ab annis octodecim, & incuruata erat, nec poterat omninò extendi.* 12 * *Viditque eam Ieschua: & eam aduocauit, ac dixit ei, Mulier, absoluta es ab inualetudine tua.*

13 * *Et imposuit ei manum suam, & illico erecta est: & glorificauit Deum.*

14 * *Respondit autem princeps Synagogæ cùm excanduisset, quòd sanasset Sabbatho Ieschua: & ait turbis, Sex sunt dies quibus oportet operari, in his venite sanitatem recepturi, & non in die Sabbathi.*

15 * *Ieschua verò respondit & dixit ei, Acceptor vultus* [personate] *vnusquisque vestrũ Sabbatho, nonne soluit bouem suum aut asinum suum à præsepi, & abit aquatum?*

16 * *Hanc autem, quæ est filia Abrohom, & quam vinxerat criminator* [diabolus] *iam ab octodecim annis, non oportuit solui ab isto vinculo die Sabbathi?*

17 * *Quumque hæc diceret, pudore suffusi sunt ij omnes qui adstabant ex aduerso eius. totus verò populus gaudebat super omnibus miraculis quæ fiebant per manum ipsius.*

18 * *Porrò dicebat Ieschua, Cuinam simile est regnum Dei, & cuinam assimilabo illud?*

19 * *Simile est grano synapi, quod acceptum vir proiecit in hortum suum, & creuit, euasitque in arborem magnam; & volatile cæli nidificauit in eius ramis.*

20 * *Rursum dixit Ieschua, Cuinam simile est regnum Dei?*

21 * *Simile est fermento quod acceptum mulier abdidit in farinæ satis tribus, donec tota fermentetur.*

22 * *Cæterùm peragrabat per pagos & vrbes, dum doceret ac proficisceretur ad Ourischlem.*

---

8 אֲמַר לֵהּ פַלָּחָא מָרִי שְׁבוּקִיהָ אַף הָדָא שַׁנְתָּא עַד אַפְלִיחָהּ וְאֶזְבְּלִיהָ ׃ 9 וְאֶן עָבְדָה פֵאְרָא וְאֶן לָא לְמָא חַיָא תְּפַסְקִיהָ ׃

קְרָיָנָא דְרַמְשָׁא דְשַׁבְּתָא דה דְצוֹמָא מז

10 כַּד דֵּין מַלֵּף יֵשׁוּעַ בְּשַׁבְּתָא בַּחְדָא מֶן כְּנוּשָׁתָא ׃ 11 אִית הֲוָת תַּמָּן אַנְתְּתָא דְּאִית הֲוָה לָהּ רוּחָא דְכוּרְהָנָא שְׁנִין תְּמָנַעְסְרָא וְכִפִיפָא הֲוָת וְלָא מַשְׁכְּחָא הֲוָת דְּתֶתְפְּשֵׁט לַגְמַר ׃ 12 חֲזָהּ דֵּין יֵשׁוּעַ וַקְרָהּ וֶאֱמַר לָהּ אַנְתְּתָא שְׁרַיְתִי מֶן כּוּרְהָנָכִי ׃ 13 וְסָם אִידֵהּ עֲלֵיהָ וּמֶחְדָא אֶתְפַּשְׁטַת וְשַׁבְּחַת לַאלָהָא ׃ 14 עֲנָא דֵּין רַב כְּנוּשְׁתָּא כַּד מֶתְחַמַּת עַל דְּאַסִּי בְּשַׁבְּתָא יֵשׁוּעַ וֶאֱמַר לְכֶנְשָׁא שְׁתָּא אֶנּוּן יוֹמִין דַּבְהוֹן וָלֵא לְמֶפְלַח בְּהוֹן הֲוַיְתוֹן אָתֵין מֶתְאַסֵּין וְלָא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא ׃ 15 יֵשׁוּעַ דֵּין עֲנָא וֶאֱמַר לֵהּ נָסֵב בַּאפֵּא חַד חַד מֶנְכוֹן בְּשַׁבְּתָא לָא שָׁרֵא תּוֹרֵהּ אוֹ חֲמָרֵהּ מֶן אוּרְיָא

שְׁבַק פְּלַח · זְבַל עֲבַר חַיָא כְּרָא · עַם אֲלַף כְּנַשׁ כְּרַת · כְּפַף פְּשַׁט כמו לגמרי · חֲזָא קְלָא שְׁרָא · שְׁבַח חֲמַת כמו המה או חמם · אָסָא פירושו שש פְּלַח · אִתָא פירושו שורה

8 At ille respondens dixit illi, Domine, dimitte illam & hoc anno, vsque dum fodiam circa illam, & mittam stercora.

9 Et siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam. C

10 Erat autem docens in Synagoga eorum Sabbathis:

11 Et ecce mulier quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere.

12 Quam cùm videret Iesus, vocauit eam ad se, & ait illi, Mulier, dimissa es ab infirmitate tua.

13 Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum.

14 Respõdens autem Archisynagogus, indignans quia Sabbatho curasset Iesus, dicebat turbæ, Sex dies sunt in quibus oportet operari. in his ergo venite, & curamini; & non in die Sabbathi.

15 Respondens autem ad illum Dominus, dixit Hypocritæ, vnusquisque vestrum Sabbatho non soluit bouem suum, aut asinum à præsepio, & ducit adaquare?

16 Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligauit Satanas, ecce, decem & octo annis, non oportuit solui à vinculo isto die Sabbathi?

17 Et hæc cùm diceret, erubescebant omnes aduersarij eius: & omnis populus gaudebat in vniuersis quæ gloriosè fiebant ab eo.

Mat. 13. d. 31 Mar. 4. c. 30

18 Dicebat ergo, Cui simile est regnũ Dei, & cui simile æstimabo illud?

19 Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, & creuit: & factum est in arborem magnam, & volucres cæli requieuerunt in ramis eius.

Mat. 13. c. 33

20 Et iterùm dixit, Cui simile æstimabo regnum Dei?

21 Simile est ferméto, quod acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria, donec fermentaretur totum. F

22 Et ibat per ciuitates & castella docés, & iter faciens in Ierusalem.

8 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτῷ, κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν, καὶ βάλω κόπρια,

9 κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι·

11 καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτὼ, καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

12 ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ ἰησοῦς προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου.

13 καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη· καὶ ἐδόξαζε τὸν θεόν.

14 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

15 ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, ὑποκριταὶ, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ, ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει;

16 ταύτην δὲ θυγατέρα ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς, ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

17 καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

18 ἔλεγε δὲ, τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν;

19 ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησε. καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

20 καὶ πάλιν εἶπε, τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;

21 ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

22 καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς ἱερουσαλήμ.

ואזל משקא ׃ 16 הדא דין דברתה הי דאברהם ואסרה אבלקרצא הא תמנעסרא שנין לא ולא הוא דתשתרא
מן הנא אסוריא ביומא דשבתא ׃ 17 וכד הלין אמר הוא בהתין הוו כלהון אילין דקימין הוו לקובלה וכלה
עמא הדא הוא בכלהין תמיהתא דהוין הוי באידה ׃ 18 אמר הוא דין ישוע למנא דמיא מלכותא דאלהא
ולמנא אדמיה ׃ 19 דמיא לפרדתא דחרדלא הי דנסב גברא ארמיה בגנתה ורבת והות אילנא רבא ופרחתא
דשמיא אקנת בסוכיה ׃ 20 תוב אמר ישוע למנא אדמיה למלכותא דאלהא ׃ 21 דמיא לחמירא הו
דנסבת אנתתא טמרת בקמחא דתלת סאין עדמא דכלה חמע ׃ 22 ורדא הוא בקוריא ובמדינתא כד
מלף ואזל לאורשלם ׃

שקא
אסר פירושו מלשון
שרא בחת כמו בוש
קם תמה חוא
דמא רמא גנן
רבא פרח קנן
נסב טמר
כמו חמץ רדא

[illegible]

Lectio in commemorationem Iustorum & Patrum.

23 * *Interrogauit autem eum quidam, Num pauci sint illi qui seruentur? Ieschua verò dixit eis:*

24 * *Contendite intrare per portam angustā: siquidem dico vobis, multi studebunt intrare, nec poterunt.*

25 * *Ex qua hora surrexerit dominus domus, & occluserit ostium, & eritis stantes foris & pulsantes ad ostium, & cœperitis dicere, Domine noster, domine noster, aperi nobis. tum is respondebit & inquiet, Dico vobis, non noui vnde vos sitis.*

26 * *Et incipietis dicere, Coram te comedimus & bibimus, & in plateis nostris docuisti.*

27 * *Et dicet vobis, Non noui vnde vos sitis: discedite à me operatores mendacij.*

28 * *Illic erit fletus & stridor dentium, quū videritis Abrohom, & Ischok, & Jaakoub, omnesque Prophetas in regno Dei, vos autem eiiciemini foras.*

29 * *Et venient ab Oriente & ab Occidente, & à Meridie, & ab Aquilone, ac discumbent in regno Dei.*

30 * *Et ecce sunt vltimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt vltimi.*

31 * *Eo ipso die accesserunt quidam ex Perischæis, & dicunt ei, Exi, abi hinc, quoniam Heroudes vult te trucidare.*

32 * *Dixit eis Ieschua, Ite, renunciate vulpi illi, Ecce eiicio dæmonia, & sanationes perago hodie & cras, & tertia die consummabor.*

33 * *Veruntamen oportet me hodie & cras operari, & altera die iter faciam, quia fieri non potest vt Propheta pereat extra Ourischlem.*

34 * *Ourischlem Ourischlem trucidans Prophetas, & lapidibus obruens eos qui ad eam missi sunt: quoties volui congregare filios tuos, sicut gallina congregat pullos suos subter alas suas, & noluistis.*

35 * *En relinquitur vobis domus vestra deserta. Etenim dico vobis, non videbitis me, quousque dicatis, Benedictus ille qui venit in nomine Domini.*

---

[a]קרינא [b]ברוכרנא [c]דכאנא ואבהתא מח 23 [d]שאלה דין אנש דאן זעורין אנון אילין דחאין ישוע דין אמר להון:
24 [f]אתכתשו [g]למעל בתרעא [h]אליצא אמר אנא לכון גיר דסגיאא [i]נבעון למעל ולא נשכחון: 25 מן שעתא
[k]דנקום מרא ביתא [l]ונאחוד תרעא ותהוון קימין לבר [m]ונקשין בתרעא [n]ותשרון [o]למאמר מרן מרן פתח לן [p]ונענא
הו ונאמר אמר אנא לכון דלא ידע אנא לכון [q]אימכא אנתון: 26 ותשרון למאמר קדמיך [r]אכלן ואשתין ובשוקין
[s]אלפת: 27 ונאמר לכון לא ידע אנא לכון אימכא אנתון [u]פרוקו לכון מני [x]פלחי שוקרא: 28 תמן נהוא [y]בכיא
[z]וחורק שנא כד [a]תחזון לאברהם וליסחק וליעקוב ולכלהון נביא במלכותא דאלהא אנתון דין תהוון [b]מפקין לבר:
29 ונאתון מן [c]מדנחא ומן [d]מערבא ומן [e]תימנא ומן גרביא [f]ונסתמכון במלכותא דאלהא:

[a]קרא [b]דכר [c]כון [d]שאל
[e]חיא [f]כתש [g]עול [h]אלץ
[i]בעא [k]קם [l]אחד [m]נקש
[n]שרא [o]אמר [p]ענא
[q]פירושו מאין [r]אכל
[s]אלף [t]פרק [x]פלח
[y]בכא [z]חרק [a]חזא
[b]נפק [c]דנח כמו זנא
[d]ערב [e]ימן [f]סמך

23 * Ait autem illi quidam, Domine, si pauci sunt qui saluantur? Ipse autem dixit ad illos:

24 * Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quærẽt intrare, & non poterunt. (Mat. 7. b. 13)

25 * Cùm autem intrauerit paterfamilias, & clauserit ostiũ, & incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicẽtes: Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis, Nescio vos vnde sitis. (Mat. 25. a. 10)

26 * Tunc incipietis dicere, Manducauimus coram te & bibimus, & in plateis nostris docuisti.

27 * Et dicet vobis, Nescio vos, vndè sitis: discedite à me omnes operarij iniquitatis. (Mat. 7. c. 23. & 25. d. 41. Psal. 6. b. 9)

28 * Ibi erit fletus & stridor dentium: cùm videritis Abraham, & Isaac, & Iacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras.

29 * Et venient ab Oriente & Occidente, & Aquilone & Austro, & accumbẽt in regno Dei.

30 * Et ecce sunt nouissimi qui † erunt primi; & sunt primi, qui † erunt nouissimi. († erant; Mat. 19. d. 30. & 20. b. 16. Mar. 10. d. 31)

31 * In ipsa die accesserunt quidam Pharisæorum, dicentes illi: Exi & vade hinc, quia Herodes vult te occidere.

32 * Et ait illis, Ite, & dicite vulpi illi, Ecce eiicio dæmonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consummor.

33 * Veruntamen oportet me hodie & cras & sequenti die ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Ierusalem.

34 * Ierusalem, Ierusalem quæ occidis Prophetas, & lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum auis nidum suum sub pennis, & noluisti? (Mat. 23. d. 37)

35 * Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me, donec veniat cùm dicetis, Benedictus qui venit in nomine Domini. (Psal. 117. f. 26)

---

23 * εἶπε δέ τις αὐτῷ, κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς,

24 * ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν.

25 * ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι, καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.

26 * τότε ἄρξεσθε λέγειν, ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου, καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας·

27 * καὶ ἐρεῖ, λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας.

28 * ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω.

29 * καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

30 * καὶ ἰδού εἰσιν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι· καί εἰσι πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι.

31 * ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι.

32 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι·

33 * πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ.

34 * Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

35 * ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μή με ἴδητε ἕως ἂν ἥξῃ ὅτε εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

---

30 והא אית אחריא דנהוון קדמיא ואית קדמיא דנהוון אחריא׃ 31 בה בהו יומא קרבו אנשא מן פרישא ואמרין לה [h] פוק [i] זל לך מכא מטל דהרודס צבא [k] למקטלך׃ 32 אמר להון ישוע זלו אמרו לתעלא הנא דהא [l] מפק אנא שאדא [m] ואסותא עבד אנא יומנא ומחר וליומא דתלתא [n] משתמלא אנא׃ 33 ברם ולא לי דיומנא ומחר [o] אסעור וליומא אחרנא אזל מטל דלא משכחא דנביא [p] נאבד לבר מן אורשלם׃ 34 אורשלם אורשלם קטלת נביא [q] ורגמת לאילין דשליחין לותה כמא זבנין [r] צבית [s] למכנשו בניכי איך תרנגולתא דכנשא [t] פרוגיה תחית [u] גפיה ולא צביתון׃ 35 הא [x] משתבק לכון ביתכון חרבא אמר אנא לכון גיר דלא [y] תחזונני עדמא דתאמרון בריך הו דאתא בשמה דמריא׃

[h] נפק [i] אזל [k] קטל [l] נפק [m] אסא [n] סלא [o] סער פירושו עשה [p] אבד [q] רגם [r] צבא [s] כנש [t] פרג [u] גפף [x] שבק [y] חזא

[Syriac text — illegible]

Lectio Feria III. hebdomadis IIII. Ieiunij.

CAP. XIIII.

1 *ET factum est, quum ingressus fuisset domum vnius ex primoribus Perischæis, vt ederet panem die Sabbathi, & ipsi obseruarent eum.*

2 * *Et ecce homo quidam qui congregauerat aquas* [hydropicus] *erat coram eo.*

3 * *Et respondit Ieschua, & dixit Scribis & Perischæis, Licétne Sabbatho sanare?*

4 * *Illi verò tacuerunt. Et prehendit eum ipse, ac sanauit eum, dimisitque.*

5 * *Et subdit eis, Quis est ex vobis si ceciderit filius eius aut bos eius in puteũ die Sabbathi, qui non statim hauriens educat eum?*

6 * *Et non poterant ei dare responsum super hac re.*

7 * *Dicebat autem parabolam iis qui fuerant illic inuitati, eò quòd conspiceret eos eligentes loca primorum accubituum.*

8 * *Quum inuitatus fueris ab aliquo ad domum conuiuij,* [ad nuptias,] *ne abieris accubitum primo consessu, ne fortè illic sit inuitatus aliquis te honoratior.*

9 * *Veniatque is qui te & eum vocauit, ac dicat tibi, Da huic locũ: & pudore suffundêris, quum assurrexeris & obtinueris alium locum.*

10 * *Sed quum inuitatus fueris, vade discubitum in vltimum locum, vt quum venerit is qui te vocauit, dicat tibi, Amice mi, ascende superius. & erit tibi gloria coram omnibus qui tecum discumbunt.*

11 * *Quoniam omnis qui extollit sese, deprimetur; & qui sese depresserit, extolletur.*

12 * *Porrò dixit ei qui ipsum vocauerat, Quum facis prandium aut cœnam, ne vocaueris amicos tuos, nec etiam fratres tuos aut cognatos tuos, neque vicinos tuos diuites, ne & ipsi vocent te, & fiat tibi hæc cõpensatio.*

13 * *Sed quum facis epulum, voca pauperes, afflictos, claudos, cæcos.*

14 * *Et beatus eris: quia non habent vnde tibi rependant, fiet enim tua retributio in resurrectione iustorum.*

קרינא דיום ג בשבא דשבתא דד׳ דצומא מט קפאלון יד

1 והוא דכד על לביתא דחד מן רישא דפרישא ᶜדנאכול לחמא ביומא דשבתא והנון ᵈנטרין הוו לה׃ 2 והא גברא חד ᵉדכניש הוא מיא איתהוא קדמוהי׃ 3 ועני ישוע ואמר לספרא ולפרישא דאן שליט בשבתא ᶠלמאסיו׃ 4 הנון דין ᵍשתקו ʰואחדה הו ואסיה ⁱושריהי׃ 5 ואמר להון מנו מנכון ᵏדנפל ברה או תורה ˡבברא ביומא דשבתא ולא מחדא ᵐדלא ⁿמסק לה׃ 6 ולא אשכחו ᵒלמתל לה פתגמא על הדא׃ 7 ואמר הוא מתלא לותהנון ᵖדמזמנין תמן על דחזא הוא להון ᵠדמגבין דוכיתא דריש סמכא׃ 8 אמתי דמזדמן אנת מן אנש לבית ˢמשתותא לא ᵗתאזל ᵘתסתמך לך בריש סמכא דלמא נהוא מזמן תמן אנש ˣדמיקר מנך׃

ᶜ אכל ᵈ נטר ᵉ כנש ᶠ אסא ᵍ שתק ʰ אחד ⁱ שרא ᵏ נפל ˡ כמו באר ᵐ דלא פירושו שאב ⁿ נסק ᵒ נתל ᵖ זמן ᵠ גבא ʳ זמן ˢ שתא ᵗ אזל ᵘ סמך ˣ יקר

CAP. XIIII.

1 ET factum est, cùm intrasset Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum Sabbathô manducare panem, & ipsi obseruabant eum. A

2 * Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.

3 * Et respondens Iesus, dixit ad Legisperitos & Pharisæos, dicens, Si licet Sabbatho curare?

4 * At illi tacuerunt. ipse verò apprehensum sanauit eum: ac dimisit.

5 * Et respondens ad illos, dixit, Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non continuò extrahet illum die Sabbathi?

6 * Et non poterant ad hæc respondere illi.

7 * Dicebat autem † ad inuitatos parabolam, intẽdens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: B

8 * Cùm inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne fortè honoratior te sit inuitatus ab illo:

9 * Et veniens is qui te & illum vocauit, dicat tibi, Da huic locum: & tunc incipias cum rubore nouissimum locum tenere.

10 * Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco: vt cùm venerit qui te inuitauit, dicat tibi, Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. C

Pro. 25. a.7

11 * Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

12 * Dicebat autem & ei qui se inuitauerat, Cùm facis prandium aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos diuites, ne fortè & ipsi te reinuitent, & fiat tibi retributio.

Mat. 23. b.12 Inf. 18. c.14 Tob. 4. b.7 Pro. 3. a.9

13 * Sed cùm facis conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos;

14 * Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.

ιδ.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.

2 * καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

3 * καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ φαρισαίους, λέγων, εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;

4 * οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε.

5 * καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε, τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται,

6 * καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

7 * ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς,

8 * ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ,

9 * καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι, δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.

10 * ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι, φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι.

11 * ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

12 * ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτὸν, ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους, μή ποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα.

13 * ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς.

14 * καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

9 ונאתא הו מן דלך ולה קרא ונאמר לך דהב דוכתא להנא והיבהתכד קאם אנת ואחד אנת דוכתא אחריתא ׃ 10 אלא מא דאזדמנת זל אסתמך לך בחרתא דמא דאתא הו דקרך נאמר לך רחמי אתעלא לעל ואסתמך והויא לך תשבוחתא קדם כלהון דסמיכין עמך ׃ 11 מטל דכל דנרים נפשה נתמכך וכל דנמך נפשה נתתרים ׃ 12 אמר דין לה דקריהי מא דעבד אנת שרותא או חשמיתא לא תהוא קרא רחמיך אף לא אחיך או אחינך ולא שבביך עתירא דלמא אף הנון נקרונך ונהוא לך פורענא הנא ׃ 13 אלא מא דעבד אנת קובלא קרי למסכנא סגיפא חגיסא סמיא ׃ 14 וטוביך דלית להון דנפרעונך נהוא גיר פורענך בקימא דזדיקא ׃

y אתא z יהב a בהת b קם c אזל d קרא e עלא f שבח g רם h מכך i קרא k שרא l הוא משחה ערב m שבב פירושו שכן n קרא o פרע p קבל q סגף r חגס s סמא t קם

15 ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܢܐܟܘܠ ܠܚܡܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܀ 16 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܓܒܪܐ ܚܕ ܥܒܕ ܚܫܡܝܬܐ ܪܒܬܐ ܘܩܪܐ ܠܣܓܝܐܐ܀ 17 ܘܫܕܪ ܥܒܕܗ ܒܥܕܢܐ ܕܚܫܡܝܬܐ ܕܢܐܡܪ ܠܗܢܘܢ ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ ܗܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܛܝܒ ܠܟܘܢ ܬܘ܀ 18 ܘܫܪܝܘ ܡܢ ܚܕ ܟܠܗܘܢ ܠܡܫܬܐܠܘ ܐܡܪ ܠܗ ܩܕܡܝܐ ܩܪܝܬܐ ܙܒܢܬ ܘܐܠܝܨ ܐܢܐ ܕܐܦܘܩ ܐܚܙܝܗ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܫܒܘܩܝܢܝ ܕܡܫܬܐܠ ܐܢܐ܀ 19 ܐܚܪܢܐ ܐܡܪ ܚܡܫܐ ܙܘܓܝܢ ܬܘܪܐ ܙܒܢܬ ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܕܐܒܩܐ ܐܢܘܢ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܫܒܘܩܝܢܝ ܕܡܫܬܐܠ ܐܢܐ܀ 20 ܐܚܪܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬܬܐ ܢܣܒܬ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܬܐ܀ 21 ܘܐܬܐ ܗܘ ܥܒܕܐ ܘܐܡܪ ܠܡܪܗ ܗܠܝܢ ܗܝܕܝܢ ܪܓܙ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܘܐܡܪ ܠܥܒܕܗ ܦܘܩ ܒܥܓܠ ܠܫܘܩܐ ܘܠܒܪܝܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܘܐܥܠ ܠܟܐ ܠܡܣܟܢܐ ܘܠܡܟܐܒܐ ܘܠܡܚܓܪܐ ܘܠܥܘܝܪܐ܀ 22 ܘܐܡܪ ܥܒܕܐ ܡܪܝ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܦܩܕܬ ܘܬܘܒ ܐܝܬ ܐܬܪܐ܀ 23 ܘܐܡܪ ܡܪܐ ܠܥܒܕܗ ܦܘܩ ܠܐܘܪܚܬܐ ܘܠܒܝܬ ܣܝܓܐ ܘܐܠܘܨ ܕܢܥܠܘܢ ܕܢܬܡܠܐ ܒܝܬܝ܀ 24 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܐܢܫ ܡܢ ܗܢܘܢ ܓܒܪܐ ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܢܛܥܡ ܡܢ ܚܫܡܝܬܝ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܕܝܪܝܐ܀

25 ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܬܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܀ 26 ܡܢ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܣܢܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܘܠܐܚܘܗܝ ܘܠܐܚܘܬܗ ܘܠܐܢܬܬܗ ܘܠܒܢܘܗܝ ܘܐܦ ܠܢܦܫܗ ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܐ ܠܝ ܬܠܡܝܕܐ܀ 27 ܘܡܢ ܕܠܐ ܫܩܠ ܨܠܝܒܗ ܘܐܬܐ ܒܬܪܝ ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܐ ܠܝ ܬܠܡܝܕܐ܀ 28 ܡܢܘ ܓܝܪ ܡܢܟܘܢ ܕܨܒܐ ܕܢܒܢܐ ܡܓܕܠܐ ܘܠܐ ܩܕܡ ܝܬܒ ܚܫܒ ܢܦܩܬܗ ܐܢ ܐܝܬ ܠܗ ܠܡܫܠܡܘܬܗ܀ 29 ܕܠܐ ܟܕ ܢܣܝܡ ܫܬܐܣܬܐ ܘܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܫܠܡܘ ܟܠ ܕܚܙܝܢ ܢܗܘܘܢ ܡܒܙܚܝܢ ܒܗ ܘܐܡܪܝܢ.

15 *Hæc autem quum audisset quidam ex iis qui discumbebant, dixit ei, Beatus ille qui comedet panem in regno Dei.

16 Dixit ei Ieschua, Vir quidam fecit cœnam magnam, & conuocauit multos.

17 Misitque seruum suum tempore cœnæ, vt diceret iis qui conuocati erant, Ecce omnia parata sunt vobis; venite.

18 Et cœperunt ab vno omnes se excusare. Dixit ei primus, Villam emi, & constringor exire eam visurus: peto à te, concede mihi vt sim excusatus.

19 Alter dixit, Quinque iuga boum emi, & vado probatum eos. peto à te, concede mihi vt sim excusatus.

20 Alius dixit, Vxorem duxi, & propterea non possum venire.

21 Venit itaque seruus ille, & hæc renuntiauit Domino suo. Tunc excanduit dominus domus, dixitque seruo suo, Exi citò in plateas & vicos vrbis, hucque introducito pauperes & dolore affectos, claudosque & cæcos.

22 Et ait seruus, Domine mi, factum est vt præcepisti; & adhuc est locus.

23 Et dixit dominus seruo suo, Exi in vias & sepes, & coge intrare, vt impleatur domus mea.

24 Dico enim vobis, ne vnum quidem ex iis hominibus qui vocati fuerant, gustaturum ex cœna mea.

Lectio commemoratione Monachorum.

25 Quumque iter facerent cum eo cœtus multi, conuersus dixit eis:

26 Qui venit ad me, & non odit patrem suum & matrem suam, & fratres suos & sorores suas, & vxorem suam & liberos suos, atque adeò animam suam, discipulus mihi esse non potest.

27 Et qui non baiulat crucem suam, & post me venit, discipulus mihi non potest esse.

28 Quis enim ex vobis velit ædificare turrim, quin prius sedens cōputet sumptus suos, an habeat vnde perficiat eam?

29 Ne quum posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes spectatores illudant ei:

15 כד שמע דין חד מן הנון דסמיכין הלין אמר לה טובוהי למן דנאכול לחמא במלכותה דאלהא׃ 16 אמר לה ישוע גברא חד עבד חשמיתא רבתא וקרא לסגיאא׃ 17 ושדר עבדה בעדנא דחשמיתא דנאמר לאילין דקרין הוו הא כלמדם מטיב לכון תו׃ 18 ושריו מן חד כלהון למשתאלו אמר לה קדמיא קריתא זבנת ואליץ אנא דאפוק אחזיה בעא אנא מנך שבוקיני דמשתאל אנא׃ 19 אחרנא אמר חמשא זוגין תורא זבנת ואזל אנא דאבקא אנון בעא אנא מנך שבוקיני דמשתאל אנא׃ 20 אחרנא אמר אנתתא נסבת ומטל הנא לא משכח אנא דאתא׃ 21 ואתא הו עבדא ואמר למרה הלין הידין רגז מרא ביתא ואמר לעבדה פוק בעגל לשוקא ולבריתא דמדינתא ואעל לכא למסכנא ולמכאבא ולמחגרא ולעוירא׃

סמך · טוב · אכל · פירושו משתה ערב · קנא · פירושו וזמן ועת · אמר · קרא · טוב · אתא · שרא · שאל · זבן · אלץ · נפק · חזא · בעא · שבק · זוג · אזל · בקא · נסב · שכח · אתא · רגז · נפק · פירושו פתאם

15 * Hæc cùm audiſſet quidam de ſimul diſcumbentibus, dixit illi, Beatus qui D manducat panem in regno Dei.

16 * At ipſe dixit ei, Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocauit multos.

Mat. 22. a. Apo. 19. b.

17 * Et miſit ſeruum ſuum hora cœnæ dicere inuitatis vt venirent, quia iam parata ſunt omnia.

18 * Et cœperunt ſimul omnes excuſare. Primus dixit ei, Villá emi, & neceſſe habeo exire & videre illam. rogo te, habe me excuſatum.

19 * Et alter dixit, Iuga boum emi quinque, & eo probare illa. rogo te, habe me E excuſatum.

20 * Et alius dixit, Vxorem duxi, & ideò non poſſum venire.

21 * Et reuerſus ſeruus, nunciauit hæc domino ſuo. Tunc iratus paterfamilias, dixit ſeruo ſuo, Exi citò in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos, & claudos introduc huc.

22 * Et ait ſeruus, Domine, factum eſt vt imperaſti: & adhuc locus eſt.

23 * Et ait Dominus ſeruo, Exi in vias & ſepes: & compelle intrare, vt impleatur domus mea.

24 * Dico autem vobis, quia nemo virorum illorum qui vocati ſunt, guſtabit cœnam meam.

25 * Ibant autem turbæ multæ cum eo: & conuerſus dixit ad illos:

Mat. 10. d. 37

26 * Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus.

Mat. 10. d. 30. & 16. d. 24. Mar. 8. d. 34

27 * Et qui non baiulat crucem ſuam, & venit poſt me, non poteſt meus eſſe diſ- F cipulus.

28 * Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, nõne prius ſedens computat ſumptus qui neceſſarij ſunt, ſi habeat ad perficiendum:

29 * Ne poſtquam poſuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei:

15 * ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, μακάριος ὃς φάγεται ἄριστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

16 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς·

17 * καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, ἔρχεσθε· ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα.

18 * καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες· ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.

19 * καὶ ἕτερος εἶπε, ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον·

20 * καὶ ἕτερος εἶπε, γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

21 * καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ ἀναπήρους, καὶ τυφλούς, καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.

22 * καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί.

23 * καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου.

24 * λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.

25 * Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς·

26 * εἴ τις ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.

27 * καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.

28 * τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, ὁ θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν,

29 * ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίζειν αὐτῷ.

---

22 וְאָמַר עַבְדָּא מָרִי הֲוָא אֵיךְ דְּפַקֶּדְתְּ וְתוּב אִית אַתְרָא׃ 23 וְאָמַר מָרָא לְעַבְדֵּהּ פּוּק לְאוּרְחָתָא וְלַבִּירָת
סַיָּגָא וַאלוּץ דְּנֵעֲלוּן דְּנֶתְמְלֵא בַּיְתִי׃ 24 אָמַר אֲנָא לְכוֹן גֵּיר דְּחַד מִן הָנוּן אֱנָשָׁא דַּקְּרִין הֲווֹ לָא נֶטְעְמוּן
מִן חֲשָׁמִיתִי׃ קְרִיָּנָא בְּרוּכְרָנָא דְּדַיְרָיָא נ
25 וְכַד אָזְלִין הֲווֹ עַמֵּה כֶּנְשָׁא סַגִּיאָא אֶתְפְּנִי וֶאמַר לְהוֹן׃ 26 מַן דְּאָתֵא לְוָתִי וְלָא סָנֵא לַאבוּהִי וְלֶאמֵּה וְלַאחוּהִי
וְלַאחָוָתֵה וְלַאנְתְּתֵה וְלַבְנַוְהִי וָאף לְנַפְשֵׁה תַּלְמִידָא לָא מֶשְׁכַּח דְּנֶהֱוֵא לִי׃ 27 וּמַן דְּלָא שָׁקֵל צְלִיבֵה וְאָתֵא בָּתַרִי
תַּלְמִידָא לָא מֶשְׁכַּח דְּנֶהֱוֵא לִי׃ 28 מַנוּ גֵּיר מֶנְכוֹן דְּצָבֵא דְּנֶבְנֵא מַגְדְּלָא וְלָא לוּקְדַם יָתֵב חָשֵׁב נֶפָּקְתֵה אֵן אִית
לֵה לְמַשְׁלְמוּתֵה׃ 29 דְּלָא כַּד נְסִימ שֶׁתְאֶסְתָא וְלָא נֶשְׁכַּח לְמַשְׁלָמוּ כֹּל דְּחָזֵין נֶהֱוֹן מְבַזְּחִין בֵּה׃

פַּקֵּד בלשון צוה
נְפַק סִיג אֲלַץ
עוּל מְלָא קְרָא
טְעַם קְרָא דְּכַר כמו זכר
דוּר בְּנָא סְנָא
לְמַד צְלַב פירושו תלה
צְבָא בְּנָא גְּדַל
נְפַק שְׁלַם שְׁלַם
חֲזָא בְּזַח

[illegible]

30 * *Dicantque, Homo iste cœpit ædificare, & non potuit perficere.*

31 * *Aut quis rex proficiscens vt bello decernat cum rege socio suo, non prius cogitet num possit cum decem millibus occurrere ei, qui venit aduersus ipsum cũ viginti millibus?*

32 * *Sin minus, dum adhuc est procul ab eo, mittit caduceatores, & expostulat pacem.*

33 * *Ita quisquis ex vobis non relinquit omnem possessionem suam, non potest mihi esse discipulus.*

34 * *Bonus est sal: si verò & ipse sal insipidus fuerit factus, quo salietur?*

35 * *Neque in terram, neque in sterquilinium abit: foras eum abijciunt. Cui sunt aures ad audiendum, audiat.*

CAP. XV.

1 *Accedebant autem ad eum Publicani & peccatores, vt ipsum audirent.*

2 * *Et Scribæ ac Perischæi murmurabant, & dicebant, Iste peccatores suscipit, & cum eis esitat.*

3 * *Et dixit eis Ieschua hanc parabolam:*

4 * *Quis est vir ex vobis habens centum oues, & perdiderit vnam ex illis, qui non relinquat nonaginta nouem in deserto, & proficiscatur quæsiturus eam quæ periit, vsquedum inuenerit eam?*

5 * *Quumque inuenit eam, lætatur, & baiulat eam super humeros suos:*

6 * *Venitque domum suam, & conuocat amicos suos & vicinos suos, et ait illis, Gaudete mecũ, quippe qui inuenerim ouem meam quæ perierat.*

7 * *Dico vobis ita fore gaudium in cælo super vno peccatore qui pœniteat, maius quàm super nonaginta nouem iustis, qui non egent pœnitentia.*

8 * *Aut quænam est mulier habens decem zuzim, [drachmas] & perdiderit vnam ex illis, quæ non accendat lucernam, & scopet domum, quærat que sibi accuratissimè, vsquequo inuenerit eam?*

9 * *At quum inuenit eam, conuocat amicas & vicinas suas, & ait illis, Lætamini mecum, quippe quæ inuenerim drachmam meã, quæ perdita fuerat.*

10 * *Dico vobis, ita fore gaudium coram Angelis Dei super vno peccatore pœnitente.*

---

30 ואמרין דהנא גברא שרי [d] למבנא ולא אשכח למשלמו׃ 31 או מנו מלכא דאזל לקרבא [e] למתכתשו עם מלכא חברה ולא לוקדם [f] מתרעא דאן משכח בעסרא אלפין [g] למארע להו דאתא עלוהי בעסרין אלפין׃ 32 ואן דין לא עד הו רחיק מנה משדר [h] איזגדא [i] ובעא על שלמא׃ 33 הכנא כל אנש מנכון דלא שבק כלה [k] קנינה לא משכח דנהוא לי [l] תלמידא׃ 34 שפירא הי מלחא אן דין אף מלחא [m] תפכה במנא [n] תתמלח׃ 35 [o] לא לארעא ולא לזבלא אזלא לבר שדין לה מן דאית לה [p] אדנא [q] דנשמע נשמע׃

קפלאון טו

1 [r] מתקרבין הוו דין לותה מכסא [s] וחטיא דנשמעוניהי׃ 2 וספרא ופרישא [t] רטנין הוו ואמרין הנא לחטיא [u] מקבל ואכל עמהון׃ 3 ואמר להון ישוע [x] מתלא הנא׃ 4 מנו מנכון גברא דאית לה מאא [y] ערבין ואן

[d] בנא [e] כתש פירושו נלחם [f] רעא [g] ארע פירושו חשמנים או מליצים [i] בעא [k] קנא [l] למר [m] פכה [n] מלח [o] שדא [p] עבראית אזנים [q] שמע [r] קרב [s] חטא [t] שמע [t] רטן [v] אכל [x] מתל כמו משל [y] פירושו צאן

30 * Dicentes, Quia hic homo cœpit ędificare, & non potuit consummare?

31 * Aut quis rex iturus committere bellum aduersus alium regem, non sedens G prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se?

32 * Alioquin adhuc illo longè agēte, legationē mittens, rogat ea quę pacis sunt.

33 * Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

Mat.5.b. Mar.9.g. 34 * Bonum est sal. Si autem sal euanuerit, in quo condietur?

35 * Neque in terram, neque in sterquilinium vtile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

CAP. XV.

1 Erant autem appropinquantes ei publicani & peccatores, vt audirēt illū. A

2 * Et murmurabant Pharisæi & Scribæ, dicentes, Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.

3 * Et ait ad illos parabolam istam, dicens:

Mat.18.b. 4 * Quis ex vobis homo qui habet centum oues, & si perdiderit vnam ex illis, nonne dimittit nonagintanouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat eam?

5 * Et cùm inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens:

6 * Et veniens domum, conuocat amicos & vicinos, dicens illis, Congratulamini mihi, quia inueni ouē meam quæ perierat. B

7 * Dico vobis, quòd ita gaudium erit in cælo super vno peccatore pœnitentiā agente, quàm super nonagintanouem iustis, qui non indigent pœnitentia.

8 * Aut quæ mulier habens drachmas decem: si perdiderit drachmam vnam, nonne accendit lucernam, & euerrit domum, & quærit diligenter, donec inueniat? (eam)

9 * Et cùm inuenerit, conuocat amicas & vicinas, dicens, Congratulamini mihi, quia inueni drachmā quam perdideram.

10 * Ita, dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.

30 * λέγοντες, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι;

31 * ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;

32 * εἰ δὲ μήγε, ἔτι πόῤῥω αὐτοῦ ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

33 * οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.

34 * καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;

35 * οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

ιε.

1 * Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ.

2 * καὶ διεγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες, ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

3 * εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων,

4 * τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐννενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό.

5 * καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων·

6 * καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

7 * λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενηκονταεννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας.

8 * ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὕρῃ;

9 * καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα.

10 * οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

ונאבד חד מנהון לא שבק תשעין ותשעא בדברא ואזל בעא להו דאבד עדמא דנשכחיוהי׃ 5 ומא דאשכחה
חרא ושקל לה על כתפתה׃ 6 ואתא לביתה וקרא לרחמוהי ולשבבוהי ואמר להון חדו עמי דאשכחת
ערבי דאביד הוא׃ 7 אמר אנא לכון דהכנא תהוא חדותא בשמיא על חד חטיא דתאב או על תשעין ותשעא
זדיקין דלא מתבעיא להון תיבותא׃ 8 או אידא הי אנתתא דאית לה עסרא זוזין ותובד חד מנהון ולא
מנהרא שרגא וחמא ביתא ובעיא לה בטילאית עדמא דתשכחיוהי׃ 9 ומא דאשכחתה קריא לרחמתה
ולשבבתה ואמרא להין חדין עמי דאשכחת זוזי דאביד הוא׃ 10 אמר אנא לכון דהכנא תהוא חדותא קדם
מלאכוהי דאלהא על חד חטיא דתאב׃

אבד כמו מדבר שכח
חרא אתא קרא
רחם שבב פירושו שכן
חרא אבד תב כמו שוב
בעא תב
זוז הוא רבע שקל כסף
אבד נהר חמא
כמו חמם עבראית טאטא
בעא בטל פירושו בהשתדלות

ܕܪܡܫܐ ܕܚܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ ❖ ܢܐ ❖

11 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ
12 ܗܘܘ ܠܗ ܬܪܝܢ ܒܢܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܗ ܙܥܘܪܐ.
ܐܒܝ. ܗܒ ܠܝ ܦܠܓܘܬܐ ܕܡܛܝܐ ܠܝ ܡܢ ܒܝܬܟ.
13 ܘܦܠܓ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܗ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ
ܩܠܝܠ. ܟܢܫ ܗܘ ܒܪܗ ܙܥܘܪܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܛܝܗܝ.
ܘܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܪܚܝܩܐ. ܘܬܡܢ ܒܕܪ ܩܢܝܢܗ ܟܕ ܚܝܐ
14 ܦܪܚܐܝܬ. ܘܟܕ ܓܡܪ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܗܘܐ
ܠܗ. ܗܘܐ ܟܦܢܐ ܪܒܐ ܒܐܬܪܐ ܗܘ. ܘܫܪܝ ܚܣܪ ܠܗ.
15 ܘܐܙܠ ܢܩܦ ܠܗ ܠܚܕ ܡܢ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܬܪܐ
ܗܘ. ܘܗܘ ܫܕܪܗ ܠܩܪܝܬܐ ܠܡܪܥܐ ܚܙܝܪܐ.
16 ܘܡܬܪܓܪܓ ܗܘܐ ܠܡܡܠܐ ܟܪܣܗ ܡܢ ܚܪܘܒܐ
ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܚܙܝܪܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗ.
17 ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܦܫܗ ܐܡܪ. ܟܡܐ ܐܝܬ ܗܫܐ ܐܓܝܪܐ
ܒܒܝܬ ܐܒܝ ܕܝܬܝܪ ܠܗܘܢ ܠܚܡܐ. ܘܐܢܐ ܗܪܟܐ
18 ܒܟܦܢܐ ܐܒܕ ܐܢܐ. ܐܩܘܡ ܐܙܠ ܠܘܬ ܐܒܝ ܘܐܡܪ
19 ܠܗ. ܐܒܝ ܚܛܝܬ ܒܫܡܝܐ ܘܩܕܡܝܟ. ܘܠܐ ܫܘܐ
ܗܘܐ ܐܢܐ ܕܒܪܟ ܐܬܩܪܐ. ܥܒܕܝܢܝ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢ ܐܓܝܪܝܟ.
20 ܘܩܡ ܐܬܐ ܠܘܬ ܐܒܘܗܝ. ܘܥܕ ܗܘ ܪܚܝܩ. ܚܙܝܗܝ
ܐܒܘܗܝ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ. ܘܪܗܛ ܢܦܠ ܥܠ ܨܘܪܗ
21 ܘܢܫܩܗ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܗ. ܐܒܝ ܚܛܝܬ ܒܫܡܝܐ
22 ܘܩܕܡܝܟ. ܘܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܒܪܟ ܐܬܩܪܐ. ܐܡܪ ܕܝܢ
ܐܒܘܗܝ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܐܦܩܘ ܐܣܛܠܐ ܪܝܫܝܬܐ
ܐܠܒܫܘܗܝ. ܘܣܝܡܘ ܥܙܩܬܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܐܣܐܢܘܗܝ
ܡܣܢܐ.
23 ܘܐܝܬܘ ܩܛܘܠܘ ܬܘܪܐ ܕܦܛܝܡܐ. ܘܢܐܟܘܠ
ܘܢܬܒܣܡ.
24 ܕܗܢܐ ܒܪܝ ܡܝܬܐ ܗܘܐ ܘܚܝܐ. ܘܐܒܝܕ ܗܘܐ
ܘܐܫܬܟܚ. ܘܫܪܝܘ ܠܡܬܒܣܡܘ.
25 ܗܘ ܕܝܢ ܒܪܗ ܩܫܝܫܐ ܒܚܩܠܐ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܐܬܐ
ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܒܝܬܐ. ܫܡܥ ܩܠ ܙܡܪܐ ܕܣܓܝܐܐ.
26 ܘܩܪܐ ܠܚܕ ܡܢ ܛܠܝܐ. ܘܫܐܠܗ ܡܢܘ ܗܢܐ.

Ad vesperas Feria quinta hebdomadis præcedentis Ieiunium.

11 * *Et dicebat eis rursum Ieschua, Vir quidam habebat filios duos:* 12 * *Et dixit ei filius eius minor natu, Pater mi, da mihi partem quæ mihi contingit ex domo tua. Diuisit itaque eis possessionem suam.*

13 * *Paucis autem pòst diebus collegit filius ille minor quæcunque ad se peruenerant, & profectus est in regionem longinquam; et illic dilapidauit substantiam suam dum profusè* 14 *viueret.* * *Quumque consumpsisset quicquid habebat, fuit fames magna in regione illa, & cœpit egere.*

15 * *Abiens itaque sese adiunxit vni ex filiis ciuitatis* [ciuibus] *regionis illius; & ille misit eum in villam, vt pasceret sues.*

16 * *Et concupiscebat implere ventrem suum ex siliquis illis quas edebant sues, & nemo ei dabat.*

17 * *Quumque ad se rediisset, ait, Quot sunt nunc mercenarij in domo patris mei, qui abundant pane; ego verò hîc fame pereo!*

18 * *Surgam, proficiscar ad patrem meum, et dicam ei, Pater mi, peccaui in cælum, & co-* 19 *ram te:* * *Neque amplius sum dignus qui vocer filius tuus: fac me vt vnum ex mercenariis tuis.*

20 * *Surgens igitur venit ad patrem suum. quumque adhuc longè abesset, vidit eum pater ipsius, & misertus est eius: & accurrens incidit in collū eius, & eum deosculatus est.*

21 * *Dixit autem ei filius eius, Pater mi, peccaui in cælum, & coram te; neque sum dignus qui vocer filius tuus.*

22 * *Dixit verò pater ipsius seruis suis, Depromite stolam primam, & induite eum; & ponite annulum in manum eius, & calciate eum soleis.* 23 * *Et adducite, mactate bouem saginatum, & edamus, ac oblectemur.* 24 * *Quia iste filius meus mortuus erat, & reuixit; perierat, & inuentus est. cœperuntque oblectari.*

25 * *Ipse autem filius eius senior erat in villa. quumque venisset et appropinquasset domui, audiuit vocem concentus multorum.*

26 * *Et aduocauit vnum ex pueris, & sciscitatus est ab eo, quid istud esset.*

דרמשא דחמשא דשבתא קדמיתא דצומא נא

11 ואמר הוא להון תוב ישוע גברא חד אית הוא לה בניא תרין: 12 ואמר לה ברה זעורא אבי הב לי פלגותא דמטיא לי מן ביתך ופלג להון קנינה: 13 ומן בתר יומתא קליל כנש הו ברה זעורא כל מדם דמטיהי ואזל לאתרא רחיקא ותמן בדר קנינה כד חיא פרחאית: 14 וכד גמר כל מדם דאית הוא לה הוא כפנא רבא באתרא הו ושרי חסר לה: 15 ואזל נקף לה לחד מן בני מדינתא דאתרא הו והו שדרה לקריתא למרעא חזירא: 16 ומתרגרג הוא לממלא כרסה מן חרובא הנון דאכלין הוו חזירא ולא אנש יהב הוא לה: 17 וכד אתא לות נפשה אמר כמא השא אגירא איתבית אבי דיתיר להון לחמא ואנא הרכא לכפני אבד אנא:

[11] * Ait autem, Homo quidam habuit duos filios:

[12] * Et dixit adolescentior ex illis patri, Pater, da mihi portionem substantiæ † quæ me contingit. Et diuisit illis substantiam. (mea)

[13] * Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè profectus est in regionem longinquam; & ibi dissipauit substãtiam suam viuendo luxuriosè.

[14] * Et postquàm omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa; & D ipse cœpit egere.

[15] * Et abiit, & adhæsit vni ciuium regionis illius. & misit illum in villam suam, vt pasceret porcos.

[16] * Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant: & nemo illi dabat.

[17] * In se autem reuersus, dixit, Quanti mercenarij † patris mei abundant panibus; ego autem hîc fame pereo! (in domo)

[18] * Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei, Pater, peccaui in cælum & coram te:

[19] * Iã non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenariis tuis. E

[20] * Et surgens venit ad patrem suum. Cùm autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipsius, & misericordia motus est; & accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum.

[21] * Dixitque ei filius, Pater, peccaui in cælum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus.

[22] * Dixit autẽ pater ad seruos suos, Citò proferte stolam primã, & induite illũ; & date annulum in manum eius, & calciamenta in pedes eius: [23] * Et adducite vitulum saginatum, & occidite, & man- F ducemus, & epulemur: [24] * Quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit; perierat, & inuentus est. Et cœperunt epulari.

[25] * Erat autẽ filius eius senior in agro: & cùm veniret & appropinquaret domui, audiuit symphoniam & chorum:

[26] * Et vocauit vnum de seruis, & interrogauit quid † hæc essent. (hoc esset.)

11 * Εἶπε δὲ, ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς·

12 * καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

13 * καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱός, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.

14 * δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.

15 * καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους.

16 * καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

17 * εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν, εἶπε, πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι.

18 * ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου,

19 * καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου.

20 * καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη. καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

21 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός, πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου.

22 * εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας.

23 * καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν·

24 * ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη· καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

25 * ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν. 26 * καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα.

18 [u] אֶקוּם [x] אֱזַלְוָת אַבִי וְאֵמַר לֵה אַבִי [y] חֲטִית בַּשְׁמַיָא וַקְדָמַיךְ׃ 19 וְלָא [z] מֵכִיל [a] שָׁוֵא אֲנָא דַּבְרָךְ [b] אֶתְקְרֵא [c] עֲבֵדַיִנִי אַיךְ חַד מֶן אֲגִירַיךְ׃ 20 וְקָם אֶתָא לְוָת אֲבוּהִי וְעַד הוּ רַחִיק [d] חֲזָיְהִי אֲבוּהִי [e] וְאֶתְרַחַם עֲלוֹהִי [f] וְרְהֵט נְפַל עַל צַוְרֵה [g] וְנַשְׁקֵה׃ 21 וֶאמַר לֵה בְּרֵה אַבִי [h] חֲטִית בַּשְׁמַיָא וַקְדָמַיךְ וְלָא שָׁוֵא אֲנָא דַבְרָךְ אֶתְקְרֵא׃ 22 אֲמַר דֵּין אֲבוּהִי לְעַבְדַוְהִי [i] אַפֵּקוּ [k] אֶסְטְלָא [l] רִישָׁיְתָא [m] אַלְבְּשׁוּהִי [n] וְסִימוּ עֶזְקְתָא [o] בְּאִידֵה [p] וַאסֵאנוּהִי מְסָנֵא׃ 23 [q] וַאיתַו קְטוּלוּ [r] תּוֹרָא דְּפַטְמָא [s] וְנֵאכוּל [t] וְנֶתְבַּסַּם׃ 24 דְּהָנָא בְּרִי [u] מִיתָא הֲוָא וַחְיָא וַאבִידָא הֲוָא וֶאשְׁתְּכַח וְשַׁרִיו לְמֶתְבַּסָּמוּ׃ 25 הַוָא דֵּין בְּרֵה קַשִׁישָׁא בַּקְרִיתָא הֲוָא וְכַד אֶתָא וַקְרֶב לְוָת בַּיתָא שְׁמַע קָל זְמָרָא דְסַגִיאֵא׃ 26 וַקְרָא לְחַד מֶן טַלְיֵא וְשַׁאלֵה מָנוּ הָנָא׃

[v] קָם [x] אֱזַל [y] חֲטָא [z] פירוש עוד [a] שְׁוָא [b] קְרָא [c] עֲבַד [d] חֲזָא [e] רַחַם [f] רְהֵט [g] נְשַׁק [h] חֲטָא [i] נְפַק מן [k] לשון יון עבראית אדרת [l] ריש [m] לבש [n] סָם [o] יַד [p] סָאן [q] אֶתָא [r] כמו שור [s] אֲכַל [t] בְּסַם [v] מות

[illegible]

27 * *Dixit ei, Frater tuus venit: & mactauit pater tuus bouem illum saginatum, quòd sanum eum receperit.* 28 * *Et indignatus est, noluitque introire. egressus autem pater eius, efflagitauit ab eo.* 29 * *Is verò dixit patri suo, Ecce, tot annos seruio tibi seruitutē; nec vnquam transgressus sum mandatum tuum, nec vnquam dedisti mihi hœdum, vt oblectarer cum amicis meis.*

30 * *Huic autem filio tuo quū profuderit possessionem tuam cum meretricibus, & venit, mactasti ei bouem illum saginatum.*

31 * *Dixit ei pater ipsius, Fili mi, in omni tempore tu es mecū; & omnia mea tua sunt.*

32 * *Oblectari autem nos oportebat & gaudere, quòd iste frater tuus mortuus erat, & reuixit; perierat, & inuentus est.*

Lectio matutinis Dominicæ antequàm ingrediatur Ieiunium.

CAP. XVI.

1 *Porrò dixit parabolam ad discipulos suos: Homo quidam erat diues, & habebat præfectum domus: & delatus est apud eum, vt qui substantiam eius profunderet.*

2 * *Itaque vocauit eum dominus eius, & dixit ei, Quid istud est quod audio de te? redde mihi rationē dispensationis tuæ. Non enim poteris amplius mihi esse præfectus domus.*

3 * *Dixit autem præfectus domus apud se, Quid faciam, quum dominus meus auferat à me dispensationem? quia fodere non possum, & mendicare pudet.*

4 * *Noui quid faciam, vt quum exierim à dispensatione, recipiant me in domos suas.*

5 * *Et conuocauit vnumquemque ex debitoribus domini sui: dixitque primo, Quantū debes domino meo?* 6 * *Dixit ei, Centum metretas olei. Ait illi, Accipe librum tuum; & sede citò, scribe quinquaginta metretas.*

7 * *Et dixit alij, Tu verò quantum debes domino meo? Dixit ei, Centum coros frumenti. Ait illi, Accipe librum tuum, & sede, scribe octoginta coros.*

8 * *Et laudauit Dominus noster præfectum domus iniquū, quòd prudenter fecisset. Filij enim seculi eius prudentiores sunt filiis lucis in hac generatione sua.*

---

27 אמר לה אחוך אתא וקטל אבוך תורא דפטמא דכד [b]חלים [c]אקבלה : 28 ורגז ולא צבא הוא [d]למעל ונפק אבוהי בעא מנה : 29 הו דין אמר לאבוהי הא כמא שנין [a]פלח אנא לך [b]עבודתא ולא מתום [c]עברת [d]פוקדנך ומן מתום [e]גדיא לא [f]יהבת לי [g]דאתבסם עם רחמי : 30 להנא דין ברך כד פרח [h]קנינך עם [i]זניתא ואתא [k]נכסת לה תורא [l]דפטמא : 31 אמר לה אבוהי ברי אנת בכלזבן עמי אנת וכלמדם דילי דילך הו : 32 [m]למבסם דין [n]ולא הוא לן [o]ולמחדא דהנא אחוך מיתא הוא וחיא [p]ואבידה הוא [q]ואשתכח :

[r]קרינא דצפרא דחד בשבא דקדם עלל [s]צומא נב קפלאון יו

1 ואמר [t]מתלא לות [u]תלמידוהי גברא חד אית הוא עתירא ואית הוא לה רבביתא [x]ואתאכל לה קרצוהי דקנינה

[b]חלם [c]קבל [d]עול [a]פלח [b]עבד [c]עבר [d]פקד [e]כמו גדי [f]יהב [g]בסם [h]קנא [i]זנא [k]נכס [l]פטם [m]בסם [n]ולא פירושו צריך [o]חדא [p]אבד [q]שכח [r]קרא [s]צם [t]מתל כמו משל [u]למד [x]אכל פירושו הלשין

Latin		Greek
[27] Isque dixit illi, Frater tuus venit: & occidit pater tuus vitulum saginatum, quia saluum illum recepit.	27	ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν· ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.
[28] Indignatus est autem, & nolebat introire. Pater ergo illius egressus cœpit rogare illum.	28	ὠργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.
[29] At ille respondens, dixit patri suo, Ecce tot annis seruio tibi, & nunquam G mandatum tuum præteriui; & nũquam dedisti mihi hœdum, vt cũ amicis meis epularer:	29	ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί, ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ·
[30] Sed postquàm filius tuus hic, qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum.	30	ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.
[31] At ipse dixit illi, Fili, tu semper mecum es; & omnia mea tua sunt.	31	ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν·
[32] Epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, & reuixit; perierat, & inuentus est.	32	εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος, νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.
CAP. XVI.		ιϛ'.
[1] Dicebat autem & ad discipulos suos: Homo quidam erat diues qui habebat A villicum: & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius.	1	Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ, ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.
[2] Et vocauit illum, & ait illi, Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ: iam enim non poteris villicare.	2	καὶ φωνήσας αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ, τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν.
[3] Ait autem villicus intra se, Quid faciam, quia dominus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo; mendicare erubesco.	3	εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι.
[4] Scio quid faciam, vt cùm amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas.	4	ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.
[5] Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo, Quantum debes domino meo?	5	καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;
[6] At ille dixit, Centum cados olei. Dixitque illi, Accipe cautionem tuam: & B sede, citò scribe quinquaginta.	6	ὁ δὲ εἶπεν, ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ, δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα.
[7] Deinde alio dixit, Tu verò quantum debes? Qui ait, Centum coros tritici. Ait illi, Accipe literas tuas, & scribe octoginta.	7	ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν, ἑκατὸν κόρους σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ, δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.
[8] Et laudauit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.	8	καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν.

---

[z] מפרח׃ 2 [a] וקריהי מרה ואמר לה מנו הנא דשמע אנא עליך [b] הב לי [c] חושבנא דרבת [d] ביתותך לא גיר משכח אנת מכיל רב ביתא דתהוא לי׃ 3 אמר הו רב ביתא בנפשה מנא אעבד דמרי שקל לה מני רבת ביתותא [e] דאחפור לא משכח אנא [f] ולמחדר [g] בהת אנא׃ 4 [h] ידעת מנא אעבד דמא [i] דנפקת מן רבת ביתותא [k] נקבלונני בבתיהון׃ 5 וקרא לחד חד מן [l] חיבא דמרה ואמר לקדמיא כמא חיב אנת למרי׃ 6 אמר לה מאא מתרין [m] משחא אמר לה [n] סב כתבך [o] ותב בעגל כתוב חמשין מתרין׃ 7 ואמר לאחרנא אנת כמא חיב אנת למרי אמר לה מאא כורין [p] חטא אמר לה קבל כתבך [q] ותב כתוב תמאנין כורין׃ 8 ושבח מרן לרב ביתא [r] דעולא [s] דחכימאית עבד בנוהי גיר דעלמא הנא חכימין אנון מן בנוהי דנוהרא בשרבתהון הדא׃

[z] פרח פירושו פגר
[a] קרא [b] יהב [c] חשב
[d] בית [e] חפר [f] חדר כמו חזר
[g] בהת [h] ידע [i] נפק
[k] קבל [l] חוב [m] משח
[n] נסב [o] יתב
[p] פירושו דגן
[q] יתב [r] עול [s] חכם

9 ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܪ̈ܚܡܐ ܡܢ ܡܡܘܢܐ ܗܢܐ ܕܥܘܠܐ. ܕܡܐ ܕܓܡܪ ܢܩܒܠܘܢܟܘܢ ܒܡܛܠܠܬܗܘܢ ܕܠܥܠܡ. 10 ܡܢ ܕܒܩܠܝܠ ܡܗܝܡܢ. ܐܦ ܒܣܓܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ. ܘܡܢ ܕܒܩܠܝܠ ܥܘܠ ܐܦ ܒܣܓܝ ܥܘܠ ܗܘ.

11 ܐܢ ܗܟܝܠ ܒܡܡܘܢܐ ܕܥܘܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܫܪܪܐ ܠܟܘܢ ܡܢܘ ܡܗܝܡܢ. 12 ܘܐܢ ܒܕܠܐ ܕܝܠܟܘܢ ܠܐ ܐܫܬܟܚܬܘܢ ܡܗܝܡܢܐ. ܕܝܠܟܘܢ ܡܢܘ ܢܬܠ ܠܟܘܢ. 13 ܠܝܬ ܥܒܕܐ ܕܡܫܟܚ ܠܬܪܝܢ ܡܪܘܢ ܠܡܦܠܚ. ܐܘ ܓܝܪ ܠܚܕ ܢܣܢܐ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܪܚܡ. ܐܘ ܠܚܕ ܢܝܩܪ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܫܘܛ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܠܚ ܠܐܠܗܐ ܘܠܡܡܘܢܐ. 14 ܦܪ̈ܝܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܡܛܠ ܕܪܚܡܝܢ ܗܘܘ ܟܣܦܐ ܡܡܝܩܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. 15 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܕܡܙܕܕܩܝܢ ܢܦܫܗܘܢ ܩܕܡ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܠܒܘܬܟܘܢ. ܕܡܕܡ ܕܪܡ ܒܝܬ ܒܢܝ̈ܢܫܐ: ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܢܕܝܕ ܗܘ. 16 ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝ̈ܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܚܢܢ. ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܣܬܒܪܐ. ܘܟܠ ܠܗ ܥܨܐ ܕܢܥܘܠ. 17 ܦܫܝܩ ܗܘ ܕܝܢ ܕܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ: ܐܘ ܐܬܘܬܐ ܚܕܐ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܠܡܥܒܪ. 18 ܟܠ ܡܢ ܕܫܒܩ ܐܢܬܬܗ ܘܢܣܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܣܒ ܫܒܝܩܬܐ ܓܐܪ.

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܥܢܝܕܐ ✣ ܢܓ ✣

19 ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܥܬܝܪܐ ܐܝܬ ܗܘܐ. ܘܠܒܝܫ ܗܘܐ ܒܘܨܐ ܘܐܪܓܘܢܐ. ܘܒܟܠܝܘܡ ܡܬܒܣܡ ܗܘܐ ܢܗܝܪܐܝܬ. 20 ܘܡܣܟܢܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܫܡܗ ܠܥܙܪ. ܘܪܡܐ ܗܘܐ ܠܘܬ ܬܪܥܗ ܕܗܘ ܥܬܝܪܐ. ܟܕ ܡܡܚܐ ܒܫܘܚܢܐ. 21 ܘܡܬܐܪܓ ܗܘܐ ܕܢܡܠܐ ܟܪܣܗ ܡܢ ܦܬܬܐ ܕܢܦܠܝܢ ܡܢ ܦܬܘܪܗ ܕܗܘ ܥܬܝܪܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܟܠܒܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܡܠܚܟܝܢ ܫܘܚܢܘܗܝ. 22 ܗܘܐ ܕܝܢ ܘܡܝܬ ܗܘ ܡܣܟܢܐ. ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܡܠܐܟܐ ܠܥܘܒܗ ܕܐܒܪܗܡ. ܐܦ ܗܘ ܕܝܢ ܥܬܝܪܐ ܡܝܬ ܘܐܬܩܒܪ.

9 *Sed & hoc vobis dico, Facite vobis amicos ex hoc momouno* [hisce diuitiis] *iniquitatis, vt quum defecerit, illi recipiant vos in tabernacula sempiterna.*

10 *Qui in modico fidelis est, & in multo fidelis est: & qui in modico iniquus est, etiam in multo iniquus est.*

11 *Si ergo in momouno iniquitatis fideles non fuistis, verum quis credet vobis?*

12 *Et si in eo quod vestrum non erat, non estis inuenti fideles, quod vestrum est quis dabit vobis?*

13 *Nullus est seruus qui valeat duobus dominis seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget; aut vnum honorabit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire, & Momouno.*

14 *Perischæi autem quum hæc omnia audissent, propterea quòd amabant pecuniam, irridebant eum.*

15 *Ieschua verò dixit eis, Vos estis ij qui iustificant sepsos coram hominibus: Deus autem nouit corda vestra. Quod elatum est inter homines, coram Deo abominationi est.*

16 *Lex & Prophetæ vsque ad Iouchanon: ab eo tempore regnum Dei euangelizatur, & quiuis ipsum corripit vt introeat.*

17 *Facilius est autem cælum & terram transire, quàm elementum vnum è Lege præterire.*

18 *Quisquis dimittit vxorem suam, & ducit aliam, mœchatur: & quisquis ducit derelictam, mœchatur.*

Lectio ad vesperas Dominicæ defunctorum.

19 *Porrò vir quidam diues erat, & amiciebatur bysso & purpura; & quotidie sese oblectabat magnificè.*

20 *Et pauper quidam erat nomine Loozar, & proiectus fuerat ad portam illius diuitis, quum esset affectus vlceribus:*

21 *Et desiderabat explere ventrem suum ex fragmentis quæ cadebant à mensa diuitis illius: sed & canes veniebant lambentes vlcera eius.*

22 *Factum est autem vt moreretur pauper ille: et attulerunt eum Angeli in sinum Abrohom: quinetiam diues ille mortuus est, ac sepultus.*

---

9 ואף אנא אמר אנא לכון דעבדו לכון רחמא מן ממונא הנא דעולא דמא דגמר [t]נקבלונכון [u]במטלליהון דלעלם: 10 מן דבקליל [a]מהימן אף בסגי מהימן הו ומן דבקליל [b]עול אף בסגי עול הו: 11 אן הכיל בממונא דעולא מהימנא לא [c]הויתון [d]שררא לכון מנו מהימן: 12 ואן בדלא דילכון לא [e]אשתכחתון מהימנא דילכון מנו [f]נתל לכון: 13 לית עבדא דמשכח לתרין [g]מרון [h]למפלח או גיר לחד [i]נסנא ולאחרנא [k]נרחם או לחד [l]ניקר ולאחרנא [m]נשוט לא [n]משכחין אנתון [o]למפלח לאלהא ולממונא: 14 [p]פרישא דין כד שמעו הלין כלהין מטל דרחמין הוו כספא [q]ממיקין הוו בה: 15 ישוע דין אמר להון אנתון אנון [r]דמזדקין נפשהון קדם בנינשא אלהא דין ידע [s]לבותכון דמדם [t]דרם בית בני נשא קדם אלהא נדיד הו:

[t] קבל [u] טלל [a] חימן [b] עול [c] הוא [d] פירושו אמת [e] שכח [f] נתל [g] מרא [h] פלח [i] סנא [k] רחם [l] יקר [m] שוט פירושו בוז [n] שכח [o] פלח [p] שמע [q] מוק פירושו לעג [r] זדק כמו צדק [s] לבב [t] רום

9 * Et ego vobis dico, Facite vobis amicos de mámona iniquitatis: vt cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. B

10 * Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est: & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est.

11 * Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis, quod verum est quis credet vobis?

12 * Et si in alieno fideles non fuistis, quod vestrum est, quis dabit vobis? C

13 * Nemo seruus potest duobus dominis seruire; aut enim vnum odiet, & alterum diliget: aut vni adhærebit, & alterum contemnet. non potestis Deo seruire & mammonæ.

Mat. 6. c. 24

14 * Audiebant autem omnia hæc Pharisæi, qui erant auari: & deridebant illum.

15 * Et ait illis, Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem nouit corda vestra. quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum. D

16 * Lex & Prophetæ, vsque ad Iohannem. ex eo regnum Dei euangelizatur, & omnis in illud vim facit.

Mat. 11. b. 12

17 * Facilius est autem cælum & terram præterire, quàm de Lege vnum apicem cadere.

Matt. 5. c. 18

18 * Omnis qui dimittit vxorem suam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimissam à viro ducit, mœchatur.

Mat. 5. c. 32

19 *Homo quidam erat diues, †& induebatur purpura & bysso; & epulabatur quotidiè splendidè. E

qui — Mat. 10. b. 11 — 1. Cor. 7. b. 10

20 * Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, vlceribus plenus:

21 * Cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa diuitis †: sed & canes veniebant, & lingebant vlcera eius.

& nemo illi dabat.

22 * Factum est autè vt moreretur mendicus, & portaretur ab angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & diues, & sepultus est in inferno.

9 * κἀγὼ ὑμῖν λέγω, ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

10 * ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.

11 * εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;

12 * καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;

13 * οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

14 * ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.

15 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστι.

16 * ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.

17 * εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 * πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει.

19 * Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθημέραν λαμπρῶς·

20 * πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος,

21 * καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ.

22 * ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη.

16 נָמוּסָא וַנְבִיֵא עַדְמָא לְיוחַנָן מֶן הָידֵין מַלְכוּתָא דַאלָהָא [x] מֶסתַּבְרָא וְכֻל לָה [y] חָבֵץ [z] דְנֵעוּל ׃ 17 [a] פְּשִׁיק הוּ דֵין דְשְׁמַיָא וַארְעָא נֶעבְּרוּן אוּ אָתוּתָא חֲדָא מֶן נָמוּסָא תֶּעְבַּר ׃ 18 כֻּל מַן [b] דְשָׁרֵא אַנְתְּתֵה וְנָסֵב אַחְרִתָא [c] גָּאֵר וְכֻל מַן דְנָסֵב [d] שְׁבִיקְתָא גָּאֵר ׃ [e] קְרִינָא וְדַרְמְשָא דְהַד בְּשַׁבָּא [f] דַעֲנִידָא כג

19 גַּבְרָא דֵין חַד עַתִּירָא אִיתַהֲוָא [g] וְלָבֵשׁ הֲוָא בוּצָא וַארְגְוָנָא וְכֻלְיוֹם [h] מֶתְבַּסַּם הֲוָא [i] גַאיָאִית ׃ 20 [k] וּמֶסְכְּנָא חַד אִית הֲוָא דַשְׁמֵה לָעָזַר [l] וַרְמֵא הֲוָא לְוָת תַּרְעֵה דְהַו עַתִּירָא כַּד [m] מְמַחַי בְּשׁוּחְנֵא ׃ 21 [n] וּמֶתְיַאיַב הֲוָא [o] דְנֶמְלֵא כַּרְסֵה מֶן פַּרְתּוּתָא [p] דְנָפְלִין מֶן פָּתוּרֵה דְהַו עַתִּירָא אֶלָּא אַף כַּלְבֵא [q] אָתֵין הֲווּ [r] מְלַחְכִין [s] שׁוּחְנַוְהִי ׃ 22 הֲוָא דֵין [t] וּמִית הַו מֶסְכְּנָא [v] וַאוּבְלוּהִי מַלְאַכֵא לְעוּבֵה דַאבְרָהָם אַף הַו דֵין עַתִּירָא מִית וֶאתְקְבַר ׃

[x] סבר כמו בשר [y] חבץ [z] עלל [a] עבר [b] שרא [c] גור [d] שבק [e] קרא [f] ענד [g] לבש [h] בסם [i] גאה [k] סכן [l] רמא [m] מחא [n] יאיב [o] מלא [p] נפל [q] אתא [r] לחך כמו לקק [s] שחן [t] מות [v] יבל

23 * ܘܟܕ ܡܫܬܢܩ ܒܫܝܘܠ. ܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܘܚܙܐ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܠܥܙܪ ܒܥܘܒܗ.
24 * ܘܩܪܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܐܒܪܗܡ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. ܘܫܕܪ ܠܠܥܙܪ ܕܢܨܒܘܥ ܪܫ ܨܒܥܗ ܒܡܝܐ ܘܢܪܛܒ ܠܝ ܠܫܢܝ. ܕܗܐ ܡܫܬܢܩ ܐܢܐ ܒܫܠܗܒܝܬܐ ܗܕܐ.
25 * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ. ܒܪܝ. ܐܬܕܟܪ ܕܩܒܠܬ ܛܒܬܟ ܒܚܝܝܟ. ܘܠܥܙܪ ܒܝܫܬܗ. ܘܗܫܐ ܗܐ ܡܬܬܢܝܚ ܗܪܟܐ ܘܐܢܬ ܡܫܬܢܩ ܐܢܬ.
26 * ܘܥܡ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܗܘܬܐ ܪܒܬܐ ܣܝܡܐ ܒܝܢܝܢ ܘܠܟܘܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܡܟܐ ܠܡܥܒܪ ܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. ܘܐܦܠܐ ܕܡܢ ܬܡܢ ܢܥܒܪܘܢ ܠܘܬܢ.
27 * ܐܡܪ ܠܗ. ܡܕܝܢ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܐܒܝ. ܕܬܫܕܪܝܘܗܝ ܠܒܝܬ ܐܒܝ.
28 * ܚܡܫܐ ܓܝܪ ܐܚܝܢ ܐܝܬ ܠܝ. ܢܐܙܠ ܢܣܗܕ ܐܢܘܢ. ܕܠܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܐܬܘܢ ܠܕܘܟܬܐ ܗܕܐ ܕܬܫܢܝܩܐ.
29 * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ. ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܡܘܫܐ ܘܢܒܝܐ ܢܫܡܥܘܢ ܐܢܘܢ.
30 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܐܒܝ ܐܒܪܗܡ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܫ ܡܢ ܡܝܬܐ ܢܐܙܠ ܠܘܬܗܘܢ ܬܝܒܝܢ.
31 * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ. ܐܢ ܠܡܘܫܐ ܘܠܢܒܝܐ ܠܐ ܫܡܥܝܢ. ܐܦܠܐ ܐܢ ܐܢܫ ܡܢ ܡܝܬܐ ܢܩܘܡ ܡܗܝܡܢܝܢ ܠܗ ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ. ܕܫܒܬܐ ܡܩܕܡܬܐ

✣ ✣ ܠܗ ✣ ܩܦܠܐܘܢ ✣

✣ ܝܙ ✣ ܩܦܠܐܘܢ ✣

1 * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܠܐ ܢܐܬܘܢ ܡܟܫܘܠܐ. ܘܝ ܕܝܢ ܠܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܢܐܬܘܢ.
2 * ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܐܠܘ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܬܠܐ ܒܨܘܪܗ ܘܫܕܐ ܒܝܡܐ. ܐܘ ܕܢܟܫܠ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ.
3 * ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܐܢ ܢܣܟܠ ܐܚܘܟ ܟܐܐ ܒܗ. ܘܐܢ ܬܐܒ ܫܒܘܩ ܠܗ.
4 * ܘܐܢ ܫܒܥ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ ܢܣܟܠ ܒܟ. ܘܫܒܥ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ ܢܬܦܢܐ ܠܘܬܟ ܘܢܐܡܪ ܕܬܐܒ ܐܢܐ. ܫܒܘܩ ܠܗ.
5 * ܘܐܡܪܘ ܫܠܝܚܐ ܠܡܪܢ. ܐܘܣܦ ܠܢ ܗܝܡܢܘܬܐ.

23 * *Quumque torqueretur in inferis, eleuauit oculos suos eminus, viditque Abrohom & Loozar in sinu eius.*

24 * *Et clamauit alta voce, aitque, Pater mi Abrohom, miserere mei, & mitte Loozar vt intingat extremum digitum suum in aquam, & humectet mihi linguam meam: ecce enim crucior in hac flamma.*

25 * *Dixit ei Abrohom, Fili mi, recordare te recepisse bona tua in vita tua, et Loozar mala sua: nunc autem ecce requiescit hîc, tu verò cruciaris.*

26 * *Et cum his omnibus, est ingens hiatus positus inter nos & vos, vt ij qui velint hinc transire ad vos, non possint; nec etiam illinc transire ad nos.*

27 * *Dixit ei, Ergo efflagito à te, pater mi, vt eum mittas domum patris mei:*

28 * *Sunt enim mihi quinque fratres: proficiscatur testificaturus eis, ne & ipsi veniat in hunc locum cruciatus.*

29 * *Dixit ei Abrohom, Habent Mousche & Prophetas: audiant eos.*

30 * *Ille verò dixit ei, Non, pater mi Abrohom, sed si quispiam ex mortuis proficiscatur ad eos, pœnitentiam acturi sunt.*

31 * *Dixit ei Abrohom, Si Mousche & Prophetas non audiunt, nec si quispiam ex mortuis surrexerit, credituri sunt ei.*

Lectio ad vesperas Feria VI. septimanæ præcedentis Ieiunium.

CAP. XVII.

1 *Dicebat autem Jeschua discipulis suis, Nō potest quin eueniant scandala: væ autem ei per quem eueniunt.*

2 * *Satius ei fuerit si mola asinaria appēdatur collo ipsius, & abiectus fuerit in mare, quàm sit offendiculo vni ex istis pusillis.*

3 * *Cauete vobisipsis. Si peccauerit frater tuus, increpa eum: & si conuersus fuerit, remitte ei.*

4 * *Et si septies in die offenderit te, & septies in die reuertatur ad te, & dixerit, Pœnitet me; remitte ei.*

5 * *Et dixerunt Apostoli Domino nostro, Adauge nobis fidem.*

---

23 וכד משתנק בשיול ארים עינוהי מן רוחקא וחזא לאברהם וללעזר בעובה׃ 24 וקרא בקלא [a]רמא ואמר אבי אברהם [b]אתרחם עלי ושדר ללעזר [c]דנצבוע ריש צבעה במיא [d]ונרטב לי לשני דהא [e]משתנק אנא בשלהביתא הדא׃ 25 אמר לה אברהם ברי [f]אתדכר [g]דקבלת [h]טבתך [i]בחייך ולעזר בישתה והשא הא [k]מתתניח הרכא ואנת [l]משתנק׃ 26 ועם הלין כלהין [m]הותא רבתא [n]סימא בינין ולכון דאילין [o]דצבין מכא [p]דנעברון לותכון לא נשכחון ואף לא דמן תמן נעברון לותן׃ 27 אמר לה מדין [q]בעא אנא מנך אבי [r]דתשדריוהי לבית אבי׃ 28 חמשא גיר אחין אית לי [s]נאזל [t]נסהד אנון דלא אף הנון [u]נאתון לדוכתא הדא [v]דתשניקא׃ 29 אמר לה אברהם אית להון מושא ונביא [x]נשמעון אנון׃

[a] רום [b] רחם [c] צבע [d] רטב [e] שנק [f] דכר כמו זכר [g] קבל [h] טוב [i] חיא [k] נוח [l] שנק [m] הוה פירושו תהום [n] סם [o] צבא [p] עבר [q] בעא [r] שדר [s] אזל [t] סהד [u] אתא [v] שנק [x] שמע

23 * Eleuans autem oculos suos cùm esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu eius:

24 * Et ipse clamans dixit, Pater Abraham, miserere mei; & mitte Lazarum F vt intingat extremum digiti sui in aquá, vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma.

25 * Et dixit illi Abraham, Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.

26 * Et in his omnibus, inter nos & vos chaos magnum firmatum est; vt hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint; neque indè huc transmeare.

27 * Et ait, Rogo ergo te pater, vt mittas eum in domum patris mei.

28 * Habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc G locum tormentorum.

29 * Et ait illi Abraham, Habent Moysen & Prophetas: audiant illos.

30 * At ille dixit, Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent.

31 * Ait autem illi, Si Moysen & Prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

CAP. XVII.

1 Et ait ad discipulos suos, Impossibile est vt non veniant scandala: væ autem A illi per quem veniunt.

Mat. 18. d.7 Mar. 9. f.42 Mat. 18. c.21 Leu. 19. d.17 Eccl. 19. b.13

2 * Vtilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius, & proiiciatur in mare, quàm vt scandalizet vnum de pusillis istis.

3 * Attendite vobis: Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi.

4 * Et si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicens, Pœnitet me; dimitte illi.

5 * Et dixerunt Apostoli Domino, Adauge nobis fidem.

23 * καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ·

24 * καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε, πάτερ ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ·

25 * εἶπε δὲ ἀβραὰμ, τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.

26 * καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται· μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.

27 * εἶπε δὲ, ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου.

28 * ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφοὺς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.

29 * λέγει αὐτῷ ἀβραὰμ, ἔχουσι μωσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.

30 * ὁ δὲ εἶπεν, οὐχὶ, πάτερ ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν.

31 * εἶπε δὲ αὐτῷ, εἰ μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

ιζ.

1 * Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται·

2 * λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων.

3 * προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.

4 * καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ, καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σὲ, λέγων, μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

5 * καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, πρόσθες ἡμῖν πίστιν.

30 הו דין אמר לה לא אבי אברהם אלא אן אנש מן מיתא נאזל לותהון תיבין ׃ 31 אמר לה אברהם אן למושא ולנביא לא שמעין אף לא אן אנש מן מיתא נקום מהימנין לה ׃

קריינא דרמשא דערובתא דשבתא קדמיתא דצומא כד קפלאון יז

1 ואמר הוא ישוע לתלמידוהי לא משכחא דלא נאתון מכשולא וי דין להו דבאידה נאתון ׃ 2 פקח הוא לה אלו רחיא דחמרא תליא בצורה ושדא בימא או דנכשל לחד מן הלין זעורא ׃ 3 אזדהרו בנפשכון אן נחטא אחוך כאי בה ואן תאב שבוק לה ׃ 4 ואן שבע זבנין ביומא נסכל בך ושבע זבנין ביומא נתפנא לותך ונאמר דתאב אנא שבוק לה ׃ 5 ואמרו שליחא למרן אוסף לן הימנותא ׃

מות אזל / תבכמו שוב קם / הימן קרא / צם למר אתא / כשל יד תלא / שדא זהר חטא / כאא תב סכל פנא / אמר יסף הימן

6 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܐܝܬ ܗܘܬ ܠܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܝܟ ܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܬܘܬܐ ܗܢܐ ܕܐܬܥܩܪ ܘܐܬܢܨܒ ܒܝܡܐ ܘܡܫܬܡܥ ܗܘܐ ܠܟܘܢ܀

7 ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܒܕܐ ܕܕܒܪ ܦܕܢܐ ܐܘ ܕܪܥܐ ܥܢܐ ܘܐܢ ܢܐܬܐ ܡܢ ܚܩܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܡܚܕܐ ܥܒܪ ܐܣܬܡܟ܀

8 ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܛܝܒ ܠܝ ܡܕܡ ܕܐܚܫܡ ܘܐܣܘܪ ܚܨܝܟ ܫܡܫܝܢܝ ܥܕܡܐ ܕܐܠܥܣ ܘܐܫܬܐ ܘܒܬܪܟܢ ܐܦ ܐܢܬ ܬܠܥܣ ܘܬܫܬܐ܀

9 ܠܡܐ ܛܝܒܘܬܗ ܡܩܒܠ ܗܘ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕ ܡܕܡ ܕܐܬܦܩܕ ܠܗ ܠܐ ܣܒܪ ܐܢܐ܀

10 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܐ ܕܥܒܕܬܘܢ ܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܦܩܝܕܢ ܠܟܘܢ ܐܡܪܘ ܕܥܒܕܐ ܚܢܢ ܒܛܝܠܐ ܕܡܕܡ ܕܚܝܒܝܢ ܗܘܝܢ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܢ܀

ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܨܘܡܐ ܀

11 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ ܥܒܪ ܗܘܐ ܒܝܬ ܫܡܪܝܐ ܠܓܠܝܠܐ܀

12 ܘܟܕ ܩܪܝܒ ܠܡܥܠ ܠܩܪܝܬܐ ܚܕܐ ܐܪܥܘܗܝ ܓܒܪܐ ܓܪܒܐ ܥܣܪܐ ܘܩܡܘ ܡܢ ܪܘܚܩܐ܀

13 ܘܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܪܒܢ ܝܫܘܥ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ܀

14 ܘܟܕ ܚܙܐ ܐܢܘܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܚܘܘ ܢܦܫܟܘܢ ܠܟܗܢܐ ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܐܬܕܟܝܘ܀

15 ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܟܕ ܚܙܐ ܕܐܬܕܟܝ ܗܦܟ ܠܗ ܘܒܩܠܐ ܪܡܐ ܡܫܒܚ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ܀

16 ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܟܕ ܡܘܕܐ ܠܗ ܘܗܢܐ ܗܘܐ ܫܡܪܝܐ܀

17 ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܐ ܗܘܐ ܥܣܪܐ ܗܢܘܢ ܕܐܬܕܟܝܘ ܐܝܟܐ ܐܢܘܢ ܬܫܥܐ܀

18 ܦܪܫܘ ܠܗܘܢ ܕܢܐܬܘܢ ܢܬܠܘܢ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ ܐܠܐ ܐܢ ܗܢܐ ܕܡܢ ܥܡܐ ܢܘܟܪܝܐ܀

19 ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܡ ܙܠ ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܚܝܬܟ܀

6 * *Dixit eis, Si haberetis fidem instar grani sinapis, diceretis huic sycamino, Eradicator, & plantator in mari, & obediret vobis.*

7 * *Quis ex vobis habet seruum ducentem iugum boum, aut pascentem oues, cui quum venerit ab agro dicat statim, Transi, discumbe?*

8 * *Sed dicit ei, Para mihi quod cœnem, & præcinctus lumbos ministra mihi, vsquedum edero ac bibero, & posteà tu quoque edes ac bibes.*

9 * *Nunquid gratiam recipit illius serui, quia fecit quod ipsi iniunctum fuerat? Non puto.*

10 * *Ita et vos, quum feceritis ea omnia quæ iniuncta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus. nam quod debuimus facere, fecimus.*

Ad oblationem Dominicæ hebdomadis secundæ Ieiunij.

11 * *Et factum est cùm proficisceretur Ieschua ad Ourischlem, vt transierit per Schamaritanos in Galilæam.*

12 * *Quumque propè ingrederetur vicum quendam, occurrerunt ei decem viri leprosi, & steterunt procul.*

13 * *Et extulerunt vocem suam, dicentes, Magister noster Ieschua, miserere nostri.*

14 * *Et quum vidisset eos, dixit eis, Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Et dum proficiscerentur, mundati sunt.*

15 * *Vnus autem ex ipsis, vt vidit se esse mundatum, reuersus est, & alta voce glorificabat Deum.*

16 * *Prociditque in faciem suam ante pedes Ieschua, gratias ei agens. Erat autē iste Schamaritanus.*

17 * *Respondit autem Ieschua, & ait, Nonne erant decem illi qui mundati sunt? vbi sunt nouem?*

18 * *Quare separati sunt, quin redierint daturi gloriam Deo, nisi iste qui est ex populo extraneo?*

19 * *Et dixit ei, Surge, abi; fides tua te seruauit.*

---

6 אמר להון אן אית הות לכון הימנותא איך [x] פרדתא דחרדלא אמרין [y] הויתון לתותא הנא [z] דאתעקר ואתנצב בימא ומשתמע הוא לכון׃ 7 מנו מנכון דאית לה עבדא [a] דדבר [b] פדנא או [c] דרעא [d] ענא ואן [e] נאתא מן חקלא אמר לה מחדא עבר [f] אסתמך׃ 8 אלא אמר לה טיב לי מדם [h] דאחשם [i] ואסור חציך [k] שמשיני עדמא [l] דאלעס [m] ואשתא ובתרכן אף אנת תלעס ותשתא׃

9 למא [n] טיבותה מקבל דהו עבדא דעבד מדם [o] דאתפקד לה לא סבר אנא׃

10 הכנא אף אנתון מא דעבדתון כלהין אילין דפקידן לכון אמרו דעבדא חנן [p] בטילא דמדם [q] דחיבין [r] הוין [s] למעבד עבדן׃

[x] פרד [y] הוא [z] עקר
[a] דבר נחת
[b] פדן [c] רעא
[d] ען כמו צאן
[e] אתא [f] סמך [h] חשם
פירוש אכל בערב
[i] אסר [k] שמש [l] לעס
[m] שתא [n] טיב [o] פקד
[p] בטל [q] חוב [r] הוא
[s] עבד

Mat. 17. c. 20 †habueritis †diceretis obediet

[6] Dixit autem Dominus, Si †haberetis fidem sicut granũ sinapis, † diceretis B huic arbori moro, Eradicare, & transplantare in mare; & †obediret vobis.

boues, &

[7] Quis autem vestrum habens seruum arantẽ aut pascentem †, qui regresso de agro dicat illi, Statim transi, †recumbe:

[8] Et non dicat ei, Para quod cœnem; & præcinge te, & ministra mihi donec manducem & bibam; & post hæc tu manducabis & bibes?

[9] Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quæ ei imperauerat? Non C puto.

[10] Sic & vos cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus.

[11] Et factum est, dum iret in Ierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilæam.

[12] Et cùm ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decẽ viri leprosi, D qui steterunt à longè:

[13] Et leuauerunt vocem, dicentes, Iesu præceptor, miserere nostri.

Leu. 14. a. 2.

[14] Quos vt vidit, dixit, Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt.

[15] Vnus autem ex illis, vt vidit quia mundatus est; regressus est, cum magna voce magnificans Deum:

[16] Et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens: & hic erat Samaritanus.

[17] Respondens autem Iesus, dixit, Nonne decem mundati sunt? & nouem vbi sunt?

[18] Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena.

[19] Et ait illi, Surge, vade: quia fides tua te saluum fecit.

---

6 εἶπε δὲ ὁ κύριος, εἰ εἴχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

7 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως, παρελθὼν, ἀνάπεσαι.

8 ἀλλ᾽ οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ;

9 μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ δοκῶ.

10 οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε, ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας.

12 καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόῤῥωθεν.

13 καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες, Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς.

14 καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν.

15 εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν.

16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης.

17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;

18 οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος.

19 καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

דקורבא דחד בשבא דשבתא דתרין רצומא נח

11 והוא דכד אזל ישוע לאורשלם עבר הוא בית שמריא לגלילא׃ 12 וכד קריב למעלל לקריתא חדא ארעוהי עסרא אנשין גרבא וקמו מן רוחקא׃ 13 וארימו קלהון ואמרין רבן ישוע אתרחם עלין׃ 14 וכד חזא אנון אמר להון זלו חוו נפשכון לכהנא וכד אזלין אתדכיו׃ 15 חד דין מנהון כד חזא דאתדכי הפך לה ובקלא רמא משבח הוא לאלהא׃ 16 ונפל על אפוהי קדם רגלוהי דישוע כד מודא לה והו הנא שמריא הוא׃ 17 ענא דין ישוע ואמר לא הוא עסרא הוין הלין דאתדכי איכא אנון תשעא׃ 18 למא פרשו דנאתון נתלון תשבוחתא לאלהא אלא הנא דמן עמא הו נוכריא׃ 19 ואמר לה קום זל הימנותך אחיתך׃

קרב צם עלל
ארע קם רחק
רום רחם אזל
חוא כהן דכא
רום שבח ידא
חוא רכא כמו זכה
פרש אתא נתל
שבח נכר קם
אזל הימן חיא

ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܠܬ ܕܨܘܡܐ ܀

20 ܟܕ ܫܐܠܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܐܡܬܝ ܐܬܝܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܐܬܝܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܢܛܘܪܬܐ܀ 21 ܘܠܐ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܗܪܟܐ ܗܝ ܘܗܐ ܗܪ ܬܡܢ ܗܝ ܗܐ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܓܘ ܡܢܟܘܢ ܗܝ܀ 22 ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܢܐܬܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܬܬܪܓܪܓܘܢ ܠܡܚܙܐ ܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܐ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢ܀ 23 ܘܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܐ ܗܪܟܐ ܗܘ ܘܗܐ ܗܪ ܬܡܢ ܗܘ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ܀ 24 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܪܩܐ ܒܪܩ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܟܠܗ ܬܚܝܬ ܫܡܝܐ ܡܢܗܪ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܝܘܡܗ܀ 25 ܠܘܩܕܡ ܕܝܢ ܥܬܝܕ ܗܘ ܕܢܚܫ ܣܓܝܐܬܐ ܘܢܣܬܠܐ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ܀ 26 ܘܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܢܘܚ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܀ 27 ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܘܫܬܝܢ ܘܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܝܗܒܝܢ ܠܓܒܪܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܥܠ ܢܘܚ ܠܟܘܝܠܐ ܘܐܬܐ ܛܘܦܢܐ ܘܐܘܒܕ ܠܟܠܢܫ܀ 28 ܘܐܝܟܢܐ ܬܘܒ ܕܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܠܘܛ ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܘܫܬܝܢ ܘܙܒܢܝܢ ܘܡܙܒܢܝܢ ܘܢܨܒܝܢ ܘܒܢܝܢ܀ 29 ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܕܢܦܩ ܠܘܛ ܡܢ ܣܕܘܡ ܐܡܛܪ ܡܪܝܐ ܢܘܪܐ ܘܟܒܪܝܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܐܘܒܕ ܠܟܠܗܘܢ܀ 30 ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܬܓܠܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܀ 31 ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܐܓܪܐ ܘܡܐܢܘܗܝ ܒܒܝܬܐ ܠܐ ܢܚܘܬ ܕܢܫܩܘܠ ܐܢܘܢ ܘܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܚܩܠܐ ܠܐ ܢܗܦܘܟ ܠܒܣܬܪܗ܀ 32 ܐܬܕܟܪܘ ܠܐܢܬܬܗ ܕܠܘܛ܀ 33 ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܢܚܝܝܗ܀ 34 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܒܗܘ ܠܠܝܐ ܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܥܪܣܐ ܚܕܐ ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܐܚܪܢܐ ܢܫܬܒܩ܀ 35 ܘܬܪܬܝܢ ܢܗܘܝܢ ܛܚܢܢ ܐܟܚܕܐ ܚܕܐ ܬܬܕܒܪ ܘܐܚܪܬܐ ܬܫܬܒܩ܀ 36 ܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܚܩܠܐ ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܐܚܪܢܐ ܢܫܬܒܩ܀ 37 ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܐܝܟܐ ܡܪܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟܐ ܕܦܓܪܐ ܬܡܢ ܢܬܟܢܫܘܢ ܢܫܪܐ ܀

Lectio Feria quinta hebdomadis tertiæ Ieiunij.

20 * *Quumque interrogarẽt Ieschua quidam ex Perischæis, quando venturum esset regnum Dei; respondit & dixit eis, Non veniet regnum Dei cum obseruationibus.*

21 * *Neque dicent, Ecce hîc est, & en ecce illic est. Ecce enim regnum Dei intra vos est.*

22 * *Dixit autem discipulis suis, Venient dies quum desiderabitis videre vnum ex diebus Filij hominis, nec videbitis.*

23 * *Et si dixerint vobis, Ecce hîc est, & en ecce illic est, ne abieritis.*

24 * *Nam sicut fulgur coruscat è cælo, & quicquid est sub cælo illuminat, ita erit Filius hominis die suo.*

25 * *Prius autem futurum est vt patiatur multa, & reprobetur ab hac generatione.*

26 * *Et prout factum est in diebus Nouach, ita futurum est in diebus Filij hominis.*

27 * *Edebant et bibebant, & ducebãt vxores, dabanturque viris, vsque ad hunc diem quo ingressus est Nouach in arcam; venitque diluuium & perdidit omnes.*

28 * *Et quemadmodum rursus factum est in diebus Lout: edebant & bibebant, & emebant ac vendebãt, & plantabant, ac ædificabant.* 29 * *Quo autem die Lout excessit è Sedoum, pluit Dominus ignem et sulphur è cælo, & perdidit omnes.*

30 * *Ita futurum est quo die reuelabitur Filius hominis.*

31 * *In illo die qui fuerit in tecto, & vasa eius in ipsa domo, ne descendat vt sumat ea: & qui in agro fuerit, non reuertatur retrò.*

32 * *Memineritis vxoris Lout.*

33 * *Quisquis voluerit seruare animã suam, perdet eam; & qui perdiderit animã suam, seruabit eam.*

34 * *Dico vobis, illa nocte duo erunt in vno lecto, vnus assumetur, & alter relinquetur.*

35 * *Item duę erunt molentes simul, vna assumetur, & altera relinquetur.*

36 * *Duo erunt in agro, vnus assumetur, & alter relinquetur:*

37 * *Responderunt, & dicunt ei: Vbi, Domine noster? dixit eis, Vbi erit corpus, illuc congregabuntur aquilæ.*

קריאנא דחמשא בשבא דשבתא דג דצומא נו

20 וכד שאלוהי לישוע מן פרישא אמתי אתיא מלכותה דאלהא ענא ואמר להון לא אתיא מלכותה דאלהא בנטורתא׃ 21 ולא אמרין הא הרכא הי והא הר תמן היא הא גיר מלכותה דאלהא לגו מנכון הי׃ 22 ואמר לתלמידוהי נאתון יומתא דתתרגרגון למחזא חד מן יומתא דברה דאנשא ולא תחזון׃ 23 ואן נאמרון לכון הא הרכא הו והא הר תמן הו לא תאזלון׃ 24 איכנא גיר דברקא ברק מן שמיא וכלה תחית שמיא מנהר הכנא נהוא ברה דאנשא ביומה׃ 25 לוקדם דין עתיד הו דנחש סגיאתא ונסתלא מן שרבתא הדא׃ 26 ואיכנא דהוא ביומתה דנוח הכנא נהוא ביומתה דברה דאנשא׃

קרא, שאל, אתא, נטר כמו נצר, הר כמו הרי, למר, אתא, רגרג, חזא, חזא, אמר, הר כמו הרי, אזל, ברק, נהר כמו זהר, הוא, חשש, סגא, סלא מאס

20 * Interrogatus autē à Pharisæis, quando venit regnum Dei, †respondit eis, & dixit, Non † venit regnum Dei cum obseruatione:

†respondēs eis, dixit, †veniet

21 * Neque dicent, Ecce hîc, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est.

22 * Et ait ad discipulos suos, Venient dies quando desideretis videre vnum diem Filij hominis, & non videbitis. E

23 * Et dicent vobis, Ecce hîc & ecce illic: nolite ire, neque sectemini.

Mat. 24. b. 23. Mar. 13. c. 21

24 * Nam sicut fulgur coruscans sub cælo, in ea quæ sub cælo sunt, fulget, ita erit Filius hominis in die sua.

25 * Primùm autem oportet illum multa pati, & reprobari à generatione hac.

26 * Et sicut factum est in diebus Noë, ita erit & in diebus Filij hominis. F

Mat. 24. c. 37. Gen. 7. a. 5

27 * Edebant & bibebant, vxores ducebant & dabantur ad nuptias, vsque in diem qua intrauit Noë in arcam; & venit diluuium, & perdidit omnes.

28 * Similiter sicut factum est in diebus Lot: edebant & bibebant, emebant & vendebant, plantabant & ędificabant:

Gen. 19. c. 24

29 * Qua die autem exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cælo, & omnes perdidit:

30 * Secundùm hæc erit qua die Filius hominis reuelabitur.

31 * In illa die qui fuerit in tecto, & vasa eius in domo, ne descendat tollere illa: & qui in agro, similiter non redeat retrò. G

32 * Memores estote vxoris Lot.

33 * Quicūque quæsierit animam suam saluam facere, perdet illam: & quicunque perdiderit illam, viuificabit eam.

Sup. 9. c. 24. Mat. 10. d. 39. Mar. 8. d. 35. Ioh. 12. d. 25. Matt. 24. d. 40. 1. Thes. 4. d. 17

34 * Dico vobis, in illa nocte erunt duo in lecto vno, vnus assumetur, & alter relinquetur:

35 * Duæ erunt molentes in vnum, vna assumetur, & altera relinquetur.

36 * Duo in agro, vnus assumetur, & alter relinquetur.

37 * Respondentes dicunt illi, Vbi Domine? Qui dixit illis, Vbicunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.

20 * Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως·

21 * οὐδὲ ἐροῦσιν, ἰδοὺ ὧδε, ἤ, ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.

22 * εἶπε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς, ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε.

23 * καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, ἰδοὺ ὧδε, ἤ, ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε.

24 * ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.

25 * πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

26 * καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

27 * ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.

28 * ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν·

29 * ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε λὼτ ἀπὸ σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας·

30 * κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται.

31 * ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω.

32 * μνημονεύετε τῆς γυναικὸς λώτ.

33 * ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογονήσει αὐτήν.

34 * λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.

35 * δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται.

36 * δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.

37 * καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, ποῦ κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται καὶ οἱ ἀετοί.

27 דאכלין הוו ושתין ונסבין נשא ויהבין לגברא עדמא ליומא דעל נוח לכולא ואתא טופנא ואובד לכלנש׃ 28 ואיכנא תוב דהוא ביומתה דלוט דאכלין הוו ושתין וזבנין ומזבנין ונצבין הוו ובנין׃ 29 ביומא דין דנפק לוט מן סדום אמטר מריא נורא וכבריתא מן שמיא ואובד לכלהון׃ 30 הכנא נהוא ביומא דמתגלא ברה דאנשא׃ 31 בהו יומא מן דבאגרא הו ומאנוהי בביתא לא נחות דנשקול אנון ומן דבחקלא הו לא נתהפך לבסתרה׃ 32 אתדכרו לאנתתה דלוט׃ 33 מן דצבא דנחא נפשה נובדיה ומן דנובד נפשה נחיה׃ 34 אמר אנא לכון דבהו ליליא תרין נהוון בחדא ערסא חד נתדבר ואחרנא נשתבק׃ 35 ותרתין נהוין טחנן בחדא חדא תתדבר ואחרתא תשתבק׃ 36 תרין נהוון בחקלא חד נתדבר ואחרנא נשתבק׃ 37 ענו ואמרין לה לאיכא מרן אמר להון איכא דפגרא תמן נתכנשון נשרא׃

אכל שתא נסב יהב עלל כול פירושו היבה נטף אבד אכל שתא זבן נצב בנא מטר כמו גפרית אבד גלא נחת הפך דכר כמו זכר חיא אבד דבר בלשון לקח

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ ✤

✤ ✤ ✤ ܢܙ ✤ ✤ ✤

✤ ܩܦܠܐܘܢ ✤ ܝܛ ✤

1 ✤ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܬܠܐ. ܕܒܟܠܥܕܢ ܢܨܠܘܢ. ܘܠܐ ܢܡܐܢ ܠܗܘܢ. 2 ✤ ܕܝܢܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܚܕܐ. ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܕܚܠ ܗܘܐ. ܘܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܡܬܟܚܕ ܗܘܐ. 3 ✤ ܐܪܡܠܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܗܝ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܬܝܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪܐ. ܬܒܥܝܢܝ ܡܢ ܒܥܠ ܕܝܢܝ. 4 ✤ ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܒܬܪܟܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܒܢܦܫܗ. ܐܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܕܚܠ ܐܢܐ. ܘܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܡܬܟܚܕ ܐܢܐ. 5 ✤ ܐܦܢ ܡܛܠ ܕܡܠܐܝܐ ܠܝ ܗܕܐ ܐܪܡܠܬܐ. ܐܬܒܥܝܗ̇ ܕܠܐ ܒܟܠܥܕܢ ܬܗܘܐ ܐܬܝܐ ܡܗܪܐ ܠܝ. 6 ✤ ܘܐܡܪ ܡܪܢ. ܫܡܥܘ ܡܢܐ ܐܡܪ ܕܝܢܐ ܕܥܘܠܐ. 7 ✤ ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܢܥܒܕ ܬܒܥܬܐ ܠܓܒܘܗܝ. ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ. ܘܡܓܪ ܪܘܚܗ ܥܠܝܗܘܢ. 8 ✤ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܢܥܒܕ ܬܒܥܬܗܘܢ ܒܥܓܠ. ܒܪܡ ܢܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܘܟܝ ܢܫܟܚ ܗܝܡܢܘܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. 9 ✤ ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܠܘܩܒܠ ܐܢܫܐ ܕܬܟܝܠܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܙܕܝܩܐ. ܘܡܫܝܛܝܢ ܗܘܘ ܠܟܠ ܐܢܫ. 10 ✤ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܣܠܩܘ ܠܗܝܟܠܐ ܠܡܨܠܝܘ. ܚܕ ܦܪܝܫܐ ܘܐܚܪܢܐ ܡܟܣܐ. 11 ✤ ܘܗܘ ܦܪܝܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܒܝܢܘܗܝ ܠܒܝܢ ܢܦܫܗ. ܘܗܠܝܢ ܗܘܐ ܐܡܪ. ܐܠܗܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܚܛܘܦܐ ܘܥܠܘܒܐ ܘܓܝܪܐ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܗܢܐ ܡܟܣܐ. 12 ✤ ܐܠܐ ܨܐܡ ܐܢܐ ܬܪܝܢ ܒܫܒܬܐ. ܘܡܥܣܪ ܐܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܩܢܐ ܐܢܐ. 13 ✤ ܗܘ ܕܝܢ ܡܟܣܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܐܦܠܐ ܥܝܢܘܗܝ ܢܪܝܡ ܠܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܛܪܦ ܗܘܐ ܥܠ ܚܕܝܘܗܝ ܘܐܡܪ. ܐܠܗܐ ܚܘܣ ܥܠܝ ܚܛܝܐ. 14 ✤ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܢܚܬ ܗܢܐ ܟܕ ܡܙܕܕܩ ܠܒܝܬܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܘ ܦܪܝܫܐ. ܟܠ ܓܝܪ ܕܡܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܡܟܟ. ܘܟܠ ܕܡܟܟ ܢܦܫܗ ܢܬܬܪܝܡ.

Lectio in vespera Sabbathi præcedentis Ieiunium.

CAP. XVIII.

1 Dixit autẽ etiã eis parabolam, vt omni tẽpore orarent, nec ipsis esset tædio. 2 ✤ Iudex quidam erat in quadam vrbe, qui nec Deum timebat, nec homines reuerebatur.

3 ✤ Porrò vidua quædam erat in illa vrbe, & venit ad eum, aitque, Vindica me ab aduersario meo.

4 ✤ Noluit autem per multum tempus: posthæc verò dixit apud se, Etsi Deum non timeam, nec homines reuerear:

5 ✤ Tamen quia molestiam exhibet mihi hæc vidua, vindicabo eam, ne omni tempore veniens, negotium mihi facessat.

6 ✤ Et dixit Dominus noster, Audite quid dicat iudex ille iniquus.

7 ✤ Deus autem non magis faciet vindictam electorum suorum, clamantium ad ipsum die ac nocte, et protrahet spiritum suum [longanimis erit] in eos?

8 ✤ Dico vobis, faciet vindictam eorum citò. Veruntamen quum venerit Filius hominis, num repertурus est fidem in terra?

9 ✤ Porrò dicebat hanc parabolam aduersus eos qui sibi confidebant se esse iustos, omnésque despiciebant.

10 ✤ Duo homines ascenderunt in templum vt preces funderent, vnus Perischæus, & alter Publicanus:

11 ✤ Et ecce Perischæus stabat inter se & animam suã [secreto], et hæc precabatur: Deus, gratias ago tibi, quòd non sim sicut cæteri homines rapaces, & iniurij, & mœchi; nec sicut iste Publicanus.

12 ✤ Sed ieiuno bis in hebdomade; & decimas do omnium quæ possideo.

13 ✤ Ille verò Publicanus stabat procul, nolebatque vel oculos suos in cælum attollere: sed percutiebat pectus suum, dicebatque, Deus, propitius esto mihi peccatori.

14 ✤ Dico vobis, descendit iste iustificatus domum suam, potius quàm Perischæus ille. Nam quicunque se extollit, deprimetur; & quicunque se deprimit, extolletur.

קרינא דרמשא דשבתא קדמיתא דצומא נז קפלאון יט

1 אמר להון דין אף מתלא דבכל עדן נצלון ולא תאמן להון׃ 2 דינא חד אית הוא במדינתא חדא דמן אלהא לא דחל הוא ומן בנינשא לא מתכחד הוא׃ 3 ארמלתא דין חדא אית הות במדינתא הי ואתיא הות לותה ואמרא תבעיני מן בעל דיני׃ 4 ולא צבא הוא זבנא סגיאא בתרכן דין אמר בנפשה אן מן אלהא לא דחל אנא ומן בנינשא לא מתכחד אנא׃ 5 אפן מטל דמלאיא לי הדא ארמלתא אתבעיה דלא בכל עדן תהוא אתיא מהרא לי׃ 6 ואמר מרן שמעו מנא אמר דינא דעולא׃ 7 אלהא דין לא יתיראית נעבד תבעתא לגבוהי דקרין לה באיממא ובלליא ומגר רוחה עליהון׃ 8 אמר אנא לכון דנעבד תבעתהון בעגל

קרא · צם · מתל · עדן פירושו עת · צלא · אמן כמו מאן · דין · דחל · כחד · כמו אומנה · אתא · תבע · דין · צבא · כחד · פירושו אף אן · לאא · תבע · אתא · הרא · שמע · דין

CAP. XVIII.

Eccl. 18. c. 22 1. Thess. 5 c. 17

[1] DIcebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare, & non deficere: A

[2] * Dicens, Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem non reuerebatur.

[3] * Vidua autem quædam erat in ciuitate illa: & veniebat ad eum, dicẽs, Vindica me de aduersario meo.

[4] * Et nolebat per multum tempus. Post hęc autem dixit intra se, Etsi Deum non timeo, nec hominem reuereor;

[5] * Tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissimo veniens sugillet me. B

[6] * Ait autem Dominus, Audite quid iudex iniquitatis dicit.

[7] * Deus autem non faciet vindictam electorum suorum, clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis?

[8] * Dico autem vobis, quia citò faciet vindictam illorum. Veruntamen Filius hominis veniens, putas, inueniet fidem in terra?

[9] * † Dixit autem ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros, parabolam istam: dicens

[10] * † Duo homines ascẽdebant in templum vt orarent; vnus Pharisæus, & alter Publicanus.

[11] * Phariseus stans, hæc apud se orabat; Deus gratias ago tibi, quia nõ sum sicut cæteri hominum, raptores, iniusti, adulteri; velut etiam hic Publicanus.

[12] * Ieiuno bis in Sabbatho: decimas do omnium quæ possideo.

[13] * Et Publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cęlum leuare: sed percutiebat pectus suum, dicens, Deus propitius esto mihi peccatori. C

[14] * Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo. quia omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.

Sup. 14. c. 11 Mat. 23. c. 12

ιη'.

1 * Ελεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν,

2 * λέγων, κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος.

3 * χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.

4 * καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι,

5 * διάγε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτὴν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με.

6 * εἶπε δὲ ὁ κύριος, ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει.

7 * ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς;

8 * ναὶ λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

9 * εἶπε δὲ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην·

10 * ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.

11 * ὁ φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, ὁ θεὸς, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης.

12 * νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι.

13 * καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι, ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, ὁ θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

14 * λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ γὰρ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

בְּרַם נְאתֵא בְּרֵהּ דְּאֱנָשָׁא וְנִשְׁכַּח כַּי הַימָנוּתָא עַל אַרְעָא ׃ 9 וְאָמַר הֲוָא מַתְלָא הָנָא לוּקְבַל אֱנָשָׁא אִילֵין דַּתְכִילִין עַל נַפְשְׁהוֹן דְּאִיתַיהוֹן זַדִּיקֵא וּבָסֵין עַל כֻּלְנָשׁ ׃ 10 תְּרֵין גַּבְרִין סְלֵקוּ לְהַיכְלָא לַמְצַלָּיוּ חַד פְּרִישָׁא וְאַחֲרִנָא מָכְסָא ׃ 11 וְהַו פְּרִישָׁא קָאֵם הֲוָא בֵּינַוהִי לְנַפְשֵׁהּ וְהָלֵין מְצַלֵּא הֲוָא אֱלָהָא מַודֵא אֱנָא לָךְ דְּלָא הֲוֵית אַיְךְ שַׁרְכָא דְּאֱנָשָׁא חָטוּפֵא וְעָלוּבֵא וְגַיָּרֵא וְלָא אַיְךְ הָנָא מָכְסָא ׃ 12 אֶלָּא צָאֵם אֱנָא תְּרֵין בְּשַׁבְּתָא וּמְעַסַּר אֱנָא כֻּל מֶדֶם דְּקָנֵא אֱנָא ׃ 13 הַוּדֵין מָכְסָא קָאֵם הֲוָא מֶן רוּחְקָא וְלָא צָבֵא הֲוָא אַף לָא עַינַוהִי נְרִים לַשְׁמַיָּא אֶלָּא טָרֵף הֲוָא עַל חַדְיֵהּ וְאָמַר אֱלָהָא חוּסַיְנִי לְחַטָּיָא ׃ 14 אָמַר אֱנָא לְכוֹן דַּנְחֵת הָנָא מְזַדַּק לְבַיְתֵהּ יַתִּיר מֶן הַו פְּרִישָׁא כֻּלְנָשׁ גֵּיר דַּנְרִים נַפְשֵׁהּ נֶתְמַכַּךְ וְכֻל מַן דְּנַמֵּךְ נַפְשֵׁהּ נֶתְתְּרִים ׃

אֶתָא חֵימַן מְתַל
תְּכַל אִית כְּבַסָא
כמו בזה
סְלַק צְלָא קָם
יְרָא חֲטַף עֲלַב
פירושו עשק
גּוּר צָם עַסַּר קְנָא
קָם רְחַק צְבָא עַיִן
רָם טְרַף חֲדָא חֲנַן
חֲטָא נְחַת זְדַק כמו צדק

15 ܩܪܒܘ ܗܘܘ ܠܗ ܕܝܢ ܝܠܘܕܐ ܕܢܩܪܘܒ ܠܗܘܢ. ܘܚܙܘ ܐܢܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܟܐܐܘ ܒܗܘܢ.

16 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܪܐ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܐܬܝܢ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܕܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܝܠܗܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.

17 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܛܠܝܐ ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܗ.

ܩܪܝܢܐ ܕܐܒܐ ܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܕܟܢܘܬܗ ܢܚ

18 ܘܫܐܠܗ ܚܕ ܡܢ ܪܝܫܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܐܪܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

19 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ ܠܝ ܛܒܐ. ܘܠܝܬ ܛܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ ܐܠܗܐ.

20 ܦܘܩܕܢܐ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܠܐ ܬܩܛܘܠ ܘܠܐ ܬܓܘܪ ܘܠܐ ܬܓܢܘܒ ܘܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ. ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ.

21 ܐܡܪ ܠܗ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܛܪܬ ܐܢܝܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ.

22 ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܕܐ ܚܣܝܪܐ ܠܟ. ܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܟ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪܝ.

23 ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܗܠܝܢ ܟܪܝܬ ܠܗ. ܥܬܝܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܛܒ.

24 ܘܟܕ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܕܟܪܝܬ ܠܗ ܐܡܪ. ܐܝܟܢܐ ܥܛܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܢܟܣܐ ܕܢܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.

25 ܦܫܝܩ ܗܘ ܓܝܪ ܠܓܡܠܐ ܕܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ ܢܥܘܠ. ܐܘ ܥܬܝܪܐ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.

26 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܘ. ܘܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܚܐ.

27 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܡܫܟܚܢ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܡܫܟܚܢ.

28 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܟ.

29 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܕܫܒܩ ܒܬܐ ܐܘ ܐܒܗܐ ܐܘ ܐܚܐ ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܐܘ ܒܢܝܐ. ܡܛܠ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.

30 ܘܠܐ ܢܩܒܠ ܥܦܝܦܐ ܣܓܝܐܐ ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ. ܘܒܥܠܡܐ ܕܐܬܐ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

15 *Adferebant autem ad eum infantes, vt tangeret eos: & viderunt eos discipuli eius, eosque obiurgarunt.*

16 *Ipse verò Ieschua aduocauit eos, dixitque eis, Sinite puerulos venire ad me, nec prohibeatis eos: eorum enim est, qui sicut isti sunt, eorum* inquam *regnum cælorum.*

17 *Amin dico vobis, quicunque non acceperit regnum Dei tanquam puerulus, non ingredietur illud.*

Lectio patris Antonij & conseruorum eius.

18 *Et interrogauit eum vnus ex primoribus, dixitque ei, Doctor bone, quid faciam vt hæreditate possideam vitam æternam?*

19 *Dixit ei Ieschua, Cur me vocas bonum? nemo bonus nisi vnus Deus.*

20 *Mandata nosti: Non occides, Nec mœchaberis, Nec furaberis, Nec perhibebis testimonium falsum: Honora patrem tuum & matrem tuam.*

21 *Dixit ei, Hæc omnia obseruaui à pueritia mea.*

22 *Quod quum audisset Ieschua, dixit ei, Vnum tibi deest, Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & erit tibi thesaurus in cælo; atque post me venito.*

23 *Ipse verò quum hæc audisset, mœrore affectus est: erat enim diues admodum.*

24 *Quumque vidisset Ieschua eum mœrore affici, ait, Quàm difficile est iis qui habent diuitias ingredi regnum Dei!*

25 *Facilius est camelum per foramen acus introire, quàm diuitem in regnum Dei.*

26 *Dicunt ei ij qui audierant, Ecquis potest saluus fieri?*

27 *Ieschua verò ait, Ea quæ apud homines impossibilia sunt, apud Deum possunt fieri.*

28 *Dixit ei Schemeoun Kipho, Ecce nos reliquimus omnia, & venimus post te.*

29 *Dixit ei Ieschua: Amin dico vobis, nemo est qui reliquerit domos, aut parentes, aut fratres, aut vxorem, aut filios propter regnum Dei;*

30 *Qui non recepturus sit duplicia multa hoc tempore, & in seculo venturo vitam æternam.*

---

15 קרבו הוו לה דין [b] ילודא דנקרוב להון [c] וחזו אנון [d] תלמידוהי [e] וכאו בהון ׃
16 הו דין ישוע קרא אנון ואמר להון [f] שבוקו טליא [g] אתין לותי ולא [h] תכלון אנון דדאילין גיר דאיך הלין אנון דילהון הי מלכותא דשמיא ׃ 17 אמין אמר אנא לכון דמן דלא נקבל מלכותא דאלהא איך טליא לא [i] נעול לה ׃
[k] קרינא דאבא אנטוניוס ודכנותה נח
18 [a] ושאלה חד מן [b] רישנא ואמר לה [c] מלפנא [d] טבא מנא אעבד [e] דארת חיא דלעלם ׃ 19 אמר לה ישוע מנא [f] קרא אנת לי טבא ולית טבא אלא אן חד אלהא ׃ 20 [g] פוקדנא ידע אנת לא תקטול ולא [h] תגור ולא [i] תגנוב ולא [k] תסהד סהדותא [l] דשוקרא [m] יקר לאבוך ולאמך ׃ 21 אמר לה הלין כלהין [n] נטרת אנין מן טליותי ׃

[b] ילד [c] חזא [d] למד
[e] כאא [f] שבק [g] אתא
[h] כלא
[i] עלל [k] קרא [a] שאל
[b] ריש [c] אלף [d] טוב
[e] ירת כמו ירש [f] קרא
[g] פקד [h] גור [i] גנב
[k] סהד [l] שקר [m] יקר

Mat. 19. b.13 Mar. 10. b.13

15 * Afferebant autem ad illum & infantes, vt eos tangeret. Quod cùm viderent discipuli, increpabant illos.

16 * Iesus autem conuocans illos, dixit, Sinite pueros venire ad me, & nolite vetare eos: talium est enim regnum Dei.

17 * Amen dico vobis, quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, nõ intrabit in illud. D

Mat. 19. c.16 Mar. 10. b.17

18 * Et interrogauit eum quidam princeps, dicens, Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo?

19 * Dixit autem ei Iesus, Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus.

Exod. 20 b.13

20 * Mandata nosti: Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum & matrem.

21 * Qui ait: Hęc omnia custodiui à iuuentute mea.

22 * Quo audito, Iesus ait ei, Adhuc vnum tibi deest: omnia quæcunque habes, vende, & da pauperibus; & habebis thesaurum in cælo: & veni sequere me.

23 * His ille auditis, contristatus est: quia diues erat valdè.

24 * Videns autem Iesus illum tristem factum, dixit, Quàm difficilè, qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt! E

25 * Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.

26 * Et dixerunt qui audiebant, Et quis potest saluus fieri?

27 * Ait illis, Quę impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum.

28 * Ait autem Petrus, Ecce, nos dimisimus omnia, & secuti sumus te.

29 * Qui dixit eis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut vxorem, aut filios propter regnum Dei,

30 * Et non recipiat multo plura in hoc tempore, & in seculo futuro vitam æternam.

15 * προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

16 * ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν, ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

17 * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18 * Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

19 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός.

20 * τὰς ἐντολὰς οἶδας, μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.

21 * ὁ δὲ εἶπε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

22 * ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.

23 * ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.

24 * ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε, πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ·

25 * εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 * εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

27 * ὁ δὲ εἶπε, τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ.

28 * εἶπε δὲ ὁ πέτρος, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι.

29 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,

30 * ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

---

22 כד שמע דין ישוע אמר לה חדא [o] חסירא לך זל זבן כל מדם דאית לך [p] והב [q] למסכנא ותהוא לך [r] סימתא בשמיא [s] ותא בתרי ׃ 23 הו דין כד שמע הלין [t] כריתה לה עתיר הוא גיר טב ׃ 24 וכד חזא ישוע דכריתה לה אמר איכנא עטלא לאילין דאית להון [u] נכסא [x] דנעלון למלכותה דאלהא ׃ 25 [y] דלילא הי לגמלא [z] דבחרורא [a] דמחטא נעול או עתירא למלכותה דאלהא ׃ 26 אמרין לה אילין [b] דשמעו ומנו משכח [c] למחא ׃ 27 ישוע דין אמר אילין דלות בנינשא לא [d] משכחן לות אלהא משכחן [e] למהוא ׃ 28 אמר לה שמעון כאפא הא חנן [f] שבקן כל מדם [g] ואתין בתרך ׃ 29 אמר לה ישוע אמין אמר אנא לכון דלית אנש דשבק בתא או אבהא או אחא או אנתתא או בניא מטל מלכותא דאלהא ׃ 30 ולא נקבל [h] באעפא [i] סגיאא בהנא זבנא ובעלמא [k] דאתא [l] חייא דלעלם ׃

[o] חסר [p] יהב [q] סכן [r] סום [s] אתא [t] כרת [u] נכס [x] עלל [y] דלל ופירושו קליל [z] חרר [a] חוט [b] שמע [c] חיא [d] שכח [e] הוא [f] שבק [g] אתא [h] עוף או עפף [i] סגא [k] אתא [l] חיא

ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܗ̇ ܕܨܘܡܐ ◆

◆ ܟܛ ◆ ◆

31 ✠ ܘܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܬܪܥܣܪܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܣܠܩܝܢܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܡܫܬܠܡܢ ܟܠܗܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܒܢܒܝܐ ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 32 ✠ ܢܫܬܠܡ ܓܝܪ ܠܥܡܡܐ. ܘܢܒܙܚܘܢ ܒܗ ܘܢܪܩܘܢ ܒܐܦܘܗܝ. ܘܢܢܓܕܘܢܝܗܝ. 33 ✠ ܘܢܨܥܪܘܢܝܗܝ. ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. 34 ✠ ܘܗܢܘܢ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܐܣܬܟܠܘ. ܐܠܐ ܡܟܣܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܗܠܝܢ ܕܡܬܡܠܠܢ ܥܡܗܘܢ ◆

35 ✠ ܘܟܕ ܩܪܝܒ ܠܐܝܪܝܚܘ. ܣܡܝܐ ܚܕ ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ ܘܡܚܕܪ. 36 ✠ ܘܫܡܥ ܩܠ ܟܢܫܐ ܕܥܒܪ. ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܕܡܢܘ ܗܢܐ. 37 ✠ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܥܒܪ. 38 ✠ ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. 39 ✠ ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܟܐܐܢ ܗܘܘ ܒܗ ܕܢܫܬܘܩ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܩܥܐ ܗܘܐ. ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. 40 ✠ ܘܩܡ ܝܫܘܥ ܘܦܩܕ ܕܢܩܪܒܘܢܝܗܝ ܠܘܬܗ. ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܘܬܗ ܫܐܠܗ. 41 ✠ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܐܥܒܕ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܡܪܝ ܕܐܚܙܐ. 42 ✠ ܘܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܙܝ. ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܚܝܬܟ. 43 ✠ ܘܡܚܕܐ ܚܙܐ. ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܒܬܪܗ. ܘܡܫܒܚ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ. ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܕܚܙܐ. ܫܘܒܚܐ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ ◆

◆ ܩܦܠܐܘܢ ◆ ܟܛ ◆

1 ✠ ܘܟܕ ܥܠ ܝܫܘܥ ܘܥܒܪ ܒܐܝܪܝܚܘ. 2 ✠ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܙܟܝ. ܥܬܝܪܐ ܗܘܐ ܘܪܒ ܡܟܣܐ. 3 ✠ ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܠܝܫܘܥ ܕܡܢܘ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܡܢ ܟܢܫܐ. ܡܛܠ ܕܙܥܘܪ ܗܘܐ ܙܟܝ ܒܩܘܡܬܗ. 4 ✠ ܘܪܗܛ ܩܕܡܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܣܠܩ ܠܗ ܠܬܘܬܐ ܦܟܝܗܬܐ ܕܢܚܙܝܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܒܗ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܥܒܪ. 5 ✠ ܘܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܬܡܢ. ܚܙܝܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܣܬܪܗܒ ܚܘܬ ܙܟܝ. ܝܘܡܢܐ ܓܝܪ ܘܠܐ ܕܒܒܝܬܟ ܐܗܘܐ. 6 ✠ ܘܐܣܬܪܗܒ ܢܚܬ ܘܩܒܠܗ ܟܕ ܚܕܐ.

Feria v. hebdomadis VI. Ieiunij.

31 ✠ *Et accepit Ieschua dodecadem ſuam, & dixit eis, Ecce, aſcendimus ad Ourischlem, & perficientur omnia quæ ſcripta ſunt in Prophetis aduerſus Filium hominis.*

32 ✠ *Tradetur enim gentibus; & illudent ei, & conſpuent in vultum eius, ac flagellis cædent eum.* 33 ✠ *Et afficient eum ignominia, eumque trucidabunt; ac die tertia reſurget.*

34 ✠ *Illi autem nihil horum intellexerunt: ſed latebat eos ſermo iſte, & neſciebant hæc quæ dicebantur eis.*

35 ✠ *Porrò quum appropinquaret Hirichou, cæcus quidam ſedebat iuxta viam, & mendicabat.* 36 ✠ *Et audiit vocem turbæ tranſeuntis; & ſciſcitatus eſt quiſnam hic eſſet.*

37 ✠ *Dicunt ei, Ieſchua Nazarenus tranſit.*

38 ✠ *Clamauit itaque & ait, Ieſchua fili Dauid, miſerere mei.*

39 ✠ *Ii autem qui iter faciebant ante ipſum Jeſchua, obiurgabant eum vt taceret: ille verò magis clamabat, Fili Dauid, miſerere mei.* 40 ✠ *Et ſubſtitit Jeſchua, iuſſitque eum ad ſe vocari. quumque ei appropinquaſſet, interrogauit eum,* 41 ✠ *Dixitque ei, Quid vis faciam tibi? Ille verò dixit, Domine mi, vt videam.* 42 ✠ *At Jeſchua dixit ei, Videto. fides tua te ſeruauit.*

43 ✠ *Eoque momento vidit; ac veniebat poſt eum, & glorificabat Deum: totuſque populus quum hoc vidiſſet, tribuebat laudẽ Deo.*

CAP. XIX.

1 *QVumque ingreſſus eſſet Jeſchua, & tranſiret per Hirichou:* 2 ✠ *Vir quidam nomine Zaccai diues erat, & magiſter Publicanorum.* 3 ✠ *Et volebat videre Ieſchua quiſnam eſſet, nec poterat præ turba, quòd ſtatura paruus eſſet Zaccai.*

4 ✠ *Et cucurrit ante Jeſchua, conſcenditque ficum inſipidam,* [ſycomorum], *vt eum conſpicaretur, quoniam facturum erat vt illac tranſiret.* 5 ✠ *Vt autem venit ad eum locum, Jeſchua vidit eum; & dixit ei, Feſtina, deſcende Zaccai, hodie enim oportet me domi tuæ adeſſe.* 6 ✠ *Feſtinans itaque deſcendit, & excepit eum gaudens.*

דחמשא בשבא דשבתא הו [m] דצומא נט

31 ודבר ישוע לתעסרתא ואמר להון הא [n] סלקינן לאורשלם [o] ומשתלמן כלהין [p] דכתיבן בנביא על ברה דאנשא׃ 32 נשתלם גיר לעממא [q] ונבזחון בה [r] ונרקון באפוהי [s] ונגדוניהי׃ 33 [t] ונצערוניהי [u] ונקטלוניהי וליומא דתלתא [x] נקום׃ 34 הנון דין חדא מן הלין לא [y] אסתכלו אלא [z] מכסיא הות מנהון [a] מלתא הדא ולא [b] ידעין הוו הלין [c] דמתמללן עמהון׃ 35 וכד קריב לאיריחו [d] סמיא חד [e] יתב הוא על יד אורחא [f] וחדר׃ 36 ושמע קל כנשא דעבר [g] ומשאל הוא דמנו הנא׃ 37 אמרין לה ישוע נצריא עבר׃ 38 [h] וקעא ואמר ישוע ברה דדויד [i] אתרחם עלי׃ 39 ואילין [a] דאזלין הוו קדמוהי דישוע [b] כאין הוו בה [c] דנשתוק הו דין [d] יתיראית [e] קעא הוא ברה דדויד אתרחם עלי׃

[m] צום [n] סלק [o] שלם [p] כתב [q] בזח [r] רקק [s] נגד [t] צער [u] קטל [x] קום [y] סכל [z] כסא [a] מלל [b] ידע [c] מלל [d] סמא [e] יתב [f] חדר [g] שאל [h] קעא [i] רחם [a] אזל [b] כאא [c] שתק [d] יתר [e] קעא

Mat. 20. b. 17. Mar. 10. c. 32.

31 * Assumpsit autem Iesus duodecim, & ait illis, Ecce ascendimus Ierosolymā, F & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis.

32 * Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur:

33 * Et postquàm flagellauerint, occident eum; & die tertia resurget.

34 * Et ipsi nihil horum intellexerunt: & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur.

Mat. 20. d. 29. Mar. 10. e. 46.

35 * Factum est autem, cùm appropinquaret Iericho, cæcus quidam sedebat secus viam, mendicans:

36 * Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. G

37 * Dixerunt autem ei, quòd Iesus Nazarenus transiret.

38 * Et clamauit, dicens, Iesu fili Dauid, miserere mei.

39 * Et qui præibant, increpabant eum vt taceret. Ipse verò multo magis clamabat, Fili Dauid, miserere mei.

40 * Stans autem Iesus, iussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquasset, interrogauit illum,

41 * Dicens, Quid tibi vis faciam? At ille dixit, Domine, vt videam.

42 * Et Iesus dixit ei, Respice: fides tua saluum te fecit.

43 * Et confestim vidit: & sequebatur illum, magnificans Deum. Et omnis plebs, vt vidit, dedit laudem Deo.

CAP. XIX.

1 ET ingressus perambulabat Iericho.

2 * Et ecce vir nomine Zacchæus, & hic princeps erat publicanorum, & ipse A diues:

3 * Et quærebat videre Iesum quis esset, & non poterat præ turba; quia statura pusillus erat.

4 * Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum, vt videret eum: quia inde erat transiturus.

5 * Et cùm venisset ad locum, suspiciēs Iesus vidit illū, & dixit ad illum, Zacchęe, festinans descende; quia hodie in domo tua oportet me manere.

6 * Et festinans descendit, & excepit illum gaudens.

31 * Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν, τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου·

32 * παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται,

33 * καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

34 * καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς ἱεριχώ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.

36 * ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο.

37 * ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος παρέρχεται.

38 * καὶ ἐβόησε λέγων, ἰησοῦ υἱὲ δαβίδ, ἐλέησόν με.

39 * καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, υἱὲ δαβίδ, ἐλέησόν με.

40 * σταθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν,

41 * λέγων, τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.

42 * καὶ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

43 * καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδών, ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

ιθ'.

1 * Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν ἱεριχώ·

2 * καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος,

3 * καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν ἰησοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν.

4 * καὶ προσδραμὼν ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.

5 * καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι.

6 * καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων.

---

40 [g] וקם ישוע ופקד [h] דנקרוניהי לותה וכד קרב לותה [i] שאלה ׃ 41 ואמר לה מנא [k] צבא אנת [l] אעבד לך הו
דין אמר מרי [m] דאחזא ׃ 42 וישוע אמר לה חזי [n] הימנותך [o] אחיתך ׃ 43 ובר שעתה חזא [p] ואתא הוא בתרה
[q] ומשבח הוא לאלהא וכלה עמא דחזא יהב הוא שובחא לאלהא ׃ קפאלון יט 1 וכד [r] על ישוע
ועבר באיריחו ׃ 2 גברא חד דשמה הוא זכי עתירא הוא ורב מכסא ׃ 3 [s] וצבא הוא [t] דנחזיוהי לישוע דמנו
ולא [v] משכח הוא מן כנשא מטל [x] דבקומתה זעור הוא זכי ׃ 4 [y] ורהט קדמה לישוע [z] וסלק לה לתתא [a] פכיהתא
[b] דנחזיוהי מטל דהכות עתיד הוא [c] דנעבר ׃ 5 וכד אתא להי דוכתא ישוע [d] חזיהי ואמר לה [e] אסתרהב [f] חות זכי
יומנא גיר [g] ולא דבביתך אהוא ׃ 6 ואסתרהב נחת וקבלה כד חדא ׃

[g] קום [h] קרא [i] שאל
[k] צבא [l] עבד [m] חזא
[n] הימן [o] חיא [p] אתא
[q] שבח [r] עלל [s] צבא
[t] חזא [v] שכח [x] קום
[y] רהט [z] סלק [a] פכרה
[b] חזא [c] עבר [d] חזא
[e] סרהב [f] נחת
[g] פירושו צריך

7 ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ܆ ܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܠܘܬ ܓܒܪܐ ܚܛܝܐ ܥܠ ܫܪܐ. 8 ܩܡ ܕܝܢ ܙܟܝ ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ ܗܐ ܡܪܝ ܦܠܓܘܬ ܢܟܣܝ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܠܟܠܢܫ ܡܕܡ ܕܥܠܒܬ ܒܐܪܒܥܐ ܦܪܥ ܐܢܐ. 9 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܝܘܡܢܐ ܗܘܘ ܚܝܐ ܠܒܝܬܐ ܗܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܐ ܒܪܗ ܗܘ ܕܐܒܪܗܡ. 10 ܐܬܐ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܒܥܐ ܘܢܚܐ ܗܘ ܡܕܡ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ. 11 ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܗܠܝܢ܆ ܐܘܣܦ ܠܡܐܡܪ ܡܬܠܐ ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܒܗܝ ܫܥܬܐ ܥܬܝܕܐ ܕܬܬܓܠܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. 12 ܘܐܡܪ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܒܪ ܛܘܗܡܐ ܪܒܐ܆ ܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܪܚܝܩܐ ܕܢܣܒ ܠܗ ܡܠܟܘܬܐ ܘܢܗܦܘܟ. 13 ܘܩܪܐ ܥܣܪܐ ܥܒܕܘܗܝ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܥܣܪܐ ܡܢܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܬܬܓܪܘ ܥܕ ܐܬܐ ܐܢܐ. 14 ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܗ ܕܝܢ ܣܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܫܕܪܘ ܐܝܙܓܕܐ ܒܬܪܗ ܘܐܡܪܝܢ܆ ܠܐ ܨܒܝܢܢ ܕܢܡܠܟ ܥܠܝܢ ܗܢܐ. 15 ܘܟܕ ܢܣܒ ܡܠܟܘܬܐ ܘܗܦܟ. ܐܡܪ ܕܢܩܪܘܢ ܠܗ ܠܥܒܕܘܗܝ ܗܠܝܢ ܕܝܗܒ ܠܗܘܢ ܟܣܦܐ. ܕܢܕܥ ܡܢܐ ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܬܬܓܪ. 16 ܘܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ܆ ܡܢܝܟ ܥܣܪ ܡܢܝܢ ܐܘܬܪܬ. 17 ܐܡܪ ܠܗ. ܐܘ ܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܘܒܩܠܝܠ ܐܫܬܟܚܬ ܡܗܝܡܢ܆ ܬܗܘܐ ܡܫܠܛ ܥܠ ܥܣܪ ܟܪܟܝܢ. 18 ܘܐܬܐ ܕܬܪܝܢ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ܆ ܡܢܝܟ ܚܡܫ ܡܢܝܢ ܥܒܕܬ. 19 ܐܡܪ ܐܦ ܠܗܢܐ. ܐܦ ܐܢܬ ܬܗܘܐ ܡܫܠܛ ܥܠ ܚܡܫ ܟܪܟܝܢ. 20 ܘܐܬܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ܆ ܗܐ ܡܢܝܟ ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܠܘܬܝ ܟܕ ܛܫܝܐ ܒܣܘܕܪܐ.

21 ܕܚܠܬ ܓܝܪ ܡܢܟ ܕܓܒܪܐ ܐܢܬ ܩܫܝܐ. ܘܫܩܠ ܐܢܬ ܡܕܡ ܕܠܐ ܣܡܬ. ܘܚܨܕ ܐܢܬ ܡܕܡ ܕܠܐ ܙܪܥܬ. 22 ܐܡܪ ܠܗ. ܡܢ ܦܘܡܟ ܐܕܘܢܟ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ. ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܝ ܕܓܒܪܐ ܐܢܐ ܩܫܝܐ. ܘܫܩܠ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܠܐ ܣܡܬ. ܘܚܨܕ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܠܐ ܙܪܥܬ.

7 *Quum autem hoc vidiſſent, omnes murmurabant, dicentes, Apud hominem peccatorem ingreſſus diuertit.*

8 *Stetit autem Zaccai, & dixit ipſi Ieſchua, Ecce, Domine mi, dimidium facultatum mearum do pauperibus: & cuicumquè aliquid per iniuriam eripuerim, quadruplum retribuo.*

9 *Dixit ei Jeſchua, Hodie facta eſt ſalus huic domui, eò quòd iſte quoque eſt filius Abrohom.*

10 *Venit enim Filius hominis vt quærat, & ſeruet quod perierat.*

11 *Et quum hæc audirent, addidit ſermoni parabolam, eo quòd eſſet prope Ouriſchlē, & quòd putarent fore vt eo momento appareret regnum Dei.*

12 *Et ait, Vir quidam maximo ſtemmate natus, profectus eſt in regionem longinquam, vt acciperet ſibi regnum, & reuerteretur.*

13 *Et aduocauit decem ſeruos ſuos, deditque eis decem minas, & dixit eis, Negotiamini donec veniam.*

14 *Filij autem ciuitatis ipſius oderant eum; miſeruntque legatos poſt eum, & inquiunt, Nolumus hunc regnare ſuper nos.*

15 *Quumque accepiſſet regnum, & reuerſus fuiſſet, iuſſit vocari ad ſe ſeruos illos quibus dederat argentum, vt cognoſceret quid vnuſquiſque ex eis negotiatus fuiſſet.*

16 *Venit autem primus, & ait, Domine mi, mina tua decem minas lucrifecit.*

17 *Dixit ei, Euge ſerue bone, quia in minimo inuentus es fidelis, dominaberis ſuper decem vrbes* [arces].

18 *Et venit ſecundus, & ait, Domine mi, mina tua quinque minas fecit.*

19 *Dixit & iſti, Tu quoque dominaberis ſuper quinque ciuitates.*

20 *Alius autem venit, & ait, Domine mi, ecce mina illa tua quæ penes me fuit poſita in ſindone.*

21 *Timui enim à te, quippe qui homo durus ſis, & auferas id quod non depoſuiſti, ac metas quod non ſeminaſti.*

22 *Dixit ei, Ex ore tuo te iudicabo, ſerue nequam: noueras enim me eſſe hominem durum, qui auferam quod non depoſui, & metam quod non ſeminaui.*

---

7 כד חזו דין כלהון רטנין הוו ואמרין דלות גברא חטיא על שרא׃ 8 קם דין זכי ואמר לישוע הא מרי פלגות נכסי יהב אנא למסכנא ולכלנש מדם דעלבת בארבעא פרע אנא׃ 9 אמר לה ישוע יומנא הוו חיא לביתא הנא מטל דאף הנא ברה הו דאברהם׃ 10 אתא גיר ברה דאנשא דנבעא ונחא הו מדם דאביד הוא׃ 11 וכד שמעין הוו הלין אוסף למאמר מתלא מטל דקריב הוא לאורשלם וסברין הוו דבהי שעתא עתידא דתתגלא מלכותה דאלהא׃ 12 ואמר גברא חד בר טוהמא רבא אזל לאתרא רחיקא דנסב לה מלכותא ונהפוך׃ 13 וקרא עסרא עבדוהי ויהב להון עסרא מנין ואמר להון אתתגרו עד אתא אנא׃ 14 בני מדינתה דין סנין הוו לה ושדרו איזגדא בתרה ואמרין לא צבינן דנמלך עלין הנא׃

חזא רטן חטא
עלל קום פלג
נכס יהב סכן
עלב פרע פירושו גמל
בעא חיא אבד
שמע אסף אמר
מתל כמו משל סבר גלא
פירוש מיוחס
מנה במקרא הוא ס׳ סקלים וכדר״ הוא מאה זוז

7 * Et cùm viderent omnes, murmurabant, dicẽtes, quòd ad hominem peccatorem diuertiſſet.

8 * Stans autem Zacchæus, dixit ad †Dominum, Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: & ſiquid aliquem defraudaui, reddo quadruplum. (Ieſum)

9 * Ait Ieſus ad eum, Quia hodie ſalus domui huic facta eſt, eo quòd & ipſe filius ſit Abrahæ.

10 * Venit enim Filius hominis quærere, & ſaluum facere quod perierat. (Matt. 18 b.12)

11 * Hęc illis audientibus, adiiciens, dixit parabolam, eo quòd eſſet prope Ieruſalem, & quia exiſtimarẽt quòd confeſtim regnum Dei manifeſtaretur.

12 * Dixit ergo, Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere ſibi regnum, & reuerti. (Mat. 25. b.14) C

13 * Vocatis autem decem ſeruis ſuis, dedit eis decem mnas; & ait ad illos, Negotiamini dum venio.

14 * Ciues autem eius oderant eum: & miſerunt legationem poſt illum, dicentes, Nolumus hunc regnare ſuper nos.

15 * Et factum eſt vt rediret, accepto regno, & iuſſit vocari ſeruos quibus dedit pecuniam, vt ſciret quantum quiſque negotiatus eſſet.

16 * Venit autem primus, dicens, Domine, mna tua decem mnas acquiſiuit.

17 * Et ait illi, Euge bone ſerue, quia in modico fuiſti fidelis, eris poteſtatem habens ſupra decem ciuitates.

18 * Et alter venit, dicens, Domine, mna tua fecit quinque mnas.

19 * Et huic ait, Et tu eſto ſuper quinque ciuitates.

20 * Et alter venit, dicens, Domine, ecce mna tua quam habui repoſitam in ſudario.

21 * Timui enim te, quia homo auſterus es: tollis quod non poſuiſti, & metis quod non ſeminaſti.

22 * Dicit ei, De ore tuo te iudico, ſerue nequam. ſciebas quòd ego homo auſterus ſum, tollens quod non poſui, & metens quod non ſeminaui:

7 * καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον, λέγοντες, ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι.

8 * σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν κύριον, ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς. καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.

9 * εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν.

10 * ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

11 * ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.

12 * εἶπεν οὖν, ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι.

13 * καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι.

14 * οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ᾽ ἡμᾶς.

15 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο.

16 * παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα μνᾶς.

17 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.

18 * καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς.

19 * εἶπε δὲ καὶ τούτῳ, καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων.

20 * καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων, κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ·

21 * ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας.

22 * λέγει δὲ αὐτῷ, ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε· ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα·

---

15 וכד נסב מלכותא [c] והפך אמר [d] דנקרון לה הנון עבדוהי [e] דיהב להון כספא [f] דנדע כל חד מנהון מנא [g] אתתגר: 16 [h] ואתא קדמיא ואמר מרי [i] מניך עסרא מנין [k] אותר: 17 אמר לה [l] איו עבדא [m] טבא דבקליל [n] אשתכחת [o] מהימן תהוא [p] שליט על עסרא כרכין: 18 ואתא דתרין ואמר מרי מניך חמשא [q] מנין עבד: 19 אמר אף להנא אף אנת [r] תהוא שליט על חמשא כרכין: 20 [s] ואתא אחרנא ואמר מרי הא מניך הו דאית הוא לותי כד [t] סים [u] בסדונא: 21 [x] דחלת גיר מנך דגברא אנת [y] קשיא [z] ושקל אנת מדם דלא [a] סמת [b] וחצד אנת מדם דלא [c] זרעת: 22 אמר לה מן פומך אדונך עבדא בישא ידע הוית לי דגברא אנא קשיא ושקל אנא מדם דלא סמת וחצד אנא מדם דלא [c] זרעת:

[c] הפך [d] קרא [e] יהב
[f] ידע [g] תגר [h] אתא
[i] מנא [k] יתר
[l] מן לשון יון
[m] טוב [n] שכח [o] הימן
[p] שלט [q] מנא [r] הוא
[s] אתא [t] סום
[u] כמו כדין או סודר
[x] דחל [y] קשא [z] שקל
[a] סום [b] חצד [c] זרע

23 [illegible]

24 [illegible]

25 [illegible]

26 [illegible]

27 [illegible]

[illegible]

28 [illegible] 29 [illegible]

30 [illegible]

31 [illegible]

32 [illegible] 33 [illegible] 34 [illegible] 35 [illegible]

36 [illegible] 37 [illegible]

38 [illegible]

23 * *Quare non dedisti argentum meum super mensam, & ego venissem & illud repetissem cum suis vsuris?*

24 * *Illis autem qui adstabant coram se dixit, Tollite ab eo minam, & date ei penes quem sunt decem minæ.*

25 * *Dicunt ei, Domine noster habet decem minas.*

26 * *Ait illis, Dico vobis, Vnicuique habenti dabitur; ei autem qui nihil habet, id etiam quod habet, auferetur ab eo.*

27 * *Verùm meos illos inimicos qui noluerunt me regnare supra se, adducite eos, & trucidate eos coram me.*

Dominica Palmarum.

28 * *Quumque hæc dixisset Ieschua, progressus est vt proficisceretur ad Ourischlem.*

29 * *Et quum appropinquasset Beth-Poge, & Beth-Anio iuxta verticem montis, qui vocatur Domus oliuarum, misit duos ex discipulis suis;*

30 * *Et dixit eis, Ite in pagum illum qui vobis est è regione: quumque ingressi fueritis, ecce inuenietis pullum alligatum, in quo nemo vnquã equitauit; soluite, adducite eum.*

31 * *Et si quis vos interrogauerit, Quare soluitis eum? sic dicetis ei, Domino nostro requiritur.*

32 * *Et profecti sunt ij qui missi fuerant, & inuenerunt prout dixerat eis.*

33 * *Quumque soluerent pullum illum, dicunt eis domini eius, Quare soluitis pullum hunc?*

34 * *At dixerunt eis, Quia Domino nostro requiritur.*

35 * *Et adduxerunt eum ad Ieschua, & iniecerunt super pullum pallia sua, & equitare fecerunt Ieschua in eo.*

36 * *Quum autem iter faceret, substernebant pallia sua in via.*

37 * *Quumque appropinquaret ad descensum montis domus Oliuarum, cœpit omnis cœtus discipulorum lætari, & glorificare Deum alta voce de omnibus virtutibus quas viderant.*

38 * *Et dicebant, Benedictus Rex ille qui venit in nomine Domini: pax in cælo, & gloria in excelsis.*

---

23 למנא לא [k]יהבת כספי על פתורא ואנא [l]אתא הוית [m]ותבעלה עם [n]רביתה׃ 24 ולהנון [o]דקימין קדמוהי אמר [p]סבו מנה [q]מניא [r]והבו להו דאית לותה עסרא מנין׃ 25 אמרין לה מרן אית לותה עסרא מנין׃

26 אמר להון אמר אנא לכון דלכל מן דאית לה [s]נתיהב לה ומן הו דין דלית לה אף הו דאית לה [t]נתנסב מנה׃

27 ברם להנון בעלדבבי אילין דלא [u]צבו [x]דאמלך עליהון [y]איתו אנון [z]וקטלו אנון קדמי׃

דחד בשבא [a]דאושענא ט

28 וכד אמר הלין ישוע נפק לקדמוהי [b]דנאזל לאורשלם׃ 29 וכד [c]מטי לבית פגא ובית עניא על [d]גנב טורא דמתקרא דבית זיתא שדר תרין מן תלמידוהי׃ 30 ואמר להון זלו לקריתא הי דלקובלן וכד עאלין אנתון הא

[k]יהב [l]אתא [m]תבע
[n]רבא כמו תרבית
[o]קום [p]נסב [q]מנא
[r]יהב [s]יהב [t]נסב
[u]צבא [x]מלך [y]אתא
[z]קטל [a]ישע והיא אגודת ערבי נחל שנוטלין בחג הסכות ואנהגו מש: זיש בחג תמרים
[b]אזל [c]מטא [d]כמו גב

23 * Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego veniens cum vsuris vtique exegissem †illam? (illud)

24 * Et astantibus dixit, Auferte ab illo mnã, et date illi qui decem mnas habet.

25 * Et dixerunt ei, Domine, habet decẽ mnas.

26 * Dico autem vobis, quia omni habenti dabitur†: ab eo autem qui non habet, & quod habet auferetur ab eo. (Sup. 8. c. 18. Mat. 13. b. 12. 25. c. 29. Mar. 4. c. 25.) (& abundabit)

27 * Veruntamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me.

28 * Et his dictis, præcedebat ascendens Ierosolymam.

29 * Et factum est, cùm appropinquasset ad Bethphage & Bethaniam, ad montẽ qui vocatur Oliueti, misit duos discipulos suos: (Mat. 21. a. 1. Mar. 11. a. 1.)

30 * Dicens, Ite in castellum quod contra †est: in quod introeuntes, inuenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo vnquã hominum sedit: soluite illum, & adducite. (vos)

31 * Et si quis vos interrogauerit, Quare soluitis? sic dicetis ei, Quia Dominus operam eius desiderat.

32 * Abierunt autem qui missi erant: & inuenerunt sicut dixit illis, stantem pullum.

33 * Soluentibus autem illis pullum, dixerunt domini eius ad illos, Quid soluitis pullum?

34 * At illi dixerunt, Quia Dominus eũ necessarium habet.

35 * Et duxerunt illum ad Iesum. Et iactãtes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Iesum. (Ioh. 12. b. 14.)

36 * Eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via.

37 * Et cùm appropinquaret iam ad descensum montis oliueti, cœperunt omnes turbæ †descendentiũ gaudentes laudare Deum voce magna, super omnibus quas viderant virtutibus: (discipulorum)

38 * Dicentes, Benedictus qui venit rex in nomine Domini, pax in cælo: & gloria in excelsis.

23 * καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό;

24 * καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, ἄρατε ἀπ᾽ αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.

25 * καὶ εἶπον αὐτῷ, κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς.

26 * λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

27 * πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ᾽ αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου.

28 * καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς ἱεροσόλυμα.

29 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς βηθφαγὴ καὶ βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,

30 * εἰπὼν, ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι, εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε. λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.

31 * καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ διατί λύετε, οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ· ὅτι ὁ κύριος, αὐτοῦ χρείαν ἔχει.

32 * ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς.

33 * λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς, τί λύετε τὸν πῶλον;

34 * οἱ δὲ εἶπον, ὁ κύριος, αὐτοῦ χρείαν ἔχει.

35 * καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν. καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν ἰησοῦν.

36 * πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.

37 * ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,

38 * λέγοντες, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

---

[k] מְשַׁבְּחִין אַנְתּוּן עִילָא [l] דַּאסִיר דְאנָשׁ מֶן מְתוּם לָא [m] רְכֵב עֲלַוְהִי [n] שְׁרוֹ [o] אַיתָאוּהִי ׃ 31 וְאֶן אֱנָשׁ [p] מְשַׁאֵל לְכוּן
לְמָנָא [q] שָׁרֵין אַנְתּוּן לֵה הָכַנָא אֱמַרוּ לֵה לְמָרַן [r] מֶתְבְּעֵא ׃ 32 [a] וְאֶזַלוּ הָנוּן [b] דְּאֶשְׁתַּדַּרוּ [c] וְאֶשְׁכַּחוּ אַיכַנָא
דְּאֶמַר לְהוּן ׃ 33 וְכַד [d] שָׁרֵין לֵה לְעִילָא אָמְרִין לְהוּן [e] מָרַוְהִי מָנָא שָׁרֵין אַנְתּוּן עִילָא הָו ׃ 34 וְאֶמַרוּ לְהוּן
דַּלְמָרַן [f] מֶתְבְּעֵא ׃ 35 [g] וְאַיתִיוּהִי לְוָת יֵשׁוּעַ [h] וְאַרְמִיו עַל עִילָא מָאנַיְהוּן [i] וְאַרְכְּבוּהִי לְיֵשׁוּעַ עֲלַוְהִי ׃
36 כַּד דֵּין אָזֶל [k] פָּרְשִׁין הֲווּ מָאנַיְהוּן בְּאוּרְחָא ׃ 37 וְכַד קְרֵב [l] לְמַחְתְּתָא דְּטוּרָא דְּבֵית זַיְתֵא [m] שָׁרִיו כֻּלֵּה כֶּנְשָׁא
[n] דְּתַלְמִידֵא חָדֵין [o] וַמְשַׁבְּחִין לַאלָהָא בְּקָלָא [p] רָמָא עַל כֻּל חַילֵא דַּחֲזַו ׃
38 וָאמְרִין הֲווּ בְּרִיךְ הוּ מַלְכָּא דְּאָתֵא בַּשְׁמֵה דְּמָרְיָא שְׁלָמָא בַּשְׁמַיָּא וְשׁוּבְחָא בַּמְרוֹמֶא ׃

[k] שבח בלשון מצא
[l] אֲסַר [m] רְכֵב [n] שְׁרָא
[o] אֲתָא [p] שְׁאַל [q] שְׁרָא
[r] בְּעָא [a] אֲזַל
[b] שְׁדַר [c] שְׁכַח בלשון מצא
[d] שְׁרָא [e] מָרְיָא [f] בְּעָא
[g] אֲתָא [h] רְמָא [i] רְכֵב
[k] פְּרַשׁ [l] נְחַת [m] שְׁרָא
[n] לְמַד [o] שְׁבַח [p] רוּם

39 * *Quidam autem ex Perischæis è media turba dicunt ei, Rabbi, obiurga discipulos tuos.*

40 * *Ait illis, Dico vobis, si siluerint isti, lapides clamabunt.*

Ad vesperas secunda Feria hebdomadis Passionis.

41 * *Quumque appropinquasset, vidissetque ciuitatem, fleuit super ea.*

42 * *Et ait, Nempe si tu nosses ea quæ sunt ad pacem tuam, vel saltem isto die tuo, nunc autem occulta sunt ab oculis tuis.*

43 * *Aduenient autem tibi dies, quibus obsidebunt te hostes tui, & cingent te ab omni* 44 *loco.* * *Et euertent te, filiosque tuos intra te: neque relinquent in te lapidem super lapidem, eò quòd non noueris tempus visitationis tuæ.*

45 * *Quumque ingressus esset in tẽplum, cœpit eijcere eos qui emebant in eo et vendebãt.*

46 * *Et ait illis, Scriptum est, Domus mea, domus orationis est: vos autem fecistis eam speluncam latronum.*

47 * *Et ipse docebat quotidie in tẽplo. Principes autem Sacerdotum, & Scribæ & Seniores populi studebant eum perdere.*

48 * *Nec inueniebant quid agerent ei: omnis enim populus pendebat ab eo, vt ipsum audiret.*

Ad stationem tertiam noctis tertiæ Passionis. CAP. XX.

1 *ET factum est quodã ex diebus illis, quum doceret in templo populum, & euangelizaret, vt insurrexerint in eum principes Sacerdotum & Scribæ cum Senioribus:*

2 * *Et dicunt ei, Dic nobis quanam potestate hæc facias, & quis est ille qui dedit tibi hanc potestatem?*

3 * *Respondit Ieschua, & dixit eis, Interrogabo vos & ego sermonem: itaque dicite* 4 *mihi:* * *Baptisma Iouchanon è cælo erat, an ex hominibus?*

5 * *Illi autem cogitabant apud se, & dicebant, Si dixerimus, è cælo, dicet nobis, Quare ergo fidem ei non adhibuistis?*

6 * *Sin autem dixerimus, ex hominibus, lapidibus obruet nos omnis populus. persuasum enim habent Iouchanon Prophetam esse.*

---

39 אנשא דין מן פרישא מן ביני כנשא אמרין לה רבי [x] כאי [y] בתלמידיך׃ 40 אמר להון אמר אנא לכון דאן הלין [z] נשתקון כאפא [a] נקעין׃ דרמשא דתרין בשבא דשבתא דחשא סא

41 וכד קרב וחזא [b] למדינתא בכא עליה׃ 42 ואמר אלו כי [c] ידעתי אילין [d] דאיתיהין דשלמכי אפן בהנא יומכי השא דין [e] אתכסי להין מן עיניכי׃ 43 [f] נאתון לכי דין יומתא [g] דנחדרונכי בעלדבביכי [h] ונאלצונכי מן כל דוכא׃

44 [i] ונסחפונכי ולבניכי בגוכי ולא [k] נשבקון בכי כאף על כאף חלף דלא ידעתי זבנא [l] דסוערנכי׃

45 וכד [m] על להיכלא [n] שרי [o] למפקו לאילין [p] דזבנין בה ומזבנין׃

46 ואמר להון [q] כתיב דביתי בית [r] צלותא איתוהי אנתון דין [s] עבדתוניהי מערתא [t] דלסטיא׃

[x] כאא [y] למד [z] שתק [a] קעא [b] דן [c] ידע [d] אית [e] כסא [f] אתא [g] חדר [h] אלץ [i] סחף [k] שבק [l] סער [m] עלל [n] שרא [o] נפק [p] זבן [q] כתב [r] צלא [s] עבד [t] מן לשון יון

39 ‡ Et quidam Pharisæorum de turbis, dixerunt ad illum, Magister increpa discipulos tuos.

40 ‡ Quibus ipse ait, Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt.

41 ‡ Et vt appropinquauit, videns ciuitatem, fleuit super illam, dicens, G

42 ‡ Quia si cognouisses & tu, & quidē in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.

43 ‡ Quia venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo, & circundabunt te, & coangustabunt te vndique.

44 ‡ Et ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt: & non relinquent in te lapidem super lapidem: eò quòd nō cognoueris tempus visitationis tuæ.

Mat. 24. a. 2 Mar. 13. a. 2 Inf. 21. a. 6 Mar. 11. b. 15 Mar. 11. b. 15 Isai. 56. c. 7 Iere. 7. b. 11

45 ‡ Et ingressus in templum, cœpit eiicere vendentes in illo & ementes:

46 ‡ Dicens illis, Scriptum est, Quia domus mea, domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum.

47 ‡ Et erat docens quotidie in templo. Principes autem Sacerdotum & Scribæ & principes plebis quærebant illum perdere:

48 ‡ Et non inueniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum.

CAP. XX.

Mat. 21. b. 23 Mar. 11. d. 27

1 ET factum est, in vna dierum docente illo populum in templo & euangelizante, conuenerunt principes Sacerdotum & Scribæ cum Senioribus: A

2 ‡ Et aiunt dicentes ad illum, Dic nobis in qua potestate hæc facis? aut, Quis est qui dedit tibi hanc potestatem?

3 ‡ Respondens autem Iesus, dixit ad illos, Interrogabo vos & ego vnum verbum. respondete mihi:

4 ‡ Baptismus Iohannis de cælo erat, an ex hominibus?

5 ‡ At illi cogitabant intra se, dicentes, Quia si dixerimus, de cælo, dicet, Quare ergo non credidistis illi?

6 ‡ Si autem dixerimus ex hominibus, plebs vniuersa lapidabit nos: certi sunt enim Iohannem Prophetam esse.

39 ‡ καί τινες τῶν φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτὸν, διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.

40 ‡ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται.

41 ‡ Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ,

42 ‡ λέγων, ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.

43 ‡ ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν,

44 ‡ καὶ ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 ‡ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας·

46 ‡ λέγων αὐτοῖς, γέγραπται, ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.

47 ‡ καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ·

48 ‡ καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ, τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

κ'.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις·

2 ‡ καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, εἰπὲ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην.

3 ‡ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι·

4 ‡ τὸ βάπτισμα ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

5 ‡ οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, διατί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

6 ‡ ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς. πεπεισμένος γάρ ἐστιν ἰωάννην προφήτην εἶναι.

47 והוא מלף הוא כל יום בהיכלא רבי כהנא דין וספרא וקשישא דעמא בעין הוו למובדותה׃ 48 ולא משכחין הוו מנא נעבדון לה כלה גיר עמא תלא הוא בה למשמעה׃

כ 1 והוא בחד מן יומתא כד מלף בהיכלא לעמא ומסבר קמו עלוהי רבי כהנא וספרא עם קשישא׃ 2 ואמרין לה אמר לן באינא שולטנא הלין עבד אנת ומנו הו דיהב לך שולטנא הנא׃ 3 ענא ישוע ואמר להון אשאלכון ואף אנא מלתא ואמרו לי׃ 4 מעמודיתה דיוחנן מן שמיא הות או מן בני אנשא׃ 5 הנון דין מתחשבין הוו בנפשהון ואמרין דאן נאמר מן שמיא אמר לן מטל מנא לא המנתוניהי׃ 6 אן דין נאמר מן בנינשא רגם לן עמא כלה מפסין גיר דיוחנן נביא הו׃

אלף בעא אבר · שכח בלשון מצא · תלא שמע קום · חשש אלף סבר כמו בשר · קום שלט יהב · שלט שאל מלל · עמר בלשון סבל · חשב אמר הימן

סב קפאלון

7 ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢ ܐܝܡܟܐ ܗܝ܀
8 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ܀
9 ܘܫܪܝ ܕܢܐܡܪ ܠܥܡܐ ܡܬܠܐ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܢܨܒ ܟܪܡܐ ܘܐܘܚܕܗ ܠܦܠܚܐ ܘܐܒܥܕ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ܀
10 ܘܒܙܒܢܐ ܫܕܪ ܥܒܕܗ ܠܘܬ ܦܠܚܐ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܟܪܡܐ ܦܠܚܐ ܕܝܢ ܡܚܐܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܟܕ ܣܪܝܩ܀
11 ܘܐܘܣܦ ܘܫܕܪ ܠܥܒܕܗ ܐܚܪܢܐ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܗܘ ܡܚܐܘܗܝ ܘܨܥܪܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܟܕ ܣܪܝܩ܀
12 ܘܐܘܣܦ ܘܫܕܪ ܕܬܠܬܐ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܗܘ ܨܠܦܘܗܝ ܘܐܦܩܘܗܝ܀
13 ܐܡܪ ܡܪܐ ܟܪܡܐ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܐܫܕܪ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܟܒܪ ܢܚܙܘܢܝܗܝ ܘܢܬܟܚܕܘܢ܀
14 ܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܕܝܢ ܦܠܚܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܗܢܘ ܝܪܬܐ ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ ܘܬܗܘܐ ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܢ܀
15 ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ ܘܩܛܠܘܗܝ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܥܒܕ ܠܗܘܢ ܡܪܗ ܕܟܪܡܐ܀
16 ܢܐܬܐ ܘܢܘܒܕ ܠܦܠܚܐ ܗܢܘܢ ܘܢܬܠ ܟܪܡܐ ܠܐܚܪܢܐ܀ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܐ ܬܗܘܐ ܗܕܐ܀
17 ܗܘ ܕܝܢ ܚܪ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪ ܘܡܢܘ ܗܘ ܗܢܐ ܕܟܬܝܒ ܕܟܐܦܐ ܕܐܣܠܝܘܗ ܒܢܝܐ ܗܝ ܗܘܬ ܠܪܫ ܩܪܢܐ ܙܘܝܬܐ܀
18 ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܦܠ ܥܠ ܟܐܦܐ ܗܕܐ ܢܬܪܥܥ ܘܟܠ ܡܢ ܕܗܝ ܬܦܠ ܥܠܘܗܝ ܬܕܪܝܘܗܝ܀
19 ܘܒܥܘ ܗܘܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܕܢܪܡܘܢ ܒܗ ܐܝܕܝܐ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܘܕܚܠܘ ܡܢ ܥܡܐ ܝܕܥܘ ܓܝܪ ܕܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܬܠܐ ܗܢܐ܀
20 ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܢܥܘܠܐ ܕܡܬܕܡܝܢ ܒܙܕܝܩܐ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ ܒܡܠܬܐ ܘܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܫܘܠܛܢܐ ܘܠܕܝܢܐ ܕܗܓܡܘܢܐ܀
21 ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܠܦܢܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܬܪܝܨܐܝܬ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܘܡܠܦ ܐܢܬ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܢܬ ܒܐܦܐ ܐܠܐ ܒܩܘܫܬܐ ܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ ܡܠܦ ܐܢܬ܀
22 ܫܠܝܛ ܠܢ ܕܢܬܠ ܟܣܦ ܪܫܐ ܠܩܣܪ ܐܘ ܠܐ܀

7 * *Et dixerunt ei, Nescimus vnde esset.*
8 * *Ait illis Jeschua, Nec ego dico vobis quanam potestate hæc faciam.*
9 * *Porrò cœpit dicere ad populum parabolam hanc: Vir quidam plantauit vineam, & elocauit eam agricolis, & peregrè abfuit multum tempus.*
10 * *Et in tempore misit seruum suum ad agricolas, vt darent ei ex fructibus vineæ: agricolæ verò ceciderunt eum, ac dimiserunt inanem.*
11 * *Et addidit misitque alterum seruum suum: illi verò eum verberarunt, & ignominia affecerunt, ac dimiserunt inanem.*
12 * *Adiecit itaque & misit tertium: at illi & istum percusserunt atque eiecerunt.*
13 * *Dixit Dominus vineæ, Quid faciam? mittam filium meum dilectum, forsitan spectabunt eum, & reuerebuntur.*
14 * *Quum autem vidissent eum agricolæ, ratiocinati sunt apud se, & inquiunt: Iste est hæres; venite, trucidemus eum; nostraque futura est hæreditas.*
15 * *Et eiecerunt eum extra vineam, ac trucidarunt. Quid igitur eis faciet dn̄s vineæ?*
16 * *Veniet, & perdet agricolas illos, dabitque vineam aliis. Hoc autem quum audisset, dixerunt, Nequaquam hoc fiet.*
17 * *Ille verò intuitus eos, dixit, Ecquid est illud quod scriptum est, Lapis quem reprobauerunt ædificantes, ipse factus est in caput cornu anguli?*
18 * *Et quisquis ceciderit super eum lapidem, confringetur; & in quemcunque cadet, dissipabit eum.*
19 * *Studebant autem principes Sacerdotum & Scribæ iniicere in eum manus eo momento, sed sibi timebant à populo. cognouerunt enim contra ipsos eum dixisse hanc parabolam.*
20 * *Et miserunt ad eum insidiatores qui se iustos esse simularent, vt aucuparentur eū in sermone, & traderent eum iudicio, & potestati Præsidis.*
21 * *Itaque interrogarunt eum ac dicunt ei, Doctor, scimus te rectè loqui et docere, nec accipere facies,* [nec delectum personarum habere,] *sed in veritate viam Dei docere.*
22 * *Licet nobis dare pecuniam capitatim Cæsari, an non?*

---

7 וַאמַרוּ לֵה לָא יָדְעִינַן מֶן [m] אַימְכָא הָי ׃ 8 אֱמַר לְהוּן יֵשׁוּעַ וְלָא אֶנָא אָמַר אֶנָא לְכוּן בַּאינָא [n] שׁוּלְטָנָא הָלֵין עָבֵד אֶנָא ׃ 9 [o] וְשָׁרִי [p] דְנֵאמַר לְעַמָא [q] מַתְלָא הָנָא גַּבְרָא חַד [r] דַנְצַב כַּרְמָא [s] וַאוּחֲדֵה [t] לְפַלָּחֵא [u] וַאבְעֵד זַבְנָא סַגִּיָאָא ׃
10 וַבְזַבְנָא שַׁדַּר עַבְדֵה לְוָת פַלָּחֵא [x] דְנֶתְלוּן לֵה מֶן פֵּארֵא דְכַרְמָא פַּלָּחֵא דֵין [y] מְחַאוּהִי [z] וְשַׁדְּרוּהִי כַּד [a] סְרִיק ׃
[b] 11 וַאוסֵף וְשַׁדַּר לְעַבְדֵה אַחֲרְנָא הָנוּן דֵין אַף לְהַו מְחַאוּהִי [c] וְצַעֲרוּהִי וְשַׁדְּרוּהִי כַּד סְרִיק ׃
12 וַאוסֵף וְשַׁדַּר דַתְלָתָא הֶנוּן דֵין אַף לְהַו [d] צַלְפוּהִי [e] וַאפְּקוּהִי ׃
13 אֱמַר מָרֵא כַּרְמָא מָנָא אֶעְבֵד אֲשַׁדַּר בְּרִי חַבִיבָא כְּבַר [f] נֶחְזוּנָיהִי [g] וְנֶתְכַּחֲדוּן ׃ 14 כַּד [h] חֲזַאוּהִי דֵין פַּלָּחֵא [i] מֶתְחַשְׁבִין הֲוַו בְּנַפְשְׁהוּן וַאמְרִין הָנַו [k] יָרְתָא תַו נֶקְטְלִיוּהִי וְתֶהֱוֵא יָרְתוּתָא דִילַן ׃ 15 וַאפְּקוּהִי לְבַר מֶן כַּרְמָא

[m] פירוש אי מזה [n] שְׁלַט [o] שְׁרָא [p] אֱמַר [q] מְתַל [r] נְצַב [s] אֱחַד כמו אחז [t] פְּלַח [u] בְּעַד פירוש נסע [x] נְתַל [y] מְחָא [z] שַׁדַּר [a] סְרַק כמו ריק [b] יְסַף [c] צְעַר [d] צְלַף [e] נְפַק [f] חֲזָא [g] כְּחַד [h] חֲזָא [i] חֲשַׁב [k] יְרַת

7 ‡Et reſpõderunt ſe neſcire vnde eſſet.

8 ‡Et Ieſus ait illis, Neque ego dico vobis in qua poteſtate hæc facio. B

9 ‡ Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo † plãtauit vineam, & locauit eam colonis: & ipſe peregre fuit multis temporibus.

quidam Mat.21.c.33 Mar.12.a.1 Iſa.5.a.1 Ier.2.d.21

10 ‡ Et in tempore miſit ad cultores ſeruum, vt de fructu vineæ darent illi. Qui cæſum dimiſerunt eum inanem.

11 ‡ Et addidit alterum ſeruum mittere. Illi autem hunc quoque cædentes, & afficiẽtes contumelia, dimiſerunt inanẽ.

12 ‡ Et addidit tertium mittere: qui & illum vulnerantes eiecerunt.

13 ‡ Dixit autem dominus vineæ, Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forſitan cùm hunc viderint, verebuntur.

14 ‡ Quem cùm vidiſſent coloni, cogitauerunt intra ſe, dicentes, Hic eſt hæres, occidamus illum, vt noſtra fiat hæreditas. C

15 ‡ Et eiectum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineæ?

16 ‡ Veniet, & perdet colonos iſtos, & dabit vineam aliis. Quo audito, dixerunt illi, Abſit.

17 ‡ Ille autem aſpiciens eos, ait, Quid eſt ergo hoc quod ſcriptum eſt, Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli?

Pſal.117.c.22 Act.4.b.11 Rom.9.g.33 1.Pet.2.b.8 Iſa.28.d

18 ‡ Omnis qui ceciderit ſuper illum lapidem, conquaſſabitur: ſuper quem autem ceciderit, comminuet illum.

Mat.21.f.44

19 ‡ Et quærebant principes Sacerdotum & Scribæ mittere in illum manus illa hora: & timuerunt populum. cognouerunt enim quòd ad ipſos dixerit ſimilitudinem hanc.

20 ‡ Et obſeruantes, miſerunt inſidiatores qui ſe iuſtos ſimularent, vt caperent eum in ſermone, & traderent illum principatui & poteſtati Præſidis.

Mat.22.b.15 Mar.12.b.13

21 ‡ Et interrogauerunt eum, dicentes, Magiſter, ſcimus quia rectè dicis & doces: & non accipis perſonam; ſed viam Dei in veritate doces.

22 ‡ Licet nobis tributum dare Cæſari, an non?

7 ‡ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν.

8 ‡ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 ‡ ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· ἄνθρωπός ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς·

10 ‡ καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν κενόν.

11 ‡ καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν κενόν.

12 ‡ καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον.

13 ‡ εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται.

14 ‡ ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία.

15 ‡ καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;

16 ‡ ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπον, μὴ γένοιτο.

17 ‡ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε, τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

18 ‡ πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ᾽ ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλασθήσεται· ἐφ᾽ ὃν δ᾽ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

19 ‡ καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

20 ‡ καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος.

21 ‡ καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις·

22 ‡ ἔξεστιν ἡμῖν καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ;

וְקַטְלוּהִי מָנָא הָכִיל נֶעְבֵּד לְהוֹן מָרֵא כַּרְמָא ׃ 16 נֵאתֵא [p] וְנוֹבֵד לְפָלְחֵא הָנוֹן [q] וְנֶתֵּל כַּרְמָא לְאַחְרָנֵא כַּד [r] שְׁמַעוּ
דֵּין אֶמַרוּ לָא [s] תֶּהֱוֵא הָדֵא ׃ 17 הוּ דֵּין [t] חַר בְּהוֹן וֶאמַר וּמָנָא הִי הָי [u] דַּכְתִיבָא דְּכֵאפָא [x] דַּאסְלִיו [y] בַּנָּיֵא הִי הֲוָת לְרִישׁ
קַרְנָא [z] דְּזָוִיתָא ׃ 18 וְכֻל מַן [a] דְּנֶפֶּל עַל הָי כֵּאפָא [b] נֶתְרְעַע וְכֻל מַן דְּהִי תֶּפֶּל עֲלַוהִי [c] תֶּדְרְיוּהִי ׃ 19 [d] בְּעַו הֲווֹ
דֵּין רַבַּי כָּהֲנֵא וְסָפְרֵא [e] דְּנַרְמוֹן עֲלַוהִי אִידַיָּא בְּהָי שָׁעְתָא [f] וְדַחְלוּ מֶן עַמָּא יַדְעוּ גֵּיר דַּעֲלַיהוֹן אֶמַר [g] מַתְלָא הָנָא ׃
20 וְשַׁדַּרוּ לְוָתֵהּ [h] גְּשׁוּשֵׁא דְּמֶתְדַּמֵּין בְּזַדִּיקֵא דְּנֵאחְדוּנָיהִי בְּמֶלְּתָא וְנַשְׁלְמוּנָיהִי לְדַיָּנָא וַלְשׁוּלְטָנֵה [i] דְּהֶגְמוֹנָא ׃
21 וְשַׁאלוּהִי וְאָמְרִין לֵהּ מַלְפָנָא יָדְעִינַן דַּתְרִיצָאִית מְמַלֵּל אַנְתְּ וּמַלֵּף אַנְתְּ וְלָא נָסֵב אַנְתְּ בַּאפֵּא אֶלָּא בְּקוּשְׁתָּא
אוּרְחָא דַּאלָהָא מַלֵּף אַנְתְּ ׃ 22 שַׁלִּיט לַן דְּנֶתֵּל כְּסֵף רִישָׁא לְקֶסַר אוֹ לָא ׃

[p] אֶבַד [q] נְתַל [r] שְׁמַע
[s] הֲוָא [t] חוּר [u] כְּתַב
[x] סְלָא [y] בְּנָא [z] זָוִיתָא פירושו פנה
[a] נְפַל [b] רְעַע כמו רצץ
[c] דְּרָא פירושו שבר
[d] בְּעָא [e] רְמָא [f] דְּחַל
[g] מְתַל כמו משל
[h] גְּשַׁשׁ פירוש מרגלים
[i] מן לשון יון נגב

23 [Syriac: illegible] 24 [Syriac: illegible] 25 [Syriac: illegible] 26 [Syriac: illegible]

[illegible]

27 [Syriac: illegible] 28 [Syriac: illegible] 29 [Syriac: illegible] 30 [Syriac: illegible] 31 [Syriac: illegible] 32 [Syriac: illegible] 33 [Syriac: illegible] 34 [Syriac: illegible] 35 [Syriac: illegible] 36 [Syriac: illegible] 37 [Syriac: illegible] 38 [Syriac: illegible] 39 [Syriac: illegible] 40 [Syriac: illegible]

23 *Ipse verò animaduertit eorum astutiam, & ait, Quid me tentatis?*

24 *Ostendite mihi denarium. Cuius habet imaginem & inscriptionem? Illi autem inquiunt, Cæsaris.*

25 *Dixit eis Jeschua, Reddite igitur quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ Dei, Deo.*

26 *Nec potuerunt carpere ex eo sermonem coram populo: & mirati sunt super eius responso: & siluerunt.*

Lectio Mulierum defunctarum.

27 *Cæterùm accesserunt quidam ex Sadoukæis illis, qui dicunt nullam esse resurrectionem, & interrogarunt eum;*

28 *Dicuntque ei, Doctor, Mousche scripsit nobis, Si cuius frater obierit habens vxorem sine liberis, ducat frater eius vxorem ipsius, & suscitet semen fratri suo.*

29 *Septem autem fratres fuerunt, primusque duxit vxorem, & mortuus est sine liberis.*

30 *Et duxit eam secũdus in vxorem suam, & iste mortuus est sine liberis.*

31 *Rursum & tertius accepit eam: similiterque & illi septem, & mortui sunt, neque reliquerunt liberos.*

32 *Et mortua est ad extremum ipsa quoque mulier.*

33 *In resurrectione ergo cuiusnam eorũ futura est vxor? illi enim septem duxerunt eam.*

34 *Dixit eis Jeschua, Filij huius seculi ducunt vxores, & mulieres fiunt virorum.*

35 *Illi verò qui seculo illo digni fuerint, et resurrectione quæ est à domo mortuorum, nec ducunt vxores, nec etiam mulieres fiunt virorum.*

36 *Nequaquam enim amplius mori possunt. sunt enim instar Angelorum, et sunt filij Dei, quum filij sint resurrectionis.*

37 *Suscitari autem mortuos Mousche quoque demonstrauit: meminit enim in rubo dũ ait, Dominus Deus Abrohom, & Deus Ischok, & Deus Jaakoub.*

38 *Deus autem non est mortuorum, sed viuorum: omnes enim viuunt ei.*

39 *Responderunt autem quidam ex Scribis, & dicunt ei, Doctor perbellè dicis.*

40 *Nec amplius audebant interrogare eum vlla de re.*

---

23 הו דין [a]אסתכל [b]חרעותהון ואמר מנא [c]מנסין אנתון לי׃ [d]24 חואוני דינרא דמן אית בה צלמא וכתיבתא הנון דין אמרין דקסר׃ 25 אמר להון ישוע [f]הבו הכיל דקסר לקסר ודאלהא לאלהא׃ 26 ולא [g]אשכחו [h]למאחד מנה [i]מלתא קדם עמא [k]ואתדמרו על פתגמה [l]ושתקו׃

[m]קרינא דנשא [n]דעניךן סג

27 קרבו דין אנשין מן זדוקיא הנון דאמרין [o]דקימתא לית ושאלוהי׃ 28 ואמרין לה [p]מלפנא מושא כתב לן דאן אנש [q]נמות אחוהי דאית לה אנתתא דלא בניא [s]נסב אחוהי אנתתה [t]ונקים זרעא לאחוהי׃ 29 שבעא דין אחין איתיהון וקדמיא נסב אנתתא ומית דלא בניא׃ 30 [v]ונסבה דתרין לאנתתה והנא מית דלא בניא׃

[a] סכל [b] חרע עבראית ערם [c] נסא [d] חוא [e] כתב [f] יהב [g] שכח בלשון יכל [h] אחד [i] מלל [k] דמר [l] שתק [m] קרא [n] עניד [o] קום [p] שאל [q] אלף [r] מות [s] נסב [t] קום

23 *Conſiderans autem dolum illorum, dixit ad eos, Quid me tentatis?

24 *Oſtendite mihi denarium. Cuius habet imaginem & inſcriptionem? Reſpondentes dixerunt, Cæſaris.

Rom. 13 b.7

25 *Et ait illis, Reddite ergo quæ ſunt Cęſaris, Cæſari; & quæ ſunt Dei, Deo.

26 *Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe: & mirati in reſponſo eius, tacuerunt.

Mat. 22 c.23 Mar. 12 b.18

27 *Acceſſerunt autem quidam Sadducæorum, qui negãt eſſe reſurrectionem, & interrogauerunt eum,

Deut. 25 a.5

28 *Dicentes, Magiſter, Moyſes ſcripſit nobis, Si frater alicuius mortuus fuerit habens vxorem, & hic ſine liberis fuerit, vt accipiat eam frater eius vxorem, & ſuſcitet ſemen fratri ſuo.

29 *Septem ergo fratres erant, & primus accepit vxorẽ, & mortuus eſt ſine filiis.

30 *Et ſequens accepit illã, & ipſe mortuus eſt ſine filio.

31 *Et tertius accepit illam. ſimiliter & omnes ſeptem, & non reliquerunt ſemen; & mortui ſunt.

32 *Nouiſſimè omniũ mortua eſt & mulier.

33 *In reſurrectione ergo, cuius eorum erit vxor? ſiquidem ſeptem habuerunt eam vxorem.

34 *Et ait illis Ieſus, Filij huius ſeculi nubunt, & traduntur ad nuptias:

35 *Illi verò qui digni habebuntur ſeculo illo & reſurrectione ex mortuis, neq; nubent, neque ducent vxores:

36 *Neque vltrà mori poterunt: æquales enim angelis ſunt: & filij Dei ſunt, cùm ſint filij reſurrectionis.

Exod. 3 b.6 Mat. 22 c.32 Mar. 12 c.26

37 *Quia verò reſurgãt mortui, & Moyſes oſtẽdit ſecus rubum, ſicut dicit Dominum, Deum Abraham, & Deum Iſaac, & Deum Iacob.

38 *Deus autem non eſt mortuorum, ſed viuorum. omnes enim viuunt ei.

39 *Reſpondentes autem quidam Scribarũ, dixerunt ei, Magiſter, bene dixiſti.

40 *Et amplius nõ audebant eum quicquam interrogare.

---

23 *κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, τί με πειράζετε;

24 *ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον. τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, καίσαρος.

25 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἀπόδοτε τοίνυν τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.

26 *καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ. καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

27 *Προσελθόντες δέ τινες τῶν σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

28 *λέγοντες, διδάσκαλε, μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

29 *ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος.

30 *καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.

31 *καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον·

32 *ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

33 *ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

34 *καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται·

35 *οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται·

36 *οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι· καὶ υἱοί εἰσι τοῦ θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

37 *ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν ἀβραὰμ, καὶ τὸν θεὸν ἰσαὰκ, καὶ τὸν θεὸν ἰακώβ.

38 *θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.

39 *ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων, εἶπον, διδάσκαλε, καλῶς εἶπας.

40 *οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

---

31 ודתלתא תוב נסבה והכות ואף שבעתיכון ומיתו ולא שבקו בניא׃ 32 ומיתת בחרתא ואף אנתתא׃ 33 בקימתא הכיל דאינא מנהון תהוא אנתתא שבעתיהון גיר נסבוה׃ 34 אמר להון ישוע בנוהי דעלמא הנא נסבין נשא ונשא הוין לגברא׃ 35 הנון דין דלהו עלמא שוו ולקימתא דמן בית מיתא לא נסבין נשא ואף לא נשא הוין לגברא׃ 36 אף לא גיר תוב למםת משכחין איך מלאכא אנון גיר ובניא איתיהון דאלהא מטל דהוו בניא דקימתא׃ 37 דקימין דין מיתא אף מושא בדק אדכר גיר בסניא כד אמר מריא אלהה דאברהם ואלהה דאיסחק ואלהה דיעקוב׃ 38 אלהא דין לא הוא דמיתא אלא דחיא כלהון גיר חיין אנון לה׃ 39 וענו אנשין מן ספרא ואמרין לה מלפנא שפיר אמר אנת׃ 40 ולא תוב אמרחו למשאלותה על מדם׃

קום חיא נסב
חיא שוא קום
מות שכח בלשון יכל
אית בדק
עבראית תגיד
דכר כמו זכר
סניא כמו הסנה
מות חיא ענא
אלף מרח שאל

ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܚܡܫܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܣܕ

41 ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ ܥܠ ܡܫܝܚܐ ܕܒܪܗ ܗܘ ܕܕܘܝܕ. 42 ܘܗܘ ܕܘܝܕ ܐܡܪ ܒܟܬܒܐ ܕܡܙܡܘܪܐ. ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܡܪܝ. ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. 43 ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟ. 44 ܐܢ ܕܘܝܕ ܗܟܝܠ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝ. ܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ. 45 ܘܟܕ ܟܠܗ ܥܡܐ ܫܡܥ ܗܘܐ. ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. 46 ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܨܒܝܢ ܠܡܗܠܟܘ ܒܐܣܛܠܐ. ܘܪܚܡܝܢ ܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ. ܘܪܫ ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܘܪܫ ܣܡܟܐ ܒܚܫܡܝܬܐ. 47 ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܒܬܐ ܕܐܪܡܠܬܐ. ܒܥܠܬܐ ܕܡܘܪܟܝܢ ܨܠܘܬܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܢܩܒܠܘܢ ܕܝܢܐ ܝܬܝܪܐ.

ܩܦܠܐܘܢ ܟܐ

1 ܚܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܥܬܝܪܐ ܐܝܠܝܢ ܕܪܡܝܢ ܗܘܘ ܒܝܬ ܓܙܐ ܩܘܪܒܢܝܗܘܢ. 2 ܘܚܙܐ ܐܦ ܐܪܡܠܬܐ ܚܕܐ ܡܣܟܢܬܐ ܕܪܡܝܐ ܬܪܬܝܢ ܡܢܝܢ. 3 ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܗܕܐ ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ ܪܡܬ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. 4 ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ. ܡܢ ܡܐ ܕܝܬܝܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܪܡܝܘ ܒܝܬ ܩܘܪܒܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܒܨܝܪܘܬܗ. ܟܠ ܕܩܢܝܐ ܗܘܬ ܐܪܡܝܬܗ.

ܕܩܘܪܒܐ ܕܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ ܣܗ

5 ܘܟܕ ܐܢܫܝܢ ܗܘܘ ܐܡܪܝܢ ܥܠ ܗܝܟܠܐ. ܕܒܟܐܦܐ ܫܦܝܪܬܐ ܘܒܩܘܪܒܢܐ ܡܨܒܬ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. 6 ܗܠܝܢ ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܢܐܬܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܠܐ ܬܫܬܒܩ ܒܗܝܢ ܟܐܦܐ ܥܠ ܟܐܦܐ ܕܠܐ ܬܣܬܬܪ. 7 ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܠܦܢܐ. ܐܡܬܝ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ. ܘܡܢܘ ܐܬܐ ܡܐ ܕܩܪܝܒܢ ܗܠܝܢ ܕܢܗܘܝܢ. 8 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܙܘ ܠܐ ܬܛܥܘܢ. ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ. ܘܢܐܡܪܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܙܒܢܐ ܩܪܒ. ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܐܙܠܘܢ ܒܬܪܗܘܢ.

Ad oblationem Dominicæ quintæ post Epiphaniam.

41 * *Porrò dicebat eis, Quomodo dicunt Scribæ de Meſchicho, eum eſſe filium Dauid?*

42 * *Quum ipſe Dauid dicat in libro Pſalmorum, Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea,*

43 * *Donec ponam hoſtes tuos ſub pedibus tuis.*

44 * *Si Dauid ergo vocat eum, Dominum meum, quomodo filius eius eſt?*

45 * *Et audiente vniuerſo populo, dicebat diſcipulis ſuis:*

46 * *Cauete à Scribis qui volunt ambulare cum ſtolis, & amant ſalutationes in plateis, primoſque conſeſſus in Synagogis, & primos accubitus in cœnis.*

47 * *Iſti deuorant domos viduarum eâ occaſione quòd prorogent orationes ſuas: iſti ſubibunt grauius iudicium.*

CAP. XXI.

1 *CONſpicatus autem Ieſchua diuites illos qui conijciebant in ærarium oblationes ſuas:*

2 * *Vidit etiam viduam quandam pauperrimam coniicientem octauas duas.*

3 * *Et ait, Verè dico vobis, hæc vidua pauper coniecit pluſquàm omnes.*

4 * *Hi enim omnes ex eo quod redundabat eis, coniecerunt in domum oblationis Dei hęc autem ex penuria ſua quicquid poſſidebat coniecit.*

Ad oblationem Feſto Crucis.

5 * *Quumque dicerent quidam de templo, quòd lapidibus pulcherrimis oblationibuſque ornatum eſſet:*

6 * *Dixit eis Ieſchua, In his quæ ſpectatis, venient dies quibus non relinquetur lapis ſuper lapidem, qui non deſtruatur.*

7 * *Et interrogabant eum, dicentes, Doctor, quando hæc futura ſunt? & quod eſt ſignum quum hæc appropinquauerint vt fiant?*

8 * *Ipſe verò dixit eis, Videte ne ſeducamini: multi ſiquidem venient in nomine meo, dicéntque, Ego ſum Meſchicho. & tempus illud prope eſt. ne igitur poſt eos ābulaueritis.*

דקורבא דחד בשבא דחמשא דבתר דנחא סד

41 ואמר הוא להון איכנא אמרין ספרא על משיחא דברה הו דדויד׃ 42 והו דויד אמר בכתבא דמזמורא דאמר מריא למרי תב לך מן ימיני׃ 43 עדמא דאסים בעלדבביך תחית רגליך׃ 44 אן דויד הכיל קרא לה מרי איכנא ברה הו׃ 45 וכד כלה עמא שמע הוא אמר לתלמידוהי׃ 46 אזדהרו מן ספרא דצבין למהלכו באסטלא ורחמין שלמא בשוקא וריש מותבא בכנושתא וריש סמכא בחשמיתא׃ 47 הנון דאכלין בתא דארמלתא בעלתא דמורכין צלותהון הנון נקבלון דינא יתירא׃

קפלאון כא

חר דין ישוע בעתירא אילין דרמין הוו בית גזא קורבניהון׃ 2 וחזא אף ארמלתא חדא מסכנתא

דנח בנוזרה כתב · פירושו ספר · זמר · יתב · סום · קרא · למד · זהר · צבא · חלף מנלשון יון · רחם · יתב · סמך · חשם · אכל · עלל · ירד · צלא · דן · יתר · חור · רמא · קרב

41 * Dixit autem ad illos, Quomodo dicunt Christum filium esse Dauid?

Mat. 22. d.44 Mar. 12. d.36 Psal. 109 a.1

42 * Et ipse Dauid dicit in libro Psalmorum, Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, G

43 * Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

44 * Dauid ergo Dominum illum vocat: & quomodo filius eius est?

Mat. 23. a.6 Mar. 12. d.38 Sup. 11. f.43

45 * Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis:

46 * Attendite à Scribis qui volunt ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in Synagogis, & primos discubitus in conuiuiis:

47 * Qui deuorant domos viduarum, simulantes longam orationem. Hi accipient damnationem maiorem.

CAP. XXI.

Mar. 12. d.41

1 RÉspiciens autem, vidit eos qui mittebãt munera sua in gazophylacium A diuites.

2 * Vidit autem & quandam viduam pauperculam, mittentem æra minuta duo.

3 * Et dixit, Verè dico vobis, quia vidua hæc pauper, plus quàm omnes misit.

4 * Nam omnes hi, ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo quod deest illi, omnem victum suum quem habuit, misit.

5 * Et quibusdam dicentibus de templo, quòd bonis lapidibus & donis ornatum esset, dixit: B

Mat. 24. a.2 Mar. 13. a.2 Sup. 19. g.44

6 * Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis supra lapidem, qui non destruatur.

7 * Interrogarunt autem illum, dicentes, Præceptor, quando hæc erunt: & quod signum cùm fieri incipient?

8 * Qui dixit, Videte ne seducamini. multi enim venient in nomine meo, dicentes, Quia ego sum: & tempus appropinquauit, nolite ergo ire post eos.

41 * Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, πῶς λέγουσι τὸν χριστὸν υἱὸν δαβὶδ εἶναι·

42 * καὶ αὐτὸς δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

43 * ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

44 * δαβὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ· καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;

45 * ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,

46 * προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις·

47 * οἳ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

κα'.

1 * Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους·

2 * εἶδε δέ τινα καὶ χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά·

3 * καὶ εἶπεν, ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν·

4 * ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε.

5 * Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε,

6 * ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται.

7 * ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες, διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;

8 * ὁ δὲ εἶπε, βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.

---

[d] דארמלת שמונא תרין ׃ 3 ואמר שררא אמר אנא לכון דהדא ארמלתא [e] מסכנתא ארמלת יתיר מן
כלנש ׃ 4 כלהון גיר הלין מא דיתיר הוא להון ארמיו בית קורבנא דאלהא הדא דין מן [f] חסירותה כל [g] דקניא הות
[h] ארמיתה ׃ דקורבא דעארא [i] דצליבא סא
5 וכד אמרין הוו אנשין על היכלא דבכאפא שפירתא ובקורבנא [k] מצבת ׃ 6 אמר להון ישוע הלין [l] דחזין אנתון
[m] נאתון יומתא דבהון לא [n] תשתבק כאף על כאף דלא [o] תסתתר ׃ 7 [p] ומשאלין הוו לה ואמרין [q] מלפנא אמתי
הלין [r] נהוין ומנא הי אתא מא דקריבן הלין דנהוין ׃ 8 הודין אמר להון [s] חזו למא [t] תטעון סגיאא גיר נאתון
בשמי [u] ונאמרון דאנא אנא משיחא וזבנא קרב לא דין [x] תאזלון בתרהון ׃

[d] רמא [e] סכן [f] חסר
[g] קנא [h] רמא [i] צלב
[k] צבת פירושו תקן
[l] חזא [m] אתא [n] שבק
[o] סתר בלשון חרב
[p] שאל [q] אלף [r] הוא
[s] חזא [t] טעא [u] אמר
[x] אזל

[illegible]

9 * *Quumque audieritis bella, & tumultus, ne extimueritis. Futurũ est enim vt hæc primùm fiant. sed necdum perueniet finis.*

10 * *Insurget enim gens contra gentem, & regnum contra regnum.*

11 * *Et terræmotus ingentes futuri sunt singulis in locis, itẽ fames & pestilentiæ: eruntque terriculamenta & expulsiones, & signa magna è cælo apparebunt, magnæque tempestates erunt.*

12 * *Sed ante hæc omnia iniicient in vos manus, vosque persequentur, & tradent vos in Synagogas, & domum vinctorum: & sistent vos coram regibus & præsidibus propter nomen meum.*

13 * *Hæc autem erunt vobis testimonio.*

14 * *Sed reponite in corde vestro vos non esse instruendos ad depromendum spiritum.* [ad reddendam rationem.]

15 * *Ego enim dabo vobis os & sapientiam illam, cui non poterunt obsistere omnes inimici vestri.*

16 * *Tradent autem vos parentes vestri, & fratres, & patrueles, & amici vestri, mortique adigent nonnullos ex vobis.*

17 * *Et eritis exosi omnibus propter nomen meum.*

18 * *Sed pilus à capite vestro non peribit.*

19 * *Verùm per patientiam vestram possideatis animam vestram.*

20 * *Quum autem videritis Ourischlem cingi ab exercitu, tunc scitote appropinquare vastationem eius.*

21 * *Tunc ij qui sunt in Jihoudæa, fugiant in montem; quique intra eam sunt, euadant: et qui sunt in agris, non ingrediantur eam.*

22 * *Nam hi sunt dies vltionis, vt impleatur quicquid scriptum est.*

23 * *Væ autem iis quæ fuerint prægnantes, iisque quæ lactentes fuerint in illis diebus. erit enim oppressio ingens in terra, & ira in populo isto.* 24 * *Cadéntque acie gladij, & captiui abducentur in omnem regionem: & Ourischlem erit conculcata à gentibus, vsquequo impleantur tempora Gentium.*

25 * *Et erunt signa in Sole & Luna & sideribus, & in terra angustia gentium, & complosio manuum præ stupore sonitus maris;*

---

9 ומא דשמעין אנתון קרבא [y] ושגושיא לא [z] תדחלון עתידן אנין גיר הלין לוקדם למהוא אלא לא עדכיל [a] מטת חרתא ׃ 10 [b] נקום גיר עמא על עמא ומלכו על מלכו ׃ 11 [c] וזועא [d] רורבא נהוון בדוכא דוכא וכפנא ומותנא ונהוין [f] דחלתא [g] וסורדא ואתותא רורבתא מן שמיא נתחזין [h] וסתוא רורבא נהוון ׃ 12 קדם דין הלין כלהין [i] נרמון עליכון [k] אידיא [l] ונרדפונכון [m] ונשלמונכון לכנושתא ולבית אסירא [a] ונקרבונכון קדם מלכא [b] והגמונא מטל שמי ׃ 13 הויא לכון דין לסהדותא ׃ 14 [c] סימו דין בלבכון דלא תהוון [d] מתילפין [e] למפק רוחא ׃ 15 אנא גיר [f] אתל לכון פומא וחכמתא אידא דלא [g] נשכחון [h] למקם לקובלה כלהון בעלדבביכון ׃ 16 [i] נשלמוניכון דין אבהיכון ואחיכון ואחייניכון ורחמיכון [k] ונמיתון מנכון ׃

[y] שגש [z] דחל [a] מטא
[b] קום [c] זוע [d] רבב
[e] מות [f] דחל [g] סרד
[h] סתוא [i] רמא [k] יד
[l] רדף [m] שלם [a] קרב
[b] מן לשון יון נצבים
[c] סום [d] אלף [e] נפק
[f] נתל [g] שכח
[h] בלשון יכל
[i] קום [i] שלם [k] מות

9 Cùm autem audieritis prælia & seditiones, nolite terreri: oportet primùm hæc fieri, sed nondum statim finis.

10 Tunc dicebat illis, Surget gens contra gẽtem, & regnum aduersus regnum:

11 Et terræmotus magni erunt per loca, & pestilentiæ & fames, terroresque C de cælo, & signa magna erunt.

12 Sed ante hæc omnia iniicient vobis manus suas: & persequentur tradentes in synagogas & custodias, trahentes ad reges & præsides propter nomẽ meum.

13 Continget autem vobis in testimonium.

14 Ponite ergo in cordibus vestris non præmeditari quemadmodum respondeatis.

15 Ego enim dabo vobis os & sapientiam: cui non poterunt resistere & contradicere omnes aduersarij vestri.

16 Trademini autem à parentibus & fratribus, & cognatis & amicis: & morte D afficient ex vobis.

17 Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum:

18 Et capillus de capite vestro non peribit.

19 In patientia vestra possidebitis animas vestras.

Mat. 24. b. 15 Mar. 13. b. 14 Dan. 9. g. 27.

20 Cùm autem videritis circundari ab exercitu Ierusalem: tunc scitote quia appropinquauit desolatio eius.

21 Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes: & qui in medio eius, discedant: & qui in regionibus, nõ intrent in eam.

22 Quia dies vltionis hi sunt, vt impleãtur omnia, quæ scripta sunt.

23 Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. erit enim E pressura magna supra terrã, & ira in populo hoc.

24 Et cadent in ore gladij: & captiui ducentur in omnes gentes. & Ierusalem calcabitur à Gentibus: donec impleãtur tempora nationum.

Mat. 24. c. 29 Mar. 13. c. 24 Esai. 13. b. 10 Ezec. 32. b. 7 Ioel. 3. c. 15

25 Et erunt signa in sole & luna & stellis: & in terris pressura gentium præ cõfusione sonitus maris & fluctuum,

9 ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ᾽ οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

10 τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν.

11 σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους, καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ᾽ οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται.

12 πρὸ δὲ τούτων ἁπάντων, ἐπιβαλοῦσιν ἐφ᾽ ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσι παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου.

13 ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

14 θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι·

15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν.

16 παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν·

17 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·

18 καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.

19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

20 ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς.

21 τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν·

22 ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.

23 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ·

24 καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν.

25 καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου,

17 וְתֶהֱוּון סְנִיאִין מִן כָּל אֱנָשׁ מֶטּוּל שְׁמִי ׃ 18 וּמְנָתָא[m] מֶן רִישְׁכוֹן לָא[n] תֵאבַד ׃ 19 בְּמַסְיְבָרְנוּתְכוֹן[o] דִין תִּקְנוֹן[p] נַפְשָׁתְכוֹן ׃ 20 מָא דֵין[q] דַחֲזַיתוֹן לְאוּרִשְׁלֶם[r] דַּחְדִיר לָהּ חַילָא הָידֵין[s] דְּעוּ דַקְרֶב לָהּ[t] חוּרְבַּהּ ׃ 21 הָידֵין אִילֵין דְבִיהוּד אֶנוּן[u] נֶעְרְקוּן לְטוּרָא וְאִילֵין דַּבְגַוָּהּ אֶנוּן נֶעְרְקוּן וְדַבְקוּרַיָּא לָא[x] נֵעְלוּן לָהּ ׃ 22 דְיוֹמָתָא אֶנוּן הָלֵין[y] דְּתֶבְעְתָא דְנֶשְׁלַם כָּל מָא דַכְתִיב ׃ 23 וָי דֵין לְאִילֵין[z] דְּבַטְנָן וְלְאִילֵין[a] דְּמַיְנְקָן בְּהָנוּן יוֹמָתָא נֶהֱוֵא גֵּיר[b] אוּלְצָנָא רַבָּא בְּאַרְעָא[c] וְרוּגְזָא עַל עַמָּא הָנָא ׃ 24 וְנֶפְּלוּן[d] בְּפוּמָא דְחַרְבָּא[e] וְנֶשְׁתְּבוּן לְכָל אַתַר וְאוּרִשְׁלֶם תֶּהֱוֵא[f] מֶתְדְּרִישָׁא מֶן עַמְמֵא עַדְמָא דְנֶשְׁלְמוּן זַבְנֵא דְעַמְמֵא ׃ 25 וְנֶהֱוְיָן אָתְוָתָא בְּשִׁמְשָׁא וּבְסַהְרָא וּבְכוֹכְבֵא וּבְאַרְעָא אוּלְצָנָא דְעַמְמֵא[g] וּפוּשָׁךְ אִידַיָא מֶן תּוּהָתָא דְקָלָא דְיַמָּא ׃

[m] מְנָתָא פירוש שער [n] אבד [o] סבר [p] קנא [q] חזא [r] חדר כמו חזר [s] ידע [t] חרב [u] ערק [x] עלל [y] תבע [z] בטן [a] ינק [b] אלץ [c] רגז [d] נפל [e] שבא [f] דוש [g] פשך פירוש טפח

26 ܘܙܘܥܐ ܕܡܦܩ ܢܦܫܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܡܕܡ ܕܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܢܬܬܙܝܥܘܢ ܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ. 27 ܘܗܝܕܝܢ ܢܚܙܘܢܝܗܝ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܥܢܢܐ ܥܡ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܘܫܘܒܚܐ ܪܒܐ. 28 ܡܐ ܕܝܢ ܕܫܪܝ ܗܠܝܢ ܕܢܗܘܝܢ. ܐܬܠܒܒܘ ܘܐܪܝܡܘ ܪܝܫܝܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܪܒ ܠܗ ܦܘܪܩܢܟܘܢ܀

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ ܣܘ

29 ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ. ܚܙܘ ܠܬܬܐ ܘܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܢܐ. 30 ܕܡܐ ܕܡܦܪܥܝܢ. ܡܚܕܐ ܡܢܗܘܢ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܩܪܒ ܠܗ ܩܝܛܐ. 31 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܕܗܘܝܢ. ܕܥܘ ܕܩܪܝܒܐ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. 32 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܥܒܪ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܥܕܡܐ ܕܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ. 33 ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ. ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܢ. 34 ܐܙܕܗܪܘ ܕܝܢ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܕܠܐ ܢܬܝܩܪܢ ܠܒܘܬܟܘܢ ܒܫܘܒܥܐ ܘܒܪܘܝܘܬܐ ܘܒܝܨܦܬܐ ܕܥܠܡܐ. ܘܡܢ ܫܠܝ ܢܩܘܡ ܥܠܝܟܘܢ ܝܘܡܐ ܗܘ. 35 ܐܝܟ ܦܚܐ ܓܝܪ ܢܬܦܫ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܥܠ ܐܦܝ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. 36 ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܫܗܪܝܢ ܒܟܠܙܒܢ ܘܡܨܠܝܢ. ܕܬܫܘܘܢ ܠܡܥܪܩ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܥܬܝܕܢ ܠܡܗܘܐ. ܘܬܩܘܡܘܢ ܩܕܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 37 ܒܐܝܡܡܐ ܕܝܢ ܡܠܦ ܗܘܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܒܠܠܝܐ ܢܦܩ ܗܘܐ ܒܐܬ ܒܛܘܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܝܬ ܙܝܬܐ. 38 ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܡܩܕܡ ܗܘܐ ܠܘܬܗ ܠܗܝܟܠܐ ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܗ܀

ܕܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܘܒܘܬܐ ܣܙ

ܩܦܠܐܘܢ ܟܒ

1 ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܦܛܝܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܦܨܚܐ. 2 ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟܢܐ ܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢ ܥܡܐ. 3 ܥܠ ܕܝܢ ܣܛܢܐ ܒܝܗܘܕܐ ܕܡܬܩܪܐ ܣܟܪܝܘܛܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܡܢܝܢܐ ܕܬܪܥܣܪ܀

26 *Et commotio quæ eiiciet animas hominum præ timore eius quod inuasurum est terram: & commouebuntur virtutes cælorum.*

27 *Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa, magnáque gloria.*

28 *Quum autem hæc incipient fieri, bono animo estote, & attollite capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.*

Ad vesperas Dominicæ post Festum Crucis.

29 *Porrò dicebat eis parabolam: Videte ficum & omnes arbores:*

30 *Quæ quum pullulauerint, statim ex eis intelligitis propè esse æstatem.*

31 *Ita & vos quum videritis hæc fieri, scitote propè esse regnum Dei.*

32 *Amin dico vobis, haudquaquam præterierit generatio ista, quousque hæc omnia fiant.*

33 *Cælum & terra transibunt, verba autem mea minimè transibunt.*

34 *Cauete autē vobis ipsis nequando grauentur corda vestra crapula, & ebrietate, & sollicitudine sæculi, & repentè vobis superueniat dies ille:*

35 *Nam instar laquei illaqueabit eos omnes qui habitant in superficie vniuersæ terræ.*

36 *Vigilate igitur omni tempore, & orate, vt digni habeamini qui effugiatis hæc quæ futura sunt, & consistatis coram Filio hominis.*

37 *Interdiu autem docebat in templo: noctu verò exiens, pernoctabat in monte, qui vocatur Domus oliuarum.*

38 *Et totus populus manè veniebāt ad eum in templum, vt audirent sermonem eius.*

Ad vesperam Feria VI. Crucifixionis.

CAP. XXII.

1 *APpropinquabat autem festum Azymorum, quod vocatur Pezcho.*

2 *Et quærebant principes Sacerdotum et Scribæ quomodo trucidarent eum: timebant enim à populo.*

3 *Introiuit autem Satanas* [aduersarius] *in Iihoudo, vocatum Secariouto, qui erat è numero duodecim.*

26 וזועא [l] דמפק נפשתא דבנינשא מן [m] דחלתא דמדם דעתיד [n] למאתא על ארעא [o] ונתתזיעון חילא דשמיא ׃ 27 והידין [p] נחזוניהי לברה דאנשא [q] דאתא בעננא עם חילא סגיאא [r] ושובחא רבא ׃ 28 מא דין דשרי הלין [s] דנהוין [t] אתלבבו [u] וארימו רישיכון מטל דקרב לה [x] פורקנכון ׃

דרמשא דחד בשבא דבתר עאדא דצליבא סו

29 ואמר הוא להון [y] מתלא [z] חזו לתתא ולכלהון אילנא ׃ 30 דמא [a] דמפרעין מחדא מנהון [b] מסתכלין אנתון דקרב לה [c] קיטא ׃ 31 הכנא אף אנתון מא [d] דחזיתון הלין [e] דהוין [f] דעו דקריבא הי מלכותא דאלהא ׃ 32 אמין אמר אנא לכון דלא [g] תעבר שרבתא הדא עדמא דכלהין הלין נהוין ׃ 33 שמיא וארעא נעברון [h] ומלי לא נעברן ׃

[l] זוע [m] דחל [n] אתא [o] זוע [p] חזא [q] אתא [r] שבח [s] חזא [t] לבב [u] רום [x] פרק [y] מתל כמו משל [z] חזא [a] פרע פירוש מצמחים [b] סכל [c] קיטא כמו קיץ [d] חזא [e] הוא [f] ידע [g] עבר [h] מלל

26 * Areſcentibus hominibus præ timore & expectatione, quæ ſuperuenient vniuerſo orbi. nam virtutes cælorum mouebuntur:

27 * Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube cum poteſtate magna & maieſtate.

28 * His autem fieri incipientibus, reſpicite & leuate capita veſtra: quoniam appropinquat redemptio veſtra. (Rom.8. d.23)

29 * Et dixit illis ſimilitudinem, Videte ficulneam & omnes arbores:

30 * Cùm producunt iam ex ſe fructum, ſcitis quoniam propè eſt æſtas.

31 * Ita & vos cùm videritis hæc fieri, ſcitote, quoniam propè eſt regnum Dei.

32 * Amen dico vobis quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.

33 * Cælum & terra tranſibunt: verba autem mea non tranſibunt.

34 * Attendite autem vobis, ne fortè grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate & curis huius vitæ: & ſuperueniat in vos repentina dies illa. (Rom.13. d.13)

35 * Tanquam laqueus enim ſuperueniet in omnes, qui ſedent ſuper faciem omnis terræ.

36 * Vigilate itaque omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere iſta omnia quæ futura ſunt, & ſtare ante filium hominis.

37 * Erat autem diebus docens in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte qui vocatur Oliueti.

38 * Et omnis populus manicabat ad eũ in templo audire eum.

CAP. XXII.

1 APpropinquabat autem dies feſtus Azymorum, qui dicitur Paſcha: (Mat.26. a.2 Mar.14. a.1)

2 * Et quærebant principes ſacerdotum & Scribæ, quomodo eum interficerent; timebant verò plebem.

3 * Intrauit autem ſatanas in Iudam qui cognominabatur † Iſcariotes, vnum de duodecim: (Mat.26. b.14 Mar.14. b.10 † Scariot)

26 * ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων ἐν τῇ οἰκουμένῃ. αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

27 * καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

28 * ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 * Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς· ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα·

30 * ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·

31 * οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

32 * ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται.

33 * ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

34 * προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη·

35 * ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς.

36 * ἀγρυπνεῖτε οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 * ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν·

38 * καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

κϐ.

1 * Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη πάσχα·

2 * καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τό, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 * εἰσῆλθε δὲ σατανᾶς εἰς ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα.

---

34 אזדהרו דין בנפשכון דלא מתום נאקרון לביתכון באסותתא ובדוותא ובצפתא דעלמא ומן שליא
נאתא עליכון יומא הו ׃ 35 איך צפחתא גיר נצפח על כלהון אילין דיתבין על אפיה דכלה ארעא ׃
36 הוו הכיל שהרין בכלזבן ומצלין דתשוון למערק מן הלין דעתידן למהוא ותקומון קדם ברה דאנשא ׃
37 באימםא דין מלף הוא בהיכלא ובלליא נפק הוא באת בטורא דמתקרא דבית זיתא ׃ 38 וכלה עמא
מקדמין הוו לותה להיכלא למשמע מלתה ׃ דרמשא דערובתא דזקיפותא סז קפאלון בב
1 קריב הוא דין עדעדא דפטירא דמתקרא פצחא ׃ 2 ובעין הוו רבי כהנא וספרא דאיכנא נקטלוניהי
דחלין הוו גיר מן עמא ׃ 3 על הוא דין סטנא ביהודא דמתקרא סכריוטא דאיתוהי הוא מן מנינא דתרעסר ׃

זהר יקר פירוש כבר
עבראית זוללה
רוא יצף מן שליא
עבראית פתאם
צפח עבראית יקש
יתב כמו ישב
שהר פירוש שקד
צלא שוא קום
יום אלף בורת
עבראית לון
עבראית חג

4 ܘܐܙܠ ܡܠܠ ܥܡ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܪܒܝ ܚܝܠܐ ܕܗܝܟܠܐ ܐܝܟ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܗܘܢ܂
5 ܘܚܕܝܘ ܘܐܩܝܡܘ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܟܣܦܐ܂
6 ܘܐܫܬܘܕܝ ܠܗܘܢ܂ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܦܠܥܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܗܘܢ ܒܠܥܕ ܡܢ ܟܢܫܐ܂
7 ܘܡܛܝ ܝܘܡܐ ܕܦܛܝܪܐ ܕܒܗ ܐܝܬ ܗܘܐ ܥܝܕܐ ܕܢܬܢܟܣ ܦܨܚܐ܂
8 ܘܫܕܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܛܝܒܘ ܠܢ ܦܨܚܐ ܕܢܐܟܘܠ܂
9 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗ܂ ܐܝܟܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܛܝܒ܂
10 ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܐ ܡܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ܂ ܦܓܥ ܒܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܫܩܝܠ ܩܒܐ ܕܡܝܐ܂ ܙܠܘ ܒܬܪܗ܂
11 ܘܐܝܟܐ ܕܥܐܠ܂ ܐܡܪܘ ܠܡܪܗ ܕܒܝܬܐ܂ ܪܒܢ ܐܡܪ܂ ܐܝܢܘ ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ ܐܝܟܐ ܕܐܟܘܠ ܦܨܚܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ܂
12 ܘܗܐ ܗܘ ܡܚܘܐ ܠܟܘܢ ܥܠܝܬܐ ܚܕܐ ܪܒܬܐ ܕܡܫܘܝܐ܂ ܬܡܢ ܛܝܒܘ܂
13 ܘܐܙܠܘ ܐܫܟܚܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܘܛܝܒܘ ܦܨܚܐ܂
14 ܘܟܕ ܗܘܐ ܥܕܢܐ܂ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܐܣܬܡܟ܂ ܘܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ ܥܡܗ܂
15 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܪܓܬܐ ܪܓܬ ܕܗܢܐ ܦܨܚܐ ܐܟܘܠ ܥܡܟܘܢ ܥܕܠܐ ܐܚܫ܂
16 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ܂ ܕܡܟܝܠ ܠܐ ܐܟܘܠܝܘܗܝ ܥܕܡܐ ܕܢܫܬܡܠܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂
17 ܘܢܣܒ ܟܣܐ ܘܐܘܕܝ ܘܐܡܪ܂ ܣܒܘ ܗܢܐ ܘܦܠܓܘܗܝ ܒܝܢܬܟܘܢ܂
18 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܐܫܬܐ ܡܢ ܝܠܕܐ ܕܓܦܬܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂
19 ܘܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܐܘܕܝ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ܂ ܗܢܘ ܦܓܪܝ ܕܚܠܦ ܐܦܝܟܘܢ ܡܬܝܗܒ܂ ܗܕܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܠܕܘܟܪܢܝ܂
20 ܘܗܟܘܬ ܐܦ ܥܠ ܟܣܐ܂ ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܚܫܡܘ ܐܡܪ܂ ܗܢܐ ܟܣܐ ܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܒܕܡܝ ܕܚܠܦܝܟܘܢ ܡܬܐܫܕ܂
21 ܒܪܡ ܗܐ ܐܝܕܗ ܕܡܫܠܡ ܠܝ ܥܠ ܦܬܘܪܐ܂
22 ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܙܠ ܐܝܟ ܕܦܣܝܩ܂ ܒܪܡ ܘܝ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܡܫܬܠܡ܂
23 ܘܗܢܘܢ ܫܪܝܘ ܠܡܒܥܐ ܒܝܢܬܗܘܢ܂ ܕܡܢܘ ܡܢܗܘܢ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܠܡܥܒܕ ܗܕܐ܂

4 *Et abiens collocutus est cum principibus Sacerdotum & Scribis & Magistris militiæ templi, vt ipsis eum proderet.*
5 *Et gauisi sunt, ac pacti sunt se daturos ei pecuniam.* 6 *Et spopondit eis: quærebatque sibi opportunitatem, vt proderet eum ipsis absque turba.*
7 *Aduenit autem dies Azymorum, in qua moris erat mactari Pezcho.*
8 *Et misit Jeschua Kipho & Jouchanon, dixitque eis, Ite parate nobis Pezcho, vt manducemus.* 9 *Ipsi verò dixerunt ei, Vbi vis paremus?*
10 *Dixit eis, Ecce quum introieritis in ciuitatem, occurret vobis vir baiulans hydriam aquæ, abite post eum.*
11 *Et quò loci ingredietur, dicite domino domus, Magister noster ait, Vbinam est domus conuiuij* [diuersorium] *vbi edam Pezcho cum discipulis meis?*
12 *Et ecce hic ostendet vobis cœnaculum domus conuiuij, illic parate.*
13 *Profecti itaque inuenerunt prout dixerat eis: & parauerunt Pezcho.*
14 *Quumque adesset constitutum tempus, veniens Ieschua discubuit, & duodecim Apostoli cum eo.*
15 *Et dixit eis, Desiderio desideraui hoc Pezcho manducare vobiscum priusquàm patiar.* 16 *Dico enim vobis me non amplius comesturum illud, quousque compleatur in regno Dei.* 17 *Et accepit calicem, et gratias egit, ac dixit, Accipite hoc, & diuidite inter vos:* 18 *Dico enim vobis, me non bibiturum de generatione vitis, donec veniat regnum Dei.* 19 *Et accepit panem, & gratias egit; fregitque, & dedit eis: & ait, Hoc est corpus meum quod pro vobis traditur. hoc facite in mei memoriam.*
20 *Similiter etiam de calice, postquàm cœnassent, dixit, Hic est calix testamenti noui in sanguine meo, qui pro vobis effunditur.*
21 *Veruntamen ecce manus eius qui prodit me est in mensa.* 22 *Et Filius hominis abit prout definitum est: veruntamen væ homini illi, cuius manu proditur.*
23 *Cœperūt autem disquirere inter se, quisnam esset ex eis qui hoc patraturus esset.*

---

4 ואזל מלל עם רבי כהנא וספרא ורבי חילא דהיכלא איך דנשלמיוהי להון׃ 5 וחדיו ואקימו דנתלון לה כספא׃ 6 ואשתודי להון ובעא הוא לה פלעא דנשלמיוהי להון בלעד מן כנשא׃ 7 ומטי יומא דפטירא דבה איתהוא עידא דנתנכס פצחא׃ 8 ושדר ישוע לכאפא וליוחנן ואמר להון זלו טיבו לן פצחא דנאכול׃ 9 הנון דין אמרו לה איכא צבא אנת דנטיב׃ 10 אמר להון הא מא דעאלין אנתון למדינתא פגע בכון גברא דשקיל קבא דמיא זלו בתרה׃ 11 ואיכא דעאל אמרו למרה דביתא רבן אמר אינו בית משריא איכא דאכול פצחא עם תלמידי׃ 12 והא הו מחוא לכון עליתא חדא רבתא דמשויא תמן טיבו׃ 13 ואזלו אשכחו איך דאמר להון וטיבו פצחא׃ 14 וכד הוא עדנא אתא ישוע אסתמך ותרעסר שליחא עמה׃

שלם · חרא · קום · קתל · ירא · בעא · עבראית עלילה · כנס · פצח כמו פסח · אזל · טיב · לעס · צבא · עול · דן · אזל · עול · שרא · אכל · חוא · עליא · שנא · טיב · שכח · בלשון סגא

4 * Et abijt, & locutus est cum principibus sacerdotum & magistratibus, quemadmodum illum traderet eis.

5 * Et gauisi sunt, & pacti sunt pecuniam illi dare.

6 * Et spopondit. Et quærebat opportunitatem vt traderet illum sine turbis.

Mat. 26. b. 17 Mar. 14. b. 12

7 * Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi Pascha.

8 * Et misit Petrum & Iohannem, dicens, Euntes parate nobis pascha, vt manducemus. B

9 * At illi dixerunt, Vbi vis paremus?

10 * Et dixit ad eos, Ecce, introeuntibus vobis in ciuitatem, occurret vobis homo † amphoram aquę portans: sequimini eum in domum in quam intrat. (quidam)

11 * Et dicetis patrifamilias domus, Dicit tibi magister, Vbi est diuersorium vbi Pascha cum discipulis meis manducem?

12 * Et ipse ostendet vobis cœnaculum magnum stratum: & ibi parate.

13 * Euntes autem inuenerunt sicut dixit illis; & parauerunt Pascha.

Mat. 26. b. 20 Mar. 14. b. 17

14 * Et cùm facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo.

15 * Et ait illis, Desiderio desideraui hoc Pascha manducare vobiscum, antequàm patiar.

16 * Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei.

17 * Et accepto calice gratias egit, & dixit, Accipite & diuidite inter vos.

18 * Dico enim vobis, quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat.

1. Cor. 11. c. 24

19 * Et accepto pane, gratias egit, & fregit; & dedit eis, dicens, Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur. hoc facite in meam commemorationem.

20 * Similiter & calicem, postquàm cœnauit, dicens, Hic est calix nouum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur.

Mat. 26. b. 21 Mar. 14. c. 20 Iohan. 13. b. 18 Psal. 40. b. 10

21 * Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. C

22 * Et quidem Filius hominis secũdùm quod definitum est, vadit: veruntamen væ homini illi per quem † tradetur. (tradi- tur)

23 * Et ipsi cœperunt quærere inter se, quis esset ex eis qui hoc facturus esset.

4 * καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς τὸ, πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς.

5 * καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι·

6 * καὶ ἐξωμολόγησε, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

7 * ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα.

8 * καὶ ἀπέστειλε πέτρον καὶ ἰωάννην, εἰπὼν, πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν.

9 * οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν;

10 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων. ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται.

11 * καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

12 * κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.

13 * ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

14 * καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ·

15 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν·

16 * λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

17 * καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε, λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς·

18 * λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ.

19 * καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν·

20 * ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον.

21 * πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης·

22 * καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.

23 * καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

15 וְאמַר לְהוֹן רֶגְתָא רַגְתַנִי דְהָנָא פֶּצְחָא אֵכוּל עַמְּכוֹן קְדָם דְאֶחַשׁ ׃ 16 אָמַר אֲנָא לְכוֹן גֵיר דְמֶכִּיל לָא אֶכְלִיוּהִי עַדְמָא דְנֶשְׁלַם בְּמַלְכוּתֵה דַאלָהָא ׃ 17 וַנְסַב כָּסָא וַאוֹדִי וְאמַר סַבוּ הָנָא וּפַלְּגוּ בֵּינָתְכוֹן ׃ 18 אָמַר אֲנָא גֵיר לְכוֹן דְלָא אֶשְׁתֵּא מֶן יַלְדָא דְגֶפְתָּא עַדְמָא דְתֵאתֵא מַלְכוּתָא דַאלָהָא ׃ 19 וַנְסַב לַחְמָא וַאוֹדִי וַקְצָא וִיהַב לְהוֹן וְאמַר הָנַו פַּגְרִי דְעַל אַפַּיכוֹן מֶתְיְהֵב הָדָא הֲוַיתוֹן עָבְדִין לְדוּכְרָנִי ׃ 20 וְהָכְוָת אַף עַל כָּסָא מֶן בָּתַר דְאַחְשְׁמוּ אֲמַר הָנָא כָּסָא דְיַתְקָא חַדְתָא בְדֶמִי דַחְלָפַיכוֹן מֶתְאֵשֵׁד ׃ 21 בְּרַם הָא אִידֵה דְמַשְׁלְמָנִי עַל פָּתוֹרָא ׃ 22 וּבְרֵה דְאנָשָׁא אָזֶל אַיכְנָא דְאֶתְפְּרֶשׁ בְּרַם וַי לְהַו גַבְרָא דְבְאִידֵה מֶשְׁתְּלֶם ׃ 23 וְשַׁרִיו דַנְעַקְבוּן בֵּינָתְהוֹן דְמַנוּ כַּי מֶנְהוֹן הוּ דְהָדָא עָתִיד לְמֶסְעַר ׃

רְגַג חֲשַׁשׁ אֲכַל כמו גפן חֲשַׁם מן לשון ין חֲרַת כמו חדש אֲשַׁר יְדַ שְׁלַם פְּרַשׁ שְׁרָא עֲקַב פירוש חקר סְעַר בלשון עשה

[illegible]

4 * *Exstitit autem etiam contentio inter eos, quisnam inter eos esset maior.*

25 * *Ipse autem Ieschua dixit eis, Reges gentium sunt domini earum; quique potestatem in eas habent, benefici vocantur.*

26 * *Vos verò non item. sed qui maximus est inter vos, sit quasi minimus: & qui princeps est, sit tanquam minister.*

27 * *Vter enim maior est ille qui accumbit, an ille qui ministrat? nonne est ille qui accumbit? At ego sum inter vos sicut ille qui ministrat.*

28 * *Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis.*

29 * *Et ego promitto vobis, prout promisit mihi Pater meus, regnum;*

30 * *Ut edatis & bibatis in mensa regni mei: & sedeatis super thronos, ac iudicetis duodecim tribus Israel.*

[illegible]

Lectio noctis Feria sexta Crucifixionis.

31 * *Porrò dixit Ieschua, Schemeoun, ecce Satanas postulat vt ventilet vos sicut triticum.*

32 * *Ego verò rogaui pro te, ne deficiat fides tua: quin & tu quo tempore conuersus fueris, tum confirma fratres tuos.*

33 * *Schemeoun autem dixit ei, Domine mi, tecum paratus sum, & ad domum vinctorum* [carcerem,] *& ad mortem.*

34 * *Dixit ei Ieschua, Dico tibi Schemeoun, non cantaturum hodie gallum, vsquedum ter negaueris, me tibi haud notum esse. Item dixit eis:* 35 * *Quando misi vos absque marsupiis, & peris, calceisque, num quid defuit vobis?*

36 * *Dicunt ei, Sanè nihil. Dixit eis, Nunc qui habet marsupium, accipiat; itidemque & peram: & qui non habet gladium, vendat pallium suum, & comparet sibi gladium.*

37 * *Dico enim vobis, etiam illud scriptum oportere adimpleri in me, Cum sceleratis numeratus est. Nam omnia quæ de me scripta fuerant, finem habent.*

38 * *At illi dixerunt ei, Domine noster, ecce hîc sunt duo gladij. Dixit eis, Sufficiunt.*

39 * *Et egressus est profectusque vti consueuerat, in montem domus oliuarum: & abierunt post eum etiam discipuli eius.*

---

24 הוא דין אף חרינא בינתהון דמן אית בהון רב : 25 הודין ישוע אמר להון מלכיהון דעממא מריהון אנון ודשליטין עליהון עבדי טבתא מתקרין : 26 אנתון דין לא הכנא אלא אינא דרב בכון נהוא איך זעורא ואינא דרישא הו איך משמשנא : 27 מנו גיר רב הו דסמיך או הו דמשמש לא הוא הו דסמיך אנא דין איתי בינתכון איך הו דמשמש : 28 אנתון אנון דכתרתון לותי בנסיוני : 29 ואנא משתודא אנא לכון איך דאשתודי לי אבי מלכותא : 30 דתאכלון ותשתון על פתורא דמלכותא דילי ותתבון על כורסותא ותדונון תרעסר שבטא דיסריל :

קרינא דלליא דערובתא דזקיפותא סח

31 ואמר ישוע לשמעון שמעון הא סטנא שאל דנערובכון איך דלחטא : 32 ואנא בעית עליך דלא תחסר

חרא שלט טוב
קרא שמש סמך
אית כמו יש
כהר עבראית עמד
נסא ירא אכל
שתא יתב דן
קרא ערב זקף
ערב בעא חסר

24 Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior.

[Mat. 20. d.25 Mar. 10. f.42] 25 Dixit autem eis, Reges gentium dominantur eorum: & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur.

26 Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor: & qui præcessor est, sicut ministrator.

27 Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat:

[mansistis] 28 Vos autem estis qui † permansistis mecum in tentationibus meis.

29 Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus, regnum:

30 Vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel.

[Simoni, Simon] 31 Ait autem Dominus†, Simon, Simon, ecce satanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticum:

D

32 Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos.

33 Qui dixit ei, Domine, tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire.

[Mat. 26. d.34 Mar. 14. c.30] 34 Et ille dixit, Dico tibi, Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me.

[Mat. 10. b.9] 35 Et dixit eis, Quando misi vos sine sacculo & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis?

36 At illi dixerunt, Nihil. Dixit ergo eis, Sed nunc qui habet sacculum, tollat, similiter & peram: & qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium.

[Esai. 53. d.12] 37 Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me, Et cum iniquis reputatus est. Etenim ea quæ sunt de me, finem habent.

38 At illi dixerunt, Domine, ecce duo gladij hîc. At ille dixit eis, Satis est.

[Mat. 26. d.36 Mar. 14. d.32 Ioh. 18. a.1] 39 Et egressus ibat secundùm consuetudinem in montem oliuarum. Secuti sunt autem illum & discipuli.

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων.

25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν, εὐεργέται καλοῦνται.

26 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ᾽ ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ διακονῶν.

27 τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν·

28 ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου.

29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν·

30 ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθίσεσθε ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ ἰσραήλ.

31 Εἶπε δὲ ὁ κύριος, σίμων, σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον.

32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου. καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου.

33 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.

34 ὁ δὲ εἶπε, λέγω σοι πέτρε, οὐ μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.

35 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον, οὐδενός.

36 εἶπεν οὖν αὐτοῖς, ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλήσει τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγοράσει μάχαιραν·

37 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ, καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει.

38 οἱ δὲ εἶπον, κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἱκανόν ἐστι.

39 καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

[u]הימנותך ואף אנת בזבן [x]אתפני ושרר [l]אחיך׃ 33 שמעון דין אמר לה מרי עמך [y]מטיב אנא ולבית אסירא [z]ולמותא׃ 34 אמר לה ישוע אמר אנא לך שמעון דלא [a]נקרא תרנגלא יומנא עדמא דתלתא זבנין [b]תכפור דלא ידע אנת לי׃ ואמר להון׃ 35 כד שדרתכון דלא כיסא ולא תרמלא ומסנא למא חסר לכון מדם׃ 36 אמרין לה ולא מדם אמר להון מן השא מן דאית לה כיסא [c]נסב והכנא אף תרמלא ומן דלית לה סיפא [d]נזבן נחתה ונזבן לה סיפא׃ 37 אמר אנא לכון גיר דאף הדא [e]דכתיבא ולא [f]דתתמלא בי דעם [g]עולא [h]אתמנא כלהון גיר דעלי [i]אשתלמו׃ 38 והנון אמרין לה מרן הא הרכא אית תרין סיפין אמר להון [k]ספקין׃ 39 ונפק ואזל איך דמעד הוא לטורא דבית זיתא [l]ואזלו בתרה ואף תלמידוהי׃

[v]הימן [x]פנא
[y]טב [z]מות
[a]קרא [b]כפר
[c]נסב [d]זבן
[e]כתב [f]מלא
[g]עול [h]מנא
[i]שלם [k]ספק
[l]אזל

40 ܘܟܕ ܡܛܝ ܠܕܘܟܬܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ.
41 ܘܗܘ ܦܪܩ ܡܢܗܘܢ. ܐܝܟ ܡܫܕܐ ܕܟܐܦܐ. ܘܣܡ ܒܘܪܟܐ ܘܡܨܠܐ ܗܘܐ.
42 ܘܐܡܪ. ܐܒܐ. ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܢܥܒܪܢܝ ܟܣܐ ܗܢܐ. ܒܪܡ ܠܐ ܨܒܝܢܝ ܐܠܐ ܕܝܠܟ ܢܗܘܐ.
43 ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܕܡܚܝܠ ܠܗ.
44 ܘܟܕ ܗܘܐ ܒܕܚܠܬܐ. ܚܟܝܒܐܝܬ ܡܨܠܐ ܗܘܐ. ܘܗܘܬ ܕܘܥܬܗ ܐܝܟ ܫܠܬܐ ܕܕܡܐ. ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ.
45 ܘܩܡ ܡܢ ܨܠܘܬܗ. ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܕܡܟܝܢ ܡܢ ܥܩܬܐ.
46 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܕܡܟܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܩܘܡܘ ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ.
47 ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ. ܗܐ ܟܢܫܐ. ܘܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܝܗܘܕܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ. ܐܬܐ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܢܫܩܗ. ܗܕܐ ܓܝܪ ܐܬܐ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܕܐܝܢܐ ܕܢܫܩ ܐܢܐ ܗܘܝܘ.
48 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܝܗܘܕܐ. ܒܢܘܫܩܬܐ ܡܫܠܡ ܐܢܬ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.
49 ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܗܢܘܢ ܕܥܡܗ ܗܘܘ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ. ܢܡܚܐ ܐܢܘܢ ܒܣܦܣܪܐ.
50 ܘܡܚܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܥܒܕܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ ܕܝܡܝܢܐ.
51 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܥܕܡܐ ܠܗܕܐ ܫܒܘܩܘ. ܘܩܪܒ ܠܐܕܢܗ ܕܗܘ ܕܐܬܡܚܝ ܘܐܣܝܗ.
52 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗܢܘܢ ܕܐܬܘ ܥܠܘܗܝ. ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܪܒܝ ܗܝܟܠܐ. ܐܝܟ ܕܥܠ ܓܝܣܐ ܢܦܩܬܘܢ ܥܠܝ. ܒܣܦܣܪܐ ܘܒܚܘܛܪܐ ܠܡܐܚܕܢܝ.
53 ܟܠܝܘܡ ܥܡܟܘܢ ܗܘܝܬ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܠܐ ܐܘܫܛܬܘܢ ܥܠܝ ܐܝܕܝܐ. ܐܠܐ ܗܕܐ ܗܝ ܫܥܬܟܘܢ ܘܫܘܠܛܢܐ ܕܚܫܘܟܐ.
54 ܘܐܚܕܘܗܝ ܐܝܬܝܘܗܝ ܠܒܝܬܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܫܡܥܘܢ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܡܢ ܪܘܚܩܐ.
55 ܐܚܕܘ ܕܝܢ ܢܘܪܐ ܡܨܥܬ ܕܪܬܐ. ܘܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܚܕܪܝܗ. ܘܝܬܒ ܐܦ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܒܝܢܬܗܘܢ.
56 ܘܚܙܬܗ ܥܠܝܡܬܐ ܚܕܐ ܕܝܬܒ ܠܘܩܒܠ ܢܘܪܐ. ܘܚܪܬ ܒܗ ܘܐܡܪܐ. ܐܦ ܗܢܐ ܥܡܗ ܗܘܐ.
57 ܗܘ ܕܝܢ ܟܦܪ ܘܐܡܪ. ܐܢܬܬܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ.

40 *Quumque peruenisset ad eum locum, dixit eis, Orate, ne intretis in tentationem.*
41 *Et ipse recessit ab eis quasi ad iactum lapidis, positisque genibus precabatur.*
42 *Et dicebat, Pater, si vis, prætereat me calix iste: veruntamen non voluntas mea, sed tua fiat.*
43 *Et visus est ei Angelus de cælo confirmans eum.*
44 *Quumque esset in angore, intentius orabat; & erat sudor eius quasi grumi sanguinis, cadebátque in terram.*
45 *Et surrexit ab oratione sua, venitque ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes præ angustia.*
46 *Et dixit eis, Quid dormitis? surgite, & precamini, ne intretis in tentationem.*
47 *Et adhuc eo loquente, ecce turba, & is qui vocabatur Jihoudo vnus ex duodecim, præibat eis; & accessit ad Jeschua, eumque deosculatus est. (Nam hoc signum dederat eis, Quecunque osculatus fuero, ipse est.)*
48 *Dixit ei Ieschua, Jihoudo, osculo prodis Filium hominis?*
49 *Quum autem viderent ij qui cum eo erant quod fiebat, dicunt ei, Domine noster, Percutiemus eos gladiis?*
50 *Et percussit vnus ex eis seruum principis Sacerdotum, & abstulit ei auriculam eius dexteram.*
51 *Respondit Jeschua, & ait, Satis est huc vsque. Et tetigit auriculam vulnerati illius, & sanauit eum.*
52 *Et dixit Jeschua iis qui venerant contra seipsum, principibus Sacerdotum, & senioribus, & magistris militiæ templi, Tanquam aduersus latronem exiistis aduersum me cum gladiis & fustibus, vt prehenderetis me.*
53 *Quotidie vobiscum eram in templo, nec extendistis in me manus: sed hæc est hora vestra & potestas tenebrarum.*
54 *Et comprehensum eum adduxerunt in domum principis Sacerdotum. Schemeoun autem procul veniebat post eum.*
55 *Ceterùm accenderunt ignem in medio atrij, & consederunt circa eum; seditque & ipse Schemeoun inter eos.*
56 *Et vidit eum puella quædam sedentem ad ignem; eumque intuita, dixit, Et iste cum eo erat.*
57 *Ipse autem abnegauit, & ait, Mulier, non noui eum.*

---

40 וכד מטי לדוכתא אמר להון צלו דלא תעלון לנסיונא׃ 41 והו פרק מנהון איך משדא כאפא וסם בורכא ומצלא הוא׃ 42 ואמר אבא אן צבא אנת נעברני כסא הנא ברם לא צביני אלא דילך נהוא׃ 43 ואתחזי לה מלאכא מן שמיא דמחיל לה׃ 44 וכד הוא בדחלתא חכיבאית מצלא הוא והות דועתה איך שלתא דדמא ונפל על ארעא׃ 45 וקם מן צלותה ואתא לות תלמידוהי ואשכח אנון כד דמכין מן עקתא׃ 46 ואמר להון מנא דמכין אנתון קומו וצלו דלא תעלון לנסיונא׃ 47 ועד הו ממלל הא כנשא והו דמתקרא יהודא חד מן תרעסר אתא קדמיהון וקרב לות ישוע ונשקה הדא גיר אתא יהב הוא להון דאינא דנשק אנא הויו׃ 48 אמר לה ישוע יהודא בנושקתא משלם אנת לברה דאנשא׃

[l] מטא [m] צלא [n] עלל [o] נסא [p] פרק עבראית סור [q] שדא [r] סום [s] צבא [t] עבר [u] צבא [x] חזא [y] חיל [z] דחל [a] חכב [b] דוע חמה רסיסי דם [c] צלא [d] שכח בלשון מוצא [e] עוק [f] דמך [g] צלא [h] עלל [i] נסא [k] קרא

40 * Et cùm peruenisset ad locum, dixit illis, Orate, ne intretis in tentationem.

41 * Et ipse auulsus est ab eis quantum iactus est lapidis: & positis genibus, orabat, (Mat. 26. d. 39; Mar. 14. d. 35)

42 * Dicens, Pater, si vis, transfer calicem istum à me. Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat.

43 * Apparuit autem illi angelus de cælo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixiùs orabat.

44 * Et factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.

45 * Et cùm surrexisset ab oratione, & venisset ad discipulos suos, inuenit eos dormientes præ tristitia.

46 * Et ait illis, Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.

47 * Adhuc eo loquente, ecce turba: & qui vocabatur Iudas, vnus de duodecim, antecedebat eos, & appropinquauit Iesu vt oscularetur eum. (Mat. 26. e. 47; Mar. 14. e. 43; Ioan. 18. a. 3)

48 * Iesus autem dixit illi, Iuda, osculo Filium hominis tradis?

49 * Videntes autem hi qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei, Domine, si percutimus in gladio?

50 * Et percussit vnus ex illis seruū principis Sacerdotum, & amputauit auriculam eius dexteram.

51 * Respondens autem Iesus, ait, Sinite vsque huc. Et cùm tetigisset auriculam eius, sanauit eum.

52 * Dixit autem Iesus ad eos qui venerant ad se, principes Sacerdotum & magistratus templi, & seniores, Quasi ad latronem existis cum gladiis & fustibus?

53 * Cùm quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum.

54 * Comprehendentes autem eū, duxerunt ad domum principis Sacerdotū: Petrus verò sequebatur eum à longè. (Mat. 26. f. 57; Mar. 14. f. 53; Ioan. 18. c. 12)

55 * Accenso autem igne in medio atrij, & circunsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum. (Mat. 26. g. 69; Mar. 14. g. 66; Ioh. 18. c. 25)

56 * Quem cùm vidisset ancilla quędam sedentem ad lumen, & eum fuisset intuita, dixit, Et hic cum illo erat.

57 * At ille negauit eum, dicens, Mulier, non noui illum.

40 * γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς, προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.

41 * καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο,

42 * λέγων, πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.

43 * ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.

44 * καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.

45 * καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης·

46 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

47 * ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισε τῷ ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. τοῦτο γὰρ σημεῖον δεδώκει αὐτοῖς, ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν.

48 * ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

49 * ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ, κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ;

50 * καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν.

51 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν, ἐᾶτε ἕως τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν.

52 * εἶπε δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους πρὸς αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων;

53 * καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

54 * Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.

55 * ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν.

56 * ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε, καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν.

57 * ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτόν, λέγων, γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν.

---

49 כד חזו דין אילין דעמה מדם דהוא אמרין לה מרן נמחא אנון בסיפא׃ 50 ומחא חד מנהון לעבדה דרב כהנא ונסבה אדנה דימינא׃ 51 ענא ישוע ואמר כדו עדמא להדא וקרב לאדנה דהו דבלע ואסיה׃ 52 ואמר ישוע להנון דאתו עלוהי רבי כהנא וקשישא ורבי חילא דהיכלא איך דעל לסטיא נפקתון עלי בסיפא ובחוטרא דתחדונני׃ 53 כליום עמכון הוית בהיכלא ולא אושטתון עלי אידיא אלא הדא הי שעתכון ושולטנא דחשוכא׃ 54 ואחדוהי איתיוהי לביתה דרב כהנא ושמעון אתא הוא בתרה מן רוחקא׃ 55 אוחדו דין נורא מצעת דרתא ויתבין הוו חדריה ויתב אף הו שמעון בינתהון׃ 56 וחזתה עלימתא חדא דיתב לות נורא וחרת בה ואמרא אף הנא עמה הוא׃ 57 הו דין כפר ואמר אנתתא לא ידע אנא לה׃

חזא מחא אדנא כמ אזן
בלע פירוש נבה אסא
מן ושון יון
אחד ישט יתד
פירשו יקד
עבראית בהנך
חזא יתב
חזר

58 ܘܒܬܪ ܩܠܝܠ ܚܙܝܗܝ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܦ ܐܢܬ ܡܢܗܘܢ ܐܢܬ. ܟܐܦܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܐ ܗܘܝܬ.
59 ܘܒܬܪ ܫܥܐ ܚܕܐ ܐܚܪܢܐ ܡܬܚܪܐ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܦ ܗܢܐ ܥܡܗ ܗܘܐ. ܐܦ ܓܠܝܠܝܐ ܗܘ ܓܝܪ.
60 ܐܡܪ ܟܐܦܐ. ܓܒܪܐ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ. ܘܡܚܕܐ ܟܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ.
61 ܘܐܬܦܢܝ ܝܫܘܥ ܘܚܪ ܒܟܐܦܐ. ܘܐܬܕܟܪ ܫܡܥܘܢ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ. ܕܩܕܡ ܕܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܬܟܦܘܪ ܒܝ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ.
62 ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܫܡܥܘܢ ܒܟܐ ܡܪܝܪܐܝܬ.
63 ܘܓܒܪܐ ܕܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܝܫܘܥ. ܡܒܙܚܝܢ ܗܘܘ ܒܗ.
64 ܘܡܚܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܬܢܒܐ ܡܢܘ ܡܚܟ.
65 ܘܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ ܥܠܘܗܝ.

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ

66 ܘܟܕ ܢܓܗ ܐܬܟܢܫܘ ܩܫܝܫܐ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܐܣܩܘܗܝ ܠܒܝܬ ܟܢܘܫܬܗܘܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ.
67 ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܡܪ ܠܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܬܘܢ ܠܝ.
68 ܘܐܢ ܐܫܐܠܟܘܢ. ܠܐ ܡܦܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܦܬܓܡܐ ܐܘ ܫܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ.
69 ܡܢ ܗܫܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ.
70 ܐܡܪܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܐܢܬ ܗܘ ܗܟܝܠ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ.
71 ܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܬܘܒ ܣܢܝܩܝܢ ܠܢ ܣܗܕܘܬܐ. ܚܢܢ ܓܝܪ ܫܡܥܢ ܡܢ ܦܘܡܗ.

ܫܠܡ ܟܒ

1 ܘܩܡܘ ܟܠܗ ܟܢܫܗܘܢ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ.
2 ܘܫܪܝܘ ܐܟܠܝܢ ܩܪܨܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ. ܠܗܢܐ ܐܫܟܚܢ. ܕܡܛܥܐ ܠܥܡܢ. ܘܟܠܐ ܕܢܬܠܘܢ ܟܣܦ ܪܫܐ ܠܩܣܪ. ܘܐܡܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ܕܡܠܟܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ.

58 * *Et paulò pòst vidit eum alius, & dixit ei, Tu quoque ex ipsis es. Kipho verò ait, Non sum.*

59 * *Et post vnam horam alius contendebat, dicebatque, Verè & iste cum eo erat: etenim Galilæus est.*

60 * *Dixit Kipho, O homo, nescio quid dicas. & statim dum ipse loqueretur, cantauit gallus.*

61 * *Et conuersus Ieschua, intuitus est Kipho: & recordatus est Schemeoun sermonis Domini nostri, qui dixerat ipsi, Priusquàm cecinerit gallus, ter abnegabis me.*

62 * *Et egressus foras Schemeoun, fleuit amarè.*

63 * *Porrò homines illi qui tenebant Jeschua, illudebant ei.*

64 * *Et obuoluebant eum, ac percutiebant eum in faciem ipsius, dicentes, Vaticinare quis te percussit.*

65 * *Aliáque quamplurima blasphemabant ac dicebant in eum.*

Lectio matutinis parasceues Crucifixionis.

66 * *Quumqúe illuxisset, congregati sunt Seniores, & Principes, & Scribæ, & subduxerunt eum in domum congregationis suæ.*

67 * *Et inquiunt ei, Si tu es ille Meschicho, dic nobis. Dixit eis, Si dixero vobis, non credetis mihi.*

68 * *Quòd si interrogauero vos, nec dabitis mihi responsum, nec dimittetis me.*

69 * *Ab hoc tempore erit Filius hominis sedens à dextera virtutis Dei.*

70 * *Dicunt autem omnes, Tu es ergo Filius Dei? ait illis Ieschua, Vos dicitis, quia ego sum.*

71 * *Dicunt, Quid amplius requiruntur nobis testes? nos enim audiuimus ex ore ipsius.*

CAP. XXIII.

1 *Et surrexit omnis cœtus eorum, & adduxerunt eum ad Pilatum.*

2 * *Cœperuntque eum accusare, dicentes, Istum inuenimus seducẽtem gentem nostram, & vetantem argentum capitatim dari Cæsari: & dicentem de seipso, se esse regem illum Meschicho.*

---

58 וּבָתַר קְלִיל [d] חֲזָיְהִי אַחְרִנָא וְאֵמַר לֵה אַף אַנְתְּ מִנְהוֹן אַנְתְּ כֵאפָא דֵין אֵמַר לָא הֲוִית׃ 59 וּבָתַר שָׁעָא חֲדָא אַחְרִנָא [e] מִתְחַרֵא הֲוָא וְאָמַר [f] שַׁרִירָאִית אַף הָנָא עַמֵּה הֲוָא אַף גְּלִילָיָא הוּ גֵיר׃ 60 אֵמַר כֵאפָא גַּבְרָא לָא יָדַע אֶנָא מָנָא אָמַר אַנְתְּ וּמֶחְדָא כַּד הוּ מְמַלֵּל קְרָא תַרְנְגָלָא׃ 61 [g] וְאֶתְפְּנִי יֵשׁוּעַ [h] וְחַר בְּכֵאפָא [i] וְאֶתְדְּכַר שִׁמְעוֹן [k] מֶלְתֵה דְּמָרַן דְּאֵמַר הֲוָא לֵה דְּקְדָם [l] דְּנִקְרֵא תַרְנְגָלָא [m] תֶּכְפּוּר בִּי תְּלָת זַבְנִין׃ 62 וּנְפַק לְבַר שִׁמְעוֹן בְּכָא [n] מְרִירָאִית׃ 63 וְגַבְרָא [o] דַאחִידִין הֲווּ לְיֵשׁוּעַ [p] מְבַזְּחִין הֲווּ בֵה׃ 64 [q] וּמְחַפִּין הֲווּ לֵה [r] וּמָחֵין הֲווּ לֵה עַל אַפּוֹהִי וְאָמְרִין [s] אֶתְנַבָּא מַנוּ מְחָךְ׃ 65 וַאחְרָנְיָתָא סַגִּיאָתָא [t] מְגַדְּפִין הֲווּ וְאָמְרִין עֲלוֹהִי׃

Mat. 26. g.73 Mar. 14. g.70	* Et post pusillum alius videns eum, dixit, Et tu de illis es. Petrus verò ait, O homo non sum.	58	* καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, ἔφη, καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ πέτρος εἶπεν, ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.
Ioh. 18. c.26	* Et interuallo facto, quasi horæ vnius, alius quidam affirmabat, dicens, Verè & hic cum illo erat. nam & Galilæus est.	59	* καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων, ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ γαλιλαῖός ἐστιν.
	* Et ait Petrus, Homo nescio quid dicis. Et continuò adhuc illo loquente G cantauit gallus.	60	* εἶπε δὲ ὁ πέτρος, ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ.
Mat. 26. e.34 Mar. 14. c.30 Ioh. 13. d 38	* Et conuersus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat, Quia prius quàm gallus cantet, ter me negabis.	61	* καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς.
	* Et egressus foras, Petrus fleuit amarè.	62	* καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ πέτρος ἔκλαυσε πικρῶς.
	* Et viri qui tenebant Iesum, illudebant ei, cædentes.	63	* καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν ἰησοῦν, ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες.
	* Et velauerunt eum, & percutiebant faciem eius. & interrogauerunt eum, dicentes, Prophetiza, quis est qui te percussit?	64	* καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, προφήτευσον τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;
	* Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.	65	* καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.
Mat. 27. a.1 Mar. 15. a.1 Ioh. 18. c.28	* Et vt factus est dies, conuenerunt Seniores plebis & principes Sacerdotũ, & Scribæ, & duxerunt illum in concilium suum, dicentes;	66	* Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν,
	* Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis, Si vobis dixero, non credetis mihi:	67	* λέγοντες, εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν. εἶπε δὲ αὐτοῖς, ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε·
	* Si autem & interrogauero, non respondebitis mihi, neque dimittetis.	68	* ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε.
	* Ex hoc autem erit Filius hominis sedens à dextris virtutis Dei.	69	* ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ.
	* Dixerunt autem omnes, Tu ergo es Filius Dei? Qui ait, Vos dicitis, quia ego sum.	70	* εἶπον δὲ πάντες, σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι.
	* At illi dixerunt, Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audiuimus de ore eius.	71	* οἱ δὲ εἶπον, τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

CAP. XXIII. | κγ'.

	ET surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. A	1	* Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν πιλάτον.
Mat. 27. a.2 Mat. 22. b.21 Mar. 12. b.17	* Cœperunt autem illum accusare, dicentes, Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Cæsari: & dicẽtem se Christum regem esse.	2	* ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι.

ᵃקרינא דצפרא דערובתא ᵇדזקיפותא סט

66 וכד ᶜנגהת אתכנשו קשישא ורבי כהנא וספרא ᵈואסקוהי לבית כנושתהון׃ 67 ואמרין לה אן אנת הו משיחא אמר להון אן ᵉאמר לכון לא ᶠתהימנונני׃ 68 ואן ᵍאשאלכון לא ʰמפנין אנתון לי פתגמא או ⁱשרין אנתון לי׃ 69 מן השא נהוא ברה דאנשא יתב מן ימינא דחילא דאלהא׃ 70 אמרין דין כלהון אנת הו הכיל ברה דאלהא אמר להון ישוע אנתון אמרין אנתון דאנא אנא׃ 71 אמרין מנא תוב ᵏמתבעין לן סהדא חנן גיר שמען מן פומה׃ קפלאון כג 1 ᵃוקמו כלה כנשהון ᵇואיתיהי לות פילטוס׃ 2 ᶜושריו ᵈאכלין קרצוהי ואמרין להנא ᵉאשכחן ᶠדמטעא עמן ᵍוכאא דכסף רישא לקסר לא ʰנתל ואמר על נפשה דמלכא הו משיחא׃

ᵃקרא ᵇזקף ᶜנגה ᵈנסק ᵉאמר ᶠהימן ᵍשאל ʰפנא ⁱשרא ᵏבעא ᵃקום ᵇאתא ᶜשרא ᵈפירוש מקטרגין לה ᵉשכח בלשון מצא ᶠטעא ᵍכאא ʰנתל

3 ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܫܐܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ ܐܡܪܬ܀
4 ܘܐܡܪ ܦܝܠܛܘܣ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܠܟܢܫܐ. ܐܢܐ ܡܕܡ ܥܠܬܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ.
5 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܙܥܩܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܫܓܫܗ ܠܥܡܢ. ܟܕ ܡܠܦ ܒܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܘܫܪܝ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܪܟܐ܀
6 ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܫܡܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܫܐܠ ܕܐܢ ܓܒܪܐ ܗܘ ܓܠܝܠܝܐ.
7 ܘܟܕ ܝܕܥ ܕܡܢ ܬܚܝܬ ܫܘܠܛܢܐ ܗܘ ܕܗܪܘܕܣ ܫܕܪܗ ܠܘܬܗ ܕܗܪܘܕܣ. ܡܛܠ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܗܘܐ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ.
8 ܗܪܘܕܣ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܝܗܝ ܠܝܫܘܥ ܚܕܝ ܛܒ. ܨܒܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܡܚܙܝܗ ܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܥ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܣܓܝܐܬܐ. ܘܡܣܒܪ ܗܘܐ ܕܡܕܡ ܐܬܐ ܢܚܙܐ ܡܢܗ.
9 ܘܡܠܐ ܣܓܝܐܬܐ ܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܡܕܡ ܦܬܓܡܐ ܠܐ ܐܬܝܒܗ.
10 ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܥܙܝܙܐܝܬ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܩܪܨܘܗܝ.
11 ܘܫܛܗ ܗܪܘܕܣ ܗܘ ܘܦܠܚܘܗܝ. ܘܟܕ ܒܙܚ ܒܗ. ܐܠܒܫܗ ܠܒܘܫܐ ܕܙܚܘܪܝܬܐ ܘܫܕܪܗ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ.
12 ܘܗܘ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘܘ ܪܚܡܐ ܦܝܠܛܘܣ ܘܗܪܘܕܣ ܥܡ ܚܕܕܐ. ܕܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܢܬܗܘܢ.
13 ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܩܪܐ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܠܪܫܢܐ ܘܠܥܡܐ.
14 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܩܪܒܬܘܢ ܠܝ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܐܝܟ ܡܗܦܟܢ ܥܡܟܘܢ. ܘܗܐ ܐܢܐ ܒܩܕܡܝܟܘܢ ܒܩܬܗ. ܘܥܠܬܐ ܡܕܡ ܠܐ ܐܫܟܚܬ ܒܓܒܪܐ ܗܢܐ ܡܢ ܟܠ ܕܡܩܛܪܓܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠܘܗܝ.
15 ܐܦ ܠܐ ܗܪܘܕܣ. ܫܕܪܬܗ ܓܝܪ ܠܘܬܗ. ܘܗܐ ܠܐ ܡܕܡ ܕܫܘܐ ܠܡܘܬܐ ܥܒܝܕ ܠܗ.
16 ܐܪܕܝܘܗܝ ܗܟܝܠ ܘܐܫܪܝܘܗܝ.
17 ܥܝܕܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܢܫܪܐ ܠܗܘܢ ܚܕ ܒܥܐܕܐ.
18 ܘܩܥܘ ܕܝܢ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܩܘܠܝܗܝ ܠܗܢܐ ܘܫܪܐ ܠܢ ܠܒܪܐܒܐ.
19 ܗܘ ܕܡܛܠ ܐܣܛܣܝܣ ܘܩܛܠܐ ܕܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܪܡܐ ܗܘܐ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ.

3 * *Pilatus autem interrogauit eum, & dixit ei, Tune es Rex ille Ihoudæorum? Ait illi, Tu dixisti.*
4 * *Et dixit Pilatus principibus Sacerdotum & turbæ, Nullam inuenio occasionem aduersus hominem istum.*
5 * *At illi clamabant & dicebant, Conturbat gentem nostram dum docet per vniuersam Jhoudæam exorsus à Galilæa huc vsque.*
6 * *Pilatus verò quum audisset nomen Galilææ, interrogauit num vir Galilæus esset.*
7 * *Quumque cognouisset eum ad potestatē Heroudis pertinere, remisit eum ad Heroudē, propterea quòd in Ourischlem esset illis diebus.*
8 * *Heroudes autem quum vidisset Ieschua, gauisus est vehementer. desiderabat enim eum videre à multo tempore, eò quòd audierat de eo quamplurima: sperabatque se signum aliquod ab eo visurum.*
9 * *Et sermonibus multis interrogauit eum. Jeschua verò nullum ei responsum dedit.*
10 * *Stabant autem principes Sacerdotum & Scribæ, ac pertinaciter accusabant eum.*
11 * *Heroudes verò despicatui eum habuit ipse & milites eius. quumque illusisset ei, induit eum veste coccinea, & remisit eum ad Pilatum.*
12 * *Et eo ipso die facti sunt amici Pilatus et Heroudes inter sese: inimicitia enim fuerat antea inter eos.*
13 * *Conuocauit autem Pilatus principes Sacerdotum, & magistratus populi,*
14 * *Et ait illis, Obtulistis mihi hunc hominem, vt qui peruertat populum vestrum: & ecce, ego interrogaui eum diligenter in conspectu vestro, nullamque causam inueni in viro isto ex omnibus quibus detulistis eum.*
15 * *Sed ne Heroudes quidem. ipsum enim remisi ad eum, & ecce nihil dignum morte factum est ei.*
16 * *Eum igitur castigabo, dimittamque.*
17 * *Mos enim erat dimittendi eis vnum in Festo.*
18 * *Exclamauit autem vniuersa turba, & ait, Tolle hunc, & dimitte nobis Bar-Abba.*
19 * *Qui quidem propter seditionem & cædem factam in ciuitate, coniectus fuerat in domum vinctorum.*

---

3 פילטוס דין שאלה ואמר לה אנת הו מלכא דיהודיא אמר לה אנת אמרת ׃ 4 ואמר פילטוס לרבי כהנא ולכנשא אנא מדם [i] עלתא לא משכח אנא על גברא הנא ׃ 5 הנון דין [k] מזעקין הוו ואמרין [a] דשגשה לעמן כד [b] מלף בכלה יהוד ושרי מן גלילא ועדמא להרכא ׃ 6 פילטוס דין כד שמע שמא דגלילא שאל דאן גברא הו גליליא ׃ 7 וכד ידע דמן תחית [c] שולטנא הו דהרודס שדרה לותה דהרודס מטל דבאורשלם הוא בהנון יומתא ׃ 8 הרודס דין כד [d] חזיהי לישוע [e] חדי טב [f] צבא הוא גיר למחזיה מן זבנא [g] סגיאא מטל דשמע הוא עלוהי סגיאתא [h] ומסבר הוא דמדם אתא נחזא מנה ׃ 9 [i] ומלא סגיאתא משאל הוא לה ישוע דין מדם פתגמא לא [k] אתיבה ׃ 10 [l] קימין הוו דין רבי כהנא וספרא [m] ועזיזאית [n] אכלין הוו קרצוהי ׃

[i] עלל [k] זעק [a] שגש
[b] אלף [c] שלט [d] חזא
[e] חדי [f] צבא [g] סגא
[h] סבר [i] מלל
[k] תב כמו שוב
[l] קום [m] עזז
[n] פרוש מלשינן

Mat.27.b.11 Mar.15.a.2 Ioh.18.f.33

3 * Pilatus autem interrogauit eum, dicens, Tu es rex Iudæorũ? At ille respondens ait, Tu dicis.

4 * Ait autem Pilatus ad principes Sacerdotum & turbas, Nihil inuenio causæ in hoc homine.

5 * At illi inualescebant, dicẽtes, †Commouet populum docens per vniuersam Iudæam, incipiens à Galilæa vsque huc. [cõmouit]

6 * Pilatus autem audiẽs Galilæam, interrogauit si homo Galilæus esset.

7 * Et vt cognouit quòd de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Ierosolymis erat illis diebus.

8 * Herodes autem viso Iesu, gauisus est valdè: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eò quòd audiret multa de eo: & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. B

9 *Interrogabat autem eum multis sermonibus. at ipse nihil illi respondebat.

10 *Stabant autem principes Sacerdotũ & Scribæ, constanter accusantes eum.

11 * Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo: & illusit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum.

12 * Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die. nam anteà inimici erant adinuicem.

13 * Pilatus autem conuocatis principibus Sacerdotum, & magistratibus, & plebe, 14 * Dixit ad illos, Obtulistis mihi hunc hominem, quasi auertentem populum: & ecce ego coram vobis interrogãs, nullam causam †inueni in homine isto, ex his in quibus eum accusatis. C [inuenio]

Ioh.18.g 38.&19.a.4

15 * Sed neque Herodes. nam remisi vos ad illum, & ecce, nihil dignum morte actum est ei.

16 * Emendatum ergo illum dimittam.

17 * Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum, vnum.

18 * Exclamauit autem simul vniuersa turba, dicens, Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam:

19 * Qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate & homicidium, missus in carcerem.

3 * ὁ δὲ πιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, σὺ λέγεις.

4 * ὁ δὲ πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.

5 * οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες, ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἕως ὧδε.

6 * πιλάτος δὲ ἀκούσας γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος γαλιλαῖός ἐστι.

7 * καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

8 * ὁ δὲ ἡρώδης ἰδὼν τὸν ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ᾽ αὐτοῦ γινόμενον.

9 * ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.

10 * εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

11 * ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ πιλάτῳ.

12 * ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ, τε πιλάτος καὶ ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ᾽ ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. 13 * πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν,

14 * εἶπε πρὸς αὐτοὺς, προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαὸν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ᾽ αὐτοῦ·

15 * ἀλλ᾽ οὐδὲ ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ.

16 * παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

17 * ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα.

18 * ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες, αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν βαραββᾶν·

19 * ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον, βεβλημένος εἰς φυλακήν.

---

11 הֶרוֹדֵס דֵּין שָׁטֵה הוּ ° וּפַלְחוֹהִי וְכַד ° מְבַזַּח ° אַלְבְּשֵׁה ° נַחְתָּא ° דִזְחוּרִיתָא וְשַׁדְּרֵה לְוָת פִילָטוֹס ׃
12 וּבְהוּ יוֹמָא הֲווּ רָחְמֵא פִילָטוֹס וְהֶרוֹדֵס עַם חֲדָדֵא ° בְּעֶלְדְּבָבוּתָא הֲוָת גֵּיר מִן קְדִים בֵּינָתְהוֹן ׃
13 קְרָא דֵין פִילָטוֹס לְרַבֵּי כָהֲנֵא ° וְלַאַרְכוֹנֵא וְעַמָּא ׃ 14 וֶאֱמַר לְהוֹן קַרֶבְתּוּן לִי גַבְרָא הָנָא אַיְך ° מְהַפֵּך עַמְּכוֹן וְהָא אֶנָא ° עֶקְבְתֵּה לְעֵינַיכוֹן ° וְעֶלְתָא מֶדֶם לָא אֶשְׁכַּחֶת בְּגַבְרָא הָנָא מִן כֹּל ° דְּמַרְשֵׁין אַנְתּוּן בֵּה ׃
15 אֶלָּא אָף לָא הֶרוֹדֵס שַׁדַּרְתֵּה גֵּיר לְוָתֵה וְהָא לָא מֶדֶם ° דְּשָׁוֵא ° לְמוֹתָא ° סְעִיר לֵה ׃ 16 ° אֶרְדְּיוֹהִי הָכִיל ° וְאֶשְׁבְּקִיוֹהִי ׃ 17 ° עְיָדָא גֵּיר אִית הֲוָא דְּנֶשְׁרֵא לְהוֹן חַד בְּעֶדְעָדָא ׃ 18 קְעוֹ דֵין כֻּלֵּה כֶּנְשָׁא וְאָמְרִין שְׁקוֹלַיהִי לְהָנָא וַשְׁרִי לַן לְבַרְאַבָּא ׃ 19 הַו אַינָא דְּמֶטֻל אֶסְטַסִּים וְקֶטְלָא דַּהֲוָא בִּמְדִינְתָּא רְמֵא הֲוָא בֵית אֲסִירֵא ׃

° פְּלַח פירושו אנשי מלחמה
° בְּזַח ° לְבַשׁ ° נְחַת
° פירוש תולעת שני
° עבראית שנאה
° מן לשון יון
° חֲפַךְ ° עְקַב פירוש חקר
° עֲלַל ° רְשָׁא פירוש קטרג
° שְׁוָא ° מות
d סער בלשון עשה
° רְדָא ° שְׁבַק
g פירוש מנהגה

20 ܬܘܒ ܕܝܢ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ܆ ܟܕ ܨܒܐ ܕܢܫܪܐ ܠܝܫܘܥ܂
21 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܙܩܘܦܝܗܝ ܙܩܘܦܝܗܝ܂
22 ܗܘ ܕܝܢ ܕܬܠܬܐ ܙܒܢܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ ܓܝܪ ܕܒܝܫ ܥܒܕ ܗܢܐ܂ ܡܕܡ ܥܠܬܐ ܕܫܘܝܐ ܠܡܘܬܐ ܠܐ ܐܫܟܚܬ ܒܗ܂ ܐܪܕܝܘܗܝ ܗܟܝܠ ܘܐܫܒܩܝܘܗܝ܂
23 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܬܟܒܝܢ ܗܘܘ ܒܩܠܐ ܪܡܐ܆ ܘܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܢܙܩܦܘܢܝܗܝ܂ ܘܥܫܝܢ ܗܘܐ ܩܠܗܘܢ ܕܝܠܗܘܢ ܘܕܪܒܝ ܟܗܢܐ܂
24 ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܦܩܕ ܕܬܗܘܐ ܫܐܠܬܗܘܢ܂
25 ܘܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܗܘ ܕܡܛܠ ܐܣܛܣܝܣ ܘܩܛܠܐ ܪܡܐ ܗܘܐ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܗܘ ܕܫܐܠܘ܂ ܠܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܫܠܡ ܠܨܒܝܢܗܘܢ܂

ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ ܥ

26 ܘܟܕ ܡܘܒܠܝܢ ܠܗ܆ ܐܚܕܘ ܠܫܡܥܘܢ ܩܘܪܝܢܝܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܩܪܝܬܐ܂ ܘܣܡܘ ܥܠܘܗܝ ܙܩܝܦܐ ܕܢܛܥܢ ܒܬܪܗ ܕܝܫܘܥ܂
27 ܘܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܣܘܓܐܐ ܕܥܡܐ܂ ܘܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܪܩܕܢ ܗܘܝ ܘܐܠܝܢ ܥܠܘܗܝ܂
28 ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬܗܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ܂ ܒܢܬܐ ܕܐܘܪܫܠܡ܂ ܠܐ ܬܒܟܝܢ ܥܠܝ܂ ܒܪܡ ܥܠ ܢܦܫܟܝܢ ܒܟܝܝܢ ܘܥܠ ܒܢܝܟܝܢ܂
29 ܕܗܐ ܐܬܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܒܗܘܢ ܢܐܡܪܘܢ܆ ܛܘܒܝܗܝܢ ܠܥܩܪܬܐ ܘܠܟܪܣܬܐ ܕܠܐ ܝܠܕ܂ ܘܠܬܕܝܐ ܕܠܐ ܐܝܢܩܘ܂
30 ܗܝܕܝܢ ܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ ܠܛܘܪܐ܆ ܕܦܠܘ ܥܠܝܢ܂ ܘܠܪܡܬܐ ܕܚܦܝܢ܂
31 ܕܐܢ ܒܩܝܣܐ ܪܛܝܒܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ܆ ܒܝܒܫܐ ܡܢܐ ܗܘܐ܂
32 ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܬܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ ܕܢܬܩܛܠܘܢ܂
33 ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܩܪܩܦܬܐ܆ ܙܩܦܘܗܝ ܬܡܢ܂ ܠܗ ܘܠܗܠܝܢ ܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ܂ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܗ܂

ܕܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ ܥܐ

34 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܗܘܐ܂ ܐܒܝ ܫܒܘܩ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ܂ ܘܦܠܓܘ ܢܚܬܘܗܝ ܘܐܪܡܝܘ ܥܠܝܗܘܢ ܦܣܐ܂

20 *Rursum autem allocutus est eos Pilatus, dum vellet dimittere Ieschua.*
21 *Illi verò vociferabantur, dicentes, Crucifige eum, crucifige eum.*
22 *Ille autem tertiò dixit eis, Quid enim mali fecit iste? nullã occasionem dignam morte inueni in eo. castigabo eum igitur, & dimittam.*
23 *At ipsi instabant alta voce, & rogabant eum, vt ipsum crucifigerent: & inualescebat vox eorum ac principum Sacerdotum.*
24 *Pilatus autem iussit fieri postulationem eorum.*
25 *Et dimisit eis illum qui propter seditionem & cædem coniectus fuerat in domum vinctorum* [carcerem]*, illum quẽ petierant: Jeschua verò tradidit eorum voluntati.*

Ad horam tertiam.

26 *Quumque abducerent eum, prehenderunt Schemeoun Kourinæum, qui veniebat ex villa, & imposuerunt ei crucem ferendam ponè Jeschua.*
27 *Veniebat autem post eum multitudo populi, & mulierum illarum quæ plangebant & lamentabantur super eo.*
28 *Et conuersus ad eas Jeschua, ait, Filiæ Ourischlem, ne flete super me, verùm super vobisipsis flete, & super filiis vestris.*
29 *Ecce enim veniunt dies quibus dicent, Beatæ steriles, & vteri qui non pepererunt, & vbera quæ non lactauerunt.*
30 *Tunc incipietis dicere montibus, Cadite super nos: & collibus, Operite nos.*
31 *Quòd si in ligno viridi ista faciunt, in arido quid fiet?*
32 *Porrò veniebant cum eo duo alij malefici vt trucidarentur.*
33 *Quumque venissent ad locum quendam qui vocatur Caluaria, crucifixerunt eum illic, illosque maleficos, vnum à dextera eius, & alterum à sinistra.*

Medio die.

34 *Ipse verò Ieschua dicebat, Pater, remitte eis, nesciunt enim quid faciunt. Et partiti sunt vestimenta eius, ac super eis iecerunt sortem.*

---

20 תוב דין מלל עמהון פילטוס כד צבא דנשרא לישוע׃ 21 הנון דין [q]קעין הוו ואמרין [r]זקופיהי זקופיהי׃
22 הו דין דתלת זבנין אמר להון מנא גיר דביש עבד הנא מדם [s]עלתא [t]דשויא למותא לא [u]אשכחת בה [x]ארדיוהי הכיל ואשבקיוהי׃ 23 הנון דין [y]תכבין הוו בקלא [z]רמא ושאלין הוו לה דנזקפונהי [a]ועשין הוא קלהון דילהון ודרבי כהנא׃ 24 פילטוס דין פקד דתהוא [b]שאלתהון׃ 25 ושרא להון להו דמטל [c]אסטסיס וקטלא רמא הוא בית [d]אסירא הו דשאלו לישוע דין אשלם [e]לצבינהון׃

דתלת שעין ע

26 וכד [a]מובלין לה אחדו לשמעון קוריניא דאתא מן קריתא [b]וסמו עלוהי [c]זקיפא [d]דנטען בתרה דישוע׃
27 ואתא הוא בתרה [e]סוגאא דעמא ונשא אילין [f]דמרקדן הוי [g]ואלין עלוהי׃

[q] קעא [r] זקף [s] עלילה או סבה [t] שוא שבח כלשון מצא [x] רדא [y] תכב [z] רום [a] עשן כמו חסן [b] שאל [c] מן לשון יון עבראית אשת דור [d] אסר [e] צבא [a] יבל [b] סום [c] זקף [d] טען [e] סגא [f] רקד פירוש ספד [g] אלא כמו ילל פירוש צעק

Latin	Greek
20 Iterùm autem Pilatus locutus eſt ad eos, volens dimittere Ieſum.	20 πάλιν οὖν ὁ πιλάτος προσεφώνησε, θέλων ἀπολῦσαι τὸν ἰησοῦν.
21 At illi ſucclamabant, dicentes, Crucifige, crucifige eum.	21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.
22 Ille autem tertiò dixit ad illos, Quid enim mali fecit iſte? nullā cauſam mortis inuenio in eo. corripiam ergo illum, & dimittam. (Mat. 27. c.25. Mar. 15. b.14)	22 ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς, τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.
23 At illi inſtabant vocibus magnis, poſtulantes vt crucifigeretur: & inualeſcebant voces eorum. D	23 οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων.
24 Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem eorum.	24 ὁ δὲ πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν.
25 Dimiſit autem illis eum qui propter homicidiū & ſeditionem miſſus fuerat in carcerem, quem petebant: Ieſum verò tradidit voluntati eorum.	25 ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν.
26 Et cùm ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenenſem, venientem de villa: & impoſuerunt illi crucem portare poſt Ieſum. (Mat. 27. d.32. Mar. 15. b.21)	26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι σίμωνός τινος κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ᾽ ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ ἰησοῦ.
27 Sequebatur autem poſt illum multa turba populi & mulierum: quæ plangebant & lamentabantur eum.	27 ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.
28 Conuerſus autem ad illas Ieſus, dixit, Filiæ Ieruſalem, nolite flere ſuper me; ſed ſuper vos ipſas flete, & ſuper filios veſtros.	28 στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ ἰησοῦς εἶπε, θυγατέρες ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ, πλὴν ἐφ᾽ ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν·
29 Quoniam, ecce, venient dies, in quibus dicent, Beatæ ſteriles, & ventres qui non genuerunt, & hubera quę non lactauerunt.	29 ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι, μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν.
30 Tunc incipient dicere montibus, Cadite ſuper nos; & collibus, Operite nos. E (Iſai. 2. d.19. Oſee 10. b.8. Apo. 6. d. 16. 9. a.6)	30 τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι, πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, καλύψατε ἡμᾶς.
31 Quia ſi in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?	31 ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;
32 Ducebantur autem & alij duo nequam cum eo, vt interficerentur.	32 ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.
33 Et poſtquàm venerunt in locum qui vocatur Caluariæ, ibi crucifixerunt eum; & latrones, vnum à dextris, & alterum à ſiniſtris. (Mat. 27. d.33. Mar. 15. c.22. Ioh. 19. c.17)	33 καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν.
34 Ieſus autem dicebat, Pater, dimitte illis. non enim ſciunt quid faciunt. Diuidentes verò veſtimenta eius, miſerunt ſortes.	34 Ὁ δὲ ἰησοῦς ἔλεγε, πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆρον·

28 ואתפני לותהין ישוע ואמר בנת אורשלם לא תבכין עלי ברם על נפשכין בכיין ועל בניכין ׃
29 והא אתין יומתא דבהון נאמרון טוביהין לעקרתא ולכרסתא דלא ילדו ולתדיא דלא אינקו ׃
30 הידין תשרון למאמר לטורא דפלו עלין ולרמתא דכסינן ׃ 31 דאן בקיסא רטיבא הלין עבדין ביבישא מנא נהוא ׃
32 ואתין הוו עמה תרין אחרנין עבדי בישתא דנתקטלון ׃ 33 וכד אתו לדוכתא חדא דמתקריא קרקפתא זקפוהי תמן ולהנון עבדי בישתא חד מן ימינה וחד מן סמלה ׃
דפלגה דיומא עא
34 הו דין ישוע אמר הוא אבא שבוק להון לא גיר ידעין מנא עבדין ופלגו נחתוהי וארמיו עליהון פסא ׃

פנא בכא אתא
אמר טוב בלשון אשרי
תד כמו שד
ינק שרי נפל
רום כסא יבש
אתא קרא
רמא גורל

35 ܘܩܐܡ ܗܘܐ ܥܡܐ ܘܚܙܐ. ܘܡܡܝܩܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܐܦ ܐܪܟܘܢܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܠܐܚܪܢܐ ܐܚܝ. ܢܚܐ ܢܦܫܗ. ܐܢ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ ܓܒܝܐ ܕܐܠܗܐ. 36 ܘܡܒܙܚܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܐܦ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܟܕ ܩܪܒܝܢ ܠܘܬܗ ܘܡܩܪܒܝܢ ܠܗ ܚܠܐ. 37 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܐܚܐ ܢܦܫܟ. 38 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܟܬܒܐ ܕܟܬܝܒ ܥܠ ܡܢܗ. ܝܘܢܐܝܬ ܘܪܗܘܡܐܝܬ ܘܥܒܪܐܝܬ. ܗܢܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. 39 ܚܕ ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܘܢ ܥܒܕܝ ܒܝܫܬܐ ܕܙܩܝܦܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ. ܡܓܕܦ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܘܐܡܪ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ. ܦܨܐ ܢܦܫܟ ܘܦܨܐ ܐܦ ܠܢ. 40 ܘܟܐܐ ܒܗ ܚܒܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܦܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܚܠ ܐܢܬ. ܕܐܦ ܐܢܬ ܒܗ ܐܢܬ ܒܕܝܢܐ. 41 ܘܚܢܢ ܟܐܢܐܝܬ. ܐܝܟ ܕܫܘܝܢ ܗܘܝܢ ܓܝܪ ܘܐܝܟ ܕܥܒܕܢ ܐܬܦܪܥܢ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܡܕܡ ܕܣܢܐ ܠܐ ܥܒܕ. 42 ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܐܬܕܟܪܝܢܝ ܡܪܝ ܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܬ ܒܡܠܟܘܬܟ. 43 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܝܘܡܢܐ ܥܡܝ ܬܗܘܐ ܒܦܪܕܝܣܐ ❖ ❖ ❖

ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ ❖ ❖ ܟܓ ❖

44 ܘܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܐܝܟ ܫܥܐ ܫܬ. ܘܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܥܐ ܬܫܥ. 45 ܘܚܫܟ ܫܡܫܐ. ܘܐܬܨܪܝ ܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܡܢ ܡܨܥܬܗ. 46 ܘܩܥܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܒܐܝܕܝܟ ܣܐܡ ܐܢܐ ܪܘܚܝ. ܗܕܐ ܐܡܪ ܘܫܠܡ. 47 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܩܢܛܪܘܢܐ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܙܕܝܩܐ ܗܘܐ. 48 ܘܟܠܗܘܢ ܟܢܫܐ ܕܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܚܙܬܐ ܗܕܐ. ܟܕ ܚܙܘ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܗܦܟܝܢ ܗܘܘ ܟܕ ܡܛܪܦܝܢ ܥܠ ܚܕܝܗܘܢ. 49 ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܟܠܗܘܢ ܝܕܘܥܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝ ܗܘܝ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܚܙܝܢ ܗܘܝ ܗܠܝܢ ❖ ❖ ❖

ܠܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ ❖ ❖ ܟܓ ❖

50 ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ ܒܘܠܘܛܐ ܡܢ ܪܡܬܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕ. ܓܒܪܐ ܗܘܐ ܛܒܐ ܘܟܐܢܐ.

35 *Stabat autem populus conspiciens. & subsannabant eum etiam proceres, & dicebant, Alios seruauit, seruet seipsum: si hic est Meschicho ille electus Dei.*

36 *Quinetiam illudebant ei milites dum accederent, & offerrent ei acetum:* 37 *Dicerentque ei, Si tu es rex ille Jihoudæorum, serua teipsum.* 38 *Erat autem etiam inscriptio scripta super eum, Ionicè, & Romanè, & Hebraicè,* HIC EST REX ILLE IIHOVDAEORVM.

39 *Vnus autẽ ex maleficis illis qui suspensi erant cum eo, blasphemabat eum, dicebátque, Si tu es Meschicho ille, serua teipsum, & serua nos quoque.*

40 *At obiurgauit eum socius eius, & dixit ei, Ne Deum quidem times, qui & ipse sis in eodem iudicio?*

41 *Et nos quidem iustè: nam prout digni fuimus, & prout egimus, luimus pœnas: iste verò nihil odiosum egit.*

42 *Et dixit Jeschua, Memento mei Domine mi, quum veneris in regnum tuum.*

43 *Ait illi Ieschua, Amin dico tibi, hodie mecum eris in paradiso.*

Ad nonam horam Feria sexta Crucifixionis.

44 *Erat autem circiter hora sexta, & factæ sunt tenebræ super vniuersam terram, vsque ad horam nonam.*

45 *Et Sol obscuratus est, scissáque superficies portæ*[velum] *templi per medium.*

46 *Et clamauit Jeschua alta voce, dixitque, Pater mi, in manus tuas depono spiritum meum. hoc dixit, & tradidit spiritum.*

47 *Quum vidisset autem Centurio quod factum fuerat, glorificauit Deum, & ait, Verè hic homo iustus erat.*

48 *Omnésque cœtus illi qui coacti fuerant ad hoc spectaculum, quum vidissent quod actum fuerat, reuersi sunt percutientes pectora sua.*

49 *Stabant autem procul omnes noti ipsius Jeschua, & fœminæ illæ quæ venerant cum eo à Galilæa, istáque spectabant.*

Crepusculo Sabbathi Annunciationis.

50 *Porrò vir quidam nomine Iauseph, senator à Rometho ciuitate Iihoudææ, erat vir bonus & iustus:*

35 קאם הוא דין עמא וחזא ומביקין הוו בה אף ארכונא ואמרין לאחרנא אחי נחא נפשה אן הויו משיחא גביה דאלהא׃ 36 ומבזחין הוו בה אף אסטרטיוטא כד קרבין לותה ומקרבין לה חלא׃ 37 ואמרין לה אן אנת הו מלכא דיהודיא אחא נפשך׃ 38 אית הוא דין אף כתבא דכתיב לעל מנה יונאית ורהומאית ועבראית הנו מלכא דיהודיא׃ 39 חד דין מן הנון עבדי בישתא דצליבין הוו עמה מגדף הוא עלוהי ואמר אן אנת הו משיחא פצא נפשך ופצא אף לן׃ 40 וכאא בה חברה ואמר לה אף לא מן אלהא דחל אנת דאף אנת בה אנת בדינא׃ 41 וחנן כאנאית איך דשוין הוין גיר ואיך דעבדן אתפרען הנא דין מדם דסנא לא עביד לה׃ 42 ואמר לישוע אתדכרני מרי מא דאתא אנת במלכותך׃ 43 אמר לה ישוע אמין אמר אנא לך דיומנא עמי תהוא בפרדיסא׃

קום ממק מן לשון יון עבראית שרים חיא גב־א מן לשון יון פירוש אנשי מלחמה פירש חומץ חיא יון צלב פצא פירוש תפלים דון כין שיא כרע סנא דכר יום מן לשון פרס עבראית גן עדן

35 * Et stabat populus spectans. & deridebant eum principes cum eis, dicentes, Alios saluos fecit, se saluum faciat, si hic est Christus, Dei electus.

36 * Illudebant autem ei & milites, accedentes, & acetum offerentes ei:

37 * †Dicentes, Si tu es rex Iudæorum, saluum te fac. [Et]

38 * Erat autem & superscriptio scripta super eũ literis Græcis, & Latinis, & Hebraicis, HIC EST REX IVDAEORVM. F

39 * Vnus autem de his qui pendebant latronibus, blasphemabat eum, dicens, Si tu es Christus, saluum fac teipsum, & nos.

40 * Respondens autem alter, increpabat eum, dicens, Neque tu times Deum, †quòd in eadem damnatione es? [Qui]

41 * Et nos quidem iustè, nam digna factis recipimus: hic verò nihil mali gessit.

42 * Et dicebat ad Iesum, Domine, memento mei, cùm veneris in regnum tuum.

43 * Et dixit illi Iesus, Amen dico tibi, Hodie mecum eris in paradiso.

44 * Erat autem ferè hora sexta: & tenebræ factæ sunt in vniuersam terram, vsque in horam nonam.

45 * Et obscuratus est Sol: & velum templi scissum est medium.

46 * Et clamans voce magna Iesus, ait, Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et hæc dicens, expirauit. [Psal. 30. a.6]

47 * Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificauit Deum, dicens, Verè hic homo iustus erat. G

48 * Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua, reuertebantur.

49 * Stabant autem omnes noti eius à longè: & mulieres quę secutæ eum erant à Galilæa hæc videntes.

50 * Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio, vir bonus & iustus: [Mat. 27. g.57 Mar. 15. d.43 Ioh. 19. e.38]

35 * καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός.

36 * ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ,

37 * καὶ λέγοντες, εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

38 * ἦν δὲ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ᾽ αὐτῷ γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊκοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς, ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

39 * εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, λέγων, εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.

40 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;

41 * καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν. οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.

42 * καὶ ἔλεγε τῷ ἰησοῦ, μνήσθητί μου κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

43 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44 * Ην δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.

45 * καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.

46 * καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ ἰησοῦς, εἶπε, πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν.

47 * ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν θεὸν, λέγων, ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.

48 * καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

49 * εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 * Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ἰωσὴφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος·

דְּתְשַׁע שָׁעִין דְּעְרוּבְתָא דִּזְקִיפוּתָא עב

44 אִית הֲוָי דֵּין אַיְךְ שָׁעָא שֵׁת וַהֲוָא חֶשׁוֹכָא עַל כֻּלָּה אַרְעָא עַדְמָא לְתְשַׁע שָׁעִין׃ 45 וְשֶׁמְשָׁא חֲשַׁךְ וְאֶצְטְרִי אַפֵּי תַּרְעָא דְּהַיְכְלָא מֶן מְצַעְתֶּה׃ 46 וַקְעָא יֵשׁוּעַ בְּקָלָא רָמָא וְאֶמַר אַבִי בְּאִידַיךְ סָאֶם אֶנָא רוּחִי הָדָא אֶמַר וַשְׁלֶם׃ 47 כַּד חֲזָא דֵּין קֶנְטְרוּנָא מֶדֶּם דַּהֲוָא שַׁבַּח לַאלָהָא וְאֶמַר שַׁרִירָאִית הָנָא גַּבְרָא זַדִּיקָא הֲוָא׃ 48 וְכֻלְּהוֹן כֶּנְשֵׁא אִילֵין דַּכְנִישִׁין הֲוַו לַחְזָתָא הָדָא כַּד חֲזַו מֶדֶּם דַּהֲוָא הֶפְּכוּ כַּד טָרְפִין עַל חַדְיַיהוֹן׃ 49 וְקָימִין הֲוַו מֶן רוּחְקָא כֻּלְּהוֹן יָדוּעוּהִי דְּיֵשׁוּעַ וְנֶשֵּׁא אִילֵין דְּאֶתַי הֲוַי עַמֶּה מֶן גְּלִילָא וְחָזְיָן הֲוַי הָלֵין׃

דִּנְגַהּ שַׁבְּתָא דַסְבַרְתָּא עג 50 גַּבְרָא דֵּין חַד דַּשְׁמֶה יוֹסֶף בּוּלֶוְטִי מֶן רָמְתָא מְדִינְתָא דִּיהוּד גַּבְרָא הֲוָא טָבָא וְזַדִּיקָא׃

[a] עֲרַב [b] זְקַף [c] צְרָא [c] רוּם [d] יַד [e] סוּם [f] פירושו שר מאה אנשי מלחמה [g] שְׁרַר [h] חֲזָא [i] הֲפַךְ [k] חֲדִי פירושו חיק [l] קוּם [m] רְחַק [n] יְדַע [o] אֲתָא [p] חֲזָא [a] מן לשון יון עבראית יועץ [b] טוב

[illegible]

51 * *Iste non consenserat voluntati & facinori eorum: & expectabat regnum Dei.*
52 *Iste* inquam *adijt Pilatum, & petiit corpus Ieschua.* 53 * *Et detraxit illud, inuoluitque linteo lineo, & posuit illud in monumento exciso, in quo nemo adhuc positus fuerat.*
54 * *Cæterùm dies erat Parasceues, & Sabbathum pòst illucescebat.*
55 * *Accesserunt autem mulieres istæ quæ cum eo venerant à Galilæa, & inspexerunt sepulchrum, & quomodo positũ esset corpus eius.*
56 * *Reuersæ verò parauerunt vnguenta, & aromata: ac Sabbatho quieuerunt, sicuti præceptum est.*

CAP. XXIIII.

1 *PRimo autem hebdomadis aurora adhuc obscura, venerunt ad monumentum, attuleruntque aromata illa quæ parauerant: erant autem cum eis mulieres aliæ.*
2 * *Et inuenerunt lapidẽ reuolutum à monumento:* 3 * *Et ingressæ sunt, nec inuenerunt corpus Ieschua.*
4 * *Factumque est dum ipsæ obstupescerent super hoc, ecce duo viri astiterunt super eis, quorum coruscabat vestimentum.*
5 * *Et perterrefactæ sunt, inclinaruntque facies suas in terram: at ipsi dixerunt eis, Quid quæritis viuentem cum mortuis?*
6 * *Non est hîc, surrexit. Reuocate in memoriam quæ collocutus fuerit vobis dum ipse* 7 *esset in Galilæa;* * *Dixeritque, Futurum vt ipse Filius hominis traderetur in manus hominum sceleratorum, crucique suffigeretur, ac tertia die resurgeret.*
8 * *Et ipsæ recordatæ sunt sermonum eius.*
9 * *Et reuersæ sunt à sepulchro, dicuntque hæc omnia illis vndecim & cæteris.*
10 * *Erant autem Mariam Magdeloitho, & Jouchan, & Mariam mater Iaakoub, & reliquæ cum eis erant, quæ hæc dicebant Apostolis.*
11 * *Et visa sunt in oculis eorum verba ista quasi deliria, neque crediderunt eis.*
12 * *Schemeoun autem surrexit, & cucurrit ad sepulchrum, & introspiciens videt lintea reposita tantummodo, abiitque dum miraretur apud se super hoc quod factum fuerat.*

---

51 הנא לא שלם הוא [c] לצבינהון [d] ולסוערנהון [e] ומסכא הוא למלכותא דאלהא: 52 הנא קרב לות פילטוס
ושאל פגרה דישוע: 53 [f] ואחתה וכרכה [g] בחיצא דכתנא [h] וסמה בבית קבורא [i] נקירא הו דלא אנש עד כיל
[k] אתתסים הואכה: 54 ויומא ערובתא הוה ושבתא [l] נגהת הות: 55 קריבן [m] הוי דין נשא הלין [n] דאתי עמה
מן גלילא וחזייהי לקברא ואיכא אתתסים פגרה: 56 והפכי טיבי בסמא [a] והרומא ובשבתא שלי איך דפקיד ג
קפאלון כד 1 בחד בשבא דין בשפרא עד חשוך אתי לבית קבורא ואיתי הלין הרומא דטיבי הוי
ואית הוי עמהין נשא אחרניתא: 2 [b] ואשכחי כאפא [c] דמעגלא מן בית קבורא: 3 [d] ועלין ולא אשכחיהי לפגרא
דישוע: 4 והוא דכד הנין [e] תמיהן על הדא הא תרין גברין [f] קמו לעל מנהין ומברק הוא לבושהון:

[c] צבא [d] סער [e] סבא כמי צפה
[f] נחת [g] חיצא פירוש סדין
[h] סום [i] נהר [k] סום
[l] נזח [m] חוא [n] אתא
[a] מן שין יון
[b] שכח בלשון מצא
[c] עגל כמו גלגל
[d] עול [e] תמה [f] קום

51 ‡ Hic non cõsenserat consilio & actibus eorum, ab Arimathea ciuitate Iudeę, qui expectabat & ipse regnum Dei.

52 ‡ Hic accessit ad Pilatũ, & petiit corpus Iesu: 53 ‡ Et depositum inuoluit in sindone, & posuit eum in monumento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat.

54 ‡ Et dies erat parasceues, & Sabbathum illucescebat.

55 ‡ Subsecutæ autẽ mulieres quæ cum eo venerant de Galilęa, viderunt monumentum, & quemadmodum positum erat corpus eius.

56 ‡ Et reuertentes parauerunt aromata & vnguenta: & Sabbatho quidem siluerunt secundùm mandatum.

CAP. XXIIII.

Mat. 28. a. 1. Mar. 16. a. 2. Ioh. 20. a. 1.

1 VNa autem Sabbathi valdè diluculò venerunt ad monumentum, portantes quæ parauerant aromata. A

2 ‡ Et inuenerunt lapidem reuolutum à monumento.

3 ‡ Et ingressæ, non inuenerunt corpus Domini Iesu.

4 ‡ Et factum est, dum mente consternatæ essent de isto, ecce duo viri steterũt secus illas in veste fulgenti.

5 ‡ Cùm timerent autem, & declinarẽt vultum in terram, dixerũt ad illas, Quid quæritis viuentem cum mortuis?

6 ‡ Non est hîc, sed surrexit. recordamini qualiter locutus est vobis, cùm adhuc in Galilæa esset; 7 ‡ Dicens, Quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi: & die tertia resurgere.

Mat. 16. c. 21. 17. Mar. 9. c. 31. Sup. 9. c. 20.

8 ‡ Et recordatæ sunt verborum eius.

9 ‡ Et regressæ à monumento, nuntiauerunt hæc omnia illis vndecim, & cæteris omnibus. B 10 ‡ Erat autem Maria Magdalene, & Iohanna, & Maria Iacobi, & cæteræ quæ cum eis erant, quę dicebant ad Apostolos hæc.

11 ‡ Et visa sunt ante illos sicut deliramẽtum verba ista, & non crediderunt illis.

12 ‡ Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: & procũbens vidit linteamina sola posita, & abiit secum mirans quod factum fuerat.

51 ‡ οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ·

52 ‡ οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

53 ‡ καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος.

54 ‡ καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευή, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε.

55 ‡ κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ.

56 ‡ ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν, κατὰ τὴν ἐντολήν.

κδ´.

1 ‡ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καί τινες σὺν αὐταῖς.

2 ‡ εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου·

3 ‡ καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

4 ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις.

5 ‡ ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς, τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

6 ‡ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη. μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ,

7 ‡ λέγων, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.

8 ‡ καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ.

9 ‡ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς.

10 ‡ ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἳ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα·

11 ‡ καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.

12 ‡ ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε, πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

---

5 והוי בדחלתא [g] וכפי אפיהין בארעא ואמרין להין מנא [h] בעין אנתון חיא עם [i] מיתא ׃
6 ליתוהי תנן קם לה [k] עהדין דמלל עמכין כד הו בגלילא ׃ 7 ואמר הוא דעתיד הו ברה דאנשא [l] דנשתלם
באידי אנשא [m] חטיא [n] ונצטלב ולתלתא יומין [o] נקום ׃ 8 והנין [p] אתדכרין [q] למלוהי ׃ 9 והפכי מן
קברא ואמרין הלין כלהין לחד עסר ולשרכא ׃ 10 איתיהין הוין דין מרים מגדליתא ויוחן ומרים אמה
דיעקוב ושרכא דעמהין הלין דאמרין הוי לשליחא ׃ 11 [r] ואתחזי בעיניהון [s] מלא הלין איך [t] שניתא ולא
[u] הימנו אנין ׃ 12 שמעון דין קם ורהט לקברא [x] ואדיק חזא כתנא [y] דסימין בלחוד ואזל כד מתדמר
בנפשה על מדם דהוא ׃

[g] כפא כמו כפף
[h] בעא [i] מות [k] עהד
[l] שלם [m] חטא [n] צלב
[o] קום [p] דכר [q] מלל
[r] חזא [s] מלל [t] שנא
פירוש דברים מבלי שום
[u] הימן [x] אדיק
פירוש הביט לגג
[y] סום

Feria II. hebdomadis Candidatorum.

13 ܘܗܐ ܬܪܝܢ ܡܢܗܘܢ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܩܪܝܬܐ ܕܫܡܗ ܥܡܐܘܤ. ܘܪܚܝܩܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܐܤܛܕܘܬܐ ܫܬܝܢ.
14 ܘܗܢܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܥܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܕܓܕܫ.
15 ܘܟܕ ܗܢܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܘܒܥܝܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܐܬܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܘܡܛܝ ܐܢܘܢ. ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ.
16 ܘܥܝܢܝܗܘܢ ܐܚܝܕܢ ܗܘܝ ܕܠܐ ܢܫܬܘܕܥܘܢܝܗܝ.
17 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܟܕ ܡܗܠܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܟܡܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ.
18 ܘܥܢܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܫܡܗ ܩܠܝܘܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܒܠܚܘܕܝܟ ܬܘܬܒܐ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܒܗ ܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ.
19 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܥܠ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܡܢ ܢܨܪܬ. ܓܒܪܐ ܕܗܘܐ ܢܒܝܐ. ܘܚܝܠܬܢ ܒܡܠܬܐ ܘܒܥܒܕܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ.
20 ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܠܕܝܢܐ ܕܡܘܬܐ ܘܙܩܦܘܗܝ.
21 ܚܢܢ ܕܝܢ ܡܤܒܪܝܢ ܗܘܝܢ. ܕܗܘܝܘ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܦܪܘܩܝܗ ܠܐܝܤܪܝܠ. ܘܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܢ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܗܘܝ.
22 ܐܠܐ ܐܦ ܢܫܐ ܡܢܢ. ܐܬܡܗܢܢ. ܨܦܪܐ ܗܘܝ ܠܒܝܬ ܩܒܪܐ.
23 ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܝ ܦܓܪܗ. ܐܬܝ ܐܡܪܢ ܠܢ ܕܡܠܐܟܐ ܚܙܝܢ ܬܡܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܥܠܘܗܝ ܕܚܝ ܗܘ.
24 ܘܐܦ ܐܢܫܐ ܡܢܢ ܐܙܠܘ ܠܒܝܬ ܩܒܪܐ. ܘܐܫܟܚܘ ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܡܪ ܢܫܐ. ܠܗ ܕܝܢ ܠܐ ܚܙܘ.
25 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܘ ܚܤܝܪܝ ܪܥܝܢܐ ܘܝܩܝܪܝ ܠܒܐ. ܠܡܗܝܡܢܘ ܒܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܠܠܘ ܢܒܝܐ.
26 ܠܐ ܗܘܐ ܗܠܝܢ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܤܝܒܪ ܡܫܝܚܐ. ܘܢܥܘܠ ܠܫܘܒܚܗ.
27 ܘܫܪܝ ܗܘܐ ܡܢ ܡܘܫܐ ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܘܡܦܫܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܠܘܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܟܬܒܐ.
28 ܘܩܪܒܘ ܗܘܘ ܠܩܪܝܬܐ ܗܝ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܗܘ ܡܤܬܟܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܕܐܝܟ ܕܠܕܘܟܬܐ ܪܚܝܩܬܐ ܐܙܠ ܗܘܐ.

13 *Et ecce duo ex eis eo ipso die iter faciebant ad pagum nomine Emauos, distantem ab Ourischlem stadiis sexaginta.*
14 *Ipsique colloquebantur inter se de his omnibus quæ euenerant.*
15 *Dumque ipsi colloquerentur, & sese mutuò rogitarent, venit ipse Ieschua, & assequutus est eos, & iter faciebat cum eis.*
16 *Oculi autem eorum tenebantur, ne agnoscerent eum.*
17 *Et dixit eis, Qui sunt hi sermones quos loquimini vnus cum alio dum ambulatis, mœstique estis?*
18 *Et respondit vnus ex eis, cui nomen Kleioupha, & dixit ei, Tune solus es extraneus ab Ourischlem, qui nescias quid factum sit in ea istis diebus?*
19 *Dixit eis, Quid? Dicunt ei, De Jeschua illo à Nozrath, qui fuit vir Propheta, poténsque fuit in sermone & opere coram Deo, & coram vniuerso populo.*
20 *Quem tradiderunt principes Sacerdotum & Seniores iudicio mortis, & crucifixerunt eum.*
21 *Nos autem sperabamus eum esse qui redempturus esset Jsroiel. & ecce iam tres sunt dies, ex quo hæc omnia facta sunt.*
22 *Sed & mulieres ex nobis obstupefecerunt nos, diluculò præuenientes fuerunt ad monumentum.*
23 *Quæ quum non inuenissent corpus eius, venerunt, dicentes nobis, se vidisse Angelos illic, qui dicunt eum viuere.*
24 *Quinetiam quidam ex nobis profecti sunt ad monumentum, & ita inuenerunt prout dixerant mulieres; ipsum verò non viderunt.*
25 *Tunc dixit eis Jeschua, O expertes rationis, & graues corde ad credendum iis omnibus quæ locuti sunt Prophetæ!*
26 *Nonne hoc futurum erat, vt pateretur Meschicho, & ingrederetur in gloriam suam?*
27 *Et exorsus est à Mousche & ab omnibus Prophetis, & explicabat de se ex omnibus Scripturis.*
28 *Et appropinquabant pago illi in quem proficiscebantur; et ipse fingebat eis quasi in locum longinquum iter haberet.*

דיום תרין בשבא [a]דחורא עד

13 והא תרין מנהון בה ביומא אזלין הוו לקריתא דשמה עמאוס ופריקא מן אורשלם [b]אסטדותא שתין ׃ 14 והנון ממללין הוו חד עם חד על הלין כלהין [c]דגדשו ׃ 15 וכד הנון ממללין הוו [d]ובעין חד עם חד אתא הו ישוע ומטי אנון ומהלך הוא עמהון ׃ 16 ועיניהון [e]אחידן הוי דלא [f]נסתכלוניהי ׃ 17 ואמר להון מנא אנין [g]מלא הלין דממללין אנתון חד עם חד כד מהלכין אנתון [h]וכמירין אנתון ׃ 18 וענא חד מנהון דשמה קליופא ואמר לה אנת הו כי בלחודיך [i]נוכריא מן אורשלם דלא ידע אנת מדם דהוא בה בהנון [k]יומתא ׃ 19 אמר להון מנא אמרין לה על ישוע הו דמן נצרת גברא דהוא נביא [l]וחילתן הוא במלתא ובעבדא קדם אלהא וקדם כלה עמא ׃

[a] חור פירושו לבן
[b] מן לשון יון
[c] גדש פירושו קרה
[d] בעא [e] אחד
[f] סכל [g] מלל
[h] כמר [i] נכר
[k] יום [l] חיל

Mar. 16. c. 12

13 * Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalē, nomine Emmaus.

14 * Et ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus quæ acciderant.

15 * Et factum est, dum fabularentur & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans ibat cum illis.

16 * Oculi autem illorum tenebantur, ne eum agnoscerent.

17 * Et ait ad illos, Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes?

18 * Et respondens vnus, cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa his diebus?

19 * Quibus ille dixit, Quæ? Et dixerūt, De Iesu Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in †opere & sermone coram Deo & omni populo.

omni

20 * Et quomodo eū tradiderūt summi Sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum.

21 * Nos autē sperabamus quia ipse esset redempturus Israel: & nūc super hęc omnia, tertia dies est hodie quòd hæc facta sunt.

22 * Sed & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quę ante lucem fuerunt D ad monumentum:

23 * Et non inuento corpore eius, venerunt, dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere.

24 * Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt; ipsum verò non inuenerunt.

25 * Et ipse dixit ad eos, O stulti, & tardi corde ad credendum in omnibus quę locuti sunt Prophetæ.

26 * Nonne hęc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?

27 * Et incipiens à Moyse & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de ipso erant.

28 * Et appropinquauerunt castello quò ibant: & ipse se finxit longiùs ire.

13 * Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ ἱερουσαλὴμ, ᾗ ὄνομα ἐμμαούς·

14 * καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.

15 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς·

16 * οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.

17 * εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ἐστὲ σκυθρωποί;

18 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς ᾧ ὄνομα κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτὸν, σὺ μόνος παροικεῖς ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;

19 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, τὰ περὶ ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ·

20 * ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.

21 * ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν ἰσραήλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ᾽ οὗ ταῦτα ἐγένετο.

22 * ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον,

23 * καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.

24 * καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.

25 * καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται·

26 * οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;

27 * καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.

28 * καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι.

---

m20 ואשלמוהי רבי כהנא וקשישא n לדינא o דמותא וזקפוהי׃ 21 חנן דין סברין הוין דהויו עתיד הוא p דנפרקיוהי ליסראיל והא תלתא יומין מן דהלין כלהין q הוי׃ 22 אלא אף נשא מנן r אתמהן קדמי הוי לבית קבורא׃ 23 וכד לא אשכחי פגרה s אתי אמרן לן דמלאכא t חזין תמן ואמרין עלוהי u דחיהו׃ 24 ואף אנשא מנן אזלו לבית קבורא ואשכחו הכנא איך מא x דאמרי נשא לה דין לא y חזו׃ 25 הידין אמר להון ישוע או חסירי z רעינא a ויקירי לבא b למהימנו בכלהין אילין דמללו נביא׃ 26 לא הוא הלין עתיד הוא דנסיבר משיחא c ודנעול d לתשבוחתה׃ 27 ושרי הוא מן מושא ומן כלהון נביא ומפשק הוא להון על נפשה מן כלהון כתבא׃ 28 וקרבו הוו לקריתא הי דאזלין הוו לה והו מסבר הוא להון דאיך e דלדוכא רחיקא אזל הוא׃

m שלם n דין o מות
p פרק בלשון מלט
q הוא r תמה s אתא
t חזא u חיא x אמר
y חזא z רעא כמו רצה
a יקר b הימן c עלל
d שבח e דוכא פירוש מקום

29 [illegible] 30 [illegible] 31 [illegible] 32 [illegible] 33 [illegible] 34 [illegible] 35 [illegible]

[illegible]

36 [illegible] 37 [illegible] 38 [illegible] 39 [illegible] 40 [illegible] 41 [illegible] 42 [illegible] 43 [illegible] 44 [illegible] 45 [illegible]

29 *At coegerunt eum; dicuntque ei, Mane apud nos, quoniam dies nunc inclinat ad tenebras. & ingressus est vt maneret cum eis.*

30 *Factum est autem quum discubuisset cum eis, accepit panem & benedixit, fregitque & dedit eis.*

31 *Et illicò aperti sunt oculi eorum, & agnouerunt eum: ipse verò ablatus est ab eis.*

32 *Et dicebant alter alteri, Nonne cor nostrum ardebat in nobis dum colloqueretur nobis in via, & explicaret nobis Scripturas?*

33 *Et surrexerunt ea ipsa hora, & reuersi sunt ad Ourischlem; & inuenerunt vndecim congregatos, & eos qui cum ipsis erant;*

34 *Dicentes, Verè surrexit Dominus noster, & apparuit Schemeoun.*

35 *Quinetiam ipsi renunciarunt ea quæ contigerunt in via; & quomodo innotuit eis dum frangeret panem.*

Ascensionis Domini nostri.

36 *Quumque hæc loquerentur, Ieschua astitit inter eos, & dixit eis, Pax vobiscũ: ego sum, ne timeatis.*

37 *At ipsi perterrebantur & expauescebant: putabant enim se spiritum videre.*

38 *Dixit eis Jeschua, Quid commouemini, & quare ascendunt cogitationes in corda vestra?*

39 *Videte manus meas & pedes meos, quia ego sum. contrectate me, & agnoscite. nam spiritus carnem & ossa non habet, prout me videtis habere.*

40 *Et quum hæc dixisset, ostendit eis manus suas pedésque suos.*

41 *Quumque adhuc non crederent præ gaudio suo, & mirarentur, dixit eis, Habetis hic quid manducandum?*

42 *Ipsi verò dederunt ei partem piscis assi,*

43 *& ex fauo mellis.* *Et accepit, comeditque in eorum conspectu.*

44 *Et dixit eis, Hi sunt sermones quos locutus sum vobiscum dum apud vos essem, oportere impleri quicquid scriptum est in Lege Mousche & in Prophetis & Psalmis de me.*

45 *Tunc aperuit eorum mentem vt intelligerent Scripturas.*

---

29 [f] ואלצוהי ואמרין לה [g] פוש לותן מטל דיומא חשא [h] רכן לה למחשך ועל [i] דנקוא לותהון : 30 והוא דכד [k] אסתמך עמהון נסב לחמא וברך וקצא ויהב לחון : 31 ומחדא [l] אתפתחי עיניהון [m] ואשתודעוהי והו [n] אשתקל לה מנהון : 32 ואמרין הוו חד לחד לא הוא לבן [o] יקיד הוא [p] בגון כד ממלל עמן באורחא ומפשק לן כתבא : 33 [q] וקמו בה בשעתא [r] והפכו לאורשלם ואשכחו לחדעסר דכנישין ולאילין דעמהון : 34 כד אמרין [s] דשריראית קם מרן [t] ואתחזי לשמעון : 35 ואף הנון [u] אשתעיו אילין דהוי באורחא ואיכנא [x] אתידע להון כד [y] קצא לחמא :

[z] דסולקה דמרן עת

36 וכד הלין ממללין הוו ישוע קם בינתהון ואמר להון שלמא עמכון אנא אנא לא [b] תדחלון : 37 והנון [c] אתרהבו

[f] אלץ [g] פוש פירושו נוח
[h] רכן פירושו נטה
[i] קוא [k] סמך [l] פתח
[m] ידע [n] שקל [o] יקד
[p] גו [q] קום [r] הפך
[s] שרר [t] חזא [u] שעא או
שעי [x] ידע [y] קצא
כמו קצץ
[z] סלק [b] דחל [c] רהב

29 * Et coëgerunt illum, dicentes, Mane nobiscum † (Domine), quoniã aduesperascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis.

30 * Et factum est, dum recũberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis.

31 * Et aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: & ipse euanuit ex oculis eorum.

32 * Et dixerunt ad inuicem, Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas?

33 * Et surgentes eadem hora, regressi sunt in Ierusalem: & inuenerunt congregatos vndecim, & eos qui cum illis erant, 34 * dicentes, Quòd surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. E

35 * Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via: & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.

36 * Dum autem hæc loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, & dicit eis, Pax vobis: ego sum, nolite timere. (Mar.16. c.14 Ioh.20. c.19)

37 * Conturbati verò & conterriti, existimabant se spiritum videre.

38 * Et dixit eis, Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra?

39 * Videte manus meas & pedes, quia ego ipse sum. palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. F

40 * Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes.

41 * Adhuc autẽ illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit, Habetis hîc aliquid quod manducetur?

42 * At illi obtulerunt ei partem piscis assi, & fauum mellis.

43 * Et cùm manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis.

44 * Et dixit ad eos, Hæc sunt verba quæ locutus sum ad vos cùm adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in Lege Moysi, & Prophetis, & Psalmis de me. G

45 * Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent Scripturas.

29 * καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς.

30 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς.

31 * αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.

32 * καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

33 * καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς,

34 * λέγοντας, ὅτι ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι·

35 * καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36 * Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, εἰρήνη ὑμῖν.

37 * πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.

38 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί τεταραγμένοι ἐστὲ, καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

39 * ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου· ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι. ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.

40 * καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.

41 * ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;

42 * οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου·

43 * καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

44 * εἶπε δὲ αὐτοῖς, οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς, ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.

45 * τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς;

וַהֲווּ בְּדֶחְלְתָא סָבְרִין הֲווּ גֵיר דְּרוּחָא [d]חָזֵין׃ 38 אֲמַר לְהוֹן יֵשׁוּעַ מָנָא [e]מֶתְתְּזִיעִין אַנְתּוּן וּמָנָא סָלְקָן [f]מַחְשְׁבָתָא עַל [g]לֶבַוָתְכוֹן׃ 39 [h]חֲזוֹ אִידַי וְרַגְלַי דְאֶנָא אֶנָא [i]גוּשׁוּנָנִי [k]וְדַעוּ דַּלְרוּחָא בֶּסְרָא וְגַרְמֵא לַיְת לָהּ אַיְךְ דְּחָזֵין אַנְתּוּן דְּאִית לִי׃ 40 וְכַד הָלֵין אֲמַר חַוִּי אֶנוּן אִידַוְהִי וְרַגְלַוְהִי׃ 41 וְכַד עַדְמָא לְהָשָׁא לָא [l]מְהַימְנִין הֲווּ מֶן [m]חֶדְוַתְהוֹן [n]וּמֶתְתַּמְהִין הֲווּ אֲמַר לְהוֹן אִית לְכוֹן מֶדֶם [o]תְּנָן [p]לְמֵאכַל׃ 42 הֶנוּן דֵּין יַהֲבוּ לֵהּ [q]מְנָתָא מֶן נוּנָא [r]דְּטְוְיָא וּמֶן [s]כַּבְּרִיתָא דְדֶבְשָׁא׃ 43 וְנָסַב אֲכַל לְעַינַיְהוֹן׃ 44 וְאֲמַר לְהוֹן הָלֵין אֶנֵין [t]מֶלֵא דְּמַלְּלֵת עַמְּכוֹן כַּד לְוָתְכוֹן הֲוִית [u]דְּוָלֵא הֲוָא [x]דְנֶשְׁתַּלַּם כָּל מֶדֶם דַּכְתִיב בְּנָמוֹסָא דְמוּשֶׁא וּבִנְבִיֵא [y]וּבְמַזְמוֹרֵא עֲלַי׃ 45 הָידֵין פְּתַח [z]רֶעְיָנְהוֹן [a]לְמֶסְתַּכָּלוּ כְּתָבֵא׃

[d] חֲזָא [e] זוּע [f] חֲשַׁב [g] לֵב [h] יַד [i] גְּשַׁשׁ [k] יְדַע [l] הֵימֶן [m] חֲרָא [n] תְּמַה [o] פירוש פא [p] אֲכַל [q] מְנָה [r] טְוָה [s] פיו וש נופת [t] מַלֵּל [u] וָלֵא פירוש צריך [x] שְׁלַם [y] זְמַר [z] רְעָא כמו רצה [a] סְכַל

46 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܟܢܐ ܟܬܝܒ ܘܗܟܢܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܢܚܫ ܡܫܝܚܐ ܘܢܩܘܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ܀ 47 ܘܢܬܟܪܙ ܒܫܡܗ ܬܝܒܘܬܐ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ܂ ܘܫܘܪܝܐ ܢܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ܂ 48 ܘܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܤܗܕܐ ܕܗܠܝܢ܂ 49 ܘܐܢܐ ܫܕܪ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܫܘܘܕܝܐ ܕܐܒܝ܂ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܩܘܘ ܒܐܘܪܫܠܡ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܬܠܒܫܘܢ ܚܝܠܐ ܡܢ ܪܘܡܐ܂ 50 ܘܐܦܩ ܐܢܘܢ ܠܒܪ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ܂ ܘܐܪܝܡ ܐܝܕܘܗܝ ܘܒܪܟ ܐܢܘܢ܂ 51 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܒܪܟ ܠܗܘܢ܂ ܐܬܦܪܫ ܡܢܗܘܢ ܘܤܠܩ ܠܫܡܝܐ܂ 52 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܤܓܕܘ ܠܗ ܘܗܦܟܘ ܠܐܘܪܫܠܡ ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ܂ 53 ܘܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܒܗܝܟܠܐ܂ ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܘܡܒܪܟܝܢ ܠܐܠܗܐ ܐܡܝܢ ܀ ܀ ܀

ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܕܠܘܩܐ ܟܪܘܙܐ ܀

46 * *Et dixit eis , Ita scriptum est, & expediebat pati Meschicho , & resurgere à domo mortuorum tertio die:*

47 * *Et prædicari in eius nomine pœnitentiam in remissionem peccatorum in cunctis gentibus, ita vt exordium esset ab Ourischlē.*

48 * *Vos autem estis testes horum.*

49 * *Et ego mittam super vos promissum Patris mei: vos autem expectate in Ourischlem ciuitate, vsquequò induamini virtute ex alto.*

50 * *Et eduxit eos vsque in Beth-Anio, & eleuauit manus suas, eisque benedixit.*

51 * *Et factum est dum benediceret eis, separatus est ab eis, & conscendit cælos.*

52 * *Ipsi autem adorauerunt eum, et reuersi sunt ad Ourischlem cum gaudio magno.*

53 * *Et omni tempore erant in templo glorificantes & benedicentes Deum. Amin.*

Absolutum est Euangelium sacrosanctum Lucæ Euangelistæ.

---

46 וַאֲמַר לְהוֹן דְהָכַנָא כְּתִיב וְהָכַנָא זַדִק [b] דְנֵחַשׁ מְשִׁיחָא [c] וְנִקוּם מִן בֵּית [d] מִיתֵא לַתְלָתָא יוֹמִין׃ 47 [e] וְנִתְכְּרֵז בִּשְׁמֵהּ [f] תְּיָבוּתָא [g] לְשׁוּבְקָנָא דַחֲטָהֵא בְּכֻלְּהוֹן עַמְמֵא [h] וְשׁוּרָיָא נֶהֱוֵא מִן אוּרִשְׁלֶם׃ 48 וְאַנְתּוּן אֱנוּן סָהֲדֵא דְהָלֵין׃ 49 וְאֶנָא אֱשַׁדַּר עֲלֵיכוּן [i] מוּלְכָנָא דְאָבִי אַנְתּוּן דֵין [k] קְווּ בְּאוּרִשְׁלֶם מְדִינְתָּא עַדְמָא [l] דְתֶלְבְּשׁוּן חַיְלָא מִן [m] רוּמָא׃

[b] חָשַׁשׁ [c] קוּם [d] מוּת [e] כְּרַז [f] תָּב [g] שְׁבַק [h] שְׁרִי [i] מְלַךְ [k] קְוָא [l] לְבַשׁ [m] רוּם

Psal. 18. a.7.

[46] ‡ Et dixit eis, Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die.

[47] ‡ Et prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma.

Actor. 1. b.8. Ioh. 14. d.26. & 15.d.26. Actor. 1. a.4. mittam

[48] ‡ Vos autem testes estis horum. [49] ‡ Et ecce ego† mitto promissum patris mei in vos: vos autẽ sedete in ciuitate, quoad vsque induamini virtute ex alto.

[50] ‡ Eduxit autem eos foras in Bethaniam: & eleuatis manibus suis benedixit eis.

Ioh. 15.d Mar. 16. d.19. Actor. 1. b.9.

[51] ‡ Et factum est: dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cælum.

[52] ‡ Et ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno.

[53] ‡ Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes Deum. Amen.

46 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ·

47 ‡ καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ ἱερουσαλήμ.

48 ‡ ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων.

49 ‡ καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ᾽ ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

50 ‡ ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς.

51 ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.

52 ‡ καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης.

53 ‡ καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν· ἀμήν.

---

50 וַאפֵּק אֶנוּן עַדְמָא לְבֵית עַנְיָא ° וַארִים ᵖ אִידוֹהִי וּבַרֶךְ אֶנוּן ׃ 51 וַהֲוָא דְכַד מְבָרֶךְ לְהוֹן ᵠ אֶתְפְּרֶשׁ מֶנְהוֹן וְסֶלֶק לַשְׁמַיָא ׃ 52 הֶנוּן דֶין ʳ סְגֶדוּ לֵה ˢ וַהֲפַכוּ לְאוּרִשְׁלֶם ᵗ בְּחַדוּתָא רַבְּתָא ׃ 53 וּבְכֻלְזְבַן ˣ אִיתַיהוֹן הֲוַו בְּהַיכְלָא כַּד מְשַׁבְּחִין וַמְבַרְכִין לַאלָהָא אַמִין ׃

ⁿ נפק ° רום ᵖ ירי ᵠ פרש ʳ סגר ˢ הפך ᵗ חדא ˣ אית

ᶻ סבר כמו בשר

שְׁלֶם אֶוַנְגֶלְיוֹן קַדִישָׁא דְלוּקָס ᶻ מְסַבְרָנָא ׃

Τέλος τοῦ κατὰ λούκαν ἁγίου εὐαγγελίου.

PROLOGVS IN EVANGELIVM SECVNDVM IOHANNEM.

HIC EST Iohannes Euāgelista vnus ex discipulis Domini, qui virgo à Deo electus est: quem de nuptijs volentē nubere vocauit Deus. Cui virginitatis in hoc duplex testimoniū datur in Euāgelio, quòd & præ cęteris dilectus à Deo dicitur, & huic matrē suam pendens in cruce commēdauit Dominus, vt virginem virgo seruaret. Denique manifestās in Euangelio quod erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans, solus verbū carnem factum esse, nec lumen à tenebris comprehensum fuisse testatur, primum signū ponens quod in nuptijs fecit Dominus, ostēdens quòd ipse erat; vt legentibus demonstraret, quòd vbi Dominus inuitatus sit, deficere nuptiarum vinum

ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܕܡܠܠ
ܘܐܟܪܙ ܝܘܢܐܝܬ ܒܐܦܣܘܣ

ܒܫܡ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܚܬܡܝܢܢ
ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܟܪܘܙܐ

ܩܪܝܢܐ ܕܥܐܕܐ ܕܝܠܕܗ ܕܡܪܢ ܐ
ܦܘܠܐܘܢ ܐ

1 ܒܪܫܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܠܬܐ. ܘܗܘ ܡܠܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܘܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܗܘ ܡܠܬܐ.
2 ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܪܫܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
3 ܟܠ ܒܐܝܕܗ ܗܘܐ. ܘܒܠܥܕܘܗܝ
4 ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܒܗ ܚܝܐ ܗܘܐ.
5 ܘܚܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܗܘ ܢܘܗܪܐ ܒܚܫܘܟܐ ܡܢܗܪ. ܘܚܫܘܟܐ ܠܐ ܐܕܪܟܗ.
6 ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܕܐܫܬܠܚ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܫܡܗ ܝܘܚܢܢ.
7 ܗܢܐ ܐܬܐ ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܢܣܗܕ ܥܠ ܢܘܗܪܐ.
8 ܕܟܠܢܫ ܢܗܝܡܢ ܒܐܝܕܗ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܗܘܐ ܢܘܗܪܐ.
9 ܐܠܐ ܕܢܣܗܕ ܥܠ ܢܘܗܪܐ. ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܓܝܪ ܢܘܗܪܐ ܕܫܪܪܐ. ܕܡܢܗܪ ܠܟܠ ܐܢܫ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ.
10 ܒܥܠܡܐ ܗܘܐ. ܘܥܠܡܐ ܒܐܝܕܗ ܗܘܐ. ܘܥܠܡܐ
11 ܠܐ ܝܕܥܗ. ܠܕܝܠܗ ܐܬܐ. ܘܕܝܠܗ ܠܐ ܩܒܠܘܗܝ.

EVANGELIVM SANCTVM PRAECONIVM IOVCHANON

quod locutus est ac prædicauit Ionicè Ephesi.

IN NOMINE DOMINI

DEIQVE NOSTRI IESCHVA Christi obsignamus Euangelium sacrosanctum, prædicationem Iouchanon pręconis.

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Lectio in festo Natiuitatis Domini nostri. CAP. I.

1 IN PRINCIPIO *erat Verbum, & illud Verbum erat apud Deum, & Deus erat illud Verbum.* 2 *Hoc erat in principio apud Deum.* 3 *Omnia per manum eius fuere, & sine ipso ne vnum quidem fuit quidquid fuit.* 4 *In eo vita erat, & vita erat Lux illa* 5 *hominum.* *Et ipsa Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* 6 *Fuit homo qui missus est à Deo nomine* 7 *Iouchanon.* *Is venit in testimonium, vt testaretur de Luce vt omnes crederent per eū.* 8 *Non erat ille Lux, sed vt testaretur de* 9 *illa Luce.* *Erat enim Lux illa Veritatis quæ illuminat omnem hominem venientem* 10 *in mundum.* *In mundo erat, & mundus per eum fuit, at mundus eum non cognouit.* 11 *Ad suos venit, & sui eum non receperunt.*

אֶוַנְגֶּלְיוֹן קַדִּישָׁא כְּרוֹזוּתָא דְיוֹחָנָן דְּמַלֵּל וְאַכְרֵז יַוְנָאִית בְּאֶפְסוֹס:

בְּשֵׁם מָרַן וֶאֱלָהַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא חָתְמִינַן אֶוַנְגֶּלְיוֹן קַדִּישָׁא כְּרוֹזוּתָא דְיוֹחָנָן כָּרוֹזָא

קִרְיָנָא דְעֵאדָא דְיַלְדֵהּ דְמָרַן א קְפַלְאוֹן א

1 בְּרִישִׁית אִיתוֹהִי הֲוָא מֶלְתָא וְהוּ מֶלְתָא אִיתוֹהִי הֲוָא לְוָת אֱלָהָא וֶאֱלָהָא אִיתוֹהִי הֲוָא הוּ מֶלְתָא:

קְרָא יְעַד יְלַד
רִישׁ מַלַּל

debeat,& veteribus immutatis,noua omnia quę à Christo instituũtur appareant. Hoc autem Euangeliũ scripsit in Asia,postea quàm in Pathmos insula Apocalypsim scripserat,vt cui in principio canonis incorruptibile principiũ prænotatur in Genesi,ei etiã incorruptibilis finis per virginẽ in Apocalypsi redderetur,dicẽte Christo: Ego sum alpha & Ω mega. Et hic est Iohannes qui sciens superuenisse diem recessus sui,cõuocatis discipulis suis in Epheso, per multa signorũ experimenta promens Christum,descendẽs in defossum sepulturę locum,facta oratione positus est ad patres suos; tã extraneus à dolore mortis quàm à corruptione carnis inuenitur alienus. Tum post omnes Euangelium scripsit: & hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel scriptorum temporis dispositio vel librorũ ordinatio ideò à nobis per singula non exponitur,vt sciendi desiderio collato & quærẽtibus fructus laboris & Deo magisterij doctrina seruetur.

SANCTVM IESV CHRISTI EVANGELIVM SECVNDVM IOHANNEM.

CAP. I.

1 IN PRINCIPIO erat Verbum, & Verbum erat apud Deũ, & Deus erat verbum. A

2 * Hoc erat in principio apud Deum.

3 * Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil quod factum est.

4 * In ipso vita erat, & vita erat lux hominum:

5 * Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non conprehenderunt.

6 * Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Iohannes. (Matt. 3. Mar. 1. Luc. 3.)

7 * Hic vênit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum.

8 * Non erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine.

9 * Erat lux vera, quæ illuminat omnẽ hominem venientem in hunc mundũ. (Esa. 3. c. 19.)

10 * In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit. (Heb. 1. 11.) B

11 * In propria venit, & sui eum non receperunt.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

κεφαλ. α΄.

1 ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος.

2 * οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν.

3 * πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν.

4 * ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων.

5 * καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

6 * ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ ἰωάννης.

7 * οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι᾽ αὐτοῦ.

8 * οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ᾽ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.

9 * ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

10 * ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.

11 * εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.

---

2 הָנָא אִיתַוהִי הֲוָא בְּרִישִׁית לְוָת אֱלָהָא ׃ 3 כֹּל [f] בְּאִידֵהּ הֲוָא וּבֶלְעָדַוהִי אָף לָא חֲדָא הֲוָת מֶדֶם דַּהֲוָא ׃
4 בֵּהּ חַיֵּא הֲוָא וְחַיֵּא אִיתַיהוֹן [g] נוּהְרָא דִבְנַינָשָׁא ׃ 5 וְהוּ נוּהְרָא בְּחֶשׁוּכָא מַנְהַר וְחֶשׁוּכָא לָא [h] אַדְרְכֵהּ ׃
6 הֲוָא בַּר נָשָׁא דֶאשְׁתַּדַּר מִן אֱלָהָא שְׁמֵהּ יוֹחַנָן ׃ 7 הָנָא אֶתָא [i] לְסָהֲדוּתָא דְנַסְהֵד עַל נוּהְרָא דְכֻלְנָשׁ נְהַימְנוּן
בְּאִידֵהּ ׃ 8 לָא הוּ הֲוָא נוּהְרָא אֶלָּא דְנַסְהֵד עַל נוּהְרָא ׃ 9 אִיתַוהִי הֲוָא גֵּיר נוּהְרָא דַשְׁרָרָא דְמַנְהַר לְכֻלְנָשׁ
דְּאָתֵא לְעָלְמָא ׃ 10 בְּעָלְמָא הֲוָא וְעָלְמָא בְּאִידֵהּ הֲוָה וְעָלְמָא לָא יַדְעֵהּ ׃ 11 לְדִילֵהּ אֶתָא וְדִילֵהּ לָא קַבְּלוּהִי ׃

[f] יַד [g] נְהַר נטו חזר [h] וְרַדְ סְחַד

12 ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܩܒܠܘܗܝ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܫܡܗ܂ 13 ܐܝܠܝܢ ܕܠܘ ܡܢ ܕܡܐ ܘܠܐ ܡܢ ܨܒܝܢܐ ܕܒܣܪܐ ܘܠܐ ܡܢ ܨܒܝܢܐ ܕܓܒܪܐ ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܝܠܕܘ܂ 14 ܘܡܠܬܐ ܒܣܪܐ ܗܘܬ ܘܐܓܢܬ ܒܢ ܘܚܙܝܢ ܫܘܒܚܗ ܫܘܒܚܐ ܐܝܟ ܕܝܚܝܕܝܐ ܕܡܢ ܐܒܐ ܕܡܠܐ ܛܝܒܘܬܐ ܘܩܘܫܬܐ܂ 15 ܝܘܚܢܢ ܐܣܗܕ ܥܠܘܗܝ ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ ܗܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪܬ ܕܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܗܘܐ ܠܗ ܩܕܡܝ ܡܛܠ ܕܩܕܡܝ ܗܘܐ܂ 16 ܘܡܢ ܡܠܝܘܬܗ ܚܢܢ ܟܠܢ ܢܣܒܢ ܛܝܒܘܬܐ ܚܠܦ ܛܝܒܘܬܐ܂ 17 ܡܛܠ ܕܢܡܘܣܐ ܒܝܕ ܡܘܫܐ ܐܬܝܗܒ ܩܘܫܬܐ ܕܝܢ ܘܛܝܒܘܬܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘܬ܂

18 ܐܠܗܐ ܠܐ ܐܢܫ ܚܙܝ ܡܬܘܡ ܝܚܝܕܝܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܥܘܒܐ ܕܐܒܘܗܝ ܗܘ ܐܫܬܥܝ܂ 19 ܘܗܕܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܟܕ ܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܟܗܢܐ ܘܠܘܝܐ ܕܢܫܐܠܘܢܝܗܝ ܐܢܬ ܡܢܘ ܐܢܬ܂ 20 ܘܐܘܕܝ ܘܠܐ ܟܦܪ ܘܐܘܕܝ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ܂ 21 ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܘܒ ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܠܝܐ ܐܢܬ ܘܐܡܪ ܠܐ ܗܘܝܬ ܢܒܝܐ ܐܢܬ ܘܐܡܪ ܠܐ܂ 22 ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܘܡܢܘ ܐܢܬ ܕܢܬܠ ܦܬܓܡܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܕܪܘܢ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܥܠ ܢܦܫܟ܂ 23 ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܠܐ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ ܕܐܫܘܘ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ܂ 24 ܘܗܢܘܢ ܕܐܫܬܠܚܘ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܗܘܘ܂ 25 ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܡܥܡܕ ܐܢܬ ܐܢ ܐܢܬ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܫܝܚܐ ܘܠܐ ܐܠܝܐ ܘܠܐ ܢܒܝܐ܂ 26 ܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܒܡܝܐ ܒܝܢܬܟܘܢ ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ܂ 27 ܗܢܘ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܗܘܐ ܠܗ ܩܕܡܝ ܗܘ ܕܐܢܐ ܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܣܢܗ܂ 28 ܗܠܝܢ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܗܘܝ ܒܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ ܐܝܟܐ ܕܝܘܚܢܢ ܗܘܐ ܡܥܡܕ܂

12 *Iis autem qui receperunt eum, dedit potestatem vt filij Dei fierent, ijs, [inquam,] qui credunt in nomen eius.*

13 *Ii qui non ex sanguine, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo geniti sunt.*

14 *Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis, & spectauimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à Patre, plenum gratiæ ac veritatis.*

15 *Iouchanon testatus est de eo, & clamauit & ait, Hic est de quo dicebam, Ponè me venit, & fuit ante me, quoniã prior me est.*

16 *Et ex plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.*

17 *Quandoquidem Lex per Mousche data est; veritas autem & gratia per* IESCHVA *Meschicho fuit.*

Matutinis Dominicæ post Epiphaniam.

18 *Deum nemo vidit vnquam: vnigenitus ille Deus qui est in sinu Patris sui, ipse annunciauit.*

19 *Et hoc est testimonium ipsius Iouchanon quando miserunt ad eum Ihoudæi ab Ourischlem, Sacerdotes & Leuitas vt interrogarent eum, Tu quis es?*

20 *Et confessus est, neque negauit: & confessus est, Non sum ego Meschicho.*

21 *Et interrogauerunt eum rursus, Quid ergo? Ilijo es? & ait, Non sum. Es tu propheta? & ait, Minimè.*

22 *Dixerúntque ei, Ecquis es? vt demus responsum ijs qui miserunt nos: quid dicis de* 23 *teipso?* *Ait, Ego sum Vox clamantis in deserto, Complanate viam Domini prout di-* 24 *xit Eschaio propheta.* *Illi autem qui missi* 25 *fuerant ex Perischæis erant.* *Et interrogauerunt eum ac dixerunt ei, Quid igitur baptizas si tu non es Meschicho, neque Ilijo,* 26 *neque propheta?* *Respondit Iouchanon, & dixit eis, Ego baptizo in aqua, sed inter vos stat ille, quem vos nescitis.*

27 *Is est qui ponè me venit, & fuit ante me: is, [inquam,] cuius nõ sum dignus qui soluam corrigias calceamentorum.*

28 *Hæc in Beth-Anio facta sunt trans Iourdenon, vbi baptizabat Iouchanon.*

12 אילין דין דקבלוהי יהב להון שולטנא דבניא דאלהא נהוון לאילין דמהימנין בשמה׃ 13 אילין דלו מן דמא ולא מן צבינא דבסרא ולא מן צבינא דגברא אלא מן אלהא אתילדו׃ 14 ומלתא בסרא הוא ואגן בן וחזין שובחה שובחא איך דיחידיא דמן אבא דמלא טיבותא וקושתא׃ 15 יוחנן סהד עלוהי וקעא ואמר הנו הו דאמרת דבתרי אתא והוא לה קדמי מטל דקדמיא הו מני׃ 16 ומן מליותה חנן כלן נסבן וטיבותא חלף טיבותא׃ 17 מטל דנמוסא ביד מושא אתיהב שררא דין וטיבותא ביד ישוע משיחא הוא׃

רצפרא דחד בשבא דבתר דנחא ב

18 אלהא לא חזא אנש מן מתום יחידיא אלהא הו דאיתוהי בעובא דאבוהי הו אשתעי׃ 19 והדא הי סהדותה דיוחנן

שלט חימן
צבא ילד מלל
אגן חזא שבח
יחיד טוב פירושו אמת
מלא יהב
דנח כמו זרח
עובא פירושו חיק
שעא פירושו הגיד

12 * Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius.

13 * Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.

14 * Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis; & vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti à patre, plenum gratiæ & veritatis. (Mat. 1. c. 16. Luc. 2. a. 7.)

15 * Iohannes testimonium perhibet de ipso, & clamat dicens, Hic erat quem dixi, Qui post me venturus est, ante me factus est; quia prior me erat.

16 * Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia. (1. Tim. 6. d. 17.)

17 * Quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christũ facta est.

18 * Deum nemo vidit vnquam: vnigenitus Filius qui est in sinu Patris ipse enarrauit. (1. Ioh. 4. c. 12. 1. Tim. 6. c. 16. Infr. 3. a. 26.)

19 * Et hoc est testimonium Iohannis, quando miserunt Iudæi ab Ierosolymis sacerdotes & Leuitas ad eum, vt interrogarent eum, Tu quis es?

20 * Et confessus est, & non negauit: & confessus est, Quia non sum ego Christus. (Infr. 3. d. 28.)

21 * Et interrogauerunt eum, Quid ergo? Elias es tu? Et dixit, Non sum. Propheta es tu? Et respondit, Non.

22 * Dixerunt ergo ei, Quis es, vt responsum demus his qui miserunt nos? quid dicis de teipso?

23 * Ait, Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias Propheta. (Isai. 40. a. 3. Mat. 3. a. 3. Mar. 1. a. 3. Luc. 3. a. 4.)

24 * Et qui missi fuerant, erant ex Pharisæis.

25 * Et interrogauerũt eum, & dixerunt ei, Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?

26 * Respondit eis Iohannes, dicens, Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit quem vos nescitis.

27 * Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus, vt soluam eius corrigiam calceamenti. (Mat. 3. c. 11. Mar. 1. b. 7. Luc. 3. c. 16. Act. 1. a. 5. & 11. b. 16. & 19. a. 4.)

28 * Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, vbi erat Iohannes baptizans.

12 * ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

13 * οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

14 * καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

15 * ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε, λέγων, οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

16 * καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος.

17 * ὅτι ὁ νόμος διὰ μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο.

18 * Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

19 * καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ ἰουδαῖοι ἐξ ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευΐτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, σὺ τίς εἶ;

20 * καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο. καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός.

21 * καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, τί οὖν; ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει, οὐκ εἰμί. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη, οὔ.

22 * εἶπον οὖν αὐτῷ, τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;

23 * ἔφη, ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν ἠσαΐας ὁ προφήτης.

24 * καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων·

25 * καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς, οὔτε ἠλίας, οὔτε ὁ προφήτης;

26 * ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰωάννης λέγων, ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε·

27 * αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.

28 * ταῦτα ἐν βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ ἰορδάνου, ὅπου ἦν ἰωάννης βαπτίζων.

בר שדרו לותה יהודיא מן אורשלם כהנא ולויא ° דנשאלוניהי אנת מן אנת ׃ 20 d ואודי ולא כפר ° ואודי דלו
אנא אנא משיחא ׃ 21 ושאלוהי תוב מנא הכיל אליא אנת ואמר לא איתי נביא אנת ואמר לא ׃ 22 ואמרו לה
ומנו אנת f דנתל פתגמא לאילין דשדרון מנא אמר אנת על נפשך ׃ 23 אמר אנא קלא דקרא במדברא g דשוו אורחה
דמריא איכנא דאמר אשעיא נביא ׃ 24 הנון דין h דאשתדרו מן פרישא הוו ׃ 25 ושאלוהי ואמרו לה מנא
הכיל i מעמד אנת אן אנת לא איתיך משיחא ולא אליא ולא נביא ׃ 26 ענא יוחנן ואמר להון אנא מעמד אנא
במיא בינתכון דין k קאם הו דאנתון לא ידעין אנתון לה ׃ 27 הנו הו דבתרי אתא והוא לה קדמי הו דאנא לא
שוא אנא l דאשרא ערקא דמסנוהי ׃ 28 הלין בבית עניא הוי בעברא דיורדנן איכא דמעמד הוא יוחנן ׃

c שאל d ירא e ירא
f נתל g שוא
h שדר
i עמד פירושו טבל
k קום
l שרא

Ad Oblationem Dominicæ post Ephaniam.

29 * *Postero autem die vidit Jouchanon Ieschua venientem ad se, & ait, Ecce Agnus ille Dei qui tollit peccatum mundi.*

30 * *Hic est de quo dicebam, Ponè me venit vir, & fuit ante me, quoniam prior me est.*

31 * *Et ego non noueram eum, sed vt innotescat Israeli, propterea veni aqua baptizatum.*

32 * *Et testatus est Jouchanon, dixitque, Conspicatus sum Spiritum descendentem de cælis quasi columbam, mansitque super eum.*

33 * *Et ego non noueram eum, sed qui misit me vt baptizarem aqua, ille mihi dixerat, Super quem visurus es descendentem Spiritum & commorantem super eum, hic baptizat in Spiritu Sanctitatis.*

34 * *Et ego vidi, & testor hunc esse Filium Dei.*

35 * *Cæterùm alio die stabat Jouchanon, & duo ex discipulis eius.*

36 * *Et intuitus Jeschua ambulantem, ait, Ecce Agnus Dei.*

37 * *Audierúntque duo eius discipuli dum diceret, & abierunt post Ieschua.*

38 * *Et conuersus Jeschua respexit eos venientes post se, dixitque eis, Quid quæritis? Dicunt ei, Magister noster vbi degis?*

39 * *Dixit eis, Venite, & videbitis. Illi autem venerunt & viderunt vbi degeret, & apud eum fuerunt die illo: & erat quasi hora decima.*

40 * *Vnus autem ex ijs qui hæc audierant à Jouchanon & abierant post Jeschua, erat Andreas frater Schemeoun.*

41 * *Iste vidit prius Schemeoun fratrem suum, & dixit ei, Inuenimus Meschicho.*

42 * *Et adduxit eum ad Jeschua. Intuitus autem eum Jeschua, ait, Tu es Schemeoun filius Jauna* [Columbæ] *tu vocaberis Kipho* [Petra].

Ad Oblationem Dominicæ III. post Epiphaniam.

43 * *Porrò die altero voluit Jeschua exire in Galilæam, & inuenit Philippum, dixítque, ei, Post me venito.*

דקורבא דחד בשבא דבתר [a]דנחא ג

29 וליומה דבתרא חזא יוחנן לישוע דאתא לותה ואמר הא [b]אמרה דאלהא הו דשקל [c]חטיתה דעלמא ׃
30 הנו הו דאנא אמרת עלוהי דבתרי אתא גברא והוא לה קדמי מטל דקדמי הו מני ׃
31 ואנא לא ידע הוית לה אלא [d]דנתידע ליסריל מטל הנא [e]אתית אנא דבמיא [f]אעמד ׃
32 [g]ואסהד יוחנן ואמר [h]דחזית לרוחא [i]דנחתא מן שמיא איך יונא [k]וקוית עלוהי ׃
33 ואנא לא ידע הוית לה אלא מן דשדרני דאעמד במיא הו אמר לי דאינא דחזא אנת דנחתא רוחא ומקויא עלוהי הנו מעמד ברוחא דקודשא ׃
34 ואנא חזית ואסהדת דהנו ברה דאלהא ׃
35 וליומא אחרנא [l]קאם הוא יוחנן ותרין מן תלמידוהי ׃

[a] דנח כמו זרח [b] פירושה [c] חטא [d] ידע [e] אתא [f] עמד [g] סהד [h] חזא [i] נחת [k] קוא
[l] קום

[29] * Altera die vidit Iohannes Iesum venientem ad se, & ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit † peccatum mundi.

peccata

[30] * Hic est de quo dixi, Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat.

[31] * Et ego nesciebam eum, sed vt manifestetur † in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans. E

Israeli

[32] * Et testimonium perhibuit Iohannes, dicens: Quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de cælo, & mansit super eum.

Matt. 3. d. 16. Mar. 1. b. 10. Luc. 3. c. 22.

[33] * Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quem videris Spiritum descendentem & manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto.

[34] * Et ego vidi: & testimonium perhibui, quia hic est Filius Dei.

[35] * Altera die iterum stabat Iohãnes, & ex discipulis eius duo.

[36] * Et respiciens Iesum ambulantem, dicit: Ecce Agnus Dei.

[37] * Et audierunt eum duo discipuli loquentem, & secuti sunt Iesum.

[38] * Conuersus autem Iesus, & videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quæritis? Qui dixerunt ei, Rabbi quod dicitur interpretatum Magister, vbi habitas?

[39] * Dicit eis: Venite, & videte. Venerũt, & viderunt vbi maneret, & apud eum manserũt die illo: hora autem erat quasi decima. F

[40] * Erat autem Andreas frater Simonis Petri, vnus ex duobus qui audierant à Iohanne, & secuti fuerant eum.

[41] * Inuenit hic primùm fratrem suum Simônem, & dicit ei, Inuenimus Messiam, quod est interpretatum, Christus.

[42] * Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum Iesus, dixit: Tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.

[43] * In crastinum voluit exire in Galilæam: & inuenit Philippum. Et dicit ei Iesus, Sequere me.

[29] * Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ ἰωάννης τὸν ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

[30] * οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον, ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

[31] * κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων.

[32] * καὶ ἐμαρτύρησεν ἰωάννης, λέγων, ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν.

[33] * κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

[34] * κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

[35] * τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο.

[36] * καὶ ἐμβλέψας τῷ ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ.

[37] * καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ ἰησοῦ.

[38] * στραφεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ῥαββὶ, ὃ λέγεται ἑρμηνευόμενον, διδάσκαλε, ποῦ μένεις;

[39] * λέγει αὐτοῖς, ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὥρα ἦν ὡς δεκάτη.

[40] * ἦν ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ.

[41] * εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, εὑρήκαμεν τὸν μεσσίαν· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον ὁ χριστός.

[42] * καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς εἶπε, σὺ εἶ σίμων ὁ υἱὸς ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται πέτρος.

[43] * Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἀκολούθει μοι.

36 וחר בישוע כד מהלך ואמר הא אמרה דאלהא׃ 37 ושמעו תריהון תלמידוהי כד אמר ואזלו להון בתרה דישוע׃ 38 m ואתפני ישוע וחזא אנון דאתין בתרה ואמר להון מנא n בעין אנתון אמרין לה רבן איכא הוא אנת׃ 39 אמר להון תו p ותחזון הנון דין אתו וחזו איכא דהוא ולותה הוו יומא הו ואית הוי איך שעא עסר׃ 40 חד דין מן הנון דשמעו מן יוחנן ואזלו בתרה דישוע איתוהי הוא אנדראוס אחוהי דשמעון׃ 41 הנא חזא לוקדם לשמעון אחוהי ואמר לה q אשכחניהי למשיחא׃ 42 r ואיתיה לות ישוע s וחר בה ישוע ואמר אנת הו שמעון ברה דיונא אנת t תתקרא כאפא׃ דקורבא דחד בשבא דג דכתר דנחא ד
43 ולי ומא אחרנא צבא ישוע a למפק לגלילא ואשכח לפיליפוס ואמר לה b תא בתרי׃

m פנא n בעא
o אתא p חזא
q שכח בלשון מצא
r אתא s חור
t קרא
a נפק b אתא

44 ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܝܦܘܣ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܒܝܬ ܨܝܕܐ. ܡܢ ܡܕܝܢܬܗ ܕܐܢܕܪܐܘܣ ܘܕܫܡܥܘܢ.
45 ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܐܫܟܚ ܠܢܬܢܝܐܝܠ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܘ ܕܟܬܒ ܥܠܘܗܝ ܡܘܫܐ ܒܢܡܘܣܐ ܘܒܢܒܝܐ. ܐܫܟܚܢܝܗܝ ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܒܪ ܝܘܣܦ ܕܡܢ ܢܨܪܬ.
46 ܐܡܪ ܠܗ ܢܬܢܝܐܝܠ. ܡܢ ܢܨܪܬ ܡܫܟܚ ܡܕܡ ܕܛܒ ܠܡܗܘܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܝܦܘܣ. ܬܐ ܘܚܙܝ.
47 ܘܚܙܝܗܝ ܝܫܘܥ ܠܢܬܢܝܐܝܠ ܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬܗ. ܘܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. ܗܐ ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܪ ܐܝܣܪܝܠ ܕܢܟܠܐ ܠܝܬ ܒܗ.
48 ܐܡܪ ܠܗ ܢܬܢܝܐܝܠ. ܡܢ ܐܝܟܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܥܕ ܠܐ ܢܩܪܝܟ ܦܝܠܝܦܘܣ ܟܕ ܬܚܝܬ ܬܐܬܐ ܐܢܬ ܚܙܝܬܟ.
49 ܥܢܐ ܢܬܢܝܐܝܠ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ ܐܢܬ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ.
50 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܥܠ ܕܐܡܪܬ ܠܟ ܕܚܙܝܬܟ ܬܚܝܬ ܬܐܬܐ. ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ. ܕܪܘܪܒܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܚܙܐ.
51 ܐܡܪ ܠܗ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܗܫܐ ܬܚܙܘܢ ܫܡܝܐ ܟܕ ܦܬܝܚܝܢ. ܘܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܟܕ ܣܠܩܝܢ ܘܢܚܬܝܢ ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.

ܩܦܠܐܘܢ ܒ

1 ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܗܘܬ ܡܫܬܘܬܐ ܒܩܛܢܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܐܡܗ ܕܝܫܘܥ ܬܡܢ ܗܘܬ.
2 ܘܐܦ ܗܘ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܩܪܝܘ ܠܡܫܬܘܬܐ.
3 ܘܚܣܪ ܗܘܐ ܚܡܪܐ. ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܐܡܗ ܠܝܫܘܥ. ܚܡܪܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ.
4 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܠܝ ܘܠܟܝ ܐܢܬܬܐ. ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܐܬܬ ܫܥܬܝ.
5 ܐܡܪܐ ܐܡܗ ܠܡܫܡܫܢܐ. ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܥܒܕܘ.
6 ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܬܡܢ ܐܓܢܐ ܕܟܐܦܐ ܫܬܐ. ܕܣܝܡܝܢ ܠܕܘܟܝܘܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܕܐܚܕܝܢ ܗܘܘ ܬܪܬܝܢ ܬܪܬܝܢ ܡܛܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬ.
7 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܠܘ ܐܢܝܢ ܐܓܢܐ ܡܝܐ. ܘܡܠܘ ܐܢܝܢ ܥܕܡܐ ܠܥܠ.

44 * *Ipse verò Philippus erat ex Beth-zaiodo* [domo piscationis,] *ex ciuitate Andreæ & Schemeoun.*

45 * *Philippus autem inuenit Nathanail, & dixit ei, Illum de quo scripsit Mousche in Lege, & in Prophetis, inuenimus, qui est Ieschua ille filius Iauseph ex Nozrath.*

46 * *Dixit ei Nathanail, A Nozrath potest quicquam boni esse? Dixit ei Philippus, Veni, & videbis.*

47 * *Vidit autem Ieschua ipsum Nathanail venientem ad se, & ait de eo, Ecce verè filius Isroiel, in quo dolus non est.*

48 * *Dixit ei Nathanail, Vnde me cognoscis? ait illi Ieschua, Priusquam te vocaret Philippus, quum esses sub ficu, vidi te.*

49 * *Respondit Nathanail & dixit ei, Magister mi, tu es ille filius Dei, tu es ille rex Isroiel.*

50 * *Dixit ei Ieschua, Propterea quòd dixi tibi, Vidi te sub ficu, credis? maiora his videbis.*

51 * *Dixit ei, Amin amin dico vobis, Deinceps videbitis cælos apertos, & Angelos Dei, dum ascendent & descendent ad Filium hominis.*

Matutinis Dominicæ qua ingreditur Ieiunium.

CAP. II.

1 CÆterùm die tertio factum est conuiuium in Kotne ciuitate Galilææ: materque Ieschua illic aderat.

2 * *Quin & ipse Ieschua, ac discipuli eius, vocatus est ad illud conuiuium.*

3 * *Et defecerat vinum, quum dixit ei mater ipsius Ieschua, Vinum non habent.*

4 * *Dixit ei Ieschua, Quid mihi & tibi mulier? nondum venit hora mea.*

5 * *Dixit eius mater ministris, Quodcunque dixerit vobis, facite.*

6 * *Erant autem ibi hydriæ lapideæ sex quæ positæ fuerant ad purgationem Jihoudæorum capientes singulæ binas metretas aut ternas.*

7 * *Dixit eis Ieschua, Implete has hydrias aqua: & impleuerunt eas ad summum vsque.*

---

44 הו דֵין פִילִיפוֹס אִיתוֹהִי הֲוָא מֵן בֵית ᶜ צַיְדָא מֵן מְדִינְתֵה דַאנְדְרֵאוֹס וַדְשֶׁמְעוֹן׃ 45 וּפִילִיפוֹס אֶשְׁכַּח לְנַתְנַאֵיל וֶאמַר לֵה הַו דַכְתַב עֲלוֹהִי מוֹשֶׁא בְנָמוֹסָא וּבְנַבִיָא ᵈ אֶשְׁכַּחְנָיהִי דְיֵשׁוּע הו בַּר יוֹסֵף דְמֵן נָצְרַת׃
46 אֶמַר לֵה נַתְנַאֵיל מֵן נָצְרַת מֶשְׁכַּח מֶדֶם ᵉ דְטָב נֶהֱוָא אֶמַר לֵה פִילִיפוֹס ᶠ תָא וֶחְזַא׃
47 וַחֲזָיהִי יֵשׁוּע לְנַתְנַאֵיל כַּד אָתֵא לְוָתֵה וֶאמַר עֲלוֹהִי הָא ʰ שַׁרִירָאִית בַּר יִסְרָיֵל ⁱ דְנֶכְלָא לַית בֵּה׃
48 אֶמַר לֵה נַתְנַאֵיל מֵן אַיְכָא יָדַע אַנְתְּ לִי אֶמַר לֵה יֵשׁוּע עַד לָא ᵏ נֶקְרְיָךְ פִילִיפוֹס כַּד תְּחֵית תְּתָא אַנְתְּ ˡ חֲזַיתָךְ׃
49 עֲנָא נַתְנַאֵיל וֶאמַר לֵה רַבִּי אַנְתְּ הו בְרֵה דַאלָהָא אַנְתְּ הו מַלְכֵּה דִיסְרָיֵל׃ 50 אֶמַר לֵה יֵשׁוּע
עַל דֶאמְרֵת לָךְ דַחֲזַיתָךְ תְּחֵית תְּתָא ᵐ מְהַימַן אַנְתְּ ⁿ דְרַוְרְבָן מֵן הָלֵין תֶחֱזֵא׃ 51 אֶמַר לֵה אַמִין אַמִין אָמַר

ᶜ צוד ᵈ שְׁכַח ᵉ טוב ᶠ אֲתָא
ᵍ חֲזָא ʰ שְׁרַר ⁱ נְכַל ᵏ קְרָא ˡ חֲזָא
ᵐ הֵימַן ⁿ רְבַב

Iere.23. a.5. Eze.34. e.23.37. f.24. g.25. Dan.9.f. 24.g.25.

44 * Erat autem Philippus à Bethsaida, ciuitate Andreæ & Petri.

45 * Inuenit Philippus Nathanael, & dicit ei, Quem scripsit Moyses in Lege & Prophetæ, inuenimus Iesum filium Ioseph, à Nazareth.

46 * Et dixit ei Nathanael, A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus, Veni & vide. G

47 * Vidit Iesus Nathanael venientem ad se, & dicit de eo, Ecce verè Israelita, in quo dolus non est.

48 * Dicit ei Nathanael, Vnde me nosti? Respondit Iesus & dixit ei, Prius quàm te Philippus vocaret, cùm esses sub ficu, vidi te.

49 * Respondit ei Nathanael, & ait: Rabbi, tu es filius Dei, tu es rex Israel.

50 * Respondit Iesus, & dixit ei, Quia dixi tibi, Vidi te sub ficu, credis: maius his videbis.

51 * Et dicit ei, Amen, amen dico vobis, Amodò videbitis cælum apertum, & angelos Dei ascendentes, & descendentes, supra Filium hominis.

Mat.24. c.30.28. 4.18.

44 * ἦν δὲ ὁ φίλιππος ἀπὸ βηθσαϊδὰ ἐκ τῆς πόλεως ἀνδρέου καὶ πέτρου.

45 * εὑρίσκει φίλιππος τὸν ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, ὃν ἔγραψε μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, ἰησοῦν τὸν υἱὸν ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ ναζαρέτ.

46 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ναθαναήλ, ἐκ ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ φίλιππος, ἔρχου καὶ ἴδε.

47 * εἶδεν ὁ ἰησοῦς τὸν ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, ἴδε ἀληθῶς ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι.

48 * λέγει αὐτῷ ναθαναήλ, πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, πρὸ τοῦ σε φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε.

49 * ἀπεκρίθη ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ, ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ.

50 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις· μείζω τούτων ὄψει.

51 * καὶ λέγει αὐτῷ, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

CAP. II.

1 ET tertia die nuptiæ factę sunt in Cana Galilææ: & erat mater Iesu ibi. A

2 * Vocatus est autem & Iesus, & discipuli eius ad nuptias.

3 * Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum, Vinum non habent.

4 * Et dicit ei Iesus, Quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea.

5 * Dicit mater eius ministris, Quodcumque dixerit vobis, facite.

6 * Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ, secundum purificationé Iudæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas.

7 * Dicit eis Iesus, Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas vsque ad summum.

β'.

1 * Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν κανᾶ τῆς γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ ἰησοῦ ἐκεῖ.

2 * ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.

3 * καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, οἶνον οὐκ ἔχουσι.

4 * λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, τί ἐμοὶ καὶ σοί γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου.

5 * λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε.

6 * ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.

7 * λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.

אֲנָא לְכוֹן דְמִן הָשָׁא תֶחֱזוֹן שְׁמַיָא ° דַפְתִיחִין וּמַלַאכוֹהִי דַאלָהָא כַּד סָלְקִין ᴾ וְנָחְתִין לְוָת בְּרֵה דְאנָשָׁא ׃
דְצַפְרָא דְחַד בְּשַׁבָּא דַעֲלַל ᵃ צוֹמָא ה קְפַלאוֹן ב

1 וְלְיַומָא דַתְלָתָא הֲוָת ᵇ מְשׁתוּתָא בְקָטְנָא מְדִינְתָא דַגְלִילָא וְאֶמֵה דְיֵשׁוּע תַמָן הֲוָת ׃ 2 וְאָף הוּ יֵשׁוּע וְתַלְמִידוּהִי ᶜ אֶתְקְרִי לָה לְמֶשְׁתוּתָא ׃ 3 וַחְסַר הֲוָא חַמְרָא וְאָמְרָא לֵה אֶמֵה לְיֵשׁוּע חַמְרָא לַית לְהוֹן ׃
4 אֶמַר לָה יֵשׁוּע מָא לִי וְלֵכִי אַנְתְתָא לָא עַדְכִיל ᵈ אֶתָת שָׁעְתִי ׃ 5 אָמְרָא אֶמֵה ᵉ לַמְשַׁמְשָׁנֵא מֶדֵם דְאָמַר לְכוֹן עֲבֵדו ׃ 6 אִית הֲוַיִין תַמָן אַגָנֵא דְכֵאפָא שֵׁת ᶠ דְסִימָן ᵍ לְתַדְכִיתָא דִיהוּדָיֵא ʰ דְאָחְדָן תְרֵין תְרֵין רָבְעִין אַו תְלָתָא ׃ 7 אֶמַר לְהוֹן יֵשׁוּע ⁱ מְלַו אַגָנֵן מַיָא לְאַגָנָא וּמְלַו אֶנֵין עַדְמָא לְעֵל ׃

ᵒ פְּתַח ᴾ נְחַת
ᵃ צוּם
ᵇ שְׁתָא
ᶜ קְרָא
ᵈ אֶתָא ᵉ שַׁמֵּשׁ
ᶠ סוּם
ᵍ דְּכָא כמו זכה
ʰ אֲחַד ⁱ מְלָא

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

[illegible]

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]

8 * *Dixit eis, Haurite adhuc & offerte præcipuo diſcumbenti* [architriclino] *itaq; obtulerunt.*

9 * *Quum autem guſtaſſet ipſe architriclinus aquas illas quæ factæ fuerant vinum; neſciebat autem vnde eſſet: ſed miniſtri ſciebant, quippe qui impleuiſſent eas aqua, vocat architriclinus ſponſum.*

10 * *Et dixit ei, Vnuſquiſque prius vinum bonum offert, & quum inebriati fuerint* [conuiuæ] *tunc quod minimum eſt: tu autem ſeruaſti vinum optimum nunc vſque.*

11 * *Hoc fuit primum ſignum quod edidit Jeſchua in Kotne Galilææ, & notam fecit gloriam ſuam: & crediderunt in eum diſcipuli eius.*

Ad Oblationem Sabbathi ſuſcitationis Loozar.

12 * *Poſtea deſcendit in Capharnachum ipſe, & mater eius, & fratres ac diſcipuli eius, illícque fuerunt paucis diebus.*

13 * *Et propè erat Pezcho Jihoudæorum, & aſcendit ad Ouriſchlem Jeſchua.*

14 * *Ac inuenit in templo eos qui vendebant boues & oues, & columbas, & trapezitas ſedentes.*

15 * *Fecítque ſibi flagellum è fune, ac omnes eiecit è templo, & oues & boues, & trapezitas: & effudit nummos eorum, menſáſque ſubuertit.*

16 * *Et ijs qui vendebant columbas ait, Tollite hinc iſta, neque faciatis domum patris mei domum mercatus.*

17 * *Et recordati ſunt eius diſcipuli ſcriptum eſſe, Zelus domus tuæ deuorauit me.*

18 * *Reſponderunt autem Jihoudæi & dixerunt ei, Quod ſignum oſtendis nobis vt iſta facias?*

19 * *Reſpondit Jeſchua, & dixit eis, Deſtruite templum hoc, & tribus diebus ego erigam illud.* 20 * *Dicunt ei Iihoudæi, Quadraginta & ſex annis ædificatum eſt templum iſtud, & tu tribus diebus illud eriges?*

21 * *Ipſe verò hoc dicebat de templo corporis ſui.* 22 * *Quum autem ſurrexiſſet à domo mortuorũ, recordati ſunt diſcipuli eius quòd hoc dixiſſet: & crediderunt Scripturis, & ſermoni quem dixerat Jeſchua.*

---

8 אמר להון [k] ולועו [l] מכיל [m] ואיתו לריש סמכא ואיתיו׃ 9 וכד טעם הו ריש סמכא מיא הנון דהוו חמרא ולא ידע הוא מן [n] אימכא הוא מששנא דין ידעין הוו דהנון [o] מלו אנון למיא קרא ריש סמכא לחתנא׃
10 ואמר לה כלנש לוקדם חמרא טבא [p] מיתא ומא [q] דארויו הידין אינא [r] דבציר אנת דין [s] נטרתיהי לחמרא טבא עדמא לחשא׃ 11 הדא הי אתא קדמיתא דעבד ישוע בקטנא דגלילא [t] ואודע [v] שובחה [x] והימנו בה תלמידוהי׃
דקורבא דשבתא [a] דנוחמה דלעזר׃
12 בתר הדא נחת לכפרנחום הו ואמה ואחוהי ותלמידוהי ותמן הוו קליל יומתא׃ 13 וקריב הוא פצחא דיהודיא וסלק לאורשלם ישוע׃ 14 ואשכח בהיכלא להלין דמזבנין [b] תורא [c] וערבא ויונא [d] ולמערפנא דיתבין׃

[k] ולע כמו זלח או שאב
[l] פירושו עוד [m] אתא
[n] עבראית אומה
[o] מלא [p] אתא [q] רוא
[r] בצר [s] נטר [t] ידע
[v] שבח [x] חימן
[a] נחם בלשון קום
[b] תורא כמו שור
[c] פירושו צאן [d] ערף

8 Et dicit eis Iesus, Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt.
9 Vt autem gustauit architriclinus aquam vinum factum, & non sciebat vnde esset, ministri autem sciebant qui hauserant aquam: vocat sponsum archi triclinus, B
10 Et dicit ei, Omnis homo primùm bonum vinum ponit: & cùm inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Tu autem seruasti bonum vinum vsque adhuc.
11 Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilææ: & manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eū discipuli eius.

Infr. 4. f. 46.

12 POST †hoc descendit Capharnaum ipse & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius: & ibi manserunt non multis diebus.

† hæc

13 Et propè erat Pascha Iudæorum, & ascendit Iesus Ierosolymam:
14 Et inuenit in templo vendētes oues & boues, & columbas, & numularios sedentes. C
15 Et cùm fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oues quoque & boues, & numulariorum effudit æs, & mensas subuertit.
16 Et his qui columbas vendebant, dixit, Auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domū negotiationis. 17 Recordati sunt verò discipuli eius quia scriptum est: Zelus domus tuæ comedit me.

Psal. 68. b. 10.

18 Responderunt ergo Iudæi & dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis quia hæc facis? 19 Respondit Iesus, & dixit eis, Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. D

Mat. 26. f. 61. 27. e. 40. Mar. 14. f. 58. 23. e. 29.

20 Dixerunt ergo Iudæi, Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud?
21 Ille autem dicebat de templo corporis sui.
22 Cùm ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc dicebat. & crediderunt scripturæ, & sermoni quem dixit Iesus.

Psal. 3. b. 6. 15. b. 9

8 καὶ λέγει αὐτοῖς, ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν.
9 ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον· καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστὶν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ. φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος·
10 καὶ λέγει αὐτῷ, πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.
11 ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ ἰησοῦς ἐν κανᾶ τῆς γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
13 καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἰησοῦς.
14 καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους.
15 καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε.
16 καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, οἶκον ἐμπορίου.
17 ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν, ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με.
18 ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;
19 ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.
20 εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι, τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;
21 ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ.
22 ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ ἰησοῦς.

15 וַעֲבַד לֵהּ ᵉ פְּרַגְלָא מֵן חַבְלָא וַלְכֻלְהוֹן ᶠ אַפֵּק מֵן הַיכְלָא וַלְעָרְבָא וַלְתוֹרָא וְלְמַעַרְפָּנֵא וְאַשֵׁד ᵍ עוּרְפָּנְהוֹן וּפָתוּרֵיהוֹן הֲפַךְ׃ 16 וַלְהָנוֹן דְּמְזַבְּנִין יַוְנֵא אֲמַר שְׁקוּלוּ הָלֵין מֶכָּא וְלָא ʰ תֶּעְבְּדוּנֵהּ לְבַיתֵהּ דְּאָבִי בֵית ⁱ תֵּאגוּרְתָא׃ 17 ᵏ וְאֶתְדַּכַּרוּ תַּלְמִידַוהי דַּכְתִיב דְּטְנָנֵה דְּבַיתָךְ ˡ אֶכְלַנִי׃ 18 ᵐ עֲנוֹ דֵין יְהוּדָיֵא וְאֶמַרוּ לֵהּ מָנָא אָתָא ⁿ מְחַוֵא אַנְתְּ לַן דְּהָלֵין עָבֵד אַנְתְּ׃ 19 עֲנָא יֵשׁוּע וֶאֱמַר לְהוֹן ᵒ סְתוּרוּ הַיכְלָא הָנָא וְלַתְלָתָא יַוּמִין אֶנָא ᵖ מְקִים אֶנָא לֵהּ׃ 20 אָמְרִין לֵהּ יְהוּדָיֵא לְאַרְבְּעִין וְשֵׁת שְׁנִין ᵠ אֶתְבְּנִי הַיכְלָא הָנָא וְאַנְתְּ לַתְלָתָא יַוּמִין מְקִים אַנְתְּ לֵהּ׃ 21 הוּ דֵין אָמַר הֲוָא עַל הַיכְלָא דְּפַגְרֵהּ׃ 22 כַּד קָם דֵּין מֵן בֵּית ʳ מִיתֵא ˢ אֶתְדְּכַרוּ תַּלְמִידַוהי דְּהָדָא אָמַר הֲוָא ᵗ וְהַימֵנוּ לַכְתָבָא ᵘ וַלְמֶלְתָא דְאֶמַר יֵשׁוּע׃

ᵉ מן לשון יון עבראית השוט ᶠ נְפַק ᵍ פירושו מעות ʰ עֲבַד ⁱ תְּגַר ᵏ דְּכַר ˡ אֲכַל ᵐ עֲנָא ⁿ חֲוָא ᵒ סְתַר בלשון הרס ᵖ קום ᵠ בְּנָא ʳ מות ˢ דְּכַר ᵗ הֵימֵן ᵘ מַלֵּל

[illegible]

✣ ܩܦܠܐܘܢ ܓ ✣

[illegible]

Matutinis Dominicæ post Epiphaniam & de Baptismo.

23 * *Quum autem esset Ieschua in Ourischlem in Pezcho die festo, multi crediderũt in eum, qui viderunt signa quæ edebat.*

24 * *Ipse autem Ieschua non credebat eis semetipsum, quippe qui nosset omnes.*

25 * *Nec indigeret vt quisquam ei testaretur de quouis homine, ipse enim nouerat quid esset in homine.*

CAP. III.

1 *ERat autem ibi vnus ex Perischæis, cui nomen erat Nikodimous princeps Jihoudæorum.*

2 * *Hic venit ad Ieschua noctu, & dixit ei, Magister mi, scimus te à Deo missum fuisse doctorem: nemo enim potest hæc signa edere, quæ tu edis, nisi qui Deum habeat secum.*

3 * *Respondit Ieschua, & dixit ei, Amin amin dico tibi, Nisi quis genitus fuerit denuò, non potest videre regnum Dei.*

4 * *Dixit ei Nikodimous, Qui fieri potest vt nascatur homo senex? nunquid potest iterum in vterum matris suæ duabus vicibus introire & gigni?*

5 * *Respondit Ieschua & dixit ei, Amin amin dico tibi, Nisi quis genitus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest ingredi regnum Dei.*

6 * *Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est ex Spiritu, Spiritus est.*

7 * *Ne mireris quòd dixerim tibi, Oportet vos nasci denuò.*

8 * *Spiritus quò loci vult spirat, & vocem eius audis, sed nescis vnde veniat & quò vadat, ita est quisquis genitus est ex Spiritu.*

9 * *Respondit Nikodimous, & dixit ei, Quomodo possunt hæc fieri?*

10 * *Respondit Ieschua & dixit ei, Tu es doctor in Israiel, & hæc nescis?*

11 * *Amin amin dico tibi, Quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, sed testimonium nostrum non recipitis.*

דצפרא לחד בשבתא דבתר [a] דנחא [b] ודמעמודיתא ז

[23] כד איתוהי הוא ישוע באורשלם בפצחא בעדעדא סגיאא [c] הימנו בה [d] דחזו [e] אתותא דעבד ׃ [24] הודין ישוע לא מהימן הוא להון נפשה מטל דהו ידע הוא לכלנש ׃ [25] ולא סניק הוא דאנש [f] נסהד לה על כל ברנש הו גיר ידע הוא מנא אית בברנשא ׃

קפלאון ג

[1] אית הוא דין חמן חד מן פרישא ניקדימוס שמה הוא [a] ארכונא דיהודיא ׃ [2] הנא אתא לות ישוע בליליא ואמר לה רבי ידעינן דמן אלהא [b] אשתדרת מלפנא לא גיר אנש משכח הלין אתותא למעבד דאנת עבד אנת אלא מן דאלהא עמה ׃ [3] ענא ישוע ואמר לה אמין אמין אמר אנא לך דאן אנש לא [d] מתילד מן דריש לא משכח [e] דנחזא מלכותה דאלהא ׃

[a] דנח [b] עמר [c] הימן [d] חזא [e] אתא כמו אות [f] סהד
[a] פירושו שרמן לשון יון
[b] שדר [c] אלף [d] ילד [e] חזא

23 * Cùm autem eſſet Ieroſolymis in Paſcha in die feſto, multi crediderunt in nomine eius, videntes ſigna eius quę faciebat.

24 * Ipſe autem Ieſus non credebat ſemetipſum eis, eò quòd ipſe noſſet omnes.

25 * Et quia opus ei nō erat vt quis teſtimonium perhiberet de homine: ipſe enim ſciebat quid eſſet in homine.

CAP. III.

1 Erat autem homo ex Phariſæis, Nicodemus nomine, princeps Iudæorum. A

2 * Hic venit ad Ieſum nocte, & dixit ei, Rabbi, ſcimus quia à Deo veniſti magiſter, nemo enim poteſt hæc ſigna facere quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo.

3 * Reſpondit Ieſus & dixit ei, Amen, amen dico tibi, Niſi quis renatus fuerit denuò, non poteſt videre regnum Dei.

4 * Dicit ad eum Nicodemus, Quomodo poteſt homo renaſci, cùm ſit ſenex? nunquid poteſt in ventrem matris ſuæ iteratò introire & renaſci?

5 * Reſpondit Ieſus, Amen, amen dico tibi, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu† (sancto), non poteſt introire in regnum Dei.

6 * Quod natum eſt ex carne, caro eſt: &, quod natum eſt ex Spiritu, Spiritus eſt.

7 * Non mireris, quia dixi tibi, oportet vos naſci denuò.

8 * Spiritus vbi vult ſpirat: & vocem eius audis, ſed neſcis vnde veniat, † (aut) & quò vadat: ſic eſt omnis qui natus eſt ex ſpiritu. (Pſa. 134. a. 8.)

9 * Reſpondit Nicodemus, & dixit ei: Quomodo poſſunt hæc fieri?

10 * Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Tu es magiſter in Iſrael, & hæc ignoras?

11 * Amen, amen dico tibi, quia quod ſcimus loquimur, & quod vidimus teſtamur, & teſtimonium noſtrum non accipitis.

---

23 * ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.

24 * αὐτὸς δὲ ὁ ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας·

25 * καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

γ'.

1 * Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν ἰουδαίων.

2 * οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ῥαββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ.

3 * ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

4 * λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νικόδημος, πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ γεννηθῆναι;

5 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

6 * τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι.

7 * μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν.

8 * τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.

9 * ἀπεκρίθη νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;

10 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;

11 * ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε.

---

4 אמר לה ניקדימוס איכנא משכח דנתילד גברא [f] סבא דלמא משכח תוב לכרסא דאמה דתרתין זבנין [g] למעל [h] ונתילד׃ 5 ענא ישוע ואמר לה אמין אמין אמר אנא לך דאן אנש לא מתילד מן מיא ורוחא לא משכח דנעול למלכותא דאלהא׃ 6 מדם דיליד מן בסרא בסרא הו ומדם דיליד מן רוחא רוחא הו׃ 7 לא [i] תתדמר דאמרת לך [k] דולא לכון [l] למתילדו מן דריש׃ 8 רוחא אתר [m] דצביא [n] נשבא וקלה שמע אנת אלא לא ידע אנת [o] אימנא [p] אתיא ולאיכא אזלא הכנא [q] איתיהי כלנש דיליד מן רוחא׃ 9 ענא ניקדימוס ואמר לה איכנא [r] משכחן הלין [s] למהוא׃ 10 ענא ישוע ואמר לה אנת הו [t] מלפנה דיסריל והלין לא ידע אנת׃ 11 אמין אמין אמר אנא לך דמדם [u] דידעינן ממללינן ומדם [x] דחזין [y] מסהדינן וסהדותן לא מקבלין אנתון׃

f פירושו זקן
g עלל h ילד
i דמר k פירושו צריך
l ילד m צבא n נשב
o פירושו אימזה
p אתא q אית
r שכח בלשון יכל
s הוא t אלף
u ידע x חזא x סהד

12 ܐܢ ܕܒܐܪܥܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܐܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܬܗܝܡܢܘܢܢܝ܀

ܕܨܦܪܐ ܕܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ ܚ

13 ܘܠܐ ܐܢܫ ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ ܐܠܐ ܗܘ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܫܡܝܐ. 14 ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܪܝܡ ܡܘܫܐ ܚܘܝܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܗܟܢܐ ܥܬܝܕ ܠܡܬܬܪܡܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. 15 ܕܟܠ ܐܢܫ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ ܢܐܒܕ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. 16 ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܐܚܒ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܒܪܗ ܝܚܝܕܝܐ ܢܬܠ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ ܢܐܒܕ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. 17 ܠܐ ܓܝܪ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ ܠܥܠܡܐ ܕܢܕܘܢܝܘܗܝ ܠܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܕܢܚܐ ܥܠܡܐ ܒܐܝܕܗ. 18 ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ ܡܬܕܝܢ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ. ܡܢ ܟܕܘ ܕܝܢ ܗܘ. ܕܠܐ ܗܝܡܢ ܒܫܡܗ ܕܝܚܝܕܝܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. 19 ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܝܢܐ. ܕܢܘܗܪܐ ܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܐܚܒܘ ܒܢܝܢܫܐ ܠܚܫܘܟܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܢܘܗܪܐ. ܥܒܕܝܗܘܢ ܓܝܪ ܗܘܘ ܒܝܫܝܢ. 20 ܟܠ ܓܝܪ ܕܒܝܫܬܐ ܣܥܪ. ܣܢܐ ܠܢܘܗܪܐ. ܘܠܐ ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܘܗܪܐ. ܕܠܐ ܢܬܟܣܘܢ ܥܒܕܘܗܝ. 21 ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܩܘܫܬܐ. ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܘܗܪܐ ܕܢܬܝܕܥܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܒܐܠܗܐ ܡܫܬܡܠܝܢ܀

ܠܩܘܪܒܐ ܕܚܘܕܬ ܥܕܬܐ ✠

22 ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ. ܘܬܡܢ ܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܘܡܥܡܕ. 23 ܐܦ ܝܘܚܢܢ ܕܝܢ ܡܥܡܕ ܗܘܐ ܒܥܝܢܘܢ ܕܠܘܬ ܫܠܝܡ. ܡܛܠ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܘܡܥܡܕܝܢ. 24 ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܢܦܠ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. 25 ܗܘܬ ܕܝܢ ܒܥܬܐ ܠܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ ܥܡ ܚܕ ܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܬܕܟܝܬܐ. 26 ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܪܒܢ. ܗܘ ܕܥܡܟ ܗܘܐ ܒܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܗܘ ܕܐܢܬ ܐܣܗܕܬ ܥܠܘܗܝ. ܐܦ ܗܘ ܡܥܡܕ. ܘܣܓܝܐܐ ܐܬܝܢ ܠܘܬܗ܀

12 *Si terrena dixi vobis, neque creditis quomodo, si dixero vobis cælestia, credetis mihi?*

Matutinis medij ieiunij.

13 *Porrò nemo ascendit in cælum nisi qui descendit è cælo, Filius hominis qui ipse est in cælo.*

14 *Et quemadmodum extulit Mousche serpentem in deserto, ita futurum est vt extollatur Filius hominis.*

15 *Vt quisquis credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.*

16 *Ita enim dilexit Deus mundum vt Filium suum vnicum dederit, vt quisquis credit in eum, nõ pereat, sed habeat vitã æternã.*

17 *Non enim misit Deus Filium suum in mundum vt condemnet mundum, sed vt seruetur mundus per eum.*

18 *Qui credit in eum non condemnatur, qui verò non credit, iam condemnatus est, quippe qui non crediderit in nomen vnigeniti Filij Dei.*

19 *Hæc est autem condemnatio, quia Lux venit in mundum, & dilexerunt homines tenebras potius quàm Lucem, fuerunt siquidem opera eorum mala.*

20 *Quisquis enim odiosa mala agit, odit Lucem: nec venit ad Lucem, ne arguantur opera eius.* 21 *Qui verò agit veritatem, venit ad Lucem vt innotescant opera ipsius, quòd in Deo facta sint.*

Ad Oblationem Encæniis Ecclesiæ.

22 *Postea venit Ieschua & discipuli eius in terram Jihoudææ, & illic conuersabatur cum eis, & baptizabat.*

23 *Baptizabat autem & Iouchanon in Inјoun, quod est iuxta crepidinem Scholim; quoniam aquæ erant illic multæ: & veniebant & baptizabantur.*

24 *Nondum enim coniectus fuerat Jouchanon in domum vinctorum.* 25 *Orta est autem quæstio vni ex discipulis Jouchanon cũ Jihoudæo quodam de purgatione.*

26 *Et venerunt ad Jouchanon, & dixerunt ei, Magister noster, Js qui tecum erat vltra Jourdenon, de quo testimonium perhibuisti, en & ipse baptizat, multique veniunt ad eum.*

---

12 אין דבארעא אמרת לכון ולא מהימנין אנתון איכנא אן אמר לכון דבשמיא [z] תהימנונני׃

דצפרא דפלגה [a] דצומא ח

13 ולא אנש סלק לשמיא אלא הו דנחת מן שמיא ברה דאנשא הו [b] דאיתוהי בשמיא׃ 14 ואיכנא [c] דארים מושא חויא במדברא הכנא עתיד [d] למתתרמו ברה דאנשא׃ 15 דכלנש [e] דמהימן בה לא [f] נאבד אלא נהוון לה חיא דלעלם׃ 16 הכנא גיר [g] אחב אלהא לעלמא איכנא דלברה [h] יחידיא [i] נתל דכל מן דמהימן בה לא נאבד אלא נהוון לה חיא דלעלם׃ 17 לא גיר שדר אלהא לברה לעלמא [k] דנדוניוהי לעלמא אלא [l] דנחא עלמא באידה׃ 18 מן דמהימן בה לא [m] מתדין ומן דלא מהימן מן כדו דין הו דלא הימן בשמה דיחידיא ברה דאלהא׃ 19 הנו דין דינא דנוהרא אתא

[a] חימן
[b] צום
[c] אית כמו יש [d] רום
[e] רום [f] הימן [g] אבד
[h] אחב כמו אהב
[i] יחד [k] נתל
[l] דון [m] חיא דון

12 Si terrena dixi vobis, & non creditis: quomodo si dixero vobis cælestia, credetis?

13 Et nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis qui est in cælo.

Num. 21. c. 9. — 14 Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet Filium hominis:

15 Vt omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

1. Ioh. 4. b. 9. — 16 Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

17 Non enim misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum.

18 Qui credit in eum, non iudicatur. qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non † credidit in nomine vnigeniti Filij Dei. C

(credit)

Sup. 1. a. 9. — 19 Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem: erant enim eorum mala opera.

(mala) — 20 Omnis enim qui † malè agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius.

21 Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

22 Post hæc venit Iesus & discipuli eius in terram Iudæam: & illic morabatur cum eis, & baptizabat.

Infr. 4. a. 1. — 23 Erat autem & Iohannes baptizans in Ænon iuxta Salim: quia aquæ multæ erant illic, & veniebant, & baptizabantur. 24 Nondum enim missus fuerat Iohannes in carcerem.

25 Facta est autem quæstio ex discipulis Iohannis cũ Iudæis de purificatione.

Sup. 1. c. 19. — 26 Et venerunt ad Iohannem, & dixerunt ei, Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.

12 εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε;

13 Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.

14 καὶ καθὼς μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου·

15 ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον·

16 οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

17 οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ.

18 ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται· ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

19 αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα.

20 πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

21 ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα· ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ἐβάπτιζεν.

23 ἦν δὲ καὶ ἰωάννης βαπτίζων ἐν αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλεὶμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο.

24 οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ἰωάννης.

25 ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν ἰωάννου μετὰ ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ.

26 καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἰωάννην, καὶ εἶπον αὐτῷ, ῥαββὶ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

לְעָלְמָא וַאחֵבוּ בְּנַינָשָׁא לְחֶשׁוּכָא יַתִּיר מֶן [n] דַּלְנוּהָרָא [o] אִיתַיְהוֹן הֲוַו גֵּיר עֲבָדַיְהוֹן בִּישָׁא ׃ 20 כֻּל גֵּיר [p] דְּסַנְיָתָא עָבֵד סָנֵא לְנוּהָרָא וְלָא אָתֵא לְוָת נוּהָרָא דְּלָא [q] נֶתְכַּסְּסוּן עֲבָדוּהִי ׃ 21 הַו דֵּין דְּעָבֵד [r] שְׁרָרָא אָתֵא לְוָת נוּהָרָא [s] דְּנֶתִידְעוּן עֲבָדוּהִי דְּבַאלָהָא עֲבִידִין ׃ דְּקוּרְבָא [a] דְּחוּרַת [b] עֲדָתָא ט

22 בָּתַר הָלֵין אֶתָא יֵשׁוּעַ וְתַלְמִידוּהִי לַאְרעָא דִּיהוּד וְתַמָּן [c] מֶתְהַפַּךְ הֲוָא עַמְּהוֹן [d] וּמַעְמֵד ׃ 23 אַף יוֹחַנָן דֵּין מַעְמֵד הֲוָא בְּעֵין יָון דְּעַל גְּנַב שָׁלִים מֶטֻל דְּמַיָּא אִית הֲווֹ תַּמָּן סַגִּיאֵא [e] וָאתֵין הֲווֹ וְעָמְדִין ׃ 24 לָא גֵּיר עַדְכִּיל נְפַל הֲוָא יוֹחַנָן בֵּית אֲסִירֵא ׃ 25 הֲוָת הֲוָת דֵּין [f] בְּעָתָא לְחַד מֶן תַּלְמִידוּהִי דְּיוֹחַנָן עַם יְהוּדָיָא חַד עַל [g] הַדְכִּיתָא ׃ [h] 26 וָאתַו לְוָת יוֹחַנָן וֶאמַרוּ לֵה רַבַּן הַו דְּעַמָּךְ הֲוָא בְּעֶבְרָא דְּיוּרְדְּנָן וַאנְתְּ [i] סָהֶדְתְּ עֲלוֹהִי הָא אַף הוּ מַעְמֵד [k] וְסַגִּיאֵא אָתֵין לְוָתֵה ׃

[n] נְהַר כמו זהר [o] אִירְתְ [p] סְנָא [q] כְּסַס פירושו אמת [r] יָדַע [s] חֲדַת כמו חדש [b] כמו עידה [c] הֲפַךְ [d] עֲמַד [e] אֲתָא [f] בְּעָא [g] דְּכָא כמו זכה [h] אֲתָא [i] סְהֵד [k] סְגָא

[illegible] (Syriac text, vv. 27–36)

[illegible] (Syriac heading)

[illegible] (Syriac text, cap. IV vv. 1–3)

[illegible] (Syriac rubric)

[illegible] (Syriac text, vv. 4–6)

27 * *Respondit Jouchanon, & dixit eis: Non potest homo recipere quicquam ex animi sui voluntate, nisi datum ei fuerit de cælo.*
28 * *Vos estis mihi testes me dixisse: Non sum Meschicho, sed missus sum coram eo.*
29 * *Qui habet Sponsam, Sponsus est: amicus autem Spōsi illius, qui stat & audit eum, gaudio magno gaudet propter vocem Sponsi. hoc ergo gaudium meum ecce impletum est.*
30 * *Illum oportet crescere, me verò minui.*
31 * *Is enim qui supernè venit, supra omnes est: is autem qui de terra, de terra est, & terrena loquitur: is qui è cælo venit, supra*
32 *omnes est.* * *Et quod vidit & audiuit, testatur: & testimonium eius nemo recipit.*
33 * *Qui autem recipit eius testimonium, ob-*
34 *signauit Deum esse veracem.* * *Is enim quem Deus misit, verba ipsius Dei loquitur: non enim in mensura dedit Deus Spiritum.*
35 * *Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus eius.*
36 * *Qui credit in Filium, habet vitam æternam, qui verò nō †satisfactus est de Filio, non videbit vitam, sed ira Dei commorabitur super eum.*

† אתטפס hoc in loco plura significat quàm vt vno verbo exprimi possit.

CAP. IIII.

1 *Cognouit autem Jeschua audisse Perischæos ipsum discipulos multos facere, magisque baptizare quàm Jouchanon:*
2 *(Quanquam ipse Jeschua non baptizaret sed discipuli eius.)*
3 * *Et reliquit Jihoudæam, & venit iterum in Galilæam.*

Nocte diei genuflexionis Pentecostes.

4 * *Opus autem erat ei vt veniens transiret per Schamaritanos.*
5 * *Venit itaque in vrbem Schamaritanorum, quæ vocatur Schocar, iuxta tumulum agri, quem dedit Jaakoub Jauseph filio suo.*
6 * *Eratque ibi fons aquarum Jaakoub: ipse autem Jeschua fatigatus erat ex labore itineris, sedebatque ad fontem, & erat hora sexta.*

---

27 ענא יוחנן ואמר להון לא משכח ברנשא למסב מן צבות נפשה מדם אלא אן אתיהב לה מן שמיא ׃ 28 אנתון סהדין אנתון לי דאמרת דאנא לא הוית משיחא אלא שליחא אנא דקדמוהי ׃ 29 מן דאית לה כלתא חתנא הו רחמה דין דחתנא הו דקאם וצאת לה חדותא רבתא חדא מטל קלה דחתנא הדא הכיל חדותא דילי הא משליא ׃ 30 להו הו ולא הוא למרבא ולי למבצר ׃ 31 הו גיר דמן לעל אתא לעל מן כל הו והו דמן ארעא מן ארעא הו ומן ארעא ממלל הו דמן שמיא אתא לעל מן כל הו ׃ 32 ומדם דחזא ושמע מסהד וסהדותה לא אנש מקבל ׃ 33 הו דין דקבל סהדותה חתם דאלהא שרירא הו ׃ 34 אינא גיר דאלהא שדרה מלא הו דאלהא ממלל לא הוא גיר בכילא יהב אלהא רוחא ׃ 35 אבא מחב לברא וכל מדם יהב באידוהי ׃ 36 מן דמהימן בברא

l נסב m צבא n יהב o כלל p רחם q קום r צות בירושלמי s חדא t מלא u רבא x בצר y סהד y פירושו אמיתי z מלל כול ופירושו עוד b אחב כמו אהב c יד

27 * Respondit Iohannes & dixit, Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de cælo.

28 * Ipsi vos mihi testimoniũ perhibetis, quod dixerim, Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. (Supr. 1. c. 20.)

29 * Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocẽ sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est.

30 * Illum oportet crescere: me autem minui.

31 * Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de cælo venit, super omnes est.

32 * Et quod vidit & audiuit, hoc testatur: & testimonium eius nemo accipit.

33 * Qui † accepit eius testimonium, signauit quia Deus verax est. († autem acceperit)

34 * Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur. non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. (Rom. 3. c. 4. Infr. 8. c. 26.)

35 * Pater diligit filium: & omnia dedit in manu eius.

36 * Qui credit in Filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum. (1. Io. 5. b. 10.)

27 * ἀπεκρίθη ἰωάννης καὶ εἶπεν, οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

28 * αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου.

29 * ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται.

30 * ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν· ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 * ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

32 * καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.

33 * ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν.

34 * ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ. οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα.

35 * ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

36 * ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

CAP. IIII.

δ'.

1 VT ergo cognouit Iesus quia audierunt Pharisæi quòd Iesus plures discipulos facit, & baptizat, quàm Iohannes: A (Sup. 3. c. 22.)

2 * Quanquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius:

3 * Reliquit Iudæam, & abijt iterum in Galilæam.

4 * OPORTEBAT autẽ eum transire per † Samariam. († mediam)

5 * Venit ergo in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sichar, iuxta prędium quod dedit Iacob, Ioseph filio suo. (Gen. 33. d. 19. 48. d. 22. Iosu. 24. g. 32.)

6 * Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. hora † erat quasi sexta. († autem)

1 * Ὡς οὖν ἔγνω ὁ ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι ὅτι ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ ἰωάννης·

2 * καίτοιγε ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·

3 * ἀφῆκε τὴν ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν γαλιλαίαν.

4 * ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.

5 * ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς σαμαρείας, λεγομένην συχὰρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν ἰακὼβ ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

6 * ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ ἰακώβ. ὁ οὖν ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη.

אית לה חיא דלעלם ומן דלא [d] מתטפים לברא לא [e] נחזא חיא אלא [f] רוגזה דאלהא נקוא עלוהי ׃

קפלאון ד

[1] ידע דין ישוע דשמעו פרישא דתלמידא סגיאא עבד [a] ומעמד יתיר מן יוחנן ׃

[2] כד לא הוא הו ישוע מעמד הוא אלא [b] תלמידוהי ׃ [3] ושבקה ליהוד ואתא לה תוב לגלילא ׃

דללליא דיום [c] בורכא [d] דפנטיקוסטי ׃

[4] [e] מעברא הות לה דין [f] דנאתא נעבר על בית שמריא ׃ [5] ואתא למדינתא דשמריא [g] דמתקריא

שכר על [h] גנב קריתא דיהב הוא יעקוב ליוסף ברה ׃ [6] ואית הוא תמן [i] מעינא דמיא דיעקוב הו דין ישוע [k] לאא

הוא מן עמלא דאורחא [l] ויתב הוא לה על מעינא ואית [m] הוי שת שעין ׃

[a] טפס [e] חוא [f] רגז
[a] עמד בלשון טבל
[b] למר
[c] ברך [d] מלשון יון
[e] עבד [f] אתא [g] קרא
[h] גנב כמו גבעה
[k] לאא כמו לאה ופירושו מקור
[l] יתב [m] הוא

7 ܘܐܬܬ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܫܡܪܝܢ ܕܬܡܠܐ ܡܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܗܒܝ ܠܝ ܡܝܐ ܐܫܬܐ.
8 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܥܠܘ ܗܘܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܢܙܒܢܘܢ ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ.
9 ܐܡܪܐ ܠܗ ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܫܡܪܝܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܢܬ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢܬ. ܘܡܢܝ ܫܐܠ ܐܢܬ ܠܡܫܬܐ ܕܐܝܬܝ ܐܢܬܬܐ ܫܡܪܝܬܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܬܚܫܚܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܥܡ ܫܡܪܝܐ.
10 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܠܘ ܝܕܥܐ ܗܘܝܬܝ ܡܘܗܒܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܢܘ ܗܢܐ ܕܐܡܪ ܠܟܝ ܗܒܝ ܠܝ ܐܫܬܐ. ܐܢܬܝ ܫܐܠܐ ܗܘܝܬܝ ܠܗ. ܘܝܗܒ ܗܘܐ ܠܟܝ ܡܝܐ ܚܝܐ.
11 ܐܡܪܐ ܠܗ ܗܝ ܐܢܬܬܐ. ܡܪܝ. ܠܐ ܕܘܠܐ ܐܝܬ ܠܟ ܘܒܐܪܐ ܥܡܝܩܐ. ܐܝܡܟܐ ܠܟ ܡܝܐ ܚܝܐ.
12 ܠܡܐ ܐܢܬ ܪܒ ܐܢܬ ܡܢ ܐܒܘܢ ܝܥܩܘܒ. ܗܘ ܕܗܘ ܝܗܒ ܠܢ ܒܐܪܐ ܗܕܐ. ܘܗܘ ܡܢܗ ܐܫܬܝ ܘܒܢܘܗܝ ܘܥܢܗ.
13 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܠ ܕܢܫܬܐ ܡܢ ܡܝܐ ܗܠܝܢ ܬܘܒ ܢܨܗܐ.
14 ܟܠ ܕܝܢ ܕܢܫܬܐ ܡܢ ܡܝܐ ܕܐܢܐ ܐܬܠ ܠܗ. ܠܐ ܢܨܗܐ ܠܥܠܡ. ܐܠܐ ܡܝܐ ܗܢܘܢ ܕܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗ. ܢܗܘܘܢ ܒܗ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ ܕܢܒܥܝܢ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.
15 ܐܡܪܐ ܠܗ ܗܝ ܐܢܬܬܐ. ܡܪܝ. ܗܒ ܠܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܡܝܐ ܕܠܐ ܬܘܒ ܐܨܗܐ. ܘܠܐ ܐܬܐ ܐܕܠܐ ܡܢ ܗܪܟܐ.
16 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܙܠܝ ܩܪܝ ܠܒܥܠܟܝ ܘܬܝ ܠܗܪܟܐ.
17 ܐܡܪܐ ܠܗ. ܠܝܬ ܠܝ ܒܥܠܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܫܦܝܪ ܐܡܪܬܝ ܕܠܝܬ ܠܝ ܒܥܠܐ.
18 ܚܡܫܐ ܓܝܪ ܒܥܠܝܢ ܗܘܘ ܠܟܝ. ܘܗܢܐ ܕܐܝܬ ܠܟܝ ܗܫܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܥܠܟܝ. ܗܕܐ ܫܪܝܪܬܐ ܐܡܪܬܝ.
19 ܐܡܪܐ ܠܗ ܗܝ ܐܢܬܬܐ. ܡܪܝ. ܚܙܝܐ ܐܢܐ ܕܢܒܝܐ ܐܢܬ.
20 ܐܒܗܝܢ ܒܛܘܪܐ ܗܢܐ ܣܓܕܘ. ܘܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܗܘ ܐܬܪܐ ܕܘܠܐ ܠܡܣܓܕ.
21 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬܬܐ ܗܝܡܢܝܢܝ. ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ. ܕܠܐ ܒܛܘܪܐ ܗܢܐ. ܐܦ ܠܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܬܣܓܕܘܢ ܠܐܒܐ.

7 *Venit autem mulier ex Schomerin vt hauriret aquam: & dixit ei Jeschua, Da mihi aquam bibendam.*

8 *Porrò discipuli eius introierant in vrbem vt emerent sibi cibum.*

9 *Dicit ei mulier illa Schamaritana, Quomodo tu, Jihoudæus cùm sis, à me petis potum quæ sum mulier Schamaritana? nulla enim intercedit familiaritas Jihoudæis cũ Schamaritanis.*

10 *Respondit Jeschua & dixit ei, Si scires donum illud Dei, & quis est iste qui dicit tibi, Da mihi potum, tu petijsses ab eo, & dedisset tibi aquas viuas.*

11 *Dicit ei mulier illa, Domine mi, situlam non habes, & puteus profundus est, vndenam tibi sunt aquæ viuæ?*

12 *Nunquid tu es maior patre nostro Jaakoub, is qui dedit nobis puteum hunc, ipséque ex eo bibit & filij eius ac eius oues?*

13 *Respondit Jeschua & dixit ei, Quisquis bibet ex istis aquis, iterum sitiet.*

14 *Quisquis autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternũ: sed aquæ illæ quas ego dabo ei, fient in eo fons aquarum salientium in vitam æternam.*

15 *Dicit ei mulier illa, Domine mi, da mihi ex his aquis, ne rursus sitiam, nec veniam hinc haustum.*

16 *Dixit ei Jeschua, Abi voca virum tuum, & veni huc.*

17 *Dicit ei, Non habeo maritum. dixit ei Jeschua, Benè dixisti, Non habeo maritum.*

18 *Quinque enim maritos habuisti, & iste quem nunc habes, non est maritus tuus, hoc verum dixisti.*

19 *Dixit ei mulier illa, Domine mi, video te esse prophetam.*

20 *Patres nostri in hoc monte adorauerunt, vos autem dicitis in Ourischlem esse locum illum vbi oportebat adorare.*

21 *Dicit ei Jeschua, Mulier crede mihi, venit hora, quum neque in hoc monte, neque etiam in Ourischlem adorabitis Patrem.*

---

7 ואתת אנתתא מן שמרין [n] דתמלא מיא ואמר לה ישוע [o] הבילי מיא [p] אשתיא ׃ 8 תלמידוהי דין [q] עלו הוו למדינתא דנזבנון להון סיברתא ׃ 9 אמרא לה הי אנתתא שמריתא איכנא אנת יהודיא אנת ומני שאל אנת למשתא [r] דאיתי אנתתא שמריתא לא גיר [s] מתחששין יהודיא עם שמריא ׃
10 ענא ישוע ואמר לה אלו ידעא הויתי [t] מוהבתא דאלהא ומנו הנא דאמר לכי [t] הב לי אשתא אנתי שאלא [v] הויתי לה ויהב הוא לכי מיא חייא ׃ 11 אמרא לה אנתתא הי מרי לא [x] דולא אית לך [y] וברא עמיקא אימכא לך מיא חייא ׃ 12 למא אנת רב אנת מן אבון יעקוב הו דהו יהב לן בירא הדא והו מנה [z] אשתי ובנוהי [a] ועניה ׃
13 ענא ישוע ואמר לה כל דנשתא מן הלין מיא תוב [b] נצהא ׃ 14 כל דין דנשתא מן מיא דאנא אתל

[n] מלא [o] יהב [p] שתא [q] עלל [r] אית כמו יש [s] חשש [t] יהב [v] חיא [x] דלא וכמו דלי [y] כמו באר [z] שתא [a] ען כמו צאן [b] צחא כמו צמא

7 * Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Ieſus, Da mihi bibere.

8 * Diſcipuli enim eius abierant in ciuitatem vt cibos emerent.

9 * Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu, Iudæus cùm ſis, bibere à me poſcis, quæ ſum mulier Samaritana? non enim coütuntur Iudæi Samaritanis.

10 * Reſpondit Ieſus & dixit ei: Si ſcires donum Dei, & quis eſt qui dicit tibi, Da mihi bibere: tu forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam viuam.

11 * Dicit ei mulier, Domine, neque in quo haurias habes, & puteus altus eſt: vnde ergo habes aquam viuam?

12 * Nunquid tu maior es patre noſtro Iacob, qui dedit nobis puteum, & ipſe ex eo bibit, & filij eius, & pecora eius?

13 * Reſpondit Ieſus, & dixit ei, Omnis qui bibit ex aqua hac, ſitiet iterum: qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum:

14 * Sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam.

15 * Dicit ad eum mulier, Domine, da mihi hanc aquam, vt non ſitiam: neque veniam huc haurire.

16 * Dicit ei Ieſus, Vade, voca virum tuum, & veni huc.

17 * Reſpondit mulier, & dixit, Non habeo virum. Dicit ei Ieſus, Bene dixiſti, quia non habeo virum.

18 * Quinque enim viros habuiſti: & nunc quem habes, non eſt tuus vir, hoc verè dixiſti.

19 * Dicit ei mulier, Domine, video quia Propheta es tu.

20 * Patres noſtri in monte hoc adorauerunt, & vos dicitis, quia Ieroſolymis eſt locus vbi adorare oportet. (Deu. 12. a. 6.)

21 * Dicit ei Ieſus, Mulier crede mihi, quia veniet hora, quando neq; in monte hoc neque in Ieroſolymis adorabitis Patrem.

7 * ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, δός μοι πιεῖν.

8 * οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.

9 * λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ σαμαρεῖτις, πῶς σὺ ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.

10 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν·

11 * λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις; καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

12 * μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἰακὼβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;

13 * ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν·

14 * ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.

15 * λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ, κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.

16 * λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.

17 * ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν, οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, καλῶς εἶπας, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω.

18 * πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ. τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας.

19 * λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.

20 * οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.

21 * λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί.

לה לא נצהא לעלם אלא מיא הנון דיהב אנא לה נהוון בה מעינא דמיא [c] דנבעין לחיא דלעלם ׃
15 אמרא לה אנתתא הימרי [d] הב לי מן הלין מיא דלא תוב [e] אצהא ולא הוית [f] אתיא [g] דליא מן הרכא ׃
16 אמר לה ישוע [h] זלי [i] קרי לבעלכי ותי להרכא ׃ 17 אמרא לה לית לי בעלא אמר לה ישוע שפיר אמרתי
דלית לי בעלא ׃ 18 חמשא גיר בעלין הוו לכי והנא דאית לכי השא לא הוא בעלכי הדא [k] שרירתא אמרתי ׃
19 אמרא לה הי אנתתא מרי [l] חזוא אנא דנביא אנת ׃
20 אבהין בהנא טורא סגדו ואנתון אמרין אנתון דבאורשלם הו אתר [m] דולא הוא [n] למסגד ׃
21 אמר לה ישוע אנתתא [o] הימניני [p] דאתיא שעתא דלא בהנא טורא אף לא באורשלם תסגדון לאבא ׃

[b] נבע
[d] יהב [e] צהא [f] אתא
[g] דלא פירושו שאב
[h] אזל [i] קרא
[k] שרר אמת
[l] חזא
[m] פירושו צריך [n] סגד
[o] הימן [p] אתא

22 ܐܢܬܘܢ ܣܓܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܕܡ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܢܢ ܕܝܢ ܣܓܕܝܢ ܚܢܢ ܠܡܐ ܕܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܚܝܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢܘܢ܀ 23 ܐܠܐ ܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܘܗܫܐ ܐܝܬܝܗ ܐܡܬܝ ܕܣܓܘܕܐ ܫܪܝܪܐ ܢܣܓܕܘܢ ܠܐܒܐ ܒܪܘܚܐ ܘܒܫܪܪܐ ܐܦ ܐܒܐ ܓܝܪ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܗܘ ܣܓܘܕܐ ܒܥܐ܀ 24 ܪܘܚܐ ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܣܓܕܝܢ ܠܗ ܒܪܘܚܐ ܘܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܕܢܣܓܕܘܢ܀ 25 ܐܡܪܐ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܗܝ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܗܘ ܡܠܦ ܠܢ ܟܠ ܡܕܡ܀ 26 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢܐ ܐܢܐ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡܟܝ܀ 27 ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܐܬܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܥܡ ܐܢܬܬܐ ܡܡܠܠ ܠܐ ܕܝܢ ܐܢܫ ܐܡܪ ܡܢܐ ܒܥܐ ܐܢܬ ܐܘ ܡܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܥܡܗ܀ 28 ܘܫܒܩܬ ܩܘܠܬܗ ܐܢܬܬܐ ܘܐܙܠܬ ܠܡܕܝܢܬܐ ܘܐܡܪܐ܀ 29 ܬܘ ܚܙܘ ܓܒܪܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ ܠܡܐ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ܀ 30 ܘܢܦܩܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ܀ 31 ܘܒܝܬ ܗܠܝܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܪܒܢ ܠܥܣ܀ 32 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܬ ܠܝ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܐܟܘܠ ܐܝܕܐ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܀ 33 ܐܡܪܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܒܝܢܬܗܘܢ ܠܡܐ ܐܢܫ ܐܝܬܝ ܠܗ ܡܕܡ ܠܡܐܟܠ܀ 34 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܡܐܟܘܠܬܝ ܕܝܠܝ ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܘܐܫܠܡ ܥܒܕܗ܀ 35 ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܕܒܬܪ ܐܪܒܥܐ ܝܪܚܝܢ ܚܨܕܐ ܐܬܐ ܗܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܪܝܡܘ ܥܝܢܝܟܘܢ ܘܚܙܘ ܐܪܥܬܐ ܕܚܘܪ ܘܡܛܝ ܠܚܨܕܐ ܡܢ ܟܕܘ܀ 36 ܘܡܢ ܕܚܨܕ ܐܓܪܐ ܢܣܒ ܘܟܢܫ ܦܐܪܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܘܙܪܘܥܐ ܘܚܨܘܕܐ ܐܟܚܕܐ ܢܚܕܘܢ܀ 37 ܒܗܕܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝܗ ܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ ܕܐܚܪܝܢ ܗܘ ܙܪܥ ܘܐܚܪܝܢ ܚܨܕ܀ 38 ܐܢܐ ܫܕܪܬܟܘܢ ܠܡܚܨܕ ܡܕܡ ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܬܘܢ ܒܗ ܐܚܪܢܐ ܓܝܪ ܠܐܝܘ ܘܐܢܬܘܢ ܥܠܬܘܢ ܥܠ ܥܡܠܗܘܢ܀

22 *Vos adoratis quod nescitis, nos autem adoramus, quod scimus; nam vita [salus] ex Jihoudæis est.*

23 *Sed venit hora & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in Spiritu & veritate; etenim Pater tales adoratores poscit.*

24 *Spiritus enim est Deus, & ij qui adorant eum in Spiritu & veritate oportet vt adorent.*

25 *Dicit ei mulier illa, Scio Meschicho esse venturum, & quum venerit ille docebit nos omnia.*

26 *Dixit ei Jeschua, Ego sum qui loquor tecum.*

27 *Eoq; loquente venerunt discipuli eius, & mirati sunt eum cum muliere loqui: nemo autem dixit, Quid quæris? aut quid loqueris cum ea?*

28 *Et reliquit hydriam suam mulier, & profecta est in vrbem, dixitque:*

29 *Venite, videte virum qui dixit mihi quicquid feci: num ipse est Meschicho.*

30 *Itaq; exierunt ex vrbe quidam, veneruntq; ad eum.*

31 *Et interea efflagitabant ab eo discipuli eius dicentes ei, Magister noster comede.*

32 *Ipse verò dixit eis, Est mihi cibus vt comedam quem vos nescitis.*

33 *Dicunt discipuli inter se, Num quis attulit ei quid edendum?*

34 *Ait illis Jeschua, Cibus meus est vt faciam voluntatem eius qui misit me, & perficiam eius opus.*

35 *Nonne dicitis, Post quatuor menses venit messis? Ecce dico vobis, Attollite oculos vestros, & spectate terras, quippe quæ albescant, & iam peruenerint ad messem.*

36 *Porro is qui metit, mercedem accipit, cogitq; fructus in vitam æternam: satorq; ac messor pariter gaudebunt.*

37 *In hoc enim sermo ille verus est. Alius est qui seminat, & alius qui metit.*

38 *Ego misi vos ad id metendum in quo non laborastis: alij siquidem laborauerunt, & vos introistis in laborem eorum.*

---

22 אַנְתּוּן סָגְדִין אַנְתּוּן לְמֶדֶם דְּלָא יָדְעִין אַנְתּוּן חֲנַן דֵּין סָגְדִין חֲנַן לְמָא דְיָדְעִינַן חֲנַן דְּחַיֵּא מֶן יְהוּדָיֵא אֶנּוּן׃ 23 אֶלָּא אָתְיָא שָׁעְתָא וְהָשָׁא אִיתֵיהּ אֶמַּתַי דְסָגוּדֵא שַׁרִירֵא נֶסְגְּדוּן לְאַבָא בְּרוּחָא וּבְשָׁרָרָא אָף אַבָא גֵּיר דְּאַיךְ הָלֵין הוּ סָגוּדֵא בָעֵא׃ 24 רוּחָא הוּ גֵּיר אֱלָהָא וְאַילֵין דְּסָגְדִין לֵהּ בְּרוּחָא וּבְשָׁרָרָא וָלֵא דְנֶסְגְּדוּן׃ 25 אָמְרָא לֵהּ אַנְתְּתָא הָי יָדְעָא אֶנָא דִמְשִׁיחָא אָתֵא וּמָא דְאָתָא הוּ מַלֵּף לָן כֻּל מֶדֶם׃ 26 אָמַר לָהּ יֵשׁוּעַ אֶנָא אֶנָא דִמְמַלֵּל אֶנָא עַמֶּכִי׃ 27 וְכַד מְמַלֵּל אֶתוֹ תַלְמִידוֹהִי וּמֶתְדַּמְּרִין הֲווֹ דְּעַם אַנְתְּתָא מְמַלֵּל לָא דֵין אֱנָשׁ אֶמַר מָנָא בָעֵא אַנְתְּ אוֹ מָנָא מְמַלֵּל אַנְתְּ עַמָּהּ׃ 28 וְשֶׁבְקַת קוּלְתָהּ אַנְתְּתָא וְאֶזְלַת לִמְדִינְתָא וְאָמְרָא׃ 29 תַּו חֲזַו גַּבְרָא דְאָמַר לִי כֻּל מֶדֶם דְּעֶבְדֵת לְמָא הוּיוּ מְשִׁיחָא׃ 30 וּנְפַקוּ אֱנָשָׁא מֶן מְדִינְתָּא וְאָתֵין הֲווֹ לְוָתֵהּ׃

ידע · אית עבראה משתחוים · אלף · אתא דמר · קולתא פירושו כד · אתא חזוא

4.Reg.17. c.28.&. 36.

22 * Vos adoratis quod neſcitis: nos adoramus quod ſcimus, quia ſalus ex Iudæis eſt.

23 * Sed venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum.

2.Cor.3. d.17.

24 * Spiritus eſt Deus: & eos qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet adorare.

25 * Dicit ei mulier, Scio quia Meſſias venit, qui dicitur Chriſtus. cùm ergo venerit, ille nobis nunciabit omnia. D

26 * Dicit ei Ieſus, Ego ſum qui loquor tecum.

27 * Et continuò venerunt diſcipuli eius: & mirabantur, quia cùm muliere loquebatur. Nemo tamen dixit, Quid quæris, aut quid loqueris cum ea?

28 * Reliquit ergo hydriam ſuam mulier: & abiit in ciuitatem, & dicit illis hominibus:

29 * Venite & videte hominem qui dixit mihi omnia quæcunque feci: nunquid ipſe eſt Chriſtus?

30 * Exierunt ergo de ciuitate, & veniebant ad eum.

31 * Interea rogabant eum diſcipuli, dicentes, Rabbi, manduca.

32 * Ille autem dixit eis, Ego cibum habeo manducare, quem vos neſcitis.

33 * Dicebant ergo diſcipuli adinuicem, Nunquid aliquis attulit ei manducare?

34 * Dicit eis Ieſus, Meus cibus eſt vt faciam voluntatem eius qui miſit me, vt perficiam opus eius.

35 * Nonne vos dicitis, quòd adhuc quatuor menſes ſunt, & meſſis venit? Ecce dico vobis, Leuate oculos veſtros, & videte regiones, quia albæ ſunt iam ad meſſem. E

Mat.9. d.37. Luc.10. a.2.

36 * Et qui metit, mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam: vt & qui ſeminat, ſimul gaudeat & qui metit.

37 * In hoc enim eſt verbum verum: quia alius eſt qui ſeminat, & alius eſt qui metit. 38 * Ego miſi vos metere quod vos non laboraſtis: alii laborauerunt, & vos in labores eorum introiſtis.

22 * ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐστίν.

23 * ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.

24 * πνεῦμα ὁ θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.

25 * λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, οἶδα ὅτι μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.

26 * λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 * καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε, τί ζητεῖς; ἤ, τί λαλεῖς μετ᾽ αὐτῆς;

28 * ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις,

29 * δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός;

30 * ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

31 * ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, ῥαββὶ, φάγε.

32 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

33 * ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;

34 * λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.

35 * οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι τετράμηνός ἐστι καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη.

36 * καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων.

37 * ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.

38 * ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

---

31 וּבֵינָת הָלֵין ᵇבָּעִין הֲווּ מֵנֵּהּ תַּלְמִידוֹהִי וְאָמְרִין לֵהּ רַבַּן לְעַס ׃ 32 הוּ דֵּין אֲמַר לְהוֹן אִית לִי ᶜמֵאכוּלְתָא
דְּאֵכוּל אַיְדָא דְּאַנְתּוּן לָא יָדְעִין אַנְתּוּן ׃ 33 אָמְרִין תַּלְמִידָא בֵּינַיְהוּן לְמָא אֱנָשׁ ᵈאַיְתִי לֵהּ מִדֶּם לְמֵאכַל ׃
34 אֲמַר לְהוֹן יֵשׁוּע מֵאכוּלְתִּי דִּילִי אִיתֵיהּ דְּאֶעְבֵּד ᵉצֶבְיָנֵהּ דְּמַן דְּשַׁדְּרַנִי ᶠוְאֶשַׁלְמִיוּהִי לַעֲבָדֵהּ ׃
35 לָא אַנְהוֹן אָמְרִין דְּבָתַר אַרְבְּעָא יַרְחִין אָתֵא חֲצָדָא הָא אָמַר אֲנָא לְכוֹן ᵍדַּארִימוּ עַיְנַיְכוֹן ʰוַחֲזוּ אַרְעָתָא ⁱדְּחָוַרוּ
ᵏוּמְטִיו לַחֲצָדָא מֵן כַּדּוּ ׃ 36 וְאַיְנָא דְּחָצֵד אַגְרָא נָסֵב וְכָנֵשׁ פֵּארָא לְחַיֵּא דַּלְעָלַם ˡוְזָרוּעָא וְחָצוּדָא אַכְחֲדָא
ᵐנֶחְדּוּן ׃ 37 בְּהָדָא גֵּיר אִיתֵיהּ ⁿמֶלְּתָא דְּשָׁרָרָא דְּאַחְרִין הוּ זָרַע וְאַחְרִין חָצֵד ׃ 38 אֲנָא שַׁדַּרְתְּכוֹן ᵒלְמֶחְצַד
מִדֶּם דְּלָא הֲוָא אַנְהוּן ᵖלְאִיתְהוּן אַחְרָנָא גֵּיר לְאִיו וַאַנְהוּן ᑫעַלְתּוּן עַל עַמְלְהוֹן דְּהָנוּן ׃

ᵇבְּעָא ᶜאֲכַל
ᵈאֲתָא
ᵉצְבָא ᶠשְׁלַם
ᵍרוּם ʰחֲזָא ⁱחֲוַר
ᵏמְטָא ˡזְרַע ᵐחֲדָא
ⁿמְלַל ᵒחְצַד
ᵖלָאא כמו לאת
ᑫעְלַל

39 ܡܢ ܗܝ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܤܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ܫܡܪܝܐ ܡܛܠ ܡܠܬܗ ܕܐܢܬܬܐ ܗܝ ܕܡܤܗܕܐ ܗܘܬ ܕܐܡܪ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ܀ 40 ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܗܢܘܢ ܫܡܪܝܐ ܒܥܘ ܡܢܗ ܕܢܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܘܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ܀ 41 ܘܤܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ܡܛܠ ܡܠܬܗ܀ 42 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐܢܬܬܐ ܗܝ ܕܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܡܠܬܟܝ ܡܗܝܡܢܝܢܢ ܒܗ ܚܢܢ ܓܝܪ ܫܡܥܢ ܘܝܕܥܢ ܕܗܢܘ ܐܝܬܘܗܝ ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܫܝܚܐ ܡܚܝܢܗ ܕܥܠܡܐ܀

ܕܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ ܝܐ

43 ܒܬܪ ܬܪܝܢ ܕܝܢ ܝܘܡܝܢ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ ܘܐܙܠ ܠܓܠܝܠܐ܀ 44 ܗܘ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܤܗܕ ܕܢܒܝܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܠܐ ܡܬܝܩܪ܀ 45 ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܐ ܠܓܠܝܠܐ ܩܒܠܘܗܝ ܓܠܝܠܝܐ ܕܚܙܘ ܐܬܘܬܐ ܟܠ ܕܥܒܕ ܒܐܘܪܫܠܡ ܒܥܐܕܐ ܐܬܘ ܗܘܘ ܓܝܪ ܐܦ ܗܢܘܢ ܠܥܐܕܐ܀ 46 ܐܬܐ ܕܝܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܠܩܛܢܐ ܕܓܠܝܠܐ ܐܝܟܐ ܕܥܒܕ ܡܝܐ ܚܡܪܐ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܦܪܢܚܘܡ ܥܒܕܐ ܚܕ ܕܡܠܟܐ ܕܒܪܗ ܟܪܝܗ ܗܘܐ܀ 47 ܗܢܐ ܫܡܥ ܕܐܬܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܝܗܘܕ ܠܓܠܝܠܐ ܘܐܙܠ ܠܘܬܗ ܘܒܥܐ ܡܢܗ ܕܢܚܘܬ ܘܢܐܤܐ ܠܒܪܗ ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܡܡܬ܀ 48 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢ ܠܐ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ܀ 49 ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܥܒܕܐ ܕܡܠܟܐ ܡܪܝ ܚܘܬ ܥܕܠܐ ܢܡܘܬ ܛܠܝܐ܀ 50 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܙܠ ܒܪܟ ܚܝ ܗܘ ܘܗܝܡܢ ܗܘ ܓܒܪܐ ܒܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܘܐܙܠ܀ 51 ܟܕ ܕܝܢ ܢܚܬ ܗܘܐ ܐܪܥܘܗܝ ܥܒܕܘܗܝ ܘܤܒܪܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܒܪܟ ܚܝܐ܀ 52 ܘܫܐܠ ܐܢܘܢ ܒܐܝܢܐ ܥܕܢܐ ܐܬܬܢܝܚ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܬܡܠܝ ܒܫܒܥ ܫܥܝܢ ܫܒܩܬܗ ܐܫܬܐ܀ 53 ܘܝܕܥ ܐܒܘܗܝ ܕܒܗ ܒܫܥܬܐ ܗܝ ܕܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܕܒܪܟ ܚܝܐ ܘܗܝܡܢ ܗܘ ܘܟܠܗ ܒܝܬܗ܀ 54 ܘܬܘܒ ܗܕܐ ܬܪܬܝܢ ܐܬܐ ܥܒܕ ܝܫܘܥ ܟܕ ܐܬܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܠܓܠܝܠܐ܀

39 *Ex illa autem vrbe multi crediderunt in eū Schamaritani propter sermonem mulieris illius quæ testata fuerat: Dixit mihi quicquid fecit.* 40 *Quumq; venissent ad eum illi Schamaritani efflagitarunt ab eo vt apud ipsos maneret, & mansit apud eos biduum.* 41 *Et plurimi crediderunt in eum propter sermonem ipsius.* 42 *Ac dicebant mulieri illi, Non amplius propter sermones tuos credimus in eum; nos enim audiuimus & scimus hunc esse verissimè Meschicho illum Seruatorem orbis.*

Vespere feriæ III. Hebdomadis V. Ieiunij.

43 *Duobus autem pòst diebus exijt Jeschua illinc & abijt in Galilæam.* 44 *Ipse enim Ieschua testatus fuerat Prophetam in ciuitate sua inhonorum esse.* 45 *Quum autem venisset in Galilæam, receperunt eum Galilæi, qui viderant signa omnia, quæ ediderat in Ourischlem in die festo; nam & ipsi venerant ad diem festum.* 46 *Venit autem iterum Jeschua in Kotne Galilææ, vbi fecerat ex aqua vinum. Et erat in Capharnachum seruus regius quidam cuius filius ægrotabat.* 47 *Iste audijt venisse Jeschua ex Jihoudæa in Galilæam, et profectus est ad eum; petijtq; ab eo vt descenderet & sanaret filium suum, propè enim erat vt moreretur.* 48 *Dixit ei Jeschua, Nisi signa & miracula videritis, non credetis.* 49 *Dixit ei seruus ille regius, Domine mi, descende priusquam mortuus sit puer.* 50 *Dixit ei Jeschua, Vade, filius tuus viuit. Et credidit vir ille sermoni quem dixerat ei Jeschua, & abijt.* 51 *Quum autem descenderet, obuiam facti sunt ei serui ipsius & annunciarũt ei dicentes, Filius tuus viuit.* 52 *Et sciscitatus est ab eis quonam tempore sanitati restitutus fuisset. Dicunt ei, Heri septima hora reliquit eum febris.* 53 *Et agnouit pater eius* id contigisse *ea ipsa hora qua dixerat ei Jeschua Filius tuus viuit. & credidit ipse, & domus eius tota.* 54 *Hoc signum secundum rursus edidit Jeschua quum venisset à Jihoudæa in Galilæam.*

39 מִן הִי מְדִינְתָּא דֵּין סַגִּיאֵא [t] הַימֵנוּ בֵּהּ שָׁמְרָיֵא מֶטֻל מֶלְּתֵהּ דְּאַנְתְּתָא הַי [s] דְּמַסְהֲדָא הֲוָת דְּאֵמַר לִי כָּל מֶדֶם דְּעֶבְדֶת׃ 40 וְכַד [v] אֶתַו לְוָתֵהּ הָנוּן שָׁמְרָיֵא [v] בְּעַו מֶנֵּהּ דְּנֶהֱוֵא לְוָתְהוּן וַהֲוָא לְוָתְהוּן תְּרֵין יַוְמִין׃ 41 וְסַגִּיאֵא הַימֵנוּ בֵּהּ מֶטֻל [x] מֶלְּתֵהּ׃ 42 וְאָמְרִין הֲווֹ לְאַנְתְּתָא הַי דְּמֶכִּיל לָא הֲוָא בְּמֶלְּתֵכִי מְהַימְנִינַן בֵּהּ חְנַן גֵּיר שְׁמַעַן וִידַעַן דְּהָנָא אִיתַוהִי [y] שַׁרִירָאִית מְשִׁיחָא [z] מַחְיָנֵהּ דְּעָלְמָא׃

דְּרַמְשָׁא דִּתְלָתָא בְּשַׁבָּא דְּשַׁבְּתָא דְּחַמְשָׁא [a] דְּצוֹמָא יא

43 וּבָתַר תְּרֵין יַוְמִין נְפַק יֵשׁוּעַ מֶן תַּמָּן וַאֲזַל לְגְלִילָא׃ 44 הוּ גֵּיר יֵשׁוּעַ סְהֶד דִּנְבִיָּא בִּמְדִינְתֵהּ לָא [b] מֶתְיַקַּר׃ 45 כַּד דֵּין אֶתָא לִגְלִילָא קַבְּלוּהִי גְּלִילָיֵא [c] דַּחֲזַו [d] אָתְוָתָא כֹּל דַּעֲבַד בְּאוּרִשְׁלֶם [e] בְּעַדְעְדָא אֶתוֹ הֲווֹ גֵּיר וְאַף הֶנוּן לְעַדְעְדָא׃

[t] חימן [u] סהד [v] אתא [w] בעא [x] מלל [y] שרר [z] חיא [a] צום [b] יקר פירושו כבד [c] חזא [d] אתא כמו אות [e] פירושו חג

39 ‡ Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbũ mulieris testimonium perhibẽtis, Quia dixit mihi omnia quęcunque feci.

40 ‡ Cùm venissent ergo ad illum Samaritani, rogauerunt eum vt ibi maneret. Et mansit ibi duos dies.

41 ‡ Et multò plures crediderunt in eum propter sermonem eius. F

42 ‡ Et mulieri dicebant, Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audiuimus, & scimus quia hic est verè Saluator mundi.

43 ‡ POST duos autem dies exiit inde: & abiit in Galilæam.

44 ‡ Ipse enim Iesus testimonium perhibuit quia Propheta in sua patria honorem non habet.

(Mat. 13. b.57. Mar. 6. a.4. Luc. 4. c.24. Matt. 4. b.12. Mar. 1. b.14. Luc. 4. b.14.)

45 ‡ Cùm ergo venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cùm omnia vidissent quæ fecerat Ierosolymis in die festo: & ipsi enim venerant ad diem festum.

46 ‡ Vênit ergo iterum in Cana Galileæ, vbi fecit aquam vinum. Et erat quidam Regulus cuius filius infirmabatur Capharnaum.

(Sup. 2. b.9.)

47 ‡ Hic cùm audisset quia Iesus adueniret à Iudæa in Galilæam, abiit ad eum, G & rogabat eum vt descenderet & sanaret filium eius: incipiebat enim mori.

48 ‡ Dixit ergo Iesus ad eum, Nisi signa & prodigia videritis, non †creditis.

(†credetis)

49 ‡ Dicit ad eum Regulus, Domine, descẽde priusquàm moriatur filius meus.

50 ‡ Dicit ei Iesus, Vade, filius tuus viuit. Credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus, & ibat.

51 ‡ Iam autem eo descendente, serui occurrerunt ei: & nuntiauerunt dicentes, quia filius eius viueret.

52 ‡ Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei, Quia heri hora septima reliquit eum febris.

53 ‡ Cognouit ergo pater, quia illa hora erat qua dixit ei Iesus, Filius tuus viuit. & credidit ipse & domus eius tota.

54 ‡ Hoc iterum secundum signum fecit Iesus, cùm venisset à Iudęa in Galilęam.

---

39 ‡ ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς, μαρτυρούσης, ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα.

40 ‡ ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.

41 ‡ καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ.

42 ‡ τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ χριστός.

43 ‡ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν.

44 ‡ αὐτὸς γὰρ ὁ ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.

45 ‡ ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

46 ‡ ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κανᾶ τῆς γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον· καὶ ἦν τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν καπερναοὺμ.

47 ‡ οὗτος ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν.

48 ‡ εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε.

49 ‡ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς, κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.

50 ‡ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο.

51 ‡ ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ.

52 ‡ ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶπον αὐτῷ, ὅτι χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.

53 ‡ ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.

54 ‡ τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν.

---

46 אתא דין תוב ישוע לקטנא דגלילא איכא דעבד מיא חמרא ואית הוא בכפרנחום עבד מלכא חד דברה [f] כריה הוא׃ 47 הנא שמע דאתא הוא ישוע מן יהוד לגלילא ואזל לותה ובעא הוא מנה [g] דנחות [h] ונאסא לברה קריב הוא גיר [i] למממת׃ 48 אמר לה ישוע אן אתותא [k] ותדמרתא לא תחזון לא תהימנון׃ 49 אמר לה הו עבד מלכא מרי [l] חות עדלא [m] מאת לה טליא׃ 50 אמר לה ישוע [n] זל ברך [o] חי הו והימן הו גברא [p] במלתא דאמר לה ישוע ואזל׃ 51 כדדין נחת הוא [q] ארעוהי עבדוהי [r] וסברוהי ואמרין לה ברך חיא׃ 52 ושאל אנון דבאינא [s] עדנא אתחלם אמרין לה אתמלי בשבע שעין שבקתה [t] אשתא׃ 53 [v] וידע אבוהי דבהי שעתא דבה אמר לה ישוע דברך חיא והימן הו וביתה כלה׃ 54 הדא תוב אתא דתרתין עבד ישוע כד אתא מן יהוד לגלילא׃

[f] ברה [g] נחת [h] אסא [i] מות [k] דמר [l] נחת [m] מות [n] אזל [o] חיא [p] מלל [q] ארע כמו פגש [r] סבר כמו בשר [s] פירושו זמן [t] אש [v] ידע

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ ܝܒ

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܗܘܐ ܥܐܕܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܤܠܩ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ 2 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܒܐܘܪܫܠܡ ܚܕܐ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܒܪܐܝܬ ܒܝܬ ܚܤܕܐ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܚܡܫܐ ܐܤܛܘܢ܂ 3 ܘܒܗܠܝܢ ܪܡܝܢ ܗܘܘ ܥܡܐ ܤܓܝܐܐ ܕܟܪܝܗܐ ܘܤܡܝܐ ܘܚܓܝܤܐ ܘܝܒܝܫܐ ܘܡܤܟܝܢ ܗܘܘ ܠܙܘܥܐ ܕܡܝܐ܂ 4 ܡܠܐܟܐ ܓܝܪ ܒܙܒܢ ܙܒܢ ܢܚܬ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ ܘܡܙܝܥ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܝܐ ܘܐܝܢܐ ܕܩܕܡܝܐ ܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪ ܙܘܥܐ ܕܡܝܐ ܡܬܚܠܡ ܗܘܐ ܡܢ ܟܠ ܟܐܒ ܐܝܢܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ܂ 5 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܬܠܬܝܢ ܘܬܡܢܐ ܫܢܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܟܘܪܗܢܐ܂ 6 ܠܗܢܐ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܕܪܡܐ ܘܝܕܥ ܕܙܒܢܐ ܤܓܝܐܐ ܐܝܬ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܬܚܠܡ܂ 7 ܥܢܐ ܗܘ ܟܪܝܗܐ ܘܐܡܪ ܐܝܢ ܡܪܝ ܠܝܬ ܠܝ ܐܢܫ ܕܡܐ ܕܐܬܬܙܝܥܘ ܡܝܐ ܢܪܡܝܢܝ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܐܠܐ ܥܕ ܐܢܐ ܐܬܐ ܐܚܪܢܐ ܩܕܡ ܠܝ ܘܢܚܬ܂ 8 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܩܘܡ ܫܩܘܠ ܥܪܤܟ ܘܗܠܟ܂ 9 ܘܡܚܕܐ ܐܬܚܠܡ ܓܒܪܐ ܗܘ ܘܩܡ ܫܩܠ ܥܪܤܗ ܘܗܠܟ ܘܗܘ ܝܘܡܐ ܫܒܬܐ ܗܘܐ܂ 10 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ ܠܗܘ ܕܐܬܐܤܝ ܫܒܬܐ ܗܝ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟ ܕܬܫܩܘܠ ܥܪܤܟ܂ 11 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܘ ܕܥܒܕܢܝ ܚܠܝܡܐ ܗܘ ܐܡܪ ܠܝ ܕܫܩܘܠ ܥܪܤܟ ܘܗܠܟ܂ 12 ܘܫܐܠܘܗܝ ܡܢܘ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܐܡܪ ܠܟ ܕܫܩܘܠ ܥܪܤܟ ܘܗܠܟ܂ 13 ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܬܐܤܝ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܘ ܝܫܘܥ ܓܝܪ ܐܬܓܢܒ ܗܘܐ ܠܗ ܒܟܢܫܐ ܤܓܝܐܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܕܘܟܬܐ ܗܝ܂ 14 ܒܬܪ ܙܒܢ ܐܫܟܚܗ ܝܫܘܥ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܐ ܚܠܡܬ ܬܘܒ ܠܐ ܬܚܛܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܡܕܡ ܕܒܝܫ ܡܢ ܩܕܡܝܐ܂

Matutinis Dominicæ III. Ieiunij.

CAP. V.

1 *Post hæc erat dies festus Jihoudæorum, & ascendit Jeschua ad Ourischlem.*

2 * *Est autem illic in Ourischlem locus quidam baptisterij qui vocatur Hebraicè Beth-Chesdo* [domus misericordiæ:] *erántque in eo quinque porticus.*

3 * *Et in his iacebant plebs multa ægrotantium, & cæcorum, claudorúmque & aridorum, ac expectabant motum aquarum.*

4 * *Angelus enim aliquando descendebat in baptisterium & turbabat eis aquas: isq; qui primus descendebat post turbationem aquarum, sanitati restituebatur à quocunque dolore afficeretur.*

5 * *Erat autem illic homo quidam qui tricesimum octauum annum agebat in mala valetudine.*

6 * *Hunc vidit Jeschua iacentem, & cognouit eum multo tempore egisse in morbo, dixítque ei, Vis sanitati restitui?*

7 * *Respondit ægrotus ille, & ait, Etiam Domine mi. nemo est autem quum turbatæ fuerint aquæ qui mittat me in baptisterium; sed prius quàm ego venerim, alius ante me descendit.*

8 * *Dixit ei Jeschua, Surge, tolle lectum tuum, & ambula.*

9 * *Eóque momento sanitati restitutus est vir ille, ac surgens sustulit lectum suum & abijt. erátque dies ille Sabbathum.*

10 * *Dicunt autem Jihoudæi ei qui sanatus fuerat, Sabbathum est, non licet tibi tollere*

11 *lectum tuum.* * *Ille verò respondit, & dixit eis, Ille qui effecit me sanum, ipse dixit mihi, Tolle lectum tuum & ambula.*

12 * *Et interrogauerunt eum, Quis est vir ille qui dixit tibi, Tolle lectum tuum & ambula?*

13 * *Is autem qui sanatus fuerat, nesciebat quis esset. Jeschua enim subduxerat sese per turbam multam quæ erat in illo loco.*

14 * *Post aliquod tempus inuenit eum Jeschua in templo, & dixit ei, Ecce sanus es, ne peccaueris amplius, ne quid deterius tibi contingat quàm à principio.*

דְצַפְרָא דְחַד בְשַבָא דְתְלָתָא דְצוֹמָא יב   קפלאון ה

1 בָתַר הָלֵין הֲוָא עַדְעָדָא דִיהוּדָיֵא וּסְלֵק יֵשׁוּעַ לְאוּרִשְׁלֶם׃ 2 אִית הֲוָא דֵין תַמָן בְאוּרִשְׁלֶם חְדָא מַעְמוּדִיתָא דְמֶתְקַרְיָא עֶבְרָאִית בֵית חֶסְדָא וְאִית הֲוָא בַהּ חַמְשָׁא אֶסְטְוִין׃ 3 וּבְהָלֵין רְמֵין הֲווֹ עַמָא סַגִיָאָא דְכְרִיהֵא וְסַמְיֵא וַחֲגִיסֵא וִיבִישֵׁא וּמְסַכֵין הֲווֹ לְזָועָא דְמַיָא׃ 4 מַלַאכָא גֵיר בְזַבְנָן זַבְנָן נָחֵת הֲוָא לָהּ לְמַעְמוּדִיתָא וּמָזִיעַ הֲוָא לְהוֹן לְמַיָא וְאַינָא דְקַדְמָיָא נָחֵת הֲוָא מֵן בָתַר זָועָא דְמַיָא מֶתְחַלֵם הֲוָא כֻל כְאֵבָא אַינָא דְאִית הֲוָא לֵהּ׃ 5 אִית הֲוָא דֵין תַמָן גַבְרָא חַד דְתַלָתִין וְתַמְנֵא שְׁנִין אִיתוֹהי הֲוָא בְכוּרְהָנָא׃ 6 לְהָנָא חֲזָא יֵשׁוּעַ דְרָמֵא וִידַע דְזַבְנָא סַגִיָאָא אִית לֵהּ וְאֵמַר לֵהּ צָבֵא אַנְתְּ דְתֶתְחַלֵם׃ 7 עְנָא הוּ כְרִיהָא וְאֵמַר אִין מָרִי לַית לִי אֶנָשׁ דְמָא דְאֶתְתְזִיעוּ

CAP. V.

Leui.23. a.1. Deut.16 a.1.

1 POſt hæc erat dies feſtus Iudæorum, & aſcendit Ieſus Ieroſolymam. A

2 ‡ Eſt autem Ieroſolymis ſuper Probatica, piſcina quæ cognominatur Hebraicè Bethſaida, quinque porticus habens.

3 ‡ In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum expectantium aquæ motum.

4 ‡ Angelus autem Domini deſcendebat ſecundum tempus in piſcinam: & mouebatur aqua. Et qui prior deſcendiſſet in piſcinam poſt motionem aquæ, ſanus fiebat à quacunque detinebatur infirmitate.

5 ‡ Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate ſua.

6 ‡ Hunc cùm vidiſſet Ieſus iacentem, & cognouiſſet, quia iam multum tempus haberet, dicit ei, Vis ſanus fieri?

7 ‡ Reſpondit ei languidus, Domine, hominem non habeo, vt cùm turbata fuerit aqua, mittat me in piſcinam: dum venio enim ego, alius ante me deſcendit. B

8 ‡ Dicit ei Ieſus, Surge, tolle grabatum tuum, & ambula.

9 ‡ Et ſtatim ſanus factus eſt homo ille: & ſuſtulit grabatum ſuum, & ambulabat. Erat autem ſabbathum in die illo.

Exo.20. b.10. Iere.17. d.21.

10 ‡ Dicebant ergo Iudæi, illi qui ſanatus fuerat, Sabbathum eſt, non licet tibi tollere grabatum tuum.

11 ‡ Reſpondit eis, Qui me ſanum fecit, ille mihi dixit, Tolle grabatum tuum, & ambula.

12 ‡ Interrogauerunt ergo eum, Quis eſt ille homo qui dixit tibi, Tolle grabatum tuum, & ambula?

13 ‡ Is autem qui ſanus fuerat effectus, neſciebat quis eſſet. Ieſus enim declinauit à turba conſtituta in loco.

14 ‡ Poſtea inuenit eum Ieſus in templo, & dixit illi, Ecce ſanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.

ε.

1 ‡ Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα.

2 ‡ ἔστι δὲ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη ἑβραϊστὶ βηθεσδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα.

3 ‡ ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.

4 ‡ ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ. ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι.

5 ‡ ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριακονταοκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.

6 ‡ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;

7 ‡ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.

8 ‡ λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἔγειραι, ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει.

9 ‡ καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

10 ‡ ἔλεγον οὖν οἱ ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράββατον.

11 ‡ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει.

12 ‡ ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν, τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει;

13 ‡ ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

14 ‡ μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τι σοι γένηται.

מיא [p] נרמיני [q] במעמודיתא אלא עד אנא אתא אנא אחרין מן קדמי נחת ׃ 8 אמר לה ישוע קום שקול ערסך והלך ׃ 9 ובר שעתה אתחלם גברא הו וקם שקל ערסה והלך והו הו יומא שבתא הות ׃
10 ואמרין לה יהודיא להו [r] דאתאסי שבתא הי לא שליט לך דתשקול ערסך ׃
11 הו דין ענא ואמר להון הו [s] דעבדני חלימא הו אמר לי דשקול ערסך והלך ׃
12 [t] ושאלוהי מנו גברא הנא דאמר לך דשקול ערסך והלך ׃ 13 הו דין [u] דאתאסי לא ידע הוא מנו ישוע גיר [x] אתגני הוא לה בכנשא סגיאא דאית הוא בדוכתא הי ׃ 14 בתר זבן [y] אשכחה ישוע בהיכלא ואמר לה הא חלים אנת תוב לא [z] תחטא דלמא נהוא לך מדם דביש מן קדמיא ׃

[p] רמא [q] עמד בלשון רוח
[r] אסא
[s] עבר
[t] שאל [u] אסא
[x] גני
[y] שכח בלשון מצא
[z] חטא

15 ܘܐܙܠ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܐܡܪ ܠܝܗܘܕܝܐ܂ ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܗܘ ܕܐܚܠܡܗ܂ 16 ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܪܕܦܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܝܫܘܥ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܛܠܗ܂ ܕܗܠܝܢ ܥܒܕ ܗܘܐ ܒܫܒܬܐ܂ 17 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܒܝ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܥܒܕ܂ ܐܦ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ܂ 18 ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܡܩܛܠܗ܂ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܕܫܪܐ ܗܘܐ ܫܒܬܐ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܕܥܠ ܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ ܐܡܪ ܗܘܐ܂ ܘܡܫܘܐ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܥܡ ܐܠܗܐ܀ ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ܀ 19 ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܒܪܐ ܥܒܕ ܡܕܡ ܡܢ ܨܒܘܬ ܢܦܫܗ܂ ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܚܙܐ ܠܐܒܐ ܕܥܒܕ܂ ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܐܒܐ ܥܒܕ܂ ܗܠܝܢ ܐܦ ܒܪܐ ܐܟܘܬܗ ܥܒܕ܂ 20 ܐܒܐ ܓܝܪ ܪܚܡ ܠܒܪܗ܂ ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܡܚܘܐ ܠܗ܂ ܘܕܝܬܝܪܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܡܚܘܐ ܠܗ܂ ܕܐܢܬܘܢ ܬܬܕܡܪܘܢ܂ 21 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܒܐ ܡܩܝܡ ܡܝܬܐ ܘܡܚܐ ܠܗܘܢ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܐ ܡܚܐ܂ 22 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܒܐ ܕܐܢ ܠܐܢܫ܂ ܐܠܐ ܟܠܗ ܕܝܢܐ ܝܗܒܗ ܠܒܪܐ܂ 23 ܕܟܠܢܫ ܢܝܩܪ ܠܒܪܐ܂ ܐܝܟ ܕܡܝܩܪ ܠܐܒܐ܂ ܗܘ ܕܠܐ ܡܝܩܪ ܠܒܪܐ܂ ܠܐ ܡܝܩܪ ܠܐܒܐ ܕܫܕܪܗ܀ 24 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܬܝ ܘܡܗܝܡܢ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ܂ ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܂ ܘܠܕܝܢܐ ܠܐ ܐܬܐ܂ ܐܠܐ ܫܢܝ ܠܗ ܡܢ ܡܘܬܐ ܠܚܝܐ܂ 25 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܐܦ ܗܫܐ ܐܝܬܝܗ܂ ܐܡܬܝ ܕܡܝܬܐ ܢܫܡܥܘܢ ܩܠܗ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܘ ܢܚܘܢ܂ 26 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐܒܐ ܐܝܬ ܚܝܐ ܒܩܢܘܡܗ܂ ܗܟܢܐ ܝܗܒ ܐܦ ܠܒܪܐ ܕܢܗܘܘܢ ܚܝܐ ܒܩܢܘܡܗ܂ 27 ܘܐܫܠܛܗ ܕܢܗܘܐ ܥܒܕ ܐܦ ܕܝܢܐ܂ 28 ܕܒܪܗ ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܢܫܐ܂ ܠܐ ܬܬܕܡܪܘܢ ܒܗܕܐ܂ ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܐܡܬܝ ܕܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܩܒܪܐ ܐܢܘܢ܂ ܢܫܡܥܘܢ ܩܠܗ܂ 29 ܘܢܦܩܘܢ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܛܒܬܐ܂ ܠܩܝܡܬܐ ܕܚܝܐ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܒܝܫܬܐ܂ ܠܩܝܡܬܐ ܕܕܝܢܐ܀

15 * *Et profectus est homo ille, dixitque Jiboudæis Jeschua eum esse qui sanauerat eum.*
16 * *Ac propterea persequebantur Jiboudæi Jeschua, & studebant eum interficere, quòd ista fecisset Sabbatho.*
17 * *Ipse verò Jeschua dixit eis, Pater meus vsque adhuc operatur, & ego operor.*
18 * *Et propterea magis studebant Jiboudæi eum interficere, non tantum quòd soluißet sabbathum, sed etiam quòd Deum patrem suum esse dixisset; ac seipsum coæqualem fecisset Deo.*

Lectio defunctorum.

Respondit autem Jeschua & dixit eis,
19 * *Amin amin dico vobis, Non potest Filius quid agere ex voluntate suiipsius, nisi quod viderit Patrem agentem: ea enim quæ Pater facit, hæc itidem & Filius facit.*
20 * *Pater siquidem diligit Filium, & quæcunque agit ostendit ei, & quæ sunt maiora istis opera demonstrat ei, vt vos miremini.*
21 * *Sicut enim Pater suscitat mortuos & viuificat eos, ita & Filius quos vult viuificat.*
22 * *Non enim Pater iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit Filio.*
23 * *Vt vnusquisque honoret Filium, prout honorat Patrem; qui non honorat Filium, non honorat Patrem qui misit eum.*
24 * *Amin amin dico vobis, is qui audit sermonem meum, & credit ei qui misit me, habet vitam æternam, nec subibit iudicium: sed transiuit à morte in vitam.*
25 * *Amin amin dico vobis, Venit hora & nunc est quando mortui audient vocem Filij Dei, & ipsi qui audierint, viuent.*
26 * *Quemadmodum enim Pater habet vitam in seipso, sic etiam dedit Filio vt habeat vitam in seipso.*
27 * *Ac tribuit ei potestatem exercendi quoque iudicij.*
28 * *Quod verò Filius hominis sit, Ne hoc miremini, nam venit hora, quando ij omnes qui sunt in sepulchris audient vocem eius.*
29 * *Et prodibunt ij qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ; ij autem qui mala fecerunt in resurrectionem damnationis.*

---

15 ואזל הו גברא ואמר ליהודיא דישוע הו הו [a] דאחלמה׃ 16 ומטל הדא רדפין הוו יהודיא לישוע [b] ובעין הוו [c] למקטלה דהלין עבד הוא בשבתא׃ 17 הו דין ישוע אמר להון אבי עדמא להשא עבד אף אנא עבד אנא׃ 18 ומטל הדא [d] יתיראית בעין הוו יהודיא למקטלה לא בלחוד [e] דשרא הוא שבתא אלא אף דעל אלהא אבוהי איתוהי אמר הוא [f] ומשוא הוא נפשה עם אלהא׃ קריינא דעניד‍א יג
19 ענא דין ישוע ואמר להון׃ אמין אמין אמר אנא לכון דלא משכח ברא עבד מדם מן [g] צבות נפשה אלא מדם דחזא לאבא דעבד איליןגיר דאבא עבד הלין אף ברא [h] אכותה עבד׃ 20 אבא גיר רחם לברה וכל מדם דעבד מחוא לה ודיתירין מן הלין עבדא מחוא לה דאנתון [i] תתדמרון׃ 21 איכנא גיר דאבא [k] מקים [l] מיתא ומחא להון הכנא

[a] חלם [b] רפא [c] קטל [d] יתר [e] שרא [f] שוא [g] צבא
[h] פירושו כמוהו [k] הוא דמר [l] קום מות

15 * Abiit ille homo, & nuntiauit Iudæis quia Iesus esset qui fecit eum sanum.

16 * Propterea persequebantur Iudæi Iesum, quia hæc faciebat in Sabbatho.

17 * Iesus autem respondit eis, Pater meus vsque modò operatur: & ego operor. 18 * Propterea ergo magis quærebant eum Iudæi interficere: quia non solùm soluebat sabbathum, sed & patrē suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo.

19 * Respondit itaque Iesus, & dixit eis: Amen, amen dico vobis, non potest Filius à se facere quicquam, nisi quod viderit Patrem facientem: quæcunque enim ille fecerit, hæc & Filius similiter facit.

20 * Pater enim diligit Filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & maiora his demonstrabit ei opera, vt vos miremini. D

21 * Sicut enim Pater suscitat mortuos & viuificat: sic & Filius quos vult viuificat.

22 * Neque enim Pater iudicat quenquam: sed omne iudicium dedit Filio.

23 * Vt omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum.

24 * Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei qui me misit, habet vitam æternam, & in iudicium nō venit: sed † transiet à morte in vitam.

transijt

25 * Amen, amen dico vobis, quia venit hora & nunc est, quando mortui audient vocem Filij Dei, & qui audierint, viuent.

26 * Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit & Filio habere vitam in semetipso.

27 * Et potestatē dedit ei etiam iudicium facere, quia Filius hominis est.

28 * Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem † eius.

Filij Dei. Mat. 25. c. 46.

29 * Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij.

15 * ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς ἰουδαίοις ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

16 * καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν ἰησοῦν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

17 * ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι.

18 * διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

19 * Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐδὲν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ.

20 * ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε.

21 * ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς, καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ·

22 * οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ,

23 * ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.

24 * ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.

25 * ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.

26 * ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ·

27 * καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί.

28 * μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

29 * καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

אף ברא לאילין דצבא מחיא: ²² לא הוא גיר אבא דאן לאנש אלא כלה דינא יהבה לברא: ²³ דכלנש
ניקר לברא איך דמיקר לאבא הו דלא מיקר לברא לא מיקר לאבא דשדרה: ²⁴ אמין אמין אמר אנא לכון
דמן דשמע מלתי ומהימן למן דשדרני אית לה חיא דלעלם ולדינא לא אתא אלא שני לה מן מותא לחיא:
²⁵ אמין אמין אמר אנא לכון דאתיא שעתא אף השא איתיה אמתי דמיתא נשמעון קלה דברה דאלהא והנון דשמעין
נחון: ²⁶ איכנא גיר דלאבא אית חיא בקנומה הכנא יהב אף לברא דנהוון חיא בקנומה: ²⁷ ואשלטה
דנהוא עבד אף דינא: ²⁸ דברה הו דין דאנשא לא תתדמרון בהדא דאתיא שעתא אמתי דכלהון אילין דבקברא
אנון נשמעון קלה: ²⁹ ונפקון אילין דעבדו טבתא לקימתא דחיא ואילין דעבדו בישתא לקימתא דדינא:

g חיא h רון
i יקר
k מלל l חימן
m מורת n אתא
o אית כמו יש
p חיא q קנומא פירושו עצם
r שלט s דמר t אתא
u נפק x טוב y קום z ביש

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܬܠܬܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ

30 ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܡܢ ܨܒܝܢ ܢܦܫܝ ܠܡܥܒܕ ܡܕܡ. ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܫܡܥ ܐܢܐ ܕܐܢ ܐܢܐ. ܘܕܝܢܝ ܟܐܢ ܗܘ. ܠܐ ܓܝܪ ܒܥܐ ܐܢܐ ܨܒܝܢܝ. ܐܠܐ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ. 31 ܐܢ ܐܢܐ ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ. ܣܗܕܘܬܝ ܠܐ ܗܘܬ ܫܪܝܪܐ. 32 ܐܚܪܝܢ ܗܘ ܗܘ ܕܡܣܗܕ ܥܠܝ. ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܕܫܪܝܪܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ ܕܡܣܗܕ ܥܠܝ. 33 ܐܢܬܘܢ ܫܕܪܬܘܢ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ. ܘܗܘ ܐܣܗܕ ܥܠ ܫܪܪܐ. 34 ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܢܣܒ ܐܢܐ ܣܗܕܘܬܐ. ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܐܢܬܘܢ ܬܚܘܢ. 35 ܗܘ ܫܪܓܐ ܗܘܐ ܕܕܠܩ ܘܡܢܗܪ. ܘܐܢܬܘܢ ܨܒܝܬܘܢ ܕܬܫܬܒܗܪܘܢ ܠܫܥܬܐ ܒܢܘܗܪܗ.

36 ܠܝ ܕܝܢ ܐܝܬ ܠܝ ܣܗܕܘܬܐ ܕܪܒܐ ܡܢ ܕܝܘܚܢܢ. ܥܒܕܐ ܓܝܪ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܒܝ ܕܐܫܠܡ ܐܢܘܢ. ܗܢܘܢ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܣܗܕܝܢ ܥܠܝ ܕܐܒܐ ܫܠܚܢܝ.

37 ܘܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ ܗܘ ܐܣܗܕ ܥܠܝ. ܠܐ ܩܠܗ ܡܡܬܘܡ ܫܡܥܬܘܢ. ܘܠܐ ܚܙܘܗ ܚܙܝܬܘܢ. 38 ܘܡܠܬܗ ܠܐ ܩܘܝܐ ܒܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܗܘ ܕܗܘ ܫܕܪ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. 39 ܒܨܘ ܟܬܒܐ. ܕܒܗܘܢ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܣܗܕܝܢ ܥܠܝ. 40 ܘܠܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܐܬܘܢ ܠܘܬܝ. ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ. 41 ܫܘܒܚܐ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܐܢܐ. 42 ܐܠܐ ܝܕܥܬܟܘܢ ܕܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܠܝܬ ܒܟܘܢ. 43 ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܒܫܡܗ ܕܐܒܝ ܘܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܘܐܢ ܐܚܪܝܢ ܢܐܬܐ ܒܫܡ ܢܦܫܗ. ܠܗܘ ܬܩܒܠܘܢ. 44 ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܗܝܡܢܘ. ܕܫܘܒܚܐ ܚܕ ܡܢ ܚܕ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܫܘܒܚܐ ܕܡܢ ܚܕ ܐܠܗܐ ܠܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. 45 ܠܡܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܟܠ ܩܪܨܝܟܘܢ ܩܕܡ ܐܒܐ. ܐܝܬ ܗܘ ܕܐܟܠ ܩܪܨܝܟܘܢ ܡܘܫܐ ܗܘ ܕܒܗ ܣܒܪܬܘܢ. 46 ܐܠܘ ܓܝܪ ܒܡܘܫܐ ܗܝܡܢܬܘܢ. ܐܦ ܒܝ ܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܟܬܒ ܥܠܝ. 47 ܘܐܢ ܠܟܬܒܘܗܝ ܕܗܘ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܠܡܠܝ ܕܝܠܝ ܬܗܝܡܢܘܢ.

Matutinis Dominicæ III. post Epiphaniam.

30 * *Non possum ex voluntate meiipsius quicquam agere, sed prout audio, iudico: & iudicium meum rectum est: non enim quæro voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me.*

31 * *Si ego testor de meipso, testimoniũ meum non est verum.*

32 * *Alius est ille qui testatur de me, & scio verum esse eius testimonium quod testatur de me.*

33 * *Vos misistis ad Iouchanon, & testimonium præbuit veritati.*

34 * *Ego verò ab homine non capio testimonium, sed hæc dico vt vos seruemini.*

35 * *Ille erat Lucerna ardens & lucens: vos autem voluistis vosmetipsos glorificare ad horam in eius luce.*

36 * *Ego autem habeo testimonium maius* testimonio *Iouchanon, opera enim quæ dedit mihi Pater meus vt ea perficerẽ, ipsa inquam opera quæ perago, testantur de me quod Pater meus miserit me.*

37 * *Et Pater qui misit me, ipse testatur de me. nec vocem eius vnquam audistis nec speciem eius vidistis.*

38 * *Et sermo eius non manet in vobis, quia in eum quem misit ille, vos non creditis.*

39 * *Scrutamini scripturas, quia in illis vos putatis vitam æternam habere, & ipsæ sunt quæ testificantur de me.*

40 * *Nec vultis venire ad me vt vitam æternam habeatis.*

41 * *Gloriam ab hominibus non capio.*

42 * *Sed noui vos dilectionem Dei non habere in vobis.* 43 * *Ego veni in nomine Patris mei, neque recipitis me: si alius venerit in nomine proprio, illum recipietis.*

44 * *Quomodo potestis credere qui gloriam alius ab alio captetis, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæratis?* 45 * *Num putatis me accusaturum vos coram Patre? est qui vos accuset Mousche ille in quo speratis.*

46 * *Si enim Mousche crederetis, mihi quoque crederetis; Mousche enim de me scripsit.*

47 * *Quòd si scriptis illius non creditis, quomodo verbis meis credetis?*

דְצַפְרָא דְחַד בְּשַׁבָּא דִתְלָתָא דְבָתַר דְדִנְחָא יד

30 לָא מֶשְׁכַּח אֲנָא מֶן [a]צְבוּת נַפְשִׁי מֶדֶם לְמֶעְבַד אֶלָּא אַיכַנָא דְשָׁמַע אֲנָא [b]דָאֶן אֲנָא וְדִינִי [c]כָּאִין הוּ לָא גֵיר בָּעֵא אֲנָא [d]צְבְיָנִי אֶלָּא צְבְיָנֵה דְמַן דְשַׁדְּרַנִי׃ 31 אֶן אֲנָא [e]מַסְהֶד אֲנָא עַל נַפְשִׁי סָהֲדוּתִי לָא הֲוָת שַׁרִירָא׃ 32 אַחֲרִין הוּ הַו דְמַסְהֶד עֲלַי וְיָדַע אֲנָא דְשַׁרִירָא הִי סָהֲדוּתֵה דְמַסְהֶד עֲלַי׃ 33 אַנְתּוּן שַׁדַּרְתּוּן לְוָת יוֹחַנָן וַאסְהֶד עַל שְׁרָרָא׃ 34 אֶנָא דֵין לָא הֲוָא מֶן בַּרְנָשָׁא נָסֶב אֲנָא סָהֲדוּתָא אֶלָּא הָלֵין אָמַר אֲנָא דַאנְתּוּן [f]תַחוּן׃ 35 הַו שְׁרָגָא הֲוָא דְדָלֶק [g]וּמַנְהַר וַאנְתּוּן [h]צְבִיתוּן [i]דְתֶשְׁתַּבְהֲרוּן לְשָׁעְתָא בְנוּהְרֵה׃ 36 לִי דֵין אִית לִי סָהֲדוּתָא דְרַבָּא מֶן דְיוֹחַנָן עֲבָדֵא גֵיר דְיַהֶב לִי אָבִי דְאַשְׁלֶם אֶנוּן הָנוּן עֲבָדָא דְעָבֶד אֲנָא סָהֲדִין עֲלַי דַאבָא שַׁלְחַנִי׃

[a] צְבָא [b] דוּן [c] כּוּן [d] צְבָא [e] סְהֵד

[f] חְיָא [g] נְהַר כמו עזר [h] צְבָא [i] שְׁבַהַר

30 * Non possum ego à meipso facere quicquam. Sicut audio, iudico: & iudicium meum iustum est. quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me.

31 * Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimoniũ meum non est verum.

Mat. 3. d.17.

32 * Alius est qui testimonium perhibet de me: & scio quia verum est testimonium † quod perhibet de me.

eius

Supr. 1. b.15.c.19.

33 * Vos misistis ad Iohannem: & testimonium perhibuit veritati.

34 * Ego autẽ non ab homine testimoniũ accipio: sed hæc dico vt vos salui sitis.

35 * Ille erat lucerna ardens & lucens. Vos autem voluistis ad horã exultare in luce eius.

36 * Ego autẽ habeo testimoniũ maius Iohanne. Opera enim quæ dedit mihi Pater vt perficiam ea: ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me.

Mat. 3. d.17. 17. a.5.

Deut. 4. b.12.

37 * Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me. neque vocem eius vnquam audistis, neque speciem F eius vidistis.

38 * Et verbum eius non habetis in vobis manens, quia quem misit ille, huic vos non creditis.

39 * Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere: & illæ sunt quæ testimonium perhibent de me.

40 * Et non vultis venire ad me vt vitam habeatis.

41 * Claritatem ab hominibus non accipio.

42 * Sed cognoui vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis.

accepistis

43 * Ego veni in nomine Patris mei, & non †accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.

44 * Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis: & gloriam quę à solo Deo est, non quęritis?

45 * Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrẽ. est qui accusat vos, Moyses, in quo vos speratis.

Gen. 3. c.15.22. d.18. & 49.b.10. Deu. 18. c.15.

46 * Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi. de me enim ille scripsit.

47 * Si autem illius literis non creditis, quomodo verbis meis credetis?

30 * Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός.

31 * ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής·

32 * ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

33 * ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ·

34 * ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε.

35 * ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε πρὸς ὥραν ἀγαλλιαθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ.

36 * ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ ἰωάννου. τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε.

37 * καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε·

38 * καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν· ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.

39 * ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ·

40 * καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε.

41 * δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω.

42 * ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.

43 * ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.

44 * πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

45 * μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε.

46 * εἰ γὰρ ἐπιστεύετε μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν.

47 * εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε;

³⁷ ואבא דשלחני הו סהד עלי לא קלה מן מתום שמעתון ולא [k]חזוה חזיתון ׃ ³⁸ [l]ומלתה לא [m]מקויא בכון מטל דבהו דהו שדר אנתון לא [n]מהימנין אנתון ׃ ³⁹ [o]בצו כתבא דבהון מסברין אנתון דחיא דלעלם אית לכון והינון סהדין עלי ׃ ⁴⁰ ולא [p]צבין אנתון [q]דתאתון לותי דחיא דלעלם נהוון לכון ׃ ⁴¹ [r]שובחא מן בנינשא לא נסב אנא ׃ ⁴² אלא [s]ידעתכון [t]דחובה דאלהא לית בכון ׃ ⁴³ אנא אתית בשמה דאבי ולא מקבלין אנתון לי אן אחרין נאתא בשם נפשה להו תקבלון ׃ ⁴⁴ איכנא משכחין אנתון [v]למהימנו דשובחא חד מן חד מקבלין אנתון ושובחא דמן חד אלהא לא [x]בעין אנתון ׃ ⁴⁵ למא סברין אנתון דאנא [y]מקטרג אנא לכון קדם אבא איתוהי מן דמקטרג לכון מושא הו דבה סברתון ׃ ⁴⁶ אלו גיר במושא הימנתון אף בי מהימנין הויתון מושא גיר עלי כתב ׃ ⁴⁷ ואן לכתבוהי דהו לא מהימנין אנתון איכנא [z]למלי דילי תהימנון ׃

[k]חזא [l]מלל [m]קוא [n]הימן [o]בצא [p]צבא [q]אתא [r]שבח [s]ידע [t]חבב [v]הימן [x]בעא [y]קטרג הלשין [z]מלל

ܩܘܪܒܐ ܕܡܪܢ ܒܫܒܥܐ ܕܕ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܝܘܚ ܩܦܠܐܘܢ ܘ

Ad Oblationem Dominicæ IIII. post Epiphaniam.

CAP. VI.

ܩܦܠܐܘܢ ܘ

1 ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܕܛܝܒܪܝܘܣ܂ 2 ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܡܛܠ ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܒܟܪܝܗܐ܂ 3 ܘܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܛܘܪܐ ܘܬܡܢ ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ 4 ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܐܕܥܐܕܐ ܕܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ 5 ܘܐܪܝܡ ܝܫܘܥ ܥܝܢܘܗܝ ܘܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܦܝܠܝܦܘܣ ܐܝܟܐ ܢܙܒܢ ܠܚܡܐ ܕܢܐܟܠܘܢ ܗܠܝܢ܂ 6 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܟܕ ܡܢܣܐ ܠܗ ܗܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܐ ܥܬܝܕ ܠܡܥܒܕ܂ 7 ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܡܐܬܝܢ ܕܝܢܪܝܢ ܠܚܡܐ ܠܐ ܣܦܩ ܠܗܘܢ ܟܕ ܩܠܝܠ ܩܠܝܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܢܣܒ܂ 8 ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ ܕܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ܂ 9 ܐܝܬ ܗܪܟܐ ܛܠܝܐ ܚܕ ܕܐܝܬ ܠܘܬܗ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܕܣܥܪܐ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܠܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ܂ 10 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܥܒܕܘ ܠܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܣܒܐ ܕܝܢ ܣܓܝ ܗܘܐ ܒܕܘܟܬܐ ܗܝ܂ ܘܐܣܬܡܟܘ ܓܒܪܐ ܒܡܢܝܢܐ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ܂ 11 ܘܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ ܘܒܪܟ ܘܦܠܓ ܠܕܣܡܝܟܝܢ܂ ܘܗܟܘܬ ܐܦ ܡܢ ܢܘܢܐ ܟܡܐ ܕܨܒܘ܂ 12 ܘܟܕ ܣܒܥܘ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܟܢܫܘ ܩܨܝܐ ܕܐܘܬܪܘ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܡܕܡ܂ 13 ܘܟܢܫܘ ܘܡܠܘ ܬܪܥܣܪ ܩܘܦܝܢܝܢ ܩܨܝܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܘܬܪܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܟܠܘ ܡܢ ܚܡܫ ܠܚܡܝܢ ܕܣܥܪܐ܂ 14 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܚܙܘ ܐܬܐ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܘ ܢܒܝܐ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ܂ 15 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܕܥܬܝܕܝܢ ܕܢܐܬܘܢ ܢܚܛܦܘܢܝܗܝ ܘܢܥܒܕܘܢܝܗܝ ܡܠܟܐ܂ ܘܫܢܝ ܠܗ ܠܛܘܪܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ܂

ܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܨܘܡܐ ܗܘ ܕܡܨܥܬܐ

ܟܘ

16 ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܢܚܬܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܝܡܐ܂

1 *Post hæc profectus est Jeschua trans mare Galilææ quod est Tiberiadis.*

2 * *Et post eum abierunt cœtus multi; quoniam videbant signa quæ edebat in ægrotis.*

3 * *Et ascendit Jeschua in montem, ibique sedebat cum discipulis suis.*

4 * *Propè autem erat festum Pezcho Jihoudæorum.*

5 * *Et sustulit Jeschua oculos suos, viditque turbam multam venientem ad se, & dixit Philippo, Unde ememus panem ut isti edant?*

6 * *Hoc autem dicebat dum tentaret eum, ipse enim sciebat quid esset facturus.*

7 * *Dixit ei Philippus, Ducentorum denariorum panis nō sufficeret eis quum quid minimum singuli eorum acciperent.*

8 * *Dixit ei, Unus ex discipulis suis Andreas frater Schemeoun Kipho.*

9 * *Est hic puer quidam habens secum quinque placentas hordeaceas, & duos pisces, sed hæc quid sunt ad hos omnes?*

10 * *Dixit eis Jeschua, Efficite ut omnes homines discumbant, erat autem gramen multum in illo loco. Et discubuerunt viri numero quinquies mille.*

11 * *Et accepit Jeschua panem, & benedixit ac distribuit illis qui discumbebant. similiter etiam de piscibus quantum volebant.*

12 * *Quumque saturati fuissent dixit discipulis suis, Colligite fragmenta quæ superfuerunt, ne quid depereat.*

13 * *Collegerunt itaque & impleuerunt duodecim cophinos fragmentis illis qui superfuerunt his qui comederunt ex quinque panibus hordeaceis.*

14 * *Isti autem homines quum vidissent signum quod ediderat Jeschua, dicebant, Verè hic est Propheta ille qui venturus erat in mundum.*

15 * *Jeschua verò cognouit eos venturos ad corripiendum eum ut ipsum facerent regem, & subduxit sese in montem illum solus.*

Feria IIII. hebdomadis V. Ieiunij.

16 * *Quum autem esset vespera, descenderunt discipuli eius ad mare.*

דְקוּרְבָּא דְמָר בְּשַׁבְּעָא דד דְבָתַר דִנְחָא יוח קפלאון ו

1 בָּתַר הָלֵין אֶזַל יֵשׁוּע לְעֶבְרָא דְיַמָּא דַגְלִילָא דְטִבֵּרְיוֹס׃ 2 וְאֶזַלוּ בָתְרֵה כֶּנְשָׁא סַגִּיאָא מֶטֻל דְחָזֵין הֲווּ אָתְוָתָא דְעָבֵד בַּכְּרִיהֵא׃ 3 וּסְלֶק יֵשׁוּע לְטוּרָא וְתַמָּן יָתֵב הֲוָא עַם תַּלְמִידוֹהי׃ 4 קָרִיב הֲוָא דֵין עַדְעֲדָא דְפֶצְחָא דִיהוּדָיֵא׃ 5 וְארִים יֵשׁוּע עַיְנוֹהי וַחֲזָא כֶּנְשָׁא סַגִּיאָא דְאָתֵא לְוָתֵה וְאֶמַר לְפִילִיפּוֹס אַיְכָּא נֶזְבַן לַחְמָא דְנֵאכְלוּן הָלֵין׃ 6 הָדָא דֵין אֶמַר כַּד מְנַסֵּא לֵה הוּ גֵּיר יָדַע הֲוָא מָנָא עָתִיד לְמֶעְבַּד׃ 7 אֶמַר לֵה פִילִיפּוֹס דְמָאתַיִן דִינָרִין לַחְמָא לָא שָׁפֵק לְהוֹן כַּד קַלִיל קַלִיל חַד חַד מֶנְהוֹן נֵסַב׃ 8 אֶמַר לֵה חַד מֶן תַּלְמִידוֹהי אַנְדְּרֵאוֹס אָחוּהי דְשֶׁמְעוֹן כֵּאפָא׃ 9 אִית הָרְכָּא טַלְיָא חַד דְאִית לְוָתֵה חַמֵשׁ גְּרִיצָן דְסָעְרָא וּתְרֵין נוּנִין אֶלָּא הָלֵין

ᵃ דנח זרח ᵇ חזא אתא כמו אות ᶜ כרה ᵈ למד פירושו חג ᵉ רום ʰ עין ⁱ כנש ᵏ פירושו איפוח ˡ אכל ᵐ נסא ⁿ עבד ᵒ נסב ᵖ עבראית פא ᵠ גריץ

CAP. VI.

Mat. 14. b. 13. Mar. 6. e. 32. Luc. 9. a. 10.

POst hæc abijt Iesus trans mare Galilææ, quod est Tyberiadis: [1]

* Et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat A super his qui infirmabantur. [2]

* Subijt ergo in montem Iesus: & ibi sedebat cum discipulis suis. [3]

Exo. 12. c. 25. Lev. 23. a. 5. Deu. 16. a. 2.

* Erat autem proximum Pascha, dies festus Iudæorum. [4]

* Cùm subleuasset ergo oculos Iesus, & vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dicit ad Philippum, Vnde ememus panes, vt manducent hi? [5]

* Hoc autem dicebat tentans eum. ipse enim sciebat quid esset facturus. [6]

* Respondit ei Philippus, Ducentorum denariorum panes nō sufficiunt eis, vt vnusquisque modicum quid accipiat. [7]

* Dicit ei vnus ex discipulis eius, Andreas frater Simônis Petri. [8]

Mat. 14. c. 17. Mar. 6. e. 38. Luc. 9. b. 13.

* Est puer vnus hic qui habet quinque panes ordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos? [9]

* Dicit ergo Iesus, Facite homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco. Discubuerunt ergo viri, numero quasi quinque millia. B [10]

* Accepit ergo Iesus panes: & cùm gratias egisset, distribuit discumbentibus: similiter & ex piscibus quantum volebant. [11]

* Vt autem impleti sunt, dixit discipulis suis, Colligite quæ superauerunt fragmenta, ne pereant. [12]

* Collegerunt ergo, & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeaceis†, quę superfuerunt his qui manducauerant. [13]

& duobus piscibus

* Illi ergo homines cùm vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant, Quia hic est verè Propheta qui venturus est in mundum. [14]

Mat. 14. c. 23. Mar. 6. f. 46.

* Iesus ergo cùm cognouisset quia venturi essent vt raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in mōtem ipse solus. [15]

* Vt autem serò factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. [16]

ς.

1 * Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς γαλιλαίας τῆς τιβεριάδος.

2 * καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς· ὅτι ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.

3 * ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

4 * ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων.

5 * ἐπάρας οὖν ὁ ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν φίλιππον, πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι;

6 * τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν.

7 * ἀπεκρίθη αὐτῷ φίλιππος, διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ.

8 * λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου,

9 * ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;

10 * εἶπε δὲ ὁ ἰησοῦς, ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ· ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι.

11 * ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον.

12 * ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται.

13 * συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν.

14 * οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ ἰησοῦς, ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

15 * ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι, καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, πάλιν ἀνεχώρησε εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

16 * Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν·

מנא אנין להלין כלהון ׃ ¹⁰ אמר להון ישוע עבדו אנשא כלהון [r] דנסתמכון עסבא דין סגי הוא [s] בדוכתא הי
ואסתמכו גבריא [t] במנינא חמשא אלפין ׃ ¹¹ ושקל ישוע לחמא וברך ופלג להנון דסמיכין והכנא אף מן נונא
כמא [u] דצבו ׃ ¹² וכד סבעו אמר לתלמידוהי כנשו [x] קצייא דיתרו דלא [y] נאבד מדם ׃ ¹³ וכנשו [z] ומלו
תרעסר [a] קופינין [b] דקצייא אילין [c] דיתרו להנון דאכלו מן חמשא לחמין דסערא ׃ ¹⁴ הנון דין אנשא [d] דחזו
אתא דעבד ישוע אמרין הוו [e] שריראית הנו נביא דאתא לעלמא ׃ ¹⁵ ישוע דין ידע דעתידין [f] דנאתון [g] נחטפוניהי
[h] ונעבדוניהי מלכא ושני לה לטורא הו בלחודוהי ׃
דארבעא בשבא דשבתא דא [i] דצומא יו ¹⁶ וכד הוא רמשא [k] נחתו תלמידוהי לימא ׃

[r] סמך [s] פירושו המקום
[t] מנא
[v] צבא [x] קצא כמו קצין
[y] אבר [z] מלא
[a] מן לשון יון [b] קצא
[c] יתר [d] חזא [e] שרר
[f] אתא [g] חטף [h] עבר
[i] צום [k] נחת

[illegible]

17 *Et conſederunt in naui & tranſibant ad Capharnachum: porrò tenebræ ingruerant, nec venerat ad eos Jeſchua.

18 *Mare autem intumeſcebat aduerſus eos, propterea quòd ventus magnus perflabat.

19 *Et prouecti erant quaſi ſtadia viginti quinque aut triginta quum aſpexerunt Ieſchua ambulantem ſuper mare, dúmque appropinquaret ipſorum naui, timuerunt.

20 *Ipſe verò Jeſchua dixit eis, Ego ſum, ne timeatis.

21 *Cupiebant autem excipere eum in nauim, & eo momento nauis illa adfuit regioni illi in quam proficiſcebantur.

22 *Poſtero autem die turba illa quæ ſtabat trans mare, viderunt nullam aliam eſſe nauim illic præter eam quam conſcenderant diſcipuli, & non ingreſſum fuiſſe cũ eis Jeſchua cum diſcipulis ſuis in nauim.

23 *Veniebant autem naues aliæ ex Tiberiade ad crepidinem loci illius vbi comederant panem quum benedixiſſet Jeſchua.

24 *Quúmque vidiſſet turba illa illic non eſſe Jeſchua, nec etiam diſcipulos eius, conſcenderunt illas naues, venerúntque in Capharnachum, & quærebant Jeſchua.

25 *Quum autem inueniſſent eum trans mare, dicunt ei, Magiſter noſter quando huc veniſti?

26 *Reſpondit Jeſchua & dixit eis, Amin amin dico vobis, quòd quæritis me non eſt quia videritis ſigna, ſed quia comederitis panem & expleti ſitis.

27 *Ne operemini cibum qui perit, ſed cibum illum qui permanet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. hunc enim Pater ſignauit Deus.

28 *Dicunt ei, Quid faciemus vt operemur opera Dei.

29 *Reſpondit Jeſchua & dixit eis, Hoc eſt opus illud Dei, vt credatis in eum quem ille miſit.

Oblationis quotidianæ.

30 *Dicunt ei, Quodnam ſignum edis vt videamus & credamus in te? quid operaris?

---

17 [c] וִיתִבוּ בִסְפִינְתָא [d] וְאָתִין הֲווֹ לְעֶבְרָא לְכַפַרְנָחוּם וַחְשֶׁכַת הֲוָא לֵהּ וְלָא אָתֵי הֲוָא לְוָתְהוֹן יֵשׁוּעַ׃
18 יַמָּא דֵין [e] אֶזְדְּקַף הֲוָא עֲלֵיהוֹן מֶטֻּל דְּרוּחָא רַבְּתָא נָשְׁבַת הֲוָת׃ 19 וְדַבַּרוּ אַיך [f] אֶסְטַדְוָתָא עֶסְרִין וְחַמְשָׁא אוֹ תְלָתִין
[g] וְחָזַו לְיֵשׁוּעַ כַּד מְהַלֵּךְ עַל יַמָּא וְכַד קָרֵב לְוָת סְפִינַתְהוֹן דְּחֶלוּ׃ 20 הוּ דֵין יֵשׁוּעַ אֲמַר לְהוֹן אֶנָא אֶנָא לָא תִדְחֲלוּן׃
21 [h] וְצָבוּ הֲווֹ [i] דְּנְקַבְּלוּנָיהִי בִּסְפִינְתָא וּבָהּ בְּשָׁעְתָא סְפִינְתָא הָי הֲוָת לְוָת אַרְעָא הָי דְּאָזְלִין הֲווֹ לָהּ׃
22 [j] וַלְיוֹמָא דְבָתְרֵהּ הוּ כֶּנְשָׁא [k] דְּקָאֵם הֲוָא בְּעֶבְרָא דְּיַמָּא חֲזוֹ דִּסְפִינְתָא אַחַרְתָּא לַיְתָ הֲוָא תַּמָּן אֶלָּא אֶן הָי דְּסְלֶקוּ לָהּ תַּלְמִידֵא וְדַלָא עַל הֲוָא עַמְּהוֹן יֵשׁוּעַ עַם תַּלְמִידוֹהִי לִסְפִינְתָא׃
23 [l] אָתֵי [m] הֲוַי דֵין אֶלְפָא אַחְרָנְיָתָא מִן טֶבֶרְיוֹס עַל [n] גְּנַב דּוּכְתָא הָי דַּאֲכַלוּ בָהּ לַחְמָא כַּד בָּרֵךְ יֵשׁוּעַ׃

[c] יְתַב [d] אֲתָא
[e] זְקַף בלשון רום
[f] מן לשון יון
[g] חֲזָא
[h] צְבָא [i] קַבֵּל
[k] קוּם
[l] אֲתָא [m] חֲזָא
[n] גְּנַב כמו גבעת

17 * Et cùm ascendissent nauim, venerunt trans mare in Capharnaum. & tenebræ iam factæ erant: & non venerat ad eos Iesus.

18 * Mare autem, vento magno flante, exurgebat.

19 * Cùm remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulantem supra mare, & proximum naui fieri: & timuerunt. C

20 * Ille autem dicit eis, Ego sum, nolite timere.

21 * Voluerunt ergo eum accipere in nauim: & statim nauis fuit ad terram quã ibant.

22 * Altera die, turba quæ stabat trans mare, vidit quia nauicula alia non erat ibi nisi vna, & quia non introisset cum discipulis suis Iesus in nauim, sed soli discipuli eius abijssent:

23 * Aliæ verò superuenerunt naues à Tyberiade iuxta locum vbi manducauerant panem, gratias agentes †Domino. [agente Deo.]

24 * Cùm ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in nauiculas, & venerũt Capharnaum quærentes Iesum.

25 * Et cùm inuenissent eum trans mare, dixerunt ei, Rabbi, quando huc venisti?

26 * Respondit eis Iesus, & dixit, Amen amen dico vobis, Quęritis me non quia D vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus, & saturati estis.

27 * Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signauit Deus. [Sup. 1. c. 32. Mat. 3. d 17. & 17 a. 5. 2. Ioh. 3. c. 25.]

28 * Dixerunt ergo ad eum, Quid faciemus vt operemur opera Dei?

29 * Respondit Iesus, & dixit eis, Hoc est opus Dei, vt credatis in eum quem misit ille.

30 * DIXERVNT ergo ei, Quod ergo tu facis signum, vt videamus & credamus tibi? quid operaris?

17 * καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς καπερναοὺμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς·

18 * ἥτε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο.

19 * ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.

20 * ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

21 * ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

22 * τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον.

23 * ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου.

24 * ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς καπερναοὺμ ζητοῦντες τὸν ἰησοῦν.

25 * καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας;

26 * ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε.

27 * ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός.

28 * εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν, τί ποιοῦμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ;

29 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

30 * Εἶπον οὖν αὐτῷ, τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;

---

24 וְכַד חֲזָא הוּ כְנִשָׁא דְלָא הֲוָא תַמָּן יֵשׁוּעַ אַף לָא [o] תַלְמִידוֹהִי סְלִקוּ לְהָלֵין אַלְפָּא וְאָתוּ לִכְפַרְנַחוּם [p] וּבָעֵין הֲווּ לֵה לְיֵשׁוּעַ׃ 25 וְכַד [q] אֶשְׁכְּחוּהִי בְּעֶבְרָא דְיַמָּא אָמְרִין לֵה רַבַּן אֵמַתַי [r] אֲתֵית לְהָרְכָא׃ 26 עֲנָא יֵשׁוּעַ וְאָמַר לְהוֹן אַמִּין אַמִּין אָמַר אֲנָא לְכוֹן דְּבָעֵין אַנְתּוֹן לִי לָא הֲוָא מֶטֻל [s] דַּחֲזֵיתּוּן [t] אָתְוָתָא אֶלָּא דְאֵכַלְתּוּן לַחְמָא וְסְבַעְתּוּן׃ 27 לָא תִּפְלְחוּן [v] מֵאכוּלְתָא דְאָבְדָא אֶלָּא מֵאכוּלְתָא [x] דַּמְקַוְיָא לְחַיֵּא דַּלְעָלַם אַיְדָא דִבְרֵה דְאֶנָשָׁא [y] נְתֵל לְכוֹן לְהָנָא גֵיר אַבָּא חָתַם אֱלָהָא׃ 28 אָמְרִין לֵה מָנָא נֶעְבֵּד [z] דְּנִפְלוֹחַ עֲבָדָא דַאלָהָא׃ 29 עֲנָא יֵשׁוּעַ וְאָמַר לְהוֹן הָנוּ עֲבָדָא דַאלָהָא דְּתְהַימְנוּן בְּמַן דְּהוּ שַׁדַּר׃

30 אָמְרִין לֵה מָנָא אָתָא עָבֵד אַנְתְּ [a] דְּנֶחְזֵא [b] וְנְהַימֵן בָּךְ מָנָא [c] סָעַר אַנְתְּ׃

[o] לְמַר [p] בְּעָא
[q] שְׁכַח בלשון מצא
[r] אֲתָא
[s] חֲזָא [t] אָתָא כמו אות
[v] אֲכַל [x] קְוָא
[y] נְתַל [z] פְּלַח
[a] חֲזָא [b] הֵימֵן
[c] סער פירושו עשה

דְקוּרְבָא דְּכְלִיום ת

31 ܐܒܗܝܢ ܡܢܢܐ ܐܟܠܘ ܒܡܕܒܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܕܠܚܡܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܡܐܟܠ.
32 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܘܫܐ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܠܚܡܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܐܒܝ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܠܚܡܐ ܕܩܘܫܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ.
33 ܠܚܡܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘ. ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܝܗܒ ܚܝܐ ܠܥܠܡܐ.
34 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ. ܒܟܠܙܒܢ ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܗܢܐ.
35 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܚܝܐ. ܡܢ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܠܐ ܢܟܦܢ. ܘܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܢܨܗܐ ܠܥܠܡ.
36 ܐܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܕܚܙܝܬܘܢܢܝ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ.
37 ܟܠ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܒܝ ܠܘܬܝ ܢܐܬܐ. ܘܡܢ ܕܠܘܬܝ ܢܐܬܐ ܠܐ ܐܦܩܝܘܗܝ ܠܒܪ.
38 ܕܢܚܬܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܝ. ܐܠܐ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ.
39 ܗܢܘ ܕܝܢ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. ܕܟܠ ܕܝܗܒ ܠܝ ܠܐ ܐܘܒܕ ܡܢܗ. ܐܠܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ.
40 ܗܢܘ ܓܝܪ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ. ܕܟܠ ܕܚܙܐ ܠܒܪܐ ܘܡܗܝܡܢ ܒܗ. ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ.
41 ܡܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܥܠܘܗܝ. ܕܐܡܪ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ.
42 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܝܘܣܦ. ܕܚܢܢ ܝܕܥܝܢܢ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ. ܘܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܗܢܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܢܚܬܬ.
43 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܪܛܢܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ.
44 ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܝ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܓܪܝܘܗܝ ܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ.
45 ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܢܒܝܐ. ܕܢܗܘܘܢ ܟܠܗܘܢ ܡܠܦܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܫܡܥ ܗܟܝܠ ܡܢ ܐܒܐ ܘܝܠܦ ܡܢܗ. ܐܬܐ ܠܘܬܝ.
46 ܠܐ ܗܘܐ ܕܚܙܐ ܐܢܫ ܠܐܒܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܗܘ ܗܘ ܚܙܐ ܠܐܒܐ.

ܕܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠܝܘܡ

47 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

31 * *Patres nostri Maneno comederunt in deserto, sicut scriptum est, Panem de cælo dedit eis ad comedendum.*
32 * *Dixit eis Jeschua, Amin amin dico vobis, Mousche non dedit vobis panem illum è cælo, sed Pater meus dat vobis panem illum veritatis è cælo.*
33 * *Panis enim Dei, is est qui descendit de cælo, & dat vitam mundo.*
34 * *Dicunt ei, Domine noster, semper da nobis panem istum.*
35 * *Dixit eis Jeschua, Ego sum panis vitæ: qui venit ad me, haudquaquam esuriet; & qui credit in me, non sitiet in æternum.*
36 * *Sed dixi vobis, Vidistis me neque creditis.*
37 * *Quicquid dat mihi Pater meus, ad me veniet, & eum qui venit ad me, non eijciam foras.*
38 * *Quia descendi è cælo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me.*
39 * *Hæc est autem voluntas eius qui misit me, vt quicquid dedit mihi, non perdam ex eo, sed suscitem illud vltimo illo die.*
40 * *Hæc est enim voluntas Patris mei, vt quisquis videt Filium & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego suscitabo eum vltimo illo die.*
41 * *Jihoudæi verò murmurabant de eo, quòd dixisset, Ego sum panis ille qui descendi de cælo.*
42 * *Et dicebant, Nónne hic est Jeschua filius Jauseph, cuius nos nouimus patrem & matrem? Et quomodo dicit iste, E cælo descendi?*
43 * *Respondit Jeschua & dixit eis, Ne murmuretis vnus cum alio.*
44 * *Nemo potest venire ad me, nisi traxerit eum Pater qui misit me: & ego suscitabo eum vltimo illo die.*
45 * *Scriptum est enim in Prophetis, Futuros omnes doctos à Deo. Quisquis igitur audiuit à Patre, & didicit ab eo, venit ad me.*
46 * *Non quòd viderit quispiam Patrem, nisi is qui à Deo est, ipse vidit Patrem.*

Oblationis quotidianæ.

47 * *Amin amin dico vobis, Quisquis credit in me, habet vitam æternam.*

31 אבהין [d] מננא אכלו במדברא איכנא דכתיב דלחמא מן שמיא יהב להון [e] למאכל׃ 32 אמר להון ישוע אמין אמין אמר אנא לכון דלא הוא מושא יהב לכון לחמא מן שמיא אלא אבי יהב לכון לחמא [f] דקושתא מן שמיא׃ 33 לחמה גיר דאלהא איתוהי הו [g] דנחת מן שמיא ויהב חיא לעלמא׃ 34 אמרין לה מרן בכל זבן [h] הב לן לחמא הנא׃ 35 אמר להון ישוע אנא אנא לחמא דחיא מן דאתא לותי לא [i] נכפן ומן [k] דמהימן בי לא [l] נצהא לעלם׃ 36 אלא אמרת לכון [m] דחזיתונני ולא מהימנין אנתון׃ 37 כל דיהב לי אבי לותי [n] נאתא ומן דלותי נאתא לא [o] אפקה לבר׃ 38 דנחתת מן שמיא לא הוא דאעבד [p] צביני אלא צבינה דמן דשדרני׃ 39 הנו דין צבינה דמן דשדרני דכל דיהב לי לא [q] אובד מנה אלא [r] אקימיוהי

[d] כמו המן [e] אכל [f] קושתא כמו קושטא [g] נחת [h] יהב [i] כפן [k] הימן [l] צהא כמו צמא [m] חזא [n] אתא [o] נפק [p] צבא [q] אבד [r] קום

31 * Patres nostri manducauerunt manna in deserto, sicut scriptum est, Panem de cælo dedit eis manducare.

Exo. 16. a. d. 14. Num. 11. b. 7. Psal. 77. c. 24. Sap. 16. c. 20.

32 * Dixit ergo eis Iesus, Amen amen dico vobis, nō Moyses dedit vobis panem de cęlo, sed Pater meus dat vobis panem de cælo verum.

33 * Panis enim † Dei est qui de cælo descendit, & dat vitam mundo.

verus

34 * Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis panem hunc.

35 * Dixit autem eis Iesus, Ego sum panis vitæ: qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, non sitiet † vnquam.

Eccle. 24. c. 29.

in æternum

36 * Sed dixi vobis, quia & vidistis me & non † creditis. 37 * Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet: & eum qui venit ad me, non eijciam foras.

credidistis.

38 * Quia descendi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me.

39 * Hæc est enim voluntas eius qui misit me, Patris: vt omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die.

40 * Hæc est autem voluntas Patris mei qui misit me: vt omnis qui videt Filium, & credit in eum, habeat vitam ęternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die.

41 * Murmurabant ergo Iudæi de illo, quia dixisset, Ego sum panis viuus qui de cælo descendi.

42 * Et dicebant, Nónne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos nouimus patrem & matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de cælo descendi?

Mat. 13. g. 55.

43 * Respondit ergo Iesus, & dixit eis, Nolite murmurare inuicem:

44 * Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum, & ego resuscitabo eum in nouissimo die.

45 * Est scriptum in Prophetis, Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audiuit à Patre, & didicit, venit ad me.

Isai. 54. c. 13.

46 * Non quia Patrē vidit quisquam, nisi is qui est à Deo: hic vidit Patrem.

Mat. 11. d. 27.

47 * Amen amen dico vobis, Qui credit in me, habet vitam æternam.

31 * οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.

32 * εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.

33 * ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

34 * εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

35 * εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ὁ ἐρχόμενος πρός με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.

36 * ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.

37 * πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω.

38 * ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

39 * τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

40 * τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 * ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ·

42 * καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;

43 * ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.

44 * οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με, ἑλκύσῃ αὐτόν· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

45 * ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ. πᾶς οὖν ὁ ἀκούων παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρός με.

46 * οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τὶς ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ· οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα.

47 * ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

40 הנו גיר צבינה דאבי דכל דחזא לברא ומהימן בה נהוון לה חיא דלעלם ואנא אקימיוהי ביומא אחריא :

41 יהודיא דין רטנין הוא עלוהי דאמר דאנא אנא לחמא דנחתת מן שמיא : ביומא אחריא :

42 ואמרין הוו לא הוא הנא ישוע בר יוסף הו דחנן ידעין לאבוהי ולאמה ואיכנא אמר הנא דמן שמיא נחתת :

43 ענא ישוע ואמר להון לא תרטנון חד עם חד : 44 לא אנש משכח דנאתא לותי אלא אן נגרה אבא דשדרני

ואנא אקימיוהי ביומא אחריא : 45 כתיב גיר בנביא דנהוון כלהון מלפא דאלהא כל מן דשמע הכיל מן אבא

וילף מנה אתא לותי : 46 לא הוא דחזא אנש לאבא אלא מן דמן אלהא איתוהי הו הו חזא לאבא :

47 אמין אמין אמר אנא לכון דמן דמהימן בי אית לה חיא דלעלם : דקורבא דכליום יח

רתן נחת

קום אלף

ילף כמו אלף

אית כמו יש

הימן

48 ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܚܝܐ. 49 ܐܒܗܝܟܘܢ ܐܟܠܘ ܡܢܢܐ ܒܡܕܒܪܐ ܘܡܝܬܘ. 50 ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܕܢܐܟܘܠ ܐܢܫ ܡܢܗ ܘܠܐ ܢܡܘܬ. 51 ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܚܝܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܢܚܬܬ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܐܟܘܠ ܡܢ ܗܢܐ ܠܚܡܐ ܢܚܐ ܠܥܠܡ. ܘܠܚܡܐ ܐܝܢܐ ܕܐܢܐ ܐܬܠ. ܦܓܪܝ ܗܘ ܕܥܠ ܐܦܝ ܚܝܘܗܝ ܕܥܠܡܐ ܝܗܒ ܐܢܐ. 52 ܢܨܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܗܢܐ ܦܓܪܗ ܠܡܬܠ ܠܢ ܠܡܐܟܠ. 53 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܠܐ ܬܐܟܠܘܢ ܦܓܪܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܘܬܫܬܘܢ ܕܡܗ. ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܚܝܐ ܒܩܢܘܡܟܘܢ. 54 ܡܢ ܕܐܟܠ ܕܝܢ ܡܢ ܦܓܪܝ ܘܫܬܐ ܡܢ ܕܡܝ. ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. 55 ܦܓܪܝ ܓܝܪ ܒܫܪܝܪܘܬ ܐܝܬܘܗܝ ܡܐܟܘܠܬܐ. ܘܕܡܝ ܒܫܪܝܪܘܬ ܐܝܬܘܗܝ ܡܫܬܝܐ. 56 ܡܢ ܕܐܟܠ ܦܓܪܝ ܘܫܬܐ ܕܡܝ. ܒܝ ܡܩܘܐ ܘܐܢܐ ܒܗ. 57 ܐܝܟܢܐ ܕܫܕܪܢܝ ܐܒܐ ܚܝܐ ܘܐܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܡܛܠ ܐܒܐ. ܘܡܢ ܕܢܐܟܠܢܝ ܐܦ ܗܘ ܢܚܐ ܡܛܠܬܝ.

58 ܗܢܘ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܟܠܘ ܐܒܗܝܟܘܢ ܡܢܢܐ ܘܡܝܬܘ. ܡܢ ܕܐܟܠ ܡܢ ܗܢܐ ܠܚܡܐ ܢܚܐ ܠܥܠܡ. 59 ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܒܟܢܘܫܬܐ ܟܕ ܡܠܦ ܒܟܦܪܢܚܘܡ. 60 ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܫܡܥܘ ܐܡܪܝܢ. ܩܫܝܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܫܡܥܗ.

ܕܨܦܪܐ ܕܐܪܒܥܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܫܐ

61 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܒܢܦܫܗ ܕܪܛܢܝܢ ܥܠ ܗܕܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܕܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟܘܢ. 62 ܐܢ ܬܚܙܘܢ ܗܟܝܠ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܣܠܩ ܠܐܬܪ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܝܡ. 63 ܪܘܚܐ ܗܝ ܡܚܝܐ. ܦܓܪܐ ܠܐ ܡܘܬܪ ܡܕܡ. ܡܠܐ ܕܐܢܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܪܘܚܐ ܐܢܝܢ ܘܚܝܐ ܐܢܝܢ.

48 * *Ego sum panis vitæ.*

49 * *Patres vestri comederunt Maneno in deserto, & mortui sunt.*

50 * *Hic est autem panis ille, qui descendit de cælo, vt comedat homo ex eo, & nō moriatur.*

51 * *Ego sum panis viuus, qui de cælo descēdi: & si quis ederit ex hoc pane, viuet in æternum. & panis quem ego dabo, corpus meū est, quod pro vita mundi do.*

52 * *Rixabantur autem Jihoudæi alius cum alio, & dicebant: Quomodo potest iste corpus suum dare nobis ad comedendum?*

53 * *At dixit eis Jeschua: Amin amin dico vobis, nisi comederitis corpus Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, nō habebitis vitam in vobis.*

54 * *Porro qui comedit ex corpore meo, & bibit ex meo sanguine, habet vitam eternam, & ego suscitabo eum in nouissimo illo die.*

55 * *Corpus enim meū verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.*

56 * *Qui comedit corpus meum, & bibit meū sanguinem, in me manet, & ego in eo.*

57 * *Sicut misit me Pater viuens, & ego viuo propter Patrem; & qui comederit me, etiam ipse viuet propter me.*

58 * *Hic est panis ille qui descendit è cælo; non est sicut illud quod comederunt patres vestri Maneno, et mortui sunt: qui comederit ex hoc pane, viuet in æternum.*

59 * *Hæc dixit in synagoga dum doceret in Capharnachum.*

60 * *Multi autem, qui audierunt, ex discipulis eius dicunt: Durus est hic sermo, quis potest eum audire?*

Matutinis feriæ quartæ Septimanæ Passionis.

61 * *Jeschua verò sciens apud se murmurare de hoc discipulos suos, dixit eis: Hoc vos offendit?*

62 * *Si videritis igitur Filium hominis ascendentem eò loci vbi erat à principio?*

63 * *Spiritus est qui viuificat, corpus non prodest quicquā: verba quæ ego loquor vobiscum, spiritus sunt, & vita sunt.*

---

48 אנא אנא לחמא דחיא׃ 49 אבהיכון אכלו מננא במדברא [b] ומיתו׃ 50 הנו דין לחמא דנחת מן שמיא [c] דנאכול אנש מנה ולא נמות׃ 51 אנא אנא לחמא חיא דמן שמיא [d] נחתת ואן אנש נאכול מן הנא לחמא [e] נחא לעלם ולחמא אינא דאנא [f] אתל פגרי הו דעל אפי חיוהי דעלמא יהב אנא׃ 52 [g] נצין הוו דין יהודיא חד עם חד ואמרין איכנא משכח הנא פגרה [h] דנתל לן [i] למאכל׃ 53 ואמר להון ישוע אמין אמין אמר אנא לכון דאן לא תאכלון פגרה דברה דאנשא [k] ותשתון דמה לית לכון חיא [l] בקנומכון׃ 54 דאכל דין מן פגרי ושתא מן דמי אית לה חיא דלעלם ואנא [m] אקימיוהי ביומא אחריא׃ 55 פגרי גיר [n] שריראית [o] איתוהי [p] מאכולתא ודמי שריראית איתוהי [q] משתיא׃

[a] מות [b] אכל [c] נחת [d] חיא [e] נתל [f] נצא [g] נתל [h] אכל [i] שתא [k] קנומא פירושו עצם [l] קום [m] שרר [n] אית [o] אכל [p] שתא

Latin		Greek
* Ego sum panis vitæ.	48	* ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.
* Patres vestri manducauerunt manna in deserto: & mortui sunt. (Exo. 16.)	49	* οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον.
* Hic est panis de cælo descendens: vt siquis ex ipso manducauerit, non moriatur.	50	* οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τὶς ἐξ αὐτοῦ φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ.
* Ego sum panis viuus, qui de cælo descendi. Siquis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum: & panis quem ego dabo , caro mea est pro mundi F vita.	51	* ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.
* Litigabant ergo Iudæi adinuicem, dicentes, Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?	52	* ἐμάχοντο οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν;
* Dixit ergo eis Iesus, Amen amen dico vobis, Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.	53	* εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.
* Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam: & ego resuscitabo eum in nouissimo die.	54	* ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ·
* Caro enim mea, verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. (1.Co. 11 a.27.)	55	* ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις.
* Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.	56	* ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.
* Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem: & qui manducat me, & ipse viuet propter me.	57	* καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ.
* Hic est panis qui de cælo descendit. Non sicut manducauerunt patres vestri manna: & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.	58	* οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.
* Hæc dixit in synagoga docẽs in Capharnaum.	59	* ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν καπερναούμ.
* Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt, Durus est hic sermo. & quis potest eum audire?	60	* πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;
* Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis: Hoc vos scandalizat?	61	* Εἰδὼς δὲ ὁ ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;
* Si ergo videritis Filium hominis ascendentem, vbi erat prius? (Sup. 3. b.13.)	62	* ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;
* Spiritus est qui viuificat: caro non prodest quicquam. verba quę ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.	63	* τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν· ἡ σάρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι, καὶ ζωή ἐστιν.

---

56 מַן דְּאָכֵל פַּגְרִי וְשָׁתֵא דְּמִי בִּי מְקַוֵּא וְאֶנָא בֵּה׃ 57 אַיכַנָא דְּשַׁדְּרַנִי אַבָא חַיָּא וְאֶנָא חַי אֶנָא מֶטֻל אַבָא׃ וּמַן דְּנֵאכְלַנִי אַף הוּ נִחֵא מֶטֻלָתִי׃ 58 הָנוּ לַחְמָא דְּנְחֵת מֶן שְׁמַיָּא לָא הָוָא אַיךְ הַו דְּאֶכַלוּ אֲבָהַיכוֹן מַנְנָא וּמִיתוּ מַן דְּאָכֵל מֶן הָנָא לַחְמָא נִחֵא לְעָלַם׃ 59 הָלֵין אֶמַר בְּכְנוּשְׁתָא כַּד מַלֵּף בְּכְפַרְנַחוּם׃ 60 וְסַגִּיאֵא דְּשְׁמַעוּ מֶן תַּלְמִידַוְהִי אֶמַרִין קַשְׁיָא הִי מֶלְתָא הָדָא מַנוּ מֶשְׁכַּח לְמֶשְׁמְעָה׃

דְּצַפְרָא דְּאַרְבְּעָא בְּשַׁבָּא דְּשַׁבְּתָא דְּחַשָּׁא יט

61 וְיֵשׁוּעַ דֵּין יָדַע בְּנַפְשֵׁה דְּרָטְנִין עַל הָדֵא תַּלְמִידַוְהִי וְאֶמַר לְהוֹן הָדֵא מַכְשְׁלָא לְכוֹן׃ 62 אֶן חָחֱזוֹן הָכִיל לַבְרֵה דְּאֶנָשָׁא דְּסָלֶק לְאַתַר דְּאִיתַוְהִי הָוָא מֶן קְדִים׃ 63 רוּחָא הִי דְּמַחְיָא פַּגְרָא לָא מַהֲנֵא מֶדֶם מֶלֵּא דְּאֶנָא מַלְלֶת עַמְּכוֹן רוּחָא אֶנֵין וְחַיֵּא אֶנֵין׃

קוא · אכל · חיא · מות · חיא · אלף · קשא · מלל · שמע · חשש · למר · כשל · חזא · חיא · הנא · מלל

64 ܐܠܐ ܐܝܬ ܐܢܫܐ ܡܢܟܘܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܝܕܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܩܕܝܡ ܡܢ ܐܢܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܘܡܢܘ ܗܘ ܕܡܫܠܡ ܠܗ.

65 ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܝ ܐܢ ܠܐ ܝܗܝܒ ܠܗ ܡܢ ܐܒܝ.

66 ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܙܠܘ ܠܒܣܬܪܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ.

67 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܬܪܥܣܪܬܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܙܠ.

68 ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܠܘܬ ܡܢ ܢܐܙܠ. ܡܠܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܐܝܬ ܠܟ.

69 ܘܚܢܢ ܗܝܡܢܢ ܘܝܕܥܢ ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ.

70 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܓܒܝܬܟܘܢ ܠܬܪܥܣܪ. ܘܡܢܟܘܢ ܚܕ ܣܛܢܐ ܗܘ.

71 ܐܡܪ ܗܘܐ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܣܟܪܝܘܛܐ. ܗܘ ܓܝܪ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ.

[illegible]

[illegible]

1 ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܓܠܝܠܐ. ܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܡܗܠܟܘ ܒܝܗܘܕ. ܡܛܠ ܕܒܥܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܡܩܛܠܗ.

2 ܘܩܪܝܒ ܗܘܐ ܥܐܕܐ ܕܡܛܠܐ ܕܝܗܘܕܝܐ.

3 ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܐܚܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܫܢܐ ܠܟ ܡܟܐ ܘܙܠ ܠܝܗܘܕ. ܕܢܚܙܘܢ ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ.

4 ܠܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܡܕܡ ܒܛܘܫܝܐ. ܘܨܒܐ ܗܘ ܕܢܗܘܐ ܒܓܠܝܐ. ܐܢ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ ܚܘܐ ܢܦܫܟ ܠܥܠܡܐ.

5 ܐܦ ܠܐ ܓܝܪ ܐܚܘܗܝ ܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܒܝܫܘܥ.

6 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܙܒܢܐ ܕܝܠܝ ܥܕܟܝܠ ܠܐ ܡܛܐ. ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܙܒܢܐ ܒܟܠܙܒܢ ܡܛܝܒ.

7 ܠܐ ܡܫܟܚ ܥܠܡܐ ܠܡܣܢܐܟܘܢ. ܠܝ ܕܝܢ ܣܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠܘܗܝ. ܕܥܒܕܘܗܝ ܒܝܫܝܢ ܐܢܘܢ.

64 * *Sed ſunt quidam ex vobis qui non credunt. nouerat enim à principio quinam eſſent ij qui non credebant, & quis eum proditurus eſſet.*

65 * *Et dicebat eis, Propterea dixi vobis neminem poſſe venire ad me, niſi datum fuerit ei à Patre meo.*

66 * *Propter hunc ſermonem multi ex diſcipulis eius abierunt retrorſum, nec ambulabant cum eo.*

67 * *Dixit autem Jeſchua dodecadi ſuæ, Num & vos vultis abire?*

68 * *Reſpondit Schemeoun Kipho, & ait, Domine mi, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.*

69 * *Nóſque credimus & ſcimus te eſſe Meſchicho Filium Dei viuentis.*

70 * *Dixit eis Jeſchua, Nónne ego elegi vos duodecim, & ex vobis vnus Satanas* [aduerſarius] *eſt?*

71 * *Loquebatur de Iihoudo filio Schemeoun Scariouto, futurum enim erat vt ipſe proderet eum, vnus ex duodecim.*

Matutinis feriæ IIII. hebdomadis v. Ieiunij.

CAP. VII.

1 *Poſt hæc ambulabat Jeſchua in Galilæa, nolebat enim ambulare* [verſari] *in Jihoudæa propter Jihoudæos, quippe qui ſtuderent eum trucidare.*

2 * *Prope autem erat feſtum Jihoudæorum Conopea.*

3 * *Et dixerunt ei fratres ipſius Jeſchua, Recede hinc & vade in Jihoudæam, vt videant diſcipuli tui opera quæ facis.*

4 * *Nemo enim quicquam facit in occulto, & vult ipſe in aperto eſſe: ſi hæc facis, oſtende teipſum mundo.*

5 * *Nam ne fratres quidem eius credebant in ipſum Jeſchua.*

6 * *Dixit eis Jeſchua, Tempus meum nondum adeſt: tempus autem veſtrum ſemper eſt paratum.*

7 * *Non poteſt mundus vos odiſſe: me autem odit, quoniam ego teſtor de eo, opera eius mala eſſe.*

---

64 אלא אית אנשא מנכון דלא [h] מהימנין ידע הוא גיר ישוע מן קדים מן אנון אילין דלא מהימנין ומנו הו דמשלם לה ׃
65 ואמר הוא להון מטל הנא אמרת לכון דלא אנש משכח [i] דנאתא לותי אן לא [k] יהיב לה מן אבי ׃
66 מטל הדא [l] מלתא סגיאא מן תלמידוהי אזלו [m] לבסתרהון ולא מהלכין הוו עמה ׃
67 ואמר ישוע לתרעסרתה למא אף אנתון [n] צבין אנתון [o] למאזל ׃ 68 ענא שמעון כאפא ואמר מרי לות מן נאזל [p] מלא דחיא דלעלם אית לך ׃
69 וחנן [q] הימנן [r] וידען דאנת הו משיחא ברה דאלהא חיא ׃
70 אמר להון ישוע לא הוא אנא [s] גביתכון לתרעסר ומנכון חד סטנא הו ׃
71 אמר הוא על יהודא בר שמעון סכריוטא הו גיר עתיד הוא [t] דנשלמיוהי חד מן תרעסר ׃

[h] חימן [i] אתא [k] יהב [l] מלל [m] בסתר פירושו אחור [n] צבא [o] אזל [p] מלל [q] הימן [r] ידע [s] גבא [t] שלם

64 * Sed sunt quidam ex vobis, qui non credũt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum.

65 * Et dicebat, Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo.

66 * Ex hoc multi discipulorũ eius abierunt retrò: & iam non cum illo ambulabant.

67 * Dixit ergo Iesus ad duodecim, Nunquid & vos vultis abire?

68 * Respondit ergo ei Simõ Petrus, Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.

69 * Et nos credimus & cognouimus quia tu es Christus filius Dei.

Mat. 16. c.16. Mar. 8. c.29. Luc. 9. c.20.

70 * Respondit eis Iesus, Nónne ego vos duodecim elegi; & ex vobis vnus diabolus est?

de Iuda Scariotis

71 * Dicebat autẽ †Iudam Simonis† Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cùm esset vnus ex duodecim.

64 * ἀλλ᾽ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν· ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.

65 * καὶ ἔλεγε, διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου.

66 * ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν.

67 * εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;

68 * ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ σίμων πέτρος, κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις.

69 * καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος.

70 * ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;

71 * ἔλεγε δὲ τὸν ἰούδαν σίμωνος ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

CAP. VII.

ζ.

1 POst hæc autẽ ambulabat Iesus in Galilæam, non enim volebat in Iudæam ambulare: quia quærebant eum Iudæi interficere.

A

Leu. 23. c.34.

2 * Erat autem in proximo dies festus Iudæorum, Scenopegia.

3 * Dixerunt autem ad eum fratres eius, Transi hinc, & vade in Iudæam, vt & discipuli tui videant opera tua quæ facis.

4 * Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palàm esse. si hæc facis, manifesta teipsum mundo.

5 * Neque enim fratres eius credebant in eum.

6 * Dicit ergo eis Iesus, Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper est paratum.

7 * Non potest mundus odisse vos. me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera eius mala sunt.

1 * Καὶ περιεπάτει ὁ ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ περιπατεῖν· ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

2 * ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία.

3 * εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς·

4 * οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ·

5 * οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

6 * λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος.

7 * οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς. ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

דצפרא דארבעא בשבא דשבתא דרת דצומא כ קפלאון ז

1 בתר הלין מהלך הוא ישוע בגלילא לא גיר צבא הוא [a] למהלכו ביהוד מטל דיהודיא [b] בעין הוו [c] למקטלה ׃
2 וקריב הוא [d] עדעדא [e] דמטללא דיהודיא ׃ 3 ואמרו לה אחוהי לישוע שנא לך מכא [f] וזל ליהוד [g] ונחזון
תלמידיך עבדא דעבד אנת ׃ 4 לית גיר אנש דעבד מדם [h] בטושיא וצבא הו [i] דבגליא נהוא אן הלין עבד
אנת חוא נפשך לעלמא ׃ 5 אף לא גיר אחוהי [k] הימנו הוו בה בישוע ׃
6 אמר להון ישוע זבני דילי עדמא להשא לא מטא זבנכון דין דילכון בכל [l] עדן מטיב ׃
7 לא משכח עלמא [m] למסנכון לי דין סנא מטל דאנא [n] מסהד אנא עלוהי דעבדוהי בישין אנון ׃

[a] הלך [b] בעא [c] קטל
[d] פירושו חג
[e] עבראית סכות
[f] אזל [g] חזא
[h] טשא [i] גלא
[k] הימן
[l] פירושו זמן
[m] סנא [n] סהד

8 ܐܢܬܘܢ ܣܩܘ ܠܥܐܕܐ ܗܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܣܠܩ ܐܢܐ ܗܫܐ ܠܥܐܕܐ ܗܢܐ ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܕܝܠܝ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܫܠܡ܀
9 ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܘܦܫ ܠܗ ܒܓܠܝܠܐ܀
10 ܟܕ ܕܝܢ ܣܠܩܘ ܐܚܘܗܝ ܠܥܐܕܐ ܗܝܕܝܢ ܐܦ ܗܘ ܣܠܩ ܠܐ ܒܓܠܝܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܒܛܘܫܝܐ܀
11 ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܥܐܕܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟܘ ܗܘ܀
12 ܘܪܛܢܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܒܟܢܫܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܐܡܪܝܢ ܕܛܒ ܗܘ ܘܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܐܠܐ ܡܛܥܐ ܠܥܡܐ܀
13 ܠܐ ܕܝܢ ܐܢܫ ܓܠܝܐܝܬ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܡܛܠ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܀
14 ܟܕ ܕܝܢ ܦܠܓܘ ܝܘܡܬܐ ܕܥܐܕܐ ܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ܀
15 ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܐܝܟܢܐ ܗܢܐ ܝܕܥ ܣܦܪܐ ܟܕ ܠܐ ܝܠܦ܀
16 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܝܘܠܦܢܝ ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܝ ܐܠܐ ܕܗܘ ܕܫܕܪܢܝ܀
17 ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܡܣܬܟܠ ܝܘܠܦܢܝ ܐܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܐܘ ܐܢܐ ܡܢ ܪܥܝܢܝ ܡܡܠܠ ܐܢܐ܀
18 ܡܢ ܕܡܢ ܪܥܝܢ ܢܦܫܗ ܡܡܠܠ ܫܘܒܚܐ ܠܢܦܫܗ ܒܥܐ ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܥܐ ܫܘܒܚܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܗ ܫܪܝܪ ܗܘ ܘܥܘܠܐ ܒܠܒܗ ܠܝܬ܀
19 ܠܐ ܗܘܐ ܡܘܫܐ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܢܡܘܣܐ ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܛܪ ܢܡܘܣܐ܀
20 ܡܢܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܩܛܠܢܝ ܥܢܐ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܟ ܡܢܘ ܒܥܐ ܠܡܩܛܠܟ܀
21 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܕ ܥܒܕܐ ܥܒܕܬ ܘܟܠܟܘܢ ܡܬܕܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ܀
22 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܘܫܐ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܓܙܘܪܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܡܢܗ ܗܝ ܡܢ ܡܘܫܐ ܐܠܐ ܡܢ ܐܒܗܬܐ ܗܝ ܘܒܫܒܬܐ ܓܙܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܪܢܫܐ܀
23 ܘܐܢ ܒܪܢܫܐ ܡܬܓܙܪ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܫܬܪܐ ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ ܥܠܝ ܪܛܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܠܗ ܒܪܢܫܐ ܐܚܠܡܬ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ܀
24 ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܕܝܢܝܢ ܒܡܣܒ ܒܐܦܐ ܐܠܐ ܕܝܢܐ ܟܐܢܐ ܕܘܢܘ܀
25 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܘ ܗܢܘ ܗܢܐ ܕܒܥܝܢ ܠܡܩܛܠܗ܀

8 *Vos ascendite ad festum hoc, ego nunc non ascẽdo ad hoc festum: quia tempus meum nondum impletum est.*
9 *Hæc dixit, & quieuit in Galilæa.*
10 *Quum autem ascendissent fratres eius ad festum, tunc & ipse ascendit, non manifestè, sed velut in occulto.*
11 *Jihoudæi autem quærebant eum in festo, & dicebant, Vbi est ille?*
12 *Et murmur multum propter eum fuit in turba. erant enim qui dicebant, Bonus est. alij verò dicebant, Minimè, sed seducit populum.*
13 *Nemo autem palàm loquebatur de eo propter metum Jihoudæorum.*
14 *Quum autem dimidiati essent dies festi, ascendit Jeschua in templum, & docebat.*
15 *Et mirabantur Jihoudæi, dicentes, Quomodo nouit iste literas quum non didicerit?*
16 *Respondit Jeschua & ait, Doctrina mea non mea est, sed eius qui misit me:*
17 *Qui voluerit exequi voluntatem eius, intelliget doctrinam meam num ex Deo sit, an ego ex voluntate mei ipsius loquar.*
18 *Qui ex voluntate mentis suæ loquitur, gloriam suiipsius quærit. is autem qui gloriam eius qui misit ipsum quærit, verax est, & iniquitas in corde eius non est.*
19 *Nónne Mousche dedit vobis Legem? nemo autem ex vobis custodit Legem.*
20 *Quid quæritis me interficere? Respondit turba & ait, Dæmonium habes: quis quærit te interficere?*
21 *Respondit Jeschua, & dixit eis, Vnum opus operatus sum, & omnes miramini.*
22 *Propterea Mousche dedit vobis circuncisionem, non quòd ex ipso Mousche sit, sed ex Patribus est, & Sabbatho circunciditis hominem.*
23 *Quòd si homo circunciditur die Sabbathi, ob idque non soluitur Lex Mousche, de me murmuratis qui totum hominem sanauerim die Sabbathi?*
24 *Ne iudicaueritis per acceptionem vultus* [personarum], *sed iudicio recto iudicate.*
25 *Dicebant autem quidam ex Ourischlem, Nónne hic est quem quærunt interficere?*

---

8 אַנְתּוּן °סַקוּ לְעַדְעָדָא הָנָא אֶנָא לָא סָלֵק אֶנָא הָשָׁא לְעַדְעָדָא הָנָא מֶטֻל דְזַבְנָא דִילִי לָא עַדְכִיל שְׁלֵם׃ 9 הָלֵין אֶמַר [p]וּפַשׁ לֵהּ בְּגְלִילָא׃ 10 כַּד דֵין סְלֵקוּ אַחוּהִי לְעַדְעָדָא הָיְדֵין אַף הוּ סְלֵק לָא בְּגֶלְיָא אֶלָא אַיְךְ בְּטוּשְׁיָא׃ 11 יְהוּדָיֵא דֵין [q]בָּעֵין הֲווֹ לֵהּ בְּעַדְעָדָא וָאמְרִין הֲווֹ [r]אַיְכוּ הַו׃ 12 [s]וְרֶטְנָא סַגִיאָא טֻלָּהּ אִית הֲוָא בְּכֶנְשָׁא אִית הֲווֹ גֵיר דָאמְרִין דְּטָב הוּ וַאחְרֶנָא אָמְרִין הֲווֹ לָא אֶלָא [t]מַטְעֵא לְעַמָּא׃ 13 לָא דֵין אֱנָשׁ [u]גַּלְיָאִית מְמַלֵּל הֲוָא עֲלוֹהִי מֶטֻל [x]דֶחלְתָּא דִיהוּדָיֵא׃ 14 כַּד דֵין פְלַגוּ יַוְמָתָא דְעַדְעָדָא סְלֵק יֵשׁוּע לְהַיְכְלָא [y]וּמַלֵּף הֲוָא׃ 15 וּמֶתְדַמְרִין הֲווֹ יְהוּדָיֵא וָאמְרִין אַיְכַנָא יָדַע הָנָא סֶפְרָא כַּד לָא יְלֵף׃ 16 עֲנָא יֵשׁוּע וֶאמַר יוּלְפָנִי לָא הֲוָא דִילִי אֶלָא דְהַו דְשַׁדְרַנִי׃ 17 מַן [z]דְצָבֵא דְנֶעְבֵד [a]צֶבְיָנֵהּ [b]מֶסְתַּכַּל [c]יוּלְפָנִי

° נְסַק
[p] פוש פירו נוח
[q] בָּעָא [r] כמו איכה
[s] רְטַן
[t] טְעָא [u] גְּלָא [x] דְּחַל
[y] יְלַף כמו אלף
[z] דְּמַר
[a] צְבָא [b] קְבַל [c] יְלַף

⁂ Vos aſcendite ad diem feſtum hunc: ego †non aſcẽdo ad diem feſtum iſtum: quia meum tempus nondum impletum eſt. 8 B

(enim non aſcendam)

⁂ Hæc cùm dixiſſet, ipſe manſit in Galilæa. 9

⁂ Vt autem aſcenderunt fratres eius: tunc & ipſe aſcendit ad diem feſtum, nõ manifeſtè, ſed quaſi in occulto. 10

⁂ Iudæi ergo quærebant eum in die feſto, & dicebant: Vbi eſt ille? 11

⁂ Et murmur multus erat in turba de eo. Quidam enim dicebãt: Quia bonus eſt. Alij autem dicebant: Non, ſed ſeducit turbas. 12

⁂ Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. 13

⁂ Iam autem die feſto mediante, aſcẽdit Ieſus in templum, & docebat. 14

⁂ Et mirabantur Iudęi, dicentes: Quomodo hic literas ſcit, cùm non didicerit? 15

⁂ Reſpondit eis Ieſus, & dixit: Mea doctrina non eſt mea, ſed eius qui miſit me. 16

⁂ Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoſcet de doctrina, vtrũ ex Deo ſit, an ego à meipſo loquar. 17 C

⁂ Qui à ſemetipſo loquitur, gloriam propriam quærit. qui autem quærit gloriam eius qui miſit eum, hic verax eſt, & iniuſtitia in illo non eſt. 18

⁂ Nónne Moyſes dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legem? 19

(Exo.20.c.20. & 24.a.3. Supr.5.e.18.)

⁂ Quid me quæritis interficere? Reſpõdit turba, & dixit: Dæmoniũ habes: quis te quærit interficere? 20

⁂ Reſpondit Ieſus, & dixit eis: Vnum opus feci: & omnes miramini. 21

(Leui.12.a.3. Gen.17.b.10.)

⁂ Propterea Moyſes dedit vobis circũciſionem; non quia ex Moyſe eſt, ſed ex patribus, & in ſabbatho circunciditis hominem. 22 D

⁂ Si circumciſionem accipit homo in ſabbatho, vt non ſoluatur lex Moyſi: mihi indignamini, quia totum hominem ſanum feci in ſabbatho? 23

(Deut.1.c.16.)

⁂ Nolite iudicare ſecundum faciem: ſed iuſtum iudicium iudicate. 24

⁂ Dicebant ergo quidam ex Ieroſolymis, Nónne hic eſt quem quærunt interficere? 25

8 ⁂ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται.

9 ⁂ ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ.

10 ⁂ ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ.

11 ⁂ οἱ οὖν ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος;

12 ⁂ καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον, οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.

13 ⁂ οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων.

14 ⁂ ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκε.

15 ⁂ καὶ ἐθαύμαζον οἱ ἰουδαῖοι, λέγοντες, πῶς οὗτος γράμματα οἶδε μὴ μεμαθηκώς;

16 ⁂ ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν, ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με.

17 ⁂ ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ.

18 ⁂ ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

19 ⁂ οὐ μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον;

20 ⁂ τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπε, δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;

21 ⁂ ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε.

22 ⁂ διὰ τοῦτο μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, οὐχ ὅτι ἐκ μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.

23 ⁂ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;

24 ⁂ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

25 ⁂ ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν ἱεροσολυμιτῶν· οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;

אן מן אלהא הו או אנא מן [d] צבות נפשי ממלל אנא ׃ [18] מן דמן צבות [e] רעינה ממלל [f] שובחא לנפשה בעא
הו דין דשובחא דמן דשדרה בעא שריר הו ועולא בלבה לא איה ׃ [19] לא הוא מושא יהב לכון נמוסא ולא אנש
מנכון נטר נמוסא ׃ [20] מנא [g] בעין אנתון [h] למקטלני ענא כנשא ואמרין דיוא איתלך מנו בעא למקטלך ׃
[21] ענא ישוע ואמר להון חד עבדא עבדה וכלכון [h] מתדמרין אנתון ׃ [22] מטל הנא מושא יהב לכון [i] גזורתא
לא הוא מטל דמנה הי מן מושא אלא מן [k] אבהתא הי ובשבתא גזרין אנתון ברנשא ׃ [23] ואן ברנשא מתגזר ביומא
דשבתא מטל דלא [l] נשתרא נמוסא דמושא עלי [m] רטנין אנתון דכלה ברנשא [n] אחלמת ביומא דשבתא ׃ [24] לא
תהוון דינין [o] במסב באפא אלא דינא [p] כאנא [q] דונו ׃ [25] ואמרין הוו אנשא מן אורשלם [r] לו הנו הו [s] דבעין למקטל ׃

[d] צבא [e] רעא כמו רצה
[f] שבח [g] בעא [h] קטל
[h] דמר [i] גזר ופירוש מולת
[k] אב [l] שרא
[m] רטן [n] חלם [o] נסב
[p] כון [q] דון [r] כמו הלא
[s] בעא

26 ܘܗܐ ܓܠܐܝܬ ܡܡܠܠ ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܕܠܡܐ ܝܕܥܘ ܩܫܝܫܐ ܕܗܢܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܫܝܚܐ.
27 ܐܠܐ ܠܗܢܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ. ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ ܐܡܬܝ ܕܐܬܐ ܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ.
28 ܘܐܪܝܡ ܝܫܘܥ ܩܠܗ ܟܕ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪ. ܘܠܝ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܐܢܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܢ ܨܒܘܬ ܢܦܫܝ ܠܐ ܐܬܝܬ. ܐܠܐ ܫܪܝܪ ܗܘ ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ.
29 ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ. ܕܡܢ ܠܘܬܗ ܐܢܐ. ܘܗܘ ܫܕܪܢܝ.
30 ܘܒܥܘ ܠܡܐܚܕܗ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܪܡܝ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܕܟܠ ܐܬܬ ܗܘܬ ܫܥܬܗ.
31 ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܡܢ ܟܢܫܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܡܫܝܚܐ ܡܐ ܕܐܬܐ ܠܡܐ ܕܝܬܝܪܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܗܢܐ.
32 ܘܫܡܥܘ ܦܪܝܫܐ ܠܟܢܫܐ ܕܡܡܠܠܝܢ ܥܠܘܗܝ ܗܠܝܢ. ܘܫܕܪܘ ܗܢܘܢ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܚܫܐ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ.
33 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܩܠܝܠ ܬܘܒ ܙܒܢܐ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ. ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ.
34 ܘܬܒܥܘܢܢܝ ܘܠܐ ܬܫܟܚܘܢܢܝ. ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ.
35 ܐܡܪܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܒܢܦܫܗܘܢ. ܠܐܝܟܐ ܥܬܝܕ ܗܢܐ ܠܡܐܙܠ ܕܠܐ ܢܫܟܚܝܘܗܝ ܚܢܢ. ܠܡܐ ܠܐܬܪܘܬܐ ܕܥܡܡܐ ܥܬܝܕ ܠܡܐܙܠ ܘܠܡܠܦܘ ܠܚܢܦܐ.
36 ܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܐܡܪ. ܕܬܒܥܘܢܢܝ ܘܠܐ ܬܫܟܚܘܢܢܝ. ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ.

ܡܩܪܝܢܐ ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܡܠܦܢܐ ܕܥܕܬܐ

37 ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܪܒܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܚܪܝܐ ܕܥܐܕܐ. ܩܐܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܐܢ ܐܢܫ ܨܗܐ ܢܐܬܐ ܠܘܬܝ ܘܢܫܬܐ.
38 ܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪܘ ܟܬܒܐ. ܢܗܪܘܬܐ ܕܡܝܐ ܚܝܐ ܢܪܕܘܢ ܡܢ ܟܪܣܗ.
39 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܥܠ ܪܘܚܐ ܕܥܬܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܒܠܘ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܝܗܝܒܐ ܗܘܬ ܪܘܚܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܕܟܝܠ ܐܫܬܒܚ ܗܘܐ ܝܫܘܥ.

26 *Et ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt: nunquid norunt Seniores nostri hunc verè esse Meschicho?

27 *Sed nouimus vnde hic sit: Meschicho autem quum venerit nemo cogniturus est vnde sit.

28 *Et extulit Jeschua vocem suam dum doceret in templo, aitque: Et me nostis, & vnde sim nostis: & ex voluntate mei ipsius non veni, sed verax est qui misit me, quem vos non nostis.

29 *Ego verò noui eum, quippe qui ab ipso sim, & ipse me misit.

30 *Itaque quærebant eum prehendere, nemo autem iniecit in eum manus, quoniam nondum venerat hora eius.

31 *Multi autem ex turba crediderunt in eum, dicúntque: Meschicho quum venerit, num maiora signa edet his quæ iste edit?

32 *Et audierunt Perischæi turbas loquentes de eo ista, ipsique miserunt & principes Sacerdotum ministros vt prehenderent eum.

33 *Et ait Jeschua, Modicum adhuc temporis vobiscum sum, & abibo ad eum qui me misit.

34 *Et quæretis me, nec me inuenietis: & vbi ego sum, non potestis venire.

35 *Dicunt Jihoudæi apud se, Quò futurum est vt iste proficiscatur, vt nos non inueniamus eum? num ergo ad regiones Gētium profecturus est, & docturus Ethnicos?

36 *Quis est hic sermo quem dixit, Quæretis me, & me non inuenietis; & vbi ego sum, vos non potestis venire?

Lectio in Commemorationem Doctorum Ecclesiæ.

37 *Die autem illo magno qui erat vltimus festi, stabat Jeschua & clamabat, dicens, Si quis sitit, veniat ad me & bibat.

38 *Quisquis credit in me, sicut dixerunt Scripturæ, flumina aquæ viuæ fluent ex ventre eius.

39 *Hoc autem dicebat de Spiritu, quem accepturi erant ij qui crederent in eum: nondum enim datus fuerat Spiritus, quia nondum glorificatus fuerat Jeschua.

---

26 והא [t] גליאית ממלל ומדם לא אמרין לה דלמא ידעו קשישין דהנו [u] שריראית משיחא : 27 אלא להנא [x] ידעינן מן [y] איכא הו משיחא דין אמתי דאתא לא אנש ידע מן איכא הו : [z] 28 וארים ישוע קלה כד [a] מלף בהיכלא ואמר ולי ידעין אנתון ומן איכא אנא ידעין אנתון ומן [b] צבות נפשי לא [c] אתית אלא שריר הו מן דשדרני הו דאנתון לא ידעין אנתון לה : 29 אנא דין ידע אנא לה דמן לותה אנא והו שדרני : 30 [d] ובעו [e] למאחדה ולא אנש [f] ארמי עלוהי [g] אידיא מטל דלא עדכל אתת הות שעתה : 31 סגיאא דין מן כנשא [h] הימנו בה ואמרין משיחא מא דאתא למא [i] דיתירן מן הלין [k] אתותא דעבד הנא עבד : 32 ושמעו פרישא לכנשא דממללין עלוהי הלין ושדרו הנון ורבי כהנא [l] דחשא [m] דנאחדוניהי : 33 ואמר ישוע קליל תוב זבנא עמכון אנא ואזל אנא לות

[t] גליא [u] שרר [x] ידע [y] כמו אימנה [z] רום [a] אלף [b] צבא [c] אתא [d] בעא [e] אחד [f] רמא [g] יד [h] הימן [i] יתר [k] אתא [l] פירושו משמשין נושאי זינין [m] אחד

[26] Et ecce, palàm loquitur, & nihil ei dicunt. Nunquid verè cognouerũt principes quia hic est Christus?

[27] Sed hunc scimus vnde sit: Christus autem cùm venerit, nemo scit vnde sit.

[28] Clamabat ergo Iesus in templo docens, & dicens, Et me scitis, & vnde sim scitis. & à meipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis.

[29] Ego scio eum, & si dixero, quia nescio eum, ero similis vobis mendax. sed scio eum: quia ab ipso sum, & ipse me misit.

[30] Quærebant ergo eum apprehendere: & nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius.

[31] De turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant, Christus cùm venerit, nunquid plura signa faciet quàm quę hic fecit?

[32] Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo hæc: & miserunt principes † & Pharisæi ministros, vt apprehenderent † eum.

Sacerdotum
Iesum

[33] Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicũ tempus vobiscum sum: & vado ad eum qui me misit.

Infra 13. 33.

[34] Quæretis me, & non inuenietis: & vbi ego sum, vos non potestis venire.

[35] Dixerunt ergo Iudæi ad semetipsos, Quò hic iturus est, quia non inueniemus eum? nunquid in dispersionem Gentium iturus est, & docturus Gentes?

[36] Quis est hic sermo quem dixit, Quęretis me, & non inuenietis: & vbi sum F ego, vos non potestis venire?

Leu. 23.

[37] IN nouissimo autem die magno festiuitatis stabat Iesus, & clamabat, dicens, Siquis sitit, veniat ad me, & bibat.

Deu. 18. Esa. 12. 3. Ioel. 2. Ezec. 47. 1. Actu. 2. c. 17.

[38] Qui credit in me, sicut dicit Scriptura: flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ.

[39] Hoc autem dixit de Spiritu quem accepturi erant credentes in eum. nondum enim erat Spiritus † datus: quia Iesus nondum erat glorificatus.

sanctus

[26] καὶ ἴδε παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός;

[27] ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.

[28] ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

[29] ἐγὼ οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν.

[30] ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα· ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

[31] πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, ὅτι ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν;

[32] ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

[33] εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με.

[34] ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

[35] εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτοὺς, ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς ἕλληνας;

[36] τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

[37] Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε, λέγων, ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω.

[38] ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.

[39] τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον· ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.

מן דשדרני׃ [34] והבעונני ולא תשכחונני ואיכא דאנא איתי לא משכחין אנתון למאתא׃ [35] אמרין יהודיא בנפשהון לאיכא עתיד הנא למאזל דחנן לא משכחינן לה למא כי לאתרותא דעממא עתיד דנאזל ונאלף לחנפא׃ [36] מנא הי הדא מלתא דאמר דתבעונני ולא תשכחונני ואיכא דאנא איתי אנתון לא משכחין אנתון למאתא׃

קריתא ברוכרנא דמלפנא דערתא כא

[37] ביומא דין רבא דאיתוהי אחריא דעדעדא קאם הוא ישוע וקעא ואמר אן אנש צהא נאתא לותי ונשתא׃ [38] כל מן דמהימן בי איכנא דאמרו כתבא נהרותא דמיא חיא נרדון מן כרשה׃ [39] הדא דין אמר על רוחא דעתידין הוו למקבלו אילין דמהימנין בה לא גיר עדכיל אתיהבה הות רוחא מטל דלא עדכיל אשתבח הוא ישוע׃

בעא שבח בלשון מצא
צרתא אזל אתר
אלף פירושו גוים
מלל בעא
קרא דכר אלף
פירושו חג קום
צהא כמו צמא אתא
שתא נהר רדא כמו ירד
קבל הימן יהב

40 ܤܓܝܐܐ ܕܝܢ ܡܢ ܟܢܫܐ ܕܫܡܥܘ ܡܠܘܗܝ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܢܒܝܐ. 41 ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘ ܡܫܝܚܐ. ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܕܠܡܐ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. 42 ܠܐ ܗܘܐ ܟܬܒܐ ܐܡܪ ܕܡܢ ܙܪܥܗ ܕܕܘܝܕ ܘܡܢ ܒܝܬ ܠܚܡ ܩܪܝܬܐ ܕܝܠܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܐ ܡܫܝܚܐ. 43 ܘܗܘܬ ܗܘܬ ܦܠܓܘܬܐ ܡܛܠܬܗ ܒܟܢܫܐ. 44 ܘܐܝܬ ܗܘܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܕܨܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܐܢܫ ܐܪܡܝ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܝܐ.

ܕܨܦܪܐ ܕܝܘܡ ܫܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܗ ܕܨܘܡܐ

ܟܒ

45 ܘܐܬܘ ܕܚܫܫܐ ܗܢܘܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܟܗܢܐ ܠܡܢܐ ܠܐ ܐܝܬܝܬܘܢܝܗܝ. 46 ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܕܚܫܫܐ. ܠܐ ܡܡܬܘܡ ܗܟܢܐ ܡܠܠ ܒܪܢܫܐ ܐܝܟ ܕܡܡܠܠ ܗܢܐ ܓܒܪܐ. 47 ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܦܪܝܫܐ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܛܥܝܬܘܢ. 48 ܠܡܐ ܐܢܫ ܡܢ ܪܝܫܐ ܐܘ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. 49 ܐܠܐ ܐܢ ܥܡܐ ܗܢܐ ܕܠܐ ܝܕܥ ܢܡܘܣܐ ܠܝܛܝܢ ܐܢܘܢ. 50 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܢܝܩܕܝܡܘܣ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܗܘ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܒܠܠܝܐ. 51 ܕܠܡܐ ܢܡܘܣܐ ܕܝܠܢ ܡܚܝܒ ܠܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܫܡܥ ܡܢܗ ܠܘܩܕܡ ܘܢܕܥ ܡܢܐ ܥܒܕ. 52 ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܐܢܬ. ܒܨܝ ܘܚܙܝ ܕܢܒܝܐ ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܠܐ ܩܐܡ.

40 *Multi autem ex turba quum audissent sermones eius dicebant, Hic verè est Propheta.*

41 *Alij dicebant, Iste est Meschicho. Alij dicunt, Num ex Galilæa veniet Meschicho?*

42 *Nonne Scriptura dicit, Ex semine Dauid & ex Beth-lechem pago ipsius Dauid venturum Meschicho?*

43 *Et factum est dissidium propter eum in turba.*

44 *Erant autem quidam ex eis qui volebant eum prehendere, sed nemo iniecit in eum manus.*

Matutinis diei sabbathi hebdom. v. Ieiunij.

45 *Et venerunt ministri illi ad summos sacerdotes & Perischæos, dixerúntque eis Sacerdotes, Quare non adduxistis eum?*

46 *Dicunt eis ministri, Nunquam ita locutus est homo vt loquitur vir iste.*

47 *Dicunt eis Perischæi, Num & vos seducti estis?*

48 *Num quis ex proceribus aut ex Perischæis credidit in eum?*

49 *Nisi populus iste qui nescit Legem? maledicti sunt.*

50 *Dixit eis Nikodimous vnus ex ipsis, is qui venerat ad Ieschua noctu:*

51 *Num Lex nostra reum peragit quempiam, nisi audierit ab eo prius, & cognouerit quid faciat?*

52 *Responderunt ac dicunt ei, Nunquid & tu ex Galilæa es? scrutare & vide prophetam ex Galilæa non surrexisse.*

---

40 סַגִּיאֵא דֵּין מִן כֶּנְשָׁא דִּשְׁמַעוּ [p]מֶלּוֹהִי אָמְרִין הֲווֹ הָנוּ [q]שַׁרִירָאִיה נְבִיָּא ׃ 41 אַחֲרָנֵא אָמְרִין הֲווֹ הָנוּ מְשִׁיחָא אַחֲרָנֵא אָמְרִין דַּלְמָא מִן גָּלִילָא אָתֵא מְשִׁיחָא ׃ 42 לָא הֲוָא כְּתָבָא אֵמַר דְּמִן זַרְעֵה דְּדַוִיד וּמִן בֵּית לְחֶם קְרִיתָא דִּילֵה דְּדַוִיד אָתֵא מְשִׁיחָא ׃ 43 וַהֲוָת הֲוָת [r]פָּלְגוּתָא מֶטֻלָּתֵה בְּכֶנְשָׁא ׃ 44 וְאִית הֲווֹ אֲנָשִׁין מִנְּהוֹן [s]דְּצָבֵין הֲווֹ [t]דְּנֵאחְדוּנָיְהִי אֶלָּא לָא אֱנָשׁ [u]אַרְמִי עֲלוֹהִי אִידַיָּא ׃

דְּצַפְרָא דְיוֹם שַׁבְּתָא דְשַׁבְּתָא דה [a]דְּצוֹמָא כב

45 [b]וְאָתוּ [c]דַּחֲשֵׁשָׁא הָנוּן לְוָת רַבַּי כָּהֲנָא וּפְרִישֵׁא וְאֵמַרוּ לְהוֹן כָּהֲנָא לְמָנָא לָא [d]אַיְתִיתוּנָיְהִי ׃ 46 אָמְרִין לְהוֹן דַּחֲשֵׁשָׁא לָא מֶמְּתוּם הָכַנָא מַלֵּל בַּרְנָשָׁא אַיְךְ דַּמְמַלֵּל הָנָא גַּבְרָא ׃ 47 אָמְרִין לְהוֹן פְּרִישֵׁא לְמָא אַף אַנְתּוֹן [e]טְעֵיתוּן ׃ 48 לְמָא אֱנָשׁ מִן רִישֵׁא אוֹ מִן פְּרִישֵׁא הֵימֵנוּ בֵּהּ ׃ 49 אֶלָּא אִן עַמָּא הָנָא דְּלָא יָדַע נָמוֹסָא [f]לִיטִין אִנּוּן ׃ 50 אֵמַר לְהוֹן נִיקְדִימוֹס חַד מִנְּהוֹן הַו דְּאָתָא הֲוָא לְוָת יֵשׁוּעַ בְּלֶלְיָא ׃ 51 דַּלְמָא נָמוֹסָא דִּילַן [g]מְחַיֵּב לְבַרְנָשָׁא אֶלָּא אִן נֶשְׁמַע מִנֵּה לוּקְדָם [h]וְנֵדַע מָנָא עְבַד ׃ 52 [i]עֲנוּ וְאָמְרִין לֵהּ לְמָא אַף אַנְתְּ מִן גָּלִילָא אַנְתְּ [k]בְּצִי [l]וַחֲזִי דִּנְבִיָּא מִן גְּלִילָא לָא [m]קָאֵם ׃

[p] מְלַל [q] שְׁרַר [r] פְּלַג [s] צְבָא [t] אֲחַד [u] רְמָא

[a] צוֹם [b] אֲתָא [c] פירושו משמשין [d] אֲתָא [e] טְעָא [f] לוּט [g] חוּב [h] יְדַע [i] עֲנָא [k] בְּצָא [l] חֲזָא [m] קוּם

Deest hoc in loco in exemplari Syriaco historia Adulteræ vndecim versiculis comprehensa.

40 Ex illa ergo turba cùm audissent hos sermones eius, dicebant, Hic est verè Propheta.
41 Alij dicebant, Hic est Christus. Quidam autem dicebant, Nunquid à Galilæa venit Christus?
42 Nónne scriptura dicit, quia ex semine Dauid, & de Beth-lehem castello vbi erat Dauid, venit Christus? G
43 Dissensio itaque facta est in turba propter eum.
44 Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus.
45 Venerunt ergo ministri ad Pontifices & Pharisæos. Et dixerũt eis illi: Quare non adduxistis illum?
46 Responderunt ministri, Nunquã sic locutus est homo, sicut hic † homo.
47 Respõderunt ergo eis Pharisæi: Nunquid & vos seducti estis?
48 Nunquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisæis?
49 Sed turba hæc quæ non nouit legem, maledicti sunt.
50 Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui vnus erat ex ipsis:
51 Nunquid lex nostra iudicat hominẽ: nisi prius audierit ab ipso, & cognouerit quid faciat?
52 Responderunt, & dixerunt ei, Nunquid & tu Galilæus es? Scrutare †, & vide quia à Galilæa propheta non surrexit.
53 Et reuersi sunt vnusquisque in domum suam.

Mich. 5. a. 1. Mat. 2. a. 6. — † loquutus — Sup. 3. a. 1. — Deu. 17. b. 8. & 19. d. 15. — † scripturas

CAP. VIII.

1 Iesus autem perrexit in montem Oliueti:
2 Et diluculo iterũ venit in templum, & omnis populus venit ad eum, A & sedens docebat eos.
3 Adducunt autem Scribæ & Pharisæi mulierẽ in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in medio:
4 Et dixerunt ei, Magister, hæc mulier modò deprehẽsa est in adulterio.
5 In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?
6 Hoc autem dicebant tentantes eum: vt possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra.
7 Cùm ergo perseuerarent interrogantes eum: erexit se, & dixit eis, Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.
8 Et iterum se inclinans, scribebat in terram.
9 Audientes autem †, vnus post vnum exibant, incipientes à senioribus: & remansit solus Iesus, & mulier in medio stans.
10 Erigens autẽ se Iesus, dixit ei, Mulier, vbi sunt qui te accusabant?
11 Nemo te condemnauit? Quæ dixit: Nemo Domine. Dixit autem Iesus, Nec ego te comdemnabo, Vade, & iam amplius noli peccare.

Leui. 20. b. 10. — Deu. 17. b. 7. — † hæc

40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον, οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.
41 Ἄλλοι ἔλεγον, οὗτός ἐστιν ὁ χριστός· ἄλλοι ἔλεγον, μὴ γὰρ ἐκ τῆς γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται;
42 οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος δαβίδ, καὶ ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν δαβίδ, ὁ χριστὸς ἔρχεται;
43 σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι᾽ αὐτόν.
44 τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν· ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας.
45 ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;
46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.
47 ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι, μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε;
48 μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων;
49 ἀλλ᾽ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι.
50 λέγει νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν,
51 μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ᾽ αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ;
52 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον, καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται.
53 καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

η.

1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
2 ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.
3 ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ,
4 λέγουσιν αὐτῷ, διδάσκαλε, ταύτην εὕρομεν ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένην.
5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν μωσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι. σὺ οὖν τί λέγεις;
6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσι κατηγορίαν κατ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος.
7 ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς, ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ᾽ αὐτῇ βαλέτω.
8 καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.
9 οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο εἷς καθεῖς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα.
10 ἀνακύψας δὲ ὁ ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδείς σε κατέκρινεν;
11 ἡ δὲ εἶπεν, οὐδείς, κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἁμάρτανε.

ܠܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܟܓ
ܩܦܠܐܘܢ ܚ

12 ܬܘܒ ܕܝܢ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ. ܡܢ ܕܒܬܪܝ ܐܬܐ ܠܐ ܢܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ. ܐܠܐ ܢܫܟܚ ܠܗ ܢܘܗܪܐ ܕܚܝܐ܀ 13 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܦܪܝܫܐ. ܐܢܬ ܥܠ ܢܦܫܟ ܡܣܗܕ ܐܢܬ. ܣܗܕܘܬܟ ܠܐ ܗܘܬ ܫܪܝܪܐ܀ 14 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܦܢ ܐܢܐ ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ ܫܪܝܪܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܝ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܐܝܡܟܐ ܐܬܝܬ ܘܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܝܡܟܐ ܐܬܝܬ ܘܠܐ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. 15 ܐܢܬܘܢ ܦܓܪܢܐܝܬ ܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܢܐ ܠܐܢܫ ܠܐ ܕܐܢ ܐܢܐ. 16 ܘܐܢ ܕܐܢ ܕܝܢ ܐܢܐ. ܕܝܢܝ ܫܪܝܪ ܗܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܒܠܚܘܕܝ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܘܐܒܝ ܕܫܕܪܢܝ܀ 17 ܘܒܢܡܘܣܟܘܢ ܕܝܢ ܟܬܝܒ. ܕܣܗܕܘܬܐ ܕܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܫܪܝܪܐ ܗܝ܀ 18 ܐܢܐ ܐܢܐ ܕܡܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ ܘܣܗܕ ܥܠܝ ܐܒܝ ܕܫܕܪܢܝ. 19 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܟܘ ܐܒܘܟ. ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܠܝ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܠܐܒܝ. ܐܠܘ ܠܝ ܝܕܥܝܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܐܦ ܠܐܒܝ ܝܕܥܝܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ܀ 20 ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܠܠ ܒܝܬ ܓܙܐ ܟܕ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܚܕܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܐܬܬ ܗܘܬ ܫܥܬܗ܀ 21 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. ܘܬܒܥܘܢܢܝ ܘܬܡܘܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ. ܘܠܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ܀ 22 ܐܡܪܝܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܠܡܐ ܠܢܦܫܗ ܩܛܠ ܕܐܡܪ ܕܠܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ܀ 23 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܬܚܬ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܢܐ ܡܢ ܠܥܠ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܐܢܬܘܢ. ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ܀ 24 ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܬܡܘܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ. ܐܢ ܠܐ ܓܝܪ ܬܗܝܡܢܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܬܡܘܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ܀ 25 ܐܡܪܝܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܢܬ ܡܢ ܐܢܬ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܦܢ ܕܫܪܝܬ ܕܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ܀

Ad Oblationem Dominicæ II. post Epiphaniam.

CAP. VIII.

12 * *Rursum autem allocutus est eos Ieschua, & ait, Ego sum Lux mundi: qui post me venit, non ambulabit in tenebris, sed inueniet sibi lumen vitæ.*

13 * *Dicunt ei Perischæi, Tu de teipso testificaris, testimonium tuum non est verum.*

14 * *Respondit Ieschua & dixit eis, Etiamsi ego testificer de meipso, verum est testimonium meum, quippe qui nouerim vnde venerim & quò vadam: vos autem nescitis vnde venerim, neque quò vadam.*

15 * *Vos corporaliter iudicatis, ego neminem iudico.*

16 * *Veruntamen si iudicauero, iudiciũ meum verum est: quia non sum solus, sed ego & Pater meus qui misit me.*

17 * *Sed & in Lege vestra scriptum est, testimonium duorum virorum verum esse.*

18 * *Ego sum qui testificor de meipso, & Pater meus qui misit me testatur de me.*

19 * *Dicunt ei, Vbi est tuus Pater? respondit Ieschua & dixit eis, Neque me nostis, neque Patrem meum: si me nossetis, & Patrem meum nossetis.*

20 * *Hæc verba locutus est in Gazophylacio dum doceret in templo: & nemo prehendit eum, nondum enim venerat hora eius.*

21 * *Dixit eis iterum Ieschua, Ego vado, & quæretis me, ac moriemini in peccatis vestris: & quò vado, vos non potestis venire.*

22 * *Dicunt Iihoudæi, Num ergo interfecturus est seipsum, qui dicat quò ego vado, vos non potestis venire?*

23 * *At dixit eis, Vos ex inferis estis, & ego ex supernis: Vos estis ex hoc mundo, ego non sum ex hoc mundo.*

24 * *Dixi vobis vos morituros esse in peccatis vestris: nisi enim credideritis me eum esse, moriemini in peccatis vestris.*

25 * *Dicunt ei Iihoudæi, Tu quis es? Dixit eis Ieschua, Etiam id quod incœpi loqui vobiscum.*

לְקוּרְבָא דְּחַד בְּשַׁבָּא רב דְּבָתַר [a] דְּנַחָא כג קְפַלָּאוֹן ח

12 תּוּב דֵּין מַלֵּל עַמְּהוֹן יֵשׁוּעַ וֶאמַר אֶנָּא אֶנָּא נוּהְרֵהּ דְּעָלְמָא מַן דְּבָתַרִי אָתֵא לָא נְהַלֵּךְ [b] בְּחֶשׁוּכָא אֶלָּא נֶשְׁכַּח לֵהּ נוּהְרָא דְּחַיֵּא׃ 13 אָמְרִין לֵהּ פְּרִישֵׁא אַנְתְּ עַל נַפְשָׁךְ [c] מַסְהֵד אַנְתְּ סָהֲדוּתָךְ לָא הֲוָת שַׁרִירָא׃ 14 עֲנָא יֵשׁוּעַ וֶאמַר לְהוֹן [d] אֶפֶּן אֶנָּא מַסְהֵד אֶנָּא עַל נַפְשִׁי שַׁרִירָא הִי סָהֲדוּתִי מֶטֻּל דְּיָדַע אֶנָּא מֶן [e] אַיְמֶכָּא [f] אֶתִית וְלַאיכָא אָזֶל אֶנָּא אַנְתּוּן דֵּין לָא יָדְעִין אַנְתּוּן מֶן אַיְמֶכָּא אֶתִית וְלָא לַאיכָא אָזֶל אֶנָּא׃ 15 אַנְתּוּן [g] פַּגְרָנָאִית [h] דָּיְנִין אַנְתּוּן אֶנָּא לְאנָשׁ לָא דָּאֶן אֶנָּא׃ 16 וְאֶן [i] דָּאֶן דֵּין אֶנָּא דִּינִי שַׁרִיר הוּ מֶטֻּל דְּלָא [k] הֲוִית בַּלְחוֹדַי אֶלָּא אֶנָּא וְאָבִי דְּשַׁדְּרַנִי׃ 17 וּבְנָמוֹסְכוֹן דֵּין כְּתִיב [l] דְּסָהֲדוּתָא דִּתְרֵין גַּבְרִין שַׁרִירָא הִי׃ 18 אֶנָּא אֶנָּא דְּסָהֵד אֶנָּא עַל נַפְשִׁי וְאָבִי דְּשַׁדְּרַנִי סָהֵד עֲלַי׃

[a] דְּנַח זרח
[b] חֲשַׁךְ
[c] סָהֵד
[d] עבראית גַּם אִם
[e] פירוש איפוא
[f] אֶתָא
[g] פֶּגֶר [h] דּוּן
[i] דּוּן [k] הֲוָא
[l] סָהֵד

1.Ioh. 1. b. 5.

[12] * ITERVM ergo locutus est eis Iesus, dicens, Ego sum Lux mundi. qui sequi- B tur me, nō †ambulat in tenebris: sed habebit lumen vitæ.

ambulabit

[13] * Dixerunt ergo ei Pharisæi, Tu de temetipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum.

[14] * Respondit Iesus, & dixit eis, Etsi ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio vnde veni, & quò vado: vos autem nescitis vnde venio, aut quò vado.

[15] * Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quenquam.

[16] * Etsi iudico ego, iudicium meum verum est: quia solus non sum, sed ego & qui misit me, Pater.

Deut. 17. b. 6. & 19. d. 15. Mat. 18. b. 16. 2. Co. 13. a. 1. Heb. 10. c. 20.

[17] * Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est.

[18] * Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso: & testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater.

[19] * Dicebant ergo ei, Vbi est Pater tuus? Respondit Iesus, Neque me scitis, neque Patrem meum. si me sciretis: forsitan & Patrem meum sciretis.

[20] * Hæc verba locutus est Iesus in gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

[21] * Dixit ergo iterum eis Iesus, Ego vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non po- C testis venire.

[22] * Dicebant ergo Iudæi, Nunquid interficiet semetipsum, quia dicit, Quò ego vado, vos non potestis venire?

[23] * Et dicebat eis, Vos de deorsum estis, ego de superius sum. Vos de mundo hoc estis: ego non sum de hoc mundo.

[24] * Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro.

Principium quia Principium quod

[25] * Dicebant ergo ei, Tu quis es? Dixit eis Iesus, †Principium qui & loquor vobis.

12 * Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε, λέγων, ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

13 * εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι, σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς; ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

14 * ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω.

15 * ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα·

16 * καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ᾽ ἐγώ, καὶ ὁ πέμψας με πατήρ.

17 * καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν.

18 * ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ.

19 * ἔλεγον οὖν αὐτῷ, ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν.

20 * Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν· ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 * εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

22 * ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

23 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

24 * εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

25 * ἔλεγον οὖν αὐτῷ, σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν.

---

[19] אמרין לה [m] איכו אבוך ענא ישוע ואמר להון ולא לי ידעין אנתון ולא לאבי אלו לי ידעין [n] הויתון אף לאבי ידעין הויתון ׃ [20] הלין [o] מלא מלל בית גזא כד [p] מלף בהיכלא ולא אנש [q] אחדהלא גיר עדכיל [r] אתת הות שעתה ׃ [21] אמר להון תוב ישוע אנא אזל אנא [s] ותבעונני [t] ותמותון בחטהיכון ואיכא דאנא אזל אנא אנתון לא משכחין אנתון [v] למאתא ׃ [22] אמרין יהודיא למא כי נפשא קטל דאמר דאיכא דאנא אזל אנא אנתון לא משכחין אנתון למאתא ׃ [23] ואמר להון אנתון מן דלתחת אנתון ואנא מן דלעל אנא אנתון מן הנא אנתון עלמא אנא לא הוית מן הנא עלמא ׃ [24] אמרת לכון דתמותון [x] בחטהיכון אן לא גיר [y] תהימנון דאנא אנא תמותון בחטהיכון ׃ [25] אמרין יהודיא אנת מן אנת אמר להון ישוע אפן [z] דשריה דאמלל עמכון ׃

[m] כמו איכה [n] חוא [o] מלל [p] אלף [q] אחד [r] אתא [s] בעא [t] מות [v] אתא [x] חטא [y] חימן [z] שרי פירושו התחיל

²⁶ ܤܓܝ ܐܝܬ ܠܝ ܥܠܝܟܘܢ ܠܡܐܡܪ ܘܠܡܕܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܫܪܝܪ ܗܘ. ܘܐܢܐ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܬ ܡܢܗ. ܗܠܝܢ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܒܥܠܡܐ.
²⁷ ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܕܥܠ ܐܒܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ.

ܩܪܝܢܐ ܕܝܘܡ ܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܘܪܐ

ܟܕ

²⁸ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܐܡܬܝ ܕܬܪܝܡܘܢܗܝ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܗܝܕܝܢ ܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܘܡܕܡ ܡܢ ܨܒܘܬ ܢܦܫܝ ܠܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܠܦܢܝ ܐܒܝ. ܗܟܘܬ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ²⁹ ܘܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܥܡܝ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܠܐ ܫܒܩܢܝ ܒܠܚܘܕܝ ܐܒܝ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܕܡ ܕܫܦܪ ܠܗ ܥܒܕ ܐܢܐ ܒܟܠܙܒܢ. ³⁰ ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ. ܤܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. ³¹ ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܗܝܡܢܘ ܒܗ. ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܬܩܘܘܢ ܒܡܠܬܝ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܬܠܡܝܕܝ ܐܢܬܘܢ. ³² ܘܬܕܥܘܢ ܫܪܪܐ. ܘܗܘ ܫܪܪܐ ܢܚܪܪܟܘܢ. ³³ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܙܪܥܗ ܚܢܢ ܕܐܒܪܗܡ. ܘܡܡܬܘܡ ܠܐܢܫ ܠܐ ܫܥܒܕܢ. ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܒܢܝ ܚܐܪܐ ܬܗܘܘܢ. ³⁴ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܚܛܝܬܐ ܥܒܕܐ ܗܘ ܕܚܛܝܬܐ. ³⁵ ܘܥܒܕܐ ܠܐ ܡܩܘܐ ܠܥܠܡ ܒܒܝܬܐ. ܒܪܐ ܕܝܢ ܠܥܠܡ ܡܩܘܐ. ³⁶ ܐܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܒܪܐ ܢܚܪܪܟܘܢ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܢܝ ܚܐܪܐ ܬܗܘܘܢ. ³⁷ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܙܪܥܗ ܐܢܬܘܢ ܕܐܒܪܗܡ. ܐܠܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܩܛܠܢܝ. ܡܛܠ ܕܠܡܠܬܝ ܠܐ ܤܦܩܝܬܘܢ. ³⁸ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܚܙܝܬ ܠܘܬ ܐܒܝ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܚܙܝܬܘܢ ܠܘܬ ܐܒܘܟܘܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. ³⁹ ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܒܘܢ ܕܝܠܢ ܐܒܪܗܡ ܗܘ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܠܘ ܒܢܘܗܝ ܕܐܒܪܗܡ ܗܘܝܬܘܢ. ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܒܪܗܡ ܥܒܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ⁴⁰ ܗܫܐ ܕܝܢ ܗܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܩܛܠܢܝ. ܠܓܒܪܐ ܕܫܪܪܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܗܘ ܕܫܡܥܬ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܗܕܐ ܐܒܪܗܡ ܠܐ ܥܒܕ.

---

26 *Multa habeo quæ de vobis dicam & indicem: sed is qui me misit, verax est: & ego quæ audiui ab eo, hæc ipse loquor in mundo.*

27 *Neque nouerunt eum de Patre ipsis verba facere.*

Lectio feriæ IIII. hebdomadis Candidatorum.

28 *Dixit eis iterum Jeschua, Quum extuleritis Filium hominis, tunc agnoscetis me eum esse, nihilque ex voluntate mei ipsius facere: sed sicut docuit me Pater meus, similiter ipse loquor.*

29 *Et qui me misit mecum est, neque me reliquit solum Pater meus, quoniam ego quod gratum est ei, facio semper.*

30 *Quúmque hæc loqueretur, multi crediderunt in eum.*

31 *Dixit autem Jeschua Jihoudæis illis qui crediderunt in ipsum, Si vos permanseritis in sermone meo, verè discipuli mei estis.*

32 *Et cognoscetis Veritatem, & ipsa Veritas asseret vos in libertatem.*

33 *Dicunt ei, Semen sumus Abrohom, & nunquam seruitutem cuiquam seruiuimus: quomodo dicis, Eritis filij ingenui?*

34 *Dixit eis Jeschua, Amin amin dico vobis, Quisquis committit peccatum, seruus est peccati.*

35 *Seruus autem non permanet in æuum in domo: Filius verò in æuum permanet.*

36 *Si ergo ipse Filius asseruerit vos in libertatem, verè eritis filij ingenui.*

37 *Scio vos esse semen Abrohom, sed quæritis me interficere, propterea quòd sermoni meo capiendo non sufficiatis.*

38 *Ego id quod vidi apud Patrem meum loquor; vos autem id quod vidistis apud Patrem vestrum, agitis.*

39 *Responderunt & dicunt ei, Pater noster Abrohom est. dixit eis Jeschua, Si filij essetis Abrohom, opera Abrohom faceretis.*

40 *Nunc autem ecce studetis me interficere virum qui veritatem locutus sum vobiscum, quam audiui à Deo: hoc Abrohom non fecit.*

---

²⁶ סגי אית לי עליכון למאמר ולמדן אלא מן דשדרני שריר הו ואנא אילין דשמעת מנה הלין הו ממלל אנא בעלמא ׃ ²⁷ ולא ידעו דעל אבא אמר להון ׃

קרינא דיום ארבעא בשבא דשבתא דחוורא כד

²⁸ אמר להון תוב ישוע אמתי דתרימונה לברה דאנשא הידין תדעון דאנא אנא ומדם מן צבות נפשי לא עבד אנא אלא איכנא דאלפני אבי הכות הו ממלל אנא ׃ ²⁹ ומן דשדרני עמי איתוהי ולא שבקני בלחודי אבי מטל דאנא מדם דשפר לה עבד אנא בכלזבן ׃ ³⁰ וכד הלין ממלל הוא סגיאא הימנו בה ׃ ³¹ ואמר ישוע להנון יהודיא דהימנו בה אן אנתון תכתרון במלתי שריראית תלמידי אנתון ׃

רוין
ידע
קריא חור
רום ידע צבא אלף
פירושו כן
אית כמו ש
שבק חמן
כתר פירושו המתין
מלל שרר

[26] Multa habeo de vobis loqui & iudicare. sed qui me misit, verax est: & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo.

[27] Et non cognouerunt quia patrem eis dicebat Deum.

Sap. 3. d. 33. Rom. 3. a. 4.

[28] DIXIT ergo eis Iesus, Cùm exaltaueritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, hæc loquor:

[29] Et qui me misit, mecum est: & non reliquit me solum, quia ego quæ placita sunt ei, facio semper. D

[30] Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum.

[31] Dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderunt ei, Iudæos: Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis:

[32] Et cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos.

[33] Responderunt ei, Semen Abrahę sumus, & nemini seruiuimus vnquam: quomodo tu dicis, Liberi eritis?

[34] Respondit eis Iesus, Amen amen dico vobis, Quia omnis qui facit peccatum, seruus est peccati.

Rom. 6. c. 14. 2. Pet. 2. d. 19.

[35] Seruus autem non manet in domo in æternum: filius †manet in æternum. (autem)

[36] Si ergo vos Filius liberauerit, verè liberi eritis.

[37] Scio quia filij Abrahæ estis: sed quęritis me interficere, quia sermo meus nō capit in vobis.

[38] Ego quod vidi apud Patrem, loquor: & vos quæ vidistis apud Patrē vestrum, facitis. E

[39] Responderunt & dixerunt ei, Pater noster, Abraham est. Dicit eis Iesus, Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite.

[40] Nunc autem, quæritis me interficere hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui à Deo. hoc Abraham non fecit.

26 πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι. κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον.

27 οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν.

28 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδὲν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ·

29 καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ· ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

30 ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

31 ἔλεγεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ ἰουδαίους, ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ.

32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.

33 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, σπέρμα ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας.

35 ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

36 ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.

37 οἶδα ὅτι σπέρμα ἀβραάμ ἐστε, ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν.

38 ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ. καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε.

39 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀβραάμ ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, εἰ τέκνα τοῦ ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ ἀβραάμ ἐποιεῖτε.

40 νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν.

32 וְהֶדְעוּן שְׁרָרָא וְהוּ שְׁרָרָא נְחַרְרְכוּן ׃ 33 אָמְרִין לֵהּ זַרְעֵהּ חְנַן דַּאבְרָהָם וּמֶן מְחוּם עַבְדוּתָא לְאנָשׁ
לָא פְלִיחָא לַן אַיְכַנָא אָמַר אַנְתְּ דְּתֶהֱווּן בְּנַי חָארָא ׃ 34 אָמַר לְהוּן יֵשׁוּעַ אַמִין אַמִין אָמַר אֶנָא לְכוּן דְּכָלְמַן
דְּעָבֵד חֲטִיתָא עַבְדָא הוּ דְחַטִיתָא ׃ 35 וְעַבְדָא לָא מְקוֵא לְעָלַם בְּבַיתָא בְּרָא דֵּין לְעָלַם מְקוֵא ׃ 36 אֶן
הוּ הָכִיל בְּרָא נְחַרְרְכוּן שַׁרִירָאִית תֶּהֱווּן בְּנַי חָארָא ׃ 37 יָדַע אֶנָא דְזַרְעֵהּ אַנְתּוּן דַּאבְרָהָם אֶלָא בָּעֵין אַנְתּוּן
לְמֶקְטְלַנִי מֶטֻל דַּלְמֶלְתִי לָא סָפְקִין אַנְתּוּן ׃ 38 אֶנָא מֶדֶם דַּחֲזִית לְוָת אַבִי מְמַלֵּל אֶנָא וְאַנְתּוּן מֶדֶם דַּחֲזִיתוּן לְוָת
אֲבוּכוּן עָבְדִין אַנְתּוּן ׃ 39 עֲנוּ וְאָמְרִין לֵהּ אֲבוּן דִּילַן אַבְרָהָם הוּ אָמַר לְהוּן יֵשׁוּעַ אֶלוּ בְנַוְהִי הֲוַיתוּן דַּאבְרָהָם עֲבָדוּהִי
דַּאבְרָהָם עָבְדִין הֲוַיתוּן ׃ 40 הָשָׁא דֵּין הָא בָּעֵין אַנְתּוּן לְמֶקְטְלַנִי לְגַבְרָא דְּשָׁרִירוּתָא מַלְלֵת עַמְכוּן אַיְדָא
דְּשֶׁמְעֵת מֶן אֱלָהָא הָדָא אַבְרָהָם לָא עֲבַד ׃

[o] יָדַע [p] פירושו אמת
[q] חָרַר פירושו נתן חרותא
[r] פירושו מעולם [s] חָרַר
[t] חֲטָא [u] קְוָא [x] חָרַר
[y] שְׁרַר [z] חָרַר פירוש העיקר
[a] בְּעָא [b] קְטַל [c] מַלֵּל
[d] חֲזָא [e] עֲנָא
[f] פירושו אמת

41 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܐ ܕܐܒܘܟܘܢ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܚܢܢ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܠܐ ܗܘܝܢ. ܚܕ ܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܠܗܐ. 42 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܠܘ ܐܠܗܐ ܗܘܐ ܐܒܘܟܘܢ ܡܚܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܝ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩܬ ܘܐܬܝܬ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܨܒܘܬ ܢܦܫܝ ܐܬܝܬ. ܐܠܐ ܗܘ ܫܕܪܢܝ. 43 ܡܛܠ ܡܢܐ ܡܠܬܝ ܠܐ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܥܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܡܥܝܢ ܡܠܬܝ. 44 ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܒܐ ܐܟܠܩܪܨܐ ܐܝܬܝܟܘܢ. ܘܪܓܬܗ ܕܐܒܘܟܘܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ. ܗܘ ܕܡܢ ܒܪܝܫܝܬ ܩܛܘܠ ܐܢܫܐ ܗܘܐ. ܘܒܫܪܪܐ ܠܐ ܩܡ. ܡܛܠ ܕܫܪܪܐ ܠܝܬ ܒܗ. ܘܐܡܬܝ ܕܡܡܠܠ ܟܕܒܘܬܐ ܡܢ ܕܝܠܗ ܗܘ ܡܡܠܠ. ܡܛܠ ܕܕܓܠܐ ܗܘ ܐܦ ܐܒܘܗ. 45 ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܫܪܪܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. 46 ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܡܟܣ ܠܝ ܥܠ ܚܛܝܬܐ. ܘܐܢ ܫܪܪܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢܐ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. 47 ܡܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܡܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܫܡܥ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. 48 ܥܢܘ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܐ ܫܦܝܪ ܐܡܪܝܢ ܚܢܢ ܕܫܡܪܝܐ ܐܢܬ ܘܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܟ. 49 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܝ ܕܝܘܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܐܒܝ ܡܝܩܪ ܐܢܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܡܨܥܪܝܢ ܠܝ. 50 ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܫܘܒܚܝ. ܐܝܬ ܗܘ ܕܒܥܐ ܘܕܐܢ. 51 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܡܠܬܝ ܢܛܪ. ܡܘܬܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܠܥܠܡ. 52 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ. ܗܫܐ ܝܕܥܢ ܕܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܟ. ܐܒܪܗܡ ܡܝܬ ܘܢܒܝܐ. ܘܐܢܬ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܡܢ ܕܡܠܬܝ ܢܛܪ. ܡܘܬܐ ܠܐ ܢܛܥܡ ܠܥܠܡ. 53 ܠܡܐ ܐܢܬ ܪܒ ܐܢܬ ܡܢ ܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ ܕܡܝܬ. ܘܡܢ ܢܒܝܐ ܕܡܝܬܘ. ܡܢܘ ܥܒܕ ܐܢܬ ܢܦܫܟ. 54 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܐܢܐ ܡܫܒܚ ܐܢܐ ܢܦܫܝ. ܫܘܒܚܝ ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ. ܐܝܬܘܗܝ ܐܒܝ ܕܡܫܒܚ ܠܝ. ܗܘ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܢ ܗܘ.

41 *Vos autem facitis opera Patris vestri. dicunt ei, Nos ex scortatione nõ sumus, vnus est nobis Pater Deus.*

42 *Dixit eis Ieschua, Si Deus esset Pater vester, diligeretis me: ego enim à Deo exij & veni: neque ex voluntate mei ipsius veni, sed ille misit me.*

43 *Quare sermonem meum non agnoscitis? quia non potestis audire eloquium meum.*

44 *Vos ex patre criminatore* [diabolo] *estis, & cupiditatem patris vestri vultis exequi. Is est qui à principio fuit homicida, & in veritate non perstitit, quia non est veritas in eo. Et quotiescunque loquitur mendacium, de suo loquitur, quoniam mẽdax est, & pater ipsius mendacij.*

45 *At quoniam ego veritatem loquor, non creditis mihi.*

46 *Quis ex vobis arguet me de peccato? quòd si veritatem loquor, vos quare non creditis mihi?*

47 *Qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea vos non auditis quia ex Deo non estis.*

48 *Responderunt Jihoudæi, & dicunt ei, Nónne bene dicimus te Schamaritanum esse & dæmonium habere?*

49 *Dixit eis Ieschua, Dæmonium non habeo, sed Patrem meum honoro, vos autem opprobrio me afficitis.*

50 *Ego verò non quæro gloriam meam: est qui quærat & iudicet.*

51 *Amin amin dico vobis, Quicunque sermonem meum custodierit, mortem non videbit in æternum.*

52 *Dicunt ei Jihoudæi, Nunc nouimus te dæmonium habere. Abrohom mortuus est & prophetæ: & tu dicis, Qui sermonem meum custodierit, non gustabit mortem in æternum?*

53 *Num tu maior es patre nostro Abrohom qui mortuus est, & prophetis, qui mortui sunt? quem tu teipsum facis?*

54 *Dixit eis Jeschua, Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est. Est pater meus qui me glorificat, de quo dicitis, Deus noster est.*

---

41 אנתון דין עבדין אנתון עבדא דאבוכון אמרין לה חנן מן [g] זניותא לא [h] הוין חד אבא אית לן אלהא :
42 אמר להון ישוע אלו אלהא הוא אבוכון [i] מחבין הויתון לי אנא גיר מן אלהא נפקת [k] ואתית ולא הוא מן [l] צבות נפשי אתית אלא הו שדרני :
43 מטל מנא [m] מלתי לא [n] משתודעין אנתון על דלא משכחין אנתון שמעין מלתי :
44 אנתון מן אבא [o] אכלקרצא איתיכון [p] ורגתה דאבוכון [q] צבין אנתון למעבד הו דמן ברישית קטל אנשא הוא ובשררא לא [r] קאם מטל דשררא לית בה ואמתי דממלל [s] כדבותא מן דילה הו ממלל מטל [t] דדגלא הו אף אבוה :
45 אנא דין דשררא ממלל אנא לא [v] מהימנין אנתון לי : 46 מנו מנכון [x] מכס לי על חטיתא ואן שררא ממלל אנא אנתון למנא לא מהימנין אנתון לי :

[g] זנא [h] חטא
[i] אחב כמו אהב [k] אתא
[l] צבא [m] מלל [n] ידע
[o] פיר' מלשין [p] רגג [q] צבא
[r] קום [s] כדב כמו כזב
[t] דגל כמו שקר
[v] הימן [x] כבש

41 * Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei, Nos ex fornicatione non sumus nati. vnum patrem habemus Deum.

42 * Dixit ergo eis Iesus: Si Deus pater vester esset: diligeretis vtique me. ego enim ex Deo processi, & veni: neque enim à meipso veni, sed ille me misit.

43 * Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum.

44 * Vos ex patre diabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere. ille, homicida erat ab initio, & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo. cùm loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius. (1.Ioh.3.b.) F

45 * Ego autem † quia veritatem dico, nō creditis mihi.

46 * Quis ex vobis † arguet me de peccato? Si veritatem dico: quare vos non creditis mihi?

47 * Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. (1.Ioh.4.b.)

48 * Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei, Nónne benedicimus nos quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?

49 * Respondit Iesus, Ego dæmonium non habeo: sed honorifico patrē meum, & vos inhonoratis me.

50 * Ego autem non quæro gloriam meā: est qui quærat, & iudicet.

51 * Amen, amen dico vobis, si quis sermonem meum seruauerit, mortem non videbit in æternum.

52 * Dixerunt ergo Iudæi, Nunc cognouimus quia dęmonium habes. Abraham mortuus est & Prophetæ: & tu dicis, Si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in æternum.

53 * Nunquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ mortui sunt. Quem teipsum facis?

54 * Respondit Iesus, Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est; est pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est.

---

41 * ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον οὖν αὐτῷ, ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν.

42 * εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.

43 * διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.

44 * ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστί, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

45 * ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι.

46 * τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι;

47 * ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει. διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.

48 * ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις;

49 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς, ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με.

50 * ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.

51 * ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

52 * εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι, νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται· καὶ σὺ λέγεις, ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα;

53 * μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον. τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς;

54 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς, ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστι.

---

47 מן דמן אלהא [y]איתוהי [z]מלא דאלהא שמע מטל הנא אנתון לא שמעין אנתון מטל דלא הויתון מן אלהא׃
48 [a]ענו יהודיא ואמרין לה לא שפיר אמרינן דשמריא אנת [b]ודיוא איתלך׃ 49 אמר להון ישוע לי דיוא
לא איתאלא לאבי [c]מיקר אנא ואנתון [d]מצערין לי׃ 50 אנא דין לא בעא אנא [e]שובחי איתחו דבעא [f]ודאן׃
51 אמין אמין אמר אנא לכון דמן [g]דמלתי נטר מותא לא נחזא לעלם׃ 52 אמרין לה יהודיא השא ידעין
דדיוא איתלך אברהם [h]מית ונביא ואנת אמר אנת דמן דמלתי נטר מותא לא נטעם לעלם׃
53 למא אנת רב אנת מן אבון אברהם דמית ומן נביא דמיתו מנו עבד אנת נפשך׃ 54 אמר להון ישוע
אן אנא משבח אנא נפשי שובחי לא הוא מדם איתוהי אבי דמשבח לי הו דאמרין אנתון דאלהן הו׃

[y]אית [z]מלל
[a]ענא [b]פירושו ד
[c]יקר [d]צער [e]שבח
[f]דון [g]מלל
[h]מות

[illegible]

55 * Neque nouistis eum: ego verò noui eum: & si dixero me eum non nosse, ego ero mendax sicut vos: sed noui eum, & sermonem eius seruo.
56 * Abrohom pater vester desiderabat videre diem meum, viditque, & gauisus est.
57 * Dicunt ei Jihoudæi, Nondum quinquaginta annos natus es, & Abrohom vidisti?
58 * Dixit eis Jeschua, Amin amin dico vobis, antequam fieret Abrohom, ego sum.
59 * Et sustulerunt lapides vt obruerēt eum: Jeschua verò abdidit sese, & exiuit è templo, transijtque per medium eorum, & abijt.

Matutinis Dominicæ ignis Ieiunij.

CAP. IX.

1 QVumque præteriret vidit hominem cæcum ab vtero matris suæ.
2 * Et interrogauerunt eum discipuli eius, dicentes, Magister noster, quis peccauit, hic, an parentes eius, vt cæcus nasceretur?
3 * Dixit eis Jeschua, Neque ipse peccauit, neque parentes eius: sed vt spectentur in eo opera Dei.
4 * Oportet me operari opera eius, qui misit me donec dies est: venit nox quum nemo potest operari.
5 * Quandiu in mundo fuero, Lux sum mundi.
6 * Quumque hæc dixißet, conspuit in terram, & pinsuit lutum ex sputo, & illeuit oculis illius cæci.
7 * Dixítque ei, Vade, laua, in baptisterio Schiloucho [Missus]: abijt itaque, lauit, & venit videns.
8 * Vicini autem eius, & ij, quibus visus fuerat prius quum mendicaret, dicebant: Nónne hic est qui sedebat & mendicabat? Erant qui dicerent, Ipse est:
9 * Et erant qui dicerent, Non, sed quispiam perquàm ei similis. Ipse verò dicebat, Ego
10 sum. * Dicunt ei, Quomodo aperti sunt oculi tui?
11 * Respondit & dixit eis, Vir nomine Jeschua, fecit lutum, & illeuit oculis meis, ac dixit mihi, Vade laua te in aquis Schiloucho. Abij itaque, laui, & visum recepi.
12 * Dicunt ei, Vbi est ille? ait illis, Nescio.

---

55 וְלָא [i] יַדַעְתּוּנָיהִי אֶנָא דֵין יָדַע אֶנָא לֵה וְאֵן אָמַר אֶנָא דְּלָא יָדַע אֶנָא לֵה הָוֵא אֶנָא לִי כַּדָּבָא [k] אַכְוָתְכוֹן אֶלָּא יָדַע אֶנָא לֵה [l] וּמֶלְּתֵה נָטַר אֶנָא ׃ 56 אַבְרָהָם אֲבוּכוֹן [m] מְסַוַּח הֲוָא [n] דְּנֶחְזֵא יַוְמִי וַחֲזָא וַחֲדִי ׃ 57 אָמְרִין לֵה יְהוּדָיֵא עַדְּכִיל בַּר חַמְשִׁין שְׁנִין לָא [o] הֲוַית וְלַאבְרָהָם חֲזַית ׃ 58 אֵמַר לְהוֹן יֵשׁוּעַ אַמִּין אַמִּין אָמַר אֶנָא לְכוֹן דְּעַד לָא נֶהֱוֵא אַבְרָהָם אֶנָא [p] אִיתַי ׃ 59 וַשְׁקַלוּ כֵאפֵא [q] דְּנֶרְגְּמוּנָיהִי וְיֵשׁוּעַ [r] אֶתְטַשִּׁי וּנְפַק מֶן הַיכְלָא וַעֲבַר [s] בֵּינָתְהוֹן וְאֵזַל ׃

דְּצַפְרָא דְּחַד בְּשַׁבָּא [a] דְּאֶשְׁתָּא דְּצוֹמָא כח קפלאון ט

1 וְכַד עָבַר חֲזָא גַבְרָא [b] סַמְיָא דְּמֶן כְּרֵס אֶמֵּה ׃ 2 וְשַׁאלוּהִי תַּלְמִידַוְהִי וְאָמְרִין רַבַּן מַנוּ חֲטָא הָנָא אַו אַבְהַוְהִי דְּכַד סַמְיָא [c] נֶתִילֵד ׃ 3 אֵמַר לְהוֹן יֵשׁוּעַ לָא הוּ חֲטָא וְלָא אַבְהַוְהִי אֶלָּא [d] דְּנֶתְחַזוּן בֵּה עַבָּדַוְהִי דַּאלָהָא ׃

[i] יָדַע [k] פירושו כמוכם
[l] מַלֵּל [m] סַוַּח פירושו חמד
[n] חָזָא [o] הֲוָא
[p] אית כמו יש
[q] רְגַם [r] טְשָׁא [s] בֵּין
[a] כמו אש
[b] סָמְיָא
[c] יְלֵד [d] חֲזָא

55 * Et non cognouistis eum, ego autem noui eum. Et si dixero quia non scio eum: ero similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem eius seruo.

56 * Abraham pater vester exultauit vt videret diem meum: & vidit, & gauisus est.

57 * Dixerunt ergo Iudæi ad eum, Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?

58 * Dixit eis Iesus, Amen amen dico vobis, Antequam Abraham fieret, ego sum. 59 * Tulerunt ergo lapides, vt iacerent in eum: Iesus autem abscondit se, & exiuit de templo.

CAP. IX.

1 ET præteriens Iesus vidit hominem cæcum à natiuitate: A

2 * Et interrogauerunt eum discipuli eius, dicentes, Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur?

3 * Respondit Iesus, Neque hic peccauit, neque parentes eius: sed vt manifestentur opera Dei in illo.

4 * Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est. venit nox, quãdo nemo potest operari.

5 * Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.

6 * Hæc cùm dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & liniuit lutum super oculos eius:

7 * Et dixit ei, Vade, laua in natatoria Silóe, quod interpretatur Missus. Abijt ergo, & lauit: & venit videns.

8 * Itaque vicini & qui viderant eum prius quia mẽdicus erat, dicebant, Nónne hic est qui sedebat, & mendicabat? B Alij dicebant, Quia hic est.

9 * Alij autem, Nequaquam, sed similis est ei. Ille verò dicebat, Quia ego sum.

10 * Dicebant ergo † ei, Quomodo aperti sunt tibi oculi? (eius)

11 * Respondit, Ille homo qui dicitur Iesus, lutum fecit: & vnxit oculos meos, & dixit mihi, Vade ad natatoriam Silóe, & laua. Et abij, & laui, & † vidi. (video)

12 * Et dixerunt ei, Vbi est ille? Ait, Nescio.

55 * καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης. ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.

56 * ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.

57 * εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ ἀβραὰμ ἑώρακας;

58 * εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι.

59 * ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν οὕτως.

θʹ.

1 * Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.

2 * καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;

3 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς, οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ.

4 * ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.

5 * ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου.

6 * ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ.

7 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ, ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.

8 * οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;

9 * ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δέ, ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν· ἐκεῖνος ἔλεγεν, ὅτι ἐγώ εἰμι.

10 * ἔλεγον οὖν αὐτῷ, πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί;

11 * ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, ἄνθρωπος λεγόμενος ἰησοῦς, πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι, ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ, καὶ νίψαι· ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα.

12 * εἶπον οὖν αὐτῷ, ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, οὐκ οἶδα.

---

4 לי [e]ולא [f]למעבד עבדא דמן דשדרני עד [g]אימּמא הו אתא לליא דאנש לא משכח [h]למפלח ׃
5 כמא דבעלמא אנא נוהרה אנא דעלמא ׃ 6 וכד אמר הלין רק על ארעא וגבל טינא מן [i]רוקה [k]וטש על
עינוהי דהו סמיא ׃ 7 ואמר לה [l]זל [m]אשיג [n]במעמודיתא [o]דשילוחא ואזל אשיג ואתא כד חזא ׃ 8 [p]שבבוהי דין
ואילין דחזא הוא להון מן קדים [q]דחדר הוא אמרין הוו לא הוא הנו הו דיתב הוא וחדר איך דאמרין הוו דהויו ׃
9 ואית דאמרין הוו לא אלא [r]מדמא דמא לה הודין אמר הוא דאנא אנא ׃
10 אמרין לה איכנא [s]אתפתחי עיניך ׃ 11 ענא ואמר להון גברא דשמה ישוע עבד טינא וטש על עיני ואמר
לי [t]זל [v]אשיג במיא דשילוחא ואזלת אשיגת [x]ואתחזי לי ׃ 12 אמרין לה [y]איכו אמר להון לא ידע אנא ׃

[e] פירושו צריך [f] עבד
[g] יום [h] פלח [i] רקק [k] טוש
[l] אזל [m] שוג פירוש רחץ
[n] עמד בלשון טבל [o] שלח
[p] עבראית שכניו
[q] חדר פירושו שאל לחמו בשערי בתים
[r] דמא [s] פתח [t] אזל
[v] שוג [x] חזא [y] איפה

13 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܣܡܝܐ ܗܘܐ ܠܘܬ ܦܪ̈ܝܫܐ. 14 ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܕܝܢ ܫܒܬܐ ܟܕ ܥܒܕ ܛܝܢܐ ܝܫܘܥ ܘܦܬܚ ܠܗ ܥܝܢ̈ܘܗܝ. 15 ܘܬܘܒ ܫܐܠܘܗܝ ܦܪ̈ܝܫܐ ܐܝܟܢܐ ܐܬܚܙܝ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܛܝܢܐ ܣܡ ܥܠ ܥܝܢ̈ܝ ܘܐܫܝܓܬ ܘܐܬܚܙܝ ܠܝ. 16 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐ̱ܢܫܝܢ ܡܢ ܦܪ̈ܝܫܐ. ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܒܬܐ ܠܐ ܢܛܪ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܓܒܪܐ ܚܛܝܐ ܠܡܥܒܕ ܐܬܘ̈ܬܐ ܗܠܝܢ. ܘܦܠܓܘܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܝܢܬܗܘܢ. 17 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܘܒ ܠܗܘ ܣܡܝܐ. ܐܢܬ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܥܠܘܗܝ ܕܦܬܚ ܠܟ ܥܝܢ̈ܝܟ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܢܒܝܐ ܗܘ. 18 ܘܠܐ ܗܝܡܢܘ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ ܝܗܘ̈ܕܝܐ ܕܣܡܝܐ ܗܘܐ ܘܐܬܚܙܝ. ܥܕܡܐ ܕܩܪܘ ܠܐܒܗ̈ܘܗܝ ܕܗܘ ܕܐܬܚܙܝ. 19 ܘܫܐܠܘ ܐܢܘܢ ܐܢ ܗܢܘ ܒܪܟܘܢ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܕ ܣܡܐ ܐܬܝܠܕ. ܐܝܟܢܐ ܗܫܐ ܚܙܐ. 20 ܘܥܢܘ ܐܒܗ̈ܘܗܝ ܘܐܡܪܘ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܗܢܘ ܒܪܢ. ܘܕܟܕ ܣܡܐ ܐܬܝܠܕ. 21 ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܚܙܐ ܗܫܐ. ܐܘ ܡܢܘ ܦܬܚ ܠܗ ܥܝܢ̈ܘܗܝ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܦ ܗܘ ܟܠܗ ܒܫܢ̈ܘܗܝ ܗܘ. ܫܐܠܘܗܝ. ܗܘ ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܢܡܠܠ. 22 ܗܠܝܢ ܐܡܪܘ ܐܒܗ̈ܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܝܗܘ̈ܕܝܐ. ܦܣܩܘ ܗܘܘ ܓܝܪ ܝܗܘ̈ܕܝܐ. ܕܐܢ ܐ̱ܢܫ ܢܘܕܐ ܒܗ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ. ܢܦܩܘܢܝܗܝ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ. 23 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܘ ܐܒܗ̈ܘܗܝ ܕܟܠܗ ܒܫܢ̈ܘܗܝ ܗܘ ܫܐܠܘܗܝ. 24 ܘܩܪܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܗܘ ܕܣܡܝܐ ܗܘܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܒܘܚ ܠܐܠܗܐ. ܚܢܢ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢܢ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܚܛܝܐ ܗܘ. 25 ܥܢܐ ܗܘ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܚܛܝܐ ܗܘ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܚܕܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܕܣܡܝܐ ܗܘܝܬ ܘܗܫܐ ܗܐ ܚܙܐ ܐܢܐ. 26 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܘܒ. ܡܢܐ ܥܒܕ ܠܟ. ܐܝܟܢܐ ܦܬܚ ܠܟ ܥܝܢ̈ܝܟ. 27 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ. ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܡܥ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܠܡ̈ܝܕܐ ܠܗ ܠܡܗܘܐ.

13 * *Et adduxerunt eum, qui prius cæcus fuerat, ad Perischæos.*

14 * *Erat autem ſabbathum, quum fecit lutum Jeſchua, & aperuit ei oculos ipſius.*

15 * *Rurſus autem interrogarunt eum Periſchæi, Quomodo viſum recepiſti? ille verò dixit eis, Lutum impoſuit oculis meis, & laui, & recepi viſum.*

16 * *Et dicebant quidam ex Periſchæis, Homo iſte non eſt à Deo qui ſabbathum non cuſtodiat. Alij autem dicebant, Quomodo poteſt homo peccator hæc ſigna edere? & diſſidium erat inter eos.*

17 * *Dicunt rurſus cæco illi, Tu quid dicis de eo qui aperuit tibi oculos tuos? ait illis, Ego dico eum prophetam eſſe.*

18 * *Nec verò credebant de eo Jihoudæi quòd cæcus fuiſſet, viſúmque recepiſſet vſquequo vocarunt parentes illius qui viſum receperat.*

19 * *Et interrogarunt eos, Hiccine eſt filius ille veſter, quem vos dicitis cæcum natum eſſe, quomodo nunc videt?*

20 * *Reſponderunt autem parentes eius, & dixerunt, Scimus hunc eſſe filium noſtrum, & cæcum natum eſſe.*

21 * *Quomodo autem nunc videat, aut quis aperuerit oculos eius neſcimus. quinetiam ipſe ad annos ſuos progreſſus eſt, eum interrogate, ipſe pro ſemetipſo loquatur.*

22 * *Hæc dixerunt parentes eius, quòd timerent à Jihoudæis: conſtituerant enim Jihoudæi, vt ſi quis confiteretur eum eſſe Meſchicho, ab ipſis eijceretur è ſynagoga.*

23 * *Propterea dixerunt parentes eius, Ad annos ſuos progreſſus eſt, ipſum interrogate.*

24 * *Et vocauerunt ſecunda vice virum illum qui fuerat cæcus, ac dicunt ei, Glorifica Deum. nos enim nouimus hunc peccatorē eſſe.*

25 * *Reſpondit ille, & dixit eis, An peccator ſit, neſcio, ſed vnum ſcio me cæcum fuiſſe, & ecce nunc video.*

26 * *Dicunt ei iterum, Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos tuos?*

27 * *Ait illis, Dixi vobis, nec audiuiſtis. quidnam vultis audire? num & vos diſcipuli eius vultis fieri?*

---

[z]13 ואיתיוהי להו דמן קדים סמיא הוא לות פרישא׃ [a]14 איתיה הות דין שבתא כד עבד טינא ישוע ופתח לה עינוהי׃ 15 ותוב שאלוהי פרישא איכנא אתחזי לך הו דין אמר להון טינא [b] סם על עיני [c] ואשיגת ואתחזי לי׃ 16 ואמרין הוו אנשא מן פרישא הנא גברא לא הוא מן אלהא הו דשבתא לא נטר אחרנא דין אמרין הוו איכנא משכח גברא [d] חטיא הלין [e] אתותא למעבד ופלגותא אית הות בינתהון׃ 17 אמרין תוב להו [f] סמיא אנת מנא אמר אנת עלוהי דפתח לך עיניך אמר להון אנא אמר אנא דנביא הו׃ 18 לא דין [g] הימנו הוו עלוהי יהודיא דסמיא הוא וחזא עדמא [h] דקרו לאבהוהי דהו דחזא׃ 19 ושאלו אנון אן הנו ברכון הו דאנתון אמרין אנתון דכד סמא [i] אתילד איכנא השא חזא׃ [k]20 ענו דין אבהוהי ואמרו [l] ידעינן דהנו ברן ודכד סמא אתילד׃

[a] אתא [a] אית [b] סום [r] שוג רחץ
[d] חטא [e] אתא כמו אות
[f] סמא [g] הימן
[h] קרא
[i] ילד [k] ענא [l] ידע

13 * Adducunt eum ad Pharisæos qui cæcus fuerat. 14 * Erat autem sabbathum quando lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius.

15 * Iterum ergo interrogabât eum Pharisæi quomodo vidisset. Ille autem dixit eis, Lutum mihi posuit super oculos, & C laui: & video.

16 * Dicebant ergo ex Pharisæis quidam, Non est hic homo à Deo, qui sabbathum non custodit. Alij autem dicebant, Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos.

17 * Dicunt ergo cæco iterum, Tu, quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit, Quia propheta est.

18 * Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset & vidisset: donec vocauerunt parentes eius qui viderat.

19 * Et interrogauerunt eos, dicentes, Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt?

20 * Responderunt eis parentes eius, & dixerunt, Scimus quia hic est filius no- D ster, & quia cæcus natus est:

21 * Quomodo autem nunc videat, nescimus, aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus, ipsum interrogate: ætatem habet, ipse de se loquatur.

22 * Hæc dixerunt parẽtes eius, quoniam timebant Iudæos. iam enim conspirauerant Iudæi, vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret.

23 * Propterea parentes eius dixerunt, Quia ætatem habet, ipsum interrogate.

24 * Vocauerunt ergo rursum hominem qui fuerat cæcus, & dixerunt ei, Da glo- E riam Deo: nos scimus quia hic homo peccator est.

25 * Dixit ergo eis ille, Si peccator est, nescio: vnũ scio, quia cæcus cùm essem modò video.

26 * Dixerunt ergo illi, Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos?

27 * Respondit eis; Dixi vobis iam, & audistis: quid iterum vultis audire? nunquid & vos vultis discipuli eius fieri?

13 * ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν.

14 * ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.

15 * πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν· ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, πηλὸν ἐπέθηκέ μοι ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.

16 * ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων τινὲς, οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ θεοῦ· ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον, πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.

17 * λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν, σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι προφήτης ἐστίν.

18 * οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος.

19 * καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, λέγοντες, οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;

20 * ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη.

21 * πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν. αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει.

22 * ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται.

23 * διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον, ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.

24 * ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ, δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν.

25 * ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὤν, ἄρτι βλέπω.

26 * εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν, τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;

27 * ἀπεκρίθη αὐτοῖς, εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;

---

21 איכנא דין השא חזא או מנו פתח לה עינוהי לא ידעינן אף הו [m] על לה לשנוהי לה שאלו הו חלף נפשה נמלל:
22 הלין אמרו אבהוהי מטל [n] דדחלין הוו מן יהודיא [o] פסקו הוו גיר יהודיא דאן אנש [p] נודא בה דמשיחא הו
[q] נפקוניהי מן כנושתא: 23 מטל הנא אמרו אבהוהי דעל לה לשנוהי לה שאלו:
24 [r] וקראוהי לגברא דתרתין זבנין להו [s] דאיתוהי הוא סמיא ואמרין לה שבח לאלהא חנן גיר ידעינן דהנא גברא
[t] חטיא הו: 25 ענא הו ואמר להון אן חטיא הו לא ידע אנא חדא דין ידע אנא דסמיא הוית והשא הא חזא אנא:
26 אמרין לה תוב מנא עבד לך איכנא פתח לך עיניך: 27 אמר להון אמרת לכון ולא שמעתון מנא
[u] צבין אנתון [x] למשמע למא אף אנתון [y] תלמידא צבין אנתון למהוא לה:

[m] עלל
[n] דחל [o] פסק בלשון צוה
[p] ידא [q] נפק
[r] קרא [s] אית
[t] חטא
[u] צבא [x] שמע [y] למד

28 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܨܚܝܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܐܢܬ ܗܘ ܬܠܡܝܕܗ ܕܗܘ܂ ܚܢܢ ܓܝܪ ܬܠܡܝܕܐ ܚܢܢ ܕܡܘܫܐ܂ 29 ܘܝܕܥܝܢܢ ܕܥܡ ܡܘܫܐ ܡܠܠ ܐܠܗܐ܂ ܠܗܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢ ܐܝܡܟܐ ܗܘ܂ 30 ܥܢܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܒܗܕܐ ܗܘ ܗܟܝܠ ܠܡܬܕܡܪܘ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܝܡܟܐ ܗܘ܂ ܘܥܝܢܝ ܕܝܠܝ ܦܬܚ܂ 31 ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܐܠܗܐ ܒܩܠܐ ܕܚܛܝܐ ܠܐ ܫܡܥ܂ ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܕܚܠ ܡܢܗ ܘܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܠܗ ܗܘ ܫܡܥ܂ 32 ܡܢ ܥܠܡ ܠܐ ܐܫܬܡܥܬ ܕܦܬܚ ܐܢܫ ܥܝܢܐ ܕܣܡܝܐ ܕܐܬܝܠܕ܂ 33 ܐܠܘ ܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘܐ ܗܢܐ܂ ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܗܕܐ ܠܡܥܒܕ܂ 34 ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܐܢܬ ܟܠܟ ܒܚܛܗܐ ܐܬܝܠܕܬ܂ ܘܐܢܬ ܡܠܦ ܐܢܬ ܠܢ܂ ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ܂ 35 ܘܫܡܥ ܝܫܘܥ ܕܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ܂ ܘܐܫܟܚܗ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܢܬ ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂ 36 ܥܢܐ ܗܘ ܕܐܬܐܣܝ ܘܐܡܪ܂ ܡܢܘ ܡܪܝ ܕܐܗܝܡܢ ܒܗ܂ 37 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܚܙܝܬܝܗܝ܂ ܘܗܘ ܕܡܡܠܠ ܥܡܟ ܗܘܝܘ܂ 38 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ܂ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ ܡܪܝ܂ ܘܢܦܠ ܣܓܕ ܠܗ܂ 39 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ܂ ܠܕܝܢܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܐܬܝܬ܂ ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܝܢ ܢܚܙܘܢ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܚܙܝܢ ܢܣܡܘܢ܂ 40 ܘܫܡܥܘ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܗܘܘ ܗܠܝܢ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܠܡܐ ܐܦ ܚܢܢ ܣܡܝܐ ܚܢܢ܂ 41 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܐܠܘ ܣܡܝܐ ܗܘܝܬܘܢ܂ ܠܝܬ ܗܘܬ ܠܟܘܢ ܚܛܝܬܐ܂ ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܙܝܢܢ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܛܝܬܟܘܢ ܩܝܡܐ ܗܝ܂

ܕܪܡܫܐ ܕܩܘܕܫ ܥܕܬܐ ܘܕܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܝ ܟܗ

1 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܡܢ ܕܠܐ ܥܐܠ ܡܢ ܬܪܥܐ ܠܛܝܪܐ ܕܥܢܐ܂ ܐܠܐ ܣܠܩ ܡܢ ܕܘܟܐ ܐܚܪܢܐ܂ ܗܘ ܓܢܒܐ ܗܘ ܘܓܝܣܐ܂ 2 ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܐܠ ܡܢ ܬܪܥܐ܂ ܪܥܝܐ ܗܘ ܕܥܢܐ܂ 3 ܘܠܗܢܐ ܢܛܪ ܬܪܥܐ ܦܬܚ ܠܗ܂ ܘܥܢܐ ܫܡܥܐ ܩܠܗ܂ ܘܡܩܪܐ ܠܥܪܒܘܗܝ ܒܫܡܗܝܗܘܢ܂ ܘܡܦܩ ܠܗܘܢ܂

28 *Ipsi autem ei conuitiati sunt, dicúntque ei, Tu es discipulus eius: nos enim discipuli sumus Mousche.*

29 *Et scimus Mousche Deum collocutum fuisse, hunc autem nescimus vnde sit.*

30 *Respondit vir ille & ait illis, In hoc ergo mirandum est, quòd vos nesciatis vnde sit, & oculos meos, meos inquam, aperuerit.*

31 *Scimus autem Deum vocem peccatorum non exaudire: sed qui eum reueretur & exequitur voluntatem eius, hunc exaudit.*

32 *Ab æuo auditum non est aliquem aperuisse oculos cæci nati.*

33 *Nisi à Deo esset iste, non potuisset hoc facere.*

34 *Responderunt ac dicunt ei, Tu totus in peccatis natus es, & tu doces nos? & eiecerunt eum foras.*

35 *Et audijt Jeschua eum eiectum fuisse foras: & inuenit eum ac dixit ei, Tune credis in filium Dei?*

36 *Respondit ille qui sanatus fuerat & ait, Quis est Domine mi, vt credam in eum?*

37 *Dixit ei Jeschua, Vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est.*

38 *At ille ait, Credo, Domine mi: & procidens adorauit eum.*

39 *Et dixit Jeschua, Ad iudicium mundi huius veni, vt ij qui non vident, videant, & ij qui vident, cæci fiant.*

40 *Et hæc audierunt ex Perischæis illi qui cum eo erant, ac dixerunt ei, Num & nos cæci sumus?*

41 *Ait illis Jeschua, Si cæci essetis, non esset peccatum vobis: nunc autem dicitis, Videmus: propterea peccatum vestrum perstat.*

Vespere sanctificationis Ecclesiæ, & Consecrationis Episcoporum.

CAP. X.

1 *Amin amin ego dico vobis, Qui nō intrat per ostium in caulam ouium, sed ascendit per locum alium, ipse fur est & latro.*

2 *Is verò qui intrat per ostium, pastor est ouium.*

3 *Atque huic custos ostij* [ianitor] *reserat ostium, & oues audiunt vocem eius: & oues suas vocat nominibus suis, & educit eas.*

---

28 הנון דין [z] צחיוהי ואמרין לה אנת הו תלמידה דהו חנן גיר תלמידא חנן דמושא׃ 29 [a] וידעינן דעם מושא אלהא מלל להנא דין לא ידעינן מן [b] אימכא הו׃ 30 ענא הו גברא ואמר להון בהדא הו הכיל [c] למתדמרו דאנתון לא ידעין אנתון מן אימכא הו [d] ועיני דילי פתח׃ 31 ידעינן דין דאלהא בקלא [e] דחטיא לא שמע אלא למן דדחל מנה ועבד [f] צבינה להו הו שמע׃ 32 מן עלם לא [g] אשתמעת דפתח אנש עינא דסמיא [h] דאתילד׃ 33 אלו לא מן אלהא הוא הנא לא משכח הוא הדא [i] למעבד׃ 34 [k] ענו ואמרין לה אנת כלך בחטהא [l] אתילדת ואנת [m] מלף אנת לן [n] ואפקוהי לבר׃ 35 ושמע ישוע דאפקוהי לבר [o] ואשכחה ואמר לה אנת מהימן אנת בברה דאלהא׃ 36 ענא הו [p] דאתאסי ואמר מנו מרי [q] דאהימן בה׃ 37 אמר לה ישוע [r] חזיתיהי והו דממלל עמך הויו׃

[z] צחא [a] ידע [b] פירושו אימות [c] דמר [d] עין [e] חטא [f] צבא [g] שמע [h] ילד [i] עבד [k] ענא [l] ילד [m] אלף [n] נפק [o] שכח בלשון מצא [p] אסא [q] הימן [r] חזא

28 * Maledixerunt ergo ei, & dixerunt, Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi discipuli sumus.

29 * Nos scimus quia Moysi locutus est Deus: hunc autem nescimus vnde sit.

30 * Respondit ille homo, & dixit eis, In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis vnde sit, & aperuit meos oculos. F

31 * Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit.

32 * A seculo non est auditum quia quis aperuit oculos cæci nati.

33 * Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.

34 * Responderunt, & dixerunt ei, In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et eiecerunt eum foras.

35 * Audiuit Iesus quia eiecerunt eum foras: & cùm inuenisset eum, dixit ei, Tu credis in filium Dei? G

36 * Respondit ille, & dixit, Quis est Domine, vt credam in eum?

37 * Dixit ei Iesus, Et vidisti eum: & qui loquitur tecum, ipse est.

38 * At ille ait, Credo Domine. Et procidens adorauit eum.

39 * Et dixit ei Iesus, In iudicium ego in hunc mundum veni: vt qui non vident, videant: & qui vident, cæci fiant.

40 * Et audierunt quidam ex Pharisæis qui cum ipso erant: & dixerunt ei, Nunquid & nos cæci sumus?

41 * Dixit eis Iesus, Si cæci essetis, non haberetis peccatum. nunc verò dicitis, Quia videmus. Peccatum vestrum manet.

CAP. X.

1 AMen, amen dico vobis, Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde: ille fur est & latro. A

2 * Qui autem intrat per ostium, pastor est ouium.

3 * Huic ostiarius aperit: & oues vocem eius audiunt: & proprias oues vocat nominatim, & educit eas.

28 * ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ εἶπον, σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ μωσέως ἐσμὲν μαθηταί.

29 * ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μωσῇ λελάληκεν ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.

30 * ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστὶ, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς·

31 * οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει.

32 * ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου.

33 * εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.

34 * ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 * ἤκουσεν ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ;

36 * ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε, καὶ τίς ἐστὶ κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν;

37 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἑώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν.

38 * ὁ δὲ ἔφη, πιστεύω κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

39 * καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς, εἰς κρῖμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.

40 * καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;

41 * εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε, ὅτι βλέπομεν. ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

ι.

1 * Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής·

2 * ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων.

3 * τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά.

38 הודין אמר מהימן אנא מרי ונפל סגר לה ׃ 39 ואמר ישוע לדינה דעלמא הנא אתית דאילין דלא חזין נחזון ואילין דחזין נסמון ׃ 40 ושמעו מן פרישא אילין דעמה הוו הלין ואמרו לה למא אף חנן סמיא חנן ׃ 41 אמר להון ישוע אלו סמיא הויתון לית הות לכון חטיתא השא דין אמרין אנתון דחזינן מטל הנא חטיתכון קימא הי ׃

דרמשא דקודש ערתא וכירוטוניא דאפיסקופא כו קפלאון י

1 אמין אמין אמר אנא לכון דמן דלא עאל מן תרעא לטירא דענא אלא סלק מן דוכא אחרנא הו גנבא הו וגיסא ׃ 2 הו דין דעאל מן תרעא רעיא הו דענא ׃ 3 ולהנא נטר תרעא פתח לה תרעא וענא שמעא קלה ועבוהי קרא בשמהיהון ומפק להון ׃

דון סמא חוא
חזא חטא קום
a כמו עדה
b מן לשון יון פירוש רממות דים עם במערכת צופה
c מן לשון יון עבראית צופים
d עול פירוש מכלא
f פירוש פריץ g רעא בלשון פרנס
h ענא כמו צאן
i ערבא פירוש כבשות
k נפק

4 ܘܡܐ ܕܐܦܩ ܥܢܗ ܩܕܡܝܗ ܐܙܠ. ܘܥܪܒܘܗܝ ܕܝܠܗ ܐܙܠܝܢ ܒܬܪܗ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܩܠܗ.
5 ܒܬܪ ܢܘܟܪܝܐ ܕܝܢ ܠܐ ܐܙܠܐ ܥܢܐ. ܐܠܐ ܥܪܩܐ ܡܢܗ. ܕܠܐ ܝܕܥܐ ܩܠܗ ܕܢܘܟܪܝܐ.
6 ܗܕܐ ܦܠܐܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܡܢܐ ܡܡܠܠ ܥܡܗܘܢ.
7 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܬܪܥܗ ܕܥܢܐ.
8 ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܘ. ܓܢܒܐ ܐܢܘܢ ܘܓܝܣܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܫܡܥܬ ܐܢܘܢ ܥܢܐ.
9 ܐܢܐ ܐܢܐ ܬܪܥܐ. ܘܒܝ ܐܢ ܐܢܫ ܢܥܘܠ ܢܚܐ. ܘܢܥܘܠ ܘܢܦܘܩ. ܘܪܥܝܐ ܢܫܟܚ.
10 ܓܢܒܐ ܠܐ ܐܬܐ ܐܠܐ ܕܢܓܢܘܒ ܘܢܩܛܘܠ ܘܢܘܒܕ. ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܕܚܝܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗܘܢ. ܘܡܐ ܕܝܬܝܪ ܢܗܘܐ ܠܗܘܢ.
11 ܐܢܐ ܐܢܐ ܪܥܝܐ ܛܒܐ. ܘܪܥܝܐ ܛܒܐ ܢܦܫܗ ܣܐܡ ܚܠܦ ܥܢܗ.
12 ܐܓܝܪܐ ܕܝܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܪܥܝܐ. ܘܠܘ ܕܝܠܗ ܐܢܘܢ ܥܪܒܐ. ܡܐ ܕܚܙܐ ܠܕܐܒܐ ܕܐܬܐ. ܫܒܩ ܥܢܐ ܘܥܪܩ. ܘܐܬܐ ܕܐܒܐ ܚܛܦ ܘܡܒܕܪ ܠܗ ܠܥܢܐ.
13 ܐܓܝܪܐ ܕܝܢ ܥܪܩ ܡܛܠ ܕܐܓܝܪܐ ܗܘ. ܘܠܐ ܨܐܦܐ ܠܗ ܥܠ ܥܢܐ.
14 ܐܢܐ ܐܢܐ ܪܥܝܐ ܛܒܐ. ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܕܝܠܝ. ܘܡܬܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܕܝܠܝ.
15 ܐܝܟܢܐ ܕܝܕܥ ܠܝ ܐܒܝ. ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܐܒܝ. ܘܢܦܫܝ ܣܐܡ ܐܢܐ ܚܠܦ ܥܢܐ.
16 ܐܝܬ ܠܝ ܕܝܢ ܐܦ ܥܢܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܝ ܡܢ ܗܢܐ ܛܝܪܐ. ܘܐܦ ܠܗܝܢ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܝܬܝܘ. ܘܢܫܡܥܢ ܩܠܝ. ܘܬܗܘܐ ܟܠܗ ܥܢܐ ܚܕܐ ܘܚܕ ܪܥܝܐ.
17 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܒܝ ܪܚܡ ܠܝ. ܕܐܢܐ ܣܐܡ ܐܢܐ ܢܦܫܝ ܕܬܘܒ ܐܣܒܝܗ.
18 ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܫ ܫܩܠ ܠܗ ܡܢܝ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܣܐܡ ܐܢܐ ܠܗ ܡܢ ܨܒܝܢܝ. ܫܠܝܛ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܐܣܝܡܝܗ. ܘܫܠܝܛ ܐܢܐ ܕܬܘܒ ܐܣܒܝܗ. ܕܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܩܒܠܬ ܡܢ ܐܒܝ.
19 ܘܗܘܐ ܬܘܒ ܚܪܝܢܐ ܒܝܬ ܝܗܘܕܝܐ ܡܛܠ ܡܠܐ ܗܠܝܢ.
20 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ. ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܗ ܘܡܫܢܐ ܫܢܐ. ܡܢܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ.

4 *Quumque emiſerit oues ſuas, præcedit eas, & oues eius ſequuntur eum, quippe quæ norint vocem eius.*

5 *Extraneum verò nequaquam ſequuntur oues, ſed fugiunt ab eo, quia non norunt vocem extranei.*

6 *Hanc parabolam dixit eis Jeſchua: illi verò non cognouerunt quid colloqueretur eis.*

7 *Dixit autem eis iterum Jeſchua, Amin amin dico vobis, Ego ſum oſtium ouium.*

8 *Jíque omnes qui venerunt, fures ſunt & latrones: ſed non audierunt eos oues.*

9 *Ego ſum oſtium: & per me ſiquis intrauerit, ſeruabitur: ingredietúrque ac egredietur, & paſcua inueniet.*

10 *Fur non venit niſi vt furetur, ac vt trucidet, & perdat: ego veni vt vitam habeant, &, quod abundantius eſt, habeant.*

11 *Ego ſum paſtor ille bonus: & paſtor bonus animam ſuam ponit pro ouibus.*

12 *Mercenarius autem qui non eſt paſtor, & cuius non ſunt oues, quum videt lupum venientem, deſerit oues, & fugit: venit autem lupus, rapit & diſſipat ei oues.*

13 *Mercenarius autem fugit, quia mercenarius eſt, & non eſt ei cura ouium.*

14 *Ego ſum paſtor bonus, & agnoſco meas, & agnoſcor à meis.*

15 *Sicut nouit me Pater meus, & ego cognoſco Patrem meum, & animam meam pono pro ouibus.*

16 *Habeo autem & oues alias quæ non ſunt ex hoc ouili, eas quoque oportet me adducere; & audient vocem meam, fiétque grex vnus omnium, vnuſque paſtor.*

17 *Propterea Pater meus diligit me, quia ego pono animam meam, vt iterum eam aſſumam.*

18 *Nemo tollit eam à me, ſed ego pono eam ex mea voluntate: poſſum enim eam ponere, poſſúmque rurſus eam aſſumere: quia hoc mandatum accepi à Patre meo.*

19 *Et factum eſt iterum diſſidium inter Jihoudæos propter hos ſermones.*

20 *Et dicebant multi ex eis, Dæmonium habet, & inſaniendo inſanit. quid auditis eum?*

---

4 ומא דאפק ענה קדמיה אזל ועערבוהי דילה אזלין בתרה מטל דידעין קלה׃ 5 בתר נוכריא דין לא אזלא ענא אלא ערקא מנה דלא ידעא קלה דנוכריא׃ 6 הדא פלאתא אמר להון ישוע הנון דין לא ידעו מנא ממלל עמהון׃ 7 אמר להון דין תוב ישוע אמין אמין אמר אנא לכון דאנא אנא תרעה דענא׃ 8 וכלהון אילין דאתו גנבא אנון וגיסא אלא לא שמעת אנון ענא׃ 9 אנא אנא תרעא ובי אן אנש נעול נחא ונעול ונפוק ורעיא נשכח׃ 10 גנבא לא אתא אלא דנגנוב ונקטול ונובד אנא אתית דחיא נהוון להון ומא דיתיר נהוא להון׃ 11 אנא אנא רעיא טבא ורעיא טבא נפשה סאם חלף ענה׃ 12 אגירא דין דלא הוא רעיא ולו דילה אנון ערבא מא דחזא לדאבא דאתא שבק ענא וערק ואתא דאבא חטף

עאנא צאן נכר
פלאתא ופירוש משל
אתא עול חויא
נפק פירושו מרבץ
אבר אתא טוב סום
כמו צאנו לו כמו לא
דאבא כמו זאב

4 * Et cùm proprias oues emiserit, ante eas vadit: & oues illum sequuntur, quia sciunt vocem eius.

5 * Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non nouerũt vocem alienorum.

6 * Hoc prouerbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognouerunt quid loqueretur eis.

7 * Dixit ergo eis iterum Iesus, Amen amen dico vobis, quia ego sum ostium ouium. B

8 * Omnes quotquot venerunt, fures sunt & latrones: sed non audierunt eos oues.

9 * Ego sum ostium. Per me si quis introierit, saluabitur: & ingredietur, & egredietur & pascua inueniet.

10 * Fur non venit nisi vt furetur & mactet & perdat. Ego veni vt vitã habeant, & abundantius habeant.

11 * Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animã suam ponit pro ouibus suis.

Isai. 40. c.11. Eze.34. c.23. & 37.f.24.

12 * Mercenarius autem & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit: & lupus rapit, & dispergit oues.

13 * Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est: & non pertinet ad eum de ouibus. C

14 * Ego sum pastor bonus: & cognosco † meas, & cognoscunt me meę.

† oues

15 * Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem: & animam meam pono pro ouibus meis.

Mat.12. 4.27. Luc. 10. 4.22.

16 * Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere: & vocẽ meam audient, & fiet vnum ouile & vnus pastor.

Mat.28. d.19. Mar.16. d.15. Luc.24. g.47. Actio.10. f.35.13. g.47.& 15.b.7. Gal.1. b.9. Eze.37. f.22. Isai.53. b.7.

17 * Propterea me diligit pater: quia ego pono animam meam, vt iterum sumam eam.

18 * Nemo † tollit eam à me: sed ego † pono eam à meipso. potestatem habeo ponendi eam: & potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi à patre meo.

† tollet † Ponam

19 * Dissensio iterum facta est inter Iudęos propter sermones hos. 20 * Dicebant autem multi ex ipsis, Dæmonium habet & insanit: quid eum auditis?

---

4 * καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ· ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

5 * ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.

6 * ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 * εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.

8 * πάντες ὅσοι ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταί. ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.

9 * ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει.

10 * ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

11 * ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων.

12 * ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.

13 * ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει· ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

14 * ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν.

15 * καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

16 * καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν.

17 * διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

18 * οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

19 * σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.

20 * ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;

ומבדר לה לענא׃ 13 אגירא דין ערק מטל דאגירא הו ולא בטיל לה על ענא׃ 14 אנא אנא רעיא טבא וידע
אנא לדילי ומתידע אנא מן דילי׃ 15 איכנא דידע לי אבי ואנא ידע אנא לאבי ונפשי סאם אנא חלף ענא׃
16 אית לי דין אף ערבא אחרנא אילין דלא הוו מן טירא הנא ואף להון ולא לי למיתיו אנון ונשמעון קלי
והויא ענא כלה חדא וחד רעיא׃ 17 מטל הנא אבי רחם לי דאנא סאם אנא נפשי דתוב אסביה לא הויא
אנש שקל לה מני אלא אנא סאם אנא לה מן צביני׃ 18 שליט אנא גיר דאסימיה ושליט אנא דתוב אסביה
דהנא פוקדנא קבלת מן אבי׃ 19 והות תוב פלגותא ביני יהודיא מטל מלא הלין׃
20 ואמרין הוו סגיאא מנהון דדיוא אית לה ומשנא שנא מנא שמעין אנתון לה׃

אגר ידע סום
פירושו מכלא
פירושו צריך
אתא שמע כמו צאן
רעא סום נסב
צבא סום
פלג מלל
פירושו שיד
שנא פירושו שגע

21 ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܗܠܝܢ ܡ̈ܠܐ ܠܐ ܗܘܝ ܕܕܝܘܢܐ. ܠܡܐ ܕܝܘܐ ܡܫܟܚ ܥܝ̈ܢܐ ܕܣܡܝܐ ܠܡܦܬܚܘ ܀ ܀ ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܚܘܕܬ ܥܕܬܐ ܀ ܟܘ ܀

22 ܗܘܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܚܘܕܬܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܘܣܬܘܐ ܗܘܐ. 23 ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܗܝܟܠܐ ܒܐܣܛܘܐ ܕܫܠܝܡܘܢ. 24 ܘܚܕܪܘܗܝ ܝܗܘܕ̈ܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܢܣܒ ܐܢܬ ܢܦܫܢ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܡܪ ܠܢ ܓܠܝܐܝܬ. 25 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܥܒ̈ܕܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܒܫܡܗ ܕܐܒܝ. ܗܢܘܢ ܣܗܕܝܢ ܥܠܝ. 26 ܐܠܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܥܪ̈ܒܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. 27 ܥܪ̈ܒܐ ܕܝܠܝ ܩܠܝ ܫܡܥܝܢ. ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܝ. 28 ܘܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܚܝ̈ܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܠܐ ܢܐܒܕܘܢ ܠܥܠܡ. 29 ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܚܛܘܦ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܝܕܝ. ܐܒܝ ܓܝܪ ܕܝܗܒ ܠܝ ܡܢ ܟܠ ܪܒ ܗܘ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܠܡܚܛܦܘ ܡܢ ܐܝܕܗ ܕܐܒܝ. 30 ܐܢܐ ܘܐܒܝ ܚܕ ܚܢܢ. 31 ܘܫܩܠܘ ܬܘܒ ܝܗܘܕ̈ܝܐ ܟܐܦ̈ܐ ܠܡܪܓܡܘܗܝ ܀ 32 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܣܓܝ̈ܐܐ ܥܒ̈ܕܐ ܫܦܝܪ̈ܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܝ ܚܘܝܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܐܝܢܐ ܥܒܕܐ ܡܢܗܘܢ ܪܓܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. 33 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕ̈ܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܥܒ̈ܕܐ ܫܦܝܪ̈ܐ ܪܓܡܝܢܢ ܠܟ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܡܓܕܦ ܐܢܬ. ܘܟܕ ܒܪܢܫܐ ܐܢܬ. ܥܒܕ ܐܢܬ ܢܦܫܟ ܐܠܗܐ. 34 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܢܐ ܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ ܕܐܠܗܐ ܐܢܬܘܢ. 35 ܐܢ ܠܗܢܘܢ ܐܡܪ ܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܠܘܬܗܘܢ ܗܘܬ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܟܬܒܐ ܕܢܫܬܪܐ. 36 ܠܡܢ ܕܐܒܐ ܩܕܫܗ ܘܫܕܪܗ ܠܥܠܡܐ. ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܕܡܓܕܦ ܐܢܬ. ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܒܪܗ ܐܢܐ ܕܐܠܗܐ. 37 ܘܐܠܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܐܒܝ. ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢܢܝ.

21 * *Alij autem dicebant, Hæc verba non sunt dæmoniaci; nunquid dæmonium potest oculos cæci aperire?*

Lectio Encænijs Ecclesiæ.

22 * *Factum est autem festum Encæniorum in Ourischlem, erátque hyems.*
23 * *Et ambulabat Jeschua in templo in porticu Schelemoun.*
24 * *Et cinxerunt eum Jihoudæi, dicúntque ei, Quousque tandem retines animam nostram? Si tu es Meschicho dic nobis apertè.*
25 * *Respondit Jeschua, & dixit eis, Dixi vobis, neque credidistis. at opera quæ ego facio in nomine Patris mei, ipsa testantur de me.*
26 * *Sed vos non creditis quia non estis ex ouibus meis quemadmodum dixi vobis.*
27 * *Oues meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, ipsæque post me veniunt.*
28 * *Et ego do eis vitam æternam, neque peribunt in æternum, ac nemo rapiet eas à manu mea.*
29 * *Pater enim meus qui dedit mihi, omnibus maior est, nullúsque potest è manu Patris mei rapere.*
30 * *Ego & Pater meus vnum sumus.*
31 * *Et sustulerunt rursus Jihoudæi lapides vt obruerent eum.*
32 * *Dixit eis Jeschua, Multa opera præclara à Patre meo ostendi vobis, propter quodnam operum illorum lapidatis me?*
33 * *Dicunt ei Jihoudæi, Non propter opera bona lapidibus petimus te: sed quoniam blasphemas, & quum tu sis homo, facis teipsum Deum.*
34 * *Dixit eis Jeschua, Nonne ita scriptum est in Lege vestra, Ego dixi, Dij estis.*
35 * *Si eos dixit Deos, propterea quòd ad eos factus est sermo Dei, & non potest Scriptura solui;*
36 * *Quem Pater sanctificauit & misit in mundum, dicitis ei, Tu blasphemas, quia dixi vobis me esse filium Dei?*
37 * *Quod si non facio opera Patris mei, ne credatis mihi.*

---

21 אחרנא דין אמרין הוו הלין מלא לא הוי דדיונא למא דיוא משכח עינא דסמיא למפתחו ׃
קריינא דחודת עדתא כו
22 הוא הוא דין עאדא דחודתא באורשלם וסתוא הוא ׃ 23 ומהלך הוא ישוע בהיכלא באסטוא דשליםון ׃
24 וחדרוהי יהודיא ואמרין לה עדמא לאמתי נסב אנת נפשן אן אנת הו משיחא אמר לן גליאית ׃
25 ענא ישוע ואמר להון אמרת לכון ולא מהימנין אנתון ועבדא דאנא עבד אנא בשמה דאבי הנון סהדין עלי ׃
26 אלא אנתון לא מהימנין אנתון מטל דלא הויתון מן ערבי איכנא דאמרת לכון ׃
27 ערבא דילי קלי שמעין ואנא ידע אנא להון ואתין בתרי ׃ 28 ואנא יהב אנא להון חיא דלעלם

סמיא פתח · קרא חרא כמו חורש · כמו עדה נער · פירוש חורף מן לשון · חדר כמו חור · גלא הימן · פירוש כבשות · אתא

21 Alij dicebant, Hæc verba non sunt dæmonium habentis: numquid dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

21 ἄλλοι ἔλεγον, ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

2. Mach. 4. f. 56. 59.

22 FACTA sunt autem Encænia in Ierosolymis: & hyems erat.

22 Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ χειμὼν ἦν.

23 Et ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis.

23 καὶ περιεπάτει ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ σολομῶντος.

24 Circundederunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei, Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palàm.

24 ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ.

25 Respondit eis Iesus, Loquor vobis: & non creditis. opera quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me:

25 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ·

26 Sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis sicut dixi vobis.

26 ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν.

27 Oues meæ vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me.

27 τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι·

28 Et ego vitam æternam do eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.

28 κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τὶς αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου.

F

29 Pater meus qui dedit mihi, maior omnibus est: & nemo potest rapere de manu Patris mei.

29 ὁ πατήρ μου ὃς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.

30 Ego & pater vnum sumus.

30 ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν.

31 Sustulerunt ergo iterum lapides Iudæi, vt lapidarent eum.

31 ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.

32 Respondit eis Iesus, Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?

32 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με;

33 Responderunt ei Iudæi, De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; & quia tu homo cùm sis, facis teipsum Deum.

33 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι λέγοντες, περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.

Psal. 81. b. 6.

34 Respondit eis Iesus, Nónne scriptum est in Lege vestra, quia Ego dixi, dij estis?

34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε;

35 Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui scriptura:

35 εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή·

36 Quem Pater sanctificauit & misit in mundum, vos dicitis, Quia blasphemas: quia dixi, Filius Dei sum?

G

36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι;

37 Si non facio opera Patris mei: nolite credere mihi.

37 εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι.

ולא [m] נאבדון לעלם ולא אנש נחטוף אנון מן [n] אידי ׃ 29 אבי גיר דיהב לי מן כל רב הו ולא אנש משכח דמן אידה דאבי נחטוף ׃ 30 אנא ואבי חד חנן ׃ 31 ושקלו תוב יהודיא כאפא [o] למרגמה ׃ 32 אמר להון ישוע [p] סגיאא עבדא שפירא מן לות אבי [q] חויתכון מטל אינא עבדא מנהון רגמין אנתון לי ׃ 33 אמרין לה יהודיא לא הוא מטל עבדא שפירא רגמינן לך אלא מטל דמגדף אנת וכד [r] איתיך ברנשא עבד אנת נפשך אלהא ׃ 34 אמר להון ישוע לא הוא הכנא כתיב בנמוסכון דאנא אמרת דאלהא אנתון ׃ 35 אן להנון אמר אלהא מטל דלותהון הות [s] מלתה דאלהא ולא משכח כתבא [t] דנשתרא ׃ 36 לאינא דאבא קדשה ושדרה לעלמא אנתון אמרין אנתון דמגדף אנת על דאמרת לכון דברה אנא דאלהא ׃ 37 ואן לא עבד אנא עבדא דאבי לא [v] תהימנונני ׃

[m] אבד [n] יד
[o] רגם [p] סגא
[q] חוא כמו הגיד
[r] אית
[s] מלל
[t] שרא
[v] הימן

38 ܐܢ ܕܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ܂ ܐܦܢ ܠܝ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ܆ ܠܗܝܢ ܠܥܒܕܐ ܗܝܡܢܘ܂ ܕܬܕܥܘܢ ܘܬܗܝܡܢܘܢ܆ ܕܐܒܝ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܐܒܝ܂ 39 ܘܒܥܘ ܗܘܘ ܬܘܒ ܠܡܐܚܕܗ܆ ܘܢܦܩ ܠܗ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܕܝܗܘܢ܂ 40 ܘܐܙܠ ܠܗ ܠܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ܆ ܠܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܟܕ ܡܥܡܕ ܗܘܐ܂ ܘܗܘܐ ܬܡܢ܂ 41 ܘܐܬܘ ܐܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܠܘܬܗ܆ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ܆ ܕܝܘܚܢܢ ܐܦ ܠܐ ܚܕܐ ܐܬܐ ܥܒܕ܂ ܟܠ ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܐܡܪ ܝܘܚܢܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ܆ ܫܪܝܪ ܗܘܐ܂ 42 ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ✤ ✤ ✤

ܕܩܘܪܒܐ ܕܐܪܒܥܝܢ ✤ ܟܚ ✤

✤ ܩܦܠܐܘܢ ܝܐ ✤

1 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܟܪܝܗ܆ ܠܥܙܪ ܡܢ ܒܝܬ ܥܢܝܐ ܩܪܝܬܐ܆ ܐܚܘܗ ܕܡܪܝܡ ܘܕܡܪܬܐ܂ 2 ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܗܕܐ ܐܝܬܝܗ ܗܝ܆ ܕܡܫܚܬ ܒܒܣܡܐ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ܆ ܘܫܘܝܬ ܒܣܥܪܗ܂ ܐܚܘܗ ܗܘܐ ܕܗܕܐ ܠܥܙܪ ܕܟܪܝܗ ܗܘܐ܂ 3 ܘܫܕܪܝ ܬܪܬܝܗܝܢ ܐܚܘܬܗ ܠܘܬ ܝܫܘܥ܆ ܘܐܡܪܢ܂ ܡܪܢ܆ ܗܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܐܢܬ ܟܪܝܗ܂ 4 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ܂ ܗܢܐ ܟܘܪܗܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܡܛܠ ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܐܠܗܐ܆ ܕܢܫܬܒܚ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠܬܗ܂ 5 ܡܚܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܠܡܪܬܐ ܘܠܡܪܝܡ ܘܠܠܥܙܪ܂ 6 ܘܟܕ ܫܡܥ ܕܟܪܝܗ܆ ܩܘܝ ܒܕܘܟܬܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ܂ 7 ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܆ ܬܘ ܢܐܙܠ ܬܘܒ ܠܝܗܘܕ܂ 8 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܆ ܪܒܢ܆ ܗܫܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܡܪܓܡܟ܆ ܘܬܘܒ ܐܙܠ ܐܢܬ ܠܬܡܢ܂ 9 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܠܐ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܥܝܢ ܐܝܬ ܒܐܝܡܡܐ܂ ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܗܠܟ ܒܐܝܡܡܐ ܠܐ ܡܬܬܩܠ܂ ܡܛܠ ܕܚܙܐ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ܂ 10 ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܒܠܠܝܐ ܢܗܠܟ܆ ܡܬܬܩܠ܂ ܡܛܠ ܕܢܘܗܪܐ ܠܝܬ ܒܗ܂ 11 ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ܆ ܘܒܬܪܟܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܥܙܪ ܪܚܡܢ ܫܟܒ܂ ܐܠܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܕܐܥܝܪܝܘܗܝ܂

38 *Sin autem facio, etiamsi mihi non credatis, illis operibus credite: vt sciatis & credatis Patrem meum in me esse, meque in Patre meo.*

39 *Et studebant iterum prehendere eum: at euasit ex eorum manibus.*

40 *Et abijt trans Iourdenon in eum locum vbi fuerat Iouchanon, prius dum baptizaret; fuitque illic.*

41 *Veniebant autem homines quam plurimi ad eum, & dicebant, Iouchanon ne vnum quidem signum edidisse: quæcunque autem Iouchanon dixerat de viro isto, vera esse.*

42 *Multique crediderunt in eum.*

Ad Oblationem Quadragesimæ.

CAP. XI.

1 E*Rat autem quidam, qui morbo detinebatur, Loozar, ex Beth-Anio* [domo afflictionis,] *pago, frater Mariam & Mortho.*

2 *Porrò ista Mariam ea erat quæ vnxit aromate pedes ipsius Ieschua, abstersitque capillis suis: erat frater istius Loozar qui morbo laborabat.*

3 *Miserunt autem ambæ sorores eius ad Ieschua & dicũt, Domine noster, ecce is quem tu diligis valetudine laborat.*

4 *Ieschua verò dixit, Iste morbus lætalis nõ est; sed pro gloria Dei vt glorificetur filius Dei propter eum.*

5 *Diligebat autem ipse Ieschua Mortho, & Mariam & Loozar.*

6 *Quumque audisset eum ægrotare, mansit in eo loco vbi erat duos dies.*

7 *Postea verò dixit discipulis suis, Venite, eamus rursum in Iihoudæam.*

8 *Dicunt ei discipuli eius, Magister noster, modò Iihoudæi quærebant te lapidibus obruere, & rursum illuc abis?*

9 *Dixit eis Ieschua, Nonne sunt horæ duodecim in die? & si quis ambulauerit interdiu, non impingit, quippe qui videat lucem mundi huius.*

10 *Si quis verò noctu ambulauerit impingit, quippe cui lux non adsit.*

11 *Hæc dixit Ieschua: & postea subdit eis, Loozar amicus noster dormit, sed proficiscor eum excitaturus.*

---

38 אן דין עבד אנא x אפן לי לא מהימנין אנתון להון לעבדא הימנו y דתדעון ותהימנון דאבי בי ואנא באבי׃ 39 z ובעו הוו תוב a דנאחדוניהי ונפק לה מן b בית אידיהון׃ 40 ואזל לה לעברא דיורדנן לדוכתא איכא דאיתוהי הוא יוחנן מן קדים כד c מעמד הוא והוא תמן׃ 41 d ואתו אנשא סגיאא לותה ואמרין הוו דיוחנן אף לא חדא אתא עבד כל מדם דין דאמר יוחנן על גברא הנא שריר הו׃ 42 וסגיאא e הימנו בה׃

x מורכב אף אן y ידע z בעא a אחד b יד c עמר d אתא e הימן

דקורבא דארבעין כח קפלאון יא

1 אית הוא דין חד a דכריה לעזר מן בית עניא קריתא אחוה דמרים ודמרתא׃ 2 מרים דין הדא b איתיה הי c דמשחת בבסמא רגלוהי דישוע d ושוית בסערה אחוה הוא דהדא לעזר דכריה הוא׃ 3 ושדרין תרתיהין

a כרה b אית c משח d שוא בלשון קנה

38 * Si autem facio: & ſi mihi non vultis credere, operibus credite: vt cognoſcatis & credatis quia Pater in me eſt, & ego in Patre.

39 * Quærebant ergo eum apprehendere: & exiuit de manibus eorum.

40 * Et abijt iterum trans Iordanem in eum locum vbi erat Iohannes baptizans primùm: & manſit illic.

41 * Et multi venerunt ad eum, & dicebant, Quia Iohannes quidem ſignum fecit nullum. Omnia autem quæcunque dixit Iohannes de hoc, vera erant.

42 * Et multi crediderunt in eum.

CAP. XI.

1 Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de caſtello Mariæ & Marthæ ſororis eius.

2 * Maria autem erat quæ vnxit Dominum vnguento, & exterſit pedes eius capillis ſuis: cuius frater Lazarus infirmabatur.

Mat. 26. 7. Luc. 7. 37. Inf. 12. 3.

3 * Miſerunt ergo ſorores eius ad eum dicentes, Domine, ecce quem amas, infirmatur.

4 * Audiens autem Ieſus, dixit eis, Infirmitas hæc non eſt ad mortem, ſed pro gloria Dei: vt glorificetur filius Dei per eam.

5 * Diligebat autem Ieſus Martham, & ſororem eius Mariam & Lazarum.

6 * Vt ergo audiuit quia infirmabatur, tunc quidem manſit in eodem loco duobus diebus.

7 * Deinde poſt hęc dicit diſcipulis ſuis, Eamus in Iudæam iterum.

8 * Dicunt ei diſcipuli, Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare: & iterum vadis illuc?

9 * Reſpondit Ieſus, Nónne duodecim ſunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, non offendit: quia lucem huius mundi videt.

10 * Si autem ambulauerit in nocte, offendit; quia lux non eſt in eo.

11 * Hæc ait. & poſt hæc dicit eis, Lazarus amicus noſter dormit: ſed vado vt à ſomno excitem eum.

---

38 * εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

39 * ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 * καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ.

41 * καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, ὅτι ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδὲν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν.

42 * καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

ια.

1 * Ην δέ τις ἀσθενῶν λάζαρος ἀπὸ βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης μαρίας καὶ μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.

2 * ἦν δὲ μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς λάζαρος ἠσθένει.

3 * ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.

4 * ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν, αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς.

5 * ἠγάπα δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν λάζαρον.

6 * ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας.

7 * ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἄγωμεν εἰς τὴν ἰουδαίαν πάλιν.

8 * λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, ῥαββὶ, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;

9 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς, οὐχὶ δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει.

10 * ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

11 * ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.

אחותה לות ישוע ואמרן מרן הא הו דרחם. אנת כריה ׃ 4 ישוע דין אמר הנא כורהנא לא הות דמותא אלא
חלף תשבוחתא דאלהא דנשתבח ברה דאלהא מטלתה ׃
5 מחב הוא דין הו ישוע למרתא ולמרים וללעזר ׃ 6 וכד שמע דכריה כתר בדוכתא דאיתוהי הוא
תרין יומין ׃ 7 ובתרכן אמר לתלמידוהי תו נאזל תוב ליהוד ׃ 8 אמרין לה תלמידוהי רבן השא
יהודיא בעין הוו למרגמך ותוב אזל אנת לתמן ׃ 9 אמר להון ישוע לא תרתעסרא שעין אית ביומא ואן
אנש מהלך באימממא לא מתתקל מטל דחזא נוהרה דעלמא הנא ׃ 10 אן אנש דין בליליא נהלך מתתקל
מטל דנהירא לית בה ׃ 11 הלין אמר ישוע ובתרכן אמר להון לעזר רחמן שכב אלא אזל אנא דאעירוהי ׃

כרה מוית
שבח אחב או חבב
פירושו עמד
למד אתא בעא
רגם יום
תקל פירושו כשל
נהר כמו זהר
רחם עור פירושו הקיץ

¹² ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܪܢ ܐܢ ܕܡܟ ܡܬܚܠܡ܀ ¹³ ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܥܠ ܡܘܬܗ ܘܗܢܘܢ ܣܒܪܘ ܕܥܠ ܡܕܡܟܐ ܕܫܢܬܐ ܐܡܪ܀ ¹⁴ ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܦܫܝܩܐܝܬ ܠܥܙܪ ܡܝܬ ܠܗ܀ ¹⁵ ܘܚܕܐ ܐܢܐ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܬܡܢ ܡܛܠܬܟܘܢ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܐܠܐ ܗܠܟܘ ܠܬܡܢ܀ ¹⁶ ܐܡܪ ܬܐܘܡܐ ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܚܒܪܘܗܝ ܢܐܙܠ ܐܦ ܚܢܢ ܢܡܘܬ ܥܡܗ܀ ¹⁷ ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܘܐܫܟܚܗ ܕܐܪܒܥܐ ܠܗ ܝܘܡܝܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܀ ¹⁸ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܕܝܢ ܒܝܬ ܥܢܝܐ ܥܠ ܓܢܒ ܐܘܪܫܠܡ ܟܕ ܦܪܝܩܐ ܡܢܗ ܐܝܟ ܐܣܛܕܘܬܐ ܚܡܫܬܥܣܪ܀ ¹⁹ ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬ ܡܪܬܐ ܘܡܪܝܡ ܕܢܡܠܘܢ ܠܒܗܝܢ ܡܛܠ ܐܚܘܗܝܢ܀ ²⁰ ܡܪܬܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܬ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ ܢܦܩܬ ܠܐܘܪܥܗ ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܒܒܝܬܐ ܝܬܒܐ ܗܘܬ܀ ²¹ ܘܐܡܪܬ ܡܪܬܐ ܠܝܫܘܥ ܡܪܝ ܐܠܘ ܬܢܢ ܗܘܝܬ ܠܐ ܡܐܬ ܗܘܐ ܐܚܝ܀ ²² ܐܠܐ ܐܦ ܗܫܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܕܟܡܐ ܕܬܫܐܠ ܠܐܠܗܐ ܝܗܒ ܠܟ܀ ²³ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܩܐܡ ܐܚܘܟܝ܀ ²⁴ ܐܡܪܐ ܠܗ ܡܪܬܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܕܩܐܡ ܒܢܘܚܡܐ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ܀ ²⁵ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢܐ ܐܢܐ ܢܘܚܡܐ ܘܚܝܐ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܐܦܢ ܢܡܘܬ ܢܚܐ܀ ²⁶ ܘܟܠ ܕܚܝ ܘܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܥܠܡ ܠܐ ܢܡܘܬ ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܬܝ ܒܗܕܐ܀ ²⁷ ܐܡܪܐ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܝ ܐܢܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܐ ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ܀ ²⁸ ܘܟܕ ܐܡܪܬ ܗܠܝܢ ܐܙܠܬ ܩܪܬ ܠܡܪܝܡ ܚܬܗ ܒܛܘܫܝܐ ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܪܒܢ ܐܬܐ ܘܩܪܐ ܠܟܝ܀ ²⁹ ܘܡܪܝܡ ܟܕ ܫܡܥܬ ܩܡܬ ܥܓܠ ܘܐܬܝܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ܀ ³⁰ ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܐܬܐ ܗܘܐ ܠܩܪܝܬܐ ܐܠܐ ܒܗ ܗܘܐ ܒܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܐܪܥܬܗ ܡܪܬܐ܀ ³¹ ܐܦ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܥܡܗ ܒܒܝܬܐ ܘܡܒܝܐܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܕ ܚܙܘ ܠܡܪܝܡ ܕܥܓܠ ܩܡܬ ܘܢܦܩܬ ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܡܛܠ ܕܣܒܪܘ ܕܠܩܒܪܐ ܐܙܠܐ ܠܡܒܟܐ܀

12 * *Dicunt ei discipuli eius, Domine noster, si dormit benè valebit.*
13 * *Hoc autem Jeschua dixerat de morte illius: at illi putarūt de dormitione somni ipsum*
14 *dixisse.* * *Tunc dixit eis Jeschua explicatè, Loozar mortuus est.*
15 * *Et gaudeo me illic non fuisse propter vos vt credatis. sed illuc proficiscamini.* * *Ait*
16 *Thouma, qui dicitur Gemellus, discipulis sociis suis, Eamus & nos, vt moriamur cū eo.*
17 * *Venit autem Jeschua in Beth-Anio,* [domū afflictionis] *& inuenit eum iam quartum diē agere in domo sepulchri*[monumento.]
18 * *Erat autem Beth-Anio iuxta tumulum Ourischlem distans ab ea quasi stadiis quin-*
19 *decim.* * *Et multi ex Jihoudæis venerant ad Mortho & Mariam vt lenirent corda earum propter ipsarum fratrem.*
20 * *Mortho autem vt audiuit Jeschua venire, exijt ei obuiam: Mariam verò domi sedebat.*
21 * *Et dixit Mortho ipsi Jeschua, Domine mi, si hic fuisses, mortuus non fuisset frater meus.*
22 * *Sed & nunc scio fore, vt quæcunque petieris à Deo det tibi.*
23 * *Dixit ei Jeschua, Surrecturus est frater*
24 *tuus.* * *Dixit ei Mortho, Scio resurrecturum in consolatione* [resurrectione] *die illo no-*
25 *uissimo.* * *Dixit ei Jeschua, Ego sum Consolatio* [Resurrectio] *& Vita: & qui crediderit in me, etiamsi mortuus fuerit, viuet.*
26 * *Porrò quisquis viuit & credit in me, in æternum non morietur. Credis hoc?*
27 * *Dixit ei, Etiam Domine mi, Ego credo te esse Meschicho Filium Dei, qui venturus erat in mundum.*
28 * *Quúmque hæc dixisset, abijt vocatum Mariam sororem suam clanculum, & dixit ei, Magister noster venit, & vocat te.*
29 * *Mariam autem quum audijsset, surrexit citò, & veniebat ad eum.*
30 * *Ipse verò Jeschua nondum venerat in pagum: sed erat in eo ipso loco vbi occurrerat*
31 *ei Mortho.* * *Quinetiam illi Jihoudæi qui erant cum ea domi & consolabantur eam, vt viderunt Mariam citò surrexisse & exisse, abierunt post eam. arbitrabantur enim eam abijsse ad monumentum vt fleret.*

---

¹² אָמְרִין לֵהּ תַּלְמִידוֹהִי מָרַן אִן דְּמֵךְ מֶתְחַלַּם׃ ¹³ הוּ דֵּין יֵשׁוּע אֱמַר עַל מוֹתֵהּ וְהֶנּוּן סְבַרוּ דְעַל מַדְמְכָא הוּ דְשֶׁנְתָּא אֱמַר׃ ¹⁴ הֵידֵין אֱמַר לְהוֹן יֵשׁוּע פְּשִׁיקָאִית לָעָזָר מִית לֵהּ׃ ¹⁵ וְחָדֵא אֶנָא דְּלָא הֲוֵית תַּמָּן מֶטֻלָתְכוֹן דְּתְהַיְמְנוּן אֶלָּא הַלְכוּ לְתַמָּן׃ ¹⁶ אֱמַר תָּאוּמָא דְּמֶתְאֲמַר תָּאמָא לְתַלְמִידָא חַבְרוֹהִי נֵאזַל אַף חֲנַן נְמוּת עַמֵּהּ׃ ¹⁷ וַאתָא יֵשׁוּע לְבֵית עַנְיָא וַאשְׁכְּחֵהּ דַארְבְּעָא לֵהּ יוֹמִין דְּאִיתוֹהִי בְּבֵית קְבוּרָא׃ ¹⁸ אִיתֶיהָ הֲוָת דֵּין בֵּית עַנְיָא עַל גְּנַב אוּרִשְׁלֶם כַּד פְּרִיקָא מִנָּהּ אֵיךְ אֶסְטַדְוָתָא חַמְשְׁתַעְסַר׃ ¹⁹ וְסַגִּיאָא מֶן יְהוּדָיֵא אָתַיִן הֲווּ לְוָת מַרְתָּא וּמַרְיַם דְנַמְלוּן כְּלִבְהֵין מֶטֻל אַחוּהֵין׃ ²⁰ מַרְתָּא דֵּין כַּד שֶׁמְעַת דְּיֵשׁוּע אָתֵא נֶפְקַת לְאוּרְעֵהּ מַרְיַם דֵּין בְּבַיְתָא יָתְבָא הֲוָת׃ ²¹ וַאמְרַת מַרְתָּא לְיֵשׁוּע מָרִי אֶלּוּ תְנָן הֲוֵית לָא מָאֵת הֲוָא אָחִי׃ ²² אֶלָּא אַף הָשָׁא יָדְעָא אֶנָא דְּכְמָא דְּתֶשְׁאַל לַאלָהָא יָהֵב לָךְ׃

חֶלֶם ᵃדָּמַךְ ᵇיָשֵׁן
פָּשַׁק פי׳ הרגם ᵈהֵימִין
ᵉאָמַר ᵉתְאֹם ᶠאָזַל
ᵍמוּת ᵍאִית ᵍגְּנַב כמו גנבת
ᵍפָּרַק בלשון רחק
ʰסן לשון יון ⁱאָתָא
ᵏמְלָא בלשון נחם ˡשָׁמַע
ᵐאָרַע פירושו פגש
ⁿיָתַב ᵒמוּת ᵖשְׁאַל

12 * Dixerunt ergo discipuli eius, Domine, si dormit, saluus erit.
13 * Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem putauerunt quia de dormitione somni diceret.
14 * Tunc ergo Iesus dixit eis manifestè, Lazarus mortuus est:
15 * Et gaudeo propter vos, vt credatis, quoniam non eram ibi. sed eamus ad eũ.
16 * Dixit ergo Thomas qui dicitur Didymus, ad condiscipulos, Eamus & nos, & †vt moriamur cum eo.
17 * Venit itaque Iesus: & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. C
18 * Erant autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadijs quindecim.
19 * Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo.
20 * Martha ergo vt audiuit quia Iesus venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. 21 * Dixit ergo Martha ad Iesum, Domine si fuisses hîc, frater meus non fuisset mortuus.
22 * Sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris à Deo, dabit tibi Deus.
23 * Dicit illi Iesus, Resurget frater tuus.
24 * Dicit ei Martha, Scio quia resurget in resurrectione, in nouissimo die.
25 * Dixit ei Iesus, Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet. (Sup. 5. c. 29. Luc. 14. c. 14. Sup. 6. d. 33. e. 47)
26 * Et omnis qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc?
27 * Ait illi, Vtique Domine, ego credidi quia tu es Christus Filius Dei†, qui in hũc mundũ venisti. (viui) D
28 * Et cùm † hęc dixisset, abijt, & vocauit Mariam sororem suã silentio, dicens, Magister adest, & vocat te. (hoc)
29 * Illa vt audiuit †surgit citò, & venit ad eum. (surrexit)
30 * Nondum enim venerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei Martha.
31 * Iudæi ergo qui erant cum ea in domo, & cõsolabantur eam, cùm vidissent Mariam, quia citò surrexit & exijt, secuti sunt eam, dicentes, Quia vadit ad monumentum, vt ploret ibi.

12 * εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται.
13 * εἰρήκει δὲ ὁ ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.
14 * τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς παῤῥησίᾳ, λάζαρος ἀπέθανε.
15 * καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.
16 * εἶπεν οὖν θωμᾶς ὁ λεγόμενος δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς, ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.
17 * ἐλθὼν οὖν ὁ ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.
18 * ἦν δὲ ἡ βηθανία ἐγγὺς τῶν ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε·
19 * καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ τὴν μάρθαν καὶ μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν.
20 * ἡ οὖν μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο.
21 * εἶπεν οὖν μάρθα πρὸς τὸν ἰησοῦν, κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει.
22 * ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν, δώσει σοι ὁ θεός.
23 * λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.
24 * λέγει αὐτῷ ἡ μάρθα, οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
25 * εἶπεν αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται·
26 * καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο;
27 * λέγει αὐτῷ, ναὶ κύριε. ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
28 * καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθε, καὶ ἐφώνησε μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, εἰποῦσα, ὁ διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε.
29 * ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν.
30 * οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ μάρθα.
31 * οἱ οὖν ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ παραμυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες τὴν μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες, ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.

---

23 אמר לה ישוע [q] קאם אחוכי ׃ 24 אמרא לה מרתא ידעא אנא דקאם [r] בנוחמא ביומא אחריא ׃ 25 אמר לה ישוע אנא אנא נוחמא וחיא ומן [s] דמהימן בי אפן [t] נמות [u] נחא ׃ 26 וכל דחי ומהימן בי לעלם לא נמות מהימנא אנתי הדא ׃ 27 אמרא לה אין מרי אנא מהימנא אנא דאנת הו משיחא ברה דאלהא [x] דאתא לעלמא ׃ 28 וכד אמרת הלין אזלת [y] קרת למרים חתה [z] בסתיאית ואמרא לה רבן אתא וקרא לכי ׃ 29 ומרים כד שמעת [a] קמת [b] בעגל [c] ואתיא הות לותה ׃ 30 הודין ישוע לא עדכיל אתא הוא לקריתא אלא בה הוא בהי [d] דוכתא [e] דארעתה מרתא ׃ 31 אף הנון דין יהודיא דאיה הוו עמה בביתא [f] דמביאין הוו לה [g] דחזו למרים דבעגל [h] קמת נפקת אזלו להון בתרה סברו להון גיר דלקברא אזלא [i] למבכא ׃

[q] קום [r] נחם ר״ל קימהא [s] הימן [t] מות [u] חיא
[x] אתא [y] קרא [z] כסא
[a] קום [b] פירושו פתאם
[c] אתא [d] עבראית מקום
[e] ארע כמו ערע [f] בנא
[g] חזא [h] קום [i] בכא

32 ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܟܕ ܐܬܬ ܠܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܘܚܙܬܗ ܢܦܠܬ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܐܠܘ ܬܢܢ ܗܘܝܬ ܡܪܝ ܠܐ ܡܐܬ ܗܘܐ ܐܚܝ܂
33 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܗ ܕܒܟܝܐ ܘܠܝܗܘܕܝܐ ܗܢܘܢ ܕܐܬܘ ܥܡܗ ܕܒܟܝܢ ܐܬܥܙܙ ܒܪܘܚܗ ܘܐܙܝܥ ܢܦܫܗ܂
34 ܘܐܡܪ ܐܝܟܐ ܣܡܬܘܢܝܗܝ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ ܬܐ ܚܙܝ܂
35 ܘܐܬܝܢ ܗܘܝ ܕܡܥܘܗܝ ܕܝܫܘܥ܂
36 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܚܙܘ ܟܡܐ ܪܚܡ ܗܘܐ ܠܗ܂
37 ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܡܪܘ܂ ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܗܢܐ ܕܦܬܚ ܥܝܢܘܗܝ ܕܗܘ ܣܡܝܐ ܕܢܥܒܕ ܕܐܦ ܗܢܐ ܠܐ ܢܡܘܬ܂
38 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܡܬܥܙܙ ܒܝܢܘܗܝ ܘܠܗ ܐܬܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܂ ܘܗܘ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܥܪܬܐ܂ ܘܟܐܦܐ ܣܝܡܐ ܗܘܬ ܥܠ ܬܪܥܗ܂
39 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ܂ ܫܩܘܠܘ ܟܐܦܐ ܗܕܐ܂ ܐܡܪܐ ܠܗ ܡܪܬܐ ܚܬܗ ܕܗܘ ܡܝܬܐ܂ ܡܪܝ ܡܢ ܟܪܘ ܣܪܝ ܠܗ܂ ܐܪܒܥܐ ܠܗ ܓܝܪ ܝܘܡܝܢ܂
40 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟܝ ܕܐܢ ܬܗܝܡܢܝܢ ܬܚܙܝܢ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ܂
41 ܘܫܩܠܘ ܟܐܦܐ ܗܝ܂ ܘܝܫܘܥ ܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܠܥܠ ܘܐܡܪ܂ ܐܒܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܕܫܡܥܬܢܝ܂
42 ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܒܟܠܙܒܢ ܫܡܥ ܐܢܬ ܠܝ܂ ܐܠܐ ܡܛܠ ܟܢܫܐ ܗܢܐ ܕܩܐܡ ܐܡܪ ܐܢܐ ܗܠܝܢ܂ ܕܢܗܝܡܢܘܢ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ܂
43 ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ܂ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ܂ ܠܥܙܪ ܬܐ ܠܒܪ܂
44 ܘܢܦܩ ܗܘ ܡܝܬܐ܂ ܟܕ ܐܣܝܪܢ ܐܝܕܘܗܝ ܘܪܓܠܘܗܝ ܒܬܟܪܟܐ܂ ܘܦܪܨܘܦܗ ܐܣܝܪ ܒܣܘܕܪܐ܂ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܫܪܘܗܝ ܘܫܒܘܩܘ ܢܐܙܠ܂
45 ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܬܘ ܠܘܬ ܡܪܝܡ܂ ܟܕ ܚܙܘ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ ܗܝܡܢܘ ܒܗ܂
46 ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܙܠܘ ܠܘܬ ܦܪܝܫܐ܂ ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ܂

ܨܦܪܐ ܕܐܪܒܥܒܫܒܐ ܕܚܫܐ

47 ܘܐܬܟܢܫܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܕܗܢܐ ܓܒܪܐ ܐܬܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܥܒܕ܂

32 *Ipſa verò Mariam quum veniſſet vbi erat Ieſchua, vt vidit eum, procidit ad pedes eius, & dixit ei, Si hîc fuiſſes Domine mi, mortuus non fuiſſet frater meus.*

33 *Ieſchua verò quum vidiſſet eam flentem, & Iihoudæos illos qui venerant cum ea flentes, infremuit ſpiritu ſuo & turbauit ſeipſum.*

34 *Et dixit, Vbi poſuiſtis eum? & dicunt ei, Domine noſter, veni, vide.*

35 *Et obuenerunt lachrymæ ipſi Ieſchua.*

36 *Itaque dicebant Iihoudæi, Videte quantum amabat eum.*

37 *Quidam autem ex ipſis dixerunt, Non poterat hic qui aperuit oculos cæci illius efficere, vt & iſte non moreretur?*

38 *Ieſchua verò cùm infremuiſſet intra ſemetipſum, tum venit ad monumentum. Erat autem ſpelunca, & lapis erat eius impoſitus oſtio.*

39 *Et dixit Ieſchua, Tollite lapidem hunc. Dixit ei Mortho ſoror ipſius mortui, Domine mi, iam fœtet, quatuor enim dierum eſt.*

40 *Dixit ei Ieſchua, Nonne dixi tibi ſi credideris, fore, vt videas gloriam Dei?*

41 *Proinde ſuſtulerunt lapidem illum. Et ipſe Ieſchua eleuauit oculos ſuos ſurſum & ait, Pater, gratias ago tibi quod me audieris.*

42 *Ego verò ſciebam me ſemper à te exauditum iri, ſed propter hanc turbam adſtantem hæc dixi, vt credant me à te miſſum eſſe.*

43 *Quúmque hæc dixiſſet, clamauit alta voce, Loozar, veni foras.*

44 *Et exijt mortuus ille manus & pedes vinctus faſciis, vultúmque ſudario. Dixit eis Ieſchua, Soluite eum & ſinite abire.*

45 *Itaque multi ex Iihoudæis qui venerant ad Mariam, quum vidiſſent quod fecerat Ieſchua, crediderunt in eum.*

46 *Quidam autem ex eis profecti ſunt ad Periſchæos, & dixerunt eis quicquid fecerat Ieſchua.*

Matutinis feriæ IIII. Paſſionis.

47 *Et congregati ſunt principes Sacerdotum & Periſchæi, & dicebant, Quid agemus? nam vir iſte ſigna multa edit.*

32 הידין מרים כד [k] אתת איכא דאיתוהי הוא ישוע [l] וחזתה נפלת על רגלוהי ואמרא לה אלו [m] תנן [n] הוית מרי לא מאת הוא אחי ׃ 33 ישוע דין כד חזה [p] דבכיא וליהודיא הנון [q] דאתו עמה דבכין [r] אתעזז ברוחה [s] ואזיע נפשה׃ 34 ואמר איכא [t] סמתוניהי ואמרין לה מרן [u] תא [x] חזי ׃ 35 ואתין הוי דמעוהי דישוע ׃ 36 ואמרין הוו יהודיא חזו כמא רחם הוא לה ׃ 37 אנשין דין מנהון אמרו לא משכח הוא הנא דפתח עינוהי דהו [y] סמיא דנעבד דאף הנא לא [z] נמות ׃ 38 ישוע דין כד מתעזז בינוהי ולה אתא לבית קבורא והו בית קבורא איתוהי הוא מערתא וכאפא [a] סימא הות על תרעה ׃ 39 ואמר ישוע שקולו כאפא הדא אמרא לה מרתא חתה דהו מיתא מרי מן כרו סרי לה ארבעא לה גיר יומין ׃ 40 אמר לה ישוע לא אמרת לכי דאן [c] תהימנין [d] תחזין שובחה דאלהא ׃

[k] אתא [l] חזא [m] פיר׳ פא
[n] הוא [o] מות [p] בכא
[q] אתא [r] עזז [s] זוע
[t] סום [u] אתא [x] חזא
[y] סמא [z] מות
[a] סום [b] סרא כמו סרח
[c] הימן [d] חזא

32 *Maria ergo cùm venisset vbi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei, Domine si fuisses hîc, non esset mortuus frater meus.

33 *Iesus ergo vt vidit eam plorantem, & Iudæos qui venerant cum ea, plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum: E

34 *Et dixit, Vbi posuistis eum? Dicunt ei, Domine, veni & vide.

35 *Et lachrymatus est Iesus.

36 *Dixerunt ergo Iudæi, Ecce quomodo amabat eum. (Sup. 9. a. 6.)

37 *Quidam autem ex ipsis, dixerunt, Non poterat hic qui aperuit oculos cæci † facere vt hic non moreretur? (nati,)

38 *Iesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad monumentum. erat autem spelunca: & lapis superpositus erat ei.

39 *Ait Iesus, Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat, Domine, iam fœtet, quatriduanus est enim.

40 *Dicit ei Iesus, Nónne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?

41 *Tulerunt ergo lapidem. Iesus autem eleuatis sursum oculis, dixit, Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me.

42 *Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum qui circunstat, dixi, vt credant quia tu me misisti.

43 *Hæc cùm dixisset, voce magna clamauit, Lazare, veni foras.

44 *Et statim prodijt qui fuerat mortuus, ligatus pedes & manus institis, & F facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus, Soluite eum & sinite abire.

45 *Multi ergo ex Iudæis qui venerant ad Mariam & Martham, & viderant, quæ fecit Iesus, crediderunt in eum.

46 *Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Iesus.

47 *Collegervnt ergo Pontifices & Pharisæi cōcilium, & dicebant, Quid facimus, quia hic homo multa signa facit.

32 *ἡ οὖν μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ, κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.

33 *ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν·

34 *καὶ εἶπε, ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ, κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.

35 *ἐδάκρυσεν ὁ ἰησοῦς.

36 *ἔλεγον οὖν οἱ ἰουδαῖοι, ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.

37 *τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

38 *ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.

39 *λέγει ὁ ἰησοῦς, ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος μάρθα, κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι.

40 *λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ;

41 *ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. ὁ δὲ ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπε, πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου.

42 *ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

43 *καὶ ταῦτα εἰπών, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε, λάζαρε, δεῦρο ἔξω.

44 *καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, λύσατε αὐτόν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

45 *πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν μαρίαν, καὶ θεασάμενοι ὅσα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 *τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς.

47 *Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ.

---

41 ושקלו כאפא הי והו ישוע ארים עינוהי לעל ואמר [f] אבא מודא אנא לך [g] דשמעתני ׃ 42 ואנא ידע אנא דבכל זבן שמע אנת לי אלא מטל כנשא הנא [h] דקאם אמר אנא הלין דנהימנון דאנת [i] שדרתני ׃ 43 וכד אמר הלין קעא בקלא [k] רמא לעזר [l] תא לבר ׃ 44 ונפק הו [m] מיתא כד אסירן [n] אידוהי ורגלוהי [o] בפסקיתא ואפוהי [p] בסודרא אמר להון ישוע [q] שראוהי ושבוקו אזל ׃ 45 וסגיאא מן יהודיא [r] דאתו לות מרים כד [s] חזו מדם דעבד ישוע [t] הימנו בה ׃ 46 ואנשין מנהון אזלו לות פרישא ואמרו להון כל מדם דעבד ישוע ׃

דצפרא דארבעא [a] דחשא כט

47 ואתכנשו רבי כהנא ופרישא ואמרין הוו מנא נעבד דהנא גברא [b] אתותא סגיאתא עבד ׃

[e] רום [f] ירא [g] שמע
[h] קום [i] שדר
[k] רום [l] אתא [m] מות
[n] יד [o] פירוש קישור
[p] עבראית מסוה [q] שרא
[r] אתא [s] חזא [t] מימן
[a] חשש
[b] אתא כמו אות

[48] ܘܐܢ ܫܒܩܝܢܢ ܠܗ ܗܟܢܐ ܟܠܗܘܢ ܐܢܫܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ ܘܐܬܝܢ ܪܗܘܡܝܐ ܫܩܠܝܢ ܐܬܪܢ ܘܥܡܢ܂ [49] ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܕܫܡܗ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܗܘܐ ܕܗܝ ܫܢܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ܂ [50] ܘܠܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܩܚ ܠܢ ܕܚܕ ܓܒܪܐ ܢܡܘܬ ܚܠܦ ܥܡܐ ܘܠܐ ܟܠܗ ܥܡܐ ܢܐܒܕ܂ [51] ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܨܒܘܬ ܢܦܫܗ ܠܐ ܐܡܪ ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܪܒ ܟܗܢܐ ܗܘܐ ܕܗܝ ܫܢܬܐ ܐܬܢܒܝ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܕܢܡܘܬ ܚܠܦ ܥܡܐ܂ [52] ܘܠܐ ܒܠܚܘܕ ܚܠܦ ܥܡܐ ܐܠܐ ܕܐܦ ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܒܕܪܝܢ ܢܟܢܫ ܠܚܕܐ܂ [53] ܘܡܢ ܗܘ ܝܘܡܐ ܐܬܚܫܒܘ ܗܘܘ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ܂ [54] ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܓܠܝܐܝܬ ܒܝܬ ܝܗܘܕܝܐ ܐܠܐ ܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܬܡܢ ܠܐܬܪܐ ܕܩܪܝܒ ܠܚܘܪܒܐ ܠܟܪܟܐ ܕܡܬܩܪܐ ܐܦܪܝܡ ܘܬܡܢ ܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܢܘܚܡܗ ܕܠܥܙܪ

[55] ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܣܠܩܘ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܩܘܪܝܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܩܕܡ ܥܐܕܐ ܕܢܕܟܘܢ ܢܦܫܗܘܢ܂ [56] ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܝܫܘܥ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ ܒܗܝܟܠܐ ܡܢܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܐܬܐ ܠܥܐܕܐ܂ [57] ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܦܪܝܫܐ ܦܩܕܘ ܗܘܘ ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܕܥ ܐܝܟܐ ܗܘ ܢܒܕܩܝܘܗܝ ܐܝܟ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ܂

ܩܦܠܐܘܢ ܟܒ

[1] ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܩܕܡ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܦܨܚܐ ܐܬܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܥܙܪ ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂ [2] ܘܥܒܕܘ ܠܗ ܬܡܢ ܚܫܡܝܬܐ ܘܡܪܬܐ ܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܘܠܥܙܪ ܚܕ ܡܢ ܣܡܝܟܐ ܗܘܐ ܥܡܗ܂ [3] ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܢܣܒܬ ܫܛܝܦܐ ܕܒܣܡܐ ܕܢܪܕܝܢ ܪܫܝܐ ܣܓܝ ܕܡܝܐ ܘܐܫܝܓܬ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܫܘܝܬ ܒܣܥܪܗ ܪܓܠܘܗܝ ܘܐܬܡܠܝ ܒܝܬܐ ܡܢ ܪܝܚܐ ܕܒܣܡܐ܂

48 *Quòd si ita sinamus eum, omnes homines credent in eum: veniéntque Romani, tollent locum nostrum ac Gentem nostram.*

49 *Vnus autem ex eis cuius nomen est Kaiopho, erat summus Sacerdos anni illius, & dixit eis, Vos nihil scitis.*

50 *Neque cogitatis expedire nobis vt vnus homo moriatur pro populo, & tota gens non pereat.*

51 *Hoc autem ex propria voluntate non dixit, sed quia erat summus Sacerdos anni illius, vaticinatus est fore vt Jeschua pro gente moreretur.*

52 *Nec tantum pro illa gente, sed etiam vt filios Dei, qui dispersi sunt, congreget vnà.*

53 *Itaque ab illa die machinabantur vt interficerent eum.*

54 *Ipse verò Jeschua non ambulabat palàm inter Jihoudæos: sed profectus est illinc in regionem quæ est prope desertum in arcem quæ vocatur Ephrem, & illic versabatur cum discipulis suis.*

Matutinis septimanæ suscitationis Loozar.

55 *Propè autem erat Pezcho* [hilaritas] *Jihoudæorum: & ascenderunt multi ex vicis ad Ourischlem ante festum, vt purificarent seipsos.*

56 *Et quærebant ipsum Jeschua, & dicebant alius ad alium in templo, Quid putatis? non venturum esse ad festum?*

57 *Principes autem Sacerdotum & Perischæi præceperant vt si quis nosset vbi esset, indicaret eis vt prehenderent eum.*

CAP. XII.

1 *IEschua verò sex ante Pezcho diebus venit Beth-Anio vbi erat Loozar ille, quem suscitauerat à mortuis ipse Jeschua.*

2 *Et fecerunt ei illic cœnam, & Mortho ministrabat: Loozar autem vnus ex discumbentibus erat cum eo.*

3 *Mariam autem accepit alabastrum aromatis nardi præstantissimæ multi pretij, & vnxit pedes Jeschua, extersitque capillis suis: & impleta est domus odore aromatis.*

---

48 וְאִן [c] שָׁבְקִינַן לֵהּ הָכַנָא כֻּלְהוֹן אֱנָשָׁא [d] מְהַימְנִין בֵּהּ וְאָתֵין רְהוֹמָיֵא שָׁקְלִין אַתְרַן וְעַמַּן ׃
49 חַד דֵּין מֶנְהוֹן דַּשְׁמֵהּ קַיָּפָא רַב כָּהֲנֵא הֲוָא דְּהָי שַׁנְתָא וֶאמַר לְהוֹן אַנְתּוֹן לָא יָדְעִין אַנְתּוֹן מֶדֶּם ׃
50 וְלָא [e] מֶתְחַשְׁבִין אַנְתּוֹן דְּפָקַח לַן דְּחַד גַּבְרָא [f] נְמוּת חֲלָף עַמָּא וְלָא כֻּלֵהּ עַמָּא [g] נֵאבַד ׃
51 הָדָא דֵּין מֶן [h] צְבוּת נַפְשֵׁהּ לָא אֶמַר אֶלָּא מֶטֻּל דְּרַב כָּהֲנֵא הֲוָא דְּהָי שַׁנְתָא [i] אֶתְנַבִּי דַּעְתִיד הֲוָא יֵשׁוּעַ דְּנְמוּת חֲלָף עַמָּא ׃
52 וְלָא בַּלְחוּד חֲלָף עַמָּא אֶלָּא דְּאָף בְּנַיָּא דַּאלָהָא [k] דַּמְבַדְּרִין נְכַנֵּשׁ לַחֲדָא ׃
53 וּמֶן הַו יַוְמָא אֶתְחַשַׁבוּ הֲווֹ [l] דְּנֶקְטְלוּנָיהִי ׃ 54 הוּ דֵּין יֵשׁוּעַ לָא מְהַלֵּךְ הֲוָא [m] גַּלְיָאִית בֵּית יְהוּדָיֵא אֶלָּא אֶזַל לֵהּ מֶן תַּמָּן לְאַתְרָא דְּקָרִיב [n] לְחוּרְבָּא [o] לְכַרְכָּא [p] דְּמֶתְקְרֵא אֶפְרֵים וְתַמָּן [q] מֶתְהַפַּךְ הֲוָא עַם [r] תַּלְמִידוּהִי ׃

[c] שְׁבַק [d] הֵימֵן
[e] חֲשַׁב [f] מוּת [g] אֲבַד
[h] צְבָא [i] נְבָא
[k] בַּדַּר בּוּר
[l] קְטַל [m] גְּלָא
[n] חֲרַב [o] פירושו מבצר
[p] קְרָא [q] הֲפַךְ [r] לְמַד

48 * Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent nostrum † locum & gentem.

& [margin]

Ioa. 18. c. 14. [margin]

49 * Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset pontifex anni illius, dixit eis, Vos nescitis quicquam. G

50 * Nec cogitatis quia expedit nobis vt vnus moriatur homo pro populo, & nõ tota gens pereat.

51 * Hoc autem à semetipso non dixit: sed cùm esset pontifex anni illius, prophetauit quia Iesus moriturus erat pro gente:

52 * Et non tantùm pro gente, sed vt filios Dei qui erant dispersi, congregaret in vnum.

53 * Ab illo ergo die cogitauerunt vt interficerent eum.

54 * Iesus ergo iam non palàm ambulabat apud Iudæos, sed abijt inde in regionem iuxta desertum in ciuitatem quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis.

55 * PROXIMVM autem erat Pascha Iudæorum: & ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, vt sanctificarent seipsos.

56 * Quærebant ergo Iesum: & colloquebantur adinuicem, in templo stantes, Quid putatis, quia non venit ad diem festum†?

Istum [margin]

57 * Dederant autem Pontifices & Pharisæi mandatum, vt si quis cognouerit vbi sit, indicet vt apprehendant eum.

CAP. XII.

Mat. 26. a. 6. Mar. 14. a. 3. [margin]

1 IEsus ergo ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, vbi Lazarus fuerat mortuus quem suscitauit Iesus. A

2 * Fecerunt autem ei cœnam ibi: & Martha ministrabat: Lazarus verò vnus erat ex discumbentibus cum eo.

3 * Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici, pretiosi, & vnxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis: & domus impleta est ex odore vnguenti.

48 * ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

49 * εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν.

50 * οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

51 * τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν ὁ ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.

52 * καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν.

53 * ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 * ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν, ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

55 * Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς.

56 * ἐζήτουν οὖν τὸν ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;

57 * δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

ιβ.

1 * Ὁ οὖν ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς βηθανίαν, ὅπου ἦν λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.

2 * ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ μάρθα διηκόνει. ὁ δὲ λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ.

3 * ἡ οὖν μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

דצפרא דשבתא [a] דנוחמה דלעזר ל

55 קריב הוא דין [b] פצחא דיהודיא וסלקו סגיאא מן קוריא לאורשלם קדם [c] עדעדא [d] דנדכון נפשהון׃

56 [e] ובעין הוו לה לישוע ואמרין הוו חד לחד בהיכלא מנא סברין אנתון דלא אתא לעדעדא׃ 57 רבי כהנא דין ופרישא פקדו הוו דאן אנש [f] נדע [g] איכו [h] נבדק להון איך [i] דנאחדוניהי׃

קפלאון יב

1 ישוע דין קדם שתא יומין דפצחא אתא לבית עניא איכא [a] דאיתוהי הוא לעזר הו [b] דאקים מן בית [c] מיתא הו ישוע׃

2 ועבדו לה תמן [d] חשמיתא ומרתא משמשא הות ולעזר חד מן [e] סמיכא הוא דעמה׃ 3 מרים דין שקלת [f] שטיפתא דבסמא דנרדין [g] רישיא סגי [h] דמיא ומשחת רגלוהי דישוע [i] ושוית בסערה רגלוהי [k] ואתמלי ביתא מן ריחה דבסמא׃

[a] נחם [b] פצח פירושו גול [c] עבראית חג [d] דכא כמו זכה [e] בעא [f] ידע [g] כמו איפה [h] בדק פירושו הגיד [i] אחר [a] אית [b] קום [c] מות [d] הוא משתה בערב [e] סמך [f] הוא בית שמן [g] ריש כמו הראשון [h] עבראית מחיר [i] שוא בלשון קנה [k] מלא

4 ܘܐܡܪ ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ܀ 5 ܠܡܢܐ ܠܐ ܐܙܕܒܢ ܡܫܚܐ ܗܢܐ ܒܬܠܬܡܐܐ ܕܝܢܪܝܢ ܘܐܬܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ܀ 6 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܥܠ ܡܣܟܢܐ ܒܛܝܠ ܗܘܐ ܠܗ ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܓܢܒܐ ܗܘܐ ܘܓܠܘܣܩܡܐ ܠܘܬܗ ܗܘܐ ܘܡܕܡ ܕܢܦܠ ܗܘܐ ܒܗ ܗܘ ܛܥܝܢ ܗܘܐ܀ 7 ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܫܒܘܩܝܗ ܠܝܘܡܐ ܕܩܒܘܪܝ ܢܛܪܬܗ܀ 8 ܒܟܠ ܙܒܢ ܓܝܪ ܡܣܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡܟܘܢ ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ܀ 9 ܘܫܡܥܘ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܬܡܢ ܗܘ ܝܫܘܥ܀ ܘܐܬܘ ܠܐ ܡܛܠ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܐܦ ܕܢܚܙܘܢ ܠܠܥܙܪ ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܀ 10 ܘܐܬܪܥܝܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܐܦ ܠܠܥܙܪ ܢܩܛܠܘܢܝܗܝ܀ 11 ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܛܠܬܗ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܘܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝܫܘܥ ܀ ܀ ܀

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ ܀ ܠܗ ܀

12 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ܆ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܠܥܐܕܐ܆ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ ܠܐܘܪܫܠܡ܀ 13 ܫܩܠܘ ܣܘܟܐ ܕܕܩܠܐ ܘܢܦܩܘ ܠܐܘܪܥܗ܀ ܘܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ܆ ܐܘܫܥܢܐ܀ ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ܀ 14 ܐܫܟܚ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܝܪܐ ܘܪܟܒ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܀ 15 ܕܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ܀ ܗܐ ܡܠܟܟܝ ܐܬܐ ܠܟܝ܀ ܘܪܟܝܒ ܥܠ ܥܝܠܐ ܒܪ ܐܬܢܐ܀ 16 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܗܘ ܙܒܢܐ܀ ܐܠܐ ܟܕ ܐܫܬܒܚ ܝܫܘܥ܆ ܐܬܕܟܪܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܗܠܝܢ ܟܬܝܒܢ ܗܘܝ ܥܠܘܗܝ ܘܗܠܝܢ ܥܒܕܘ ܠܗ܀ 17 ܘܡܣܗܕ ܗܘܐ ܟܢܫܐ ܗܘ ܕܥܡܗ ܗܘܐ ܕܩܪܐ ܠܠܥܙܪ ܡܢ ܩܒܪܐ܆ ܘܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܀ 18 ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܢܦܩܘ ܠܐܘܪܥܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ܆ ܕܫܡܥܘ ܕܗܕܐ ܐܬܐ ܥܒܕ܀ 19 ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ܆ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܡܬܗܢܐ ܠܟܘܢ ܡܕܡ܀ ܗܐ ܓܝܪ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܒܬܪܗ ܐܙܠ܀

4 * *Et dixit Jihoudo Scariouto vnus ex discipulis eius, is qui eum erat proditurus.*
5 * *Quare non venijt vnguentum illud trecentis denarijs, & datum est pauperibus?*
6 * *Hoc autem dixit non quòd de pauperibus curam haberet, sed quia fur erat, & marsupium haberet, & quicquid conijciebatur in illud, ipse portabat.*
7 * *Dixit autem Jeschua, Omitte eam, in diem sepulturæ meæ seruauit illud.*
8 * *Semper enim pauperes habebitis vobiscum, me verò non semper habebitis.*
9 * *Et audierunt cœtus multi ex Jihoudæis illic esse Jeschua: veneruntque non tantùm propter Jeschua, sed etiam vt viderent Loozar illum, quem excitauerat à mortuis.*
10 * *Et consilium inierunt principes Sacerdotum vt & Loozar interficerent.*
11 * *Siquidem plurimi ex Jihoudæis propter eum abibant, & credebant in Jeschua.*

Dominica Palmarum.

12 * *Cæterum postero die turba illa multa quæ venerat ad festum, quum audissent Jeschua venire ad Ourischlem:*
13 * *Tulerunt ramos palmarum, & exierunt ei obuiam, clamabántque ac dicebant, Ouschano, [Serua quæso] Benedictus ille qui venit in nomine Domini Rex Isroiel.*
14 * *Jnuenit autem Jeschua asinum & insedit ei, sicut scriptum est.*
15 * *Ne timeas filia Tzehioun, Ecce rex tuus venit ad te, & equitat super pullum filium asinæ.*
16 * *Hæc autem nesciebant discipuli eius in illo tempore: sed quum glorificatus esset Jeschua; recordati sunt discipuli eius quòd ea essent scripta de eo, & hæc fecissent ei.*
17 * *Porrò testabatur turba illa quæ cum eo erat, quòd vocasset Loozar è sepulchro, & suscitasset eum à mortuis.*
18 * *Ac propterea exierant ei obuiam cœtus multi, qui audierant eum signum hoc edidisse.*
19 * *Perischæi verò dicebant alius ad alium, Videtis vos nihil proficere? ecce enim totus mundus post eum abijt.*

---

4 וַאמַר יְהוּדָא סְכַרְיוּטָא חַד מִן תַּלְמִידוֹהִי הַו דַעְתִיד הֲוָא [m] דְנַשְׁלְמִיוּהִי ׃ 5 לְמָנָא לָא [n] אֶזְדַבַּן מֶשְׁחָא הָנָא בִתְלָת מָאא דִינָרִין [o] וְאֶתְיְהֶב [p] לְמֶסְכְּנֵא ׃ 6 הָדֵא דֵין אֱמַר לָא הֲוָא מֶטֻל דְעַל מֶסְכְּנֵא [q] בְּטִיל הֲוָא לֵהּ אֶלָּא מֶטֻל דְגַנָבָא הֲוָא [r] וְגְלוּסְקְמָא לְוָתֵהּ הֲוָא וּמֶדֶם דְנָפֵל הֲוָא בֵהּ הוּ [s] טָעֵין הֲוָא ׃ 7 אֱמַר דֵין יֵשׁוּע [t] שְׁבוּקֵיהּ לְיַוְמָא דַקְבוּרִי נְטַרְתֵהּ ׃ 8 בְּכֻל [u] זְבַן גֵיר מֶסְכְּנֵא אִית לְכוֹן עַמְכוֹן לִי דֵין לָא בְּכֻל זְבַן אִית לְכוֹן ׃ 9 וְשַׁמעוּ כֶּנְשָׁא סַגִיאֵא מֶן יְהוּדָיֵא דְתַמָן הוּ יֵשׁוּע [x] וְאֶתוֹ לָא מֶטֻל יֵשׁוּע בַּלְחוּד אֶלָּא אָף דְנֶחְזוּן לְלָעָזָר הַו [y] דַאקִים מֶן בֵית מִיתֵא ׃ 10 [a] וְאֶתְרְעִיו רַבַי כָהֲנֵא דְאָף לְלָעָזָר [b] נֶקְטְלוּנָיהִי ׃ 11 מֶטֻל דְסַגִיאֵא מֶן יְהוּדָיֵא מֶטֻלָתֵהּ אָזְלִין הֲווֹ [c] וּמְהַימְנִין בְּיֵשׁוּע ׃

[m] שָׁלֵם [n] זְבַן [o] יְהַב כמו ענוים [p] בְּטַל [q] מן לשון יון פירושו כיס [r] טְעַן פירושו נשא [s] שְׁבַק [t] זְבַן כמו זמן [u] אֶתָא [x] חֲזָא [y] קוּם [a] רְעָא בלשון יען [b] קְטַל [c] הֵימֵן

[4] Dixit ergo vnus ex discipulis eius Iudas † Iscariotes, qui erat eum traditurus:

Iscariotis

[5] Quare hoc vnguentum non veniit trecentis denariis, & datum est egenis?

[6] Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur portabat.

Sinite

[7] Dixit ergo Iesus, †Sine illam, vt in diem sepulturæ meæ seruet illud.

habetis

[8] Pauperes enim semper habetis vobiscum: me autem non semper † habebitis.

[9] Cognouit ergo turba multa ex Iudæis quia illic est: & venerunt, non propter Iesum tantùm, sed vt Lazarum viderent, quem suscitauit à mortuis.

[10] Cogitauerunt autem principes sacerdotum vt & Lazarum interficerent:

[11] Quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum.

[12] In crastinum autem turba multa quæ venerat ad diem festum, cùm audissent quia venit Iesus Ierosolymam:

[13] Acceperunt ramos palmarum, & processerunt obuiam ei, & clamabant, Hosan-na, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israel.

Mat. 21. Mar. 11. Luc. 19. Zach. 9.

[14] Et inuenit Iesus asellum, & sedit super eum, sicut scriptum est,

[15] Noli timere filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinæ.

[16] Hæc non cognouerunt discipuli eius primùm: sed quando glorificatus est Iesus: tunc recordati sunt quia hæc erant scripta de eo, & hæc fecerunt ei.

[17] Testimonium ergo perhibebat turba quæ erat cum eo quando Lazarum vocauit de monumento, & suscitauit eum à mortuis.

[18] Propterea & obuiam venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum.

[19] Pharisæi ergo dixerũt ad semetipsos, Videtis quia nihil proficimus? ecce mũdus totus post eum abiit.

---

4 λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἰούδας σίμωνος ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι,

5 διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;

6 εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

7 εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς, ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό.

8 τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

9 ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι. καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.

10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἀποκτείνωσιν·

11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα,

13 ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον, ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ.

14 εὑρὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθώς ἐστι γεγραμμένον,

15 μὴ φοβοῦ θύγατερ σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

16 ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.

17 ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

18 διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

19 οἱ οὖν φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς, θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּאוֹשַׁעְנָא לא 12 וְלְיוֹמָא אַחֲרָנָא כְּנִשָׁא סַגִּיאָא אִינָא דְּאָתָא הֲוָא [a] לְעַדְעָדָא כַּד שְׁמַעוּ דְּיֵשׁוּעַ אָתָא לְאוּרְשְׁלֵם׃ 13 שְׁקַלוּ [b] סוּכָּא [c] דְּדִקְלָא וּנְפַקוּ [d] לְאוּרְעֵהּ [e] וְקָעֵין הֲווּ וְאָמְרִין [f] אוֹשַׁעְנָא בְּרִיךְ הוּ דְּאָתֵא בְּשְׁמֵהּ דְּמָרְיָא מַלְכָּא דְּיִסְרָיֵל׃ 14 אֶשְׁכַּח דֵּין יֵשׁוּעַ חֲמָרָא [g] וִיתֵב עֲלוֹהִי אַיכַנָא דַּכְתִיב׃ 15 לָא תֶּדְחֲלִין בְּרַת צְהִיוּן הָא מַלְכֵּכִי אָתֵא לֵכִי וְרָכִיב עַל עִילָא בַּר אֲתָנָא׃ 16 הָלֵין דֵּין לָא יַדְעוּ תַלְמִידוֹהִי בְּהוּ זַבְנָא אֶלָּא כַּד [h] אֶשְׁתַּבַּח יֵשׁוּעַ [i] אֶתְדְּכַרוּ תַלְמִידוֹהִי דְּהָלֵין [k] כְּתִיבָן הֲוַי עֲלוֹהִי וְהָלֵין עַבְדוּ לֵהּ׃ 17 וְסָהֵד הֲוָא כְּנִשָׁא הַו דְּעַמֵּהּ הֲוָא דַּקְרָא לְלָעָזַר מִן קַבְרָא [l] וַאֲקִימֵהּ מִן בֵּית [m] מִיתֵא׃ 18 וּמֶטֻל הָדָא נְפַקוּ לְקוּבְלֵהּ כְּנִשָׁא סַגִּיאָא דַּשְׁמַעוּ [n] דְּאָתָא הָדָא עֲבַד׃ 19 פְּרִישֵׁא דֵּין אָמְרִין הֲווּ חַד לְחַד [o] חָזֵין אַנְתּוּן דְּלָא [p] מוֹתְרִין אַנְתּוּן מֶדֶם דְּהָא עָלְמָא כֻּלֵּהּ אֵזַל לֵהּ בָּתְרֵהּ׃

[a] פירושו תג [b] סוף [c] עבראות תמרים [d] ארע [e] קעא [f] ישע [g] יתב [h] שבח [i] דכר [k] כתב [l] קום [m] מות [n] כמו אות [o] חזא [p] יתר

[illegible]

20 * *Erant autem & quidam ex Gentibus, qui ascenderant ut adorarent in festo.*

21 * *Isti quum venissent, accesserunt ad Philippum illum qui erat à Beth-zaiodo* [domo piscationis] *Galilææ, & rogarunt eum, ac dicunt ei, Domine mi, vellemus videre Jeschua.*

22 * *Venit autem ipse Philippus, & dixit Andreæ, Andreas verò & Philippus dixerunt Jeschua.*

Matutinis II. Feriæ hebdom. Passionis.

23 * *Porrò Jeschua respondit & dixit eis, Venit hora qua glorificetur Filius hominis.*

24 * *Amin amin dico vobis, Nisi granum frumenti ceciderit, & mortuum fuerit in terra, ipsum solum manet: sin autem mortuum fuerit, fructus multos adfert.*

25 * *Qui amat animam suam, perdet eam: qui verò odit animam suam in hoc mundo, conseruabit eam in vitam æternam.*

26 * *Si quis mihi ministrat, post me veniat: & ubi ego fuero, illic erit etiam minister meus: qui mihi ministrauerit, honorabit eum Pater.*

27 * *Nũc anima mea ecce turbata est: & quid dicam? Pater mi, libera me ab hac hora: sed propterea veni in hanc horam.*

28 * *Pater glorifica nomen tuum. Et vox audita est è cælo, Glorificaui, & iterum glorificaturus sum.*

29 * *Turba autem quæ adstabat audijt, & dixit, Tonitru esse factum. Alij autem dicunt, Angelus collocutus est ei.*

30 * *Respondit Jeschua & dixit eis, Non propter me extitit hæc vox, sed propter vos.*

31 * *Nunc iudicium est mundi huius, nunc princeps huius mundi eijcitur foras.*

32 * *Et ego quum sublatus fuero è terra, traham omnes ad me.* 33 * *Hoc autem dixit vt indicaret qua morte moriturus esset.*

34 * *Dicunt ei turbæ, Nos audiuimus ex Lege Meschicho in æternum permãsurum: quomodo dicis fore vt tollatur Filius hominis? quis est iste Filius hominis?*

35 * *Dixit eis Jeschua, Modicum ad tempus Lux vobiscum est: ambulate dum Lucem habetis, ne tenebræ vos deprehendant: etenim qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat.*

---

20 אית הוו דין אף מן עממא אנשא דסלקו [q] למסגד בעדעדא ׃ 21 הלין [r] אתו קרבו לות פיליפוס הו דמן בית [s] צידא דגלילא ושאלוהי ואמרין לה מרי [t] צבינן דנחזא לישוע ׃ 22 ואתא הו פיליפוס ואמר לאנדראוס ואנדראוס ופיליפוס אמרו לישוע ׃

דצפרא דתרין בשבא דשבתא [a] דחשא לב

23 ישוע דין ענא ואמר להון [b] אתת שעתא [c] דנשתבח ברה דאנשא ׃ 24 אמין אמין אמר אנא לכון [d] דפרדתא [e] דחטתא אן לא נפלא [f] ומיתא בארעא בלחודיה [g] פישא אן דין [h] מיתא פארא סגיאא [i] מיתיא ׃ 25 מן דרחם נפשה [k] נובדיה ומן דסנא נפשה בעלמא הנא [l] נטריה לחיא דלעלם ׃ 26 אן לי אנש משמש [m] נאתא בתרי ואיכא דאנא [n] איתי תמן נהוא אף משמשני מן דלי משמש [o] ניקרוהי אבא ׃ 27 השא נפשי הא [p] שגישא ומנא [q] אמר אבי [r] פצני

[q] סגד [r] אתא [s] צור צבא
[t] חשש [b] אתא [c] שבח
[d] פיר׳ גרגר [e] עבראית דגן
[f] מות [g] בוש פירוש עמד או נוח
[h] מות [i] אתא [k] אבד
[l] נטר [m] אתא [n] אית
[o] יקר כמו כבד [p] שגש
[q] אמר [r] פצא פי׳ מלט

[20] Erant autem quidam Gentiles ex his qui ascenderant vt adorarēt in die festo. D

[21] Hi ergo accesserunt ad Philippum qui erat à Bethsaida Galilææ, & rogabāt eum, dicentes, Domine, volumus Iesum videre.

[22] Venit Philippus, & dicit Andreæ. Andreas rursum & Philippus dixerunt Iesu.

[23] Iesus autem respondit eis, dicens, Venit hora, vt clarificetur filius hominis.

[24] Amen, amē dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet. si autē mortuum fuerit, multum fructum affert.

[25] Qui amat animam suā, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodiet eam.

Mat. 10. d. 39. & 16. d. 25. Mar. 8. d. 35. Luc. 9. c. 24. & 17. d. 33.

[26] Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater meus.

[27] Nūc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, saluifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. E

[28] Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de cælo†: Et clarificaui, & iterū clarificabo.

dicens

[29] Turba ergo quæ stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alij † dicebant, Angelus ei locutus est.

autem

[30] Respondit Iesus, & dixit, Non propter me hæc vox venit, sed propter vos.

[31] Nunc iudiciū est mundi: nunc princeps huius mundi eiicietur foras.

[32] Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.

[33] Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus.

[34] Respondit ei turba, Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in æternū: & quomodo tu dicis, Oportet exaltari filium hominis? † Quis est iste filius hominis?

Psal. 109. a. 4. & 116. a. 2. Esa. 40. b. 8. Ezec. 37. g. 25.

&

[35] Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicū lumen in vobis est. Ambulate dum lucē habetis, vt non vos tenebræ cōprehendant: & qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat.

[20] Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ.

[21] οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες, κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.

[22] ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ.

[23] Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, λέγων, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

[24] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει.

[25] ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.

[26] ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

[27] νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην.

[28] πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω.

[29] ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον, ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.

[30] ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, οὐ δι᾽ ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι᾽ ὑμᾶς.

[31] νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. [32] κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν.

[33] τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

[34] ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

[35] εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ᾽ ὑμῶν ἐστι· περιπατεῖτε, ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει.

מן הדא שעתא אלא מטל הנא אתית להדא שעתא ׃ [28] אבא שבח שמך וקלא אשתמע מן שמיא שבחת ותוב משבח אנא ׃ [29] וכנשא דקאם הוא שמעו ואמרין רעמא הוא אחרנא דין אמרין מלאכא מלל עמה ׃ [30] ענא ישוע ואמר להון לא מטלתי הוא קלא הנא אלא מטלתכון ׃ [31] השא דינה הו דעלמא הנא השא ארכונא דעלמא הנא משתדא לבר ׃ [32] ואנא מא דאתתרימת מן ארעא אגד כלנש לותי ׃ [33] הדא דין אמר דנחוא באינא מותא מאת ׃ [34] אמרין לה כנשא חנן שמען מן נמוסא דמשיחא לעלם מקוא איכנא אמר אנת דעתיד הו דנתתרים ברה דאנשא מנו הנא ברה דאנשא ׃ [35] אמר להון ישוע קליל אחרין זבנא נוהרא עמכון הו הלכו עד אית לכון נוהרא דלא תשוכא נדרככון ומן דמתהלך בחשוכא לא ידע לאיכא אזל ׃

אתא ' שמע
' קום
' דין ' מן לשון זין פיר' שר
שדא ' רום ' נגד בלשון משך
' חיא ' מות
' קוא ' רום
' דרך בלשון השי'

[36] ܥܕ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܢܘܗܪܐ ܗܝܡܢܘ ܒܢܘܗܪܐ ܕܒܢܘܗܝ ܕܢܘܗܪܐ ܬܗܘܘܢ. ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ ܘܐܙܠ ܐܬܛܫܝ ܡܢܗܘܢ. [37] ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܬܘܬܐ ܥܒܕ ܩܕܡܝܗܘܢ ܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. [38] ܕܬܬܡܠܐ ܡܠܬܐ ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܡܪܝ ܡܢܘ ܗܝܡܢ ܠܫܡܥܢ. ܘܕܪܥܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܢ ܐܬܓܠܝ. [39] ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܕܢܗܝܡܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܬܘܒ ܐܡܪ ܐܫܥܝܐ. [40] ܕܥܘܪܘ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܚܫܟܘ ܠܒܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܘܢܣܬܟܠܘܢ ܒܠܒܗܘܢ. ܘܢܬܦܢܘܢ ܘܐܣܐ ܐܢܘܢ. [41] ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܫܥܝܐ. ܟܕ ܚܙܐ ܫܘܒܚܗ ܘܡܠܠ ܥܠܘܗܝ. [42] ܐܦ ܡܢ ܪܝܫܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܦܪܝܫܐ ܠܐ ܡܘܕܝܢ ܗܘܘ. ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܒܪ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ. [43] ܪܚܡܘ ܓܝܪ ܫܘܒܚܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ. [44] ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܗܘܐ ܒܝ ܡܗܝܡܢ ܐܠܐ ܒܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. [45] ܘܡܢ ܕܚܙܐ ܠܝ ܚܙܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. [46] ܐܢܐ ܢܘܗܪܐ ܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ. ܕܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܢܩܘܐ ܒܚܫܘܟܐ. [47] ܘܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܝ ܘܠܐ ܢܛܪ ܠܗܝܢ. ܐܢܐ ܠܐ ܕܐܢ ܐܢܐ ܠܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܝܬ ܕܐܕܘܢ ܠܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܕܐܚܐ ܠܥܠܡܐ. [48] ܡܢ ܕܡܛܠܡ ܠܝ ܘܠܐ ܡܩܒܠ ܡܠܝ. ܐܝܬ ܡܢ ܕܕܐܢ ܠܗ. ܡܠܬܐ ܕܡܠܠܬ ܗܝ ܕܝܢܐ ܠܗ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. [49] ܕܐܢܐ ܡܢ ܢܦܫܝ ܠܐ ܡܠܠܬ. ܐܠܐ ܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ ܗܘ ܝܗܒ ܠܝ ܦܘܩܕܢܐ ܡܢܐ ܐܡܪ ܘܡܢܐ ܐܡܠܠ. [50] ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܕܦܘܩܕܢܗ ܚܝܐ ܐܢܘܢ ܕܠܥܠܡ. ܗܠܝܢ ܗܟܝܠ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܐܒܝ ܗܟܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ.

ܩܪܝܢܐ ܕܫܝܓܐ ܕܪܐܙܐ ܝܓ

ܩܦܠܐܘܢ ܝܓ

[1] ܩܕܡ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܦܨܚܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܕܡܛܬ ܫܥܬܐ ܕܢܫܢܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܢܐ ܠܘܬ ܐܒܘܗܝ. ܘܐܚܒ ܠܕܝܠܗ ܕܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܘܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܐܚܒ ܐܢܘܢ.

36 *Dum lucem habetis, credite in lucem, vt filij lucis sitis. Hæc locutus est Jeschua, & profectus occultauit se ab eis.*

37 *Qúumque hæc omnia signa edidisset coram eis, non credebant in eum.*

38 *Vt impleretur sermo Eschaio prophetæ dicentis, Domine mi, quis credidit auditui nostro, & brachium Domini cui reuelatum est?*

39 *Propterea non poterant credere, quia rursus dixit Eschaio.*

40 *Obcæcati sunt oculi eorum, & tenebris offusa sunt corda eorum, ne videant oculis suis, intelligántque cordibus suis, & conuertantur, & sanem eos.*

41 *Hæc dixit Eschaio, quando vidit gloriam eius, & locutus est de eo.*

42 *Veruntamen etiam ex proceribus multi crediderunt in eum: sed propter Perischæos non confitebantur, ne extra synagogam eijcerentur.*

43 *Dilexerunt enim gloriam hominum potius quàm gloriam Dei.*

44 *Jeschua verò clamauit & ait, Qui credit in me, nõ in me credit, sed in eum qui misit me.*

45 *Et qui me videt, videt eũ qui misit me.*

46 *Ego Lux veni in mundum, vt quisquis crediderit in me, non maneat in tenebris.*

47 *Et qui audierit sermones meos & non custodierit eos, ego non condemno eum: non enim veni vt condemnem mundum, sed vt seruem mundum.*

48 *Qui reijcit me, nec recipit sermones meos, habet qui condemnet eum: sermo quem locutus sum, ille iudicaturus est ipsum vltimo illo*

49 *die. Quia ego ex meipso nõ sum locutus, sed Pater meus qui misit me: ipse dedit mihi mãdatum quid dicam, & quid loquar.*

50 *Et scio mandatum eius vitam æternam esse: quæ igitur loquor, prout dixit mihi Pater meus, ita loquor.*

Lectio in Lotione secreta.

CAP. XIII.

1 *ANte festum autẽ Pezcho sciebat Jeschua venisse horam vt discederet ex hoc mundo ad Patrem suum, & dilexit suos qui erant in hoc mundo, & vsque in finem dilexit eos.*

---

36 עד אית לכון נוהרא [h]הימנו [i]בנוהרא דבנוהי דנוהרא תהוון הלין מלל ישוע ואזל [k]אתטשי מנהון׃
37 וכד הלין כלהין [l]אתותא עבד קדמיהון לא הימנו בה׃ 38 [m]דתתמלא [n]מלתא דאשעיא נביא דאמר מרי מנו הימן לשמען [o] ודרעה דמריא למן [p]אתגלי׃ 39 מטל הנא לא [q]משכחין הוו דנהימנון מטל דתוב אמר אשעיא׃
40 [r]דעורו עיניהון [s]ואחשכו לבהון דלא [t]נחזון בעיניהון [u]ונסתכלון בלבהון [x]ונתפנון ואסא אנון׃ 41 הלין אמר אשעיא כד חזא [y]שובחה ומלל עלוהי׃ 42 אף מן רישא דין סגיאא הימנו בה אלא מטל פרישא לא [z]מודין הוו דלא נהוון לבר מן כנושתא׃ 43 [a]רחמו גיר שובחא דבנינשא יתיר מן שובחה דאלהא׃
44 ישוע דין קעא ואמר מן [b]דמהימן בי לא הוא בי מהימן אלא במן דשדרני׃ 45 ומן דלי חזא חזא למן [c]דשדרני׃

[h] הימן [i] נהר כמו זהר
[k] טשא [l] אתא כמו אות
[m] מלא [n] מלל [o] כמו אורע
[p] גלא [q] שכח בלשון יכל
[r] עור [s] חשך [t] חזא
[u] סכל [x] פנא בלשון שוב
[y] שבח [z] ידא [a] רחם
[b] הימן [c] שדר

[36] * Dum lucem habetis, credite in lucem, vt filij lucis sitis. Hæc locutus est Iesus: & abiit, & abscondit se ab eis.

[37] * Cùm autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum.

[38] * Vt sermo Isaiæ Prophetæ impleretur, quem dixit, Domine, quis credidit auditui nostro? & brachiũ Domini cui reuelatum est?

Esai. 53. b. 1. Rom. 10. c. 16.

[39] * Propterea non poterãt credere, quia iterum dixit Isaias.

[40] * Excæcauit oculos eorum, & indurauit cor eorum: vt non videant oculis, & non intelligant corde, & cõuertantur, & sanem eos.

Esai. 6. c. 9. 10. Mat. 13. b. 14. Mar. 4. b. 12. Luc. 8. b. 10. Act. 28. f. 27. Rom. 11. b. 8.

G

[41] * Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam eius, & locutus est de eo.

[42] * Veruntamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos nõ confitebantur, vt de synagoga non eiicerentur.

[43] * Dilexerunt enim gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei.

[44] * Iesus autem clamauit, & dixit, Qui credit in me, nõ credit in me, sed in eum qui misit me.

[45] * Et qui videt me, videt eum qui misit me.

[46] * Ego lux in mundũ veni: vt omnis qui credit in me, in tenebris nõ maneat.

[47] * Et si quis audierit verba mea, & non custodierit: ego non iudico eum, non enim veni vt iudicem mũdum, sed vt saluificem mundum.

[48] * Qui spernit me, & non accipit verba mea; habet qui iudicet eum: sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die.

Mar. 16. d. 16.

[49] * Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, & quid loquar.

[50] * Et scio quia mandatum eius vita æterna est. Quæ ergo ego loquor: sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CAP. XIII.

[1] * Ante diem autẽ festum Paschæ, sciens Iesus quia venit hora eius vt trãseat ex hoc mundo ad Patrem: cùm dilexisset suos qui erãt in mundo, in finem dilexit eos.

Mat. 26. a. 2. Mar. 14. a. 1. Luc. 22. a. 1.

36 * ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

37 * τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτὸν,

38 * ἵνα ὁ λόγος ἠσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε, κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;

39 * διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν ἠσαΐας·

40 * τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

41 * ταῦτα εἶπεν ἠσαΐας ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ.

42 * ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τοὺς φαρισαίους, οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται.

43 * ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

44 * ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με.

45 * καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.

46 * ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ.

47 * καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.

48 * ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

49 * ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.

50 * καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ.

ιγ'.

1 * Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.

46 אֲנָא נוּהֲרָא [d] אֱתִית לְעָלְמָא דְּכֻל מַן דַּמְהֵימַן בִּי לָא נִקְוֵא בְּחֶשׁוּכָא ׃ 47 וּמַן דְּשָׁמַע [e] מֶלַּי וְלָא נָטַר לְהֵין אֶנָא לָא [f] דָּאֵן אֶנָא לֵהּ לָא גֵיר אֱתִית דְּאֵדוּן לְעָלְמָא אֶלָּא [g] דְּאַחֵא לְעָלְמָא ׃ 48 מַן [h] דְּטָלֵם לִי וְלָא מְקַבֵּל [i] מֶלַּי אִית מַן [k] דְּדָאֵן לֵהּ מֶלְּתָא דְּמַלְּלֵת הִי דָּיְנָא לֵהּ בְּיוֹמָא אַחֲרָיָא ׃ 49 דְּאֶנָא מֶן נַפְשִׁי לָא מַלְּלֵת אֶלָּא אַבָּא [l] דְּשַׁדְּרַנִי הוּ יַהַב לִי [m] פּוּקְדָנָא מָנָא אֵמַר וּמָנָא אֲמַלֵּל ׃ 50 וְיָדַע אֶנָא דְּפוּקְדָנֵהּ חַיֵּא אֲנוּן דַּלְעָלַם אִילֵין הָכִיל דַּמְמַלֵּל אֶנָא אַיְכַנָא דְּאָמַר לִי אָבִי הָכַנָא מְמַלֵּל אֶנָא ׃

[a] קְרָיָנָא [b] דְּשִׁינְתָא [c] אֲרָזִיתָא לג קפלאון יג

1 קְדָם דֵּין [d] עֵאדָא דְּפֶצְחָא יָדַע הֲוָא יֶשׁוּעַ [e] דְּמְטָת שָׁעְתָא [f] דְּנֶשְׁנֵא מֶן הָנָא עָלְמָא לְוָת אָבוּהִי [g] וְאַחֵב לְדִילֵהּ דְּבְהָנָא עָלְמָא וְעַדְמָא לְחַרְתָא אַחֵב אֶנוּן ׃

[d] אֶתָא [e] מֶלֶּל [f] דּוּן
[g] חַיָא [h] טְלַם פירושו מאס
[i] מֶלֶּל [k] דּוּן
[l] שְׁדַר בלשון שלח [m] פְּקַד
[a] קְרָא [b] שִׁינ [c] רְזָא
[d] וַעַד ופירושו חג
[e] מְטָא [f] שְׁנָא בלשון הלך
[g] אַחֵב כמו אהב

2 ܘܟܕ ܗܘܬ ܚܫܡܝܬܐ ܠܣܛܢܐ ܪܡܐ ܗܘܐ ܒܠܒܗ ܕܝܗܘܕܐ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܣܟܪܝܘܛܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ܂
3 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܟܕ ܝܕܥ ܗܘܐ ܕܟܠ ܡܕܡ ܝܗܒ ܠܗ ܐܒܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܕܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩ ܘܠܘܬ ܐܠܗܐ ܐܙܠ܂
4 ܩܡ ܡܢ ܚܫܡܝܬܐ ܘܣܡ ܢܚܬܘܗܝ ܘܢܣܒ ܣܕܘܢܐ ܘܐܣܪ ܚܨܘܗܝ܂
5 ܘܪܡܐ ܡܝܐ ܒܡܫܓܬܐ ܘܫܪܝ ܠܡܫܓܘ ܪܓܠܐ ܕܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܡܫܘܐ ܒܣܕܘܢܐ ܕܐܣܝܪ ܗܘܐ ܒܚܨܘܗܝ܂
6 ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܐ ܠܘܬ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܐܢܬ ܡܪܝ ܪܓܠܝ ܡܫܝܓ ܐܢܬ ܠܝ܂
7 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܕܡ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܐܢܬ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܗܫܐ ܒܬܪܟܢ ܕܝܢ ܬܕܥ܂
8 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܠܥܠܡ ܠܐ ܡܫܝܓ ܐܢܬ ܠܝ ܪܓܠܝ܂ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܠܐ ܡܫܝܓ ܐܢܐ ܠܟ ܠܝܬ ܠܟ ܥܡܝ ܡܢܬܐ܂
9 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܡܟܝܠ ܡܪܝ ܠܐ ܪܓܠܝ ܒܠܚܘܕ ܬܫܝܓ ܠܝ ܐܠܐ ܐܦ ܐܝܕܝ ܘܐܦ ܪܫܝ܂
10 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܣܚܐ ܠܐ ܣܢܝܩ ܐܠܐ ܪܓܠܘܗܝ ܒܠܚܘܕ ܠܡܫܓ ܟܠܗ ܓܝܪ ܕܟܐ ܗܘ܂ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܕܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܠܐ ܠܐ ܟܠܟܘܢ܂
11 ܝܕܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܠܡܢ ܕܡܫܠܡ ܠܗ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܕܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܟܠܟܘܢ ܕܟܝܢ܂
12 ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܝܓ ܪܓܠܝܗܘܢ ܫܩܠ ܢܚܬܘܗܝ ܘܐܣܬܡܟ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕܬ ܠܟܘܢ܂
13 ܐܢܬܘܢ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܪܒܢ ܘܡܪܢ܂ ܘܫܦܝܪ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܝܬܝ ܓܝܪ܂
14 ܐܢ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܕܡܪܟܘܢ ܘܪܒܟܘܢ ܐܫܝܓܬ ܠܟܘܢ ܪܓܠܝܟܘܢ܂ ܟܡܐ ܐܢܬܘܢ ܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܚܕܕܐ ܬܫܘܓܘܢ ܪܓܠܝ ܚܕ ܕܚܕ܂
15 ܗܢܐ ܓܝܪ ܛܘܦܣܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ܂ ܕܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕܬ ܠܟܘܢ܂ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܥܒܕܘܢ܂
16 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܠܝܬ ܥܒܕܐ ܕܪܒ ܡܢ ܡܪܗ܂ ܘܠܐ ܫܠܝܚܐ ܕܪܒ ܡܢ ܡܢ ܕܫܕܪܗ܂
17 ܐܢ ܗܠܝܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܛܘܒܝܟܘܢ ܐܢ ܬܥܒܕܘܢ ܐܢܝܢ܂

2 * *Qúmque facta esset cœna, iniecerat se Satanas in cor Jihoudo filij Schemeoun Scariouto, ut proderet eum.*
3 * *Ipse autem Jeschua quum sciret Patrem omnia dedisse sibi in manus, et se à Deo exisse, & ad Deum abire:*
4 * *Surgit à cœna, & deponit vestimenta sua, acceptáq; sindone, præcinxit lumbos suos.*
5 * *Et iniecit aquam in peluim, & cœpit abluere pedes discipulorum suorum, & abstergere sindone qua erat lumbos præcinctus.*
6 * *Quum autem venisset ad Schemeoun Kipho, dixit ei Schemeoun, Tu Domine mi, pedes meos lauabis mihi?*
7 * *Respondit Jeschua & dixit ei, Quod ego facio, tu nescis nunc; postea verò cognosces.*
8 * *Dixit ei Schemeoun Kipho, In æternum non lauabis mihi pedes meos. Dixit ei Jeschua, Nisi lauero te, nullam habes partem mecum.*
9 * *Dixit ei Schemeoun Kipho, Ergo Domine mi, non solùm pedes meos laues mihi, sed & manus meas, sed & caput meum.*
10 * *Dixit ei Jeschua, Is qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes suos tantùm lauet: totus enim mundus est, & vos mundi estis, sed non omnes.*
11 * *Nouerat enim Jeschua eum qui ipsum prodebat: propterea dixit, Vos omnes mundi non estis.*
12 * *Quum autem abluisset pedes eorum, assumit vestimenta sua, & discubuit, dixítque eis, Scitis quid fecerim vobis?*
13 * *Vos vocatis me Magister noster, & Domine noster, & bene dicitis, sum etenim.*
14 * *Si ego igitur Dominus vester & Magister vester ablui vobis pedes vestros, quanto magis vos debetis alij aliorum pedes lauare?*
15 * *Hoc enim exemplum dedi vobis, ut quemadmodum feci vobis, vos etiam faciatis.*
16 * *Amin amin dico vobis, Non est seruus maior domino suo, neque Apostolus maior eo qui ipsum misit.*
17 * *Si hæc noueritis, Beati estis, si ea feceritis.*

2 וכד הות [h] חשמיתא [i] רמא הוא לה לסטנא בלבה דיהודא בר שמעון סכריותא [k] דנשלמיוהי ׃
3 הו דין ישוע מטל דידע הוא דכל מדם יהב אבא [l] באידוהי ודמן אלהא נפק ולות אלהא אזל ׃
4 קם מן חשמיתא [m] וסם [n] נחתוהי ושקל [o] סדונא [p] מחא בחצוהי ׃ 5 [q] וארמי מיא [r] במשגתא ושרי למשגו רגלא דתלמידוהי [s] ומשוא הוא בסדונא דמחא בחצוהי ׃ 6 כד דין אתא לות שמעון כאפא אמר לה שמעון אנת מרי רגלי משיג אנת לי ׃ 7 ענא ישוע ואמר לה מדם דעבד אנא אנת לא ידע אנת השא בתרכן דין [t] תדע ׃
8 אמר לה שמעון כאפא לעלם לא [u] משיג אנת לי רגלי אמר לה ישוע אן לא משיג אנא לך לית לך עמי [x] מנתא ׃
9 אמר לה שמעון כאפא מדין מרי לא בלחוד רגלי תשיג לי אלא אף [y] אידי אף רישי ׃

[h] חשם [i] רמא [k] שלם
[l] יד [m] סום [n] לבושין
[o] כמו בלשון יון [p] פירשו חגר [q] רמא [r] שוג
[s] שוא בלשון קנח

[t] ידע [u] שוג כמו רחץ
[x] פירושו חלק
[y] יד

2 Et cœna facta, cùm diabolus iam misisset in cor, vt traderet eum Iudas Simônis † Iscariotes, [Scariotis]

3 Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit:

4 Surgit à cœna, & ponit vestimenta sua: & cùm accepisset linteum, præcinxit se.

5 Deinde † misit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus. [mittit]

6 Venit ergo ad Simônem Petrum. Et dicit ei Petrus, Domine, tu mihi lauas pedes?

7 Respondit Iesus, & dixit ei, Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem postea.

8 Dicit ei Petrus, Non lauabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Iesus, Si non lauero te, non † habebis partem mecum. [habes]

9 Dicit ei Simon Petrus, Domine, non tantùm pedes meos, sed & manus & caput.

10 Dicit ei Iesus, Qui lotus est, non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed nō omnes. B

11 Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum. propterea dixit, Non estis mundi omnes.

12 Postquam ergo lauit pedes eorum, & accepit vestimenta sua, † cùm recubuisset, iterum dixit eis, Scitis quid fecerim vobis? [&]

13 Vos vocatis me Magister, & Domine: & bene dicitis; sum etenim.

14 Si ergo ego laui pedes vestros, Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes.

15 Exemplū enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

16 Amen amen dico vobis, Non est seruus maior domino suo, neque Apostolus maior est eo qui misit illum. [Infr. 15. c. 20. Mat. 10. c. 24. Luc. 6. f. 40.]

17 Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.

---

2 καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἰούδα σίμωνος ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ·

3 εἰδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει·

4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν.

5 εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος.

6 ἔρχεται οὖν πρὸς σίμωνα πέτρον, καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;

7 ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.

8 λέγει αὐτῷ πέτρος, οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ᾽ ἐμοῦ.

9 λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος, κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν.

10 λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ᾽ ἔστι καθαρὸς ὅλος. καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ᾽ οὐχὶ πάντες.

11 ᾔδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν, διὰ τοῦτο εἶπεν, οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.

12 ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;

13 ὑμεῖς φωνεῖτέ με, ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ.

14 εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας.

15 ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.

16 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.

17 εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε, ἐὰν ποιῆτε αὐτά.

---

10 אמר לה ישוע הו [a]דסחא לא סניק אלא רגלוהי בלחוד נשיג כלה גיר דכא הו אף אנתון [a]דכיא אנתון אלא לא כלכון ׃ 11 ידע הוא גיר ישוע להו דמשלם לה מטל הנא אמר דלא הוא כלכון דכיא אנתון ׃

12 כד דין אשיג רגליהון שקל נחתוהי [b]ואסתמך ואמר להון ידעין אנתון מנא עבדת לכון ׃

13 אנתון [c]קרין אנתון לי רבן ומרן ושפיר אמרין אנתון [d]איתי גיר ׃

14 אן אנא הביל מרכון ורבכון אשיגת לכון רגליכון כמא אנתון [e]חיבין אנתון דתשיגון רגלא חד דחד ׃

15 הנא גיר [f]טופסא [g]יהבת לכון דאיכנא דאנא עבדת לכון אף אנתון תעבדון ׃ 16 אמין אמין אמר אנא לכון דלית עבדא דרב מן מרה ולא שליחא דרב מן מן דשדרה ׃ 17 אן הלין [h]תדעון [i]טובנא אנהון אן תעבדון אנון ׃

[a] סחא פירושו רחץ
[a] דכא כמו זכה
[b] סמך
[c] קרא [d] אית כמו יש
[e] חוב [f] כמו בלשון יון
[g] יהב
[h] ערע [i] פירושו אשרי

18 * Non de vobis omnibus dico, scio enim quos elegerim: sed vt Scriptura adimpleatur. Is qui edit mecum panem, sustulit aduersum me calcaneum suum.

19 * Iam nunc dico vobis priusquam fiat, vt quum factum fuerit, credatis me eum esse.

20 * Amin amin dico vobis, Quisquis recipit quem ego misero, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui misit me.

21 * Hæc dixit Ieschua & infremuit spiritu, & testatus est, dixítque; Amin amin dico vobis, Vnus ex vobis prodet me.

22 * Intuebantur autem discipuli alius alium, quippe qui non nossent de quonam dixisset.

23 * Erat autem ex discipulis ipsius vnus recumbens in sinu eius, is quem amabat Ieschua.

24 * Huic innuit Schemeoun Kipho vt sciscitaretur ab eo quisnam esset de quo diceret.

25 * Incubuit itaque discipulus ille pectori ipsius Ieschua, & dixit ei, Domine mi, quisnam iste est?

26 * Respondit Ieschua & ait, Ille est cui intinctum panem dedero. Proinde intinxit Ieschua panem, dedítque Iihoudo filio Schemeoun Schariouto.

27 * Ac post panem tunc ingressus est in eum Satanas. Et dixit ei Ieschua; Quod facis, fac citò.

28 * Hoc autem nemo sciebat ex discumbentibus illis de qua re dixerat ei.

29 * Quidam enim ex eis putabant propterea quòd marsupium ad latus esset ipsius Iihoudo, precipiendo præcepisse ei Ieschua, vt emeret quod requirebatur ad festum, aut vt daret quidpiam pauperibus.

30 * Ipse verò Iihoudo accepit panem eo momento, & exijt foras. Nox autem erat quum exijt.

Matutinis Dominicæ v. post Resurrectionem.

31 * Porrò dixit Ieschua, Nunc glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est in eo.

32 * Quòd si Deus glorificatus est in eo, Deus quoque glorificat eum in sese, & statim glorificabit eum.

18 לא הוא על כלכון אמר אנא ידע אנא גיר לאילין [k] דגבית אלא דכתבא נשלם דהו דאכל עמי לחמא [l] ארים עלי עקבה ׃ 19 מן השא אמר אנא לכון מן קדם דנהוא דמא דהוא [m] תהימנון דאנא אנא ׃ 20 אמין אמין אמר אנא לכון דמן דמקבל למן דמשדר אנא לי מקבל ומן דלי מקבל מקבל למן דשדרני ׃
21 הלין אמר ישוע [n] ואתעזז ברוחה [o] ואסהד ואמר אמין אמין אמר אנא לכון דחד מנכון [p] נשלמני ׃ 22 [q] חרו דין תלמידא חד בחד מטל דלא ידעין הוו דעל מנו אמר ׃ 23 אית הוא דין מן [r] תלמידוהי חד דסמיך הוא [s] בעובה הו דרחם הוא לה ישוע ׃ 24 להנא רמז שמעון כאפא [t] דנשאליוהי דמנו הו דאמר עלוהי ׃ 25 ונפל הו תלמידא על [v] חדיה דישוע ואמר לה מרי מנו הנא ׃ 26 ענא ישוע ואמר הו הו דצבע אנא לחמא

[k] גבא [l] רום [m] הימן
[n] עזז [o] סהד כמו העיד [p] שלם
[q] חור [r] למד
[s] עובא כמו חיק [t] שאל
[v] חדיא כמו חזה

18 ‡ Nō de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim. Sed vt adimpleatur scriptura, Qui māducat mecum panem, leuauit contra me calcaneum suum. C

Psal. 40. b.10.

19 ‡ Amodo dico vobis, prius quàm fiat: vt cùm factum fuerit credatis, quia ego sum.

20 ‡ Amen, amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit: qui autē me accipit, accipit eum qui me misit.

Mat. 10. f.40. Luc. 10. c.16.

21 ‡ Cùm hæc dixisset Iesus, turbatus est spiritu: & protestatus est, & dixit: Amen, amen dico vobis: quia vnus ex vobis tradet me.

Mat. 26. b.18. Mar. 14. b.18. Luc. 22. b.21. Inf. 21. d.20.

22 ‡ Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli, hæsitantes de quo diceret.

23 ‡ Erat ergo recumbens vnus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus.

24 ‡ Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei, Quis est de quo dicit?

25 ‡ Itaque cùm recubuisset ille supra pectus Iesu, dicit ei, Domine, quis est?

26 ‡ Respondit Iesus: Ille est cui ego intinctum panem porrexero. Et cùm intinxisset panem, dedit Iudæ Simônis, Iscariótæ.

27 ‡ Et post buccellam, tunc introiuit in eum Satanas. Et dicit ei Iesus, Quod facis, fac citius.

28 ‡ Hoc autem nemo sciuit discumbentium ad quid dixerit ei.

29 ‡ Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quòd dixisset ei Iesus, Eme ea quæ opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis vt aliquid daret.

30 ‡ Cùm ergo accepisset ille buccellam, exiuit continuò. erat autem nox.

31 ‡ CVM ergo exisset, dixit Iesus, Nunc clarificatus est filius hominis: & Deus clarificatus est in eo.

32 ‡ Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso: & continuò clarificabit eum.

18 ‡ οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην: ἀλλ᾽ ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, ὁ τρώγων μετ᾽ ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ.

19 ‡ ἀπ᾽ ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι.

20 ‡ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

21 ‡ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 ‡ ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει.

23 ‡ ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς.

24 ‡ νεύει οὖν τούτῳ σίμων πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει.

25 ‡ ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, κύριε τίς ἐστιν;

26 ‡ ἀποκρίνεται ὁ ἰησοῦς, ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν ἰούδᾳ σίμωνος ἰσκαριώτῃ.

27 ‡ καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον.

28 ‡ τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ.

29 ‡ τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ.

30 ‡ λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν. ἦν δὲ νύξ.

31 ‡ Ὅτε ἐξῆλθε, λέγει ὁ ἰησοῦς, νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ.

32 ‡ εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.

יהב אנא לה וצבע ישוע לחמא ויהב ליהודא בר שמעון סכריוטא׃ 27 ובתר לחמא הידין [x] אתעלל בה סטנא
ואמר לה ישוע מדם דעבד אנת עבד [y] בעגל׃ 28 הדא דין לא אנש ידע מן הנון סמיכא דעל מנא אמר לה
29 אנשין גיר מנהון סברו מטל [z] דגלוסקמא צאדותי הוא דיהודא דמפקד פקד לה [a] דנזבן מדם [b] דמתבעא
לעדעדא או [c] דנתל מדם למסכנא׃ 30 הודין יהודא נסב לחמא בר שעתה ונפק לה לבר ללייא הוא דין כד נפק׃
דצפרא דחד בשבא דח דבתר [a] קימתא לד
31 ואמר ישוע השא [b] אשתבח ברה דאנשא ואלהא אשתבח בה׃ 32 ואן אלהא אשתבח בה
ואף אלהא משבח לה בה ומחדא משבח לה׃

[x] עלל
[y] פרושו פתאם
[z] מן לשון יון ופירושו כיס
[a] זבן [b] בעא
[c] נתל
[a] קום
[b] שבח

[Syriac text]

33 ‡ *Filioli mei paulisper adhuc vobiscum sum: & quæretis me. sed quemadmodum dixi Ihoudæis; Quò ego vado, vos non potestis venire: etiam vobis nunc dico.*

34 ‡ *Præceptum nouum do vobis vt diligatis alius alium: prout ego dilexi vos, vos quoque diligatis alius alium.*

35 ‡ *In hoc nouerit vnusquisque discipulos meos vos esse, si dilectio fuerit in vobis vnius ad alium.*

36 ‡ *Dixit ei Schemeoun Kipho, Domine noster quò vadis? Respondit Jeschua & dixit ei, Quò vado non potes nunc venire post me, tandem verò venies.*

37 ‡ *Dixit ei Schemeoun Kipho, Domine mi, quare non possum post te ire nunc? animam meam pro te ponam.*

38 ‡ *Dixit ei Jeschua, Animam tuam pro me pones? Amin amin dico tibi, non cantabit gallus vsque quò me abnegaueris tribus vicibus.*

In commemoratione Thoumæ Apostoli & Philippi.

CAP. XIIII.

1 *NOn turbetur cor vestrum: credite in Deum, & in me credite.*

2 ‡ *Multæ sunt mansiones in domo Patris mei: alioqui dixissem vobis; Proficiscor paraturus vobis locum.*

3 ‡ *Et si proficiscor paraturus vobis locum; rursus veniam & assumam vos ad me, vt vbi ego sum, & vos quoque sitis.*

4 ‡ *Et quò vado scitis, & viam scitis.*

5 ‡ *Dixit ei Thouma, Domine noster, nescimus quò abeas: & quomodo possumus viam scire?*

6 ‡ *Dixit ei Jeschua, Ego sum Via, & Veritas, & Vita: nemo venit ad Patrem meum*

7 *nisi per me.* ‡ *Si me nossetis, etiã Patrem meũ nossetis: & iam nunc cognoscitis eum, & eum vidistis.*

8 ‡ *Dixit ei Philippus, Domine noster ostende nobis Patrem & sufficit nobis.*

9 ‡ *Dixit ei Jeschua, Hoc toto tempore vobiscum sum, & non cognouisti me? Philippe, qui me videt, videt Patrem: quomodo ergo tu dicis, Ostende nobis Patrem?*

---

33 בני קליל אחרין עמכון אנא [c] ותבעונני ואיכנא דאמרת ליהודיא דלאיכא דאנא אזל אנא אנתון לא משכחין אנתון [d] למאתא אף לכון אמר אנא השא ׃ 34 [e] פוקדנא [f] חדתא יהב אנא לכון [g] דהויתון [h] מחבין חד לחד איכנא דאנא אחבתון אף אנתון תחבון חד לחד ׃ 35 בהדא [i] נדע כלנש דתלמידי אנתון אן [k] חובא נהוא בכון חד לות חד ׃ 36 אמר לה שמעון כאפא מרן לאיכא אזל אנת ענא ישוע ואמר לה לאיכא דאזל אנא לא משכח אנת השא [l] דתאתא בתרי לחרתא דין תאתא ׃ 37 אמר לה שמעון כאפא מרי למנא לא [m] משכח אנא דאתא בתרך השא נפשי חלפיך [n] סאם אנא ׃ 38 אמר לה ישוע נפשך חלפי סאם אנת אמין אמין אמר אנא לך דלא [o] נקרא תרנגלא עדמא [p] דתכפור בי תלת זבנין ׃

[c] תבע [d] אתא [e] פקד [f] חדת כמו חדש [g] הוא [h] אחב [i] ידע [k] כמו אהבת [l] אתא [m] שכח בלשון יכל [n] סום [o] קרא בלשון שר [p] כפר

33 * Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quæretis me: & sicut dixi Iudæis: Quò ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modò.

Sup. 7. c.34. 8.21. Leu. 19. d.18. Mat. 22. d.39. Inf. 15. b.12.

34 * Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem: sicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicem.

35 * In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.

36 * Dicit ei Simon Petrus, Domine, quò vadis? Respondit Iesus, Quò ego vado, non potes me modò sequi, sequêris autem postea.

37 * Dicit ei Petrus, Quare non possum te sequi modò? animam meam pro te ponam.

Mat. 26. d.35. Mar. 14. c.29. Luc. 22. d.33.

38 * Respondit ei Iesus, Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi, non cantabit gallus, donec ter me neges.

CAP. XIIII.

Et ait discipulis suis.

1 NOn turbetur cor vestrum †. Creditis in Deum, & in me credite.

neque formidet.

2 * In domo Patris mei mãsiones multæ sunt. si quo minùs; dixissem vobis, Quia vado parare vobis locum.

3 * Et si abiero, & præparauero vobis locum: iterum venio & accipiam vos ad meipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis.

4 * Et quò ego vado scitis, & viã scitis.

5 * Dicit ei Thomas, Domine nescimus quò vadis: & quomodo possumus viam scire?

6 * Dicit ei Iesus, Ego sum Via, & Veritas, & Vita. nemo venit ad Patrem, nisi per me.

7 * Si cognouissetis me, & Patrem meũ vtique cognouissetis: & amodò cognoscetis eum, & vidistis eum.

8 * Dicit ei Philippus, Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.

9 * Dicit ei Iesus, Tãto tempore vobiscum sum: & non cognouistis me? Philippe, qui vidit me, vidit Patrem: & quomodo tu dicis, Ostende nobis Patrem?

33 * τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς ἰουδαίοις, ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

34 * ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλοις· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλοις.

35 * ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 * λέγει αὐτῷ σίμων πέτρος, κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.

37 * λέγει αὐτῷ πέτρος, κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.

38 * ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

ιδ'.

1 * Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία. πιστεύετε εἰς τὸν θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

2 * ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν. εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν, πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν.

3 * καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς ἦτε.

4 * καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.

5 * λέγει αὐτῷ θωμᾶς, κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;

6 * λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

7 * εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν, καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἑωράκατε αὐτόν.

8 * λέγει αὐτῷ φίλιππος, κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.

9 * λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα. καὶ πῶς σὺ λέγεις, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;

ᵃ ברוכרנא דתאומא שליחא ודפילפוס לח קפלאון יד

1 לא ᵇ נתדוד לבכון הימנו באלהא ובי הימנו: 2 סגיאין אנון ᶜ אונא בית אבי ואן לא אמר הויה לכון דאזל אנא דאטיב לכון אתרא: 3 ואן אזל אנא אטיב לכון אתרא תוב אתא ᵈ ואדברכון לותי דאיכא דאנא ᵉ איתי ואף אנתון תהוון: 4 ולאיכא דאזל אנא ידעין אנתון וארחא ידעין אנתון: 5 אמר לה תאומא מרן לא ידעינן לאיכא אזל אנת ואיכנא משכחינן ארחא ᶠ למדע: 6 אמר לה ישוע אנא אנא ארחא ᵍ ושררא וחיא לא אנש אתא לות אבי אלא אן בי: 7 אלו לי ידעין הויתון אף לאבי ידעין הויתון ומן השא ידעין אנתון לה ʰ וחזיתוניהי: 8 אמר לה פיליפוס מרן ⁱ חון אבא ᵏ וכדו לן: 9 אמר לה ישוע הנא כלה זבנא עמכון אנא ולא ˡ ידעתני פיליפא מן דלי חזא חזא לאבא ואיכנא אנת אמר אנת חון אבא:

ᵃ דכר כמו זכר ᵇ דור פירושו עבר ᶜ פירושו מדורים ᵈ דבר בלשון לקח ᵉ אית ᶠ ידע ᵍ פירושו אמת ʰ חזא ⁱ חוא ᵏ הרו כמו די ˡ ידע

10 ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ ܕܐܢܐ ܒܐܒܝ ܘܐܒܝ ܒܝ. ܘܡܠܐ ܗܠܝܢ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܡܢ ܢܦܫܝ ܠܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܐܒܝ ܕܝܢ ܕܒܝ ܥܡܪ. ܗܘ ܥܒܕ ܥܒܕܐ ܗܠܝܢ.

11 ܗܝܡܢܘ ܕܐܢܐ ܒܐܒܝ ܘܐܒܝ ܒܝ. 12 ܘܐܠܐ ܐܦܢ ܡܛܠ ܥܒܕܐ ܗܝܡܢܘ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ. ܥܒܕܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܐܦ ܗܘ ܢܥܒܕ. ܘܕܝܬܝܪܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܢܥܒܕ. ܕܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ ܐܙܠ ܐܢܐ. 13 ܘܡܕܡ ܕܬܫܐܠܘܢ ܒܫܡܝ ܐܥܒܕ ܠܟܘܢ. ܕܢܫܬܒܚ ܐܒܐ ܒܒܪܗ.

14 ܘܐܢ ܬܫܐܠܘܢܢܝ ܒܫܡܝ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ.

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܦܢܛܝܩܘܣܛܝ ܠܗ

15 ܐܢ ܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܦܘܩܕܢܝ ܛܪܘ. 16 ܘܐܢܐ ܐܒܥܐ ܡܢ ܐܒܝ. ܘܐܚܪܢܐ ܦܪܩܠܝܛܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ. ܕܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ ܠܥܠܡ. 17 ܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܗܘ ܕܥܠܡܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܩܒܠܘܬܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܚܙܝܗܝ ܘܠܐ ܝܕܥܗ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܕܠܘܬܟܘܢ ܥܡܪ ܘܒܟܘܢ ܗܘ.

18 ܠܐ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܝܬܡܐ. ܐܬܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܘܬܟܘܢ ܠܩܠܝܠ.

19 ܘܥܠܡܐ ܠܐ ܚܙܐ ܠܝ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܕܐܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܚܘܢ.

20 ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܬܕܥܘܢ ܕܐܢܐ ܒܐܒܝ. ܘܐܢܬܘܢ ܒܝ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܢܐ ܒܟܘܢ ܐܢܐ.

21 ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܘܬܗ ܦܘܩܕܢܝ ܘܢܛܪ ܠܗܘܢ. ܗܘ ܗܘ ܡܚܒ ܠܝ. ܘܡܢ ܕܡܚܒ ܠܝ ܢܬܪܚܡ ܡܢ ܐܒܝ. ܘܐܢܐ ܐܪܚܡܝܘܗܝ ܘܐܚܘܐܝܘܗܝ ܢܦܫܝ.

22 ܐܡܪ ܠܗ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܗܘܐ ܣܟܪܝܘܛܐ. ܡܪܝ ܡܢܐ ܠܢ ܥܬܝܕ ܐܢܬ ܠܡܚܘܝܘ ܢܦܫܟ ܘܠܐ ܗܘ ܠܥܠܡܐ.

23 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢ ܕܡܚܒ ܠܝ ܡܠܬܝ ܢܛܪ. ܘܐܒܝ ܢܪܚܡܝܘܗܝ. ܘܠܘܬܗ ܐܬܝܢ ܚܢܢ. ܘܥܘܡܪܐ ܠܘܬܗ ܥܒܕܝܢ ܚܢܢ. 24 ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܪܚܡ ܠܝ ܡܠܝ ܠܐ ܢܛܪ. ܘܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܗܘܬ ܕܝܠܝ. ܐܠܐ ܕܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ.

25 ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܟܕ ܠܘܬܟܘܢ ܐܝܬܝ.

10 *Non credis me in Patre meo, & Patrem meum in me esse? porrò verba illa quæ ego loquor, à meipso non loquor: Pater autem meus, qui in me manet, ipse facit opera ista.*

11 *Credite me esse in Patre meo, & Patrem meum in me.*

12 *Sin minus, saltem propter opera credite. Amin amin dico vobis, Qui credit in me, opera illa quæ ego facio, & ipse faciet, ac maiora his faciet, nam ego ad patrē meum proficiscor.*

13 *Et quicquid petieritis in nomine meo, faciam vobis, vt glorificetur Pater in Filio suo.*

14 *Quod si petieritis à me in nomine meo, ego faciam.*

Vespere Dominicæ Pentecostes.

15 *Si diligitis me, mandata mea seruate.*

16 *Et ego postulabo à Patre meo, & alium Consolatorem dabit vobis, vt sit vobiscum in æternum.*

17 *Spiritum veritatis, quem mundus non potest recipere, propterea quòd non videt eum nec eum nouit: vos autem cognoscitis eum, quoniam apud vos manet, & in vobis est.*

18 *Non relinquam vos orphanos: venturus sum enim ad vos paulò post.*

19 *Et mundus non videbit me, vos autem videbitis me: quia viuo ego, & vos viuetis.*

20 *In illo die scietis me esse in Patre meo, & vos in me, & me in vobis.*

21 *Apud quem sunt præcepta mea, & qui custodit ea; is ille est qui diligit me: is autem qui diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, ac ostendam ei meipsum.*

22 *Dixit ei Jihoudo non ille Scariouto, Domine mi, quare nobis ostensurus es teipsum, non autem mundo?*

23 *Respōdit Jeschua & dixit ei, Qui diligit me, sermonem meum seruat: & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, mansionemque apud eum faciemus.*

24 *Is autem qui non diligit me, sermonem meum non seruat: & sermo ille quem auditis, meus non est, sed Patris qui misit me.*

25 *Hæc locutus sum vobiscum, quum apud vos essem.*

---

10 לא מהימן אנת דאנא באבי ואבי בי * ומלא אילין דאנא ממלל אנא מן נפשי לא ממלל אנא אבי דין דבי עמר הו עבד עבדא הלין׃ 11 הימנו דאנא באבי ואבי בי׃ 12 ואן לא אפן מטל עבדא הימנו אמין אמין אמר אנא לכון דמן דמהימן בי עבדא אילין דאנא עבד אנא אף הו נעבד ודיתירין מן הלין נעבד דאנא לות אבי אזל אנא׃ 13 ומדם דתשאלון בשמי אעבד לכון דנשתבח אבא בברה׃ 14 ואן תשאלונני בשמי אנא עבד אנא׃

דרמשא דחד בשבא דפנטיקוסטי לה

15 אן רחמין אנתון לי פוקדני טרו׃ 16 ואנא אבעא מן אבי ואחרנא פרקליטא נתל לכון דנהוא עמכון לעלם׃ 17 רוחא דשררא הו דעלמא לא משכח למקבלותה מטל דלא חזיהי ולא ידעה אנתון דין ידעין אנתון

הימן מלל · יתר · שאל שבח · מן לשון יון · פקד נטר בעא · נתל קבל חזא

10 * Non credis quia ego in patre, & pater in me eſt? verba quæ ego loquor vobis, à meipſo non loquor. Pater autem in me manens, ipſe facit opera.

11 * Non creditis quia ego in patre & pater in me eſt?

12 * Alioquin propter opera ipſa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipſe faciet, & maiora horum faciet, quia ego ad patrem vado.

B

Patrem Iaſ. 26. c. 23. Mat. 7. a. 7. & 21. b. 22. Mar. 11. c. 24.

13 * Et quodcumque petieritis † in nomine meo, hoc faciam: vt glorificetur Pater in filio.

14 * Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.

15 * Si diligitis me: mãdata mea ſeruate.

16 * Et ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiſcum in æternum.

17 * Spiritum veritatis, quem mundus non poteſt accipere, quia nõ videt eum, nec ſcit eum. vos autem † cognoſcitis eum: quia apud vos manet †, & in vobis erit.

cognoſcetis

manebit

18 * Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos.

19 * Adhuc modicũ: & mundus me iam non videt. Vos autem videtis me: quia ego viuo, & vos viuetis.

20 * In illo die vos cognoſcetis quia ego ſum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis.

21 * Qui habet mandata mea, & ſeruat ea: ille eſt qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur à patre meo: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum.

Scariotis

22 * Dicit ei Iudas, non ille † Iſcariótes, Domine, quid factum eſt, quia manifeſtaturus es nobis teipſum, & nõ mundo?

23 * Reſpondit Ieſus, & dixit ei, Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & Pater meus diliget eũ, & ad eum veniemus, & manſionem apud eũ faciemus.

24 * Qui non diligit me, ſermones meos non ſeruat. Et ſermonem quem audiſtis, non eſt meus: ſed eius qui miſit me, Patris.

25 * Hæc locutus ſum vobis apud vos manens.

10 * οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.

11 * πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι.

12 * ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι.

13 * καὶ ὅ,τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ.

14 * ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

15 * Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.

16 * καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,

17 * τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν· ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ᾽ ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.

18 * οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.

19 * ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.

20 * ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν.

21 * ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

22 * λέγει αὐτῷ ἰούδας, οὐχ ὁ ἰσκαριώτης, κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;

23 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ποιήσομεν.

24 * ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ. καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 * ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ᾽ ὑμῖν μένων.

להדלותכון עמר ובכון הו׃ 18 לא שבק אנא לכון יתמא אתא אנא גיר לותכון קליל אחרין 19 ועלמא לא חזא
לי אנתון דין חחזונני דאנא חי אנא אף אנתון תחיון׃ 20 בהו יומא הדעון דאנא באבי ואנתון בי אנתון ואנא
בכון אנא׃ 21 מן דאית לותה פוקדני ונטר להון הו הו מחב לי הו דין דרחם לי נתרחם מן אבי ואנא
ארחמיוהי ואחויוהי נפשי׃ 22 אמר לה יהודא לא הוא סכריוטא מרי מנו לן עתיד אנת למחויו נפשך ולא הוא
לעלמא׃ 23 ענא ישוע ואמר לה מן דרחם לי מלתי נטר ואבי נרחמיוהי ולותה אתינן ואונא לותה
עבדינן׃ 24 הו דין דלא רחם לי מלתי לא נטר ומלתא הדא דשמעין אנתון לא הות דילי אלא
דאבא דשדרני׃ 25 הלין מללת עמכון כד לותכון איתי

יתם
חזא חיא ידע
פקד אחב רחם
חוא
מלל אתא
עבד
שדר איתכמו

26 * Ipse verò Consolator Spiritus ille Sanctitatis, quem missurus est Pater meus in nomine meo, ille docebit vos omnia, & suggeret vobis quæcunque dico vobis.

27 * Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non prout dat mundus, ego do vobis. Ne turbetur cor vestrum, nec expauescat.

28 * Audistis me dixisse vobis, Abeo, & redeo ad vos. Si diligeretis me, gauderetis me abire ad Patrem meum, quia Pater meus maior me est.

29 * Nunc autem ecce dixi vobis priusquam fiat, vt quum factum fuerit, credatis.

30 * Amplius non loquor vobiscum multa: venit enim princeps huius mundi, & in me non habet quicquam.

31 * Sed vt sciat mundus me diligere Patrem meum, & prout præcepit mihi Pater meus, similiter facio. Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

1 Ego sum Vitis illa Veritatis, & Pater meus est agricola.

2 * Omnem palmitem qui in me fructus non edit, tollit: eum autem qui edit fructus, purgat, vt fructus plurimos adferat.

3 * Vos iam mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobiscum.

4 * Manete in me, & ego in vobis, quemadmodum palmes non potest edere fructus à semetipso nisi permanserit in vite: ita nec vos nisi permanseritis in me.

5 * Ego sum Vitis, & vos palmites: qui permanet in me, & ego in eo, iste adfert fructus quamplurimos, quoniam sine me nihil potestis facere.

6 * Nisi verò quis in me permanserit, proijcitur foras instar palmitis arescentis, & collectores conijciunt eum in ignem vt comburatur.

7 * Sed si permanseritis in me, & sermones mei permanserint in vobis, quicquid volueritis postulare, fiet vobis.

Matutinis Dominicæ Pentecostes.

8 * In hoc glorificatus est Pater, vt fructus multos adferatis, & eritis discipuli mei.

9 * Prout dilexit me Pater meus, ego quoque dilexi vos: permanete in charitate mea.

---

²⁶ הוּ דֵין ˣ פַּרְקְלִיטָא רוּחָא דְקוּדְשָׁא הוּ דְמְשַׁדַּר אָבִי בִּשְׁמִי הוּ ᶻ נַלְפְּכוֹן כֹּלמֶדֶם ᵃ וְנַעֲהַדְכוֹן כֹּל מָא דְאָמַר אֲנָא לְכוֹן׃ ²⁷ שְׁלָמָא שָׁבֵק אֲנָא לְכוֹן שְׁלָמָא דִּי לִי יָהֵב אֲנָא לְכוֹן לָא הֲוָא אֵיכְנָא דְיָהֵב עָלְמָא אֲנָא יָהֵב אֲנָא לְכוֹן לָא ᵇ נֶתְדַּוַּד לִבְּכוֹן וְלָא נִדְחַל׃ ²⁸ שְׁמַעְתּוֹן דְּאֲנָא אֶמְרֵת עִמְּכוֹן דְאָזֵל אֲנָא וְאָתֵא אֲנָא לְוָתְכוֹן אִלּוּ רָחֲמִין ᶜ הֲוֵיתוֹן לִי חָדֵין הֲוֵיתוֹן דְאָזֵל אֲנָא לְוָת אָבִי דְאָבִי רַב הוּ מִנִּי׃ ²⁹ וְהָשָׁא הָא אֶמְרֵת לְכוֹן עַדְלָא נֶהֱוֵא דְמָא דַהֲוָא ᵈ תְּהֵימְנוּן׃ ³⁰ מִכִּיל לָא אֱמַלֵּל עִמְּכוֹן ᵉ סַגִּיאָתָא אָתֵא גֵיר ᶠ אַרְכוֹנֵה דְעָלְמָא וּבִי לֵית לֵה מִדֶּם׃ ³¹ אֶלָּא ᵍ וְנֵדַע עָלְמָא דְרָחֵם אֲנָא לְאָבִי וְאֵיכְנָא דְפַקְּדַנִי אָבִי ʰ הָכְוָת עָבֵד אֲנָא ⁱ קוּמוּ ᵏ נֵאזַל מִכָּא׃

קפלאון יה

¹ אֲנָא אֲנָא ˡ גפתא ᵐ דִשְׁרָרָא וְאָבִי הוּ פַלָּחָא׃ ² כֹּל ⁿ שְׁבִשְׁתָא דְבִי פֵּארָא לָא יָהֲבָא שָׁקֵל לָהּ וְאַיְדָא דְיָהֲבָא פֵּארָא

עמן לשון יון עבראיה מבחם ˣ אלף ᶻ עהר פירושו הזכיר ᵇ דוד פירושו עבר ᶜ חוא ᵈ חימן ᵉ סגא ᶠ מן לשון יון עבראיה שר ᵍ ידע ʰ פירושו כן ⁱ קום ᵏ אזל ˡ כמו גפן ᵐ פירושו אמת ⁿ פירושו שרג

[26] Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis D omnia quæcunque dixero vobis.

[27] Pacem relinquo vobis, pacẽ meam do vobis. non quomodo mundus dat, ego do vobis. Nõ turbetur cor vestrum, neque formidet.

[28] Audistis quia ego dixi vobis, Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis vtique, quia vado ad Patrem: quia Pater maior me est.

[29] Et nunc dixi vobis prius quàm fiat: vt cùm factum fuerit, credatis.

[30] Iam non multa loquar vobiscum. venit enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam.

[31] Sed vt cognoscat mundus quia diligo Patrem: & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

Ab. 2. k. 20.

CAP. XV.

[1] EGo sum Vitis vera: & Pater meus agricola est. A

[2] Omnem palmitem in me, non ferentem fructum, †tollet eum: & omnem qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat.

tollit

Sup. 13. k. 10.

[3] Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis.

[4] Manete in me: & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me manseritis.

[5] Ego sum Vitis: vos palmites. qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere.

[6] Si quis in me non manserit: mittetur foras sicut palmes, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittet, & ardet.

[7] Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint: quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis.

[8] IN hoc clarificatus est Pater meus: vt fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli. B

[9] Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea.

---

26 ὁ δὲ παράκλητος τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν.

27 εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω.

28 ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἄν, ὅτι εἶπον, πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων μού ἐστι.

29 καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε.

30 οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν.

31 ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

ιε'.

1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι.

2 πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ.

3 ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν.

4 μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.

5 ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ· οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6 ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτά, καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσι καὶ καίεται.

7 ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

8 Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε, καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

9 καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.

מַרְבְּיָא לֵהּ דְּפֵארָא סַגִּיאָא תִּיתֵא׃ [3] אַנְתּוּן מֶן כַּדוּ דְּכֵין אַנְתּוּן מֶטֻל מֶלְּתָא דְּמַלְּלֵת עַמְּכוּן׃ [4] קֻוו בִי וְאֶנָא בְּכוּן הַיְכַנָא דַּשְׁבַשְׁתָּא לָא מֶשְׁכְּחָא דְּתֶהֶל פֵארָא מֶן נַפְשָׁה אֶן לָא מְקַוְיָא בְּגֶפְתָּא הָכַנָא אַף לָא אַנְתּוּן אֶן לָא תְקַוּוּן בִי׃ [5] אֶנָא אֶנָא גֶפְתָּא וְאַנְתּוּן שַׁבְשָׁתָא מַן דַּמְקַוֵא בִי וְאֶנָא בֵּה הָנָא מַיְתֵא פֵארָא סַגִּיאָא מֶטֻל דְּדַלָא אֶנָא לָא מֶשְׁכְּחִין אַנְתּוּן לְמֶעְבַּד מֶדֶם׃ [6] אֶן לָא דֵין אֶנָשׁ מְקַוֵא בִי מֶשְׁתְּדֵא לְבַר אַיְךְ שַׁבְשָׁתָא דְּיָבְשָׁא וְלָקְטִין רָמֵין לָהּ בְּנוּרָא וְתֶאקַד׃ [7] אֶן דֵּין תְּקַוּוּן בִי וּמֶלַי נְקַוְיָן בְּכוּן כֹּל מָא דְּתֶצְבּוּן לְמֶשְׁאַל נֶהְוֵא לְכוּן׃ [8] בְּהָדֵא מֶשְׁתַּבַּח אָבָא דְּפֵארָא סַגִּיאָא תֵיתוּן וְתֶהְוּוּן תַלְמִידַי׃ [9] אַיְכַנָא דְּאַחְבַּנִי אָבִי אַף אֶנָא אַחְבְּתְכוּן קֻוו בְּרֶחְמְתִי דִּילִי׃

דְּצֶפְרָא דְחַד בְּשַׁבָּא דִּפְנְטִיקוּסְטִי לז

דְּכֵא כמו זכה · אֶתָא · מַלֵּל · קְוָא · נְתַל · קְוָא פירושו עמד · אֶתָא · שְׁבַח כלשון כל · שְׁדָא כמו אשר יבש · רְמָא · יְקַד · מַלֵּל · קְוָא · צְבָא מן לשון יון · שְׁבַח · אֶתָא · לְמַד · אֲחַב · קְוָא

10 * *Si præcepta mea custodieritis, manebitis in meiipsius dilectione, queadmodum ego custodiui præcepta Patris mei, & permaneo in dilectione eius.*

11 * *Hæc locutus sum vobiscum, vt gaudium meum sit in vobis, & impleatur gaudium vestrum.* 12 * *Hoc est præceptum meum, vt diligatis alius alium, prout ego dilexi vos.*

13 * *Charitas maior ista nulla est, quá quis animam suam ponat pro amicis suis.*

14 * *Vos amici mei estis, si feceritis quicquid præcipio vobis.*

15 * *Non amplius vocaturus sum vos seruos, quandoquidem seruus nescit quid faciat herus ipsius. amicos autem meos vocaui vos; quoniam quicquid audiui à patre meo, notum feci vobis.*

16 * *Non vos elegistis me, sed ego ipse elegi vos, atque posui vos: vt & vos abeuntes afferatis fructus, & fructus vestri permaneant: vt quicquid rogaueritis Patrem meũ in nomine meo, det vobis.* 17 * *Hæc præcipio vobis vt diligatis alius alium.*

18 * *Quòd si mundus oderit vos, scitote quòd prius quàm vos, me odio habuerit.*

19 * *At si ex mundo fuissetis, mundus quod suum est amaret: sed non estis ex mundo; ego enim elegi vos ex mundo, propterea odit vos* 20 *mũdus.* * *Meme̅tote sermonis que̅ ego dixi vobis, Non est seruus maior hero suo. Si me insectati sunt, & vos insectabuntur: quòd si sermonem meum seruarunt, vestrum quoque* 21 *seruabunt.* * *Sed hæc omnia agent in vos propter nomen meum, quippe qui non nouerint eum qui misit me.*

22 * *Nisi ego venissem & allocutus essem eos, non haberent peccatum: nunc autem nullus est ipsis prætextus pro peccatis suis.*

23 * *Is qui me odit, & Patrem meum odit.*

24 * *Quòd si opera non fecissem ante oculos eorum, quæ nemo alius fecit, non haberent peccatum; nunc autem & viderunt & ode-*25 *runt & me & Patrem meum.* * *Vt impleatur sermo ille qui scriptus est in Lege ipso-*26 *rum, Oderunt me immeritò.* * *Quum autem venerit Consolator ille quem ego missurus sum vobis à Patre meo, Spiritus ille veritatis qui à Patre meo prodit, ille testabitur de me.*

---

10 אן פוקדני [h] תטרון תקוון בחובא דילי איכנא דאנא נטרת [i] פוקדנוהי דאבי ומקוא אנא [k] בחובה ׃ 11 הלין מללת עמכון [l] דחדותי תהוא בכון [m] ותשתמלא חדותכון ׃ 12 הנו פוקדני דתחבון חד לחד איכנא דאנא אחבתכון ׃ 13 חובא דרב מן הנא לית דאנש נפשה [n] נסים חלף רחמוהי ׃ 14 אנתון רחמי אנתון אן תעבדון כל דמפקד אנא לכון ׃ 15 לא [o] מכיל קרא אנא לכון עבדא מטל דעבדא לא ידע מנא עבד מרה רחמי דין [p] קריתכון מטל דכל דשמעת מן אבי [q] אודעתכון ׃ 16 לא הוא אנתון [r] גביתונני אלא אנא הו גביתכון [s] וסמתכון דאף אנתון תאזלון [t] תיתון פארא ופאריכון [x] נקוון דכל דתשאלון לאבי בשמי [y] נתל לכון ׃ 17 הלין מפקד אנא לכון דתחבון חד לחד ׃ 18 ואן עלמא סנא לכון [z] דעו דקדמיכון לי סנא ׃

[h] נטר [i] פקד [k] חבב
[l] חדא [m] מלא [n] סום
○ פירושו עוד או מעתה
[p] קרא [q] ידע
[r] גבא [s] סום [t] אזל
[u] אתא [x] קוא [y] נתל
[z] ידע

10 * Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta seruaui, & maneo in eius dilectione. 11 * Hæc locutus sum vobis: vt gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur.

12 * Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. (Sup. 13. d. 34. Ephes. 5. b. 2. 1. Thes. 4. b. 9.)

13 * Maiorē hac dilectionem nemo habet, †vt animam suam ponat quis pro amicis suis. (quàm) 14 * Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.

15 * Iam nō †dico vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dominus eius. (dicam) Vos C autem dixi amicos: quia omnia quæcunque audiui à Patre meo, nota feci vobis.

16 * Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, & posui vos, vt eatis, & fructū afferatis; & fructus vester maneat: vt quodcunque petieritis Patrē in nomine meo, det vobis. (Mat. 28. d. 19.)

17 * Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem. (1. Ioh. 3. a. 1. & 4. b. 7.) 18 * Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit.

19 * Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret. quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.

20 * Mementote sermonis mei quē ego dixi vobis. Non est seruus maior domi- D no suo. Si me persecuti sunt: & vos persequentur. si sermonem meum seruauerunt: & vestrum seruabunt. (Sup. 13. b. 16. Mat. 10. c. 24. Luc. 6. f. 40. Mat. 24. a. 9.)

21 * Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum qui misit me.

22 * Si non venissem, & locutus fuissem eis, peccatū non haberent: nunc autem excusationē non habent de peccato suo.

23 * Qui me odit: & Patrem meum odit.

24 * Si opera non fecissem in eis quæ nemo alius fecit: peccatum non haberent. nunc autem & viderunt & oderunt & me & Patrem meum.

25 * Sed vt adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis. (Psal. 24. d. 19.) 26 * Cùm autem venerit paracletus, quē ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimoniū perhibebit de me. (Luc. 24. g. 49.)

10 * ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

11 * ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μένῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

12 * αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.

13 * μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.

14 * ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.

15 * οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν.

16 * οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν.

17 * ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

18 * εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν.

19 * εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

20 * μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.

21 * ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.

22 * εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

23 * ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ.

24 * εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου.

25 * ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 * ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.

19 ואלו מן עלמא הויתון עלמא לדילה רחם הוא אלא לא הויתון מן עלמא אנא גיר גביתכון מן עלמא מטל הנא סנא לכון עלמא׃ 20 עהדו מלתא דאנא אמרת לכון דלית עבדא דרב מן מרה אן לי רדפו אף לכון נרדפון ואן מלתי נטרו אף דילכון נטרון׃ 21 אלא הלין כלהין נעבדון בכון מטל שמי דלא ידעין למן דשדרני׃ 22 אלו אנא לא אתית מללת עמהון לית הות להון חטיתא השא דין לית עלתא על אפי חטהיהון׃ 23 מן דלי סנא אף לאבי סנא׃ 24 ואלו עבדא לא עבדת לעיניהון אילין דאנש אחרין לא עבד לית הות להון חטיתא השא דין וחזו וסנו אף לי ואף לאבי׃ 25 דתתמלא מלתא דכתיבא בנמוסהון דסנאוני מגן׃ 26 מא דין דאתא פרקליטא הו דאנא משדר אנא לכון מן לות אבי רוחא דשררא הו דמן לוה אבי נפק הו נסהד עלי׃

a חוא b גבא
c עהד כמו הזכיר d מלל
e רדף f נטר g אתא
h חטא i עלל k חוא
l סנא m מלא n מלל
o סנא p פירושו חנם
q מנחם
r אמות s סהד

27 ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܣܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܡܢ ܫܘܪܝܐ ܥܡܝ ܐܢܬܘܢ܀

1 ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܕܠܐ ܬܬܟܫܠܘܢ܀
2 ܢܦܩܘܢܟܘܢ ܓܝܪ ܡܢ ܟܢܘܫܬܗܘܢ. ܘܬܐܬܐ ܫܥܬܐ ܕܟܠ ܕܢܩܛܘܠܟܘܢ ܢܣܒܪ ܕܩܘܪܒܢܐ ܡܩܪܒ ܠܐܠܗܐ.
3 ܘܗܠܝܢ ܢܥܒܕܘܢ ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܘܠܐ ܠܐܒܝ ܘܠܐ ܠܝ܀
4 ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܕܡܐ ܕܐܬܐ ܥܕܢܗܝܢ ܬܥܗܕܘܢ ܐܢܝܢ ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܥܡܟܘܢ ܗܘܝܬ.
5 ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܡܫܐܠ ܠܝ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܬ.
6 ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ. ܘܐܬܬ ܟܪܝܘܬܐ ܘܡܠܬ ܠܒܘܬܟܘܢ.
7 ܐܠܐ ܐܢܐ ܫܪܪܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܦܩܚ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܙܠ. ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܐ ܠܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. ܦܪܩܠܝܛܐ ܠܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܙܠ. ܐܫܕܪܝܘܗܝ ܠܘܬܟܘܢ.
8 ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܗܘ ܢܟܣܝܘܗܝ ܠܥܠܡܐ ܥܠ ܚܛܝܬܐ ܘܥܠ ܙܕܝܩܘܬܐ ܘܥܠ ܕܝܢܐ.
9 ܥܠ ܚܛܝܬܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ.
10 ܥܠ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܢ ܕܠܘܬ ܐܒܝ ܐܙܠ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܬܘܒ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ.
11 ܥܠ ܕܝܢܐ ܕܝܢ. ܕܐܪܟܘܢܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܝܢ ܗܘ.
12 ܬܘܒ ܣܓܝܐܬܐ ܐܝܬ ܠܝ ܠܡܐܡܪ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܚܕ ܗܫܐ.
13 ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܝܢ ܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܗܘ ܢܕܒܪܟܘܢ ܒܟܠܗ ܫܪܪܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܢܡܠܠ ܡܢ ܪܥܝܢ ܢܦܫܗ. ܐܠܐ ܟܠ ܡܐ ܕܢܫܡܥ ܗܘ ܢܡܠܠ. ܘܥܬܝܕܬܐ ܢܘܕܥܟܘܢ.
14 ܘܗܘ ܢܫܒܚܢܝ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܝܠܝ ܢܣܒ ܘܢܚܘܐ ܠܟܘܢ.
15 ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܐܒܝ ܕܝܠܝ ܗܘ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܡܢ ܕܝܠܝ ܢܣܒ ܘܢܚܘܐ ܠܟܘܢ.
16 ܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܬܚܙܘܢܢܝ. ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܐ.
17 ܘܐܡܪܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܚܕ ܠܚܕ. ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܕܐܡܪ ܠܢ. ܕܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ.

27 * *Sed & vos testamini, quippe qui à principio mecum sitis.*

CAP. XVI.

1 H*Æc locutus sum vobiscum, ne offendamini.*

2 * *Eijcient enim vos ex synagogis suis, veniétque hora quum quisquis interficiet vos, putabit oblationem se offerre Deo.*

3 * *Hæc autem facient, quoniam non nerunt neque Patrem meum, neque me.*

Ad Oblationem Pentecostes.

4 * *Hæc locutus sum vobiscum, vt quum venerit tempus eorum reuocetis in memoriam ea quæ dixi vobis. hæc autem à principio non dixi vobis, quia vobiscum eram.*

5 * *Nunc autem vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis?*

6 * *Hæc enim dixi vobis, & venit ægrituro, impleuítque corda vestra.*

7 * *Sed ego veritatem dico vobis, satius vobis fuerit vt ego abeam: nisi enim abiero, Consolator ille non veniet ad vos: sin autem abiero, mittam eum ad vos.*

8 * *Et quum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio.*

9 * *De peccato quidem, quia non credunt in me.* 10 * *De iustitia autem, quia ad Patrem vado, nec amplius videbitis me.* 11 * *De iudicio verò, quia princeps mũdi huius iudicatus est.*

12 * *Adhuc multa mihi sunt vobis dicenda, sed non potestis capere nunc.* 13 * *Quum autem venerit Spiritus ille veritatis, deducet vos in omnem veritatem; non enim loquetur ex mente suiipsius, sed quicquid audierit ipse loquetur, & quæ futura sunt, nota faciet vobis.*

14 * *Ipse glorificabit me, quippe qui de meo accipiet: & renũtiabit vobis.* 15 * *Quicquid habet Pater meus, meum est: propterea dixi vobis, Ex meo accipiet & renuntiabit vobis.*

Vespere Dominicæ III. post Resurrectionem.

16 * *Paulisper & non videbitis me, & iterum paulisper, & videbitis me, quippe qui abeam ad Patrem.* 17 * *Dicebant itaque discipuli eius alius ad alium, Quid est hoc quòd dicit nobis, Paulisper, & non videbitis me, & iterum paulisper, & videbitis me: & Quia vado ad Patrem meum?*

---

27 אף אנתון סהדין אנתון דמן שוריא עמי אנתון ׃ קפלאון יו 1 הלין מללת עמכון דלא תתכשלון ׃ 2 נפקונכון גיר מן כנושתהון ותאתא שעתא דכל דנקטולכון נסבר דקורבנא מקרב לאלהא ׃ 3 והלין נעבדון מטל דלא ידעו ולא לאבי ולא לי ׃ דקורבא דפנטיקוסטי לח 4 הלין מללת עמכון דמא דאתא עדנהין תעהדון אנין דאנא אמרת לכון הלין דין מן קדים לא אמרת לכון דעמכון הוית ׃ 5 השא דין אזל אנא לות מן דשדרני ולא אנש מנכון משאל לי לאיכא אזל אנת ׃ 6 אמרת לכון גיר הלין ואתת כריותא ומלת לבותכון ׃ 7 אלא אנא שררא אמר אנא לכון דפקח לכון דאנא אזל אן גיר אנא לא אזל אנא פרקליטא לא אתא לותכון אן דין אזל אשדריוהי לותכון ׃ 8 ומא דאתא הו נכסיוהי לעלמא על חטיתא ועל זדיקותא ועל דינא ׃

שרא ופירושו ראשית · נפק · אתא · קטל · סבר · קרב · ידע · מן לשון יון · עדן כמו זמן · עהד פירושו הזכיר · חזא · שדר כמו שלח · אתא · כרה · מלא · לב פירושו מועיל · אזל · פנחם מן לשון יון · שדר · כוס או כסס · חטא · דון

perhibetis

27 * Et vos testimonium †perhibebitis quia ab initio mecum estis.

CAP. XVI.

1 HÆc locutus sum vobis, vt non scandalizemini. A

2 * Absque synagogis facient vos: sed venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.

3 * Et hæc facient vobis: quia non nouerunt Patrem, neque me.

4 * Sed hæc locutus sum vobis: vt cùm venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram.

5 * Et nunc vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me: quò vadis? 6 * Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum.

7 * Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis vt ego vadam. si enim ego non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.

8 * Et cùm venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. B

crediderunt

9 * De peccato quidem: quia non† credunt in me.

10 * De iustitia verò: quia ad Patrem vado: & iam non videbitis me.

11 * De iudicio aût: quia princeps mundi huius iam iudicatus est.

12 * Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modò.

13 * Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. non enim loquetur à semetipso: sed quæcunque audiet loquetur, & quæ ventura sunt, annuntiabit vobis.

14 * Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

15 * Omnia quæcunq; habet Pater, mea sunt. Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

16 * MODICVM, & iam non videbitis me: & iterum modicũ, & videbitis me, quia vado ad Patrem. 17 * Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicẽ, Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me: &, quia vado ad Patrem?

27 * καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

ις.

1 * Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.

2 * ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς, ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ.

3 * καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ.

4 * ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην.

5 * νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, ποῦ ὑπάγεις;

6 * ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.

7 * ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

8 * καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως.

9 * περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ.

10 * περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με.

11 * περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

12 * ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.

13 * ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

14 * ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 15 * πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

16 * Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα.

17 * εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;

9 על חטיתא דלא מהימנין בי׃ 10 על זדיקותא דין דלות אבי אזל אנא ולא תוב חזין אנתון לי׃
11 על דינא דין דארכונא דעלמא הנא דין הו׃ 12 תוב סגי אית לי למאמר לכון אלא לא משכחין אנתון
למאחד השא׃ 13 מא דאתא דין רוחא דשררא הו נדברכון בכלה שררא לא גיר נמלל מן רעין נפשה אלא
כל דנשמע הו נמלל ועתידתא נודעכון׃ 14 הו נשבחני מטל דמן דילי נסב ונחויכון׃ 15 כל מדם דאית לאבי
דילי הו מטל הנא אמרת לכון דמן דילי נסב ונחויכון׃ דרמשא דחד בשבא 13 דבתר קנמתא לט
16 קליל ולא תחזונני ותוב קליל ותחזונני דאזל אנא לות אבא׃ 17 ואמרו הוו תלמידוהי חד לחד מנא הי
הדא דאמר לן דקליל ולא תחזונני ותוב קליל ותחזונני ודאזל אנא לות אבי׃

r הימן s זדק כמו צדק
t חזא
u מן לשון יון פירושו שר
x אמר y אחד z אמת
a דבר בלשון נחה
b רעא כמו רצה c ידע
d שבח e חזא פירושו כפר
a קום b חזא c למר

18 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܩܠܝܠ ܕܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢܐ ܡܡܠܠ.
19 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܕܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܫܐܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܥܠ ܗܕܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܡ ܚܕܕܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܬܚܙܘܢܢܝ.
20 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܬܒܟܘܢ ܐܢܬܘܢ ܘܬܐܠܘܢ ܘܥܠܡܐ ܢܚܕܐ. ܘܠܟܘܢ ܬܟܪܐ ܐܠܐ ܟܪܝܘܬܟܘܢ ܠܚܕܘܬܐ ܬܗܘܐ.
21 ܐܢܬܬܐ ܡܐ ܕܝܠܕܐ ܟܪܝܐ ܠܗ ܕܡܛܐ ܝܘܡܐ ܕܡܘܠܕܗ. ܡܐ ܕܝܠܕܬ ܕܝܢ ܒܪܐ ܠܐ ܥܗܕܐ ܐܘܠܨܢܗ ܡܛܠ ܚܕܘܬܐ ܕܐܬܝܠܕ ܒܪܢܫܐ ܒܥܠܡܐ.
22 ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܗܫܐ ܟܪܝܐ ܠܟܘܢ. ܬܘܒ ܕܝܢ ܐܚܙܝܟܘܢ ܘܢܚܕܐ ܠܒܟܘܢ. ܘܚܕܘܬܟܘܢ ܠܐ ܐܢܫ ܢܣܒ ܡܢܟܘܢ.
23 ܘܒܗܘ ܝܘܡܐ ܠܝ ܠܐ ܬܫܐܠܘܢ ܡܕܡ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܬܫܐܠܘܢ ܠܐܒܝ ܒܫܡܝ ܢܬܠ ܠܟܘܢ.
24 ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܠܐ ܫܐܠܬܘܢ ܡܕܡ ܒܫܡܝ. ܫܐܠܘ ܘܬܣܒܘܢ. ܕܬܗܘܐ ܚܕܘܬܟܘܢ ܡܫܡܠܝܐ.
25 ܗܠܝܢ ܒܦܠܐܬܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܐܬܝܐ ܕܝܢ ܫܥܬܐ ܐܡܬܝ ܕܠܐ ܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܒܦܠܐܬܐ. ܐܠܐ ܓܠܝܐܝܬ ܐܚܘܐ ܠܟܘܢ ܥܠ ܐܒܐ.
26 ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܕܬܫܐܠܘܢ ܒܫܡܝ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܒܥܐ ܡܢ ܐܒܐ ܥܠܝܟܘܢ.
27 ܗܘ ܓܝܪ ܐܒܐ ܪܚܡ ܠܟܘܢ ܕܐܢܬܘܢ ܪܚܡܬܘܢܢܝ. ܘܗܝܡܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܐ ܢܦܩܬ.
28 ܢܦܩܬ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܐ ܘܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ. ܘܬܘܒ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܥܠܡܐ ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܐ.
29 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܗܐ ܗܫܐ ܓܠܝܐܝܬ ܡܡܠܠ ܐܢܬ. ܘܦܠܐܬܐ ܚܕܐ ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܬ.
30 ܗܫܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܘܠܐ ܣܢܝܩ ܐܢܬ ܕܐܢܫ ܢܫܐܠܟ. ܒܗܕܐ ܡܗܝܡܢܝܢܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩܬ.

[illegible]

31 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܗܝܡܢܘ.
32 ܕܗܐ ܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܘܗܫܐ ܐܬܬ. ܕܬܬܒܕܪܘܢ ܐܢܫ ܠܐܬܪܗ. ܘܠܝ ܒܠܚܘܕܝ ܬܫܒܩܘܢ. ܘܠܐ ܗܘܝܬ ܒܠܚܘܕܝ. ܕܐܒܐ ܥܡܝ ܗܘ.

18 * *Dicebant igitur, Quid illud est paulisper quod dicit? nescimus quid loquatur.*

19 * *Jeschua verò sciens eos velle ipsum interrogare, dixit eis, De hoc quæritis inter vos, quod dixerim vobis, Paulisper & non videbitis me, & iterum paulisper, & videbitis me.*

20 * *Amin amin dico vobis, flebitis vos & lamentabimini, mundus autem lætabitur, vósque ægritudine afficiemini, sed ægritudo vestra in gaudium euadet.*

21 * *Mulier quum parit ægritudine afficitur, quia venit dies partus eius: quum autem pepererit filium, non meminit angoris sui propter gaudium illud quòd natus sit homo in mundo.*

22 * *Et vos quidem nunc ægritudine estis affecti. sed iterum videbo vos, & lætabitur cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.*

23 * *Et in illo die me non interrogabitis quicquam. Amin amin dico vobis, quicquid rogabitis Patrem meum in nomine meo, dabit* 24 *vobis.* * *Adhuc vsq; nihil petijstis in nomine meo: petite & accipietis, vt sit gaudium vestrum plenum.*

25 * *Hæc in parabolis locutus sum vobiscum: venit autem hora quando non loquar vobiscum in parabolis, sed apertè renuntiabo vo-* 26 *bis de Patre.* * *In illo die petetis in nomine meo: & non dico vobis me postulaturum à* 27 *Patre pro vobis.* * *Ipse enim Pater diligit vos, quippe qui dilexeritis me, & credideritis me à Patre exisse.*

28 * *Prodij à Patre, & veni in mundum: & iterum relinquo mundum, & proficiscor* 29 *ad Patrem.* * *Dicunt ei discipuli eius, En nunc apertè loqueris, nec parabolam vllam* 30 *dicis.* * *Nunc scimus te omnia scire, nec indiges vt quis te interroget: per hoc credimus te à Deo exiuisse.*

Matutinis Dominicæ ignis post resurrectionem & consecrationem Presbyterorum.

31 * *Dixit eis Jeschua,* * *Credite: ecce enim* 32 *veniet hora, & iam venit, quũ dispergemini vnusquisq; ad locum suũ, & relinquetis me solum. sed nõ sum solus, quia Pater mecum est.*

---

18 ואמרין הוו מנא הי הדא קליל דאמר לא [d] ידעינן מנא ממלל׃ 19 ישוע דין ידע [e] דבעין הוו [f] למשאלותה ואמר להון על הדא בעין אנתון עם חדדא דאמרת לכון דקליל ולא [g] תחזונני ותוב קליל ותחזונני׃ 20 אמין אמין אמר אנא לכון [h] דתבכון אנתון [i] ותאלון ועלמא [k] נחדא ולכון [l] תכרא אלא כריותכון לחדותא תהוא׃ 21 אנתתא מא דילדא כריא לה דמטא יומא [m] דמולדה מא דילדת דין ברא לא עהדא [n] אולצנה מטל [o] חדותא [p] דאתילד ברנשא בעלמא׃ 22 אף אנתון השא [q] כריא לכון תוב דין [r] אחזיכון ונחדא לבכון [s] וחדותכון לא אנש נסב מנכון׃ 23 ובהו יומא לילא [t] תשאלון מדם אמין אמין אמר אנא לכון דכל מדם דתשאלון לאבי בשמי [u] נתל לכון׃ 24 עדמא להשא לא שאלתון מדם בשמי שאלו [x] ותסבון דתהוא [y] חדותכון [z] משמליא׃ 25 הלין [a] בפלאתא

[d] ידע [e] בעא [f] שאל
[g] חזא [h] בכא
[i] אלא פיר קנן [k] חדא
[l] כרא [m] ילד [n] אלץ
[o] חדא [p] ילד [q] כרא
[r] חזא [s] חדא
[t] שאל [u] נתל [x] נסב
[y] חדא [z] שמלא
[a] בירושו משל

18 * Dicebant ergo, Quid est hoc quod dicit, Modicū? nescimus quid loquitur.

19 * Cognouit autem Iesus, quia volebāt eum interrogare: & dixit eis, De hoc quæritis inter vos, quia dixi, Modicum, C & nō videbitis me, & iterum, modicum, & videbitis me.

20 * Amen amen dico vobis, quia plorabitis, & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

21 * Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cùm autem peperit puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum.

22 * Et vos igitur, nūc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

23 * Et in illo die me non interrogabitis quicquam. Amen amen dico vobis, Si quid petieritis Patrem in nomine meo, D dabit vobis.

Supr.14.b.13. Mat.7.a.7.& 21.b.22. Mar.11.c.24. Luc.11.b.9. Iaco.1.a.5.

24 * Vsque modò non petijstis quicquam in nomine meo. Petite & accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum.

25 * Hæc in prouerbijs locutus sum vobis. Venit hora cùm iam non in prouerbijs loquar vobis, sed palàm de Patre † annuntiabo vobis.

meo

26 * In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis.

27 * Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia ego ex Deo exiui.

28 * Exiui à Patre, & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. 29 * Dicunt ei discipuli eius, Ecce, nunc palàm loqueris, & prouerbium nullū dicis. 30 * Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi vt quis te interroget. in hoc credimus quia à Deo existi.

31 * Respondit eis Iesus, Modò creditis?

32 * Ecce, venit hora, & iam venit, vt dispergamini vnusquisque in propria, & me solum relinquatis: & nō sum solus, quia Pater mecum est.

Mat.26.c.31. Mar.14.c.27.

18 * ἔλεγον οὖν, τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ.

19 * ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με;

20 * ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς· ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.

21 * ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαράν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον.

22 * καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε, πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν.

23 * καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν.

24 * ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

25 * ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν.

26 * ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε. καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν.

27 * αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον.

28 * ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

29 * λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἴδε νῦν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.

30 * νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες.

31 * Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἄρτι πιστεύετε;

32 * ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι.

מללת עמכון [b] אתיא דין שעתא אמתי דלא אמלל עמכון בפלאתא אלא עין [c] בגלא [d] אבדק לכון על אבא׃ 26 בהו יומא
דתשאלון בשמי ולא אמר אנא לכון דאנא [e] אבעא מן אבא עליכון׃ 27 הוגיר אבא רחם לכון דאנתון [f] רחמתונני
[g] והימנתון דאנא מן לות אבא [h] נפקת׃ 28 נפקת מן לות אבא [i] ואתית לעלמא ותוב שבק אנא לעלמא ואזל אנא
לי לות אבא׃ 29 אמרין לה תלמידוהי הא השא [k] גליאית ממלל אנת [l] ופלאתא ולא חדא אמר אנת׃
30 השא [n] ידעינן דכל מדם ידע אנת ולא סניק אנת דאנש [o] נשאלך בהדא [p] מהימנין חנן דמן אלהא נפקת׃
דצפרא דחד בשבא [a] דאשתא דבתר [b] קימתא [c] וכירותוניא דקשישא מ 31 אמר להון ישוע הימנו׃
32 והא [d] אתיא שעתא והשא אתת [e] דתתבדרון אנש לאתרה [f] ותשבקונני בלחודי ולא הוית בלחודי דאבא עמי הו׃

[a] אתא [c] גלא [d] בדק
פירוש ספר
[e] בעא [f] רחם [g] הימן
[h] נפק [i] אתא [k] גלא
[l] משל
[n] ידע [o] שאל [p] הימן
[a] אש [b] קום
[c] מן לשון יון
[d] אתא [e] בדר כמו בזר
[f] שבק

33 ܗܠܝܢ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܒܝ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܠܡܐ ܒܥܠܡܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܘܠܨܢܐ ܐܠܐ ܐܬܠܒܒܘ ܐܢܐ ܙܟܝܬܗ ܠܥܠܡܐ ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܝܙ ܀

1 ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ ܘܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܠܫܡܝܐ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܐܬܬ ܫܥܬܐ ܫܒܚ ܒܪܟ ܕܒܪܟ ܢܫܒܚܟ ܀ 2 ܐܝܟܢܐ ܕܝܗܒܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܟܠ ܒܣܪ ܕܟܠ ܡܐ ܕܝܗܒܬ ܠܗ ܢܬܠ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܀ 3 ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܝܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܕܢܕܥܘܢܟ ܕܐܢܬ ܐܢܬ ܐܠܗܐ ܕܫܪܪܐ ܒܠܚܘܕܝܟ ܘܡܢ ܕܫܕܪܬ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܀ 4 ܐܢܐ ܫܒܚܬܟ ܒܐܪܥܐ ܥܒܕܐ ܗܘ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܕܐܥܒܕ ܫܠܡܬܗ ܀ 5 ܘܗܫܐ ܫܒܚܝܢܝ ܐܢܬ ܐܒܝ ܠܘܬܟ ܒܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܝ ܠܘܬܟ ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܗܘܐ ܥܠܡܐ ܀ 6 ܐܘܕܥܬ ܫܡܟ ܠܒܢܝܢܫܐ ܗܢܘܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ ܥܠܡܐ ܕܝܠܟ ܗܘܘ ܘܠܝ ܝܗܒܬ ܐܢܘܢ ܘܢܛܪܘ ܡܠܬܟ ܀ 7 ܗܫܐ ܝܕܥܬ ܕܟܠ ܡܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ ܠܘܬܟ ܗܘ ܀ 8 ܘܡܠܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܘܗܢܘܢ ܩܒܠܘ ܘܝܕܥܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܕܡܢ ܠܘܬܟ ܢܦܩܬ ܘܗܝܡܢܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ ܀ 9 ܘܐܢܐ ܚܠܦܝܗܘܢ ܒܥܐ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܚܠܦ ܥܠܡܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܚܠܦ ܗܢܘܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܕܕܝܠܟ ܐܢܘܢ ܀ 10 ܘܟܠ ܕܝܠܝ ܕܝܠܟ ܗܘ ܘܕܝܠܟ ܕܝܠܝ ܗܘ ܘܡܫܬܒܚ ܐܢܐ ܒܗܘܢ ܀ 11 ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܝܬ ܒܥܠܡܐ ܘܗܢܘܢ ܒܥܠܡܐ ܐܢܘܢ ܘܐܢܐ ܠܘܬܟ ܐܬܐ ܐܢܐ ܐܒܐ ܩܕܝܫܐ ܛܪ ܐܢܘܢ ܒܫܡܟ ܗܘ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܕܢܗܘܘܢ ܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܚܢܢ ܀ 12 ܟܕ ܥܡܗܘܢ ܗܘܝܬ ܒܥܠܡܐ ܐܢܐ ܢܛܪ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܒܫܡܟ ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܢܛܪܬ ܘܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܐܒܕ ܐܠܐ ܒܪܗ ܕܐܒܕܢܐ ܕܢܬܡܠܐ ܟܬܒܐ ܀ ܀ ܀

13 ܗܫܐ ܕܝܢ ܠܘܬܟ ܐܬܐ ܐܢܐ ܘܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܒܥܠܡܐ ܕܬܗܘܐ ܚܕܘܬܝ ܡܫܡܠܝܐ ܒܗܘܢ ܀

33 *Hæc dixi vobis, vt in me habeatis pacem, in mundo vobis futura est oppressio: sed bono animo estote, ego vici mundum.*

CAP. XVII.

1 HÆc locutus est Jeschua, & sustulit oculos suos in cælum, dixítque, Pater mi, venit hora illa, glorifica Filium tuum, vt Filius tuus glorificet te.

2 Quemadmodum dedisti ei potestatem super omnem carnem, vt quotquot dedisti ei, det eis vitam æternam.

3 Hæc est autem vita æterna, vt cognoscat te esse Deum Veritatis solum, & quem misisti Jeschua Meschicho.

4 Ego te glorificaui in terra: opus quod mihi dederas faciendum, absolui.

5 Nunc itaque glorifica me tu Pater mi apud temetipsum, ea gloria quam habui apud te priusquam fieret mundus.

6 Patefeci nomen tuum hominibus illis, quos dedisti mihi è mundo. tui erant & mihi eos dedisti, & seruarunt sermonem tuum.

7 Nunc noui quicquid dedisti mihi, à te esse.

8 Quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis, ipsíque receperunt, & verè norunt me à te exiisse, & crediderũt me à te missum fuisse.

9 Ego verò pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro iis quos dedisti mihi, quia tui sunt.

10 Et omnia mea tua sunt, & tua mea sunt, & glorificatus sum in eis.

11 Amplius non sum in mundo, illi autem in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serua eos in nomine tuo illo quod dedisti mihi, vt sint vnum sicut & nos.

12 Quum essem cum eis in mundo, ego seruabam eos in nomine tuo: illos quos dedisti mihi custodiui, & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis vt impleretur Scriptura.

Dominica III. post festum Crucis.

13 Nunc autem ad te venio, & hæc loquor in mundo, vt sit gaudium meum plenum in eis.

---

33 הלין אמרת לכון דבי נהוא לכון שלמא בעלמא הוא לכון אולצנא אלא אתלבבו אנא זכיתה לעלמא ׃

קפלאון יז 1 הלין מלל ישוע וארים עינוהי לשמיא ואמר אבי אתת שעתא שבח ברך דברך נשבחך ׃ 2 איכנא דיהבת לה שולטנא על כל בסר דכלמא דיהבת לה נתל לה חיא דלעלם ׃
3 הלין אנון דין חיא דלעלם דנדעונך דאנת אנת אלהא דשררא בלחודיך ומן דשדרת ישוע משיחא ׃
4 אנא שבחתך בארעא עבדא הו דיהבת לי דאעבד שלמתה ׃ 5 והשא שבחיני אנת אבי לותך בהו שובחא דאית הוא לי לותך מן קדם דנהוא עלמא ׃ 6 אודעת שמך לבנינשא הנון דיהבת לי מן עלמא דילך הוו ולי יהבת אנון ונטרו מלתך ׃ 7 השא ידעת דכל מא דיהבת לי מן לותך הו ׃

g ארץ h לבב
i זכא בלשון נצח k רום
l אתא m יהב n שלט
o נתל p ידע
q פירושו אמת
r שבח s עבר t שלם
u שבח x ידע
y יהב z מלל

* Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum. [33]

33 * Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε· ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

CAP. XVII.

ιζ.

HÆc locutus est Iesus: & subleuatis oculis in cælum, dixit, Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te. [1] A

Mat. 28. d. 18.

* Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. [2]

* Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te, solum Deum verum, & quẽ misisti Iesum Christum. [3]

* Ego te clarificaui super terram: opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam. [4]

* Et nunc clarifica me tu Pater apud temetipsum, claritate quam habui prius quàm mundus fieret, apud te. [5]

* Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erant: & mihi eos dedisti, & sermonem tuum seruauerunt. [6]

* Nunc cognouerunt quia omnia quę dedisti mihi, abs te sunt: [7]

* Quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognouerunt verè quia à te exiui, & crediderunt quia tu me misisti. [8] B

* Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt. [9]

* Et mea omnia, tua sunt: & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis. [10]

* Et iam non sum in mundo: & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: vt sint vnum, sicut & nos. [11]

Sup. 10. b. 9.

* Cùm essem cum eis, ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, ego custodiui: & nemo ex eis perijt, nisi filius perditionis, vt scriptura impleatur. [12]

Psal. 40. b. 10. & 108. b. 8.

* NVNC autem ad te venio: & hæc loquor in mundo, vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis. [13]

1 * Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε, πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε.

2 * καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον.

3 * αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν χριστόν.

4 * ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω·

5 * καὶ νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρά σοι.

6 * ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.

7 * νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν.

8 * ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρά σου ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

9 * ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι.

10 * καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.

11 * καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς.

12 * ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ.

13 * Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

---

8 דְמֶלֵא דְיַהֶבְתְּ לִי יַהְבֵת לְהוֹן וְהֶנוּן קַבְּלוּ [a] וִידַעוּ [b] שַׁרִירָאִית דְמֶן לְוָתָךְ נֶפְקֵת [c] וְהַימֵנוּ דַאנְתְּ שַׁדַרְתָּנִי׃
9 וְאֶנָא עֲלַיְהוֹן בָּעֵא אֶנָא לָא הֲוָא עַל עָלְמָא בָּעֵא אֶנָא אֶלָא עַל הָנוּן דְיַהֶבְתְּ לִי דְדִילָךְ אֶנוּן׃ 10 וְכֻלְמֵדֶם דְדִילִי הוּ דִילָךְ הוּ וְדִילָךְ דִילִי הוּ וְמִשַׁבַּח אֶנָא בְהוֹן׃ 11 [d] מֶכִיל לָא הֲוִית בְעָלְמָא וְהָלֵין בְעָלְמָא אֶנוּן וְאֶנָא לְוָתָךְ אָתֵא אֶנָא
אָבָא קַדִישָׁא [e] טַר אֶנוּן בַשְׁמָךְ הַו דְיַהֶבְתְּ לִי דְנֶהֱוֹן חַד אַיכַנָא דַחְנַן׃ 12 כַּד עַמְהוֹן [f] הֲוִית בְעָלְמָא אֶנָא נָטַר הֲוִית
לְהוֹן בַשְׁמָךְ לְאָילֵין דְיַהֶבְתְּ לִי נֶטְרֵת וְאֶנָשׁ מֶנְהוֹן לָא אֶבַד אֶלָא בְרֵה [g] דַאבְדָנָא [h] דְנֶתְמַלֵא כְּתָבָא׃
דְחַר בְּשַׁבְּתָא דג דְבָתַר [a] עֶאדָנָא דַצְלִיבָא מא
13 הָשָׁא דֵין לְוָתָךְ אָתֵא אֶנָא וְהָלֵין מְמַלֵל אֶנָא בְעָלְמָא דְנֶהֱוֵא [b] חַדוּתִי מְשַׁמְלְיָא בְהוֹן׃

[a] יִדַע [b] שְׁרַר [c] הֵימֵן
[d] פירושו עד׳
[e] נְטַר כמו נצר [f] הֲוָא
[g] אֲבַד [h] מְלָא
[a] פירושו תב
[b] חֲדָא שמח

[14] ܐܢܐ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܡܠܬܟ ܘܥܠܡܐ ܤܢܐ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܗܘܘ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܥܠܡܐ܂ [15] ܠܐ ܗܘܐ ܕܬܫܩܘܠ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܕܬܛܪ ܐܢܘܢ ܡܢ ܒܝܫܐ܂ [16] ܠܐ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܥܠܡܐ܂ [17] ܐܒܐ ܩܕܫ ܐܢܘܢ ܒܫܪܪܟ ܕܡܠܬܟ ܕܝܠܟ ܫܪܪܐ ܗܝ܂ [18] ܐܝܟܢܐ ܕܠܝ ܫܕܪܬ ܠܥܠܡܐ ܐܦ ܐܢܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ ܠܥܠܡܐ܂ [19] ܘܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܐܢܐ ܡܩܕܫ ܐܢܐ ܢܦܫܝ ܕܢܗܘܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܡܩܕܫܝܢ ܒܫܪܪܐ܂ [20] ܘܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܐܦܝ ܗܠܝܢ ܒܥܐ ܐܢܐ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܥܠ ܐܦܝ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ ܒܡܠܬܗܘܢ܂ [21] ܕܟܠܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܬ ܐܒܝ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܟ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܒܢ ܚܕ ܢܗܘܘܢ ܕܢܗܝܡܢ ܥܠܡܐ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ܂ [22] ܘܐܢܐ ܫܘܒܚܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܚܢܢ ܚܕ ܚܢܢ܂ [23] ܐܢܐ ܒܗܘܢ ܘܐܢܬ ܒܝ ܕܢܗܘܘܢ ܓܡܝܪܝܢ ܠܚܕ ܘܕܢܕܥ ܥܠܡܐ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ ܘܕܐܚܒܬ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܐܦ ܠܝ ܐܚܒܬ܂ [24] ܐܒܐ ܐܝܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܥܡܝ ܕܢܗܘܘܢ ܚܙܝܢ ܫܘܒܚܐ ܕܝܠܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܕܐܚܒܬܢܝ ܡܢ ܩܕܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ܂ [25] ܐܒܝ ܟܐܢܐ ܘܥܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥܟ ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܕܥܬܟ ܘܗܢܘܢ ܝܕܥܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ܂ [26] ܘܐܘܕܥܬ ܐܢܘܢ ܫܡܟ ܘܡܘܕܥ ܐܢܐ ܕܚܘܒܐ ܗܘ ܕܐܚܒܬܢܝ ܢܗܘܐ ܒܗܘܢ ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܒܗܘܢ܀

܀ ܕܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ ܀ ܕܒ ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܝܚ ܀

[1] ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܘܢܦܩ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܕܢܚܠܐ ܕܩܕܪܘܢ ܐܬܪ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܓܢܬܐ ܕܥܠ ܠܗ ܗܘ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ܂

[2] ܝܕܥ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܗܘ ܐܬܪܐ ܗܘ ܕܣܓܝܐܬ ܙܒܢܝܢ ܟܢܝܫ ܗܘܐ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂

14 * *Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quippe qui non sint ex mundo, sicut & ego non sum ex mundo.*

15 * *Non vt tollas eos ex mundo, rogo, sed vt serues eos à malo.*

16 * *Non sunt enim ex mundo, sicut & ego non sum ex mundo.*

17 * *Pater sanctifica eos in veritate tua, quia sermo tuus veritas est.*

18 * *Prout me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum.*

19 * *Et pro eis ego sanctifico animam meam* [meipsum] *vt sint & ipsi sanctificati in veritate.*

20 * *Neque pro eis rogo tantummodo, sed & pro iis qui credituri sunt in me per sermonem eorum.*

21 * *Vt omnes sint vnum, sicut tu Pater meus in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint, vt credat mundus me à te missum esse.*

22 * *Et ego gloriam quam dedisti mihi dedi eis, vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus.*

23 * *Ego in eis, & tu in me, vt sint perfecti in vnum, & vt cognoscat mundus me à te missum esse, teque eos diligere, prout & me dilexisti.*

24 * *Pater, eos quos dedisti mihi, velim vt vbi sum ego, & illi sint mecum: vt conspicetur illam gloriam meam quam dedisti mihi; quoniam dilexisti me ante iacta mundi fundamenta.*

25 * *Pater mi iuste, & mundus non nouit te, ego verò te noui, & ipsi norunt me à te missum esse.*

26 * *Et patefeci eis nomen tuum, ac patefaciam, vt dilectio illa qua dilexisti me, sit in eis, & ego ero in eis.*

Nocte Parasceues Crucifixionis.

CAP. XVIII.

1 H*Æc dixit Jeschua, & egressus est cum discipulis suis trans vadum Kedroun, vbi erat hortus, in quem introiuit ipse & discipuli eius.*

2 * *Nouerat autem & Jihoudo ille proditor locum illum, quia sæpissimè conuenerat illuc Jeschua cum discipulis suis.*

---

[14] אנא [e] יהבת להון [d] מלתך ועלמא סנא אנון דלא הוו מן עלמא איכנא דאנא לא [c] הוית מן עלמא ׃ [15] לא הוא [f] דתשקול אנון מן עלמא בעא אנא אלא [g] דתטר אנון מן בישא ׃ [16] לא הוו גיר מן עלמא איכנא דאנא לא הוית מן עלמא ׃ [17] אבא קדש אנון [h] בשררך [i] דמלתך דילך שררא הי ׃ [18] איכנא דלי שדרת לעלמא אף אנא שדרת אנון לעלמא ׃ [19] ועל אפיהון אנא מקדש אנא נפשי דנהוון אף הנון מקדשין בשררא ׃ [20] ולא הוא על אפי הלין בעא אנא בלחוד אלא על אפי אילין [k] דמהימנין בי [l] במלתהון ׃ [21] דכלהון נהוון חד איכנא דאנת אבי בי ואנא בך דאף הנון בן חד נהוון דנהימן עלמא דאנת [m] שדרתני ׃ [22] ואנא [n] שובחא [o] דיהבת לי יהבת להון דנהוון חד איכנא דחנן חד חנן ׃

[c] יהב מלל [e] הוא
[f] שקל [g] נטר
[h] שרר [i] מלל
[k] הימן [l] מלל
[m] שדר
[n] שבח [o] יהב

[14] Ego dedi eis ſermonem tuũ, & mundus eos odio habuit, quia non ſunt de mundo, ſicut & ego non ſum de mundo.
[15] Non rogo vt tollas eos de mundo, ſed vt ſerues eos à malo.
[16] De mundo nõ ſunt: ſicut & ego non ſum de mundo.
[17] Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas eſt.
[18] Sicut tu me miſiſti in mundum: ita & ego miſi eos in mundum.
[19] Et pro eis ego ſanctifico meipſum: vt ſint & ipſi ſanctificati in veritate.
[20] Non pro eis autem rogo tantùm, ſed & pro eis qui crediturì ſunt per verbum eorum in me.
[21] Vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis vnũ ſint: vt credat mundus quia tu me miſiſti.
[22] Et ego claritatem quam dediſti mihi, dedi eis: vt ſint vnum, ſicut & nos vnum ſumus. D
[23] Ego in eis, & tu in me: vt ſint conſummati in vnum: & cognoſcat mũdus quia tu me miſiſti; & dilexiſti eos, ſicut & me dilexiſti.
[24] Pater, quos dediſti mihi, volo, vt vbi ſum ego, & illi ſint mecum: vt videant claritatem meam quam dediſti mihi, quia dilexiſti me ante conſtitutionem mundi.
[25] Pater iuſte, mundus te non cognouit. ego autem te cognoui: & hi cognouerunt, quia tu me miſiſti.
[26] Et notum feci eis nomen tuum, & notũ faciam: vt dilectio qua dilexiſti me in ipſis ſit, & ego in ipſis.

CAP. XVIII.

Mat. 26. Mar. 14. Luc. 22.

[1] HÆc cùm dixiſſet Ieſus, egreſſus eſt cum diſcipulis ſuis trans Torrentem Cedron, vbi erat hortus, in quem introiuit ipſe & diſcipuli eius. A
[2] Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Ieſus conuenerat illuc cum diſcipulis ſuis.

[14] ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
[15] οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.
[16] ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.
[17] ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι.
[18] καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον.
[19] καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.
[20] οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ.
[21] ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
[22] καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν.
[23] ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.
[24] πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.
[25] πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων· καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
[26] καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

ιη'.

[1] Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
[2] ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

---

23 אנא בהון ואנת בי דנהוון גמירין לחד [p] ונדע עלמא דאנת שדרתני [q] ודאחבת אנון איכנא דאף לי אחבת׃
24 אבא הנון דיהבת לי צבא אנא דאתר דאנא אף הנון נהוון עמי דנהוון [r] חזין שובחא דילי הו דיהבת לי דאחבתני מן קדם [s] תרמיתה דעלמא׃
25 אבי [t] כאנא ועלמא לא ידעך אנא דין [v] ידעתך והנון ידעו דאנת שדרתני׃
26 [x] ואודעת אנון שמך ומודע אנא [y] דחובא הו דאחבתני נהוא בהון ואנא אהוא בהון׃
דלליא [a] דערובתא [b] דזקיפותא מב קפלאון יח
1 הלין אמר ישוע ונפק עם תלמידוהי [c] לעברא [c] דרגלתא דקדרון אתר דאית הות [d] גנתא איכא דעל הו ותלמידוהי׃
2 ידע הוא דין אף יהודא [e] משלמנא [f] לדוכתא הי מטל דסגי זבנא כנש הוא תמן ישוע עם [g] תלמידוהי׃

[p] ירע [q] אחב או חבב
[r] חזא [s] רמא
[t] כון בלשון צדק [v] ירע
[x] ירע [y] חבב [a] ערב
[b] זקף [c] רגל ופירושו גזתא
[d] גנן [e] שלם
[f] פירושו המקום
[g] למד

3 ܗܘ ܗܟܝܠ ܝܗܘܕܐ ܕܒܪ ܐܣܦܝܪ ܘܡܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܕܒܪ ܕܚܫܐ. ܘܐܬܐ ܠܬܡܢ ܥܡ ܢܦܛܪܐ ܘܠܡܦܐܕܐ ܘܙܝܢܐ. 4 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ. ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. 5 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܢܐ ܐܢܐ. ܩܐܡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܥܡܗܘܢ. 6 ܘܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܢܐ ܐܢܐ. ܐܙܠܘ ܠܒܣܬܪܗܘܢ ܘܢܦܠܘ ܥܠ ܐܪܥܐ. 7 ܘܬܘܒ ܫܐܠ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܠܡܢ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. 8 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܘܐܢ ܠܝ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܒܘܩܘ ܠܗܠܝܢ ܐܙܠܝܢ. 9 ܕܬܫܬܠܡ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܠܐ ܐܘܒܕܬ ܡܢܗܘܢ ܐܦ ܠܐ ܚܕ. 10 ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܣܦܣܪܐ. ܘܫܡܛܗ ܘܡܚܝܗܝ ܠܥܒܕܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ ܕܝܡܝܢܐ. ܫܡܗ ܕܝܢ ܕܥܒܕܐ ܡܠܟ. 11 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ. ܣܝܡ ܣܦܣܪܐ ܒܬܝܩܬܗ. ܟܣܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܒܝ ܠܐ ܐܫܬܝܘܗܝ. 12 ܗܝܕܝܢ ܐܣܦܝܪ ܘܟܠܝܪܟܐ ܘܡܦܛܪܢܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܚܕܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܘܐܣܪܘܗܝ. 13 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬ ܚܢܢ ܠܘܩܕܡ. ܡܛܠ ܕܚܡܘܗܝ ܗܘܐ ܕܩܝܦܐ. ܕܗܘ ܗܘܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܫܢܬܐ ܗܝ. 14 ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܝܢ ܩܝܦܐ. ܗܘ ܕܝܗܒ ܗܘܐ ܡܠܟܐ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܕܦܩܚ ܕܓܒܪܐ ܚܕ ܢܡܘܬ ܚܠܦ ܥܡܐ. 15 ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܘܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܒܬܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܠܗܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܠܗ ܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܥܠ ܥܡ ܝܫܘܥ ܠܕܪܬܐ. 16 ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘܐ ܠܒܪ ܠܘܬ ܬܪܥܐ. ܘܢܦܩ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܠܗ ܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܢܛܪܬ ܬܪܥܐ. ܘܐܥܠܗ ܠܫܡܥܘܢ. 17 ܐܡܪܐ ܕܝܢ ܥܠܝܡܬܐ ܢܛܪܬ ܬܪܥܐ ܠܫܡܥܘܢ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܢܬ ܕܗܢܐ ܓܒܪܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܠܐ.

3 *Ille ergo Jihoudo assumpsit cateruam, & à principibus Sacerdotum, & Perischæis assumpsit ministros, venítque illuc cum laternis, & facibus, & armis.

4 *Jeschua verò quum sciret omnia quæ sibi obuentura erant, exijt, ac dixit eis, Quem quæritis?

5 *Dicunt ei, Jeschua Nazarenum. Dicit eis Jeschua, Ego sum. Stabat autem & Jihoudo proditor cum eis.

6 *Quúmque dixisset eis Ieschua, Ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.

7 *Et iterũ interrogauit eos Ieschua, Quem quæritis? Jlli autem dixerunt, Jeschua Nazarenum.

8 *Ait illis Jeschua, Dixi vobis me eum esse. quòd si quæritis me, sinite hos abire.

9 *Vt impleretur sermo quem dixerat, Ex ijs quos dedisti mihi ne vnum quidem perdidi.

10 *Schemeoun autẽ Kipho habens gladium secum, distrinxit illum & percussit seruum principis Sacerdotum, & abstulit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen serui Molec.

11 *At dixit Jeschua Kipho, Mitte gladium in vaginam eius: Calicem quem dedit mihi Pater meus, an non bibam?

12 *Tunc cateruа & Chiliarchæ, & ministri Jihoudæorum comprehenderunt Jeschua, & vinxerunt eum.

13 *Et eum adduxerunt ad Chanon primum, quippe qui socer esset Kaiopho qui erat summus Sacerdos anni illius.

14 *Erat autem Kaiopho is qui consilium dederat Jihoudæis expedire vnum virum mori pro populo.

15 *Schemeoun autem Kipho, & vnus ex discipulis aliis veniebant post Jeschua. Jllum autẽ discipulũ cognoscebat princeps Sacerdotum, & introijt vnà cum Jeschua in atrium.

16 *Schemeoun autem stabat foris ad ostium: exijt itaque alter ille discipulus quem cognoscebat princeps Sacerdotum, & dixit custodi portæ [ostiariæ] & introduxit Schemeoun.

17 *Dixit autem adulescentula ostiaria ipsi Schemeoun, Nunquid & tu ex discipulis es istius hominis? Dicit ei, Minimè.

---

3 הו הכיל יהודא דבר אספיר ומן לות רבי כהנא ופרישא דבר דחשא ואתא לתמן עם נפטרא ולמפידא וזינא: 4 ישוע דין דידע הוא כל מדם דאתא עלוהי נפק ואמר להון למן בעין אנתון: 5 אמרין לה לישוע נצריא אמר להון ישוע אנא אנא קאם הוא דין אף יהודא משלמנא עמהון: 6 וכד אמר להון ישוע אנא אנא אזלו לבסתרהון ונפלו על ארעא: 7 ותוב שאל אנון ישוע למן בעין אנתון הנון דין אמרו לישוע נצריא: 8 אמר להון ישוע אמרת לכון דאנא אנא ואן לי בעין אנתון שבוקו להלין אזלין: 9 דתשלם מלתא דאמר דאילין דיהבת לי לא אובדת מנהון אף לא חד: 10 שמעון דין כאפא אית הוא עלוהי ספסרא ושמטה ומחיהי לעבדה דרב כהנא ושקלה ארנה דימינא שמה דין דעבדא מלך:

מן לשון עון גדוד · פירושו אנשי מלחמה · פירושו בית הבר · כמו: עד · כלי זין · בעא · קום · שלם · בסתר פירושו אחור · בעא · אמר · שבק · מלל · יהב · אבד · פירושו חרב · מחא · כמו אזננו

Mat. 26. 47 Mar. 14. 43 Luc. 22. 47

3 * Iudas ergo cùm accepiſſet cohorté, & à Pontificibus & Phariſeis miniſtros, venit illuc cum laternis & facibus, & armis.

4 * Ieſus itaque ſciens omnia quæ ventura erant ſuper ſe, proceſſit, & dixit eis, Quem quæritis?

5 * Reſponderunt ei, Ieſum Nazarenum. Dicit eis Ieſus, Ego ſum. Stabat autem & Iudas qui tradebat eum, cũ ipſis.

6 * Vt ergo dixit eis, Ego ſum; abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram. B

7 * Iterùm ergo interrogauit eos, Quẽ quæritis? Illi autem dixerunt, Ieſum Nazarenum.

8 * Reſpondit Ieſus, Dixi vobis, quia ego ſum. ſi ergo me quæritis, ſinite hos abire.

Sup. 17. b. 12

9 * Vt impleretur ſermo quem dixit, Quia quos dediſti mihi, non perdidi ex eis quenquam.

10 * Simon ergo Petrus habẽs gladium, eduxit eum; & percuſſit Pontificis ſeruum, & abſcidit auriculam eius dexterã. Erat autem nomen ſeruo Malchus.

11 * Dixit ergo Ieſus Petro, Mitte gladium tuum in vaginam: Calicem quem dedit mihi Pater, non † bibam illum?

† vis vt bibam illum?

12 * Cohors ergo & tribunus & miniſtri Iudæorum comprehenderũt Ieſum, C & ligauerunt eum:

Luc. 3. a. 2

13 * Et adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim ſocer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius.

Sup. 11. g. 49

14 * Erat autem Caiphas, qui conſilium dederat Iudæis, Quia expedit vnum hominem mori pro populo.

15 * Sequebatur autẽ Ieſum Simon Petrus & alius diſcipulus. Diſcipulus autem ille erat notus Pontifici: & introiuit cum Ieſu in atrium Pontificis.

Mat. 26. f. 58 Mar. 14. f. 54 Luc. 22. f. 54

16 * Petrus autem ſtabat ad oſtium foris. Exiuit ergo diſcipulus alius qui erat notus Pontifici, & dixit oſtiariæ: & introduxit Petrum.

17 * Dicit ergo Petro ancilla oſtiaria, Nunquid & tu ex diſcipulis es hominis iſtius? Dicit ille, Non ſum.

3 * ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

4 * Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, τίνα ζητεῖτε;

5 * ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν.

6 * ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί.

7 * πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε, τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.

8 * ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν.

9 * ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

10 * Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.

11 * εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

12 * ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτὸν·

13 * καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου.

14 * ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

15 * ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής· ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως·

16 * ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον.

17 * λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος, οὐκ εἰμί.

11 וְאֵמַר יֵשׁוּעַ לְכֵאפָא ^g^ סִים סַפְסְרָא ^h^ בְּחֶלְתֵה כָּסָא דְיַהֵב לִי אֲבִי לָא ^i^ אֶשְׁתֵּיוהִי ׃ 12 הָידֵין ^k^ אֶסְפִּיר ^l^ וְכִילִיַרְכָא ^m^ וְדַחְשֵׁא דִיהוּדָיֵא ^n^ אַחֲדוּהִי לְיֵשׁוּעַ ^o^ וַאסְרוּהִי ׃ 13 ^p^ וַאיתְיוּהִי לְוָת חַנָן לוּקְדַם מֶטֻל דַחְמוּהִי הֲוָא דְקַיָפָא הֻו דְאִיתַוהִי הֲוָא רַב כָּהֲנֵא דְשַׁנְתָא הָי אִיתַוהִי ׃ 14 הֲוָא דֵין קַיָפָא הַו דַמְלַךְ לִיהוּדָיֵא ^q^ דְפַקָח דְחַד גַּבְרָא ^r^ נְמוּת חֲלָף עַמָא ׃ 15 שֶׁמְעוּן דֵין כֵּאפָא וְחַד מֶן תַלְמִידֵא אַחֲרֵנָא ^s^ אָתֵין הֲווּ בָּתְרֵה דְיֵשׁוּעַ לְהַו דֵין תַלְמִידָא יָדַע הֲוָא לֵה רַב כָּהֲנֵא ^t^ וְעַל עַם יֵשׁוּעַ ^v^ לְדָרְתָא ׃ 16 שֶׁמְעוּן דֵין ^x^ קָאֵם הֲוָא לְבַר לְוָת תַרְעָא וַנְפַק הַו תַלְמִידָא אַחֲרְנָא דְיָדַע הֲוָא לֵה רַב כָּהֲנֵא וַאמַר לְנָטְרַת תַרְעָא ^y^ וַאעֲלֵה לְשֶׁמְעוּן ׃ 17 אָמְרַת דֵין עֲלֵימְתָא נָטְרַת תַרְעָא לְשֶׁמְעוּן לְמָא אַף אַנְתְּ מֶן ^z^ תַלְמִידַוהִי אַנְתְּ דְהָנָא גַבְרָא אָמַר לָה לָא ׃

^g^ סוּם ^h^ פירוש נדנא ^i^ שְׁתָא ^k^ מן לשון יון ^l^ מן לשון יון נוו משמשין ^n^ אֱחַד ^o^ אֱסַר ^p^ אֱתָא ^q^ פירוש מועיל ^r^ מוּת ^s^ אֱתָא ^t^ עֲלַל ^v^ דוּר ^x^ קוּם ^y^ עֲלַל ^z^ פירוש הבא לְמַד

18 ‡ ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܒܕܐ ܘܕܚܫܐ. ܘܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܢܘܪܐ ܕܢܫܚܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܫ ܗܘܐ. ܩܐܡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܫܡܥܘܢ ܥܡܗܘܢ ܘܫܚܢ. 19 ‡ ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܫܐܠܗ ܠܝܫܘܥ ܥܠ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܥܠ ܝܘܠܦܢܗ. 20 ‡ ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܥܝܢ ܒܓܠܐ ܡܠܠܬ ܥܡ ܥܡܐ. ܘܒܟܠܙܒܢ ܐܠܦܬ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܗܝܟܠܐ. ܐܝܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܬܟܢܫܝܢ. ܘܡܕܡ ܒܛܘܫܝܐ ܠܐ ܡܠܠܬ. 21 ‡ ܡܢܐ ܡܫܐܠ ܐܢܬ ܠܝ. ܫܐܠ ܠܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܡܢܐ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ. ܗܐ ܗܢܘܢ ܝܕܥܝܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܡܪܬ. 22 ‡ ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ. ܚܕ ܡܢ ܕܚܫܐ ܕܩܐܡ ܗܘܐ. ܡܚܝܗܝ ܥܠ ܦܟܗ ܠܝܫܘܥ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܟܢܐ ܝܗܒ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ ܠܪܒ ܟܗܢܐ. 23 ‡ ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܒܝܫܐܝܬ ܡܠܠܬ ܐܣܗܕ ܥܠ ܒܝܫܬܐ. ܘܐܢ ܕܝܢ ܫܦܝܪ ܠܡܢܐ ܡܚܐ ܐܢܬ ܠܝ. 24 ‡ ܚܢܢ ܕܝܢ ܫܕܪ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܐܣܝܪ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ. 25 ‡ ܘܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܘܫܚܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬ ܚܕ ܐܢܬ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܗܘ ܟܦܪ ܘܐܡܪ ܠܐ ܗܘܝܬ. 26 ‡ ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܐܚܝܢܗ ܕܗܘ ܕܦܣܩ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ ܐܕܢܗ. ܠܐ ܐܢܐ ܚܙܝܬܟ ܥܡܗ ܒܓܢܬܐ. 27 ‡ ܘܬܘܒ ܟܦܪ ܫܡܥܘܢ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ.

ܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ ✣

✣ ✣ ܩܪ ✣ ✣

28 ‡ ܐܝܬܝܘܗܝ ܕܝܢ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܐܝܬܝܗ ܗܘܐ ܨܦܪܐ. ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܥܠܘ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܕܠܐ ܢܬܛܘܫܘܢ ܥܕ ܐܟܠܝܢ ܦܨܚܐ. 29 ‡ ܢܦܩ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܤ ܠܒܪ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܐܟܠܩܘܪܨܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ. 30 ‡ ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܠܘ ܠܐ ܒܝܫ ܥܒܕܐ ܗܘܐ. ܐܦܠܐ ܠܟ ܡܫܠܡܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ. 31 ‡ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܤ. ܕܒܪܘܗܝ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܟ ܢܡܘܤܟܘܢ ܕܘܢܘܗܝ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ. ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܢ ܠܡܩܛܠ ܠܐܢܫ.

18 ‡ *Porrò ſtabant ſerui & miniſtri, et componebant ignem vt calfacerent ſe, quia frigus erat. Stabat autem & Schemeoun cum eis, & calfaciebat ſe.*

19 ‡ *Princeps autem Sacerdotum interrogauit Ieſchua de diſcipulis et doctrina ipſius.*

20 ‡ *Et dixit ei Jeſchua, Ego palam locutus ſum ad populũ, ſemperque docui in Synagoga & in templo, quò omnes Jihoudæi conueniunt; & nihil in occulto locutus ſum.*

21 ‡ *Quid me interrogas? interroga eos qui audierũt quid collocutus ſim eis. ecce hi ſciunt quæcunque dixerim.*

22 ‡ *Quumque hæc dixiſſet, vnus ex miniſtris qui adſtabat, percuſſit maxillam ipſius Ieſchua, & dixit ei, Itáne das reſponſum principi Sacerdotum?*

23 ‡ *Reſpondit Jeſchua, & dixit ei, Si malè locutus ſum, teſtificare de malo; ſin autem benè, cur me cædis?*

24 ‡ *Chanon autem miſit Jeſchua vinctum ad Kaiopho ſummum Sacerdotem.*

25 ‡ *Et Schemeoun Kipho ſtabat & calfaciebat ſe; & dicunt ei, Nunquid & tu vnus ex diſcipulis eius es? At ille negauit; & dixit, Non ſum.*

26 ‡ *Dicit ei vnus ex ſeruis ſummi Sacerdotis, cognatus illius cuius Schemeoum amputarat auriculam, Nonne ego vidi te cum eo in horto?*

27 ‡ *Et iterum inficiatus eſt Schemeoun: & in ea ipſa hora emiſit vocem gallus.*

Matutinis VI. Feriæ Crucifixionis.

28 ‡ *Porrò abduxerunt Ieſchua à Kaiopho in prætorium, eratque manè. ipſi autem non introierunt in prætorium, ne polluerẽtur prius quàm comediſſent Pezcho.*

29 ‡ *Exiuit autem Pilatus foras ad eos, & dixit eis, Quam accuſationem habetis aduerſus hunc virum?*

30 ‡ *Reſponderunt ac dicunt ei, Niſi eſſet maleficus, ne tibi quidem tradidiſſemus eum.*

31 ‡ *Dixit eis Pilatus, Accipite eum vos, eumque iudicate ſecundum legem veſtram. Dicunt ei Iihoudæi, Non licet nobis interficere quenquam.*

---

18 [a] וְקָימִין הֲוו עַבְדֵא וְדַחְשֵׁא [b] וְסָימִין הֲוַי נוּרָא [c] דְנֶשְׁחְנוּן מֶטֻל [d] דְקַרִישׁ הֲוָא דֵין אַף שֶׁמְעוּן עַמְּהוּן וְשָׁחֵן׃ 19 רַב כָּהֲנָא דֵין שַׁאלֵה לְיֵשׁוּע עַל תַלְמִידוֹהִי וְעַל [e] יוּלְפָנֵה׃ 20 וְאֶמַר לֵה יֵשׁוּע אֶנָא עַיִן [f] בַּגְלֶא מַלֶּלֶת עַם עַמָּא וּבְכֻלְזְבַן אַלְפֶת בְּכְנוּשְׁתָא וּבְהַיכְלָא אַיכָא דְכֻלְהוֹן יְהוּדָיֵא מֶתְכַּנְשִׁין וּמֶדֶם [g] בְּטוּשְׁיָא לָא מַלֶּלֶת׃ 21 מָנָא מְשַׁאֵל אַנְתְּ לִי שַׁאֵל לְהָנוּן דְשַׁמְעוּ מָנָא מַלֶּלֶת עַמְּהוּן הָא הָנוּן יָדְעִין כֻּל מֶדֶם דְאֶמְרֶת׃ 22 וְכַד הָלֵין אֶמַר חַד מֶן [h] דַחְשֵׁא [i] דְקָאֵם הֲוָא [k] מַחְיֵהִי עַל [l] פַכֵּה לְיֵשׁוּע וְאֶמַר לֵה הָכַנָא יָהֵב אַנְתְּ פֶּתְגָמָא לְרַב כָּהֲנָא׃ 23 עֲנָא יֵשׁוּע וְאֶמַר לֵה אֶן [m] בִּישָׁאִית מַלֶּלֶת [n] אַסְהֶד עַל בִּישְׁתָא וְאֶן דֵין שַׁפִּיר לְמָנָא [o] מָחֵיתָנִי׃ 24 חָנָן דֵין שַׁדַר לְיֵשׁוּע כַּד [p] אֲסִיר לְוָת קַיָפָא רַב כָּהֲנָא׃ 25 וְשֶׁמְעוּן כֵּאפָא [q] קָאֵם הֲוָא [r] וְשָׁחֵן וְאָמְרִין לֵה לְמָא אַף אַנְתְּ חַד מֶן תַלְמִידוֹהִי אַנְתְּ וְהוּ כְפַר וְאֶמַר לָא [s] הֲוִית׃

[a] קום [b] שום [c] שחן פירוש אתחמם [d] פיר׳ קור [e] ילף [f] גלא [g] טשא [h] משמשק [i] קום [k] מחא [l] פיר׳ לחיו [m] ביש [n] סהד [o] מחא [p] אסר [q] קום [r] פיר׳ אתחמם [s] הוא

Translat. B. Hieronymi	Graece
18 * Stabant autem serui & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se. erat autem cum eis & Petrus, stans & calefaciens se.	18 * εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο. ἦν δὲ μετ᾽ αὐτῶν ὁ πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος.
19 * Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius. D	19 * ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.
20 * Respondit ei Iesus, Ego palàm locutus sum mundo, ego semper docui in Synagoga, & in templo quò omnes Iudæi conueniunt: & in occulto locutus sum nihil.	20 * ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἐγὼ παῤῥησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν.
21 * Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce, hi sciunt quæ dixerim ego.	21 * τί με ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.
22 * Hæc autem cùm dixisset, vnus assistens ministrorum, dedit alapam Iesu, dicens, Sic respondes Pontifici?	22 * ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ ἰησοῦ, εἰπών, οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ;
23 * Respondit ei Iesus, Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis?	23 * ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;
24 * Et misit eū Annas ligatum ad Caipham pontificem.	24 * ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ ἄννας δεδεμένον πρὸς καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.
25 * Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei, Nūquid & tu ex discipulis eius es? Negauit ille, & dixit, Non sum. E	25 * ἦν δὲ σίμων πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο οὖν ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν, οὐκ εἰμί.
26 * Dicit ei vnus ex seruis Pontificis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam, Nonne ego te vidi in horto cum illo?	26 * λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε πέτρος τὸ ὠτίον, οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ᾽ αὐτοῦ;
27 * Iterum ergo negauit Petrus: & statim gallus cantauit.	27 * πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
28 * Adducunt ergo Iesum à Caipha in prætorium. Erat autem manè: & ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha.	28 * Ἄγουσιν οὖν τὸν ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ᾽ ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα.
29 * Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit, Quam accusationem affertis aduersus hominem hunc?	29 * ἐξῆλθεν οὖν ὁ πιλάτος πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπε, τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
30 * Responderunt, & dixerunt ei, Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum.	30 * ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.
31 * Dixit ergo eis Pilatus, Accipite eum vos, & secundùm legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudæi, Nobis non licet interficere quenquam. F	31 * εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ πιλάτος, λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι, ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.

Marginalia: Mat. 25. f. 57; Mar. 14. f. 53; Luc. 22. f. 54; Mat. 26. f. 69; Mar. 14. f. 67; Luc. 22. f. 56; Mat. 27. a. 2; Mar. 15. a. 1; Luc. 23. a. 1; Act. 10. d. 28. & 11. a. 3

---

26 אמר ליה חד מן עבדא דרב כהנא [t] אחינה דהו דפסק הוא שמעון [u] אדניה לא אנא [x] חזיתך עמה [y] בגנתא ׃

27 ותוב כפר שמעון ובה בשעתא [z] קרא תרנגלא ׃

דצפרא [a] דערובתא [b] דזקיפותא

28 [c] איתיוהי דין לישוע מן לות קיפא [d] לפרטורין [e] ואיתוהי הוא צפרא והנון לא [f] עלו לפרטרוין דלא [g] נתטושון עד אכלין פצחא ׃ 29 נפק דין פילטוס לבר לותהון ואמר להון מנא [h] מאכל קרצא אית לכון על גברא הנא ׃ 30 [i] ענו ואמרין ליה אלו לא עבד [k] בישתא הוא אף לא לך [l] משלמין הוין ליה ׃ 31 אמר להון פילטוס [m] דובר והי אנתון [n] ודונוהי איך נמוסכון אמרין ליה יהודיא לא שליט לן [o] למקטל לאנש ׃

[t] אח פיר׳ בראחו
[u] כמו אזנו
[x] חזא [y] גנן [z] פיר׳ שור
[a] ערב [b] זקף [c] אתא
[d] פירוש׳ בית דין
[e] אית [f] עלל [g] טוש
פירוש׳ טמא
[h] פיר׳ מלשינותא
[i] ענא [k] בוש [l] שלם
[m] דבר בלשון לקח
[n] דון [o] קטל

32 ܕܬܫܬܡܠܐ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܟܕ ܡܘܕܥ ܗܘܐ ܒܐܝܢܐ ܡܘܬܐ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܡܬ. 33 ܥܠ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܩܪܐ ܠܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܗܘܢ ܕܝܗܘܕܝܐ. 34 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢ ܢܦܫܟ ܐܡܪܬ ܗܕܐ. ܐܘ ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܘ ܠܟ ܥܠܝ. 35 ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. ܠܡܐ ܐܢܐ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢܐ. ܒܢܝ ܥܡܟ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ ܐܫܠܡܘܟ ܠܝ. ܡܢܐ ܥܒܕܬ. 36 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܠܟܘܬܝ ܕܝܠܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ. ܐܠܘ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܘܬ ܗܢܐ ܡܠܟܘܬܝ. ܡܬܟܬܫܝܢ ܗܘܘ ܡܫܡܫܢܝ ܕܠܐ ܐܫܬܠܡ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܠܟܘܬܝ ܕܝܠܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܟܐ. 37 ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. ܡܕܝܢ ܡܠܟܐ ܐܢܬ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬ ܐܡܪܬ ܕܡܠܟܐ ܐܢܐ. ܐܢܐ ܠܗܕܐ ܝܠܝܕ ܐܢܐ. ܘܠܗܕܐ ܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ. ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܫܪܪܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܫܪܪܐ ܫܡܥ ܩܠܝ. 38 ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. ܡܢܘ ܫܪܪܐ. ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܕܐ. ܢܦܩ ܬܘܒ ܠܘܬ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܐ ܐܦ ܠܐ ܚܕܐ ܥܠܬܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܒܗ. 39 ܥܝܕܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܕܚܕ ܐܫܪܐ ܠܟܘܢ ܒܦܨܚܐ. ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܐܫܪܐ ܠܟܘܢ ܠܗܢܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. 40 ܘܩܥܘ ܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܠܗܢܐ ܐܠܐ ܠܒܪ ܐܒܐ. ܗܘܐ ܕܝܢ ܗܢܘ ܒܪ ܐܒܐ ܓܝܣܐ.

ܩܦܠܐܘܢ ܝܛ

1 ܗܝܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܢܓܕܗ ܠܝܫܘܥ. 2 ܘܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܓܕܠܘ ܟܠܝܠܐ ܡܢ ܥܘܪܐ ܘܣܡܘܗܝ ܒܪܫܗ. ܘܥܛܦܘܗܝ ܢܚܬܐ ܕܐܪܓܘܢܐ. 3 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܫܠܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܦܟܘܗܝ. 4 ܘܢܦܩ ܦܝܠܛܘܣ ܬܘܒ ܠܒܪ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܠܗ ܠܟܘܢ ܠܒܪ. ܕܬܕܥܘܢ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܒܬܪܗ ܐܦ ܠܐ ܚܕܐ ܥܠܬܐ.

ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ

5 ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܠܒܪ. ܟܕ ܐܝܬ ܥܠܘܗܝ ܟܠܝܠܐ ܕܟܘܒܐ ܘܢܚܬܐ ܕܐܪܓܘܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܗܐ ܓܒܪܐ.

32 * *Vt impleretur sermo quem dixerat Jeschua, quum patefaceret qua morte esset moriturus.* 33 * *Introiit autem Pilatus in prætorium, & vocauit Jeschua, ac dixit ei, Tune es rex Iihoudæorum?*

34 * *Dixit ei Ieschua, A temetipso dicis hoc, an alij dixerunt tibi de me?* *

35 * *Dixit ei Pilatus, Num ego Jihoudæus sum? filij gentis tuæ, & principes Sacerdotum tradiderunt te mihi: quid fecisti?*

36 * *Dixit ei Jeschua, Regnum meum non est ex hoc mundo: si ex hoc mundo esset regnum meum, decertarent ministri mei ne traderer Iihoudæis: Nunc autem regnum meum, meum* inquam *non est hinc.*

37 * *Dixit ei Pilatus, Ergo rex es? Dixit ei Jeschua, Tu dicis me regem esse. Ad hoc ego natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam de veritate. Quisquis est ex veritate, audit vocem meam.*

38 * *Dixit ei Pilatus, Quid est veritas? Et quum hoc dixisset, exiit rursus ad Jihoudęos, & dixit eis, Ego ne vnam quidem causam inuenio in eo.*

39 * *Moris est autem vobis, vt vnum dimittā vobis in Pezcho: vultis igitur dimittam vobis hunc regem Iihoudæorum?*

40 * *At clamauerunt omnes, dicuntque, Non hunc, sed Bar-Abba. Erat autem iste Bar-Abba latro.*

CAP. XIX.

1 T*Vnc Pilatus flagellauit Jeschua.*

2 * *Et milites complicarunt coronam è spinis, & imposuerunt eam capiti ipsius; & amicierunt eum vestimentis coccineis:*

3 * *Et dicebant, Pax tibi,* [Salue] *rex Iihoudæorum. Et percutiebant eum in maxillas ipsius.*

4 * *Porrò exiuit iterum Pilatus foras, & dixit eis, En adduco eum vobis foras, vt noueritis me non inuenire post eum* [in eo] *ne vnam quidem occasionem.*

Ad horam tertiam.

5 * *Exiit itaque Ieschua foras, existente super eum corona spinea, & vestimentis coccineis: & dixit eis Pilatus, Ecce homo.*

32 דתשתלם [p] מלתא דאמר ישוע כד [q] מודע באינא [r] מותא עתיד דנמות ׃ 33 על דין פילטוס [s] לפרטורין וקרא לישוע ואמר לה אנת הו מלכהון דיהודיא ׃ 34 אמר לה ישוע מן נפשך אמרת הדא או אחרנא אמרו לך עלי ׃ 35 אמר לה פילטוס למא אנא יהודיא אנא בני עמך ורבי כהנא [t] אשלמוך לי מנא עבדת ׃ 36 אמר לה ישוע מלכותי דילי לא הות מן הנא עלמא אלו מן עלמא הות הנא מלכותי [u] מתכתשין הוו משמשני דלא אשתלם ליהודיא השא דין מלכותי דילי לא הות [x] מכא ׃ 37 אמר לה פילטוס מדין מלכא אנת אמר לה ישוע אנת אמרת דמלכא אנא להדא אנא [y] יליד אנא ולהדא [z] אתית לעלמא [a] דאסהד על שררא כל מן דאיתוהי מן שררא שמע קלי ׃

[p] מלל [q] ידע [r] מות [s] מן לשון יון והוא בית דינא [t] שלם [u] כתש פירוש נלחם [x] מפה [y] ילד [z] אתא [a] סהד

32 Mat. 20. c.19 * Vt sermo Iesu impleretur quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

33 Mat. 27. b.11 Mar. 15. a.2 Luc. 23. a.4 * Introiuit ergo iterùm in prætorium Pilatus; & vocauit Iesum, & dixit ei, Tu es rex Iudæorum?

34 * Respondit Iesus: A temetipso hoc dicis, an alij dixerunt tibi de me?

35 * Respondit Pilatus: Nunquid ego Iudæus sum? Gens tua, & Pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti?

36 * Respondit Iesus, Regnum meum non est de hoc mundo. si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei vtique decertarent, vt non traderer Iudæis. Nunc autem regnum meum non est hinc.

37 * Dixit itaque ei Pilatus, Ergo rex es tu? Respondit Iesus, Tu dicis, quia rex G sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocem meam.

38 * Dicit ei Pilatus, Quid est veritas? Et cùm hoc dixisset, iterùm exiuit ad Iudæos, & dicit eis, Ego nullam inuenio in eo causam.

39 Mat. 27. b.15 Mar. 15. a.6 Luc. 23. c.17 * Est autem consuetudo vobis vt vnum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Iudæorum?

40 * Clamauerunt ergo rursum omnes, dicentes, Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

CAP. XIX.

1 TVnc ergo apprehendit Pilatus Iesum, A & flagellauit.

2 Mat. 27. c.27 Mar. 15. b.16 * Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti eius: & veste purpurea circundederunt eum.

3 * Et veniebant ad eum, & dicebant, Aue rex Iudæorum: & dabant ei alapas.

4 * Exiuit ergo iterùm Pilatus foras, & dicit eis, Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam.

5 * Exiuit ergo Iesus foras, portans coronam spineam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis, Ecce homo.

32 * ἵνα ὁ λόγος τοῦ ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

33 * εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων;

34 * ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἀφ᾽ ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;

35 * ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος, μήτι ἐγὼ ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί. τί ἐποίησας;

36 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς, ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς ἰουδαίοις. νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.

37 * εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ πιλάτος, οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ ἰησοῦς, σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

38 * λέγει αὐτῷ ὁ πιλάτος, τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπών, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ.

39 * ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων;

40 * ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ βαραββᾶς λῃστής.

ιθ΄.

1 * Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ πιλάτος τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε.

2 * καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν.

3 * καὶ ἔλεγον, χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα.

4 * ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω.

5 * Ἐξῆλθεν οὖν ὁ ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς, ἴδε ὁ ἄνθρωπος.

---

38 אמר לה פילטוס מנו [b] שררא וכד אמר הדא נפק לה תוב לות יהודיא ואמר להון אנא אף לא חדא [c] עלתא משכח אנא בה׃ [d] 39 עידא דין אית לכון [e] דחד אשרי לכון בפצחא [f] צבין אנתון הכיל אשרי לכון להנא מלכא דיהודיא׃ [g] 40 וקעו כלהון ואמרין לא להנא אלא לבר אבא [h] איתוהי הוא דין הנא בר אבא גיסא׃ קפלאון יט [1] הידין פילטוס נגדה לישוע׃ [i] 2 ואסטרטיוטא גדלו כלילא מן כובא [k] וסמוה ברישה [l] וכסיוהי [m] נחתא [n] דארגונא׃ 3 ואמרין הוו שלם לך מלכא דיהודיא [o] ומחין הוו לה על [p] פכוהי׃ 4 ונפק פילטוס תוב לבר ואמר להון הא [q] מפק אנא לה לכון לבר [r] דתדעון דלא משכח אנא בה אף לא חדא [s] עלתא׃ 5 ונפק ישוע לבר כד אית עלוהי כלילא דכובא [z] ונחתא דארגונא ואמר להון פילטוס הא גברא׃

בתלת שעין מר

[b] פירוש אמת [c] כמו עלילה
[d] ועד [e] שרא [f] צבא
[g] קעא [h] אית
[i] מן לשון יון פיר׳ אנשי מלחמה
[k] סום [l] כסא
[m] פיר׳ לבושי
[n] כמו ארגמן
[o] מחא [p] פיר׳ לחיו
[q] נפק [r] ידע [s] עלל
[z] נחת

6 ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܐܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܕܚܫܐ ܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ ܨܠܘܒܝܗܝ ܨܠܘܒܝܗܝ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ ܕܒܪܘ ܐܢܬܘܢ ܘܙܩܘܦܘܗܝ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܒܗ ܥܠܬܐ. 7 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ. ܠܢ ܢܡܘܣܐ ܐܝܬ ܠܢ. ܘܐܝܟ ܕܒܢܡܘܣܢ ܚܝܒ ܗܘ ܡܘܬܐ. ܕܥܒܕ ܢܦܫܗ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. 8 ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܚܠ. 9 ܘܥܠ ܬܘܒ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܐܝܡܟܐ ܐܢܬ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܦܬܓܡܐ ܠܐ ܝܗܒ ܠܗ. 10 ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. ܥܡܝ ܠܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܫܠܝܛ ܐܢܐ ܕܐܫܪܝܟ. ܘܫܠܝܛ ܐܢܐ ܕܐܙܩܦܟ. 11 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܟ ܥܠܝ ܫܘܠܛܢܐ ܐܦ ܠܐ ܚܕ. ܐܠܘ ܠܐ ܝܗܝܒ ܗܘܐ ܠܟ ܡܢ ܠܥܠ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘ ܡܢ ܕܐܫܠܡܢܝ ܠܟ ܪܒܐ ܗܝ ܚܛܝܬܗ ܡܢ ܕܝܠܟ.

12 ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܫܪܝܘܗܝ. ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܢ ܠܗܢܐ ܫܪܐ ܐܢܬ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܪܚܡܗ ܕܩܣܪ. ܟܠ ܡܢ ܓܝܪ ܕܢܦܫܗ ܡܠܟܐ ܥܒܕ. ܣܩܘܒܠܐ ܗܘ ܕܩܣܪ.

13 ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. ܐܦܩܗ ܠܝܫܘܥ ܠܒܪ. ܘܝܬܒ ܥܠ ܒܝܡ. ܒܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܪܨܝܦܐ ܕܟܐܦܐ. ܥܒܪܐܝܬ ܕܝܢ ܡܬܐܡܪܐ ܓܦܝܦܬܐ. 14 ܥܪܘܒܬܐ ܗܘܬ ܕܦܨܚܐ.

ܫܥܬܐ ܫܬ

ܘܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܐܝܟ ܫܬ ܫܥܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܗܐ ܡܠܟܟܘܢ. 15 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ. ܣܒܝܗܝ ܣܒܝܗܝ. ܨܠܘܒܝܗܝ ܨܠܘܒܝܗܝ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܠܡܠܟܟܘܢ ܐܙܩܘܦ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܪܒܝ ܟܗܢܐ. ܠܝܬ ܠܢ ܡܠܟܐ ܐܠܐ ܐܢ ܩܣܪ. 16 ܗܝܕܝܢ ܐܫܠܡܗ ܠܗܘܢ ܕܢܙܩܦܘܢܝܗܝ. ܘܕܒܪܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. 17 ܘܐܦܩܘܗܝ ܟܕ ܛܥܝܢ ܙܩܝܦܗ. ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܩܪܩܦܬܐ. ܥܒܪܐܝܬ ܕܝܢ ܡܬܐܡܪܐ ܓܓܘܠܬܐ. 18 ܐܝܟܐ ܕܙܩܦܘܗܝ. ܘܥܡܗ ܬܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ. ܚܕ ܡܢ ܗܪܟܐ ܘܚܕ ܡܢ ܗܪܟܐ. ܘܝܫܘܥ ܒܡܨܥܬܐ.

6 * *Quum autem vidissent eum principes Sacerdotum & ministri, clamarunt, dicentes, Crucifige eum, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Accipite vos, eumque cruci suffigite. ego enim nullam inuenio in eo causam.*

7 * *Dicunt ei Jihoudæi, Nos legem habemus; & prout est in lege nostra, reus est mortis, quippe qui seipsum faciat Filium Dei.*

8 * *Quum autem audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit.*

9 * *Et introiit rursus in prætorium, & dixit Jeschua, Vndenam es? Jeschua verò responsum non dedit ei.*

10 * *Subdit ei Pilatus, Mecum non loqueris? Nescis me habere potestatem dimittendi te, & potestatem crucifigendi te?*

11 * *Dixit ei Ieschua, Non haberes potestatē aduersus me vllam, nisi datum esset tibi supernè: propterea is qui me tradidit tibi, maius peccatum habet quàm tuum.*

12 * *Ob idque volebat Pilatus eum dimittere. Jihoudæi verò clamabant, Si hunc dimiseris, non es amicus Cæsaris. nam quicunque se regem facit, inimicus est Cæsaris.*

13 * *Quum audisset autem Pilatus hunc sermonem, adduxit Jeschua foras, & sedit pro tribunali in loco qui vocatur Rozziphtho* [pauimentum] *lapidum, Hebraicè verò dicitur Gaphiphtho* [peribolus].

14 * *Et erat Parasceue Pezcho.*

Ad horam sextam.

Erat autem circiter hora sexta: & dixit Ihoudæis, Ecce Rex vester.

15 * *Illi verò clamabant, Tolle eum, tolle eum; crucifige eum, crucifige eum. Dixit eis Pilatus, Regem vestrum crucifigam? Dicunt ei principes Sacerdotum, Non habemus Regem, nisi Cæsarem.*

16 * *Tunc tradidit eum ipsis vt crucifigerent eum. Acceperunt itaque Ieschua:*

17 * *Et abduxerunt eum, quum baiularet crucem suam, ad locum qui vocatur Karkaphtho,* [Caluaria;] *Hebraicè verò dicitur Gogoultho* [Cranium capitis].

18 * *Vbi crucifixerunt eum, et cum eo duos alios, vnum hinc, & alterum hinc; Jeschua autem in medio.*

---

6 כד דין חזאוהי רבי כהנא ודחשא קעו ואמרין צלוביהי צלוביהי אמר להון פילטוס דברו אנתון וזוקפוהי אנא גיר לא משכח אנא בה עלתא׃ 7 אמרין לה יהודיא לן נמוסא אית לן ואיך דבנמוסן חיב הו מותא דעבד נפשה ברה דאלהא׃ 8 כד שמע דין פילטוס הדא מלתא יתיראית דחל׃ 9 ועל תוב לפרטורין ואמר לישוע אימכא אנת ישוע דין פתגמא לא יהב לה׃ 10 אמר לה פילטוס עמי לא ממלל אנת לא ידע אנת דשליט אנא דאשריך ושליט אנא דאזקפך׃ 11 אמר לה ישוע לית הוא לך עלי שולטנא אף לא חד אלולא יהיב הוא לך מן לעל מטל הנא הו מן דאשלמני לך רבא הי חטיתה מן דילך׃ 12 ומטל הדא צבא הוא פילטוס דנשריוהי יהודיא דין קעין הוו דאן להנא

חזא פירוש משמשין · קעא · צלב · זקף · עלל · חוב · מות · מלל · יתר · עלל · מן לשון יון · עבראית אפית · שרא · זקף · שלט · יהב · שלם · חטא · שרא · קעא

6 * Cùm ergo vidiſſent eum Pontifices & miniſtri, clamabant, dicentes, Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Accipite eum vos, & crucifigite. ego enim non inuenio in eo cauſam.

7 * Reſponderunt ei Iudæi, Nos legem habemus: & ſecundùm legem noſtram B debet mori, quia Filium Dei ſe fecit.

8 * Cùm ergo audiſſet Pilatus hunc ſermonem, magis timuit.

9 * Et ingreſſus eſt prætorium iterum: & dicit ad Ieſum, Vndè es tu? Ieſus autem reſponſum non dedit ei.

10 * Dicit ergo ei Pilatus, Mihi non loqueris? neſcis quia poteſtatem habeo crucifigere te, & poteſtatem habeo dimittere te?

11 * Reſpondit Ieſus, Non haberes poteſtatem aduerſum me vllam, niſi tibi datum eſſet deſuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet.

12 * Exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Iudæi autem clamabant, dicentes, C Si hunc dimittis, non es amicus Cæſaris. Omnis† qui ſe Regem facit, contradicit Cæſari.

enim

13 * Pilatus autem cùm audiſſet hos ſermones, adduxit foras Ieſum: & ſedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithoſtrotos, Hebraicè autem Gabbatha.

14 * Erat autem paraſceue Paſchæ,

Hora quaſi ſexta: & dicit Iudæis, Ecce rex veſter.

15 * Illi autem clamabant, Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Regem veſtrum crucifigam? Reſponderũt Pontifices, Non habemus Regem, niſi Cæſarem.

16 * Tunc ergo tradidit eis illum, vt crucifigeretur. Suſceperunt autem Ieſum, & eduxerunt†.

eum.

Mat. 27. Mar. 15. Luc. 23. autem

17 * Et baiulans ſibi crucem exiuit in eum qui dicitur Caluariæ locum, Hebraicè †Golgotha:

18 * Vbi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Ieſum.

6 * ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος, λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

7 * ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι, ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ἐποίησεν.

8 * ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη.

9 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ ἰησοῦ, πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

10 * λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πιλάτος, ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε;

11 * ἀπεκρίθη ἰησοῦς, οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

12 * ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἔκραζον, λέγοντες, ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ καίσαρι.

13 * ὁ οὖν πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω τὸν ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, ἑβραϊστὶ δὲ γαββαθᾶ.

14 * ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα,

Ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς ἰουδαίοις, ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

15 * οἱ δὲ ἐκραύγαζον, ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος, τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, οὐκ ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ καίσαρα.

16 * τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον.

17 * καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται ἑβραϊστὶ γολγοθᾶ,

18 * ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν ἰησοῦν.

שרא אנת לא הוית רחמה דקסר כל מן גיר דנפשה מלכא עבד [z]סקובלא הוא דקסר ׃ [13] כד שמע דין פילטוס הדא [a]מלתא [b]אפקה לישוע לבר [c]ויתב על [d]בים [e]ברוכתא [f]דמתקריא רציפתא דכאפא עבראית דין [g]מתאמרא גפיפתא [h]וערובתא הות דפצחא ׃ [14] ואית [a]הוי איך שעא שת ואמר ליהודיא הא מלככון ׃ [15] הנון דין [b]קעין הוו [c]שקוליהי שקוליהי [d]צלוביהי צלוביהי אמר להון פילטוס למלככון אזקוף אמרין לה רבי כהנא לית לן מלכא אלא אן קסר ׃ [16] הידין אשלמה להון [e]דנזקפוניהי ודברוהי לישוע ׃ [17] [f]ואפקוהי כד שקיל זקיפה [g]לדוכתא [h]דמתקריא קרקפתא עבראית דין מתאמרא [i]גגולתא ׃ [18] אתר דזקפוהי ועמה תרין אחרנין חד מכא וחד מכא ולישוע במצעתא ׃

דשת שעין מח

[z] פירוש אויב [a] מלל [b] נפק [c] יתב [d] כמו כלשון יון פירוש דוכן [e] פיר׳ מקום [f] קרא [g] אמר [h] ערב

[a] הוא [b] קצא [c] שקל [d] צלב [e] זקף [f] נפק [g] פיר׳ המקום [h] קרא [i] גלגל

19 ܘܟܬܒ ܐܦ ܠܘܚܐ ܦܝܠܛܘܣ ܘܣܡ ܥܠ ܙܩܝܦܗ. ܟܬܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܗܟܢܐ. ܗܢܐ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ.

20 ܘܠܗܢܐ ܕܦܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܩܪܐܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܘܟܬܐ ܕܐܙܕܩܦ ܒܗ ܝܫܘܥ. ܘܟܬܝܒ ܗܘܐ ܥܒܪܐܝܬ ܘܝܘܢܐܝܬ ܘܪܗܘܡܐܝܬ.

21 ܘܐܡܪܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܠܦܝܠܛܘܣ. ܠܐ ܬܟܬܘܒ ܕܡܠܟܐ ܗܘ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܐ ܕܗܘ ܐܡܪ ܕܡܠܟܐ ܐܢܐ ܕܝܗܘܕܝܐ.

22 ܐܡܪ ܦܝܠܛܘܣ. ܡܕܡ ܕܟܬܒܬ ܟܬܒܬ.

ܕܬܫܥܫܥܝܢ

ܡܘ

23 ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܝܢ ܟܕ ܙܩܦܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܫܩܠܘ ܢܚܬܘܗܝ ܘܥܒܕܘ ܠܐܪܒܥ ܡܢܘܢ. ܡܢܬܐ ܠܚܕ ܡܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. ܟܘܬܝܢܗ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܕܠܐ ܚܝܛܐ ܡܢ ܠܥܠ ܙܩܝܪܬܐ ܟܠܗ.

24 ܘܐܡܪܘ ܚܕ ܠܚܕ. ܠܐ ܢܨܪܝܘܗܝ. ܐܠܐ ܢܪܡܐ ܥܠܘܗܝ ܦܣܐ ܕܠܡܢ ܬܗܘܐ. ܘܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܐܡܪ. ܦܠܓܘ ܢܚܬܝ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܥܠ ܠܒܘܫܝ ܐܪܡܝܘ ܦܣܐ. ܗܠܝܢ ܥܒܕܘ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ.

25 ܩܝܡܢ ܗܘܝ ܕܝܢ ܠܘܬ ܙܩܝܦܗ ܕܝܫܘܥ ܐܡܗ ܘܚܬܗ ܕܐܡܗ. ܘܡܪܝܡ ܕܩܠܝܘܦܐ. ܘܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ.

26 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܚܙܐ ܠܐܡܗ ܘܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܕܩܐܡ. ܘܐܡܪ ܠܐܡܗ. ܐܢܬܬܐ ܗܐ ܒܪܟܝ.

27 ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ. ܗܐ ܐܡܟ. ܘܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ ܕܒܪܗ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܠܘܬܗ.

28 ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܕܥ ܝܫܘܥ ܕܟܠܡܕܡ ܐܫܬܠܡ. ܘܕܢܫܬܠܡ ܟܬܒܐ ܐܡܪ. ܨܗܐ ܐܢܐ.

29 ܘܡܐܢܐ ܣܝܡ ܗܘܐ ܕܡܠܐ ܚܠܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܠܘ ܐܣܦܘܓܐ ܡܢ ܚܠܐ. ܘܣܡܘܗ ܥܠ ܙܘܦܐ ܘܩܪܒܘ ܠܘܬ ܦܘܡܗ.

30 ܟܕ ܕܝܢ ܫܩܠ ܗܘ ܚܠܐ ܝܫܘܥ. ܐܡܪ ܗܐ ܡܫܠܡܐ ܗܝ. ܘܐܪܟܢ ܪܝܫܗ ܘܐܫܠܡ ܪܘܚܗ.

---

19 *Quinetiam scripsit tabulam Pilatus, et imposuit cruci eius. Ita verò scriptum erat:* HIC EST IESCHVA NAZARENVS REX ILLE IIHOVDAEORVM.

20 *Hunc porrò titulum multi ex Jihoudæis legerunt; quia prope ciuitatem erat locus in quo erucifixus fuit Jeschua. Et scriptum erat Hebraicè, & Jonicè, & Romanè.*

21 *Dixerunt autem principes Sacerdotum Pilato, Ne scribas, Rex ille Jihoudæorum: sed illum dixisse, Rex sum Jihoudæorum.*

22 *Dixit Pilatus, Quod scripsi scripsi.*

Ad horam nonam.

23 *Cæterùm milites quum crucifixissent Jeschua, sustulerunt vestimenta eius, & fecerunt quatuor partes, partem vnicuique ex militibus: porrò tunica eius erat absque sutura, à summo contexta tota.*

24 *Dixerunt itaque alius ad alium, Ne scindamus eam; sed sorte experiamur de ea, cuiusnam futura sit. Et impleta est Scriptura, quæ dicit, Partiti sunt vestimenta mea inter se, & super vestem meam iecerunt sortem. Hæc fecerunt milites.*

25 *Stabant autem ad crucem Ieschua mater eius & soror matris eius, & Mariam Klioupha, & Mariam Magdeloitho.*

26 *Ieschua verò conspicatus matrem suam, & discipulum illum quem ipse amabat, adstantem, dixit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus.*

27 *Dixit autem discipulo illi, Ecce mater tua. Et ex illa hora recepit eam discipulus ille apud se.*

28 *Posteà sciens Ieschua omnia absoluta esse, & vt impleretur Scriptura, dixit, Sitio.*

29 *Vas autem positum erat plenum aceto. Illi verò impleuerunt spongiam aceto, & imposuerunt eam hyssopo, admoueruntque ori eius.*

30 *Quum autem accepisset illud acetum Ieschua, dixit, Ecce consummatum est. & inclinauit caput suum, ac tradidit spiritum suum.*

---

19 וּכְתַב אַף לוּחָא פִילַטוֹס וְסָם עַל זְקִיפֵהּ כְּתִיב הֲוָא דֵין הָכַנָא הָנָא יֵשׁוּעַ נָצְרָיָא מַלְכָּא דִיהוּדָיֵא׃

20 וּלְהָנָא [l] דַפָּא סַגִיאֵא מֵן יְהוּדָיֵא קְרַאוּהִי מֵטֻל דְקָרִיבָא הֲוָת לַמְדִינְתָּא [m] דוּכְתָּא [n] דְאֶזְדְקֵף בָּהּ יֵשׁוּעַ וּכְתִיב הֲוָא עֶבְרָאִית וְיַוְנָאִית וְרְהוֹמָאִית׃

21 וְאֵמַרוּ רַבֵּי כָהֲנֵא לְפִילַטוֹס לָא תֶּכְתּוּב דְמַלְכָּא הוּ דִיהוּדָיֵא אֶלָּא דְהוּ אֵמַר דְמַלְכָּא אֶנָא דִיהוּדָיֵא׃

22 אֵמַר פִּילַטוֹס [o] מֶדֵם דְכֶתְבֵת כֶּתְבֵת׃

דְתֶשַׁעשָׁעִין מו

23 [a] אֶסְטְרַטִיוֹטֵא דֵין כַּד זַקְפוּהִי לְיֵשׁוּעַ שְׁקַלוּ [b] נַחְתַּוהִי וַעֲבַדוּ לְאַרְבַּע [c] מְנָוָן מְנָתָא לְחַד מֵן אֶסְטְרַטִיוֹטֵא כּוּתִינֵהּ דֵין [d] אִיתֵיהּ הֲוָת דְלָא [e] חִיטָא מֵן לְעֶל [f] זְקִירְתָּא כֻּלָּהּ׃

l פיר' צינא m המקום
n זקף
o פיר' דבר a מן לשון יון
b פיר' לבושיו
c מנא פיר' חלקות
d אית
e חוט פיר' תפר
f זקר פיר' תפר

19 * Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat autem D scriptum, IESVS NAZARENVS REX IVDAEORVM.

20 * Hunc ergo titulũ multi Iudæorum legerunt: quia prope ciuitatem erat locus, vbi crucifixus est Iesus: Et erat scriptum Hebraicè, Gręcè & Latinè.

21 * Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudæorum, Noli scribere, Rex Iudæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorum.

22 * Respondit Pilatus: Quod scripsi scripsi.

23 * Milites ergo cùm crucifixissent eũ, acceperunt vestimenta eius (& fecerunt quatuor partes: vnicuique militi partẽ) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum.

24 * Dixerũt ergo ad inuicem, Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius E sit. Vt scriptura impleretur, dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestẽ meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt.

Mat. 27. d. 35 Mar. 15. c. 24 Luc. 23. e. 34 Psal. 21. e. 19

25 * Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius, Maria Cleopæ, & Maria Magdalene.

26 * Cùm vidisset ergo Iesus matrem, & discipulum astantem, quem diligebat, dicit matri suæ, Mulier, ecce filius tuus.

27 * Deinde dixit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in † sua.

suam.

28 * Posteà sciens Iesus, quia omnia iam consummata sunt, vt consummaretur Scriptura, dicit, Sitio.

Psal. 68. c. 22

29 * Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi verò spongiam plenam aceto, hyssopo circumponẽtes, obtulerunt ori eius.

30 * Cùm ergo accepisset Iesus acetum, dixit, Consummatum est. Et inclinato F capite, tradidit spiritum.

---

19 * ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον, ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

20 * τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον ἑβραϊστί, ἑλληνιστί, ῥωμαϊστί.

21 * ἔλεγον οὖν τῷ πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν ἰουδαίων, μὴ γράφε, ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, ἀλλ᾽ ὅτι ἐκεῖνος εἶπε, βασιλεύς εἰμι τῶν ἰουδαίων.

22 * ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος, ὃ γέγραφα, γέγραφα.

23 * Οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος· καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι᾽ ὅλου.

24 * εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

25 * εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μαρία ἡ τοῦ κλωπᾶ, καὶ μαρία ἡ μαγδαληνή.

26 * ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου.

27 * εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος εἰς τὰ ἴδια.

28 * μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει, διψῶ.

29 * σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι.

30 * ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ ἰησοῦς, εἶπε, τετέλεσται. καὶ κλίνας τὴν κεφαλήν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

---

24 ואמרו חד לחדלא [g]נסדקיה אלא [h]נפם עליה מפם דמנו תהוא ושלם כתבא דאמר דפלגו נחתי בינתהון ועל לבושי [i]ארמיו [k]פסא הלין עבדו אסמרטיוטא׃

25 [l]קימן הוי דין לות זקיפה דישוע אמה וחתה דאמה ומרים הי דקליופא ומרים מגדליתא׃

26 ישוע דין חזה לאמה [m]ולהלמידא הו דרחם הוא [n]דקאם ואמר לאמה אנתתא הא ברכי׃

27 ואמר לתלמידא הו הא אמך ומן הי שעתא [o]דברה תלמידא הו לותה׃

28 בתר הלין ידע ישוע דכלמדם [p]אשתלם [q]ודנתמלא כתבא אמר [r]צהא אנא׃

29 [s]ומאנא [t]סים הוא דמלא חלא הנון דין [u]מלו [x]אספוגא מן [y]חלא [z]וסמו על [a]זופא וקרבו לות פומה׃

30 כד דין שקל הו חלא ישוע אמר הא משלם [b]וארכן רישה ואשלם רוחה׃

[g] סדק [h] פים [i] רמא [k] פירוש גורל [l] קום [m] למר [n] קום [o] דבר בלשון לקח [p] שלם [q] מלא [r] צחא כמו צמא בפי׳ כלי [s] סום [t] מלא [x] מן לשון יון [y] פי׳ חומץ [z] סום [a] פי׳ אזוב [b] ארכן פי׳ נטה

ܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܣܒܪܬܐ ✣ ܡܙ ✣

31 ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܥܪܘܒܬܐ ܗܘܬ ܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܢܒܘܬܘܢ ܦܓܪܐ ܗܠܝܢ ܥܠ ܙܩܝܦܐ. ܡܛܠ ܕܫܒܬܐ ܢܓܗܐ. ܝܘܡܐ ܗܘ ܓܝܪ ܪܒܐ ܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܗܝ. ܘܒܥܘ ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܬܒܪܘܢ ܫܩܝܗܘܢ ܕܗܢܘܢ ܙܩܝܦܐ ܘܢܚܬܘܢ ܐܢܘܢ. 32 ܘܐܬܘ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. ܘܬܒܪܘ ܫܩܝܗ ܕܩܕܡܝܐ ܘܕܗܘ ܐܚܪܢܐ ܕܐܙܕܩܦ ܥܡܗ. 33 ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܚܙܘ ܕܡܝܬ ܠܗ ܡܢ ܟܕܘ. ܘܠܐ ܬܒܪܘ ܫܩܘܗܝ. 34 ܐܠܐ ܚܕ ܡܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܡܚܝܗܝ ܒܓܢܒܗ ܒܠܘܟܝܬܐ. ܘܡܚܕܐ ܢܦܩ ܕܡܐ ܘܡܝܐ. 35 ܘܡܢ ܕܚܙܐ ܐܣܗܕ. ܘܫܪܝܪܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ. ܘܗܘ ܝܕܥ ܕܫܪܪܐ ܐܡܪ. ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܗܝܡܢܘܢ. 36 ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܗܘܝ ܕܢܬܡܠܐ ܟܬܒܐ ܕܐܡܪ. ܕܓܪܡܐ ܠܐ ܢܬܬܒܪ ܒܗ. 37 ܘܬܘܒ ܟܬܒܐ ܐܚܪܢܐ ܕܐܡܪ. ܕܢܚܙܘܢ ܒܡܢ ܕܕܩܪܘ. 38 ܒܬܪ ܗܠܝܢ. ܝܘܣܦ ܗܘ ܕܡܢ ܪܡܬܐ ܒܥܐ ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܡܛܠ ܕܬܠܡܝܕܐ ܗܘܐ ܕܝܫܘܥ. ܘܛܫܐ ܗܘܐ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܕܢܫܩܘܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܐܦܣ ܦܝܠܛܘܣ. ܘܐܬܐ ܘܫܩܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. 39 ܘܐܬܐ ܐܦ ܢܝܩܕܝܡܘܣ. ܗܘ ܕܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܒܠܠܝܐ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܐܝܬܝ ܥܡܗ ܓܒܝܠܬܐ ܕܡܘܪܐ ܘܕܥܠܘܝܐ ܐܝܟ ܡܐܐ ܠܝܛܪܝܢ. 40 ܘܫܩܠܘܗܝ ܠܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܟܪܟܘܗܝ ܒܟܬܢܐ ܘܒܗܣܡܐ. ܐܝܟ ܕܥܝܕܐ ܠܗܘܢ ܠܝܗܘܕܝܐ ܕܢܩܒܪܘܢ. 41 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗ ܒܕܘܟܬܐ ܕܐܙܕܩܦ ܒܗ ܝܫܘܥ ܓܢܬܐ. ܘܒܗ ܒܓܢܬܐ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܚܕܬܐ. ܕܐܢܫ ܠܐ ܐܬܬܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ. 42 ܘܐܣܝܡܘܗܝ ܬܡܢ ܠܝܫܘܥ. ܡܛܠ ܕܫܒܬܐ ܥܐܠܐ ܗܘܐ. ܘܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܐ ܩܒܪܐ.

✣ ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܩܝܡܬܐ ✣

✣ ܩܦܠܐܘܢ ✣ ܟ ✣

1 ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܕܝܢ ܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܒܨܦܪܐ ܥܕ ܚܫܘܟ ܠܩܒܪܐ. ܘܚܙܬ ܠܟܐܦܐ ܕܫܩܝܠܐ ܡܢ ܩܒܪܐ.

Vesperè Sabbathi Annunciationis.

31 *Jihoudæi verò quoniam Parasceue erat, dicunt, Nequaquam pernoctabunt corpora ista in cruce, quandoquidem Sabbathi illucescet dies (erat enim magnus dies Sabbathi illius) & efflagitarunt à Pilato, vt confringerent crura eorum suspensorum, atque tollerent eos. 32 *Venerunt itaque milites, & confregerunt crura prioris, & eius alterius qui crucifixus erat cum eo. 33 *Quumque venissent ad Jeschua, viderunt eum iam esse mortuum; neque confregerunt eius crura. 34 *Sed vnus ex militibus feriit eum in latere ipsius lancea, & statim exiit sanguis & aqua. 35 *Et qui vidit testatus est, & verum est testimonium eius; ipséq; nouit se vera dicere, vt et vos credatis. 36 *Hæc autē facta sunt vt impleretur Scriptura, dicens, Os non comminuetur in eo. 37 *Et rursus alia Scriptura dicit, Respicient in eum quem perfoderunt. 38 *Posthæc Iauseph ille ex Rometho efflagitauit à Pilato, (siquidem discipulus fuerat Ieschua, sed occultus propter metum Jihoudæorum) vt tolleret corpus Jeschua: & permisit Pilatus. proinde venit, & sustulit corpus Jeschua. 39 *Venit autem & Nicodimous, (is qui primùm venerat ad Jeschua noctu) & attulit secum misturæ myrrhæ et aloes quasi centum libras. 40 *Sustulerunt itaque corpus Ieschua, & obuoluerunt illud linteis et aromatibus, prout mos est Jihoudæis sepelire. 41 *Erat eo in loco, in quo crucifixus erat Jeschua, hortus, & in ipso horto monumentum nouū, in quo nemo adhuc positus fuerat. 42 *Itaque posuerunt illic Ieschua, propterea quòd Sabbatum intrabat, quodque prope esset monumentum.

Lectio matutina Dominicæ Resurrectionis.

CAP. XX.

1 PRimo autem hebdomadis venit Mariam Magdeloitho diluculo, quum adhuc tenebræ essent, ad monumentum; videtque lapidem sublatum à sepulchro.

דְרַמְשָׁא דְשַׁבְּתָא דַסְּבַרְתָּא מז

31 יְהוּדָיֵא דֵין מְטֻל דַּעֲרוּבְתָא הֲוָת אָמְרִין לָא נְבוּתוּן פַּגְרָא הָלֵין עַל זְקִיפָא מְטֻל דְשַׁבְּתָא נָגְהָא יוֹמָא הֲוָא גֵיר רַבָּא יוֹמָא דְשַׁבְּתָא הָי וּבְעוֹ מֶן פִּילָטוֹס דִּנְתַבְּרוּן שָׁקַיְהוֹן דְהָנוּן זְקִיפֵא וְנַחְתוּן אֶנוּן׃ 32 וַאתוֹ אֶסְטְרַטִיוּטֵא וְתַבְּרוּ שָׁקַיְהִי דְקַדְמָיָא וַדְהוּ אַחְרָנָא דַאזְדְקֶף עַמֵּה׃ 33 וְכַד אֶתוֹ לְוָת יֵשׁוּע חֲזוֹ דְמִית לֵהּ מֶן כַּדּוּ וְלָא תַבְּרוּ שָׁקוֹהִי׃ 34 אֶלָּא חַד מֶן אֶסְטְרַטִיוּטֵא מַחְיָהִי בְּגַבְּנֵה בְּלוֹכִיתָא וּמֶחְדָא נְפַק דְמָא וּמַיָא׃ 35 וּמַן דַחְזָא אַסְהֶד וְשַׁרִירָא הָי סָהֲדוּתֵה וְהוּ יָדַע דְשַׁרְרָא אָמַר דְאָף אַנְתּוּן תְּהַימְנוּן׃ 36 הָלֵין גֵיר הֲוַי דְנֶתְמַלֵא כְּתָבָא דְאָמַר דְגַרְמָא לָא נֶתְתְּבַר בֵּה׃ 37 וְתוּב כְּתָבָא אַחְרָנָא דְאָמַר דְנֶחְזוּן בְּמַן דַדְקַרוּ׃

עֲרָב בות פי' לין | נָגְהָא בעא תבר | כמו שבר | נחת פי' ירד | אתא מן לשון יון | זקף חזא מות | מחא כמו הכה | דפנא פי' צדיא | מן לשון יון פי' חניה | סהד עבראית אמת

31 * Iudæi ergo (quoniã Parasceue erat) vt non remanerét in cruce corpora Sabbatho (erat enim magnus dies ille Sabbathi) rogauerunt Pilatum vt frangerentur eorum crura, & tollerentur.

32 * Venerũt ergo milites: & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo.

33 * Ad Iesum autem cùm venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura:

34 * Sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuò exiuit sanguis & aqua.

35 * Et qui vidit, testimoniũ perhibuit: & verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit: vt & vos credatis.

36 * Facta sunt enim hęc vt scriptura impleretur, Os non comminuetis ex eo. (Exo. 12. b.46. Num. 9. b.12.)

37 * Et iterum alia scriptura dicit, Videbunt in quem transfixerunt. (Zac. 12. d.10.)

38 * Post hæc autem rogauit Pilatum Ioseph ab Arimathæa (eo quòd esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudæorum) vt tolleret corpus Iesu. (Mat. 27. g.57. Mar. 15. g.42. Luc. 23. g.50.) G

39 * Et permisit Pilatus. Venit ergo, & tulit corpus Iesu. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primùm, ferẽs mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. (Sup. 3. a.1. & 7. g.50.)

40 * Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire.

41 * Erat autem in loco vbi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum nouum, in quo nondum quisquam positus erat.

42 * Ibi ergo propter Parasceuen Iudęorum, quia iuxtà erat monumentum, posuerunt Iesum.

CAP. XX.

1 VNa autem Sabbathi, Maria Magdalene venit manè, cùm adhuc tenebrę essent, ad monumentum: & vidit lapidem sublatum à monumento. (Mat. 28. a.1. Mar. 16. a.1. Luc. 24. a.1.) A

---

31 * οἱ οὖν ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ· ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου· ἠρώτησαν τὸν πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.

32 * ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ·

33 * ἐπὶ δὲ τὸν ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη·

34 * ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

35 * καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε.

36 * ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

37 * καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 * μετὰ ταῦτα ἠρώτησε τὸν πιλάτον ὁ ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ.

39 * ἦλθε δὲ καὶ νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν.

40 * ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν.

41 * ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη·

42 * ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν ἰησοῦν.

κ'.

1 * Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.

---

38 בָּתַר הָלֵין יַוסֵף הַו דְמֵן רָמְתָא בְעָא מֵן פִילַטוּס מֶטֻל [y] דְתַלְמִידָא הֲוָא דְיֵשׁוּע [z] וַמְטַשְׁא הֲוָא מֵן [a] דֶחַלְתָא דִיהוּדָיֵא דְנֶשְׁקוּל פַגְרֵה דְיֵשׁוּע וַאפֵּס פִילַטוּס וֶאתָא וַשְׁקַל פַגְרֵה דְיֵשׁוּע׃ 39 וֶאתָא אַף נִיקָדִימוּס הַו דַאתָא הֲוָא מֵן קְדִים לְוָת יֵשׁוּע בְלֶלְיָא [b] וַאיתִי עַמֵה [c] חוּנְטְתָא דְמוּרָא [d] וַדְעַלְוַי אַיך מָאָא [e] לִיטְרִין׃ 40 וַשְׁקַלוּהי לְפַגְרֵה דְיֵשׁוּע [f] וַכְרַכוּהי בְכֶתָנֵא וַבְבֶסְמֵא אַיכַנָא דְאית [g] עְיָדָא לִיהוּדָיֵא דְנֶקְבְרוּן׃ 41 אית הֲוָת דֵין בְהַי [h] דוּכְתָא [i] דְאֶזְדְקֵף בָה יֵשׁוּע [k] גַנְתָא וּבָה בְגַנְתָא בֵית קְבוּרָא [l] חַדְתָא דַאנָשׁ עַדְכִיל לָא [m] אֶתְתְסִים הֲוָא בֵה׃ 42 וְתַמוּהי תַמָן לְיֵשׁוּעַ מֶטֻל דְשַׁבְּתָא [n] עָאלָא הֲוָת וּמֶטֻל דְקַרִיב הֲוָא קְבוּרָא׃ [a] קֶרִינָא דְצַפְרָא דְחַד בְשַׁבָּא [b] דַקְיָמְתָא מח קפאלון כ

1 בְחַד בְשַׁבָּא דֵין [c] אֶתַת מַרְיַם מַגְדְלָיתָא בְצַפְרָא עַד חֶשׁוּך לְבֵית קְבוּרָא [d] וַחֲזַת לְכאפָא דַשְׁקִילָא מֵן קַבְרָא׃

[y] לְמֵד [z] טְשָא [a] דְחֵל [b] אֶתָא [c] חֲנַט [d] עֲלֵוַי הוּא מין בשמים [e] מן לשון יון [f] כְרַךְ פיר׳ גלל [g] נְעַד פיר׳ מנהג [h] פיר׳ המקום [i] זְקַף [k] גִנַן [l] חֲדַרְת במו חדש [m] סוּם [n] עוּל [a] קְרָא [b] קוּם [c] אֶתָא [d] חֲזָא

2 ܘܪܗܛܬ ܘܐܬܬ ܠܘܬ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܠܘܬ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ ܫܩܠܘܗܝ ܠܡܪܢ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܣܡܘܗܝ܀ 3 ܘܢܦܩ ܫܡܥܘܢ ܘܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܀ 4 ܘܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܗܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܪܗܛ ܩܕܡܗ ܠܫܡܥܘܢ ܘܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܀ 5 ܘܐܕܝܩ ܚܙܐ ܟܬܢܐ ܟܕ ܣܝܡܝܢ ܡܥܠ ܕܝܢ ܠܐ ܥܠ܀ 6 ܐܬܐ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ ܒܬܪܗ ܘܥܠ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܚܙܐ ܟܬܢܐ ܟܕ ܣܝܡܝܢ܀ 7 ܘܣܘܕܪܐ ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܗܘܐ ܒܪܝܫܗ ܠܐ ܥܡ ܟܬܢܐ ܐܠܐ ܟܕ ܟܪܝܟ ܘܣܝܡ ܠܣܛܪ ܒܚܕ ܕܘܟܐ܀ 8 ܗܝܕܝܢ ܥܠ ܐܦ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܚܙܐ ܘܗܝܡܢ܀ 9 ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܀ 10 ܘܐܙܠܘ ܗܢܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܬܘܒ ܠܕܘܟܬܗܘܢ܀ 11 ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܩܝܡܐ ܗܘܬ ܠܘܬ ܩܒܪܐ ܘܒܟܝܐ܀ ܘܟܕ ܒܟܝܐ ܐܕܝܩܬ ܒܩܒܪܐ܀ 12 ܘܚܙܬ ܬܪܝܢ ܡܠܐܟܝܢ ܒܚܘܪܐ ܕܝܬܒܝܢ ܚܕ ܡܢ ܐܣܕܘܗܝ ܘܚܕ ܡܢ ܪܓܠܘܗܝ ܐܝܟܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ܀ 13 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܡܢܐ ܒܟܝܐ ܐܢܬܝ܀ ܐܡܪܐ ܠܗܘܢ ܕܫܩܠܘܗܝ ܠܡܪܝ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܣܡܘܗܝ܀ 14 ܗܕܐ ܐܡܪܬ ܘܐܬܦܢܝܬ ܠܒܣܬܪܗ ܘܚܙܬ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܩܐܡ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܗܘܬ ܕܝܫܘܥ ܗܘ܀ 15 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢܬܬܐ ܡܢܐ ܒܟܝܐ ܐܢܬܝ܀ ܘܠܡܢ ܒܥܝܐ ܐܢܬܝ܀ ܗܝ ܕܝܢ ܣܒܪܐ ܗܘܬ ܕܓܢܢܐ ܗܘ܀ ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܡܪܝ ܐܢ ܐܢܬ ܫܩܠܬܝܗܝ ܐܡܪ ܠܝ ܐܝܟܐ ܣܡܬܝܗܝ܀ ܐܙܠ ܐܫܩܠܝܘܗܝ܀ 16 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܡܪܝܡ܀ ܘܐܬܦܢܝܬ ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܥܒܪܐܝܬ ܪܒܘܠܝ ܕܡܬܐܡܪ ܡܠܦܢܐ܀ 17 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܬܬܩܪܒܝܢ ܠܝ ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܣܠܩܬ ܠܘܬ ܐܒܝ܀ ܙܠܝ ܕܝܢ ܠܘܬ ܐܚܝ ܘܐܡܪܝ ܠܗܘܢ܀ ܣܠܩ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ ܘܐܒܘܟܘܢ ܘܐܠܗܝ ܘܐܠܗܟܘܢ܀

2 *Cucurrit ergo & venit ad Schemeoun Kipho, & ad illum alium discipulum quem amabat Jeschua: aitque illis, Sustulerũt Dominum nostrum ab illo monumento, & nescio vbi posuerint eum.*
3 *Exiit itaque Schemeoun & ille discipulus alius, veneruntque ad monumentum.*
4 *Currebant autem duo illi simul; sed ille discipulus cursu præcessit Schemeoun, venitque prior ad monumentum.*
5 *Et prospiciens vidit lintea posita, introeundo autem non introiuit.*
6 *Venit autem Schemeoun post eum, & introiit in monumentum, conspexitque lintea posita,*
7 *Et sudarium illud quo comprehensum fuerat caput eius, non cum linteis, sed inuolutum, positumque seorsum in vno loco.*
8 *Tunc introiuit etiam discipulus ille qui venerat prior ad sepulchri domum, viditque & credidit.*
9 *Nondum enim nouerant ex Scripturis, eum resurrecturum esse à mortuis.*
10 *Abierunt itaque illi discipuli iterum ad locum suum.*
11 *Mariam autem stabat ad sepulchrum, flebatque. Dum igitur fleret, prospexit in sepulchrum:*
12 *Videtque duos Angelos in albis sedentes vnum à ceruicali, & alterum à pedibus eius, vbi positum fuerat corpus Ieschua:*
13 *Et dicunt ei, Mulier, quid ploras? Dixit eis, Quia sustulerunt Dominũ meum, nec scio vbi posuerint eum.*
14 *Hæc dixit, & conuersa est retrorsum; viditque Ieschua stantem, nec sciebat Jeschua esse.*
15 *Dixit ei Jeschua, Mulier, quid ploras? & quem quæris? Jlla verò putabat hortulanum esse. & dixit ei, Domine mi, si tu sustulisti eum, dic mihi vbi eum posueris; proficiscar eum sublatura.*
16 *Dixit ei Jeschua, Mariam. & conuersa est, ac dixit ei Hebraicè, Rabbouni; quod dicitur, Magister.*
17 *Dicit ei Jeschua, Ne me tetigeris, nondũ enim ascendi ad Patrem meum: sed proficiscere ad fratres meos, & dicito eis, Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, & Deum meum, & Deum vestrum.*

---

2 וְרָהֲטַת וְאֶתָא לְוָת שֶׁמְעוּן כֵּאפָא וַלְוָת הוּ תַּלְמִידָא אַחְרָנָא דְרָחֵם הֲוָא יֵשׁוּעַ וְאָמְרָא לְהוֹן שְׁקַלוּהִי לְמָרַן מֶן בֵּית קְבוּרָא וְלָא יָדְעָא אֶנָא אֵיכָא סָמוּהִי׃ 3 וּנְפַק שֶׁמְעוּן וְהוּ תַּלְמִידָא אַחְרָנָא וְאָתֵין הֲווֹ לְבֵית קְבוּרָא׃ 4 וְרָהֲטִין הֲווֹ תַּרְוֵיהוֹן אַכְחְדָא הוּ דֵּין תַּלְמִידָא רְהַט קַדְמֵה לְשֶׁמְעוּן וְאֶתָא קַדְמָיָא לְבֵית קְבוּרָא׃ 5 וְאַדִּיק חֲזָא כְּתָּנָא כַּד סִימִין מֵעַל דֵּין לָא עַל׃ 6 אֶתָא דֵּין שֶׁמְעוּן בָּתְרֵה וְעַל לְבֵית קְבוּרָא וַחֲזָא כְּתָּנָא כַּד סִימִין׃ 7 וְסוּדָרָא הוּ דַּאֲחִיד הֲוָא בְּרֵישֵׁהּ לָא עַם כְּתָּנָא אֶלָּא כַּד כְּרִיךְ וְסִים לִסְטַר בְּחַדָא דוּכָא׃ 8 הָידֵין עַל אַף הוּ תַּלְמִידָא דְּאֶתָא קַדְמָיָא לְבֵית קְבוּרָא וַחֲזָא וְהַימֵן׃ 9 לָא גֵיר עַדְכִּיל יָדְעִין הֲווֹ מֶן כְּתָבָא דַּעֲתִיד הֲוָא לְמֵקַם מֶן מִיתָא׃ 10 וַאֲזַלוּ הֶנּוּן תַּלְמִידָא תּוּב לְדוּכְתְּהוֹן׃

רְהַט רוּץ · אִיפֹה · סוּם · אֶתָא · אֲדִיק · פִּיר׳ הִבִּיט · עֲלַל · פִּיר׳ בִּגְדֵי פִשְׁתָּן · סִים · פִּיר׳ מִטְפַּחַת · חֲזַק · פִּיר׳ חִבֵּשׁ · פִּיר׳ עַד כָּאן · קוּם · מוּת

2 * Cucurrit ergo, & venit ad Simonē Petrum, & ad alium discipulum quem diligebat Iesus, & dicit illis, Tulerūt Dominum de monumento, & nescimus vbi posuerunt eum.

3 * Exiit ergo Petrus & ille alius discipulus, & venerunt ad monumentum.

4 * Currebant autem duo simul, & ille alius discipulus præcucurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum.

5 * Et cùm se inclinasset, vidit posita linteamina: non tamen introiuit. B

6 * Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum, & vidit linteamina posita:

7 * Et sudarium quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim inuolutum in vnum locum.

8 * Tunc ergo introiuit & ille discipulus qui venerat primus ad monumentum: & vidit, & credidit.

9 * Nondum enim sciebant Scripturā, quia oportuit eum à mortuis resurgere.

10 * Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.

11 (Mar. 28.) * Maria autē stabat ad monumentum foris, plorās. Dum ergo fleret, inclinauit C se, & prospexit in monumentum:

12 (Mar. 16. Luc. 24.) * Et vidit duos angelos in albis, sedētes, vnum ad caput, & vnum ad pedes, vbi positum erat corpus Iesu.

13 * Dicunt ei illi, Mulier, quid ploras? dicit eis, Quia tulerunt Dominū meum; & nescio vbi posuerunt eum.

14 * Hæc cùm dixisset, conuersa est retrorsum, & vidit Iesum stantem: & non sciebat quia Iesus est.

15 * Dicit ei Iesus, Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei, Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi vbi posuisti eum, & ego eum tollam. D

16 * Dicit ei Iesus, Maria. Cōuersa illa, dicit ei, Rabboni (quod dicitur Magister.)

17 * Dicit ei Iesus, Noli me tangere (nōdum enim ascendi ad Patrem meum.) vade autem ad fratres meos, & dic eis, Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum & Deū vestrum.

2 * τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς σίμωνα πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

3 * ἐξῆλθεν οὖν ὁ πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον.

4 * ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον.

5 * καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν.

6 * ἔρχεται οὖν σίμων πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,

7 * καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.

8 * τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίστευσεν.

9 * οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

10 * ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί·

11 * μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον·

12 * καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ.

13 * καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς, ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

14 * καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ ἰησοῦς ἐστι.

15 * λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτὸν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ.

16 * λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, μαρία. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ, ῥαββονὶ, ὃ λέγεται, διδάσκαλε.

17 * λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς, μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου. πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν.

11 מרים דין קימא הות לות קברא ובכיא וכד בכיא אדיקת בקברא ׃ 12 וחזת תרין מלאכא בחורא דיתבין חד מן אסדוהי וחד מן רגלוהי איכא דסים הוא פגרה דישוע ׃ 13 ואמרין לה אנתתא מנא בכיא אנתי אמרא להון דשקלוהי למרי ולא ידעא אנא איכא סמוהי ׃ 14 הדא אמרת ואתפנית לבסתרה וחזת לישוע דקאם ולא ידעא הות דישוע הו ׃ 15 אמר לה ישוע אנתתא מנא בכיא אנתי ולמן בעיא אנתי הי דין סברת דגננא הו ואמרא לה מרי אן אנת שקלתיהי אמר לי איכא סמתיהי ואזל אשקליוהי ׃ 16 אמר לה ישוע מרים ואתפנית ואמרא לה עבראית רבוני דמתאמר מלפנא ׃ 17 אמר לה ישוע לא תתקרבין לי לא גיר עדכיל סלקת לות אבי זלי דין לות אחי ואמרי להון סלק אנא לות אבי ואבוכון ואלהי ואלהכון ׃

s בכא t אדיק פיר׳ הביט
w חזא x חור פיר׳ לבן
y פיר׳ מראשותיו
z סום a בכא b איפה
c סום d פנא e בסתר
אחור f חזא g קום h בעא
i סבר בלשון חשב
k גנן l שקל m סום
n אזל o פנא
p פיר׳ אדוני

18 ܘܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܐܣܒܪܬ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܚܙܬܗ ܠܡܪܢ ܘܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ ܀

19 ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ ܕܝܘܡܐ ܗܘ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܘܬܪܥܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܟܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܐ ܡܛܠ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܩܡ ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ܂
20 ܗܕܐ ܐܡܪ܂ ܘܚܘܝ ܐܢܘܢ ܐܝܕܘܗܝ ܘܣܛܪܗ܂ ܘܚܕܝܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܚܙܘ ܠܡܪܢ܂
21 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܝܫܘܥ܂ ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܫܕܪܢܝ ܐܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂
22 ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ܂ ܢܦܚ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܩܒܠܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂
23 ܐܢ ܬܫܒܩܘܢ ܚܛܗܐ ܠܐܢܫ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܗ܂ ܘܐܢ ܬܐܚܕܘܢ ܕܐܢܫ ܐܚܝܕܝܢ܂
24 ܬܐܘܡܐ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪܬܗܘܢ܂ ܗܘ ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ ܠܐ ܗܘܐ ܬܡܢ ܥܡܗܘܢ ܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ܂
25 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܐ܂ ܚܙܝܢܝܗܝ ܠܡܪܢ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܘܟܬܐ ܕܨܝܨܐ܂ ܘܪܡܐ ܐܢܐ ܒܗܝܢ ܨܒܥܬܝ܂ ܘܡܘܫܛ ܐܢܐ ܐܝܕܝ ܒܣܛܪܗ܂ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ ܀

26 ܘܒܬܪ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ ܬܘܒ ܠܓܘ ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܐ܂ ܘܬܐܘܡܐ ܥܡܗܘܢ܂ ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܟܕ ܐܚܝܕܝܢ ܬܪܥܐ܂ ܩܡ ܒܡܨܥܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ܂
27 ܘܐܡܪ ܠܬܐܘܡܐ܂ ܐܝܬܐ ܨܒܥܟ ܠܗܪܟܐ܂ ܘܚܙܝ ܐܝܕܝ܂ ܘܐܝܬܐ ܐܝܕܟ ܘܘܫܛ ܒܣܛܪܝ܂ ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܠܐ ܡܗܝܡܢܐ܂
28 ܘܥܢܐ ܬܐܘܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܡܪܝ ܘܐܠܗܝ܂
29 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܗܫܐ ܕܚܙܝܬܢܝ ܗܝܡܢܬ܂ ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܐܘܢܝ ܘܗܝܡܢܘ܂
30 ܣܓܝܐܬܐ ܕܝܢ ܐܬܘܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܥܒܕ ܝܫܘܥ ܩܕܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܟܬܝܒܢ ܒܟܬܒܐ ܗܢܐ܂

18 * *Tunc venit Mariam Magdeloitho, & euangelizauit discipulis se vidisse Dominum nostrum, eaque sibi dixisse.*

Lectio vespertina Dominicæ nouæ.

19 * *Quum autem esset vespera diei illius primi hebdomadis, & ianuæ essent clausæ vbi erant discipuli propter metum Jihoudæorum, venit Ieschua, stetitque inter eos, & dixit eis, Pax vobiscum.*
20 * *Hoc dixit, & ostendit eis manus suas & latus suum. Gauisi sunt itaque discipuli quum viderunt Dominum nostrum.*
21 * *Dixit autem eis Ieschua, Pax vobiscum. sicut misit me Pater meus, & ego mitto vos.*
22 * *Quumque hæc dixisset, insufflauit in eos, & dixit eis, Accipite Spiritum Sanctitatis.*
23 * *Si remiseritis peccata cuiquam, remittentur ei; sin alicuius retinueritis, erunt retenta.*
24 * *Thouma autem vnus ex duodecim, is qui dicitur Gemellus, non erat illic cum eis quum venit Jeschua.*
25 * *Et dicunt ei discipuli, Vidimus Dominum nostrum. Jlle verò dixit eis, Nisi videro in manibus eius locum clauorum, & coniecero in eum digitos meos, & immisero manum meam in latus eius, nequaquam crediturus sum.*

Lectio matutina Dominicæ nouæ.

26 * *Octo itaque post diebus, rursum intus erant discipuli, & Thouma cum eis, & venit Jeschua quum clausæ essent valuæ, stetitque in medio, ac dixit eis, Pax vobiscum.*
27 * *Dicitque Thoumæ, Jnfer digitum tuum huc; & aspice manus meas, & profer manum tuam, & immitte in latus meum; nec sis incredulus, sed fidelis.*
28 * *Et respondit Thouma, dixitque ei, Domine mi, & Deus mi.*
29 * *Dixit ei Ieschua, Nunc quia vidisti me, credidisti: Beati illi qui non viderunt me, & crediderunt.*
30 * *Multa porrò signa alia edidit Ieschua coram discipulis suis, quæ non sunt scripta in hoc libro.*

---

18 הידין [u] אתת מרים מגדליתא [x] וסברת לתלמידא [y] דחזת למרן והלין אמר לה:
[a] קריינא דרמשא דחד בשבא [b] חדתא מט
19 כד הוא דין רמשא דיומא הו דחד בשבא ותרעא [c] אחידין הוו דאיכא [d] דאיתיהון הוו תלמידא מטל [e] דחלתא דיהודיא אתא ישוע קם ביניהון ואמר להון שלמא עמכון: 20 הדא אמר [f] וחוי אנון אידוהי [g] וסטרה [h] וחדיו תלמידא [i] דחזו למרן: 21 אמר להון דין ישוע שלמא עמכון איכנא [k] דשדרני אבי אף אנא משדר אנא לכון: 22 וכד אמר הלין נפח בהון ואמר להון קבלו רוחא דקודשא: 23 אן תשבקון חטהא לאנש [l] נשתבקון לה ואן [m] תאחדון דאנש אחידין: 24 תאומא דין חד מן תרעסרתא הו [n] דמתאמר [o] תאמא לא הוא תמן הוא עמהון כד אתא ישוע:

[v] אתא [x] סבר כמו בשר
[y] חזא [a] קרא
[b] חדת כמו חודש
[c] אחד [d] אית [e] דחל
[f] חוי הגיד [g] פיר׳ צידו
[h] חדא [i] חזא [k] שדר שלח
[l] שבק [m] אחד [n] אמר
[o] תאם

18 * Venit Maria Magdelene annuncians discipulis, Quia vidi Dominum; & hæc dixit mihi.

19 * Cùm ergo serò esset die illo, vna Sabbathorum, & fores essent clausæ, vbi erant discipuli cōgregati propter metum Iudæorum: venit Iesus, & stetit in medio, & dixit eis, Pax vobis.

(Mar. 16. d.14. Luc. 24. e.36. 1. Cor. 15. a.5)

20 * Et cùm † hoc dixisset, ostēdit eis manus & latus. Gauisi sunt ergo discipuli viso Domino. (hæc)

21 * Dixit ergo eis Iesus iterū, Pax vobis. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.

22 * † Hoc cùm dixisset, insufflauit: & dicit eis, Accipite Spiritum sanctum: (Hæc. Mat. 18. c.18)

23 * Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.

24 * Thomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus.

25 * Dixerunt ergo ei alij discipuli, Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis, Nisi videro in manibus eius † fixuram clauorum, & mittam digitū meum in locum clauorum, & mittā manum meam in latus eius; non credam. (figurā)

26 * Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus, & Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio †, & dixit: Pax vobis. (eorum)

27 * Deinde dicit Thomę, Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & noli esse incredulus, sed fidelis.

28 * Respondit Thomas, & dixit ei: Dominus meus, & Deus meus.

29 * Dicit ei Iesus: Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati qui non viderunt & crediderunt. (Inf. 21. d.25)

30 * Multa quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc.

18 * ἔρχεται μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἑώρακε τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 * Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, εἰρήνη ὑμῖν.

20 * καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον.

21 * εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς πάλιν, εἰρήνη ὑμῖν. καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς.

22 * καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς, λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς·

23 * ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

24 * θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ ἰησοῦς·

25 * ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ, ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 * Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ θωμᾶς μετ' αὐτῶν· ἔρχεται ὁ ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν, εἰρήνη ὑμῖν.

27 * εἶτα λέγει τῷ θωμᾷ, φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.

28 * καὶ ἀπεκρίθη θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου.

29 * λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας. μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

30 * πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

---

25 ואמרין לה תלמידא חזין למרן הו דין אמר להון אן לא חזא אנא באידוהי דוכיתא דצצא ורמא אנא בהין צבעתי ומושט אנא אידי בדפנה לא מהימן אנא׃ 26 ובתר תמניא יומין תוב לגו הוו תלמידא ותאומא עמהון ואתא ישוע כד אחידין תרעא קם במצעתא ואמר להון שלמא עמכון׃ 27 ואמר לתאומא איתא צבעך להרכא וחזי אידי ואיתא אידך ואושט בגבי ולא תהוא לא מהימנא אלא מהימנא׃ 28 וענא תאומא ואמר לה מרי ואלהי׃ 29 אמר לה ישוע השא דחזיתני הימנת טוביהון לאילין דלא חזאוני והימנו׃ 30 סגיאתא דין אתותא אחרניתא עבד ישוע קדם תלמידוהי אילין דלא כתיבן בכתבא הנא׃

קרינא דצפרא דחד בשבא חרתא כ

חזא יד פיר׳ המקום · עבראית יהודית · כמו אצבעותי · ישט פיר׳ בצו׳ קרא · כמו שמנה · אחר פיר׳ בתוך אתא · פיר׳ לפה · חזא יד אתא ישט · הימן חזא טוב פיר׳ אשרי · סגא אתא כמו אות

31 ܐܦ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܬܟܬܒ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܐ ܕܗܝܡܢܬܘܢ. ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ ܒܫܡܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ

ܟܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܟܐ

1 ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܚܘܝ ܬܘܒ ܢܦܫܗ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܠ ܝܡܐ ܕܛܒܪܝܘܣ. ܚܘܝ ܕܝܢ ܗܟܢܐ. 2 ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܐܟܚܕܐ. ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܘܬܐܘܡܐ ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ. ܘܢܬܢܐܝܠ ܗܘ ܕܡܢ ܩܛܢܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܒܢܝ ܙܒܕܝ. ܘܬܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ. 3 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܨܘܕ ܢܘܢܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܦ ܚܢܢ ܐܬܝܢܢ ܥܡܟ. ܘܢܦܩܘ ܘܣܠܩܘ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܒܗܘ ܠܠܝܐ ܡܕܡ ܠܐ ܨܕܘ. 4 ܟܕ ܕܝܢ ܗܘܐ ܨܦܪܐ. ܩܡ ܝܫܘܥ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܫܘܥ ܗܘ. 5 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܛܠܝܐ. ܠܡܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܕܡ ܠܡܠܥܣ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܐ. 6 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܪܡܘ ܡܨܝܕܬܟܘܢ ܡܢ ܓܒܐ ܕܝܡܝܢܐ ܕܣܦܝܢܬܐ ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܪܡܝܘ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܓܕܗ ܠܡܨܝܕܬܐ ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܢܘܢܐ ܕܐܚܕܬ. 7 ܘܐܡܪ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ. ܗܢܐ ܡܪܢ ܗܘ. ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܕܡܪܢ ܗܘ. ܢܣܒ ܟܘܬܝܢܗ ܐܣܪ ܚܨܘܗܝ ܡܛܠ ܕܥܪܛܠܝ ܗܘܐ. ܘܫܕܐ ܢܦܫܗ ܒܝܡܐ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. 8 ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܒܣܦܝܢܬܐ ܐܬܘ. ܠܐ ܓܝܪ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘܘ ܛܒ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܐܬܝܢ ܐܡܝܢ. ܘܢܓܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗܿ ܠܡܨܝܕܬܐ ܗܝ ܕܢܘܢܐ. 9 ܟܕ ܕܝܢ ܣܠܩܘ ܠܐܪܥܐ. ܚܙܘ ܓܘܡܪܐ ܟܕ ܣܝܡܢ. ܘܢܘܢܐ ܟܕ ܣܝܡ ܥܠܝܗܝܢ ܘܠܚܡܐ. 10 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܝܬܘ ܡܢ ܢܘܢܐ ܕܨܕܬܘܢ ܗܫܐ.

31 *Quin & hæc ſcripta ſunt, vt credatis Jeſchua eſſe Meſchicho Filium Dei: & quum credideritis habeatis in nomine eius vitam æternam.*

Ad oblationem Dominicæ nouæ.

CAP. XXI.

1 *POſtea rurſus oſtendit ſeſe Jeſchua diſcipulis ſuis ad mare Tiberiadis: oſtendit autem ſic:*
2 *Erant ſimul Schemeoun Kipho & Thouma qui dicitur Gemellus, & Nathanail, ille qui erat ex Kotne Galilææ, & Filij Zabdai, duoque alij ex diſcipulis.*
3 *Dixit eis Schemeoun Kipho, Abeo venatum piſces. Dicunt ei, Nos quoque imus tecum. Exierunt itaque & conſcenderunt nauiculam; & in illa nocte nihil piſcati ſunt.*
4 *Quum autem eſſet manè, ſtetit Jeſchua ad littus maris: neque nouerunt diſcipuli Ieſchua eſſe.*
5 *Et dixit eis Jeſchua, Pueri, num habetis quid ad manducandum? Dicunt ei, Non.*
6 *Ait illis, Coniicite rete à latere dextro nauiculæ, & inuenietis. Coniecerunt igitur, nec poterant attrahere rete præ multitudine piſcium quos continebat.*
7 *Dixit autem diſcipulus ille, quem amabat Jeſchua, ipſi Kipho, Hic eſt Dominus noſter. Ille verò Schemeoun, quum audiſſet Dominum noſtrum eſſe, accepta tunica ſua, præcinxit lumbos ſuos, (quandoquidem nudus erat) & deiecit ſe in mare, vt veniret ad Jeſchua.*
8 *Alij autem diſcipuli nauicula venerunt, (non enim multùm aberant à terra, ſed circiter ducentis cubitis) & trahebant rete illud piſcium.*
9 *Quum autem deſcendiſſent in terram, conſpiciunt prunas poſitas, & piſcem eis impoſitum, & panem.*
10 *Et dixit eis Ieſchua, Afferte ex piſcibus quos modò piſcati eſtis.*

---

31 אַף הָלֵין דֵּין דִּכְתִיבָן ᵃ דִּתְהֵימְנוּן דְּיֵשׁוּעַ הוּ מְשִׁיחָא בְּרֵהּ דַּאלָהָא וּמָא דְהֵימֶנְתּוּן נֶהֱוֹן לְכוֹן בִּשְׁמֵהּ חַיֵּא דַלְעָלַם׃
דְּקוּרְבָּא דְּחַד בְּשַׁבָּא ᵇ חַדְתָּא כא קפאלון כא

1 בָּתַר הָלֵין חַוִּי תוּב נַפְשֵׁהּ יֵשׁוּעַ לְתַלְמִידוּהִי עַל יַמָּא דְטִבֵּרְיוֹס חַוִּי דֵּין הָכַנָא׃ 2 ᵇ אִיתֵיהוֹן הֲווֹ ᶜ אַכְחֲדָא שֶׁמְעוֹן כֵּאפָא וְתָאוֹמָא ᵈ דְּמֶתְאֲמַר ᵉ תָּאמָא וְנָתַנְאֵיל הוּ דְמִן קָטְנָא דְּגָלִילָא וּבְנַי זַבְדַי וְתְרֵין אַחֲרָנִין מִן ᶠ תַּלְמִידֵא׃
3 אֲמַר לְהוֹן שֶׁמְעוֹן כֵּאפָא אָזֵל אֶנָא ᵍ אָצוּד נוּנָא אָמְרִין לֵהּ וְאַף חְנַן ʰ אָתֵינַן עַמָּךְ וּנְפַקוּ וּסְלֵקוּ לִסְפִינְתָּא וּבְהוּ לִלְיָא ⁱ מֶדֶּם לָא ᵏ צָדוּ׃ 4 כַּד דֵּין הֲוָא צַפְרָא קָם יֵשׁוּעַ עַל יַד יַמָּא וְלָא יַדַעוּ תַלְמִידֵא דְיֵשׁוּעַ הוּ׃

ᵃ הֵימַן
ᵇ חֲדַת כמו חדש
ᶜ אִית ᵈ פיר׳ יחד
ᵉ אֲמַר ᶠ תְּאָם
ᵍ לְמַר ʰ צוּד
ⁱ אָתָא
ᵏ פיר׳ מאומה
צוּד

31 Hæc autem scripta sunt, vt credatis quia Iesus est Christus filius Dei: & vt credentes, vitam habeatis in nomine eius.

31 ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

CAP. XXI.

κά.

1 POstea manifestauit se iterum Iesus discipulis suis ad mare Tiberiadis. Manifestauit autem sic: A

1 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς τιβεριάδος. ἐφανέρωσε δὲ οὕτως.

2 Erant simul Simon Petrus & Thomas qui dicitur Didymus, & Nathanael qui erat à Cana Galilææ, & filij Zebedæi & alij ex discipulis eius duo.

Sup.1.g.45 Mat.4.c.21 Mar.1.b.19.

2 ἦσαν ὁμοῦ σίμων πέτρος καὶ θωμᾶς ὁ λεγόμενος δίδυμος, καὶ ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ κανᾶ τῆς γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο.

3 Dicit eis Simon Petrus, Vado piscari. Dicunt ei, Venimus & nos tecum. Et exierunt & ascenderunt in nauim: & illa nocte nihil prendiderunt.

3 λέγει αὐτοῖς σίμων πέτρος, ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ, ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

4 Manè autem iam facto stetit Iesus in litore: non tamen cognouerunt discipuli quia Iesus est.

4 πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν, οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι ἰησοῦς ἐστι.

5 Dicit ergo eis Iesus, Pueri, nunquid pulmentarium habetis? Responderunt ei, Non.

Luc.5.a.4

5 λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, παιδία, μήτι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, οὔ.

6 Dicit eis, Mittite in dexteram nauigij rete; & inuenietis. Miserunt ergo, & iam non valebant illud trahere præ multitudine piscium.

6 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.

7 Dicit ergo discipulus ille, quem diligebat Iesus, Petro; Dominus est. Simon Petrus cùm audisset quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) & misit se in mare. B

7 λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς, τῷ πέτρῳ, ὁ κύριός ἐστι. σίμων οὖν πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ γυμνός· καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν.

8 Alij autem discipuli nauigio venerunt (non enim longè erant à terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium.

8 οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον. οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

9 Vt ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum, & panem.

9 ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην, καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον.

10 Dicit eis Iesus, Afferte de piscibus quos prendidistis nunc.

10 λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν.

---

5 ואמר להון ישוע [l] טליא למא אית לכון מדם [m] למלעס אמרין לה לא ׃ 6 אמר להון [n] ארמו [o] מצידתכון מן גבא דימינא דספינתא ומשכחין אנתון וארמיו ולא אשכחו למגרה למצידתא מן [z] סוגאא דנונא [v] דאחדת ׃ 7 ואמר תלמידא הו דרחם הוא לה ישוע לכאפא הנא מרן הו שמעון דין כד שמע דמרן הו נסב [x] כותינה [y] מחא בחצוהי מטל [z] דערטליא הוא ושדא נפשה בימא [a] דנאתא לות ישוע ׃ 8 אחרנא דין תלמידא בספינתא אתו לא גיר רחיקין הוו סגי מן ארעא אלא איך מאתין [b] אמין ונגרין הוו לה [c] למצידתא הי דנונא ׃ 9 כד דין סלקו לארעא [d] חזו [e] גומרא כד [f] סימן ונונא כד סים עליהין ולחמא ׃ 10 ואמר להון ישוע [g] איתו מן נונא [h] דצדתון השא ׃

[l] עבראית הנערים
[m] לעס פיר׳ אכל
[n] רמא [o] צוד [z] סגא
[v] אחד [x] פיר׳ בגד פשתן
[y] פיר׳ אזר [z] פיר׳ ערום
[a] אתא [b] כמו אמות
[c] צוד [d] חזא
[e] פיר׳ פחמים
[f] סום [g] אתא [h] צוד

11 ܘܣܠܩ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܢܓܕܗ ܠܡܨܝܕܬܐ ܠܐܪܥܐ. ܟܕ ܡܠܝܐ ܢܘܢܐ ܪܘܪܒܐ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܘܬܠܬܐ. ܘܒܗܢܐ ܟܠܗ ܝܘܩܪܐ ܠܐ ܐܨܛܪܝܬ ܡܨܝܕܬܐ ܗܝ.

12 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܬܘ ܐܫܬܪܘ. ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܠܐ ܡܡܪܚ ܗܘܐ ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ ܡܢܘ. ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܕܡܪܢ ܗܘ.

13 ܩܪܒ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܫܩܠ ܠܚܡܐ ܘܢܘܢܐ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ.

14 ܗܕܐ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܐܬܚܙܝ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܟܕ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.

11 * *Et ascendit Schemeoun Kipho, traxitque rete in terram plenum piscibus magnis, centum & quinquaginta tribus: & toto illo onere non scissum est rete illud.*

12 * *Et dixit eis Jeschua, Venite, prandete. Nemo autem ex discipulis audebat interrogare eum quis esset, quum scirent Dominum nostrum esse.*

13 * *Accessit autem Jeschua, & accepit panem & pisces, deditque eis.*

14 * *Hac iam tertia vice apparuit Ieschua discipulis suis, quum resurrexisset à mortuis.*

ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܫܡܥܘܢ ܦܛܪܘܣ ܘܩܘܕܫ ܥܕܬܐ

ܘܟܝܪܘܛܘܢܝܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ

ܢܒ

In commemoratione Schemeoun Petri, & sanctificatione Ecclesiæ, consecrationéque Episcopi.

15 ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܬܪܝܘ. ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܝ ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܪܥܝ ܠܝ ܐܡܪܝ.

16 ܐܡܪ ܠܗ ܬܘܒ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܪܥܝ ܠܝ ܥܪܒܝ.

17 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܬܘܒ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ. ܘܟܪܝܬ ܠܗ ܠܟܐܦܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܟܠ ܡܕܡ ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܪܥܝ ܠܝ ܢܩܘܬܝ.

18 ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܟܕ ܛܠܐ ܗܘܝܬ. ܐܢܬ ܐܣܪ ܗܘܝܬ ܚܨܝܟ. ܘܡܗܠܟ ܗܘܝܬ ܠܐܝܟܐ ܕܨܒܐ ܗܘܝܬ. ܡܐ ܕܝܢ ܕܣܒܬ. ܬܦܫܘܛ ܐܝܕܝܟ ܘܐܚܪܝܢ ܢܐܣܘܪ ܚܨܝܟ ܘܢܘܒܠܟ ܠܐܝܟܐ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܬ.

19 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܕܢܚܘܐ ܒܐܝܢܐ ܡܘܬܐ ܥܬܝܕ ܕܢܫܒܚܝܘܗܝ ܠܐܠܗܐ. ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ.

15 * *Quum autem prandissent, dixit Jeschua Schemeoun Kipho, Schemeoun Bariouna,* [fili Columbæ] *amas me plusquàm hi? Dicit ei, Etiam Domine mi; tu nosti quòd amem te. Dixit ei Ieschua, Pasce mihi agnos meos.*

16 * *Dixit ei iterũ secunda vice, Schemeoun Bariouna, amas me? Dicit ei, Etiam Domine mi; tu scis quòd amem te. Dixit ei Ieschua, Pasce mihi oues meas.*

17 * *Dixit ei Ieschua rursum tertia vice, Schemeoun Bariouna amas me. At tristis fuit Kipho, quòd dixisset ipsi tertia vice, Amas me? proinde dixit ei, Domine mi, Tu omnia sapis, tu nosti quòd amem te. Ait illi Jeschua, Pasce mihi ouiculas meas.*

18 * *Amin amin dico tibi, quum puer esses, tu ipse cingebas lumbos tuos, & ibas quò volebas, quum autem senueris extendes manus tuas, aliusque cinget tibi lumbos tuos, et ducet te quò nolles.*

19 * *Hoc autem dixit, vt indicaret qua morte glorificaturus esset Deum. Et quum hæc dixisset, ait illi, Post me venito.*

---

11 וְסַלֵק שֶׁמְעוֹן כֵאפָא וְנַגְדֵה לַמְצִידְתָא לַארְעָא כַּד [i]מַלְיָא נוּנֵא [k]רַורְבֵא מָאָא וְחַמְשִׁין וַתְלָתָא וּבְהָנָא כֻּלֵה [l]יוּקְרָא לָא [m]אֶצְטַרְיַת מְצִידְתָא הָי ׃
12 וְאֶמַר לְהוֹן יֵשׁוּע [n]תַּו [o]אֶשְׁתַּרוּ אֱנָשׁ דֵין מֵן תַּלְמִידֵא לָא [p]מַמְרַח הֲוָא [q]דְנֶשַׁאלִיוּהִי דְמַנוּ דְיָדְעִין הֲווּ דְמָרַן הוּ ׃
13 קְרֵב דֵין יֵשׁוּע וַשְׁקַל לַחְמָא וְנוּנֵא וִיהַב לְהוֹן ׃
14 הָדֵא דַתְלָת זַבְנִין [r]אֶתְחֲזִי יֵשׁוּע לְתַלְמִידוֹהִי כַּד קָם מֵן בֵית [s]מִיתֵא ׃
[a]בְדוּכְרָנָא דְשֶׁמְעוֹן פֶּטְרוֹס וַקְוּדָשׁ
[b]עִדְתָא [c]וְכִירוֹטוֹנִיָא [d]דְאֶפִיסְקוֹפָא נב
15 כַּד דֵין [e]אֶשְׁתַּרִיו אֶמַר יֵשׁוּע לְשֶׁמְעוֹן כֵאפָא שֶׁמְעוֹן בַּרְיוֹנָא רָחֵם אַנְתְּ לִי יַתִּיר מֵן הָלֵין אֶמַר לֵה אִן מָרִי אַנְתְּ

[i] מְלָא [k] רַבַּב
[l] יְקָר ונפיר׳ משא
[m] צְרָא [n] אֲתָא [o] שְׁרָא
[p] אַמְרַח [q] שְׁאַל [r] חֲזָא
[s] מוּת [a] דְּכַר
[b] כמו עֵדָה [c] מן לשון יון
[d] מן לשון יון עבראית צופים
[e] שְׁרָא

11 * Aſcendit Simon Petrus,& traxit rete in terram, plenum magnis piſcibus, centum quinquaginta tribus. Et cùm tanti eſſent, non eſt ſciſſum rete.

12 *Dicit eis Ieſus, Venite,& prãdete. Et nemo audebat †diſcumbentium interrogare eum, Tu qui es? ſciẽtes quia Dominus eſt.

(diſcentium)

13 * Et venit Ieſus,&†accipit panem,& †dat eis; & piſcem ſimiliter.

(accepit; dabat)

14 * Hoc iam tertio manifeſtatus eſt Ieſus diſcipulis ſuis, quum ſurrexiſſet à mortuis.

15 * Cùm ergo prandiſſent,†dicit Simoni Petro Ieſus, Simon † Iohannis, diligis me plus his? Dicit ei, Etiam Domine: tu ſcis quia amo te. Dicit ei, Paſce agnos meos.

(dixit; Iona)

16 * Dicit ei iterum, Simon † Iohannis, diligis me? Ait illi, Etiam Domine; tu ſcis quia amo te. Dicit ei†, Paſce agnos meos.

(Iona; iterum)

17 * Dicit ei tertiò, Simon †Iohannis amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertiò, Amas me? & dixit ei, Domine, tu omnia †ſcis: tu ſcis quia amo te. Dicit ei Ieſus, Paſce oues meas.

(Iona; noſti; 1.Pet.1.)

18 * Amen, amen dico tibi, cùm eſſes iunior, cingebas te, & ambulabas vbi volebas. cùm autem ſenueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis.

19 * Hoc autem dixit, ſignificans qua morte clarificaturus eſſet Deum. Et cùm hoc dixiſſet, dicit ei, Sequere me.

11 * ἀνέβη σίμων πέτρος, καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

12 * λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς, δεῦτε, ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν.

13 * ἔρχεται οὖν ὁ ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

14 * τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

15 * Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ σίμωνι πέτρῳ ὁ ἰησοῦς, σίμων ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; λέγει αὐτῷ, ναὶ κύριε. σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ, βόσκε τὰ ἀρνία μου.

16 * λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, σίμων ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ, ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

17 * λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, σίμων ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, φιλεῖς με· καὶ εἶπεν αὐτῷ, κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, βόσκε τὰ πρόβατά μου.

18 * ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις.

19 * τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπών, λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει μοι.

ידע אנת דרחם אנא לך אמר לה ישוע [f] רעי לי [g] אמרי ׃ 16 אמר לה תוב ותרתין זבנין שמעון בריונא רחם
אנת לי אמר לה אין מרי אנת ידע אנת דרחם אנא לך אמר לה ישוע רעי לי [h] ערבי ׃ 17 אמר לה ישוע תוב
דתלת זבנין שמעון בריונא רחם אנת לי [i] וכרית לה לכאפא דאמר לה דתלת זבנין דרחם אנת לי ואמר לה מרי כל מדם
אנת חכם אנת ידע אנת דרחם אנא לך אמר לה ישוע רעי לי [k] נקותי ׃
18 אמין אמין אמר אנא לך דכד [l] טליא הוית אנת לנפשך אסר הוית חציך ומהלך הוית לאיכא דצבא אנת מא דין
[m] דסאבת תפשוט [n] אידיך ואחרין [o] נאסור לך חציך [p] ונובלך לאיכא דלא צבא אנת ׃
19 הדא דין אמר דנחוא באינא [q] מותא עתיד דנשבח לאלהא וכד אמר הלין אמר לה [r] תא בתרי ׃

[f] רעא בלשון פרנס
[g] פיר׳ כבשי [h] פיר׳ צאני
[i] כרה
[k] פירושו רחלי
[l] פיר׳ נער
[m] סאב פיר׳ זקן
[n] יד [o] אסר
[p] יבל [q] מות
[r] אתא

ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܣܛܐ ܢܓ

20 ܘܐܬܦܢܝ ܫܡܥܘܢ ܘܚܙܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܕܐܬܐ ܒܬܪܗ ܗܘ ܕܢܦܠ ܗܘܐ ܒܚܫܡܝܬܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܕܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܡܪܝ ܡܢܘ ܡܫܠܡ ܠܟ܂ 21 ܠܗܢܐ ܟܕ ܚܙܐ ܟܐܦܐ ܐܡܪ ܠܝܫܘܥ ܡܪܝ ܘܗܢܐ ܡܢܐ܂ 22 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܢܩܘܐ ܗܢܐ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܟ ܡܐ ܠܟ ܐܢܬ ܬܐ ܒܬܪܝ܂ 23 ܘܢܦܩܬ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܒܝܬ ܐܚܐ ܕܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܐ ܡܐܬ ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܕܠܐ ܡܐܬ ܐܡܪ ܐܠܐ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܢܩܘܐ ܗܢܐ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܟ ܡܐ ܠܟ܂ 24 ܗܢܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܘܐܦ ܟܬܒ ܐܢܝܢ ܘܝܕܥܝܢܢ ܕܫܪܝܪܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ܂ 25 ܐܝܬ ܕܝܢ ܐܦ ܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ ܐܝܠܝܢ ܕܐܠܘ ܚܕܐ ܚܕܐ ܡܬܟܬܒܢ ܗܘܝ ܐܦ ܠܐ ܗܘ ܥܠܡܐ ܐܟܙܢܐ ܕܣܒܪ ܐܢܐ ܣܦܩ ܗܘܐ ܠܟܬܒܐ ܕܡܬܟܬܒܝܢ ܗܘܘ܂

ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܣܛܐ ܕܡܠܠ ܝܘܢܐܝܬ ܒܐܦܣܘܣ ܀

In Commemorationem Iouchanon Euangelistæ.

20 [a] *Conuersus autem Schemeoun vidit discipulum illum, quem amabat Jeschua ponè venientem, qui recubuerat in cœna super pectus ipsius Jeschua, dixeratque: Domine mi, quis est ille qui te prodit?*
21 [b] *Hunc quũ vidisset Kipho dixit: Jeschua Domine mi, hic autem quid?*
22 [c] *Dixit ei Jeschua: Si velim hunc manere vsquedum veniam, quid ad te? tu me sequere.*
23 [d] *Exiuit itaque hic sermo inter fratres, illum discipulum non esse moriturum: Jeschua autem nequaquam dixerat, Non morietur; sed: Si velim hunc manere vsque dum veniam, quid ad te?*
24 [e] *Hic est discipulus ille, qui testatus est de his omnibus, quique scripsit hæc: & scimus verum esse testimonium eius.*
25 [f] *Sunt autem & alia quamplurima, quæ fecit Jeschua: quæ si sigillatim scriberentur, ne ipse mundus quidem, vt puto, sufficeret ijs qui scriberentur libris.*

Finitum est Euangelium sacrosanctum Prædicatio Iohannis Euangelistæ, quod locutus est Ionicè Ephesi.

---

[a] בדוכרנא דיוחנן [b] אונגליסטא נג

20 [c] ואתפני שמעון וחזא לתלמידא הו דרחם הוא ישוע דאתא בתרה הו דנפל הוא [d] בחשמיתא על [e] חדיה דישוע ואמר מרי מנו משלם לך׃ 21 להנא כד חזא כאפא אמר לישוע מרי והנא מנא׃ 22 אמר לה ישוע אן צבא אנא [f] דנקוא הנא עדמא דאתא אנא לך מא לך אנת תא בתרי׃ 23 ונפקת הדא [g] מלתא בית אחא דהו תלמידא לא [h] מאת ישוע דין לא הוא ולא מאת אמר אלא אן צבא אנא דנקוא הנא עדמא דאתא אנא לך מא לך׃

[a] דכר
[b] מן לשון יון סוראית מסברנא
[c] פנא [d] חשם
פיר' משתה ערב [e] פיר חיקו
[f] קוא [g] מלל
[h] מות

ܫܠܡ ܣܦܪܐ [illegible]
[illegible]
[illegible]

B. Arias Montanus

Sup. 13. c. 25. [20] * Conuerſus Petrus, vidit illum diſcipulum quem diligebat Ieſus, ſequétem, qui & recubuit in cœna ſuper pectus eius, & dixit, Domine, quis eſt qui tradet te?

[21] * Hunc ergo cùm vidiſſet Petrus, dicit Ieſu, Domine, hic autem quid?

Sic [22] * Dicit ei Ieſus, †Si eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me ſequere.

Exiit [23] *†Exiuit ergo ſermo iſte inter fratres, quia diſcipulus ille non moritur. & non dixit ei Ieſus, Nō moritur: ſed, †Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?

Si, vel, Sic ſic [24] * Hic eſt diſcipulus ille qui teſtimonium perhibet de his, & ſcripſit hæc: & ſcimus quia verum eſt teſtimoniū eius. Sup. 20. b. 30.

[25] * Sunt autem & alia multa quæ fecit Ieſus: quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum capere poſſe eos qui ſcribendi ſunt, libros.

[20] * Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ εἶπε, κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε;

[21] * τοῦτον ἰδὼν πέτρος λέγει τῷ ἰησοῦ, κύριε, οὗτος δὲ τί;

[22] * λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; σὺ ἀκολούθει μοι.

[23] * ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ᾽, ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε;

[24] * οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.

[25] * ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ᾽ ἓν, οὐδ᾽ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. ἀμήν.

---

[24] הָנַו תַּלְמִידָא [i] דְּאַסְהֵד עַל הָלֵין כֻּלְּהֵין וְאַף כְּתַב אֶנֵין [k] וְיָדְעִינַן חְנַן דְּשַׁרִירָא הִי סָהֲדוּתֵה ׃

[25] אִית דֵּין אַף אַחֲרָנְיָתָא סַגִּיאָא דַּעֲבַד יֵשׁוּעַ אִילֵין דְּאֵלוּ חְדָא חְדָא [l] מֶתְכַּתְבָן הֲוַי אַף לָא הוּ עָלְמָא אִיךְ דְּסָבַר אֶנָא סָפֵק הֲוָא לְכָתְבֵא דְּמֶתְכַּתְבִין הֲווֹ ׃

שְׁלֵם אֶוַנְגֶּלְיוֹן קַדִּישָׁא [m] כְּרוּזוּתָא דְיוּחַנָן אֶוַנְגֶּלִיסְטָא דְּמַלֵּל יַוְנָאִית בְּאֶפֶסוֹס ׃

[i] סְהֵד [k] יְדַע [l] כְּתַב [m] כְּרַז

Finis libri quatuor Euangeliſtarum literis & lingua Syrorum, quem approbauit cum accurata diligentia Benedictus Arias Montanus à Philippo rege Catholico delegatus Doctor Theologus.

B. Arias Montanus

[illegible]

PRAEFATIO BEATI HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBRVM ACTVVM APOSTOLORVM.

CANIT Pſalmiſta: Ambulabunt de virtutibus in virtutes. Poſt Apoſtoli Pauli epiſtolas dudum vobis vno volumine tranſlatas, Dommon & Rogatiane chariſſimi, Actus Apoſtolorum compellitis vt transferam in Latinum: quem librum nulli dubium eſt à Luca Antiocheno arte medico, qui poſtea inſeruiens Paulo Apoſtolo Chriſti factus eſt diſcipulus, fuiſſe editum. Ceruices premit impoſita ſæpius oneris magnitudo: quia ſtudia inuidorum reprehenſione digna putant ea quæ ſcribimus. Illorũ nunquam odio & detractione, iuuante Chriſto, meum ſilebit eloquium.

Actus Apoſtolorum nudam quidem videntur ſonare hiſtoriam, & naſcentis Eccleſiæ infantiam texere, ſed ſi nouerimus ſcriptorẽ eorum Lucam eſſe medicum, cuius laus eſt in Euangelio: animaduertemus pariter omnia verba illius animæ languentis eſſe medicinam.

ALIVS PROLOGVS.

LVCAS Antiochenſis natione Syrus, cuius laus in Euangelio canitur, apud Antiochiã medicinæ artis egregius, & Apoſtolorum Chriſti diſcipulus fuit: poſtea vſque ad confeſſionem Paulum ſecutus Apoſtolum, ſine crimine in virginitate permanens, Deo maluit ſeruire. Qui ſeptuaginta & quatuor annos ætatis agens in Bithynia obiit plenus Spiritu ſancto; quo inſtigante in Achaiæ partibus Euangelium ſcribens Græcis fidelibus incarnationem Domini fideli narratione oſtendit: eundemque ex ſtirpe Dauid deſcendiſſe monſtrauit. Cui non immeritò ſcribendorum Actuum Apoſtolicorum poteſtas in miniſterio datur, vt Deo in Deum pleno & filio perditionis extincto, oratione ab Apoſtolis facta ſorte dominicæ electionis numerus compleretur: ſicque Paulus conſummationem apoſtolicis actibus daret, quem diu contra ſtimulum calcitrantem Dominus elegiſſet. Quod legentibus & requirentibus Deum breui potius voluit oſtendere ſermone; quàm prolixius aliquid faſtidientibus prodidiſſe: ſciens quòd operantem agricolam oporteat primum de ſuis fructibus edere. Quem ita diuina ſubſecuta eſt gratia, vt non ſolùm corporibus; ſed etiam animabus eius proficeret medicina.

ܟܬܒܐ ܕܦܪܟܣܝܣ܂ ܗܢܘ ܕܝܢ ܬܫܥܝܬܗܘܢ ܕܫܠܝܚܐ ܛܘܒܢܐ܂ ܕܟܢܫ ܠܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܠܘܩܘܣ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ ✣ ✣

ܕܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ ✣ ܐ ✣ ܩܦܠܐܘܢ ✣ ܐ ✣

1 ܟܬܒܐ ܩܕܡܝܐ ܟܬܒܬ ܐܘ ܬܐܘܦܝܠܐ܂ ܥܠ ܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܪܝ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܡܥܒܕ ܘܠܡܠܦܘ܂ 2 ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܗܘ ܕܒܗ ܐܣܬܠܩ܂ ܡܢ ܒܬܪ ܕܦܩܕ ܗܘܐ ܐܢܘܢ ܠܫܠܝܚܐ ܐܝܠܝܢ ܕܓܒܐ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ 3 ܗܢܘܢ ܕܐܦ ܚܘܝ ܠܗܘܢ ܢܦܫܗ ܟܕ ܚܝ ܡܢ ܒܬܪ ܕܚܫ܂ ܒܐܬܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ܂ ܒܝܘܡܝܢ ܐܪܒܥܝܢ ܟܕ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂ ܘܐܡܪ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ 4 ܘܟܕ ܐܟܠ ܥܡܗܘܢ ܠܚܡܐ܂ ܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐ ܢܦܪܩܘܢ܂ ܐܠܐ ܢܩܘܘܢ ܠܫܘܘܕܝܗ ܕܐܒܐ܂ ܗܘ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢܝ܂ 5 ܕܝܘܚܢܢ ܐܥܡܕ ܒܡܝܐ܂ ܘܐܢܬܘܢ ܬܬܥܡܕܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ ܠܐ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ܂

6 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ܂ ܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܪܢ ܐܢ ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܡܗܦܟ ܐܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܠܐܝܣܪܝܠ܂ 7 ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܟܘܢ ܗܝ ܠܡܕܥ ܙܒܢܐ ܐܘ ܙܒܢܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܐܒܐ ܣܡ ܐܢܘܢ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܢܦܫܗ܂ 8 ܐܠܐ ܡܐ ܕܐܬܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܝܟܘܢ܂ ܬܩܒܠܘܢ ܚܝܠܐ܂ ܘܬܗܘܘܢ ܠܝ ܣܗܕܐ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܒܟܠܗ ܝܗܘܕ܂ ܘܐܦ ܒܝܬ ܫܡܪܝܐ܂ ܘܥܕܡܐ ܠܣܘܦܗ ܕܐܪܥܐ܂ 9 ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ܂ ܟܕ ܚܙܝܢ ܠܗ ܐܣܬܠܩ܂ ܘܥܢܢܐ ܩܒܠܬܗ܂ ܘܐܬܟܣܝ ܡܢ ܥܝܢܝܗܘܢ܂ 10 ܘܟܕ ܚܝܪܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܝܐ ܟܕ ܗܘ ܐܙܠ܂ ܐܫܬܟܚܘ ܠܗܘܢ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ܂ ܩܝܡܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܒܢܚܬܐ ܚܘܪܐ܂ 11 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ܂ ܓܒܪܐ ܓܠܝܠܝܐ܂ ܡܢܐ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܚܝܪܝܢ ܒܫܡܝܐ܂ ܗܢܐ ܝܫܘܥ ܕܐܣܬܠܩ ܡܢܟܘܢ ܠܫܡܝܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܬܐ܂ ܐܝܟ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢܝܗܝ ܕܣܠܩ ܠܫܡܝܐ܂ 12 ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ ܡܢ ܛܘܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܝܬ ܙܝܬܐ܂ ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܘܬ ܓܒ ܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܦܪܝܩ ܡܢܗ ܐܝܟ ܫܒܥܐ ܐܣܛܕܘܬܐ܂

LIBER ACTVVM, HOC AVTEM EST HISTORIA APOstolorum beatorũ quam collegit ſanctis Dominus meus Lucas Euãgeliſta, GVIDONE FABRICIO BODERIANO exſcriptore & interprete.

Aſcenſionis Domini noſtri CAP. I.

1 PRIMVM *librum ſcripſi, ô Theophile, de his omnibus quæ cœpit Dominus noſter Jeſchua Meſchicho facere & docere.* 2 *Vſque ad diem illum quo ſublatus eſt, poſtquàm mandata dediſſet Apoſtolis illis quos elegit per Spiritũ Sanctitatis.* 3 *Quibus inſuper oſtendit ſeipſum viuentẽ (poſtquam paſſus eſt) ſignis quampluri mis, dum per dies quadraginta apparuit eis, & locutus eſt de regno Dei.* 4 *Quumque comediſſet cum eis panem, præcepit eis ne ab Ouriſchlẽ diſcederent; ſed expectarẽt promiſſum illud Patris, quod* inquit *audiſtis ex me.* 5 *Quoniam Iouchanon baptizauit aqua, vos autem baptizabimini in Spiritu Sanctitatis non multis pòſt diebus.*

6 *Illi autem quum congregati eſſent interrogarunt ipſum ac dicunt ei, Domine noſter, num hoc tempore reſtitues regnum Iſroieli?* 7 *Ait illis: Hoc quidem non eſt veſtrum* [nimirum] *noſſe tempus aut tempora illa, quæ Pater poſuit in poteſtate ſuiipſius.* 8 *Sed quum venerit ſuper vos Spiritus ille Sanctitatis, recipietis virtutem, & eritis mihi teſtes in Ouriſchlem, & in tota Ihoudæa, ac etiam inter Schamaritanos, & vſque ad fines terræ.* 9 *Quumque hæc dixiſſet, dum ipſi aſpicerent eum, ſublatus eſt, nubeſque excepit eum, & operuit ab oculis eorum.* 10 *Et quum ſuſpicerent in cælum eo proficiſcente, inuenti ſunt duo viri ipſis aſtantes cum veſtimentis albis.* 11 *Et dicunt eis, Viri Galilæi, quid ſtatis & ſuſpicitis in cælum? hic Jeſchua qui eleuatus eſt à vobis in cælos, ita veniet vt eum vidiſtis ſcandentem cælos.* 12 *Poſteà verò reuerſi ſunt in Ouriſchlem à monte qui vocatur Domus oliuarum, qui eſt iuxta crepidinem Ouriſchlem, & diſtat ab ea circiter ſeptem ſtadiis.*

כתבא דפרכסיס הנו דין תשעיתהון דשליחא טובנא דכניש לקדישא מרי לוקוס אונגליסטא ׃
דסולקה דמרן א קפאלון א 1 כתבא קדמיא כתבת או תאופילא על כלהין אילין דשרי מרן ישוע משיחא למעבד ולמלפו ׃ 2 עדמא ליומא הו דבה אסתלק מן בתר דפקד הוא אנון לשליחא אילין דגבא ברוחא דקודשא ׃ 3 הנון דאף חוי להון נפשה כד חי מן בתר דחש באתותא סגיאתא ביומין ארבעין כד מתחזא הוא להון ואמר על מלכותא דאלהא ׃ 4 וכד אכל עמהון לחמא פקד אנון דמן אורשלם לא נפרקון אלא נקוון לשוודיה דאבא הו דשמעתון מני ׃ 5 דיוחנן אעמד במיא ואנתון תעמדון ברוחא דקודשא לא בתר יומתא סגיאא ׃ 6 הנון דין כד כנישין שאלוהי ואמרין לה מרן אן בהנא זבנא

[a] מן לשון יון [c] סלק עבראית ספר [d] עבד [e] אלף [f] סלק [g] פיר חגיד [h] חיא [i] חשש [k] אתא כמו את [l] חזא [m] פרק בלשון רחק [n] קיא [o] ידע ומוז אשתורא [p] עמד בניין סגל [q] יום [r] שאל

ACTA APOSTOLORVM, BEATI LVCAE EVANGELISTAE.

CAPVT PRIMVM.

1 PRIMVM quidem sermonem feci de omnibus, ô Theophile, quæ cœpit Iesus facere & docere, A

2 Vsque in diem qua præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus est:

3 Quibus & præbuit seipsum viuum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei.

4 Et conuescens, præcepit eis, ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum:

5 Quia Iohannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies.

6 Igitur qui conuenerant, interrogabant eum, dicentes, Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israel? B

7 Dixit autem eis, Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate:

8 Sed accipietis virtutẽ superuenientis Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Ierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, & vsque ad vltimum terræ.

9 Et cùm hæc dixisset, videntibus illis, eleuatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum.

10 Cumque intuerentur in cęlum euntem illum, ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis:

11 Qui & dixerunt, Viri Galilæi, Quid statis aspicientes in cęlum? hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.

12 Tunc reuersi sunt Ierosolymam à monte qui vocatur Oliueti, qui est iuxta Ierusalem, Sabbathi habens iter.

Luc. 24. g. 49 Ioh. 14. d 26 Mat. 3. b 11 Mar. 1. b. 8 Luc. 3. c. 16 Ioh. 1. d. 26 Inf. 12. c 7. 16. 19. a. 4 Inf. 2. a. 2. a. 4 Luc. 24. g. 48 Inf. 2. e. 32. Mar. 16. d. 19 Luc. 24. g. 31

ΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ.

κεφαλ. α'.

1 ΤΟΝ μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων ὦ θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν,

2 ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη,

3 οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ·

4 καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἀπὸ ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου·

5 ὅτι ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ ἰσραήλ;

7 εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ·

8 ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

9 καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

10 καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ.

11 οἳ καὶ εἶπον, ἄνδρες γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

12 τότε ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς ἱερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν.

מפנא אנת מלכותא ליסריל ׃ 7 אמר להון הולא הות דילכון הדא למדע זבנא או זבנא אילין דאבא סם
אנון בשולטנא דנפשה ׃ 8 אלא כד תאתא עליכון רוחא דקודשא תקבלון חילא ותהוון לי סהדא באורשלם
ובכלה יהוד ואף בית שמריא ועדמא לסופיה דארעא ׃ 9 וכד הלין אמר כד חזין לה אסתלק ועננא קבלתה
ואתכסי מן עיניהון ׃ 10 וכד חירין הוו בשמיא כד הו אזל הוא אשתכחו תרין גברין קימין לותהון בלבושא
חורא ׃ 11 ואמרין להון גברא גליליא מנא קימין אנתון וחירין בשמיא הנא ישוע דאסתלק מנכון לשמיא
הכנא נאתא איכנא דחזיתוניהי דסלק לשמיא ׃ 12 ומן בתרכן הפכו להון לאורשלם מן טורא דמתקרא
דבית זיתא דאיתוהי על גנב אורשלם ופריק מנה איך שבעא אסטדון ׃

ידע פיר׳ זמן
שלט אתא סהד
סוף חזא סלק
כסא הור שכח
בלשון מצא
קום חור פיר׳ לבן
אתא חזא קרא
כמו גבעה רחיק
מן לשון יון

23 ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܥܠܘ ܣܠܩܘ ܠܥܠܝܬܐ ܗܝ ܕܗܘܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܦܛܪܘܣ ܘܝܘܚܢܢ ܘܝܥܩܘܒ ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܘܬܐܘܡܐ ܘܡܬܝ ܘܒܪܬܘܠܡܝ ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ ܘܫܡܥܘܢ ܛܢܢܐ ܘܝܗܘܕܐ ܒܪ ܝܥܩܘܒ܂ 14 ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܐܡܝܢܝܢ ܗܘܘ ܒܨܠܘܬܐ ܒܚܕܐ ܢܦܫ ܥܡ ܢܫܐ ܘܥܡ ܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܫܘܥ ܘܥܡ ܐܚܘܗܝ܀

ܩܘܪܒܐ ܕܚܡܫܐ ܕܐܙܪܐ ܀

ܒ

15 ܘܒܗܘܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܩܡ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܡܨܥܬ ܬܠܡܝܕܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܟܢܫܐ ܕܐܢܫܐ ܐܝܟ ܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ ܘܐܡܪ܂ 16 ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ ܙܕܩ ܗܘܐ ܕܢܬܡܠܐ ܟܬܒܐ ܐܝܢܐ ܕܩܕܡ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܦܘܡܗ ܕܕܘܝܕ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܡܕܒܪܢܐ ܠܗܢܘܢ ܕܐܚܕܘ ܠܝܫܘܥ܂ 17 ܡܛܠ ܕܡܢܝܐ ܗܘܐ ܥܡܢ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܦܣܐ ܒܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ܂ 18 ܗܢܐ ܗܘ ܕܩܢܐ ܠܗ ܩܘܪܝܐ ܡܢ ܐܓܪܐ ܕܥܘܠܐ܂ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܐܬܦܠܓ ܡܢ ܡܨܥܬܗ܂ ܘܐܫܬܦܟܘ ܟܠܗܘܢ ܡܥܘܗܝ܂ 19 ܘܝܕܝܥܐ ܗܝ ܗܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝ ܐܘܪܫܠܡ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܩܪܐ ܩܘܪܝܐ ܗܘ ܒܠܫܢܐ ܕܐܬܪܐ ܚܩܠ ܕܡܐ܂ ܕܡܬܬܪܓܡ ܩܘܪܝܐ ܕܕܡܐ܂ 20 ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܟܬܒܐ ܕܡܙܡܘܪܐ܂ ܕܬܗܘܐ ܥܡܪܬܗ ܚܪܝܒܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܒܗ ܥܡܘܪܐ܂ ܘܦܩܝܕܘܬܗ ܢܣܒ ܐܚܪܢܐ܂ 21 ܘܙܕܩ ܗܘ ܕܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܓܒܪܐ܂ ܕܗܘܘ ܥܡܢ ܒܟܠܗ ܙܒܢܐ ܕܥܠ ܘܢܦܩ ܠܘܬܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ܂ 22 ܕܫܪܝ ܡܢ ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ܂ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܐܣܬܠܩ ܡܢ ܠܘܬܢ܂ ܢܗܘܐ ܥܡܢ ܣܗܕܐ ܕܩܝܡܬܗ܂ 23 ܘܐܩܝܡܘ ܬܪܝܢ܂ ܠܝܘܣܦ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪ ܫܒܐ܂ ܕܐܬܟܢܝ ܝܘܣܛܘܣ܂ ܘܠܡܬܝܐ܂ 24 ܘܟܕ ܡܨܠܝܢ ܐܡܪܝܢ܂ ܐܢܬ ܡܪܝܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܒܘܬܐ ܕܟܠ܂ ܚܘܝ ܠܡܢ ܐܢܬ ܓܒܐ ܐܢܬ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܗܘܢ܂

13 *Et postquam introissent, ascenderunt in cęnaculum illud in quo degebant Petrus & Iouchanon, & Jaakoub, & Andreas, & Philippus, & Thouma, & Mathai, & Bar-Thoulmai, & Iaakoub filius Chalphai, & Schemeoū Zelotes, & Jihoudo filius Iaakoub.*

14 *Hi omnes perdurabant in oratione animo vno [vnanimes] cum mulieribus, & cum Mariā matre Jeschua, et cū fratribus ipsius.*

Ad oblationem feriæ v. Secretorum.

15 *Porrò in diebus illis assurgēs Schemeoun Kipho in medio discipulorum (erat autem illic cætus hominū quasi centum et viginti) dixit:*

16 *Viri fratres, æquum fuit impleri Scripturam illam quam prædixit Spiritus sanctitatis per os Dauid, de Jihoudo illo, qui fuit dux ijs, qui comprehenderunt Jeschua.*

17 *Quia annumerabatur nobiscum, habueratque sortem in hoc ministerio.*

18 *Js est qui acquisiuit sibi fundum ex mercede sceleris: et cecidit in faciem suam humi, & crepuit per medium sui, & effusa sunt omnia viscera eius.*

19 *Jdque notum est omnibus habitantibus in Ourischlem, ita vt fundus ille vocetur lingua regionis Hakal-demo; cuius expositio est, Ager sanguinis.*

20 *Scriptum est enim in libro Psalmorum: Habitaculum eius fiat desertum, & incola non sit in eo: Et, Ministerium eius accipiat alius.*

21 *Oportet igitur vnū ex his viris qui fuerunt nobiscum per totum hoc tempus quo introijt exijtque à nobis* [versatus ste nobiscum] *Dominus noster Ieschua.*

22 *Qui circuiuit* [exorsus est] *à baptismate Jouchanon, ad hunc vsque diem quo eleuatus à nobis, fieri nobiscum testem resurrectionis eius.*

23 *Statuerunt itaque duos, Jauseph, qui vocabatur Bar-Schabbo, qui cognominatus est Justus, & Mathia.*

24 *Et inter orandum dixerunt: Tu Domine, nosti corda omnium, ostende vtrum delegeris ex his duobus.*

13 ומן בתר דעלו סלקו להון לעליתא הי דהוין הוו בה פטרוס ויוחנן ויעקוב ואנדראוס ופיליפוס ותאומא ומתי וברתולמי ויעקוב בר חלפי ושמעון טננא ויהודא בר יעקוב ׃
14 הלין כלהון אכחדא אמינין הוו בצלותא בחדא נפש עם נשא ועם מרים אמה דישוע ועם אחוהי ׃
דקורבא דחמשא דאזרא ב
15 ובהון ביומתא הנון קם שמעון כאפא מצעת תלמידא אית הוא דין תמן כנשא דאנשא איך מאא ועסרין ואמר ׃
16 גברא אחין זדק הוא דנתמלא כתבא אינא דקדם אמר רוחא דקודשא בפומה דדויד על יהודא הו דהוא מדברנא להנון דאחדו לישוע ׃ 17 מטל דמנא הוא עמן ואית הוא לה פסא בתשמשתא הדא ׃

עלל עלה פיר׳ תהד
טנן כמו קנא
פיר׳ יחד
אמן צלא בלשון פל׳
רזא פיר׳ הסודים
זדק כמו צדק
מלא דבר פיר׳ נגיד
אחד פדונות
שמש

13 * Et cùm introissent in cœnaculum, ascenderunt vbi † manebant Petrus & Iohãnes, & Iacobus & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomeus & Matthæus, Iacobus Alphæi & Simon Zelotes, & Iudas Iacobi.

(mane-bat) C

14 * Hi omnes erant perseuerantes vnanimiter in oratione cum mulieribus & Maria matre Iesu, & fratribus eius.

15 * In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit, (erat autem turba hominum simul, ferè centum viginti:)

16 * Viri fratres, oportet impleri Scripturam quam prædixit Spiritus sanctus per os Dauid de Iuda, qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Iesum:

(Psal. 40. b. 9. Ioh. 13. b. 18. c. 18)

17 * Qui connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerij huius.

18 * Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius.

(Mat. 27. a. 7) (Mat. 27. a. 5)

19 * Et notum factum est omnibus habitãtibus Ierusalem: ita vt appellaretur ager ille lingua eorum, Haceldema, hoc est, Ager sanguinis.

20 * Scriptum est enim in libro Psalmorum: Fiat commoratio † eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea. Et Episcopatum eius accipiat alter.

(Psal. 68. c. 26) (Psal. 108. b. 8) (eius) D

21 * Oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati, in omni tempore in quo intrauit & exiuit inter nos Dominus Iesus;

22 * Incipiens à baptismate Iohannis vsque in diem qua assumptus est à nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis.

23 * Et statuerunt duos, Ioseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Iustus; & Matthiam.

24 * Et orantes dixerunt; Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum,

13 * καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν καταμένοντες ὅ, τε πέτρος καὶ ἰάκωβος, καὶ ἰωάννης καὶ ἀνδρέας, φίλιππος καὶ θωμᾶς, βαρθολομαῖος καὶ ματθαῖος, ἰάκωβος ἀλφαίου καὶ σίμων ὁ ζηλωτὴς, καὶ ἰούδας ἰακώβου·

14 * οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, σὺν γυναιξὶ καὶ μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 * Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν·

16 * ἄνδρες ἀδελφοὶ ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος δαβὶδ, περὶ ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν ἰησοῦν,

17 * ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.

18 * οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ·

19 * καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, ἀκελδαμὰ, τουτέστι, χωρίον αἵματος.

20 * γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος.

21 * δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ κύριος ἰησοῦς,

22 * ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων.

23 * καὶ ἔστησαν δύο, ἰωσὴφ τὸν καλούμενον βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη ἰοῦστος, καὶ ματθίαν·

24 * καὶ προσευξάμενοι εἶπον, σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα,

18 הָנָא הוּ דִקְנָא לֵהּ קְרִיתָא מֶן אַגְרָא דַחֲטִיתָא וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא [h] וְאִתְפְּרֵת מֶן מְצַעְתֵה [i] וְאִתְאֵשַׁד כֻּלֵּה [k] גְוַיֵּה׃ 19 וְהוָת הָדָא [l] אֶתְיַדְעַת לְכֻלְּהוֹן [m] דְעָמְרִין בְּאוּרְשְׁלֶם וְהָכַנָא [n] אֶתְקַרְיַת קְרִיתָא הָי בְּלֶשָׁנְהּ דְאַתְרָא [o] חֲקַל דְמָא דְאִיתוֹהִי [p] תּוּרְגָּמֵה קוּרְיַת דֵּם׃ 20 כְּתִיב גֵּיר בְּסֶפְרָא דְמַזְמוֹרֵא [q] דְדַיְרְתֵה תֶּהֱוֵא חַרְבָא [r] וְעָמוּר לָא נֶהֱוֵא בָהּ [s] וְתֶשְׁמֶשְׁתֵּה נֶסַּב אַחֲרִין׃ 21 [t] וְלְוָא הִי הָכִיל לְחַד מֶן הָלֵין גַבְרֵא דַהֲווּ עַמַן בְּכֻלֵּה זַבְנָא דְבֵה עַל וּנְפַק עֲלַין מָרַן יֵשׁוּע׃ 22 [u] דְאִתְקַף מֶן [x] מַעֲמוֹדִיתֵה דְיוֹחַנָן עַדְמָא לְיוֹמָא [y] דְאִסְתַּלַק מֶן לְוָתַן דְּהוּ נֶהֱוֵא עַמַן סָהֲדָא [z] דַקְיָמְתֵה׃ 23 [z] וְאַקִימוּ תְּרֵין לְיוֹסֵף [a] דְמֶתְקְרֵא בַּר שַׁבָּא [b] דְאֶשְׁתְּמִי יוּסְטוֹס וְלְמַתְיָא׃ 24 וְכַד [c] צַלִּיו אֶמַרוּ אַנְתְּ מָרְיָא יָדַע דְבֶלְבָוָתָא דְכֻל חַיָּא חַד אַיְנָא דַגְבָא אַנְתְּ מֶן הָלֵין תְּרֵיהוֹן׃

[h] פְּרַת פיר׳ בקע [i] אֶשַׁד [k] פיר׳ מעיו [l] יְדַע [m] עְמַר בלשון ישב [n] קְרָא [o] פיר׳ שדה דם [p] תַּרְגֵּם [q] פיר׳ מירתו [r] פיר׳ יושב [s] שַׁמֵּשׁ [t] וְלָא פיר׳ צריך [u] אֲקַף פיר׳ התחיל [x] עֲמַר [y] סְלֶק [z] קוּם [a] קְרָא [b] שְׁמִי [c] צְלָא בלשון פעל

25 ܕܢܣܒ ܦܣܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܘܕܫܠܝܚܘܬܐ ܕܡܢܗ ܦܪܩ ܝܗܘܕܐ ܕܢܐܙܠ ܠܗ ܠܐܬܪܗ. 26 ܘܐܪܡܝܘ ܦܣܐ ܘܣܠܩ ܦܣܐ ܥܠ ܡܬܝܐ. ܘܐܬܡܢܝ ܥܡ ܚܕܥܣܪ ܫܠܝܚܝܢ.

ܩܦܠܐܘܢ ܒ

1 ܘܟܕ ܐܬܡܠܝܘ ܝܘܡܬܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܟܚܕܐ. 2 ܗܘܐ ܡܢ ܫܠܝܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܩܠܐ ܐܝܟ ܪܘܚܐ ܥܙܝܙܬܐ. ܘܐܬܡܠܝ ܡܢܗ ܟܠܗ ܒܝܬܐ ܗܘ ܕܒܗ ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ. 3 ܘܐܬܚܙܝܘ ܠܗܘܢ ܠܫܢܐ ܕܡܬܦܠܓܢ ܗܘܝ ܐܝܟ ܢܘܪܐ. ܘܝܬܒ ܥܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. 4 ܘܐܬܡܠܝܘ ܟܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܫܪܝܘ ܗܘܘ ܠܡܡܠܠܘ ܒܠܫܢ ܠܫܢ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܪܘܚܐ ܝܗܒܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܠܡܡܠܠܘ. 5 ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܓܒܪܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ ܕܕܚܠܝܢ ܠܐܠܗܐ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ. 6 ܘܟܕ ܗܘܐ ܩܠܐ ܗܢܐ. ܐܬܟܢܫ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܬܕܠܚܘ. ܡܛܠ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܕܒܠܫܢܗܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ. 7 ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܘܡܬܕܡܪܝܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܗܐ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܕܡܡܠܠܝܢ. ܠܘ ܗܐ ܓܠܝܠܝܐ ܐܢܘܢ. 8 ܐܝܟܢܐ ܫܡܥܝܢ ܚܢܢ ܐܢܫ ܐܢܫ ܠܫܢܢ ܕܒܗ ܝܠܝܕܝܢ ܚܢܢ. 9 ܦܪܬܝܐ ܘܡܕܝܐ ܘܐܠܢܝܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܝܬ ܢܗܪܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܩܦܕܘܩܝܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܦܢܛܘܣ ܘܕܡܢ ܐܣܝܐ. 10 ܘܕܡܢ ܐܬܪܐ ܕܦܪܘܓܝܐ ܘܕܦܡܦܘܠܝܐ. ܘܕܡܢ ܡܨܪܝܢ. ܘܕܡܢ ܐܬܪܘܬܐ ܕܠܘܒܝܐ ܕܩܪܝܒܢ ܠܩܘܪܝܢܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܬܘ ܡܢ ܪܗܘܡܝ. 11 ܝܗܘܕܝܐ ܘܓܝܘܪܐ. ܘܕܡܢ ܩܪܛܐ ܘܥܪܒܝܐ. ܗܐ ܫܡܥܝܢ ܚܢܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܒܠܫܢܢ ܬܕܡܪܬܗ ܕܐܠܗܐ. 12 ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܘܡܬܕܡܪܝܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܡܢܘ ܗܕܐ ܣܘܥܪܢܐ. 13 ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܡܝܩܝܢ ܗܘܘ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܗܠܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܐܫܬܝܘ ܘܪܘܝܘ.

25 *Vt ille accipiat sortem ministerij & Apostolatus, à quo deceßit Iihoudo, vt iret in locum suum.*

26 *Coniecerunt igitur sortes, & sors ascendit ad Mathia, proinde annumeratus est cum vndecim Apostolis.*

Engonasi, positionéue genuum.

CAP. II.

1 P*Orrò quum impleti essent dies Pentecostes, dum congregati essent omnes simul:*

2 *Extitit de repente è cælo sonus tanquam venti vehementis, eóque repleta est tota domus illa, in qua sedebant.*

3 *Et visæ sunt eis linguæ quæ dispertitæ erant instar ignis, sederúntque super vnumquemque eorum.*

4 *Et repleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, cœperúntque loqui singulis linguis, prout Spiritus ille dabat eis eloqui.*

5 *Erant autem viri quidam commorantes in Ourischlem, timentes Deum Iihoudæi ex omnibus gentibus quæ sub cælo sunt.*

6 *Quumque extitisset sonitus ille, cõuenit totus populus, & commotus est, quòd audiret vnusquisque ex eis propria sua lingua eos loquentes.*

7 *Percellebantur ac mirabantur, dicentes alius ad alium: Hi omnes qui loquũtur, nonne Galilæi sunt?*

8 *Quomodo nos audiuimus* eos *sua quisque lingua qua nati sumus?*

9 *Parthi, Medi, & Elanæi, & qui habitamus inter fluuios* [Mesopotamiam] *Iihoudæi, & Cappadoces, nec non ex regione Ponti, & Asiæ:*

10 *Et ex regione Phrygiæ, & Pamphiliæ, & Mezren* [Aegypti] *partibusque Libyæ quæ sunt prope Cyrenen, & ij qui à Roma venerunt;*

11 *Jihoudæi & proselyti: à Creta denique & Arabia, ecce audimus eos loquentes linguis nostris miranda Dei facinora.*

12 *Admirabantur autem omnes, & obstupescebant dicentes alius ad alium: Quid hoc sibi vult?*

13 *Alij verò irridebant eos, dicentes: Isti mustum biberunt, & inebriati sunt.*

---

25 דְּהוּ נְקַבֵּל פֶּסָא דְּתֶשְׁמֶשְׁתָּא וַשְׁלִיחוּתָא דְּמֶנָּה פְּרַק יְהוּדָא דְּנֵאזַל לֵה לְאַתְרֵה׃ 26 וְארְמִיו פֶּסָא וְסֶלְקַת לְמַתַּיָא וְאֶתְמְנִי עִם חַד עֲסַר שְׁלִיחָא׃

קפלאון ב

1 וְכַד אֶתְמַלִּיו יַוְמָתָא דְּפֶנְטֶקוּסְטָא כַּד כְּנִישִׁין הֲווֹ כֻּלְּהוֹן אַכְחְדָא׃ 2 הֲוָא מֶן שֶׁלְיָא מֶן שְׁמַיָּא קָלָא אַיְך דְּרוּחָא עַזִּיזְתָא וְאֶתְמְלִי מֶנֵּה כֻּלֵּה בַּיְתָא הַו דְּבֵה יָתְבִין הֲווֹ׃ 3 וְאֶתְחֲזִיו לְהוֹן לֶשָׁנָא דְּמֶתְפַּלְּגִין הֲוַי אַיְך נוּרָא וִיתֵבוּ עַל חַד חַד מֶנְּהוֹן׃ 4 וְאֶתְמְלִיו כֻּלְּהוֹן בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא וְשָׁרִיו הֲווֹ לְמַמְלָלוּ בְּלֶשָׁן לֶשָׁן אַיְך מָא דְּרוּחָא יָהֵב הֲוָא לְהוֹן לְמַמְלָלוּ׃ 5 אִית הֲווֹ דֵּין גַּבְרֵא דְּעָמְרִין בְּאוּרִשְׁלֶם דְּדָחֲלִין מֶן אֱלָהָא יְהוּדָיֵא מֶן כֻּל עַמְמָא דְּתְחֵית שְׁמַיָּא׃

25 * Accipere locum ministerij huius & Apostolatus, de quo prçuaricatus est Iudas vt abiret in locum suum.

26 *Et dederunt sortes eis, & cecidit sors super Mathiam, & annumeratus est cũ vndecim Apostolis.

25 * λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.

26 * καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

CAP. II.

β΄.

Mat.3.c.11 Mar.1.b.8 Luc.3.c.16 Sup.1.a.8 Inf.11.b.15.19.a.6 Ioh.7.f.38

1 ET cùm complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco. A

2 * Et factus est repentè de cælo sonus, tãquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum vbi erant sedentes.

3 * Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis, seditque supra singulos eorum:

4 * Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperũt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.

5 * Erant autem in Ierusalem habitantes Iudæi, viri religiosi ex omni natione quæ sub cælo est.

6 * Facta autẽ hac voce conuenit multitudo, & mente confusa est, quoniam audiebat vnusquisque lingua sua illos loquentes.

7 * Stupebant autem omnes, & mirabantur dicentes: Nónne, ecce, omnes isti qui loquuntur, Galilæi sunt, B

8 * Et quomodo nos audimus vnusquisque linguam nostram, in qua nati sumus?

9 Parthi, & Medi, & Aelamitæ, & qui habitant Mesopotamiam, Iudęam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam:

10 Phrygiam, & Pamphyliam, Ægyptũ & partes Libyæ quæ est circa Cyrenen, & aduenæ Romani,

11 * Iudæi quoque, & proselyti; Cretes, & Arabes: audimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei.

12 * Stupebant autem omnes, & mirabantur, adinuicem dicentes: Quidnam vult hoc esse?

13 * Alij autem irridẽtes dicebant: Quia musto pleni sunt isti.

1 * Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό·

2 * καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι.

3 * καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν·

4 * καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

5 * ἦσαν δὲ ἐν ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες ἰουδαῖοι ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

6 * γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.

7 * ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες γαλιλαῖοι;

8 * καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν;

9 * πάρθοι καὶ μῆδοι καὶ ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν μεσοποταμίαν, ἰουδαίαν τε καὶ καππαδοκίαν, πόντον καὶ τὴν ἀσίαν,

10 * φρυγίαν τε καὶ παμφυλίαν, αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς λιβύας τῆς κατὰ κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ῥωμαῖοι,

11 * ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, κρῆτες καὶ ἄραβες ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ.

12 * ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;

13 * ἕτεροι δὲ χλευάζοντες ἔλεγον, ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί.

6 וכד הוא קלא הו כנש כלה עמא [l] ואשתגש מטל דשמע הוא אנש אנש מנהון דממללין הוו בלשניהון׃
7 [m] תהירין הוו כלהון [n] ומתדמרין כד אמרין חד לחד הלין כלהון דממללין לא הא גליליא אנון׃
8 איכנא חנן שמעין חנן אנש אנש לשנה דבה [o] ילידין חנן׃
9 פרתויא ומדיא ואלניא ואילין דעמרין [p] בית נהרין יהודיא וקפרוקיא ודמן אתרא דפנטוס ודאסיא׃
10 ודמן אתרא דפרוגיא ודפמפוליא ודמצרין ודאתרותא דלובא דקריבין לקורינא ואילין [q] דאתו מן רהומא׃
11 יהודיא [r] וגיורא ודמן קריטא וערביא הא שמעין חנן דממללין בלשנין דילן [s] תדמרתה דאלהא׃
12 מתדמרין הוו דין כלהון [t] והוירין כד אמרין חד לחד דמנא הי הדא [u] צבותא׃
13 אחרנא דין [x] ממיקין הוו בהון כד אמרין הלין [y] מאריתא [z] אשתיו ורויו׃

[l] שגש [m] תהר כמו תמה
[n] דמר [o] ילד
[p] עבראית ארם נהרים
[q] אתא [r] גיר [s] דמר
[t] פיר׳ בפלאות
הור פיר׳ אשתומם
[u] צבא [x] ממק פיר׳ לוץ
[y] פיר׳ עסיס
[z] שתא

14 ܘܒܬܪܟܢ ܩܡ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܥܡ ܚܕܥܣܪ ܫܠܝܚܝܢ. ܘܐܪܝܡ ܩܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ ܘܟܠܟܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܗܕܐ ܬܬܝܕܥ ܠܟܘܢ ܘܨܘܬܘ ܡܠܝ.
15 ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܬܘܢ ܣܒܪܝܢ ܗܠܝܢ ܪܘܝܢ. ܕܗܐ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܬܠܬ ܫܥܝܢ.
16 ܐܠܐ ܗܕܐ ܗܝ ܕܐܡܝܪܐ ܒܝܘܐܝܠ ܢܒܝܐ.
17 ܕܢܗܘܐ ܒܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ ܐܡܪ ܐܠܗܐ. ܐܫܘܕ ܪܘܚܝ ܥܠ ܟܠ ܒܣܪ. ܘܢܬܢܒܘܢ ܒܢܝܟܘܢ ܘܒܢܬܟܘܢ. ܘܛܠܝܟܘܢ ܚܙܘܢܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܩܫܝܫܝܟܘܢ ܚܠܡܐ ܢܚܠܡܘܢ.
18 ܘܥܠ ܥܒܕܝ ܘܥܠ ܐܡܗܬܝ ܐܫܘܕ ܪܘܚܝ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܘܢܬܢܒܘܢ.
19 ܘܐܬܠ ܐܬܘܬܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܓܒܪܘܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܕܡܐ ܘܢܘܪܐ ܘܥܛܪܐ ܕܬܢܢܐ.
20 ܫܡܫܐ ܢܬܚܠܦ ܒܥܡܛܢܐ ܘܣܗܪܐ ܒܕܡܐ. ܥܕܠܐ ܢܐܬܐ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܪܒܐ ܘܕܚܝܠܐ.
21 ܘܢܗܘܐ ܟܠ ܕܢܩܪܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܢܚܐ ܀

ܕܪܡܫܐ ܚܕ ܒܫܒܐ ܪܒܐ ܕܩܝܡܬܐ ܀

܀ ܀ ܗ ܀ ܀

22 ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܫܡܥܘ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܓܒܪܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܚܙܝ ܠܘܬܟܘܢ. ܒܚܝܠܐ ܘܒܬܕܡܪܬܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܝܕܗ ܒܝܢܬܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ.
23 ܠܗܢܐ ܕܦܪܝܫ ܗܘܐ ܠܗܕܐ. ܒܝܕܥܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܘܒܨܒܝܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܫܠܡܬܘܢܝܗܝ ܒܐܝܕܝ ܥܘܠܐ. ܘܙܩܦܬܘܢܝܗܝ ܘܩܛܠܬܘܢܝܗܝ.
24 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܐܩܝܡܗ. ܘܫܪܐ ܚܒܠܝܗ ܕܫܝܘܠ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܕܢܬܐܚܕ ܒܫܝܘܠ.
25 ܕܘܝܕ ܓܝܪ ܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. ܡܩܕܡ ܗܘܝܬ ܚܙܐ ܠܡܪܝ ܒܟܠܙܒܢ. ܕܥܠ ܝܡܝܢܝ ܗܘ ܕܠܐ ܐܙܘܥ.
26 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܦܨܚ ܠܒܝ ܘܪܘܙܬ ܬܫܒܘܚܬܝ. ܘܐܦ ܦܓܪܝ ܢܫܪܐ ܥܠ ܣܒܪܐ.
27 ܘܠܐ ܫܒܩ ܐܢܬ ܠܢܦܫܝ ܒܫܝܘܠ. ܘܠܐ ܝܗܒܬ ܠܚܣܝܕܟ ܕܢܚܙܐ ܚܒܠܐ.
28 ܓܠܝܬ ܠܝ ܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ. ܬܡܠܝܢܢܝ ܒܣܘܪܥܬܐ ܥܡ ܦܪܨܘܦܟ.

14 *Posteà verò stans Schemeoun Kipho cũ vndecim Apostolis, extulit vocem suam, & ait illis, Viri Iihoudæi, omnesque qui habitatis in Ourischlem, hoc vobis notum esto, & auscultate sermones meos.

15 * Non enim vt vos putatis, isti ebrij sunt, quum ecce adhuc sit hora tertia.

16 * Sed hoc illud est quod dictũ est per Iouil

17 Prophetam : * Futurum est diebus nouissimis, vt effundam Spiritum meum super omnem carnem: & vaticinabuntur filij vestri & filiæ vestræ, & iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt.

18 * Ac super seruos meos superque ancillas meas effundam Spiritum meum in diebus illis, & vaticinabuntur.

19 * Et dabo signa in cælo, & virtutes super terram, sanguinem, & ignem, & vaporem fumi.

20 * Sol conuertetur in caliginem, & Luna in sanguinem, priusquàm veniat dies ille Domini magnus & tremendus.

21 * Et futurum est, vt quicunque inuocauerit nomen Domini, seruetur.

Crepusculo Dominicæ magnæ Resurrectionis.

22 *Viri filij Ifroiel, audite hos sermones: Ieschua illum Nazarenum virum, qui à Deo apparuit apud vos virtutibus & præclarè factis illis quæ Deus edidit inter vos per manum ipsius, vt & vos nostis.

23 * Hunc inquam quum ad hoc expositus esset præscientia & voluntate Dei, tradidistis manibus sceleratis, cruciq́ue affixistis, atque trucidastis.

24 * Deus autem suscitauit eum, soluitq́ue funes inferorum, siquidem impossibile erat eum retineri in inferis.

25 * Dauid enim dixit de eo, Coram me prospiciebam Dominum meum semper, quippe qui à dextera mea sit, ne commouear.

26 * Propterea lætatum est cor meum, et exultauit gloria mea, atque adeò corpus meum

27 commorabitur in spe. * Quia non derelinques animam meam in inferis, nec dabis [fines] vt Sanctus tuus videat corruptionem.

28 * Reuelasti mihi viam vitæ: replebis me lætitia cum vultu tuo.

---

14 ובתרכן קם שמעון כאפא עם חדעסר שליחין [a] וארים קלה ואמר להון גברא יהודיא וכלהון דעמרין באורשלם הדא [b] תתידע לכון [c] וצותו [d] מלי ׃ 15 לא גיר איכנא דאנתון סברין הלין [e] רוין דהא עדמא להשא תלת שעין ׃ 16 אלא הדא הי [f] דאמירא ביואיל נביא ׃ 17 נהוא ביומתא אחריא אמר אלהא [g] אשוד רוחי על כל בסר [h] ונתנבון בניכון ובנתכון [i] וטליכון [k] חזונא נחזון וקשישיכון חלמא נחלמון ׃ 18 ועל עבדי ועל אמהתי אשוד רוחי ביומתא הנון ונתנבון ׃ 19 [l] ואתל [m] אתותא בשמיא [n] וגברותא על ארעא דמא ונורא [o] ועטרא [p] דתננא ׃ 20 שמשא נתחלף [q] בעמטנא וסהרא בדמא עד לא [r] נאתא יומה דמריא רבא ודחילא ׃ 21 ונהוא כל [s] דנקרא שמה דמריא נחא ׃

[a] רום [b] ידע [c] צורת [d] מלל [e] רוא פיר׳ שכר [f] אמר [g] שוד כמו אשד [h] נבא [i] פיר׳ בחוריכם [k] חזא [l] נתל [m] פיר׳ מופתים [n] גבר [o] עבראית קיטור [p] פיר׳ עשן [q] פיר׳ ערפל [r] אתא [s] קרא [t] חיא

[14] Stans autem Petrus cum vndecim, leuauit vocem suam, & locutus est eis: Viri Iudæi, & qui habitatis Ierusalem vniuersi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea.

[15] Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrij sunt; cùm sit hora diei tertia:

[16] Sed hoc est quod dictũ est per prophetam Ioël:

Ioel. 2. g. Esa. 44. a.

[17] Et erit in nouissimis diebus, dicit Dominus, effundam de Spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri, & filiæ vestræ, & iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt.

[18] Et quidem super seruos meos, & super ancillas meas in diebus illis effundã de Spiritu meo, & prophetabunt.

[19] Et dabo prodigia in cælo sursum, & signa in terra deorsum, sanguinem, & ignem & vaporem fumi.

[20] Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequã veniat dies Domini magnus & manifestus.

Ioel. 2. g. Rom. 10. c.

[21] Et erit, omnis quicunque inuocauerit nomen Domini, saluus erit.

[22] Viri Israelitæ, audite verba hæc: Iesum Nazarenum virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus & prodigiis & signis quę fecit Deus per illum in medio vestri, sicut † vos scitis:

[23] Hunc definito consilio & præscientia Dei traditum, per manus iniquorum affigentes, interemistis.

[24] Quem Deus suscitauit solutis doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo.

Psal. 15. b.

[25] Dauid enim dicit in eum: Prouidebam Dominũ in conspectu meo, semper: quoniam à dextris est mihi ne commouear.

[26] Propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe.

[27] Quoniam non derelinques animã meam in inferno, nec dabis Sanctũ tuũ videre corruptionem.

[28] Notas mihi fecisti vias vitæ: replebis me iucunditate cum facie tua.

[14] σταθεὶς δὲ πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, ἄνδρες ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου·

[15] οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·

[16] ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου ἰωήλ·

[17] καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεὸς, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται·

[18] καίγε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσι.

[19] καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.

[20] ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ·

[21] καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.

[22] Ἄνδρες ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι᾽ αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε·

[23] τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες διὰ χειρῶν ἀνόμων, προσπήξαντες ἀνείλετε·

[24] ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ·

[25] δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.

[26] διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου. ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ᾽ ἐλπίδι,

[27] ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

[28] ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

דנגה חד בשבא רבא דקימתא ד

[22] גברא בני יסריל שמעו מלא הלין ישוע נצריא גברא דמן אלהא אחזי לותכון בחילא ובגברותא אילין דאלהא עבד בינתכון באידה איך דאנתון ידעין אנתון׃ [23] להנא דפריש הואלה להרא במקדמות ידעתה ובצבינה דאלהא אשלמתוניהי באידירשיעא וזקפתון וקטלתון׃ [24] אלהאדין אקימה ושרא חבליה דשיול מטל דלא משכחא הות דנתתחדבה בשיול׃ [25] דויד גיר אמר עלוהי מקדם הוית חזא למרי בכל זבן דעל ימיני הו דלא אזוע׃ [26] מטל הנא אתבסם לבי ורוזת תשבוחתי ואף פגרי נאגן על סברא׃ [27] דלא שבק אנת לנפשי בשיול ולא יהב אנת לחסיך דנחזא חבלא׃ [28] גלית לי אורחא דחיא חמליני בסיומתא עם פרצופך׃

קום חזא גבר
פיר׳ מעשים, נפלאים
יר קרם צבא שלם
קום פיר׳ אסורי שאול
אחר כמו בשאול
זוע בסם רוז
כמו גיל
שבח אגן שכן
פיר׳ חסידך
גלא מרא פיר׳ שמחה

[illegible]

29 * *Viri fratres, licet palàm dicere apud vos de patriarcha Dauid, eum & mortuum esse & sepultum, & monumentum eius esse apud nos ad hunc vsque diem.*

30 * *Etenim Propheta fuit, & sciebat iureiurando sibi iurasse Deum; De fructu ventris tui collocabo super solium tuum.*

31 * *Prospexitque & locutus est de resurrectione Meschicho, eum non iri derelictum in inferis, ne corpus quidem ipsius visurum corruptionem.*

32 * *Hunc Jeschua suscitauit Deus, & nos omnes sumus testes ipsius.*

33 * *Porrò ille dextera Dei exaltatus est, et accepit à Patre promissum quod est de Spiritu Sanctitatis, & effudit hoc donum, quod ecce vos videtis & auditis.*

34 * *Non enim Dauid ascendit in cælum, quandoquidem ipse ait: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextera mea.*

35 * *Vsquedum ponam inimicos tuos suppedaneum pedibus tuis.*

36 * *Certò sciat igitur tota domus Jsroiel, Dominum & Meschicho factum esse à Deo hunc Ieschua, quem vos in crucem egistis.*

Feria secunda hebdomadis VI. Ieiunij.

37 * *Quumqúe hęc audissent, compuncti sunt corde, dixeruntqúe Schemeoun & cæteris Apostolis, Quid faciemus fratres?*

38 * *Dixit eis Schemeoun: Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Domini Ieschua in remissionem peccatorum, vt recipiatis donum Spiritus Sanctitatis.*

39 * *Vobis enim factum est promissum, filiisqúe vestris, & iis omnibus qui longè sunt, quippe quos vocauerit Deus.*

40 * *Et aliis sermonibus quàmplurimis attestabatur eis; & efflagitabat ab eis, dicens; Seruamini ab hac generatione peruersa.*

41 * *Et quidam ex eis promptè exceperunt sermonem eius, crediderunt qúe, ac baptizati sunt: ita vt additæ sint die illo animæ circiter ter mille.*

42 * *Et perseuerabant in doctrina Apostolorum; & communicabant in oratione, & in fractione Eucharistiæ.*

---

29 גברא אחין מפס למאמר עין בגלא לותכון על ריש אבהתא דמית ואף אתקבר ובית קבורה איתוהי לותן עדמא ליומנא ׃ 30 נביא הוא גיר וידע הוא דמומתא ימא לה אלהא דמן פארא דכרסך נותב על כורסך ׃ 31 וקדם חזא ומלל על קימתה דמשיחא דלא אשתבק בשיול אף לא פגרה חזא חבלא ׃ 32 להנא ישוע אקים אלהא וחנן כלן סהדוהי ׃ 33 והו דבימינה דאלהא אתתרים ונסב מן אבא שודיא דעל רוחא דקודשא ואשד מוהבתא הדא דהא חזין אנתון ושמעין אנתון ׃ 34 לא הוא גיר דויד סלק לשמיא מטל דהו אמר דאמר מריא למרי תב לך מן ימיני ׃ 35 עדמא דאסים בעלדבביך כובשא לרגליך ׃ 36 שרירא ית הכיל נדע כלה בית יסריל דמריא ומשיחא עבדה אלהא להנא ישוע דאנתון זקפתון ׃

[illegible]

* Viri fratres, liceat audenter dicere 29 ad vos de Patriarcha Dauid, quoniam E †defunctus est, & sepultus est: & sepulchrum eius est apud nos, vsq; in hodiernum diem.

* Propheta igitur cùm esset, & sciret 30 quia iureiurãdo iurasset illi Deus de fructu lumbi eius sedere super sedem eius:

* Prouidens locutus est de resurre- 31 ctione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro eius vidit corruptionem.

* Hunc Iesum resuscitauit Deus, cu- 32 ius omnes nos testes sumus.

* Dextera igitur Dei exaltatus, & 33 promissione Spiritus sancti accepta à Patre, effudit †hunc quem vos videtis & auditis.

* Non enim Dauid ascendit in cæ- 34 lum: dicit autem ipse, Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis,

* Donec ponam inimicos tuos sca- 35 bellum pedum tuorum.

* Certissimè sciat ergo omnis domus 36 Israel, quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus, hunc Iesum quem vos crucifixistis.

* His autem auditis, compuncti sunt 37 corde; & dixerunt ad Petrum & ad reli- F quos Apostolos, Quid faciemus, viri fratres?

* Petrus verò ad illos, Pœnitentiam 38 (inquit) agite, & baptizetur vnusquisq; vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum: & accipietis donum Spiritus sancti.

* Vobis enim est repromissio, & filiis 39 vestris, & omnibus qui longè sunt, quoscunq; aduocauerit Dominus Deus noster.

* Aliis etiam verbis plurimis testifica- 40 tus est, & exhortabatur eos, dicens, Saluamini à generatione ista praua.

* Qui ergo receperunt sermonẽ eius, 41 baptizati sunt: & appositę sunt in die illa animæ circiter tria millia.

* Erant autem perseuerantes in do- 42 ctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus.

Marginal notes: & 3.Reg.2.10 — Psal.131.11 — Psal.15.b.10, Infr.13.d.35, Sup.1.b.8 — †Hoc donum quod — Psal.109.a.1

29 * Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης.

30 * προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ,

31 * προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν.

32 * τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες.

33 * τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός, ἐξέχεε τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε.

34 * οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός, εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

35 * ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

36 * ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραήλ, ὅτι καὶ κύριον καὶ χριστὸν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 * Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;

38 * Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς, μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος.

39 * ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

40 * ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει, λέγων, σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης.

41 * οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.

42 * ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

דתרין בשבא דשבתא דו [a] דצומא ח

37 וכד שמעו הלין [b] אתגנחו בלבהון ואמרו לשמעון ולשרכא דשליחא מנא נעבד אחין :

38 אמר להון שמעון [c] תובו ועמדו אנש אנש מנכון בשמה דמריא ישוע [d] לשובקן [e] חטהא דתקבלון [f] מוהבתא דרוחא דקודשא :

39 לכון גיר הוא [g] שודיא ולבניכון ולכלהון אילין דרחיקין אילין דהו אלהא [h] נקרא אנון :

40 [i] ובמלא אחרניתא סגיאתא [k] מסהד הוא להון [l] ובעא הוא מנהון כד אמר [m] חיו מן שרבתא הדא [n] מעקמתא :

41 ואנשין מנהון [o] עתידאית קבלו [p] מלתה והימנו ועמדו [q] ואתתוספו בהו יומא איך תלתא אלפין נפשן :

42 [r] ואמינין הוו [s] ביולפנא דשליחא [t] ומשתותפין הוו [v] בצלותא [x] ובקציא [y] דאוכרסטיא :

[a] צור [b] גנח פי' נדקר
[c] תוב כמו שוב
[d] שבק [e] חטא [f] יהב
[g] ידא ומזה אשתודיא
[h] קרא [i] מלל [k] סהד
[l] בעא [m] חיא [n] עקם
[o] עתד [p] מלל [q] יסף
[r] אמן [s] ארף [t] שתף
[v] צרא [x] קצא [y] מן לשון יון

43 ܘܗܘܝܐ ܗܘܬ ܕܚܠܬܐ ܒܟܠ ܢܦܫ. ܘܐܬܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܘܓܢܒܪܘܬܐ ܗܘܝܢ ܗܘܝ ܒܐܝܕ ܫܠܝܚܐ ܒܐܘܪܫܠܡ.
44 ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܗܘܘ ܐܟܚܕܐ ܗܘܘ. ܘܟܠܡܕܡ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܓܘܐ ܗܘܐ.
45 ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܐ ܡܙܒܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܦܠܓܝܢ ܗܘܘ ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܣܢܝܩ ܗܘܐ.
46 ܘܟܠܝܘܡ ܐܡܝܢܝܢ ܗܘܘ ܒܗܝܟܠܐ ܒܚܕܐ ܢܦܫ. ܘܒܒܝܬܐ ܩܨܝܢ ܗܘܘ ܦܪܝܣܬܐ. ܘܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܣܝܒܪܬܐ ܟܕ ܪܘܙܝܢ.
47 ܘܒܒܪܝܪܘܬܐ ܕܠܒܗܘܢ ܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ. ܟܕ ܝܗܝܒܝܢ ܒܪܚܡܐ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ. ܘܡܪܢ ܡܘܣܦ ܗܘܐ ܟܠܝܘܡ ܠܐܝܠܝܢ ܕܚܝܝܢ ܗܘܘ ܒܥܕܬܐ ✥

ܥܪܘܒܬܐ ܕܚܕܬܐ ✥ ܘ ✥

ܩܦܠܐܘܢ ✥ ܓ ✥

1 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܣܠܩܝܢ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܝܘܚܢܢ ܐܟܚܕܐ ܠܗܝܟܠܐ. ܒܥܕܢܐ ܕܨܠܘܬܐ ܕܬܫܥ ܫܥܝܢ.
2 ܘܗܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܚܓܝܣܐ ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ. ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܥܕܝܢ ܗܘܘ ܡܘܬܒܝܢ ܠܗ. ܠܘܬ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܕܡܬܩܪܐ ܫܦܝܪܐ. ܕܢܗܘܐ ܫܐܠ ܙܕܩܬܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܥܐܠܝܢ ܠܗܝܟܠܐ.
3 ܗܢܐ ܟܕ ܚܙܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܘܚܢܢ ܕܥܐܠܝܢ ܠܗܝܟܠܐ. ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗܘܢ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܙܕܩܬܐ.
4 ܘܚܪܘ ܒܗ ܫܡܥܘܢ ܘܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܚܘܪ ܒܢ.
5 ܗܘ ܕܝܢ ܚܪ ܒܗܘܢ. ܟܕ ܣܒܪ ܗܘܐ ܕܡܕܡ ܡܢܗܘܢ ܢܣܒ.
6 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ. ܣܐܡܐ ܘܕܗܒܐ ܠܝܬ ܠܝ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܝ ܠܟ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܢܨܪܝܐ ܩܘܡ ܗܠܟ.
7 ܘܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܕܝܡܝܢܐ ܘܐܩܝܡܗ. ܘܡܢ ܫܥܬܐ ܐܫܬܪܪ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܥܠ ܥܩܒܬܗ.
8 ܘܫܘܪ ܩܡ ܘܗܠܟ. ܘܥܠ ܥܡܗܘܢ ܠܗܝܟܠܐ. ܟܕ ܡܗܠܟ ܘܫܘܪ ܘܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ.
9 ܘܚܙܝܗܝ ܟܠܗ ܥܡܐ ܟܕ ܡܗܠܟ ܘܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ.

43 *Extiterat autem timor in vnaquaque anima; & signa multa virtutesque edebantur per Apostolos in Ourischlem.

44 *Cunctique qui credebant vnà commorabantur; & quaecunque habebant erant societatis.

45 *Et ij qui habebant possessionem, vendebant eam, ac diuidebant vnicuique prout egebat.

46 *Atque quotidie perseuerabant in templo vnanimes, & frangebant munus benedictum, capiebantque cibum exultantes:

47 *Et cum puritate cordis laudabant Deū, quum inijssent gratiam coram vniuerso populo. Ac Dominus noster augebat quotidie eos, qui salui fiebant in Ecclesia.

Feria sexta Auri.

CAP. III.

1 FActum est autem quum ascenderent Schemeoun Kipho & Iouchanon simul in templum tempore precationis hora nona:

2 *Vt ecce virum quendam claudum ab vtero matris suae baiularent homines illi qui soliti erant eum afferre & ponere ad ianuam templi, quae vocatur Speciosa, vt peteret eleemosynam ab iis, qui introibant in templum.

3 *Is quum vidisset Schemeoun & Jouchanon introeuntes in templum, petiit ab eis vt darent ipsi eleemosynam.

4 *Et respexerunt in eum Schemeoun & Iouchanon, dixeruntque ei, Intuere nos.

5 *Ipse autem intuitus est eos, sperans se ab eis aliquid accepturum.

6 *Ait illi Schemeoun, Aurum & argentum non habeo: sed quod habeo do tibi: In nomine Domini nostri Ieschua Meschicho Nozroio surge, ambula.

7 *Et apprehendit manum eius dexteram, & erexit eum: eoque momēto obfirmati sunt pedes eius ac plantae.

8 *Proinde exiliens stetit & ambulauit; & ingressus est cum eis templum, ambulans, & saliens, & glorificans Deum.

9 *Viditque totus populus ambulantem, & glorificantem Deum.

43 וַהֲוָיָא הֲוָת דְחֶלְתָא בְּכָל נְפַשׁ וַאתְוָתָא סַגִיאָתָא וְגַבְרְוָתָא הָוְיָן הֲוַי בְּיַד שְׁלִיחֵא בְּאוּרִשְׁלֶם׃ 44 וְכֻלְהוֹן אִילֵין דְּהַימִנוּ הֲווּ אַכְחֲדָא הֲווּ וְכֻלמֶדֶם דְאִית הֲוָא לְהוֹן דְגַוָּא הֲוָא׃ 45 וְאִילֵין דְאִית הֲוָא לְהוֹן קֶנְיָנָא מְזַבְּנִין הֲווּ לֵה וּמְפַלְגִין הֲווּ לְאֱנָשׁ אֱנָשׁ אַיך מֶדֶם דְּסָנִיק הֲוָא׃ 46 וְכֻלְיוֹם אַמִינִין הֲווּ בְּהַיכְלָא בְּחֲדָא נְפַשׁ וּבְבַיתָא קָצִין הֲווּ פְּרִיסְתָא וּמְקַבְּלִין הֲווּ סִיבַרְתָא כַּד רָוְזִין׃ 47 וּבִבְרִירוּתָא דְלִבְּהוֹן מְשַׁבְּחִין הֲווּ לַאלָהָא כַּד יְהִיבִין בְּרַחְמֵא קֳדָם כֻּלֵּה עַמָּא וּמָרַן מוֹסֵף הֲוָא כֻלְיוֹם לְאִילֵין דְּחָיֵין הֲווּ בְּעֶדְתָּא׃

עֲרוּבְתָא דְחַדְתָא ו קפלאון ג

וַהֲוָא דְּכַד סָלְקִין שְׁמְעוֹן כֵּאפָא וְיוּחַנָן אַכְחֲדָא לְהַיכְלָא בְּעֶדָּנָא דִצְלוֹתָא דְתְשַׁע שָׁעִין׃

43 * Fiebat autem omni animæ timor: multa quoque prodigia & signa per Apostolos in Ierusalem fiebant, & metus erat magnus in vniuersis.

44 * Omnes etiam qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia.

45 * Possessiones & substantias vendebant, & diuidebant illa omnibus, prout cuique opus erat.

46 * Quotidie quoque perdurãtes vnanimiter in templo, & frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis:

47 * Collaudantes Deũ, & habentes gratiã ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui salui fiebant quotidie in idipsum.

CAP. III.

A 1 PEtrus autem & Iohannes ascendebãt in templum ad horam orationis nonam.

2 * Et quidam vir qui erat claudus ex vtero matris suæ, baiulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum.

3 * Is cùm vidisset Petrũ & Iohannem incipiẽtes introire in templum, rogabat vt eleemosynam acciperet.

4 * Intuens autem in eum Petrus cum Iohanne, dixit, Respice in nos.

5 * At ille intendebat in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis.

6 * Petrus autem dixit, Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Nazareni surge, & ambula.

B 7 * Et apprehensa manu eius dextera, alleuauit †, & protinus consolidatæ sunt bases eius & plantæ. (cum)

8 * Et exiliens stetit, & ambulabat: & intrauit cum illis in templum ambulãs, & exiliens, & laudans Deum.

9 * Et vidit omnis populus eum ambulantem, & laudantem Deum.

43 * ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο.

44 * πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά,

45 * καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε.

46 * καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας,

47 * αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

γ'.

1 * Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν, ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην·

2 * καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν·

3 * ὃς ἰδὼν πέτρον καὶ ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην.

4 * ἀτενίσας δὲ πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ ἰωάννῃ, εἶπε, βλέψον εἰς ἡμᾶς.

5 * ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν.

6 * εἶπε δὲ πέτρος, ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου ἔγειραι καὶ περιπάτει.

7 * καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε. παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρά.

8 * καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν.

9 * καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν.

---

2 והא גברא חד חגירא דמן כרס אמה שקילין הוו אנשא אילין דמעדין הוו מיתין וסימין לה בתרעא דהיכלא דמתקרא שפירא דנהוא שאל זדקתא מן הנון דעאלין להיכלא ׃ 3 הנא כד חזא לשמעון וליוחנן דעאלין להיכלא בעא הוא מנהון דנתלון לה זדקתא ׃ 4 וחרו בה שמעון ויוחנן ואמרו לה חור בן ׃ 5 הו דין חר בהון כד סבר הוא למסב מנהון מדם ׃ 6 אמר לה שמעון דהבא וסאמא לית לי אלא מדם דאית לי יהב אנא לך בשמה דמרן ישוע משיחא נצריא קום הלך ׃ 7 ואחדה באידה דימינא ואקימה ובה בשעתא שרו רגלוהי ועקבוהי ׃ 8 ושור קם והלך ועל עמהון להיכלא כד מהלך ומשור ומשבח לאלהא ׃ 9 וחזאוהי כלה עמא כד מהלך ומשבח לאלהא ׃

f פיר׳ בטן
g ועד h אתא i סום
k קרא l כמו צדקה
m עול n נתל כמו נתן
o חור p נסב
q כמו מדעם
s זהב t כסף אחד כמו אחז
v יד x קום y שרר
z שור ברכר עלל

10 ܘܐܫܬܘܕܥܘ ܕܗܘܝܘ ܗܘ ܚܕܘܪܐ ܕܝܗܒ ܗܘܐ ܟܠܝܘܡ ܘܫܐܠ ܗܘܐ ܙܕܩܬܐ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܡܬܩܪܐ ܫܦܝܪܐ. ܘܐܬܡܠܝܘ ܬܗܪܐ ܘܕܘܡܪܐ ܥܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ܀

ܕܝܘܡ ܬܪܝܢ ܕܚܘܪܐ ܀ ܐ ܀

11 ܘܟܕ ܐܚܝܕ ܗܘܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܘܚܢܢ. ܪܗܛ ܟܠܗ ܥܡܐ ܟܕ ܬܗܝܪ ܠܘܬܗܘܢ. ܠܐܣܛܘܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܫܠܝܡܘܢ܀ 12 ܘܟܕ ܚܙܐ ܫܡܥܘܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ: ܡܢܐ ܡܬܗܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܢܐ. ܐܘ ܒܢ ܡܢܐ ܚܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܒܚܝܠܐ ܕܝܠܢ ܐܘ ܒܫܘܠܛܢܢ ܥܒܕܢ ܗܕܐ ܕܢܗܠܟ ܗܢܐ. 13 ܐܠܗܗ ܗܘ ܕܐܒܪܗܡ ܘܕܐܝܣܚܩ ܘܕܝܥܩܘܒ. ܐܠܗܐ ܕܐܒܗܬܢ ܫܒܚ ܠܒܪܗ ܝܫܘܥ. ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܐܫܠܡܬܘܢ ܘܟܦܪܬܘܢ ܒܗ ܩܕܡ ܐܦܘܗܝ ܕܦܝܠܛܘܣ. ܟܕ ܗܘ ܙܕܩ ܗܘܐ ܕܢܫܪܝܘܗܝ. 14 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܒܩܕܝܫܐ ܘܙܕܝܩܐ ܟܦܪܬܘܢ. ܘܫܐܠܬܘܢ ܠܟܘܢ ܠܓܒܪܐ ܩܛܘܠܐ ܕܢܬܝܗܒ ܠܟܘܢ. 15 ܘܠܗܘ ܪܝܫܐ ܕܚܝܐ ܩܛܠܬܘܢ. ܘܐܠܗܐ ܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܚܢܢ ܟܠܢ ܣܗܕܘܗܝ ܚܢܢ. 16 ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܡܗ. ܠܗܢܐ ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܘ ܐܫܪܪ ܘܐܚܠܡ. ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܗ ܝܗܒܬ ܠܗ ܚܘܠܡܢܐ ܗܢܐ. ܩܕܡ ܟܠܟܘܢ. 17 ܘܗܫܐ ܐܚܝ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܒܛܘܥܝܝܐ ܥܒܕܬܘܢ ܗܕܐ. ܐܝܟ ܕܥܒܕܘ ܪܫܝܟܘܢ. 18 ܘܐܠܗܐ ܐܝܟ ܕܩܕܡ ܐܟܪܙ ܒܦܘܡ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܕܢܚܫ ܡܫܝܚܐ. ܗܟܢܐ ܫܡܠܝ. 19 ܬܘܒܘ ܗܟܝܠ ܘܐܬܦܢܘ. ܕܢܬܚܣܝܢ ܚܛܗܝܟܘܢ. 20 ܘܢܐܬܘܢ ܠܟܘܢ ܙܒܢܐ ܕܢܝܚܐ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܢܫܕܪ ܠܟܘܢ ܠܗܘ ܕܡܛܝܒ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 21 ܗܘ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܕܫܡܝܐ ܢܩܒܠܘܢܝܗܝ. ܥܕܡܐ ܠܫܘܡܠܝܐ ܕܙܒܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܡܠܠ ܐܠܗܐ ܒܦܘܡܐ ܕܢܒܝܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܕܡܢ ܥܠܡ. 22 ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܐܡܪ. ܕܢܒܝܐ ܡܩܝܡ ܠܟܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܡܢ ܐܚܝܟܘܢ ܐܟܘܬܝ. ܠܗ ܫܡܥܘ ܒܟܠ ܡܕܡ ܕܢܡܠܠ ܥܡܟܘܢ.

10 * *Et agnouerunt eum esse qui mendicans sedebat quotidie & petebat eleemosynam ad portam quæ vocatur Speciosa: & impleti sunt stupore & admiratione super eo quod acciderat.*

Feria secunda Candidatorum.

11 * *Quumque ipse teneret Schemeoun & Jouchanon, cucurrit totus populus mirabundus ad eos in porticũ quæ dicitur ipsius Schemeoun.* 12 * *Quod quum vidisset Schemeoun, respondit & dixit eis: Viri filij Isroiel, quid miramini propter hoc, aut cur nos intuemini, quasi virtute nostra aut propria potestate hoc effecerimus vt iste ambularet?*

13 * *Deus ille Abrohom, Ischok & Jaacoub, Deus Patrum nostrorum glorificauit Filium suum Ieschua, illum quem vos prodidistis et abnegastis in conspectu Pilati, quum ipse æquum iudicaret eum esse absoluendum.*

14 * *Vos autem sanctum & iustum abnegastis, & postulastis vobis virum homicidam vt daretur vobis.*

15 * *Illum verò principem vitæ interfecistis, quem suscitauit Deus à mortuis; & nos omnes sumus testes eius.*

16 * *Et in fide nominis ipsius hunc quem videtis & nostis ille confirmauit & sanauit: & fides quæ per ipsum est, dedit huic istam sanitatem coram vobis omnibus.*

17 * *Nunc autem, fratres mei, scio per errorem vos hoc fecisse, prout fecerunt & primates vestri.*

18 * *At Deus sicuti prænunciauerat per os omnium Prophetarum, passurnm Meschicho, ita impleuit.*

19 * *Pœnitentiam ergo agite, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra;*

20 * *Et obueniant vobis tempora quietis à conspectu Domini; mittátque vobis illum, qui paratus erat vobis, Ieschua Meschicho.*

21 * *Quem oportet cælo capi vsque ad complementum temporum illorum omnium, de quibus locutus est Deus per os sanctorũ Prophetarum suorum à sæculo.*

22 * *Mousche enim dixit: Prophetam suscitabit vobis Dominus ex fratribus vestris sicuti me: hunc audite in omnibus quæ collocutus fuerit vobis.*

---

10 [b] אֶשְׁתַּוַּדַעוּ דְּהוּיוּ הַו [c] חָדוּרָא דְּיָהֵב הֲוָא כֻּלְיוֹם וְשָׁאֵל הֲוָא זֶדְקְתָא עַל תַּרְעָא [d] דְּמֶתְקְרֵא שַׁפִּירָא [e] וְאֶתְמְלִיו [f] תֶּהְרָא [g] וְדוּמְרָא עַל מֶדֶם דַּהֲוָא׃ דְיוֹם תְּרֵין [a] דְּחֵוָרֵא 1 11 וְכַד [b] אֲחִיד הֲוָא לְשֶׁמְעוּן וַלְיוּחָנָן רְהֵט כֻּלֵּהּ עַמָּא כַּד [c] תְּהִיר לְוָתְהוֹן [d] לְאֶסְטְוָא [e] דְּמֶתְקְרֵא דַּשְׁלֵימוּן׃ 12 וְכַד חֲזָא שֶׁמְעוּן עֲנָא וְאֶמַר לְהוֹן גַּבְרֵא בְּנַי יִסְרָיֵל מָנָא [f] מֶתְהַמְרִין אַנְתּוּן בְּהָנָא אוֹ בַּן מָנָא [g] חָיְרִין אַנְתּוּן אַיְךְ הַו דַּבְחַילָא דִּילַן אוֹ [h] בְּשׁוּלְטָנַן עֲבַדַן הָדָא דַּנְהַלֵּךְ הָנָא׃ 13 אֱלָהֵהּ הַו דַּאבְרָהָם וְדַאִיסְחָק וְדַיַעְקוּב אֱלָהָא דַּאבָהָתַן שַׁבַּח לַבְרֵהּ יֵשׁוּעַ הַו דַּאנְתּוּן [i] אַשְׁלֶמְתּוּן וַכְפַרְתּוּן בֵּהּ קֳדָם אַפּוּהִי דְּפִילַטוּס כַּד הוּ זַדֶּק הֲוָא [k] דְּנֶשְׁרֵיוּהִי׃ 14 אַנְתּוּן דֵּין בְּקַדִּישָׁא וְזַדִּיקָא כְּפַרְתּוּן וְשַׁאֶלְתּוּן לְכוּן לְגַבְרָא [l] קָטוּלָא [m] דְּנֶתְיְהֵב לְכוּן׃ 15 וְלָהוּ רִישָׁא [n] דְּחַיֵּא קְטַלְתּוּן

[b] יַדַע מזה אֶשְׁתַּוַּדַע [c] פיר׳ שואל צדקה [d] קְרָא [f] מְלָא [f] תְּמַהּ [g] דְּמַר [a] פיר׳ לבנים [b] אֲחַד [c] תְּהַר כמו תמה [d] מן לשון יון ופיר׳ אולם [e] קְרָא [f] דְּמַר [g] חור [h] שְׁלֵט [i] שְׁלַם [k] שְׁרָא [l] קְטַל [m] יְהַב [n] כמו חיים

10 * Cognoscebant autem illum, quòd ipse erat qui ad eleemosynam sedebat ad Speciosam portam templi: & impleti sunt stupore & extasi in eo quod contigerat illi.

11 *Cùm †teneret autem Petrum & Iohannem, cucurrit omnis populus ad eos ad porticum quæ appellatur Salomonis, stupentes.

[teneret]

12 * Videns autem Petrus, respondit ad populum: Viri Israelitæ, quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut †pietate fecerimus hunc ambulare?

[potestate]

13 * Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob, Deus Patrum nostrorum, C glorificauit filium suũ Iesum, quem vos quidẽ tradidistis & negastis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti.

14 * Vos autem sanctum & iustum negastis, & petistis virum homicidam donari vobis:

[Mat.27.c.20 Mar.15.b.11 Luc.23.c.18 Ioh.18.g.40]

15 * Authorem verò vitæ interfecistis, quem Deus suscitauit à mortuis; cuius nos testes sumus.

16 * Et in fide nominis eius, hunc quem vos †videtis & nostis, cõfirmauit nomen eius: & fides, quæ per eum est, dedit illi integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum.

[vidistis]

17 * Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes vestri.

18 * Deus autem quæ prænuntiauit per os omnium Prophetarũ, pati Christum suum, sic impleuit.

19 * Pœnitemini igitur, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra:

20 * Vt cùm venerint tempora refrigerij à conspectu Domini, & miserit eum qui prędicatus est vobis, Iesum Christum,

21 * Quem oportet quidem cælum suscipere vsque in tempora restitutionis omnium, quæ locutus est Deus per os sanctorum suorum, à seculo Prophetarum.

22 * Moyses quidem dixit: Quoniã Prophetã suscitabit vobis Dominus Deus vester de fratribus vestris tanquam me: ipsum audietis iuxta omnia quęcunque locutus fuerit vobis.

[Deut.18.c.15]

10 * ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 * κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν πέτρον καὶ ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ σολομῶντος, ἔκθαμβοι.

12 * ἰδὼν δὲ πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, ἄνδρες ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;

13 * ὁ θεὸς ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν.

14 * ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν·

15 * τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν·

16 * καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι᾽ αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

17 * καὶ νῦν ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν.

18 * ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν χριστόν, ἐπλήρωσεν οὕτω.

19 * μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,

20 * ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν ἰησοῦν χριστόν,

21 * ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ᾽ αἰῶνος.

22 * μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν, ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς·

דְּלֵה אֲקִים אֱלָהָא מִן בֵּית מִיתֵא וַחְנַן כֻּלַן סָהֲדוּהִי׃ אַנְתוּן הוּ אֲשַׁר וְאַסִּי וְהֵימָנוּתָא דְּבֵה יָהְבַת לֵה הָדָא חֲלִימוּתָא קֳדָם כֻּלְכוּן׃ אֲנָא דִּבְטוּעָא עֲבַדְתּוּן הָדָא אַיְךְ דְּעָבְדוּ רֵישַׁיכוּן׃ דְּנֶחַשׁ מְשִׁיחֵה מְלֵי הָכַנָא׃ ‏19 תּוּבוּ הָכִיל וְאֶתְפְּנוּ אַיכַנָא דְּנֶתְעַטְּוּן חַטָהֵיכוּן׃ דְּנִיחָתָא מִן קֳדָם פַּרְצוּפֵה דְּמָרְיָא וְנִשְׁדַּר לְכוּן לְאַיְנָא דִּמְטַיַּב הֲוָא לְכוּן לְיִשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃ דְּנְקַבְּלוּן עַדְמָא לְמוּלָיָא דְּזַבְנֵא דְּכֻלְהֵין אִילֵין דְּמַלֵּל אֱלָהָא בְּפוּמָא דַּנְבִיוּהִי קַדִּישֵׁא דְּמִן עָלַם׃ ‏22 מוּשֵׁא גֵּיר אֲמַר דַּנְבִיָא נְקִים לְכוּן מָרְיָא מִן אַחַיכוּן אַכְוָתִי לֵה שְׁמַעוּ בְּכֻלְמָא דַּנְמַלֵּל עַמְּכוּן׃

‏16 וּבְהֵימָנוּתָא דִּשְׁמֵה לְהָנָא דַּחְזֵין אַנְתּוּן וְיָדְעִין ‏17 בְּרַם הָשָׁא אַחַי יָדַע ‏18 וֶאלָהָא אַיךְ מֶדֶם דְּקַדֶּם אַכְרֶז בְּפוּם כֻּלְהוֹן נְבִיָּא ‏20 וְנֵאתוּן לְכוּן זַבְנָא ‏21 דְּלֵה וָלֵא לִשְׁמַיָּא

קוּם מוּת סְהֵד הֵימַן חֲזָא שְׁרַר אַסָּא יְהַב פִּיר׳ רְפָאוֹת טְעָה כְּמוֹ טְעָא כְּמוֹ רִאשׁוֹנֵיכֶם חֲשַׁשׁ תּוּב פְּנָא עֲטָא פִּיר׳ מְחָה נוּחַ טִיב מְלָא קוּם פִּיר׳ כְּמוֹנִי

23 *Et futurum est vt omnis anima quæ non audierit Prophetam illum, anima inquam illa pereat à populo suo.

24 *Et Prophetæ omnes à Schemouil & iis qui post eum fuerunt, locuti sunt ac prædicarunt de diebus istis.

25 *Vos estis filij Prophetarum & fœderis quod iniit Deus cum Patribus nostris, dum dixit Abrohom, In semine tuo benedictionem consequentur omnes familiæ terræ.

26 *Vobis primùm suscitauit, misitque Deus Filiū suum qui benediceret vobis, si conuersi fueritis & egeritis pœnitentiam de flagitiis vestris.

In commemoratione Martyrum.

CAP. IIII.

1 QVumque illi hos sermones loquerentur ad populum, insurrexerunt in eos Sacerdotes & Zadoukæi, & præfecti templo.

2 *Quum excandescerent in eos, quippe qui docerent populum, & prædicarent in Meschicho resurrectionem à mortuis.

3 *Proinde iniecerunt in eos manus, & custodierunt eos in diem posterum, quòd propè esset vespera.

4 *Multi autem qui audierant sermonem, crediderunt: et erant numero circiter quinquies mille viri.

5 *Cæterū postero die congregati sunt Principes, & Seniores & Scribæ: 6 *Itémque Chanon summus Sacerdos, & Kaiopho, & Iouchanon, & Alexander, & quotquot erant ex genere summorum Sacerdotum:

7 *Quumque statuissent eos in medio, interrogabant eos, Quanam virtute, aut quo nomine hoc fecistis?

8 *Tunc Schemeoun Kipho repletus est Spiritu Sanctitatis, & dixit eis: Principes populi, & Seniores domus Isroiel, audite:

9 *Si nos hodie in ius vocamur à vobis propter beneficium quod collatum est in hominem ægrotum, quomodo iste sanitati sit restitutus: 10 *Hoc notum sit vobis, totique populo Isroiel, quòd in nomine Ieschua Meschicho Nazareni illius, quem vos in crucem egistis, quem Deus excitauit à mortuis, in hoc ipso inquam ecce stat iste coram vobis sanus.

---

23 ויהוא כל נפשא דלא תשמעי לנביא הו תאברי נפשא הי מן עמה׃ 24 ונביא כלהון דמן שמואיל ואילין דמן בתרה הוו מללו ואכרזו על יומתא הנון׃ 25 אנתון אנון בניהון דנביא ודיתקא אידא דסם אלהא לאבהתן כד אמר לאברהם דבזרעך נתברכן כלהין שרבתא דארעא׃ 26 לכון מן קדים אקים ושדר אלהא לברה כד מברך לכון אן תתפנון ותתובון מן בישתכון׃

ברוכרנא דסהדא ח קפלאון ד

1 וכד הלין מלא ממללין הוו לעמא קמו עליהון כהנא וזדוקיא וארכונא דהיכלא׃ 2 כד מתחמתין הוו עליהון דמלפין לעמא ומכרזין במשיחא על קימתא דמן בית מיתא׃ 3 וארמיו עליהון אידיא

אבר כרז יוס מן לשון יון פי׳ ברית סום ברך קום פנא תוב ביש כמו זכרון פי׳ עדים מלל קום שרים מן לשון יון חמת פי׳ קצף כרז קום מורה רמא יד [illegible]

23 * Erit autem, omnis anima quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.

24 * Et omnes Prophetæ à Samuel, & deinceps qui locuti sunt, † annunciauerunt dies istos.

25 * Vos estis filij Prophetarum, & Testamenti quod disposuit Deus ad Patres † nostros, dicēs ad Abraham, Et in semine tuo benedicentur omnes familiæ terræ.

26 * Vobis primùm Deus suscitans Filium suum, misit eum benedicentem vobis, vt conuertat se vnusquisq; à nequitia sua.

Gen. 12. a. 3. 21. b. 12. 22 d. 18. 25. a. 4 — vestros

23 * ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.

24 * καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.

25 * ὑμεῖς ἐστε υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς ἀβραάμ, καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.

26 * ὑμῖν πρῶτον ὁ θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

CAP. IIII.

1 LOquentibus autem illis ad populum, superuenerunt Sacerdotes & magistratus templi & Sadducæi, A

2 * Dolentes quòd docerent populum, & annūtiarent in † Iesum resurrectionem ex mortuis.

3 * Et iniecerunt in eos manus, & posuerunt eos in custodiam in crastinum. erat † enim iam vespera.

4 * Multi autem eorum qui audierant verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quasi quinque millia.

5 * Factum est autem in crastinum, vt congregarentur Principes eorum & Seniores & Scribæ in Ierusalem:

6 * Et Annas princeps Sacerdotum, & Caiphas, & Iohannes, & Alexander, & quotquot erant de genere Sacerdotali:

7 * Et statuentes eos in medio, interrogabant, In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos? B

8 * Tūc repletus Spiritu sancto Petrus, dixit ad eos: Principes populi & seniores Israel: †

9 * Si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste saluus factus est;

10 * Notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israel, quia in nomine † Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitauit à mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus.

Iesu — autem — audite — Domini nostri

δ'.

1 * Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι,

2 * διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν·

3 * καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.

4 * πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε.

5 * ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς ἱερουσαλήμ·

6 * καὶ ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ καϊάφαν, καὶ ἰωάννην, καὶ ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ.

7 * καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;

8 * τότε πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτούς, ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ ἰσραήλ,

9 * εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται,

10 * γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.

ונטרו אנון ליומא אחרנא מטל דקרב הוא לה רמשא ׃ 4 וסגיאא דשמעו הוו [m] מלתא [n] הימנו הוו [o] ואיתיהון הוו [p] במנינא איך חמשא אלפין גברין ׃ 5 וליומא אחרנא אתכנשו [q] ארכונא וקשישא וספרא ׃ 6 ואף חנן רב כהנא וקיפא ויוחנן ואלכסנדרוס ואילין דאיתיהון הוו מן שרבתא דרבי כהנא ׃ 7 וכד [r] אקימו אנון במצעתא משאלין הוו להון דבאינא חיל או באינא שם עבדתון הדא ׃ 8 הידין שמעון כאפא [s] אתמלי רוחא דקודשא ואמר להון [t] ארכונוהי דעמא וקשישא דבית יסריל שמעו ׃ 9 אן חנן [v] יומנא [x] מתתדינינן מנכון על שפירתא דהות לברנשא [y] כריהא דבמנא הנא [z] אתאסי ׃ 10 הדא [a] תתידע לכון ולכלה עמא דיסריל דבשמה דישוע משיחא נצריא הו דאנתון [b] זקפתונ יהי הו [c] דאקים אלהא מן בית [d] מיתא בה בהו הא קאם הנא קדמיכון כד חלים ׃

[m] מלל [n] הימן [o] אית [p] מנא [q] מן לשון יון [r] קום [s] מלא [t] שרים [v] יום [x] דון [y] כרה [z] אסא [a] ידע [b] זקף [c] קום [d] מות

11 ܗܘ ܗܢܘ ܟܐܦܐ ܕܐܣܠܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܝܐ ܘܗܘܐ ܠܪܝܫ ܩܪܢܬܐ܂ 12 ܘܠܝܬ ܒܐܢܫ ܐܚܪܢ ܦܘܪܩܢܐ܂ ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܫܡܐ ܐܚܪܢܐ ܬܚܝܬ ܫܡܝܐ ܕܐܬܝܗܒ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܒܗ ܘܠܐ ܠܡܚܐ܂ 13 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܘܕܝܘܚܢܢ ܕܒܓܠܐ ܐܡܪܘܗ܂ ܐܣܬܟܠܘ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܣܦܪܐ ܘܗܕܝܘܛܐ ܐܢܘܢ܂ ܘܬܗܪܘ ܒܗܘܢ܂ ܘܐܫܬܘܕܥܘ ܐܢܘܢ ܕܥܡ ܝܫܘܥ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܘ܂
14 ܘܚܙܝܢ ܗܘܘ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܚܓܝܪܐ ܗܘ ܕܐܬܐܣܝ܂ ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܡܕܡ ܠܡܐܡܪ ܠܘܩܒܠܗܘܢ܂ 15 ܗܝܕܝܢ ܦܩܕܘ ܕܢܦܩܘܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܟܢܫܗܘܢ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ܂ 16 ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܠܓܒܪܐ ܗܠܝܢ܂ ܗܐ ܓܝܪ ܐܬܐ ܓܠܝܬܐ ܕܗܘܬ ܒܐܝܕܝܗܘܢ܂ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝܗ ܕܐܘܪܫܠܡ ܐܬܝܕܥܬ܂ ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢܢ ܕܢܟܦܘܪ܂
17 ܐܠܐ ܕܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܬܦܘܩ ܛܒܐ ܗܢܐ܂ ܢܬܠܚܡ ܠܗܘܢ ܕܬܘܒ ܠܐ ܢܡܠܠܘܢ ܒܫܡܐ ܗܢܐ ܠܐܢܫ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ܂ 18 ܘܩܪܘ ܐܢܘܢ ܘܦܩܕܘ ܐܢܘܢ܂ ܕܟܠ ܟܠ ܠܐ ܢܡܠܠܘܢ ܘܠܐ ܢܠܦܘܢ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ܂

✣ ܣܗܕܐ ✣

19 ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ܂ ܐܢ ܟܐܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܠܟܘܢ ܢܫܡܥ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܘܢܘ܂ 20 ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚܝܢܢ ܕܡܕܡ ܕܚܙܝܢ ܘܫܡܥܢ ܠܐ ܢܡܠܠ܂ 21 ܘܐܠܚܡܘ ܠܗܘܢ ܘܫܪܐܘ ܐܢܘܢ܂ ܠܐ ܓܝܪ ܐܫܟܚܘ ܥܠܬܐ ܕܢܦܠܘܢ ܒܗܘܢ ܡܛܠ ܥܡܐ܂ ܕܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ ܥܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ܂
22 ܒܪ ܓܝܪ ܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܒܗ ܗܘܬ ܐܬܐ ܗܕܐ ܕܐܣܝܘܬܐ܂
23 ܘܟܕ ܐܫܬܪܝܘ ܐܬܘ ܠܘܬ ܐܚܝܗܘܢ܂ ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܗܘܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܡܪܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ܂
24 ܘܗܢܘܢ ܟܕ ܫܡܥܘ܂ ܐܟܚܕܐ ܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܘܐܡܪܘ܂ ܡܪܝܐ ܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܥܒܕܬ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܘܝܡܡܐ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ܂

11 * *Hic est lapis ille quem vos reprobastis ædificantes, qui factus est in caput anguli:*

12 * *Nec est in quoquam alio redemptio. Non enim est nomen aliud sub cælo quod datum sit hominibus, in quo oporteat eos seruari.*

13 * *Quumque audissent sermonem Schemeoun & Jouchanon quem palàm dixerant, intellexerunt eos esse literarum imperitos, et idiotas, eosque admirati sunt; atque agnouerunt ipsos cum Jeschua versatos fuisse.*

14 * *Conspiciebant porrò adstantem cum eis claudum illum qui sanatus fuerat; nihilque poterant eis contradicere.*

15 * *Tunc iusserunt eos exire è Synagoga sua; dicebántque alius ad alium:*

16 * *Quid faciemus hominibus istis? ecce enim signum illud manifestum, quod editum est per eos omnibus incolis Ourischlem notum est; nec possumus inficiari.*

17 * *Sed ne magis fama isthæc peruagetur, interminemur eis, ne amplius loquantur in nomine isto vlli hominum.*

18 * *Proinde aduocarunt eos, & præceperunt eis, ne omninò loquerentur aut docerent in nomine Jeschua.*

Martyrum.

19 * *Responderunt Schemeoun Kipho & Jouchanon, ac dixerunt eis, An rectum sit apud Deũ, vobis obedire potius, quàm Deo; iudicate.*

20 * *Non enim possumus quod vidimus & audiuimus non loqui.*

21 * *Et interminati sunt eis, ac dimiserunt eos. Non enim inuenerunt causam quam capiti eorum imponerent propter populũ; quandoquidem vnusquisque glorificabat Deum super eo quod factum fuerat.*

22 * *Erat enim plusquàm quadraginta annos natus homo ille, in quo editum fuerat hoc signum sanationis.*

23 * *Quumque dimissi essent, venerunt ad fratres suos, & renuntiarunt eis quæcunque dixerant Sacerdotes & Seniores.*

24 * *Isti autem quum audissent, simul extulerunt vocem suam ad Deum, dixeruntque: Domine, tu es Deus qui fecisti cælum et terram, & maria & omnia quæ in eis sunt:*

---

11 הנו כאפא [e]דאסליתון אנתון [f]בניא והו הוא לריש קרנא ׃ 12 ולית באנש אחרין [g]פורקנא לא גיר אית שמא אחרנא תחית שמיא [h]דאתיהב לבני נשא דבה [i]ולא [k]למחא ׃ 13 וכד שמעו [l]מלתה דשמעון ודיוחנן דבגלא אמרוה [m]אסתכלו דלא ידעין ספרא [n]והדיוטא אנון [o]ותהרו בהון [p]ואשתודעו אנון דעם ישוע [q]מתהפכין הוו ׃ 14 [r]וחזין הוו [s]דקאם הוא עמהון חגירא הו [t]דאתאסי ולא משכחין הוו מדם [v]למאמר לוקבלהון ׃ 15 הידין פקדו [x]דנפקון אנון מן כנשתהון ואמרין הוו חד לחד ׃ 16 מנא נעבד להון לגברא הלין הא גיר [y]אתא [z]גליתא דהות [a]באידיהון לכלהון [b]עמוריה דאורשלם [c]אתידעת ולא משכחינן דנכפור ׃ 17 אלא דלא [d]יתיראית [e]נפוק [f]טבא הנא [g]נתלחם להון [h]דתוב לא נמללון בשמא הנא לאנש מן בנינשא ׃

[e]סלא פיר' מאס [f]בנא
[g]פרק [h]יהב [i]פיר' צריך
[k]חיא [l]מלל [m]סכל
[n]מן לשון יון פתים
[o]תהר כמו תמה [p]ידע
[q]הפך [r]חזא [s]קום [t]אסא
[v]אמר [x]נפק [y]כמו אות
[z]גלא [a]יד [b]עמר פיר' ישב
[c]ידע

Psal.117.d.22 Mat.21.d.42 Mar.12.a.10 Luc.20.c.17 Isa.28.d.16 1.Pet.2.a.7 Rom.9.g.33

[11] Hic est lapis qui reprobatus est à vobis ędificantibus, qui factus est in caput anguli.
[12] Et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri.
[13] Videntes autem Petri constantiam & Iohannis, comperto quòd homines C essent sine literis & idiotæ, admirabantur; & cognoscebant eos, quoniam cum Iesu fuerant:
[14] Hominem quoque videntes stantem cũ eis qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere.
[15] Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere: & conferebant adinuicem, [16] Dicentes: Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Ierusalem manifestum est, & non possumus negare.
[17] Sed ne amplius diuulgetur in populum, comminemur eis, ne vltrà loquantur in nomine hoc vlli hominum.
[18] Et vocantes eos, denuntiauerunt ne omnino loquerētur, neque docerent in D nomine Iesu.

[19] Petrus verò & Iohannes respondentes, dixerunt ad eos, Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire, quàm Deum; iudicate.
[20] Non enim possumus quæ vidimus & audiuimus, non loqui.
[21] At illi cōminantes, dimiserunt eos, non inuenientes quomodo punirēt eos, propter populum; quia omnes clarificabant id quod factum fuerat, in eo quod acciderat.
[22] Annorum enim erat amplius quadraginta homo in quo factum fuerat signum istud sanitatis.
[23] Dimissi autem venerunt ad suos, & annũtiauerunt eis quanta ad eos princi- E pes Sacerdotum & Seniores dixissent.
[24] Qui cùm audissent, vnanimiter leuauerunt vocem ad Deum, & dixerunt: Domine, tu Deus qui fecisti cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt:

[11] οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας·
[12] καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἐν οὐδενὶ ἡ σωτηρία. οὐδὲν γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.
[13] θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ πέτρου παῤῥησίαν καὶ ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ ἰησοῦ ἦσαν·
[14] τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.
[15] κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους,
[16] λέγοντες, τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλὴμ φανερὸν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι.
[17] ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπῳ.
[18] καὶ καλέσαντες αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι, μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἰησοῦ.

[19] Ὁ δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον, εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε.
[20] οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν.
[21] οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ, πῶς κολάσωνται αὐτοὺς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι.
[22] ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.
[23] ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον.
[24] οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν, καὶ εἶπον, δέσποτα σὺ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

---

18 וקרו אנון ופקדו אנון דלגמר לא נמללון ולא נלפון בשם ישוע ׃ ° דפסחא ט
19 ענו שמעון כאפא ויוחנן ואמרו להון אן כאנא קדם אלהא דלכון נשמע יתיר מן אלהא דונו ׃
20 לא גיר משכחינן דמא דחזין ושמען דלא נמללוהי ׃ 21 ואתלחמו להון ושרו אנון לא גיר אשכחו
להון עלתא דנכסיונן ברישהון מטל עמא כלנש גיר משבח הוא לאלהא על מדם דהוא ׃ 22 יתיר גיר מן
בר ארבעין שנין איתוהי הוא גברא הו דהות בה הדא אתא דאסיותא ׃
23 וכד אשתריו אתו לות אחיהון ואשתעיו להון כל מא דאמרו כהנא וקשישא ׃ 24 והנון כד שמעו
אכחדא ארימו קלהון לות אלהא ואמרו מריא אנת הו אלהא דעבדת שמיא וארעא וימא וכל דאית בהון ׃

קרא פיר׳ כלל אלף
פיר׳ עדים
ענא דון שכח
חזא מלל לחם
שרא עלל סום
ריש אית כמו יש
כמו אות
אסא שרא אתא
שעא פיר׳ סיפר
יחד רום

ܘܐܢܬ ܗܘ ܕܡܠܠܬ ܒܝܕ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܦܘܡ ܕܘܝܕ ܥܒܕܟ. ܠܡܢܐ ܪܓܫܘ ܥܡܡܐ. ܘܐܡܘܬܐ ܪܢܝ ܣܪܝܩܘܬܐ. 25

ܩܡܘ ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ ܘܫܠܝܛܢܐ ܘܐܬܡܠܟܘ ܐܟܚܕܐ ܥܠ ܡܪܝܐ ܘܥܠ ܡܫܝܚܗ. 26

ܐܬܟܢܫܘ ܓܝܪ ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܒܪܟ ܝܫܘܥ ܐܝܢܐ ܕܐܢܬ ܡܫܚܬ. ܗܪܘܕܣ ܘܦܝܠܛܘܣ ܥܡ ܥܡܡܐ ܘܟܢܫܐ ܕܝܣܪܝܠ. 27

ܠܡܥܒܕ ܟܠܡܐ ܕܐܝܕܟ ܘܨܒܝܢܟ ܩܕܡ ܪܫܡ ܕܢܗܘܐ. 28

ܘܐܦ ܗܫܐ ܡܪܝܐ ܚܘܪ ܘܚܙܝ ܠܠܘܚܡܝܗܘܢ. ܘܗܒ ܠܥܒܕܝܟ ܕܒܓܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܟܪܙܝܢ ܡܠܬܟ. 29

ܟܕ ܐܝܕܟ ܡܘܫܛ ܐܢܬ ܠܐܣܘܬܐ. ܘܠܓܒܪܘܬܐ ܕܢܗܘܝܢ ܒܫܡܗ ܕܒܪܟ ܩܕܝܫܐ ܝܫܘܥ. 30

ܘܟܕ ܒܥܘ ܘܐܬܟܫܦܘ ܐܬܬܙܝܥ ܐܬܪܐ ܕܒܗ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܬܡܠܝܘ ܟܠܗܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܥܝܢ ܒܓܠܐ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. 31

ܕܬܠܬܐ ܕܚܘܪ̈ܐ

ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܟܢܫܐ ܕܐܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܗܘܘ ܢܦܫܐ ܚܕܐ ܘܪܥܝܢܐ ܚܕ. ܘܐܦܠܐ ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܥܠ ܩܢܝܢܐ ܕܩܢܐ ܗܘܐ ܕܕܝܠܗ ܗܘ. ܐܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܓܘܐ ܗܘܐ. 32

ܘܚܝܠܐ ܪܒܐ ܡܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܫܠܝܚܐ ܥܠ ܩܝܡܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܛܝܒܘܬܐ ܪܒܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܥܡ ܟܠܗܘܢ. 33

ܘܐܦܠܐ ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܚܣܝܪܐ. ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܩܘܪܝܐ ܘܒܬܐ ܡܙܒܢܝܢ ܗܘܘ ܘܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܕܡܝ ܙܒܢܐ. 34

ܘܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܪܓܠܝ ܫܠܝܚܐ. ܘܡܬܝܗܒ ܗܘܐ ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܣܢܝܩ ܗܘܐ. 35

ܝܘܣܦ ܕܝܢ ܗܘ ܕܐܬܟܢܝ ܒܪܢܒܐ ܡܢ ܫܠܝܚܐ. ܕܡܬܦܫܩ ܒܪ ܒܘܝܐܐ. ܠܘܝܐ ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܩܘܦܪܘܣ. 36

ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܚܩܠܐ ܘܙܒܢܗ. ܘܐܝܬܝ ܕܡܘܗܝ ܘܣܡ ܐܢܘܢ ܥܠ ܪܓܠܝ ܫܠܝܚܐ. 37

ܕܡܥܢܝܕܐ ܩܦܠܐܘܢ ܗ

ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܚܢܢܝܐ. ܥܡ ܐܢܬܬܗ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܫܦܝܪܐ. ܙܒܢ ܗܘܐ ܩܪܝܬܗ. 1

25 *Tuque is es qui locutus es per Spiritum Sanctitatis per os Dauid serui tui: Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inane?*

26 *Astiterunt reges terræ principesque, & consilium inierunt simul aduersus Dominum & aduersus Meschicho eius.*

27 *Congregati sunt enim verè in hac ciuitate aduersus sanctum filium tuum Ieschua, quem tu vnxisti, Heroudes & Pilatus cum*

28 *gentibus & Synagoga Israel, Vt facerent quæcunque manus tua, & voluntas tua prius designauerat esse facienda.*

29 *Sed & nunc Domine intuere & vide minas eorum, & da seruis tuis vt palàm prædicent sermonem tuum.*

30 *Quum manum tuam porriges ad sanandum, vtque virtutes edantur in nomine Filij tui sancti Ieschua.*

31 *Et quum orassent ac fuissent auspicati preces, commotus est locus in quo erant congregati: & repleti sunt omnes Spiritu Sanctitatis, ac loquebantur palam sermonē Dei.*

Feria tertia Candidatorum.

32 *Erat autem cœtus hominum illorum qui crediderant, anima vna, & vna mens: nemoque ex eis dicebat de facultatibus quas possidebat suas esse, sed omnia quæ habebant, erant societatis.*

33 *Magnáque virtute testabantur ipsi Apostoli de resurrectione Ieschua Meschicho: & gratia magna inerat illis omnibus.*

34 *Cæterùm nemo erat inter eos egenus: illi enim qui possidebant fundos & domos, vendebant, & adferebāt pretia eorum quę vendita fuerant:*

35 *Deponebántque ad pedes Apostolorum: & hoc dabatur vnicuique prout egebat.*

36 *Iauseph autem ille qui cognominatus est Barnabba ab Apostolis (quod exponitur Filius consolationis) Leuita, ex regione Cypri,*

37 *Habebat agrum, & vendidit eum, attulitque pretium & deposuit ante pedes Apostolorum.*

Defunctorum. CAP. V.

1 *Porrò vir quidam, cuius nomen erat Chanania, cum vxore sua nomine Schaphira, vendiderat fundum suum.*

---

25 וַאנְתְּ הוּ דְמַלֶּלְתְּ בְּיַד רוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּפוּם דַּוִיד עַבְדָךְ לְמָנָא רְגַשׁוּ עַמְמֵא וְאֻמְוָתָא רְנַי סְרִיקוּתָא׃ קָמוּ מַלְכֵא דַארְעָא וְשַׁלִּיטָנֵא וְאֶתְמַלְכוּ אַכְחֲדָא עַל מָרְיָא וְעַל מְשִׁיחֵהּ׃ 27 אֶתְכַּנַּשׁוּ גֵיר שַׁרִירָאִית בַּמְדִינְתָּא הָדָא עַל קַדִּישָׁא בְּרָךְ יֵשׁוּעַ אַיְנָא דַאנְתְּ מְשַׁחְתְּ הֶרוֹדֵס וּפִילַטוֹס עַם עַמְמֵא וְכֶנְשָׁא דְיִשְׂרָיֵל׃ 28 לְמֶעְבַּד כֻּלְמָא דְאִידָךְ וְצֶבְיָנָךְ קַדֵּם רְשַׁם דְנֶהְוֵא׃ 29 וְאַף הָשָׁא מָרְיָא חוּר וַחְזַי לְלוּחָמַיְהוֹן וְהַב לְעַבְדַיךְ דְעַיִן בְּגַלְיָא נֶהְווֹן מַכְרְזִין מֶלְּתָךְ׃ 30 כַּד אִידָךְ מוֹשֵׁט אַנְתְּ לְאָסְוָתָא וְלַגְבַרְוָתָא דְנֶהְוְיָן בַּשְׁמֵהּ דַבְרָךְ קַדִּישָׁא יֵשׁוּעַ׃ 31 וְכַד בְּעוֹ וְאֶתְכַּשַּׁפוּ אֶתְתְּזִיעַ אַתְרָא דְבֵהּ כְּנִישִׁין הֲווֹ וְאֶתְמְלִיו כֻּלְּהוֹן בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא וַמְמַלְּלִין הֲווֹ עַיִן בְּגַלְיָא מֶלְּתָא דַאלָהָא׃

u כמו לאמים׃
x רְנָא פיר׳ הגה
y סְרַק ופור׳ ריק
z קוּם a שְׁלַט
b פיר׳ נועצו׃
c שְׁרַר פיר׳ נאמת
d מְשַׁח e יַד f צְבָא
g פיר׳ הביט
i חֲזָא k לְחַס l וְהַב
l כְּרַז m מְלַל n יַד o יְשַׁט

25 *Qui Spiritu sancto per os patris nostri Dauid pueri tui dixisti, Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania? (Psal. 2. a.)

26 *Astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius.

27 *Conuenerunt enim verè in ciuitate ista aduersus sanctum puerum tuum Iesum, quem vnxisti, Herodes, & Pontius Pilatus, cum gentibus & populis Israel,

28 *Facere quæ manus tua & consilium tuum decreuerunt fieri.

29 *Et nunc Domine respice in minas eorum, & da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum: F

30 *In eo quòd manum tuam extendas ad sanitates & signa & prodigia fieri per nomen sancti filij tui Iesu.

31 *Et cùm orassent, motus est locus in quo erant congregati: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei cum fiducia.

32 *Multitudinis autem credentium erat cor vnum & anima vna: nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat; sed erant illis omnia communia.

33 *Et virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Iesu Christi Domini nostri: & gratia magna erat in omnibus illis. G

34 *Neque enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendētes afferebant pretia eorum quæ vendebant,

35 *Et ponebant ante pedes Apostolorum. Diuidebatur autem singulis prout cuique opus erat.

36 *Ioseph autem, qui cognominatus est †Barnabas ab Apostolis, (quod est interpretatum, Filius consolationis) Leuites, Cyprius genere, (Barsabas)

37 *Cùm haberet agrum, vendidit eum; & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum.

CAP. V.

1 VIr autem quidam nomine Ananias, cum Saphira vxore sua vendidit agrum: A

25 *ὁ διὰ στόματος δαβὶδ τοῦ παιδός σου εἰπὼν, ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

26 *παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.

27 *συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, ἡρώδης τε καὶ πόντιος πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς ἰσραὴλ,

28 *ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι.

29 *καὶ τὰ νῦν κύριε ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου,

30 *ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου ἰησοῦ.

31 *καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παῤῥησίας.

32 *Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.

33 *καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς·

34 *οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων,

35 *καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοτο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

36 *ἰωσῆς δὲ ὁ ἐπικληθεὶς βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως, λευίτης, κύπριος τῷ γένει,

37 *ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

ε.

1 *Ανὴρ δέ τις ἀνανίας ὀνόματι, σὺν σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησε κτῆμα·

דיום תלתא ז ונחירא ו 32 אית הוא דין לכנשא דאנשא אילין ᵇ דהימנו הוו חדא נפש וחד ᶜ רעין ולא אנש מנהון
אמר הוא על ᵈ נכסא דקנא הוא דדילה אנון אלא כל מדם דאית הוא להון ᵉ דגוא הוא ׃ 33 ובחילא רבא ᶠ מסהדין
הוו הנון שליחא על ᵍ קימתה דישוע משיחא וטיבותא רבתא אית הות עם כלהון ׃ 34 ואנש לית הוא בהון דצריך אילין
גיר דקנין הוו קוריא ʰ ובתא מזבנין הוו ⁱ ומיתין דמיא דמדם דמזדבן ׃ 35 ᵏ וסימין הוו לות רגליהון דשליחא
ˡ ומתיהב הוא לאנש אנש איך מדם דסניק הוא ׃ 36 יוסף דין הו ᵐ דאתכני ברנבא מן שליחא ⁿ דמתתרגם ברא
ᵒ דבויאא ליויא מן אתרא דקופרוס ׃ 37 אית הוא לה ᵖ קריתא וזבנה ᵠ ואיתי דמיה וסם קדם רגליהון דשליחא ׃
דעניינא יא קפאלין ה ˣ וגברא חד דשמה הוא חנניא עם אנתתה דשמה הוא שפירא זבן הוא קריתה ׃

ᵃ פיר' לבנים
ᵇ תימן ᶜ רעא כמו רצה
ᵈ נכס פיר' ממון
ᶠ פיר' חיבור
ᵍ סחר ʰ קום ⁱ כמו בחים
ᵏ אתא ˡ סום ʲ יחב
ᵐ כני ⁿ תרגם ᵒ כיתא
פיר' כחמה ᵖ פיר' שדה
ᵠ אתא

2 ܘܫܩܠ ܡܢ ܛܝܡܝܗ ܘܛܫܝ ܟܕ ܪܓܝܫܐ ܗܘܬ ܐܢܬܬܗ ܘܐܝܬܝ ܡܢܗ ܡܢ ܟܣܦܐ ܘܣܡ ܩܕܡ ܪܓܠܝܗܘܢ ܕܫܠܝܚܐ. 3 ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܚܢܢܝܐ ܡܢܘ ܕܗܟܢܐ ܡܠܐ ܣܛܢܐ ܒܠܒܟ ܕܬܬܕܓܠ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܬܛܫܐ ܡܢ ܟܣܦܐ ܕܕܡܝܗ ܕܩܪܝܬܐ. 4 ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܟ ܗܘܬ ܥܕ ܠܐ ܬܙܕܒܢ ܘܡܢ ܕܐܙܕܒܢܬ ܬܘܒ ܐܢܬ ܫܠܝܛ ܗܘܝܬ ܥܠ ܕܡܝܗ ܠܡܢܐ ܣܡܬ ܒܠܒܟ ܕܬܥܒܕ ܨܒܘܬܐ ܗܕܐ ܠܐ ܕܓܠܬ ܒܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܠܐ ܒܐܠܗܐ. 5 ܘܟܕ ܫܡܥ ܚܢܢܝܐ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܢܦܠ ܘܡܝܬ ܘܗܘܬ ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܫܡܥܘ. 6 ܘܩܡܘ ܐܝܠܝܢ ܕܥܠܝܡܝܢ ܒܗܘܢ ܘܟܢܫܘܗܝ ܘܐܦܩܘ ܩܒܪܘܗܝ. 7 ܘܡܢ ܒܬܪ ܕܗܘܝ ܬܠܬ ܫܥܝܢ ܐܦ ܐܢܬܬܗ ܥܠܬ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥܐ ܡܢܐ ܗܘܐ. 8 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܐܡܪܝ ܠܝ ܐܢ ܒܗܠܝܢ ܕܡܝܐ ܙܒܢܬܘܢ ܩܪܝܬܐ ܗܝ ܕܝܢ ܐܡܪܬ ܐܝܢ ܒܗܠܝܢ ܕܡܝܐ. 9 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܡܛܠ ܕܐܫܬܘܝܬܘܢ ܠܡܢܣܝܘ ܠܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܗܐ ܪܓܠܝܗܘܢ ܕܩܒܪܘܗܝ ܠܒܥܠܟܝ ܥܠ ܬܪܥܐ ܘܢܦܩܘܢܟܝ. 10 ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܢܦܠܬ ܩܕܡ ܪܓܠܝܗܘܢ ܘܡܝܬܬ ܘܥܠܘ ܥܠܝܡܐ ܗܢܘܢ ܘܐܫܟܚܘܗ ܕܡܝܬܐ ܘܛܥܢܘܗ ܐܦܩܘܗ ܘܩܒܪܘܗ ܠܘܬ ܒܥܠܗ. 11 ܘܗܘܬ ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܒܟܠܗ ܥܕܬܐ ܘܒܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܘ.

ܕܫܠܝܚܐ

12 ܘܗܘܝܢ ܗܘܝ ܒܐܝܕܝ ܫܠܝܚܐ ܐܬܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܒܥܡܐ ܘܟܠܗܘܢ ܡܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܐܟܚܕܐ ܒܐܣܛܘܐ ܕܫܠܝܡܘܢ. 13 ܘܡܢ ܐܢܫܐ ܐܚܪܢܐ ܐܢܫ ܠܐ ܡܡܪܚ ܗܘܐ ܕܢܬܩܪܒ ܠܘܬܗܘܢ ܐܠܐ ܡܘܪܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܡܐ. 14 ܘܝܬܝܪ ܡܬܬܘܣܦܝܢ ܗܘܘ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܘ ܒܡܪܝܐ ܟܢܫܐ ܕܓܒܪܐ ܘܕܢܫܐ. 15 ܐܝܟܢܐ ܕܢܦܩܘܢ ܗܘܘ ܟܪܝܗܐ ܒܫܘܩܐ ܟܕ ܪܡܝܢ ܒܥܪܣܬܐ ܕܡܐ ܕܐܬܐ ܫܡܥܘܢ ܐܦ ܛܠܠܗ ܢܓܢ ܒܟܠܗܘܢ.

2 *Abstulit autem ex pretio, abdiditque, conscia vxore sua, & attulit partem pecuniæ ac deposuit ante pedes Apostolorum.*
3 *Cui dixit Schemeoun, Chanania, cur ita impleuit Satanas cor tuum, vt mentireris in Spiritum Sanctitatis, & interuerteres ex pecunia pretij fundi illius?*
4 *Nonne tuus erat priusquàm vendidisses? & postquàm venundatus est rursus tu potestatem habebas super pretium: quid tibi venit in mentem vt exequereris hanc voluntatem? Non mentitus es in homines, sed in Deum.*
5 *Quumque audisset Chanania hos sermones, cecidit, & mortuus est. Et pauor ingens inuasit omnes qui hæc audierant.*
6 *Surrexerunt autem ij qui iuuenes erant inter eos, & collegerunt eum, sepultumque eduxerunt.*
7 *Tribus verò pòst horis & vxor eius ingressa est, quum nesciret quid actum esset.*
8 *Cui dixit Schemeoun: Dic mihi, num his pretiis* [tanti] *vendidistis fundũ? Ipsa verò dixit, Etiam, his pretiis* [tanti.]
9 *Dixit ei Schemeoun, Quoniam æquales fuistis ad tentandum Spiritum Domini, ecce pedes eorum qui sepelierunt maritum tuum sunt pro foribus, & ipsi efferent te.*
10 *Et eo ipso momento cecidit ad pedes eorum, & mortua est. Et ingressi sunt iuuenes illi, & nacti sunt eam mortuam, & collectã in feretrum efferentes, sepelierunt eam ad tumulum mariti sui.*
11 *Et extitit timor ingens in tota Ecclesia, & in omnibus qui hæc audierunt.*

Apostolorum.

12 *Edebantur autem per manum Apostolorum signa & virtutes multæ in populo: & erant omnes congregati simul in porticu Schelemoun.*
13 *Ex aliis autem nemo audebat ad eos accedere, sed magnificabat eos populus.*
14 *Magisque accrescebant ij qui credebant in Domino cœtus virorum & mulierum.*
15 *Adeò vt in plateas efferrent ægrotos, coniicerentque in grabatis, vt quum veniret Schemeoun, vel vmbra ipsius operiret eos.*

---

2 וּשְׁקַל מֶן [a] טִימֵיהּ וְטַשִּׁי כַּד [b] רְגִישָׁא הֲוָת אַנְתְּתֵהּ [c] וְאַיתִי מֶנֵּהּ מֶן כֶּסְפָּא וְסָם קְדָם רַגְלַיְהוֹן דִּשְׁלִיחֵא׃
3 וְאֶמַר לֵהּ שֶׁמְעוֹן חֲנַנְיָא מָנוּ דְּהָכַנָא מְלָא סָטָנָא בְּלֶבָּךְ [d] דְּתֶתְדַּגַּל בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא וְתְטַשֵּׁא מֶן כֶּסְפָּא דְּדַמַּיָּהּ [e] דְּקְרִיתָא׃
4 לָא הֲוָא דִּילָךְ הֲוָת עַד לָא תֶזְדַּבַּן וּמֶן [f] דְּאֶזְדַּבְּנַת תּוּב אַנְתְּ שַׁלִּיט הֲוַיתְ עַל דְּמַיָּהּ לְמָנָא [g] סָמְתְּ בְּלֶבָּךְ דְּתֶעְבֵּד צְבוּתָא הָדָא לָא דַּגֶּלְתְּ בִּבְנַי אֲנָשָׁא אֶלָּא בַּאלָהָא׃
5 וְכַד שְׁמַע חֲנַנְיָא הָלֵין [h] מֶלֵּא נְפַל [i] וּמִית וַהֲוָת דֶּחַלְתָּא רַבְּתָא בְּכֻלְּהוֹן הָלֵין דִּשְׁמַעוּ׃
6 [k] וְקָמוּ אַילֵין דְּעַלִימִין בְּהוֹן וְכַנְשׁוּהי [l] וְאַפֶּקוּ קַבְרוּהי׃
7 וּמֶן בָּתַר [m] דַּהֲוַי תְּלָת שָׁעִין אָף אַנְתְּתֵהּ [n] עֶלַּת כַּד לָא יָדְעָא מָנָא הֲוָא׃
8 אֶמַר לָהּ שֶׁמְעוֹן אֶמַרִי לִי אֶן בְּהָלֵין דְּמַיָּא זַבֶּנְתּוֹן קְרִיתָא הִי דֵּין אֶמְרַת אִין בְּהָלֵין דְּמַיָּא׃

[a] מן לשון יון
[b] רְגַשׁ פיר׳ ראה
[c] אֲתָא
[d] פיר׳ כזב [e] פיר׳ שדה
[f] זַבֶּן [g] סוּם
[h] מַלֵּל [i] מוּת
[k] קוּם [l] נְפַק
[m] הֲוָא [n] עֲלַל

2 * Et fraudauit de pretio agri, conscia vxore sua: & afferens partem quandam, ad pedes Apostolorum posuit.

3 * Dixit autem Petrus†: Anania, cur tentauit Satanas cor tuũ, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agri?

(ad Ananiam, Anania)

4 * Nonne manēs tibi manebat, & venundatum in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus, sed Deo.

5 * Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit, & expirauit. Et factus est timor magnus super omnes qui audierũt.

6 * Surgentes autem iuuenes, amouerunt eum, & efferentes sepelierunt.

7 * Factum est autem quasi horarum trium spatium, & vxor ipsius, nesciens B quod factum fuerat, introiuit.

8 *†Respondit autẽ ei Petrus: Dic mihi mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit, Etiam tanti.

(Dixit)

9 * Petrus autem ad eam: Quid vtique conuenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce, pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium, & efferent te.

10 * Confestim cecidit ante pedes eius, & expirauit. Intrantes autem iuuenes, inuenerunt illam mortuam: & extulerunt, & sepelierunt ad virum suum.

11 * Et factus est timor magnus in vniuersa Ecclesia, & in omnes qui audierunt hæc.

12 *Per manus autem Apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe. C Et erant vnanimiter omnes in porticu Salomonis.

13 * Cæterorum autem nemo audebat se iungere illis: sed magnificabat eos populus.

14 * Magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum ac mulierum:

15 * Ita vt in plateas eiicerent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabatis, vt veniente Petro saltem vmbra illius obumbraret quenquam illorum, & liberarentur omnes ab infirmitatibus suis.

2 * καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.

3 * εἶπε δὲ πέτρος, ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;

4 * οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ.

5 * ἀκούων δὲ ὁ ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξε. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

6 * ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 * ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς, εἰσῆλθεν.

8 * ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ πέτρος, εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπε, ναί, τοσούτου.

9 * ὁ δὲ πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν, τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, ἐπὶ τῇ θύρᾳ· καὶ ἐξοίσουσί σε.

10 * ἔπεσε δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν. εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι, εὗρον αὐτὴν νεκρὰν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.

11 * καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

12 * Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ σολομῶντος.

13 * τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός.

14 * μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν,

15 * ὥστε κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου πέτρου, κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν.

---

9 אמר לה שמעון מטל דאשתויתון לְמנסיו רוחה דמריא הא רגליהון דקבורוהי דבעלכי בתרעא והנון נפקונכי׃ 10 ובה בשעתא נפלת קדם רגליהון ומיתת ועלו עלימא הנון ואשכחוה כד מיתא וקפסו אובלו קברוה על גנב בעלה׃ 11 והות דחלתא רבתא בכלה עדתא ובכלהון הנון דשמעו׃ 12 דשליחא יב והוין הוי ביד שליחא אתותא וגברותא סגיאתא בעמא וכלהון כנישין הוו אכחדא באסטוא דשלימון׃ 13 ומן אחרנא אנש לא ממרח הוא דנתקרב לותהון אלא סורב הוא להון עמא׃ 14 ויתיר מתתוספין הוו אילין דמהימנין הוו במריא כנשא דגברא ודנשא׃ 15 איכנא דבשוקא מפקין הוו לכריהא כד רמין הוו בערסתא ואמתי דנהוא אתא שמעון אפן טלניתה תגן עליהון׃

p שוא q נסא r נפק s מות t עלל u שכח x מות y יבל y פיר׳ גבעה z פיר׳ קהל a חוא b אתא כמו אות c פיר׳ מעשים נפלאים d אולם מן לשון יון e אמרח f ירב כמורכב g יסף h הימן i נפק k ברה l רמא m פיר׳ צלו

16 * ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܠܘܬܗܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܕܚܕܪܝ ܐܘܪܫܠܡ. ܟܕ ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܟܪܝܗܐ ܘܐܝܠܝܢ ܕܗܘܝܢ ܗܘܝ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܘܡܬܚܠܡܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ. 17 * ܘܐܬܡܠܝ ܗܘܐ ܚܣܡܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܟܠܗܘܢ ܕܥܡܗ. ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܡܢ ܝܘܠܦܢܐ ܕܙܕܘܩܝܐ. 18 * ܘܐܪܡܝܘ ܐܝܕܝܐ ܥܠ ܫܠܝܚܐ ܘܐܚܕܘ ܐܣܪܘ ܐܢܘܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. 19 * ܗܝܕܝܢ ܒܠܠܝܐ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܦܬܚ ܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܐܦܩ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. 20 * ܙܠܘ ܩܘܡܘ ܒܗܝܟܠܐ ܘܡܠܠܘ ܠܥܡܐ ܟܠܗܝܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܕܚܝܐ. 21 * ܘܢܦܩܘ ܥܕܢ ܫܦܪܐ ܘܥܠܘ ܠܗܝܟܠܐ ܘܡܠܦܝܢ ܗܘܘ. ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܩܪܘ ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܘܠܩܫܝܫܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܫܕܪܘ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܕܢܝܬܘܢ ܐܢܘܢ ܠܫܠܝܚܐ. 22 * ܘܟܕ ܐܙܠܘ ܐܝܠܝܢ ܕܐܫܬܕܪܘ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܐܢܘܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܘܗܦܟܘ ܐܬܘ 23 * ܘܐܡܪܝܢ. ܐܫܟܚܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܕܐܚܝܕ ܒܙܗܝܪܘܬܐ. ܘܠܢܛܘܪܐ ܕܩܝܡܝܢ ܥܠ ܬܪܥܐ. ܘܦܬܚܢ ܘܐܢܫ ܠܐ ܐܫܟܚܢ ܬܡܢ. 24 * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܐܪܟܘܢܐ ܕܗܝܟܠܐ. ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܒܗܘܢ. ܘܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܕܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ. 25 * ܘܐܬܐ ܐܢܫ ܐܘܕܥ ܐܢܘܢ. ܕܗܢܘܢ ܓܒܪܐ ܕܚܒܫܬܘܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܗܐ ܩܝܡܝܢ ܒܗܝܟܠܐ ܘܡܠܦܝܢ ܠܥܡܐ. 26 * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܘ ܐܪܟܘܢܐ ܥܡ ܦܠܚܐ ܕܢܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܠܐ ܒܩܛܝܪܐ. ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܠܡܐ ܢܪܓܡܘܢ ܐܢܘܢ ܥܡܐ. 27 * ܘܟܕ ܐܝܬܝܘ ܐܢܘܢ. ܐܩܝܡܘ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܟܠܗ ܟܢܫܐ. ܘܫܪܝ ܗܘܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ. 28 * ܠܐ ܗܘܐ ܡܦܩܕܘ ܦܩܕܢ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܠܦܘܢ ܒܫܡܐ ܗܢܐ. ܘܗܐ ܡܠܝܬܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܡܢ ܝܘܠܦܢܟܘܢ. ܘܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܝܬܘܢ ܥܠܝܢ ܕܡܗ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܀

ܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܕܚܘܪ̈ܐ ܀

29 * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܥܡ ܫܠܝܚܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐܠܗܐ ܙܕܩ ܠܡܫܬܡܥܘ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܠܒܢܝܢܫܐ.

16 * *Conueniebant autem plurimi ad eos ex vrbibus aliis adiacentibus Ourischlem, qui adferebant ægros, eosque in quibus essent spiritus immundi, & sanabantur omnes.*

17 * *Proinde replebatur inuidia summus Sacerdos, cunctique qui cum eo erant (quum essent ex doctrina Zadoukæorum:)*

18 * *Et iniecerunt manus in Apostolos, prehensosque obuinxerunt in carcere.*

19 * *Tunc noctu Angelus Domini reserauit fores carceris, & eduxit eos; ac dixit eis:*

20 * *Ite, state in templo, & loquimini ad populum omnes hos sermones vitæ.*

21 * *Exierunt igitur tempore matutino, & introierunt in templum, ac docebant. Princeps autem Sacerdotum iique qui cum eo erant, aduocarunt socios suos & Seniores Israel: miseruntque in custodiam qui adducerent Apostolos.*

22 * *Quumque profecti essent ii qui missi fuerant ab eis, non inuenerunt eos in carcere: reuersi itaque venerunt,*

23 * *Dicentes, Inuenimus carcerem clausum cautè, atque adeò custodes stantes pro foribus; & aperuimus, at neminem inuenimus illic.*

24 * *Quumque audissent hos sermones principes Sacerdotum & præfecti templo, obstupescebant super his, & cogitabant quid hoc esset.*

25 * *Adueniens autem quidam nuntiauit eis, Viri illi quos vinxeratis in carcere, ecce stant in templo, & docent populum.*

26 * *Tunc abierunt præfecti cum ministris vt adducerent eos non per vim (timebant enim ne lapidibus obrueret eos populus.)*

27 * *Et quum adduxissent eos, statuerũt coram tota Synagoga: exorsus est autem summus Sacerdos dicere eis:*

28 * *Nonne præcipiendo præcipimus vobis vt neminem doceretis in nomine isto? Vos autem en repleuistis Ourischlem doctrina vestra, vultisque inducere super nos sanguinem viri istius.*

Feria quarta Candidatorum.

29 * *Respondit Schemeoun cum Apostolis, et ait illis, Deo oportet obedire potius quàm hominibus.*

---

16 [o] אָתֵין הֲוַו דֵין סַגִיאֵא לְוָתְהוֹן מֵן מְדִינָתָא אַחֲרָנָיְתָא דַחֲדָרַי אוּרְשְׁלֶם כַּד מַיְתֵין הֲוַו כְּרִיהֵא וַאיְלֵין דְּהָוְיָן הֲוַי לְהוֹן רוּחֵא [p] טַנְפָתָא [q] וּמֶתְחַלְמִין הֲוַו כֻּלְּהוֹן׃ 17 [r] וְאֶתְמְלִי הֲוָא [s] חֲסָמָא רַב כָּהֲנֵא וְכֻלְּהוֹן דְּעַמֵּה [t] דְּאִיתַיְהוֹן הֲוַו מֵן [u] יוּלְפָּנָא דְּזַדוּקָיֵא׃ 18 [x] וַארְמִיו [y] אִידַיָא עַל שְׁלִיחֵא וַאחַדוּ אֵסַרוּ אֵנוּן בֵּית אֲסִירֵא׃ 19 הָידֵין בְּלֶלְיָא מַלְאֲכָא [z] דְּמָרְיָא פְּתַח תַּרְעָא דְּבֵית אֲסִירֵא [a] וַאפֵּק אֵנוּן וַאמַר לְהוֹן׃ 20 [b] זֶלוּ קוּמוּ בְּהַיכְלָא וּמַלֶּלוּ לְעַמָּא כֻּלְהֵין [c] מֶלֵּא הָלֵין דְּחַיֵּא׃ 21 וְנְפַקוּ [d] עֶדָן שַׁפְרָא [e] וְעַלוּ לְהַיכְלָא [f] וּמַלְּפִין הֲוַו רַב כָּהֲנֵא דֵין וַאיְלֵין דְּעַמֵּה [g] קְרוּ לְחַבְרַיְהוֹן וְלְקַשִׁישֵׁא דְּיִסְרָיֵל וְשַׁדַרוּ לְבֵית אֲסִירֵא [h] דְּנַיְתוֹן אֵנוּן לַשְׁלִיחֵא׃ 22 וְכַד אֵזַלוּ אַיְלֵין [i] דְּאֶשְׁתַּדַּרוּ מֵנְהוֹן לָא אֶשְׁכַּחוּ אֵנוּן בֵּית אֲסִירֵא וְהֶפַכוּ אֵתוּ׃

[o] אֲתָא [p] טְנַף טמא [q] חֲלַם רפא [s] מְלָא [s] פיר׳ קנאה רעה [t] אִית [x] אֲלֵף [x] רְמָא [y] יַד [z] פיר׳ אדני [a] נְפַק [b] אֲזַל [c] מַלֵּל [d] פיר׳ עת [e] עֲלַל [f] אֲלֵף [g] קְרָא [h] אֲתָא [i] שַׁדַר

[16] * Concurrebat autem & multitudo vicinarum ciuitatum Ierusalem, afferentes ægros, & vexatos à spiritibus immūdis: qui curabantur omnes.

[17] * Exurgens autem princeps Sacerdotum & omnes qui cum illo erant, quę est hæresis Sadducæorum, repleti sunt zelo:

[18] * Et iniecerunt manus in Apostolos, & posuerunt eos in custodia publica:

[19] * Angelus autē Domini per noctem aperiens ianuas carceris, & educens eos, dixit:

[20] * Ite, & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ huius.

[21] * Qui cùm audissent, intrauerunt diluculò in templum, & docebant. Adueniens autem princeps Sacerdotum & qui cum eo erant, conuocauerunt concilium & omnes Seniores filiorum Israel: & miserunt ad carcerem vt adducerentur.

[22] * Cùm autem venissent ministri, & aperto carcere non inuenissent illos; reuersi nuntiauerunt, [23] * Dicentes: Carcerem quidem inuenimus clausum cum omni diligentia, & custodes stantes ante ianuas: aperientes autem, neminem intus inuenimus.

[24] * Vt autem audierunt hos sermones magistratus tēpli & principes Sacerdo- E tum, ambigebant de illis quidnā fieret.

[25] * Adueniens autem quidam, nuntiauit eis, Quia ecce viri quos posuistis in carcerem, sunt in templo stantes & docentes populum.

[26] * Tunc abiit magistratus cum ministris, & adduxit illos sine vi: timebant enim populum ne lapidarentur.

[27] * Et cùm adduxissent illos, statuerunt in concilio. Et interrogauit eos princeps Sacerdotum, [28] * Dicens: Præcipiendo pręcepim⁹ vobis, ne doceretis in nomine isto: & ecce replestis Ierusalem doctrina vestra: & vultis inducere super nos sanguinem hominis istius.

[29] * Respondens autem Petrus & Apostoli, dixerunt: Obedire oportet Deo F magis, quàm hominibus.

16 * συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 * ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου.

18 * καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.

19 * ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς, εἶπε,

20 * πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.

21 * ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς.

22 * οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν,

23 * λέγοντες, ὅτι τὸ μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν.

24 * ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ, τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο.

25 * παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, λέγων, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.

26 * τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.

27 * ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς,

28 * λέγων, οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

29 * Ἀποκριθεὶς δὲ πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ, μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

23 ואמרין [k] אשכחן בית אסירא דאחיד [l] זהיראית ואף [m] לנטורא [n] דקימין על תרעא ופתחן ואנש לא אשכחן תמן:
24 וכד שמעו הלין [o] מלא רבי כהנא [p] וארכונא דהיכלא [q] תוירין הוו עליהון [r] ומתחשבין הוו דמנא הי הדא:
25 ואתא אנש [s] אודע אנון דהנון גברא דחבשתון בית אסירא הא [t] קימין בהיכלא [u] ומלפין לעמא:
26 הידין אזלו ארכונא עם [x] דחשא [y] דניתון אנון לא [z] בקטירא דחלין הוו גיר דלמא [a] נרגום אנון עמא:
27 וכד [b] איתיו אנון [c] אקימו אנון קדם כלה כנשא [d] ואקף הוא רב כהנא [e] למאמר להון: 28 לא הוא מפקד פקדן לכון דלאנש לא תלפון בשמא הנא אנתון דין הא מליתונה לאורשלם מן יולפנכון וצבין אנתון דתיתון עלין דמה דגברא הנא: ריום ארבעא דחירא יג 29 ענא שמעון עם שליחא ואמר להון דלא למתפסו יתיר מן דלבני נשא לאלהא [b] ולא למתפסו יתיר מן דלבני נשא:

[k] שכח בלשון מצא [l] זהר
פיר׳ בהשדלות וכמו נוצרים
[n] קום [o] מלל
[p] שרים מן לשון יון
[q] תור השתומם [r] חשב
[s] ידע [t] קום [u] אלף
[x] משמשין עם כליזין
[y] אתא [z] קטירא עזוז
[a] רגם [b] אתא [c] קום
[d] צקף פיר׳ התחיל [e] אמר
[a] פיר׳ לבנים [b] פיר׳ צריך

30 ܐܠܗܐ ܕܐܒܗܬܢ ܐܩܝܡ ܠܝܫܘܥ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܩܛܠܬܘܢ ܟܕ ܬܠܝܬܘܢܝܗܝ ܥܠ ܩܝܣܐ܀ 31 ܠܗ ܠܗܢܐ ܐܩܝܡ ܐܠܗܐ ܪܝܫܐ ܘܡܚܝܢܐ ܘܐܪܝܡܗ ܒܝܡܝܢܗ ܐܝܟ ܕܢܬܠ ܬܝܒܘܬܐ ܘܫܘܒܩܢ ܚܛܗܐ ܠܐܝܣܪܝܠ܀ 32 ܘܚܢܢ ܣܗܕܐ ܚܢܢ ܕܡܠܐ ܗܠܝܢ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ܀ 33 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܘܘ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܡܬܚܘܠܝܢ ܗܘܘ ܒܪܘܓܙܐ ܘܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܛܠ ܐܢܘܢ܀ 34 ܘܩܡ ܗܘܐ ܚܕ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܓܡܠܝܐܝܠ ܡܠܦ ܢܡܘܣܐ ܘܡܝܩܪ ܡܢ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܦܩܕ ܕܢܦܩܘܢ ܐܢܘܢ ܠܫܠܝܚܐ ܠܒܪ ܥܕܢܐ ܙܥܘܪܐ܀ 35 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ ܘܚܙܘ ܡܢܐ ܘܠܐ ܠܟܘܢ ܠܡܥܒܕ ܥܠ ܗܠܝܢ ܐܢܫܐ܀ 36 ܡܢ ܩܕܡ ܓܝܪ ܗܢܐ ܙܒܢܐ ܩܡ ܗܘܐ ܬܘܕܐ ܘܐܡܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ܕܡܕܡ ܗܘ ܪܒ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܐܝܟ ܐܪܒܥܡܐܐ ܓܒܪܝܢ ܘܗܘ ܐܬܩܛܠ ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܒܬܪܗ ܐܬܒܕܪܘ ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܠܐ ܡܕܡ܀ 37 ܘܒܬܪܗ ܩܡ ܗܘܐ ܝܗܘܕܐ ܓܠܝܠܝܐ ܒܝܘܡܬܐ ܕܡܟܬܒܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܒܟܣܦ ܪܫܐ ܘܐܗܦܟ ܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܒܬܪܗ ܘܗܘ ܡܝܬ ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܒܬܪܗ ܐܬܒܕܪܘ܀ 38 ܘܗܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܦܪܘܩܘ ܠܟܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܢܫܐ ܘܫܒܘܩܘ ܠܗܘܢ ܕܐܢ ܗܘ ܕܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܐܝܬܝܗ ܗܕܐ ܬܪܥܝܬܐ ܘܗܢܐ ܣܘܥܪܢܐ ܡܫܬܪܐ ܘܥܒܪ܀ 39 ܐܢ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܠܐ ܡܛܝܐ ܒܐܝܕܝܟܘܢ ܕܬܫܪܘܢܝܗ ܕܠܡܐ ܬܫܬܟܚܘܢ ܕܠܘܩܒܠ ܐܠܗܐ ܩܝܡܝܬܘܢ܀ 40 ܘܐܬܛܦܝܣܘ ܠܗ ܘܩܪܘ ܠܫܠܝܚܐ ܘܢܓܕܘ ܐܢܘܢ ܘܦܩܕܘ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܢܡܠܠܘܢ ܒܫܡܐ ܕܝܫܘܥ ܘܫܪܘ ܐܢܘܢ܀ 41 ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܟܕ ܚܕܝܢ ܕܫܘܝܢ ܗܘܘ ܕܡܛܠ ܫܡܐ ܢܨܛܥܪܘܢ܀ 42 ܘܠܐ ܫܠܝܢ ܗܘܘ ܟܠܝܘܡ ܠܡܠܦܘ ܒܗܝܟܠܐ ܘܒܒܝܬܐ ܘܠܡܣܒܪܘ ܥܠ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀

30 * *Deus Patrum nostrorum excitauit Jeschua illum, quem vos trucidastis quum suspendistis eum in ligno.*

31 * *Hunc ipsum excitauit Deus principem & viuificatorem* [seruatorem], *& exaltauit eum dextera sua, vt det pœnitentiam & remissionem peccatorum Isroieli.*

32 * *Et nos testes sumus horum sermonum, et Spiritus ille Sanctitatis quē dedit Deus iis qui credūt in ipso.*

33 * *Quumque audissent hos sermones, corripiebantur furore, & machinabantur eos interficere.*

34 * *Surrexerat autem vnus ex Perischæis, cui nomen erat Gamaliel, doctor Legis, et honoratus ab vniuerso populo; iussitque vt illi abducerent Apostolos foras paululum tēporis.*

35 * *Et ait illis: Viri filij Jsroiel, attendite vobisipsis, & videte quid vos oporteat facere de his hominibus.*

36 * *Siquidem ante hoc tempus surrexerat Thauda, & dixerat de seipso se esse quid eximij: & secuti sunt eum circiter quadringenti viri: ipse autem interfectus est, et qui fuerant eum secuti, fusi sunt, & ad nihilum redacti.*

37 * *Post eum verò surrexit Iihoudo Galilæus quibus diebus descripti sunt, quique in pecunia capitatim* [censu] *& auertit populum multum post se: & ipse mortuus est, & omnes qui eum secuti fuerant, dispersi sunt.*

38 * *Nunc autem dico vobis, abstinete vos ab his hominibus, & obmittite eos: quandoquidem si ex hominibus est hæc cogitatio & hoc opus, dissoluentur, & cessabunt.*

39 * *Sin autem ex Deo est, non pertinet ad vos manibus vestris illud compescere, ne reperiamini contra Deum insurgere.*

40 * *Proinde acquieuerunt ei: ipsique aduocauerunt Apostolos, & flagellarunt eos; ac præceperunt eis, ne loquerentur in nomine Ieschua: eosque dimiserunt.*

41 * *Et exierunt ab eorum conspectu gaudētes, quippe qui digni habiti essent pro Nomine* [Numine] *ignominiam pati.*

42 * *Neque cessabant quotidie docere in templo, domique, et euangelizare de Domino nostro Jeschua Meschicho.*

---

30 אֱלָהָא [d] דַאבָהָתַן [e] אֲקִים לְיֵשׁוּעַ אֵינָא דַאנְתּוּן קְטַלְתּוּן כַּד [f] תְּלִיתוּנָיְהִי עַל [g] קַיסָא׃ 31 לֵהּ לְהָנָא אֲקִים אֱלָהָא רִישָׁא [g] וּמְחַיָנָא [h] וַארִימֵהּ בִּימִינֵהּ אַיךְ [i] דְנִתַּל [k] תְּיָבוּתָא וְשׁוּבְקָן [l] חֲטָהֵא לְיִסְרָיֵל׃ 32 וַחְנַן סָהֲדֵא חְנַן [m] דְמֶלֵּא הָלֵין וְרוּחָא דְקוּדְשָׁא הַו דִיהַב אֱלָהָא לְאילֵין [n] דִמְהַימְנִין בֵּהּ׃ 33 וְכַד שְׁמַעוּ הֲווֹ הָלֵין מֶלֵּא [o] מֶתְגַוְזְלִין הֲווֹ בְּרוּגְזָא וּמֶתְחַשְּׁבִין הֲווֹ [p] לְמֶקְטַל אֶנוּן׃ 34 וְקָם הֲוָא חַד מֶן פְּרִישֵׁא דַשְׁמֵהּ הֲוָא גַמְלִיאֵיל [q] מַלֵּף נָמוּסָא [r] וּמְיַקַר מֶן כֻּלֵּהּ עַמָא וּפְקַד דְנַפְּקוּן אֶנוּן לַשְׁלִיחֵא לְבַר [s] עֶדָנָא זְעוּרָא׃ 35 וֶאמַר לְהוֹן גַבְרֵא בְּנַי יִסְרָיֵל [t] אֶזְדַהֲרוּ בְּנַפְשְׁכוֹן [v] וַחֲזַו מָנָא [x] וְלָא לְכוֹן לְמֶעְבַּד עַל הָלֵין אֱנָשָׁא׃ 36 מֶן קְדָם גֵיר הָנָא זַבְנָא קָם הֲוָא תוּדָא וֶאמַר עַל נַפְשֵׁהּ דְמֶדֶם הוּ רַב וַאזַלוּ בָּתְרֵהּ אַיךְ אַרְבַּעְמָאא גַבְרִין וְהוּ אֶתְקְטֶל וְאילֵין דַאזְלִין הֲווֹ בָּתְרֵהּ [y] אֶתְבַּדַּרוּ וַהֲווֹ אַיךְ לָא מֶדֶם׃

[d] כמו אבותינו
[e] קום [f] תלא
[g] פיר׳ עץ והיא צליבא
[h] חיא [i] רום [k] נתל [l] תב
כמו שוב [l] כמו חטאים
[m] מלל [n] הימן [o] גזל
פיר׳ מתחטפים או מתחממים
[p] קטל [q] אלף [r] יקר
פיר׳ נכבד [s] פיר׳ עת
[t] זהר בלשון נשמר [v] חזא
[x] פיר׳ צריך

30 Deus Patrum nostrorum suscitauit Iesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno.

31 Hunc principem & saluatorē Deus exaltauit dextera sua, ad dandam pœnitentiam Israeli, & remissionem peccatorum.

32 Et nos sumus testes horum verborum, & Spiritus sanctus, quē dedit Deus omnibus obedientibus sibi.

33 Hæc cùm audissent, dissecabantur; & cogitabant interficere illos.

34 Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gamaliel, Legisdoctor, honorabilis vniuersæ plebi, iussit foras ad breue homines fieri.

35 Dixitque ad illos: Viri Israelitæ, attēdite vobis super hominibus istis quid acturi sitis.

36 Ante hos enim dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum: qui occisus est; & omnes qui credebant ei, dissipati sunt, & redacti ad nihilum. G

37 Post hunc extitit Iudas Galilæus in diebus professionis, & auertit populum post se; & ipse periit: & omnes quotquot consenserunt ei, dispersi sunt.

38 Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, & sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus, dissoluetur:

39 Si verò ex Deo est, non poteritis dissoluere eos, ne fortè & Deo repugnare † inueniamini. Consenserunt autem illi.

videamini

40 Et conuocantes Apostolos, cæsis denunciauerunt, † ne loquerentur in nomine Iesu: & dimiserunt eos.

omnino

41 Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.

42 Omni autem die non cessabant in tēplo & circa domos docentes, & euangelizantes Christum Iesum.

30 ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου·

31 τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

32 καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς·

34 ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος, ὀνόματι γαμαλιὴλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι·

35 εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, ἄνδρες ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν.

36 πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, ᾧ προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.

37 μετὰ τοῦτον ἀνέστη ἰούδας ὁ γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν.

38 καὶ τανῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε αὐτούς, ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται·

39 εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτό, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ·

40 καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἰησοῦ· καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς.

41 οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἰησοῦ ἀτιμασθῆναι·

42 πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύσαντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι ἰησοῦν τὸν χριστόν.

37 וְקָם מֵן בָּתְרֵה יְהוּדָא גְלִילָיָא [z] בְּיַוּמָתָא [a] דְּמֶתְכַּתְבִין הֲווּ אֱנָשָׁא בַּכְּסֶף רִישָׁא [b] וַאסְטִי עַמָּא סַגִּיאָא בָּתְרֵה וְהוּ [c] מִית וְכֻלְּהוּן אִילֵין דַּאזְלִין הֲווּ בָּתְרֵה אֶתְבַּדַּרוּ׃ 38 וְהָשָׁא אָמַר אֲנָא לְכוּן [d] פְּרוּקוּ לְכוּן מֵן הָלֵין אֱנָשָׁא וַשְׁבוּקוּ לְהוּן דְּאֵן הוּ דְּמֵן בְּנַינָשָׁא [e] אִיתֶיהּ הָדָא [f] מַחְשַׁבְתָּא וְהָנָא עֲבָדָא [g] מֶשְׁתְּרֵין וּבָטְלִין׃ 39 וְאֵן דֵּין מֵן אֱלָהָא הוּ לָא [h] מָטְיָא [i] בְּאִידַיכוּן [k] דְּתְבַטְלוּנָיהִי דַּלְמָא תֶשְׁתַּכְחוּן לְכוּן דְּלוּקְבַל אֱלָהָא [l] קָיְמִין אַנְתּוּן [m] וְאֶתְתְּפִּיוּ לֵהּ׃ 40 [n] וַקְרַו אֶנוּן לַשְׁלִיחֵא וְנַגְּדוּ אֶנוּן וּפַקְּדוּ אֶנוּן דְּלָא נֶהֱווּן מְמַלְּלִין בַּשְׁמָא דְּיֵשׁוּע [o] וַשְׁרַו אֶנוּן׃ 41 וּנְפַקוּ מֵן קֳדָמַיְהוּן כַּד [p] חָדֵין [q] דַּשְׁוּו הֲווּ מֶטֻּל [r] שְׁמָא [s] דְּנֶצְטַעֲרוּן׃ 42 וְלָא [t] שָׁלִין הֲווּ כֻּלְיוֹם [u] לְמַלָּפוּ בְּהַיכְלָא וּבְבָיְתָא [x] וְלְמַסְבָּרוּ עַל מָרַן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא׃

[z] יוֹם [a] כְּתַב [b] סְטָא פיר׳ אטעה [c] מוּת [d] פְּרַק כלשון שבק או רחק [e] אִית [f] חֲשַׁב [g] שְׁרָא [h] מְטָא פיר׳ ראוי [i] יַד [k] בְּטַל [l] קוּם [m] פּוּס [n] קְרָא [o] שְׁרָא [p] חֲדָא [q] שְׁוָא [r] עבראית השם [s] צְעַר [t] שְׁלָא [u] אֲלַף [x] סְבַר

ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܢܝܚܬܐ ܘܕܩܕܝܫܐ ܓܘܢܐܝܬ ܀

܀ ܝܕ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܘ ܀

1 ܘܒܗܘܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܟܕ ܣܓܝܘ ܬܠܡܝܕܐ ܪܛܢܘ ܗܘܘ ܝܘܢܝܐ ܬܠܡܝܕܐ ܥܠ ܥܒܪܝܐ ܕܡܬܒܣܝܢ ܗܘܝ ܐܪܡܠܬܗܘܢ ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܟܠܝܘܡ܀
2 ܘܩܪܘ ܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ ܠܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܬܠܡܝܕܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܠܐ ܫܦܝܪ ܕܢܫܒܘܩ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܢܫܡܫ ܦܬܘܪܐ܀
3 ܒܨܘ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܘܓܒܘ ܫܒܥܐ ܓܒܪܝܢ ܡܢܟܘܢ ܕܐܝܬ ܥܠܝܗܘܢ ܣܗܕܘܬܐ ܘܡܠܝܢ ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܘܚܟܡܬܐ ܘܢܩܝܡ ܐܢܘܢ ܥܠ ܗܕܐ ܨܒܘܬܐ܀
4 ܘܚܢܢ ܢܗܘܐ ܐܡܝܢܝܢ ܒܨܠܘܬܐ ܘܒܬܫܡܫܬܐ ܕܡܠܬܐ܀
5 ܘܫܦܪܬ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܓܒܘ ܠܐܣܛܦܢܘܣ ܓܒܪܐ ܕܡܠܐ ܗܘܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܠܦܝܠܝܦܘܣ ܘܠܦܪܘܟܪܘܣ ܘܠܢܝܩܢܘܪ ܘܠܛܝܡܘܢ ܘܠܦܪܡܢܐ ܘܠܢܝܩܠܐܘܣ ܓܝܘܪܐ ܐܢܛܝܘܟܝܐ܀
6 ܗܠܝܢ ܩܡܘ ܩܕܡܝܗܘܢ ܕܫܠܝܚܐ ܘܟܕ ܨܠܝܘ ܣܡܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܐ܀
7 ܘܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܪܒܝܐ ܗܘܬ ܘܣܓܐ ܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܬܠܡܝܕܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܛܒ ܘܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗܝܡܢܘܬܐ܀
8 ܐܣܛܦܢܘܣ ܕܝܢ ܡܠܐ ܗܘܐ ܛܝܒܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܘܥܒܕ ܗܘܐ ܐܬܘܬܐ ܘܓܢܒܪܘܬܐ ܒܥܡܐ܀
9 ܘܩܡܘ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܕܠܝܒܪܛܝܢܘ ܘܩܘܪܝܢܝܐ ܘܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܘܕܡܢ ܩܝܠܝܩܝܐ ܘܡܢ ܐܣܝܐ ܘܕܪܫܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܐܣܛܦܢܘܣ܀
10 ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܡ ܠܘܩܒܠ ܚܟܡܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܒܗ܀
11 ܗܝܕܝܢ ܫܕܪܘ ܠܓܒܪܐ ܘܐܠܦܘܗܝ ܕܢܐܡܪܘܢ ܕܫܡܥܢܝܗܝ ܟܕ ܐܡܪ ܗܘܐ ܡܠܐ ܕܓܘܕܦܐ ܥܠ ܡܘܫܐ ܘܥܠ ܐܠܗܐ܀
12 ܘܙܝܥܘܗܝ ܠܥܡܐ ܘܠܩܫܝܫܐ ܘܠܣܦܪܐ ܘܩܡܘ ܥܠܘܗܝ ܘܚܛܦܘܗܝ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܟܢܘܫܬܐ܀ ܒܢܝܢܐ ܀

Feria sexta Quietis, & de Sanctis in genere.

CAP. VI.

1 *Porrò in diebus illis quum multiplicarentur discipuli, murmurabant Iones discipuli aduersus Hebræos, quòd despectui haberentur eorum viduę in ministerio quotidiano.*
2 * *Aduocarunt igitur duodecim Apostoli omnem cœtum discipulorum, & dixerunt eis: Non decet vt relinquamus sermonem Dei, & ministremus mensis.*
3 * *Exquirite ergo, fratres mei, & seligite septem viros ex vobis, de quibus extet testimonium, plenosque Spiritu Domini & sapientia, & constituemus eos super hoc opus.*
4 * *Nos autem perseuerabimus in oratione, & in administratione sermonis.*
5 * *Et placuit hic sermo coram vniuerso populo: proinde elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu Sanctitatis, & Philippum, & Prochorum, & Nikanorem, et Timonem, & Parmenam, et Nicolaum proselytum Antiochenum.*
6 * *Quos statuerunt in conspectu Apostolorum: quumque precati fuissent, imposuerunt eis manum.*
7 * *Itaque sermo Dei crescebat, & multiplicabatur valdè numerus discipulorum in Ourischlem: & populus multus ex Iihoudeis auscultabat fidei.*
8 * *Stephanus autem plenus erat gratia & virtute, edebátque signa & miracula in populo.*
9 * *Surrexerunt autem quidam è Synagoga quæ dicitur Libertinorum, Cyrenæorum, & Alexandrinorum, nec non eorum qui sunt ex Cilicia, & Asia, & disceptabant cum Stephano.*
10 * *Nec poterant resistere sapientiæ et Spiritui per quem loquebatur.*
11 * *Tunc miserunt quosdam, & docuerunt eos vt dicerent, Nos audiuimus eum dicentem verba blasphemiæ in Mousche, & in Deum.*
12 * *Concitaruntque plebem, & Seniores, & Scribas: proinde venerunt & insurrexerunt in eum, correptumque adduxerunt in medium Synagogæ.*

---

a דערובתא b דניחתא ודקדישא c גונאית ׃ יד ׃ קפאלון ו

1 ובהון ביומתא הנון כד d סגיו תלמידא רטנו הוו יוניא תלמידא על עבריא e דמתבסין הוי ארמלתהון f בתשמשתא דכליום ׃ 2 g וקרו תרעסר שליחא לכלה כנשא h דתלמידא ואמרו להון לא שפיר דנשבוק i מלתא דאלהא ונשמש פתורא ׃ 3 k בצו הכיל אחי l וגבו שבעא גברין מנכון דאית עליהון m סהדותא n ומלין רוחה דמריא וחכמתא o ונקים אנון על הדא p צבותא ׃ 4 וחנן נהוא q אמינין r בצלותא ובתשמשתא s דמלתא ׃ 5 ושפרת הדא מלתא קדם כלה עמא t וגבו לאסטאפנוס גברא דמלא הוא v הימנותא ורוחא דקודשא ולפיליפוס ולפרוכרום ולניקנור ולטימון ולפרמינא ולניקלאוס x גיורא אנטיוכיא ׃ 6 הלין y קמו קדמיהון

a ערב b נוח c גוא או גון d סגא e בסא כמו בוה f שמש g קרא h למד i מלל k בצא l גבא m סהד n מלא o קום p צבא פיר׳ ענין q אמן הכד r צלא s מלל t גבא v חימן x גיר y קום

CAP. VI.

[1] IN diebus autem illis, creſcente numero diſcipulorum, factum eſt murmur Græcorum aduerſus Hebræos, eo quòd deſpicerentur in miniſterio quotidiano viduæ eorum. A

[2] *Conuocãtes autem duodecim multitudinem diſcipulorum, dixerunt: Non eſt æquum, nos derelinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis.

[3] *Conſiderate ergo, fratres, viros ex vobis boni teſtimonij ſeptem, plenos Spiritu ſancto & ſapientia, quos conſtituamus ſuper hoc opus.

[4] *Nos verò, orationi & miniſterio verbi inſtantes erimus.

[5] *Et placuit ſermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu ſancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum aduenam Antiochenum. B

Infra. 21. b

[6] *Hos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum: & orantes impoſuerunt eis manus.

[7] *Et verbum Dei creſcebat, & multiplicabatur numerus diſcipulorum in Ieruſalem valdè: multa etiam turba Sacerdotum obediebat fidei.

[8] *Stephanus autem plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia & ſigna magna in populo.

[9] *Surrexerunt autem quidam de Synagoga, quæ appellatur Libertinorum, & Cyrenenſium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant à Cilicia & Aſia, diſputantes cum Stephano:

[10] *Et non poterant reſiſtere ſapientiæ & Spiritui qui loquebatur†.

propter quod redarguebatur ab eo cum omni fiducia.

[11] *Tunc ſummiſerunt viros, qui dicerent, ſe audiuiſſe eum dicentem verba blaſphemiæ in Moyſen & Deum.

[12] *Commouerunt itaque plebem, & Seniores, & Scribas: & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerunt in concilium: D

ϛ'.

1 *Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

2 *προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον, οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις.

3 *ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης.

4 *ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.

5 *καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους. καὶ ἐξελέξαντο στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ φίλιππον, καὶ πρόχορον, καὶ νικάνορα, καὶ τίμωνα, καὶ παρμενᾶν, καὶ νικόλαον προσήλυτον ἀντιοχέα·

6 *οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 *καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 *στέφανος δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

9 *ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης λιβερτίνων, καὶ κυρηναίων, καὶ ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ κιλικίας καὶ ἀσίας, συζητοῦντες τῷ στεφάνῳ·

10 *καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει.

11 *τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς μωσῆν καὶ τὸν θεόν.

12 *συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον·

דַשְׁלִיחֵא וְכַד צַלִּיו סָמוּ עֲלַיהוֹן אִידָא ׃ 7 וּמֶלְּתֵה דַאלָהָא רַבְיָא הֲוָת וְסַגְּיָא הֲוָא מֶנְיָנָא דְתַלְמִידֵא בְּאוֹרִשְׁלֶם טַב
וְעַמָא סַגִּיאָא מֶן יְהוּדָיֵא מֶשְׁתַּמַע הֲוָא לְהַימָנוּתָא ׃ 8 אֶסְטְפָנוֹס דֵין מְלֵא הֲוָא טַיבוּתָא וְחַילָא וְעָבֵד הֲוָא
אָתְוָתָא וְהֶדְמְרָתָא בְּעַמָא ׃ 9 וְקָמוּ הֲווֹ אֲנָשָׁא מֶן כְּנוּשְׁתָּא דְּמֶתְקַרְיָא דְלִיבֶרְטִינוּ קוּרִינָיֵא וַאלֶכְּסַנְדְרָיֵא
וַדְמֶן קִילִיקְיָא וּמֶן אַסִיָא וְדָרְשִׁין הֲווֹ עַם אֶסְטְפָנוֹס ׃ 10 וְלָא מֶשְׁכְּחִין הֲווֹ לַמְקָם לוּקְבַל חֶכְמְתָא וְרוּחָא
דַמְמַלְּלָא הֲוָת בֵּה ׃ 11 הָידֵין שַׁדַּרוּ לְגַבְרָא וַאלֶפוּ אֶנוּן דְנֵאמְרוּן דַחֲזַן שְׁמַעְנָיהִי דַאמַר מֶלָּא וְגוּדָפָא
עַל מוּשֵׁא וְעַל אֱלָהָא ׃ 12 וַשְׁגַשוּ לְעַמָא וַלְקַשִׁישֵׁא וַלְסָפְרֵא וְאֶתוּ וְקָמוּ עֲלַוהִי וַחֲטַפוּ אַיתִיוּהִי
לִמְצַעְרַת כְּנֻשָׁא ׃

עַלָּא סוּם מַלֵּל
רְבָא מְנָא שְׁמַע
חֵימַן פִּיר׳ חַן
כמו אותות
דְּמַר קוּם קְרָא
קוּם אֲלַף אֱמַר
שְׁמַע מַלֵּל
גְּדַף אֶתָא

13 ܘܐܩܝܡܘ ܣܗܕܐ ܕܓܠܐ ܕܐܡܪܝܢ܂ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܠܐ ܫܠܐ ܠܡܡܠܠܘ ܡܠܐ ܠܘܩܒܠ ܢܡܘܣܐ܂ ܘܠܘܩܒܠ ܐܬܪܐ ܗܢܐ ܩܕܝܫܐ܂
14 ܫܡܥܢܝܗܝ ܓܝܪ ܕܐܡܪ ܕܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܗܘ ܢܫܪܝܘܗܝ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ܂ ܘܢܚܠܦ ܥܝܕܐ ܕܐܫܠܡ ܠܟܘܢ ܡܘܫܐ܂
15 ܘܚܪܘ ܒܗ ܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܒܟܢܘܫܬܐ܂ ܘܚܙܘ ܦܪܨܘܦܗ ܐܝܟ ܦܪܨܘܦܐ ܕܡܠܐܟܐ܂

ܩܦܠܐܘܢ ܙ

1 ܘܫܐܠܗ ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܐܢ ܗܘ ܕܗܠܝܢ ܗܟܢܐ ܐܢܝܢ܂
2 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ܂ ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ ܘܐܒܗܝܢ ܫܡܥܘ܂ ܐܠܗܐ ܕܫܘܒܚܐ ܐܬܚܙܝ ܠܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܝܬ ܢܗܪܝܢ܂ ܥܕܠܐ ܢܐܬܐ ܢܥܡܪ ܒܚܪܢ܂
3 ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ܂ ܦܘܩ ܡܢ ܐܪܥܟ ܘܡܢ ܠܘܬ ܒܢܝ ܛܘܗܡܟ܂ ܘܬܐ ܠܐܪܥܐ ܐܝܕܐ ܕܐܚܘܝܟ܂
4 ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܩ ܐܒܪܗܡ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܟܠܕܝܐ܂ ܘܐܬܐ ܥܡܪ ܒܚܪܢ܂ ܘܡܢ ܬܡܢ ܡܢ ܒܬܪ ܕܡܝܬ ܐܒܘܗܝ܂ ܫܢܝܗ ܐܠܗܐ ܠܐܪܥܐ ܗܕܐ ܕܒܗ ܥܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܝܘܡܢܐ܂
5 ܘܠܐ ܝܗܒ ܠܗ ܒܗ ܝܪܬܘܬܐ܂ ܐܦܠܐ ܕܘܫܐ ܕܪܓܠܐ܂ ܘܐܫܬܘܕܝ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܬܠܝܗ ܠܗ ܘܠܙܪܥܗ ܡܢ ܒܬܪܗ ܠܡܐܪܬܗ܂ ܟܕ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܒܪܐ܂
6 ܘܡܠܠ ܥܡܗ ܐܠܗܐ܂ ܕܢܗܘܐ ܙܪܥܟ ܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ ܢܘܟܪܝܬܐ܂ ܘܢܫܥܒܕܘܢܗ ܘܢܒܐܫܘܢ ܠܗ ܐܪܒܥܡܐܐ ܫܢܝܢ܂
7 ܘܠܥܡܐ ܕܢܦܠܚܘܢ ܐܢܐ ܐܕܘܢ ܐܡܪ ܐܠܗܐ܂ ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܢܦܩܘܢ ܘܢܦܠܚܘܢܢܝ ܒܕܘܟܬܐ ܗܕܐ܂
8 ܘܝܗܒ ܠܗ ܕܝܬܩܐ ܕܓܙܘܪܬܐ܂ ܘܗܝܕܝܢ ܐܘܠܕ ܠܐܝܣܚܩ ܘܓܙܪܗ ܒܝܘܡܐ ܕܬܡܝܢܝܐ܂ ܘܐܝܣܚܩ ܐܘܠܕ ܠܝܥܩܘܒ܂ ܘܝܥܩܘܒ ܐܘܠܕ ܠܬܪܥܣܪ ܐܒܗܬܐ܂
9 ܘܗܢܘܢ ܐܒܗܬܢ ܛܢܘ ܒܝܘܣܦ܂ ܘܙܒܢܘܗܝ ܠܡܨܪܝܢ܂ ܘܐܠܗܐ ܗܘܐ ܥܡܗ܂
10 ܘܦܨܝܗ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܘܠܨܢܘܗܝ܂ ܘܝܗܒ ܠܗ ܛܝܒܘܬܐ ܘܚܟܡܬܐ ܩܕܡ ܦܪܥܘܢ ܡܠܟܐ ܕܡܨܪܝܢ܂ ܘܐܩܝܡܗ ܪܫܐ ܥܠ ܡܨܪܝܢ ܘܥܠ ܟܠܗ ܒܝܬܗ܂

Feria v. Canditatorum.

13 *Et statuerunt testes falsos qui dicerent: Iste homo non cessat loqui verba contra Legem, & contra locum hunc sacrosanctum.*

14 *Nos enim audiuimus eum dicentem Ieschua istum Nazarenum destructurum hunc locum, & mutaturum ritus, quos tradidit nobis Mousche.*

15 *Itaque intuiti sunt eum cuncti illi qui sedebant in synagoga, & conspicati sunt vultũ eius quasi vultum Angeli.*

CAP. VII.

1 *ET interrogauit eum summus sacerdos, nũ hæc ita se haberent.*

2 *Ipse verò ait: Viri fratres et patres nostri audite: Deus ille gloriæ apparuit patri nostro Abrohõ, quũ esset inter fluuios [in Mesopotamia] priusquã venisset habitatũ in Chorõ.*

3 *Et dicebat ei: Exi de terra tua, & ex filijs cognationis tuæ, et veni in terram illam quam commonstrauero tibi.*

4 *Tunc igitur exijt Abrohom è terra Chaldæorum, venitque habitatum in Choron. Et illinc quum obijsset pater eius, transtulit eum Deus in terrã hanc, quã vos habitatis hodie.*

5 *Nec dedit ei hæreditatem in ea, ne vestigium quidem pedis: tamen pollicitus ei fuerat se daturum ipsam ei possidendam, & semini eius, quum non haberet filium.*

6 *Et allocutus eum fuerat Deus dum diceret ei: Erit semen tuum inquilinum in terra extranea, & seruituti subiicient illud, malisque afficient per quadringentos annos.*

7 *Sed gentem, cui seruitutem seruierint, condemnabo ego, dicit Deus; & post hæc exibunt & colent me in hoc loco.*

8 *Proinde dedit ei fœdus Circuncisionis: et tunc genuit Jschok & circuncidit eum die octauo: Jschok autem genuit Jaakoub, & Iaakoub genuit duodecim Patres nostros.*

9 *Ipsi autem Patres nostri inuidia moti sunt in Jauseph, & vænundederunt eũ Aegyptiis, sed erat Deus cum eo.*

10 *Et liberauit eum ab omnibus oppreßionibus eius, dedítque ei gratiam & sapientiam coram Perhoun rege Mezren [Ægypti,] & constituit eum principẽ super Aegyptum, ac super totam domum suam.*

דיום חמשא דחירא יה
13 וַאקִימוּ סָהֲדֵא דַגָלֵא דַאמְרִין הָנָא גַבְרָא לָא שָׁלֵא לְמַמְלָלוּ מֶלֵא לוּקְבַל נָמוֹסָא וְעַל אַתְרָא הָנָא קַדִישָׁא׃
14 שְׁמַעְנָיהי גֵיר דְאָמַר דְיֵשׁוּע הָנָא נָצְרָיָא הוּ נְשַׁרְיוּהי לְאַתְרָא הָנָא וְנַחְלֵף עִידָא דַאשְׁלֵם לְכוֹן מוֹשֶׁא׃
15 וְחָרוּ בֵה כֻלְהוֹן הָנוֹן דְיָתְבִין הֲווֹ בִכְנוּשְׁתָּא וַחֲזוֹ פַרְצוּפֵה אַיְךְ פַרְצוּפָא דְמַלַאכָא׃
קפלאון ז
1 וְשַׁאלֵה רַב כָּהֲנָא דַאן הוּ דְהָלֵין הָכַנָא אֶנֵין׃
2 הוּ דֵין אֵמַר גַבְרָא אַחַין וַאבָהַין שְׁמַעוּ אֱלָהָא דְתֶשְׁבּוּחְתָּא אֶתְחְזִי לַאבוּן אַבְרָהָם כַּד אִיתוֹהי הֲוָא בֵית נַהֲרִין עַדְלָא נֵאתֵא נֶעְמַר בְּחָרָן׃
3 וְאָמַר הֲוָא לֵה פּוּק מֶן אַרְעָךְ וּמֶן לְוָת בְּנַי טוֹהְמָךְ וְתָא לְאַרְעָא אַיְדָא דְאַחְוְיָךְ׃
4 וְהָיְדֵין נְפַק אַבְרָהָם מֶן אַרְעָא דְכַלְדָיֵא וַאתָא עְמַר בְּחָרָן וּמֶן תַּמָן כַּד מִית אֲבוּהי שַׁנְיֵה אֱלָהָא לְאַרְעָא הָדָא דְבָה עָמְרִין אַנְתּוּן

13 ‡Et statuerunt falsos testes qui dicerent: Homo iste non cessat loqui verba aduersus locum sanctum & legem.

14 ‡Audiuimus enim eum dicentē, quoniam Iesus Nazarenus hic, destruet locū istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyses.

15 ‡Et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio, viderunt faciem eius tanquam faciem angeli.

CAP. VII.

1 Dixit autem princeps sacerdotum: Si hæc ita se †habent? *(marg.: haberēt)*

2 ‡Qui ait: Viri fratres & patres audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cùm esset in Mesopotamia, prius quàm moraretur in Charran.

3 ‡Et dixit ad illum: Exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terrā quam monstrauero tibi. *(marg.: Gen. 12. a.)*

4 ‡Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitauit in Charran. Et inde postquam mortuus est pater eius, transtulit illū in terram istā, in qua nunc vos habitatis.

5 ‡Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis: †& repromisit dare illi eam in possessionem, & semini eius post ipsum, cùm non haberet filium. *(marg.: sed)*

6 ‡Locutus est autem ei Deus: Quia erit semen eius accola in terra aliena, & seruituti eos subiicient, & malè tractabunt eos annis quadringentis. *(marg.: Gen. 15. c.)*

7 ‡Et gentem cui seruierint, iudicabo ego, †dixit Deus. & post hæc exibunt, & seruient mihi in loco isto. *(marg.: dicit Dñs)*

8 ‡Et dedit illi testamentum circuncisionis, & sic genuit Isaac, & circuncidit eum die octauo: & Isaac, Iacob; & Iacob duodecim Patriarchas. *(marg.: Gen. 17. b. 10. Gen. 21. a. 2. 3. 4. Gen. 25. c. 24. d.)*

9 ‡Et Patriarchæ æmulantes, Ioseph vendiderunt in Ægyptum. & erat Deus cum eo. *(marg.: Gen. 29. 37. 39. 31. d. 4.)*

10 ‡Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius. & dedit ei gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis †Aegypti, & constituit eum præpositum super Aegyptum, & super omnem domum suam. *(marg.: Gen. 41. 37. Aegyptiorū)*

13 ‡ Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου·

14 ‡ ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν μωυσῆς.

15 ‡ καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

ζ.

1 ‡ Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς, εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει;

2 ‡ ὁ δὲ ἔφη, ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε· ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν ἀβραὰμ, ὄντι ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν χαῤῥάν,

3 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.

4 ‡ τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν χαῤῥάν. κἀκεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

5 ‡ καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.

6 ‡ ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ θεὸς, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια.

7 ‡ καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ θεός. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

8 ‡ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς, καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ ἰσαὰκ τὸν ἰακὼβ, καὶ ὁ ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

9 ‡ καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ.

10 ‡ καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ᾽ αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.

יומנא ׃ 5 ולא יהב לה [q] ירתותא בה אף לא [r] דורכתא דרגלא [s] ואשתודי הוא [t] דנתליה לה איך [u] דלמארתה לה ולזרעה כד לית הוא לה ברא ׃ 6 ומלל הוא עמה אלהא כד אמר לה דנהוא זרעך [x] תותבא בארעא נוכריתא [y] [z] ונשעבדוניהי [a] ונבאשון לה ארבעמאא שנין ׃ 7 ולעמא דנפלחון [b] עבדותא [c] אדוניוהי אנא אמר אלהא ומן בתר הלין [d] נפקון ונפלחון לי באתרא הנא ׃ 8 ויהב לה [e] דיתקא דגזורתא והידין [f] אולד לאיסחק וגזרה ביומא תמיניא ואיסחק אולד ליעקוב ויעקוב אולד לתרעסר [g] אבהתן ׃ 9 והנון אבהתן [h] טנו ביוסף וזבנוהי למצרין ואלהא עמה הוא ׃ 10 ופרקה הוא מן כלהון [i] אלוצוהי ויהב לה [k] טיבותא וחכמתא קדם פרעון מלכא דמצרין [l] ואקימה רישא על מצרין ועל כלה ביתה ׃

[q] ירת כמו ירש [r] דרך [s] ירא מזה אשתודי [t] נתל [u] ירת [x] יתב [y] נכר [z] שעבד [a] באש [b] עבד [c] דון [d] נפק [e] מן לשון יון פיר׳ ברית [f] ילד [g] כמו אבותינו [h] טנן פיר׳ קנא [i] אלץ [k] פיר׳ חן [l] קום

Infanticidij.

11 * Extitit autem fames & oppressio ingens in vniuersa Ægypto, & in terra Chanaan, nec habebant vnde explerentur Patres nostri.

12 * Quumque audisset Jaakoub frumentum esse in Ægypto, miserat Patres nostros primū.

13 * Et quum bis profecti essent, patefecit seipsum Jauseph fratribus suis; & innotuit Perhoun cognatio ipsius Jauseph.

14 * Porrò misit Iauseph & accersiuit patrē suum Iaakoub, omnemque cognationē suam: erant autem numero septuaginta quinque animæ.

15 * Proinde descendit Jaakoub in Ægyptum, & mortuus est illic ipse & Patres nostri.

16 * Et translati sunt in Schekim, positique in sepulchro quod emerat Abrohom argento à filiis Chamour.

17 * Quum autem appropinquaret tempus illius rei quam pollicitus fuerat, iureiurando Deus ipsi Abrohom, creuerat populus, præualueratque in Ægypto.

18 * Vsquequo surrexit rex alius super Ægyptum, qui non nouerat ipsum Iauseph.

19 * Et dolosè egit in cognationem nostram, maléque accepit Patres nostros; ac præcepit eiici infantes eorum, ne seruarentur.

20 * Eo ipso tempore natus est Mousche, qui charus fuit Deo: et educatus est tribus mensibus in ædibus patris sui.

21 * Quumque fuisset expositus à populo suo, nacta est eum filia Perhoun, & nutriuit eum sibi pro filio.

22 * Et eruditus est Mousche omni sapientia Ægyptiorum; diuésque erat dictis & factis suis.

23 * Quum autem esset annos quadraginta natus, subijt in animum eius vt inuiseret fratres suos filios Isroiel.

24 * Et conspicatus quēdam ex filiis suæ prosapiæ vim patientem, vindicauit eum, et causam eius egit, interemitque Ægyptium illum qui offenderat eum.

25 * Putabat autem filios Isroiel fratres suos intelligere Deum per manum ipsius daturum eis liberationem. At non intellexerunt.

26 * Ac postero die visus est eis quum ipsi inter se rixarentur: & suadebat eis vt in gratiam redirent, dicens: Viri, fratres estis; cur alius alium offenditis?

דקטלא ᵃ דילודא יז

11 והוא כפנא ᵇ ואולצנא רבא בכלה מצרין ובארעא דכנען וליתהוא להין ᶜ למסבע לאבהתן׃ 12 וכד שמע יעקוב דאית ᵈ עבורא במצרין שדר הוא לאבהתן לוקדם׃ 13 וכד אזלו דתרתין זבנין ᵉ אודע יוסף נפשה לאחוהי ואתידע לפרעון ᶠ טוהמה דיוסף׃ 14 ושדר הוא יוסף ᵍ ואיתיה לאבוהי יעקוב ולכלה טוהמה ʰ והוין הוי במנינא שבעין וחמש נפשן׃ 15 ʰ ונחת יעקוב למצרין ⁱ ומית תמן הו ואבהתן׃ 16 ᵐ ואשתני לשכים ⁿ ואתסים הוא בקברא דזבן הוא אברהם בכספא מן בני חמור׃ 17 וכד מטי הוא זבנא דמלם ° דאשתודי הוא ᵖ במומתא אלהא לאברהם סגי הוא עמא ותקף במצרין׃ 18 עדמא דקם מלכא אחרנא על מצרין אינא דלא ידע הוא

ᵃ ילד ᵇ ארץ ᶜ קבע ᵈ פיר׳ דגן ᵉ ידע ᶠ פיר׳ משפחה ᵍ אתא ʰ היא ⁱ מנא ᵏ נחת פיר׳ ירד ˡ מות ° שנא פיר׳ טל ⁿ סום ° אשתודי מן ידא ᵖ ימא נשבע

Gen. 41. d.57 — 11 * Venit autẽ fames in vniuersam Ægyptum & Chanaan, & tribulatio magna, & non inueniebant cibos Patres nostri.

Gen. 42. a.2 — 12 * Cùm audisset autem Iacob esse frumentum in Ægypto, misit patres nostros primùm:

Gen. 45. a.3.4 — 13 * Et in secundo cognitus est Ioseph à fratribus suis; & manifestatum est Pharaoni genus eius.

Gen. 46. a.5.5 Gen. 49. d.32 Gen. 50. b.7 Gen. 23. c.16.59. b.13 Iosue 24. g.31 Exod. 1. a.7 — 14 * Mittens autem Ioseph, accersiuit Iacob patrem suum, & omnem cognationem suam in animabus septuagintaquinq;. 15 * Et descendit Iacob in Ægyptũ: & defunctus est ipse & patres nostri.

16 * Et translati sunt in Sichem, & positi sunt in sepulchro quod emit Abraham pretio argẽti à filiis Hemor filij Sichem.

17 * Cùm autem appropinquaret tempus promissionis, quam professus erat Deus Abrahæ, creuit populus, & multiplicatus est in Ægypto,

C

18 * Quoadusque surrexit alius rex in Ægypto, qui non sciebat Ioseph.

19 * Hic circunueniens genus nostrum, afflixit patres nostros, vt exponerent infantes suos, ne viuificarentur.

Exod. 2. a.2 Heb. 11. e.23 — 20 * Eodem tempore natus est Moyses; & fuit gratus Deo; qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui.

21 * Exposito autẽ illo, sustulit eum filia Pharaonis, & nutriuit eũ sibi in filium.

22 * Et eruditus est Moyses omni sapientia Ægyptiorum: & erat potens in verbis & in operibus suis.

23 * Cùm autem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor eius vt visitaret fratres suos filios Israel.

Exo. 2. b.12 — 24 * Et cùm vidisset quendam iniuriam patientem, vindicauit illum: & fecit vltionem ei qui iniuriam sustinebat, percusso Ægyptio.

25 * Existimabat autẽ intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis: at illi non intellexerunt.

Exod. 2. b.13 — 26 * Sequenti verò die apparuit illis litigantibus: & reconciliabat eos in pace, dicens: Viri, fratres estis; vt quid nocetis alterutrum?

11 * Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ᾽ ὅλην τὴν γῆν αἰγύπτου καὶ χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν.

12 * ἀκούσας δὲ ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον·

13 * καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ φαραὼ τὸ γένος τοῦ ἰωσήφ.

14 * ἀποστείλας δὲ ἰωσὴφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ ἰακὼβ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐν ἑβδομηκονταπέντε ψυχαῖς.

15 * κατέβη δὲ ἰακὼβ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν·

16 * καὶ μετετέθησαν εἰς συχὲμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ὃ ὠνήσατο ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν ἐμμὸρ τοῦ συχέμ.

17 * καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὤμοσεν ὁ θεὸς τῷ ἀβραὰμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν αἰγύπτῳ,

18 * ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν ἰωσήφ·

19 * οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι.

20 * ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη μωσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ·

21 * ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν·

22 * καὶ ἐπαιδεύθη μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων. ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ.

23 * ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ.

24 * καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν αἰγύπτιον·

25 * ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν.

26 * τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς· ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους;

להלייוסף: ¹⁹ ואצטנע על טוהמן ואבאש לאבהין ופקד דנהון משחדין ילודיהון דלא נחון: ²⁰ בה בזבנא
הו אתילד מושא ורחים הוא לאלהא ואתרבי ירחא תלתא בית אבוהי: ²¹ וכד אשתדי מן עמה אשכחתה ברת
פרעון ורביתה לה לברא: ²² ואתרדי מושא בכלה חכמתא דמצריא ועתיר הוא במלוהי אף בעבדוהי:
²³ וכד הוא בר ארבעין שנין סלק הוא על לבה דנסעור לאחוהי בני יסריל: ²⁴ וחזא לחד מן בני שרבתה
דמתדבר בקטירא ותבעה ועבדלה דינא וקטלה למצריא הו דמסכל הוא בה: ²⁵ וסבר דמסתכלין אחוהי בני
יסריל דאלהא באידה יהב להון פורקנא ולא אסתכלו: ²⁶ וליומא אחרנא אתחזי להון כד נצין הנון חד עם
חד ומפיס הוא להון דנשתינון כד אמר גברא אחא אנתון מטל מנא מסכלין אנתון חד בחד:

צנע פיר' נכל ומשפחתינו
באש שדא ילד
חיא ילד רבא
שדא שכח בלשון מצא
רדי פיר' למד מלל
סער עבראית פקד דבר
חשש פיר' בחוקה
תבע פיר' נקם סכל
פיר' מרע בלשון בין
פיס שינא כמו שאנן

27 ܗܘ ܕܝܢ ܕܡܣܟܠ ܗܘܐ ܒܚܒܪܗ. ܕܚܩܗ ܡܢ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܘ ܐܩܝܡܟ ܥܠܝܢ ܪܝܫܐ ܘܕܝܢܐ. 28 ܕܠܡܐ ܠܡܩܛܠܢ ܒܥܐ ܐܢܬ. ܐܝܟ ܕܩܛܠܬ ܐܬܡܠܝ ܠܡܨܪܝܐ.

29 ܘܥܪܩ ܡܘܫܐ ܒܡܠܬܐ ܗܕܐ ܘܗܘܐ ܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ ܕܡܕܝܢ. ܘܗܘܘ ܠܗ ܬܪܝܢ ܒܢܝܢ.

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܒܚܕܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ

ܠܐ

30 ܘܟܕ ܡܠܝ ܠܗ ܬܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ. ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܒܡܕܒܪܐ ܕܛܘܪ ܣܝܢܝ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܒܢܘܪܐ ܕܝܩܕܐ ܒܣܢܝܐ. 31 ܘܟܕ ܚܙܐ ܡܘܫܐ ܐܬܕܡܪ ܒܚܙܘܐ. ܘܟܕ ܐܬܩܪܒ ܠܗ ܕܢܚܙܐ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ ܒܩܠܐ. 32 ܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܗܐ ܕܐܒܗܝܟ. ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ ܘܕܐܝܣܚܩ ܘܕܝܥܩܘܒ. ܘܟܕ ܪܬܝܬ ܗܘܐ ܡܘܫܐ ܠܐ ܡܡܪܚ ܗܘܐ ܕܢܚܘܪ ܒܚܙܘܐ. 33 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ. ܫܪܝ ܡܣܢܝܟ ܡܢ ܪܓܠܝܟ. ܐܪܥܐ ܓܝܪ ܕܩܐܡ ܐܢܬ ܒܗ ܩܕܝܫܐ ܗܝ. 34 ܡܚܙܐ ܚܙܝܬ ܐܘܠܨܢܗ ܕܥܡܝ ܕܒܡܨܪܝܢ. ܘܬܢܚܬܗ ܫܡܥܬ ܘܢܚܬܬ ܕܐܦܨܝܘܗܝ. ܘܗܫܐ ܬܐ ܐܫܕܪܟ ܠܡܨܪܝܢ. 35 ܠܗܢܐ ܡܘܫܐ ܕܟܦܪܘ ܒܗ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܡܢܘ ܐܩܝܡܟ ܥܠܝܢ ܪܝܫܐ ܘܕܝܢܐ. ܠܗ ܠܗܢܐ ܐܠܗܐ ܪܝܫܐ ܘܦܪܘܩܐ ܫܕܪ ܠܗܘܢ. ܒܐܝܕܝ ܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܐܬܚܙܝ ܠܗ ܒܣܢܝܐ.

36 ܗܢܘ ܕܐܦܩ ܐܢܘܢ. ܟܕ ܥܒܕ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܘܚܝܠܐ ܒܐܪܥܐ ܕܡܨܪܝܢ. ܘܒܝܡܐ ܕܣܘܦ ܘܒܡܕܒܪܐ ܫܢܝܢ ܐܪܒܥܝܢ.

ܩܪܝܢܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܘ̈ܪܐ

37 ܗܢܘ ܡܘܫܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܕܢܒܝܐ ܢܩܝܡ ܠܟܘܢ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܡܢ ܐܚܝܟܘܢ ܐܝܟܘܬܝ ܠܗ ܬܫܡܥܘܢ. 38 ܗܢܘ ܕܗܘܐ ܒܥܕܬܐ ܒܡܕܒܪܐ ܥܡ ܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗ ܘܥܡ ܐܒܗܝܢ ܒܛܘܪܐ ܕܣܝܢܝ. ܘܗܘ ܩܒܠ ܡܠܐ ܚܝܬܐ ܠܡܬܠ ܠܢ. 39 ܘܠܐ ܨܒܘ ܠܡܫܬܡܥܘ ܠܗ ܐܒܗܝܢ. ܐܠܐ ܫܒܩܘܗܝ. ܘܒܠܒܗܘܢ ܗܦܟܘ ܠܗܘܢ ܠܡܨܪܝܢ.

27 *Is porrò qui offendebat socium suum, repulit eum à se ; & dixit ei, Quis constituit te super nos principem & iudicem?*

28 *Num nos interficere quæris, sicut interfecisti heri Ægyptium?*

29 *Proinde fugit Mousche ob hunc sermonem, & factus est inquilinus in terra Median: habuitque duos filios.*

Matutinis Dominicæ Ouschano.

30 *Quumque illic impleuisset quadraginta annos, visus est ei in deserto montis Sinai angelus Domini in igne qui ardebat in rubo.*

31 *Quod vt conspexit Mousche, admiratus est visionem: & quum accederet, vt videret, dixit ei Dominus voce:* 32 *Ego sum Deus Patrum tuorum, Deus Abrohom, & Ischok et Jaakoub. Quumque tremeret Mousche, non audebat intueri visum.*

33 *Dixit autem ei Dominus: Solue calceos tuos à pedibus tuis : terra enim in qua stas, sancta est.*

34 *Videndo vidi oppressionem populi mei qui est in Ægypto, & gemitus eius audiui: & descendi vt liberem eos. nunc igitur veni mittam te in Ægyptum.*

35 *Hunc Mousche, quem negauerant dum dicerent, Quis constituit te super nos principem & iudicem? hunc ipsum Deus principẽ & liberatorem misit eis per manus Angeli illius qui apparuerat ei in rubo.*

36 *Hic est qui eduxit eos dum edidit signa & miracula virtutésque in terra Ægypti, et in mari Souph,* [carectoso] *et in deserto annis quadraginta.*

Sabbatho Candidatorum.

37 *Hic est Mousche ille qui dixit filiis Isroiel, Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus ex fratribus vestris sicut me : eum audiatis.*

38 *Hic est qui fuit in congregatione in deserto cum Angelo illo qui alloquebatur eum, & cum Patribus nostris in monte Sinai : is est denique qui excepit eloquia viua quæ nobis traderet.*

39 *Et noluerunt ad eum mentem aduertere Patres nostri; sed dereliquerunt eum, & cordibus suis conuersi sunt ad Ægyptum:*

---

27 הַו דֵּין דְּמַסְכֵּל הֲוָא בְּחַבְרֵהּ [q] דַּחֲקֵהּ מֶן לְוָתֵהּ וֶאמַר לֵהּ מַנוּ [r] אֲקִימָךְ עֲלַין רִישָׁא [s] וְדַיָּנָא׃ 28 דַּלְמָא [t] לְמֶקְטְלַן בָּעֵא אַנְתְּ אַיְךְ דַּקְטַלְתְּ [u] אֶתְמָלֵי לְמֶצְרָיָא׃ 29 וַעֲרַק מוּשֶׁא [x] בְּמֶלְּתָא הָדָא וַהֲוָא [y] תּוּתָּבָא בַּאֲרְעָא דְּמֶדְיַן וַהֲווּ לֵהּ תְּרֵין בְּנִין׃

דְּצַפְרָא דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּאוּשַׁעְנָא לא

30 וְכַד [a] מְלֵי לֵהּ תַּמָּן אַרְבְּעִין שְׁנִין [b] אֶתְחֲזִי לֵהּ בְּמַדְבְּרָא דְּטוּר סִינַי מַלְאַכֵהּ דְּמָרְיָא בְּנוּרָא [c] דְּיָקְדָא בְּסַנְיָא׃ 31 וְכַד חֲזָא מוּשֶׁא [d] אֶתְדַּמַּר [e] בְּחֶזְוָא וְכַד אֶתְקַרַב לֵהּ דְּנֶחְזֵא אֵמַר לֵהּ מָרְיָא בְּקָלָא׃ 32 אֶנָא אֶנָא אֱלָהָא דַּאבָהַיךְ אֱלָהֵהּ דְּאַבְרָהָם וּדְאִיסְחָק וּדְיַעֲקוּב וְכַד [f] רַתִּית הֲוָא מוּשֶׁא לָא [g] מַמְרַח הֲוָא [h] דְּנֶחוּר [i] בְּחֶזְוָא׃ 33 וֶאמַר לֵהּ מָרְיָא [k] שְׁרִי [l] מְסָנַיךְ מֶן רַגְלַיךְ אַרְעָא גֵּיר [m] דְּקָאֵם אַנְתְּ בָּהּ קַדִּישָׁא הִי׃

[q] דְּחַק פִּיר׳ דחה
[r] קוּם [s] דּוּן [t] קְטַל
[u] כמו אתמול
[x] מַלֵּל [y] יְתֵב [a] מְלָא
[b] חֲזָא [c] יְקַד [d] דְּמַר
[e] חֲזָא [f] רְתַת [g] אַמְרַח
[h] חוּר [i] חֲזָא [k] שְׁרָא
[l] פִּיר׳ נעליך
[m] קוּם

27 *Qui autem iniuriam faciebat proximo, repulit eum, dicens: Quis te constituit principem & iudicem super nos?

28 * Nunquid interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti heri Ægyptium?

29 *Fugit autem Moyses in verbo isto: & factus est aduena in terra Madian, vbi generauit filios duos.

30 Exod. 3. a. * Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina angelus in igne flammæ rubi.

31 * Moyses autem videns, admiratus est visum. Et accedente illo vt consideraret, facta est ad eum vox Domini† dicens:.

32 * Ego sum Deus Patrũ tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare.

33 * Dixit autem illi Dominus: Solue calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo stas, terra sancta est.

34 * Videns vidi afflictionem populi mei qui est in Ægypto, & gemitum eorum audiui; & descendi liberare eos. Et nunc veni, & mittam te in Ægyptum.

35 * Hunc Moysen, quem negauerunt, dicentes, Quis te constituit principem & iudicem? hunc Deus principem & redemptorem misit, cum manu angeli qui apparuit illi in rubo.

36 Exo. 7. 8. 9. 10. 12. 14. * Hic eduxit illos faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro mari, & in deserto annis quadraginta.

37 Exo. 16. a. Deut. 18 c. 15 Exo. 19. a. 3. d. 19 *Hic est Moyses qui dixit filiis Israel: Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris tanquam me, ipsum audietis.

38 * Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine, cum angelo qui loquebatur ei in monte Sina, & cum Patribus nostris: qui accepit verba vitæ dare nobis.

39 * Cui noluerunt obedire Patres nostri: sed repulerunt, & auersi sunt cordibus suis in Ægyptum,

27 * ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπών, τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ᾽ ἡμᾶς;

28 * μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν αἰγύπτιον;

29 * ἔφυγε δὲ μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

30 * καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους σινᾶ ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου.

31 * ὁ δὲ μωσῆς ἰδὼν ἐθαύμασε τὸ ὅραμα. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτόν·

32 * ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι.

33 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν.

34 * ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς. καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς αἴγυπτον.

35 * τοῦτον τὸν μωυσῆν ὃν ἠρνήσαντο, εἰπόντες, τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ·

36 * οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα.

37 * Οὗτός ἐστιν ὁ μωυσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ.

38 * οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα, δοῦναι ἡμῖν,

39 * ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς αἴγυπτον,

34 מֶחְזָא חֲזֵית ⁿ אוּלְצָנֵהּ דְעַמִּי דִבְמִצְרַיִן ° וְתֶנְחָתְהּ שְׁמַעַת ᵖ וְנֶחְתֵית דְאַפְרוֹק אֱנוּן וְהַשְׁתָּא ᑫ תָּא אֲשַׁדְּרָךְ לְמִצְרַיִן׃
35 לְהָנָא מוֹשֶׁא דְּכַפַּרוּ בֵהּ כַּד אָמְרִין דְּמַנּוּ אַקִּימָךְ עֲלַין רֵישָׁא ˢ וְדַיָּנָא לֵהּ לְהָנָא אֱלָהָא רֵישָׁא ᵗ וּפָרוֹקָא שַׁדַּר לְהוֹן לְהוֹן ᵘ בְּאִידֵי מַלְאָכָא הַו ˣ דְאִתְחֲזִי לֵהּ בִּסְנְיָא׃
36 הָנַו ʸ דְאַפֵּק אֱנוּן כַּד עֲבַד ᶻ אָתְוָתָא ᵃ וְתֶדְמְרָתָא ᵇ וּגְבַרְוָתָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִן וּבְיַמָּא דְסוּף וּבְמַדְבְּרָא שְׁנִין אַרְבְּעִין׃ דִּשְׁבַתָא דְחֵירְתָא יח
37 הָנַו מוֹשֶׁא הַו דְאָמַר לִבְנַי יִסְרָיֵל דִּנְבִיָּא ᵃ נְקִים לְכוֹן מָרְיָא אֱלָהָא מִן אַחֵיכוֹן ᵇ אַכְוָתִי לֵהּ תִּשְׁמְעוּן׃
38 הָנַו דַּהֲוָא בִּכְנוּשְׁתָּא בְּמַדְבְּרָא עַם מַלְאָכָא הַו דַּמְמַלֵּל הֲוָא עַמֵּהּ וְעַם אֲבָהָתַן בְּטוּרָא דְסִינַי וְהוּיוּ דְקַבֵּל ᵉ מֶלֵּא ᵈ חַיָּתָא דְלַן ᵉ נֶהֱל׃
39 וְלָא ᶠ צְבוֹ ᵍ לְמֶהְוֵא מֶתְדְּנִין לֵהּ אֲבָהָתַן אֶלָּא שַׁבְקוּהִי ʰ וּבְלֶבְוָתְהוֹן הֲפַכוּ לְהוֹן לְמִצְרַיִן׃

ⁿ אֱלַץ ° אֱנַח ᵖ נְחַת
ᑫ אֲתָא ʳ קוּם ˢ דוּן
ᵗ פי׳ פודה
ᵘ יַד ˣ חֲזָא ʸ נְפַק
ᶻ כמו אותות
ᵃ דְּמַר ᵇ גְּבַר ᶜ קוּם
ᵇ פי׳ כמוני
ᶜ מַלֵּל ᵈ חַיָא ᵉ נְהַל
ᶠ צְבָא ᵍ דְּנָא פי׳ התכונן
ʰ לֵב

40 [illegible] 41 [illegible] 42 [illegible] 43 [illegible]

[illegible]

44 [illegible] 45 [illegible] 46 [illegible] 47 [illegible] 48 [illegible] 49 [illegible] 50 [illegible] 51 [illegible] 52 [illegible] 53 [illegible]

40 * *Dicentes Aharouni, Fac nobis deos qui præeāt nobis: Mousche siquidē isti, qui eduxit nos è terra Mezren,* [Ægypti,] *nescimus quid acciderit.* 41 * *Proinde fecit eis vitulū in diebus illis: et sacrificarunt sacrificia idolis, et oblectarunt sese opere manuum suarum.*

42 * *Et auersus est Deus, & tradidit eos vt seruirent exercitibus cæli, sicut scriptum est in libro Prophetarum: Num quadraginta annis in deserto victimas aut sacrificia obtulistis mihi filij Jsroiel?*

43 * *Quinimò baiulastis Conopæum Malcoum, & sydus Dei Rephon, imagines quas fecistis vt eas adoraretis. Transferam vos trans Bobel.*

De Genitrice Dei & Baptismo.

44 * *Ecce tabernaculum testimonij Patrum nostrorū in deserto fuit, sicuti præceperat is, qui collocutus fuerat Mousche, vt faceret illud ad similitudinem quam ei ostenderat.*

45 * *Quod quidem tabernaculum etiam introducendo introduxerunt Patres nostri cū Jeschua in terram quam dedit eis Deus hæreditatem ex gentibus illis quas eiecit ab eorum conspectu, & deductum est vsque ad dies Dauid.*

46 * *Qui inuenit gratiam coram Deo, petiitque vt inueniret tabernaculum Deo Jaakoub.*

47 * *Schelemoun autem ædificauit ædem.*

48 * *At Altissimus ille non habitat in manufactis* templis, *sicut ait Propheta.*

49 * *Quum cælum thronus meus sit, & terra suppedaneum pedum meorum: Quam ædem ædificabitis mihi, dicit Dominus: aut quis est locus requietis meæ?*

50 * *Nonne manus mea condidit hæc omnia?*

51 * *O duri ceruice, & incircuncisi corde, & auditu suo, vos semper Spiritui Sanctitatis obstitistis, sicut Patres vestri, ita & vos.*

52 * *Quem enim Prophetarum non sunt persecuti, & interfecerunt Patres vestri? eorum* inquam *qui prænuntiarunt aduentum Justi illius, quem vos prodidistis ac interemistis?*

53 * *At recepistis Legem per dispositionem Angelorum, neque seruastis eam.*

---

40 כד אמרין לאהרון עבד לן אלהא [i] דנאזלון קדמין מטל דהנא מושא [k] דאפקן מן ארעא דמצרין לא [l] ידעינן מנא [m] הויהי: 41 ועבד להון עגלא [n] ביומתא הנון ודבחו דבחא [o] לפתכרא [p] ומתבסמין הוו בעבד [q] אידיהון: 42 והפך אלהא [r] ואשלם אנון דנהוון פלחין [s] לחילותא דשמיא איך דכתיב בכתבא דנביא למא ארבעין שנין במדברא [t] נכסתא או דבחתא קרבתון לי בני יסריל: 43 אלא שקלתון משכנה דמלכום וכוכבה דאלהא דרפן [u] דמותא דעבדתון דתהוון סגדין להין [x] אשניכון להל מן בבל: [a] דילדת אלהא [b] ודמעמודיתא יט 44 הא [c] משכנא [d] דסהרותא דאבהתן במדברא [e] איתוהי הוא איך מא דפקד הו דמלל עם מושא למעבדה בדמותא [f] דחזיה: 45 ולה להנא משכנא אף [g] מעלו אעלוהי אבהתן עם ישוע לארעא דיהב להון אלהא [h] יורתנא מן

[i] אזל [k] נפק [l] ידע [m] הוא הם פי׳ לעבודה זרה [p] בסם [q] יד [r] שלם [s] חיל [t] נכס [u] דמא [x] שנא פי׳ הסיע [a] ילד [b] עמד בלשון טבל [c] שכן [d] סהד [e] אית כמו יש [f] חזא פי׳ הגיד [g] עול [h] ירת כמו ירש

Exod. 32. a.1 | Moyſi enim huic

40 * Dicentes ad Aaron: Fac nobis deos qui præcedant nos:† Moyſes enim hic, qui eduxit nos de terra Ægypti, neſcimus quid factum ſit ei.

41 * Et vitulum fecerunt in diebus illis, & obtulerunt hoſtiam ſimulachro, & lætabantur in operibus manuum ſuarum.

Amos 5. c.25 | aut

42 * Conuertit autem Deus, & tradidit eos ſeruire militiæ cæli, ſicut ſcriptum eſt in libro Prophetarum: Nunquid victimas†& hoſtias obtuliſtis mihi annis quadraginta in deſerto, domus Iſrael?

43 * Et ſuſcepiſtis tabernaculũ Moloch, & ſydus dei veſtri Repham, figuras quas feciſtis, adorare eas. Et transferam vos trans Babylonem. F

illis | Exo. 25. d.40 | Heb. 8. b.5 | Ioſue 3. c.14 | 2.Reg. 16.c.13.

44 *Tabernaculum teſtimonij fuit cũ patribus noſtris in deſerto, ſicut diſpoſuit† Deus loquens ad Moyſen, vt faceret illud ſecundum formam quam viderat.

45 * Quod & induxerunt, ſuſcipientes patres noſtri cum Ieſu in poſſeſſionem gentium, quas expulit Deus à facie patrum noſtrorum, vſq; in diebus Dauid.

Pſal. 131 a.5 | 3.Reg. 6 a.1 | 2.Par. 37.b.12 | Inf. 17.f. 24. | Iſa. 66. a.1 | 3.Reg. 8 c.27 | 2.Par. 6. c.18

46 * Qui inuenit gratiam ante Deum, & petiit vt inueniret tabernaculum Deo Iacob.

47 * Salomon autem ædificauit illi domum.

48 * Sed non Excelſus in manufactis habitat, ſicut Propheta dicit:

49 * Cælum mihi ſedes eſt: terra autem ſcabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis mihi, dicit Dominus? aut quis locus requietionis meæ eſt?

50 * Nõne manus mea fecit hęc omnia?

†reſiſtitis: ita

51 * Dura ceruice & incircuncisi cordibus & auribus, vos ſemper Spiritui ſancto† reſiſtitis: ſicut patres veſtri,†& vos.

52 * Quem Prophetarum non ſunt perſecuti patres veſtri? Et occiderunt eos qui prænuntiabant de aduentu Iuſti, cuius vos nunc proditores & homicidæ fuiſtis:

53 * Qui accepiſtis Legem in diſpoſitione Angelorum, & non cuſtodiſtis.

40 * εἰπόντες τῷ ἀαρών, ποίησον ἡμῖν θεοὺς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ μωυσῆς οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ.

41 * καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.

42 * ἔστρεψε δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ οἶκος ἰσραήλ;

43 * καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ῥεφὰν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα βαβυλῶνος.

44 * Η σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ μωυσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει·

45 * ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἔξωσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν δαβίδ·

46 * ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ·

47 * σολομὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον·

48 * ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει·

49 * ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;

50 * οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα;

51 * σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.

52 * τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε·

53 * οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

עממא הנון דשרא מן קדמיהון ואתיבל עדמא ליומוהי דדויד׃ 46 הודאשכח רחמא קדמוהי דאלהא ושאל דנשכח משכנא לאלהה דיעקוב׃ 47 שלימון דין בנא ביתא׃ 48 ומרימא לא שרא בעבד אידיא איך דאמר נביא׃ 49 דשמיא כורסי וארעא כובשא תחית רגלי אינו ביתא דתבנון לי אמר מריא או אינו אתרא דניחתי׃ 50 לא הא אידא דילי עבדת הלין כלהין׃ 51 או קשיי קדלא ודלא גזירין בלבהון ובמשמעתהון אנתון בכל זבן לוקבל רוחא דקודשא קימין אנתון איך אבהיכון אף אנתון׃ 52 לאינא גיר מן נביא דלא רדפו וקטלו אבהיכון לאילין דקדמו ברקו על מאתיתה דזדיקא הודאנתון אשלמתון וקטלתוניהי׃ 53 וקבלתון נמוסא ביד פוקדנא דמלאכא ולא נטרתונהי׃

שרא יבל רום עליון | יד בנא נוח | יד קשא | פיר׳ עורף | שמע קום ברק | פיר׳ הגיד | אתא שלם | קטל פקר | נטר

ܕܘܟܪܢܐ ܕܐܣܛܦܢܘܣ ܒ

Commemoratione Stephani.

54 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܐܬܡܠܝܘ ܚܡܬܐ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܡܚܪܩܝܢ ܗܘܘ ܫܢܝܗܘܢ ܥܠܘܗܝ܀ 55 ܘܗܘ ܟܕ ܡܠܐ ܗܘܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܚܪ ܒܫܡܝܐ ܘܚܙܐ ܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ܆ ܘܠܝܫܘܥ ܟܕ ܩܐܡ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ܀ 56 ܘܐܡܪ ܗܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܫܡܝܐ ܟܕ ܦܬܝܚܝܢ܆ ܘܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܟܕ ܩܐܡ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ܀ 57 ܘܩܥܘ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܣܟܪܘ ܐܕܢܝܗܘܢ܆ ܘܓܙܡܘ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗܘܢ܀ 58 ܘܐܚܕܘ ܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܪܓܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܆ ܘܐܝܠܝܢ ܕܣܗܕܘ ܥܠܘܗܝ ܣܡܘ ܢܚܬܝܗܘܢ ܠܘܬ ܪܓܠܘܗܝ ܕܥܠܝܡܐ ܚܕ ܕܡܬܩܪܐ ܫܐܘܠ܀ 59 ܘܪܓܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܐܣܛܦܢܘܣ ܟܕ ܡܨܠܐ ܘܐܡܪ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܩܒܠ ܪܘܚܝ܀ 60 ܘܟܕ ܣܡ ܒܘܪܟܐ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ܆ ܡܪܢ ܠܐ ܬܩܝܡ ܠܗܘܢ ܗܕܐ ܚܛܝܬܐ܆ ܘܟܕ ܗܕܐ ܐܡܪ ܫܟܒ܀ 61 ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܨܒܐ ܗܘܐ ܘܡܫܘܬܦ ܗܘܐ ܒܩܛܠܗ܀

54 Quumque hæc audirent, repleti sunt furore intra se, ac frendebant dentibus suis in eum.

55 Ipse verò quum plenus esset fide & Spiritu Sanctitatis, suspexit in cælum, viditque gloriam Dei, & Ieschua adstantem à dextera Dei.

56 Et ait: Ecce video cælos apertos, & Filium hominis adstantem à dextera Dei.

57 Proinde clamarunt alta voce, & obturarunt aures suas, et irruerunt in eum omnes.

58 Et comprehensum eum eiecerunt extra ciuitatem; & lapidibus obruebant eum: illi autem qui testimonium tulerant aduersus eum, posuerunt vestimenta sua ad pedes adolescentis cuiusdam qui vocabatur Schouol.

59 Itaque lapidabant Stephanum, quũ ipse precaretur ac diceret; Domine noster Ieschua, suscipe spiritum meum.

60 Positisque genibus, clamauit alta voce & ait, Domine noster, ne statuas eis hoc peccatum. Et quum hoc dixisset, obdormiuit.

61 Schouol autem consentiebat communicabatque in cædem eius.

ܡܢܝܢܐ ܚ

CAP. VIII.

1 ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܪܕܘܦܝܐ ܪܒܐ ܥܠ ܥܕܬܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ܆ ܘܟܠܗܘܢ ܐܬܒܕܪܘ ܒܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕ܆ ܘܐܦ ܠܘܬ ܫܡܪܝܐ܆ ܠܒܪ ܡܢ ܫܠܝܚܐ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ܀ 2 ܘܟܢܫܘܗܝ ܘܩܒܪܘܗܝ ܠܐܣܛܦܢܘܣ ܓܒܪܐ ܡܗܝܡܢܐ܆ ܘܥܒܕܘ ܥܠܘܗܝ ܐܒܠܐ ܪܒܐ܀

1 Facta est autem per illud tempus persecutio magna in Eccesiam quæ erat in Ourischlem: & dispersi sunt omnes per pagos Ihoudææ, atque adeò inter Schamaritanos, præter Apostolos tantùm.

2 Collectum autem in arcam, sepelierunt Stephanum viri fideles; & planxerunt super eum vehementer.

ܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ

Dominica tertia post Resurrectionem.

3 ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ܆ ܟܕ ܥܐܠ ܗܘܐ ܠܒܬܐ܆ ܘܡܫܚܠܦ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ܆ ܘܡܫܠܡ ܗܘܐ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܀ 4 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܒܕܪܘ܆ ܡܟܪܟܝܢ ܗܘܘ ܘܡܣܒܪܝܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ܀ 5 ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܝܢ ܢܚܬ ܠܗ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܪܝܐ܆ ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܠ ܡܫܝܚܐ܀ 6 ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܡܠܘܗܝ ܒܢܝܢܫܐ ܕܬܡܢ܆ ܡܨܝܬܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܆ ܘܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܠܟܠ ܕܐܡܪ ܗܘܐ܆ ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ܀

3 Porrò Schouol persequebatur Ecclesiam Dei dum ingrederetur domos, & traheret viros & mulieres, traderétque carceri.

4 Illi autem qui dispersi erant, perlustrabant regionem, prædicabantque sermonem Dei.

5 Philippus verò descendit in vrbem Schamaritanorum, & prædicabat Meschicho.

6 Quumque audirent sermonem eius homines qui illic attendebant ei, tum acquiescebant omnibus quæ dicebat, quum viderent signa quæ edebat.

---

[c] דוכרנא דאסטפנוס ב 54 וכד שמעו הלין [d] אתמליו [e] חמתא בנפשהון [f] ומחרקין הוו [g] שניהון עלוהי ׃ 55 והו כד מלא הוא [h] הימנותא ורוחא דקודשא חר בשמיא וחזא [i] תשבוחתא דאלהא ולישוע כד [k] קאם מן ימינא דאלהא ׃ 56 ואמר הא חזא אנא שמיא כד [l] פתיחין ולברה דאנשא כד קאם מן ימינא דאלהא ׃ 57 [m] וקעו בקלא [n] רמא [o] וסכרו [p] אדניהון [q] וגזמו עליהי כלהון ׃ 58 ואחדו [r] אפקוהי לבר מן מדינתא ורגמין הוו לה ואילין דסהדו עלוהי [s] סמו [t] נחתיהון לות רגלוהי דעלימא חד [u] דמתקרא שאול ׃ 59 ורגמין הוו לה לאסטפנוס כד [x] מצלא ואמר מרן ישוע קבל רוחי ׃ 60 וכד סם בורכא קעא בקלא רמא ואמר מרן לא תקים להון הדא חטיתא וכד הדא אמר שכב ׃ 61 שאול דין צבא הוא [b] ומשותף הוא בקטלה ׃

[c] דכר [d] מלא [e] חמא או חמס [f] חרק [g] שנן [h] חימן [i] שבח [k] קום [l] פתח [m] קעא [n] רום [o] סכר כמו סגר ק כמו אוזניהם [q] גזם פיר׳ נפל בתוקפא [r] נפק [s] סום [t] פיר׳ לבושיהם [u] קרא [x] צלא בלשון פעל

54 * Audientes autem hæc, dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum.

55 *Cùm autem esset plenus Spiritu sancto, intendens in cælum, vidit gloriam Dei, & Iesum stantem à dextris †Dei. [virtutis]

56 * Et ait: Ecce video cælos apertos, & Filium hominis stantem à dextris †Dei. [virtutis]

57 * Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures suas, & impetum fecerunt vnanimiter in eum.

58 * Et eiicientes eum extra ciuitatem, lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis qui vocabatur Saulus. [Inf. 22. c. 20]

59 * Et lapidabant Stephanum, inuocantem & dicentem: Domine Iesu, suscipe spiritum meum.

60 *Positis autem genibus, clamauit voce magna, dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cùm hoc dixisset, obdormiuit†. [in Domino.]

54 * ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν.

55 * ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν θεοῦ, καὶ ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ·

56 * καὶ εἶπεν, ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ θεοῦ.

57 * κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν·

58 * καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου σαύλου·

59 * καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, κύριε ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.

60 * θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

CAP. VIII.

1 SAulus autẽ erat consentiens neci eius. Facta est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia, quæ erat Ierosolymis, & omnes dispersi sunt per regiones Iudææ & Samariæ, præter Apostolos. A

2 * Curauerunt autem Stephanum viri timorati, & fecerunt planctum magnum super eum.

3 * Saulus verò deuastabat Ecclesiam, per domos intrans, & trahens viros ac mulieres, tradebat in custodiam. [Inf. 22. a. 4. c. 19]

4 * Igitur qui dispersi erant pertransibant, euangelizantes verbum†. [Dei.]

5 * Philippus autem descendens in ciuitatem Samariæ, prędicabat illis Christum.

6 * Intendebant autem turbæ his quæ à Philippo dicebantur, vnanimiter audientes, & videntes signa quæ faciebat.

η'.

1 * Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν ἱεροσολύμοις, πάντες τε διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς ἰουδαίας καὶ σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων.

2 * συνεκόμισαν δὲ τὸν στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ.

3 * Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 * οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον·

5 * φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν.

6 * προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει·

קפלאון ח

1 והוא הוא בהו יומא [c] רדופיא רבא [d] לעדתא דבאורשלם [e] ואתבדרו כלהון בקוריא דיהוד ואף בית שמריא לבר מן שליחא בלחוד׃ 2 [f] וקפסו קברוהי לאסטפנוס גברא [g] מהימנא [h] ואתאבלו עלוהי [i] רורבאית׃ דחר כשבא דתלתא דבתר [a] קימתא כא

3 שאול דין רדף הוא לעדתה דאלהא כד [b] עאל הוא [c] לבתא [d] ומגרגר לגברא ולנשא ומשלם הוא לבית אסירא׃

4 והנון [e] דאתבדרו מתכרכין הוו [f] ומכרזין [g] מלתא דאלהא׃

5 פיליפוס דין נחת לה למדינתא דשמריא ומכרז הוא על משיחא׃ 6 וכד שמעין הוו מלתה בנינשא [h] דתמן [h] ציתין הוו לה [i] ומתתפיסין הוו לכל דאמר הוא [k] דחזין הוו [l] אתותא דעבד הוא׃

[c] רדף [d] כמו לעדה או לקהל
[e] בדר כמו בזר
[f] כבשו בארון
[g] הימן [h] אבל [i] רבב
[a] קום [b] עול
[c] כמו לבתים
[d] גרגר פיר׳ משך
[e] כבר [f] כרז [g] מלל
[h] צית [i] פוס [k] חזא
[l] כמו אותות

7 ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܕܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܢܦܩܢ ܗܘܝ ܡܢܗܘܢ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܫܪܝܐ ܘܡܚܓܪܐ ܐܬܐܣܝܘ. 8 ܘܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܗܘܬ ܒܗܝ ܡܕܝܢܬܐ. 9 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܫܡܥܘܢ. ܕܥܡܝܪ ܗܘܐ ܠܗ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܒܚܪܫܘܗܝ ܡܛܥܐ ܗܘܐ ܠܥܡܐ ܕܫܡܪܝܐ. ܟܕ ܡܪܒ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܘܐܡܪ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܪܒܐ. 10 ܘܨܠܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘ ܚܝܠܗ ܪܒܐ ܕܐܠܗܐ. 11 ܘܡܬܬܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܒܚܪܫܘܗܝ ܐܬܡܗ ܗܘܐ ܐܢܘܢ. 12 ܟܕ ܕܝܢ ܗܝܡܢܘ ܠܦܝܠܝܦܘܣ ܕܡܣܒܪ ܗܘܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ. 13 ܘܐܦ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܗܝܡܢ ܗܘܐ ܘܥܡܕ. ܘܢܩܝܦ ܗܘܐ ܠܗ ܠܦܝܠܝܦܘܣ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܗܘܐ ܐܬܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܪܘܪܒܐ ܕܗܘܝܢ ܗܘܝ ܒܐܝܕܗ ܬܡܗ ܗܘܐ ܘܡܬܕܡܪ.

ܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܡܩܕܡ ܨܘܡܐ

14 ܟܕ ܕܝܢ ܫܡܥܘ ܫܠܝܚܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܕܩܒܠ ܥܡܐ ܕܫܡܪܝܐ ܠܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܫܕܪܘ ܠܘܬܗܘܢ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܠܝܘܚܢܢ. 15 ܘܢܚܬܘ ܘܨܠܝܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܢܩܒܠܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. 16 ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܥܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܗܘܬ ܫܪܝܐ. ܐܠܐ ܡܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܒܠܚܘܕ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ. 17 ܗܝܕܝܢ ܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܐ. ܘܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. 18 ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܐ ܫܡܥܘܢ ܕܒܣܝܡܝ ܐܝܕܐ ܕܫܠܝܚܐ ܡܬܝܗܒܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܩܪܒ ܠܗܘܢ ܟܣܦܐ. 19 ܟܕ ܐܡܪ. ܗܒܘ ܐܦ ܠܝ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. ܕܠܡܢ ܕܐܣܝܡ ܐܝܕܝ ܢܩܒܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. 20 ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܟܣܦܟ ܥܡܟ ܢܗܘܐ ܠܐܒܕܢܐ. ܡܛܠ ܕܣܒܪܬ ܕܡܘܗܒܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܩܢܝܢܐ ܕܥܠܡܐ ܡܬܩܢܝܐ. 21 ܠܝܬ ܠܟ ܡܢܬܐ ܘܐܦܠܐ ܦܣܐ ܒܗܕܐ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܒܟ ܠܐ ܗܘܐ ܬܪܝܨ ܩܕܡ ܐܠܗܐ.

7 *Multi enim quos tenebant spiritus immundi, clamabant alta voce, & exibant ab eis. Alij autem paralytici & claudi sanitati 8 sunt restituti. * Et gaudium magnum exstitit in illa ciuitate.

9 * Erat autem illic homo quidam nomine Simoun, qui habitauerat in illa vrbe multo tempore, & magicis suis artibus seduxerat plebem Schamaritanorum, quum magnificaret seipsum, diceretque, Ego sum Magnus ille.

10 * Proinde inclinabantur ad eum tam proceres, quàm tenues; ac dicebant, Iste est virtus illa magna Dei.

11 * Et acquieuerāt ei, propterea quòd multo tempore magicis suis incantationibus obstupefecerat eos.

12 * Quum autem credidissent Philippo euangelizanti regnum Dei in nomine Domini nostri Ieschua Meschicho, baptizabantur, et viri & mulieres.

13 * Quin & ipse Simoun credebat, et baptizatus est; & adhærebat Philippo: cumque spectaret signa & virtutes magnas quę edebātur per eum, obstupefiebat et admirabatur.

Feria secunda hebdomadis præcedentis Ieiunium.

14 *Porrò quum audissent Apostoli qui erant in Ourischlem populum Schamaritanorum recepisse sermonem Dei, miserunt ad eos Schemeoun Kipho & Jouchanon.

15 * Itaque descenderunt, et precati sunt pro eis vt reciperent Spiritum Sanctitatis.

16 * (Nondū enim ingressus fuerat in quenquam eorum; sed tantum baptizabantur in 17 nomine Domini nostri Jeschua.) * Tunc imponebant eis manum, & recipiebant Spiri- 18 tum Sanctitatis. * Conspicatus autem Simoun per impositionem manus Apostolorum dari Spiritum Sanctitatis, obtulit eis argen- 19 tum; * Dicens: Date etiam mihi potestatem hanc, vt cuicunque imposuero manum, recipiat Spiritum Sanctitatis.

20 *Cui dixit Schemeoun Kipho, Argentum tuum tecum abeat in perditionem, quippe qui putaueris donum Dei diuitiis mundi acquiri.

21 * Non est tibi pars, ne sors quidem in fide ista; quia cor tuum rectum non est corā Deo.

7 סגיאא גיר דאחידין הוי להון רוחא טנפתא קעין הוו בקלא רמא ונפקן הוי מנהון ואחרינא משריא ומחגרא אתאסיו ׃ 8 וחדותא רבתא הויא הות בהי מדינתא ׃ 9 אית הוא דין תמן גברא חד דשמה סימון דעמיר הוא לה בה במדינתא זבנא סגיאא ובחרשותי מטעא הוא לעמא דשמריא כד מורב הוא נפשה ואמר דאנא אנא רבא ׃ 10 וצלין הוו לותה כלהון רורבא ודקדקא ואמרין הוו הנו חילה רבא דאלהא ׃ 11 ומתתפיסין הוו לה מטל דזבנא סגיאא בחרשותי אתמה הוא אנון ׃ 12 כד דין הימנו לפילפוס דמסבר הוא מלכותא דאלהא בשמה דמרן ישוע משיחא עמדין הוו גברא ונשא ׃ 13 ואף הו סימון הימן הוא ועמד ונקיף הוא לה לפיליפוס וכד חזא הוא אתותא וחילא רורבא דהוין הוי באידה תמה הוא ומתדמר ׃

אחד קעא רום
שרא אסא חרא
הוא
פיר׳ אמר שוכן
חרש טעא ירב
כמו רבב
צלא בלשון נטה
גדולים קטנים
פוס תמה פר׳ שגע
הימן עמד בלשון טבל
כמו אותות

7 * Multi enim eorum qui habebant spiritus immundos, clamantes voce magna, exibant. Multi autem paralytici & claudi curati sunt.

8 * Factum est ergo gaudium magnum in illa ciuitate.

9 * Vir autem quidam nomine Simon, qui antè fuerat in ciuitate magus, seducens gentem Samariæ, dicens se esse aliquem magnum:

10 * Cui auscultabant omnes à minimo vsque ad maximum, dicentes: Hic est virtus Dei, quæ vocatur magna.

11 * Attendebant autem eum, propter quod multo tempore magicis suis dementasset eos.

12 * Cùm verò credidissent Philippo euangelizanti de regno Dei, & nomine Iesu Christi, baptizabantur viri ac mulieres.

13 * Tunc Simon & ipse credidit: & cùm baptizatus esset, adhærebat Philippo. Videns etiam signa & virtutes maximas fieri, stupens admirabatur.

14 * Cùm autem audissent Apostoli qui erant in Ierosolymis, quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Iohannem.

15 * Qui cùm venissent, orauerunt pro ipsis, vt acciperent Spiritum sanctum.

16 * Nondum enim in quenquam illorum superuenerat; sed baptizati tãtùm erant in nomine Domini Iesu.

17 * Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum.

18 * Cùm vidisset autem Simon, quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam:

19 * Dicens; Date & mihi hanc potestatem, vt cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum.

20 * Petrus autem dixit ad eum: Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donũ Dei existimasti pecunia possideri.

21 * Non est †tibi pars neque sors in sermone isto. cor enim tuum non est rectum coram Deo.

(marg.: B, D, enim)

7 * πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν.

8 * καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9 * ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων, καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν·

10 * ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη.

11 * προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς.

12 * ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες.

13 * ὁ δὲ σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς, ἦν προσκαρτερῶν τῷ φιλίππῳ, θεωρῶν τε δυνάμεις, καὶ σημεῖα μεγάλα γινόμενα, ἐξίστατο.

14 * Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν πέτρον καὶ ἰωάννην·

15 * οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον·

16 * οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ.

17 * τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον.

18 * θεασάμενος δὲ ὁ σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα,

19 * λέγων, δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.

20 * πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν, τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι.

21 * οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ·

דיום תרין דשבתא קדמיתא [a] דצומא ככ 14 וכד שמעו שליחא דבאורשלם דקבל עמא דשמריא [b] מלתא דאלהא
שדרו לותהון לשמעון כאפא וליוחנן ׃ 15 [c] ינחתו [d] וצליו עליהון איך דנקבלון רוחא דקודשא ׃
16 לית הוא גיר על חד מנהון עדכיל בלחוד דין עמדין הוו בשמה דמרן ישוע ׃ 17 הידין [e] סימין הוו עליהון
אידא ומקבלין הוו רוחא דקודשא ׃ 18 וכד חזא סימון [f] דבסים אידא דשליחא [g] מתיהבא רוחא דקודשא קרב
להון כספא ׃ 19 כד אמר [h] הבו ואף לי [i] שולטנא הנא דאינא דאסים עלוהי אידא נהוא מקבל רוחא דקודשא ׃
20 אמר לה שמעון כאפא כספך עמך [k] נאזל [l] לאבדנא מטל [m] דסברת [n] דמוהבתה דאלהא [o] בקנין עלמא מתקניא ׃
21 לית לך [p] מנתא אף לא [q] פסא [r] בהימנותא הדא מטל דלבך לא הוא תריץ קדם אלהא ׃

[a] צום תענית
[b] מלל [c] נחת [d] צלא
בלשון פלל
[e] סום [f] סום [g] יהב
[h] יהב [i] שלט
[k] אזל [l] אבד [m] סבר
בלשון חשב
[n] יהב [o] קנא
[p] פיר׳ חלק [q] גורל
[r] הימן

22 [illegible]

23 [illegible]

24 [illegible]

25 [illegible]

[illegible]

26 [illegible]

27 [illegible]

28 [illegible]

29 [illegible]

30 [illegible]

31 [illegible]

32 [illegible]

33 [illegible]

34 [illegible]

35 [illegible]

22 * *Verùm pœnitentiam age de ista malitia tua, & Deum implora, si fortè remittatur tibi dolus cordis tui.*

23 * *Siquidem in hepate amaritudinis & in vinculis iniquitatis video te esse.*

24 * *Respondit Simoun & ait; Petite vos pro me à Deo, ne quid mihi obueniat eorum quæ dixistis.*

25 * *Schemeoun autem et Iouchanon quum testificati essent eis, docuissentque sermonem Dei, reuersi sunt ad Ourischlem, & in pagis multis Schamaritanorum euangelizarunt.*

Benedictione aquarum & Baptismo.

26 * *Allocutus est autem Angelus Domini Philippum, & dixit ei: Surge, vade ad Austrum per viam desertam, quæ descendit ab Ourischlem ad Gaza.*

27 * *Proinde surgens abijt, & offendit Eunuchum quendam venientem à Cousch,* [Aethiopia] *Dynasten Kandak reginæ Æthiopū: qui quidem præerat vniuersis opibus eius, veneratque adoraturus in Ourischlem.*

28 * *Quumque reuerteretur vt abiret, sedebat in curru, legebatq; in Eschaio propheta.*

29 * *Dixit autem Spiritus Sanctitatis Philippo, Accede, & adiunge te ad currum.*

30 * *Quumque accessisset, audiit eum legentem in Eschaio Propheta: & dixit ei, An intelligis quæ legis?*

31 * *Ille verò dixit, Qui possum intelligere, nisi quis me præmoneat? Et efflagitauit à Philippo vt ascenderet, sederétque secum.*

32 * *Sectio autem scripturæ quam legebat, hæc erat: Tanquam ouis ad mactationem ductus est; & tanquam agnus coram tonsore mutus est, ita quoque non aperuit os suum.*

33 * *In ipsius humilitate de claustro & de iudicio sublatus est: porrò generationem eius quis enarrabit? quia tollitur vita eius de terra.*

34 * *Dixit autem Eunuchus ille Philippo: Peto à te, de quo Propheta hoc dicit? de seipso, an de quopiam alio?*

35 * *Tunc Philippus aperuit os suum, & incipiens ab hac scriptura, euangelizat ei de Domino nostro Ieschua.*

---

22 ברם תוב מן בישותך הדא ובעי מן אלהא דלמא נשתבק לך נכלא דלבך׃ 23 בכבדא גיר מרירתא ובקטרא דעולא חזא אנא דאיתיך׃ 24 ענא סימון ואמר בעו אנתון חלפי מן אלהא דלא נאתא עלי מדם מן הלין דאמרתון׃ 25 שמעון דין ויוחנן כד סהדו אנון ואלפו מלתא דאלהא הפכו להון לאורשלם ובקוריא סגיאתא דשמריא סברו׃

דבורך מיא ודמעמודיתא כג

26 ומלל מלאכא דמריא עם פיליפוס ואמר לה קום זל לתימנא באורחא מדבריתא דנחתא מן אורשלם לגזא׃ 27 וקם אזל וארעה מהימנא חד דאתא הוא מן כוש שליטא דקנדק מלכתא דכושיא והו שליט הוא על כלה גזה ואתא הוא דנסגוד באורשלם׃ 28 וכד הפך דנאזל יתב הוא על מרכבתא וקרא הוא באשעיא נביא׃

בישׁ · בעא · שבק · קטר כמו קשר · עול · אית · בעא · אתא · מלל · ברך · עמד · אזן · נחת · ארע · בער׳ אנש f טעמו סריס · סגי · רכב

22 * Pœnitentiam itaque age ab hac nequitia tua: & roga Deum, si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui.

23 * In felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse.

24 * Respondens autem Simon, dixit: Precamini vos pro me ad Dominum, vt nihil veniat super me horum quæ dixistis.

25 * Et illi quidem testificati & loquuti verbum †Domini, redibant Ierosolymã, Et & multis regionibus Samaritanorum euangelizabant.

† Dei,

26 * Angelus autem Domini loquutus est ad Philippum, dicens: Surge, & vade contra Meridianum, ad viam quæ descendit ab Ierusalem in Gazam: hæc est deserta.

27 * Et surgẽs abiit. Et ecce, vir Æthiops, eunuchus, potens †Candaces reginę Æthiopũ, qui erat super omnes gazas eius, venerat adorare in Ierusalem:

† Candacis

28 * Et reuertebatur sedens super currum suum, legensque Isaiam Prophetam.

29 * Dixit autem Spiritus Philippo: Accede, & adiunge te ad currum istum.

30 * Accurrens autem Philippus, audiuit eum legentem Isaiam Prophetam; & dixit, Putasne intelligis quæ legis?

31 * Qui ait: Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Rogauitque Philippum vt ascenderet, & sederet secum.

32 * Locus autem scripturæ quam legebat, erat hic: Tanquam ouis ad occisionem ductus est: & sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non aperuit os suum.

Esai. 53. b. 7

33 * In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem eius quis enarrabit? quoniam †tolletur de terra vita eius.

† tollitur

34 * Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit: Obsecro te, de quo Propheta dicit hoc? de se, an de alio aliquo?

35 * Aperiẽs autem Philippus os suum, & incipiens à scriptura ista, euangelizauit illi Iesum.

22 * μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου·

23 * εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα.

24 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε, δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 * Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.

26 * Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέγων, ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος·

27 * καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ·

28 * ἦν τε ὑποστρέφων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.

29 * εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.

30 * προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν, ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;

31 * ὁ δὲ εἶπε, πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον, ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ.

32 * ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη, ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

33 * ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 * ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ, εἶπε, δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός;

35 * ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.

29 ואמרת רוחא דקודשא לפיליפוס אתקרב וקף למרכבתא׃ 30 וכד אתקרב שמע דקרא באשעיא נביא
ואמר לה דאן מסתכל אנת מנא קרא אנת׃ 31 והו אמר איכנא משכח אנא דאסתכל אלא אן אנש נרתיני
ובעא מנה מן פיליפוס דנסק ונתב עמה׃ 32 פסוקא דין דכתבא דקרא הוא בה איתוהי הנא איך אמרא
לנכסתא אתדבר ואיך נקיא קדם גוזא שתיק הוא והכנא לא פתח פומה׃ 33 במוככה מן חבושיא ומן
דינא אתדבר ודרה מנו נשתעא דמשתקלין חיוהי מן ארעא׃ 34 ואמר הו מהימנא לפיליפוס בעא
אנא מנך על מנו אמרה הדא נביא על נפשה או על אנש אחרין׃ 35 הידין פיליפוס פתח פומה ושרי מנה
מן הנא כתבא מסבר לה על מרן ישוע׃

i נקף k סכל l רתא הגיד או הורה
m נסק n יתב
o עבראית פרשה פיר׳ שה
q פיר׳ רחל r גזז s מכך
t פיר׳ עצר
v דון x דבר בלשון לקח
y שעא פיר׳ סיפר z שקל
a טעמו סרים
b ידי פיר׳ התחיל
d סבר במו בשר

36 ✣ ܘܟܕ ܗܢܘܢ ܐܙܠܝܢ ܒܐܘܪܚܐ . ܡܛܝܘ ܗܘܘ ܠܕܘܟܬܐ ܚܕܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܡܝܐ . ܘܐܡܪ ܡܗܝܡܢܐ ܗܘ . ܗܐ ܡܝܐ ܡܢܐ ܗܝ ܟܠܝܬܐ ܕܐܥܡܕ .

38 ✣ ܘܦܩܕ ܗܘܐ ܕܬܩܘܡ ܡܪܟܒܬܐ . ܘܢܚܬܘ ܬܪܝܗܘܢ ܠܡܝܐ . ܘܐܥܡܕܗ ܦܝܠܝܦܘܣ ܠܡܗܝܡܢܐ ܗܘ .

39 ✣ ܘܟܕ ܣܠܩܘ ܡܢ ܡܝܐ . ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܚܛܦܬܗ ܠܦܝܠܝܦܘܣ . ܘܬܘܒ ܠܐ ܚܙܝܗܝ ܡܗܝܡܢܐ ܗܘ . ܐܠܐ ܐܙܠ ܗܘܐ ܒܐܘܪܚܗ ܟܕ ܚܕܐ .

40 ✣ ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܝܢ ܐܫܬܟܚ ܒܐܙܘܛܘܣ . ܘܡܢ ܬܡܢ ܡܬܟܪܟ ܗܘܐ ܘܡܣܒܪ ܒܡܕܝܢܬܐ ܟܠܗܝܢ . ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܠܩܣܪܝܐ ✣ ✣ ✣ ✣

ܩܪܝܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܡܥܠܝ ܨܘܡܐ ܘܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ✣ ܒܪ ܩܦܠܐܘܢ ✣ ✝ ✣

1 ✣ ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܥܕܟܝܠ ܡܠܐ ܗܘܐ ܠܘܚܡܐ ܘܚܡܬܐ ܕܩܛܠܐ ܥܠ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܪܢ .

2 ✣ ܘܫܐܠ ܠܗ ܐܓܪܬܐ ܡܢ ܪܒ ܟܗܢܐ . ܕܢܬܠ ܠܗ ܠܕܪܡܣܘܩ ܠܟܢܘܫܬܐ . ܕܐܢ ܗܘ ܕܢܫܟܚ ܕܪܕܝܢ ܒܗܕܐ ܐܘܪܚܐ ܓܒܪܐ ܐܘ ܢܫܐ . ܢܐܣܘܪ ܢܝܬܐ ܐܢܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ .

3 ✣ ܘܟܕ ܐܙܠ ܗܘܐ ܘܫܪܝ ܡܬܩܪܒ ܠܕܪܡܣܘܩ . ܡܢ ܫܠܝ ܐܙܠܓ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܢܘܗܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ .

4 ✣ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ . ܘܫܡܥ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ . ܫܐܘܠ ܫܐܘܠ . ܡܢܐ ܪܕܦ ܐܢܬ ܠܝ .

5 ✣ ܩܫܐ ܗܘ ܠܟ ܠܡܒܥܛܘ ܠܥܘܩܣܐ . 6 ✣ ܗܘ ܕܝܢ ܘܐܡܪ . ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ . ܘܡܪܢ ܐܡܪ . ܐܢܐ ܐܢܐ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܗܘ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܬ . ܐܠܐ ܩܘܡ ܥܘܠ ܠܡܕܝܢܬܐ . ܘܬܡܢ ܢܬܡܠܠ ܥܡܟ ܥܠ ܡܐ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܠܟ ܠܡܥܒܕ .

7 ✣ ܘܓܒܪܐ ܕܪܕܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܒܐܘܪܚܐ . ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܟܕ ܬܡܝܗܝܢ . ܕܩܠܐ ܒܠܚܘܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ . ܐܢܫ ܕܝܢ ܠܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ .

8 ✣ ܘܩܡ ܫܐܘܠ ܡܢ ܐܪܥܐ ܘܠܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗ ܡܕܡ . ܟܕ ܦܬܝܚܢ ܗܘܝ ܥܝܢܘܗܝ . ܘܟܕ ܐܚܕܘ ܒܐܝܕܗ ܐܥܠܘܗܝ ܠܕܪܡܣܘܩ .

36 ✣ *Quumque ipsi iter facerent, peruenerunt ad locum quendam in quo erant aquæ: dixit itaque Eunuchus ille: En aquas: quæ prohibitio est quominus baptizer?*

Deest versus 37.

38 ✣ *Iussitque sisti currum: & descenderunt ambo in aquam, ac baptizauit Philippus Eunuchum illum.*

39 ✣ *Quumque ascendissent ex aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, nec amplius vidit eum Eunuchus ille, sed pergebat in via gaudens.*

40 ✣ *Philippus autem inuentus est Azouti, & inde peragrabat & euangelizabat cunctis vrbibus, vsque dum veniret Cæsaream.*

Dominica introitus Ieiunij & de Baptismo.

CAP. IX.

1 *Schouol autem adhuc plenus erat minis furoréque cædis aduersus discipulos Domini nostri.*

2 ✣ *Et poposcit epistolam à summo Pontifice sibi dari ad Darmasouk ad Synagogas; vt si quos inueniret erudientes hac via, viros aut mulieres, vinctos adduceret eos ad Ourischlem.*

3 ✣ *Quumque proficisceretur, inciperetque appropinquare Darmasouk, derepente circumfulsit eum lux è cælo.*

4 ✣ *Et cecidit in terram: audiitque vocem dicentem sibi, Schouol, Schouol, quid me persequeris?*

5 ✣ *Durum est tibi calcitrare ad stimulos.*

6 ✣ *Respondit ipse & ait: Quis es Domine mi? At Dominus noster dixit, Ego sum Ieschua ille Nazarenus, quem tu persequeris. Sed surge, ingredere vrbem, & ibi tecum habebitur sermo de eo quod te oportet agere.*

7 ✣ *Cæterùm viri illi qui cum eo iter faciebant, steterunt attoniti, quippe qui vocem tantùm audirent, nemo autem apparebat eis.*

8 ✣ *Et surrexit Schouol è terra, nihilque ei apparuit quum oculi eius essent aperti: & quum prehendissent manum eius, introduxerunt eum in Darmasouk.*

---

36 וְכַד הָנוּן אָזְלִין בְּאוּרְחָא [d] מַטִּיו הֲווֹ [e] לְדוּכְתָּא חֲדָא דְאִית בָּהּ מַיָּא וַאמַר מְהַימְנָא הוּ הָא מַיָּא מָנָא הִי [f] כָּלִיתָא דְאֶעְמַד : 38 וּפְקַד הֲוָא [g] דְתְקוּם [h] מַרְכַּבְתָּא [i] וְנַחְתוּ תְרֵיהוֹן לְמַיָּא [k] וַאעְמְדֵהּ פִּילִיפּוֹס לִמְהַימְנָא הַו : 39 וְכַד סְלִקוּ מֶן מַיָּא רוּחֵה דְמָרְיָא חַטְפַתֵּהּ לְפִילִיפּוֹס [l] וְתוּב לָא [m] חֲזָיְהִי מְהַימְנָא הַו אֶלָּא אָזֶל הֲוָא בְּאוּרְחֵהּ כַּד חָדֵא : 40 פִּילִיפּוֹס דֵּין [n] אֶשְׁתְּכַח בְּאַזוֹטוֹס וּמֶן תַּמָּן [o] מֶתְכַּרַּךְ הֲוָא וּמְסַבַּר בִּמְדִינָתָא כֻּלְּהֵין עְדַמָּא דַאתָא לְקֶסַרְיָא :

וְחַד בְּשַׁבָּא [a] דְמַעֲלֵי [b] צוֹמָא [c] וְדַמְעַמּוֹדִיתָא כר קפלאון ט

1 שָׁאוּל דֵּין עְדַכִּיל [d] מְלֵא הֲוָא [e] לוּחְמָא [f] וְחֶמְתָּא דְקֶטְלָא עַל תַּלְמִידוֹהִי דְמָרַן : 2 וּשְׁאַל לֵהּ אֶגַּרְתָּא מֶן רַב

[d] מְטָא [e] עברית למקום [f] כְּלָא [g] קוּם [h] כמו מרכבה [i] נְחַת [k] עֲמַד בלשון מכל [l] תוּב פיר׳ עוד [m] חֲזָא [n] שְׁכַח בלשון מצא [o] כְּרַךְ פיר׳ חזר [a] עֲלַל [b] צוּם [c] עֲמַד [d] מְלָא [e] לְחַם [f] חֲמָא או חמם

36 * Et dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus, Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?

37 * Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. Et respondens ait, Credo filium Dei esse Iesum Christum.

38 * Et iussit stare currum: & descenderunt vterque in aquam, Philippus & Eunuchus, & baptizauit eum.

39 * Cùm autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & amplius non vidit eum Eunuchus. Ibat enim per viam suam gaudens.

40 * Philippus autem inuentus est in Azoto, & pertransiens euangelizabat ciuitatibus cunctis, donec veniret Cæsaream.

36 * ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καὶ φησὶν ὁ εὐνοῦχος, ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;

37 * εἶπε δὲ ὁ φίλιππος, εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε, πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν ἰησοῦν χριστόν.

38 * καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα. καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ, τε φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος: καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.

39 * ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπασε τὸν φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

40 * φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς ἄζωτον: καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς καισάρειαν.

CAP. IX.

θ'.

1 SAulus autem adhuc spirans minarum & cædis in discipulos Domini, accessit ad principem Sacerdotum; A

2 * Et petiit ab eo epistolas in Damascum ad Synagogas, vt si quos inuenisset huius viæ viros ac mulieres, vinctos perduceret in Ierusalem.

Gala. 1. c. 17. Inf. 22. a. 5

3 * Et cùm iter faceret, contigit vt appropinquaret Damasco. & subitò circumfulsit eum lux de cælo.

Inf. 22. b. 6

4 * Et cadens in terram, audiuit vocem dicētem sibi; Saule, Saule, quid me persequeris?

1. Cor. 15. a. 8. 2. Cor. 12. a. 2.

5 * Qui dixit: Quis es Domine? Et ille: Ego sum Iesus, quem tu persequeris. durum est tibi contra stimulum calcitrare.

6 * Et tremens ac stupens, dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Surge, & ingredere ciuitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. B

7 * Viri autem illi qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autē videntes.

8 * Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum.

1 * Ὁ δὲ σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ·

2 * ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς ἱερουσαλήμ.

3 * ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ·

4 * καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, σαοὺλ σαοὺλ, τί με διώκεις;

5 * εἶπε δὲ, τίς εἶ κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν, ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.

6 * τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε, κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

7 * οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες.

8 * ἠγέρθη δὲ ὁ σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε. χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς δαμασκόν.

כהנא [g] דנתל לה [h] לדרמסוק לכנושתא דאן הו דנשכח [i] דרדין בהדא אורחא גברא אונשא [k] נאסור [l] נאתא אנון לאורשלם ׃
3 וכד אזל הוא ושרי ממטא לדרמסוק [m] מן תחירת שליא [n] אזלג הוא עלוהי נוהרא מן שמיא ׃
4 ונפל על ארעא ושמע קלא דאמר הוא לה שאול שאול מנא רדף אנת לי קשא הו לך [o] למבעטו [p] לעוקסא ׃
5 ענא הו ואמר מן אנת מרי ומרן אמר אנא ישוע נצריא הו דאנת רדף אנת ׃
6 אלא קום עול למדינתא ותמן נתמלל עמך על מא [q] דולא הוא לך למעבד ׃
7 וגברא דאזלין הוו עמה באורחא [r] קימין הוו כד [s] תמיהין מטל דקלא בלחוד שמעין הוו אנש דין לא [t] מתחזא הוא להון ׃
8 וקם שאול מן ארעא ולא מתחזא הוא לה מדם כד עינוהי [v] פתיחן הוי וכד אחידין באידוהי [x] אעלוהי לדרמסוק ׃

[g] נתל
[h] עבראית דמשק
[i] דרא בלשון למד
[k] אסר [l] אתא
[m] פיר׳ פתאם
[n] זלג
וכבנין אפעיל כמו הזהיר
[o] בעט [p] כם עקצות
[q] ולא ראה [r] קום [s] תמה
[t] חזא [v] פתח [x] עלל

9 ܘܠܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ܂ ܘܠܐ ܐܟܠ ܘܠܐ ܐܫܬܝ܂
10 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗ ܒܕܪܡܣܘܩ ܬܠܡܝܕܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܚܢܢܝܐ܂ ܘܡܪܝܐ ܐܡܪ ܠܗ ܒܚܙܘܐ܂ ܚܢܢܝܐ܂ ܘܐܡܪ ܗܐ ܐܢܐ ܡܪܝ܂
11 ܘܡܪܢ ܐܡܪ ܠܗ܂ ܩܘܡ ܙܠ ܠܫܘܩܐ ܕܡܬܩܪܐ ܬܪܝܨܐ܂ ܘܒܥܝ ܒܒܝܬܐ ܕܝܗܘܕܐ ܠܫܐܘܠ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܛܪܣܘܣ ܡܕܝܢܬܐ܂
12 ܗܐ ܓܝܪ ܟܕ ܗܘ ܡܨܠܐ܂ ܚܙܐ ܒܚܙܘܐ ܠܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܚܢܢܝܐ܂ ܕܥܐܠ ܘܣܐܡ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ ܐܝܟ ܕܢܬܦܬܚܢ ܥܝܢܘܗܝ܂
13 ܘܐܡܪ ܚܢܢܝܐ܂ ܡܪܝ܂ ܫܡܥܬ ܡܢ ܣܓܝܐܐ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ܂ ܟܡܐ ܒܝܫܬܐ ܐܣܟܠ ܠܩܕܝܫܝܟ ܒܐܘܪܫܠܡ܂
14 ܘܗܐ ܐܦ ܗܪܟܐ ܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂ ܕܢܐܣܘܪ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܒܫܡܟ܂
15 ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ܂ ܩܘܡ ܙܠ܂ ܡܛܠ ܕܡܐܢܐ ܗܘ ܠܝ ܓܒܝܐ܂ ܕܢܫܩܘܠ ܫܡܝ ܒܥܡܡܐ ܘܒܡܠܟܐ ܘܒܝܬ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ܂
16 ܐܢܐ ܓܝܪ ܐܚܘܝܘܗܝ ܟܡܐ ܥܬܝܕ ܠܡܚܫ ܚܠܦ ܫܡܝ܂
17 ܗܝܕܝܢ ܐܙܠ ܚܢܢܝܐ ܠܘܬܗ ܠܒܝܬܐ܂ ܘܣܡ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܫܐܘܠ ܐܚܝ܂ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܫܕܪܢܝ܂ ܗܘ ܕܐܬܚܙܝ ܠܟ ܒܐܘܪܚܐ ܟܕ ܐܬܐ ܗܘܝܬ܂ ܐܝܟ ܕܬܬܦܬܚܢ ܥܝܢܝܟ ܘܬܬܡܠܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂
18 ܘܒܪܫܥܬܗ ܢܦܠ ܡܢ ܥܝܢܘܗܝ ܡܕܡ ܕܕܡܐ ܠܩܠܦܐ܂ ܘܐܬܦܬܚ ܥܝܢܘܗܝ܂ ܘܩܡ ܥܡܕ܂
19 ܘܩܒܠ ܣܝܒܪܬܐ ܘܐܬܚܝܠ܂ ܘܗܘܐ ܝܘܡܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܐ ܗܢܘܢ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܒܕܪܡܣܘܩ܂
20 ܘܒܪܫܥܬܗ ܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܝܫܘܥ܂ ܕܗܘܝܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂
21 ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܘ ܗܘ ܕܪܕܦ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܐ ܗܢܐ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܐܦ ܠܗܪܟܐ ܥܠ ܗܕܐ ܗܘ ܫܕܝܪ ܗܘܐ܂ ܕܢܐܣܘܪ ܐܢܘܢ ܢܘܒܠ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂

9 ‡ *Neque visum est ei quicquam tribus diebus, neque comedit neque bibit.*

10 ‡ *Erat autem in Darmasouk discipulus quidam, cuius nomen erat Chanania, et Dominus dixit ei per visionem, Chanania; Et ait, En ego adsum Domine mi.*

11 ‡ *Et Dominus noster dixit ei: Surge, proficiscere in vicum qui vocatur Rectus, & quære in ædibus Ihoudo Schouol, qui est ex Tarso ciuitate.*

12 ‡ *Ecce enim dum ille precatur, videt per visionem virum nomine Chanania introeuntem & imponentem sibi manum vt aperirentur oculi ipsius.*

13 ‡ *Dixit autem Chanania: Domine mi, audiui ex multis de viro isto quot mala intulerit Sanctis tuis in Ourischlem.*

14 ‡ *Et ecce etiam hic habet potestatẽ à principibus Sacerdotum vinciendi illos omnes qui inuocant nomen tuum.*

15 ‡ *Dixit ei Dominus: Surge, proficiscere, quandoquidem vas est mihi electum, vt perferat nomen meum inter Gentes, & Reges, & inter filios Jsroiel.*

16 ‡ *Ego enim ostendam ei quanta passurus sit propter nomen meum.*

17 ‡ *Tunc Chanania abiit domum ad eum, & imposuit ei manum, ac dixit ei: Schouol frater mi, Dominus noster Jeschua misit me, (is qui visus est tibi in via quum veniebas) vt aperiantur oculi tui, & implearis Spiritu Sanctitatis.*

18 ‡ *Eoque momento decidit ex oculis eius aliquid simile squamæ, & aperti sunt oculi eius: surgensque baptizatus est.*

19 ‡ *Cepit autem cibum, & corroboratus est, fuitque per dies aliquot apud discipulos illos qui erant in Darmasouk.*

20 ‡ *Et statim prædicauit in Synagogis Ihoudæorum de Jeschua, eum nempe esse Filium Dei.*

21 ‡ *Proinde obstupescebant ij omnes qui audiebant eum, & dicebant: Nonne hic est qui persequebatur eos omnes qui inuocabant nomen istud in Ourischlem, & ecce etiam huc ob idipsum missus fuerat, vt vinctos adduceret eos ad principes Sacerdotum?*

---

9 וְלָא מִתְחֲזֵא הֲוָא לֵהּ תְלָתָא יוֹמִין וְלָא אֲכַל וְלָא אֶשְׁתִּי׃ 10 אִית הֲוָא דֵּין בַּהּ בְּדַרְמְסוּק תַּלְמִידָא חַד
דִּשְׁמֵהּ הֲוָא חֲנַנְיָא וּמָרְיָא אֲמַר לֵהּ בְּחֶזְוָא חֲנַנְיָא וְאָמַר הָא אֲנָא מָרִי׃ 11 וּמָרַן אֲמַר לֵהּ קוּם זֵל לְשׁוּקָא
דְּמִתְקְרֵא חְרִיצָא וּבְעִי בְּבֵיתָא דִיהוּדָא לְשָׁאוּל דְּאִיתוֹהִי מִן טַרְסוֹס מְדִינְתָּא׃ 12 הָא גֵּיר כַּד הוּ מְצַלֵּא
חֲזָא בְחֶזְוָא לְגַבְרָא דִּשְׁמֵהּ חֲנַנְיָא דְּעָל וְסָם עֲלוֹהִי אִידָא אֵיךְ דְּנֶתְפַּתְּחָן עַיְנוֹהִי׃ 13 וֶאֱמַר חֲנַנְיָא מָרִי שֶׁמְעֵת
מִן סַגִּיאֵא עַל גַּבְרָא הָנָא דְּכַמָּא בִּישָׁתָא אַסְכֵּל לְקַדִּישַׁיךְ בְּאוּרִשְׁלֵם׃ 14 וְהָא אַף הָרְכָא אִית לֵהּ שׁוּלְטָנָא
מִן רַבַּי כָּהֲנֵא דְּנֵאסוּר לְכֻלְּהוֹן אִילֵין דְּקָרֵין שְׁמָךְ׃ 15 אֲמַר לֵהּ מָרְיָא קוּם זֵל מְטֻל דְּמָאנָא הוּ לִי גְּבִיָא
דְּנִשְׁקוֹל שְׁמִי בְּעַמְמֵא וּבְמַלְכֵּא וּבֵית בְּנֵי יִסְרָאֵל׃

שְׁתָא לְמַרוּ חֲזָא כמו הזיון
אֲזַל קְרָא חָרִץ
בְּעָא אִית צְלָא בלשון פלל
יַד פְּתַח בִּישׁ
סְכַל שְׁלַט אֲסַר
קְרָא אֲזַל דְּ פּיר כלי
גְּבָא בֵּית כמו ונך

ibi

[9] * Et erat † tribus diebus non videns; & non manducauit neque bibit.

[10] * Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine Ananias: & dixit ad illum in visu Dominus, Anania. At ille ait; Ecce ego Domine.

[11] * Et Dominus ad eum; Surge, & vade in vicum qui vocatur Rectus: & quęre in domo Iudę Saulum nomine Tharsensem; ecce enim orat.

[12] * (Et vidit virum Ananiam nomine, introeuntem, & imponentem sibi manus vt visum recipiat.)

[13] * Respondit autem Ananias, Domine, audiui à multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Ierusalem:

C

[14] * Et hic habet potestatem à principibus Sacerdotum alligandi omnes qui inuocant nomen tuum.

[15] * Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Israel.

[16] * Ego enim ostendã illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati.

[17] * Et abiit Ananias, & introiuit in domum: & imponens ei manus dixit: Saule frater, Dominus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via qua veniebas; vt videas, & implearis Spiritu sancto.

[18] * Et confestim ceciderunt ab oculis eius tanquam squamæ, & visum recepit. & surgens baptizatus est.

D

[19] * Et cùm accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui erant Damasci, per dies aliquot.

Synagogis

[20] * Et continuò ingressus in † Synagogas, prædicabat Iesum, quoniam hic est filius Dei.

cum

[21] * Stupebant autem omnes qui † audiebant: & dicebant, Nonne hic est qui expugnabat in Ierusalem eos qui inuocabant nomen istud: & huc ad hoc venit, vt vinctos illos duceret ad principes Sacerdotum?

[9] * καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

[10] * ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν δαμασκῷ ὀνόματι ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὁράματι, ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ κύριε.

[11] * ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτὸν, ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ ἰούδα σαῦλον ὀνόματι ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται.

[12] * καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι ἀνανίαν, εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ.

[13] * ἀπεκρίθη δὲ ὁ ἀνανίας, κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν ἱερουσαλήμ·

[14] * καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.

[15] * εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱῶν τε ἰσραήλ.

[16] * ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.

[17] * Ἀπῆλθε δὲ ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε, σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέ με ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.

[18] * καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες· ἀνέβλεψέ τε παραχρῆμα, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη·

[19] * καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. ἐγένετο δὲ ὁ σαῦλος μετὰ τῶν ἐν δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς·

[20] * καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

[21] * ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;

---

[16] אנא גיר [t] אחויוהי כמא עתיד [u] למחש מטל שמי ׃ [17] הידין חנניא אזל לביתא לותה וסם עלוהי אידא ואמר לה שאול אחי מרן ישוע [x] שדרני הו [y] דאתחזי לך באורחא כד אתא אנת איך [z] דנתפתחן עיניך [a] ותתמלא רוחא דקודשא ׃ [18] ובר שעתה נפל מן עינוהי מדם דדמא לקלפא ואתפתח עינוהי וקם עמד ׃ [19] וקבל [b] סיברתא [c] ואתחיל והוא [d] יומתא לות תלמידא הנון דאית הוו בדרמסוק ׃ [20] ובר שעתה [e] מכרז הוא בכנושתא דיהודיא על ישוע דהויו ברא דאלהא ׃ [21] [f] ותמיהין הוו כלהון אילין דשמעין הוו לה ואמרין הוו לא הוא הנא הו דרדף הוא לכלהון אילין [g] דקרין הוו לשמא הנא באורשלם והא אף להרכא עליה על הרא משדר הוא איך [h] דנאסור [i] נובל אנון לרבי כהנא ׃

[t] חוא [u] חשש
[x] שדר [y] חזא
[z] מלא [a] פתח
[b] פיר מאכל
[c] חיל [d] יום
[e] כרז [f] תמה
[g] קרא [h] אסר
[i] יבל

Dominica secunda Ieiunij.

22 * *Schouol autem magis roborabatur, & turbabat Jihoudæos illos qui degebant in Darmasouk, quum ostenderet eum esse Meschicho.*

23 * *Quumque per multos dies illic egisset, faciebant* [nectebant] *ei dolum Jihoudæi, vt eum interficerent.*

24 * *Indicatæ verò fuerunt Schouol insidiæ quas studebant ei struere. custodiebant autem portas vrbis interdiu, noctuque vt eum trucidarent.*

25 * *Tunc imposuerunt eum discipuli sportæ, & demiserunt eum per murum nocte.*

26 * *Et profectus est ad Ourischlem, volebátque se adiungere discipulis; sed omnes timebant ab eo, neque credebant eum esse discipulum.*

27 * *Barnabba autem accepit eum, & duxit ad Apostolos, & renuntiauit eis quomodo in via vidisset Dominum, et quomodo collocutus fuisset ei, & quomodo in Darmasouk palàm locutus esset in nomine Jeschua.*

28 * *Proinde introibat & exibat* [versabatur] *cum eis in Ourischlem.*

29 * *Et loquebatur in nomine Ieschua palam, & disceptabat cum Jihoudæis illis qui sciebant Græcè. illi verò volebant eũ interimere.*

30 * *Quod quum nouissent fratres, deduxerunt eum nocte Cæsaream, illincque emiserunt eum Tarsum.*

31 * *Enimuerò Ecclesia quæ erat in tota Jihoudæa, & in Galilæa & Schomerin, habebat pacem, dum ædificaretur, & pergebat in timore Dei, & in consolatione Spiritus Sanctitatis multiplicabatur.*

32 * *Factum est autem vt quum perlustraret Schemeoun vrbes, descenderet etiam ad Sanctos qui habitabant in Loud ciuitate.*

33 * *Et inuenit virum quendam nomine Anias decumbentem in grabato, & paralyticum ab annis octo.*

34 * *Et dixit ei Schemeoun: Ania, sanat te Jeschua Meschicho: surge, & sterne lectum tuum. Eoque momento surrexit.*

35 * *Et viderunt eum omnes qui habitabant in Loud & Särouna, & conuersi sunt ad Deum.*

דחד בשבא דתרין דצומא   כח

22 שאול דין יתיר [a] מתחיל הוא [b] ומזיע הוא להון ליהודיא הנון [c] דעמרין הוו בדרמסוק כד מחוא הוא דהנא הו משיחא׃ 23 וכד [d] סגיו לה תמן [e] יומתא עבדו עלוהי [f] נכלא יהודיא [g] דנקטלוניהי׃ 24 אתבדק לה דין לשאול אפרסנא [i] דבעין הוו למעבד לה ונטרין הוו תרעא דמדינתא [k] איממא ולליא [l] דנקטלוניהי׃ 25 הידין [m] סמוהי תלמידא [n] באספרידא [o] ושבוהי מן שורא בלליא׃ 26 ואזל לה לאורשלם וצבא הוא [p] למתנקפו לתלמידא וכלהון דחלין הוו מנה ולא [q] מהימנין הוו דתלמידא הו׃ 27 ברנבא דין אחדה [r] ואיתיה לות שליחא [s] ואשתעי להון איכנא באורחא חזא למריא ודאיכנא מלל עמה ואיכנא בדרמסוק עין בגלא מלל בשמה דישוע׃

[a] חיל [b] זוע [c] עמר בלשון שכן
[d] סגא [e] יום [f] נכל [g] קטל
[h] פיר׳ מארב
[i] בעא [k] יום [l] קטל [m] סום
[n] מן לשון יון
[o] שבא פיר׳ הוריד [p] נקף
פיר׳ דבק
[q] חימן [r] אחא [s] שעא
פיר׳ סיפר

22 * Saulus autem multò magis conualeſcebat, & confundebat Iudęos qui habitabant Damaſci, affirmans quoniam hic eſt Chriſtus.

23 * Cùm autem implerētur dies multi, conſilium fecerunt Iudæi in vnum vt eum interficerent.

24 * Notæ autem factæ ſunt Saulo inſidiæ eorum. Cuſtodiebant autem & portas die ac nocte, vt eum interficerent.

2.Cor. 11.g.32

25 * Accipientes autem eum diſcipuli nocte, per murum demiſerūt eum, ſubmittentes in ſporta.

26 * Cùm autem veniſſet in Ieruſalem, tentabat ſe iungere diſcipulis; & omnes E timebant eum, non credentes quòd eſſet diſcipulus.

27 * Barnabas autem apprehēſum illum, duxit ad Apoſtolos: & narrauit illis, quomodo in via vidiſſet Dominum, & quia locutus eſt ei; & quomodo in Damaſco fiducialiter egerit in nomine Ieſu.

28 * Et erat cum illis intrans & exiens in Ieruſalem, & fiducialiter agens in nomine Domini.

29 * Loquebatur quoque Gentibus, & diſputabat cum Græcis: illi autem quærebant occidere eum.

30 * Quod quum cognouiſſent fratres, deduxerunt eum Cæſaream, & dimiſerunt Tarſum.

31 * Eccleſia quidem per totam Iudęam & Galilæam & Samariam habebat pacem, & ædificabatur ambulans in timore Domini, & conſolatione ſancti Spiritus replebatur.

32 * Factum eſt autem, vt Petrus, dum tranſiret vniuerſos, deueniret ad ſanctos qui habitabant Lyddæ.

33 * Inuenit autem ibi hominem quendam nomine Æneam, ab annis octo ia- F cētem in grabbato, qui erat paralyticus.

34 * Et ait illi Petrus: Ænea, †ſanet te Dominus Ieſus Chriſtus: ſurge, & ſterne tibi. Et continuò ſurrexit.

ſanat

35 * Et viderunt eum omnes qui habitabant Lyddæ, & Saronæ: qui conuerſi ſunt ad Dominum.

22 * Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχεε τοὺς ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

23 * ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν.

24 * ἐγνώσθη δὲ τῷ σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν, παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι.

25 * λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτός, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 * παραγενόμενος δὲ ὁ σαῦλος εἰς ἱερουσαλήμ, ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής.

27 * βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν δαμασκῷ ἐπαῤῥησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἰησοῦ.

28 * καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ·

29 * ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς ἑλληνιστάς. οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν.

30 * ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς ταρσόν.

31 * αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας καὶ γαλιλαίας καὶ σαμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.

32 * ἐγένετο δὲ πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας λύδδαν.

33 * εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμένος.

34 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πέτρος, αἰνέα, ἰᾶταί σε ἰησοῦς ὁ χριστός· ἀνάστηθι, καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη.

35 * καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες λύδδαν καὶ τὸν σαρωνᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

28 וְעָאֵל הֲוָא עַמְהוֹן וְנָפֵק בְּאוּרִשְׁלֵם׃ 29 וּמְמַלֵּל הֲוָא בַּשְׁמֵה דְּיֵשׁוּעַ עַיִן בַּגְלֵא וְדָרֵשׁ הֲוָא עַם יְהוּדָיֵא אִילֵין דְּיָדְעִין הֲווֹ יַוְנָאִית הֵנוּן דֵּין צָבֵין הֲווֹ לְמֶקְטְלֵה׃ 30 וְכַד יַדַעוּ אַחֵא אַיְתִּיוּהִי בְּלֵלְיָא לְקֶסַרְיָא וּמֵן תַּמָּן שַׁדְּרוּהִי לְטַרְסוֹס׃ 31 בְּרַם דֵּין עִדְתָּא דַּבְכֻלָּה יְהוּד וּבַגְלִילָא וְשָׁמְרִין אִית הֲוָא בָהּ שְׁלָמָא כַּד מֶתְבַּנְיָא הֲוָת וְרָדְיָא בְּדֶחְלַת אֱלָהָא וּבְבוּיָאָא דְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא סַגְיָא הֲוָת׃ 32 וַהֲוָא דְּכַד מְהַלֵּךְ הֲוָא שִׁמְעוֹן בַּמְדִינָתָא נְחֵת אַף לְוָת קַדִּישֵׁא דְּעָמְרִין בְּלוּד מְדִינְתָּא׃ 33 וְאַשְׁכַּח גַּבְרָא חַד דַּשְׁמֵה אַנְיָס דַּרְמֵא הֲוָא בְּעַרְסָא וּמְשַׁרֵי שְׁנִין תְּמָנָא׃ 34 וְאָמַר לֵה שִׁמְעוֹן אַנְיָא מָאסֵא לָךְ יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא קוּם וְשְׁוָא עַרְסָךְ וּבַר שָׁעְתֵּה קָם׃ 35 וַחֲזָאוּהִי כֻּלְּהוֹן דְּעָמְרִין בְּלוּד וּבְסָארוֹנָא וְאֶתְפְּנִיו לְוָת אֱלָהָא׃

עול יַוְן צְבָא
קְטַל אָתָא
כמו העדה
בְּנָא רְדָא בְּנָא
פיר׳ נחם
סְגָא כְּרַךְ חור עֲמַר
שכן
רְמָא שְׁרָא אָסָא רפא
חְזָא פְּנָא בלשון שוב

ܕܥܢܝ̈ܕܐ ܀ ܟܘ ܀

36 ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܬܐ ܚܕܐ ܒܝܘܦܐ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܕܫܡܗ ܛܒܝܬܐ. ܗܕܐ ܥܬܝܪܐ ܗܘܬ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܘܒܙܕܩܬܐ ܕܥܒܕܐ ܗܘܬ. 37 ܐܬܟܪܗܬ ܕܝܢ ܒܗܘܢ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ ܘܡܝܬܬ܂ ܘܐܣܚܝܘܗ ܘܣܡܘܗ ܒܥܠܝܬܐ. 38 ܘܫܡܥܘ ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܫܡܥܘܢ ܒܠܘܕ ܗܘ ܡܕܝܢܬܐ. ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܥܠ ܓܢܒ ܝܘܦܐ܂ ܘܫܕܪܘ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܓܒܪ̈ܐ ܬܪܝܢ ܕܢܒܥܘܢ ܡܢܗ܂ ܕܠܐ ܬܐܡܢ ܠܗ ܕܢܐܬܐ ܨܐܝܕܝܗܘܢ. 39 ܘܩܡ ܫܡܥܘܢ ܘܐܙܠ ܥܡܗܘܢ. ܘܟܕ ܐܬܐ ܐܣܩܘܗܝ ܠܥܠܝܬܐ. ܘܟܢܫܝ ܩܡܝ ܠܗܝܢ ܚܕܪܘܗܝ ܟܠܗܝܢ ܐܪ̈ܡܠܬܐ. ܟܕ ܒܟܝܢ܂ ܘܡܚܘܝܢ ܗܘܝ ܠܗ ܟܘܬܝܢܝܬܐ ܘܡܪ̈ܛܘܛܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܗܒܐ ܗܘܬ ܠܗܝܢ ܛܒܝܬܐ ܟܕ ܚܝܐ. 40 ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܐܦܩ ܠܟܠܗܘܢ ܐ̈ܢܫܐ ܠܒܪ. ܘܩܥܕ ܥܠ ܒܘܪ̈ܟܘܗܝ ܘܨܠܝ. ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܫܠܕܐ. ܘܐܡܪ. ܛܒܝܬܐ ܩܘܡܝ. ܗܝ ܕܝܢ ܦܬܚܬ ܥܝ̈ܢܝܗ. ܘܟܕ ܚܙܬܗ ܠܫܡܥܘܢ ܝܬܒܬ. 41 ܘܐܘܫܛ ܠܗ ܐܝܕܗ ܘܐܩܝܡܗ. ܘܩܪܐ ܠܩܕ̈ܝܫܐ ܘܠܐܪ̈ܡܠܬܐ. ܘܐܩܝܡܗ ܠܘܬܗܘܢ ܟܕ ܚܝܐ. 42 ܘܐܫܬܡܥܬ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܡܪܢ. 43 ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܒܝܘܦܐ ܝܘܡ̈ܬܐ ܠܐ ܙܥܘܪܝܢ. ܟܕ ܫܪܐ ܗܘܐ ܒܒܝܬ ܫܡܥܘܢ ܒܘܪܣܝܐ ܀

ܚܕܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܨܘܡܐ ܀

܀ ܟܙ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܝ ܀

1 ܒܩܣܪܝܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܩܢܛܪܘܢܐ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܩܘܪܢܠܝܘܣ. ܡܢ ܐܣܦܝܪܐ ܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ ܐܝܛܠܝܩܐ. 2 ܘܙܕܝܩ ܗܘܐ ܘܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܘܟܠܗ ܒܝܬܗ. ܘܥܒܕ ܗܘܐ ܙܕ̈ܩܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܥܡܐ. ܘܒܟܠܙܒܢ ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. 3 ܗܢܐ ܚܙܐ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܒܚܙܘܐ ܓܠܝܐܝܬ. ܐܝܟ ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ ܒܐܝܡܡܐ. ܕܥܠ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܩܘܪܢܠܝܐ.

Defunctorum.

36 * *Erat autem discipula quædam in Iouppi ciuitate nomine Tebitho* [Caprea] *: Hæc erat diues operibus bonis & eleemosynis quæ faciebat.*

37 * *Aduersa autem valetudine laborauit per illos dies, & mortua est: & lauarunt eam, posueruntque in cœnaculo.*

38 * *Et audierunt discipuli Schemeoun esse in Loud (erat autem vrbs illa ad crepidinem Iouppi) & miserunt ad eum duos viros efflagitaturos ab eo ne cunctaretur quin eos adiret.*

39 * *Surrexit itaque Schemeoun & profectus est cum eis: quumque venisset, subduxerunt eum in cœnaculum: & congregatæ stabant in circuitu eius omnes viduæ flentes et commonstrantes ei tunicas & vestimenta ea quæ ipsis dederat Tebitho dum viueret.*

40 * *Schemeoun autem eiecit omnes homines foras; & procidit in genua, & precatus est: conuersusque ad cadauer, ait: Tebitho, surge. Illa verò aperuit oculos suos: quumque vidisset Schemeoun, resedit.*

41 * *Et porrexit ei manum suam, & erexit eam: & aduocauit sanctos & viduas, eámque illis dedit viuentem.*

42 * *Id autem innotuit per totam ciuitatem: & multi crediderunt in Dominum nostrum.*

43 * *Fuit autem in ipsa Iouppi per dies non paucos, quum habitaret in ædibus Schemeoun coriarij.*

Dominica tertia Ieiunij.

CAP. X.

1 *CÆsareæ porrò erat vir quidam Centurio cui nomen erat Cornelius, ex cohorte illa quæ vocatur Italica.*

2 * *Erátque iustus ac timens Deum; ipse, & tota eius domus erogabat eleemosynas multas in populum; & in omni tempore precabatur Deum:*

3 * *Iste vidit Angelum Dei per visum manifestè circiter ad nonam horam interdiu, qui introiit ad eum, & dixit ei, Corneli.*

דעניִדָא כו

36 אית הוא דין [a] תלמידתא חדא ביופא מדינתא דשמה [b] טביתא הדא עתירא הות בעבדא טבא ובזדקתא דעבדא הות ׃ 37 [c] אתכרהת דין בהון בהנון [d] יומתא [e] ומיתת [f] ואסחיוה [g] וסמוה [h] בעליתא ׃ 38 ושמעו הוו תלמידא דשמעון בלוד הו מדינתא הי [i] דאיתיה על [k] גנב יופא ושדרו הוו לותה גברא תרין [l] דנבעון מנה דלא [m] תאמן לה [n] דנאתא צאידיהון ׃ 39 וקם שמעון ואזל עמהון וכד אתא [o] אסקוהי לעליתא וכנשי [p] קמי להין [q] חדרוהי כלהין [r] ארמלתא כד [s] בכין [t] ומחוין הוי לה [u] כותיניתא [x] ומרטוטא הלין דיהבא הות להין טביתא כד חיא ׃ 40 שמעון דין אפק לכלהון אנשא לבר [y] וקעד על בורכוהי וצלי ואתפני לות שלדא ואמר טביתא קומי הי דין פתחת עיניה וכד

[a] למד [b] עבראית צביה
[c] כרה [d] יום [e] מות [f] סחא
פיר' רחץ
[g] סום [h] עלא [i] אית
[k] גבב גבעה [l] בעא [m] אמן
פיר' אוחר
[n] אתא [o] נסק [p] קום
[q] עבראית סביבותיו
[r] כמו אלמנות
[s] בכא [t] חוא
[u] כמו כתנות [x] פיר' מעילים
[y] פיר' נפל

36 * In Ioppe autem fuit quædam discipula nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. hęc erat plena operibus bonis & eleemosynis quas faciebat.

37 * Factum est autem in diebus illis, vt infirmata moreretur. Quam cùm lauissent, posuerunt eam in cœnaculo.

38 * Cùm autem propè esset Lydda ab Ioppe, discipuli audientes quia Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes, Ne pigriteris venire vsque ad nos.

39 * Exurgens autem Petrus venit cum illis. Et cùm aduenisset, duxerunt illum G in cœnaculum: & circunsteterunt illum omnes viduæ flentes, & ostendentes ei tunicas & vestes, quas faciebat illis Dorcas.

40 * Eiectis autem omnibus foras, Petrus ponens genua, orauit: & conuersus ad corpus, dixit: Tabitha surge. †At illa aperuit oculos suos: & viso Petro, resedit.

41 * Dans autem illi manum, erexit eam. Et cùm vocasset sanctos & viduas, assignauit eam viuam.

42 * Notum autem factum est per vniuersam Ioppen: & crediderunt multi in Domino.

43 * Factum est autem vt dies multos moraretur in Ioppe, apud Simonem quendam coriarium.

CAP. X.

1 VIr autem quidam erat in Cæsarea, nomine Cornelius, centurio cohortis A quæ dicitur Italica;

2 * Religiosus, & timens Deum cum omni domo sua; faciens eleemosynas multas plebi; & deprecans Deum semper:

3 *Is vidit in visu manifestè, quasi hora diei nona, angelum Dei introeuntem ad se, & dicentem sibi, Corneli.

36 * Ἐν ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει.

37 * ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ.

38 * ἐγγὺς δὲ οὔσης λύδδης τῇ ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν.

39 * ἀναστὰς δὲ πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας, καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ᾽ αὐτῶν οὖσα ἡ δορκάς.

40 * ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ πέτρος, θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο. καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, ταβιθὰ, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον ἀνεκάθισε.

41 * δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν. φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν.

42 * γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ᾽ ὅλης τῆς ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύριον.

43 * ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν ἰόππῃ παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ.

ι.

1 * Ἀνὴρ δέ τις ἦν ἐν καισαρείᾳ ὀνόματι κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης ἰταλικῆς·

2 * εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός·

3 * εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὡς ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, κορνήλιε.

[c] חזתה לשמעון [d] יהבת ׃ 41 [e] ואושט לה [f] אידה [g] ואקימה וקרא לקדישא ולארמלתא ויהבה להון כד חיא ׃
42 [h] ואתידעת הדא בכלה מדינתא וסגיאא [i] הימנו במרן ׃ 43 הוא דין בה ביופא יומתא לא זעורין כד
שרא הוא בבית שמעון [k] בורסיא ׃
דחד בשבא דתלתא דצומא כז קפלאון י
1 בקסריא דין אית הוא גברא חד [a] קנטרונא דשמה הוא קורנליוס מן [b] ספירא הי [c] דמתקריא איטליקא ׃
2 וזדיק הוא ודחל הוא מן אלהא הו וביתה כלה עבד הוא [d] זדקתא סגיאתא בעמא ובכלזבן בעא הוא מן אלהא ׃
3 הנא חזא מלאכא דאלהא [e] בחזוא [f] גליאית [g] לאפי תשע שעין [h] באימסא דעל לותה ואמר לה קורנליא ׃

[a] חזא [d] יהב [e] ישט [f] ידו
[g] קום [h] ידע [i] האמן
[k] כמו לשון יון פיר׳ אומן המעבד עורות

[a] שליט על מאה אנשי מלחמה
[b] מן לשון יון עבראית גדוד
[c] קרא
[d] כמו צדקות׃כמו בחזיון
[f] גלא [g] כמו לפי [h] יום

4 * *At ille intuitus est eum; timuitque, & ait: Quid est Domine mi? Et dixit ei Angelus: Preces tuæ & tuæ eleemosynæ ascenderunt in memoriam coram Deo.*

5 **Nunc itaque mitte aliquos in Jouppi ciuitatem; & accerse Schemeoun qui vocatur* 6 *Kipho.* * *Ecce diuersatur in ædibus Schemeoun coriarij illius, qui degit iuxta mare.*

7 * *Quumque discessisset Angelus qui alloquebatur eū, vocauit duos ex vernis suis, & ministrum quendam timentem Deum, qui* 8 *quidem ipsius erat studiosus.* * *Et renunciauit eis quicquid viderat. misitque eos in Jouppi.*

Apostolorum & Feria sexta Auri.

9 **Postero autem die quum illi pergerent in via, & appropinquarēt ciuitati, Schemeoun conscendit tectum, vt precaretur hora sexta.*

10 * *Esuriit autem, volebátque manducare. quumque illi pararent ei, incidit in eum men-* 11 *tis excessus.* * *Et suspexit cælos apertos, & vas quoddam deuinctum quatuor angulis, erátque simile linteo magno, & protraheba-* 12 *tur à cælo in terram.* * *Erat autem in eo omne genus animantium quadrupedium, & reptilia terræ, & volucres cæli.*

13 * *Voxque peruenit ad eum, dicens: Schemeoun, surge, macta & manduca.*

14 * *At Schemeoun dixit: Absit Domine mi: quia nunquam comedi quicquam com-* 15 *mune & immundum.* * *Et iterum secunda vice vox extitit ad eum, Ea quæ Deus mun-* 16 *dauit, tu ne profanes.* * *Hoc autem factum est tribus vicibus: & sublatum est vas in* 17 *cælum.* * *Quumque miraretur Schemeoun apud se quænam esset illa visio quam viderat, accesserunt viri illi qui missi fuerant à Cornelio, & percontati sunt de domo in qua diuersabatur Schemeoun.*

18 * *Venerunt itaque & substiterunt pro foribus atrij: & euocarunt inde quempiam ac percontati sunt an Schemeoun qui vocatur Kipho, illic diuersaretur.*

19 * *Quumque Schemeoun meditaretur visionem, dixit ei Spiritus, Ecce tres viri quærunt te.*

20 * *Surge, descende & proficiscere cum eis, nihil mente tua ambigens, quandoquidem misi eos.*

---

4 וְהוּ חָר בֵּהּ וּדְחֶל וֶאֱמַר מָנָא מָרִי וֶאֱמַר לֵהּ מַלְאֲכָא צְלָוָתָךְ וְזֶדְקָתָךְ סְלֶקִי לְדוּכְרָנָא קֳדָם אֱלָהָא׃
5 וְהָשָׁא שַׁדַּר גַּבְרָא לְיוּפָּא מְדִינְתָּא וַאיְתָא לְשֶׁמְעוֹן דְּמֶתְקְרֵא כֵּאפָא׃
6 הָא שָׁרֵא בְּבַיְתֵהּ דְּשֶׁמְעוֹן בּוּרְסָיָא הַו דְּאִיתוֹהִי עַל יַד יַמָּא׃ 7 וְכַד אֲזַל לֵהּ מַלְאֲכָא דְּמַלֵּל עַמֵּהּ קְרָא תְּרֵין מֶן בְּנַי בַּיְתֵהּ וּפָלְחָא חַד דְּדָחֶל לַאלָהָא אַיְנָא דִּמְתַדְּנָא הֲוָא לֵהּ׃ 8 וֶאֱשְׁתַּעִי לְהוֹן כֹּל מֶדֶּם דַּחֲזָא וְשַׁדַּר אֶנוּן לְיוּפָּא׃
דִּשְׁלִיחֵא וְעֲרוּבְתָּא דְּדַהֲבָא כח
9 וְלְיוֹמָא אַחֲרְנָא כַּד הֶנּוּן רָדִין בְּאוּרְחָא וְקָרִיבִין לִמְדִינְתָּא סְלֵק שֶׁמְעוֹן לְאֶגָּרָא דְּנְצַלֵּא בְּשֵׁת שָׁעִין׃ 10 וְכְפֶן וְצָבֵא הֲוָא דְּנֶלְעַס וְכַד הֶנּוּן מְתַקְּנִין לֵהּ נְפַל עֲלַוְהִי תֶּמְהָא׃ 11 וַחֲזָא שְׁמַיָּא כַּד פְּתִיחִין וּמָאנָא חַד כַּד אֲסִיר בְּאַרְבַּע קַרְנָן וְדָמֵא הֲוָא לְכֶתָּנָא

4 *At ille intuens eũ, timore correptus, dixit: Quis es Domine? Dixit autem illi, Orationes tuę & eleemosynę tuę ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.
5 *Et nunc mitte viros in Ioppen, & accersi Simonem quendam qui cognominatur Petrus.
6 *Hic hospitatur apud Simonem quendam coriarium, cuius est domus iuxta mare. hic dicet tibi quid te oporteat facere.
7 *Et cùm discessisset angelus qui loquebatur illi, vocauit duos domesticos suos, & militem metuentem Dominum ex his qui illi parebant.
8 *Quibus cùm narrasset omnia, misit illos in Ioppen.

9 *Postera autem die iter illis facientibus, & appropinquantibus ciuitati, ascendit Petrus in superiora, vt oraret circa horam sextam.
10 *Et cùm esuriret, voluit gustare. Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus:
11 *Et vidit cælum apertum, & descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de cælo in terram;
12 *In quo erant omnia quadrupedia & serpentia terræ, & volatilia cæli.
13 *Et facta est vox ad eum, Surge Petre: occide, & manduca.
14 *Ait autem Petrus, Absit Domine: quia nunquam manducaui omne commune aut immundum.
15 *Et vox iterum secundò ad eũ: †Quę (Quod) Deus purificauit, tu cõmune ne dixeris.
16 *Hoc autem factũ est per ter. Et statim receptum est vas in cælum.
17 *Et dum intra se hæsitaret Petrus quidnam esset visio quam vidisset, ecce viri, qui missi erant à Cornelio, inquirentes domum Simonis, adstiterunt ad ianuam.
18 *Et cùm vocassent, interrogabant, si Simon, qui cognominatur Petrus, illic haberet hospitium.
19 *Petro autẽ cogitante de visione, dixit Spiritus ei, Ecce viri tres quærunt te.
20 *Surge itaque & descende, & vade cũ eis, nihil dubitans: quia ego misi illos.

4 *ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπε, τί ἐστι κύριε; εἶπε δὲ αὐτῷ, αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ·
5 *καὶ νῦν πέμψον εἰς ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος·
6 *οὗτος ξενίζεται παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.
7 *ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ·
8 *καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς ἰόππην.

9 *Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἕκτην.
10 *ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι. παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις,
11 *καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς·
12 *ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
13 *καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν, ἀναστὰς πέτρε, θῦσον, καὶ φάγε.
14 *ὁ δὲ πέτρος εἶπε, μηδαμῶς κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον.
15 *καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν, ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου.
16 *τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.
17 *ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ κορνηλίου, διερωτήσαντες καὶ μαθόντες τὴν οἰκίαν σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα·
18 *καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ σίμων ὁ ἐπικαλούμενος πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται.
19 *τοῦ δὲ πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε·
20 *ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.

רבא ויאב הוא מן שמיא על ארעא׃ 12 ואית הוא בה כלהין חיותא דארבעת רגלא ורחשא דארעא ופרחתא
דשמיא׃ 13 וקלא אתא לה דאמר שמעון קום כוס ואכול׃ 14 ושמעון אמר חס מרי דמםתום לא אכלת כל
דמסיב וטמא׃ 15 ותוב דתרתין זבנין קלא הוא לותה אילין דאלהא דכי אנת לא תסיב׃ 16 הדא דין הוה תלת זבנין
ואתעלי לה מאנא לשמיא׃ 17 וכד מתדמר שמעון בנפשה דמנו חזוא דחזא מטיו גברא הנון דתשדרו הוו
מן קורנליוס ושאלו על ביתא דשרא בה שמעון׃ 18 ואתו וקמו על תרעא דדרתא וקרין הוו תמן ומשאלין
דאן שמעון דמתקרא כאפא הרכא שרא׃ 19 וכד שמעון רנא הוא בחזוא אמר לה רוחא הא גברא
תלתא בעין לך׃ 20 קום חות וזל עמהון כד לא מתפלג רעינך מטל דאנא הו שדרת אנון׃

[g] שוב ירד [h] נכס
[i] עבראית מן עולם
[k] סיב [l] תוב
[m] כמו זכה [o] דמר [p] חוין [q] מטא
בלשון בוא
[r] שדר [s] אתא
[t] קום [u] דור [x] קרא
[y] קרא [z] רנא הגה
[a] חזא [b] בעא [c] נחת

21 ܗܝܕܝܢ ܢܚܬ ܫܡܥܘܢ ܠܘܬ ܓܒܪ̈ܐ ܗܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܐ ܗܘ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܥܠܬܐ ܕܡܛܠܬܗ ܐܬܝܬܘܢ. 22 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܩܘܪܢܠܝܘܣ ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܕܚܠ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܡܣܗܕ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܬܐܡܪ ܠܗ ܒܚܙܘܐ ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܩܕܝܫܐ ܕܢܫܕܪ ܢܥܠܟ ܠܒܝܬܗ ܘܢܫܡܥ ܡܠܬܟ ܡܢܟ.

23 ܘܐܥܠ ܐܢܘܢ ܫܡܥܘܢ ܘܩܒܠ ܐܢܘܢ ܟܕ ܕܫܪܐ ܗܘܐ. ܘܩܡ ܠܒܬܪܗ ܕܝܘܡܐ. ܘܢܦܩ ܘܐܙܠ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܙܠ ܥܡܗܘܢ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢ ܐܚ̈ܐ ܕܝܘܦܐ.

24 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܥܠܘ ܠܩܣܪܝܐ. ܩܘܪܢܠܝܘܣ ܕܝܢ ܡܩܘܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܡܟܢܫܝܢ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܒܢ̈ܝ ܛܘܗܡܗ. ܘܐܦ ܪ̈ܚܡܐ ܘܚܒ̈ܝܒܐ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗ.

ܕܝܘܡ ܬܠܬܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ ܟܛ

25 ܘܟܕ ܥܠ ܫܡܥܘܢ. ܐܪܥܗ ܩܘܪܢܠܝܘܣ. ܘܢܦܠ ܣܓܕ ܠܪ̈ܓܠܘܗܝ. 26 ܘܫܡܥܘܢ ܐܩܝܡܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܩܘܡ ܠܟ ܐܦ ܐܢܐ ܒܪܢܫܐ ܐܢܐ. 27 ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܥܡܗ. ܥܠ ܘܐܫܟܚ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܘ ܗܘܘ ܠܬܡܢ.

28 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܡܦܣ ܠܓܒܪܐ ܝܗܘܕܝܐ. ܕܢܬܩܦ ܠܐܢܫ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܪ ܫܪܒܬܗ. ܠܝ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܚܘܝܢܝ. ܕܠܐ ܐܡܪ ܥܠ ܐܢܫ ܕܛܡܐ ܐܘ ܡܣܝܒ. 29 ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܕ ܫܕܪܬܘܢ ܒܬܪܝ ܒܠܐ ܦܘܠܓܐ ܐܬܝܬ. ܫܐܠ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܟܘܢ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܫܕܪܬܘܢ ܒܬܪܝ. 30 ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܪܢܠܝܘܣ. ܐܪܒܥܐ ܝܘܡܝܢ ܐܝܬ ܠܝ ܝܘܡܢܐ ܗܐ ܕܨܐܡ ܐܢܐ. ܘܒܬܫܥ ܫܥܝܢ ܟܕ ܡܨܠܐ ܐܢܐ ܒܒܝܬܝ. ܩܡ ܓܒܪܐ ܚܕ ܩܕܡܝ ܟܕ ܠܒܝܫ ܚܘܪܐ. 31 ܘܐܡܪ ܠܝ. ܩܘܪܢܠܝܐ. ܐܫܬܡܥܬ ܨܠܘܬܟ. ܘܐܬܕܟܪܬ ܙܕܩܬܟ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. 32 ܐܠܐ ܫܕܪ ܠܝܘܦܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܝܬܝ ܠܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܟܐܦܐ. ܘܗܐ ܫܪܐ ܒܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܒܘܪܣܝܐ ܕܥܠ ܓܢܒ ܝܡܐ. ܘܗܘ ܢܐܬܐ ܢܡܠܠ ܥܡܟ.

21 *Tunc descendit Schemeoun ad viros illos, & dixit eis, Is sum quem quæritis. Quę causa est propter quam venistis?*

22 *Cui dicunt, Vir quidam est nomine Cornelius centurio timens Deum, ac de quo* honorificum *fert testimonium tota gens Ihoudæorum, cui dictum est per visionem ab Angelo sancto, vt mittens introducat te domum suam, & audiat sermonem tuum à te.*

23 *Et introduxit eos Schemeoun, eosque excepit hospitio. Proinde surrexit postero die, exiitque & profectus est cum eis, & comitatus est eos vnusquisque ex fratribus Iouppensibus.*

24 *Postridie verò ingressi sunt Cæsaream. Cornelius autem præstolabatur eos congregatis ad se omnibus filiis cognationis suæ, necnon amicis, & necessariis quos habebat.*

Feria tertia præcedente Ieiunium.

25 *Quumque introiret Schemeoun, occurrit ei Cornelius, & procidens ad pedes eius, adorauit.*

26 *Schemeoun autem erexit eum, ac dixit ei: Surge, & ego ipse homo sum.*

27 *Quumque colloqueretur ei, introiit, & reperit multos qui conuenerant illic.*

28 *Et dixit eis, Vos scitis non licere viro Jihoudæo sese adiungere homini extraneo, qui non sit filius generationis suæ: mihi verò Deus indicauit vt neminem dicerem pollutum aut profanum.*

29 *Quamobrem expeditè veni quum misissetis post me* [ad me:] *verùm rogo vos, quam ob causam misistis ad me?*

30 *Dixit autem ei Cornelius, Quatuor sunt dies etiamnũc, ex quo ecce ieiunus sum, & hora nona quum precarer domi meæ, adstitit vir quidam coram me albis indutus.*

31 *Dixitque mihi, Corneli, exaudita est oratio tua, & de eleemosynis tuis commemoratio fuit coram Deo.*

32 *Proinde mitte ad Jouppi ciuitatem, & accerse Schemeoun qui vocatur Kipho, ecce diuersatur in domo Schemeoun coriarij iuxta littus maris; qui quum venerit, colloquetur tibi.*

---

21 הידין נחת שמעון לות גברא הנון ואמר להון אנא הו דבעין אנתון אידא הי [f] עלתא דמטלתה [g] אתיתון׃
22 אמרין לה גברא חד דשמה קורנליוס קנטרונא דדחל מן אלהא [h] ומסהד עלוהי כלה עמא דיהודיא [i] אתאמר לה בחזוא מן מלאכא קדישא דנשדר [k] נעלך לביתה ונשמע [l] מלתך מנך׃ 23 [m] ואעל אנון שמעון וקבל אנון כד דשרא הוא וקם לבתרה דיומא ונפק ואזל עמהון ואזל עמהון אנש מן אחא דיופא׃ 24 וליומא אחרנא עלו לקסריא קורנליוס דין מקוא הוא להון כד מכנשין לה כלהון בני [n] טוהמה ואף רחמא וחביבא דאית הוו לה׃

דיום תלתא קדמיא [a] דצומא כט

25 וכד [b] על שמעון [c] ארעה קורנליוס ונפל סגד לרגלוהי׃ 26 ושמעון [d] אקימה ואמר לה קום לך ואף אנא

[f] עלל פיר׳ סבה
[g] אתא [h] סהד [i] אמר
[k] עלל כואך [l] מלל
[m] ויכא
[n] טו..מא משפחת

[a] צום [b] עול [c] ארע פגש
[d] קום

21 * Descendés autem Petrus ad viros, dixit: Ecce, ego sum quem quæritis: quę causa est propter quam venistis?

22 * Qui dixerunt, Cornelius Centurio vir iustus & timens Deum, & testimonium habens ab vniuersa gente Iudæorum, responsum accepit ab Angelo sancto accersiri te in domum suam, & audire verba abs te.

23 * Introducens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti autem die surgens profectus est cum illis: & quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt eum. D

24 * Altera autem die introiuit Cæsaream. Cornelius verò expectabat illos, conuocatis cognatis suis & necessariis amicis.

25 * Et factum est cùm introisset Petrus, obuius venit ei Cornelius: & procidens ad pedes eius adorauit†.

26 * Petrus verò eleuauit eum, dicens: Surge, & ego ipse homo sum.

27 * Et loquens cum illo intrauit, & inuenit multos qui conuenerant:

28 * Dixitque ad illos, Vos scitis quomodo abominatum sit viro Iudæo coniungi, aut accedere ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut immundum dicere hominem.

29 * Propter quod sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo, quam ob causam accersistis me?

30 * Et Cornelius ait, A nudiusquarta die, vsque ad hanc horam, orans eram hora nona in domo mea, & ecce vir stetit ante me in veste candida:

31 * Et ait, Corneli, exaudita est oratio tua, & eleemosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei.

32 * Mitte ergo in Ioppen, & accersi Simonem qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis coriarij iuxta mare.

21 * καταβὰς δὲ πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ κορνηλίου, εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι᾽ ἣν πάρεστε;

22 * οἱ δὲ εἶπον, κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.

23 * εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ.

24 * καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν καισάρειαν. ὁ δὲ κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους.

25 * Ως δὲ ἐγένετο ἐλθεῖν τὸν πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν.

26 * ὁ δὲ πέτρος ἤγειρεν αὐτόν, λέγων, ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι.

27 * καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς,

28 * ἔφη τε πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ ἰουδαίῳ, κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον·

29 * διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με;

30 * καὶ ὁ κορνήλιος ἔφη, ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ,

31 * καί φησι, κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

32 * πέμψον οὖν εἰς ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι.

בַּרְנָשָׁא אֱנָא׃ 27 וְכַד מְמַלֵּל עַמֵּה עַל וְאַשְׁכַּח סַגִּיאֵא ᵉדְאֵתוֹ הֲווּ לְתַמָּן׃ 28 וְאֵמַר לְהוֹן אַנְתּוֹן יָדְעִין אַנְתּוֹן דְּלָא ᶠמַפַּס לְגַבְרָא יְהוּדָיָא ᵍדְנֶקַּף לַאְנָשָׁא נוּכְרָיָא דְּלָא הֲוָא בַּר שַׁרְבְתֵה וְלִי אֱלָהָא ʰחַוְיַנִי דְּלָא אֵמַר עַל אֱנָשׁ דַּטְמָא אוֹ ⁱמְסַיַּב׃ 29 מֶטֻּל הָנָא ᵏעֲתִידָאִית ˡאֶתִית כַּד שַׁדַּרְתּוּן בָּתְרַי בְּרַם מְשַׁאֵל אֱנָא לְכוֹן מֶטֻּל מָנָא שַׁדַּרְתּוּן בָּתְרַי׃ 30 וֶאֱמַר לֵהּ קוּרְנֵילִיוֹס אַרְבְּעָא יוֹמִין אִית עַדְמָא לְהָשָׁא הָא מֶן ᵐדְצָאֵם אֱנָא וּבְתְשַׁע שָׁעִין כַּד ⁿמְצַלֵּא אֱנָא בְּבַיְתִי קָם גַּבְרָא חַד קְדָמַי כַּד לְבִישׁ ᵒחֶוָּרָא׃ 31 וֶאֱמַר לִי קוּרְנֵילְיָא ᵖאֶשְׁתַּמְעַת ᑫצְלוֹתָךְ ʳוְלְזֶדְקָתָךְ ˢדוּכְרָנָא הֲוָא קְדָם אֱלָהָא׃ 32 בְּרַם שַׁדַּר לְיוּפָא מְדִינְתָּא ᵗוְאַיְתָא לְשֶׁמְעוֹן ᵘדְמֶתְקְרֵא כֵּאפָא הָא שָׁרֵא בְּבַיְתֵהּ דְּשֶׁמְעוֹן בּוּרְסָיָא דְּעַל יַד יַמָּא וְהוּ נֵאתֵא נְמַלֵּל עַמָּךְ׃

ᵉ אֲתָא ᶠ אָפֵּס או פס ᵍ נְקַף דבק ʰ חֲוָא הגיד ⁱ סֵיֵב טמא ᵏ עֲתַד ˡ אֲתָא ᵐ צום ⁿ צְלָא פלל ᵒ חִוַר לבן ᵖ שְׁמַע ᑫ צְלָא ʳ זְדַק ˢ דְּכַר כמו זכר ᵗ אֲתָא ᵘ קְרָא

33 * ܘܒܪ ܫܥܬܗ ܫܕܪܬ ܠܘܬܟ. ܘܐܢܬ ܫܦܝܪ ܥܒܕܬ
ܕܐܬܝܬ. ܘܗܐ ܚܢܢ ܟܠܢ ܩܕܡܝܟ. ܘܨܒܝܢܢ ܕܢܫܡܥ
ܟܠ ܡܐ ܕܐܬܦܩܕ ܠܟ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ❖

ܕܐܪܒܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ ❖ ܠ ❖

34 * ܦܬܚ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ ܦܘܡܗ ܘܐܡܪ. ܒܫܪܪܐ ܐܕܪܟܬ.
35 ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܗܘܐ ܢܣܒ ܒܐܦܐ. * ܐܠܐ ܒܟܠܗܘܢ
ܥܡܡܐ ܐܝܢܐ ܕܕܚܠ ܡܢܗ ܘܦܠܚ ܟܐܢܘܬܐ.
36 ܡܩܒܠ ܗܘ ܠܘܬܗ. * ܡܠܬܐ ܓܝܪ ܕܫܕܪ
ܠܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܘܣܒܪ ܐܢܘܢ ܫܠܡܐ ܘܫܝܢܐ
ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܢܘ ܡܪܝܐ ܕܟܠ.
37 * ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܡܠܬܐ ܕܗܘܬ.
ܒܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܟܬܪ ܡܥܡܘܕܝܬܐ
38 ܕܐܟܪܙ ܝܘܚܢܢ. * ܥܠ ܝܫܘܥ ܕܡܢ ܢܨܪܬ. ܕܐܠܗܐ
ܡܫܚܗ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܒܚܝܠܐ. ܘܗܘܝܘ ܕܡܬܟܪܟ
ܗܘܐ ܘܡܐܣܐ ܠܗܢܘܢ ܕܐܬܢܟܝܘ ܡܢ ܒܝܫܐ. ܡܛܠ
39 ܕܐܠܗܐ ܗܘܐ ܥܡܗ. * ܘܚܢܢ ܣܗܕܘܗܝ ܥܠ ܟܠ
ܡܐ ܕܥܒܕ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ ܘܕܐܘܪܫܠܡ. ܠܗ
ܠܗܢܐ. ܬܠܐܘܗܝ ܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܩܝܣܐ ܘܩܛܠܘܗܝ.
40 * ܘܠܗ ܐܩܝܡ ܐܠܗܐ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. ܘܝܗܒܗ
ܕܢܬܚܙܐ ܓܠܝܐܝܬ. * ܠܐ ܕܝܢ ܠܟܠܗ ܥܡܐ.
41 ܐܠܐ ܠܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܓܒܝܢ ܕܢܗܘܐ
ܠܗ ܣܗܕܐ. ܕܐܟܠܢ ܥܡܗ ܘܐܫܬܝܢ ܡܢ ܒܬܪ
42 ܩܝܡܬܗ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. * ܘܦܩܕܢ ܕܢܟܪܙ
ܘܢܣܗܕ ܠܥܡܐ. ܕܗܢܘ ܗܘ ܕܐܬܦܪܫ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܝܢܐ
43 ܕܚܝܐ ܘܕܡܝܬܐ. * ܘܥܠܘܗܝ ܐܣܗܕܘ ܟܠܗܘܢ
ܢܒܝܐ. ܕܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܫܡܗ ܢܩܒܠ
44 ܫܘܒܩܢ ܚܛܗܐ. * ܘܟܕ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ
ܗܠܝܢ ܡܠܐ. ܐܓܢܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ
45 ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܐ. * ܘܬܡܗܘ ܘܐܬܕܡܪܘ ܐܚܐ
ܓܙܘܪܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܘ ܥܡܗ. ܕܐܦ ܥܠ ܥܡܡܐ ܡܘܗܒܬܐ
46 ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܫܬܦܥܬ. * ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ
ܓܝܪ ܕܡܡܠܠܝܢ ܒܠܫܢ ܠܫܢ. ܘܡܪܘܪܒܝܢ
ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ.

33 * *Extemplò igitur miſi ad te, & tu bene feciſti qui adueneris. Nunc itaque nos omnes coram te adſumus, volumuſque audire quicquid tibi iniunctum eſt à Deo.*

Feria quarta præcedente Ieiunium.

34 * *Aperuit autem Schemeoun os ſuum, & ait: In veritate comprehendo Deum, non eſſe acceptorem vultus.*

35 * *Sed in omnibus gentibus quicunque timet eum, & operatur quod rectum eſt, is acceptus eſt ei.*

36 * *Eſt enim verbum illud quod miſit ad filios Iſroiel, & annuntiauit pacem & requiem per Ieſchua Meſchicho: hic eſt Dominus omnium.*

37 * *Sed & vos noſtis ſermonem qui habitus eſt in tota Iihoudæa, à Galilæa* initio facto, *poſt baptiſma quod prædicauit Iouchanon:*

38 * *Super Ieſchua à Nozerath, quem Deus vnxit Spiritu Sanctitatis & virtute. Et is eſt qui perluſtrabat regionem, & ſanabat eos qui læſi fuerant à malo; quoniam Deus erat cum eo.* 39 * *Noſqúe ſumus teſtes de omnibus quæ edidit in vniuerſa terra Iihoudææ & Ouriſchlem: hunc ipſum ſuſpenderunt Iihoudæi in ligno, atque trucidarunt.*

40 * *Et hunc ſuſcitauit Deus tertia die, deditque ei vt videretur palàm;*

41 * *Non quidem toti populo, ſed nobis qui à Deo electi ſumus, vt ſimus ei teſtes, qui comedimus cum eo ac bibimus poſt reſurrectionem eius à domo mortuorum.* [à mortuis.]

42 * *Præcepit autem nobis vt prædicaremus ac teſtaremur populo, eum eſſe qui definitus ſit à Deo iudex viuorum & mortuorum.*

43 * *Et de eo teſtati ſunt omnes Prophetæ, vt quiſquis crediderit per nomen eius, recipiat remiſſionem peccatorum.*

44 * *Quumque ipſe Schemeoun loqueretur hos ſermones, Spiritus Sanctitatis operuit eos omnes qui audiebant ſermonem.*

45 * *Cæterùm mirati ſunt & obſtupuerunt fratres illi circunciſi qui venerant cum eo, quòd etiam ſuper Gentes donũ Spiritus Sanctitatis effuſum eſſet.*

46 * *Siquidem audiebant eos loquentes vnaquaque lingua, & magnificabant Deum. Proinde dicebat Schemoun:*

---

33 וּבַר שָׁעְתֵה שַׁדְּרֵת לְוָתָךְ וְאַנְתְּ שַׁפִּיר עֲבַדְתְּ דְּאֵתִיתְ וְהָא חֲנַן כֻּלַּן קְדָמַיךְ [x] וְצָבֵינַן דְּנֶשְׁמַע כֻּל מָא [y] דְּאֶתְפְּקֵד לָךְ
מֵן לְוָת אֱלָהָא׃ דַּארְבְעָא קַדְמָיָא [a] דְּצוֹמָא ל 34 פְּתַח דֵּין שֶׁמְעוֹן פּוּמֵה וֶאֱמַר בַּשְׁרָרָא [b] אַדְרְכֵת דַּאלָהָא לָא
הֲוָא נָסֵב בְּאַפֵּא׃ 35 אֶלָּא בְּכֻלְּהוֹן עַמְמֵא אַיְנָא דְּדָחֵל מֶנֵּה וּפָלַח [c] כְּאנוּתָא מְקַבַּל הוּ לְוָתֵה׃ 36 [d] מֶלְּתָא גֵּיר
דְּשַׁדַּר לַבְנַי יִסְרָיֵל וְסַבַּר אֶנּוּן שְׁלָמָא [e] וְשַׁיְנָא בְּיַד יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא הָנַו מָרְיָא דְּכֻל׃ 37 וְאָף אַנְתּוּן יָדְעִין אַנְתּוּן בְּמֶלְּתָא
דַּהֲוָת בְּכֻלָּה יְהוּד מֵן גְּלִילָא כְּתַר [f] מַעֲמוֹדִיתָא [g] דַּאכְרֶז יוֹחַנָן׃ 38 עַל יֵשׁוּעַ דְּמֵן נָצְרַת דַּאלָהָא [h] מַשְׁחֵה בְּרוּחָא
דְּקוּדְשָׁא וּבְחַילָא וְהָוְיוּ [i] דְּמֶתְכְּרֵךְ הֲוָא [k] וּמַאסֵא לְהָנוּן [l] דְּאֶתְנְכִיו מֵן בִּישָׁא מֶטֻּל דַּאלָהָא הֲוָא עַמֵּה׃ 39 וַחְנַן [m] סָהֲדוּהִי
עַל כֻּל מָא דַּעֲבַד בְּכֻלָּה אַרְעָא דִּיהוּד וּדְאוּרִשְׁלֶם לֵה לְהָנָא [n] תְּלַאוּהִי יְהוּדָיֵא עַל [o] קַיְסָא וְקַטְלוּהִי׃

[x] צְבָא [y] פְּקַד
[a] צוֹם [b] דֶּרֶךְ כלשון ידע
[c] כּוּן [d] מַלֵּל
[e] פּיר׳ נוּת
[f] עֲמַד טבל [g] כְּרַז
[h] מְשַׁח [i] כְּרַךְ חזר
[k] אֲסָא רפא [l] נְכָא
[m] סְהֵד [n] תְּלָא ת׳א
[o] פּיר׳ עץ

33 * Confeſtim ergo miſi ad te:& tu benefeciſti veniendo. Nunc ergo omnes nos in conſpectu tuo adſumus, audire omnia quæcunque tibi præcepta ſunt à Domino.

34 * Aperiens autem Petrus os ſuum, dixit: In veritate comperi quia non eſt perſonarum acceptor Deus: F

35 * Sed in omni gente, qui timet eum, & operatur iuſtitiam, acceptus eſt illi.

36 * Verbum miſit Deus filiis Iſrael, annuntians pacem per Ieſum Chriſtum: (hic eſt omnium Dominus.)

37 * Vos ſcitis, quod factum eſt verbum per vniuerſam Iudæam, incipiens enim à Galilæa, poſt baptiſmum quod prædicauit Iohannes:

38 * Ieſum à Nazareth quomodo vnxit eum Deus Spiritu ſancto & virtute, qui pertranſiit benefaciendo & ſanãdo omnes oppreſſos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo.

39 * Et nos teſtes ſumus omniũ quæ fecit in regione Iudæorum & Ieruſalem, quem occiderunt ſuſpẽdentes in ligno.

40 * Hunc Deus ſuſcitauit tertia die, & dedit eum manifeſtum fieri,

41 * Non omni populo, ſed teſtibus pręordinatis à Deo: nobis, qui manducauimus & bibimus cum illo poſtquàm reſurrexit à mortuis.

42 * Et præcepit nobis prædicare populo, & teſtificari quia ipſe eſt qui conſtitutus eſt à Deo iudex viuorum & mortuorum. G

43 * Huic omnes Prophetæ teſtimonium perhibent, remiſſionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum.

44 * Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus ſanctus ſuper omnes qui audiebant verbum.

45 * Et obſtupuerunt ex circunciſione fideles qui venerant cum Petro, quia & in nationes gratia Spiritus ſancti effuſa eſt.

46 * Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes Deum. Tunc reſpondit Petrus:

Deu.10. d.17 2.Para. 19.c.7 Iob.34. b.19 Sap.6. b.8 Eccl.35. b.16 Rom.2. b.11 Gal.2. b.6 Eph.6. b.9 Colo.3. d.25 1.Pet.1. c.17 Matt.4. c.18 Luc.4.b. 14 — Iere.31.f. 34. Mich.7. d.18 — Infr.15. b.8

33 * ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

34 * Ἀνοίξας δὲ πέτρος τὸ στόμα εἶπεν, ἐπ᾽ ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ θεός,

35 * ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστι.

36 * τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, οὗτός ἐστι πάντων κύριος.

37 * ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννης,

38 * ἰησοῦν τὸν ἀπὸ ναζαρὲτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ᾽ αὐτοῦ.

39 * καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν ἰουδαίων καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ, ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου·

40 * τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι;

41 * οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

42 * καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν·

43 * τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 * ἔτι λαλοῦντος τοῦ πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον·

45 * καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται.

46 * ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη ὁ πέτρος,

---

40 ולה אקים אלהא לתלתא יומין ויהבה דנתחזא עין בגלא : 41 לא דין לכלה עמא אלא לן אילין דמן אלהא אתגבין דנהוא לה סהדא דאכלן עמה ואשתין מן בתר קימתה דמן בית מיתא : 42 ופקדן דנכרז ונסהד לעמא דהנא הו דאתפרש מן אלהא דינא דחיא ודמיתא : 43 ועלוהי אסהדו כלהון נביא דכל מן דמהימן בשמה נקבל שובקן חטהא : 44 וכד הו שמעון ממלל הוא הלין מלא אגנת רוחא דקודשא על כלהון דשמעין הוו מלתא : 45 ותמהו ותהרו אחא גזירא הנון דאתו עמה דאף על עממא מוהבתא דרוחא דקודשא אשתפעת : 46 שמעין הוו להון גיר כד ממללין בלשן לשן ומורבין הוו לאלהא ואמר הוא שמעון :

p קום q חזא r גבא בחר
s אכל t שתא v קום
x מות y כרז z סהד
a רון b חימן c חטא
d מלל e גנן חפף
f מלל g תמה h תהר במו תהה
i אתא k יהב l שפע
m רב כמו רבב

[illegible]

47 * Num aquas quis potest prohibere quominus baptizentur isti, qui ecce receperunt Spiritum Sanctitatis sicut & nos?

48 * Tunc præcepit eos baptizari in nomine Domini nostri Jeschua Meschicho: & efflagitarunt ab eo vt permaneret apud se per dies aliquot.

CAP. XI.

1 Audierunt autem Apostoli & fratres qui erant in Jihoudæa ipsas etiam Gentes recepisse sermonem Dei.

Feria quinta præcedente Ieiunium.

2 * Quumque ascẽdisset Schemeoun ad Ourischlem, litigabant cum eo ij qui erant ex Circuncisione,

3 * Dicentes: Ad homines præputium habentes introisti, & manducasticum eis.

4 * Et exorsus est Schemeoun sigillatim ad eos verba faciendo.

5 * Quum precarer in Jouppi, vidi per visionem descendere vas quoddam, quod erat simile linteo, erátque deuinctum quatuor angulis, & demittebatur à cælo, & vsque ad me peruenit.

6 * Proinde illud intuitus sum, vidíque in eo esse animantia quadrupedia, & reptilia terræ, atque adeo volucres cæli.

7 * Et audiui vocem dicentem mihi: Schemeoun, surge, macta & manduca.

8 * At dixi: Absit Domine mi: nihil vnquam introiit in os meum quod immundum esset & profanum.

9 * Rursus autem vox dixit mihi è cælo, Quod Deus mundauit, tu ne profanes.

10 * Id factum est tribus vicibus.

11 & receperunt sese omnia in cælum. * Et eo ipso momento tres viri qui missi fuerãt ad me à Cornelio ex Cæsarea, venerunt, steteruntq; pro foribus atrij in quo diuersabar.

12 * Dixit autẽ mihi Spiritus: Proficiscere cum eis absq; hæsitatione. Et venerunt mecũ isti quoque sex fratres, ingressíque sumus ædes viri.

13 * Et renuntiauit nobis quomodo vidisset domi suæ Angelum adstantem et dicentem sibi, Mitte ad Iouppi ciuitatem, et accerse Schemeoun qui vocatur Kipho.

14 * Et ille colloquetur tibi sermones quibus seruaberis tu & tota domus tua.

---

47 דלמא מיא משכח אנש כלא דלא נעמדון הנון דהא קבלו רוחא דקודשא אכמא דחנן ׃
48 הידין פקד להון דנעמדון בשמה דמרן ישוע משיחא ובעו מנה איך דנקוא לותהון יומתא ׃

קפלאון יא 1 ואשתמעת הות לשליחא ולאחא דביהוד דאף עממא קבלו מלתא דאלהא ׃

ביום חמשא קדמיא דצומא לא

2 וכד סלק שמעון לאורשלם דינין הוו עמה הנון דמן גזורתא ׃ 3 כד אמרין דלות אנשא עורלא על ולעם עמהון ׃ 4 ואקף הוא שמעון כתר בתר למאמר להון ׃ 5 דכד מצלא הוית ביופא חזית בחזוא דנחת הוא מאנא חד אינא דדמא הוא לכתנא ואסיר הוא בארבע קרנתה ושאב הוא מן שמיא ואתא עדמא לותי ׃

n שכח פיר׳יכול
o עמ ר עבראית כמו
p בעא קוא שמע
r מלל
a דון b על בוא
c לעם אכל d אקף התחיל
e אמר f הוא g חזא
h בחזון i פיר׳ כלי
k שוב הוריד

47 * Nũquid aquam quis prohibere potest, vt non baptizentur hi qui Spiritum sanctum acceperunt sicut & nos?

48 * Et iussit eos baptizari in nomine Domini Iesu Christi. Tunc rogauerunt eum vt maneret apud eos aliquot diebus.

47 * μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον, καθὼς καὶ ἡμεῖς;

48 * προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

CAP. XI.

ια.

1 AVdierunt autem Apostoli & fratres qui erant in Iudæa, quoniam & Gen A tes receperunt verbum Dei.

2 * Cùm autem ascendisset Petrus Ierosolymam, disceptabãt aduersus illum qui erant ex circuncisione:

3 * Dicentes, Quare introisti ad viros præputium habentes, & manducasti cum illis?

4 * Incipiens autem Petrus, exponebat illis per ordinem, dicens:

5 * Ego eram in ciuitate Ioppe orans, & vidi in excessu mẽtis †visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor initiis summitti de cęlo, & venit vsque ad me.

6 * In quod intuens, considerabam, & vidi quadrupedia terræ, & bestias, & reptilia, & volatilia cæli.

7 * Audiui autem & vocem dicentem mihi, Surge Petre, occide & manduca.

8 * Dixi autem, Nequaquam Domine: quia omne commune aut immundum nunquam introiuit in os meum.

9 * Respondit autem mihi vox secundò de cælo: Quæ Deus mundauit, tu ne commune dixeris.

10 * Hoc autem factum est per ter: & recepta sunt omnia rursum in cælum.

11 * Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo in qua eram, missi à Cęsarea ad B me.

12 * Dixit autem Spiritus mihi vt irem cum illis, nihil hæsitans. Venérunt autem mecum & sex fratres isti: & ingressi sumus in domum viri.

13 * Narrauit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua, stantem & dicentem sibi, Mitte in Ioppen, & accersi Simonem, qui cognominatur Petrus,

14 * Qui loquetur tibi verba in quibus saluus eris tu & vniuersa domus tua.

1 * Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

2 * ὅτε ἀνέβη πέτρος εἰς ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς,

3 * λέγοντες, ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς.

4 * ἀρξάμενος δὲ ὁ πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς, λέγων,

5 * ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ·

6 * εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετά, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

7 * ἤκουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, ἀναστὰς πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.

8 * εἶπον δέ, μηδαμῶς κύριε, ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.

9 * ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου.

10 * τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.

11 * καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ καισαρείας πρός με.

12 * εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα, συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός,

13 * ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ, ἀπόστειλον εἰς ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον πέτρον,

14 * ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.

6 וחרת בה וחזא הוית דאית בה חיותא דארבעת רגליהין ורחשא דארעא ואף פרחתא דשמיא׃ 7 ושמעת
הוית קלא דאמר הוא לי שמעון קום כוס ואכול׃ 8 ואמרת חס מרי דממתום לא על לפומי דטמא ודמסיב׃
9 וחוב קלא אמר לי מן שמיא דמדם דאלהא דכי אנת לא תסיב׃ 10 הדא הות תלת זבנין ואסתלק לה
כל מדם לשמיא׃ 11 ובה בשעתא תלתא גברין דאשתדרו לותי מן קורנליוס מן קסריא אתו וקמו על תרעא
דדרתא דשריא הוית בה׃ 12 ואמר לי רוחא דזל עמהון דלא פולגא ואתו עמי ואף הלין שתא אחין ועלן
לביתה דגברא׃ 13 ואשתעי לן איכנא חזא בביתה מלאכא דקם ואמר לה דשדר ליופא מדינתא
ואיתא לשמעון דמתקרא כאפא׃ 14 והו נמלל עמך מלא דבהין תחא אנת וכלה ביתך׃

l חור הביש m נכס
n סבת ממתום מעול
o סיב p מרם מועם
q דכא זכה r סלק
s שדר שלח v קום
x שרא לון y פלג z אתא
a על b שעא סיפר
c אתא d קרא e מלל
f חיא

15 ܘܟܕ ܫܪܝܬ ܠܡܡܠܠܘ ܐܓܢܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܟ ܡܐ ܕܥܠܝܢ ܡܢ ܩܕܝܡ܀ 16 ܘܐܬܕܟܪܬ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܕܝܘܚܢܢ ܥܡܕ ܒܡܝܐ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܬܬܥܡܕܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܀ 17 ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܠܗܐ ܫܘܝܐܝܬ ܝܗܒܗ ܡܘܗܒܬܐ ܠܥܡܡܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܠܢ ܐܢܐ ܡܢ ܗܘܝܬ ܕܐܣܦܩ ܕܐܟܠܐ ܠܐܠܗܐ܀ 18 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܫܡܥܘ ܫܠܝܘ ܠܗܘܢ ܘܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܟܒܪ ܐܦ ܠܥܡܡܐ ܐܠܗܐ ܝܗܒ ܬܝܒܘܬܐ ܠܚܝܐ܀

ܕܥܪܘܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ܀

ܠܒ

19 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܒܕܪܘ ܗܘܘ ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܕܗܘܐ ܥܠ ܐܣܛܦܢܘܣ ܡܛܝܘ ܗܘܘ ܥܕܡܐ ܠܦܘܢܝܩܐ ܐܦ ܠܐܬܪܐ ܕܩܘܦܪܘܣ ܘܠܐܢܛܝܘܟܝܐ ܟܕ ܥܡ ܐܢܫ ܠܐ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܐ ܐܠܐ ܒܠܚܘܕ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ܀ 20 ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܡܢܗܘܢ ܡܢ ܩܘܦܪܘܣ ܘܡܢ ܩܘܪܝܢܐ ܗܠܝܢ ܥܠܘ ܗܘܘ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܝܘܢܝܐ ܘܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܪܢ ܝܫܘܥ܀ 21 ܘܐܝܬ ܗܘܬ ܥܡܗܘܢ ܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܘܐܬܦܢܝܘ ܠܡܪܝܐ܀ 22 ܘܐܫܬܡܥܬ ܗܕܐ ܠܐܕܢܝܗܘܢ ܕܒܢܝ ܥܕܬܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܘܫܕܪܘ ܠܒܪܢܒܐ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ܀ 23 ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܬܡܢ ܘܚܙܐ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܚܕܝ ܘܡܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗܘܢ ܕܒܟܠܗ ܠܒܗܘܢ ܢܩܘܘܢ ܒܡܪܢ܀ 24 ܡܛܠ ܕܓܒܪܐ ܗܘܐ ܛܒܐ ܘܡܫܡܠܝ ܗܘܐ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܐܬܬܘܣܦ ܗܘܐ ܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܠܡܪܢ܀ 25 ܘܢܦܩ ܠܛܪܣܘܣ ܠܡܒܥܝܗ ܠܫܐܘܠ܀ 26 ܘܟܕ ܐܫܟܚܗ ܐܝܬܝܗ ܥܡܗ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܫܢܬܐ ܟܠܗ ܐܟܚܕܐ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ ܒܥܕܬܐ ܘܐܠܦܘ ܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܩܕܡܝܬ ܐܬܩܪܝܘ ܒܐܢܛܝܘܟܝܐ ܬܠܡܝܕܐ ܟܪܣܛܝܢܐ܀ 27 ܘܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ ܐܬܘ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܢܛܝܘܟܝ ܢܒܝܐ܀

15 * *Quumque exorsus essem loqui, obtexit eos Spiritus Sanctitatis, tanquam & nos à principio.*

16 * *Proinde recordatus sum sermonis Domini nostri, quum diceret: Jouchanon quidem baptizauit aqua; vos autem baptizabimini Spiritu Sanctitatis.*

17 * *Si ergo Deus æquè dedit illud donum Gentibus illis quæ crediderunt in Dominum nostrum Jeschua Meschicho, sicut & nobis, ego quis eram qui sufficerem ad prohibendum Deum?*

18 * *Quumque hos sermones audissent, quieuerunt, & glorificauerunt Deum, ac dicebant; Jam etiam Gentibus Deus dedit pœnitentiam ad vitam.*

Feria sexta præcedente Ieiunium.

19 * *Illi autem qui dispersi fuerant ex oppressione quæ contigerat ob Stephanum, peruenerant vsque in Phœniciam, atque in regionem Cypri, & in Antiochiam; nemini loquentes sermonē Dei, nisi tantùm Ihoudæis.*

20 * *Erant autem ex eis quidam ex Cypro & Cyrene, isti introibant Antiochiam, & colloquebantur Græcis, atque euangelizabant super Domino nostro Ieschua.*

21 * *Erat porrò cum eis manus Domini: multique crediderunt, & conuersi sunt ad Dominum.*

22 * *Peruenit autem hic rumor ad aures filiorum Ecclesiæ quæ erat in Ourischlem: proinde miserunt Barnabba in Antiochiam.*

23 * *Quumqúe illuc peruenisset, essetqúe conspicatus gratiam Dei, gauisus est; & efflagitabat ab eis vt toto corde suo adhærerent Domino nostro.*

24 * *Quandoquidem vir bonus erat, et plenus Spiritu Sanctitatis & fide. Cęterùm adiunxit se populus multus ad Dominum nostrum.*

25 * *Ille autem exiit in Tarsum vt requireret Schouol.*

26 * *Quumqúe eum inuenisset, adduxit secum Antiochiam. Totoqúe anno simul congregabantur in Ecclesia, docebántque plebem multam. Ex eo autem principio vocati sunt in Antiochia discipuli Christiani.*

27 * *Et in diebus illis venerunt ex Ourischlem illuc Prophetæ.*

---

15 וְכַד [g]אַקְפֶּת הֲוִיתְהוֹן לְמַלָּלוּ [h]אַגְנַת רוּחָאדְקוּדְשָׁא עֲלַיהוֹן אַיךְ מָא דַעֲלַין מֶן קְדִים ׃ 16 [i]וְאֶתְדַּכְרֵת [k]מֶלְּתֵה דְּמָרַן דְאָמַר הֲוָא דְיוּחַנַן [l]עֲמֶד בְּמַיָּא אַנְתּוּן דֵּין תֶעְמְדוּן בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא ׃ 17 אֶן הָכִיל אֱלָהָא [m]שַׁוְיָאִית יַהֲבֵה [n]מוּהַבְתָּא לְעַמְמֵא אִילֵין [o]דְּהַימֵנוּ בְּמָרַן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא אַיךְ לַן אֶנָא מַן [p]הֲוִית [q]דְּאֶסְפַּק [r]דְאֶכְלֵא לַאלָהָא ׃ 18 וְכַד הָלֵין [s]מֶלֵּא שְׁמַעוּ [t]שְׁלִיו לְהוֹן וְשַׁבְּחוּ לַאלָהָא וְאָמְרִין הֲווּ דַּכְּבַר אַף לְעַמְמֵא אֱלָהָא יַהֵב [u]תְּיָבוּתָא לְחַיֵּא ׃

דְּעֲרוּבְתָא קַדְמָיתָא דְּצוֹמָא לב

19 הָנוּן דֵּין דְּאֶתְבַּדַּרוּ הֲווּ מֶן [a]אוּלְצָנָא דַהֲוָא עַל אֶסְטְפָנוֹס [b]מְטִיו הֲווּ עַדְמָא לְפוּנִיקִי אַף לַאתְרָא דְקוּפְרוֹס וְלַאנְטִיוּכִיָּא כַּד עַם אֱנָשׁ לָא מְמַלְּלִין הֲווּ [c]מֶלְּתָא אֶלָּא בַּלְחוּד עַם יְהוּדָיֵא ׃ 20 אִיתֲהֲווּ דֵּין אֱנָשָׁא מֶנְהוֹן מֶן

[g] אַקֵף התחיל [h] גְּנַן חפף [i] דְּכַר [k] מַלֵּל [l] עֲמַד טבל [m] שְׁוָא [n] יַהֵב פיר׳ מתן [o] הֵימֵן [p] הֲוָא [q] סְפַק [r] כְּלָא [s] מַלֵּל [t] שְׁלָא נוח [u] תָּב שוב [a] אֲלַץ [b] מְטָא נגע [c] מַלֵּל

15 * Cùm autem cœpiſſem loqui, cecidit Spiritus ſanctus ſuper eos, ſicut & in nos in initio.

16 * Recordatus ſum autem verbi Domini, ſicut dicebat, Iohannes quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu ſancto.

17 * Si ergo eandem gratiam dedit illis Deus, ſicut & nobis, qui † credidimus in Dominum Ieſum Chriſtum: ego quis eram, qui poſſem prohibere Deum?

18 * His auditis, tacuerunt: & glorificauerunt Deum, dicentes: Ergo & Gentibus pœnitentiam dedit Deus ad vitam.

19 * Et illi quidem qui diſperſi fuerant à tribulatione quæ facta fuerat ſub Stephano, perambulauerunt vſque Phœnicen & Cyprum & Antiochiam, nemini loquentes verbum, niſi ſolis Iudæis.

20 * Erant autem quidam ex eis viri Cyprij & Cyrenæi, qui cùm introiiſſent Antiochiam, loquebantur ad Græcos, annuntiantes Dominum Ieſum.

21 * Et erat manus Domini cũ eis: multuſque numerus credentium conuerſus eſt ad Dominum.

22 * Peruenit autem ſermo ad aures Eccleſiæ quæ erat Ieroſolymis, ſuper iſtis: & miſerunt Barnabam vſque ad Antiochiam.

23 * Qui cùm perueniſſet, & vidiſſet gratiam Dei, gauiſus eſt: & hortabatur omnes † propoſito cordis permanere in Domino:

24 * Quia erat vir bonus, & plenus Spiritu ſancto & fide. Et appoſita eſt multa turba Domino.

25 * Profectus eſt autem Tarſum, vt quæreret Saulum:

26 * Quẽ cùm inueniſſet, perduxit Antiochiam. Et annum totum conuerſati ſunt ibi in eccleſia: & docuerunt turbam multam; ita vt cognominarentur primùm Antiochię diſcipuli, Chriſtiani.

27 * In his autem diebus ſuperuenerunt ab Ieroſolymis Prophetæ Antiochiam.

Sup. 1. 5. Mat. 3. c. 11. Marc. 1. b. 8. Luc. 3. c. 16. Ioh. 1. d. 26. Inf. 19. a. 4. — † credimus — † in

15 * ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ᾽ αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ.

16 * ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος κυρίου, ὡς ἔλεγεν, ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17 * εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς, ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν;

18 * ἀκούσαντες δὲ ταῦτα, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες, ἄραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν.

19 * Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ στεφάνῳ, διῆλθον ἕως φοινίκης, καὶ κύπρου, καὶ ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον ἰουδαίοις.

20 * ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες κύπριοι καὶ κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τοὺς ἑλληνιστὰς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον ἰησοῦν.

21 * καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ᾽ αὐτῶν τοῦ ἰᾶσθαι αὐτούς· πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον.

22 * ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν βαρνάβαν διελθεῖν εἰς ἀντιόχειαν·

23 * ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ,

24 * ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ.

25 * ἐξῆλθε δὲ εἰς ταρσὸν ὁ βαρνάβας ἀναζητῆσαι σαῦλον·

26 * καὶ εὑρὼν αὐτὸν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανὸν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς, χριστιανούς.

27 * ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ ἱεροσολύμων προφῆται εἰς ἀντιόχειαν.

קופרוס ומן קורינא הלין עלו הוו לאנטיוכי וממללין הוו עם יוניא ומסברין הוו על מרן ישוע ׃ 21 ואית הות עמהון אידה דמריא וסגיאא הימנו ואתפניו לות מריא ׃ 22 ואשתמעת הי הדא לארניהון דבני עדתא דבאורשלם ושדרו לברנבא לאנטיוכי ׃ 23 וכד אתא לתמן חזא טיבותא דאלהא חדי ובעא הוא מנהון דבכלה לבהון נהוון נקיפין למרן ׃ 24 מטל דגברא הוא טבא ומשמלי הוא ברוחא דקודשא ובהימנותא ואתתוסף הוא עמא סגיאא למרן ׃ 25 והו נפק הוא לטרסום למבעא לשאול ׃ 26 וכד אשכחה איתיה עמה לאנטיוכיא ושנתא כלה אכחדא כנישין הוו בעדתא ואלפו עמא סגיאא מן הידין קדמית אתקריו באנטיוכי תלמידא כריסטיניא ׃ 27 ובהוין יומתא הנון אתו מן אורשלם לתמן נביא ׃

עלל · יר · חימן · פנא · שמע · נקף · שמלא · חימן · יסף · בעא · שכח · אתא · אלף · קרא · זום · אתא

28 [a] *Surrexitque vnus ex eis, cui nomen erat Agabus, patefecitque eis per Spiritum famem ingentem futuram in tota terra. Et fuit hæc fames in diebus Claudij Cæsaris.*

29 [b] *Enimuerò discipuli, prout suppetebat vnicuique eorum, decreuerunt mittere subsidium fratribus illis qui habitabant in Ihoudæa.*

30 [c] *Itaque miserunt per manum Barnabba & Schouol ad Presbyteros qui illic erant.*

Sabbatho præcedente Ieiunium.

CAP. XII.

1 *Porrò in illo tēpore iniecit manus in quosdam qui erant in Ecclesia, vt malè acciperet eos Heroudes ille rex, qui cognominatus est Agripus.*

2 [a] *Trucidauit autem gladio Jaakoub fratrem Jouchanon.*

3 [b] *Quumquę vidisset hoc placuisse Ihoudæis, pergebat comprehendere etiam Schemeoun Kipho: (erant autem dies Azymorum.)*

4 [c] *Itaque prehendit eum, & coniecit in carcerem; eumque tradidit sexdecim militibus custodiendum, vt post Pezcho traderet eum populo Jihoudæorum.*

5 [d] *Quumque ipse Schemeoun custodiretur in carcere, preces assiduæ pro eo offerebantur ab Ecclesia Deo.*

6 [e] *Et in illa ipsa nocte, cuius diluculo tradendus erat, dum dormiret Schemeoun inter duos milites, vinctusque esset duabus catenis, & alij custodirent fores carceris:*

7 [f] *Angelus Domini astitit supra eum, & lux defluxit in totam domum: & pupugit ei latus, & excitauit eum: dixitque ei, Surge festinanter. Et deciderunt catenæ ex manibus eius.*

8 [g] *Et dixit ei Angelus, Accinge lumbos tuos, & calcia sandalia tua. Et ita fecit. Rursus autem dixit ei, Obuolue te pallio tuo, & sequere me.*

9 [h] *Exiit itaque & ambulabat post eum, quum nesciret verumne esset id quod fiebat per Angelum: putabat enim se visum videre.*

---

[28] וְקָם הֲוָא חַד מֶנְהוֹן דַּשְׁמֵהּ הֲוָא אַגָבוֹס [a] וְאוֹדַע אֶנוּן בְּרוּחָ דְּכַפְנָא רַבָּא הֲוָא בְּכֻלָּהּ אַרְעָא וַהֲוָא כַּפְנָא הָנָא בְּיוֹמַי קְלַוְדְיוֹס קֶסַר׃ [29] בְּרַם דֵּין [b] תַּלְמִידֵא אַיְכְמָא דְּאִית הֲוָא לְאנָשׁ אֱנָשׁ מֶנְהוֹן פְּרַשׁוּ [c] דְּנְשַׁדְּרוּן [d] לְתֶשְׁמֶשְׁתָּא לְאַחֵא אִילֵין [e] דְּעָמְרִין בִּיהוּד׃ [30] וְשַׁדַּרוּ בְּיַד בַּרְנַבָּא וְשָׁאוּל לְקַשִּׁישֵׁא דְּתַמָּן׃

דְּשַׁבְּתָא קַדְמָיתָא דְּצוֹמָא לג קפלאון יב [1] בְּהוּ דֵּין זַבְנָא [a] אַרְמִי הֲוָא [b] אִידַיָא עַל אֱנָשִׁין דְּבְעִדְּתָא אַיְךְ [c] דְּנַבְאֵשׁ לְהוֹן הֶרוֹדֶס מַלְכָּא הַו [d] דְּמֶתְכַּנֵּא אַגְרִיפּוֹס׃ [2] וְקַטַל [e] בְּסַיְפָא לְיַעְקוֹב אַחוּהִי דְּיוֹחַנָן׃ [3] וְכַד חֲזָא [f] דְּשֶׁפְרַת הָדָא לִיהוּדָיֵא [g] אוֹסֵף הֲוָא [h] לְמֵאחַד אָף לְשֶׁמְעוֹן כֵּאפָא [i] וְאִיתַיְהוֹן הֲוַו [k] יוֹמָתָא דְּפַטִּירֵא׃ [4] וַאֲחָדֵהּ [l] וְאַרְמְיֵהּ בֵּית אֲסִירֵא [m] וְאַשְׁלְמֵהּ לֵהּ שְׁתַּת עֲסַר [n] אֶסְטְרַטִיוֹטִין [o] דְּנֶטְּרוּנֵהּ דְּמֶן בָּתַר

[a] יָדַע [b] לְמַר [c] שַׁדַּר [d] שַׁמֵּשׁ [e] עֲמַר שכן

[a] רְמָא השליך ב ידים [c] בְּאֵשׁ [d] כְּנָא [e] פיר' חרב [f] שְׁפַר [g] יְסַף [h] אֲחַד [i] אִית [k] יום [l] רְמָא [m] שְׁלַם [n] מן לשון יון [o] נְטַר נצר

28 * Et surgens vnus ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum famem magnam futuram in vniuerso orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio† Cæsare.

29 * Discipuli autem prout† quis habebat, proposuerunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in Iudæa fratribus: [quisque. Inf. 12. d 24]

30 * Quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ & Sauli.

28 * ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι ἄγαβος ἐσήμαινε διὰ τοῦ πνεύματος, λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ κλαυδίου καίσαρος.

29 * τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ηὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς·

30 * ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς βαρνάβα καὶ σαύλου.

CAP. XII.

ιϐ.

1 * EOdem autem tempore misit Herodes rex manus, vt affligeret quosdam A de ecclesia.

2 * Occidit autem Iacobum fratrem Iohannis gladio.

3 * Videns autem quia placeret Iudæis, apposuit apprehēdere & Petrum. Erant autem dies Azymorum.

4 * Quem cùm apprehendisset, misit in carcerem, tradēs quatuor quaternionibus militum ad custodiendū eum, volēs post Pascha producere eum populo.

5 * Et Petrus quidem seruabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo.

6 * Cùm autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus: & custodes ante ostium custodiebant carcerem.

7 * Et ecce angelus Domini astitit; & lumen refulsit in habitaculo: percussoq; latere Petri, excitauit eum, dicens, Surge velociter. Et ceciderunt catenæ de manibus eius.

8 * Dixit autem angelus ad eum: Præcingere, & calcea te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: Circunda tibi vestimentum tuum, & sequere me.

9 * Et exiens sequebatur eum, & nesciebat quia verum est quod fiebat per angelum: existimabat autem se visum videre.

1 * Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας·

2 * ἀνεῖλε δὲ ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν ἰωάννου μαχαίρᾳ.

3 * καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ πέτρον· ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων·

4 * ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ.

5 * ὁ μὲν οὖν πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ. προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ.

6 * ὅτε δὲ ἔμελλεν προάγειν αὐτὸν ὁ ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσί, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν.

7 * καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι. πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ πέτρου, ἤγειρεν αὐτόν, λέγων, ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν.

8 * εἶπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν, περίζωσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησε δὲ οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι.

9 * καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν.

---

p פצחא q נשלמיוהי לעמא דיהודיא ׃ 5 וכד הו שמעון מתנטר הוא בית אסירא r צלותא s אמינתא מתקרבא הות מן עדתא חלפוהי לאלהא ׃ 6 ובה בהו ליליא דלצפרא עתיד הוא דנשלמיוהי כד דמיך הוא שמעון בית תרין t אסטרטיוטין u ואסיר הוא בתרתין x ששלן ואחרנא נטרין הוו תרעא דבית אסירא ׃ 7 מלאכא y דמריא קם לעל מנה ונוהרא z אזלג בכלה ביתא a ורקרה b בגבה c ואקימה ואמר לה קום d עגל ונפלי שלשלתא מן e אידוהי ׃ 8 ואמר לה מלאכא אסור חציך f וסאן g טלריך ועבד הכנא והוב אמר לה h אתעטף i הכסיתך וחא בתרי ׃ 9 ונפק ואזל הוא בתרה כד לא ידע הוא דשרירא הות הי l דהויא הות ביד מלאכא סבר הוא גיר m דחזוא חזא הוא ׃

p כמו פסח q שלם r צלא s אמן פיר׳ תמידה t פיר׳ אנשי מלחמה u אסר x שלשלאות y אדני z זלג a רקר b פיר׳ בצידו c קום d פתאם e ידיו f סאן g נעלים סנדליך h עטף i כסא k אתא l חוא m חזיון

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

10 * *Quumque trãsissent custodiam primam & secundam, venerunt vsque ad portam ferream, & aperta est eis vltro. at quum exiissent, ac pertransissent plateam quãdam, discessit ab eo Angelus.*

11 * *Tunc cognouit Schemeoun, et ait: Nunc scio verissimè Dominũ misisse Angelum suum, méque liberasse de manu Heroudis regis, & ex eo quod machinabantur aduersum me Jihoudæi.*

12 * *Quod quum intelligeret, venit domum Mariam matris Jouchanon illius qui cognominatus est Marcus, propterea quòd multi fratres illic erant congregati, & precabantur.*

13 * *Pulsauit autem fores atrij, & egressa est vt ei responderet puella, nomime Rouda.*

14 * *Et agnouit vocem Schemeoun: ac præ gaudio suo non aperuit ei ostium; sed reuersa est cursu, ac dixit eis: Ecce Schemeoun stat pro foribus atrij.*

15 * *Cui dicunt, Terrore conturbata es. Illa verò asseuerabat rem ita se habere. Dicunt ei, Fortasse angelus eius est.*

16 * *Schemeoum autem pulsabat fores: proinde exierunt, eũque conspicati obstupuerunt.*

17 * *Porrò indicabat eis sublata manu vt tacerent: & ingressus est, ac renuntiauit eis quomodo Dominus eduxerat eum de carcere. ac dixit eis, Renuntiate hæc Iaakoub & fratribus. Et egressus profectus est in alium locum.*

18 * *Quum autem manè esset, extititt tumultus plurimus inter milites propter Schemeoun, quidnam ei factum esset.*

19 * *Heroudes verò quum requisisset eum, nec inuenisset, condemnauit illos custodes, et iussit eos necari. Et excessit è Jihoudæa, atque commoratus est in Cæsarea.*

20 * *Quoniam autem iratus erat contra Tyrios & Tzaidonios, congregati sunt, eumque simul adiere, & persuaso Blasto cubiculario regis, postularunt ab eo vt haberent pacem, propterea quòd victus regionis ipsorum ex regno ipsius Heroudis erat.*

21 * *Die autem percelebri indutus erat Heroudes veste regia, sedebâtque pro tribunali, verbáque faciebat ad turbam.*

---

10 וכד עברת [n] מטרתא קדמיתא ודתרתין [o] אתו עדמא לתרעא [p] דפרזלא [q] ואתפתח להון מן [r] צבות נפשה וכד נפקו ועברו שוקא חד פרק מן לותה מלאכא : 11 הידין [s] אשתודע שמעון ואמר השא ידעת בקושתא דמריא שדר מלאכה ופלטני מן אידה דהרודס מלכא ומן מדם [t] דמתחשבין הוו עלי יהודיא : 12 וכד [u] אסתכל אתא לה לביתא דמרים אמה דיוחנן הו [x] דאתכני מרקוס מטל דאחא סגיאא תמן כנישין הוו [y] ומצלין : 13 ונקש בתרעא דדרתא ונפקת [z] דתעניוהי [a] טליתא דשמה רודא : 14 [b] ואשתודעת קלה דשמעון ובחדותה לא פתחת לה תרעא אלא [d] הפכת [e] ברהטא ואמרא להון שמעון הא [f] קאם על תרעא דדרתא : 15 אמרין לה [g] מזע זעתי לכי והי [h] מתחריא הות דהדא הכנא הי אמרין לה [i] כבר מלאכה הו :

[n] נטר [o] אתא
[d] כמו ברזל
[q] פתח [r] צבא [s] ידע
[t] חשב [u] סכל [x] כנא
[y] צלא פלל [z] ענא
[a] נערה
[b] ידע [c] חדי [d] חפך [e] רהט
[f] קום [g] זוע [h] חרא
[i] פיר' אולי

[10] Tranſeuntes autem primam & ſecundam cuſtodiam, venerunt ad portam ferream quæ ducit ad ciuitatem, quæ vltrò aperta eſt eis. Et exeuntes proceſſerunt vicum vnum: & continuò diſceſſit angelus ab eo.

[11] Et Petrus ad ſe reuerſus, dixit: Nunc ſcio verè quia miſit Dominus angelum ſuum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorum.

[12] Conſideranſque, venit ad domum Mariæ matris Iohannis, qui cognominatus eſt Marcus, vbi erant multi congregati & orantes.

[13] Pulſante autem † eo oſtium ianuæ, proceſſit puella ad videndum, nomine Rhode.

(†eo ad oſtium, †Petro oſtium,)

[14] Et vt cognouit vocem Petri, præ gaudio non aperuit ianuam; ſed intrò currens, nuntiauit ſtare Petrum ante ianuam.

[15] At illi dixerunt ad eam, Inſanis. Illa autem affirmabat ſic ſe habere. Illi autem dicebant, Angelus eius eſt.

[16] Petrus autem perſeuerabat pulſans. Cùm autem † aperuiſſent, viderunt eum, & obſtupuerunt.

(†aperuiſſet oſtium,)

[17] Annuens autem eis manu, vt tacerent, narrauit quomodo Dñs eduxiſſet eum de carcere: dixitque, Nuntiate Iacobo & fratribus hæc. Et egreſſus abiit in alium locum.

[18] Facta autem die, erat non parua turbatio inter milites, quidnam factum eſſet de Petro.

[19] Herodes autē cùm requiſiſſet eum, & non inueniſſet, inquiſitione facta de cuſtodibus, iuſſit eos duci: deſcendenſque à Iudæa in Cæſaream, ibi commoratus eſt.

D

[20] Erat autem iratus Tyriis & Sidoniis. At illi vnanimes venerunt ad eum, & perſuaſo Blaſto, qui erat ſuper cubiculum regis, poſtulabant pacem, eò quòd alerentur regiones eorum ab illo.

[21] Statuto autem die Herodes veſtitus veſte regia, ſedit pro tribunali, & concionabatur ad eos.

---

[10] διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίχθη αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ᾽ αὐτοῦ.

[11] καὶ ὁ Πέτρος γενόμενος ἐν ἑαυτῷ εἶπε, νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

[12] συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι ἀδελφοὶ καὶ προσευχόμενοι.

[13] κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη·

[14] καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος·

[15] οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον, μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δ᾽ ἔλεγον, ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν.

[16] ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν, καὶ ἐξέστησαν.

[17] κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δὲ, ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

[18] γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.

[19] Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν διέτριβεν.

[20] ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.

[21] τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς.

---

16 ושמעון נקש הוא בתרעא ונפקו [k] חזאוהי ותמהו להון׃ 17 [l] ומניף הוא להון אידה איך [m] דנשתקון להון [n] ועל [o] ואשתעי להון איכנא מריא [p] אפקה מן בית אסירא ואמר להון אשתעו הלין ליעקוב ולאחין ונפק אזל לה לאתר אחרין׃ 18 וכד הוא צפרא הוא [q] רובא סגיאא בית [r] אסטרטיוטא על שמעון דמנא הוא לה׃ 19 הרודס דין כד [s] בעיהי ולא אשכחה דן אנון לנטורא ופקד [t] דנמותון ונפק לה מן יהוד [u] ואיתיהי הוא בקסריא׃ 20 ומטל דרגיז הוא על צוריא ועל צידניא אתכנשו [x] ואתו לותה אכחדא [y] ואפיסו לבלסטום [z] קיטונקנה דמלכא ושאלו מנה דנהויא להון [a] שינא מטל [b] דפורנסא דאתרהון מן מלכותה הוא דהרודס׃ 21 ביומא דין ידיעא לבש הוא הרודס לבושא דמלכותא [c] ויתב על [d] בים ומםלל הוא עם כנשא׃

[k] חזא [l] נף [m] שתק
[n] על [o] שעא ספר
[p] נפק [q] רוב כמו ריב
[r] מן לשון יון
[s] בעא [t] מות [u] אירת
[x] אתא [y] פיס
[z] הוא נוצר חדר בפיר׳ שלום
[a] [b] פרנס [c] יתב ישב
[d] עברא ית כסא

22 ܥܡܐ ܕܝܢ ܟܠܗ ܩܥܐ ܗܘܐ ܘܐܡܪ ܗܠܝܢ ܒܢܬ ܩܠܐ ܕܐܠܗܐ ܐܢܝܢ ܘܠܐ ܕܒܪܢܫܐ. 23 ܘܚܠܦ ܕܠܐ ܝܗܒ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ: ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܡܚܝܗܝ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܐܬܪܦܬ ܒܬܘܠܥܐ ܘܡܝܬ. 24 ܘܤܒܪܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܬܟܪܙܐ ܗܘܬ ܘܪܒܝܐ܀

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ ܀ ܠܕ ܀

25 ܒܪܢܒܐ ܕܝܢ ܘܫܐܘܠ: ܦܢܘ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܢܛܝܘܟܝ: ܡܢ ܒܬܪ ܕܫܠܡܘ ܬܫܡܫܬܗܘܢ. ܘܕܒܪܘ ܥܡܗܘܢ ܠܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܬܟܢܝ ܡܪܩܘܤ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܀ ܝܓ ܀

1 ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܒܥܕܬܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ ܢܒܝܐ ܘܡܠܦܢܐ. ܒܪܢܒܐ ܘܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܢܝܓܪ. ܘܠܘܩܝܘܤ ܕܡܢ ܩܘܪܝܢܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܢܐܝܠ ܒܪ ܡܪܒܝܢܘܗܝ ܕܗܪܘܕܤ ܛܛܪܟܐ ܘܫܐܘܠ. 2 ܘܟܕ ܗܢܘܢ ܨܝܡܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܟܫܦܝܢ ܠܐܠܗܐ: ܐܡܪܬ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܦܪܘܫܘ ܠܝ ܠܫܐܘܠ ܘܠܒܪܢܒܐ: ܠܥܒܕܐ ܐܝܢܐ ܕܐܢܐ ܩܪܝܬ ܐܢܘܢ. 3 ܘܒܬܪ ܕܨܡܘ ܘܨܠܝܘ ܤܡܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܐ ܘܫܕܪܘ ܐܢܘܢ܀ 4 ܘܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܐܫܬܠܚܘ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ: ܢܚܬܘ ܠܗܘܢ ܠܤܠܘܩܝܐ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܪܕܘ ܒܝܡܐ ܥܕܡܐ ܠܩܘܦܪܘܤ. 5 ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܤܠܡܝܢܐ ܡܕܝܢܬܐ ܡܤܒܪܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܝܘܚܢܢ ܡܫܡܫ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. 6 ܘܟܕ ܐܬܟܪܟܘ ܟܠܗ ܓܙܪܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܦܦܘܤ ܡܕܝܢܬܐ: ܐܫܟܚܘ ܓܒܪܐ ܚܕ ܚܪܫܐ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܒܪ ܫܘܡܐ. 7 ܗܢܐ ܕܒܝܩ ܗܘܐ ܠܓܒܪܐ ܚܟܝܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܢܬܘܦܛܘܤ. ܘܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܤܪܓܝܘܤ ܦܘܠܘܤ. ܘܩܪܐ ܗܘܐ ܐܢܬܘܦܛܘܤ ܠܫܐܘܠ ܘܠܒܪܢܒܐ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܕܢܫܡܥ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. 8 ܩܐܡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܘܩܒܠܗܘܢ ܗܘ ܚܪܫܐ ܒܪ ܫܘܡܐ. ܕܡܬܬܪܓܡ ܫܡܗ ܐܠܘܡܘܤ. ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܤܛܝܘܗܝ ܠܐܢܬܘܦܛܘܤ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ.

22 *Totus verò populus clamabat & dicebat, Hæ sunt filiæ vocum Dei, et non hominũ.* 23 *Verùm eo quòd non tribuisset gloriam Deo, ea ipsa hora feriit eum Angelus Domini, & erosus est à vermibus, atque mortuus est.* 24 *Proinde Euangelium Dei prædicabatur, & incrementum capiebat.*

Dominica quarta Ieiunij.

25 *Barnabba autẽ & Schouol reuersi sunt ex Ourischlem Antiochiam, postquàm expleuissent ministerium suum; assumpseruntque secum Iouchanon illum qui cognominatus est Marcus.*

CAP. XIII.

1 *Erant porrò in Ecclesia, quæ erat Antiochiæ, Prophetæ & Doctores Barnabba, & Schemeoun qui vocatur Niger, & Lucius ex Cyrene vrbe, & Manaıl filius educationis* [collactaneus] *Heroudis Tetrarchæ, & Schouol.*

2 *Quumque ipsi ieiunarent, & preces auspicarentur Deo, dixit eis Spiritus Sanctitatis: Secernite mihi Schouol & Barnabba operi ad quod ego vocaui eos.*

3 *Postquàm igitur ieiunassent, ac preces auspicati fuissent, imposuerunt eis manus; & dimiserunt eos.*

4 *Ipsi autem quum emissi essent à Spiritu Sanctitatis, descenderunt Seleuciam, & illinc per mare peruenerunt ad vsque Cyprum.*

5 *Quumque introissent Salaminam vrbem, euangelizabant sermonem Domini nostri in Synagogis Iihoudæorum: & Iouchanon ministrum habebant.*

6 *Porrò quum perlustrassent totam insulam vsque ad Paphum vrbem, nacti sunt virum quendam magum Jihoudeum, qui erat Pseudopropheta, cui nomen erat Bar-Schoumo* [filius nominis.]

7 *Iste adhærebat viro sapienti qui erat Proconsul, vocabaturque Sergius Paulus. Aduocauit autem Proconsul Schouol & Barnabba, & petebat vt audiret ab eis sermonem Dei.*

8 *Resistebat autem eis ille ipse magus Bar-Schoumo, cuius nomen exponitur Eloumous, quippe qui vellet auertere Procõsulem à fide.*

---

22 עַמָּא דֵּין כֻּלֵּהּ קָעֵא הֲוָא וַאמַר הָלֵין בְּנָת קָלָא דַאלָהָא אֶנֵין וְלָא הֲוַי דַּבְנַינָשָׁא׃ 23 וַחְלָף דְלָא יַהֵב תֶּשְׁבּוּחְתָא לַאלָהָא בָּה בְּשָׁעְתָא מְחָיְהִי מַלַאכֵה דְמָרְיָא וַאֶתְרְפַת בְּתַוְלָעֵא וּמִית׃ 24 וַסְבַּרְתָּא דַאלָהָא מֶתְכַּרְזָא הֲוָת וְרָבְיָא׃
דְּחַד בְּשַׁבָּא דַאַרְבְּעָא דְצוֹמָא לד
25 בַּרְנַבָּא דֵין וְשָׁאוּל פְּנַו מֶן אוּרִשְׁלֶם לַאַנְטְיוֹכִי מֶן בָּתַר דְּשַׁלֶמוּ תֶּשְׁמֶשְׁתְּהוֹן וַדְבַרוּ עַמְּהוֹן לְיוֹחַנָן הַו דְאֶתְכַּנִי מַרְקוֹס׃
קפלאון יג
1 אִית הֲוָא דֵין בְּעִדְתָּא דַאנְטִיָכִיא נְבִיֵא וּמַלְפָנֵא בַּרְנַבָּא וְשֶׁמְעוֹן דְּמֶתְקְרֵא נִיגֵר וְלוּקִיוֹס דְּמֶן קוּרִינָא מְדִינְתָא וּמַנַאִיל בַּר מַרְבְּיָנוּהִי דְּהֶרוֹדֶס טֶטְרַכָּא וְשָׁאוּל׃ 2 וְכַד הֶנוּן צָיְמִין הֲווּ וּמֶתְכַּשְׁפִין לַאלָהָא אֶמְרַת לְהוֹן רוּחָא דְקוּדְשָׁא פְּרוּשׁוּ לִי לְשָׁאוּל וַלְבַרְנַבָּא לַעֲבָדָא אַיְנָא דֶאנָא קְרִית אֶנוּן׃

ᵉ הֲוָא ᶠ שְׁבַח ᵍ מְחָא ʰ רְפַּת נאכל ⁱ מות ʲ אבשורה ˡ כְּרֵז ᵐ רְבָא ᵃ פְּנָא שוב ᵇ שַׁמֵּשׁ ᶜ כְּנֵי ᵈ בקהל ᵉ אֲלַף ᶠ קְרָא ᵍ רְבָא ʰ מן לשון יון שר ארבע מדינות ⁱ צום ᵏ כְּשַׁף פּוֹ׳ ˡ קְרָא

22 *Populus autem acclamabat, Dei voces, & non hominis.

23 * Confeſtim autem percuſſit eum angelus Domini, eo quòd non dediſſet honorem Deo: & conſumptus à vermibus, expirauit.

24 * Verbum autem Domini creſcebat & multiplicabatur.

25 * Barnabas autem & † Saulus reuerſi ſunt ab Ieroſolymis expleto miniſterio, aſſumpto Iohanne, qui cognominatus eſt Marcus.

(margin: Paulus Sup. 11. d.19)

CAP. XIII.

1 ERant autem in Eccleſia quæ erat Antiochię, prophetę & doctores, in quibus Barnabas, & Simon qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenenſis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus. A

(margin: Inf. 14. d.25)

2 * Miniſtrantibus autem illis Domino, & ieiunãtibus, dixit † Spiritus ſanct⁹: Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod aſſumpſi eos.

(margin: illis Rom. 1. b.1)

3 * Tunc ieiunantes & orantes, imponenteſque eis manus, dimiſerunt illos.

4 * Et ipſi quidem miſſi à Spiritu ſancto, abierunt Seleuciam, & indè nauigauerunt Cyprum.

5 * Et cùm veniſſent Salaminam, prædicabant verbum Dei in Synagogis Iudæorum. Habebant autem & Iohãnem in miniſterio.

6 * Et cùm perambulaſſent vniuerſam inſulam vſque ad Paphum, inuenerunt quendam virum magum pſeudoprophetam, Iudæum, cui nomen erat † Bar-Ieſu:

(margin: Bar. Ieſu.)

7 * Qui erat cum Proconſule Sergio Paulo viro prudente. Hic accerſitis Barnaba & Saulo, deſiderabat audire verbum Dei. B

8 * Reſiſtebat autem illis Elymas, magus, (ſic enim interpretatur nomen eius) quærens auertere Proconſulem à fide.

22 * ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, φωνὴ θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου.

23 * παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε δόξαν τῷ θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

24 * ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο.

25 * Βαρνάβας δὲ καὶ σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς ἀντιόχειαν, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα μάρκον.

ιγ'.

1 * Ἦσαν δέ τινες ἐν ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ, τε βαρνάβας καὶ συμεὼν ὁ καλούμενος νίγερ, καὶ λούκιος ὁ κυρηναῖος, μαναήν τε ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ σαῦλος.

2 * λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ, καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀφορίσατε δή μοι τὸν βαρνάβαν καὶ τὸν σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.

3 * τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

4 * οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς τὴν σελεύκειαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν κύπρον.

5 * καὶ γενόμενοι ἐν σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν ἰουδαίων. εἶχον δὲ καὶ ἰωάννην ὑπηρέτην.

6 * διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι πάφου, εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα βαριησοῦς·

7 * ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ σεργίῳ παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος βαρνάβαν καὶ σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ·

8 * ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς ἐλύμας ὁ μάγος· οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως.

3 ובתר דצמו וצליו סמו עליהון אידא ושדרו אנון ׃ 4 והנון כד אשתלחו מן רוחא דקודשא נחתו להון לסלוקיא ומן תמן רדו בימא עדמא לקופרום ׃ 5 וכד עלו לסלמינא מדינתא מסברין הוו מלתה דמרן בכנושתא דיהודיא ויוחנן משמש הוא להון ׃ 6 וכד אתכרכוה לכלה גזרתא עדמא לפפוס מדינתא אשכחו גברא חד חרשא יהודיא דאיתוהי הוא נביא דגלא דשמה הוא בר שומא ׃ 7 הנא דביק הוא לגברא חכימא דאיתוהי הוא אנתופטוס ומתקרא הוא סרגיוס פולוס וקרא הוא אנתופטוס לשאול ולברנבא ובעא הוא דנשמע מנהון מלתא דאלהא ׃ 8 קאם הוא דין לוקבלהון הו הנא חרשא בר שומא דמתתרגם שמה אלומס מטל דצבא הוא דנעקמיוהי לאנתופטוס מן הימנותא ׃

צלא · סום · שלח
ררא · עלל · מלל
כרך חור
עבראית אי
בן · השם א מן לשון יון
קרא · קום
תרגם · עקם
הימן

[illegible]

9 *Schouol autem ille qui vocatus est Paulus, repletus est Spiritu Sanctitatis, & intuitus eum, 10 *Dixit: O plene omnibus dolis, omnibusq; flagitiis, fili criminatoris [diaboli,] & infense omni æquitati, non cessabis peruertere vias rectas Domini?

11 *Nunc itaque manus Domini contra te est; erisque cæcus, nec aspicies Solem ad tempus. Et ea ipsa hora incidit in eum caligo & tenebræ: proinde circuibat, quærebátque qui 12 prehenderet ei manum. *Quumque vidisset Proconsul quod factum fuerat, perculsus est, crediditque doctrinæ Domini.

Feria secunda Passionis.

13 *Paulus autem & Barnabba per mare perrexerunt à Papho vrbe, veneruntque Pergen ciuitatem Pamphyliæ: & discessit ab eis Jouchanō, ac profectus est ad Ourischlem.

14 *Illi verò egressi sunt ex Perge, & venerunt Antiochiam vrbē Pisidiæ, & introierunt in Synagogam, sederuntque die Sabba- 15 thi. *Postea quàm autem lecta esset Lex, & Prophetæ, ad eos miserunt Seniores Synagogæ qui dicerent: Viri fratres, si quis est in vobis sermo consolationis, alloquimini po- 16 pulum. *Proinde surrexit Paulus, indixitque silentium manu, & ait: Viri filij Isroiel, vosque qui Deum reueremini, audite.

17 *Deus huius populi elegit patres nostros, extulitque & magnificauit eos quum essent incolæ in terra Ægypti, brachioque excelso 18 eduxit eos ex ea. *Et nutriuit eos in deserto quadraginta annis.

19 *Et deleuit septem Gentes in terra Canaan, illisque dedit solum earum hæreditate possidendum.

20 *Porrò quadringentis & quinquaginta annis dedit eis Judices vsque ad Schemouil prophetam.

21 *Tuncque petierunt sibi regem, & dedit eis Deus Schoul filium Kis virum ex stemmate Ben-Jomin annis quadraginta.

22 *Et sustulit eum, eisque excitauit Dauid regem: & perhibuit ei testimonium, dixitque: Inueni Dauid filium Ischai virum secundum cor meum: is exequetur omnia placita mea.

---

9 שאול דין הו דאתקרי פולוס [d] אתמלי הוא ברוחא דקודשא [e] וחר בה׃ 10 ואמר או דמלא כל נכלין וכלהין [f] בישתא בריה [g] דאכל קרצא ובעלדבבא דכלה [h] כאנותא לא [i] שלא אנת למעקמו אורחתה [k] תריצתא דמריא׃ 11 והשא [l] אידה דמריא עליך ותהוא [m] סמא ולא תחזא שמשא עדמא לזבנא ובה בשעתא נפל עלוהי [n] עמטנא וחשוכא ומתכרך הוא ובעא דמנו [o] נאחוד באידה׃ 12 וכד חזא אנתופטוס מדם דהוא [p] אתדמר והימן [q] ביולפנה דמריא׃

יום תרין [a] דחשא לח

13 פולוס דין וברנבא [b] רדו בימא מן פפוס מדינתא [c] ואתו להון לפרגא מדינתא דפמפוליא ופרש מנהון יוחנן ואזל לה לאורשלם׃ 14 הנון דין נפקו מן פרגא ואתו לאנטיכיא [d] מדינתא דפיסידיא ועלו לכנושתא

[d] מלא [e] חור הביט [f] ביש [g] מוסין [h] כנן [i] שלא חדל [k] תרץ [l] יד [m] עור [n] פיר׳ ערפל [o] אחד [p] דמר [q] ילף כמו אלף [a] חשש [b] רדא [c] אתא [d] דון

[9] Saulus autem, qui & Paulus, repletus Spiritu ſancto, intuens in eum,

[10] Dixit: O plene omni dolo & omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iuſtitiæ, non deſinis ſubuertere vias Domini rectas.

[11] Et nunc ecce manus Domini ſuper te, & eris cæcus, non vidēs Solem vſque ad tempus. Et confeſtim cecidit in eum caligo & tenebræ; & circuiens quęrebat qui ei manum daret.

[12] Tunc Proconſul cùm vidiſſet factū, credidit, admirans ſuper doctrina Domini.

[13] Et cùm à Papho nauigaſſent Paulus & qui cum eo erant, venerunt Pergen Pamphyliæ. Iohannes autem diſcedens ab eis, reuerſus eſt Ieroſolymam.

[14] Illi verò pertranſeuntes Pergen, venerunt Antiochiam Piſidiæ: & ingreſſi C ſynagogam die Sabbathorum, ſederunt.

[15] Poſt lectionem autem Legis & Prophetarum, miſerunt principes Synagogæ ad eos, dicentes: Viri fratres, ſi quis eſt in vobis ſermo exhortationis ad plebem, dicite.

[16] Surgens autem Paulus & manu ſilentium indicens, ait: Viri Iſraelitæ, & qui timetis Deum, audite:

[17] Deus plebis Iſrael elegit Patres noſtros, & plebem exaltauit cùm eſſent incolæ in terra Ægypti, & in brachio excelſo eduxit eos ex ea:

[18] Et per quadraginta annorum tempus mores eorum ſuſtinuit in deſerto.

[19] Et deſtruens gentes ſeptem in terra Chanaan, ſorte diſtribuit eis terram eorum,

[20] Quaſi poſt quadringentos & quinquaginta annos: & poſt hæc dedit Iudices, vſque ad Samuel Prophetam.

[21] Et exinde poſtulauerunt regem. & dedit illis Saul filium Cis, virū de tribu Beniamin, annis quadraginta.

[22] Et amoto illo, ſuſcitauit illis Dauid regem: cui teſtimoniū perhibens, dixit: D Inueni Dauid filium Ieſſę, virum ſecundùm cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.

Exod. 1. 12. Exo. 15. Exo. 14. Exo. 16. Ioſu. 14. Iudic. 3. 1. Reg. 8. 1. Reg. 9. 1. Reg. 16. Pſal. 88.

[9] Σαῦλος δέ, ὁ καὶ παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτόν,

[10] εἶπεν, ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας;

[11] καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς.

[12] τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός, ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

[13] Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς πάφου οἱ περὶ τὸν παῦλον, ἦλθον εἰς πέργην τῆς παμφυλίας· ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ᾽ αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ.

[14] αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς πέργης, παρεγένοντο εἰς ἀντιόχειαν τῆς πισιδίας· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν.

[15] μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτούς, λέγοντες, ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.

[16] ἀναστὰς δὲ παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρί, εἶπεν, ἄνδρες ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε·

[17] ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν γῇ αἰγύπτῳ· καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς.

[18] καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ.

[19] καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ χαναάν, κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν·

[20] καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κριτὰς ἕως σαμουὴλ τοῦ προφήτου.

[21] κἀκεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν σαοὺλ υἱὸν κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα·

[22] καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν δαβὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, εὗρον δαβὶδ τὸν τοῦ ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.

וִיתֵבוּ בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא׃ [15] וּבָתַר דְּאֶתְקְרִי נָמוֹסָא וּנְבִיָא שְׁלַחוּ לְהוֹן קַשִּׁישֵׁא דְכְנוּשְׁתָּא וְאָמְרוּ גַבְרָא אַחַין אִנְהוּ דְּאִית לְכוֹן מֶלְּתָא דְבוּיָאָא מַלְלוּעַם עַמָּא׃ [16] וְקָם פּוֹלוֹס וְאַנִיף אִידֵהּ וְאֱמַר גַּבְרָא בְּנַי יִסְרָיֵל וְאֵילֵין דְּדָחְלִין מֶן אֱלָהָא שְׁמַעוּ׃ [17] אֱלָהֵהּ דְעַמָּא הָנָא גְּבָא לַאֲבָהָתַן וְאַרִים וְאוֹרֶב אֶנוּן כַּד הָווּ תּוֹתָבֵא בְּאַרְעָא דְמֶצְרֵין וּבְדְרָעָא רָמָא אַפֶּק אֶנוּן מֶנָּהּ׃ [18] וְתַרְסִי אֶנוּן בְּמַדְבְּרָא אַרְבְּעִין שְׁנִין׃ [19] וְהַגַּם שַׁבְעָא עַמְמִין בְּאַרְעָא דְכְנַעַן וִיהַב לְהוֹן אַרְעֲהוֹן יוּרְתָּנָא׃ [20] וְאַרְבַּע מָאָא וְחַמְשִׁין שְׁנִין יְהַב לְהוֹן דַּיָּנֵא עַדְמָא לַשְׁמוּאִיל נְבִיָא׃ [21] וְהָידֵין שְׁאֵלוּ לְהוֹן מַלְכָּא וִיהַב לְהוֹן אֱלָהָא לְשָׁאוּל בַּר קִישׁ גַּבְרָא מֶן שַׁרְבְתָא דְבֶנְיָמִין שְׁנִין אַרְבְּעִין׃ [22] וְנַסְבֵהּ וְאַקִים לְהוֹן לְדַוִיד מַלְכָּא וְאַסְהֵד עֲלוֹהִי וְאֱמַר דְּאֶשְׁכְּחֶת לְדָוִיד בְּרֵהּ דְאִישַׁי גַּבְרָא אַיְךְ לְבִי הוּ נֶעְבֵּד כֻּלְהוֹן צֶבְיָנַי׃

יתב שבת קרא מלל
ביא פיר׳ נחם נוף
השׂ״ים ברסמות ידו
רום ירב כמורבב
יתב אזרע רום
נפק תרסי
האכלאו פרנס
חגם כרה ירת ירש
רון נסב קום סהד
שכח מצא צבא חפץ

23 * *Ex semine huius suscitauit Deus Isroieli, quemadmodum pollicitus fuerat, Ieschua redemptorem.*

24 * *Et misit Iouchanon qui prædicaret ante aduentum eius Baptismum pœnitentiæ toti populo Isroiel.*

25 * *Quumque expleret Iouchanon ministerium suum, dicebat, Quem me putatis esse? Non sum ego: sed ecce pone me venit is, cuius non sum dignus qui soluam corrigias calciamentorum.*

Dominica magna Resurrectionis.

26 * *Viri fratres, filij prosapiæ Abrohom, & qui vobiscum timent Deum, vobis ille missus est Verbum vitæ.*

27 * *Illi enim habitatores Ourischlem, et primores eorum non consenserunt ei, nec Scripturis Prophetarum quæ leguntur omni Sabbatho; sed condemnarunt eum, & impleuerunt quæcunque scripta sunt.*

28 * *Quumque non inuenissent causam mortis vllam, petierunt à Pilato vt interficerent* 29 *eum.* * *Et quum expleuissent quicquid scriptum fuerat de eo, detraxerunt eum de cruce, posueruntque in monumento.*

30 * *Deus autem excitauit eum à mortuis.*

31 * *Et visus est per dies multos iis qui ascenderant cum eo à Galilæa ad Ourischlem: istique nunc sunt testes eius apud populum.*

32 * *Quin & nos ecce euangelizamus vobis promissum illud quod factum est ad Patres* 33 *nostros:* * *Illud impleuisse Deum nobis filiis eorum, quum excitauit Ieschua. Quēadmodū scriptum est in Psalmo secundo: Filius meus* 34 *es tu, ego hodie genui te.* * *Et ita excitauit eum Deus à mortuis, vt nō amplius reuersurus sit videre corruptionē, prout dixit, Da-* 35 *bo vobis beneficentiam Dauid fidelem.* * *Et rursus ait in alio loco: Non dabis Sanctū tuū* 36 *vt videat corruptionem.* * *Dauid enim in sua generatione inseruiuit voluntati Dei, et obdormiuit, & adiunctus est patribus suis, vi-* 37 *ditq; corruptionem.* * *Is autem quē excitauit* 38 *Deus, non vidit corruptionem.* * *Scitote ergo fratres, per hunc ipsum prædicari vobis re-* 39 *missionem peccatorum.* * *Et ab omnibus à quibus non potuistis per Legem Mousche iustificari, per hunc quēlibet fidelem iustificari.*

---

23 מן זרעה דהנא אקים אלהא לישראיל איך מא דאשתודי לישוע פרוקא׃ 24 ושדר ליוחנן דנכרז קדם מאתיתה מעמודיתא דתיבותא לכלה עמא דישראיל׃ 25 וכד משלם הוא יוחנן תשמשתה אמר הוא מנו סברין אנתון דאיתי לא הוית אנא אלא הא אתא בתרי הו דלא שוא אנא דאשרא ערקא דמסנוהי׃

דחד בשבא רבא דקימתא לו

26 גברא אחין בני שרבתה דאברהם ואילין דדחלין עמכון לאלהא לכון הו אשתדרת מלתא דחיא׃ 27 הלין גיר עמורא דאורשלם ורישניהון לא ארגשו בה אף לא בכתבא דנביא דמתקרין בכל שבא אלא דנוהי ושלמו כלהין דכתיבן׃ 28 וכד לא אשכחו עלתא דמותא מדם שאלו מן פילטוס דנקטלוניהי׃ 29 וכד שלמו כל מדם דכתיב הוא עלוהי אחתוהי מן צליבא וסמוהי

Ioh. 11. Matt. 3. a Marc. 1. a Luc. 3. a

23 * Huius Deus ex semine secundùm promissionem eduxit Israel saluatorem Iesum, 24 * Prædicante Iohanne ante faciem aduentus eius baptismum pœnitentiæ omni populo Israel.

25 * Cùm impleret autem Iohānes cursum suum, dicebat: Quem me arbitramini esse? non sum ego; sed ecce venit post me, cuius non sum dignus calceamenta pedum soluere.

Ioh. 1. c. Matt. 3. Marc. 1. Luc. 3. d. Ioh. 1. d.

26 * Viri fratres, filij generis Abraham, & qui in vobis timēt Deum, vobis verbum salutis huius missum est.

27 * Qui enim habitabant Ierusalem, & principes eius hunc ignorantes, & voces Prophetarum quæ per omne Sabbathū leguntur, iudicantes impleuerunt:

28 * Et nullam causam mortis inuenientes in eo, petierunt à Pilato vt interficerent eum.

Matt. 27. Marc. 15. Luc. 23. Ioh. 19.

29 * Cumque consummasset omnia quę de eo scripta erant, deponentes eum de ligno, posuerunt eum in monumento.

30 * Deus autē suscitauit eum à mortuis tertia die: 31 * Qui visus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de Galilæa in Ierusalem, qui vsque nunc sunt testes eius ad plebem.

Matt. 28. Marc. 16. Luc. 24. Ioh. 20.

32 * Et nos vobis annuntiamus eam quę ad Patres nostros repromissio facta est:

33 * Quoniam hanc Deus adimpleuit filiis nostris, resuscitans Iesum, sicut & in Psalmo secūdo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodie genui te.

Psal. 2. Heb. 1. b. Heb. 5. Isai. 55. Psal. 15.

34 * Quod autem suscitauit eum à mortuis, amplius iam non reuersurum in corruptionem, ita dixit, Quia dabo vobis sancta Dauid fidelia. 35 * Ideoq; & aliâs dicit: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. 36 * Dauid enim in sua generatione cùm administrasset, voluntati Dei dormiuit, & appositus est ad patres suos, & vidit corruptionē. 37 * Quem verò Deus suscitauit†, non vidit corruptionē.

Sup. 2. e. 3. Reg. 2.

† à mortuis.

38 * Notum sit igitur vobis viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorū annuntiatur, & ab omnibus quibus non potuistis in lege Moysi iustificari:

39 * In hoc omnis qui credit, iustificatur.

23 * τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ᾽ ἐπαγγελίαν ἤγειρε τῷ ἰσραὴλ σωτῆρα ἰησοῦν·

24 * προκηρύξαντος ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ τοῦ ἰσραήλ.

25 * ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ᾽ ἰδοὺ ἔρχεται μετ᾽ ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

26 * Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη.

27 * οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν·

28 * καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ἠτήσαντο πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν.

29 * ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον·

30 * ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν,

31 * ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας εἰς ἱερουσαλήμ, οἵτινές εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.

32 * καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην·

33 * ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται, υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

34 * ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν αὐτὸν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν, ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια δαβὶδ τὰ πιστά.

35 * διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

36 * δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας, τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν.

37 * ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν.

38 * γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ μωσέως δικαιωθῆναι·

39 * ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται.

בית קבורא׃ 30 אלהא דין[n] אקימה מן בית[o] מיתה׃ 31 [p]ואתחזי[q] יומתא סגיאא לאילין דסלקו עמה מן גלילא לאורשלם והנון אנון השא סהדוהי לות עמא׃ 32 ואף חנן הא[r] מסברינן לכון [s]דשודיא הו דהוא לות אבהתן׃ 33 הא [t]שמליה אלהא לן לבניהון דאקים לישוע איך דכתיב [v]במזמורא דתרין דברי אנת אנא יומנא [x]ילדתך׃ 34 והכנא [y]אקימה אלהא מן בית [z]מיתא ותוב לא [a]נהפוך נחזא חבלא איך דאמר [b]דאתל לכון [c]טיבותה דדויד [d]מהימנתא׃ 35 ותוב אמר בדוכתא אחרתא דלא [e]יהבת [f]לחסיך דנחזא חבלא׃ 36 דויד גיר בשרבתה שמש [g]צביינה דאלהא ושכב [h]ואתתוסף על אבהוהי וחזא חבלא׃ 37 הנא [i]דין דאקים אלהא לא חזא חבלא׃ 38 דעו הכיל אחין דבה בהנא מתכרז לכון שובקן חטהא׃ 39 ומן כל דלא אשתכחתון בנמוסא דמושא דתזדדקון בהנא כל דמהימן מזדדק׃

[n] קום [o] מות [p] חזא
[q] יום [r] סבר בשר
[s] אשתורא מן ירא
[t] שמלא מן מלא [v] זמר
[x] ילד [y] קום [z] מות
[a] הפך [b] נתל נתן
[c] טיבותא חן [d] הימן
[e] יהב [f] חסי כמו חסיד
[g] צבא [h] יסף [i] קום

40 ܐܙܕܗܪܘ ܗܟܝܠ ܕܠܡܐ ܢܐܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܡܕܡ ܕܟܬܝܒ ܒܢܒܝܐ. 41 ܚܙܘ ܡܒܣܪܢܐ ܘܐܬܕܡܪܘ ܘܐܬܚܒܠܘ. ܕܥܒܕܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܒܝܘܡܝܟܘܢ. ܥܒܕܐ ܕܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ ܐܢ ܐܢܫ ܢܫܬܥܐ ܠܟܘܢ.
42 ܘܟܕ ܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ. ܒܥܘ ܡܢܗܘܢ ܕܠܫܒܬܐ ܐܚܪܬܐ ܢܡܠܠܘܢ ܥܡܗܘܢ ܗܠܝܢ ܡܠܐ.
43 ܘܡܢ ܕܐܫܬܪܝܬ ܟܢܘܫܬܐ. ܣܓܝܐܐ ܝܗܘܕܝܐ ܐܙܠܘ ܒܬܪܗܘܢ. ܘܐܦ ܓܝܘܪܐ ܕܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܗܢܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܘܡܦܝܣܝܢ ܠܗܘܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܢܩܝܦܝܢ ܠܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.

ܬܠܬܐ ܕܚܫܐ ܠܙ

44 ܘܠܫܒܬܐ ܐܚܪܬܐ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܐܬܟܢܫܬ. ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. 45 ܘܟܕ ܚܙܘ ܝܗܘܕܝܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܐܬܡܠܝܘ ܚܣܡܐ. ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠ ܡܠܐ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܘܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ. 46 ܐܡܪ ܕܝܢ ܦܘܠܘܣ ܘܒܪܢܒܐ ܥܝܢ ܒܓܠܐ. ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܩܕܡܝܬ ܕܬܬܐܡܪ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܕܚܩܝܬܘܢ ܐܢܝܢ ܡܢܟܘܢ. ܘܦܣܩܬܘܢ ܥܠ ܢܦܫܟܘܢ ܕܠܐ ܫܘܝܬܘܢ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܗܐ ܡܬܦܢܝܢܢ ܠܢ ܠܘܬ ܥܡܡܐ. 47 ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܦܩܕ ܠܢ ܡܪܢ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܣܡܬܟ ܢܘܗܪܐ ܠܥܡܡܐ. ܕܬܗܘܐ ܠܚܝܐ ܥܕܡܐ ܠܣܘܦܝܗ ܕܐܪܥܐ.
48 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܘܘ ܥܡܡܐ. ܚܕܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܗܝܡܢܘ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܬܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.
49 ܘܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܡܬܡܠܟܐ ܗܘܬ ܒܟܠܗ ܗܝ ܐܬܪܐ.
50 ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܓܪܓܘ ܠܪܫܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܠܢܫܐ ܥܬܝܪܬܐ ܕܕܚܠܢ ܗܘܝ ܥܡܗܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܐܥܝܪܘ ܪܕܘܦܝܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ ܘܥܠ ܒܪܢܒܐ. ܘܐܦܩܘܗܝ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ.
51 ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܢܦܨܘ ܥܠܝܗܘܢ ܚܠܐ ܕܪܓܠܝܗܘܢ. ܘܐܬܘ ܠܐܝܩܘܢܝܘܢ ܡܕܝܢܬܐ. 52 ܘܬܠܡܝܕܐ ܡܬܡܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕܘܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.

40 ‡ *Cauete igitur ne vobis obueniat quod scriptum est in Prophetis:*

41 ‡ *Videte ô contemptores, & admiramini, & abite in corruptionem: quia opus operor ego in diebus vestris, quod quidem non credetis, si quis renuntiarit vobis.*

42 ‡ *Quumque discessissent à lateribus eorum, petierunt ab eis vt in Sabbathum alterum colloquerentur eis hos sermones.*

43 ‡ *Postquàm autem solutus est conuentus, plurimi Jihoudæorum secuti sunt eos, atque adeò proselyti qui timebant Deum: hi verò alloquebantur eos, & persuaserunt eis, vt adhærerent gratiæ Dei.*

Feria tertia Passionis.

44 ‡ *Proinde Sabbatho altero coacta est tota ciuitas sermonis Dei audiendi gratia.*

45 ‡ *Quum autem viderent Jihoudæi turbam multam, repleti sunt inuidia, & resistebant sermonibus quos dicebat Paulus, atque blasphemabant.*

46 ‡ *Dixit autem Paulus et Barnabba apertè: Vobis oportuit primùm annunciari sermonem Dei: sed quia propellitis eum à vobis, ac vosmetipsos rescinditis ne digni sitis vita perenni, en, conuertimur ad Gentes.*

47 ‡ *Quando quidem ita præcepit nobis Dominus noster, prout scriptum est: Posui te lumen Gentibus, vt sis saluti vsque ad fines terræ.*

48 ‡ *Quod quum audissent Gentes, gauisæ sunt, & gloriam tribuebant Deo: & crediderunt ij qui ordinati erant ad vitam æternam.*

49 ‡ *Proinde sermo Domini annuntiabatur per totam illam regionem.*

50 ‡ *Jihoudæi verò exstimularunt primores vrbis, necnon illas mulieres diuites quæ cum eis timebant Deum, & excitarunt persecutionem in Paulum & in Barnabba, & eiecerunt eos è finibus suis.*

51 ‡ *Quumque eiecti essent, excutiunt in eos puluerem pedum suorum, veneruntque Jconium vrbem.*

52 ‡ *Discipuli verò replebantur gaudio & Spiritu Sanctitatis.*

---

40 אזדהרו הכיל דלמא נאתא עליכון מדם דכתיב בנביא׃ 41 דחזו מבסרנא ואתתמהון ואתחבלון דעבדא עבד אנא ביומיכון אינא דלא תהימנון אן אנש משתעא לכון׃ 42 וכד נפקין הוו מן צאידיהון בעו מנהון דלשבתא אחרתא נמללון עמהון מלא הלין׃ 43 ומן דאשתרית כנושתא סגיאא יהודיא אזלו בתרהון ואף גיורא דדחלין הוו מן אלהא והנון ממללין הוו ומפיסין להון דנהוון נקיפין לטיבותה דאלהא׃ יום תלתא דחשא לז

44 ולשבתא אחרתא כנשת כלה מדינתא למשמע מלתה דאלהא׃ 45 וכד חזו יהודיא כנשא סגיאא אתמליו חסמא וקימין הוו לוקבל מלא דאמר הוא פולוס ומגדפין הוו׃ 46 אמר דין פולוס וברנבא עין בגלא לכון ולא הוא קדמית דתתאמר

ז[ה]ר אתא חזא
בסר בזה תמה שעא
ספר
בעא מלל שרא
גיר פים או פום נקף
דבק
שמע מלל חזא
מלא
קנאה רעה
קום מלל
ת פיר׳ צריך

[40] * Videte ergo ne superueniat vobis quod dictum est in Prophetis:

Abac. 1. b. 5. [41] * Videte contemptores, & admiramini, & disperdimini: quia opus operor ego in diebus vestris, opus quod nō credetis, si quis enarrauerit vobis.

[42] * Exeuntibus autem illis rogabant, vt sequenti sabbatho loquerentur sibi verba hæc.

Deut. [43] * Cumque dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Iudæorum, & colentium† aduenarum Paulum & Barnabam: qui loquentes suadebant eis vt permanerent in gratia Dei.

[44] * SEQVENTI verò Sabbatho penè vniuersa ciuitas conuenit audire verbum Dei.

[45] * Videntes autem turbas Iudæi, repleti sunt zelo, & contradicebant his quæ à Paulo dicebantur blasphemantes.

[46] * Tunc constāter Paulus & Barnabas dixerunt: Vobis oportebat primùm loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ; ecce conuertimur ad Gentes.

[47] * Sic enim præcepit nobis Dominus: Posui te in lucem Gentium, vt sis in salutem vsque ad extremum terræ.

[48] * Audientes autem Gētes gauisæ sunt, & glorificabant verbum Domini: & crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam.

[49] * Disseminabatur autem verbum Domini per vniuersam regionem.

[50] * Iudæi autem concitauerunt mulieres religiosas & honestas, & primos ciuitatis, & excitauerunt persecutionem in Paulum & Barnabam: & eiecerunt eos de finibus suis.

[51] * At illi excusso puluere pedum in eos, venerunt Iconium.

[52] * Discipuli quoq; replebantur gaudio & Spiritu sancto.

40 * βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθοι ἐφ᾽ ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις.

41 * ἴδετε οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἐπιβλέψατε, καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ᾧ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

42 * ἐξιόντων δὲ αὐτῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν ἰουδαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ αὐτὰ ῥήματα.

43 * λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

44 * Τῷ τε ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

45 * ἰδόντες δὲ οἱ ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ παύλου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες.

46 * παρρησιασάμενοι δὲ ὁ παῦλος καὶ ὁ βαρνάβας εἶπον, ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη·

47 * οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος, τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

48 * ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρεν, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

49 * διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι᾽ ὅλης τῆς χώρας·

50 * οἱ δὲ ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς εὐσχήμονας, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν παῦλον καὶ τὸν βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

51 * οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ᾽ αὐτοὺς, ἦλθον εἰς ἰκόνιον.

52 * οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

מלתא דאלהא אלא מטל [k] דדחין אנתון לה מנכון ופסקתון על נפשכון דלא [l] שוין אנתון לחיא דלעלם הא [m] מתפנינן לן לות עממא׃ 47 הכנא גיר פקדן מרן איך דכתיב [n] דסמתך נוהרא לעממא דתהוא לחיא עדמא לסופיה דארעא׃

48 וכד שמעין הוו עממא [o] חדין הוו ומשבחין לאלהא [p] והימנו אילין [q] דסימין הוו לחיא דלעלם׃

49 [r] ומלתא דמריא מתמללא הות בכלה הו אתרא׃

50 יהודיא דין גרגו לרישא דמדינתא ולנשא עתירתא אילין דדחלן [s] הוי עמהון לאלהא [t] ואקימו [u] רדופיא על פולוס ועל ברנבא [x] ואפקו אנון מן תחומיהון׃

51 וכד נפקו [y] נפצו עליהון חלא דרגליהון [z] ואתו להון לאיקנון מדינתא׃

52 ותלמידא [a] מתמלין הוו חדותא ורוחא דקודשא׃

[k] דחא הרחיק [l] שוא
[m] פנא שוב [n] סום
[o] חדא [p] חימן [q] סום
[r] מלל
[s] דחל [t] קום
[u] רדף [x] נפק
[y] נפץ [z] אתא
[a] מלא

✣ ܩܦܠܐܘܢ ܝܕ ✣

1 ܘܐܬܘ ܘܥܠܘ ܠܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܕܢܗܝܡܢܘܢ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܡܢ ܝܘܢܝܐ܂ 2 ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܓܪܓܘ ܠܥܡܡܐ ܕܢܒܐܫܘܢ ܠܗܘܢ ܠܐܚܐ܂ 3 ܘܗܢܘܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܘ ܬܡܢ ܘܒܓܠܐ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܪܝܐ ܘܗܘ ܡܣܗܕ ܗܘܐ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ ܒܐܬܘܬܐ ܘܒܬܕܡܪܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ܂

4 ܘܐܬܦܠܓ ܗܘܐ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ܂ ܡܢܗܘܢ ܐܝܬ ܗܘܘ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܡܢܗܘܢ ܢܩܦܝܢ ܗܘܘ ܠܫܠܝܚܐ܂ 5 ܘܗܘܐ ܥܠܝܗܘܢ ܓܙܡܐ ܡܢ ܥܡܡܐ ܘܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܡܢ ܪܫܝܗܘܢ ܕܢܨܥܪܘܢ ܐܢܘܢ ܘܢܪܓܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܟܐܦܐ܂ 6 ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܥܪܩܘ ܘܐܬܓܘܣܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܕܠܘܩܢܝܐ ܠܘܣܛܪܐ ܘܕܪܒܐ ܘܩܘܪܝܐ ܕܚܕܪܝܗܝܢ܂ ܘܬܡܢ ܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ✣ ✣ ✣

ܕܐܪܒܥܒܫܒܐ ✣ ܕܚܫܐ ✣

7 ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܝܬܒ ܗܘܐ ܒܠܘܣܛܪܐ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܕܟܪܝܗ ܗܘܐ ܒܪܓܠܘܗܝ ܡܚܓܪܐ ܡܢ ܟܪܣܐ ܕܐܡܗ ܘܡܡܬܘܡ ܠܐ ܗܠܟ ܗܘܐ܂ 8 ܗܢܐ ܫܡܥܗ ܠܦܘܠܘܣ ܕܡܡܠܠ܂ ܘܟܕ ܚܙܝܗ ܦܘܠܘܣ ܘܝܕܥ ܕܐܝܬ ܒܗ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܢܚܐ܂ 9 ܐܡܪ ܠܗ ܒܩܠܐ ܪܡܐ܂ ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ܂ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܩܘܡ ܥܠ ܪܓܠܝܟ܂ ܘܫܘܪ ܩܡ ܘܗܠܟ܂ 10 ܘܟܢܫܐ ܕܥܡܐ ܟܕ ܚܙܘ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܦܘܠܘܣ ܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ ܒܠܫܢܗ ܕܐܬܪܐ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܐܠܗܐ ܐܬܕܡܝܘ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܢܚܬܘ ܠܘܬܢ܂ 11 ܘܡܫܡܗܝܢ ܗܘܘ ܠܒܪܢܒܐ ܡܪܐ ܐܠܗܐ܂ ܘܠܦܘܠܘܣ ܗܪܡܝܣ܂ ܡܛܠ ܕܗܘ ܡܫܪܐ ܗܘܐ ܒܡܠܬܐ܂ 12 ܘܟܘܡܪܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܐܝܬܝ ܬܘܪܐ ܘܟܠܝܠܐ ܠܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ ܐܝܟܐ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܚ ܠܗܘܢ܂

CAP. XIIII.

1 *Porrò venerunt & introierunt in synagogam Jihoudæorum, & ita allocuti sunt eos, vt crediderint multi ex Jihoudæis, & ex Græcis.*

2 ‡ *At Jihoudæi quidam ex ijs qui non acquieuerant, extimularunt Gentes vt malè acciperent fratres.*

3 ‡ *Illi autem multum temporis illic egerũt, & palàm locuti sunt de Domino, & ipse suffragabatur sermoni gratiæ suæ signis & miraculis quæ edebat per manus eorum.*

4 ‡ *Porrò tota turba ciuitatis diuisa est, alij erant cum Jihoudæis, alij verò adhærebant Apostolis.*

5 ‡ *Factus est autem in eos impetus à Gentibus, & à Iihoudæis, ac primoribus eorum, ita vt contumeliis affecerint eós, & obruerint lapidibus.*

6 ‡ *Quæ quum considerassent, discesserunt, seséque receperunt in vrbes Lycaoniæ & Lystra, & Derbe, vicósque circumiacentes. & illic Euangelizabant.*

Feria IIII. Passionis.

7 ‡ *Cæterùm vir quidam sedebat in Lystra ciuitate, qui afflictus* [impotens] *erat pedibus claudus ab vtero matris suæ, qui nunquam ambulauerat.*

8 ‡ *Hic audiuit Paulum loquentem. quum autem vidisset eum Paulus, & animaduertisset illum habere fidem se seruatum iri:*

9 ‡ *Dixit ei alta voce, Tibi dico, In nomine Domini nostri Jeschua Meschicho, surge in pedes tuos: Itaque prosiliens surrexit, & ambulauit.*

10 ‡ *Cœtus verò populi quum vidissent quod fecerat Paulus, extulerunt vocem suam idiomate regionis, dicúntque, Dij assimilati sunt hominibus, & descenderunt ad nos.*

11 ‡ *Proinde nominabant Barnabba Dominum Deorum; Paulũ verò Hermetem, quippe qui inciperet sermonem.*

12 ‡ *Sacerdos autem illius domini deorum* [Ionis] *collocati extra vrbem, adduxit tauros & coronas ad fores atrij, quò loci commorabantur, volebátque eis sacrificare.*

קפלאון יד

1 ואתו ועלו להון לכנושתא דיהודיא והכנא מללו עמהון איך דנהימנון סגיאא מן יהודיא ומן יוניא׃ 2 יהודיא מן אילין דלא מתתפיסין הוו גרגו לעממא דנבאשון להון לאחא׃ 3 והנון זבנא סגיאא הוו תמן ובגלא ממללין הוו על מריא והו מסהד הוא על מלתא דטיבותה באתותא ותדמרתא דעבד הוא באידהון׃ 4 וכלה כנשא דמדינתא פליג הוא מנהון אית הוו עם יהודיא ומנהון נקיפין הוו לשליחא׃ 5 הוא דין עליהון גזמא מן עממא ומן יהודיא ורישניהון דנצערון אנון ונרגמון אנון בכאפא׃ 6 וכד ידעו ערקו ואתגוסו במדינתא דלוקניא ולוסטרא ודרבא וקוריא דחדריהין ותמן מסברין הוו׃

אתא · עלל · חימן · פוס · באש · סהד · מלל כמו באוחות · דמר · יד · נקף · ראשים · צער · שנא · סור · גוס גור

CAP. XIIII.

Iconij

1 FActum est aũt † in Iconio vt simul introirent synagogam Iudæorum, & loquerentur, ita vt crederet Iudæorum & Græcorum copiosa multitudo. A

2 * Qui vero increduli fuerunt Iudæi, suscitauerunt, & ad iracundiam concitauerunt animas Gentium aduersus fratres.

3 * Multo igitur tẽpore demorati sunt, fiducialiter agentes in Domino, testimonium perhibente verbo gratiæ suæ, dante signa & prodigia fieri per manus eorum.

4 * Diuisa est autem multitudo ciuitatis: & quidam quidem erant cum Iudæis, quidam vero cum Apostolis.

5 * Cùm autem factus esset impetus Gẽtilium & Iudæorum cum principibus suis, vt contumelijs afficerent, & lapidarent eos;

6 * Intelligentes confugerunt ad ciuitates Lycaoniæ Lystram & Derben, & vniuersam in circuitu regionem; & ibi euangelizantes erant.

- Et commota est omnis multitu-
- do in doctrina eorum. Paulus au-
- tem & Barnabas morabantur Ly-
- stris.

7 * E r quidam vir Lystris infirmus pedibus sedebat, claudus ex vtero matris suæ: qui nunquam ambulauerat.

8 * Hic audiuit Paulum loquẽtem. Qui intuitus eum, & videns quia fidem haberet vt saluus fieret:

9 * Dixit magna voce, Surge super pedes tuos rectus. Et exiliuit: & ambulabat.

10 * Turbæ autem cùm vidissent quod fecerat Paulus, leuauerunt vocem suam Lycaonicè dicentes, Dij similes facti hominibus, descenderunt ad nos.

11 * Et vocabant Barnabam, Iouem: Paulum verò Mercurium, quoniam ipse erat dux verbi.

12 * Sacerdos quoque Iouis qui erat ante ciuitatem, tauros & coronas ante ianuas afferens, cum populis volebat sacrificare.

ιδ΄.

1 * Ἐγένετο δὲ ἐν ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι ἰουδαίων τε καὶ ἑλλήνων πολὺ πλῆθος.

2 * Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν.

3 * ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.

4 * ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις.

5 * ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς·

6 * συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς λυκαονίας, λύστραν καὶ δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον· κἀκεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.

7 * Καί τις ἀνὴρ ἐν λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιπεπατήκει·

8 * οὗτος ἤκουε τοῦ παύλου λαλοῦντος. ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι·

9 * εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, σοὶ λέγω, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλλετο καὶ περιεπάτει.

10 * οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λυκαονιστὶ λέγοντες, οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν, πρὸς ἡμᾶς.

11 * ἐκάλουν τε τὸν μὲν βαρνάβαν, δία· τὸν δὲ παῦλον, ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου.

12 * ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν.

דארבעא דחשא לח

7 וְגַבְרָא חַד יָתֵב הֲוָא בְּלוּסְטְרַא מְדִינְתָּא [a] דַּסְגִיף הֲוָא בְּרֶגְלַוְהִי הַגִירָא דְמֶן [b] כְּרֶס אֶמֵּהּ [c] דְּמֶמְתּוּם לָא הַלֶךְ הֲוָא ׃
8 הָנָא שְׁמַע לְפַוְלוֹס דַּמְמַלֵּל וְכַד [d] חֲזָיהִי פַּוְלוֹס [e] וְאִשְׁתַּוְדַע דְּאִית בֵּהּ [f] הַימָנוּתָא [g] דְּנִחֵא ׃ 9 אֶמַר לֵהּ בְּקָלָא [h] רָמָא
לָךְ אָמַר אֲנָא בַּשְׁמֵהּ דְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא קוּם עַל רַגְלַיךְ [i] וַשְׁוַר קָם יְהַלֶךְ ׃ 10 וְכֶנְשָׁא דְּעַמָּא כַּד [k] חֲזוֹ מֶדֶם דַּעֲבַד
פַּוְלוֹס [l] אֲרִימוּ קָלְהוֹן בְּלֶשָׁנֵהּ דְּאַתְרָא וְאָמְרִין אֱלָהֵא [m] אֶתְדַּמִּיו בַּבְנַי אֲנָשָׁא [n] וְנִחֶתוּ לְוָתַן ׃ 11 [o] וְשַׁמִּיו הֲווֹ לְבַרְנַבָּא
מָרֵא אֱלָהֵא וְלְפַוְלוֹס [p] הֶרְמִיס מֶטֻּל דְּהוּ מְשָׁרֵא הֲוָא בְּמֶלְּתָא ׃ 12 [q] וְכוּמְרָא דְּמָרֵא אֱלָהֵא הַו דְּאִית הֲוָא לְבַר מֶן
מְדִינְתָּא [r] אַיְתִי [s] תּוֹרֵא וְכְלִילֵא לְתַרְעָא דְּדָרְתָּא אֲתַר [t] דַּשְׁרֵין הֲווֹ וְצָבֵא הֲוָא [v] דְּנֶדְבַּח לְהוֹן ׃

[a] סְגַף ענה ובשון שמעולם
[d] חֲזָא [e] יְדַע [f] הַימִן
[g] חַיָּא [h] רוּם [i] שְׁוַר כרכר
[k] חֲזָא [l] רוּם [m] דְּמָא
[n] נְחַת [o] שַׁמִּי כמו בלשון יש מעאל
[p] מן לשון יון הוא מרקולים
[q] כהן עבודה זרה
[r] אַתָא [s] שורים
[v] שְׁרָא עמד [x] דְּבַח זבח

13 * Barnabba autem & Paulus quum hæc audiſſent, ſciderunt togas ſuas, & proſilierunt, exierúntque in tumultum:

14 * Clamabant autem ac dicebant, Viri, quid facitis? & nos homines ſumus, paſſionibus obnoxij ſicut & vos, qui annuntiamus vobis vt ab iſtis friuolis rebus conuertamini ad viuentem illum, qui fecit cælum & terram, & maria, & omnia quæ in eis ſunt.

15 * Qui quidem primis ætatibus permittebat omnes Gentes ſuis ipſarum vijs incedere.

16 * Quamuis non permiſerit ſeipſum carere teſtimonio, quum benefaceret eis è cælo, demitterétque pluuiam, darétque incrementum fructibus in tempore ſuo, & impleret alimento, & iucunditate corda earum.

17 * Quúmque hæc dicerent, vix compeſcuerunt plebem, ne quis eis ſacrificaret.

18 *Illuc autem aduenerunt Iihoudæi ex Iconio, & Antiochia, qui concitarunt in eos plebem, & lapidarunt Paulum, ac protruſerūt eum extra ciuitatem, propterea quòd putarent eum mortuum eſſe.

19 * Sed congregati ſunt ad eum diſcipuli, & ſurgens ingreſſus eſt vrbem.

Feria II. hebdomadis IIII. Ieiunij.

Poſtridie verò exijt illinc cum Barnabba; venerúntque Derben ciuitatem.

20 * Quúmque euangelizaſſent filiis illius ciuitatis [ciuibus] & docuiſſent multos, ipſi redeuntes venerunt Lyſtram vrbem, & Iconium, & Antiochiam:

21 * Confirmantes animos diſcipulorum, & efflagitantes ab eis, vt perſeuerarent in fide, & dicentes eis, per oppreſſiones quamplurimas oportere ingredi regnum Dei.

22 * Porrò conſtituerunt ſibi per omnem Eccleſiam Presbyteros, quum ieiunarent cum eis, ac precarentur & commendarent eos Domino noſtro in quem crediderant.

23 * Quúmque perluſtraſſent regionem Piſidiæ, venerunt in Pamphyliam.

24 * Et quum locuti eſſent in Perga vrbe ſermonem Domini, deſcenderunt Aitaliam.

---

13 ברנבא דין ופולוס כד שמעו סדקו [y] נחתיהון [z] ושורו ונפקו להון לות [a] אכלוס ׃ 14 [b] וקעין הוו ואמרין גברא מנא עבדין אנתון אף חנן בנינשא חנן חשושא [c] אכותכון [d] דמסברינן לכון דמן הלין בטלתא [e] חתפנון לות חיא הו דעבד שמיא וארעא וימא וכל דאית בהון ׃ 15 הו דבדרא קדמיא שבק הוא אנון לכלהון עממא [f] דנאזלון באורחתא דנפשהון ׃ 16 כד לא שבק נפשה דלא סהדו כד עבד הוא להון [g] טבתא מן שמיא [h] ומחת הוא מטרא ומרבא הוא פארא בזבניהון ומלא הוא [i] תורסיא ובסימותא לבותהון ׃ 17 וכד הלין אמרין הוו מן מחסן [k] כלו לעמא דאנש לא נדבח להון ׃ 18 [l] אתו דין לתמן יהודיא מן איקנין ומן אנטיכיא ושגשו עליהון לעמא ורגמוהי לפולוס [m] וגרוהי לבר מן מדינתא מטל דסברין הוו דמית לה ׃ 19 וכנשו עלוהי תלמידא וקם על למדינתא

[y] לבושיו [z] שור [a] מן לשון יון
[b] קעא [c] פיר׳ כמוכם
[d] סבר בשר [e] פנא
[f] אזל [g] טוב
[h] נחת מוריד [i] תרסי ופיר׳ מאכל
[k] כלא [l] אתא
[m] גרא השליך

13 * Quod vbi audierunt Apostoli Barnabas & Paulus, conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes: C

13 * ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι βαρνάβας καὶ παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες·

14 * Et dicentes, Viri, quid hæc facitis? & nos mortales sumus, similes vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis conuerti ad Deum viuum, qui fecit cælum & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt.

Psal.145.b. Apo.14.b. Psal.8.c.13.

14 * καὶ λέγοντες, ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

15 * Qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas.

15 * ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

16 * Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens de cælo, dans pluuias, & tempora fructifera, implens cibo & lætitia corda nostra.

16 * καί τοι γε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.

17 * Et hæc dicentes, vix sedauerunt turbas, ne sibi immolarent.

17 * καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

18 * Superuenerunt autem quidam ab Antiochia & Iconio Iudæi: & persuasis turbis lapidantésque Paulum, traxerunt extra ciuitatem, æstimantes eum mortuum esse.

2.Cor.11.f.

18 * διατριβόντων δὲ αὐτῶν καὶ διδασκόντων ἐπῆλθον ἀπὸ ἀντιοχείας καὶ ἰκονίου ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι.

19 * Circundantibus autem eum discipulis, surgens intrauit ciuitatem, & postera die profectus est cum Barnaba in Derben. D

19 * κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ βαρνάβᾳ εἰς δέρβην.

20 * CVMQVE euangelizassent ciuitati illi, & docuissent multos, reuersi sunt Lystram & Iconium, & Antiochiam:

20 * Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν λύστραν καὶ ἰκόνιον καὶ ἀντιόχειαν·

21 * Confirmãtes animas discipulorum, exhortantésque vt permanerent in fide, & quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

21 * ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

22 * Et cùm constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros, & orassent cum ieiunationibus, commendauerunt eos Domino in quem crediderunt.

22 * χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.

23 * Transeuntésque Pisidiam, venerunt in Pamphyliam.

23 * καὶ διελθόντες τὴν πισιδίαν ἦλθον εἰς παμφυλίαν.

24 * Et loquentes verbum Domini in Pergen, descenderunt in †Attaliam.

Italiam.

24 * καὶ λαλήσαντες ἐν πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς ἀττάλειαν.

דתרין דשבתא דארבעא דצומא לט

וליומא אחרנא נפק לה מן תמן עם ברנבא [a] ואתו לדרבא מדינתא ׃ 20 וכד מסברין הוו לבני מדינתא הי [b] תלמדו
הוו לסגיאא והפכו אתו להון ללוסטרא מדינתא ולאיקנון ולאנטיכיא ׃ 21 כד [c] משררין הוו נפשהון דתלמידא
[d] ובעין הוו מנהון [e] דנקוון [f] בהימנותא ואמרין הוו להון [g] דבאולצנא סגיאא [h] ולא [i] למעל למלכותה דאלהא ׃
22 [k] ואקימו להון בכל [l] עדתא קשישא כד [m] צימין הוו עמהון [n] ומצלין [o] ומגעלין הוו להון למרן הו [p] דהימנו בה ׃
23 וכד [q] אתכרכו באתרא דפיסידיא [r] אתו להון לפמפוליא ׃ 24 וכד מללו בפרגא מדינתא [s] מלתא
דמריא נחת להון לאיטליא ׃

[a] אתא [b] תלמר כמו למד
[c] שרר [d] בעא [e] קוא
[f] הימן [g] ארץ [h] צריך
[i] עלל [k] קום [l] העדה
[m] צום [n] צלא פלל
[o] געל הפקיד [p] הימן
[q] כרך חור
[r] אתא [s] מלל

26 ܘܡܢ ܬܡܢ ܪܕܘ ܒܝܡܐ ܘܐܬܘ ܠܗܘܢ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܬܡܢ ܗܘܘ ܡܓܥܠܝܢ ܠܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܝܐ. ܠܥܒܕܐ ܗܘ ܕܫܠܡܘ.
27 ܘܟܕ ܟܢܫܘ ܟܠܗ ܥܕܬܐ. ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܕܦܬܚ ܬܪܥܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܠܥܡܡܐ.
28 ܘܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܘ ܬܡܢ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܐ ✣

✣ ܩܦܠܐܘܢ ܝܚ ✣

1 ܢܚܬܘ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܡܢ ܝܗܘܕ. ܘܡܠܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܠܐܚܐ. ܕܐܢܗܘ ܕܠܐ ܓܙܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܥܝܕܐ ܕܢܡܘܣܐ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܚܐ.
2 ܘܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܣܓܝܐܐ ܘܒܥܬܐ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܒܪܢܒܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܗܘܬ ܕܢܣܩܘܢ ܦܘܠܘܣ ܘܒܪܢܒܐ ܘܐܚܪܢܐ ܥܡܗܘܢ ܠܘܬ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܡܛܠ ܗܕܐ ܒܥܬܐ.
3 ܘܠܘܝܬ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ ܥܕܬܐ. ܘܪܕܝܢ ܗܘܘ ܒܟܠܗ ܦܘܢܝܩܐ. ܘܐܦ ܒܝܬ ܫܡܪܝܐ. ܟܕ ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܦܘܢܝܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܚܐ ✣

ܩܪ ✣ ܕܨܦܪܐ ܕܚܡܫܒܫܒܐ ܕܐܪ̈ܙܐ ✣

4 ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܐܬܩܒܠܘ ܡܢ ܥܕܬܐ ܘܡܢ ܫܠܝܚܐ ܘܡܢ ܩܫܝܫܐ. ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܗܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܥܡܗܘܢ ܐܠܗܐ.
5 ܩܡܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܗܘܘ ܡܢ ܝܘܠܦܢܐ ܕܦܪܝܫܐ. ܘܐܡܪܝܢ. ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܠܡܓܙܪ ܐܢܘܢ. ܘܠܡܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܢܛܪܘܢ ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ.
6 ܘܐܬܟܢܫܘ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܢܚܙܘܢ ܥܠ ܡܠܬܐ ܗܕܐ.
7 ܘܟܕ ܗܘܬ ܒܥܬܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܩܡ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ. ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܢ ܝܘܡܬܐ ܩܕܡܝܐ. ܡܢ ܦܘܡܝ ܓܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܫܡܥܘܢ ܥܡܡܐ. ܡܠܬܐ ܕܣܒܪܬܐ ܘܢܗܝܡܢܘܢ.
8 ܘܐܠܗܐ ܕܝܕܥ ܕܒܠܒܘܬܐ ܐܣܗܕ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܝܟ ܕܠܢ.
9 ܘܡܕܡ ܠܐ ܦܪܫ ܒܝܢܝܢ ܘܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܕܟܝ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܠܒܘܬܗܘܢ.

25 *Et ab hinc pergentes per mare venerunt Antiochiam, quoniam inde commendati fuerant gratiæ Domini ad opus illud quod peregerunt.*

26 *Quum autem conuenisset tota Ecclesia, narrauerunt quæcunque egisset Deus cum ipsis, eúmque reserasse fores fidei Gentibus.*

27 *Et multum temporis illic egerunt apud discipulos.*

CAP. XV.

1 *Descenderant autem quidam à Jihoudæa, & docebant fratres, Nisi circuncidamini ritu legis, non potestis seruari.*

2 *Proinde ortus est tumultus plurimus & disceptatio Paulo & Barnabbæ cum eis; factúmque est vt ascenderint Paulus & Barnabba, & alij cum eis ad Apostolos & Presbyteros, qui erant in Ourischlem, propter hanc quæstionem.*

3 *Itaq; deducens dimisit eos Ecclesia: & obiuerunt totam Phœniciam, atque adeò per Scamaritanos, renuntiantes de conuersione Gentium, & affecerunt gaudio magno omnes fratres.*

Matutinis feria v. Secretorum.

4 *Quum autē peruenissent ad Ourischlem, excepti sunt ab Ecclesia, & ab Apostolis, & Presbiteris & renuntiarunt quæcunque egerat secum Deus.*

5 *Sed* inquiunt *surrexerunt homines illi ex doctrina Perischæorum, qui crediderunt: dicunt autem, oportebat vos circuncidere eos, & præcipere vt obseruent Legem Mousche.*

6 *Congregati sunt itaque Apostoli & Presbyteri, vt prouiderent huic sermoni* [negotio.]

7 *Multáque habita disceptatione, surrexit Schemeoun & dixit eis, Viri fratres, vos scitis à primis diebus per os meum, meum, inquam, elegisse Deum vt audirent Gentes sermonem Euangelij, & crederent.*

8 *Et Deus qui nouit corda, suffragatus est eis, dedítque eis Spiritum Sanctitatis sicut & nobis.*

9 *Nihilque discreuit inter nos, & eos, quippe qui purgauerit fide corda eorum.*

---

25 וּמִן תַּמָּן [t]רְדוֹ בְּיַמָּא וַאתוֹ לְהוֹן לַאנְטִיָּכִיַא מֶטֻּל דְּמִן תַּמָּן מַגְעֲלִין הֲווֹ [u]לְטַיְבוּתֵהּ דְּמָרְיָא לַעֲבָדָא הַו דְשַׁלְּמוּ׃
26 וְכַד כְּנַשׁוּ כֻּלָּהּ עִדְתָּא [x]מֶשְׁתַּעְיִן הֲווֹ כֻּל מֶדֶּם דַּעֲבַד אֱלָהָא עַמְּהוֹן וְדַפְתַּח תַּרְעָא [y]דְהַימָנוּתָא לְעַמְמֵא׃
27 [z]וְזַבְנָא סַגִיאָא הֲווֹ תַּמָּן לְוָת תַּלְמִידֵא׃ קפלאון יח
1 [a]נְחֵתוֹ הֲווֹ דֵּין אֱנָשָׁא מִן יְהוּד [b]וּמַלְּפִין הֲווֹ לְהוֹן לַאחֵא דַּאנְהוּ דְּלָא גָזְרִין אַנְתּוּן [c]בְּעְיָדָא דְּנָמוּסָא לָא מֶשְׁכְּחִין אַנְתּוּן [d]לְמֶחָא׃
2 וַהֲוָא שְׁגוּשְׁיָא סַגִיאָא [e]וּבְעָתָא לְפוּלוֹס וּלְבַרְנַבָּא עַמְּהוֹן וַהֲוָת [f]דְּנֶסְקוּן פּוּלוֹס וּבַרְנַבָּא וַאחֲרָנֵא עַמְּהוֹן לְוָת שְׁלִיחֵא וְקַשִּׁישֵׁא דַבְאוּרִשְׁלֶם מֶטֻּל הָדָא בְּעָתָא׃
3 [g]וְלַוְיַת שַׁדְּרַת אֵנוּן [h]עִדְתָּא [i]וְרָדִין הֲווֹ בְּכֻלָּהּ פוּנִיקָא וְאַף בֵּית שָׁמְרָיֵא כַּד [k]מֶשְׁתַּעְיִן הֲווֹ עַל [l]פּוּנָיָא דְעַמְמֵא וְעָבְדִין הֲווֹ [m]חַדוּתָא רַבְּתָא לְכֻלְּהוֹן אַחֵא׃

[t] רְדָא [u] טוּב
[x] שְׁעָא סיפר [y] הֵימֵן
[z] זַבְנָא זמן [a] נְחֵת
[b] אֲלַף [c] עָד או וַעַד
[d] חַיָא [e] בְּעָא [f] נְסַק
[g] לְוָא [h] קהל [i] רְדָא
[k] שְׁעָא מכפרים
[l] פְּנָא תשובה [m] חֲדָא

Supr. 13. b. 1. 25 Et inde nauigauerunt Antiochiam, vnde erant traditi gratiæ Dei in opus quod compleuerunt.

26 Cùm autem venissent, & congregassent ecclesiam, retulerunt quãta fecisset Deus cum illis, & quia aperuisset Gentibus ostium fidei.

27 Morati sunt autẽ tempus non modicum cum discipulis.

25 κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.

26 παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως.

27 διέτριβον δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

CAP. XV.

ιε.

Gal. 5. a. 2. 1 Et quidam descendẽtes de Iudæa, docebant fratres: Quia nisi circuncidamini secundum morem Moysi, non potestis saluari.

2 Facta ergo seditione non minima Paulo & Barnabæ aduersus illos, statuerunt vt ascenderent Paulus & Barnabas, & quidam alij ex illis ad Apostolos & presbyteros in Ierusalem, super hac quæstione.

3 Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant Phœnicen & Samariam, narrantes conuersionem Gentium: & faciebãt gaudium magnum omnibus fratribus.

1 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι.

2 γενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν ἀναβαίνειν παῦλον καὶ βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς ἱερουσαλὴμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

3 οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν φοινίκην καὶ σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς.

4 Cùm autem venissent Ierosolymam, suscepti sunt ab ecclesia & ab Apostolis & senioribus, annuntiantes quãta Deus fecisset cum illis.

5 Surrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum qui crediderunt, dicentes, Quia oportet circuncidi eos, præcipere quoque seruare legem Moysi.

6 Conueneruntque Apostoli & seniores videre de verbo hoc.

Supr. 10. b. 20. 7 Cùm autem magna conquisitio fieret, surgẽs Petrus dixit ad eos, Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Euangelij, & credere.

Supr. 10. g. 41. 8 Et qui nouit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum sicut & nobis.

9 Et nihil discreuit inter nos & illos, fide purificans corda eorum.

4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν.

5 ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν φαρισαίων, πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον μωϋσέως.

6 συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.

7 πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο, διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι.

8 καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν,

9 καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν.

וְיצַפְּרָא דְּחַמְשָׁא ᵃ דַּארְזָא מ

4 וְכַד ᵇ אֶתוֹ לְאוּרִשְׁלֶם אֶתְקַבַּלוּ מֶן עִדְּתָא וּמֶן שְׁלִיחֵא וּמֶן קַשִּׁישֵׁא ᶜ וְאֶשְׁתַּעִיו לְהוֹן כֻּל מָא דַעֲבַד עַמְּהוֹן אֱלָהָא׃ 5 ᵈ קָמוּ דֵין אֱנָשָׁא אִילֵין ᵉ דְּהַימֶנוּ הֲוַו מֶן ᶠ יוּלְפָנָא דַּפְּרִישֵׁא וְאָמְרִין דְּוָלֵא הֲוָא לְכוֹן ᵍ לְמֶגְזַר אֱנוּן וְתֶפַקְּדוּן אֱנוּן ʰ דְּנֶטְרוּן נָמוֹסָא דְּמוּשֵׁא׃ 6 אֶתְכַּנַּשׁוּ דֵין שְׁלִיחֵא וְקַשִּׁישֵׁא ⁱ דְּנֶחְזוּן עַל ᵏ מֶלְּתָא הָדָא׃ 7 וְכַד הֲוָת ˡ בְּעָתָא סַגִּיאָתָא קָם שֶׁמְעוּן וֶאמַר לְהוֹן גַּבְרָא אַחַין אַנְתּוּן יָדְעִין אַנְתּוּן דְּמֶן יַוְמָתָא קַדְמָיֵא מֶן פּוּמִי דִּילִי גְּבָא אֱלָהָא דְּנֶשְׁמְעוּן עַמְמֵא ᵐ מֶלְּתָא ⁿ דַסְבַרְתָא ᵒ וְנְהַימְנוּן׃ 8 וֶאלָהָא דְּיָדַע ᵖ דַּבְלֶבָּוָתָא אַסְהֶד עֲלַיהוֹן וִיהַב לְהוֹן רוּחָא דְקוּדְשָׁא אַיך דְּלַן׃ 9 וּמֶדֶּם לָא פְּרַשׁ בֵּינַין וַלְהוֹן מֶטֻּל דְּדַכִּי בְּהַימָנוּתָא לֶבָּוָתְהוֹן׃

ᵃ רָזָא סוד ᵇ אָתָא ᶜ שְׁעָא ᵈ קוּם ᵉ הַימֶן ᶠ אַלֶף ᵍ גְּזַר מול ʰ נְטַר נצר ⁱ חָזָא ᵏ מַלֶּל ˡ בְּעָא ᵐ מַלֶּל ⁿ בשורה ᵒ הֵימֶן ᵖ לֵב

10 ܘܗܫܐ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܡܢܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܠܗܐ. ܐܝܟ ܕܬܣܝܡܘܢ ܢܝܪܐ ܥܠ ܨܘܪܝܗܘܢ ܕܬܠܡܝܕܐ. ܐܝܢܐ ܕܐܦܠܐ ܐܒܗܝܢ ܘܐܦܠܐ ܚܢܢ ܐܫܟܚܢ ܠܡܛܥܢ. 11 ܐܠܐ ܒܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܚܢܢ ܕܢܚܐ ܐܟܘܬܗܘܢ. 12 ܘܫܬܩܘ ܟܠܗ ܟܢܫܐ. ܘܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܒܪܢܒܐ. ܕܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ. ܐܬܘܬܐ ܘܓܢܒܪܘܬܐ ܒܥܡܡܐ.

ܝܘܡ ܬܠܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ. ܡܐ

13 ܘܒܬܪ ܕܫܬܩܘ ܩܡ ܝܥܩܘܒ ܘܐܡܪ ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ ܫܡܥܘܢܝ. 14 ܫܡܥܘܢ ܐܫܬܥܝ ܠܟܘܢ ܐܝܟܢܐ ܫܪܝ ܐܠܗܐ ܠܡܓܒܐ ܡܢ ܥܡܡܐ ܥܡܐ ܠܫܡܗ. 15 ܘܠܗܕܐ ܫܠܡܢ ܡܠܝܗܘܢ ܕܢܒܝܐ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܟܬܝܒ. 16 ܕܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܗܦܘܟ ܘܐܩܝܡ ܡܫܟܢܗ ܕܕܘܝܕ ܐܝܢܐ ܕܢܦܠ. ܘܐܒܢܐ ܡܕܡ ܕܢܦܠ ܡܢܗ. ܘܐܩܝܡܝܘܗܝ. 17 ܐܝܟ ܕܢܒܥܘܢ ܫܪܟܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܠܡܪܝܐ. ܘܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܐܬܩܪܝ ܫܡܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܥܒܕ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. 18 ܝܕܝܥܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. 19 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ: ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܫܓܝܫܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܥܡܡܐ ܡܬܦܢܝܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. 20 ܐܠܐ ܢܫܠܘܚ ܠܗܘܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܦܪܝܫܝܢ ܡܢ ܛܢܦܘܬܐ ܕܕܒܚܐ ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܘܡܢ ܚܢܝܩܐ. 21 ܘܡܢ ܕܡܐ. ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܡܢ ܕܪܐ ܩܕܡܝܐ ܒܟܠ ܡܕܝܢܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܟܪܘܙܐ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܕܒܟܠ ܫܒܐ ܩܪܝܢ ܠܗ. 22 ܗܝܕܝܢ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܥܡ ܟܠܗ ܥܕܬܐ ܓܒܘ ܓܒܪܐ ܡܢܗܘܢ ܘܫܕܪܘ ܠܐܢܛܝܘܟܝ ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܘܥܡ ܒܪܢܒܐ. ܠܝܗܘܕܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪܫܒܐ. ܘܠܫܝܠܐ ܓܒܪܐ ܕܪܫܝܢ ܗܘܘ ܒܐܚܐ.

ܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ. ܡܒ

23 ܘܟܬܒܘ ܐܓܪܬܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܗܟܢܐ. ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܐܚܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܐܢܛܝܘܟܝ ܘܒܣܘܪܝܐ ܘܒܩܝܠܝܩܝܐ. ܐܚܐ ܕܡܢ ܥܡܡܐ.

10 *Nunc ergo quid tentatis Deum, vt imponatis iugum ceruici discipulorum, quod nec patres nostri, nec nos potuimus perferre?*

11 *Sed per gratiam Domini nostri Jeschua Meschicho credimus nos seruatum iri perinde vt eos.*

12 *Tacuit autem tota turba, & audiebant Paulum & Barnabba referentes quanta edidisset Deus per manus ipsorum signa & virtutes inter Gentes.*

Feria III. hebdom. IIII. Ieiunij.

13 *Vbi autem conticuissent, surrexit Jaakoub, & ait, Viri fratres, audite me.*

14 *Schemeoun retulit nobis quomodo cœperit Deus eligere ex Gentibus populum nomini suo.*

15 *Et huic rei consonant verba prophetarum, prout scriptum est:*

16 *Post hæc reuertar, & erigam tabernaculum Dauid quod cecidit; & ædificabo quod collapsum est ex eo, atque illud restaurabo.*

17 *Adeò vt requirant cæteri homines Dominum, & omnes Gentes super quas inuocatum est nomen meum: dicit Dominus qui facit hæc omnia.*

18 *Nota sunt ab æuo opera Dei.*

19 *Quamobrem ego dico eos non esse contundendos qui ex Gentibus conuertuntur ad Deum.*

20 *Sed mittemus ad eos, vt abstineant à pollutione sacrificij, & à scortatione, & strangulato, & sanguine.*

21 *Mousche enim ab ætatibus antiquis in omni ciuitate habet præcones in synagogis, qui per singula Sabbatha legant eum.*

22 *Tunc Apostoli & Presbyteri cum tota Ecclesia elegerunt viros ex se, quos miserunt Antiochiam vnà cum Paulo & Barnabba, nempe Ihoudo qui vocatur Bar-Schabbo, & Schilo viros qui primarij erant inter fratres.*

Medio Ieiunio.

23 *Porrò scripserunt epistolam per manus eorum* [quam deferrent] *hoc modo: Apostoli & presbyteri, & fratres, ijs qui sunt Antiochiæ, & in Syria, & Cilicia fratres ex Gentibus, pacem.* [Salutem].

---

10 וְהָשָׁא אַנְתּוּן מָנָא מְנַסֵּין אַנְתּוּן לַאלָהָא אַיְךְ דִּתְסִימוּן נִירָא עַל צַוְרֵיהוֹן דְּתַלְמִידָא אַיְנָא דְּאַף לָא אַבָהַתַן אַף לָא חֲנַן אֶשְׁכַּחַן לְמֶטְעַן׃ 11 אֶלָּא בְּטַיְבוּתֵהּ דְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא מְהַימְנִינַן דְּנֶחֶא אַכְוָתְהוֹן׃ 12 וּשְׁתַקוּ כֻּלֵּהּ כְּנְשָׁא וְשָׁמְעִין הֲווּ לְפוּלוֹס וּלְבַרְנַבָּא דְּמֶשְׁתַּעְיִין הֲווּ עַל מָא דַּעֲבַד אֱלָהָא בְּאִידַיְהוֹן אָתְוָתָא וְגַבְרְוָתָא בְּעַמְמֵא׃

יום תלתא דשבתא דארבעא דצומא מא

13 וּבָתַר דִּשְׁתַקוּ קָם יַעְקוּב וֶאמַר גַּבְרָא אַחַין שׁוּמְעוּנִי׃ 14 שֶׁמְעוּן אֶשְׁתַּעִי לְכוֹן אַיְכַנָא שְׁרִי אֱלָהָא לְמֶגְבָּא מֶן עַמְמֵא עַמָּא לִשְׁמֵהּ׃ 15 וְלְהָדָא שָׁלְמָן מֶלַּיְהוֹן דִּנְבִיֵא אַיְךְ מָא דִּכְתִיב׃ 16 דְּמֶן בָּתַר הָלֵין אֶהְפּוּךְ וְאָקִים מַשְׁכְּנֵהּ דְּדָוִיד אַיְנָא דִּנְפַל וְאֶבְנֵא מֶדֶם דִּנְפַל מֶנֵּהּ וְאָקִימִיוּהִי׃ 17 אַיְךְ דְּנֶבְעוּן שַׁרְכָא דִּבְנַיְנָשָׁא לְמָרְיָא

ܢܝܪܐ פר' עול · שכח יכול · טען נשא · חיא כמוהם · שעא סיפר · יד' אותות · צום · שמע · שעא · גבא · שלם הסכים · מלל · הפך · קום · בנא · קום · בעא

[10] Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere iugum super ceruices discipulorum, quod neque patres nostri neque nos portare potuimus?

[11] Sed per gratiam Domini Iesu Christi credimus saluari, quemadmodum & C illi.

[12] Tacuit autem omnis multitudo: & audiebant Barnabam & Paulum narrantes quanta Deus fecisset signa & prodigia in Gentibus per eos.

[13] Et postquam tacuerunt, respondit Iacobus, dicens, Viri fratres, audite me.

Amos. 9.

[14] Simon narrauit quemadmodū primùm Deus visitauit sumere ex Gentibus populum nomini suo.

[15] Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scriptum est:

[16] Post hæc reuertar, & reædificabo tabernaculum Dauid, quod decidit, & diruta eius reædificabo, & erigam illud:

[17] Vt requirant cæteri hominum Dominum, & omnes gentes super quas inuocatum est nomen meum, dicit Dominus faciens hæc. D

[18] Notum à seculo est Domino opus suum.

[19] Propter quod ego iudico, nō inquietari eos qui ex Gentibus conuertuntur ad Deum.

Infra. 21.

[20] Sed scribere ad eos vt abstineant se à contaminationibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine.

[21] Moyses enim à temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus qui eū prædicent in synagogis, vbi per omne sabbathum legitur.

[22] Tūc placuit Apostolis & senioribus cum omni ecclesia, eligere viros ex eis, & mittere Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Iudam, qui cognominabatur Barsabas, & Silam viros primos in fratribus:

Epistola concinens hæc.

[23] Scribentes per manus eorū †. APOSTOLI & seniores, fratres, his qui sunt Antiochiæ & Syriæ & Ciliciæ fratribus ex Gentibus, salutem.

10 νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεὸν ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι;

11 ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

12 ἐσίγησε δὲ τὸ πλῆθος ἅπαν, καὶ ἤκουον βαρνάβα καὶ παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν.

13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη ἰάκωβος λέγων, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου.

14 συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ·

15 καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·

16 μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,

17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοὺς, λέγει κύριος ὁ ποιῶν πάντα ταῦτα.

18 ἅ ἐστι γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος αὐτῷ.

19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν·

20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος·

21 μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένοις ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς ἀντιόχειαν σὺν τῷ παύλῳ καὶ βαρνάβᾳ, ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον βαρσαβᾶν, καὶ σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς·

23 Γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε· οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν ἀντιόχειαν καὶ συρίαν καὶ κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.

וְכֻלְהוֹן עַמְמֵא אִילֵין °דְאתְקְרִי שְׁמִי עֲלֵיהוֹן אֲמַר מָרְיָא דַעֲבַד הָלֵין כֻּלְהֵין׃ [18] יְדִיעִין אֱנוּן מִן עָלְם עֲבָדוֹהִי דַאלָהָא׃
[19] מֶטֻל הָדָא אֶנָא אָמַר אֱנָא דְלָא נֶהֱוּוּן שָׁחְקִין לַאִילֵין דְמֶן עַמְמֵא ᵖמֶתְפְּנֵין לְוָת אֱלָהָא׃ [20] ᵠאֶלָא נֶשְׁתְּלַח לְהוֹן
דְנֶהֱווּן פָּרִיקִין מֶן ʳטַמָאוּתָא דַדְבִיחָא וּמֶן ˢזָנְיוּתָא וּמֶן דַחֲנִיקָא וּמֶן דְמָא׃ [21] מוּשֵׁא גֵיר מֶן דָרֵא קַדְמָיֵא בְכֻל
מְדִינָא אִית הְוָא לֵה כָּרוֹזֵא בְכְנוּשָׁתָא דַבְכֻל ᵗשַׁבִּין ᵘקָרֵין לֵה׃ [22] הָידֵין שְׁלִיחֵא וְקַשִׁישֵׁא עַם כֻּלָה עִדְתָּא ˣגְבוֹ גַבְרֵא
מֶנְהוֹן וְשַׁדַרוּ לַאנְטְיוֹכִי עַם פָּולוֹס וּבַרְנַבָּא לִיהוּדָא דְמֶתְקְרֵא בַּרְשַׁבָּא וַלְשִׁילָא גַבְרֵא דְרִישֵׁא הֲווּ בְהוֹן בַּאחֵא׃
דְפֶלְגֵה דְצוֹמָא מב
[23] וַכְתַבוּ אֶגַרְתָּא ᵃבְאִידַיְהוֹן הָכַנָא שְׁלִיחֵא וְקַשִׁישֵׁא
וְאַחֵא לַאִילֵין דְאִית בַּאנְטְיוֹכִי וַבְסוּרִיָא וַבְקִילִיקִיָא אַחֵא דְמֶן עַמְמֵא שְׁלָם׃

°קְרָא ᵖבְּנָא ᵠשְׁלַח ʳטַמָא ˢזְנָא ᵗשַׁבַּת ᵘקְרָא ˣגְבָא ᵃיַד

24 ܫܡܥܢ ܠܢ ܕܐܢܫܝܢ ܡܢܢ ܢܦܩܘ ܘܠܚܟܘܢ ܒܡܠܐ. ܘܐܗܦܟܘ ܢܦܫܬܟܘܢ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܕܬܗܘܘܢ ܓܙܝܪܝܢ ܘܢܛܪܝܢ ܢܡܘܣܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܚܢܢ ܠܐ ܦܩܕܢ ܐܢܘܢ. 25 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܚܫܒܢ ܟܠܢ ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ. ܘܓܒܝܢ ܓܒܪܐ ܘܫܕܪܢ ܠܘܬܟܘܢ ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܘܒܪܢܒܐ ܚܒܝܒܝܢ. 26 ܐܢܫܐ ܕܐܫܠܡܘ ܢܦܫܬܗܘܢ ܚܠܦ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 27 ܘܫܕܪܢ ܥܡܗܘܢ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܫܝܠܐ. ܕܗܢܘܢ ܒܡܠܬܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ. 28 ܗܘܐ ܓܝܪ ܨܒܝܢܐ ܠܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܦ ܠܢ. ܕܠܐ ܢܬܬܣܝܡ ܥܠܝܟܘܢ ܝܘܩܪܐ ܝܬܝܪܐ ܠܒܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܠܝܨܢ.

29 ܕܬܬܪܚܩܘܢ ܡܢ ܕܕܒܝܚܐ ܘܡܢ ܕܡܐ. ܘܡܢ ܚܢܝܩܐ. ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܘܟܕ ܬܛܪܘܢ ܢܦܫܟܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܫܦܝܪ ܬܗܘܘܢ. ܗܘܘ ܫܪܝܪܝܢ ܒܡܪܢ ܀

30 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܫܬܠܚܘ. ܐܬܘ ܠܗܘܢ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܘܟܢܫܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܝܗܒܘ ܐܓܪܬܐ. 31 ܘܟܕ ܩܪܘ ܚܕܝܘ ܘܐܬܒܝܐܘ. 32 ܘܒܡܠܬܐ ܥܬܝܪܬܐ ܚܝܠܘ ܠܐܚܐ. ܘܩܝܡܘ ܐܢܘܢ ܕܒܝܬ ܝܗܘܕܐ ܘܫܝܠܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܢܒܝܐ ܗܘܘ. 33 ܘܟܕ ܗܘܘ ܬܡܢ ܙܒܢܐ. ܫܪܘ ܐܢܘܢ ܐܚܐ ܒܫܠܡܐ ܠܘܬ ܫܠܝܚܐ ܀

[illegible] ܀

35 ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܘܒܪܢܒܐ ܗܘܘ ܒܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܘܡܠܦܝܢ ܗܘܘ ܘܡܣܒܪܝܢ ܥܡ ܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. 36 ܘܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܠܒܪܢܒܐ. ܢܗܦܘܟ ܘܢܣܥܘܪ ܠܐܚܐ ܕܒܟܠ ܡܕܝܢܐ ܕܐܟܪܙܢ ܒܗܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܢܚܙܐ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ. 37 ܒܪܢܒܐ ܕܝܢ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܪ ܠܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܬܟܢܝ ܡܪܩܘܣ. 38 ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܪܗ ܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܫܒܩ ܗܘܐ ܐܢܘܢ ܟܕ ܗܘܘ ܒܦܡܦܘܠܝܐ. ܘܠܐ ܐܙܠ ܥܡܗܘܢ. 39 ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܪܝܢܐ ܦܪܫܘ ܚܕ ܡܢ ܚܕ. ܘܒܪܢܒܐ ܕܒܪܗ ܠܡܪܩܘܣ ܘܪܕܘ ܒܝܡܐ ܘܐܬܘ ܠܗܘܢ ܠܩܘܦܪܘܣ.

24 *Auditione accepimus quosdam è nobis exisse, vobísque incussisse terrorem sermonibus, ac labefactasse animas vestras, quum dicerent vos esse circuncidendos, Legémque obseruaturos, quibus nos hoc nõ praeceperamus.*
25 *Quapropter cogitauimus omnes congregati ac delegimus viros, ad vósque mittimus cum Paulo, & Barnabba charissimis nostris:*
26 *Hominibus, qui exposuerunt animas suas pro nomine Domini nostri Jeschua Meschicho.*
27 *Jtaque misimus cum eis Jihoudo & Schilo, vt ipsi verbis haec vobis renuntient.*
28 *Placuit enim Spiritui Sanctitatis ac etiã nobis, nequid imponeremus vobis amplius oneris quàm haec quae necessaria sunt.*
29 *Vt abstineatis ab immolato, & à sanguine, & suffocato, & scortatione: qúmque conseruaueritis animas vestras ab his, benè se habebunt. Estote veraces in Domino nostro.*
30 *Jlli porrò qui missi fuerant, venerunt Antiochiam, congregarúntque totum populum, ac reddiderunt Epistolam.*
31 *Quam quum legissent, gauisi sunt, & consolationem receperunt.*
32 *Et sermone diuite roborarunt fratres, confirmarúntq; domesticos Jihoudo & Schilo, quippe qui & ipsi prophetae essent.*
33 *Qúmque illic egissent aliquandiu, dimiserunt eos fratres cum pace ad Apostolos.*

Deest versus 34.

Feria v. hebdomadis IIII. Ieiunij.

35 *Paulus autem & Barnabba commorati sunt Antiochiae, docebántque, & euangelizabant cum plurimis aliis sermonem Dei.*
36 *Post aliquot autem dies, dixit Paulus Barnabbae: Reuertamur, & inuisamus fratres per vnamquamque ciuitatẽ in qua praedicauimus sermonem Dei, vt videamus quid agant.*
37 *Barnabba autem volebat assumẽre Jouchanõ illum qui cognominatus est Marcus.*
38 *Paulus verò nolebat assumere eum secum, quippe qui reliquisset eos quum ipsi essent Pamphyliae, nec profectus fuisset cum eis.*
39 *Propter hanc contentionem diuisi sunt alter ab altero: & Barnabba assumpsit Marcum, & per mare perrexerunt, atque profecti sunt Cyprum.*

---

24 שמיע לן דאנשין מנן נפקו [b] ודלחכון [c] במלא ואהפכו נפשתכון כד אמרין דתהוון גזירין ונטרין נמוסא אילין דחנן לא פקדן אנון׃ 25 מטל הנא אתחשבן כלן כד כנישינן [d] וגבין גברא ושדרן לותכון עם פולוס וברנבא חביבין׃ 26 אנשא [e] דאשלמו נפשתהון חלף שמה דמרן ישוע משיחא׃ 27 ושדרן עמהון ליהודא ולשילא דהנון במלתא נאמרון לכון הנין הלין׃ 28 הוא גיר [f] צבינא לרוחא דקודשא ואף לן דלא [g] נתתסים עליכון [h] יוקרא יתירא לבר מן הלין דאליצן׃ 29 [i] דתתרחקון מן [k] דדביחא ומן דמא ומן חניקא ומן [l] זניותא וכד [m] תטרון נפשכון מן הלין שפיר תהוון הוו שרירין במרן׃ 30 הנון דין [n] דאשתלחו [o] אתו להון לאנטיוכיא וכנשו כלה עמא ויהבו אגרתא׃ 31 וכד [p] קרו [q] חדיו [r] ואתביאו׃ 32 [s] ובמלתא עתירא חילו לאחא [t] וקימו אנון דבית יהודא ושילא מטל דאף הנון

[b] דלח הפחיד [c] מלל
[d] גבא בחר
[e] שלם נתן
[f] צבא [g] סום [h] יקר כבד
[i] רחק [k] דבח זבח [l] זנא
[m] נטר נצר [n] שלח
[o] אתא [p] קרא [q] חדא
[r] בנא נחם [s] מלל [t] קום

24 * Quoniam audiuimus, quia quidam ex nobis exeuntes, turbauerunt vos verbis, euertentes animas vestras, quibus non mandauimus: E

25 * Placuit nobis collectis in vnum, eligere viros, & mittere ad vos cum chariſſimis noſtris Barnaba & Paulo;

26 * Hominibus qui tradiderunt animas ſuas pro nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. 27 * Miſimus ergo Iudam & Silam, qui & ipſi vobis verbis referent eadem. 28 * Viſum eſt enim Spiritui ſancto & nobis, nihil vltrà imponere vobis oneris quàm hæc neceſſaria.

29 * Vt abſtineatis vos ab immolatis ſimulachrorum, & ſanguine, & ſuffocato, & fornicatione; à quibus cuſtodientes vos, bene agetis. Valete.

Sup. 15. d. 20. Inf. 21. c. 25.

30 * Illi ergo dimiſſi deſcenderunt Antiochiam: & cõgregata multitudine tradiderunt Epiſtolam. F

31 * Quam cùm legiſſent, gauiſi ſunt ſuper conſolatione.

32 * Iudas aũt & Silas, & ipſi cùm eſſent prophetæ, verbo plurimo conſolati ſunt fratres, & confirmauerunt.

33 * Facto autem ibi aliquanto tempore, dimiſſi ſunt cum pace à fratribus ad eos qui miſerant illos.

34 * Viſum eſt autem Silæ ibi remanere: Iudas autem ſolus abijt Ieruſalem.

35 * PAVLVS autem & Barnabas demorabantur Antiochiæ, docẽtes, & euangelizantes cum alijs pluribus verbum Domini. 36 * Poſt aliquot autem dies, dixit ad Barnabam Paulus, Reuertẽtes viſitemus fratres per vniuerſas ciuitates, in quibus prædicauimus verbum Domini, quomodo ſe habeant. G

37 * Barnabas autem volebat ſecum aſſumere & Iohannem, qui cognominabatur Marcus.

38 * Paulus autem rogabat eum, vt qui diſceſſiſſet ab eis de Pamphylia, & non veniſſet cũ eis in opus, nõ debere recipi.

39 * Facta eſt autem diſſenſio, ita vt diſcederent abinuicem; & Barnabas quidem aſſumpto Marco nauigaret Cyprum.

---

24 * ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστειλάμεθα.

25 * ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν, ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ παύλῳ,

26 * ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.

27 * ἀπεστάλκαμεν οὖν ἰούδαν καὶ σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

28 * ἔδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων·

29 * ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας, καὶ ὅσα μὴ θέλετε ἑαυτοῖς γίνεσθαι, ἑτέροις μὴ ποιεῖτε, ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξατε· ἔρρωσθε.

30 * οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν.

31 * ἀναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.

32 * ἰούδας τε καὶ σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστήριξαν.

33 * ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους·

34 * ἔδοξε δὲ τῷ σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ.

35 * Παῦλος δὲ καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

36 * μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε παῦλος πρὸς βαρνάβαν, ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσι.

37 * βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν ἰωάννην τὸν καλούμενον μάρκον·

38 * παῦλος δὲ ἠξίου τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον.

39 * ἐγένετο οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς κύπρον.

נביא הוו ׃ 33 וכד הוו תמן זבנא שרו אנון אחא בשלמא לות שליחא ׃

יום חמשא דשבתא דארבעא דצומא מג

35 פולוס דין וברנבא קוין הוו באנטיוכי ומלפין הוו ומסברין עם אחרנא סגיאא מלתה דאלהא ׃

36 ובתר יומתא אמר פולוס לברנבא נהפנא ונסעור לאחא דבכל מדינא דכרזן בה מלתא דאלהא ונחזא מנא עבידין ׃

37 ברנבא דין צבא הוא דנדבר ליוחנן הו דאתכני מרקום ׃

38 פולוס דין לא צבא הוא דנדברה עמהון מטל דשבק הוא אנון כד הנון בפמפוליא ולא אזל עמהון ׃

39 מטל הנא חרינא פרשו חד מן חד וברנבא דבר למרקום ורדו בימא ואזלו להון לקופרוס ׃

שרא

a קוא b אלף c סבר בשר

d יום e כנא

f סער פקד g כרז

h מלל i כנא

k דבר לקח

l חרא m רדא

⁴⁰ ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܓܒܐ ܠܗ ܠܫܝܠܐ ܘܢܦܩ ܟܕ ܡܬܓܥܠ ܡܢ ܐܚܐ ܠܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ⁴¹ ܘܪܕܐ ܗܘܐ ܒܣܘܪܝܐ ܘܒܩܝܠܝܩܝܐ ܘܡܩܝܡ ܗܘܐ ܥܕܬܐ. ܘܡܛܐ ܗܘܐ ܠܕܪܒܐ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܠܘܣܛܪܐ ❖

❖ ܥܪܘܒܬܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ ❖ ܡܕ ❖

❖ ܩܦܠܐܘܢ ܝܘ ❖

¹ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܛܝܡܬܐܘܣ. ܒܪܗ ܕܝܗܘܕܝܬܐ ܚܕܐ ܡܗܝܡܢܬܐ. ܘܐܒܘܗܝ ܐܪܡܝܐ. ² ܘܟܠܗܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܕܡܢ ܠܘܣܛܪܐ ܘܡܢ ܐܝܩܢܘܢ. ܡܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ³ ܠܗܢܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܕܢܕܒܪܝܘܗܝ ܥܡܗ. ܘܢܣܒ ܓܙܪܗ ܡܛܠ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܒܐܬܪܐ. ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܟܠܗܘܢ ܠܐܒܘܗܝ ܕܐܪܡܝܐ ܗܘܐ. ⁴ ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܒܡܕܝܢܬܐ. ܡܟܪܙܝܢ ܗܘܘ ܘܡܠܦܝܢ ܠܗܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܢܛܪܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܐܝܠܝܢ ܕܟܬܒܘ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. ⁵ ܒܪܡ ܥܕܬܐ ܡܫܬܪܪܢ ܗܘܝ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܣܓܝܢ ܗܘܝ ܒܡܢܝܢܐ ܟܠܝܘܡ. ⁶ ܘܗܠܟܘ ܕܝܢ ܒܦܪܘܓܝܐ ܘܒܐܬܪܐ ܕܓܠܛܝܐ. ܘܟܠܐ ܐܢܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܕܠܐ ܢܡܠܠܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܐܣܝܐ. ⁷ ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܡܘܣܝܐ. ܨܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܐܙܠܘܢ ܡܢ ܬܡܢ ܠܒܝܬܘܢܝܐ. ܘܠܐ ܐܫܒܩ ܐܢܘܢ ܪܘܚܐ ܕܝܫܘܥ ❖

❖ ܫܒܬܐ ܕܐܪܒܥ ܕܨܘܡܐ ❖ ܡܗ ❖

⁸ ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ ܡܘܣܝܐ. ܐܬܘ ܠܛܪܘܐܣ ܠܐܬܪܐ. ⁹ ܘܒܚܙܘܐ ܕܠܠܝܐ ܐܬܚܙܝ ܠܦܘܠܘܣ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܩܕܘܢܝܐ. ܕܩܐܡ ܘܒܥܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ ܬܐ ܠܡܩܕܘܢܝܐ ܘܥܕܪܝܢܝ ❖ ¹⁰ ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܐ ܦܘܠܘܣ ܚܙܘܐ ܗܢܐ. ܒܥܓܠ ܨܒܝܢ ܠܡܦܩ ܠܡܩܕܘܢܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܣܬܟܠܢ ܕܡܪܢ ܩܪܢ ܕܢܣܒܪ ܐܢܘܢ. ¹¹ ܘܪܕܝܢ ܡܢ ܛܪܘܐܣ. ܘܐܬܬܪܝܨܢ ܠܣܡܘܬܪܩܐ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܬܝܢ ܠܢܐܦܘܠܝܣ ܡܕܝܢܬܐ.

40 *Paulus verò delegit sibi Schilou, et exiit quum commendatus esset à fratribus gratiæ Dei.*

41 *Obiitque Syriam & Ciliciam, confirmabatque Ecclesias: & peruenit Derben ciuitatem, & Lystram.*

Feria VI. hebdomadis IIII. Ieiunij.

CAP. XVI.

1 *Erat autem illic discipulus quidam nomine Timotheus, filius Jihoudææ cuiusdam fidelis, cæterùm patre Gentili.*

2 *Omnesque discipuli ex Lystris, & Jconio huic dabant testimonium.*

3 *Hunc volebat Paulus assumere vt eum duceret secum; & acceptum eum circuncidit propter Jihudæos, qui erant in illa regione, nouerant enim omnes patrem eius Gentilem fuisse*

4 *Quum autem proficiscerentur per vrbes, prædicabant & docebant eos vt obseruarent placita illa, quæ scriptis mandauerant Apostoli & Presbyteri qui erant in Ourischlem.*

5 *Jtaque Ecclesiæ cõfirmabantur fide, multique fiebant numero quotidie.*

6 *Porrò peragrarunt Phrygiam & Galatiam regiones, & prohibuit eos Spiritus Sanctitatis, ne loquerentur sermonem Dei in Asia.*

7 *Quumque venissent Mysiam regionem, volebant proficisci illinc Bithyniam, sed non permisit eis Spiritus Jeschua.*

Sabbatho IIII. Ieiunij.

8 *Quumque exissent ex Mysia, venerunt Troadem regionem.*

9 *Et per visum nocte apparuit Paulo, quasi vir quidam Macedo stans, & efflagitans ab eo dicens: Veni Macedoniam, & fer mihi opem.*

10 *Quum autem visum vidisset Paulus, statim studuimus adire Macedoniam, quippe qui intelligeremus Dominum nostrum nos vocasse vt euangelizaremus eis.*

11 *Pergentes itaque ex Troade dereximus iter ad Samothraciam, & illinc postridie venimus Neapolim vrbem.*

---

40 פּוּלוֹס דֵּין גְּבָא לֵהּ לְשִׁילָו וּנְפַק כַּד ⁿ מִגְעַל מֶן אַחֵא ° לְטַיבוּתֵהּ דַּאלָהָא ׃ 41 וְרָדֵא הֲוָא בְּסוּרִיַא וּבְקִילִיקִיַא ᵖ וּמְקַיֵּם ᑫ עִדָּתָא וּמָטֵי הֲוָא לְדַרְבָא מְדִינְתָּא וּלְלוּסְטְרָא ׃

עֲרוּבְתָא דַּאַרְבַּע דְּצוּמָא מד קפלאון יו

1 אִית הֲוָא דֵּין תַּמָּן תַּלְמִידָא חַד דַּשְׁמֵהּ טִימָתֵאוֹס בְּרָהּ דִּיהוּדִיתָא חֲדָא ᵃ מְהַימְנְתָא וַאבוּהִי ᵇ אַרְמָיָא ׃ 2 וְכֻלְּהוֹן ᶜ תַּלְמִידָא דְּמֶן לוּסְטְרָא וּמֶן אִיקָנוֹן ᵈ מַסְהֲדִין הֲווּ עֲלַוהִי ׃ 3 לְהָנָא צְבָא הֲוָא פּוּלוֹס ᵉ דְּנֶדַבְּרִיוּהִי עַמֵּהּ וּנְסַב גְּזַרֵהּ מֶטֻּל יְהוּדָיֵא דְּאִית הֲווּ בְּאַתְרָא יָדְעִין הֲווּ גֵּיר כֻּלְּהוֹן לַאבוּהִי דְּאַרְמָיָא הֲוָא ׃ 4 וְכַד אָזְלִין הֲווּ בִּמְדִינְתָא׃ ᶠ מַכְרְזִין הֲווּ ᵍ וּמַלְּפִין לְהוֹן דְּנֶהֱווֹן נָטְרִין פּוּקְדָנֵא אִילֵין דִּכְתַבוּ שְׁלִיחֵא וְקַשִּׁישֵׁא דְּבְאוּרְשְׁלֶם ׃

ⁿ גֻּעַל מפוקד ° טוב ᵖ קום ᑫ קהל ᵃ חימן ᵇ גוי ᶜ למד ᵈ סהד ᵉ דבר לקח ᶠ כרז ᵍ אלף

[40] Paulus verò electo Sila profectus est, traditus gratiæ Dei à fratribus.

[41] Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum & seniorum.

40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος σίλαν, ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν.

41 διήρχετο δὲ τὴν συρίαν καὶ κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

CAP. XVI.

ιϛ.

[1] PEruenit autem in Derben & Lystram. Et ecce, discipulus quidā erat ibi nomine Timótheus, filius mulieris Iudææ fidelis, patre Gentili. A

[2] Huic testimonium bonum reddebant qui in Lystris erant & Iconio fratres.

[3] Hunc voluit Paulus secum proficisci: & assumens circuncidit eum propter Iudæos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quòd pater eius erat Gentilis.

[4] Cùm autem pertransirent ciuitates, tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis & senioribus qui erant Ierosolymis.

[5] Et Ecclesiæ quidem confirmabantur fide, & abundabant numero quotidie.

[6] Transeūtes autem Phrygiam & Galatiæ regionem, vetati sunt à Spiritu sancto loqui verbum † in Asia. (Dei)

[7] Cùm venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam: & non permisit eos Spiritus Iesu. B

1 Κατήντησε δὲ εἰς δέρβην καὶ λύστραν, καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι τιμόθεος, υἱὸς γυναικός τινος ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ ἕλληνος,

2 ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν λύστροις καὶ ἰκονίῳ ἀδελφῶν.

3 τοῦτον ἠθέλησεν ὁ παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι ἕλλην ὑπῆρχεν.

4 ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ.

5 αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ᾽ ἡμέραν.

6 διελθόντες δὲ τὴν φρυγίαν καὶ τὴν γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ ἀσίᾳ·

7 ἐλθόντες κατὰ τὴν μυσίαν, ἐπείραζον κατὰ τὴν βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα.

[8] CVM autem pertrāsissent Mysiam, descenderunt Troadem:

[9] Et visio per noctem Paulo ostēsa est: Vir Macedo quidam erat stans, & deprecans eum, & dicens, Transiens in Macedoniam, adiuua nos.

[10] Vt autem visum vidit, statim quæsiuimus proficisci in Macedoniam, certi facti quòd vocasset nos Deus euangelizare eis. C

[11] Nauigantes autem à Troade, recto cursu venimus Samothraciā, & sequenti die Neapolim.

8 Παρελθόντες δὲ τὴν μυσίαν, κατέβησαν εἰς τρωάδα.

9 καὶ ὅραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ παύλῳ· ἀνήρ τις ἦν μακεδὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων, διαβὰς εἰς μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.

10 ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς σαμοθράκην· τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς νεάπολιν·

5 ברם עדתא [h] מתקימן הוי [i] בהימנותא [k] וסגין הוי [l] במנינא כליום ׃ 6 הלכו דין בפרוגיא ובגלטיא אתרותא [m] וכלת אנון רוחא דקודשא דלא נמללון [n] מלתא דאלהא באסיא ׃ 7 וכד [o] אתו למוסיא אתרא [p] צבין הוו [q] דנאזלון מן תמן לביתוניא ולא [r] אפסת להון רוחה דישוע ׃

דשבתא דארבע דצומא מה

8 וכד נפקו מן מוסיא אתו להון לטרואוס אתרא
9 [a] ובחזוא דליליא אתחזי לפולוס איך גברא חד מקדוניא [b] דקאם ובעא מנה כד אמר [c] דתא למקדוניא [d] ועדריני
10 כד דין חזא פולוס הנא חזוא מחדא [e] צבין [f] למפק למקדוניא מטל [g] דאשתכלן דמרן [h] קרן [i] דנסבר אנון ׃
11 [k] וירדין מן טרואוס ותרצן לסמותראקי ומן תמן ליומא אחרנא [m] אתין לניאפולים מדינתא ׃

[h] קום [i] הוא [k] הימן
[l] סגא [m] מנא [n] כלא
[o] מלל [p] אתא [q] צבא
[r] אזל [s] אפס [a] חזא חזין
[b] קום [c] אתא [d] עדר עזר
[e] צבא [f] נפק [g] שכל
[h] קרא [i] סבר נשר
[k] רדא [l] תרץ [m] אתא

[illegible]

12 * Et illinc Philippos, quæ est principium Macedoniæ, éstque colonia. Egimus autem in ea ciuitate dies aliquot.

13 * Porrò exiuimus die Sabbathi extra portas ciuitatis ad littus fluminis, quoniam illic conspiciebatur domus precationis: qu úmque consedissemus, allocuti sumus mulieres quæ conuenerant illic.

14 * Erátque mulier quædam venditrix purpuræ, quæ reuerebatur Deum, cui nomen erat Ludia ex Theatira vrbe; cuius aperuit cor Dominus noster, audiítque quod dicebat Paulus.

15 * Proinde baptizata est, & filij domus eius[domestici]: petebat autem à nobis, & dicebat, Si verè confiditis me fidelem esse in Domino nostro, venite, diuersamini in ædibus meis. Et multum adegit nos.

Dominica quinta Ieiunij.

16 * Factum est autem quum proficisceremur domum precationis vt occurrerit nobis adolescentula quædam, in qua erat Spiritus diuinationis, & faciebat dominis suis multum quæstum diuinatione qua diuinabat.

17 * Et sequebatur Paulum & nos, clamabátque & dicebat, Viri isti serui sunt Dei excelsi; & annuntiant vobis viam salutis.

18 * Et ita fecit multis diebus: sed indignatus est Paulus, dixítque spiritui illi, Præcipio tibi in nomine Jeschua Meschicho, vt exeas ab ea. Eo igitur momento exijt.

19 * Qu úmque vidissent heri eius abijsse ex ea spem quæstus sui, prehenderunt Paulum & Schilo, & trahendo adduxerunt eos in plateam.

20 * Et eos stiterunt ante magistratus, & primores vrbis. Dicebant autem, Homines isti conturbant ciuitatem nostram, quoniam Jihoudæi sunt.

21 * Et prædicant ritus quos non licet nobis recipere, nec exequi, quippe qui Romani sumus.

22 * Turba item plurima coacta est aduersus eos: tunc præfecti disruperunt eorum vestimenta, iusserúntque eos virgis cædi.

---

12 ומן תמן לפיליפוס דהי הי רישא דמקדוניא [n] ואיתיה [o] קולוניא הוין דין בה בהדא מדינתא [p] יומתא [q] ידיעא׃
13 ונפקן ביומא דשבתא לבר מן תרעא דמדינתא על יד נהרא מטל דתמן [r] מתחזא הוא בית [s] צלותא וכד [t] יתבן ממללין [u] הוין עם נשא דכנישן הוי תמן׃
14 ואנתתא חדא מזבנת [x] ארגונא ודחלא הות מן אלהא שמה הוא לודיא מן תאוטירא מדינתא דהדא פתח לבה מרן ושמעא הות מדם דאמר הוא פולוס׃
15 ועמדת הי ובני ביתה [y] ובעיא הות מנן ואמרא דאנהו [z] דשרירא אית [a] תכילין אנתון [b] דהימנת במרן [c] תו [d] שרו לכון בביתי וסגי [e] אלצתן׃

דחד בשבא דחמשא דצומא מו

16 והוא דכד [f] אזלינן לבית [g] צלותא פגעת בן [h] עלימתא חדא דאית הות לה רוחא [i] דקצמא ועבדא הות למריה

[n] אית יש [o] מן לשון יון
[p] יום [q] ידע [r] חזא
[s] צלא [t] יתב [v] חזא
[x] ארגמן [y] בעא
[z] שרר פי׳ באמת
[a] תכל [b] הימן [c] אתא
[d] שרא [e] אלץ [f] אזל
[g] צלא [h] נערה
[i] במו קסם

12 Et inde Philippos: quæ est prima partis Macedoniæ ciuitas colonia. Eramus autem in hac vrbe diebus aliquot † consistentes. [confe tentes]

12 ἐκεῖθέν τε εἰς φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς μακεδονίας πόλις κολώνια. ἦμεν δὲ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς·

13 Die autem Sabbathorum egressi sumus foras portam iuxta flumen, vbi videbatur oratio esse: & sedentes loquebamur mulieribus quæ conuenerant. C

13 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί.

14 Et quædam mulier nomine Lydia, purpuraria ciuitatis Thyatirenorum, colens Deũ, audiuit: cuius Dominus aperuit cor intendere his quæ dicebantur à Paulo.

14 καί τις γυνὴ ὀνόματι λυδία, πορφυρόπωλις, πόλεως θυατείρων, σεβομένη τὸν θεὸν, ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ παύλου.

15 Cùm autem baptizata esset, & domus eius, deprecata est, dicens, Si iudicastis me fidelẽ Domino esse, introite in domum meam, & manete. Et coëgit nos.

15 ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε, λέγουσα, εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν εἶναι τῷ κυρίῳ, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνατε. καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16 FACTVM est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habẽtem spiritum pythonem obuiare nobis, quæ quæstum magnum præstabat dominis suis diuinando.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη.

17 Hæc subsecuta Paulum & nos, clamabat, dicens, Isti homines serui Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis.

17 αὕτη κατακολουθήσασα τῷ παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας.

18 Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus & conuersus, spiritui dixit, Præcipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exijt eadem hora. D

18 τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπε, παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ·

19 Videntes autem domini eius quia exiuit spes questus eorum, apprehendentes Paulum & Silam perduxerunt in forum ad principes.

19 ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν παῦλον καὶ σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας.

20 Et offerentes eos magistratibus, dixerunt, Hi homines conturbant ciuitatem nostram, cùm sint Iudæi.

20 καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον, οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες.

21 Et annuntiant morem quem non licet nobis suscipere, neque facere, cùm simus Romani.

21 καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, ῥωμαίοις οὖσι.

22 Et cucurrit plebs aduersus eos: & magistratus scissis tunicis eorum, iusserunt eos virgis cædi.

22 καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ᾽ αὐτῶν· καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν, ἐκέλευον ῥαβδίζειν.

---

[k] תאגורתא סגיאתא בקצמא דקצמא הות׃ 17 [l] ואתיא הות בתר פולוס ובתרן [m] וקעיא הות ואמרא הלין אנשא עבדוהי אנון דאלהא [n] מרימא ומסברין לכון אורחא דחיא׃ 18 והכנא עבדא הות יומתא סגיאא [o] ואתתפיר פולוס ואמר לה לרוחא הי פקד אנא לכי בשמה דישוע משיחא [p] דתפקין מנה ובה בשעתא נפקת׃
19 וכד [q] חזו מריה דנפק לה מנה [r] סברא דתאגורתהון [s] אחדוהי לפולוס ולשילא ונגדו [t] איתיו אנון לשוקא׃
20 וקרבו אנון [v] לאסטרטגא ולרישא דמדינתא ואמרין הוו דהלין אנשא [x] מדלחין לה למדינתן מטל דיהודיא אנון׃
21 [y] ומכרזין לן [z] עידא אילין דלא [a] מפס לן למקבלו ולמעבד מטל דרהומיא חנן׃
22 וכנשא סגיאא אתכנש עליהון הידין אסטרטגא סרקו [b] נחתיהון ופקדו דנגדון אנון׃

[k] אגר [l] אתא [m] קעא
[n] רום פיר׳ עליון
[o] פור כעס [p] נפק
[q] חזא [r] חקוה
[s] אחר [t] אתא
[v] מן לשון יון עבראית נצבים
[x] דלח עכר [y] כרז
[z] פיר חקים מן נעד [a] אפס
[b] נחת פיר לבושיהם

[23] ܘܟܕ ܢܓܕܘ ܐܢܘܢ ܣܓܝ܆ ܐܪܡܝܘ ܐܢܘܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܂ ܘܦܩܕܘ ܠܢܛܪ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܕܢܛܪ ܐܢܘܢ ܙܗܝܪܐܝܬ܂ [24] ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܩܒܠ ܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ܆ ܐܥܠ ܚܒܫ ܐܢܘܢ ܒܒܝܬܐ ܓܘܝܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܂ ܘܐܣܪ ܪܓܠܝܗܘܢ ܒܣܕܐ܂ [25] ܘܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ ܦܘܠܘܣ ܘܫܝܠܐ ܡܨܠܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܘܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܐܣܝܪܐ܂ [26] ܘܡܢ ܫܠܝܐ ܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ܂ ܘܐܬܬܙܝܥܘ ܫܬܐܣܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܂ ܘܐܬܦܬܚܘ ܡܚܕܐ ܬܪܥܐ ܟܠܗܘܢ܂ ܘܐܣܘܪܝܗܘܢ ܕܟܠܗܘܢ ܐܫܬܪܝܘ܂ [27] ܘܟܕ ܐܬܬܥܝܪ ܢܛܪ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܂ ܘܚܙܐ ܕܦܬܝܚܝܢ ܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܂ ܢܣܒ ܣܦܣܪܐ ܘܒܥܐ ܕܢܩܛܘܠ ܢܦܫܗ ܡܛܠ ܕܣܒܪ ܗܘܐ ܕܥܪܩܘ ܠܗܘܢ ܐܣܝܪܐ܂ [28] ܘܩܪܝܗܝ ܦܘܠܘܣ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܠܐ ܬܥܒܕ ܠܢܦܫܟ ܡܕܡ ܕܒܝܫ܂ ܡܛܠ ܕܟܠܢ ܬܪܟܐ ܚܢܢ܂ [29] ܘܐܢܗܪ ܠܗ ܫܪܓܐ ܘܫܘܪ ܘܥܠ܆ ܟܕ ܪܐܬ ܘܢܦܠ ܥܠ ܪܓܠܝܗܘܢ ܕܦܘܠܘܣ ܘܕܫܝܠܐ܂ [30] ܘܐܦܩ ܐܢܘܢ ܠܒܪ܂ ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂ ܡܪܝ܂ ܡܢܐ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܥܒܕ ܕܐܚܐ܂ [31] ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ ܗܝܡܢ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܆ ܘܬܚܐ ܐܢܬ ܘܒܝܬܟ܂ [32] ܘܡܠܠܘ ܥܡܗ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ܂ ܘܥܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܒܝܬܗ܂ [33] ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܒܗ ܒܠܠܝܐ ܕܒܪ ܐܢܘܢ ܘܐܣܚܝ ܐܢܘܢ ܡܢ ܡܚܘܬܗܘܢ܂ ܘܡܚܕܐ ܥܡܕ ܗܘ ܘܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܒܝܬܗ܂ [34] ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ ܠܒܝܬܗ ܘܣܡ ܠܗܘܢ ܦܬܘܪܐ܂ ܘܪܘܙ ܗܘܐ ܗܘ ܘܒܢܝ ܒܝܬܗ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ [35] ܘܟܕ ܗܘܐ ܨܦܪܐ܆ ܫܕܪܘ ܐܣܛܪܛܓܐ ܠܡܫܩܠܝ ܫܒܛܐ ܕܢܐܡܪܘܢ ܠܪܒ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܂ ܕܫܪܝ ܠܗܘܢ ܠܓܒܪܐ ܗܢܘܢ ✤

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܨܘܡܐ ܕܢܘܪܐ ✤ ܟܠ ✤

[36] ܘܟܕ ܫܡܥ ܪܒ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܆ ܥܠ ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܡܠܬܐ ܠܦܘܠܘܣ܂ ܕܫܕܪܘ ܐܣܛܪܛܓܐ ܐܝܟ ܕܬܫܬܪܘܢ܂ ܘܗܫܐ ܦܘܩܘ ܙܠܘ ܒܫܠܡܐ܂

[23] *Quúmque multum eos flagellassent, coniecerunt eos in carcerem, & præceperunt custodi domus vinctorum* [commentariensi], *vt custodiret eos cautè.*

[24] *Ipse verò quum suscepisset hoc mandatum, intromittens eos occlusit in locum intimum carceris, vinxítque pedes eorum numella.* [25] *Media verò nocte Paulus & Schilo precabantur, & glorificabant Deum, audiebántque eos vincti.*

[26] *Et repentè terræmotus ingens exstitit, & concussa sunt fundamenta carceris, & confestim apertæ sunt fores omnes, & vincula omnium soluta.*

[27] *Quúmque excitatus esset custos domus vinctorum, & videret apertas fores carceris, accepit gladium, volebátque seipsum interficere, quippe qui putaret vinctos effugisse.*

[28] *Proinde vocauit eum Paulus alta voce, & dixit ei, Ne quid facias tibiipsi mali, quoniam nos omnes hîc sumus.*

[29] *Ille verò accendit sibi lucernam, prosilútque, & ingressus est tremens, ac procidit ad pedes Pauli & Schilo.*

[30] *Et produxit eos foras, dixítque eis, Domini mei, quid me oportet facere vt saluus* [31] *sim?* *Illi verò dixerunt ei, Crede in Dominum nostrum Ieschua Meschicho, & seruaberis tu & domus tua.*

[32] *Porrò allocuti sunt eum Domini sermonem, omnésque domesticos eius.*

[33] *Et ea ipsa hora, in illa nocte, assumptis illis lauit vibices eorum, eóque momento baptizatus est, omnésque domestici eius.*

[34] *Et acceptos eos subduxit domum suam, & apposuit eis mensam, exultabatque ipse, & domestici eius omnes in fide Dei.*

[35] *Exorto autem die miserunt magistratus eos qui ferebant fasces* [lictores] *qui dicerent præfecto domus vinctorum, Dimitte illos homines.*

Dominica ignis Ieiunij.

[36] *Quæ quū audisset præfectus domus vinctorum, ingressus renuntiauit hunc sermonem Paulo, Miserunt, inquit, magistratus, vt dimittamini. Nunc ergo exite, proficiscamini in pace.*

---

[23] וְכַד נַגְדוּ אֶנוּן סַגִי ᶜאַרְמִיו אֶנוּן בֵּית אֲסִירֵא וּפַקְדוּ לְנָטַר בֵּית אֲסִירֵא ᵈדְנֶטַר אֶנוּן ᵉזְהִירָאִית׃ [24] הוּ דֵין כַּד קַבֶּל הָנָא פוּקְדָנָא ᶠאַעֶל ᵍחַבֵשׁ אֶנוּן בְּבַיְתָא ʰגַוָיָא דְבֵית אֲסִירֵא וַאסַר רַגְלַיְהוֹן ⁱבְּסַדָא׃ [25] וּבְפַלְגֵה דְלֶלְיָא פּוּלוֹס וְשִׁילָא ᵏמְצַלֵין הֲווּ וַמְשַׁבְּחִין לַאלָהָא וְשָׁמְעִין הֲווּ לְהוֹן אֲסִירֵא׃ [26] וּמֶן ᵐשֶׁלְיָא זַוְעָא רַבָּא הֲוָא ⁿוְאֶתְתְּזִיעוּ ᵒשֶׁתְאַסֵא דְבֵית אֲסִירֵא ᵖוְאֶתְפַּתַּחוּ מֶחְדָא תַרְעֵא כֻלְהוֹן ᵠוַאסוּרַיְהוֹן דְכֻלְהוֹן אֶשְׁתְּרִיו׃ [27] וְכַד אֶתְתְּעִיר נָטַר בֵּית אֲסִירֵא וַחֲזָא דְפַתִּיחִין תַרְעֵא דְבֵית אֲסִירֵא נְסַב ʳסַפְסְרָא וּבְעָא דְנֶקְטוֹל נַפְשֵׁה מֶטֻל דְסָבַר הֲוָא דַעֲרַקוּ לְהוֹן אֲסִירֵא׃ [28] ˢוְקַרְיֵהִי פּוּלוֹס בְּקָלָא ᵗרָמָא וַאמַר לֵה לָא תֶעְבֵּד לְנַפְשָׁךְ מֶדֶם דְבִישׁ מֶטֻל דְכֻלַּן ᵘתַרְכָּא חְנַן׃ [29] ˣוְאַנְהַר לֵה שְׁרָגָא ʸוְשַׁוַר ᶻוְעַל כַּד ᵃרָאֵת וְנֶפַל עַל רַגְלַיְהוֹן דְפוּלוֹס וְדְשִׁילָא׃

ᶜ רְמָא ᵈ נְטַר נצר ᵉ זְהַר בהשהדלות ᶠ עוּל הביא פי׳ עַבר ᵍ חֲבַשׁ ʰ גַוָא עברית כבל ⁱ צְלָא פּלל ᵏ שְׁבַח ᵐ פתאם ⁿ זוּע ᵒ פי׳ יסודים ᵖ פְתַח ᵠ אֲסַר ʳ שְׁרָא עוּר פי׳ חרב ˢ קְרָא ᵗ רום ᵘ ע פא ˣ נְהַר הזהיר ʸ עֲלַל ᶻ רְתַת

2.Co.11 f.25. 1.Thess. 2.a.2. Phil.1.c. 13.d.29.

23 * Et cùm multas plagas eis imposuissent, miserunt eos in carcerē, præcipientes custodi vt diligenter custodiret eos.

24 * Qui cùm tale præceptum accepisset, misit eos in interiorem carcerem, & pedes eorum strinxit ligno. E

25 * Media autem nocte, Paulus & Silas orantes, laudabant Deum. Et audiebant eos qui in custodia erant.

26 * Subitò verò terræmotus factus est magnus, ita vt mouerentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: & vniuersorum vincula soluta sunt.

27 * Expergefactus autem custos carceris, & videns ianuas apertas carceris, euaginato gladio volebat se interficere, æstimans fugisse vinctos.

28 * Clamauit autem Paulus voce magna, dicens, Nihil tibi malefeceris: vniuersi enim hîc sumus.

29 * Petitóque lumine introgressus est: & tremefactus procidit Paulo & Silæ ad pedes:

30 * Et producens eos foras, ait: Domini, quid me oportet facere vt saluus fiam?

31 * At illi dixerunt, Crede in Dominum Iesum: & saluus eris tu, & domus tua. F

32 * Et locuti sunt ei verbum Domini cum omnibus qui erant in domo eius.

33 * Et tollens eos in illa hora noctis, lauit plagas eorum: & baptizatus est ipse, & omnis domus eius continuò.

34 * Cúmque perduxisset eos in domum suam, apposuit eis mensam, & lætatus est cum omni domo sua credens Deo.

35 * Et cùm dies factus esset, miserunt magistratus lictores, dicentes, Dimitte homines illos.

36 * NVNTIAVIT autem custos carceris verba hæc Paulo: Quia miserunt magistratus vt dimittamini. nunc igitur exeuntes, ite in pace.

23 * πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι, ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς.

24 * ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον.

25 * κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον παῦλος καὶ σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι.

26 * ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου. ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.

27 * ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους.

28 * ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ παῦλος, λέγων, μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε.

29 * αἰτήσας δὲ φῶτα, εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ.

30 * καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη, κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;

31 * οἱ δὲ εἶπον, πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου.

32 * καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

33 * καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς, ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ παραχρῆμα·

34 * ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ.

35 * ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους, λέγοντες, ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

36 * Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν παῦλον, ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε. νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.

30 [c] וַאפֵּק אֵנוּן לְבַר וְאמַר הֲוָא לְהוּן מָרַי מָנָא [d] וָלֵא לִי לְמֶעְבַּד אַיךְ [e] דְּאחֵא ׃ 31 וְהֶנוּן אֶמְרִין הֲווּ לֵה הַימֵן בְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא וְתִחֵא אַנְתְּ וּבַיתָךְ ׃ 32 [f] וּמַלֵּלוּ עַמֵּה מֶלְּתֵה דְּמָרְיָא וְעַם כֻּלְּהוּן בְּנַי בַּיתֵה ׃ 33 וּבָה בְּשָׁעְתָא בָּה בְּלִלְיָא דְּבַר [g] אַסְחִי אֵנוּן מֶן נֶגְדְּהוּן וּבַר שָׁעְתֵה עֲמַד הו וּבְנַי בַּיתֵה כֻּלְּהוּן ׃ 34 וְדַבַּר [h] אַסֵּק אֵנוּן לְבַיתֵה וְסָם לְהוּן [i] פָּתוֹרָא [k] וְרָוֵז הֲוָא הו וּבְנַי בַּיתֵה כֻּלְּהוּן [l] בְּהַימָנוּתָא דַּאלָהָא ׃ 35 וְכַד הֲוָא צַפְרָא שַׁדַּרוּ [m] אֶסְטְרַטֵגָא [n] לְשָׁקָלַי שַׁבְטָא [o] דְּנֵאמְרוּן לְרַב בֵּית אֲסִירֵא שְׁרִי לְהָלֵין אֲנָשָׁא ׃

חַד בְּשַׁבָּא [a] דְּאֶשָׁתָא [b] דְּצוֹמָא מז

36 וְכַד שְׁמַע רַב בֵּית אֲסִירֵא [c] עַל אֱמַר לֵה הָי הָדָא [d] מֶלְּתָא לְפַּולוּס דְּשַׁדַּרוּ אֶסְטְרַטֵגָא אַיךְ [e] דְּתֶשְׁתְּרוּן וְהָשָׁא [f] פּוּקוּ [g] זֶלוּ בַּשְׁלָמָא ׃

[c] נְפַק [d] ראוי [e] חַיָא
[f] מַלֵּל [g] סְחָא רחץ
[h] נְסַק [i] שׁולחן
[k] רְוַז הגיל [l] חַימֵן
[m] מ׳ שׂון יון הנצבים
[n] שְׁקַל [o] אֱמַר [a] אֵשׁ
[b] צום [c] עֲלַל בוא
[d] מַלֵּל [e] שְׁרָא
[f] נְפַק [g] אֱזַל

37 ܐܡܪ ܠܗ ܦܘܠܘܣ. ܕܠܐ ܣܟܠܘ ܢܓܕܘܢ ܥܝܢ ܥܠܡܐ
ܟܠܗ ܠܐܢܫܐ ܪ̈ܗܘܡܝܐ. ܘܐܪܡܝܘܢ ܒܝܬ
ܐܣܝܪ̈ܐ. ܘܗܫܐ ܡܛܫܝܐܝܬ ܡܦܩܝܢ ܠܢ. ܠܐ ܓܝܪ.
ܐܠܐ ܗܢܘܢ ܢܐܬܘܢ ܢܦܩܘܢܢ. 38 ܘܐܙܠܘ ܫܩ̈ܠܝ
ܫܒܛܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܐܣܛܪܛܓܐ ܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ ܕܐܬܐܡܪ̈ܝ
ܠܗܘܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܕܪ̈ܗܘܡܝܐ ܐܢܘܢ ܕܚܠܘ.
39 ܘܐܬܘ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܒܥܘ ܡܢܗܘܢ ܕܢܦܩܘܢ.
ܘܢܫܢܘܢ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. 40 ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ
ܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ. ܥܠܘ ܠܘܬ ܠܘܕܝܐ. ܘܚܙܘ ܬܡܢ ܠܐܚ̈ܐ
ܘܒܝܐܘ ܐܢܘܢ.

1 ✠ ܩܦܠܐܘܢ ܝܙ ✠ ܘܢܦܩܘ ܘܥܒܪܘ.
ܥܠ ܐܡܦܝܦܘܠܝܣ ܘܐܦܠܘܢܝܐ ܡܕܝܢܬܐ.
ܘܐܬܘ ܠܬܣܠܘܢܝܩܐ. ܐܝܟܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܟܢܘܫܬܐ
ܕܝܗܘܕ̈ܝܐ ✠ ܕܠܠܝܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ ✠
2 ܘܥܠ ܦܘܠܘܣ ܐܝܟܢܐ ܕܡܥܕ ܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܫܒܐ
ܬܠܬ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܡܢ ܟܬܒ̈ܐ. 3 ܟܕ ܡܦܫܩ
ܗܘܐ. ܘܡܚܘܐ. ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܡܫܝܚܐ ܕܢܚܫ ܘܕܢܩܘܡ
ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ. ܘܗܘܝܘ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘ
4 ܕܡܣܒܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܗܝܡܢܘ
ܘܢܩܦܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܫܝܠܐ. ܘܣܓܝ̈ܐܐ ܡܢ ܝܘܢܝ̈ܐ
ܐܝܠܝܢ ܕܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܐܦ ܢܫ̈ܐ ܝܕܝܥܬܐ
5 ܠܐ ܙܥܘܪ̈ܝܢ. ܘܐܣܬܩܢܘ ܗܘܘ ܝܗܘܕ̈ܝܐ. ܘܢܩܦܘ ܠܗܘܢ
ܐܢܫ̈ܐ ܒܝ̈ܫܐ ܡܢ ܫܘ̈ܩܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܟܢܫܘ ܟܢܫܐ
ܣܓܝܐܐ. ܘܫܓܫܘܗ ܗܘܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܬܘ ܘܩܡܘ
ܥܠܘܗܝ ܥܠ ܒܝܬܗ ܕܐܝܣܘܢ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܕܢܦܩܘܢ
ܐܢܘܢ ܡܢ ܬܡܢ. ܘܢܫܠܡܘܢ ܐܢܘܢ ܠܟܢܫܐ.
6 ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܐܢܘܢ ܬܡܢ. ܓܪܘܗܝ ܗܘܘ
ܠܐܝܣܘܢ ܘܠܐܚ̈ܐ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܘܐܝܬܝܘ ܐܢܘܢ ܠܘܬ
ܪ̈ܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܟܕ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܕܗܠܝܢ ܐܢܘܢ
ܕܠܟܠܗ ܐܪܥܐ ܫܓܫܘܗ. ܘܗܐ ܠܗܪܟܐ ܐܬܘ.
7 ܘܡܩܒܠ ܐܢܘܢ ܐܝܣܘܢ. ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܠܘܩܒܠ
ܦܘܩܕ̈ܢܘܗܝ ܕܩܣܪ ܩܝܡܝܢ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ
ܕܐܝܬ ܡܠܟܐ ܐܚܪܢܐ ܝܫܘܥ.

37 * *Dixit ei Paulus, Innocentes flagris nos cæciderunt coram toto mundo, quum homines Romani ſimus, nóſque coniecerunt in carcerem, nunc autem clàm eijciunt nos? Minimè ſanè. Sed veniant ipſi, educant nos.*

38 * *Abierunt itaque geſtores faſciũ,* [lictores] *& renuntiarunt magiſtratibus hos ſermones qui ſibi dicti fuerant: quúmque audiſſent eos Romanos eſſe, timuerunt.*

39 * *Et venerunt ad eos, & efflagitarunt ab eis, vt exirent, excederéntque ciuitate.*

40 * *Quum autem egreſſi fuiſſent è carcere, ingreſſi ſunt ad Loudiã, & inuiſerũt fratres, eóſque conſolati ſunt.*

CAP. XVII.

1 *ET exierunt, ac transierunt per Amphipolim, & Appoloniam vrbes, venerúntque Theſſalonicam, vbi erat ſynagoga Jihoudæorum.*

Nocte Crucifixionis.

2 * *Cæterùm Paulus, prout conſueuerat, introijt ad eos, tribúsque Sabbathis verba fecit ad eos ex Scripturis.*

3 * *Dum explicaret, & oſtenderet oportuiſſe Meſchicho pati & reſurgere à mortuis; & hunc eſſe Jeſchua Meſchicho, quem, inquit, euangelizo vobis.*

4 * *Proinde quidã ex eis crediderũt, ſeſéque adiunxerunt Paulo & Schilo, multíque ex Græcis illis qui timebant Deum, atque adeò mulieres percelebres non paucæ.*

5 * *Sed commoti ſunt inuidia Jihoudæi, & ſe adiunxerunt eis homines ſcelerati ex compitis ciuitatis, coëgerúntque turbam multam, & conturbarunt ciuitatem: porrò venerunt & inſurrexerunt aduerſus domum Jaſonis, ſtudebántque eos educere illinc, & tradere eos turbæ.*

6 * *Quúmque non inueniſſent eos illic, litem intendebant Jaſoni, & fratribus qui aderant illic, & adduxerunt eos ad primores ciuitatis vociferantes, Hi ſunt qui vniuerſam terram conturbarunt. Et ecce iterum huc venerunt.*

7 * *Eos autem excepit iſte Jaſon, & hi omnes contra mandata Cæſaris inſurgunt, quum dicunt alium eſſe regem Jeſchua.*

---

37 אמר להּ פולוס דלא סכלו נגדון עין עלמא כלה לאנשא רהומיא [h] וארמיון בית אסירא והשא [i] מטשיאית [k] מפקין לן לא גיר אלא הנון [l] נאתון נפקונן׃ 38 ואזלו שקלי שבטא ואמרו לאסטרטגא [m] מלא הלין [n] דאתאמרי להון וכד שמעו דרהומיא אנון דחלו׃ 39 ואתו לותהון [o] ובעו מנהון [p] דנפקון [q] ונשנון להון מן מדינתא׃ 40 וכד נפקו מן בית אסירא [r] עלו לות לודיא [s] וחזו תמן לאחא [t] וביאו אנון׃

קפלאון יז

1 ונפקו ועברו על אמפיפוליס ואפלוניא מדינתא [v] ואתו לתסלוניקא איכא דאיה הוא כנושתא דיהודיא׃ דלליא דזקיפותא מח 2 ועל פולוס איכנא [a] דמעד הוא לותהון [b] ושבא תלת מלל עמהון מן כתבא׃

[h] רמא השליך [i] טשא [k] נפק [l] אתא [m] מלל [n] אמר [o] בעא [p] נפק [q] שנא סור [r] על בוא [s] חזא [t] ביא נחם

[v] אתא [a] ועד הרגיל [b] עבראית שבתות

37 * Paulus autē dixit eis, Cęsos nos publicē, indemnatos, homines Romanos miserunt in carcerem, & nunc occultē nos eiiciunt? Non ita: sed veniant, & ipsi nos eiiciant. G

38 * Nuntiauerunt autem magistratibus lictores verba hæc. Timueruntque audito quòd Romani essent.

39 * Et venientes deprecati sunt eos, & educentes rogabant vt egrederentur de vrbe.

40 * Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: & visis fratribus, consolati sunt eos, & profecti sunt.

37 * ὁ δὲ παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς, δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους ῥωμαίους ὑπάρχοντας ἔβαλον εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.

38 * ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι ῥωμαῖοί εἰσι.

39 * καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως.

40 * ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον.

CAP. XVII.

ιζ.

1 CVM autem perambulassent Amphipolim & Apolloniam, venerunt Thessalonicam, vbi erat synagoga Iudæorum. A

2 * Secundum consuetudinem autem Paulus introiuit ad eos, & per sabbatha tria disserebat eis de scripturis.

3 * Adaperiens & insinuans quia Christum oportuit pati & resurgere à mortuis: & quia hic est Iesus Christus, quem ego annuntio vobis.

4 * Et quidam ex eis crediderunt, & adiuncti sunt Paulo & Silæ, & de colentibus †Gentilibus multitudo magna, & mulieres nobiles non paucæ.

Genti. libusq;

5 * Zelantes autem Iudæi, assumentesq; de vulgo viros quosdam malos, & turba facta, concitauerunt ciuitatem: & assistentes domui Iasonis, quærebant eos producere in populum. B

6 * Et cùm non inuenissent eos, trahebant Iasonem & quosdam fratres ad principes ciuitatis, clamantes, Quoniam hi qui orbem concitant, & huc venerunt.

7 * Quos suscepit Iason, & hi omnes contra decreta Cæsaris faciunt, regem alium dicentes esse Iesum.

1 * Διοδεύσαντες δὲ τὴν ἀμφίπολιν καὶ ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν ἰουδαίων.

2 * Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν·

3 * διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.

4 * καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, πάντε σεβομένων ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.

5 * προσλαβόμενοι δὲ οἱ ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον.

6 * μὴ εὑρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον τὸν ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες, ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν·

7 * οὓς ὑποδέδεκται ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων καίσαρος πράττουσι, βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι ἰησοῦν.

3 כַּד [c] מְפַשֵּׁק הֲוָא [d] וּמְחַוֵא דַּעֲתִיד הוּ מְשִׁיחָא [e] דְּנֶחַשׁ [f] וְדַנְקוּם מֶן בֵּית [g] מִיתֵא וְהוּיוּ יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא הָנָא דַּמְסַבַּר אֲנָא לְכוֹן׃ 4 וְאנָשִׁין מֶנְהוֹן הַימֶנוּ [h] וְנְקַפוּ לְפַוְלוֹס וְלְשִׁילָא וְסַגִּיאֵא מֶן יַוְנָיֵא אַילֵין דְּדָחְלִין הֲוַו מֶן אֱלָהָא וְאַף נֶשֵׁא [i] יְדִיעָתָא לָא זְעוּרָן׃ 5 [k] וַחֲסַמוּ הֲוַו יְהוּדָיֵא [l] וְאַקֶפוּ לְהוֹן אֱנָשָׁא בִּישֵׁא מֶן שׁוּקָא דַּמְדִינְתָּא וַעֲבַדוּ [m] אַכְלוֹס סַגִּיאָא [n] וְדַלְחוּ הֲוַו לַמְדִינְתָּא [o] וְאֵתַו [p] וְקָמוּ לְהוֹן עַל בַּיתֵה דְּאִיסוֹן [q] וּבָעֵין הֲוַו [r] דְּנַפְּקוּן אֶנוּן מֶן תַּמָן וְנַשְׁלְמוּן אֶנוּן לַאכְלוֹס׃ 6 וְכַד לָא אֶשְׁכְּחוּ אֶנוּן תַּמָן [s] גְּרוּהִי הֲוַו לְאִיסוֹן וְלַאחֵא דְּאִית הֲוַו תַּמָן [u] וְאַיתִיו אֶנוּן לְוָת רִישֵׁא דַּמְדִינְתָּא כַּד [x] קָעֵין הֲוַו דְּהָלֵין אֶנוּן דַּלְכֻלָּהּ אַרְעָא דַּלְחוּ וְהָא תּוּב לְהַרְכָּא אֵתַו׃ 7 [y] וַמְקַבְּלָנְהוֹן הָנַו אִיסוֹן וְכֻלְּהוֹן הָלֵין לוּקְבַל פוּקְדָנַוהִי דְּקֶסַר [z] קָימִין כַּד אָמְרִין דְּאִית מַלְכָּא אַחֲרָנָא יֵשׁוּעַ׃

[c] מבאר או מדרש [d] חוא הגיד [e] חשש [f] קום [g] מות [h] נקף דבק [i] ידע [k] חסם קנא [l] נקף הדביק [m] מן לשון יון [n] דלח עכר [o] אתא [p] קום [q] בעא [r] נפק [s] שלם [t] גרא [u] אתא [x] קעא [y] קבל [z] קום

8 ܐܬܕܠܚܘ ܕܝܢ ܪܝܫܝ ܡܕܝܢܬܐ ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ܂ 9 ܘܢܣܒܘ ܥܪܒܐ ܡܢ ܐܝܣܘܢ ܘܐܦ ܡܢ ܐܚܐ܂ ܘܗܝܕܝܢ ܫܪܘ ܐܢܘܢ܂ 10 ܐܚܐ ܕܝܢ ܒܪ ܫܥܬܗ ܒܗ ܒܠܠܝܐ ܫܪܘ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܫܝܠܐ ܠܒܪܘܐܐ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܬܡܢ ܥܠܝܢ ܗܘܘ ܠܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ 11 ܚܐܪܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܬܡܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܗܢܘܢ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܒܬܣܠܘܢܝܩܝ܂ ܘܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ ܟܠܝܘܡ ܚܕܝܐܝܬ܂ ܟܕ ܡܦܪܫܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܐܢ ܗܠܝܢ ܗܟܢܐ ܐܝܬܝܗܝܢ܂ 12 ܘܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ ܗܝܡܢܘ܂ ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܡܢ ܝܘܢܝܐ ܓܒܪܐ ܣܓܝܐܐ ܘܢܫܐ ܝܕܝܥܬܐ܂

13 ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܡܢ ܬܣܠܘܢܝܩܝ܂ ܕܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܬܟܪܙܬ ܡܢ ܦܘܠܘܣ ܒܒܪܘܐܐ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܐܬܘ ܐܦ ܠܬܡܢ ܘܠܐ ܫܠܝܘ ܠܡܙܥܘ ܘܠܡܕܠܚܘ ܠܐܢܫܘܬܐ܂ 14 ܘܠܦܘܠܘܣ ܫܪܐܘܗܝ ܐܚܐ ܕܢܐܙܠ ܠܗ ܠܝܡܐ܂ ܘܩܘܝ ܗܘܐ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܝ ܫܝܠܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ܂

ܩܪܝܢܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܒܬܪ ܩܝܡܬܐ

15 ܘܐܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܠܘܝܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ ܐܬܘ ܥܡܗ ܥܕܡܐ ܠܐܬܢܘܣ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ ܠܘܬܗ ܢܣܒܘ ܡܢܗ ܐܓܪܬܐ ܠܘܬ ܫܝܠܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ܂ ܕܒܥܓܠ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܗ܂ 16 ܗܘ ܕܝܢ ܦܘܠܘܣ ܟܕ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܐܬܢܘܣ܂ ܡܬܚܡܛ ܗܘܐ ܒܪܘܚܗ܂ ܟܕ ܚܙܐ ܗܘܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܟܠܗ ܡܠܝܐ ܦܬܟܪܐ܂ 17 ܘܡܬܟܬܫ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܘܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܕܚܠܝܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܘܒܫܘܩܐ ܟܠ ܝܘܡ ܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܦܓܥܝܢ ܗܘܘ ܒܗ܂ 18 ܘܐܦ ܦܝܠܣܘܦܐ ܕܡܢ ܝܘܠܦܢܗ ܕܐܦܝܩܘܪܘܣ܂ ܘܐܚܪܢܐ ܕܡܬܩܪܝܢ ܐܣܛܘܝܩܝܐ܂ ܡܬܕܪܫܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂ ܘܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܡܢܐ ܨܒܐ ܗܢܐ ܡܠܩܛ ܡܠܐ܂ ܘܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ܂ ܠܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ ܡܟܪܙ܂ ܡܛܠ ܕܝܫܘܥ ܘܩܝܡܬܗ ܡܣܒܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂

8 *Concitati sunt autem primores ciuitatis, & omnis populus quum hæc audissent.*
9 *Sed acceperunt fideiussores ab Iasone, nec non à fratribus: & tunc dimiserunt eos.*
10 *Fratres verò statim ea ipsa nocte emiserunt Paulum & Schilo Berœam vrbem: quò quum venissent, introierunt in synagogam Jihoudæorum.*
11 *Erant enim nobiliores isti Jihoudæi qui illic aderant, Jihoudæis illis qui erant Thessalonicæ, & audiebant ab eis sermonem quotidie hilariter dum discuterent è scripturis, num hæc ita se haberent.*
12 *Porrò multi ex eis crediderunt, ac similiter quoque ex Græcis viri plurimi, & fœminæ percelebres.*
13 *Quum autem cognouerunt Jihoudæi illi Thessalonicenses sermonem Dei prædicatum esse à Paulo Berœæ vrbi, venerunt etiam illuc: nec quieuerunt quin commouerent, & concitarent plebem.*
14 *Paulum itaque emiserunt fratres, vt descenderet ad mare. Commorati sunt autem in illa vrbe Schilo & Timotheus.*

Dominica IIII. post Resurrectionem.

15 *Cæterùm illi qui deduxerunt ipsum Paulum, venerunt cum eo adusque Athenas vrbem: quúmque discederent ab eius latere, acceperunt ab eo literas ad Schilo & Timotheum, vt quamprimùm ad ipsum proficiscerentur.*
16 *Ipse verò Paulus quum operiretur eos Athenis, mœrore afficiebatur in spiritu suo, conspiciens totam vrbem refertam idolis.*
17 *Colloquebatur autem in synagoga Jihoudæis, iísque qui Deum reuerebantur, & in platea quotidie cum quibuslibet obuiis.*
18 *Quinetiam Philosophi ex dogmate Epicuri, aliíque qui vocantur Stoici disceptabant cum eo: & vnusquisque ex eis dicebant, Quid vult iste collector verborum [gerro]? Alij verò dicebant, Deos alienos prædicat: quia Jeschua, & resurrectionem prædicabat eis.*

---

8 אתדלחו דין רישא דמדינתא וכלה עמא כד שמעו הלין׃ 9 ונסבו ערבא מן איסון ואף מן אחא והידין [b]שרו אנון׃ 10 אחא דין בר שעתה בה בלליא שרו לפולוס ולשילא לברואא מדינתא וכד [c]אתו לתמן [d]עאלין הוו לכנושתא דיהודיא׃ 11 [e]חארין הוו גיר הנון יהודיא דתמן מן יהודיא הנון דאית הוו בתסלוניקי ושמעין הוו מנהון [f]מלתא כליום [g]חדיאית כד מפרשין הוו מן כתבא דאן הלין הכנא [h]איתיהין׃ 12 וסגיאא מנהון הימנו והכנא אף מן יוניא גברא סגיאא ונשא ידיעתא׃ 13 וכד ידעו הנון יהודיא דמן תסלוניקי [i]דמלתה דאלהא [k]אתכרזת מן פולוס בברואא מדינתא אתו אף לתמן ולא [l]שליו [m]למזעו ולמדלחו [o]לאנשותא׃ 14 ולפולוס [p]שראוהי אחא [q]דנחות לה לימא [r]וקוי הוא בה במדינתא הי שילא וטימתאוס׃

[a] דלח [b] שרא [c] אתא [d] עול [e] חרר [f] מלל [g] חדא בשמחה [h] אית יש [i] מלל [k] כרז [l] שלא חדל [m] זוע [o] פיר׳ עם [p] שרא [q] נחת [r] קוא עמד

8 * Concitauerunt autem plebem, & principes ciuitatis audientes hæc.

9 * Et accepta satisfactione à Iasone & à cæteris dimiserunt eos.

10 * Fratres verò confestim per noctem dimiserũt Paulum & Silam in Berœam. Qui cùm venissent, in synagogam Iudæorum introierunt.

C

11 * Hi autem erant nobiliores eorum, qui sunt Thessalonicæ, qui susceperunt verbum cum omni auiditate, quotidie scrutantes scripturas, si hæc ita se haberent.

12 * Et multi quidem crediderunt ex eis, & mulierum Gentilium honestarum, & viri non pauci.

13 * Cùm autem cognouissent in Thessalonica Iudæi, quia & Berœæ prædicatum est à Paulo verbum Dei, venerunt & illuc, commouentes & turbantes multitudinem.

14 * Statímque tunc Paulum dimiserunt fratres, vt iret vsque ad mare: Silas autem & Timotheus remanserunt ibi.

15 * QVI autem deducebant Paulum, perduxerunt eum vsque ad Athenas, & accepto mandato ab eo ad Silam & Timotheum, vt quàm celeriter venirent ad illum, profecti sunt.

16 * Paulus autem cùm Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus eius in ipso, videns idololatriæ deditam ciuitatem.

17 * Disputabat igitur in synagoga cum Iudæis, & colentibus, & in foro, per omnes dies ad eos qui aderant.

18 * Quidam autem Epicurei & Stoici philosophi disserebant cum eo, & quidam dicebant, Quid vult † seminator verborum hic, dicere? Alij verò, Nouorum dæmoniorum videtur annuntiator esse. quia Iesum & resurrectionem annuntiabat eis.

† Seminiuerbius

8 * ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα.

9 * καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 * Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν παῦλον καὶ τὸν σίλαν εἰς βέῤῥοιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπῄεσαν τῶν ἰουδαίων.

11 * οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἄλλων τῶν ἐν θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ᾽ ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτω.

12 * πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.

13 * ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς θεσσαλονίκης ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ, σαλεύοντες τοὺς ὄχλους.

14 * εὐθέως δὲ τότε τὸν παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὅ, τε σίλας καὶ ὁ τιμόθεος ἐκεῖ.

15 * Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν ἕως ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν σίλαν καὶ τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῄεσαν.

16 * ἐν δὲ ταῖς ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν.

17 * διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας.

18 * τινὲς δὲ καὶ τῶν ἐπικουρείων καὶ τῶν στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον, τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ, ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο.

דחר בשבא דארבעא דבתר [a] קימתא מט

15 והנון [b] דאתלויו לה לפולוס [c] ואתו עמה עדמא לאתינוס מדינתא וכד נפקין מן צאידוהי קבלו מנה אגרתא לות שילא וטימתאוס [d] דבעגל [e] נאזלון לותהו 16 הודין פולוס כד מקוא הוא באתינוס [f] מתמרמר הוא ברוחה חזא הוא דמדינתא כלה [g] מליא [h] פתכרא 17 וממלל הוא בכנושתא עם יהודיא ועם אילין דדחלין מן אלהא ובשוקא עם אילין [i] דמסתקבלין הוו כליום 18 ואף [k] פילוספא דמן [l] ולפנה [m] דאפיקורוס ואחרנא [n] דמתקרין [o] אסטואיקו ודרשין הוו עמה ואנש אנש מנהון אמרין הוו מנא צבא הנא מלקט [p] מלא ואחרנא אמרין הוו אלהא [q] נוכריא [r] מכרז מטל דלישוע [s] ולקימתה מכרז הוא להון

[a] קום [b] לוא [c] אתא
[d] עגל פתאם [e] אזל
[f] מרמר [g] מלא [h] עבודה זרה
[i] סקבל פגש [k] מן לשון יון אוהבי חכמה
[l] אלף [m] כופר בעקר
[n] קרא [o] מן לשון יון
[p] מלל [q] נכר
[r] כרז [s] קום

19 ܘܐܚܕܘܗܝ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ ܕܡܬܩܪܐ ܐܪܝܘܣ ܦܓܘܣ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܫܟܚܝܢܢ ܠܡܕܥ ܡܢܘ ܗܢܐ ܝܘܠܦܢܐ ܚܕܬܐ ܕܡܟܪܙ ܐܢܬ.
20 ܡܠܐ ܓܝܪ ܢܘܟܪܝܬܐ ܙܪܥ ܐܢܬ ܒܡܫܡܥܬܢ. ܘܨܒܝܢܢ ܠܡܕܥ ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܗܠܝܢ.
21 ܐܬܢܝܐ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝܢ ܠܬܡܢ ܢܘܟܪܝܐ. ܥܠ ܡܕܡ ܐܚܪܝܢ ܠܐ ܒܛܝܠ ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܠܡܐܡܪ ܘܠܡܫܡܥ ܡܕܡ ܚܕܬܐ.

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܚ ܒܬܪ ܩܝܡܬܐ

22 ܘܟܕ ܩܡ ܦܘܠܘܣ ܒܐܪܝܘܣ ܦܓܘܣ ܐܡܪ. ܓܒܪܐ ܐܬܢܝܐ. ܚܙܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܒܟܠܗܝܢ ܝܬܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܕܚܠܬ ܫܐܕܐ.
23 ܟܕ ܓܝܪ ܡܬܟܪܟ ܗܘܝܬ ܘܚܙܐ ܗܘܝܬ ܒܝܬ ܕܚܠܬܟܘܢ. ܐܫܟܚܬ ܥܠܬܐ ܚܕܐ ܕܟܬܝܒ ܗܘܐ ܥܠܝܗ ܕܐܠܗܐ ܓܢܝܙܐ. ܠܗܘ ܗܟܝܠ ܕܟܕ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܠܗܢܐ ܐܢܐ ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
24 ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܥܠܡܐ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗ. ܘܗܘܝܘ ܡܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ. ܒܗܝܟܠܐ ܕܥܒܕܝ ܐܝܕܝܐ ܠܐ ܥܡܪ.
25 ܘܠܐ ܡܫܬܡܫ ܡܢ ܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܠܡܕܡ ܠܐ ܣܢܝܩ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܝܗܒ ܠܟܠܢܫ ܚܝܐ ܘܢܦܫܐ.
26 ܘܡܢ ܚܕ ܕܡܐ ܥܒܕ ܟܠܗ ܥܠܡܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܕܢܗܘܘܢ ܥܡܪܝܢ ܥܠ ܐܦܝ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܦܪܫ ܙܒܢܐ ܒܦܘܩܕܢܗ. ܘܣܡ ܬܚܘܡܐ ܠܡܥܡܪܐ ܕܒܢܝܢܫܐ.
27 ܕܢܗܘܘܢ ܒܥܝܢ ܠܐܠܗܐ ܘܢܬܥܩܒܘܢ ܘܢܫܟܚܘܢܗ ܡܢ ܒܪܝܬܗ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܠܐ ܗܘܐ ܪܚܝܩ ܡܢ ܟܠ ܚܕ ܡܢܢ.
28 ܒܗ ܗܘ ܓܝܪ ܚܝܝܢ ܚܢܢ ܘܡܬܬܙܝܥܝܢ ܘܐܝܬܝܢ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܫܐ ܡܢ ܚܟܝܡܐ ܕܠܘܬܟܘܢ ܐܡܪܝܢ. ܕܡܢܗ ܗܘ ܓܢܣܢ.
29 ܐܢܫܐ ܗܟܝܠ ܕܓܢܣܗ ܕܐܠܗܐ ܚܢܢ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܚܢܢ ܠܡܣܒܪ ܕܠܕܗܒܐ ܐܘ ܠܣܐܡܐ ܐܘ ܠܟܐܦܐ ܕܓܠܝܦܐ ܒܐܘܡܢܘܬܐ ܘܒܡܚܫܒܬܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܡܝܐ ܐܠܗܘܬܐ.

19 *Itaque prehenderunt eum, adduxeruntque in Senatum qui vocatur Areopagus* [vicus Martis] *dicentes ei, Possumus ne scire quænam sit hæc doctrina noua quam prædicas?*

20 *Verba enim extranea disseminas in aures nostras: volumusque scire quid hæc sibi velint.*

21 *Porrò Athenienses omnes, iique qui illuc venerant alienigenæ, nulli alij rei vacabant, nisi ad dicendum & audiendum aliquid noui.*

Dominica v. post Ieiunium Resurrectionis.

22 *Quumque staret Paulus in Areopago, dixit: Viri Athenienses, video vos inter omnia nimios esse in cultu dæmonum.*

23 *Quum perlustrarem & conspicarer ædem Deorum vestrorum, nactus sum aram quandam, cui inscriptum erat,* DEI RECONDITI. *Hunc igitur quem ignorantes colitis, hunc ipsum annuncio vobis.*

24 *Deus enim qui condidit mundum, & quicquid in eo est, quique Dominus est cæli & terræ, in templis manufactis non habitat.*

25 *Nec ei ministratur per manus hominum, nulliusq; rei indiget, quippe qui tribuat omnibus vitam & animam.*

26 *Et ex vno sanguine condidit totum mundum* [omne genus hominum], *vt degerent in superficie vniuersæ terræ; & distinxit tempora decreto suo, posuitque terminos habitationis hominum.*

27 *Vt quærerent Deum, exquirerentque, & ab ipsius creatura* [creatione] *inuenirent eum: quandoquidem non longe abest ab vnoquoque nostrum.*

28 *In ipso enim viuimus, mouemur, & sumus: prout & quidam è sapientibus vestris dixit: Nam ab eo est progenies nostra.*

29 *Homo igitur nostræ prosapiæ quum sit à Deo, non debemus existimare auro, aut argento, aut lapidi insculpto artificio, & scientia humana simile esse numen.*

---

19 וְאַחְדוּהִי וְאַיתִיוּהִי לְבֵית דִּינָא דְּמֶתְקְרֵא אַרְיוֹס פַּגּוֹס כַּד אָמְרִין לֵהּ מֶשְׁכְּחִינַן לְמֵדַע מַנּוּ הָנָא יוּלְפָּנָא חַדְתָּא דְּמַכְרֶז אַנְתְּ׃
20 מֶלֵּא גֵּיר נוּכְרָיָתָא זָרַע אַנְתְּ בְּמַשְׁמְעָתַן וְצָבֵינַן לְמֵדַע מָנָא אֶנֵּין הָלֵין׃
21 אַתְנָיֵא דֵּין כֻּלְּהוֹן וְאַילֵין דְּאָתֵין לְתַמָּן נוּכְרָיֵא עַל מֶדֶּם אַחֲרִין לָא בְּטִיל לְהוֹן אֶלָּא לְמֵאמַר וְלְמֶשְׁמַע מֶדֶּם חַדְתָּא׃
חַד בְּשַׁבָּא דח בָּתַר קְיָמְתָא ב
22 וְכַד קָם פַּוְלוֹס בְּאַרְיוֹס פַּגּוֹס אֶמַר גַּבְרָא אַתְנָיֵא חָזֵא אֶנָא לְכוֹן דְּבְכֻלְּהֵין יַתִּירִין אַנְתּוֹן בְּדֶחַלְתּ שֵׁאדֵא׃
23 כַּד גֵּיר מֶתְכַּרֵךְ הֲוֵית וְחָזֵא הֲוֵית בֵּית דֶּחַלְתְּכוֹן אֶשְׁכַּחֵת עֶלְתָּא חֲדָא דַּכְתִיב הֲוָא עֲלֵיהּ דַּאלָהָא גְּנִיזָא הַו הָכִיל דְּכַד לָא יָדְעִין אַנְתּוּן דָּחֲלִין אַנְתּוּן לֵהּ לְהָנָא אֶנָא מְסַבַּר אֶנָא לְכוֹן׃

אָתָא · רוּן · קְרָא · מן לשון יון · שְׁכַח · יכל · יְדַע · אֲלַף · חֲדַת · חדש · שְׁמַע · צְבָא · ידע · אֲתָא · אֲמַר · קום · בית דין · עבודה זרה · כְּרַךְ · חור · חֲזָא · שְׁכַח · מצא · מזבח · גְּנַז · טמן · סְבַר · בשר

19 * Et apprehensum eum, ad Areopagum duxerunt, dicentes, Possumus scire quæ est hæc noua, quæ à te dicitur, doctrina?

20 * Noua enim quædam infers auribus nostris. Volumus ergo scire quidnam velint hæc esse.

21 * Athenienses autem omnes, & aduenæ hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi aut dicere, aut audire aliquid noui.

22 * STANS autem Paulus in medio Areopagi, ait, Viri Athenienses, per omnia quasi † superstitiosos vos video.

Superstitiosiores

23 * Præteriens enim & videns simulachra vestra, inueni & aram in qua scriptum erat, IGNOTO DEO. Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuncio vobis.

Gen. 1. a.

24 * Deus qui fecit mundum & omnia quæ in eo sunt, hic cæli & terræ cùm sit Dominus, non in manufactis templis habitat:

Supr. 7. f.

25 * Nec manibus humanis colitur, indigens aliquo, cùm ipse det omnibus vitam & inspirationem, & omnia:

26 * Fecítque ex vno omne genus hominum, inhabitare super vniuersam faciem terræ, definiens statuta tempora & terminos habitationis eorum:

27 * Quærere Deum si fortè attrectent eum & inueniant, quamuis non longè sit ab vnoquoque nostrum.

28 * In ipso enim viuimus & mouemur & sumus, sicut & quidam vestrorum poëtarum dixerunt, ipsius enim & genus sumus.

Aratus

29 * Genus ergo cùm simus Dei, non debemus æstimare auro aut argento, aut lapidi, sculpturæ artis & cogitationis hominis, Diuinum esse simile.

19 * ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες, δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή;

20 * ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βουλόμεθα οὖν γνῶναι τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι.

21 * ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν ἢ λέγειν τὶ καὶ ἀκούειν καινότερον.

22 * Σταθεὶς δὲ ὁ παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ ἀρείου πάγου, ἔφη, ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ.

23 * διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, ἀγνώστῳ θεῷ. ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.

24 * ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ,

25 * οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν κατὰ πάντα.

26 * ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς, καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν,

27 * ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καίτοι γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα.

28 * ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καί ἐσμεν, ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι, τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

29 * γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον.

---

24 אלהא גיר דעבד עלמא וכלמא דאית בה והויו מרא דשמיא ודארעא בהיכלא דעבד [k] אידיא לה שרא ׃
25 ולא [l] משתמש מן אידי בנינשא ועל מדם לא סניק מטל דהו יהב לכלנש חיא ונפשא ׃
26 ומן חד דם עבד [m] עלמא כלה דבנינשא דנהוון עמרין על אפי ארעא כלה ופרש [n] זבנא בפוקדנה וסם תחומא [o] דעומרא דבנינשא ׃
27 דנהוון [p] בעין לאלהא [q] ומעקבין ומן [r] בריתה משכחין לה מטל דאף לא הוא רחיק מן כל חד מנן ׃
28 בה הו גיר [s] חיינן [t] ומתתזיעינן [u] ואיתין איך דאף אנשא מן חכימא דלכון אמר ומנה הו [x] טוהמן ׃
29 אנשא הכיל דטוהמן מן אלהא הו לא [y] חיבינן למסבר דלדהבא או [z] לסאמא או לכאפא דגליפא [a] באומנותא [b] ובידעתא דברנשא [c] דמיא אלהותא ׃

[k] יד [l] שמש
[m] פיר מין
[n] זמן [o] יושב מן עמר
[p] בעא [q] עקב חקר
[r] ברא [s] חיא [t] זוע
[u] אית [x] טוהמא משפחה
[y] חוב [z] כסף
[a] אמן [b] ידע [c] דמא

30 ܙܒܢܐ ܓܝܪ ܕܛܘܥܝܝܐ ܐܥܒܪ ܐܠܗܐ. ܘܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܡܦܩܕ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܕܟܠ ܐܢܫ ܒܟܠ ܕܘܟ ܢܬܘܒ. 31 ܡܛܠ ܕܐܩܝܡ ܝܘܡܐ ܕܒܗ ܥܬܝܕ ܕܢܕܘܢ ܐܪܥܐ ܟܠܗ ܒܟܐܢܘܬܐ. ܒܝܕ ܓܒܪܐ ܐܝܢܐ ܕܦܪܫ. ܘܐܦܢܝ ܠܟܠ ܐܢܫ ܠܗܝܡܢܘܬܗ ܟܕ ܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. 32 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܩܝܡܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܡܢܗܘܢ ܡܡܝܩܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܢܗܘܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܒܙܒܢܐ ܐܚܪܢ ܫܡܥܝܢܢ ܠܟ ܥܠ ܗܕܐ. 33 ܘܗܟܢܐ ܢܦܩ ܦܘܠܘܣ ܡܢ ܒܝܢܬܗܘܢ. 34 ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܢܩܦܘܗܝ ܘܗܝܡܢܘ. ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܝܘܢܘܣܝܘܣ ܡܢ ܕܝܢܐ ܕܐܪܝܘܣ ܦܓܘܣ. ܘܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܕܫܡܗ ܕܡܪܝܣ. ܘܐܚܪܢܐ ܥܡܗܘܢ.

30 *Tempora igitur idololatriæ præterire fecit Deus: hoc autem tempore præcipit omnibus hominibus vt quilibet vbique pœnitentiam agat.

31 *Quippe qui statuerit diem quo iudicaturus est vniuersam terram cum æquitate, per virum quem definijt, & restituit vnumquemque hominem ad fidem eius, quum excitauit ipsum à mortuis.

32 *Audientes autem resurrectionem à mortuis, alij subsannabant, alij verò dicebant, Aliàs te audituri sumus hac de re.

33 *Et ita exijt Paulus è medio eorum.

34 *Cæterùm quidam ex eis sese adiunxerunt ei, & crediderunt. vnus autem ex eis erat Dionysius ex Judicibus Areopagi, & mulier quædam nomine Damaris, alijque cum eis.

ܕܘܟܪܢܐ ܕܩܕܝܫܐ ✣ ܢܐ ✣

Commemoratione Sanctorum.

✣ ܩܦܠܐܘܢ ܝܚ ✣

CAP. XVIII.

1 ܟܕ ܕܝܢ ܢܦܩ ܦܘܠܘܣ ܡܢ ܐܬܝܢܘܣ. ܐܬܐ ܠܗ ܠܩܘܪܢܬܘܣ. 2 ܘܐܫܟܚ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܝܗܘܕܝܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܐܩܘܠܐܣ. ܕܡܢ ܦܢܛܘܣ ܗܘܐ ܐܬܪܗ. ܘܗܘ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܬܪܐ ܕܐܝܛܠܝܐ. ܗܘ ܘܦܪܝܣܩܠܐ ܐܢܬܬܗ. ܡܛܠ ܕܦܩܕ ܗܘܐ ܩܠܘܕܝܘܣ ܩܣܪ ܕܢܦܩܘܢ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܪܗܘܡܝ. ܘܐܬܩܪܒ ܠܘܬܗܘܢ. 3 ܘܡܛܠ ܕܒܪ ܐܘܡܢܘܬܗܘܢ ܗܘܐ. ܐܬܛܫܝ ܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܦܠܚ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. ܒܐܘܡܢܘܬܗܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܝ ܩܠܥܐ ܗܘܘ. 4 ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܒܟܠ ܫܒܐ. ܘܡܦܝܣ ܗܘܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܚܢܦܐ. 5 ܟܕ ܐܬܘ ܕܝܢ ܡܢ ܡܩܕܘܢܝܐ ܫܝܠܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ. ܐܠܝܨ ܗܘܐ ܒܡܠܬܐ ܦܘܠܘܣ. 6 ܡܛܠ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠܗ ܝܗܘܕܝܐ ܘܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܡܣܗܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܝܫܘܥ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ. ܘܢܦܨ ܡܐܢܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܗܫܐ ܐܢܐ ܕܟܐ ܐܢܐ. ܐܢܐ ܠܘܬ ܥܡܡܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. 7 ܘܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܘܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܛܝܛܘܣ. ܐܝܢܐ ܕܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܒܝܬܗ ܢܩܝܦ ܗܘܐ ܠܟܢܘܫܬܐ.

1 Porrò quum Paulus discessit Athenis, venit Corinthum.

2 *Et inuenit illic virum quendam Jiboudæum, cui nomẽ erat Akaulas: qui quum esset ex regione Ponti, illo tempore venerat ex regione Jtaliæ ipse & Periskella vxor eius: quandoquidem edixerat Claudius Cæsar, vt omnes Jiboudæi Roma excederent: itaque accessit ad eos.

3 *Et quoniam erat filius artis ipsorum, [eiusdem artificij], diuersatus est apud eos, & operabatur cum eis: cæterùm in artificio ipsorum opifices conopeorum erant.

4 *Verba autem faciebat in synagoga omni Sabbatho, & persuadebat tam Jiboudæis, quàm Ethnicis.

5 *Quum autem venissent è Macedonia Schilo & Timotheus, constringebatur sermone ipse Paulus,

6 *Quòd insurgerent in eum Jiboudæi; atque blasphemarent: quum testaretur eis Jeschua fuisse Meschicho, proinde excussis vestibus suis dixit eis, Posthac mundus sum, ego proficiscor ad Gentes.

7 *Jtaque exijt illinc & ingressus est ædes viri cuiusdam nomine Titi, qui quidem Deum reuerebatur: domus autem eius adhærebat synagogæ.

---

30 וְזַבְנָא גֵיר [d] דְּטָעְיוּתָא אַעְבַּר אֱלָהָא וּבְזַבְנָא הָנָא מְפַקַּד לְכֻלְּהוֹן בְּנַיְנָשָׁא דְּכָל אֱנָשׁ בְּכָל [e] דּוּכָא [f] נְתוּב ׃
31 מְטֻל [g] דְּאַקִּים יוֹמָא דְּבֵהּ עָתִיד [h] דְּנְדוּן אַרְעָא כֻּלָּהּ [i] בְּכֵאנוּתָא בְּיַד גַּבְרָא אַיְנָא דְּפָרֵשׁ [k] וְאַפְנִי לְכָל אֱנָשׁ [l] לְהַימָנוּתֵהּ כַּד אַקִּימֵהּ מֶן בֵּית [m] מִיתֵא ׃
32 וְכַד שְׁמַעוּ [n] קְיָמְתָא דְּמֶן בֵּית מִיתֵא מֶנְהוֹן [o] מְמִיקִין הֲווּ וּמֶנְהוֹן אָמְרִין הֲווּ בְּזַבְנָא אַחְרִין [p] שָׁמְעִינַן לָךְ עַל הָדָא ׃
33 וְהָכַנָא נְפַק פּוּלוֹס מֶן בֵּינָתְהוֹן ׃
34 וְאַנְשִׁין מֶנְהוֹן [q] נְקַפוּהִי וְהַימֵנוּ חַד דֵּין מֶנְהוֹן אִיתוֹהִי הֲוָא דִּיוֹנוּסְיוֹס מֶן [r] דַּיָּנֵא [s] דַּאֲרְיוֹס פַּגּוֹס וְאַנְתְּתָא חֲדָא דִּשְׁמָהּ דָּמָרִיס וְאַחְרָנֵא עַמְּהוֹן ׃
דּוּכְרָנָא דְּקַדִּישֵׁא נא קפלאון יח
1 וְכַד נְפַק פּוּלוֹס מֶן אַתִינוֹס אֶתָא לֵהּ לְקוֹרִנְתוֹס ׃
2 [a] וְאַשְׁכַּח תַּמָּן גַּבְרָא חַד יְהוּדָיָא דִּשְׁמֵהּ הֲוָא אַקוּלָאס

[d] טעא עבודה זרה [e] בקום [f] תוב שוב [g] קום [h] דון כון יושר [i] כנא השיב [l] הימן [m] מות [n] קום [o] ממק לוץ [p] שמע [q] נקף דבק [r] דון [s] מן ושן יון
[a] אשכח מצא

[30] * Et tempora quidem huius ignorantiæ despiciens Deus, nunc annunciat hominibus vt omnes vbique pœnitentiam agant. G

[31] * Eo quòd statuit diem in quo iudicaturus est orbem in æquitate, in viro in quo statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum à mortuis.

[32] * Cùm audissent autem resurrectionem mortuorum, quidam quidem irridebant, quidam verò dixerunt, Audiemus te de hoc iterum?

[33] * Sic Paulus exiuit de medio eorum.

[34] * Quidam verò viri adhærentes ei, crediderunt: in quibus & Dionysius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alij cum eis.

CAP. XVIII.

[1] POst hæc egressus ab Athenis, venit Corinthum. A

[2] * Et inueniens quendam Iudæum, nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Priscillam vxorem eius (eò quòd præcepisset Claudius discedere omnes Iudęos à Roma) accessit ad eos.

[3] * Et quia eiusdem erat artis, manebat apud eos, & operabatur (erant autẽ scenofactoriæ artis.)

[4] * Et disputabat in synagoga per omne sabbathum, interponens nomen Domini Iesu, suadebatque Iudæis & Græcis.

[5] * Cùm venissent autem de Macedonia Silas & Timotheus, instabat verbo Paulus, testificans Iudæis esse Christum Iesum. B

[6] * Contradicentibus autem eis & blasphemantibus, excutiens vestimenta sua, dixit ad eos, Sanguis vester super caput vestrum: mundus ego, ex hoc ad Gentes vadam.

[7] * Et migrans inde, intrauit in domũ cuiusdam, nomine Titi Iusti, colentis Deum, cuius domus erat coniuncta synagogæ.

---

30 * τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς, τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν,

31 * διότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

32 * ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον, ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου.

33 * καὶ οὕτως ὁ παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν.

34 * τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

ιη.

1 * Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ παῦλος ἐκ τῶν ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς κόρινθον·

2 * καὶ εὑρών τινα ἰουδαῖον ὀνόματι ἀκύλαν, ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς ἰταλίας, καὶ πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς ἰουδαίους ἐκ τῆς ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς.

3 * καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ᾽ αὐτοῖς, καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην.

4 * διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε ἰουδαίους καὶ ἕλληνας.

5 * ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς μακεδονίας, ὅ, τε σίλας καὶ ὁ τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ παῦλος διαμαρτυρόμενος τοῖς ἰουδαίοις τὸν χριστὸν ἰησοῦν.

6 * ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς, τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ, ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι.

7 * καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι ἰούστου, σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.

---

[b] דאיתוהי הוא מן פונטוס אתרא דבה בתו [c] זבנא אתא הוא מן אתרא דאיטליא הו ופריסקלא אנתתה מטל דפקד הוא קלודיוס קסר [d] דנפקון כלהון יהודיא מן רהומא ואתקרב לותהון: 3 מטל דבר [e] אומנותהון הוא שרא לה לותהון ופלח הוא עמהון באומנותהון דין [f] לולרא הוו: 4 וממלל הוא בכנושתא בכל [g] שבא [h] ומפיס הוא ליהודיא ולחנפא: 5 וכד [i] אתו הוו מן מקדוניא שילא וטימתאוס אליץ הוא [k] במלתא הו פולוס: 6 מטל [l] דקימין הוו [m] לקובלה יהודיא ומגדפין הוו כד [n] מסהד הוא להון דישוע הויו משיחא ונפץ [o] מאנוהי ואמר להון מן השא אנא [p] דכא אנא אזל אנא לות עממא: 7 ונפק מן תמן [q] ועל לביתה דגברא דשמה טטוס אינא דדחל הוא מן אלהא וביתה [r] נקיף הוא לכנושתא:

[b] איתוהי זבן [d] נפק יצא
[e] אמן חכין אומן
סרגא עבדי סרגא
[f] בלתי משכא ורכנא
[g] כאו שבת
[h] פיס תגד [i] אתא [k] מלל
[l] קום [m] לנגדו [n] סהד
[o] לבושיו [p] דכא זכה
[q] עלל בוא [r] נקף דבק

8 ܩܪܝܣܦܘܣ ܕܝܢ ܪܒ ܟܢܘܫܬܐ ܗܝܡܢ ܗܘܐ ܒܡܪܢ ܗܘ ܘܒܢܝ ܒܝܬܗ ܟܠܗܘܢ. ܘܣܓܝܐܐ ܩܘܪܢܬܝܐ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܘܡܗܝܡܢܝܢ ܒܐܠܗܐ ܘܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܀
9 ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܒܚܙܘܐ ܠܦܘܠܘܣ ܠܐ ܬܕܚܠ ܐܠܐ ܡܠܠ ܘܠܐ ܬܫܬܘܩ.
10 ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܥܡܟ ܐܢܐ ܘܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܗܪܘܬܟ. ܘܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ.
11 ܝܬܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܫܢܬܐ ܘܝܪܚܐ ܫܬܐ ܒܩܘܪܢܬܘܣ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܀

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ ܀

12 ܘܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܓܐܠܝܘܢ ܐܢܬܘܦܛܘܣ ܕܐܟܐܝܐ. ܐܬܟܢܫܘ ܐܟܚܕܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܩܕܡ ܒܝܡ.
13 ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܗܢܐ ܠܒܪ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܡܦܝܣ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܢܗܘܘܢ ܕܚܠܝܢ ܠܐܠܗܐ.
14 ܘܟܕ ܒܥܐ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܕܢܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܢܡܠܠ. ܐܡܪ ܓܐܠܝܘܢ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܘ ܥܠ ܡܕܡ ܕܒܝܫ ܐܘ ܥܘܠܐ ܐܘ ܢܟܠܐ ܡܬܩܒܠܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܐܘ ܝܗܘܕܝܐ. ܫܦܝܪܐܝܬ ܡܩܒܠ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ.
15 ܐܠܐ ܕܝܢ ܙܛܡܐ ܐܝܬ ܐܢܘܢ ܥܠ ܡܠܬܐ ܘܥܠ ܫܡܗܐ ܘܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܝܠܟܘܢ. ܐܢܬܘܢ ܒܝܢܬܟܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܢܐ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܗܘܐ ܕܝܢܐ ܕܗܠܝܢ ܨܒܘܬܐ.
16 ܘܛܪܕ ܐܢܘܢ ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܡ ܕܝܠܗ.
17 ܘܐܚܕܘ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܚܢܦܐ ܠܣܘܣܬܢܝܣ ܩܫܝܫܐ ܕܟܢܘܫܬܐ. ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܩܕܡ ܒܝܡ ܘܓܐܠܝܘܢ ܡܒܣܪ ܗܘܐ ܒܗܠܝܢ.
18 ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܟܕ ܗܘܐ ܬܡܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ ܫܐܠ ܫܠܡܐ ܕܐܚܐ. ܘܪܕܐ ܒܝܡܐ ܠܡܐܙܠ ܠܣܘܪܝܐ. ܘܐܙܠܘ ܥܡܗ ܦܪܝܣܩܠܐ ܘܐܩܠܘܣ. ܟܕ ܓܙ ܪܫܗ ܒܩܢܟܪܐܘܣ. ܡܛܠ ܕܢܕܪ ܗܘܐ ܢܕܪܐ.
19 ܘܡܛܘ ܠܐܦܣܘܣ. ܘܥܠ ܦܘܠܘܣ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ.
20 ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܢܩܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܘܠܐ ܐܬܛܦܝܣ.

8 *Porrò Crispus princeps synagogæ crediderat in Dominum nostrum ipse, & domestici eius omnes plurimíque Corinthiorum audiebant, et credebant in Deū, ac baptizabantur.

9 *Dixit autem Dominus per visum Paulo, Ne timeas, sed loquere, neque tacueris.

10 *Siquidem ego sum tecum, nemóque poterit tibi molestiam exhibere: & multus est mihi populus in hac ciuitate.

11 *Habitauit ergo annum & sex menses Corinthi, & docebat eos sermonem Dei.

Dominica v. post Pentecosten.

12 *Quum autem Gallioun esset Proconsul Achaiæ, coacti sunt simul aduersus Paulum, & stiterunt eum ante tribunal.

13 *Dicentes, Iste preter Legem persuadet hominibus Deum reuereri.

14 *Quúmque postularet Paulus vt aperiret os suum & loqueretur, dixit Gallioun Jihoudæis, Si de quopiam malo, aut fraude, aut flagitio reum postularetis ô Judæi, vt par est, vos reciperem.

15 *Sinautem quæstiones sunt de sermone, déque nominibus, & Lege vestra, ipsi nostis inter vos: ego enim nolim esse iudex horum placitorum.

16 *Proinde amandauit eos à suo tribunali.

17 *Cæterùm comprehenderant omnes Ethnici Sostenem seniorem synagogæ, & cædebant eum ante tribunal, Gallioun autem hæc paruipendebat.

18 *Quúmque Paulus illic dies multos egisset, dedit pacem, [valedixit], fratribus, ac mare sulcauit vt proficisceretur in Syriam, venerúntq; cum eo Priskella & Akaulas quum totondisset caput suum Cenchreis, siquidem votum nuncupauerat.

19 *Peruenerunt autem Ephesum, & ingressus est Paulus synagogam, verbáque fecit ad Jihoudæos.

20 *Et efflagitabant ab eo, vt commoraretur apud eos: nec assensum præbuit.

---

8 וְקְרִיסְפּוֹס רַבכְּנוּשְׁתָּא הַימֵן הֲוָא בְּמָרַן הוּ וּבְנַי בַּיתֵהּ כֻּלְּהוֹן וְסַגִּיאֵא קוֹרִנְתָיֵא שָׁמְעִין הֲווּ וּמְהַימְנִין בַּאלָהָא וְעָמְדִין׃ 9 וַאמַר מָרְיָא בְּחֶזְוָא לְפּוֹלוֹס לָא תֶדְחַל אֶלָּא מַלֶּל וְלָא תֶשְׁתּוֹק׃
10 מְטֻל דְּאֶנָא עַמָּךְ אֶנָא וְאֶנָשׁ לָא מֶשְׁכַּח לְמַהְרוּתָךְ וְעַמָּא סַגִּיאָא אִית לִי בִּמְדִינְתָּא הָדָא׃ 11 יְתֵב הֲוָא דֵין שַׁנְתָּא וְיַרְחָא שֶׁתָּא בְּקוֹרִנְתּוֹס וּמַלֶּף הֲוָא לְהוֹן מֶלְּתָא דַאלָהָא׃
דְּחַד בְּשַׁבָּא רח דְבָתַר פֶּנְטִיקוֹסְטִי נב
12 וְכַד אִיתַוהִי הֲוָא גַּאלִיוֹן אַנְתּוּפַּטוֹס דַּאכָאיָא אֶתְכַּנַּשׁוּ אַכְחְדָא עַל פּוֹלוֹס וַאיְתִיוּהִי קְדָם בֵּים׃ 13 כַּד אָמְרִין דְּהָנָא לְבַר מֶן נָמוֹסָא מַפִּיס לִבְנַינָשָׁא דְנֶהֱוֹון דָּחְלִין לַאלָהָא׃ 14 וְכַד בְּעָא הֲוָא פּוֹלוֹס דְּנֶפְתַּח פּוּמֵהּ וְנְמַלֵּל אֶמַר

8 * Crispus autem archisynagogus credidit Domino, cum omni domo sua: & multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. C

9 * Dixit autem Dominus nocte per visionem Paulo: Noli timere, sed loquere, & ne taceas.

10 * Propter quod ego sum tecum, & nemo apponetur tibi vt noceat te: quoniam populus est mihi multus in hac ciuitate.

11 * Sedit autem † annum & sex menses, docens apud eos verbum Dei. († ibi)

12 * Gallione autem proconsule Achaiæ, insurrexerunt vno animo Iudæi in Paulum, & adduxerunt eum ad tribunal,

13 * Dicentes, Quia contra legem hic persuadet hominibus colere Deum.

14 * Incipiente autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Iudæos, Siquidem esset iniquum aliquid, aut facinus pessimũ, ô viri Iudæi, rectè vos sustinerem. D

15 * Si verò quæstiones sunt de verbo & † nominibus, & legis vestræ, vos ipsi videritis: Iudex ego horum nolo esse. († nominibus legis vestræ)

16 * Et minauit eos à tribunali.

17 * Apprehendentes autem omnes Sosthenem principem synagogæ, percutiebant eum ante tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat.

18 * Paulus verò cùm adhuc sustinuisset dies multos, fratribus valefaciens, nauigauit in Syriam (& cum eo Priscilla & Aquila) qui sibi totonderat in Cenchris caput, habebat enim votum. (Num. 6. c. 18. Inf. 21. d. 24.)

19 * Deuenitque Ephesum, & illos ibi reliquit. Ipse verò ingressus synagogam, disputabat cum Iudæis.

20 * Rogantibus autem eis, vt ampliori tempore maneret apud eos, non consensit:

8 * κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ πολλοὶ τῶν κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο.

9 * εἶπε δὲ ὁ κύριος δι᾽ ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ παύλῳ, μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ σιωπήσῃς.

10 * διότι ἐγώ εἰμι μετά σου, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

11 * ἐκάθισέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

12 * Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ ἰουδαῖοι τῷ παύλῳ. καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα,

13 * λέγοντες, ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν.

14 * μέλλοντος δὲ τοῦ παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ γαλλίων πρὸς τοὺς ἰουδαίους, εἰ μὲν οὖν ἀδίκημά τι ἦν ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν, ὦ ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν.

15 * εἰ δὲ ζήτημά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ᾽ ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.

16 * καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος.

17 * ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ ἕλληνες σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος, καὶ οὐδὲν τούτων τῷ γαλλίωνι ἔμελεν.

18 * ὁ δὲ παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ πρίσκιλλα καὶ ἀκύλας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν κεγχρεαῖς· εἶχε γὰρ εὐχήν.

19 * κατήντησε δὲ εἰς ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη τοῖς ἰουδαίοις.

20 * ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ᾽ αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν.

גַּאלִיוֹן לִיהוּדָיֵא אֵלוּ עַל מֶדֶם דְּבִישׁ אוֹ דַּנְכִיל אוֹ [i] דַּסְנֵא [k] מְקַטְרְגִין הֲוֵיתוֹן אָו יְהוּדָיֵא [l] בְּזָלִיתָא מְקַבֵּל הֲוֵית לְכוֹן ׃
15 אֶן דֵּין [m] זֵאטְמֵא אֶנוּן עַל מֶלְתָא וְעַל שְׁמָהֵא וְעַל נָמוּסָא דִּילְכוֹן אַנְתּוֹן יָדְעִין אַנְתּוֹן בֵּיתְהֵכוֹן אֶנָא גֵּיר לָא צָבֵא אֶנָא דְּאֶהְוֵא [n] דַּיָּנָא דְּהָלֵין צְבוּתָא ׃ [o] 16 וַטְרַד אֶנוּן מֶן בֵּים דִּילֵה ׃ 17 וְאַחְדוּ הֲווּ כֻּלְּהוֹן [p] חַנְפֵא לְסוּסְתֶאנִיס [q] קַשִּׁישָׁא דַּכְנוּשְׁתָּא [r] וּמָחִין הֲווּ לֵה קְדָם בֵּים וְגַאלִיוֹן [s] מַהֲמֵא הֲוָא כְּהָלֵין ׃ 18 וְכַד הֲוָא פּוֹלוֹס חַמֵן יוֹמָתָא סַגִּיאֵא יַהֵב שְׁלָמָא לַאחֵא וַרְדָא בְּיַמָּא דְּנֵאזַל לְסוּרְיָא וְאֶתוֹ עַמֵּה פְּרִיסְקִלָא וַאקוּלָס כַּד סַפַּר רִישֵׁה בְּקֶנְכְרֵאוֹס מֶטֻּל [t] דְּנֶדְרָא נְדִיר הֲוָא לֵה ׃ 19 [u] וּמַטִיו לְאֶפֶסוֹס וְעַל פּוֹלוֹס לַכְנוּשְׁתָּא וּמְמַלֵּל הֲוָא עַם יְהוּדָיֵא ׃
20 וּבָעֵין הֲווּ מֶנֵּה [x] דְּנֶגַּר לְוָתְהוֹן וְלָא [y] אֶתְטְפִּיס ׃

[i] סְנָא ופי׳ רשע או רע [k] קָטְרָג הלשן [l] מוֹזָלָא שהוא צריך מן לשון יק פירושו ריבות [n] דין [o] טְרַד השליך [q] פירושו גוים [q] זקן [r] מְחָא כמה [s] אַהֲמָא בזה [t] נְדַר כמו עבראית [u] מְטָא הגיע [x] נְגַר ארך [y] טְפַס הקשיב

21 * *Dicens, Oportet certè festum venturum me in Ourischlem agere: sed si Deus voluerit, iterum reuertar ad vos. Akaulas autem & Priskella reliquit Ephesi.*

22 * *Ipse verò per mare perrexit, & venit Cæsaream. ascenditque, ac salutauit filios Ecclesiæ: tum profectus est Antiochiam.*

23 * *Et quum egisset illic dies aliquot, discessit, & peragrauit ordine regionem Phrygiæ & Galatiæ, dum confirmaret omnes discipulos.*

24 * *Porrò vir quidam, cui nomen erat Apollou, Jihoudæus, natione Alexandrinus, & præditus facundia, peritissimúsque scripturarum, venit Ephesum.*

25 * *Hic erat edoctus viam Domini, & feruens spiritu: proinde loquebatur, planéque docebat de Jeschua, quum nihil sciret, nisi baptisma Jouchanon.*

26 * *Cœpitque palàm loqui in synagoga. Quē quum audissent Akaulas & Priskella, adduxerunt domi suæ, & plenius ostenderunt ei viam Domini.*

27 * *Qúumque vellet proficisci Achaiam, præuenerunt eum fratres, scripseruntque ad discipulos vt exciperent eum. itaque vbi aduenisset, multum adiuuit per gratiam omnes fideles.*

28 * *Vehementer enim disceptabat contra Jihoudæos coram cœtu, demonstrans per Scripturas, Jeschua esse Meschicho.*

Matutinis Dominicæ post Pentecosten.

CAP. XIX.

1 Qvumque degeret Apollou Corinthi; Paulus peragrauit regiones superiores ad Ephesum.

2 * *Et interrogauit discipulos quos illic inuenit, Num recepistis Spiritum Sanctitatis postea quàm credidistis? Responderunt, & dicunt ei, Ne auditione quidem accepimus an sit Spiritus.*

3 * *Dixit eis, In quid ergo baptizati estis? Dicunt, In baptisma Jouchanon.*

---

21 כד אמר דולא לי [k]אמינאית [l]דעאדא דאתא באורשלם [m]אעבדיוהי ואן אלהא [n]נצבא [o]אתא תוב לותכון ולאקולס ולאפריסקלא שבק אנון באפסוס ׃ 22 והו רדא בימא ואתא לקסריא וסלק ושאל בשלמא דבני [p]עדתא ואזל לה לאנטיוכי ׃ 23 וכד הוא תמן [q]יומתא [r]ידיעא נפק [s]ואתכרך בתר בתר באתרא דפרוגיא ודגלטיא כד [t]מקים הוא לכלהון תלמידא ׃ 24 וגברא חד דשמה הוא אפלו יהודיא [v]דאיתוהי הוא [x]טוהמה מן אלכסנדריא [y]ודרא הוא [z]במלתא [a]ודקק הוא בכתבא אתא לאפסוס ׃ 25 הנא [b]מתלמד הוא לוארחה דמריא ורתח הוא ברוח וממלל הוא [c]ומלף [d]מליאית על ישוע כד [e]מדם לא ידע הוא אלא אן [f]מעמודיתא דיוחנן ׃ 26 [g]ושרי עין בגלא ממלל בכנושתא וכד שמעוהי

[k] אמן באמת ופיר׳ תג [m] עבר עשה [n] צבא [o] אתא [p] העדה או קהל [q] יום [r] ידע [s] כרך תור [t] קום [v] אית יש [x] משפחתו [y] רדא למד [z] מלל [a] דקק [b] תלמד כמו למד [c] אלף [d] מלא [e] מדעם או מאומה [f] עמד [illegible] [g] שרי התחיל

21 * Sed valefaciens, & dicēs, Iterū reuertar ad vos Deo volente: profectus est ab Epheso.

22 * Et descendens Cæsarêam, ascendit, & salutauit ecclesiam, & descendit Antiochiam. F

23 * Et facto ibi aliquanto tempore profectus est, perambulans ex ordine †Galaticam regionem & Phrygiā, confirmans omnes discipulos.

† Galatiam

24 * Iudæus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, deuênit Ephesum, potens in scripturis.

25 * Hic erat edoctus viam Domini: & feruens spiritu loquebatur, & docebat diligenter ea quæ sunt Iesu, sciens tantùm baptisma Iohannis.

26 * Hic ergo cœpit fiducialiter agere in synagoga. Quem cùm audissent Priscilla & Aquila, assumpserunt eum, G & diligentiùs exposuerunt ei viam Dei.

27 * Cùm autem vellet ire Achaiam, exhortati fratres, scripserunt discipulis vt susciperent eum. Qui cùm venisset, contulit multum his qui crediderant.

28 * Vehementer enim Iudæos reuincebat publicè, ostendens per scripturas, esse Christum, Iesum.

CAP. XIX.

1 Factum est autē cùm Apollo esset Corinthi, vt Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum, & inueniret quosdam discipulos. A

2 * Dixitque ad eos, Si Spiritū sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum, Sed neque si Spiritus sanctus est, audiuimus.

3 * Ille verò ait, In quo ergò baptizati estis? Qui dixerunt, In Iohannis baptismate.

21 * ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπών, δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς ἱεροσόλυμα, πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλοντος· καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς ἐφέσου.

22 * καὶ κατελθὼν εἰς καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς ἀντιόχειαν.

23 * καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυγίαν, ἐπιστηρίζων τοὺς μαθητὰς πάντας.

24 * ἰουδαῖος δέ τις ἀπολλὼς ὄνομα, ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

25 * οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα ἰωάννου.

26 * οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ ἀκύλας καὶ πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ.

27 * βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος.

28 * εὐτόνως γὰρ τοῖς ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν, ἰησοῦν.

ιθ.

1 * Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ἀπολλὼ εἶναι ἐν κορίνθῳ, παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν εἰς ἔφεσον· καὶ εὑρών τινας μαθητάς,

2 * εἶπε πρὸς αὐτοὺς, εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν ἠκούσαμεν.

3 * εἶπέ τε πρὸς αὐτοὺς, εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπον, εἰς τὸ ἰωάννου βάπτισμα.

אקולס ופריסקלא [h] אתיוהי לביתהון [i] ומליאית [k] חויוהי אורחה דמריא: 27 וכד צבא [l] דנאזל לאכאיא [m] חטפוהי אחא וכתבו לתלמידא [n] דנקבלוניהי וכד אזל [o] עדר סגי ביד [p] טיבותא לכלהון [q] מהימנא :
28 [r] תקיפאית גיר דרש הוא לוקבל יהודיא קדם כנשא מחוא הוא מן כתבא על ישוע דמשיחא הו :
דצפרא דחד בשבא דפנטיקוסטי . נג קפלאון יט
1 וכד [b] איתוהי הוא אפלו בקורנתוס [c] אתכרך פולס [d] באתרותא עליא לאפסוס : 2 ומשאל הוא לתלמידא אילין [e] דאשכח תמן דאן קבלתון רוחא דקודשא מן [f] דהימנתון ענו ואמרין לה ואף לא אן אית רוחא שמיע לן :
3 אמר להון ובמנא עמדתון אמרין [g] במעמודיתה דיוחנן :

[h] אתא [i] מלא
[k] חוא הגיד [l] אזל
[m] חטף קדם [n] קבל
[o] כמו עזר [p] חן
[q] הימן [r] תקף פיר בעוז
[b] מן לשון יון [c] אירת
[d] כרך בתקותם מן אתר
[e] שכח מצא [f] הימן
[g] עמר שכי

4 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܘܠܘܣ. ܝܘܚܢܢ ܐܥܡܕ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܠܥܡܐ ܟܕ ܐܡܪ. ܕܢܗܝܡܢܘܢ ܒܐܝܢܐ ܕܐܬܐ ܒܬܪܗ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 5 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܫܡܥܘ ܥܡܕܘ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 6 ܘܣܡ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܐ ܦܘܠܘܣ. ܘܐܬܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܒܠܫܢ ܠܫܢ ܘܡܬܢܒܝܢ ܗܘܘ. 7 ܗܘܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܐܢܫܐ ܬܪܥܣܪ. 8 ܘܥܠ ܗܘܐ ܦܘܠܘܣ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܝܢ ܒܓܠܐ ܝܪܚܐ ܬܠܬܐ. ܘܡܦܝܣ ܗܘܐ ܥܠ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. 9 ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܡܬܩܫܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܚܪܝܢ ܘܡܨܚܝܢ ܠܐܘܪܚܐ ܕܐܠܗܐ ܩܕܡ ܟܢܫܐ ܕܥܡܡܐ. ܗܝܕܝܢ ܐܪܚܩ ܦܘܠܘܣ ܘܦܪܫ ܡܢܗܘܢ ܠܬܠܡܝܕܐ. ܘܟܠܝܘܡ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܒܐܣܟܘܠܐ ܕܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܛܘܪܢܘܣ. 10 ܘܗܕܐ ܗܘܬ ܫܢܝܢ ܬܪܬܝܢ ܥܕܡܐ ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܐ ܕܡܪܝܐ ܟܠܗܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܣܝܐ. ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܪܡܝܐ. 11 ܘܚܝܠܐ ܪܘܪܒܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܒܐܝܕܗ ܕܦܘܠܘܣ. 12 ܐܝܟ ܕܐܦ ܡܢ ܢܚܬܐ ܕܥܠ ܦܓܪܗ ܗܘܘ. ܣܘܕܪܐ ܐܘ ܦܣܩܐ ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܘܣܝܡܝܢ ܥܠ ܟܪܝܗܐ. ܘܡܬܦܢܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ ܟܘܪܗܢܐ. ܘܐܦ ܫܐܕܐ ܢܦܩܝܢ ܗܘܘ.

13 ܐܬܛܪܦܘ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܦ ܐܢܫܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܟܪܟܝܢ ܗܘܘ ܘܡܘܡܝܢ ܥܠ ܫܐܕܐ. ܕܢܘܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܡܘܡܝܢܢ ܠܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܗܘ ܕܡܟܪܙ ܦܘܠܘܣ. 14 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܫܒܥܐ ܒܢܘܗܝ ܕܓܒܪܐ ܚܕ ܝܗܘܕܝܐ ܪܒ ܟܗܢܐ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܣܩܘܐ. ܕܗܢܐ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ. 15 ܘܥܢܐ ܫܐܕܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܝܫܘܥ ܡܫܬܘܕܥ ܐܢܐ. ܘܠܦܘܠܘܣ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܐܢܬܘܢ.

4 * *Subdit eis Paulus, Jouchanon quidem baptizauit baptiſmo pœnitentiæ populos, dicens, vt crederent in eum qui venturus erat poſt ſe, hoc eſt, in Jeſchua Meſchicho.*

5 * *Qúumque hæc audiſſent, baptizabantur in nomine Domini noſtri Jeſchua Meſchicho.*

6 * *Et imponebat eis manum Paulus, veniebátque Spiritus Sanctitatis in eos, proinde loquebantur ſingulis linguis ac vaticinabantur.*

7 * *Erant autem omnes iſti viri duodecim.*

8 * *Cæterùm ingreſſus eſt Paulus ſynagogam, & locutus eſt palàm tribus menſibus, ac perſuadebat de regno Dei.*

9 * *Quidam autem ex eis indurabantur, & excandeſcebant, atque conuitijs proſcindebant viam Dei coram turba Gentium: tunc recedere fecit Paulus, & ſeparauit ab eis diſcipulos, & quotidie verba faciebat ad eos in ſchola viri cuiuſdam nomine Tourani.*

10 * *Hoc autem factum eſt per biennium, vſquedum audiſſent ſermonem Domini quotquot habitabant in Aſia, tam Jihoudæi quàm Gentiles.*

11 * *Porrò virtutes maximas edebat Deus per manum Pauli.*

12 * *Ita vt etiam à veſtimentis quæ erant ſuper corpus eius, ſudaria aut ſciſſuræ* [ſemicinthia] *deferrentur, & imponerentur ægrotis, & diſcederent ab eis morbi, atque adeò dæmonia exirent.*

Dominica prima poſt Pentecoſten.

13 * *Studebant autem & quidam Jihoudæi qui circulabant, & adiurabant dæmonia, adiurare ea per nomen Domini noſtri* IESCHVA, *ſuper eos in quibus erant ſpiritus immundi, dicentes, Adiuramus vos per nomen Jeſchua quem prædicat Paulus.*

14 * *Erant autem ſeptem filij viri cuiuſdam Jihoudæi ſummi Sacerdotis, cui nomen erat Skiua, qui hoc faciebant.*

15 * *Reſpondit autem cacodæmon ille, & dixit eis, Jeſchua noui, & Paulum ſcio; vos autem qui eſtis?*

4 אמר להון פולוס יוחנן אעמד מעמודיתא [i] דתיבותא לעממא כד אמר [k] דנהימנון באינא דאתא בתרה [l] דאיתוהי ישוע משיחא׃ 5 וכד הלין שמעו עמדו בשמה דמרן ישוע משיחא׃ 6 וסם עליהון אידא פולוס ואתא רוחא דקודשא עליהון וממללין הוו בלשן לשן [m] ומתנבין הוו׃ 7 הוין הוו דין כלהון אנשא תרעסר׃ 8 ועל הוא פולוס לכנושתא וממלל הוא עין בגלא ירחא תלתא [n] ומפיס הוא על מלכותה דאלהא׃ 9 ואנשין מנהון [o] מתקשין הוו [p] ומתחרין [q] ומצחין לאורחא דאלהא קדם כנשא דעממא הידין [r] ארחק פולוס ופרש מנהון לתלמידא וכליום ממלל הוא עמהון [s] באסכולא דגברא דשמה [t] טורנוס׃ 10 והדא הות שנין תרתין עדמא דשמעו [u] מלתא דמריא כלהון [v] דעמרין באסיא יהודיא [x] וארמיא׃ 11 וחילא [y] רורבא עבד הוא אלהא [z] באידה דפולוס׃

[i] תוב פי׳ תשובה [k] הימן [l] אית יש״ [m] נבא [n] פיס [o] קשא מהחוקים [p] חרא חמה [q] צחא קול [r] רחק מן לשון יון פירושו ביתמדרש [t] מלל [v] עמר שכן [x] פי׳ גוים [y] רבב או רביב [z] יד

Mat. 3. c. 11. Mar. 1. b. 8. Luc. 3. c. 16. Ioh. 1. d. 26.

4 ‡ Dixit autem Paulus: Iohannes baptizauit baptiſmate pœnitentiæ populum, dicens: In eum qui venturus eſſet poſt ipſum vt crederent, hoc eſt, in Ieſum.

5 ‡ His auditis, baptizati ſunt in nomine Domini Ieſu.

Supr. 1. a. 5. 11. 16. 19. 2. 4. Supr. 2. a. 4.

6 ‡ Et cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus ſanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. B

7 ‡ Erant autem omnes viri ferè duodecim.

8 ‡ Introgreſſus autem ſynagogam, cùm fiducia loquebatur per tres menſes, diſputans & ſuadens de regno Dei.

9 ‡ Cùm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledicentes †viam Domini coram multitudine, diſcedens ab eis, ſegregauit diſcipulos, quotidie diſputans in ſchola Tyranni cuiuſdam.

viæ coram

10 ‡ Hoc autē factum eſt per biennium, ita vt omnes qui habitabant in Aſia, audirent verbum Domini, Iudæi atq; Gentiles.

11 ‡ Virtuteſque non modicas quaſlibet faciebat Deus per manum Pauli:

12 ‡ Ita vt etiam ſuper languidos deferretur à corpore eius ſudaria vel ſemicinthia, & recedebant ab eis languores, & ſpiritus nequam egrediebantur.

13 ‡ TENTAVERVNT autem quidam de circumeuntibus Iudæis exorciſtis, C inuocare ſuper eos qui habebant ſpiritus malos, nomen Domini Ieſu, dicentes, Adiuro vos per Ieſum quem Paulus prædicat.

14 ‡ Erant autem †quidam Sceuæ Iudæi principis ſacerdotum ſeptem filij, qui hoc faciebant.

quidam Iudæi nomine Sceuæ Princ.

15 ‡ Reſpondens autē Spiritus nequam dixit eis, Ieſum noui, & Paulum ſcio: vos autem qui eſtis?

4 ‡ εἶπε δὲ παῦλος, ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέστιν, εἰς τὸν χριστὸν ἰησοῦν.

5 ‡ ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ.

6 ‡ καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις, καὶ προεφήτευον.

7 ‡ ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο.

8 ‡ εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος, καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.

9 ‡ ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ τυράννου τινός.

10 ‡ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν ἀσίαν, ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου ἰησοῦ, ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας.

11 ‡ δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ θεὸς διὰ τῶν χειρῶν παύλου,

12 ‡ ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν.

13 ‡ Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ, λέγοντες, ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν ἰησοῦν, ὃν ὁ παῦλος κηρύσσει.

14 ‡ ἦσαν δέ τινες υἱοὶ σκευᾶ ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ, οἱ τοῦτο ποιοῦντες.

15 ‡ ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε, τὸν ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;

12 הָכַנָא דְּאַף מֶן ͣנַחְתֵא דְעַל ᵇגוּשְׁמֵהּ ᶜסוּדָרֵא אוּ ᵈרוּקְעֵא ᵉמַיְתֵין הֲווֹ ᶠוְסָיְמִין עַל ᵍכְּרִיהֵא ʰוּפָרְקִין הֲווֹ מֶנְהוֹן כּוּרְהָנֵא וְאַף ⁱשֵׁאדֵא נָפְקִין הֲווֹ׃

דְּחַד בְּשַׁבָּא קַדְמָיָא דְּבָתַר ͣפֶּנְטִיקוּסְטֵי נר

13 ᵇצְבוֹ הֲווֹ דֵּין אַף אֱנָשָׁא יְהוּדָיֵא אַיְלֵין ᶜדְּמֶתְכַּרְכִּין הֲווֹ ᵈוּמוֹמֵין עַל שֵׁאדֵא דְּנֵומוֹן בַּשְׁמֵהּ דְּמָרַן יֵשׁוּעַ עַל אַיְלֵין דְּאִיתַוְהִי לְהוֹן רוּחָא ᵉטַנְפְּתָא כַּד אָמְרִין הֲווֹ ᶠמוֹמֵינַן לְכוֹן בַּשְׁמֵהּ דְּיֵשׁוּעַ אַיְנָא ᵍדְּמַכְרֶז פּוֹלוֹס׃

14 אִית הֲוָא דֵּין שַׁבְעָא בְּנוֹהִי דְּגַבְרָא חַד יְהוּדָיָא רַב כָּהְנֵא דַּשְׁמֵהּ הֲוָא סְקוָא דְּעָבְדִין הֲווֹ הָדָא׃

15 וַעְנָא שֵׁאדָא הַו בִּישָׁא וַאמַר לְהוֹן לְיֵשׁוּעַ ʰמֶשְׁתַּודַע אֱנָא וַלְפוֹלוֹס יָדַע אֱנָא אַנְתּוֹן דֵּין מַן אַנְתּוֹן׃

a לבושים b פיר׳ גופו c פיר׳ המטפחות d שברי בגדים e אתא f סום g כרה h פרק סור i שדים ממן לשון יון
b צבא חפץ c כרך הור d ימא משביעים e טנפסמא f משביעים אנחנו מן ימא g כרז h ידע מזה אשתודע

16 ܘܫܘܪ ܥܠܝܗܘܢ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܪܘܚܐ ܒܝܫܬܐ ܘܐܬܚܝܠ ܥܠܝܗܘܢ ܘܫܦܠ ܐܢܘܢ ܘܟܕ ܫܠܝܚܝܢ ܘܦܥܝܥܝܢ ܥܪܩܘ ܡܢ ܒܝܬܐ ܗܘ܀ 17 ܘܗܕܐ ܐܬܝܕܥܬ ܗܘܬ ܠܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܪܡܝܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܦܣܘܣ ܘܢܦܠܬ ܕܚܠܬܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܘܡܬܪܘܪܡ ܗܘܐ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀ 18 ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܬܥܝܢ ܣܟܠܘܬܗܘܢ ܘܡܘܕܝܢ ܒܡܐ ܕܥܒܕܝܢ ܗܘܘ܀ 19 ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܐܦ ܚܪܫܐ ܟܢܫܘ ܟܬܒܝܗܘܢ ܘܐܝܬܝܘ ܐܘܩܕܘ ܐܢܘܢ ܩܕܡ ܟܠܢܫ ܘܚܫܒܘ ܕܡܝܗܘܢ ܘܣܠܩ ܟܣܦܐ ܪܒܘܬܐ ܚܡܫ܀ 20 ܘܗܟܢܐ ܒܚܝܠܐ ܪܒܐ ܬܩܦܐ ܗܘܬ ܘܣܓܝܐ ܗܘܬ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܀ 21 ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܬܠܡܝ ܗܠܝܢ ܣܡ ܦܘܠܘܣ ܒܪܥܝܢܗ ܕܢܬܟܪܟ ܒܟܠܗ ܡܩܕܘܢܝܐ ܘܒܐܟܐܝܐ ܘܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܐܡܪ ܕܡܐ ܕܐܙܠܬ ܠܬܡܢ ܘܠܐ ܠܝ ܕܐܦ ܪܗܘܡܝ ܐܚܙܐ܀ 22 ܘܫܕܪ ܗܘܐ ܠܬܪܝܢ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܡܩܕܘܢܝܐ ܠܛܝܡܬܐܘܣ ܘܠܐܪܣܛܘܣ ܗܘ ܕܝܢ ܩܘܝ ܙܒܢܐ ܒܐܣܝܐ ܀ ܀ ܀

23 ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܫܓܘܫܝܐ ܣܓܝܐܐ ܥܠ ܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ܀ 24 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܚܕ ܨܐܪܐ ܕܣܐܡܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܕܡܛܪܝܘܣ ܘܥܒܕ ܗܘܐ ܢܘܣܐ ܕܣܐܡܐ ܠܐܪܛܡܝܣ ܘܡܥܕܪ ܗܘܐ ܠܐܘܡܢܐ ܕܐܘܡܢܘܬܗ ܡܘܬܪܢܐ ܣܓܝܐܐ܀ 25 ܗܢܐ ܟܢܫ ܐܢܘܢ ܠܟܠܗܘܢ ܐܘܡܢܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗܘܢ ܦܠܚܝܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܓܪܢ ܡܢ ܗܕܐ ܐܘܡܢܘܬܐ ܗܝ܀ 26 ܘܐܦ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܡܥܝܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܐܦܣܘܣ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܐܦ ܠܟܠܗ ܐܣܝܐ ܦܘܠܘܣ ܗܢܐ ܐܦܝܣ ܘܐܗܦܟ ܠܗܘܢ ܟܕ ܐܡܪ ܕܠܐ ܗܘܘ ܐܠܗܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ ܡܬܥܒܕܝܢ܀

16 *Et insilijt in eos homo ille in quo erat Spi tus malus, & inualuit contra eos, eósque subiecit, ita vt nudati saucijque fugerent ab ædibus illis.*

17 *Id autem innotuit omnibus tum Jihoudæis, tum Gentilibus qui habitabant Ephesi: & incidit timor in omnes, & exaltabatur nomen Domini nostri Jeschua Meschicho.*

18 *Plurimíque ex ijs qui crediderant, veniebant, & renuntiabant offensas suas, confitebantúrque quod fecerant.*

19 *Multi porrò etiam ex Magis congregarunt libros suos, allatósque concremarunt coram omnibus: cæterùm supputarunt pretium eorum, & ascendit ad argenti quinque myriadas.*

20 *Vsque adeò virtute magna inualescebat, progreßúsque faciebat fides in Deum.*

21 *His autem peractis proposuit Paulus in mente sua, vt perlustraret totam Macedoniam & Achaiā, proficisceretúrque ad Ourischlem: Dicebat autem, Postquam illuc profectus fuero, oportet me quoque Romam inuisere.*

22 *Miserat autem duos viros ex ijs qui ipsi ministrabant, in Macedoniam, nempe Timotheum, & Erastum: ipse verò substitit ad tempus in Asia.*

Dominica II. post Pentecosten.

23 *Extitit autem eo tempore tumultus plurimus propter viam Dei.*

24 *Illic enim erat quidam cudens argētum, cui nomen erat Demetrius, qui faciebat delubra argentea Dianæ, & suppeditabat artificibus maximum lucrum.*

25 *Iste congregauit eos omnes artifices, nec non illos qui cum eis operabantur, & dixit eis, Viri, scitis mercedem nostram omnem ex hoc artificio esse.*

26 *Quin etiam auditis ac videtis non solum ciues Ephesi, sed etiam multitudinem totius Asiæ ab isto Paulo allectam & auersam, quòd dicat Deos illos non esse qui manibus hominum fiant.*

---

16 [i] וּשְׁוַר עֲלַיהוֹן גַּבְרָא הַו דְּאִית הֲוָא בֵּהּ רוּחָא בִּישְׁתָּא [k] וְאֶתְחַיַּל עֲלַיהוֹן [l] וְשַׁפֵּל אֶנּוּן וְכַד [m] שְׁלִיחִין [n] וּפְעִיעִין עֲרַקוּ מֶן בַּיְתָא הַו׃ 17 וְהָדָא אֶתְיַדְּעַת הֲוָת לְכֻלְּהוֹן יְהוּדָיֵא [o] וְאַרָמָיֵא [p] דְּעָמְרִין בְּאֶפֶסוֹס וּנְפַלַת דֶּחַלְתָּא עַל כֻּלְּהוֹן וּמֶתְרַמְרַם הֲוָא שְׁמֵהּ דְּמָרַן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא׃ 18 וְסַגִּיאֵא מֶן אִילֵין דְּהַימֶנוּ אָתֵין הֲווֹ [q] וּמֶשְׁתַּעִין [r] סַכְלְוָתְהוֹן וּמַודֵין בְּמָא דְעָבְדִין הֲווֹ׃ 19 סַגִּיאֵא דֵּין וְאַף [s] חָרָשֵׁא כַּנִּשׁוּ כְּתָבַיְהוֹן וְאַיְתִיו [t] אַוקְדוּ אֶנּוּן קֳדָם כֻּלְנָשׁ וַחְשַׁבוּ דְּמַיְהוֹן וּסְלֶק כֶּסְפָּא רִבְוָתָא חַמֵשׁ׃ 20 וְהָכַנָא בְּחַיְלָא רַבָּא תָּקְפָא הֲוָת [x] וְסָגְיָא הֲוָת הַימָנוּתָא דַּאלָהָא׃ 21 כַּד דֵּין [y] אֶשְׁתַּלַּמִי הָלֵין סָם פַּוְלוֹס בְּרֶעְיָנֵהּ דְּנֶתְכַּרַךְ בְּכֻלָּהּ מַקְדּוֹנִיָּא וּבְאַכָאִיָּא וְנֵאזַל לְאוּרִשְׁלֶם וְאָמַר דְּמָא דַּאזְלֶת לְתַמָּן [z] וָלָא לִי דְּאַף [a] רְהוֹמִי אֶחְזֵא׃

[i] שְׁוַר דלח [k] חֲיַל חזק
[l] שַׁפֵּל הפיל [m] שְׁלַח בלשון שלף
[n] פְּעַע כמו פצע או נגע
[o] גוים [p] עֲמַר שכן
[q] שַׁעָא סיפר [r] פשעיהם
[s] מכשפים וחרס ומים
[t] יְקַד שרף [u] עבראית ריבו
[x] סְגָא רבה [y] שְׁלֵם גמר
[z] צריך [a] כמו רומא

16 *Et insiliens homo in eos in quo erat dæmonium pessimum, & dominatus amborum, inualuit contra eos, ita vt nudi & vulnerati effugerent de domo illa.

16 *καὶ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.

17 *Hoc autem notum factum est omnibus Iudæis atque Gentilibus, qui habitabant Ephesi: & cecidit timor super omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Iesu.

17 *τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν ἰουδαίοις τε καὶ ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ.

18 *Multíq; credentium veniebant confitentes & annuntiantes actus suos. D

18 *πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.

19 *Multi autem ex eis qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt †coram omnibus: & computatis pretijs illorum, inuenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium.

† eos

19 *ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων, καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.

20 *Ita fortiter crescebat verbum Domini & confirmabatur.

20 *οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ηὔξανε καὶ ἴσχυεν.

21 *His autem expletis proposuit Paulus in Spiritu, transita Macedonia & Achaia, ire Ierosolymam, dicens, Quoniam postquam fuero ibi, oportet me & Romam videre.

21 *ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν μακεδονίαν καὶ ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλὴμ, εἰπὼν, ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ ῥώμην ἰδεῖν.

22 *Mittens autem in Macedoniã duos ex ministrantibus sibi, Timotheum & Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia.

22 *ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, τιμόθεον καὶ ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν ἀσίαν.

23 *FACTA est autem illo tempore turbatio non minima de via Domini. E

23 *Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ.

24 *Demetrius enim quidam nomine, argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, præstabat artificibus non modicum quæstum:

24 *δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην·

25 *Quos conuocans & eos qui huiusmodi erant opifices, dixit, Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio.

25 *οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστι.

26 *Et videtis, & auditis, quia non solùm Ephesi, sed penè totius Asiæ, Paulus hic suadens auertit multam turbam, dicens, Quoniam non sunt dij qui manibus fiunt.

26 *καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς ἀσίας ὁ παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων, ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι.

---

22 וְשַׁדַּר הֲוָא תְּרֵין אֱנָשִׁין מֵן הָנוּן דַּמְשַׁמְּשִׁין הֲווֹ לֵהּ לְמַקְדוּנִיָא לְטִימָתָאוֹס וְלַאֲרַסְטוֹס הוּ דֵּין [k]קְוִי זַבְנָא בְּאַסְיָא׃
דְּתֵר בְּשַׁבָּא דַּתְרֵין דְּבָתַר [a]פֶּנְטִיקוּסְטִי נח

23 הָוֵא הֲוָא דֵּין בְּהוּ [b]זַבְנָא [c]שְׁגוּשְׁיָא סַגִּיאָא עַל אוּרְחֵהּ דַּאלָהָא׃ 24 אִית הֲוָא דֵּין תַּמָּן עָבֵד [d]סִאמָא חַד דִּשְׁמֵהּ
הֲוָא דֶּמֶטְרִיוֹס וְעָבֵד הֲוָא [e]נַוְסָא דְּסִאמָא [f]לַאֲרְטֶמִיס [g]וּמוֹתַר הֲוָא לַבְנַי [h]אוּמָנוּתֵהּ [i]יוּתְרָנָא רַבָּא׃ 25 הָנָא כַּנֵּשׁ אֱנוּן
לַבְנַי אוּמָנוּתֵהּ כֻּלְּהוֹן וְלַאִילֵין דְּפָלְחִין עַמְּהוֹן וֶאֱמַר לְהוֹן גַּבְרָא יָדְעִין אַנְתּוּן [k]דְּתֶאגוּרְתַן כֻּלָּהּ מֵן הָנָא הִי [l]פוּלְחָנָא׃
26 וְאָף אַנְתּוּן שָׁמְעִין אַנְתּוּן [m]וְחָזֵין אַנְתּוּן דְּלָא הֲוָא בַּלְחוּד לַבְנַי אֶפֶסוֹס אֶלָּא אָף לְסוּגָאָא דְּכֻלָּהּ אַסְיָא [n]אֲפִּיס
הָנָא פּוּלוֹס [o]וַאֲהְפֵּךְ כַּד אֱמַר דְּלָו אֱלָהֵא אֱנוּן הָנוּן דְּבְאִידַי בְּנַיְנָשָׁא [p]מֶתְעַבְדִין׃

[a] מן לשון יון [a] קְוִי עמד
[b] זמן [c] שְׁגַשׁ [d] סִימָא כסף
[e] מן לשון יון היכלוה
[f] הוא שם אליל
[g] יָתַר [h] אֻמָּן
[i] כמו יתרון
[k] אֲגַר [l] פְּלַח [m] חֲזָא
[n] פיס פתח [o] הֲפַךְ
[p] עֲבַד

[illegible]

27 * *Neque hoc placitum tantummodo diffamatur et cessat, sed etiam templum illud Dianæ magnæ Deæ pro nihilo habebitur atque adeò ipsa Dea totius Asiæ, & quam omnes gentes adorant ludibrio habebitur.*

28 * *Quúmque hæc audissent, repleti sunt furore & clamauerunt, dicentes, Magna Diana Ephesiorum.*

29 * *Proinde conturbata fuit tota ciuitas, & cucurrerunt simul ac profecti sunt in theatrum, correptósque abduxerunt secum Gaium & Aristarchum viros Macedones filios societatis* [socios] *Pauli.*

Dominica III. post Pentecosten.

30 * *Paulus autem volebat prodire in Theatrum, sed prohibuerunt eum discipuli.*

31 * *Quinetiam primores Asiæ, quia amici eius erant, miserunt qui efflagitarent ab eo, ne traderet seipsum, vt prodiret in theatrum.*

32 * *Turbæ autem quæ erant in theatro, valde tumultuabãtur, & alij aliud clamabant: multi verò ex eis nesciebant cur conuenissent.*

33 * *Plebs autem Iihoudæorum qui illic erant, statuerunt ex seipsis virum Jihoudæum, cui nomen erat Alexander: quúmque staret, silentium indixit manu, volebátque proferre spiritum populo* [rationem reddere populo].

34 * *Sed quum cognouissent eum esse Jihoudæum, vociferati sunt omnes vna voce circiter ad duas horas, Magna est Diana Ephesiorum.*

35 * *Cæterùm compescuit eos princeps ciuitatis quum diceret, Viri Ephesij, quis enim est hominum qui nesciat vrbem Ephesiorum, æditUam esse magnæ Dianæ, & simulachri è cælo delapsi?*

36 * *Quum igitur huic rei nemo possit contradicere, oportet vos sedatos esse, nihilque festinanter agere.*

37 * *Adduxistis enim viros istos, quum neque templum expilauerint, neque blasphemos se gesserint in Deam nostram.*

38 * *Quòd si iste Demetrius et filij artis eius* [qui cum eo sunt artifices] *litem habent cum aliquo, ecce procõsul est in vrbe, artifices sunt, accedant, et iudicium subeant vnus cum alio.*

---

27 q ולו הדא r צבותא בלחוד s מתפרסיא ובטלא אלא אף הו היכלא דארטמיס אלהתא רבתא מתחשב לה איך לא מדם ואף הי אלהתא דכלה אסיא וכלהון עממא סגדין לה t מתתשיטא ׃ 28 וכד שמעו הלין v אתמליו x חמתא y וקעין הוו ואמרין רבא הי ארטמיס דאפסיא ׃ z 29 ואשתגשת כלה מדינתא a ורהטו אכחדא ואזלו b לתאטרון וחטפו c אובלו עמהון לגאיוס ולארסטרכוס גברא מקדוניא בני d לויתה דפולוס ׃

דחד a בשבא רג דבתר פנטיקוסטי נו

30 ופולוס צבא הוא b דנעול לתאטרון c וכלוהי d תלמידא ׃ 31 ואף רישא דאסיא מטל דרחמוהי הוו שדרו בעו מנה דלא נתל נפשה דנעול לתאטרון ׃ 32 כנשא דין דאית הוו בתאטרון טב שגישין הוו ואחרנא אחרניתא e קעין הוו סגיאא דין מנהון לא ידעין הוו מטל

q כמו הלא r צבא ופירושו ענין s פרס נודע ונראה t שוט בזה v מלא x חמא y קעא z שגש a רהט רוץ b מן לשון יון מקום שבו נכנס ההמון c יבל d לוא דבק a כמו בשבת b עלל c כלא d למד e קעא צעק

27 * Non solùm autem hæc periclitabitur nobis pars in redargutionem venire, sed & magnæ Dianæ templum in nihilum reputabitur, sed & destrui incipiet maiestas eius, quam tota Asia & orbis colit.

28 * His auditis repleti sunt ira, & exclamauerunt, dicentes, Magna Diana Ephesiorum.

29 * Et impleta est ciuitas tota confusione, & impetum fecerunt vno animo in theatrum, rapto Gaio & Aristarcho Macedonibus comitibus Pauli.

30 * PAVLO autem volente intrare in populum, non permiserunt discipuli.

31 * Quidam autem & de Asiæ principibus qui erant amici eius, miserunt ad eum, rogantes ne se daret in theatrum.

32 * Alij autem aliud clamabant. Erat enim ecclesia confusa: & plures nesciebant qua ex causa conuenissent.

33 * De turba autem detraxerunt Alexandrum, propellentibus eum Iudæis. Alexander autem manu silentio postulato, volebat reddere rationem populo.

34 * Quem vt cognouerunt Iudæum esse, vox facta est vna omnium, quasi per horas duas clamantium, Magna Diana Ephesiorum.

35 * Et cùm sedasset scriba turbas, dixit, Viri Ephesij, quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum ciuitatem cultricem esse magnæ Dianæ, Iouisque prolis?

36 * Cùm ergo his contradici non possit, oportet vos sedatos esse, & nihil temerè agere.

37 * Adduxistis enim homines istos, neque sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram.

38 * Quòd si Demetrius, & qui cum eo sunt artifices, habent aduersus aliquem causam, conuentus forenses aguntur, & proconsules sunt, accusent inuicem.

---

27 * οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν ἀρτέμιδος εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

28 * ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων.

29 * καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες γάϊον καὶ ἀρίσταρχον μακεδόνας, συνεκδήμους παύλου.

30 * Τοῦ δὲ παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί.

31 * τινὲς δὲ καὶ τῶν ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.

32 * ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν.

33 * ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν ἰουδαίων· ὁ δὲ ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ.

34 * ἐπιγνόντες δὲ ὅτι ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων.

35 * καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησὶν, ἄνδρες ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ διοπετοῦς;

36 * ἀναντιῤῥήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν.

37 * ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ὑμῶν.

38 * εἰ μὲν οὖν δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις.

מָנָא אֶתְכַּנַּשׁוּ׃ 33 עַמָּא דֵּין דִיהוּדָיֵא דְּאִית הֲווֹ תַּמָּן אַקִּימוּ מֶנְּהוֹן לְגַבְרָא יְהוּדָיָא דַשְׁמֵה הֲוָא אַלֶכְסַנְדְּרוֹס וְכַד קָם [k] אֲנִיף אִידֵה וְצָבֵא הֲוָא [l] דְנִפּוּק רוּחָא לְעַמָּא׃ 34 וְכַד יַדַעוּ דִיהוּדָיָא הוּ [m] קְעוּ כֻּלְּהוֹן בְּחַד קָלָא אַיךְ שָׁעִין תַּרְתֵּין דְּרַבָּא הִי [n] אַרְטֶמִיס דְּאֶפֶסָיֵא׃ 35 [o] וְשַׁלִּי אֶנוּן רִישָׁא דַמְדִינְתָּא כַּד אֲמַר גַּבְרֵא אֶפֶסָיֵא מַנּוּ גֵּיר מֶן בְּנַינָשָׁא דְלָא יָדַע לַמְדִינְתָּא דְאֶפֶסָיֵא [p] דְּכוּמַרְתָּא הִי דְאַרְטֶמִיס רַבְּתָא וְלַצַּלְמָהּ דְּמֶן שְׁמַיָּא נְחֶת׃ 36 מֶטֻּל הָכִיל דְּלוּקְבַל הָדָא אֱנָשׁ לָא [q] מֶשְׁכַּח [r] לְמֵאמַר [s] וְלָא לְכוֹן דְּתֶהֱווֹן [t] שְׁלִין וְלָא תֶעְבְּדוּן מֶדֶּם [v] בְּסוּרְהָבָא׃ 37 אַיתִיתוּן גֵּיר לְגַבְרָא הָלֵין כַּד לָא הַיכְלָא [x] חַלְצוּ וְלָא [y] צַחִיו לַאלָהַתְכוֹן׃ 38 אֶן דֵּין הָנָא דִימֶטְרִיוֹס וּבְנַי אוּמָנוּתֵה אִית לְהוֹן [z] דִּינָא עַם אֱנָשׁ הָא [a] אַנְתוּפַּטוֹס בַּמְדִינְתָּא אוּמָנֵא אֶנוּן נֶקְרְבוּן וְנֶדּוֹנוּן חַד עַם חַד׃

[k] נוף הניד דממה ברום ידו [l] נְפַק הוצא דבר [m] קְעָא [n] מן לשון יון [o] שְׁלִי השלים [p] כמר הוא כהן לעבודה זרה ומזה כומרתא [q] שְׁכַח יכל [r] אֲמַר [s] צריך [t] שְׁלָא שאן [v] במהרה [x] חֲלַץ שלף או בזז [y] צְחָא קלל [z] דוּן [a] מן לשון יון בשבא או יועץ

39 [illegible]

40 [illegible]

41 [illegible]

[illegible]

1–9 [illegible]

39 * *Quod si quidpiam aliud requiritis, in loco à lege ad concionem dato dirimetur.*

40 * *Quandoquidem & nunc in periculo stamus, ne rei postulemur seditionis, quum non possimus reddere rationem de congregatione diei istius quo conuenimus ociosè, & tumultuati sumus nulla de causa.*

41 * *Et quum hæc dixisset dimisit concionem.*

CAP. XX.

1 P*Osteaquam autem sedatus est tumultus, aduocauit Paulus discipulos, & cōsolatus est ac deosculatus eos, & egressus est profecturus Macedoniam.*

2 * *Qúumque illas regiones peragrasset, eosque consolatus esset multis sermonibus, venit in Græciæ regionem.*

3 * *Et exactis illic tribus mensibus, ei quidem dolos nectebant Jihoudæi quum profecturus esset in Syriam, proinde censuit sibi reuertendum esse in Macedoniam.*

4 * *Progressi sunt autem cum eo ad Asiam vsque Soupatrous Berœensis ciuis, & Aristarchus & Secundus Thessalonicenses, necnon Gaius ex Derbe ciuitate, & Timotheus ex Lystra, ex Asia denique Tuchicus, & Trophimus.*

5 * *Hi præcesserunt nos, & nos præstolati sunt Troade.*

6 * *Nos verò progressi sumus Philippos vrbem Macedoniæ post dies azymorū, & mari perreximus, venimúsque Troadem ad diem quintum; illic autem egimus dies septem.*

Defunctorum.

7 * *Primo autem die hebdomadis, dum congregati essemus ad frangendam Eucharistiam, verba faciebat ad eos Paulus, quippe qui postridie abiturus esset: produxítque sermonem vsque in mediam noctem.*

8 * *Et erant illic lucernæ ignis plurimæ in cœnaculo illo, in quo erant congregati.*

9 * *Porro adolescens quidam, cui nomen Eutychus, sedebat in fenestra, & audiebat: demersus est autem somno graui, dum produceret sermonem ipse Paulus, & præ somno deciderat ex tertia contignatione, ac sublatus est mortuus.*

---

39 ואן הו דמדם אחרין בעין אנתון בדוכתא דיהיבא מן נמוסא לכנושיא משתרא׃ 40 מטל דאף השא בקינדינוס קימינן דנתרשא איך שגושיא דלא משכחינן דנפוק רוחא על כנשא דיומא הנא דאתכנשן בטלאית ואשתגשן דלא עלתא׃ 41 וכד הלין אמר שרא לכנשא׃ קפלאון כ

1 ובתר דשלי שגושיא קרא פולוס לתלמידא ובייא אנון ונשק אנון ונפק אזל לה למקדוניא׃ 2 וכד אתכרך אנון לאתרותא הלין ובייא אנון במלא סגיאתא אתא לה להלס אתרא׃ 3 והוא תמן תלתא ירחין עבדו דין עלוהי נכלא יהודיא כד עתיד הוא למאזל לסוריא ואתחשב דנהפוך לה למקדוניא׃ 4 ונפקו עמה עדמא לאסיא סופטרוס דמן ברואא מדינתא ואריסטרכוס וסקונדוס דמן תסלוניקא׃

[39] Si quid autem alterius rei quæritis: in legitima ecclesia poterit absolui.

[40] Nam & periclitamur argui seditionis hodiernæ: cùm nullus obnoxius sit (de quo possimus reddere rationem) concursus istius. Et cùm hæc dixisset, dimisit ecclesiam.

39 εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται.

40 καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ δυνησόμεθα δοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπών, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

CAP. XX.

[1] POstquam autem cessauit tumultus, vocatis Paulus discipulis, & exhortatus eos, valedixit, & profectus est vt iret in Macedoniam. A

[2] Cùm autem perambulasset partes illas, & exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad Græciam:

[3] Vbi cùm fecisset menses tres, factæ sunt illi insidiæ à Iudæis nauigaturo in Syriam: habuítque consilium vt reuerteretur per Macedoniam.

[4] Comitatus est autem eum † Sosipater Pyrrhi Beroensis; Thessalonicensium verò Aristarchus, & Secundus, & Gaius Derbeus & Timotheus; Asiani verò Tychicus & Trophimus.

† Vsque in Asiā Sopater.

[5] Hi cùm præcessissent, sustinuerunt nos Troade.

[6] Nos verò nauigauimus post dies azymorum à Philippis, & venimus ad eos Troadem in diebus quinque, vbi demorati sumus diebus septem. B

[7] VNA autem Sabbathi cùm conuenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum eis profecturus in crastinum, protraxítque sermonem vsq; in mediam noctem.

[8] Erant autem lampades copiosæ in cœnaculo vbi eramus congregati.

[9] Sedens autē quidam adolescens nomine Eutychus, super fenestram, cùm mergeretur somno graui, disputante diu Paulo, ductus somno, cecidit de tertio cœnaculo deorsum, & sublatus est mortuus.

κ.

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ ἀσπασάμενος ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν μακεδονίαν.

2 διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν ἑλλάδα.

3 ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ μακεδονίας.

4 Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς ἀσίας σώπατρος βεροιαῖος· θεσσαλονικέων δέ, ἀρίσταρχος καὶ σεκοῦνδος, καὶ γάϊος δερβαῖος καὶ τιμόθεος· ἀσιανοὶ δέ, τυχικὸς καὶ τρόφιμος.

5 οὗτοι προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν τρωάδι.

6 ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν κλάσαι ἄρτον, ὁ παῦλος διελέγετο αὐτοῖς μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου.

8 ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι.

9 καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός.

וְגַאיָוס דְּמֵן דֶּרְבֵי מְדִינְתָא וְטִימָתָאוֹס דְּמֵן לוּסְטְרָא וּמֵן אַסִיָא טוּכִיקוֹס וַטְרוֹפִימוֹס ׃ [5] הָלֵין אֶזַלוּ קַדְמַין וְקַוִּיו לַן בַּטְרוֹאָס ׃ [6] חְנַן דֵּין נְפַקְן מֵן פִילִיפּוֹס מְדִינְתָא דְּמַקֶדוֹנִיָא בָּתַר יַומָתָא דְּפַטִירֵא וַרְדִין בְּיַמָא וַאתִין לַטְרוֹאָס לְיַומָתָא חַמְשָׁא וַהְוַין תַּמָן יַומָתָא שַׁבְעָא ׃ דַעֲנִידָא כנ

[7] וּבְיַומָא דְחַד בְּשַׁבָּא כַּד כְּנִישִׁינַן דְּנֶקְצָא אֶוכַרִסְטִיָא מְמַלֵּל הֲוָא עַמְהוֹן פַּולוֹס מֶטֻל דַלְיַומָא אַחְרִנָא עֲתִיד הֲוָא דְנֶפֶּק לֵה וַאנֵר הֲוָא לַמְמַלָּלוּ עַדְמָא לְפַלְגֵה דְלֵלְיָא ׃ [8] וְאִית הֲוָא תַּמָן לַמְפִידָא דְנוּרָא סַגִיאָא בְּעֶלִיתָא הָי דַּכְנִישִׁין הֲוַין בָּה ׃ [9] וְיָתֵב הֲוָא עֲלַימָא חַד דַשְׁמֵה הֲוָא אֵוטִיכוֹס בְּכַוְתָא וְשָׁמַע וַטְבַע בְּשֶׁנְתָא יַקִּירְתָא כַּד אֲגַר הֲוָא בְּמֶלְתָא הוּ פַּולוֹס וּבְשֶׁנְתֵה נְפַל הֲוָא מֵן תְּלָתָא מְדִירִין וֶאשְׁתְּקֵל כַּד מִית ׃

[i] קוא עמד [k] רדא [l] אתא [m] יום [a] קצא [b] מן לשון יון הוא להם של אדני [c] נפק [d] אגר משך [e] מלל [f] לפידים [g] עליה או חדר [h] כותא כוא או חלון [i] ישן [k] יקר [l] האריך [m] מלל [n] דור שכן [o] שקל [p] מות

10 ܘܢܚܬ ܦܘܠܘܣ ܢܦܠ ܥܠܘܗܝ ܘܓܦܗ ܘܐܡܪ ܠܐ ܬܬܕܘܕܘܢ ܡܛܠ ܕܢܦܫܗ ܒܗ ܗܝ܀ 11 ܘܟܕ ܣܠܩ ܩܨܐ ܠܚܡܐ ܘܛܥܡ ܘܗܘܐ ܡܡܠܠ ܥܕܡܐ ܕܣܠܩ ܨܦܪܐ ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܩ ܕܢܐܙܠ ܒܝܒܫܐ܀ 12 ܘܕܒܪܘܗܝ ܠܛܠܝܐ ܟܕ ܚܝ ܘܚܕܝܘ ܒܗ ܪܘܪܒܐܝܬ܀ 13 ܚܢܢ ܕܝܢ ܢܚܬܢ ܠܐܠܦܐ ܘܪܕܝܢ ܠܘܬ ܥܪܐ ܕܬܣܘܣ ܡܛܠ ܕܡܢ ܬܡܢ ܥܬܝܕܝܢ ܗܘܝܢ ܕܢܩܒܠܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܦܩܕ ܗܘܐ ܠܢ ܟܕ ܐܙܠ ܗܘܐ ܗܘ ܒܝܒܫܐ܀ 14 ܟܕ ܕܝܢ ܩܒܠܢܝܗܝ ܡܢ ܬܣܘܣ ܫܩܠܢܝܗܝ ܒܐܠܦܐ ܘܐܬܝܢ ܠܡܝܛܘܠܝܢܐ܀ 15 ܘܡܢ ܬܡܢ ܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܪܕܝܢ ܠܘܩܒܠ ܟܝܘܣ ܓܙܪܬܐ ܘܬܘܒ ܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܐܬܝܢ ܠܣܡܘܣ ܘܩܘܝܢ ܒܛܪܘܓܠܝܘܢ ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܐܬܝܢ ܠܡܝܠܝܛܘܣ܀ 16 ܦܣܝܩ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܠܦܘܠܘܣ ܕܢܥܒܪܝܗ ܠܐܦܣܘܣ ܕܠܡܐ ܢܫܬܘܚܪ ܠܗ ܬܡܢ ܡܛܠ ܕܡܣܪܗܒ ܗܘܐ ܕܐܢ ܡܫܟܚܐ ܝܘܡܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܢܥܒܕܝܘܗܝ܀

ܕܩܕܝܫܐ ܘܕܐܒܗܬܐ

17 ܘܡܢ ܡܝܠܝܛܘܣ ܫܕܪ ܐܝܬܝ ܠܩܫܝܫܐ ܕܥܕܬܐ ܕܐܦܣܘܣ܀ 18 ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܢ ܝܘܡܐ ܩܕܡܝܐ ܕܥܠܬ ܠܐܣܝܐ ܐܝܟܢܐ ܗܘܝܬ ܥܡܟܘܢ ܟܠܗ ܙܒܢܐ܀ 19 ܟܕ ܦܠܚ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܘܒܕܡܥܐ ܘܒܢܣܝܘܢܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܘܘ ܠܝ ܒܢܟܠܝܗܘܢ ܕܝܗܘܕܝܐ܀ 20 ܘܠܐ ܒܛܠܬ ܡܕܡ ܕܦܩܚ ܗܘܐ ܠܢܦܫܬܟܘܢ ܕܐܟܪܙ ܠܟܘܢ ܘܐܠܦ ܒܫܘܩܐ ܘܒܒܬܐ܀ 21 ܟܕ ܡܣܗܕ ܗܘܝܬ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐܪܡܝܐ ܥܠ ܬܝܒܘܬܐ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ ܘܥܠ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀ 22 ܘܗܫܐ ܐܢܐ ܐܣܝܪ ܐܢܐ ܒܪܘܚܐ ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܥܬܝܕ ܠܡܐܪܥ ܠܝ ܒܗ܀ 23 ܒܪܡ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܟܠ ܡܕܝܢܐ ܡܣܗܕܐ ܠܝ ܘܐܡܪܐ ܕܐܣܘܪܐ ܘܐܘܠܨܢܐ ܥܬܝܕܝܢ ܠܟ܀

10 *Descendens autem Paulus ruit in eum, & eum complexus est, dixítque, Ne turbemini, quoniam anima eius in ipso est.*

11 *Quum verò ascendisset, fregit panem, & gustauit, ac locutus est vsque dum ascendisset aurora: tum demum exijt per aridam profecturus.*

12 *Et adduxerunt adolescentem viuum, & ob eum gauisi sunt vehementer.*

13 *Nos autem descendimus in nauem, & perreximus ad congregationem Thesus: quoniam illinc excepturi eramus Paulum: sic enim præceperat nobis, ipso iter faciente per aridam.*

14 *Vt autem recepimus eum, ex Theso, naui eo sublato venimus Mitylenen.*

15 *Et illinc postridie abnauigauimus contra Chium insulam, & rursus postridie venimus Samum, substitimúsque Trogilij, & die sequenti venimus Miletum.*

16 *Constituerat enim Paulus præterire Ephesum, ne moram traheret illic: quippe qui festinaret, vt si fieri posset, diem Pentecostes in Ourischlem ageret.*

Sanctorum & Patrum.

17 *Ex Mileto porrò misit qui accerserent Presbyteros Ecclesiæ Ephesi.*

18 *Quúmque venissent ad eum, dixit eis, Vos scitis, à primo die quo ingressus sum Asiam, quomodo vobiscum fuerim omni tempore:*

19 *Dum seruirem Deo cum humilitate multa, & lachrymis ac tentationibus quæ conceptæ fuerant contra me insidijs Jihoudæorum.*

20 *Vt nihil spreuerim quod prodesse posset animabus vestris, quominus prædicarem vobis, & docerem vos foris & domi:*

21 *Dum testificarer Jihoudæis, & Aramæis* [Gentilibus] *de conuersione ad Deum, & fide quæ est in Dominum nostrum Jeschua Meschicho.*

22 *Nunc autem ego vinctus sum spiritu, & proficiscor ad Ourischlē, nec scio quid mihi obuenturum sit in ea.*

23 *Enimuerò Spiritus Sanctitatis per omnem ciuitatem testificatur mihi & ait, Vincula & oppressiones parata sunt tibi.*

---

10 וְנַחֵת פּוּלוֹס נְפַל לְעַל מֶנֵּה וְעַפְּקֵה וֶאמַר לָא תֶתְזִיעוּן מֶטֻל דְּנַפְשֵׁה בֵּה הִי׃ 11 כַּד סְלֵק דֵּין קְצָא לַחְמָא וַטְעֵם וַהֲוָא מְמַלֵּל עַדְמָא דַּסְלֵק צַפְרָא וְהָידֵין נְפַק דְּנֵאזַל בְּיַבְּשָׁא׃ 12 וְדַבְּרוּהי לְעַלִימָא כַּד חַי וַחְדִיו בֵּה רַורְבָאיִת׃ 13 חֲנַן דֵּין נְחֶתַן לְאֵלְפָא וְרְדַין לְוָת עֶרָא דְּתַסּוֹס מֶטֻל דְּמֶן תַּמָּן עֲתִידִין הְוַין דְּנְקַבְּלֻיוהי לְפוּלוֹס הָכַנָא גֵּיר פַּקֶּד הֲוָא לַן כַּד אָזֶל הֲוָא הוּ בְּיַבְּשָׁא׃ 14 כַּד דֵּין קַבֶּלְנָיהי מֶן תַּסּוֹס שְׁקַלְנָיהי בְּאֵלְפָא וְאָתַין לְמִיטוּלִינָא׃ 15 וּמֶן תַּמָּן לְיוֹמָא אַחְרָנָא רְדַין לוּקְבַל כַּיּוֹס גָּזַרְתָּא וְתוּב לְיוֹמָא אַחְרָנָא אָתַין לְסָמוֹס וְקַוַין בְּטְרוֹגִילִיוֹן וְלְיוֹמָא אַחְרָנָא אָתַין לְמִילִיטוֹס׃ 16 פְּסִיק הֲוָא לֵה גֵּיר לְפוּלוֹס דְּנֶעְבְּרִיה לְאֶפְסוֹס דַּלְמָא נֶשְׁתַּוחַר לֵה תַּמָּן מֶטֻל דִּמְסַרְהַב הֲוָא דְּאֵן מֶשְׁכְּחָא יַוְמָא דְּפֶנְטְקוּסְטָא בְּאוּרִשְׁלֶם נֶעְבְּדִיוהי׃

10 Ad quem cùm descendisset Paulus, incubuit super eum: & complexus dixit, Nolite turbari, anima enim ipsius in ipso est. C

11 Ascendens autem, frangénsque panem & gustans, satisq; allocutus † vsque in lucem, † sic profectus est. [est]

12 Adduxerunt autem puerum viuentem, & consolati sunt non minimè.

13 Nos autem ascendentes nauem, nauigauimus in Asson, inde suscepturi Paulum. sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus.

14 Cùm auté † inuenisset nos in Asson, assumpto eo venimus Mitylénen. [conuenisset nos in Asson]

15 Et inde nauigantes, sequenti die venimus contra Chium: & alia † applicuimus Samum: & sequenti die venimus Milétum. [die]

16 Proposuerat enim Paulus transnauigare Ephesum, nequa mora illi fieret in Asia. Festinabat enim, si possibile sibi esset, vt diem Pentecostes faceret Ierosolymis.

17 A Miléto autem mittens Ephesum, vocauit maiores natu ecclesiæ. D

18 Qui cùm venissent ad eum, & simul essent, dixit eis, Vos scitis à prima die qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim:

19 Seruiens Domino cum omni humilitate & lachrymis, & tentationibus quæ mihi acciderunt ex insidijs Iudæorum:

20 Quomodo nihil subtraxerim † vtilium, quominus annuntiarem vobis, & docerem vos publicè & per domos: [vobis]

21 Testificans Iudæis atque Gentilibus in Deum pœnitentiam & fidem in Dominum nostrum Iesum Christum.

22 Et nunc ecce ego alligatus spiritu, vado in Ierusalem: quæ in ea ventura sunt mihi ignorans.

23 Nisi quòd Spiritus sanctus per omnes ciuitates mihi protestatur, dicens, quoniam vincula & tribulationes Ierosolymis me manent.

10 καταβὰς δὲ ὁ παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε, μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν.

11 ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.

12 ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

13 ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν.

14 ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς μιτυλήνην·

15 κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ χίου. τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς σάμον, καὶ μείναντες ἐν τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς μίλητον·

16 ἔκρινε γὰρ ὁ παῦλος παραπλεῦσαι τὴν ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς ἱεροσόλυμα.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς μιλήτου πέμψας εἰς ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.

18 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην·

19 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πολλῶν δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν ἰουδαίων.

20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους·

21 διαμαρτυρόμενος ἰουδαίοις τε καὶ ἕλλησι τὴν εἰς τὸν θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν.

22 καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι, πορεύομαι εἰς ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς·

23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται, μοι λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν.

17 ומנה מן מיליטוס שדר איתי לקשישא דעדתא דאפסוס ׃ 18 וכד אתו לותה אמר להון אנתון ידעין אנתון
דמן יומא קדמיא דעלת לאסיא איכנא הוית עמכון כלה זבנא ׃ 19 כד פלח אנא לאלהא במכיכותא סגיאתא
ובדמעא ובנסיונא אילין דעדין הוו עלי בנכליהון דיהודיא ׃ 20 ולא בסית במדם דפקח הוא לנפשתכון
דאכרז לכון ואלף בשוקא ובבתא ׃ 21 כד מסהד הוית ליהודיא ולארמיא על תיבותא דלות אלהא והימנותא
דבמרן ישוע משיחא ׃ 22 והשא אנא אסיר אנא ברוחא ואזל אנא לאורשלם ולא ידע אנא מנא ארע לי בה ׃
23 ברם רוחא דקודשא בכל מדינא מסהד לי ואמר דאסורא ואולצנא עתידין לך ׃

אבא אתא
עלל זמן מכך
נסא ערנא הרח
נקא כוה פרז
סהד את גויים
תב תשובה חימן
אסר אלץ

24 ܐܠܐ ܠܝ ܠܐ ܚܫܝܒܐ ܢܦܫܝ ܡܕܡ܂ ܐܝܟ ܕܐܫܠܡ ܪܗܛܝ ܘܬܫܡܫܬܐ ܕܩܒܠܬ ܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ܂ ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܣܒܪܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ 25 ܘܗܫܐ ܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܬܘܒ ܦܪܨܘܦܝ ܠܐ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܠܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܟܪܟܬ ܐܟܪܙܬ ܠܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ 26 ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܝܘܡܐ ܕܝܘܡܢܐ܂ ܕܕܟܐ ܐܢܐ ܡܢ ܕܡܐ ܕܟܠܟܘܢ܂ 27 ܠܐ ܓܝܪ ܐܫܬܐܠܬ ܕܐܘܕܥܟܘܢ ܟܠܗ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ܂ 28 ܐܙܕܗܪܘ ܗܟܝܠ ܒܢܦܫܟܘܢ ܘܒܟܠܗ ܡܪܥܝܬܐ܂ ܗܝ ܕܐܩܝܡܟܘܢ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ܂ ܕܬܪܥܘܢ ܠܥܕܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܗܝ ܕܩܢܗ ܒܕܡܗ܂ 29 ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܢ ܒܬܪ ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܢܥܠܘܢ ܥܡܟܘܢ ܕܐܒܐ ܬܩܝܦܐ܂ ܕܠܐ ܚܝܣܝܢ ܥܠ ܡܪܥܝܬܐ܂

30 ܘܐܦ ܡܢܟܘܢ ܕܝܠܟܘܢ ܢܩܘܡܘܢ ܓܒܪܐ ܡܡܠܠܝ ܡܥܩܡܬܐ܂ ܐܝܟ ܕܢܗܦܟܘܢ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܢܐܙܠܘܢ ܒܬܪܗܘܢ܂ 31 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܗܘܝܬܘܢ ܥܗܕܝܢ܂ ܕܬܠܬ ܫܢܝܢ ܠܐ ܫܠܝܬ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ܂ ܟܕ ܒܕܡܥܐ ܡܙܗܪ ܐܢܐ ܠܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܟܘܢ܂ 32 ܘܗܫܐ ܡܓܥܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܐܠܗܐ ܘܠܡܠܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ܂ ܕܡܫܟܚܐ ܕܬܒܢܝܟܘܢ ܘܬܬܠ ܠܟܘܢ ܝܘܪܬܢܐ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ܂ 33 ܟܣܦܐ ܐܘ ܕܗܒܐ ܐܘ ܢܚܬܐ ܠܐ ܪܓܬ܂ 34 ܘܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܣܘܢܩܢܝ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܝ ܗܘܘ܂ ܫܡܫ ܐܝܕܝ ܗܠܝܢ܂ 35 ܘܚܘܝܬܟܘܢ ܟܠܡܕܡ ܕܗܟܢܐ ܘܠܐ ܠܡܠܐܘ܂ ܘܠܡܬܒܛܠܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܟܪܝܗܝܢ܂ ܘܠܡܗܘܐ ܥܗܕܝܢ ܠܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ܂ ܡܛܠ ܕܗܘ ܐܡܪ܂ ܕܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܝܗܒ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܢܣܒ܂ 36 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ܂ ܒܪܟ ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ ܘܨܠܝ ܘܥܡܗܘܢ ܟܠܗܘܢ܂ 37 ܘܒܟܬܐ ܪܒܬܐ ܗܘܬ ܠܟܠܗܘܢ܂ ܘܓܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܨܘܪܗ ܘܡܢܫܩܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ 38 ܒܝܫܐܝܬ ܕܝܢ ܡܬܟܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܗܝ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ܂ ܕܬܘܒ ܠܐ ܚܙܝܢ ܠܦܪܨܘܦܗ܂ ܘܠܘܝܘܗܝ ܥܕܡܐ ܠܐܠܦܐ܂

24 *Mihi verò pro nihilo habetur anima [vita] mea, vt absoluam cursum meum, & ministerium quod accepi à Domino nostro Jeschua, vt testimonium perhibeam Euangelio gratiæ Dei.

25 *Nunc igitur scio ego non amplius visuros faciem meam vllos ex vobis omnibus ad quos peragraui prædicans vobis regnum Dei.

26 *Testor vobis hodierno die me mundum esse à sanguine vestrûm omnium.

27 *Non enim me excusaui quominus patefacerem vobis omnem voluntatem Dei.

28 *Cauete ergo vobismetipsis, & toti gregi illi, in quem constituit vos Spiritus Sanctitatis episcopos, vt pascatis Ecclesiam illam Meschicho, quem acquisiuit proprio sanguine.

29 *Ego siquidem noui, postquam abiero, ingressuros vobiscum lupos efferos, qui non parcent gregi.

30 *Quin ex vobis, vobis inquam, surrecturos homines qui loquantur peruersa ad subuertendum discipulos vt se sequantur.

31 *Quamobrem vigilate, & memores estote me per triennium non cessasse noctu & interdiu cum lachrymis admonere vnumquemque ex vobis.

32 *Nunc autem commendo vos Deo, & verbo gratiæ ipsius, quod quidem potest vos ædificare, & dare vobis hæreditatem cum omnibus sanctis.

33 *Argentum, aurúmue, aut vestimenta, non concupiui.

34 *Et vos nostis, indigentiæ meæ, & ijs qui mecum sunt istas manus meas ministrasse.

35 *Et in omnibus ostendi vobis sic oportere laborare, & curam habere de infirmis, & meminisse sermonum Domini nostri Jeschua: quippe qui dixerit, Melior est qui dat, quàm qui accipit.

36 *Quúmque hæc dixisset, procubuit in genua, & preces fudit, cunctíque homines cum eo.

37 *Proinde obortus est fletus magnus omnibus; & complexi sunt eum, eúmque deosculabantur.

38 *Magis autem angebantur ob illum sermonem quem dixerat, ipsos non esse amplius visuros faciem eius: & concomitati sunt eum vsque ad nauim.

---

24 אלא לי לא חשיבא נפשי מדם איך דאשלם רהטי ותשמשתא דקבלת מן מרן ישוע [s] דאסהד על [t] סברתא דטיבותה דאלהא׃ 25 והשא אנא ידע אנא דתוב פרצופי לא [v] חזין אנתון כלכון אילין [x] דאתכרכת [y] אכרזת לכון מלכותה דאלהא׃ 26 מסהד אנא לכון יומא דיומנא דדכא אנא מן דמא דכלכון׃ 27 לא גיר [z] אשתאלת [a] דאודעכון כלה [b] צבינה דאלהא׃ 28 [c] אזדהרו הכיל בנפשכון ובכלה [d] מרעיתא הי [e] דאקימכון בה רוחא דקודשא [f] אפיסקופא [g] דתרעון [h] לעדתה דמשיחא הי [i] דקנה בדמה׃ 29 אנא גיר ידע אנא דמן בתר דאזל אנא [k] נעלון עמכון [l] דאבא תקיפא דלא [m] חיסין על [n] מרעיתא׃ 30 ואף מנכון דילכון [o] נקומון גברא ממללי [p] מעקמתא איך [q] דנהפכון [r] לתלמידא דנאזלון בתרהון׃

[s] סהד [t] בשורה [v] חזא
[x] כרך [y] כרז [z] שאל
[a] ידע [b] צבא [c] זהר
[d] רעא פרנס [e] קום
[f] צופים מן לשון יון
[g] רעא רעה [h] בעדתו
[i] קנא [k] עלל [l] זאבים
[m] חוס חול [n] מרעית [o] קום
[p] עקם [q] הפך [r] למד

24 Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam pretiosiorem quàm me, dummodo consummem cursum meum & ministerium † quod accepi à Domino Iesu, testificari Euangelium gratiæ Dei.

[verbi]

25 Et nunc ecce ego scio, quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes, per quos transiui prædicans regnũ Dei.

26 Quapropter contestor vos hodierna die, quia mundus sum à sanguine omnium. F

27 Non enim subterfugi, quominus annuntiarem omne consiliũ Dei vobis.

28 Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, regere ecclesiam Domini & Dei, quam acquisiuit sanguine suo.

29 Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi † rapaces in vos, non parcentes gregi.

[graues]

30 Et ex vobisipsis exurgent viri loquentes peruersa, vt abducant discipulos post se.

31 Propter quod vigilate, memoria retinentes quoniam per triennium nocte & die non cessaui, cum lachrymis monens vnumquenque vestrum.

32 Et nunc commendo vos Deo & verbo gratiæ ipsius, qui potens est ædificare, & dare hæreditatem in sanctificatis omnibus. 33 Argentum & aurum, aut vestem nullius concupiui.

34 † Ipsi scitis quoniam ad ea quæ mihi opus erant, & his qui mecum sunt, ministrauerunt manus istæ. G

[Sicut]

[1.Cor.4. c.12. 1.Thess. 2.b.9. 2.Thess. 3.b.8.]

35 Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborãtes, oportet suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini Iesu. (quoniã ipse dixit,) Beatius est magis dare, quàm accipere.

36 Et cùm hæc dixisset, positis genibus suis orauit cum omnibus illis.

37 Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli, osculabantur eum:

38 Dolentes maximè in verbo quod dixerat, quoniam amplius faciem eius non essent visuri. Et deducebant eum ad nauem.

24 ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.

25 καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

26 διὸ καὶ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων·

27 οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ.

28 προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος·

29 ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου·

30 καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾷν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.

31 διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν, νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον.

32 καὶ τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.

33 ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα.

34 αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται.

35 πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, μακάριόν ἐστι μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

36 καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.

37 ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ παύλου, κατεφίλουν αὐτόν,

38 ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

31 מטל הנא הויתון עירין ועהידין דשניא תלתא לא שלית בליליא ובאימממא כד בדמעא מרתא אנא לאנש אנש מנכון: 32 והשא מגעל אנא לכון לאלהא ולמלתא דטיבותה דהי משכחא בניא לכון ויהבא לכון ירותנא עם כלהון קדישא: 33 כספא אודהבא או נחתא לא רגת: 34 ואנתון ידעין אנתון לסניקותי ולאילין דאית עמי שמשי הלין אידי: 35 וכלמדם חויתכון הכנא זלא למלאא ולמאצף דאילין דכריהין ולמעהדו מלוהי דמרן ישוע מטל דהו אמר דטובוהי לאינא דיהב יתיר מן אינא דנסב: 36 וכד הלין אמר קעד על בורכוהי וצלי וכלהון אנשא עמה: 37 והות בכתא רבתא בכלהון ועפקוהי ומנשקין הוו לה: 38 יתיראית דין משתנקין הוו על הי מלתא דאמר דתוב לא עתידין דנחזון פרצופה ולווהי עדמא לאלפא:

עור שקד
עתד הזכיר שנים שלא
יום רתא הורה ועתה
געל מפקיד טוב או טוב
בנא יהב ירת ירש
לבושים רגג סנקלצורכי
חוא הגיד לאא עמל
אשרי תחוא עפק חבק

❖ ܩܦܠܐܘܢ ܟܐ ❖

1 ܘܦܪܫܢ ܡܢܗܘܢ. ܘܪܕܝܢ ܬܪܝܨܐܝܬ ܠܩܘ ܓܙܪܬܐ. ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܬܝܢ ܠܪܘܕܘܣ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܠܦܛܪܐ. 2 ܘܐܫܟܚܢ ܬܡܢ ܐܠܦܐ ܕܐܙܠܐ ܠܦܘܢܝܩܐ. ܘܣܠܩܢ ܠܗ. ܘܪܕܝܢ. 3 ܘܡܛܝܢ ܥܕܡܐ ܠܘܬ ܩܘܦܪܘܣ ܓܙܪܬܐ. ܘܫܒܩܢܗ ܠܣܡܠܐ. ܘܐܬܝܢ ܠܣܘܪܝܐ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܡܛܝܢ ܠܨܘܪ. ܬܡܢ ܓܝܪ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܠܐܠܦܐ ܠܡܢܚܘ ܛܥܢܗ. 4 ܘܟܕ ܐܫܟܚܢ ܬܡܢ ܬܠܡܝܕܐ. ܩܘܝܢ ܠܘܬܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܫܒܥܐ. ܘܗܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܟܠܝܘܡ ܠܦܘܠܘܣ ܒܪܘܚ. ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. 5 ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ. ܢܦܩܢ ܕܢܐܙܠ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܡܠܘܝܢ ܗܘܘ ܠܢ ܟܠܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܘܢܫܝܗܘܢ ܘܒܢܝܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܩܥܕܘ ܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ ܘܨܠܝܘ. 6 ܘܫܩܠܢ ܫܠܡܐ ܚܕ ܡܢ ܚܕ. ܘܣܠܩܢ ܠܐܠܦܐ. ܘܗܢܘܢ ܗܦܟܘ ܠܒܬܝܗܘܢ. 7 ܚܢܢ ܕܝܢ ܪܕܝܢ ܡܢ ܨܘܪ. ܘܐܬܝܢ ܠܥܟܘ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܫܐܠܢ ܒܫܠܡܐ ܠܐܚܐ ܕܬܡܢ. ܘܩܘܝܢ ܠܘܬܗܘܢ. ܝܘܡܐ ܚܕ. 8 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ. ܢܦܩܢ ܘܐܬܝܢ ܠܩܣܪܝܐ. ܘܥܠܢ ܫܪܝܢ ܒܒܝܬܗ ܕܦܝܠܝܦܘܣ ܡܣܒܪܢܐ. ܐܝܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܫܒܥܐ. 9 ܘܐܝܬ ܗܘܝ ܠܗ ܒܢܬܐ ܒܬܘܠܬܐ ܐܪܒܥ ܕܡܬܢܒܝܢ ܗܘܝ. 10 ܘܟܕ ܐܝܬܝܢ ܬܡܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. ܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܢܒܝܐ ܚܕ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܐܓܒܘܣ. 11 ܘܥܠ ܠܘܬܢ. ܘܫܩܠ ܐܣܪܐ ܕܚܨܘܗܝ ܕܦܘܠܘܣ. ܘܐܣܪ ܪܓܠܘܗܝ ܘܐܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܠܓܒܪܐ ܡܪܗ ܕܐܣܪܐ ܗܢܐ. ܗܟܢܐ ܢܐܣܪܘܢܝܗ ܝܗܘܕܝܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܘܢܫܠܡܘܢܝܗ ܠܐܝܕܝ ܥܡܡܐ. 12 ܘܟܕ ܫܡܥܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܒܥܝܢ ܡܢܗ ܚܢܢ ܘܒܢܝ ܐܬܪܐ ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ❖

CAP. XXI.

1 ET separati sumus ab eis, & rectà enauigauimus ad Coum insulam, sequentíque die venimus Rhodum, & illinc Patara.

2 * Nactíque illic nauim profecturam Phœniciam, conscendimus eam, & perreximus.

3 * Peruenimus autem vsque ad Cyprum insulam, & reliquimus eam ad sinistram, venimúsque Syriam, & illinc peruenimus ad Tzour; illic enim nauis erat expositura onus suum.

4 * Et quum inuenissemus illic discipulos, permansimus apud eos dies septem: isti autem dicebant quotidie Paulo per spiritum ne proficisceretur ad Ourischlem.

5 * Illis autem pòst diebus exiuimus iter facturi, & concomitati sunt nos ij omnes, & vxores liberíque eorum, donec extra vrbem essemus: & prociderunt in genua, precésque fuderunt iuxta litus maris.

6 * Et deosculati sumus alij alios, conscendimúsque nauim: illi autem reuersi sunt domos suas.

7 * Nos verò perreximus ex Tzour, & venimus ad Acou [Ptolemaidem] vrbem, salutauimúsque fratres qui illic erant, & diuersati sumus apud eos diem vnum.

8 * Postridie verò egressi venimus Cæsaream: & ingressi diuersati sumus in ædibus Philippi Euangelistæ illius qui erat vnus è septem.

9 * Cui quidem erant quatuor filiæ virgines, quæ vaticinabantur.

10 * Et quum illic egissemus dies plurimos, descendit ex Jihoudæa propheta quidam cui nomen erat Agabus.

11 * Et introijt apud nos, sumpsítque cingulum lumborum Pauli, & vinxit pedes, manúsque suas, aitque, Sic dicit Spiritus Sanctitatis, Virum dominum huius cinguli ita vincient Jihoudæi in Ourischlem, tradéntque in manus Gentium.

12 * Quúmque hos sermones audissemus, efflagitauimus ab eo nos & filij [incolæ] regionis, ne proficisceretur ad Ourischlem.

קפלאון כא

1 ופרשן מנהון [a] ורדין [b] תריצאית לקו [c] גזרתא וליומא אחרנא [d] אתין לרודוס ומן תמן לפאטרא:
2 [e] ואשכחן תמן [f] אלפא דאזלא לפוניקא [g] וסלקן לה [h] ורדין: 3 [i] ומטין עדמא לות קופרוס גזרתא ושבקנה
לסמלא [k] ואתין לסוריא ומן תמן מטין לצור תמן גיר אית הוא לה לאלפא [l] למנחו [m] טענה:
4 וכד אשכחן תמן [n] תלמידא [o] קוין לותהון [p] יומתא שבעא והלין אמרין הוו כליום לפולוס ברוח דלא [q] נאזל
לאורשלם: 5 ומן בתר הלין יומתא נפקן דנאזל באורחא [r] ומלוין הוו לן כלהון הנון ונשיהון ובניהון עדמא
לבר מן מדינתא [s] וקעדו על בורכיהון על יד ימא [t] וצליו:

[a] רדא [b] תרץ [c] אי [d] אתא
[e] שכח מצא [f] ספינה [g] סלק
[h] רדא [i] מטא בוא
[k] אתא [l] נוח [m] נטלו
[n] למד [o] קוא [p] יום
[q] אזל [r] לוא
[s] קעד נפל או כרע
[t] צלא פלל

CAP. XXI.

CVm autem factum esset vt nauigaremus, abstracti ab eis, recto cursu venimus Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. [1] A

‡ Et cùm inuenissemus nauem transfretantem in Phœnicen: ascendentes nauigauimus. [2]

‡ Cùm apparuissemus autem Cypro, relinquentes eam ad sinistram, nauigauimus in Syriam, & venimus Tyrum: ibi enim nauis expositura erat onus. [3]

‡ Inuentis autem discipulis, mansimus ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum, ne ascenderet Ierosolymam. [4]

‡ Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum vxoribus & filijs vsque foras ciuitatem: & positis genibus in litore, orauimus. [5]

‡ Et cùm valefecissemus inuicē, ascendimus nauem: illi autem redierunt in sua. [6]

expleta ‡ Nos verò nauigatione † explicita à Tyro descendimus Ptolemaidam: & salutatis fratribus, mansimus die vna apud illos. [7] B

‡ Alia autem die profecti, venimus Cæsaream. Et intrantes domum Philippi Euangelistæ, qui erat vnus de septem, mansimus apud eum. [8]

Sup. 6. 8.5. ‡ Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes. [9]

‡ Et cùm moraremur per dies aliquot, superuenit quidam † à Iudæa propheta nomine Agabus. [10] vir

‡ Is cùm venisset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus dixit, Hæc dicit Spiritus sanctus: Virum cuius est zona hæc, sic alligabunt in Ierusalem Iudæi, & tradent in manus Gentium. [11]

‡ Quod cùm audissemus, rogabamus nos & qui loci illius erant, ne ascenderet Ierosolymam. [12]

κα΄.

1 ‡ Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς πάταρα.

2 ‡ καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν.

3 ‡ ἀναφάναντες δὲ τὴν κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς συρίαν, καὶ κατήχθημεν εἰς τύρον. ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον.

4 ‡ καὶ ἀνευρόντες μαθητὰς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ, οἵτινες τῷ παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς ἱερουσαλήμ.

5 ‡ ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα.

6 ‡ καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλοις, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον. ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

7 ‡ ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες, ἀπὸ τύρου κατηντήσαμεν εἰς πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.

8 ‡ τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες, ἤλθομεν εἰς καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ.

9 ‡ τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι.

10 ‡ ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς ἰουδαίας προφήτης, ὀνόματι ἄγαβος.

11 ‡ καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ παύλου, δήσας τε αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ τὰς χεῖρας, εἶπε, τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δήσουσιν ἐν ἱερουσαλὴμ οἱ ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.

12 ‡ ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ.

---

6 ונשקן [u] לחדדא וסלקן לאלפא והפכו הנון לבתיהון׃
7 חנן דין [x] רדין מן צור [y] ואתין לעכו מדינתא [z] ויהבן שלמא לאחא דתמן [a] ושרין צאידיהון יומא חד׃
8 וליומא אחרנא נפקן ואתין לקסריא [b] ועלן שרין בביתה דפיליפוס [c] מסברנא אינא [d] דאיתוהי הוא מן שבעא׃
9 דאית [e] הוי לה [f] בנתא בתולתא ארבעא [g] דמתנבין הוי׃
10 וכד [h] איתין תמן יומתא סגיאא נחת הוא מן יהוד נביא חד דשמה הוא אגבוס׃
11 [i] ועל לותן ושקל ערקתא דחצוהי דפולוס ואסר רגלא דנפשה [k] ואידוהי ואמר הכנא אמר רוחא דקודשא דגברא מרה [l] דערקתא הדא הכנא [m] נאסרונה יהודיא באורשלם [n] ונשלמונה [o] באידי עממא׃
12 וכד הלין [p] מלא שמען [q] בעין מנה חנן ובני אתרא דלא [r] נאזל לאורשלם׃

[u] חד לחד [x] רדא [y] אתא
[z] יהב נתן [a] שרא [b] עלל
[c] סבר בשר [d] אית יש
[e] הוא [f] בנות בתולות
[g] נבא [h] אית יש [i] עלל
[k] וידיו [l] חגור ההוא [m] אסר
[n] שלם [o] בידי עממים
[p] מלל [q] בעא [r] אזל

ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܕ ܕܒܬܪ ܦܢܛܝܩܘܣܛܝ ܢܐ

13 ܗܝܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܚܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܠܠܒܝ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܕܐܬܐܣܪ ܒܠܚܘܕ ܡܛܝܒ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܕܐܡܘܬ ܒܐܘܪܫܠܡ ܚܠܦ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 14 ܘܟܕ ܠܐ ܐܬܛܦܝܣ ܠܢ ܫܠܝܢ ܘܐܡܪܢ ܕܨܒܝܢܗ ܕܡܪܢ ܢܗܘܐ. 15 ܘܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ ܐܬܛܝܒܢ ܘܣܠܩܢ ܠܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. 16 ܘܐܬܘ ܗܘܘ ܥܡܢ ܐܢܫܐ ܬܠܡܝܕܐ ܡܢ ܩܣܪܝܐ. ܟܕ ܕܒܝܪܝܢ ܥܡܗܘܢ ܐܚܐ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܩܕܡܝܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܡܢܣܘܢ. ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܩܘܦܪܘܣ. ܕܢܩܒܠܢ ܒܒܝܬܗ. 17 ܘܟܕ ܐܬܝܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܩܒܠܘܢ ܐܚܐ ܒܚܕܝܘܬܐ. 18 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܥܠܢ ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܠܘܬ ܝܥܩܘܒ. ܟܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܩܫܝܫܐ. 19 ܘܝܗܒܢ ܠܗܘܢ ܫܠܡܐ. ܘܡܫܬܥܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܦܘܠܘܣ ܒܬܪ ܒܬܪ ܟܠ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܒܬܫܡܫܬܗ. 20 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܐܚܘܢ. ܟܡܐ ܪ̈ܒܘܬܐ ܐܝܬ ܒܝܗܘܕ ܕܗܝܡܢܘ. ܘܗܢܘܢ ܟܠܗܘܢ ܛܢܢܐ ܐܢܘܢ ܕܢܡܘܣܐ. 21 ܐܬܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܥܠܝܟ ܕܡܠܦ ܐܢܬ ܕܢܦܪܩܘܢ ܡܢ ܡܘܫܐ. ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܒܝܬ ܥܡܡܐ. ܟܕ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܢܓܙܪܘܢ ܒܢܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܠܟܘܢ ܒܥܝ̈ܕܐ ܕܐܘܪܝܬܐ. 22 ܡܛܠ ܗܕܐ ܕܐܫܬܡܥܬ ܠܗܘܢ ܕܐܬܝܬ ܠܗܪܟܐ. 23 ܥܒܕ ܕܐܡܪܝܢܢ ܠܟ. ܐܝܬ ܠܢ ܓܒܪܐ ܐܪܒܥܐ ܕܢܕܝܪܝܢ ܠܡܬܕܟܝܘ. 24 ܕܒܪ ܐܢܘܢ ܘܙܠ ܐܬܕܟܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܦܘܩ ܥܠܝܗܘܢ ܢܦܩܬܐ ܐܝܟ ܕܢܓܪܥܘܢ ܪܫܝܗܘܢ. ܘܢܕܥ ܟܠ ܐܢܫ ܕܡܠܬܐ ܕܐܬܐܡܪܬ ܥܠܝܟ ܕܓܠܐ ܗܝ. ܘܐܢܬ ܡܫܠܡ ܐܢܬ ܢܡܘܣܐ ܘܢܛܪ ܐܢܬ ܠܗ. 25 ܥܠ ܐܠܝܢ ܕܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܡܢ ܥܡܡܐ ܚܢܢ ܟܬܒܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܢܛܝܪܝܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܡܢ ܕܕܒܝܚܐ ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܘܡܢ ܚܢܝܩܐ ܘܡܢ ܕܡܐ.

Dominica IIII. post Pentecosten.

13 *Tunc respondit & ait Paulus, Quid agitis qui fletis, & contunditis cor meum? Ego enim non vinciri tantùm paratus ſum, ſed etiam mori in Ouriſchlem pro nomine Domini noſtri Jeſchua Meſchicho.*

14 *Quum itaque aſſenſum non præbuiſſet nobis, deſtitimus, diximúsque, Voluntas Domini noſtri fiat.*

15 *Proinde poſt dies iſtos præparauimus nos, & conſcendimus ad Ouriſchlem.*

16 *Et venerunt nobiſcum quidam diſcipuli è Cæſarea, adducentes ſecum fratrem quendam ex primis diſcipulis, cui nomē erat Mnaſoun, (erat autem ex Cypro) vt exciperet nos domi ſuæ.*

17 *Quùm igitur veniſſemus ad Ouriſchlem, fratres exceperunt nos hilariter.*

18 *Sequenti autem die introiuimus cum Paulo ad Jaakoub, cùm apud eum eſſent omnes Presbyteri.*

19 *Et ſalutauimus eos, ac renuntiauit eis ſigillatim Paulus, quicquid egiſſet Deus inter gentes miniſterio ſuo.*

20 *Quod quum audiſſent, gloriam tribuerunt Deo, dixerúntque ei, Vides frater noſter quot ſint millia in Jiboudæa eorum qui crediderunt, & iſti omnes zelatores ſunt Legis.*

21 *De te autem dictum eſt eis, te docere vt deficiant à Mouſche cuncti Jiboudæi qui ſunt inter Gentes, quum dicas vt non circuncidant filios ſuos, neque ſecundùm ritus Legis ambulent.*

22 *Quamobrem quia auditione acceperunt nos huc veniſſe,*

23 *Fac quod dicimus tibi: Sunt nobis viri quatuor voto obnoxij vt mundentur.*

24 *Aſſume eos, & proficiſcere, mundator cum eis, & expende pro eis expenſas, vt radant capita ſua, & innoteſcat omnibus quod dictum eſt de te falſum eſſe, teque Legem adimplere & conſeruare.*

25 *De ijs porrò qui crediderunt ex Gentibus nos ſcripſimus, vt cuſtodiant ſeſe ab immolato, & à ſcortatione, & ſuffocato, & ſanguine.*

דחד בשבא דד דבתר פנטיקוסטי נא

13 הידין ענא ואמר פולוס מנא עבדין אנתון דבכין אנתון ושחקין אנתון לה ללבי אנא גיר לא הוא דאתאסר בלחוד מטיב אנא אלא אף דאמות באורשלם חלף שמה דמרן ישוע משיחא׃ 14 וכד לא אתטפיס לן שלין ואמרן דצבינה דמרן נהוא׃ 15 ובתר יומתא הלין אתטיבן וסלקן לן לאורשלם׃ 16 ואתו הוו עמן אנשא תלמידא מן קסריא כד דבירין עמהון אחא חד מן תלמידא קדמיא דשמה הוא מנסון ואיתוהי הוא מן קופרוס דנקבלן בביתה׃ 17 וכד אתין לאורשלם קבלון אחא חדיאית׃ 18 ולֿיומא אחרנא עלן עם פולוס לות יעקוב כד אית הוא לותה כלהון קשישא׃ 19 ויהבן להון שלמא ומשתעא הוא להון פולוס בתר בתר כל מא

ª מן לשון יון תג חשבועות
ᵇ בכא ᶜ אסר ᵈ טיב
ᵉ מות ᶠ טפס כמו פיס
ᵍ בהל חדל ʰ צבא ⁱ יום
ᵏ טיב ˡ אתא ᵐ למד
ⁿ אית יש ᵒ חדא בשמחה
ᵖ עלל ᑫ יהב נתן
ʳ שעא ספר ˢ בסדר

13 * Tunc reſpondit Paulus, & dixit, Quid facitis flentes & affligentes cor meum? Ego †enim nõ ſolùm alligari, ſed & mori in Ieruſalem paratus ſum propter nomen Domini Ieſu.

14 * Et cùm ei ſuadere non poſſemus, quieuimus, dicentes, Domini voluntas fiat.

15 * Poſt dies autẽ iſtos præparati, aſcendebamus in Ieruſalem.

16 * Venerunt autem † & ex diſcipulis à Cæſarea nobiſcum, adducentes ſecum, apud quẽ hoſpitaremur, † Iaſonẽ quendam Cyprium, antiquum diſcipulum.

17 * Et cùm veniſſemus Ieroſolymam, libenter exceperunt nos fratres.

18 * Sequenti autem die introibat Paulus nobiſcum ad Iacobum, omnéſque collecti ſunt ſeniores.

19 * Quos cùm ſalutaſſet, narrabat per ſingula quæ Deus feciſſet in Gentibus per miniſterium illius.

20 * At illi cùm audiſſent, magnificabant Deum, dixerúntque ei: Vides frater quot millia ſunt in Iudæis qui crediderunt: & omnes æmulatores ſunt legis.

21 * Audierunt autem de te, quia diſceſſionem doceas à Moyſe eorum, qui per Gentes ſunt, Iudæorum: dicens non debere eos circuncidere filios ſuos, neque ſecundùm conſuetudinem ingredi.

22 * Quid ergo eſt? vtique oportet conuenire multitudinem: audient enim te ſuperueniſſe.

23 * Hoc ergo fac quod tibi dicimus: Sunt nobis viri quatuor, votum habentes ſuper ſe.

24 * His aſſumptis, ſanctifica te cum illis & impende in illis, vt radãt capita: & ſcient omnes quia quæ de te audierunt, falſa ſunt, ſed ambulas & ipſe cuſtodiens legem.

25 * De his autem qui crediderũt ex Gentibus nos ſcripſimus, iudicantes vt abſtineant ſe ab idólis, immolato, & ſanguine, & ſuffocató, & fornicatione.

autem | quidã ex | Mnaſo- nem | Num. 6. c. 18. | Sup. 18. c. 4. | Sup. 15. d. 20. & 29.

13 * ἀπεκρίθη τε ὁ παῦλος, τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως ἔχω εἰς ἱερουσαλὴμ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἰησοῦ.

14 * μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες, τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γινέσθω.

15 * μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς ἱερουσαλήμ.

16 * συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν, μνάσωνί τινι κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 * γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.

18 * τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι.

19 * καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ.

20 * οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν θεόν. εἰπόν τε αὐτῷ· θεωρεῖς ἀδελφὲ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων; καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι.

21 * κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν.

22 * τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ πλῆθος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας.

23 * τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν.

24 * τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων.

25 * περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό, τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν.

דעבד אלהא בעממא בתשמשתה׃ 20 וכד שמעו שבחו לאלהא ואמרו לה חזא אנת אחון כמא רבון אית ביהוד
אילין דהימנו וכלהון הלין טננא אנון דנמוסא׃ 21 אתאמר להון דין עליך דמלף אנת דנפרקון מן מושא
כלהון יהודיא דבעממא כד אמר אנת דלא נהוון גזרין בניהון ולא בעידא דנמוסא נהוון מהלכין׃
22 מטל הכיל דמשתמעא הי להון דאתית לכא׃ 23 עבד מדם דאמרינן לך אית לן גברא ארבעא דנדיר
להון דנתדכון׃ 24 דבר אנון זל אתדכא עמהון ואפק עליהון נפקתא איך דנגרעון רישיהון ומתידעא
לכלנש דמדם דאתאמר עליך דגל הו ואנת לנמוסא שלם אנת ונטר׃ 25 על אילין דהימנו מן עממא חנן כתבן
דנהוון נטרין נפשהון מן דדביחתא ומן זניותא ומן חניקא ומן דמא׃

שמש כמו ריבות | חימן טנן קנא אמר | אלף ברק סור או מרד | עד או ועד שמע | אתא בא פא אמר | נדר דכא זכה אזל | נפק גרע גזז ידע | זבן חימן דבח זבח

26 * *Tunc Paulus assumpsit viros illos sequenti die, & purificatus est cum eis; & introiens profectus est in templum patefaciens eis expletionem dierum purificationis, vsquedum oblata fuit oblatio vniuscuiusque ex eis.*

27 * *Quúmque aduenisset dies septimus, Jihoudæi ex Asia vt conspicati sunt eum in templo, concitarunt aduersus eum totam plebem, & iniecerunt in eum manus:*

28 * *Clamantes & dicentes, Viri filij Jsroiel ferte opem: hic est homo ille qui aduersus gentem nostram docet vbique, & aduersus Legem, atque aduersus hunc locum: quinetiam Aramæos* [gentes] *introduxit in templum, & profanauit hunc locum sacrosanctum.*

29 * *Viderant enim iam ante cum eo Trophimum Ephesium in ciuitate, & putabant eum cum Paulo ingressum fuisse in templum.*

30 * *Proinde commota est tota ciuitas, & coactus est vniuersus populus Jihoudæorum, & prehenderunt Paulum, traxerúntq; eum extra templum, & eo momento clausæ sunt valuæ.*

31 * *Quúmque studeret turba interficere eum, auditione accepit Tribunus cohortis totam ciuitatem conturbatam esse.*

32 * *Proinde eo momento assumpsit centurionem & milites quamplurimos, & excurrerunt in eos: Quum autem illi vidissent Tribunum & milites, cessarunt ij qui percutiebant Paulum.*

33 * *Et accedens ad eum Tribunus, prehendit eum, iussitque eum vinciri duabus catenis, & sciscitatus est super eo quisnam esset & quid fecisset.*

34 * *Clamabant autem in eum quidam ex turba, alij aliud, ita vt præ vociferatione eorum non potuerit cognoscere quæ esset veritas: proinde iussit eum duci in castra.*

35 * *Quumq; peruenisset Paulus ad gradus, portauerunt eum milites propter violentiam*
36 *plebis.* * *Veniebat enim post eum populus multus, & vociferabantur ac dicebant, Tolle*
37 *eum.* * *Et quum iam introducendus esset in castra, ipse Paulus dixit Tribuno, Si permiseris mihi, loquar tecum. Ille verò dixit ei, Græcè nosti?*

---

26 הידין פולוס דבר אנון לגברא הלין ליומא אחרנא [s] ואתדכי עמהון [t] ועל אזל להיכלא כד [u] מודע להון [x] מוליא דיומתא [y] דתדכיתא עדמא [z] דאתקרב קורבנא דאנש אנש מנהון׃ 27 וכד מטי יומא דשבעא יהודיא דמן אסיא חזאוהי בהיכלא [a] וגריו עלוהי עמא כלה [b] וארמיו עלוהי אידיא׃ 28 כד [c] מבגנין ואמרין גבריא בני יסריל עדרו הנא הו גברא דלוקבל עמא דילן מלף בכל דוכא ולוקבל נמוסא ולוקבל אתרא הנא ואף [d] לארמיא [e] אעל להיכלא [f] וסיבה לאתרא הנא קדישא׃ 29 קדמו הוו גיר [g] חזו עמה לטרופימוס אפסיא במדינתא [h] וסברין הוו דעם פולוס [i] על להיכלא׃ 30 [k] ואשתגשת כלה מדינתא ואתכנשו כלה עמא [l] ואחדוהי לפולוס [m] וגרוהי לבר מן היכלא ובר שעתה [n] אתתחדו תרעא׃

[r] דכא זכה [s] עלל ירע [x] מלא [y] דכא [z] קרב [a] גרא הריב [b] רמא השליך [c] בגן זעק [d] את הגוים [e] עול הביא [f] סיב טמא [g] חזא [h] חושבים [i] עלל [k] שגש עכר [l] אחד צוה [m] גרי משך [n] אחד נסגרו

26 * Tunc Paulus assumptis viris, postera die purificatus, cum illis intrauit in templum, annuntians expletionem dierum purificationis, donec offerretur pro vnoquoque eorum oblatio.

27 * Dum autem septem dies consummarentur, hi qui de Asia erant Iudæi, cùm vidissent eum in templo, concitauerunt omnem populum, & iniecerunt ei manus:

28 * Clamantes, Viri Israëlitæ, adiuuate: hic est homo qui aduersus populum & Legem, & locum hunc, omnes vbique docens, insuper & gentiles induxit in templum, & violauit sanctum locum istum. F

29 * (Viderant enim Trophimum Ephesium in ciuitate cum ipso, quē æstimauerunt, quoniam in templum introduxisset Paulus.)

30 * Commotáque est ciuitas tota: & facta est concursio populi. Et apprehendentes Paulū, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt ianuæ.

31 * Quærentibus autem eum occidere, nuntiatum est tribuno cohortis, Quia tota confunditur Ierusalem.

32 * Qui statim assumptis militibus & centurionibus, decurrit ad illos. Qui cùm vidissent tribunum & milites, cessauerunt percutere Paulum.

33 * Tunc accedens tribunus apprehendit eum, & iussit alligari catenis duabus: & interrogabat quis esset, & quid fecisset.

34 * Alij autem aliud clamabant in turba. Et cùm non posset certum cognoscere præ tumultu, iussit duci eum in castra. G

35 * Et cùm venisset ad gradus, contigit vt portaretur à militibus propter vim populi.

36 * Sequebatur enim multitudo populi, clamans, Tolle eum.

37 * Et cùm cœpisset induci in castra Paulus, dicit tribuno, Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit, †Græcè nosti?

26 * τότε ὁ παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.

27 * ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτόν·

28 * κράζοντες, ἄνδρες ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον.

29 * ἦσαν γὰρ ἑωρακότες τρόφιμον τὸν ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ παῦλος.

30 * ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ. καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ παύλου, εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.

31 * ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη συγκέχυται ἱερουσαλήμ.

32 * ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν παῦλον.

33 * ἐγγίσας δὲ ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη καὶ τί ἐστι πεποιηκώς.

34 * ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.

35 * ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου.

36 * ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον, αἶρε αὐτόν.

37 * μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ παῦλος, λέγει τῷ χιλιάρχῳ, εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν πρός σε; ὁ δὲ ἔφη, ἑλληνιστὶ γινώσκεις;

31 וכד בעא הוא כנשא למקטלה אשתמעת °לכילירכא ᵖדאספיר דכלה מדינתא אתתזיאת לה ׃ 32 ובר שעתה דבר ᵠלקנטרונא ʳולאסטרטיגא סגיאא ורהטו עליהון וכד חזו ˢלכילירכא ᵗולאסטרטיוטא ᵛבהלו מן דמחין הוו לפולוס ׃ 33 וקרב לותה כילירכא ואחדה ופקד דנאסרונה בתרתין ˣשׁשלן ומשאל הוא עלוהי דמנו ומנא עבד ׃ 34 וקעין הוו עלוהי אנשא מן ʸאכלוס מדם מדם ומטל ᶻקעתהון לא משכח הוא למדע אידא הי ᵃשרירתא ופקד ᵇדנובלונה למשריתא ׃ 35 וכד מטי פולוס לדרגא ᶜטענוהי ᵈאסטרטיוטא מטל קטירא דעמא ׃ 36 אתא הוא גיר בתרה עמא סגיאא וקעין הוו ואמרין שקוליהי ׃ 37 וכד מטי למעל ᵉלמשריתא הו פולוס אמר לכילירכא אן ᶠמפס אנת לי אמלל עמך הו דין אמר לה יונאית ידע אנת ׃

o מן לשון יון p גם מן לשון יון q שר מאת אנשי מלחמה r מן לשון יון s שר אלף אנשי מלחמה t מן לשון יון v בהל חדל x כמו שלשלן y ההמון מן לשון יון z קעא זעק גאמת מן שרר b יבל הוליך c טען נשל d אנשי מלחמה e שרא מתנה f אפס מן פיס

[illegible]

38 * *Nónne tu es Ææegyptius ille, qui ante hos dies concitasti, & in desertum abduxisti quatuor millia hominum sceleratorum?*

39 * *Dixit ei Paulus, Ego sum vir Jihoudæus ex Tarso Ciliciæ vrbe celeberrima, in qua natus sum: rogo te, permitte mihi vt alloquar populum.*

40 * *Quum itaque permisisset ei, surrexit Paulus super gradus, & silentium eis indixit manu: & quum sedati essent, allocutus est eos Hebraicè, dixítque eis.*

CAP. XXII.

1 *FRatres & patres audite prolationem spiritus* [defensionem,] *quam apud vos habeo.*

2 * *Quúmque audissent eum Hebraicè ipsos alloqui, magis cessarunt: itaque dixit eis.*

3 * *Ego sum vir Jihoudæus natúsque Tarsi Ciliciæ, educatus verò in hac ipsa ciuitate ad pedes Gamalielis, & eruditus perfectè in Lege patrum nostrorum, fuíque zelator Dei, prout & vos omnes estis.*

4 * *Et hanc viam* [doctrinam] *persecutus sum ad mortem vsque, dum vincirem, & traderem in carceres, tum viros, tum mulieres.*

5 * *Quemadmodum mihi testis est summus Sacerdos, & omnes Seniores, à quibus accepi epistolas, vt proficiscerer ad fratres qui erant in Darmasouk, adducturus etiã eos qui illic essent ad Ourischlem vinctos, vt mulctam capiti impositam subirent.*

6 * *Quúmque iter facerem, & inciperem appropinquare Darmasouk circiter meridiem, derepente è cælo circumfulsit me lux plurima.*

7 * *Cecidíque humi, & audiui vocem dicentem mihi, Schouol, Schouol, quid me persequeris?*

8 * *Ego verò respondi, & dixi, Quis es Domine mi? At ille dixit mihi, Ego sum Jeschua ille Nazarenus, quem tu persequeris.*

9 * *Porrò quidam qui mecum erant, viderunt quidem lucem, vocem autem non audiuerunt eius qui loquebatur mecum.*

---

38 לא הוית אנת הו מצריא דקדם יומתא הלין אזיעת ואפקת למדברא ארבעא אלפין גברין עבדי בישתא׃
39 אמר לה פולוס אנא גברא אנא יהודיא מן טרסוס דקיליקיא מדינתא ידיעתא דבה יליד אנא בעא אנא מנך אפס לי למללו לעמא׃ 40 וכד אפס לה קם פולוס על דרגא ואזיע הוא להון אידה וכד בהלו מלל עמהון עבראית ואמר להון׃

קפלאון כב

1 אחא ואבהתא שמעו מפק ברוח דלותכון׃ 2 וכד שמעו דעבראית ממלל הוא עמהון יתיראית בהלו ואמר להון׃ 3 אנא גברא אנא יהודיא ויליד אנא בתרסוס דקיליקיא אתרבית גיר בהדא מדינתא על גנב רגלוהי

יום זוע נפק
כיש ירע חו לירשין
הסעלות זוע בהל חדל
אבא
נפק פרבוצא ותרבי
יתר בהל נוח
ילד רבא

38 * Nonne tu es Ægyptius qui ante hos dies tumultum concitasti, & eduxisti in desertum quatuor millia virorum sicariorum?

39 * Et dixit ad eum Paulus, Ego homo sum quidem Iudæus à Tharso, Ciliciæ non ignotæ ciuitatis municeps. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum.

Inf. 22. 3.

40 * Et cùm ille permisisset, Paulus, stans in gradibus, annuit manu ad plebem, & magno silentio facto, allocutus est lingua Hebræa, dicens:

CAP. XXII.

1 VIri fratres & patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. A

2 * Cùm audissent autem quia Hebræa lingua loqueretur ad illos, magis præstiterunt silentium. Et dicit:

3 * Ego sum vir Iudæus, natus Tharso Ciliciæ, nutritus autem in ista ciuitate, secus pedes Gamalielis, eruditus iuxta veritatẽ paternæ legis, æmulator legis sicut & vos omnes estis hodie:

Sup. 21. 39.

4 * Qui hanc viam persecutus sum vsq; ad mortem, alligans & tradens in custodias viros ac mulieres,

Supr. 8. 3.

5 * Sicut princeps Sacerdotum mihi testimonium reddit, & omnes maiores natu. à quibus & epistolas accipiens ad fratres, Damascum pergebam, vt adducerem inde vinctos in Ierusalem, vt punirentur.

Supr. 9. 2.

6 * Factum est autem eunte me, & appropinquante Damasco media die, subitò de cælo circunfulsit me lux copiosa.

Supr. 9. 3.

7 * Et decidens in terram, audiui vocem dicentem mihi, Saule, Saule, quid me persequeris?

8 * Ego autem respondi, Quis es Domine? Dixitque ad me, Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris.

9 * Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem non audierunt eius qui loquebatur mecum.

38 * οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων;

39 * εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.

40 * ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ. πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνησε τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ, λέγων,

κβ'.

1 * Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας.

2 * ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καί φησιν·

3 * ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον.

4 * ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας·

5 * ὡς ὁ ἀρχιερεύς μοι μαρτυρεῖ, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν.

6 * ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν, ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ,

7 * ἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;

8 * ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, τίς εἶ κύριε; εἶπέ τε πρός με, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις.

9 * οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι.

דגמליאיל [g] ואתרדית [h] גמירא־ית בנמוסא [i] דאבהתן [k] ואיתי הוית טננא דאלהא איך מא דאף אנתון כלכון איתיכון׃
4 ולהדא אורחא רדפת עדמא [l] למותא כד אסר הוית ומשלם הוית לבית אסירא גברא ונשא׃ 5 אכמא דסהד
עלי רב כהנא וכלהון קשישא דמנהון קבלת אגרתא [m] דאזל לות אחא דבדרמסוק דאף להנון דאית הוו תמן [n] איתא
אנון לאורשלם כד אסירין ונקבלון [o] מסם ברישא׃ 6 וכד אזל הוית [p] ושרית [q] מממטא אנא לדרמסוק בפלגה
דיומא מן תחית [r] שליא מן שמיא [s] אזלג עלי נוהרא סגיאא׃ 7 ונפלת על ארעא ושמעת קלא דאמר הוא לי שאול
שאול מנא רדף אנת לי׃ 8 אנא דין [t] ענית ואמרת מן אנת מרי והו אמר לי אנא הו ישוע נצריא דאנת רדף אנת׃
9 ואנשא דאית הוו עמי [u] חזו נוהרא קלא דין לא שמעו והו דממלל הוא עמי׃

[g] דרא למד [h] גמר
[i] אבא [k] אית יש [l] מות
[m] אזל [n] אתא הביא
[o] סום העונש
[p] שרי התחיל
[q] מטא השיג
[r] פתאם [s] הזהיר [t] ענא
[u] חזא

[illegible]

10 [*] Tum dixi, *Quid faciam Domine mi? Dominus autem noster dixit mihi, Surge, proficiscere ad Darmasouk: & illic dicetur tibi quicquid præcipietur tibi vt facias.*

11 [*] *Quum verò nihil appareret mihi præ gloria lucis illius, apprehenderunt me manibus meis ij qui mecum erant, & ascendi ad Darmasouk.*

12 [*] *Quidam autem vir Chanania iustus in Lege, prout dant ei testimonium omnes Jihoudæi, qui illic sunt;*

13 [*] *Venit ad me, & dixit mihi, Schouol frater mi, aperi oculos tuos. Et eo momento aperti fuerunt oculi mei, & eum intuitus sum.*

14 [*] *At dixit mihi, Deus patrum nostrorum constituit te vt cognosceres voluntatem eius, & conspiceres iustum illum, atque audires vocem ex ore ipsius.*

15 [*] *Proinde eris ei testis apud omnes homines super ijs omnibus quæ vidisti & audisti.*

16 [*] *Nunc ergo quid cunctaris? surge, baptizare, & purgare à peccatis tuis inuocans nomen eius.*

17 [*] *Reuertens autem huc veni, nempe, ad Ourischlem & præcatus sum in templo.*

18 [*] *Vidíque visione quum diceret mihi: Festina, & egredere ex Ourischlem, quandoquidem non accipient testimoniũ tuum de me.*

19 [*] *Ego verò dixi, Domine mi & ipsi norunt me tradidisse in carcerem & verberasse per omnes synagogas eos qui credebant in te.*

20 [*] *Et quum funderetur sanguis Stephani Testis tui, ego quoque cum eis adstabam, & adimplebam voluntatem eorum qui ipsum trucidabant, atque custodiebam pallia eorum, qui lapidabant illum.*

21 [*] *At dixit mihi, Proficiscere, quoniam ego te missurus sum procul vt prædices Gentibus.*

22 [*] *Quúmque audissent Paulum ad hunc vsque sermonem, sustulerunt vocem suam & clamauerunt, Tollatur è terra qui est eiusmodi, nec enim oportet eum viuere.*

23 [*] *Quum autem clamarent & proijcerent pallia sua, & facerent ascendere puluerem in cælum:*

24 [*] *Jussit tribunus eum introduci in castra, præcepitque vt verberibus inquireretur, vt resciret quam ob causam vociferarentur aduersus eum.*

---

10 ואמרת מנא אעבד מרי ומרן אמר לי קום [x] זל לדרמסוק ותמן נתמלל עמך על כל מדם [y] דמתפקד לך דתעבד :
11 וכד לא מתחזא הוא לי מטל [z] תשבוחתה [a] דנוהרא הו אחדוני באידי הנון דעמי הוו [b] ועלת לדרמסוק :
12 וגברא חד חנניא [c] כאנא בנמוסא איך דסהדין עלוהי כלהון יהודיא דתמן : 13 אתא לותי ואמר לי שאול אחי פתח עיניך ובה בשעתא [d] אתפתחי עיני [e] וחרת בה : 14 ואמר לי אלהא [f] דאבהתן [g] אקימך [h] למדע [i] צביניה ותחזא לזדיקא ותשמע קלא מן פומה : 15 ותהוא לה סהדא לות כלהון בנינשא על כל מא [k] דחזית ושמעת : 16 והשא מנא [l] משתוחר אנת קום [m] עמד [n] ואתדכא מן חטהיך כד קרא אנת שמה : 17 [o] והפכת [p] אתית לכא לאורשלם [q] וצלית בהיכלא וחזיתה [r] בחזוא : 18 כד אמר לי [s] אסתרהב [t] ופוק לך מן אורשלם מטל

[x] אזל [y] פקד צוה [z] שבח [a] זהר [b] עלל [c] כון ישר [d] פתח [e] חור הביט [f] אבא [g] קום [h] ידע [i] צבא [k] חזא [l] אחר מתמהמה [m] טבל [n] דכא זכה [o] הפך [p] אתא [q] צלא פלל בתוך [r] סרהב מהר [s] נפק יצא

[10] Et dixi, Quid faciam Domine? Dominus autem dixit ad me, Surgens vade Damascum: & ibi tibi dicetur de omnibus quæ te oporteat facere.

[11] Et cùm non viderem præ claritate luminis illius, ad manum deductus à comitibus, veni Damascum.

[12] Ananias autẽ quidam, vir timoratus secundùm legem testimonium habens ab omnibus habitantibus in Damasco Iudæis; [13] Veniens ad me, & adstans dixit mihi, Saule frater, respice. Et ego eadem hora respexi in eum. D

[14] At ille dixit, Deus patrũ nostrorum præordinauit te, vt cognosceres voluntatem eius, & videres iustum, & audires vocem ex ore eius:

[15] Quia eris testis illius ad omnes homines, eorum quæ vidisti & audisti.

[16] Et nunc quid moraris? Exurge, & baptizare, & ablue peccata tua inuocato nomine ipsius.

[17] Factum est autem reuertenti mihi in Ierusalem, & oranti in templo, fieri me in stupore mentis:

[18] Et videre illum dicentem mihi, Festina, & exi velociter ex Ierusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me. E

[19] Et ego dixi, Domine, ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem & cædens per synagogas eos qui credebant in te.

Sup. 8. 9. 3.

[20] Et cùm funderetur sanguis Stephani testis tui, ego astabam & consentiebam, & custodiebam vestimenta interficientium illum.

Sup. 7. 6. 54.

[21] Et dixit ad me, Vade, quoniam ego in nationes longè mittam te.

[22] Audiebant autem eum vsque ad hoc verbum, & leuauerunt vocem suam dicentes, Tolle de terra huiuscemodi: non enim fas est eum viuere. F

[23] Vociferantibus autem eis, & proijcientibus vestimenta sua, & puluerem iactantibus in aërem,

[24] Iussit tribunus induci eum in castra, & flagellis cædi, & torqueri eum: vt sciret propter quam causam sic acclamarent ei.

[10] εἶπον δέ, τί ποιήσω κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπε πρός με, ἀναστὰς πορεύου εἰς δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι.

[11] ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς δαμασκόν.

[12] ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων ἐν δαμασκῷ ἰουδαίων,

[13] ἐλθὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι, σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν.

[14] ὁ δὲ εἶπεν, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ,

[15] ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας.

[16] καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου.

[17] ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει,

[18] καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.

[19] κἀγὼ εἶπον, κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δαίρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ.

[20] καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.

[21] καὶ εἶπε πρός με, πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

[22] ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες, αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν.

[23] κραζόντων δὲ αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα,

[24] ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

דלא מקבלין [u] סהדותך דעלי ׃ 19 ואנא אמרת מרי אף הנון ידעין דאנא [x] משלם הוית לבית אסירא ומחא הוית בכל כנושן לאילין [y] דמהימנין הוו בך ׃ 20 וכד [z] מתאשד הוא דמה דאסטפנוס סהדך ואף אנא עמהון [a] קאם הוית [b] ושלם הוית [c] לצבינהון [d] דקטולוהי ונטר הוית [e] מאנא דאילין דרגמין הוו לה ׃ 21 ואמר לי [f] זל דאנא משדר אנא לך לרוחקא [g] למכרזו לעממא ׃ 22 וכד שמעוהי לפולוס עדמא להדא [h] מלתא [i] ארימו קלהון [k] וקעו [l] נשתקל מן ארעא אינא דהכנא הו לא גיר [m] ולא לה [n] למחא ׃ 23 וכד [o] מבגנין הוו [p] ומשדין הוו מאניהון [q] ומסקין הוו חלא לשמיא ׃ 24 פקד כילירכא [r] דנעלונה למשריתא ופקד דבנגדא נשתאל איך דנדע ומטל אידא עלתא קעין הוו עלוהי ׃

[u] סהד [x] שלם [y] חימן
[z] אשד שפך [a] קום
[b] ומסכים [c] צבא [d] קטולא
רוצח [e] לנושים [f] אזל [g] כרז
[h] מלל [i] רום [k] קעא
[l] שקל [m] ראוי [n] חיא
[o] בגן זעק [p] שדא השליך
[q] נסק ומעלים [r] עול

[illegible]

25 * *Et quum extendissent eum loris, dixit ipse Paulus Centurioni qui insurrexerat in eum: Vobísne licet virum Romanum indemnatum flagellare?*

26 * *Quod quum audisset Centurio, adijt tribunum, & dixit ei, Quid agis? homo enim iste Romanus est.*

27 * *Proinde accessit ad eum tribunus, & dixit ei, Cedò mihi, num tu Romanus es? Dixit ei, Etiam.*

28 * *Respondit autem tribunus, & dixit ei, Ego multa pecunia acquisiui ius municipij Romani. Dixit ei Paulus, Ego verò etiam cum eo natus sum.*

29 * *Statim igitur discesserunt ab eo ij qui fuerant in eum flagellatione inquisituri, timuítque tribunus quum didicisset eum Romanum esse quoniam eum vinxerat.*

Matutinis feriæ VI. Crucifixionis.

30 * *Sequenti autem die voluit certissimè scire quænam esset illa accusatio quam afferebant aduersus eum Jihoudæi & soluit eum, iussitque venire principes sacerdotum, totúmque primorum cœtum, ac deduxit Paulum, demittênsque statuit ipsum inter eos.*

CAP. XXIII.

1 *QVum autem intueretur in consessum eorum Paulus, dixit: Viri fratres mei, egò omni conscientia bona versatus sum corám Deo vsque ad hunc diem.*

2 * *Chananio autem Sacerdos præcepit ijs qui ipsi adstabant, vt cæderent Paulum in os ipsius.* 3 * *At Paulus dixit ei, Futurum est vt te Deus percutiat paries dealbate: & tu sedes iudicans me secundum Legem, quum Legem transgrediaris, & iubeas me cædi?*

4 * *Jlli verò qui illic adstabant, dicunt ei, Sacerdotem Dei conuicio afficis?*

5 * *Dixit eis Paulus, Nesciebam fratres mei, eum esse Sacerdotem. Scriptum est enim, Principi populi tui non maledices.*

6 * *Quum verò nosset Paulus partem populi esse Zadoukæorum, partem verò Perischæorum, clamabat in consessu: Viri fratres mei, ego sum Perischæus filius Perischæi, déque spe resurrectionis mortuorū in iudiciū vocor.*

---

25 וְכַד מַתְחוּהִי בְּעַרְקָא אֶמַר הוּ פּוּלוֹס לְקֶנְטְרוּנָא [a]דְקָאֶם הֲוָא עֲלוֹהִי [b]מַפַּס לְכוֹן לְגַבְרָא רְהוֹמָיָא דְלָא [c]מְחַיַּב דְּתֶתְנַגְּדוּן׃ 26 וְכַד שְׁמַע קֶנְטְרוּנָא קְרֵב לְוָת [d]כִּילִיַרְכָא וֶאמַר לֵהּ מָנָא עָבֵד אַנְתְּ הָנָא גֵּיר גַבְרָא רְהוֹמָיָא הוּ׃ 27 וְקְרֵב לְוָתֵהּ כִּילִיַרְכָא וֶאמַר לֵהּ אֶמַר לִי אַנְתְּ רְהוֹמָיָא אַנְתְּ אֶמַר לֵהּ אִין׃ 28 וְעָנָא כִּילִיַרְכָא וֶאמַר לֵהּ אֶנָא בְּכֶסְפָּא סַגִּיאָא [e]קְנִיתָהּ [f]לַרְהוֹמָיוּתָא אֶמַר לֵהּ פּוּלוֹס אֶנָא דֵין אָף בָּהּ [g]אֶתִילְדֵת׃ 29 וּמֶחְדָא [h]פְּרַקוּ לְהוֹן מֶנֵּהּ הָנוֹן [i]דְבָעֵין הֲווֹ [k]לַמְנַגְּדוּתֵהּ וְדַחֵל כִּילִיַרְכָא כַּד [l]יִלֵף דַּרְהוֹמָיָא הוּ עַל [m]דְּפַכְרֵהּ הֲוָא׃ צַפְרָא דְעְרוּבְתָא [a]דִזְקִיפוּתָא ס 30 וְלְיַוְמָא אַחְרְנָא צְבָא הֲוָא [b]לְמֵדַע [c]שַׁרִירָאִית דְּמָנָא הִי [d]קַטֵּגְרְנוּתָא [e]דְמַיְתִין הֲווֹ עֲלוֹהִי יְהוּדָיֵא [f]וְשָׁרְיוּהִי וּפַקֵּד דְנֵאתוֹן רַבֵּי כָהֲנֵא וְכֻלֵּהּ כֶּנְשָׁא [g]דְרֵישֵׁיהוֹן

[a] קום [b] הרשות לכם [c] חוב [d] מן לשון יון [e] קָנָא [f] הרשות של בני העיר רומא [g] יַלַד [h] פָּרַק סור [i] בָּעָא [k] נָגַד [l] למד [m] פְּכַר אסר [a] זְקַף [b] יָדַע [c] באמת מן שרר [d] המלשינות [e] אֲתָא [f] שָׁרָא [g] של ראשיהם

[25] Et cùm aſtrinxiſſent eum loris, dicit aſtanti ſibi Centurioni Paulus: Si hominem Romanum & indemnatum licet vobis flagellare?

[26] Quo audito, Centurio acceſſit ad tribunum, & nuntiauit† (ei), dicens, Quid acturus es? hic enim homo ciuis Romanus eſt.

[27] Accedens autem tribunus, dixit illi, Dic mihi, ſi tu Romanus es? At ille dixit, Etiam. G

[28] Et reſpondit tribunus, Ego multa ſumma † (Ciuitatem) ciuilitatẽ hanc cõſecutus ſum. Et Paulus ait, Ego autem & natus ſum.

[29] Protinus ergo diſceſſerũt ab illo qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit poſtquam reſciuit, quia ciuis Romanus eſſet, & quia alligaſſet eum.

[30] POSTERA autem die volens ſcire diligentiùs qua ex cauſa accuſaretur à Iudæis, ſoluit eum, & iuſſit ſacerdotes conuenire & omne concilium: & producens Paulum, ſtatuit inter illos.

CAP. XXIII.

[1] INtendens autem in cõcilium Paulus, ait, Viri fratres, ego omni conſcientia A bona conuerſatus ſum ante Deum, vſq; in hodiernum diem.

[2] Princeps autem Sacerdotum Ananias præcepit aſtantibus ſibi percutere os eius.

[3] Tunc Paulus dixit ad eum, Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu † (Sedens iudicas) ſedes iudicans me ſecũdùm legem, & contra legem iubes me percuti?

[4] Et qui aſtabant dixerunt, Summum Sacerdotem Dei maledicis?

[5] Dixit autem Paulus, Neſciebam fratres, quia princeps eſt ſacerdotum. Scriptum eſt enim: Principem populi tui non maledices. (Exo. 22. d.)

[6] Sciens autem Paulus quia vna pars eſſet Sadducæorum, & altera Phariſæorum, exclamauit in concilio, Viri fratres, ego Phariſæus ſum filius † (Phariſæorũ) Phariſæi: B de ſpe & reſurrectione mortuorum ego iudicor. (Phili. 3. a.)

[25] ὡς δὲ προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ παῦλος, εἰ ἄνθρωπον ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;

[26] ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ, λέγων, ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος ῥωμαῖός ἐστι.

[27] προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ, λέγε μοι, σὺ ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, ναί.

[28] ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος, ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ παῦλος ἔφη, ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.

[29] εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

[30] Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν παῦλον, ἔστησεν εἰς αὐτούς.

κγ.

[1] Ἀτενίσας δὲ παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν, ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ, ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας.

[2] ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.

[3] τότε ὁ παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε. καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;

[4] οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς;

[5] ἔφη τε ὁ παῦλος, οὐκ ᾔδειν ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ, ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

[6] γνοὺς δὲ ὁ παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι.

ודבר לפולוס ואחת אקימה בינתהון׃

קפלאון כג

[1] וכד חר פולוס בכנשהון אמר גברא אחי אנא בכל [b] תארתא טבתא [c] אתדברת קדם אלהא עדמא ליומנא׃ [2] וחנניא כהנא פקד להגון [d] דקימין הוו על גנבה [e] דנמחונה לפולוס על פומה׃ [3] ופולוס אמר לה דעתיד הו אלהא [f] דנמחיך [g] אסתא [h] מחורתא ואנת [i] יתב אנת [k] דאן אנת לי איך דבנמוסא כד עבר אנת על נמוסא ופקד אנת [l] דנמחונני׃ [4] ואילין [m] דקימין הוו תמן אמרין לה לכהנא דאלהא [n] מצחא אנת׃ [5] אמר להון פולוס לא ידע הוית אחי דכהנא הו כתיב הו גיר דלרישא דעמך לא [o] חלוט׃ [6] וכד ידע פולוס דמנה [p] דעמא איתוהי [q] דזדוקיא ומנה דפרישא קעא הוא בכנשא גברא אחי אנא פרישא אנא בר פרישא ועל [r] סברא [s] דקימתא [t] דמיתא [v] מתתדין אנא׃

[a] הכיש [b] גות הכנסה
[c] דבר הלך [d] קום [e] מחא
[f] מחא [g] הקיר [h] חור לבן
[i] יתב [k] דון [l] מחא נכה
[m] קום [n] צחא קלל
[o] לוט ארר [p] אית יש
[q] וחלקו [r] כמו שבר
[s] קום תקומה
[t] מות [v] רת

7 ܘܟܕ ܗܕܐ ܐܡܪ ܢܦܠܘ ܗܘܘ ܚܕ ܒܚܕ ܦܪܝܫܐ ܘܙܕܘܩܝܐ ܘܐܬܦܠܓ ܥܡܐ. 8 ܙܕܘܩܝܐ ܓܝܪ ܐܡܪܝܢ ܕܠܝܬ ܩܝܡܬܐ ܘܠܐ ܡܠܐܟܐ ܘܠܐ ܪܘܚܐ. ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܡܘܕܝܢ ܒܟܠܗܝܢ. 9 ܘܗܘܐ ܩܠܐ ܪܒܐ. ܘܩܡܘ ܐܢܫܐ ܣܦܪܐ ܡܢ ܓܒܐ ܕܦܪܝܫܐ. ܘܢܨܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢܢ ܡܕܡ ܕܒܝܫ ܒܗܢܐ ܓܒܪܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܪܘܚܐ ܐܘ ܡܠܐܟܐ ܡܠܠ ܥܡܗ ܡܢܐ ܐܝܬ ܒܗ ܒܗܕܐ. 10 ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܪܒܐ ܒܝܢܬܗܘܢ ܕܚܠ ܗܘܐ ܟܠܝܪܟܐ ܕܠܡܐ ܢܦܫܚܘܢܗ ܠܦܘܠܘܣ. ܘܫܠܚ ܠܪܗܘܡܝܐ ܕܢܐܬܘܢ ܢܚܛܦܘܢܗ ܡܢ ܡܨܥܬܗܘܢ ܘܢܥܠܘܢܗ ܠܡܫܪܝܬܐ. 11 ܘܟܕ ܗܘܐ ܠܠܝܐ ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܪܢ ܠܦܘܠܘܣ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܬܚܝܠ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܕܐܣܗܕܬ ܥܠܝ ܒܐܘܪܫܠܡ ܗܟܢܐ ܥܬܝܕ ܐܢܬ ܕܐܦ ܒܪܗܘܡܝ ܬܣܗܕ.

ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ ✣ ܣܐ ✣

12 ܘܟܕ ܗܘܐ ܨܦܪܐ ܐܬܟܢܫܘ ܗܘܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܘܐܚܪܡܘ ܥܠܝܗܘܢ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘܢ ܘܠܐ ܢܫܬܘܢ ܥܕܡܐ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ ܠܦܘܠܘܣ. 13 ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܗܢܘܢ ܕܐܫܬܘܘ ܒܡܘܡܬܐ ܗܕܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܓܒܪܝܢ. 14 ܘܐܬܩܪܒܘ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܠܘܬ ܩܫܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܪܡܐ ܐܚܪܡܢ ܥܠܝܢ ܕܡܕܡ ܠܐ ܢܛܥܡ ܥܕܡܐ ܕܢܩܛܘܠ ܠܦܘܠܘܣ. 15 ܘܗܫܐ ܒܥܘ ܐܢܬܘܢ ܘܪܫܝ ܟܢܘܫܬܐ ܡܢ ܟܠܝܪܟܐ ܕܢܡܛܝܘܗܝ ܠܘܬܟܘܢ ܐܝܟ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܠܡܒܥܐ ܥܒܕܘܗܝ ܘܚܢܢ ܡܛܝܒܝܢ ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ ܥܕ ܠܐ ܢܡܛܐ ܠܘܬܟܘܢ. 16 ܘܫܡܥ ܗܘܐ ܒܪ ܚܬܗ ܕܦܘܠܘܣ ܐܦܕܘܬܐ ܗܕܐ. ܘܥܠ ܠܡܫܪܝܬܐ ܘܚܘܝ ܠܦܘܠܘܣ. 17 ܘܩܪܐ ܦܘܠܘܣ ܠܚܕ ܡܢ ܩܢܛܪܘܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܥܠܝܡܐ ܗܢܐ ܕܒܪ ܠܘܬ ܟܠܝܪܟܐ. ܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܢܐܡܪ ܠܗ. 18 ܘܕܒܪܗ ܩܢܛܪܘܢܐ ܠܥܠܝܡܐ ܘܐܥܠܗ ܠܘܬ ܟܠܝܪܟܐ ܘܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܐܣܝܪܐ ܩܪܢܝ. ܘܒܥܐ ܡܢܝ ܕܐܝܬܝܘܗܝ ܠܥܠܝܡܐ ܗܢܐ ܠܘܬܟ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܐܡܪ ܠܟ.

7 *Qúmque hoc dixiſſet, alij in alios irruerunt Periſchæi & Zadoukæi, & ortum eſt populi diſſidium.*
8 *Zadoukæi ſiquidem dicunt non eſſe reſurrectionem, neque angelos, neque ſpiritum: Periſchæi verò hæc omnia confitentur.*
9 *Extitit ergo vox magna: proinde ſurrexerunt quidam Scribæ ex delectis Periſchæorum, & altercabantur cum eis dicentes, Nihil comperimus mali in hoc viro: quòd ſi ſpiritus, aut Angelus locutus eſt cum eo, quid in hoc rei eſt?*
10 *Quum autem ortus eſſet tumultus magnus inter eos, timebat Tribunus ne diſcerperent Paulum; itaque miſit Romanos qui venientes raperent eum è medio illorum, & ſubducerent in caſtra.*
11 *Qúmq; facta eſſet nox viſus eſt Dominus noſter Paulo, & dixit ei, Obfirma te: nam quemadmodum teſtatus es de me in Ourischlem, ita futurum eſt vt & Romæ teſtificeris.*

Hora III. feriæ VI. Crucifixionis.

12 *Facto autem diluculo conuenerunt quidam ex Jihoudæis, ſeſéque anathemate deuouerunt, neque eſuros ſe, neque bibituros, vſquedum interfeciſſent Paulum.*
13 *Erant autem ij qui pepigerant iureiurando hoc pactum plures quàm quadraginta viri.*
14 *Et acceſſerunt ad Sacerdotes & ſeniores, dicebántque: Deuotione deuouimus nos nihil guſtaturos quouſque interfecerimus Paulũ.*
15 *Nunc itaq; petite vos & primores ſynagogæ à Tribuno, vt adducat eum ad vos, tanquam ſtudentes verius comprobare facinus eius, nos verò parati ſumus eum trucidare, antequam perueniat ad vos.*
16 *Audierat autem filius ſororis Pauli has inſidias, proinde introijt in caſtra, & renuntiauit Paulo.*
17 *Miſit itaque Paulus vocatum quendam ex cẽturionibus cui dixit, Abducito hunc adoleſcentem ad tribunum, habet enim quod ei dicat.*
18 *Aſſumpſit igitur centurio adoleſcentem, & introduxit eum ad tribunum, et ait: Paulus vinctus aduocauit me; petijtque à me, vt adducerem hunc adoleſcentem ad te, quippe qui habeat quod dicat tibi.*

7 וכד הדא אמר נפל כד בחד פרישא וזדוקיא ואתפלג עמא׃ 8 זדוקיא גיר אמרין דלית קימתא ולא מלאכא ולא רוחא פרישא דין מודין בכלהין׃ 9 והוא קלא רבא וקמו אנשא ספרא מן גבא דפרישא ונצין הוו עמהון ואמרין לא משכחינן מדם דביש בהנא גברא אנדין רוחא או מלאכא מלל עמה מנא אית בה בהדא׃ 10 וכד הוא שגושיא רבא בינתהון דחל הוא כילירכא דלמא נפשחונה לפולוס ושלח לרהומיא ונאתון נחטפונה מן מצעתהון ונעלונה למשריתא׃ 11 וכד הוא לליא אתחזי לה מרן לפולוס ואמר לה אתחיל מטל דאיך דאסהדת עלי באורשלם הכנא עתיד אנת דאף ברהומי תסהד׃ דתלת שעין דערובתא דזקיפותא סא 12 וכד הוא צפרא אתכנשו הוו אנשין מן יהודיא ואחרמו עליהון דלא נאכלון ולא נשתון עדמא דנקטלוניהי

פלג ירא ידה קום
בחורים נצא הריב
שכח מצא ואם נגש
פשח רצץ אתא חטף
עול למחנה חזא
חיל אחזבר סהר העיד
ערב זקף חרם
אכל שתא קטל

Inf. 24. b. 11. autem Mat. 22. c. 23. mortuorũ

7 * Et cùm hæc dixiſſet, facta eſt diſſenſio inter Phariſæos & Sadducæos; & ſoluta eſt multitudo.

8 * Sadducæi † enim dicunt non eſſe reſurrectionem †, neque angelum, neque Spiritum: Phariſæi autem vtraque confitentur.

9 * Factus eſt autem clamor magnus. Et exurgentes quidam Phariſæorũ, pugnabant, dicentes, Nihil mali inuenimus in homine iſto: quid ſi Spiritus locutus eſt ei, aut angelus?

10 * Et cùm magna diſſenſio facta eſſet, timens tribunus ne diſcerperetur Paulus ab ipſis, iuſſit milites deſcendere, & rapere eum de medio eorum, ac deducere eum in caſtra.

11 * Sequenti autem nocte aſſiſtens ei Dominus, ait, Conſtans eſto: ſicut enim teſtificatus es de me in Ieruſalem, ſic te oportet & Romæ teſtificari.

C

12 * Facta autem die collegerunt ſe quidam ex Iudæis, & deuouerunt ſe, dicentes, neque manducaturos, neque bibituros donec occiderent Paulum.

13 * Erant autem plus quàm quadraginta viri, qui hanc coniurationem fecerant.

14 * Qui acceſſerunt ad principes Sacerdotum & Seniores, & dixerunt, Deuotione deuouimus nos nihil guſtaturos, donec occidamus Paulum.

15 * Nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio, vt producat illum ad vos, tanquã aliquid certius cogniturí de eo. Nos verò, priuſquàm appropiet, parati ſumus interficere illum.

16 * Quod cùm audiſſet filius ſororis Pauli inſidias, venit & intrauit in caſtra, nuntiauítque Paulo.

17 * Vocans autem Paulus ad ſe vnum ex Centurionibus, ait, Adoleſcentem hunc adduc ad tribunum, habet enim aliquid indicare illi.

D

18 * Et ille quidem aſſumens eum duxit ad tribunũ, & ait, Vinctus Paulus vocãs rogauit me hunc adoleſcentem perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi.

7 * Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος.

8 * Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα.

9 * ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη. καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων διεμάχοντο, λέγοντες, οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν.

10 * πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ παῦλος ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

11 * τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε, θάρσει παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, οὕτω δεῖ σε καὶ εἰς ῥώμην μαρτυρῆσαι.

12 * Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν ἰουδαίων συστροφήν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν παῦλον.

13 * ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες·

14 * οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις εἶπον, ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν παῦλον.

15 * νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὔριον καταγάγῃ αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτόν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

16 * ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς παύλου τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλε τῷ παύλῳ.

17 * προσκαλεσάμενος δὲ ὁ παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη, τὸν νεανίσκον τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ.

18 * ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, ὁ δέσμιος παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε, τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι.

לפולוס׃ 13 [g] הוין הוו דין הנון [h] דאקימו [i] במומתא הנא [k] קימא יתיר מן ארבעין גברין׃
14 ואתקרבו לות כהנא ולות קשישא ואמרין הוו דחרמא [l] אחרמן עלין דמדם לא נטעם עדמא דנקטול לפולוס׃
15 והשא [m] בעו אנתון ורישא דכנושתא מן [n] כיליַרכא [o] דניתיוהי לותכון איך בעין אנתון [p] דתצבון [q] שריראית [r] סוערנה ותנן [s] מטיבינן דנקטליוהי עדלא [t] נמטא לותכון׃
16 ושמע הוא בר חתה דפולוס [u] אפרסנא הנא [x] ועל [y] למשריתא [z] ובדק לפולוס׃ 17 ושדר פולוס קרא לחד מן קנטרונא ואמר לה [a] אובל לעלימא הנא לות כיליַרכא אית לה גיר מדם [b] דנאמר לה׃
18 ודברה קנטרונא לעלימא ואעלה לות כיליַרכא ואמר פולוס אסירא קרני ובעא מני דאיתה הנא עלימא לותך דאית לה מדם דנאמר לך׃

[g] הוא [h] קום [i] ימא השביע
[k] בריח מן קום [l] חרם
[m] בעא [n] מן לשון יון [o] אתא
[p] צבא [q] באמת מן שרר
[r] מעשהו מן סער [s] טיב
[t] מטא השיג [v] מארב
[x] עלל [y] מחנה מן שרא
[z] הגיד [a] יבל [b] אמר

19 [illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

22 [illegible]

23 [illegible]

24 [illegible]

26 [illegible]

27 [illegible]

28 [illegible]

29 [illegible]

30 [illegible]

31 [illegible]

19 * *Prehendit itaque tribunus manũ adolescentis, & traxit eũ ad vnum latus* [seorsum], *& sciscitatus est ab eo, Ecquid habes mihi dicendum?*

20 * *At dixit ei adolescens, Jiboudæi machinati sunt petere à te vt demittas Paulum cras in consessum eorum, quasi velint aliquid accuratiùs discere ab eo.*

21 * *Tu ergo assensum eis ne præbueris, ecce enim plures quàm quadraginta viri ex eis, obseruant eum in insidijs, & sese anathemate deuouerunt neque esuros, neque bibituros, vsquequo interfecerint eum: & ecce parati sunt, & expectant promissum tuum.*

22 * *Et dimisit tribunus adolescentem quum præcepisset ei: nemini patefacias te ista mihi indicasse.*

23 * *Cæterùm aduocauit duos centuriones, et dixit eis, Jte, apparate Romanos ducentos qui proficiscantur Cæsaream, & equites septuaginta, spiculatorésque à dextera ducentos, qui exeant à tertia hora noctis.*

24 * *Parate autem & iumentum, vt imponatis ei Paulum, & ereptum eum perducatis ad Felicem præsidem.*

Deest 25. versus.

26 * *Scripsit autem epistolam, dedítque eis, quæ erat huiusmodi: Claudius Lysias Felici præsidi victorioso pacem* [salutem].

27 * *Virum hunc prehenderant Jiboudæi vt trucidarent eum; sed obstiti ego cum Romanis, eúmque liberaui quum didicissem eum Romanum esse.*

28 * *Ac dum studerem scire causam ob quam reum postularent eum, demisi eum in consessum illorum.*

29 * *Et comperi quòd de quæstionibus Legis suæ reum postularent eum, sed nullam in eo esse caussam dignam vinculis aut morte.*

30 * *Quum porrò indicatum esset mihi dolum insidijs nectere in eum Jiboudæos, confestim misi eum ad te: & præcepi delatoribus eius, vt veniant agántque cum eo coram te. Vale.*

31 * *Tunc Romani sicut iniunctam eis fuerat, acceperunt Paulum noctu, & adduxerũt eum in Antipatrida vrbem.*

19 וַאֲחַדֵה כְּאִידֵה כִּילִירְכָא לַעֲלִימָא וְנַגְדֵה לְחַד גַּבָּא וַמְשַׁאֵל הֲוָא לֵה דְּמָנָא אִית לָךְ דְּתֵאמַר לִי׃
20 וְאֶמַר לֵה עֲלִימָא יְהוּדָיֵא אֶתְחַשַּׁבוּ [m] דְּנֶבְעוּן מֶנָּךְ [n] דְּתַאחֵת לְפַוְלוֹס מְחָר לְכֶנְשְׁהוֹן אַיְךְ [o] צָבֵין מֶדֶם יַתִּיר [p] דְּנֵאלְפוּן מֶנֵּה׃
21 אַנְתְּ הָכִיל לָא [q] תֶּתְפִּיס לְהוֹן הָא גֵיר יַתִּיר מֶן אַרְבְּעִין גַּבְרִין מֶנְּהוֹן נָטְרִין לֵה [r] בַּכְמָאנָא [s] וַאֲחְרֶמוּ עַל נַפְשְׁהוֹן דְּלָא [t] נֵאכְלוּן וְלָא [v] נֶשְׁתּוּן עַדְמָא [x] דְּנֶקְטְלוּנָיְהִי וְהָא [y] מְטַיְבִין [z] וַמְקַוֵּין [a] לְשׁוּדָיָךְ׃
22 [b] וַשְׁרָיְהִי כִּילִירְכָא לַעֲלִימָא כַּד פַּקְדֵה דְּאֶנָשׁ לָא [c] נֶדַע דְּהָלֵין [d] בַּדְקְתְּ לִי׃
23 וַקְרָא לַתְרֵין קֶנְטְרוּנִין וֶאמַר לְהוֹן [e] זֶלוּ עַתֶּדוּ רְהוֹמָיֵא [f] מָאתֵין דְּנֵאזְלוּן לְקֶסַרְיָא [h] וּפָרְשָׁא שַׁבְעִין וְשָׁדְיֵי בְּיַמִּינָא מָאתֵין דְּנֶפְּקוּן מֶן תְּלָת שָׁעִין בְּלֶלְיָא׃
24 טַיְבוּ דֵּין אַף בְּעִירָא אַיְךְ דְּנֶרְכְּבוּנֵה לְפַוְלוֹס׃

[m] בְּעָא [n] נְחֵת הוריד [o] צְבָא [p] אֲלַף [q] פַּיֵּס [r] מארב מן כְּמַן [s] חֲרַם [t] אֲכַל [v] שְׁתָא [x] קְטַל [y] טַיֵּב [z] קַוָּא [a] שׁוּדָיָא מן יָדָא אשתודא [b] שְׁרָא [c] יְדַע [d] בְּדַק הגיד [e] אֲזַל [f] מאתים [g] אֲזַל [h] ופרשים

[19] Apprehendens autem tribunus manum illius, secessit cum eo seorsum, & interrogauit illum, Quid est quod habes indicare mihi?

[20] Ille autem dixit, Iudæis conuenit rogare te, vt crastina die producas Paulũ in concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint de illo.

[21] Tu verò ne credideris illis, insidiantur enim ei ex eis viri amplius quàm quadraginta, qui se deuouerũt non manducare neque bibere, donec interficiant eum: & nunc parati sunt, expectantes E promissum tuum.

[22] Tribunus igitur dimisit adolescen-a tem, præcipiens †ne cui loqueretur, quoniam hæc nota sibi fecisset.

[23] Et vocatis duobus centurionibus, dixit illis, Parate milites ducentos, vt eant vsque Cæsaream, & equites septuaginta, & lancearios ducentos, à tertia hora noctis:

[24] Et iumenta præparate, vt imponentes Paulum, saluum perducerent ad Felicem præsidem.

[25] (Timuit enim ne fortè raperent eum Iudæi, & occiderent, & ipse postea calumniam sustineret, tanquam accepturus pecuniam.)

d [26] Scribens †epistolã continentem hæc: CLAVDIVS Lysias optimo præsidi Fe- F lici salutem.

[27] Virum hunc comprehensum à Iudæis, & incipientem interfici ab eis, superueniens cum exercitu, eripui, cognito, quia Romanus est:

[28] Volénsque scire causam quam obijciebant illi, deduxi eum in concilium eorum.

[29] Quem inueni accusari de quęstionibus Legis ipsorum: nihil verò dignum morte aut vinculis habentem crimen.

[30] Et cùm mihi perlatum esset de insidijs quas parauerant illi, misi eum ad te, denuntians & accusatoribus, vt dicant apud te: Vale.

[31] Milites verò, secundùm præceptum sibi, assumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem.

19 Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ᾽ ἰδίαν, ἐπυνθάνετο, τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;

20 εἶπε δὲ, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλοντές τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.

21 σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσι, προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.

22 ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με.

23 καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων, εἶπεν, ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός.

24 κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα,

26 γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν.

27 τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην αὐτὸν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι.

28 βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.

29 ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα.

30 μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. ἔρρωσο.

31 οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα.

[n] ונפלטוניהי לות פילכס [o] הגמונא׃ 26 וכתב [p] אגרתא ויהב להון דאית בה הכנא קלודיוס לוסיוס לפילכס הגמונא [q] נציחא שלם׃ 27 לגברא הנא אחדו יהודיא איך [r] דנקטלוניהי [s] וקמת אנא עם רהומיא [t] ופרקתה כד [u] ילפת דרהומיא הו׃ 28 וכד בעא הוית [x] למדע [y] עלתא דמטלתה [z] רשין הוו לה [a] אחתה לכנשהון׃ 29 [b] ואשכחת דעל [c] זאטמא דנמוסהון רשין הוו לה ועלתא [d] דשויא לאסורא או [e] למותא לית הוא לוהה׃ 30 וכד אתבדק לי [f] נכלא [g] בכמאנא דעבדו עלוהי יהודיא [h] מחדא שדרתה לותך ופקדת לקטגרנוהי דנאתון ונאמרון עמה קדמיך הוי הלים׃ 31 הידין רהומיא איך דאתפקדו דברוהי לפולוס בלליא ואיתיוהי לאנטיפטרוס מדינתא׃

[n] פסל מן לשון יון [p] אגרת [q] נצח [r] קטל [s] קום [t] פרק פרת [u] ילף כמו אלף [x] ידע [y] עילה [z] רשא הרשיע [a] נחת [b] שכח מצא [c] מן לשון יון ריבות [d] שוא [e] מות [f] נכל [g] כמן ארב [h] פתאם

32 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܫܪܘ ܦܪܫܐ ܠܪܓܠܐ ܚܒܪܝܗܘܢ ܕܢܗܦܟܘܢ ܠܡܫܪܝܬܐ܀ 33 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܩܣܪܝܐ. ܘܝܗܒܘ ܐܓܪܬܐ ܠܗܓܡܘܢܐ. ܘܐܩܝܡܘܗܝ ܩܕܡܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ܀ 34 ܘܟܕ ܩܪܐ ܐܓܪܬܐ. ܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗ ܕܡܢ ܐܝܕܐ ܗܘ ܐܦܪܟܝܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܟܕ ܝܠܦ ܕܡܢ ܩܝܠܝܩܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ܀ 35 ܫܡܥ ܐܢܐ ܠܟ ܡܐ ܕܐܬܘ ܩܛܪܓܢܝܟ. ܘܦܩܕ ܕܢܛܪܘܢܝܗܝ ܒܦܪܛܘܪܝܢ ܕܗܪܘܕܣ܀

ܦܠܓܗ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ ܟܒ

ܩܦܠܐܘܢ ܟܕ

1 ܘܡܢ ܒܬܪ ܚܡܫܐ ܝܘܡܝܢ ܢܚܬ ܚܢܢܝܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܥܡ ܩܫܝܫܐ ܘܥܡ ܛܪܛܠܘܣ ܪܗܛܪܐ. ܘܐܘܕܥܘ ܠܗܓܡܘܢܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ܀ 2 ܘܟܕ ܐܬܩܪܝ. ܐܩܦ ܗܘܐ ܛܪܛܠܘܣ ܡܩܛܪܓ ܠܗ ܘܐܡܪ܀ 3 ܒܫܝܢܐ ܣܓܝܐܐ ܥܡܪܝܢܢ ܡܛܠܬܟ. ܘܬܘܩܢܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘܝ ܠܥܡܐ ܗܢܐ ܒܫܩܠ ܛܥܢܟ. ܘܟܠܢ ܒܟܠ ܕܘܟ ܡܩܒܠܝܢܢ ܛܝܒܘܬܟ ܢܨܝܚܐ ܦܝܠܟܣ܀ 4 ܘܠܐ ܕܝܢ ܢܠܐܝܟ ܒܣܓܝܐܬܐ. ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܕܬܫܡܥ ܠܡܘܟܟܢ ܒܦܣܝܩܬܐ܀ 5 ܐܫܟܚܢ ܓܝܪ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܐܒܘܣܬܐ ܗܘ ܘܡܓܪܓ ܠܚܪܝܢܐ ܠܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܒܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܘܗܘ ܗܘ ܪܫܐ ܕܝܘܠܦܢܐ ܕܢܨܪܝܐ܀ 6 ܘܠܗܝܟܠܢ ܨܒܐ ܠܡܛܡܐܘ. ܘܟܕ ܐܚܕܢܝܗܝ ܨܒܝܢ ܗܘܝܢ ܕܢܕܘܢܝܘܗܝ ܐܝܟ ܕܒܢܡܘܣܢ܀ 7 ܘܐܬܐ ܠܘܣܝܐܣ ܟܠܝܪܟܐ. ܘܒܩܛܝܪܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܐܝܕܝܢ ܕܒܪܗ. 8 ܘܠܘܬܟ ܫܕܪܗ. ܘܦܩܕ ܠܡܩܛܪܓܢܘܗܝ ܕܢܐܬܘܢ ܠܘܬܟ. ܘܡܫܟܚ ܐܢܬ ܟܕ ܬܒܩܐ ܡܢܗ. ܕܬܕܥ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܕܡܩܛܪܓܝܢܢ ܥܠܘܗܝ܀ 9 ܘܐܬܚܦܛܘ ܐܦ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܗܠܝܢ ܗܟܢܐ ܐܢܝܢ܀ 10 ܘܪܡܙ ܠܗ ܗܓܡܘܢܐ ܠܦܘܠܘܣ ܕܢܡܠܠ. ܘܥܢܐ ܦܘܠܘܣ ܘܐܡܪ. ܡܢ ܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܐܢܬ ܕܝܢܐ ܐܢܬ ܠܥܡܐ ܗܢܐ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܪܘܚܐ ܚܠܦ ܢܦܫܝ܀

32 *Postridie verò equites dimiserunt pedites socios suos vt reuerterentur in castra.*
33 *Et adduxerunt eum Cæsaream, reddidéruntque epistolam præsidi, ac stiterunt coram eo Paulum.*
34 *Qúumque legisset epistolam, interrogauit eum ex quanā prouincia esset: et quum didicisset ex Cilicia, dixit ei:*
35 *Auditurus sum te quum venerint accusatores tui. & iussit eum custodiri in prætorio Herodis.*

Medio die Parasceues Crucifixionis.

CAP. XXIIII.

1 *Quinque autem pòst diebus descēdit Chananio summus Sacerdos cum senioribus, & cum Tertullo Rhetore, atque ostendit se præsidi* [comparuit coram præside] *aduersus Paulum.*
2 *Qúumque conuocatus esset, exorsus est Tertullus, accusans eum, & ait,*
3 *In multa quidem tranquillitate degimus propter te, multáque directiones fiunt huic genti pondere rationis tuæ, nósque omnes vbique gratiam tuam recipimus victoriose Felix.*
4 *Ne verò pluribus te fatigem, peto à te, vt audias nostram humilitatem præcisa oratione.*
5 *Comperimus enim hunc virum esse perniciosum, & concitantem seditionem omnibus Jihoudæis per vniuersam terram. Est enim princeps doctrinæ Nazarenorum.*
6 *Ac templum nostrum voluit polluere: quum autem prehendissemus eum, volumus eum iudicare secundùm Legem nostram.*
7 *Venit autem Lysias tribunus, ac multa vi è manibus nostris abduxit eum.*
8 *Et ad te misit eum, iussitque accusatores eius venire ad te: proinde poteris quū eum interrogaueris, discere ab eo ea omnia de quibus accusamus eum.*
9 *Litem porrò intenderunt ei etiam illi Jihoudæi, dicentes, hæc ita se habere.*
10 *Innuit autem præses Paulo vt loqueretur: Respondit itaque Paulus & ait, A multis annis scio te esse iudicem huius gentis, & ideò maiori cum gaudio depromam Spiritum* [redditurus sum rationem] *pro me ipso.*

---

32 ולְיוֹמָא אַחְרָנָא שְׁרוֹ פָּרְשֵׁא לְרַגְלֵא חַבְרֵיהוֹן דְנֶהֶפְכוּן לְמַשְׁרִיתָא׃ 33 וְאַיתִיוּהִי לְקֶסַרְיַא וְיַהְבוּ אֶגַּרְתָּא לְהֶגְמוֹנָא וַאקִימוּהִי קְדָמוֹהִי לְפָּוּלוֹס׃ 34 וְכַד קְרָא אֶגַּרְתָּא מְשַׁאֵל הֲוָא לֵהּ דְמֶן אַידָא הוּ אֵפַּרְכְיָא אִיתָוהִי וְכַד יְלַף דְמֶן קִילִיקְיָא אֶמַר לֵהּ׃ 35 שָׁמַע אֶנָא לָךְ מָא דַאתַו קַטְרְגָנַיךְ וַפְקַד דְנֶטְרוּנֵהּ בְּפְרֶטְרִין דְהֶרוֹדֵס׃

פֶּלְגֵהּ דְעַרוּבְתָא דַזְקִיפוּתָא סב קפלאון כד

1 וּמֶן בָּתַר יוֹמָתָא חַמְשָׁא נְחֵת חַנַנְיָא רַב כָּהֲנָא עַם קַשִׁישֵׁא וְעַם טַרְטֻלּוֹס רְהֶטְרָא וַאוֹדַע לְהֶגְמוֹנָא עַל פָּוּלוֹס׃ 2 וְכַד אֶתְקְרִי אֲקֵף הֲוָא טַרְטֻלּוֹס מְקַטְרֵג לֵהּ וַאמַר׃ 3 בְּסוֹתְאָא דַשְׁנַיָא עָמְרִינַן מֶטֻלָּתָךְ וְתַקְנָתָא סַגִּיאָתָא הֲוַי לְעַמָּא הָנָא בַּשְׁקָל טַעְנָךְ וְכֻלַּן בְּכֻל דוּכָא מְקַבְּלִינַן טַיבוּתָךְ נַצִּיחָא פִּילִכְס׃

ק חַפַּךְ שְׁרָא מחנה
ה אֶתָא מן לשון יוונית
ר קוּם אגרת
ע מדינה מן לשון יון
ז למד כמו אלף
א אֶתָא ב מלשינך נטר
ד מן לשון יון בבית דין
ה מלין מן לשון יון
ג יְדַע לנצב קְרָא
ף הת חיל אַן או שנא
ה עֲמַר תְּקַן סְנָא

32 Et postera die dimissis equitibus vt cum eo irent, reuersi sunt ad castra.

33 Qui cùm venissent Cæsaream, & tradidissent epistolam præsidi, statuerunt ante illum & Paulum.

34 Cùm legisset autem, & interrogasset de qua prouincia esset; & cognoscens quia de Cilicia;

35 Audiam te, inquit, cùm accusatores tui venerint: iussitque in prætorio Herodis custodiri eum.

32 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν.

33 οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν παῦλον αὐτῷ.

34 ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστί, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ κιλικίας,

35 διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ ἡρώδου φυλάσσεσθαι.

CAP. XXIIII.

κδ΄.

1 POst quinque autem dies descendit princeps Sacerdotum Ananias, cum senioribus quibusdam & Tertullo quodam oratore, qui adierunt præsidem aduersus Paulum. A

2 Et citato Paulo, cœpit accusare Tertullus, dicens:

3 Cùm in multa pace agamus per te, & multa corrigátur per tuam prouidentiam, semper & vbique suscipimus optime Felix, cum omni gratiarum actione.

4 Ne diutius autem te protraham, oro breuiter audias nos pro tua clementia. B

5 Inuenimus hunc hominem pestiferum, & cōcitantem † seditionem omnibus Iudæis in vniuerso orbe, & auctorem seditionis sectæ Nazarenorum.

(margin: † seditiones)

6 Qui etiam templum violare conatus est: quem & apprehensum voluimus secundùm legem nostram iudicare.

7 Superueniens autem tribunus Lysias, cum vi magna eripuit eum de manibus nostris:

8 Iubens accusatores eius ad te venire, à quo poteris ipse iudicans, de omnibus istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum.

9 Adiecerunt autem & Iudæi, dicentes hæc ita se habere. C

10 Respondit autem Paulus, (annuente sibi præside dicere). Ex multis annis te esse iudicem genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam.

1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥήτορος τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ παύλου.

2 κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ τέρτυλλος, λέγων,

3 πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας.

4 ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ.

5 εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμόν, καὶ κινοῦντα στάσιν πᾶσι τοῖς ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν ναζωραίων αἱρέσεως,

6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν.

7 παρελθὼν δὲ λυσίας ὁ χιλίαρχος βίᾳ πολλῇ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀφείλετο, καὶ πρός σε ἀπέστειλε,

8 κελεύσας καὶ τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι· παρ᾽ οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι, ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

9 συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

10 ἀπεκρίθη δὲ ὁ παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι,

4 דלא דין נלאיך בסגיאתא בעא אנא מנך דתשמע למכיכותן בפסיקתא: 5 אשכחן גיר לגברא הנא דאיתוהי משחתנא ומעיר שגושיא לכלהון יהודיא דבכלה ארעא רישא הו גיר דיולפנא דנצריא: 6 ולהיכלן צבא למסיבו וכד אחדניהי בעין דנדוניוהי איך דבנמוסן: 7 אתא דין לוסיוס כילירכא ובקטירא סגיאא מן אידין אעדיה: 8 ולך שדרה ופקד לקטרגנוהי דנאתון לותך ומשכח אנת כד משאל אנת לה דתאלף מנה על כלהין הלין דמקטרגינן לה: 9 אריבו דין עלוהי אף הנון יהודיא כד אמרין דהלין הכנא אנין: 10 ורמז הגמונא לפולוס דנמלל וענא פולוס ואמר מן שניא סגיאתא ידע אנא דאיתיך דינא דעמא הנא ומטל הנא חדיאית נפק אנא רוחא על אפי נפשי:

(margin: לאא לאה מכך / פסק כרת או קצר / שחט עור ילף / היכל סוב טמא אחד / בעא דון קטירא עזה / עדא העביר אותו / קטרג רכל אתא / אלף רוב אורב)

11 * *Quum tu possis nosse non plures mihi præterijsse dies quàm duodecim, ex quo ascendi ad Ourischlem adorandi gratia:*

12 * *Neque inuenerunt me loquentem cum aliquo in templo, nec etiam turbam congregantem siue in synagogis eorum, siue in vrbe.*

13 * *Neque in eorum potestate situm est vt demonstrent coram te, quicquam eorum de quibus nunc me accusant.*

14 * *Enimuerò hoc cōfiteor me hac eadem doctrina, quam dicunt, colere Deum patrum meorum, vt qui credam omnibus quæ scripta sunt in Lege & in prophetis.*

15 * *Et qui spem habeam in Deum de ea, quam & ij ipsi exspectant futuram resurrectionem à mortuis, iustorum & iniustorum.*

16 * *Propterea etiam laboro vt conscientiam puram habeam coram Deo, & coram hominibus perseueranter.*

17 * *Annis porrò multis veni ad filios meæ gentis largiturus eleemosynam, oblaturúsque oblationem.*

18 * *Et me isti inuenerunt in templo quum expurgatus essem, non cum turba, neque cum tumultu.*

19 * *Nisi quòd tumultuati sunt Jiboudæi illi qui venerant ex Asia. quos oportuit sistere mecum coram te, vt accusarent si quid haberent.*

20 * *Aut hi ipsi dicant quid inuenerint in me flagitij quum starem ante consessum eorum.*

21 * *Nisi vnicum hoc verbum quòd clamaui stans inter eos: de resurrectione mortuorum in iudicium vocor hodie coram vobis.*

22 * *Felix autem, quia hanc viam cognoscebat planè distulit eos. Quum, inquit, venerit tribunus, auditurus sum inter vos* [vestrum negotium.]

23 * *Et imperauit Centurioni vt custodiretur Paulus in requie, vtque nemo ex familiaribus ipsius probiberetur ei ministrare.*

24 * *Cæterùm paucis pòst diebus misit Felix & Drusilla vxor eius quæ erat Jiboudæa, qui aduocarent Paulum: & audierunt ab eo quæ ad fidem in Meschicho pertinent.*

---

11 כד משכח אנת [p] למדע דליה לי יתיר מן תרעסר יומין דסלקת לאורשלם [q] למסגד ׃
12 ולא [r] אשכחוני דממלל אנא עם אנש בהיכלא ואף לא כנשא דכניש אנא לא בכנושתהון ולא [s] במדינתא ׃
13 ולא דנחוון [u] מטיא באידיהון קדמיך על מדם דהשא [x] מקטרגין לי ׃ 14 ברם דין הדא [y] מודא אנא דבה [z] אנא יולפנא דאמרין בה פלח אנא לאלהא דאבהי כד [a] מהימן אנא לכלהין [b] דכתיבן בנמוסא ובנביא ׃
15 וכד אית לי [c] סברא על אלהא אינא דאף הנון הלין מסברין דעתידא דתהוא [d] קימתא דמן בית [e] מיתא [f] דכאנא ודעולא ׃ 16 מטל הנא אף עמל אנא [h] דתארתא [i] דכיתא תהוא לי קדם אלהא וקדם בני אנשא [k] אמינאית ׃
17 לשנין דין [l] סגיאן [m] אתית לות בני עמא דילי [n] דאתל [o] זדקתא ואקרב קורבנא ׃

[p] ידע [q] סגד [r] שכח מצא דרון [s] חוא הגיד [x] מטא יכל [x] מרשיעים [y] ידא [z] ילף [a] הימן [b] כתב [c] תקוה [d] תקומה מן קום [e] מות [f] כון ישרים [g] עול [h] נוח של נשמה [i] דכא זכה [k] המיד [l] סגא [m] אתא [n] נתל נתן

11 * Potes enim cognoſcere quia non plus ſunt mihi dies quàm duodecim, ex quo aſcendi adorare in Ieruſalem.

12 * Et neque in templo inuenerunt me cum aliquo diſputantem, aut concurſum facientem turbæ, neque in ſynagogis, neque in ciuitate:

13 * Neque probare poſſunt tibi de quibus nunc me accuſant.

14 * Confiteor autem hoc tibi, quòd ſecundum ſectam, quam dicunt hæreſim, ſic deſeruio † patri Deo meo, credens omnibus quæ in Lege & Prophetis ſcripta ſunt:

patrio

15 * Spem habens in Deum, quam & hi ipſi expectant, reſurrectionem futuram iuſtorum & iniquorum.

16 * In hoc & ipſe ſtudeo ſine offendiculo conſcientiam habere ad Deum, & ad homines ſemper.

17 * Poſt annos autem plures, eleemoſynas facturus in gentem meam, veni, & oblationes, & vota. E

18 * In quibus inuenerunt me purificatum in templo, non cum turba, neque cum tumultu.

– Et apprehenderunt me clamantes
– & dicentes, Tolle inimicum no-
– ſtrum.

19 * Quidam autem ex Aſia Iudæi, quos oportebat apud te præſto eſſe & accuſare, ſiquid haberent aduerſum me:

20 * Aut hi ipſi dicant, ſiquid inuenerunt in me iniquitatis, cùm ſtem in concilio,

21 * Niſi de vna hac ſolummodò voce, qua clamaui inter eos ſtans, Quoniam de reſurrectione mortuorum ego iudicor F hodie à vobis.

22 * Diſtulit autem illos Felix, certiſſimè ſciens de via hac, dicens, Cùm Tribunus Lyſias deſcenderit, audiam vos.

23 * Iuſſitque Centurioni cuſtodire eum & habere requiem, nec quenquam de ſuis prohibere miniſtrare ei.

24 * Poſt aliquot autem dies veniens Felix cum Druſilla vxore ſua, quæ erat Iudæa, vocauit Paulum, & audiuit ab eo G fidem quæ eſt in Chriſtum Ieſum.

11 * δυναμένου σου γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι ἡμέραι δεκαδύο, ἀφ᾽ ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς ἱερουσαλήμ·

12 * καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον, ἢ ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν,

13 * οὔτε παραστῆσαι δύνανταί περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσί μου.

14 * ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις,

15 * ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων.

16 * ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχων πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

17 * δι᾽ ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσφοράς·

18 * ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου.

19 * τινὲς ἀπὸ τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι, οὓς δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρός με·

20 * ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν εἴ τι εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου.

21 * ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἔκραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς, ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ᾽ ὑμῶν.

22 * ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών, ὅταν λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ᾽ ὑμᾶς.

23 * διαταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν παῦλον, ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.

24 * μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ φῆλιξ σὺν δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν ἰησοῦν πίστεως.

18 ואשכחוני הלין בהיכלא כד מדכי אנא לא עם כנשא ואף לא בשגושיא: 19 אלא אן דשגשו אנשין יהודיא
דאתו מן אסיא אילין דולא הוא דנקומון עמי קדמיך ונקטרגון מדם דאית להון: 20 או הנון הלין נאמרון
מנא אשכחו בי סכלותא כד קמת קדם כנשהון: 21 אלא אן הדא חדא מלתא דקעית כד קאם אנא בינתהון
דעל קימתא דמיתא מתתדין אנא יומנא קדמיכון: 22 פלכס דין מטל דידע הוא לה לאורחא הדא מליאית
תהי אנון כד אמר דמא דאתא כילירכא שמע אנא בינתכון: 23 ופקד לקנטרונא דנטרוהי לפולוס בניחא
ודלא אנש מן ידעוהי נתכלא דנהוא משמש לה: 24 ומן בתר קליל יומתא שדר פילכס ודרוסלא אנתתה
דאיתיה הות יהודיתא וקרו לה לפולוס ושמעו מנה על הימנותא דמשיחא:

שכח מצא · שגש המה
אתא · ולא צריך · קום
קטרג הלשין · אמר
רע · קום · מלל · קעא
קום · מות · דון · מלא
תהי הותיר
שר אלף אנשי מלחמה
נטר · נוח · כלא
יום · אית יש · קרא

25 ܘܟܕ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܥܠ ܙܕܝܩܘܬܐ ܘܥܠ ܩܕܝܫܘܬܐ ܘܥܠ ܕܝܢܐ ܕܥܬܝܕ ܐܬܡܠܝ ܕܚܠܬܐ ܦܝܠܟܤ ܘܐܡܪ ܕܗܫܐ ܙܠ ܘܐܡܬܝ ܕܢܗܘܐ ܠܝ ܐܬܪܐ ܐܫܕܪ ܒܬܪܟ܀ 26 ܤܒܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܫܘܚܕܐ ܡܬܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗ ܡܢ ܦܘܠܘܤ ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܡܝܢܐܝܬ ܡܫܕܪ ܗܘܐ ܡܝܬܐ ܠܗ ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗ܀ 27 ܘܟܕ ܡܠܝܐ ܠܗ ܬܪܬܝܢ ܫܢܝܢ ܐܚܪܢܐ ܗܓܡܘܢܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܠܕܘܟܬܗ ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܦܪܩܝܘܤ ܦܗܤܛܘܤ. ܦܝܠܟܤ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܢܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ ܒܝܗܘܕܝܐ ܫܒܩܗ ܠܦܘܠܘܤ ܟܕ ܐܤܝܪ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܟܗ

1 ܘܟܕ ܐܬܐ ܦܗܤܛܘܤ ܠܩܤܪܝܐ ܒܬܪ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܤܠܩ ܠܐܘܪܫܠܡ܀ 2 ܘܐܘܕܥܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܪܫܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܦܘܠܘܤ܀ 3 ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܟܕ ܫܐܠܝܢ ܠܗ ܗܕܐ ܛܝܒܘܬܐ ܕܢܫܕܪ ܢܝܬܝܘܗܝ ܠܐܘܪܫܠܡ ܟܕ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܟܡܐܢܐ ܒܐܘܪܚܐ ܕܢܩܛܠܘܢܗ܀ 4 ܦܗܤܛܘܤ ܕܝܢ ܦܢܝ ܦܬܓܡܐ ܕܢܬܢܛܪ ܦܘܠܘܤ ܒܩܤܪܝܐ. ܘܐܢܐ ܡܥܓܠ ܐܢܐ ܕܐܙܠ܀ 5 ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ ܕܡܫܟܚܝܢ ܢܚܬܘܢ ܥܡܢ܆ ܘܥܠ ܟܠ ܤܟܠܘܬܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܓܒܪܐ ܗܢܐ ܢܩܛܪܓܘܢܝܗܝ܀ 6 ܘܟܕ ܗܘܐ ܠܗܠ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ ܐܘ ܥܤܪܐ܆ ܢܚܬ ܠܗ ܠܩܤܪܝܐ܀ ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܝܬܒ ܥܠ ܒܝܡ܆ ܘܦܩܕ ܕܢܐܬܘܢ ܠܦܘܠܘܤ܀ 7 ܘܟܕ ܐܬܐ܆ ܚܕܪܘܗܝ ܝܗܘܕܝܐ ܕܢܚܬܘ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ܆ ܘܥܠܬܐ ܤܓܝܐܬܐ ܘܩܫܝܬܐ ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ܆ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܕܢܚܘܘܢ܀ 8 ܘܟܕ ܦܘܠܘܤ ܢܦܩ ܗܘܐ ܪܘܚܐ ܕܠܐ ܐܤܟܠ ܡܕܡ܆ ܠܐ ܒܢܡܘܤܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܠܐ ܠܩܤܪ܀ 9 ܦܗܤܛܘܤ ܕܝܢ ܟܕ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܥܒܕ ܛܝܒܘܬܐ ܠܝܗܘܕܝܐ܆ ܐܡܪ ܠܗ ܠܦܘܠܘܤ܆ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܤܩ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܬܡܢ ܥܠ ܗܠܝܢ ܬܬܕܝܢ ܩܕܡܝ܀

25 *Quúmque verba faceret ad eos de iustitia, & sanctimonia, & de iudicio futuro, repletus est timore Felix, dixítque, Nunc quidem abi: quando verò erit mihi locus, mittam ad te.

26 *Sperabat enim munus sibi datum iri à Paulo, propterea frequentiùs mittebat accersitum eum, & colloquebatur cum eo.

27 *Biennio autem expleto alius præses venerat in locum ipsius, qui vocabatur Porcius Festus: Felix autem vt iniret gratiam à Jihoudæis, reliquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

1 Porrò quum venisset Festus Cæsaream, triduo pòst ascendit ad Ourischlem.

2 *Et indicarunt ei principes Sacerdotum ac primores Jihoudæorum de Paulo.

3 *Petebántque ab eo rogantes eum hanc gratiam, vt mitteret qui adduceret eum ad Ourischlem, dum struerent ei insidias in via vt ipsum interimerent.

4 *Festus verò responsum dedit asseruari Paulum Cæsareæ, Ego verò, inquit, festinans illuc peregrè proficiscar.

5 *Qui ergo inter vos per se possunt, descendant nobiscum, & de quocunq; delicto quod sit in hoc homine, accusent.

6 *Quúmque illic egisset dies octo aut decem, descendit Cæsaream, & postridie sedit pro tribunali, iussitque accersiri Paulum.

7 *Quum autem venisset, circundederunt eum Iihoudæi, qui descenderant ab Ourischlem, criminationésque multas & graues adducebant in eum, quas non poterant demonstrare.

8 *Et quum Paulus depromeret spiritum [defensione vteretur], se nihil deliquisse, nec in Legem Jihoudæorum, nec in templum, nec in Cæsarem.

9 *Festus vtpote volens fœnerari gratiam Jihoudæis, dixit Paulo, Vis ad Ourischlem ascendere, & illic de his iudicium subire coram me?

---

25 וְכַד מְמַלֵּל הֲוָא עַמְּהוֹן עַל זַדִּיקוּתָא וְעַל [x] קַדִּישׁוּתָא וְעַל [y] דִּינָא דַּעֲתִיד [t] אֶתְמְלִי דֶּחַלְתָּא פִּילִכְס וֶאֱמַר דְּהָשָׁא [u] זֶל וְאֶמַּתַי דְּנֶהֱוֵא לִי אַתְרָא אֲשַׁדַּר בָּתְרָךְ׃ 26 סָבַר הֲוָא גֵּיר [x] דְּשׁוּחְדָא [k] מֶתְיְהֵב הֲוָא לֵהּ מֶן פַּוְלוֹס מֶטֻּל הָדָא [z] אַמִּינָאִית מְשַׁדַּר הֲוָא [a] מַיְתֵא לֵהּ וּמְמַלֵּל הֲוָא עַמֵּהּ׃ 27 וְכַד [b] מַלְיָא לֵהּ תַּרְתֵּין שְׁנִין אַחְרָנָא [c] הֶגְמוֹנָא אֶתָא הֲוָא [d] לְדוּכְתֵּהּ [e] דְּמֶתְקְרֵא הֲוָא פַּרְקְיוֹס פֶּהְסְטוֹס פִּילִכְס דֵּין אַיְךְ דְּנֶעְבֵּד טַיְבוּתָא בִּיהוּדָיֵא שַׁבְקֵהּ לְפַוְלוֹס כַּד אֲסִיר׃

[r] קַדִּשׁ [s] דּוּן [t] מְלָא [u] אֵזַל [x] שחד [y] יְהַב [z] פעמים רבים [a] אֶתָא [b] מְלָא [c] נצב [d] במקומו [e] קְרָא

קפלאון כח

1 וְכַד אֶתָא פֶּהְסְטוֹס לְקֶסַרְיָא בָּתַר תְּלָתָא יוֹמִין סְלֶק לְאוּרִשְׁלֶם׃ 2 [a] וְאוֹדְעוּהִי רַבַּי כָּהֲנֵא [b] וְרִישֵׁא דִיהוּדָיֵא עַל פַּוְלוֹס׃ 3 [c] וּבָעֵין הֲווֹ מֶנֵּהּ כַּד שָׁאֲלִין לֵהּ הָדָא טַיְבוּתָא דְּנְשַׁדַּר [d] נַיְתִיוּהִי לְאוּרִשְׁלֶם כַּד עָבְדִין הֲווֹ [e] כְּמָאנָא בְּאוּרְחָא

[a] יָדַע [b] רֵישׁ [c] בְּעָא [d] אֶתָא [e] בארב

25 * Disputante autem illo de iustitia & castitate, & de iudicio futuro, tremefactus Felix respondit: Quod nunc attinet, vade: tempore autem opportuno accersam te:

26 * Simul & sperans, quòd pecunia ei daretur à Paulo. Propter quod & frequenter accersens eum, loquebatur cum eo.

27 * Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Portium Festum. Volens autem gratiam præstare Iudæis Felix, reliquit Paulum vinctum.

25 * διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ φῆλιξ ἀπεκρίθη, τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ λαβὼν μετακαλέσομαί σε.

26 * ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν. διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.

27 * διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβε διάδοχον ὁ φῆλιξ πόρκιον φῆστον. θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς ἰουδαίοις ὁ φῆλιξ, κατέλιπε τὸν παῦλον δεδεμένον.

CAP. XXV.

κέ.

1 * FEstus ergo cùm venisset in prouinciã, post triduum ascendit Ierosolymam à Cæsarea. A

2 * Adierúntque eum principes Sacerdotum, & primi Iudæorum aduersus Paulum: & rogabant eum,

3 * Postulantes gratiam aduersus eum, vt iuberet perduci eum in Ierusalem, insidias tendentes vt interficerent eum in via.

4 * Festus autem respõdit, seruari †Paulum in Cæsarea: se autem maturiùs profecturum. (quidē)

5 * Qui ergo in vobis, ait, potentes sunt, descendentes simul, si quod est in viro crimen, accusent eum.

6 * Demoratus autem inter eos dies nõ amplius quàm octo aut decem, descendit Cæsaream, & altera die sedit pro tribunali, & iussit Paulum adduci: B

7 * Qui cùm perductus esset, circunsteterunt eum qui ab Ierosolyma descenderant Iudæi, multas & graues causas obijcientes, quas non poterant probare;

8 * Paulo rationem reddente, Quoniam neque in legem Iudæorum, neque in templum, neque in Cæsarem quicquam peccaui.

9 * Festus autem volens gratiam præstare Iudæis, respondens Paulo, dixit: Vis Ierosolymam ascendere, & ibi de his iudicari apud me? C

1 * Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ἀπὸ καισαρείας.

2 * ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὅ τε ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν ἰουδαίων κατὰ τοῦ παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν,

3 * αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς ἱερουσαλὴμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν.

4 * ὁ μὲν οὖν φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν παῦλον ἐν καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι.

5 * οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ, συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ ἄτοπον, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.

6 * διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ ὀκτὼ, καταβὰς εἰς καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν παῦλον ἀχθῆναι.

7 * παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβεβηκότες ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι·

8 * ἀπολογουμένου αὐτοῦ, ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς καίσαρα ἥμαρτον.

9 * ὁ φῆστος δὲ τοῖς ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ παύλῳ εἶπε, θέλεις εἰς ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ᾽ ἐμοῦ;

דנקטלוניהי ׃ 4 ופהסטוס [g] פני פתגמא דפולוס [h] מתנטר בקסריא ואנא [i] מסרהב אנא [k] דאחזוק ׃
5 אילין הכיל דאית בכון [l] דמטיא באידיכון [m] נחתון עמן ועל כל סכלו דאית בה בגברא [n] נקטרגון ׃
6 וכד הוא תמן [o] יומתא תמניא או עסרא נחת לה לקסריא וליומא אחרנא יתב על [q] בים ופקד [r] דניתון לפולוס ׃
7 וכד אתא [s] חדרוהי יהודיא [t] דנחתו מן אורשלם [v] ורשניא סגיאא [x] וקשיא [y] מיהין הוו בתרה אילין דלא משכחין
הוו [z] דנחוון ׃ 8 וכד פולוס נפק הוא רוחא דלא אסכל מדם לא בנמוסא דיהודיא ולא בהיכלא ולא בקסר ׃
9 פהסטוס דין מטל דצבא הוא [a] דנרשא טיבותא ביהודיא אמר לה לפולוס צבא אנת דתסק לאורשלם
ותמן על הלין תתדין קדמי ׃

[g] השיב [h] נטר נצר
[i] סרהב מהר [k] חזק נסע
[l] מטא יכל [m] נחת
[n] קטרג הלשין [o] יום
[q] בים כסא מן לשון יון
[s] אתא [t] חדר סבב [u] נחת
[v] רשא הרשיע [x] קשא
[y] אתא [z] חוא [a] ארשא

[illegible]

10 ‡ *Respondit Paulus, & ait, Ad tribunal Cæsaris sto, hîc æquum est me iudicium subire: nihil peccaui in Jihoudæos, sicut & tu nosti.*

11 ‡ *Quòd si aliquod flagitiû admisi, aut aliquid dignum morte, mortem non deprecor: sin verò nihil est in me eorum de quibus me accusant, nemo me daturus est illis dono: Cæsaris prouocationes appello.*

12 ‡ *Tunc Festus collocutus est cum consiliariis suis, & ait, Cæsaris prouocationem appellasti? ad Cæsarem proficiscéris.*

Hora IX. feriæ VI. Crucifixionis.

13 ‡ *Exactis autem diebus aliquot, descendit Agrippa rex, & Berenice Cæsaream, vt postularent pacem Festi,* [vt salutarent Festum].

14 ‡ *Quúmque egissent apud eum dies aliquot, renunciauit Festus regi iudicium Pauli, dicens, Vir quidam vinctus relictus est per manus Felicis.*

15 ‡ *Et quum essem in Ourischlem indicarunt mihi de eo principes Sacerdotum, & Seniores Jihoudæorum, efflagitarúntque vt sibi de eo iudicium exequerer.*

16 ‡ *Jllis verò dixi, morem non esse Romanis, dono tradere quempiam interficiendum, donec venerit aduersarius eius, & arguat eum in faciem, detúrque ei locus depromendi Spiritum* [rationis reddendæ] *contra id de quo reus postulatur.*

17 ‡ *Quum itaque huc venissem absque dilatione, die sequenti sedi pro tribunali, iussiq; ad me adduci hominem.*

18 ‡ *Adstiterunt autem cum eo delatores eius, nec potuerunt vllam culpam flagitiosam demonstrare aduersus eum, prout arbitratus fueram.*

19 ‡ *Sed quæstiones quasdam de superstitione ipsorum, habebant aduersus eum, & de quodam Jeschua, qui mortuus est, quem Paulus dicebat viuere.*

20 ‡ *Et quia non mihi constabat de eiusmodi quæstione, dixeram Paulo, Num vis proficisci ad Ourischlem, illícque iudicium subire super istis?* 21 ‡ *Jpse verò petijt vt seruaretur iudicio Cæsaris: proinde iussi eum seruari quousque mitterem eum ad Cæsarem.*

---

10 ענא פולוס ואמר על בים קסר [d] קאם אנא הרכא הוזדק לי [e] למתדנו לא מדם [f] חטית ליהודיא איך דאף אנת ידע אנת׃ 11 ואן סכלותא עבידא לי ומדם [g] דשוא [h] למותא לא [i] משתאל אנא מן מותא אן דין לית צאידי מדם מן הלין דמקטרגין לי לא אנש יהב לי להון [k] מוהבת [l] בגנוהי דקסר קרא אנא׃ 12 הידין פהסטוס מלל עם בני [m] מלכה ואמר בגן קסר [n] קרית לות קסר אזל אנת׃

דחשע שעין [a] דערובתא [b] דזקיפותא סג

13 וכד הוו [c] יומתא נחת אגרפוס מלכא וברניקא לקסריא [d] דנשאלון שלמה דפהסטוס׃ 14 וכד הוו להון יומתא [e] אשתעי פהסטוס למלכא [f] דינה דפולוס כד אמר גברא חד אסירא [g] אשתבק מן [h] אידי פלכס׃

[d] קום [e] דון [f] חטא [g] ראוי [h] מות [i] שאל [k] יהב [l] בגין זעק [m] מלכא עצה [n] קרא

[a] ערב [b] זקף [c] יום [d] שאל [e] שעי סיפר [f] דון [g] שבק [h] יד

10 * Dixit autem Paulus, Ad tribunal Cæsaris sto, † vbi me oportet iudicari: Iudæis non nocui, sicut tu melius nosti.

ibi

11 * Si enim nocui, aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori. si verò nihil est eorum quæ hi accusant me, nemo potest me illis donare. Cæsarem appello.

12 * Tunc Festus cum concilio locutus, respondit, Cæsarem appellasti? ad Cæsarem ibis.

13 * ET cùm dies aliquot trāsacti essent, Agrippa rex & Bernice descenderūt Cæsaream ad salutandum Festum. D

14 * Et cùm dies plures ibi demorarentur, Festus regi indicauit de Paulo, dicens, Vir quidam est derelictus à Felice vinctus;

15 * De quo, cùm essem Ierosolymis, adierunt me principes Sacerdotum & Seniores Iudæorum, postulantes aduersus illum damnationem.

16 * Ad quos respondi, Quia non est Romanis consuetudo donare aliquem hominem, prius quàm is qui accusatur præsentes habeat accusatores, locúmque defendendi accipiat ad abluēda crimina †.

quæ ei obijciuntur.

17 * Cùm ergo huc conuenissent, sine vlla dilatione † sequenti die sedens pro tribunali, iussi adduci virum.

in

18 * De quo cùm stetissent accusatores, nullam causam deferebant, de quibus ego suspicabar malum.

19 * Quæstiones verò quasdam de sua superstitione habebant aduersus eum, & de quodam Iesu defuncto quem affirmabat Paulus viuere.

20 * Hæsitans autem ego de huiusmodi quæstione, dicebam si vellet ire Ierosolymam, & ibi iudicari de istis.

21 * Paulo autem appellante vt seruaretur † ad Augusti cognitionem iussi seruari eum, donec mittam eum ad Cæsarem.

Augusti cognitioni

10 * εἶπε δὲ ὁ παῦλος, ἐπὶ τοῦ βήματος καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. ἰουδαίοις οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.

11 * εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν. εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.

12 * τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη, καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ καίσαρα πορεύσῃ.

13 * Ημερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ βερνίκη κατήντησαν εἰς καισάρειαν, ἀσπασόμενοι τὸν φῆστον.

14 * ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν παῦλον, λέγων, ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ φήλικος δέσμιος·

15 * περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ δίκην.

16 * πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος.

17 * Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα.

18 * περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι, οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον ὧν ὑπενόουν ἐγώ·

19 * ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περί τινος ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ παῦλος ζῆν.

20 * ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλὴμ, κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων.

21 * τοῦ δὲ παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως οὗ πέμψω αὐτὸν πρὸς καίσαρα.

15 וכד הוית באורשלם אודעו לי עלוהי רבי כהנא וקשישא דיהודיא ובעו דאעבד להון דינא מנה : 16 ואמרת להון דלית עידא לרהומיא דנתלון ברנשא מוהבת לקטלא עדמא דנאתא בעל דינה ונכסיוהי באפוהי ונתיהב לה אתרא למפק ברוחא על מא דמתרשא : 17 וכד אתית לכא דלא הויא ליומא אחרנא יתבת על בים ופקדת דנאתונוהי לי לגברא : 18 וקמו עמה קטרגנוהי ולא אשכחו מדם רשינא בישא דנחוון עלוהי איך מא דסבר הוית : 19 זאטמא דין מדם מדם על דחלתהון אית הוא להון לותה ועל ישוע אנש דמית הו דאמר הוא פולוס דחי הו : 20 ומטל דלא קאם הוית אנא על בעתא דהלין אמרת הוית לפולוס דאן בעא אנת דתאזל לאורשלם ותמן תתדין על הלין : 21 הו דין בעא דנתנטר לדינה דקסר ופקדת דנתנטר עדמא דאשדריוהי לות קסר :

ירע בעא עכר
עיד אווער נתר יהב
אתא כסס הוכיח יהב
נפק רשא הרשיע
אתא תהי הזהיר יתב
אתא קום מלשינו
רשא הרשיע
ריבות מן לשון יון
מת קום בעא

22 ܘܐܡܪ ܐܓܪܦܘܣ. ܨܒܐ ܗܘܝܬ ܕܐܫܡܥܝܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ. ܘܦܗܣܛܘܣ ܐܡܪ. ܕܠܡܚܪ ܫܡܥ ܐܢܬ ܠܗ. 23 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܐܬܐ ܐܓܪܦܘܣ ܘܒܪܢܝܩܐ ܒܙܘܚܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܥܠܘ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ ܥܡ ܟܝܠܝܪܟܐ ܘܪܝܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܘܦܩܕ ܦܗܣܛܘܣ ܘܐܬܐ ܦܘܠܘܣ. 24 ܘܐܡܪ ܦܗܣܛܘܣ. ܐܓܪܦܘܣ ܡܠܟܐ ܘܟܠܗܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܥܡܢ. ܥܠ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܟܠܗ ܥܡܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܩܒܠܢܝ ܒܐܘܪܫܠܡ ܘܗܪܟܐ. ܟܕ ܩܥܝܢ ܕܠܐ ܬܘܒ ܘܠܐ ܠܗܢܐ ܕܢܚܐ. 25 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܕܪܟܬ ܕܡܕܡ ܕܫܘܐ ܠܡܘܬܐ ܠܐ ܣܥܝܪ ܠܗ. ܘܡܛܠ ܕܗܘ ܒܥܐ ܕܢܬܢܛܪ ܠܕܝܢܗ ܕܩܣܪ. ܦܩܕܬ ܕܢܫܬܕܪ. 26 ܘܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ ܐܟܬܘܒ ܥܠܘܗܝ ܠܩܣܪ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܨܒܝܬ ܠܡܝܬܝܘܬܗ ܩܕܡܝܟܘܢ ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܩܕܡܝܟ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܐ. ܕܡܐ ܕܐܫܬܐܠ ܕܝܢܗ ܐܫܟܚ ܡܢܐ ܐܟܬܘܒ. 27 ܠܐ ܓܝܪ ܘܠܐ ܕܟܕ ܡܫܕܪܝܢܢ ܓܒܪܐ ܐܣܝܪܐ ܕܠܐ ܢܟܬܘܒ ܣܟܠܘܬܗ ܀

✣ ܩܦܠܐܘܢ ܟܘ ✣

1 ܘܐܡܪ ܐܓܪܦܘܣ ܠܦܘܠܘܣ. ܡܦܣ ܠܟ ܠܡܡܠܠܘ ܥܠ ܢܦܫܟ. ܘܦܘܠܘܣ ܦܫܛ ܐܝܕܗ ܘܡܦܩ ܗܘܐ ܪܘܚܐ ܘܐܡܪ. 2 ܥܠ ܟܠ ܡܐ ܕܡܬܥܫܩ ܐܢܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܐ. ܛܘܒܢ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ ܕܠܘܬܟ ܐܢܐ. ܕܝܘܡܢܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܪܘܚܐ. 3 ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܝܬܪ ܐܢܬ ܒܟܠܗܘܢ ܙܛܡܐ ܘܢܡܘܣܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܕܒܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܬܫܡܥܝܢܝ. 4 ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܐܦ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢ ܨܒܝܢ ܠܡܣܗܕܘ ܕܘܒܪܝ ܕܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܕܗܘܘ ܠܝ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܒܥܡܝ ܘܒܐܘܪܫܠܡ. 5 ܡܛܠ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܡܦܣܝܢ ܥܠܝ. ܘܝܕܥܝܢ ܕܒܝܘܠܦܢܐ ܝܬܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܚܝܬ. 6 ܘܗܫܐ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܫܘܘܕܝܐ ܕܗܘܐ ܠܐܒܗܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܩܐܡ ܐܢܐ ܘܡܬܕܝܢ ܐܢܐ.

22 *Dixit autem Agrippa, Velim audire hunc virum. Proinde Festus ait, Cras eum audies.*

23 * *Postero itaque die venit Agrippa & Berenice cum multo apparatu, & ingressus est in auditorium cum tribunis & primoribus ciuitatis, & iubente Festo venit Paulus.*

24 * *Tum Festus, Agrippa rex, inquit, & omnes viri qui adestis nobiscum, aduersus hunc virum quem videtis, tota gens Jihoudæorum compellauit me in Ourischlem, & hîc, vociferantes non amplius oportere eum viuere.*

25 * *Ego verò nihil deprehendi dignum morte eum admisisse: sed quia ipse postulauit seruari iudicio Cæsaris, decreui eum missum iri.*

26 * *Cæterùm nescio quid de eo scribam Cæsari: idcirco volui eum sistere coram vobis, & maximè coram te, rex Agrippa, vt inquisitione habita de ipso inueniam quod scribam.*

27 * *Non enim oportet nos mittere virum vinctum, cuius non scribamus delictum.*

CAP. XXVI.

1 *Porrò dixit Agrippa Paulo, Permittitur tibi pro teipso verba facere. Tunc Paulus extendit manum suam & deprompsit spiritum,* [& reddidit rationem] *aitque:*

2 * *Super omnibus de quibus reus postulor à Jihoudæis, rex Agrippa, de meipso hoc existimo, me beatum esse quòd coram te hodie sim rationem redditurus:*

3 * *Maximè quòd te sciam assensum præbere omnibus quæstionibus & Legibus Jihoudæorum: quapropter peto à te vt attento animo me audias.*

4 * *Norunt enim & ipsi Jihoudæi, si velint testari, conuersationes meas à pueritia mea, quæ exstiterunt mihi à principio tum in gente mea, tum in Ourischlem.*

5 * *Quoniam à longo tempore persuasi sunt de me, sciúntque in illa præcipua disciplina Perischæorum me vixisse.*

6 * *Nunc autem ob spem promissionis quæ facta est patribus nostris à Deo suo, & in iudicium vocor.*

22 אמר אגרפוס צבא הוית דאשמעיוהי לגברא הנא ופהסטוס אמר דלמחר שמע אנת לה: 23 ולליומא אחרנא אתא אגרפוס וברניקא [n]בזוחא סגיאא ועל לבית [o]דינא עם [p]כילירכא ורישא דמדינתא ופקד פהסטוס ואתא פולוס: 24 ואמר פהסטוס אגרפוס מלכא וכלהון גברא [q]דאיתיכון עמן על הנא גברא [r]דחזין אנתון כלה עמא דיהודיא קבלני באורשלם והרכא כד [s]קעין דלא [t]תוב [u]ולא להנא [x]דנחא: 25 אנא דין [y]אדרכת דמדם [z]דשוא [a]למותא לא [b]סעיר לה ומטל דהו בעא דנתנטר לדינה דקסר פקדת [c]דנשתדר: 26 ולא ידע אנא מנא [d]אכתוב עלוהי לקסר מטל הנא [e]צבית [f]למיתיותה קדמיכון ויתיראית קדמיך מלכא אגרפא דמא [g]דאשתאל דינה אשכח מנא אכתוב: 27 לא גיר ולא דכד משדרינן גברא אסירא דלא נכתוב סכלותה:

[n] זוחא גאון [o] דין [p] מן לשון יון [q] אית יש [r] חזא [s] קעא [t] שוב או עוד [u] צריך [x] חיא [y] דרך מצאתי [z] שוא ראוי [a] מות [b] סער עשה [c] שדר [d] כתב [e] צבא [f] אתא [g] שאל

22 * Agrippa autem dixit ad Festum, Volebam & ipse hominem audire. Cras, inquit, audies eum.

23 * Altera autē die cùm venisset Agrippa & Bernice cum multa ambitione, & introissent in auditorium cum tribunis & viris principalibus ciuitatis, iubente Festo adductus est Paulus.

24 * Et dicit Festus, Agrippa rex, & omnes qui simul adestis nobiscum viri, videtis hūc†, de quo omnis multitudo Iudæorum interpellauit me Ierosolymis, †petentes & acclamantes non oportere eum viuere amplius.

[margin: homi- nem; & hîc; G]

25 * Ego verò cōperi nihil dignum morte eum admisisse. Ipso autem hoc appellante ad Augustum, iudicaui mittere.

26 * De quo quid certum scribam domino, non habeo. Propter quod produxi eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, vt interrogatione facta habeam quid scribam.

27 * Sine ratione enim mihi videtur, mittere vinctum, & causas eius non significare.

CAP. XXVI.

1 AGrippa verò ad Paulum ait, Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc Paulus extenta manu cœpit rationem reddere.

[margin: A]

2 * De omnibus quibus accusor à Iudæis, rex Agrippa, æstimo me beatum, apud te cùm sim defensurus me hodie,

3 * Maximè te sciente omnes quæ apud Iudæos sunt consuetudines & quæstiones: propter quod obsecro, patienter me audias.

4 * Et quidem vitam meam à iuuentute, quæ ab initio fuit in gente mea in Ierosolymis, nouerunt omnes Iudæi:

5 * Præscientes me ab initio (si velint testimoniū perhibere) quoniam secundum certissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus.

6 * Et nunc in spe quæ ad patres nostros repromissionis facta est à Deo, sto iudicio subiectus.

22 * ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν φῆστον ἔφη, ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. ὁ δὲ, αὔριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 * τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ ἀγρίππα καὶ τῆς βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν τε τοῖς χιλιάρχοις, καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ᾽ ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ φήστου, ἤχθη ὁ παῦλος.

24 * καί φησιν ὁ φῆστος, ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι.

25 * ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι· καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν σεβαστὸν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν.

26 * περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ᾽ ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης, σχῶ τί γράψαι.

27 * ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

κϛ.

1 * Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν παῦλον ἔφη, ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα·

2 * περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ ἰουδαίων, βασιλεῦ ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον, ἐπὶ σοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον,

3 * μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ ἰουδαίοις ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαί σου, μακροθύμως ἀκοῦσαί μου.

4 * τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ ἰουδαῖοι·

5 * προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα φαρισαῖος.

6 * καὶ νῦν ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἕστηκα κρινόμενος·

קפלאון כו

1 ואמר אגרפוס לפולוס ᵃ מפס לך למללו על אפי נפשך הידין פולוס פשט אידה ונפק הוא רוחא ואמר ׃
2 על כל מא ᵇ דמתרשא אנא מן יהודיא מלכא אגרפא ᶜ סבר אנא על נפשי ᵈ דטובנא אנא דקדמיך יומנא נפק אנא רוחא ׃
3 ᵉ יתיראית דידע אנא ᶠ דמפס אנת בכלהון ᵍ זאטמא ונמוסא דיהודיא מטל הנא בעא אנא מנך ʰ דבמגרת רוחא תשמעני ׃
4 ידעין אנון גיר אף הנון יהודיא אן ⁱ צבין ᵏ דנסהדון ˡ דוברי דמן ᵐ טליותי דהוו לי מן ⁿ שוריא בעמי ובאורשלם ׃
5 מטל דמן ᵒ נוגרא ᵖ מפסין בי וידעין ᵠ דבוילפנא ʳ רישיא דפרישא ˢ חיית ׃
6 והשא על סברא ושוודיא דהוא הוא לאבהתן מן אלהא קאם אנא ומתתדין אנא ׃

ᵃ אפס ᵇ רשא הרשיע ᶜ חוט ב d אשרי מן טוב ᵉ יתר פוס ᵍ ריבות מן לשון יון ʰ נגר ארך או משך ⁱ צבא ᵏ סהר ˡ הליכות מן דבר ᵐ נער רותי וראשית מן שרו ᵒ ארך מן נגר ᵖ פוס או פים פתח ᵠ ילף ʳ ראשון ˢ חיא

[illegible]

7 [a] *Ad quam spem duodecim tribus nostræ sperant se peruenturas precibus assiduis interdiu noctuque: & de hac quidem spe reus postulor per manus Jihoudæorum rex Agrippa.*

8 [b] *Quid? iudicatis non oportere nos credere Deum excitaturum mortuos?*

9 [c] *Ego quidem à principio in animum induxeram, contraria multa patrare aduersus nomen Jeschua Nazareni.*

10 [d] *Quod ego etiam egi in Ourischlem, & Sanctos quamplurimos conieci in carcerem potestate quam acceperam à principibus Sacerdotum: quúmque interficerentur nonnulli ex eis, suffragabar ijs qui damnabant eos.*

11 [e] *Et per omnes synagogas sæuiebam in eos, dum vi eos adigerem ad blasphemandum nomen Jeschua, & cum furore multo quo replebar aduersus eos etiam in ciuitates exteras ingrediebar ad persequendum eos.*

12 [f] *Quúmque profectus fuissem hac de re ad Darmasouk cum potestate & procuratione principum Sacerdotum:*

13 [g] *Media die in via vidi è cælo, ô rex, me circumfulsisse, cunctósque qui mecum erant lucem Solis [luce] præstantioren.*

14 [h] *Et omnes cecidimus in terram, atque audiui vocem dicentem mihi Hebraicè, Schouol, Schouol quid me persequeris? durum est tibi calcitrare ad stimulos.*

15 [i] *Ego verò dixi, Quis es Domine mi? Et Dominus noster dixit mihi, Ego sum Jeschua ille Nazarenus quem tu persequeris.*

16 [k] *Subdítque mihi, Sta in pedes tuos, propterea enim apparui tibi vt constituam te ministrum & testem eius rei, nempe quòd me conspexeris, atque conspecturus es.*

17 [l] *Proinde eripiam te ex populo Jihoudæorum, & ex alijs Gentibus ad quas te sum missurus.*

18 [m] *Vt aperias oculos eorum, vt conuertantur à tenebris ad lucem, & à potestate Satanæ ad Deum, vtque recipiant remissionem peccatorum & sortem cum sanctis per fidem quæ est in me.*

19 [n] *Idcircò, rex Agrippa, per contumaciam non obstiti visioni cælesti.*

---

7 דעל הנא סברא תרתעסרא שרבן מסברן [z] דנמטען [a] בצלותא [b] חפיטתא דאימממא ודלליא ועלוהי על הנא סברא [c] מתרשא אנא מן אידי יהודיא מלכא אגרפא : 8 מנא [d] דינין אנתון לא [e] ולא [f] דנחימן [g] דנקים אלהא [h] מיתא : 9 אנא גיר מן קדים [i] סמת [k] ברעיני דסקובלא סגיאא [l] אסעור לוקבל שמה דישוע נצריא : 10 הדא ועבדת אף באורשלם וקדישא סגיאא [m] ארמית בית אסירא [n] בשולטנא דקבלת מן רבי כהנא וכד מתקטלין הוו מנהון [o] אשתותפת לאילין [p] דחיבו אנון : 11 ובכל כנושיא [q] משתנר הוית בהון כד אלץ הוית דנהוון מגדפין בשמה דישוע [r] וברוגזא סגיאא דמלא הוית עליהון אף למדינתא אחרניתא נפק הוית למרדף אנון : 12 וכד אזל הוית מטל הדא לדרמסוק בשולטנא ובמפסנותא דרבי כהנא :

[z] מנע הגיע [a] צלא [b] חפט שהיו תמיד [c] רשא הרשיע [d] דון [e] ראוי [f] חימן [g] קום [h] מות [i] סום [k] רעא [l] סער עשה [m] רמא השליך [n] שלט [o] שתף הסכים [p] חוב [q] שגר הניד [r] רגז

In quá

7 †In qua duodecim tribus nostræ nocte & die deseruientes, sperant deuenire. De qua spe accusor à Iudæis, rex.

8 Quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus mortuos suscitat?

æstima uerã

9 Et ego quidem †existimaueram, me aduersus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere.

Sup. 8. & 9. & 22.

10 Quod & feci Ierosolymis, & multos sanctorum ego in carceribus inclusi, à principibus Sacerdotum potestate accepta: & cùm occiderentur, detuli sententiam. C

11 Et per omnes synagogas frequenter puniens eos, compellebam blasphemare: & amplius insaniens in eos, persequebar vsque in exteras ciuitates.

Sup. 9. & 22.

12 In quibus dum irem Damascum cum potestate & permissu principum Sacerdotum:

Sup. 9. & 22.

13 Die media, in via vidi, rex, de cælo supra splendorem Solis circumfulsisse me lumen, & eos qui mecum simul erant.

14 Omnésque nos cùm decidissemus in terram, audiui vocem loquétem mihi Hebraica lingua: Saule, Saule, quid me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. D

Nazarenus

15 Ego autem dixi, Quis es Domine? Dominus autem dixit, Ego sum Iesus†, quem tu persequeris.

16 Sed exurge & sta supra pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, vt constituam te ministrum & testem eorum quæ vidisti, & eorum quibus apparebo tibi;

Populo

17 Eripiens te de †populis & gentibus in quas nunc ego mitto te,

18 Aperire oculos eorum, vt conuertantur à tenebris ad lucem, & de potestate Satanæ ad Deum, vt accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctos per fidem quæ est in me. E

19 Vnde rex Agrippa, non fui incredulus cælesti visioni:

7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι. περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ ἀγρίππα, ὑπὸ ἰουδαίων.

8 τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

9 ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι.

10 ὃ καὶ ἐποίησα ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν, κατήνεγκα ψῆφον.

11 καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν. περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις.

12 ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων,

13 ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους.

14 πάντων δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσαν πρός με, καὶ λέγουσαν τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ, σαοὺλ σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.

15 ἐγὼ δὲ εἶπον, τίς εἶ κύριε; ὁ δὲ εἶπεν, ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις.

16 ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε οἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι·

17 ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ σε ἀποστέλλω,

18 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ.

19 ὅθεν, βασιλεῦ ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ·

---

13 בפלגה דיומא באורחא [y] חזית מן שמיא או מלכא [z] דאזלג עלי ועל כל דעמי הוו נוהרא [a] דמיתר מן שמשא׃
14 ונפלן כלן על ארעא ושמעת קלא כד אמר ליעברעית שאול שאול מנא רדף אנת לי קשא הו לך [b] למבעטו [c] לעוקמא׃
15 ואנא [d] אמרת מן אנת מרי ומרן אמר לי אנא הו ישוע נצריא דאנת רדף אנת׃
16 ואמר לי קום על רגליך מטל הדא הו גיר [e] אתחזית לך [f] דאקימך [g] משמשנא וסהדא דמדם [h] דחזיתני ודעתיד אנת דתחזיני׃
17 [i] ואפציך מן עמא דיהודיא ומן עממא אחרנא דלותהון משדר אנא לך׃
18 [k] דתפתח עיניהון איך [l] דנהפכון מן חשוכא [m] לנהירא ומן שולטנה דסטנא לות אלהא ונקבלון שובקן חטהא [n] ופסא עם קדישא [o] בהימנותא דבי׃
19 מטל הנא מלכא אגרפא לא [p] קמת [q] בחרינא לוקבל חזוא שמינא׃

[y] חזא [z] הזהיר מן זלג
[a] יתר [b] בעט
[c] עוקמא עקיצות אמר
[e] חזא [f] קום [g] שמש
[h] חזא [i] פצא פדה
[k] פתח [l] הפך [m] זוהר
[n] פסא גורל [o] הימן
[p] קום [q] חרא מחלוקת

[illegible]

20 *Sed prædicaui primùm ijs qui erant in Darmasouk, & ijs qui in Ourischlem, ac per omnes pagos Jihoudææ, atque adeò Gentibus prædicaui, vt pœnitentiam agerent & conuerterentur ad Deum, facerént que opera digna pœnitentiâ.*

21 *Horum autem causa prehenderunt me Jihoudæi in templo, & studebant me interimere.*

22 *Sed opem tulit mihi Deus ad hunc vsque diem: & ecce sto, testimoniúmque perhibeo tum paruis tum magnis, quum nihil præter Mousche & Prophetas dicam, sed ea quæ ipsi prædixerunt ventura:*

23 *Nempe passurum Meschicho, futurúmque primitias resurrectionis à mortuis, & prædicaturum lucem huic populo & Gentibus.*

Dominica v. post Pentecosten.

24 *Quúmque ita rationem redderet Paulus, exclamauit Festus alta voce, Insanis Paule, multæ literæ efficiunt vt insanias.*

25 *Dixit ei Paulus, Non insanio victoriose Feste, sed verba veritatis & rectitudinis eloquor.*

26 *Quinetiam rex Agrippa horum est maximè gnarus, quòd sint huiusmodi; & ideò apertè coram eo loquor, quippe qui putem ne vnam quidem harum rerum latêre ipsum, quum in abdito actæ non sint.*

27 *Credis, Rex Agrippa, prophetis? scio te credere.*

28 *Dixit ei rex Agrippa, Minimo negotio persuaderes mihi vt fierem Christianus.*

29 *Tum Paulus dixit, Optarim à Deo vt minimo maximóque negotio non tu solùm, sed etiam omnes qui audiunt me hodie, euasissent mei similes præter hæc vincula.*

30 *Surrexit autem rex, ac præses, & Berenice, ijque qui sederant cum eis.*

31 *Quúmque illinc discessissent, colloquebantur alij ad alios ac dicebant, Nihil dignum morte aut vinculis egit vir iste.*

32 *Dixit autem Agrippa Festo, Poterat vir iste dimitti nisi prouocationem Cæsaris appellasset.*

---

20 אלא אכרזת מן לקודמין להנון דבדרמסוק ולהנון דבאורשלם ודבכלהין קוריא דיהוד ואף לעממא אכרזת דנתובון ונתפנון לות אלהא ונעבדון עבדא דשוין לתיבותא ׃ 21 ועל אפי הלין אחדוני יהודיא בהיכלא וצבין הוו למקטלני ׃ 22 עדרני דין אלהא עדמא ליומא הנא והא קאם אנא ומסהד אנא לזעורא ולרבא כד מדם לבר מן מושא ונביא לא אמר אנא אלא אילין דהנון אמרו דעתידן דנהוין ׃ 23 דנחש משיחא ונהוא רישיתא דקימתא דמן בית מיתא ודעתיד דנכרז נוהרא לעמא ולעממא ׃

חד בשבא דה דבתר פנטיקוסטי סר

24 וכד הכנא נפק הוא פולוס רוחא קעא פהסטוס בקלא רמא שנית לך פולא ספרא סגיאא עבדך דהשנא ׃ 25 אמר לה פולוס לא שנית נציחא פהסטוס

כרז תוב שוב פנא
סראוים להשובה
על אפי בעבור אחד
צבא קטל הרג
עדר עזר קום
סהר עיד לקטנים
הוא חשש ריש
קום מות כרז
חג השבועות מן לשון יון

20 Sed his qui sunt Damasci primùm, & Ierosolymis, & in omnem regionem Iudææ, & Gentibus annuntiabam vt pœnitentiam agerent, & conuerterentur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes.

20 ἀλλὰ τοῖς ἐν δαμασκῷ πρῶτον καὶ ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας.

21 Hac ex causa me Iudęi, cùm essem in templo, comprehensum tentabant, volentes me interficere.

21 ἕνεκα τούτων με οἱ ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι.

22 Auxilio autem adiutus Dei, vsque in hodiernum diem sto, testificans minori atque maiori, nihil extra dicens quàm ea quæ Prophetæ locuti sunt futura esse, & Moyses: F

22 ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, μαρτυρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ μωσῆς,

23 Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen annuntiaturus est populo & Gentibus.

23 εἰ παθητὸς ὁ χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι.

24 HAEC loquente eo, & rationem reddente, Festus magna voce dixit, Insanis Paule: multæ te literæ ad insaniam conuertunt.

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη, μαίνῃ παῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει.

25 Et Paulus: Non insanio, inquit, optime Feste: sed veritatis & sobrietatis verba eloquor.

25 Ὁ δὲ, οὐ μαίνομαι, φησὶ, κράτιστε φῆστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι.

26 Scit enim de his rex ad quem & constãter eloquor. latêre enim eum nihil horum arbitror. Neque enim in angulo quicquam horum gestum est.

26 ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι. οὐδὲ γὰρ ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο ἐστί.

27 Credis rex Agrippa prophetis? Scio quia credis.

27 πιστεύεις βασιλεῦ ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις.

28 Agrippa autem ad Paulum: In modico suades me Christianum fieri. G

28 ὁ δὲ ἀγρίππας πρὸς τὸν παῦλον ἔφη, ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν γενέσθαι.

29 Et Paulus: Opto apud Deum, & in modico, & in magno, non tantum te, sed etiam omnes qui audiunt me hodie, fieri tales, qualis & ego sum, exceptis vinculis his.

29 ὁ δὲ παῦλος εἶπεν, εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σὲ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

30 Et exurrexit rex, & præses, & Bernice, & qui assidebant eis.

30 καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥτε βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς.

31 Et cùm secessissent, loquebantur ad inuicem, dicentes, Quia nihil morte aut vinculis dignum quid † fecit homo iste. [facit]

31 καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.

32 Agrippa autem Festo dixit, Dimitti poterat homo hic, si non appellasset Cæsarem.

32 ἀγρίππας δὲ τῷ φήστῳ ἔφη, ἀπολελύσθαι ἠδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπικέκλητο καίσαρα.

אֶלָּא [f] מֶלֵי שְׁרָרָא [g] וְתַקְנוּתָא מְמַלֵּל אֲנָא׃ 26 וְאַף מַלְכָּא אַגְרִיפַּוס [h] יַתִּירָאִית יָדַע עֲלַיהוֹן דְהָלֵין וּמֶטֻל הָנָא עַיִן בְּגַלְּא
מְמַלֵּל אֲנָא קְדָמוֹהִי מֶטֻל דַחֲדָא מֶן הָלֵין [i] מֶלְּא לָא סָבַר אֲנָא [k] דְטַעְיָן לֵה דְלָא הֲוָא [l] בְטוּשְׁיָא [m] סְעִירָן׃
27 מְהַימֶן אַנְתְּ מַלְכָּא אַגְרִפָּא לַנְבִיָא יָדַע אֲנָא [n] דַמְהַימֶן אַנְתְּ׃ 28 אֶמַר לֵה מַלְכָּא אַגְרִפַּוס בְּקַלִיל מַרֵם [o] מְפִיס
אַנְתְּ לִי דְאֶהֱוֵא [p] כְּרֶסְטִיָנָא׃ 29 וּפַוְלוֹס אֶמַר בָּעֵא הֲוִית מֶן אֱלָהָא בְקַלִיל וּבְסַגִי לָא הֲוָא לָךְ בַּלְחוּד אֶלָּא אָף לְכֻלְּהוֹן
דְשָׁמְעִין לִי [q] יַוְמָנָא דְנֶהֱוֺון [r] אַכְוָתִי לְבַר מֶן אַסִירָא הָלֵין׃ 30 וְקָם לֵה מַלְכָּא [s] וְהֶגְמוֹנָא וּבֶרְנִיקָא וְאִילֵין [t] דְיָתְבִין הֲוַו
עַמְהוֹן׃ 31 וְכַד [v] פְרַקוּ מֶן תַּמָּן מְמַלְלִין הֲוַו חַד עַם חַד וְאָמְרִין [x] דְמֶדֶם [y] דְשָׁוֵא לְמַוְתָא וְלַאסוּרָא לָא עֲבַד גַּבְרָא הָנָא׃
32 וְאֶמַר אַגְרִפַּוס לְפֶהֶסְטוֹס מֶשְׁכַּח הֲוָא גַּבְרָא הָנָא דְנֶשְׁתְּרֵא אֶלּוּ בְּגַן קֶסַר לָא קְרָא׃

[f] דברי אמת [g] תִּקֵּן [h] יֹתֵר
[i] מַלֵּל [k] טְעָא לא הזכיר
[l] טְשָׁא סתר [m] סְעַר עשה
[n] הֵימַן [o] פַּס פתה
[p] משיחיי מן לשון יון
[q] יום [r] כמו אבי
[s] בצב מן לשון יון
[t] יְתֵב ישב [v] פְּרַק סור
[x] מְדַם מדעם [y] שְׁוָא ראוי

✣ ܩܦܠܐܘܢ ܟܙ ✣

1 ܘܦܩܕ ܥܠܘܗܝ ܦܗܣܛܘܣ ܕܢܫܬܕܪ ܠܘܬ ܩܣܪ ܠܐܝܛܠܝܐ. ܘܐܫܠܡܗ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܐܣܝܪܐ ܐܚܪܢܐ ܥܡܗ. ܠܓܒܪܐ ܚܕ ܩܢܛܪܘܢܐ ܡܢ ܐܣܦܝܪ ܣܒܣܛܐ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܝܘܠܝܘܣ. 2 ܘܟܕ ܗܘܬ ܕܢܪܕܐ. ܢܚܬܢ ܠܐܠܦܐ ܕܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܡܢ ܐܕܪܡܢܛܘܣ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܙܠܐ ܗܘܬ ܠܐܬܪܐ ܕܐܣܝܐ. ܘܥܠ ܗܘܐ ܥܡܢ ܠܐܠܦܐ ܐܪܣܛܪܟܘܣ ܡܩܕܘܢܝܐ ܕܡܢ ܬܣܠܘܢܝܩܐ ܡܕܝܢܬܐ. 3 ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܡܛܝܢ ܠܨܝܕܢ. ܘܐܬܚܫܚ ܩܢܛܪܘܢܐ ܒܡܪܚܡܢܘܬܐ ܠܘܬ ܦܘܠܘܣ. ܘܐܦܣ ܠܗ ܕܢܐܙܠ ܠܘܬ ܪܚܡܘܗܝ ܘܢܬܢܝܚ. 4 ܘܡܢ ܬܡܢ ܪܕܝܢ. ܘܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܣܩܘܒܠܢ ܗܘܝ. ܐܬܟܪܟܢ ܥܠ ܩܘܦܪܘܣ. 5 ܘܥܒܪܢ ܝܡܐ ܕܩܝܠܝܩܝܐ ܘܕܦܡܦܘܠܝܐ. ܘܡܛܝܢ ܠܡܘܪܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܠܘܩܝܐ. 6 ܘܐܫܟܚ ܬܡܢ ܩܢܛܪܘܢܐ ܐܠܦܐ ܡܢ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܕܐܙܠܐ ܗܘܬ ܠܐܝܛܠܝܐ. ܘܐܘܬܒܢ ܒܗ. 7 ܘܡܛܠ ܕܝܩܝܪܐܝܬ ܪܕܝܢ ܗܘܝܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܒܥܡܠܐ ܡܛܝܢ ܠܘܩܒܠ ܩܢܝܕܘܣ ܓܙܪܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܫܒܩܐ ܗܘܬ ܠܢ ܪܘܚܐ ܕܢܪܕܐ ܒܬܪܝܨܘܬܐ. ܐܬܟܪܟܢ ܥܠ ܩܪܛܐ ܠܘܩܒܠ ܣܠܡܘܢܐ ܡܕܝܢܬܐ. 8 ܘܟܕ ܒܥܡܠܐ ܐܬܟܪܟܢ ܥܠܘܗܝ. ܡܛܝܢ ܠܐܬܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܠܡܐܢܐ ܫܦܝܪܐ. ✣ ✣ ✣

✣ ܩܪܝܢܐ ܒܚܕܒܫܒܐ ✣ ܕܗ ✣ ܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ ✣

9 ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܠܣܝܐ. ܘܗܘܝܢ ܬܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܥܕܡܐ ܕܥܒܪ ܐܦ ܨܘܡܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܗܘܬ ܕܚܠܬܐ ܕܢܪܕܐ ܐܢܫ ܒܝܡܐ. ܘܡܡܠܟ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܦܘܠܘܣ. 10 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ. ܚܙܐ ܐܢܐ ܕܒܥܘܠܒܢܐ ܘܒܚܘܣܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܥܬܝܕܐ ܕܬܗܘܐ ܪܕܝܬܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܛܥܢܬܐ ܘܒܐܠܦܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܢܦܫܬܢ ܕܝܠܢ. 11 ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܝܢ ܠܩܘܒܪܢܝܛܐ ܘܠܡܪܗ ܕܐܠܦܐ ܡܫܬܡܥ ܗܘܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܠܘܗܝ ܕܦܘܠܘܣ.

CAP. XXVII.

1 *Decreuit itaque de eo Festus ipsum missum iri ad Cæsarem in Italiam, proinde tradidit Paulum, & alios vinctos cum eo, viro cuidam Centurioni ex cohorte Augusta, cui nomen erat Julius.*

2 * *Qúmque nauigandum esset, venimus in nauigium quod erat ex Adramanto ciuitate, & profecturum erat ad regionem Asiæ: ingressus autem fuerat nauigium nobiscum Aristarchus Macedo ex Thessalonica vrbe.*

3 * *Postero autem die peruenimus Tzaidon: & vsus est Centurio misericordia erga Paulum, eíque permisit vt proficisceretur ad amicos suos, atque respiraret.*

4 * *Illinc porrò abnauigauimus, & quoniam venti erant contrarij, sublegimus Cyprum.*

5 * *Et traiecimus mare Ciliciæ, & Pamphyliæ, ac deuenimus Myram vrbem Lyciæ.*

6 * *Nactúsque illic Centurio nauem ex Alexandria proficiscentem in Italiam, imposuit nos in eam.*

7 * *Et quia grauiter nauigatum fuerat plurimis diebus, vt vix peruenissemus secundum Kaindum insulam, quoniámque non permittebat ventus vt rectà proficisceremur, sublegimus Cretam eregione Salamoune vrbis.*

8 * *Qúmque vix præternauigaremus, peruenimus ad locum qui vocatur Portus pulchri.*

Dominica VI. post Pentecosten.

9 * *Erat autem ei propinqua ciuitas nomine Lasia, vbi egimus multum temporis ad hunc vsque diem, quo iam præterierat dies ieiunij Jihoudæorũ, ita vt periculosum esset aliquem sulcare mare: proinde consilium eis dabat Paulus.*

10 * *Et dicebat, Viri, video cum oppressione et inopia multa futuram nauigationem nostram, non solùm oneris nauis nostræ, sed etiam animarum* [vitarum] *nostrarum.*

11 * *Centurio autem gubernatorem & dominum nauis* [nauclerum] *potius audiebat, quàm sermones Pauli.*

קפלאון כז

1 ופקד עלוהי פהסטוס דנשתדר לות קסר לאיטליא ואשלמה לפולוס ולאסירא אחרנא עמה לגברא חד קנטרונא מן אספיר סבסטא דשמה הוא יוליוס ׃ 2 וכד הות דנרדא נחתן לאלפא דאיתיה הות מן אדרמנטוס מדינתא ואזלא הות לאתרא דאסיא ועל הוא עמן לאלפא ארסטרכוס מקדוניא דמן תסלוניקא מדינתא ׃ 3 וליומא אחרנא מטין לצידן ואתחשח קנטרונא במרחמנותא לות פולוס ואפס לה דנאזל לות רחמוהי ונתניח ׃ 4 ומן תמן רדין ומטל דרוחא סקובלן הוי אתכרכן על קופרוס ׃ 5 ועברן ימא דקיליקיא ודפמפוליא ומטין למורא מדינתא דלוקיא ׃ 6 ואשכח תמן קנטרונא אלפא מן אלכסנדריא דאזלא הות לאיטליא ואותבן בה ׃

שדר שלח · שלם
שר מאה גדוד מן לשון יון
רדא נחת · לספינה
מטא הגיע · חשח
רחם נתן רשות · אזל
אוהביו · נוח · רדא
כנגדינו · הוא · ברך
ומצא ספינה · יהב

CAP. XXVII.

VT autem iudicatum est nauigare [1] eum in Italiam, & tradi Paulum cum reliquis custodijs Centurioni nomine Iulio cohortis Augustæ:

1. Cor. 11. d. 25. incipiente

[2] Ascendentes nauem Adramytenam †incipiētes nauigare circa Asiæ loca, sustulimus, perseuerante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi.

[3] Sequente autem die deuenimus Sidonem. Humanè autem tractans Iulius Paulum, permisit ad amicos ire, & curam sui agere.

[4] Et inde cùm sustulissemus, subnauigauimus Cyprum: propterea quòd essent venti contrarij.

[5] Et pelagus Ciliciæ & Pamphyliæ nauigantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ.

[6] Et ibi inueniens Centurio nauem Alexandrinam nauigantem in Italiam, transposuit nos in eam:

[7] Et cùm multis diebus tardè nauigaremus, & vix deuenissemus contra Gnidum prohibente nos vento, adnauigauimus Cretæ iuxta Salmonem:

[8] Et vix iuxtà nauigantes, venimus in locum quendam qui vocatur Boni-portus, cui iuxtà erat ciuitas Thalassa.

[9] MVLTO autem tempore peracto, & cùm iam non esset tuta nauigatio, eò quòd ieiunium iam præterijsset, consolabatur †Paulus,

eos

[10] Dicens eis, Viri, video quoniam cum iniuria & multo damno non solùm oneris & nauis, sed etiam animarum nostrarum incipit esse nauigatio:

[11] Centurio autem gubernatori & nauclero magis credebat, quàm his quæ à Paulo dicebantur.

κζ.

1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς·

2 ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως.

3 τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα, ἐπιμελείας τυχεῖν.

4 κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους.

5 τό, τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήχθημεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας·

6 κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.

7 ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην.

8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτήν, ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία.

9 Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος·

10 λέγων αὐτοῖς, ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν.

11 ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπείθετο μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις.

7 ומטל [b] דיקיראית [c] רדיא הות ליומתא סגיאא [d] למחסן מטין [e] לוקבל קינדוס [f] גזרתא ומטל דלא שבקא הות רוחא [g] דנאזל [g] תריצאית [i] אתכרכן על קרטא לוקבל סלמונא מדינתא׃ [n] לדוכתא [o] דמתקריא [p] למאנא שפירא׃ 8 [k] ולמחסן כד [l] רדינן [m] חדריה מטין
9 וקריבא הות לה מדינתא דשמה לאסיא [a] והוין תמן [b] זבנא סגיאא עדמא ליומא דעבר אף [c] יומא [d] דצומא דיהודיא דחר בשבא דו דבתר פנטיקוסטי סח
והוא לה [e] קנטא [f] דנרדא אנש בימא [g] ומלך הוא להון פולוס׃ 10 ואמר גברא חזא אנא [h] דבאולצנא ובחוסרנא סגיאא הויא מרדיתן לו בלחוד דמובלה דאלפא אלא אף דנפשתן דילן׃
11 קנטרונא דין לקוברנטא ולמרה דאלפא שמע הוא יתיר מן מלוהי דפולוס׃

[b] יקר [c] רדא [d] מניעים [e] לנגד אי [g] אזל [h] תרץ [i] כרך [k] כמעט שלא [l] רדא [m] סביבותיה והמקום [o] קרא [p] למאנא חוף מן לשון יון [a] חוא [b] זמן [c] יום [d] צום [e] קנט סור וקנטא סכנה [f] רדא [g] ויעם [h] אלץ

12 ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܥܗܢ ܗܘܐ ܗܘ ܠܡܐܢܐ ܠܡܣܬܝܘ ܒܗ܆ ܣܬܘܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢܢ ܨܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܪܕܐ ܡܢ ܬܡܢ܆ ܘܐܢܗܘ ܕܡܫܟܚܝܢ ܕܢܡܓܥܘܢ ܘܢܣܬܘܢ ܒܠܡܐܢܐ ܚܕ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܩܪܛܐ܆ ܘܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܦܢܝܟܣ܆ ܘܚܐܪ ܗܘܐ ܠܬܝܡܢܐ܀ 13 ܘܟܕ ܢܫܒܬ ܪܘܚܐ ܕܬܝܡܢܐ܆ ܘܣܒܪܘ ܕܡܡܛܝܢ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗܘܢ܆ ܪܕܝܢ ܗܘܝܢ ܚܕܪܝ ܩܪܛܐ܀ 14 ܘܡܢ ܒܬܪ ܩܠܝܠ ܢܦܩ ܥܠܝܢ ܡܫܒܐ ܕܥܠܥܠܐ ܕܡܬܩܪܐ ܛܘܦܘܢܝܩܘܣ ܐܘܪܩܠܝܕܘܢ܀ 15 ܘܐܬܚܛܦܬ ܐܠܦܐ ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ ܕܬܬܩܘܡ ܠܘܩܒܠ ܪܘܚܐ܆ ܘܝܗܒܢ ܠܐܝܕܐ ܕܗܝ܀ 16 ܘܟܕ ܥܒܪܢ ܓܙܪܬܐ ܚܕܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܩܘܪܐ܆ ܠܡܚܣܢ ܐܫܟܚܢ ܐܚܕܢ ܠܩܪܩܘܪܐ܀ 17 ܘܟܕ ܫܩܠܢܗ ܡܚܝܨܝܢ ܗܘܝܢ ܘܡܬܩܢܝܢ ܠܗ ܠܐܠܦܐ܆ ܘܡܛܠ ܕܕܚܠܝܢ ܗܘܝܢ ܕܠܡܐ ܢܦܠ ܒܡܚܚܬܗ ܕܝܡܐ܆ ܐܚܬܢܝܗܝ ܠܐܪܡܢܘܢ ܘܗܟܘܬ ܪܕܝܢ ܗܘܝܢ܀ 18 ܘܟܕ ܩܡ ܠܗ ܥܠܝܢ ܟܝܡܘܢܐ ܩܫܝܐ܆ ܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܫܕܝܢ ܡܐܢܝܢ ܒܝܡܐ܀ 19 ܘܒܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܒܐܝܕܝܢ ܫܕܝܢ ܗܘܝܢ ܡܐܢܝ̈ ܐܠܦܐ܀ 20 ܘܟܕ ܩܡ ܥܠܝܢ ܣܘܥܪܢܐ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܬܐ܆ ܘܠܐ ܫܡܫܐ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܘܠܐ ܣܗܪܐ ܘܠܐ ܟܘܟܒܐ܆ ܦܣܩܐ ܗܘܬ ܣܒܪܐ ܕܚܝܝܢ ܟܠܗ܀ 21 ܘܟܕ ܐܢܫ ܡܕܡ ܠܐ ܡܛܥܡ ܗܘܐ܆ ܗܝܕܝܢ ܩܡ ܦܘܠܘܣ ܒܡܨܥܬܗܘܢ ܘܐܡܪ܆ ܠܘ ܐܠܘ ܐܫܬܡܥܬܘܢ ܠܝ ܐܘ ܓܒܪܐ܆ ܠܐ ܪܕܝܢ ܗܘܝܢ ܡܢ ܩܪܛܐ܆ ܘܡܬܚܣܟܝܢ ܗܘܝܢ ܡܢ ܚܘܣܪܢܐ ܘܡܢ ܐܘܚܕܢܐ ܗܢܐ܀ 22 ܘܗܫܐ ܡܡܠܟ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܕܠܐ ܟܪܝܐ܆ ܢܦܫܐ ܓܝܪ ܚܕܐ ܡܢܟܘܢ ܠܐ ܐܒܕܐ܆ ܐܠܐ ܠܐܠܦܐ܀ 23 ܐܬܚܙܝ ܠܝ ܓܝܪ ܒܠܠܝܐ ܗܢܐ ܡܠܐܟܗ ܕܐܠܗܐ܆ ܗܘ ܕܕܝܠܗ ܐܢܐ ܘܠܗ ܦܠܚ ܐܢܐ܀ 24 ܘܐܡܪ ܠܝ܆ ܠܐ ܬܕܚܠ ܦܘܠܐ܆ ܠܩܕܡ ܩܣܪ ܓܝܪ ܥܬܝܕ ܐܢܬ ܠܡܩܡ܆ ܘܗܐ ܝܗܒ ܠܟ ܐܠܗܐ ܠܡܘܗܒܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܪܕܝܢ ܥܡܟ܀ 25 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܠܒܒܘ ܓܒܪܐ܆ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܐܠܗܐ܆ ܕܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܕܐܬܡܠܠ ܥܡܝ܀ 26 ܒܪܡ ܠܓܙܪܬܐ ܚܕܐ ܥܬܝܕܝܢܢ ܕܢܦܠ܀

12 ‡ *Et quia commodus non erat portus ad hybernandum in eo hyeme, plurimi nostrorum volebant illinc vela facere, vt si quo modo possent, hybernarent in portu quodam qui erat Cretæ, vocabatúrque Phœnix, & spectabat Austrum versus.*

13 ‡ *Quum autem perflaret ventus Australis, putarentque se quasi voluntatem suam consecutos, nauigabamus circa Cretam.*

14 ‡ *Sed non multo post impegit in nos flatus turbinis qui vocatur Touphaunicous Euraclidon* [Turbulentus Euro Aquilo].

15 ‡ *Proinde abrepta est nauis, nec potuit obsistere vento, itaque eius manui* [potestati] *dati sumus.*

16 ‡ *Et quum præteriissemus insulam quandam quæ vocatur Kouro, vix potuimus prehendere scapham.*

17 ‡ *Ea verò sublata, cingebamus & dirigebamus nauim: & quia timebamus ne fortè incideret in Syrtim maris, submisimus antennam, & ita perreximus.*

18 ‡ *Quum autem in nos insurrexisset grauis tempestas, sequenti die supellectilia nostra in mare proiecimus.*

19 ‡ *Die verò tertia armamenta nauis manibus nostris abiecimus.*

20 ‡ *Quúmque tempestas corripuisset eam per dies complures, nec Sol appareret, neq; Luna, neque sydera, omnis spes vitæ nostræ præcisa erat.*

21 ‡ *Quúmque nemo quicquam cibi cepisset, tunc stans Paulus inter eos, ait: Si assensum mihi præbuissetis, viri, non soluissemus à Creta, & caruissemus hac penuria, & hac oppressione.*

22 ‡ *Nunc autem consilium do vobis ne anxij fueritis, nemo enim vestrum peribit, sed tantùm nauis.*

23 ‡ *Visus est enim mihi hac nocte Angelus Dei illius cuius sum, & cui seruio.*

24 ‡ *Dixítque mihi, Ne timeas Paule, oportet enim te sisti coram Cæsare: & ecce dono tibi dedit Deus omnes qui nauigant tecum.*

25 ‡ *Quamobrem bono animo estote viri: credo enim in Deum, ita fore quemadmodum locutus est mecum.*

26 ‡ *Verùm in insulam quandam eijciendi sumus.*

---

12 וּמְטֻל דְּלָא עָהֵן הֲוָא הו [q] לְמָאנָא [r] לְמַסְתָּיוּ בֵּהּ [s] סַתְוָא סַגִּיאָא מֶנַּן [t] צָבֵין הֲוַו [u] דְּנֶרְדֵּא מֶן תַּמָּן וְאֶנְהוּ דְּמֶשְׁכְּחִין [x] דְּנֶמְּגְּעוּן [y] וְנֶסְתּוּן [z] בַּלְמָאנָא חַד דְּאִיתוֹהִי הֲוָא בַּקְרֶטָא [a] וּמֶתְקְרֵא הֲוָא פֻּנִיכּס [b] וְחָאַר הֲוָא [c] לְתֵימְנָא׃ 13 וְכַד [d] נֶשְׁבַת רוּחָא דְּתֵימְנָא [e] וְסַבַרוּ [f] דַּמְמַטֵין אַיְךְ [g] צֶבְיָנְהוּן רָדֵין הֲוַין [h] חֲדָרַי קְרֶטָא׃ 14 וּמֶן בָּתַר קַלִיל נְפַק עֲלַין [i] מַשְׁבָא דְּעַלְעָלָא דְּמֶתְקְרֵא [k] טוּפוֹנִיקוֹס אוּרַקְלִידוֹן׃ 15 [l] וְאֶתְחַטְפַת [m] אֵלְפָא וְלָא [n] אֶשְׁכְּחַת דְּתֶתְקוּם לוּקְבַל רוּחָא וִיהַבַן לְאִידָא דְּהִי׃ 16 וְכַד עֲבַרַן [o] גָּזַרְתָּא חֲדָא [p] דְּמֶתְקַרְיָא קוּרָא לְמַחְסַן אֶשְׁכַּחַן אֶחַדַן לְקַרְקוּרָא׃ 17 וְכַד שְׁקַלְנָהּ מְחַיְצִין הֲוַין וּמַתְקְנִין לָהּ לְאֵלְפָא וּמֶטֻל דְּדָחֲלִין הֲוַין דְּלְמָא נֶפֶּל בְּמַחְחַתֵהּ דְּיַמָּא אַחֲתַנְיָהִי לְאַרְמֶנוּן וְהָכְוַת רָדֵין הֲוַין׃ 18 וְכַד קָם לֵהּ עֲלַין כִּימוּנָא קַשְׁיָא לְיוֹמָא אַחֲרָנָא שָׁדִין מָאנִין בְּיַמָּא׃

[q] החוף [r] סְתָא [s] חחורף [t] צְבָא [u] רְדָא [x] מַגַע
[y] סְתָא [z] בחוף [a] קְרָא
[b] חור הביט [c] ימין
[d] נְשַׁב [e] סבר [f] חשב מְטָא
[g] צְבָא [h] סביבות [i] נְשַׁב
[k] מן לשון יון
[l] חֲטַף אתגזל וזו ספינת
[n] שְׁכַח יכל ס צא [o] קְרָא

[12] Et cùm aptus portus nō esset ad hyemandum, plurimi statuerunt consilium nauigare inde, si quomodo possent deuenientes Phœnicem, hyemare, portum Cretæ respicientem ad Africum & ad Chorum.

[13] Aspirante autem Austro, æstimantes propositum se tenere, cùm sustulissent de Asson, legebant Cretam.

[14] Non post multum autem misit se contra ipsam ventus Typhonicus qui vocatur Euroaquilo.

[15] Cúmque arrepta esset nauis, & non posset conari in ventum, data naue flatibus, ferebamur.

[16] In insulam autem quandam decurrentes, quæ vocatur Clauda, potuimus vix obtinere scapham.

[17] Qua sublata, adiutorijs vtebantur, accingentes nauem, timentesque ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur.

[18] Validè autem nobis tempestate iactatis, sequenti die iactum fecerunt.

[19] Et tertia die suis manibus armamenta nauis proiecerunt.

[20] Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per plures dies, & tempestate non exigua imminente, iam ablata erat spes omnis salutis nostræ.

[21] Et cùm multa ieiunatio fuisset, tunc stans Paulus in medio eorū, dixit, Oportebat quidem ô viri, audito me, non tollere à Creta, lucríque facere iniuriam hanc & iacturam.

[22] Et nunc suadeo vobis bono animo esse, amissio enim nullius animæ erit ex vobis, præterquàm nauis.

[23] Astitit enim mihi hac nocte angelus Dei cuius sum ego, & cui deseruio:

[24] Dicens, Ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donauit tibi Deus omnes qui nauigant tecum.

[25] Propter quod bono animo estote viri: credo enim Deo, quia sic erit, quemadmodum dictum est mihi.

[26] In insulam autem quandam oportet nos deuenire.

[12] ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν, ἀναχθῆναι κἀκεῖθεν, εἴπως δύναιντο καταντήσαντες εἰς φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.

[13] ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον, παρελέγοντο τὴν κρήτην.

[14] μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς, ὁ καλούμενος εὐροκλύδων.

[15] συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδιδόντες ἐφερόμεθα.

[16] νησίον δέ τι ὑποδραμόντες, καλούμενον κλαύδην, μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης.

[17] ἣν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.

[18] σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο.

[19] καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν.

[20] μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς.

[21] πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν, ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.

[22] καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου.

[23] παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἄγγελος τοῦ θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω,

[24] λέγων, μὴ φοβοῦ παῦλε, καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ.

[25] διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται καθ᾽ ὃν τρόπον λελάληταί μοι·

[26] εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

19 וליומא דתלתא מאנא דילה דאלפא באידין שדין: 20 וכד אחד לה סתוא יומתא יתירא ולא שמשא מתחזא הוא ולא סהרא ולא כוכבא סברא דחיין כלה אתפסק הוא לה: 21 וכד אנש מדם לא מסתיבר הוא הידין קם פולוס בינתהון ואמר אלו אתתפיסתון לי גבריא לא רדין הוין מן קרטא ומתחסכין הוין מן חוסרנא ומן אולצנא הנא: 22 והשא מלך אנא לכון דתהוון דלא עקא נפשא גיר חדא מנכון לא אבדא אלא אן אלפא: 23 אתחזי גיר בלליא הנא מלאכה דאלהא הו דדילה אנא ולה פלח אנא: 24 ואמר לי לא תדחל פולא עתיד הו לך למקם קדם קסר והא יהב לך אלהא מוהבתא לכל דרדין עמך: 25 מטל הנא אתלבבו גבריא מהימן אנא גיר באלהא דהכנא הוא אכמא דאתמלל עמי: 26 ברם לגזרתא חדא איתלן דנשתדא:

[f] כליום [g] לבנה [h] חיא [i] פסק [k] סיבר [l] פוס או פיס [m] רדא [n] חשך [o] חסר [p] אלץ [q] יעץ אני [r] עוק [s] חזא [t] דחל ירא [u] קום [x] יהב המתנה [y] רדא [z] לבב [a] הימן [b] כמו [c] לאי [d] שדא השליך

[illegible]

Dominica VII. post Pentecosten.

27 * *Post diem autem decimũ quartum quum erraremus & ferremur in Adriaticum mare, media nocte putarunt nautæ ad terram se accedere.*

28 * *Proinde iecerunt bolidem, & inuenerunt passus viginti: rursúsque paulum prouecti inuenerunt passus quindecim.*

29 * *Quúmque timeremus ne fortè nos ipsos nanciseceremur* [incideremus] *in loca scopulosa, iecerunt è puppi nauis ancoras quatuor; & precabantur diem oriri.*

30 * *Nautæ verò studebant fugere è naui: proinde dimiserunt ex ea scapham in mare, occasione abeundi in ea, nauísque ad terram alligandæ.*

31 * *Quod quum vidisset Paulus, dixit Centurioni, & militibus, Nisi isti in naui permanserint, vos non potestis seruari.*

32 * *Tunc præciderunt milites funes scaphæ à naui, & siuerunt eam aberrantem.*

33 * *Ipse verò Paulus vsquedum fieret diluculum, hortabatur omnes vt caperent cibum, dicens eis, Ecce hodie decimusquartus agitur dies, ex quo præ periculo nihil gustauistis.*

34 * *Idcircò peto à vobis vt cibum capiatis ad confirmationem vitæ vestræ. Capillus enim ex capite ne vnus quidem à vobis peribit.*

35 * *Et quum hæc dixisset, accepit panem & glorificauit Deum coram omnibus, fregítque, & cœpit comedere.*

36 * *Consolationem itaque acceperunt omnes, sumpserúntque cibum.*

37 * *Eramus autem in naui ducentæ & septuaginta sex animæ.*

38 * *Quúmque expleti essent cibo, alleuabant nauim, & tollebant triticum, proijciebántque in mare.*

39 * *Orto autem die nautæ quænam illa esset terra, non agnoscebant: sed conspicati sunt secus aridam littus quoddam maris, quò meditabantur, si fieri posset, impellere nauim.*

40 * *Et absciderunt ancoras à naui, & laxarunt eas in mare, & soluerunt vincula gubernaculorum, suspenderúntque paruum velum* [artemonem] *ad ventum flantem, itaque abnauigabamus ad superficiem aridæ.*

חַד בְּשַׁבָּא דז בָּתַר פֶּנְטִיקֻוסְטִי טו

27 וּמִן בָּתַר אַרְבַּעְתְּעֶסְרֵא יוֹמִין [a] דְּטָעִין [b] וְאִתְטַרַפְן בְּהַדְרִיּוֹס יַמָּא בְּפַלְגֵה דְּלִלְיָא סְבַרוּ מַלָּחֵא דְּלַאַרְעָא מֶתְקַרְבִין הֲוַוּ׃

28 [c] וַאַרְמִיו [d] אֵוקִינוֹס וְאַשְׁכַּחוּ קוֹמִין עֶסְרִין וְתוּב קַלִּיל רְדוּ וְאַשְׁכַּחוּ [e] קוֹמִין חַמְשַׁעֶסְרֵא׃

29 וְכַד דַּחִילִין הֲוַיִן דִּלְמָא נֶשְׁתְּכַח לַן [f] בְּדוּכְיָתָא דְּאִית בְּהֵין שׁוּעֵא [g] אַרְמִיו מִן חַרְתָּה דְּאֶלְפָא אֵוקִינוֹס אַרְבַּע [h] וּמְצַלֵּין הֲווּ דְּנֶהֱוֵא יוֹמָא׃ 30 מַלָּחֵא דֵּין [i] בְּעוֹ [k] לְמֶעְרַק מֶנָּה מִן אֶלְפָא [l] וְאַחֵתוּ מֶנָּה [m] לְקַרְקוּרָא לְיַמָּא [n] בְּעֶלְתָא [o] דְּנֵאזְלוּן בָּהּ [p] וְנֵאסְרוּנָהּ לְאֶלְפָא בְּאַרְעָא׃ 31 וְכַד חֲזָא פַּוְלוֹס אֵמַר לְקֶנְטְרוּנָא [q] וְלְאֶסְטְרַטְיוּטֵא דְּאֶן הָלֵין בְּאֶלְפָא לָא [r] מְכַתְּרִין אַנְתּוּן לָא מֶשְׁכְּחִין [s] דְּתִחוּן׃ 32 הָידֵין פְּסַקוּ אֶסְטְרַטְיוּטֵא לְחַבְלֵיהּ דְּקַרְקוּרָא מִן אֶלְפָא וְשַׁבְקוּהָ טָעְיָא׃

[a] טָעְא [b] טְרַף [c] רְמָא
[d] הוא קו שתלויה בו עופרת לחקור המצולה ים
[e] פסיעות [f] במקומות
[g] רְמָא [h] צְלָא [i] בְּעָא
[k] עֲרַק [l] והורידו מן [m] נְחֵת
[m] דוגית [n] בטלילה
[o] אֲזַל [p] אֲסַר
[q] מן לשון יון אנשי מלחמה
[r] כַּתַּר עמד [s] חֲיָא

27 Sed posteaquàm quartadecima nox superuenit, nauigantibus nobis in Adria circa mediam noctem, suspicabantur nautæ apparere sibi aliquam regionem.

28 Qui & summittentes bolidem, inuenerunt passus viginti: & pusillum inde separati, inuenerunt passus quindecim.

29 Timentes autem ne in aspera loca incideremus, de puppi mittentes ancoras quatuor, optabant diem fieri.

30 Nautis verò quærentibus fugere de naui, cùm misissent scapham in mare, sub obtentu quasi inciperet à prora ancoras extendere,

31 Dixit Paulus Centurioni & militibus, Nisi hi in naui manserint, vos salui fieri non potestis.

32 Tunc absciderunt milites funes scaphæ: & passi sunt eam excidere.

33 Et cùm lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum, dicens, Quartadecima die hodie expectantes ieiuni permanetis, nihil accipientes.

34 Propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius vestrum capillus de capite peribit. (Mat. 10. Luc. 12.)

35 Et cùm hæc dixisset, sumens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium: & cùm fregisset, cœpit manducare.

36 Animæquiores autem facti omnes, & ipsi sumpserunt cibum.

37 Eramus verò vniuersæ animæ in naui ducentæ septuaginta sex.

38 Et satiati cibo alleuiabant nauem, iactantes triticum in mare.

39 Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant: sinum verò quendam consyderabant habentem litus, in quem cogitabant, si possent, eijcere nauem.

40 Et cùm ancoras sustulissent, committebant se mari, simul laxantes iuncturas gubernaculorum: & leuato artemone secundùm auræ flatum, tendebant ad litus.

27 ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ ἀδρίᾳ κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς, ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν.

28 καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε.

29 φοβούμενοί τε μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι.

30 τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν,

31 εἶπεν ὁ παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.

32 τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

33 ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες, ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι.

34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται.

35 εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν.

36 εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.

37 ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομηκονταέξ.

38 κορεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

39 ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.

40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ, κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.

33 הודין פולוס עדמא דהוא צפרא מפיס הוא לכלהון דנקבלון סיברתא כד אמר להון יומנא הא ארבתעסר יומין מן קנטא מדם לא טעים לכון ׃ 34 מטל הדא בעא אנא מנכון דתקבלון מאכולתא לקוימא דחייכון מנתא גיר מן רישא דחד מנכון לא אבדא ׃ 35 וכד הלין אמר נסב לחמא ושבח לאלהא קדם כלהון וקצא ואקף למאכל ׃ 36 ואתביאיו כלהון וקבלו תורסיא ׃ 37 איתין הוין דין באלפא מאתין ושבעין ושת נפשן ׃ 38 וכד סבעו מאכולתא אקלו מן אלפא ושקלו חטא ושדו בימא ׃ 39 וכד הוא יומא ספנא אידא הי ארעא לא אשתודעו אלו חרו על גנב יבשא כנפא חדא דימא איכא דרנין הוו דאן משכחא נדחונה לאלפא ׃ 40 ופסקו אוקינוס מן אלפא וארפיו אנין בימא ושרו רכבא דסוכנא ותלו ארמנון זעורא לרוחא דנשבא ורדין הוין לאפי יבשא ׃

אפס פתה מגבל קנט טור אכל קום חיא שערה אקף אכל ביא נחם תרסי אית יש ו מאתים קלל הספינה חטים שרא מלחים ירע חור הנים רנא הגה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

41 *Impegit autem nauis in locum quendam iacentem inter duas profunditates maris, eóq; illisa est: illic aūt stabat latus anterius [prora] neque mouebatur; latus alterum [puppis] verò soluebatur præ violentia fluctuum.

42 *Volebant autem milites interficere vinctos, ne natatui se committerent & fugerent ab ipsis.

43 *Sed Centurio prohibuit eos ab hoc, quippe qui vellet seruare Paulum: illis porrò qui poterant natatui se committere, præcepit vt inter primos enatarēt, & in terrā euaderent.

44 *Cæteros verò super tabulas, ac super alia ligna nauis traiecit, & sic omnes salui euaserunt in terram.

Dominica VIII. post Pentecosten.

CAP. XXVIII.

1 Posteà verò didicimus Melitam vocari illam insulam. Porrò Barbari qui habitabant in ea, multam charitatem in nos ostendebant.

2 *Accenderunt enim ignem, nósque omnes conuocauerunt vt calefieremus propter imbrem plurimum, existénsque frigus.

3 *Tulit autem Paulus multa sarmenta, inque pyram imposuit, prodijt autem ex eis vipera præ calore ignis, ac momordit manum

4 eius. *Quam quū vidissent Barbari pendentem ex ipsius manu, dicebant, Forsitan homo iste homicida est; quem quum saluus euaserit è mari, iustitia non sinit viuere.

5 *Ipse verò Paulus sublata manu sua viperam, deiecit in ignem, nihilque aduersi ei contigit.

6 *Putabant autem Barbari eo momento eum intumescere debere, mortuúmque in terram casurum: sed quum multum tēporis expectassent, viderentque eum nihil aduersi pati, mutarunt sermones suos, & dicebant eum

7 Deum esse. *Erant autem prædia eo ipso loco viro cuidam nomine Publio, qui erat insulæ princeps: isque excepit nos domi suæ per triduum hilariter.

8 *Cæterùm ipsius Publij pater febre, ac dolore viscerū [dysenteria] laborabat: proinde introijt ad eum Paulus, precésq; fudit & imposuit ei manū suam, eúmq; sanitati restituit.

---

d 41 וְנָשַׁת אֶלְפָא בְּדוּכְתָא דִּרְמָא בֵּינַת תְּרֵין עוּמְקִין דְּיַמָּא וְאִתְחַרְיַת בַּהּ וְקָם עֲלַיהּ גַּבָּהּ קַדְמָיָא וְלָא מְתְּזִיעַ הֲוָא גַבָּהּ דֵּין אַחֲרָיָא אֶשְׁתְּרִי מֶן קְטִירָא דְּגַלְּלֵא׃ 42 וְצָבוּ הֲווֹ אֶסְטְרַטְיוֹתֵא דְּנִקְטְלוּן אֶנוּן לַאסִירֵא דְּלָא נַרְמוּן סָחְיָא וְנֶעֶרְקוּן לְהוֹן מֶנְּהוֹן׃ 43 וְקֶנְטְרוֹנָא כְּלָא אֶנוּן מֶן הָדָא סָטְל דְּצָבֵא הֲוָא דְּנַחֵא לְפָולוֹס וְלַאילֵין דְּשְׁכִיחִין הֲווֹ דְּנַרְמוּן סָחְיָא פְּקַד לְהוֹן דִּבְקַדְמָיָא נֶסְחוּן וְנֶעְבְּרוּן לְאַרְעָא׃ 44 וְלִשְׁרָכָא עַל דַּפֵּא וְעַל קֵיסֵא אַחְרָנֵא דְּאֶלְפָא אַעֲבַר אֶנוּן וְהָכַנָא כֻּלְּהוֹן אֶשְׁתַּוְזַבוּ לְאַרְעָא׃

חַד בְּשַׁבָּא דח דְּבָתַר פֶּנְטֵיקוֹסְטִי סז קפלאון כח

1 וּמֶן בָּתַרְכֵן יִלֶּפְן דְּמֶילִיטִי מֶתְקַרְיָא הָי גָּזַרְתָּא וּבַרְבָּרָיֵא דְּעָמְרִין הֲווֹ בָּהּ רַחְמֵא סַגִּיאֵא חַוִּיו לְוָתַן׃

נְשַׁשׁ כְּשַׁל בִּמְקוֹם רוּם חֲרָא שְׁבַר צָרָה זוּע שְׁרָא עוּת צְבָא מִן לְשׁוֹן יוֹן רְמָא הִשְׁלִיךְ שַׂר מֵאָה עֲצַר תְּנָא שְׁכַח רְמָא סְחָא שׁוּט סְחָא עָבַר שׁוּב

41 Et cùm incidissemus in locum dithalassum, impegerunt nauem: & prora quidem fixa manebat immobilis: puppis verò soluebatur à vi maris.

42 Militum autem consilium fuit vt custodias occiderent: nequis cùm enatasset effugeret.

43 Centurio autem volens seruare Paulum, prohibuit fieri: iussitque eos qui possent natare, emittere se primos, & euadere, & ad terram exire:

44 Et cæteros alios in tabulis ferebant: quosdam super ea quæ de naui erant. Et sic factum est, vt omnes animæ euaderent ad terram.

41 περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον, ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων.

42 τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγοι.

43 ὁ δὲ ἑκατόνταρχος βουλόμενος διασῶσαι τὸν παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν, ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι·

44 καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

CAP. XXVIII.

κη.

1 Et cùm euasissemus, tunc cognouimus quia † Melita, insula vocabatur. Barbari verò præstabant non modicam humanitatem nobis. A

Mytilene

2 Accensa enim pyra reficiebant nos omnes, propter imbrem qui imminebat & frigus.

3 Cùm congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, & imposuisset super ignem, vipera à calore cùm processisset, inuasit manum eius.

4 Vt verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu eius, adinuicem dicebant, Vtique homicida est homo hic; qui cùm euasit de mari, vltio non sinit eum viuere. B

5 Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est.

6 At illi existimabant eum in tumorem conuertendum, aut subitò casurum & mori. Diu autem illis † expectantibus & videntibus nihil mali in eo fieri, conuertentes se, dicebant eum esse Deum.

Sperantibus

7 In locis autem illis erant prædia principis insulæ, nomine Publij, qui nos suscipiens, triduo benignè exhibuit.

8 Contigit autem patrem Publij febribus & dysenteria vexatum iacere. Ad quem Paulus intrauit: & cùm orasset, & imposuisset ei manus, saluauit eum.

1 Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν ὅτι μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν.

2 ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος.

3 Συστρέψαντος δὲ τοῦ παύλου φρυγάνων πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἐκ τῆς θέρμης διεξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

4 ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν.

5 ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν.

6 οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι, ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι.

7 ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν.

8 ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον, κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.

2 [g] ואוחדו [h] נורא [i] וקראוון לכלן [k] דנשחן מטל מטרא סגיאא [l] וקורשא דאית הוא׃ 3 ופולוס שקל סוגאא דחבובא וסם על נורא ונפקת מנהון [m] אכדנא מן [n] רתחא דנורא [o] ונכתת [p] באידה׃ 4 וכד [q] חזאוה ברבריא [r] דתליא באידה אמרין הוו [s] כבר הנא גברא קטולא הו וכד [t] אשתזב מן ימא [v] כאנותא לא שבקתה [x] דנחא׃ 5 הו דין פולוס [y] אניף אידה [z] ושדה לאכדנא בנורא ומדם [a] דסנא לא הויהי׃ 6 סברין הוו דין ברבריא דבר שעתא [b] מתמתא ונפל כד [c] מית על ארעא וכד [d] עדנא סגיאא [e] סכיו [f] וחזו דמדם דסנא לא הויהי שחלפו מליהון ואמרו דאלהא הו׃ 7 אית הוא דין קוריא בה בהו אתרא לגברא חד דשמה הוא פופליוס דהו הוא רישה דגזרתא וקבלן בביתה תלתא יומין חדיאית׃ 8 אבוהי דין דפופליוס באשתא ובכאב מעיא כריה הוא ועל לותה פולוס וצלי וסם עלוהי אידה ואחלמה׃

[g] יחד יקד [h] אש [i] קרא [k] שחן [l] קורא [ת] מן לשון יון הוא נחש שאכל מעי אמו [o] רתח חמם [o] נכת נשך [p] יד [q] חזא [r] תלא [s] אולי [t] שיזב מלט [u] הצדק מן כון [x] חיא [y] נוף רום [z] שדא [a] סנא רע [b] מסא [c] מות [d] זמן [e] סכא צפה [f] חזא

9–20 [illegible]

9 * *Hoc itaque peracto, cæteri quoque qui in ea insula ægrotabant, accedebant ad eum, & sanabantur.*

10 * *Proinde maximis honoribus nos honorarunt: quúmque illinc progrederemur, viaticum nobis suppeditarunt.*

Dominica IX. post Pentecosten.

11 * *Exiuimus autem tribus pòst mensibus, & nauigauimus naui Alexandrina, quæ hyemauerat in insula, erátque ei insigne Geminorum.*

12 * *Porrò venimus Syracusas vrbem, illícque mansimus triduum.*

13 * *Illinc autem circumlegimus, & peruenimus Rhegium vrbem: & altero pòst die afflauit nos ventus Australis, secundóque die venimus Puteolos ciuitatem Italiæ.*

14 * *Et inuenimus illic fratres, & efflagitarũt à nobis vt apud se maneremus dies septem: tum demum profecti sumus Romam.*

15 * *Quod quum auditione accepissent fratres qui illic erant, exierunt nobis obuiam vsque ad plateam quæ vocatur Appij forum, & vsque ad tres tabernas: quúmque vidisset eos Paulus, gratias egit Deo, & confirmatus est.*

16 * *Et ingressi sumus Romam, permisitque Centurio Paulo vt habitaret quocunque vellet cum milite ipsum custodiente.*

17 * *Triduo autem pòst misit Paulus conuocatum primores Iihoudæorum, ipsisque congregatis dixit, Viri fratres mei, ego quamuis nullo modo insurrexerim aduersus populum, aut Legem patrum meorum, in vinculis traditus sum ex Ourischlem in manus Romanorum.*

18 * *Et ipsi quum me interrogassent, volebant me dimittere, quippe qui in me culpam nullam dignam morte inuenissent.*

19 * *Sed quum insurgerent aduersum me Iihoudæi, coactus sum clamare Cæsaris appellationem, non quasi habeam de quo accusem filios gentis meæ.*

20 * *Propterea petij à vobis vt veniretis, vt vos viderẽ, vobísq; hæc renuntiarem: quandoquidem propter spem Isroielis vinctus sum hac catena.*

---

9 וכד הות הדא ואף שרכא אילין דאית הוו בה בגזרתא [n] כריהא קרבין הוו לותה [o] ומתאסין הוו׃ 10 [p] ואיקרא [q] רורבא יקרון וכד נפקין הוין מן תמן [r] זודון׃

חד בשבא דט בתר [a] פנטיקוסתי סח

11 נפקן דין בתר ירחא תלתא [b] ורדין [c] באלפא אלכסנדריתא [d] דאסתית בה [e] בגזרתא ואית הות עליה [f] אתא [g] דתאמא׃ 12 [h] ואתין לסרקוסא מדינתא [i] וקוין תמן [k] יומתא תלתא׃ 13 ומן תמן [l] אתכרכן [m] ומטען לרגיון מדינתא ובתר יומא חד [n] נשבת לן רוחא [o] דתימנא ולתרין יומין [p] אתין לפוטיאלוס מדינתא דאיטליא׃ 14 [q] ואשכחן תמן אחא ובעו מנן והוין לותהון יומתא שבעא והידין אזלן לרהומא׃ 15 וכד שמעו אחא דתמן נפקו לאורען עדמא

[n] כרה מרע [o] אסא
[p] יקר כבד [q] רברב
[r] זוד נתן מזון מן לשון יון
[b] רדא [c] בספינה [d] סתא
[e] בצי [f] אות [g] תאמים
[h] אתא [i] קוא [k] יום
[l] כרך תור [m] מנע הגיע
[n] נשב נשף [o] ימין [p] אתא
[q] שכח מצא [r] בעא

Quo facto, & omnes qui in insula habebant infirmitates, accedebant, & cu rabantur:

Qui etiam multis honoribus nos honorauerunt, & nauigantibus imposuerunt quæ necessaria erant.

Post menses autem tres, nauigauimus in naui Alexandrina, quæ in insula hyemauerat, cui erat insigne Castorum.

Et cùm venissemus Syracusam, mãsimus ibi triduo.

Inde circunlegentes deuenimus Rhegium: & post vnum diem flante Austro, secunda die venimus Puteolos:

Vbi inuentis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem: & sic venimus Romam.

Et inde cùm audissent fratres, occurrerũt nobis vsque ad Apij forum, ac† tres Tabernas. Quos cùm vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam.

Cùm autem venissemus Romam, permissum est Paulo † manere sibimet cum custodiente se milite.

Post tertium autem diem conuocauit primos Iudæorum. Cúmq; † conuenissent, dicebat eis, Ego, viri fratres, nihil aduersus plebem faciens, aut morem paternum, vinctus ab Ierosolymis traditus sum in manus Romanorum.

Qui cùm interrogationem de me habuissent, voluerunt me dimittere, eò quòd nulla esset causa mortis in me.

Contradicentibus autem Iudæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi Gentem meam habens aliquid accusare.

Propter hanc igitur causam rogaui vos videre & alloqui. Propter spem enim Israel, catena hac circundatus sum.

tribus Tabernis.

permanere

venissent

9 τούτου οὖν γινομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσήρχοντο, καὶ ἐθεραπεύοντο.

10 οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἤχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ διοσκούροις.

12 καὶ καταχθέντες εἰς συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς.

13 ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς ποτιόλους·

14 οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς, παρεκλήθημεν ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν ῥώμην ἤλθομεν.

15 κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις ἀππίου φόρου καὶ τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, ἔλαβε θάρσος.

16 ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

17 ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν παῦλον τοὺς ὄντας τῶν ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν ῥωμαίων.

18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.

19 ἀντιλεγόντων δὲ τῶν ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι.

20 διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν, παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι.

לשוקא דמתקרא אפיום פורום ועדמא לתלת חנון וכד חזא אנון פולוס אודי לאלהא ואתחיל׃
16 ועלן לרהומא ואפס קנטרונא לפולוס דנשרא איכא דצבא עם אסטרטיוטא הו דנטר הוא לה׃
17 ומן בתר תלתא יומין שדר פולוס קרא לרישיהון דיהודיא וכד אתכנשו אמר להון גברא אחי אנא כד במדם לא קמת לוקבל עמא ונמוסא דאבהי באסורא אשתלמת מן אורשלם באידא דרהומיא׃
18 והנון כד שאלוני צבו דנשרונני מטל דלא אשכחו בחרי רשינא מדם דשוא למותא׃
19 וכד קימין הוו לוקבלי יהודיא אתאלצת דאקעא בגן קסר לא איך אית לי דאקטרג במדם לבני עמי׃
20 מטל הנא בעית מנכון דתאהון ואחזכון ואשתעא לכון הלין מטל גיר סברא דיסריל אסיר אנא בשלשלתא הדא׃

קרא מלונות ידא
חיל על נתן רשות
שרא לון מן לשון יון
קום שלם שאל
צבא שרא רשא
ראוי מות קום
לנגדי ארץ קעא
שועה קטרג הלשין

[illegible]

21 *At illi dixerunt ei, Nos neque epistolam de te accepimus à Jihoudæa, neque quisquam ex fratribus qui venerunt ab Ourischlem dixerunt nobis quicquam mali de te.

22 *Velimus autem ex te audire quod sentias, quoniam hanc doctrinam scimus à nemine recipi.

Dominica x. post Pentecosten.

23 *Proinde constituerunt ei diem, & congregati sunt; conueneruntque ad eum plurimi quò loci diuersabatur, & reuelauit eis regnũ Dei, testificans & persuadẽs eis super Jeschua ex lege Mousche, & ex Prophetis, à mane advsque vesperam.

24 *Quidam autem ex eis assentiebantur sermonibus ipsius, alij verò non assentiebantur.

25 *Cæterùm discesserunt ab eo quum discordes essent inter se, & dixisset eis ipsemet Paulus hoc verbum: Perbellè locutus est Spiritus sanctitatis per os Eschaio prophetæ aduersus patres vestros.

26 *Dum dixit, Vade ad populum istum, & dic eis, Auditu audietis, & non intelligetis, videbitisque & non animaduertetis.

27 *Tenebris enim offusum est cor populi istius, & auribus suis grauiter audierunt, & oculis suis conniuerunt, ne videant oculis suis, & audiant auribus suis, & intelligant corde suo, & conuertantur ad me, & remittam eis culpam.

28 *Notum ergo sit vobis hoc, gentibus missam esse hanc redemptionem Dei, & illos quidem hanc audituros.

Deest versus 29.

30 *Conduxit autem sibi Paulus proprias ædes, in eisquè egit biennium, & illic excipiebat eos omnes qui ad ipsum veniebant.

31 *Prædicabatquè de regno Dei, & docebat palàm de Domino nostro Jeschua Meschicho absque prohibitione.

---

21 אמרין לה הנון חנן אגרתא עליך לא קבלן מן יהוד ולא אנש מן אחא דאתו מן אורשלם אמרו לן מדם דביש עליך ׃ 22 צבינן דין דנשמע מנך מדם דמתרעא אנת מטל דיולפנא הנא ידעינן דעל אנש לא מקבל ׃

חד בשבא די דבתר פנטיקוסטי סט

23 ואקימו לה יומא וכנשו ואתו לותה סגיאא כד דשרא הוא וגלא להון על מלכותא דאלהא כד מסהד ומפיס להון על ישוע מן נמוסא דמושא ומן נביא מן צפרא ועדמא לרמשא ׃ 24 ואנשין מנהון מתטפיסין הוו למלוהי ואחרנא לא מתטפיסין הוו ׃ 25 ואשתריו מן לותה כד לא שלמין לחדדא ואמר להון הו פולוס מלתא

אגרה · אתא · צבא · רעא רצה · ילף · ידע
קום · מעד ומפתח · טפס · מלל · שרא · שלם הסכים · מלל

ܫܠܡ ܦܪܟܣܝܣ ܕܫܠܝܚܐ ܛܘܒܢܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܬܫܥܝܬܗܘܢ ✣

Actorum Apostolorum Beatorum Finis, hoc est, Historiæ eorum.

21 At illi dixerunt ad eum, Nos neque literas accepimus de te à Iudæa, neque adueniens aliquis fratrum nuntiauit, aut locutus est quid de te malum.

22 Rogamus autem à te audire quæ sentis: nam de secta hac notum est nobis quia vbique ei contradicitur.

23 Cùm constituissent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plures: quibus exponebat, testificans regnum Dei, suadénsque eis de Iesu ex lege Moysi & Prophetis, à mane vsque ad vesperam.

24 Et quidam credebant his quæ dicebantur, quidam verò non credebant.

25 Cúmque inuicem non essent consentientes, discedebant, dicente Paulo vnum verbum: Quia bene Spiritus sanctus locutus est per Isaiam Prophetam ad patres † nostros,

26 Dicens, Vade ad populum istum, & dic †, Aure audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non perspicietis.

27 Incrassatum est enim cor populi huius, & auribus grauiter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne fortè videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertantur, & sanem eos.

28 Notum ergo sit vobis, quoniã Gentibus missum est † salutare Dei, & ipsi audient.

29 Et cùm hæc dixisset, exierunt ab eo Iudæi, multam habentes inter se quæstionem.

30 Mansit autem biennio toto in suo conducto: & suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum:

31 Prædicans regnum Dei, & docens quæ sunt de Domino Iesu Christo cum omni fiducia, sine prohibitione.

vestros. ad eos. hoc

21 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον, ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν.

22 ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας.

24 καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν.

25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,

26 λέγον, πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ εἰπὸν, ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

27 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μή ποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

28 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

29 καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος ἀπῆλθον οἱ ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ζήτησιν.

30 ἔμεινε δὲ ὁ παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι· καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν,

31 κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας ἀκωλύτως.

הָדָא שַׁפִּיר מַלֵּל רוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּפוּם אֶשַׁעְיָא נְבִיָא לוּקְבַל אֲבָהַתְכוֹן ׃ 26 כַּד אָמַר דְּזֶל לְוָת עַמָּא הָנָא וֶאמַר לְהוֹן דְּשֶׁמְעָא תֶּשְׁמְעוּן וְלָא תֶסְתַּכְּלוּן וְתֶחְזוּן וְלָא תֶּבְחֲרוּן ׃ 27 אֶתְעַבִּי לֵהּ גֵּיר לֶבֵּהּ דְּעַמָּא הָנָא וּמַשְׁמַעְתְּהוֹן אוֹקַרוּ וְעַיְנַיְהוֹן עַמְּצוּ דְּלָא נֶחְזוּן בְּעַיְנַיְהוֹן וְנֶשְׁמְעוּן בְּאֶדְנַיְהוֹן וְנֶסְתַּכְּלוּן בְּלֶבְּהוֹן וְנֶתְוּבוּן לְוָתִי וְאֶשְׁבּוֹק לְהוֹן ׃
28 תֶּהְידַע לְכוֹן הָכִיל הָדָא דַּלְעַמְמֵא אֶשְׁתַּדַּר הָנָא פוּרְקָנָא דַּאלָהָא הֶנּוּן גֵּיר וְאָף שָׁמְעִין לֵהּ ׃
30 וַאֲגַר לֵהּ פָּולוֹס מֶן דִּילֵהּ בַּיְתָא וַהֲוָא בֵהּ תַּרְתֵּין שְׁנִין וַמְקַבֵּל הֲוָא תַּמָּן לְכֻלְּהוֹן אַילֵין דְּאָתֵין הֲוַו לְוָתֵהּ ׃
31 וּמַכְרֵז הֲוָא עַל מַלְכוּתֵהּ דַּאלָהָא וּמַלֵּף הֲוָא עַין בְּגֶלְיָא עַל מָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא דְּלָא כְּלָיָן ׃

אַבָּא אָזַל סְכַל
חֲזָא בְּחַר
עֻבָּא שְׁמַע
יְקַר באזניהם
סְכַל תוב שוב
יְדַע פריון
אֶתָא כְּרַז

שְׁלֵם פְּרַכְּסִיס דַּשְׁלִיחֵא טוּבָנֵא הָנוּ דֵּין תֶּשְׁעִיתְהוֹן

Τέλος τῶν πράξεων τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

PRÆFATIO SANCTI HIERONYMI PRESBYTERI IN OMNES EPISTOLAS BEATI PAVLI APOSTOLI.

PRIMVM quæritur, Quare post euangelia quæ supplementum Legis sunt,& in quibus nobis exempla & pręcepta viuendi plenissimè digesta sunt; voluerit Apostolus has epistolas ad singulas Ecclesias destinare. Hac aũt causa factum videtur, vt scilicet initia nascentis Ecclesiæ nouis causis existentibus præueniret,& vt præsentia atque oriẽtia resecaret vitia; & post futuras excluderet quæstiones: exemplo prophetarũ qui post editã legem Moysi,in qua omnia Dei mandata legebantur, nihilominus tamen doctrina sua rediuiua semper populi compressere peccata; & propter exemplum viuendi libros ad nostram etiam memoriam transmiserunt. Deinde quæritur, Cur non amplius quàm decem epistolas ad Ecclesias scripserit. Decem sunt enim cum ea quæ dicitur ad Hebręos. Nam reliquæ quatuor ad discipulos specialiter sunt porrectæ. Vt ostenderet nouum non discrepare à veteri testamento, & se contra legem non facere Moysi,ad numerũ primorum decalogi mandatorũ suas epistolas destinauit:& quot ille præceptis à Pharaone instituit liberatos; totidem hic epistolis à diaboli & idolatriæ seruitute edocet acquisitos. Nam & duas tabulas lapideas duorum testamentorum figuram habuisse; viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sanè quæ ad Hebręos scribitur, quidam Pauli non esse contendunt, eò quòd non sit eius nomine titulata, & propter sermonis stilique distantiam: sed aut Barnabę iuxta Tertullianum,aut Lucæ iuxta quosdam,vel certè Clementis discipuli Apostolorum & Episcopi Romanæ Ecclesiæ post Apostolos ordinati. Quibus respondendum est: Si propterea Pauli non erit, quia eius non habet nomen: ergo nec alicuius erit, quia nullius nomine intitulatur. Quod si inconueniens absurdúmque est,ipsius magis esse credenda est, quæ tanto doctrinæ suæ fulget eloquio. Sed quoniam apud Hebræorum Ecclesias quasi destructor Legis falsã suspicione habebatur,voluit tacito nomine de figuris Legis & veritate Christi reddere rationem, ne odium nominis in fronte prætitulati vtilitatem excluderet lectionis. Non est sanè mirum si eloquentior videatur in proprio, id est, in Hebræo,quàm in peregrino,id est, in Gręco quo cæteræ epistolæ sunt scriptę sermone. Mouet etiam quosdam quare Romanorum epistola in primo sit posita, cùm eam non primò scriptam ratio manifestet. Nam hanc se proficiscentem Hierosolymam scripsisse testatur,cùm Corinthios & alios iam antè vt ministerium quod secum portaturus erat, colligerent; litteris adhortatus sit. Vnde & intelligi quidam volunt,ita omnes epistolas ordinatas, vt prima poneretur, quamuis posterior fuerit destinata, vt per singulas epistolas gradibus ad perfectiora veniretur. Romanorum namque plerique tam rudes erant,vt non intelligerent Dei se gratia & non suis meritis esse saluatos, & ob hoc duo inter se populi conflictarent. Idcirco illos indigere asserit corrigi, vitia gentilitatis priora commemorans: Corinthijs aũt iam dicit scientiæ gratiam esse concessam,& non tam omnes increpat, quàm,cur peccantes non increpauerunt,reprehendit; sicut ait. Auditur inter vos fornicatio. Et iterum: Congregatis vobis cũ meo spiritu,tradere huiusmodi Satanæ. In secunda verò laudantur,& vt magis ac magis proficiant commonentur. Galatę verò iam nullius criminis arguuntur, nisi hoc tantùm, quòd callidissimis Pseudoapostolis crediderunt. Ephesij sanè nulla reprehensione,sed multa laude,sunt digni, quia fidem Apostolicam seruauerunt. Philippenses etiam multò magis collaudantur, qui nec audire quidem falsos Apostolos voluerunt. Thessalonicenses nihilominus in duabus epistolis omni laude prosequitur,eò quòd non solùm fidem inconcussam seruauerint veritatis, sed etiam in persecutione ciuium fuerint constantes inuenti. Colossenses autem tales erant,vt cùm ab Apostolo visi corporaliter

non fuissent, hac laude digni haberentur. Et si corpore, inquit, absens sum, sed spiritu vobiscum sum gaudens & videns ordinem vestrum. De Hebræis verò quid dicendum; est quorum Thessalonicenses qui plurimum laudati sunt, imitatores facti esse dicuntur? Sicut ipse ait: Et vos fratres imitatores facti estis Ecclesiarum Dei quæ sunt in Iudæa. Eadem enim passi estis & vos à contribulibus vestris, quæ & illi à Iudæis. Apud ipsos quoque Hebræos eadem commemorat, dicens: Nam & vinctis compassi estis, & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem, & manentem substantiam.

PROLOGVS SPECIALIS IN EPISTOLAM AD ROMANOS.

ROMANI *sunt qui ex Iudæis & Gentibus crediderunt. Hi superba contentione volebant se alterutrum superponere. Nam Iudæi dicebant: Nos sumus populus Dei, quos ab initio dilexit & fouit; nos circuncisi ex genere Abraham, sancta descendimus ex stirpe. Et notus retro apud Judæam tantùm Deus. Nos de Ægypto signis Dei & virtutibus liberati, mare sicco pertransiuimus pede, cum inimicos nostros grauissimi fluctus inuoluerent: Nobis pluit manna Dominus in deserto, & quasi filiis suis cæleste pabulum ministrauit. Nos die noctúque in columna nubis, ignísque præcessit, vt nobis in inuio iter ostenderet. Atque vt cætera eius circa nos immensa beneficia taceamus, nos soli digni fuimus Dei legem accipere, & vocem Dei loquentis audire, eiusque cognoscere voluntatem. In qua lege nobis promissus est Christus, ad quos etiam ipse se venisse testatus est, dicens: Non veni nisi ad oues quæ perierant domus Israel, cùm vos canes potius quàm homines appellauerit. Æquum ne ergo est vt idola hodie deserentes, quibus ab initio deseruistis, nobis comparemini, & non potius in proselytorum locum ex legis auctoritate & consuetudine deputemini? Et hoc ipsum non merebamini, nisi quia larga semper Dei clementia voluit vos ad nostram imitationem admittere. Gentes etiam econtrario respondebant. Quanto enim maiora erga vos Dei beneficia narraueritis, tãto maioris vos criminis reos esse monstrabitis. Sẽper enim his omnibus extitistis ingrati: nam ipsis pedibus quibus aridam mare transistis, ludebatis ante idola quæ fecistis; & ipso ore quo paulo antè ob necem aduersariorum Domino cantaueratis, simulachra vobis fieri poposcistis; illis oculis quibus venerãdo Deum in nube vel igni conspicere solebatis, simulachra intuebamini. Manna quoque vobis fastidio fuit, & semper in deserto contra Dominum murmurastis, ad Ægyptum vnde vos manu valida eiecerat, redire cupientes. Quid plura? Ita patres vestri crebra prouocatione Dominum irritauerunt, vt omnes in eremo morerentur, nec plus ex senioribus eorum quàm duo homines terram repromissionis intrarent. Sed quid antiqua replicamus cùm etiam si illa minimè fecissetis, de hoc solo nemo vos dignos venia iudicaret, quòd Dominum Christum, prophetarum semper vobis vocibus repromissum, non solùm suscipere noluistis, sed etiam morte pessima peremistis? Quem vt nos cognouimus, statim credidimus, cùm nobis de eo antea non fuerit prædicatum. Vnde probatur quòd idolis seruiuimus, non obstinationi mentis, sed ignorantiæ deputandum. Qui enim cognitum illico sequimur: olim vtique sequeremur, si antea cognouissemus. Sic autem vos de generis nobilitate iactatis, quasi non morum imitatio magis quàm carnalis natiuitas filios vos faciat esse sanctorum. Denique Esau & Ismael, cùm de stirpe sint Abrahæ, minimè tamen in filijs reputantur. His taliter altercantibus, Apostolus se medium interponens, ita partium dirimit quæstiones, vt neutrum eorum sua iustitia salutem meruisse confirmet; ambos verò populos & scienter & grauiter deliquisse. Iudæos quidem, quòd per*

per prævaricationem Legis Deum inhonorauerint; Gentes verò, quòd cùm cognitum de creatura creatorem vt Deum debuerint venerari, gloriam eius in manufacta mutauerint simulacra. Vtrosque etiam similiter veniam consecutos, æquales esse verissima ratione demonstrat. Præsertim cùm in eadem Lege prædictum sit, & Iudæos & Gentes ad Christi fidem vocandos esse ostendat. Quamobrem vicissim eos humilians ad pacem & concordiam cohortatur.

ARGVMENTVM.

ROMANI sunt partis Italiæ. Hi præuenti sunt à falsis Apostolis, & sub nomine Domini nostri Iesu Christi, in Legem & Prophetas erant inducti. Hos reuocat Apostolus ad veram & euangelicam fidem, scribens eis à Corintho.

ܒܫܡ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܬܒܝܢܢ ܐܪܒܥܣܪܐ ܐܓܪ̈ܬܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

ܐܓܪܬܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܠܘܬ ܪ̈ܗܘܡܝܐ

ܩܪܝܢܐ ܕܟܠܝܘܡ ܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܐ

1 ܦܘܠܘܣ ܥܒܕܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܩܪܝܐ ܘܫܠܝܚܐ. ܕܐܬܦܪܫ ܠܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܐܠܗܐ. 2 ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܡܠܟ ܗܘܐ ܒܝܕ ܢܒܝ̈ܘܗܝ ܒܟܬܒ̈ܐ ܩܕܝ̈ܫܐ. 3 ܥܠ ܒܪܗ ܗܘ ܕܐܬܝܠܕ ܒܒܣܪ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ. 4 ܘܐܬܝܕܥ ܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܒܚܝܠܐ ܘܒܪܘܚܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ. 5 ܕܒܗ ܢܣܒܢ ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܠܝܚܘܬܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ. ܐܝܟ ܕܢܫܬܡܥܘܢ ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܡܗ. 6 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܢܗܘܢ ܐܢܬܘܢ. ܩܪ̈ܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 7 ܠܟܠܗܘܢ ܕܒܪܗܘܡܝ ܚܒܝܒ̈ܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܩܪ̈ܝܐ ܘܩܕܝ̈ܫܐ. ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ ܘܛܝܒܘܬܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 8 ܠܘܩܕܡ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܝ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܠ ܟܠܟܘܢ. ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܐܫܬܡܥܬ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ. 9 ܣܗܕ ܗܘ ܓܝܪ ܠܝ ܐܠܗܐ ܕܠܗ ܡܫܡܫ ܐܢܐ ܒܪܘܚ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܒܪܗ. ܕܕܠܐ ܫܠܝܐ ܒܟܠܙܒܢ ܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܨܠܘܬܝ. 10 ܘܡܬܟܫܦ ܐܢܐ ܕܐܢ ܡܢ ܗܫܐ ܢܬܦܬܚ ܠܝ ܐܘܪܚܐ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. 11 ܡܛܠ ܕܣܓܝ ܣܘܐ ܐܢܐ ܠܡܚܙܝܟܘܢ. ܘܐܬܠ ܠܟܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚ ܕܒܗ ܬܫܬܪܪܘܢ. 12 ܘܐܟܚܕܐ ܢܬܒܝܐܘ ܒܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܒܕܝܠܝ.

ܩܪܝܢܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܪܝܢ ܒ

13 ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܐܚ̈ܝ. ܕܙܒ̈ܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܨܒܝܬ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܘܐܬܟܠܝܬ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܕܐܦ ܒܟܘܢ ܢܗܘܐ ܠܝ ܐܕܫܐ. ܐܝܟ ܕܒܫܪܟܐ ܕܥܡ̈ܡܐ.

IN NOMINE DOMINI DEIQVE NOSTRI IESCHVA MESCHICHO SCRIBIMVS QVATVORDECIM EPISTOLAS PAVLI Apoſtoli, eiuſdem Domini noſtri Ieſchua Meſchicho.

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

EPISTOLA PAVLI APOSTOLI AD ROMANOS.

Lectio quotidiana.

CAP. I.

1 PAVLVS *ſeruus Jeſchua Meſchicho vocatus, & Apoſtolus, ſeparatus ad Euangelium Dei,* 2 * *Quod antè promiſerat per Prophetas ſuos in* 3 *Scripturis ſanctis* * *De filio illo ſuo (qui natus eſt ſecundùm carnem ex ſemine domus* 4 *Dauid;* * *Et agnitus filius Dei in virtute & Spiritu ſancto, qui reſurrexit à mortuis,) nempe Jeſchua Meſchicho Domino no-* 5 *ſtro.* * *Per quem accepimus gratiam & Apoſtolatum inter omnes gentes vt obediant fidei nominis ipſius;*

6 * *Ex quibus & vos vocati eſtis per Je-* 7 *ſchua Meſchicho;* * *Omnibus qui Romæ eſtis, dilectis Dei, vocatis, & ſanctis, Pax & gratia vobiſcum ſit à Deo Patre noſtro & à Domino noſtro Jeſchua Meſchicho.*

8 * *In primis gratias ago Deo meo per Jeſchua Meſchicho veſtrùm omniũ cauſa, quòd fides veſtra audiatur in vniuerſo mundo.*

9 * *Teſtis eſt enim mihi Deus, cui ſeruio ſpiritu in Euangelio filij ipſius, quòd abſque ceſſatione ſemper meminerim veſtri in precibus* 10 *meis.* * *Rogóque vt ſi tandem aperiatur mihi* 11 *via voluntate Dei, veniam ad vos.* * *Quandoquidẽ vehemẽter opto videre vos vt largiar* 12 *vobis donũ ſpiritus quo ſtabiliamini.* * *Simúlque conſolationẽ capiamus fide veſtra meáq;*

Feria ſexta ſecundæ Ieiunij.

13 * *Velim autem ſciatis, fratres mei, me multoties deſideraſſe venire ad vos, ſed prohibitum fuiſſe etiamnum, vt etiã inter vos fructum haberem, ſicut & inter cæteras Gentes.*

בְּשֵׁם מָרַן וֵאלָהַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא כָּתְבִינַן אַרְבַּעְתְּעֲסַר אֶגְּרָתָא דְפוֹלוֹס שְׁלִיחֵה דְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא

פּוֹלוֹס

אֶגַּרְתָא דְפוֹלוֹס שְׁלִיחָא דַלְוָת רְהוֹמָיֵא׃ קֶרְיָנָא דְכָלְיוֹם א קפלאון א

עַבְדָא דְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא קְרָיָא וּשְׁלִיחָא דְאֶתְפְּרֵשׁ לְאֶוַנְגֶּלִיוֹן דַאלָהָא׃ 2 דְמֵן קְדִים מְלַךְ בְּיַד נְבִיּוֹהִי בְּכְתָבֵא קַדִּישֵׁא׃ 3 עַל בְּרֵה הַו דְאֶתִילֵד בִּבְסַר מֵן זַרְעָא דְבֵית דַוִיד׃ 4 וְאֶתִידַע בְּרָא דַאלָהָא בְּחַיל וּבְרוּחַ קַדּוּשׁ דְקָם מֵן בֵּית מִיתֵא יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא מָרַן׃ 5 דְבֵה נְסַבַן טַיבוּתָא וַשְׁלִיחוּתָא בְּכֻלְהוֹן עַמְמֵא אַיךְ דְנֶשְׁתַּמְעוּן

a אגרת b קְרָא c קָרָא d שְׁלַח e פְּרַשׁ f לבשורת מן לשון יון ... g יְלַד h יְדַע k מות l טוב או טַיֵב m שְׁלַח

EPISTOLA BEATI PAVLI APOSTOLI AD ROMANOS.

CAP. I.

PAVLVS seruus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Euangelium Dei, [1]

Acto. 13. a. 2.

* Quod antè promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis, [2]

* De filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundùm carnem, [3]

* Qui prædestinatus est filius Dei in virtute, secundum spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri, [4]

* Per quem accepimus gratiā & Apostolatum ad obediendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine eius. [5]

* In quibus estis & vos vocati Iesu Christi, [6]

* Omnibus qui sunt Romæ dilectis Dei, vocatis sanctis; Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Iesu Christo. [7]

* Primùm quidem gratias ago Deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in vniuerso mundo. [8]

* Testis enim mihi est Deus, cui seruio in spiritu meo in Euāgelio filij eius, quòd sine intermissione memoriam vestri facio, [9]

* Semper in orationibus meis: obsecrans si quomodo tandem aliquando prosperū iter habeam in voluntate Dei, veniendi ad vos. [10]

* Desydero enim videre vos, vt aliquid impertiar vobis gratiæ spiritalis, ad confirmandos vos: [11] * Id est, simul consolari in vobis per eam quæ inuicem est fidem vestram atque meam. [12]

* NOLO autem vos ignorare fratres quia sæpè proposui venire ad vos, & prohibitus sum vsque adhuc, vt aliquem fructum habeam in vobis, sicut & in cæteris Gentibus. [13]

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ἀποστόλου πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολή.

κεφ. α.

1 ΠΑῦλος δοῦλος ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ,

2 * ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,

3 * περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος δαβὶδ κατὰ σάρκα,

4 * τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν·

5 * δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ·

6 * ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ ἰησοῦ χριστοῦ·

7 * πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ῥώμῃ, ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

8 * πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.

9 * μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι

10 * πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

11 * ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς·

12 * τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

13 * Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.

להימנותא דשמה: 6 דאף אנתון מנהון אנתון קריא בישוע משיחא: 7 לכלהון דברהומי חביבוהי דאלהא קריא
וקדישא שלמא וטיבותא עמכון מן אלהא אבון ומן מרן ישוע משיחא: 8 לוקדם מודא אנא לאלהי בישוע משיחא
על אפי כלהון דהימנותכון אשתמעת בכלה עלמא: 9 סהד הו לי גיר אלהא דלה משמש אנא ברוחה באונגליון
דברה דדלא שלוא בכל זבן מתדכר אנא לכון בצלותי: 10 ומתחנן אנא דאן מן כדו תתפתח לי אורחא בצבינה
דאלהא דאתא לותכון: 11 מטל דטב סוא אנא דאחזיכון ואתל לכון מוהבתא דרוחא דבה תשתררון:
12 ואכחדא נתביא בהימנותא דילכון ודילי: דערובתא דהרין דצומא ב 13 צבא אנא דין דתדעון אחי דזבנין
סגיאן צבית דאתא לותכון ואתכלית עדמא להשא דאף בכון נהוא לי אדשא איך דבשרכא דעממא:

חימן קרא ירא יהה
על אפי בעבור הימן
שמע מעיד בבשורה
שלא תמיד דכר זכר
צלא תפלותי פתח
צבא אתא סרא אות
חוא נתל והב
שרר חזק ויחד בוא

[14] ܠܝܘܢܝܐ ܘܠܒܪܒܪܝܐ ܠܚܟܝܡܐ ܘܠܣܟܠܐ ܕܠܟܠܢܫ ܚܝܒ ܐܢܐ ܠܡܟܪܙܘ܀ [15] ܘܗܟܢܐ ܡܬܚܦܛ ܐܢܐ ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܕܒܪܗܘܡܝ ܐܤܒܪ܀ [16] ܠܐ ܓܝܪ ܒܗܬ ܐܢܐ ܒܗ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܡܛܠ ܕܚܝܠܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ ܠܚܝܐ ܠܟܠ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ ܐܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܐܢ ܡܢ ܐܪܡܝܐ܀ [17] ܟܐܢܘܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܒܗ ܡܬܓܠܝܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܟܐܢܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܢܚܐ܀ [18] ܡܬܓܠܐ ܗܘ ܓܝܪ ܪܘܓܙܗ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܥܠ ܟܠܗ ܥܘܠܗܘܢ ܘܪܘܫܥܗܘܢ ܕܒܢܝܢܫܐ ܗܢܘܢ ܕܩܘܫܬܐ ܒܥܘܠܐ ܐܚܝܕܝܢ܀ [19] ܡܛܠ ܕܝܕܝܥܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܓܠܝܐ ܗܝ ܒܗܘܢ ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܓܠܗ ܒܗܘܢ܀ [20] ܟܤܝܘܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ ܠܒܪܝܬܗ ܒܤܘܟܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܘܚܝܠܗ ܘܐܠܗܘܬܗ ܕܠܥܠܡ ܕܢܗܘܘܢ ܕܠܐ ܡܦܩ ܒܪܘܚܐ܀ [21] ܡܛܠ ܕܝܕܥܘ ܠܐܠܗܐ ܘܠܐ ܐܝܟ ܕܠܐܠܗܐ ܫܒܚܘܗܝ ܘܐܘܕܝܘ ܠܗ ܐܠܐ ܐܤܬܪܩܘ ܒܡܬܚܫܒܬܗܘܢ ܘܐܬܚܫܟ ܠܒܗܘܢ ܕܠܐ ܡܤܬܟܠ܀ [22] ܘܟܕ ܤܒܪܝܢ ܒܢܦܫܗܘܢ ܕܚܟܝܡܝܢ ܐܢܘܢ ܫܛܘ܀ [23] ܘܚܠܦܘ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠ ܒܕܡܘܬܐ ܕܨܠܡܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܡܬܚܒܠ ܘܒܕܡܘܬܐ ܕܦܪܚܬܐ ܘܕܐܪܒܥ ܪܓܠܝܢ ܘܕܪܚܫܐ ܕܐܪܥܐ܀ [24] ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܫܠܡ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܠܪܓܝܓܬܐ ܛܢܦܬܐ ܕܠܒܗܘܢ ܕܢܨܥܪܘܢ ܦܓܪܝܗܘܢ ܒܗܘܢ܀ [25] ܘܚܠܦܘ ܫܪܪܗ ܕܐܠܗܐ ܒܕܓܠܘܬܐ ܘܕܚܠܘ ܘܫܡܫܘ ܠܒܪܝܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܠܒܪܘܝܗܘܢ ܕܠܗ ܬܫܒܚܢ ܘܒܘܪܟܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀

ܕܟܠܝܘܡ

[26] ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܫܠܡ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܠܚܫܐ ܕܨܥܪܐ ܢܩܒܬܗܘܢ ܓܝܪ ܫܚܠܦ ܚܫܚܬܐ ܕܟܝܢܗܝܢ ܘܚܫܚ ܕܠܐ ܒܟܝܢܐ܀ [27] ܘܬܘܒ ܐܦ ܕܟܪܝܗܘܢ ܗܟܢܐ ܫܒܩܘ ܚܫܚܬܐ ܕܟܝܢܐ ܕܢܩܒܬܐ ܘܐܬܪܬܚܘ ܒܪܓܝܓܬܐ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܘܕܟܪܐ ܒܕܟܪܐ ܒܗܬܬܐ ܥܒܕܘ ܘܦܘܪܥܢܐ ܕܙܕܩ ܗܘܐ ܠܛܘܥܝܝܗܘܢ ܒܩܢܘܡܗܘܢ ܩܒܠܘ܀

14 *Græcis & Barbaris, sapientibus & stultis, quoniam omni homini debitor sum ad 15 prædicandum. *Itaque diligenter satago, vt vobis quoque qui Romæ estis, euangelizem.

16 *Non enim pudet me Euangelij, quoniam virtus Dei est ad salutem omnibus in ipsum credentibus, siue ex Ihoudæis primùm, siue 17 etiam ex Aramæis [Gentilibus.] *Iustitia enim Dei per illud reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est, Iustus ex fide viuet.

18 *Siquidem reuelata est ira Dei è cælo aduersus omnem iniquitatem & impietatem hominum illorum, qui veritatem iniquitate de-19 tinent. *Quia cognitio Dei patefacta est in ipsis; Deus enim patefecit in eis.

20 *Recondita enim Dei à iactis mundi fundamentis ex ipsius creatione intellectu conspiciuntur cum eius potestas, tum eius diuinitas æterna, ita vt sint absque prolatione Spiritus [excusatione.]

21 *Quippe qui Deum cognouerint, non autem vt Deum glorificauerunt eum, nec ei gratias egerunt: sed inanes facti sunt in cogitationibus suis, ac tenebris obductum est cor eorum desipiens.

22 *Quùmque animo suo reputarent se esse 23 sapientes, ipsi insanierunt. *Et mutarũt gloriam Dei corruptionis expertis, in similitudinem imaginis hominis corruptioni obnoxij, et in similitudinem volucrium, & quadrupedum, ac reptilium terræ.

24 *Propterea tradidit eos Deus cupiditatibus impuris cordium ipsorum, vt ignominia 25 afficerent corpus suum inter se. *Porrò commutarunt veritatem Dei in mendacium, & reueriti sunt, & seruierunt creaturis potius quàm creatori earum, cui sint laudes & benedictiones in sæculum sæculorum. Amin.

Quotidie.

26 *Propterea tradidit eos Deus perturbationibus ignominiosis, quandoquidem fœminæ eorum mutarunt vsum suum rectum, & 27 quod rectum non est vsurparunt. *Et rursus masculi quoque eorum similiter reliquerunt rectum vsum fœminarum, libidinéq; prurierunt alius in aliũ, & masculi in masculos pudenda perpetrarunt; proinde retributionẽ errori suo iustè debitã in semetipsos receperunt.

[14] לְיַוְנָיֵא וּלְבַרְבְּרָיֵא לְחַכִּימֵא וּלְסַכְלֵא דַּלְכָלְנַשׁ חַיָּב אֶנָא לְמַכְרָזוּ׃ [15] וְהָכְנָא מֶתְחַפַּט אֶנָא דְּאָף לְכוֹן דְּבְרְהוֹמֵי אֶסְבַּר׃ [16] לָא גֵיר בָּהֵת אֶנָא בֶּה בְּאֵונְגֶּלְיוֹן מֶטֻל דְּחַיְלָא הוּ דַּאלָהָא לְחַיֵּא לְכֹל דְּמְהַימְנִין בֶּה אֶן מֶן יְהוּדָיֵא לְוֻקְדַם וְאֶן מֶן אַרְמָיֵא׃ [17] כֵּאנוּתֵה גֵיר דַּאלָהָא בֶּה מֶתְגַּלְיָא מֶן הַימָנוּתָא לְהַימָנוּתָא אַיְךְ דַּכְתִיב דְּכֵאנָא מֶן הַימָנוּתָא נֶחֵא׃ [18] מֶתְגְּלֵא הוּ גֵיר רוּגְזֵה דַּאלָהָא מֶן שְׁמַיָּא עַל כֻּלֵּה עַוְלְהוֹן וְרוּשְׁעֲהוֹן דִּבְנַינָשָׁא הָנוֹן דְּקוּשְׁתָּא בְּעַוְלָא אֲחִידִין׃ [19] מֶטֻל דִּידִיעוּתֵה דַּאלָהָא גַּלְיָא הִי בְּהוֹן אֱלָהָא גֵיר גַּלָּה בְּהוֹן׃ [20] כַּסְיָתֵה גֵיר דַּאלָהָא מֶן תַּרְמִיתֵה דְּעָלְמָא לִבְרִיתֵה בְּסוּכָּלָא מֶתְחַזְיָן וְחַילֵה וַאלָהוּתֵה דַּלְעָלַם דְּנֶהְוֹוֻן דְּלָא מַפֵּק בְּרוּחָא׃ [21] מֶטֻל דִּידַעוּ לַאלָהָא וְלָא אַיְךְ דַּלְאַלָהָא שַׁבְּחוּהִי וְאוֹדִיו לֵה אֶלָּא אֶסְתַּרְקוּ בְּמַתְחְשְׁבָתְהוֹן וְאֶתְחַשַּׁךְ לֶבְּהוֹן

חִפֵּט השתדל׳ סבר
בְּהֵת בוש מן לשון יק
הֵימֵן האמין גוים צדקתמן
כון גְּלָא׳ חָימָן
שדיק׳ חְיָא׳ גְּלָא
עָוֵל׳ רְשַׁע אשר אמר
אֲחַד׳ יְדַע כְּסָא מכן
רְמָא׳ בְּרָא׳ בשכל

14 * Græcis ac Barbaris, ſapientibus, & inſipientibus debitor ſum.

15 * †Ita quod in me promptum eſt, & vobis qui Romæ eſtis, euangelizare. [Itaque]

16 * Non enim erubeſco Euangelium. Virtus enim Dei eſt, in ſalutem omni credenti, Iudæo primùm & Græco.

17 * Iuſtitia enim Dei in eo reuelatur ex fide in fidem: ſicut ſcriptum eſt: Iuſtus autem ex fide viuet. [Abac. 2. a. Heb. 10. g. 38. Gal. 3. b. 11.]

18 * Reuelatur enim ira Dei de cælo, ſuper omnem impietatem & iniuſtitiam hominum eorum qui veritatem Dei in iniuſtitia detinent.

19 * Quia quod notum eſt Dei, manifeſtum eſt in illis. Deus enim illis manifeſtauit.

20 * Inuiſibilia enim ipſius, à creatura mundi per ea quæ facta ſunt intellecta, conſpiciuntur: ſempiterna quoque eius virtus & diuinitas: ita vt ſint inexcuſabiles.

21 * Quia cùm cognouiſſent Deũ: non ſicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt: ſed euanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt inſipiens cor eorum. [Eph. 4. d. 17. 18.]

22 * Dicentes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt.

23 * Et mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei, in ſimilitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum & quadrupedum, & ſerpentum.

24 * Propter quod tradidit illos Deus in deſyderia cordis eorum, in immunditiam: vt contumelijs afficiant corpora ſua in ſemetipſis.

25 * Qui commutauerũt veritatem Dei in †mendacium: & coluerunt, & ſeruierunt creaturæ potius quàm creatori, qui eſt benedictus in ſæcula. Amen. [mendacio]

26 * PROPTEREA tradidit illos Deus in paſſiones ignominiæ. Nam fœminæ eorum immutauerunt naturalem vſum, in eum vſum qui eſt contra naturam.

27 * Similiter autem & maſculi, relicto naturali vſu fœminæ, exarſerunt in deſyderijs ſuis in inuicẽ, maſculi in maſculos turpitudinem operantes, & mercedem quam oportuit, erroris ſui in ſemetipſis recipientes.

14 * ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί.

15 * οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

16 * οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι.

17 * δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

18 * ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων.

19 * διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε.

20 * τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους·

21 * διότι γνόντες τὸν θεὸν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.

22 * φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν·

23 * καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.

24 * διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς·

25 * οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

26 * Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν.

27 * ὁμοίως καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν, ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

דלא [p] מסתכל ׃ 22 וכד סברין בנפשהון דחכימין אנון [q] שטו להון ׃ [r] 23 וחלפו [s] תשבוחתה דאלהא דלא מתחבל
[t] בדמותא דצלמא דברנשא דמתחבל ובדמותא [u] דפרחתא ודארבעת רגליה ודרחשא דארעא ׃ 24 מטל הנא [x] אשלם
אנון אלהא [y] לרגיגתא טמאתא דלבהון [z] דנצערון [a] פגריהון בהון ׃ 25 וחלפו [b] שררה דאלהא [c] בכדבותא ודחלו
ושמשו [d] לבריתא [e] טב מן [f] דלברויהין דלה תשבחן ובורכן לעלם עלמין אמין ׃ דקליום ג
26 מטל הנא אשלם אנון אלהא לכאבא דצערא נקבתהון גיר חלפי חשחתא [g] דכינהין וכמדם דלא מכן
אתחשחי ׃ 27 ותוב אף דכריהון הכנא שבקו חשחתא דכינא דנקבתא ואשתרחו ברגתא חד על חד ודכרא
על דכרא בהתתא עבדו ופורענא דזדק הוא לטעיותהון [h] בקנומהון קבלוהי ׃

[p] סכל [q] שטא השתגע
[r] הלף המיר [s] שבח
[t] דמא [u] פרח עוף
[x] שלם [y] רגג חמד
[z] צער התעיב [a] גופותיהם
[b] אמת [c] כדב כזב [d] ברא
[e] יותר [f] ברויא בורא
[g] [illegible] [h] בעצמיהם

28 ܘܐܝܟ ܕܠܐ ܕܢܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܕܢܕܥܘܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܐܫܠܡ ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ ܠܡܕܥܐ ܣܪܝܩܘܬܐ܂ ܕܢܗܘܘܢ ܥܒܕܝܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܘܠܐ܂ 29 ܟܕ ܡܠܝܢ ܟܠ ܥܘܠܬܐ ܘܙܢܝܘܬܐ ܘܡܪܝܪܘܬܐ ܘܒܝܫܘܬܐ ܘܥܠܘܒܘܬܐ܂ ܘܚܣܡܐ ܘܩܛܠܐ ܘܚܪܝܢܐ ܘܢܟܠܐ ܘܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ܂ 30 ܘܪܛܢܐ ܘܡܐܟܠܩܪܨܐ܂ ܘܣܢܝܐܝܢ ܠܐܠܗܐ ܡܨܥܪܢܐ܂ ܫܒܗܪܢܐ ܚܬܝܪܐ܂ ܡܫܟܚܝ ܒܝܫܬܐ܂ ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ܂ ܘܠܐܒܗܝܗܘܢ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ܂ 31 ܘܕܩܝܡܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܘܠܐ ܚܘܒܐ ܘܠܐ ܫܝܢܐ܂ ܘܠܐ ܪܚܡܐ ܐܝܬ ܒܗܘܢ܂ 32 ܐܝܠܝܢ ܕܟܕ ܝܕܥܝܢ ܕܝܢܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܕܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܣܥܪܝܢ ܠܡܘܬܐ ܡܚܝܒ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܘܕ ܥܒܕܝܢ ܠܗܝܢ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܡܫܬܘܬܦܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܗܠܝܢ ܥܒܕܝܢ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܒ ܀

1 ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܝܬ ܠܟ ܡܦܩ ܒܪܘܚܐ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܕܕܐܢ ܚܒܪܗ܂ ܒܗܘ ܓܝܪ ܕܕܐܢ ܐܢܬ ܚܒܪܟ܂ ܢܦܫܟ ܗܘ ܡܚܝܒ ܐܢܬ܂ ܘܐܦ ܐܢܬ ܓܝܪ ܕܕܐܢ ܐܢܬ܂ ܒܗܝܢ ܗܘ ܡܬܗܦܟ ܐܢܬ܀

܀ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ ܀ ܗ ܀

2 ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܕܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܒܩܘܫܬܐ܂ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܒܗܝܢ ܡܬܗܦܟܝܢ܂ 3 ܡܢܐ ܕܝܢ ܡܬܚܫܒ ܐܢܬ ܐܘ ܒܪܢܫܐ܂ ܕܕܐܢ ܐܢܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܗܝܢ ܡܬܗܦܟܝܢ܂ ܟܕ ܐܦ ܐܢܬ ܒܗܝܢ ܡܬܗܦܟ ܐܢܬ܂ ܕܐܢܬ ܬܥܪܘܩ ܡܢ ܕܝܢܗ ܕܐܠܗܐ܂ 4 ܐܘ ܥܠ ܥܘܬܪܐ ܕܒܣܝܡܘܬܗ ܘܥܠ ܡܓܪܬ ܪܘܚܗ܂ ܘܥܠ ܐܬܪܐ ܕܝܗܒ ܠܟ ܡܒܥܛ ܐܢܬ܂ ܘܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܒܣܝܡܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܠܬܝܒܘܬܐ ܗܘ ܡܝܬܝܐ ܠܟ܂ 5 ܐܠܐ ܡܛܠ ܩܫܝܘܬ ܠܒܟ ܕܠܐ ܬܐܒ܂ ܣܐܡ ܐܢܬ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܕܪܘܓܙܐ ܠܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܐ܂ ܘܠܓܠܝܢܐ ܕܕܝܢܐ ܟܐܢܐ ܕܐܠܗܐ܂ 6 ܗܘ ܕܦܪܥ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ܀ 7 ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܥܒܕܐ ܛܒܐ܂ ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ܂ ܘܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ܒܥܝܢ܂ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܂ 8 ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܥܢܝܕܝܢ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܠܫܪܪܐ܂ ܐܠܐ ܠܥܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ܂ ܢܦܪܘܥ ܐܢܘܢ ܪܘܓܙܐ ܘܚܡܬܐ܂

28 *Et quemadmodum non iudicarunt apud se, vt cognoscerent Deum, ita tradidit eos Deus in notitiam vanam, vt agerent quæ non oportebat.*

29 *Repleti omni iniquitate, & scortationibus, & amarulētia, & malitia, & cōtumelia, & liuore, & cæde, & furore, & fraude, & pessimis cogitationibus;*

30 *Et murmuratione, & obtrectatione: & Dei osores, contumeliosi, tumidi, superbi, inuentores malorum, rationis expertes, qui parentibus suis immorigeri sunt.*

31 *Item cum quibus nullum est certum fœdus, nulla charitas, nulla pax, nulla denique misericordia in eis.*

32 *Qui quum norint iudicium Dei, quod eos qui talia perpetrant ad mortem damnat, non solùm ea peragunt, sed etiam associantur ijs qui ea faciunt.*

CAP. II.

1 *QVamobrem omni excusatione cares ô homo qui condemnas proximum: etenim hoc ipsum quod condemnas proximum tuum, teipsum peragis reum: quandoquidem in ea etiam quæ damnas tu ipse reuolueris.*

Feria sexta tertiæ Ieiunij.

2 *Porrò scimus iudicium Dei esse cum veritate aduersus eos qui in his versantur.*

3 *Quid autem cogitas o homo iudicans eos qui in his versantur, quum tu quoque in ijsdem verseris? te effugere iudicium Dei?*

4 *An contra diuitias dulcedinis eius, & contra longanimitatem eius, atque contra locum quem dedit tibi [tolerantiam] audes? & ignoras te Dei clementia ad pœnitentiam deduci?*

5 *Sed propter duritiam cordis tui quod non resipiscit, reponis tibi thesaurum iræ in diem indignationis, & reuelationis iusti iudicij Dei.*

6 *Qui quidem rependit vnicuique secundùm opera ipsius?*

7 *Jis quidem qui in perseuerantia boni operis gloriam & honorem, & incorruptionem expetunt, his inquam dabit vitam æternam:* 8 *Jis verò qui calumniatores sunt, nec acquiescunt veritati, sed iniquitati obtemperant, rependet iram & furorem.*

28 ואיך דלא דנו בנפשהון דנדעון לאלהא אשלם אנון אלהא למדעא דסריקותא דנהוון עבדין מדם דלא ולא׃ 29 כד מלין כל עולתא וזניותא ומרירותא וביׁשותא ועלובותא וחסמא וקטלא וחרינא ונכלא ומחשבתא בישתא׃ 30 ורטנא ומאכלקרצא וסניאין לאלהא מצערנא שבהרנא חתירא משכחי בישתא חסירי רעינא ולאבהיהון לא מתטפיסין׃ 31 ודקימא לית להון ולא חובא ולא שינא ולא רחמא אית בהון׃ 32 אילין דכד ידעין דינה דאלהא דלאילין דאיך הלין סערין למותא מחיב לא הוא בלחוד עבדין להין אלא אף משתותפין לאילין דהלין עבדין׃

קפלאון ב

1 מטל הנא לית לך מפק ברוחא או ברנשא דדאן חברה בהו גיר דדאן אנת חברך נפשך הו מחיב אנת ואף אנת גיר דדאן אנת בהין הו מתהפך אנת׃

רון ידע לידיעה · ראוי מלא עול · זנא עושק קנאה רעה · מחלוקת מן חרא נכל · חשב מלשינות · צער מקללים גאים · מתהללים ממציאי רע · רעיא רצה טפס הקשיב · קום אהבה מן חבא

28 Et ſicut non probauerunt Deum habere in notitia; tradidit illos Deus in reprobum ſenſum: vt faciant ea quæ non conueniunt:

29 Repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, † homicidio, contentione, dolo, malignitate, ſuſurrones,
(homicidijs)

30 Detractores, Deo odibiles, contumelioſos, ſuperbos, elatos, inuentores malorum, parentibus non obedientes;

31 Inſipientes, incompoſitos, ſine affectione, abſque fœdere, ſine miſericordia.

32 Qui cùm iuſtitiam Dei cognouiſſent, non intellexerunt; quoniam qui talia agunt, digni ſunt morte: non ſolùm qui ea faciunt, ſed etiam qui cōſentiunt facientibus.

CAP. II.

(Mat. 7. a.)

1 PRopter quod inexcuſabilis es ô homo omnis qui iudicas. In quo enim iudicas alterum, teipſum condemnas. eadem enim agis † quæ iudicas.
A
(qui)

2 Scimus enim quoniam iudicium Dei eſt ſecundùm veritatem in eos qui talia agunt.

3 Exiſtimas autem hoc ô homo qui iudicas eos qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei?

4 An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis † contemnis, ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?
(contemnis? ignoras)

5 Secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor, theſaurizas tibi iram, in die iræ & reuelationis iuſti iudicij Dei.

6 Qui reddet vnicuique ſecundùm opera eius:
(Mat. 16. d.)

7 Iis quidem qui ſecundùm patientiam boni operis, gloriam & honorem & incorruptionem † quęrũt: vitam æternam.
(quærentibus:)

8 Iis autem qui ſunt ex contentione, & qui non acquieſcunt veritati, credunt autem iniquitati: ira & indignatio.

28 καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα·

29 πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστάς·

30 καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,

31 ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας·

32 οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν· οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

β.

1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.

2 οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

3 λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ;

4 ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;

5 κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ·

6 ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

7 τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον.

8 τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή.

דְּעֲרוּבְתָא דְּחַלְתָא רְצִיּמָא ד ² וְיָדְעִינַן דְּאִיתוֹהִי דִּינֵהּ דַּאלָהָא בְּקוּשְׁתָא עַל אִילֵין דְּבְהָלֵין מֶתְהַפְּכִין׃ ³ מְנָא דֵין מֶתְחַשֵּׁב אַנְתְּ אוֹ בַּרְנָשָׁא דְּדָאֵן אַנְתְּ לְאִילֵין דִּבְהָלֵין מֶתְהַפְּכִין כַּד אָף אַנְתְּ בְּהֵין מֶתְהַפַּךְ אַנְתְּ דַּאנְתְּ תֶּעְרוּק מֶן דִּינֵהּ דַּאלָהָא׃ ⁴ אוֹ עַל עוּתְרָא דְּבַסִּימוּתֵהּ וְעַל מַגְּרַת רוּחֵהּ וְעַל אַתְרָא דְּיָהֵב לָךְ מַמְרַח אַנְתְּ וְלָא יָדַע אַנְתְּ דְּבַסִּימוּתֵהּ דַּאלָהָא לַתְיָבוּתָא הוּ מַיְתְיָא לָךְ׃ ⁵ אֶלָּא מֶטֻּל קַשְׁיוּת לֶבָּךְ דְּלָא תָאֵב סָאֵם אַנְתְּ לָךְ סִימְתָא דְּרוּגְזָא לְיוֹמָא דְּרוּגְזָא וַדְּגֶלְיָנָא דְּדִינָא כֵּאנָא דַּאלָהָא׃ ⁶ הוּ דְּפָרַע לְכָלְנָשׁ אַיךְ עֲבָדוֹהִי׃ ⁷ לְאִילֵין דְּבַמְסַיְבַרְנוּתָא דַּעְבָדָא טָבָא תֶּשְׁבּוּחְתָא וְאִיקָרָא וְלָא מֶתְחַבְּלָנוּתָא בָּעֵין יָהֵב לְהוֹן חַיֵּא דַּלְעָלַם׃ ⁸ אִילֵין דֵּין דְּעָצֵין וְלָא מֶתְטַפְּסִין לַשְׁרָרָא אֶלָּא לְעַוְלָא מֶתְטַפְּסִין נֶפְרוּעַ אֶנוּן רוּגְזָא וְחֶמְתָא׃

עָרַב צוּם יָדַע · אית בּאמת הֲפַךְ רוּן · עָרַק דוּן עושר · בְּסַם ארך אפים מן נֶגֶר · אֲמַרַח תשובה מן תוב · אֲתָא קְשָׁא תוּב · סוּם אוצר רְגַז · גְּלָא ישר פְּרַע גמל

⁹ ܘܐܘܠܨܢܐ ܘܬܘܪܦܐ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܕܦܠܚ ܒܝܫܬܐ. ܠܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܠܐܪܡܝܐ.
¹⁰ ܫܘܒܚܐ ܕܝܢ ܘܐܝܩܪܐ ܘܫܠܡܐ ܠܟܠ ܕܦܠܚ ܛܒܬܐ. ܠܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܠܐܪܡܝܐ.
¹¹ ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܡܣܒ ܒܐܦܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
¹² ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܚܛܘ. ܐܦ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܢܐܒܕܘܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܢܡܘܣܐ ܚܛܘ. ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܢܬܕܝܢܘܢ.
¹³ ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܫܡܘܥܘܗܝ ܕܢܡܘܣܐ ܟܐܢܝܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܥܒܘܕܘܗܝ ܕܢܡܘܣܐ ܡܙܕܕܩܝܢ.
¹⁴ ܐܢ ܓܝܪ ܥܡܡܐ ܕܢܡܘܣܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܟܝܢܗܘܢ ܢܥܒܕܘܢ ܢܡܘܣܐ. ܗܢܘܢ ܕܟܕ ܢܡܘܣܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. ܠܢܦܫܗܘܢ ܗܘܘ ܢܡܘܣܐ.
¹⁵ ܘܗܢܘܢ ܡܚܘܝܢ ܥܒܕܗ ܕܢܡܘܣܐ. ܟܕ ܟܬܝܒ ܥܠ ܠܒܗܘܢ. ܘܡܣܗܕܐ ܥܠܝܗܘܢ ܬܐܪܬܗܘܢ. ܟܕ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܡܟܘܢܢ. ܐܘ ܢܦܩܢ ܪܘܚܐ ܠܚܕܕܐ.
¹⁶ ܒܝܘܡܐ ܕܕܐܢ ܐܠܗܐ ܟܣܝܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܐܝܟ ܣܒܪܬܝ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
¹⁷ ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܬ ܕܡܫܬܡܗ ܐܢܬ ܝܗܘܕܝܐ. ܘܡܬܬܢܝܚ ܐܢܬ ܥܠ ܢܡܘܣܐ. ܘܡܫܬܒܗܪ ܐܢܬ ܒܐܠܗܐ.
¹⁸ ܘܝܕܥ ܐܢܬ ܨܒܝܢܗ. ܘܦܪܫ ܐܢܬ ܡܘܬܪܬܐ. ܡܛܠ ܕܝܠܦ ܐܢܬ ܡܢ ܢܡܘܣܐ.
¹⁹ ܘܐܬܬܟܠܬ ܥܠ ܢܦܫܟ ܕܡܕܒܪܢܐ ܐܢܬ ܕܥܘܝܪܐ. ܘܢܘܗܪܐ ܐܢܬ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܚܫܘܟܐ.
²⁰ ܘܪܕܘܝܐ ܕܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ. ܘܡܠܦܢܐ ܕܛܠܝܐ. ܘܐܝܬ ܠܟ ܕܡܘܬܐ ܕܝܕܥܬܐ ܘܕܫܪܪܐ ܒܢܡܘܣܐ.
²¹ ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܕܡܠܦ ܐܢܬ ܠܐܚܪܢܐ. ܠܢܦܫܟ ܠܐ ܡܠܦ ܐܢܬ. ܘܡܟܪܙ ܐܢܬ ܕܠܐ ܢܓܢܒܘܢ. ܐܢܬ ܓܢܒ ܐܢܬ.
²² ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܢܓܘܪܘܢ. ܐܢܬ ܓܐܪ ܐܢܬ. ܘܡܣܠܐ ܐܢܬ ܦܬܟܪܐ. ܡܓܙܠ ܐܢܬ ܒܝܬ ܡܩܕܫܐ.
²³ ܘܡܫܬܒܗܪ ܐܢܬ ܒܢܡܘܣܐ. ܘܒܡܥܒܪܢܘܬܟ ܕܥܠ ܢܡܘܣܐ ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܡܨܥܪ ܐܢܬ.
²⁴ ܫܡܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ. ܡܛܠܬܟܘܢ ܡܬܓܕܦ ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ.

9 *Et oppreſſionem, & cruciatum cuius homini ſcelera perpetranti, Jiboudæis primùm, tum Aramæis* [Gentilibus.]

10 *Gloriam verò & honorem, & pacem cuilibet operanti bona Jiboudæis primùm, tum Gentilibus.*

11 *Non eſt enim acceptio facierum* [delectus perſonarum] *apud Deum.*

12 *Ji ſiquidem qui ſine lege peccauerint, ſine Lege quoque peribunt: illi autem qui in Lege peccauerunt, à Lege condemnabuntur.*

13 *Non enim auditores Legis iuſti ſunt coram Deo, ſed qui Legem præſtant, iuſtificantur.*

Quotidie.

14 *Si enim Gentes Legem non habentes ex natura ſua præſtiterint Legem, hi quum Legem non habeant, ſibiipſis ſunt Lex.*

15 *Et hi oſtendunt opus Legis ſcriptum in cordibus ſuis, & teſtimonium reddit eis ipſorum conſcientia, cogitationibus eorum mutuò ſeſe accuſantibus, aut excuſantibus.*

16 *Jn die quo iudicabit Deus hominum recondita ſecundùm Euangelium meum per Jeſchua Meſchicho.*

17 *Et verò tu qui Jiboudæus vocaris, & quietem tibi polliceris* [acquieſcis] *in Lege, & tete in Deo effers vt qui noris voluntatem eius.*

18 *Et diſcernis vtilia, quum edoctus ſis ex Lege.*

19 *Confidiſque de teipſo te eſſe ducem cæcorum, & lucem eorum qui ſunt in tenebris.*

20 *Et eruditorem rationis expertium, ac doctorem puerorum, quòd habeas informationem ſcientiæ & veritatis in Lege.*

21 *Tu tamen qui doces alium, non teipſum doces; & qui prædicas non furandum, tu furaris.*

22 *Quíque dicis non mœchandum, tu mœcharis; túq; qui execraris idola, diripis ædem ſacram.*

23 *Tu quoque qui tete effers Lege, eo ipſo quod tranſgrederis Legem, Deum ignominia afficis.*

24 *Etenim nomen Dei propter vos blaſphematur inter Gentes, ſicut ſcriptum eſt.*

---

⁹ וְאוּלְצָנָא וְטוּרָפָא לְכָל בַּרְנָשׁ דְּפָלַח בִּישְׁתָּא לִיהוּדָיָא לוּקְדַם וְלַאֲרָמָיָא׃ ¹⁰ שֻׁבְחָא דֵּין וְאִיקָרָא
וּשְׁלָמָא לְכָל דְּפָלַח טָבָתָא לִיהוּדָיָא לוּקְדַם וְלַאֲרָמָיָא׃ ¹¹ לָא גֵיר אִית מַסַב בְּאַפֵּא לְוָת אֱלָהָא׃
¹² אַילֵין גֵּיר דְּדְלָא נָמוּסָא חַטוּ אַף דְּלָא נָמוּסָא נֵאבְדוּן וְאַילֵין דִּבְנָמוּסָא חַטוּ מִן נָמוּסָא נֶתְדְּינוּן׃
¹³ לָא הֲוָא גֵיר שָׁמוּעוּהִי דְּנָמוּסָא כְּאנִין קֳדָם אֱלָהָא אֶלָּא עָבוּדוּהִי דְּנָמוּסָא מְזַדַּדְקִין׃ ¹⁴ אֶן גֵּיר עַמְמָא דְּנָמוּסָא לַיִת לְהוֹן מִן כְּיָנְהוֹן נֶעְבְּדוּן
דְּכַלְיוֹם ח
נָמוּסָא הָנוּן דְּכַד נָמוּסָא לַיִת לְהוֹן לְנַפְשְׁהוֹן הֲווֹ נָמוּסָא׃ ¹⁵ וְהָנוּן מְחַוֵּין עַבְדֵהּ דְּנָמוּסָא כַּד כְּתִיב עַל לֵבְהוֹן
וּמַסְהֲדָא עֲלֵיהוֹן תַּארְתְהוֹן כַּד מַחְשְׁבָתְהוֹן מְכַוְּנָן אוֹ נָפְקָן רוּחָא לַחְדָדֵא׃ ¹⁶ בְּיוֹמָא דְּדָאֵן אֱלָהָא כַּסְיָתָא

אָלַץ · טְרַף חטף
גוים · שְׁבַח · יְקַר
עשה · נְסַב · חֲטָא
אֲבַד · שכתורה · דוּן
שְׁמַע · ישרים מן כון
זְדַק צדק · כּוּן · חֲוָא
תארתא גות נשמה
חֲשַׁב · כְּוַן תוכיח

[9] * Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudæi primùm & Græci:

[10] * Gloria autem & honor & pax omni operanti bonum, Iudæo primùm & Greco.

Deu. 10. d. 17. 2. Par. 19 c. 7. Iob. 34. b. 19. Act. 10. e. 34.

[11] * Non enim est acceptio personarum apud Deum.

[12] * Quicunq; enim sine Lege peccauerunt, sine Lege † peribunt: & quicunque C in Lege peccauerunt, per Legem iudicabuntur.

† &

Matt. 7. d. 21. Iaco. 1. d. 22.

[13] * Non enim auditores Legis iusti sunt apud Deum: sed factores Legis iustificabuntur.

[14] * Cùm enim Gentes quæ Legem non habent, naturaliter ea quæ Legis sunt faciunt: eiusmodi Legem non habentes, ipsi sibi sunt Lex:

[15] * Qui ostendunt opus Legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationum accusantium, aut etiam defendentium:

cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus.

[16] * In die cùm iudicabit Deus occulta hominum, secundùm Euangelium meũ, per Iesum Christum.

[17] * Si autem tu Iudæus cognominaris, & requiescis in Lege, & gloriaris in Deo:

[18] * Et nosti voluntatem eius, & probas vtiliora, instructus per Legem,

[19] * Confidis teipsum esse ducem cæcorum, lumen eorum qui in tenebris sunt:

[20] * Eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis in Lege.

[21] * Qui ergo alium doces, teipsum non doces: qui prædicas non furandum, fu- D raris:

[22] * Qui dicis non mœchandum, mœcharis: qui abominaris idola, sacrilegium facis.

Isai. 52. b. 5. Eze. 36. d. 20.

[23] * Qui in Lege gloriaris, per præuaricationem Legis Deum inhonoras.

[24] * Nomen enim Dei per vos blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est.

9 * θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ ἕλληνος.

10 * δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι·

11 * οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ.

12 * ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται.

13 * οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται.

14 * ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος.

15 * οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων·

16 * ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ.

17 * ἴδε σὺ ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχάσῃ ἐν θεῷ,

18 * καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου·

19 * πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει,

20 * παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ.

21 * ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις· ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις.

22 * ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις· ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς;

23 * ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;

24 * τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται.

דבנינשא איך אונגליון דילי ביד ישוע משיחא ׃ 17 אן אנת דין דיהודיא מתקרא אנת [h] ומתתניח אנת על נמוסא
[i] ומשתבהר אנת באלהא דידע אנת [k] צביניה ׃ 18 ופרש אנת [l] וליתא [m] דיליף אנת מן נמוסא ׃
19 [n] ואתתכלת על נפשך [o] דמדברנא אנת דעוירא ונוהרא דאילין דאיתיהון בחשוכא׃ 20 [p] ורדויא דחסירי [q] רעינא
[r] ומלפנא דטליא ואית לך [s] דומיא [t] דידעתא ודשררא בנמוסא ׃ 21 אנת הכיל דמלף אנת לאחרנא לנפשך לא מלף
אנת [u] ודמכרז אנת דלא [x] נגנבון אנת גנב אנת ׃ 22 ודאמר אנת דלא [y] נגורון אנת גאר אנת ואנת [z] דשאט אנת
[a] פתכרא [b] מחלץ אנת בית מקדשא ׃ 23 ואנת [c] דמשתבהר אנת בנמוסא בהו ועבר אנת על נמוסא לאלהא חו
מצער אנת ׃ 24 שמה גיר דאלהא מטלתכון הו מתגדף בית עממא איך דכתיב ׃

[h] נוח [i] שבח התהלל
[k] צבא [l] חסכמה [m] ילף
[n] תכל [o] מנהיג [p] רדא
[q] רעות רצה [r] אלף [s] דמא
[t] ידע [u] כרז [x] גנב
[y] גור נאף [z] שוט בוז
[a] אלילים [b] חלץ בזז
[c] שבח התהלל

25 ܓܙܘܪܬܐ ܓܝܪ ܡܘܬܪܐ ܐܢ ܢܡܘܣܐ ܬܓܡܘܪ. ܐܢ
ܕܝܢ ܬܥܒܪ ܥܠ ܢܡܘܣܐ܂ ܓܙܘܪܬܟ ܗܘܬ ܠܗ
ܥܘܪܠܘܬܐ. 26 ܐܢ ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܘܪܠܘܬܐ ܬܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ
ܕܢܡܘܣܐ܂ ܠܐ ܗܐ ܥܘܪܠܘܬܐ ܡܬܚܫܒܐ ܠܗ
ܓܙܘܪܬܐ. 27 ܘܬܕܘܢ ܥܘܪܠܘܬܐ ܕܡܢ ܟܝܢܗ ܓܡܪܐ
ܢܡܘܣܐ܂ ܠܟ ܕܒܟܬܒܐ ܘܒܓܙܘܪܬܐ ܥܒܪ ܐܢܬ ܥܠ
ܢܡܘܣܐ ܀ ܩܪܝܢܐ ܕܟܠܝܘܡ ܗ ܀
28 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܡܢ ܕܒܓܠܝܐ ܗܘ ܗܘ ܝܗܘܕܝܐ.
29 ܐܦܠܐ ܐܝܕܐ ܕܡܬܚܙܝܐ ܒܒܣܪܐ ܓܙܘܪܬܐ. ܐܠܐ ܗܘ ܗܘ
ܝܗܘܕܝܐ ܐܝܢܐ ܕܒܟܣܝܐ ܗܘ. ܘܓܙܘܪܬܐ ܐܝܕܐ ܕܕܠܒܐ
ܗܝ ܒܪܘܚ ܘܠܐ ܒܟܬܒܐ. ܐܝܕܐ ܕܬܫܒܘܚܬܗ ܠܐ ܗܘܬ
ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܀ ܦܠܐܘܢ ܓ ܀
1 ܡܢܐ ܗܝ ܗܟܝܠ ܝܬܝܪܘܬܗ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܘ ܡܢܐ
2 ܡܘܬܪܢܗ ܕܓܙܘܪܬܐ. ܣܓܝ ܒܟܠ ܡܕܡ.
ܠܘܩܕܡ ܕܐܬܗܝܡܢܘ ܡܠܘܗܝ ܕܐܠܗܐ.
3 ܐܢ ܡܢܗܘܢ ܓܝܪ ܠܐ ܗܝܡܢܘ. ܕܠܡܐ ܒܕܠܐ ܗܝܡܢܘ
4 ܗܝܡܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܛܠܘ. ܚܣ. ܐܝܬܘܗܝ
ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܫܪܝܪܐ. ܘܟܠ ܒܪܢܫܐ ܕܓܠ ܐܝܟ
ܕܟܬܝܒ. ܕܬܙܕܕܩ ܒܡܠܝܟ܂ ܘܬܙܟܐ ܡܐ ܕܕܝܢܝܢ
5 ܠܟ. ܐܢ ܕܝܢ ܥܘܠܢ ܟܐܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܩܝܡ܂
ܡܢܐ ܢܐܡܪ. ܠܡܐ ܥܘܠ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܡܝܬܐ ܪܘܓܙܗ
6 ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܚܣ. ܘܐܠܐ ܐܝܟܢܐ
7 ܕܐܢ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܫܪܪܗ ܕܐܠܗܐ
ܐܬܝܬܪ ܒܕܓܠܘܬܝ ܠܫܘܒܚܗ ܕܝܠܗ܂
ܠܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܢܐ ܐܝܟ ܚܛܝܐ ܡܬܕܝܢ ܐܢܐ.
8 ܐܘ ܕܠܡܐ ܐܝܟ ܕܡܓܕܦܝܢ ܥܠܝܢ ܐܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ܂
ܕܐܡܪܝܢܢ ܕܢܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܕܢܐܬܝܢ ܛܒܬܐ. ܗܢܘܢ
9 ܕܕܝܢܗܘܢ ܢܛܝܪ ܗܘ ܒܟܐܢܘܬܐ ܀ ܡܢܐ ܗܟܝܠ
ܐܚܝܕܝܢܢ ܡܘܬܪܐ. ܕܩܕܡܢ ܦܣܩܢ ܥܠ ܝܗܘܕܝܐ ܘܥܠ
10 ܐܪܡܝܐ. ܕܬܚܝܬ ܚܛܗܐ ܐܝܬ ܟܠܗܘܢ. ܐܝܟ
11 ܕܟܬܝܒ. ܕܠܝܬ ܟܐܢܐ ܐܦܠܐ ܚܕ. ܘܠܐ ܕܡܣܬܟܠ
12 ܘܠܐ ܕܒܥܐ ܠܐܠܗܐ. ܟܠܗܘܢ ܣܛܘ ܐܟܚܕܐ
ܘܐܣܬܠܝܘ. ܘܠܝܬ ܕܥܒܕ ܛܒܬܐ ܐܦܠܐ ܚܕ.

25 *Nam circuncisio prodest si legem adimpleueris: sin autem transgrediaris Legem circuncisio tua facta est præputium.*

26 *Quòd si præputium seruauerit præcepta Legis, nonne præputium reputabitur ei pro circuncisione.*

27 *Itaque præputium quod ex natura sua præstat Legem condemnabit te, qui per scripturā et circuncisionem transgressor es Legis.*

Lectio quotidiana.

28 *Non enim qui palam est, Jihoudæus est, nec etiam ea, quæ conspicitur in carne, circuncisio.*

29 *Sed is demum Jihoudæus est qui est in abdito, & ea circuncisio, quæ cordis est, spiritu non autem scriptura, cuius gloria non est ex hominibus, sed ex Deo.*

CAP. III.

1 *QVæ est igitur excellentia Jihoudæi, aut quæ est vtilitas circuncisionis?*

2 *Multa per omnem modum. In primis quòd concrediti sint eis sermones Dei.*

3 *Si enim ex eis nonnulli increduli fuerūt nunquid incredulitate fidem Dei ociosam reddiderunt?*

4 *Absit: siquidem Deus verax est, omnis autem homo mēdax: sicut scriptum est, Vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cùm tu iudicaberis.*

5 *Sed si iniquitas nostra iustitiam Dei confirmat, quid dicemus? num iniquus Deus qui inferat iram suam? (tanquam homo loquor.)*

6 *Absit: alioquin quomodo iudicabit Deus* 7 *mundum?* *Si enim veritas Dei abundat per mendacium meum ad laudem ipsius, cur igitur ego quasi peccator condemnabor?*

8 *Aut nunquid vt quidam obtrectant nobis, aiuntq́; nos dicere, faciemus mala, vt veniant bona? quorum damnatio seruatur adiu* 9 *stitiam.* *Quid igitur præstantiæ obtinebimus, qui iā antè determinauimus de Jihoudæis & Gentilibus, nempe omnes esse sub peccato?*

10 *Prout scriptū est, Non est iustus, ne vnus* 11 *quidem.* *Nec est qui intelligat, neque qui quærat Deum.*

12 *Omnes declinarunt simul, & improbati sunt, nec est qui faciat bonum, ne vnus quidem.*

---

25 גזורתא גיר מהניא אן נמוסא תגמור אן תעבר לך דין מן נמוסא גזורתך הות לה עורלותא׃
26 אן הו דין דעורלותא תטר פוקדנה דנמוסא לא הא עורלותא מתחשבא לה גזורתא׃ 27 ותדון עורלותא דמן כינה גמרא נמוסא לך דבכתבא ובגזורתא עבר אנת על נמוסא׃ קריינא דכליום ו
28 לא הוא גיר מן דבגליא הו הו יהודיא אף לא אידא דמתחזיא בבסרא גזורתא׃ 29 אלא הו הו יהודיא אינא דבכסיא הו וגזורתא אידא דדלבא הי ברוח ולא בכתבא אידא דתשבוחתה לא הות מן בני אנשא אלא מן אלהא׃ קפלאון ג
1 מנא הי הכיל יתירותה דיהודיא או מנא יותרנה דגזורתא׃ 2 סגי בכל מדם לוקדם דאתהימנו מלוהי דאלהא׃ 3 אן מנהון גיר לא הימנו דלמא בדלא הימנו הימנותא דאלהא בטלו׃

מלתא מן גזר
מועילה מן הנהג עדלה
נטר פקד צוה
חשב רון
כון
קרא גלא חזא
חזא מלה שבח
יתר חים מלל

25 * Circunciſio quidem prodeſt, ſi Legem obſerues: ſi autē præuaricator Legis ſis, circunciſio tua præputium facta eſt. 26 * Si igitur præputium iuſtitias Legis cuſtodiat, nonne præputium illius in circunciſionem reputabitur? 27 * Et iudicabit id quod ex natura eſt prępュtium, Legem conſummans, te, qui per literam & circunciſionem præuaricator Legis es?

28 *Non enim qui in manifeſto, Iudęus eſt: neque quę in manifeſto, in carne, eſt circunciſio: 29 * Sed qui in abſcondito, Iudæus eſt: & circunciſio cordis, in ſpiritu, non litera: cuius laus non ex hominibus, ſed ex Deo eſt.

CAP. III.

1 QVid ergo amplius Iudęo eſt? aut quę vtilitas circunciſionis? 2 * Multum per omnem modum. Primùm quidem, quia credita ſunt illis eloquia Dei. 3 * Quid enim ſi quidam illorum non crediderunt? Nūquid incredulitas illorum fidem Dei euacuabit? 4 * Abſit. Eſt autem Deus verax: omnis autem homo mendax, ſicut ſcriptum eſt: Vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris. 5 * Si autem iniquitas noſtra iuſtitiam Dei commendat, quid dicemus? Nunquid iniquus eſt Deus qui infert iram? (ſecundum hominem dico.) 6 * Abſit. alioquin quomodo iudicabit Deus hunc mundum? 7 * Si enim veritas Dei in meo mendacio abundauit, in gloriam ipſius: quid adhuc & ego tanquam peccator iudicor? 8 * Et non (ſicut blaſphemamur, & ſicut aiunt quidam nos dicere) faciamus B mala, vt veniant bona? quorū damnatio iuſta eſt. 9 *Quid ergo? pręcellimus eos? nequaquā. Pręcauſati enim ſum⁹ Iudęos & Gręcos, omnes ſub peccato eſſe: 10 * Sicut ſcriptū eſt: Quia non eſt iuſtus quiſquā: 11 *Non eſt intelligens, non eſt requirens Deum. 12 * Omnes declinauerunt, ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum.

25 * περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ἦς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν.
26 * ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται;
27 * καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου;

28 * Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ, ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκί, περιτομή·
29 * ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ, ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι. οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

γ'.

1 * Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς;
2 * πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ.
3 * τί γὰρ, εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει;
4 * μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται, ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.
5 * εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν, θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω.
6 * μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον;
7 * εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι;
8 * καὶ μὴ (καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν) ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.
9 * τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προῃτιασάμεθα γὰρ ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι·
10 * καθὼς γέγραπται, οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς·
11 * οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν·
12 * πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.

4 [k]חס [l]איתוהי גיר אלהא [m]שרירא וכל ברנשא [n]דגל איך דכתיב דתהוא [o]כאין [p]במליך [q]ותזכא כד [r]דיניזן לך:
5 אן דין [s]עולן [t]כאנותה דאלהא [u]מקים מנא [x]נאמר למא עול הו אלהא [y]דמיתא [z]רוגזה איך ברנשא הו ממלל אנא:
6 חס ואן לא איכנא [a]נדון אלהא לעלמא: 7 אן גיר [b]שררה דאלהא [c]אתיתר [d]בדגלותי [e]לתשבוחתה דילה
למנא הכיל אנא איך [f]חטיא [g]מתתדין אנא: 8 או דלמא איך דמגדפין עלין אנשא ואמרין דאמרינן דנעבד
[h]בישתא [i]דנאתין [k]טבתא הנון [l]דדינהון נטיר הו [m]לכאנותא: 9 מנא הכיל [n]אחידינן יתירא דקדמן פסקן על
יהודיא ועל [p]ארמיא דתחית [p]חטיתא אנון כלהון: 10 איך דכתיב דלית [q]כאנא אף לא חד:
11 ולא דמסתכל ולא דבעא לאלהא: 12 כלהון סטו אכחדא ואסתליו ולית דעבד טבתא אף לא חד:

[k]חוס [l]אית יש [m]נאמן [n]כזב [o]צדיק מן כון [p]מלל [q]זכא נצח [r]דון [s]עול [t]צדקתו [u]קום [x]אמר [y]אתא [z]רגז [a]דון [b]שררא אמת [c]יתר [d]כזבי [e]שבח [f]חטא [g]דון [h]ביש [i]אתא [k]טוב [l]דון [m]לצדקה מן כון [n]אחד גוים [p]חטא [p]צדיק

13 ܩܒܪܐ ܦܬܝܚܐ ܓܓܪܬܗܘܢ ܘܠܫܢܝܗܘܢ ܢܟܘܠܬܢܝܢ. ܘܚܡܬܐ ܕܐܣܦܣ ܬܚܝܬ ܣܦܘܬܗܘܢ.
14 ܦܘܡܗܘܢ ܡܠܐ ܠܘܛܬܐ ܘܡܪܪܬܐ.
15 ܘܪܓܠܝܗܘܢ ܩܠܝܠܢ ܠܡܐܫܕ ܕܡܐ.
16 ܫܚܩܐ ܘܕܘܘܢܐ ܒܐܘܪܚܬܗܘܢ.
17 ܘܐܘܪܚܐ ܕܫܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥܘ.
18 ܘܕܚܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܝܬ ܩܕܡ ܥܝܢܝܗܘܢ ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܣܗܕܐ ܀ ܐ ܀

19 ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܡܕܡ ܕܐܡܪ ܢܡܘܣܐ܆ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܢܡܘܣܐ ܐܢܘܢ ܐܡܪ. ܕܟܠ ܦܘܡ ܢܣܬܟܪ. ܘܥܠܡܐ ܟܠܗ ܢܬܚܝܒ ܠܐܠܗܐ.
20 ܡܛܠ ܕܡܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܢܡܘܣܐ܆ ܠܐ ܡܙܕܕܩ ܟܠ ܒܣܪ ܩܕܡܘܗܝ. ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܐܬܝܕܥܬ ܚܛܝܬܐ.
21 ܗܫܐ ܕܝܢ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ܆ ܟܐܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܬܓܠܝܬ. ܘܡܣܗܕ ܥܠܝܗ ܗܘ ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ.
22 ܟܐܢܘܬܗ ܕܝܢ ܕܐܠܗܐ܆ ܒܝܕ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܝ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܟܠܢܫ. ܐܦ ܥܠ ܟܠܢܫ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ. ܠܝܬ ܓܝܪ ܦܘܪܫܢܐ.
23 ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܚܛܘ. ܘܚܣܪܝܢ ܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ.
24 ܘܡܙܕܕܩܝܢ ܡܓܢ ܒܛܝܒܘܬܗ. ܘܒܦܘܪܩܢܐ ܕܗܘܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
25 ܗܢܐ ܕܩܕܡ ܣܡܗ ܐܠܗܐ ܚܘܣܝܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܕܡܗ. ܡܛܠ ܚܛܗܝܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ.
26 ܕܐܬܠ ܠܢ ܐܠܗܐ ܒܡܓܪ ܪܘܚܗ. ܠܚܘܝܐ ܕܟܐܢܘܬܗ ܕܒܗܢܐ ܙܒܢܐ. ܕܢܗܘܐ ܗܘ ܟܐܢܐ܆ ܘܢܙܕܩ ܒܟܐܢܘܬܐ ܠܡܢ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܀
27 ܐܝܟܐ ܗܘ ܗܟܝܠ ܫܘܒܗܪܐ. ܐܙܕܠܠ ܠܗ. ܒܐܝܢܐ ܢܡܘܣܐ. ܕܥܒܕܐ. ܠܐ. ܐܠܐ ܒܢܡܘܣܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ.
28 ܡܬܪܥܝܢܢ ܗܟܝܠ܆ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܡܙܕܕܩ ܒܪܢܫܐ. ܘܠܐ ܒܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ.
29 ܠܡܐ ܐܠܗܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕ. ܘܕܥܡܡܐ ܠܐ܆ ܐܝܢ ܐܦ ܕܥܡܡܐ.
30 ܡܛܠ ܕܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܡܙܕܩ ܓܙܘܪܬܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܦ ܥܘܪܠܘܬܐ ܒܗ ܒܗܝܡܢܘܬܐ.
31 ܠܡܐ ܗܟܝܠ ܢܡܘܣܐ ܗܘ ܡܒܛܠܝܢܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܚܣ. ܐܠܐ ܢܡܘܣܐ ܗܘ ܡܩܝܡܝܢܢ ܀

13 * *Sepulchra patentia guttura eorum, & linguæ eorū fraudulentæ, & venenum aspidis sub labiis eorum.*
14 * *Os eorum plenum est imprecatione & felle.*
15 * *Et pedes eorum veloces ad effundendum sanguinem.*
16 * *Contritio & miseria in viis eorum.*
17 * *Et viam pacis non cognouerunt.*
18 * *Nec timor Dei est coram oculis eorum.*

Lectio Martyrum.

19 * *Scimus autem quæcunque dicit Lex, iis qui sunt in Lege dicere: vt omne os obturetur, & vniuersus mundus obnoxius fiat condemnationi Dei.*
20 * *Quandoquidem ex operibus Legis non iustificabitur omnis* [vlla] *caro coram eo. per Legem enim innotuit peccatum.*
21 * *Nunc autem sine Lege iustitia Dei reuelata est, cui suffragatur ipsa Lex & Prophetæ.*
22 * *Iustitia verò Dei per fidem illam Jeschua Meschicho in omnes, atque super omnes qui credunt in eum; non est enim differentia.*
23 * *Quoniam omnes peccauerunt, ac destituuntur gloria Dei.*
24 * *Iustificantur autem per gratiam gratis, & per redemptionem quæ facta est per Ieschua Meschicho.*
25 * *Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem sanguinis ipsius, propter peccata nostra quæ anteà patrauimus.*
26 * *Per locum quem dedit nobis Deus, longanimitate sua ad demonstrationem iustitiæ suæ hoc tempore: vt sit ipse iustus, & iustificet iustitia eum, qui est ex fide Domini nostri Jeschua Meschicho.*
27 * *Vbi ergo gloriatio? ociosa est. Per quam Legem? operum? nequaquam: sed per Legem fidei.*
28 * *Ratiocinamur ergo fide iustificari hominem, non autem operibus Legis.*
29 * *Num enim Deus Jihoudæorum est tantùm, Gentiū verò minimè? sanè et Gentium,*
30 * *Quia vnus est Deus, qui iustificat circuncisionem fide, atque præputium per ipsam fidem.*
31 * *Nunquid igitur Legem ipsam abrogamus per fidem? Absit. quinimò Legem ipsam stabilimus.*

13 קברא פתיחא גגרתהון ולשניהון נכולתנין וחמתא דאספס תחית ספותהון׃ 14 פומהון מלא לוטתא ומררתא׃ 15 ורגליהון קלילן למאשד דמא׃ 16 שחקא ודונא באורחתהון׃ 17 ואורחא דשלמא לא ידעו׃
18 ודחלתה דאלהא לית קדם עיניהון׃ קרינא דסהדא
19 ידעינן דין דמדם דאמר נמוסא לאילין דבנמוסא אנון אמר דכל פום נסתכר ועלמא כלה נתחיב לאלהא׃
20 מטל דמן עבדוהי דנמוסא לא מזדדק כל בסר קדמוהי מן נמוסא גיר אתידעת חטיתא׃
21 השא דין דלא נמוסא כאנותה דאלהא אתגלית ומסהד עליה הו נמוסא ונביא׃ 22 כאנותה דין דאלהא
ביד הימנותא הי דישוע משיחא לכלנש אף על כלנש דמהימן בה לית גיר פורשנא׃

גרונהם נבל · חמס או חמא · מן לשון ין צפעוני · לוט ארר מרר · אשר · דוא דחל קרא · ידע סכר אשם זרק · צדק · ידע חטא כון גלא · סהד צדקו חימן פרש

Pſal. 5. c. 11. * Sepulchrum patens eſt guttur eorum, linguis ſuis doloſe agebant. Venenum aſpidum ſub labiis eorum. 13

Pſal. 139. 4. Pſal. 9. 7. * Quorum os maledictione & amaritudine plenum eſt: 14

C

Eſai. 59. b. 7. Prou. 1. b. 16. * Veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem. 15

* Contritio & infelicitas in viis eorum: 16

* Et viam pacis non cognouerunt. 17

Pſal. 35. a. 2. * Non eſt timor Dei ante oculos eorum. 18

Gala. 2. d. 16. * Scimus autem, quoniam quæcunque Lex loquitur, iis qui in Lege ſunt loquitur: vt omne os obſtruatur, & ſubditus fiat omnis mundus Deo: 19

Gala. 2. d. 16. * Quia ex operibus Legis non iuſtificabitur omnis caro coram illo. Per Legem enim cognitio peccati. 20

* Nunc autem ſine Lege iuſtitia Dei manifeſtata eſt; teſtificata à Lege & Prophetis. 21

* Iuſtitia autem Dei per fidem Ieſu Chriſti, in omnes & ſuper omnes qui credũt in eum. non enim eſt diſtinctio. 22

* Omnes enim peccauerunt: & egent gloria Dei. 23

* Iuſtificati gratis per gratiam ipſius, per redẽptionem quę eſt in Chriſto Ieſu: 24

propitiatorē. * Quẽ propoſuit Deus † propitiationem, per fidem in ſanguine ipſius, ad oſtenſionem iuſtitiæ ſuæ, propter remiſſionem præcedentium delictorum, 25

D

* In ſuſtentatione Dei, ad oſtẽſionem iuſtitiæ eius in hoc tempore: vt ſit ipſe iuſtus, & iuſtificans eum qui eſt ex fide Ieſu Chriſti. 26

* Vbi eſt ergo gloriatio tua? Excluſa eſt. Per quam Legem? factorum? Non, ſed per Legem fidei. 27

* Arbitramur enim iuſtificari hominem per fidem ſine operibus Legis. 28

* An Iudæorum Deus tantùm? nonne & Gentium? Imò & Gentium. 29

iuſtificabit. * Quoniam quidem vnus eſt Deus, qui † iuſtificat circuncifionem ex fide, & præputium per fidem. 30

* Legem ergo deſtruimus per fidem? Abſit. ſed Legem ſtatuimus. 31

---

13 * τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν·

14 * ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει·

15 * ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα·

16 * σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·

17 * καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν·

18 * οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

19 * Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ·

20 * διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 * νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν·

22 * δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή·

23 * πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ,

24 * δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ·

25 * ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων,

26 * ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως ἰησοῦ.

27 * ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως·

28 * λογιζόμεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου.

29 * ἢ ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν·

30 * ἐπείπερ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.

31 * νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἱστῶμεν.

---

23 מטל דכלהון חטו וחסירין מן תשבוחתה דאלהא׃ 24 ומזדדקין בטיבותא מגן ובפורקנא דאיתוהי בישוע משיחא׃ 25 הנא דקדם סמה אלהא חוסיא בהימנותא ובדמה מטל חטהין דמן קדים חטין׃ 26 באחרא דיהב לן אלהא במגרת רוחה לתחויתא דכאנותה דבזבנא הנא דהו נהוא כאנא ונזדק בכאנותא למן דבהימנותא הו דמרן ישוע משיחא׃ 27 איכו הכיל שובהרא אתבטל לה באינא נמוסא דעברא לא אלא בנמוסא דהימנותא׃ 28 מתרעינן הכיל דבהימנותא הו מזדדק ברנשא ולא בעבדא דנמוסא׃ 29 למא גיר אלהא דיהודיא הו בלחוד ודעממא לא אין אף דעממא׃ 30 מטל דחד הו אלהא דמזדק גזורתא בהימנותא אף עורלותא בה בהימנותא׃ 31 למא הכיל נמוסא הו מבטלינן בהימנותא חס אלא נמוסא הו מקימינן׃

n חטא o שבח p זרק q חנם r ברק s אית t סום u חסא חסר x חימן y חטא z נגר a חוא b הגיד c כון איה d גאון e רעא f חימן g מולה h ערלה i בטל k קום

ܩܦܠܐܘܢ ✣ ܗ ✣

1 ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܡܪܝܢܢ ܥܠ ܐܒܪܗܡ ܪܝܫܐ ܕܐܒܗܬܐ ܕܐܫܟܚ ܒܒܣܪ܀ 2 ܐܠܘ ܓܝܪ ܐܒܪܗܡ ܡܢ ܥܒܕܐ ܐܙܕܕܩ ܗܘܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܫܘܒܗܪܐ ܐܠܐ ܠܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܀ 3 ܡܢܐ ܓܝܪ ܐܡܪ ܟܬܒܐ ܕܗܝܡܢ ܐܒܪܗܡ ܠܐܠܗܐ ܘܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܠܙܕܝܩܘ܀

4 ܠܡܢ ܕܦܠܚ ܕܝܢ ܠܐ ܡܬܚܫܒ ܠܗ ܐܓܪܗ ܐܝܟ ܕܒܛܝܒܘ ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܢ ܕܡܬܚܝܒ ܠܗ܀ 5 ܠܗܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܦܠܚ ܐܠܐ ܗܝܡܢ ܒܠܚܘܕ ܒܡܢ ܕܡܙܕܩ ܠܚܛܝܐ ܡܬܚܫܒܐ ܠܗ ܗܝܡܢܘܬܗ ܠܟܐܢܘ܀

6 ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܕܘܝܕ ܐܡܪ ܥܠ ܛܘܒܗ ܕܓܒܪܐ ܐܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܚܫܒ ܠܗ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܠܐ ܥܒܕܐ ܟܕ ܐܡܪ܀ 7 ܕܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܫܬܒܩ ܠܗܘܢ ܥܘܠܗܘܢ ܘܐܬܟܣܝܘ ܚܛܗܝܗܘܢ܀ 8 ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܠܐ ܢܚܫܘܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܚܛܝܬܗ܀ 9 ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܛܘܒܐ ܥܠ ܓܙܘܪܬܐ ܗܘ ܐܘ ܥܠ ܥܘܪܠܘܬܐ ܐܡܪܝܢܢ ܓܝܪ ܕܐܬܚܫܒܬ ܠܐܒܪܗܡ ܗܝܡܢܘܬܗ ܠܟܐܢܘ܀

10 ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܒܓܙܘܪܬܐ ܐܘ ܒܥܘܪܠܘܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܓܙܘܪܬܐ ܐܠܐ ܒܥܘܪܠܘܬܐ܀

11 ܐܬܐ ܗܘ ܓܝܪ ܢܣܒ ܓܙܘܪܬܐ ܘܚܬܡܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ ܕܒܥܘܪܠܘܬܐ ܕܢܗܘܐ ܐܒܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܡܢ ܥܘܪܠܘܬܐ ܘܬܬܚܫܒ ܐܦ ܠܗܘܢ ܠܟܐܢܘ܀

12 ܘܐܒܐ ܠܓܙܘܪܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܓܙܘܪܬܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܐܦ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܡܝܢ ܠܥܩܒܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܥܘܪܠܘܬܐ ܕܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ ✣

ܕܟܠܝܘܡ ✣ ✣ ✣

13 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܗܘܐ ܡܘܠܟܢܐ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܙܪܥܗ ܕܢܗܘܐ ܝܪܬܐ ܠܥܠܡܐ ܐܠܐ ܒܟܐܢܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ܀ 14 ܐܠܘ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘܘ ܝܪ̈ܬܐ ܣܪܝܩܐ ܗܘܬ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܡܒܛܠ ܗܘܐ ܡܘܠܟܢܐ܀ 15 ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܡܫܡܠܝܢܐ ܗܘ ܕܪܘܓܙܐ ܐܝܟܐ ܕܝܢ ܕܠܐ ܐܝܬ ܢܡܘܣܐ ܐܦܠܐ ܥܒܪ ܢܡܘܣܐ܀

CAP. IIII.

1 Quid ergo dicemus de Abrohom principe Patrum [Patriarcha], eum adeptum esse carne? 2 * Si enim Abrohom ex operibus iustificatus fuit, gloriationem habet, sed non apud Deum.

3 * Quid enim ait Scriptura? Credidit Abrohom Deo, & imputatũ est ei ad iustitiam.

4 * Operanti autem non imputatur merces sua quasi per gratiam, sed perinde ac si ei debeatur.

5 * Ei verò qui non operatur, sed credit modò in eum qui iustificat peccatores, imputatur fides ad iustitiam.

6 * Quemadmodum Dauid quoque dixit de beatitudine illius hominis, cui Deus imputat iustitiam absque operibus, dum ait:

7 * Beati illi, quibus remittitur iniquitas ipsorum, & quorum tecta sunt peccata.

8 * Et beatus vir ille, cui non imputarit Deus peccatum ipsius.

9 * Ista igitur beatitudo super circũcisionem ipsam, an super præputium fit? Dicimus enim imputatam fuisse Abrohom fidem suam ad iustitiam.

10 * Quomodo ergo imputata est ei? in circuncisione, an in præputio? non in circuncisione, sed in præputio.

11 * Signum enim accepit sibi circuncisionẽ, & sigillum iustitiæ fidei suæ quæ fuerat in præputio, vt esset pater eorum omnium qui credituri essent ex præputio, vt imputetur etiam ipsis ad iustitiam.

12 * Pater autem ad circuncisionem, non iis tantùm qui ex circuncisione sunt, sed etiam qui perfectè insistunt vestigiis fidei patris nostri Abrohom, quæ fuit in præputio.

Quotidie.

13 * Non enim per Legem extitit promissum ipsi Abrohom & semini eius, vt hæres esset mundi, sed per iustitiam fidei.

14 * Si enim ij qui ex Lege sunt, hæredes sunt; vana fuit fides, & abrogata est promissio.

15 * Siquidem Lex effectrix est iræ: quum enim Lex non est, nec etiã transgressio Legis.

קפלאון 1 מנא הכיל אמרינן על אברהם רישא דאבהתא דאשכח בבסר׃ 2 אלו גיר אברהם מן עבדא אזדדק הוא אית הוא לה שובהרא אלא לא לות אלהא׃ 3 מנא גיר אמר כתבא דהימן אברהם לאלהא ואתחשבת לה לזדיקו׃ 4 למן דפלח דין לא מתחשב לה אגרה איך דבטיבו אלא איך מן דמתחיב לה׃ 5 להו דין דלא פלח אלא הימן בלחוד במן דמזדק לחטיא מתחשבא לה הימנותה לכאנו׃ 6 איכנא דאף דויד אמר על טובה דגברא אינא דאלהא חשב לה זדיקותא דלא עבדא כד אמר׃ 7 דטוביהון לאילין דאשתבק להון עולהון ואתכסיו חטהיהון׃ 8 וטובוהי לגברא דלא נחשוב לה אלהא חטיתה׃ 9 הנא הכיל טובא על גזורתא הו או על עורלותא אמרינן גיר דאתחשבת לאברהם הימנותה לכאנו׃

אמר אבא שכח מצא
זרק שבהר חשב
חוב חטא הימן
אשרי
שבק כסא חטא
חשב

CAP. IIII.

QVid ergo dicemus inuenisse Abraham patrem nostrum secundùm carnem? [1] A

* Si enim Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum. [2]

Gen. 15. b. 6 Gala. 3. a. 6 Iac. 2. d. 23 * Quid enim dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. [3]

* Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundùm gratiam, sed secundùm debitum. [4]

* Ei verò qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam secundùm propositum gratiæ Dei. [5]

* Sicut & Dauid dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert iustitiã, sine operibus: [6]

Psal. 31. a. 1 * Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. [7] B

* Beatus vir, cui non imputabit Dominus peccatum. [8]

* Beatitudo ergo hæc in circuncisione † manet, an etiam in præputio? Dicimus enim quia reputata est Abrahæ fides ad iustitiam. [9] (marg.: tantum)

* Quomodo ergo reputata est? in circuncisione, an in præputio? Non in circuncisione, sed in præputio. [10]

Gen. 17. b. 10. b. 11 * Et signum accepit circuncisionis, signaculum iustitiæ fidei quæ est in præputio: vt sit pater omnium credentium per præputium, vt reputetur & illis ad iustitiam: [11]

* Et sit pater circuncisionis, non iis tantùm qui sunt ex circuncisione, sed & iis qui sectantur vestigia fidei quæ est in præputio patris nostri Abrahæ. [12]

* Non enim per Legem promissio Abrahæ, aut semini eius, vt hæres esset mundi: sed per iustitiam fidei. [13] C

* Si enim qui ex Lege, hęredes sunt; exinanita est fides, abolita est promissio. [14]

* Lex enim iram operatur. Vbi enim non est Lex, nec præuaricatio. [15]

δ'.

1 * Τί οὖν ἐροῦμεν ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα;

2 * εἰ γὰρ ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὸν θεόν.

3 * τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

4 * τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα·

5 * τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην·

6 * καθάπερ καὶ δαβὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων·

7 * μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.

8 * μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν.

9 * ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.

10 * πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ᾽ ἐν ἀκροβυστίᾳ.

11 * καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι᾽ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην·

12 * καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμ.

13 * οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ ἀβραὰμ, ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως·

14 * εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία·

15 * ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις·

10 אַיכַנָא הָכִיל אֶתְחַשְׁבַת לֵהּ בַּגְזוּרְתָא או בְּעוּרְלוּתָא לָא הֲוָא בַּגְזוּרְתָא אֶלָּא בְּעוּרְלוּתָא ׃ 11 [b] אָתָא הוּ גֵיר שְׁקַלָה לַגְזוּרְתָא וְחָתְמָא דְכֵאנוּתָא דְהַימָנוּתָא דַבְעוּרְלוּתָא דְנֶהֱוֵא אַבָא לְכֻלְּהוּן אֵילֵין דִמְהַימְנִין מֶן עוּרְלוּתָא דְתֶתְחַשֵׁב אַף לְהוּן לְכֵאנוּ ׃ 12 וְאַבָא לַגְזוּרְתָא לָא הֲוָא לַאילֵין דְמֶן גְזוּרְתָא אֶנוּן בַלְחוּד אֶלָּא אַף לַאילֵין דְשָׁלְמִין [c] לְעֶקְבָתָא [d] דְהַימָנוּתָא [e] דְעוּרְלוּתָא דַאבוּן אַבְרָהָם ׃

דְכָליוֹם ח

13 לָא הֲוָא גֵיר בְנָמוּסָא הֲוָא [f] מוּלְכָנָא לַאבְרָהָם וַלְזַרְעֵה דְנֶהֱוֵא [g] יָרְתָא לְעָלְמָא אֶלָּא [h] בְכֵאנוּתָא דְהַימָנוּתֵה ׃

14 אֵלוּ גֵיר הָלֵין דְמֶן נָמוּסָא הֲווֹ [i] יָרְתֵא סְרִיקָא הֲוָת [k] הַימָנוּתָא וַמְבַטַּל הֲוָא [l] מוּלְכָנָא ׃

15 נָמוּסָא גֵיר [m] מַעְבְדָנָא הוּ [n] דְרוּגְזָא כַד דְלַיתָ גֵיר נָמוּסָא אַף לָא עָבַר נָמוּסָא ׃

[b] כמואות
[c] עקב [d] הימן [e] ערל
[f] מלך הכבית [g] ירת ירש
[h] בצדקת אמונתהו יורשים
[k] הימן
[l] מלך הכבית [m] עבר
[n] של קוף

16 ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܛܝܒܘܬܐ ܢܙܕܕܩ ܕܢܗܘܐ ܫܪܝܪ ܡܘܠܟܢܐ ܠܟܠܗ ܙܪܥܗ ܠܐ ܠܐܝܢܐ ܕܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܐܦ ܠܐܝܢܐ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܕܐܒܪܗܡ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܒܐ ܕܟܠܢ܀ 17 ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܕܣܡܬܟ ܐܒܐ ܠܣܘܓܐܐ ܕܥܡܡܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܗܝܡܢܬ ܒܗ ܕܡܚܐ ܡܝܬܐ ܘܩܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܐܝܟ ܐܝܬܝܗܘܢ܀ 18 ܘܕܠܐ ܣܒܪܐ ܠܣܒܪܐ ܗܝܡܢ ܕܢܗܘܐ ܐܒܐ ܠܣܘܓܐܐ ܕܥܡܡܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܙܪܥܟ܀ 19 ܘܠܐ ܐܬܟܪܗ ܒܗܝܡܢܘܬܗ ܟܕ ܡܬܒܩܐ ܒܦܓܪܗ ܡܝܬܐ ܕܗܘܐ ܒܪ ܡܐܐ ܫܢܝܢ ܘܒܡܪܒܥܐ ܡܝܬܐ ܕܣܪܐ܀ 20 ܘܒܡܘܠܟܢܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܐܬܦܠܓ ܐܝܟ ܚܣܝܪ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܠܐ ܐܬܚܝܠ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܝܗܒ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ܀ 21 ܘܐܫܪ ܕܡܕܡ ܕܡܠܟ ܠܗ ܐܠܗܐ ܡܫܟܚ ܠܡܓܡܪ܀ 22 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܠܟܐܢܘ܀ 23 ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠܬܗ ܒܠܚܘܕ ܐܬܟܬܒܬ ܗܕܐ ܕܐܬܚܫܒܬ ܗܝܡܢܘܬܗ ܠܟܐܢܘ܀ 24 ܐܠܐ ܐܦ ܡܛܠܬܢ ܕܥܬܝܕ ܠܡܬܚܫܒܘ ܠܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܡܢ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܀ 25 ܗܘ ܕܐܫܬܠܡ ܡܛܠ ܣܟܠܘܬܢ ܘܩܡ ܡܛܠ ܕܢܙܕܩܢ܀

ܫܠܡ ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܝܢܒܫܒܐ ܕܚܘܕܬܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܡܛܠ ܕܐܙܕܕܩܢ ܗܟܝܠ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܫܝܢܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀ 2 ܕܒܗ ܐܬܩܪܒܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܠܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ ܕܒܗ ܩܝܡܝܢܢ ܘܡܫܬܒܗܪܝܢܢ ܒܣܒܪܐ ܕܬܫܒܘܚܬܗ ܕܐܠܗܐ܀ 3 ܘܠܐ ܗܘ ܒܗܕܐ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܐܦ ܒܐܘܠܨܢܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢܢ ܕܝܕܥܝܢܢ ܕܐܘܠܨܢܐ ܡܫܡܠܝܐ ܠܢ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ܀ 4 ܘܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܒܘܩܝܐ ܘܒܘܩܝܐ ܣܒܪܐ܀ 5 ܣܒܪܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܒܗܬ ܡܛܠ ܕܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܐܫܬܦܥ ܒܠܒܘܬܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܢ܀ 6 ܐܢ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܡܛܠ ܟܘܪܗܢܢ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܚܠܦ ܪ̈ܫܝܥܐ ܡܝܬ܀

16 *Propterea ex fide quæ per gratiam est, iustificabitur, vt vera sit promissio toti eius semini: non solùm ei quod est ex Lege, sed etiam ei quod est ex fide ipsius Abrohom, qui est pater omnium nostrum.*

17 *Sicut scriptum est, Posui te patrem multitudini gentium coram Deo cui credidisti, qui viuificat mortuos, & vocat ea quæ non sunt, perinde ac si essent.*

18 *Ac sine spe in spem credidit, vt fieret pater multitudinis Gentium, prout scriptum est, Ita erit semen tuum.*

19 *Nec infirmus fuit in fide sua, considerās corpus suum emortuum, cùm esset centum annos natus, & emortuam vuluam Saro.*

20 *Nec de promissione Dei dubitauit tanquā expers fidei, sed roboratus est fide, deditque gloriam Deo.*

21 *Et confirmatus fuit Deum posse perficere quod ei pollicitus fuerat.*

22 *Idcirco imputatum est ei ad iustitiam.*

23 *Non autem propter eum solum hoc scriptum est, nempe imputatam fuisse fidem eius ad iustitiam:* 24 *Sed etiam propter nos, quippe nobis quoque futurum est vt imputetur, iis qui credunt in eum qui excitauit Dominū nostrum Ieschua Meschicho à mortuis.*

25 *Qui quidem traditus fuit propter peccata nostra, & resurrexit vt iustificet nos.*

Lectio secundæ Feriæ Candidatorum.

CAP. V.

1 *QVoniam igitur iustificati sumus per fidem, habemus pacem apud Deum per Dominum nostrum Ieschua Meschicho.*

2 *Per quem accessimus fide ad hanc gratiam qua stamus: & gloriamur in spe gloriæ Dei.*

3 *Nec ita tantùm, sed etiam in oppressionibus gloriamur, vt qui cognoscamus quòd oppressio patientiam in nobis perficiat.*

4 *Patientia verò experientiam, experientia verò spem.*

5 *Spes autem pudore non afficit, quoniam amor Dei diffusus est in cordibus nostris per Spiritum Sanctitatis qui datus est* 6 *nobis. Porrò si Meschicho propter infirmitates nostras hoc tempore pro impiis mortuus est:*

16 מְטֻל הָנָא [o] בְּהַימָנוּתָא [p] דַבְטַיבוּתָא [q] נֶזְדַדַּק דְנֶהֱוֵא [r] שַׁרִיר [s] מוּלְכָנָא לְכֻלֵּה זַרְעֵה לָא לַאינָא דְמֶן נָמוּסָא הוּ בַּלְחוּד אֶלָּא אָף לַאינָא דְמֶן הַימָנוּתָא הוּ דַאבְרָהָם [t] דְאִיתַוְהִי אֲבָא דְכֻלַּן׃ 17 אַיכַנָא דַכְתִיב [u] דְסָמְתָךְ אֲבָא [x] לְסוּגָאָא דְעַמְמֵא קְדָם אֱלָהָא הַו [y] דְהַימֶנְתְּ בֵּה [z] דְמַחֵא [a] מִיתֵא וְקָרֵא לַאילֵין דְלָא [b] אִיתַיהוֹן אַיךְ אִיתַיהוֹן׃ 18 וַדְלָא [c] סַבְרָא לְסַבְרָא הַימֵן דְנֶהֱוֵא אֲבָא לְסוּגָאָא דְעַמְמֵא אַיךְ דַכְתִיב דְהָכַנָא נֶהֱוֵא זַרְעָךְ׃ 19 וְלָא [d] אֶתְכְּרַהּ [e] בְּהַימָנוּתֵהּ כַּד מֶתְבַּקֵא בְּפַגְרֵהּ [f] [g] מִיתָא דַהֲוָא בַּר מָאָא שְׁנִין [h] וַבְמַרְבְּעָא מִיתָא דְסָרָא׃ 20 [i] וַבְמוּלְכָנֵהּ דַאלָהָא לָא אֶתְפַּלַג אַיךְ חַסִּיר [k] הַימָנוּתָא אֶלָּא [l] אֶתְחַיַּל בְּהַימָנוּתָא וִיהַב [m] תֶּשְׁבּוּחְתָּא לַאלָהָא׃ 21 וַאשַׁר דְמֶדֶם דַמְלַךְ לֵהּ אֱלָהָא מֶשְׁכַּח לְמֶגְמַר׃ 22 מְטֻל הָנָא אֶתְחַשְׁבַת לֵהּ לְכָאנוּ׃ 23 וְלָא הֲוָא מְטֻלָתֵהּ בַּלְחוּד אֶתְכַּתְבַת הָדֵא דְאֶתְחַשְׁבַת הַימָנוּתֵהּ לְכָאנוּ׃

[o] חֵימַן [p] טוּב [q] זְרַק צדק
[r] נאמן [s] מְלַךְ הבטיח
[t] אִית יש [u] סוּם [x] להמון מן
[y] סְנָא [z] הֵימַן [a] חֲיָא מות
[b] אִית יש [c] תקוה [d] כְּרַה חלה
[e] באמונתו [f] בְּקָא קשב
[g] מוּת [h] מְרַבְעָא רחם
[i] מְלַךְ הבטיח [k] הֵימַן
[l] חֵיל גבר מכבוד

16 * Ideo ex fide: vt secundum gratiam firma sit promissio omni semini, non ei qui ex lege est solùm, sed & ei qui ex fide est Abrahæ, qui pater est omnium nostrum, (Sicut scriprum est: Quia patrem multarum gentium posui te) ante Deum, cui † credidisti, qui viuificat mortuos: & vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt.

Gen. 17. a.

credidit

18 * Qui contra spem in spem credidit: vt fieret pater multarum gẽtium, secundùm quod dictum est ei: Sic erit semen tuum sicut stellæ cæli, & arena maris.

Gen. 15. a.

19 * Et non infirmatus est † fide: nec considerauit corpus suum † emortuum, cùm † ferè centum esset annorum, & emortuam vuluam Saræ.

in
iam
iam

20 * In repromissione etiam Dei non hæsitauit diffidentia: sed confortatus est fide, dans gloriam Deo:

21 * Plenissimè sciens, quia quæcunque promisit †, potẽs est & facere.

Deus,

22 * Ideo & reputatum est illi ad iustitiam.

23 * Non est autem scriptum tantùm propter ipsum, quia reputatum est illi ad iustitiam:

24 * Sed & propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum, qui suscitauit Iesum Christum Dominum nostrum à mortuis:

25 * Qui traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram.

CAP. V.

1 IVstificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominũ nostrum Iesum Christum:

Eph. 2. d.

2 * Per quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam in qua stamus, & gloriamur, in spe gloriæ filiorum Dei.

3 * Non solùm autem, sed & gloriamur in tribulationibus, scientes quòd tribulatio patientiam operatur:

Iaco. 1. a.

4 * Patientia autem probationem, probatio verò spem.

5 * Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum qui datus est nobis.

Heb. 9. d.

6 * Vt quid enim Christus, cùm adhuc infirmi essemus, secundùm tempus pro impiis mortuus est?

Heb. 9. d. 15. 8. 28. 1. Pet. 3. d. 18.

16 * διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως ἀβραὰμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν·

17 * καθὼς γέγραπται, ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε· κατέναντι οὗ ἐπίστευσε θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα·

18 * ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου.

19 * καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας σάρρας·

20 * εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ.

21 * καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι.

22 * διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

23 * οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ·

24 * ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν·

25 * ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

ε.

1 * Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ·

2 * δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ.

3 * οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται·

4 * ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·

5 * ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

6 * ἔτι γὰρ χριστὸς, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε.

---

24 אֶלָּא אַף מֶטֻלָתַן דָּאף לַן עֲתִיד הוּ דְּנֶחְשׁוּב אִילֵין דְּהַימֵנַן בְּמַן ^v דַּאקִים לְמָרַן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא מֶן בֵּית ^x מִיתֵא ׃
25 דְּהוּ ^y אֶשְׁתְּלֶם מֶטֻל ^z חֲטָהַין וְקָם מֶטֻל דְּנֶזְדַּדְקַן ׃ ^a קֶרְיָנָא דַּתְרֵין ^b דְּחֵירָא ט קפלאון ה
1 מֶטֻל דְּאִזְדַּדְקַן הָכִיל בְּהַימָנוּתָא נֶהֱוֵא לַן שְׁלָמָא לְוָת אֱלָהָא בְּמָרַן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא ׃ 2 דְּבֵה אֶתְקַרְבַן
בְּהַימָנוּתָא ^b לְטַיבוּתָא הָדָא דְּבָה ^c קָימִינַן ^d וּמֶשְׁתַּבְּהָרִינַן ^e בְּסַבְרָא ^f דְּתֶשְׁבּוּחְתֵה דַּאלָהָא ׃ 3 וְלָא הָכַנָא בַּלְחוּד
אֶלָּא אַף ^g בְּאוּלְצָנַין ^h מֶשְׁתַּבְּהָרִינַן ⁱ דְּיָדְעִינַן דְּאוּלְצָנָא ^k מְסַיבַּרְנוּתָא גָמַר בַּן ׃ 4 וּמְסַיבַּרְנוּתָא ^l בּוּקְיָא וּבוּקְיָא
סַבְרָא ׃ 5 סַבְרָא דֵּין לָא ^m מַבְהֲתָא מֶטֻל ⁿ דְּחוּבֵּה דַּאלָהָא מְשַׁפַּע עַל ^o לֶבַּוָתַן בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא דְּאֶתְיְהֶבַת לַן ׃
6 אֶן דֵּין מְשִׁיחָא מֶטֻל כְּרִיהוּתַן בְּזַבְנָא הָנָא חְלָף רַשִׁיעֵא מִית ׃

v קום x מות y שלם
z חטא a קרא b חור לבן
a הימן b לחן מן טוב
c קום d שבהר e בתקוה
f שבח g אלץ
h מת חללים אנחנו
i ידע k סיבר l בקא ב חן
m מביש מן בהת
n אהבת אלהים

7 ܠܡܚܤܢ ܓܝܪ ܐܢܫ ܚܠܦ ܪ̈ܫܝܥܐ ܡܐܬ. ܚܠܦ ܛܒܐ ܓܝܪ ܛܟܝ ܡܡܪܚ ܐܢܫ ܠܡܡܬ. 8 ܗܪܟܐ ܡܚܘܐ ܐܠܗܐ ܚܘܒܗ ܕܠܘܬܢ. ܕܐܢ ܟܕ ܚ̈ܛܝܐ ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܡܫܝܚܐ ܚܠܦܝܢ ܡܝܬ. 9 ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܝܬܝܪܐܝܬ ܢܙܕܕܩ ܗܫܐ ܒܕܡܗ ܘܒܗ ܢܬܦܨܐ ܡܢ ܪܘܓܙܐ. 10 ܐܢ ܓܝܪ ܟܕ ܐܝܬܝܢ ܒܥܠܕܒ̈ܒܐ ܐܬܪܥܝ ܥܡܢ ܐܠܗܐ ܒܡܘܬܐ ܕܒܪܗ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܒܬܪܥܘܬܗ ܢܚܐ ܒܚܝܘܗܝ. 11 ܘܠܐ ܗܟܢܐ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܐܦ ܢܫܬܒܗܪ ܒܐܠܗܐ ܒܝܕ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܒܗ ܗܫܐ ܩܒܠܢ ܬܪܥܘܬܐ.

ܕܝܘܡ ܫܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ

12 ܐܝܟܢܐ ܕܒܝܕ ܚܕ ܒܪܢܫܐ ܥܠܬ ܚܛܝܬܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܒܝܕ ܚܛܝܬܐ ܡܘܬܐ. ܘܗܟܢܐ ܒܟܠܗܘܢ ܒ̈ܢܝ ܐܢܫܐ ܥܒܪ ܡܘܬܐ. ܒܗܝ ܕܟܠܗܘܢ ܚܛܘ. 13 ܥܕܡܐ ܓܝܪ ܠܢܡܘܤܐ ܚܛܝܬܐ ܟܕ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܒܥܠܡܐ. ܠܐ ܚܫܝܒܐ ܗܘܬ ܚܛܝܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܢܡܘܤܐ. 14 ܐܠܐ ܐܡܠܟ ܡܘܬܐ ܡܢ ܐܕܡ ܘܥܕܡܐ ܠܡܘܫܐ. ܐܦ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܛܘ ܒܕܡܘܬܐ ܕܥܒܪ ܢܡܘܤܐ ܕܐܕܡ. ܕܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܛܘܦܤܐ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ. 15 ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟܢܐ ܕܤܟܠܘܬܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܘܗܒܬܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܡܛܠ ܤܟܠܘܬܗ ܕܚܕ ܡܝܬܘ ܤ̈ܓܝܐܐ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܡܛܠ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܡܘܗܒܬܗ ܡܛܠ ܚܕ ܒܪܢܫܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܤ̈ܓܝܐܐ ܬܬܝܬܪ. 16 ܘܠܐ ܐܝܟ ܤܘܪܚܢܐ ܕܚܕ ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܘܗܒܬܐ. ܕܝܢܐ ܓܝܪ ܕܡܢ ܚܕ ܠܚܘܝܒܐ ܗܘܐ. ܡܘܗܒܬܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܤܘܓܐܐ ܕܚ̈ܛܗܐ ܠܙܕܝܩܘܬܐ. 17 ܐܢ ܓܝܪ ܡܛܠ ܤܘܪܚܢܐ ܕܚܕ ܐܡܠܟ ܡܘܬܐ. ܛܒ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܝܠܝܢ ܕܤܘܓܐܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܘܕܡܘܗܒܬܐ ܘܕܙܕܝܩܘܬܐ ܢܤܒܘ. ܒܚ̈ܝܐ ܢܡܠܟܘܢ ܒܝܕ ܚܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 18 ܗܟܝܠ ܐܝܟܢܐ ܕܡܛܠ ܤܘܪܚܢܐ ܕܚܕ ܗܘܐ ܚܘܝܒܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒ̈ܢܝܢܫܐ. ܗܟܢܐ ܡܛܠ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܚܕ ܬܗܘܐ ܙܟܘܬܐ ܠܚ̈ܝܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒ̈ܢܝܢܫܐ. 19 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܡܛܠ ܠܐ ܡܫܬܡܥܢܘܬܗ ܕܚܕ ܒܪܢܫܐ ܚ̈ܛܝܐ ܤ̈ܓܝܐܐ ܗܘܘ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܛܠ ܡܫܬܡܥܢܘܬܗ ܕܚܕ ܙ̈ܕܝܩܐ ܤ̈ܓܝܐܐ ܢܗܘܘܢ.

7 (* *Enimuerò vix quisquã pro impiis moritur: nam pro bonis forsitan audebit aliquis mori.)* 8 * *Hîc ostendit Deus dilectionem suam erga nos, quòd quum essemus peccatores, Meschicho pro nobis mortuus sit.*

9 * *Quãto magis igitur iustificabimur nunc sanguine ipsius, & per eum liberabimur ab ira?* 10 * *Si enim quum essemus inimici, reconciliatus est nobiscum Deus per mortem Filij sui, quanto magis ergo eius reconciliatione seruabimur per vitam ipsius?*

11 * *Nec ita tantùm, sed etiam gloriabimur in Deo per Dominum nostrum Jeschua Meschicho, per quem nunc accepimus reconciliationem.*

Feria prima præcedente Ieiunium.

12 * *Quemadmodum per vnum hominem introiit peccatum in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes filios hominum transiit mors, in ipso quòd omnes peccarunt.*

13 * *Nam quum vsque ad Legem peccatum fuerit in mundo,* tamen *non imputabatur peccatum, quia non erat Lex.*

14 * *Sed regnauit mors ab Odom vsque ad Mousche, in eos quoque qui non peccauerant in similitudine transgressoris Legis Odom ipsius, qui est typus illius qui erat futurus.*

15 * *At non vt erratum, ita & donum eius: si enim propter erratum vnius, multi mortui sunt; quanto igitur magis gratia Dei & donum eius propter vnum hominem Jeschua Meschicho in multos redundabit?*

16 * *Neque vt delictum vnius, ita & donum. extitit enim iudicium ab vno ad condemnationem, extitit autem donum ex peccatis multis ad iustificationem.*

17 * *Nam si propter delictum vnius regnauit mors, multo magis ij qui accipiunt multitudinem illam gratiæ, & doni, & iustitiæ, in vita regnabunt per vnum Ieschua Meschicho.* 18 * *Sicut ergo propter delictum vnius, extitit condemnatio in omnes homines, ita propter iustitiam vnius futurum est meritum ad vitam in omnes homines.*

19 * *Quemadmodum enim per inobedientiam vnius hominis, peccatores multi extiterunt; ita etiam per obedientiam vnius, multi iusti facti sunt.*

---

7 למחסן גיר אנש חלף רשיעא מאת חלף טבא גיר טך ממרח אנש לממת׃ 8 הרכא מחוא אלהא חובה דלותן דאן כד חטיא איתין הוין משיחא חלפין מית׃ 9 כמא הכיל יתיראית נזדדק השא בדמה ובה נתפצא מן רוגזא׃ 10 אן גיר כד איתין בעלדבבא אתרעי עמן אלהא במותא דברה כמא הכיל בתרעותה נחא בחיוהי׃ 11 ולא הכנא בלחוד אלא אף נשתבהר באלהא ביד מרן ישוע משיחא דבה השא קבלן תרעותא׃

דיום שבתא דשבתא קדמיתא דצומא

12 איכנא דביד חד ברנשא עלת חטיתא לעלמא וביד חטיתא מותא והכנא בכלהון בני אנשא עבר מותא בהי דכלהון חטו׃ 13 עדמא גיר לנמוסא חטיתא כד איתיה הות בעלמא לא חשיבא הוה חטיתא מטל דליה הוא נמוסא׃ 14 אלא אמלך מותא מן אדם

z במעט שלא : טובים ואולי · y אמרח · מות · z פא · a חבב · b חטא · c אית · d הוא · f יתר · זדק · g פצא · h אית · רעא · k מות · רעא · m חיא · n שבהר · עלל · b חטא · c מות · חטא · d אית · e מלך · f מות

7 * Vix enim pro iusto quis moritur: nã pro bono forsitan quis audeat mori.

8 * Commendat autem charitatẽ suam Deus in nobis: quoniã † cùm adhuc peccatores essem[9] †, Christus pro nobis mortuus est.

(fi / secundũ tempus,)

9 * Multò igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum.

10 * Si enim cùm inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filij eius, multò magis reconciliati, salui erimus in vita ipsius.

11 * Non solùm autem, sed & gloriamur in Deo per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus.

12 * Propterea sicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, C & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt.

13 * Vsque ad Legem enim peccatum erat in mundo: peccatum autem non imputabatur cùm Lex non esset.

14 * Sed regnauit mors ab Adam vsque ad Moysen, etiam in eos qui non peccauerunt in similitudinem præuaricationis Adæ, qui est forma futuri.

15 * Sed non sicut delictum, ita & donum. si enim vnius delicto multi mortui sunt, multò magis gratia Dei & donum, in gratia vnius hominis Iesu Christi in plures abundauit.

16 * Et nõ sicut per vnum peccatum, ita & donum. nam iudicium quidẽ ex vno, D in condemnationem: gratia autem ex multis delictis, in iustificationem.

17 * Si enim vnius delicto mors regnauit per vnum: multò magis abundantiam gratiæ & donationis & iustitiæ accipientes, in vita regnabunt per vnum Iesum Christum.

18 * Igitur sicut per vnius delictũ in omnes homines in condemnationem: sic & per vnius iustitiam, in omnes homines in iustificationem vitæ.

19 * Sicut enim per inobedientiam vnius hominis, peccatores cõstituti sunt multi: ita & per vnius obeditionem, iusti constituentur multi.

7 * μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τὶς ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τὶς καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν.

8 * Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.

9 * πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.

10 * εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

11 * οὐ μόνον δέ. ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

12 * Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον.

13 * ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν τῷ κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου.

14 * ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ ἀδὰμ μέχρι μωσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος.

15 * ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε.

16 * καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων, εἰς δικαίωμα·

17 * εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς ἰησοῦ χριστοῦ.

18 * ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα· οὕτω καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς·

19 * ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί.

ועדמא למושא אף על אילין דלא [h] חטו בדמותא דעבר נמוסה דאדם הוא דאיתוהי דמותא דהו דעתיד׃ 15 אלא לא הוא איך [i] שורעתא הכנא [k] מוהבתא אן גיר מטל שורעתה דחד סגיאא [l] מיתו כמא הכיל [m] יתיראית [n] טיבותה דאלהא [o] ומוהבתה מטל חד ברנשא ישוע משיחא בסגיאא [p] תתיתר׃ 16 ולא איך סכלותא דחד הכנא [q] מוהבתא [r] דינא גיר דהוא מן חד [s] לחויבא הוא [t] מוהבתא דין מן [u] חטהא סגיאא הות לכאנו׃ 17 אן גיר מטל סכלותא דחד אמלך [x] מותא [y] יתיראית אילין דנסבו [z] סוגאא דטיבותא [a] ודמוהבתא [b] ודכאנותא בחייא [c] נמלכון ביד חד ישוע משיחא׃ 18 אכזנא הכיל דמטל סכלותא דחד הוא [d] חויבא לכלהון בנינשא הכנא מטל [e] כאנותא דחד חהויא [f] זכותא לחייא לכלהון בנינשא׃ 19 איכנא גיר דבלא [g] משתמענותה דחד ברנשא [h] חטיא סגיאא הוו הכנא אף מטל משתמענותה דחד סגיאא [i] כאנא הוין׃

[h] חטא [i] שרע רשע [k] יהב [l] מות [m] יותר [n] טוב [o] יהב [p] יתר [q] מתן [r] דון [s] חוב [t] יהב נתן [u] חטא [x] צדק [y] מות [y] יתר [z] המון של חן [a] יהב [b] בין [c] מלך [d] חוב [e] צדקה [f] זכא זכה [g] שמע [h] חטא [i] צדיקים

[illegible]

20 * *Introitus porrò patuit Legi vt multiplicaretur peccatum: vbi autem multiplicatum fuerat peccatum, ibi superabundauit gratia.*

21 * *Vt quemadmodum regnauit peccatum in mortem, ita regnet gratia per iustitiam ad vitam æternam, per Dominum nostrum Jeschua Meschicho.*

Feria secunda VI. Ieiunij & Baptismatis.

CAP. VI.

1 *QVid igitur dicemus? permanebimus in ipso peccato, vt gratia abundet?*

2 * *Absit. qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc viuemus in eo?*

3 * *An nescitis qui baptizati sumus in Jeschua Meschicho, in mortem ipsius esse baptizatos?*

4 * *Sepulti enim sumus cum eo per baptisma ad mortem: vt quemadmodum excitatus est Jeschua Meschicho à mortuis in gloriam sui Patris, ita & nos vita noua ambulemus.*

5 * *Si enim vnà cum eo plantati sumus per similitudinem mortis eius, ita quoque in resurrectione eius erimus.*

6 * *Nouimus enim veterem illum nostrũ hominem crucifixum esse cum eo, vt aboleatur corpus peccati, ne amplius seruiamus peccato.*

7 * *Is namque qui mortuus est, liberatus est à peccato.*

8 * *Si igitur mortui sumus cum Meschicho, credimus fore vt cũ ipso Meschicho viuamus.*

9 * *Scimus enim Meschicho excitatum ex mortuis, nec amplius moriturum, nec mortem ei amplius dominaturam.*

10 * *Qui enim mortuus est, peccato mortuus est semel; qui autem viuit, viuit Deo.*

11 * *Ita etiam vos existimate vos ipsos, nempe mortuos esse peccato, viuere autem Deo per Dominum nostrum Ieschua Meschicho.*

12 * *Ne regnet igitur peccatum in corpore vestro mortali, vt obediatis cupiditatibus eius.*

13 * *Nec etiam paraueritis membra vestra arma iniquitatis peccato: sed parate vos Deo, tanquam homines qui ex mortuis vixeritis, & membra vestra arma sint iustitiæ Dei.*

14 * *Et peccatum non dominabitur vobis. non enim estis sub Lege, sed sub gratia.*

15 * *Quid ergo? peccabimus quòd non simus sub Lege, sed sub gratia? Absit.*

---

20 מעלנא דין דהוא לנמוסא דתסגא חטיתא וכד דסגית חטיתא תמן אתיתרת טיבותא ׃

21 דאיך דאמלכת חטיתא במותא הכנא תמלך טיבותא בכאנותא לחיא דלעלם ביד מרן ישוע משיחא ׃

דיום תרין דשבתא דו דצומא ודמעמודיתא יא קפלאון ו 1 מנא הכיל נאמר נקוא בה בחטיתא דטיבותא תתיתר ׃ 2 חס אילין גיר דמיתן לחטיתא איכנא נחא בה תוב ׃ 3 או לא ידעין אנתון דאילין דעמדן בישוע משיחא במותה הו עמדן ׃ 4 אתקברן גיר עמה במעמודיתא למותא דאיכנא דקם ישוע משיחא מן בית מיתא בתשבוחתא דאבוהי הכנא אף חנן בחיא חדתא נהלך ׃ 5 אן גיר אכחד אתנצבן עמה בדמותא דמותה הכנא אף בקימתה נהוא ׃ 6 ידעינן גיר דברנשן עתיקא אזדקף עמה דנתבטל פגרא דחטיתא דתוב לא נשמש לחטיתא ׃

עול סנא יתר חן
מלך מות כון צום
עמר אמר קוא
יתר מות חיא
עמר מות שבח
חדת נצב דמא
מות קום ידע
זקף חטא

20 * Lex autem subintrauit, vt abundaret delictum. Vbi autem abundauit delictum, superabundauit † gratia.

21 * Vt sicut regnauit peccatū in † mortem, ita & gratia regnet per iustitiam in vitam æternam, per Iesum Christum Dominum nostrum.

CAP. VI.

1 QVid ergo dicemus? † Permanebimus in peccato, vt gratia abundet? A

2 * Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc viuemus in illo?

3 * An ignoratis † quia quicūque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus?

4 * Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.

5 * Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus.

6 * Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati, vt vltrà non seruiamus peccato.

7 * Qui enim mortuus est, iustificatus est à peccato.

8 * Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam viuemus B cum illo:

9 * Scientes quòd Christus resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi vltrà non dominabitur.

10 * Quod enim mortuus est, peccato mortuus est semel: quod autem viuit, viuit Deo.

11 * Ita & vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato: viuentes autem Deo in Christo Iesu Domino nostro.

12 * Nō ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius.

13 * Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tanquam ex mortuis viuentes: & membra vestra arma iustitiæ Deo.

14 * Peccatum enim vobis non dominabitur. non enim sub Lege estis, sed sub gratia.

15 * Quid ergo? peccabimus, quoniā non sumus sub Lege, sed sub gratia? Absit.

Marg.: & — morte — Manebimus — fratres

20 * νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις·

21 * ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

ς.

1 * Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;

2 * μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;

3 * ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;

4 * συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

5 * εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα·

6 * τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ·

7 * ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

8 * εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ·

9 * εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει·

10 * ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ. ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ·

11 * οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

12 * μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ·

13 * μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ·

14 * ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

15 * τί οὖν; ἁμαρτήσομεν ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο.

---

7 אינא דמית גיר אתחרר לה מן חטיתא : 8 אן הכיל מיתן עם משיחא נהימן דעמה עם משיחא נחא :
9 ידעינן גיר דמשיחא קם מן בית מיתא ותוב לא מאת ומותא לא משתלט בה : 10 דמית גיר לחטיתא הו מית
חדא זבן ודחי חי הו לאלהא : 11 הכנא אף אנתון חשובו נפשכון דמיתא אנתון לחטיתא וחיא אנתון לאלהא
במרן ישוע משיחא : 12 לא הכיל תמלך חטיתא בפגרכון מיתא איך דתשתמעון לרגיגתה :
13 ואף לא תטיבון הדמיכון זינא דעולא לחטיתא אלא טיבו נפשכון לאלהא איך אנשא דמן מיתא חייתון
והדמיכון זינא נהוון לכאנותה דאלהא : 14 וחטיתא לא משתלטא עליכון לא גיר איתיכון תחית נמוסא
אלא תחית טיבותא : 15 מנא הכיל נחטא דלא הוין תחית נמוסא אלא תחית טיבותא חס :

מות חרר הימן
חיא ירע מות
שלט חיא מות
חטא מלך שמע
רגג טיב חרם זין
מות חיא
לצדקתו
שלט אית טוב חן
חטא

[illegible]

16 [*] *Nescitis quòd cui paratis vos ipsos vt obediatis ei ad seruitutem, eius serui estis, vt obediatis ei siue ad peccatum, siue auditui aurium ad iustitiam?*

17 [*] *Gratia autem sit Deo, quòd fueritis serui peccati; obediatis autem ex corde ei formæ doctrinæ cui traditi estis.*

18 [*] *Quumque liberati sitis à peccato, subiecti estis iustitiæ.*

19 [*] *Sicut inter homines loquor propter infirmitatem carnis vestræ: vt quemadmodum parastis membra vestra ad seruitutem immunditiæ & iniquitatis, ita etiam nunc apparetis membra vestra ad seruitutem iustitiæ & sanctimoniæ.*

20 [*] *Quum enim serui essetis peccati, liberi eratis iustitiæ.*

21 [*] *Ecquem fructum habebatis tunc ex eo cuius vos hodie pudet? nouissimum enim eius mors est.*

22 [*] *Nunc autem qui liberati estis à peccato, & facti estis serui Deo, habetis fructus sanctos, quorum finis est vita æterna.*

23 [*] *Merces autem peccati mors est, & donum Dei vita æterna per Dominum nostrum Ieschua Meschicho.*

Feria tertia Passionis.

CAP. VII.

1 AN *nescitis, fratres, (gnaros enim Legis alloquor) Legem dominari viro quandiu vixerit?*

2 [*] *Vt mulier quæ deuincta est marito suo per Legem quandiu viuit: sed si mortuus fuerit maritus eius, liberata est à lege mariti sui.*

3 [*] *Quòd si viuente marito suo coniuncta fuerit cum altero viro, euadet mœcha: sin autem obierit maritus eius, liberata est à lege illa: nec erit mœcha, si fiat viri alterius.*

4 [*] *Nunc igitur, fratres, mortificati estis Legi in corpore Meschicho, vt sitis alterius, illius nempe qui excitatus est à mortuis, vt edatis fructus Deo.*

5 [*] *Quum enim essemus in carne, perturbationes peccatorum, quæ per Legem concitabantur in membris nostris, vt fructus ferremus morti.*

---

16 לָא יָדְעִין אַנְתּוּן דַּלְמַן [e] דַּמְטַיְבִין אַנְתּוּן נַפְשְׁכוּן [f] דְּתֶשְׁתַּמְעוּן לֵהּ [g] לַעֲבָדוּתָא דִּילֵהּ אַנְתּוּן עַבְדֵא דְּהוּ [h] דְּמֶשְׁתַּמְעִין
אַנְתּוּן לֵהּ אִן לַחֲטִיתָא וְאִן לְמַשְׁמַע [i] אֶדְנֵא [k] דְּכֵאנוּתָא ׃ 17 טַיְבוּ דֵּין לַאלָהָא דְּעַבְדֵא [l] הֲוַיתוּן דַּחֲטִיתָא
[m] וְאֶשְׁתַּמַּעְתּוּן מֶן לֶבָּא [n] לַדְמוּתָא [o] דְּיוּלְפָנָא [p] דְּאֶשְׁתְּלֶמְתּוּן לֵהּ ׃ 18 וְכַד [q] אֶתְחַרַּרְתּוּן מֶן חֲטִיתָא [r] אֶשְׁתַּעְבַּדְתּוּן
[s] לְכֵאנוּתָא ׃ 19 אַיְךְ דְּבֵית בְּנַיְנָשָׁא אָמַר אֶנָא מֶטֻּל [t] כְּרִיהוּתָא דְּבֶסְרְכוּן דַּאיכַנָא [u] דְּטַיֶּבְתּוּן הַדָּמַיכוּן
לְעַבְדוּתָא [x] דְּטַנְפוּתָא [y] וַדְעַוְלָא הָכַנָא אָף הָשָׁא טַיְבוּ הַדָּמַיכוּן לְעַבְדוּתָא [z] דְּכֵאנוּתָא [a] וַדְקַדִּישׁוּתָא ׃
20 כַּד עַבְדֵא הֲוַיתוּן גֵּיר דַּחֲטִיתָא [b] מְחַרְרֵא הֲוַיתוּן [c] לְכֵאנוּתָא ׃ 21 וּמָנָא [d] אַדְשָׁא אִית הֲוָא לְכוּן
הָיְדֵין אַיְנָא [e] דְּיוֹמָנָא [f] בְּהָתִין אַנְתּוּן בֵּהּ חַרְתֵּהּ גֵּיר [g] אִיתֵיהּ מוֹתָא ׃ 22 וְהָשָׁא דְּאֶתְחָרַרְתּוּן מֶן חֲטִיתָא וַהֲוַיתוּן

[e] טִיב [f] שְׁמַע [g] עֲבַר
[h] שְׁמַע [i] אזנים [k] כּוּן
[l] חֲטָא [m] שְׁמַע [n] דְּמָא
[o] יְלַף [p] שְׁלַם [q] חֲרַר
[r] שַׁעֲבֵּר [s] לצדקה [t] כְּרַת
חולה אומרע
[u] טַיֵּב [x] טְנַף [y] עֲוַל
[z] כּוּן ישר [a] קְדַשׁ
[b] חפשיים [c] לצדקה [d] פרי
[e] יוֹם [f] בְּהַת בוש [g] אִית

Ioh. 8.d. 34. 2.Pet. 1. d.19.

16 * An nescitis quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius cui †obeditis, siue peccati ad mortẽ, siue obeditionis ad iustitiam?

obedistis

17 * Gratias autem Deo, quòd fuistis serui peccati, obedistis autem ex corde in eam formam doctrinæ in qua traditi estis.

18 * Liberati autem à peccato, serui facti estis iustitiæ.

19 * Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestræ. sicut enim exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ D & iniquitati, ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitię, in sanctificationem.

20 * Cùm enim serui essetis peccati, liberi fuistis iustitiæ.

21 * Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? nam finis illorum mors est.

22 * Nunc verò liberati à peccato, serui autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam.

23 * Stipendia enim peccati, mors. Gratia autem Dei, vita æterna in Christo Iesu Domino nostro.

CAP. VII.

1 AN ignoratis fratres (scientibus enim Legem loquor) quia Lex in homine A dominatur quanto tempore viuit?

1.Cor.7. g.39.

2 * Nam quæ sub viro est mulier, viuente viro alligata est Legi. si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est à lege viri.

3 * Igitur viuente viro, vocabitur adultera, si fuerit cũ alio viro: si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est à lege viri: vt non sit adultera, si fuerit cum alio viro.

4 * Itaque, fratres mei, & vos mortificati estis Legi per corpus Christi, vt sitis alterius qui ex mortuis resurrexit, vt †fructificemus Deo.

fructificetis

5 * Cùm enim essemus in carne, passiones peccatorum, quæ per Legem erant, operabantur in membris nostris, vt fructificarent morti.

16 * οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

17 * χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπακούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς.

18 * ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.

19 * ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα, τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

20 * ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.

21 * τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε ἐφ᾽ οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος.

22 * νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.

23 * τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

ζ.

1 * Ἢ ἀγνοεῖτε ἀδελφοί· γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ· ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ;

2 * ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.

3 * ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ.

4 * ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἀνδρὶ ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ·

5 * ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν, τὰ διὰ τοῦ νόμου, ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ.

עבדא לאלהא אית לכון פארא קדישא [k] דחרתהון חיא דלעלם ׃ [23] תאגורתא דין דחטיתא [m] מותא הו [b] ומוהבתה דאלהא חיא דלעלם במרן ישוע משיחא ׃ דיום תלתא [a] דחשא יב קפלאון ז [1] או לא ידעין אנתון אחי [b] לידעי נמוסא גיר ממלל אנא דנמוסא שליט הוא על גברא כמא [c] דחי ׃ [2] איך אנתתא [d] דאסירא הי בבעלה כמא דחי בנמוסא אן דין [e] מית בעלה [f] אתחררת מן נמוסא דבעלה ׃ [3] אן דין כד חי בעלה [g] חקפי לגברא אחרין הוית לה [h] גירתא אן דין [i] נמות בעלה [k] אתחררת מן נמוסא ולא [l] איתיה גירתא אן תהוא לגברא אחרנא ׃ [4] והשא אחי אף אנתון [m] מיתתון לנמוסא בפגרה דמשיחא [n] דתהוון לאחרין אינא דקם מן בית מיתא [o] דתתלון פארא לאלהא ׃ [5] כד בבסרא [p] הוין גיר [q] כאבא [r] דחטהא דבנמוסא מתחפטין הוו בהדמין דפארא נתל למותא ׃

[k] שטופיהם [l] אגר [m] מות [n] יהב [a] חשש [b] ירע [c] חיא [d] אסר [e] מות [f] תהנצלת מן חרר [g] נקף דבק [h] גור [i] באף [i] מות [k] חרר [l] אית ש [m] מות [n] הוא [o] נתל [p] הוא [q] עכירותו [r] חטא

6 ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܬܒܛܠܢ ܡܢ ܢܡܘܣܐ. ܘܡܝܬܢ ܠܗܘ ܕܐܚܝܕ ܗܘܐ ܠܢ ܕܢܫܡܫ ܡܟܝܠ ܒܚܕܬܘܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܘܠܐ ܒܥܬܝܩܘܬ ܟܬܒܐ.
7 ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܡܪܝܢܢ. ܢܡܘܣܐ ܚܛܝܬܐ ܗܘ ܚܣ. ܐܠܐ ܠܚܛܝܬܐ ܠܐ ܝܠܦܬ ܐܠܐ ܒܝܕ ܢܡܘܣܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܪܓܬܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ. ܐܠܘ ܠܐ ܢܡܘܣܐ ܕܐܡܪ ܕܠܐ ܬܪܓ.
8 ܘܒܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܐܫܟܚܬ ܠܗ ܚܛܝܬܐ ܥܠܬܐ. ܘܓܡܪܬ ܒܝ ܟܠ ܪܓܐ. ܒܠܥܕ ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܚܛܝܬܐ ܡܝܬܐ ܗܘܬ.
9 ܐܢܐ ܕܝܢ ܚܝ ܗܘܝܬ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܟܕ ܐܬܐ ܕܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܚܛܝܬܐ ܚܝܬ.
10 ܘܐܢܐ ܡܝܬܬ. ܘܐܫܬܟܚ ܠܝ ܦܘܩܕܢܐ ܗܘ ܕܠܚܝܐ ܠܡܘܬܐ.
11 ܚܛܝܬܐ ܓܝܪ ܒܥܠܬܐ ܕܐܫܟܚܬ ܠܗ ܒܝܕ ܦܘܩܕܢܐ ܐܛܥܝܬܢܝ. ܘܒܗ ܩܛܠܬܢܝ.
12 ܢܡܘܣܐ ܡܕܝܢ ܩܕܝܫ ܗܘ. ܘܦܘܩܕܢܐ ܩܕܝܫ ܗܘ ܘܟܐܢ ܘܛܒ.
13 ܛܒܬܐ ܗܟܝܠ ܠܝ ܠܡܘܬܐ ܗܘܬ. ܚܣ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܬܬܚܙܐ ܕܚܛܝܬܐ ܗܝ ܕܒܛܒܬܐ ܓܡܪܬ ܒܝ ܡܘܬܐ. ܕܢܬܝܪܐܝܬ ܬܬܚܝܒ ܚܛܝܬܐ ܒܦܘܩܕܢܐ.
14 ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܕܢܡܘܣܐ ܕܪܘܚ ܗܘ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܒܣܪ ܐܢܐ. ܘܡܙܒܢ ܐܢܐ ܠܚܛܝܬܐ.
15 ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ ܕܨܒܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܣܢܐ ܐܢܐ ܗܘ ܗܘ ܥܒܕ ܐܢܐ.
16 ܘܐܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܫܦܝܪ ܗܘ.
17 ܗܫܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܥܡܪܐ ܒܝ.
18 ܝܕܥ ܐܢܐ ܗܘ ܓܝܪ ܕܠܐ ܥܡܪܐ ܒܝ ܗܢܘ ܕܝܢ ܒܒܣܪܝ ܛܒܬܐ. ܕܐܨܒܐ ܓܝܪ ܒܛܒܬܐ ܦܫܝܩ ܠܝ. ܘܠܡܣܥܪܘ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ.
19 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܛܒܬܐ ܕܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܥܒܕ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܒܝܫܬܐ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܥܒܕ ܠܗ ܗܘ ܥܒܕ ܐܢܐ.
20 ܘܐܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܥܡܪܐ ܒܝ.
21 ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܢܡܘܣܐ ܠܡܪܥܝܬܝ ܕܨܒܝܐ ܕܬܥܒܕ ܠܗ ܛܒܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܫܬܐ ܩܪܝܒܐ ܠܝ.
22 ܚܕܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܗ ܕܐܠܗܐ ܒܒܪܢܫܐ ܓܘܝܐ.

6 ‡ *Nunc autem cessamus à Lege, & mortui sumus ei qui nos detinebat, vt seruiamus deinceps in nouitate spiritus, non autem in vetustate scripturarum.* 7 ‡ *Quid ergo dicemus? Legem peccatum esse? Absit. Sed peccatum non didicissem, nisi per Legem. Non enim concupiscentiam nouissem, nisi Lex dixisset, Non concupisces.*

8 ‡ *Proinde hoc præcepto inuenit sibi occasionem peccatum, & consummauit in me omnem concupiscentiam. siquidem absque Lege peccatum mortuum erat.* 9 ‡ *Ego verò viuus eram sine Lege quondam: quum autem aduenit præceptum, peccatum reuixit.*

10 ‡ *At ego mortuus sum: & repertum est mihi præceptum illud vitæ ad mortem.*

11 ‡ *Peccatum enim occasione illa quam nactum est sibi per præceptum fecit me errare, & per illud necauit me.*

12 ‡ *Lex itaque sancta est, & præceptum sanctum, iustumque & bonum.*

13 ‡ *Bonum ergo mihi ad mortem factum est? absit. imò peccatum, vt appareret peccatum esse, quod per bonum consummauit in me mortem, vt magis pœnæ obnoxium esset peccatum per præceptum.*

14 ‡ *Scimus enim Legem spiritus esse; ego verò carnis sum, & venditus peccato.*

15 ‡ *Quod enim perpetro non agnosco: neque quod volo facio; sed quod odi, illud ipsum ago.*

16 ‡ *Sed si quod nolo, ego facio, suffragium fero Legi eam bonam esse.*

17 ‡ *Nunc autem non ego quidem hoc perpetro, sed peccatum quod habitat in me.*

18 ‡ *Noui enim non habitare in me, (hoc est autem in carne mea) bonum. nam vt velim bonum, facile quidem mihi est; at vt illud exequar, impotens sum.*

19 ‡ *Non enim bonum quod volo facere, facio: sed malum quod nolo exequi, idipsum exequor.* 20 ‡ *Quòd si illud quod nolo, facio, non ego quidem facio, sed peccatum quod habitat in me.*

21 ‡ *Comperio ergo hanc legem consentientem menti meæ volenti bene agere, quoniam malum propinquum est mihi.*

22 ‡ *Delector enim Lege Dei in homine interiore.*

---

6 השא דין אתבטלן מן נמוסא ומיתן להו דאחיד הוא לן דנשמש מכיל בחדתותא דרוחא ולא בעתיקות כתבא׃ 7 מנא הכיל אמרינן נמוסא חטיתא הו חס אלא לחטיתא לא ילפת אלא ביד נמוסא לא גיר רגתא ידע הוית אלו לא נמוסא דאמר דלא תרג׃ 8 ובהנא פוקדנא אשכחת לה חטיתא עלתא וגמרת בי כל רגא בלעד נמוסא גיר חטיתא מיתא הות׃ 9 אנא דין חי הוית דלא נמוסא מן קדים כד אתא דין פוקדנא חטיתא חית׃ 10 ואנא מיתת ואשתכח לי פוקדנא הו דחיא למותא׃ 11 חטיתא גיר בעלתא דאשכחת לה ביד פוקדנא אטעיתני ובה קטלתני׃ 12 נמוסא מדין קדיש הו ופוקדנא קדיש הו וכאין וטב׃ 13 טבתא הכיל לי למותא הות חס אלא חטיתא דתתחזא דחטיתא הי דבטבתא גמרת בי מותא דניתיראית תתחיב חטיתא בפוקדנא׃

x בטל y מות z מעתה a חדת חדש b עתק c אמר d חטא e ילף אלף f רגג g הוא h רגג i פקד k שכח מצא l עלה m רגג n מבלי o חטא p מות q חיא r מות s שכח מצא t עלל u פקד צוה x טעא תעה

6 * Nunc autem soluti sumus à Lege mortis, in qua detinebamur: ita vt seruiamus in nouitate Spiritus, & non in vetustate literæ.

7 * Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognoui, B nisi per Legem. nam concupiscentiam nesciebam, nisi Lex diceret, Non concupisces.

Exo. 20. c.17 Deut. 5. b.21

8 * Occasione autem accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine Lege enim peccatum mortuum erat.

9 * Ego autem viuebam sine Lege aliquando. Sed cùm venisset mandatum, peccatum reuixit.

10 * Ego autem mortuus sum: & inuentum est mihi mandatum, quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem.

11 * Nam peccatum occasione accepta per mandatum, seduxit me, & per illud occidit.

1. Tim. 1 b.8

12 * Itaque Lex quidem sancta, & mandatum sanctum, & iustum & bonum.

13 * Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit. sed peccatum, vt appareat peccatum, per bonũ operatum est mihi mortẽ: vt fiat supra modum peccans peccatum per mandatum.

14 * Scimus enim quia Lex spiritalis est: ego autem carnalis sum, vænundatus sub peccato. C

15 * Quod enim operor non intelligo. nõ enim quod volo †, hoc ago: sed quod † odi, illud facio.

bonum · odio · malum

16 * Si autem quod nolo, illud facio: cõsentio Legi, quoniam bona est.

17 * Nunc autem iam non ego operor illud, sed quod habitat in me, peccatum.

18 * Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum. Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonũ non inuenio.

19 * Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malũ, hoc ago.

20 * Si autem quod nolo, illud facio: iam non ego operor illud, sed quod habitat in me, peccatum.

21 * Inuenio igitur Legem, volenti mihi facere bonũ, quoniam mihi malum adiacet.

22 * Condelector enim Legi Dei secundùm interiorem hominem:

---

6 * νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

7 * τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, οὐκ ἐπιθυμήσεις.

8 * ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς, κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.

9 * ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν·

10 * ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον.

11 * ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀπέκτεινεν.

12 * ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

13 * τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ᾽ ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

14 * οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

15 * ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ᾽ ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ.

16 * εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός.

17 * νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ᾽ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

18 * οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι· τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλόν, οὐχ εὑρίσκω.

19 * οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ᾽ ὃ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω.

20 * εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ᾽ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

21 * εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.

22 * συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον·

---

14 ידעינן גיר דנמוסא דרוחא הו אנא דין דבסר אנא ומזבן אנא לחטיתא׃ 15 מדם דסער אנא גיר לא ידע אנא ולא הוא מדם דצבא אנא עבד אנא אלא מדם דסנא אנא הו הו עבד אנא׃ 16 ואן מדם דלא צבא אנא עבד אנא מהד אנא על נמוסא דשפיר הו׃ 17 השא דין לא הוא אנא סער אנא הדא אלא חטיתא דעמרא בי׃ 18 ידע אנא הו גיר דלא עמרא ביהנו דין בבסרי טבתא דאצבא גיר בטבתא פשיק לי דאסעריה דין לא משכח אנא׃ 19 לא הוא גיר לטבתא דצבא אנא דאעבד עבד אנא אלא בישתא דלא צבא אנא דאעבד לה הו עבד אנא׃ 20 ואן מדם דלא צבא אנא עבד אנא לא הוא אנא עבד אנא אלא חטיתא דעמרא בי׃ 21 משכח אנא הכיל לנמוסא דשלם לרעיני הו דצבא דנעבד טבתא מטל דבישתא קריבא הי לי׃ 22 חדא אנא גיר בנמוסה דאלהא בברנשא דלגו׃

ידע · סער עשה · צבא · סנא · חטא · עבר שבק · טוב · צבא · סער עשה · טוב · ביש · עבד · חטא · עמר שכן · שפכים · רעא רצה · טוב · ביש רע

[illegible]

23 ✱ *Sed video legem aliam in membris meis quæ pugnat aduersus legem mentis meæ, & captiuum me reddit legi peccati, quæ est in*
24 *membris meis.* ✱ *Miser ego homo, quis me liberabit à corpore isto mortis?*
25 ✱ *Gratias ago Deo, in manu Domini nostri Jeschua Meschicho.*

Vigilia Dominicæ magnæ Resurrectionis.

26 *Nunc igitur ego quidẽ mente mea seruus sum Legis Dei, carne verò mea sum seruus legis peccati.*

CAP. VIII.

1 P*Roinde nulla est condemnatio iis qui non ambulant secundùm carnem in Ieschua*
2 *Meschicho.* ✱ *Lex enim spiritus vitæ, qui est in Jeschua Meschicho, liberauit te à lege*
3 *peccati & mortis.* ✱ *Nam quum impotens esset Lex propter infirmitatem carnis, misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati propter peccatum, vt reum perageret peccatum in carne ipsius.*
4 ✱ *Vt iustitia Legis in nobis adimpleatur, qui non carne ambulamus, sed spiritu.*
5 ✱ *Ii enim qui secundùm carnem sunt, quæ carnis sunt, eligunt; qui verò secundùm spiritum sunt, quæ sunt spiritus eligunt.*
6 ✱ *Nam electio carnis, mors est; electio verò spiritus vita & pax.*
7 ✱ *Propterea quòd electio carnis inimicitia est aduersus Deum. Legi enim Dei non sub-*
8 *iicitur, quippe quæ non possit.* ✱ *Proinde ij qui in carne sunt, placere Deo non possunt.*
9 ✱ *Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, si verè Spiritus Dei habitat in vobis: sin autem est aliquis in quo non sit Spiritus Meschicho, is non est eius.*
10 ✱ *Enimuerò si Meschicho in vobis est, corpus mortuum est propter peccatum; spiritus autem vita est propter iustitiam.*
11 ✱ *Quòd si Spiritus illius, qui excitauit Dominum nostrũ Jeschua Meschicho à mortuis, habitat in vobis, is qui excitauit Dominum nostrum Jeschua Meschicho à mortuis, etiam corpora vestra mortua viuificabit per Spiritum eius habitantem in vobis.*

---

23 חָזֵא אֶנָא דֵּין נָמוּסָא אַחְרִנָא בְּהַדָּמַי דִּמְקַרֵב לוּקְבַל נָמוּסָא דְּרֶעְיָנִי וְשָׁבֵא לִי לְנָמוּסָא דַּחֲטִיתָא דְּאִית בְּהַדָּמַי ׃
24 דְּוָיָא אֶנָא בַּרְנָשָׁא מַנוּ נְפַצֵּינִי מֶן פַּגְרָא הָנָא דְּמַותָא ׃ 25 מוֹדֵא אֶנָא לַאלָהָא בְּיַד מָרַן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא ׃
דְּנָגְהָ דְּחַד בְּשַׁבָּא רַבָּא דְּקְיָמְתָא יג
26 הָשָׁא הָכִיל אֶנָא בְּרֶעְיָנִי עַבְדָא אֶנָא דְנָמוּסָא דַּאלָהָא בְּבֶסְרִי דֵּין אִיתַי עַבְדָא דְנָמוּסָא דַּחֲטִיתָא ׃ קפלאון ח
1 מֶכִּיל לַיְת חַיָּבוּתָא לַאילֵין דְּלָא מְהַלְכִין בַּבְסַר בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא ׃ 2 נָמוּסָא גֵיר דְּרוּחָא דְּחַיָא דַּבְיֵשׁוּע
מְשִׁיחָא חַרְרָךְ מֶן נָמוּסָא דַּחֲטִיתָא וְדְמַותָא ׃ 3 מֶטֻל דַּמְחִיל הֲוָא גֵיר נָמוּסָא בְּיַד כְּרִיהוּתֵהּ דְּבֶסְרָא שַׁדַּר
אַלָהָא לַבְרֵהּ בַּדְמוּתָא דְבֶסְרָא דַּחֲטִיתָא מֶטְלָתָה דַּחֲטִיתָא דְּנְחַיְּבִיהָ לַחֲטִיתָא בְּבֶסְרֵהּ ׃

g רְעָא רצה h שְׁבָא i דְוָא חול k פְּצָא פדה l מות m יְדָא a קום b ברצוני c אִית d חוב e חֲרַר f חֲטָא g מות h חול i כְּרָה k דְמָא l חוב

23 * Video autem aliam legem in membris meis, repugnãtem legi mentis meę, & captiuantem me in lege peccati quæ est in membris meis.

24 *(Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?

25 *Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum.) Igitur ego ipse mente seruio legi Dei, carne autem legi peccati.

CAP. VIII.

1 Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundùm carnem ambulant: A

2 * Lex enim spiritus vitæ in Christo Iesu, liberauit me à lege peccati & mortis. 3 * Nam quod impossibile erat Legi, in quo infirmabatur per carnẽ, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne,

4 * Vt iustificatio Legis impleretur in nobis, qui non secundùm carnem ambulamus, sed secundùm Spiritum.

5 * Qui enim secundùm carnem sunt, quę carnis sunt, sapiunt. qui verò secundùm spiritum sunt; quæ sunt spiritus, sentiunt. B

6 * Nam prudẽtia carnis, mors est: prudentia autem spiritus, vita & pax.

7 * Quoniam sapiẽtia carnis, †inimica est Deo: Legi enim Dei nõ† est subiecta, nec enim potest.

(inimicitia est in Deū: subiicitur,)

8 * Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt.

9 * Vos autem in carne non estis, sed in spiritu; si tamen Spiritus Dei habitat in vobis. Siquis autem Spiritum Christi non habet, hic non est eius.

10 * Si autem Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatũ; Spiritus verò† viuit propter†iustificationem.

(vita iusticiã)

11 * Quòd si Spiritus eius qui suscitauit Iesum à mortuis, habitat in vobis, qui suscitauit Iesum Christum à mortuis, viuificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis. C

23 * βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.

24 * ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

25 * εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας.

η.

1 * Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

2 * ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου·

3 * τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ,

4 * ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα·

5 * οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος.

6 * τὸ δὲ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη·

7 * διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται.

8 * οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.

9 * ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.

10 * εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.

11 * εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν, οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

---

4 דכאנותא דנמוסא בן תתמלא דלא הוא בבסר מהלכינן אלא ברוחא: 5 אילין גיר דבבסר אנון דבסרהו מתרעין ואילין דדרוחא אנון דרוחא הו מתרעין: 6 תרעיתא גיר דבסרא מותא הו ותרעיתא דרוחא חיא ושלמא: 7 מטל דתרעיתא דבסרא בעלדבבותא הי לות אלהא לנמוסא גיר דאלהא לא משתעבדא מטל דלא משכחא: 8 ואילין דבבסר אנון למשפר לאלהא לא משכחין: 9 אנתון דין לא הויתון בבסר אלא ברוחא אן שריראית רוחה דאלהא עמרא בכון אן דין אנש לית ברוחה דמשיחא הנא לא הוא דילה: 10 ואן דין משיחא בכון פגרא מית הו מטל חטיתא רוחא דין חיא הי מטל כאנותא: 11 ואן רוחה דהו מן דאקים למרן ישוע משיחא מן בית מיתא עמרא בכון הו מן דאקימה למרן ישוע משיחא מן בית מיתא אף לפגריכון מיתא נחא מטל רוחה דעמרא בכון:

צדקה מן כון מלא
הלך רעא רצה
מכחר מות רעא
שנאה
שעבר שפר שרר
באמת
עמר שכן מות חטא
כון קום מורת
חיא אשר שוכנה

[12] ܗܫܐ ܐܚܝ ܚܝܒܝܢܢ ܠܘ ܠܒܣܪܐ ܕܒܒܣܪ ܢܗܠܟ܀ [13] ܐܢ ܓܝܪ ܒܒܣܪ ܚܐܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܘ ܠܡܡܬ. ܘܐܢ ܒܪܘܚ ܗܘܦܟܝ ܦܓܪܐ ܡܡܝܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܐܝܢ ܐܢܬܘܢ܀ [14] ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܡܬܕܒܪܝܢ ܗܠܝܢ ܒܢܝܐ ܐܢܘܢ ܕܐܠܗܐ܀ [15] ܠܐ ܓܝܪ ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ ܕܥܒܕܘܬܐ ܬܘܒ ܠܕܚܠܬܐ. ܐܠܐ ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ ܕܣܝܡܬ ܒܢܝܐ. ܕܒܗ ܩܪܝܢܢ ܐܒܐ ܐܒܘܢ܀ [16] ܘܗܝ ܪܘܚܐ ܡܣܗܕܐ ܠܪܘܚܢ ܕܐܝܬܝܢ ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ܀ [17] ܘܐܢ ܒܢܝܐ ܐܦ ܝܪܬܐ. ܝܪܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܢܝ ܝܪܬܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܐܢ ܢܚܫ ܥܡܗ ܐܦ ܥܡܗ ܢܫܬܒܚ܀ [18] ܡܬܪܥܐ ܐܢܐ ܓܝܪ. ܕܠܐ ܫܘܝܢ ܚܫܘܗܝ ܕܙܒܢܐ ܗܢܐ ܠܬܫܒܘܚܬܐ ܐܝܕܐ ܕܥܬܝܕܐ ܕܬܬܓܠܐ ܒܢ܀ [19] ܟܠܗ ܓܝܪ ܒܪܝܬܐ ܡܣܒܪܐ ܘܡܣܟܝܐ ܠܓܠܝܢܐ ܕܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܀ [20] ܒܪܝܬܐ ܓܝܪ ܐܫܬܥܒܕܬ ܠܣܪܝܩܘܬܐ. ܠܐ ܒܨܒܝܢܗ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܡܢ ܕܫܥܒܕܗ. [21] ܥܠ ܣܒܪܐ. ܕܐܦ ܗܝ ܒܪܝܬܐ ܬܬܚܪܪ ܡܢ ܫܥܒܘܕ ܚܒܠܐ. ܠܚܐܪܘܬܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ܀ [22] ܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܕܟܠܗܝܢ ܒܪܝܬܐ. ܡܬܬܢܚܢ ܘܚܒܠܢ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. [23] ܘܠܐ ܗܢܝܢ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܚܢܢ ܕܐܝܬ ܠܢ ܪܫܝܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܡܬܬܢܚܝܢܢ ܒܢܦܫܢ. ܘܡܣܟܝܢܢ ܠܣܝܡܬ ܒܢܝܐ ܘܠܦܘܪܩܢܐ ܕܦܓܪܝܢ܀ [24] ܒܣܒܪܐ ܓܝܪ ܚܝܝܢ ܚܢܢ. ܣܒܪܐ ܕܝܢ ܕܡܬܚܙܐ ܠܐ ܗܘܐ ܣܒܪܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܚܙܝܢܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܡܣܟܝܢܢ ܠܗ. [25] ܐܢ ܕܝܢ ܠܡܕܡ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܡܣܟܝܢܢ. ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܡܩܘܝܢܢ܀ [26] ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܝ ܪܘܚܐ ܡܥܕܪܐ ܠܟܘܪܗܢܢ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܢܨܠܐ ܐܝܟ ܕܘܠܐ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܠܐ ܗܝ ܪܘܚܐ ܡܬܟܫܦܐ ܚܠܦܝܢ. ܒܬܢܚܬܐ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܢ܀ [27] ܘܡܢ ܕܒܨܐ ܠܒܘܬܐ. ܗܘ ܝܕܥ ܡܢܐ ܗܝ ܡܪܢܝܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܕܐܝܟ ܕܨܒܐ ܐܠܗܐ ܡܬܟܫܦܐ ܚܠܦ ܩܕܝܫܐ܀

Feria tertia hebdomadis sextæ Ieiunij.

12 * *Nūc fratres, debitores ſumus non carni, vt ſecundùm carnem ambulemus:*

13 * *Si enim in carne vixeritis, futurum eſt vt moriamini: ſed ſi ſpiritu conuerſationes corporis mortificetis, viuetis.*

14 * *Ij enim qui Spiritu Dei ducuntur, hi* inquam *ſunt filij Dei.*

15 * *Non enim accepiſtis ſpiritum ſeruitutis rurſus ad timorem, ſed recepiſtis ſpiritum* [adoptionis] *poſitionis filiorum, per quem clamamus, Abba, Pater noſter.*

16 * *Et ipſe Spiritus ſuffragatur ſpiritui noſtro, nos eſſe filios Dei.*

17 * *Quòd ſi filij, etiam hæredes: hæredes Dei, filij autem hæreditatis,* [cohæredes] *Ieſchua Meſchicho: quòd ſi patiamur cum eo, etiam cum eo glorificabimur.*

18 * *Siquidem exiſtimo nequaquam dignas eſſe perpeſſiones huius temporis gloria illa, quæ reuelanda eſt in nobis.*

19 * *Omnis enim creatura expectat & proſpicit in reuelationem filiorum Dei.*

20 * *Nam creatura ſubiecta eſt vanitati, non ſua ſponte, ſed propter eum qui ſubiecit eam:*

21 * *Sub ſpe quòd & ipſa creatura aſſeretur ex ſeruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei.*

22 * *Scimus enim omnes creaturas ſuſpirare, & parturire ad hunc vſque diem.*

23 * *Nec illæ tantummodo, ſed & nos, qui habemus primitias Spiritus, ſuſpiramus in nobis ipſis, & proſpicimus in adoptionem,* id eſt *redemptionem corporum noſtrorum.*

24 * *Quādoquidem per ſpem illam viuimus,* [ſalui ſumus.] *Spes autem quę conſpicitur, non eſt ſpes. ſi enim illud aſpicimus, cur illud expectabimus?*

25 * *Sed ſi quod non cernitur ſperamus, per patientiam expectamus.*

26 * *Similiter etiam Spiritus ipſe opitulatur infirmitatibus noſtris. quid enim precemur vt oportet, non nouimus. at Spiritus ille deprecatur pro nobis gemitibus inenarrabilibus.*

27 * *Qui verò ſcrutatur corda, is nouit quæ ſit intentio Spiritus, qui iuxta placitum Dei deprecatur pro Sanctis.*

דיום ג דשבתא דו דצומא יד [12] השא אחי חיבינן לו לבסרא דבבסר נהלך: [13] אן גיר בבסר חאין אנתון עתידין אנתון הו לממת ואן ברוח הופכי פגרא ממיתין אנתון חאין אנתון: [14] אילין גיר דברוחא דאלהא מתדברין הלין בניא אנון דאלהא: [15] לא גיר נסבתון רוחא דעבדותא תוב לדחלתא אלא נסבתון רוחא דסימת בניא דבה קרינן אבא אבון: [16] והי רוחא מסהדא לרוחן דאיתין בניא דאלהא: [17] ואן בניא אף ירתא ירתא דאלהא ובני ירתותה דישוע משיחא דאן נחש עמה אף עמה נשתבח: [18] מתרעא אנא גיר דלא שוין חשוהי דזבנא הנא לתשבוחתא אידא דעתידא דתתגלא בן: [19] כלה גיר בריתא מסברא ומסכיא לגלינא דבנוהי דאלהא: [20] בריתא גיר אשתעבדת לסריקותא לא בצבינה אלא מטל מן דשעבדה:

a צום b חוב c חיא d מות f חפך g מות h חיא i דבר נהג k לקחתם l עבד m עוד n דחל o סום p קרא q סהד r אית יש s ירת ירש t חשש v שבח x רעא שער y שוא z חשש a שבח b גלא c ברא d סבר קוה

12 * Ergo, fratres, debitores sumus, non carni, vt secundùm carnem viuamus.

13 * Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem Spiritu, facta carnis mortificaueritis, viuetis.

14 *Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei.

15 * Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis spiritum adoptionis filiorũ†, in quo clamamus, Abba, (Pater.)

2.Tim.1.b,7 — Gal.4.a,5 — †reddit

16 *Ipse enim Spiritus, testimoniũ† reddit spiritui nostro quòd sumus filij Dei.

17 * Si autem filij, & hæredes. hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si tamen compatimur, vt & conglorificemur.

18 *Existimo enim quòd non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futurã gloriam quæ reuelabitur in nobis. D

19 * Nam expectatio creaturæ, reuelationem filiorum Dei expectat.

20 *Vanitati enim creatura subiecta est, non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe:

21 * Quia & ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis, in libertatem gloriæ filiorum Dei.

22 * Scimus enim quòd omnis creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc.

23 * Non solùm autem illa, sed & nos ipsi primitias spiritus habentes, & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionẽ corporis nostri.

24 *Spe enim salui facti sumus. Spes autem quæ videtur, nõ est spes. nam quod videt quis, quid sperat? E

25 * Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus.

26 * Similiter autem & Spiritus adiuuat infirmitatem nostram. nam quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.

27 * Qui autẽ scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus: quia secũdùm Deum postulat pro sanctis.

12 * Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν·

13 * εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε.

14 * ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ.

15 * οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, ἀββᾶ, ὁ πατήρ.

16 * αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ.

17 * εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

18 * λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.

19 * ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.

20 * τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι.

21 * ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ.

22 * οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει, καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν·

23 * οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν·

24 * τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;

25 * εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 * ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν· ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις.

27 * ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας, οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.

21 עַל [k]סַבְרָא דָאף הִי [l]בְּרִיתָא [m]תֶּתְחַרַּר מֶן עַבְדוּתָא [n]דַחְבָלָא [o]בַּחֵרוּרָא [p]דְתֶשְׁבּוּחְתָא דַבְנַיָא דַאלָהָא׃
22 [q]יָדְעִינַן גֵיר דְּכֻלְּהֵין בְּרִיָתָא [r]מֶתְתַּנְחָן וּמְחַבְּלָן עַדְמָא [s]לְיוֹמָנָא׃ 23 וְלָא בַּלְחוּד הָנֵין אֶלָּא אָף חְנַן דְּאִית
בַּן [t]רֵישִׁיתָא דְּרוּחָא [u]מֶתְתַּנְחִינַן בְּנַפְשַׁן [x]וּמְסַכֵּינַן [y]לְסִימַת בְּנַיָא [z]לְפוּרְקָנָא דְפַגְרַין׃ 24 מֶטֻל [a]דְּבְסַבְרָא הוּ
[b]חְיַין סַבְרָא דֵין [c]דְּמֶתְחְזֵא לָא הֲוָא סַבְרָא אֶן גֵיר [c]חָזֵינַן לֵה מָנָא [d]מְסַכֵּינַן לֵה׃ 25 אֶן דֵין לְמֵדֶם דְּלָא מֶתְחְזֵא
[e]מְסַבְּרִינַן בְּמַסְיַבְרָנוּתָא [f]מְקַוֵּינַן׃ 26 הָכַנָא אָף הִי רוּחָא [g]מְעַדְּרָא [h]לַכְרִיהוּתַן מָנָא גֵיר [i]נְצַלֵּא אַיךְ מָא דְּוָלֵא
לָא יָדְעִינַן אֶלָּא הִי רוּחָא מְצַלְּיָא חֲלָפַין בְּתֶנְחָתָא דְּלָא מֶתְמַלְּלָן׃ 27 וְמָאֵשׁ דֵין לְבַוָתָא הוּ יָדַע מָנָא הִי
תַּרְעִיתָא דְּרוּחָא דַאיךְ צֶבְיָנֵה הוּ דַאלָהָא מְצַלְּיָא חֲלָף קַדִּישֵׁא׃

[k] תקוה
[l] בְּרָא [m] חֲרַר [n] חֲבַל
[o] בדרור
[p] שַׁבַּח [q] יְדַע [r] אֲנַח [s] יוֹם
[t] ראשית
[u] אֲנַח [x] סְכָא צפה [y] סוּם
[z] פְּרַק פרין [a] בתקוה
[b] חְיָא [c] חְזָא [d] סְכָא קוה
[e] סַבַּר קוה [f] קְוָא [g] עֲדַר
עַוַּר
[h] כְּרָה [i] נְלָא ראוי

[illegible]

Lectio Martyrum.

28 * *Scimus enim quòd iis qui diligunt Deũ, omni re id auxiliatur ad bonum, iis* inquam *quos præordinauit ut sint vocati.*

29 * *Et à principio cognouit eos, & ipsos obsignauit in similitudine imaginis Filij sui, ut is sit primogenitus fratrum multorum.*

30 * *Quos autem prius obsignauit* [præordinauit,] *eos vocauit: et quos vocauit, eos iustificauit: quos verò iustificauit, eosdem glorificauit.*

31 * *Quid igitur dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis, quis contra nos?*

32 * *Quod si ne proprio quidem Filio pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo omnia cum eo non largietur nobis?*

33 * *Quis sese opponet electis Dei? Deus iustificat.*

34 * *Quis condemnabit? Meschicho mortuus est & excitatus, estque ad dexteram Dei, & postulat pro nobis.*

35 * *Quis me separabit à dilectione Meschicho? oppressio, aut angustia, aut persecutio, aut fames, aut nuditas, aut periculum, aut gladius?*

36 * *(Sicut scriptum est: Propter te quotidie morimur, & habiti sumus quasi oues ad mactationem.)*

37 * *Verùm in his omnibus victoria potimur per eum qui dilexit nos.*

38 * *Persuasum enim habeo, neque mortem, neque vitam, neque Angelos, neque principatus, neque potestates, neque instantia, neque futura,*

39 * *Neque altitudinem, neque profunditatem, nec denique ullam creaturam posse me seiungere à dilectione Dei, quæ est in Domino nostro Jeschua Meschicho.*

CAP. IX.

1 V*Eritatem dico per Meschicho, neque mentior: sed suffragatur mihi cõscientia mea per Spiritum Sanctitatis,*

2 * *Magnam mihi esse ægritudinem, & dolorem cordi meo indesinentem.*

3 * *Optarim enim ego ipse anathema esse à Meschicho pro fratribus meis, & patruelibus meis secundùm carnem:*

4 * *Qui sunt filij Isroiel, quorũ est adoptio, & gloria, & pacta, & Lex, & ministerium, & promissiones, & Patres.*

---

[a] קרינא [b] דסהדא יח 28 [c] ידעינן גיר דאילין [d] דמחבין לאלהא בכל מדם [e] מעדר להון [f] לטבתא לאילין דקדם סם דנהוון [g] קריא ׃ 29 ומן לוקדם ידע אנון ורשם אנון [h] בדמותא [i] דצורתא דברה דהו נהוא [k] בוכרא דאחא סגיאא ׃ 30 לאילין דין דקדם רשם להון קרא ולאילין דקרא להון [l] זדק ולאילין דזדק להון שבח ׃ 31 מנא הכיל [m] נאמר על הלין אן אלהא חלפין מנו דלקובלן ׃ 32 ואן על ברה לא חס אלא חלף כלן [n] אשלמה איכנא לא כל מדם עמה [o] נהל לן ׃ 33 מנו [p] נקבול על גביא דאלהא אלהא מזדק ׃ 34 מנו [q] מחיב משיחא [r] מית וקם [s] ואיתוהי על ימינא דאלהא ובעא חלפין ׃ 35 מנו [t] נפרשני מן [v] חובה דמשיחא אולצנא או [y] חבושיא או רדופיא או כפנא או ערטליותא או קינדונוס או סיפא ׃

[a] קרא [b] סהד [c] ידע [d] אחב אהב [e] עדר עזר [f] טוב [g] קרא [h] דמא [i] צורתא צלם [k] בכור [l] זדק צדק [m] אמר [n] שלם [o] נתל נתן(?) [p] קבל [q] חוב [r] מות [s] אית [t] פרש [v] אהבת המשיח

28 *Scimus autem quoniam diligẽtibus Deũ, omnia cooperãtur in bonũ, iis qui secundùm propositũ vocati sunt sancti.

29 *Nam quos præsciuit, & prędestinauit conformes fieri imaginis Filij sui, vt sit ipse primogenit⁹ in multis fratribus. F

30 *Quos autem prædestinauit, hos & vocauit: & quos vocauit, hos & iustificauit: quos autem iustificauit, illos & †glorificauit.

magnificauit.

31 *Quid ergo dicemus ad hæc? si Deus pro nobis, quis contra nos?

32 *Qui etiam proprio Filio †non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?

suo

33 *Quis accusabit aduersus electos Dei? Deus qui iustificat.

34 *Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mortuus est, imò qui & resurrexit, qui †est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis.

&

35 *Quis ergo nos separabit à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius?

36 *(Sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oues occisionis.) G

Psal. 43. b.

37 *Sed in his omnib⁹ superamus propter eum qui dilexit nos.

38 *Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo,

39 *Neq; altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro.

CAP. IX.

1 Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu sancto: A

2 *Quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo.

3 *Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundùm carnem,

Adver. 9. a. 1. Cor. 11. b.

4 *Qui sunt Israelitę, quorum adoptio est filiorum, & gloria, & †testamẽtum, & legislatio, & obsequium, & promissa:

testamenta

28 *Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν.

29 *ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς·

30 *οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.

31 *τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν;

32 *ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται;

33 *τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαιῶν·

34 *τίς ὁ κατακρίνων; χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.

35 *τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα;

36 *καθὼς γέγραπται, ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

37 *ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς·

38 *πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα,

39 *οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτέ τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεταί ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

θ'.

1 *Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ,

2 *ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου.

3 *ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα·

4 *οἵτινές εἰσιν ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθῆκαι, καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι,

36 איך דכתיב דמטלתך כליום מיתינן ואתחשבן איך אמרא לנכסתא ׃ 37 אלא בהלין כלהין זכינן
ביד מן דאחבן ׃ 38 מפס אנא גיר דלא מותא ולא חיא ולא מלכא ולא שולטנא ולא חילא ולא דקימן ולא
דעתידן ׃ 39 ולא רומא ולא עומקא ואף לא בריתא אחרתא חשכחי תפרשני מן חובה דאלהא דבמרן ישוע
משיחא ׃ קפלאון ט 1 קושתא אמר אנא במשיחא ולא מדגל אנא ורעיני מסהד עלי ברוחא
דקודשא ׃ 2 דכריותא היל רבתא וכאבא דמן לבילא שליא ׃ 3 מצלא הוית גיר דאנא קנומי
חרמא אהוא מן משיחא חלף אחי ואחיני דבבסר ׃ 4 דאיתיהון בני איסראיל דדילהון הירת סימת בניא
ותשבותא וקימה ונמוסא ותשמשתא ומולכנא ואבהתא ׃

מות חשב צאן נכס
זכא נצח אחב אהב
בוס מות שלט
קום רום ברא
שכח יכל פרש אחב
או חכב אמת כתב
רצא מעיד כרה
ומכאוב עדל
צלא פלל חוא
ועצמי שמחא
אח אית שום קום

5 ܘܡܢܗܘܢ ܐܬܚܙܝ ܡܫܝܚܐ ܒܒܣܪ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ ܕܥܠ ܟܠ ܕܠܗ ܬܫܒܚܢ ܘܒܘܪܟܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀

ܕܣܘܒܪܗ ܕܙܟܪܝܐ ܝܚ

6 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܡܦܠ ܢܦܠܬ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܟܠܗܘܢ ܕܡܢ ܝܣܪܝܠ ܐܝܬܝܗܘܢ ܝܣܪܝܠ. 7 ܘܐܦ ܠܐ ܡܛܠ ܕܡܢ ܙܪܥܗ ܐܢܘܢ ܕܐܒܪܗܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܐܡܪ ܕܒܐܝܣܚܩ ܢܬܩܪܐ ܠܟ ܙܪܥܐ. 8 ܗܢܘ ܕܝܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܢܝܐ ܕܒܣܪܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܒܢܝܐ ܕܡܘܠܟܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܠܙܪܥܐ. 9 ܕܡܘܠܟܢܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝܗ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܕܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܐܬܐ ܘܢܗܘܐ ܒܪܐ ܠܣܪܐ. 10 ܘܠܘ ܗܕܐ ܒܠܚܘܕ ܐܠܐ ܐܦ ܪܦܩܐ ܟܕ ܥܡ ܚܕ ܐܒܘܢ ܐܝܣܚܩ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܫܘܬܦܘܬܐ. 11 ܥܕܠܐ ܢܬܝܠܕܘܢ ܒܢܝܗ. ܘܠܐ ܢܣܥܪܘܢ ܛܒܬܐ ܐܘ ܒܝܫܬܐ. ܩܕܡܬ ܐܬܝܕܥܬ ܓܒܝܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܬܗܘܐ ܬܩܝܢܐ. 12 ܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܗܘ ܕܩܪܐ. ܐܬܐܡܪ ܓܝܪ ܕܪܒܐ ܢܗܘܐ ܥܒܕܐ ܠܙܥܘܪܐ. 13 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܠܝܥܩܘܒ ܪܚܡܬ. ܘܠܥܣܘ ܣܢܝܬ܀ 14 ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ. ܕܠܡܐ ܥܘܠܐ ܐܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܚܣ. 15 ܗܐ ܐܦ ܠܡܘܫܐ ܐܡܪ. ܐܪܚܡ ܥܠ ܡܢ ܕܡܪܚܡ ܐܢܐ. ܘܐܚܘܣ ܥܠ ܡܢ ܕܚܐܣ ܐܢܐ. 16 ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܝܠ ܒܐܝܕ ܡܢ ܕܨܒܐ. ܘܠܐ ܒܐܝܕ ܡܢ ܕܪܗܛ. ܐܠܐ ܒܐܝܕ ܐܠܗܐ ܡܪܚܡܢܐ.

17 ܐܡܪ ܓܝܪ ܒܟܬܒܐ ܠܦܪܥܘܢ. ܕܠܗܕܐ ܐܩܝܡܬܟ. ܕܐܚܘܐ ܒܟ ܚܝܠܝ. ܘܕܢܬܟܪܙ ܫܡܝ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ. 18 ܡܕܝܢ ܥܠ ܡܢ ܕܨܒܐ ܡܪܚܡ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܡܩܫܐ. 19 ܘܡܕܝܢ ܬܐܡܪ. ܕܥܠ ܡܢܐ ܡܥܕܠ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܩܐܡ ܠܘܩܒܠ ܨܒܝܢܗ.

20 ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܡܢܘ ܐܢܬ. ܕܡܬܕܝܢ ܐܢܬ ܥܡ ܐܠܗܐ. ܕܠܡܐ ܐܡܪܐ ܓܒܝܠܬܐ ܠܡܢ ܕܓܒܠܗ. ܕܠܡܢܐ ܗܟܢܐ ܓܒܠܬܢܝ.

21 ܐܘ ܠܐ ܫܠܝܛ ܦܚܪܐ ܥܠ ܛܝܢܗ. ܕܡܢܗ ܡܢ ܓܒܝܠܬܐ ܢܥܒܕ ܡܐܢܐ. ܚܕ ܠܐܝܩܪܐ. ܘܚܕ ܠܨܥܪܐ܀

5 *Et ex quibus apparuit Meschicho in carne, qui est Deus supra omnes. Cui sint laudes & benedictiones in seculũ seculorum, Amin.*

Annuntiatione Zecario.

6 *Neque enim prorsus excidit sermo Dei: siquidem non omnes qui sunt ex Jsroiel, sunt* 7 *Jsroiel.* *Neque etiam quia sunt ex semine Abrohom, sunt omnes filij: quoniam dictum est, In Ischok vocabitur tibi semen.*

8 *Hoc est autem, non qui filij quantum ad carnem, sunt filij Dei: sed filij promissionis habentur pro semine.*

9 *Promissionis enim sermo hic est: Hoc ipso tempore veniam, & erit ipsi Saro filius.*

10 *Neque hic tantùm, sed etiam Raphko, quum vnius patris nostri Jschok habuisset consuetudinem;*

11 *Priusquàm geniti essent filij, necdum fecissent bonum aut malum, præcognita est electio Dei, vt ipsa permaneret.*

12 *Non per opera, sed per eum qui vocauit. Dictum est enim: Senior erit seruus minori.*

13 *Sicut scriptum est: Iaakoub dilexi, Esau autem odio habui.*

14 *Quid igitur dicemus? num iniquitas est apud Deum? Absit.*

15 *Ecce etiam ipsi Mousche dixit: Miserebor cuius misertus sum, & gratiosum me exhibebo in eum, cui futurus sum gratiosus.*

16 *Non est ergo per eum qui velit, neque per eum qui currat, sed per Deum miserentem.*

17 *Ait enim in Scriptura ipsi Perhoun: Ad hoc ipsum excitaui te, vt ostendam in te potentiam meã, vtque prædicetur nomen meum in vniuersa terra.*

18 *Jtaque cuius vult miseretur, et quem vult indurat.*

19 *Iam verò dices, Quamobrem arguit? Quis enim obsistat eius voluntati?*

20 *Tu igitur quis es, ô homo, qui responsum Deo das? Num dicet figmentum ei qui ipsum effinxit, Cur me ita effinxisti?*

21 *An non habet potestatem figulus in lutum suum, vt ex eadem massa conficiat vasa, vnum ad honorem, et alterum ad ignominiam?*

---

5 וּמֶנְהוֹן אֶתְחֲזִי מְשִׁיחָא בִּבְסַר דְּאִיתוֹהִי אֱלָהָא דְּעַל כֹּל דְּלֵהּ תֶּשְׁבְּחָן וּבוּרְכָן לְעָלַם עָלְמִין אָמִין׃
דְּסוּבְרֵה דִּזְכַרְיָא יח
6 לָא הֲוָא גֵּיר מֶפַּל נֶפְלַת מֶלְתֵה דַּאלָהָא וְלָא הֲוָא גֵּיר כֻּלְהוֹן דְּמִן יִסְרָיֵל אִיתַיְהוֹן יִסְרָיֵל׃ 7 וְאַף לָא מֶטֻל דְּמֶן זַרְעֵה אֶנוּן דַּאבְרָהָם כֻּלְּהוֹן בְּנַיָּא מֶטֻל דְּאֶתְאֲמַר דְּבְאִיסְחָק נֶתְקְרֵא לָךְ זַרְעָא׃ 8 הָנַו דֵּין לָא הֲוָא בְּנַיָּא דְּבֶסְרָא אִיתַיְהוֹן בְּנַיָּא דַּאלָהָא אֶלָּא בְּנַיָּא דְּמוּלְכָנָא מֶתְחַשְׁבִין לְזַרְעָא׃ 9 דְּמוּלְכָנָא גֵּיר אִיתֵיהּ מֶלְתָא הָדָא דַּבְזַבְנָא הָנָא אָתֵא וְנֶהֱוֵא בְּרָא לְסָרָא׃ 10 וְלַו הָדָא בַּלְחוּד אֶלָּא אַף רַפְקָא כַּד עַם חַד אֲבוּן אִיסְחָק אִית הֲוָא לָהּ שַׁוְתָּפוּתָא׃
11 עַדְלָא נֶתִילְדוּן בְּנֵיהָ וְלָא נֶסְעֲרוּן טָבְתָא אַו בִּישְׁתָא קַדְמַת אֶתִידַעַת גַּבְיוּתֵהּ דַּאלָהָא דְּתֶהְוֵא תְּקַיְּנָא׃

z חֲזָא y שְׁבַח x בְּרַךְ
a ס׳ בשורת זכריה
b נְפַל c מַלֵּל
d המה ישראל e בנים
f אֲמַר g קְרָא h מְלַךְ
הבטיח
i חֲשַׁב k אִית l מַלֵּל
m בזמן הזה
n אֲתָא o ולא p רבקה
q שְׁתַף חבר r יְלַד s סְעַר
t עֲשׂה טוב u בִּישׁ x יְדַע

5 * Quorum patres, & ex quibus est Christus secūdùm carnem, qui est super B omnia Deus benedictus in secula. Amé.

6 * Non autem quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex †Israel, ij sunt Israelitæ:

†circuncisione sunt Israel, qui

7 * Neque †quia semen sunt Abrahæ, omnes filij: sed in Isaac vocabitur tibi semen:

Gen. 21. Gala. 4.

8 * Id est, nō qui filij carnis, hi filij Dei: sed qui filij sunt promissionis, æstimantur in semine.

9 * Promissionis enim verbum hoc est: Secundum hoc tempus veniam, & erit C Saræ filius.

Gen. 18.

10 * Non solùm autem illa, sed & Rebecca ex vno concubitu habens, Isaac †patris nostri.

Gen. 25. †Isaac patre nostro.

11 * Cùm enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali (vt secundùm electionem propositum Dei maneret:)

12 * Non ex operibus, sed ex vocante dictū est ei: Quia maior seruiet minori:

Gen. 25. Mala. 1.

13 * Sicut scriptum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui.

14 * Quid ergo dicemus? nunquid iniquitas apud Deum? Absit.

15 * Moysi enim dicit: Miserebor †cuius misereor: & misericordiam prestabo cui D miserebor.

Exod. 33. †cui misertus sum.

16 * Igitur non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei.

17 * Dicit enim Scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipsum excitaui te, vt ostendam in te virtutem meam: & vt annuntietur nomen meum in vniuersa terra.

Exod. 9.

18 * Ergo cuius vult miseretur, & quem vult indurat.

19 * Dices itaq; mihi: Quid adhuc quæritur? voluntati enim eius quis resistit?

20 * O homo, tu quis es qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui E se finxit, Quid me fecisti sic?

Esa. 45. Hiere. 18.

21 * An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam?

5 * ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς, τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

6 * οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ ἰσραὴλ, οὗτοι ἰσραήλ·

7 * οὐδ᾽ ὅτι εἰσὶ σπέρμα ἀβραὰμ, πάντες τέκνα· ἀλλ᾽ ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·

8 * τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα.

9 * ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ σάρρᾳ υἱός·

10 * οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.

11 * μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἵνα ἡ κατ᾽ ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ·

12 * οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ, ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι·

13 * καθὼς γέγραπται, τὸν ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ ἠσαῦ ἐμίσησα.

14 * τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο.

15 * τῷ γὰρ μωυσῇ λέγει, ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω.

16 * ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ.

17 * λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ φαραὼ, ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

18 * ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει.

19 * ἐρεῖς οὖν μοι, τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε;

20 * μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, τί με ἐποίησας οὕτως;

21 * ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;

12 לא בעבדא אלא ביד מן דקרא אתאמר גיר דקשישא נהוא עבדא לזעורא׃ 13 איך דכתיב דליעקוב רחמת ולעיסו סנית׃ 14 מנא הכיל נאמר דלמא עולא אית לות אלהא חס׃ 15 הא אף למושא אמר ארחם על אינא דמרחם אנא ואחון לאינא דחאן אנא׃ 16 לא הכיל באידי מן דצבא ולא באידי מן דרהט אלא באידי אלהא מרחמנא׃ 17 אמר גיר בכתבא לפרעון דלה להדא אקימתך דאחוא בך חילי ודנתכרז שמי בארעא כלה׃ 18 מדין על מן דצבא הו מרחם ועל מן דצבא מקשא׃ 19 ובבר תאמר ועל מנא רשא מנו גיר דנקום לוקבל צבינה׃ 20 אנת הכיל מן אנת או ברנשא דפתגמא לאלהא יהב אנת דלמא אמרא גבילתא למן דגבלה דלמנא הכנא גבלתני׃ 21 אולא שליט פחרא על טינה דמנה מן גבילתא נעבד מאנא חד ליקרא וחד לצערא׃

a קרא b אמר c זקן d לקטון e רחם f סנא איב g אמר h עול i רחם k חון כמו חנן l יד m רהט רוץ n רחם o קום p חוא q הגיד כרז r קשא חזק s אמר t ברשיע v קום x צבא

ܩܪܝܢܐ ܕܐܟܣܢܝܐ

22 ܐܢ ܕܝܢ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܚܘܐ ܪܘܓܙܗ ܘܢܘܕܥ ܚܝܠܗ ܐܝܬܝ ܒܣܘܓܐܐ ܕܡܓܪܘܬ ܪܘܚܗ ܪܘܓܙܐ ܥܠ ܡܐܢܐ ܕܪܘܓܙܐ ܕܓܡܝܪܝܢ ܠܐܒܕܢܐ. 23 ܘܐܫܦܥ ܪܚܡܘܗܝ ܥܠ ܡܐܢܐ ܕܪܚܡܐ ܕܡܛܝܒܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ ܠܫܘܒܚܐ. 24 ܕܐܝܬܝܢ ܚܢܢ ܩܪܝܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܠܐ ܐܦ ܡܢ ܥܡܡܐ. 25 ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܗܘܫܥ ܐܡܪ ܕܐܩܪܐ ܠܗܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܘ ܥܡܝ ܥܡܐ ܕܝܠܝ ܘܠܕܠܐ ܐܬܪܚܡܬ ܐܬܪܚܡܬ. 26 ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܒܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܥܡܝ ܬܡܢ ܢܬܩܪܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. 27 ܐܫܥܝܐ ܕܝܢ ܐܟܪܙ ܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܒܝܡܐ ܫܪܟܢܐ ܕܡܢܗܘܢ ܢܚܐ. 28 ܡܠܬܐ ܓܡܪ ܘܦܣܩ ܘܢܥܒܕܝܗ ܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. 29 ܘܐܝܟ ܡܐ ܕܩܕܡ ܐܡܪ ܗܘܐ ܐܫܥܝܐ ܕܐܠܘ ܠܐ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܘܬܪ ܠܢ ܣܪܝܕܐ ܐܝܟ ܣܕܘܡ ܗܘܝܢ ܗܘܝܢ ܘܠܥܡܘܪܐ ܡܬܕܡܝܢ ܗܘܝܢ.

ܕܥܠܠܬܗ ܕܡܪܢ ܠܗܝܟܠܐ ܘܥܠ ܢܒܝܐ ܘܫܠܝܚܐ

30 ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ ܕܥܡܡܐ ܕܠܐ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܒܬܪ ܙܕܝܩܘܬܐ ܐܕܪܟܘ ܙܕܝܩܘܬܐ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. 31 ܐܝܣܪܝܠ ܕܝܢ ܕܪܗܛ ܗܘܐ ܒܬܪ ܢܡܘܣܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܠܢܡܘܣܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܠܐ ܐܕܪܟ. 32 ܡܛܠ ܡܢܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܠܐ ܡܢ ܥܒܕܝܗ ܕܢܡܘܣܐ ܐܬܬܩܠܘ ܓܝܪ ܒܟܐܦܐ ܕܬܘܩܠܬܐ. 33 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܗܐ ܣܐܡ ܐܢܐ ܒܨܗܝܘܢ ܟܐܦܐ ܕܬܘܩܠܬܐ ܘܟܐܦܐ ܕܡܟܫܘܠܐ ܘܡܢ ܕܒܗ ܢܗܝܡܢ ܠܐ ܢܒܗܬ.

ܦܘܠܓܐ ܝ

1 ܐܚܝ ܨܒܝܢܐ ܕܠܒܝ ܘܒܥܘܬܝ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ ܡܛܠܬܗܘܢ ܕܢܚܘܢ. 2 ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܕܛܢܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܐܠܐ ܠܐ ܒܝܕܥܬܐ.

Lectio peregrinorum.

22 *Sin volens Deus ostendere iram suam, & patefacere potentiam suam, intulit plurima longanimitate sua iram aduersus vasa iræ consummata ad exitium:* 23 *Et effudit miserationes suas in vasa misericordiæ, quæ parata sunt Deo ad gloriam?*

24 *Quippe nos sumus vocati non tantùm ex Jihoudæis, sed etiam ex Gentibus.*

25 *Sicut & in Houschoo dixit: Vocabo eos qui non erãt populus meus, Populum meum; & quæ misericordiam non erat consecuta, Misericordiam consecutam.*

26 *Futurum est enim in loco vbi vocabantur, Non populus meus; illic vt vocentur, Filij Dei viuentis.*

27 *Eschaio porrò prædicat de filiis Jsroiel: Si fuerit numerus filiorum Isroiel sicut arena maris, reliquiæ eorum seruabuntur.*

28 *Sermonem ad consummationem contulit & præcidit, eumque præstabit Dominus super terram.*

29 *Et quemadmodum prædixerat ipse Eschaio: Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis superstitem* [semen], *vt Sedoum facti fuissemus, & Omouro fuissemus similes.*

De introitu Domini nostri in templum, & de Prophetis & Apostolis.

30 *Quid igitur dicemus? Gentes quæ non currebant post iustitiam, assecutas fuisse iustitiam; iustitiam verò eam, quæ est ex fide.*

31 *Jsroiel autem qui currebat post Legem iustitiæ, Legem iustitiæ non fuisse assecutum.*

32 *Quamobrem? quia non ex fide, sed ex operibus Legis. Jmpegerunt enim ad lapidem offendiculi.*

33 *Sicut scriptum est: Ecce pono in Tzehioun lapidem offendiculi, & petram offensionis; & qui credit in eum, pudore non suffundetur.*

CAP. X.

1 *FRatres, voluntas cordis mei, & deprecatio mea quæ fit ad Deum pro ipsis, est vt seruentur.*

2 *Testor enim de eis, ipsos zelum Dei habere, sed non in scientia.*

קרינא דאכסניא יז

22 אן דין צבא אלהא דנחוא רוגזה ונודע חילה איתי בסוגאא דמגרת רוחה רוגזא על מאנא דרוגזא דגמירין לאבדנא ׃ 23 ואשפע רחמוהי על מאנא דרחמא דמטיבין הוו לאלהא לתשבוחתא ׃ 24 דאיתין חנן קריא לא הוא בלחוד מן יהודיא אלא אף מן עממא ׃ 25 איכנא דאף בהושע אמר דאקרא לאילין דלא הוו עמי עמא דילי ולדלא אתרחמת אתרחמת ׃ 26 נהוא גיר בדוכתא כד דמתקרין הוו לא עמי תמן נתקרון בניא לאלהא חיא ׃ 27 אשעיא דין אכרז על בני יסריל דאן נהוא מנינא דבני יסריל איך חלא דבימא שרכנא דמנהון נחא ׃ 28 מלתא גרם ופסק ונעבדיה מריא על ארעא ׃

קרא ש׳ גרים חיוא
ידע חוכל מן אתא
בהמן ארך אפים מן
נגר אבר שפע שפך
כ׳ ים טים שבח
אית יש קרא רחם
בסקים איה
קרא כרז מנא
חול יתרון או שאר
חיא מלל גרם

22 * Quòd si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia, vasa irę aptata in interitum,

23 * Vt ostenderet diuitias glorię suæ in vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam.

24 * Quos & vocauit nos, non solùm ex Iudæis, sed etiam ex Gentibus:

25 * Sicut in Osee dicit: Vocabo non plebem meam, Plebem meam: & non dilectam, Dilectam: & non misericordiam consecutam, Misericordiam consecutam.

26 * Et erit, in loco vbi dictum est eis, Non plebs mea vos: ibi vocabuntur Filij Dei viui.

27 * Isaias autē clamat pro Israel: Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquiæ saluæ fient.

28 * Verbum enim consummans, & abbreuians in æquitate: quia verbum breuiatum faciet Dominus super terram.

29 * Et sicut prędixit Isaias: Nisi Dominus sabbaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha similes fuissemus.

30 * Quid ergo dicemus? Quòd Gentes quæ non sectabantur iustitiam, apprehenderunt iustitiam, iustitiam autem quæ ex fide est.

31 * Israel verò † sectando Legem iustitię, in Legem iustitiæ non peruenit.

32 * Quare? quia non ex fide, sed quasi ex operibus. offenderunt enim in lapidem offensionis,

33 * Sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petrã scandali: & omnis qui credit in eum, non confundetur.

Osee 2. d.23 1.Pet. 2. b.10 — Osee 1. d.10 — Isa. 10. c.22 Osee 1. d.10 — Isa. 1. a.9 — † sectans — Isa. 8. c.14.28. 1.Pet. 2. b.7 — † quidem

CAP. X.

1 FRatres, voluntas quidem cordis mei, & obsecratio ad Deum, sit pro illis in salutem. A

2 * Testimonium enim perhibeo illis quòd ęmulationem † Dei habēt, sed non secundùm scientiam.

22 * εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν;

23 * καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν·

24 * οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν·

25 * ὡς καὶ ἐν τῷ ὠσηὲ λέγει, καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην·

26 * καὶ ἔσαι, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐῤῥέθη αὐτοῖς, οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

27 * ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ ἰσραὴλ, ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σωθήσεται.

28 * λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς·

29 * καθὼς προείρηκεν ἡσαΐας, εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς γόμοῤῥα ἂν ὡμοιώθημεν.

30 * τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως·

31 * ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε.

32 * διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος·

33 * καθὼς γέγραπται, ἰδοὺ τίθημι ἐν σιὼν λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται.

ι'.

1 * Ἀδελφοὶ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν θεὸν, ὑπὲρ τοῦ ἰσραήλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν.

2 * μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν·

29 ואיך מדם דקדם אמר הו אשעיא דאלו לא מריא צבאות [h]אותר לן [i]סרידא איך סדום [k]הוין הוין ולעמורא [l]מתדמין הוין ׃ [a]דמעלתה דמרן לחיכלא ודנביא ודשליחא יח 30 מנא הכיל [b]נאמר דעממא דלא [c]רהטין הוו בתר [d]כאנותא [e]אדרכו כאנותא כאנותא דין אידא דמן [f]הימנותא היו ׃ 31 יסריל דין דרהט הוא בתר נמוסא דכאנותא לנמוסא דכאנותא לא [g]אדרך ׃ 32 מטל מנא מטל דלא הוא מן הימנותא אלא מן עבדוהי דנמוסא [h]אתתקלו גיר בכאפא [h]דתוקלתא ׃ 33 איך דכתיב דהא [i]סאם אנא בצהיון כאפא דתוקלתא וכאפא [k]דמכשולא ומן דבה נהימן לא [l]נבהת ׃ קפלאון י 1 אחי [a]צבינא דלבי [b]ובעותי דלות אלהא חלפיהון [c]דנחון ׃ 2 [z]מסהד אנא גיר עליהון [e]דטננא דאלהא אית בהון אלא לא [f]בידעתא ׃

[h]יתר [i]שריד [k]הוא [l]דמא [a]עול [b]אמר [c]רהט [d]צדקה מן כון [e]השיגו מן [f]דרך [g]חימן השיג [h]תקל [i]סום [k]כשל [l]בהת בוש [a]צבא [b]בעא [c]חוא [d]סהד [e]טנן קנא [f]ידע

3 ܙܕܝܩܘܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܝܕܥܘ. ܐܠܐ ܒܥܘ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܕܢܦܫܗܘܢ ܢܩܝܡܘܢ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܠܙܕܝܩܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܐܫܬܥܒܕܘ.
4 ܫܘܠܡܗ ܓܝܪ ܕܢܡܘܣܐ ܡܫܝܚܐ ܗܘ. ܠܙܕܝܩܘܬܐ ܠܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ

5 ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܗܟܢܐ ܟܬܒ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܒܢܡܘܣܐ. ܕܡܢ ܕܢܥܒܕ ܗܠܝܢ ܢܚܐ ܒܗܝܢ.
6 ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܢ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪܐ. ܕܠܐ ܬܐܡܪ ܒܠܒܟ ܕܡܢܘ ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ ܘܐܚܬ ܠܡܫܝܚܐ.
7 ܘܡܢܘ ܢܚܬ ܠܬܗܘܡܐ ܕܫܝܘܠ ܘܐܣܩ ܠܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ.
8 ܐܠܐ ܡܢܐ ܐܡܪ. ܩܪܝܒ ܗܘ ܠܟ ܦܬܓܡܐ ܠܦܘܡܟ ܘܠܠܒܟ. ܗܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܡܟܪܙܝܢܢ.
9 ܘܐܢ ܬܘܕܐ ܒܦܘܡܟ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܘܬܗܝܡܢ ܒܠܒܟ ܕܐܠܗܐ ܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܬܐܚܐ.
10 ܠܒܐ ܓܝܪ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܡܙܕܕܩ. ܘܦܘܡܐ ܕܡܘܕܐ ܒܗ ܚܝܐ.
11 ܐܡܪ ܓܝܪ ܟܬܒܐ. ܕܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ ܢܒܗܬ.
12 ܘܒܗܕܐ ܠܐ ܦܪܫ ܠܐ ܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐ ܐܪܡܝܐ. ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܡܪܝܐ ܕܟܠܗܘܢ. ܕܥܬܝܪ ܒܟܠ ܕܩܪܐ ܠܗ.
13 ܟܠ ܓܝܪ ܕܢܩܪܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܢܚܐ.
14 ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܢܩܪܘܢ ܠܗ ܐܠܐ ܐܢ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܢܗܝܡܢܘܢ ܠܗ ܐܠܐ ܐܢ ܫܡܥܘܗܝ. ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܢܫܡܥܘܢ ܕܠܐ ܟܪܘܙܐ.
15 ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܢܟܪܙܘܢ ܐܢ ܠܐ ܢܫܬܕܪܘܢ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܡܐ ܝܐܝܢ ܪ̈ܓܠܝܗܘܢ ܕܡܣܒܪܝ ܫܠܡܐ. ܘܕܡܣܒܪܝ ܛܒ̈ܬܐ.
16 ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܟܠܗܘܢ ܐܫܬܡܥܘ ܠܣܒܪܬܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܐܫܥܝܐ ܓܝܪ ܐܡܪ. ܡܪܝ ܡܢܘ ܗܝܡܢ ܠܒܪܬ ܩܠܢ.
17 ܡܟܝܠ ܗܝܡܢܘܬܐ ܡܢ ܡܫܡܥܬ ܐܕܢܐ ܗܝ. ܘܡܫܡܥܬ ܐܕܢܐ ܡܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ.
18 ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܫܡܥܘ. ܘܗܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܢܦܩ ܒܪܬ ܩܠܗܘܢ. ܘܒܣܘܦܝܗ ܕܬܐܒܝܠ ܡܠܝܗܘܢ.
19 ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܝܣܪܝܠ. ܩܕܡܝܐ ܡܘܫܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪ. ܐܢܐ ܐܛܢܟܘܢ ܒܥܡܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܐ. ܘܒܥܡܐ ܣܟܠܐ ܐܪܓܙܟܘܢ.

3 *Iustitiam porrò Dei ignorarunt, sed studuerunt propriam iustitiam constituere: & propterea iustitiæ Dei non fuerunt subiecti.
4 *Scopus enim Legis Meschicho est, ad iustitiam cuilibet in ipsum credenti.

Infra Pentecosten.

5 *Siquidem Mousche ita descripsit iustitiã quæ est ex Lege, dicens: Quòd qui ea peregerit, per ipsa viuet.
6 *Iustitia verò quæ est ex fide, ita dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis scandit cælos, & Meschicho deduxit?
7 *Et quis descendit in abyssum inferorũ, & eduxit Meschicho ex mortuis?
8 *Sed quid ait? Prope te est verbum in ore tuo & in corde tuo. Hic est sermo ille fidei, quem prædicamus.
9 *Quod si confitearis ore tuo Dominum nostrum Ieschua, & credideris corde tuo Deum excitasse eum à mortuis, seruaberis.
10 *Cor enim quod credit in eum, iustificatur, & os quod confitetur eum, seruatur.
11 *Dicit enim Scriptura: Quisquis credit in eum, pudore non suffunditur.
12 *Et in hoc quidem non distinguit neque Ihoudæos, neque Arameos [Gentiles]: vnus est enim Dominus omnium, qui diues est in quemlibet à quo inuocatur.
13 *Quisquis enim inuocauerit nomen Domini, seruabitur.
14 *Quomodo igitur inuocabunt eum, in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei, de quo non audierunt? aut quomodo audient absque concionatore?
15 *Aut quomodo concionabuntur, nisi missi fuerint? Prout scriptum est: Quàm speciosi pedes euangelizantium pacem, & euangelizantium bona!
16 *Sed non omnes auscultarunt nuntiationi Euangelij. Eschaio enim ait: Domine mi, Quis credidit filiæ vocis nostræ?
17 *Ergo fides ex auditu auris est, & auditus auris ex verbo Dei.
18 *At inquam, annon audierunt? Et ecce, In omnem terram exiuit filia vocis eorum, et in fines orbis sermones eorum.
19 *Sed inquam, nunquid non cognouit Israel? Primus Mousche ita dixit: Ad æmulationem prouocabo vos per populum, qui non est populus, & per gentem immorigeram vos commouebo ad iram.

---

3 כאנותה דין דאלהא לא ידעו אלא בעו דכאנותא דנפשהון נקימון ומטל הנא לכאנותה דאלהא לא אשתעבדו ׃
4 סכה גיר דנמוסא משיחא הו לכאנותא לכל דמהימן בה ׃
5 מושא גיר הכנא כתב כאנותא דבנמוסא דמן דנעבד הלין נחא בהין ׃ 6 כאנותא דין בהימנותא הכנא אמרא דלא תאמר בלבך דמנו סלק לשמיא ואחת למשיחא ׃ 7 ומנו נחת לתהומא דשיול ואסק למשיחא מן בית מיתא ׃
8 אלא מנא אמר קריב הו לך פתגמא לפומך וללבך הנא הי מלתא דהימנותא דמכרזינן ׃
9 ואן תודא בפומך במרן ישוע ותהימן בלבך דאלהא אקימה מן בית מיתא תאחא ׃ 10 לבא גיר דמהימן בה מזדדק ופומא דמודא בה חיא ׃
11 אמר גיר כתבא דכל דמהימן בה לא נבהת ׃

כון בעא צדקה קום שעבד סכא צפה חימן אמר תהומא שיול נסק מית מלל חימן כרז קום

3 * Ignorantes enim iustitiam Dei, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti.

4 *Finis enim Legis, Christus †: ad iustitiam omni credenti.

5 *Moyses enim scripsit: Quoniam iustitiam quæ ex Lege est qui fecerit homo, viuet in ea.

6 * Quę autem ex fide est iustitia, sic dicit: Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in cælum? id est, Christum deducere. B

7 *Aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum à mortuis reuocare.

8 * Sed quid dicit Scriptura? Propè est verbum in ore tuo, & in corde tuo. hoc est verbum fidei quod prædicamus.

9 * Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quòd Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris.

10 * Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. C

11 * Dicit enim Scriptura: Omnis qui credit in illum, non confundetur.

12 * Non enim est distinctio Iudæi & Græci: nam idem Dominus omnium, diues in omnes qui inuocant illum.

13 * Omnis enim quicunque inuocauerit nomen Domini, saluus erit.

14 * Quomodo ergo inuocabunt in quē non crediderunt? Aut quomodo credēt ei quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante?

15 * Quomodo verò prædicabunt, nisi mittātur? sicut scriptum est: Quàm speciosi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona!

16 *Sed non omnes † obediunt Euāgelio. Isaias enim dicit, Domine, quis credidit D auditui nostro? 17 * Ergo fides ex auditu: auditus autem per verbum Christi.

18 * Sed dico: Nunquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. 19 * Sed dico, Nunquid Israel non cognouit? Primus Moyses dicit, Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem: in gentem insipientem, in iram vos mittam.

Margin: † al. / Leu. 18. 5 / Ezec. 20. 11 / Deut. 30. c. 12 / Deut. 30. c. 14 / Isai. 28. c. 16 / Ioel. 2. 32 / Act. 2. c. 21 / Isai. 52. Nah. 1. d. 15 / † obediunt / Isai. 53. a. 1 / Ioan. 12. f. 38 / Psal. 18. a. 5 / Deut. 32. c. 21

3 * ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.

4 * τέλος γὰρ νόμου χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

5 * Μωυσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς·

6 * ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει, μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τουτέστι χριστὸν καταγαγεῖν.

7 * ἢ, τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τουτέστι χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.

8 * ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. τουτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν·

9 * ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·

10 * καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν·

11 * λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, ὅτι πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται.

12 * οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ ἰουδαίου τε καὶ ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν·

13 * πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.

14 * πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος;

15 * πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται, ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

16 * ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. ἡσαΐας γὰρ λέγει, κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;

17 * ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος θεοῦ.

18 * ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

19 * ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω ἰσραήλ; πρῶτος μωυσῆς λέγει, ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει· ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.

---

12 וּבְהָדָא לָא פְּרַשׁ לָא לִיהוּדָיֵא וְלָא [y] לַאֲרָמָיֵא חַד הוּ גֵיר מָרְיָא דְּכֻלְּהוּן [z] דְּעַתִּיר בְּכֻל דְּקָרֵא לֵהּ׃ 13 כֻּל גֵּיר [a] דְּנֶקְרֵא שְׁמֵהּ דְּמָרְיָא [b] נֵחֵא׃ 14 אַיכַנָא הָכִיל נֶקְרוּן לַאינָא דְּלָא הַימֵנוּ בֵהּ אוֹ אַיכַנָא [c] נְהַימְנוּן לְהַו דְּלָא שְׁמַעוּהִי אוֹ אַיכַנָא נֶשְׁמְעוּן דְּלָא [d] מַכְרְזָנָא׃ 15 אוֹ אַיכַנָא נַכְרְזוּן אֶן לָא [e] נֶשְׁתַּלְחוּן אַיךְ דַּכְתִיב דְּמָא [f] יָאין רַגְלַיהוּן [g] דַּמְסַבְּרֵי שְׁלָמָא וְדַמְסַבְּרֵי [h] טָבָתָא׃ 16 אֶלָּא לָא הֲוַו כֻּלְּהוּן [i] אֶשְׁתַּמַּעוּ לַסְבַרְתָּא [k] דְּאֶוַנְגֶּלְיוֹן אֶשַׁעְיָא גֵיר אָמַר מָרִי מַנוּ הַימֵן [l] לְבַרְתְּ קָלַן׃ 17 מְכִיל [m] הַימָנוּתָא מֶן מַשְׁמַע [n] אֶדְנָא הִי וּמַשְׁמַע אֶדְנָא מֶן [o] מֶלְּתָא דַּאלָהָא׃ 18 אֶלָּא אָמַר אֶנָא דַּלְמָא לָא שְׁמַעוּ וְהָא בְּכֻלָּהּ אַרְעָא נֶפְקַת [p] בַּרְתְּ קָלְהוּן [q] וּבְסוֹפֵיהּ דְּתֵבֵיל [r] מֶלַּיהוּן׃ 19 אֶלָּא אָמַר אֶנָא דַּלְמָא לָא יְדַע יִסְרָיֵל קַדְמָיָא מוּשֶׁא הָכַנָא אָמַר [s] אַטְנְכוּן בְּעַם דְּלָא עַם וּבְעַמָּא דְּלָא [t] מֶתְּחַכַּם [x] אַרְגֵּזְכוּן׃

y גוים z שעשיר a קְרָא b חָיָא c הֵימִין d כְּרֹז e שָׁלַח f יָאֶה יפה g סַבַּר בשר h טוֹב i שְׁמַע k מן לשון יון l לבת קולנו m הֵימִין n אֹזֶן o מַלַּל p בת קולם q סוף r מַלַּל s טְנַן קנא t בּוּס הקשיב x רְגַז

20 ܐܫܥܝܐ ܕܝܢ ܐܡܪܚ ܘܐܡܪ. ܕܐܬܚܙܝܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܒܥܘܢܢܝ. ܘܐܫܬܟܚܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܠܝ ܠܐ ܫܐܠܘ.
21 ܠܐܝܣܪܝܠ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܕܦܫܛܬ ܐܝܕܝ ܝܘܡܐ ܟܠܗ ܠܘܬ ܥܡܐ ܕܡܬܚܪܐ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣ.

ܩܪܝܢܐ ܕܬܠܬܐ ܕܚܫܐ ܓ

ܩܦܠܐܘܢ ܝܐ

1 ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܕܚܩܗ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ. ܚܣ. ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܐܝܣܪܝܠ ܐܢܐ. ܡܢ ܙܪܥܗ ܕܐܒܪܗܡ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. 2 ܠܐ ܕܚܩ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ ܐܝܢܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܝܕܝܥ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܟܬܒܐ ܕܐܠܝܐ ܡܢܐ ܐܡܪ. ܟܕ ܩܒܠ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܘܐܡܪ. 3 ܡܪܝ ܠܢܒܝܝܟ ܩܛܠܘ. ܘܠܡܕܒܚܝܟ ܣܚܦܘ. ܘܐܢܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕܝ ܐܫܬܚܪܬ. ܘܒܥܝܢ ܠܢܦܫܝ. 4 ܘܐܬܐܡܪ ܠܗ ܒܓܠܝܢܐ. ܕܗܐ ܫܒܩܬ ܠܢܦܫܝ ܫܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ. ܐܝܠܝܢ ܕܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܠܐ ܒܪܟܘ. ܘܠܐ ܣܓܕܘ ܠܒܥܠܐ.
5 ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ. ܫܪܟܢܐ ܗܘ ܐܫܬܚܪ ܒܓܒܝܬܐ ܕܛܝܒܘܬܐ. 6 ܐܢ ܕܝܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܒܕܐ. ܘܐܠܐ ܠܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܒܥܒܕܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܐܠܐ ܠܐ. ܥܒܕܐ ܠܐ ܗܘܐ ܥܒܕܐ. 7 ܡܢܐ ܗܟܝܠ. ܗܝ ܕܒܥܐ ܗܘܐ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܐܫܟܚܗ. ܓܒܝܬܐ ܕܝܢ ܐܫܟܚܬܗ. ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܬܥܘܪܘ ܒܠܒܗܘܢ. 8 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܝܗܒ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܡܢܟܪܝܢܝܬܐ. ܘܥܝܢܐ ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܒܗܝܢ. ܘܐܕܢܐ ܕܠܐ ܢܫܡܥܘܢ ܒܗܝܢ. ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. 9 ܘܕܘܝܕ ܬܘܒ ܐܡܪ. ܢܗܘܐ ܦܬܘܪܗܘܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܠܦܚܐ. ܘܦܘܪܥܢܗܘܢ ܠܬܘܩܠܬܐ. 10 ܢܚܫܟܢ ܥܝܢܝܗܘܢ ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܚܨܗܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܢܗܘܐ ܟܦܝܦ. 11 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ. ܕܠܡܐ ܐܬܬܩܠܘ ܐܝܟ ܕܢܦܠܘܢ. ܚܣ. ܐܠܐ ܒܬܘܩܠܬܗܘܢ ܗܘܬ ܚܝܐ ܠܥܡܡܐ. ܠܛܢܢܘܬܗܘܢ. 12 ܘܐܢ ܬܘܩܠܬܗܘܢ ܗܘܬ ܥܘܬܪܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܒܨܝܪܘܬܗܘܢ ܥܘܬܪܐ ܠܥܡܡܐ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܫܘܡܠܝܗܘܢ.

20 *Eſchaio autem auſus eſt dicere : Viſus ſum ab iis qui non quærebant me, & inuentus ſum ab iis qui de me non interrogabant.*
21 *Iſroieli verò dicit : Expādi manus meas tota die ad populum ira percitum, et non acquieſcentem.*

Lectio tertia Feriæ Paſſionis.

CAP. XI.

1 *SEd inquam ego, nunquid depulit Deus populum ſuum? Abſit. Nam & ego ſum ex Iſroiel, ex ſemine Abrohom, ex proſapia*
2 *Beniomen. Non depulit Deus populum ſuum, qui fuit ei præcognitus. An neſcitis Scripturam de Ilio quid dicat : quomodo inuocet Deum aduerſus Iſroiel? & ait:*
3 *Domine mi, Prophetas tuos trucidarūt, & altaria tua euerterunt, ac ego ipſe tantū relictus ſum, quæruntque animam meam.*
4 *At dictum eſt ei per reuelationem: Ecce reſeruaui mihi ipſi ſeptem millia virorum, qui non flexerunt genua ſua, nec adorauerunt Baalo.*
5 *Ita & hoc tempore reliquiæ remanſerunt per electionem gratiæ.*
6 *Sed ſi per gratiam, non iam ex operibus, alioquin gratia nō eſt gratia. Sin ex operibus, non eſt ex gratia; alioquin opus non eſt opus.*
7 *Quid ergo? Quod requirebat Iſroiel non inuenit; electio verò inuenit, cæteri autem corde ſuo obcæcati ſunt;*
8 *(Sicut ſcriptum eſt : Dedit eis Deus Spiritum ſtupiditatis, vt oculis non videant, & auribus non audiant) vſque ad hodiernum diem.*
9 *Et Dauid rurſus ait : Fiat menſa eorum coram ipſis pro laqueo, & retributio eorum pro offendiculo.*
10 *Caligine obducantur oculi eorum ne videant, & tergum eorum ſemper incuruetur.*
11 *Ego verò dico, Nunquid impegerunt vt ruerent? Abſit. ſed per eorū lapſum vita [ſalus] obuenit Gentibus, vt eos ad æmulationem prouocaret.*
12 *Quòd ſi lapſus eorū fuit opulentia mundo, & eorum condemnatio diuitiæ Gentibus, quanto magis eorum plenitudo?*

20 אשעיא דין אמרח ואמר דאתחזית לאילין דלא בעאונני ואשתכחת לאילין דעלי לא שאלו : 21 לאיסריל דין אמר דפשטת אידי יומא כלה לות עמא דמתחרא ולא מתטפיס : קריינא דתלתא דחשא ג קפלאון יא
1 אלא אמר אנא דלמא דחקה אלהא לעמה חס אף אנא גיר מן יסריל אנא מן זרעה דאברהם מן שרבתא דבנימין : 2 לא דחק אלהא לעמה אינא דמן קדים ידיע הוא לה או לא ידעין אנתון בכתבא דאליא מנא אמר כד קבל הוא לאלהא על יסריל ואמר : 3 מרי לנביך קטלו ולמדבחיך סחפו ואנא הו בלחודי אשתחרת ובעין לנפשי : 4 ואתאמר לה בגליגא דהא שבקת לנפשי שבעא אלפין גברין אילין דעל בורכיהון לא ברכו ולא סגדו לבעלא : 5 הכנא אף בזבנא הנא שרכנא הו אשתחר בגביתא דטיבותא :

חזא בעא ומצאתי שכח פשט ידי חרא טפס הקשיב קריא חשש דחק דחה גדף משפחה קורא רבח זבח שחר שאר בעא אמר גליא ברך כרע שחר גבא טוב

20 * Isaias autem audet, & dicit, Inuentus sum à non quærentibus me: palàm apparui iis, qui me non interrogabant. (Isai. 65. a.1)

21 * Ad Israel autem dicit: Tota die expandi manus meas ad populum non credentem, † & contradicentem. (Isai. 65. a.2; sed)

CAP. XI.

1 DIco ergo: Nunquid Deus repulit populum suum? Absit. Nam & ego Israelita sum, ex semine Abraham, de tribu Beniamin. A

2 * Non repulit Deus plebem suam, quam præsciuit. An nescitis in Elia quid dicit Scriptura: quemadmodum interpellat Deum aduersum Israel?

3 * Domine, Prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. (3. Reg. 19.b.10.)

4 * Sed quid dicit illi diuinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curuauerunt genua † Baal. (3. Reg. 19.d.18.; ante)

5 * Sic ergo & in hoc tempore, reliquię secundùm electionem gratiæ † saluæ factæ sunt. (Dei)

6 * Si autem gratia, iam non ex operibus. alioquin gratia iam non est gratia. B

7 * Quid ergo? quod quærebat Israel, hoc non est consecutus: electio autem consecuta est: cæteri verò excæcati sunt.

8 * Sicut scriptum est: Dedit illis Deus spiritum compunctionis: oculos, vt non videant: & aures, vt non audiant vsque in hodiernum diem. (Isa. 6.c.9; Mat. 13. b.14; Ioh. 12. f.40; Act. 28. f.26)

9 * Et Dauid dicit: Fiat mensa eorum † in laqueū & in captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. (Psal. 68. c.23; coram ipsis)

10 * Obscurentur oculi eorum, ne videant: & dorsum eorum semper incurua.

11 * Dico ergo: Nunquid sic offenderunt vt caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est Gentibus, vt illos æmulentur.

12 * Quòd si delictum illorum diuitiæ sunt mundi, & diminutio eorum diuitiæ Gentium, quantò magis plenitudo eorum?

20 * ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει, εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν· ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.

21 * πρὸς δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει, ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

ια.

1 * Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος ἀβραὰμ, φυλῆς βενιαμίν.

2 * οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ ἰσραὴλ, λέγων,

3 * κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.

4 * ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ βάαλ.

5 * οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν.

6 * εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον, οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον.

7 * τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν·

8 * καθὼς γέγραπται, ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

9 * καὶ δαβὶδ λέγει, γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς·

10 * σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.

11 * λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς.

12 * εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

6 אן דין [q] בטיבותא לא הוא מן עבדא ואן לא טיבותא לא [r] איתיה [s] טיבותא אן דין בעבדא לא הוא מן טיבותא
ואן לא עבדא לא איתוהי עבדא ׃ 7 מנא הכיל הי דבעא הוא יסריל לא אשכח [t] גביתא דין [u] אשכחת [x] שרכהון
דין [y] אתעורו בלבהון ׃ 8 איכנא דכתיב דיהב להון אלהא רוחא [z] מדעדניתא ועינא דלא [a] נבחרון בהין [b] ואדנא
דלא נשמעון עדמא ליומא דיומנא ׃ 9 ודויד תוב אמר נהוא [c] פתורהון קדמיהון לפחא [d] ופורענהון [e] לתוקלתא ׃
10 [f] נחשכן עיניהון דלא [g] נחזון וחצהון בכלזבן נהוא כפיף ׃ 11 אמר אנא דין דלמא אתתקלו איך [h] דנפלון
חס אלא [i] בתוקלתהון דילהון הוו חיא לעממא [k] לטננהון ׃ 12 ואן תוקלתהון הות עותרא לעלמא [l] ותיבותהון
עותרא לעממא כמא הכיל [m] שומליהון ׃

[q] בחן [r] אית יש [s] חן [t] גבא
[u] שכח מצא שארם [y] עור
[z] שממון
[a] בחר הביט [b] ואזנים
[c] שולחנם [d] וגמולם
[e] תקל [f] חשך [g] חזא
[h] נפל [i] תקל כשל
[k] לקנאתם
[l] חוב [m] שמלא מלא

Dominica Ouschano.

13 [a] Vos autem alloquor Gentes, ego qui sum Apostolus Gentium, ministerium meum

14 cohonesto: [b] Si fortè ad æmulationem prouocem filios carnis meæ, [consanguineos meos,] & seruem quosdam ex ipsis.

15 [c] Si enim eorum reprobatio in reconciliationem mundo cessit, quidnam ergo erit eorum restitutio, nisi vita ex mortuis?

16 [d] Sed si primitiæ sanctæ, & massa: & si radix sancta est, sic etiam rami.

17 [e] Quod si ex ramis nonnulli amputati sunt, tuque quum esses olea syluestris, insitus es in locum ipsorum, & factus es particeps radicis ac pinguedinis ipsius oleæ:

18 [f] Ne tete efferas aduersus ramos: quòd si teipsum extuleris, non tu sustines radicem, sed ipsa radix sustinet te.

19 [g] Jam verò dices: Amputati sunt rami, vt ego in locum ipsorum insererer.

20 [h] Pulchrè. illi quidem, quia non crediderunt, amputati sunt; tu verò per fidem stetisti: ne effertor mente tua, sed time.

21 [i] Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit, ne tibi quidem fortè parcet.

22 [k] Vide igitur benignitatem & seueritatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt seueritatem; in te verò benignitatem, si permanseris in ipsa benignitate, alioquin tu quoque amputaberis.

23 [l] Et illi nisi permanserint in defectu fidei suæ, ipsi quoque inserentur. siquidem potest Deus rursum eos inserere.

24 [m] Nam si tu ex tua olea syluestri naturali amputatus es, & præter naturam tuam insitus es in oleam optimam, quanto magis ergo ii si inserantur in oleam suam naturalem!

25 [n] Velim autem vos scire, fratres mei, hoc arcanum; (vt ne sitis sapientes propria opinione) obcæcationem cordis ex modico loco [ex parte] accidisse Jsroieli, vsquedum introierit plenitudo Gentium.

26 [o] Et tunc omnis Jsroiel seruabitur: sicut scriptum est: Veniet ex Tzehioun Redēptor ille, & auertet iniquitatem à Iaakoub.

27 [p] Tuncque habebunt fœdus illud quod à me est, quum remiserim ipsis peccata eorum.

דְּחַד בְּשַׁבָּא דְּאוּשַׁעְנָא כא 13 לְכוֹן דֵּין אָמַר אֲנָא לְעַמְמֵא אֶנָא [a] דְּאִיתַי שְׁלִיחָא דְּעַמְמֵא [b] לְתֶשְׁמֶשְׁתִּי מְשַׁבַּח אֲנָא ׃ 14 דַּלְמָא [c] אַטֵּן לִבְנַי בֶּסְרִי וְאַחֵא אֱנָשִׁין מֶנְהוֹן ׃ 15 אֶן גֵּיר [d] מְסַחְלִינוּתְהוֹן [e] תַּרְעוּתָא לְעָלְמָא הֲוָת כְּמָא הָכִיל [f] פּוּנָיְהוֹן אֶלָּא חַיֵּא דְּמֶן בֵּית [g] מִיתָא ׃ 16 אֶן דֵּין רִשִׁיתָא קַדִּישָׁא אַף גְּבִילְתָא וְאֶן עֶקְּרָא קַדִּישׁ הוּ אַף [h] סַוְכֵּא ׃ 17 וְאֶן מֶן סַוְכֵּא [i] אֶתְפְּשַׁחוּ וְאַנְתְּ [k] דְּזַיְתָא אַנְתְּ דְּבַרָא [l] אֶתְטְעֶמְתְּ [m] בְּדוּכְיָתְהֵין וַהְוַית [n] שַׁוְתָּפָא לְעֶקַּרֵה [o] וַלְשׁוּמְנֵה דְּזַיְתָא ׃ 18 לָא [p] תֶשְׁתַּבְּהַר עַל סַוְכֵּא אֶן דֵּין [p] מֶשְׁתַּבְּהַר אַנְתְּ לָא הֲוָא אַנְתְּ שְׁקִיל לֵה לְעֶקָּרָא אֶלָּא הוּ עֶקָּרָא שְׁקִיל לָךְ ׃ 19 וַכְבַר [q] תֵּאמַר דְּסַוְכֵּא [r] דְּאֶתְפְּשַׁחוּ דְּאֶנָא [s] בְּדוּכְיָתְהֵין [t] אֶתְטְעֶם ׃ 20 שַׁפִּיר הָלֵין מֶטֻל דְּלָא [u] הַימֶנוּ אֶתְפְּשַׁחוּ אַנְתְּ דֵּין [u] בְּהַימָנוּתָא [x] קָמְתְּ לָא תֶתְרִים בְּרֶעְיָנָךְ אֶלָּא דְּחַל ׃ 21 אֶן אַלָהָא גֵּיר עַל סַוְכֵּא דְּמֶן כְּיָנְהֵין

[a] אית [b] שמש [c] טַנַן קנא [d] סְלָא מאס [e] רְעָא רצה [f] תשובתם מן [g] פְּנָא [h] מות [i] סוך [k] פְּשַׁח גזר [l] זַיְת [m] טְעַם [n] במקומן [o] שְׁתַף [p] שְׁמַן התהלל מן [q] שַׁבְחַר [r] אֲמַר [s] פְּשַׁח גזר [t] במקומן [u] טְעַם [x] הַימֶן קום

13 * Vobis enim dico Gentibus, quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo,

14 * Si quo modo ad æmulandum prouocem carnem meam, & saluos faciam aliquos ex illis.

15 * Si enim amissio eorum, reconciliatio est mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis?

16 * Quòd si delibatio sancta est, & massa: & si radix sancta, & rami.

17 * Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis oliuæ factus es.

18 * Noli gloriari aduersus ramos. Quod si gloriaris, non tu radicem portas, sed radix te.

19 * Dicis ergo: Fracti sunt rami, vt ego inserar.

20 * Bene: propter incredulitatem fracti sunt, tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.

21 * Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit, ne fortè nec tibi parcat.

22 * Vide ergo bonitatem & seueritatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu excidêris.

23 * Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur. potens est enim Deus iterum inserere illos.

24 * Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam oliuam; quanto magis ij qui secundùm naturam, inserentur suæ oliuę?

25 * Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (vt non sitis vobisipsis sapientes) quia cæcitas ex parte contigit in Israel, donec plenitudo Gentium intraret:

26 * Et sic omnis Israel saluus fieret, sicut scriptum est: Veniet ex Sion, qui eripiat, & auertat impietatem à Iacob.

27 * Et hoc illis à me testamentum: cùm abstulero peccata eorum.

13 * Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω,

14 * εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν.

15 * εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν;

16 * εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

17 * εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου,

18 * μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων. εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ.

19 * ἐρεῖς οὖν, ἐξεκλάσθησαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.

20 * καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν· σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ·

21 * εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σου φείσεται.

22 * ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν· ἐπὶ δέ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.

23 * καὶ ἐκεῖνοι δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς·

24 * εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

25 * οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ·

26 * καὶ οὕτω πᾶς ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται, ἥξει ἐκ σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ ἰακώβ·

27 * καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

לא חס דלמא אף לא עליך נחוס׃ 22 חזי הכיל בסימותה וקשיותה דאלהא על אילין דנפלו קשיותא עליך דין בסימותא אן תקוא בה בבסימותא ואן לא אף אנת תתפשח׃ 23 והנון אן לא נקוון בחסירות הימנותהון אף הנון נתטעמון משכח גיר אלהא דתוב נטעם אנון׃ 24 אן גיר אנת דמן זיתא אנת דברא הו דבכינך אתפשחת ודלא בכינך אתטעמת בזיתא טבא כמא הכיל הנון אן נתטעמון בזיתא דכינהון׃

25 צבא אנא דין דתדעון אחי ארזא הנא דלא תהוון חכימין ברעין נפשכון דעוירותא לבא מן אתר קליל הות ליסריל עדמא דנעול מוליא דעממא׃ 26 והידין כלה יסריל נחא איכנא דכתיב דנאתא מן צהיון פרוקא ונהפך עולא מן יעקוב׃ 27 והידין תהוא להון דיתיקא הי דמן לותי מא דשבקת להון חטהיהון׃

חוס סלח · חזא · קשא · קוא עמר · פשח גזר · קוא · חסר · הימן · טעם · שכח יכל · כון · פשח · טעט · טוב · ידע סוד הזה · רעא · רצה · עור · עול · מלא · חוא · אתא · פודה · בריח מן לשון יון

28 ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܝܢ ܒܥܠܕܒܒܐ ܐܢܘܢ ܡܛܠܬܟܘܢ. ܘܒܓܒܝܬܐ ܚܒܝܒܝܢ ܐܢܘܢ ܡܛܠ ܐܒܗܬܐ. 29 ܠܐ ܓܝܪ ܗܦܟ ܐܠܗܐ ܒܡܘܗܒܬܗ ܘܒܩܪܝܢܗ. 30 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܐܠܗܐ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܗܫܐ ܐܬܚܢܢܬܘܢ ܡܛܠ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܗܘܢ ܕܗܢܘܢ. 31 ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܠܝܢ ܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ ܗܫܐ ܠܪܚܡܐ ܕܥܠܝܟܘܢ. ܕܐܦ ܥܠܝܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܪ̈ܚܡܐ. 32 ܚܒܫ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܠܟܠܢܫ ܒܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ. ܘܕܥܠ ܟܠ ܐܢܫ ܢܪܚܡ. 33 ܐܘ ܥܘܡܩܐ ܕܥܘܬܪܐ ܘܚܟܡܬܐ ܘܡܕܥܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܐܢܫ ܠܐ ܡܫ ܕܝܢܘܗܝ. ܘܐܘܪ̈ܚܬܗ ܠܐ ܡܬܥܩܒܢ. 34 ܡܢܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܪܥܝܢܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘ ܡܢܘ ܗܘܐ ܠܗ ܒܥܠ ܡܠܟܐ. 35 ܐܘ ܡܢܘ ܩܕܡ ܝܗܒ ܠܗ ܘܗܟܢ ܢܣܒ ܡܢܗ. 36 ܡܛܠ ܕܟܠ ܡܢܗ ܘܟܠ ܒܗ ܘܟܠ ܒܐܝܕܗ. ܕܠܗ ܬܫܒ̈ܚܢ ܘܒܘܪ̈ܟܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ.

ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܥܐܠ ܨܘܡܐ ܩܦܠܐܘܢ ܝܒ

1 ܒܥܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܒܪܚܡܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܕܬܩܝܡܘܢ ܦܓܪܝܟܘܢ ܕܒܚܬܐ ܚܝܬܐ ܘܩܕܝܫܬܐ ܘܡܩܒܠܬܐ ܠܐܠܗܐ. ܒܬܫܡܫܬܐ ܡܠܝܠܬܐ. 2 ܘܠܐ ܬܬܕܡܘܢ ܠܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܐܠܐ ܐܫܬܚܠܦܘ ܒܚܘܕܬܐ ܕܡܕܥܝܟܘܢ. ܘܬܗܘܘܢ ܦܪܫܝܢ ܡܢܐ ܗܘ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܛܒܐ ܘܡܩܒܠܐ ܘܓܡܝܪܐ. 3 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ ܠܟܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܪܥܝܢ ܠܒܪ ܡܢ ܡܐ ܕܘܠܐ ܕܢܬܪܥܘܢ. ܐܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܪܥܝܢ ܒܢܟܦܘܬܐ. ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܦܠܓ ܠܗ ܐܠܗܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܡܫܘܚܬܐ. 4 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܚܕ ܦܓܪܐ ܗܕ̈ܡܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܠܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܗܕ̈ܡܐ ܠܐ ܗܘܐ ܚܕ ܣܘܥܪܢܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ. 5 ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܣܓܝܐܐ ܚܢܢ. ܚܕ ܦܓܪܐ ܚܢܢ ܒܡܫܝܚܐ. ܚܕ ܚܕ ܕܝܢ ܗܕ̈ܡܐ ܚܢܢ ܚܕ ܠܚܕ. 6 ܐܠܐ ܐܝܬ ܠܢ ܡܘܗ̈ܒܬܐ ܡܫܚܠܦ̈ܬܐ. ܐܝܟ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܢ. ܐܝܬ ܕܢܒܝܘܬܐ ܐܝܬ ܠܗ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ.

28 * *Cæterùm in Euangelio hostes sunt propter vos, in electione autem dilecti propter Patres.*

29 * *Non enim mutauit Deus donum suum, vocationemque suam.*

30 * *Quemadmodum enim vos etiam quondam non acquieuistis Deo, nunc autem misericordiam adepti estis propter eorum inobedientiam:* 31 * *Sic & illi non acquieuerunt nunc miserationibus quæ in vos extiterunt, vt ipsis quoque miserationes fiant.*

32 * *Cōclusit enim Deus omnes in inobedientia, vt omnium misereatur.*

33 * *O altitudo diuitiarum & sapientiæ, & scientiæ Dei! nemo scrutatus est iudicia eius, & viæ eius sunt imperuestigabiles.*

34 * *Quis enim nouit mentem Domini, aut quis fuit ei consiliarius?* 35 * *Aut quis prior dedit ei, vt ita recipiat ab eo?*

36 * *Quandoquidem omnia ex eo, & omnia in eo, & omnia per eum. Cui sint laudes & benedictiones in secula seculorum, Amin.*

Feria secunda hebdomadis præcedentis Ieiunium.

CAP. XII.

1 P*Eto igitur à vobis fratres mei, per miserationes Dei, vt sistatis corpora vestra hostiam viuam & sanctam, & acceptam Deo per ministerium verbale* [rationale].

2 * *Et ne assimilemini huic seculo, sed trāsformemini per renouationem mentis vestræ; & distinguite quæ sit voluntas Dei bona & accepta, ac perfecta.*

3 * *Dico autem vobis omnibus per gratiam quæ data est mihi, ne sentiatis extra quàm oporteat vos sentire: sed sentiatis cum modestia omnes, prout partitus est Deus vnicuique fidem in mensura.*

4 * *Quemadmodum enim in vno corpore membra multa habemus, omnia autem membra vnam non habent actionem:*

5 * *Ita & nos qui multi sumus, vnum sumus corpus in Meschicho: singuli autem ex nobis alij aliorum sumus membra.*

6 * *Sed habemus dona varia pro gratia quæ data est nobis: alius quidem prophetiam pro mensura fidei suæ:*

---

28 [f] באונגליון דין [g] בעלדבבא אנון מטלתכון [h] ובגביתא חביבין אנון מטל [i] אבהתא ׃ 29 לא גיר [k] הפך אלהא במוהבתה [l] ובקרינה ׃ 30 איכנא גיר דאף אנתון לא [m] מתטפיסין הויתון לאלהא מן קדים והשא [n] אתחננתון מטל לא [o] מתטפיסנותהון דהנון ׃ 31 הכנא אף הלין לא אתטפיסו השא לרחמא דעליכון דאף עליהון נהוון רחמא ׃ 32 [p] חבש גיר אלהא לכלנש בלא [q] מתחפיסנותא ודעל כל אנש נרחם ׃ 33 או עומקא דעותרא וחכמתא [r] ומדעא דאלהא דאנש לא [s] מש [t] דינוהי ואורחתה לא [u] מתעקבן ׃ 34 מנו גיר ידע [x] רעינה דמריא או מנו הוא לה [y] בעל-מלכא ׃ 35 אומנו קדם יהב לה וכן [z] נסב מנה ׃ 36 מטל דכל מנה וכל בה וכל באידה דלה [a] תשבחן [b] ובורכן לעלם עלמין אמין ׃

[f] כבשורה מן לשון יון [g] אויבים [h] גבא בחר [i] אבא [k] יהב נתן [l] קרא [m] טפס הקשיב [n] חנן [o] טפס או פיס [p] עצר או סגר [q] הקשוב [s] ידע [r] חקר [t] דון [u] עקב [x] רעא [y] יועץ [z] נסב [a] שבח [b] ברך

[28] * Secundùm Euangelium quidem, inimici propter vos: ſecundùm electionem autem, chariſſimi propter patres.

[29] * Sine pœnitentia enim ſunt dona & vocatio Dei.

[30] * Sicut enim aliquando & vos non crediſtis Deo, nunc autem miſericordiam conſecuti eſtis propter incredulitatem illorum:

[31] * Ita & iſti nunc non crediderunt in veſtram miſericordiam, vt & ipſi miſericordiam conſequantur.

[32] * Concluſit enim Deus omnia in incredulitatem, vt omnium miſereatur.

[33] * O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei: quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius!

[34] * Quis enim cognouit ſenſum Domini? aut quis conſiliarius eius fuit?

[35] * Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei?

[36] * Quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia: ipſi † gloria in ſecula †. Amen.

Sap.9.c. Eſa.40.c. 1.Cor.2.d.

honor & ſeculorum.

CAP. XII.

[1] OBſecro itaque vos fratres per miſericordiam Dei, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem, ſanctam, Deo placentem, rationabile obſequium veſtrum. A

[2] * Et nolite conformari huic ſeculo: ſed reformamini in nouitate ſenſus veſtri, vt probetis quæ voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.

[3] * Dico enim per gratiam quæ data eſt mihi, omnibus qui ſunt inter vos, Non plus ſapere quàm oportet ſapere: ſed ſapere ad ſobrietatem, † vnicuique ſicut Deus diuiſit menſuram fidei.

[4] * Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent; B

[5] * Ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra:

[6] * Habentes autem donationes, ſecundùm gratiam quę data eſt nobis, differentes: ſiue prophetiam ſecundùm rationem fidei,

Phil.4.d. Eph.5.d. 1.Theſ.4.a. & 1.Cor.12.b. Epheſ.4.b.

28 * κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας·

29 * ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ.

30 * ὥσπερ γὰρ ποτὲ καὶ ὑμεῖς ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ·

31 * οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι·

32 * συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

33 * ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

34 * τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;

35 * ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ;

36 * ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

ιβ.

1 * Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν·

2 * καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

3 * λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως.

4 * καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν·

5 * οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθεῖς ἀλλήλων μέλη,

6 * ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως·

דתרין בשבא דשבתא קדמיתא דצומא כב קפלאון יב 1 [a] בעינא הכיל מנכון אחי ברחמוהי דאלהא [b] דתקימון פגריכון [c] דבחתא [d] חיתא וקדישתא [e] ומקבלתא לאלהא [f] בתשמשתא מלילתא ׃ 2 ולא [g] תתדמון לעלמא הנא אלא [h] אשתחלפו [i] בחודתא [k] דרעיניכון [l] והויתון פרשין אינא הו [m] צבינה דאלהא טבא ומקבלא וגמירא ׃ 3 אמר אנא דין [n] בטיבותא [o] דאתיהבת לי לכלכון דלא תהוון [p] מתרעין לבר מן מא [q] דולא דתתרעון אלא תהוון מתרעין [r] בנכפותא כלנש איך דפלג לה אלהא [s] הימנותא [t] במשוחתא ׃ 4 איכנא גיר דבחד פגרא הדמא סגיאא אית לן וכלהון הדמא לא הוא חד [u] סוערנא אית להון ׃ 5 הכנא אף חנן דסגיאא חנן חד חנן פגר במשיחא חד חד מנן דין הדמא חנן דחדדא ׃ 6 אלא אית לן [x] מוהבתא [y] משחלפתא איך [z] טיבותא דאתיהבת לן אית דנביותא איך משוחתא דהימנותה ׃

[a] בעא [b] קום [c] רבח זבח [d] חיא [e] קבל [f] שמש [g] דמא [h] שחלף [i] חדת חדש [k] רעא [l] הוא [m] צבא [n] טוב [o] יהב נתן [p] רעא חשב פשראוי בצניעות מן [r] נכף [s] חימן [t] נמרה [u] סער עשה [x] יהב [y] שחלף [z] חן

7 * *Alius autem ministerium habet, in ministerio suo occupetur: et alius qui est doctor, in doctrina sua.*

8 * *Et alius qui consolator, in consolatione sua: & qui dat cum simplicitate, & qui stat in capite* [præest] *cum sedulitate: & qui miseretur cum hilaritate.*

9 * *Nec sit fraudulenta dilectio vestra: sed odio habete mala, & vos adiungite bono.*

10 * *Amate fratres vestros, & alij alios diligite, & honore præoccupate alij alios.*

11 * *Estote diligentes, & non pigri: estote feruentes spiritu: seruite Domino vestro.*

12 * *Gaudete spe vestra: sustinete oppressiones vestras, perseuerate in oratione.*

13 * *Participes estote indigentiæ Sanctorũ, diligite hospites.*

14 * *Beneprecamini persecutoribus vestris, beneprecamini, & ne imprecamini.*

15 * *Gaudete cum gaudentibus, & flete cum flentibus.*

16 * *Et quæ sentitis de vobisipsis, & de fratribus vestris sentite, nec sentiatis elata mẽte, sed adiungite vos iis qui submissi sunt. Nec estote sapientes propria opinione.*

17 * *Neminique rependatis malum pro malo, sed vobis curæ sit benefacere coram hominibus omnibus.*

18 * *Et, si fieri potest, quantum in vobis est, cum quolibet pacem componite.*

19 * *Nec vlciscamini vosmetipsos dilecti mei, sed date locum iræ. Scriptum est enim: Quòd si iudicium non executus fueris tibi-ipsi, ego iudicium tuũ exequar, inquit Deus.*

20 * *Quòd si esurierit inimicus tuus, ciba eum; & si sitiuerit, præbe ei potum. Quòd si hæc feceris ei, prunas ignis coaceruabis in caput eius.*

21 * *Ne vincat vos malum, sed vincite malum bonitate.*

Quo tempore deligitur Ecclesia.

CAP. XIII.

1 *Omnis anima potestatibus dignitate præditis subijciatur. Non enim est potestas, quæ non sit à Deo: & quæ sunt potestates, à Deo sunt ordinatæ.*

7 ואית דתשמשתא אית לה בתשמשתה ואיה דמלפנא הו ביולפנה׃ 8 ואית דמביאנא הו בבויאה ודיהב בפשיטותא ודקאם ברישא בחפיטותא ודמרחם בפציחותא׃ 9 ולא נהוא נכיל חובכון אלא הויתון סנין לבישתא ומתנקפין לטבתא׃ 10 הויתון רחמין לאחיכון ומחבין חד לחד הויתון מקדמין מיקרין חד לחד׃ 11 הויתון חפיטין ולא חבננין הויתון רתחין ברוח הויתון פלחין למרכון׃ 12 הויתון חדין בסברכון הויתון מסיברין אולצניכון הויתון אמינין בצלותא׃ 13 הויתון משתותפין לסניקותא דקדישא הויתון רחמין אכסניא׃ 14 ברכו לרדופיכון ברכו ולא תלוטון׃ 15 חדו עם דחדין ובכו עם דבכין׃ 16 ומדם דמתרעין אנתון על נפשכון אף על אחיכון ולא תתרעון רעינא רמא אלא קפו לאילין דמכיכין ולא הויתון חכימין ברעין נפשכון׃

e שמש f ארף g ילף
h ביא i פשט k קום
l בהשתדלות m בשמחה מן
פצת n אהבתכם
o סנא איב p ביש q נקף
r דכך s משתדלים t עצלים
t רתח v לאדונכם x חרא
y בתקותכם
z סיבר נשא a ארץ
b בתפלה
c שתף d סנק e גרים

7 * Siue miniſterium in miniſtrando, ſiue qui docet in doctrina:
8 * Qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in ſimplicitate, qui præeſt in ſolicitudine, qui miſeretur in hilaritate. C
9 * Dilectio ſine ſimulatione. Odientes malum, adhærentes bono.
10 * Charitatem fraternitatis inuicem diligentes: honore inuicem præuenientes:
11 * Solicitudine non pigri: Spiritu feruentes: Domino ſeruientes:
12 * Spe gaudentes: in tribulatione patientes: orationi inſtantes.
13 * Neceſſitatibus ſanctorum communicantes: hoſpitalitatem ſectantes.
14 * Benedicite perſequentibus vos: benedicite, & nolite maledicere.
15 * Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus.
16 * Idipſum inuicem ſentientes: non alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes. Nolite eſſe prudentes apud voſmetipſos.
17 * Nulli malum pro malo reddentes: prouidentes bona non tantùm coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus. D
18 * Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes.
19 * Non voſmetipſos defendentes chariſſimi, ſed date locum iræ. Scriptum eſt enim: Mihi vindicta: † ego retribuam, dicit Dominus.
20 * Sed ſi eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitit, potum da illi. hoc enim faciens, carbones ignis congeres ſuper caput eius.
21 * Noli vinci à malo, ſed vince in bono malum.

7 * εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·
8 * εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι·
9 * ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ·
10 * τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι·
11 * τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ κυρίῳ δουλεύοντες·
12 * τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·
13 * ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.
14 * εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε·
15 * χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων·
16 * τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ᾽ ἑαυτοῖς·
17 * μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων·
18 * εἰ δυνατὸν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες·
19 * μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοὶ, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ. γέγραπται γὰρ, ἐμοὶ ἐκδίκησις· ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος.
20 * ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν. τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
21 * μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

CAP. XIII.

ιγ´.

1 OMnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Non eſt enim poteſtas niſi à Deo. quæ autem ſunt, à Deo † ordinata ſunt. A

1 * Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.

17 ולא [r] תפרעון לאנש בישתא חלף בישתא אלא נתבטל לכון דתעבדון [s] טבתא קדם בנינשא כלהון׃
18 ואן [t] משכחא איך דמן לותכון עם כל ברנש שלמא עבדו׃ 19 ולא הויתון [v] תבעין נפשכון חביבי אלא [x] הבו אתרא [y] לרוגזא כתיב הו גיר דאן לא תעבד [z] דינא לנפשך אנא אעבד דינך אמר אלהא׃
20 ואן כפן [a] בעלדבבך [b] אוכליהי ואן [c] צהא [d] אשקיהי ואן הלין תעבד לה [e] גומרא דנורא [f] תקבר על [g] קרקפתה׃
21 לא [h] תזכיכון בישתא אלא [h] זכאוה לבישתא בטבתא׃ בזבנא [a] דמתנביא [b] עדתא כג קפלאון יג
1 כל נפש לשולטנא דרבותא [c] תשתעבד ליה גיר [d] שולטנא דלא הוא מן אלהא הו ואילין שולטנא [e] דאיתיהון מן אלהא הו פקידין׃

[r] פרע גמל [s] טוב [t] שכח יכל [v] תבע נקם [x] יהב [y] רגז [z] דון [a] אויב [b] אכל [c] צומא [d] שקא [e] גחלים [f] תכנס [g] גולגולתו [a] זכא נצח [a] זבנא בתר [b] בית הקהל [c] שעבד [d] שלט [e] אית

2 ܡܢ ܕܩܐܡ ܗܟܝܠ ܠܘܩܒܠ ܫܘܠܛܢܐ ܠܘܩܒܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ ܩܐܡ. ܘܗܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܠܘܩܒܠܗ ܕܝܢܐ ܢܣܒܘܢ. 3 ܕܝܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܘ ܕܚܠܬܐ ܠܥܒܕܐ ܛܒܐ ܐܠܐ ܠܒܝܫܐ. ܨܒܐ ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܕܠܐ ܬܕܚܠ ܡܢ ܫܘܠܛܢܐ. ܥܒܕ ܛܒܬܐ ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܬܗܘܐ ܠܟ ܡܢܗ. 4 ܡܫܡܫܢܐ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܠܟ ܠܛܒܬܐ. ܘܐܢ ܒܝܫܬܐ ܥܒܕ ܐܢܬ ܕܚܠ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܣܪܝܩܐܝܬ ܐܣܝܪ ܠܣܦܣܪܐ. ܡܫܡܫܢܐ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ. ܘܬܒܘܥܐ ܕܪܘܓܙܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܝܢ ܒܝܫܬܐ. 5 ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܐܠܨܐ ܠܢ ܕܢܫܬܥܒܕ. ܠܐ ܡܛܠ ܪܘܓܙܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܛܠ ܬܐܪܬܢ. 6 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܟܣܦ ܪܝܫܐ ܝܗܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܫܡܫܢܐ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܕܥܠܝܗܝܢ ܕܗܠܝܢ ܩܝܡܝܢ. 7 ܦܪܘܥܘ ܗܟܝܠ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܕܡܬܚܝܒ ܠܗ. ܠܡܢ ܕܟܣܦ ܪܝܫܐ ܟܣܦ ܪܝܫܐ. ܘܠܡܢ ܕܡܟܣܐ ܡܟܣܐ. ܘܠܡܢ ܕܕܚܠܬܐ ܕܚܠܬܐ. ܘܠܡܢ ܕܐܝܩܪܐ ܐܝܩܪܐ. 8 ܘܠܐܢܫ ܡܕܡ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܚܝܒܝܢ. ܐܠܐ ܚܕ ܠܚܕ ܠܡܚܒ. ܡܢ ܕܡܚܒ ܓܝܪ ܠܩܪܝܒܗ ܢܡܘܣܐ ܫܠܡ. 9 ܐܦ ܗܝ ܓܝܪ ܕܐܡܝܪ. ܕܠܐ ܬܓܘܪ. ܘܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܘܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܘܠܐ ܬܪܓ. ܘܐܢ ܐܝܬ ܦܘܩܕܢܐ ܐܚܪܢܐ ܒܗܕܐ ܡܠܬܐ ܡܫܬܡܠܐ. ܕܬܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. 10 ܚܘܒܐ ܠܩܪܝܒܗ ܒܝܫܬܐ ܠܐ ܣܥܪ. ܡܛܠ ܕܫܘܡܠܝܐ ܕܢܡܘܣܐ ܚܘܒܐ ܗܘ.

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܡܥܠܝ ܨܘܡܐ ܒܗ

11 ܘܐܦ ܗܕܐ ܕܥܘ. ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܘܫܥܬܐ ܗܝ ܡܢ ܫܢܬܢ ܢܬܬܥܝܪ. ܗܫܐ ܗܘ ܓܝܪ ܐܬܩܪܒܘ ܠܢ ܚܝܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܟܕ ܗܝܡܢܢ. 12 ܠܠܝܐ ܡܕܡ ܥܒܪ. ܘܐܝܡܡܐ ܩܪܒ. ܢܫܕܐ ܗܟܝܠ ܡܢܢ ܥܒܕܐ ܕܚܫܘܟܐ. ܘܢܠܒܫ ܙܝܢܐ ܕܢܘܗܪܐ. 13 ܘܐܝܟ ܕܒܐܝܡܡܐ ܒܐܣܟܝܡܐ ܢܗܠܟ. ܠܐ ܒܙܡܪܐ ܘܠܐ ܒܪܘܝܘܬܐ. ܘܠܐ ܒܡܫܟܒܐ ܛܢܦܐ. ܘܠܐ ܒܚܣܡܐ ܘܒܚܪܝܢܐ.

2 *Qui igitur resistit potestati, mandato Dei resistit: ij autem qui ipsis resistunt, condemnationem accipient.*

3 *Iudices enim non sunt terrori bonis operibus, sed malis. Vis igitur vt non reformides potestatem? quod bonum est age, & laus tibi futura est ab ea.*

4 *Minister enim Dei est, sed tibi ad bonum. Quòd si quod malum est egeris, reformida: non enim frustrà accinctus est gladio, si quidem minister Dei est, vltor iræ iis qui malè agunt.*

5 *Quamobrem necesse est nobis vt subijciamur, non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam nostram.*

6 *Propterea etiam pecuniam capitatim* [tributum] *datis: ministri enim Dei sunt super huiusmodi rebus constituti.*

7 *Rependite igitur vnicuique prout ei debetur: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui denique honorem, honorem.*

8 *Et nemini rei vllius debitores sitis, nisi vt alter alterum diligat. Nam qui diligit proximum suum, Legem adimpleuit.*

9 *Etenim id quod dictum est, Non occides, neque mœchaberis, neque furaberis, neque concupisces, & si quod est aliud præceptum, in hoc sermone continetur, nempe, Diliges proximum tuum sicut teipsum.*

10 *Dilectio proximum suum malo non afficit: quandoquidem dilectio est adimpletio Legis.*

Matutinis Dominicæ Introitus Ieiunij.

11 *Quinetiam hoc scitote, quòd tempus est, & iam hora expergiscendi à somno nostro. Nunc enim propius accessit vita* [salus,] *quàm quum credidimus.*

12 *Iam nox præteriit, dies verò appropinquauit. Propellamus ergo à nobis opera tenebrarum, & induamur amictu lucis.*

13 *Vt interdiu cum honestate ambulemus, non in cantu* [comessatione], *neque temulentia, neque in discubitu impuro, nec inuidia, & excandescentia.*

2 מן דקאם הכיל לוקבל שולטנא לוקבל פוקדנא דאלהא קאם והלין דקימין לוקבלהון דינא נסבון ׃ 3 דיניא גיר לא הוו דחלתא לעבדא טבא אלא לבישא צבא אנת הכיל דלא תדחל מן שולטנא עבד טבתא ותשבוחתא תהוא לך מנה ׃ 4 משמשנא הו גיר דאלהא אלא לך לטבתא ואן בישתא עבד אנת דחל לא הוא גיר סריקאית אסיר לספסרא משמשנא הו גיר דאלהא ותבועא דרוגזא לאילין דעבדין בישתא ׃ 5 ומטל הנא אלצא לן דנשתעבד לא מטל רוגזא בלחוד אלא אף מטל תארתן ׃ 6 מטל הנא אף כסף רישא יהבין אנתון משמשנא אנון גיר דאלהא דעליהון דהלין קימין ׃ 7 פרועו הכיל לכלנש איך דמתחיב לה למן דכסף רישא כסף רישא ולמן דמכסא מכסא ולמן דדחלתא דחלתא ולמן דאיקרא איקרא ׃

f קום g פקד צוה h נסב i דון k דחל l טוב m שבח o שמש p חנם לחרב ונוקם q שעבד r בות נשמתנו s שמש t קום x חוב y יקר כבוד

² Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.

³ Nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac: & habebis laudem ex illa.

⁴ Dei enim minister est tibi in bonum. Si autẽ malum feceris, time. non B enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est: vindex in iram ei qui malum agit.

⁵ Ideoque necessitate subditi estote: non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam.

⁶ Ideò enim & tributa præstatis. ministri enim Dei sunt in hoc ipsum seruientes.

⁷ Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.

⁸ Nemini quicquam debeatis: nisi, vt inuicem diligatis. qui enim diligit C proximum, Legem impleuit.

⁹ Nam, Non adulterabis, Non occides, Non furaberis, non falsum testimonium dices, Non concupisces, & si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

¹⁰ Dilectio proximi, malum non operatur. Plenitudo ergo Legis est dilectio.

¹¹ Et hoc scientes tempus, quia hora est iam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nostra salus, quàm cùm credidimus.

¹² Nox præcessit, dies autem appropinquauit. Abiiciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis.

¹³ Sicut in die honestè ambulemus: non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis, non in contentione & æmulatione:

(Margin: Ideo necess. subditi; Matt. 22.; Exod. 20.; Deut. 5.; Matt. 19.; Leui. 19.; Marc. 12.; Galat. 5.; Iac. 2.; Luc. 21.; Galat. 5.; 1. Pet. 2.)

² ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν. οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται.

³ οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς·

⁴ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.

⁵ διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.

⁶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.

⁷ ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν.

⁸ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε.

⁹ τὸ γὰρ, οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν·

¹⁰ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται. πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

¹¹ Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι. νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.

¹² ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός.

¹³ ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·

---

⁸ וַלְאנָשׁ מֶדֶם לָא ᶻתְחוּבוּן אֶלָּא חַד לְחַד לְמַאחַבּוּ מַן ᵃדְמַחֵב גֵּיר לְחַבְרֵהּ נָמוּסָא ᵇמַלִּי ׃ ⁹ אַף הָי גֵּיר דְּאֶמַר לָא תֶקְטוּל וְלָא ᶜתְגוּר וְלָא תֶגְנוּב וְלָא ᵈתֶרַג וְאֶן אִית פּוּקְדָנָא אַחֲרָנָא בְּהָדָא ᵉמֶלְתָא ᶠמֶשְׁתַּלְּמָא דְּתְרַחֵם לְקָרִיבָךְ אַיְךְ נַפְשָׁךְ ׃ ¹⁰ ᵍחוּבָּא לְקָרִיבֵהּ ʰבִּישְׁתָא לָא ⁱסָעַר מֶטֻּל דְּחוּבָּא ᵏמוּלָיֵהּ הוּ דְּנָמוּסָא ׃ ¹¹ וְאַף הָדָא ᶜדְּעוּ דְּזַבְנָא הוּ וְשָׁעְתָא הִי מֶכִּיל ᵈדְּנֶתְתְּעִיר מַן ᵉשֶׁנְתָן הָשָׁא הוּ גֵּיר אֶתְקַרְבוּ לַן ᶠחַיַּין יַתִּיר מַן דְּכַד הַימֶנַן ׃ ¹² לִלְיָא מֶכִּיל עֲבַר ᵍוְאִימָמָא קְרֵב ʰנֶרְמֵא הָכִיל מֶנַן עֲבָדֵא דְּחֶשׁוֹכָא וְנֶלְבַּשׁ זַיְנֵהּ ⁱדְּנוּהְרָא ׃ ¹³ וַאיְךְ דְּבְאִימָמָא ᵏבְּאֶסְכִּמָא נְהַלֵּךְ לָא בְּזָמְרָא וְלָא ˡבְּרַוָּיוּתָא וְלָא ᵐבְּמַדְמְכָא ⁿטַנְפָא וְלָא ᵒבְּחֶסְמָא וּבְחֶרְיָנָא ׃

ᶻ רוּב ᵃ אֲחֵב ᵇ מְלָא ᶜ גּוּר ᵈ רְגַג שׁוּק ᵉ מַלֵּל ᶠ שְׁלֵם ᵍ אהבת הרע ⁱ עושה ᵏ מְלָא ᵃ עוּל ᵇ צוּם ᶜ יְדַע ᵈ עוּר ᵉ וְשֵׁן ᶠ חַיָּא ᵍ יוּמם ʰ זרח רזח ⁱ של אור ᵏ כהוגן ˡ רְוָא ᵐ דְּמַךְ שכב ⁿ טמא ᵒ בקנאה רעה

14 ܐܠܐ ܐܬܥܛܦܘ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܕܒܣܪܟܘܢ ܠܪܓܝܓܬܐ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܝܕ

1 ܠܡܢ ܕܝܢ ܕܟܪܝܗ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܒܘ ܠܗ ܐܝܕܐ ܘܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܦܠܓܝܢ ܒܡܚܫܒܬܟܘܢ܀ 2 ܐܝܬ ܓܝܪ ܕܡܗܝܡܢ ܕܟܠܡܕܡ ܢܐܟܘܠ ܘܕܟܪܝܗ ܝܪܩܐ ܗܘ ܐܟܠ܀ 3 ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܟܠ ܠܗܘ ܡܢ ܕܠܐ ܐܟܠ ܠܐ ܢܫܘܛ ܘܗܘ ܡܢ ܕܠܐ ܐܟܠ ܠܐ ܢܕܘܢ ܠܐܟܠ ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܩܪܒܗ܀ 4 ܐܢܬ ܡܢ ܐܢܬ ܕܕܐܢ ܐܢܬ ܠܥܒܕܐ ܕܠܐ ܕܝܠܟ ܕܐܢ ܩܐܡ ܠܡܪܗ ܩܐܡ ܘܐܢ ܢܦܠ ܠܡܪܗ ܢܦܠ ܡܩܡ ܗܘ ܕܝܢ ܩܐܡ ܡܛܠ ܕܡܛܝܐ ܓܝܪ ܒܐܝܕܝ ܡܪܗ ܕܢܩܝܡܝܘܗܝ܀ 5 ܐܝܬ ܕܦܪܫ ܝܘܡܐ ܡܢ ܝܘܡܐ ܘܐܝܬ ܕܕܐܢ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܟܠ ܐܢܫ ܕܝܢ ܒܡܕܥܐ ܕܢܦܫܗ ܢܫܬܪܪ܀ 6 ܡܢ ܕܡܬܪܥܐ ܕܝܘܡܐ ܠܡܪܗ ܡܬܪܥܐ ܘܟܠ ܕܠܐ ܡܬܪܥܐ ܕܝܘܡܐ ܠܡܪܗ ܠܐ ܡܬܪܥܐ ܘܕܐܟܠ ܠܡܪܗ ܐܟܠ ܘܠܐܠܗܐ ܡܘܕܐ ܘܕܠܐ ܐܟܠ ܠܡܪܗ ܠܐ ܐܟܠ ܘܡܘܕܐ ܠܐܠܗܐ܀ 7 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܢܫ ܡܢܢ ܠܢܦܫܗ ܚܝ ܘܠܐ ܐܢܫ ܠܢܦܫܗ ܡܐܬ܀ 8 ܡܛܠ ܕܐܢ ܚܝܝܢܢ ܠܡܪܢ ܗܘ ܚܝܝܢܢ ܘܐܢ ܡܝܬܝܢܢ ܠܡܪܢ ܗܘ ܡܝܬܝܢܢ ܐܢ ܚܝܝܢܢ ܗܟܝܠ ܘܐܢ ܡܝܬܝܢܢ ܕܡܪܢ ܚܢܢ܀ 9 ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܦ ܡܫܝܚܐ ܡܝܬ ܘܚܝܐ ܘܩܡ ܕܢܗܘܐ ܡܪܐ ܠܡܝܬܐ ܘܠܚܝܐ܀

10 ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܢܐ ܕܐܢ ܐܢܬ ܠܐܚܘܟ ܐܘ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢܐ ܫܐܛ ܐܢܬ ܠܐܚܘܟ ܟܠܢ ܓܝܪ ܥܬܝܕܝܢܢ ܠܡܩܡ ܩܕܡ ܒܝܬ ܕܝܢܗ ܕܡܫܝܚܐ܀ 11 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܚܝ ܐܢܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܕܠܝ ܬܟܘܦ ܟܠ ܒܘܪܟ ܘܠܝ ܬܘܕܐ ܟܠ ܠܫܢ܀ 12 ܗܝܕܝܢ ܟܠ ܐܢܫ ܡܢܢ ܦܬܓܡܐ ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܢܬܠ ܠܐܠܗܐ܀ 13 ܠܐ ܡܟܝܠ ܢܕܘܢ ܚܕ ܠܚܕ ܗܕܐ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܘܢܘ ܕܠܐ ܬܣܝܡܘܢ ܬܘܩܠܬܐ ܠܐܚܘܟܘܢ܀

14 ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܘܡܦܣ ܐܢܐ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܕܡܕܡ ܛܡܐ ܡܢ ܠܘܬܗ ܠܐ ܐܝܬ ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܚܫܒ ܠܡܕܡ ܕܛܡܐ ܠܗܘ ܒܠܚܘܕ ܛܡܐ܀

14 *Sed induite Dominum nostrum Jeschua Meschicho, nec solliciti sitis carnis vestræ ad concupiscentias.*

CAP. XIIII.

1 *Ei verò qui est infirmus in fide, date manum; nec sitis dissidentes in cogitationibus vestris.* 2 *Est qui credit re omni vescendum esse: qui verò infirmus est, olus comedit.* 3 *Is autem qui comedit, non comedentem ne despiciat: & qui non comedit, comedentem ne condemnet. Deus enim eum assumpsit.* 4 *Tu quis es, qui condemnas seruum non tuum? si stat, hero suo stat: &, si cadit, hero suo cadit. stando autem ipse stat: fieri enim potest per manus heri sui vt stabiliatur.* 5 *Est qui æstimet diem præ die, est & qui omnes dies iudicet. Cæterùm vnusquisque in scientia animæ suæ confirmetur.* 6 *Qui deligit diem Domino suo, deligit: & quicunque non deligit diem, Domino suo non deligit. Et qui comedit, Domino suo comedit, Deoque gratias agit. & qui non comedit, Domino suo non comedit, & gratias agit Deo.* 7 *Nullus est enim ex nobis qui sibiipsi viuat, nullusque qui sibiipsi moriatur.* 8 *Quoniam siue viuimus, Domino nostro viuimus: siue morimur, Domino nostro morimur. Siue igitur viuamus, siue moriamur, Domini nostri sumus.* 9 *Propterea & Meschicho mortuus est, & reuixit, ac resurrexit, vt sit Dominus tum mortuis, tum viuentibus.* 10 *Tu verò cur condemnas fratrem tuum? aut etiam cur tu despicis fratrem tuum? futurum est enim vt nos omnes sistamur ante tribunal ipsius Meschicho.* 11 *Sicut scriptum est: Viuo ego, inquit Dominus: mihi sese incuruabit omne genu, mihique confitebitur omnis lingua.* 12 *Nempe vnusquisque nostrum rationem pro seipso reddet Deo.* 13 *Nequaquam igitur alius alium condemnet: sed hoc iudicate potius, vt ne offendiculum fratri tuo ponas.* 14 *Noui siquidem & persuasum habeo per Dominum Ieschua, nihil esse prophanum ex seipso: sed ei qui meditatur aliquid impurum esse, id ei tantummodo esse impurum.*

14 אֶלָּא לְבַשׁוּהִי לְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא וְלָא תֵּאצְפּוּן דְּבֶסְרְכוּן לְרֶגִיגָתָא׃ קפלאון יד 1 לְאַינָא דֵּין דַּכְרִיהּ בְּהַימָנוּתָא הַבוּ לֵהּ אִידָא וְלָא תֶּהֱווּן מֶתְפַּלְגִין בְּמַחְשַׁבְתְּכוּן׃ 2 אִית גֵּיר דְּמַהֵימַן דְּכֻלְמֶדֶם נֵאכוּל וְדַכְרִיהּ יַרְקָא הוּ אָכֵל׃ 3 הוּ דֵּין דְּאָכֵל לְהַו מַן דְּלָא אָכֵל לָא נְשׁוּט וְהוּ מַן דְּלָא אָכֵל לָא נְדוּן לְאָכֵל אֱלָהָא גֵּיר קַרְבֵהּ׃ 4 אַנְתְּ מַן אַנְתְּ דְּדָאֶן אַנְתְּ לְעַבְדָא דְלָא דִּילָךְ דְּאֶן קָאֶם לְמָרֵהּ קָאֶם וְאֶן נָפֵל לְמָרֵהּ נָפֵל מְקָם הוּ דֵּין קָאֶם מֶטֻּל דְּמָטֵא גֵּיר בְּאִידַי מָרֵהּ דַּנְקִימִיוּהִי׃ 5 אִית דְּפָרֶשׁ יוֹמָא מַן יוֹמָא וְאִית דְּדָאֶן כֻּלְּהוּן יוֹמָתָא כֻּל אְנָשׁ דֵּין בְּמַדְּעָא דְנַפְשֵׁהּ נֶשְׁתַּרַר׃ 6 מַן דְּמֶתְרַעֵא דְּיוֹמָא לְמָרֵהּ מֶתְרַעֵא וְכֻל דְּלָא מֶתְרַעֵא דְּיוֹמָא לְמָרֵהּ לָא מֶתְרַעֵא וְדָאכֵל לְמָרֵהּ אָכֵל וְלַאלָהָא מוֹדֵא וְדְלָא אָכֵל לְמָרֵהּ לָא אָכֵל וּמוֹדֵא לַאלָהָא׃

14 * Sed induimini Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in deſideriis.

CAP. XIIII.

1 INfirmum autem in fide aſſumite: non in diſceptationibus cogitationum. A

2 *Alius enim credit ſe manducare õnia: qui autem infirmus eſt, olus † mãducet. (mandu cat.)

3 * Is qui manducat, non manducantem non ſpernat: & qui non manducat, manducantem non iudicet. Deus enim illum aſſumpſit.

4 *Tu quis es, qui iudicas alienum ſeruum? Domino ſuo ſtat aut cadit. ſtabit autem: potens eſt enim Deus ſtatuere illum. (Iac. 4. c. 12)

5 *Nam alius iudicat diem inter diem, alius autem iudicat omnem diem. vnuſquiſque in ſuo ſenſu abundet.

6 * Qui ſapit diem, Domino ſapit. & qui manducat, Domino manducat: gra- B tias enim agit Deo. Et qui non manducat, Domino non manducat, & gratias agit Deo.

7 * Nemo enim noſtrum ſibi viuit, & nemo ſibi moritur.

8 * Siue enim viuimus, Domino viuimus: ſiue morimur, Domino morimur. Siue ergo viuimus, ſiue morimur, Domini ſumus.

9 * In hoc enim Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit, vt & mortuorum & viuorum dominetur.

10 * Tu autem quid iudicas fratrem tuum? aut tu quare ſpernis fratrẽ tuum? Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti. (2.Cor.5. b.10)

11 * Scriptum eſt enim: Viuo ego, dicit Dominus, quoniã mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebitur Deo. (Eſa.45. d.23. Phil.2. b.10)

12 * Itaque vnuſquiſque noſtrum pro ſe rationem reddet Deo.

13 * Non ergo amplius inuicem iudicemus. ſed hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel ſcandalum.

14 * Scio & confido in Domino Ieſu, quia nihil commune per ipſum, niſi ei qui exiſtimat quid commune eſſe, illi commune eſt.

14 * ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

ιδ'.

1 * Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.

2 * ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.

3 * ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.

4 * σὺ τίς εἶ, ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στῆσαι αὐτόν.

5 * ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω.

6 * ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. ὁ ἐσθίων, κυρίῳ ἐσθίει· εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.

7 * οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει·

8 * ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν·

9 * εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

10 * σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ·

11 * γέγραπται γάρ, ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.

12 * ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

13 * μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.

14 * οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' αὐτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν·

7 לית גיר אנש מנן דלנפשה חי ולית אנש דלנפשה מאת ׃ 8 מטל דאן חאינן למרן הו חאינן ואן מיתינן למרן הו מיתינן ואן חיינן הכיל ואן מיתינן דמרן חנן ׃ 9 מטל הנא אף משיחא מית וחיא וקם דהו נהוא מריא למיתא ולחיא ׃ 10 אנת דין מנא דאן אנת לאחוך או אף אנת למנא שאט אנת לאחוך כלן גיר עתידינן למקם קדם בים דמשיחא ׃ 11 איך דכתיב דחי אנא אמר מריא דלי תכוף כל ברוך ולי נודא כל לשן ׃ 12 מרין כל אנש מנן פתגמא חלף נפשה יהב לאלהא ׃ 13 לא מכיל נדון חד לחד אלא הדא דונו יתיראית דהוקלתא לאחוך לא תסים ׃ 14 ידע אנא גיר ומפס אנא במריא ישוע דמדם דמסיב מן לותה לית אלא לאינא דרנא על מדם דטמא להו הו בלחוד טמא ׃

חיא מות חיא מות
דין שוט בזה קום
כמא
כפף ידא דון
יתר תקל כשל
כום פוס הקשיב
סיב כמא
רנא הגה

15 ܐܢ ܕܝܢ ܡܛܠ ܡܐܟܘܠܬܐ ܡܥܝܩ ܐܢܬ ܠܐܚܘܟ ܠܐ ܗܘܐ ܒܚܘܒܐ ܡܗܠܟ ܐܢܬ ܠܐ ܬܘܒܕ ܒܡܐܟܘܠܟ ܠܗܘ ܕܡܛܠܬܗ ܡܝܬ ܡܫܝܚܐ. 16 ܘܠܐ ܬܬܓܕܦ ܛܒܬܢ. 17 ܡܠܟܘܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܐܟܠܐ ܘܡܫܬܝܐ ܐܠܐ ܟܐܢܘܬܐ ܘܫܠܡܐ ܘܚܕܘܬܐ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. 18 ܡܢ ܕܒܗܠܝܢ ܓܝܪ ܡܫܡܫ ܠܡܫܝܚܐ ܫܦܪ ܠܐܠܗܐ ܘܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ ܒܩܐ. 19 ܗܫܐ ܒܬܪ ܫܠܡܐ ܢܪܗܛ ܘܒܬܪ ܒܢܝܢܐ ܕܚܕ ܠܚܕ. 20 ܘܠܐ ܡܛܠ ܡܐܟܘܠܬܐ ܢܫܪܐ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܕܟܐ ܗܘ. ܐܠܐ ܒܝܫ ܗܘ ܠܒܪܢܫܐ ܕܒܬܘܩܠܬܐ ܐܟܠ. 21 ܫܦܝܪ ܗܘ ܕܠܐ ܢܐܟܘܠ ܒܣܪܐ ܘܠܐ ܢܫܬܐ ܚܡܪܐ ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܡܬܬܩܠ ܒܗ ܐܚܘܢ. 22 ܐܢܬ ܕܐܝܬ ܒܟ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܢܦܫܟ ܐܚܘܕܝܗ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܠܐ ܕܐܢ ܢܦܫܗ ܒܡܕܡ ܕܦܪܫ. 23 ܐܝܢܐ ܓܝܪ ܕܡܬܦܠܓ ܘܐܟܠ ܐܬܚܝܒ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܠܘ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܟܠ ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܚܛܝܬܐ ܗܘ ❖

ܬܠܬ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܩܕܡ ܨܘܡܐ ❖ ܝܚ ❖
ܩܦܠܐܘܢ ❖ ܝܗ ❖

1 ܚܝܒܝܢ ܕܝܢ ܚܢܢ ܚܝܠܬܢܐ ܟܪܝܗܘܬܐ ܕܡܚܝܠܐ ܢܫܩܘܠ. ܘܠܐ ܠܢܦܫܢ ܢܫܦܪ. 2 ܐܠܐ ܐܢܫ ܡܢܢ ܠܩܪܝܒܗ ܢܫܦܪ ܒܛܒܬܐ ܐܝܟ ܕܠܒܢܝܢܐ. 3 ܐܦܠܐ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܗܘܐ ܠܢܦܫܗ ܫܦܪ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܚܣܕܐ ܕܡܚܣܕܢܝܟ ܢܦܠ ܥܠܝ. 4 ܟܠ ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܐܬܟܬܒ ܠܡܠܦܢܢ ܗܘ ܕܝܠܢ ܐܬܟܬܒ. ܕܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܘܒܒܘܝܐܐ ܕܟܬܒܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܣܒܪܐ. 5 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܘܕܒܘܝܐܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܕܚܕ ܪܥܝܢܐ ܬܗܘܘܢ ܒܚܕܕܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 6 ܘܒܠܒܐ ܚܕ ܘܒܦܘܡܐ ܚܕ ܬܫܒܚܘܢ ܠܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 7 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘܘ ܡܩܪܒܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܡܫܝܚܐ ܩܪܒܟܘܢ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ.

15 *Sed si propter cibum molestiam exhibes fratri tuo, non in dilectione ambulas. Ne perdas cibo tuo eum, propter quem mortuus est Meschicho.*

16 *Nec blasphemetur bonum nostrum.*

17 *Namque regnum Dei non est cibus aut potus; sed iustitia, & pax, & lætitia per Spiritum Sanctitatis.*

18 *Qui enim per hæc ministrat Meschicho, placet Deo, & coram hominibus probatur.*

19 *Nunc post pacem curramus, & post ædificationem mutuam.*

20 *Neque propter cibum destruamus opera Dei. Omnia siquidē munda sunt: sed mala sunt homini, qui cum offendiculo comedit.*

21 *Bonum est nos non edere carnem, nec bibere vinum, neque quicquam in quo offendatur frater noster.*

22 *Tu qui fidem habes, eam complectere coram Deo. Beatus est qui non iudicat seipsum, in eo quod discernit.*

23 *Qui enim dubitat, & comedit, reus est sibi, propterea quòd non in fide. Quicquid enim non est ex fide, peccatum est.*

Feria tertia hebdomadis præcedentis Ieiunium. CAP. XV.

1 *DEbemus ergo nos fortes infirmitates imbecillium ferre, neque nobismetipsis placere.*

2 *Sed vnusquisque nostrum proximo suo placeat in bonum, tanquam ad ædificationem.*

3 *Quandoquidem ne Meschicho quidem sibiipsi placuit: sed, sicut scriptum est: Conuitium eorum qui conuitiantur tibi incidit in me.*

4 *Quicquid enim quondam scriptum est, ad doctrinam nostram scriptum est; vt per patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus.*

5 *Deus autem patientiæ & consolationis det vobis vt æqualitatem meditemini vnus erga alium in Ieschua Meschicho.*

6 *Vt vna mente, vnoq; ore glorificetis Deū patrem Domini nostri Ieschua Meschicho.*

7 *Propterea assumite & portate alij alios, quemadmodum & Meschicho assumpsit nos in gloriam Dei.*

---

15 אִנְדֵּין מֶטֻל [n] מֵאכוּלְתָא [o] מְעִיק אַנְתְּ לַאחוּךְ לָא הֲוָא [p] בְּחוּבָּא מְהַלֵּךְ אַנְתְּ לָא [q] תּוֹבֵד בְּמֵאכוּלְתָךְ לְהַו דְּמֶטֻלָתֵהּ [r] מִית מְשִׁיחָא׃ 16 וְלָא תֶתְגַּדַּף [s] טָבְתַן׃ 17 [t] מַלְכוּתֵהּ גֵּיר דַּאלָהָא לָא הֲוָת [v] מֵאכְלָא [x] וּמַשְׁתְּיָא אֶלָּא [y] כְּאנוּתָא וַשְׁלָמָא [z] וְחַדוּתָא בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא׃ 18 מַן דַּבְהָלֵין גֵּיר מְשַׁמֵּשׁ לַמְשִׁיחָא שָׁפַר לַאלָהָא וַקְדָם בְּנַינָשָׁא [a] בְּקֵא׃ 19 הָשָׁא בָּתַר שְׁלָמָא [b] נֶרְהַט וּבָתַר [c] בֶּנְיָנָא דְּחַד לְחַד׃ 20 וְלָא מֶטֻל מֵאכוּלְתָא [d] נֶשְׁרֵא עֲבָדֵא דַּאלָהָא כֻּלְמֵדֶם גֵּיר [e] דְּכֵא הוּ אֶלָּא בִּישׁ הוּ לְבַרְנָשָׁא [f] דַּבְתוּקָלְתָא אָכֵל׃ 21 שַׁפִּיר הוּ דְּלָא נֵאכוּל בֶּסְרָא וְלָא [g] נֶשְׁתֵּא [h] חַמְרָא וְלָא מֵדֶם [i] דְּמֶתְתְּקֵל בֵּהּ אַחוּן׃ 22 אַנְתְּ דְּאִית בָּךְ [k] הַימָנוּתָא בְּנַפְשָׁךְ [l] אַחוּדֵיהּ קְדָם אֱלָהָא [m] טוּבוֹהִי לְמַן דְּלָא דָן נַפְשֵׁהּ בְּמֵדֶם דַּפְרַשׁ׃ 23 אַינָא גֵּיר דְּמֶתְפַּלַּג וְאָכֵל אֶתְחַיַּב לֵהּ מֶטֻל דְּלָו בְּהַימָנוּתָא כֻּל מֵדֶם גֵּיר דְּלָא הֲוָא מֶן הַימָנוּתָא חֲטִיתָא הוּ׃

[n] אַכַּל [o] עוֹק [p] באהבה [q] אַבַּד [r] מוּת [s] טוב [t] מְלַךְ [u] אֲכַל [x] ומישתה [y] צדקה [z] ושמחה [a] בְּקָא בחן [b] רְהַט רוץ [c] בְּנָא [d] שְׁרָא הרס [e] דְּכָא [f] תְּקַל כשל [g] שְׁתָא [h] יין [i] תְּקַל [k] הֵימַן [l] אֲחַד
אחז גם אשרו

15 * Si enim propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundùm charitatem ambulas. Noli cibo tuo illũ perdere, pro quo Christus mortuus est. (1.Cor.8. b.13)

16 * Non ergo blasphemetur bonum vestrum.

17 * Non est enim regnum Dei esca & potus: sed iustitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto.

18 * Qui enim in hoc seruit Christo, placet Deo, & probatus est hominibus.

19 * Itaque quæ pacis sunt, sectemur: & quæ ædificationis sunt, inuicem custodiamus: D

20 * Noli propter escam destruere opus Dei. Omnia quidem sunt munda: sed malum est homini, qui per offendiculum manducat. (Tit.1. d. 15)

21 * Bonum est non manducare carnem & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. (1.Cor.8. d.13)

22 * Tu fidem † habes? penes temetipsum habe coram Deo: Beatus qui non iudicat semetipsum in eo quod probat. († quam habes penes temetipsum,)

23 * Qui autem discernit, si manducauerit, damnatus est: quia non ex fide. Omne autem quod non est ex fide, peccatum est.

CAP. XV.

1 DEbemus autem nos firmiores, imbecillitates infirmorum sustinere, & non nobis placere. A

2 * Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum, ad ædificationem.

3 * Etenim Christus nõ sibi placuit, sed sicut scriptum est, Improperia improperantium tibi, ceciderunt super me. (Psal.68. b.10)

4 * Quæcunque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: vt per patientiam & consolationem Scripturarum, spem habeamus.

5 * Deus autem patientiæ & solatij det vobis idipsum sapere in alterutrum secundùm Iesum Christum: (1.Cor.1. b.10)

6 * Vt vnanimes, vno ore honorificetis Deum & patrem Domini nostri Iesu Christi.

7 * Propter quod suscipite inuicem, sicut & Christus suscepit vos in honorem Dei.

15 * εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανε.

16 μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν·

17 * οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ·

18 * ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ χριστῷ, εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

19 * ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους.

20 * μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι·

21 * καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.

22 * σὺ πίστιν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν, ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει·

23 * ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται· ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

ιέ.

1 * Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν·

2 * ἕκαστος ὑμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν·

3 * καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν· ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σὲ, ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ.

4 * ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.

5 * ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ χριστὸν ἰησοῦν·

6 * ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.

7 * διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν θεοῦ.

דיום תלתא דשבתא קדמיתא דצומא כח קפלאון יה

1 [a] חיבינן הכיל חנן [b] חילתנה [c] דכורהנא [d] דמחילא נשקול ולא לנפשן נשפר ׃ 2 אלא אנש מנן לקריבה נשפר בטבתא איך [e] דלבנינא ׃ 3 מטל דאף משיחא לא הוא לנפשה שפר אלא איך דכתיב [f] חסדא דמחסדניך נפל עלי ׃ 4 כל מדם גיר דמן קדים [g] אתכתב [h] ליולפנא הודילן אתכתב [i] דבמסיברנותא [k] ובבויאא דכתבא [l] סברא נהיא לן ׃ 5 אלהא דין דמסיברנותא ודבויאא [m] נתל לכון [o] דשויותא [p] תתחשבון חד על חד בישוע משיחא ׃ 6 דבחד [q] רעין ובחד פום [r] תשבחון לאלהא אבוהי דמרן ישוע משיחא ׃ 7 מטל הדא הוו מקרבין [s] ותענין לחדדא איכנא דאף משיחא קרבכון [t] לתשבוחתה דאלהא ׃

[a] חוב [b] חיל [c] כרה
[d] חול [e] בנא
[f] חרפת חורפיך
[g] כתב [h] ילף [i] סיבר
סבל
[k] בויאא נחמתא ותקוה
[n] נתל [o] שוא [p] חשב
[q] רשא רצה [r] שבח
[s] טען סבל [t] שבח

8 * Dico autem Jeschua Meschicho ministrasse circuncisioni pro veritate Dei, vt veras redderet promissiones Patrum.

9 * Et vt Gentes laudibus celebrent Deum pro miserationibus, quæ in ipsas extiterunt, sicut scriptum est: Confitebor tibi inter Gentes, & nomini tuo psallam.

10 * Et rursum ait: Lætamini Gentes cum populo eius.

11 * Et rursum ait: Laudate Dominum omnes Gentes, laudate eum omnes nationes.

12 * Et rursum Eschaio dicit: Erit radix ipsi Ischai, & qui exurget, erit princeps Gentibus; & in eo sperabunt Gentes.

13 * Cæterùm Deus spei impleat vos omni gaudio, & pace per fidem, vt abundetis spe ipsius in virtute Spiritus Sanctitatis.

Dominica secunda Ieiunij.

14 * Porrò ego quoque persuasum habeo de vobis, fratres mei, vos etiam plenos esse bonitate, & cumulatos omni scientia, vosque adeò posse & alios monere.

15 * Paululum verò audacius scripsi vobis, fratres mei, vt commonefacerem vos per gratiam quæ mihi data est à Deo.

16 * Vt sim minister Jeschua Meschicho inter Gentes, & inseruiam Euangelio Dei, vt fiat oblatio Gentium accepta, & sanctificata per Spiritum Sanctitatis.

17 * Est mihi igitur gloria in Jeschua Meschicho apud Deum.

18 * Non enim ausim quicquam dicere, quod non effecerit per me Meschicho ad obedientiam Gentium sermone & operibus,

19 * Virtute signorum ac miraculorum, & virtute Spiritus Dei: adeò vt ab Ourischlē peragrauerim adusque Jllyricum, & adimpleuerim Euangelium Meschicho.

20 * Dum diligentem operam nauo euangelizandi non vbi inuocatum est nomen Meschicho, vt ne ædificarem super fundamentum extraneum:

21 * Sed sicut scriptum est: Ij quibus non annuntiatum est de eo, ipsum videbunt: & ij qui non audierunt, acquiescent.

22 * Propterea impeditus sum pluries, ne venirem ad vos.

---

8 אמר אנא דין דישוע משיחא שמש גזורתא חלף שררה דאלהא איכנא דנשר מולכנא דאבהתא ׃ 9 ועממא נשבחון לאלהא חלף רחמא דהוו עליהון איך דכתיב דאודא לך בעממא ולשמך אזמר ׃ 10 והוב אמר אתבסמו עממא עם עמה ׃ 11 והוב אמר שבחו למריא כלכון עממא שבחיהי כלהין אמותא ׃ 12 והוב אשעיא אמר דנהוא עקרא לאישי ומן דנקום נהוא רישא לעממא ועלוהי נסברון עממא ׃ 13 אלהא דין דסברא נמליכון כלה חדותא ושלמא בהימנותא דתיתרון בסברה בחילא דרוחא דקודשא ׃ 14 מפס אנא דין אף אנא עליכון אחידאף אנתון מלין אנתון טבתא ומשמליהון בכלה ידעתא ומשכחין אנתון אף לאחרנא למרתיו ׃ 15 קליל דין מרהאית כתבת

דחד בשבא דתרין דצומא

אמילה אמת אל · שרר העמיד · מלך הבטיח · אבהא · ירא · בסם · לאמים · גזע · קום · תקוה · מלא · שמחה · הימן · יתר · צום · פוס פתח · מלא · טוב · שמרא מלא · שכח · רתא

8 * Dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circuncisionis propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones Patrum.

9 * Gentes autem super misericordia honorare Deum, sicut scriptum est: Propterea confitebor tibi in Gentibus Domine, & nomini tuo cantabo.

Psal. 17. d. 50. 2. Reg. 22. d. 50. Deut. 32. f. 43

10 * Et iterùm dicit: Lætamini Gentes cum plebe eius.

11 * Et iterùm: Laudate omnes gentes Dominum, & magnificate eum omnes populi.

12 * Et rursus Isaias ait: Erit radix Iesse: & qui exurget regere Gentes, in eũ Gentes sperabunt.

Isai. 11. c. 10

13 * Deus autem spei repleat vos omni gaudio & pace in credendo: vt abundetis in spe, † & virtute Spiritus sancti. [in]

14 * Certus sum autem, fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni estis dilectione, repleti omni scientia, ita vt possitis alterutrum monere.

15 * Audaciùs autem scripsi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam vos reducens: propter gratiam quę data est mihi à Deo.

16 * Vt sim minister Christi Iesu in Gentibus: sanctificans Euangelium Dei, vt fiat oblatio Gentium accepta, & sanctificata in Spiritu sancto.

17 * Habeo igitur gloriam in Christo Iesu ad Deum:

18 * Non enim audeo aliquid loqui eorum quæ per me non †efficit Christus in obedientiam Gentium, †verbo & factis; [efficit] [in]

19 * In virtute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritus sancti: ita vt ab Ierusalem per circuitum vsque ad Illyricum repleuerim Euangelium Christi.

20 * Sic autem prædicaui Euangelium hoc, non vbi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ędificarẽ:

21 * Sed sicut scriptũ est, † Quibus non est annuntiatum de eo, videbunt; & qui non audierunt†, intelligent.

[Quoniam quibus] Isai. 52. d. 15 [de eo]

22 * Propter quod & impediebar plurimum venire ad vos.

8 * λέγω δὲ χριστὸν ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων·

9 * τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, κύριε, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.

10 * καὶ πάλιν λέγει, εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

11 * καὶ πάλιν, αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.

12 * καὶ πάλιν ἡσαΐας λέγει, ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

13 * ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

14 * Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν·

15 * τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ,

16 * εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ· ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17 * ἔχω οὖν καύχησιν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τὰ πρὸς θεόν·

18 * οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ,

19 * ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ.

20 * οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ᾽ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ·

21 * ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι.

22 * διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς·

לכון אחי איכנא [i] דאעהדכון כטיבותא [k] דאתיהבת לי מן אלהא׃ 16 [l] דאהוא משמשנא לישוע משיחא בעממא [m] ואפלוח [n] לאונגליון דאלהא דנהוא קורבנא דעממא מקבל ומקדש ברוחא דקודשא׃ 17 אית לי הכיל [o] שובהרא בישוע משיחא לות אלהא׃ 18 לא גיר [p] ממרח אנא דאמר מדם דלא [q] סעיר באידי משיחא למשמעא דעממא [r] במלתא ובעבדא׃ 19 בחילא [s] דאתותא [t] ודתדמרתא ובחילא דרוחה דאלהא איכנא דמן אורשלם [u] אתכרך עדמא לאלוריקון ואמלא [x] סברתה דמשיחא׃ 20 כד [y] מתחפט אנא דאסבר לא כר [z] דאתקרי שמה דמשיחא דלא אבנה על [a] שתאסתא [b] נוכריתא׃ 21 אלא איכנא דכתיב דאילין דלא [c] אתאמר להון עלוהי [d] נחזונה ואילין דלא שמעו נתתפיסון׃ 22 מטל הנא אתחכמת זבנין סגיאן דאתא לותכון׃

[i] עהד הזכיר [k] יהב [l] חוא [m] פלח [n] לבשורת אל [o] שבהר התהלל [p] אמרח [q] סער עשה [r] מלל [s] אתא [t] ונפלאות [u] כרך חזר [x] בשורת המשיח [y] משתדל [z] קרא [a] יסוד מן שתס [b] נכר [c] אמר [d] חזא

23 ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܠܝ ܕܘܟܐ ܒܗܠܝܢ ܐܬܪܘܬܐ ܘܣܘܐ ܗܘܐ ܠܝ ܡܢ ܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ.
24 ܟܕ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܐܣܦܢܝܐ. ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܐܬܐ ܐܚܙܝܟܘܢ. ܘܐܢܬܘܢ ܬܠܘܘܢܢܝ ܠܬܡܢ. ܡܐ ܕܩܠܝܠ ܡܢ ܣܓܝ ܐܬܒܣܡܬ ܒܚܙܬܟܘܢ.
25 ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܐܫܡܫ ܠܩܕܝܫܐ.
26 ܨܒܘ ܓܝܪ ܐܝܠܝܢ ܕܒܡܩܕܘܢܝܐ. ܘܒܐܟܐܝܐ ܕܢܗܘܐ ܠܗܘܢ ܫܘܬܦܘܬܐ ܥܡ ܡܣܟܢܐ ܩܕܝܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ.
27 ܨܒܘ ܡܛܠ ܕܐܦ ܚܝܒܝܢ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܓܝܪ ܒܪܘܚܢܝܬܗܘܢ ܐܫܬܘܬܦܘ ܥܡܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܚܝܒܝܢ ܐܢܘܢ ܕܐܦ ܒܕܒܒܣܪ ܢܫܡܫܘܢ ܐܢܘܢ.
28 ܗܕܐ ܗܟܝܠ ܡܐ ܕܓܡܪܬ ܘܚܬܡܬ ܠܗܘܢ ܐܕܫܐ ܗܢܐ. ܥܒܪ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܠܐܣܦܢܝܐ.
29 ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܐܡܬܝ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ ܒܡܘܠܝܐ ܕܒܘܪܟܬܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܐܢܐ.
30 ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܒܚܘܒܐ ܕܪܘܚܐ. ܕܬܬܥܡܠܘܢ ܥܡܝ ܒܨܠܘܬܐ ܚܠܦܝ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
31 ܕܐܬܦܨܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܕܒܝܗܘܕ. ܘܬܫܡܫܬܐ ܕܡܘܒܠ ܐܢܐ ܠܩܕܝܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܫܦܝܪܐܝܬ ܬܬܩܒܠ.
32 ܘܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܒܚܕܘܬܐ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܬܬܢܝܚ ܥܡܟܘܢ.
33 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܫܝܢܐ ܢܗܘܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ.

ܕܢܫܐ ܩܕܝܫܬܐ ✣ ܟܐ ✣

ܩܦܠܐܘܢ ✣ ܝܘ ✣

1 ܡܓܥܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܠܦܒܐ ܚܬܢ. ܕܐܝܬܝܗ ܡܫܡܫܢܝܬܐ ܕܥܕܬܐ ܕܩܢܟܪܐܘܣ.
2 ܕܬܩܒܠܘܢܗ ܒܡܪܢ ܐܝܟ ܕܝܐܐ ܠܩܕܝܫܐ. ܘܬܩܘܡܘܢ ܠܗ ܒܟܠ ܨܒܘ ܕܬܫܐܠܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܝ ܩܡܬ ܒܐܦܐ ܕܣܓܝܐܐ ܘܐܦ ܕܝܠܝ.
3 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܦܪܝܣܩܠܐ ܘܕܐܩܘܠܣ ܦܠܚܐ ܕܥܡܝ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
4 ܕܗܢܘܢ ܚܠܦ ܢܦܫܝ ܝܗܒܘ ܨܘܪܗܘܢ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ ܕܥܡܡܐ.

23 *Nunc autem quia nullus mihi relictus est locus in his regionibus, desiderium verò habeam iam à multis annis veniendi ad vos:*

24 *Quum proficiscar in Hispaniam, spero venire, vosque inuisere: & vos eritis mihi comites illuc, quum aliquantulum oblectatus fuero conspectu vestro.*

25 *Nunc autem proficiscor ad Ourischlem Sanctis ministraturus.*

26 *Voluerunt enim ij qui sunt in Macedonia, & in Acaia, communicationem habere cum pauperibus et sanctis qui sunt in Ourischlem.*

27 *Voluerunt* inquam *vt qui sint eis debitores. Si enim Spiritu participes fuerunt cum eis Gentes, debent etiam ipsæ in iis quæ carnis sunt, illis ministrare.*

28 *Hoc igitur vbi perfecero, & consignauero eis hunc fructum, transiturus sum per vos in Hispaniam.*

29 *Scio enim quum veniã ad vos, me cum plenitudine benedictionis Euangelij Meschicho venturum.*

30 *Peto autem à vobis, fratres mei, per Dominum nostrum Ieschua Meschicho, & per dilectionem Spiritus, vt mecum laboretis oratione, quæ pro me fiat ad Deum.*

31 *Vt liberer ab iis qui sunt immorigeri in Iihoudæa: vtque ministerium quod perfero sanctis qui sunt in Ourischlẽ bene recipiatur.*

32 *Vt veniam ad vos cum gaudio per voluntatem Dei, & vobiscum requiescam.*

33 *Deus pacis sit cum vobis omnibus. Amin.*

Mulierum sanctarum.

CAP. XVI.

1 *Commendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est ministra Ecclesiæ Cenchreensis:*

2 *Vt eam excipiatis in Domino nostro, prout æquum est Sanctis: & in omni voluntate quam ipsa postulet à vobis, adsitis ei, quandoquidem & ipsa adstitit cùm multis, tum etiam mihi.*

3 *Postulate pacem* [salutate] *Priskellæ & Akaulas, adiutorum meorum in Ieschua Meschicho.*

4 *Qui quidem pro anima mea ceruicem suã præbuerunt: quibus non ego tantùm gratias ago, sed etiã omnes Ecclesiæ Gentium.*

---

23 הָשָׁא דֵּין מֶטֻּל דְּדוּכָא לַית לִי בְּהָלֵין [h] אַתְרְוָתָא [i] וַסְוָא הֲוִית מִן קְדָם [k] שְׁנַיָּא סַגִּיאָתָא דְּאֵתָא לְוָתְכוֹן׃
24 מָא דְּאָזֵל אֱנָא [l] לְאֶסְפַּנְיָא מְסַבַּר אֱנָא [m] דְּאֵתָא [n] וְאֶחְזֵיכוֹן וְאַנְתּוֹן [o] תְּלַוְּוֻנָנִי לְתַמָּן מָא דְקַלִיל מֶן סַגִּי [p] אֶתְבַּסְּמֵת [q] בַּחֲזָתְכוֹן׃
25 הָשָׁא דֵּין אָזֵל אֱנָא לְאוֹרִשְׁלֶם דְּאֶשַׁמֵּשׁ לְקַדִּישֵׁא׃
26 צְבוֹ גֵּיר הָלֵין דְּבְמַקְדוּנִיַּא וּבְאַכַּאִיַּא [r] דְּשַׁוְתָּפוּתָא תֶּהֱוֵא לְהוֹן עַם [s] מֶסְכְּנֵא וְקַדִּישֵׁא דְּאִית בְּאוֹרִשְׁלֶם׃
27 צְבוֹ מֶטֻּל דְּאַף [v] חַיָּבִין לְהוֹן אֶן גֵּיר בְּרוּחַ [x] אֶשְׁתַּוְתַּפוּ עַמְּהוֹן עַמְמָא חַיָּבִין אֱנוֹן דְּאַף בְּדַבְּבַסַר נְשַׁמְּשׁוּן אֱנוֹן׃
28 הָדָא הָכִיל מָא דְּגַמְרֵת וְחָתְמֵת לְהוֹן [y] אַדְשָׁא הָנָא עָבַר אֱנָא עֲלַיכוֹן [z] לְסַפַּנְיָא׃
29 יָדַע אֱנָא גֵּיר דְּאֵמַתַי דְּאָתֵא אֱנָא לְוָתְכוֹן [a] בְּמוּלָיָא הוּ [b] דְּבוּרְכְּתָא [c] דְּאוֹנְגֶּלְיוֹן דַּמְשִׁיחָא אָתֵא אֱנָא׃

[h] מקומות [i] סְוָא אוה שנים רבים [l] לספרד [m] אֵתָא [n] חֲזָא [o] לְוָא [p] בְּסַם [q] חֲזָא [r] שְׁתַף [s] אביונים [v] חוב [x] התחברו עפירו [z] לספרד [a] מְלָא [b] בָּרֵךְ [c] של בשורת המשיח

23 * Nunc verò vlterius locum non habens in his regionibus, cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam præcedentibus annis:

24 * Cùm in Hispaniam proficisci cœpero, spero quòd præteriens videam vos, & à vobis deducar illuc, si vobis primum ex parte fruitus fuero.

25 * Nunc igitur proficiscar in Ierusalem ministrare sanctis.

26 * Probauerunt enim Macedonia & Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in Ierusalem.

27 * Placuit enim eis: & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt Gentiles, debent & in carnalibus ministrare eis.

1. Cor. 9. b. 11

28 * Hoc igitur cùm consummauero, & assignauero eis fructum hunc, per vos proficiscar in Hispaniam.

29 * Scio autem quoniam veniens ad vos, in abundantia benedictionis Christi veniam.

30 * Obsecro ergo vos, fratres, per Dominum nostrum Iesum Christũ, & per charitatem sancti Spiritus, vt adiuuetis me in orationibus † pro me ad Deum,

vestris

31 * Vt liberer ab infidelibus qui sunt in Iudæa, & obsequij mei oblatio accepta fiat in Ierusalem sanctis.

32 * Vt veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei, vt refrigerer vobiscum.

33 * Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

CAP. XVI.

1 COmmendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est in ministerio ecclesiæ quæ est in Cenchris:

2 * Vt eam suscipiatis in Domino dignè sanctis: & assistatis ei in quocunque negotio vestri indiguerit. etenim ipsa quoque astitit multis, & mihi ipsi.

3 * Salutate Priscam & Aquilam adiutores meos in Christo Iesu:

Act. 18. a. 2. & 26.

4 * (Qui pro anima mea suas ceruices supposuerunt: quibus non † solus ego gratias ago, sed & cunctæ Ecclesiæ Gentium.)

solum

23 * νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθείαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν,

24 * ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν ἱσπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ·

25 * νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις·

26 * εὐδόκησαν γὰρ μακεδονία καὶ ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ·

27 * εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς.

28 * τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι᾽ ὑμῶν εἰς τὴν ἱσπανίαν.

29 * οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

30 * παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν·

31 * ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις·

32 * ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν.

33 * ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

ιϛ.

1 * Συνίστημι δὲ ὑμῖν φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν κεγχρεαῖς,

2 * ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

3 * ἀσπάσασθε πρίσκιλλαν καὶ ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ ἰησοῦ·

4 * οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν·

---

30 בעא אנא דין מנכון אחי במרן ישוע משיחא [d] ובחובא דרוחא [e] דתעמלון עמי [f] בצלותא דחלפי לות אלהא׃

31 [g] דאתפצא מן אילין דלא [h] מתטפיסין דביהוד [i] ותשמשתא [k] דמובל אנא לקדישא דבאורשלם תתקבל שפיר׃

32 [l] ואתא לותכון [m] בחדותא [n] בצבינה דאלהא [o] ואתתניח עמכון׃ 33 אלהא דשלמא נהוא עם כלכון אמין׃

דנגשא קדישתא כז קפלאון יו

1 [a] מגעל אנא לכון דין לפובא חתן [b] דאיתיה [c] משמשניתא [d] דעדתא דקנכראוס׃

2 [e] דתקבלונה במרן איך דזדק לקדישא ובכל [f] צבו [g] דבעיא מנכון [h] תקומון לה מטל דאף הי [h] קיומתא הות לסגיאא אף לי׃

3 שאלו בשלמא דפריסקלא ודאקולס פלחא דעמי בישוע משיחא׃

4 [i] דהנון הלין חלף נפשי צואריהון [i] יהבו ולא הוא אנא בלחודי [k] מודא אנא להון אלא אף כלהין [l] עדתא דעממא׃

[d] ובאהבת רוח
[e] עמל [f] בתפלה [g] פצא
[h] טפס שלא מקשיבים
[i] שמש [k] יבל [l] אתא
[m] בשמחה מן
[n] חדא [n] צבא [o] נוח
[a] מפ׳ יד
[b] אית [c] שמש [d] קהל
[e] קבל [f] צבא [g] בעא [h] קום
[i] יהב נתן [k] ידא [l] עדה

5 ܘܠܥܕܬܐ ܕܒܒܝܬܗܘܢ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܐܦܢܛܘܣ ܚܒܝܒܝ ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܫܝܬܐ ܕܐܟܐܝܐ ܒܡܫܝܚܐ. 6 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܡܪܝܡ ܐܝܕܐ ܕܣܓܝ ܠܐܝܬ ܒܟܘܢ. 7 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܐܢܕܪܘܢܝܩܘܣ ܘܕܝܘܢܝܐ ܐܚܝܢܝ ܕܗܘܘ ܫܒܝܐ ܥܡܝ ܘܝܕܝܥܝܢ ܐܢܘܢ ܒܫܠܝܚܐ ܘܒܡܫܝܚܐ ܩܕܡܝ ܗܘܘ. 8 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܐܡܦܠܝܐܘܣ ܚܒܝܒܝ ܒܡܪܢ. 9 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܐܘܪܒܢܘܣ ܦܠܚܐ ܕܥܡܢ ܒܡܫܝܚܐ ܘܕܐܣܛܟܘܣ ܚܒܝܒܝ. 10 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܐܦܠܐ ܓܒܝܐ ܒܡܪܢ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܒܢܝ ܒܝܬܗ ܕܐܪܣܛܘܒܘܠܘܣ. 11 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܗܪܘܕܝܘܢ ܐܚܝܢܝ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܒܢܝ ܒܝܬܗ ܕܢܪܩܝܣܘܣ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܡܪܢ. 12 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܛܪܘܦܢܐ ܘܛܪܘܦܣܐ ܕܠܐܝܢ ܒܡܪܢ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܦܪܣܝܣ ܚܒܝܒܬܝ ܐܝܕܐ ܕܣܓܝ ܠܐܝܬ ܒܡܪܢ. 13 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܪܘܦܘܣ ܓܒܝܐ ܒܡܪܢ ܘܕܐܡܗ ܕܝܠܗ ܘܕܝܠܝ. 14 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܐܣܘܢܩܪܝܛܘܣ ܘܕܦܠܓܘܢ ܘܕܗܪܡܣ ܘܕܦܛܪܘܒܐ ܘܕܗܪܡܣ ܘܕܐܚܐ ܕܥܡܗܘܢ. 15 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܗ ܕܦܝܠܠܓܘܣ ܘܕܝܘܠܝܐ ܘܕܢܪܐܘܣ ܘܕܚܬܗ ܘܕܐܘܠܡܦܐ ܘܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ ܕܥܡܗܘܢ. 16 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܚܕ ܕܚܕ ܒܢܘܫܩܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܥܕܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. 17 ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܕܬܙܕܗܪܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܝܢ ܦܠܓܘܬܐ ܘܡܟܫܘܠܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܠܦܢܘܬܐ ܕܐܢܬܘܢ ܝܠܦܬܘܢ. ܘܐܬܪܚܩܘ ܡܢܗܘܢ. 18 ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܠܡܪܢ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܦܠܚܝܢ ܐܠܐ ܠܟܪܣܗܘܢ. ܘܒܡܠܐ ܒܣܝܡܬܐ ܘܒܒܘܪܟܬܐ ܡܛܥܝܢ ܠܒܘܬܐ ܕܦܫܝܛܐ. 19 ܫܡܥܐ ܕܝܢ ܕܡܫܬܡܥܢܘܬܟܘܢ ܠܟܠ ܐܢܫ ܐܬܝܕܥ. ܚܕܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܒܟܘܢ ܘܨܒܐ ܐܢܐ ܕܬܗܘܘܢ ܚܟܝܡܝܢ ܠܛܒܬܐ ܘܬܡܝܡܝܢ ܠܒܝܫܬܐ. 20 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܫܠܡܐ ܢܫܚܩܝܘܗܝ ܠܣܛܢܐ ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟܘܢ ܥܓܠ. ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡܟܘܢ.

5 *Et date pacē Ecclesiæ* [Salutate quoque Ecclesiam], *quæ est in domo ipsorum. Salutate Epænetum mihi charissimum, quæ sunt primitiæ Achaiæ in Meschicho.*
6 *Salutate Mariam, quæ plurimùm laborauit in vobis.*
7 *Salutate Andronicum & Iuniam cognatos meos, qui mecū captiui fuerunt, suntque percelebres inter Apostolos, & in Meschicho me præcesserunt.*
8 *Salutate Ampliam mihi charissimum in Domino nostro.*
9 *Salutate Vrbanum adiutorem nostrum in Meschicho, & Stachyn mihi dilectum.*
10 *Salutate Apellen electum in Domino nostro: salutate domesticos Aristobuli.*
11 *Salutate Herodionem cognatum meum: salutate domesticos Narcissi, eos qui sunt in Domino nostro.*
12 *Salutate Tryphænam & Tryphosam, quæ laborant in Domino nostro. Salutate Persidam mihi charissimam, quæ quidē plurimum laborauit in Domino nostro.*
13 *Salutate Rufum electum in Domino nostro, & matrem eius ac meam.*
14 *Salutate Asyncritum, & Phlegontem, & Hermam, & Patrobam, & Hermetem, & fratres qui cum eis sunt.*
15 *Salutate Philologum, & Juliam, & Nereum ac sororem eius, & Olympam, omnes denique Sanctos qui cum eis sunt.*
16 *Salutate alij alios osculo sancto. Salutant vos omnes Ecclesiæ Meschicho.*
17 *Peto autem à vobis, fratres mei, vt caueatis ab iis, qui dissidiorum & offendiculorum autores sunt, præter disciplinam quam vos didicistis, vt procul recedatis ab eis.*
18 *Ij enim qui eiusmodi sunt, non inseruiunt Domino nostro Ieschua Meschicho, sed ventri suo: ac sermonibus blandis, & benedictionibus seducunt corda simplicium.*
19 *Obedientia autem vestra cuilibet homini est perquam notissima. Gaudeo igitur propter vos, voloque vt sitis sapientes in rebus bonis, innocentes verò in malis.*
20 *Cæterùm Deus pacis citò conterat Satanam subter pedes vestros. Gratia Domini nostri Ieschua Meschicho sit vobiscum.*

5 [m] וְהַבוּ שְׁלָמָא לְעִדְתָא דְּבְבֵיתְהוֹן שַׁאלוּ בִּשְׁלָמֵה דְּאֶפֶּנְטוֹס חַבִּיבִי אַיְנָא [n] דְּאִיתוֹהִי רֵישִׁיתָא דְּאַכַאיָא בִּמְשִׁיחָא׃ 6 שַׁאלוּ בִּשְׁלָמָה דְּמַרְיָם אַיְדָא דְּסַגִּי [o] לְאִית בְּכוֹן׃ 7 שַׁאלוּ בִּשְׁלָמֵה דְּאַנְדְּרוֹנִיקוֹס וְדְיוּנְיָא [p] אַחְיָנַי דַּהְווֹ [q] שְׁבְיָא עַמִּי [r] וְיְדִיעִין אֶנוּן בִּשְׁלִיחֵא וּבִמְשִׁיחָא קַדְמַי הֲווֹ׃ 8 שַׁאלוּ בִּשְׁלָמֵה דְּאַמְפְּלִיאוֹס חַבִּיבִי בְּמָרַן׃ 9 שַׁאלוּ בִּשְׁלָמֵה דְּאוּרְבָּנוֹס פָּלְחָא דְּעַמַּן בִּמְשִׁיחָא וְדְאֶסְטַכוּס חַבִּיבִי׃ 10 שַׁאלוּ בִּשְׁלָמֵה דְּאַפֶּלֶא [s] גְּבִיָא בְּמָרַן שַׁאלוּ בִּשְׁלָמָא דִּבְנַי בֵּיתֵה דְּאַרִסְטוֹבוּלוֹס׃ 11 שַׁאלוּ בִּשְׁלָמֵה דְּהֶרוֹדִיוֹן אַחְיָנִי שַׁאלוּ בִּשְׁלָמָא דִּבְנַי בֵּיתֵה דְּנַרְקִיסוֹס אִילֵין דְּאִיתֵיהוֹן בְּמָרַן׃ 12 שַׁאלוּ בִּשְׁלָמָא דְּטְרוּפַנָא וְטְרוּפָסָא דְּלָאיָן בְּמָרַן שַׁאלוּ בִּשְׁלָמָה דְּפֶרְסִיס חַבִּיבְתִּי אַיְדָא דְּסַגִּי [t] לְאִית בְּמָרַן׃ 13 שַׁאלוּ בִּשְׁלָמֵה דְּרוּפוֹס גְּבִיָא בְּמָרַן וְדְאֶמֵּה דִּילֵה וְדִילִי׃

[m] יְהַב אִית ס [o] לְאֵת עַל [p] אַח שְׁבָא [r] יְדַע [s] בחור מן גְּבָא [t] לְאֵת

5 * Et domesticam ecclesiam eorum. Salutate Epænetum dilectum mihi: qui est primitiuus † Asiæ in Christo.

Ecclesiæ Asiæ

6 * Salutate Mariam, quæ multum laborauit in nobis.

7 * Salutate Andronicum & Iuniam cognatos & concaptiuos meos: qui sunt nobiles in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo †.

Iesu.

8 * Salutate Ampliatum dilectissimum mihi in Domino.

9 * Salutate Vrbanum adiutorem nostrum in Christo Iesu, & Stachyn dilectum meum.

10 * Salutate Apellen probum in Christo: salutate eos qui sunt ex Aristoboli †.

domo.

11 * Salutate Herodionem cognatum meum. Salutate eos qui sunt ex Narcissi domo, qui sunt in Domino.

12 * Salutate Tryphænam & Tryphosam, quæ † laborat in Domino: salutate Persidem charissimam, quæ multùm laborauit in Domino.

laborauit

13 * Salutate Rufum electum in Domino, & matrem eius & meam.

14 * Salutate Asyncritum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen, & qui cum eis sunt fratres.

15 * Salutate Philologum & Iuliam, Nereum & sororem eius, & Olympiadem, & omnes qui cum eis sunt, sanctos.

16 * Salutate inuicem in osculo sancto. Salutant vos omnes Ecclesiæ Christi.

17 * Rogo autem vos, fratres, vt obseruetis eos qui dissensiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt; & declinate ab illis.

18 * Huiuscemodi enim Christo Domino nostro non seruiunt, sed suo ventri: & per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium.

19 * Vestra enim obediëtia in † omnem locum diuulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo vos sapientes esse in bono, & simplices in malo.

omni loco

20 * Deus autem pacis cõterat Satanam sub pedibus vestris velociter. Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum.

5 * καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν μοι, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς ἀχαΐας εἰς χριστόν.

6 * ἀσπάσασθε μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς.

7 * ἀσπάσασθε ἀνδρόνικον καὶ ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν χριστῷ.

8 * ἀσπάσασθε ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ.

9 * ἀσπάσασθε οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου.

10 * ἀσπάσασθε ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ἀριστοβούλου.

11 * ἀσπάσασθε ἡρωδίωνα, τὸν συγγενῆ μου· ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ.

12 * ἀσπάσασθε τρύφαιναν καὶ τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ· ἀσπάσασθε περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ.

13 * ἀσπάσασθε ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ.

14 * ἀσπάσασθε ἀσύγκριτον, φλέγοντα, ἑρμᾶν, πατρόβαν, ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς.

15 * ἀσπάσασθε φιλόλογον καὶ ἰουλίαν, νηρέαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.

16 * ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

17 * παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν·

18 * οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων·

19 * ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν.

20 * ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

14 שאלו בשלמא דאסונקרטוס ודפלגון ודהרמא ודפטרבא ודהרמא ודאחא דעמהון: 15 שאלו בשלמא דפיללגוס ודיוליא ודנארוס ודחתה ודלומפא ודכלהון קדישא דעמהון: 16 שאלו בשלמא חד דחד בנושקתא קדישתא שאלן בשלמכון כלהין עדתה דמשיחא: 17 בעגא דין מנכון אחי דתזדהרון מן אילין דפלגותא ומכשולא עבדין לבר מן יולפנא דאנתון ילפתון דתתרחקון לכון מנהון: 18 אילין גיר דהכנא אנון לא משמשין למרן ישוע משיחא אלא לכרסהון ובמלא בסימתא ובבורכתא מטעין לבותא דפשיטא: 19 משתמענותכון דין דילכון לכל ברנש אתידעת חדא אנא הכיל בכון וצבא אנא דתהוון חכימין לטבתא ותמימין לבישתא: 20 אלהא דין דשלמא נשחקיוהי בעגל לסטנא תחית רגליכון טיבותה דמרן ישוע משיחא תהוא עמכון:

v נשק x עדות המשיח y בעא z זהר שמר a פלג b כשל c ילף d רחק e מלל f ברך g טעא h פתאים i שמע k ידע l שומת אני m טוב n ביש רע o שחק שבר p פתאם q

[21] ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܛܝܡܬܐܘܣ ܦܠܚܐ ܕܥܡܝ ܘܠܘܩܝܘܣ ܘܐܝܣܘܢ ܘܣܘܣܝܦܛܪܘܣ ܐܚܝܢܝ܀ [22] ܫܐܠ ܐܢܐ ܒܫܠܡܟܘܢ ܐܢܐ ܛܪܛܝܘܣ ܕܟܬܒܬ ܐܓܪܬܐ ܒܡܪܢ܀ [23] ܫܐܠ ܒܫܠܡܟܘܢ ܓܐܝܘܣ ܡܩܒܠܢܝ ܘܕܟܠܗ ܥܕܬܐ. ܫܐܠ ܒܫܠܡܟܘܢ ܐܪܣܛܘܣ ܪܒܝܬܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܘܩܘܐܪܛܘܣ ܐܚܐ܀

[25] ܠܐܠܗܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܡܫܟܚ ܕܢܫܪܪܟܘܢ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܝܠܝ ܗܘ ܕܐܬܟܪܙ ܥܠ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܓܠܝܢܐ ܕܐܪܙܐ ܕܡܢ ܙܒܢܝ ܥܠܡܐ ܡܟܣܝ ܗܘܐ܀ [26] ܐܬܓܠܝ ܕܝܢ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܒܝܕ ܟܬܒܐ ܕܢܒܝܐ ܘܒܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ ܕܠܥܠܡ. ܐܬܝܕܥ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܠܡܫܡܥܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. [27] ܕܗܘܝܘ ܡܚܟܡܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܬܫܒܘܚܬܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀ ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ܀

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܪܗܘܡܝܐ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ
ܩܘܪܢܬܘܣ. ܘܐܫܬܕܪܬ. ܒܐܝܕܝ ܦܘܒܐ
ܡܫܡܫܢܝܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ܀

21 *Salutant vos Timotheus coadiutor meus, & Lucius, & Iason, & Sosipater cognati mei.*
22 *Saluto vos ego Tertius, qui descripsi epistolam in Domino nostro.*
23 *Salutat vos Gaius hospes meus, totiusque Ecclesiæ. Salutat vos Erastus œconomus vrbis, & Quartus frater.*

Deest 24. versus hoc loco, sed in fine additur.

25 *Deo autem qui potest vos confirmare in Euangelio meo, quod prædicatum est de Ieschua Meschicho, per reuelationem arcani quod à temporibus æternis absconditum fuit:*
26 *Reuelatum autem hoc tempore per Scripturas Prophetarum, & per mandatum Dei æterni patefactum omnibus Gentibus ad obedientiam fidei:*
27 *Qui solus sapiens est, gloria per Ieschua Meschicho in secula seculorum. Amin. Gratia Domini nostri Ieschua Meschicho sit cum omnibus vobis. Amin.*

Epistolæ ad Romanos, quæ scripta est Corintho, missa verò per Phœben ministram fidelem, FINIS.

---

21 שאלין בשלמכון טימתאוס פלחא דעמי ולוקיוס ואיסון וסוסיפטרוס ᶠאחיני׃ 22 שאל אנא בשלמכון אנא טרטיוס דכתבת ˢאגרתא במרן׃ 23 שאל בשלמכון גאיוס ᵗמקבלני ודכלה ᵘעדתא שאל בשלמכון ארסטוס ˣרבביתא דמדינתא וקוארטוס אחא׃ 25 לאלהא דין הו דמשכח דנשררכון ʸבאונגליון דיליהו ᶻדאתכרז על ישוע משיחא ᵃבגלינא דארזא דמן זבני עלמא ᵇמכסי הוא׃

ᶠאח ᵗאגרת ᵗקבל
ᵘקהל ˣשליח צבור
ʸבבשורתי
ᶻכרז
ᵃגלא ᵇכסא

PROLOGVS IN PRIMAM EPISTOLAM AD CORINTHIOS.

EPISTOLA prima ad Corinthios multas causas diuersasque complectitur: quarum partem relatione fratrum cognouit Apostolus, partim ipsorum Corinthiorum sunt litteris indicatæ. Nonnullas verò pro officij sui cura aut ordinat aut emendat; & variis curationibus medetur diuersa infirmitate languentibus. Nam apud eos primùm curatur dissensionis vitium, quod multi pseudoapostolorum vnitatem intulerunt scindentes Ecclesiæ, vt proprij nominis facerent sectatores: quod his exprobrat verbis Apostolus. Hoc autem dico quod vnusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cephæ, ego autem Christi. Et ob hoc quidem horum se dicit facere nominum mentionem, vt multo magis erubescant id se facere sub falsorum apostolorum nominibus; quod etiam si sub Pauli & Petri fieret nomine, displiceret. Secunda causa eius inducitur, qui paternæ oblitus reuerentiæ, vxorem sibi non erubuit facere de nouerca. Quod

Act. 16. 1. Phil. 2. 19.

[21] * Salutat vos Timotheus adiutor meus, & Lucius, & Iason, & Sosipater cognati mei.

[22] * Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, in Domino.

vniuersæ Ecclesiæ

[23] * Salutat vos Caius hospes meus, & † vniuersa Ecclesia. Salutat vos Erastus ar- D carius ciuitatis, & Quartus frater.

[24] * Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis, Amen.

Eph. 3. d. 20.

[25] * Ei autem qui potens est vos confirmare iuxta Euangelium meum & prædicationem Iesu Christi, secundùm reuelationem mysterij temporibus æternis taciti,

[26] * Quod nũc patefactum est per Scripturas Prophetarum secundùm præceptum æterni Dei, ad obeditionem fidei, in cunctis Gentibus cogniti:

[27] * Soli sapienti Deo per Iesum Christum, honor, & gloria in secula seculorum. Amen.

FINIS

Epistolæ ad Romanos, quæ scripta fuit ex Corintho per Phœben ministram Ecclesiæ quæ erat in Cenchris.

21 * ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος, καὶ Ἰάσων, καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου.

22 * ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ.

23 * ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου, καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

24 * ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

25 * τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου·

26 * φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·

27 * μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

ΤΕΛΟΣ

Τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς, ἣ ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

[26] אֶתְגְּלִי דֵּין בְּזַבְנָא הָנָא בְּיַד כְּתָבֵא דַנְבִיֵּא [c] וַבְּפוּקְדָנֵה דַאלָהָא דַּלְעָלַם [d] אֶתִידַע לְכֻלְהוֹן עַמְּמֵא [e] לְמַשְׁמְעָא [f] דְהַימָנוּתָא ׃ [27] דְּהוּיוּ חַכִּימָא בַּלְחוֹדוֹהִי [g] שׁוּבְחָא בְּיַד יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא לְעָלַם עָלְמִין אַמִּין [h] טַיבוּתֵה דְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא עַם כֻּלְכוֹן אַמִּין ׃

[c] פְּקַד צוה [d] יְדַע [e] שְׁמַע [f] הֵימַן [g] כבוד מן שְׁבַח [h] חן מן טוב

שְׁלְמַת [i] אֶגַּרְתָא דַּלְוָת רְהוֹמָיֵא [k] דְאֶתְכַּתְבַת מֶן קוֹרִנְתוֹס [l] וְאֶתְדַּרַת [m] בְּאִידַי פוֹבָא [n] מְשַׁמְשָׁנִיתָא [o] מְהַימְנְתָא ׃

[i] אגרת [k] כְּתַב [l] שָׁדַר שלח [m] בידי [n] שַׁמֵּשׁ [o] הֵימַן

facinus licet fornicationem appellauerit Apostolus, tamen ita condemnauit, vt in vltionem facti auctorem talis operis diabolo iudicauerit deputandum; imposita iudiciorum & litium tertia quæstione. Quarto loco matrimoniorum iura tractantur his. Quinto loco virginitatis consilium velut è vicino coniungitur. Sexto loco de escarum licentia disputatur. Septimo atque octauo loco de attondendo viris, & mulieribus velando capite, ac Sacramentorum communione præcipitur. Nono loco æmulatio, quæ diuersitate donorum spiritualium nascebatur, sub exemplo membrorum & corporis castigatur. Decimo, resurrectionis spes multis & argumentis & rationibus approbatur. Vltimo, de colligendis ad necessitatem Sanctorum nomine charitatis cura vel ædificatio cultui imponitur. Interseruntur his pauca, quæ aut, vt quibusdam videtur, pendent ex superioribus; aut habent licet proprias, tamen paruulas, actiones.

ARGVMENTVM.

Corinthij sunt Achaici, & hi similiter ab Apostolo audierunt verbum veritatis: & subuersi sunt multifariè à falsis Apostolis. Quidam à Philosophiæ verbosa eloquentia, alij secta legis Iudaicæ inducti sunt. Hos reuocat Apostolus ad veram fidem & Euangelicam sapientiam; scribens eis ab Epheso per Timotheum discipulum suum.

ܬܘܒ ܒܥܘܕܪܢܗ ܕܐܠܗܐ ܟܬܒܝܢܢ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܩܘܪܢܬܝܐ ܩܕܡܝܬܐ

ܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ ܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܐ

1 ܦܘܠܘܣ ܩܪܝܐ ܘܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܣܘܣܬܢܝܣ ܐܚܐ. 2 ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܒܩܘܪܢܬܘܣ. ܩܪܝܐ ܘܩܕܝܫܐ ܕܡܩܕܫܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܟܠ ܐܬܪ. ܕܝܠܗܘܢ ܘܕܝܠܢ. 3 ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 4 ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܝ ܒܟܠܙܒܢ ܚܠܦܝܟܘܢ. ܥܠ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 5 ܕܒܟܠ ܡܕܡ ܥܬܪܬܘܢ ܒܗ. ܒܟܠ ܡܠܐ ܘܒܟܠ ܝܕܥܬܐ. 6 ܐܝܟ ܣܗܕܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܕܐܫܬܪܪܬ ܒܟܘܢ. 7 ܘܠܐ ܚܣܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܡܘܗܒܬܗ. ܐܠܐ ܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܓܠܝܢܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 8 ܗܘ ܕܢܫܪܪܟܘܢ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ. ܕܠܐ ܪܫܝܢ ܬܗܘܘܢ ܒܝܘܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 9 ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܐܠܗܐ. ܕܒܐܝܕܗ ܐܬܩܪܝܬܘܢ ܠܫܘܬܦܘܬܐ ܕܒܪܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ. 10 ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܬܗܘܐ ܚܕܐ ܡܠܬܐ ܠܟܠܟܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܒܟܘܢ ܦܠܓܘܬܐ. ܐܠܐ ܕܬܗܘܘܢ ܡܫܡܠܝܢ ܒܚܕ ܪܥܝܢܐ ܘܒܚܕ ܡܕܥܐ. 11 ܫܕܪܘ ܠܝ ܓܝܪ ܥܠܝܟܘܢ ܐܚܝ ܡܢ ܒܝܬ ܟܠܘܐܝ. ܕܚܪܝܢܐ ܐܝܬ ܒܝܢܬܟܘܢ. 12 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܐܝܬ ܡܢܟܘܢ ܕܐܡܪ. ܐܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܐܢܐ. ܘܐܝܬ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܐܦܠܘ ܐܢܐ. ܘܐܝܬ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܟܐܦܐ ܐܢܐ. ܘܐܝܬ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܐ. 13 ܕܠܡܐ ܐܬܦܠܓ ܠܗ ܡܫܝܚܐ. ܐܘ ܠܡܐ ܦܘܠܘܣ ܐܙܕܩܦ ܚܠܦܝܟܘܢ. ܐܘ ܒܫܡܗ ܕܦܘܠܘܣ ܥܡܕܬܘܢ. 14 ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ ܕܠܐ ܥܡܕܬ ܠܐܢܫ ܡܢܟܘܢ. ܐܠܐ ܠܩܪܝܣܦܘܣ ܘܠܓܐܝܘܣ.

RVRSVS DEI AVXILIO SCRIBIMVS EPISTOLAM AD Corinthios primam . GVIDONE FABRICIO Boderiano exſcriptore & interprete.

Feria ſexta Crucifixionis.

CAPVT I.

1 *Paulus vocatus, & Apoſtolus Ieſchua Meſchicho, per volũtatẽ Dei, et Softhenes frater,* 2 *Eccleſiæ Dei, quæ eſt Corinthi, vocatis et ſanctis qui per Jeſchua Meſchicho ſanctificati ſunt, iiſque omnibus qui inuocant nomen Domini noſtri Ieſchua Meſchicho in omni loco ipſorũ & noſtro;* 3 *Gratia vobiſcum & pax à Deo patre noſtro, & à Domino noſtro Jeſchua Meſchicho.* 4 *Gratias ago Deo meo in omni tempore pro vobis, ob gratiam Dei quæ data eſt vobis per Jeſchua Meſchicho:* 5 *Quòd in omni re ditati eſtis per ipſum in omni ſermone, omniqúe cognitione,* 6 *(Prout teſtimonium Meſchicho confirmatum eſt in vobis,)* 7 *Ita vt non deſtituamini vllo ex donis ipſius, ſed expectatis reuelationem Domini noſtri Ieſchua Meſchicho;* 8 *Qui quidem confirmabit vos vſque ad finem, vt abſque crimine ſitis in die Domini noſtri Ieſchua Meſchicho.* 9 *Fidelis eſt Deus, per quem vocati eſtis in conſortium filij ipſius Jeſchua Meſchicho Domini noſtri.* 10 *Peto autem à vobis, fratres mei, per nomen Domini noſtri Ieſchua Meſchicho, vt ſit vnus ſermo vobis omnibus; nec ſint inter vos diſſidia, ſed vt ſitis perfecti vna mente vnaque voluntate.* 11 *Miſerũt enim ad me de vobis nuntium, fratres mei, ex domeſticis Chloæ, quòd contentiones ſint inter vos.* 12 *Hoc autem dico, quia eſt ex vobis qui dicit: Ego ſum Pauli: eſt & qui dicit, Ego ſum Apollou: eſt & qui dicit, Ego ſum Kipho: eſt denique qui dicit, Ego ſum ipſius Meſchicho.* 13 *Nunquid diuiſus eſt Meſchicho? aut nunquid Paulus crucifixus eſt pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati fuiſtis?* 14 *Gratias ago Deo meo quòd neminem veſtrum baptizauerim, niſi Criſpum & Caium:*

תוב ביד אלהא כתבינן אגרתא דלות קורנתיא קדמיתא

דערובתא דזקיפותא א קפלאון א

1 פולוס קריא ושליחא דישוע משיחא בצבינה דאלהא וסוסתנים אחא׃ 2 לעדתא דאלהא דבקורנתוס קריא וקדישא דמקדשין בישוע משיחא ולכלהון אילין דקרין שמה דמרן ישוע משיחא בכל אתר דילהון ודילן׃ 3 טיבותא עמכון ושלמא מן אלהא אבון ומן מרן ישוע משיחא׃ 4 מודא אנא לאלהי בכל זבן חלפיכון על טיבותא דאלהא דאתיהבת לכון בישוע משיחא׃ 5 דבכל מדם עתרתון בה בכל מלא ובכל ידעתא׃ 6 איך סהדותה דמשיחא דאשתררת בכון׃ 7 דלא אתחסרתון בחדא מן מוהבתה אלא מסכין אנתון לגלינה דמרן ישוע משיחא׃ 8 דהו נשררכון עדמא

BEATI PAVLI AD CORINTHIOS PRIMA EPISTOLA.

CAPVT I.

PAVLVS vocatus Apostolus Iesu Christi, per voluntatem Dei, & Sosthenes frater, [1] A

[2] Ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, sanctificatis in Christo Iesu, vocatis sanctis, cum omnibus qui inuocant nomen Domini nostri Iesu Christi in omni loco ipsorum & nostro;

[3] Gratia vobis & pax à Deo patre nostro & Domino Iesu Christo.

[4] Gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, quæ data est vobis in Christo Iesu,

[5] Quia in omnibus diuites facti estis in illo, in omni verbo, & in omni scientia:

[6] (Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis.)

[7] Ita vt nihil vobis desit in vlla gratia, expectantibus reuelationẽ Domini nostri Iesu Christi,

[8] Qui & confirmabit vos vsque in finem sine crimine, in die aduentus Domini nostri Iesu Christi. B (1.Thes. 3.d.14)

[9] Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi Domini nostri.

[10] Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi, vt idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autẽ perfecti in † eodem sensu, & in eadem † sententia. († eadem mente, † scientia)

[11] Significatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui sunt Chloes, quia contentiones sunt inter vos.

[12] Hoc autem dico, quòd vnusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cephæ, ego autem Christi. (Act.18.a.24)

[13] Diuisus est Christus? Nũquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?

[14] Gratias ago Deo †, quòd neminem vestrum baptizaui, nisi Crispum & Gaium. († meo,)

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ κορινθίους πρώτη ἐπιστολή.

κεφαλ. α΄.

1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς,

2 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν·

3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

5 ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ πάσῃ γνώσει,

6 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν,

7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

8 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

9 πιστὸς ὁ θεὸς, δι᾽ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

10 παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα· ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.

11 ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι·

12 λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλὼ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.

13 μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;

14 εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον.

לאחריתא דדלא [t] רשין תהוון ביומה דמרן ישוע משיחא ׃ 9 [v] מהימן הו אלהא [x] דבאידה [y] אתקריתון [z] לשותפותא דברה ישוע משיחא מרן ׃ 10 בעא אנא דין מנכון אחי בשמה דמרן ישוע משיחא דתהוא חדא [a] מלתא לכלכון ולא [b] נהוין בכון [c] פלגותא אלא דתהוון גמירין כחדא [d] תרעיתא ובחד [e] רעינא ׃ 11 שלחו לי גיר עליכון אחי מן בית כלאא [f] דחרינא אית בינתכון ׃ 12 הדא דין אמר אנא דאית מנכון דאמר אנא דפולוס אנא ואית דאמר אנא דאפלו אנא ואית דאמר אנא דכאפא אנא ואית דאמר אנא דמשיחא אנא ׃ 13 דלמא [g] אתפלג לה משיחא או למא פולוס [h] אזדקף על אפיכון או בשמה דפולוס [i] עמדתון ׃ 14 [k] מודא אנא לאלהי דלאנש מנכון לא אעמדת אלא לקריספוס ולגאיוס ׃

[t] אשם מן רשא [v] תימן
[x] יד [y] קרא [z] שתף
[a] מלה מן מלל [b] חוא
[c] פלג [d] רעא רצה׳ רצון
[e] ריבות מן חרא
[g] פלג [h] זקף [i] בטבותן
[k] ירא ידה

15 ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܕܒܫܡܝ ܐܥܡܕܬ܀
16 ܐܥܡܕܬ ܕܝܢ ܠܒܝܬܗ ܕܐܣܛܦܢܐ. ܬܘܒ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܐܢ ܠܐܢܫ ܐܚܪܝܢ ܐܥܡܕܬ܀
17 ܠܐ ܓܝܪ ܫܕܪܢܝ ܡܫܝܚܐ ܠܡܥܡܕܘ ܐܠܐ ܠܡܣܒܪܘ. ܠܐ ܒܚܟܡܬ ܡܠܐ. ܕܠܐ ܢܣܬܪܩ ܙܩܝܦܗ ܕܡܫܝܚܐ܀

ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ ܒ

18 ܡܠܬܐ ܓܝܪ ܕܙܩܝܦܐ ܠܐܒܝܕܐ ܫܛܝܘܬܐ ܗܝ. ܠܢ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܚܝܝܢܢ ܚܝܠܐ ܗܝ ܕܐܠܗܐ܀
19 ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܕܐܘܒܕ ܚܟܡܬܐ ܕܚܟܝܡܐ. ܘܐܓܠܘܙ ܬܪܥܝܬܐ ܕܣܟܘܠܬܢܐ܀
20 ܐܝܟܘ ܚܟܝܡܐ. ܐܘ ܐܝܟܘ ܣܦܪܐ. ܐܘ ܐܝܟܘ ܕܪܘܫܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܠܐ ܗܐ ܐܫܛܝܗ ܐܠܗܐ ܠܚܟܡܬܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ܀
21 ܡܛܠ ܓܝܪ ܕܒܚܟܡܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܝܕܥ ܥܠܡܐ ܒܚܟܡܬܐ ܠܐܠܗܐ. ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܒܫܛܝܘܬܐ ܕܟܪܘܙܘܬܐ ܢܚܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ܀
22 ܡܛܠ ܕܝܗܘܕܝܐ ܐܬܘܬܐ ܫܐܠܝܢ. ܘܐܪܡܝܐ ܚܟܡܬܐ ܒܥܝܢ܀
23 ܚܢܢ ܕܝܢ ܡܟܪܙܝܢܢ ܡܫܝܚܐ ܙܩܝܦܐ. ܡܬܩܠܐ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܘܠܥܡܡܐ ܫܛܝܘܬܐ܀
24 ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܠܩܪܝܐ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܪܡܝܐ. ܡܫܝܚܐ ܚܝܠܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ ܘܚܟܡܬܐ ܕܐܠܗܐ܀
25 ܡܛܠ ܕܫܛܝܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܚܟܡܐ ܗܝ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܘܡܚܝܠܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܠܐ ܗܝ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ܀
26 ܚܙܘ ܓܝܪ ܐܦ ܩܪܝܢܟܘܢ ܐܚܝ. ܕܠܐ ܣܓܝܐܐ ܒܟܘܢ ܚܟܝܡܐ ܒܒܣܪ. ܘܠܐ ܣܓܝܐܐ ܒܟܘܢ ܡܫܟܚܢܐ. ܘܠܐ ܣܓܝܐܐ ܒܟܘܢ ܒܢܝ ܫܪܒܬܐ ܪܒܬܐ܀
27 ܐܠܐ ܓܒܐ ܐܠܗܐ ܠܣܟܠܐ ܕܥܠܡܐ ܕܢܒܗܬ ܠܚܟܝܡܐ. ܘܓܒܐ ܠܡܚܝܠܐ ܕܥܠܡܐ ܕܢܒܗܬ ܠܚܣܝܢܐ܀
28 ܘܓܒܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܨܝܪ ܫܪܒܬܗܘܢ ܒܥܠܡܐ. ܘܠܡܣܠܝܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܬܝܗܘܢ. ܕܢܒܛܠ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ܀
29 ܕܠܐ ܢܫܬܒܗܪ ܟܠ ܒܣܪ ܩܕܡܘܗܝ܀
30 ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢܗ ܐܝܬܝܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܘ ܕܗܘܐ ܠܢ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܐ ܘܩܕܝܫܘܬܐ ܘܦܘܪܩܢܐ܀
31 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܡܢ ܕܡܫܬܒܗܪ ܒܡܪܝܐ ܢܫܬܒܗܪ܀

15 * *Ne quis dicat, quòd in nomine meo baptizauerim.* 16 * *Baptizaui porrò domum Stephanæ: amplius autē haud scio num quem alium baptizauerim.* 17 * *Non enim misit me Meschicho vt baptizarem, sed vt euangelizarem, non sapientia sermonum, ne inanis reddatur crux Meschicho.*

Matutinis Feriæ sextæ Crucifixionis.

18 * *Sermo enim crucis pereuntibus stultitia est: nobis verò, qui quidem salutem consequimur, virtus Dei est.* 19 * *Siquidem scriptum est: Perdam sapientiam sapientum, et aspernabor intelligentiam intelligentium.* 20 * *Vbi est sapiens, aut vbi est scriba, aut vbi est disputator seculi huius? Nonne stultam reddidit Deus sapientiam mundi huius?* 21 * *Nam propterea quòd in sapientia Dei non cognouit mundus per sapientiam Deum, voluit Deus per stultitiam prædicationis seruare eos qui credunt.* 22 * *Quandoquidem Jihoudæi signa petunt, & Gentiles sapientiam quærunt.* 23 * *Nos autem prædicamus Meschicho crucifixum, offendiculum Jihoudæis, Gentilibus verò stultitiam:* 24 * *Illis autem qui vocati sunt Jihoudæis & Gentilibus Meschicho est virtus Dei, & sapientia Dei.* 25 * *Quoniam stultitia Dei sapientior est hominibus, & imbecillitas Dei potentior est filiis hominum.* 26 * *Etenim videte vocationem vestrā, fratres mei, quòd non multos inter vos, sapientes secundùm carnem, nec multos inter vos potentes, nec multos inter vos magno stemmate natos:* 27 * *Sed elegit Deus stultos mundi, vt pudore afficiat sapientes: & imbecilles mundi elegit, vt pudore afficiat potentes:* 28 * *Et elegit eos qui erant infimo genere orti in mundo, & abiectos, eosque qui non sunt, vt obliteret eos qui sunt.* 29 * *Vt ne glorietur omnis* [vlla] *caro coram ipso.* 30 * *Quinetiam vos ex eo estis in Jeschua Meschicho illo, qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio:* 31 * *Vt, quemadmodum scriptum est: Quisquis gloriatur, in Domino glorietur.*

---

15 דלא אנש נאמר דבשמי אעמדת׃ 16 אעמדת דין לביתה דאסטפנא תוב דין לא ידע אנא אן לאנש אחרין אעמדת׃ 17 לא גיר שדרני משיחא למעמדו אלא למסברו לא בחכמת מלא דלא נסתרק זקיפה דמשיחא׃ דצפרא דערובתא דזקיפותא ב 18 מלתא גיר דזקיפא לאבידא שטיותא הי לן דין לאילין דחיינן חילא הי דאלהא׃ 19 כתיב גיר דאובד חכמתא דחכימא ואגלוז תרעיתא דסכולתנא׃ 20 איכא הו חכימא או איכא הו ספרא או איכא הו דרושא דעלמא הנא לא הא אשטיה אלהא חכמתה דעלמא הנא׃ 21 מטל גיר דבחכמתה דאלהא לא ידע עלמא בחכמתא לאלהא צבא אלהא דבשטיותא דכרוזותא נחא לאילין דמהימנין׃ 22 מטל דיהודיא אתותא שאלין וארמיא חכמתא בעין׃ 23 חנן דין מכרזינן משיחא

l אמר m עמר n עוד o סבר p מלל q סרק a מלל b זקף c אבד d שטא e חיא f אבד g גלז h רעא i סכל k איפה l שטא m כרז n חיא o חימן p אותות

15 ‡Ne quis dicat, quòd in nomine meo baptizati estis.
16 ‡Baptizaui autem & Stephanæ domum. Cæterùm nescio si quem alium C † baptizauerim.
17 ‡Non enim misit me Christus baptizare, sed euangelizare: non in sapientia verbi, vt non euacuetur crux Christi.
18 ‡Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est: iis autem qui salui fiunt, id est nobis, Dei virtus est.
19 ‡Scriptum est enim: Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo.
20 ‡Vbi sapiens? vbi scriba? vbi inquisitor huius seculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi?
21 ‡Nam quia in Dei sapientia non cognouit mundus per sapientiam Deum: D placuit Deo per stultitiam prædicationis saluos facere credentes.
22 ‡Quoniam & Iudæi signa petunt, & Græci sapientiam quærunt:
23 ‡Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam;
24 ‡Ipsis autem vocatis Iudæis atque Græcis Christum Dei virtutem & Dei sapientiam.
25 ‡Quia quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: & quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.
26 ‡Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles:
27 ‡Sed quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, vt confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia:
28 ‡Et ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret:
29 ‡Vt non glorietur omnis caro in conspectu eius.
30 ‡Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio:
31 ‡Vt quemadmodū scriptum est: Qui gloriatur, in Domino glorietur.

15 ‡ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα·
16 ‡ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον. λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα·
17 ‡οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
18 ‡Λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί· τοῖς δὲ σωζομένοις, ἡμῖν, δύναμις θεοῦ ἐστι.
19 ‡γέγραπται γὰρ, ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.
20 ‡ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;
21 ‡ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεὸν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας.
22 ‡ἐπειδὴ καὶ ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν·
23 ‡ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἕλλησι δὲ μωρίαν·
24 ‡αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς ἰουδαίοις τε καὶ ἕλλησι Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν.
25 ‡ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί.
26 ‡βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς·
27 ‡ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ. καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά.
28 ‡καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεὸς, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ·
29 ‡ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
30 ‡ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις·
31 ‡ἵνα, καθὼς γέγραπται, ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

כד זקיף תוקלתא ליהודיא ולארמיא שטיותא הו׃ 24 להנון דין דקרין יהודיא וארמיא משיחא חילא הו דאלהא וחכמתא דאלהא׃ 25 מטל דשטיותה דאלהא חכימא הי מן בנינשא ומריהותה דאלהא חילתנא הי מן בני אנשא׃ 26 חזו גיר אף קריתכון אחי דלא סגיאין בכון חכימא בבסר ולא סגיאין בכון חילתנא ולא סגיאין בכון בני טוהמא רבא׃ 27 אלא גבא אלהא לסכלוהי דעלמא דנבהת לחכימא וגבא כריהותה דעלמא דנבהת לחילתנא׃ 28 וגבא לאילין דבציר טוהמהון בעלמא ולמסליא ולאילין דלית אנון דנבטל לאילין דאיתיהון׃ 29 דלא נשתבהר כל בסר קדמוהי׃ 30 אף אנתון דין מנה אנתון בישוע משיחא הו דהוא לן חכמתא מן אלהא וזדיקותא וקדישותא ופורקנא׃ 31 איך דכתיב דמן דמשתבהר במריא נשתבהר׃

תקל כשל נבוה / קרא / כרה חיל חזא קרא / משפחה בחר / בחת בוש כרה / משפחה / סלא אית שבחר / התהלל צדקה / פרק פרה שמתהלל

[illegible]

[illegible]

CAP. II.

1 *ET ego, fratres mei, quum venirem ad vos, non sermone grandiloquo, neque sapientia annuntiabam vobis arcanum Dei.*

2 **Neque iudicaui meipsum inter vos quasi qui scirem aliquid, nisi Jeschua Meschicho, & ipsum crucifixum.*

3 **Et ego cum timore multo ac tremore egi apud vos.*

4 **Et sermo meus, meaq; prædicatio non erat in persuasione verborum sapientiæ* [eruditorũ] *sed in demonstratione spiritus & virtutis.*

5 **Vt ne sit fides vestra in sapientia humana, sed in virtute Dei. Sapientiam porrò loquimur inter perfectos.*

6 **Sapientiam quidem non huius seculi, neque principum mundi huius qui desinent:*

7 **Sed loquimur sapientiam Dei in arcano, quæ est abscondita, & quã præfinierat Deus ante secula ad gloriam nostram.*

8 **Quam nullus ex principibus mundi huius cognouit. si enim cognouissent eam, nequaquam Dominum gloriæ crucifixissent.*

9 **Sed, sicut scriptum est: Quod oculus non vidit, & auris non audiuit, & in cor hominis non ascendit, quod præparauit Deus iis qui diligunt ipsum.*

Dominica prima post Pentecosten.

[illegible]

10 **Nobis autem reuelauit Deus per Spiritum suum. Spiritus enim omnia peruestigat, etiam profunditates Dei.*

11 **Quis est enim homo qui nouerit quæ sunt in homine, nisi Spiritus Filij hominis qui est in ipso? Sic etiam quæ in Deo sunt, nemo nouit, nisi Spiritus Dei.*

12 **Nos autem non spiritum mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, vt sciamus quæ dona à Deo donata sint nobis.*

13 **Quæ & loquimur non doctrina sermonum sapientiæ humanæ, sed doctrina Spiritus; ac spiritualibus spiritualia comparamus.*

14 **Siquidem homo animalis non recipit spiritualia: stultitia enim ei sunt; nec potest cognoscere quòd Spiritu diiudicatur.*

15 **Spiritualis verò omnia diiudicat, & ipse à nemine diiudicatur.*

קפאלון ב 1 וְאֶנָא אַחַי כַּד [a] אֶתִית לְוָתְכוֹן לָא בְּמַמְלְלָא [b] רַורְבָא אַף לָא בְּחֶכְמְתָא [c] סַבַּרְתְּכוֹן [d] אֲרָזֵה דַּאלָהָא׃ 2 וְלָא [e] דָּנֵת נַפְשִׁי בֵּינָתְכוֹן אַיְךְ דְּמֶדֶם יָדַע אֶנָא אֶלָּא אֶן לְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא אַף לֵה כַּד [f] זְקִיף׃ 3 וְאֶנָא [g] בְּדֶחַלְתָא סַגִּיאָתָא [h] וּבַרְתִיתָא הֲוִית לְוָתְכוֹן׃ 4 [i] וּמֶלְּתִי [k] וְכָרוֹזוּתִי לָא הֲוָת [l] בְּמַפִּיסָנוּתָא [m] דְּמֶלֵּא דְּחֶכְמְתָא אֶלָּא [n] בְּתַחְוִיתָא דְּרוּחָא וַדְּחַיְלָא׃ 5 דְּלָא תֶּהֱוֵא [o] הַימָנוּתְכוֹן בְּחֶכְמְתָא דִּבְנַיְנָשָׁא אֶלָּא בְּחַיְלָא דַּאלָהָא 6 חֶכְמְתָא דֵּין מְמַלְּלִינַן בַּגְמִירֵא׃ [p] חֶכְמְתָא לָא דְּהָנָא עָלְמָא אַף לָא [q] דְּשַׁלִּיטָנַוְהִי דְּעָלְמָא הָנָא [r] דְּמֶתְבַּטְּלִין׃ 7 אֶלָּא מְמַלְּלִינַן חֶכְמְתֵה דַּאלָהָא [s] בְּאָרָזָא [t] דִּמְכַסְּיָא הֲוָת וְקַדֶּם הֲוָא פְּרַשָׁה אֱלָהָא מֶן קְדָם עָלְמָא [u] לְשׁוּבְחָא דִּילַן׃ 8 הָיְדָא חַד מֶן [x] שַׁלִּיטָנֵא דְּעָלְמָא הָנָא לָא יִדְעָה אֶלּוּ גֵּיר יִדְעוּהָ לוּ לְמָרֵה [y] דְּתֶשְׁבּוּחְתָא זְקַפּוּן הֲווֹ׃

[a] אֲתָא [b] רַבָּב
[c] בשרתי לכם [d] סוד אל
[e] דון [f] תלוי [g] ביראה רבה
[h] רתת [i] מלל [k] כרז
[l] פוס [m] מלל [n] חוא
[o] הימן [p] חכמה [q] שלט
[r] בטל [s] בסודההוא [t] כסא
[u] שבח כבד [x] נגידים
[y] שבח

CAP. II.

β.

[1] ET ego cùm venissem ad vos, fratres, veni nõ in sublimitate sermonis aut A sapientiæ, annuntians vobis testimonium Christi.

[2] Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum.

[3] Et ego in infirmitate, & timore & tremore multo fui apud vos:

[4] Et sermo meus & prædicatio mea, non in persuasibilibus humanæ sapiẽtię verbis, sed in ostensione spiritus & vir- B tutis: [5] Vt fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos.

[6] Sapientiam verò non huius seculi, neque principum huius seculi, qui destruuntur: [7] Sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinauit Deus ante secula in gloriam nostram,

[8] Quam nemo principum huius seculi cognouit: si enim cognouissent, nũquam Dominum gloriæ crucifixissent.

[9] Sed, sicut scriptum est: Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in C cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus iis qui diligunt illum.

[10] Nobis autem reuelauit Deus per Spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei.

[11] Quis enim hominum scit quę sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est? ita & quę Dei sunt, nemo cognouit, nisi Spiritus Dei. [12] Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, vt sciamus quæ à Deo donata sunt nobis. [13] Quę & loquimur non in doctis humanæ sapiẽtiæ verbis, sed in doctrina Spiritus, spi- D ritualibus spiritualia comparantes.

[14] Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei. stultitia enim est illi, & nõ potest intelligere: quia spiritualiter examinantur.

[15] Spiritualis autem iudicat omnia: & ipse à nemine iudicatur.

1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ.

2 οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.

3 καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς.

4 καὶ ὁ λόγος μου, καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως,

5 ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

6 σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων.

7 ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν,

8 ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν.

9 ἀλλά, καθὼς γέγραπται, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

10 Ἡμῖν δὲ ὁ θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ.

11 τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ.

12 ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν.

13 ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

14 ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι· καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται.

15 ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.

---

9 אלא איך דכתיב דעינא לא [a]חזת ואדנא לא שמעת ועל לבא דברנשא לא סלק מדם דטיב אלהא לאילין דרחמין לה׃

דחר בשבא קדמיא דבתר [b]פנטיקוסטי ג

10 לן דין גלא אלהא ברוחה רוחא גיר כל מדם [c]בציא אף עומקוהי דאלהא׃ 11 אינא הו גיר ברנשא דידע דברנשא אלא אן רוחא דבר אנשא דבה הכנא אף דבאלהא אנש לא ידע אלא אן רוחה דאלהא׃ 12 חנן דין לא הוא רוחא דעלמא נסבן אלא רוחא דמן אלהא [d]דנדע [e]דמוהבתא מן אלהא אתיהבי לן׃ 13 אילין דאף [f]ממללינן לא הוא [g]ביולפנא [h]דמלא דחכמתא דבנינשא אלא ביולפנא דרוחא ולרוחניא [i]רוחניתא [k]מפחמינן׃ 14 ברנשא גיר דבנפש הו לא מקבל רוחניתא [l]שטיותא אנין גיר לה ולא משכח [m]דנדע דברוחא [n]מתתדין׃ 15 רוחנא דין כל מדם [o]דאן והו מן אנש לא מתתדין׃

[a] חזא [a] ואזן [b] חג השבועות [c] בצא חקר

[d] ידע [e] יהב [f] מלל [g] ילף [h] מלל [i] רוח [k] ממשלים אנחנו נבלות [m] ידע [n] דון

16 ܡܢܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܪܥܝܢܗ ܕܡܪܝܐ ܕܢܠܦܝܘܗܝ. ܚܢܢ ܕܝܢ ܪܥܝܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܝܬ ܠܢ ܀

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܓ ܀

1 ܘܐܢܐ ܐܚܝ ܠܐ ܐܫܟܚܬ ܕܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܐܝܟ ܕܥܡ ܪܘܚܢܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܥܡ ܦܓܪܢܐ. ܘܐܝܟ ܕܠܝܠܘܕܐ ܒܡܫܝܚܐ. 2 ܚܠܒܐ ܐܫܩܝܬܟܘܢ. ܘܠܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܡܐܟܘܠܬܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܐܠܐ ܐܦܠܐ ܗܫܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܥܕܟܝܠ ܓܝܪ ܒܒܣܪ ܐܢܬܘܢ. 3 ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ ܚܣܡܐ ܘܚܪܝܢܐ ܘܦܠܓܘܬܐ. ܠܐ ܗܐ ܦܓܪܢܐ ܐܢܬܘܢ. ܘܒܒܣܪ ܡܗܠܟܝܢ ܐܢܬܘܢ. 4 ܡܐ ܕܐܡܪ ܓܝܪ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܐܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܐܢܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܐܦܠܘ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܐ ܦܓܪܢܐ ܐܢܬܘܢ. 5 ܡܢܘ ܓܝܪ ܦܘܠܘܣ ܐܘ ܡܢܘ ܐܦܠܘ. ܐܠܐ ܡܫܡܫܢܐ ܕܒܐܝܕܝܗܘܢ ܗܝܡܢܬܘܢ. ܘܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܝܗܒ ܠܗ ܡܪܝܐ. 6 ܐܢܐ ܢܨܒܬ ܘܐܦܠܘ ܐܫܩܝ. ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܪܒܝ. 7 ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܝܠ ܗܘ ܕܢܨܒ ܡܕܡ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܠܐ ܗܘ ܕܡܫܩܐ. ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܕܡܪܒܐ. 8 ܗܘ ܕܝܢ ܕܢܨܒ ܘܗܘ ܕܡܫܩܐ ܚܕ ܐܢܘܢ. ܘܐܢܫ ܐܢܫ ܐܓܪܗ ܢܣܒ ܐܝܟ ܥܡܠܗ. 9 ܥܡ ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܦܠܚܝܢܢ. ܘܦܘܠܚܢܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܢܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܐܢܬܘܢ. 10 ܘܐܝܟ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ. ܐܝܟ ܐܪܕܝܟܠܐ ܚܟܝܡܐ ܫܬܐܣܬܐ ܣܡܬ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܒܢܐ ܥܠܝܗ. ܟܠܢܫ ܕܝܢ ܢܚܙܐ ܐܝܟܢܐ ܒܢܐ ܥܠܝܗ. 11 ܫܬܐܣܬܐ ܓܝܪ ܐܚܪܬܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܠܡܣܡ ܠܒܪ ܡܢ ܗܝ ܕܣܝܡܐ. ܕܐܝܬܝܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 12 ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܫ ܒܢܐ ܥܠ ܗܕܐ ܫܬܐܣܬܐ. ܕܗܒܐ ܐܘ ܣܐܡܐ ܐܘ ܟܐܦܐ ܝܩܝܪܬܐ. ܐܘ ܩܝܣܐ ܐܘ ܚܫܝܫܐ ܐܘ ܩܫܐ. 13 ܥܒܕܗ ܕܟܠ ܐܢܫ ܡܬܓܠܐ. ܝܘܡܐ ܓܝܪ ܗܘ ܡܓܠܐ ܠܗ. ܕܒܢܘܪܐ ܡܬܓܠܐ. ܘܥܒܕܗ ܕܟܠ ܐܢܫ ܐܝܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܢܘܪܐ ܗܝ ܬܦܪܫܝܘܗܝ.

14 ܘܐܝܢܐ ܕܢܩܘܐ ܥܒܕܗ ܗܘ ܕܒܢܐ ܐܓܪܐ ܢܣܒ.

15 ܘܐܝܢܐ ܕܥܒܕܗ ܢܐܩܕ ܢܚܣܪ. ܗܘ ܕܝܢ ܢܚܐ. ܐܝܟ ܕܡܢ ܢܘܪܐ ܀

16 *Quis enim cognouit mentem Domini, vt doceat eum? Nos autem mentem Meschicho habemus.

Dominica secunda post Pentecosten.

CAP. III.

1 ET ego, fratres mei, non potui loqui vobiscum vt cum spiritualibus, sed veluti cum corporeis, & quasi infantibus in Meschicho. 2 *Lacte potaui vos, nec dedi vobis cibum: nondum enim poteratis; sed necdum potestis nunc: adhuc siquidem in carne estis. 3 *Quum enim sit inter vos æmulatio, & contentio, & dissidia, nonne corporei estis, & in carne ambulatis?

4 *Nam quum vnusquisque vestrum dicat, Ego sum Pauli: alius autem dicat, Ego sum Apollou, nonne corporei estis?

5 *Quis enim est Paulus, aut quis est Apollou, nisi ministri per quos credidistis? et prout vnicuique dedit Dominus?

6 *Ego plantaui, & Apollou rigauit; sed 7 Deus dedit incrementum. *Non igitur is qui plantat est aliquid, nec is qui rigat; sed Deus qui dat incrementum.

8 *Qui autem plantat & qui rigat, vnum sunt. vnusquisque iuxta laborem suum mercedem accepturus est.

9 *Cum Deo enim operamur, & agricolatio Dei, & ædificatio Dei estis.

10 *Et secundùm gratiam Dei quæ data est mihi, posui fundamentum vt architectus sapiens; alius autem super illud ædificat. Porrò quisque videat quomodo super illud ædificat.

11 *Fundamentum enim aliud, præter hoc quod positum est, nemo potest ponere, quod est Jeschua Meschicho.

12 *Quòd si quis ædificat super hoc fundamentum aurum, vel argentum, vel lapides preciosos, vel lignum, vel fœnum, vel stipu-13 lam; *Cuiusque opus reuelabitur. Dies enim ille patefaciet illud, quippe quod in igne reuelatur; & cuiusque opus quale sit, ignis discernet.

14 *Cæterùm, is cuius permanebit opus quod ædificauit, mercedem suam accipiet.

15 *Is verò cuius opus exuretur, deficiet: ipse autem saluus fiet, sed ita quasi per ignem.

16 מַנוּ גֵיר יָדַע רֶעְיָנֵהּ דְּמָרְיָא דְּנַלְפִּיוּהִי לַן דֵּין רֶעְיָנָא דַּמְשִׁיחָא אִית לַן ׃ דְּחַד בְּשַׁבָּא דב דְּבָתַר פֶּנְטֵיקוּסְטֵי ד
קְפַלְאוֹן ג 1 וְאֶנָא אַחַי לָא אֶשְׁכְּחֶת דְּאֶמַלֵּל עַמְכוּן אַיךְ דְּעַם רוּחָנֵא אֶלָּא אַיךְ דְּעַם פַּגְרָנֵא וְאַיךְ
דְּלַיְלוּדֵא בַּמְשִׁיחָא ׃ 2 חֶלְבָא אַשְׁקִיתְכוּן וְלָא יָהְבֵת לְכוּן מֵאכוּלְתָּא לָא גֵיר עַדְכִּיל מֶשְׁכְּחִין הֲוַיתוּן אֶלָּא
אַף לָא הָשָׁא מֶשְׁכְּחִין אַנְתּוּן עַדְכִּיל גֵיר בְּבֶסַר אַנְתּוּן ׃ 3 אַיכָּא גֵיר דְּאִית בְּכוּן חֶסְמָא וְחֶרְיָנָא וּפֶלְגְוָתָא
לָא הָא פַּגְרָנֵא אַנְתּוּן וּבְבֶסַר מְהַלְּכִין אַנְתּוּן ׃ 4 מָא דְּאָמַר גֵיר אֱנָשׁ מֶנְכוּן אֶנָא דְּפַוְלוֹס אֶנָא וְאַחְרָנָא
אָמַר אֶנָא דְּאַפֻּלּוֹ אֶנָא לָא הָא פַּגְרָנֵא אַנְתּוּן ׃ 5 מַנוּ גֵיר פַּוְלוֹס אוֹ מַנוּ אַפֻּלּוֹ אֶלָּא מְשַׁמְשָׁנֵא דְּבְאַידַיְהוּן
הַימֶנְתּוּן וְאֱנָשׁ אֱנָשׁ אַיךְ דְּיַהֵב לֵהּ מָרְיָא ׃ 6 אֶנָא נֶצְבֵת וְאַפֻּלּוֹ אַשְׁקִי אֶלָּא אֱלָהָא רַבִּי ׃

a רְעָא רעה b אַלֵּף
a מן לשון יון b יכלתי
c פְּגַר d יְלֵד e שְׁקָא
f יְהַב g אֲכַל h עדטאן
i הֲוָא
k קנאה רעה l ומחלוקה
m פְּלַג n פְּגַר o שַׁמֵּשׁ
p יַד q הֵימֵן r נְצַב
s שְׁקָא הגדיל

Eſa. 40. c. 13 Sap. 9. c. 13 Rom. 11. d. 34 aut quis inſtruxit

16 * Quis enim cognouit ſenſum Domini † qui inſtruat eum? Nos autem ſenſum Chriſti habemus.

CAP. III.

1 ET ego, fratres, non potui vobis loqui quaſi ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus. tanquam paruulis in Chriſto, A

2 * Lac vobis potum dedi, non eſcam: nondum enim poteratis. ſed nec nunc quidem poteſtis: 3 * Adhuc enim carnales eſtis. Cùm enim ſit inter vos zelus & cõtentio, nonne carnales eſtis, & ſecundùm hominem ambulatis?

4 * Cùm enim quis dicat: Ego quidem ſum Pauli: alius autẽ, Ego † Apollo: nõne † homines eſtis? 5 * Quid igitur eſt Apollo? Quid verò Paulus? Miniſtri eius cui credidiſtis, & vnicuiq; ſicut Dñs dedit.

ſum carnales

6 * Ego plantaui, Apollo rigauit: ſed Deus incrementum dedit.

7 * Itaque neque qui plãtat eſt aliquid, neque qui rigat; ſed qui incrementum dat, Deus. B

8 * Qui autem plantat & qui rigat, vnum ſunt. Vnuſquiſque autẽ propriam mercedem accipiet ſecundùm ſuum laborem.

Pſal. 61. Gala. 6.

9 * Dei enim ſumus adiutores: Dei agricultura eſtis, Dei ædificatio eſtis.

10 * Secundùm gratiam Dei quæ data eſt mihi, vt ſapiens architectus fundamentum poſui: alius autem ſuperædificat. Vnuſquiſque autem videat quomodo ſuperædificet.

11 * Fundamentum enim aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus.

12 * Si quis autem ſuperædificat ſuper fundamentum hoc, aurũ, argentum, lapides precioſos, ligna, fœnum, ſtipulam; C

13 * Vniuſcuiuſque opus manifeſtum erit. Dies enim Domini declarabit, quia in igne reuelabitur: & vniuſcuiuſque opus quale ſit, ignis probabit.

14 * Si cuius opus manſerit quod ſuperædificauit, mercedem accipiet.

15 * Si cuius opus arſerit, detrimentum patietur: ipſe autem ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem.

16 * τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

γ΄.

1 * Καὶ ἐγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ᾽ ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ·

2 * γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἠδύνασθε· ἀλλ᾽ οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε·

3 * ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε· ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;

4 * ὅταν γὰρ λέγῃ τις, ἐγὼ μέν εἰμι παύλου· ἕτερος δέ, ἐγὼ ἀπολλώ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

5 * τίς οὖν ἐστι παῦλος; τίς δὲ ἀπολλώς; ἀλλ᾽ ἢ διάκονοι δι᾽ ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν.

6 * ἐγὼ ἐφύτευσα, ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλ᾽ ὁ θεὸς ηὔξανεν.

7 * ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ᾽ ὁ αὐξάνων θεός.

8 * ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον·

9 * θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.

10 * κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ.

11 * θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν ἰησοῦς χριστός.

12 * εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον, χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην.

13 * ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει.

14 * εἴ τινος τὸ ἔργον μένει ὃ ἐπῳκοδόμησε, μισθὸν λήψεται.

15 * εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

---

7 לא הכיל הו דנצב איתוהי מדם ולא הו דמשקא אלא אלהא דמרבא: 8 מן דנצב דין ומן דמשקא חד אנון אנש איך עמלה אגרה מקבל: 9 עם אלהא גיר פלחינן ופולחנא דאלהא ובנינא דאלהא אנתון אנון: 10 ואיך טיבותא דאלהא דאתיהבת לי סמת שתאסתא איך ארדכלא חכימא אחרנא דין עליה בנא כלנש דין נחזא איכנא בנא עליה:
11 שתאסתא גיר אחריתא סטר מן הדא דסימא אנש לא משכח למסם דאיתיה ישוע משיחא: 12 ואן אנש דין בנא על הדא שתאסתא דהבא או סאמא או כאפא יקירתא או קיסא או עמירא או חבתא: 13 עבדא דכלנש מתגלא יומא גיר הו גלא לה מטל דבנורא מתגלא ועבדה דכלנש איכנא איתוהי נורא תפרשיוהי: 14 ואינא דנקוא עבדה הו דבנא אגרה נקבל: 15 ואינא דעבדה נאקד נחסר הו דין נשתזב הכנא דין איך דמן נורא:

[a] אית [x] שמא [y] פלח
[z] בנא [a] חן [b] יהב [c] סום
[d] יסוד [e] ראש הבונים
[f] חזא [g] יסוד מן שתס
[h] לבר מן הזה
[i] סום [k] אית
[l] יסוד [m] זהב [n] כסף
[o] פנינים [p] עצים [q] עשב
[r] המוץ
[s] אית [t] שכר [u] יקר

ܚܕܒܫܒܐ ܕܓ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ

16 ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܗܝܟܠܐ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܐ ܘܪܘܚܗ ܕܐܠܗܐ ܥܡܪܐ ܒܟܘܢ. 17 ܡܢ ܕܡܚܒܠ ܗܝܟܠܗ ܕܐܠܗܐ ܡܚܒܠ ܠܗ ܐܠܗܐ. ܗܝܟܠܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܩܕܝܫ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ. 18 ܐܢܫ ܠܐ ܢܛܥܐ ܢܦܫܗ. ܡܢ ܕܣܒܪ ܒܟܘܢ ܕܚܟܝܡ ܗܘ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܣܟܠܐ ܕܢܗܘܐ ܚܟܝܡܐ. 19 ܚܟܡܬܗ ܓܝܪ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܫܛܝܘܬܐ ܗܝ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܟܬܝܒ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܚܕ ܚܟܝܡܐ ܒܚܪܥܘܬܗܘܢ. 20 ܘܬܘܒ ܡܪܝܐ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܕܚܟܝܡܐ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܣܪܝܩܢ. 21 ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܐܢܫ ܢܫܬܒܗܪ ܒܒܢܝܢܫܐ. ܟܠ ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܝܠܟܘܢ ܗܘ. 22 ܐܢ ܦܘܠܘܣ ܘܐܢ ܐܦܠܘ ܘܐܢ ܟܐܦܐ. ܘܐܢ ܥܠܡܐ ܘܐܢ ܚܝܐ ܘܐܢ ܡܘܬܐ. ܘܐܢ ܕܩܝܡܢ ܘܐܢ ܕܥܬܝܕܢ. ܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܟܘܢ ܗܘ. 23 ܘܐܢܬܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܡܫܝܚܐ ܕܐܠܗܐ.

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܗܟܢܐ ܗܘܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܝܟ ܡܫܡܫܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܘܪܒܝ ܒܬܐ ܕܐܪ̈ܙܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. 2 ܗܪܟܐ ܕܝܢ ܡܬܒܥܐ ܒܪܒܝ ܒܬܐ ܕܢܫܬܟܚ ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܫ. 3 ܠܝ ܕܝܢ ܒܨܝܪܐ ܗܝ ܠܝ ܕܡܢܟܘܢ ܐܬܕܝܢ ܐܘ ܡܢ ܟܠ ܒܪܢܫܐ. ܐܦܠܐ ܓܝܪ ܐܢܐ ܢܦܫܝ ܕܐܢ ܐܢܐ. 4 ܠܐ ܓܝܪ ܡܕܡ ܒܢܦܫܝ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܒܗܕܐ ܙܕܝܩ ܐܢܐ. ܕܝܢܝ ܓܝܪ ܡܪܝܐ ܗܘ. 5 ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܬܕܘܢܘܢ ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܡܪܢ. ܗܘ ܕܡܢܗܪ ܟܡܝܣܬܗ ܕܚܫܘܟܐ. ܘܡܓܠܐ ܬܪ̈ܥܝܬܐ ܕܠܒܘܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܬܗܘܐ ܫܘܒܚܐ ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢ ܐܠܗܐ.

ܚܕܒܫܒܐ ܕܕ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ

6 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܐܣܟܡܬ ܒܦܪܨܘܦܝ ܘܒܐܦܠܘ ܡܛܠܬܟܘܢ. ܕܒܢ ܬܐܠܦܘܢ ܕܠܐ ܬܬܪܥܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܟܬܝܒ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܥܠ ܚܒܪܗ ܢܬܪܝܡ ܡܛܠ ܐܢܫ.

Dominica tertia post Pentecosten.

16 * *Nescitis vos esse templum Dei, & Spiritum Dei habitare in vobis?*

17 * *Quisquis corrumpit templum Dei, perditurus est eum Deus. siquidē templum Dei sanctum est, quod estis vos.*

18 * *Nemo seducat seipsum: qui putat inter vos se sapientem esse, in hoc seculo, stultus euadat, vt fiat sapiens.*

19 * *Sapientia enim mundi huius, stultitia est apud Deum. Scriptum est enim, Qui comprehendit sapientes in calliditate ipsorum.*

20 * *Et rursus: Dominus nouit cogitationes sapientum, nempe eas esse vanas.*

21 * *Quapropter nemo glorietur in hominibus: omnia enim vestra sunt.*

22 * *Siue Paulus, siue Apollou, siue Kipho, siue mundus, siue vita, siue mors, siue presentia, siue futura, omnia sunt vestra:*

23 * *Vos autem Meschicho, Meschicho verò Dei.*

CAP. IIII.

1 S*Ic existimati simus à vobis vt ministri Meschicho, & dispensatores arcanorum Dei.*

2 * *Hic iam requiritur in dispensatoribus, vt fidelis quispiam inueniatur.*

3 * *Mihi verò pro minimo est vt à vobis diiudicer, aut à quouis homine; sed ne meipsum quidem iudico.*

4 * *Nullius enim rei mihi ipsi conscius sum, sed non per hoc iustificatus sum; siquidem iudex meus Dominus est.*

5 * *Quamobrem ne ante tempus iudicaueritis, vsque dum venerit Dominus ille, qui illustraturus est recondita tenebrarum, & reuelabit cogitationes cordium: tunc laus erit vnicuique à Deo.*

Dominica quarta post Pentecosten.

6 * *Hæc autem, fratres mei, propter vos transtuli in faciem* [personam] *meam et Apollou, vt per nos discatis non amplius de vobis sentire quàm scriptum est; vt ne quis supra proximum efferatur propter aliquem.*

דְּחַד בְּשַׁבָּא דג דְּבָתַר [a] פֶּנְטִיקוֹסְטִי ה

16 לָא יָדְעִין אַנְתּוּן דְּהַיכְלֵהּ אַנְתּוּן דַּאלָהָא וְרוּחֵהּ דַּאלָהָא [b] עָמְרָא בְּכוּן ׃ 17 מַן דַּמְחַבֵּל הַיכְלֵהּ דַּאלָהָא מְחַבֵּל לֵהּ אֱלָהָא הַיכְלֵהּ גֵּיר דַּאלָהָא קַדִּישׁ הוּ דַּאנְתּוּן אֶנוּן ׃ 18 אֱנָשׁ לָא [c] נַטְעֵא נַפְשֵׁהּ מַן [d] דְּסָבַר בְּכוּן דְּחַכִּים הוּ בְּעָלְמָא הָנָא נֶהֱוֵא לֵהּ [e] סַכְלָא דְּנֶהֱוֵא חַכִּימָא ׃ 19 חֶכְמְתֵהּ גֵּיר דְּעָלְמָא הָנָא [f] אֱלָוָתָא הִי לְוָת אֱלָהָא כְּתִיב הוּ גֵּיר [g] דְּאָחֵד חַכִּימֵא [h] בְּחָרְעוּתְהוֹן ׃ 20 וְתוּב מָרְיָא יָדַע [i] מַחְשְׁבָתְהוֹן דְּחַכִּימֵא דַּסְרִיקָן אֶנֵּין ׃ 21 מֶטֻּל הָנָא לָא אֱנָשׁ [k] נֶשְׁתַּבְהַר בִּבְנַיְנָשָׁא כֹּל מֶדֶם גֵּיר דִּילְכוֹן הוּ ׃ 22 אֶן פּוּלוֹס וְאֶן אַפָּלוֹ וְאֶן כֵּאפָא וְאֶן עָלְמָא וְאֶן חַיָּא וְאֶן [l] מוֹתָא וְאֶן [m] דְּקָימָן וְאֶן [n] דַּעֲתִידָן כֹּל מֶדֶם דִּילְכוֹן הוּ ׃ 23 וְאַנְתּוּן דַּמְשִׁיחָא וּמְשִׁיחָא דַּאלָהָא ׃

a חג השבועות b סוכנה
c טְעָא d סְבַר חושב
e אויל f אולת או נבלות
g אֲחַד אחז h בערמתם
i חֲשַׁב k שַׁבְּהַר התהלל
l מות m קום n עֲתַר

16 * Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis?
17 * Si quis autem templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.
18 * Nemo se seducat: si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat vt sit sapiens.
19 * Sapientia enim huius mundi, stultitia est apud Deum. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum.
20 * Et iterùm: Dominus nouit cogitationes sapientium, quoniam vanæ sunt.
21 * Nemo itaque glorietur in hominibus. Omnia enim vestra sunt:
22 * Siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue præsentia, siue futura, omnia enim vestra sunt:
23 * Vos autem Christi: Christus autem Dei.

CAP. IIII.

1 SIc nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.
2 * Hic iam quæritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur.
3 * Mihi autem pro minimo est vt à vobis iudicer, aut ab humano die: sed neque meipsum iudico.
4 * Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me, Dominus est.
5 * Itaque nolite ante tempus iudicare: quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit vnicuique à Deo.
6 * Hęc autem, fratres, transfiguraui in me & Apollo, propter vos: vt in nobis discatis, ne suprà quàm scriptũ est, vnus aduersus alterum infletur pro alio.

16 * Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;
17 * εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
18 * μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω. εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός·
19 * ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστι. γέγραπται γὰρ, ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν.
20 * καὶ πάλιν, κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.
21 * ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν,
22 * εἴτε παῦλος, εἴτε ἀπολλῶς, εἴτε κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἐστιν·
23 * ὑμεῖς δὲ χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ.

δ΄.

1 * Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ.
2 * ὁ δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ.
3 * ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ᾽ ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω·
4 * οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, κύριός ἐστιν.
5 * ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.
6 * Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ ἀπολλῶ δι᾽ ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν· ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου.

קפלאון ד

1 הכנא הוין חשיבין לכון איך [a] משמשנא דמשיחא ורבי בתא [b] דארזוהי דאלהא׃ 2 [c] הרכא מכיל [d] מתבעא ברבי בתא דאנש כד [e] מהימן [f] נשתכח׃ 3 לי דין הדא [g] בצירותא הי לי דמנכון [h] אתתדין או מן כל בר אנש אלא אף לא אנא נפשי [h] דאן אנא׃ 4 לא גיר מדם בנפשי חשיש אנא אלא [i] לו בהדא [k] אזדדקת [l] דיני גיר מריא הו׃ 5 מטל הנא לא מן קדם זבנא תהוון דינין עדמא [m] דנאתא מריא הו [n] דמנהר [o] כסיתה דחשוכא וגלא [p] מחשבתהון [q] דלבותא הידין נהוא שובחא לאנש אנש מן אלהא׃

דחד בשבא דד דבתר [a] פנטיקוסטי ו

6 הלין דין אחי [b] מטלתכון הו סמת על [c] פרצופא דילי ודאפלו דבן [d] תאלפון דלא [e] תתרעון יתיר מן מא דכתיב ואנש על חברה לא [f] נתתרים מטל אנש׃

[a] שמש [b] של סודיאל פא [c] בעא [d] חימן [f] יוצא מן שכח [g] מצער [h] דון [i] כמו לא [k] זדק [l] דון [m] אתא [n] נהר [o] כסא [p] חשב [q] לב [a] מן לשון יון [b] סום [c] פני [d] ילף או אלף [e] רעא [f] רום

7 ܡܢܘ ܓܝܪ ܒܨܐ ܠܟ. ܐܘ ܡܢܐ ܐܝܬ ܠܟ ܕܠܐ ܢܣܒܬ. ܘܐܢ ܢܣܒܬ ܠܡܢܐ ܡܫܬܒܗܪ ܐܢܬ ܐܝܟ ܗܘ ܕܠܐ ܢܣܒܬ.
8 ܡܢ ܟܕܘ ܣܒܥܬܘܢ ܠܟܘܢ ܘܐܬܥܬܪܬܘܢ. ܘܒܠܥܕܝܢ ܐܡܠܟܬܘܢ. ܐܫܬܘܝ ܕܝܢ ܐܡܠܟܬܘܢ ܕܐܦ ܚܢܢ ܢܡܠܟ ܥܡܟܘܢ.
9 ܣܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܠܢ ܠܫܠܝܚܐ ܐܚܪܝܐ ܗܘ ܣܡܢ ܐܠܗܐ ܐܝܟ ܕܠܡܘܬܐ. ܕܗܘܝܢ ܬܐܛܪܘܢ ܠܥܠܡܐ. ܠܡܠܐܟܐ ܘܠܒܢܝܢܫܐ.
10 ܚܢܢ ܫܛܝܐ ܡܛܠ ܡܫܝܚܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܚܟܝܡܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܚܢܢ ܟܪܝܗܐ ܘܐܢܬܘܢ ܚܝܠܬܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܡܫܬܒܚܝܢ ܘܚܢܢ ܡܨܥܪܝܢ.
11 ܥܕܡܐ ܠܗܕܐ ܫܥܬܐ ܟܦܢܝܢܢ ܘܨܗܝܢܢ ܘܥܪܛܠܝܝܢܢ ܘܡܬܩܦܚܝܢܢ. ܘܒܝܬ ܩܝܡܐ ܠܝܬ ܠܢ.
12 ܘܠܐܝܢܢ ܟܕ ܦܠܚܝܢܢ ܒܐܝܕܝܢ. ܡܨܥܪܝܢ ܠܢ ܘܡܒܪܟܝܢܢ. ܪܕܦܝܢ ܠܢ ܘܡܣܝܒܪܝܢܢ.
13 ܡܨܚܝܢ ܠܢ ܘܒܥܝܢܢ ܡܢܗܘܢ. ܐܝܟ ܢܦܬܐ ܕܥܠܡܐ ܗܘܝܢ. ܘܟܘܦܪܐ ܕܟܠܢܫ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ.
14 ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܐܒܗܬܟܘܢ ܟܬܒ ܐܢܐ ܗܠܝܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܠܒܢܝܐ ܚܒܝܒܐ ܡܪܬܐ ܐܢܐ.
15 ܐܢ ܓܝܪ ܪܒܘ ܬܪܒܝܝܢܐ ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ ܒܡܫܝܚܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܘ ܣܓܝܐܐ ܐܒܗܐ. ܒܝܫܘܥ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܒܣܒܪܬܐ ܐܢܐ ܗܘ ܐܘܠܕܬܟܘܢ.
16 ܒܥܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܕܡܝܢ ܠܝ.

[illegible]

17 ܡܛܠ ܗܕܐ ܫܕܪܬ ܠܘܬܟܘܢ ܠܛܝܡܬܐܘܣ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܒܡܪܢ. ܕܗܘ ܢܥܗܕܟܘܢ ܐܘܪܚܬܝ ܕܒܡܫܝܚܐ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܠܦ ܐܢܐ ܒܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ.
18 ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ ܐܬܪܘܪܒܘ ܐܢܫܐ ܡܢܟܘܢ.
19 ܐܠܐ ܐܢ ܡܪܝܐ ܨܒܐ ܥܓܠ ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܘ ܡܠܬܗܘܢ ܕܗܢܘܢ ܕܡܬܪܘܪܒܝܢ ܐܠܐ ܚܝܠܗܘܢ.
20 ܠܐ ܗܘܬ ܓܝܪ ܒܡܠܬܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܠܐ ܒܚܝܠܐ.
21 ܒܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܒܫܒܛܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܘ ܒܚܘܒܐ ܘܒܪܘܚܐ ܡܟܝܟܬܐ.

7 ‡ *Quis enim ſcrutatur te? aut quid habes quod non acceperis? Quòd ſi accepiſti, quid glorians, quaſi non acceperis?*

8 ‡ *Iam verò ſaturati eſtis & ditati, & ſine nobis regnum adepti eſtis; vtinam autem regnum adepti ſitis, vt & nos regnemus vobiſcum.*

9 ‡ *Exiſtimo autem quòd Apoſtolos poſtremos nos conſtituerit Deus tanquam ad mortem, vt ſimus ſpectaculum mundo, Angelis, & hominibus;*

10 ‡ *Nos ſtultos propter Meſchicho, vos autem ſapientes in Meſchicho: nos imbecilles, vos autem potentes: vos percelebres, nos autem infames.*

11 ‡ *Ad hanc vſque horam eſurimus & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cædimur, nec domum ſtabilem habemus:*

12 ‡ *Et laboramus operātes manibus noſtris: ignominia afficiunt nos, nos autem beneprecamur: inſectantur nos, & ſuſtinemus.*

13 ‡ *Conuitiis proſcindunt nos, & obſecramus eos: tanquam ſtercus mūdi facti ſumus, & piaculum omnium nunc vſque.*

14 ‡ *Non vt pudore vos ſuffundam hæc ſcribo, ſed vt filios chariſſimos admoneo.*

15 ‡ *Nam ſi decem millia pædagogorum habeatis in Meſchicho, at non multos patres. ſiquidem in Ieſchua Meſchicho ego genui vos per Euangelium.*

16 ‡ *Peto igitur à vobis, vt mei ſimiles ſitis.*

Dominica quinta poſt Pentecoſten.

17 ‡ *Propterea miſi ad vos Timotheum, qui eſt filius meus dilectus, & fidelis in Domino; qui quidem vobis in memoriam reducet vias meas quæ ſunt in Meſchicho, iuxta id quod doceo in omnibus Eccleſiis.*

18 ‡ *Quaſi verò ipſe venturus non ſim ad vos, ſuperbierunt quidam ex vobis.*

19 ‡ *Sed ſi Dominus voluerit, citò veniam ad vos: & cognoſcam non ſermonem eorum qui ſeſe efferunt, ſed virtutem ipſorum.*

20 ‡ *Quandoquidem regnum Dei non eſt in ſermone, ſed in virtute.*

21 ‡ *Quomodo vultis? cum virga veniam ad vos, an cum dilectione & ſpiritu manſueto?*

---

7 מנו גיר בצך או מנא אית לך דלא נסבת ואן נסבת למנא משתבהר אנת איך הו דלא נסבת׃
8 מן כדו סבעתון לכון ואתעתרתון ובלעדין אמלכתון אשתוי דין אמלכתון דאף חנן נמלך עמכון׃
9 סבר אנא דין דלן לשליחא אחריא הו סמן אלהא איך דלמותא דהוין תאטרון לעלמא למלאכא ולבנינשא׃
10 חנן שטיא מטל משיחא אנתון דין חכימא במשיחא חנן כריהא ואנתון חילתנא אנתון משתבחין וחנן מצטערין׃
11 עדמא להדא שעתא כפנינן וצהינן וערטליינן ומתקפחינן וביתא קימא לית לן׃
12 ולאינן כד פלחינן באידין מצעריןלן ומברכינן רדפין לן ומסיברינן׃
13 מצחין לן ובעינן מנהון איך נפתא דעלמא הוין וכופרא דכלנש עדמא להשא׃
14 לא הוא איך דאבהתכון כתב אנא הלין אלא איך דלבניא חביבא

מתהלל מן שבהר; ומבלי עזרנו; מלך; לוא גם תושב; סום; מות; חוא; מן לשון יון; אוילים; כרה; חיל; שבח; צער; כפן; צחא; טמא; וערומים אנחנו; מפח; קום; פלח; ברך; סיבר; צחא

7 * Quis enim te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis? B

8 * Iam ſaturati eſtis, iam diuites facti eſtis: ſine nobis regnatis: & vtinã regnetis, vt & nos vobiſcum regnemus.

9 * Puto enim quòd Deus nos apoſtolos nouiſſimos oſtendit, tanquam morti deſtinatos: quia ſpectaculum facti ſumus mundo, & angelis & hominibus.

10 * Nos ſtulti propter Christũ, vos autem prudentes in Chriſto: nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles. C

11 * Vſque in hanc horam & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cædimur, & inſtabiles ſumus.

12 * Et laboramus operantes manibus noſtris. maledicimur, & benedicimus: perſecutionem patimur, & ſuſtinemus. (Act.20. c.34. 1.Theſ.2. b. 2.Theſ.3. b.)

13 *Blaſphemamur, & obſecramus. tanquam purgaméta huius mundi facti ſumus, omnium peripſema vſque adhuc.

14 * Non vt confundam vos, hæc ſcribo: ſed vt filios meos chariſſimos moneo.

15 *Nam ſi decem millia pędagogorum habeatis in Chriſto, ſed non multos patres. Nam in Chriſto Ieſu, per Euangelium ego vos genui.

16 * Rogo ergo vos, imitatores mei eſtote†. († ſicut & ego Chriſti)

17 * Ideo miſi ad vos Timotheum, qui eſt filius meus chariſſimus, & fidelis in Domino: qui vos commonefaciet vias meas quę ſunt in Chriſto Ieſu, ſicut vbique in omni Eccleſia doceo. D

18 * Tanquã non venturus ſim ad vos, ſic inflati ſunt quidam.

19 * Veniam autem ad vos citò, ſi Dominus voluerit: & cognoſcam non ſermonem eorum qui inflati ſunt, ſed virtutem.

20 * Non enim in ſermone eſt regnum Dei, ſed in virtute.

21 * Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate, & ſpiritu manſuetudinis?

7 * τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

8 * ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν·

9 * δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.

10 * ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι·

11 * ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν,

12 * καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα·

13 * βλασφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

14 * οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ᾽ ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶ.

15 * ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ᾽ οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.

16 * παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε.

17 * Διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν τιμόθεον, ὅς ἐστι τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.

18 * ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες·

19 * ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν·

20 * οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει.

21 * τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ, πνεύματί τε πρᾳότητος;

מרתא אנא ׃ 15 אן גיר רבו תרא נהוון לכון במשיחא אלא לא סגיאא אבהא בישוע גיר משיחא אנא הו אולדתכון בסברתא ׃ 16 בעא אנא הכיל מנכון דבי תתדמון ׃

דחד בשבא דה דבתר פנטיקוסטי ז

17 מטל הנא שדרה לותכון לטימתאוס דאיתוהי ברי חביבא ומהימנא במריא דהו נעהדכון אורחתי דבמשיחא איך מדם דמלף אנא בכלהין עדתא ׃ 18 איך הודין דלא אתא אנא לותכון אתחתרו אנשא מנכון ׃ 19 אלא אן מריא צבא בעגל אתא אנא לותכון ואדע לא מלתהון דהנון דמרימין נפשהון אלא חילהון ׃ 20 מלכותה גיר דאלהא לא הות במלתא אלא בחילא ׃ 21 איכנא צבין אנתון בחוטרא אתא לותכון או בחובא וברוחא מכיכתא ׃

רתא הכין o ריבוא
p חוניתים
q ילד r בבשורה s דמא
a אית b תימן c עהד
d אלף e קהילות f חתר
גאה או גם g פהאם
h מלל i רום k צבא
s בשבט
m אתא
n באהבה

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܣܟܐ ܡܫܬܡܥܐ ܒܝܢܬܟܘܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܗܕܐ ܙܢܝܘܬܐ ܐܝܕܐ ܕܐܦ ܠܐ ܒܝܬ ܚܢܦܐ ܡܫܬܡܗܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܣܒ ܒܪܐ ܐܢܬܬ ܐܒܘܗܝ.
2 ܘܐܢܬܘܢ ܚܬܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܝܬܒܬܘܢ ܒܐܒܠܐ. ܕܢܫܬܩܠ ܡܢ ܒܝܢܬܟܘܢ ܗܘ ܡܢ ܕܗܢܐ ܣܘܥܪܢܐ ܣܥܪ.
3 ܐܢܐ ܓܝܪ ܟܕ ܪܚܝܩ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ ܒܦܓܪ. ܘܩܪܝܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܪܘܚ. ܡܢ ܟܕܘ ܕܢܬ ܐܝܟ ܩܪܝܒܐ ܠܗܘ ܡܢ ܕܗܕܐ ܣܥܪ.
4 ܕܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܬܬܟܢܫܘܢ ܟܠܟܘܢ. ܘܐܢܐ ܥܡܟܘܢ ܒܪܘܚ. ܥܡ ܚܝܠܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
5 ܘܬܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܗܢܐ ܠܣܛܢܐ ܠܐܒܕܢܐ ܕܦܓܪܗ. ܕܒܪܘܚ ܢܚܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

ܚ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ

6 ܠܐ ܫܦܝܪ ܫܘܒܗܪܟܘܢ ܐܚܝ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܡܝܪܐ ܩܠܝܠ ܟܠܗ ܓܒܝܠܬܐ ܡܚܡܥ.
7 ܕܟܘ ܡܢܟܘܢ ܚܡܝܪܐ ܥܬܝܩܐ. ܕܬܗܘܘܢ ܓܒܝܠܬܐ ܚܕܬܐ. ܐܝܟ ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܦܛܝܪܐ. ܦܨܚܢ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܗܘ. ܕܐܬܢܟܣ ܚܠܦܝܢ.
8 ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܥܒܕ ܥܐܕܐ. ܠܐ ܒܚܡܝܪܐ ܥܬܝܩܐ. ܘܠܐ ܒܚܡܝܪܐ ܕܒܝܫܘܬܐ ܘܕܡܪܝܪܘܬܐ. ܐܠܐ ܒܦܛܝܪܘܬܐ ܕܕܟܝܘܬܐ ܘܕܩܕܝܫܘܬܐ.
9 ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܒܐܓܪܬܐ. ܕܠܐ ܬܬܚܠܛܘܢ ܥܡ ܙܢܝܐ.
10 ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܥܡ ܙܢܝܐ ܕܒܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܐܘ ܥܡ ܥܠܘܒܐ. ܐܘ ܥܡ ܚܛܘܦܐ. ܐܘ ܥܡ ܦܠܚܝ ܦܬܟܪܐ. ܐܘ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܐܦ ܡܢ ܥܠܡܐ ܠܡܦܩ.
11 ܗܫܐ ܕܝܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܬܚܠܛܘܢ. ܐܢ ܐܝܬ ܕܡܬܩܪܐ ܐܚܐ. ܘܐܝܬܘܗܝ ܙܢܝܐ. ܐܘ ܥܠܘܒܐ. ܐܘ ܦܠܚ ܦܬܟܪܐ. ܐܘ ܡܨܚܝܢܐ. ܐܘ ܪܘܝܐ. ܐܘ ܚܛܘܦܐ. ܥܡ ܐܢܫ ܕܗܟܢܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܐܦܠܐ ܠܚܡܐ ܠܡܠܥܣ ܥܡܗ.
12 ܡܢܐ ܠܝ ܓܝܪ ܠܒܪܝܐ ܠܡܕܢ. ܐܠܐ ܠܓܘܝܐ ܐܢܬܘܢ ܕܘܢܘ.
13 ܠܒܪܝܐ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܕܐܢ. ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܝܫܐ ܡܢ ܒܝܢܬܟܘܢ.

CAP. V.

1 *Omnino auditur inter vos scortatio, talisque scortatio, qualis nec inter Ethnicos nominatur, ita vt accipiat filius vxorem patris sui.*
2 *Et vos superbitis, ac non potius sedetis in luctu, vt tollatur è medio vestrum is qui hoc facinus admisit.*
3 *Ego quidem absum à vobis corpore, vobis autē proximus sum spiritu, iamque condemnaui vt proximus eum qui hoc perpetrauit:*
4 *Vt in nomine Domini nostri Ieschua Meschicho vos omnes congregemini & ego vobiscum spiritu, cum virtute Domini nostri Ieschua Meschicho,*
5 *Vt tradatis eū Satanæ ad exitium corporis, vt spiritus seruetur in die Domini nostri Ieschua Meschicho.*

Dominica post resurrectionem.

6 *Indecora est gloriatio vestra, fratres mei. Nescitis quòd paululum fermenti totam conspersionem fermentat?*
7 *Expurgate à vobis fermentum vetus, vt sitis conspersio noua, sicut estis azymi. Pezcho enim nostrum Meschicho est, qui mactatus est pro nobis.*
8 *Idcircò festum agamus, non in fermento veteri, nec in fermento malitiæ, & mœroris,* [absinthij] *sed in azymo synceritatis & sanctimoniæ.*
9 *Scripsi vobis per epistolam, Ne commisceamini cum scortatoribus.*
10 *Non autem dico cum scortatoribus qui sunt in hoc mundo, aut de auaris, aut raptoribus, aut cultoribus idolorum: alioquin debueratis etiam ex hoc mundo exisse.*
11 *Hoc autem scripsi vobis ne commisceamini: quod si sit qui vocetur frater, sitque scortator, aut auarus, aut cultor idolorum, aut conuitiator, aut temulentus, aut raptor, cum eiusmodi ne panis quidem comedendus est.*
12 *Quid enim ad me attinet iudicare de his qui foris sunt? vos autem eos qui intus sunt iudicate.*
13 *Cæterùm eos qui foris sunt, Deus indicat. tollite autem sceleratum è medio vestri.*

קפלאון ה 1 [a] סַכָא [b] מֶשְׁתַּמְעָא בַּיְנָתְכוֹן [c] זְנִיוּתָא וְדַאיך הָדָא זְנִיוּתָא אַיְדָא דָאף לָא בֵּית חַנְפֵא [d] מֶשְׁתַּמְהָא עֲדַמָא [e] דְנֶסַב בְּרָא אַנְתַּת אָבוּהִי׃ 2 וַאנְתּוּן חֲתִירִין אַנְתּוּן וְלָא דֵּין [f] יַתִּירָאִית [g] יָתֶבְתּוּן בְּאֶבְלָא [h] דְנֶשְׁתְּקֵל מֵן בַּיְנָתְכוֹן הַו מַן דְהָנָא [i] סוּעֲרָנָא סְעַר׃ 3 אֶנָא גֵיר כַּד רַחִיק אֶנָא מֶנְכוֹן בַּפְגַר וְקַרִיב אֶנָא לְכוֹן בְּרוּחַ מֶן כַּדוּ [k] דָנֵת אַיך קַרִיבָא לְהַו מַן דְהָדָא [l] סְעַר׃ 4 דְבַשְׁמֵה דְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא תֶּתְכַּנְשׁוּן כֻּלְכוֹן וְאֶנָא עַמְכוֹן בְּרוּחַ עַם חַילֵה דְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃ 5 [m] וְתַשְׁלְמוּנָיְהִי לְהָנָא לְסָטָנָא [n] לַאבְדָנָא דְפַגְרֵה דַבְרוּחַ נִחֵא בְּיַוְמָא דְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃

ח וְחַד בְּשַׁבָּא דְבָתַר [a] קְיָמְתָא

6 לָא שַׁפִּיר [b] שׁוּבְהָרְכוֹן אַחַי לָא יָדְעִין אַנְתּוּן [c] דַחֲמִירָא קַלִיל כֻּלָּהּ [d] גְבִילְתָא [e] מַחְמַע׃ 7 דַכּוּ מֶנְכוֹן חֲמִירָא עַתִּיקָא

[a] כלל [b] שְׁמַע [c] זְנָא [d] שַׁמֵי או שְׁמָא [e] נְסַב [f] יָתַר [g] יְתֵב [h] שְׁקַל [i] אשם [k] דון [l] עשה [m] שְׁלֵם [n] אֲבַד
[a] קום [b] שַׁבְהַר
[c] חמץ [d] הבצק [e] מחמיץ

CAP. V.

1 Omnino auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter A Gẽtes, ita vt vxorem patris† aliquis habeat.

(Leui. 18. b. 20. b. 11) *(sui)*

2 Et vos inflati eſtis: & non magis luctum habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrum qui hoc opus fecit.

3 Ego quidem abſens corpore, præſens autem ſpiritu, iam iudicaui vt præ- B ſens, eum qui ſic† operatus eſt,

(Col. 2. a. 5) *(hoc)*

4 In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, congregatis vobis & meo ſpiritu, cum virtute Domini noſtri Ieſu†,

(Chriſti)

5 Tradere huiuſmodi† Satanę in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini noſtri Ieſu Chriſti.

(hominẽ)

6 Non eſt bona gloriatio veſtra. Neſcitis quia modicum fermentum totam C maſſam corrumpit?

(Gal. 5. b. 9)

7 Expurgate† vetus fermentum, vt ſitis noua conſperſio, ſicut eſtis azymi. Etenim Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus.

(igitur)

8 Itaque epulemur: non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ; ſed in azymis ſynceritatis & veritatis.

9 Scripſi vobis in epiſtola, Ne commiſceamini fornicariis.

10 Non vtique fornicariis huius mundi, aut auaris, aut rapacibus, aut idolis ſeruientibus: alioquin debueratis de hoc mundo exiſſe.

11 Nunc autem ſcripſi vobis non commiſceri, ſi is qui frater nominatur† eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiẽs, aut maledicus, aut ebrioſus, aut rapax, cum eiuſmodi nec cibum ſumere.

(inter vos)

12 Quid enim mihi de iis qui foris ſunt iudicare? Nonne de iis qui intus ſunt vos iudicatis?

13 Nam eos qui foris ſunt, Deus iudicabit. Auferte malum ex vobiſipſis.

ε΄.

1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν.

2 καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας.

3 ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρών, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον,

4 ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

5 παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;

7 ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός·

8 ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις·

10 καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν·

11 νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, ἢ πόρνος, ἢ λοίδορος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν.

12 τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;

13 τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

דתהוון גבילתא חדתא איכא דאיתיכון פטירא פצחא גיר דילן משיחא הו דאתנכס חלפין ׃ 8 מטל הנא
נעבד עדעאדא לא בחמירא עתיקא ולא בחמירא דבישותא ודמרירותא אלא בחמירא דדכיותא ודקדישותא ׃
9 כתבת לכון באגרתא דלא תתחלטון עם זניא ׃ 10 לא דין אמר אנא עם זניא דבעלמא הנא או על
עלובא או על חטופא או על פלחי פתכרא ואן לא חיבין הויתון אף מן עלמא למפק ׃ 11 הרא דין דכתבת
לכון דלא תתחלטון ואן אית דמתקרא אחא ואיתוהי זניא או עלובא או פלח פתכרא או מצערן או רוי או חטוף
עם אינא דהכנא הו אף לא לחמא למאכל ׃ 12 מא ליגיר למדן לבריא אנתון דין לדלגו דונו ׃
13 לבריא דין אלהא דאן ושוקלוהי לבישא מן בינתכון ׃

f חרת g אית h מצה
i כמו פסח
k נכס זבח l היום טוב
m ביש n דכא o זנא
p בוצעים q עבודה זרה
r חוב s הוא t נפק
v קרא x זנא
y בוצע z מחרף
a רוא b גוזל c אכל d דן

[illegible]

Dominica sexta post Pentecosten.

CAP. VI.

1 *Audet aliquis vestrum habens litem cum fratre suo experiri iudicio coram iniquis, non autem coram sanctis?*

2 *An nescitis quòd sancti mundum iudicabunt? quod si per vos mundus iudicandus est, indigni estis dirimere minuta iudicia?*

3 *Nescitis quòd Angelos iudicaturi sumus? quanto magis ea quæ sunt seculi huius.*

4 *Sed si vobis iudicium competit de his quæ sunt mundi, eos qui contempti sunt in Ecclesia constituite vobis in iudicio.*

5 *Ad erubescentiam autem dico vobis. Adeò non est inter vos sapiens ne vnus quidem, qui possit æquum ferre iudicium inter fratrem & fratrem ipsius?*

6 *Imò frater cum fratre suo litigat, atque adeò coram infidelibus.*

7 *Iam itaque vosmetipsi culpæ obnoxij estis, quòd lites habetis inter vos inuicem. Cur enim iniuriam non patimini? & cur damnum non sustinetis?*

8 *Sed infertis iniuriam, damnoque afficitis vel fratres vestros.*

9 *An nescitis quòd iniqui regnum Dei hæreditate possessuri non sunt? Ne erraueritis: neque scortatores, neque cultores idolorum, neque adulteri, neque corruptores, neque qui concumbunt cum masculis;*

10 *Neque auari, neque fures, neque temulenti, neque maledici, neque raptores, hi regnum Dei hæreditate non possidebunt.*

11 *Et hæc quidem fuerunt in aliquibus vestrũ: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis per nomen Domini nostri Jeschua Meschicho, et per Spiritum Dei nostri.*

Feria quinta præcedente Ieiunium.

12 *Omnia mihi licent, at non omnia conducunt mihi. Omnia mihi possibilia sunt, sed in me nemo potestatem exercebit.*

13 *Cibus ventris, & venter cibi, Deus autem vtrumque abolebit. Porrò corpus non scortationi, sed Domino nostro, & Dominus noster corpori.*

14 *Deus autem & Dominum nostrum suscitauit, & nos suscitabit per virtutem suam.*

דחד בשבא דודבתר פנטיקוסטי ט קפאלון ו 1 [a] ממרח אנש מנכון כד איתלה [b] דינא עם אחוהי דנדון קדם עולא ולא קדם קדישא : 2 אולא ידעין אנתון דקדישא לעלמא נדונון ואן עלמא בכון מתתדין לא [c] שוין אנתון למדן דינא [d] דקדקא : 3 לא ידעין אנתון דלמלאכא [e] דינינן חד כמא אילין דדעלמא אנין הנא : 4 אלא אן אית לכון דינא על דעלמא לאילין [f] דבסין בעדתא [g] אותבו לכון בדינא : 5 [h] לכווארא הודין אמר אנא לכון הכנא ליתבכון אף לא חד חכימא [i] דנשכח [k] נשוא בית אחא לאחוהי : 6 אלא אחא עם אחוהי [l] מתתדין ותוב קדם אילין דלא [m] מהימנין : 7 מן כדו הכיל [n] קנומכון [o] חבתון לכון דדינא חד עם חד אית לכון מטל מנא גיר לא [p] מתעלבין אנתון ומטל מנא לא מתגלזין אנתון :

[a] אמרח [b] רון [c] לא ראוים אתם מן שוא [d] מעטים [e] רון [f] בסא בזה [g] יתב [h] אולי לכוואנא ר״ל לתוכחה [i] שכח יכול [k] שוא [l] רון [m] הימן [n] עצמכם [o] חוב [p] עלב חסכין

CAP. VI.

1 AVdet aliquis vestrum habens negotium aduersus alterum, iudicari apud iniquos, & non apud sanctos? A

2 * An nescitis quoniã sancti de † mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? [† hoc]

3 * Nescitis quoniam angelos iudicabimus? quantò magis secularia?

4 *Secularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum.

5 * Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratrem suum? B

6 * Sed frater cum fratre iudicio contendit: & hoc apud infideles.

7 * Iam quidem omnino delictum est in vobis, quòd iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? [Matt. 5. Luc. 6. Rom. 12. 1. Thes. 4.]

8 * Sed vos iniuriam facitis & fraudatis: & hoc fratribus.

9 *An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare: neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores,

10 * Neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. C

11 * Et hæc † quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. [† aliquando]

12 * Omnia mihi licent; sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent: sed ego sub nullius redigar potestate. [Eccl. 37. Inf. 10.]

13 * Esca ventri, & venter escis, Deus autem & hunc & † has destruet: corpus autem non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. [† hanc]

14 * Deus verò & Dominum suscitauit: & nos suscitabit per virtutem suam.

ς΄.

1 * Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;

2 * οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;

3 * οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά;

4 * βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.

5 * πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ;

6 * ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων.

7 * ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε;

8 * ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς.

9 * ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε. οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι,

10 * οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι.

11 * καὶ ταῦτά τινες ἦτε. ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ᾽ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

12 * Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος.

13 * τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν. ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι.

14 * ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

8 אלא אנתון עלבין אנתון [r] וגלזין אנתון אף לאחיכון : 9 או לא ידעין אנתון [s] דעולא מלכותה דאלהא לא [t] ירתין לא [v] תטעון לא [x] זניא ולא [y] פלחי פתכרא ולא [z] גירא ולא מחבלא ולא שכבי עם [a] דכרא : 10 ולא [b] עלובא ולא גנבא ולא [c] רויא ולא [d] מצערנא ולא חטופא הלין מלכותה דאלהא לא [e] ירתין : 11 והלין אית הוי באנש אנש מנכון אלא [f] סחיהון [g] ואתקדשתון [h] ואזדדקתון בשמה דמרן ישוע משיחא וברוחה דאלהן :

דיום חמשא מרמיא [a] דצומא

12 כל שליט לי אלא לא כל פקח לי כל שליט לי אלא עלי אנש לא [b] נשתלט : 13 [c] מאכולתא דכרסא [d] וכרסא דמאכולתא אלהא דין להרתיהין מבטל פגרא דין לא [e] לזניותא אלא למרן ומרן לפגרא : 14 אלהא דין ולמרן [f] אקים ולן נקים בחילה :

[r] כמו תגולים בהפך אותיות [s] עול [t] ירת [v] טעא [x] זנא [y] עבדי אלילים [z] גור נאף זכרים לבוצעים [c] שכורים מן רוא [d] מחרפים מן צער [e] ירת [f] סחא [g] קדש [h] זדק [a] צום [b] שלט [c] אכל [d] ובטן [e] זנא [f] קום

15 ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܓܪܝܟܘܢ ܗܕܡܐ ܐܢܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. ܢܣܒ ܗܕܡܐ ܕܡܫܝܚܐ ܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܗܕܡܐ ܕܙܢܝܬܐ. ܚܣ. 16 ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܢ ܕܢܩܦ ܠܙܢܝܬܐ ܚܕ ܗܘ ܦܓܪ. ܐܡܝܪ ܓܝܪ ܕܢܗܘܘܢ ܬܪܝܗܘܢ ܚܕ ܦܓܪ. 17 ܡܢ ܕܢܩܦ ܕܝܢ ܠܡܪܢ ܚܕ ܪܘܚܐ ܗܘܐ ܥܡܗ. 18 ܥܪܘܩܘ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܟܠ ܚܛܝܬܐ ܓܝܪ ܕܢܥܒܕ ܒܪܢܫܐ ܠܒܪ ܡܢ ܦܓܪܗ ܗܝ. ܡܢ ܕܡܙܢܐ ܕܝܢ ܒܦܓܪܗ ܗܘ ܚܛܐ. 19 ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܓܪܟܘܢ ܗܝܟܠܐ ܗܘ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܥܡܪܐ ܒܟܘܢ ܗܘ ܕܩܒܠܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܕܢܦܫܟܘܢ. 20 ܐܙܕܒܢܬܘܢ ܓܝܪ ܒܕܡܝܐ. ܗܘܝܬܘܢ ܗܟܝܠ ܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ ܒܦܓܪܟܘܢ ܘܒܪܘܚܟܘܢ ܗܢܘܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܕܐܠܗܐ.

ܕܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡ ܨܘܡܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܙ

1 ܘܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܟܬܒܬܘܢ ܠܝ ܕܝܢ. ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܓܒܪܐ ܕܠܐܢܬܬܐ ܠܐ ܢܬܩܪܒ. 2 ܐܠܐ ܡܛܠ ܙܢܝܘܬܐ ܐܢܫ ܐܢܬܬܗ ܢܐܚܘܕ. ܘܐܢܬܬܐ ܠܒܥܠܗ ܬܐܚܘܕ. 3 ܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܗ ܚܘܒܐ ܕܡܚܝܒ ܢܦܪܘܥ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܬܐ ܠܒܥܠܗ. 4 ܐܢܬܬܐ ܠܐ ܫܠܝܛܐ ܒܦܓܪܗ ܐܠܐ ܒܥܠܗ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܓܒܪܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܒܦܓܪܗ ܐܠܐ ܐܢܬܬܗ. 5 ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܛܠܡܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܐܠܐ ܐܢ ܟܕ ܫܘܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܙܒܢܐ ܕܬܬܦܢܘܢ ܠܨܘܡܐ ܘܠܨܠܘܬܐ. ܘܬܘܒ ܬܗܘܘܢ ܐܟܚܕܐ ܥܠ ܙܘܘܓܐ. ܕܠܐ ܢܢܣܝܟܘܢ ܣܛܢܐ ܡܛܠ ܪܓܬ ܦܓܪܟܘܢ. 6 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܐܝܟ ܕܠܡܚܝܠܐ ܘܠܐ ܒܦܘܩܕܢܐ. 7 ܐܢܐ ܓܝܪ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟܘܬܝ ܢܗܘܘܢ ܒܕܟܝܘܬܐ. ܐܠܐ ܟܠ ܐܢܫ ܡܘܗܒܬܐ ܝܗܝܒܐ ܠܗ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܐܝܬ ܕܗܟܢܐ ܘܐܝܬ ܕܗܟܢܐ. 8 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܢܫܐ ܘܠܐܪܡܠܬܐ. ܕܦܩܚ ܠܗܘܢ ܕܢܩܘܘܢ ܐܝܟܘܬܝ. 9 ܐܢ ܠܐ ܕܝܢ ܡܣܝܒܪܝܢ ܢܙܕܘܓܘܢ. ܦܩܚ ܓܝܪ ܠܡܙܕܘܓܘ ܐܢܬܬܐ ܠܗ ܡܢ ܕܠܡܬܚܪܪ ܒܪܓܬܐ.

15 *Nescitis corpora vestra membra esse Meschicho? tollentes mēbra Meschicho, faciemus membra scorti? Absit.*

16 *An nescitis eum qui se adiungit scorto, vnum fieri corpus? Siquidem dictum est: Erunt duo vnum corpus.*

17 *Qui autem sese adiungit Domino nostro, fit cum eo vnus spiritus.*

18 *Fugite scortationem. Nam omne peccatum quod fecerit homo, extra corpus ipsius est: qui verò scortatur, in proprium corpus* 19 *peccat.* *An nescitis corpus vestrum esse templum Spiritus Sanctitatis qui habitat in vobis, quem accepistis à Deo, & non estis vestri iuris?*

20 *Empti enim estis pretio. Glorificate itaque Deum corpore vestro & spiritu vestro, quæ quidem sunt Dei.*

Feria quarta præcedente Ieiunium.

CAP. VII.

1 P*Orrò de quibus scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere.*

2 *Veruntamen propter scortationem quisque vxori suæ adhæreat, & vnaquæque viro suo adhæreat.*

3 *Et vir vxori suæ dilectionem debitam reddat: ita etiam ipsa vxor marito suo.*

4 *Vxor ius non habet corporis sui, sed maritus eius: similiter et vir non habet ius proprij corporis, sed vxor ipsius.*

5 *Ne itaque fraudetis vos inuicem, nisi quū ambo consenseritis ad tēpus, vt affligatis vos ad ieiunium & orationem: & rursum ad consensum reuertimini, ne tentet vos Satanas propter concupiscentiam corporis vestri.*

6 *Hoc autem dico tanquam infirmis, non ex præcepto.*

7 *Siquidem ego velim omnes homines esse sicuti sum puritate. Sed vnicuique donum datum est à Deo: est qui sic, & est qui sic.*

8 *Dico autem iis qui non habent vxores, & viduis, satius esse vt permaneant sicuti sum.*

9 *Quòd si se non continent, matrimonio iungantur. Longè enim satius est vxorem ducere, quàm vri cupiditate.*

---

15 לא ידעין אנתון דפגריכון הדמא אנון דמשיחא נסב הדמא דמשיחא נעבדיוהי הדמא דזניתא חס׃
16 או לא ידעין אנתון דמן דנקיף לזניתא חד הו פגר אמיר גיר דנהוון תריהון חד פגר׃ 17 מן דנקף דין למרן הוא עמה חדא רוחא׃ 18 ערוקו מן זניותא כל חטיתא גיר דנעבד ברנשא לבר מן פגרה היא מן דמזנא דין בפגרה הו חטא׃ 19 אולא ידעין אנתון דפגרכון היכלא הו דרוחא דקודשא דעמרא בכון הו דקבלתון מן אלהא ולא הויתון דנפשכון׃ 20 אזדבנתון גיר בדמיא הויתון הכיל משבחין לאלהא בפגרכון וברוחכון הנון דאיתיהון דאלהא׃
דארבעא בשבא קדם צומא יא קפלאון ז
1 ועל אילין דכתבתון לי דין שפיר הו לגברא דלאנתתא לא נתקרב׃ 2 אלא מטל זניותא אנש אנתתה

15 * Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo mẽbra Christi, faciam membra meretricis? Absit. D

16 * An nescitis, quoniam qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne vna.

17 * Qui autem adhæret Domino, vnus spiritus est.

18 * Fugite fornicationem. Omne† peccatum quodcunque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat.

19 * An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri?

20 * Empti enim estis pretio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro.

CAP. VII.

1 DE quibus autem scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere. A

2 * Propter fornicationẽ autem vnusquisque suam vxorem habeat, & vnaquæque suum virum habeat.

3 * Vxori vir debitum reddat, similiter autem & vxor viro.

4 * Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.

5 * Nolite fraudare inuicem, nisi fortè ex consensu ad tempus, vt vacetis ieiunio & orationi: & iterum reuertimini in idipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram.

6 * Hoc autem dico secundùm indulgentiam, non secundùm imperium.

7 * Volo enim omnes homines esse sicut meipsum: sed vnusquisque propriũ donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius verò sic.

8 * Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis si sic permanserint, sicut & ego. B

9 * Quòd si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quàm vri.

Gen. 2. d. Matt. 19. a. Marc. 10. a. Ephes. 5. g. Supra 3. d. Infra. 2. Cor. 6. d. Infra 7. d. 1. Pet. 1. d. 1. Pet. 3. b.

15 * οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν, μέλη χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο.

16 * ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσονται γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

17 * ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι.

18 * φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.

19 * ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν, ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;

20 * ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς. δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ θεοῦ.

ζ'.

1 * Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι·

2 * διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

3 τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί.

4 * ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή.

5 * μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.

6 * τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν·

7 * θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως.

8 * λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστιν ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ·

9 * εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

---

[b] נֶאחוּד וְאַנְתְּתָא לְבַעְלָהּ תֵּאחוּדִי׃ 3 וְגַבְרָא לְאַנְתְּתֵהּ [c] חוּבָא [d] דְּמֶתְחַיַּב [e] נֶפְרוּעַ הָכַנָא אָף הִי אַנְתְּתָא לְבַעְלָהּ׃ 4 אַנְתְּתָא לָא שַׁלִּיטָא עַל פַּגְרָהּ אֶלָּא בַּעְלָהּ הָכַנָא אָף גַּבְרָא לָא שַׁלִּיט עַל פַּגְרֵהּ אֶלָּא אַנְתְּתֵהּ׃ 5 לָא הָכִיל [f] תֶּגְלְזוּן חַד לְחַד אֶלָּא אֶמַתַי דְּתִתְרִיכוּן [g] תֶּשְׁתְּוּוּן בַּזְבַן [h] דְּתֶתְעַנּוּן [i] לְצוֹמָא [k] וְלַצְלוֹתָא וְתוּב לָהּ [l] לַצְבוּתָא [m] תֶּתְפְּנוּן דְּלָא [n] נְנַסֵּיכוּן סָטָנָא מֶטֻּל [o] רֶגְתָא דְּפַגְרְכוּן׃ 6 הָדָא דֵּין אָמַר אֶנָא אַיךְ [p] דְּלַמְחִילָא [q] לָו מֶן פוּקְדָנָא׃ 7 אֶנָא גֵּיר צָבֵא אֶנָא דְּכֻלְּהוּן בְּנַיְנָשָׁא [r] אַכְוָתִי נֶהֱוּוּן [s] בְּדַכְיוּתָא אֶלָּא כֻּלְנָשׁ [s] מוֹהַבְתָא יְהִיבָא לֵהּ מֶן אֱלָהָא אִית דְּהָכַנָא וְאִית דְּהָכַנָא׃ 8 אָמַר אֶנָא דֵּין לַאילֵין דְּלַיְת לְהוֹן נֶשֵׁא [u] וְלַארְמַלְתָא דְּפַקַּח לְהוֹן אֶן נְקוּון אַכְוָתִי׃ 9 אֶן לָא דֵּין מְסַיבְרִין נֶזְדַּוְּגוּן פַּקַּח גֵּיר לְמֶסַב אַנְתְּתָא טָב מֶן דַּלְמַאקַד בְּרֶגְתָא׃

[b] אחר חבק [c] חָבַב [d] חוב [e] פְּרַע גמל [f] גְּלַז [g] שְׁוָא הסכים [h] עֲנָא [i] צום [k] ולתפלה [l] צְבָא [m] פְּנָא [n] נְסָא [o] השוקת גופיכם [p] חול [q] כמו לא ז כמוני [s] דכא זכה [t] יְהַב [u] ולאלמנות

10 ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܢܫܐ ܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܡܪܝ܂ ܕܐܢܬܬܐ ܡܢ ܒܥܠܗ ܠܐ ܬܦܪܘܫ܂ 11 ܘܐܢ ܬܦܪܘܫ ܬܩܘܐ ܕܠܐ ܓܒܪܐ܂ ܐܘ ܠܒܥܠܗ ܬܬܪܥܐ܂ ܘܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܗ ܠܐ ܢܫܒܘܩ܂ 12 ܠܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܡܪܝ܂ ܐܢ ܐܝܬ ܐܚܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ ܘܗܝ ܨܒܝܐ ܕܬܬܥܡܪ ܥܡܗ܂ ܠܐ ܢܫܒܩܝܗ܂ 13 ܘܐܢܬܬܐ ܐܝܕܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܥܠܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ܂ ܘܗܘ ܨܒܐ ܕܢܬܥܡܪ ܥܡܗ܂ ܠܐ ܬܫܒܘܩܝ ܒܥܠܗ܂ 14 ܡܩܕܫ ܗܘ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܐܝܢܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܒܐܢܬܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ܂ ܘܡܩܕܫܐ ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܐܝܕܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܒܓܒܪܐ ܕܡܗܝܡܢ܂ ܘܐܢ ܠܐ ܒܢܝܗܘܢ ܛܡܐܝܢ ܐܢܘܢ܂ ܗܫܐ ܕܝܢ ܕܟܝܢ ܐܢܘܢ܂ 15 ܐܢ ܕܝܢ ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܦܪܫ܂ ܢܦܪܘܫ܂ ܠܐ ܡܫܬܥܒܕ ܐܚܐ ܐܘ ܚܬܐ ܒܗܠܝܢ܂ ܠܫܠܡܐ ܗܘ ܩܪܢ ܐܠܗܐ܂ 16 ܡܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥܐ ܐܢܬܝ ܐܢܬܬܐ ܐܢ ܠܒܥܠܟܝ ܬܐܚܝܢܝ܂ ܐܘ ܐܢܬ ܓܒܪܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܐܢ ܠܐܢܬܬܟ ܬܐܚܐ܂ 17 ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܦܠܓ ܠܗ ܡܪܢ܂ ܘܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܩܪܝܗ ܐܠܗܐ܂ ܗܟܢܐ ܢܗܠܟ܂ ܘܐܦ ܒܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ ܗܟܢܐ ܡܦܩܕ ܐܢܐ܂ 18 ܐܢ ܐܢܫ ܒܓܙܘܪܬܐ ܐܬܩܪܝ܂ ܠܐ ܢܬܦܢܐ ܠܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܘܐܢ ܒܥܘܪܠܘܬܐ ܐܬܩܪܝ܂ ܠܐ ܢܓܙܘܪ܂ 19 ܓܙܘܪܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܬ ܡܕܡ܂ ܘܐܦܠܐ ܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܢܛܘܪܘܬܐ ܕܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܂ 20 ܟܠ ܐܢܫ ܒܩܪܝܢܐ ܕܐܬܩܪܝ ܒܗ ܢܩܘܐ܂ 21 ܐܢ ܥܒܕܐ ܐܬܩܪܝܬ܂ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܒܐܦܝ܂ ܐܠܐ ܐܦܢ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܬܚܪܪܘ܂ ܓܒܝ ܠܟ ܕܬܦܠܚ܂ 22 ܐܝܢܐ ܓܝܪ ܕܥܒܕܐ ܐܬܩܪܝ ܒܡܪܢ܂ ܒܪ ܚܐܪܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܘ ܕܒܪ ܚܐܪܐ ܐܬܩܪܝ܂ ܥܒܕܐ ܗܘ ܕܡܫܝܚܐ܂ 23 ܒܕܡܝܐ ܙܒܝܢܝܬܘܢ܂ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܥܒܕܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂ 24 ܐܢܫ ܒܡܕܡ ܕܐܬܩܪܝ ܐܚܝ܂ ܒܗ ܢܩܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܀

ܕܣܗܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܀ ܢܒ ܀

25 ܥܠ ܒܬܘܠܘܬܐ ܕܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܡܢ ܡܪܝܐ ܠܐ ܩܒܠܬ ܐܢܐ܂ ܡܠܟܐ ܕܝܢ ܝܗܒ ܐܢܐ܂ ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܕܐܫܬܟܚ ܠܗ ܡܢ ܡܪܝܐ ܕܐܗܘܐ ܡܗܝܡܢܐ܂

10 *Iis autem qui habent vxores, præcipio non ego, sed Dominus meus, Vxor à marito suo non separetur.*

11 *Quòd si separata fuerit, maneat sine viro, aut cum marito suo in gratiam redeat: & vir vxorem suam ne dimittat.*

12 *Cæteris autem dico ego, non Dominus meus, Si est frater qui habeat vxorem infidelem, & ipsa voluerit habitare cum eo, ne dimittat eam.*

13 *Mulier verò quæ habeat maritum infidelem, & ipse velit habitare cum ea, ne dimittat maritum suum.*

14 *Sanctificatus est enim vir ille infidelis per vxorem fidelem: et sanctificata est vxor illa infidelis per virum fidelem. Alioquin liberi eorum impuri sunt, nunc autem mundi sunt.*

15 *Quòd si incredulus discedit, discedat. Non est seruituti mancipatus frater aut soror in huiusmodi, ad pacem ipse vocauit nos Deus.*

16 *Quî enim scis mulier si maritum tuum es seruatura? aut tu vir nosti num vxorem tuam seruabis?*

17 *Sed vnusquisque vt ipsi partitus est Dominus, & vnusquisque vt eū vocauit Deus, ita ambulet, atque adeò omnibus Ecclesiis sic præcipio.*

18 *Sin quis circuncisus vocatus est, ne reuertatur ad præputium. Quòd si in præputio vocatus est, ne circuncidatur.*

19 *Circuncisio enim nihil est, nec etiam præputium; sed obseruationes mandatorum Dei.*

20 *Vnusquisque in ea vocatione, in qua vocatus est, permaneat.*

21 *Si seruus vocatus fueris, non sit tibi curæ; quinetiam si potes in libertatem vindicari, elige tibi vt vtaris.*

22 *Is etenim qui seruus vocatus est in Domino nostro, libertus est Dei: similiter qui ingenuus vocatus est, seruus est Meschicho.*

23 *Pretio redempti estis, ne fueritis serui hominum.*

24 *Vnusquisque in quo vocatus est, fratres mei, in hoc perduret apud Deum.*

Martyrum Sanctarum.

25 *Porrò de virginitate præceptū à Deo non accepi: ego verò consilium do, tanquam vir qui gratiam adeptus sum à Deo vt sim fidelis.*

---

10 לאילין דין דאית להון נשא מפקד אנא לא אנא אלא מרי דאנתתא מן בעלה לא [f]תפרושי׃ 11 ואן תפרושי תקוא דלא גברא או לבעלה [g]תתרעא וגברא לאנתתה לא נשבוק׃ 12 [h]לשרכא דין אמר אנא אנא לא מרי אן אית אחא דאית לה אנתתא דלא [i]מהימנא והי [k]צביא [l]דתתעמר עמה לא [m]נשבקיה׃ 13 ואנתתא אידא דאיתלה בעלא דלא מהימן והו צבא דנעמר עמה לא תשבוקי בעלה׃ 14 מקדש הו גיר גברא אינא דלא [n]מהימן באנתתא דמהימנא ומקדשא הי אנתתא אידא דלא מהימנא בגברא דמהימן ואן לא בניהון טמאין אנון השא דין [o]דכין אנון׃ 15 אן דין הו דלא מהימן פרש נפרוש לא [p]משעבד אחא או חתא בהלין לשלמא הו [q]קרן אלהא׃ 16 מנא גיר ידעא אנתי אנתתא אן לבעלכי [r]תאחיני או אנת גברא ידע אנת אן לאנתתך תאחא׃

[f] פרש
[g] רעא רצה
[h] לשארים
[i] חימן [k] צבא [l] [illegible]
[m] שבק [n] חימן
[o] דכא זכה [p] שעבד
[q] קרא [r] חיא

10 * Iis autem qui matrimonio iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere:

11 * Quòd si discesserit, manere innuptam, aut viro suo recõciliari. Et vir vxorem non dimittat.

12 * Nam cæteris ego dico, non Dominus: Si quis frater vxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare cum illo: non dimittat illam.

13 * Et si qua mulier † habet virum infidelem, & hic consentit habitare cum illa: non dimittat virum.

14 * Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem: & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. alioquin filij vestri immũdi essent: nunc autem sancti sunt.

15 * Quòd si infidelis discedit, discedat. non enim seruituti subiectus est frater vel soror in huiusmodi. in pace autem vocauit nos Deus.

16 * Vnde enim scis mulier, si virum saluum facies? aut vnde scis vir, si mulierem saluam facies?

17 * Nisi vnicuique sicut diuisit Dominus, vnumquenque sicut vocauit Deus, ita ambulet: & sic in omnibus ecclesiis doceo.

18 * Circũcisus aliquis vocatus est? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circuncidatur.

19 * Circuncisio nihil est, & præputium nihil est: sed obseruatio mandatorũ Dei.

20 * Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.

21 * Seruus vocatus es? non sit tibi curæ. sed & si potes fieri liber, magis vtere.

22 * Qui enim in Domino vocatus est seruus, libertus est Domini: similiter qui liber vocatus est, seruus est Christi.

23 * Pretio empti estis, nolite fieri serui hominum.

24 * Vnusquisq; † in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum.

25 * De virginibus autem præceptum Domini non habeo: consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus à † Domino, vt sim fidelis.

Mat. 5. Mar. 10. Luc. 16. — † fidelis — Eph. 4. — † ergo Sup. 6. d. 20. 1. Pet. 1. c. 18 — † Deo

10 * Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι·

11 * ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

12 * Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ κύριος, εἴτις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν·

13 * καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν.

14 * ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί. ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.

15 * εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός.

16 * τί γὰρ οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

17 * εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ κύριος, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.

18 * περιτετμημένος τίς ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω.

19 * ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ.

20 * ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω.

21 * δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι.

22 * ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν. ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθείς, δοῦλός ἐστι χριστοῦ.

23 * τιμῆς ἠγοράσθητε, μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων.

24 * ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.

25 * Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι.

---

17 אלא אנש אנש איך דפלג לה מריא ואנש אנש איך דקריהי אלהא הכנא נהלך ואף לכלהין עדתא הכנא מפקד אנא׃ 18 אן כד גזיר אנש אתקרי לא נהפוך לה לעורלותא ואן בעורלותא אתקרי לא נגזור׃ 19 גזורתא גיר לא הות מדם אף לא עורלותא אלא נטורותא דפוקדנוהי דאלהא׃ 20 כלנש בקריתא דאתקרי בה נקוא׃ 21 אן עבדא אתקרית לא נתבטל לך אלא אפן משכח אנת למתחררו גבי לך דתתפלוח׃ 22 איכנא גיר דעבדא אתקרי במרן מחררא הו דאלהא הכנא אינא דבר חארא אתקרי עבדא הו דמשיחא׃ 23 בדמיא אזדבנתון לא תהוון עבדא דבנינשא׃ 24 כלנש במדם דאתקרי אחי בה נקוא לות אלהא׃ דסחרתא קרישתא יב 25 על בתולותא דין פוקדנא מן אלהא לא אחיד אנא מלכא דין יהב אנא איך גברא דאתחננת מן אלהא דאהוא מהימן׃

קרא קהלים קרא הפך לערלה מילה נטר פקד קרא קנא עמר להת נצל מן חרר גבא פלח שמש קרא חרר במחיר זבן הוא סחר b מצוה c עצה חנן הוא הימן

26 * *Puto itaque bonum esse propter necessitatem temporis, vt satius sit homini sic esse.*

27 * *Vinctus es cũ vxore, ne quæras diuortium. solutus es ab vxore, ne quæras vxorẽ.*

28 * *Si autem ducas vxorem, non peccas. Et si virgo fuerit viri* [nupserit], *non peccat. Molestia enim illis est in corpore qui sunt huiusmodi. ego autem vobis parco.*

29 * *Cæterùm hoc dico, fratres mei, tempus omninò contractũ esse, vt ij qui habent vxores, sint tanquam non habentes.*

30 * *Et qui flent, tanquam non flentes: & qui lætantur, tanquam non lætantes: & qui emunt, tanquam non possidentes.*

31 * *Et qui vtuntur hoc mundo, præter æquum vsum non vtantur. Præterit enim species mundi huius.*

32 * *Propterea velim vos absque sollicitudine esse. Qui enim non habet vxorem, curat quæ sunt Domini sui, quomodo placeat Domino suo.*

33 * *Qui verò habet vxorem, sollicitus est de mundo, quomodo placeat vxori suæ.*

34 * *Porrò differentia est inter mulierem & virginem. Quæ non est viri* [innupta] *meditatur in Domino suo, vt sit sancta tum corpore, tum spiritu suo. Quæ autem habet maritum, cogitat de mundo, quomodo placeat marito suo.*

35 * *Hoc autem ad vtilitatem vestram dico, non vt strangulationem* [laqueum] *iniiciam vobis, sed vt perseueretis apud Dominum vestrum in habitu decoro, non curantes de mundo.*

36 * *Si quis autem putat se despicatui haberi ob virginem suam, quòd prætereat tempus eius, nec dederit eam viro, congruum est vt det eam: prout voluerit, agat; non peccat, nubat.*

37 * *Cæterùm is qui certissimè constituit in mente sua, neque coactum habet arbitrium, sed potestatem habet in propriam voluntatem, & ita decreuit in corde suo, vt seruet virginem suam, bene facit.*

38 * *Itaque & is qui dat virginem suam* [nuptum], *benefacit. at is qui non dat virginem suam, longè melius facit.*

---

26 [g] וסבר אנא דהדא שפירא מטל [h] אננקא דזבנא [i] דפקח לה לברנשא דהכנא נהוא ׃ 27 אסיר אנת באנתתא לא [k] תבעא [l] שריא שרא אנת מן אנתתא לא תבעא אנתתא ׃ 28 ואן [m] תסב אנתתא לא חטא אנת ואן [n] בתולתא תהוא לגברא לא [o] חטיא [p] אולצנא גיר [p] בפגר הוא לאילין דהכנא אנון אנא דין עליכון [q] חאס אנא ׃ 29 והדא אמר אנא אחי דזבנא [s] מכיל [s] אזדלחז לה דאילין דאית להון נשא נהוון איך דלית להון ׃ 30 ואילין [t] דבכין איך לא בכין ואילין [u] דחדין איך לא חדין ואילין דזבנין איך לא [x] מקנין ׃ 31 ואילין [y] דמתחשחין בעלמא הנא לא לבר מן [z] זרקא דחשחתא עבר לה גיר [a] אסכימה דעלמא הנא ׃ 32 מטל הנא צבא אנא דדלא [b] צפתא תהוון אינא גיר דלית לה אנתתא [c] רנא בדמרה דאיכנא נשפר למרה ׃

[g] והושב [h] צורכא מן לשון יון
[i] טוב יותר [k] תבעא [l] שריא
[m] נסב [n] בתולה [o] חטא
[p] אלץ [p] בגוף [q] חוס
[r] חדל [s] כלל
[t] זלהו והתקצר [u] בכא [u] חדא
[x] קני [y] חשח [z] צדקה
[a] מן לשון יון דמות
[b] יצף השתדל [c] רנא

26 * Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse.

27 * Alligatus es vxori? noli quærere solutionẽ. Solutus es ab vxore? noli quærere vxorem.

28 * Si autem acceperis vxorẽ, non peccasti. Et si nupserit virgo, non peccauit. tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco.

29 * Hoc itaque dico, fratres, tẽpus breue est, reliquum est, vt & qui habẽt vxores, tanquam non habentes sint:

30 * Et qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes:

31 * Et qui vtuntur hoc mundo, tanquã non vtantur. præterit enim figura huius mundi. F

32 * Volo autem vos sine solicitudine esse. Qui sine vxore est, solicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo.

33 * Qui autem cum vxore est, solicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori: & diuisus est.

34 * Et mulier innupta & virgo, cogitat quæ Domini sunt: vt sit sancta & corpore & spiritu. Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro.

35 * Porrò hoc ad vtilitatem vestram dico: non vt laqueum vobis iniiciam, sed ad id quod honestum est, & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi.

36 * Si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua, quòd sit superadulta, & ita oportet fieri: quod vult faciat, non peccat, si nubat.

37 * Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, & hoc iudicauit in corde suo, seruare virginem suam, bene facit.

38 * Igitur & qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit: & qui non iungit, melius facit.

26 * νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι.

27 * δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα.

28 * ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι.

29 * τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι.

30 * καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες·

31 * καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

32 * θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος, μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ·

33 * ὁ δὲ γαμήσας, μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικὶ μεμέρισται·

34 * καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα, μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί.

35 * τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.

36 * εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν.

37 * ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ.

38 * ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων, κρεῖσσον ποιεῖ.

33 ואינא דאית לה אנתתא יציף דעלמא דאיכנא נשפר לאנתתה ׃ 34 פורשנא דין אית בינת אנתתא לבתולתא אידא דלגברא לא הות רניא במרה דתהוא קדישא בפגרה וברוחה ואידא דאית לה בעלא רניא בעלמא דאיכנא תשפר לבעלה ׃ 35 הדא דין לעודרנכון הו דילכון אמר אנא לא הוא מחנוקיתא רמא אנא לכון אלא דתהוון אמינין לות מרכון באסכמא שפירא כד לא רנין אנתון בעלמא ׃ 36 אן אנש דין סבר דמתבזח בבתולתה דעבר זבנה ולא יהבה לגברא וליא הי דנתליה איך דצבא נעבד לא חטא חזריג ׃ 37 אינא דין דשריראית פסק ברעינה ולא אלצא לה צבותא ושליט על צבינה והכנא דן בלבה דנטר בתולתה שפיר עבד ׃ 38 ואינא הכיל דיהב בתולתה שפיר עבד ואינא דלא יהב בתולתה יתיראית שפיר עבד ׃

e הפרש f רנא השתדל g עדר h חנק i רמא השליך k התמידים l בדמות טובה m משתדלים או הוגים n בזח o יהב p ראוי הוא q נתל r זוג s באמת t חקק u רעא x החפץ y צבא z נטר

39 ✣ ܐܢܬܬܐ ܟܡܐ ܕܚܝ ܒܥܠܗ ܐܣܝܪܐ ܗܝ ܒܢܡܘܣܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܢܕܡܟ ܒܥܠܗ ܡܚܪܪܐ ܗܝ ܕܬܗܘܐ ܠܡܢ ܕܨܒܝܐ. ܒܠܚܘܕ ܒܡܪܢ.
40 ✣ ܛܘܒܝܗ ܕܝܢ ܐܢ ܗܟܢܐ ܬܩܘܐ ܐܝܟ ܪܥܝܢܝ ܕܝܠܝ. ܣܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܦ ܐܢܐ ܕܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܒܝ. ✣ ✣ ✣ ✣ ✣

ܩܦܠܐܘܢ ✣ ✣ ܚ ✣

ܕܩܠܝܘܡ ✣ ✣ ܝܓ ✣

1 ✣ ܥܠ ܕܒܚܐ ܕܝܢ ܕܦܬܟܪܐ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܒܟܠܢ ܐܝܬ ܝܕܥܬܐ. ܘܝܕܥܬܐ ܡܚܬܪܐ. ܚܘܒܐ ܕܝܢ ܒܢܐ.
2 ✣ ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܣܒܪ ܕܝܕܥ ܡܕܡ. ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܝܕܥ ܐܝܟ ܡܐ ܕܘܠܐ ܠܗ ܠܡܕܥ.
3 ✣ ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܚܒ ܠܐܠܗܐ. ܗܢܐ ܐܬܝܕܥ ܠܗ ܡܢܗ.
4 ✣ ܥܠ ܡܐܟܘܠܬܐ ܗܟܝܠ ܕܕܒܚܐ ܕܦܬܟܪܐ. ܝܕܥܝܢܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ ܗܘ ܦܬܟܪܐ ܒܥܠܡܐ. ܘܕܠܝܬ ܐܠܗܐ ܐܚܪܢܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ.
5 ✣ ܐܦܢ ܓܝܪ ܐܝܬ ܕܡܬܩܪܝܢ ܐܠܗܐ ܐܘ ܒܫܡܝܐ ܐܘ ܒܐܪܥܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܝܬ ܐܠܗܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܪܘܬܐ ܣܓܝܐܐ.
6 ✣ ܐܠܐ ܠܢ ܕܝܢ ܕܝܠܢ ܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܕܟܠ ܡܢܗ ܘܚܢܢ ܒܗ. ܘܚܕ ܡܪܝܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܟܠ ܒܐܝܕܗ ܘܐܦ ܚܢܢ ܒܐܝܕܗ.
7 ✣ ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܟܠܢ ܐܝܬ ܝܕܥܬܐ. ܐܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫܐ ܕܒܬܐܪܬܗܘܢ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܕܟܠ ܕܒܚܐ ܐܝܟ ܕܕܦܬܟܪܐ ܐܟܠܝܢ. ܘܡܛܠ ܕܟܪܝܗܐ ܐܬܐܪܬܗܘܢ ܡܬܛܡܐܐ.
8 ✣ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܩܪܒܐ ܠܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܢ ܢܐܟܘܠ ܡܬܝܬܪܝܢܢ. ܘܠܐ ܐܢ ܠܐ ܢܐܟܘܠ ܡܬܚܣܪܝܢܢ.
9 ✣ ܚܙܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܗܕܐ ܫܘܠܛܢܟܘܢ ܬܗܘܐ ܬܘܩܠܬܐ ܠܟܪܝܗܐ.
10 ✣ ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܫ ܢܚܙܝܟ ܠܟ ܕܐܝܬ ܒܟ ܝܕܥܬܐ ܕܣܡܝܟ ܐܢܬ ܒܒܝܬ ܦܬܟܪܐ. ܠܐ ܗܐ ܬܐܪܬܗ ܡܛܠ ܕܟܪܝܗܐ ܗܝ. ܡܬܥܫܢܐ ܠܡܐܟܠ ܕܕܒܚܐ.
11 ✣ ܘܐܒܕ ܠܗ ܒܡܕܥܟ ܡܢ ܕܟܪܝܗ ܗܘ ܐܚܐ ܕܡܛܠܬܗ ܡܝܬ ܡܫܝܚܐ.
12 ✣ ܘܐܢ ܗܟܢܐ ܬܚܛܘܢ ܒܐܚܝܟܘܢ ܘܬܡܚܘܢ ܠܬܐܪܬܗܘܢ ܟܪܝܗܬܐ. ܒܡܫܝܚܐ ܗܘ ܚܛܝܢ ܐܢܬܘܢ.
13 ✣ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܡܟܫܠܐ ܠܐܚܝ. ܠܥܠܡ ܒܣܪܐ ܠܐ ܐܟܘܠ. ܕܠܐ ܐܟܫܠ ܠܐܚܝ. ✣ ✣ ✣

39 ✣ *Mulier quandiu viuit maritus eius, alligata est per legem: sin obdormierit maritus eius, libera est, vt sit cuius voluerit: tantum in Domino nostro.*

40 ✣ *Beata autem erit si ita permãserit, mea quidem sententia. Arbitror autem me quoque Spiritum Dei habere.*

Quotidie.

CAP. VIII.

1 *DE sacrificiis porrò idolorum, scimus nos omnes habere scientiam. Scientia verò inflat, sed dilectio ædificat.*

2 ✣ *Si quis autem putat se scire aliquid, nihil adhuc nouit prout oportet eum nosse.* 3 ✣ *Si quis autem diligit Deũ, hic sibi cognitus est ab eo.*

4 ✣ *De cibo igitur sacrificiorum idolorum, scimus nihil esse idolum in mundo, nec esse Deum alium, præter vnum.*

5 ✣ *Nam etsi sint qui vocentur Dij, aut in cælo, aut in terra, quemadmodum sunt dij multi, & domini multi:*

6 ✣ *Nobis tamen noster vnus est Deus, Pater: à quo omnia, & nos in ipso: & vnus Dominus Ieschua Meschicho, per quem omnia, & nos per eum.*

7 ✣ *Sed non omnibus inest scientia. Sunt enim nonnulli qui in sua conscientia ad hocvsque tempus tanquam idolis immolatum edũt; quumque infirma sit eorum conscientia, contaminatur.* 8 ✣ *Cibus autem non dat nobis aditum ad Deum: nec enim si comederimus, abundabimus: nec si non comedamus, quicquam nobis defuturum est.*

9 ✣ *Videte autem ne facultas illa vestra sit offendiculo infirmis.* 10 ✣ *Nam si quispiam viderit te, te* inquam *qui scientia præditus es, accumbentem inter idola, nonne conscientia illius quum sit infirma, confirmabitur vt comedat ea quæ sunt immolata?* 11 ✣ *Et peribit per scientiam tuam is qui infirmus est, propter quem mortuus est Meschicho.*

12 ✣ *Quòd si ita offenderitis in fratres vestros, & vulneraueritis conscientiam infirmorum, in Meschicho ipsum peccatis.*

13 ✣ *Quamobrem si cibus offendat fratrem meum, in æternum carnem non comedam, ne offendam fratrem meum.*

---

39 אנתתא כמא דחי בעלה אסירא הי בנמוסא אן דין [a]נדמך בעלה [b]מחררא הי דתהוא למן [c]דצביא בלחוד במרן ׃
40 טוביה דין אן הכנא תקוא איך [d]רעיני דילי [e]סבר אנא דין אף אנא דרוחא דאלהא אית בי ׃

דקליום יג קפלאון ח

1 על [a]דבחא דין [b]דפתכרא [c]ידעינן דבכלן אית ידעתא וידעתא [d]מחתרא [e]חובא דין בנא ׃ 2 אן אנש דין סבר ידע מדם לא [f]עדכיל מדם ידע איך מא [g]דולא לה [h]למדע ׃ 3 אן אנש דין [i]מחב לאלהא הנא אתידע לה מנה ׃
4 על [k]מאכולתא הכיל [l]דדבחא דפתכרא [m]ידעינן דלא הוא מדם הו [n]פתכרא בעלמא ודליה אלהא אחרין אלא אן חד ׃ 5 [o]אפן גיר אית [p]דמתקרין אלהא או בשמיא או בארעא איכנא דאית אלהא סגיאא [q]ומרותא סגיאא ׃

[a] דמך ישן [b] מהנצלת
[c] צבא [d] רעא [e] חושב
[a] דבח זבח [b] אלילים
[c] ידע [d] חתר החפית
[e] אהבה [f] עוד
[g] ולא [h] ידע [i] אחב [k] אכל
[f] זבח אלילי
[m] ידע [n] גילול [o] אף
[p] קרא ●
[q] ואדונים

Rom. 7. a. 2. — 39 * Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius viuit. quòd si dormierit vir eius, liberata est † [à Lege: cui autem]: cui vult nubat, tātùm in Domino.

40 * Beatior autem erit, si sic permanserit secundùm meū consilium. puto autem quòd & ego Spiritum Dei habeam.

CAP. VIII.

1 DE iis autem quę idolis sacrificantur, scimus quia omnes scientiam habemus. A Sciētia inflat: charitas verò ędificat.

2 * Si quis autem se existimat scire aliquid, nondum cognouit, quemadmodum oporteat eum scire.

3 * Si quis autem diligit Deum, hic cognitus est ab eo.

4 * De escis autē quæ idolis immolantur, scimus quia nihil est idolū in mundo, B & quòd nullus est Deus, nisi vnus.

5 * Nā etsi sunt qui dicantur dij, siue in cælo, siue in terra, (siquidē sunt dij multi, & domini multi) 6 * Nobis tamen vnus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in † [illo:] illum: & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.

7 * Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem † [cum] cōscientia vsque nunc idoli, quasi idolothytum manducant: & conscientia ipsorum cùm sit infirma, C polluitur.

8 * Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducauerimus, abundabimus: neque si non manducauerimus, deficiemus.

9 * Videte autem ne fortè hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis.

10 * Si enim quis viderit eum qui habet scientiam, in idolio recumbentem: non- D ne conscientia eius cùm sit infirma, ędificabitur ad manducandum idolothyta?

Rom. 14. c. 15. — 11 * Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quē Christus mortuus est?

12 * Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis.

Rom. 14. c. 21. — 13 * Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.

39 * γυνὴ δέδεται νόμῳ ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ.

40 * μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

η.

1 * Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν· ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ.

2 * εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶναι.

3 * εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ᾽ αὐτοῦ.

4 * περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς.

5 * καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς, (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοὶ,)

6 * ἀλλ᾽ ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι᾽ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι᾽ αὐτοῦ.

7 * ἀλλ᾽ οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις. τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται.

8 * βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα.

9 * βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν.

10 * ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν;

11 * καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι᾽ ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν;

12 * οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε.

13 * διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

---

6 אלא לן דילן חד הו אלהא אבא דכל מנה וחנן בה וחד מריא ישוע משיחא דכל באידה אף חנן באידה׃ 7 אלא
לא הוא בכלנש אית ידעתא אית גיר אנשא [r] דבתארתהון עדמא להשא דעל פתכרא איך [s] דדביחא אכלין ומטל [t] דכריהא
תארתהון [v] מתטושא׃ 8 [x] מאכולתא דין לא מקרבא לן לאלהא לא גיר אן [x] אכלינן [y] מתיתרינן ולא לא נאכול [z] מתבצרינן׃
9 [a] חזו דין דלמא [b] שולטנכון הנא נהוא [c] תוקלתא לכריהא׃ 10 אן אנש גיר [d] נחזיך לך דאית בך ידעתא דסמיך אנת
[e] בית פתכרא לא הא [f] תארתה מטל דכריה הו [g] משתררא [h] למאכל דדביחא׃ 11 ואבד לה בידעתא דילך הו אינא [i] דמרע
[k] דמטלתה מית משיחא׃ 12 ואן הכנא מסכלין אנתון באחיכון [l] ומקפחין אנתון תארתהון [m] מרעתא במשיחא הו
מסכלין אנתון׃ 13 מטל הנא אן מאכולתא מכשלא לאחי לעלם בסרא לא אכול דלא אכשל לאחי׃

[r] תאר [s] דבח זבח
[t] כרה [v] טוש טמא
[x] אכל [y] יתר [z] בצר
[a] חזא [b] שלט [c] תקל
[d] חזא [e] בין אלילים
[f] נות נשמתו
[g] שרר העמיד [h] אכל
[i] מחול
[k] מות [l] קפח [m] מרע

ܩܦܠܐܘܢ ܛ

1 ܠܡܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܒܪ ܚܐܪܐ. ܐܘ ܠܐ ܗܘܝܬ ܫܠܝܚܐ. ܐܘ ܠܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ ܠܐ ܚܙܝܬ. ܐܘ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝ ܒܡܪܝ. 2 ܘܐܢ ܠܐܚܪܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܫܠܝܚܐ. ܐܠܐ ܠܟܘܢ ܐܝܬܝ. ܘܚܬܡܐ ܕܫܠܝܚܘܬܝ ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ. 3 ܘܡܦܩ ܒܪܘܚܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܝܢܝܢ ܠܝ ܗܢܘ. 4 ܠܡܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܢ ܠܡܐܟܠ ܘܠܡܫܬܐ. 5 ܐܘ ܠܡܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܢ ܕܢܗܘܐ ܚܬܐ ܐܢܬܬܐ ܡܟܪܟܐ ܥܡܢ. ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܫܠܝܚܐ ܘܐܝܟ ܐܚܘܗܝ ܕܡܪܢ ܘܐܝܟ ܟܐܦܐ. 6 ܐܘ ܐܢܐ ܒܠܚܘܕ ܘܒܪܢܒܐ ܠܝܬ ܠܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܠܐ ܢܦܠܘܚ. 7 ܡܢܘ ܕܡܦܠܚ ܦܠܚܘܬܐ ܒܢܦܩܬܐ ܕܢܦܫܗ. ܐܘ ܡܢܘ ܕܢܨܒ ܟܪܡܐ ܘܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܠܐ ܐܟܠ. ܐܘ ܡܢܘ ܕܪܥܐ ܥܢܐ ܘܡܢ ܚܠܒܐ ܕܡܪܥܝܬܗ ܠܐ ܐܟܠ. 8 ܕܠܡܐ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܗܐ ܐܦ ܢܡܘܣܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ. 9 ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܗ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ. ܕܠܐ ܬܒܠܘܡ ܬܘܪܐ ܕܕܐܫ. ܠܡܐ ܥܠ ܬܘܪܐ ܒܛܝܠ ܠܗ ܠܐܠܗܐ. 10 ܐܠܐ ܝܕܝܥܐ ܕܡܛܠܬܢ ܗܘ ܐܡܪ. ܘܡܛܠܬܢ ܓܝܪ ܐܬܟܬܒܬ. ܡܛܠ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܠܟܪܘܒܐ ܕܢܟܪܘܒ ܥܠ ܣܒܪܐ. ܘܠܕܝܫܐ ܕܢܕܘܫ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܥܠܠܬܐ. 11 ܐܢ ܚܢܢ ܕܪܘܚܐ ܙܪܥܢ ܒܟܘܢ. ܪܒܬܐ ܗܝ ܐܢ ܚܢܢ ܡܢܟܘܢ ܕܦܓܪܐ ܢܚܨܘܕ. 12 ܘܐܢ ܐܚܪܢܐ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܟܘܢ. ܠܘ ܝܬܝܪܐܝܬ ܚܢܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܐܬܚܫܚܢ ܒܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. ܐܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܣܝܒܪܝܢܢ. ܕܠܐ ܒܡܕܡ ܢܟܠܐ ܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ.

ܒܕܘܟܪܢܐ ܕܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܚܒܪܘܗܝ ܢ ܕ

13 ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܦܠܚܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܡܬܬܪܣܝܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܠܡܕܒܚܐ ܦܠܚܝܢ ܥܡ ܡܕܒܚܐ ܡܬܦܠܓܝܢ. 14 ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܪܢ ܦܩܕ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܟܪܙܝܢ ܣܒܪܬܗ ܡܢ ܣܒܪܬܗ ܢܚܘܢ. 15 ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܕܡ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܐܬܚܫܚܬ. ܘܠܐ ܟܬܒܬ ܡܛܠ ܕܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝ. ܛܒ ܗܘ ܠܝ ܓܝܪ ܕܐܡܘܬ ܡܘܬܐ. ܐܘ ܕܫܘܒܗܪܝ ܐܢܫ ܢܣܪܩ.

CAP. IX.

1 *AN non ſum liber? an non ſum Apoſtolus? annon Jeſchua Meſchicho Dominum noſtrum vidi? annon eſtis opus meum in Domino meo? 2 * Etſi aliis non ſim Apoſtolus, attamen vobis ſum. Proinde ſigillum Apoſtolatus mei vos eſtis: 3 * Et prolatio per ſpiritum [defenſio] apud eos qui me cōdemnant, hæc eſt. 4 * Nunquid poteſtatem habemus edendi & bibendi? 5 * Vel nunquid non habemus poteſtatem ſororem mulierem circumducendi nobiſcum, vt & cæteri Apoſtoli, & vt fratres Domini noſtri, & vt Kipho? 6 * Aut ego ſolus & Barnabba non habemus poteſtatem vt non operemur? 7 * Quis eſt qui militet militiam propriis ſumptibus? aut quis eſt qui plantet vineam, & de fructibus eius non edat? Aut quis eſt qui paſcat oues, & de lacte gregis non edat? 8 * Num ſecundùm hominem hæc dico? An non & Lex eadem dicit? 9 * Scriptum eſt enim in Lege Mouſche: Non obligabis os boui trituranti. Nunquid de boue cura eſt Deo? 10 * Imò notum eſt propter quem hoc dicit: Etenim propter nos ſcriptum eſt: quādoquidem in ſpe oportet eum arare, qui arat; item qui triturat, ſub ſpe prouentus triturare. 11 * Si nos quæ ſunt ſpiritus, ſeuimus in vobis, magnum eſt ſi nos ex vobis quæ ſunt corporis, metamus? 12 * Quòd ſi alij habent poteſtatem in vos, nonne nos oportet magis habere? Sed non vſi ſumus hac poteſtate: imò omnia ſuſtinemus, ne vlla re impediamus Euangelium Meſchicho.

Commemoratione Antonij & ſociorum eius.

13 * Neſcitis quòd qui in æde ſancta cultū exercent, ex æde ſancta cibum capiunt: & qui altari ſeruiunt, cum altari participant? 14 * Ita & Dominus noſter præcepit, vt qui Euangelium ſuum prædicant, ex ipſius Euangelio viuant. 15 * Ego verò nullo horum vſus ſum: nec ideò hæc ſcripſi, vt ita fiat in me. Satius enim mihi fuerit vt moriendo moriar, quàm vt quis gloriationem meam inanem reddat.

קפאלון ט

1 לְמָא לָא הֲוִית בַּר חָארָא אוֹ לָא הֲוִית שְׁלִיחָא אוֹ לְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא מָרַן לָא חֲזִית אוֹ לָא הֲוִיתוּן עֲבָדַי בְּמָרִי׃ 2 וְאֶן לַאֲחְרָנֵא לָא הֲוִית שְׁלִיחָא אֶלָּא לְכוּן אִיתַי וְחָתְמָא דַשְׁלִיחוּתִי אַנְתּוּן אֶנוּן׃ 3 וּמַפַּק בְּרוּחָא לְאִילֵין דְּדָיְנִין לִי הָנוּ׃ 4 לְמָא לָא שַׁלִּיט לַן לְמֵאכַל וַלְמֶשְׁתָּא׃ 5 אוֹ לְמָא לָא שַׁלִּיט לַן חָתָא אַנְתְּתָא לְמַכְרָכוּ עַמַּן אַיךְ שַׁרְכָּא דַשְׁלִיחֵא וַאַיךְ אַחוּהִי דְמָרַן וַאַיךְ כֵּאפָא׃ 6 אוֹ אֶנָא בַּלְחוּד וּבַרְנַבָּא לַית לַן שׁוּלְטָנָא דְלָא נִפְלוּחַ׃ 7 מַנוּ דְמַפְלַח פָּלְחוּתָא בְּנֶפְקְתָא דְנַפְשֵׁה אוֹ מַנוּ דְנָצֵב כַּרְמָא וּמֶן פֵּארוּהִי לָא אָכֵל אוֹ מַנוּ דְרָעֵא עָנָא וּמֶן חַלְבָּא דְמַרְעִיתֵה לָא אָכֵל׃ 8 דַּלְמָא אַיךְ בַּרְנָשָׁא הָלֵין אָמַר אֶנָא הָא אַף נָמוֹסָא הָלֵין אָמַר׃ 9 כְּתִיב גֵּיר בֵּה בְּנָמוֹסָא דְמוֹשֶׁא דְלָא תֶּבְלוֹם תּוֹרָא דְדָאֵשׁ לְמָא עַל תּוֹרָא בְּטִיל לֵה אֱלָהָא׃

חרר חוא חזא · אית יש · נפק · דוק · אכל · שתא אחות · כרך תור · שאר · שלט · פלח עשה׀נלחם מלחמת · נפק · רעא פרנס · צאן · רעא · בלם · שור

CAP. IX.

NOn ſum Apoſtolus? Non ſum liber? [1] Nonne Chriſtum Ieſum Dominum A noſtrum vidi? Nonne opus meum vos eſtis in Domino?

[2] Et ſi aliis non ſum Apoſtolus, ſed tamen vobis ſum. nam ſignaculum Apoſtolatus mei vos eſtis in Domino.

[3] Mea defenſio apud eos qui me interrogant, hæc eſt: [4] Nunquid non habemus poteſtatẽ manducandi & bibendi?

[5] Nũquid non habemus poteſtatem †ſororẽ mulierculã circũducẽdi, ſicut & cęteri Apoſtoli & fratres Dñi, & Cephas? (mulierem ſororem)

[6] Aut ſolus ego & Barnabas, non habemus poteſtatem hoc operandi?

[7] Quis militat ſuis ſtipendiis vnquã? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat?

[8] Nunquid ſecundùm hominem hęc dico? An & Lex hæc non dicit?

[9] Scriptum eſt enim in Lege Moyſi: Non alligabis os boui trituranti. Nun- B quid de bobus cura eſt Deo? (Deut. 25. d)

[10] An propter nos vtique †dicit? Nam propter nos †ſcripta ſunt. quoniam debet in ſpe qui arat, arare: & qui triturat, in ſpe fructus percipiendi. [11] Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus, magnum eſt ſi nos carnalia veſtra metamus? (hoc vtique) (Rom. 15. d)

[12] Si alij poteſtatis veſtræ participes ſunt, quare non potius nos? Sed non vſi ſumus hac poteſtate: ſed omnia ſuſtinemus, ne quod offendiculum demus Euangelio Chriſti.

[13] Neſcitis quoniam qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt edunt: & qui altari deſeruiunt, cum altari participant? (Deut. 18. a) [14] Ita & Dominus ordinauit iis qui Euangeliũ annuntiant, de Euangelio viuere.

[15] Ego autem nullo horum vſus ſum. Non autem ſcripſi hæc, vt ita fiãt in me: C bonũ eſt enim mihi magis mori, quàm vt gloriam meam quis euacuet.

θ΄.

[1] Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐχὶ Ἰησοῦν χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ;

[2] εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ.

[3] ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, αὕτη ἐστί·

[4] μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;

[5] μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ κηφᾶς;

[6] ἢ μόνος ἐγὼ καὶ βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι;

[7] τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

[8] μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λέγω; ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει;

[9] ἐν γὰρ τῷ νόμῳ μωσέως γέγραπται, οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ;

[10] ἢ δι᾽ ἡμᾶς πάντως λέγει; δι᾽ ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ᾽ ἐλπίδι ὀφείλει ἀροτριῶν ἀροτριᾶν· καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ᾽ ἐλπίδι.

[11] εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;

[12] εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ᾽ οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ.

[13] Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες, τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται;

[14] οὕτω καὶ ὁ κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν·

[15] ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ.

10 אֶלָּא יְדִיעָא דְּמֶטֻּל הוּ אָמַר וּמֶטֻּלָתַן גֵּיר אֶתְכְּתֶבַת מֶטֻּל דְּעַל סַבְרָא וְלָא לֵה לְכָרוּבָא דְּנֶכְרוּב וְאַינָא דְּמְדִרֵךְ עַל סַבְרָא דְּעֲלַלְתָּא ׃ 11 אֶן חֲנַן דְּרוּחָא זְרַעְן בְּכוּן רַבָּא הִי אֶן חֲנַן מֶנְכוּן דְּפַגְרָא נֶחְצוֹד ׃ 12 וְאֶן לַאחְרָנֵא אִית לְהוֹן שׁוּלְטָנָא עֲלַיכוּן לָא לַן וַלָּא יַתִּירָאִית אֶלָּא לָא אֶתְחַשְׁחַן בְּשׁוּלְטָנָא הָנָא אֶלָּא כֻּל מֶדֶם מְסַיבְּרִינַן דְּבְמֶדֶם לָא נֶתְכַּס סַבְרְתֵהּ דַמְשִׁיחָא ׃

בְּרוּכְרְכָא דְאַנְטוֹנְיוֹס וְחַבְרוּהִי יד

13 לָא יָדְעִין אַנְתּוּן דְּאַילֵין דְּבֵית קוּדְשָׁא פָּלְחִין מֶן בֵּית קוּדְשָׁא מֶסְתַּיבְּרִין וְאַילֵין דִּלְמַדְבְּחָא פָּלְחִין עַם מַדְבְּחָא פָּלְגִין ׃ 14 הָכַנָא אָף מָרַן פַּקֶּד דְּאַילֵין דְּסַבְרְתֵהּ מַכְרְזִין מֶן סַבְרְתֵהּ נִחוּן ׃ 15 אֶנָא דֵּין לָא אֶתְחַשְׁחֵת בַּחְדָא מֶן הָלֵין וְלָוּ מֶטֻּל הָדָא כֶּתְבֵת דְּהָכַנָא נֶהֱוֵא לִי פַּקַּח לִי גֵּיר דְּאֶמּוּת וְלָא דְּאֱנָשׁ שׁוּבְהָרִי נֶסְרֵק ׃

כתב p תקוה q ראוי
כרב חרש s תבואה
חצר שרש x צריך
יתר חשש a סיבר
תכס עכב c בשורתו
דכר זכר e סיבר זון
דבה כרז h חיא
חשש כמו ולא i טוב יותר

16 ܐܦ ܕܡܤܒܪ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܝܬ ܠܝ ܫܘܒܗܪܐ. ܩܛܝܪܐ ܓܝܪ ܤܝܡ ܥܠܝ. ܘܝ ܠܝ ܕܝܢ ܐܠܐ ܐܤܒܪ.
17 ܐܢ ܓܝܪ ܒܨܒܝܢܝ ܗܕܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܝܬ ܠܝ ܐܓܪܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܕܠܐ ܒܨܒܝܢܝ. ܪܒܬ ܒܝܬܘܬܐ ܗܝ ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܐ.
18 ܐܝܢܐ ܗܘ ܗܟܝܠ ܐܓܪܝ. ܕܟܕ ܡܤܒܪ ܐܢܐ ܕܠܐ ܢܦܩܬܐ ܐܥܒܕܝܗ ܠܤܒܪܬܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܠܐ ܐܬܚܫܚ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܝܗܝܒ ܠܝ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ.
19 ܟܕ ܡܚܪܪ ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. ܠܟܠܢܫ ܫܥܒܕܬ ܢܦܫܝ ܕܠܤܓܝܐܐ ܐܬܪ.
20 ܘܗܘܝܬ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ ܐܝܟ ܝܗܘܕܝܐ. ܕܠܝܗܘܕܝܐ ܐܬܪ.
21 ܘܥܡ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܤܐ ܐܢܘܢ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܤܐ. ܕܠܐܝܠܝܢ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܤܐ ܐܢܘܢ ܐܬܪ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܢܡܘܤܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܡܘܤܐ. ܟܕ ܠܐ ܐܝܬܝ ܠܐܠܗܐ ܕܠܐ ܢܡܘܤܐ. ܐܠܐ ܒܢܡܘܤܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܐܦ ܠܗܢܘܢ ܕܕܠܐ ܢܡܘܤ ܐܢܘܢ ܐܬܪ.
22 ܗܘܝܬ ܥܡ ܟܪܝܗܐ ܐܝܟ ܟܪܝܗܐ. ܕܠܟܪܝܗܐ ܐܬܪ. ܠܟܠܢܫ ܟܠ ܗܘܝܬ ܕܠܟܠܢܫ ܐܚܐ.
23 ܘܗܕܐ ܕܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܗܘܐ ܫܘܬܦܐ ܠܤܒܪܬܐ.
24 ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܪܗܛܝܢ ܒܐܤܛܕܝܘܢ ܟܠܗܘܢ ܪܗܛܝܢ. ܐܠܐ ܚܕ ܗܘ ܢܤܒ ܙܟܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܪܗܛܘ ܐܝܟ ܕܬܕܪܟܘܢ.
25 ܟܠ ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܐܓܘܢܐ ܡܫܬܥܐ. ܡܢ ܟܠ ܡܕܡ ܡܚܡܤ ܪܥܝܢܗ. ܘܗܢܘܢ ܕܪܗܛܝܢ ܕܢܤܒܘܢ ܟܠܝܠܐ ܕܡܬܚܒܠ. ܚܢܢ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠ.
26 ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܗܟܢܐ ܪܗܛ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܠܡܕܡ ܕܠܐ ܝܕܝܥ. ܘܗܟܢܐ ܡܬܟܬܫ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܐܐܪ ܡܚܐ.
27 ܐܠܐ ܡܟܐܒ ܐܢܐ ܦܓܪܝ ܘܡܫܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ. ܕܠܡܐ ܟܕ ܠܐܚܪܢܐ ܐܟܪܙܬ. ܐܢܐ ܐܫܬܟܚ ܤܠܝܐ.

✣ ܩܘܪܒܢܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ✣ ܦܘܠܤ ✣

✣ ܩܦܠܐܘܢ ✣ ܝ ✣

1 ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܐܚܝ. ܕܐܒܗܝܢ ܟܠܗܘܢ ܬܚܝܬ ܥܢܢܐ ܗܘܘ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܝܡܐ ܥܒܪܘ.

16 * *Et si enim euangelizem, nulla est mihi gloriatio, siquidem necessitas mihi incumbit. Væ autem mihi nisi euangelizem.*

17 * *Nam si voluntate mea hoc faciam, mercedem sum habiturus: sin autem non voluntate mea, præfectura domus* [dispensatio] *concredita est mihi.*

18 * *Quænam est igitur merces mea? vt quum euangelizem, sine sumptibus efficiam Euangelium Meschicho, ne abutar ea potestate quę data est mihi in Euangelio.*

19 * *Quum enim liber sim ab omnibus, omnium seruus effectus sum, vt multos lucrifaciam.* 20 * *Et factus sum cum Jihoudæis quasi Jihoudæus, vt Iihoudæos lucrifaciam.*

21 * *Et cum iis qui sunt sub Lege, factus sum quasi sim sub Lege, vt eos qui sunt sub Lege lucrifaciam: iis autem qui Legem non habēt, factus sum quasi sine Lege (quamuis non sim Deo sine Lege, sed in Lege Meschicho) vt & eos qui sine Lege sunt, lucrifaciam.*

22 * *Factus sum cum infirmis quasi infirmus, vt infirmos lucrifaciam. Omnibus omnia factus sum, vt omnes seruem.*

23 * *Hoc autem ago, vt fiam particeps Euangelij.*

24 * *Nescitis quòd qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, at vnus accipit sibi victoriam? Sic currite vt assequamini.*

25 * *Quisquis enim certamen agit, ab omni re continet mentem suam: & illi quidem qui currunt vt accipiant coronam corruptibilem, nos autem incorruptibilem.*

26 * *Itaque ego sic curro, non tanquam ad rem incognitam: et sic decerto, non tanquam aerem feriens:*

27 * *Sed ipsum corpus meum subiicio, ac in seruitutem redigo, ne fortè quum aliis prædicauerim, ipse reprobus euadam.*

Oblatio infra Epiphaniam.

CAP. X.

1 *Velim autem vos scire, fratres mei, omnes Patres nostros sub nube fuisse, & omnes per mare transisse:*

---

16 אַף דִמְסַבַּר אֲנָא גֵיר לַית לִי שׁוּבְהָרָא קְטִירָא גֵיר סִים עֲלַי וַי לִי דֵין אֶלָּא אֲסַבַּר׃ 17 אֶן גֵיר בְּצֶבְיָנִי הָדָא עָבֵד אֲנָא אִית לִי אַגְרָא אֶן דֵין דְּלָא בְּצֶבְיָנִי רַבַּת בַּיתוּתָא הִי מְהַימַן אֲנָא׃ 18 אַינָא הוּ הָכִיל אַגְרִי דְּכַד מְסַבַּר אֲנָא דְּלָא נֶפְקְתָא אֶעְבְּדִיה לְסַבְּרְתֵה דִמְשִׁיחָא דְּלָא אֶתְחַשַּׁח בְּשׁוּלְטָנָא דִיהִיב לִי בְּאֵונְגֶּלְיוֹן׃ 19 כַּד מְחָרַר אֲנָא גֵיר מֶן כֻּלְהוֹן לְכֻלְנָשׁ שַׁעְבְּדֵת נַפְשִׁי דַּלְסַגִּיאֵא אֶתַּר׃ 20 וַהֲוִית עַם יְהוּדָיֵא אַיךְ יְהוּדָיָא דְלִיהוּדָיֵא אֶתַּר׃
21 וְעַם דַּתְחֵית נָמוּסָא אֶנוּן הֲוִית אַיךְ דַּתְחֵית נָמוּסָא דְּלַאילֵין דַּתְחֵית נָמוּסָא אֶנוּן אֶתַּר וְלַאילֵין דְּנָמוּסָא לַית לְהוֹן הֲוִית אַיךְ דְּלָא נָמוּסָא כַּד לָא אִיתַי לַאלָהָא דְּלָא נָמוּסָא אֶלָּא בְּנָמוּסֵה דִמְשִׁיחָא דְּאַף לְהָנוּן דְּדְלָא נָמוּס אֶנוּן אֶתַּר׃
22 הֲוִית עַם כְּרִיהֵא אַיךְ כְּרִיהָא דְּלִכְרִיהֵא אֶתַּר לְכֻלְנָשׁ כֹּל הֲוִית דִּלְכֻלְנָשׁ אַחֵא׃

סבר בשר ; שובהרא תהלה ; סום שים ; צבא חפץ ; עושה ; שכר ; בחפצו ; שלטון ; בית ; חימן ; סבר ; נפק ; עבר ; לבשורתו ; חשח ; שלט ; בבשורה ; מן ; לשון ; מחנצל ; שעבד העביד ; יתר ; שחתת תורה

16 * Nam & si euangelizauero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: vę enim mihi est, si non euangelizauero.

17 * Si enim volens hoc ago, mercedem habeo. si autẽ inuitus, dispensatio mihi credita est.

18 *Quæ est ergo merces mea? Vt Euangelium prædicans, sine sumptu ponam Euangelium; vt non abutar potestate mea in Euangelio.

19 * Nam cùm liber essem ex omnibus, omnium me seruum feci, vt plures lucrifacerem.

20 * Et factus sum Iudæis tanquam Iudæus, vt Iudæos lucrarer.

21 * Iis qui sub Lege sunt, quasi sub Lege essem (cùm ipse non essem sub Lege) vt eos qui sub Lege erant, lucrifacerem: iis qui sine Lege erant, tanquam sine Lege essem, (cùm sine Lege Dei non essem: D sed in lege essem Christi) vt lucrifacerem eos qui sine Lege erant.

22 *Factus sum infirmis, infirmus; vt infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos.

23 * Omnia autem facio propter Euangelium, vt particeps eius efficiar.

24 * Nescitis quòd ij qui in stadio currunt, omnes quidem currunt: sed vnus accipit brauium? Sic currite vt comprehendatis.

25 *Omnis †autem qui in agone cõtendit, ab omnibus se abstinet; & illi quidem vt corruptibilẽ coronam accipiant: nos autem incorruptam. (†enim)

26 *Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans:

27 * Sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne fortè cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.

CAP. X.

1 NOlo enim vos ignorare, fratres, quoniam Patres nostri omnes sub nube A fuerunt, & omnes mare transierunt. (Exod. 13. 14.)

16 * ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι.

17 * εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι.

18 * τίς οὖν μοι ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 * ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω.

20 * καὶ ἐγενόμην τοῖς ἰουδαίοις ὡς ἰουδαῖος, ἵνα ἰουδαίους κερδήσω·

21 * τοῖς ὑπὸ νόμον, ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος (μὴ ὢν ἄνομος θεῷ, ἀλλ᾽ ἔννομος χριστῷ) ἵνα κερδήσω ἀνόμους.

22 * ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενὴς, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

23 * τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

24 * οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε.

25 * πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.

26 * ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δαίρων·

27 * ἀλλ᾽ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

ι΄.

1 * Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον·

---

23 הָדֵא דֵין עָבֵד אֲנָא מֶטֻל ^s דְּאֶהְוֵא ^t שׁוּתָּפָא ^u לַסְבַרְתָּא ׃ 24 לָא יָדְעִין אַנְתּוּן דְּאִילֵין ^x דְּבְאִסְטָדִיוֹן ^y רָהְטִין כֻּלְּהוֹן הוּ רָהֲטִין אֶלָּא חַד הוּ נָסֵב לֵהּ ^z זָכוּתָא הָכַנָא רְהַטוּ אַיְך ^a דְּתַדְרְכוּן ׃ 25 כֻּל אֶנָשׁ גֵּיר ^b דְּאַגּוּנָא עָבֵד מֶן כֻּל מֶדֶם אָחֵד ^c רֶעְיָנֵהּ וְהָלֵין ^d דְּרָהְטִין ^e דְּנֶסְבוּן ^f כְּלִילָא דְּמֶתְחַבַּל חֲנַן דֵּין דְּלָא מֶתְחַבַּל ׃ 26 אֶנָא הָכִיל הָכַנָא רָהֵט אֶנָא לָא הֲוָא אַיְך דְּעַל מֶדֶם דְּלָא יָדִיעַ וְהָכַנָא ^g מֶתְכַּתַּשׁ אֶנָא לָא הֲוָא אַיְך הַו ^h דְּלָאאַר כָּתֵשׁ ׃ 27 אֶלָּא פַגְרִי הוּ כָּבֵשׁ אֶנָא ^i וַמְשַׁעְבֵּד אֶנָא דְּדַלְמָא אֶנָא לַאחֲרָנֵא ^k אַכְרֵזֵת אֶנָא ^l קְנוּמִי ^m אֶסְתְּלֵא לִי ׃

דְּקִירְבָא דְּבֵית דַּנְחָא יח קפלאון י

1 צָבֵא אֶנָא דֵּין דְּתֵדְעוּן אַחַי דְּאַבָהַתַּן כֻּלְּהוֹן תְּחֵית עֲנָנָא הֲווּ וְכֻלְּהוֹן בְּיַמָּא עֲבַרוּ ׃

^s הָוָא ^t שֻׁתָּף חבר ^u לבשורה ^x מן לשון יון ^y רָהֵט רץ ^z זָכָא נצח ^a אַדְרֵךְ חשיג ^b אַגּוּנָא קרבה מן לשון יון ^c רְעָא ^e רְהֵט ^f נְסַב עטרה ^g כְּתַשׁ נלחם ^h אָאַר רוח ^i ומעביד ^k כְּרַז ^l עצמי ^m סְלָא

[illegible]

2 * *Et omnes per Mousche baptizatos esse in nube & in mari:*

3 * *Et omnes eundem cibum spiritualem* 4 *comedisse:* * *Et omnes eundem potum spiritualem bibisse. (bibebant enim de petra spirituali, quæ cum ipsis veniebat; Petra autem illa, erat ipse Meschicho.)*

5 * *Sed non multitudinem eorum gratã habuit Deus. corruerunt enim in deserto.*

6 * *Hæc autem figura nobis fuerunt, ne simus cupidi malorum, quemadmodum illi cupidi fuerunt.*

7 * *Nec etiam idololatræ simus, sicut ex iis nonnulli fuerunt, quemadmodum scriptum est: Sedit populus vt ederet ac biberet, & surrexerunt vt nugarentur.*

8 * *Neque scortemur, sicut ex iis nonnulli scortati sunt, & ceciderunt vno die viginti & tria millia.*

9 * *Neque tentemus Meschicho, sicut & ex ipsis* [nonnulli] *tentarunt, quos enecarunt* 10 *serpentes.* * *Neque obmurmuretis, sicut ex iis* [nonnulli] *obmurmurarunt, & perierunt per corruptorem.*

11 * *Hæc omnia quæ contingebant illis, in figuram nostri fiebant, & scripta sunt propter eruditionem nostram, ad quos finis seculorum peruenit.*

12 * *Proinde qui putat stare, caueat ne cadat.*

13 * *Tentatio vos non inuadit, nisi humana: fidelis est autem Deus, qui non laxabit vos, vt tentemini supra id quod potestis. imò faciet cum tentatione vestra prouentum, quò possitis perferre.*

Matutinis Feriæ v. Secretorum.

14 * *Propterea dilectissimi mei, fugite à cultu idolorum.*

15 * *Vt sapientibus dico, vos iudicate quod* 16 *dico.* * *Calix ille laudis cui benedicimus, nonne communicatio est sanguinis Meschicho? & panis ille quem frangimus, nonne est communicatio corporis Meschicho?*

17 * *Quemadmodum igitur vnus est panis ille, ita & nos omnes vnum sumus corpus: siquidẽ nos omnes ex vno illo pane accipimus.*

18 * *Videte Isroiel qui est secundum carnem, nonne illi qui edunt victimas, sunt participes altaris?*

---

² וכלהון ביד מושא עמדו בענגא ובימא ׃ ³ וכלהון חדא מאכולתא דרוחא אכלו ׃ ⁴ וכלהון חד משתיא
דרוחא אשתיו שתין הוו גיר מן כאפא דרוחא דאתיא הות עמהון כאפא דין הי הו הוא משיחא ׃ ⁵ אלא לא הוא
בסוגאהון אצטבי אלהא נפלו גיר במדברא ׃ ⁶ הלין דין טופסא לן הוו הוו דלא הוין רגין בישתא איכנא דהנון
רגו ׃ ⁷ ואף לא נהוא פלחי פתכרא איכנא דאף מנהון פלחו איך דכתיב דיתב עמא למאכל ולמשתא וקמו למשתעיו ׃
⁸ אף לא נזנא איכנא דמנהון זניו ונפלו בחד יומא עסרין ותלתא אלפין ׃ ⁹ ולא ננסא למשיחא איכנא
דאף מנהון נסיו ואבדו אנון חויתא ׃ ¹⁰ אף לא תרטנון איכנא דמנהון רטנו ואבדו באידי מחבלנא ׃
¹¹ הלין כלהין דגדשי להון לטופסן הוי ואתכתב מטל מרדותא דילן דחרתהון דעלמא עלין מטית ׃

d נטבלו
e אכל f שתא g אתא
h אבן i בהמונם
k צבא רצה l דמות m הוא
n רגג שוק o רעים
p עבדי גילולים
q יתב r אכל s שתא
t קום u שעא שחק x זנא
זנה y נסא z אבד
a נחשים

2 * Et omnes in Moyse baptizati sunt in nube & in mari:

3 * Et omnes eandem escam spiritalem manducauerunt, 4 * Et omnes eundem potum spiritalem biberunt: (bibebant autem de spiritali, consequente eos petra: petra autem erat Christus.) B

5 * Sed non in pluribus eorũ beneplacitum est Deo: nã prostrati sunt in deserto.

6 * Hæc autem in figura facta sunt nostri, vt non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt.

7 * Neque idololatræ efficiamini, sicut quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est: Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere.

8 * Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt. & ceciderunt vna die viginti tria millia.

9 * Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentauerunt, & à serpentibus perierunt. C

10 * Neque murmuraueritis, sicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.

11 * Hæc autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autẽ ad correptionem nostram, in quos fines seculorum deuenerunt.

12 * Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. 13 * Tentatio vos non †apprehendit, nisi humana. fidelis autẽ Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis: sed faciet etiã cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere. D

(marg.: † apprehendat)

14 * Propter quod, charissimi mihi, fugite ab idolorum cultura.

15 * Vt prudentibus loquor. vos ipsi iudicate quod dico.

16 * Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis quem frangimus, nõne participatio corporis Domini est?

17 * Quoniam vnus panis, †vnum corpus multi sumus: †omnes qui de vno pane †participamus. E

(marg.: & / nam / & de vno calice)

18 * Videte Israel secundùm carnem: nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris?

---

2 * καὶ πάντες εἰς τὸν μωυσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ·

3 * καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον·

4 * καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ χριστός.

5 * ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

6 * ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.

7 * μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν, ὥσπερ γέγραπται, ἐκάθισεν ὁ λαὸς τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.

8 * μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες.

9 * μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν χριστόν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.

10 * μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.

11 * ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν.

12 * ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ.

13 * πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε· ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

14 * Διό, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας·

15 * ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι.

16 * τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστι; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστιν;

17 * ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν. οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν.

18 * βλέπετε τὸν ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσί;

---

12 מכיל מן דסבר דקם נזדהר דלא נפל ׃ 13 נסיונא לא מטיכון אלא דבנינשא מהימן הו דין אלהא דלא נרפיכון דתתנסון יתיר מן מדם דמצין אנתון אלא נעבד לנסיונכון מפקנא איכנא דתשכחון למסיברו ׃ 14 מטל הנא חביבי ערוקו מן פולחנא דפתכרא ׃ 15 איך דלחכימא אמר אנא דונו אנתון מדם דאמר אנא ׃ 16 כסא הו דתודיתא דמברכינן לא הוא שותפותא איתוהי דדמה דמשיחא ולחמא הו דקצינן לא הוא שותפותא איתוהי דפגרה דמשיחא ׃ 17 איכנא הכיל דחד הו לחמא הו הכנא כלן חד חנן פגר כלן גיר מן הו הו חד לחמא נסבינן ׃ 18 חזו ליסריל דבבסר לא הוא אילין דאכלין דבחא הוין שותפא למדבחא ׃

דצפרא דחמשא דארזנא

i זהר k נפל l נסא m מטא n הימן o רפא p מצא יכל q נסא r נפק s שכח יכל a סיבר סכל a רזא הסדות b עבודה זרה c דון d ידא e ברך f שתף g אית יש h קצא קצין וגוף

Syriaca	Latina
19 ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܦܬܟܪܐ ܡܕܡ ܐܝܬܘܗܝ. ܐܘ ܕܕܒܚܐ ܕܦܬܟܪܐ ܡܕܡ ܗܘ. ܠܐ.	19 Quid ergo dico? idolum aliquid esse? aut immolatum idolo, esse aliquid? Minimè.
20 ܐܠܐ ܗܘ ܡܕܡ ܕܕܒܚܝܢ ܚܢܦܐ. ܠܫܐܕܐ ܗܘ ܕܒܚܝܢ ܘܠܐ ܠܐܠܗܐ. ܠܐ ܕܝܢ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܬܗܘܘܢ ܫܘܬܦܐ ܠܫܐܕܐ.	20 Sed illud ipsum quod immolant prophani, dæmoniis immolant, & non Deo. Nolim autem vos esse socios dæmoniorum.
21 ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܫܬܘܢ ܟܣܐ ܕܡܪܢ ܘܟܣܐ ܕܫܐܕܐ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܫܬܘܬܦܘܢ ܒܦܬܘܪܐ ܕܡܪܢ ܘܒܦܬܘܪܐ ܕܫܐܕܐ.	21 Non potestis bibere calicem Domini nostri, & calicem dæmoniorum: non potestis participes esse mensæ Domini nostri, et mensæ dæmoniorum.
22 ܐܘ ܕܠܡܐ ܡܛܢܝܢܢ ܠܡܪܢ. ܕܠܡܐ ܚܣܝܢܝܢܢ ܡܢܗ. ܟܠ ܡܕܡ ܫܠܝܛ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܦܩܚ.	22 An prouocando prouocamus ad zelotypiam Dominum nostrum? num fortiores illo sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia conducunt.
23 ܟܠ ܡܕܡ ܫܠܝܛ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܒܢܐ.	23 Omnia mihi licent, sed non omnia ædificant.
24 ܠܐ ܐܢܫ ܕܢܦܫܗ ܢܗܘܐ ܒܥܐ. ܐܠܐ ܟܠܢܫ ܐܦ ܕܚܒܪܗ.	24 Nemo quod proprium est quærat, sed quisque etiam quod proximi sui est.
25 ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܙܕܒܢ ܒܡܩܠܝܢ ܐܟܘܠܘ. ܕܠܐ ܥܘܩܒܐ ܡܛܠ ܬܐܪܬܐ.	25 Quicquid in macello venundatur, comedite absque disquisitione propter conscientiam.
26 ܕܡܪܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܐܪܥܐ ܒܡܠܐܝܗ.	26 Domini enim est terra cum plenitudine eius.
27 ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܢ ܚܢܦܐ ܩܪܐ ܠܟܘܢ ܘܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܙܠ. ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܬܬܣܝܡ ܩܕܡܝܟܘܢ ܐܟܘܠܘ. ܕܠܐ ܥܘܩܒܐ ܡܛܠ ܬܐܪܬܐ.	27 Quòd si quispiam ex Ethnicis inuitauerit vos, & volueritis ire, quicquid apponetur vobis, edite, absque disquisitione propter conscientiam.
28 ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ. ܕܗܢܐ ܕܒܝܚܐ ܗܘ. ܠܐ ܬܐܟܠܘܢ. ܡܛܠ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܘܡܛܠ ܬܐܪܬܐ.	28 Sin aliquis dixerit vobis, Hoc immolatum est; ne comedatis, tum propter eum qui dixerit vobis, tum propter conscientiam.
29 ܬܐܪܬܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܐ ܗܝ ܕܝܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܗܝ ܕܗܘ ܕܐܡܪ. ܠܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܕܝܢܐ ܚܐܪܘܬܝ ܡܢ ܬܐܪܬܐ ܐܚܪܬܐ.	29 Conscientiam autem dico non tuam, sed illius qui dixerit. Cur enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia?
30 ܐܢ ܐܢܐ ܒܛܝܒܘܬܐ ܡܬܚܫܚ ܐܢܐ. ܡܢܐ ܡܬܓܕܦ ܐܢܐ ܥܠ ܗܝ ܕܐܢܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ.	30 Si ego per gratiam vtor, cur ego conuitiis proscindor, pro quo gratias ago?
31 ܐܢ ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܐܢ ܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܢ ܡܕܡ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܟܠ ܡܕܡ ܠܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ.	31 Siue igitur editis, siue bibitis, siue quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.
32 ܘܠܐ ܬܗܘܘܢ ܬܘܩܠܬܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐܪ̈ܡܝܐ ܘܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ.	32 Sine offendiculo estote Ihoudæis, & Aramæis [Gentilibus], & Ecclesiæ Dei.
33 ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܠܟܠܢܫ ܫܦܪ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܠܝ ܦܩܚ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܦܩܚ ܠܣܓܝܐܐ ܕܢܚܘܢ.	33 Prout & ego per omnia omnibus placeo: & non quæro quod mihi conducit, sed quod conducit multis, vt seruentur.
ܩܦܠܐܘܢ ܝܐ	CAP. XI.
1 ܐܬܕܡܘ ܒܝ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܢܐ ܒܡܫܝܚܐ.	1 Estote mihi similes, sicut & ego ipsi Meschicho.
2 ܡܫܒܚ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܕܒܟܠ ܡܕܡ ܥܗܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܘܐܝܟ ܕܐܫܠܡܬ ܠܟܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܐܚܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ.	2 Laudo autem vos, fratres mei, quòd per omnia memores mei sitis: & sicut tradidi vobis, præcepta tenetis.

19 מָנָא הָכִיל אָמַר אֶנָא דַפְתַכְרָא מֶדֶם אִיתוּהִי או [q] דְבְחָא דַפְתַכְרָא מֶדֶם הוּ לָא ׃ 20 אֶלָא הַו מֶדֶם דְדָבְחִין חַנְפֵא לְשֵׁאדֵא הוּ דָבְחִין וְלָא לַאלָהָא לָא דֵין צָבֵא אֶנָא דְתֶהֱוּון [r] שׁוּתָפֵא [s] לְשֵׁאדֵא ׃ 21 לָא [t] מֶשְׁכְּחִין אַנְתּוּן [u] דְתֶשְׁתּוּן כָּסָא דְמָרַן וְכָסָא דְשֵׁאדֵא וְלָא מֶשְׁכְּחִין אַנְתּוּן [x] דְתֶשְׁתַּוְתְּפוּן [y] בְּפָתוּרָא דְמָרַן וּבְפָתוּרָא דְשֵׁאדֵא ׃ 22 אוֹ דַלְמָא [z] מַטְנִינַן לְמָרַן דַלְמָא [a] חַסִינִינַן מֶנֵה כָּל מֶדֶם שַׁלִיט לִי אֶלָא לָא כָּל מֶדֶם פָּקַח ׃ 23 כָּל מֶדֶם שַׁלִיט לִי אֶלָא לָא כָּל מֶדֶם [b] מְבַנֵא ׃ 24 לָא אֱנָשׁ דְנַפְשֵׁה נֶהֱוֵא בָעֵא אֶלָא כָּלְנָשׁ אָף דְחַבְרֵה ׃ 25 כָּל מֶדֶם [c] דְמֶזְדַבַּן [d] בְּמַקְלִין הֲוַיתוּן אָכְלִין דְלָא [e] עוּקָבָא מֶטֻל [f] תֵּארְתָא ׃ 26 דְמָרְיָא הִי גֵיר אַרְעָא [g] בְּמֻלָאיָה ׃ 27 אֶן אֱנָשׁ דֵין מֶן חַנְפֵא קָרֵא לְכוֹן [h] וְצָבֵין אַנְתּוּן [i] לְמֵאזַל כָּל מֶדֶם [k] דְמֶתְתְּסִים קֻדָמַיכוֹן אֲכוּלוּ דְלָא עוּקָבָא מֶטֻל [l] תֵּארְתָא ׃

[q] זבח [r] חברים [s] לשדים [t] שְׁכַח יכול [u] שְׁתָא [x] שְׁתַף [y] בשולחן [z] טְכַן קנא [a] חְסֵין עוז [b] בְּנָא [c] זְבַן [d] מַקְלוֹן ביה השכחת מן לשון רומי [e] חקר [f] זכות הנשמה [g] מְלָא [h] צְבָא [i] אֲזַל [k] סוּם [l] תְּאַר

19 * Quid ergo? dico quòd idolis immolatum, sit aliquid? aut quòd idolum sit aliquid?

20 * Sed quæ immolant Gentes, dæmoniis immolãt, & non Deo. Nolo autem vos socios fieri dæmoniorum.

21 * Non potestis calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ dæmoniorum.

22 * An æmulamur Dominum? Numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi F licent, sed non omnia expediunt.

Eccl. 37. d. 38. Sup. 6. c. 12

23 * Omnia mihi licent, sed non omnia ædificant.

24 * Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius.

25 * Omne quod in macello venit, manducate: nihil interrogãtes propter conscientiam.

26 * Domini †est terra, & plenitudo ei⁹.

enim Psal. 23. a. 1

27 * Si quis vocat vos infideliũ†, & vultis ire: omne quod vobis apponitur mãducate, nihil interrogãtes propter conscientiam.

49. b. 12. ad cœnam,

28 * Si quis autem dixerit, Hoc†immolatum est idolis: nolite manducare propter illum qui indicauit, & propter conscientiam:

immolatitiũ

29 * Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Vt quid enim libertas mea iudicatur ab†aliena conscientia?

alia

30 * Si ego cum gratia participo, quid blasphemor pro eo quod gratias ago?

31 * Siue ergo manducatis, siue bibitis, † siue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.

Col. 3. c. 17. vel

32 * Sine offensione estote Iudęis & Gẽtibus, & Ecclesiæ Dei.

33 * Sicut & ego per omnia omnibus placeo, non quærens quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant.

CAP. XI.

1 IMitatores mei estote, sicut & ego Christi. A

2 * Laudo autem vos, fratres, quòd per omnia mei memores estis: & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.

19 * τί οὖν φημι; ὅτι εἴδωλόν, τί ἐστιν, ἢ ὅτι εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν;

20 * ἀλλ' ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ θεῷ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.

21 * οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων.

22 * ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

23 * πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ.

24 * μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος.

25 * πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν·

26 * τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

27 * εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν·

28 * ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα, καὶ τὴν συνείδησιν· τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

29 * συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως;

30 * εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

31 * εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.

32 * ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ ἰουδαίοις καὶ ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ.

33 * καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

ια.

1 * Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ.

2 * ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε.

28 אן אנש דין נאמר לכון דהנא דדביחא הו לא תאכלון מטל הו דאמר לכון ומטל תארתא׃ 29 תארתא דין אמר אנא לא הוא דילכון אלא דהו דאמר לכון. למנא גיר תארותי מתתדינא מן תארתא דאחרנא׃ 30 אן אנא בטיבותא מתחשח אנא מנא מתגדף אנא על מדם דאנא מודא אנא׃ 31 אן אכלין אנתון הכיל ואן שתין אנתון ואן מדם עבדין אנתון כל מדם לתשבוחתא דאלהא הויתון עבדין׃ 32 דלא תוקלא הוו ליהודיא ולארמיא ולעדתה דאלהא׃ 33 איך דאף אנא בכל מדם לכלנש שפר אנא ולא בעא אנא מדם דלי פקח אלא מדם דלסגיאא פקח דנחון׃ קפלאון יא 1 אתדמו בי איכנא דאף אנא במשיחא׃ 2 משבח אנא לכון דין אחי דבכל מדם עהידין אנתון לי ואיכנא דאשלמת לכון פוקדנא אחידין אנתון׃

m דבח זבח n אכל o חופשי p דון q טוב r חשח s ידא t שתא v שבח x הוא y מכשול, z הגוים a ולקהל אל b מחרצה c חנא d דמא דמה e עהד הזכיר f שלם g פקד צוה

3 ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܕܟܠ ܓܒܪܐ ܪܫܗ ܡܫܝܚܐ ܗܘ. ܘܪܫܗ ܕܐܢܬܬܐ ܓܒܪܐ ܗܘ. ܘܪܫܗ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ. 4 ܟܠ ܓܒܪܐ ܕܡܨܠܐ ܐܘ ܕܡܬܢܒܐ ܟܕ ܡܟܣܝ ܪܫܗ ܡܒܗܬ ܪܫܗ. 5 ܘܟܠ ܐܢܬܬܐ ܕܡܨܠܝܐ ܐܘ ܕܡܬܢܒܝܐ ܟܕ ܓܠܐ ܪܫܗ ܡܒܗܬܐ ܪܫܗ. ܫܘܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܥܡ ܗܝ ܕܓܪܝܥ ܪܫܗ. 6 ܐܢ ܓܝܪ ܠܐ ܡܬܟܣܝܐ ܐܢܬܬܐ ܐܦ ܬܬܚܦܪ. ܘܐܢ ܨܥܪܐ ܗܘ ܠܐܢܬܬܐ ܠܡܣܬܦܪܘ ܐܘ ܠܡܓܪܥ ܬܬܟܣܐ. 7 ܓܒܪܐ ܓܝܪ ܠܐ ܚܝܒ ܕܢܟܣܐ ܪܫܗ ܡܛܠ ܕܕܡܘܬܐ ܘܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ. ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܫܘܒܚܗ ܗܝ ܕܓܒܪܐ. 8 ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬܘܗܝ ܓܒܪܐ ܡܢ ܐܢܬܬܐ. ܐܠܐ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܓܒܪܐ. 9 ܐܦ ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܒܪܝ ܓܒܪܐ ܡܛܠ ܐܢܬܬܐ. ܐܠܐ ܐܢܬܬܐ ܡܛܠ ܓܒܪܐ. 10 ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝܒܐ ܐܢܬܬܐ ܕܫܘܠܛܢܐ ܢܗܘܐ ܥܠ ܪܫܗ ܡܛܠ ܡܠܐܟܐ. 11 ܒܪܡ ܕܝܢ ܠܐ ܓܒܪܐ ܠܒܪ ܡܢ ܐܢܬܬܐ. ܐܦ ܠܐ ܐܢܬܬܐ ܠܒܪ ܡܢ ܓܒܪܐ ܒܡܪܢ. 12 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܢܬܬܐ ܡܢ ܓܒܪܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܓܒܪܐ ܒܝܕ ܐܢܬܬܐ. ܟܠܡܕܡ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ. 13 ܕܘܢܘ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܫܦܝܪܐ ܠܐܢܬܬܐ ܕܟܕ ܓܠܐ ܪܫܗ ܬܨܠܐ ܠܐܠܗܐ. 14 ܐܦܠܐ ܗܘ ܟܝܢܐ ܡܠܦ ܠܟܘܢ. ܕܓܒܪܐ ܡܐ ܕܪܒܝ ܣܥܪܗ ܨܥܪܐ ܗܘ ܠܗ. 15 ܘܐܢܬܬܐ ܡܐ ܕܪܒܝܐ ܣܥܪܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܣܥܪܗ ܚܠܦ ܬܟܣܝܬܐ ܗܘ ܝܗܝܒ ܠܗ. 16 ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܬܚܪܐ ܥܠ ܗܠܝܢ. ܚܢܢ ܥܝܕܐ ܗܟܢܐ ܠܝܬ ܠܢ. ܐܦ ܠܐ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ. 17 ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ. ܠܐ ܐܝܟ ܕܡܫܒܚ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܡܝܬܪܘܬܐ ܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܠܐ ܠܒܨܝܪܘܬܐ. 18 ܠܘܩܕܡ ܓܝܪ ܟܕ ܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܥܕܬܐ. ܫܡܥ ܐܢܐ ܕܐܝܬ ܒܝܢܬܟܘܢ ܣܕܩܐ. ܘܡܢܬ ܡܢܬ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ. 19 ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܐܦ ܚܪܝܢܐ ܕܢܗܘܘܢ ܒܝܢܬܟܘܢ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܩܝܩܝܢ ܒܟܘܢ ܢܬܝܕܥܘܢ. 20 ܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܐܝܟ ܕܙܕܩ ܠܝܘܡܐ ܕܡܪܢ ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܬܝܢ.

3 * *Velim autem vos scire uniuscuiusque viri caput esse Meschicho: caput autem mulieris, virum: caput verò Meschicho, Deum.*

4 * *Omnis vir orans aut vaticinans operto capite, probro afficit caput suum.*

5 * *Omnis autem mulier quæ orat aut vaticinatur revelato capite, probro afficit caput suum: similis est enim ei cuius rasum est caput.*

6 * *Nam si non velatur mulier, etiam tondeatur. Quod si fœdum est mulieri tonderi aut radi, veletur.*

7 * *Vir quidem non debet velare caput suũ, quippe qui sit imago & gloria Dei. Mulier verò est gloria viri.*

8 * *Si quidem vir ex muliere non est, sed mulier ex viro.*

9 * *Nec enim vir creatus est propter mulierem, sed mulier propter virum.*

10 * *Propter hoc tenetur mulier ut potestas sit super caput ipsius, propter Angelos.*

11 * *Veruntamen neque vir absque muliere, nec etiam mulier absque viro in Domino nostro.*

12 * *Nam quemadmodum mulier ex viro, ita & vir per mulierem, omnia autem ex Deo.*

13 * *Iudicate inter vosipsos: Decorum est mulieri revelato capite Deum orare?*

14 * *Nonne & ipsa natura docet vós, quòd viro quidem, si exurgat capillus eius, probro sit?*

15 * *At mulieri, si nutriat capillum suum, gloriæ est. quoniam coma pro velamine data est ei.*

16 * *Cæterùm, si quis contentiosus est adversus hæc, nos huiusmodi consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei.*

17 * *Hoc autem præcipio, non tanquam vos laudans, quia non progredimini, sed in decrementum descenditis.*

18 * *Primùm enim quum convenitis in Ecclesia, audio dissidia esse inter vos, & aliqua ex parte credo.*

19 * *Futurum est etiam ut contentiones sint inter vos: quò qui probati sunt inter vos, innotescant.*

20 * *Quum igitur convenitis, non fit sicut æquum est, vt in die Domini nostri edatis aut bibatis:*

---

3 צבא אנא דין דתדעון דכל גבר רישה משיחא הו ורישה דאנתתא גברא הו ורישה דמשיחא אלהא הו׃
4 כל גברא דמצלא או מתנבא כד מכסי רישה מבהת רישה׃ 5 וכל אנתתא דמצליא או מתנביא כד גליא רישה מבהתא רישה שויא הי גיר עם הי דגריע רישה׃ 6 אן גיר לא מתכסיא אנתתא אף תתחפר ואן משכר הו לאנתתא למסתפרו או למגרע תתכסא׃ 7 גברא גיר לא חיב דנכסא רישה מטל דדמותא הו ותשבוחתה דאלהא אנתתא דין תשבוחתה הי דגברא׃ 8 לא גיר איתוהי גברא מן אנתתא אלא אנתתא מן גברא׃ 9 אף לא גיר אתברי גברא מטל אנתתא אלא אנתתא מטל גברא׃ 10 מטל הנא חיבא אנתתא דשולטנא נהוא על רישה מטל מלאכא׃ 11 ברם דין לא גברא לבר מן אנתתא אף לא אנתתא לבר מן גברא במרן׃

3 * Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput, Christus est: caput autem mulieris, vir: caput verò Christi, Deus.

Ephe. 5. c.

4 * Omnis vir orans aut prophetans velato capite, deturpat caput suum.

5 * Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite, deturpat caput suum: vnum est enim ac si decaluetur. B

6 & *Nam si non velatur mulier, †tondeatur. Si verò turpe est mulieri tonderi aut decaluari, velet caput suum.

7 * Vir quidem non debet velare caput suum: quoniam imago & gloria Dei est, mulier autem gloria viri est.

Gen. 2. d.

8 * Non enim vir ex muliere est, sed mulier ex viro.

9 * Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum.

10 velamē suum & * (Ideò debet mulier† potestatem habere supra caput †propter angelos.)

11 * Veruntamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro, in Domino. C

12 * Nam sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem: omnia autem ex Deo.

13 * Vosipsi iudicate: Decet mulierem non velatam orare Deum?

14 * Nec ipsa natura docet vos, quòd vir quidem si comam nutriat, ignominia illi est:

15 * Mulier verò si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. D

16 * Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque †Ecclesia Dei.

Eccle-siæ

17 * Hoc autem præcipio, non laudans quòd non in melius, sed in deterius conuenitis.

18 * Primum quidem conuenientibus vobis in Ecclesiam, audio scissuras esse inter vos, & ex parte credo.

19 * Nam oportet & hæreses esse, vt & qui probati sunt, manifesti fiát in vobis.

20 * Conuenientibus ergo vobis in vnum, iam non est Dominicam cœnam manducare.

3 * θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ, ὁ χριστός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ χριστοῦ, ὁ θεός.

4 * πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν ἑαυτοῦ κεφαλήν·

5 * πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ·

6 * εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω. εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω.

7 * ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν.

8 * οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·

9 * καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.

10 * διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς ἀγγέλους.

11 * πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς ἐν κυρίῳ·

12 * ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ.

13 * ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι;

14 * ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι.

15 * γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ.

16 * εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 * τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε.

18 * πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω·

19 * δεῖ γὰρ καὶ ἐν ὑμῖν αἱρέσεις εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.

20 * συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν·

---

12 איכנא גיר דאנתתא מן גברא הכנא גברא ביד אנתתא כל מדם דין מן אלהא הו : 13 [h] דונו ביניכון לנפשכון יאא לאנתתא דכד גלא רישה [i] תצלא לאלהא: 14 אף לא הו [k] כינא מלף לכון דגברא מא [l] דקאם סערה [m] צערא הו לה: 15 ואנתתא מא [n] דמרבי סערה [o] תשבוחתא הי לה מטל דסערה חלף [p] תכסיתא הו [q] אתיהב לה : 16 אן אנש דין [r] מתחרא על הלין לן לית לן [s] עידא דאיך הנא ולא [t] לעדתה דאלהא : 17 הדא דין דמפקד אנא לא איך משבח אנא לכון מטל דלא הוא לקדמיכון [u] אתיתון אלא [x] לבצירותא הו [y] נחתתון : 18 לוקדם גיר מא דמתכנשין אנתון [z] בעדתא [a] פלגותא שמע אנא דאית ביניכון ומדם מדם [b] מהימן אנא : 19 עתידין אנון אף [c] חרינא דנהוון ביניכון דאילין [d] דבקין בכון [e] נתידעון : 20 מא הכיל דמתכנשין אנתון לו איך דזדק ליומה דמרן אכלין אנתון ושתין :

[h] דון [i] תפלל [k] טבע מן כון [l] קום [m] כלימה [n] רבא גדל [o] תפארת [p] כסא מסוה [q] יתהב [r] חרא זריב [s] מנהג [t] לקהלו [u] אתא [x] בצר [y] נחת [z] בעדה [a] פלג [b] הימן [c] ריבים מן חרא [d] בקא בחן [e] ידע

21 ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܚܫܡܝܬܗ ܩܕܡ ܐܟܠ ܠܗ ܘܗܘܐ ܚܕ ܟܦܢ ܘܚܕ ܪܘܐ܂ 22 ܕܠܡܐ ܒܬܐ ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܕܬܐܟܠܘܢ ܘܬܫܬܘܢ ܐܘ ܒܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܣܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܘܡܒܗܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ ܐܡܪ ܠܟܘܢ܂ ܐܫܒܚܟܘܢ ܒܗܕܐ ܠܐ ܡܫܒܚ ܐܢܐ܀

ܩܘܪܒܐ ܕܚܡܫܐ ܕܐܪܙܐ ܝܙ

23 ܐܢܐ ܓܝܪ ܩܒܠܬ ܡܢ ܡܪܢ ܗܘ ܡܕܡ ܕܐܫܠܡܬ ܠܟܘܢ܂ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܒܗܘ ܠܠܝܐ ܕܡܫܬܠܡ ܗܘܐ ܢܣܒ ܗܘܐ ܠܚܡܐ܂ 24 ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܐܡܪ ܣܒܘ ܐܟܘܠܘ ܗܢܘ ܦܓܪܝ ܕܥܠ ܐܦܝܟܘܢ ܡܬܩܨܐ܂ ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܠܕܘܟܪܢܝ܂ 25 ܗܟܢܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܚܫܡܘ ܐܦ ܟܣܐ ܝܗܒ ܘܐܡܪ܂ ܗܢܐ ܟܣܐ ܐܝܬܘܗܝ ܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܒܕܡܝ܂ ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܟܠ ܐܡܬܝ ܕܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܕܘܟܪܢܝ܂ 26 ܟܠ ܐܡܬܝ ܓܝܪ ܕܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܡܐ ܗܢܐ܂ ܘܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܣܐ ܗܢܐ܂ ܡܘܬܗ ܗܘ ܕܡܪܢ ܡܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܕܡܐ ܠܡܐܬܝܬܗ܂ 27 ܡܢ ܕܐܟܠ ܗܟܝܠ ܡܢ ܠܚܡܗ܂ ܘܫܬܐ ܡܢ ܟܣܗ ܕܡܪܝܐ ܘܠܐ ܫܘܐ ܠܗ܂ ܚܝܒ ܗܘܐ ܠܦܓܪܗ ܘܠܕܡܗ ܕܡܪܝܐ܂ 28 ܒܗܕܐ ܢܒܩܐ ܒܪܢܫܐ ܢܦܫܗ܂ ܘܗܝܕܝܢ ܢܐܟܘܠ ܡܢ ܠܚܡܐ ܗܢܐ ܘܢܫܬܐ ܡܢ ܟܣܐ ܗܢܐ܂ 29 ܡܢ ܕܐܟܠ ܓܝܪ ܘܫܬܐ ܡܢܗ ܟܕ ܠܐ ܫܘܐ܂ ܚܝܒܘܬܐ ܗܘ ܠܢܦܫܗ ܐܟܠ ܘܫܬܐ܂ ܕܠܐ ܦܪܫ ܦܓܪܗ ܕܡܪܝܐ܂ 30 ܡܛܠ ܗܢܐ ܣܓܝܐܐ ܒܟܘܢ ܟܪܝܗܐ ܘܡܟܐܒܐ܂ ܘܣܓܝܐܐ ܕܕܡܟܝܢ܂ 31 ܐܠܘ ܓܝܪ ܠܢܦܫܢ ܕܝܢܝܢ ܗܘܝܢ܂ ܠܐ ܡܬܕܝܢܝܢ ܗܘܝܢ܂ 32 ܟܕ ܡܬܕܝܢܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܡܪܢ܂ ܡܬܪܕܝܢ ܡܬܪܕܝܢܢ܂ ܕܠܐ ܥܡ ܥܠܡܐ ܢܬܚܝܒ܂ 33 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܐܡܬܝ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ܂ ܚܕ ܠܚܕ ܣܟܘ܂ 34 ܘܡܢ ܕܟܦܢ ܒܒܝܬܗ ܢܐܟܘܠ܂ ܕܠܐ ܠܚܝܒܘܬܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܟܢܫܝܢ܂ ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܡܐ ܕܐܬܝܬ ܐܦܩܕܟܘܢ܀

21 *Sed unusquisque propriam cœnam ante comedit sibi. Et alius quidem esurit, alius verò ebrius est.* 22 *Nunquid domos non habetis, ut edatis & bibatis? aut Ecclesiam Dei spernitis, & pudore suffunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? Laudabo vos? in hoc non laudo.*

Oblatio Feria quinta Mysteriorum.

23 *Ego enim accepi à Domino nostro illud ipsum quod tradidi vobis, quòd Dominus noster Jeschua in ea nocte qua prodendus erat, acceperit panem,* 24 *Et benedixerit, fregeritque, ac dixerit: Accipite, comedite; Hoc est corpus meum quod pro vobis frangitur: sic facite in mei commemorationem.* 25 *Similiter postquàm cœnauissent, & calicem dedit, dixitque: Hic est calix testamẽti noui in sanguine meo: sic facite quotiescunque biberitis in mei commemorationem.* 26 *Nam quotiescunque comederitis panem hunc, & biberitis hunc calicem, mortem illam Domini nostri in memoriam reuocatis vsque ad aduentum ipsius.* 27 *Quisquis igitur comederit ex pane Domini, & biberit ex calice ipsius, idque indignè, sibi reus est sanguinis Domini & corporis eius.* 28 *Propterea quisque seipsum probet, et tũc edat ex hoc pane, & bibat ex hoc calice.* 29 *Qui enim comedit & bibit ex eo indignus existens, condemnationem sibiipsi comedit & bibit, quum non discernat corpus Domini.* 30 *Propter hoc multi sunt inter vos infirmi & imbecilles, multique qui dormiunt.* 31 *Etenim si nosmetipsos diiudicassemus, nequaquam iudicaremur.* 32 *At quum iudicamur, à Domino nostro corripiendo corripimur, ne cum mundo condemnemur.* 33 *Idcircò, fratres mei, quum conuenitis ad comedendum, alius alium expectate.* 34 *Cæterùm si quis esurit, domi suæ edat; ne ad condemnationem conueniatis. De cæteris autem, quum venero, præcipiam vobis.*

21 אֶלָּא אֱנָשׁ אֱנָשׁ [g]חַשָׁמִיתֵהּ קְדָם אָכֵל לֵהּ וְהָוֵא חַד כָּפֵן וְחַד [h]רָוֵא ׃ 22 דַלְמָא [i]בָּתֵא לַית לְכוּן [k]דְתֵאכְלוּן [l]וְתֶשְׁתּוּן אוֹ בְעִדְתֵהּ דַאלָהָא [m]בָּסֵין אַנְתּוּן [n]וּמַבְהֲתִין אַנְתּוּן לַאילֵין דְלַית לְהוֹן מָנָא [o]אָמַר לְכוּן [p]אֲשַׁבַּחְכוּן בְּהָדֵא לָא מְשַׁבַּח אֶנָא ׃

קוּרְבָּא דְחַמְשָׁא [a]דְאָרָזָא יז

23 אֶנָא גֵיר קַבְּלֵת מֶן מָרַן הוּ מֶדֶם [b]דַאשְׁלְמֵת לְכוּן דְמָרַן יֵשׁוּעַ בְּהוּ לֵלְיָא [b]דְמֶשְׁתְּלֵם הֲוָא נְסַב הֲוָא נְסַב הֲוָא לַחְמָא ׃ 24 וּבָרֵךְ [c]וַקְצָא וֶאמַר [d]סַבוּ [e]אֲכוּלוּ הָנוּ פַגְרִי דְעַל אַפַיכוּן מֶתְקַצָא הָכַנָא הֲוַיתוּן עָבְדִין [f]לְדוּכְרָנִי ׃ 25 הָכַנָא מֶן בָּתַר [g]דַאחְשֵׁמוּ אַף כָּסָא יַהֵב וֶאמַר הָנָא כָסָא [h]אִיתַוְהִי [i]דְיַתִיקָא חַדְתָּא בִּדְמִי הָכַנָא הֲוַיתוּן עָבְדִין כָּל אֶמַתַי דְשָׁתֵין אַנְתּוּן לְדוּכְרָנִי ׃

[g] המשתה של ערב [h] רָוֵא שכר ׃ בתים [k] אֲכַל [l] שְׁתָא [m] בְּסָא בוזה [n] בְּהַת [o] אֲמַר [p] שַׁבַּח [a] רָזָא הסודות [b] שְׁלֵם [c] קְצָא כמו קצץ [d] נְסַב [e] אֲכַל [f] לזכרוני [g] חֲשַׁם אכל לילה [h] אִית [i] נכרית מן לשון יה

21 * Vnusquisque enim suam cœnam præsumit ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est.

21 * ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει.

22 * Nunquid domos non habetis ad manducandum & bibendum? aut Ecclesiam Dei contemnitis, & confunditis eos qui non habēt? Quid dicam vobis? Laudo vos in hoc? non laudo.

22 * μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ.

23 * Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis: quoniam Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem:

23 * Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον,

24 * Et gratias agens, fregit, & dixit: Accipite & manducate, Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.

Mat. 26. b. 26 Mar. 14. c. 22 Luc. 22. b. 19

24 * καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε, λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον. τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

25 * Similiter & calicem, postquàm cœnauit, dicens: Hic calix, nouum testamentum est in meo sanguine. hoc facite, quotiescunque † bibetis, in meā commemorationem.

† biberitis.

25 * ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι. τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

26 * Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.

26 * ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ.

27 * Itaque quicunque manducauerit panem hunc, † vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.

Ioh. 6. f. 59 † &

27 * ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου.

28 * Probet autem † seipsum homo: & sic de pane illo edat, & de calice bibat.

† semetipsum 2. Cor. 13. a. 5

28 * δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω.

29 * Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non diiudicans corpus Domini.

29 * ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου.

30 * Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi.

30 * διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

31 * Quod si nosmetipsos diiudicaremus, non vtique iudicaremur.

31 * εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα.

32 * Dum iudicamur autem, à Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur.

32 * κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

33 * Itaque, fratres mei, cùm conuenitis ad manducandum, inuicem expectate.

33 * ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε.

34 * Si quis esurit, domi manducet; vt non in iudicium conueniatis. Cætera autem, cùm venero, disponam.

34 * εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

---

26 כל אמתי גיר דאכלין אנתון לחמא הנא ושתין אנתון כסא הנא [n]מותה הו דמרן [o]מעהדין אנתון עדמא [p]למתיתה׃
27 אינא הכיל דאכל מן לחמה דמריא ושתא מן כסה ולא [q]שוא לה [r]מחיב הו לדמה דמריא ולפגרה׃
28 מטל הנא נהוא אנש [s]בקא נפשה והידין אכל מן לחמא הנא ושתא מן כסא הנא׃ 29 מן דאכל גיר ושתא מנה כד לא שוא [t]חוובא הו לנפשה אכל ושתא דלא פרש פגרה דמריא׃ 30 מטל הנא סגיאין בכון [u]מרעא [x]וכריהא וסגיאא [y]דדמכין׃ 31 אלו גיר נפשן [z]דינין [a]הוין לא [b]מתחדינין הוין׃ 32 כד [b]מתחדינינן דין מן מרן [c]מתרדין מתרדינן דלא עם עלמא [d]נתחיב׃ 33 [e]מכיל אחי אמתי דמתכנשין אנתון [f]למאכל הויתון [g]מקוין חד לחד׃
34 מן דין דכפן בביתה [h]נלעס דלא [i]לחיבותא תהוון מתכנשין על [k]שרכא דין מא [l]דאתית [m]אפקדכון׃

[n] מות [o] מזכירים [p] אתא
[q] ראוי
[r] חוב [s] בוחן [t] חוב
[u] מרע חול [x] כרה [y] דמך
[z] דון [a] הוא [b] דון [c] רדא
[d] חוב [e] על־כן [f] אכל [g] קוא
[h] לעס אכל [i] חוב [k] שאר
[l] אתא [m] פקד צוה

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܝ ܝܚ

ܩܦܠܐܘܢ ܝܒ

Dominica Pentecostes.

CAP. XII.

1 ܥܠ ܪܘܚܢܝܬܐ ܕܝܢ ܐܚܝ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܬܕܥܘܢ܂
2 ܕܚܢܦܐ ܗܘܝܬܘܢ ܘܠܦܬܟܪܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܩܠܐ ܕܠܐ ܦܘܪܫܢ ܡܬܕܒܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ܂
3 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܕܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܡܡܠܠ ܘܐܡܪ ܕܚܪܡ ܗܘ ܝܫܘܥ܂ ܘܐܦ ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܠܡܐܡܪ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܝܫܘܥ܂ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂
4 ܦܘܠܓܐ ܕܝܢ ܕܡܘܗܒܬܐ ܐܝܬܝܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܚܕܐ ܗܝ ܪܘܚܐ܂
5 ܘܦܘܠܓܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܐܝܬܝܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܚܕ ܗܘ ܡܪܝܐ܂
6 ܘܦܘܠܓܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܐܝܬ܂ ܐܠܐ ܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܡܥܒܕ ܟܠ ܒܟܠܢܫ܂
7 ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܬܝܗܒ ܠܗ ܓܠܝܢܐ ܕܪܘܚܐ ܐܝܟ ܕܥܕܪܐ ܠܗ܂
8 ܐܝܬ ܕܡܬܝܗܒܐ ܠܗ ܒܪܘܚܐ ܡܠܬܐ ܕܚܟܡܬܐ܂ ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܠܬܐ ܕܝܕܥܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ܂
9 ܠܐܚܪܢܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ܂ ܠܐܚܪܢܐ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ܂
10 ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܥܒܕܐ ܕܚܝܠܐ܂ ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܢܒܝܘܬܐ܂ ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܦܘܪܫܢ ܪܘܚܐ܂ ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܓܢܣܐ ܕܠܫܢܐ܂ ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܦܘܫܩܐ ܕܠܫܢܐ܂
11 ܟܠܗܝܢ ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܗܝ ܥܒܕܐ ܚܕܐ ܪܘܚܐ܂ ܘܡܦܠܓܐ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܕܨܒܝܐ܂
12 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܦܓܪܐ ܚܕ ܗܘ܂ ܘܐܝܬ ܒܗ ܗܕܡܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܟܠܗܘܢ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܕܦܓܪܐ ܟܕ ܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܚܕ ܗܘ ܦܓܪܐ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܫܝܚܐ܂
13 ܐܦ ܚܢܢ ܓܝܪ ܟܠܢ ܒܚܕܐ ܪܘܚܐ ܠܚܕ ܦܓܪܐ ܥܡܕܢ܂ ܐܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܢ ܐܪܡܝܐ܂ ܐܢ ܥܒܕܐ ܘܐܢ ܒܢܝ ܚܐܪܐ܂ ܘܟܠܢ ܚܕܐ ܪܘܚܐ ܐܫܬܝܢ܂
14 ܐܦ ܦܓܪܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܗܕܡܐ ܚܕ ܐܠܐ ܣܓܝܐܐ܂
15 ܐܢ ܓܝܪ ܬܐܡܪ ܪܓܠܐ܂ ܕܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܐܝܕܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܦܓܪܐ܂ ܠܘ ܡܛܠ ܗܕܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܦܓܪܐ܂
16 ܘܐܢ ܬܐܡܪ ܐܕܢܐ܂ ܕܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܥܝܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܦܓܪܐ܂ ܠܘ ܡܛܠ ܗܕܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܦܓܪܐ܂

1 *DE spiritualibus porrò fratres mei, velim vos scire:* 2 *Quòd prophani fueritis, & ad simulacra, eáque adeò quæ voce carẽt, absque discrimine ducebamini.*

3 *Quamobrem notum facio vobis, neminem per Spiritum Dei loqui, qui dicat anathema esse Jeschua: quinetiam nemo potest dicere Dominum esse Jeschua, nisi per Spiritum Sanctitatis.*

4 *Diuisiones autem donorum sunt, sed vnus est Spiritus.*

5 *Et diuisiones ministeriorum sunt, sed vnus est Dominus.*

6 *Sunt & diuisiones virtutum, sed vnus est Deus, qui agit omnia in omnibus.*

7 *Vnicuique autem datur manifestatio Spiritus, sicut ei prodest.*

8 *Alij quidem datur per Spiritum sermo sapientiæ, alij autem sermo scientiæ per eundem Spiritum.*

9 *Alij fides per eundem Spiritum, alij dona sanationis per eundem Spiritum.*

10 *Alij verò virtutes, alij autem vaticinium, alij autem discretio Spirituum, alij verò genera linguarum, alij verò interpretatio linguarum.*

11 *Hæc autem omnia vnus ille Spiritus efficit, & diuidit vnicuique prout ipse vult.*

12 *Quemadmodum enim vnum est corpus, & in eo sunt multa membra, omnia verò membra corporis quum multa sint, vnũ sunt corpus, ita & Meschicho.*

13 *Etenim nos omnes per vnum Spiritum in vnum corpus baptizati sumus, siue Jihoudæi, siue Gentiles, siue serui, siue ingenui, & nos omnes vnum spiritum hausimus.*

14 *Siquidem & corpus non est vnum membrum, sed multa.*

15 *Si enim dicat pes, Quia non sum manus, non sum ex ipso corpore: num ideò non est ex ipso corpore?*

16 *Quòd si dicat auris, Quoniam non sum oculus, non sum ex ipso corpore: num propter ea non est ex ipso corpore?*

דחד בשבא דפנטיקוסטי יח קפלאון יב 1 על רוחניתא דין אחי צבא אנא דתדעון׃ 2 דחנפא הויתון ולפתכרא ולאילין דלית להון קלא דלא פורשן מתדברין הויתון׃ 3 מטל הנא מודע אנא לכון דלית אנש דברוחא דאלהא ממלל ואמר דחרם הו ישוע ואף לא אנש משכח למאמר דמריא הו ישוע אלא אן ברוחא דקודשא׃ 4 פולגא דין דמוהבתא איתיהון אלא חדא הי רוחא׃ 5 ופולגא דתשמשתא איתיהון אלא חד הו מריא׃ 6 ופולגא דחילותא אית אלא חד הו אלהא דמעבד כל בכלנש׃ 7 לאנש אנש דין מתיהב לה גלינא דרוחא איך דעדרא לה׃ 8 אית דמתיהבא לה ברוחא מלתא דחכמתא לאחרנא דין מלתא דידעתא בה ברוחא׃ 9 לאחרנא הימנותא בה ברוחא לאחרנא מוהבתא דאסיותא בה ברוחא׃

ג חג השבועות ד רוח ה ידע ו הגלולים ה הפרש ח דבר ט ידע ט אמר יהב אית ל שמש חיל עבד יהב גלא עדר יהב מלל ידע הימן מתנות של רפואות אסא

CAP. XII.

1 DE spiritualibus autē nolo vos ignorare, fratres. A

2 *Scitis †quoniam cùm gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. (autem)

3 *Ideò notum vobis facio, quòd nemo in Spiritu Dei loquēs, dicit anathema †Iesu. Et nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto. (Mar.9.c.16; Iesum.)

4 *Diuisiones verò gratiarū sunt, idem autem spiritus. (Rom.12.b.6; 1.Pet.4.c.10)

5 *Et diuisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus.

6 *Et diuisiones operationum sunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus.

7 *Vnicuique autem datur manifestatio Spiritus ad vtilitatem. B

8 *Alij quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ, alij autem sermo scientiæ secundùm eundem Spiritum:

9 *Alteri fides in eodem Spiritu: alij gratia sanitatum, in vno Spiritu:

10 *Alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum, alij genera linguarū, alij interpretatio sermonum.

11 *Hæc autem omnia operatur vnus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult. (Rom.12.a.5; Eph.4.b.7)

12 *Sicut enim corpus vnum est, & membra habet multa, omnia autem mēbra corporis cùm sint multa, vnum tamen corpus sunt: ita & Christus. (Rom.12.a.4)

13 *Etenim in vno Spiritu omnes nos in vnū corpus baptizati sumus, siue Iudæi, siue Gentiles, siue serui, siue liberi: & omnes in vno Spiritu potati sumus.

14 *Nam & corpus non est vnum membrum, sed multa.

15 *Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore?

16 *Et si dixerit auris, Quoniā non sum oculus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore?

ιβ΄.

1 *Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

2 *οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι.

3 *διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀνάθεμα ἰησοῦ· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, κύριον ἰησοῦ, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

4 *διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα·

5 *καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος·

6 *καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτός ἐστι θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

7 *ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον·

8 *ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα·

9 *ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι·

10 *ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν· ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν·

11 *πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καθὼς βούλεται.

12 *καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη ἔχει πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἑνὸς πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα, οὕτω καὶ ὁ χριστός·

13 *καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε ἰουδαῖοι, εἴτε ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 *καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά.

15 *ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;

16 *καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;

---

10 לאחרנא דין חילא לאחרנא דין [z]נביותא לאחרנא דין פרושותא דרוחא לאחרנא דין [a]זניא דלשנא לאחרנא דין [b]פושקא דלשנא ׃ 11 כלהין דין הלין חדא היא רוחא [c]סערא [d]ומפלגא לכלנש איך דהי [e]צביא ׃ 12 אכזנא גיר דפגרא חד הו ואית בה הדמא סגיאא כלהון דין הדמא דפגרא כד סגיאא [f]איתיהון חד אנון [g]פגר הכנא אף משיחא ׃ 13 אף חנן גיר כלן בחדא רוחא לחד פגר [h]עמדן אן יהודיא ואן [i]ארמיא ואן עבדא ואן [k]בני חארא וכלן חדא רוחא [l]אשתין ׃ 14 אף פגרא גיר לא הוא חד הדם אלא סגיאא ׃ 15 אן [m]תאמר גיר רגלא דמטל דלא [n]הוית אידא לא הוית מנה מן פגרא [o]לו מטל הדא [p]ליתיה מנה מן פגרא ׃ 16 ואן תאמר [q]אדנא על דלא הוית עינא לא הוית מנה מן פגרא לו מטל הדא ליתיה מנה מן פגרא ׃

[z] נביא [a] מינים [b] תרגום [c] עושה [d] פלג חלק [e] צביא [f] הם [g] גופה [h] עמד [i] שכל גוים [k] חפשים [l] שתא [m] אמר [n] הוא [o] לא [p] אין הוא [q] אזן

17 ܐܠܘ ܓܝܪ ܟܠܗ ܦܓܪܐ ܥܝܢܐ ܗܘܐ. ܐܝܟܐ ܗܘܬ ܡܫܡܥܬܐ. ܘܐܠܘ ܟܠܗ ܡܫܡܥܬܐ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܡܪܝܚ ܗܘܐ.
18 ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܣܡ ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢ ܗܕܡܐ ܒܦܓܪܐ ܐܝܟܢܐ ܕܗܘ ܨܒܐ.
19 ܐܠܘ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ ܚܕ ܗܘܘ ܗܕܡܐ. ܐܝܟܐ ܗܘܐ ܦܓܪܐ.
20 ܗܫܐ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܣܓܝܐܐ. ܚܕ ܗܘ ܕܝܢ ܦܓܪܐ.
21 ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܥܝܢܐ ܕܬܐܡܪ ܠܐܝܕܐ ܕܠܐ ܡܬܒܥܝܐ ܐܢܬܝ ܠܝ. ܐܦ ܠܐ ܪܫܐ ܡܫܟܚ ܠܡܐܡܪ ܠܪܓܠܐ ܕܠܐ ܡܬܒܥܝܢ ܐܢܬܝܢ ܠܝ.
22 ܐܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܝܠܝܢ ܗܕܡܐ ܕܡܬܚܙܝܢ ܕܡܚܝܠܝܢ. ܥܠܝܗܘܢ ܗܘ ܣܘܢܩܢܐ.
23 ܘܐܝܠܝܢ ܕܣܒܪܝܢܢ ܕܡܨܥܪܝܢ ܐܢܘܢ ܒܦܓܪܐ. ܠܗܠܝܢ ܐܝܩܪܐ ܝܬܝܪܐ ܡܣܓܝܢܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܕܢܘܟܦܐ ܐܢܘܢ ܐܣܟܡܐ ܝܬܝܪܐ ܥܒܕܝܢܢ ܠܗܘܢ.
24 ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܕܐܝܬ ܒܢ ܕܡܝܩܪܝܢ. ܠܐ ܡܬܒܥܐ ܠܗܘܢ ܐܝܩܪܐ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܡܙܓܗ ܠܦܓܪܐ. ܘܝܗܒ ܐܝܩܪܐ ܝܬܝܪܐ ܠܗܕܡܐ ܐܝܢܐ ܕܙܥܘܪ.
25 ܕܠܐ ܬܗܘܐ ܦܠܓܘܬܐ ܒܦܓܪܐ. ܐܠܐ ܟܠܗܘܢ ܗܕܡܐ ܢܨܦܘܢ ܚܕ ܚܠܦ ܚܕ ܫܘܝܐܝܬ.
26 ܘܐܡܬܝ ܕܚܫ ܗܕܡܐ ܚܕ. ܟܠܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܚܫܝܫܝܢ. ܘܐܢ ܡܫܬܒܚ ܚܕ ܗܕܡܐ. ܟܠܗܘܢ ܗܕܡܐ ܢܗܘܘܢ ܡܫܬܒܚܝܢ.
27 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܦܓܪܗ ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܝܚܐ ܘܗܕܡܐ ܒܕܘܟܬܟܘܢ ⁘

⁘ ܕܫܠܝܚܐ ⁘ ܫܠ ⁘

28 ܣܡ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܒܥܕܬܗ. ܠܘܩܕܡ ܫܠܝܚܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܡܠܦܢܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܥܒܕܝ ܚܝܠܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ. ܘܡܥܕܪܢܐ. ܘܡܕܒܪܢܐ. ܘܙܢܝܐ ܕܠܫܢܐ.
29 ܕܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܫܠܝܚܐ. ܕܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܕܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܡܠܦܢܐ.
30 ܕܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝ ܚܝܠܐ. ܕܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ. ܕܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܒܠܫܢܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܘ ܕܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܡܦܫܩܝܢ.
31 ܐܢ ܕܝܢ ܛܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܡܘܗܒܬܐ ܪܘܪܒܬܐ. ܐܢܐ ܬܘܒ ܐܚܘܝܟܘܢ ܐܘܪܚܐ ܕܡܝܬܪܐ ⁘

17 *Si enim totum corpus esset oculus, vbi esset auditus? & si totum auditus esset, quomodo olfaceret?*
18 *Nunc autem Deus posuit vnumquodque mēbrorum in corpore, prout ipse voluit.*
19 *Quòd si omnia vnum essent membrum, vbi esset corpus?*
20 *Nunc autem membra quidem multa sunt, at vnum corpus est.*
21 *Non potest oculus dicere manui, Non requireris mihi: nec etiam caput potest dicere pedibus, Vobis non indigeo.*
22 *Imò multò magis quæ videntur membra imbecilliora esse, necessaria sunt.*
23 *Et quæ minus honesta arbitramur in corpore esse, is honorem vberiorem multiplicamus: & iis quæ indecora sunt, maiorem elegantiam exhibemus.*
24 *Cæterùm ea membra quæ honesta habemus, non indigent honore: Deus enim temperauit corpus, & tribuit copiosiorem honorem membro illi quod est minimum.*
25 *Ne sit dissidium in corpore, sed omnia membra æquè vnum pro alio sollicita sint.*
26 *Quod si aliquando membrum vnum dolore afficiatur, omnia compatientur: siue exultet vnum membrum, omnia membra exultabunt.*
27 *Vos autem corpus Meschicho estis, & membra, in loco vestro.*

Apostolorum.

28 *Posuit enim Deus in Ecclesia sua primùm Apostolos, deinde Prophetas, deinde doctores, deinde operatores virtutum, deinde dona sanationis, & adiutores, & gubernatores, & genera linguarum.*
29 *Num omnes Apostoli? num omnes Prophetæ? num omnes Doctores?*
30 *Num omnes edunt virtutes? num omnes habent dona sanationis? num omnes linguis loquuntur? aut num omnes interpretantur?*
31 *Quòd si studio teneamini donorum ampliorum; ego adhuc ostendam vobis viam præstantiorem.*

---

17 אלו גיר כלה פגרא עינא הוא איכא הות מששמעתא ואלו כלה משמעתא הוא איכנא מריח הוא ׃ 18 השא דין אלהא סם כל חד חד מן הדמא בפגרא איכנא דהו צבא ׃ 19 אלו דין כלהון חד הוו הדמא איכא הוא פגרא ׃ 20 השא דין הדמא איתיהון סגיאא חד הו דין פגרא ׃ 21 לא משכחא עינא דתאמר לאידא דלא מתבעיא אנתי לי אף לא רישא משכח למאמר לרגלא דלא מתבעין אנתין לי ׃ 22 אלא יתיראית אילין הדמא דמסתברין דמחילין עליהון הו סונקנא ׃ 23 ואילין דסברינן דמצערין אנון בפגרא להלין איקרא יתירא מסגינן ואילין דדנוכפא אנון אסכמא יתירא עבדינן להון ׃ 24 אילין דין הדמא דאית בן דמיקרין ולא מתבעא להון איקרא אלהא גיר מזגה לפגרא ויהב איקרא יתירא להדמא אינא דזעור ׃

שמע ריח אירת שכח יכול בעא אמר לרגלים בעא יתר סבר חול צורך חושבים אנחנו צער כלם כבוד מן יקר סגא אולי דדלא נוקפא יופי מן לשון יוה

17 * Si totum corpus oculus, vbi auditus? si† totum auditus, vbi odoratus?
[autem]

18 * Nunc autem posuit Deus membra, vnumquodque eorum in corpore sicut voluit.

19 * Quòd si essent omnia vnum membrum, vbi corpus?

20 * Nunc autem multa quidem membra, vnum autem corpus.

21 * Non potest autem oculus dicere manui: Opera tua non indigeo. aut iterum caput pedibus, Non estis mihi necessarij.

22 * Sed multò magis quæ videntur mēbra corporis infirmiora esse, necessariora sunt:

23 * Et quæ putamus ignobiliora membra esse corporis, his honorem abundantiorem circumdamus: & quæ inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatem habent.

24 * Honesta autem nostra, nullius eget: sed Deus temperauit corpus, ei cui deerat abundātiorem tribuendo honorem,

25 * Vt non sit schisma in corpore: sed †idipsum pro inuicem solicita sint membra.
[in]

26 * Et si quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra. D siue gloriatur vnum membrum, cōgaudent omnia membra.

27 * Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro.
[Rom. 12. b. Ephe. 4. b. 5. f.]

28 * Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò Prophetas, tertiò doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum†.
[interpretationes sermonum.]

29 * Nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Prophetæ? nunquid omnes Doctores?

30 * Nunquid omnes virtutes? nunquid omnes gratiam habent curationū? nunquid omnes linguis loquuntur? nunquid omnes interpretantur?

31 * Æmulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

17 * εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις;

18 * νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν.

19 * εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα;

20 * νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα.

21 * οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί, χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω·

22 * ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι·

23 * καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει·

24 * τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει· ἀλλ' ὁ θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμήν,

25 * ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη·

26 * καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 * ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους.

28 * Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν·

29 * μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις;

30 * μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι;

31 * ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

25 דלא תהוא פלגותא בפגרא אלא כלהון הדמא [n] שויאית חד על חד נהוון [o] יצפין׃ 26 דאמתי דחד הדם נהוא כאב כלהון נהוון [p] חשין ואן [q] משתבח חד הדם כלהון הדמא נהוון משתבחין׃ 27 אנתון דין פגרה אנתון דמשיחא והדמא [r] בדוכתכון׃

דשליחא יט

28 סם גיר אלהא [a] בעדתה לוקדם שליחא בתרהון [b] מלפנא בתרהון נביא בתרהון עבדי חילא בתרהון [c] מוהבתא [d] דאסיותא [e] ומעדרנא ומדברנא וזניא דלשנא׃ 29 דלמא כלהון שליחא דלמא כלהון נביא למא כלהון מלפנא׃ 30 למא כלהון [g] סערי חילא למא לכלהון אית להון [h] מוהבתא [i] דאסיותא למא כלהון בלשנא ממללין או למא כלהון [k] מפשקין׃ 31 אן דין [l] טנין אנתון [m] במוהבתא רורבתא אנא תוב [n] אחוכון אורחא [o] דמיתרא׃

[n] שוא [o] יצף [p] חשש [q] שבח במקומכם [a] בקהלו [b] אלף [c] יהב [d] אסא [e] ערר עזר [f] דבר הנהיג [g] עושי [h] יהב [i] רפאות [k] פשק תרגם [l] תומדים [m] במתנות גדולות [n] חוא הגיד [o] יתר

[illegible]

CAP. XIII.

1 *SI qualibet hominum lingua loquar, & ea quæ est Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum vt æs resonans, aut cymbalum edens sonum.*

2 *Quòd si in me fuerit prophetia, & nouerim arcana omnia, omnemque scientiam, & fuerit in me omnis fides, ita vt montes loco dimoueam, charitatem autem non habeam; nihil sum.*

3 *Et, si quæcunque habeo, insumā in alendos pauperes, & si tradam corpus meum vt comburatur, charitatem autem non habeam, nihil vtilitatis percipio.*

Lotionis.

4 *Charitas longanimis est & benigna; charitas non inuidet; charitas non est tumultuosa, neque superbit;*

5 *Nec patrat quod pudendū est; nec quærit quæ sua sunt; non irritatur, neque cogi-*
6 *tat malum. Non gaudet de iniquitate, sed gaudet de veritate.*

7 *Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia denique sustinet.*

8 *Charitas nunquam excidit. Prophetiæ enim cessabunt, & linguæ silebunt, et scientia obliterabitur.*

9 *Modicum enim ex multo cognoscimus, & modicum ex multo prophetamus.*

10 *Quum autem venerit perfectio, tunc abolebitur id quod modicum est.*

11 *Quum essem puer, vt puer loquebar, & vt puer sentiebam, & vt puer cogitabā: quum autem factus sum vir, aboleui ea quæ pueritiæ erant.*

12 *Cæterùm nunc quasi per speculum cernimus in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc de multo exiguum cognosco, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum.*

13 *Tria enim sunt quæ permanent, fides, & spes, & charitas: sed maxima harum est charitas.*

CAP. XIIII.

1 *CVrrite post charitatē, & æmulamini dona spiritus, magis autē vt vaticinemini.*

2 *Qui enim loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo: siquidem nemo audit, quod loquitur, sed Spiritu mysteria loquitur.*

קפאלון יג 1 אן בכל לשן דבנינשא אמלל ובדמלאכא [a]וחובא לא נהוא בי [b]הויתלי איך נחשא [c]דזאם או [d]צצלא דיהב קלא ׃ 2 ואן תהוא בי [e]נביותא [f]ואדע [g]ארזא כלהון וכלה ידעתא ואן תהוא בי כלה [h]הימנותא איכנא [i]דטורא אשנא [k]וחובא לית בי לא הוית מדם ׃ 3 ואן [l]אוכל כל דאית לי [m]למסכנא ואן אשלם פגרי [n]דנאקד ושיגתא כ וחובא לא נהוא בי מדם לא יתר אנא ׃ 4 חובא [a]נגירא הי רוחה ובסים חובא לא [b]חסם חובא לא [c]משתגש ולא [e]מתחתר ׃ 5 ולא סער [f]דבהתתא ולא בעא דילה לא מתתפיר ולא מהרעא דביש ׃ 6 לא חדא בעולא אלא חדא [k]בקושתא ׃ 7 כל מדם מסיבר כל מדם מהימן כל מחבר וכל סבל ׃ 8 חובא מן מתום לא נפל נביותא גיר נתבטלן ולשנא נשתתקון וידעתא תתבטלי ׃

a ואהבה b הוא c זום קשקש d צלצל e נבא f ירע g הסודות h הימן i הרים k ואהבה l אכל m לאביונים n ואוקד שרף a שגג רחץ b ארך אפים c מקנא לרע d שנש e חתר גאוה f עושה שבושת מן בחת

CAP. XIII.

1 SI linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeã, A factus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens.

2 Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero; nihil sum.

3 Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero B corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero; nihil mihi prodest.

ἀλλ. καυχήσωμαι, i. glorier, vt ait Hieron. super epistol. ad Galat. cap. 5.

4 Charitas patiens est, benigna est: charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur;

5 Non est ambitiosa, non quærit quę sua sunt, non irritatur, non cogitat malũ:

6 Non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati:

7 Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

8 Charitas nunquam excidit: siue prophetiæ euacuabuntur, siue linguæ C cessabunt, siue scientia destruetur.

9 Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus.

10 Cùm autẽ venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est.

11 Cùm essem paruulus, loquebar vt paruulus, sapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus. quando autem factus sum vir, euacuaui quæ erant paruuli.

12 Videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. D Nunc cognosco ex parte, tunc autẽ cognoscam sicut & cognitus sum.

13 Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria hæc. maior autem horum est charitas.

CAP. XIIII.

1 SEctamini charitatem, ęmulamini spiritalia: magis autem vt prophetetis. A

2 Qui enim loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo: nemo enim audit; spiritu autem loquitur mysteria.

ιγʹ.

1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.

2 καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι.

3 καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα † καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται,

5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν,

6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ·

7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι, παύσονται, εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.

9 ἐκ μέρους δὲ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν·

10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.

11 ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.

12 βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.

13 νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

ιδʹ.

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.

2 ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια·

---

9 קליל הו גיר מן סגי ידעינן וקליל מן סגי מתנבינן : 10 אמתי דין דתאתא גמירותא הידין נתבטל הו מדם דקליל הוא : 11 כד ילודא הוית איך ילודא ממלל הוית ואיך ילודא מתרעא הוית ואיך ילודא מתחשב הוית כד הויה דין גברא בטלת הלין דטליותא : 12 השא דין איך דבמחזיתא חזינן בפלאתא הידין דין אפין לוקבל אפין השא ידע אנא קליל מן סגי הידין דין ארע איך מא דאתידעת : 13 הלין אנין גיר תלת דמכתרן הימנותא וסברא וחובא ודרב דין מנהין חובא :

קפלאון יד

1 רהטו בתר חובא וטנו במוהבתא דרוחא יתיראית דין דתתנבון : 2 מן דממלל גיר בלשנא לא הויא לבנינשא ממלל אלא לאלהא לא גיר אנש שמע מדם דממלל אלא ברוח ארזא ממלל :

q ידע r נבא s אתא
t גמר תמם זבער v חזא
x רעא y חשב z חזא
a של נעורים b שבאספקלרא
b חזא c פלאתא חידה
d לנגד
e ידע f כתר g הימן
h ותקוה i ואהבה
a רוצו b וקנאו
c יהב d יתר e נבא

3 ܐܝܢܐ ܕܝܢ ܕܡܬܢܒܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܡܠܠ ܒܢܝܢܐ ܘܠܘܒܒܐ ܘܒܘܝܐܐ. 4 ܘܡܢ ܕܡܡܠܠ ܒܠܫܢܐ ܢܦܫܗ ܗܘ ܒܢܐ. ܘܕܡܬܢܒܐ ܥܕܬܐ ܒܢܐ. 5 ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܟܠܟܘܢ ܬܡܠܠܘܢ ܒܠܫܢܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܢ ܕܬܬܢܒܘܢ. ܪܒ ܗܘ ܓܝܪ ܐܝܢܐ ܕܡܬܢܒܐ ܡܢ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܒܠܫܢܐ ܐܢ ܠܐ ܡܦܫܩ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܦܫܩ ܥܕܬܐ ܒܢܐ. 6 ܘܗܫܐ ܐܚܝ ܐܢ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܘܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܒܠܫܢܐ. ܡܢܐ ܡܘܬܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܐܘ ܒܓܠܝܢܐ ܐܘ ܒܝܕܥܬܐ ܐܘ ܒܢܒܝܘܬܐ ܐܘ ܒܝܘܠܦܢܐ. 7 ܐܦ ܨܒܘܬܐ ܓܝܪ ܐܝܠܝܢ ܕܠܝܬ ܒܗܝܢ ܢܦܫܐ ܘܝܗܒܢ ܩܠܐ. ܐܢ ܐܒܘܒܐ ܘܐܢ ܩܝܬܪܐ. ܐܢ ܦܘܪܫܢܐ ܠܐ ܥܒܕܢ ܒܝܬ ܩܝܢܬܐ ܠܚܒܪܬܗ. ܐܝܟܢܐ ܡܬܝܕܥ ܡܕܡ ܕܡܙܕܡܪ ܐܘ ܡܕܡ ܕܡܬܢܩܫ. 8 ܘܐܢ ܩܪܢܐ ܬܩܪܐ ܩܠܐ ܕܠܐ ܦܪܝܫ. ܡܢܘ ܢܬܛܝܒ ܠܩܪܒܐ. 9 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܢ ܬܐܡܪܘܢ ܡܠܬܐ ܒܠܫܢܐ ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܡܦܫܩܐ. ܐܝܟܢܐ ܡܬܝܕܥ ܡܕܡ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܬܗܘܘܢ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܗܘ ܕܥܡ ܐܐܪ ܡܡܠܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. 10 ܗܐ ܓܝܪ ܓܢܣܐ ܕܠܫܢܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܒܥܠܡܐ. ܘܚܕ ܡܢ ܡܢܗܘܢ ܕܠܐ ܩܠܐ. 11 ܘܐܢ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܚܝܠܗ ܕܩܠܐ. ܗܘܐ ܐܢܐ ܒܪܒܪܝܐ ܠܗܘ ܕܡܡܠܠ. ܘܐܦ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܗܘܐ ܠܗ ܠܝ ܒܪܒܪܝܐ. 12 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܛܢܢܐ ܐܢܬܘܢ ܕܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܠܒܢܝܢܐ ܕܥܕܬܐ ܒܥܘ ܕܬܬܝܬܪܘܢ. 13 ܘܗܘ ܕܡܡܠܠ ܒܠܫܢܐ ܢܨܠܐ ܕܢܦܫܩ. 14 ܐܢ ܗܘ ܓܝܪ ܕܡܨܠܐ ܐܢܐ ܒܠܫܢܐ. ܪܘܚܝ ܗܘ ܡܨܠܝܐ. ܡܕܥܝ ܕܝܢ ܕܠܐ ܦܐܪܐ ܗܘ. 15 ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܥܒܕ. ܐܨܠܐ ܒܪܘܚܝ ܘܐܨܠܐ ܒܡܕܥܝ. ܘܐܙܡܪ ܒܪܘܚܝ ܘܐܙܡܪ ܒܡܕܥܝ. 16 ܘܐܠܐ ܐܢ ܡܒܪܟ ܐܢܬ ܒܪܘܚ. ܗܘ ܕܡܡܠܐ ܕܘܟܬܐ ܕܗܕܝܘܛܐ. ܐܝܟܢܐ ܢܐܡܪ ܐܡܝܢ ܥܠ ܬܘܕܝܬܟ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ. 17 ܐܢܬ ܓܝܪ ܫܦܝܪ ܡܒܪܟ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܚܒܪܟ ܠܐ ܡܬܒܢܐ. 18 ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܟܘܢ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܒܠܫܢܐ.

3 *Is autem qui vaticinatur hominibus, loquitur ædificationem, & exhortationem, & consolationem.* 4 *Qui loquitur lingua, seipsum ædificat: at qui prophetat, Ecclesiam ædificat.* 5 *Velim autem vos omnes loqui linguis, magis autem prophetare. maior enim est qui prophetat, quàm qui loquitur linguis, nisi interpretetur: quòd si interpretatur, Ecclesiam ædificat.* 6 *Nunc autem, fratres mei, si veniam ad vos, & vobiscum loquar linguis, quid vobis prodero? nisi loquar vobiscum aut per reuelationem, aut per scientiam, aut per prophetiam, aut per doctrinam?* 7 *Et enim instrumenta illa quæ sunt inanima, quæque sonum edunt, siue tibia, siue cithara, nisi distinctionem fecerint inter fistulam & sociam eius, quomodo cognoscetur quid psallitur, aut quid fidibus canitur?* 8 *Quòd si cornu emiserit vocem indistinctam, quis apparabitur ad prælium?* 9 *Ita & vos si sermonem lingua dixeritis, non sit autem explicatus, quomodo cognoscetur quod dicitis? eritis vobis quasi cum ipso aere loquentes.* 10 *Ecce enim sunt multa genera linguarum in mundo, & nullum eorum absque voce.* 11 *Quod si nesciero vim vocis, ego ero barbarus ei qui loquitur; ac etiam ille qui loquitur erit mihi barbarus.* 12 *Sic & vos, quandoquidem zelatores estis donorum Spiritus, ad ædificationem Ecclesiæ studete vt abundetis.* 13 *Et qui loquitur lingua, oret vt interpretetur.* 14 *Nam si orem lingua, ipse spiritus meus orat, at mens mea est absque fructibus.* 15 *Quid ergo faciam? Orabo spiritu meo, orabo & mente mea: & psallã spiritu meo, psallam & mente mea.* 16 *Alioqui si benedixeris spiritu, is qui implet locum imperiti, quomodo dicet Amin ad tuam gratiarum actionem? quandoquidem quid dicas nescit.* 17 *Tu enim benè quidem precaris, sed socius tuus non ædificatur.* 18 *Gratias ago Deo, quòd magis quàm vos omnes linguis loquor.*

3 אינא דין [g] דמתנבא לבנינשא ממלל [h] בנינא [i] ולובבא [k] ובויאא : 4 דממלל בלשנא נפשה הו בנא ודמתנבא [l] עדתא בנא : 5 צבא אנא דין דכלכון תמללון בלשנא יתיראית דין דתתנבון רב הו גיר אינא דמתנבא מן הו דממלל בלשנא אן לא [m] מפשק אן דין מפשק עדתא בנא : 6 והשא אחי אן [n] אתא לותכון ואמלל עמכון בלשנא מנא [o] מותר אנא לכון אלא אן אמלל עמכון או [p] בגלינא או [q] בידעתא או [r] בנביותא או [s] ביולפנא : 7 אף [t] צבותא גיר אילין דלית בהין נפשא [u] ויהבן קלא אן [x] אבובא ואן [y] קיתרא ואן [z] פורשנא לא עבדן בית [a] קינתא לחברתה איכנא [b] מתידע מדם [c] דמזדמר או מדם דמתנקש : 8 ואן קרנא תקרא קלא דלא פריש מנו [e] נתטיב [f] לקרבא : 9 הכנא אף אנתון אן [g] תאמרון [h] מלתא בלשנא ולא תהוא [i] מפשקא איכנא מתידע מדם דאמרין אנתון תהויתון לכון איך הו דעם

[g] נבא [h] בנא [i] לבב [k] בויא
[l] קהל וזו מתורגם
[n] אתא [o] יתר [p] גלא
[q] ידע [r] נבא [s] ילף
[t] כלים [u] יהב [x] חלול
[y] כנור מן לשון יון
[z] פרש [a] בין חלול [b] ידע
[c] זמר [e] טוב כח
[f] למלחמה
[g] אמר [h] מלל [i] מתורגם

3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, & exhortationem, & conſolationem.

4 Qui loquitur lingua, ſemetipſum ædificat: qui autem prophetat, Eccleſiam† ædificat.

5 Volo autẽ omnes vos loqui linguis, magis autem prophetare. Nam maior eſt qui prophetat, quàm qui loquitur linguis: niſi fortè interpretetur, vt Eccleſia ædificationem accipiat.

6 Nunc autẽ fratres, ſi venero ad vos linguis loquẽs, quid vobis prodero, niſi vobis loquar aut in reuelatione, aut in ſciẽtia, aut in prophetia, aut in doctrina?

7 Tamen quę ſine anima ſunt vocem dantia, ſiue tibia, ſiue cithara: niſi diſtinctionem ſonituum dederint, quomodo ſcietur id quod canitur, aut quod citharizatur?

8 Etenim ſi incertam vocem det tuba, quis parabit ſe ad bellum?

9 Ita & vos per linguam, niſi manifeſtum ſermonem dederitis, quomodo ſcietur id quod dicitur? eritis enim in aëra loquentes.

10 Tam multa, vtputa genera linguarum ſunt in hoc mundo, & nihil ſine voce eſt. 11 Si ergo neſciero virtutem vocis, ero ei cui loquor barbarus: & qui loquitur, mihi barbarus.

12 Sic & vos, quoniã æmulatores eſtis ſpirituum, ad ædificationem Eccleſiæ quærite vt abundetis.

13 Et ideo qui loquitur lingua, oret vt interpretetur.

14 Nam ſi orem lingua, ſpiritus meus orat, mens autem mea ſine fructu eſt.

15 Quid ergo eſt? Orabo ſpiritu, orabo & mente: pſallam ſpiritu, pſallã & mẽte.

16 Cęterùm ſi benedixeris ſpiritu, †qui ſupplet locum idiotæ, quomodo dicet, Amen, ſuper tuam benedictionẽ? quoniam quid dicas, neſcit.

17 Nam tu quidem bene gratias agis, ſed alter non ædificatur.

18 Gratias ago Deo meo, quòd omnium veſtrum lingua loquor.

3 ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν.

4 ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.

5 θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. μείζων γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

6 νυνὶ δὲ, ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ;

7 ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον, ἢ τὸ κιθαριζόμενον;

8 καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον;

9 οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

10 τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον.

11 ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.

12 οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε, ἵνα περισσεύητε.

13 διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ·

14 ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι.

15 τί οὖν ἐστι; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ·

16 ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν, ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε.

17 σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς· ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.

18 εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν·

אמר ממללין אנתון׃ 10 הא גיר גנסא דלשנא סגיאא אית בעלמא ולית חד מנהון דלא קלא׃
11 ואן לא ידע אנא חילה דקלא הוא אנא לי ברבריא להו דממלל ואף הו דממלל הוא לה לי ברבריא׃
12 הכנא אף אנתון מטל דטננא אנתון דמוהבתא דרוחא לבניננא דעדתא בעו דתתיתרון׃
13 והו דממלל בלשנא נצלא דנפשק׃ 14 אן הו גיר דאצלא בלשנא רוחי הו מצליא מדעי דין דלא פארין הו׃ 15 מנא הכיל אעבד אצלא ברוחי ואצלא במדעי ואזמר ברוחי ואזמר אף במדעי׃ 16 ואן לא אן מברך אנת ברוחא הו דממלא דוכתה דהדיוטא איכנא נאמר אמין על תודיתך דילך מטל מנא אמר אנת לא ידע׃
17 אנת גיר שפיר מברך אנת אלא חברך לא מתבנא׃ 18 מודא אנא לאלהא דיתיר מן כלכון ממלל אנא בלשנא׃

[Syriac text, vv. 19–32]

19 * *Sed in Ecclesia volo quinque verba mente mea loqui, vt & alios doceam, potius quàm decem millia verborum lingua.*

Genuum positione.

20 * *Fratres mei, ne sitis pueri mentibus vestris, sed malitia infantes sitis, mentibus autem vestris estote perfecti.*

21 * *In Lege scriptum est: Sermone extraneo, & linguis alienis alloquar hunc populum, & ne sic quidem audient me, inquit Dominus.*

22 * *Itaque linguæ pro signo positæ sunt non fidelibus, sed iis qui sunt increduli: prophetiæ autem non incredulis, sed fidelibus.*

23 * *Si ergo congregetur tota Ecclesia, & omnes linguis loquantur, ingrediantur autem imperiti, aut increduli, nonne dicent, Sanè isti insaniunt?*

24 * *Quòd si vos omnes prophetetis, & introeat ad vos imperitus aut incredulus, inuestigatur ab omnibus vobis, coarguitur à vobis omnibus.*

25 * *Proinde abscondita cordis eius manifesta fiunt, & tunc procidet in faciem suam, & adorabit Deum, dicetque, Verè Deum in vobis esse.*

26 * *Dico igitur, fratres mei, quoties conuenitis, quicunque ex vobis canticum habet, dicat: & qui habet doctrinam, & qui habet reuelationem, & qui habet linguam, & qui habet interpretationem: omnia ad ædificationem fiant.*

27 * *Siue lingua quis loquatur, duo loquantur, aut ad summū tres, vicissimque loquantur, & vnus interpretetur.*

28 * *Quòd si non sit interpres, taceat in Ecclesia is qui loquitur lingua, sibique & Deo loquatur.*

29 * *Prophetæ autem duo aut tres loquantur, & cæteri diiudicent.*

30 * *Quòd si alij reuelatum fuerit assidenti, prior taceat.*

31 * *Siquidem vos omnes potestis singulatim prophetare, vt quisque discat, & quisque consolationem accipiat.*

32 * *Spiritus enim Prophetarum, Prophetis subiectus est.*

---

19 אלא [b] בעדתא צבא אנא דחמש [c] מלין [d] במדעי אמלל דאף לאחרנא אלף יתיר מן [e] רבו [f] מלין בלשנא ׃
[a] דסים בורכא כא

20 אחילא [b] הויתון [c] טלין [d] ברעיניכון אלא [e] לבישתא הוו [f] ילודא וברעיניכון הוו גמירין ׃ 21 בנמוסא כתיב דבממללא [g] נוכריא ובלשנא אחרנא אמלל עמה עם עמא הנא אף לא הכנא [h] נשמעונני אמר מריא ׃ 22 [i] מדין לשנא [k] לאתא הו [l] סימין לא [m] למהימנא אלא לאילין דלא מהימנין [n] נביותא דין לא הוא לאילין דלא מהימנין אלא לאילין דמהימנין ׃ 23 אנהו הכיל תתכנשי כלה [o] עדתא וכלהון בלשנא נמללון [p] ונעלון [q] הדיוטא או אילין דלא מהימנין לא אמרין דהלין [r] שנו להון ׃ 24 ואן כלכון תהוון מתנבין ונעול לותכון הדיוטא או מן דלא מהימן

b בקהל c דברים
d בבשמתי e רבוא
a מלל a סום b חוא
c נערים
d רעא e ביש רע f ילדים
g נכר h שמע
i על-כן k לאות
l סום m הימן n נבא
o העדה
p עלל q פתאים r שנא

19 * Sed in Ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, vt & alios instruam, quàm decem millia verborũ in lingua.

20 * Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia paruuli estote: sensibus autem perfecti estote.

21 * In Lege † scriptum est: Quoniam in aliis linguis & in labiis aliis loquar populo huic: & nec sic exaudient me, dicit Dominus.

22 * Itaque linguæ in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus. prophetia autem non infidelibus, sed fidelibus.

23 * Si ergo conueniat vniuersa Ecclesia in vnum, & omnes linguis loquantur, intrent autem idiotæ aut infideles, nonne dicent quòd insanitis?

24 * Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis vel idiota, conuincitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus:

25 * Occulta † cordis eius manifesta fiũt: & ita cadens in faciem adorabit Deum, pronuntians quòd verè Deus in vobis sit.

26 * Quid ergo est, fratres? Cùm conuenitis, vnusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet, omnia ad ædificationem fiant.

27 * Siue lingua quis loquitur, secundũ duos, aut vt multum tres, & per partes, & vnus interpretetur.

28 * Si autem non fuerit interpres, taceat in Ecclesia, sibi autem loquatur & Deo.

29 * Prophetæ autem duo aut tres dicãt, & cæteri diiudicent.

30 * Quòd si alij reuelatum fuerit sedenti, prior taceat.

31 * Potestis enim omnes per singulos prophetare: vt omnes discant, & omnes exhortentur.

32 * Et spiritus Prophetarum, Prophetis † subiecti sunt.

(marg.: enim; enim; subiectus est)

19 * ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

20 * Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε.

21 * ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριος.

22 * ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.

23 * ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;

24 * ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων,

25 * καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι.

26 * τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γενέσθω.

27 * εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω.

28 * ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ.

29 * προφῆται δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν·

30 * ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω·

31 * δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες ἕκαστοι προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλῶνται·

32 * καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται.

ˣ מתבצא מן כלכון ʸ ומתכון מן כלכון : 25 ᶻ וכסיתא דלבה ᵃ מתגלין והידין ᵇ נפל על אפוהי ᶜ ונסגוד לאלהא
ᵈ ונאמר ᵉ שריראית אלהא אית בכון : 26 אמר אנא הכיל אחידאמתי ᶠ דמתכנשין אנתון לאינא מנכון דאית לה
ᵍ מזמורא נאמר ואינא דאית לה ʰ יולפנא ואינא דאית לה ⁱ גלינא ואינא דאית לה לשנא ואינא דאית לה ᵏ פושקא
כלהין ˡ לבנינא ᵐ נהוין : 27 ואן בלשנא אנש נמלל תרין נמללון וכד סגי תלתא וחד חד נמללון וחד ⁿ נפשק :
28 ואן לית דמפשק ᵒ נשתוק לה ᵖ בעדתא הו דממלל בלשנא ובינוהי לנפשה ולאלהא נמלל :
29 נביא דין תרין או תלתא נמללון ᑫ ושרכא נפרשון : 30 ואן לאחרנא ʳ נתגלא כד יתב קדמיא נשתוק לה :
31 ˢ משכחין אנתון גיר כלכון דחד חד ᵗ תתנבון דכלנש נאלף וכלנש נתבוין 32 רוחא גיר דנביא לנביא משתעבדא :

ˣ בצא חפש ʸ כון
ᶻ כסא ᵃ גלא ᵇ נפל
ᶜ וישתחוה
ᵈ אמר ᵉ באמת ᶠ כנש
ᵍ מזמור
ʰ ילף ⁱ גלא ᵏ תרגום
ˡ בנא ᵐ הוא
ⁿ יתרגם
ᵒ שתק ᵖ בקהל ᑫ ושאר
ʳ גלא ˢ שכח ᵗ נבא

33 ‡ *Quoniam non est Deus tumultus, sed pacis, vt in omnibus Ecclesiis Sanctorum.*

Dominica septima Pentecostes.

34 ‡ *Mulieres vestræ in Ecclesia taceant: non enim licet illis loqui, sed subiici, sicut & Lex dicit.*

35 ‡ *Quòd si quid velint discere, domi suæ interrogent maritos suos. Pudendum enim est vt mulieres in Ecclesia loquantur.*

36 ‡ *Num forsan à vobis prodiit sermo Dei? num ad vos tantùm peruenit?*

37 ‡ *Si quis autem ex vobis existimat se Prophetam esse aut Spirituale̅, sciat hæc quæ scribo vobis, nempe præcepta esse Domini nostri.*

38 ‡ *Cæterùm si quis ignorat, ignorabitur.*

39 ‡ *Zelatores igitur estote prophetandi, fratres mei, & loqui linguis ne prohibeatis.*

40 ‡ *Omnia verò cum decore & per ordinem fiant.*

Matutinis Resurrectionis.

CAP. XV.

1 *NOtum autem vobis facio, fratres mei, Euangelium quod annunciaui vobis, et quod accepistis, & in quo statis:*

2 ‡ *Per quod & seruamini: qua ratione annunciauerim vobis tenetis, nisi in vanum credidistis.*

3 ‡ *Tradidi enim vobis inprimis prout & accepi, nempe Meschicho mortuum esse pro peccatis nostris, sicut scriptum est.*

4 ‡ *Et sepultum fuisse, & excitatum tertia die, sicut scriptum est.*

5 ‡ *Et visum esse Kipho, & post eum duodecim.*

6 ‡ *Ac posteà visum fuisse plusquam quingẽtis fratribus simul, quorum multi sunt adhuc superstites, & nonnulli obdormierunt.*

7 ‡ *Deinde visum esse & Iaakoub, et post eum Apostolis omnibus.*

8 ‡ *Ad extremum autem omnium tanquam abortiuo, mihi quoque apparuisse.*

9 ‡ *Ego sum minimus Apostolorum: nec sum dignus qui vocer Apostolus, quippe qui persecutus sim Ecclesiam Dei.*

10 ‡ *Sed gratia Dei sum id quod sum: & gratia eius in me non fuit inanis, sed plusquàm omnes laboraui; non ego, sed gratia illius qui mecum est.*

---

33 מטל דאלהא לא הוא דשגושיא אלא דשלמא איך דבכלהין עדתא דקדישא׃ דחד בשבא ד׳ דפנטיקוסטי כב

34 נשיכון בעדתא נהוין שתיקן לא גיר מפס להין דנמללן אלא דנשתעבדן איכנא דאף נמוסא אמר׃

35 ואן מדם צבין דנאלפן בבתיהין נשאלן לבעליהין בהתתא הי גיר דנשא בעדתא נמללן׃ 36 או דלמא מנכון הו נפקת מלתה דאלהא או לותכון הו בלחוד מטת׃ 37 אן אנש דין מנכון סבר דנביא הו או דרוחא הו נדע הלין דכתב אנא לכון דפוקדנא אנון דמרן׃ 38 אן אנש דין לא ידע לא נדע׃ 39 טנו הכיל אחי למתנביו ולממללו בלשנא לא תכלון׃ 40 כל מדם דין באסכמא ובטכסא נהוא׃ דצפרא דקימתא כג

קפלאון יה 1 מודע אנא לכון דין אחי אונגליון דסברתכון וקבלתוניהי וקמתון בה׃

a חג השבועות b בקהל c הוא d מוהר e שעבר f צבא g אלף h שאל i בושת מן בהרת k יצאה דבורה אל l מטא השיג m חושב n ידע o מצוות p טנן q נבא r כלא עצר s ביופי t וכסדר

33 * Non enim eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis: ſicut & in omnibus eccleſijs ſanctorum doceo.

[1.Tim.2. d.11. Gen.3. d.16.]

34 * MVLIERES in eccleſijs taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & Lex dicit. G

35 * Siquid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent. Turpe eſt enim mulieri loqui in eccleſia.

36 * An à vobis verbum Dei proceſſit? aut in vos ſolos peruenit?

37 * Si quis videtur propheta eſſe, aut ſpiritualis, cognoſcat quæ ſcribo vobis, quia Domini ſunt mandata.

38 * Si quis autem ignorat, ignorabitur.

39 * Itaque fratres æmulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere.

40 * Omnia autem honeſtè & ſecundùm ordinem fiant in vobis.

CAP. XV.

[Gal.1. b.11. 1.Pet.2. d.24. Iſai.53.b 1.c.8.]

1 NOtum autem vobis facio, fratres, Euangelium quod prædicaui vobis, quod & accepiſtis, in quo & ſtatis. A

2 * Per quod & ſaluamini, qua ratione prædicauerim vobis ſi tenetis, niſi fruſtrà crediſtis.

[Ioan.2. a.2. Mat.12. c.40. Mat.28. a.6. Marc.16. a.6. Luc.24.a 6.c.34. Ioh.20. c.19.]

3 * Tradidi enim vobis in primis quod & accepi: quoniam Chriſtus mortuus eſt pro peccatis noſtris ſecundùm ſcripturas:

4 * Et quia ſepultus eſt, & quia reſurrexit tertia die, ſecundùm ſcripturas.

5 * Et quia viſus eſt Cephæ: & poſt hoc vndecim.

6 * Deinde viſus eſt plus quàm quingentis fratribus ſimul: ex quibus multi manent vſque adhuc, quidam autẽ dormierunt.

[Act.9. a.3.]

7 * Deinde viſus eſt Iacobo, deinde Apoſtolis omnibus.

[Eph.3. b.8.]

8 * Nouiſſimè autem omnium tanquam abortiuo, viſus eſt & mihi. B

9 * Ego enim ſum minimus Apoſtolorum: qui non ſum dignus vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum eccleſiam Dei.

10 * Gratia autem Dei ſum id quod ſum: & gratia eius in me vacua non fuit, ſed abundantius illis omnibus laboraui: non ego autem, ſed gratia Dei mecum.

33 * οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 * Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.

35 * εἰ δέ τι μαθεῖν ἐθέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν ἐν ἐκκλησίᾳ γυναιξὶν λαλεῖν.

36 * ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 * εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί.

38 * εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.

39 * ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε.

40 * πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

ιε.

1 * Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε·

2 * δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε.

3 * παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς.

4 * καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς.

5 * καὶ ὅτι ὤφθη κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα.

6 * ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν.

7 * ἔπειτα ὤφθη ἰακώβῳ, ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν.

8 * ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί.

9 * ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ·

10 * χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί.

2 ובה חאין אנתון באידא מלתא סברתכון עהדין אנתון אן לא הוא סריקאית הימנתון ׃
3 אשלמת לכון גיר מן לוקדם איך מדם דקבלת דמשיחא מית על אפי חטהין איכנא דכתיב ׃
4 ואתקבר וקם לתלתא יומין איך דכתיב ׃ 5 ואתחזי לכאפא ובתרה לתרעסר ׃ 6 ובתרכן אתחזי ליתיר
מן חמשמאא אחין אכחדא דסגיאא מנהון קימין אנון עדמא להשא ומנהון דמכו ׃ 7 ומן בתר הלין אתחזי
ליעקוב ובתרה לשליחא כלהון ׃ 8 לחרתא דין דכלהון איך דליחטא אתחזי אף לי ׃ 9 אנא אנא זעורהון
דשליחא ולא שוא אנא דאתקרא שליחא מטל דרדפת עדתה דאלהא ׃ 10 בטיבותה דין דאלהא איתי מדם
דאיתי וטיבותה דבי לא הות סריקא אלא יתיר מן כלהון לאית לא אנא אלא טיבותה דעמי ׃

f חוא g מלל h מזכירים i שוא k חימן l מות m חטא n קבר o חזא p יחד q קום r דמך ישן s חזא t לאחרית u לנפל x חזא y ראוי z קרא a קהל אל b טיבותא חן c אית d ריק e לאח עמ׳

11 ܐܢ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܘܐܢ ܗܢܘܢ ܗܟܢܐ ܡܟܪܙܝܢܢ ܘܗܟܢܐ ܗܝܡܢܬܘܢ܀ 12 ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܡܬܟܪܙ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܐܝܟܢܐ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܐܢܫܐ ܕܐܡܪܝܢ ܕܠܝܬ ܚܝܬ ܡܝܬܐ܀ 13 ܘܐܢ ܚܝܬ ܡܝܬܐ ܠܝܬ ܐܦܠܐ ܡܫܝܚܐ ܩܡ܀ 14 ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܩܡ ܤܪܝܩܐ ܗܝ ܟܪܘܙܘܬܢ ܤܪܝܩܐ ܐܦ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ܀ 15 ܘܡܫܬܟܚܝܢ ܚܢܢ ܕܝܢ ܐܦ ܤܗܕܐ ܕܓܠܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܤܗܕܢ ܥܠ ܐܠܗܐ ܕܐܩܝܡ ܠܡܫܝܚܐ ܟܕ ܠܐ ܐܩܝܡ܀ 16 ܐܢ ܡܝܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܩܝܡܝܢ ܐܦܠܐ ܡܫܝܚܐ ܩܡ܀ 17 ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܩܡ ܒܛܠܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܥܕܟܝܠ ܒܚܛܗܝܟܘܢ ܐܢܬܘܢ܀ 18 ܘܟܒܪ ܐܦ ܐܝܠܝܢ ܕܕܡܟܘ ܒܡܫܝܚܐ ܐܒܕܘ ܠܗܘܢ܀ 19 ܘܐܢ ܒܗܠܝܢ ܗܘ ܚܝܐ ܒܠܚܘܕ ܡܤܒܪܝܢܢ ܒܡܫܝܚܐ ܕܘܝܢܢ ܗܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ܀

ܕܩܘܪܒܐ ܕܩܝܡܬܐ ܟܕ

20 ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܘܗܘܐ ܪܫܝܬܐ ܕܕܡܟܐ܀ 21 ܘܐܝܟܢܐ ܕܒܝܕ ܒܪܢܫܐ ܗܘܐ ܡܘܬܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܝܕ ܒܪܢܫܐ ܗܘܬ ܚܝܬ ܡܝܬܐ܀ 22 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܐܕܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܡܝܬܝܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܡܫܝܚܐ ܟܠܗܘܢ ܚܝܝܢ܀ 23 ܐܢܫ ܐܢܫ ܒܬܓܡܗ ܪܫܝܬܐ ܗܘܐ ܡܫܝܚܐ ܒܬܪܟܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܝܚܐ ܐܝܢܘܢ ܒܡܐܬܝܬܗ܀ 24 ܘܗܝܕܝܢ ܬܗܘܐ ܫܘܠܡܐ ܡܐ ܕܡܫܠܡ ܡܠܟܘܬܐ ܠܐܠܗܐ ܐܒܐ ܡܐ ܕܒܛܠ ܟܠ ܪܝܫ ܘܟܠ ܫܘܠܛܢ ܘܟܠ ܚܝܠܘܬܐ܀ 25 ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܕܢܡܠܟ ܥܕܡܐ ܕܢܤܝܡ ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ܀ 26 ܘܐܚܪܝܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܡܬܒܛܠ ܡܘܬܐ܀ ܟܠ ܓܝܪ ܫܥܒܕ ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ܀ ܡܐ ܕܐܡܪ ܕܝܢ 27 ܕܟܠܡܕܡ ܡܫܬܥܒܕ ܠܗ ܝܕܝܥܐ ܗܘ ܕܠܒܪ ܡܢ ܗܘ ܕܫܥܒܕ ܠܗ ܟܠ܀ 28 ܘܡܐ ܕܐܫܬܥܒܕ ܠܗ ܟܠ ܗܝܕܝܢ ܗܘ ܒܪܐ ܢܫܬܥܒܕ ܠܗܘ ܕܫܥܒܕ ܠܗ ܟܠ ܕܢܗܘܐ ܐܠܗܐ ܟܠ ܒܟܠ܀

11 Itaque siue ego, siue illi, sic prædicamus, & sic credidistis.

12 Quòd si Meschicho prædicatur à mortuis resurrexisse, quomodo sunt inter vos quidam qui dicant non esse viuificationem [resurrectionem] mortuorum?

13 Et si resurrectio mortuorum non est, ne Meschicho quidem resurrexit.

14 Quòd si Meschicho non resurrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis & fides vestra.

15 Ac proinde cõperimur falsi testes Dei, vt qui testificemur de Deo quòd excitauerit Meschicho, quum non suscitauerit.

16 Nam si mortui non resurgunt, ne Meschicho quidem resurrexit.

17 Quòd si Meschicho non resurrexit, ociosa est fides vestra, & adhuc estis in peccatis vestris.

18 Iam verò & qui obdormierunt in Meschicho, perierunt sibi.

19 Quòd si in hac vita tantùm speramus in Meschicho, miserrimi omnium hominum sumus.

Ad Oblationem Resurrectionis.

20 Nunc autẽ Meschicho resurrexit à mortuis, & fuit primitiæ dormientium.

21 Et quemadmodum per hominem fuit mors, ita & per hominem existit viuificatio [resurrectio] mortuorum.

22 Nam quemadmodũ in Odom omnes homines mortui sunt, ita & in Meschicho omnes viuificantur.

23 Vnusquisque autem in suo ordine: primitiæ fuit Meschicho, deinde ij qui sunt Meschicho in aduentu ipsius.

24 Et tunc erit finis quum tradiderit regnum Deo patri, quum aboleuerit omnem principatum, & omnem dominationem, omnes denique potestates.

25 Futurum est enim vt regnum obtineat vsquedum posuerit omnes inimicos suos sub pedibus suis.

26 Nouissima autem inimica abolebitur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius.

27 Quum autem dicat omnia illi esse subiecta, manifestum est, excipiendum eum qui subiecit illi omnia.

28 Quum autem fuerint illi subiecta omnia, tũc ipsemet Filius subijcietur ei qui subiecit illi omnia, vt sit Deus omnia in omnibus.

11 אן אנא הכיל ואן הנון הכנא מכרזינן והכנא הימנתון ׃ 12 אן דין משיחא מתכרז דקם מן בית מיתא איכנא אית בכון אנשא דאמרין דלית חית מיתא ׃ 13 ואן חית מיתא לית אף לא משיחא קם ׃ 14 ואן משיחא לא קם סריקא הי כרוזותן סריקא ואף הימנותכון ׃ 15 ומשתכחין חנן דין אף סהדא דגלא דאלהא דאסהדן על אלהא דאקים למשיחא כד לא אקים ׃ 16 אן מיתא גיר לא קימין אף לא משיחא קם ׃ 17 ואן משיחא לא קם בטלא הי הימנותכון ועדכיל בחטהיכון אנתון ׃ 18 וכבר אף אילין דדמכו במשיחא אבדו להון ׃ 19 ואן בהלין הו חיא בלחוד מסברינן במשיחא דוינן הו מן כלהון בנינשא ׃ 20 השא דין משיחא קם מן בית מיתא והוא רשיתא דדמכא ׃

דקורבא דקימתא כד

כרז חימן מות
תחיית מתים כרז
הימן שבח משא
עדי שקר סהד קום
מות בטל הימן
ועוד חטא עתה
דמך ישן מקוים אנחנו
דוא דוה קים

prædicamus

[11] Siue enim ego, ſiue illi: ſic † prædicamus, & ſic credidiſtis.

[12] Si autem Chriſtus prædicatur quòd reſurrexit à mortuis: quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam reſurrectio mortuorum non eſt?

[13] Si autem reſurrectio mortuorũ non eſt: neque Chriſtus reſurrexit.

[14] Si autem Chriſtus non reſurrexit, inanis eſt ergo prædicatio noſtra, inanis eſt & fides veſtra.

[15] Inuenimur autem & falſi teſtes Dei: quoniam teſtimonium diximus aduerſus Deum, quòd ſuſcitauerit Chriſtum, C quem non ſuſcitauit, ſi mortui non reſurgunt.

[16] Nam ſi mortui non reſurgunt, neq; Chriſtus reſurrexit.

[17] Quod ſi Chriſtus nõ reſurrexit: vana eſt fides veſtra, adhuc enim eſtis in peccatis veſtris. [18] Ergo & qui dormierunt in Chriſto, perierunt. [19] Si in hac vita tantùm, in Chriſto ſperantes ſumus: miſerabiliores ſumus omnibus hominibus.

[20] NVNC autem Chriſtus reſurrexit à mortuis, primitiæ dormientium.

[21] Quoniam † quidem per hominem mors: & per hominem reſurrectio mortuorum. [22] Et ſicut in Adam omnes moriuntur: ita & in Chriſto omnes viuificabuntur.

[23] Vnuſquiſque autem in ſuo ordine, primitiæ Chriſtus: deinde ij qui ſunt Chriſti, qui in aduentũ eius crediderunt.

[24] Deinde finis: cùm tradiderit regnum Deo & Patri, cùm euacuauerit omnem principatum & poteſtatem & virtutem.

[25] Oportet autem illum regnare: donec ponat omnes inimicos ſub pedibus eius.

[26] † Nouiſſima autem inimica deſtruetur mors. [27] Omnia enim ſubiecit ſub pedibus eius. Cùm autem dicat, Omnia ſubiecta ſunt ei: ſine dubio, præter eum qui ſubiecit ei omnia.

[28] Cùm autem ſubiecta fuerint illi omnia: tunc & ipſe Filius ſubiectus erit illi qui ſubiecit ſibi omnia, vt ſit Deus omnia in omnibus.

Apoc. 1. Col. 1. Gen. 3. Rom. 5. 1. Theſſ. 4. Pſal. 109. Hebr. 1. Nouiſſimè. Pſal. 8. Hebr. 2.

[11] εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

[12] εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;

[13] εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται.

[14] εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν.

[15] εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν χριστόν· ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.

[16] εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται.

[17] εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

[18] ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ, ἀπώλοντο.

[19] εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

[20] Νυνὶ δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο.

[21] ἐπειδὴ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι᾽ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν.

[22] ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.

[23] ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι, ἀπαρχὴ χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

[24] εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί· ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.

[25] δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

[26] ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.

[27] πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα.

[28] ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι.

---

[21] ואיכנא דבְיד ברנשא הוא [d] מותא הכנא אף בְיד ברנשא [e] הויא [f] חית מיתא ׃

[22] איכנא גיר דבאדם כלהון בנינשא [g] מיתין הכנא אף במשיחא כלהון [h] חאין ׃

[23] אנש אנש [i] בטכסה רישיתא הוא משיחא בתרכן אילין דדמשיחא אנון [k] במתיתה ׃

[24] [l] והידין תהוא [m] חרתא מא דמשלם מלכותא לאלהא אבא מא דבטל כל ריש וכל [n] שולטן וכל חילין ׃

[25] עתיד הו גיר [o] דנמלך עדמא [p] דנסים [q] בעלדבבוהי כלהון תחית רגלוהי ׃ [26] ואחריא בעלדבבא מתבטל [r] מותא

[27] כל גיר שעבד תחית רגלוהי מא דאמר דין דכלמדם [s] משתעבד לה ידיעא הי דסטר מן הו דשעבד לה כל ׃

[28] ומא דאשתעבד לה כל הידין הו ברא נשתעבד להו דשעבד לה כל דנהוא אלהא כל בכל ׃

[d] מות [e] חיא [f] תהיית מתים [g] מות [h] חיא [i] בסדרו [k] אתא [l] ואז [m] אחרית [n] שלט [o] מלך [p] שום [q] אויביו [r] מות [s] שעבד

29 ܐܠܐ ܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܗܢܘܢ ܕܥܡܕܝܢ ܚܠܦ ܡܝܬܐ ܐܢ ܡܝܬܐ ܠܐ ܩܝܡܝܢ. ܡܢܐ ܥܡܕܝܢ ܚܠܦ ܡܝܬܐ. 30 ܘܠܡܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܒܟܠ ܫܥܐ ܒܩܢܕܘܢܘܣ ܩܝܡܝܢܢ. 31 ܝܡܐ ܐܢܐ ܒܫܘܒܗܪܟܘܢ ܐܚܝ ܕܐܝܬ ܠܝ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܒܟܠܝܘܡ ܡܐܬ ܐܢܐ. 32 ܐܢ ܐܝܟ ܕܒܝܬ ܒܢܝܢܫܐ ܐܫܬܕܝܬ ܠܚܝܘܬܐ ܒܐܦܣܘܣ. ܡܢܐ ܐܬܗܢܝܬ ܐܢ ܡܝܬܐ ܠܐ ܩܝܡܝܢ. ܢܐܟܘܠ ܘܢܫܬܐ ܡܚܪ ܓܝܪ ܡܝܬܝܢܢ. 33 ܠܐ ܬܛܥܘܢ. ܡܚܒܠܢ ܓܝܪ ܪܥܝܢܐ ܒܣܝܡܐ ܫܘܥܝܐ ܒܝܫܬܐ.

ܕܥܢܝܕܐ ✣ ܟܗ

34 ܐܥܝܪܘ ܠܒܟܘܢ ܙܕܝܩܐܝܬ ܘܠܐ ܬܚܛܘܢ. ܐܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫܐ ܕܝܕܥܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܝܬ ܒܗܘܢ. ܠܒܗܬܬܟܘܢ ܗܘ ܐܡܪ ܐܢܐ. 35 ܢܐܡܪ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܕܐܝܟܢܐ ܩܝܡܝܢ ܡܝܬܐ. ܘܒܐܝܢܐ ܦܓܪܐ ܐܬܝܢ. 36 ܣܟܠܐ. ܙܪܥܐ ܕܙܪܥ ܐܢܬ ܐܢ ܠܐ ܡܐܬ ܠܐ ܚܝܐ. 37 ܘܗܘ ܡܕܡ ܕܙܪܥ ܐܢܬ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܦܓܪܐ ܕܥܬܝܕ ܠܡܗܘܐ ܙܪܥ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܦܪܕܬܐ ܥܪܛܠܝܬܐ ܕܚܛܐ. ܐܘ ܕܣܥܪܐ. ܐܘ ܕܫܪܟܐ ܕܙܪܥܘܢܐ. 38 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܝܗܒ ܠܗ ܦܓܪܐ ܐܝܟܢܐ ܕܨܒܐ. ܘܠܟܠ ܚܕ ܡܢ ܙܪܥܘܢܐ ܦܓܪܐ ܕܟܝܢܗ. 39 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܟܠ ܦܓܪ ܫܘܐ. ܐܚܪܝܢ ܗܘ ܓܝܪ ܦܓܪܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܕܒܥܝܪܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܕܦܪܚܬܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܕܢܘܢܐ. 40 ܘܐܝܬ ܦܓܪܐ ܫܡܝܢܝܐ. ܘܐܝܬ ܦܓܪܐ ܐܪܥܢܝܐ. ܐܠܐ ܐܚܪܝܢ ܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܝܢܝܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܕܐܪܥܢܝܐ. 41 ܘܐܚܪܝܢ ܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܫܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܣܗܪܐ. ܘܐܚܪܝܢ ܫܘܒܚܐ ܕܟܘܟܒܐ. ܘܟܘܟܒܐ ܡܢ ܟܘܟܒܐ ܡܝܬܪ ܗܘ ܒܫܘܒܚܐ. 42 ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܝܬܐ ܕܡܝܬܐ. ܡܙܕܪܥܝܢ ܒܚܒܠܐ. ܘܩܝܡܝܢ ܕܠܐ ܚܒܠܐ. 43 ܡܙܕܪܥܝܢ ܒܨܥܪܐ. ܘܩܝܡܝܢ ܒܫܘܒܚܐ. ܡܙܕܪܥܝܢ ܒܟܘܪܗܢܐ. ܘܩܝܡܝܢ ܒܚܝܠܐ. 44 ܡܙܕܪܥ ܦܓܪܐ ܢܦܫܢܝܐ. ܘܩܐܡ ܦܓܪܐ ܪܘܚܢܝܐ. ܐܝܬ ܓܝܪ ܦܓܪܐ ܕܢܦܫܐ. ܘܐܝܬ ܦܓܪܐ ܕܪܘܚܐ. 45 ܗܟܢܐ ܐܦ ܟܬܝܒ. ܗܘܐ ܐܕܡ ܒܪܢܫܐ ܩܕܡܝܐ ܠܢܦܫܐ ܚܝܐ. ܘܐܕܡ ܐܚܪܝܐ ܠܪܘܚܐ ܡܚܝܢܝܬܐ.

29 *Alioquin quid facient ij qui baptizantur pro mortuis, si mortui non resurgunt? cur baptizantur pro mortuis?*

30 *Cur & nos in periculo omni hora consistimus?*

31 *Juro per gloriam vestram, fratres mei, quam habeo in Domino nostro Jeschua Meschicho, me quotidie mori.*

32 *Si tanquam inter homines, obiectus sum feris bestiis Ephesi, quid prodest mihi, si mortui non resurgunt? Edamus & bibamus; cras enim morimur.*

33 *Ne erraueritis. Namque corrumpunt mores benignos colloquia praua.*

Defunctorum.

34 *Excitate corda vestra iustè, & ne peccetis: sunt enim quidam qui scientiam Dei non habent, ad verecundiā vestram hoc dico.*

35 *Dicet aliquis vestrum, Quomodo resurgunt mortui, & quonam corpore venturi sunt?*

36 *Stulte, semen quod seminas, nisi moriatur non reuiuiscit.*

37 *Et quod seminas, non quidem corpus quod futurum est seminas, sed granum nudum, vt tritici, aut hordei, aut cæterorum seminum.*

38 *Deus autem dat ei corpus prout vult, & vnicuique seminum proprium corpus naturale.*

39 *Siquidem omne corpus æquale non est: aliud est enim corpus hominis, & aliud iumenti, & aliud volucris, & aliud piscium.*

40 *Sunt & corpora cælestia, & sunt corpora terrestria: sed alia est gloria cælestium, & alia terrestrium.*

41 *Item alia est gloria Solis, & alia est gloria Lunæ, & alia gloria Stellarum. Stella porrò stellam gloria antecedit.*

42 *Sic & Viuificatio* [resurrectio] *mortuorum. Seminantur in corruptione, resurgunt absque corruptione.*

43 *Seminantur in ignominia, resurgunt in gloria. Seminantur in infirmitate, resurgunt in virtute.*

44 *Seminatur corpus animale, resurgit corpus spirituale. Est enim corpus animæ, est & corpus spiritus.*

45 *Sicut & scriptum est, Factus est Odom homo primus in animam viuentem, at postremus Odom in spiritum vitam largientem.*

---

29 ואלא מנא נעבדון הנון דעמדין חלף מיתא אן מיתא לא קימין מנא עמדין חלף מיתא׃ 30 ולמנא אף חנן בכל שעא בקינדונוס קימינן׃ 31 ימא אנא בשובהרכון אחי דאית לי במרן ישוע משיחא דבכליום מאת אנא׃ 32 אן איך דבית בנינשא אשתדית לחיותא באפסוס מנא אתהנית אן מיתא לא קימין נאכול ונשתא מחר גיר מיתינן׃ 33 לא תטעון מחבלן גיר רעינא בסימא שועיא בישתא׃ דעניד̈א כה 34 אעירו לבכון זדיקאית ולא תחטון אית גיר אנשא דידעתא דאלהא לית בהון לבהתתכון הו אמר אנא׃ 35 נאמר אנש מנכון דאיכנא קימין מיתא ובאינא פגרא אתין׃ 36 סכלא זרעא דזרע אנת אן לא מאת לא חיא׃ 37 והו מדם דזרע אנת לא הוא הו פגרא דעתיד למהוא זרע אנת אלא פרדתא

עמר סבל · מות · קום ע בסכנה מן לשון יון · ימא נשבע · בכבודכם · שבחר · מות · שרא · ומיה · הנא הועיל · מות · קום · אכל · שתא · טעא · רעא רצה · שעא · עור · זרק צדק · חטא · ידע

* Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? vt quid & baptizantur pro illis? [29]

* Vt quid & nos periclitamur omni hora? [30]

* Quotidie morior per vestram gloriam fratres, quam habeo in Christo Iesu Domino nostro. [31]

* Si secundùm hominem ad bestias pugnaui Ephesi, quid mihi prodest si mortui non resurgunt? manducemus & bibamus, cras enim moriemur. [32]

* Nolite seduci: Corrumpunt mores bonos colloquia mala. [33]

* EVIGILATE †iusti, & nolite peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent. ad reuerentiam vobis loquor. [34] E

* Sed †dicit aliquis, Quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore † venient? [35]

* Insipiens, tu quòd seminas non viuificatur, nisi prius moriatur. [36]

* Et quod seminas, non corpus quod futurum est, seminas, sed nudum granum, vtputa tritici aut alicuius cæterorum. [37]

* Deus autem dat illi corpus sicut †vult: & vnicuique seminum proprium corpus. [38]

* Non omnis caro, eadem caro: sed alia hominum, alia pecorum, alia volucrum, alia autem piscium. [39]

* Et corpora cælestia, & corpora terrestria: sed alia quidem cælestium gloria, alia autem terrestrium. [40]

* Alia claritas Solis, alia claritas Lunę, & alia claritas stellarum. Stella enim à stella differt in claritate: [41]

* Sic & resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione: surget in incorruptione. [42] * Seminatur in ignobilitate, surget in gloria. Seminatur in infirmitate: surget in virtute. [43] F * Seminatur corpus animale: surget corpus spirituale. Si est corpus animale, est & spirituale. [44]

* Sicut scriptum est, Factus est primus homo Adam in animam viuentem: nouissimus Adam in spiritũ viuificantem. [45]

Marginal notes: iusti; dicit; venient; voluit. Isai. 22. 4. 15. 56. 6. 12. Sap. 2. 1. 6. Genes. 2. 1. 7.

---

29 * ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;

30 * τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;

31 * καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

32 * εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.

33 * μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί.

34 * Ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

35 * ἀλλ' ἐρεῖ τις, πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται;

36 * ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ.

37 * καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου, ἤ τινος τῶν λοιπῶν.

38 * ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα, καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα.

39 * οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν.

40 * καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.

41 * ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

42 * οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ.

43 * σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει.

44 * σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν.

45 * οὕτω καὶ γέγραπται, ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἀδάμ, εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος ἀδάμ, εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν.

עַרְטֶלְיָתָא [p]דְחִטְּא אוֹ דַסְעָרָא אוֹ [q]שַׁרְכָא דְזַרְעוֹנָא׃ [38] אֱלָהָא דֵין יָהֵב לֵהּ פַּגְרָא אַיְכַנָא דְצָבֵא וְלַחַד חַד מֶן זַרְעוֹנָא פַּגְרָא [r]דְכְיָנֵהּ׃ [39] לָא הֲוָא גֵיר כֻּל [s]פְּגַר שְׁוֵא אַחֲרִין הוּ גֵיר פַּגְרָא דְבַר אֱנָשָׁא וְאַחֲרִין [t]דִבְעִירָא וְאַחֲרִין [v]דְפָרַחְתָא וְאַחֲרִין דְנוּנָא׃ [40] וְאִית פַּגְרָא שְׁמַיָנָא וְאִית פַּגְרָא אַרְעָנָיָא אֶלָּא אַחֲרִין הוּ שׁוּבְחָא [x]דִשְׁמַיָנָא וְאַחֲרִין [y]דַאַרְעָנָיָא׃ [41] וְאַחֲרִין הוּ שׁוּבְחָא דְשִׁמְשָׁא וְאַחֲרִין הוּ שׁוּבְחָא [z]דְסַהְרָא וְאַחֲרִין שׁוּבְחָא דְכוֹכְבֵא וְכוֹכְבָא מֶן כוֹכְבָא [a]מְיַתַּר הוּ בְשׁוּבְחָא׃ [42] הָכַנָא אַף [b]חַיַּת מִיתֵא [c]מֶזְדַרְעִין בַחְבָלָא [d]קָיְמִין דְלָא חְבָלָא׃ [43] מֶזְדַרְעִין בְצַעְרָא קָיְמִין בְשׁוּבְחָא מֶזְדַרְעִין [f]בְכְרִיהוּתָא קָיְמִין בְחַיְלָא׃ [44] מֶזְדְרַע פַּגְרָא [g]נַפְשָׁנָיָא [h]קָאֵם פַּגְרָא [i]רוּחָנָיָא אִית גֵיר פַּגְרָא דְנַפְשׁ וְאִית פַּגְרָא דְרוּחַ׃ [45] הָכַנָא אַף כְּתִיב הֲוָא אָדָם בַרְנָשָׁא קַדְמָיָא לְנַפְשׁ חַיָּא וְאָדָם אַחֲרָיָא לְרוּחָא [k]מַחְיָנִיתָא׃

[p] דגן [q] כאר [r] כוֹן [s] גוף [t] של בהמה [v] פרח עוף [x] שמיא [y] ארעא [z] לבנה [a] יתר [b] תחית מתים [c] זרע [d] קום [e] בכלימה [f] כרה חול [g] נפש [h] קום [i] רוח [k] חיא

46 ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܩܕܡ ܪܘܚܢܝܐ ܐܠܐ ܢܦܫܢܝܐ ܘܗܝܕܝܢ ܪܘܚܢܝܐ.
47 ܒܪܢܫܐ ܩܕܡܝܐ ܥܦܪܢܐ ܕܡܢ ܐܪܥܐ ܒܪܢܫܐ ܕܬܪܝܢ ܡܪܝܐ ܡܢ ܫܡܝܐ.
48 ܐܝܟܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܥܦܪܢܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܥܦܪܢܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܫܡܝܢܐ.
49 ܘܐܝܟ ܕܠܒܫܢ ܕܡܘܬܐ ܕܗܘ ܕܡܢ ܥܦܪܐ ܗܟܢܐ ܢܠܒܫ ܕܡܘܬܐ ܕܗܘ ܕܡܢ ܫܡܝܐ.
50 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܐܚܝ ܕܒܣܪܐ ܘܕܡܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܡܐܪܬ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. ܘܠܐ ܚܒܠܐ ܝܪܬ ܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ.
51 ܗܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܪܙܐ. ܠܘ ܟܠܢ ܢܕܡܟ. ܟܠܢ ܕܝܢ ܢܬܚܠܦ.
52 ܚܪܝܦܐܝܬ ܐܝܟ ܪܦܦ ܥܝܢܐ ܒܩܪܢܐ ܐܚܪܝܬܐ ܟܕ ܬܩܪܐ. ܘܢܩܘܡܘܢ ܡܝܬܐ ܕܠܐ ܚܒܠܐ. ܘܚܢܢ ܢܬܚܠܦ.
53 ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܗܢܐ ܕܡܬܚܒܠ ܕܢܠܒܫ ܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ. ܘܗܢܐ ܕܡܐܬ ܕܢܠܒܫ ܠܐ ܡܝܘܬܘܬܐ.
54 ܡܐ ܕܠܒܫ ܕܝܢ ܗܢܐ ܕܡܬܚܒܠ ܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ. ܘܗܢܐ ܕܡܐܬ ܠܐ ܡܝܘܬܘܬܐ. ܗܝܕܝܢ ܬܗܘܐ ܡܠܬܐ ܗܝ ܕܟܬܝܒܐ. ܕܐܬܒܠܥ ܡܘܬܐ ܒܙܟܘܬܐ.
55 ܐܝܟܘ ܥܘܩܤܟ ܡܘܬܐ. ܐܘ ܐܝܟܐ ܙܟܘܬܟܝ ܫܝܘܠ.
56 ܥܘܩܤܗ ܕܝܢ ܕܡܘܬܐ ܚܛܝܬܐ ܗܝ. ܚܝܠܐ ܕܝܢ ܕܚܛܝܬܐ ܢܡܘܣܐ ܗܘ.
57 ܛܝܒܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܕܝܗܒ ܠܢ ܙܟܘܬܐ ܒܝܕ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
58 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܘܚܒܝܒܝ ܗܘܘ ܡܫܪܪܝܢ. ܘܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܙܝܥܝܢ. ܐܠܐ ܗܘܘ ܡܬܝܬܪܝܢ ܒܥܒܕܐ ܕܡܪܝܐ ܒܟܠܙܒܢ. ܟܕ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܣܪܝܩ ܥܡܠܟܘܢ ܒܡܪܢ.

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܝܘ ܀

1 ܥܠ ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܕܡܬܟܢܫ ܠܩܕܝܫܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕܬ ܠܥܕܬܐ ܕܓܠܛܝܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ.
2 ܒܟܠ ܚܕ ܒܫܒܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܒܒܝܬܗ ܢܗܘܐ ܣܐܡ ܘܢܛܪ ܗܘ ܡܕܡ ܕܡܛܝܗ ܒܐܝܕܘܗܝ. ܕܠܐ ܡܐ ܕܐܬܝܬ ܗܝܕܝܢ ܢܗܘܝܢ ܓܒܝܬܐ.

46 *Sed non fuit primùm spirituale, sed animale, tùm demùm spirituale.*

47 *Primus homo pulverulentus ex terra: homo secundus Dominus è cælo.*

48 *Quemadmodum est pulverosus ille, sic & pulverosi: & quemadmodum est ille qui ex cælo est, ita & cælestes.*

49 *Et sicut induimus imaginem illius qui ex pulvere est, sic induemus imaginem illius qui è cælo est.*

50 *Hoc autem dico fratres mei, quòd caro & sanguis regnum cælorum hæreditate possidere non possunt: neque corruptio possidebit incorruptibilitatem.*

51 *Ecce dico vobis arcanum, Non omnes obdormiemus, omnes autem immutabimur.*

52 *Subitò quasi ictu oculi per extremam tubam quum vocem emittet, & resurgent mortui absque corruptione, & nos immutabimur.*

53 *Futurum est enim vt hoc corruptibile induat incorruptibilitatem, atque adeò quod mortale est induat immortalitatem.*

54 *Quum autem hoc quod corruptibile est, induerit incorruptibilitatem, & hoc mortale, immortalitatem, tunc fiet sermo ille qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria.*

55 *Vbi est aculeus tuus ô mors? & vbi est victoria tua inferne?*

56 *Aculeus autem mortis peccatum est, & vis peccati Lex est.*

57 *Sed Deo gratia qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jeschua Meschicho.*

58 *Itaque fratres mei & charissimi mei, estote stabiles, neque sitis mobiles, sed estote semper abundantes in opere Domini, quum sciatis laborem vestrum non esse inanem in Domino.*

Dominica v. post Epiphaniam.

CAP. XVI.

1 *Cæterùm de eo quòd colligitur in sanctos, quemadmodum præcepi Ecclesiis Galatarum, ita & vos facite.*

2 *Quolibet Sabbatho vnusquisque vestrum domi suæ seponat, & conservet illud quod per manus suas obuenit, ne quum venero, tunc fiant collectæ.*

---

46 אֶלָּא לָא הֲוָא לוּקְדַם רוּחָנָיָא אֶלָּא נַפְשָׁנָיָא וְהַידֵין רוּחָנָיָא׃ 47 בַּרְנָשָׁא קַדְמָיָא עַפְרָנָא דְּמֵן אַרְעָא בַּרְנָשָׁא דִּתְרֵין מָרְיָא מֵן שְׁמַיָּא׃ 48 אַיְכַנָא דְּאִיתַוְהִי הַו עַפְרָנָא הָכַנָא אָף עַפְרָנֵא וַאיְכַנָא דְּאִיתַוְהִי הַו דְּמֵן שְׁמַיָּא הָכַנָא אָף שְׁמַיָּנֵא׃ 49 וַאיךְ דַּלְבֵשַׁן דְּמוּתָא דְּהַו דְּמֵן עַפְרָא הָכַנָא נֶלְבֵּשׁ דְּמוּתָא דְּהַו דְּמֵן שְׁמַיָּא׃ 50 הָדָא דֵּין אָמַר אֶנָא אַחַי דְּבֶסְרָא וְדְמָא מַלְכוּתָא דַּשְׁמַיָּא לְמֵארַת לָא מֶשְׁכְּחִין וְלָא חֲבָלָא יָרֵת לָא מֶתְחַבְּלָנוּתָא׃ 51 הָא אָמַר אֶנָא לְכוּן אָרָזָא לַו כֻּלַּן נֶדְמַךְ כֻּלַּן דֵּין נֶתְחַלַּף׃ 52 חַרִיפָּאִית אַיךְ רְפַף עַינָא בְּקַרְנָא אַחֲרִיתָא כַּד תֶּקְרָא וַנְקוּמוּן מִיתֵא דְּלָא חֲבָלָא וַחְנַן נֶתְחַלַּף׃ 53 עֲתִיד הוּ גֵיר הָנָא דְּמֶתְחַבַּל דְּנֶלְבֵּשׁ לָא מֶתְחַבְּלָנוּתָא וְהָנָא דְּמָאֵת דְּנֶלְבֵּשׁ לָא מָיוּתוּתָא׃ 54 מָא דְּלְבֵשׁ דֵּין הָנָא דְּמֶתְחַבַּל לָא מֶתְחַבְּלָנוּתָא וְהָנָא דְּמָאֵת לָא

46 Sed non prius quod spirituale est, sed quod animale: deinde quod spirituale.

47 Primus homo de terra, terrenus: secundus homo de cælo, cælestis.

48 Qualis terrenus: tales & terreni. & qualis cælestis: tales & cælestes.

49 Igitur sicut portauimus imaginem terreni: portemus & imaginem cælestis.

50 Hoc autem dico fratres, quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt: neque corruptio, incorruptelam possidebit.

51 Ecce mysterium vobis dico. † Omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur.

G

52 In momento, in ictu oculi, in nouissima tuba, canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti: & nos immutabimur.

53 Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem.

54 Cùm autem † mortale hoc induerit immortalitatem: tunc fiet sermo qui scriptus est: Absorpta est mors in victoria.

55 Vbi est mors victoria tua? vbi est mors stimulus tuus?

56 Stimulus autem mortis, peccatum est: virtus verò peccati, Lex.

57 Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum.

58 Itaque fratres mei dilecti, stabiles estote & immobiles: abũdãtes in opere Domini semper, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino.

(Margin: Αλλ. πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα. i. oẽs quidem igitur dormiemus, sed non omnes immutabimur. — corruptibile hoc induerit incorruptionẽ & mor. &c. — Ose. 13. d. 14. Hebr. 2. d. 14. — 1. Ioh. 5. a. 4.)

CAP. XVI.

1 DE collectis autem quæ fiunt in sanctos, sicut ordinaui ecclesijs Galatię, ita & vos facite.

A

2 Per vnam sabbathi vnusquisque vestrum apud se reponat, recondens quod ei bene placuerit: vt non cùm venero, tunc collectæ fiant.

---

46 ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν· ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.

47 ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ.

48 οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι·

49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

50 τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ.

51 ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· † πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα,

52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.

53 δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν.

54 ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.

55 ποῦ σου θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου ᾅδη, τὸ νῖκος;

56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος.

57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.

58 ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν κυρίῳ.

ις΄.

1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε.

2 κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ᾽ ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων, ὅ, τι ἐὰν εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται.

מיותותא הידין תהוא [f] מלתא הידכתיבא [g] דאתבלע [h] מותא [i] בזכותא׃ 55 [k] איכו [l] עוקסך מותא ואיכא הי [m] זכותכי שיול׃ 56 עוקסה דין דמותא [n] חטיתא הי וחילא דחטיתא נמוסא הו׃ 57 [o] טיבו דין לאלהא דיהב לן [p] זכותא ביד מרן ישוע משיחא׃ 58 [q] מכיל אחי וחביבי הוו [r] משררין ולא תהוון [s] מתתזיעין אלא הוו [t] מתיתרין [u] בכלזבן בעבדה דמריא כד ידעין אנתון [x] דעמלכון לא הוא [y] סריק במריא׃

דחד בשבא דחמשא דבתר [a] דנחא כו קפלאון יו

1 על מדם דין דמתכנש לקדישא איכנא דפקדת [b] לעדתא דגלטיא הכנא אף אנתון עבדו׃ 2 בכל חד [c] בשבא אנש אנש מנכון בביתה [d] סאם ונטר הו מדם [e] דמטא באידוהי דלא מא [g] דאתית הידין נהוון גביתא׃

[f] מלל [g] בלע [h] מות [i] בנצח מן זכא [k] איכה [l] עוקץ [m] זכא נצח [n] חטא [o] לחן פ בנצח ע על-כן [r] שרר עמד [s] זוע [t] יתר [u] בכל עת [x] עמל [y] ריק או שוא [a] רכת זרח [b] לעדות [c] בשבת [d] סום [e] מטא [f] יד [g] אתא

[illegible]

3 ‡ *Quum autem aduenero quos elegeritis, mittam cum epistola vt perferant gratiam vestram ad Ourischlem.*

4 ‡ *Quod si fuerit dignum opus vt & ego proficiscar, mecum etiam proficiscentur.*

5 ‡ *Veniam autem ad vos quum transiero per Macedoniam, siquidem in Macedoniam transiturus sum.*

6 ‡ *Quinetiam fortasse apud vos permanebo, aut hybernabo apud vos, vt vos adhæreatis mihi quocunque proficiscar.*

7 ‡ *Nolo nunc quasi viam transiturus vos inuisere; spero enim me aliquantum tempus commoraturum apud vos, si Dominus meus permiserit mihi.*

8 ‡ *Namque permansurus sum Ephesi vsq; ad Pentecosten.*

9 ‡ *Siquidem ostium magnum patet mihi plenum operosis factis; & aduersarij multi.*

10 ‡ *Quòd si venerit ad vos Timotheus, videte vt absq; metu sit apud vos: opus enim Domini operatur, vt & ego.*

11 ‡ *Ne quis igitur eum despiciat, sed adhæreatis ei cum pace, vt veniat ad me: præstolor enim eum cum fratribus.*

12 ‡ *De Apollou autē fratre meo, multum efflagitaui ab eo, vt veniret ad vos cum fratribus, & nunc non fuit voluntas eundi ad vos; sed quum erit ei locus, veniet ad vos.*

Feria III. hebdomadis IIII. Ieiunij.

13 ‡ *Expergiscimini, & state in fide; præbete vos viros, & fortes estote.*

14 ‡ *Omniáque placita vestra cum charitate fiant.*

15 ‡ *Vos autem rogo fratres mei, pro domo Stephanæ: quippe quam nostis esse primitias Acaiæ, séque exposuisse in ministerium sanctorum.*

16 ‡ *Vt & vos dicto audientes sitis huiusmodi, & vnicuique laboranti cum eis, & adiuuanti.*

17 ‡ *Gaudeo verò de aduentu Stephanæ, & Fortunati & Achaici, quoniam quod vobis deerat apud me, ipsi suppleuerunt.*

18 ‡ *Siquidem refocillauerunt spiritū meum ac vestrū. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt.*

---

3 וּמָא דַאתִית לְאִילֵין דִּתְבַּיּין אַנְתּוּן לְהוֹן אֲשַׁדַּר בְּאִגַּרְתָּא דְנוֹבְלוּן טַיבוּתְכוֹן לְאוֹרִישְׁלֵם׃
4 אִן דֵּין שָׁוֵא הוּ סוּעֲרָנָא דְאַף אֲנָא אֵזַל אַף עַמִּי נֵאזְלוּן׃ 5 אָתֵא אֲנָא דֵּין לְוָתְכוֹן מָא דְעֶבְרֵת מֶן מַקְדּוּנִיָא
עָבַר אֲנָא לֵה גֵּיר לְמַקְדּוּנִיָא׃ 6 וְכְבַר אַף לְוָתְכוֹן אֶקְוֵא אוֹ אַסְתֵּא לְוָתְכוֹן דַּאנְתּוּן תְּלַווּנָנִי לְאַתַר דְּאָזֵל אֲנָא׃
7 לָא צָבֵא אֲנָא דְהָשָׁא אַיךְ עָבַר אוּרְחָא אֶחְזֵיכוֹן מְסַבַּר אֲנָא גֵּיר דְאוּחַר זַבְנָא לְוָתְכוֹן אִן מָרִי מַפֵּס לִי׃
8 מְקַוֵּא אֲנָא גֵּיר בְּאֶפֶסוֹס עַדְמָא לְפֶנְטִיקוּסְטִא׃ 9 תַּרְעָא גֵּיר רַבָּא אֶתְפְּתַח לִי דַּמְלֵא סוּעְרָנָא וְסַקוּבְלָא
סַגִּיאִין׃ 10 אִן דֵּין נֵאתֵא צַאידִיכוֹן טִימָתָאוֹס חֲזַו דְּדְלָא דְּחֶלְלָא נֶהֱוֵא לְוָתְכוֹן עֲבָדָא גֵּיר דְּמָרְיָא פָּלַח אַבְוָתִי׃
11 לְמָא הָכִיל אֱנָשׁ נְשׁוּטִיוּתִי אֶלָּא לְוָאוּהִי בִּשְׁלָמָא דְנֵאתֵא לְוָתִי מְקַוֵּא אֲנָא לֵה גֵּיר עַם אַחֵא׃

³ * Cùm autem præsens fuero : quos probaueritis per epistolas, hos mittam perferre gratiam vestram in Ierusalem.

⁴ * Quod si dignum fuerit vt & ego eam: mecum ibunt.

⁵ * Veniam autem ad vos, cùm Macedoniam pertransiero. nam Macedoniam pertransibo.

⁶ * Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hyemabo: vt vos me deducatis quocunque iero. B

⁷ * Nolo enim vos modò in transitu videre. spero enim me aliquantulum temporis manere apud vos, si Dominus permiserit.

⁸ * Permanebo autem Ephesi vsque ad Pentecosten.

⁹ * Ostium enim mihi apertum est magnum & euidens: & aduersarij multi.

¹⁰ * Si autem venerit Timotheus, videte vt sine timore sit apud vos. opus enim Domini operatur, sicut & ego.

¹¹ * Nequis ergo illum spernat. deducite autem illum in pace: vt veniat ad me. expecto enim illum cum fratribus.

¹² * De Apollo autem fratre vobis notum facio, quoniam multum rogaui eũ, vt veniret ad vos cum fratribus: & vtique non fuit voluntas eius, vt nunc veniret. veniet autem cùm ei vacuum fuerit.

¹³ * VIGILATE, state in fide, viriliter agite, & confortamini.

¹⁴ * Omnia † vestra in charitate fiant. *(marg.: enim)*

¹⁵ * Obsecro autem vos fratres, nostis domum Stephanæ & Fortunati, † quoniã sunt primitiæ Achaię, & in ministerium sanctorum ordinauerunt seipsos. *(marg.: & Achaici)*

¹⁶ * Vt & vos subditi sitis eiusmodi, & omni cooperanti & laboranti.

¹⁷ * Gaudeo autem in pręsentia Stephanæ & Fortunati & Achaici, quoniam id quod vobis deerat, ipsi suppleuerunt. D

¹⁸ * Refecerunt enim & meum spiritum & vestrum. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt.

3 * ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ.

4 * ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.

5 * ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι.

6 * πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι.

7 * οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν, ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέπῃ.

8 * ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς.

9 * θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 * ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ.

11 * μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

12 * περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 * Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.

14 * πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 * παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς·

16 * ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.

17 * χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.

18 * ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

---

12 מַן אַפְּלוֹ דֵּין אַחִי סַגִּי בְּעִית מֶנֵּה דְּנֵאתֵא לְוָתְכוֹן עַם אַחֵא וַכְבַר לָא הֲוָא צֶבְיָנָא דְּנֵאתֵא לְוָתְכוֹן אֶמַתַי דֵּין דְּנֶהֱוֵא לֵהּ אַתְרָא אָתֵא לְוָתְכוֹן ׃ דיום תְּלָתָא דְּשַׁבְּתָא דַּארְבְּעָא דְּצוֹמָא כז

13 אֶתְתְּעִירוּ וְקוּמוּ בְּהַימָנוּתָא אֶתְגַּבְּרוּ וֶאתְחַסְנוּ ׃ 14 וְכֻלְּהֵין צֶבְוָתְכוֹן בְּחוּבָּא נֶהֶוְיָן ׃

15 בָּעֵא אֶנָא דֵּין מֶנְכוֹן אַחַי עַל בַּיתָא דְּאסְטֶפָנַא מֶטֻל דְּיָדְעִין אַנְתּוֹן דְּהֶנוּן אֶנוּן רֵישִׁיתָא דַּאכַאִיַא וְסָמוּ נַפְשְׁהוֹן לְתֶשְׁמֶשְׁתָּא דְּקַדִּישֵׁא ׃ 16 דְּאָף אַנְתּוֹן תֶּהֱווֹן מֶשְׁתַּמְעִין לַאילֵין דְּהָכַנָא אֶנוּן וַלְכֻלְנָשׁ דְּלָאֶא עַמַּן וַמְעַדַּר ׃

17 חָדֵא אֶנָא דֵּין בְּמֵאתִיתֵה דְּאסְטֶפָנַא וַפְּרְטוּנָטוּס וְדַאכַאִיקוּס דְּמֶדֶם דְּבַצַּרְתּוּן לְוָתִי הֶנוּן מַלִּיו ׃

18 אֲנִיחוּ גֵּיר רוּחִי דִּילִי וְדִילְכוֹן הָוֵיתוֹן הָכִיל מֶשְׁתַּוְדְעִין לַאילֵין דְּהָכַנָא אֶנוּן ׃

ᵖ בְּעָא שאל ᑫ אֶתָא ʳ ועתה
ᵃ צֶבְיָא ᵃ צוּם ᵇ עוּר
ᶜ קוּם ᵈ הַימֶן ᵉ גְּבַר
ᶠ חַסֵן עזז או חזק ᵍ צְבָא
ʰ באהבה ⁱ חֲוָא ᵏ ראשית
ˡ סוּם ᵐ שַׁמֵּשׁ ⁿ שְׁמַע
ᵒ לְאָא כמו לאה ᵖ עֲדַר עזר
ᑫ אֲתָא ʳ בְּצַר חסר ˢ מְלָא

19 ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܥܕܬܐ ܟܠܗܝܢ ܕܒܐܣܝܐ.
ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܣܓܝ ܒܡܪܢ: ܐܩܘܠܣ
ܘܦܪܝܣܩܠܐ. ܥܡ ܥܕܬܐ ܕܒܒܝܬܗܘܢ: 20 ܫܐܠܝܢ
ܒܫܠܡܟܘܢ ܐܚܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ.
ܚܕ ܠܚܕ ܒܢܘܫܩܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. 21 ܫܠܡܐ ܒܟܬܒܬ
ܐܝܕܝ ܕܦܘܠܘܣ. 22 ܡܢ ܕܠܐ ܪܚܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ
ܡܫܝܚܐ ܢܗܘܐ ܚܪܡ: ܡܪܢ ܐܬܐ.
23 ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡܟܘܢ.
24 ܘܚܘܒܝ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܒܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ
ܐܡܝܢ ✣ ✣ ✣

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܠܘܬ ܩܘܪܢܬܝܐ:
ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܡܩܕܘܢܝܐ
ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕܝ ܛܝܡܬܐܘܣ ✣

19 *Postulant pacem vestram*, [salutant vos] *ecclesiæ omnes quæ sunt in Asia. Salutant vos plurimum in Domino nostro Akaulas & Priskella cum ecclesia quæ est in ædibus ipsorum.*

20 *Salutant vos omnes fratres. Salutate inuicem osculo sancto.*

21 *Salutatio per scripturam manus meæ Pauli.*

22 *Quisquis non amat Dominũ nostrum Jeschua Meschicho, anathema sit. Moran-Etho* [Dominus noster venit.]

23 *Gratia Domini nostri Jeschua Meschicho sit vobiscum.*

24 *Et charitas mea cum vobis omnibus in Meschicho Jeschua. Amin.*

Epistolæ ad Corinthios primæ quæ scripta est Philippis Macedonię, & missa est per manus Timothei, FINIS.

---

19 שָׁאֲלָן בִּשְׁלָמְכוֹן [a] עִדְתָּא כֻּלְּהֵין דְּבְאַסְיָא שָׁאֲלִין בִּשְׁלָמְכוֹן סַגִּי בְּמָרַן אַקוּלַס וּפְרִיסְקִלָא עִם [a] עִדְתָּא דִּבְבֵיתְהוֹן ׃
20 שָׁאֲלִין בִּשְׁלָמְכוֹן אַחַיִן כֻּלְּהוֹן שַׁאֲלוּ בִּשְׁלָמָא חַד לְחַד [b] בְּנוּשְׁקְתָא קַדִּישְׁתָּא ׃
21 שְׁלָמָא בִּכְתָבַת [c] אִידַי דְּפּוֹלוֹס ׃

[a] ועדות ג קהל
[b] נקש
[c] עיי אדוהינו כוא

PROLOGVS IN SECVNDAM EPISTOLAM AD CORINTHIOS.

IN secunda ad Corinthios epistola quasi in parte superiori post tribulationũ suarum relationes reddit causas, quare ad eos secundò nõ ierit; quoniam nõ leui mutatione cõsilij fecisse se asserit: sed ne aduentu suo tristitiam incurreret, cùm in peccato permanere discipulos reperisset. Deinde post agnitos fructus pœnitentiæ, reconciliat eum ecclesiæ, quem in prima propter fornicationem à consortio sanctorum iusserat amoueri. Tertiò contra pseudoapostolos officij sui dignitatem tuetur, & noui testamenti ministros tantò anteire gratia ostendit, quantò Euangelium est Lege præstantius. Immoratur etiam in causa illa plurimùm quam breuiter in prima contigerat, vt prompto ac libenti animo necessaria præsen-

[19] * Salutant vos †ecclesiæ Asiæ: Salutant vos in Domino multum, Aquila & Priscilla cum domestica sua ecclesia †.
[20] * Salutant vos omnes fratres. Salutate inuicem in osculo sancto.
[21] * Salutatio mea manu Pauli.
[22] * Siquis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema: Maranatha.
[23] * Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum.
[24] * Charitas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

(marg.: omnes; apud quos & hospi-tor.)

Ad Corinthios prior, missa fuit è Philippis, per Stephanam & Fortunatum, & Achaicum, & Timotheum.

19 * ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς ἀσίας· ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ ἀκύλας καὶ πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.
20 * ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες· ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
21 * ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου.
22 * εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν, ἤτω ἀνάθεμα· μαρὰν ἀθά.
23 * ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.
24 * ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ἀμήν.

πρὸς κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων διὰ στεφανᾶ καὶ φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ καὶ τιμοθέου.

---

[22] מַן דְּלָא רָחֵם לְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא נֶהֱוֵא חֲרֵם [d] מָרַן אֶתָא׃ [23] [e] טַיבוּתֵהּ דְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא עַמְּכוֹן׃
[24] [f] וְחוּבִּי עַם כֻּלְכוֹן בַּמְשִׁיחָא יֵשׁוּעַ אַמִּין׃

[d] אדונינו בוא [e] טוב [f] ואהבתי

שְׁלֶמַת [g] אֶגַּרְתָּא דַלְוָת קוֹרִנְתָיֵא קַדְמָיתָא [h] דְּאֶתְכַּתְבַת בְּפִילִיפּוֹס דְּמַקֶדוֹנִיַא [i] וְאֶשְׁתַּדְּרַת בְּאִידַי [k] טִימָתֵאוֹס

[g] אגרת [h] כתב [i] שדר שלח [k] בידי

præsentis vitæ non habentibus largiantur, & vtilitate spiritualis commercij commutent præsentia cum futuris, atque abundantia sua sanctorum inopiam suppleant; vt vicissim eorum inopia sanctorum abundantia suppleatur. In fine repetit quòd superius contra Pseudoapostolos egerat; & iactationem eorum prædicationésque de se gloriosas, vel collata antiquitate generis, vel catalogo iniuriarum ac periculorum suorum euacuat. Dicítque eos operarios subdolos qui ad imitationem sathanæ transfigurentur in Apostolos Christi, sub prædicationis spe, lucra pecuniaria quæque sectantes.

ARGVMENTVM.

POST *actam à Corinthijs pœnitentiam, consolatoriam scribit eis epistolam Apostolus à Troade per Titum: & collaudans eos hortatur ad meliora, contristatos quidem eos, sed emendatos ostendens.*

[illegible]

EPISTOLA AD CORINTHIOS SECUNDA:

GUIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Matutinis Sabbathi Annuntiationis.

CAP. I.

1 PAULUS *Apostolus Jeschua Meschicho per voluntatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, & omnibus sanctis qui sunt in universa Achaia;* 2 *Gratia vobiscum & pax à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jeschua Meschicho.* 3 *Benedictus Deus ipse Pater Domini nostri Jeschua Meschicho pater miserationũ, & Deus omnis consolationis:* 4 *Qui consolatur nos in omnibus afflictionibus nostris, ut & nos possimus consolari eos qui sunt in omnibus afflictionibus per illam consolationem qua nos consolatur Deus.* 5 *Nam quemadmodum abundant in nobis perpessiones Meschicho, sic & per Meschicho abundat consolatio nostra.* 6 *Siue autem affligimur pro vestri consolatione, ac pro vestra salute affligimur: siue consolationem accipimus, id fit, ut consolationem accipiatis, & sit in vobis perseuerantia qua sustineatis perpessiones illas, quas & nos patimur.* 7 *Ac spes nostra pro vobis firma est: scimus enim quòd si participes estis passionũ, participes quoq; eritis consolationis.*

Dominica IIII. post Epiphaniam.

8 *Volumus enim vos scire fratres mei, de oppressione quæ nobis accidit in Asia, quoniã maiorem in modum oppressi fuimus supra vires nostras, adeò ut vita nostra propè abijcienda fuerit.* 9 *Et hac de causa sententiam mortis ferebamus, ne esset nobis spes in nobismetipsis, sed in Deo illo qui excitat mortuos.* 10 *Qui à morte violenta nos liberauit, & adhuc speramus nos liberatum iri ab eo cum auxilio deprecationis vestræ pro nobis.* 11 *Ut sit donum eius apud vos gratia quæ facta est pro multis, ut multi gratias ei agant pro nobis.*

אגרתא דלות קורנתיא דתרתין

צפרא דשבתא דסכרתא א קפלאון א

פולוס שליחא דישוע משיחא בצבינה דאלהא וטימתאוס אחא לעדתא דאלהא דאית בקורנתוס ולכלהון קדישא דאית באכאיא כלה׃ 2 טיבותא עמכון ושלמא מן אלהא אבון ומן מרן ישוע משיחא׃

3 מברך הו אלהא אבוהי דמרן ישוע משיחא אבא דרחמא ואלהא דכל בויאא׃

4 הו דמבייא לן בכלהון אולצנין דאף חנן נשכח נבייא לאילין דבכל אולצנין אנון בהו בויאא דחנן מתביאינן מן אלהא׃ 5 איכנא גיר דמתיתרין בן חשוהי דמשיחא הכנא ביד משיחא מתיתר אף בויאן׃

a של בשנרה
b צבא c וקהל d מן
e ברך f ביא נחם
g אלץ h שכח יכול i ביא
k יתר l חשש m נחמתנו

EPISTOLA PAVLI AD CORINTHIOS SECVNDA.

CAP. I.

PAVLVS Apostolus Iesu Christi per voluntatē Dei, & Timotheus frater: ecclesiæ Dei quę est Corinthi, cum omnibus sanctis qui sunt in vniuersa Achaia: 1

Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Iesu Christo. 2

Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis; 3

Eph. 1. b. 1. Pet. 1. a.

Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: vt possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt, per exhortationem, qua exhortamur & ipsi à Deo. 4

Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra. 5

Siue autē tribulamur, pro vestra exhortatione & salute*: siue exhortamur pro vestra exhortatione & salute, quæ operatur* tolerantiam earundem passionum quas & nos patimur: 6

Siue cōsolamur pro vestra consolatione. In tol.

†Et spes nostra firma †est pro vobis: scientes † quòd sicut socij passionū estis, sic eritis & consolationis. 7

Vt sit quoniā

Non enim volumus ignorare vos fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum grauati sumus supra virtutem, ita vt tæderet nos etiam viuere. 8

Sed ipsi in nobisipsis responsum mortis habuimus, vt non simus fidentes in nobis, sed in Deo qui suscitat mortuos. 9

Qui de tantis periculis nos eripuit & eruit: in quem speramus, quoniam & adhuc eripiet, 10

Adiuuantibus & vobis in oratione pro nobis: vt ex multarum personis facierum, eius quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis. 11

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ἐπιστολὴ δευτέρα.

κεφ. α΄.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ ἀχαΐᾳ·

2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

3 εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως·

4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

5 ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.

6 εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, καὶ σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν·

7 καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας. εἰδότες ὅτι ὥσπερ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως.

8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν.

9 ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς·

10 ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,

11 συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν.

6 אפן דין מתאלצינן על אפי בויאכון הו ועל אפי חייכון מתאלצינן ואן מתביאינן מטל דאנתון תתביאון ותהוא בכון חפיטותא דתסיברון אנון לחשא הנון דאף חנן חשינן להון ׃ 7 וסברן דעליכון שרירהו ידעינן גיר דאן שותפין אנתון בחשא שותפין אנתון אף בבויאא ׃

חר בשבא דד דבתר דנחא ב

8 צבינן דין דתדעון אחי על אולצנא דהוא לן באסיא דרורבאית אתאלצן יתיר מן חילן עדמא דקריבין הוין חיין למתשלקו ׃ 9 ועל הלין פסקן מותא דלא נהוא לן תוכלנא על נפשן אלא על אלהא הו דמקים מיתא ׃ 10 הו דמן מותא חסינא פרקן ותוב מסברינן דפרק לן במעדרנותא דבעותכון דעל אפין ׃ 11 דתהוא מוהבתה דלותן טיבותא דעבידא באפי סגיאא וסגיאא נודון לה על אפין ׃

אלץ חוא בוא נחם
השתדלות תמידה
סבר סבל חשש ירע
חברים מן שתף בנחמה
רנח זרח צבא ירע
אלץ מאוד אלץ
חיא טלק שלך
פסק חקק מות
הקוה מן תכל ירא

12 * *Nam gloriatio nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ, quòd cum simplicitate, & synceritate, & gratia Dei versati sumus in mundo, non autem cum sapientia corporis, atque vberius apud vosipsos.*

13 * *Non enim alia scribimus vobis, quàm quæ scitis & agnoscitis. Spero autem quòd ad finem vsque vos agnoscetis.*

14 * *Sicut & agnouistis modicum ex multo* [ex parte] *nos esse gloriationem vestram, vt & vos nostram in die Domini nostri Jeschua Meschicho.*

15 * *Et hac fiducia volui prius venire ad vos, vt geminatè accipiatis gratiam:*

16 * *Et per vos transire in Macedoniam, & rursus ex Macedonia ad vos venire, & à vobis deduci in Jihoudæam.*

17 * *Hoc igitur quum cogitaui, num tanquàm temerarius cogitaui? aut num carnis sunt ea quæ cogito? siquidè oportet in his esse Etiam, Etiam, & Non Non.*

18 * *Fidelis est Deus quòd sermo noster ergà vos non fuit Etiam, & Non.*

19 * *Nam Filius Dei Jeschua Meschicho, qui per nos vobis prædicatus est per me, & Syluanum, & Timotheum non fuit Etiam, & Non, sed Etiam fuit in eo.*

20 * *Omnes enim promissiones Dei per Meschicho sunt Etiam: ideò per ipsum damus Amin ad gloriam Dei.*

21 * *Deus autem confirmat nos vobiscum per Meschicho illum qui & ipse vnxit nos:*

22 * *Et obsignauit nos, deditque arrabonem spiritus sui in cordibus nostris.*

Feria v. hebdomadis IIII. Ieiunij.

23 * *Ego verò testor Deum per animã meam, quòd parcens vobis non venerim Corinthum.*

24 * *Non quòd simus domini fidei vestræ, sed adiutores sumus gaudij vestri. nam ipsa fide statis.*

CAP. II.

1 H*Oc autem decreui apud me non iterum cum mæstitia venire ad vos.*

---

12 שובהרן גיר הנו סהדותא דרעינן דבפשיטותא ובדכיותא ובטיבותא דאלהא אתהפכן בעלמא ולא בחכמתא דפגרא ויתיראית לותכון דילכון ׃ 13 לא הוא אחרנין כתבינן לכון אלא אילין דידעין אנתון אף משתודעין אנתון ׃ מסכינא אנא דין דעדמא לאחריתא תשתודעון ׃ 14 איכנא דאף אשתודעתון קליל מן סגי דשובהרכון חנן איך דאף אנתון דילן ביומה דמרן ישוע משיחא ׃ 15 ובהנא תוכלנא צבא הוית מן קדים דאתא לותכון דאעיפאית תקבלון טיבותא ׃ 16 ואעבר עליכון למקדוניא ותוב מן מקדוניא לותכון אתא ואנתון תלווני ליהוד ׃ 17 הדא הכיל דאתרעית למא איך מסרהבא אתרעית או דלמא דבסר אנין אילין דמתרעא אנא מטל דנהוא בהין אין אין ולא לא ׃

y התהלתנו z עדות a רעא b בתמימות c דכא זכה d ובחן e חפך f יתר g כתב h אשתודע מן ידע i בושת k התהלכם מן שבהר l בטחון m חוא n אתא o ככפל מן עף p חן q עבר r ועוד s אתא

12 * Nam gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ, quòd in simplicitate †& synceritate Dei, & nõ in sapientia carnali, sed in gratia Dei conuersati sumus in hoc mundo: abundantiùs autem ad vos.

[margin: cordis]

13 * Non enim alia scribimus vobis, quàm quæ legistis & †cognoscitis. Spero autem quòd vsque in finem cognoscetis.

[margin: cognouistis]

14 * Sicut & cognouistis nos ex parte, quia gloria vestra sumus, sicut & vos nostra in die Domini nostri Iesu Christi.

15 * Et hac confidentia volui priùs venire ad vos, vt secundam gratiam haberetis:

16 * Et per vos †trãsire in Macedoniam, & iterum à Macedonia † venire ad vos, & à vobis deduci in Iudæam.

[margin: transire; venirem]

17 * Cùm ergo hoc voluissem, nunquid leuitate vsus sum? Aut quæ cogito, secundùm carnem cogito, vt sit apud me EST EST, & NON NON? D

18 * Fidelis autem Deus, quia sermo noster qui fuit apud vos, nõ est in illo EST, & NON†.

[margin: sed est in illo EST.]

19 * Dei enim filius Iesus Christus, qui in vobis, per nos prædicatus est; per me & Syluanum & Timotheum, non fuit †EST, & NON; sed EST in illo fuit.

[margin: in illo EST.]

20 * Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo EST: ideò & per ipsum, Amé Deo, ad gloriam †nostram.

[margin: vestram]

21 * Qui autem cõfirmat nos vobiscum in Christo, & qui vnxit nos, Deus:

22 *† Qui & signauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.

[margin: & qui signauit]

23 * Ego autem testem Deum inuoco in animam meam, quòd parcens vobis non veni vltrà Corinthum.

24 * Non quia dominamur fidei vestræ: sed adiutores sumus gaudij vestri. nam fide statis.

CAP. II.

1 Statui autem hoc ipsum apud me, ne iterum in tristitia venirem ad vos. A

---

12 * ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ᾽ ἐν χάριτι θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ· περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.

13 * οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ ἃ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε·

14 * καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμὲν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.

15 * καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε,

16 * καὶ δι᾽ ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν ἰουδαίαν.

17 * τοῦτο οὖν βουλόμενος, μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι· ἵνα ᾖ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὒ οὔ;

18 * πιστὸς δὲ ὁ θεὸς, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ.

19 * ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι᾽ ἐμοῦ καὶ σιλουανοῦ καὶ τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ· ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν.

20 * ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι τοῦ θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι᾽ ἡμῶν.

21 * ὁ δὲ βεβαιῶν ὑμᾶς σὺν ἡμῖν εἰς χριστὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, θεός.

22 * ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 * Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς κόρινθον.

24 * οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν. τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

β΄.

1 * Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν.

---

18 מְהַימַן הוּ אֱלָהָא דְלָא הֲוָת [a] מֶלְתַּן דַלְוָתְכוֹן אִין וְלָא ׃ 19 בְּרֵה גֵיר דַאלָהָא יֵשׁוּע מְשִׁיחָא הוּ [b] דְבְאִידַן [c] אֶתְכְּרֶז לְכוֹן בִּי וּבְסִלְוָנוֹס וּבְטִימָתָאוֹס לָא הֲוָא אִין וְלָא אֶלָּא אִין הֲוָא בֵּה ׃ 20 כֻּלְהוֹן גֵיר [d] מוּלְכָנוּהִי דַאלָהָא בֵּה הוּ [e] אַמִין [f] לְתֶשְׁבּוּחְתֵּה דַאלָהָא ׃ 21 אֱלָהָא הוּ דֵין [g] מְשַׁרֵר לַן עַמְכוֹן בַּמְשִׁיחָא בַּמְשִׁיחָא אִין הֲוָא מֶטֻל הָנָא בְאִידֵה יַהֲבִינַן הוּ דְהוּ [h] מְשַׁחַן ׃ 22 [i] וְחַתְמַן וִיהַב [k] רַהֲבוֹנָא דְרוּחֵה [l] בְלֶבַּוָתַן ׃ 23 אֶנָא דֵין לַאלָהָא [b] מַסְהֵד אֲנָא עַל נַפְשִׁי דְמֶטֻל [c] דְחָאֶס אֲנָא עֲלַיכוֹן לָא [f] אֶתִית לְקוֹרִינְתָוֹס ׃ 24 לָא הֲוָא מֶטֻל דְמָרֵי [g] הֵימָנוּתְכוֹן חֲנַן אֶלָּא [h] מְעַדְרָנֵא חֲנַן [i] דְחַדְוַתְכוֹן [k] בְּהַימָנוּתָא הוּ גֵיר [l] קָיְמִין אַנְתּוֹן ׃

קפלאון ב

[r] דְנֵת דֵין הָדָא בְנַפְשִׁי דְלָא תּוּב בְּכְרִיוּתָא אֶתֵא לְוָתְכוֹן ׃

[a] מלל [b] בדינו [c] כרז [d] מלך [e] יהב [f] שבח [g] מכין [h] משח [i] חתם [k] ערבון ו בלבותינו [a] צום העניה [b] מעידמן סהד [e] חוס [f] אתא [g] הימן [h] עדר עזר [i] שמחתכם מן חדא [k] הימן [l] קום

2 * Nam ſi ego mœrore vos afficiam, ecquis exhilarabit me, niſi is quem mœrore affecero?

3 * Et hoc ſcripſi vobis, ne quum venerim mœrore me afficiant ea, ex quibus oporteret me gaudio demulceri: confido autem de vobis quòd gaudium meum omnium veſtrum ſit.

4 * Et ex multa oppreſſione & anxietate cordis hæc ſcripſi vobis cum lachrymis multis, non vt mœrore afficeremini, ſed vt cognoſceretis charitatē vehementem quam habeo erga vos.

5 * Quòd ſi quis triſtitia affecit, non me triſtitia affecit, ſed propemodum vos omnes, ne grauiori ſermone in vos vtar.

6 * Sufficit autem ei hæc obiurgatio, quæ facta eſt à pluribus.

7 * Proinde è diuerſo oportet vt remittatis ei, eúmque conſolemini, ne fortè vehementiori animi ægritudine abſorbeatur qui eſt huiuſmodi.

8 * Proptereà rogo vos vt confirmetis in eum charitatem veſtram.

9 * Ideò enim ſcripſi, vt & experimento cognoſcam an in omnibus dicto audientes mihi ſitis.

10 * Cui verò remittitis, & ego: Nam & ego quod remiſi, propter vos remiſi in perſona

11 Meſchicho. * Ne calumnia nos deferat Satanas. Nouimus enim cogitationes eius.

In conſecratione Chriſmatis.

12 * Porrò quũ veniſſem Troadem in Euangelium Meſchicho, & apertũ eſſet mihi oſtium per Dominum:

13 * Non habui requiem in ſpiritu meo, quòd non inuenerim Titum fratrem meum; ſed dimiſi eos, & abij in Macedoniam.

14 * Deo autem gratia qui ſemper ſpecimen edit nobis per Meſchicho, ac per nos patefacit odorem cognitionis ſuæ in omni loco.

15 * Suauis enim odor ſumus Deo per Meſchicho in his qui ſeruantur, & in his qui

16 pereunt. * His quidem odor mortis ad mortem, illis verò odor vitæ ad vitam. Et ad

17 hæc quis erit idoneus? * Non enim ſumus vt cæteri, qui miſcent, [cauponantur] ſermonem Dei, ſed velut ex ſynceritate, & tanquam ex Deo coram Deo per Meſchicho loquimur.

2 ‡ Si enim ego contriſto vos: & quis eſt qui me lætificet, niſi qui contriſtatur ex me?

3 ‡ Et hoc ipſum ſcripſi vobis: vt non cùm venero, triſtitiam ſuper triſtitiam habeam, de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium, omnium veſtrum eſt.

4 ‡ Nam ex multa tribulatione & anguſtia cordis ſcripſi vobis per multas lachrymas; non vt contriſtemini: ſed vt ſciatis, quam charitatem habeam abundantiùs in vobis.

5 ‡ Si quis autem contriſtauit†, non me contriſtauit: ſed ex parte, vt non onerem omnes vos. [me]

6 ‡ Sufficit illi qui eiuſmodi eſt, obiurgatio hæc quæ fit à pluribus.

7 ‡ Ita vt econtrariò magis donetis & conſolemini, ne fortè abundantiori triſtitia abſorbeatur qui eiuſmodi eſt.

8 ‡ Propter quod obſecro vos vt confirmetis in illum charitatem.

9 ‡ Ideo enim & ſcripſi†, vt cognoſcam experimentum veſtrum, an in omnibus obedientes ſitis. [vobis]

10 ‡ Cui autem aliquid† donaſtis: & ego. Nam & ego quod donaui, ſiquid donaui, propter vos in perſona Chriſti: [donatis]

11 ‡ Vt non circumueniamur à ſatana. non enim ignoramus cogitationes eius.

12 ‡ CVM veniſſem autē Troadem propter Euangelium Chriſti, & oſtium mihi apertum eſſet in Domino:

13 ‡ Non habui requiem ſpiritui meo, eò quòd non inuenerim Titum fratrem meum; ſed valefaciens eis, profectus ſum in Macedoniam.

14 ‡ Deo autē gratias, qui ſemper triumphat nos in Chriſto Ieſu, & odorem notitiæ ſuæ manifeſtat per nos in omni loco.

15 ‡ Quia Chriſti bonus odor ſumus Deo in ijs qui ſalui fiunt, & in ijs qui pereunt.

16 ‡ Alijs quidem odor mortis in mortem: alijs autem odor vitę in vitam. Et ad hęc quis tam idoneus?

17 ‡ Non enim ſumus ſicut plurimi, adulterantes verbū Dei, ſed ex ſynceritate, ſed ſicut ex Deo, coram Deo, in Chriſto loquimur.

C

2 ‡ εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;

3 ‡ καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ ἀφ᾽ ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ, πάντων ὑμῶν ἐστιν.

4 ‡ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν, διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 ‡ εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ᾽ ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς.

6 ‡ ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων.

7 ‡ ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος.

8 ‡ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην.

9 ‡ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.

10 ‡ ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι, δι᾽ ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ·

11 ‡ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 ‡ Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ·

13 ‡ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς μακεδονίαν.

14 ‡ τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι᾽ ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ·

15 ‡ ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις.

16 ‡ οἷς μὲν ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;

17 ‡ οὐ γάρ ἐσμεν, ὡς οἱ λοιποί, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ᾽ ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν χριστῷ λαλοῦμεν.

10 לְמַן דַּאנְתוּן דֵּין שָׁבְקִין אַנְתוּן אַף אֶנָא אַף אֶנָא גֵּיר מֶדֶם דְּשֶׁבְקֶת מֶשַׁלְתְכוּן הו שֶׁבְקֶת בְּפַרְצוּפֵהּ דַּמְשִׁיחָא ׃
11 דְּלָא נֶעְלְבַן סָטָנָא יָדְעִינַן גֵּיר מַחְשַׁבְתֵּהּ ׃ דְקוּדְשׁ מוֹרִין ד
12 כַּד אֶתִית דֵּין לַטְרוֹאוֹס בַּסְבַרְתֵּהּ דַמְשִׁיחָא וְאֶתְפְּתַח לִי תַּרְעָא בְּמָרְיָא ׃ 13 לָא הֲוָא לִי נְיָחָא בְּרוּחִי דְּלָא אֶשְׁכְּחֶת לְטְטוֹס אָחִי אֶלָּא שְׁרִית אֶנּוּן וְנֶפְקֶת לִי לְמַקְדוֹנִיָא ׃
14 טַיְבוּ דֵּין לַאלָהָא דַּבְכֻל זְבַן חֲזָתָא עָבֶד לַן בַּמְשִׁיחָא וְגָלֵא בַן רֵיחָא דְּיִדַעְתֵּהּ בְּכֻל אֲתַר ׃
15 רֵיחָא חֲנַן גֵּיר בְּסִימָא בַּמְשִׁיחָא לַאלָהָא בְּאַילֵין דְּחָאֵין וּבְאַילֵין דְּאָבְדִין ׃
16 לְאַילֵין דְּרֵיחָא דְּמוֹתָא לְמוֹתָא וְלְאַילֵין דְּרֵיחָא דְּחַיֵּא לְחַיֵּא וְלְהָלֵין מַנוּ נְשׁוָא ׃
17 לָא הֲוֵין גֵּיר אַיְךְ שַׁרְכָּא דַּמְמַזְגִין מֶלּוֹהִי דַּאלָהָא אֶלָּא אַיְךְ דְּבַשְׁרָרָא וְאַיְךְ דְּמֶן אֱלָהָא קְדָם אֱלָהָא בַּמְשִׁיחָא מְמַלְּלִינַן ׃

ה בשבילכם ס בפני המשיח
עלב השין ידע חשב
שמן הקודש אתא
בבשורת המשיח פתח
שער נוח שבק מצא
שרא נפק יצא חן
זמן חזא ראה
ידע חיא אבד
מות יהיה ראוי מן שוא

CAP. III.

1 INcipimus etiamnum rursus ostendere vobis quid simus? aut num fortasse nos egemus vt cæteri epistolis commendatitijs quæ de nobis ad vos scribatur, aut quas commendatitias de nobis scribatis?

2 ‡ Epistola autem nostra vos estis, quæ scripta est in corde nostro, & scitur ac legitur ab vnoquoque.

3 ‡ Nostis enim vos esse epistolam Meschicho, quæ subministrata est à nobis, scripta nō atramento, sed Spiritu Dei viuentis, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carneis.

Basillij & sociorum eius.

4 ‡ Fiduciam autem huiusmodi habeo per Meschicho erga Deum.

5 ‡ Non quòd sufficientes simus cogitare quicquam tanquam ex nobisipsis, sed virtus nostra ex Deo est.

6 ‡ Qui nos dignos effecit, vt simus ministri testamenti noui, non scriptura, sed Spiritu. Scriptura enim occidit, Spiritus autem viuificat.

7 ‡ Quòd si administratio mortis in scriptura exarata est in lapidibus, fuitque in gloria, adeò vt non possent filij Jsroiel intueri faciem Mousche propter gloriam vultus eius quæ abolita est.

8 ‡ Quomodo igitur administratio Spiritus non erit potius in gloria?

9 ‡ Nam si administrationi condemnationis fuit gloria, quantò magis gloria antecellet administratio iustitiæ?

10 ‡ Quandoquidem ne glorificatum quidem fuit quod glorificatum est, in comparatione huius excellentis gloriæ.

11 ‡ Si enim quod abolitum est, in gloria fuit: multò magis quod permanet, in gloria erit?

12 ‡ Quum igitur talem habeamus spem, longè apertiùs loquimur.

13 ‡ Et non sicut Mousche qui inijciebat velamen super faciem suam, ne inspicerent filij Jsroiel in finem eius quod aboletur.

14 ‡ Sed obcæcati sunt mente sua. siquidem vsque in hodiernum diem quum testamentum vetus legitur, illud velamen perstat super eos, nec reuelatur quod per Meschicho obliteratur.

קפלאון ג

1 [a] משרינן לן תוב מן [b] דריש [c] דנחויכון מנא חנן או דלמא [d] סניקינן איך אחרנא דאגרתא דפוקדנא [e] נתכתבן לכון עלין או דאנתון תכתבון תפקדון עלין׃ 2 אגרתן דין דילן אנתון אנון דכתיבא בלבן [f] וידיעא [g] ומתקריא מן כלנש׃ 3 ידעיתון גיר דאגרתה אנתון דמשיחא [h] דאשתמשת מנן דכתיבא לא [i] בדיותא אלא ברוחא דאלהא חיא לא [k] בלוחא דכאפא אלא בלוחא דלבא דבסרא׃ 4 [b] תוכלנא דין הכנא אית לן במשיחא לות אלהא׃ 5 לו דחנן [c] ספקינן [d] דנתרעא מדם איך דמן נפשן אלא חילן מן אלהא הו׃ 6 הו דאשוין דנהוא [f] משמשנא [g] דדיתיקא חדתא לא בכתבא אלא ברוחא כתבא גיר קטל רוחא דין [i] מחיא׃

דבסיללייס [a] וכנותה ח

[a] שרי החחיל [b] עוד [c] הוא הגיד [d] סנק צרך [e] כתב [f] ידע [g] קרא [h] שמש [i] בדיו [k] בלוחי אבן [a] וחבריו [b] בטחון [c] ספק [d] רעא חשב [e] שוא עשה ראוים אנחנו [f] שמש [g] של בריה חדשה [i] חיא

CAP. III.

[1] INcipimus iterum nofmetipfos commendare? aut nunquid egemus ficut A quidam, commendatitijs epiftolis ad vos, aut ex vobis?

[2] *Epiftola noftra vos eftis, fcripta in cordibus noftris, quæ fcitur & legitur ab omnibus hominibus:

[3] *Manifeftati quoniã epiftola eftis Chrifti, miniftrata à nobis, & fcripta non atramento, fed Spiritu Dei viui: non in tabulis lapideis, fed in tabulis cordis carnalibus.

[4] *FIDVCIAM autem talem habemus per Chriftum ad Deum:

[5] *Non quòd fufficientes fimus cogitare aliquid à nobis, quafi ex nobis: fed fufficientia noftra ex Deo eft.

[6] *Qui & idoneos nos fecit miniftros noui teftamenti: non †litera, fed Spiritu. Litera enim occidit: Spiritus autem viuificat. B

Errat. fed Spiritus

[7] *Quòd fi miniftratio mortis, literis deformata in lapidibus, fuit in gloria, ita vt non poffent intendere filij Ifrael in faciem Moyfi, propter gloriam vultus eius, quæ euacuatur:

[8] *Quomodo non magis miniftratio Spiritus erit in gloria?

[9] *Nam fi miniftratio damnationis, in gloria eft: multò magis abundat minifterium iuftitiæ in gloria.

[10] *Nam nec glorificatum eft, quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam.

[11] *Si enim quod euacuatur, per gloriam eft: multò magis quod manet, in gloria C eft.

[12] *Habentes igitur talem fpem, multa fiducia vtimur.

Exo. 34. d. 35.

[13] *Et non ficut Moyfes ponebat velamen fuper faciem fuam, vt non intenderent filij Ifrael in faciem eius quod euacuatur.

[14] *Sed obtufi funt fenfus eorum. Vfq; in hodiernũ-enim' diem, idipfum velamen in lectione veteris teftimenti manet non reuelatũ (†quod in Chrifto euacuatur.)

quoniã

γ'.

[1] *Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; εἰ μὴ χρῄζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν;

[2] *ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων·

[3] *φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις.

[4] *Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν·

[5] *οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ·

[6] *ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

[7] *εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην.

[8] *πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;

[9] *εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως, δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύσει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ.

[10] *καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης.

[11] *εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

[12] *ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα·

[13] *καὶ οὐ καθάπερ μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου.

[14] *ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ, τι ἐν χριστῷ καταργεῖται.

[7] אן דין [i] תשמשתא דמותא בכתבא [k] אתרשמת בכאפא והות [l] בתשבוחתא איכנא דלא [m] נשכחון בני יסריל [n] למחר [o] בפרצופה דמושא מטל שובחא דפרצופה הו דאתבטל : [8] איכנא הכיל [p] תשמשתא דרוחא לא [q] נתיראית תהוא בשובחא: [9] אן גיר לתשמשתא [r] דחויבא הוא שובחא חד כמא [s] מתיתרי תשמשתא [t] דזדיקותא בשובחא: [10] איך הו גיר דאף לא משבחא הי [v] דאשתבחת [x] בפוחמא דהנא שובחא מיתרא: [11] אן גיר מדם [y] דאתבטל בשובחא הוא יתיראית אינא דמקוא בשובחא נהוא: [12] מטל דאית לן הכיל הנא סברא יתיראית [z] בגלא עין [a] מתדברינן: [13] ולא איך מושא [b] דרמא הוא [c] תחפיתא על אפוהי דלא [d] נחורון בני יסריל [e] בשולמה דהו דמתבטל: [14] אלא [f] אתעורו [g] במדעיהון עדמא גיר ליומנא אמתי דדיתקא עתיקתא מתקריא הי היתחפיתא קימא עליהון ולא מתגליא ובמשיחא הו מתבטלא :

[i] שמש [k] רשם [l] שבח
[m] שבח יכול [n] חור הביט
[o] בפניו של משה
[p] שמש [q] יתר [r] חוב
[s] יתר [t] צדקה [v] שבח
[x] בערך [y] בטל [z] לבטח
[a] דבר [b] רמא [c] מסוה
[d] יביטו [e] שולמא קץ
[f] עור [g] בנשמתם מן ידע

15 ܘܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ ܐܡܬܝ ܕܡܬܩܪܐ ܡܘܫܐ ܬܚܦܝܬܐ ܥܠ ܠܒܗܘܢ ܪܡܝܐ܀ 16 ܘܐܡܬܝ ܕܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܢܬܦܢܐ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܡܫܬܩܠܐ ܡܢܗ ܬܚܦܝܬܐ܀ 17 ܡܪܝܐ ܕܝܢ ܗܘܝܘ ܪܘܚܐ. ܘܐܬܪ ܕܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ ܚܐܪܘܬܐ ܗܝ܀ 18 ܚܢܢ ܕܝܢ ܟܠܢ ܒܐܦܐ ܓܠܝܬܐ ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܒܡܚܙܝܬܐ ܚܙܝܢܢ ܘܠܗ ܠܕܡܘܬܐ ܡܫܬܚܠܦܝܢܢ ܡܢ ܫܘܒܚܐ ܠܫܘܒܚܐ. ܐܝܟ ܕܡܢ ܡܪܝܐ ܪܘܚܐ܀

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܒܬܪ ܕܢܚܐ ܘ

ܩܦܠܐܘܢ ܕ

1 ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܡܐܢܐ ܠܢ ܒܗܕܐ ܬܫܡܫܬܐ ܗܕܐ ܕܐܚܝܕܝܢܢ ܐܝܟ ܪܚܡܐ ܕܗܘܘ ܥܠܝܢ܀ 2 ܐܠܐ ܐܣܠܝܢܢ ܟܣܝܬܗ ܕܒܗܬܬܐ. ܘܠܐ ܡܗܠܟܝܢܢ ܒܚܪܥܘܬܐ. ܘܠܐ ܢܟܠܝܢܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܒܓܠܝܘܬܐ ܕܫܪܪܐ ܡܚܘܝܢܢ ܢܦܫܢ ܠܟܠܗܘܢ ܪܥܝܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ܀ 3 ܘܐܢ ܕܝܢ ܡܟܣܝ ܗܘ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܝܠܢ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܒܕܝܢ ܗܘ ܡܟܣܝ܀ 4 ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܠܗܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܥܘܪ ܪܥܝܢܝܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܗܝܡܢܘܢ. ܕܠܐ ܢܕܢܚ ܠܗܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܫܘܒܚܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܕܡܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܀ 5 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܢܦܫܢ ܡܟܪܙܝܢܢ. ܐܠܐ ܠܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ ܡܪܢ. ܢܦܫܢ ܕܝܢ ܕܥܒܕܝܟܘܢ ܚܢܢ ܡܛܠ ܝܫܘܥ܀ 6 ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܕܡܢ ܚܫܘܟܐ ܢܕܢܚ ܢܘܗܪܐ. ܗܘ ܕܢܚ ܒܠܒܘܬܢ. ܕܢܬܢܗܪ ܒܝܕܥܬܐ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ. ܒܦܪܨܘܦܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀

ܕܣܗܕܐ ܙ

7 ܐܝܬ ܠܢ ܕܝܢ ܣܝܡܬܐ ܗܕܐ ܒܡܐܢܐ ܕܚܨܦܐ. ܕܪܒܘܬܐ ܕܚܝܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܬܗܘܐ ܘܠܐ ܡܢܢ܀ 8 ܒܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܡܬܐܠܨܝܢܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܡܬܚܢܩܝܢܢ. ܡܬܟܪܝܢܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܡܫܬܪܩܝܢܢ܀ 9 ܡܬܪܕܦܝܢܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܡܫܬܒܩܝܢܢ. ܡܬܡܣܟܢܝܢܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܐܒܕܝܢܢ܀ 10 ܒܟܠܙܒܢ ܓܝܪ ܡܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܒܦܓܪܢ ܡܫܩܠܝܢܢ. ܕܐܦ ܚܝܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܒܦܓܪܢ ܢܬܓܠܘܢ܀

15 *Et ad hunc vsque diem quum legitur Mousche, velamen cordibus eorum iniectum est.* 16 *At quum aliquis ex eis conuertetur ad Dominum, tolletur ab eo velamen.* 17 *Dominus autem spiritus est. Et vbi spiritus Domini, ibi est libertas.* 18 *Nos autem omnes reuelata facie gloriam Domini quasi per speculum contemplamur, & ad eandem imaginem transformamur à gloria in gloriam, tanquam à Domini spiritu.*

Dominica III. post Epiphaniam.

CAP. IIII.

1 *PRopterea tædium non est nobis in hoc ministerio quod amplectimur iuxta miserationes quæ fuerunt super nos.* 2 *Sed execrati sumus occultamēta dedecoris, neque ambulamus cum astutia, neque dolosè tractamus sermonem Dei, sed reuelatione veritatis ostendimus nosipsos omnibus conscientiis hominum coram Deo.* 3 *Quòd si velatum est Euangelium nostrum, iis qui pereunt velatum est.* 4 *Iis quorum Deus huius mundi obcæcauit mentes, vt non credant, ne oriatur illis lux Euangelij gloriæ Meschicho, qui est imago Dei.* 5 *Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Meschicho Jeschua Dominū nostrum: nos autem seruos vestros propter Jeschua.* 6 *Quoniam Deus est qui dixit è tenebris lucem orituram, qui quidem oritur in cordibus nostris, vt illustremur per cognitionem gloriæ Dei in persona Jeschua Meschicho.*

Martyrum.

7 *Habemus autem hunc thesaurum in vase testaceo, vt magnitudo virtutis ex Deo sit, non autem ex nobis.* 8 *Cæterùm per omnia premimur, at non suffocamur: corripimur, at non condemnamur.* 9 *Persecutionem patimur, at non deserimur: deiicimur, at non perimus.* 10 *Semper enim mortificationem Jeschua in corporibus nostris baiulamus, vt & vita Jeschua in corporibus nostris reueletur.*

---

15 ועדמא ליומנא אמתי דמתקרא מושא תחפיתא על לבהון [n]רמיא׃ 16 ואמתי דאנש מנהון [o]נתפנא לות מריא [p]משתקלא מנה [q]תחפיתא׃ 17 מריא דין הויו רוחא ואתר דרוחה דמריא [r]חארותא היו׃ 18 חנן דין כלן באפא [s]גליתא [t]תשבוחתה דמריא איך [u]דבמחזיתא [x]חזינן ולה [y]לדמותא [z]משתחלפינן מן שובחא לשובחא איך דמן מריא רוחא׃

חד בשבא דתלתא דבתר [a]דנחא ו　קפלאון ד

1 מטל הנא לא [b]מאנא לן [c]בתשמשתא הדא [d]דאחידינן איך רחמא דהוו עלין׃ 2 אלא [e]אסלינן [f]כסיתה [g]דבהתתא ולא [h]מהלכינן [i]בחרעותא ולא [k]נכלינן מלתה דאלהא אלא בגליותא דשררא מחוינן נפשן לכלהון רעינא דבנינשא קדם אלהא׃ 3 ואן דין מכסי הו אונגליון דילן לאילין דאבדין הו מכסי׃

[n] רמיא [o] פנא [p] שקל [q] מחסו [r] דרור [s] גלא [t] שבח [u] באספקלרא [x] חזא [y] דמא [z] שחלף [a] זרח [b] מאן [c] שמש [d] אחד אחז [e] סלא מאס [f] כסא [g] בושת מן בהת [h] הלך [i] בערמה [k] נכל

15 * Sed vſque in hodiernum diem, cùm legitur Moyſes, velamen poſitum eſt ſuper cor eorum.

16 *Cùm autem conuerſus fuerit ad Dominum: auferetur velamen.

Ioh. 4. d. 24.

17 * Dominus autem Spiritus eſt. Vbi autem Spiritus Domini: ibi libertas.

18 * Nos verò omnes, reuelata facie gloriam Domini ſpeculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu.

CAP. IIII.

admini ſtrationem

1 IDeò habentes hanc ad miniſtrationē: iuxta quod miſericordiam conſecuti ſumus, non deficimus. A

2 * Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in aſtutia, neque adulterantes verbum Dei, ſed in manifeſtatione veritatis commendantes noſmetipſos ad omnem conſcientiam hominum coram Deo.

3 * Quòd ſi etiam opertum eſt Euangelium noſtrum: in ijs qui pereunt eſt opertum.

4 * In quibus Deus huius ſæculi excæcauit mentes infidelium, vt non fulgeat eis illuminatio Euangelij gloriæ Chriſti, qui eſt imago Dei.

5 * Non enim noſmetipſos prædicamus, ſed Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum: nos autem ſeruos veſtros per Ieſum. D

6 * Quoniam Deus qui dixit de tenebris lucem ſplendeſcere, ipſe illuxit in cordibus noſtris ad illuminationē ſcientiæ claritatis Dei, in facie Chriſti Ieſu.

7 * HABEMVS autem theſaurū iſtum in vaſis fictilibus: vt ſublimitas ſit virtutis Dei, & non ex nobis.

8 * In omnibus tribulationem patimur, ſed non anguſtiamur: apotiamur, ſed nō deſtituimur.

humiliamur, ſed non confundimur.

9 * Perſecutionem patimur, ſed non derelinquimur· * deijcimur, ſed non perimus: C

Chriſti

10 * Semper mortificationē Ieſu† in corpore noſtro circumferentes, vt & vita Ieſu manifeſtetur in corporibus noſtris.

15 * ἀλλ᾽ ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκεται μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται.

16 * ἡνίκα δ᾽ ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα.

17 * ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία.

18 * ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

δ΄.

1 * Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν·

2 * ἀλλ᾽ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

3 * εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν· ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον,

4 * ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου.

5 * οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ ἰησοῦν.

6 * ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ ἰησοῦ χριστοῦ.

7 * Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν.

8 * ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι.

9 * διωκόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι·

10 * πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ.

4 אילין דאלהה דעלמא הנא עור מדעיהון על דלא מהימנין דלא נדנח להון נוהרה דאונגליון דשובחה דמשיחא דהויו דמותה דאלהא ׃ 5 לא הוא גיר נפשן מכרזינן אלא למשיחא ישוע מרן לנפשן דין דעבדיכון חנן מטל ישוע ׃ 6 מטל דאלהא הו דאמר דמן חשוכא נוהרא נדנח הו דנח בלבותן דנהנהר בידעתא דשובחה דאלהא בפרצופה דישוע משיחא ׃ דסהרא ׃ 7 אית לן דין סימתא הדא במאנא דחצפא דרבותא דחילא מן אלהא תהוא ולא מנן ׃ 8 בכלמדם דין מתאלצינן אלא לא מתחנקינן מתטרפינן אלא לא חיבינן ׃ 9 מתרדפינן אלא לא משתבקינן מסתחפינן אלא לא אבדינן ׃ 10 בכל זבן גיר מיתותה דישוע בפגרין שקילינן דאף חיוהי דישוע בפגרין נתגלון ׃

בשמתם הימן
דנח אור של בשורה
דמא כרז נהר זהר
ידע שבח סום אוצר
בכלי פחר גדול
אלץ חנק טרף
חוב רדף שבק
סחף אבד מות

11 * *Nam si nos viuimus, ad mortem tradimur propter Ieschua, sic & vita Ieschua reuelabitur in hoc corpore nostro mortali.*

12 * *Nunc mors in nobis agit; vita verò in vobis.*

13 * *Proinde & nos eundem spiritum fidei habemus prout scriptum est, Credidi, & propterea locutus sum: credimus, propterea & loquimur.*

14 * *Et scimus quòd qui excitauit Dominum nostrum Ieschua, nos quoque per Ieschua excitabit, & ad se nos sistet vobiscum.*

15 * *Omnia enim propter vos, vt quum abundet gratia per multos, multiplicetur gratiarum actio ad gloriam Dei.*

16 * *Propterea non est nobis tædium: quamuis enim externus homo noster corrumpatur, internus tamen renouatur in dies.*

17 * *Namque oppressio huius temporis quum admodum exigua, leuissimáque sit, gloriam infinitam in sæculum sæculorum parat nobis.*

18 * *Qui non spectamus ea quæ videntur, sed ea quæ non videntur. Quæ videntur autem temporaria sunt: at quæ non videntur, sunt æterna.*

Defunctorum, siue Peregrinorum.

CAP. V.

1 SCimus enim quòd si domicilium nostrum terreni huius corporis dissolutum fuerit, tamen habemus ædificium ex Deo, domum non manufactam in cælis æternam.

2 * *Etenim ad hoc gemimus & expetimus indui domo nostra quæ è cælis est.*

3 * *Nisi etiam postquam induti fuerimus, reperiamur nudi.*

4 * *Dum enim nunc sumus in hoc domicilio ingemimus ob eius onus, & nolumus illud exuere, sed superindui vt absorbeatur mortalitas per vitam.*

5 * *Porrò qui parauit nos ad hoc ipsum, Deus est, qui dedit nobis arrabonem sui spiritus.*

6 * *Quoniam igitur scimus & persuasum habemus, quòd quandiu in corpore habitamus, peregrinamur à Domino nostro.*

7 * *Per fidem enim ambulamus, & non per*

8 *visum.* * *Propterea confidimus, & peroptamus peregrinari à corpore, & esse apud Dominum nostrum.*

---

11 אן חנן גיר חיא למותא [t] משתלמינן מטל ישוע הכנא אף חיוהי דישוע נתגלון בפגרן הנא [u] דמאת ؛
12 חשא מותא בן [x] מתחפט וחיא בכון ؛ 13 אף חנן הכיל דחדא הי רוחא [y] דהימנותא אית לן איך דכתיב [y] דהימנת מטל הנא אף מללת מהימנינן מטל הנא אף ממללינן ؛
14 [z] וידעינן דהו מן [a] דאקים למרן ישוע אף לן ביד ישוע נקים ונקרבן עמכון לותה ؛
15 כלמדם גיר מטלתכון הו דכד [b] מתיתרא טיבותא ביד סגיאא [c] תסגא [d] תודיתא לשובחה דאלהא ؛
16 מטל הנא [e] לא מאנא לן אף אן ברנשן גיר [f] בריא מתחבל אלא דמן לגו [g] מתחדת יום מן יום ؛
17 [h] אולצנה גיר דזבנא הנא כד [i] טב זעור וקליל שובחא דלא [k] סכא לעלם עלמין מטיב לן ؛
18 דלא [l] חרינן בהלין [m] דמתחזין אלא בהלין דלא מתחזין דמתחזין דין דזבנא אנין דלא מתחזין דין דלעלם אנין ؛

[t] שלם [u] מות [x] חפט
[y] הימן [z] ידע
[a] קום [b] יתר
[c] סגא [d] ידא
[e] לא קצים אנחנו ? התיצון
[g] חדת חדש
[h] אלץ [i] מאוד
[k] סכא [l] חור [m] חזא

11 ‡ Semper enim nos qui viuimus, in mortem tradimur propter Ieſum: vt & vita Ieſu manifeſtetur in carne noſtra mortali.

12 ‡ Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis.

13 ‡ Habentes autem eundem ſpiritum fidei, ſicut ſcriptum eſt: Credidi, Propter quod locutus ſum, & nos credimus propter quod & loquimur:

Psal. 115. a. 10.

14 ‡ Scientes quoniam qui ſuſcitauit Ieſum, & nos cum Ieſu ſuſcitabit & conſtituet vobiſcum.

15 ‡ Omnia enim propter vos: vt gratia abundãs per multos in gratiarum actione, abundet in gloriam Dei.

D

16 ‡ Propter quod non deficimus: ſed licet is qui foris eſt noſter homo, corrumpatur: tamen is qui intus eſt, renouatur de die in diem.

17 ‡ Id enim quod in præſenti eſt momẽtaneum & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis:

18 ‡ Non contemplantibus nobis quæ videntur, ſed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia ſunt: quæ autem non videntur, æterna ſunt.

CAP. V.

1 SCimus enim quoniã ſi terreſtris domus noſtra huius habitationis diſſoluatur, quòd ædificationem ex Deo habemus, domum nõ manufactam †æternam in cælis.

A

ſed

2 ‡ Nam & in hoc ingemiſcimus, habitationem noſtram quæ de cælo eſt, ſuperindui cupientes:

Apoc. 16. c. 15.

3 ‡ Si tamẽ veſtiti, nõ nudi inueniamur.

4 ‡ Nam & qui ſumus in hoc tabernaculo, ingemiſcimus grauati: eò quòd nolumus expoliari, ſed ſuperueſtiri, vt abſorbeatur quod mortale eſt, à vita.

5 ‡ Qui autẽ efficit nos in hoc ipſum, Deus: qui dedit nobis pignus ſpiritus.

6 ‡ Audentes igitur ſemper, & ſcientes quoniam dum ſumus in† corpore, peregrinamur à Domino.

hoc

7 ‡ Per fidem enim ambulamus, & non per ſpeciem.

8 ‡ Audemus autem, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præſentes eſſe ad Dominum.

11 ‡ ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν.

12 ‡ ὥστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

13 ‡ ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν.

14 ‡ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐξεγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.

15 ‡ τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν, περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 ‡ διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ.

17 ‡ τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν,

18 ‡ μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα. τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια.

ε.

1 ‡ Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 ‡ καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες.

3 ‡ εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.

4 ‡ καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

5 ‡ ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος.

6 ‡ θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου.

7 ‡ διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους.

8 ‡ θαῤῥοῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον.

דקורנתיא ח קפלאון ה

1 יָדְעִינַן גֵּיר דְּאֶן בַּיתַן דְּבַארְעָא הָנָא דְּפַגְרָא [a] נֶשְׁתְּרֵא אֶלָּא אִית לַן [b] בֶּנְיָנָא דְּמֶן אֱלָהָא בַּיתָא דְּלָא בְּאִיָּד [c] אִידַיָא בַּשְׁמַיָא לְעָלַם׃ 2 אָף עַל הָדָא גֵּיר [d] מֶתְתַּנְחִינַן [e] וַסְוֵינַן דְּנֶלְבַּשׁ בַּיתַן דְּמֶן שְׁמַיָא׃ 3 אֶלָּא אָף מָא [f] דַּלְבֶשְׁנַן [g] נֶשְׁתְּכַח לַן עַרְטֶל׃ 4 כַּד [h] אִיתַין גֵּיר הָשָׁא בְּהָנָא בַּיתָא [i] מֶתְתַּנְחִינַן מֶן [k] יוּקְרֵה וְלָא [l] צָבֵינַן לְמֶשְׁלְחֵה אֶלָּא דְּנֶלְבַּשׁ לְעַל מֶנֵּה [m] דְּתֶתְבְּלַע [n] מִיתוּתֵה בְּחַיָּא׃ 5 [o] וְדַמְעַתַּד לַן לְהָדָא אֱלָהָא הוּ הוּ דִּיהַב לַן [p] רַהְבוֹנָא דְּרוּחֵה׃ 6 מֶטֻל [q] דְּיָדְעִינַן הָכִיל [r] וַמְפַסְינַן דַּכְמָא דְּבְפַגְרָא [s] שָׁרֵינַן [t] עַנִידִינַן מֶן מָרַן׃ 7 [v] בְּהַימָנוּתָא הוּ גֵּיר [x] מְהַלְּכִינַן וְלָא [y] בְּחֶזְוָא׃ 8 מֶטֻל הָנָא תְּכִילִינַן וַמְסוּחְינַן דְּנֶעְנַד מֶן פַּגְרָא וְנֶהֱוֵא לְוָת מָרַן׃

[a] שְׁרָא [b] בְּנָא [c] ידים
[d] אֲנַח [e] סְוָא אוה [f] לְבַשׁ
[g] ימצא לנו ערום [h] אִית
[i] אֲנַח [k] יְקַר כבד [l] צְבָא
[m] בְּלַע [n] מוּת [o] עֲתַד
[p] ערבון [q] יְדַע [r] פּוּס
[s] שְׁרָא שכן [t] עֲנַד גור
[v] הֵימַן [x] הֲלַךְ [y] חֲזָא

9 ܡܬܚܦܛܝܢܢ ܕܝܢ ܕܐܢ ܥܢܘܕܐ ܚܢܢ ܘܐܢ ܥܡܘܪܐ
ܠܗ ܗܘܝܢ ܫܦܪܝܢ܀ 10 ܟܠܢ ܓܝܪ ܥܬܝܕܝܢܢ ܠܡܩܡ
ܩܕܡ ܒܝܡ ܕܡܫܝܚܐ܂ ܕܢܬܦܪܥ ܐܢܫ ܐܢܫ ܒܦܓܪܗ
ܡܕܡ ܕܥܒܝܕ ܠܗ܂ ܐܢ ܕܛܒ ܘܐܢ ܕܒܝܫ܀

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ ܛ

11 ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢܢ ܗܟܝܠ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܢ ܠܒܢܝܢܫܐ܆
ܗܘ ܡܦܝܣܝܢܢ܂ ܠܐܠܗܐ ܕܝܢ ܓܠܝܢܢ܂
ܣܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܐܦ ܠܡܕܥܝܟܘܢ ܕܝܠܟܘܢ ܓܠܝܢܢ܂
12 ܠܐ ܗܘܐ ܬܘܒ ܢܦܫܢ ܡܫܒܚܝܢܢ ܠܟܘܢ܂ ܐܠܐ
ܥܠܬܐ ܗܘ ܝܗܒܝܢܢ ܠܟܘܢ܂ ܕܬܗܘܝܬܘܢ ܡܫܬܒܗܪܝܢ
ܒܢ܆ ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܒܐܦܐ ܗܘ ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܘܠܐ
ܒܠܒܐ܂ 13 ܐܢ ܓܝܪ ܫܛܝܢܢ ܠܐܠܗܐ ܘܐܢ ܬܩܢܝܢܢ
ܠܟܘܢ܂ 14 ܚܘܒܗ ܓܝܪ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܨ ܠܢ ܕܪܢܝܢܢ
ܗܕܐ ܕܚܕ ܚܠܦ ܟܠܢܫ ܡܝܬ܂ ܡܕܝܢ ܟܠܢܫ
ܡܝܬ ܠܗ܂ 15 ܘܚܠܦ ܟܠܢܫ ܗܘ ܡܝܬ܂ ܕܐܝܠܝܢ
ܕܚܝܝܢ ܠܐ ܠܢܦܫܗܘܢ ܢܚܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܐܝܢܐ ܕܥܠ ܐܦܝܗܘܢ
ܡܝܬ ܘܩܡ܂ 16 ܘܡܟܝܠ ܚܢܢ ܠܐ ܠܐܢܫ ܝܕܥܝܢܢ ܠܐ
ܒܒܣܪ܂ ܘܐܢ ܝܕܥܢ ܒܒܣܪ ܠܡܫܝܚܐ܆ ܐܠܐ ܡܟܝܠ ܗܫܐ
ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ܂ 17 ܟܠ ܡܢ ܕܒܡܫܝܚܐ ܗܘ ܗܟܝܠ܆
ܒܪܝܬܐ ܗܝ ܚܕܬܐ܂ ܥܬܝܩܬܐ ܥܒܪ ܠܗܝܢ܂ 18 ܘܟܠ
ܡܕܡ ܗܘܐ ܚܕܬ ܡܢ ܐܠܗܐ܂ ܗܘ ܕܪܥܢ ܠܗ
ܒܡܫܝܚܐ܂ ܘܝܗܒ ܠܢ ܬܫܡܫܬܐ ܕܪܥܘܬܐ܂
19 ܐܠܗܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܒܡܫܝܚܐ܆ ܗܘ ܕܪܥܝ ܠܥܠܡܐ
ܥܡ ܪܒܘܬܗ܂ ܘܠܐ ܚܫܒ ܠܗܘܢ ܣܟܠܘܬܗܘܢ܆
ܘܣܡ ܒܢ ܡܠܬܐ ܕܪܥܘܬܐ܀

ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܡܥܠܢܐ ܕܨܘܡܐ ܘܕܒܥܘܬܐ ܝ

20 ܐܝܙܓܕܐ ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܚܠܦ ܡܫܝܚܐ܂ ܐܝܟ ܗܘ
ܕܐܠܗܐ ܒܥܐ ܡܢܟܘܢ ܒܐܝܕܢ܂ ܚܠܦ ܡܫܝܚܐ
ܗܟܝܠ ܡܬܟܫܦܝܢܢ ܐܬܪܥܘ ܠܐܠܗܐ܂ 21 ܗܘ ܓܝܪ ܕܠܐ
ܝܕܥ ܗܘܐ ܚܛܝܬܐ܂ ܡܛܠܬܟܘܢ ܚܛܝܬܐ ܥܒܕܗ܂ ܕܚܢܢ
ܢܗܘܐ ܒܗ ܟܐܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܫܠܡ ܗ

1 ܘܐܝܟ ܡܥܕܪܢܐ ܒܥܝܢ ܚܢܢ ܡܢܟܘܢ܆ ܕܠܐ ܬܗܘܐ ܣܪܝܩܐܝܬ
ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܩܒܠܬܘܢ܂

9 * *Satagimus autem siue peregrini simus, siue incolæ, vt illi placeamus.*

10 * *Futurum est enim vt nos omnes sistamur ante tribunal Meschicho, vt reportet vnusquisque in corpore suo id quod egit sibi, siue bonum, siue malum.*

Dominica noua.

11 * *Quum igitur sciamus terrorem illum Domini nostri, hominibus suademus, Deo verò manifesti sumus. Spero autem nos & conscientiis vestris manifestos esse.*

12 * *Non iterum nosipsos glorificamus vobis, sed occasionem damus vobis vt gloriemini de nobis apud illos, qui facie quidem gloriantur, non autem corde.*

13 * *Nam siue insanimus, Deo: siue rectè agimus, vobis.*

14 * *Siquidem charitas Meschicho constringit nos qui hoc meditamur, vnum pro omnibus mortuum esse: itaq; omnes mortui sunt.*

15 * *Et pro omnibus mortuus est, vt ij qui viuunt, non sibiipsis viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit.*

16 * *Proinde nos neminem nouimus secundùm corpus. Et si nouimus Meschicho secundùm corpus, attamen ex hoc tempore non nouimus.* 17 * *Quisquis igitur in Meschicho est, factus est creatura noua. vetera prætererüt.*

18 * *Et facta sunt omnia noua à Deo ipso, qui reconciliauit nos sibi per Meschicho, & dedit nobis ministerium reconciliationis.*

19 * *Quandoquidem Deus ipse in Meschicho erat reconcilians mundum cum maiestate sua, nec imputauit eis ipsorum peccata, & posuit in nobis sermonem reconciliationis.*

Dominica Introitus Ieiunij, & precationum.

20 * *Nos igitur legati sumus pro Meschicho, perinde ac si Deus hortaretur vos per nos. Pro Meschicho ergo obsecramus reconciliamini Deo.*

21 * *Qui enim non nouerat peccatum, propter nos peccatum se fecit, vt nos efficeremur per eum iustitia Dei.*

CAP. VI.

1 *Porrò tanquam adiuuantes obsecramus vos, ne inanis fiat in vobis gratia Dei, quam recepistis.*

---

9 מִתְחַפְּטִינַן דֵּין דְּאֵן עָנוּדֵא חֲנַן וְאֵן עָמוּרָא לֵהּ הָוֵין שָׁפְרִין׃ 10 כֻּלַּן גֵּיר עֲתִידִינַן לַמְקָם קְדָם בֵּים דַּמְשִׁיחָא דְּנֶתְפְּרַע אֱנָשׁ אֱנָשׁ בְּפַגְרֵהּ מֶדֶם דַּעֲבִיד לֵהּ אֵן דְּטָב וְאֵן דְּבִישׁ׃

דְּחַד בְּשַׁבָּא חֲדַתָּא ט

11 מֶטֻל דְּיָדְעִינַן הָכִיל דֶּחַלְתֵּהּ דְּמָרַן לַבְנַינָשָׁא הוּ מְפִיסִינַן לַאלָהָא דֵּין גְּלֵינַן סָבַר אֶנָא דֵּין דְּאַף לְמַדְעַיכוּן דִּילְכוּן גְּלֵינַן׃ 12 לָא הֲוָא תּוּב נַפְשַׁן מְשַׁבְּחִינַן לְכוּן אֶלָּא עֶלְתָא הוּ יָהֲבִינַן לְכוּן דַּתֶהְוֵיתוּן מֶשְׁתַּבְּהֲרִין בַּן לְוָת הָנוּן דְּבַאפָּא הוּ מֶשְׁתַּבְּהֲרִין וְלָא בְלֶבָּא׃ 13 אֵן גֵּיר שְׁטֵינַן לַאלָהָא וְאֵן תַּקְנִינַן לְכוּן׃ 14 חוּבֵּהּ גֵּיר דַּמְשִׁיחָא אַלֶּץ לַן דְּרָנֵינַן הָדָא דְּחַד חֲלָף כֻּלְנָשׁ מִית מְדֵין כֻּלְנָשׁ מִית לֵהּ׃ 15 וַחֲלָף כֻּלְנָשׁ הוּ מִית דַּאילֵין דְּחַיֵּין לָא לְנַפְשְׁהוּן נִחוּן אֶלָּא לַאינָא דְּעַל אַפַּיְהוּן מִית וְקָם׃

ᵉ גרים ᵈ שתבנים ᵉ חַוָּא ᶠ מתרצים ᵍ עֲתַד ʰ קום ⁱ הכסא ᵏ פְּרַע גמל ᵃ חֲדַת חדש ᵇ יְדַע ᶜ פוס ᵈ גְּלָא ᵉ בוחן ᶠ לבשמתכם מן ידע ᵍ שַׁבַּח התהלל ʰ עלילה ⁱ יְהַב ᵏ חֲוָא ˡ שַׁבְהַר התהלל

9 * Et ideò contendimus, siue absentes, siue præsentes placere illi.

10 * Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis, prout gessit, siue bonum siue malum.

Ro. 14. b.10.

11 * SCIENTES ergo timorem Domini, hominibus suademus: Deo autem manifesti sumus. Spero autem & in conscientijs vestris manifestos nos esse.

12 * Non iterum cõmendamus nos vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis: vt habeatis ad eos qui in facie gloriantur, & non in corde.

13 * Siue enim mente †excedimus, Deo: siue sobrij sumus, vobis.

† excedimus

C

14 * Charitas enim Christi vrget nos: æstimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt.

15 * Et pro omnibus mortuus est Christus: vt & qui viuunt, iam nõ sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit.

16 * Itaque nos, ex hoc neminem nouimus secundùm carnem. Et si cognouimus secundum carnem Christum: sed nunc iam non nouimus.

17 * Si qua ergo in Christo noua creatura: vetera transierunt, ecce facta sunt omnia noua.

Is. 43. c.19. Apoc. 21. a.5.

D

18 * Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliauit sibi per Christum: & dedit nobis ministerium reconciliationis.

19 * Quoniam quidẽ Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum reconciliationis.

20 * PRO Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. 21 * Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: vt nos efficeremur iustitia Dei in ipso.

CAP. VI.

1 ADiuuantes autẽ †exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.

9 * διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.

10 * τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ ἴδια τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν.

11 * Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.

12 * οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήσεως ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ καρδίᾳ.

13 * εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.

14 * ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον.

15 * καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

16 * ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα χριστὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν.

17 * ὥστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά.

18 * τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς.

19 * ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

20 * Ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ.

21 * τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

ϛ'.

1 * Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς.

16 ומכיל חנן לאנש ᵘבפגרא לא ˣידעינן ואן ידען בפגר למשיחא אלא מן השא לא ˣידעינן׃ 17 כל מן דבמשיחא
הו הכיל ʸבריתא הו חדתא עתיקתא עברי להין׃ 18 וכלמדם הוא חדתא מן אלהא הו ᶻדרעין לה במשיחא ויהב
לן ᵃחשמשתא ᵇדתרעותא׃ 19 אלהא הו גיר במשיחא הו דרעי לעלמא עם ᶜרבותה ולא חשב להון ᵈחטהיהון
וסם בן דילן ᵉמלתא דתרעותא׃
דחד בשבא דעלל * צומא ᵇודבעותא׃
ᶜ20 איזגדא חנן הכיל חלף משיחא הו ואיך דאלהא בעא מנכון ᵈבאידן חלף משיחא הכיל ᵉבעינן ᶠאתרעו לאלהא׃
21 הו גיר דלא ידע הוא ᵍחטיתא מטלתכון חטיתא עבדה דחנן נהוא בה ʰזדיקותא דאלהא׃
קפלאון ו
1 ואיך ⁱמעדרנא ᵏבעינן מנכון דלא ˡתסתרקי בכון ᵐטיבותא דאלהא דקבלתון׃

ᵗ ועל-כן ᵘ בגוף ˣ ירע
ʸ ברא ᶻ רעא התרצה
ᵃ שמש ᵇ אתרצות ᶜ גודלו
ᵈ חטא ᵉ מלל * תענית
ᵇ בעא פלל ᶜ חשמנים או מליצים ᵈ בידינו
ᵉ בעא ᶠ אהרצו ᵍ חטא
ʰ צדקה ⁱ עדרעזר ᵏ בעא
ˡ סרק ריק ᵐ חסד

[illegible]

2 * *Ait enim, In tempore accepto exaudiui te, & in die salutis opem tibi tuli. Ecce nunc tempus acceptum, & ecce nunc dies salutis.*

3 * *Nemini dederitis occasionem offendiculi, ne sit næuus in ministerio nostro.*

4 * *Sed in omni negotio præstemus nosipsos ministros Dei, in tolerantia multa, in afflictionibus, in necessitate, in angustiis;*

5 * *In plagis, in vinculis, in seditionibus, in laborre, in vigilia, in ieiunio;*

6 * *In puritate, in scientia, in longanimitate, in lenitate, in Spiritu Sanctitatis, in charitate non dolosa;*

7 * *In sermone veritatis, in virtute Dei, per arma iustititiæ tam in dextera, quàm in sinistra.*

8 * *Per gloriam, & opprobrium, per laudem, & vituperium; tanquam impostores, tamen veraces; tanquam ignoti, tamen noti sumus.*

9 * *Quasi mortui sumus, & ecce viuimus: quasi correpti simus, & non mortui.*

10 * *Quasi mærore affecti simus, tamen in omni tempore gaudemus, & tanquam egeni, multos tamen ditantes; tanquam nihil habentes, omnia tamen possidentes.*

Feria VI. præcedente Ieiunium.

11 * *Os nostrum apertum est ad vos, o Corinthij, & cor nostrum dilatatum est.*

12 * *Angustia non premimini de nobis, sed angustia premimini in visceribus vestris.*

13 * *Cæterùm tanquam filiis dico, compensate mihi vsuras meas, quæ sunt apud vos, & dilatate charitatem vestram erga me.*

14 * *Nec sitis filij iugi* [societatem habeatis] *cum ijs qui sunt increduli. Quod enim consortium est iustitiæ cum iniquitate? aut quæ communio luci cum tenebris?*

15 * *Aut quæ concordia Meschicho cum Satana? aut quæ pars fideli cum incredulo?*

16 * *Aut quis consensus est templo Dei, cum dæmoniorum templo? Vos enim estis templum Dei viuentis, quemadmodum ait, Habitabo in eis, & ambulabo in eis, & ero illorum Deus, ipsique erunt mihi populus.*

17 * *Propterea exite è medio illorum, & separemini ab illis, dicit Dominus; & impura ne tetigeritis, & ego excipiam vos.*

---

2 אֲמַר גֵּיר דִּבְזַבְנָא מְקַבְּלָא עֲנִיתָךְ וּבְיוֹמָא דְחַיֵּא עֲדַרְתָּךְ הָא הָשָׁא זַבְנָא מְקַבְּלָא וְהָא הָשָׁא יוֹמָא דְחַיֵּא׃
[illegible]

[illegible]

Isai. 49. d.

[2] *Ait enim, Tempore accepto exaudiui te: & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nũc dies salutis.

1.Co. 10. g. 32.

[3] *Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum.

[4] *Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis,

1.Cor. 4. a. 1.

[5] *In plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis,

[6] *In castitate, in scientia, in longanimitate, in suauitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta; B

[7] *In verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitiæ à dextris, & à sinistris:

[8] *Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: vt seductores & veraces: sicut qui ignoti & cogniti.

[9] *Quasi morientes, & ecce viuimus: vt castigati, & non mortificati:

[10] *Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.

[11] *Os nostrum patet ad vos ô Corinthij, cor nostrum dilatatum est.

[12] *Non angustiamini in nobis: angustiamini autem in visceribus vestris. C

[13] *Eandem autem habentes remunerationem (tanquam filiis dico) dilatamini & vos.

[14] *Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quę enim participatio iustitiæ cum iniquitate? Aut quæ societas luci ad tenebras?

[15] *Quæ autem conuentio Christi ad Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli?

1.Cor. 3. d. 17. 6. d. 19. Leu. 26. b. 12. inter eos

[16] *Qui autem consensus templo Dei cum idolis? Vos enim estis templum Dei viui: sicut dicit Deus. Quoniam inhabitabo in illis: & inambulabo†, & ero illorum Deus: & ipsi erunt mihi populus.

Isai. 52. c. 11.

[17] *Propter quod exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, & immũdum ne tetigeritis: & ego recipiam vos.

---

2 *λέγει γάρ, καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι. ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας.

3 *μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία·

4 *ἀλλ᾽ ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις·

5 *ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,

6 *ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ.

7 *ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν·

8 *διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς·

9 *ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι. ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι·

10 *ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

11 *Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, κορίνθιοι· ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται.

12 *οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν.

13 *τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω· πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 *μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;

15 *τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ πρὸς βελίαλ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου;

16 *τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεός, ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός.

17 *διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος· καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε, κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς.

דְעָרוּבְתָא קַדְמִיתָא דְצוֹמָא יא

11 פּוּמַן פְּתִיחַ הוּ לְוָתְכוֹן קוּרִנְתָיֵא וְלֶבַּן [a]רְוִיחַ ׃ 12 לָא [b]אֲלִיצִיתוּן בַּן אֲלִיצִיתוּן דֵּין בְּרַחֲמַיכוֹן ׃ 13 אַיְךְ דְלַבְנַיָא דֵּין אָמַר אֶנָא [c]פּוּרְעוֹנִי [d]חוּבְלֵי דַּלְוָתְכוֹן וְרַוַחוּ [e]חוּבְכוֹן לְוָתִי ׃ 14 וְלָא תֶהֱוּוֹן בְּנַי [f]זַוְגָא לַאילֵין דְּלָא [g]מְהַימְנִין אַיְדָא גֵּיר [h]שַׁוּתָפוּתָא אִית לְזַדִּיקוּתָא עַם עַוְלָא אוֹ אַיְנָא [i]חוּלְטָנָא אִית [k]לְנַהִירָא עַם חֶשׁוּכָא ׃ 15 אוֹ אַיְדָא [l]שַׁלְמוּתָא אִית לִמְשִׁיחָא עַם סָטָנָא אוֹ אַיְדָא [m]מְנָתָא אִית לְדַמְהַימֶן עַם דְּלָא מְהַימַן ׃ 16 אוֹ אַיְדָא [n]אַוִיוּתָא אִית לְהַיכְלֵה דַאלָהָא עַם [o]דְּשֵׁאדָא אַנְתּוּן גֵּיר הַיכְלֵה אַנְתּוּן דַּאלָהָא חַיָא אַיכַנָא דַאמִיר [p]דְאֶעְמַר בְּהוֹן וְאֶהַלֵּךְ בְּהוֹן וְאֶהְוֵא אֱלָהֲהוֹן וְהֶנוּן נֶהֱווֹן לִי עַמָּא ׃ 17 מְטֻל הָנָא [q]פּוּקוּ מֶן בֵּינָתְהוֹן וְאֶתְפַּרַשׁוּ מֶנְהוֹן אֵמַר מָרְיָא [r]וְלְטַמְאָא לָא [s]תֶתְקַרְבוּן וְאֶנָא אֲקַבֶּלְכוֹן ׃

[a] רְוַח [b] אֲלַץ [c] פְּרַע גמל [d] תרכות [e] חֲבַב [f] זֻוג [g] הֵימַן [h] שְׁתַף [i] עירוב [k] לזוהר [l] שלום [m] חלק [n] רצונן אִוָא [o] שדים [p] עֲמַר שכן [q] נְפַק [r] טְמָא [s] קְרֵב

18 * *Et ero vobis pro patre, & vos eritis mihi pro filiis, & filiabus, dicit Dominus, qui omnia complectitur* [Omnipotens.]

CAP. VII.

1 *Qum igitur habeamus has promissiones, dilectissimi, purgemus nosipsos ab omni immunditia carnis & spiritus, & operemur* 2 *sanctimoniã cum timore Dei.* * *Sustinete nos, fratres mei, in neminem iniquè egimus, neminem corrupimus, nemini iniuriam intulimus.*

3 * *Non ad vestri condemnationem dico, siquidem iam ante dixi. in corde nostro vos esse repositos ad moriendum simul & ad viuendum.* Quotidie.

4 * *Multa est mihi fiducia erga vos, multáque mihi est ex vobis gloriatio, & plenus sum consolatione, ac maiorem in modum abundat in me gaudiũ in omnibus afflictionibus meis.*

5 * *Etenim quum venissemus in Macedoniam, nullam omnino requiem habuit corpus nostrum, sed in omnibus afflicti sumus: foris, pugnæ, intus autem terrores.*

6 * *Sed Deus ille qui consolatur humiles, nos consolatus est per aduentum Titi.*

7 * *Nec solùm per aduentum eius, sed etiam tranquillitate illa qua potitus est ex vobis: Siquidem renuntiauit nobis de charitate vestra erga nos, déque luctu vestro, & zelo vestro pro nobis; quæ quum audirem, gaudij plu*8 *rimum habui.* * *Nam etiam si mærore vos affecerim per epistolam, nõ me pænitet, etiamsi pænituisset. Video enim quòd epistola illa quamuis ad horam mærore vos affecerit,*

9 * *Me tamen gaudio affecit; non quòd contristauerim vos, sed quia tristitia vestra ad pænitẽtiam ipsa vos adduxit. Hoc enim triste vobis fuit secundùm Deum; sic vt nihil de*10 *trimenti acceperitis à nobis.* * *Namque tristitia propter Deum pænitentem animam efficit non auersam, sed conuersam ad salutem: tri*11 *stitia verò mundi mortem efficit.* * *Ecce enim istud ipsum quòd cõtristati sitis propter Deum quantam peperit in vobis sedulitatem, & prolationẽ in spiritu* [satisfactionem,] *& indignationem, & timorem, & dilectionem, & zelum, & vindictam? Proinde omnibus in rebus spectandos vos exhibetis, quòd puri sitis in negotio illo.*

---

18 ואהוא לכון לאבא ואנתון תהוון לי לבניא ולבנתא אמר מריא דכל אחיד׃ קפלאון ז

1 מטל דאית לן הכיל הלין [a] מולכנא חביבי כד [b] נדכא נפשן מן כלה טמאותא דבסרא ודרוחא [c] ונפלוח קדישותא בדחלתא דאלהא׃ 2 סיברון אחי באנש לא [d] אעולן לאנש לא חבלן לאנש לא [e] עלבן׃ 3 לא הוא [f] למחיבותכון אמר אנא קדמת גיר אמרת דבלבן [g] סימין אנתון [h] למסת [i] אכחדא [k] ולמחא׃ דקליום יב

4 פרהסיא סגיאתא אית לי לותכון וסגי אית לי בכון [b] שובהרא ומלא אנא [c] בויאא וסגיאא [d] מתיתרא בי [e] חדותא בכלהון [f] אולצני׃ 5 אף מן [g] דאתין גיר למקדוניא אף לא חד [h] ניח הוא לפגרן אלא בכל מדם [i] אתאלצן מן לבר קרבא ומן לגו דחלתא׃ 6 אלא אלהא הו [k] דמביאא למכיכא [k] ביאן [l] במאתיתה דטיטוס׃

[a] מלך הבטחה בוכה [c] פלח [d] עול [e] עלב עשק [f] חוב [g] סום [h] מות [i] יחד [k] חיא [a] מן לשון יון בישתת [b] ההלה [c] ביא נחם [d] יתר [e] ששון [f] צרותי [g] אתא [h] נוח [i] אלץ [k] ביא נחם [l] אתא

Ier.31.a 1.b.19. ‡ Et ero vobis in patrem: & vos eritis [18] mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.

CAP. VII.

HAs ergo habētes promissiones cha- [1] rissimi, mundemus nos ab omni A inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei.

‡ Capite nos. Neminem læsimus, ne- [2] minem corrupimus, neminem circunuenimus.

vestram prædiximus ‡ Non ad condemnationem † dico; [3] †prædixi enim quòd in cordibus nostris estis ad commoriendum & ad conuiuendum.

‡ MVLTA mihi fiducia est apud vos, [4] multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione: superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.

‡ Nam & cùm venissemus in Mace- [5] doniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi su- B mus: foris, pugnæ: intus, timores.

‡ Sed qui consolatur humiles, conso- [6] latus est nos Deus, in aduentu Titi.

‡ Non solùm autem in aduentu eius, [7] sed etiam in consolatione, qua consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desyderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me, ita magis vt gauderem.

‡ Quoniam & si contristaui vos in [8] epistola, non me pœnitet: etsi pœniteret, C videns quòd epistola illa (& si ad horam) vos contristauit. ‡ Nunc gaudeo: non [9] quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam. Contristati enim estis secundùm Deum, vt in nullo detri- 2.Pet. 3.d.15. mentum patiamini ex nobis. ‡ Quæ [10] enim secundùm Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur: seculi autem tristitia mortem operatur.

‡ Ecce enim hoc ipsum, secundùm [11] Deum contristari vos, quantam in vobis operatur solicitudinē: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desyderium, sed æmulationem, sed vindictam: in omnibus exhibuistis vos, incontaminatos esse negotio.

18 ‡ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

ζ'.

1 ‡ Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

2 ‡ χωρήσατε ἡμᾶς. οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.

3 ‡ οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν.

4 ‡ πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν. πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

5 ‡ καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι.

6 ‡ ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς, παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ τίτου.

7 ‡ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ· ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι.

8 ‡ ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς.

9 ‡ νῦν χαίρω οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.

10 ‡ ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

11 ‡ ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ἐν ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι.

7 ולא בלחוד במאתיתה אלא אף [m] כניחה הו [m] דאתתניח בכון סברן גיר על חובכון דליתן ועל [n] אבלכון [o] וטננכון דעל אפין וכד שמעת [p] חדותא סגיאתא הות לי ׃ 8 דאפן [q] אכרית לכון באגרתא לא [r] תוא לי נפשי אפן תויא הות חזא אנא גיר דהי [s] אגרתא אפן דשעתא [t] אכרית לכון ׃ 9 אלא חדותא עבדת לי לא על [t] דכרית לכון אלא מטל דכריותכון [u] לתיבותא הו [x] איתיתכון כרית לכון גיר באלהא איכנא דבמדם לא [y] תחסרון מנן ׃ 10 כריותא גיר דמטל אלהא [z] תוות נפשא עבדא דלא הפכא [a] ומפניא לחיא [b] כריותא דין דעלמא [c] מותא הו עבדא ׃ 11 הא גיר הי הדא [d] דאתתעיקתון מטל אלהא כמא אעבדת בכון [e] חפיטותא [f] ומפק ברוחא [g] ורוגזא ודחלתא [h] וחובא [i] וטננא [k] ותבעתא ובכל מדם [l] חויתון נפשכון דדכין אנתון בה בצבותא ׃

[m] נוח [n] אבל [o] קנאתכם [p] שמחה [q] כרא [r] תונא [s] אגרת [t] כרא [u] לחשובה [x] אתא [y] חסר [z] תונא [a] פנא [b] חילה [c] מורת [d] עים [e] השתדלות [f] נפק [g] וזעם [h] ואהבה [i] וקנאה [k] ובקמה [l] חזא הגיד

12 ܗܘܐ ܕܝܢ ܗܕܐ ܕܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܡܣܟܠܢܐ ܐܦ ܠܐ ܡܛܠ ܗܘ ܡܢ ܕܡܣܬܟܠ ܒܗ ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܬܬܝܕܥ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܚܦܝܛܘܬܟܘܢ ܕܡܛܠܬܢ ܀ 13 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܬܒܝܐܝܢ ܘܥܡ ܒܘܝܐܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܚܕܝܢ ܒܚܕܘܬܗ ܕܛܛܘܣ ܕܐܬܬܢܝܚܬ ܪܘܚܗ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܀ 14 ܕܒܡܕܡ ܕܐܫܬܒܗܪܬ ܠܗ ܥܠ ܐܦܝܟܘܢ ܠܐ ܒܗܬܬ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܒܟܠܡܕܡ ܩܘܫܬܐ ܡܠܠܢ ܥܡܟܘܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܫܘܒܗܪܢ ܕܠܘܬ ܛܛܘܣ ܒܩܘܫܬܐ ܐܫܬܟܚ ܀ 15 ܘܐܦ ܪܚܡܘܗܝ ܝܬܝܪܐܝܬ ܣܓܝܘ ܥܠܝܟܘܢ ܟܕ ܡܬܕܟܪ ܡܫܬܡܥܢܘܬܐ ܕܟܠܟܘܢ ܕܒܕܚܠܬܐ ܘܒܪܬܝܬܐ ܩܒܠܬܘܢܝܗܝ ܀ 16 ܚܕܐ ܐܢܐ ܕܒܟܠܡܕܡ ܬܟܝܠ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܀

ܕܟܠܝܘܡ ܀ ܝܓ ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܚ ܀

1 ܡܘܕܥܝܢܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܒܥܕܬܐ ܕܡܩܕܘܢܝܐ ܀ 2 ܕܒܒܘܩܝܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܘܠܨܢܗܘܢ ܝܬܝܪܐ ܗܘܬ ܚܕܘܬܗܘܢ ܘܥܘܡܩܐ ܕܡܣܟܢܘܬܗܘܢ ܐܬܝܬܪ ܒܥܘܬܪܐ ܕܦܫܝܛܘܬܗܘܢ ܀ 3 ܣܗܕ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܐܝܟ ܚܝܠܗܘܢ ܘܠܥܠ ܡܢ ܚܝܠܗܘܢ ܒܨܒܝܢܗܘܢ ܀ 4 ܘܒܥܘ ܡܢܢ ܒܒܥܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܢܗܘܘܢ ܫܘܬܦܐ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܀ 5 ܘܠܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܣܒܪܢ ܗܘܝܢ ܐܠܐ ܢܦܫܗܘܢ ܐܫܠܡܘ ܠܡܪܢ ܠܘܩܕܡ ܘܐܦ ܠܢ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܀ 6 ܕܢܒܥܐ ܡܢ ܛܛܘܣ ܕܐܝܟ ܕܫܪܝ ܗܟܢܐ ܢܫܠܡ ܒܟܘܢ ܐܦ ܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ ܀ 7 ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܒܟܠܡܕܡ ܡܬܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܡܠܬܐ ܘܒܝܕܥܬܐ ܘܒܟܠ ܚܦܝܛܘ ܘܒܚܘܒܐ ܕܡܢܟܘܢ ܕܠܘܬܢ ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܗܕܐ ܛܝܒܘܬܐ ܬܬܝܪܘܢ ܀ 8 ܠܐ ܗܘܐ ܡܦܩܕ ܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܠܐ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܕܚܒܪܝܟܘܢ ܒܚܘܒܟܘܢ ܫܪܝܪܐ ܒܩܐ ܐܢܐ ܀

12 *Erit autem hoc quod scripsi vobis, non eius causa qui offendit, nec etiam eius causa qui offensus est ab eo, sed vt innotescat coram Deo diligentia vestra propter nos.

13 *Idcirco consolationem accepimus. Et cum consolatione abundantiùs lætati sumus ob lætitiam Titi, quòd refocillatus sit spiritus eius cum vobis omnibus.

14 *Quòd si quid gloriatus sum apud eum de vobis, non erubesco: sed in omnibus veritatem locuti sumus vobiscum; ita & gloriatio nostra apud Titum in veritate reperta est.

15 *Quinetiam amores viscerales eius magis ac magis multiplicati sunt erga vos, dum in memoriam reuocat omnium vestrum obedientiam, qui cum timore ac tremore excepistis eum.

16 *Gaudeo quòd in omnibus confidam de vobis.

Quotidie.

CAP. VIII.

1 NOtam porrò vobis facimus, fratres mei, gratiam Dei, quæ data est in ecclesijs Macedoniorum.

2 *Quoniam per probationem multam afflictionum illorum vberius fuit ipsorum gaudiũ: & profunditas egestatis eorum exundauit in diuitias simplicitatis ipsorum.

3 *Testor enim quòd secundum virtutem ipsorum, ac supra vires suas propria ipsorum voluntate

4 *Efflagitarunt à nobis multa cum obsecratione: vt participes essemus gratiæ ministerij Sanctorum.

5 *Et non prout sperabamus, quinimò seipsos dediderunt primùm Domino nostro, tum etiam nobis per voluntatem Dei.

6 *Vt rogaremus Titum, vt quemadmodum incœpit, ita & perficiat in vos quoque hanc beneficentiam.

7 *Sed quemadmodum omnibus in rebus abundatis fide, & sermone, & cognitione, & omni diligentia, & ea quæ ex vobis est erga nos charitate, sic etiam hac gratia abundetis.

8 *Non præcipiendo præcipio vobis, sed per sedulitatem sociorum vestrorum constantiam charitatis vestræ experior.

---

12 תְּהֱוֵא דֵּין הָדָא דְּכֶתְבֵת לְכוֹן דְּלָא הֲוָא מְטֻל [o] מַסְכְּלָנָא אָף לָא מְטֻל הַו מַן דְּמַסְכַּל בֵּהּ אֶלָּא מְטֻל [p] דְּתֶתִידַע קְדָם אֱלָהָא [q] חַפִּיטוּתְכוֹן [r] דְּמֶטֻלָּתַן ׃ 13 מְטֻל הָנָא [s] מֶתְבַּיַּאִין וְעַם [s] בּוּיָאָן [t] יַתִּירָאִית [u] חָדֵין [u] בְּחַדוּתֵהּ דְּטִטוֹס [x] דְּאֶתְתְּנִיחַת רוּחֵהּ עַם כֻּלְּכוֹן ׃ 14 דְּבִמֶּדֶם [y] דְּאֶשְׁתַּבְהַרֵת לֵהּ עַל אַפַּיכוֹן לָא [z] בַהְתֵת אֶלָּא אַיְךְ דְּבְכֻלְמֶדֶם [a] קוּשְׁתָּא מַלֶּלְן עַמְּכוֹן הָכַנָא אָף שׁוּבְהָרַן דַּלְוָת טִטוֹס בְּקוּשְׁתָּא [b] אֶשְׁתְּכַח ׃ 15 וְאָף רַחֲמוּהִי [c] יַתִּירָאִית [d] סְגִיו עֲלֵיכוֹן כַּד [e] מֶתְדְּכַר [f] מֶשְׁתַּמְעָנוּתָא דְּכֻלְּכוֹן דִּבְדֶחַלְתָּא [g] וּבְרְתִיתָא [h] קַבֶּלְתּוּנִיהִי ׃ 16 [i] חָדֵא אֶנָא דְּבְכֻלְמֶדֶם [k] תְּכִיל אֶנָא עֲלֵיכוֹן ׃

דְּכָלְיוֹם יג קפלאון ח

1 [a] מוֹדְעִינַן לְכוֹן דֵּין אַחַי [b] טַיְבוּתֵהּ דַּאלָהָא [c] דְּאֶתְיַהְבַת בְּעִדָּתָא דְּמַקְדּוֹנְיָא ׃ 2 דִּבְבוּקְיָא סַגִּיאָא דְּאוּלְצָנְהוֹן

[o] סכל [p] ידע [q] השתדלותכם [r] בסכלנו [s] בוא [t] יתר [u] חדא [x] נוח [y] שבהר [z] בהת בוש [a] אמת [b] במצא [c] יתר [d] סגא [e] דכר זכר [f] שמע [g] רתת [h] קבל [i] שומע [k] בוטח [a] ירע [b] חסדו [c] יהב [d] בעדות

12 * Igitur etsi scripsi vobis, non propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est: sed ad manifestandam solicitudinē nostram quam habemus † pro vobis coram Deo. [ad vos]

13 * Ideò consolati sumus. In consolatione autem nostra abundantiùs magis gauisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis. D

14 * Et siquid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita & gloriatio nostra quæ fuit ad Titum, veritas facta est.

15 * Et viscera eius abundantiùs in vobis sunt, reminiscentis omnium vestrum obedientiam, quomodo cum timore & tremore excepistis illum.

16 * Gaudeo quòd in omnibus confido in vobis.

CAP. VIII.

1 NOtam autem facimus vobis fratres gratiam Dei, quæ data est in ecclesijs Macedoniæ. A

2 * * Quòd in multo experimēto tribulationis abundantia gaudij ipsorum fuit, & altissima paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum. [Et quod]

3 * Quia secundùm virtutem testimonium illis reddo, & supra virtutem voluntarij fuerunt:

4 * Cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam & communicationem ministerij quod fit in Sanctos.

5 * Et non sicut sperauimus, sed semetipsos dederunt primùm Domino, deinde nobis per voluntatem Dei.

6 * Ita vt rogaremus Titum, vt quemadmodum cœpit, ita & perficiat in vobis etiam gratiam istam. B

7 * Sed sicut in omnibus abundatis fide & sermone, & scientia, & omni solicitudine, insuper & charitate vestra in nos, vt & in hac gratia abundetis.

8 * Non quasi imperans dico: sed per aliorum solicitudinem, etiam vestræ charitatis ingenium bonum comprobans.

12 * ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

13 * διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν·

14 * ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη.

15 * καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν.

16 * χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν.

η.

1 * Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας·

2 * ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος αὐτῶν.

3 * ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι,

4 * μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, δέξασθαι ἡμᾶς.

5 * καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ, καὶ ἡμῖν, διὰ θελήματος θεοῦ·

6 * εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην.

7 * ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

8 * οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων.

יתירותא הות [e] לחדותהון ועומקא [f] דמסכנותהון [g] אתיתר [h] בעותרא [i] דפשיטותהון ׃
3 סהד אנא גיר דאיך חילהון ויתר מן חילהון [k] בצבין נפשהון ׃ 4 [l] בעו מנן בבעותא סגיאתא [m] דנשתותפון
[n] בטיבותא [o] ותשמשתא דקדישא ׃ 5 ולא איך מא דסברין הוין אלא נפשהון [p] אשלמו לוקדם למרן ואף לן
[q] בצבינה דאלהא ׃ 6 דחנן [r] נבעא מן טטוס דאיך [s] דשרי הכנא נשלם בכון אף טיבותא הדא ׃
7 אלא איכנא דבכלמדם [t] מתיתרין אנתון [u] בהימנותא [x] ובמלתא [y] ובידעתא ובכל [z] חפיטו [a] ובחובן דלותכון
הכנא אף בהדא טיבותא תתיתרון ׃ 8 לא הוא מפקד פקד אנא לכון אלא [b] בחפיטותא דחבריכון
[c] שררא דחובכון מנסא אנא ׃

[e] שמחתכם [f] חסרונם [g] יתר
[h] בעושר [i] התמימות
[k] צבא [l] בעא [m] שתף
[n] בחסד [o] שמש [p] שלם
[q] צבא [r] בעא [s] שרי
[t] יתר [u] חימן [x] מלל
[y] ירע [z] השתדלות
[a] ובאהבתנו [b] בהשתדלות
[c] אמונה

ܩܪܝܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܘ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܝܕ

9 ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܡܛܠܬܟܘܢ ܐܬܡܣܟܢ ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܥܬܝܪܐ. ܕܐܢܬܘܢ ܒܡܣܟܢܘܬܗ ܬܥܬܪܘܢ.

10 ܡܡܠܟ ܕܝܢ ܡܠܟ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܗܕܐ ܕܡܥܕܪܐ ܠܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܐܫܬܩܕܝ ܫܪܝܬܘܢ. ܠܘ ܠܡܨܒܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܠܡܥܒܕ.

11 ܗܫܐ ܕܝܢ ܫܠܡܘ ܒܥܒܕܐ ܗܘ ܡܕܡ ܕܨܒܝܬܘܢ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܠܟܘܢ ܣܘܚܬܐ ܠܡܨܒܐ. ܗܟܢܐ ܒܥܒܕܐ ܬܫܠܡܘܢ ܡܢ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ.

12 ܐܢ ܓܝܪ ܨܒܝܢܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܗܟܘܬ ܡܬܩܒܠ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܠܝܬ ܠܗ.

13 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܠܐܚܪܢܐ ܬܗܘܐ ܪܘܚܬܐ ܘܠܟܘܢ ܐܘܠܨܢܐ.

14 ܐܠܐ ܒܫܘܝܘܬܐ ܗܘܘ. ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ. ܕܝܬܝܪܘܬܟܘܢ ܕܝܠܟܘܢ ܬܗܘܐ ܠܚܣܝܪܘܬܗܘܢ ܕܗܢܘܢ. ܕܐܦ ܝܬܝܪܘܬܗܘܢ ܕܗܢܘܢ ܬܗܘܐ ܠܚܣܝܪܘܬܟܘܢ ܕܝܠܟܘܢ. ܕܬܗܘܐ ܫܘܝܘܬܐ.

15 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܗܘ ܕܐܣܓܝ ܠܐ ܐܝܬܪ ܠܗ. ܘܗܘ ܕܩܠܝܠ ܠܐ ܐܚܣܪ ܠܗ.

16 ܛܝܒܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܠܗܐ ܕܝܗܒ ܚܦܝܛܘܬܐ ܗܕܐ ܥܠܝܟܘܢ ܒܠܒܗ ܕܛܛܘܣ.

17 ܕܒܘܝܐܢ ܩܒܠ. ܘܡܛܠ ܕܣܓܝ ܚܦܝܛ ܗܘܐ. ܡܢ ܨܒܝܢܗ ܢܦܩ ܠܘܬܟܘܢ.

18 ܫܕܪܢ ܕܝܢ ܥܡܗ ܠܐܚܘܢ. ܐܢܫܐ ܕܐܫܬܒܚܘܬܗ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܒܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ.

19 ܗܟܢܐ ܕܐܦ ܓܒܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܥܕܬܐ. ܕܢܦܘܩ ܥܡܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܗܕܐ ܕܡܬܬܫܡܫܐ ܡܢܢ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܡܘܒܠܢܘܬܢ.

20 ܟܕ ܡܙܕܗܪܝܢܢ ܒܗܕܐ. ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܣܝܡ ܒܢ ܡܘܡܐ ܒܗܢܐ ܪܒܘܬܐ ܕܡܬܬܫܡܫܐ ܡܢܢ.

21 ܡܬܒܛܠܝܢܢ ܓܝܪ ܕܫܦܝܪܬܐ. ܠܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ.

22 ܫܕܪܢ ܕܝܢ ܥܡܗܘܢ ܐܦ ܠܐܚܘܢ ܐܚܪܢܐ ܕܒܟܠ ܙܒܢ ܒܣܓܝܐܬܐ ܐܬܒܩܝ ܠܢ ܕܚܦܝܛ ܗܘ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܛܒ ܡܚܦܛ ܒܬܘܟܠܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܥܠܝܟܘܢ.

Dominica VI. post Epiphaniam.

9 *Noſtis enim gratiam Domini noſtri Jeſchua Meſchicho, quippe qui propter vos pauper factus ſit quum eſſet diues, vt vos eius egeſtate diteſcatis.*

10 *Conſulẽdo autem hóc do vobis conſilium, quod vobis profuturum eſt, vt qui ab anno ſuperiore cœpiſtis non velle tantùm, ſed etiam agere.*

11 *Nunc autem facto perficite quod voluiſtis, vt quemadmodum inceſſit vobis cupido huius voluntatis, ſic & facto exequamini ex eo quod habetis.*

12 *Si enim adſit voluntas, iuxta id quod habet planè accepta eſt, non iuxta id quod non habet.*

13 *Non enim vt alijs fiat reſpirandi poteſtas, vobis autem oppreſſio.*

14 *Sed vt ex æquabilitate hoc tempore copia veſtra adſit eorum inopiæ: vt & illorum abundantia veſtræ adſit penuriæ, vt fiat æquabilitas.*

15 *Sicut ſcriptum eſt, Qui multùm ſuſtulit, nihil ſuperfuit ei; & qui parum tulit, huic nihil defuit.*

16 *Gratia autem Deo qui indidit hanc diligentiam in cor Titi pro vobis.*

17 *Exhortationem enim noſtram ſuſcepit; et quia admodum illi curæ fuit, ſuapte ſponte prodijt ad vos.*

18 *Miſimus autem vnà cum eo fratrem illum noſtrum, cuius laus eſt in Euangelio per omnes eccleſias.*

19 *Vſque adeò vt deligendo delectus ſit ab eccleſijs, vt prodiret nobiſcum cum hac gratia, quæ adminiſtratur à nobis ad gloriam Dei ipſius, & ad noſtram adhortationem.*

20 *Cæterùm hoc deuitamus, ne quis nobis imponat næuum in hac dignitate quæ adminiſtratur à nobis.*

21 *Namque curam gerimus rerum bonarum, non coram Deo tantùm, ſed etiam coram hominibus.*

22 *Miſimus porrò vnà cum eis & fratrem illum noſtrum, qui probatus eſt nobis in multis ſemper diligens, nunc verò longè diligentior ob multam fiduciam erga vos.*

דחד בשבא דו דבתר [a] דנחא יד

9 ידעין אנתון גיר [b] טיבותה דמרן ישוע משיחא דמטלתכון [c] אתמסכן כד [d] איתוהי עתירא דאנתון [e] במסכנותה תעתרון ׃ 10 [g] ממלך דין מלך אנא לכון הדא [h] דמעדרא לכון מטל דמן [i] אשתקדי [k] שריתון [l] לו [m] למצבא בלחוד אלא אף למעבד ׃ 11 השא דין שלמו בעבדא הו מדם [m] דצביתון דאיכנא דהוא לכון [n] סוחתא למצבא הכנא בעבדא תשלמון מן מא דאית לכון ׃ 12 אן גיר [o] צבינא איתוהי איך מא דאית לה [p] הכות מתקבל לא הוא איך מא דלית להו ׃ 13 לא הוא גיר דלאחרנא תהוא [q] רוחתא ולכון [r] אולצנא ׃ 14 אלא [s] בשויותא הוו בזבנא הנא דיתירותכון דילכון תהוא [u] לחסירותהון דהנון דאף יתירותהון דהנון תהוא לחסירותכון דילכון דתהוא שויותא ׃

[a] דנח [b] חסדו [c] מסכן [d] אית יש [e] בחסרונו [f] עתר עשר [g] מלך יעץ [h] עדר עזר [i] שנה שעברה [k] שרי התחיל [l] לא [m] צבא חפץ [n] כוח חמר [o] צבא רצה [p] כן או כלל [q] רוח [r] צרה [s] שוא [t] יתר [u] חסר

9 * SCITIS enim gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, quoniam propter vos egenus factus eſt, cùm eſſet diues: vt illius inopia vos diuites eſſetis.

10 * Et conſilium in hoc do: hoc enim vobis vtile eſt, qui non ſolùm facere, ſed & velle cœpiſtis ab anno priore:

11 * Nunc verò & facto perficite: vt quémadmodum promptus eſt animus voluntatis, ita ſit & perficiendi ex eo quod habetis.

12 * Si enim voluntas prompta eſt: ſecundùm id quod habet, accepta eſt, non ſecundùm id quod non habet.

13 * Non enim vt alijs ſit remiſſio, vobis autem tribulatio: ſed ex æqualitate C

14 * In præſenti tempore veſtra abũdantia illorum inopiam ſuppleat: vt & illorum abundantia veſtræ inopiæ ſit ſupplementum, vt fiat æqualitas,

Exod. 16. d. 18.

15 * Sicut ſcriptum eſt: Qui multum, non abundauit: & qui modicum, non minorauit.

ago

16 * Gratias autem †Deo, qui dedit eandem ſolicitudinem pro vobis in corde Titi.

17 * Quoniam exhortationem quidem ſuſcepit: ſed cùm ſolicitior eſſet, ſua voluntate profectus eſt ad vos.

noſtrũ

18 * Miſimus etiam cum illo fratrem†, cuius laus eſt in Euangelio per omnes eccleſias:

19 * Non ſolùm autem, ſed & ordinatus eſt ab eccleſiis comes peregrinationis noſtræ, in hanc gratiam quæ miniſtratur à D nobis ad Domini gloriam, & deſtinatam voluntatem noſtram:

In Domini gloriã.

20 * Deuitantes hoc, nequis nos vituperet in hac plenitudine quæ miniſtratur à nobis†.

Rom. 12. c. 17.

21 * Prouidemus enim bona non ſolùm coram Deo, ſed etiam coram hominibus.

22 * Miſimus autem cum illis fratrem noſtrum, quem probauimus in multis ſæpe ſolicitum eſſe: nunc autem multo ſolicitiorem, confidentia multa in vos.

9 * Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε.

10 * καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι.

11 * νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν.

12 * εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει.

13 * οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος

14 * ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσότης·

15 * καθὼς γέγραπται, ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησε.

16 * χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου·

17 * ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο· σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς.

18 * συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.

19 * οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν, καὶ προθυμίαν ὑμῶν·

20 * στελλόμενοι τοῦτο, μήτις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν·

21 * προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.

22 * συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς·

15 איך דכתיב דהו דאסגי שקל לא אתיתר לה והו דקליל שקל לא אתבצר לה ׃
16 טיבותא דין לאלהא דיהבה חפיטותא הדא חלפיכון בלבה דטטוס ׃ 17 בעותן גיר קבל ומטל דטב בטיל לה מן צביניה נפק צאידיכון ׃ 18 שדרן דין עמה לאחון אינא דתשבוחתה באונגליון בכלהין עדתא ׃
19 הכנא דאף מגבא גבא מן עדתא דנפוק עמן בטיבותא הדא דמשתמשא מנן לשובחה דילה דאלהא וללובבן דילן ׃ 20 קניטינן דין בהדא דלא אנש נסים בן מומא בהדא רבותא דמשתמשא מנן ׃
21 וצפינן גיר דשפירתא לא קדם אלהא בלחוד אלא אף קדם בנינשא ׃ 22 שדרן דין עמהון אף לאחון אינא דלן דבקא בכלזבן בסגיאתא דחפיטא הו השא דין יתיראית חפיט בתוכלנא סגיאא דעליכון ׃

סגא יתר בצר חן יהב השתדלות בעא צבא חפץ אצלכם שבח בבשורה עדות גבא נפק בחסד שמש לבב קנס נשה סום רבב שמש יצף בקא בחן

23 ܐܢ ܗܟܝܠ ܛܛܘܣ ܫܘܬܦܐ ܗܘ ܕܝܠܝ ܘܡܥܕܪܢܐ ܒܟܘܢ. ܘܐܢ ܐܚܝܢ ܐܚܪܢܐ ܫܠܝܚܐ ܐܢܘܢ ܕܥܕܬܐ ܕܫܘܒܚܗ ܕܡܫܝܚܐ.
24 ܡܟܝܠ ܚܘܝܬܐ ܕܚܘܒܟܘܢ ܘܫܘܒܗܪܢ ܕܒܟܘܢ ܒܗܘܢ ܚܘܘ ܒܦܪܨܘܦ ܥܕܬܐ ܟܠܗܝܢ ܀

ܕܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ ✣ ܝܚ ✣ ܩܦܠܐܘܢ ✝ ✣

1 ܥܠ ܬܫܡܫܬܐ ܕܝܢ ܕܩܕܝܫܐ ܝܬܝܪܬܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܐܢ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
2 ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܛܘܝܒܗ ܕܪܥܝܢܟܘܢ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܐܫܬܒܗܪܬ ܒܟܘܢ ܠܡܩܕܘܢܝܐ ܕܐܟܐܝܐ ܥܬܝܕܐ ܗܝ ܡܢ ܐܫܬܩܕܝ. ܘܛܢܢܐ ܕܝܠܟܘܢ ܠܣܓܝܐܐ ܓܪܓ.
3 ܫܕܪܬ ܕܝܢ ܠܐܚܐ ܕܠܐ ܢܣܪܩ ܫܘܒܗܪܐ ܕܐܫܬܒܗܪܢ ܒܟܘܢ ܥܠ ܗܕܐ ܨܒܘܬܐ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪܬ ܬܗܘܘܢ ܡܛܝܒܝܢ.
4 ܕܠܡܐ ܢܐܬܘܢ ܥܡܝ ܡܩܕܘܢܝܐ ܘܢܫܟܚܘܢܟܘܢ ܟܕ ܠܐ ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܢܒܗܬ ܚܢܢ ܕܠܐ ܢܐܡܪ ܕܐܢܬܘܢ ܬܒܗܬܘܢ ܒܫܘܒܗܪܐ ܗܘ ܕܐܫܬܒܗܪܢ.
5 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܒܛܠ ܠܝ ܕܐܒܥܐ ܡܢ ܐܚܝ ܗܠܝܢ ܕܢܐܬܘܢ ܩܕܡܝ ܠܘܬܟܘܢ. ܘܢܛܝܒܘܢ ܒܘܪܟܬܐ ܗܝ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܐܫܬܡܥܬܘܢ ܕܬܗܘܐ ܡܛܝܒܐ. ܗܟܢܐ ܐܝܟ ܒܘܪܟܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܥܠܘܒܘܬܐ.
6 ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܕܙܪܥ ܒܚܘܣܢܐ. ܐܦ ܒܚܘܣܢܐ ܢܚܨܘܕ. ܘܡܢ ܕܙܪܥ ܒܒܘܪܟܬܐ. ܐܦ ܒܒܘܪܟܬܐ ܢܚܨܘܕ.
7 ܟܠ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܐܬܠܗ ܒܪܥܝܢܗ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܡܢ ܟܪܝܘܬܐ. ܐܘ ܐܝܟ ܕܡܢ ܩܛܝܪܐ. ܠܡܗܘܒܐ ܗܘ ܓܝܪ ܚܕܝܐ ܪܚܡ ܡܪܝܐ.
8 ܡܫܟܚ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܕܟܠ ܛܝܒܘ ܢܝܬܪ ܒܟܘܢ. ܕܒܟܠ ܙܒܢ ܒܟܠ ܡܕܡ ܣܦܩܘܬܐ ܬܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܘܬܬܝܬܪܘܢ ܒܟܠ ܥܒܕ ܛܒ.
9 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܒܕܪ ܘܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܙܕܝܩܘܬܗ ܩܝܡܐ ܠܥܠܡ.
10 ܗܘ ܕܝܢ ܕܝܗܒ ܙܪܥܐ ܠܙܪܘܥܐ ܘܠܚܡܐ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. ܗܘ ܢܬܠ ܘܢܣܓܐ ܙܪܥܟܘܢ. ܘܢܪܒܐ ܐܥܠܠܬܐ ܕܙܕܝܩܘܬܟܘܢ.
11 ܕܒܟܠ ܡܕܡ ܬܬܥܬܪܘܢ ܒܟܠ ܦܫܝܛܘܬܐ. ܗܝ ܕܡܫܡܠܝܐ ܒܝܕܢ ܬܘܕܝܬܐ ܠܐܠܗܐ.

---

23 *Siue igitur Titus meus est socius & adiutor inter vos; siue sint alij fratres nostri Apostoli ecclesiarum gloriæ Meschicho.*

24 *Omnino specimen charitatis vestræ, & nostræ de vobis gloriationis ostendite in conspectu omnium ecclesiarum.*

Medio Ieiunio.

CAP. IX.

1 *Porrò de subministratione sanctorum, superfluum ago si scribo vobis.*

2 *Siquidem noui promptitudinem voluntatis vestræ, & ideò glorior de vobis apud Macedones. Quoniam Achaia parata est ab anno superiore, & æmulatio vestri plurimos excitauit.*

3 *Misi autem fratres ne inanis reddatur gloriatio qua gloriamur de vobis in hoc negotio, vt, quemadmodum dixi, sitis parati.*

4 *Ne fortè veniant mecum Macedones, & inueniant vos imparatos, & nos pudore suffundamur, ne dicamus vos pudore suffusum iri gloriatione illa qua gloriati sumus.*

5 *Quapropter mihi curæ fuit hæc rogare fratres meos, vt, priusquam ego, veniant ad vos, & præparent benedictionem illam quam à principio audistis, vt parata sic sit tanquam benedictio, non tanquam auaritia.*

6 *Hoc est autem, qui seminat cum parsimonia, etiam cum parsimonia metet: at qui seminat cum benedictione, etiam cum benedictione metet.*

7 *Vnusquisque pro ea qua præditus est voluntate, non tanquam ex tristitia, vel tanquam per vim, Hilarem enim datorem dili-*

8 *git Dominus. Fieri siquidem potest per Deum, vt omnis beneficentia exuberet in vos, vt in omnibus semper quod sufficit vobis habeatis, abundetisq; in omni opere bono.*

9 *Sicut scriptum est, Dispersit deditque pauperibus, & iustitia eius stat in sæculum.*

10 *Cæterùm qui largitur semen seminanti, is & panem in cibum largietur, & multiplicabit sementem vestram, & augebit prouentus iustitiæ vestræ.*

11 *Vt in omnibus ditemini in omnem simplicitatem, quæ per nos perficit gratiarum actionem Deo.*

---

23 אן הכיל טטוס [a] שותפא הו דילי [b] ומעדרנא בכון ואן אחין אחרנא שליחא אנון [c] דעדתא דשובחה דמשיחא ׃
24 [d] מכיל [e] חויתא [f] דחובכון [g] ושובהרן דבכון בהון חוו בפרצוף עדתא כלהין ׃ דפלגה דצומא יח
קפלאון ט 1 על [a] תשמשתא דין דקדישא יתירתא עבד אנא אן כתב אנא לכון ׃ 2 ידע אנא גיר [b] טויבה [c] דרעינכון ומטל הנא [d] אשתבהרת בכון למקדוניא דאכאיא עתידא הי מן [e] אשתקדי וטננא דילכון לסגיאא גרג ׃
3 שדרת דין לאחא דלא [f] נסרק [g] שובהרא [h] דאשתבהרן בכון על הדא [i] צבותא דאיכנא דאמרת תהוון [k] מטיבין ׃
4 דלמא [l] נאתון עמי מקדוניא [m] ונשכחונכון כד לא עתידין אנתון [n] ונבהת חנן דלא [o] נאמר דאנתון תבהתון בשובהרא הו דאשתבהרן ׃
5 מטל הנא אתבטל לי דאבעא מן אחי הלין דנאתון קדמי לותכון ונעתדון

[a] החבר [b] עדר עזר [c] של עדות
[d] כלל [e] חוא [f] חבב
[g] שבהר [a] שמש [b] טיב
[c] רעא רצה [d] שבהר
[e] שנה שעברה [f] סרק
[g] תהלה [h] שבהר [i] עניין
[k] טיב [l] אתא [m] שכח
[n] בהת בוש [o] אמר

23 * Siue pro Tito qui est socius meus & in †vos adiutor, siue fratres nostri Apostoli ecclesiarum † gloriæ Christi.

(marg.: vobis · gloria)

24 * Ostensionem ergo quæ est charitatis vestræ & nostræ gloriæ pro vobis, in illos ostendite in faciem ecclesiarum.

CAP. IX.

1 NAm de ministerio quod fit in sanctos, ex abundanti est mihi scribere vobis. A

2 * Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud Macedones. Quoniam & Achaia parata est ab anno præterito, & vestra æmulatio prouocauit plurimos.

3 *† Misi autem fratres, vt ne quod gloriamur de vobis, euacuetur in hac parte, vt quemadmodum dixi parati sitis:

(marg.: misi-mus)

4 * Ne cùm venerint Macedones mecum, & inuenerint vos imparatos, erubescamus nos, vt non dicamus vos in hac substantia. B

5 * Necessarium ergo existimaui rogare fratres vt perueniant ad vos, & præparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic, quasi benedictionem, non quasi auaritiam.

6 * Hoc autē dico, Qui parcè seminat, parcè & metet: & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.

7 * Vnusquisq; prout destinauit in corde suo: non ex tristitia aut ex necessitate. hilarem enim datorem diligit Deus. C

(marg.: Eccl. 35. b.)

8 * Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: vt in omnibus semper omnem sufficientiam habētes, abundetis in omne opus bonum.

9 * Sicut scriptum est: Dispersit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in † æternum.

(marg.: Psal. 111. b. · sæculū sæculi)

10 * Qui autem administrat semen seminanti: & panem ad manducandum præstabit: & multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum iustitiæ vestræ.

11 * Vt in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quæ operatur per nos gratiarum actionem Deo.

---

23 * εἴτε ὑπὲρ τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ.

24 * τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

θ'.

1 * Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, περισσόν μοι ἐστὶ τὸ γράφειν ὑμῖν.

2 * οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι μακεδόσιν, ὅτι ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας.

3 * ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν, κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε.

4 * μήπως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ μακεδόνες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως.

5 * ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

6 * Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει.

7 * ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός.

8 * δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν·

9 * καθὼς γέγραπται, ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

10 * ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν.

11 * ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ.

ˣ בורכתא הי דמן קדים ʸ אשתמעתון דתהוא מטיבא הכנא איך בורכתא לא הוא איך ᶻ יענותא ׃

6 הדא דין מן דזרע ᵃ בחוסנא אף בחוסנא חצד ומן דזרע בבורכתא אף בבורכתא נחצד ׃

7 כל אנש איך דאית ᵇ ברעינה לא הוא איך דמן ᶜ כריותא או איך דמן קטירא ᵉ ליהובא הו גיר חדיא רחם מריא ׃

8 ᶠ מטיא הי גיר באידי אלהא כל ᵍ טיבו דניהר בכון דבכלזבן בכלמדם הו מא דספק לכון נהוא לכון ʰ והיתרון בכל עבד טב ׃ 9 איך דכתיב ⁱ דבדר ויהב ᵏ למסכנא וזדיקותה ˡ קימא לעלם ׃

10 הו דין דיהב זרעא לזרועא ולחמא ᵐ למאכולתא הו ⁿ נהל ° ונסגא זרעכון ונרבא פארא דזדיקותכון ׃

11 דבכלמדם ᵖ תעתרון בכלה ᵠ פשיטותא דהי גמרא ʳ באידן ˢ תודיתא לאלהא ׃

ˣ ברכה ʸ שמע ᶻ בצע
ᵃ בחסרון ᵇ רעא רצה
ᶜ חילא ᵈ עזה ᵉ יהובא נותן
ᶠ מטא בלשון יכל ᵍ חסד
ʰ יתר ⁱ בזרא ᵏ לאביונים
ˡ קום ᵐ אכל ⁿ נתל
° סגא ᵖ עתר עשר
ᵠ תמימות ʳ בידינו ˢ ידא

[illegible]

12 *Quoniam functio ministerij huius non solùm defectum sanctorum supplet, sed etiam exuberat in multas gratiarum actiones Deo.

13 *Nam propter probationem ministerij huius Deum glorificamus, quòd subiecti sitis confessioni Euangelij Meschicho, & communicetis in simplicitate vestra cum eis, & cum omnibus.

14 *Preces autem offerunt pro vobis cum multa charitate propter multitudinem beneficentiæ Dei in vos.

15 *Gratia autem Deo super dono ipsius inenarrabili.

Dominica VI. Ieiunij.

CAP. X.

1 Ego verò Paulus peto à vobis per lenitatem & mansuetudinem Meschicho, qui de facie quidem humilis sum apud vos, absens tamen confido de vobis.

2 *Obsecro autem vos, ne quum venerim, vrgear illa fiducia quam habeo vt audeam, sicut existimor; in illos homines, qui putant nos secundùm carnem incedere.

3 *Quamuis enim in carne ambulemus: nõ tamen secundùm carnem militamus.

4 *Arma enim militiæ nostræ non sunt secundùm carnem, sed virtus Dei, ac per eam subiugamus munitiones rebelles, & demolimur cogitationes;

5 *Omnémque elationem quæ sese effert aduersus cognitionem Dei. & captiuum ducimus omnem intellectum ad obedientiam Meschicho.

6 *Ac parati sumus ad faciendam vindictam de iis qui non obediunt, quum impleta fuerit obedientia vestra.

7 *Faciem intuemini? Si quis confidit de seipso quòd ipsius Meschicho sit, illud sciat ex seipso, quòd quemadmodum ipse Meschicho est, ita & nos.

8 *Nametsi aliquid amplius gloriatus fuero de potestate quam dedit mihi Dominus noster, non erubesco: quippe quam in vestri ædificationem dedit nobis, non autem in vestri deiectionem.

9 *Cæterùm non curo existimari tanquam is qui perterrefaciendo perterrefaciam vos per epistolas meas.

---

12 מְטֻל [t]דְּפוּלְחָנָא [u]דְּהֶשְׁמֶשְׁתָא הָדָא לָא הֲוָא בַּלְחוּד חַסִּירוּתָא דְקַדִּישֵׁא מְמַלֵא אֶלָא אָף מְיַתַּר [x]בְּתַוְדְּיָתָא סַגִּיאָתָא לַאלָהָא ׃ 13 מְטֻל [y]בּוּקְיָא גֵיר דְּהֶשְׁמֶשְׁתָא הָדָא לַאלָהָא [z]מְשַׁבְּחִינַן [a]דְאֶשְׁתַּעְבֶּדְתּוּן [b]לְתַוְדִּיתָא דַסְבַרְתֵּה דַּמְשִׁיחָא [c]וְאֶשְׁתַּתַּפְתּוּן [d]בַּפְשִׁיטוּתְכוּן עַמְּהוּן וְעַם כֻּלְנָשׁ ׃ 14 [e]וַצְלוֹתָא מְקַרְבִין חֲלָפַיכוּן [f]בְּחוּבָא סַגִּיאָא מְטֻל [g]סוּגָאָא דְטַיבוּתֵה דַאלָהָא דַעֲלַיכוּן ׃ 15 [h]טַיבוּ דֵּין לַאלָהָא עַל [i]מוֹהַבְתֵּה דְּלָא מֶתְמַלְּלָא ׃

חַד בְּשַׁבָּא דו דְּצוֹמָא יו קפלאון י

1 אֶנָא דֵּין פּוּלוֹס בָּעֵא אֶנָא מֶנְכוֹן [a]בְּנִיחוּתֵה [b]וּבְמַכִּיכוּתֵה דַמְשִׁיחָא דְּאֶפִּין בְאַפִּין מַכִּיךְ אֶנָא לְוָתְכוֹן אֶלָא כַּד רַחִיק אֶנָא [c]תְּכִיל אֶנָא עֲלַיכוֹן ׃ 2 בָּעֵא אֶנָא דֵּין מֶנְכוֹן דְּלָא מָא [d]דְּאֵתִית [e]אֶתְאַלַץ [f]בְּתוּכְלָנָא דְאִית לִי [g]דְּאַשִּׁיחַ אַיךְ

[t] פְּלַח [u] שַׁמֵּשׁ [x] יָרֵא [y] בְּקָא בחן [z] שַׁבַּח [a] שְׁעֲבַד [b] לחודת בשורת [c] שְׁתַף [d] בתמימותכם [e] ותפלה [f] באהבתם [g] הרבה [h] חן [i] יְהַב [a] נוּח [b] מְכַךְ [c] בוטח [d] אֲתָא [e] אצור [f] בבטחון [g] אֲשִׁיחַ אעיזה לבטח

12 * Quoniam ministerium huius officij non solùm supplet ea quæ desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino:

13 * Per probationem ministerij huius, glorificantes Deum in obedientia confessionis vestræ in† Euangelium Christi, & simplicitate communicationis †in illos, & in omnes,

14 * Et in ipsorum obsecratione pro vobis, desyderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis.

15 * Gratias* Deo super inenarrabili dono eius.

CAP. X.

1 IPse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem & modestiam Christi, qui in facie quidem humilis sum inter vos, absens autem confido in vobis.

2 * Rogo autẽ,* ne præsens audeam per eam confidentiam qua existimor audere in quosdã: qui arbitrantur nos tanquam secundum carnem ambulemus.

3 * In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus.

4 * Nam arma militiæ nostræ non carnalia sunt: sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes:

5 * Et omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi;

6 * Et in promptu habentes vlcisci omnem inobedientiam, cùm impleta fuerit vestra obedientia.

7 * Quæ secundum faciem sunt, videte. Si quis confidit sibi. Christi se esse: hoc cogitet iterum apud se; quia sicut * ipse Christi est: ita & nos.

8 * Nam & si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in ædificationem, & non in destructionem vestram, non erubescam.

9 * Vt autem non existimer tanquam terrere vos per epistolas,

Euangelio vestræ — ego — vos — &

12 * ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ·

13 * διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας,

14 * καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ᾽ ὑμῖν.

15 * χάρις δὲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

ι.

1 * Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς.

2 * δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει, ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας.

3 * ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα.

4 * τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες

5 * καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ·

6 * καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

7 * τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ, χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς χριστοῦ.

8 * ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι·

9 * ἵνα δὲ μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν·

דמתרעא אנא על אנשא אילין דחשבין לן דאיך דבבסר מהלכינן ׃ 3 אפן בבסר גיר מהלכינן אלא לא הוא דבסרא פלחינן ׃ 4 זינא גיר דפלחותן לא הוא דבסרא אלא דחילא דאלהא ובה חבשינן חסנא מרירא וסתרינן מחשבתא ׃ 5 וכל רומא דמתתרים לוקבל ידעתה דאלהא ושבינן כל תרעין למשמעתה דמשיחא ׃ 6 ומטיבינן למעבר תבעתא מן אלין דלא משתמעין מא דאתמלית משתמענותכון ׃ 7 בפרצופא חירין אנתון אן אנש תכיל על נפשה דדמשיחא הו הנא נדע מן נפשה דאיך דהו דמשיחא הו הכנא אף חנן ׃ 8 אן גיר אף מדם יתיר אשתבהר על שולטנא דיהב לי מרן לא בהת אנא מטל דלבנינכון הו ולכון יהב לן ולא לסותפכון ׃ 9 מהמא אנא דין דלא אתחבר איך הו דמדחלו מדחל אנא לכון באגרתי ׃

רעא חשב הלך
מבצרים סתר הרס
חשב רום לנגד
שבא שבה שכל מן
רעא שמע טיב
נקמת מלא הור
בושת ידע שבהר
שלם כש בנא

10 ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܐܡܪܝܢ ܕܐܓܪܬܐ ܝܩܝܪܢ ܘܚܣܝܢܢ. ܡܐܬܝܬܗ ܕܝܢ ܕܓܘܫܡܐ ܟܪܝܗܐ ܘܡܠܬܗ ܫܝܛܐ. 11 ܐܠܐ ܗܕܐ ܢܬܪܥܐ ܡܢ ܕܗܟܢܐ ܐܡܪ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܐܝܬܝܢ ܒܡܠܬܐ ܕܐܓܪܬܢ ܟܕ ܪܚܝܩܝܢܢ. ܗܟܢܐ ܐܝܬܝܢ ܐܦ ܡܐ ܕܩܪܝܒܝܢܢ ܒܥܒܕܐ. 12 ܠܐ ܓܝܪ ܡܡܪܚܝܢܢ ܕܢܚܫܘܒ ܐܘ ܕܢܦܚܡ ܢܦܫܢ ܥܡ ܗܢܘܢ ܕܡܫܒܗܪܝܢ ܢܦܫܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ ܒܗܘܢ ܠܗܘܢ ܡܦܚܡܝܢ. ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ. 13 ܚܢܢ ܠܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܫܘܚܬܢ. ܐܠܐ ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܬܚܘܡܐ ܕܦܠܓ ܠܢ ܐܠܗܐ. ܕܢܡܛܐ ܐܦ ܥܕܡܐ ܠܘܬܟܘܢ. 14 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܝܟ ܕܠܐ ܡܡܛܝܢܢ ܠܘܬܟܘܢ ܡܬܚܝܢܢ ܢܦܫܢ. ܥܕܡܐ ܓܝܪ ܠܘܬܟܘܢ ܡܛܝܢ ܒܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. 15 ܘܠܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢܢ ܠܒܪ ܡܢ ܡܫܘܚܬܢ ܒܥܡܠܐ ܕܐܚܪܢܐ. ܐܠܐ ܐܝܬ ܠܢ ܣܒܪܐ ܕܟܕ ܪܒܝܐ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܒܟܘܢ ܢܬܪܘܪܒ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܢ. 16 ܘܢܬܝܬܪ ܐܦ ܠܗܠ ܡܢܟܘܢ ܠܡܣܒܪܘ. ܠܐ ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܐܚܪܢܐ. ܒܡܛܝܒܬܐ ܕܢܫܬܒܗܪ. 17 ܗܘ ܕܝܢ ܕܡܫܬܒܗܪ ܒܡܪܝܐ ܢܫܬܒܗܪ. 18 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܡܢ ܕܢܦܫܗ ܡܫܒܚ ܗܘ ܗܘ ܒܚܝܪ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܪܝܐ ܡܣܗܕ ܥܠܘܗܝ.

ܩܦܠܐܘܢ ܝܐ

1 ܐܬܠܘܐ ܕܝܢ ܡܣܝܒܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܝ ܩܠܝܠ ܒܫܛܝܘܬܝ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܣܝܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܝ. 2 ܛܐܢ ܐܢܐ ܓܝܪ ܥܠܝܟܘܢ ܛܢܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܡܟܪܬܟܘܢ ܓܝܪ ܠܓܒܪܐ ܚܕ ܒܬܘܠܬܐ ܕܟܝܬܐ ܕܐܩܪܒ ܠܡܫܝܚܐ. 3 ܕܚܠ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܠܡܐ ܐܝܟ ܕܐܛܥܝܗ ܚܘܝܐ ܠܚܘܐ ܒܢܟܠܗ. ܗܟܢܐ ܢܬܚܒܠܘܢ ܬܪܥܝܬܟܘܢ ܡܢ ܦܫܝܛܘܬܐ ܕܠܘܬ ܡܫܝܚܐ. 4 ܐܢ ܓܝܪ ܗܘ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܚܪܢܐ ܝܫܘܥ ܐܟܪܙ ܠܟܘܢ ܐܝܢܐ ܕܠܐ ܐܟܪܙܢ. ܐܘ ܪܘܚܐ ܐܚܪܬܐ ܢܣܒܬܘܢ ܐܝܢܐ ܕܠܐ ܢܣܒܬܘܢ. ܐܘ ܣܒܪܬܐ ܐܚܪܬܐ ܐܝܢܐ ܕܠܐ ܩܒܠܬܘܢ. ܫܦܝܪ ܡܬܛܝܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ.

10 * *Quia sunt quidam qui dicunt, Epistolæ quidem graues sunt & validæ, aduentus autem corporis infirmus, & sermo contemptus.*
11 * *Sed hoc cogitet qui sic dicit, quòd quales sumus in sermone epistolarū nostrarum quum absumus, tales etiam sumus in opere præsentes.*
12 * *Non enim audemus æstimare aut conferre nosipsos cum iis qui seipsos gloria efferunt: sed quia isti semet sibi comparant non intelligunt.*
13 * *Nos non gloriamur supra modum, sed iuxta mensuram finium, quam distribuit nobis Deus, vt & pertingamus vsque ad vos.*
14 * *Non enim quasi non pertingamus ad vos, extendimus nosipsos. nam vsque ad vos peruenimus cum Euangelio Meschicho.*
15 * *Neque gloriamur præter mensuram nostram in labore alieno: sed est nobis spes crescente fide vestra nos in vobis magnificatum iri iuxta mensuram nostram.*
16 * *Quin & vltra vos exuberabimus euangelizando, non per mensuram alienam in his quæ parata sunt gloriemur.*
17 * *Qui autem gloriabitur, in Domino glorietur.*
18 * *Non enim qui seipsum laudibus effert, probatur; sed quem Dominus commēdauerit.*

Feria II. hebdomadis IIII. Ieiunij.

CAP. XI.

1 V*Tinam verò tolerassetis me paulisper vt loquerer insipienter: sed et suffertis me.*
2 * *Nam zelotypus sum erga vos zelo Dei. Despondi enim vos viro vnico virginem castam quam offeram Meschicho.*
3 * *Vereor autem ne prout seduxit serpens Chauo, fraude sua, ita corrumpantur sensus vestri à simplicitate quæ est erga Meschicho.*
4 * *Nam si is qui venit ad vos, alium Jeschua prædicat vobis quem nos non prædicauimus, aut spiritum alium accepistis quem non acceperatis, aut aliud Euangelium quod non recepistis; pulchrè assensum præbetis.*

10 מטל דאית אנשא דאמרין דאגרתא [i] יקירן וחסינן [k] מאתיה דין [l] דגושמא [m] כריה [n] ומלתה [o] שיטא׃ 11 אלא הדא [p] נתרעא מן דהכנא אמר דאיכנא [q] דאיתין [r] במלתא דאגרתן כד [s] רחיקינן הכנא איתין אף מא דקריבינן בעבדא׃ 12 לא גיר [t] ממרחינן דנחשוב או [u] דנפחם נפשן עם הנון [x] דמשבהרין נפשהון אלא מטל דהנון בהון להון מפחמין לא [y] מסתכלין׃ 13 חנן לא [z] משתבהרינן יתיר מן [a] משוחתן אלא [b] במשוחתא דתחומא דפלג לן אלהא [c] דנמטא אף עדמא לותכון׃ 14 לא הוא גיר איך דלא [c] מחמטינן לותכון [d] מתחינן נפשן עדמא גיר לותכון מטין בסברתה דמשיחא׃ 15 ולא [e] משתבהרינן לבר מן משוחתן בעמלא דאחרנא אלא איתלן סברא דכד רביא הימנותכון בכון נתרורב איך משוחתן׃ 16 ונתיתר אף להל מנכון למסברו

[i] נכבדות [k] אתא [l] גושמא [m] חול [n] מלל [o] שוט בוז [p] רעא חשב [q] אית יש [r] מלל [s] רחק [t] אמרת [u] פחם [x] שבהר [y] סכל [z] מתהללים אנחנו [a] משח [b] נמדה [c] מטא השיג [d] מתח רדד [e] שבהר

10 Quoniam quidem, inquiunt, epiſtolæ graues ſunt & fortes: præſentia autem corporis infirma, & ſermo contemptibilis.

11 Hoc cogitet qui eiuſmodi eſt, quia quales ſumus verbo per epiſtolas abſentes: tales & præſentes in facto.

12 Non enim audemus inſerere aut cōparare nos quibuſdam, qui ſeipſos commendant: ſed ipſi in nobis noſmetipſos metientes, & comparantes noſmetipſos nobis.

13 Nos autem non in immenſum gloriabimur: ſed ſecundùm menſuram regulæ, qua menſus eſt nobis Deus, menſuram pertingendi vſque ad vos.

14 Non enim quaſi non pertingentes ad vos, ſuperextendimus nos. Vſque ad vos enim peruenimus in Euangelio Chriſti:

15 Non in immenſum gloriantes in alienis laboribus: ſpem autem habentes creſcentis fidei veſtræ, in vobis magnificari ſecundùm regulā noſtram in abundantiam,

16 Etiā in illa quæ vltra vos ſunt, euangelizare, non in aliena regula, in ijs quæ præparata ſunt gloriari.

17 Qui autem gloriatur: in Domino glorietur.

18 Non enim qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt: ſed quem Deus commendat.

CAP. XI.

1 VTinam ſuſtineretis modicum quid inſipientiæ meæ: ſed & ſupportate me. A

2 Æmulor enim vos Dei æmulatione: deſpondi enim vos vni viro, virginem caſtam exhibere Chriſto.

3 Timeo autem ne ſicut ſerpens Heuam ſeduxit aſtutia ſua: ita corrumpantur ſenſus veſtri, & excidant à ſimplicitate quæ eſt in Chriſto.

4 Nam ſi is qui venit, alium Chriſtum prædicat quem non prædicauimus, aut alium ſpiritum accipitis quem non accepiſtis; aut aliud Euangelium quod non recepiſtis: rectè pateremini:

10 ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησί, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παῤῥησία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.

11 τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

12 οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιοῦσιν.

13 ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν.

14 οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ;

15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν·

16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι.

17 ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

18 οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

ια'.

1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου.

2 ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς ζήλῳ θεοῦ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρί, παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ.

3 φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν, ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν.

4 εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἠνείχεσθε.

לא במשותתא דאחרנא באילין דמתקנן נשתבהר ׃ 17 הו דין דנשתבהר במריא נשתבהר ׃ 18 לא הוא גיר
מן דנפשה משבח הו הו בקא אלא מן דמריא נשבחיוהי ׃ דיום תרין דשבתא דד דצומא יז קפלאון יא
1 אשתופ דין מסיברין הויתון לי קליל דאמלל פכיהאית אלא אף מסיברין אנתון הולי ׃ 2 טאן אנא גיר בכון
בטננא דאלהא מכרתכון גיר לגברא חד בתולתא דכיתא דאקרב למשיחא ׃ 3 דחל אנא דין דלמא איך דאטעי
חויא לחוא בנכילותה הכנא נתחבלון רעיניכון מן פשיטותא דלות משיחא ׃
4 אן גיר הו דאתא לותכון אחרנא ישוע אכרז לכון אינא דחנן לא אכרזן או רוחא אחרתא נסבתון אידא
דלא נסבתון או סברתא אחרתא אידא דלא קבלתון שפיר מתטפיסין הויתון ׃

תקן נתהלל בתון
שבח לוא טנן קנא
בקנאה מכראכש
בתולה דכא זכה
טעא הנחש נכל
רעא רצון תמימות
אתא כרז בשורה
טפס הקשיב חנא

5 * *Arbitror enim me nihilo inferiorem esse Apostolis illis admodum præstantibus.*

6 * *Quamuis enim imperitus sim sermone meo, non tamen scientia mea; verùm in omnibus manifesti fuimus apud vos.*

7 * *An fortè errando errraui quòd meipsum deiecerim vt vos exaltaremini? gratuitóque prædicarim vobis Euangelium Dei?*

8 * *Porrò ecclesias alias exui, vt acciperem sumptus in vestri ministerium.*

9 * *Et quum venissem ad vos, neminem vestrum oneraui. indigentiam enim meam suppleuerunt fratres qui venerant à Macedonia, & in omnibus meipsum seruaui ac seruaturus sum, vt non sim vobis oneri.*

10 * *Est in me veritas Meschicho; quòd hæc gloriatio non abolebitur in me in regionibus Achaiæ.*

11 * *Quare? quia non diligo vos? Deus nouit.*

12 * *Sed quod facio idem & faciam, vt præcidam occasionem ijs qui quærunt occasionem, vt in eo de quo gloriantur, reperiantur sicut & nos.*

13 * *Sunt enim isti pseudoapostoli, & operarij dolosi, & transformant seipsos in Apostolos Meschicho.*

14 * *Et in hoc nihil mirandum est. Si enim ipse Satanas transformatur in Angelū lucis:*

15 * *Non est magnum negotium si & ministri eius transformantur in ministros iustitiæ, quorum finis erit iuxta opera ipsorum.*

In commemorationem Pauli.

16 * *Iterum autem dico, ne quis putet de me quasi stultus sim, alioquin etiam vt stultum accipite me, vt & ego paulisper glorier.*

17 * *Quod loquor non secundum Dominum nostrum loquor, sed quasi per insipientiam in hoc loco gloriationis.*

18 * *Quandoquidem multi gloriantur secundum carnem, sed & ego gloriabor.*

19 * *Pacifici enim estis ad obtemperandum rationis expertibus quum vos sitis sapientes.*

20 * *Et solliciti estis de eo qui vos in seruitutem adigit, & qui vos exedit, & qui accipit à vobis, & qui effert sese supra vos, & qui cædit vos in faciem vestram.*

---

5 רנא אנא גיר דמדם לא בצרת מן שליחא אילין דטב מיתרין׃ 6 אפן גיר בורא אנא במלתי אלא לא בידעתי אלא בכלמדם אתגלין לותכון׃ 7 אודלמא מסכלו אסכלת דמככת נפשי דאנתון תתרימון ומגן אכרזת לכון סברתה דאלהא׃ 8 ועדתא אחרניתא חלצת ונסבת נפקתא לתשמשתא דילכון׃ 9 וכד אתית צאידיכון לא יקרת על אנש מנכון סניקותי גיר מליו אחא דאתו מן מקדוניא ובכל מדם נטרת נפשי ונטר אנא דלא אקר עליכון׃ 10 איתוהי בי שררה דמשיחא דהנא שובהרא לא נתבטל בי באתרותא דאכאיא׃ 11 למנא מטל דלא מחב אנא לכון אלהא הו ידע׃ 12 אלא הדא דעבד אנא אף אעבד דאפסוק הו עלתהון דאילין דבעין עלתא דבהו מדם דמשתבהרין נשתכחון אכותן׃ 13 איתיהון גיר הלין שליחא דגלא ופעלא נכילא ומדמין נפשהון לשליחא דמשיחא

z רנא חשב ; פתי מלל
y ידע z גלא y סכל
x מכך a רום b ותגם
c כרז d בשורתו e והעדות
f נפק g שמש h אתא
i אצלכם k יקר l צורכי
m מלא n אתא o יקר
p אית יש ; ואמתו ; תהלה

[5] Exiſtimo enim nihil me minus feciſſe à magnis Apoſtolis.

[6] Nam etſi imperitus ſermone, ſed non ſciētia. in omnibus autem †manifeſtati ſumus vobis.

manifeſtatum

B

[7] Aut nunquid peccatū feci, meipſum humilians, vt vos exaltemini? quoniam gratis Euangelium Dei euangelizaui vobis?

[8] Alias eccleſias expoliaui, accipiens ſtipendium ad miniſterium veſtrum.

[9] Et cùm eſſem apud vos, & egêrem: nulli oneroſus fui: nam quod mihi deerat, ſuppleuerunt fratres qui venerunt à Macedonia: & in omnibus ſine onere me vobis ſeruaui, & ſeruabo.

[10] Eſt veritas Chriſti in me, quoniam hæc gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaiæ.

C

[11] Quare? quia non diligo vos? Deus ſcit.

[12] Quod autem facio: & faciam, vt amputem occaſionem eorum qui volunt occaſionem: vt in quo gloriantur, inueniantur ſicut & nos.

[13] Nam eiuſmodi pſeudoapoſtoli, ſunt operarij ſubdoli, transfigurantes ſe in Apoſtolos Chriſti.

[14] Et non mirum: ipſe enim Satanas transfigurat ſe in Angelum lucis.

[15] Non eſt ergo magnum ſi miniſtri eius transfigurentur velut miniſtri iuſtitiæ: quorum finis erit ſecundùm opera ipſorum.

[16] ITERVM dico, ne quis me putet inſipientem eſſe, alioquin velut inſipientem accipite me, vt & ego modicū quid glorier.

[17] Quod loquor, non loquor ſecūdùm †Deum, ſed quaſi in inſipientia, in hac ſubſtantia gloriæ.

Dominum

[18] Quoniam multi gloriantur ſecundùm carnem: & ego gloriabor.

[19] Libenter enim ſuffertis inſipientes: cùm ſitis ipſi ſapientes. [20] Suſtinetis enim ſi quis vos in ſeruitutem redigit, ſi quis deuorat, ſi quis accipit, ſi quis extollitur, ſi quis in faciem vos cædit.

---

5 λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων.

6 εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.

7 ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε; ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;

8 ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον, πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν.

9 καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα, καὶ τηρήσω.

10 ἔστιν ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ σφραγίσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς ἀχαΐας.

11 διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν.

12 ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς.

13 οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδοαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους χριστοῦ.

14 καὶ οὐ θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός.

15 οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι.

17 ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως.

18 ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι.

19 ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες.

20 ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει.

---

14 ולית [g] למתדמרו בהדא אן הו גיר סטנא מתדמא במלאכא דנוהרא ׃ 15 לא הות רבא [h] צבותא אן אף [i] משמשנותי [k] מתדמין במשמשנא דזדיקותא הנון [l] דחרתהון תהוא איך עבדיהון ׃

[a] ברוכרנה דפולוס יח

16 [b] תוב דין אמר אנא למא אנש נסבר עלו איך [c] דסכלא אנא ואן לא אפן איך דלסכלא קבלוני דאף אנא קליל [d] אשתבהר ׃ 17 מדם דממלל אנא לא הוא במרן ממלל אנא אלא איך [e] דבפכיהותא בהדא [f] דוכתא דשובהרא ׃ 18 מטל דסגיאא [g] משתבהרין בבסרא ואף אנא אשתבהר ׃ 19 [h] מנחין אנתון גיר [i] למשתמעו לחסירי [k] רעינא כד אנתון חכימא אנתון ׃ 20 [l] ומתדנין אנתון למן [m] דמשעבד לכון ולמן דאכל לכון ולמן דנסב מנכון ולמן [n] דמתתרים עליכון ולמן [o] דמחא לכון על אפיכון ׃

[g] דמר פלא [h] ענין [i] שמש [k] דמא [l] אחריתם

[a] בזכרונו [b] עוד [c] אויל

[d] שבחר [e] פכה [f] המקום [g] שבחר [h] נוח [i] שמע [k] רעא [l] דנא [m] שעבד [n] רום [o] מחא נכה

[illegible]

21 * Secundum ignominiam dico, quasi nos infirmi simus. Hoc per amentiam dico, in quocunque audet aliquis, audeo & ego.

22 * Si Hebræi sunt, & ego quoque: siue sint Jsroielitæ, & ego: si sunt semen Abrohom, & ego.

23 * Si ministri sunt Meschicho (per amentiam dico) illis præstantior sum: in labore plusquam illi, in verberibus plusquam illi, in vinculis plusquam illi, in mortibus pluries.

24 * A Jihoudæis quinquies quadragenis plagis vapulaui vna minus.

25 * Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus, ter in naufragio die & nocte in mari sine nauigio fui.

26 * Jn itineribus plurimis, in periculo fluminum, in periculo sicariorum, in periculo ex cognatione mea, in periculo ex gentibus, in periculo fui in ciuitate, in periculo fui in solitudine, in periculo in mari, in periculo ex falsis fratribus:

27 * Jn labore & fatigatione, in vigilia multa, in fame & siti, in ieiunio multo, in frigore & nuditate.

28 * Præter cætera, & cœtum qui est contra me quotidie, ac sollicitudinem meam pro omnibus ecclesijs.

29 * Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis offenditur, & ego non vror?

30 * Si gloriandum est, oportet in infirmitatibus meis me gloriari.

31 * Nouit Deus pater Domini nostri Jeschua Meschicho, benedictus in seculum seculorum quòd non mentiar.

32 * Jn Darmasouk præfectus militiæ Aretæ regis custodiebat ciuitatem Darmaskenorum, vt me comprehenderet.

33 * Et per fenestram in sporta demiserunt me per murum, & ereptus fui à manibus eius.

CAP. XII.

1 GLoriari oportet, sed non expedit: venio enim ad visiones & reuelationes Domini nostri.

---

21 איך [p]דבצערא אמר אנא איך הו דחנן [q]מחילינן הו בחסירות [r]רעינא אמר אנא דבכלמדם [s]דממרח אנש אף אנא ממרח אנא׃ 22 אן עבריא אנון ואף אנא ואן איסריליא אנון אף אנא אן זרעה אנון דאברהם אף אנא׃ 23 אן [t]משמשנא אנון דמשיחא בחסירות [u]רעינא אמר אנא דיתיר מנהון אנא [x]בלאותא יתיר מנהון [y]במחותא יתיר מנהון באסורא יתיר מנהון [z]במותא זבנין סגיאן׃ 24 מן יהודיא חמש זבנין ארבעין ארבעין חסיר חדא [a]בלעת׃ 25 תלת זבנין בשבטא [b]אתנגדת חדא זבן [c]אתרגמת תלת זבנין הוית [d]בנווגא [e]אימא ולליא דלא [f]ספינתא בימא הוית׃ 26 באורחתא סגיאתא [g]בקינדונוס דנהרותא בקינדונוס דגיסא בקינדונוס דמן [h]טוהמי בקינדונוס דמן עממא בקינדונוס הוית במדינתא בקינדונוס הוית בחורבא בקינדונוס בימא בקינדונוס דמן אחא [k]דגלא׃

[p]שנכלימה [q]חיל [r]הנשמה [s]אמרח [t]שמש [u]רעא [x]לאת [y]מחא נכה [z]מות [a]נכתי [b]נגר פצע [c]רגם [d]נוונא סכנת הים מן לשון יון [e]יום [f]ספינה בסכנת מן לשון יון [h]משפחתי

21 * Secundum ignobilitatem dico, quaſi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet (in inſipientia dico) audeo & ego.

22 * Hebræi ſunt: & ego. Iſraëlitæ ſunt: & ego. Semen Abrahæ ſunt: & ego.

23 * Miniſtri Chriſti ſunt: & ego, (vt minus ſapiens dico) plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter. F

Deut. 25. b. Act. 16. c. 22. Act. 14. c. 19. Act. 26. Act. 27. g. 41.

24 * A Iudæis quinquies quadragenas, vna minus, accepi.

25 * Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui.

26 * In itineribus ſæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus, periculis in ciuitate, periculis in ſolitudine, periculis in mari, periculis in falſis fratribus.

27 * In labore, & ęrumna, in vigilijs multis, in fame & ſiti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate,

28 * Præter illa quæ extrinſecus ſunt: inſtantia mea quotidiana, ſolicitudo omnium eccleſiarum.

29 * Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis ſcandalizatur, & ego non vror? G

30 * Si gloriari oportet: quæ infirmitatis meæ ſunt, gloriabor.

31 * Deus & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti ſcit, qui eſt benedictus in ſecula, quòd non mentior.

Act. 9. d. 24.

32 * Damaſci præpoſitus Gentis Aretæ regis, cuſtodiebat ciuitatem Damaſcenorum, vt me comprehenderet.

33 * Et per feneſtram in ſporta dimiſſus ſum per murum, & ſic effugi manus eius.

CAP. XII.

1 SI gloriari oportet (non expedit quidem) veniam autem ad viſiones & reuelationes Domini. A

21 * κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ᾽ ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ.

22 * ἑβραῖοί εἰσι, κἀγώ· ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ· σπέρμα ἀβραάμ εἰσι, κἀγώ·

23 * διάκονοι χριστοῦ εἰσι, παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις.

24 * ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον.

25 * τρὶς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·

26 * ὁδοιπορίαις πολλάκις· κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις.

27 * ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι.

28 * χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ᾽ ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.

29 * τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

30 * εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι.

31 * ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

32 * ἐν δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων·

33 * καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

ιβ΄.

1 * Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου.

27 בְּעַמְלָא וּבְלֵאוּתָא בְּשַׁהְרָא סַגִּיאָא בְּכַפְנָא וּבְצַהְיָא בְּצוֹמָא סַגִּיאָא בְּעַרְיָא וּבְעַרְטֶלָיוּתָא׃
28 סְטַר מֶן יַתִּירָתָא וּכְנוּשְׁיָא דַּעֲלַי דְּכֻלְיוֹם וְצֶפְתִּי דְעַל אַפַּי כֻּלְהֵין עִדָּתָא׃ 29 מַנוּ מֶתְכְּרֵה וְלָא אֶנָא מֶתְכְּרֵה אֶנָא מַנוּ מֶתְכְּשֵׁל וְלָא אֶנָא יָקֵד אֶנָא׃ 30 אֶן לְמֶשְׁתַּבְּהָרוּ וָלֵא בְּכוּרְהָנַי אֶשְׁתַּבְּהַר׃ 31 יָדַע הוּ אֱלָהָא אֲבוּהִי דְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא מְבַרְכָא דַּלְעָלַם עָלְמִין דְּלָא מְכַדֵּב אֶנָא׃ 32 בְּדַרְמְסוּק רַב חַילָא דַּאֲרֶטוֹס מַלְכָא נָטַר הְוָא מְדִינְתָא דְּדַרְמְסוּקָיֵא לְמֵאחֲדָנִי׃ 33 וּמֶן כַּוְתָא בְּסַרִיגְתָא שַׁבְּקוּנִי מֶן שׁוּרָא וְאֶתְפַּלְטֶת מֶן אִידַוְהִי׃

קפלאון יב

1 לְמֶשְׁתַּבְּהָרוּ וָלֵא אֶלָּא לָא פָּקַח אָתֵא אֶנָא לִי גֵיר לְחֶזְוָנֵא וַלְגֶלְיָנַוְהִי דְּמָרַן׃

k כותים l לאה m ובצמאון n מן צחא n בתענית o בקור p בעירום q פנש r יצף s העדות t כרה u כשל x יקר y שבחר z ראוי a כרה b אחהול c ברך d מכזב e ארחר f אחז הלון g בסל h הורידוני i חומה k פלט l ידיו

² ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܒܪܐ ܒܡܫܝܚܐ ܡܢ ܩܕܡ ܐܪܒܥܣܪܐ
ܫܢܝܢ. ܐܢ ܒܦܓܪ ܕܝܢ ܘܐܢ ܕܠܐ ܦܓܪ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܐܠܗܐ
ܗܘ ܝܕܥ. ܕܐܬܚܛܦ ܗܘ ܗܢܐ ܥܕܡܐ ܠܬܠܬܐ
ܫܡܝܐ. ³ ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܠܗܢܐ ܒܪܢܫܐ. ܐܢ ܒܦܓܪ
ܕܝܢ ܘܐܢ ܕܠܐ ܦܓܪ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܐܠܗܐ ܗܘ ܝܕܥ.
⁴ ܕܐܬܚܛܦ ܠܦܪܕܝܣܐ. ܘܫܡܥ ܡܠܐ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܢ.
ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܒܪܢܫܐ ܠܡܡܠܠܘ ܐܢܝܢ.
⁵ ܥܠ ܗܢܐ ܐܫܬܒܗܪ. ܥܠ ܢܦܫܝ ܕܝܢ ܠܐ ܐܫܬܒܗܪ
ܐܠܐ ܒܟܘܪܗܢܐ. ⁶ ܐܢ ܐܨܒܐ ܓܝܪ ܕܐܫܬܒܗܪ. ܠܐ ܗܘܐ
ܐܢܐ ܫܛܝܐ. ܫܪܪܐ ܗܘ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܚܐܤ ܐܢܐ ܕܝܢ.
ܕܠܡܐ ܐܢܫ ܢܬܪܥܐ ܥܠܝ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܐ ܕܚܙܐ ܠܝ
ܘܕܫܡܥ ܡܢܝ. ⁷ ܘܕܠܐ ܐܬܬܪܝܡ ܒܝܬܝܪܘܬܐ ܕܓܠܝܢܐ.
ܐܫܬܠܡ ܠܝ ܫܦܝܐ ܠܒܤܪܝ ܡܠܐܟܗ ܕܤܛܢܐ
ܕܢܗܘܐ ܡܩܦܚ ܠܝ ܕܠܐ ܐܬܬܪܝܡ. ⁸ ܥܠ ܗܕܐ ܬܠܬ
ܙܒܢܝܢ ܒܥܝܬ ܡܢ ܡܪܝ ܕܢܦܪܘܩ ܡܢܝ. ⁹ ܘܐܡܪ
ܠܝ ܤܦܩܐ ܠܟ ܛܝܒܘܬܝ. ܚܝܠܝ ܓܝܪ ܒܟܪܝܗܘܬܐ
ܗܘ ܡܫܬܡܠܐ. ܒܤܝܡܐܝܬ ܗܟܝܠ ܐܫܬܒܗܪ ܒܟܘܪܗܢܝ
ܕܬܓܢ ܥܠܝ ܚܝܠܗ ܕܡܫܝܚܐ. ¹⁰ ܡܛܠ ܗܢܐ
ܪܐܓ ܐܢܐ ܒܟܘܪܗܢܐ. ܒܨܥܪܐ ܒܐܘܠܨܢܐ. ܒܪܕܘܦܝܐ.
ܒܐܠܨܢܐ ܕܥܠ ܐܦܝ ܡܫܝܚܐ. ܐܡܬܝ ܓܝܪ ܕܡܬܟܪܗ ܐܢܐ
ܗܝܕܝܢ ܚܝܠܬܢ ܗܘ ܐܢܐ. ¹¹ ܗܐ ܗܘܝܬ ܠܝ ܫܛܝܐ
ܒܫܘܒܗܪܝ. ܕܐܢܬܘܢ ܐܠܨܬܘܢܢܝ. ܡܚܝܒܝܢ
ܗܘܝܬܘܢ ܓܝܪ ܕܐܢܬܘܢ ܬܤܗܕܘܢ ܥܠܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ
ܒܨܪܬ ܡܕܡ ܡܢ ܫܠܝܚܐ ܐܝܠܝܢ ܕܝܬܝܪ ܡܝܬܪܝܢ.
ܐܦܢ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܕܡ. ¹² ܐܬܘܬܐ ܕܫܠܝܚܘܬܐ ܥܒܕܬ
ܒܝܢܬܟܘܢ. ܒܟܠ ܡܤܝܒܪܢܘܬܐ ܘܒܚܝܠܘܬܐ.
ܘܒܬܕܡܪܬܐ ܘܒܓܢܒܪܘܬܐ. ¹³ ܒܡܢܐ ܓܝܪ ܐܬܒܨܪܬܘܢ
ܡܢ ܥܕܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ. ܐܠܐ ܒܗܕܐ ܕܐܢܐ ܠܐ ܝܩܪܬ
ܥܠܝܟܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܠܝ ܗܕܐ ܤܟܠܘܬܐ. ¹⁴ ܗܐ ܗܕܐ
ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܡܛܝܒ ܐܢܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ.
ܘܠܐ ܐܝܩܪ ܥܠܝܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܠܟܘܢ. ܐܠܐ
ܠܟܘܢ. ܠܐ ܓܝܪ ܚܝܒܝܢ ܒܢܝܐ ܕܢܤܝܡܘܢ ܤܝܡܬܐ
ܠܐܒܗܐ. ܐܠܐ ܐܒܗܐ ܠܒܢܝܗܘܢ.

2 * *Noui hominem in Meſchicho ante annos quatuordecim, (an verò in corpore, vel extra corpus neſcio, Deus nouit.) qui quidem raptus eſt vſque ad tertium cælorum.*

3 * *Et noui hunc hominem; verùm an in corpore, an extra corpus, neſcio: Deus nouit.*

4 * *Et raptus eſt in Paradiſum, & audiuit verba non dicenda, quæ non licet homini eloqui.*

5 * *Super huiuſmodi gloriabor, de meipſo verò non gloriabor, niſi in infirmitatibus.*

6 * *Si enim voluero gloriari, non ero inſipiens, ſiquidem veritatem dico:-ſed parco, ne quis cogitet de me, ſupra id quod videt me eſſe, aut quod audit ex me.*

7 * *Et ne efferrer excellentia reuelationum, datus eſt mihi ſtimulus in carne mea nuncius Satanæ, vt colaphis cæderet me, ne efferrer.*

8 * *Super hoc ter obſecraui Dominum meum, vt diſcederet à me.*

9 * *Et dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea, ſiquidem virtus mea in infirmitate perficitur. Lubenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt obtegat me virtus Meſchicho.*

10 * *Propterea complaceo mihi in infirmitatibus, in ignominia, in oppreſſione, in perſecutionibus, in anxietatibus quæ fiunt pro Meſchicho. Quum enim infirmor, tunc potens ſum.*

11 * *Ecce factus ſum rationis expers* [demens] *in gloriatione mea, quia vos me coëgiſtis. Debueratis enim teſtimonium ferre de me. quoniam nihilo ſum inferior Apoſtolis illis, qui ſunt admodum præſtantes, etiamſi nihil ſim.*

12 * *Signa Apoſtolorum edidi inter vos cum omni patientia, & poteſtatibus, & miraculis, & virtutibus.*

13 * *Nam quid eſt in quo fuiſtis inferiores cæteris eccleſijs, niſi in hoc quòd non fuerim vobis oneri? Remittite mihi hanc offenſam.*

14 * *Ecce iam tertiò paratus ſum vt veniam ad vos, & non ero vobis oneri: quippe qui non quæram quæ veſtra ſunt, ſed vos. Non enim debent liberi reponere theſauros parentibus, ſed parentes liberis ſuis.*

---

² ידענא גברא במשיחא מן קדם ארבעסרא שנין אן [e] בפגר דין ואן דלא פגר לא ידע אנא אלהא הו ידע [f] דאתחטף הו הנא עדמא לתולתא דשמיא׃ ³ וידע אנא לה להנא ברנשא אן בפגר דין ואן דלא פגר לא ידע אנא אלהא הו ידע׃ ⁴ ואתחטף [g] לפרדיסא ושמע [h] מלא דלא מתמללן אילין דלא שליט לברנשא לממללו אנין׃ ⁵ על הנא [i] אשתבהר על נפשי דין לא אשתבהר אלא אן [k] בכורהנא׃ ⁶ אן [l] אצבא גיר [m] דאשתבהר לא הוא אנא [n] שטיא [o] שררא הו גיר אמר אנא [p] חאסנא דין דלמא אנש [q] נתרעא עלי יתיר מן מא דחזא לי ודשמע מני׃ ⁷ ודלא [r] אתתרים [s] ביתירותא [t] דגלינא [v] אשתלם לי [x] שפיא לבסרי מלאכה דסטנא דנהוא [y] מקפח לי דלא [z] אתתרים׃ ⁸ על הנא תלת זבנין [a] בעית מן מרי [b] דנפרק מני׃ ⁹ ואמר לי ספקא לך [c] טיבותי חילי גיר בכריהותא

[e] בגופה [f] חטף [g] לגן עדן [h] מלל [i] שבחרו [k] כרה [l] צבא [m] אתהלל [n] שטא [o] אמת [p] חול אני מן חוס [q] רעא חשב [r] רום [s] יתר [t] גלא [v] שלם [x] עקץ [y] מכה על לחי [z] רום [a] בעא [b] פרק סור [c] חסדי

[2] Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, (siue in corpore, nescio: siue extra corpus, nescio: Deus scit;) raptum huiusmodi vsq; ad tertium cælum.

[3] Et scio huiusmodi hominem, siue in corpore, siue extra corpus, nescio: Deus scit.

[4] Quoniam raptus est in Paradisum: & audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui.

[5] Pro huiusmodi gloriabor, pro me autem nihil gloriabor, nisi in infirmitatibus meis. B

[6] Nam & si voluero gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam. parco autem; ne quis † me existimet supra id quod videt in me, aut audit aliquid ex me.

[7] Et ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus Satanę, † vt me colaphizet.

[8] Propter quod ter Dominum rogaui, vt discederet à me.

[9] Et dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea; nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi. C

[10] Propter quod placeo mihi in infirmitatibus †, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo. Cùm enim infirmor: tunc potens sum.

[11] Factus sum insipiens: vos me coëgistis. Ego enim à vobis debui commendari: nihil enim minus † feci ab ijs qui sunt supra modũ Apostoli: tametsi nihil sum. D

[12] Signa tamen † Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis & prodigijs & virtutibus.

[13] Quid est enim quod minus habuistis præ cæteris ecclesiis: nisi quòd ego ipse non grauaui vos? Donate mihi hanc iniuriam.

[14] Ecce, tertiò hoc paratus sum venire ad vos: & non ero grauis vobis. Non enim quęro quæ vestra sunt: sed vos. Nec enim debent filij parentibus thesaurizare, sed parentes filijs. E

Marginal variants: ia; qui; necessi; fui; Apostoli

2 οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν· ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ.

3 καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν.

4 ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.

5 ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.

6 ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δὲ μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ.

7 καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι.

8 ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ.

9 καὶ εἴρηκέ μοι, ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται· ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ.

10 διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

11 γέγονα ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.

12 τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι.

13 τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ κατεναρκήσω ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς· οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις.

הו מתגמר חדיאית הכיל אשתבהר בכורהני דנאגן עלי חילה דמשיחא ׃ 10 מטל הנא צבא אנא בכורהנא
בצערא באולצנא ברדופיא בחבושיא דעל אפי משיחא אמתי דכריה אנא גיר הידין הו חילתן אנא׃ 11 הא הוית
חסיר רעינא בשובהרי דאנתון אלצתונני חיבין הויתון גיר דאנתון תסהדון עלי מטל דלא בצרת מדם מן שליחא
אילין דטב מיתרים אפן לא הוית מדם׃ 12 אתותא דשליחא עבדת בינתכון בכל מסיברנו ובגברותא
ובתדמרתא ובחילא׃ 13 במנא גיר אתבצרתון מן עדתא אחרניתא אלא אן בהדא דאנא לא יקרת עליכון
שבוקו לי הדא סכלותא׃ 14 הא הדא דתלת זבנין דמטיב אנא דאתא לותכון ולא אקר עליכון מטל דלא
בעא אנא דילכון אלא לכון לא גיר חיבין בניא למסם סימתא לאבהא אלא אבהא לבניהון׃

גמר שמחה מן חרא
אתהלל גנן בחלות
בכלימה רדף חבש
חיל רעא רצה אלץ
חוב סהד עיד מאוד
יתר הוא אותות
סיבר סבל ותמעשים
נפלאים בצר עצר העדות

[illegible]

15 * Ego verò perlubenter & sumptus impendam, atque adeò meipsum dabo pro animabus vestris, licet vberiùs vos diligens minus me diligatis.

16 * Et fortasse non fui vobis oneri, sed tanquam vir astutus dolo vos suffuratus sum.

17 * Num per aliquem alium quem miserim ad vos, extorsi à vobis?

18 * Titum rogaui, & misi cum eo fratrem. Num quid à vobis extorsit Titus? nonne eodem spiritu ambulauimus, ijsdemq; vestigijs?

Feria VI. medij Ieiunij.

19 * Num adhuc putatis quòd depromamus vobis spiritum? [nos vobis excusemus?] coram Deo in Meschicho loquimur: omnia verò dilectissimi mei, propter ædificationem vestram.

20 * Vereor enim ne quum venero ad vos, non inueniam vos, sicuti vellem, & etiam inueniar à vobis, non qualem velletis. ne fortè sit contentio, & liuor, & ira, & concertatio, & obtrectatio, & susurri, & tumor, ac seditio.

21 * Ne forsan quum venero ad vos, deprimat me Deus meus, & lugeam multos illos qui peccauerunt, & non resipuerunt ab immunditia, & à scortatione, & ab impudicitia quam patrarunt.

CAP. XIII.

1 HÆc erit pro tertia vice [iam nunc tertiò] qua paratus sum vt veniam ad vos, vt in ore duorum triúmue testium stet omne verbum.

2 * Prædixi vobis, & iterum vobis prædico, sicut & bis quum essem apud vos dixi vobis, ita & nunc absens scribo ijs qui peccauerunt, & cæteris aliis, si venero iterum me non parciturum.

3 * Quandoquidem experimentum quæritis Meschicho loquentis in me, qui quidem non est infirmus in vobis, sed potens est in vobis.

4 * Et si enim crucifixus sit in infirmitate, tamē viuit in virtute Dei. Quin & nos infirmi sumus cum eo, sed viuimus cum eo per virtutem Dei quæ est in vobis.

---

15 אֲנָא דֵין [l] חֲדָיָאִית וְנַפִּקְתָא [m] אַפֵּק וְאַף [n] קְנוּמִי [o] אֶתֵּל עַל אַפֵּי נַפְשָׁתְכוֹן אַפֶּן כַּד [p] יַתִּירָאִית [q] מַחֵב אֲנָא לְכוֹן אַנְתּוֹן בְּצִירָאִית מַחֲבִין אַנְתּוֹן לִי ׃ 16 [s] וַכְבַר אֶנָא לָא [t] יֶקְרֶת עֲלֵיכוֹן אֶלָּא אַיךְ גַּבְרָא חָרְעָא בְּנֶכְלָא גְּנַבְתְּכוֹן ׃ 17 לְמָא בְּיַד אֱנָשׁ אַחֲרִין דְּשַׁדְּרֶת לְוָתְכוֹן [u] אֶתְיַעְנֶת עֲלֵיכוֹן ׃ 18 מֶן טִטּוֹס [x] בְּעִית וְשַׁדְּרֶת עַמֵּהּ לַאחָא לְמָא [y] כְּמֶדֶם אֶתְיַעַן עֲלֵיכוֹן טִטּוֹס [z] לָו בַּחֲדָא רוּחָא הַלֵּכְן וַבְהֵין [a] בְּעֶקְבָתָא ׃

דְּעָרוּבְתָא [a] מַצְעִיתָא דְּצוֹמָא יט

19 לְמָא תוּב [b] סָבְרִין אַנְתּוֹן דַּלְכוֹן נָפְקִינַן רוּחָא קְדָם אֱלָהָא בַּמְשִׁיחָא מְמַלְּלִינַן וְכֻלְהֵין חַבִיבַי מֶטֻל [c] בֶּנְיָנָא הָוֵי דִּילְכוֹן ׃ 20 דָּחֵל אֲנָא גֵיר דַּלְמָא [d] אֶתָא לְוָתְכוֹן וְלָא [e] אֶשְׁכַּחְכוֹן אַיךְ דְּצָבֵא אֲנָא וְאֶשְׁתְּכַח לְכוֹן אַף אֶנָא [f] אַכְמָא דְּלָא [g] צָבֵיתוֹן

[l] חָדָא בשמחה [m] נְפַק [n] עצמי [o] כְּתַל [p] יְתַר [q] אֲחֵב אהב [r] זמצער וואולי [s] יְקַר כבד [t] יְעַן בצע [x] בְּעָא [y] בצעו הלא [z] עֲקַב [a] מִצַּע [b] חושבים [c] בְּנָא [d] אֲתָא [e] שְׁכַח [f] כמו [g] צְבָא חפץ

15 * Ego autem libentissimè impendam & superimpendar ego ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens minùs diligar.

16 * Sed esto: ego vos non grauaui: sed cùm essem astutus, dolo vos cepi.

17 * Nunquid per aliquem eorum quos misi ad vos, circumueni vos?

18 * Rogaui Titum, & misi cum illo fratrem. Nunquid Titus vos circumuenit? nónne eodē spiritu ambulauimus? nónne ijsdem vestigijs?

F

19 * Olim putatis quòd excusemus nos apud vos? Coram Deo, in Christo loquimur: omnia †autem charissimi propter ædificationem vestram.

[† etiam]

20 * Timeo enim ne fortè cùm venero, non quales volo, inueniam vos: & ego inueniar à vobis, qualem non vultis: ne fortè contētiones, æmulationes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes, seditiones sint inter vos.

G

21 * Ne iterum cùm venero, humiliet me Deus apud vos: & lugeam multos ex ijs qui antè peccauerunt, & non egerunt pœnitentiam super immunditia & fornicatione & impudicitia quam gesserūt.

CAP. XIII.

[Deu. 19. Mat. 18. Iohā. 8. Heb. 10.]

1 Ecce tertiò hoc venio ad vos: In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum.

A

2 * Prædixi †& prædico vt præsens*, & nunc absens ijs qui antè peccauerunt, & cæteris omnibus, quoniam si venero iterum, non parcam.

[† etiam * vobis]

3 * An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus? qui in vobis non infirmatur, sed potens est in vobis?

4 * Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed viuit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo: sed viuemus †cum eo ex virtute Dei in vobis.

[† in]

15 * ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω, καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι.

16 * ἔστω δὲ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον.

17 * μήτινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς;

18 * παρεκάλεσα τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν. μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;

19 * Πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατενώπιον τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς·

20 * φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω, εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, καταλαλιαὶ, ψιθυρισμοὶ, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι·

21 * μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

ιγ´.

1 * Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.

2 * προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι·

3 * ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.

4 * καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

דלמא חרינא וחסמא וחמתא ועצינא ומאכלקרצא ורטנא וחתירותא ושגושיא׃ 21 דלמא כד אתא לותכון נמככני אלהי ואתאבל על סגיאא אילין דחטו ולא תבו מן טנפותא ומן זניותא ומן פחזותא דעבדו׃

קפלאון יג 1 הדא דתלת הי זבנין דמטיב אנא דאתא לותכון דעל פום תרין ותלתא סהדין תקומי כל מלא׃

2 מן קדים אמרת הוית לכון ותוב מקדם אנא אמר אנא לכון איך דאף תרתין זבנין דהוית לותכון אמרת לכון אף השא כד רחיק אנא כתבנא להלין דחטו ולשרכא דאחרנא דאן אתא תוב לא אחוס׃ 3 מטל דבוקיא בעיתון דמשיחא דממלל בי הו דלא הוא מחיל בכון אלא חילתן הו בכון׃ 4 אפן אזדקף גיר במחילותא אלא חיהו בחילא דאלהא אף חנן מחילינן עמה אלא חאינן עמה בחילא דאלהא דבכון׃

[h] מחלוקת וקנאה [i] חמא [l] עצא הריב [m] ומלשינותא [n] וגאון [o] ואשתדור [p] אתא [q] מכך [r] אבל [s] חטא [t] תב שוב [u] זנא [x] משגלה [a] טיב [b] אתא [c] עדים [d] קום [e] דבר [f] ועוד [g] חוא [h] כתבאני [i] חטא [k] חוס

5 ܢܦܫܟܘܢ ܒܩܘ ܐܢ ܒܗ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܢܦܫܟܘܢ ܐܣܘ. ܐܘ ܠܐ ܡܫܬܘܕܥܝܬܘܢ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܟܘܢ ܗܘ. ܘܐܢ ܠܐ ܡܣܠܝܐ ܐܢܬܘܢ. 6 ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܕܚܢܢ ܠܐ ܗܘܝܢ ܡܣܠܝܢ. 7 ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܡܕܡ ܕܒܝܫ. ܐܝܟ ܕܒܘܩܝܢ ܕܝܠܢ ܢܬܚܙܐ. ܐܠܐ ܕܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ ܣܥܪܝܢ ܛܒܬܐ. ܘܚܢܢ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܡܣܠܝܐ. 8 ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚܝܢܢ ܕܢܥܒܕ ܡܕܡ ܠܘܩܒܠ ܩܘܫܬܐ. ܐܠܐ ܚܠܦ ܩܘܫܬܐ. 9 ܚܕܝܢܢ ܕܝܢ ܡܐ ܕܚܢܢ ܟܪܝܗܝܢ. ܘܐܢܬܘܢ ܚܝܠܬܢܝܢ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܘܐܦ ܡܨܠܝܢܢ ܕܐܢܬܘܢ ܬܬܓܡܪܘܢ. 10 ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܕ ܪܚܝܩ ܐܢܐ ܗܠܝܢ ܟܬܒ ܐܢܐ. ܕܠܐ ܡܐ ܕܐܬܝܬ ܩܫܝܐܝܬ ܐܣܥܘܪ ܐܝܟ ܫܘܠܛܢܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܡܪܝ. ܠܒܢܝܢܟܘܢ ܘܠܐ ܠܣܘܚܦܟܘܢ. 11 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܚܕܘ ܘܐܬܓܡܪܘ ܘܐܬܒܝܐܘ. ܘܐܘܝܘܬܐ ܘܫܝܢܐ ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ. ܘܐܠܗܐ ܕܚܘܒܐ ܘܕܫܠܡܘܬܐ ܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ. 12 ܫܐܠܘ ܫܠܡܐ ܚܕ ܠܚܕ ܒܢܘܫܩܐ ܩܕܝܫܐ. ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. 13 ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܘܫܘܬܦܘܬܗ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ.

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܩܘܪܢܬܝܐ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܡܩܕܘܢܝܐ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕ ܛܛܘܣ.

5 *Vos ipsos probate, num in fide stetis, vosipsos curate. An non agnoscitis Jeschua Meschicho in vobis esse? alioquin reprobi estis.* 6 *Spero autem quòd cognoscetis nos non esse reprobos.* 7 *Deum verò imploro ne quid insit vobis mali, ut probatio nostri appareat: imò ut vos bona faciatis, nos autem simus tanquam reprobi.* 8 *Non enim possumus quicquam agere aduersus veritatē, sed pro veritate.* 9 *Ceterùm gaudemus quum nos infirmi simus, vos autem fortes: Quin & hoc precamur ut vos perficiamini.* 10 *Propterea absens hæc scribo, ne quum venerim grauiùs animaduertam iuxta potestatem quam dedit mihi Dominus meus in vestri ædificationem, non autē in vestri destructionē.* 11 *Proinde fratres mei, gaudete & perfecti estote, & consolationem habete; concordiáque, & pax sit inter vos; & Deus charitatis & pacis erit vobiscum.* 12 *Salutate vos mutuò osculo sancto. Salutant vos omnes sancti.* 13 *Pax Domini nostri Jeschua Meschicho, & charitas Dei, & communicatio Spiritus Sanctitatis sit cum vobis omnibus. Amin.*

Epistolæ ad Corinthios secundæ quæ scripta est è Philippis Macedoniorum, & missa fuit per Titum, FINIS.

---

5 נַפְשְׁכוּן בְּקוֹ אִן בָּהּ בְּהַימָנוּתָא קָימִין אַנְתּוּן נַפְשְׁכוּן אַסַוּ אוֹ לָא מֶשְׁתַּוְדְעִיתוּן דְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא בְּכוּן הוּ וְאֶן לָא מַסְלְיָא אַנְתּוּן ׃ 6 מְסַבַּר אֲנָא דֵּין דְּתֶדְעוּן דַּחְנַן לָא הֲוַין מַסְלֵין ׃ 7 בָּעֵא אֲנָא דֵּין מֶן אֱלָהָא דְּלָא נֶהֱוֵא בְּכוּן מֶדֶּם דְּבִישׁ אַיךְ דְּבוּקָין דִּילַן נֶתְחֲזֵא אֶלָּא דְּאַנְתּוּן תֶּהֱוּוּן סָעֲרִין טָבָתָא וַחְנַן נֶהֱוֵא אַיךְ מַסְלְיָא ׃ 8 לָא גֵּיר מֶשְׁכְּחִינַן דְּנֶעְבֵּד מֶדֶּם לוּקְבַל קוּשְׁתָּא אֶלָּא חֲלָף קוּשְׁתָּא ׃ 9 חָדֵינַן דֵּין מָא דַחְנַן כְּרִיהִין וְאַנְתּוּן חַילְתָנִין הָדָא דֵּין וְאָף מְצַלֵּינַן דְּאַנְתּוּן תֶּתְגַּמְרוּן ׃ 10 מֶטֻל הָנָא כַּד רַחִיק אֲנָא הָלֵין כָּתֵב אֲנָא דְּלָא מָא דְּאֶתִית קַשְׁיָאִית אֶסְעוּר אַיךְ שׁוּלְטָנָא דְּיַהֵב לִי מָרַי לְבֶנְיָנְכוּן וְלָא לְסוּחָפְכוּן ׃ 11 מֶכִּיל אַחַי חֲדַו וְאֶתְגַּמְרוּ וְאֶתְבַּיַאו וְאַוְיוּתָא וְשַׁיְנָא נֶהֱוֵא בְּכוּן וְאַלָהָא דְּחוּבָא וַדְשַׁלְמוּתָא נֶהֱוֵא עַמְּכוּן ׃

בְּקָא בחן · הֵימַן · קוּם · אֶסָא רפא · אֶשְׁתַּוַּדַע · סְלָא מאס · בושת · יְדַע · חֲוָא · שבוחננו · חֲזָא · עושים · טוּב · סְלָא · שְׁכַח יכול אמם · משומחים אנחנו · כְּרָה · חֵיל · צְלָא פלל · אֶתָא · קְשָׁא

5 * Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Iesus in vobis est? nisi forte reprobi estis.

6 * Spero autem quod †cognoscitis quia nos non sumus reprobi.

7 * Oramus autem Deum vt nihil mali faciatis, non vt nos probati appareamus, sed vt vos quod bonum est, faciatis; nos autem vt reprobi simus.

8 * Non enim possumus aliquid aduersus veritatem: sed pro veritate.

9 * Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc & oramus, vestram consummationem.

10 * Ideo † hæc absens scribo: vt nō præsens duriùs agam secundum potestatem quam Dominus dedit mihi in ædificationem, & non in destructionem.

11 * De cætero fratres, gaudete, perfecti estote: exhortamini. † idem sapite: pacem habete; & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.

12 * Salutate inuicem in osculo sancto. Salutant vos omnes sancti.

13 * Gratia Domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Ad Corinthios secunda missa fuit à Philippis Macedoniæ per Titum & Lucam.

Marginalia: 1.Co.11 Lit. — [al. cognoscetis] — [al. ...] — [al. ...]

5 * ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτούς, ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν; εἰ μήτι ἄρα ἀδόκιμοί ἐστε.

6 * ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.

7 * εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν.

8 * οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.

9 * χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.

10 * διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

11 * λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

12 * ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

13 * ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

---

12 שַׁאלוּ בַּשְׁלָמָא חַד דְּחַד [f] בְּנוּשְׁקְתָא קַדִּישְׁתָא שָׁאלִין בַּשְׁלָמְכוֹן כֻּלְּהוֹן קַדִּישֵׁא ׃

13 שְׁלָמֵה דְּמָרַן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא וְחוּבֵּה דַּאלָהָא [g] וְשַׁוְתָּפוּתָא דְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא עַם כֻּלְּכוֹן אָמִין ׃

שְׁלֶמַת אֶגַּרְתָּא דַּלְוָת קוֹרִנְתָיֵא דְּתַרְתֵּין [h] דְּאֶתְכַּתְבַת מֶן בְּפִילִיפּוֹס דְּמַקְדּוּנְיָא [i] וְאֶשְׁתַּדְּרַת בְּאִידַי [k] טִטוֹס

Marginalia: [f] נְקַשׁ — [g] שְׁתַף — [h] כְּתַב — [i] שְׁדַר שלח k ביד

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM AD GALATAS.

Galatæ sunt Græci. Hi verbum veritatis primùm ab Apostolo acceperunt: sed post discessum eius tentati sunt à falsis Apostolis, vt in Legem & circuncisionem verterentur. Hos Apostolus reuocat ad fidem veritatis, scribens eis ab Epheso.

RVRSVS EPISTOLA AD GALATAS.

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Quotidie. CAP. I.

1 PAVLVS Apostolus non ab hominibus neq; per hominē, sed per Jeschua Meschicho, & Deum ipsum qui suscitauit eum à mortuis:

2 * Omnesque fratres qui mecum sunt, ecclesiis quæ sunt Galatiæ.

3 * Gratia vobiscum, & pax à Deo patre, & à Domino nostro Jeschua Meschicho.

4 * Qui dedit seipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos ex hoc seculo malo iuxta voluntatem Dei patris nostri.

5 * Cui gloria in seculum seculorum, Amin.

6 * Miror quomodo tam cito conuersi fueritis à Meschicho illo, qui vocauit vos per gratiam suam, ad euangelium aliud.

7 * Quod quidem non est, sed prout sunt aliqui, illud est, qui terrorem vobis incutiunt, & volunt inuertere Euangelium Meschicho.

8 * Enimuero siue nos, siue Angelus è cælo annuntiauerit vobis, præter id quod vobis annuntiauimus, anathema sit.

9 * Quemadmodum prædixi, & nunc iterum dico: Si quis annuntiauerit vobis præter id quod accepistis, anathema sit.

10 * Nunc enim vtrum hominibus suadeo, an Deo? aut hominibus studeo placere? Si enim hactenus hominibus placuissem, seruus Meschicho non fuissem.

De Stephano.

11 * Notum autem vobis facio fratres mei, Euangelium quod annuntiatum est à me, non esse ab homine. 12 * Nec enim ego ab homine accepi illud, illudue didici, sed per reuelationem Jeschua Meschicho. 13 * Audistis enim conuersationem meam quondam in Jihoudaismo, quòd vehementer persecutus sim Ecclesiam Dei, eamque vastauerim.

14 * Ac progressus fecerim in Jihoudaismo supra multos coætaneos meos qui erant in cognatione mea, & maiorem in modum zelauerim doctrinam patrum meorum.

תוב אגרתא דלות גלטיא דקליום א קפלאון א

פולוס שליחא לא מן בנינשא ולא ביד ברנשא אלא ביד ישוע משיחא ואלהא אבוהי הו [a] דאקימה מן בית [b] מיתא׃ [2] וכלהון אחא דעמי [c] לעדתא דאית בגלטיא׃ [3] [d] טיבותא עמכון ושלמא מן אלהא אבא ומן מרן ישוע משיחא׃ [4] הו דיהב נפשה חלף [e] חטהין [f] דנפצין מן עלמא הנא בישא איך [g] צבינה דאלהא אבון׃ [5] דלה [h] שובחא לעלם עלמין אמין׃ [6] מתדמר אנא איכנא [k] בעגל [l] מתהפכין אנתון מן משיחא הו [m] דקרכון בטיבותה [n] לסברתא אחרתא׃ [7] אידא דלא [o] איתיה אלא איך אנשא הו אית [p] דדלחין לכון [q] וצבין דנשחלפון סברתה דמשיחא׃ [8] אף אן חנן דין או מלאכא מן שמיא [s] נסברכון לבר מן

[a] קום [b] מות [c] לעדה [d] חן [e] חטא [f] פצא פרח [g] צבא חפץ [h] כבוד [i] דמר תמה [k] פתאם [l] הפך [m] קרא [n] לבשורה [o] אית יש [p] דלח הפחד [q] צבא [r] שחלף [s] יבשר לכם

EPISTOLA B. PAVLI AD GALATAS.

CAP. I.

PAVLVS Apostolus nō ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christū, & Deū Patrem qui suscitauit eum à mortuis; [2] Et qui mecum sunt omnes fratres: ecclesijs Galatiæ: [3] Gratia vobis & pax à Deo patre & Domino nostro Iesu Christo.

[4] Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsenti seculo nequam, secundum voluntatem Dei & Patris nostri.

[5] Cui est gloria in secula seculorum. Amen. [6] Miror, quòd sic tam citò transferimini ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi, in aliud Euangelium.

[7] Quod non est aliud, nisi sunt aliqui qui vos conturbant, & volunt conuertere Euangelium Christi.

[8] Sed licet nos, aut angelus de cælo euangelizet vobis, præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit.

[9] Sicut prædiximus, & nunc iterum dico: Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit.

[10] Modò enim hominibus suadeo, an Deo? An quæro hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem.

[11] NOTVM enim vobis facio fratres Euangelium quod euangelizatum est à me, quia non est secundum hominem.

[12] Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici: sed per reuelationem Iesu Christi.

[13] Audistis enim conuersationem meā aliquando in Iudaismo, quoniam supra modum persequebar ecclesiam Dei, & expugnabam illam.

[14] Et proficiebam in Iudaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundātiùs æmulator existens paternarum mearum traditionum.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ πρὸς γαλάτας ἐπιστολή.

κεφ. α΄.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·

2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς γαλατίας.

3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ

4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·

5 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

6 θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον.

7 ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ.

8 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

9 ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

10 ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

11 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον.

12 οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ χριστοῦ.

13 ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν·

14 καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.

מא דסברנכון נהוא חרם ׃ 9 איכנא דמן לוקדם אמרת והשא תוב אמר אנא דאן אנש מסבר לכון לבר מן
מא דקבלתון נהוא חרם ׃ 10 השא גיר לבנינשא הו מפיס אנא או לאלהא או לבנינשא בעא אנא דאשפר
אלו גיר עדמא להשא לבנינשא שפר הוית עבדא למשיחא לא הוא הוית ׃

דאסטפאנוס ב

11 מודע אנא לכון דין אחי דסברתא דאסתברת מני
לא הות מן ברנשא ׃ 12 אף לא אנא גיר מן ברנשא קבלתה וילפתה אלא בגלינא דישוע משיחא ׃
13 שמעתון גיר הופכי דמן קדים דביהודיותא דיתיראית רדף הוית עדתה דאלהא וחרב הוית לה ׃
14 ומתיתר הוית ביהודיותא טב מן סגיאא בני שני דאית הוו בטוהמי ויתיראית טאן הוית ביולפנא דאבהי ׃

עוד פוס שפר התרצה
חוא ידע סבר כשר
ילף גלא
נהגותי מן חפך
בתורת היהודים יתר
יותר ו במשפחתי
טנן ילף אב

15 ܟܕ ܨܒܐ ܕܝܢ ܗܘ ܡܢ ܕܦܪܫܢܝ ܡܢ ܟܪܣ ܐܡܝ ܘܩܪܢܝ ܒܛܝܒܘܬܗ܂
16 ܕܢܓܠܐ ܒܪܗ ܒܝ ܕܐܣܒܪܝܘܗܝ ܒܥܡܡܐ܂ ܒܗ ܒܫܥܬܗ ܠܐ ܓܠܝܬ ܠܒܣܪܐ ܘܠܕܡܐ܂
17 ܘܠܐ ܐܙܠܬ ܠܐܘܪܫܠܡ ܠܘܬ ܫܠܝܚܐ ܕܡܢ ܩܕܡܝ܂ ܐܠܐ ܐܙܠܬ ܠܐܪܒܝܐ ܘܬܘܒ ܗܦܟܬ ܠܕܪܡܣܘܩ܂
18 ܘܡܢ ܒܬܪ ܬܠܬ ܫܢܝܢ ܐܙܠܬ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܐܚܙܐ ܠܟܐܦܐ ܘܩܘܝܬ ܠܘܬܗ ܝܘܡܬܐ ܚܡܫܬܥܣܪ܂
19 ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܫܠܝܚܐ ܠܐ ܚܙܝܬ܂ ܐܠܐ ܐܢ ܠܝܥܩܘܒ ܐܚܘܗܝ ܕܡܪܢ܂
20 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܗܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܕܓܠ ܐܢܐ܂
21 ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܬܝܬ ܠܐܬܪܘܬܐ ܕܣܘܪܝܐ ܘܕܩܝܠܝܩܝܐ܂
22 ܘܠܐ ܝܕܥܢ ܗܘܝ ܠܝ ܒܐܦܝܢ ܥܕܬܐ ܕܒܝܗܘܕ ܗܠܝܢ ܕܒܡܫܝܚܐ܂
23 ܐܠܐ ܗܕܐ ܒܠܚܘܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ܂ ܕܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܢ܂ ܗܫܐ ܗܐ ܡܣܒܪ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܝ ܕܡܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܡܣܚܦ ܗܘܐ܂
24 ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܒܝ ܠܐܠܗܐ܀

ܕܐܒܗ̈ܬܐ

ܩܦܠܐܘܢ ܒ

1 ܒܬܪ ܕܝܢ ܡܢ ܐܪܒܥܣܪܐ ܫܢܝܢ܂ ܬܘܒ ܣܠܩܬ ܠܐܘܪܫܠܡ ܥܡ ܒܪܢܒܐ܂ ܘܕܒܪܬ ܥܡܝ ܠܛܛܘܣ܂
2 ܣܠܩܬ ܕܝܢ ܒܓܠܝܢܐ܂ ܘܓܠܝܬ ܠܗܘܢ ܣܒܪܬܐ ܕܡܟܪܙ ܐܢܐ ܒܥܡܡܐ܂ ܘܚܘܝܬ ܠܗܘܢ ܠܚܘܕܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܡܕܡ܂ ܕܠܡܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܪܗܛܬ ܐܘ ܪܗܛ ܐܢܐ܂
3 ܐܦ ܛܛܘܣ ܕܥܡܝ ܗܘܐ܂ ܕܐܪܡܝܐ ܗܘܐ܂ ܠܐ ܐܠܨܗ ܕܢܓܙܘܪ܂
4 ܡܛܠ ܕܝܢ ܐܚܐ ܕܓܠܐ ܕܥܠܘ ܠܡܪܓܠܘ ܚܐܪܘܬܢ ܕܐܝܬ ܠܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܕܢܫܥܒܕܘܢܢ܂
5 ܐܦܠܐ ܡܛܠ ܫܥܬܐ ܐܫܬܥܒܕܢ ܠܫܘܥܒܕܗܘܢ܂ ܕܬܩܘܐ ܫܪܪܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܠܘܬܟܘܢ܂
6 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܡܕܡ܂ ܐܝܢܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܠܐ ܐܟܦܬ ܠܝ܂ ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܒܐܦ̈ܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܢܣܒ܂ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܗܟܝܠ ܠܐ ܐܘܣܦܘ ܠܝ܂

15 *Quum autem voluit ille, qui segregauit me ab vtero matris meæ, & vocauit me per gratiam suam:*
16 *Vt reuelaretur Filius eius in me, vt annuntiarem eum inter Gentes. Statim non patefeci carni & sanguini.*
17 *Neque profectus sum in Ourischlem ad Apostolos qui me præcesserunt: sed profectus sum in Arabiam, & iterum reuersus sum ad Darmasouk.*
18 *Deinde post tres annos profectus sum ad Ourischlem vt inuiserem Kipho; & mansi apud illum dies quindecim.*
19 *Alium autem ex Apostolis non vidi, nisi Iaakoub fratrem Domini nostri.*
20 *Hæc autem quæ scribo vobis, ecce coram Deo sunt, quia non mentior.*
21 *Posteà verò veni in regiones Syriæ & Ciliciæ.*
22 *Nec de facie quidē cognoscebant me ecclesiæ illæ, quæ in Jihoudæa sunt in Meschicho.*
23 *Sed hoc tantùm auditione acceperant; Qui quondam persequebatur nos, ecce nunc euangelizat fidem illam, quam ante aliquod tempus expugnabat.*
24 *Et glorificabant in me Deum.*

De Patribus.

CAP. II.

1 *ITerum autem à quatuordecim annis ascendi ad Ourischlem cum Barnabba, & duxi mecum Titum.*
2 *Ascendi autem per reuelationem, & patefeci eis euangelium quod prædico inter Gentes, ac priuatim illis ostendi qui existimantur aliquid esse, ne in vanum cucurrissem, aut currerem.*
3 *Nec etiam Titus qui mecum erat, quū esset Aramæus* [Gentilis,] *vi adactus est vt circunciderettur.*
4 *Sed propter falsos fratres qui ingressi sunt ad nos, vt explorarent libertatem quam habemus in Jeschua Meschicho, vt in seruitutem me redigerent.*
5 *Sed ne ad horæ quidem plenitudinem abiecimus nos ad subiectionem eorum, vt veritas euangelij permaneret apud vos.*
6 *Illi autem qui videbantur esse aliquid, quales verò fuerint, non est mihi curæ: Deus enim facies hominū nō accipit,* [delectum personarum non habet,] *illi, inquam, ipsi nihil contulerunt in me.*

---

15 כַּד צְבָא דֵּין הַו מַן דְּפַרְשַׁנִי מֶן כְּרֶסִי אֶמִּי וַקְרָנִי בְּטַיבוּתֶה ׃ 16 דְּנֶגְלֵא בְּרֶה בִּי דְּאַסַבְּרִיוּהִי בְּעַמְמֵא
בַּר שָׁעְתֵּה לָא גְּלִית לְבֶסְרָא וְלַדְמָא ׃ 17 וְלָא אֶזְלֶת לְאוּרִשְׁלֶם לְוָת שְׁלִיחֵא דְּמֶן קְדָמַי אֶלָא אֶזְלֶת לַאֲרַבִּיָא
וְתוּב הֶפְכֶת לְדַרְמַסוּק ׃ 18 וּמֶן בָּתַר תְּלָת שְׁנִין אֶזְלֶת לְאוּרִישְׁלֶם דְּאֶחְזֶא לְכֵאפָא וְקַוִּית לְוָתֵה יַוְמָתָא
חַמֵשְׁתַּעְסַר ׃ 19 לַאֲחֵרִין דֵּין מֵן שְׁלִיחֵא לָא חֲזִית אֶלָּא אֶן לְיַעֲקוּב אֲחוּהִי דְּמָרַן ׃ 20 הָלֵין דֵּין דְּכָתֵב אֶנָא לְכוּן
הָא קְדָם אֱלָהָא דְּלָא מְכַדֵּב אֶנָא ׃ 21 וּמֶן בָּתַר הָלֵין אֵתִית לְאַתְרְוָתָא דְּסוּרַיָא וַדְקִילִיקִיָא ׃ 22 וְלָא יָדְעָן הֲוַי
לִי בְּאַפַּין עִדְתָּא דְּבִיהוּד הָלֵין דְּבִמְשִׁיחָא ׃ 23 אֶלָּא הָדָא בַּלְחוּד שָׁמְעִין הֲוַו דְּהַו דְּמֶן קְדִים רָדֵף הֲוָא לַן הָשָׁא הָא
מְסַבַּר הַיְמָנוּתָא הִי דְּמֶן קְדָם זַבְנָא מְסַחֵף הֲוָא ׃ 24 וּמְשַׁבְּחִין הֲווּ בִּי לַאלָהָא ׃

[n] נסן [o] קרא [p] גלא [q] סבר כשר [r] גלא [s] אזל [t] הפך [v] לדמשק [x] חזא [y] קוא [z] יום [a] חזא [b] כדב מכזב [c] אתא [d] למקומות [e] חמן [f] סחף והדית

15 * Cùm autem placuit ei qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam suam:

16 * Vt reuelaret filium suum in me, vt euangelizarem illum in Gentibus, continuò non acquieui carni & sanguini.

17 * Neque veni Ierosolymam ad antecessores meos Apostolos: sed abij in Arabiam, & iterum reuersus sum Damascum.

18 * Deinde post annos tres veni Ierosolymam videre Petrum: & mansi apud D eum diebus quindecim.

19 * Alium autem Apostolorum vidi neminem: nisi Iacobum fratrem Domini.

20 * Quæ autem scribo vobis: ecce coram Deo, quia non mentior.

21 * Deinde veni in partes Syriæ & Ciliciæ.

22 * Eram autem ignotus facie ecclesijs Iudææ, quæ erant in Christo:

23 * Tantùm autem auditum habebant: quoniã qui persequebatur nos aliquando, nunc euangelizat fidem, quam aliquando expugnabat.

24 * Et in me clarificabant Deum.

15 * ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ,

16 * ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι·

17 * οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους· ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς δαμασκόν.

18 * ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.

19 * ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου.

20 * ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

21 * ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς συρίας, καὶ τῆς κιλικίας.

22 * ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ·

23 * μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν, ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἥν ποτε ἐπόρθει.

24 * καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

CAP. II.

1 * DEinde post annos quatuordecim, iterum ascendi Ierosolymam cum Barnaba, assumpto & Tito. A

2 * Ascendi autem secundum reuelationem: & contuli cum illis Euangelium quod prædico in Gentibus, seorsum autem ijs qui videbantur †aliquid esse: ne fortè in vacuum currerẽ aut cucurrissem.

maio. res

3 * Sed neque Titus qui mecũ erat, cùm esset Gentilis, compulsus est circuncidi.

4 * Sed propter subintroductos falsos fratres qui subintroierũt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Iesu, vt nos in seruitutem redigerent.

5 * Quibus neque ad horam cessimus †subiectioni: vt veritas Euãgelij permaneat apud vos.

subie. ctione

6 * Ab ijs autem qui videbantur esse aliquid, quales aliquãdo fuerint, nihil mea interest. Deus personam hominis non accipit; mihi enim qui videbantur esse B aliquid, nihil contulerunt.

Deut. 10. d. 17. 2. Par. 19. c. 19. Iob. 34. b. 19. Supr. 6. b. 8.

β.

1 * Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς ἱεροσόλυμα μετὰ βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ τίτον.

2 * ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον.

3 * ἀλλ' οὐδὲ τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ, ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι·

4 * διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται·

5 * οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς.

6 * ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον ὁ θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες, οὐδὲν προσανέθεντο.

דאכרתא ג קפלאון ב

1 ᵃ תוב דין מן קדם ארבעסרא שנין ᵇ סלקת לאורשלם עם ברנבא ᶜ ודברת עמי לטיטוס ؛ 2 סלקת דין ᵈ בגלינא ᵈ וגלית להון ᵉ סברתא ᶠ דמכרז אנא בעממא ᵍ וחויתה לאילין ʰ דמסתברין הוו דמדם ⁱ איתיהון ביני ולהון ᵏ דם ˡ סריקאית ᵐ רהטת או רהט אנא ؛ 3 אף טטוס דעמי ⁿ דארמיא הוא לא ᵒ אתאנס ᵖ דנגזור ؛ 4 מטל דין אחא ᵠ דגלא ʳ דעלו עלין ˢ דנגשון ᵗ חארותא דאית לן בישוע משיחא איכנא ᵘ דנשעבדוננ؛ 5 אף לא ˣ מלא שעא ʸ אתרמין לשועבדהון ᶻ דשררה דסברתא נקוא לותכון ؛ 6 הנון דין דמסתברין דאיתיהון מדם מן דין איתיהון לא בטיל לי אלהא גיר באפי בנינשא לא נסב הנון דין הלין מדם לא ᶜ אוספו לי ؛

ᵃ עוד ᵇ עליתי ᶜ דבר נחה
ᵈ גלא ᵉ בשורה ᶠ ברז
ᵍ הוא ʰ סבר ⁱ אית
ᵏ פן ˡ לריק ᵐ רהט רץ
ⁿ כיגוי ᵒ אנס ᵖ גזר מול
ᵠ כחבים ʳ עלל ˢ גשש
ᵗ דרור ˣ שעבר ˣ מלא
ʸ רמא ᶻ של אמת של בשורה

7 ܐܠܐ ܐܚܪܢܐܝܬ. ܚܙܘ ܓܝܪ ܕܐܬܗܝܡܢܬ ܣܒܪܬܐ ܕܥܘܪܠܘܬܐ. ܐܝܟ ܕܐܬܗܝܡܢ ܟܐܦܐ ܒܓܙܘܪܬܐ.

8 ܗܘ ܓܝܪ ܕܚܦܛ ܠܟܐܦܐ ܒܫܠܝܚܘܬܐ ܕܓܙܘܪܬܐ. ܚܦܛ ܐܦ ܠܝ ܒܫܠܝܚܘܬܐ ܕܥܡܡܐ.

9 ܘܟܕ ܝܕܥܘ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ: ܝܥܩܘܒ ܘܟܐܦܐ ܘܝܘܚܢܢ. ܗܢܘܢ ܕܡܣܬܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܥܡܘܕܐ. ܝܡܝܢܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܝܗܒܘ ܠܝ ܘܠܒܪܢܒܐ. ܕܚܢܢ ܒܥܡܡܐ ܘܗܢܘܢ ܒܓܙܘܪܬܐ.

10 ܒܠܚܘܕ ܕܠܡܣܟܢܐ ܗܘܝܢ ܥܗܕܝܢ. ܘܐܬܒܛܠ ܠܝ ܕܗܝ ܗܕܐ ܐܥܒܕܝܗ ✣

✣ ܩܠܝܘܢ ✣ ܕ ✣

11 ܟܕ ܐܬܐ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܠܐܢܛܝܘܟܝ. ܒܐܦܘܗܝ ܐܟܣܬܗ. ܡܛܠ ܕܡܬܬܩܠܝܢ ܗܘܘ ܒܗ.

12 ܕܥܕܠܐ ܢܐܬܘܢ ܐܢܫܐ ܡܢ ܠܘܬ ܝܥܩܘܒ. ܥܡ ܥܡܡܐ ܐܟܠ ܗܘܐ. ܟܕ ܐܬܘ ܕܝܢ ܢܓܕ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܘܦܪܫ. ܡܛܠ ܕܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܓܙܘܪܬܐ.

13 ܘܐܬܪܥܝܘ ܥܡܗ ܗܘܘ ܠܗܕܐ ܫܪܟܐ. ܐܦ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܪܢܒܐ ܐܬܕܒܪ ܗܘܐ ܠܡܣܒ ܒܐܦܝܗܘܢ ✣

14 ܘܟܕ ܚܙܝܬ ܕܠܐ ܐܙܠܝܢ ܬܪܝܨܐܝܬ ܒܫܪܪܗ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܐܡܪܬ ܠܟܐܦܐ ܠܥܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢܬ ܐܪܡܐܝܬ ܚܝܐ ܐܢܬ ܘܠܐ ܝܗܘܕܐܝܬ. ܐܝܟܢܐ ܐܠܨ ܐܢܬ ܠܥܡܡܐ ܕܢܚܘܢ ܝܗܘܕܐܝܬ.

15 ܐܢ ܚܢܢ ܓܝܪ ܕܡܢ ܟܝܢܢ ܝܗܘܕܝܐ ܚܢܢ. ܘܠܐ ܗܘܝܢ ܡܢ ܥܡܡܐ ܚܛܝܐ.

16 ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܕܠܐ ܡܙܕܕܩ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ. ܐܠܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܐܦ ܚܢܢ ܒܗ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܝܡܢܢ. ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܢܙܕܕܩ. ܘܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ. ܡܛܠ ܕܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܠܐ ܡܙܕܕܩ ܟܠ ܒܣܪ ✣

7 * *Imò contrà: viderunt enim mihi concreditum esse Euangelium præputij, sicut concreditum est Kipho circuncisionis.*

8 * *Is enim qui efficax fuit in Kipho ad Apostolatum circuncisionis, efficax in me quoque fuit in Apostulatu gentium.*

9 * *Quumq; cognouissent gratiam quæ mihi data est, Jaakoub, & Kipho, & Jouchanon, qui quidem habebantur vt qui essent columnæ, dextram societatis dederunt mihi & Barnabbæ, vt nos inter Gentes, ipsi verò in circuncisionem:*

10 * *Tantùm vt pauperum memores essemus: proinde mihi curæ fuit hoc ipsum agere.*

Quotidie.

11 * *Quum autem venisset Kipho Antiochiam, in faciem ipsius illum coargui, quoniam offendebantur in eo.*

12 * *Vt qui antequam venissent quidam à Jaakoub, cùm Gentibus comederet: quum autem venissent, subduceret sese ac separaret, quippe qui timeret ab eis, qui ex circuncisione erant.*

13 * *Et simulabant vnà cum eo ad hoc cæteri quoque Jihoudæi, ita vt & Barnabba abduceretur in acceptionem vultus eorum* [illorum simulationem.]

14 * *Quum viderem eos non rectà incedere in veritate Euangelij, dixi Kipho coram omnibus; Si tu Jihoudæus quum sis, Aramicè* [Gentilitio more] *viuis, & non Jihoudaicè; quomodo cogis Gentes Jihoudaico more viuere?*

15 * *Si enim nos qui propria natura Jihoudæi sumus, nec fuimus ex Gentibus peccatores:*

16 * *Quandoquidem scimus non iustificari hominem ex operibus Legis, sed per fidem Jeschua Meschicho, & nos in Jeschua Meschicho credimus, vt ex fide in Meschicho iustificemur, non autem ex operibus Legis, quoniam ex operibus Legis non iustificatur omnis* [vlla] *caro.*

---

7 אֶלָּא ᵈ אַחְרָנָיאִית ᵉ חֲזוֹ גֵיר ᶠ דְּאֶתְהַימְנֵת ᵍ סְבַרְתָּא דְעוּרְלוּתָא אַיְךְ דְּאֶתְהַימַן כֵאפָא ʰ בַגְזוּרְתָא ׃
8 הַו גֵיר ⁱ דְּחַפֵּט לְכֵאפָא ᵏ בַשְׁלִיחוּתָא דַגְזוּרְתָא חַפֵּט אַף לִי בַשְׁלִיחוּתָא דְעַמְמֵא ׃ 9 וְכַד יַדְעוּ ˡ טַיבוּתָא ᵐ דְּאֶתְיַהֲבַת לִי יַעֲקוֹב וְכֵאפָא וְיוֹחַנָן הָנוּן ⁿ דְּמֶסְתַּבְּרִין הֲווֹ ᵒ דְּאִיתַיהוּן ᵖ עַמּוּדֵא יַמִינָא ᵠ דְּשַׁוְתָּפוּתָא ʳ יַהֲבוּ לִי וַלְבַרְנַבָּא דְּחַנַן בְּעַמְמֵא וְהֶנוּן ˢ בַגְזוּרְתָא ׃ 10 בַּלְחוֹד דַּלְמַסְכְּנֵא ᵗ הֲוַין ᵘ עָהֲדִין ˣ וֶאתְבְּטֶל לִי דְּהִי הָדָא ʸ אֶעְבְּדֵיהּ ׃

דְּקַלְיוֹם ד

11 כַּד אֶתָא דֵין כֵאפָא לַאנְטְיוֹכִי בַאפּוֹהִי ᵃ אַכְּסְתֵּהּ מֶטֻל ᵇ דְּמֶתְתַּקְלִין הֲווֹ בֵהּ ׃
12 דְּעַדְּלָא ᶜ נֵאתוּן אֱנָשָׁא מֶן לְוָת יַעֲקוֹב עַם עַמְמֵא אָכֵל הֲוָא כַּד ᶜ אֶתוֹ דֵין ᵈ נָגֵד הֲוָא נַפְשֵׁהּ וַפְרַשׁ מֶטֻל דְּדָחֵל הֲוָא

ᵈ להפך ᵉ חֲזָא ᶠ הֵימַן ᵍ בשורת ערלה ʰ במילה ⁱ אשר הצליח ᵏ שְׁלַח ˡ חסד ᵐ יְהַב ⁿ סְבַר חשב ᵒ אית יש ᵖ עמודים ᵠ שְׁתַף ʳ נתנו ˢ במילה ᵗ הָוָא ᵘ עֲהַד הזכיר ˣ בְּטֵל ʸ עֲבַד ᵃ כְּסַס הוכיח ᵇ תְּקַל כשל ᶜ אֲתָא ᵈ ססר

Eccl. 35. b. 16. Rom. 2. b. 11. Ephe. 6. b. 9. &

7 *Sed econtra, cùm vidissent quòd creditum est mihi Euangelium præputij, sicut † Petro circuncisionis.

7 *ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς πέτρος τῆς περιτομῆς.

8 *Qui enim operatus est Petro in Apostolatum circuncisionis: operatus est & mihi inter Gentes.

8 *ὁ γὰρ ἐνεργήσας πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη.

Coloss. 3. d. 25. Acto. 10. e. 34. 1. Pet. 1. c. 17.

9 *Et cùm cognouissent gratiam quæ data est mihi, Iacobus & Cephas & Iohannes, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabę societatis: vt nos in Gentes, ipsi autem in circuncisionem:

9 *καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, ἰάκωβος καὶ κηφᾶς, καὶ ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ βαρνάβᾳ κοινωνίας· ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν.

10 *Tantùm vt pauperũ memores essemus, quod etiam solicitus fui hoc ipsum facere.

10 *μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Cephas

11 *Cvm autem venisset † Petrus Antiochiam: in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat.

C

11 *Ὅτε δὲ ἦλθε πέτρος εἰς ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην· ὅτι κατεγνωσμένος ἦν.

12 *Prius enim quàm venirent quidam à Iacobo, cum Gentibus edebat: cùm autem venissent, subtrahebat & segregabat se, timens eos qui ex circuncisione erant:

12 *πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.

13 *Et simulationi eius consenserunt cæteri Iudæi, ita vt & Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem.

13 *καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ ἰουδαῖοι. ὥστε βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.

14 *Sed cùm vidissem quòd nõ rectè ambularent ad veritatem Euangelij, dixi Cephæ coram omnibus: Si tu cùm Iudæus sis, gentiliter viuis, & non Iudaicè: quomodo Gentes cogis iudaizare?

14 *ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, εἰ σὺ ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν;

15 *Nos natura Iudæi, & non ex Gentibus peccatores.

15 *ἡμεῖς φύσει ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί·

Rom. 3. c. 19. c. 20. credidimus Rom. 3. c. 20.

16 *Scientes autem quòd non iustificatur homo ex operibus Legis, nisi per fidẽ Iesu Christi: & nos in Christo Iesu † credimus, vt iustificemur ex fide Christi: & non ex operibus Legis: propter quod ex operibus Legis non iustificabitur omnis caro.

16 *εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ.

מן הנון דמן [e] גזורתא ׃ [f] 13 ואתרמיו הוו עמה להדא אף [g] שרכא דיהודיא הכנא דאף ברנבא [h] אתדבר הוא [i] למסב באפיהון ׃ 14 כד [k] חזית דלא אזלין [l] תריצאית [m] בשררה דאונגליון אמרת לכאפא לעין כלהון אן אנת הו יהודיא אנת [n] ארמאית חיא אנת ולא [o] יהודאית איכנא אלץ אנת לעממא דיהודאית [p] נחון ׃
15 אן חנן גיר דמן [q] כינן יהודיא חנן ולא [r] הוין מן עממא [s] חטיא ׃
16 מטל דידעינן דלא [u] מזדדק ברנשא מן עבדא דנמוסא אלא [x] בהימנותא דישוע משיחא אף חנן בה בישוע משיחא הימנן דמן הימנותה דמשיחא נזדדק ולא מן עבדא דנמוסא מטל דמן עבדא דנמוסא לא מזדדק כל בסר ׃

[e] מילה [f] רמא [g] שאר [h] ההולך [i] נסב [k] חזא [l] תרץ ישר [m] באמת הבשורה [n] במנהג הגוים [o] במנהג היהודים [p] חוא [q] כינא הטבע [r] הוא [s] חטא [t] ידע [u] זדק צדק [x] הימן

ܕܣܓܕܬܗ ܕܨܠܝܒܐ ܀ ܚ ܀

17 ܐܢ ܕܝܢ ܟܕ ܒܥܝܢܢ ܕܢܙܕܕܩ ܒܡܫܝܚܐ ܐܫܬܟܚܢ ܐܦ ܚܢܢ ܚܛܝܐ ܡܕܝܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܫܡܫܢܐ ܗܘ ܕܚܛܝܬܐ ܚܣ ܀ 18 ܐܢ ܓܝܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܣܬܪܬ ܬܘܒ ܠܗܝܢ ܒܢܐ ܐܢܐ ܚܘܝܬ ܥܠ ܢܦܫܝ ܕܥܒܪ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܐܢܐ ܀ 19 ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܠܢܡܘܣܐ ܡܝܬܬ ܕܠܐܠܗܐ ܐܚܐ ܘܥܡ ܡܫܝܚܐ ܙܩܝܦ ܐܢܐ ܀ 20 ܘܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܐܠܐ ܚܝ ܒܝ ܡܫܝܚܐ ܘܗܢܐ ܕܗܫܐ ܚܝ ܐܢܐ ܒܒܣܪ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝ ܐܢܐ ܗܘ ܕܐܚܒܢܝ ܘܝܗܒ ܢܦܫܗ ܚܠܦܝ ܀ 21 ܠܐ ܛܠܡ ܐܢܐ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܢ ܓܝܪ ܒܝܕ ܢܡܘܣܐ ܗܝ ܙܕܝܩܘܬܐ ܡܫܝܚܐ ܡܓܢ ܡܝܬ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܓ

1 ܐܘ ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ ܓܠܛܝܐ ܡܢܘ ܚܣܡ ܒܟܘܢ ܕܗܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܨܪ ܨܝܪ ܗܘܐ ܩܕܡ ܥܝܢܝܟܘܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܕ ܨܠܝܒ ܀ 2 ܗܕܐ ܒܠܚܘܕ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܕܥ ܡܢܟܘܢ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ ܐܘ ܡܢ ܫܡܥܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܀ 3 ܗܟܢܐ ܣܟܠܝܬܘܢ ܕܒܪܘܚܐ ܫܪܝܬܘܢ ܘܗܫܐ ܒܒܣܪܐ ܡܫܬܡܠܝܬܘܢ ܀ 4 ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܘ ܣܝܒܪܬܘܢ ܐܠܘ ܕܝܢ ܣܪܝܩܐܝܬ ܀ 5 ܗܘ ܡܕܝܢ ܕܝܗܒ ܒܟܘܢ ܪܘܚܐ ܘܥܒܕ ܒܟܘܢ ܚܝܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܐܘ ܡܢ ܫܡܥܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܀ 6 ܐܝܟܢܐ ܕܗܝܡܢ ܐܒܪܗܡ ܠܐܠܗܐ ܘܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܠܙܕܝܩܘܬܐ ܀ 7 ܕܥܘ ܗܟܝܠ ܕܗܠܝܢ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܢܘܢ ܗܢܘܢ ܒܢܝܐ ܐܢܘܢ ܕܐܒܪܗܡ ܀ 8 ܡܛܠ ܕܩܕܡ ܝܕܥ ܐܠܗܐ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܡܙܕܕܩܝܢ ܥܡܡܐ ܩܕܡ ܣܒܪ ܠܐܒܪܗܡ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܬܒܐ ܕܒܟ ܢܬܒܪܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܀ 9 ܡܕܝܢ ܡܗܝܡܢܐ ܗܢܘܢ ܡܬܒܪܟܝܢ ܥܡ ܐܒܪܗܡ ܡܗܝܡܢܐ ܀ 10 ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܡܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܐܢܘܢ ܬܚܝܬ ܠܘܛܬܐ ܐܢܘܢ ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܕܠܝܛ ܗܘ ܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܢܩܘܡ ܒܟܠ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܐ ܀

Ad adorationem Crucis.

17 *Quòd si dum studemus iustificari per Meschicho, reperimur & ipsi peccatores, ergo Jeschua Meschicho minister est peccati? Absit.*

18 *Si enim quæ demolitus sum, ea rursum ædifico, meipsum transgressorem mandati exhibeo.*

19 *Siquidem ego per Legem Legi mortuus sum, vt Deo viuam; & vnà cum Meschicho crucifixus sum.*

20 *Proinde iam non ego viuo, sed viuit in me Meschicho; & hanc vitam quam nunc viuo in carne, per fidem filij Dei viuo, qui dilexit me, ac dedit semetipsum pro me.*

21 *Non aspernor gratiam Dei. Si enim per Legem est iustitia, Meschicho frustrà mortuus est.*

CAP. III.

1 *O dementes Galatæ, quis vos fascinat? nam ecce quasi pingendo depictus fuerat coram oculis vestris Jeschua Meschicho crucifixus.*

2 *Hoc tantùm velim à vobis scire, Ex operibus Legis accepistis Spiritum, an ex auditu fidei?*

3 *Jtane stulti estis, vt quum spiritu incœperitis, nunc carne absoluatis?*

4 *Et hæc omnia frustrà sustinuistis? at vtinam & frustrà.*

5 *Qui ergo indidit vobis spiritum, & edidit virtutes in vobis, ex operibus Legis, an ex auditu fidei id egit?*

6 *Quemadmodum credidit Abrohom Deo, & imputatum est ei ad iustitiam.*

7 *Scitote igitur eos qui sunt ex fide, filios esse Abrohom.*

8 *Quum enim præsciret Deus per fidem iustificatum iri Gentes, prænuntiauit Abrohom, prout ait scriptura sancta, Jn te benedicentur omnes Gentes.*

9 *Jtaq; fideles benedicentur in Abrohom fideli.*

10 *Quotquot enim sunt ex operibus Legis, execrationi subijciuntur. Scriptum est enim, Execrabilis omnis qui non præstiterit, quæcunque scripta sunt in Lege.*

ח דְּסָגְדְתֵהּ דִּצְלִיבָא

17 וְאֶן דֵין כַּד [b] בָּעֵינַן [c] דְּנֶזְדַּדַק בִּמְשִׁיחָא [d] אֶשְׁתְּכַּחְןַן אַף חְנַן [e] חַטָּיֵא [f] מְדֵין יֵשׁוּע מְשִׁיחָא [g] מְשַׁמְשָׁנָא הוּ דַּחְטִיתָא [h] חָס ׃ 18 אֶן גֵּיר לַאיְלֵין [i] דְּסָתְרֶת [k] תּוּב לְהֵין בָּנֵא אֲנָא [l] חָוֵית עַל נַפְשִׁי דְּעָבַר עַל [m] פּוּקְדָנָא אֲנָא ׃ 19 אֲנָא גֵּיר בְּנָמוּסָא לְנָמוּסָא [n] מִיתֵת דְּלַאלָהָא [o] אֶחֵא וְעַם מְשִׁיחָא זְקִיף אֲנָא ׃ 20 [p] וּמֶכִּיל לָא הָוֵא אֲנָא חַי אֲנָא אֶלָּא חַי בִּי מְשִׁיחָא וְהָנָא דְּהָשָׁא חַי אֲנָא בַּבְסַר [q] בְּהַימָנוּתָא הוּ דַּבְרֵהּ דַּאלָהָא [r] חַי אֲנָא הוּ [s] דְּאַחְבַּנִי וְיַהֵב נַפְשֵׁהּ חֲלָפַי ׃ 21 לָא [t] טָלֵם אֲנָא [v] טַיבוּתֵהּ דַּאלָהָא אֶן גֵּיר בְּיַד נָמוּסָא הִי [x] זַדִּיקוּתָא מְשִׁיחָא [z] מַגָּן [z] מִית ׃

קפלאון ג

1 אוֹ חַסִּירַי רֶעְיָנָא גַּלָּטָיֵא מַנוּ חָסֵם בְּכוּן דְּהָא אַיְךְ הוּ דַּמְצַר צִיר הֲוָא קְדָם עַיְנַיכוּן יֵשׁוּע מְשִׁיחָא כַּד צְלִיב ׃

[a] סְגַד השתחוה [b] בְּעָא
[c] זְדַק שבח מצא [e] חֲטָא
[f] עַל כן [g] שַׁמֵּשׁ [h] חוּס
[i] סְתַר חרב [k] עוד [l] חֲוָא
[m] פְּקַד [n] מות [o] חֲיָא
[p] ועל כן [q] הַימֵן [r] חֲיָא
[s] אַחֵב אהב ומואס חסרו
[x] צדקה [y] חנם [z] מות

[17] *Quod si quærentes iustificari in Christo inuenti sumus & ipsi peccatores: nunquid Christus peccati minister est? Absit.

[18] *Si enim quæ destruxi, iterum hæc reædifico: præuaricatoré me constituo.

[19] *Ego enim per Legem, Legi mortuus sum, vt Deo viuam: Christo confixus sum cruci.

[20] *Viuo autem iam non ego: viuit verò in me Christus. Quod autem nunc viuo in carne: in fide viuo filij Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.

[21] *Non abijcio gratiam Dei. Si enim per Legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.

CAP. III.

[1] O Insensati Galatæ, quis vos fascinauit, non †obedire veritati, ante quorum oculos Iesus Christus proscriptus est, † in vobis crucifixus? (marg.: credere)

[2] *Hoc solùm à vobis volo discere: Ex operibus Legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei?

[3] *Sic stulti estis vt cum Spiritu cœperitis, nunc carne † consummemini? (marg.: consummamini)

[4] *Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa.

[5] *Qui ergo tribuit vobis Spiritum, & operatur virtutes in vobis: ex operibus Legis, an ex auditu fidei?

[6] *Sicut *, Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. (marg.: scriptum est, Gen. 15. b.6. Rom. 4. a.3.)

[7] *†Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ij sunt filij Abrahæ. (marg.: cognoscitis)

[8] *Prouidens autem scriptura quia ex fide iustificat Gentes Deus: prænuntiauit Abrahæ, Quia benedicentur in te omnes Gentes. (marg.: Iacob. 2.)

[9] *Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham.

[10] *Quicunque enim ex operibus Legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim: Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus quæ scripta sunt in libro Legis, vt faciat ea. (marg.: Gen. 12. a.3. 22. d. 18. 26. a.4. Eccl. 44. d.20.)

---

17 *Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἆρα χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο.

18 *εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι.

19 *ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω, χριστῷ συνεσταύρωμαι.

20 *ζῶ δὲ, οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

21 *οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

γʹ.

1 *Ω ἀνόητοι γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος;

2 *τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

3 *οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;

4 *τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἴγε καὶ εἰκῆ.

5 *ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

6 *καθὼς ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

7 *γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ ἀβραάμ.

8 *προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς, προευηγγελίσατο τῷ ἀβραὰμ, ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.

9 *ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ ἀβραάμ.

10 *ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· γέγραπται γὰρ, ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.

---

2 הדא בלחוד צבא אנא דאדע מנכון מן עבדא דנמוסא נסבתון רוחא או מן שמעא דהימנותא ׃
3 הכנא סכלין אנתון דשריתון ברוחא והשא בבסר משלמין אנתון ׃ 4 והלין כלהין איקא הו סיברתון ואשתוף דין איקא ׃
5 הו הכיל דיהב בכון רוחא וסער בכון חילא מן עבדא דנמוסא או מן שמעא דהימנותא ׃
6 איכנא דהימן אברהם לאלהא ואתחשבת לה לזדיקו ׃ 7 דעו הכיל דאילין דמן הימנותא אנון הנון אנון בניא דאברהם ׃
8 מטל גיר דקדם ידע אלהא דבהימנותא הו מזדדקין עממא קדם סבר לאברהם איך דאמר כתבא קדישא דבך נתברכון כלהון עממא ׃ 9 מדין מהימנא הו מתברכין באברהם מהימנא ׃
10 אילין גיר דמן עבדא אנון דנמוסא תחית לוטתא אנון כתיב גיר דליט הו כלמן דלא נעבד כל דכתיב בנמוסא ׃

(marg.) ידע הימן כסילים / שרי התחיל ושוא או ריק מן לשון יון / סבלתם ... עשה / הימן חשב לצדקה / ידע הימן / זדק כשר / ברך על־כן / לוט

11 ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܙܕܕܩ ܐܢܫ ܒܢܡܘܣܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܓܠܝܐ ܗܝ. ܡܛܠ ܕܟܬܝܒ ܕܙܕܝܩܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܢܚܐ.
12 ܢܡܘܣܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܢܥܒܕ ܐܝܠܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܒܗ ܢܚܐ ܒܗܝܢ.
13 ܠܢ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܙܒܢܢ ܡܢ ܠܘܛܬܗ ܕܢܡܘܣܐ. ܘܗܘ ܗܘܐ ܚܠܦܝܢ ܠܘܛܬܐ. ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܕܠܝܛ ܗܘ ܟܠ ܡܢ ܕܡܬܬܠܐ ܒܩܝܣܐ.
14 ܕܒܥܡܡܐ ܬܗܘܐ ܒܘܪܟܬܗ ܕܐܒܪܗܡ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܢܩܒܠ ܫܘܘܕܝܐ ܕܪܘܚܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ.

ܣܘܒܪܗ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ❖ ܗ ❖

15 ܐܚܝ. ܐܝܟ ܕܒܝܬ ܒܢܝܢܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܝܬܝܩܐ ܕܒܪܢܫܐ ܕܐܫܬܪܪܬ. ܐܢܫ ܠܐ ܡܣܠܐ ܐܘ ܡܫܚܠܦ ܒܗ ܡܕܡ.
16 ܠܐܒܪܗܡ ܕܝܢ ܐܬܡܠܟ ܡܘܠܟܢܐ ܘܠܙܪܥܗ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܕܠܙܪܥܝܟ ܐܝܟ ܕܠܣܓܝܐܐ. ܐܠܐ ܠܙܪܥܟ ܐܝܟ ܕܠܚܕ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ.
17 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܕܝܬܝܩܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܐܫܬܪܪܬ ܡܢ ܐܠܗܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܢܡܘܣܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪ ܐܪܒܥܡܐܐ ܘܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܣܠܝܗ ܘܢܒܛܠܝܗ ܠܡܘܠܟܢܐ.
18 ܐܢ ܕܝܢ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܝ ܝܪܬܘܬܐ. ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܡܘܠܟܢܐ. ܠܐܒܪܗܡ ܕܝܢ ܒܡܘܠܟܢܐ ܝܗܒܗ ܠܗ ܐܠܗܐ.
19 ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܡܘܣܐ. ܡܛܠ ܥܒܪ ܐܘܣܦ. ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܗܘ ܙܪܥܐ ܕܠܗ ܗܘܐ ܫܘܘܕܝܐ. ܘܐܬܝܗܒ ܗܘ ܢܡܘܣܐ ܒܝܕ ܡܠܐܟܐ ܒܐܝܕܐ ܕܡܨܥܝܐ.
20 ܡܨܥܝܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܕܚܕ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܚܕ ܗܘ.
21 ܢܡܘܣܐ ܗܟܝܠ ܣܩܘܒܠܐ ܗܘ ܕܡܘܠܟܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܚܣ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܐܬܝܗܒ ܗܘܐ ܢܡܘܣܐ ܐܝܢܐ ܕܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܚܝܘ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘܬ ܗܘܬ ܙܕܝܩܘܬܐ.
22 ܐܠܐ ܚܒܫ ܟܬܒܐ ܟܠܡܕܡ ܬܚܝܬ ܚܛܝܬܐ. ܕܡܘܠܟܢܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܢܬܝܗܒ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ❖

11 *Quòd autem nemo iustificetur in Lege apud Deum, illud est manifestum, quandoquidem scriptum est, Iustus in fide viuet.*

12 *Lex autem ex fide non est, sed quisquis præstiterit ea quæ in illa scripta sunt, viuet in eis.*

13 *Porrò Meschicho nos exemit ab execratione Legis, ipséque factus est pro nobis execratio. Scriptum est enim, Execrabilis omnis qui suspenditur in ligno.*

14 *Vt inter gentes esset benedictio Abrohom per Ieschua Meschicho, vt nos accipiamus promissionem spiritus per fidem.*

Annunciatio genetricis Dei.

15 *Fratres, tanquam inter homines loquor, testamentum hominis quod confirmatum est, nemo reprobat, aut inuertit in eo quicquam.*

16 *Abrohom autem promissa est promissio, & semini eius. Nec dixit ei, seminibus tuis, quasi plurimis, sed semini tuo, tanquam vnico qui est Meschicho.*

17 *Hoc autem dico nempe testamẽtum quod antè confirmatum est à Deo in Meschicho, Lex ipsa quæ facta est post quadringentos & triginta annos non potest improbare & oblitterare illud promissum.*

18 *Quod si ex Lege est hæreditas, iam non est ex promissione. Abrohom autem per promissionem dedit eam Deus.*

19 *Quid ergo Lex? propter transgressionem addita est, vsque dum veniret semen illud cui facta fuerat promissio: & data est Lex per Angelos in manu Mediatoris.*

20 *Mediator autem vnius non est, Deus verò vnus est.*

21 *Lex ergo aduersatur promissioni Dei? absit. Si enim data esset Lex quæ posset viuificare, verè ex Lege esset iustitia.*

22 *Sed conclusit scriptura omnia sub peccato, vt promissio per fidem Ieschua Meschicho daretur ijs qui credunt.*

11 הָנָא דְּלָא דֵין מֶזְדַּדַּק אֱנָשׁ בְּנָמוֹסָא לְוָת אֱלָהָא הָדָא גַּלְיָא הִי מֶטֻּל דַּכְתִיב דְּזַדִּיקָא בְּהַימָנוּתָא נְחֵא׃
12 נָמוֹסָא דֵין לָא הֲוָא מֶן הַימָנוּתָא אֶלָּא מַן דְּנֶעְבֵּד אִילֵין דַּכְתִיבָן בֵּה נִחֵא בְּהֵין׃
13 לַן דֵּין מְשִׁיחָא זַבְנַן מֶן לוּטְתֵהּ דְּנָמוֹסָא וְהוּ הֲוָא חֲלָפַין לוּטְתָא כְּתִיב גֵּיר דְּלִיט הוּ כֻּל מַן דְּמֶתְתְּלֵא בְּקַיסָא׃
14 דְּבְעַמְמֵא תֶּהְוֵא בּוּרְכְתֵהּ דַּאבְרָהָם בְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא דְּנְקַבֵּל שׁוּוּדָיָא דְּרוּחָא בְּהַימָנוּתָא׃
סוּבָּרֵהּ דְּיָלְדַת אֱלָהָא ה
15 אַחַי אַיְךְ דְּבֵית בְּנַיְנָשָׁא אָמַר אֱנָא דְּיַתִּיקָא דְּבַרְנָשָׁא דְּאֶשְׁתַּרְרַת אֱנָשׁ לָא מַסְלֵא אוֹ מְשַׁחְלֵף בֵּהּ מֶדֶּם׃
16 לַאבְרָהָם דֵּין אֶתְמְלֵךְ מוּלְכָנָא וַלְזַרְעֵהּ וְלָא אֱמַר לֵהּ דַּלְזַרְעַיְךְ אַיְךְ דַּלְסַגִּיאֵא אֶלָּא לְזַרְעָךְ אַיְךְ דַּלְחַד הוּ

ª גְּלָא ᵇ הֵימֶן ᶜ חֲיָא ᵈ כְּתַב ᵉ לוּט ᶠ תְּלָא ᵍ בְּעַן ʰ כְּרַךְ ⁱ נְסַב שׁוּוְדָיָא הבטחון ובשודחה ᵏ יְלֵד ˡ בריה מן לשון ילד ᵐ שְׁרַר ⁿ סְלָא מאס ᵒ שַׁחְלֵף חלף ᵖ מְלַךְ הבטיח

Deu. 27. d. 15. Aba. 2. d. 4. Rom. 1. b. 17. viuit

11 *Quoniam autem in Lege nemo iuſtificatur apud Deum, manifeſtum eſt: quia iuſtus ex fide † viuet.

Leu. 18. a. 5.

12 *Lex autem non eſt ex fide: ſed qui fecerit ea, viuet in illis.

13 *Chriſtus nos redemit de maledicto Legis, factus pro nobis maledictum, quia ſcriptum eſt: Maledictus omnis qui pendet in ligno.

Deu. 21. d. 23.

14 *Vt in Gentibus benedictio Abrahæ fieret in Chriſto Ieſu: vt pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem.

Heb. 9. c. 17.

15 *FRATRES, ſecundùm hominem dico, tamen hominis confirmatum teſtamentum nemo ſpernit, aut ſuperordinat. C

16 *Abrahæ dictæ ſunt promiſſiones: & ſemini eius. Non dicit: Et ſeminibus, quaſi in multis: ſed quaſi in vno: Et ſemini tuo qui eſt Chriſtus.

17 *Hoc autem dico, teſtamentum confirmatum † à Deo: quæ poſt quadringentos & triginta annos facta eſt Lex, non irritum facit ad euacuandam promiſſionem.

18 *Nam ſi ex Lege hæreditas, iam non ex promiſſione. Abrahæ autem per repromiſſionem donauit Deus.

tranſgreſſionem

19 *Quid igitur Lex? Propter † tranſgreſſiones poſita eſt, donec veniret ſemen cui promiſerat: ordinata per angelos in manu Mediatoris.

20 *Mediator autem, vnius nō eſt. Deus autem vnus eſt.

21 *Lex ergo aduerſus promiſſa Dei? Abſit. Si enim data eſſet Lex quæ poſſet viuificare: verè ex Lege eſſet iuſtitia. D

Rom. 3. b. 9.

22 *Sed concluſit ſcriptura omnia ſub peccato: vt promiſſio ex fide Ieſu Chriſti daretur credentibus.

11 *ὅτι δὲ ἐν τῷ νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

12 *ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

13 *χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· γέγραπται γὰρ, ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου.

14 *ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ ἀβραὰμ γένηται ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 *Κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται.

16 *τῷ δὲ ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει, τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, καὶ τῷ σπέρματι, ὅς ἐστι χριστός.

17 *τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.

18 *εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἔτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.

19 *τί οὖν; ὁ νόμος τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.

20 *ὁ δὲ μεσίτης, ἑνὸς οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ θεὸς, εἷς ἐστιν.

21 *ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δικαιοσύνη.

22 *ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι.

---

[h] דאיתוהי משיחא ׃ 17 הדא דין אמר אנא [i] דדיתקא דמן קדים [k] אשתררת מן אלהא במשיחא נמוסא הו דהוא מן
בתר ארבע מאא ותלתין שנין לא משכח [l] דנסליה ונבטל מולכנא ׃ 18 אן דין מן נמוסא הי [m] ירתותא [n] מכיל לא
הות מן מולכנא לאברהם דין במולכנא הו [o] יהב לה אלהא ׃ 19 מנא הכיל נמוסא מטל [p] מסטינותא [q] אתתוסף
עדמא [r] דנאתא זרעא הו דלה הוא שודיא [s] ואתיהב הו נמוסא ביד מלאכא [t] באידא דמצעיא ׃ 20 מצעיא דין לא
הוא דחד אלהא דין חד הו ׃ 21 נמוסא הכיל [u] סקובלא הו [x] דמולכנא דאלהא חס אלו גיר [y] אתיהב הוא נמוסא אינא
דמשכח הוא [z] למחיו [a] שרירא את מן נמוסא הויא הות [b] זדיקותא ׃ 22 אלא [c] חבש כתבא כלמדם תחית [d] חטיתא
דמולכנא [e] בהימנותא דישוע משיחא [f] נתיהב לאילין דמהימנין ׃

[h] אית [i] ברית [k] שרר נכון
[l] סלא מאס [m] ירת ירש
[n] על כן [o] נתן [p] פשע מן
סטא [q] יסף [r] אתא
[s] יהב [t] ביד אמצעי [u] כנגד
[x] הבטחת [y] יהב [z] חיא
[a] באמת [b] הצדקה [c] עצר
[d] חטא [e] הימן [f] יהב

23 ܥܕܠܐ ܕܝܢ ܬܐܬܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܢܡܘܣܐ ܢܛܪ ܗܘܐ ܠܢ ܟܕ ܚܒܝܫܝܢܢ ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܕܥܬܝܕܐ ܗܘܬ ܠܡܬܓܠܝܘ܂ 24 ܢܡܘܣܐ ܗܟܝܠ ܬܪܐܐ ܗܘܐ ܠܢ ܠܘܬ ܡܫܝܚܐ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܢܙܕܕܩ܂ 25 ܟܕ ܐܬܬ ܕܝܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܐ ܗܘܝܢ ܬܚܝܬ ܬܪܐܐ܂ 26 ܟܠܟܘܢ ܓܝܪ ܒܢܝܐ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 27 ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܒܡܫܝܚܐ ܥܡܕܬܘܢ ܠܡܫܝܚܐ ܠܒܫܬܘܢ܂ 28 ܠܝܬ ܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐ ܐܪܡܝܐ ܠܝܬ ܥܒܕܐ ܘܠܐ ܒܪ ܚܐܪܐ ܠܝܬ ܕܟܪܐ ܘܠܐ ܢܩܒܬܐ ܟܠܟܘܢ ܓܝܪ ܚܕ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 29 ܘܐܢ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܬܘܢ ܡܟܝܠ ܙܪܥܗ ܐܢܬܘܢ ܕܐܒܪܗܡ ܘܝܪܬܐ ܒܡܘܠܟܢܐ܂

ܩܘܪܒܐ ܕܝܠܕܐ ܕ

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܟܡܐ ܕܝܪܬܐ ܛܠܐ ܗܘ ܠܐ ܦܪܝܫ ܡܢ ܥܒܕܐ ܟܕ ܡܪܐ ܗܘ ܕܟܠܗܘܢ܂ 2 ܐܠܐ ܬܚܝܬ ܐܦܛܪܘܦܐ ܗܘ ܘܪܒܝ ܒܬܐ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ ܕܣܡ ܐܒܘܗܝ܂ 3 ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܟܕ ܛܠܝܢ ܗܘܝܢ ܬܚܝܬ ܐܣܛܘܟܣܘܗܝ ܕܥܠܡܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ܂ 4 ܟܕ ܡܠܐ ܕܝܢ ܫܘܡܠܝܗ ܕܙܒܢܐ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ ܘܗܘܐ ܡܢ ܐܢܬܬܐ ܘܗܘܐ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ܂ 5 ܕܠܐܝܠܝܢ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܢܙܒܢ ܘܢܣܒ ܣܝܡܬ ܒܢܝܐ܂ 6 ܘܡܛܠ ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܒܢܝܐ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܪܘܚܐ ܕܒܪܗ ܒܠܒܘܬܟܘܢ ܕܩܥܝܐ ܐܒܐ ܐܒܘܢ܂ 7 ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܐ ܐܠܐ ܒܢܝܐ ܘܐܢ ܒܢܝܐ ܐܦ ܝܪܬܐ ܕܐܠܗܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 8 ܗܝܕܝܢ ܓܝܪ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥܝܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܐܠܗܐ ܦܠܚܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܟܝܢܗܘܢ ܠܐ ܗܘܘ ܐܠܗܐ܂ 9 ܗܫܐ ܕܝܢ ܕܝܕܥܬܘܢ ܠܐܠܗܐ ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܕܐܬܝܕܥܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܦܟܝܬܘܢ ܠܟܘܢ ܬܘܒ ܠܘܬ ܐܣܛܘܟܣܐ ܟܪܝܗܐ ܘܡܣܟܢܐ ܘܬܘܒ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܥܒܕܘ ܠܗܘܢ܂ 10 ܝܘܡܬܐ ܢܛܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܝܪܚܐ ܘܙܒܢܐ ܘܫܢܝܐ܂

23 *Cæterùm antequam veniret fides, Lex custodiebat nos conclusos in eam fidem, quæ erat reuelanda.*

24 *Lex igitur pædagogus fuit nobis ad Meschicho, vt ex fide iustificemur.*

25 *At postquam venit fides, non sumus sub pædagogo.*

26 *Etenim vos omnes estis filij Dei per fidem in Jeschua Meschicho.*

27 *Quotquot enim in Meschicho baptizati estis, Meschicho induistis.*

28 *Non est Jihoudæus, neque Aramæus* [Gentilis] *non est seruus, neq; ingenuus, non est masculus neque fœmina. siquidem vos omnes vnum estis in Jeschua Meschicho.*

29 *Quòd si ipsius Meschicho estis, iam estis semen Abrohom: & hæredes per promissionem.*

Ad oblationem Natiuitatis.

CAP. IIII.

1 D*Ico autem quamdiu hæres puer est, non differt à seruo, quum sit Dominus omnium.*

2 *Sed sub tutoribus est & procuratoribus, vsque ad tempus quod præstituerit pater ipsius.*

3 *Ita & nos quum essemus pueruli sub elementis mundi, eramus in seruitutē redacti.*

4 *At postquam venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum, & factus est ex muliere, & factus est sub Lege.*

5 *Vt eos qui sub Lege erant redimeret, vt reciperemus positionem filiorum,* [adoptionem]

6 *Quoniam autem estis filij, misit Deus Spiritum illum Filij sui in corda vestra clamantem Abba, Patrem nostrum.*

7 *Itaque serui non estis, sed filij: quòd si filij, etiam hæredes Dei per Jeschua Meschicho.*

8 *Tunc enim quum ignorabatis Deum, colebatis eos qui natura sua non sunt Dij.*

9 *Nunc autem quum cognoueritis Deum, vel potius cogniti sitis à Deo, iterum conuertimini ad ea elementa infirma & egena, ac denuò vultis illis seruire.*

10 *Dies & menses, & tempora, & annos obseruatis.*

23 עַדְלָא דֵין [g] תֵּאתֵא הַיְמָנוּתָא נָמוּסָא נָטַר הֲוָא לַן כַּד [h] חֲבִישִׁינַן לְהַיְמָנוּתָא דַעֲתִידָא הֲוָת [i] לְמֶתְגַּלְיוּ׃
24 נָמוּסָא הָכִיל [k] תָּרָאא הֲוָא לַן לְוָת מְשִׁיחָא דְּמֵן הַיְמָנוּתָא [l] נֶזְדַּדַּק׃ 25 כַּד [m] אֶתַת דֵּין [n] הַיְמָנוּתָא לָא [o] הֲוַין תְּחֵית תָּרָאא׃
26 כֻּלְכוֹן גֵּיר בְּנַיָּא אַנְתּוּן דַּאלָהָא בְּהַיְמָנוּתָא דְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃ 27 אֵילֵין גֵּיר דְּבַמְשִׁיחָא [p] עֲמַדְתּוּן לַמְשִׁיחָא [q] לְבֶשְׁתּוּן׃
28 לַית יְהוּדָיָא וְלָא [r] אַרְמָיָא לַית עַבְדָּא וְלָא [s] בַּר חָארָא לַית [t] דְּכַרָא וְלָא [u] נְקַבְתָּא כֻּלְכוֹן גֵּיר חַד אַנְתּוּן בְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃
29 וְאֶן דַּמְשִׁיחָא אַנְתּוּן [x] מֵכִיל זַרְעֵהּ אַנְתּוּן דַּאבְרָהָם [y] וְיָרְתֵא [z] בְּמוּלְכָּנָא׃

קוּרְבָּא דְיַלְדָא ד קפלאון ד

1 אָמַר אֶנָא דֵין דַּכְמָא [a] זַבְנָא [b] דְיָרְתָא [c] טְלָא לָא פְרִשׁ מֵן עַבְדָּא כַּד [d] מָרָא הוּ דְכֻלְּהוֹן׃ 2 אֶלָּא תְחֵית [e] אֶפִּטְרוֹפֵא

[g] אָתָא [h] עצורים צבתנו
[i] גְּלָא [k] חונך [l] זָדֵק
[m] אָתָא [n] הֵימַן [o] הָוָא
[p] עֲמַד טבל [q] לְבַשׁ [r] גוי
[s] חופשי [t] זכר [u] הנקבה
[x] על־כן [y] יורשים [z] בבטחה

[a] זמן [b] יָרַת ירש [c] נער
[d] צרון [e] מלשון יון הנוצרים

[23] Prius autem quàm veniret fides, sub Lege custodiebamur conclusi, in eam fidem quæ reuelanda erat.

[24] Itaque Lex pædagogus noster fuit in Christo: vt ex fide iustificemur.

[25] At vbi venit fides, iam non sumus sub pædagogo.

[26] Omnes enim filij Dei estis per fidem † in Christo Iesu. (quæ est)

[27] Quicunque enim in Christo baptizati estis: Christum induistis. (Rom. 6.)

[28] Non est Iudæus, neque Græcus, non est seruus, neque liber, non est masculus, neque fœmina. Omnes enim vos vnum estis in Christo Iesu.

[29] Si autem vos Christi; ergo semen Abrahæ estis, secundùm promissionem hæredes.

CAP. IIII.

[1] Dico autem, quanto tempore hæres paruulus est, nihil differt à seruo, cùm sit dominus omnium, A

[2] Sed sub tutoribus & actoribus est vsque ad præfinitum tempus à patre:

[3] Ita & nos, cùm essemus paruuli, sub elementis mundi eramus seruientes.

[4] At vbi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub Lege:

[5] Vt eos qui sub Lege erãt, redimeret, vt adoptionem filiorum reciperemus.

[6] Quoniam autẽ estis filij † (Dei): misit Deus Spiritum Filij sui in corda vestra clamantem: Abba, Pater.

[7] Itaque iam non est seruus, sed filius. Quod si filius: & hæres per Deum.

[8] Sed tunc quidem ignorantes Deum, ijs qui natura non sunt dij, seruiebatis.

[9] Nunc aũt cùm cognoueritis Deum, imò cogniti sitis à Deo: quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus denuò seruire vultis?

[10] Dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos.

---

[23] πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμου ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.

[24] ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν·

[25] ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν.

[26] πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

[27] ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε· οὐκ ἔνι ἰουδαῖος οὐδὲ ἕλλην·

[28] οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

[29] εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

δ΄.

[1] Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν,

[2] ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός.

[3] οὕτω καὶ ἡμεῖς ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι.

[4] ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον·

[5] ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν.

[6] ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, ἀββᾶ, ὁ πατήρ.

[7] ὥστε οὐκ ἔτι εἶ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ χριστοῦ.

[8] ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσι θεοῖς.

[9] νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε;

[10] ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς.

---

[f] [2] איתוהי ורבי בתא עדמא [g] לזבנא [h] דסם אבוהי : [3] הכנא אף חנן כד ילודא [k] הוין חנית [l] אסטוכסוהי ועלמא [m] משעבדין הוין : [4] כד מטא [n] דין שולמה [o] דזבנא [p] שדר אלהא לברה והוא מן אנתתא והוא חנית נמוסא : [5] דלאילין דתחית נמוסא אנון [q] נזבן ונקבל [r] סימת בניא : [6] [s] ודאיתיכון דין בניא [t] שדר אלהא רוחא דברה [u] ללבותכון הי [x] דקריא אבא אבון : [7] [y] מכיל לא [z] הויתון עבדא אלא בניא ואן בניא אף [a] ירתא דאלהא ביד ישוע משיחא : [8] הידין גיר כד לא ידעין הויתון לאלהא פלחתון להנון דמן [b] כיניהון לא הוו אלהא : [9] השא דין [c] דידעתון לאלהא [d] ויתיראית [e] דאתידעתון מן אלהא תוב הפכתון לכון על הנון אסטוכסא מרעא ומסכנא ומן דריש צביתון למשעבדו להון : [10] יומא וירחא וזבנא ושניא נטריתון :

[f] אית יש [g] לעת [h] סום
[i] נערים [k] חזא [l] מן לשון יון יסודיהיו של עולם
[m] שעבר [n] הקץ [o] של זמן
[p] שלח [q] זבן פדה [r] סום
[s] אית יש [t] שלח [u] לב
[x] קרא [y] על כן [z] הוא
[a] יורשים [b] כינא הטבע
[c] ידע [d] יתר [e] ידע

11 * *Timeo ne forte in vanum laborauerim erga vos.*

12 * *Estote vt ego sum, quandoquidem & ego vt vos factus sum: Fratres mei, obsecro vos; nihil me offendistis.*

13 * *Nostis enim quòd per infirmitatem carnis meæ euangelizauerim vobis iampridem.*

14 * *Et tentationem quæ erat in carne mea, non spreuistis nec execrati estis, sed tanquam Angelum Dei excepistis me, & tanquam Ieschua Meschicho.*

15 * *Vbi est ergo beatitas vestra? testimonium enim fero de vobis, quòd si fieri potuisset, oculos vestros eruissetis, ac dedissetis mihi.*

16 * *Num inimicus factus sum vobis, quòd prædicauerim vobis veritatem?*

17 * *Æmulantur vos non benè; sed excludere vos volunt, vt ipsos æmulemini.*

18 * *Bonum est autem vt æmulemini in re bona semper, nec tantum quum vobis adsum.*

Natiuitas Iouchanon.

19 * *Filioli mei quos denuò parturio, donec formetur in vobis Meschicho.*

20 * *Vellem siquidem adesse apud vos nunc, vt mutarem filiam vocis meæ* [locutionem meam], *quoniam stupefactus sum in vobis.*

21 * *Dicite mihi vos qui vultis esse sub Lege, Legem ipsam non auditis?*

22 * *Scriptum est enim, Abrohom duos exstitisse filios, vnum ex ancilla, & alterum ex libera.*

23 * *Sed qui ex ancilla, secundum carnem natus est; qui verò ex libera, per repromissionem extitit.*

24 * *Hæc autem sunt allegoriæ duorum testamentorum, vnum quidem à monte Sinai generans in seruitutem, quæ est Hogor.*

25 * *Nã Hogor mons est Sinai qui est in Arabia; confinis est autem ipsi Ourischlem; & seruit seruitutem ipsa & filij eius.*

26 * *Jlla verò Ourischlem excelsa, libera est; quæ est mater nostra.*

27 * *Scriptum est enim, Lætare sterilis quæ non paris, & erumpe clamaque quæ non parturis, quoniam plures sunt filij desertæ; quàm eius quæ habet virum.*

---

11 דָחֵיל אֲנָא דַלְמָא [p] סְרִיקָאִית [q] לְאִית בְּכוֹן ׃ 12 הֲוַו [r] אַכְוָתִי מֶטֻל דְאַף אֶנָא [s] אַכְוָתְכוֹן [t] הֲוִית אַחַי בָּעֵא אֲנָא מֶנְכוֹן לָא מֶדֶּם [u] אַסְכֶלְתּוּן בִּי ׃ 13 יָדְעִין אַנְתּוּן גֵּיר [x] דְבַכְּרִיהוּת בֶּסְרִי [y] סַבַּרְתְּכוֹן [z] הֲוִית מֶן קְדִים ׃ 14 [a] וְנֶסְיוֹנָא דְבֶסְרִי לָא שְׁטַתּוּן וְלָא [c] נְרַתּוּן אֶלָּא אַיךְ דַלְמַלְאַכָא דַאלָהָא [d] קַבֶּלְתּוּנָנִי וַאיךְ דַלְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא ׃ 15 [e] אַיכַו הָכִיל טוּבְכוֹן [f] סָהֵד אֲנָא גֵּיר עֲלַיכוֹן דְאֶלּוּ [g] מֶשְׁכְּחָא [h] הֲוָת עַינַיכוֹן [i] הְצַין [k] הֲוַיתוּן [l] וְיָהְבִין לִי ׃ 16 דַלְמָא [m] בְעֶל דְבָבָא הֲוִית לְכוֹן [n] דַאכְרְזֶת לְכוֹן [o] שְׁרָרָא ׃ 17 חָסְמִין בְּכוֹן לָא הֲוָא לְשַׁפִּירָתָא אֶלָּא לְמֶחְבַשְׁכוֹן הוּ צָבֵין דַאנְתּוּן תֶּהֱוּוּן חָסְמִין בְּהוֹן ׃ 18 שַׁפִּיר הוּדֵין דְתֶתְחַסְמוּן בְּשַׁפִּירָתָא בְּכֻלְזְבַן וְלָא אֶמַתַי דִלְוָתְכוֹן אֶנָא בַלְחוּד ׃

מוֹלְדֵה דְיוֹחַנָן ׃ 19 בְּנַי אִילֵין דְמֶן דְרִישׁ מְחַבֵּל אֶנָא עַדְמָא דְנֶתְצַיַּר בְּכוֹן מְשִׁיחָא ׃

[p] לריק [q] לאח [r] כמוני [s] כמוכם [t] חוא [v] הרעתם [x] כרה [y] סבר [z] בשר חוא [a] נסא [b] שוט בוה [c] נרד העב [d] קבל [e] איפה [f] מעיד [g] שכח [h] חוא [i] חצא נקר [k] חוא [l] יהב [m] איב [n] כרז [o] אמת

11 Timeo vos, ne fortè sine causa laborauerim in vobis.

11 φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Estote sicut ego, quia & ego sicut vos: fratres, obsecro vos: nihil me læsistis.

12 γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν· οὐδέν με ἠδικήσατε·

13 Scitis autem quia per infirmitatem carnis euangelizaui vobis iampridem:

13 οἴδατε δὲ ὅτι δι᾽ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον·

14 Et tētationem †meam in carne mea, non spreuistis neque respuistis, sed sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Iesum.

14 καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε· ἀλλ᾽ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν.

15 Vbi est ergo beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia si fieri posset, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi.

15 τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι.

16 Ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis?

16 ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;

17 Æmulantur vos non bene: sed excludere vos volunt, vt illos æmulemini. C

17 ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς· ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.

18 Bonum autem æmulamini in bono semper: & non tātùm cùm præsens sum apud vos.

18 καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς.

19 FILIOLI mei quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.

19 Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν·

20 Vellem autem esse apud vos modò, & mutare vocem meam: quoniam confundor in vobis.

20 ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Dicite mihi qui sub Lege vultis esse, Legem non legistis? (Gen. 16. d. 15.)

21 λέγετέ μοι ④ οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε;

22 Scriptum est enim, quoniam Abraham duos filios habuit: vnum de ancilla, & vnum de libera. (Gen. 21. a. 1.)

22 γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.

23 Sed qui de ancilla, secundùm carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem.

23 καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς ἐπαγγελίας·

24 Quæ sunt per allegoriam dicta. Hæc enim sunt duo testamenta. Vnum quidem† à monte Sina, in seruitutem generans: quæ est Agar.

24 ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ·

25 Sina enim mons est in Arabia: qui cōiunctus est ei, quæ nunc est Ierusalem, & seruit cum filijs suis.

25 τὸ γὰρ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς·

26 Illa autem quæ sursum est Ierusalem, libera est: quæ est mater nostra.

26 ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν·

27 Scriptum est enim: Lætare sterilis, quæ non paris: erumpe & clama, quæ nō parturis: quia multi filij desertæ, magis quàm eius quæ habet virum. (Esai. 54. a. 1.)

27 γέγραπται γάρ, εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

---

20 צבא [d] הוית גיר דאהוא לותכון השא [e] ואשחלף ברת קלי מטל [f] דתמיה אנא בכון׃ 21 אמרו לי אנתון אילין [g] דצבין דנהוון תחית נמוסא לה לנמוסא לא שמעין אנתון׃ 22 כתיב גיר דלאברהם תרין בנין הוו לה חד מן [h] אמתא וחד מן [i] חארתא׃ 23 אלא הו דמן אמתא בבסר [k] אתילד הו דין דמן חארתא [l] במולכנא הוא׃ 24 הלין דין [m] דאיתיהין [n] פלאתא דתרתין [o] דיתקים חדא דמן [p] טור סיני ילדא לעבדותא דאיתיה הגר׃ 25 הגר גיר טורא הו דסיני דבארביא ושלמא להדא אורשלם ופלחא עבדותא היא ובניה׃ 26 הידין אורשלם [q] עליתא [r] חארתא הי [s] דאיתיה אמן׃ 27 כתיב גיר [t] דאתבסמי [v] עקרתא הי דלא ילדת [x] ואתפצחי [y] וגעי הי דלא מחבלא מטל [z] דסגיו בניה [a] דצדיתא יתיר מן בניה [b] דבעילתא׃

[d] חוא [e] שחלף [f] תמה
[g] צבא חפץ [h] שפחה
[i] חרר [k] ילד [l] בבשתה
[m] אית יש [n] פלא
[o] מן לשון יון [p] הר
[q] עלא [r] חפשית [s] אית
[t] בסם [u] עקרה [x] פצח
[y] געא הריע [z] סגא
[a] צדא [b] בעל

ܓܙܘܪܬܗ ܕܡܪܢ ܚ

28 ܚܢܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܐܝܟ ܐܝܣܚܩ ܒܢܝ ܡܘܠܟܢܐ ܚܢܢ܂ 29 ܘܐܝܟ ܕܗܝܕܝܢ ܗܘ ܕܐܬܝܠܕ ܗܘܐ ܒܒܤܪܐ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܗܘ ܕܒܪܘܚܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܫܐ܂ 30 ܐܠܐ ܡܢܐ ܐܡܪ ܟܬܒܐ܂ ܐܦܩܝܗ ܠܐܡܬܐ ܘܠܒܪܗ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܐܪܬ ܒܪܗ ܕܐܡܬܐ ܥܡ ܒܪܗ ܕܚܐܪܬܐ܂ 31 ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܠܐ ܗܘܝܢ ܒܢܝ ܐܡܬܐ ܐܠܐ ܒܢܝ ܚܐܪܬܐ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܩܘܡܘ ܗܟܝܠ ܒܚܐܪܘܬܐ ܗܝ ܕܡܫܝܚܐ ܚܪܪܢ܂ ܘܠܐ ܬܬܟܪܟܘܢ ܒܢܝܪܐ ܕܥܒܕܘܬܐ܂ 2 ܗܐ ܐܢܐ ܦܘܠܘܤ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢ ܬܬܓܙܪܘܢ ܡܫܝܚܐ ܡܕܡ ܠܐ ܡܗܢܐ ܠܟܘܢ܂ 3 ܡܤܗܕ ܐܢܐ ܕܝܢ ܬܘܒ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܕܡܬܓܙܪ܂ ܕܚܝܒ ܕܟܠܗ ܢܡܘܤܐ ܢܡܠܐ܂ 4 ܐܬܒܛܠܬܘܢ ܠܟܘܢ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܢܡܘܤܐ ܡܙܕܕܩܝܬܘܢ܂ ܘܡܢ ܛܝܒܘܬܐ ܢܦܠܬܘܢ܂ 5 ܚܢܢ ܓܝܪ ܒܪܘܚܐ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܤܒܪܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܡܩܘܝܢܢ܂ 6 ܒܝܫܘܥ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܓܙܘܪܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ ܗܝ܂ ܘܐܦܠܐ ܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܚܘܒܐ ܡܫܬܡܠܝܐ܂ 7 ܪܗܛܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܫܦܝܪ܂ ܡܢܘ ܥܘܟܟܟܘܢ ܕܠܫܪܪܐ ܠܐ ܬܬܛܦܝܤܘܢ܂ 8 ܦܝܤܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܘ ܕܩܪܟܘܢ܂ 9 ܩܠܝܠ ܚܡܝܪܐ ܟܠܗ ܠܝܫܐ ܡܚܡܥ܂ 10 ܐܢܐ ܬܟܝܠ ܐܢܐ ܥܠܝܟܘܢ ܒܡܪܢ܂ ܕܡܕܡ ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܬܬܪܥܘܢ܂ ܘܡܢ ܕܕܠܚ ܠܟܘܢ܂ ܗܘ ܢܩܒܠ ܕܝܢܐ ܡܢ ܕܗܘ ܕܗܘ܂ 11 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܚܝ܂ ܐܢ ܬܘܒ ܓܙܘܪܬܐ ܡܟܪܙ ܐܢܐ܂ ܠܡܢܐ ܡܬܪܕܦ ܐܢܐ܂ ܠܗܝ ܒܛܝܠ ܗܘ܂ ܟܫܠܐ ܕܙܩܝܦܐ܂ 12 ܐܠܘ ܕܝܢ ܐܦ ܡܬܦܤܩܝܢ ܗܢܘܢ ܕܡܕܠܚܝܢ ܠܟܘܢ܀

ܚܕܒܫܒܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ

13 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܚܐܪܘܬܐ ܗܘ ܐܬܩܪܝܬܘܢ ܐܚܝ܂ ܒܠܚܘܕ ܠܐ ܬܗܘܐ ܚܐܪܘܬܟܘܢ ܠܥܠܬܐ ܕܒܤܪܐ܂ ܐܠܐ ܒܚܘܒܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܚܕ ܠܚܕ܂

Circuncisione Domini nostri.

28 * *Nos autem fratres mei, secundū Jschok filij sumus promissionis.*
29 * *At quemadmodum tunc is qui natus erat secundum carnem persequebatur eum, qui secundum spiritum; ita & nunc.*
30 * *Sed quid ait Scriptura? Eijce ancillam & filium eius, quia hæreditatem non obtinebit filius ancillæ cum filio liberæ.*
31 * *Nos itaque fratres mei, non sumus filij ancillæ, verùm filij liberæ.*

CAP. V.

1 *STate igitur in libertate illa qua Meschicho nos donauit, & ne mancipemini iugo seruitutis.*
2 * *Ecce ego Paulus dico vobis, quòd si circuncidamini, Meschicho nihil vobis prodest.*
3 * *Contestor autem iterum, omnem hominem qui circunciditur, debitorem esse totius Legis adimplendæ.*
4 * *Desciuistis à Meschicho quicunque per Legem iustificamini, & à gratia excidistis.*
5 * *Nos enim spiritu qui est ex fide, spem iustitiæ opperimur.*
6 * *Nam in Meschicho Jeschua nihil est circuncisio, neque præputium, sed fides quæ perficitur charitate.*
7 * *Pulchrè currebatis; quis vos remoratus est ne veritati assensum præberetis?*
8 * *Persuasio vestra non profecta est ab eo qui vocauit vos.*
9 * *Paululum fermenti totam conspersionem fermentat.*
10 * *Egò confido de vobis in Domino nostro, vos nihil aliud sentire. Cæterùm qui conturbat vos, iudicium sustinebit, quisquis ille sit.*
11 * *Ego autem fratres mei si adhuc circuncisionem prædico, cur persecutionem patior? num abolitum est offendiculum crucis?*
12 * *Utinam autem præscindēdo præscindantur illi qui vos labefactant.*

Dominica III. Ieiunij.

13 * *Porrò vos in libertatem vocati fuistis fratres mei, tantùm ne sit libertas vestra in occasionem carnis, sed per charitatem subiecti estote alter alteri.*

גְּזוּרְתֵה דְמָרַן ח ²⁸ חֲנַן דֵּין אַחַי אַיךְ אִיסְחָק בְּנַי ᶜמוּלְכָּנָא חֲנַן ׃ ²⁹ וַאיךְ דְּהָידֵין הַו ᵈדִילִיד הֲוָא בְּבֶסְרָא רָדֵף הֲוָא לְהַו דִּבְרוּחָא הָכַנָא אַף הָשָׁא ׃ ³⁰ אֶלָּא מָנָא אֵמַר כְּתָבָא ᵉאַפְּקֵיהּ ᶠלְאַמְתָא וְלַבְרָהּ מֶטֻל דְּלָא ᵍנֵארַת בְּרָהּ דְּאַמְתָא עַם בְּרָהּ ʰדְּחָארְתָא ׃ ³¹ חֲנַן הָכִיל אַחַי לָא הֲוַין בְּנַי אַמְתָא אֶלָּא בְּנַי חָארְתָא ׃

קפלאון ה ¹ קוּמוּ הָכִיל ᵃבְּחָארוּתָא הָי דַּמְשִׁיחָא חַרְרַן וְלָא ᵇתֶתְכַּרְכוּן ᶜבְּנִירָא דְּעַבְדוּתָא ׃ ² הָא אֶנָא פּוּלוּס אָמַר אֶנָא לְכוּן דְּאֶן ᵈתֶתְגַּזְרוּן מְשִׁיחָא מֶדֶּם לָא ᵉמַהֲנֵא לְכוּן ׃ ³ ᶠמַסְהֵד אֶנָא דֵּין תוּב לְכָל בַּרְנָשׁ דְּמֶתְגַּזַר ᵍדְּחַיָּב דְּכֻלֵּהּ נָמוּסָא נְמַלֵּא ׃ ⁴ ʰאֶתְבַּטַּלְתוּן לְכוּן מֶן מְשִׁיחָא אִילֵין דְּבְנָמוּסָא ⁱמֶזְדַּדְקִיתוּן וּמֶן ᵏטַיבוּתָא נְפַלְתוּן ׃ ⁵ חֲנַן גֵּיר בְּרוּחָא דְּמֶן ˡהַימָנוּתָא לְסַבְרָא דְּזַדִּיקוּתָא ᵐמְקַוֵּינַן ׃

ᶜ הכשחה ᵈ יָלֵד ᵉ נְפַק ᶠ השפחה ᵍ יָרַת ירש ʰ חפשית ᵃ בדרור ᵇ כְּרַךְ ᶜ בעול ᵈ גְּזַר מוּל ᵉ מועיל ᶠ מעיד ᵍ חוב ʰ בְּטֵל ⁱ זְדַק צדק ᵏ חסד ˡ הֵימַן ᵐ קְוָא

Rom. 9. b. 1.

28 Nos autem fratres secundum Isaac promissionis filij sumus.

29 Sed quomodo tunc is qui secundùm carnem natus fuerat, persequebatur eum qui secundùm spiritum: ita & nunc.

Gen. 21. b. 10.

30 Sed quid dicit Scriptura? Eijce ancillam & filium eius, non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ.

31 Itaque fratres, non sumus ancillæ filij, sed liberæ: qua libertate Christus nos liberauit.

CAP. V.

1 State: & nolite iterum iugo seruitutis contineri. A

Act. 15. a. 1. a. 2.

2 Ecce ego Paulus dico vobis, Quoniam si circuncidamini, Christus vobis nihil proderit.

3 Testificor autem rursus omni homini circuncidenti se, quoniam debitor est vniuersæ Legis faciendæ.

4 Euacuati estis à Christo, qui in Lege iustificamini: à gratia excidistis.

5 Nos enim spiritu, ex fide, spem iustitiæ expectamus.

6 Nam in Christo Iesu neque circuncisio aliquid valet, neque præputium: sed fides quæ per charitatem operatur.

7 Currebatis bene: quis vos impediuit veritati non obedire* ?

*nemini consenseritis

8 Persuasio †, non est ex eo qui vocat vos.

†hæc

1. Cor. 5. b. 6.

9 Modicum fermentum totam massam corrumpit.

10 Ego confido in vobis in Domino: quòd nihil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit iudicium, quicunque est ille.

11 Ego autem fratres, si circuncisionem adhuc prædico: quid adhuc persecutionem patior? Ergo euacuatum est scandalum crucis.

12 Vtinam & abscindantur qui vos conturbant.

13 Vos enim in libertatem vocati estis fratres: tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem †seruite inuicem.

†Spiritus

28 ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν.

29 ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς, ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν.

30 ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς. οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.

31 ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας. τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε·

ε.

1 Στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.

3 μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι.

4 κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.

5 ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.

6 ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

7 ἐτρέχετε καλῶς, τίς ὑμᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;

8 ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς.

9 μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.

10 ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾖ.

11 ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ.

12 ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις.

---

6 במשיחא גיר ישוע לא גזורתא מדם איתיה ולא עורלותא אלא הימנותא דמתגמרא בחובא׃ 7 שפיר רהטין הויתון מנו דודכון דלשררא לא תתפיסון׃ 8 פיסכון לא הוא מן הו דקרכון׃ 9 חמירא קליל כלה גבילתא מחמע׃ 10 אנא תכיל אנא עליכון במרן דמדם אחרין לא מתרעיתון ואינא דדלח לכון הו נסיבריוהי לדינא מן דאיתוהי׃ 11 אנא דין אחי אלו עדכיל בגזורתא מכרז הוית למנא מתרדף הוית דלמא אתבטל לה כשלה דזקיפא׃ 12 אשתוף דין אף מפסק נפסקון הנון דדלחין לכון׃

דחד בשבא דתלתא דצומא ט

13 אנתון דין לחארותא הו אתקריתון אחי בלחוד לא תהוא חארותכון לעלת בסרא אלא בחובא הויתון משתעבדין חד לחד׃

o אית ישקערלה q גמר
r באהבה s רהט רוץ
t דוד הוחד v פום הקשיב
x קרא y חמץ z מחמיץ
a בושת b רעא c שמפחיד
d סיבר e דון f אית
g עדכאן h כרז i רדף
k לוא l פסק m שמפחידים

14 ܟܠܗ ܓܝܪ ܢܡܘܣܐ ܒܚܕܐ ܡܠܬܐ ܡܬܡܠܐ. ܕܬܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ.
15 ܐܢ ܕܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܡܢܟܬܝܬܘܢ ܘܐܟܠܝܬܘܢ. ܚܙܘ ܕܠܡܐ ܚܕ ܡܢ ܚܕ ܬܣܘܦܘܢ.
16 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܒܪܘܚܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܗܠܟܝܢ. ܘܪܓܬܐ ܕܒܣܪܐ ܠܐ ܡܢ ܡܬܘܡ ܬܥܒܕܘܢ.
17 ܒܣܪܐ ܓܝܪ ܪܐܓ ܡܕܡ ܕܢܟܐ ܠܪܘܚܐ. ܘܪܘܚܐ ܪܓܐ ܡܕܡ ܕܢܟܐ ܠܒܣܪܐ. ܘܬܪܝܗܘܢ ܣܩܘܒܠܐ ܐܢܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܕܠܐ ܡܕܡ ܕܨܒܝܬܘܢ ܬܗܘܘܢ ܥܒܕܝܢ.
18 ܐܢ ܕܝܢ ܒܪܘܚܐ ܡܬܕܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ.
19 ܝܕܝܥܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܥܒܕܘܗܝ ܕܒܣܪܐ. ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܛܢܦܘܬܐ. ܨܚܢܘܬܐ.
20 ܦܘܠܚܢܐ ܕܦܬܟܪܐ. ܚܪܫܘܬܐ. ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ. ܚܪܝܢܐ. ܛܢܢܐ. ܚܡܬܐ. ܥܨܝܢܐ. ܦܠܓܘܬܐ. ܣܕܩܐ.
21 ܚܣܡܐ. ܩܛܠܐ. ܪܘܝܘܬܐ. ܙܡܪܐ. ܘܟܠ ܕܠܗܠܝܢ ܕܡܝܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܗܠܝܢ ܣܥܪܝܢ. ܐܝܟ ܕܡܢ ܠܘܩܕܡ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܐܦ ܗܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܝܪܬܝܢ.
22 ܦܐܪܐ ܕܝܢ ܕܪܘܚܐ ܐܝܬܘܗܝ ܚܘܒܐ. ܚܕܘܬܐ. ܫܠܡܐ. ܡܓܪܬ ܪܘܚܐ. ܒܣܝܡܘܬܐ.
23 ܛܝܒܘܬܐ. ܗܝܡܢܘܬܐ. ܡܟܝܟܘܬܐ. ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. ܥܠ ܗܠܝܢ ܢܡܘܣܐ ܠܐ ܣܝܡ.
24 ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܕܡܫܝܚܐ ܐܢܘܢ. ܒܣܪܗܘܢ ܙܩܦܘ ܥܡ ܟܐܒܝܗܘܢ ܘܪܓܝܓܬܗ.
25 ܢܚܐ ܗܟܝܠ ܒܪܘܚܐ. ܘܒܪܘܚܐ ܢܬܠܒܟ.
26 ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܣܪܝܩܝ ܫܘܒܚܐ. ܕܡܒܣܝܢ ܚܕ ܒܚܕ. ܘܚܣܡܝܢ ܚܕ ܒܚܕ.

ܨܚܚܐ ܘ

1 ܐܚܝ. ܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܫܬܟܚ ܒܣܟܠܘܬܐ. ܐܢܬܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܪܘܚܐ ܐܢܬܘܢ. ܬܪܨܘܗܝ ܒܪܘܚܐ ܡܟܝܟܬܐ. ܘܐܙܕܗܪܘ ܕܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܬܢܣܘܢ.
2 ܘܐܝܬܘ ܐܝܩܪܐ ܕܚܕ ܕܚܕ. ܘܗܟܢܐ ܡܫܠܡܝܢ ܢܡܘܣܗ ܕܡܫܝܚܐ.
3 ܐܢ ܐܢܫ ܓܝܪ ܣܒܪ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܕܡ ܟܕ ܠܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܢܦܫܗ ܡܛܥܐ.

14 *Tota siquidem Lex hoc vno verbo impletur, Diliges proximum tuum sicut teipsum.*
15 *Quòd si alius alium mordetis, & deuoratis, videte ne alius ab alio consumamini.*
16 *Dico autem Spiritu ambulate, & concupiscentiam carnis nunquam exequimini.*
17 *Caro siquidem concupiscit id quod lædit Spiritum, & spiritus id quod lædit carnem,* [aduersatur carni.] *proinde hæc duo sunt sibi inuicem contraria, vt non, quod vultis, faciatis.*
18 *Quòd si spiritu ducimini, non estis sub Lege.*
19 *Nota sunt enim opera carnis, quæ sunt scortatio, immundities, proteruia;*
20 *Cultus idolorum, veneficium, inimicitia, iurgium, æmulatio, ira, concertatio, dissidia, secta,*
21 *Inuidia, homicidium, temulentia, lasciua cantio,* [comessatio,] *omniáque his similia: quæ qui faciunt, vt iam prædixi vobis, & nunc dico, regni Dei hæreditatem non sunt adepturi.*
22 *Fructus autem spiritus sunt charitas, gaudium, pax, longanimitas,*
23 *Benignitas, gratia, fides, mansuetudo, patientia. Aduersus huiusmodi Lex posita non est.*
24 *Qui verò sunt Meschicho, carnem suam crucifixerunt cum omnibus perpessionibus eius, eiúsque desiderijs.*
25 *Viuamus ergo spiritu, & spiritum perficiamus.*
26 *Nec efficiamur inanes gloria, alter alterum paruipendentes, & alter alteri inuidentes.*

CAP. VI.

1 *Fratres mei, si quis vestrum præoccupatus fuerit in delicto, vos qui spirituales estis, erigite eum spiritu mansueto, & cauete ne & vos tentemini.*
2 *Et portate onus alter alterius, vt sic adimpleatis Legem Meschicho.*
3 *Nam si quis arbitratur se aliquid esse, quum nihil sit, seipsum decipit.*

---

14 כלה גיר נמוסא בחדא מלתא מתמלא בהי דתחב לקריבך איך נפשך׃ 15 אן דין חד לחד מנכתיתון ואכליתון חזו דלמא חד מן חד תסופון׃ 16 אמר אנא דין דברוחא הויתון מהלכין ורגתא דבסרא לא מן מתום תעבדון׃ 17 בסרא גיר ראג מדם דנכא לרוחא ורוחא רגא מדם דנכא לבסרא ותריהון סקובלא אנון חד לחד דלא מדם דצביתון תהוון עבדין׃ 18 אן דין ברוחא מתדברין אנתון לא הויתון תחית נמוסא׃ 19 ידיעין אנון גיר עבדוהי דבסרא דאיתיהון זניותא טנפותא צחנותא׃ 20 פולחנא דפתכרא חרשותא בעלדבבותא חרינא טננא חמתא עצינא פלגותא סדקא׃ 21 חסמא קטלא רויותא זמרא וכל דלהלין דמין ואילין דהלין סערין איך דמן לוקדם אמרת לכון אף השא אמר אנא דמלכותה דאלהא לא ירתין׃

מלל · מלא · אחב · נכת · אכל · חוא · סוף · חוא · רגג · מן עולם · חומר · רגג · כנגד · צבא · דבר נחה · אית יש · זנא · טמאה · מסגלה · עבודה זרה · כשף · איבה · מחלוקת · קנאה · ריב · פלג · רוא · דמא

[Leu. 19. d. 18. Mat. 22. d. 39. Mar. 12. d. 31. Rom. 13. c. 8. Iacob. 2. b. 8. Rom. 13 d. 14. 1. Pet. 2. c. 11. In Christo]

14 * Omnis enim Lex in vno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut C teipsum.

15 * Quòd si inuicem mordetis & comeditis: videte ne ab inuicem consumamini.

16 * Dico autem †: Spiritu ambulate, & desyderia carnis non perficietis.

17 * Caro enim concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem. hæc enim sibi inuicem aduersantur: vt non quæcunque vultis, illa faciatis.

18 * Quòd si spiritu ducimini: non estis sub Lege.

19 * Manifesta sunt autem opera carnis, quæ sunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria,

20 * Idolorum seruitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ,

21 * Inuidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia: quæ prædico D vobis, sicut prædixi; quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.

22 * Fructus autem Spiritus est: charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas,

23 * Mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Aduersus huiusmodi nō est Lex.

24 * Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs.

25 * Si viuimus spiritu: spiritu & ambulemus.

26 * Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidentes.

CAP. VI.

1 FRatres & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spiri- A tuales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, consyderans teipsum, ne & tu tenteris.

2 * Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis Legem Christi.

3 * Nam si quis existimat se aliquid esse, cùm nihil sit: ipse se seducit.

14 * ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν.

15 * εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

16 * λέγω δὲ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.

17 * ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε.

18 * εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμου.

19 * φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι, μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια·

20 * εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις·

21 * φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν·

22 * ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,

23 * πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος.

24 * οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

25 * εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.

26 * μὴ γενώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

ς.

1 * Ἀδελφοὶ, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς.

2 * ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον χριστοῦ.

3 * εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὢν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ.

22 פֵּרְא דְּרוּחָא אִיתֵיהוֹן חוּבָּא חֲדוּתָא שְׁלָמָא מַגְּרַת רוּחָא: 23 בַּסִימוּתָא טַיבוּתָא הֵימָנוּתָא מַכִּיכוּתָא מְסַיְבְּרָנוּתָא עַל הָלֵין נָמוּסָא לָא סִים: 24 אִילֵין דֵּין דִּדְמְשִׁיחָא אֵנוּן בֶּסְרְהוֹן זְקַפוּ עַם כֻּלְּהוֹן כְּאֵבוּהִי וְרֶגְיָנָתֵהּ: 25 נִחֵא הָכִיל בְּרוּחָא וַלְרוּחָא נֶשְׁלַם: 26 וְלָא נֶהֱוֵא סְרִיקַי שׁוּבְחָא דְּמַקְלִין חַד עַל חַד וְחָסְמִין חַד בְּחַד:

קפלאון ו

1 אַחַי אֶן אֱנָשׁ מֶנְכוֹן נֶתְקַדַּם בְּסַכְלוּתָא אַנְתּוּן אִילֵין דִּבְרוּחַ אַנְתּוּן אַתְקְנוּהִי בְּרוּחָא מַכִּיכְתָּא וְהֱוַיהוֹן זָהִירִין דִּלְמָא אַף אַנְתּוּן תֶּתְנַסּוּן: 2 וַטְעַנוּ יוּקְרָא דַּחֲדָדֵא וְהָכַנָא מְמַלְיוּן נָמוּסֵהּ דַּמְשִׁיחָא: 3 אֶן אֱנָשׁ גֵּיר סָבַר דְּאִיתוֹהִי מֶדֶם כַּד לָא אִיתוֹהִי נַפְשֵׁהּ מַטְעֵא:

[Marginal notes: הם אהבה שמחה / ארך אפים חן חימן / מכך טיבר סום / כאב והשוקותיו חיא / על-כן רקי הפארת / קלל באולה תקן / ושטרו מן כסא טען / משא מן יקר מלא / חושב איה טעא]

[illegible]

4 *Sed quisque opus suum probet, & tunc intra seipsum erit gloriatio eius, & non in alio.*

5 *Vnusquisque enim suam ipsius sarcinam baiulabit.*

6 *Communicet autem is qui audit sermonem* [initiatur sermone] *ei qui voce ipsum instruit in omnibus bonis.*

Matutinis feriæ IIII. Passionis.

7 *Ne erretis, Deus non deluditur.*
8 *Quicquid enim seminat homo, idipsum demetit. Qui seminat per carnem, de carne metit corruptionem: qui per spiritum seminat, de spiritu vitam perennem metet.*
9 *Quúmque benefacimus, ne sit nobis tædio: erit enim tempus quo metemus, neq; nobis erit tædio.*
10 *Nunc itaq; dum tempus habemus, operemur bona erga vnumquemque, sed maximè erga domesticos fidei.*
11 *Videte quas scripturas scripsi vobis propriis manibus.*
12 *Quotquot volunt gloriari in carne, hi cogunt vos circuncidi, tantum ne per crucem Meschicho persecutionem patiantur.*
13 *Nam qui circunciduntur, ne ipsi quidem seruant Legem, sed volunt vos circuncidi, vt in vestra carne glorientur.*
14 *Mihi verò absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jeschua Meschicho, per quem mundus crucifixus est mihi, & ego crucifixus*
15 *sum mundo.* *Nihil enim est circuncisio, neque præputium, sed creatura noua.*
16 *Et ij qui hanc semitam perficiunt, pax sit super eos et misericordiæ, ac super Jsroiel Dei.*
17 *Proinde nemo mihi laborem inijciat. ego enim stigmata Domini nostri in corpore meo*
18 *porto.* *Gratia Domini nostri Jeschua Meschicho cum spiritu vestro fratres mei. Amin.*

Epistolæ ad Galatas quæ scripta est ab vrbe Roma, FINIS.

---

4 אלא אנש עבדה נהוא בקא והידין בינוהי לנפשה נהוא שובהרה ולא באחרנא ׃ 5 כלנש גיר מובלא דנפשה נשקול ׃ 6 נשתותף דין הו דשמע מלתא להו מן דמשמעלה בכלהין טבתא ׃ 7 לא תטעון אלהא לא מתבזח ׃ 8 מדם דזרע גיר בר אנשא הו הו חצד מן דזרע בבסר מן בסרא חבלא הו חצד מן דזרע ברוח מן רוחא חיא דלעלם נחצוד ׃ 9 וכד עבדינן דטב לא הות מאנא לן נהוא גיר זבנא דנחצוד ולא תאמאן לן ׃ 10 השא הכיל עד זבנא איתלן נפלוח טבתא לות כלנש ויתיראית לות בני ביתא דהימנותא ׃ 11 חזו אילין כתיבן כתבת לכון באידי ׃ 12 אילין דצבין דנשתבהרון בבסרא הנון אלצין לכון דתתגזרון דבלחוד בזקיפה דמשיחא לא נתרדפון ׃

[illegible]

4 Opus autem suum probet vnusquisque, & sic in semetipso tantùm gloriam B habebit, & non in altero.
5 Vnusquisq; enim onus suum portabit. 6 Communicet auté is qui catechizatur † verbo, ei qui se catechizat, in omnibus bonis.

7 NOLITE errare: Deus non irridetur. 8 Quæ enim seminauerit homo: hęc & metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu: de spiritu metet vitam æternam.
9 Bonum autem facientes, nō deficiamus. tempore enim suo metemus non C deficientes.
10 Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. 11 Videte qualibus literis scripsi vobis mea manu.
12 Quicunq; † volunt placere in carne: hi cogunt vos circuncidi, tantùm vt crucis Christi persecutionem nō patiantur.
13 Neque enim qui circunciduntur, Legem custodiunt. sed volunt vos circuncidi: vt in carne vestra glorientur.
14 Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi: per quem D mihi mūdus crucifixus est, & ego mūdo.
15 In Christo enim Iesu neque circuncisio aliquid valet, neque præputium: sed noua creatura.
16 Et quicunque hanc regulam secuti fuerint: pax super illos, & misericordia, & super Israel Dei.
17 De cætero nemo mihi molestus sit. ego enim stigmata Domini † Iesu in corpore meo porto.
18 Gratia Domini nostri Iesu Christi, cum spiritu vestro fratres. Amen.

Ad Galatas missa est è Roma.

Marginal notes: 1. Cor. 3. b. 8. — verbum — 2. Thes. 3. c. 13. — enim — nostri

4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος· καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον.
5 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.
6 κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον, τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς.

7 Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.
8 ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.
9 τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι.
10 ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.
11 ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί.
12 ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται.
13 οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται.
14 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ.
15 ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
16 καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.
17 τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
18 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Πρὸς γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης.

---

13 אף לא גיר הנון הלין דגזירין נטרין נמוסא אלא [t] צבין [u] דתתגזרון דבבסרכון דילכון [x] נשתבהרון׃ 14 לי דין לא נהוא לי [y] דאשתבהר אלא אן בזקיפה דמרן ישוע משיחא דבה עלמא זקיף לי ואנא זקיף אנא לעלמא׃
15 לא גיר [z] גזורתא [a] איתיה מדם ולא [b] עורלותא אלא [c] בריתא [d] חדתא׃ 16 ואילין דלהנא שבילא שלמין שלמא נהוא עליהון ורחמא ועל יסריל דאלהא׃
17 [e] מכיל לי אנש עמלא לא [f] נרמא אנא גיר [g] כותמתה דמרן ישוע משיחא בפגרי שקיל אנא׃ 18 טיבותה דמרן ישוע משיחא עם רוחכון אחי אמין׃

שלמת אגרתא דלות גלטיא [h] דאתכתבת מן רהומא

Marginal notes: [t] צבא חפץ [u] גזר מול [x] יתהללו שבהר [y] מלה [z] אות [a] ערלה [b] ברא [c] חדת חדש [d] על כן [e] רמא השליך ברשמיו [h] כתב

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM AD EPHESIOS.

EPHESII *sunt Asiani. Hi accepto verbo veritatis persliterunt in fide. Hos collaudat Apostolus, scribens eis à Roma de carcere per Tychicum Diaconem.*

ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܐܦܣܝܐ
ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܟ
ܩܦܠܐܘܢ ܐ

1 ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܐܦܣܘܣ. ܩܕܝܫܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 2 ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ. ܘܛܝܒܘܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 3 ܡܒܪܟ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܗܘ ܕܒܪܟܢ ܒܟܠ ܒܘܪܟܢ ܕܪܘܚ ܒܫܡܝܐ ܒܡܫܝܚܐ. 4 ܐܝܟܢܐ ܕܓܒܢ ܒܗ ܡܢ ܩܕܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. ܕܢܗܘܐ ܩܕܝܫܐ ܘܕܠܐ ܡܘܡ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܒܚܘܒܐ ܩܕܡ ܪܫܡܢ ܠܗ. 5 ܘܣܡܢ ܠܒܢܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܝܟ ܕܫܦܪ ܠܨܒܝܢܗ. 6 ܕܢܫܬܒܚ ܫܘܒܚܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. ܗܝ ܕܐܫܦܥ ܥܠܝܢ ܒܝܕ ܚܒܝܒܗ. 7 ܕܒܗ ܐܝܬ ܠܢ ܦܘܪܩܢܐ. ܘܒܕܡܗ ܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. 8 ܗܝ ܕܐܬܝܬܪܬ ܒܢ ܒܟܠ ܚܟܡܐ ܘܒܟܠ ܣܘܟܠ ܕܪܘܚ. 9 ܘܐܘܕܥܢ ܐܪܙܐ ܕܨܒܝܢܗ. ܗܘ ܕܩܕܡ ܨܒܐ ܕܢܣܥܪܝܘܗܝ ܒܗ. 10 ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܡܘܠܝܐ ܕܙܒܢܐ. ܕܡܢ ܕܪܝܫ ܢܬܚܕܬ ܟܠ ܡܕܡ ܒܡܫܝܚܐ. ܕܒܫܡܝܐ ܘܕܒܐܪܥܐ. 11 ܘܒܗ ܚܢܢ ܐܬܓܒܝܢ. ܐܝܟ ܕܩܕܡ ܪܫܡܢ. ܘܨܒܐ ܗܘ ܕܟܠ ܥܒܕ ܐܝܟ ܬܪܥܝܬܐ ܕܨܒܝܢܗ. 12 ܕܢܗܘܐ ܚܢܢ ܗܢܘܢ ܕܠܘܩܕܡ ܣܒܪܢ ܒܡܫܝܚܐ ܠܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܝܩܪܗ. 13 ܕܒܗ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܫܡܥܬܘܢ ܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ ܕܐܝܬܝܗ ܣܒܪܬܐ ܕܚܝܝܟܘܢ. ܘܒܗ ܗܝܡܢܬܘܢ ܘܐܬܚܬܡܬܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܗܘ ܕܐܫܬܘܕܝ. 14 ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܗܒܘܢܐ ܕܝܪܬܘܬܢ. ܠܦܘܪܩܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܐܬܚܝܘ. ܘܠܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܝܩܪܗ.

ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ ܒ

15 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܦ ܐܢܐ ܡܢ ܕܫܡܥܬ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܚܘܒܐ ܕܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ.

EPISTOLA AD EPHESIOS.

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Baptismi. CAP. I.

1 PAVLVS *Apostolus Jeschua Meschicho per voluntatē Dei ijs qui agunt Ephesi sanctis & fidelibus in Jeschua Meschicho;* 2 *Pax vobiscum & gratia à Deo patre nostro, & à Domino nostro Jeschua Meschicho.* 3 *Benedictus ille Deus pater Domini nostri Jeschua Meschicho, qui benedixit nos omnibus benedictionibus spiritualibus in cælo per Meschicho.*

4 *Quemadmodum prælegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & absque næuo in conspectu ipsius, & per charitatem præsignauit nos sibi.*

5 *Et adoptauit nos in filios per Jeschua* 6 *Meschicho, vti placuit voluntati ipsius.* *Vt celebretur laus gratiæ eius; quā effudit super* 7 *nos per dilectū suum.* *Per quem habemus redemptionem, & per sanguinem ipsius remissionem peccatorum, secundùm diuitias gra-* 8 *tiæ suæ.* *Quæ abundauit in nobis in omni sapientia, omníque intellectu spirituali.*

9 *Vt patefaceret nobis arcanum voluntatis suæ quod proposuerat exequi in seipso,*

10 *In dispensatione plenitudinis temporum, vt omnia denuò renouarentur in Meschicho,* 11 *tum in cælo, tum in terra.* *Et per eum electi sumus, sicut præsignauit nos & voluit ille qui omnia facit iuxta decretum voluntatis* 12 *suæ:* *Vt simus nos, qui prius sperauimus in Meschicho, in decus gloriæ ipsius.*

13 *In quo & vos audistis sermonem veritatis, quod est Euangelium vestræ salutis, & in quo credidistis. & obsignati estis Spiritu* 14 *Sāctitatis, qui promissus fuerat.* *Qui quidē est arrabo hæreditatis nostræ in redēptionem eorū qui seruantur; & in laudē gloriæ illius.*

Post Resurrectionem.

15 *Propterea & ego ecce postquam audissem fidem vestram quæ est in Domino nostro Jeschua Meschicho, & charitatem vestram erga omnes sanctos:*

אגרתא דלות אפסיא דמעמודיתא א קפלאון א

פולוס שליחא דישוע משיחא [a]בצבינה דאלהא לאילין [b]דאיתיהון באפסוס קדישא [c]ומהימנא בישוע משיחא: 2 שלמא עמכון [d]וטיבותא מן אלהא אבון ומן מרן ישוע משיחא: 3 [e]מברך הו אלהא אבוהי דמרן ישוע משיחא הו דברכן בכל בורכן דרוח בשמיא במשיחא: 4 איכנא [f]דגבן בה מן קדם [g]תרמיתה דעלמא דנהוא קדישא ודלא מום קדמוהי [h]ובחובא קדם רשמן לה: 5 וסמן לבניא בישוע משיחא איך [i]דשפר [k]לצבינה: 6 [l]דנשתבח שובחא דטיבותה הו [m]דאשפע עלין ביד חביבה: 7 דבה אית לן [n]פורקנא ובדמה שובקנא [o]דחטהא איך [p]עותרא דטיבותה: 8 [q]הי דאתיתרת בן בכל חכמא ובכל [r]סוכל דרוח:

[a] צבא [b] אית יש [c] הימן
[d] וחסד [e] ברך [f] גבא
[g] רמא [h] וכאהבה [i] שפר
[k] לחפצו [l] שבח [m] שפע
[n] פריון [o] חטא [p] עשר
[q] יתר [r] שכל

EPISTOLA B. PAVLI AD EPHESIOS.

CAP. I.

1 PAVLVS Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei: omnibus sanctis qui sunt Ephesi: & fidelibus in Christo Iesu; A 2 * Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Iesu Christo.

3 * Benedictus Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali, in cælestibus, in Christo:

2.Cor.1.3. 1.Pet.1.3.

4 * Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate.

5 * Qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum, per Iesum Christum, in B ipsum: secundùm propositum voluntatis suæ, 6 * In laudẽ gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificauit nos in dilecto filio suo:

7 * In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum secundum diuitias gratiæ eius,

8 * Quæ superabundauit in nobis in omni sapientia & prudentia;

9 * Vt notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secundũ beneplacitum eius, quod proposuit in eo,

10 * †In dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quę in cælis & quæ in terra sunt, in ipso.

† dispensationem

11 * In quo etiam nos sorte vocati sumus: prædestinati secundum propositum eius qui operatur omnia, secundum consilium voluntatis suæ:

12 * Vt simus in laudem gloriæ eius nos, qui antè sperauimus in Christo.

13 * In quo & vos, cùm audissetis verbũ veritatis, Euangelium salutis vestræ: in quo & credẽtes signati estis Spiritu promissionis sancto, 14 * Qui est pignus hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriæ ipsius.

15 * Propterea & ego audiens fidem vestram quæ est in Domino Iesu, & dilectionem in omnes sanctos.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

πρὸς ἐφεσίους ἐπιστολή.

κεφ. α΄.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ·

2 * χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

3 * εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ·

4 * καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ·

5 * προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ,

6 * εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ·

7 * ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ.

8 * ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει·

9 * γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ

10 * εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ· τά ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ.

11 * ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν, προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ·

12 * εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ·

13 * ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ·

14 * ὅς ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

15 * Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους·

---

9 וְאוֹדְעָן אֲרָזָא דְּצֶבְיָנֵהּ הוּ דְּקַדֵּם הֲוָא סָם דְּנֶסְעוּר בֵּהּ׃ 10 לְמַדְבְּרָנוּתָא דְּמוּלָיהוֹן דְּזַבְנֵא דְּכֻלְמֶדֶם מִן דְּרֵישׁ נֶתְחַדַּת בִּמְשִׁיחָא דִּבְשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא׃ 11 וּבֵהּ חֲנַן אֶתְגְּבִין אַיְךְ דְּקַדֵּם רְשַׁמַן וּצְבָא הוּ דְּכֻל סָעַר אַיְךְ תַּרְעִיתָא דְּצֶבְיָנֵהּ׃ 12 דְּנֶהְוֵא חֲנַן אַיְלֵין דְּקַדְמַן סַבַּרְן בִּמְשִׁיחָא לְהֶדְרָא דְּתֶשְׁבּוּחְתֵּהּ׃ 13 דְּאַף אַנְתּוּן בֵּהּ שְׁמַעְתּוּן מֶלְּתָא דְּקוּשְׁתָּא דְּאִיתֵיהּ סְבַרְתָּא דְּחַיַּיכוֹן וּבֵהּ הַימֶנְתּוּן וְאֶתְחַתַּמְתּוּן בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא דְּמַלְּכָא הֲוָת׃ 14 הַי דְּאִיתֵיהּ רַהְבוֹנָא דְּיָרְתּוּתַן לְפוּרְקָנָא דְּאַיְלֵין דְּחַיִין וְלְשׁוּבְחָא דְּאִיקָרֵהּ׃

דְּבָתַר קֻמַיְתָא ב

15 מֶטֻּלְהָנָא אַף אֶנָא הָא מֶן דְּשֶׁמְעֵת הַימָנוּתְכוֹן דִּבְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא וְחוּבְּכוֹן דִּלְוָת כֻּלְּהוֹן קַדִּישֵׁא׃

ידע סוד צבא חפץ · ספר דבר מלא · כשנות חדת חדש · גבא רעא צבא · שבח מלל אית · בשורה חיא חימן · חתם מלך הבנית · אית ערבון ירת ירש

16 ܠܐ ܡܫܬܠܐ ܐܢܐ ܠܡܘܕܝܘ ܥܠܝܟܘܢ ܘܠܡܥܗܕܘܟܘܢ ܒܨܠܘܬܝ܆
17 ܕܐܠܗܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܒܐ ܕܫܘܒܚܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܪܘܚܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܕܓܠܝܢܐ ܒܝܕܥܬܗ܂
18 ܘܢܢܗܪܢ ܥܝܢܐ ܕܠܒܘܬܟܘܢ ܕܬܕܥܘܢ ܡܢܘ ܣܒܪܐ ܕܩܪܝܢܗ܂ ܘܡܢܘ ܥܘܬܪܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܝܪܬܘܬܗ ܒܩܕܝܫܐ܂
19 ܘܡܢܐ ܗܝ ܝܬܝܪܘܬܐ ܕܚܝܠܗ ܒܢ ܒܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢܢ܆ ܐܝܟ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܬܘܩܦܐ ܕܚܝܠܗ܂
20 ܕܥܒܕ ܒܡܫܝܚܐ ܘܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂ ܘܐܘܬܒܗ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܒܫܡܝܐ܂
21 ܠܥܠ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܐܪܟܘܣ ܘܫܘܠܛܢܐ ܘܚܝܠܐ ܘܡܪܘܬܐ܂ ܘܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܫܡ ܕܡܫܬܡܗ܂ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܒܥܬܝܕ܂
22 ܘܫܥܒܕ ܟܠܡܕܡ ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ܂ ܘܠܗ ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܝܗܒܗ ܪܫܐ ܠܥܕܬܐ܂
23 ܕܐܝܬܝܗ ܓܘܫܡܗ܂ ܘܫܘܡܠܝܐ ܕܗܘ ܕܟܠ ܒܟܠ ܡܫܡܠܐ܀

16 *Non desino gratias agere pro vobis, & mentionẽ vestri facere in precationibus meis:*
17 *Vt Deus Domini nostri Ieschua Meschicho Pater gloriæ, det vobis Spiritum sapientiæ & reuelationis per agnitionem sui:*
18 *Vt illuminentur oculi cordium vestrorum, vt sciatis quæ sit spes vocationis eius, & quæ opulentia gloriæ hæreditatis illius in Sanctis;*
19 *Et quæ sit hæreditas virtutis illius in nos, qui credimus secundùm efficaciam roboris virtutis ipsius,*
20 *Quam edidit in Meschicho, quum excitauit eum à mortuis, & sedere fecit à dextera sua in cælis*
21 *Supra omnes Principatus, & Potestates, & Virtutes, & Dominationes, & supra omne nomen quod nominatur non solùm in hoc seculo, sed etiam in futuro.*
22 *Ac subiecit omnia sub pedes eius, eúmq; qui est supra omnia, dedit caput Ecclesiæ;*
23 *Quæ est corpus illius, & complementum eius qui omnia in omnibus adimplet.*

ܨܚܚܐ ܒ

CAP. II.

1 ܐܦ ܠܟܘܢ ܕܡܝܬܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ ܘܒܣܟܠܘܬܟܘܢ܂
2 ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܗܠܟܬܘܢ ܒܗܝܢ܆ ܐܝܟ ܥܠܡܘܬܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ܂ ܘܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܕܪܫܐ ܕܫܘܠܛܢܐ ܕܐܐܪ܆ ܘܗܘ ܪܘܚܐ ܕܡܣܬܥܪ ܒܒܢܝܐ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ܂
3 ܕܐܦ ܚܢܢ ܐܬܗܦܟܢ ܒܗܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܒܪܓܝܓܬܐ ܕܒܣܪܢ܂ ܘܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ ܨܒܝܢܐ ܕܒܣܪܢ ܘܕܪܥܝܢܢ܆ ܘܗܘܝܢ ܒܢܝܐ ܕܪܘܓܙܐ ܡܫܡܠܝܐܝܬ ܐܝܟ ܫܪܟܐ܂

E*T vos quum essetis mortui flagitijs ac delictis illis vestris,*
2 *In quibus quondam ambulabatis, secundùm mundanam vanitatem mundi huius, & iuxta voluntatem principis potestatis aëris, qui est spiritus ille qui efficaciter agit in filios immorigeros.*
3 *In quibus operibus nos quoque versati sumus antea per concupiscentias carnis nostræ, & exequebamur voluntatem carnis nostræ, nostrique sensus, & eramus planè filij iræ, vt cæteri.*

ܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܒܣܡܐ

Feria v. Incensi, vel quietis.

4 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܥܬܝܪ ܒܪܚܡܘܗܝ܆ ܡܛܠ ܚܘܒܗ ܣܓܝܐܐ ܕܐܚܒܢ܂
5 ܟܕ ܡܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܒܚܛܗܝܢ ܐܚܝܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ܂ ܘܒܛܝܒܘܬܗ ܗܘ ܦܪܩܢ܂
6 ܘܐܩܝܡܢ ܥܡܗ ܘܐܘܬܒܢ ܥܡܗ ܒܫܡܝܐ܂ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂
7 ܕܢܚܘܐ ܠܥܠܡܐ ܕܐܬܝܢ܆ ܪܒܘܬܐ ܕܥܘܬܪܗ ܕܛܝܒܘܬܗ܂ ܘܒܒܣܝܡܘܬܐ ܕܗܘܬ ܥܠܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂

4 *Deus autem qui diues est in miserationibus suis propter multam charitatem suam qua dilexit nos;*
5 *Quum essemus mortui per peccata viuificauit nos cum Meschicho, & gratia sua redemit nos: & excitauit nos vnà cum eo.*
6 *Nosque sedere fecit cum eo in cælis in Jeschua Meschicho:*
7 *Vt ostenderet in seculis venturis magnificentiã diuitiarum gratiæ suæ, & benignitatẽ quæ fuit super nos in Jeschua Meschicho.*

---

16 לָא [d] מִשְׁתַּלֵא אֲנָא [e] לְמוֹדְיוּ עַל אַפֵּיכוֹן [f] וַלְמֶעְהַדְכוֹן [g] בַּצְלוֹתַי׃ 17 דַאלָהֵה דְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא אַבָא [h] דְתֶשְׁבּוּחְתָא [i] נֶתֵּל לְכוֹן רוּחָא [k] דְחֶכְמְתָא [l] וַדְגֶלְיָנָא [m] בִּידַעְתֵּה׃ 18 [n] וְנֶנְהֲרָן עַיְנָא [o] דְלֵבָּוָתְכוֹן [p] דְתֶדְעוּן מָנַו [q] סַבְרָא [r] דְקְרָיָנֵה וּמָנַו [s] עוּתְרָא דְשׁוּבְחָא [t] דְיָרְתוּתֵה בְקַדִּישֵׁא׃ 19 וּמָנָא הִי יָרְתוּתָא דְחַילֵה בַּן בַּאילֵין [u] דַמְהַימְנִינַן אַיךְ מַעְבְּדָנוּתָא דְתוּקְפָּא דְחַילֵה׃ 20 דַעְבַד בַּמְשִׁיחָא [y] וַאקִימֵה מֶן בֵּית [z] מִיתֵא [a] וַאוֹתְבֵה מֶן יַמִּינֵה בַּשְׁמַיָא׃ 21 לְעֵל מֶן כֻּלְהֵין [b] אַרְכוֹס [c] וְשׁוּלְטָנָא וְחַילָא [d] וּמָרְוָתָא וַלְעֵל מֶן כֻּל שֵׁם [e] דְמֶשְׁתַּמַה לָא בַּלְחוּד בְּעָלְמָא הָנָא אֶלָּא אָף בְּדַעֲתִיד׃ 22 וְשַׁעְבֵּד כֻּלְמֶדֶם תְּחֵית רַגְלוֹהִי וְלֵה דְאִיתוֹהִי לְעֵל מֶן כֻּל יַהֲבֵה רִישָׁא לְעִדְתָּא׃ 23 דְאִיתֵיהּ גוּשְׁמֵה וְשׁוּמְלָיָא דְהַו דְכֻל בְּכֻל מְשַׁמְלֵא׃

[d] שְׁלָא חדל [e] יְדָה [f] עְהַד [g] בתפלותי [h] שְׁבַח [i] נְתַל [k] של חכמה [l] גְּלָא [m] יְדַע [n] נְהַר זהר [o] לֵב [p] יְדַע [q] תקוה [r] קְרָא [s] עשר [t] יְרַת ירש [u] הֵימֵן [y] עֲבַד [y] קוּם [z] מוּת [a] יְתֵב [b] שרים מן לשון יון [c] שְׁלַט [d] מְרָא [e] שְׁמָה

16 ‡ Non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis.

17 Vt Deus, Domini nostri Iesu Christi pater, gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & reuelationis, in agnitione eius,

18 ‡ Illuminatos oculos cordis vestri, vt sciatis quæ sit spes vocationis eius, & quę diuitiæ gloriæ hæreditatis eius in sanctis,

19 ‡ Et quæ sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos, qui credimus, secundùm operationem potétiæ virtutis eius,

Infr. 3. 7.

20 ‡ Quam operatus est in Christo, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dexteram suam in cælestibus, 21 ‡ Supra omnem principatum & potestatẽ & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur non solùm in hoc seculo, sed etiam in futuro.

Psal. 8. b. 8. super omnia ipsi ecclesiæ.

22 ‡ Et omnia subiecit sub pedibus eius: & ipsum dedit caput † supra omnem ecclesiam:

23 ‡ Quæ est corpus ipsius, † plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur.

&

CAP. II.

Col. 2. c. 13. 3. a. 1. conuiuificauit

1 ET vos † cùm essetis mortui delictis, & peccatis vestris: A

2 ‡ In quibus aliquando ambulastis secundùm seculum mundi huius, secúdùm principem potestatis aëris huius, spiritus, qui nunc operatur in filios diffidentiæ;

3 ‡ In quibus & nos omnes aliquando conuersati sumus in desyderiis carnis nostræ, facientes voluntatem carnis & cogitationum, & eramus natura filij iræ sicut & ceteri:

4 ‡ Deus autem (qui diues est in misericordia) propter nimiam charitaté suam qua dilexit nos:

5 ‡ Et cùm essemus mortui peccatis, cõuiuificauit nos † Christo, (cuius gratia estis saluati.)

in

6 ‡ Et conresuscitauit, & consedere fecit in cęlestibus in Christo Iesu, 7 ‡ Vt ostenderet in seculis superuenientibus abundantes diuitias gratiæ suæ, in bonitate super nos in Christo Iesu: B

16 ‡ οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου·

17 ‡ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ·

18 ‡ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις·

19 ‡ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

20 ‡ ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις,

21 ‡ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

22 ‡ καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ·

23 ‡ ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

β'.

1 ‡ Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, καὶ ταῖς ἁμαρτίαις,

2 ‡ ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας;

3 ‡ ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε, ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς, καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί·

4 ‡ ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς,

5 ‡ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ χριστῷ. χάριτί ἐστε σεσωσμένοι.

6 ‡ καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,

7 ‡ ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς, ἐν χριστῷ Ἰησοῦ·

קפלאון ב

1 אף לכון [a] דמיתין הויתון [b] בחטהיכון ובסכלותכון׃ 2 הלין דמן קדים הלכתון [c] הויתון בהין איך [d] עלמיותה דעלמא הנא ואיך [e] צביניה דריש שולטנא [f] דאאר דרוחא הדא [g] דמתחפטא בבניא דלא [h] מתטפיסנותא׃ 3 בהנון עבדא דאף חנן [i] אתהפכן בהון מן קדים [k] ברגיגתא דבסרן ועבדין הוין [m] צביניא דבסרן [n] ודתרעיתן ובניא הוין [o] דרוגזא [p] מליאית איך [q] שרכא׃

יום חמשא [a] דניחתא ג

4 אלהא דין דעתיר ברחמוהי מטל [b] חובה סגיאא דאחבן׃ 5 כד [c] מיתין הוין [d] בחטהין [e] אחין עם משיחא ובטיבותה פרקן ואקימן עמה׃ 6 ואותבן עמה בשמיא בישוע משיחא׃ 7 דנחוא לעלמא דאתין רבותא דעותרא דטיבותה ובסימותה דהות עלין בישוע משיחא׃

[a] מות [b] חטא [c] חוא
[d] חבל של עולם [e] רצוננו
[f] אאר מן לשון יון
[g] חפט השתדל [h] טפס
[i] הפך [k] בחשוקות [l] חוא
[m] חפצו [n] תרעיתא חוש
[o] רגז קצף [p] מלא [q] שאר
[a] נוח או ריח ניחוח [b] חבב
[c] מות [d] חטא [e] חוא

8 ܒܛܝܒܘܬܗ ܗܘ ܓܝܪ ܐܬܦܪܩܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܗܕܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢܟܘܢ. ܐܠܐ ܡܘܗܒܬܐ ܗܝ ܕܐܠܗܐ.
9 ܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܫܬܒܗܪ.
10 ܕܒܪܝܬܗ ܚܢܢ ܓܝܪ ܕܝܠܗ. ܕܐܬܒܪܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܛܝܒ ܐܠܗܐ ܕܒܗܘܢ ܢܗܠܟ.
11 ܡܛܠ ܗܕܐ ܥܗܕܘ ܕܐܢܬܘܢ ܥܡܡܐ ܡܢ ܩܕܝܡ ܒܒܣܪ ܗܘܝܬܘܢ. ܘܐܢܬܘܢ ܡܬܩܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܥܘܪܠܘܬܐ. ܡܢ ܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ ܓܙܘܪܬܐ. ܘܐܝܬܝܗ ܥܒܕ ܐܝܕܝܐ ܒܒܣܪܐ.
12 ܘܐܝܬܝܟܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܕܠܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܢܘܟܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܕܘܒܪܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܐܟܣܢܝܐ ܗܘܝܬܘܢ ܠܕܝܬܩܐ ܕܡܘܠܟܢܐ. ܘܕܠܐ ܣܒܪ ܗܘܝܬܘܢ. ܘܕܠܐ ܐܠܗܐ ܒܥܠܡܐ.
13 ܗܫܐ ܕܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܢܬܘܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܩܪܝܒܐ ܒܕܡܗ ܕܡܫܝܚܐ.
14 ܗܘ ܓܝܪ ܐܝܬܘܗܝ ܫܝܢܢ. ܗܘ ܕܥܒܕ ܠܬܪܬܝܗܝܢ ܚܕܐ. ܘܫܪܐ ܣܝܓܐ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܒܡܨܥܬܐ. ܘܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܒܒܣܪܗ.
15 ܘܢܡܘܣܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܒܦܘܩܕܢܘܗܝ ܒܛܠ. ܕܠܬܪܝܗܘܢ ܢܒܪܐ ܒܩܢܘܡܗ ܠܚܕ ܒܪܢܫܐ ܚܕܬܐ.
16 ܘܥܒܕ ܫܝܢܐ. ܘܪܥܝ ܠܬܪܝܗܘܢ ܒܚܕ ܦܓܪ ܥܡ ܐܠܗܐ. ܘܩܛܠ ܒܙܩܝܦܗ ܠܒܥܠܕܒܒܘܬܐ.
17 ܘܐܬܐ ܣܒܪ ܫܝܢܐ ܠܟܘܢ ܠܪܚܝܩܐ ܘܠܩܪܝܒܐ.
18 ܡܛܠ ܕܒܗ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܢ ܠܬܪܝܢ ܩܘܪܒܐ ܒܚܕ ܪܘܚ ܠܘܬ ܐܒܐ ✣

ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܒܬܪ ܩܝܡܬܐ ✣ ܗ ✣

19 ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܐܟܣܢܝܐ ܘܠܐ ܬܘܬܒܐ. ܐܠܐ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܘܒܢܝ ܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ.
20 ܘܐܬܒܢܝܬܘܢ ܥܠ ܫܬܐܣܬܐ ܕܫܠܝܚܐ ܘܕܢܒܝܐ. ܘܗܘܝܘ ܗܘܐ ܪܝܫ ܩܪܢܐ ܕܒܢܝܢܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
21 ܘܒܗ ܡܬܪܟܒ ܟܠܗ ܒܢܝܢܐ. ܘܪܒܐ ܠܗܝܟܠܐ ܩܕܝܫܐ ܒܡܪܝܐ.
22 ܟܕ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܗ ܡܬܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܥܡܪܐ ܕܐܠܗܐ ܒܪܘܚ ✣

8 *Siquidem gratia illius redempti sumus per fidem, idque non extitit ex vobis, sed donum Dei est;

9 *Non ex operibus, ne quis glorietur.

10 *Nam sumus creatura illius, qui creati sumus in Jeschua Meschicho ad opera illa bona, quæ præparauit Deus, vt in eis ambulemus.

11 *Quamobrem estote memores vos gentes quondam in carne fuisse, vocatosque fuisse præputium ab ea quæ vocatur circuncisio, estq; manufacta in carne.

12 *Et eratis in illo tempore absque Meschicho, & extranei eratis à gubernationibus Jsroiel, & hospites eratis testamentis promissionis, ac sine spe eratis, et sine Deo in mundo.

13 *Nunc autem per Jeschua Meschicho vos qui quondam longinqui eratis, facti estis propinqui in sanguine Meschicho.

14 *Ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, ac diruit maceriam quæ stabat in medio, & odium in carne sua.

15 *Legemque præceptorum, præceptis suis abrogauit, vt duos conderet in semetipso in vnum hominem nouum, & fecit pacem.

16 *Et conciliauit ambos in vno corpore cum Deo; cruceque sua enecauit odium.

17 *Et veniens euangelizauit vobis pacem tam longinquis quàm propinquis.

18 *Quandoquidem per eum habemus aditum, vtrique in vno spiritu ad Patrem.

Feria v. post Resurrectionem

19 *Proinde non estis hospites nec incolæ, sed filij ciuitatis [conciues] Sanctorum, & filij domus [domestici.] Dei.

20 *Et ædificati estis super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, & ipse fuit caput anguli ædificij Jeschua Meschicho.

21 *In eoque coagmentatur totum ædificium, & excrescit in templum sanctum in Domino.

22 *Quin & vos in eo ædificamini in habitaculum Dei Spiritu.

8 בְּטֵיבוּתֵהּ הוּ גֵיר אֶתְפְּרֶקְן בְּהַימָנוּתָא וְהָדָא לָא הֲוָת מֶנְכוֹן אֶלָּא מַוהַבְתָּא הִי דְּאַלָהָא׃
9 לָא מֶן עְבָדֵא דְּלָא אְנָשׁ נֶשְׁתַּבְהַר׃ 10 דִּבְרִיתֵהּ חְנַן גֵּיר דִּילֵהּ דְּאֶתְבְּרִין בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא לַעְבָדֵא טָבֵא הָנוֹן דְּמֶן קְדִים טַיֵּב אַלָהָא דְּבְהוֹן נְהַלֵּךְ׃
11 מֶטֻל הָדָא עְהַדוּ דְּאַנְתּוּן עַמְמֵא מֶן קְדִים בְּבֶסַר הֲוַיתוּן וּמֶתְקְרֵין הֲוַיתוּן עוּרְלוּתָא מֶן הַי דְּמֶתְקְרְיָא גְּזוּרְתָּא וְאִיתֵיהּ עֲבַד אִידַיָּא בְּבֶסְרָא׃
12 וְאִיתַיכוֹן הֲוַיתוּן בְּהוּ זַבְנָא דְּלָא מְשִׁיחָא וְנוּכְרָיִין הֲוַיתוּן מֶן דּוּבְרָא דְּאִיסְרָיֵל וְאַכְסְנָיֵא הֲוַיתוּן לְדִיַּתְקֵא דְּמוּלְכָּנָא וְדְלָא סְבַר הֲוַיתוּן וְדְלָא אַלָהָא בְּעָלְמָא׃
13 הָשָׁא דֵּין בְּיֵשׁוּע מְשִׁיחָא אַנְתּוּן דְּמֶן קְדִים רַחִיקִין הֲוַיתוּן קַרִיבֵא הֲוַיתוּן בַּדְמֵהּ דַּמְשִׁיחָא׃
14 הוּ גֵיר שְׁלָמַן הוּ דַּעֲבַד לְתַרְתֵּיהֵין חְדָא וּשְׁרָא סְיָגָא דְּקָאֵם הֲוָא בַּמְצַעְתָּא

8 *Gratia enim estis saluati per fidem (& hoc non ex vobis, Dei enim donum est.)

9 *Non ex operibus, vt ne quis glorietur.

10 *Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Iesu in operibus bonis, quæ præparauit Deus vt in illis ambulemus.

11 *Propter quod memores estote quòd qui aliquãdo vos * eratis Gentes in carne, qui dicebamini præputium ab ea quæ dicitur circuncisio in carne, manufacta.

12 Quod *†Qui eratis illo in tempore sine Christo, alienati à conuersatione Israel, & hospites testamẽtorum, promissionis spem C non habentes, & sine Deo in hoc mundo.

13 *Nunc autem in Christo Iesu vos qui aliquando eratis longè, facti estis propè in sanguine Christi.

14 *Ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, & medium parietem maceriæ soluens, †inimicitias in carne sua; inimicitiam

15 *Legem mandatorum decretis euacuans: vt duos condat in semetipso in †vnum nouum hominem, faciens pacem. in vno nouo homine

16 *Et reconciliet ambos in vno corpore Deo per crucem, interficiens †inimicitias in semetipso. inimicitiam

17 *Et veniens euangelizauit pacem vobis qui longè fuistis, & pacem iis qui propè. Rom. 5. a. 1.

18 *Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in vno Spiritu ad Patrem.

D

19 *Ergo iam non estis hospites & aduenæ: sed estis ciues sanctorum & domestici Dei,

20 *Superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum ipso summo angulari lapide Iesu Christo.

21 *In quo omnis ædificatio constructa, crescit in templum sanctum in Domino.

22 *In quo & vos coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu sancto.

8 *τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον·

9 *οὐκ ἐξ ἔργων· ἵνα μή τις καυχήσηται.

10 *αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 *διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου.

12 *ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν, τῆς ἐπαγγελίας ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ.

13 *νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν, ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ.

14 *αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ,

15 *τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην·

16 *καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ·

17 *καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, καὶ τοῖς ἐγγύς·

18 *ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.

19 *Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων, καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ·

20 *ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ·

21 *ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ·

22 *ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

ובעל דבבותא בבסרה ׃ ¹⁵ ונמוסא דפוקדא בפוקדנוהי בטל דלתריהון נברא בקנומה לחד ברנשא חדתא ועבד שינא ׃ ¹⁶ ורעי לתריהון בחד פגר עם אלהא ובזקיפה קטל בעל דבבותא ׃ ¹⁷ ואתא סבר שלמא לכון לרחיקא ולקריבא ׃ ¹⁸ מטל דבה הו הוא לן קורבא לתרין בחדא רוח לות אבא ׃

יום חמשא בתר קימתא ד

¹⁹ מכיל לא הויתון אכסניא ולא תותבא אלא בני מדינתא דקדישא ובני ביתה דאלהא ׃ ²⁰ ואתבניתון על שתאסתא דשליחא ודנביא והו הוא ריש קרנא דבנינא ישוע משיחא ׃ ²¹ ובה מתרכב כלה בנינא ורבא להיכלא קדישא במריא ׃ ²² בר אף אנתון בה מתבנין אנתון למעמרא דאלהא ברוח ׃

ואיבה ברא בעצמו · חדת חדש והתרצה · בשר קום על כן · גרים יתב בנא · יסד ראש פנה · בנא רכב בנין · עמר ישב

[illegible]

CAP. III.

1 PRopterea ego Paulus vinctus sum Ieschua Meschicho pro vobis gentibus.

2 * Si audistis dispēsationem gratiæ Dei quæ data est mihi in vos:

3 * Quòd per reuelationem innotuit mihi arcanum, quemadmodum paucis scripsi vobis.

4 * Prout potestis legentes intelligere cognitionem meam in arcano Meschicho.

5 * Quod quidem in alijs ætatibus non innotuit filijs hominum, sicut nunc reuelatum est Apostolis eius Sanctis, & Prophetis eius per Spiritum.

6 * Vt sint Gētes filij hæreditatis [cohæredes] eius, & participes corporis ipsius, & promissionis, quæ data est in eo per Euangelium.

7 * Cuius factus sum minister iuxta donum gratiæ Dei quod datum est mihi, ab efficacia virtutis eius:

8 * Mihi, qui minimus sum omnium Sanctorum data est gratia hæc, vt euangelizem inter Gentes diuitias illas Meschicho, quæ sunt inperuestigabiles:

9 * Et in lucem proferam omnibus quæ sit dispensatio arcani illius quod abditum fuit à seculis in Deo, qui omnia condidit:

10 *Vt per ecclesiam innotescat sapientia Dei differentijs plena, Principatibus, ac Potestatibus, qui sunt in cælis.

11 * Quæ quidem futura erat à seculo, facta verò in Jeschua Domino nostro.

12 * Per quem habemus audaciam & aditum per fiduciam fidei illius.

Applausus Crucis (Festo.)

13 * Quapropter peto ne molestiæ exhibeatur mihi in oppressionibus meis, quæ sunt pro vobis, quæ quidem est gloria vestra.

14 * Et flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jeschua Meschicho;

15 *Ex quo nominatur omnis paternitas quæ est in cælo & in terra:

16 * Vt det vobis secundùm diuitias gloriæ suæ, vt virtute confirmemini per Spiritum suum, vt in homine vestro interno,

17 * Habitet Meschicho per fidem, & in cordibus vestris per charitatem. Quum fuerit confirmata radix vestra, & fundamentum vestrum.

קפלאון ג

1 מטל הנא אנא פולוס אסירא אנא דישוע משיחא על אפיכון עממא׃

2 אן שמעתון מדברנותא דטיבותה דאלהא דאתיהבת ליבכון׃ 3 דבגלינא אתידע לי ארזא איכנא דכתבת לכון בזעוריתא׃

4 איך מא דמשכחיתון כד קרין אנתון למסתכלו ידעתי דבארזה דמשיחא׃

5 הו דבדרא אחרנא לא אתידע לבנינשא איך דהשא אתגלי לשליחוהי קדישא ולנביוהי ברוחא׃

6 דנהוון עממא בני ירתותה ושותפא דפגרה ובמולכנא דאתיהב בה בייד אונגליון׃

7 הו דאנא הוית משמשנה איך מוהבתא דטיבותה דאלהא דאתיהבת לי מן מעברנותא דחילה׃

8 לי דזעורא אנא דכלהון קדישא אתיהבת טיבותא הדא דאסבר בעממא עותרה דמשיחא הו דלא מתעקב׃

נהגה יהב גלא
ידע סור כתב
בצעירות שכח מצא
קרא סכר ידע
גלא ירת ירש שתף
מלך הכמיה יהב
בשורה שמש יהב
עבר חסד סבר בשר

CAP. III.

Hvius rei gratia, ego Paulus vinctus [1] Chriſti Ieſu, pro vobis Gentibus: A

[2] Si tamen audiſtis diſpenſationem gratiæ Dei quæ data eſt mihi in vobis;

[3] Quoniam ſecundùm reuelationem notum mihi factum eſt ſacramentum, ſicut ſupra ſcripſi in breui:

[4] Prout poteſtis legentes intelligere prudentiam meam in myſterio Chriſti,

[5] Quod alijs generationibus non eſt agnitum filijs hominum, ſicuti nunc reuelatum eſt ſanctis Apoſtolis eius & Prophetis in Spiritu;

[6] Gentes eſſe cohæredes & concorporales, & comparticipes promiſſionis eius in Chriſto Ieſu per Euangelium: B

[7] Cuius factus ſum ego miniſter ſecũdùm donũ gratiæ Dei, quæ data eſt mihi ſecundùm operationem virtutis eius.

[8] Mihi † omnium ſanctorũ minimo, data eſt gratia hæc, in Gentibus euangelizare inueſtigabiles diuitias Chriſti;

[9] Et illuminare omnes quæ ſit diſpenſatio ſacramenti abſconditi à ſeculis in Deo, qui omnia creauit;

[10] Vt innoteſcat nunc principatibus & poteſtatibus, in cæleſtibus, per eccleſiam, multiformis ſapientia Dei,

[11] Secundùm præfinitionem ſeculorum, quam fecit in Chriſto Ieſu Domino noſtro:

[12] In quo habemus fiduciam & acceſſum in confidentia, per fidem eius. C

[13] Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis, quæ eſt gloria veſtra.

[14] Huius rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti;

[15] Ex quo omnis paternitas in cęlis & in terra nominatur.

[16] Vt det vobis ſecundùm diuitias gloriæ ſuæ, virtute corroborari per Spiritum eius in interiori homine,

[17] Chriſtum habitare per fidem in cordibus veſtris, in charitate radicati & fundati:

γ.

1 Τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν·

2 εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς·

3 ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ.

4 πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ·

5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι ἁγίῳ,

6 εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα, καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου·

7 οὗ ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

8 ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ χριστοῦ,

9 καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ, τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ ἰησοῦ χριστοῦ,

10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ τῆς ἐκκλησίας, ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ,

11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν,

12 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει, διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

13 Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν.

14 τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,

15 ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται·

16 ἵνα δῴη ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον,

17 κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι.

9 ואנהר לכלנש אידא היא מדברנותא דארזא הו דכסא הוא מן עלמא באלהא דכל ברא ׃
10 דביד עדתא תתידע חכמתה דאלהא מלית פורשנא לארכוס ולשולטנא דבשמיא ׃
11 הי דעתד הוא מן עלמא ועבדה בישוע מרן ׃ 12 הו דבה אית לן פרהסיא וקריבותא בתוכלנא דהימנותה ׃
13 מטל הנא שאל אנא דלא תמאן לי באולצני דעל אפיכון דהדא הי תשבוחתכון ׃ 14 ובאף אנא בורכי לית אבוהי דמרן ישוע משיחא ׃ 15 הו דמנה משתמהא כל אבהותא דבשמיא ובארעא ׃ 16 דנתל לכון איך עותרא דתשבוחתה דבחילא תשתררון ברוחה דבברנשכון דלגו ׃ 17 נעמר משיחא בהימנותא בלבותכון בחובא כד נהוא שריר עקרכון ושתאסתכון ׃

זויחה דצליבא ח

נהר הזהיר ונהגת סוד
כסא קהל ידע
מלא לשרים מן לשון יון
שלט מן לשון יון
בבטחון המין זוח
מאן בצרי שבח
כפף שמה אב
נתל נתן ועשר שרר

[18] ܕܬܫܟܚܘܢ ܠܡܕܪܟܘ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܡܢܘ ܪܘܡܐ ܘܥܘܡܩܐ ܘܐܘܪܟܐ ܘܦܬܝܐ. [19] ܘܬܕܥܘܢ ܪܒܘܬܐ ܕܚܘܒܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܬܬܡܠܘܢ ܒܟܠܗ ܡܘܠܝܐ ܕܐܠܗܐ. [20] ܠܗܘ ܕܝܢ ܕܡܨܐ ܒܚܝܠܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠ ܠܡܥܒܕ ܠܢ. ܘܝܬܝܪ ܡܢ ܡܐ ܕܫܐܠܝܢܢ ܘܪܢܝܢܢ. ܐܝܟ ܚܝܠܗ ܕܡܣܬܥܪ ܒܢ. [21] ܠܗ ܬܫܒܘܚܬܐ ܒܥܕܬܗ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܒܟܠܗܘܢ ܕܪܐ ܕܥܠܡܝ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ ✣

✣ ܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ ✣ ܘ ✣

✣ ܩܦܠܐܘܢ ܕ ✣

[1] ܒܥܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢܟܘܢ ܐܢܐ ܐܣܝܪܐ ܒܡܪܢ. ܕܬܗܠܟܘܢ ܐܝܟܢܐ ܕܝܐܐ ܠܩܪܝܢܐ ܕܐܬܩܪܝܬܘܢ. [2] ܒܟܠܗ ܡܟܝܟܘܬ ܪܥܝܢܐ ܘܢܝܚܘܬܐ. ܘܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ. ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܣܝܒܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܒܚܘܒܐ. [3] ܘܗܘܝܬܘܢ ܚܦܝܛܝܢ ܠܡܛܪ ܐܘܝܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܒܚܙܩܐ ܕܫܠܡܐ. [4] ܕܬܗܘܘܢ ܒܚܕ ܦܓܪܐ ܘܒܚܕܐ ܪܘܚܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܬܩܪܝܬܘܢ ܒܚܕ ܣܒܪܐ ܕܩܪܝܢܟܘܢ. [5] ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܡܪܝܐ. ܘܚܕܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܚܕܐ ܗܝ ܡܥܡܘܕܝܬܐ. [6] ܘܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܕܟܠ. ܘܥܠ ܟܠ ܘܒܟܠ ܘܒܢ ܒܟܠܢ. [7] ܠܟܠ ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܢ ܐܬܝܗܒܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܐ ܕܡܘܗܒܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. [8] ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܝܪ. ܕܣܠܩ ܠܡܪܘܡܐ ܘܫܒܐ ܫܒܝܬܐ. ܘܝܗܒ ܡܘܗܒܬܐ ܠܒܢܝܢܫܐ. [9] ܕܣܠܩ ܕܝܢ ܡܢܘ. ܐܠܐ ܕܐܦ ܢܚܬ ܠܘܩܕܡ ܠܬܚܬܝܬܗ ܕܐܪܥܐ. [10] ܗܘ ܕܢܚܬ ܗܘ ܗܘ ܕܐܦ ܣܠܩ. ܠܥܠ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܫܡܝܐ. ܕܢܡܠܐ ܟܠ. [11] ܘܗܘ ܝܗܒ ܐܝܬ ܕܫܠܝܚܐ. ܘܐܝܬ ܕܢܒܝܐ. ܘܐܝܬ ܕܡܣܒܪܢܐ. ܘܐܝܬ ܕܪܥܘܬܐ. ܘܐܝܬ ܕܡܠܦܢܐ. [12] ܠܓܘܡܪܐ ܕܩܕܝܫܐ ܠܬܫܡܫܬܐ. ܠܒܢܝܢܐ ܕܦܓܪܗ ܕܡܫܝܚܐ. [13] ܥܕܡܐ ܕܢܗܘܐ ܟܠܢ ܚܕ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܒܝܕܥܬܐ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܚܕ ܓܒܪܐ ܓܡܝܪܐ. ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܩܘܡܬܐ ܕܡܫܡܠܝܘܬܗ.

[18] *Vt possitis comprehendere cum omnibus Sanctis quæ sit altitudo & profunditas, & longitudo ac latitudo.* [19] *Et agnoscatis excellentiam charitatis Meschicho vt impleamini omni plenitudine Dei.* [20] *Ei autem qui potens est virtute supra omnia facere nobis, & supra ea quæ postulamus aut meditamur secundùm virtutem quæ agit in nobis.* [21] *Ipsi inquam gloria in Ecclesia sua per Jeschua Meschicho in omnes ætates seculi seculorum. Amin.*

Ascensione Domini nostri.

CAP. IIII.

[1] *Itaque rogo vos ego vinctus in Domino nostro, vt ambuletis prout decorum est vocationi qua vocati estis,* [2] *Cum omni humilitate mentis, & placabilitate, & longanimitate; & tolerate alius alium per charitatem.* [3] *Et satagite seruare concordiam Spiritus cum vinculo pacis.* [4] *Vt sitis in vno corpore, & vno spiritu, quemadmodum vocati estis in vna spe vocationis vestræ.* [5] *Vnus enim est Dominus, & vna fides, & vnum baptisma.* [6] *Unúsque Deus Pater omnium, & super omnia, & per omnia, & in nobis omnibus.* [7] *Verùm vnicuique nostrum data est gratia iuxta mensuram donationis Meschicho.* [8] *Quapropter dictum est, Quum ascendisset in altum, & captiuam abduxit captiuitatem, & dedit dona hominibus.* [9] *Quod autem ascenderit quidnam est, nisi quod etiam descenderat prius in inferiores partes terræ?* [10] *Qui descendit ipse est qui etiã ascendit supra omnes cælos, vt perficeret omnia.* [11] *Et ipse dedit alios quidem Apostolos, & alios Prophetas, alios autem Euangelistas, alios autem pastores, & alios doctores,* [12] *Ad complementum Sanctorum, in opus administrationis, in ædificium Meschicho:* [13] *Donec simus omnes vnum quidpiam in fide, & in cognitione Filij Dei, & vnus vir perfectus in mensuram staturæ plenitudinis eius.*

---

[18] דתשכחון למדרכו עם כלהון קדישא מנו רומא ועומקא ואורכא ופתיא׃ [19] ותדעון רבותא דחובה דמשיחא ותתמלון בכלה מוליא דאלהא׃ [20] להו דין דמצא בחילא יתיר מן כל למעבד לן ויתיר מן מא דשאלינן ורנינן איך חילה דמסתער בן׃ [21] לה תשבוחתא בעדתה בישוע משיחא בכלהון דרא דעלמי עלמין אמין׃

סולקה דמרן ו קפלאון ד

[1] בעא אנא הכיל מנכון אנא אסירא במרן דתהלכון איכנא דיאא לקרינא דאתקריתון׃ [2] בכלה מכיכות רעינא ונ יחותא ונגירות רוחא והויתון מסיברין חד לחד בחובא׃ [3] והויתון חפיטין למטר איוותא דרוחא בחזקא דשלמא׃ [4] דתהוון בחד פגרא ובחדא רוחא איכמא דאתקריתון בחד סברא דקרינכון׃

ארך רוחב מן פתא · ידע רבב מליא · מצא שאל רנא הגה · סער שבח בקהלו · דור סלק הלך · יאא קרא מכך · רעא נוח וארך אפים · באהבה ספתרלים נטר

18 *Vt poſſitis comprehendere cum omnibus ſanctis, quæ ſit latitudo, & longitudo, & ſublimitas, & profundum,

19 *Scire etiam ſupereminentem ſcientiæ charitatem Chriſti, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei.

20 *Ei autem qui potens eſt omnia facere ſuperabundanter quàm petimus aut intelligimus, ſecundùm virtutem quæ operatur in nobis:

21 *Ipſi gloria in eccleſia, & in Chriſto Ieſu in omnes generationes ſeculi ſeculorum. Amen.

CAP. IIII.

1 Obſecro itaq; vos ego vinctus in Domino, vt dignè ambuletis vocatione qua vocati eſtis,

2 *Cum omni humilitate & manſuetudine, cum patientia, ſupportantes inuicem in charitate:

3 *Soliciti ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis.

4 *Vnum corpus, & vnus ſpiritus: ſicut † vocati eſtis in vna ſpe vocationis † noſtrę. 5 *Vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma.

6 *Vnus Deus & Pater omnium, qui eſt ſuper omnes, & per omnia, & in omnibus nobis. 7 *Vnicuique autem noſtrum data eſt gratia ſecundùm menſuram donationis Chriſti.

8 *Propter quod dicit, Aſcendens in altum, captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus.

9 *Quod autem aſcendit, quid eſt, niſi quia & deſcendit primùm in inferiores partes terræ?

10 *Qui deſcẽdit, ipſe eſt & qui aſcendit ſupra omnes cælos, vt adimpleret omnia. 11 *Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem paſtores & doctores

12 *Ad conſummationem ſanctorum in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti:

13 *Donec occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti:

18 *ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος,

19 *γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ· ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ·

20 *τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,

21 *αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

δ΄.

1 *Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,

2 *μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πρᾳότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ·

3 *σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης.

4 *ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν.

5 *εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα,

6 *εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν.

7 *ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ.

8 *διὸ λέγει, ἀναβὰς εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

9 *τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς;

10 *ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.

11 *καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν, ἀποστόλους· τοὺς δὲ, προφήτας· τοὺς δὲ, εὐαγγελιστάς· τοὺς δὲ, ποιμένας καὶ διδασκάλους,

12 *πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ·

13 *μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ·

5 חד הו גיר מריא וחדא הימנותא וחדא מעמודיתא ׃ 6 וחד אלהא אבא דכל ועל כל וביד כל ובכלן ׃
7 לחד חד מנן דין אתיהבת טיבותא איך משוחתא דמוהבתה דמשיחא ׃
8 מטל הנא אמיר דסלק למרומא ושבא שביתא ויהב מוהבתא לבנינשא ׃ 9 דסלק דין מנא הי אלא אן דאף נחת לוקדם לתחתיתה דארעא ׃ 10 הו דנחת הויו הו דאף סלק לעל מן כלהון שמיא דנשלם כל ׃
11 והו יהב אית דשליחא ואית דנביא ואית דמסברנא ואית דרעותא ואית דמלפנא ׃
12 לגמרא דקדישא לעברא דתשמשתא לבנינא דמשיחא ׃ 13 עדמא דנהוה כלן חד מדם בהימנותא ובידעתא דברה דאלהא וחד גברא גמירא במשוחתא דקומתא דשומליה ׃

הימן עמר יהב
יאב מדת מתנהו
ירום שבי יהב תחת
נחת ירד עלה סבר
רועים אלף שמש
בנא חימן ידע
משח סדר קום
שמלא מלא

14 * *Ut non simus pueruli, qui agitemur, & mutemur quouis vento doctrinarum fraudulentarum hominum illorum qui calliditate sua imponunt vt inducant in errorem.*

15 * *Sed simus veraces in charitate nostra, vt per omnia nos adolescamus in Meschicho, qui est caput.*

16 * *Et ex quo totum corpus coagmentatur, & compingitur per omnes commissuras, iuxta donu quod datum est in mensura cuiuslibet membri ad incrementum ipsius corporis, cuius ædificium charitate perficitur.*

Dominica noua.

17 * *Hoc autem dico, & testor in Domino, vt posthac non ambuletis sicut cæteræ gentes, quæ ambulant in vanitate mentis suæ.*

18 * *Quarúmque intellectus tenebris obducti sunt, & extranei sunt à vita Dei, tum quia nulla illis inest scientia, tum propter obcæcationem cordis ipsorum.*

19 * *Qui exciderunt sua spe, seipsosque tradiderunt impudicitiæ, & in operationem omnis spurcitiæ cupiditate sua.*

20 * *Vos autem non sic didicistis Meschicho.*

21 * *Si verè illum audistis, & didicistis quanta sit veritas in Jeschua.*

22 * *Sed vt deponatis à vobis conuersationes vestras priores hominem illum veterem qui corrumpitur concupiscentiis erroris.*

23 * *Ac renouemini spiritu mentium vestrarum.*

24 * *Et induatis hominem illum nouum, qui in Deo creatus est in iustitia & pietate veritatis.*

Feria VI. Incensi pacifici, vel depositionis.

25 * *Quamobrem deponite à vobis mendacium, & loquimini veritate quisq; cum proximo suo: sumus enim membra alter alterius.*

26 * *Irascimini & non peccetis. & Sol super iracundiam vestram non occidat.*

27 * *Nec dederitis locum criminatori.*

28 * *Porrò qui furatus est, amplius non furetur, sed laboret manibus suis, & operetur bonum vt habeat vnde largiatur ei qui indiget.*

---

14 ולא נהוא ילודא דמזדעזעין ומשתנין לכל רוח דיולפנא נכילא דבני נשא הנון דבחרעותהון מצטנעין דנטעון:
15 אלא הוין שרירין בחובן דכל מדם דילן נרבא במשיחא דהויו רישא: 16 ומנה כלה פגרא מתרכב ומתקטר בכל שרין איך מוהבתא דמתיהבא במשוחתא לכל הדם לתרביתא דילה דפגרא דבחובא נשתלם בנינה:
חד בשבא חדתא
17 הדא דין אמר אנא ומסהד אנא במריא דמן השא לא תהוון מהלכין איך שרכא דעממא דמהלכין בסריקות רעינהון: 18 וחשוכין בסדעיהון ונוכריין אנון מן חיוהי דאלהא ומטל דלית בהון ידעתא ומטל עוירות לבהון:
19 הנון דפסקו סברהון ואשלמו נפשהון לפחזותא ולפולחנא דכלה טנפותא ביענותהון:

ילד זעזע שנא
ילף אלף נכל חרע
צנע טעא רבא
רכב קטר שרא
יהב במדת אבר
רבא שבאהבה שלם
בנא חדת חדש
ומעקדם סחר שאר

14 * Vt iam non simus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumuentionem erroris:

Zach. 8. c. 16. 15 * Veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo per omnia, qui est caput, Christus:

16 * Ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem iuncturam subministrationis, secundùm operationem in mensuram vniuscuiusque membri, augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate.

Rom. 1. 1. Pet. 4. Rom. 1. 17 * Hoc igitur dico & testificor in Domino: vt iam non ambuletis sicut & D Gentes ambulant in vanitate sensus sui;

18 * Tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à † vita Dei per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis ipsorum.

19 * Qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis in auaritiam.

20 * Vos autem non ita didicistis Christum.

21 * Si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis, (sicut est veritas in Iesu.)

Depo. nite Colos. 3. b. 8. Hebr. 12. a. 1. 22 * † Deponere vos, secúdùm pristinam conuersationem veterem hominem, qui E corrumpitur, secundùm desyderia erroris.

1. Pet. 4. a. 2. 23 * Renouamini autem Spiritu mentis vestræ:

Rom. 6. a. 4. 12. a. 2. Col. 3. b. 12. 24 * Et induite nouum hominem qui secundùm Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis.

1. Pet. 2. a. 1. Zach. 8. c. 16. 25 * Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem vnusquisque F cum proximo suo: quoniam sumus inuicem membra.

Psal. 4. Iaco. 4. b. 7. 26 * Irascimini, & nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram.

27 * Nolite locum dare diabolo.

28 * Qui furabatur, iam non furetur: magis autem laboret, operando manibus suis quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti.

14 * ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης.

15 * ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ χριστός·

16 * ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 * τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν·

18 * ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν·

19 * οἵτινες ἀπηλγηκότες, ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.

20 * ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν·

21 * εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ·

22 * ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης·

23 * ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν·

24 * καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 * Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.

26 * ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν·

27 * μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ.

28 * ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς ἰδίαις χερσὶν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι.

---

20 אנתון דין לא הוא הכנא ילפתוהי למשיחא : 21 אן שריראית שמעתוניהי וילפתון אכמא דאיתוהי
קושתא בישוע אלא : 22 דתחנחון מנכון הופכיכון קדמיא לברנשא הו עתיקא דמתחבל ברגיגתא דטועתו
23 ותתחדתון ברוחא דמדעיכון : 24 ותלבשון לברנשא חדתא הו דבאלהא אתברי בזדיקותא ובחסיותא דקושתא :
ערובתא דניחתא ח
25 מטל הנא אניחו מנכון כדבותא ומללו קושתא אנש עם קריבה הדמא חנן גיר חד דחד :
26 רגזו ולא תחטון ושמשא על רוגזכון לא נערב : 27 ולא תתלון אתרא לאכל קרצא :
28 ואינא דגנב הוא מכיללא נגנוב אלא נלאא באידוהי ונפלוח טבתא ונהוא לה למתל למן דסניק :

ילף באמת שמע
אמת נוח הפך
בחשוקות טעת כמו שעא
חסיותא של ריח ניחוח
נוח כדב כזב אמת
רגז חטא ועמכם
ערב נתל נתן
למלשין או לשד עוד
לאא לאה חבידיו טוב

[illegible]

29 * *Omnis sermo execrandus ex ore vestro ne procedat, sed qui decorus & accommodatus fuerit ædificationi, vt det gratiam illis qui audiunt.*

30 * *Et ne contristetis Spiritum sanctum Dei per quem obsignati estis in diem liberationis.*

31 * *Omnis amaritudo, & excandescentia, & ira, & vociferatio, & blasphemia tollantur à vobis cum omni malitia.*

32 * *Sitis autem alius in alium comes, & misericordes; & remittite alter alteri quemadmodum Deus per Meschicho remisit vobis.*

CAP. V.

1 E*Stote igitur conformes Deo, tanquam filij dilecti.*

2 * *Et ambulate in charitate prout & Meschicho charitate nos complexus est, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem ac victimam Deo in odorem suauem.*

Dominica VII. post Epiphaniam.

3 * *Scortatio autem & omnis spurcitia, & auaritia, ne nominando quidem nominetur inter vos; sicut decet Sanctos.*

4 * *Nec obscœnitates, nec sermones stultitiæ, aut irrisionis, aut scurrilitatis, quibus non opus est; sed pro istis gratiarum actio.*

5 * *Hoc autem scitis neminem, qui sit scortator aut spurcus, aut auarus, aut cultor idolorum, habere hæreditatem in regno Meschicho & Dei.*

6 * *Ne quis vos seducat sermonibus vanis: propter hæc enim venit ira Dei super filios immorigeros.*

7 * *Ne sitis igitur consortes eorum.*

8 * *Eratis enim quondam tenebræ; nunc autem lux estis in Domino nostro. Vt filij lucis igitur, ita ambulate.*

9 * *Fructus enim lucis sunt in omni bonitate, & iustitia, & veritate.*

10 * *Et diiudicate quid placeat coram Domino nostro.*

11 * *Et ne commercium habueritis cum operibus tenebrarum infrugiferis, sed ea redarguite.*

---

29 כָּל מַלָּא סַנְיָא מִן פּוּמְכוֹן לָא תִּפּוֹקִי אֶלָּא אַיְדָא דְשַׁפִּירָא וְחַשְׁחָא לְבִנְיָנָא דְתִתְּלֵי טַיבוּתָא לְאִילֵין דְשָׁמְעִין׃
30 וְלָא תֶהֱוֹון מְעִיקִין לְרוּחָא קַדִּישָׁא דַאלָהָא דְאִתְחַתַּמְתּוּן בֵּהּ לְיוֹמָא דְפוּרְקָנָא׃ 31 כֻּלָּהּ מְרִירוּתָא וְחֶמְתָא
וְרוּגְזָא וְרוּבָא וְגוּדָפָא נֶשְׁתַּקְלָן מִנְּכוֹן עַם כֻּלָּהּ בִּישׁוּתָא׃ 32 וֶהֱוַיתוֹן בְּסִימִין חַד לְוָת חַד וּמְרַחְמָנִין וֶהֱוַיתוֹן
שָׁבְקִין חַד לְחַד אַיְכַנָּא דַאלָהָא בִּמְשִׁיחָא שְׁבַק לַן׃ קפלאון ה
1 הֱוַיתוֹן הָכִיל מִתְדַּמִּין בַּאלָהָא אַיְךְ בְּנַיָּא חֲבִיבֵא׃ 2 וְהַלֵּכוּ בְחוּבָּא אַיְךְ דְאַף מְשִׁיחָא אַחְבַּן וַאשְׁלֵם
נַפְשֵׁהּ עַל אַפַּיְן קוּרְבָּנָא וְדִבְחָא לַאלָהָא לְרֵיחָא בְסִימָא׃ חַד בְּשַׁבָּא דְשַׁבְעָא דְבָתַר דִנְחָא ט
3 זָנְיוּתָא דֵין וְכֻלָּהּ טַנְפוּתָא וְעַלּוּבוּתָא אַפְּלָא מִשְׁתַּמְּהוּ תִשְׁתַּמַּה בֵינָתְכוֹן אַיְךְ דְיָאָא לְקַדִּישֵׁא׃

[illegible]

29 * Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat: sed siquis bonus ad ædificationem † fidei, vt det gratiam audientibus.

29 * πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω· ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι.

30 * Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei: in quo signati estis in † die redemptionis. G

30 * καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.

31 * Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia.

31 * πᾶσα πικρία, καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ κραυγὴ, καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ.

32 * Estote autem inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem sicut & Deus in Christo donauit † nobis.

32 * γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν.

Marginal notes: oportunitatis; diem; Col. 3. b. 13.; vobis

CAP. V.

ε.

1 * Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi: A

1 * Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά·

2 * Et ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suauitatis.

2 * καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

3 * Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos:

3 * Πορνεία δὲ, καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία, ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις·

4 * Aut turpitudo, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet: sed magis gratiarum actio.

4 * καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα· ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.

5 * Hoc enim scitote, intelligentes, quòd omnis fornicator, aut immundus, aut auarus († qui est idolorum † seruus) non habet hæreditatem in regno Christi & Dei. B

5 * τοῦτο γάρ ἐστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ.

6 * Nemo vos seducat inanibus verbis. propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ.

6 * μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

7 * Nolite ergo effici participes eorum.

7 * μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν.

8 * Eratis enim aliquando tenebræ: nunc autem lux in Domino. Vt filij lucis ambulate:

8 * ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε.

9 * (Fructus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia, & veritate)

9 * ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ·

10 * Probantes quid sit beneplacitum Deo.

10 * δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ·

11 * Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem † redarguite.

11 * καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε.

Marginal notes: Ioh. 13. d. 34. & 15. c. 12. 1. Ioh. 4. c. 19.; Col. 3. a. 5.; quod; seruitus; Mat. 24. a. 4.; Mar. 13. a. 5.; Luc. 21. a. 8.; Col. 2. a. 8.; 2. Thes. 2. a. 3.

---

4 ולא צוחיתא ולא מלא דשטיותא או דבזחא או דשעיא הלין דלא מתבעין אלא חלף הלין תודיתא ׃

5 הדא דין הויתון ידעין דכלנש דאיתוהי זניא או טנפא או עלובא או פלח פתכרא לית לה ירתותא במלכותא דמשיחא ודאלהא ׃ 6 דלמא אנש נטעיכון במלא סריקתא מטל הלין הו גיר אתא רוגזה דאלהא על בניא דלא מתתפיסנותא ׃ 7 לא הכיל תהוון להון שותפא ׃

8 איתיכון הויתון גיר מן לוקדם חשוכא השא דין נוהרא אנתון במרן איך בני נוהרא הכיל הלכו ׃

9 פארוהי גיר דנוהרא בכלה אנון טבותא וזדיקותא וקושתא ׃ 10 והויתון פרשין מנא שפיר קדם מרן ׃

11 ולא הויתון משתותפין לות עבדא דחשוכא דפארא לית בהון אלא הויתון מכונין להון ׃

צחא · רגש · אולת · בזח שחק · שעא · בעא · ידא · אית · זנא · עובד לעבודה זרה · ירת · טעא · מלל · קצפו · מרדות · שתף · אירת · אור · טוב · וצדקה · ואמת · שתף · כון הוכח

[illegible]

12 * *Quod enim in occulto perpetrant, vel execrandum est dictu.*

13 * *Omnia enim arguuntur à luce, & reuelantur, & quicquid reuelat, lumen est.*

14 * *Propterea dictum est, Expergiscere qui dormis, & surge à mortuis, & illucescet tibi Meschicho.*

15 * *Videte igitur quomodo ambuletis circunspecte, non vt stulti.*

16 * *Sed vt sapientes, qui redimunt occasionem suam; quoniam dies mali sunt.*

17 * *Propterea ne fueritis rationis expertes; sed intelligite quæ sit voluntas Dei.*

18 * *Et ne inebriamini vino, in quo est luxuria; sed impleamini spiritu.*

19 * *Et loquimini cum vobismetipsis per psalmos, & hymnos, & cantica spiritualia, canite in cordibus vestris Domino.*

20 * *Et gratias agite in omni tempore pro omnibus in nomine Domini nostri Jeschua Meschicho Deo Patri.*

21 * *Et subditi estote alius alij cum charitate Meschicho.*

Quotidie.

22 * *Mulieres estote subditæ maritis vestris, tanquam Domino nostro.*

23 * *Quoniam vir caput est vxoris; quemadmodum & Meschicho caput est Ecclesiæ, & ipse est Seruator corporis.*

24 * *Sed quemadmodum Ecclesia subdita est Meschicho; sic etiam vxores maritis suis in omnibus.*

25 * *Viri diligite vxores vestras sicut & Meschicho dilexit Ecclesiam suam, & seipsum tradidit pro ea.*

26 * *Vt illam sanctificaret ac mundaret lauacro aquæ & verbo.*

27 * *Et statueret* [excitaret] *sibiipsi Ecclesiam gloriosam, & in qua non sit macula, neque ruga, neque aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta absque næuo.*

28 * *Sic oportet viros diligere vxores suas veluti propria corpora. Qui enim vxorem suam diligit, seipsum diligit.*

29 * *Nemo enim vnquam odio habuit corpus suum, sed nutrit illud, & sollicitudinem illius gerit, sicut & Meschicho Ecclesiæ.*

---

12 מדם גיר דבטושיי עבדין נדיד הו אף לממללותה׃ 13 כל מדם גיר מתכנן מן נוהרא ומתגלא וכל מדם דגלא נוהרא הו׃ 14 מטל הנא אמיר דאתתעיר דמכא וקום מן בית מיתא וננהר לך משיחא׃ 15 חזו הכיל איכנא תהלכון זהיאית לא איך סכלא׃ 16 אלא איך חכימא דזבנין קארסהון מטל דיומתא בישא אנון׃ 17 מטל הנא לא תהוון חסירי רעינא אלא אסתכלו מנו צביניה דאלהא׃ 18 ולא תהויתון רוין בחמרא דבה אית אסוטותא אלא אתמלו ברוחא׃ 19 ומללו עם נפשכון במזמורא ובתשבחתא ובזמירתא דרוחא הויתון זמרין בלבותכון למריא׃ 20 והויתון מודין בכל זבן על אפי כלנש בשמה דמרן ישוע משיחא לאלהא אבא׃ 21 והויתון משתעבדין חד לחד בחובה דמשיחא׃

[12] Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est & dicere.

[13] Omnia autem quæ arguuntur, à lumine manifestantur: omne enim quod manifestatur, lumen est.

[14] Propter quod dicit: Surge qui dormis & exurge à mortuis: & illuminabit te Christus.

[15] Videte itaque fratres quomodo cautè ambuletis: non quasi insipientes, sed vt sapientes: (Colos. 4. 5.) D

[16] Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.

[17] Propterea nolite fieri imprudentes: sed intelligentes quæ sit voluntas Dei. (Rom. 12. 2. 1. Thes. 4. 3.)

[18] Et nolite inebriari vino in quo est luxuria, sed implemini Spiritu†; (sancto)

[19] Loquentes vobismetipsis in psalmis & hymnis, & canticis spiritalibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino:

[20] Gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Iesu Christi, Deo & Patri: E

[21] Subiecti inuicem, in timore Christi.

[22] MVLIERES viris suis subditæ sint, sicut Domino. (Gen. 3. 16. Colos. 3. 18. 1. Pet. 3. 1. 1. Cor. 11. 3.)

[23] Quoniã vir, caput est mulieris sicut Christus caput est Ecclesiæ: ipse, saluator corporis eius.

[24] Sed sicut Ecclesia subiecta est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus. F

[25] Viri, diligite vxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea; (Colos. 3. 19.)

[26] Vt illam sanctificaret, mundãs eam lauacro aquæ in verbo†. (vitæ)

[27] Vt exhiberet ipsam sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata.

[28] Ita & viri debent diligere vxores suas vt corpora sua. Qui suam vxorem diligit, seipsum diligit.

[29] Nemo enim vnquam carnem suam odio habuit: sed nutrit & fouet eam, sicut & Christus Ecclesiam.

---

[12] τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν.

[13] τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι.

[14] διὸ λέγει, ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός.

[15] βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί,

[16] ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι.

[17] διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου.

[18] καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι,

[19] λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ·

[20] εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, τῷ θεῷ καὶ πατρί,

[21] ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ χριστοῦ.

[22] Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ·

[23] ὅτι ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος.

[24] ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί.

[25] οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς·

[26] ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι·

[27] ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον, ἢ ῥυτίδα, ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.

[28] οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾷν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ·

[29] οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν·

דקליום י

22 נשא הויתון [a] משתעבדן לבעליכין איך דלמרן ׃
23 מטל דגברא רישה הו דאנתתא איכנא דאף משיחא רישא הו [b] דעדתא והויו [c] מחינא דפגרא ׃
24 אלא איכנא דעדתא משתעבדא למשיחא הכנא אף נשא לבעליהין בכלמדם ׃ 25 גברא [d] אחבו נשיכון איך דאף משיחא אחב לעדתה ונפשה [e] אשלם על אפיה ׃
26 דנקדשיה [f] ונדכיה [g] בסחיא דמיא [h] ובמלתא ׃ 27 [i] ונקימיה [k] עדתא לנפשה כד משבחא ולית בה [l] טולשא ולא קמטא ולא מדם דליהין דמא אלא תהוא קדישא דלא מום ׃
28 הכנא [m] ולא לגברא [n] דנחבון נשיהון איך דלפגריהון מן דאנתתה גיר מחב נפשה הו מחב ׃
29 לא גיר אנש [o] ממתום [p] סנא פגרה אלא [q] מתרסא לה [r] ועצף דילה איכנא דאף משיחא דעדתא ׃

[a] שעבד [b] של העדה [c] חיא [d] חבב [e] שלם [f] דכא [g] ברחץ מוסחא [h] מלל [i] קום [k] קהל [l] מום או חברבורה [m] ראוי [n] אחב [o] מן עולם קאוב [p] תרסא האכיל או פרנס [q] יצף השתדל

30 [Syriac text illegible]
31 [Syriac text illegible]
32 [Syriac text illegible]
33 [Syriac text illegible]

[illegible]

1 [Syriac text illegible]
2 [Syriac text illegible]
3 [Syriac text illegible]
4 [Syriac text illegible]
5 [Syriac text illegible]
6 [Syriac text illegible]
7 [Syriac text illegible]
8 [Syriac text illegible]
9 [Syriac text illegible]

[illegible]

10 [Syriac text illegible]
11 [Syriac text illegible]
12 [Syriac text illegible]

30 *Quandoquidem membra ſumus corporis illius, & ex carne eius, & ex oſsibus eius.*

31 *Quamobrem derelinquet vir patrem ſuum, & matrem ſuam, & adhærebit vxori ſuæ; & erunt ambo vna caro.*

32 *Hoc arcanum magnum eſt, ego autem loquor de Meſchicho & de Eccleſia ipſius.*

33 *Enimuerò vnuſquiſque veſtrum ita diligat vxorem ſuam ſicut ſeipſum: vxor autem reuereatur maritum ſuum.*

CAP. VI.

1 *Liberi, obedite parentibus veſtris in Domino noſtro, hoc enim iuſtum eſt. Et hoc eſt mandatum primum quo promittitur.*

2 *Honora patrem tuum, & matrem tuam.*

3 *Vt bene ſit tibi, & prorogetur vita tua ſuper terram.*

4 *Paretes, ne prouocetis ad iracundiam liberos veſtros; ſed educate eos in correptione & diſciplina Domini noſtri.*

5 *Serui, obedite heris veſtris qui ſunt ſecundùm carnem, cum timore, & tremore, & cum ſimplicitate cordis, tanquam Meſchicho.*

6 *Non ad aſpectum oculi tanquam hominibus placentes, ſed vt ſerui Meſchicho, facientes voluntatem Dei.*

7 *Et miniſtrate eis ex tota anima veſtra cum charitate tanquam Domino noſtro, non tanquam hominibus.*

8 *Quum ſciatis vnumquemque quod fecerit boni reportaturum à Domino noſtro, ſiue ſit ſeruus, ſiue ingenuus.*

9 *Vos quoque domini ſimiliter agite cum ſeruis veſtris; remittite eis offenſas, vt qui cognoſcatis veſtrum quoque Dominum eſſe in cælis; & acceptionem facierum* [delectum perſonarum] *non eſſe apud eum.*

Tonſione Monachorum.

10 *Jtaque fratres mei eſtote fortes per Dominū noſtrum, & per potentiā virtutis eius.*

11 *Et induite totam armaturam Dei, vt poſſitis obſiſtere inſidijs diaboli.*

12 *Quandoquidem non eſt vobis colluctatio cum carne & ſanguine, ſed cùm principatibus, & cum poteſtatibus, & cum poſſeſſoribus mundi huius tenebroſi; & cum ſpiritibus malis qui ſub cælo ſunt.*

---

30 מטל דהדמא חנן דפגרה ומן בסרה חנן ומן [s] גרמוהי ׃ 31 מטל הנא נשבוק גברא לאבוהי ולאמה [t] ונקף לאנתתה ונהוון תריהון חד [v] בסר ׃ 32 הנא [x] ארזא רב הו אנא דין אמר אנא על משיחא ועל עדתה ׃
33 ברם אף אנתון כל חד חד מנכון הכנא [y] נרחם אנתתה איך דלנפשה אנתתא דין תהוא [z] דחלא מן בעלה ׃

קפלאון ו

1 בניא [a] אשתמעו לאבהיכון במרן הדא גיר [b] כאנא ׃
2 והנו [c] פוקדנא קדמיא [d] דמליך [e] יקר לאבוך ולאמך ׃ 3 דנהוא לך דשפיר [f] ונארכון חייך על ארעא ׃
4 אבהא לא [g] תרגזון בניכון אלא רבו אנון [h] במרדותא [i] ובילפנא דמרן ׃ 5 עבדא [k] אשתמעו למריכון דבבסר בדחלתא [l] וברתיתא [m] ובפשיטות לבא איך דלמשיחא ׃ 6 לא [n] במחזא עינא איך הו דלבנינשא [o] שפרין אנתון

[s] עצמיו [t] נקף דבק ישאר
[x] סוד [y] רחם [z] דחל
[a] שמע [b] ישר מן כון
[c] מצוה [d] מלך הבטיח
[e] כבד [f] ארך [g] רגז קצף
[h] רדא [i] ילף [k] שמע
[l] רתת [m] נכהתמימות
[n] חזא [o] מתרצים

30 * Quia membra sumus corporis eius, † de carne eius & de ossibus eius.

31 * Propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam; & adhærebit vxori suę: & erunt duo in carne vna.

32 * Sacramentum hoc magnum est. ego autem dico in Christo & in Ecclesia.

33 * Veruntamen & vos singuli, vnusquisque vxorem suam sicut seipsum diligat: vxor autem † timeat virum suum.

CAP. VI.

1 Filij, obedite parentibus vestris in Domino. hoc enim iustum est. A

2 * Honora patrem tuum & matrem tuam: quod est mandatum primum in promissione;

3 * Vt bene sit tibi, & sis longæuus super terram.

4 * Et vos patres, nolite ad iracundiam prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptione Domini.

5 * Serui, obedite dominis carnalibus, cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo:

6 * Non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei ex animo:

7 * Cum bona voluntate seruientes, sicut Domino & non hominibus.

8 * Scientes quoniā vnusquisque quodcunque fecerit bonum, hoc recipiet à Domino, siue seruus, siue liber. B

9 * Et vos domini eadem facite illis, remittentes minas: scientes quia & illorū & vester Dominus, est in cælis: & personarum acceptio non est apud † eum.

10 * De cætero fratres, confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius.

11 * Induite vos armaturam Dei: vt possitis stare aduersus insidias diaboli.

12 * Quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitiæ, in cælestibus.

30 * ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ.

31 * ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

32 * τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

33 * πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

ϛ.

1 * Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον.

2 * τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· ἥτις ἐστὶν πρώτη ἐντολὴ ἐν ἐπαγγελίᾳ·

3 * ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

4 * καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν· ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.

5 * οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ χριστῷ,

6 * μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι· ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς·

7 * μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις·

8 * εἰδότες ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος.

9 * καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν καὶ αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ.

10 * Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.

11 * ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου.

12 * ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

אלא איך עבדא דמשיחא דעבדין צבינא דאלהא ׃ 7 ושמשו אנון מן כלה נפשכון בחובא איך דלמרן ולא איך דלבנינשא ׃ 8 כד ידעיתון דהו מדם דעבד אנש דשפיר הו הו מתפרע מן מרן אן עבדא הו ואן בר חארא ׃ 9 אף אנתון מריא הכנא הויתון עבדין לעבדיכון הויתון שבקין להון סכלותא מטל דידעין אנתון דאף מרכון דילכון איתוהי בשמיא ומסב באפא לית לותה ׃

סופרא דדירויא יא

10 מכיל אחי אתחילו במרן ובתוקפא דחילה ׃ 11 ולבשו כלה זינא דאלהא איכנא דתשכחון למקם לוקבל צנעתה דאכלקרצא ׃ 12 מטל דתכתושכון לא הוא עם בסרא ודמא אלא עם ארכוס ועם שליטנא ועם אחידי עלמא הנא חשוכא ועם רוחא בישתא דתחית שמיא ׃

צבא חפץ ברצון באהבה · פרע גמל · תפשים · אית · נסב · ספר גזה · דירויא הכומרים · על כן · חיל · תקף · שכח · צמארנו של מלשין שד · כתש נלחם ושרות · אחר אחז · ביש רע

[illegible]

13 * Idcirco induite totam armaturam Dei, vt possitis occurrere malo; quumque instructi fueritis in omnibus, stetis.

14 * State igitur; & accingite lumbos vestros veritate, ac induite loricam iustitiæ:

15 * Et calciate pedes vestros in apparatum Euangelij pacis.

16 * Et cum his assumite vobis spem [scutum] fidei, vt viribus valeatis extinguere omnia iacula accensa mali illius.

17 * Et imponite capiti galeam salutis, ac prehendite gladium spiritus, qui est verbū Dei.

18 * Ac in omnibus precibus, omnibúsque deprecationibus orate semper in spiritu, & in ipso cum oratione vigilate in omni tempore orantes perseueranter: & auspicantes preces cùm pro omnibus Sanctis;

19 * Tum etiam pro me, vt detur mihi sermo in apertione oris mei, vt palam & publicè prædicem arcanum Euangelij.

20 * Cuius legatione fungor in catenis, vt cum fiducia eloquar illud, prout oportet me, eloqui.

21 * Vt autem sciatis & vos quæ penes me sunt, & quid ago, ecce certiores vos redditurus est Tychicus frater charissimus, & minister fidelis in Domino nostro.

22 * Quem misi ad vos in hoc ipsum, vt cognoscatis quid apud me fiat, vtque consoletur corda vestra.

23 * Pax cum fratribus, & charitas cum fide à Deo Patre, & à Domino nostro Ieschua Meschicho.

24 * Gratia cum illis omnibus qui amant Dominum nostrum Ieschua Meschicho absq; corruptione. Amin.

Epistolæ ad Ephesios scriptæ è Rhoma, & missæ per Tychicum, FINIS.

---

[13] מטל הנא לבשו כלה [m] זינא דאלהא [n] דתשכחון [o] תארעון בישא וכד [p] מטחדין אנתון בכל מדם [q] תקומון׃ [14] קומו [r] הכיל וחזוקו חציכון [s] בקושתא ולבשו [t] שרינא דזדיקותא׃ [15] [u] וסאנו ברגליכון [x] טויבה [y] דאונגליון דשלמא׃ [16] ועם הלין [z] סבו לכון [a] סברא [b] דהימנותא דבה [c] תתמצון חילא [d] למדעכו כלהון [e] גארוהי [f] יקדא דבישא׃ [17] [g] וסימו [h] סנורתא דפורקנא ואחודו [i] סיפא דרוחא [k] דאיתוהי [l] מלתא דאלהא׃ [18] ובכל [m] צלין ובכל בעין צלו בכלזבן ברוח ובה בצלותא הויתון שהרין בכל עדן כד מצליתון אמינאית ומתכשפין על אפי כלהון קדישא׃ [19] אף עלי דתתיהב לי מלתא בפתחת פומי דעין בגלא אכרז ארזא דסברתא׃ [20] הודאנא איזגדה בשלשלתא דבפרהסיא אמלליוהי איך דולא לי למללותה׃ [21] דתדעון דין אף אנתון מדם

[m] זין ח שכת יכל׳ [o] ארע
[p] עתד [q] קום [r] עלכן
[s] באמה זהשרין [u] סאן
[x] טיב [y] של בשורה [z] נסב
[a] צנה או תקוה [b] הימן
[c] מצא [d] רעך [e] חציו
[f] יקר [g] סום [h] כובע ותרב
[k] אית [l] מלל [m] צלא

13 Propterea accipite armaturam Dei: vt possitis resistere in die malo, & † in omnibus perfecti stare. C

omnibus perfectis

14 State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti loricam iustitiæ;

15 Et calceati pedes in † præparatione Euangelij pacis: 16 In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere.

præparationem

17 Et galeam salutis assumite: & gladium spiritus, (quod est verbum Dei.)

Esa. 59. d. 17. 1. Thes. 5. b. 8. Luc. 18. a. 1.

18 Per omnem orationem & obsecrationem orates omni tempore in spiritu; & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione pro omnibus sanctis:

Colos. 4. a. 2.

19 Et pro me, vt detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia, notum facere mysterium Euangelij. D

2. The. 3. a. 1.

20 Pro quo legatione fungor in catena †, ita vt in ipso audeam, prout oportet me, loqui. 21 Vt autem & vos sciatis quæ circa me sunt, quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater & fidelis minister in Domino:

Ita

22 Quem misi ad vos in hoc ipsum, vt cognoscatis quæ circa nos sunt, & consoletur corda vestra.

23 Pax fratribus & charitas cum fide à Deo Patre †, & Domino Iesu Christo.

nostro

24 Gratia cum omnibus qui diligunt Dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione. Amen.

Missa fuit è Roma ad Ephesios per Tychicum.

13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι.

14 στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης·

15 καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· 16 ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι·

17 καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα θεοῦ·

18 διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ, ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων·

19 καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου· 20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει· ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

21 ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ·

22 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως, ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

24 ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.

Πρὸς ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ.

דלותי ומדם [f] דסער אנא הא [g] מודע לכון טוכיקוס אחא חביבא [h] ומשמשנא [i] מהימנא במרן׃ 22 דלה [k] שדרת לותכון עליה על הדא [l] דתדעון מא דלותי [m] ונביא [n] לבותכון׃ 23 שלמא עם אחין [o] וחובא עם [p] הימנותא מן אלהא אבא ומן מרן ישוע משיחא׃ 24 [q] טיבותא עם כלהון אלין [r] דמחבין למרן ישוע משיחא דלא חבל אמין׃

[f] סער עשה [g] ירע [h] שמש [i] הימן [k] שדר שלח [l] ירע [m] ביא נחם [n] לב [o] ואהבה [p] הימן [q] חסד [r] אחב

שלמת אגרתא דלות אפסיא [s] דאתכתבת מן רהומא [t] ואשתדרת ביד טוכיקוס

[s] כתב [t] שדר שלח

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM AD PHILIPPENSES.

PHILIPPENSES *sunt Macedones. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide, nec receperunt falsos Apostolos: Hos collaudat Apostolus scribens eis à Roma de carcere per Epaphroditum.*

[illegible]

RVRSVS EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Quotidie. CAP. I.

1 Aulus & Timotheus serui Ieschua Meschicho omnibus Sanctis in Ieschua Meschicho, qui sunt Philippis cũ Presbyteris & ministris;
2 * Gratia vobiscũ, & pax à Deo patre nostro, & à Domino nostro Ieschua Meschicho.
3 * Gratias ago Deo meo ob recordationem
4 vestri assiduam; * Quæ fit in omnibus deprecationibus meis pro vobis, & ego lætus
5 auspicor preces; * Ob communionem vestram quæ est in Euangelio à primo die & etiãnum:
6 * Quippe qui confidam de hoc ipso, quòd qui inchoauit in vobis opus bonum, ipse perficiet vsque ad diem Domini nostri Ieschua
7 Meschicho. * Sic enim æquum est me sentire de vobis omnibus; quoniam in corde meo positi estis, & in vinculis meis, & in productione spiritus [defensione] quæ fit pro confirmatione Euangelij; vt sitis mecum parti-
8 cipes gratiæ. * Testis est enim mihi Deus quomodo amore vos complectar in visceribus
9 Ieschua Meschicho. * Et hoc oro, vt adhuc multiplicetur & abundet charitas vestra in cognitione, omníque intellectu spirituali.
10 * Vt diiudicetis ea quæ sunt commodiora, sitísque puri absque offendiculo in diem Me-
11 schicho. * Ac repleti fructibus iustitiæ illius quæ fit per Ieschua Meschicho ad laudem & honorem Dei.

Petri & Pauli commemoratione.

12 * Velim autem vos scire, fratres mei, opus meum maiores progressus fecisse in Euangelio:
13 * Adeò vt & vincula mea reuelata sint in Meschicho in toto prætorio, cæterísq; omnibus.
14 * Et multitudo fratrũ qui sunt in Dño nostro, confidentiores facti sunt ob vincula mea, & procliuiores fuerũt absque timore ad pro-
15 loquendũ sermonẽ Dei. * Nonnulli quidem ex inuidia & contentione; nõnulli verò bona voluntate & charitate Meschicho prædicant.

[illegible]

תוב אגרתא דלות פיליפיסיא   דקליום א קפלאון א

פולוס וטימתאוס עבדא דישוע משיחא לכלהון קדישא דבישוע משיחא דאית בפיליפוס עם [a] קשישא [b] ומשמשנא׃ [2] [c] טיבותא עמכון ושלמא מן אלהא אבון ומן מרן ישוע משיחא׃ [3] [d] מודא אנא לאלהי על [e] עוהדנכון [f] אמינא׃ [4] דבכל [g] בעותי דעל אפיכון וכד [h] חדא אנא [i] מתכשף אנא׃ [5] על [k] שותפותכון דבאונגליון מן יומא קדמיא ועדמא להשא׃ [6] מטל [m] דתכיל אנא על הדא דהו מן [n] דשרי בכון עבדא [o] טבא הו נשלם עדמא ליומה דמרן ישוע משיחא׃ [7] הכנא גיר זדק לי [p] למתרעיו על כלכון מטל דבלבי [q] סימין אנתון [r] ובאסורי ובמפק ברוח דעל [s] שררה דאונגליון דשותפי אנתון בטיבותא׃

[a] זקנים [b] שמש [c] חסד [d] ירא [e] עהר [f] תמיד [g] בעא [h] שומח [i] כשף [k] שתף שבבשורה [m] שבוטח [n] שרו התחיל [o] טוב [p] רעא [q] סום [r] אסר [s] נפק שררא אמת של בשורה

EPISTOLA B. PAVLI AD PHILIPPENSES.

CAP. I.

[1] PAVLVS & Timotheus ſerui Ieſu Chriſti, omnibus ſanctis in Chriſto Ieſu, qui ſunt Philippis cum Epiſcopis & diaconibus;

[2] Gratia vobis & pax à Deo Patre noſtro,& Domino Ieſu Chriſto. [3] Gratias ago Deo meo in omni memoria veſtri [4] (Semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis, cum gaudio deprecationem faciens,)

[5] Super communicatione veſtra in Euangelio Chriſti à prima die vſq; nunc:

[6] Confidens hoc ipſum,quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet vſq; in diem Chriſti Ieſu.

[7] Sicut eſt mihi iuſtum hoc ſentire pro omnibus vobis, eò quòd habeam vos in corde,& in vinculis meis, & in defenſione & confirmatione Euangelij ; ſocios gaudij mei omnes vos eſſe.

[8] Teſtis enim mihi eſt Deus,†quomodo cupiam omnes vos †in viſceribus Ieſu Chriſti.

[9] Et hoc oro , vt charitas veſtra magis ac magis abundet in †ſciẽtia & in omni ſenſu: [10] Vt probetis potiora, vt ſitis ſinceri & ſine offenſa in diem Chriſti;

[11] Repleti fructu iuſtitiæ per Ieſum Chriſtum,in gloriam & laudem Dei.

[12] SCIRE autẽ vos volo fratres , quia quæ circa me ſunt , magis ad profectum venerunt Euangelij :

[13] Ita vt vincula mea manifeſta fierent in Chriſto in omni prætorio, & in cæteris omnibus: [14] Vt plures è fratribus in Domino,confidẽtes in vinculis meis, abundantiùs auderent ſine timore verbum Dei loqui.

[15] Quidam quidẽ & propter inuidiam & cõtentionem: quidam autẽ & propter bonam volũtatem Chriſtum prædicant.

(Margin: quomodo; eſſe; ſcientia)

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ πρὸς φιλιππησίους ἐπιστολή.

κεφ. α΄.

[1] ΠΑΥΛΟΣ καὶ τιμόθεος δοῦλοι ἰησοῦ χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις,

[2] χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

[3] εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν,

[4] πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος,

[5] ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν·

[6] πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας χριστοῦ ἰησοῦ·

[7] καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας.

[8] μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις ἰησοῦ χριστοῦ.

[9] καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει,

[10] εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ,

[11] πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

[12] Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν·

[13] ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι·

[14] καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν τοῦ θεοῦ λόγον λαλεῖν.

[15] τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν.

---

[8] סהד הו לי גיר אלהא דאיכנא מחב אנא לכון ברחמוהי דישוע משיחא : [9] והדא מצלא אנא דתוב נסגא ונתיתר חובכון בידעתא ובכל סוכל דרוח : [10] דתהוון פרשין אילין דעהנן ותהוון דכין דלא תוקלא ביומה דמשיחא : [11] נמלין פארא דזדיקותא דבישוע משיחא לשובחא ולאיקרא דאלהא :

דפטרוס ופולוס ב

[12] צבא אנא דין דתדעון אחי דסוערני דילי יתיראית אתא לקדמוהי באונגליון : [13] הכנא דאף אסורי אתגליו במשיחא בפרטורין כלה ולשרכא דכלנש : [14] וסוגאא דאחא דבמרן אתתכלו על אסורי ואשיחו יתיראית דלא דחלא למללו מלתא דאלהא : [15] ואנש אנש מן חסמא וחרינא אנש אנש דין בצבינא טבא ובחובא למשיחא מכרזין :

(Margin: מעיד חבב צלא · סגא אהבתכם שכל · עתן מועלים דכא · מכשול מלא שבח · יקר ידע סער מעשי · יתיר בגשורה גלא · כבית הדין מן לשון יון · ולשאר וההמון תכל · אשיחו יראה מלל)

16 ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܕܠܡܦܩ ܒܪܘܚܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܣܝܡ ܐܢܐ܂ 17 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܒܚܪܝܢܐ ܠܡܫܝܚܐ ܡܟܪܙܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܒܕܟܝܘܬܐ ܐܠܐ ܕܣܒܪܝܢ ܕܡܘܣܦܝܢ ܐܘܠܨܢܐ ܠܐܣܘܪܝ܂ 18 ܘܒܗܕܐ ܚܕܝܬ ܘܚܕܐ ܐܢܐ ܕܒܟܠ ܦܪܘܣ ܐܢ ܒܥܠܬܐ ܘܐܢ ܒܩܘܫܬܐ ܡܫܝܚܐ ܡܬܟܪܙ܂ 19 ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܗܠܝܢ ܠܚܝܐ ܗܘ ܡܫܬܟܚܢ ܠܝ ܒܒܥܘܬܟܘܢ ܘܒܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 20 ܐܝܟܢܐ ܕܡܣܒܪ ܐܢܐ ܘܡܣܟܐ ܐܢܐ ܕܒܡܕܡ ܠܐ ܐܒܗܬ ܐܠܐ ܒܓܠܝܘܬ ܐܦܐ ܐܝܟ ܕܒܟܠ ܙܒܢ ܐܦ ܗܫܐ ܢܬܪܘܪܒ ܡܫܝܚܐ ܒܦܓܪܝ ܐܢ ܒܚܝܐ ܘܐܢ ܒܡܘܬܐ܂ 21 ܚܝܝ ܓܝܪ ܕܝܠܝ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܘܐܢ ܐܡܘܬ ܝܘܬܪܢܐ ܗܘ ܠܝ܂ 22 ܐܢ ܕܝܢ ܐܦ ܒܗܠܝܢ ܚܝܐ ܕܒܒܣܪܐ ܦܐܪܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܥܒܕܝ܂ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ ܐܓܒܐ ܠܝ܂ 23 ܐܠܨܢ ܠܝ ܓܝܪ ܬܪܬܝܗܝܢ܂ ܠܡܦܫܪ ܪܓܝܓ ܐܢܐ ܕܥܡ ܡܫܝܚܐ ܐܗܘܐ ܘܗܕܐ ܛܒ ܦܩܚܐ ܗܘܬ ܠܝ܂ 24 ܐܠܐ ܐܦ ܕܐܩܘܐ ܒܦܓܪܝ܂ ܐܠܨܐ ܠܝ ܨܒܝܢܐ ܡܛܠܬܟܘܢ܂ 25 ܘܗܕܐ ܫܪܝܪܐܝܬ ܝܕܥ ܐܢܐ܂ ܕܩܐܡ ܐܢܐ ܘܡܩܘܐ ܐܢܐ܂ ܠܚܕܘܬܟܘܢ ܘܠܬܘܣܦܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ܂ 26 ܕܡܐ ܕܐܬܝܬ ܬܘܒ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܢܬܝܬܪ ܒܝ ܫܘܒܗܪܟܘܢ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 27 ܒܠܚܘܕ ܐܝܟ ܕܫܘܐ ܠܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܫܝܚܐ ܗܟܢܐ ܐܬܗܦܟܘ܂ ܕܐܢ ܐܬܐ ܐܚܙܝܟܘܢ܂ ܘܐܢ ܪܚܝܩ ܐܢܐ ܐܫܡܥ ܥܠܝܟܘܢ܂ ܕܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܚܕܐ ܪܘܚ ܘܒܚܕܐ ܢܦܫ܂ ܘܡܙܕܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܟܚܕܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ܂ 28 ܘܒܡܕܡ ܠܐ ܡܬܬܙܝܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܠܘܩܒܠܟܘܢ܂ ܠܚܘܝܐ ܕܐܒܕܢܗܘܢ ܘܕܚܝܐ ܕܝܠܟܘܢ܂ 29 ܘܗܕܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܝ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܟܘܢ܂ ܘܠܐ ܒܠܚܘܕ ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܒܡܫܝܚܐ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܕܚܠܦܘܗܝ ܬܚܫܘܢ܂ 30 ܘܬܣܝܒܪܘܢ ܐܓܘܢܐ ܐܝܟ ܗܘ ܕܚܙܝܬܘܢ ܒܝ܂ ܘܗܫܐ ܫܡܥܝܬܘܢ ܥܠܝ ܀

16 *Quippe qui ſciant in defenſionem Euangelij me conſtitutum eſſe.*

17 *Illi autem qui per contentionem Meſchicho prædicant, non ſyncerè agunt, ſed arbitrantur ſe addere oppreſſionem vinculis meis.*

18 *Quin hac in re gauiſus ſum, & gaudeo, vt quouis modo ſiue per occaſionem, ſiue per veritatem Meſchicho prædicetur.*

19 *Scio enim hæc mihi ad ſalutem ceſſura per deprecationem veſtram, & per donationem ſpiritus Jeſchua Meſchicho.*

20 *Quemadmodum ſpero & expecto nulla in re me pudefactum iri. Sed aperto vultu ſicut & ſemper, ita & nunc magnificabitur Meſchicho in corpore meo, ſiue per vitam ſiue per mortem.*

21 *Siquidem vita mea, mea inquam, Meſchicho eſt: quòd ſi moriar, lucro mihi cedit.*

22 *Sin autem, & in hac vita quæ eſt in carne, fructus mihi eſt in operibus meis: neſcio quid eligam mihi.*

23 *Nam me premunt hæc duo, vt liberari cupiam vt ſim cum Meſchicho, & hoc longè ſatius mihi fuerit.*

24 *Sed & manere in corpore cogit me voluntas propter vos.*

25 *Quin hoc certò ſcio me manſurum & permanſurum ad gaudium veſtrum, & ad incrementum fidei veſtræ.*

26 *Vt quum iterum venerim ad vos, exuberet in me gloriatio veſtra, quæ eſt in Jeſchua Meſchicho.*

27 *Tantùm ſicut decet Euangelium Meſchicho conuerſemini, vt ſiue venerim vos inuiſam, ſiue abſens audiam de vobis, quòd ſtetis in vno ſpiritu vnaque anima, & ſuperiores ſimul euadatis in fide Euangelij.*

28 *Nec vlla in re commoueamini ab his qui vobis obſiſtunt ad oſtēſionem perditionis ipſorum, & ad ſalutem veſtram.*

29 *Et hoc à Deo ipſo datum eſt vobis, vt nō ſolùm credendo credatis in Meſchicho, ſed etiam vt pro illo patiamini,*

30 *Et ſuſtineatis certamen quale vidiſtis in me, & nunc auditis de me.*

16 מטל דידעין לםפק ברוחא דאונגליון סים אנא׃ 17 הנון דין דבחרינא למשיחא מכרזין לא הוא דכיאית אלא דסברין דמוספין אולצנא לאסורי׃ 18 ובהדא חדית וחדא אנא דבכל פרוס אן בעלתא ואן בקושתא משיחא נהכרז׃ 19 ידע אנא גיר דהלין לחיא הו משתכחן לי בבעותכון ובמוהבתא דרוחא דישוע משיחא׃ 20 איכנא דמסבר אנא ומסכא אנא דבמדם לא אבהת אלא בגליות אפא איך דבכל זבן אף השא נתרורב משיחא בפגרי אן בחיא ואן במותא׃ 21 חיי גיר דילי משיחא הו ואן אמות יותרנא הוא לי׃ 22 אן דין אף בהלין חיא דבסרא פארא אית לי בעבדי לא ידע אנא מנא אגבא לי׃ 23 אלצן לי גיר תרתיהין למפשר רגיג אנא דעם משיחא אהוא והדא טב פקחא הות לי׃

נפק של בשורה סום שבמחלוקת כרז דכא יסף חרא שמח דרך בעלילה באמת כרז שכח מצא בעא יהב בהת בוש גלא זמן רורב מות חיא יתר במעשי גבא

16 * Quidam ex charitate: scientes quoniam in defensionem Euangelij positus sum.

17 * Quidam autẽ ex contentione Christum annuntiant, nõ syncerè existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. C

18 * Quid enim? Dum omni modo, siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuntietur: & in hoc gaudeo, sed & gaudebo.

19 * Scio enim quia hoc mihi proueniet ad salutem, per vestram orationem & subministrationem Spiritus Iesu Christi;

20 * Secundùm expectationem & spem meam; quia in nullo confundar, sed in omni fiducia sicut semper, & nunc magnificabitur Christus in corpore meo, siue per vitam, siue per mortem.

21 * Mihi enim viuere, Christus est: & mori, lucrum.

22 * Quòd si viuere in carne, hoc mihi fructus operis est, & quid eligam, ignoro. D

23 * Coarctor autem è duobus: desiderium habens dissolui & esse cum Christo, multò magis melius.

24 (magis) * Permanere autem in carne, †necessarium propter vos.

25 * Et hoc confidens; scio quia manebo & permanebo omnibus vobis, ad profectum vestrum & gaudium fidei:

26 * Vt gratulatio vestra abũdet in Christo Iesu in me, per meum aduentum iterum ad vos.

27 (Eph. 4. Col. 1. 1. Thes. 2.) * Tantùm dignè Euangelio Christi conuersamini: vt siue cùm venero, & videro vos, siue absens, audiam de vobis quia statis in vno spiritu, vnanimes, collaborantes fidei Euangelij.

28 (est in illis) * Et in nullo terreamini ab aduersarijs, quæ† illis est causa perditionis: vobis autem salutis, & hoc à Deo:

29 * Quia vobis donatum est pro Christo, non solùm vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini:

30 (audistis) * Idem certamen habentes quale & vidistis in me, & nunc †audistis de me.

16 * οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου·

17 * οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.

18 * τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι·

19 * οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ,

20 * κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς, εἴτε διὰ θανάτου.

21 * ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος.

22 * εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω.

23 * συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν χριστῷ εἶναι· πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον.

24 * τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.

25 * καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως·

26 * ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς·

27 * μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου·

28 * καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας· καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ·

29 * ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν,

30 * τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον ἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

---

24 אֶלָּא אַף דְּאֶקְוֵא בְּפַגְרִי אֲלִצָּא לִי [x] צְבוּתָא מֶטֻלָתְכוּן ׃ 25 דְּהָדֵא [y] תְּכִילָאִית יָדַע אֲנָא [z] דְּפָאֵשׁ אֲנָא וַמְקַוֵּא אֲנָא [a] לְחַדוּתָא דִּילְכוּן [b] וַלְתַרְבִּיתָא [c] דְּהַימָנוּתְכוּן ׃ 26 [d] דְּכַד [e] אֶתֵא תוּב לְוָתְכוּן נֶתְיַתַּר בִּי [f] שׁוּבְהָרְכוּן דַּבְיֵשׁוּע מְשִׁיחָא ׃ 27 בַּלְחוּד אַיכַּנָא [g] דְּיָאֵא [g] לַסְבַרְתֵה דַּמְשִׁיחָא הֲוַיתוּן [i] מֶתְדַּבְּרִין דְּאֶן [k] אֶתֵא [l] אֶחְזֵיכוּן וְאֶן [m] פַּרִיק אֲנָא אֶשְׁמַע עֲלַיכוּן [n] דְּקָימִין אַנְתּוּן בַּחְדָא רוּחַ וּבַחְדָא נַפְשׁ [o] וּמֶתְכַּתְּשִׁין אַנְתּוּן [p] אַכְחְדָא [q] בְּהַימָנוּתָא דְּאֶוַנְגֶּלִיוֹן ׃ 28 וּבְמֶדֶם לָא [r] מֶתְתְּזִיעִין אַנְתּוּן מֶן הָנוּן דְּקָימִין לְקוּבְלַן לְתַחְוִיתָא דְּאַבְדָנְהוּן וַלְחַיֵּא דִּילְכוּן ׃ 29 וְהָדָא מֶן אֱלָהָא הוּ אֶתְיְהֶבַת לְכוּן דְּלָא בַּלְחוּד מְהַימְנוּ תְּהַימְנוּן בֵּהּ בַּמְשִׁיחָא אֶלָּא אַף דְּעַל אַפּוּהי תֶּחְשׁוּן ׃ 30 וְתֶסַיבְּרוּן אֲגוּנָא אַיךְ הַו דַּחֲזַיתוּן בִּי וְהָשָׁא שְׁמַעִיתוּן עֲלַי ׃

[x] צְבָא חפץ [y] לבטח [z] פוש עמד [a] לשמחה [b] רְבָא [c] הֵימַן [d] אֵתָא [e] עוד [f] שְׁבַחַר [g] יָאָא [h] לבסורתו [i] דְּבַר הנהיג [k] אֵתָא [l] חֲזָא [m] פְּרַק [n] קוּם [o] נְצַח [p] יחד [q] באמונת בשורה [r] זוע

Crepusculo feriæ IIII. Passionis.

CAP. II.

ܐܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܗܟܝܠ ܒܘܝܐܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܘܐܢ ܡܡܠܠܐ ܕܠܒܐ ܒܚܘܒܐ. ܘܐܢ ܫܘܬܦܘܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܘܐܢ ܪܚܡܐ ܘܚܢܢܐ: ܫܡܠܘ ܚܕܘܬܝ ܕܚܕ ܪܥܝܢܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܘܚܕ ܚܘܒܐ. ܘܚܕܐ ܢܦܫ. ܘܚܕܐ ܬܪܥܝܬܐ: ܘܡܕܡ ܒܚܪܝܢܐ ܐܘ ܒܫܘܒܗܪܐ ܣܪܝܩܐ ܠܐ ܬܥܒܕܘܢ. ܐܠܐ ܒܡܟܝܟܘܬ ܪܥܝܢܐ ܟܠܢܫ ܠܚܒܪܗ ܐܝܟ ܕܡܝܬܪ ܡܢܗ ܢܚܫܘܒ: ܘܠܐ ܐܢܫ ܕܢܦܫܗ ܢܐܨܦ. ܐܠܐ ܟܠܢܫ ܐܦ ܕܚܒܪܗ: ܘܗܕܐ ܐܬܪܥܘ ܒܢܦܫܟܘܢ ܗܝ ܕܐܦ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ: ܕܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܒܕܡܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܚܛܘܦܝܐ ܚܫܒܗ ܠܗܕܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܦܚܡܐ ܕܐܠܗܐ: ܐܠܐ ܢܦܫܗ ܣܪܩ ܘܕܡܘܬܐ ܕܥܒܕܐ ܢܣܒ. ܘܗܘܐ ܒܕܡܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܒܐܣܟܡܐ ܐܫܬܟܚ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ: ܘܡܟܟ ܢܦܫܗ ܘܐܫܬܡܥ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ. ܡܘܬܐ ܕܝܢ ܕܙܩܝܦܐ: ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܐܠܗܐ ܐܣܓܝ ܪܘܪܒܗ. ܘܝܗܒ ܠܗ ܫܡܐ ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܫܡܗܐ: ܕܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ ܬܒܪܟ ܟܠ ܒܘܪܟܐ. ܕܒܫܡܝܐ ܘܕܒܐܪܥܐ ܘܕܠܬܚܬ ܡܢ ܐܪܥܐ: ܘܟܠ ܠܫܢ ܢܘܕܐ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ܐܒܘܗܝ:

ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܒܝܒܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܟܠܙܒܢ ܫܡܥܬܘܢ. ܠܐ ܟܕ ܩܪܝܒ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܗܫܐ ܕܪܚܝܩ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܕܚܠܬܐ ܘܒܪܬܝܬܐ ܦܠܘܚܘ ܦܘܠܚܢܐ ܕܚܝܝܟܘܢ: ܐܠܗܐ ܗܘ ܓܝܪ ܡܥܕܪ ܒܟܘܢ. ܐܦ ܠܡܨܒܐ ܐܦ ܠܡܥܒܕ ܗܘ ܡܕܡ ܕܨܒܝܬܘܢ: ܟܠܡܕܡ ܟܕ ܠܐ ܪܛܢܐ ܘܕܠܐ ܦܘܠܓܐ ܥܒܕܘ: ܕܬܗܘܘܢ ܬܡܝܡܐ ܘܕܠܐ ܡܘܡ. ܐܝܟ ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܫܪܒܬܐ ܥܩܡܬܐ ܘܦܬܠܬܠܬܐ. ܘܐܬܚܙܘ ܒܗܘܢ ܐܝܟ ܢܗܝܪܐ ܒܥܠܡܐ: ܕܐܢܬܘܢ ܠܗܘܢ ܒܕܘܟܬ ܚܝܐ. ܠܫܘܒܗܪܝ ܕܝܠܝ ܠܝܘܡܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܪܗܛܬ ܘܠܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܠܐܝܬ.

1 *Itaque si habetis consolationem in Meschicho, siue lenimen cordis [solatium] cum charitate, siue communionem spiritus, siue affectus viscerales, siue miserationes:*

2 *Implete gaudium meum vt sit vobis vna voluntas, & vna charitas, & vna anima, vnáque sententia.*

3 *Et nihil per contentionem, aut per inanem gloriam faciatis, sed cū humilitate mentis quisque proximum suum tanquam seipso præstantiorem existimet.*

4 *Nec de se quisque sit sollicitus, sed quisque etiam de proximo suo.*

5 *Illúdque sentite in vobis ipsis quod & Jeschua Meschicho:*

6 *Is qui cùm in imagine [forma] Dei esset, nō hoc rapinam esse existimauit, vt esset æqualis Deo.* 7 *Sed seipsum exinaniuit, & similitudinem serui accepit, & factus est in similitudinem hominū, & habitu repertus est vt homo.*

8 *Et humiliauit seipsum, & factus est obediens vsque ad mortem, mortē autem crucis.*

9 *Propterea etiam Deus multiplicauit sublimitatē eius, & dedit illi nomen præstantiùs omnibus nominibus.*

10 *Vt in nomine* IESCHVA *flectat se omne genu, quod in cælo, & in terra, & subter terram est:*

11 *Omnisq; lingua confiteatur Dominū Jeschua Meschicho ad gloriam Dei patris sui.*

Quotidie.

12 *Proinde dilecti mei, quemadmodum semper dicto audientes fuistis non tantùm quum præsens adfui vobis, sed & nunc quum absens sim à vobis, multò magis, cum timore, & tremore operemini opus salutis vestræ.*

13 *Deus enim ipse agit in vobis, vt & velitis & perficiatis id quod vultis.* 14 *Omnia autem facite sine murmuratione ac dissidio;*

15 *Vt sitis perfecti & absque næuo, tanquam puri filij Dei, qui habitant in generatione praua & tortuosa, vt spectemini inter eos tanquam luminaria in mundo.* 16 *Vt sitis eis loco salutis ad gloriationem meam, meam inquam, in diem Meschicho quòd nō inaniter cucurrerim, nec in vanum laborauerim.*

בְּנַגְהּ דְאַרְבְּעָא דְחַשָׁא ג קפלאון ב

1 אֶן אִית לְכוּן הָכִיל [b] בּוּיָאָא בִמְשִׁיחָא וְאֶן [c] מַמְלְלָא דְלֶבָּא בְחוּבָּא וְאֶן [d] שׁוּתָּפוּתָא דְרוּחָא וְאֶן [e] רוּחָפָא וְאֶן רַחֲמֵא׃ 2 [f] שַׁלְמוּ חֲדוּתִי דְחַד [g] רֶעְיָנָא נֶהֱוֵא לְכוּן וְחַד חוּבָּא וַחֲדָא נְפַשׁ וַחֲדָא [h] תַּרְעִיתָא׃ 3 וּמֶדֶם [i] בְּחֶרְיָנָא אוֹ בְשׁוּבְהָרָא סְרִיקָא לָא תֶעְבְּדוּן אֶלָּא בְמַכִּיכוּת רֶעְיָנָא כָּלְנָשׁ לְחַבְרֵהּ אַיךְ דְמַיְתַּר מֶנֵּהּ נַחְשׁוֹב׃ 4 וְלָא אֶנָשׁ דְנַפְשֵׁהּ [k] נֶאצַף אֶלָּא כָּלְנָשׁ אַף דְחַבְרֵהּ׃ 5 וְהָדָא [l] אֶתְרַעוּ בְנַפְשְׁכוּן הָי דְאַף יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃ 6 הַו דְכַד [m] אִיתַוְהִי [n] בִּדְמוּתָא דַאלָהָא לָא הֲוָא [o] חַטוּפְיָא חַשְׁבֵהּ לְהָדָא דְאִיתַוְהִי [p] פְּחֶמָא דַאלָהָא׃ 7 אֶלָּא נַפְשֵׁהּ [q] סְרַק [r] וּדְמוּתָא דְעַבְדָּא נְסַב וַהֲוָא בִדְמוּתָא דִבְנַיְנָשָׁא [s] וּבְאֶסְכְּמָא [t] אֶשְׁתְּכַח אַיךְ בַּרְנָשָׁא׃ 8 וּמַכֵּךְ נַפְשֵׁהּ [u] וְאֶשְׁתְּמַע עַדְמָא [x] לְמוֹתָא מוֹתָא דֵין דִזְקִיפָא׃ 9 מֶטֻּל הָנָא אַף אֱלָהָא [y] אַסְגִּי [z] רַמְרְמֵהּ וִיהַב לֵהּ שְׁמָא

[a] חֲשַׁשׁ [b] בְּיָא נחם [c] תנחומים מַלָּא [d] שְׁתַף [e] קרבים [f] שמחתי [g] רְעָא [h] מחשבה [i] בריב [k] יְצַף [l] רְעָא [m] אִית [n] דְמָא [o] גזלה [p] משוה [q] ריק [r] דְמָא [s] ובדמות [t] שְׁכַח [u] שְׁמַע [x] מות [y] סְגָא [z] רְמַרָם

CAP. II.

Siqua ergo conſolatio in Chriſto, ſi [1] quod ſolatium charitatis, ſiqua ſocietas ſpiritus, ſiqua viſcera † miſerationis: A

[2] Implete gaudium meum, vt idem ſapiatis, eandem charitatem habẽtes, vnanimes idipſum ſentientes:

[3] Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam: ſed in humilitate, ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes;

[4] Non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed ea quæ aliorum.

[5] Hoc enim ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu.

[6] Qui cùm in forma Dei eſſet, non rapinã arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo.

[7] Sed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo.

[8] Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem: mortem autem crucis.

[9] Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen: B

[10] Vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum.

[11] Et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei Patris.

[12] ITAQVE chariſſimi mei (ſicut ſemper obediſtis:) nõ † in præſentia mei tantùm, ſed multò magis, nunc in abſentia mea, cum metu & tremore veſtram ſalutem operamini.

[13] Deus eſt enim qui operatur in vobis & velle & † perficere, pro bona volũtate.

[14] Omnia autem facite ſine murmurationibus & hæſitationibus:

[15] Vt ſitis ſine querela, & ſimplices filij Dei, ſine reprehenſione in medio nationis prauæ & peruerſæ. inter quos lucetis ſicut luminaria in mundo:

[16] Verbum vitæ cõtinentes ad gloriam meam in die Chriſti, quia nõ in vacuum cucurri, neque in vacuum laboraui. C

β.

1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί,

2 πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες·

3 μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν·

4 μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑτέρων ἕκαστος.

5 τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ·

6 ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ·

7 ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος.

8 ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.

9 διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα·

10 ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων,

11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, ὅτι κύριος Ἰησοῦς χριστὸς, εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατέ μου, μὴ ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε.

13 ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

14 πάντα ποιεῖτε χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν·

15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ,

16 λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα.

דמיתר מן כל [a] שמהין: [10] [o] ודבשמה דישוע כל ברוך [b] תכוף דבשמיא ובארעא ודלתחת מן ארעא: [11] וכל לשן [c] נודא דמריא הו ישוע משיחא לשובחא דאלהא אבוהי:

דכליום ד

[12] [d] מכיל חביבי איכנא דבכל [e] זבן [f] אשתמעתון לא כד קריב אנא לכון בלחוד אלא השא דרחיק אנא מנכון [g] יתיראית בדחלתא [h] וברתיתא פלוחו פולחנא [i] דחייכון: [13] אלהא הו מחפט בכון אף [k] למצבא אף [l] למסער הו מדם דצבין אנתון: [14] כלמדם הויתון עבדין דלא [m] רטנא ודלא פולג: [15] דתהוון תמימא ודלא מום איך בניא [n] דכיא דאלהא דעמרין [o] בדרא עסקא ומעקמא [p] ואתחזו בינהון איך [q] נהירא בעלמא: [16] [r] דאיתיכון להון [s] ברוכת חיא לשובהרי דילי ביומה דמשיחא דלא [t] חוא [v] איקי [y] דהטתולא [x] סריקאית עמלת:

[a] שמות [b] כפף [c] ידא ידה [d] על כן [e] זמן [f] שמע [g] יתר [h] רחת [i] חיא [k] צבא [l] סער [m] תלונה [n] דכא זכה [o] כדור [p] חזא [q] מזהירים [r] אית [s] במקום זלריק מן לשון יון [v] רצתי [x] סרק

17 ܐܠܐ ܐܦ ܡܬܢܩܐ ܐܢܐ ܥܠ ܕܒܚܬܐ ܘܬܫܡܫܬܐ
ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. ܚܕܐ ܐܢܐ ܘܪܘܙ ܐܢܐ. ܥܡ ܟܠܟܘܢ.
18 ܗܟܢܐ ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܚܕܘ ܘܪܘܙܘ ܥܡܝ. 19 ܡܣܒܪ
ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܕܐܫܕܪ ܠܘܬܟܘܢ ܠܛܝܡܬܐܘܣ
ܒܥܓܠ. ܕܐܦ ܠܝ ܢܗܘܐ ܠܝ ܢܝܚܐ ܟܕ ܐܠܦ
ܡܛܠܬܟܘܢ. 20 ܠܝܬ ܠܝ ܓܝܪ ܐܚܪܝܢ ܗܪܟܐ ܕܐܝܟ
ܢܦܫܝ ܗܘ. ܕܐܟܝܦܐܝܬ ܢܨܦ ܕܝܠܟܘܢ. 21 ܟܠܗܘܢ
ܓܝܪ ܕܢܦܫܗܘܢ ܗܘ ܒܥܝܢ ܘܠܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
22 ܒܘܩܝܗ ܕܝܢ ܕܗܢܐ ܝܕܥܝܬܘܢ. ܕܐܝܟ ܒܪܐ ܥܡ
ܐܒܘܗܝ. ܗܟܢܐ ܦܠܚ ܥܡܝ ܒܣܒܪܬܐ. 23 ܠܗܢܐ
ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܕܐܫܕܪ ܠܘܬܟܘܢ. ܒܥܓܠ ܡܐ ܕܚܙܝܬ
ܡܐ ܕܠܘܬܝ. 24 ܘܬܟܝܠ ܐܢܐ ܥܠ ܡܪܝ. ܕܐܦ ܐܢܐ
ܒܥܓܠ ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ. 25 ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܠܨܬܢܝ
ܨܒܘܬܐ. ܕܐܫܕܪ ܠܘܬܟܘܢ ܠܐܦܦܪܘܕܝܛܘܣ ܐܚܐ.
ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܥܕܪܢܐ ܘܦܠܚܐ ܕܥܡܝ. ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ
ܫܠܝܚܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܚܫܚܘܬܝ. 26 ܡܛܠ ܕܣܘܐ ܗܘܐ
ܗܘܐ ܠܡܚܙܐ ܠܟܠܟܘܢ. ܘܡܥܩ ܗܘܐ ܕܝܕܥ
ܕܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܟܪܗ. 27 ܐܦ ܐܬܟܪܗ ܓܝܪ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ.
ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܠܘܗܝ
ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܥܠܝ. ܕܠܐ ܬܗܘܐ ܠܝ ܟܪܝܘܬܐ ܥܠ
ܟܪܝܘܬܐ. 28 ܡܚܦܛܐܝܬ ܗܟܝܠ ܫܕܪܬܗ ܠܘܬܟܘܢ. ܕܟܕ
ܬܚܙܘܢܗ ܬܘܒ ܬܚܕܘܢ. ܘܠܝ ܩܠܝܠ ܬܗܘܐ
ܟܪܝܘܬܐ. 29 ܩܒܠܘܗܝ ܗܟܝܠ ܒܡܪܢ ܒܟܠ ܚܕܘܐ.
ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܐܢܘܢ. ܒܐܝܩܪܐ ܐܚܘܕܘ ܐܢܘܢ.
30 ܡܛܠ ܓܝܪ ܥܒܕܐ ܕܡܫܝܚܐ ܩܪܒ ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ.
ܘܒܣܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ܕܢܡܠܐ ܡܕܡ ܕܒܨܪܬܘܢ
ܗܘܝܬܘܢ ܒܬܫܡܫܬܐ ܕܠܘܬܝ ܀

܀ ܫܠܡ ܀ ܒ ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܓ ܀

1 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܚܕܘ ܒܡܪܢ. ܕܐܟܬܘܒ ܗܝ ܕܟܬܒܬ
ܠܟܘܢ ܠܐ ܡܐܢܐ ܠܝ ܡܛܠ ܕܠܟܘܢ
ܡܙܗܪܐ. 2 ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܟܠܒܐ. ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ
ܦܥܠܐ ܒܝܫܐ. ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܦܣܩ ܒܣܪܐ.

17 *Quinetiam si immolor super hostia & ministerio fidei vestræ, gaudeo & exulto cum omnibus vobis.*

18 *Sic & vos quoque gaudete & exultate mecum.*

19 *Cæterùm spero in Domino nostro Ieschua, me missurum ad vos Timotheum citò, vt & ego habeam requiem, quum didicero quod ad vos attinet.*

20 *Neminem enim alium hîc habeo, qui pari mecum animo præditus, diligentiorem vestri curam gerat.*

21 *Siquidem omnes quæ sua sunt quærunt, non autem quæ Ieschua Meschicho.*

22 *Porrò experimentum huius nostis, qui tanquam filius cum patre suo, sic operatur mecum in Euangelio.*

23 *Hunc spero me missurum ad vos citò postquam videro quæ ad me pertinent.*

24 *Et confido in Domino meo, me quoque breui venturum ad vos.*

25 *Nunc autem coëgit me negotium aliquod mittere ad vos Epaphroditum fratrem, qui est adiutor & cooperator meus, vester autem Apostolus, & minister necessitatis meæ.*

26 *Quandoquidem peroptabat vos omnes inuisere, & anxius erat quòd resciuisset vos auditione accepisse ipsum aduersa valetudine detineri.*

27 *Equidē infirmus fuit vsq; ad mortem, sed Deus misertus est illius: non autem illius tantùm, sed & mei, ne haberem angustiam super angustiam.*

28 *Studiosius itaque misi eum ad vos; vt quum videritis eum, gaudeatis iterum, mihiq; leuior sit animi ægritudo.*

29 *Excipite igitur eum in Domino cum omni gaudio, & qui sunt huiusmodi eos cum honore complectimini.*

30 *Nam propter opus Meschicho vsque ad mortem peruenit, & nihili fecit seipsum vt suppleret id quod defuerat vobis in vestro erga me ministerio.*

Quotidie. CAP. III.

1 P*Roinde fratres mei, gaudete in Domino nostro: quin eadem vobis scribam non est mihi tædio, eò quòd vos cautiores efficiunt.*

2 *Cauete à canibus, cauete à malis operariis, cauete à concisione carnis.*

---

17 אלא אף מתנקא אנא על דבחתא ותשמשתא דהימנותכון חדא אנא ורוז אנא עם כלכון 18 הכנא ואף
אנתון חדו ורוזו עמי 19 מסבר אנא דין במרן ישוע דאשדר לותכון לטימתאוס בעגל דאף לי נהוא לי ניחא
כד אלף מטלתכון 20 ליתלי גיר אחרין הרכא דאיך נפשי הו דאכיפאית יצף דילכון
21 כלהון גיר דנפשהון הו בעין ולא דישוע משיחא 22 בוקיה דין דהנא ידעיתון דאיך ברא עם אבוהי הכנא
פלח עמי בסברתא 23 להנא מסבר אנא דאשדר לותכון בעגל מא דחזית מא דלותי 24 ותכיל אנא על מרי דאף אנא
בעגל אתא אנא לותכון 25 השא דין אלצתני צבותא דאשדר לותכון לאפפרודיטוס אחא דאיתוהי מעדרנא ופלחא
דעמי דילכון דין שליחא ומשמשנא דחשחתי 26 מטל דסוא הוא למחזא לכלכון ומעק הוא דידע דשמעתון דאתכרה

[y] מזובח [z] דבחה [a] שמש
[b] חימן [c] חזו וגיל [d] חדא
[e] שדר [f] פתאם [g] נוח
[h] פא ו בהשתהלות [k] בעא
[l] בקא [m] בנטורה ובמחרה
[o] חזא [p] ובוטח [q] אלץ
[r] עניין [s] עדר [t] שמש
[v] חשח [x] סוא אוה

17 * Sed & si † immolor supra sacrificium & obsequiũ fidei vestræ, gaudeo & congratulor omnibus vobis.

18 * Idipsum autem & vos gaudete, & congratulamini mihi.

19 * Spero autem in Domino Iesu, Timotheum me citò mittere ad vos: vt & ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt.

20 * Neminem enim habeo tam vnanimem, qui sincera affectione pro vobis solicitus sit.

21 * Omnes enim quę sua sunt quęrunt, non quæ Iesu Christi.

22 * Experimentum autem eius cognoscite, quoniam sicut patri filius, mecum seruiuit in Euangelio.

23 * Hũc igitur spero me mittere ad vos, mox vt videro quæ circa me sunt.

24 * Confido autem in Domino, quoniam & ipse veniam ad vos citò.

25 * Necessarium autem existimaui, Epaphroditum fratrem & cooperatorem D & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad vos.

26 * Quoniam quidem omnes vos desiderabat: & mœstus erat, propterea quòd audieratis illum infirmatum.

27 * Nã & infirmatus est vsque ad mortem: sed Deus misertus est eius; non solùm autem eius, verumetiam & mei, ne tristitiam super tristitiam haberem.

28 * Festinantiùs ergo misi illum, vt viso illo, iterùm gaudeatis, & ego sine tristitia sim.

29 * Excipite itaque illum cum omni gaudio in Domino: & eiusmodi cum honore habetote.

30 * Quoniam propter opus Christi, vsque ad mortem accessit: tradẽs animam suam, vt impleret id quod ex vobis deerat erga meum obsequium.

CAP. III.

1 DE cętero, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem vobis scribere, mihi A quidem non pigrum, vobis autem necessarium.

2 * Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem.

Margin: amulor, Act. 16. 1. 1. Cor. 10. 24. 33. & 13. 5.

---

17 * ἀλλ᾽ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν·

18 * τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

19 * ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν·

20 * οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει·

21 * οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ χριστοῦ Ἰησοῦ.

22 * τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον.

23 * τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξ αὐτῆς·

24 * πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι·

25 * ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς·

26 * ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε·

27 * καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλ᾽ ὁ θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ.

28 * σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν, πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ.

29 * προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς· καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε·

30 * ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε, παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

γ΄.

1 * Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

2 * βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν·

---

27 אף אתכרה עדמא [a] למותא אלא אלהא רחם עלוהי לא הוא דין עלוהי בלחוד אלא אף עלי דלא תהוא לי [b] עקא על עקא ׃ 28 [c] חפיטאית הכיל שדרתה ליתכון דכד [d] תחזוניהי [e] תוב [f] תחדון ולי קליל נהוא [g] נפשא ׃ 29 קבלוהי [h] הכיל במריא בכל [i] חדוא ולאילין דהכנא אנון [k] באיקרא [l] אחודו אנון ׃ 30 מטל עבדא גיר דמשיחא עדמא [m] למותא מטי ובסר על נפשה דנמלא מדם דבצרחון הויתון [n] בתשמשתא דלותי ׃

דקליום ח קפלאון ג

1 [a] מכיל אחי [b] חדו במרן הנין כד הנין [c] דאכתוב לכון לא [d] מאנא לי מטל דלכון מזהרן ׃
2 [e] אזדהרו מן כלבא אזדהרו מן פעלא בישא אזדהרו מן פסק בסרא ׃

[a] מות [b] עוק בהשתדלות [d] חזא [e] עוד [f] חדא [g] מכאוב של נפשו על כן חדא [k] יקר [l] אחד [m] מות [n] שמש

[a] על כן [b] חדא [c] כתב [d] מאן [f] זהר ספר

3 ܓܙܘܪܬܐ ܓܝܪ ܚܢܢ ܐܝܬܝܢ. ܐܝܠܝܢ ܕܦܠܚܝܢܢ
ܠܐܠܗܐ ܒܪܘܚܐ. ܘܡܫܬܒܗܪܝܢܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
ܘܠܐ ܬܟܝܠܝܢܢ ܥܠ ܒܣܪܐ. 4 ܟܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܝ
ܬܘܟܠܢܐ ܐܦ ܥܠ ܒܣܪܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܫ ܣܒܪ
ܕܬܘܟܠܢܗ ܒܒܣܪܐ ܗܘ ܝܬܝܪ ܡܢܗ ܐܢܐ.
5 ܓܙܝܪܐ ܒܪ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ. ܡܢ ܛܘܗܡܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. ܥܒܪܝܐ ܒܪ ܥܒܪܝܐ. ܒܢܡܘܣܐ
ܦܪܝܫܝܐ. 6 ܒܛܢܢܐ ܪܕܘܦܐ ܕܥܕܬܐ. ܘܒܙܕܝܩܘܬܐ
ܕܢܡܘܣܐ. ܕܠܐ ܪܫܝܢ ܗܘܝܬ. 7 ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܕܝܘܬܪܢܐ
ܗܘܝ ܠܝ. ܚܘܣܪܢܐ ܚܫܒܬ ܐܢܝܢ ܡܛܠ ܡܫܝܚܐ.
8 ܘܐܦ ܚܫܒ ܐܢܐ ܠܗܝܢ ܟܠܗܝܢ ܚܘܣܪܢܐ. ܡܛܠ
ܪܒܘܬܐ ܕܝܕܥܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܝ. ܗܘ
ܕܡܛܠܬܗ ܟܠ ܡܕܡ ܚܣܪܬ. ܘܐܝܟ ܙܒܠܐ ܚܫܒܬ.
ܕܠܡܫܝܚܐ ܐܬܪ. 9 ܘܐܫܬܟܚ ܒܗ. ܟܕ ܠܝܬ ܙܕܝܩܘܬܐ
ܕܢܦܫܝ ܗܝ ܕܡܢ ܢܡܘܣܐ. ܐܠܐ ܗܝ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ
ܕܡܫܝܚܐ. ܕܐܝܬܝܗ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ.
10 ܕܒܗ ܐܫܬܘܕܥ ܠܝܫܘܥ ܘܠܚܝܠܐ ܕܩܝܡܬܗ.
ܘܐܫܬܘܬܦ ܒܚܫܘܗܝ ܘܐܬܕܡܐ ܒܡܘܬܗ.
11 ܕܠܡܐ ܐܫܟܚ ܐܡܛܐ ܠܩܝܡܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ
ܡܝܬܐ. 12 ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܟܕܘ ܢܣܒܬ. ܐܘ ܡܢ ܟܕܘ
ܐܬܓܡܪܬ. ܐܠܐ ܪܗܛ ܐܢܐ ܕܠܡܐ ܐܕܪܟ ܡܕܡ ܕܡܛܠܬܗ
ܐܕܪܟܢܝ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ

ܕܟܠܝܘܡ ܗ

13 ܐܚܝ. ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ ܠܐ ܣܒܪ ܐܢܐ ܕܐܕܪܟܬ. ܚܕܐ ܕܝܢ
ܝܕܥ ܐܢܐ. ܕܠܕܒܣܬܪܝ ܛܥܐ ܐܢܐ. ܘܠܩܕܡܝ ܡܬܡܬܚ ܐܢܐ.
14 ܘܪܗܛ ܐܢܐ ܠܘܩܒܠ ܢܝܫܐ. ܕܐܣܒ ܙܟܘܬܐ ܕܩܪܝܢܐ
ܕܠܥܠ ܕܐܠܗܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 15 ܐܝܠܝܢ
ܕܓܡܝܪܝܢ ܗܟܢܐ ܗܠܝܢ ܢܬܪܥܘܢ. ܘܐܢ ܡܕܡ
ܐܚܪܝܢܐܝܬ ܡܬܪܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܦ ܗܕܐ ܐܠܗܐ ܢܓܠܐ
ܠܟܘܢ. 16 ܒܪܡ ܠܗܕܐ ܕܡܛܝܢܢ. ܒܚܕ ܫܒܝܠܐ
ܢܗܠܟ ܘܒܚܕ ܪܥܝܢܐ. 17 ܐܬܕܡܘ ܒܝ ܐܚܝ.
ܘܒܚܘܪܘ ܒܐܝܠܝܢ ܕܗܟܢܐ ܡܗܠܟܝܢ.
ܐܝܟ ܕܡܘܬܐ ܕܒܢ ܚܙܝܬܘܢ.

3 * *Nos enim ſumus circunciſio qui colimus Deum ſpiritu, & gloriamur in Ieſchua Meſchicho, & non collocamus fiduciam noſtram in carne.*

4 * *Quanquam ſit mihi fiducia etiam in carne. Si quis enim arbitratur fiduciam ſuam habere in carne, ego magis habeo:*

5 * *Circunciſus natus octo dies, ex cognatione Jſroiel, ex tribu Beniomen, Hebræus Hebræorum filius: ſecundùm Legem Periſcheus;*

6 * *Zelo perſecutor Eccleſiæ, & ſecundùm iuſtitiam Legis ſine crimine fui.*

7 * *Sed hæc, quæ fuerunt mihi copia, inopiam exiſtimaui propter Meſchicho.*

8 * *Enimuerò exiſtimo hæc omnia inopiam eſſe præ dignitate ſcientiæ Jeſchua Meſchicho Domini mei, propter quem omnia pro damno duxi, & pro ſtercore habui, vt Meſchicho*

9 *lucrifaciam;* * *Vtque reperiar in eo, quum non ſit mihi propria iuſtitia illa quę eſt ex Lege, ſed ea quæ ex fide Meſchicho, quæ eſt iuſtitia quæ ex Deo eſt.*

10 * *Vt per eam cognoſcam Jeſchua, et virtutem reſurrectionis, ac particeps fiam paſſionum eius, & conformis fiam morti ipſius.*

11 * *Si fortè poſſim peruenire ad reſurrectionem illam, quæ eſt ex mortuis.*

12 * *Non quòd iam comprehenderim, aut iam perfectus ſim, ſed curro, vt fortaſſis aſſequar id propter quod me eſt aſſecutus Jeſchua Meſchicho.*

Quotidie.

13 * *Fratres mei, ego de meipſo non cogito me aſſecutum fuiſſe. Vnum autem ſcio, quòd quæ à tergo ſunt, dem obliuioni; ad ea verò quæ à fronte ſunt, enitar.*

14 * *Jtaque decurro ad metam, vt accipiam victorioſum præmium ſupernæ vocationis Dei per Jeſchua Meſchicho.*

15 * *Quotquot igitur perfecti ſunt, hæc ſentiant; & ſi quid aliter ſentitis, & hoc Deus reuelabit vobis.*

16 * *Veruntamen ad id vt pertingamus, eandem perficiamus ſemitã, eademque concordia.*

17 * *Eſtote mihi conformes, fratres mei; & exquirite eos qui ſic incedunt iuxta ſimilitudinem quam in nobis videtis.*

---

[f]3 גְזוּרְתָא גֵיר חֲנַן [g]אִיתַין אִילֵין [h]דְפָלְחִינַן לַאלָהָא בְרוּחָא [i]וּמֶשְׁתַּבְּהֲרִינַן בְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא וְלָא [k]תְּכִילִינַן עַל בֶּסְרָא׃
4 כַּד לִי אִית הֲוָא לִי [l]תוּכְלָנָא אָף עַל בֶּסְרָא אֶן גֵיר אֶנָשׁ [m]סָבַר דְּתוּכְלָנֵה בְּבֶסְרָא הוּ יַתִּיר מֶנֵּה אֶנָא׃
5 [n]גְזִירָא בַר תְּמָנְיָא יַוְמִין מֶן [o]טוּהְמָא דְּאִיסְרָיֵל מֶן שַׁבְטָא דְּבֶנְיָמִין עֶבְרָיָא בַר עֶבְרָיָא בְּנָמוֹסָא פְּרִישָׁיָא׃
6 [p]בַּטְנָנָא רָדוּפָא דְּעֶדְתָּא וּבְזַדִּיקוּתָא דְנָמוֹסָא דְלָא [q]רְשִׁין הֲוִית׃ 7 אֶלָּא הָלֵין [r]דְּיוּתְרָנָא [s]הֲוַי לִי [t]חוּסְרָנָא חֶשְׁבֵת אֶנֵּין מֶטֻּל מְשִׁיחָא׃ 8 וְאָף חָשֵׁב אֶנָא לְהֵין כֻּלְּהֵין חוּסְרָנָא מֶטֻּל [u]רַבּוּתָא דִּידַעְתֵּה דְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא מָרִי הַו דְּמֶטֻּלָתֵה כֻּל מֶדֶם חֶסְרֵת וַאיךְ [x]זֶבְלָא חֶשְׁבֵת דְּלַמְשִׁיחָא [y]אֶתַּר׃ 9 [z]וְאֶשְׁתְּכַח בֵּה כַּד לַיְת [a]זַדִּיקוּתָא דְּנַפְשִׁי הִי דְּמֶן נָמוֹסָא אֶלָּא הִי דְּמֶן [b]הַימָנוּתָא דִמְשִׁיחָא [c]דְּאִיתֵיה זַדִּיקוּתָא דְּמֶן אֱלָהָא׃

[f] מילה [g] אית [h] פלח [i] שבח התהלל [k] בוטחים אנחנו [l] בטחון [m] חושב [n] מול [o] משפחה [p] בקנאה [q] רֶשַׁע אשם [r] יתרון [s] חָיָה [t] חָסֵר [u] גודל [x] זבל [y] יָתַר שָׁבַח [z] צדקת [a] [b] חַיָּמִן [c] אית

3 * Nos enim sumus circuncisio, qui spiritu seruimus Deo: & gloriamur in Christo Iesu, & non in carne fiduciam habentes,

4 * Quanquam & ego habeam confidentiam in carne. Si quis alius videtur confidere in carne, ego magis,

5 * Circuncisus octaua die, ex genere Israel, de tribu Ben-iamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm Legem Pharisæus,

6 * Secundùm æmulationē persequens ecclesiam Dei; secundùm iustitiam quæ in Lege est, conuersatus sine querela.

7 * Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. B

8 * Veruntamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentē scientiā Iesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam:

9 *†Et inueniar in illo non habens meā iustitiam quæ ex Lege est, sed illam quæ ex fide est Christi†, quæ ex Deo est iustitia in fide:

10 * Ad cognoscendū illum, & virtutem resurrectionis eius, & societatem passionum illius; configuratus morti eius,

11 * Si quo modo occurram ad resurrectionem quæ est ex mortuis.

12 * Non quòd iam acceperim, aut iam perfectus sim: sequor autem, si † cōprehendam in quo & comprehensus sum à Christo Iesu. C

13 * Fratres, ego me non arbitror comprehendisse. Vnum autem, quæ quidem retrò sunt obliuiscens, ad ea verò quæ sunt priora extendens meipsum,

14 * Ad destinatū persequor, ad brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu.

15 * Quicunq; ergo perfecti sumus, hoc sentiamus: & si quid aliter sapitis, & hoc vobis Deus reuelabit.

16 * Veruntamen ad quod peruenimus, vt idē sapiamus, † in eadem permaneamus regula.

17 * Imitatores mei estote, fratres: & obseruate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam † nostram. D

Marginalia: 1. Cor. 11. c. 22. Act. 23. b. & — Vt & — Iesu. — quomodo — & — nos

3 * ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν χριστῷ ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες·

4 * καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί· εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον,

5 * περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους ἰσραὴλ, φυλῆς βενιαμὶν, ἑβραῖος ἐξ ἑβραίων, κατὰ νόμον φαρισαῖος,

6 * κατὰ ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος·

7 * ἀλλ᾽ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν·

8 * ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου· δι᾽ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα χριστὸν κερδήσω·

9 * καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει·

10 * τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ,

11 * εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν·

12 * οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ᾽ ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

13 * Ἀδελφοὶ, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,

14 * κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

15 * ὅσοι οὖν τέλειοι τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει.

16 * πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

17 * συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοὶ, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς·

---

10 דְבֵה [d]אֶשְׁתַּודַע לְיֵשׁוּע וְלַחַילָא [e]דַקְיָמְתֵה [f]וְאֶשְׁתַּותַף בְּחַשַׁוהִי וְאֶתְדַּמֵא [g]בְּמַותֵה׃ 11 דַלְמָא אֶשְׁכַּח [h]אַמְטֵא [i]לַקְיָמְתָא דְמֶן בֵּית [k]מִיתֵא׃ 12 לָא הֲוָא מֶן כַּדוּ נֶסְבֵת אַו מֶן כַּדוּ [l]אֶתְגַּמְרֵת אֶלָא רָהֵט אֶנָא דַלְמָא [m]אַדְרֵךְ לְמֶדֶם דְמֶטֻלָתֵה אַדְרְכַנִי יֵשׁוּע מְשִׁיחָא׃ (דְכַלְיוֹם . ו)
13 אַחַי אֶנָא עַל נַפְשִׁי לָא [a]רָנֵא אֶנָא [b]דַאדְרְכֵת חֲדָא דֵין יָדַע אֶנָא [c]דַדְבֶסְתַרִי [d]טָעֵא אֶנָא וְלַקְדָמַי [e]מֶשְׁתַּושַׁט אֶנָא׃ 14 וְרָהֵט אֶנָא לוּקְבַל [f]נִישָׁא דְאֶסַב [g]זָכוּתָא [h]דְקֶרְיָנָא דַלְעֵל דַאלָהָא בְיֵשׁוּע מְשִׁיחָא׃ 15 אַילֵין דַגְמִירִין הָכִיל הָלֵין [i]נֶתְרַעוּן וְאֶן מֶדֶם אַחֲרְנָיָאִית מֶתְרַעֵין אַנתּוּן אַף הָדָא אֱלָהָא נֶגְלֵא לְכוּן׃ 16 בְּרַם לְהָדָא דְמַטִין בְּחַד שְׁבִילָא נֶשְׁלַם וּבְחָדָא אַוִיוּתָא׃ 17 אֶתְדַמַו בִי אַחַי וַהֲוַיתּוּן מֶתְבַּקִין בַּאילֵין דְהָכַנָא מְהַלְכִין אַיךְ דְמוּתָא דְבַן חֲזַיתּוּן׃

[d] אֶשְׁתַּודַע מן ידע
[e] קום [f] שְׁתַף [g] מות
[h] אגש i לתקומה
[k] מות [l] גְמַר [m] אשיג
[a] הוגה
[b] דְרַךְ [c] בֶסְתַר i אחורי
[d] טעא [e] אֶשְׁתַּושַׁט מן
[f] ישט נס [g] זְכָא נצח
[h] קְרָא [i] רְעָא חשב

18 ܐܝܬ ܓܝܪ ܣܓܝܐܐ ܕܐܚܪܢܐܝܬ ܡܗܠܟܝܢ. ܗܢܘܢ ܕܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܒܟܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܐܢܘܢ ܕܙܩܝܦܗ ܕܡܫܝܚܐ.

19 ܗܢܘܢ ܕܚܪܬܗܘܢ ܐܒܕܢܐ ܗܝ. ܗܢܘܢ ܕܐܠܗܗܘܢ ܟܪܣܗܘܢ. ܘܬܫܒܘܚܬܗܘܢ ܒܒܗܬܬܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܬܪܥܝܬܗܘܢ ܒܐܪܥܐ ܗܝ.

20 ܕܝܠܢ ܕܝܢ ܦܘܠܚܢܢ ܒܫܡܝܐ ܗܘ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܡܣܟܝܢܢ ܠܡܚܝܢܢ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

21 ܕܗܘ ܢܚܠܦ ܦܓܪܐ ܕܡܘܟܟܢ ܕܢܗܘܐ ܒܕܡܘܬܐ ܕܦܓܪܐ ܕܫܘܒܚܗ. ܐܝܟ ܚܝܠܗ ܪܒܐ ܗܘ ܕܒܗ ܟܠ ܐܫܬܥܒܕ ܠܗ.

[illegible]

1 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܚܒܝܒܐ ܘܪܚܝܡܐ. ܚܕܘܬܝ ܘܟܠܝܠܝ. ܗܟܢܐ ܩܘܡܘ ܒܡܪܢ ܚܒܝܒܝ.

2 ܡܢ ܐܘܗܕܝܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܘܡܢ ܣܘܢܛܝܟܐ. ܕܚܕ ܪܥܝܢܐ ܢܗܘܐ ܠܗܝܢ ܒܡܪܢ.

3 ܐܦ ܡܢܟ ܒܥܐ ܐܢܐ ܒܪ ܙܘܓܝ ܫܪܝܪܐ. ܕܬܗܘܐ ܡܥܕܪ ܠܗܝܢ ܕܗܠܝܢ ܕܠܐܝ ܥܡܝ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܥܡ ܩܠܝܡܝܣ ܘܥܡ ܫܪܟܐ ܕܡܥܕܪܢܝ. ܗܢܘܢ ܕܫܡܗܝܗܘܢ ܟܬܝܒܝܢ ܒܣܦܪܐ ܕܚܝܐ.

4 ܚܕܘ ܒܡܪܢ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܚܕܘ.

5 ܘܡܟܝܟܘܬܟܘܢ ܬܬܝܕܥ ܠܟܠ ܒܢܝܢܫܐ. ܡܪܢ ܩܪܝܒ ܗܘ.

6 ܘܡܕܡ ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ. ܐܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܒܨܠܘܬܐ ܘܒܒܥܘܬܐ ܘܒܬܘܕܝܬܐ. ܢܬܝܕܥܢ ܫܐܠܬܟܘܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ.

7 ܘܫܠܡܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠ ܡܕܥ. ܢܛܪ ܠܒܘܬܟܘܢ ܘܡܕܥܝܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

[illegible]

8 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܐܝܠܝܢ ܕܫܪܝܪܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܢܟܦܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܟܐܢܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܕܟܝܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܚܒܝܒܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܫܒܚܢ. ܘܥܒܕܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܘܕܩܘܠܣܐ. ܗܠܝܢ ܐܬܪܥܘ.

9 ܗܠܝܢ ܕܝܠܦܬܘܢ. ܘܩܒܠܬܘܢ. ܘܫܡܥܬܘܢ. ܘܚܙܝܬܘܢ ܒܝ. ܗܠܝܢ ܣܥܘܪܘ. ܘܐܠܗܐ ܕܫܝܢܐ ܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ.

---

18 *Sunt enim multi qui aliter incedunt, de quibus pluries locutus sum vobis, nunc autẽ flens dico, illi infensi sunt cruci Meschicho.*

19 *Quorum finis perditio est, quorum deus venter eorum est: & gloria eorum dedecus ipsorum, quorum cogitatio in terra versatur.*

20 *Noster autẽ cultus* [nostra verò conuersatio] *in cælis est, et indè expectamus nostrũ Seruatorẽ, Dominum nostrum Ieschua Meschicho:*

21 *Qui quidem transfigurabit corpus humilitatis nostræ, vt fiat in similitudinem corporis gloriæ suæ pro maxima virtute sua, qua omnia subiecit sibi.*

CAP. IIII.

1 *Proinde fratres mei dilecti & charissimi, gaudium meum, & corona mea, sic state in Domino nostro dilecti mei.*

2 *Euodiam rogo, & Syntichen, vt vna sit eis voluntas in Domino nostro.*

3 *Quinetiam te rogo mi compar vere, vt adiuues eas quæ laborauerunt mecum in Euangelio vnà cum Clemente, cæterisque adiutoribus meis, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ.*

4 *Gaudete in Domino nostro semper, & iterum dico, gaudete.*

5 *Et mansuetudo vestra innotescat omnibus. Dominus noster propè est.*

6 *De nulla re solliciti sitis, sed semper cum oratione & obsecratione petitiones vestræ innotescant coram Deo.*

7 *Et pax Dei quæ maior est omni mente, custodiet corda vestra, & mentes vestras in Jeschua Meschicho.*

Quotidie.

8 *Itaque fratres mei, quæcunque vera sunt, & quæcunque honesta, & quæcunque iusta, & quęcunque syncera, & quęcunque amabilia, & quęcunque laudabilia, denique quæcunque opera gloriosa & celebranda, hæc animo voluite.*

9 *Quæ didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite, et Deus pacis erit vobiscum.*

---

18 אית גיר סגיאא דאחרנאית מהלכין הנון דזבנין סגיאן אמרת לכון עליהון השא דין כד בכא אנא אמר אנא הנון דבעלדבבא אנון דזקיפה דמשיחא׃ 19 הנון דחרתהון אבדנא הי הנון דאלההון כרסהון ותשבוחתהון בבהתתהון הנון דתרעיתהון בארעא הי׃ 20 דילן דין פולחנן בשמיא הו ומן תמן מסכינן למחינן למרן ישוע משיחא׃ 21 דהו נחלף פגרא דמוככן דנהוא בדמותא דפגרא דשובחה איך חילה רבא הו דבה כל אשתעבד לה׃

קפלאון ד

1 מכיל אחי חביבא ורחימא חדותי וכלילי הכנא קומו במרן חביבי׃ 2 מן אוהדיא בעא אנא ומן סונטיכא דחד רעינא נהוא להין במרן׃ 3 אף מנך בעא אנא בר זוגי שרירא דתהוא מעדר להין דהלין דלאי עמי באונגליון עם קלימיס ועם

s כנגד z אויבים
וושאחריתם x אבדון y כבוֹדם
z שבח a בחרת
b מחשבתם מן רעא
c סכא d חיא e מכך
f רמא g שעבר
a על כן
b חדא שמח c ועטרתי
d רעא רצה e זוג
f מעזר g בבשורה

Rom.16. [18] * Multi enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos crucis Christi:

[19] * Quorum finis, interitus: quorum deus, venter est: & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.

[20] * Nostra autem conuersatio in cælis est: vnde etiam Saluatorem expectamus, Dominum nostrum Iesum Christum;

[21] * Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ, secundùm operationem† qua etiam possit subiicere sibi omnia. (virtutis suæ)

CAP. IIII.

[1] Itaque fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudium meum & corona A mea: sic state in Domino, charissimi.

[2] * Euodiam rogo & Synthycen deprecor idipsum sapere in Domino.

[3] * Etiam rogo & te germane compar, adiuua illas quæ mecum laborauerunt in Euangelio cum Clemente, & cæteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ.

[4] * Gaudete in Domino semper: iterum dico, gaudete.

[5] * Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus† propè est. (enim)

[6] * Nihil soliciti sitis: sed in omni oratione & obsecratione cum gratiarum a- B ctione petitiones vestræ innotescant apud Deum.

[7] * Et pax Dei quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Iesu.

[8] * De cætero, fratres, quæcunque sunt vera, quęcunque pudica, quęcunque iusta, quæcunque sancta, quæcunq; amabilia, quęcunque bonæ famæ, siqua virtus, siqua laus disciplinæ, hæc cogitate.

[9] * Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me: hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum.

18 * πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ·

19 * ὧν τὸ τέλος, ἀπώλεια, ὧν θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες·

20 * ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον ἰησοῦν χριστόν·

21 * ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα.

δ'.

1 * Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2 * εὐωδίαν παρακαλῶ καὶ συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ.

3 * καὶ ἐρωτῶ καί σε, σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ κλήμεντος, καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

4 * χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε.

5 * τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς.

6 * μηδὲν μεριμνᾶτε· ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας, τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν·

7 * καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

8 * Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ, καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε·

9 * ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴδετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

[h] שרכא [i] דמעדרני הנון [k] דשמהיהון כתיבין בכתבא דחיא ׃ 4 [l] חדו במרן בכל [m] זבן ותוב אמר אנא חדו ׃
5 [n] ומכיכותכון [o] תתידע לות כלנש מרן קריב הו ׃ 6 דמדם לא [p] תאצפון אלא בכל זבן [q] בצלותא [r] ובבעותא
שאלתכון [s] נתידען קדם אלהא ׃ 7 ושלמה דאלהא הו דרב מן כל [t] מדע נגטר [u] לבותכון [x] ומדעיכון בישוע משיחא ׃
דכליום ז
8 [a] מכיל אחי אילין דשרירן ואילין [b] דנכפן ואילין [c] דכאנן ואילין [d] דדכין ואילין דרחימן ואילין דשביחן ואילין
עבדא דשובחא [e] ודקולסא הלין אתרעו ׃
9 הלין דילפתון וקבלתון ושמעתון וחזיתון בי הלין סעורו ואלהא דשלמא נהוא עמכון ׃

[h] שאר [i] עדר [k] ששמיהם [l] חדא [m] זמן [n] מכך [o] ידע [p] יצף [q] בתפלה [r] בעא [s] ידע [t] הנשמה [u] שלבותכם [x] ונשמתכם מן ידע
[a] על-כן [b] נכף [c] כון ישר [d] דכא [e] ושל תפארת

10–23 [illegible]

[illegible]

10 * Vehementer autem gauiſus ſum in Domino noſtro, quòd vos denuo ſubierit ſollicitudo de me, quemadmodum & ſolliciti fuiſtis, ſed non fuiſtis compotes.

11 * Non quòd penuriam paſſus ſim id dico, didici enim vt ſufficiat mihi id quod habeo.

12 * Noui & humiliari, noui & abundare in omnibus, & per omnia inſtitutus ſum: & in ſatietate & inedia, in copia & inopia:

13 * Vt omnia viribus poſſim per Meſchicho qui me corroborat.

14 * Veruntamen benè feciſtis qui communicaſtis oppreſſionibus meis.

15 * Scitis autem & vos Philippenſes, quòd in principio Euangelij quum exiui à Macedonia, ne vna quidem ex Eccleſiis communicauit mihi in ratione accipiendi et dandi, niſi vos tantùm.

16 * Qui & Theſſalonicam ſemel & iterum neceſſitatẽ meam [id quo indigebam] miſiſtis.

17 * Non quòd munus requiram, ſed requiro vt fructus multiplicentur vobis.

18 * Omnia recepi, & abundo ac expletus ſum, & accepi quæcunque ad me miſiſtis per Epaphroditum, odorem ſuauem, & hoſtiam acceptam gratamque Deo.

19 * Deus autem meus ſuppleat omnem indigentiam veſtram ſecundùm opulentiam ſuam in gloria Jeſchua Meſchicho.

20 * Deo autem Patri noſtro laus & honor in ſeculum ſeculorum Amin.

21 * Poſtulate pacem omnium Sanctorum in Jeſchua Meſchicho.

22 * Poſtulant pacẽ veſtram fratres qui mecum ſunt. Salutant vos omnes Sancti, potiſſimùm ij qui ſunt è domo Cæſaris.

23 * Gratia Domini noſtri Jeſchua Meſchicho ſit cum omnibus vobis, Amin.

Epiſtolæ ad Philippenſes è Roma ſcriptę, miſſæ verò per Epaphroditum,

FINIS.

---

10 [k] ורבאית דין [l] חדיתכמרן [m] דאקפתון [n] למאצף דילי איכנא דאף יצפין הויתון אלא לא ספקין הויתון׃ 11 לא הוא דין מטל דחסר לי אמר אנא אנא גיר [o] ילפת דנהוא ספק לי הו מדם דאית לי׃ 12 ידע אנא [p] דאתמכך ידע אנא ואף [q] דאתיתר בכל ובכל מדם מדרש אנא אף בסבעא אף בכפנא [r] במשרתחותא [s] ובחסירותא׃ 13 [t] דכל מדם [t] מצא אנא חילא במשיחא [u] דמחיל לי׃ 14 ברם שפיר עבדתון [x] דאשתותפתון [y] לאולצני׃ 15 ידעין אנתון דין אף אנתון פיליפסיא [z] דבשוריא דסברתא כד נפקת מן מקדוניא אף לא חדא מן [a] עדתא [b] אשתותפי לי [c] בחושבן [d] מסבא [e] ומתלא אלא אנתון בלחוד׃ 16 דאף לתסלוניקי חדא [f] זבן ותרתין [g] חששחתי שדרתון׃ 17 [h] לו [i] דמוהבתא בעא אנא אלא בעא אנא דפארא [k] נסגון לכון׃ 18 כל מדם קבלת ויתיר לי

[k] מאוד [l] חדא [m] יקף [n] יצף [o] ילף [p] אלף להתענות [q] יתר [r] בעוף [s] ובחסרון [t] יכול [u] חיל [x] שתף [y] לצורכי [z] שבתחלת בשורה [a] קהלות [b] שתף [c] חשב [d] נכב [e] נתל [f] זמן [g] צורכי הלא [i] יהב [k] סגא

10 * Gauisus sum autem in Domino vehementer, quoniam tandem aliquando refloruistis pro me sentire, sicut & sentiebatis: occupati autem eratis.

11 * Non quasi propter penuriam dico. ego enim didici, in quibus sum, sufficiẽs esse. 12 * Scio & humiliari, scio & abundare: (vbique, & in omnibus institutus sum) & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati.

13 * Omnia possũ in eo qui me cõfortat.

14 * Veruntamen bene fecistis, communicantes tribulationi meæ.

15 * Scitis autẽ & vos Philippenses, quòd in principio Euangelij, quãdo profectus sum à Macedonia, nulla mihi Ecclesia cõmunicauit in ratione dati & accepti, nisi vos soli:

16 * Quia & Thessalonicam, semel & bis in vsum mihi misistis. D

17 * Non quia quęro datum, sed requiro fructum abũdantem in † ratione vestra. [marg.: rationẽ vestram]

18 * Habeo autem omnia, & abundo: repletus sum, acceptis ab Epaphrodito quę misistis, † odorẽ suauitatis, hostiam acceptam, placentem Deo. [marg.: in]

19 * Deus autẽ meus impleat omne desiderium vestrum secundùm diuitias suas in gloria, in Christo Iesu.

20 * Deo autem & Patri nostro gloria in secula seculorum. Amen.

21 * Salutate omnem sanctum in Christo Iesu.

22 * Salutant vos qui mecũ sunt fratres. Salutant vos omnes sancti: maximè autem qui de Cæsaris domo sunt.

23 * Gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Ad Philippenses scripta fuit è Roma per Epaphroditum.

10 * ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ.

11 * οὐχ ὅτι καθ᾽ ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι·

12 * οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι·

13 * πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ.

14 * πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει.

15 * οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι·

16 * ὅτι καὶ ἐν θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.

17 * οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ᾽ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν.

18 * ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ ἐπαφροδίτου τὰ παρ᾽ ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ θεῷ.

19 * ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἐν δόξῃ, ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

20 * τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

21 * ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί.

22 * ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς καίσαρος οἰκίας.

23 * ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης δι᾽ ἐπαφροδίτου.

---

[m] ומלא אנא ונסבת כל דשדרתון לי ביד אפפרודיטוס ריחא בסימא [n] ודבחא מקבלא דשפר לאלהא ׃ 19 ואלהי נמלא כלה [o] סניקותכון איך [p] עותרה בשובחא דישוע משיחא ׃ 20 לאלהא דין אבון שובחא [q] ואיקרא לעלם עלמין אמין ׃ 21 שאלו בשלמא דכלהון קדישא דבישוע משיחא ׃ 22 שאלין בשלמכון אחא דעמי שאלין בשלמכון כלהון קדישא [r] יתיראית הלין דמן ביתה דקסר ׃ 23 [s] טיבותה דמרן ישוע משיחא עם כלכון אמין ׃

[m] מלא [n] וזבח [o] סנק צרך [p] עושרו [q] יקר [r] יתר [s] חוסד

שלמת אגרתא דלות פיליפסיא [t] דאתכתבת מן רהומא [u] ואשתדרת [x] באידי אפאפרודיטוס ׃

[t] כתב [u] שדר [x] ביד

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM AD COLOSSENSES.

COLOSSENSES & hi, sicut Laodicenses, sunt Asiani: & ipsi præuenti erant à pseudoapostolis. Nec ad hos accessit ipse Apostolus, sed & hos per epistolam corrigit. Audierant enim verbum ab Archippo qui ministerium in eos accepit. Ergo Apostolus iam ligatus scribit eis ab Epheso per Tychicum diaconem & Onesimum acolythum.

ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܩܘܠܣܝܐ ✥

ܩܦܠܐܘܢ ✥ ܐ ✥

ܕܟܠܝܘܡ ✥ ܐ ✥

ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܨܒܝܢܗ
ܕܐܠܗܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܐܚܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܒܩܘܠܣܘܣ
ܐܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܡܗܝܡܢܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܫܠܡܐ
ܥܡܟܘܢ ܘܛܝܒܘܬܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܡܘܕܝܢܢ ܠܐܠܗܐ
ܐܒܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܡܨܠܝܢܢ
ܥܠܝܟܘܢ. ܗܐ ܡܢ ܕܫܡܥܢ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ
ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܚܘܒܟܘܢ ܕܠܘܬ ܟܠܗܘܢ
ܩܕܝܫܐ. ܡܛܠ ܣܒܪܐ ܗܘ ܕܢܛܝܪ ܠܟܘܢ ܒܫܡܝܐ.
ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܫܡܥܬܘܢ. ܒܡܠܬܐ ܕܩܘܫܬܐ
ܕܣܒܪܬܐ. ܗܝ ܕܐܬܟܪܙܬ ܠܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܒܟܠܗ
ܥܠܡܐ. ܘܪܒܝܐ ܘܝܗܒܐ ܦܐܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܒܟܘܢ ܡܢ
ܝܘܡܐ ܕܫܡܥܬܘܢ. ܘܐܫܬܘܕܥܬܘܢ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ
ܒܩܘܫܬܐ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܝܠܦܬܘܢ ܡܢ ܐܦܦܪܐ ܟܢܬܢ
ܚܒܝܒܐ. ܕܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܚܠܦܝܟܘܢ ܡܫܡܫܢܐ ܡܗܝܡܢܐ
ܕܡܫܝܚܐ.
ܘܗܘ ܐܘܕܥܢ ܚܘܒܟܘܢ ܕܒܪܘܚܐ ✥

[illegible] ✥ ܒ ✥

ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܡܢ ܝܘܡܐ ܕܫܡܥܢ. ܠܐ
ܫܠܝܢ ܕܢܨܠܐ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܡܫܐܠܝܢ
ܕܬܬܡܠܘܢ ܝܕܥܬܐ ܕܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܒܟܠ ܚܟܡܐ
ܘܒܟܠ ܣܘܟܠ ܕܪܘܚ. ܕܬܗܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܙܕܩ.
ܘܬܫܦܪܘܢ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܘܬܬܠܘܢ
ܦܐܪܐ. ܘܬܪܒܘܢ ܒܝܕܥܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܒܟܠ ܚܝܠ
ܬܬܚܝܠܘܢ ܐܝܟ ܪܒܘܬܐ ܕܫܘܒܚܗ. ܒܟܠ ܡܣܝܒܪܢܘ
ܘܒܟܠ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚ. ܘܒܚܕܘܬܐ ܬܘܕܘܢ ܠܐܠܗܐ ܐܒܐ.
ܕܐܫܘܝܢ ܠܡܢܬܐ ܕܝܪܬܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܒܢܘܗܪܐ.
ܘܦܪܩܢ ܡܢ ܫܘܠܛܢܗ ܕܚܫܘܟܐ. ܘܐܥܠܢ
ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܒܪܗ ܚܒܝܒܐ. ܗܘ ܕܒܗ ܐܝܬ ܠܢ
ܦܘܪܩܢܐ ܘܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܕܡܘܬܐ
ܕܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ. ܘܒܘܟܪܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܪܝܬܐ.

RVRSVM EPISTOLA AD COLOSSENSES: GVIDONE FABRICIO BODERIANO exſcriptore & interprete.

Quotidie. CAPVT I.

1 *PAulus Apoſtolus Ieſchua Meſchicho per voluntatẽ Dei, & Timotheus frater:* 2 *Iis qui ſunt Coloſſis fratribus ſanctis & fidelibus in Ieſchua Meſchicho;* 3 *Pax vobiſcum & gratia à Deo Patre noſtro. Gratias agimus Deo patri Dei noſtri Jeſchua Meſchicho ſemper, & oramus pro vobis.* 4 *Ecce poſtquàm audiuimus fidem veſtram quæ eſt in Ieſchua Meſchicho, et charitatem veſtram erga omnes Sanctos:* 5 *Propter ſpem illam quæ aſſeruatur vobis in cælis, quam quondam audiſtis per ſermonem veritatis Euangelij,* 6 *Quod prædicatum eſt vobis, ſicut & vniuerſo mundo; creſcitque & edit fructus quemadmodum & in vobis, ex eo die quo audiſtis & cognouiſtis gratiam Dei in veritate;* 7 *Prout didiciſtis ex Epaphra conſeruo noſtro chariſſimo, qui quidem pro vobis eſt miniſter fidelis Meſchicho:* 8 *Iſque notam fecit nobis charitatem veſtram in Spiritu.*

Dominica quarta poſt Reſurrectionem.

9 *Propterea* inquam *& nos ex quo die audiuimus, non deſiuimus orare pro vobis, & poſcere vt impleamini cognitione voluntatis Dei in omni ſapientia, omniq́ue intellectu ſpirituali.* 10 *Vt incedatis prout æquum eſt, & placeatis Deo per omnia opera bona, & edatis fructus, & accreſcatis in cognitione Dei.* 11 *Omniq́ue virtute corroboremini, iuxta dignitatem gloriæ illius in omni tolerantia et longanimitate:* 12 *Atque cum gaudio gratias agatis Deo Patri, qui dignos nos fecit ad participationem hæreditatis Sanctorum in lumine.* 13 *Et exemit nos à poteſtate tenebrarum, & traduxit nos in regnum Filij ſui dilecti;* 14 *Per quem habemus redemptionem & remiſſionem peccatorum.* 15 *Qui quidem eſt imago Dei inuiſibilis, et primigenius omnium creaturarum.*

פולוס תוב אגרתא דלות קולסיא דכליום א קפלאון א

שליחא דישוע משיחא בצבינה דאלהא וטימתאוס אחא ׃ 2 לאילין דאית בקולסוס אחא קדישא ומהימנא בישוע משיחא ׃ 3 שלמא עמכון וטיבותא מן אלהא אבון מודינן לאלהא אבוהי דמרן ישוע משיחא בכל זבן ומצלינן עליכון ׃ 4 הא מן דשמען הימנותכון דבישוע משיחא ותובכון דלות כלהון קדישא ׃ 5 מטל סברא הו דנטיר לכון בשמיא הו דמן קדים שמעתון במלתא דקושתא דסברתא ׃ 6 הי דאתכרזת לכון איך דאף לכלה עלמא ורביא ויהבא פארא איכנא דאף בכון מן יומא דשמעתון ואשתודעתון טיבותה דאלהא בקושתא ׃ 7 איך מא דילפתון מן אפפרא כנתן חביבא דהו איתוהי חלפיכון משמשנא מהימנא

[a] צבא [b] חימן [c] ותסר [d] ירא [f] צליא [g] תימן ואהבתכם ותקוה [k] מלל [l] של אמת [m] סברתא בשורה [n] כרז [o] רבא [p] ונותן [q] אשתודע מן ידע [r] חסרו [s] באמת

EPISTOLA B. PAVLI AD COLOSSENSES.

CAPVT I.

1 PAVLVS Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater; 2 ✝ Iis qui sunt Colossis sanctis & fidelibus fratribus in Christo Iesu; 3 ✝ Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Iesu Christo. Gratias agimus Deo & Patri Domini nostri Iesu Christi, semper pro vobis orantes:

4 ✝ Audientes fidem vestram in Christo Iesu, & dilectionem quam habetis in sanctos omnes, 5 ✝ Propter spem quæ reposita est vobis in cęlis, quam audistis in verbo veritatis Euangelij,

6 ✝ Quod peruenit ad vos, sicut & in vniuerso mundo est, & fructificat, & crescit sicut in vobis, ex ea die qua audistis, & cognouistis gratiam Dei in veritate,

7 ✝ Sicut didicistis ab Epaphra charissimo conseruo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu:

8 ✝ Qui etiam manifestauit nobis dilectionem vestram in spiritu.

9 ✝ Ideo & nos ex qua die audiuimus, non cessamus pro vobis orantes & postulantes, vt impleamini † agnitione voluntatis eius, in omni sapientia & intellectu spiritali:

10 ✝ Vt ambuletis dignè Deo, per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei:

11 ✝ In omni virtute confortati secũdùm potentiã claritatis eius in omni patientia & longanimitate cum gaudio,

12 ✝ Gratias agentes Deo & Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum, in lumine:

13 ✝ Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum Filij dilectionis suæ,

14 ✝ In quo habemus redemptionem, & † remissionem peccatorum,

15 ✝ Qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ:

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ πρὸς κολλασαεῖς ἐπιστολή.

κεφαλ. α'.

1 Παῦλος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς,
2 ✝ τοῖς ἐν κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ· 3 ✝ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι,

4 ✝ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,

5 ✝ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου 6 ✝ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστι καρποφορούμενον, καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ,

7 ✝ καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, 8 ✝ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

9 ✝ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ·

10 ✝ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες, καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ,

11 ✝ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς·

12 ✝ εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί·

13 ✝ ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ,

14 ✝ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν,

15 ✝ ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως·

דַמְשִׁיחָא׃ ⁸ וְהוּ אַוְדַעַן [z] חוּבְּכוֹן דַבְרוּחָא׃

דְחַד בְשַׁבָּא דר בָתַר [a] קְיָמְתָא ב

⁹ מֶטֻל הָנָא אָף חְנַן מֶן יוֹמָא דַשְׁמַעְןלָא [b] שְׁלֵינַן [c] לַמְצַלָיוּ עֲלַיכוֹן וַלְמֶשְׁאַל [d] דְתֶתְמְלוֹן יָדַעְתָּא [e] דְצֶבְיָנֵה דַאלָהָא בְּכֻל חֶכְמָא וּבְכֻל [f] סוּכָּל דְרוּחָ׃ ¹⁰ דַתְהַלְכוּן אַיךְ דְזָדֵק [g] וְתֶשְׁפְּרוּן לַאלָהָא בְּכֻלְהוֹן עַבָדִין [h] טָבִין [i] וְתֶתְלוּן פִאְרָא [k] וְתֶרְבוּן בְיִדַעְתָּא דַאלָהָא׃ ¹¹ וּבְכֻל חַיִל [l] תֶתְחַיְלוּן אַיךְ רַבוּתָא דְשׁוּבְחֵה בְּכֻל [m] מְסַיבְרָנוּ [n] וּבְמַגְרַת רוּחָ׃ ¹² [o] וּבְחַדוּתָא [p] תוֹדוּן לַאלָהָא אַבָא [q] דַאשְׁוְיָן [r] לַמְנָתָא דְיָרְתוּתָא דְקַדִישֵׁא בְנוּהְרָא׃ ¹³ וּפַרְקָן מֶן שׁוּלְטָנֵה דְחֶשׁוּכָא וַאַיתְיָן לְמַלְכוּתָא דַבְרֵה חַבִיבָא׃ ¹⁴ הַו דְבֵה אִית לַן פוּרְקָנָא וְשׁוּבְקָנָא דַחְטָהֵא׃ ¹⁵ הַו דְהוּיוּ דְמוּתָא דַאלָהָא דְלָא מֶתְחֲזֵא וּבוּכְרָא דְכֻלְהֵין בְרִיָתָא׃

[z] אהבתכם
[a] קום [b] שְׁלָא חדל
[c] צְלָא [d] מְלָא [e] צְבָא
[f] שכל
[g] שְׁפַר התרצה [h] טוב
[i] נְתַל [k] רְבָא [l] חֵיל
[m] סִיבַר סבל [n] וגארך אפים מן נגר
[o] חְדָא [p] יְדָא [q] שְׁוָא
[r] ולחלק

16 ܘܒܗ ܐܬܒܪܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ ܟܠ ܕܡܬܚܙܐ ܘܟܠ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ. ܐܢ ܡܘܬܒܐ ܘܐܢ ܡܪܘܬܐ ܘܐܢ ܐܪܟܘܣ ܘܐܢ ܫܘܠܛܢܐ. ܟܠ ܡܕܡ ܒܐܝܕܗ ܘܒܗ ܐܬܒܪܝ. 17 ܘܗܘ ܕܝܢ ܩܕܡ ܟܠ ܘܟܠ ܡܕܡ ܒܗ ܩܐܡ. 18 ܘܗܘܝܘ ܪܫܐ ܕܦܓܪܐ ܕܥܕܬܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܫܐ ܘܒܘܟܪܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝ ܒܟܠ. 19 ܕܒܗ ܗܘ ܨܒܐ ܟܠܗ ܡܘܠܝܐ ܠܡܥܡܪ. 20 ܘܒܐܝܕܗ ܠܡܪܥܝܘ ܠܗ ܟܠ ܡܕܡ. ܘܫܝܢ ܒܕܡܐ ܕܙܩܝܦܗ ܒܐܝܕܘܗܝ. ܐܢ ܕܒܐܪܥܐ ܘܐܢ ܕܒܫܡܝܐ.

ܕܝܘܡ ܚܡܫܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ

21 ܐܦ ܠܟܘܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܢܘܟܪܝܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܘܒܥܠܕܒܒܐ ܒܪܥܝܢܝܟܘܢ. ܡܛܠ ܥܒܕܝܟܘܢ ܒܝܫܐ. 22 ܫܝܢܟܘܢ ܗܫܐ ܒܦܓܪܐ ܕܒܣܪܗ. ܘܒܡܘܬܗ. ܕܢܩܝܡܟܘܢ ܩܕܡܘܗܝ ܩܕܝܫܝܢ ܕܠܐ ܡܘܡ ܘܕܠܐ ܪܫܝܢ. 23 ܐܢ ܬܩܘܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܟܕ ܫܪܝܪܐ ܫܬܐܣܬܟܘܢ. ܘܠܐ ܬܬܙܝܥܘܢ ܡܢ ܣܒܪܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܫܡܥܬܘܢ. ܗܘ ܕܐܬܟܪܙ ܒܟܠܗ ܒܪܝܬܐ ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ. ܗܘ ܕܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܗܘܝܬ ܠܗ ܡܫܡܫܢܐ. 24 ܘܚܕܐ ܐܢܐ ܒܚܫܐ ܕܥܠ ܐܦܝܟܘܢ. ܘܡܫܠܡ ܐܢܐ ܒܘܨܪܢܐ ܕܐܘܠܨܢܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ ܒܒܣܪܝ. ܚܠܦ ܦܓܪܗ ܕܐܝܬܘܗܝ ܥܕܬܐ. 25 ܗܝ ܕܐܢܐ ܗܘܝܬ ܡܫܡܫܢܗ. ܐܝܟ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ ܒܟܘܢ. ܕܐܫܡܠܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. 26 ܐܪܙܐ ܗܘ ܕܡܟܣܝ ܗܘܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܘܡܢ ܕܪܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܬܓܠܝ ܠܩܕܝܫܘܗܝ. 27 ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܘܕܥ. ܡܢܘ ܥܘܬܪܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܐܪܙܐ ܗܢܐ ܒܥܡܡܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ ܕܒܟܘܢ ܗܘ ܣܒܪܐ ܕܫܘܒܚܢ. 28 ܗܘ ܕܚܢܢ ܡܟܪܙܝܢܢ ܒܗ ܘܡܠܦܝܢܢ ܘܡܪܬܝܢܢ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܒܟܠ ܚܟܡܐ. ܕܢܩܝܡ ܟܠ ܒܪܢܫ ܟܕ ܓܡܝܪ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 29 ܒܗܕܐ ܗܘ ܓܝܪ ܐܦ ܠܐܝܬ ܐܢܐ ܘܡܬܟܬܫ ܐܢܐ. ܐܝܟ ܡܥܕܪܢܘܬܗ ܕܡܬܚܝܠܐ ܒܝ.

16 *Et per quem creata sunt omnia quæ in cælo & in terra, omnia visibilia, omniaque inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates. Omnia per ipsum & in ipso condita sunt: 17 *Et ipse est ante omnia, & per eum omnia consistunt. 18 *Et ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium & primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse primas tenens. 19 *Quia in ipso voluit ille [Pater] omnem plenitudinem inhabitare: 20 *Et per eum reconciliare sibi omnia: & pacem composuit in sanguine crucis illius per ipsum siue eorum quæ sunt in terra, siue quæ in cælo.*

Feria quinta post Resurrectionem.

21 *Et vos qui quondam extranei eratis & inimici mentibus vestris propter mala opera 22 vestra. *Reduxit nunc in gratiam per corpus carnis suæ, & per mortem suam: vt sistat vos coram se sanctos absque næuo, & 23 culpæ non obnoxios; *Si permanseritis in fide vestra confirmato fundamento vestro, nec dimoueamini à spe Euangelij illius quod audistis, quod prædicatum est in vniuersa creatura quæ sub cælo est, cuius ego Paulus factus sum minister. 24 *Et gaudeo in passionibus quæ fiunt pro vobis, & suppleo quod deerat afflictionibus Meschicho in carne mea pro corpore ipsius, quod est Ecclesia: 25 *Cuius ego factus sum minister, iuxta dispensationem Dei quæ data est mihi inter vos, vt adimpleam sermonem Dei, 26 *Arcanum illud quod abditum fuerat à sæculis, & à generationibus, nunc autem patefactum est Sanctis illius; 27 *Quibus voluit Deus notum facere quæ sit opulentia gloriæ arcani huius inter Gentes, quod est ipse Meschicho, qui in vobis spes est gloriæ nostræ. 28 *Quem nos prædicamus & docemus, et intelligendum præbemus cuilibet homini in omni sapientia, vt sistamus [exhibeamus] omnem hominẽ perfectum in Ieschua Meschicho. 29 *In hoc etenim laboro, & preces auspicor cum auxilio virtutis quæ mihi data est.*

---

16 ובה אתברי כל מדם דבשמיא ובארעא כל דמתחזא וכל דלא מתחזא אן [c] מותבא ואן [d] מרותא ואן [e] ארכום ואן שולטנא כל מדם באידה ובה [f] אתבריו׃ 17 והויו דמן קדם כל וכל מדם בה [g] קאם׃ 18 והויו רישא דפגרא דעדתא [h] דאיתותי רישא ובוכרא דמן בית [i] מיתא דנהוא קדמי בכל׃ 19 דבה הו צבא כלה [k] מוליא [l] למעמר 20 ובאידה [m] למרעיו לה כל מדם [n] ושין בדמא דזקיפה [o] באידוהי אן דבארעא ואן דבשמיא׃

דיום חמשא דבתר [a] קימתא ג

21 אף לכון דמן קדים [b] נוכריא הויתון [c] ובעלדבבא [d] ברעיניכון מטל עבדיכון בישא׃ 22 [e] שינכון השא בפגרא דבסרה [f] ובמותה [g] דנקימכון קדמוהי קדישין דלא מום ודלא [h] רשין׃ 23 אן תקוון בהימנותכון כד שרירא

[c] יתב [d] מרא [e] שרים מן לשון יון [f] ברא [g] קום [h] אית [i] מות [k] מלא [l] עמר [m] שכן להתרצה [n] והשלים [o] בידיו [a] התקומה מן קום [b] נכר [c] ואויבים [d] רעא [e] השלים אתכם [f] מות [g] קום [h] רשא

Iohan.1.a

16 * Quoniam in ipſo condita ſunt vniuerſa in cælis, & in terra, viſibilia & inuiſibilia, ſiue throni, ſiue dominationes, ſiue principatus, ſiue poteſtates: omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt: C

17 * Et ipſe eſt ante omnes, & omnia in ipſo conſtant.

1.Cor.15.d. Apoc.1.a.

18 * Et ipſe eſt caput corporis Eccleſiæ, qui eſt principium, primogenitus ex mortuis, vt ſit in omnibus ipſe primatum tenens:

19 * Quia in ipſo complacuit omnem plenitudinem inhabitare:

20 * Et per eum reconciliare omnia in ipſum pacificans per ſanguinem crucis eius, ſiue quæ in terris, ſiue quæ in cælis ſunt.

21 * Et vos cùm eſſetis aliquando alienati & inimici ſenſu, in operibus malis:

22 * Nunc autem reconciliauit in corpore carnis eius per mortem, exhibere vos ſanctos & immaculatos, & irreprehenſibiles coram ipſo:

23 * Si tamen permanetis in fide fundati & ſtabiles, & immobiles à ſpe Euangelij quod audiſtis, quod prædicatum eſt in vniuerſa creatura quę ſub cælo eſt, cuius factus ſum ego Paulus miniſter. D

24 * Qui nũc gaudeo in paſſionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ deſunt paſſionum Chriſti, in carne mea pro corpore eius, quod eſt Eccleſia:

25 * Cuius factus ſum ego miniſter ſecundùm diſpenſationem Dei, quæ data eſt mihi in vobis, vt impleam verbum Dei, 26 * Myſterium quod abſconditum fuit à ſeculis & generationibus, nunc autem manifeſtatum eſt Sanctis eius,

27 * Quibus voluit Deus notas facere diuitias glorię Sacramẽti huius in Gentibus, quod eſt Chriſtus, in vobis ſpes gloriæ; 28 * Quem nos † annuntiamus, corripientes omnem hominem, & docẽtes † in omni ſapientia vt exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto Ieſu.

annuntiauimus

omnẽ hominem

29 * In quo & laboro, certando ſecundum operationem eius quam operatur in me in virtute.

16 * ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται,

17 * καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε·

18 * καὶ αὐτός ἐστι κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχὴ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων·

19 * ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι,

20 * καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 * Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς·

22 * νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ·

23 * εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος διάκονος.

24 * νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία·

25 * ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,

26 * τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,

27 * οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης·

28 * ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

29 * εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

[m] שתאסתכון ולא [n] מתתזיעיתון מן [o] סברא דאונגליון הו דשמעתון [p] דאתכרז בכלה [q] בריתא דתחית שמיא הו דאנא
פולוס הוית [r] משמשנה׃ 24 וחדא אנא [s] בחשא דעל אפיכון [t] וממלא אנא חסירותא [v] דאולצנוהי דמשיחא בבסרי
חלף פגרה [x] דאיתוהי עדתא׃ 25 הי דאנא הוית משמשנה איך [y] מדברנותא דאלהא [z] דאתיהבת לי בכון
[a] דאשמלא [b] מלתה דאלהא׃ 26 [c] ארזא הו [d] דמכסי הוא מן עלמא ומן [e] דרא השא דין [f] אתגלי לקדישוהי׃
27 לאילין דצבא אלהא [g] דנודע מנו [h] עותרא דשובחה דארזא הנא בעממא דהויו משיחא דבכון סברא דשובחן׃
28 הו דחנן [i] מכרזינן ומלפינן ומסכלינן לכל ברנש בכל חכמא דנקים לכל ברנש כד גמיר בישוע משיחא׃
29 בהדא הו גיר אף עמל אנא ומתכתש אנא במעדרנותא דחילא דמתיהב לי׃

[m] וסורכם
[n] זוע [o] תקות בשורה
[p] כרז [q] ברא [r] שמש
[s] חשש [t] מלא [v] אלץ
[x] אית [y] נהגה [z] יהב
[a] שמלא מלא [b] מלל
[c] סוד
[d] כסא [e] דורים [f] גלא
[g] ידע [h] העושר [i] כרז

[illegible]

CAP. II.

1 *VElim autem vos scire quanta sit mihi solicitudo pro vobis, & pro his qui sunt Laodiceæ, & pro cæteris illis qui faciẽ meam non viderunt in carne.*

2 * *Vt consolationem accipiant corda eorũ, vt cum charitate accedãt ad omnem opulentiam persuasionis, & ad intelligentiam cognitionis arcani Dei Patris, & Meschicho.*

3 * *In quo abditi sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ.*

4 * *Hoc autem dico, vt nemo vos seducat persuasione sermonis.*

5 * *Et si enim carne absim à vobis, tamen spiritu vobiscum sum, & gaudeo quòd videam ordinem vestrum, & confirmationem fidei vestræ, quæ est in Meschicho.*

Media die parasceues crucifixionis.

6 * *Quemadmodum igitur accepistis Ieschua Meschicho Dominum nostrum, ita in eo ambulate.* 7 * *Radicibus vestris stabiliti, & ædificati in eo, & constantes in fide illa quam didicistis, vt in ea abundetis cum gratiarum actione.* 8 * *Cauete ne quis vos spoliet per philosophiam & deceptionem inanem iuxta doctrinam hominum, & iuxta rudimenta mundi, & non iuxta Meschicho.*

9 * *Quoniam in eo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter:*

10 * *Et in eo vos quoque completi estis, qui est caput omniũ principatuum, et potestatum.*

11 * *Et in quo circũcisi estis circuncisione quę fit sine manibus, quum exuistis carnem peccatorum per circuncisionem Meschicho;*

12 * *Et sepulti estis cum eo per baptismum, in quo & vnà cum eo resurrexistis, qui credidistis in virtute Dei, qui excitauit eum à mortuis.* 13 * *Et vos, quum essetis mortui in peccatis vestris, & per præputium carnis vestræ vnà cum eo viuificauit, & remisit nobis omnia peccata nostra.*

14 * *Et deleuit in mandatis sibi chirographũ obligationum nostrarum quod erat nobis contrarium, illudque sustulit è medio, ac ipsum affixit cruci suæ.*

15 * *Et dum exuit corpus suum, diffamauit principatus & potestates, & confudit eos palàm per seipsum.*

קפלאון ב

1 צבא אנא דין [a] דתדעון אינא [b] אגונא אית לי חלפיכון וחלף הנון דבלאודיקיא וחלף שרכא אילין דפרצופי לא [c] חזו בבסר: 2 [d] דנתביאון לבותהון [e] ונתקרבון בחובא לכלה עותרא [f] דפיסא ולסוכלא דידעתה דארזא דאלהא אבא ודמשיחא: 3 הו דבה [g] כסין כלהין [h] סימתא דחכמתא [i] ודידעתא: 4 הדא דין אמר אנא דלא אנש נהוא [k] מטעא לכון [l] בפיסא [m] דמלא: 5 אפן גיר בבסר [n] פריק אנא מנכון אלא ברוח עמכון אנא וחדא אנא דחזא אנא [o] מטכסותכון ושרירותא [p] דהימנותכון דבמשיחא:

פלגה דיומא [a] דערובתא [b] דזקיפותא ד

6 איכנא הכיל דקבלתון לישוע משיחא מרן בה הלכו: 7 כד [c] משררין עקריכון [d] ומתבנין אנתון בה [e] ומתקימין

[a] ידע
[b] קרב מן לשון יון
[c] חזא [d] בנא נחם
[e] קרב [f] פוס [g] כסא
[h] אוצרים
[i] ידע [k] טעא [l] פוס
[m] מלל [n] פרק סור
[o] סדרכם
[p] הימן [a] ערב [b] זקף
[c] שרר [d] בנא [e] קום

CAP. II.

¹ VOlo enim vos scire qualem solicitudinem habeam pro vobis, & pro iis A qui sunt Laodiceę, & quicunque non viderunt faciem meam in carne:

² Vt consolentur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes diuitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterij Dei & Patris & Christi Iesu,

³ In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi.

⁴ Hoc autem dico, vt nemo vos decipiat in sublimitate sermonum.

1.Cor.5.4. ⁵ Nam etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum: gaudens & vidés ordinem vestrum, & firmamentum eius B quæ in Christo est, fidei vestræ.

⁶ Sicut ergo accepistis Iesum Christum Dominum† (vostrũ), in ipso ambulate;

⁷ Radicati & superædificati in ipso, & cõfirmati in fide sicut & didicistis, abundantes in illo in gratiarum actione.

⁸ Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanem fallaciam: secundùm traditionem hominum, secundùm elementa mundi, & non secundùm Christum.

⁹ Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter:

¹⁰ Et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus & potestatis:

¹¹ In quo & circuncisi estis circuncisione non manu facta in expoliatione corporis carnis, † (sed) in circũcisione Christi,

Ephe.2.4.5. ¹² Consepulti ei in baptismo: in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei, qui suscitauit illum à mortuis.

¹³ Et vos cùm mortui essetis in delictis & præputio carnis vestræ, conuiuificauit C cum illo: donans vobis omnia delicta;

¹⁴ Delens quod aduersus nos erat, chirographum † (decreti) decreti, quod erat contrarium nobis. & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci:

¹⁵ Et expolians principatus & potestates, traduxit confidenter palàm, triumphans illos in seipso.

β'.

1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί,

2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ·

3 ἐν ᾧ εἰσὶ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.

4 τοῦτο δὲ λέγω ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ.

5 εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε,

7 ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

8 βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν.

9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς,

10 καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι· ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας·

11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ·

12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

13 καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα,

14 ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ,

15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

אנתון [f]בהימנותא הי [g]דילפתון דבה [h]מתיתרין [i]בתודיתא׃ [k]8 אזדהרו דלמא אנש נחלצכון [l]בפילוסופותא [m]ובטעיותא סריקתא איך [o]יולפנא דבנינשא ואיך [p]אסטוכסוהי דעלמא ולא איך משיחא׃ 9 דבה [q]עמר כלה [r]מוליא דאלהותא [s]גושמנאית׃ 10 ובה אף אנתון [t]משתמליתון דהו איתוהי רישא דכלהין [u]ארכוס ושולטנא׃ 11 ובה [x]אתגזרתון גזורתא דלא באידין בשלח בסרא דחטהא בגזורתה דמשיחא׃ [y]12 ואתקברתון עמה [z]במעמודיתא ובה [a]קמתון עמה דהימנתון בחילא דאלהא [a]דאקימה מן בית [b]מיתא׃ 13 ולכון [b]דמיתין הויתון [c]בחטהיכון ובעורלות בסרכון [d]אחיכון עמה ושבק לן כלהון חטהין׃ [e]14 ועטא [f]בפוקדנוהי שטר חובין הו דאיתוהי הוא סקובלן ושקלה מן מצעתא וקבעא בזקיפה׃ 15 ובשלח פגרה פרסי לארכוס ולשליטנא ואבהת אנון גליאית בקנומה׃

[f]הימן [g]ילף [h]יתר [i]ידא [k]זהר השמר [l]מן לשון יון [m]טעא [o]ילף [p]יסודותיו שכן [q]מלא [s]גשם [r]שמלא [t]מן לשון יון [x]גזר [y]קבר [z]עמר [a]קום [b]מות [c]חטא [d]חיא [e]ומחה [f]במצוותיו

ܕܟܠܝܘܡ ܚ

16 ܠܐ ܗܟܝܠ ܐܢܫ ܢܕܘܢܟܘܢ ܒܡܐܟܠܐ ܘܒܡܫܬܝܐ. ܐܘ
ܒܦܘܠܓܐ ܕܥܐܕܐ ܘܕܪܝܫ ܝܪܚܐ ܘܕܫܒܐ. 17 ܗܠܝܢ
ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܛܠܢܝܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܢ. ܦܓܪܐ ܕܝܢ
ܡܫܝܚܐ ܗܘ. 18 ܘܠܡܐ ܐܢܫ ܢܨܒܐ ܒܡܟܝܟܘܬ ܪܥܝܢܐ
ܠܡܚܝܒܘܬܟܘܢ. ܕܬܫܬܥܒܕܘܢ ܠܦܘܠܚܢܐ ܕܡܠܐܟܐ.
ܒܕܣܥܐ ܥܠ ܡܕܡ ܕܠܐ ܚܙܐ. ܘܣܪܝܩܐܝܬ ܡܬܚܬܪ
ܒܪܥܝܢܐ ܕܒܣܪܗ. 19 ܘܠܐ ܐܚܝܕ ܪܫܐ. ܕܡܢܗ ܟܠܗ
ܦܓܪܐ ܡܬܪܟܒ ܘܡܬܩܝܡ ܒܫܪܝܢܐ ܘܒܗܕܡܐ.
ܘܪܒܐ ܬܪܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ. 20 ܐܢ ܓܝܪ ܡܝܬܬܘܢ ܥܡ
ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܐܣܛܘܟܣܘܗܝ ܕܥܠܡܐ. ܠܡܢܐ ܐܝܟ
21 ܗܘ ܕܚܝܐܝܬܘܢ ܒܥܠܡܐ ܡܬܚܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܠܡ
22 ܬܩܪܘܒ ܘܠܐ ܬܛܥܡ ܘܠܐ ܬܩܦ. ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܗܠܝܢ
ܚܫܫܬܐ ܕܡܬܚܒܠܐ. ܘܦܘܩܕܢܐ ܐܢܝܢ ܘܡܠܦܢܘܬܐ
23 ܕܒܢܝܢܫܐ. ܘܡܬܚܙܝܢ ܕܐܝܬ ܒܗܝܢ ܡܠܬܐ
ܕܚܟܡܬܐ. ܒܚܙܘܐ ܕܡܟܝܟܘܬܐ ܘܕܚܠܬ ܐܠܗܐ.
ܘܠܐ ܚܝܣܝܢ ܥܠ ܦܓܪܐ. ܠܐ ܒܡܕܡ ܕܒܐܝܩܪܐ. ܐܠܐ
ܒܐܝܠܝܢ ܕܣܢܝܩܘܬܐ ܐܢܝܢ ܕܒܣܪܐ.

ܕܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܕܢܝܚܐ ܦ

ܩܦܠܐܘܢ ܓ

1 ܐܢ ܗܟܝܠ ܩܡܬܘܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ. ܕܠܥܠ ܒܥܘ.
2 ܐܬܪ ܕܡܫܝܚܐ ܝܬܒ ܒܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܠܥܠ
3 ܐܬܪܥܘ ܘܠܐ ܕܒܐܪܥܐ. ܡܝܬܬܘܢ ܓܝܪ ܘܚܝܝܟܘܢ
4 ܟܣܝܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܒܐܠܗܐ. ܡܐ ܕܐܬܓܠܝ ܡܫܝܚܐ
ܕܐܝܬܘܗܝ ܚܝܝܢ. ܗܝܕܝܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܬܓܠܘܢ
5 ܥܡܗ ܒܫܘܒܚܐ. ܡܝܬܘ ܗܟܝܠ ܗܕܡܝܟܘܢ
ܕܒܐܪܥܐ. ܙܢܝܘܬܐ ܘܛܢܦܘܬܐ ܘܚܫܐ ܘܪܓܬܐ ܒܝܫܬܐ.
6 ܘܥܠܘܒܘܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܕܚܠܬ ܦܬܟܪܐ. ܡܛܠ
ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܐܬܐ ܪܘܓܙܗ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܒܢܝܐ ܕܠܐ
7 ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ. ܒܗܠܝܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܗܠܟܬܘܢ
ܡܢ ܩܕܝܡ. ܟܕ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܒܗܝܢ.
8 ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܪܡܘ ܡܢܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ.
ܪܘܓܙܐ ܚܡܬܐ. ܒܝܫܘܬܐ ܓܘܕܦܐ. ܡܡܠܠܐ ܛܢܦܐ.

Quotidie.

16 * *Nemo igitur vobis molestiam exhibeat in cibo & potu, aut in partitionibus dierum festorum, aut nouiluniorum, & Sabbathorũ:*
17 * *Quæ sunt vmbræ futurorum, corpus autem Meschicho est.*
18 * *Ne quis porrò velit cũ humilitate mentis vos reos efficere, vt fiatis serui cultus Angelorum, dum innititur iis quæ non vidit, & frustrà turgescit mente carnis suæ.*
19 * *Nec amplectitur caput ex quo totum corpus coagmentatur & stabilitur per commissuras & mẽbra, & excrescit incremento*
20 *Dei.* * *Si enim mortui estis cum Meschicho, ab elementis mundi, quid quasi viuatis in*
21 *mundo iudicamini?* * *Ne quid tetigeris, neque gustaueris, neque adhæseris cuiquam*
22 *eorum* * *quæ vsu corrumpuntur, suntque præcepta & doctrinæ hominum.*
23 * *Et videntur habere rationem sapientiæ in specie humilitatis & timoris Dei; neque parcunt corpori non in eo quod honestum est, sed in iis quæ vsui sunt carni.*

Feria quarta Requiei.

CAP III.

1 *SI ergo resurrexistis vnà cum Meschicho, quæ sunt supernè quærite, vbi Meschicho sedet ad dexteram Dei.*
2 * *Quæ superna sunt sapite, & non quæ in terra.*
3 * *Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Meschicho in Deo.*
4 * *Quum autem Meschicho manifestatus fuerit, qui quidem est vita nostra, tunc & vos manifestabimini cum eo in gloria.*
5 * *Mortificate igitur membra vestra terrestria, scortationem, immunditiam, & perturbationes, & concupiscentiam malam, & auaritiam, quæ est reuerentia* [cultus] *idolorum.*
6 * *Propterea enim venit ira Dei in filios inobedientiæ.*
7 * *Inter quos & vos quondam ambulabatis, quum versabamini cum eis.*
8 * *Nunc autem deponite à vobis hæc omnia, iram, excandescentiam, malitiam, blasphemiam, sermonem impurum.*

דכליום ח

16 לא הכיל אנש [a] נדודכון [b] במאכלא [c] ובמשתיא או בפולגא [d] דעאדא ודרישי ירחא [e] ודשבא׃ 17 הלין [f] דאיתיהין [g] טלניתא דאילין דעתידן פגרא דין משיחא הו׃ 18 ולמא אנש [h] נצבא במכיכות [i] רעינא [k] למחיבותכון [l] דתשתעבדון לפולחנא דמלאכא [m] בדסעא על מדם דלא חזא [n] וסריקאית [o] מתחתר ברעינא דבסרה׃ 19 ולא אחיד רישא דמנה כלה פגרא [p] מתרכב [q] ומתקים [r] בשרינא [s] ובהדמא ורבא [t] תרביתא דאלהא׃ 20 אן גיר [u] מיתתון עם משיחא מן [x] אסטוכסוהי דעלמא למנא איך הו [y] דחאיהון בעלמא מתחדינין אנתון׃ 21 לא לם תקרוב ולא תטעם ולא תקף׃ 22 דאיתיהין הלין חששתא דמתחבלא ופוקדא אנין ויולפנא דבנינשא׃

[a] דור הלאה [b] אכל [c] שתא [d] חגים [e] שבתות [f] אית [g] צלים [h] צבא [i] רעא רצה [k] חוב [l] שעבד [m] סעא סמך ה׳ הריק [o] חתר [p] רכב [q] קום [r] שרא [s] ובאברים [t] רבא [x] מות [y] יסודותיו [y] חיא

16 * Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu, aut in parte diei feſti, aut neomeniæ, aut Sabbathorum:

17 * Quæ ſunt vmbra futurorum, corpus autem Chriſti.

18 * Nemo vos ſeducat, volens in humilitate & religione angelorũ, quæ non vidit ambulans, fruſtra inflatus ſenſu carnis ſuæ, [Mat. 24. 4]

19 * Et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & coniunctiones ſubminiſtratum & conſtructum, creſcit in augmentum Dei.

20 * Si ergo mortui eſtis cum Chriſto, ab elementis huius mundi: quid adhuc tan D quam viuentes in mundo decernitis?

21 * Ne † tetigeritis, neque guſtaueritis, neque contrectaueritis: [tetigeritis, neque guſtaueritis, neque contrectaueritis:]

22 * Quæ ſunt omnia in interitum ipſo vſu, ſecundum præcepta & doctrinas hominum.

23 * Quę ſunt rationem quidem habentia ſapientiæ in ſuperſtitione & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad ſaturitatem carnis.

CAP. III.

1 IGitur ſi conſurrexiſtis cum Chriſto, quę ſurſum ſunt, quęrite: vbi Chriſtus A eſt in dextera Dei ſedens.

2 * Quæ ſurſum ſunt, ſapite: non quæ ſuper terram.

3 * Mortui enim eſtis: & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.

4 * Cũ † Chriſtus apparuerit, vita veſtra: tunc & vos apparebitis cũ ipſo in gloria. [autem]

5 * Mortificate ergo mẽbra veſtra quæ ſunt ſuper terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiſcentiam malam, & auaritiam, quæ eſt ſimulachrorum ſeruitus. [Eph. 5. a.3]

6 * Propter quæ venit ira Dei ſuper filios incredulitatis.

7 * In quibus & vos ambulaſtis aliquãdo, cùm viueretis in illis.

8 * Nunc autẽ deponite & vos omnia: iram, indignationẽ, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro. [Rom. 6. a.4. b.12 Eph. 4. f.23]

16 * Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων·

17 * ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ.

18 * μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,

19 * καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

20 * εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε;

21 * μὴ ἅψῃ, μὴ γεύσῃ, μὴ θίγῃς·

22 * ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων·

23 * ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

γ.

1 * Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος·

2 * τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

3 * ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ·

4 * ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

5 * νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία,

6 * δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας·

7 * ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς.

8 * νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν·

---

[f] 23 ומתחזין דאית בהין [g] מלתא דחכמתא בפרצוף מכיכותא ודחלת אלהא ודלא [h] חיסין על פגרא [i] לו במדם [k] דמיקר
אלא באילין דחשחתא אנין דבסרא׃

דארבעא דשבתא [a] דניחתא ו קפלאון ג

1 אן הכיל [b] קמתון עם משיחא דלעל [c] בעו אתר דמשיחא יתב על ימינא דאלהא׃ 2 דלעל [d] אתרעו ולא דבארעא׃
3 [e] מיתתון לכון גיר [f] וחייכון [g] כסין עם משיחא באלהא׃ 4 ואמתי דמשיחא [h] מתגלא דהויו [i] חיין הידין אף אנתון
[k] תתגלון עמה בשובחא׃ 5 [l] אמיתו הכיל [m] הדמיכון דבארעא [n] זניותא [o] טנפותא [p] וכאבא [q] ורגתא בישתא [r] ועלובותא דהי
הי רחלת [s] פתכרא׃ 6 מטל הלין גיר אתא רוגזה דאלהא על בניא דלא מתטפיסנותא׃ 7 בהלין אף אנתון הלכתון
מן קדים כד מתהפכין הויתון בהין׃ 8 השא דין אניחו מנכון כלהין הלין רוגזא חמתא בישותא גודפא ממללא טנפא׃

[f] חזא [g] מלל [h] חוס
[i] לא [k] יקר [a] נוח [b] קום
[c] בעא [d] רעא רצה
[e] מות [f] חיא [g] כסא
[h] גלא [i] חיא [k] גלא [l] מות
[m] אבריכם
[n] זנא [o] טנף
[p] ועבירותות
[q] רגג [r] ובצע ואלילים

9 * *Ne mentiamini alius in alium, sed exuite hominem veterem cum omnibus moribus eius:*

10 * *Et induite nouum qui renouatur per cognitionem & similitudinem conditoris sui.*

11 * *Vbi non est Jihoudæus & Gentilis, neque circuncisio & præputium, neque Græcus & Barbarus, neque seruus & ingenuus, sed omnia & in omnibus est Meschicho.*

12 * *Induite igitur tanquam electi Dei, sancti & dilecti miserationes, & affectum interiorem, & lenitatem, & mansuetudinem animi, & modestiam, ac longanimitatem.*

13 * *Et sufferte alius alium, & condonate vobis mutuò. quòd si quis habeat querelam aduersus proximum suum, quemadmodum Meschicho condonauit vobis, sic & vos condonate.*

14 * *Et cum his omnibus charitas, quæ est vinculum perfectionis,*

15 * *Et pax Meschicho gubernet corda vestra, ad quam vocati estis in vno corpore, & gratias agite Meschicho.*

16 * *Cuius sermo inhabitet in vobis opulenter cum omni sapientia; & docete ac erudite vosmetipsos psalmis, et hymnis, & canticis spiritualibus; & cum gratia psallite in cordibus vestris Deo.*

17 * *Et quicquid agatis sermone & opere, in nomine Domini nostri Ieschua Meschicho agite, & gratiam habete per eum Deo Patri.*

Quotidie.

18 * *Vxores subditæ estote maritis vestris, vt æquum est in Meschicho.*

19 * *Viri diligite vxores vestras, & ne sitis amarulenti aduersus illas.*

20 * *Filij, obedite parentibus vestris per omnia. sic enim placet coram Domino nostro.*

21 * *Parentes, ne ad iracundiam prouocaueritis liberos vestros, ne angoribus conficiantur.*

22 * *Serui obedite per omnia heris vestris corporeis, non in aspectu oculi, tanquam illi qui placent hominibus, sed in corde simplici, & in timore Domini.*

23 * *Porrò quicquid faciatis, ex tota anima vestra facite tanquam Domino nostro, et non tanquam hominibus.*

---

9 ולא תהוון [a] מדגלין חד בחד אלא [b] שלחוהי לברנשא עתיקא עם כלהון [c] הופכוהי ׃ 10 ולבשו חדתא
[d] דמתחדת בידעתא [e] בדמותא [f] דבריה ׃ 11 כר דלית יהודיא [g] וארמיא ולא [h] גזורתא [i] ועורלותא ולא יוניא
[k] וברבריא ולא עבדא [l] ובר־חארא אלא כל ובכלנש משיחא הו ׃ 12 לבשו הכיל איך [m] גביא דאלהא קדישא
וחביבא רחמא [n] ורוחפא ובסימותא ומכיכות [o] רעינא [p] וניחותא [q] ונגירות רוחא ׃ 13 והויתון מסיברין חד לחד
ושבקין חד לחד ואן אית לאנש על חברה [r] רועמא איכנא דמשיחא שבק לכון הכנא אף אנתון שבוקו ׃
14 ועם הלין כלהין [s] חובא דהויו [t] חזקא דגמירותא ׃ 15 ושלמה דמשיחא [u] נדבר לבותכון דלה [x] אתקריתון
בחד פגר והויתון [y] מודין למשיחא ׃ 16 [z] ומלתה דמשיחא תעמר בכון עתיראית בכל חכמא והויתון מלפין ורדין

a כתבים b שלח פשט c נהגותיו d חרת e דמא f ברא g גוי h מילה i ועורלה k ולעז l חפשי m גבא n וקרבים o רעא p נוח q וארך אפים r ריב s אהבה t האסור u ינהיג לבותכם x קרא y ידא z מלל

9 *Nolite mentiri inuicem: expoliantes vos veterem hominẽ cum actibus suis,

10 *Et induẽtes nouum eum qui renouatur in agnitionem†, secundùm imaginem eius qui creauit eum. [Dei]

11 *Vbi non est Gentilis & Iudæus, circuncisio & præputium, Barbarus & Scytha, seruus & liber: sed omnia, & in omnibus Christus.

12 *Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti, & dilecti viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiã, patientiam;

13 *Supportantes inuicem; & donantes vobismetipsis si quis aduersus aliquem habet querelam. sicut & Dominus donauit vobis, ita & vos.

14 *Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectionis:

15 *Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in vno corpore: & grati estote.

16 *Verbum Christi habitet in vobis† abundanter, in omni sapientia: docentes & commonentes vosmetipsos, †psalmis, & hymnis, & cãticis spiritualibus, in gratia cantãtes in cordibus vestris Deo. [in]

17 *Omne quodcunque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini †Iesu Christi, †gratias agẽtes Deo, & Patri per ipsum. [nostri] [facite]

18 *Mulieres subditæ estote viris, sicut oportet, in Domino.

19 *Viri, diligite vxores†, & nolite amari esse ad illas. [vestras]

20 *Filij, obedite parentibus per omnia. hoc enim placitum est in Domino.

21 *Patres, nolite ad indignationem prouocare filios vestros, vt non pusillo animo fiant.

22 *Serui, obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum.

23 *Quodcunque facitis, ex animo operamini sicut Domino, & non hominibus:

(Marginalia: Heb. 12. a. / 1.Pet.2. / Eph.4.e. / Eph.6. / 1.Cor. 10.g. / Eph.5.e. / 1.Pet.3. / Eph.5.f. / Eph.6. / Tit.2. / 1.Pet.2.; C; D)

9 *μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ,

10 *καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν·

11 *ὅπου οὐκ ἔνι ἕλλην καὶ ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· βάρβαρος, σκύθης· δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι χριστός.

12 *ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν,

13 *ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς·

14 *ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος·

15 *καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε.

16 *ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ,

17 *καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 *Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ.

19 *Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

20 τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα. τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον ἐν κυρίῳ.

21 *Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.

22 *Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν θεόν·

23 *καὶ πᾶν ὅ, τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις·

נפשכון [e] במזמורא [f] ובתשבחתא ובזמירתא דרוחא [g] ובטיבותא הויתון זמרין בלבותכון לאלהא ׃
17 וכל מדם [h] דסערין אנתון [i] במלתא ובעבדא בשמה דמרן ישוע משיחא הויתון עבדין והויתון [k] מודין [l] באידה לאלהא אבא ׃
דקליום ז
18 נשא [a] אשתעבדין לבעליכין איך דזדק במשיחא ׃ 19 גברא [b] אחבו נשיכון ולא תהוון מרירין עליהין ׃
20 בניא [c] אשתמעו לאבהיכון בכל מדם הכנא גיר שפיר קדם מרן ׃ 21 אבהא לא [d] תרגזון בניכון דלא [e] נהתעיקון ׃
22 עבדא אשתמעו בכל מדם למריכון דפגרא לא [f] במחזא עינא איך הנון [g] דשפרין לבנינשא אלא בלבא פשיטא ובדחלתה דמריא ׃ 23 וכל דעבדין אנתון מן כלה נפשכון עבדו איך דלמרן ולא איך דלבנינשא ׃

(Marginalia: [f] במזמורים; [e] שבח [g] ובחסר [h] סער; [i] מלל [k] ידא [l] בידו; [a] שעבר [b] חבב [c] שמע; [d] רגז [e] עוק או צוק; [f] חזא; [g] שמתרצים)

24 ܘܕܥܘ ܕܡܢ ܡܪܢ ܡܩܒܠܝܬܘܢ ܦܘܪܥܢܐ ܒܝܪܬܘܬܐ. ܠܡܪܝܐ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܦܠܚܝܬܘܢ.

25 ܡܣܟܠܢܐ ܕܝܢ ܡܬܦܪܥ ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܐܣܟܠ. ܘܠܝܬ ܡܣܒ ܒܐܦܐ.

ܩܦܠܐܘܢ ܕ

1 ܡܪܝܐ ܥܒܕܘ ܫܘܝܘܬܐ ܘܟܐܢܘܬܐ ܠܘܬ ܥܒܕܝܟܘܢ. ܘܗܘܝܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܐܝܬ ܗܘ ܡܪܐ ܒܫܡܝܐ.

2 ܒܨܠܘܬܐ ܐܬܐܡܢܘ ܘܗܘܝܬܘܢ ܥܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܗ ܘܡܘܕܝܢ. 3 ܘܡܨܠܝܢ ܐܦ ܥܠܝܢ. ܕܐܠܗܐ ܢܦܬܚ ܠܢ ܬܪܥܐ ܕܡܠܬܐ. ܠܡܡܠܠܘ ܪܐܙܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܡܛܠܬܗ ܐܣܝܪ ܐܢܐ.

4 ܕܐܓܠܝܘܗܝ ܘܐܡܠܠܝܘܗܝ ܐܝܟܢܐ ܕܘܠܐ ܠܝ.

5 ܒܚܟܡܬܐ ܗܠܟܘ ܠܘܬ ܒܪܝܐ. ܘܙܒܢܘ ܩܐܪܣܟܘܢ.

6 ܘܡܠܬܟܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܬܗܘܐ ܒܛܝܒܘܬܐ. ܐܝܟ ܕܒܡܠܚܐ ܬܗܘܐ ܡܡܪܟܐ. ܘܗܘܝܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟܢܐ ܘܠܐ ܠܟܘܢ ܠܡܬܠ ܦܬܓܡܐ.

7 ܡܕܡ ܕܠܘܬܝ ܕܝܢ ܢܘܕܥܟܘܢ ܛܘܟܝܩܘܣ ܐܚܐ ܚܒܝܒܐ ܘܡܫܡܫܢܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܟܢܬܐ ܕܝܠܝ ܒܡܪܢ.

8 ܠܗ ܫܕܪܬ ܠܘܬܟܘܢ ܠܗܕܐ ܕܢܕܥ ܡܕܡ ܕܠܘܬܟܘܢ. ܘܢܒܝܐ ܠܒܘܬܟܘܢ.

9 ܥܡ ܐܘܢܣܝܡܘܣ ܐܚܐ ܡܗܝܡܢܐ ܘܚܒܝܒܐ. ܕܡܢܟܘܢ ܗܘ. ܗܢܘܢ ܢܘܕܥܘܢܟܘܢ ܡܕܡ ܕܠܗܪܟܐ.

10 ܫܐܠ ܒܫܠܡܟܘܢ ܐܪܣܛܪܟܘܣ ܫܒܝܐ ܕܥܡܝ. ܘܡܪܩܘܣ ܒܪ ܕܕܗ ܕܒܪܢܒܐ. ܗܘ ܕܐܬܦܩܕܬܘܢ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܢ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܩܒܠܘܗܝ.

11 ܘܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܝܘܣܛܘܣ. ܗܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܡܢ ܓܙܘܪܬܐ. ܘܗܢܘܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܥܕܪܘܢܝ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܢܘܢ ܗܘܘ ܠܝ ܒܘܝܐܐ.

12 ܫܐܠ ܒܫܠܡܟܘܢ ܐܦܦܪܐ. ܗܘ ܕܡܢܟܘܢ. ܥܒܕܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܟܕ ܒܟܠܙܒܢ ܡܬܟܬܫ ܚܠܦܝܟܘܢ ܒܨܠܘܬܐ. ܕܬܩܘܡܘܢ ܓܡܝܪܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܒܟܠܗ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ.

24 * *Et ſcitote vos à Domino noſtro accepturos retributionem in hæreditate. Domino enim Meſchicho ſeruitis.*

25 * *Cæterùm qui peccauerit, luet pœnas prout peccauerit, nec eſt acceptio facierum.* [delectus perſonarum.]

CAP. IIII.

1 *O Heri, exhibete æquabilitatem & iuſtitiam ſeruis veſtris, & ſcitote vos quoque habere Dominum in cælis.*

2 * *In oratione perſeuerate, & vigilate in* 3 *ea: & gratias agentes,* * *Et orantes etiam pro nobis, vt Deus aperiat nobis oſtium ſermonis, ad eloquendum arcanum Meſchicho, propter quod vinctus ſum.*

4 * *Vt reuelem illud & eloquar, quemadmodum neceſſe habeo.*

5 * *In ſapientia ambulate erga extraneos, & redimite oportunitatem veſtram.*

6 * *Et ſermo veſter ſemper cum gratia tanquam ſale ſit conditus, vt ſciatis vnuſquiſque quomodo vos oporteat reſponſum dare,* [rationem reddere.]

7 * *Cæterùm eorum quæ apud me ſunt, certiores vos reddet Tychicus frater dilectus, & miniſter fidelis, & conſeruus noſter in Domino:*

8 * *Quem miſi ad vos in hoc ipſum, vt cognoſcat quid apud vos fiat; & conſoletur corda veſtra;*

9 * *Cum Oneſimo fratre fideli & dilecto, qui ex vobis eſt. Hi certiores vos reddent eorum quæ apud nos ſunt.*

10 * *Porrò poſtulat pacem veſtram* [ſalutat vos] *Ariſtarcus captiuus mecum, & Marcus conſobrinus Barnabæ, de quo accepiſtis mandata. Quòd ſi venerit ad vos, excipite eum;*

11 * *Et Ieſchua qui vocatur Iuſtus, qui quidem ſunt ex circunciſione. Et hi ſoli opitulati ſunt mihi in regno Dei, hique fuerunt mihi ſolatio.*

12 * *Poſtulat pacem veſtram Epaphras, qui ex vobis eſt ſeruus Meſchicho, ſemper laborans pro vobis in oratione, vt ſtetis perfecti & completi in omni voluntate Dei.*

---

24 [h] ודעו דמן מרן מקבליתון [i] פורענא [k] ביורתותא למריא גיר משיחא [l] פלחיתון :
25 [m] מסכלנא דין [n] מתפרע איך מדם דאסכל וליח [o] מסב באפא :

קפלאון ד

1 מריא עבדו [a] שויותא [b] וכאנותא לות עבדיכון והויתון ידעין דאף לכון אית הו מרא בשמיא :
2 [c] בצלותא [d] אתאמנו והויתון [e] עירין אנתון בה [f] ומודין : 3 ומצלין אף עלין דאלהא נפתח לן תרעא דמלתא
למללו ראזא דמשיחא דמטלתה אסיר אנא : 4 [g] דאגליוהי ואמלליוהי איכנא [h] דולא לי : 5 בחכמתא הלכו
לות בריא וזבנו [i] קארסכון : 6 [k] ומלתכון בכל זבן בטיבותא איך דבמלחא תהוא [l] ממרכא והויתון ידעין לאנש

[h] ידע [i] פרע גמל
[k] ירת ירש [l] פלח
[m] חוטא
[n] פרע גמל [o] נסב
[a] שוא [b] הודקת
[c] בתפלה
[d] אמן התמך [e] עור [f] ידא
[h] שראוי [i] עליהכם
[k] מלל [l] דכא זכת

24 * Scientes quod à Domino accipietis retributionem hæreditatis. Domino Christo seruite.

25 * Qui enim iniuriam facit, recipiet id quod iniquè gessit: & non est personarum acceptio apud Deum.

CAP. IIII.

1 Domini, quod iustum est & æquum, seruis præstate: scientes quoniam & A vos Dominum habetis in cælo.

2 * Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione:

3 * Orãtes simul & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermonis, ad loquendum mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum.)

4 * Vt manifestem illud, ita vt oportet me loqui.

5 * In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt: tempus redimentes.

6 * Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, vt sciatis quomodo opor- B teat vos vnicuique respondere.

7 * Quæ circa me sunt, omnia vobis nota faciet Tychicus charissimus frater, & fidelis minister, & conseruus in Domino:

8 * Quem misi ad vos ad hoc ipsum, vt cognoscat quæ circa vos sunt, & consoletur corda vestra,

9 * Cum Onesimo charissimo & fideli fratre, qui ex vobis est. †Omnia quæ hîc aguntur, nota facient vobis.

qui omnia

10 * Salutat vos Aristarchus concaptiuus meus, & Marcus consobrinns Barnabæ, (de quo accepistis mandata: Si venerit ad vos,† excipite illum,)

suscipite

11 * Et Iesus qui dicitur Iustus, qui sunt ex circuncisione: hi soli sunt adiuto- C res mei in regno Dei; qui mihi fuerunt solatio.

12 * Salutat vos Epaphras qui ex vobis est, seruus Christi Iesu, semper solicitus pro vobis in orationibus, vt stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei.

24 * εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ γὰρ κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε.

25 * ὁ δὲ ἀδικῶν, κομιεῖται ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.

δ'.

1 * Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχετε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.

2 * τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ,

3 * προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι,

4 * ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

5 * ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.

6 * ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 * τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ·

8 * ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν,

9 * σὺν ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσι τὰ ὧδε.

10 * ἀσπάζεται ὑμᾶς ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ μάρκος ὁ ἀνεψιὸς βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν·

11 * καὶ ἰησοῦς ὁ λεγόμενος ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.

12 * ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ.

אנש איכנא [m]ולא לכון [n]למהבו פתגמא ׃ 7 מדם דלותי דין [o]נודעכון טוכיקוס אחא חביבא ומשמשנא מהימנא
[p]וכנתן במריא ׃ 8 דשדרת לותכון עליה על הדא [q]דנדע מא דלותכון [r]ונביא לבותכון ׃
9 עם אניסימוס אחא [s]מהימנא וחביבא הו [t]דאיתוהי מנכון הנון נודעונכון מדם דלותן ׃
10 ושאל בשלמכון ארסטרכוס [v]שביא דעמי ומרקוס בר דדה דברנבא הו [x]דאתפקדתון עלוהי דאן אתא לותכון
[z]תקבלוניהי ׃ 11 וישוע הו [a]דמתקרא יוסטוס הלין דאיתיהון מן [b]גזורתא והנון בלחוד [c]עדרוני במלכותה
דאלהא והנון הוו לי [d]בויאא ׃ 12 שאל בשלמכון אפפרא הו דמנכון עבדא דמשיחא כד בכל זבן עמל חלפיכון
[e]בצלותא [f]דתקומון גמירא [g]ומשמליא בכלה צבינה דאלהא ׃

[m] ראוי [n] תב שוב [o] ידע [p] ועבד עמנו [q] ידע [r] בוא נחם [s] הימן [t] אית [v] שבא [x] פקד [z] קבל [a] קרא [b] מלה [c] עדר [d] בוא נחם [e] צלא [f] קום [g] שמלא

13 ܣܗܕ ܐܢܐ ܓܝܪ ܥܠܘܗܝ ܕܛܢܢܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܠܗ ܚܠܦܝܟܘܢ ܘܚܠܦ ܗܢܘܢ ܕܒܠܕܝܩܝܐ ܘܕܒܐܝܪܦܘܠܝܣ܀
14 ܫܐܠ ܒܫܠܡܟܘܢ ܠܘܩܐ ܐܣܝܐ ܚܒܝܒܢ ܘܕܝܡܐ܀
15 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܐܚܐ ܕܒܠܕܝܩܝܐ ܘܕܢܘܡܦܐ ܘܕܥܕܬܐ ܕܒܒܝܬܗ܀
16 ܘܡܐ ܕܐܬܩܪܝܬ ܐܓܪܬܐ ܗܕܐ ܠܘܬܟܘܢ ܥܒܕܘ ܕܐܦ ܒܥܕܬܐ ܕܠܕܝܩܝܐ ܬܬܩܪܐ ܘܗܝ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܠܕܝܩܝܐ ܩܪܘܗ ܐܢܬܘܢ܀
17 ܘܐܡܪܘ ܠܐܪܟܝܦܘܣ ܕܙܕܗܪ ܒܬܫܡܫܬܐ ܗܝ ܕܩܒܠܬ ܒܡܪܢ ܕܬܗܘܐ ܡܫܡܠܐ ܠܗ܀
18 ܫܠܡܐ ܗܢܐ ܒܐܝܕܐ ܕܝܠܝ ܕܦܘܠܘܣ. ܗܘܝܬܘܢ ܥܗܝܕܝܢ ܠܐܣܘܪܝ. ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܐܡܝܢ܀

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܩܘܠܣܝܐ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܪܗܘܡܝ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕܐ ܕܛܘܟܝܩܘܣ܀

13 *Testor enim de eo quòd zelum plurimum habeat pro vobis, & pro iis qui sunt Laodiceæ, & Hierapoli.*

14 *Postulat pacem vestram Lucas medicus dilectus noster, & Demas.*

15 *Salutate fratres qui sunt Laodiceæ, & Nympham, & ecclesiam quæ est in ædibus eius.*

16 *Et quum lecta fuerit apud vos hæc epistola, efficite vt in ecclesia Laodicensium legatur, & eam quæ scripta est ex Laodicea vos legite.*

17 *Et dicite Archippo: Attende ministerio illi quod accepisti in Domino nostro, vt illud adimpleas.*

18 *Salutatio hæc mea manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amin.*

Epistolæ ad Colossenses è Roma scriptæ, & missæ per manus Tycici,
FINIS.

13 סהד אנא גיר עלוהי [i]דטננא סגיאא אית לה חלפיכון וחלף הנון דבלדיקיא ודבאירופוליס׃
14 שאל בשלמכון לוקא [k]אסיא חביבן ודאמא׃ 15 שאלו בשלמא דאחא דבלדיקיא ודנומפא ודעדתא דבביתה׃
16 ומא [l]דאתקרית אגרתא הדא לותכון עבדו דאף בעדתא דלדיקיא תתקרא והי [m]דאתכתבת מן לדיקיא [n]קראוה אנתון׃

[i] שקנאה
[k] רופא מן אסיא
[l] קרא [m] כתב
[n] קרא

13 *Testimoniũ enim illi perhibeo quòd habet multum laborẽ pro vobis, & pro iis qui sunt Laodiceę, & qui Hierapoli.

14 *Salutat vos Lucas medicus charissimus, & Demas. (2. Tim. 4.)

15 *Salutate fratres qui sunt Laodiceę, & Nympham, & quæ in domo eius est Ecclesiam.

D

16 *Et cùm lecta fuerit apud vos epistola †, facite vt & in Laodicẽsium ecclesia legatur: & †eam quæ Laodicensium est, †vos legatis. († hæc, † ea, † vobis legatur.)

17 *Et dicite Archippo, Vide ministerium quod accepisti in Domino, vt illud impleas.

18 *Salutatio, mea manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia† vobiscum. Amen. († Domini nostri Iesu Christi.)

Ad Colossenses scripta fuit è Roma per Tychicum & Onesimum.

13 *μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν λαοδικείᾳ, καὶ τῶν ἐν ἱεραπόλει.

14 *ἀσπάζεται ὑμᾶς λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ δημᾶς.

15 *ἀσπάσασθε τοὺς ἐν λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ νυμφᾶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν·

16 *καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε·

17 *καὶ εἴπατε ἀρχίππῳ, βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληρῷς.

18 *ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν·

Πρὸς κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου.

---

17 וַאמַרוּ לַארְכִיפּוֹס [o] דְאִזְדַהַר [p] בְּתֶשְׁמֶשְׁתָּא הָי דְקַבֶּלְתְּ בְּמָרַן דְּתְהֶוֵא [q] מְשַׁמְלֵא לָה׃

18 שְׁלָמָא הָנָא [r] בְּאִידָא דִילִי דְפַוְלוֹס הֲוַיתוּן [s] עָהֲדִין [t] לַאסוּרַי [u] טַיבוּתָא עַמְכוֹן אָמֵין׃

שְׁלְמַת אֶגַּרְתָּא דַלְוָת קוֹלָסַיֵא [x] דְאֶתְכַּתְבַת מֶן רְהוֹמָא [y] וֶאשְׁתַּדְרַת [z] בְּאִידַי טוּכִיקוֹס׃

[o] זְהַר [p] שַׁמֵשׁ [q] שַׁמְלָא מלא ז בין מזכירים [t] אָסַר [u] חסד

[x] כְּתַב [y] שַׁלַּר [z] בִּידֵי

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM AD THESSALONICENSES PRIMAM.

THESSALONICENSES *sunt Macedones, qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide, etiam in persecutione ciuium suorum. Præterea nec receperunt falsos apostolos, nec ea quæ à falsis apostolis dicebantur. Hos collaudat Apostolus scribens eis ab Athenis per Tychicum diaconem & Onesimum acolythum.*

ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܩܕܡܝܬܐ ܀

ܩܠܝܡܘܢ ܀ ܐ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܐ ܀

1 ܦܘܠܘܣ ܘܣܝܠܘܐܢܘܣ ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܠܥܕܬܐ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܕܒܐܠܗܐ ܐܒܐ ܘܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ܂ 2 ܡܘܕܝܢܢ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܥܠ ܟܠܟܘܢ܂ ܘܡܬܕܟܪܝܢܢ ܠܟܘܢ ܒܨܠܘܬܢ ܐܡܝܢܐܝܬ܂ 3 ܘܥܗܕܝܢܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܥܒܕܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܥܡܠܐ ܕܚܘܒܟܘܢ܂ ܘܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܣܒܪܟܘܢ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 4 ܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܓܒܝܘܬܟܘܢ ܐܚܝ ܚܒܝܒܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܂ 5 ܡܛܠ ܕܡܣܒܪܢܘܬܢ ܠܐ ܗܘܬ ܒܡܠܐ ܒܠܚܘܕ ܠܘܬܟܘܢ ܐܠܐ ܐܦ ܒܚܝܠܐ ܘܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ ܘܒܦܝܣܐ ܫܪܝܪܐ܂ ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܝܟܢܐ ܗܘܝܢ ܒܝܢܬܟܘܢ ܡܛܠܬܟܘܢ܂ 6 ܘܐܢܬܘܢ ܒܢ ܐܬܕܡܝܬܘܢ ܘܒܡܪܢ܂ ܕܩܒܠܬܘܢ ܡܠܬܐ ܒܐܘܠܨܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܘܒܚܕܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܂ 7 ܘܗܘܝܬܘܢ ܕܡܘܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܡܩܕܘܢܝܐ ܘܒܐܟܐܝܐ܂ 8 ܡܢܟܘܢ ܓܝܪ ܐܫܬܡܥܬ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ܂ ܠܐ ܒܡܩܕܘܢܝܐ ܘܒܐܟܐܝܐ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܒܟܠ ܕܘܟ ܐܫܬܡܥܬ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܕܒܐܠܗܐ܂ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܣܢܝܩܝܢܢ ܕܢܐܡܪ ܥܠܝܟܘܢ ܡܕܡ܂ 9 ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܡܫܬܥܝܢ ܐܝܟܢܐ ܡܥܠܬܐ ܗܘܬ ܠܢ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܦܬܟܪܐ܂ ܠܡܦܠܚܘ ܠܐܠܗܐ ܚܝܐ ܘܫܪܝܪܐ܂ 10 ܟܕ ܡܣܟܝܬܘܢ ܠܒܪܗ ܡܢ ܫܡܝܐ܂ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂ ܕܗܘ ܡܦܨܐ ܠܢ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܐܬܐ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܒ ܀

1 ܘܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܕܡܥܠܬܢ ܕܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܗܘܬ ܣܪܝܩܐܝܬ܂ 2 ܐܠܐ ܟܕ ܚܫܝܢ ܘܐܨܛܥܪܢ ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܦܝܠܝܦܘܣ܂ ܐܬܡܪܚܢ ܒܐܠܗܢ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܟܘܢ ܣܒܪܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܐܓܘܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ 3 ܒܘܝܐܐ ܓܝܪ ܕܝܠܢ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܛܘܥܝܝܘܬܐ܂ ܐܦܠܐ ܡܢ ܛܢܦܘܬܐ܂ ܐܦܠܐ ܒܢܟܠܐ܂

RVRSVM EPISTOLA AD THESSALONICENSES PRIMA: GVIDONE FABRICIO BODERIANO exscriptore & interprete.

Quotidie. CAPVT I.

1 *Paulus, & Siluanus, & Timotheus Ecclesiæ Thessalonicensium, quæ est in Deo Patre, & in Domino nostro Jeschua Meschicho; Gratia vobiscum & pax.* 2 *Gratias agimus Deo semper pro vobis omnibus, & mentionem vestri facimus in precibus nostris iugiter;* 3 *Ac memores sumus coram Deo Patre operum fidei vestræ, & laboris charitatis vestræ, & tolerantiæ spei vestræ, quæ est in Domino nostro Jeschua Meschicho.* 4 *Siquidem nouimus electionem vestram, fratres mei, dilecti Dei.* 5 *Quoniam Euangelium nostrum non fuit in sermonibus tantùm erga vos, sed etiam in virtute & Spiritu Sanctitatis, & in persuasione vera, vt & vos scitis quales extiterimus inter vos vestri causa.* 6 *Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini nostri quum recepistis sermonē cum afflictione multa, & cum gaudio Spiritus Sanctitatis.* 7 *Et fuistis exemplo omnibus credentibus qui sunt in Macedonia, & in Achaia.* 8 *A vobis enim manauit fama sermonis Domini nostri non solùm in Macedoniam & Achaiam, sed & in omni loco fides vestra quæ est in Deum, audita est, adeò vt non sit nobis necesse de vobis quicquā dicere.* 9 *Quandoquidem ipsi referunt qualē introitum habuerimus apud vos, & quomodo conuersi estis ad Deum à superstitione simulachrorum, vt coleretis Deum viuentē et veracem.* 10 *Dum expectatis Filiū eius è cælis Ieschua illū quem excitauit à mortuis, qui quidem liberat nos ab ira ventura.*

CAP. II.

1 *ET vos nostis, fratres mei, introitum nostrū ad vos in vanum non fuisse:* 2 *Sed nos antè perpessos & contumeliis affectos fuisse, vt scitis, Philippis: & tunc in multo certamine nos locutos fuisse vobiscum per fiduciam Dei nostri Euangelium Meschicho.* 3 *Nam exhortatio nostra non fuit ex impostura, neque ex immunditia, neque cum fraude.*

תוב אגרתא דלות תסלוניקיא קדמיתא ׃ דקליים א קפלאון א

פולוס וסילואנוס וטימתאוס [a] לעדתא דתסלוניקיא דבאלהא אבא ובמרן ישוע משיחא [b] טיבותא עמכון ושלמא ׃ 2 [c] מודינן לאלהא בכל [d] זבן על כלכון ׃ 3 [e] ומתדכרינן לכון [f] בצלותן [g] אמינאית [h] ועהדינן קדם אלהא אבא עבדא [i] דהימנותכון ועמלא [k] דחובכון [l] ומסיברנותא [m] דסברכון דבמרן ישוע משיחא ׃ 4 [n] ידעינן גיר [o] גביותכון אחי חביבוהי דאלהא ׃ 5 מטל [p] דמסברנותן לא הוא [q] במלא בלחוד הות לותכון אלא אף בחילא וברוחא דקודשא [r] ובפיסא שרירא אף אנתון ידעין אנתון איכנא [s] הוין בינתכון מטלתכון ׃ 6 ואנתון בן אתדמיתון ובמרן דקבלתון מלתא באולצנא רבא ובחדותא דרוחא דקודשא ׃

a לקהל b חסד c ידא ירה d זמן e דכר f צלא פלל g הסיד עהד i הימן k חבב אהב l סיבר סבל והשהקות m n ידע o גבא p סיבר q מלל r פוס s הוא

EPISTOLA B. PAVLI AD THESSALONICENSES PRIMA.

CAPVT I.

1 PAVLVS, & Siluanus, & Timotheus eccleſiæ Theſſalonicenſium in Deo patre†, & Domino Ieſu Chriſto: Gratia vobis & pax à Deo Patre noſtro & Domino Ieſu Chriſto.

[nostro]

2 Gratias agimus Deo ſemper pro omnibus vobis, memoriam veſtri facientes in orationibus noſtris ſine intermiſſione, 3 Memores operis fidei veſtræ & laboris, & charitatis, & ſuſtinentiæ ſpei Domini noſtri Ieſu Chriſti, ante Deum & Patrem noſtrum: 4 Scientes fratres dilecti à Deo, electionem veſtram: 5 Quia Euágelium noſtrum non fuit ad vos in ſermone tantũ, ſed & in virtute & in Spiritu ſancto, & in plenitudine multa, ſicut ſcitis quales fuerimus in vobis propter vos.

6 Et vos imitatores noſtri facti eſtis, & Domini: excipientes verbũ in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus ſancti: 7 Ita vt facti ſitis forma omnibus credentibus in Macedonia & in Achaia. 8 A vobis enim diffamatus eſt ſermo Domini, non ſolùm in Macedonia & in Achaia, ſed† in omni loco, fides veſtra quę eſt ad Deum, profecta eſt, ita vt non ſit nobis neceſſe quicquam loqui.

[&]

9 Ipſi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos: & quomodo conuerſi eſtis ad Deum à ſimulachris, ſeruire Deo viuo & vero: 10 Et expectare Filium eius de cælis, (quem ſuſcitauit ex mortuis) Ieſum, qui eripuit nos ab ira ventura.

CAP. II.

1 NAm† ipſi ſcitis fratres introitum noſtrum ad vos, quia non inanis fuit: 2 Sed antè paſſi† & contumeliis affecti (ſicut ſcitis) in Philippis, fiduciã habuimus in Deo noſtro, loqui ad vos Euangelium Dei in multa ſolicitudine. 3 Exhortatio enim noſtra non de errore, neque de immunditia, neq; in dolo:

[& — multa Act.16.d.17.a]

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ
πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐπιστολή.
κεφαλ. α'.

1 ΠΑῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων, ἐν θεῷ πατρὶ, καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

2 εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως 3 μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· 4 εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὸ θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· 5 ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ· καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς· 6 καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου· 7 ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ τῇ ἀχαΐᾳ. 8 ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου, οὐ μόνον ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν· ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. 9 αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, 10 καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

β'.

1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· 2 ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν, λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. 3 ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ·

---

7 וַהֲוַיתוּן [z]דְּמוּתָא לְכֻלְּהוּן [a]מְהַימְנֵא דְאִית בְּמַקֵדוּנִיַא וּבַאכַּאִיַא ׃ 8 מֶנְכוֹן גֵּיר [b]אֶשְׁתַּמְעַת [c]מֶלְּתֵה דְּמָרַן לָא
בַלְחוּד בְּמַקְדוּנִיַא וּבַאכַּאִיַא אֶלָּא בְּכֻל אֲתַר [d]הַימָנוּתְכוּן דְּבַאלָהָא אֶשְׁתַּמְעַת אַיכַּנָא דְּלָא [e]נֶסְתְּנֵק [f]דְּנֵאמַר עֲלַיכוּן
מֶדֶם ׃ 9 הֶנוּן גֵּיר [g]מֶשְׁתַּעֵין אַיְנָא [h]מַעֲלְנָא הֲוָא לַן לְוָתְכוּן וַאיכַנָא [i]אֶתְפְּנִיתוּן לְוָת אֱלָהָא מֶן דֶחֱלָת [k]פְּתַכְרֵא
[l]דְּתֶפְלְחוּן לַאלָהָא חַיָּא וְשַׁרִירָא ׃ 10 כַּד [m]מְסַכֵּיתוּן לַבְרֵה מֶן שְׁמַיָּא לְיֵשׁוּעַ הַו [n]דַאקִים מֶן בֵּית [o]מִיתֵא דְּהוּ [p]מְפַצֵא
לַן מֶן [q]רוּגְזָא דָאתֵא ׃ קפלאון ב 1 וַאנְתּוּן יָדְעִין אַנְתּוּן אַחַי [a]דְּמַעֲלַן דַּלְוָתְכוּן לָא הֲוָא [b]סְרִיקָאִית
הֲוָא ׃ 2 אֶלָּא לוּקְדַם [c]חַשְׁנַן [d]וְאֶצְטַעַרְנַן אַיךְ דְּיָדְעִיתוּן בְּפִילִיפּוּס וְהָידֵין [e]בַּאגוּנָא רַבָּא מַלֶּלַן עַמְּכוּן בְּפַרְהֶסְיָא
דַּאלָהַן סְבַרְתֵּה דַּמְשִׁיחָא ׃ 3 בוּיָאָן גֵּיר לָא הֲוָא מֶן טָעְיוּתָא אַף לָא מֶן טַנְפוּתָא אַף לָא בְּנֶכְלָא ׃

[z] דְּמָא [a] הֵימַן [b] שְׁמַע
[c] מַלֵּל [d] הֵימַן [e] סְנַק
[f] אֲמַר [g] שְׁעָא סיפר
[h] עֲלַל [i] פְּנָא [k] אלילים
[l] פְּלַח [m] סְכָא צפה
[n] קוּם [o] מוּת [p] פְּצָא
פדה [q] זעם
[a] עֲלַל [b] לריק [c] חֲשַׁשׁ
[d] צְעַר
אבקרב מן לשון יון

[illegible]

4 * *Sed quẽadmodum probati fuimus Deo, vt concrederetur nobis Euangelium eius: ita loquimur, non vt hominibus placeamus, sed Deo ipsi qui probat corda nostra.*

5 * *Nec enim vnquam vsi sumus sermone adulationis, vt scitis, neque per occasionem auaritiæ, Deus testis est.*

6 * *Neque quærẽtes gloriam ex hominibus, nec à vobis, nec ab aliis.*

7 * *Quamuis potuerimus oneri* [honorati] *esse tanquam Apostoli Meschicho, sed fuimus mansueti inter vos, & instar nutricis*

8 *amore complectentis filios suos:* * *Sic & vos amore complectimur, desiderioque tenemur impartiendi vobis non tantùm Euangelium Dei, sed & animas nostras, quippe qui dilecti nostri sitis.*

9 * *Etenim memores estis, fratres nostri, nos labores suscepisse & exantlasse opere manuum nostrarum noctu & interdiu, ne cui vestrum essemus oneri.*

10 * *Vos testes estis Deusque, quomodo prædicauimus vobis Euangelium Dei syncerè et iustè, & quòd inculpabiles fuerimus apud*

11 *omnes fideles* * *Quemadmodum scitis: vt ab vnoquoque vestrum tanquam pater à liberis suis efflagitauerimus, & consolati simus corda vestra:*

12 * *Vosque obtestati simus vt ambularetis, sicuti decet, erga Deum illum, qui vocauit vos ad regnum suum suamque gloriam.*

Crepusculo Sabbathi Annuntiationis.

13 * *Quapropter & nos perseueranter gratias agimus Deo, quòd quum sermonem Dei acceperitis à nobis, non tanquam sermonem hominum accepistis eum; sed, sicut verè est, sermonem Dei, ipseque opere perficitur in vobis, & in iis qui credunt.*

14 * *Vos autem, fratres mei, imitatores facti estis Ecclesiarum Dei, quæ sunt in Jihoudæa in Jeschua Meschicho: quòd eadem perpessi fueritis & vos à contribulibus vestris, sicut & illi ab ipsis Jihoudæis,*

15 * *Qui Dominum nostrum Ieschua Meschicho trucidarunt, & Prophetas qui ex ipsis erant, nosque insectati sunt, & Deo non placent, & fiunt aduersarij omnibus hominibus.*

---

4 אלא איך דבקינן לאלהא דתתהימן סברתה הכנא ממללינן לא איך דלבני אנשא נשפר אלא לאלהא הו דבקא לבותן ׃ 5 אפלא גיר ממתום אתחששן בממללא שדלא איך דידעין אנתון ולא בעלתא דיענותא אלהא סהד ׃ 6 ולא בעין שובחא מן בנינשא לא מנכון ולא מן אחרנא ׃ 7 כד משכחין הוין יקירא למהוא איך שליחא דמשיחא אלא הוין בינתכון מכיכא ואיך מרבינתא דמחבבא בניה ׃ 8 הכנא אף חנן מחבבינן ומסוחינן למתל לכון לא בלחוד סברתה דאלהא אלא אף נפשן מטל דחביבין אנתון ׃ 9 עהדין אנתון גיר אחין דלאין הוין ועמלין בעבד אידין בליליא ובאימממא דעל חד מנכון לא נאקר ׃ 10 אנתון סהדין ואלהא איכנא אכרזן לכון סברתה דאלהא דכיאית וכאנאית ודלא רשין הוין לות כלהון מהימנא ׃

4 * Sed sicut probati sumus à Deo, vt crederetur nobis Euangelium, ita loquimur: non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui probat corda nostra.

5 * Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione auaritiæ; Deus testis est:

6 * Nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis;

7 * Cùm possemus vobis oneri esse, vt Christi Apostoli: sed facti sumus †paruuli in medio vestrum, tanquam si nutrix B foueat filios suos:

lenes

8 * Ita desiderantes vos, cupidè volebamus tradere vobis non solùm Euangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis.

9 * Memores enim †estis fratres laboris nostri & fatigationis, nocte & die operantes, ne quem vestrum grauaremus, prædicauimus in vobis Euangelium Dei.

facti. Act.20.c.34. 1.Cor.4.c.12. 2.Thes.3.b.8.

10 * Vos testes estis & Deus, quàm sanctè, & iustè, & sine querela, vobis, qui credidistis, adfuimus:

11 * Sicut scitis qualiter vnumquemque vestrum (sicut pater filios suos)

12 * Deprecantes vos & consolantes, testificati sumus vt ambularetis dignè Deo, qui vocauit vos in suum regnum & gloriam.

13 * Ideo & nos gratias agimus Deo sine intermissione: quoniam cùm accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non vt verbum hominum, sed (sicut est verè) verbum Dei, qui operatur in vobis qui credidistis. C

14 * Vos enim imitatores facti estis fratres Ecclesiarum Dei quæ sunt in Iudæa, in Christo Iesu: quia eadem passi estis & vos à contribulibus vestris, sicut & ipsi à Iudæis,

15 * Qui & Dominum occiderunt Iesum & Prophetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus aduersantur;

4 * ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.

5 * οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· θεὸς μάρτυς·

6 * οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων,

7 * δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν· ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα·

8 * οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῶν γεγένησθε.

9 * μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ.

10 * ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεὸς, ὡς ὁσίως, καὶ δικαίως, καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν·

11 * καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ,

12 * παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρούμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

13 * Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ, καθώς ἐστιν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ· ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν·

14 * ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοὶ, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, ἐν χριστῷ ἰησοῦ· ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἰουδαίων,

15 * τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων,

11 איכנא דידעין אנתון דמן חד חד מנכון איך אבא מן בנוהי [x]בעין הוין ומלין הוין בלבכון : 12 [y]ומסהדינן לכון דתהלכון איך [z]דיאא לאלהא הו דקרכון למלכותה ולשובחה :

דנגה דשבתא דסברתא ב

13 מטל הנא אף חנן [a]מודינן [b]אמינאית לאלהא [c]דמלתא דאלהא דקבלתון מנן לא הוא איך מלתא דבנינשא קבלתונה אלא איכנא [d]דאיתיה [e]שריראית [f]מלתא דאלהא והי בעבדא [g]מסתערא בכון ובאילין [h]דמהימנין : 14 אנתון דין אחי [i]אתדמיתון לעדתא דאלהא דביהוד הלין דבישוע משיחא דהכן סיברתון אף אנתון מן בני [k]שרבתכון איכנא דאף הנון מן יהודיא : 15 הנון דלמרן ישוע משיחא קטלו ולנביא דמנהון ולן רדפו ולאלהא לא שפרין ועבידין [l]סקובלא לכלהון בני אנשא :

x בעא x מלא נחם
y סהד העיד z יאא נאה
a ידא ידה b תמיד c מלל
d אית e באמת f מלל
g סער h הימן i דמא דמה
k שבטכם
l אויבים

16 [illegible]

[illegible]

17 [illegible]

1 [illegible]

16 * *Qui prohibent nos alloqui Gentes, vt seruentur, vt scelera sua semper peragant. Peruenit autem in eos ira ad finem vsque.*

Quotidie.

17 * *Nos porrò, fratres mei, vobis orbati fuimus ad tempus horæ, facie quidem nostra, & non nostro corde: quin potius sedulam nauauimus operam, vt faciem vestram conspiceremus cum charitate multa.*

18 * *Et voluimus venire ad vos ego Paulus semel & iterum; sed obstitit mihi Satanas.*

19 * *Quæ est enim spes nostra, & gaudium nostrum, & corona gloriationis nostræ, nisi vos coram Domino nostro Ieschua in aduentu ipsius?* 20 * *Vos enim estis gloria nostra & gaudium nostrum.*

CAP. III.

1 E*T quoniam non ferebamus, voluimus remanere Athenis soli.*

2 * *Caterùm mittemus ad vos Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei, & adiutorem nostrum in Euangelio Meschicho: vt confirmet vos, & petat à vobis super fide vestra.* 3 * *Ne quis vestrum succidatur in afflictionibus istis. Vos enim scitis ad hoc nos positos esse.* 4 * *Et enim quum apud vos essemus, prædicebamus vobis nos afflictum iri, quemadmodum nostis factum fuisse.* 5 * *Quamobrem & ego non amplius sustinui, quin mitterem sciscitatum de fide vestra, ne forte tentaret vos tētator ille, fieretque labor noster irritus.*

6 * *Nuper autem quum venisset ad nos Timotheus à vobis, & renuntiasset nobis de fide vestra, & de charitate vestra, & quòd habeatis memoriam nostri in omni tempore, ac desiderio teneamini videndi nos, quemadmodum nos quoque vos:*

7 * *Idcircò consolationem accepimus per vos fratres nostri, super omnibus angustiis & afflictionibus nostris ob fidem vestram.*

8 * *Nunc enim viuimus, si vos statis in Domino nostro.*

9 * *Quam enim gratiarum actionem possumus rependere pro vobis Deo super omni gaudio quo gaudemus vestri causa?* 10 * *Sed coram Deo magis preces fundimus noctu & interdiu, vt conspiciamus faciem vestram, & perficiamus quod deest fidei vestræ.*

---

16 דכלין לן דנמלל עם עממא [n] דנאחון למשלמו [o] חטהיהון בכל זבן [p] מטי דין עליהון [q] רוגזא עדמא [r] לחרתא ׃
דכליום ג 17 חנן דין אחי
הוין יתמא מנכון זבנא דשעתא באפין ולא בלבן [b] ויתיראית [c] אתחפטן למחזא אפיכון [e] בחובא סגיאא ׃ 18 [f] וצבינן
דנאתא לותכון אנא פולוס חדא זבן ותרתין [h] ועוכני סטנא ׃ 19 אינו גיר סברן וחדותן וכלילא דשובהרן אלא
אן אנתון קדם מרן ישוע במאתיתה ׃ 20 אנתון אנון גיר [k] תשבוחתן וחדותן ׃ קפלאון ג 1 ומטל דלא [m] חמסנן
צבין [o] למפש באתינאוס בלחודין ׃ 2 ונשדר לותכון לטימתאוס אחון [p] משמשנא דאלהא [q] ומעדרנן בסברתה
דמשיחא דנשררכון ונבעא מנכון על הימנותכון ׃ 3 דלא אנש מנכון התקטע לה באולצנא הלין אנתון גיר ידעין

[m] כלא עצר [n] חוא [o] חטא [p] השיג [q] זעם [r] לאחרית [a] חוא [b] יתר [c] חפט השתדל [e] באהבה [f] צבא [g] אתא [h] עוך קום לנגד [i] אתא [k] שבח [l] חדא [m] חמסן [n] צבא [o] פוש עמד [p] שמש [q] עדר עזר

16 * Prohibentes nos Gentibus loqui, vt saluę fiant: vt impleant peccata sua semper. †præuenit† enim ira Dei super illos vsque in finem.

(*peruenit* / *autem*)

17 * Nos autem fratres desolati à vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde, abundantiùs festinauimus faciem vestram videre cum multo desiderio:

18 * Quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus & semel & iterum; sed impediuit nos Satanas.

19 * Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nõne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum † in aduentu eius? 20 * Vos enim estis gloria nostra & gaudium.

(*estis*)

CAP. III.

1 PRopter quod non sustinẽtes amplius placuit nobis remanere Athenis solis. A

2 * Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei in Euangelio Christi, ad confirmandos vos, & exhortandos pro fide vestra: 3 * Vt nemo moueatur in tribulationibus istis. ipsi enim scitis, quòd in hoc positi sumus.

(*Act. 16.*)

4 * Nam & cùm apud vos essemus, † prędicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, & scitis.

(*prędicabamus*)

5 * Propterea & ego amplius non sustinens, misi ad cognoscendam fidem vestram; ne fortè tentauerit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster. B

6 * Nunc autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderãtes nos videre, sicut & nos quoque vos: 7 * Ideò consolati sumus fratres, in vobis, in omni necessitate & tribulatione nostra per fidem vestram: C

8 * Quoniam nunc viuimus, si vos statis in Domino.

9 * Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum;

10 * Nocte ac die abundantiùs orantes vt videamus faciẽ vestram, & compleamus ea quæ desunt fidei vestræ?

---

16 * κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε δὲ ἐπ᾽ αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

17 * Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ᾽ ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.

18 * διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν παῦλος, καὶ ἅπαξ καὶ δὶς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς·

19 * τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ;

20 * ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ χαρά.

γ΄.

1 * Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν ἀθήναις μόνοι,

2 * καὶ ἐπέμψαμεν τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ, καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν,

3 * τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις, αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·

4 * καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε·

5 * διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

6 * ἄρτι δὲ ἐλθόντος τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ᾽ ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς,

7 * διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοὶ, ἐφ᾽ ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως.

8 * ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ.

9 * τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι᾽ ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν,

10 * νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

אנתון דלהדא הו [p]סימנין ׃ 4 אף כד לותכון [q]הוין גיר קדם אמרן לכון [r]דעתידינן [s]למתאלצו איכנא דידעין
אנתון דהוא ׃ 5 מטל הנא אף אנא לא [t]חססנת עדמא דשדרת [u]דאדע הימנותכון דדלמא [x]נססיכון מנסינא
ונהוא עמלן [y]סריקא ׃ 6 השא דין מן דאתא לותן טימותאוס מן [z]צאידיכון [a]וסברן על הימנותכון ועל חובכון
ודאירת לותכון [b]עוהדנן טבא בכל [c]עדן [d]וסוין אנתון [e]למחזין איכנא דאף חנן לכון ׃ 7 מטל הנא [f]אתביאן
בכון אחין על כלהין [g]עקתן [h]ואולצנין מטל [i]הימנותכון ׃ 8 והשא הו [k]חיינן אן אנתון [l]תתקימון במרן ׃
9 אידא גיר [m]תודיתא משכחינן למפרע חלפיכון לאלהא על כל חדותא דחדינן מטלתכון ׃
10 אלא דקדם אלהא יתיראית נתחשף בלליא ובאיממא דנחזא אפיכון ונגמור מא דחסירא הימנותכון ׃

[p] סום [q] חוא [r] עתד
[s] אלץ צור [t] חמסן נשא
[u] ידע [x] נסא
[y] סבלי פרי [z] אצלבם
[a] סבר בשר [b] זכרוננו [c] זמן
[d] סוא אות [e] חזא [f] כבא
[g] עוק [h] וצרינו [i] חימן
[k] חיא [l] קום [m] ירא ידה

[Syriac text illegible]

11 * *Ipse autem Deus Pater noster, & Dominus noster Ieschua Meschicho dirigat viã nostram ad vos.* 12 * *Et multiplicet & abundare faciat charitatem vestram vnius erga alterum, & erga vnumquemque, sicut & nos amore vos complectimur.* 13 * *Et confirmet corda vestra inculpabilia in sanctimonia coram Deo Patre nostro in aduentu Domini nostri Ieschua Meschicho cum omnibus Sanctis eius.*

Baptismi.

CAP. IIII.

1 PRoinde fratres mei, petimus à vobis, & obsecramus vos per Dominum nostrum Ieschua, vt quemadmodum accepistis à nobis quomodo oporteat vos ambulare & placere Deo, vt magis abundetis.

2 * *Nostis enim quæ præcepta dederimus vobis per Dominũ nostrum Ieschua Meschicho.*

3 * *Hæc enim est voluntas Dei sanctificatio vestra, et vt abstineatis ab omni scortatione:*

4 * *Et sciat vnusquisque vestrum possidere vas suum in sanctificatione & honore,* 5 * *Non autem in passionibus concupiscentiæ, sicut cæteræ Gentes illæ, quæ non norunt Deum.*

6 * *Neque sitis audaces ad transgrediendũ, et ad circumueniendum quisque fratrẽ suum in aliquo negotio: quandoquidem Dominus noster vltor est de his omnibus, sicut et ante hoc tempus diximus vobis, ac testati sumus.*

7 * *Non enim vocauit nos Deus ad spurcitiam, sed ad sanctificationem.*

8 * *Itaque qui hæc aspernatur, non hominem aspernatur, sed Deum ipsum qui dedit in vos Spiritum suum sanctum.*

9 * *Porrò de charitate fraterna non necesse habetis vt scribam vobis. vos enim ipsi edocti estis à Deo, vt mutuo amore vos complectamini.*

10 * *Et sic facitis erga omnes fratres qui sunt in tota Macedonia. Cæterùm vos rogo, fratres mei, vt abundetis;*

11 * *Vtque sedulam nauetis operam, vt sitis quieti, & occupati in operibus vestris; & operemini propriis manibus, quemadmodum præcepimus vobis.*

12 * *Vt conuersemini comiter cum extraneis, nulliusqúe opera egeatis.*

---

11 הודין אלהא אבון ומרן ישוע משיחא נתרוץ אורחן לותכון ׃ 12 ונסגא ונית(ר) חובכון דחד לות חד ולות כלנש איכנא דחנן מחבינן לכון ׃ 13 ונקים לבותכון דלא רשין בקדישותא קדם אלהא אבון במאתיתה דמרן ישוע משיחא דעם כלהון קדישוהי ׃

דמצעמוריתא ד קפלאון ד

1 מכיל אחי בעינן מנכון ומתכשפינן לכון במרן ישוע דאיך דקבלתון מנן איכנא ולא לכון דתהלכון ותשפרון לאלהא דיתיראית תוספון ׃ 2 ידעין אנתון גיר אילין פוקדנא יהבן לכון במרן ישוע משיחא ׃ 3 הנו גיר צביניה דאלהא קדישותכון ודתהוון פריקין מן כל זניותא ׃ 4 ונהוא ידע אנש אנש מנכון למקנא מאנה בקדישותא ובאיקרא ׃ 5 ולא בחשא דרגתא איך שרכא דעממא הנון דלא ידעין לאלהא ׃

תרץ תקן · יתר · אהבתכם · חבב אהב · קום · רשא אשם · עמר סבל · על כן · בעא · כשף · שפר · יסף · צבא · פרק סור · זנא · קנא

11 * Ipse autem Deus & Pater noster, & Dominus noster Iesus Christus, dirigat D viam nostram ad vos.

12 * Vos autem Dominus multiplicet, & abundare faciat charitatem †in inuicem, & in omnes, quemadmodum & nos in vobis,

13 * Ad confirmanda corda vestra sine querela, in sanctitate, ante Deum & Patrem nostrum, in aduentu Domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

CAP. IIII.

1 De cætero ergo fratres, rogamus vos & obsecramus in Domino Iesu, vt A quemadmodum accepistis à nobis quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, sic & ambuletis, vt abundetis magis.

2 * Scitis enim quæ præcepta †dederimus vobis per Dominum Iesum.

3 * Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione;

4 * Vt sciat vnusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione & honore:

5 * Non in passione desiderij, sicut & Gentes quæ ignorant Deum:

6 * Et nequis supergrediatur, neque circumueniat in negotio fratrem suum: B quoniam vindex est Dominus de his omnibus, sicut prędiximus vobis, & testificati sumus.

7 * Non enim vocauit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem.

8 * Itaque qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui etiam dedit Spiritum suum sanctum in nobis.

9 * De charitate autẽ fraternitatis, non necesse †habemus scribere vobis: ipsi enim vos à Deo didicistis, vt diligatis inuicem.

10 * Etenim illud facitis in omnes fratres in vniuersa Macedonia. Rogamus au- C tem vos, fratres, vt abundetis magis:

11 * Et operam detis vt quieti sitis, & vt vestrum negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut pręcepimus vobis:

12 * Et vt honestè ambuletis ad eos qui foris sunt: & nullius aliquid desideretis.

Marg.: vestram. — dederimus. — Rom. 12. Ephes. 4. — Iohn. 6. 13. 17. 1. Ioh. 2. 3. 4. — habebamus.

11 * αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς.

12 * ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς·

13 * εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

δ΄.

1 * Τὸ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ᾽ ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον·

2 * οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

3 * τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας,

4 * εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ,

5 * μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν·

6 * τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπομεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα.

7 * οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ᾽ ἐν ἁγιασμῷ.

8 * τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ· ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς.

9 * περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν. αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους·

10 * καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, περισσεύειν μᾶλλον,

11 * καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν·

12 * ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

---

6 [r] וְלָא תֶהֱוֹון מְשִׁיחִין לְמֶעְבַר [s] וַלְמֶעְלַב אֱנָשׁ לַאחוּהִי בְּהָדָא [t] צְבוּתָא מֶטֻל דְּמָרַן הוּ [x] חָבוּעָא עַל הָלֵין כֻּלְּהֵין אַיכַּנָא דְּאַף מֶן קְדָם [u] זַבְנָא אֶמַרַן לְכוֹן [y] וְסָהֶדְן ׃ 7 לָא גֵיר [y] קְרָכוֹן אֱלָהָא [z] לְטַנְפוּתָא אֶלָּא לְקַדִּישׁוּתָא ׃ 8 [a] מְכִיל מַן [b] דְּטָלֵם לָא הֲוָא לְבַרְנָשָׁא טָלֵם אֶלָּא לַאלָהָא הַו דְּיַהֶב בְּכוֹן רוּחֵה קַדִּישְׁתָּא ׃ 9 עַל [c] חוּבָּא דַּין דַּאחֵא לָא [d] סְנִיקִיתוֹן לְמֶכְתַּב לְכוֹן אַנְתּוֹן גֵּיר [e] קְנוּמְכוֹן [f] מַלְּפֵא אַנְתּוֹן דַּאלָהָא [g] דְּתַחְבוּן חַד לְחַד ׃ 10 אַף עָבְדִין אַנְתּוֹן הָכַנָא לְכֻלְּהוֹן אַחֵא דִּבְכֻלָּהּ מַקְדוֹנִיָא בָּעֵא אֶנָא דַּין מֶנְכוֹן אַחַי [h] דְּתֶתְיַתְּרוּן ׃ 11 [i] וְתֶתְחַפְּטוּן דְּתֶהֱוֹון [k] שְׁלִין [l] וַעֲנִין [m] בְּסוּעֲרָנַיכוֹן וְהֲוַיתוֹן פָּלְחִין בְּאִידַיכוֹן אַיכַּנָא דְּפַקְדְנָכוֹן ׃ 12 וְתֶהֱוֹון מְהַלְּכִין בְּאֶסְכֵמָא לְוָת בָּרָיֵא וְעַל אֱנָשׁ לָא תֶסְתַּנְקוּן ׃

[r] עֲלַב עשק [s] עניין [t] נוקם [u] זמן [x] סְהֵד העיד [y] קְרָא [z] טְנַף טמא [a] עַל־כן [b] שמואס [c] אהבה [d] סְנַק צרך [e] עצמכם [f] אֲלַף [g] חֲבַב אהב [h] יְתַר [i] חֲפַט השתדל [k] שְׁלָא [l] עֲנָא השתדל [m] סְעַר

[illegible]

Defunctorum.

13 * Velim autem vos ſcire, fratres mei, vt de iis qui obdormiunt non contriſtemini, ſicut & cæteri homines, qui ſpem non habēt.

14 * Si enim credimus Jeſchua mortuum eſſe, & reſurrexiſſe; ita & Deus eos qui obdormierunt per Jeſchua, adducturus eſt cum illo.

15 * Hoc autem dicimus vobis in verbo Domini noſtri, quòd nos qui reliqui erimus in aduentu Domini noſtri, qui viuemus; nequaquam præueniemus eos qui obdormierunt.

16 * Quandoquidem ipſe Dominus noſter iuſſu & voce principis Angelorum, & tuba Dei deſcendet de cælo: & mortui qui ſunt in Meſchicho reſurgent primùm.

17 * Et tunc nos qui reliqui erimus, qui viuemus, rapiemur vnà cum eis in nubibus in occurſum Domini noſtri in aera, & ſic ſemper cum Domino noſtro erimus.

18 * Itaque conſolamini vos mutuò his ſermonibus.

CAP. V.

1 CÆterùm de tēporibus & momentis, fratres mei, non neceſſe habetis vt ſcribam vobis.

2 * Vos enim verè ſcitis diem Domini noſtri vt fur in nocte, ita venturum.

3 * Quum dixerint, Pax & tranquillitas, tunc repentina inſurget in eos perditio, ſicuti dolor partus vterum geſtanti, nec effugient.

4 * Vos autem fratres mei, non eſtis in tenebris, vt dies ille tanquam fur vos deprehendat. 5 * Vos enim omnes eſtis filij lucis, & filij diei: nec eſtis filij noctis, neque filij tenebrarum.

6 * Ne dormiamus ergo ſicut cæteri, ſed vigilemus & ſobrij ſimus.

7 * Illi enim qui dormiunt, noctu dormiunt; & qui ſunt ebrij, noctu ſunt ebrij.

8 * Nos autem qui filij diei ſumus, vigilemus mente noſtra, & induamus loricam fidei & charitatis, & imponamus capiti galeam ſpei ſalutis.

9 * Quoniam non poſuit nos Deus ad iram, sed ad poſſeſſionem ſalutis per Dominum no-10 ſtrum Jeſchua Meſchicho. * Qui quidem mortuus eſt pro nobis; vt ſiue vigilemus ſiue dormiamus, ſimul cum eo viuamus.

דַּעֲנִידָא ח

13 צבא אנא דין דתדעון אחי דעל אילין דדמכין לא תחוא כריא לכון איך שרכא דאנשא דסברא לית להון׃ 14 אן גיר מהימנינן דישוע מית וקם הכנא אף אלהא לאילין דדמכו בישוע מיתא עמה׃ 15 הדא דין אמרינן לכון במלתה דמרן דחנן אילין דמשתחרינן במאתיתה דמרן דחיינן לא נדרך לאילין דדמכו׃ 16 מטל דהו מרן בפוקדנא ובקלא דריש מלאכא ובקרנא דאלהא נחת מן שמיא ומיתא דבמשיחא נקומון לוקדם׃ 17 והידין חנן אילין דמשתחרינן דחיינן נתחטף עמהון אכחדא בעננא לאורעה דמרן באאר והכנא בכל זבן עם מרן נהוא׃ 18 הווהכיל מביאין חד לחד במלא הלין׃ קפלאון ח 1 על זבנא דין ועדנא

[illegible]

13 ‡ Nolumus autē vos ignorare, fratres, de dormientibus, vt non contriſtemini, ſicut & cæteri qui ſpem non habent.

14 ‡ Si enim credimus quòd Ieſus mortuus eſt, & reſurrexit, ita & Deus eos qui dormierunt per Ieſum, adducet cum eo.

15 ‡ Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini; quia nos qui viuimus, qui reſidui ſumus in † aduētu Domini, non pręueniemus eos qui dormierunt.

(1. Cor. 15. c.23. b.51) († aduentum)

16 ‡ Quoniam ipſe Dominus in iuſſu & in voce archangeli, & in tuba Dei deſcendet de cælo: & mortui qui in Chriſto ſunt, reſurgent primi.

17 ‡ Deinde nos qui viuimus, qui relinquimur, ſimul rapiemur cum illis in nubibus obuiā † Chriſto in aëra, & ſic ſem per cum Domino erimus.

(† Domino)

18 ‡ Itaque conſolamini inuicem in verbis iſtis.

CAP. V.

1 DE temporibus autem & momentis, fratres, non indigetis vt ſcribamus vobis. A

2 ‡ Ipſi enim diligenter ſcitis, quia dies Domini, ſicut fur in nocte, ita veniet.

(2. Pet. 3. c.10 Apoc. 3. a.3. & 16. c.15)

3 ‡ Cùm enim dixerint, Pax & ſecuritas; tunc repentinus eis ſuperueniet interitus, ſicut dolor in vtero † habenti; & non effugient.

(† habenti.)

4 ‡ Vos autem, fratres, non eſtis in tenebris, vt vos dies illa tanquam fur comprehendat.

5 ‡ Omnes enim vos filij lucis eſtis, & filij diei: non ſumus noctis neque tenebrarum.

6 ‡ Igitur non dormiamus ſicut & cæteri: ſed vigilemus, & ſobrij ſimus.

7 ‡ Qui enim dormiūt, nocte dormiunt: & qui ebrij ſunt, nocte ebrij ſunt. B

8 ‡ Nos autem qui diei ſumus, ſobrij ſimus, induti loricam fidei & charitatis, & galeam ſpem ſalutis.

(Iſa. 59. c.19 Eph. 6. c.17)

9 ‡ Quoniam non poſuit nos Deus in iram, ſed in acquiſitionē ſalutis per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum;

10 ‡ Qui mortuus eſt pro nobis; vt ſiue vigilemus, ſiue dormiamus, ſimul cùm illo viuamus.

13 ‡ Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

14 ‡ εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἄξει σὺν αὐτῷ.

15 ‡ Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας·

16 ‡ ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ· καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ, ἀναστήσονται πρῶτον·

17 ‡ ἔπειτα ἡμεῖς, οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα.

18 ‡ ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

ε.

1 ‡ Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι.

2 ‡ αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, οὕτως ἔρχεται.

3 ‡ ὅταν γὰρ λέγωσιν, εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν.

4 ‡ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.

5 ‡ πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους.

6 ‡ ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν, ὡς καὶ οἱ λοιποί· ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν.

7 ‡ οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν·

8 ‡ ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες υἱοὶ νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας·

9 ‡ ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,

10 ‡ τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν.

אחי לא [d] סניקיתון למכתב לכון ׃ 2 אנתון גיר [e] שרירית ידעין אנתון דיומא דמרן איך גנבא בליליא הכנא אתא׃
3 כד [f] נאמרון דשלמא [g] ושינא והידין [h] מנשליא נקום עליהון [i] אבדנא איך חבלא על [k] בטנתא ולא [l] נמרון ׃
4 אנתון דין אחילא הויתון בחשוכא דהו יומא איך גנבא [m] נדרככון ׃ 5 כלכון גיר בני [o] נוהרא אנתון ובני
[p] איממא ולא הויתון בני ליליא ולא בני חשוכא ׃ 6 לא [q] נדמך הכיל איך [r] שרכא אלא הוין [s] עירין [t] ומהונין׃
7 אילין גיר דדמכין בליליא הו דמכין ואילין [u] דרוין בליליא הו רוין ׃ 8 חנן דין דבני [x] איממא חנן [y] הוין [z] עירין
ברעינן ולבישין שרינא דהימנותא וחובא ונסים סנורתא דסברא דחיא ׃ 9 מטל דלא סמן אלהא לרוגזא
אלא לקנינא דחיא במרן ישוע משיחא ׃ 10 הו דמית על אפין דאן עירינן ואן דמכינן אכחדא עמה נחא ׃

[d] סנק צרך [e] נאמת
[f] אמר [g] ושלוה [h] רגע
[i] אבד [k] בטן הורה
[l] מוד או מרא פלט
[m] אדרך השיג [o] אור
[p] יום [q] דמך ישן [r] שאר
[s] עור [t] הון הבית הנשמה
[v] רוא [x] יום [y] הוא [z] עור

[illegible]

11 *Quamobrem vos mutuo consolamini & alter alterum ædificate, sicut & facitis.*

Dominica quarta Ieiunij.

12 *Obsecramus autem vos, fratres mei, vt agnoscatis eos qui laborant inter vos, & qui constituti sunt pro vobis, quique vos docent:*

13 *Vt habeantur vobis in charitate abundantiori, & propter eorum opera pacem habete cum eis.*

14 *Obsecramus autem vos, fratres mei, erudite errantes, & consolamini pusillanimes, & excipite onus eorũ qui infirmi sunt, & longanimes estote erga vnumquemque.*

15 *Et cauete ne quis vestrum malum pro malo rependat, sed semper sectamini bonum cum erga vos inuicem, tum erga vnumquemque.*

16 *Et gaudete semper;*

17 *Et orate sine intermissione;*

18 *Et in omnibus gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei per Ieschua Meschicho in vobis.*

19 *Spiritum ne extinguatis;*

20 *Prophetiam ne aspernamini.*

21 *Omnia probate, & quod bonum est tenete.*

22 *Et ab omni voluntate mala fugite.*

23 *Ipse autem Deus pacis vos omnes perfectè sanctificet, & totum spiritum vestrũ, & animam vestram, & corpus vestrum custodiat: vt culpa careatis in aduentu Domini nostri Jeschua Meschicho.*

24 *Fidelis est ille qui vocauit vos, vt hoc faciat.*

25 *Fratres mei, orate pro nobis.*

26 *Salutate fratres omnes cũ osculo sancto.*

27 *Adiuro vos per Dominum nostrum, vt legatur hæc Epistola omnibus fratribus sanctis.*

28 *Gratia Domini nostri Jeschua Meschicho sit vobiscum. Amen.*

Epistolæ ad Thessalonicenses primæ, quæ scripta fuit Athenis, missa autem per manus Timothei,

FINIS.

---

11 מטל הנא בעאו חד לחד ובנו חד לחד איכנא דאף עבדיתון :

חד בשבא דד דצומא

12 [a] בעינן דין מנכון אחי [b] דהויתון ידעין לאילין [c] דלאין בכון [d] וקימין באפיכון [e] ומלפין לכון :

13 דהוו חשיבין לכון בחובא יתירא ומטל עבדהון [f] אשתינו עמהון : 14 [g] בעינן דין מנכון אחי [h] רדו למסכלנא ולבבו לזעורי נפשא [i] וסבו [k] טענא [l] דמחילא [m] ואגר רוחכון לות כלנש :

15 [n] ואזדהרו דלמא אנש מנכון [o] בישתא חלף בישתא [p] נפרוע אלא בכל זבן [q] הרטו בתר טבתא לות חדדא ולות כלנש : 16 והוו חדין בכלזבן : 17 [v] ומצלין דלא שליא :

[a] בעא [b] חוא [c] לאה
[d] קום [e] אלף [f] שינא
[g] בעא [h] רדא למד
[i] נסב [k] משא [l] חול
[m] נגר ארך [n] זהר שמר
[o] ביש [p] פרע
[q] כמו רהטנ

11 Propter quod cõsolamini inuicem, & ædificate alterutrum, sicut & facitis.

12 Rogamus autem vos, fratres, vt noueritis eos qui laborãt inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos:

13 Vt habeatis illos abundantiùs in charitate propter opus illorum. †pacem habete cum eis.

14 Rogamus autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes.

15 Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini inuicem, & in omnes.

16 Semper gaudete.

17 Sine intermissione orate.

18 In omnibus gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.

19 Spiritum nolite extinguere.

20 Prophetias nolite spernere.

21 Omnia autẽ probate, quod bonum est tenete.

22 Ab omni specie mala abstinete vos.

23 Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: vt integer spiritus vester & anima, & corpus sine querela, in aduentu Dñi nostri Iesu Christi seruetur.

24 Fidelis est qui vocauit vos, qui etiam faciet.

25 Fratres, orate pro nobis.

26 Salutate fratres omnes in osculo sancto.

27 Adiuro vos per Dominũ, vt legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus.

28 Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

Ad Thessalonicenses prima scripta fuit Athenis.

11 διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς·

13 καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.

14 παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.

15 ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

16 πάντοτε χαίρετε·

17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε·

18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε. τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.

19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε.

20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε.

21 πάντα δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε·

22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχή, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθείη.

24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει τὴν ἐλπίδα ὑμῶν βεβαίαν.

25 ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.

26 ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

27 ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς.

28 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν.

18 ובכל מדם הוו מודין הניגיר צביניה דאלהא בישוע משיחא בכון ׃ 19 רוחא לא תדעכון ׃ 20 נביותא לא תסלון ׃ 21 כל מדם בקו ודשפיר אחודו ׃ 22 ומן כל צבו בישא ערוקו ׃ 23 הו דין אלהא דשלמא נקדשכון גמיראית לכלכון ובלה רוחכון ונפשכון ופגרכון ננטר דלא רשין למאתיתה דמרן ישוע משיחא ׃ 24 מהימן הו מן דקרכון דהו נעבד ׃ 25 אחי צלו עלין ׃ 26 שאלו בשלמא דאחין כלהון בנושקתא קדישתא ׃ 27 מומא אנא לכון במרן דתתקרא אגרתא הדא לכלהון אחא קדישא ׃ 28 טיבותה דמרן ישוע משיחא עמכון אמין ׃

שלמת אגרתא דלות תסלוניקיא קדמיתא דאתכתבת מן אתינס ואשתדרת באידי טימתאוס ׃

ידא רצונו דעך · נבא סלא מאס בקא · אחד אחז חפץ גמר · רשא אשם אתא · חימן קרא צלא · נשק ימא משביע · קרא אגרת חסדו · כתב שדר ביד

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM SECVNDAM.

AD Thessalonicenses secundam scribit epistolam Apostolus, & notum facit eis de temporibus nouissimis, & de aduersarij deiectione. Scribit hanc epistolam ab Athenis per Titum diaconem & Onesimum acolythum.

ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܕܬܪܬܝܢ ܀

ܒܢܓܗ ܕܒܝܬ ܕܢܚܐ ܀ ܐ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܐ ܀

1 ܦܘܠܘܤ ܘܣܝܠܘܢܤ ܘܛܝܡܬܐܘܤ ܠܥܕܬܐ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܕܒܐܠܗܐ ܐܒܘܢ ܘܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 2 ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 3 ܠܡܘܕܝܘ ܚܝܒܝܢܢ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠܙܒܢ ܥܠܝܟܘܢ ܐܚܝ ܐܝܟ ܕܦܐܐ܂ ܡܛܠ ܕܪܒܝܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܣܓܐ ܚܘܒܐ ܕܟܠܟܘܢ ܕܟܠܢܫ ܠܘܬ ܚܒܪܗ܂ 4 ܐܝܟ ܕܐܦ ܚܢܢ ܒܟܘܢ ܢܗܘܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܒܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܥܠ ܡܣܝܒܪܢܘܬܟܘܢ ܕܒܟܠܗ ܪܕܝܦܘܬܟܘܢ ܘܐܘܠܨܢܝܟܘܢ ܕܡܣܝܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ܂

5 ܠܬܚܘܝܬܐ ܕܕܝܢܐ ܟܐܢܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܕܬܫܘܘܢ ܠܡܠܟܘܬܗ ܗܝ ܕܥܠ ܐܦܝܗ ܚܫܝܬܘܢ܂ 6 ܘܐܢ ܟܐܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ܂ ܕܢܦܪܘܥ ܐܘܠܨܢܐ ܠܐܠܘܨܝܟܘܢ܂

7 ܘܠܟܘܢ ܕܡܬܐܠܨܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܝܚܐ ܥܡܢ܂ ܒܓܠܝܢܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ܂ ܥܡ ܚܝܠܐ ܕܡܠܐܟܘܗܝ܂ 8 ܟܕ ܥܒܕ ܬܒܥܬܐ ܒܢܘܪܐ ܡܫܠܗܒܬܐ܂ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܘܡܢ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 9 ܗܢܘܢ ܕܕܝܢܐ ܢܦܪܥܘܢ ܐܒܕܢܐ ܕܠܥܠܡ܂ ܡܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܢ܂ ܘܡܢ ܫܘܒܚܐ ܕܚܝܠܗ܂ 10 ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܢܫܬܒܚ ܒܩܕܝܫܘܗܝ܂ ܘܢܬܚܙܐ ܬܕܡܘܪܬܗ ܒܡܗܝܡܢܘܗܝ܂ ܕܐܬܗܝܡܢܬ ܣܗܕܘܬܢ ܕܥܠܝܟܘܢ ܒܝܘܡܐ ܗܘ܂

11 ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܟܠܙܒܢ ܡܨܠܝܢܢ ܥܠܝܟܘܢ܂ ܕܢܫܘܝܟܘܢ ܐܠܗܐ ܠܩܪܝܢܟܘܢ܂ ܘܢܡܠܐ ܟܠܗ ܨܒܝܢܐ ܕܛܒܬܐ܂ ܘܥܒܕܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܒܚܝܠܐ܂ 12 ܕܢܫܬܒܚ ܒܟܘܢ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܗ ܐܝܟ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܢ ܘܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܒ ܀

1 ܒܥܝܢ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ܂ ܥܠ ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܘܥܠ ܟܢܘܫܝܐ ܕܝܠܢ ܠܘܬܗ܂

RVRSVM EPISTOLA AD THESSALONICENSES II.

EODEM G. FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Crepusculo infra Epiphaniam.

CAPVT I.

1 Paulus & Siluanus, et Timotheus ecclesiæ Thessalonicensium, quæ est in Deo Patre nostro, & Domino nostro Ieschua Meschicho: 2 Gratia vobiscum & pax à Deo Patre nostro, & à Domino nostro Jeschua Meschicho. 3 Gratias agere debemus Deo semper de vobis, fratres mei, vt par est, quòd magis augescat fides vestra, ac multiplicetur charitas vestrûm omnium vniuscuiusque erga proximum suum. 4 Vt & nos in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei ob fidē vestram, & tolerantiam vestram in omni persecutione vestra, & oppressionibus vestris quas sustinetis, 5 Ad demonstrationē iusti iudicij Dei, vt digni habeamini illo regno Dei pro quo patimini. 6 Siquidem iustum est coram Deo repēdere oppressionem oppressoribus vestris: 7 Vobis autem qui opprimimini requiem nobiscū in reuelatione Domini nostri Jeschua Meschicho de cælo cū virtute [exercitu] Angelorum suorum. 8 Quum facturus est vltionem igne depascente, de iis qui non nouerūt Deū, & de iis qui non agnouerunt Euangelium Domini nostri Jeschua Meschicho. 9 Qui quidem pœnas luent perditionis æternæ à facie Domini nostri, & à gloria virtutis eius. 10 Quum venerit vt glorificetur in Sanctis suis, & ostendat miracula sua in fidelibus suis, vt credatur testimoniū nostrum erga vos in die illo. 11 Propterea semper oramus pro vobis, vt dignos vos efficiat Deus vocatione vestra, & adimpleat vobis omnem voluntatem bonam & opus fidei in virtute: 12 Vt laudibus exornetur in vobis nomen Domini nostri Jeschua Meschicho, & vos in illo secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jeschua Meschicho.

CAP. II.

1 OBsecramus autē vos, fratres mei, ob aduentum Domini nostri Jeschua Meschicho, & nostri aggregationem ad eum,

תוב אֶגַּרְתָא דַלְוָת תֵּסַלוֹנִיקָיֵא דְתַרְתֵּין׃

נְגַהּ דְּבֵית דְּנַחָא ׃ א ׃ קְפַלְאוֹן ׃ א ׃

פּוֹלוֹס וְסִלְוָנוֹס וְטִימָתֵאוֹס לְעִדְתָא דְתֵסַלוֹנִיקָיֵא דְבַאלָהָא אֲבוּן וּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃ 2 טַיְבוּתָא עַמְכוֹן וְשְׁלָמָא מַן אֱלָהָא אֲבוּן וּמַן מָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃ 3 לְמוֹדָיוּ חַיָבִינַן לַאלָהָא בְּכֻלְזְבַן עֲלַיכוֹן אַחַי אַיְך מָא דְפָאֵא׃ מֶטֻל דְרָבְיָא יַתִּירָאִית הַיְמָנוּתְכוֹן וְסָגֵא חוּבָּא דְכֻלְכוֹן דְכֻלְנָשׁ לְוָת חַבְרֵהּ׃ 4 אַיְכַנָא דְאַף חְנַן בְּכוֹן נֶהֱוֵא מֶשְׁתַּבְּהְרִין בְּעִדְתָא דַאלָהָא עַל הַיְמָנוּתְכוֹן וְעַל מְסַיְבְּרָנוּתְכוֹן דִבְכֻלָּהּ רְדִיפוּתְכוֹן וְאוּלְצָנַיְכוֹן דִמְסַיְבְּרִין אַנְתּוֹן׃ 5 לְתַחְוִיתָא דְדִינָא כָּאנָא דַאלָהָא דְתֶשְׁוּוֹן לְמַלְכוּתֵהּ הָי דְעַל אַפֵּיהּ חָשְׁיתוּן׃ 6 וְאֶן כָּאנָא קֳדָם אֱלָהָא דְנֶפְרוּעַ אוּלְצָנָא לְאָלוּצַיְכוֹן׃

EPISTOLA B. PAVLI AD THESSALONICENSES SECVNDA.

CAPVT I.

1 PAVLVS, & Siluanus, & Timotheus eccleſiæ A Theſſalonicenſium in Deo patre noſtro, & Dño Ieſu Chriſto; 2 *Gratia vobis & pax à Deo Patre noſtro & Domino Ieſu Chriſto.

3 *Gratias agere debemus ſemper Deo pro vobis, fratres, ita vt dignũ eſt, quoniã ſupercreſcit fides veſtra, & abundat B charitas vniuſcuiuſq; omnium veſtrum in inuicẽ: 4 *Ita vt & noſipſi in vobis gloriemnr in eccleſiis Dei, pro patiẽtia veſtra, & fide in omnibus perſecutionibus veſtris & tribulationib⁹ quas ſuſtinetis,

5 *In exemplum iuſti iudicij Dei, vt digni habeamini regno Dei pro quo & patimini. 6 *Si tamen iuſtum eſt apud Deum retribuere † tribulationem, iis qui vos tribulant: 7 *Et vobis qui tribulamini, requiem nobiſcum, in reuelatione C Domini Ieſu de cælo cum angelis virtutis eius, 8 *In flamma ignis dantis vindictam iis qui non nouerunt Deum, & qui non obediunt Euangelio Domini noſtri Ieſu Chriſti:

9 *Qui pœnas dabunt in interitu ęternas à facie Domini, & à gloria virtutis eius: 10 *Cùm venerit glorificari in ſanctis ſuis, & admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt, quia creditum eſt teſtimonium noſtrum ſuper vos in die illo.

11 *In quo etiam oramus ſemper pro vobis, vt dignetur vos vocatione ſua D Deus noſter, & impleat omnem voluntatẽ bonitatis † & opus fidei in virtute, 12 *Vt clarificetur nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti in vobis, & vos in illo, ſecundùm gratiam Dei noſtri, & Domini Ieſu Chriſti.

Marg.: † retributionem. † ſuæ

CAP. II.

1 ROgamus autem vos, fratres, per aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti, A & noſtræ congregationis in ipſum:

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐπιστολή.

κεφαλ. ά.

1 ΠΑῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ; ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν, καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ·

2 *χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

3 *εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους,

4 *ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε,

5 *ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε·

6 *εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν,

7 *καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ᾽ ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ μετ᾽ ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,

8 *ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ·

9 *οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

10 *ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ·

11 *εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει·

12 *ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

β.

1 *Ερωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ᾽ αὐτὸν,

---

7 ולכון דמתאלציתון נחא עמן בגלינה דמרן ישוע משיחא דמן שמיא עם חילא דמלאכוהי ׃ 8 מא דעבד
תבעתא בגורלא דנורא מן הנון דלא ידעו לאלהא ומן הנון דלא אשתודעו לסברתה דמרן ישוע משיחא ׃
9 דהנון בדינא נתפרעון אבדנא דלעלם מן פרצופה דמרן ומן שובחא דחילה ׃ 10 מא דאתא דנשתבח בקדישוהי
ונתחוא תדמרתה במהימנוהי דתתהימן סהדותן דעליכון בהו יומא ׃ 11 מטל הנא בכל זבן מצלינן עליכון דנשויכון
אלהא לקרינכון ונמליכון כלה צבינא דטבתא ועבדא דהימנותא בחילא ׃
12 דנשתבח בכון שמה דמרן ישוע משיחא אף אנתון בה איך טיבותה דאלהן ומרן ישוע משיחא ׃
קפלאון ב 1 בעינן דין מנכון אחי על מאתיתה דמרן ישוע משיחא ועל כנושיא דילן דלותה ׃

אלץ צור חוא גלא
d נקמה
ידע מזה אשתודע
f לבשורתו
דון פרע גמל אבד
שבח נפלאותיו חמן
זמן צלא שוא
קרא מלא צבא
טוב שבח בעא

[illegible]

2 *Ne citò dimoueamini à mentibus vestris, neque obstupescatis neque à sermone, neque à spiritu, neque ab epistola, acsi à nobis esset, quòd ecce forsitan instet dies Domini nostri.*

3 *Ne quis imponat vobis vllo modo: quoniam nisi venerit prius rebellio, & reuelatus fuerit homo ille peccati, filius perditionis,*

4 *Qui aduersarius est, & effertur supra omnem qui vocatur Deus & religio, adeò vt & in templo Dei tanquam Deus sedeat, & ostentet seipsum quasi Deus sit.*

5 *Nonne in memoriam reuocatis, quòd quum apud vos essem, hæc dixerim vobis?*

6 *Et nunc scitis quid detineat, vt reueletur suo tempore.*

7 *Mysterium enim iniqui illius iam incœpit sedulò agere, solùm vt qui nunc detinet, tollatur è medio.*

8 *Et tunc reuelabitur iniquus ille, quem Dominus noster Jeschua conficiet spiritu oris sui, & abolebit eum reuelatione aduectus sui.*

9 *Aduentus enim illius est operatio Satanæ cum omni potentia & signis, falsisque*

10 *miraculis:* *Et cum omni seductione iniquitatis quæ fit in perditos, eò quòd non receperunt charitatem veritatis vt per eam seruarentur.*

11 *Idcircò immittet illis Deus efficaciam seductionis, vt credant mendacio:*

12 *Et condemnentur illi omnes qui non crediderunt veritati, sed acquieuerunt iniquitati.*

13 *Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis fratres, dilecti Domini nostri, quòd elegerit vos Deus à principio in vitam* [salutem] *per sanctificationem Spiritus, & fidem veritatis.*

14 *Ad hæc enim vocauit vos Deus Euangelio nostro, vt decori sitis Domino nostro Jeschua Meschicho.*

15 *Proinde fratres mei, state, & constanter tenete præcepta quæ didicistis siue per sermonem, siue per epistolam nostram.*

16 *Ipse autem Dominus noster Ieschua Meschicho & Deus Pater noster, qui dilexit vos, & dedit vobis consolationem æternam, & spem bonam in gratia sua,*

---

2 דלא עגל תתזיעון ברעיניכון ולא תתוהון לא מן מלתא ולא מן רוחא ולא מן אגרתא דאיך דמן לותן הי דהא לם מטי ליה יומה דמרן ׃ 3 למא אנש נטעיכון בחד מן אסכימין מטל דאן לא תאתא לוקדם מרדותא ונתגלא ברנשא דחטיתא ברה דאבדנא׃ 4 הו דלקובלא הו ומשתעלא על כל מן דמתקרא אלהא ודחלא איכנא דאף בהיכלא דאלהא איך אלהא נתב ונחוא על נפשה איך דאלהא הו ׃ 5 לא עהדיתון דכד לותכון הוית הלין אמרת הוית לכון׃ 6 והשא ידעין אנתון מא דאחיד דנתגלא הו בזבנה ׃ 7 ארזא גיר דעולא מן כדו שרי למתחפטו בלחוד אן הו מא דהשא אחיד נשתקל מן מצעתא ׃ 8 והידין נתגלא עולא הו דמרן ישוע נסיפיוהי ברוח פומה ונבטליוהי בגליונא דמאתיתה ׃ 9 מאתיתה גיר דהו מעבדנותא הי דסטנא בכל חילותא ואתותא ותדמרתא דגלתא ׃

d פתאם e זוע f רעא g תוא חמה h מלל i טעא תעה k אסכימא דרך l אתא m מרד o אבד p עלא ומזה q שעלא r קרא s יתב t עהד הזכיר u חוא x גלא בעתו y הסור z חפט השתדל a שקל

[2] Vt non citò moueamini à veſtro ſenſu, neque terreamini, neque per ſpiritum, neque per ſermonem, neque per epiſtolam tãquam per nos miſſam, quaſi inſtet dies Domini.

[3] Ne quis vos ſeducat vllo modo, quoniam niſi venerit † diſceſſio primùm, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, [4] Qui aduerſatur & extollitur ſupra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur; ita vt in tẽplo Dei ſedeat, oſtendens ſe tanquam ſit Deus.

Eph. 5. 6 — *diſceſſio*

[5] Num retinetis quòd cùm adhuc eſſem apud vos, hæc dicebam vobis? B

[6] Et nunc quid detineat ſcitis, vt reueletur in ſuo tempore:

[7] (Nam myſterium iam operatur iniquitatis: tantùm vt qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat.)

[8] Et tunc reuelabitur ille iniquus: quẽ Dominus Ieſus interficiet ſpiritu oris ſui: & deſtruet illuſtratione aduentus ſui eum,

Eſa. 11. 4

[9] Cuius eſt aduentus ſecundùm operationem Satanæ, in omni virtute, & ſignis & prodigiis mendacibus:

[10] Et in omni ſeductione iniquitatis iis qui pereunt, eò quòd charitatem veritatis non receperunt, vt ſalui fierent.

[11] Ideò mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio: C

[12] Vt iudicentur omnes qui non crediderunt veritati, ſed conſenſerunt iniquitati.

[13] Nos autem debemus gratias agere Deo ſemper pro vobis, fratres dilecti à Deo, quòd elegerit vos Deus primitias in ſalutem, in ſanctificatione ſpiritus, & † fide veritatis,

in — *Ad quod* — *qua*

[14] † In † quam & vocauit vos per Euangelium noſtrum, in acquiſitionem gloriæ Domini noſtri Ieſu Chriſti. D

[15] Itaque fratres, ſtate: & tenete traditiones quas didiciſtis, ſiue per ſermonẽ, ſiue per epiſtolam noſtram.

[16] Ipſe autem Dominus noſter Ieſus Chriſtus, & Deus & Pater noſter qui dilexit nos, & dedit conſolationem æternam, & ſpem bonam in gratia;

[2] εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ·

[3] μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,

[4] ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὡς θεὸν καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ θεός.

[5] οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;

[6] καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ.

[7] τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται·

[8] καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ·

[9] οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους·

[10] καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς.

[11] καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει·

[12] ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

[13] ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας·

[14] εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ.

[15] ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

[16] αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ὑμᾶς, καὶ διδοὺς παράκλησιν αἰωνίαν, καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,

---

10 ובכלה [k] טועה דעולא דהויא באבידא על דלא קבלו חובא דקושתא דבה [l] נחון :
11 מטל הנא נשדר להון אלהא מעבדנותא דטועה דנהימנון [m] לשוקרא :
12 [n] ונתחדינון כלהון אילין דלא הימנו [o] בקושתא אלא [p] אצטביו בעולא : 13 חנן דין [q] חיבינן [r] למודיו לאלהא בכל זבן על אפיכון אחין חביבוהי דמרן [s] דגבכון אלהא מן רישית לחיא בקדישותא דרוחא [t] ובהימנותא [u] דשררא :
14 להלין הוגיר [x] קרכון אלהא [y] במסברנותא דילן דתהוון [z] תשבוחתא למרן ישוע משיחא :
15 [a] מכיל אחי [b] אתקימו [c] וחמסנו בפוקדנא [d] דילפתון אן [e] במלתא ואן באגרתא דילן :
16 הו דין מרן ישוע משיחא ואלהא אבון הו [f] דאחבן ויהב לן בויאא דלעלם וסברא טבא בטיבותה :

[k] תועה [l] חיא [m] שמר [n] דון [o] באמת [p] צבא [q] חוב [r] ירא [s] גבא בחר [t] חימן אשל אמת [x] קרא [y] סיבר [z] שבח [a] על-כן [b] קום [c] חמסן שמר תמיד [d] ילף [e] מלל [f] אחב

17 * Consoletur corda vestra, et stabiliat vos in omni sermone, & in omni opere bono.

CAP. III.

1 DEinceps, fratres, orate pro nobis, vt sermo Domini nostri currat & glorificetur vbique, sicut & apud vos.

2 * Vt liberemur ab hominibus malis & insolentibus. non enim omnium est fides.

3 * Fidelis autem est Dominus, qui custodiet vos & liberabit à malo.

4 * Porrò confidimus de vobis in Domino nostro, quòd quæ præcepimus vobis feceritis, atque facturi estis.

5 * Dominus autem noster dirigat corda vestra in dilectionem Dei, & in expectationem Meschicho.

6 * Cæterùm præcepimus vobis, fratres mei, in nomine Domini nostri Ieschua Meschicho, vt recedatis ab omni fratre qui in deterius ambulat, & non iuxta præcepta quæ accepit à nobis.

7 * Vos enim scitis quomodo oporteat imitari nos; quoniam non in deterius ambulauimus inter vos.

8 * Neque panem gratis comedimus à quoquam vestrûm; sed cum labore & fatigatione noctu & interdiu operabamur, ne cui vestrum essemus oneri.

9 * Non quod non potuerimus, sed vt per nosipsos exhiberemus vobis exemplum, vt nos imitaremini.

10 * Etenim quum apud vos essemus, hoc præceperamus vobis, vt quisquis noluerit operari, is nec manducet.

11 * Siquidem audiuimus quosdam esse inter vos qui in deterius ambulãt; & nihil agunt, nisi res vanas.

12 * Iis autem qui sunt istiusmodi, præcepimus, & rogamus eos per Dominum nostrum Ieschua Meschicho, vt cum quiete operentur, & comedant panem suum.

13 * Vos autem, fratres mei, non sit graue vobis agere quod bonum est.

14 * Quod si quis non obedit istis sermonibus qui epistola continentur, iste separetur à vobis, neque conuersamini cum eo, vt pudore suffundatur.

15 * Neque tanquã inimicum habeatis eum, sed admonete eum vti fratrem.

---

17 ^g נְבַיְאֵלְבַוָתְכוֹן ^h וְנְקִים בְּכָל ^i מֶלָּא וּבְכָל עֲבָד טָב ׃ קפלאון ג ¹ מִן הָשָׁא אַחַין ^a צַלּוֹ עֲלַין דְּמִלְּתֵה דְּמָרַן תֶּהֱוָא ^b רָהֲטָא ^c וּמִשְׁתַּבְּחָא בְּכָל ^d דוּכָא אֵיךְ דַּלְוָתְכוֹן ׃ ² ^e וְדַנֶתְפַּצָּא מֶן בְּנַיְנָשָׁא בִּישָׁא ^f וְעַוְלֵא לוּ גֵּיר דְּכָלְנָשׁ הִי הַיְמָנוּתָא ׃ ³ מְהַימַן הוּ דֵּין מָרְיָא דְּהוּ נְנַטְרְכוֹן ^h וְנַשְׁוְזְבְכוֹן מֶן בִּישָׁא ׃ ⁴ תְּכִילִינַן דֵּין עֲלַיכוֹן בְּמָרַן דְּמִדֶּם דְּמַפְקְדִינַן לְכוֹן עֲבַדְתּוּן אַף עָבְדִיתוּן ׃ ⁵ וּמָרַן נַתְרִיץ לִבְוָתְכוֹן לְחוּבֵּה דַּאלָהָא ^m וְלַמְסַבְּרָנוּתֵה דִּמְשִׁיחָא ׃ ⁶ מְפַקְּדִינַן לְכוֹן דֵּין אַחַי בִּשְׁמֵה דְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא דַּתְהֱווֹן ^n פְּרִיקִין מֶן כָּל אַחָא אַיְנָא דְּבִישׁ בִּישׁ מְהַלֵּךְ וְלָא אֵיךְ ^o פוּקְדָנָא דְּקַבֵּל מֶנַּן ׃ ⁷ אַנְתּוּן גֵּיר יָדְעִין אַנְתּוּן אַיכַנָא וָלֵא לְמֶתְדַּמָּיוּ בַן דְּלָא הַלֶּכְן בִּישׁ בִּישׁ בֵּינַתְכוֹן ׃ ⁸ אַף לָא לַחְמָא דְּמַגָּן אֲכַלְן מֶן אֱנָשׁ מֶנְכוֹן אֶלָּא בְעַמְלָא וּבְלָאוּתָא בְּלֶלְיָא וּבִימָמָא פָּלְחִין הֲוַיִן דְּעַל אֱנָשׁ מֶנְכוֹן לָא נֵאקַר ׃

g בְּנָא נחם ^h קום
a מַלַּל ^a צְלָא פלל
b רְהֵט רוץ ^c שְׁבַח
d מקום
e פְּצָא ^f ועוקשים עולא
h שְׁזַב ^i תְּכַל בטח
k פְּקַד ^l תְּרַץ תקן
m סְבַר קוה ^n פְּרַק סור
o מצוות

17 * Exhortetur corda vestra, & confirmet in omni opere & sermone bono.

CAP. III.

Eph.6.d.18 Colos.4.a.3

1 DE cætero, fratres, orate pro nobis, vt sermo Dei currat & clarificetur, sicut A & apud vos: 2 * Et vt liberemur ab importunis & malis hominibus. nõ enim omnium est fides.

3 * Fidelis autem †Dominus est, qui cõfirmabit vos & custodiet à malo. [Deus]

4 * Cõfidimus autem de vobis † in Domino, quoniam † quæ præcipimus, & facitis, & facietis. [fratres] [quæcunque]

5 * Dominus autẽ dirigat corda vestra in charitate Dei, & patientia Christi.

6 * Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Domini nostri Iesu Christi, B vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem quam acceperunt à nobis.

7 * Ipsi enim scitis quemadmodũ oporteat imitari nos: quoniam non inquieti fuimus inter vos;

Act.20.g.34 1.Cor.4.c.12 1.Thess.2.b.9

8 * Neque gratis panem manducauimus ab aliquo, sed in labore & in fatigatione nocte & die operantes, ne quem vestrum grauaremus.

9 * Non quasi non habuerimus potestatem, sed vt nosmetipsos formam da- C remus vobis ad imitandum nos.

10 * Nam & cùm essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis: quoniam si quis non vult operari, nec manducet.

11 * †Audiuimus enim inter vos quosdã ambulãtes inquietè, nihil operantes, sed curiosè agentes. [Audiuimus]

12 * Iis autem qui eiusmodi sunt, denũtiamus, & obsecramus in Domino Iesu Christo, vt cum silentio operãtes, suum panem manducent.

Gal.6.c.9

13 * Vos autem, fratres, nolite deficere benefacientes.

14 * Quòd si quis non †obedit verbo nostro, per epistolã hunc notate: & ne com D misceamini cum illo, vt confundatur: [obedierit]

15 * Et nolite quasi inimicum existimare; sed corripite vt fratrem.

17 * παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

γ.

1 * Τὸ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ, καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς,

2 * καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.

3 * πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος ὃς στηρίξει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

4 * πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε.

5 * ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.

6 * παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν.

7 * αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν,

8 * οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν·

9 * οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς·

10 * καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.

11 * ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους.

12 * τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν.

13 * ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες.

14 * εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ,

15 * καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

---

9 לא הוא מטל דלא שליט לן אלא דבנפשן [u] נתל לכון [x] טופסא דבן [y] תתדמון ׃
10 אף כד לותכון [z] הוין גיר הדא מפקדין הוין לכון דכל דלא צבא [a] דנפלוח אף לא [b] נלעס ׃
11 [c] שמעינן גיר דאית בכון אנשא דביש ביש מהלכין ומדם לא פלחין אלא אן [d] סריקתא ׃
12 להון דין להלין [e] מפקדינן [f] ובעינן מנהון במרן ישוע משיחא [g] דבשליא נהוון פלחין ואכלין לחמהון ׃
13 אנתון דין אחי לא [h] תאמאן לכון למעבד דשפיר ׃
14 ואן אנש לא [i] משתמע [k] למלין הלין דבאגרתא נתפרש לכון הנא ולא הויתון [l] מתחלטין עמה [m] דנבהת ׃
15 ולא איך [n] בעל דבבא תאחדונה אלא הויתון מרתין לה איך דלאחא ׃

[u] נתל נתן [x] דמיון
[y] דמא דמה [z] חוא
[a] פלח עשה [b] לעס אכל
[c] שמע [d] דברים רקים
[e] פקד צוה [f] בעא
[g] שליא נוח [h] מאן
[i] שמע [k] מלל [l] חלט
[m] בהת בוש [n] אויב

16 ܗܘ ܕܝܢ ܡܪܢ ܕܫܠܡܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܫܠܡܐ ܐܡܝܢܐܝܬ ܒܟܠ ܡܕܡ. ܡܪܢ ܥܡ ܟܠܟܘܢ.
17 ܫܠܡܐ ܒܟܬܒܬ ܐܝܕܝ ܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܟܬܒܬ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܬܐ ܕܒܟܠܗܝܢ ܐܓܪܬܝ. ܗܟܢܐ ܟܬܒ ܐܢܐ.
18 ܛܝܒܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܚܝ. ܐܡܝܢ.

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܠܘܬ ܬܣܠܘܢܝܩܝ̈ܐ ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܠܐܕܝܩܝܐ ܕܦܣܝܕܝܐ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕ ܛܘܟܝܩܘܣ

16 *Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem semper in omnibus. Dominus noster sit cum omnibus vobis.*

17 *Pax* [salutatio] *per scripturam propriæ manus, Ego Paulus scripsi. quod est signum in omnibus epistolis meis. Sic scribo.*

18 *Gratia Jeschua Meschicho sit cum omnibus vobis, fratres mei. Amin.*

Epistolæ ad Thessalonicenses secundæ, quæ scripta est ex Laodicea Pisidiæ, missa verò per manus Tychici,

FINIS.

16 הוּדֵין מָרַה דַשְׁלָמָא נֶתֵּל לְכוֹן שְׁלָמָא בְּכֻל זְבַן בְּכֻל מֶדֶם מָרַן עַם כֻּלְכוֹן׃
17 שְׁלָמָא בִּכְתָבַת אִידַי אֶנָא פּוֹלוֹס כֶּתְבֵת דְאִיתוֹהִי אָתָא דִבְכֻלְהֵין אֶגְּרָתַי הָכַנָא כָּתֵב אֶנָא׃

ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܛܝܡܬܐܘܣ ܩܕܡܝܬܐ

ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܗ ܕܨܘܡܐ

ܐ ܩܦܠܐܘܢ

1 ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܒܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ. ܘܕܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ ܣܒܪܢ.
2 ܠܛܝܡܬܐܘܣ ܒܪܐ ܫܪܝܪܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܘܪܚܡܐ ܘܫܠܡܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ ܡܪܢ.
3 ܒܥܝܬ ܡܢܟ ܟܕ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܡܩܪܘܢܝܐ ܕܬܩܘܐ ܒܐܦܣܘܣ. ܘܬܦܩܕ ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܕܠܐ ܢܠܦܘܢ ܝܘܠܦܢܐ ܡܫܚܠܦܐ.
4 ܘܠܐ ܢܬܒܥܘܢ ܠܫܘܥܝܬܐ ܘܠܬܫܥܝܬܐ ܕܫܪܒܬܐ ܕܠܝܬ ܠܗܝܢ ܣܟܐ. ܗܠܝܢ ܕܚܪܝܢܐ ܡܝܬܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܒܢܝܢܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.
5 ܫܘܠܡܗ ܕܝܢ ܕܦܘܩܕܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܚܘܒܐ. ܕܡܢ ܠܒܐ ܕܟܝܐ. ܘܡܢ ܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ. ܘܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܫܪܝܪܬܐ.
6 ܘܡܢ ܗܠܝܢ ܛܥܘ ܐܢܫܝܢ ܘܣܛܘ ܠܡܠܐ ܣܪܝܩܬܐ.

RVRSVM EPISTOLA AD TIMOTHEVM I.

EODEM G. FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Parasceue Sabbathi v. Ieiunij.

CAPVT I.

1 *Paulus Apostolus Jeschua Meschicho mandato Dei Seruatoris nostri, et Meschicho Jeschua spei nostræ;*

2 *Timotheo filio vero in fide, Gratia, & miserationes, & pax à Deo patre nostro, & Meschicho Jeschua Domino nostro.*

3 *Efflagitaui à te quum proficiscerer in Macedoniam, ut remaneres Ephesi, & præciperes unicuique ne docerent doctrinas diuersas;*

4 *Nec attenderent fabulis & narrationibus generationum quibus non est finis, quæ contentiones efficiunt potius quàm ædificationem in fide Dei.*

5 *Finis autem præcepti est charitas ex corde syncero, et conscientia bona, fideq́; veraci.*

6 *A quibus quòd aberrarint quidam, declinarunt ad sermones vanos,*

תּוּב אֶגַּרְתָא דִלְוָת טִימָתָאוֹס קַדְמָיתָא׃ עֲרוּבְתָא דְשַׁבְּתָא דה דְצוֹמָא א קפלאון א

1 פּוֹלוֹס שְׁלִיחָא דְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא בְּפוּקְדָנָא דַאלָהָא מַחְיָנַן וְדִמְשִׁיחָא יֵשׁוּעַ סַבְרַן׃
2 לְטִימָתָאוֹס בְּרָא שַׁרִירָא בְּהַימָנוּתָא טֵיבוּתָא וְרַחְמֵא וְשַׁלְמָא מֵן אֱלָהָא אֲבוּן וּמְשִׁיחָא יֵשׁוּעַ מָרַן׃
3 בְּעִית מֶנָּךְ כַּד אָזֵל אֶנָא לְמַקְרוּנִיָא דְתִקְוֵא בְּאֶפֶסוֹס וְתַפְקֵד לְאֶנָשׁ אֶנָשׁ דְלָא נַלְפוּן יוּלְפָנָא מְשַׁחְלְפָא׃

Deus

16 * Ipse autem † Dominus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus sit cum omnibus vobis.

17 * Salutatio, mea manu Pauli: quod est signum in omni epistola. ita scribo.

18 * Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Ad Thessalonicenses secunda scripta fuit Athenis.

16 * αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

17 * ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου· ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω.

18 * ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν.

---

18 x טיבותה דישוע משיחא עם כלכון אחי אמין ׃ — x חסרו

שלמת אגרתא דלות תסלוניקיא דתרתין y דאתכתבת מן לודיקיא דפיסידיא z ואשתדרת באידי טוכיקוס ׃ — y כתב z שדר שלח

ARGVMENTVM IN EPIST. AD TIMOTHEVM I.

TIMOTHEVM *instruit & docet de ordinatione Episcopatus & Diaconij, & omnis Ecclesiasticæ disciplinæ: scribens ei à Laodicia per Tychicum diaconem.*

EPISTOLA B. PAVLI AD TIMOTHEVM PRIMA.

CAPVT I.

Act. 16. a. 3

1 PAVLVS Apostolus Iesu Christi secundū imperium Dei saluatoris nostri, & Christi Iesu spei nostræ: A

2 * Timotheo dilecto filio in fide, Gratia, † misericordia, & pax à Deo patre, & Christo Iesu Dño nostro.

3 * Sicut rogaui te vt remaneres Ephesi cùm irem in Macedoniam, vt denuntiares quibusdam ne aliter docerent;

4 * Neque intenderēt fabulis & genealogiis interminatis, quę questiones prestant magis quàm ædificationem Dei, quæ est in fide.

5 * Finis autem præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. B

6 * A quibus quidam aberrantes, conuersi sunt in vaniloquium;

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐπιστολή.

κεφαλ. α'.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ κατ᾽ ἐπιταγὴν θεοῦ πατρὸς καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν,

2 * τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 * καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν,

4 * μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει.

5 * τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου·

6 * ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν·

---

4 ולא m נהרמון n לשועיתא n ולתשעיתא o דשרבתא p דסכא לית להון להלין q דחרינא הו עבדן יתיראית ולא r בנינא בהימנותא דאלהא ׃

5 s סכה דין דפוקדנא t איתוהי חובא דמן לבא דכיא ומן תארתא טבתא ומן הימנותא שרירתא ׃

6 ומנהין מן הלין טעו אנשא וסטו למלא סריקתא ׃

m רמא n שעא ספר o פתתלדות p סכא קץ q חרא ריבות r בנא s קצו t אית

7 ܟܕ ܨܒܝܢ ܠܡܗܘܐ ܡܠܦܢܐ ܕܢܡܘܣܐ ܟܕ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܡܕܡ ܕܡܡܠܠܝܢ ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܥܠܘܗܝ ܡܬܚܪܝܢ܀ 8 ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܢܡܘܣܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܢܬܕܒܪ ܒܗ܀ 9 ܟܕ ܝܕܥ ܕܠܟܐܢܐ ܢܡܘܣܐ ܠܐ ܣܝܡ ܐܠܐ ܠܥܘܠܐ ܘܠܡܪܘܕܐ ܘܠܪܫܝܥܐ ܘܠܚܛܝܐ ܘܠܥܢܬܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܕܟܝܢ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܚܝܢ ܠܐܒܗܝܗܘܢ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܚܝܢ ܠܐܡܗܬܗܘܢ ܘܠܩܛܘܠܐ܀ 10 ܘܠܙܢܝܐ ܘܠܫܟܒܝ ܥܡ ܕܟܪܐ ܘܠܓܢܒܝ ܒܢܝ ܚܐܪܐ ܘܠܕܓܠܐ ܘܠܥܒܪܝ ܥܠ ܡܘܡܬܐ ܘܠܟܠܡܕܡ ܕܐܝܬܘܗܝ ܣܩܘܒܠܐ ܕܝܘܠܦܢܐ ܚܠܝܡܐ܀

11 ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܬܫܒܘܚܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܒܪܟܐ ܗܘ ܕܐܢܐ ܐܬܗܝܡܢܬ܀ 12 ܘܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܗ ܕܚܝܠܢܝ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܚܫܒܢܝ ܡܗܝܡܢܐ ܘܣܡܢܝ ܠܬܫܡܫܬܗ܀ 13 ܠܝ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܡܓܕܦܢ ܗܘܝܬ ܘܪܕܘܦ ܘܡܨܥܪܢ ܐܠܐ ܐܬܚܢܢܬ ܡܛܠ ܕܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܥܒܕܬ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘܬܐ܀ 14 ܣܓܝܐܬ ܕܝܢ ܒܝ ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܘܚܘܒܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀ 15 ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܘܫܘܝܐ ܗܝ ܠܡܩܒܠܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܠܥܠܡܐ ܠܡܚܝܘ ܚܛܝܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܝܠܗܘܢ܀ 16 ܐܠܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ ܕܒܝ ܠܘܩܕܡ ܢܚܘܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܠܗ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ ܠܕܡܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܕܢܗܝܡܢܘܢ ܒܗ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܀ 17 ܠܡܠܟܐ ܕܝܢ ܕܥܠܡܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠ ܘܠܐ ܡܬܚܙܐ ܘܗܘܝܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܐܠܗܐ ܐܝܩܪܐ ܘܫܘܒܚܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀

18 ܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܡܓܥܠ ܐܢܐ ܠܟ ܒܪܝ ܛܝܡܬܐܘܣ ܐܝܟ ܢܒܝܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܗܘܝ ܥܠܝܟ ܕܬܦܠܘܚ ܒܗܝܢ ܦܘܠܚܢܐ ܗܢܐ ܫܦܝܪܐ܀ 19 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ. ܐܝܬ ܐܢܫܝܢ ܕܕܚܘ ܐܢܝܢ ܡܢܗܘܢ ܘܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܚܣܪܘ܀ 20 ܐܝܟ ܗܘܡܢܐܘܣ ܘܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܗܢܘܢ ܕܐܫܠܡܬ ܠܣܛܢܐ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܓܕܦܝܢ܀

7 *Dum volunt esse doctores Legis, quum non intelligant quod loquuntur, neque de quo disſertant.*

8 *Scimus autem Legem esse bonam; ſi quis iuxta Legem conuerſetur in ea:*

9 *Sciens iuſto Legem non esse poſitam, ſed iniuſtis, & rebellibus, & impiis, & ſceleratis, & inſolentibus, & iis qui puri non ſunt: & iis qui percutiunt patres ſuos, & iis qui percutiunt matres ſuas, et homicidis:*

10 *Et ſcortatoribus, et cōcubitoribus maſculorum, et furibus ingenuorū* [plagiariis], *& mendacibus, & transgreſſoribus iuriſiurandi, & cuilibet rei quæ aduerſatur ſanæ doctrinæ*

11 *Euangelij gloriæ Dei benedicti quod mihi concreditum eſt.*

12 *Et gratias ago ei qui me corroborat Domino noſtro Jeſchua Meſchicho, qui me exiſtimauit fidelem, meque conſtituit ad miniſterium ſuum.*

13 *Me* inquam *qui prius blaſphemus fueram, & perſecutor, & contumelioſus; ſed miſericordiam conſecutus ſum, quia ignorans feceram abſque fide.*

14 *At multiplicata eſt in me gratia Domini noſtri, & fides & dilectio quæ eſt per Jeſchua Meſchicho.*

15 *Fidelis ille ſermo, & dignus quem recipiamus, nempe Jeſchua Meſchicho veniſſe in mundum, vt ſeruaret peccatores, quorum primus ego ſum.*

16 *Sed ideò mei miſertus eſt, vt in me primò oſtenderet Ieſchua Meſchicho longanimitatem ſuam, vt exemplo iis eſſem qui credituri ſunt in vitam æternam.*

17 *Regi autem ſeculorum incorruptibili, & inuiſibili, qui quidem eſt vnus Deus, honor & gloria in ſeculum ſeculorum. Amin.*

18 *Hoc præceptum commendo tibi, fili mi Timothee, iuxta primas prophetias quæ extiterunt de te, vt milites in eis bonam iſtam militiam,*

19 *Cum fide & conſcientia bona. Jlli enim qui hanc à ſe repulerunt, à fide euanuerunt:*

20 *Sicut Hymenæus & Alexander, quos tradidi Satanæ, ne ſint maledici.*

---

7 כד צבעו למהוא מלפנא דנמוסא כד לא מסתכלין מדם דממללין ולא מדם דעלוהי מתחרין ׃ 8 ידעינן דין דנמוסא שפיר הו אן אנש אכותה דנמוסא נתדבר בה ׃ 9 כד ידע דלכאנא נמוסא לא סים אלא לעולא ולמרודא ולרשיעא ולחטיא ולענתא ולאילין דלא דכין ולאילין דמחין לאבהיהון ולאילין דמחין לאמהתהון ולקטולא ׃ 10 ולזניא ולשכביעם דכרא ולגנבי בני חארא ולדגלא ולעברי על מומתא ולכלמדם דאיתוהי סקובלא דיולפנא חלימא ׃ 11 דאונגליון דתשבוחתה דאלהא מברכא הו דאנא אתהימנת ׃ 12 ומודא אנא לה דחילני למרן ישוע משיחא דחשבני מהימנא וסמני לתשמשתה ׃ 13 לי דמן קדים מגדפן הוית ורדוף ומצערן אלא אתחננת מטל דכד לא ידע הוית עבדת דלא הימנותא ׃

בעא אלף סכל
סכל א דבר
חרא הריב ידע
כמוהו
דבר הנהיג שלישרים
כון סום מרר
חמא לעוקשים דכא
זכה מחא נכה זנא
דרור ולכתבים
ימא השבע ילף

7 *Volentes esse Legis doctores, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.

8 *Scimus autem quia bona est Lex, si quis ea legitimè vtatur:

9 *† Sciens hoc, quia Lex iusto non est posita, sed iniustis, & non subditis, impiis & peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homicidis,

10 *Fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, periuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ aduersatur,

11 *Quę est secundùm Euangelium gloriæ beati Dei, quod creditum est mihi.

12 *Gratias ago ei qui me confortauit, † Christo Iesu Domino nostro, quia fidelem me existimauit, ponens in ministerio:

13 *Qui prius blasphemus fui, & persecutor, & contumeliosus. sed misericordiam † consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate.

14 *Superabundauit autem gratia Domini nostri cum fide & dilectione, quæ est in Christo Iesu.

15 *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus: quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum.

16 *Sed ideo misericordiam consecutus sum, vt in me primò ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam æternam.

17 *Regi autem seculorum immortali, inuisibili, soli Deo honor & gloria in secula seculorum, Amen.

18 *Hoc præceptum commendo tibi, fili Timothee: secundùm præcedentes in te prophetias, vt milites in illis bonam militiam;

19 *Habens fidem & bonam conscientiam; quam quidam repellentes, circa fidem naufragauerunt:

20 *Ex quibus est Hymeneus & Alexander: quos tradidi Satanę, vt discant non blasphemare.

7 * θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

8 * οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται·

9 * εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατραλῴαις καὶ μητραλῴαις, ἀνδροφόνοις,

10 * πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται,

11 * κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

12 * καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν,

13 * τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ᾽ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ·

14 * ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

15 * πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ·

16 * ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ᾽ αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

17 * τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ, τιμὴ, δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

18 * ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,

19 * ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν·

20 * ὧν ἐστιν ὑμέναιος καὶ ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

14 סגית בי דין טיבותה דמרן והימנותא וחובא דבישוע משיחא ׃ 15 מהימנא הי מלתא ושויא הי למקבלותה דישוע משיחא אתא לעלמא למחיו לחטיא דקדמיהון אנא אנא ׃ 16 אלא מטל הנא רחם עלי דבי קדמא נחוא ישוע משיחא כלה מגרת רוחה לתחויתא דאילין דעתידין דנהימנון בה לחיא דלעלם ׃ 17 למלכא דין דעלמא הו דלא מתחבל ולא מתחזא דהויו חד אלהא איקרא ותשבוחתא לעלם עלמין אמין ׃ 18 הנא פוקדנא סגעל אנא לך ברי טימתאוס איך נביותא קדמיתא דהוי עליך דתפלוח בהין פלחותא הדא שפירתא ׃ 19 בהימנותא ובתארתא טבתא אילין גיר דלהדא דחקו מנהון מן הימנותא אסתרקו ׃ 20 איך הומנאוס ואלכסנדרוס הלין דאשלמת לסטנא דלא נהוון מגדפין ׃

סנא חימן ואהבה
מלל שוא חוא
ארך אפים מן נגר
חוא הגיד חזא
יקר שבח
מצוה מפקיד
נבא קרב תאר
טוב סרק ריק

[illegible]

Deprecationum.

CAP. II.

1 O*Bsecro te igitur, vt ante omnia deprecationem offeras Deo, & orationem, & interpellationem, & gratiarum actionem pro omnibus hominibus:*

2 * *Pro regibus, & magnatibus, vt habitationem pacatam & quietam habitemus cum omni reuerentia Dei, & puritate.*

3 * *Hoc enim bonum est, & acceptum coram Deo Seruatore nostro.*

4 * *Qui quidem vult omnes homines seruari, & conuerti ad agnitionem veritatis.*

5 * *Vnus enim est Deus, et vnus est mediator Dei et hominũ, homo Ieschua Meschicho.*

6 * *Qui quidem dedit seipsum redemptionem pro omnibus, testimonium quod euenit tempore suo;*

7 * *Cuius positus sum præco & Apostolus. Veritatem dico, & non mentior; quia fui doctor Gentium in fide veritatis.*

8 * *Volo igitur vt orent viri in omni loco, purè sustollentes manus suas, sine ira, & sine disceptationibus.*

9 * *Similiter & mulieres in habitu casto vestimenti cum verecundia & pudicitia exornent seipsas, non in tortis crinibus & auro, aut margaritis, aut vestibus elegantibus.*

10 * *Sed in operibus bonis, sicuti decet mulieres, quæ profitentur timorem Dei.*

11 * *Mulier in silentio discat cum omni subiectione.*

12 * *Mulieri enim docere non permitto, neque authoritatem vsurpare in viros, sed esse in silentio.*

13 * *Odom enim primùm effictus fuit, & deinde Chauo.*

14 * *Et Odom non fuit deceptus, mulier autem fuit seducta, & transgressa est præceptũ.*

15 * *Seruabitur autem per natos suos si permanserint in fide, & charitate, & sanctificatione, & castitate.*

Dominica secunda post Epiphaniam.

1 F*Idelis ille sermo. Si quis desiderat Episcopatum, opus bonum desiderat.*

דבעותא ב קפלאון ב

1 בעא אנא הכיל מנך דמן קדם כל מדם בעותא תהוא מקרב לאלהא וצלותא ותחננתא ותודיתא חלף כלהון בנינשא ׃ 2 חלף מלכא ורורבנא דעומרא שליא וניחא נעמר בכלה דחלת אלהא ודכיותא ׃ 3 הדא גיר שפירא ומקבלא קדם אלהא מחיננ ׃ 4 הו דצבא דכלהון בנינשא ניחון ונתפנון לידעתא דשררא ׃ 5 חד הו גיר אלהא וחד הו מצעיא דאלהא ודבנינשא ברנשא ישוע משיחא ׃ 6 הו דיהב נפשה פורקנא חלף כל אנש סהדותא דאתת בזבנה ׃ 7 הי דאנא אתתסימת כרוזה ושליחה קושתא אמר אנא ולא מדגל אנא דהויה מלפנא דעממא בהימנותא דשררא ׃ 8 צבא אנא הכיל דהוו מצלין גברא בכל דוכא כד מרימין אידיהון דכיאית

CAP. II.

Obſecro igitur primùm omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus: [1] A

[2] Pro regibus & omnibus qui in ſublimitate † ſunt: vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & caſtitate.

conſtituti

[3] Hoc enim bonum eſt & acceptum coram Saluatore noſtro Deo,

[4] Qui omnes homines vult ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. B

[5] Vnus enim Deus, vnus & mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus:

[6] Qui dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus, cuius teſtimonium temporibus ſuis confirmatum eſt.

[7] In quo poſitus ſum ego prædicator & Apoſtolus (veritatem dico, non mentior) doctor Gentium in fide & veritate.

[8] Volo ergo viros orare in omni loco, leuantes puras manus, ſine ira & diſceptatione. C

[9] Similiter & mulieres in habitu ornato: cum verecundia & ſobrietate ornantes ſe, non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veſte pretioſa:

[10] Sed quod decet mulieres promittẽtes pietatem per opera bona.

[11] Mulier in ſilentio diſcat, cum omni ſubiectione.

[12] Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum: ſed eſſe in ſilentio. D

[13] Adam enim primus formatus eſt: deinde Heua.

[14] Et Adam non eſt ſeductus: mulier autem ſeducta, in præuaricatione fuit.

[15] Saluabitur autem per filiorum generationem, ſi permanſerint in fide & dilectione, & ſanctificatione, cum ſobrietate.

CAP. III.

Fidelis ſermo. Si quis epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat. [1] A

β'.

1 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων, ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων,

2 ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι·

3 τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ·

4 ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.

5 εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος ἰησοῦς χριστός·

6 ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις·

7 εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

8 βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ.

9 ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἀργυρίῳ, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ·

10 ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν δι' ἔργων ἀγαθῶν.

11 γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ.

12 γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ.

13 ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα εὔα·

14 καὶ ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα, ἐν παραβάσει γέγονε·

15 σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

γ'.

1 Πιστὸς ὁ λόγος, εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ·

דְּלָא רוּגְזָא וַדְלָא מַחְשְׁבָתָא ׃ 9 הָכַנָא אַף נֶשֵׁא בְּאֶסְכְמָא נַכְפָא דַלְבוּשָׁא בְּתַחְמְצְתָא וּבְנַכְפּוּתָא נֶהֱוְיָא
תֶּצְבְּיָתְהֵין לָא בְּגְדוּלָא וַבְדַהֲבָא אוֹ בְּמַרְגָנְיָתָא אוֹ בְנַחְתֵא שַׁפִּירָא ׃ 10 אֶלָּא בַּעֲבָדָא טָבֵא אַיכַנָא דְיָאֵא
לְנֶשֵׁא דְמֶשְׁתַּודְיָן דְחֶלַת אֱלָהָא ׃ 11 אַנְתְתָא בְשֶׁלְיָא הֲוָת יָלְפָא בְּכֻל שׁוּעְבָּד ׃ 12 לְאַנְתְתָא גֵיר לְמַלָּפוּ
לָא מַפֵּס אֶנָא וְלָא לְמַמְרָחוּ עַל גַּבְרָא אֶלָא חֶהֱוֵא בְשֶׁלְיָא ׃ 13 אָדָם גֵיר אֶתְגְּבֵל לוּקְדַם וְהָידֵין חַוָּא ׃
14 וְאָדָם לָא טְעָא אַנְתְתָא דֵין טְעַת וְעַבְרַת עַל פוּקְדָנָא ׃ 15 חַיָא דֵין בְּיַד יַלְדֵיהָ אֶן נְקוּון בְּהַימָנוּתָא
וּבְחוּבָא וּבְקַדִישׁוּתָא וּבְנַכְפּוּתָא ׃ חַד בְּשַׁבָּא רב כַּתַר דַנְחָא ג קפלאון ג
1 מְהֵימְנָא הִי מֶלְתָא דֶאן אֱנָשׁ רָאֵג קַשִׁישׁוּתָא עֲבָדָא שַׁפִּירָא רָאֵג ׃

g זעם h חשב i ברמות k בצנועה l בכשת טובה m ובצניעות n צבת תקן o גדל שזר p ובזהב q ובפנינים r בלבושים יפים s טוב t ירא מזה x אשת ירא y בשלום z ילף למד y שעבר a צלף נותן רשות

[illegible]

2 * Oportet autem presbyterum talem esse, vt næuus in eo non reperiatur: & fuisse maritum vnius vxoris, qui mente sua vigilet, & castum, & moderatum, & diligentem aduenas, & doctorem:

3 * Non autem qui modum transeat in vino, neque cuius manus currat ad percutiendum: sed sit mansuetus, & non litigiosus; neque amator argenti.

4 * Sed probè gubernans domum suam, & habens liberos suos in subiectione cum omni puritate.

5 * Si quis enim domum propriam nescit bene moderari, quomodo poterit Ecclesiam Dei gubernare?

6 * Nec sit puer disciplinæ suæ [nouitius] ne efferatur, & incidat in iudicium Satanæ.

7 * Oportet autem illum bonum habere testimonium ab extraneis, ne incidat in opprobrium, & in laqueum Satanæ.

8 * Quinetiam Diaconi sint puri, neque loquantur duplicia, neque sint ad multum vinum procliues, neque diligant lucra sordida:

9 * Sed amplectantur arcanum fidei cum sincera conscientia.

10 * Atque hi ipsi probentur primum, & deinde ministrent quum culpa caruerint.

11 * Sic etiam mulieres sint castæ sintque vigili mente, & fideles per omnia; neque sint calumniatrices.

12 * Diaconi tales sint. is qui vnicam vxorem habuerit, beneque præsit liberis suis & domui suæ.

13 * Siquidem illi qui probè ministrauerint, optimum gradum comparant sibiipsis, & multò apertam faciem [fiduciam multam] in fide quæ est in Jeschua Meschicho.

14 * Hæc tibi scribo, sperans me breui venturum ad te.

15 * Sin autem tardauero, vt scias quomodo oporteat versari in domo Dei, quæ est Ecclesia Dei viuentis, columna & fundamentum veritatis.

16 * Et certè magnum est hoc arcanum iustitiæ, quod Deus manifestatus sit in carne, & iustificatus in spiritu, visusque Angelis, & prædicatus inter Gentes, & creditus in mundo, denique assumptus in gloria.

---

2 [e] ולא דין דנהוא קשישא איכא דמומאלא [f] משתכח בה והוא בעלא דחדא אנתתא אינא [g] דעיר [h] רעינה [i] ונכף ומטכם ורחם [k] אכסניא [l] ומלפן׃ 3 ולא עבר על [m] חמרא ולא [n] רהטא אידה [o] למחא אלא נהוא מכיך ולא [p] נצי ולא רחם כספא׃ 4 [q] ומדבר ביתה שפיר ואחיד בנוהי [r] בשועבדא בכלה [s] דכיותא׃ 5 אן גיר ביתא דנפשה לא ידע [t] דנדבר שפיר איכנא [u] משכח עדתה דאלהא דנדבר׃
6 ולא נהוא [x] טלא [y] תולמדה דלא [z] נתתרים [a] ונפל [b] בדינה דסטנא׃ 7 ולא דין דסהדותא שפירתא אית לה מן בריא דלא נפל בחסדא ובפחא דסטנא׃ 8 ואף משמשנא הכנא נהוון דכין ולא נמללון תרתין ולא נהוון צלין לחמרא סגיאא ולא נרחמון יותרנא טנפא׃

[e] צריך [f] שכח מצא [g] עור שקד [h] רעא רצה [i] וצנוע [k] גרים [l] אלף [m] יין [n] רהט רוץ [o] מחא נכה [p] נצא הריב [q] ומנהיג [r] שעבר [s] דכא זכה [t] ינהיג [u] שכח יכול [x] הנער [y] לתלמידו [z] רום [a] נפל [b] דון

enim Tit. 1. b. 7 — 2 * Oportet † ergo epiſcopũ irreprehenſibilem eſſe, vnius vxoris virum, ſobriũ, prudentem, ornatum, pudicum, hoſpitalem, doctorem,

Tit. 1. b. 6 — 3 * Non vinolentum, non percuſſorem: ſed modeſtum, non litigioſum, B non cupidum,

Sed — 4 * † Suæ domui bene præpoſitum, filios habẽtem ſubditos cum omni caſtitate.

5 * Si quis autem domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo eccleſiæ Dei diligentiam habebit?

6 * Non neophytum: ne in ſuperbiam elatus, in iudicium incidat diaboli.

7 * Oportet autem illum, & teſtimonium habere bonum ab iis qui foris ſunt; vt non in opprobrium incidat & in † laqueum diaboli.

8 * Diaconos ſimiliter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non C turpe lucrum ſectantes:

9 * Habentes myſterium fidei in conſcientia pura.

10 * Et hi autem probentur primùm: & ſic miniſtrent, nullum crimen habentes.

11 * Mulieres ſimiliter pudicas, non detrahentes, ſobrias, fideles in omnibus.

12 * Diaconi ſint vnius vxoris viri: qui filiis ſuis bene præſint, & ſuis domibus.

13 * Qui enim bene miniſtrauerint, gradum bonum ſibi acquirent, & mul- D tam fiduciam in fide quæ eſt in Chriſto Ieſu.

fili Timothee — 14 * Hæc tibi ſcribo †, ſperans me venire ad te citò.

15 * Si autem tardauero, vt ſcias quomodo oporteat te in domo Dei conuerſari, quæ eſt Eccleſia Dei viui, columna & firmamentum veritatis.

manifeſtum — 16 * Et manifeſtè magnum eſt pietatis ſacramentum, quod † manifeſtatum eſt in carne, iuſtificatum eſt in ſpiritu, apparuit Angelis, prædicatum eſt Gentibus, creditum eſt in mundo, aſſumptum eſt in gloria.

2 * δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλεον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,

3 * μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον,

4 * τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος.

5 * εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;

6 * μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου.

7 * δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

8 * διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς,

9 * ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει.

10 * καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.

11 * γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλέους, πιστὰς ἐν πᾶσι.

12 * διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι, καὶ τῶν ἰδίων οἴκων.

13 * οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ.

14 * ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον.

15 * ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας.

16 * καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

---

9 אלא נאחדון ארזא דהימנותא בתארתא דכיתא: 10 והנון הלין נתבקון לוקדם והידין נשמשון כד איתיהון דלא רשין: 11 הכנא אף נשא נהוין נכפן ונהוא עיר רעיניהין ונהוין מהימנן בכל מדם ולא נהוין אכלן קרצא: 12 משמשנא נהוון אינא דחדא אנתתא הות לה ודבר בנוהי וביתה שפיר: 13 אילין גיר דשמשו שפיר דרגא טבא קנין לנפשהון ומגלא אפא סגיאא בהימנותא דישוע משיחא: 14 הלין כתב אנא לך כד מסבר אנא דבעגל אתא אנא לותך: 15 ואן הוין דמוחר אנא דתדע איכנא ולא למתהפכו בביתה דאלהא דאיתיה עדתא דאלהא חיא עמודא ושתאסתא דשררא: 16 ושריראית רב הו ארזא הנא דכאנותא דאתגלי בבסר ואזדדק ברוח ואתחזי למלאכא ואתכרז בית עממא ואתהימן בעלמא ואסתלק בשובחא:

m אחד אחז n הסוד o בנות הנשמה p זכה q בקא בחן r איש s רשא אשם t חוא u צנועות x עור y בשמחן z חימן a מלשינן b ומנהיג c המעלה d טוב e קנא f גלא g חימן h פתאם i אחר התמהמה

ܩܦܠܐܘܢ ܕ

1 ܪܘܚܐ ܕܝܢ ܦܫܝܩܐܝܬ ܐܡܪܐ ܕܒܙܒܢܐ ܐܚܪܝܐ ܢܦܪܩܘܢ ܐܢܫ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܢܐܙܠܘܢ ܒܬܪ ܪܘܚܐ ܛܥܝܬܐ ܘܒܬܪ ܝܘܠܦܢܐ ܕܫܐܕܐ܀ 2 ܗܠܝܢ ܕܒܐܣܟܡܐ ܕܓܠܐ ܡܛܥܝܢ ܘܡܡܠܠܝܢ ܕܓܠܘܬܐ ܘܟܘܝܢ ܒܬܐܪܬܗܘܢ܀ 3 ܘܟܠܝܢ ܠܡܙܕܘܓܘ ܘܡܦܪܩܝܢ ܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܠܗܐ ܒܪܐ ܐܢܝܢ ܠܚܘܫܚܐ ܘܠܬܘܕܝܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܘܝܕܥܝܢ ܫܪܪܐ܀ 4 ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܒܪܐ ܠܐܠܗܐ ܫܦܝܪ ܗܘ ܘܠܝܬ ܡܕܡ ܕܡܣܠܝ ܐܢ ܒܬܘܕܝܬܐ ܢܬܢܣܒ܀ 5 ܡܬܩܕܫ ܗܘ ܓܝܪ ܒܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܨܠܘܬܐ܀ 6 ܗܠܝܢ ܐܢ ܬܗܘܐ ܡܠܦ ܠܐܚܝܟ ܡܫܡܫܢܐ ܛܒܐ ܬܗܘܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܕ ܡܬܪܒܐ ܐܢܬ ܒܡܠܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܝܘܠܦܢܐ ܛܒܐ ܕܝܠܝܦ ܐܢܬ܀ 7 ܡܢ ܫܘܥܝܬܐ ܕܝܢ ܦܟܝܗܬܐ ܕܣܒܬܐ ܐܫܬܐܠ ܘܕܪܫ ܢܦܫܟ ܒܟܐܢܘܬܐ܀ 8 ܕܘܪܫܐ ܓܝܪ ܕܦܓܪܐ ܩܠܝܠ ܗܘ ܡܘܬܪ ܟܐܢܘܬܐ ܕܝܢ ܒܟܠ ܡܘܬܪܐ ܘܐܝܬ ܠܗ ܫܘܘܕܝܐ ܕܚܝܐ ܕܗܫܐ ܘܕܥܬܝܕ܀

ܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ

9 ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܘܫܘܝܐ ܠܡܩܒܠܗ܀ 10 ܡܛܠ ܗܕܐ ܓܝܪ ܠܐܝܢܢ ܘܡܬܚܣܕܝܢܢ ܕܣܒܪܝܢ ܒܐܠܗܐ ܚܝܐ ܕܗܘܝܘ ܡܚܝܢܐ ܕܟܠ ܒܢܝܢܫܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܡܗܝܡܢܐ܀ 11 ܗܠܝܢ ܦܩܕ ܘܐܠܦ܀ 12 ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܒܣܐ ܥܠ ܛܠܝܘܬܟ ܐܠܐ ܗܘܝ ܕܡܘܬܐ ܠܡܗܝܡܢܐ ܒܡܠܬܐ ܘܒܗܘܦܟܐ ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܕܟܝܘܬܐ܀ 13 ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܐܬܬܥܝܪ ܒܩܪܝܢܐ ܘܒܒܥܘܬܐ ܘܒܝܘܠܦܢܐ܀ 14 ܘܠܐ ܬܒܣܐ ܥܠ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܝܬ ܠܟ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܟ ܒܢܒܝܘܬܐ ܘܒܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܩܫܝܫܘܬܐ܀ 15 ܒܗܠܝܢ ܐܬܗܓܐ ܘܒܗܝܢ ܗܘܝ ܕܬܬܝܕܥ ܠܟܠ ܐܢܫ ܕܩܕܡܬ܀ 16 ܘܐܙܕܗܪ ܒܢܦܫܟ ܘܒܝܘܠܦܢܟ ܘܩܘܝ ܒܗܘܢ ܟܕ ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܬܥܒܕ ܢܦܫܟ ܬܚܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܠܟ܀

CAP. IIII.

1 Spiritus autem perspicuè dicit, in nouissimis temporibus discessuros quosdam à fide, & secuturos spiritus impostores, & doctrinam dæmoniorum.

2 *Qui habitu mentito imponent, & loquentur mendacium; & erunt cauterio notati in sua conscientia:* 3 *Ac prohibentes nubere: & abstinentes à cibis, quos Deus creauit vt iis vtantur, & gratias agant qui sunt fideles, & cognoscunt veritatem.*

4 *Quoniam quicquid creatum est à Deo, bonum est; & nihil reiiciendum, si cum gratiarum actione sumatur.*

5 *Sanctificatur enim per sermonem Dei, & orationem.*

6 *Hæc si doceas fratres tuos, bonus eris minister Jeschua Meschicho, quum enutritus sis in sermonibus fidei, & in doctrina bona quam didicisti.*

7 *Cæterùm à fatuis anicularum fabulis assensum cohibeto, & exerce teipsum in rectitudine.*

8 *Nam exercitatio corporis ad exiguum tempus prodest; rectitudo verò in omnibus vtilis est, & habet promissionem vitæ tum huius temporis, tum futuri.*

Feria quinta post Resurrectionem.

9 *Fidelis ille sermo, dignusque qui recipiatur.*

10 *Propter hoc enim laboramus, & probris afficimur, quòd speremus in Deo viuente, qui est Seruator omnium hominum, maximè fidelium.*

11 *Hæc doce & præcipe.*

12 *Et nemo spernat adolescentiam tuam: sed forma esto fidelibus in sermone, & conuersatione, & charitate, & fide, et puritate.*

13 *Vsquedum venero, sedulam naua operam in lectione, & precatione, & doctrina.*

14 *Neque spreueris donum quod in te est, quod datum est tibi per prophetiam cum impositione manus dignitatis presbyterii.*

15 *Hæc meditare, & in his esto, vt innotescat omnibus te progressus fecisse.*

16 *Et attende tibiipsi & doctrinæ tuæ, & perdura in his. Nam quum hæc feceris, teipsum seruabis, & eos qui te audiunt.*

קפלאון ד

1 רוחא דין פשיקאית אמרא דבזבנא אחריא נפרקון אנש מן הימנותא ונאזלון בתר רוחא טעיתא ובתר יולפנא דשאדא׃ 2 הלין דבאסכמא דגלא מטעין וממללין כדבותא וכוין בתארתהון׃ 3 וכלין למזדוגו ומפרקין מן מאכלתא אילין דאלהא ברא אנין לחושחא ולתודיתא לאילין דמהימנין וידעין שררא׃ 4 מטל דכל דברא לאלהא שפיר הו ולית מדם דמסלי אן בתודיתא נתנסב׃ 5 מתקדש הו גיר במלתא דאלהא ובצלותא׃ 6 הלין אן תהוא מלף לאחיך משמשנא טבא תהוא דישוע משיחא כד מתרבא אנת במלא דהימנותא וביולפנא טבא דיליף אנת׃ 7 מן שועיתא דין פכיהתא דסבתא אשתאל ודרש נפשך בכאנותא׃ 8 דורשא גיר

CAP. IIII.

1.Tim. 3.c.1. 2.Pet.3. a.1. Iud.1.d. 18.

1 Spiritus autem manifestè dicit, quia in nouissimis temporibus discedent A quidam à fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum,

2 * In hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam,

3 * Prohibentium nubere, abstinere à cibis quos Deus creauit ad percipiendū cum gratiarum actione fidelibus, & iis qui cognouerunt veritatem.

4 * Quia omnis creatura Dei bona est, & nihil reiiciendum quod cum gratia- B rum actione percipitur.

5 * Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem.

6 * Hæc proponens fratribus, bonus eris minister Christi Iesu, enutritus verbis fidei & bonæ doctrinæ quam assecutus es.

2.Ti.2. d.23. Tit.3. b.9.

7 * Ineptas autem & aniles fabulas deuita: exerce autem teipsum ad pietatem.

8 * Nam corporalis exercitatio, ad modicum vtilis est: pietas autem ad omnia C vtilis est: promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ.

9 * Fidelis sermo, & omni acceptione dignus.

10 * In hoc enim laboramus & maledicimur, † quia speramus in Deum viuum, qui est saluator omniū hominum, maximè fidelium.

quod speramus

11 * Præcipe hæc & doce.

12 * Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in D fide, in castitate.

13 * Dum venio, attende lectioni, exhortationi, † doctrinæ.

14 * Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cū impositione manuum presbyterij.

15 * Hæc meditare, in his esto: vt profectus tuus manifestus sit omnibus.

16 * Attende † tibi & doctrinæ, insta in illis. Hoc enim faciens, & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.

enim

δ'.

1 * Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνης καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων,

2 * ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,

3 * κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν.

4 * ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον.

5 * ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

6 * ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος χριστοῦ ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ᾗ παρηκολούθηκας.

7 * τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν.

8 * ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης.

9 * πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος.

10 * εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

11 * παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε.

12 * μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω· ἀλλὰ τύπος γένου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ.

13 * ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.

14 * μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.

15 * ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν.

16 * ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. ἐπίμενε αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

דפגרא זבנא זעורא מותר כאנותא דין בכל מדם מותרא ואית לה שודיא דחיא דזבנא הנא ודעתיד ׃
יום חמשא בתר קימתא ד 9 מהימנא הי מלתא ושויא הי למקבלותה ׃ 10 מטל
הדא הו גיר לאינן ומתחסדינן דמסברינן באלהא חיא דאיתוהי מחינא דבנינשא כלהון יתיראית דמהימנא ׃
11 הלין אלף ופקד ׃ 12 ולא אנש נבסא על טליותך אלא הוי דמותא למהימנא במלתא ובהופכא ובחובא
ובהימנותא ובדכיותא ׃ 13 עד אתא אנא אתחפט בקרינא ובבעותא ובילפנא ׃ 14 ולא תבסא במוהבתא
דאית בך הי דאתיהבת לך בנביותא ובסימידא דקשישותא ׃ 15 בהלין אתהגא ובהין הוי דתתידע לכלנש דלקדמיך
אתא אנת ׃ 16 ואזדהר בנפשך ובילפנך ותמסן בהון כד הלין גיר תעבד נפשך תחא ולאילין דשמעין לך ׃

זמן יתר כון
ב הבטחון
קום הימן מלל
שוא לאא חסר
חרף אית חיא
יתר בסא בזה מלל
חפף ובאחבה דכא
זכת ק אשתדל
קרא בעא ילף

CAP. V.

1 Seniorem ne obiurgaueris, sed adhortare eum vt patrem; & eos qui sunt adolescentes, vt fratres.

2 * Et maiores natu mulieres, vt matres; et adolescentulas, vt sorores tuas, cum omni puritate.

3 * Viduas honora, eas quæ viduæ sunt in veritate.

4 * Quòd si qua vidua habet filios aut nepotes, discant primùm filios suæ familiæ piè tractare, & vsuras rependere parentibus suis. Hoc enim acceptum est coram Deo.

5 * Ea porrò quæ verè est vidua, & desolata, hoc sperat de Deo ipso, & perseuerat in orationibus, & deprecationibus noctu & interdiu.

6 * Illa verò quæ versatur in deliciis, mortua est viuens.

7 * Hęc præcipe illis, vt irreprehēsibiles sint.

8 * Si quis enim eorum qui sui sunt, & maximè eorum qui filij sunt domus [domestici], fidei curam non habet, iste abnegauit fidem, & deterior est illis qui non crediderunt.

9 * Elige igitur viduam illam quæ non sit minor ánnis sexaginta, quę fuerit vnius viri,

10 * Et quæ habeat testimonium bonorum operum: Si educauit filios, si excepit aduenas, si lauit pedes Sanctorum si refocillauit oppressos, si conuersata est in omni opere bono.

11 * Cæterùm à viduis illis, quæ sunt adolescentulæ, recede; lasciuiunt enim sibi aduersus Meschicho, & student esse virorum, [nubere viris.]

12 * Condemnatio autem earum statuta est, quippe quæ reiecerint suam primam fidem.

13 * Quinetiam discunt pigritiam, quum circumeant domos; nec solùm pigritiam, sed & multiplicare sermones, & agitare res vanas, & loqui quæ non oportet.

14 * Volo igitur eas quæ adolescentulæ sunt, nubere, & gignere liberos, & gubernare ædes suas; nec aduersario dare ne vnam quidem occasionem maledicentiæ.

15 * Iam enim cœperunt nonnullæ deflectere post Satanam.

קפלאון ה 1 בקשישא לא תגעור אלא אפיסיהי איך דלאבא ולאילין דטלין איך דלאחיך׃ 2 ולקשישתא איך אמהתא ולאילין דטלין איך דלאחותך בכלה דכיותא׃ 3 לארמלתא יקר לאילין דארמלתא אנון כשררא׃ 4 ואן ארמלתא דאית לה בניא או בני בניא נאלפון לוקדם דבבני ביתהון נהדקון ונפרעון חובלא לאבהיהון הדא גיר מקבלא קדם אלהא׃ 5 אידא דין דשריראית ארמלתא הי ומשותדתא הדא סברה על אלהא הו ואמינא בצלותא ובבעותא בליליא ובאיממא׃ 6 אידא דין דפלחא אסטרניא מיתתא הי כד חיא׃ 7 הלין הוית מפקד להין דדלא רשין נהוין׃ 8 אן אנש גיר דאילין דדילה אנון ויתיראית דאילין דאיתיהון בני ביתא דהימנותא לא יצף הנא כפר לה בהימנותא וביש הו מן אילין דלא מהימנין׃

CAP. V.

SEniorem ne increpaueris: sed obsecra vt patrem: iuuenes, vt fratres: [1] A

* Anus, vt matres: iuuenculas, vt sorores in omni castitate. [2]

* Viduas honora; quæ verè viduæ sunt. [3]

*Si qua autem vidua filios aut nepotes habet, †discat primùm domũ suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est coram Deo. [4] (discant)

* Quæ autem verè vidua est & desolata, †sperauit in Deum, & †instat obsecrationibus & orationibus nocte & die. [5] (speret) (instet)

* Nam quæ in delitiis est, viuẽs mortua est. [6]

* Et hoc præcipe vt irreprehensibiles sint. [7]

* Si quis autem suorum, & maximè domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior. [8]

* Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit vnius viri vxor, [9] B

* In operibus bonis testimonium habens, si filios educauit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, si tribulationem patientibus subministrauit, si omne opus bonum subsecuta est. [10]

* Adolescentiores autem viduas deuita. Cùm enim luxuriatæ fuerint in Christo, nubere volunt: [11]

* Habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. [12]

* Simul autem & otiosæ discunt circuire domos: non solùm otiosæ, sed & verbosæ & curiosæ, loquentes quę non oportet. [13]

* Volo †ergo iuniores nubere, filios procreare, matresfamilias esse: nullam occasionem dare aduersario maledicti gratia. [14] (autem)

* Iam enim quædam conuersæ sunt retro † Satanam. [15] (post)

ε΄.

1 * Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς·

2 * πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.

3 * χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας.

4 * εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

5 * ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας·

6 * ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε.

7 * καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν.

8 * εἰ δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καί ἐστιν ἀπίστου χείρων.

9 * χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή,

10 * ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε·

11 * νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ. ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν,

12 * ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν·

13 * ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.

14 * βούλομαι οὖν νεωτέρας χήρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν.

15 * ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ.

9 הוית הכיל גבא [k]ארמלתא אידא דלא [l]בציר מן שתין שנין אידא דלחד הו גברא הות : 10 ואית לה [m]סהדותא דעבדא שפירא אן [n]רבית בניא אן קבלת [o]אכסניא אן [p]אשיגת רגליהון דקדישא אן [q]ארוחת לאליצא אן הלכת בכל עבד טב : 11 מן [r]ארמלתא דין אילין [s]דטלין [t]אשתאל [v]מצטרין להין גיר על משיחא [x]ובעין למהוא לגברא : 12 [y]ודינהין [z]קים הו [a]דטלמי [b]הימנותהין [c]קדמיתא : 13 [d]ילפן דין אף [e]חבננותא כד [f]מתכרכן בית בתא [g]ולא בלחוד חבננותא אלא אף [h]דנסגין ממללא ונפרקן סריקתא ונמללן מדם דלא [i]ולא : 14 צבא אנא [k]הכיל דאילין [l]דטלין נזדוגן ונלדן בניא ונדברן בתיהין ולא נתלן לבעלדבבא אף לא חדא עלתא דצוחיתא : 15 על דהשא גיר שריו אנש אנש למסתא בתר סטנא :

k אלמנה l קטנה m עדות
n רבא o גרים p שוג
q רוח r אלמנות s שנערות
t שאל v צוהלות x בעא
y דון z קום a טלם מאס
b אמונתן c הראשונה
d ילף למד e עצלות
f כרך חור g בתים h סנא
i הגון k על-כן l שנערות

16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]

16 * *Si quis fidelis, aut si qua fidelis habet viduas, alant eas, ne sint oneri Ecclesiæ, ut iis quæ veræ viduæ sunt, necessaria subministret.*
17 * *Qui bene præsunt presbyteri, honore duplici digni habeantur, illi potissimum qui laborant in sermone & doctrina.*
18 * *Dicit enim Scriptura: Non obligabis os boui dum triturat. &, Dignus est operarius mercede sua.*
19 * *Aduersus presbyterum accusationem ne recipias, nisi per os duorum aut triū testium.*
20 * *Eos qui peccant coram omnibus argue, ut & cæteri homines timeant.*
21 * *Obtestor te coram Deo & Domino nostro Ieschua Meschicho, & Angelis eius electis, ut hæc serues, nullaque anticipatione præoccupetur mens tua, & nihil agas per acceptionem personarum.*
22 * *Manus citò nemini imponas, neque communices peccatis alienis. Temetipsum serua in puritate.*
23 * *Neque posthac aquam bibas, sed paululum vini bibito propter stomachum tuum, & crebras infirmitates tuas.*

Dominica quinta Ieiunij.

24 * *Sunt homines quidam quorum scelera nota sunt, & præcedunt ad domum iudicij, & sunt quorum subsequuntur.*
25 * *Ita quoque viri boni manifesti sunt; illi verò qui secus sunt, occultari non possunt.*

CAP. VI.

1 *Quicunque sunt sub iugo seruitutis, heros suos in omni honore habeant, ne nomen Dei & doctrina eius blasphemetur.*
2 * *Qui verò habent heros fideles, ne despiciant quòd fratres sint; sed magis inseruiant eis, quia fideles sunt et dilecti illi, quorum in ministerio fruuntur requie. Hæc doce & exhortare eos.*
3 * *Si quis autem aliam doctrinam docet, & non accedit sermonibus sanis Domini nostri Jeschua Meschicho, & doctrinæ reuerentiæ Dei,*

16 אן אנש [x] מהימנא או מהימנתא אית להון [y] ארמלתא [z] נתרסון אנין ולא [a] נאקרן על [b] עדתא דלאילין דארמלתא אנין דשררא תספקי׃ 17 קשישא אילין דשפיר [c] מתדברין [d] לאיקרא [e] עפיפא [f] נשוון יתיראית לאילין [g] דלאין [h] במלתא ובמולפנא׃ 18 אמר גיר כתבא דלא תבלום [k] תורא [l] בדרכתא [m] ושוא הו פעלא [n] אגרה׃ 19 על קשישא [o] קטיגרנותא לא תקבל אלא על פום תרין ותלתא [p] סהדין׃ 20 לאילין [q] דחטין קדם כלנש [r] כון דאף [s] שרכא דאנשא נדחלון׃ 21 מסהד אנא לך קדם אלהא ומרן ישוע משיחא ומלאכוהי [t] גביא דהלין [u] תטר ולא נתקדם רעינך למדם ולא תסעור מדם במסב באפא׃ 22 אידא בעגל על אנש לא תסים ולא תשתותף בחטהא נוכריא נפשך טר בדכיותא׃ 23 ומכיל מיא לא תשתא אלא חמרא קליל הוית שתא מטל אסטומכך ומטל כורהניך אמינא׃

[x] הימן [y] אלמונת [z] תרסא האכיל
[a] יקר [b] קהל [c] מנהגים
[d] יקר כבוד [e] נכפל
[f] שוא [g] לאא [h] מלל
[i] ילף [k] שור [l] דרך
[m] וראוי [n] שכרו [o] מלשינות
[p] עדים [q] חטא [r] חוכת
[s] שאר [t] גבא בחר [u] נטר

16 * Si quis fidelis habet viduas, subministret illis, †& non grauetur Ecclesia: vt iis quæ verè viduæ sunt, sufficiat. C

17 * Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina.

18 * Dicit enim Scriptura: Nō† infrenabis os boui trituranti. &, Dignus est operarius mercede sua.

19 * Aduersus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.

20 * Peccantes coram omnibus argue, vt & cæteri timorem habeant.

21 * Testor coram Deo & Christo Iesu, & electis angelis†, vt hæc custodias sine D præiudicio, nihil faciens in †aliam partem declinando.

22 * Manus citò nemini imposueris, neque communicaueris peccatis alienis. Teipsum castum custodi.

23 * Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino vtere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates.

24 * Quorūdam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium: †quosdam autem & subsequuntur.

25 * Similiter & facta bona, manifesta sunt: & quæ aliter se habent, abscondi non possunt.

vt | alligabis | Deu. 25. 4. 1. Cor. 9. 9. Mat. 10. b. 10. Luc. 10. b. 7 | eius | alterā | quorundam

CAP. VI.

1 QVicūque sunt sub iugo serui, dominos suos omni honore dignos, arbi- A trentur: ne nomen Domini & doctrina blasphemetur.

2 * Qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt; sed magis seruiant, quia fideles sunt & dilecti, qui beneficij participes sunt. Hæc doce, & exhortare.

3 * Si quis aliter docet, & non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi, & ei quæ secūdùm pietatem est, doctrinę:

16 * εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς· καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 * οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ.

18 * λέγει γὰρ ἡ γραφή, βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις. καί, ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

19 * κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.

20 * τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι.

21 * διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν.

22 * χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει.

23 * μηκέτι ὑδροπότει· ἀλλ' οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας.

24 * Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν.

25 * ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά ἐστι, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύναται.

ϛ΄.

1 * Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται·

2 * οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

3 * εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,

ח דְּמַר בְּשַׁבָּא דה וְצִימָא

24 אִית בְּנַיְנָשָׁא [a] דְחֲטָהוּן יְדִיעִין אֶנוּן וּמְקַדְּמִין לְהוֹן לְבֵית [b] דִּינָא וְאִית דְבָתַרְהוֹן אָזְלִין׃ 25 הָכַנָא אָף גַּבְרָא [c] טָבָא יְדִיעִין אֶנוּן וְאַיְלִין [d] דַּאחְרָנְיָאִית אֶנוּן [e] לְמֶטְשָׁא לָא מֶשְׁכְּחִין׃ קפלאון ו 1 אַיְלִין [f] דְאִיתֵיהוּן תְּחֵית [g] נִירָא דְעַבְדוּתָא לְמָרֵיהוּן בְּכֻל [h] אִיקָר [i] נֵאחֲדוּן דְּלָא נֶהֱוֵא שְׁמֵה דַּאלָהָא [k] וְיוּלְפָּנֵה מֶתְגַּדַּף׃ 2 אַיְלִין דֵּין דְאִית לְהוֹן מָרַיָּא מְהַימְנֵא לָא [l] נֶבְסוּן בְּהוֹן עַל דַּאחֵיהוֹן אֶנוּן אֶלָּא [m] נַתִּירָאִית נְשַׁמְּשׁוּן אֶנוּן עַל דִּמְהַימְנֵא אֶנוּן וְחַבִּיבֵא הָלֵין [n] דִּמְתְהַנְיָן [o] בְּתֶשְׁמֶשְׁתְּהוֹן הָלֵין אַלֵּף [p] וּבְעִי מֶנְהוֹן׃ 3 אֶן דֵּין אִית אֱנָשׁ דְּמַלֵּף [q] יוּלְפָּנָא אַחְרָנָא וְלָא מֶתְקָרַב [r] לְמֶלְּא חֲלִימָתָא דְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא וְלַיוּלְפָּנָא דְדֶחְלַת אֱלָהָא׃

[a] חֲטָא [b] דּוּן [c] טוּב [d] כנגד [e] טְשָׁא [f] אִית יש [g] עול [h] יְקַר כבוד [i] אֲחַד אחז [k] יְלַף [l] בְּסָא בזה [m] יְתַר [n] נוּחַ [o] שַׁמֵּשׁ [p] בְּעָא [q] יְלַף [r] מַלֵּל

[illegible]

4 * *Is effert ſeſe quum nihil ſciat, ſed languet in indagine & quæſtione verborum, ex quibus exiſtit inuidia, & contentio, & maledicentia; & mala ſuppoſitio in mente* [ſuſpicio:]

5 * *Et conflictatio hominum mente corruptorum, & à veritate reprobatorum, ac exiſtimantium quæſtum eſſe reuerentiam Dei.*

6 * *Tu verò procul diſcede ab iis. quæſtus enim noſter magnus eſt, qui eſt cultus Dei cum vſu ſufficientiæ noſtræ.*

7 * *Nihil enim intulimus in mundum, & notum eſt nec nos poſſe quicquam ab eo educere.*

8 * *Quapropter ſufficit nobis cibus & tegumentum.*

9 * *Illi autem qui volunt diteſcere, incidunt in tentationem & in laqueum, & in concupiſcentias multas, quæ ſtultæ ſunt & noxiæ, & quæ mergunt homines in exitium & perditionem.*

10 * *Radix enim omnium malorum eſt amor pecuniæ; quam quidam dum concupiuerunt, tunc à fide aberrarunt, & ſeipſos intulerũt in dolores quamplurimos.*

11 * *Tu autem, ô homo Dei, ab his fuge; & conſectare iuſtitiam, & æquitatem, et fidem, & charitatem, & patientiam, & humilitatem.*

12 * *Et certa bono certamine fidei, & aſſequere vitam æternam, ad quam vocatus es, & profeſſus profeſſionem bonam coram teſtibus plurimis.*

[illegible]

Dominica quinta poſt reſurrectionem.

13 * *Obteſtor te coram Deo ipſo qui viuificat omnia, & Ieſchua Meſchicho, qui coram Pontio Pilato perhibuit bonum teſtimonium;*

14 * *Vt ſerues præceptum abſq; macula & næuo, vſque ad manifeſtationem Domini noſtri Ieſchua Meſchicho:*

15 * *Quem ſuo tempore oſtenſurus eſt Deus ille benedictus, & ſolus potens, Rex regum, & Dominus dominantium.*

16 * *Qui quidẽ ſolus eſt corruptionis expers, et habitat in luce ad quã nemo poteſt accedere; & nemo ex hominibus vidit eum, nec videre valet: cui honor & imperium in ſeculum ſeculorum. Amin.*

---

4 הָנָא דְמִתְתְּרִים כַּד מֶדֶם לָא יָדַע אֶלָּא כְּרִיהּ בַּדְרָשָׁא וּבַבְעָתָא דְמֶלְּא דְמֶנְהוֹן הָוֵא חַסְמָא וְחֶרְיָנָא וְגוּדָפָא וַמְסַם בְּרֶעְיָנָא בִישָׁא׃ 5 וַשְׁחָקָא דַבְנַיְנָשָׁא אֵילֵין דַמְחַבַּל רֶעְיָנְהוֹן וַגְלִיזִין מֶן קוּשְׁתָא וְסָבְרִין דְּתֶאגוּרְא הִי דְחֶלַת אֱלָהָא׃ 6 אַנְתְּ דֵין אֶתְרַחַק מֶן הָלֵין תֶאגוּרְתַן גֵּיר דִילַן רַבָּא הִי דְאִיתֶיהּ דֶחְלַת אֱלָהָא בַחֲשַׁחְתָא דְמֶסְתַן׃ 7 מֶדֶם גֵּיר לָא אַעֵלַן לְעָלְמָא וִידִיעָא דְאָף לָא דְנִפַּק מֶנֵּהּ מֶשְׁכְּחִינַן׃ 8 מֶטֻל הָנָא סָפְקָא לַן מֵאכוּלְתָא וְתַכְסִיתָא׃ 9 אֵילֵין דֵין דְצָבֵין לְמֶעְתַר נָפְלִין בְּנֶסְיוֹנָא וּבְפַחָא וּבְרֶגְוָתָא סַגִּיאָתָא דְסַכְלָן וַמְסַגְּפָן וַמְטַבְּעָן לַבְנַיְנָשָׁא בְּחַבָּלָא וּבַאבְדָנָא׃ 10 עֶקָּרָא גֵּיר דְכֻלְהֵין בִּישָׁתָא אִיתֶיהּ רַחְמַת כַּסְפָּא וְאִית אֱנָשׁ דְאֶתְרַגְרַגוּ לֵהּ וּמֶן הַימָנוּתָא טְעוּ וְנַפְשְׁהוֹן אַעֵלוּ לִדְוָנָא סַגִּיאָא׃ 11 אַנְתְּ דֵין אוֹ בַרְנָשָׁא דַאלָהָא מֶן הָלֵין עֲרוֹק וְהַרֵט בָּתַר זַדִּיקוּתָא וּבָתַר

s רום תלוי u בְּעָא x מַלֵּל y קנאה רעה z וריב מן חֲרָא a סום b רְעָא רצה c ומאסים מן d גְּלַז e תְּגַר או אֲגַר f אִית יש g חֲשַׁח שדילנו h עול i נְפַק k שְׁבַח l אֲכַל m כְּסָא n צְבָא

4 * Superbus eſt, nihil ſciens, ſed languens circa quæſtiones & pugnas verborum: ex quibus oriuntur inuidiæ, contentiones, blaſphemiæ, ſuſpiciones malæ;

5 * Conflictationes hominum mente corruptorũ,& qui veritate priuati ſunt, B exiſtimantium quæſtum eſſe pietatem.

6 * Eſt autem quæſtus magnus, pietas cum ſufficientia.

Iob.1. Eccl.5. 7 * Nihil enim intulimus in hunc mũdum: haud dubium, quia nec auferre quid poſſumus.

Pro.27. Matt.6. 8 * Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus.

9 * Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli,& deſideria multa inutilia,& nociua,quæ mergunt homines in interitum & perditionem.

10 * Radix enim omnium malorum eſt cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt à fide,& inſeruerunt ſe doloribus multis.

11 * Tu autem, ô homo Dei, hæc fuge: ſectare verò iuſtitiam, pietatem, fidem, C charitatem, patientiam, manſuetudinem.

12 * Certa bonum certamen fidei: apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & cõfeſſus bonam confeſſionem coram multis teſtibus.

Mat.27. Ioh.18. 13 * Præcipio tibi coram Deo qui viuificat omnia, &Chriſto Ieſu qui teſtimonium reddidit ſub Pontio Pilato bonam confeſſionem:

14 * Vt ſerues mandatum ſine macula, irreprehẽſibile vſque in aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Apoc.17. 19. 15 * Quem ſuis temporibus oſtendet beatus & ſolus potens, Rex regum, & Dominus dominantium:

Ioh.1. 1.Ioh.4. 16 * Qui ſolus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inacceſſibilẽ; quem nullus hominum vidit, ſed nec videre poteſt: cui honor & imperium ſempiternum. Amen.

4 * τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρεις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί,

5 * παραδιατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων.

6 * ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας·

7 * οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.

8 * ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα.

9 * οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς· αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.

10 * ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

11 * σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πρᾳότητα·

12 * ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.

13 * Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν,

14 * τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

15 * ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων·

16 * ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ, καὶ κράτος αἰώνιον. ἀμήν.

כְּאנוּתָא וּבָתַר הַימָנוּתָא וּבָתַר [e]חוּבָא וּבָתַר מְסַיבַּרְנוּתָא וּבָתַר מַכִּיכוּתָא ׃ 12 וְאֶתְכַּתַּשׁ [f]בְּאגוּנָא [g]טָבָא דְהַימָנוּתָא [h]וְאַדְרֵךְ חַיֵּא דַלְעָלַם דַלְהוֹן [i]אֶתְקְרִית [k]וַאוֹדִית תַּודִיתָא טָבְתָא קְדָם [l]סָהֲדֵא סַגִּיאֵא ׃ חַר בְּשַׁבָּא דְחַמְשָׁא בָּתַר [a]קְיָמְתָא ו 13 מַסְהֵד אֶנָא לָךְ קְדָם אֱלָהָא הַו [b]דְמַחֵא כֹּל וְיֵשׁוּע מְשִׁיחָא הַו [c]דְאַסְהֵד קְדָם פָּנְטִיוֹס פִּילָטוֹס [d]סָהֲדוּתָא שַׁפִּירְתָא ׃ 14 [e]דְתֶטְרִיוּהִי פוּקְדָנָא דְלָא טוּלְשָׁא וְדְלָא מוּם עַדְמָא [f]לְגֶלְיָנֵהּ דְמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא ׃ 15 הַו דַעֲתִיד בְּזַבְנֵהּ [g]נְחַוְיוּהִי אֱלָהָא מְבַרְכָא [h]וְחַילְתָנָא בַּלְחוּדוּהִי מַלְכָּא דְמַלְכֵּא וּמָרָא דְמָרְוָתָא ׃ 16 הַו דְהוּ בַּלְחוּדוּהִי לָא מֶתְחַבַּל [i]וְעָמַר [k]בְּנוּהְרָא דַאנָשׁ לָא [l]מֶשְׁכַּח דְנֶתְקַרַב לֵהּ וְאנָשׁ מִן בְּנַיְנָשָׁא לָא [m]חֲזָיְהִי אָף לָא [n]מָצֵא [o]לְמֶחְזְיֵהּ הַו דְלֵהּ [p]אִיקָרָא וְשׁוּלְטָנָא לְעָלַם עָלְמִין אַמִּין ׃

[d] עשר [e] אהבה [f] בקרב מן לשון יון [g] טוב [h] והשיג [i] קְרָא [k] יְרָא ידה [l] עדים רבים [a] קוּם [b] חַיָּא [c] שהעיד [d] עדות טובה [e] נְטַר [f] גְלָא [g] חֲוָא [h] חֵיל [i] ושוכן [k] באור [l] שְׁכַח יכל [m] חֲזָא [n] יכול [o] חֲזָא [p] כבוד מן יְקַר

17 [illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

[illegible]

17 * *Diuitibus huius seculi præcipe ne elato sint animo, neque confidant diuitiis in quibus nulla est fiducia; sed in Deo viuente, qui omnia nobis affatim suppeditat ad requiem nostram:*

18 * *Vt faciant bona opera, & ditescant præclaris facinoribus, & sint faciles ad largiendum & ad communicandum.*

19 **Vtque reponant sibiipsis fundamentum bonum in posterum, vt assequantur vitam veram.*

20 * *O Timothee, attende huic rei quæ apud te deposita est, & fuge à filiabus vocum inanium* [à propositionibus vanis] *& ab oppositionibus falsæ scientiæ:*

21 * *Illi enim qui profitentur eam, aberrarunt à fide. Gratia sit tecum. Amin.*

Epistolæ ad Timotheum primæ, quæ scripta est ex Laodicea, FINIS.

17 לְעַתִירֵא דְעָלְמָא הָנָא פַּקֵד דְלָא [r] נֶתְתְּרִימוּן [s] בְּרֶעְיָנֵיהוֹן וְלָא [t] נֶתְתַּכְּלוּן עַל [u] עוּתְרָא דְלַית עֲלוּהִי [x] תוּכְלָנָא אֶלָּא עַל אֱלָהָא חַיָּא הַו דְיָהֵב לַן כֹּל עֻתִירָאִית [y] לַנְיָחַן ׃ 18 וְנֶעְבְּדוּן עֲבָדֵא טָבֵא [z] וְנֶעְתְּרוּן [a] בְּסוּעֲרָנֵא שַׁפִּירֵא וְנֶהֱוֺון דְלִילִין לְמֶתַּל וְלְמֶשְׁתַּותָּפוּ ׃ 19 וְנַסִּימוּן לְנַפְשְׁהוֹן שֶׁתְאֶסְתָּא טָבְתָא לְמֶדֶם דַעֲתִיד וְנַדְרְכוּן חַיֵּא שַׁרִירֵא ׃

[r] רוּם [s] רֶעְיָא רצה [t] תְּכַל בטח [u] עשר [x] בטחון [y] נוּחַ [z] עֲתַר עשר [a] סְעַר עשה [b] קלילין

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

EPISTOLA AD TIMOTHEVM II.

EODEM G. FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Commemoratione Ignatij, & sociorum eius.

CAPVT I.

1 PAulus Apostolus Jeschua Meschicho per voluntatem Dei, & per promissionem vitæ, quæ est in Jeschua Meschicho;*

2 * *Timotheo filio dilecto, Gratia, & miserationes, & pax à Deo patre, & à Domino nostro Jeschua Meschicho.*

3 * *Gratias ago Deo ipsi cui seruio à parentibus meis cum pura conscientia, quòd assiduè memor sim tui in precationibus meis tum noctu, tum interdiu.* 4 * *Et exopto videre te, ac memor sum lachrymarum tuarum, vt implear gaudio,* 5 * *Quum in memoriam reuocauero eam quam habes fidem certissimam, quæ habitauit primùm in auia tua Loide, & matre tua Eunica, persuasus sum autem quòd & in te.*

אֶגַּרְתָּא דַלְוָת טִימָתֵאוֹס דְתַרְתֵּין ׃

[a] דוּכְרָנָא דְאִיגְנַאטִיוֹס וְחַבְרוֹהִי א קְפַלְאוֹן א

פּוֹלוֹס שְׁלִיחָא דְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא [b] בְּצֶבְיָנֵהּ דַאלָהָא [c] וּבְמוּלְכָנָא דְחַיֵּא דַבְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא ׃ 2 לְטִימָתֵאוֹס בְּרָא חַבִיבָא [d] טַיבוּתָא וְרַחֲמֵא וּשְׁלָמָא מִן אֱלָהָא אַבָא וּמִן מָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא ׃

[a] זכרון [b] צְבָא [c] ובטחה [d] חסד

17 * Diuitibus huius ſeculi præcipe non ſublime ſapere, neque ſperare in incerto diuitiarum, ſed in Deo viuo (qui pręſtat nobis omnia abundè ad fruendum). D

18 * Bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare,

19 * Theſaurizare ſibi fundamentũ bonum in futurum, vt apprehendant † bonam vitam.

20 * O Timothee, depoſitũ cuſtodi: deuitans prophanas vocum nouitates, & oppoſitiones falſi nominis ſcientiæ,

21 * Quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Ad Timotheum prima ſcripta fuit ex Laodicea, quæ eſt metropolis Phrygiæ Pacatianæ.

17 * Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ᾽ ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν,

18 * ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,

19 * ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.

20 * ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας, καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως·

21 * ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. ἡ χάρις μετὰ σοῦ. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

20 אָו טִימָתֵא [i] אֶזְדַּהַר בְּמֵדֶם [k] דְאֶתְגְּעֶל לָךְ וַעֲרוּק מֶן בְּנַת קָלֵא סְרִיקָתָא וּמֶן הֶפְּכָתָא דִידַעְתָא [l] דַגָּלְתָא ׃

21 אִילֶין גֵּיר [m] דְמֶשְׁתַּודֶין לֵהּ [n] טְעוּ לְהוּן מֶן הַימָנוּתָא טֵיבוּתָא עַמָּךְ אַמִּין ׃

[i] זְהַר שמר [k] שהפקד [l] דְּגָל כזב [m] יְדַא מוה [n] אֶשְׁתַּודָא [o] טְעָא

שְׁלְמַת אֶגַּרְתָא דַלְוָת טִימָתֵאוֹס קַדְמָיְתָא דְאֶתְכַּתְבַת מֶן לָוֽדִיקִיָא ׃

ARGVMENTVM IN EPIST. AD TIMOTHEVM II.

ITEM *Timotheo ſcribit de exhortatione martyrij, & omni regula veritatis: & quid futurum ſit temporibus nouiſsimis: & de ſua paſsione, ſcribens ei ab vrbe Roma.*

EPISTOLA B. PAVLI AD TIMOTHEVM SECVNDA.

CAPVT I.

1 PAVLVS Apoſtolus Ieſu Chriſti per voluntatem Dei ſecũdùm promiſſionem vitę quę eſt in Chriſto Ieſu, A

2 * Timotheo chariſſimo filio, Gratia, † miſericordia, † pax à Deo patre †, & Chriſto Ieſu Domino noſtro.

3 * Gratias ago Deo †, cui ſeruio à progenitoribus † in conſciẽtia pura, quòd ſine intermiſſione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die;

4 * Deſiderãs te videre, memor lachrymarum tuarum, vt gaudio implear:

5 * Recordationem accipiens eius fidei quæ eſt in te non ficta; quæ & habitauit primùm in auia tua Loide, & matre tua Eunice, certus ſum autem quòd & in te.

[margin: & | & noſtro | meo, | meis]

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ πρὸς Τιμόθεον δευτέρα ἐπιστολή.

κεφαλ. α΄.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, κατ᾽ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

2 * Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 * χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας,

4 * ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ,

5 * ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως· ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι, καὶ τῇ μητρί σου Εὐνείκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί.

3 [e] מוֹדֵא אֶנָא לַאלָהָא הַו דְלֵה מְשַׁמֵּשׁ אֶנָא מֶן [f] אַבָהָתַי [g] בְּתַארְתָא [h] דְכִיתָא דַאמִינָאִית מֶתְדְּכַר אֶנָא לָךְ [i] בַּצְלַוָתַי דְלֵלְיָא [k] וְדַאימָמָא ׃ 4 [l] וַסְוֵא אֶנָא [m] לְמֶחְזְיָךְ וּמֶתְדְּכַר אֶנָא דְמַעְיָךְ דְאֶתְמְלֵא חַדוּתָא ׃ 5 בְעוּהְדָנָא דְהָוֵא לָךְ בְּהַימָנוּתָךְ שַׁרִירְתָא הָי דַשְׁרָת לוּקְדָם בְּאֶמָּא דְאֶמָּךְ לָואִיס וּבְאֶמָּךְ אֶונִיקָא מְפַס אֶנָא דֵין דְאָף בָּךְ ׃

[e] יְדָא ידה [f] אַבָא [g] בכוות הנשמה [h] דְכָא זכה ו בתפלותי [k] יוֹם [l] סְוָא אוה [m] חָזָא

6 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܥܗܕ ܐܢܐ ܠܟ ܕܬܥܝܪ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܝ ܕܐܝܬ ܒܟ ܒܣܝܡܬ ܐܝܕܝ. 7 ܠܐ ܓܝܪ ܝܗܒ ܠܢ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܕܕܚܠܬܐ. ܐܠܐ ܕܚܝܠܐ ܘܕܚܘܒܐ ܘܕܡܪܬܝܢܘܬܐ. 8 ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܒܗܬ ܒܣܗܕܘܬܗ ܕܡܪܢ. ܐܦ ܠܐ ܒܝ ܒܐܣܝܪܗ. ܐܠܐ ܫܩܘܠ ܒܝܫܬܐ ܥܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ.

9 ܗܘ ܕܐܚܝܢ ܘܩܪܢ ܒܩܪܝܢܐ ܩܕܝܫܐ. ܠܘ ܐܝܟ ܥܒܕܝܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܘܛܝܒܘܬܗ ܗܝ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܥܠܡܐ. 10 ܘܐܬܓܠܝܬ ܗܫܐ ܒܓܠܝܢܗ ܕܡܚܝܢܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܒܛܠ ܠܡܘܬܐ. ܘܚܘܝ ܚܝܐ ܘܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ. 11 ܗܘ ܕܐܬܬܣܝܡܬ ܒܗ ܐܢܐ ܟܪܘܙܐ ܘܫܠܝܚܐ ܘܡܠܦܢܐ ܕܥܡܡܐ.

12 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܣܝܒܪ ܐܢܐ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܒܗܬ ܐܢܐ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܡܢ ܗܝܡܢܬ. ܘܡܦܣ ܐܢܐ ܕܡܨܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܓܘܥܠܢܝ ܠܡܛܪ ܠܝ ܠܝܘܡܐ ܗܘ.

13 ܢܗܘܘܢ ܠܟ ܕܡܘܬܐ ܡܠܐ ܚܠܝܡܬܐ ܕܫܡܥܬ ܡܢܝ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 14 ܘܣܝܡܬܐ ܛܒܬܐ ܛܪ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܥܡܪܐ ܒܢ.

15 ܗܕܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܗܦܟܘ ܡܢܝ ܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ ܕܒܐܣܝܐ. ܕܡܢܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܦܘܓܠܘܣ ܘܗܪܡܘܓܢܣ. 16 ܢܬܠ ܡܪܝܐ ܪܚܡܐ ܠܒܝܬܗ ܕܐܢܣܝܦܘܪܘܣ. ܕܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܐܢܚܢܝ. ܘܠܐ ܒܗܬ ܒܫܫܠܬܐ ܕܐܣܝܪ ܐܢܐ. 17 ܐܠܐ ܐܦ ܟܕ ܐܬܐ ܠܪܗܘܡܝ. ܒܝܨܝܦܘܬܐ ܒܥܢܝ ܘܐܫܟܚܢܝ. 18 ܢܬܠ ܠܗ ܡܪܝܐ ܕܢܫܟܚ ܪܚܡܐ ܠܘܬ ܡܪܢ ܒܝܘܡܐ ܗܘ. ܘܟܡܐ ܕܫܡܫܢܝ ܒܐܦܣܘܣ ܝܕܥ ܐܢܬ.

ܩܦܠܐܘܢ ܒ

1 ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܒܪܝ ܐܬܚܝܠ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 2 ܘܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܬ ܡܢܝ ܒܝܕ ܣܗܕܐ ܣܓܝܐܐ. ܗܠܝܢ ܐܓܥܠ ܠܐܢܫܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܕܫܦܝܪܝܢ ܐܦ ܠܐܚܪܢܐ ܠܡܠܦܘ. 3 ܘܣܝܒܪ ܒܝܫܬܐ. ܐܝܟ ܦܠܚܐ ܛܒܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

6 *Quapropter commonefacio te, vt excites donum illud Dei, quod in te est per impositionem manuum mearum.*

7 *Non enim dedit nobis Deus spiritum timiditatis, sed potentiæ & dilectionis, et admonitionis.*

8 *Ne igitur te pudeat testimonij Domini nostri, nec etiã mei, qui sum vinctus illius, sed perfer mala cum Euangelio per virtutem Dei:*

9 *Qui seruauit & vocauit nos vocatione sancta, non secũdum opera nostra, sed iuxta voluntatem suam, illamque gratiam suam, quæ data est nobis in Jeschua Meschicho ante tempus seculorum.*

10 *Nunc autem reuelata est per manifestationem Seruatoris nostri Jeschua Meschicho, qui aboleuit mortem, & vitam patefecit ac incorruptionem per Euangelium:*

11 *In quo positus sum ego præco, & Apostolus, & doctor Gentium.*

12 *Propterea hæc ego patior, nec me pudet. Scio cui crediderim, & persuasum habeo fore, vt per manus eius depositum meum custodiatur mihi in diẽ illum.*

13 *Forma tibi sint sani sermones quos audisti à me cum fide & dilectione erga Jeschua Meschicho.*

14 *Depositum bonum conserua per Spiritum illum Sanctitatis qui habitat in nobis.*

15 *Nosti hoc, auersos fuisse à me hos omnes qui sunt in Asia, ex quibus est Phygelus, & Hermogenes.*

16 *Det Dominus noster misericordiam familiæ Onesiphori, quia pluries me refocillauit: nec erubuit de catenis quibus vinctus sum.*

17 *Sed quum venisset Romam, cum diligentia quæsiuit me, & inuenit me.*

18 *Det ei Dominus noster vt inueniat miserationes apud Dominum nostrum in illo die. Cæterùm quanta mihi ministrauerit Ephesi, tu maximè nosti.*

CAP. II.

1 *TU igitur, fili mi, fortis esto in gratia, quæ est per Jeschua Meschicho.*

2 *Et ea quæ audisti à me per multos testes commenda hominibus fidelibus idoneis per se alios quoque docere.*

3 *Et sustine mala tanquam bonus miles Jeschua Meschicho.*

---

6 מטל הנא [u]מעהד אנא לך [x]דתעיר [y]מוהבתא דאלהא הי דאית בך [z]בסים אידי׃ 7 לא גיר יהב לן אלהא רוחא דדחלתא אלא דחילא [a]ודחובא [b]ודמרתינותא׃ 8 לא הכיל [c]תבהת [d]בסהדותה דמרן אף לא בי באסירה אלא שקול בישתא עם [f]אונגליון בחילא דאלהא׃ 9 הו [g]דאחין [h]וקרן בקרינא קדישא [i]לו איך עבדין אלא איך [k]צבינה וטיבותה הי [l]דאתיהבת לן בישוע משיחא מן קדם [m]זבנא דעלמא׃ 10 [n]ואתגלית השא [n]בגלינה [o]דמחינן ישוע משיחא דבטל [p]למותא [q]וחוי חיא ולא [r]מתחבלנותא באונגליון׃ 11 הו דאתתסימת בה אנא כרוזא ושליחא ומלפנא דעממא׃ 12 מטל הנא מסיבר אנא הלין ולא בהת אנא ידע אנא במן הימנת ומפס אנא דמטיא באידוהי גועלני למטר לי ליומא הו׃

[u] מזכיר [x] עור [y] יהב [z] סום [a] חבב אהב [b] רתא היתה [c] בהת בוש [d] סהד בעדותו [e] ביש [f] בשורה [g] חיא [h] קרא [i] לא [k] צבא [e] יהב [m] זמן [n] גלא [o] חיא [p] מות [q] הגיד [r] חבל

6 * Propter quam causam admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te, per impositionem manuum mearum. B

7 * Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis.

8 * Noli itaq; erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum eius: sed collabora Euangelio secundùm virtutem Dei, 9 * Qui nos liberauit, & vocauit vocatione sua sancta, non secundùm opera nostra, sed secũdùm propositum suum & gratiam, quę data est nobis in Christo Iesu ante tẽpora secularia. C

10 * Manifestata est autem nunc per illuminationẽ saluatoris† nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminauit autẽ vitam & incorruptionem per Euangelium:

11 * In quo positus sum ego prædicator, & Apostolus, & magister Gentium.

12 * Ob quam causam etiam hęc patior: sed non confundor. Scio enim cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meum seruare in illum diem.

13 * Formam habe sanorum verborum, quæ à me audisti in fide & dilectione in Christo Iesu. D

14 * Bonum depositum custodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis.

15 * Scis† hoc, quòd auersi sunt à me omnes qui in Asia sunt: ex quibus est Phigellus & Hermogenes.

16 * Det misericordiam Dominus Onesiphori domui: quia sæpè me refrigerauit, & catenam meam non erubuit.

17 * Sed cùm Romam venisset, solicitè me quæsiuit, & inuenit.

18 * Det illi Dominus inuenire misericordiam à Domino in illa die. Et quanta Ephesi ministrauit†, tu melius nosti.

CAP. II.

1 TV ergo, fili mi, confortare in gratia quæ est in Christo Iesu: A

2 * Et quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.

3 * Labora sicut bonus miles Christi Iesu.

6 * δι᾽ ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου.

7 * οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

8 * μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ

9 * τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ᾽ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων,

10 * φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου·

11 * εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν·

12 * δι᾽ ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

13 * ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ᾽ ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ·

14 * τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

15 * οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης.

16 * δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη·

17 * ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιότερον ἐζήτησέ με, καὶ εὗρε·

18 * δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

β΄.

1 * Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,

2 * καὶ ἃ ἤκουσας παρ᾽ ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.

3 * σὺ οὖν κακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ χριστοῦ.

13 [d] נהויין לך [c] חורא [f] מלא חלימתא דשמעת מני בהימנותא [g] ובחובא דבישוע משיחא ׃ 14 [h] גועלנא טבא [i] טרברותא דקודשא הי [k] דעמרת בן ׃ 15 ידע אנת הדא דהפכו מני כלהון הלין דבאסיא [l] דאיתיהון מנהון פוגלוס והרמגנים ׃ 16 [m] נתל מרן רחמא לביתה דאנסיפרוס דזבנין סגיאן [n] אניחני [o] ובשלשלתא דאסורי לא [p] בהת ׃ 17 אלא אף כד אתא לרהומי [q] בחפיטותא [r] בעני [s] ואשכחני ׃ 18 [t] נתל לה מרן דנשכח רחמא לות מרן ביומא הו ובכמא דשמשני באפסוס יתיראית ידע אנת ׃

קפלאון ב

1 אנת הכיל ברי [a] אתחיל [b] בטיבותא דבישוע משיחא ׃ 2 ואילין דשמעת מני ביד [c] סהרא סגיאא הנין [d] אגעל לאנשא מהימנא אילין דמטיא [e] באידיהון אף לאחרנא למלפו ׃ 3 וסיבר בישתא איך פלחא טבא דישוע משיחא ׃

[d] הוא [e] דמות [f] דברים [g] ובאהבה [h] פקדון [i] נשר [k] עמר שכן [l] אית יש [m] נתל נתן [n] נוח [o] ובשלשלות [p] בוש [q] בהשתדלות [r] בעא [s] שכח מצא [t] נתל נתן [a] חיל [b] בחסד [c] עדים [d] הפקיד [e] בידיהם

ܕܦܛܪܘܣ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ❖ ❖ ܒ ❖

4 ❖ ܠܐ ܐܢܫ ܦܠܚ ܘܡܬܦܟܪ ܒܨܒܘܬܐ ܕܥܠܡܐ.
ܕܢܫܦܪ ܠܗܘ ܡܢ ܕܓܒܝܗܝ. 5 ❖ ܘܐܢ ܡܬܟܬܫ ܐܢܫ:
ܠܐ ܡܬܟܠܠ ܐܢ ܒܢܡܘܣܗ ܠܐ ܡܬܟܬܫ. 6 ❖ ܠܐܟܪܐ ܕܠܐܐ
ܘܠܐ ܠܗ ܕܩܕܡܐ ܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܢܣܬܝܒܪ.
7 ❖ ܐܣܬܟܠ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ. ܢܬܠ ܠܟ ܡܪܢ
ܚܟܡܬܐ ܒܟܠ ܡܕܡ. 8 ❖ ܐܬܕܟܪ ܠܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܕܘܝܕ.
ܐܝܟ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܝܠܝ. 9 ❖ ܕܒܗ ܣܒܠ ܐܢܐ ܒܝܫܬܐ
ܥܕܡܐ ܠܐܣܘܪܐ ܐܝܟ ܥܒܕ ܒܝܫܬܐ. ܐܠܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ
ܠܐ ܐܣܝܪܐ. 10 ❖ ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܣܝܒܪ ܐܢܐ ܡܛܠ
ܓܒܝܐ. ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܢܫܟܚܘܢ ܚܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
ܥܡ ܫܘܒܚܐ ܕܠܥܠܡ. 11 ❖ ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ
ܡܠܬܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܡܝܬܢ ܥܡܗ ܐܦ ܥܡܗ ܢܚܐ.
12 ❖ ܘܐܢ ܢܣܝܒܪ ܐܦ ܢܡܠܟ ܥܡܗ. ܐܢ ܕܝܢ ܢܟܦܘܪ
ܒܗ ܐܦ ܗܘ ܢܟܦܘܪ ܒܢ. 13 ❖ ܘܐܢ ܠܐ ܢܗܝܡܢ ܒܗ:
ܗܘ ܒܗܝܡܢܘܬܗ ܡܩܘܐ. ܕܢܟܦܘܪ ܓܝܪ ܒܩܢܘܡܗ
ܠܐ ܡܫܟܚ. 14 ❖ ܥܠ ܗܠܝܢ ܗܘܝܬ ܡܥܗܕ ܠܗܘܢ
ܘܡܣܗܕ ܩܕܡ ܡܪܢ. ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܬܚܪܝܢ ܒܡܠܐ ܕܠܐ
ܡܘܬܪܐ. ܠܡܗܦܟܢܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܠܗܘܢ.
15 ❖ ܘܐܬܚܦܛ ܠܡܩܡܘ ܢܦܫܟ ܡܫܡܠܝܐܝܬ ܩܕܡ
ܐܠܗܐ. ܦܥܠܐ ܕܠܐ ܒܗܬܬܐ ܕܡܟܪܙ ܬܪܝܨܐܝܬ ܡܠܬܐ
ܕܫܪܪܐ. 16 ❖ ܡܢ ܩܠܐ ܣܪܝܩܬܐ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܝܘܬܪܢܐ
ܥܪܘܩ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܓܝܪ ܢܘܣܦܘܢ ܥܠ ܪܘܫܥܗܘܢ
17 ܐܝܠܝܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܗܠܝܢ. ❖ ܘܡܠܬܗܘܢ ܐܝܟ ܡܟܠܬܐ
ܬܘܟܠ ܠܣܓܝܐܐ. ܐܝܬ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܗܘܡܢܐܘܣ
ܘܐܚܪܢܐ ܦܝܠܛܘܣ.
18 ❖ ܗܠܝܢ ܕܛܥܘ ܡܢ ܫܪܪܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܩܝܡܬܐ
ܕܡܝܬܐ ܗܘܬ ܠܗ. ܘܗܦܟܘܗ ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ.
19 ❖ ܫܬܐܣܬܐ ܕܝܢ ܫܪܝܪܬܐ ܕܐܠܗܐ ܩܝܡܐ ܗܝ. ܘܐܝܬ
ܠܗ ܚܬܡܐ ܗܢܐ. ܘܝܕܥ ܡܪܝܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܝܠܗ
ܐܢܘܢ. ܘܢܬܪܚܩ ܡܢ ܥܘܠܐ ܟܠ ܕܩܪܐ ܒܫܡܗ
ܕܡܪܝܐ.

De Petro Alexandrino.

4 *Nemo militat, & implicat se negotiis seculi, ut placeat ei qui ipsum elegit.*
5 *Quòd si quis certet, non coronatur nisi iuxta legem suam certauerit.*
6 *Agricolam laborantem oportet prius de fructibus suis cibari.*
7 *Intellige quæ dico. Dabit tibi Dominus noster sapientiam in omnibus.*
8 *Memento Ieschua Meschicho resurrexisse à mortuis, qui quidem est ex semine Dauid secundùm Euangelium meum,*
9 *In quo mala perfero usque ad uincula tanquam facinorosus. Sed sermo Dei vinctus non est.*
10 *Propterea omnia sustineo propter electos, ut & ipsi inueniant vitam* [salutem] *in Ieschua Meschicho cum gloria æterna.*
11 *Fidelis ille sermo. Nam si mortui sumus cum eo, cum eo & viuemus.*
12 *Et, si pertulerimus, cum eo quoque regnabimus. Sin abnegauerimus eum, & ipse abnegabit nos.*
13 *Quòd si non credamus ei, ille in fide permanet. seipsum enim negare non potest.*
14 *De his eos admone, & contestare coram Domino nostro, ne contendant verbis, quæ nihil prosunt, ad subuersionem eorum qui illa audiunt.*
15 *Tibique curæ sit sistere teipsum integerrimè coram Deo operarium absque confusione, rectè prædicantem sermonem veritatis.*
16 *A sermonibus vanis, qui nulli sunt usui, recede: potius enim addent ad impietatem eorum qui talia respondent:*
17 *Et sermo eorum instar cancri morbi depascentis apprehendet multos; vnus autem ex eis est Hymenæus, & alter Philetus.*
18 *Qui quidem aberrarunt à veritate, dicentes resurrectionem mortuorũ factam fuisse, & fidem vniuscuiusque subuertentes.*
19 *Firmum autem fundamentum Dei stat, & habet hoc signaculum: Nouit Dominus qui sui sint, &, Discedat ab iniquitate quisquis inuocat nomen Domini.*

דְפֶטְרוֹס דַאלֶכְסַנְדְרִיָא ב

4 לָא אֱנָשׁ פָּלַח [a] וּמִתְפַּכַּר [b] בַּצְבוּתָא דְעָלְמָא דְנֶשְׁפַּר לְהַו מַן [c] דַגְבָיהִי׃ 5 וְאֶן מֶתְכַּתַּשׁ אֱנָשׁ לָא מֶתְכַּלַּל אֶן בְּנָמוּסֶה לָא מֶתְכַּתַּשׁ׃ 6 [d] לַאכָּרָא דְלָאֵא [e] וְלָא לֵה דְקַדְמָא מֶן פֵּאַרוֹהִי [f] נֶסְתַּיבַּר׃ 7 [g] אֶסְתַּכַּל מֶדֶם דַאמַר אֱנָא [h] נֶתֶל לָךְ מָרַן חֶכְמְתָא בְּכֻל מֶדֶם׃ 8 [i] אֶתְדַּכַּר לְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא דְקָם מֶן בֵּית [k] מִיתֵא הַו דְאִיתָוהִי מֶן זַרְעָא דְדַוִיד אַיךְ אֵוַנְגֶּלְיוֹן דִילִי׃ 9 דְבֵה סָבֵל אֱנָא [m] בִּישָׁתָא עַדְמָא לַאסוּרָא אַיךְ עָבֵד בִּישָׁתָא אֶלָּא [n] מֶלְתֵה דַאלָהָא לָא אֲסִיר׃ 10 מֶטֻל הָנָא כֻל מֶדֶם מְסַיבַּר אֱנָא מֶטֻל [o] גְּבַיָא דְאַף הֶנוּן נֶשְׁכְּחוּן חַיֵא בְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא עַם שׁוּבְחָא דַלְעָלַם׃ 11 מְהַימְנָא הִי [p] מֶלְתָא אֶן גֵּיר [q] מִיתַן עַמֵה אַף עַמֵה [r] נַחֵא׃ 12 וְאֶן נְסַיבַּר אַף נַמְלֶךְ עַמֵה אֶן דֵּין נֶכְפּוּר בֵּה אַף הוּ נֶכְפּוּר בַּן׃

[a] פְּכַר עסק לכרעיתנים
[c] גְּבָא לעותר אדמהראות [e]
[f] סִיבַּר האכיל [g] סְבַל
[h] נְתַל נתן [i] דְכַר זכר
[k] מוּת [l] בשורתי [m] רִישׁ
[n] מְלַל [o] גְּבָא נחר
[p] הדנר [q] מוּת [r] חְיָא

4 *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, vt ei placeat cui se probauit.

5 *Nã & qui certat in agone, non †coronatur, nisi legitimè certauerit. (corona-bitur,)

6 *Laborantem agricolam oportet primùm de fructibus percipere.

7 *Intellige quæ dico: dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum.

8 *Memor esto, Dominũ Iesum Christum resurrexisse à mortuis, ex semine David, secundùm Euangelium meum, B

9 *In quo laboro vsq; ad vincula, quasi malè operans: sed verbum Dei non est alligatum.

10 *Ideo omnia sustineo propter electos, vt & ipsi salutem consequantur, quæ est in Christo Iesu cum gloria cælesti.

11 *Fidelis sermo. Nam si commortui sumus, & conuiuemus.

12 *Si sustinebimus, & conregnabimus. si negauerimus, & ille negabit nos. (Matt. 10. Rom. 3.)

13 *Si non credimus, ille fidelis permanet; negare seipsum non potest.

14 *Hæc commone, testificans coram †Domino. Noli cõtendere verbis (ad nihil enim vtile est) nisi ad subuersionem audientium. C (Deo)

15 *Solicitè † cura teipsum probabilem exhibere Deo, operariũ inconfusibilem, rectè tractantẽ verbum veritatis. (autem)

16 *Prophana autẽ & †inaniloquia deuita. multum enim † proficient ad impietatem: (vaniloquia) (proficiunt)

17 *Et sermo eorum vt cancer†serpet: ex quibus est Hymeneus & Philetus: (serpit)

18 *Qui à veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse iam factam, & subuerterunt quorundam fidem.

19 *Sed firmum fundamẽtum Dei stat, habens signaculum hoc. Cognouit Dominus qui sunt eius: &, Discedat ab iniquitate omnis qui† nominat nomen Domini. (inuocat)

4 *Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.

5 *ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ.

6 *τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.

7 *νόει ἃ λέγω· δώῃ γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι.

8 *μνημόνευε ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος δαβίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου,

9 *ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ᾽ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται.

10 *διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου.

11 *πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν·

12 *εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·

13 *εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται.

14 *ταῦτα ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου, μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων.

15 *σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

16 *τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο. ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας·

17 *καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν ὑμέναιος καὶ φιλητός·

18 *οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίστιν·

19 *ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην, ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καὶ, ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου.

---

13 ואן לא נהימן בה הו בהימנותה מקויא דנכפור גיר בנפשה לא משכח ׃ 14 הלין הוית מעהד להון ומסהד קדם מרן דלא נהוון מתחרין במלא דלא יותרן לסוחפא דאילין דשמעין להין ׃ 15 ונהבטל לך דתקים נפשך גמיראית קדם אלהא פלחא דלא בהתתא דמכרז תריצאית מלתא דשררא ׃ 16 מן מלא סריקתא דלית בהין חשחו אשתאל יתיראית גיר נוספון על רושעהון הלין דענין בהין ׃ 17 ומלתהון איך חלדיתא נומא תאחדי בסגיאא איתוהידין חד מנהון הומנאוס ואחרנא פיליטוס ׃ 18 הלין דטעו מן שררא כד אמרין דקימתא דמיתא הוא הות לה והימנותא דאנש אנש מהפכין ׃ 19 שאאסתא דין שרירתא דאלהא קימא הי ואית לה חתמא הנא וידע מריא לאילין דדילה אנון ונפרוק מן עולא כל דקרא לשמה דמריא ׃

חימן שכח יכול
תוא מכיר חרא מריבים
מלל יתר סחף
קום גמר בושת
כרז תרץ כהכן
מלל ב׳ופירו אסור מן
שאל יסף רשע

20 ܒܒܝܬܐ ܕܝܢ ܪܒܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܐܢܐ ܕܕܗܒܐ ܒܠܚܘܕ ܐܘ ܕܣܐܡܐ ܐܝܬ ܒܗ ܐܠܐ ܐܦ ܕܩܝܣܐ ܐܦ ܕܦܚܪܐ ܘܡܢܗܘܢ ܠܐܝܩܪܐ ܘܡܢܗܘܢ ܠܨܥܪܐ. 21 ܐܢ ܐܢܫ ܗܟܝܠ ܢܕܟܐ ܢܦܫܗ ܡܢ ܗܠܝܢ ܗܘܐ ܡܐܢܐ ܕܟܝܐ ܠܐܝܩܪܐ ܘܥܗܢ ܠܚܘܫܚܐ ܕܡܪܗ ܘܡܛܝܒ ܠܟܠ ܥܒܕ ܛܒ.

22 ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܪܓܝܓܬܐ ܕܛܠܝܘܬܐ ܥܪܘܩ. ܘܗܪܛ ܒܬܪ ܟܐܢܘܬܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܘܚܘܒܐ ܘܫܠܡܐ ܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܠܡܪܢ ܒܠܒܐ ܕܟܝܐ. 23 ܚܪܝܢܐ ܣܟܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܕܠܐ ܡܪܕܘܬܐ ܐܢܘܢ ܐܫܬܐܠ ܡܢܗܘܢ. ܝܕܥ ܐܢܬ ܓܝܪ ܕܡܘܠܕܝܢ ܬܟܬܘܫܐ. 24 ܥܒܕܗ ܕܝܢ ܕܡܪܢ ܠܐ ܘܠܐ ܠܗ ܠܡܬܟܬܫܘ ܐܠܐ ܕܢܗܘܐ ܡܟܝܟ ܠܘܬ ܟܠܢܫ ܘܡܠܦܢ ܘܢܓܝܪ ܪܘܚܐ. 25 ܕܢܗܘܐ ܪܕܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܪܝܢ ܠܘܩܒܠܗ ܒܡܟܝܟܘܬܐ. ܕܠܡܐ ܢܬܠ ܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܬܝܒܘܬܐ ܘܢܕܥܘܢ ܫܪܪܐ. 26 ܘܢܥܗܕܘܢ ܢܦܫܗܘܢ ܘܢܦܪܩܘܢ ܡܢ ܦܚܗ ܕܣܛܢܐ ܕܒܗ ܐܬܬܨܝܕܘ ܠܨܒܝܢܗ. ❖ ❖ ❖ ❖

ܩܦܠܐܘܢ ܓ ❖ ❖

1 ܗܕܐ ܕܝܢ ܗܘܝܬ ܝܕܥ ܕܒܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ ܢܐܬܘܢ ܙܒܢܐ ܩܫܝܐ. 2 ܘܢܗܘܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܪܚܡܝ ܢܦܫܗܘܢ ܘܪܚܡܝ ܟܣܦܐ. ܫܒܗܪܢܐ ܪܡܐ. ܡܓܕܦܢܐ. ܘܠܐܒܗܝܗܘܢ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ. ܟܦܘܪܝ ܛܝܒܘܬܐ. ܥܘܠܐ. 3 ܐܟܠܝ ܩܪܨܐ. ܡܫܥܒܕܝ ܠܪܓܬܐ. ܐܟܙܪܝܐ. ܣܢܝ ܛܒܬܐ. 4 ܡܫܠܡܢܐ. ܡܣܪܗܒܐ. ܡܬܚܬܪܢܐ. ܪܚܡܝ ܪܓܝܓܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܪܚܡܝ ܐܠܗܐ. 5 ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܐܣܟܡܐ ܕܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. ܘܡܢ ܚܝܠܗ ܪܚܝܩܝܢ. ܕܗܠܝܢ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܐܫܬܪܚܩ ܡܢܗܘܢ. 6 ܡܢܗܘܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܪܓܝܢ ܒܝܬ ܒܝܬ. ܘܫܒܝܢ ܢܫܐ ܕܛܥܝܢ ܚܛܗܐ. ܘܡܬܕܒܪܢ ܠܪܓܝܓܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ. 7 ܘܒܟܠܙܒܢ ܝܠܦܢ. ܘܠܡܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ ܡܬܘܡ ܠܐ ܡܫܟܚܢ ܠܡܐܬܐ. 8 ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܝܘܢܝܣ ܘܝܡܒܪܝܣ ܩܡܘ ܠܘܩܒܠ ܡܘܫܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܠܝܢ ܩܝܡܝܢ ܠܘܩܒܠ ܫܪܪܐ. ܐܢܫܐ ܕܡܚܒܠ ܪܥܝܢܗܘܢ ܘܣܠܝܩܝܢ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ.

20 *Cæterùm in magna domo non tantùm sunt vasa aurea aut argẽtea, sed etiam lignea, atque testacea, quædam in honorem, & quædam in dedecus.* 21 *Si quis igitur expurgauerit seipsum ab his, erit vas purum in honorem accommodatum ad vsum domini sui, & paratum ad omne opus bonum.*

22 *Ab omnibus concupiscentiis adolescentiæ fuge, & curre post iustitiam, & fidem, & charitatem, & pacem cum iis qui inuocant Dominum nostrum ex puro corde.*

23 *Stultas illas contentiones, quæ sunt absque eruditione, respue: scis enim eas parere digladiationes.*

24 *Seruus autem Domini nostri non debet digladiari, sed mansuetus esse erga vnumquemque, & doctor, & longanimis;*

25 *Vt erudiat eos qui contendunt aduersus ipsum, cum comitate: siquando det illis Deus resipiscentiam, vt cognoscant veritatem:* 26 *Et suam ipsorum conditionem in memoriam reuocent, ac discedant à laqueo Satanæ, quo irretiti fuerunt ad voluntatem ipsius.*

CAP. III.

1 *Hoc autem scito, nempe in vltimis diebus ventura tempora durissima:*

2 *Hominesque futuros sui amantes, & amantes pecuniæ, fastuosos, elatos, blasphemos, hominibus* [parentibus] *suis immorigeros, negantes gratiam, impios,*

3 *Calumniatores, concupiscentiæ subditos, bestiarum more efferatos, osores bonorũ,*

4 *Proditores, præcipites, inflatos, concupiscentiarum longè amantiores, quàm dilectionis Dei:*

5 *Habentes formam reuerentiæ Dei: sed à virtute Dei procul distantes: qui sunt eiusmodi, eos repelle à te.*

6 *Ex his enim sunt qui irrepũt in domos, & captiuas abducunt mulieres oneratas peccatis, quæ ducuntur variis concupiscentiis.*

7 *Quæ semper discentes, nunquam ad cognitionem veritatis peruenire possunt.*

8 *Quemadmodum autem Jonis & Jambaris insurrexerunt aduersus Mousche; ita & isti insurgunt in veritatem, homines corruptæ mentis, & reprobi à fide.*

---

20 בביתה דין רבא לא הוא מאנא [d] דדהבא בלחוד או [e] דסאמא אית בה אלא אף [f] דקיסא אף דפחרא מנהון [g] לאיקרא ומנהון [h] לצערא׃ 21 אן אנש [i] הכיל נדכא נפשה מן הלין הוא [k] מאנא [l] דכיא לאיקרא [m] ועהן לחושחא דמרה ומטיב לכל עבד טב׃ 22 מן כלהין רגיגתא דטליותא ערוק [n] והרט בתר [o] כאנותא [p] והימנותא [q] וחובא ושלמא עם אילין [r] דקרין למרן בלבא דכיא׃ 23 [s] חרינא סכלא אילין דדלא [t] מרדואנון [v] אשתאל מנהון ידע אנת גיר [x] דתכתושא [y] מולדין׃ 24 עבדה דין דמרן לא [z] חיב למתכתשו אלא דנהוא מכיך לות כלנש [a] ומלפן [b] ונגירא רוחה 25 דנהוא [c] רדא לאילין [d] דמתחרין לקובלה במכיכותא דלמא נתל להון אלהא [e] תיבותא ונדעון שררא׃ 26 ונעהדון נפשהון ונפרקון מן פחה דסטנא דבה אתתצידו לצבינה׃

20 * In magna autem domo, non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia: & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam.

21 * Siquis ergo emundauerit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum & vtile Domino, ad omne opus bonum paratum.

22 * Iuuenilia autem desideria fuge: sectare verò iustitiam, fidem, †charitatem, & pacem cum iis qui inuocant Dominum de corde puro.

23 * Stultas autem & sine disciplina quæstiones deuita, sciens quia generant lites.

24 * Seruum autem Domini non oportet litigare: sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem,

25 * Cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati: nequando Deus det illis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem;

26 * Et resipiscat à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem.

20 * ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν.

21 * ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

22 * τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας.

23 * τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχας·

24 * δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον,

25 * ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,

26 * καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

CAP. III.

1 HOc autem scito, quòd in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa:

2 * Et erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti;

3 * Sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate;

4 * Proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quàm Dei;

5 * Habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. & hos deuita.

6 * Ex his enim sunt qui penetrant domos, & captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis:

7 * Semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes.

8 * Quemadmodum autem Iannes & Iambres restiterunt Moysi, ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem.

γ΄.

1 * Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί·

2 * ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι,

3 * ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι,

4 * προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι,

5 * ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου.

6 * ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις,

7 * πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα.

8 * ὃν τρόπον δὲ ἰαννῆς καὶ ἰαμβρῆς ἀντέστησαν μωυσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν·

קפלאון ג

1 הדא דין הוית ידע ᵃ דביומתא אחריא ᵇ נאתון זבנא ᶜ קשיא ׃ 2 ונהוון בניגשא רחמי נפשהון ורחמי כספא ᵈ שבהרנא ᵉ רמא ᶠ מגדפנא דלאנשיהון לא ᵍ מתחפיסין כפרי בטיבותא רשיעא ׃ 3 ʰ אכליקרצא משעבדי ᶦ לרגתא ᵏ בעריריא ˡ סניי ᵐ טבתא ׃ 4 משלמנא ⁿ מסרהבא ᵒ חתירא רחמירגיגתא ᵖ טב מן חובה דאלהא ׃ 5 דאית להון ᵠ אסכמא דדחלה אלהא ומן חילה דאלהא רחיקין דהכנא אנון דחוק אנון מנך ׃ 6 מנהון אנון גיר הנון דמחלדין בית בתא ʳ ושבין נשא ˢ דטמירן בחטתא ᵗ ומתדברן לרגיגתא משחלפתא ׃ 7 דבכל זבן ᵘ ילפן ˣ ממתום לידעתא דשררא ʸ למאתא לא משכחין ׃ 8 איכנא דין דינים ויגברס קמו לוקבל מושא הכנא אף הנון קימין לוקבל שררא אנשא דמחבלר עינהון וסלין מן הימנותא ׃

ᵃ יום ᵇ אתא ᶜ קשא
ᵈ גאים
ᵉ רום ᶠ גדף ᵍ פוס
הקשיב ʰ מלשינים
ᶦ רגג ᵏ דומים לבהמות
ˡ סנא ᵐ טוב ⁿ מהירים
ᵒ גס ם ᵖ יותר ᵠ דמות
ʳ שבא ˢ מסובלות
ᵗ ומתולקות
ˣ ילף ʸ מן עולם ᶻ אתא

9 ܐܠܐ ܠܐ ܢܬܩܕܡܘܢ ܠܩܕܡܝܗܘܢ. ܫܛܝܘܬܗܘܢ ܓܝܪ ܡܬܝܕܥܐ ܗܝ ܠܟܠܢܫ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܕܗܢܘܢ ܐܬܝܕܥܬ ❖

ܕܡܪܝ ܣܘܝܪܐ ❖ ܓ ❖

10 ܐܢܬ ܕܝܢ ܐܬܝܬ ܒܬܪ ܝܘܠܦܢܝ ܘܒܬܪ ܕܘܒܪܝ ܘܒܬܪ ܨܒܝܢܝ ܘܒܬܪ ܗܝܡܢܘܬܝ. ܘܒܬܪ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܝ ܘܒܬܪ ܚܘܒܝ ܘܒܬܪ ܡܣܝܒܪܢܘܬܝ. 11 ܘܒܬܪ ܪܕܘܦܝ ܘܒܬܪ ܚܫܝ. ܘܝܕܥ ܐܢܬ ܐܝܠܝܢ ܣܝܒܪܬ ܒܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܒܐܝܩܢܘܢ ܘܒܠܘܣܛܪܐ. ܐܝܕܐ ܪܕܘܦܝܐ ܣܝܒܪܬ. ܘܡܢ ܟܠܗܝܢ ܦܨܝܢܝ ܡܪܝ. 12 ܘܟܠܗܘܢ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. ܕܢܚܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܬܪܕܦܝܢ. 13 ܒܢܝܢܫܐ ܕܝܢ ܒܝܫܐ ܘܡܛܥܝܢܐ. ܢܘܣܦܘܢ ܥܠ ܒܝܫܘܬܗܘܢ. ܟܕ ܛܥܝܢ ܘܡܛܥܝܢ. 14 ܐܢܬ ܕܝܢ ܩܘܐ ܒܐܝܠܝܢ ܕܝܠܦܬ ܘܐܫܬܪܪܬ. 15 ܝܕܥ ܐܢܬ ܓܝܪ ܡܢ ܡܢܘ ܝܠܦܬ. ܘܕܡܢ ܛܠܝܘܬܟ ܣܦܪܐ ܩܕܝܫܐ ܝܠܝܦ ܐܢܬ ܕܡܫܟܚܝܢ ܕܢܚܟܡܘܢܟ ܠܚܝܐ. ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ❖

ܕܥܢܕܢܐ ܕܐܦܣܩܘܦܐ ❖ ܗ ❖

16 ܟܠ ܟܬܒ ܕܝܢ ܕܒܪܘܚܐ ܐܬܟܬܒ. ܡܘܬܪ ܗܘ ܠܡܠܦܢܘܬܐ ܘܠܡܟܘܢܘ ܘܠܬܘܪܨܐ ܘܠܡܪܕܘܬܐ ܕܒܟܐܢܘܬܐ. 17 ܕܢܗܘܐ ܓܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܓܡܝܪ ܠܟܠ ܥܒܕ ܛܒ ܘܡܫܡܠܝ ❖

ܩܦܠܐܘܢ ❖ ܗ ❖

1 ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܠܟ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܠܡܕܢ ܚܝܐ ܘܡܝܬܐ ܒܓܠܝܢܗ ܘܒܡܠܟܘܬܗ. 2 ܐܟܪܙ ܡܠܬܐ ܘܩܘܡ ܒܚܦܝܛܘܬܐ ܒܙܒܢܐ ܘܕܠܐ ܙܒܢܐ. ܐܟܣ ܘܟܐܐ ܒܟܠܗ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܘܡܠܦܢܘܬܐ. 3 ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܙܒܢܐ. ܕܠܡܠܦܢܘܬܐ ܚܠܝܡܬܐ ܠܐ ܢܫܬܡܥܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܪܓܝܓܬܗܘܢ. ܢܣܓܘܢ ܠܗܘܢ ܡܠܦܢܐ ܒܚܘܫܟܫ ܫܡܥܬܗܘܢ. 4 ܘܡܢ ܫܪܪܐ ܢܦܢܘܢ ܐܕܢܝܗܘܢ. ܠܘܬ ܫܘܥܝܬܐ ܕܝܢ ܢܨܠܘܢ. 5 ܐܢܬ ܕܝܢ ܗܘܝܬ ܥܝܪ ܒܟܠܡܕܡ. ܘܣܝܒܪ ܒܝܫܬܐ. ܘܥܒܕܐ ܥܒܕ ܕܡܣܒܪܢܐ. ܘܬܫܡܫܬܟ ܫܡܠܐ.

---

9 *Sed non progredientur. Eorum enim stultitia innotescit omnibus, sicut & illorum innotuit.*

D. Seueri [*festo.*]

10 *Tu autem venisti post doctrinam meam; & post instituta mea, & post placitum meũ, & post fidem meam, & post longanimitatem meam, & post charitatem meam, et post patientiam meam;* 11 *Et post persecutiones meas, meas denique passiones. Cæterùm nosti quæ pertulerim Antiochiæ, & Iconij, & Lystris; qualem persecutionẽ sustinuerim. Et ex his omnibus eripuit me Dominus meus.*

12 *Enimuerò quicunque volunt cum timore Dei viuere in Jeschua Meschicho, persecutionem passuri sunt.*

13 *Homines autem flagitiosi & impostores addent ad malitiam suam errantes, inducentesque in errorem.*

14 *Tu verò permane in iis quæ didicisti, & in quibus confirmatus es. Scis enim à quo didiceris:* 15 *Et quòd à pueritia tua literas sanctas edoctus es, quæ te possunt sapientem efficere ad salutem, per fidem quæ est in Jeschua Meschicho.*

In obitu Episcoporum.

16 *Siquidem omnis Scriptura quæ per Spiritum scripta* [inspirata] *est, vtilis est ad doctrinam, & ad correctionem, et ad directionem, & eruditionem quæ est in iustitia;*

17 *Ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum, atque consummatus.*

CAP. IIII.

1 *OBtestor te coram Deo & Domino nostro Jeschua Meschicho, qui iudicaturus est viuos & mortuos in reuelatione regni sui.*

2 *Prædica sermonem, & insta cum sedulitate oportunè & inoportunè, argue, & increpa cum omni longanimitate et doctrina.*

3 *Erit enim tempus quum doctrinæ sanæ non obedient, sed iuxta desideria sua multiplicabũt sibi doctores in pruritu sui auditus.*

4 *Et à veritate auertent aures suas, ad fabulas autem declinabunt.*

5 *Tu verò vigila in omnibus, & sustine mala, & exequere opus Euangelistæ: tuũque ministerium perfice.*

---

9 אֶלָּא לָא [f] נֵאתוּן לַקְדָמַיהוֹן [g] שְׁטִיוּתְהוֹן גֵּיר [h] מֶתְיַדְעָא הִי לְכָלְנָשׁ אַיכַנָא דְאַף דְהָנוּן [h] אֶתְיַדְעַת ׃

דְמָרִי סַאוִירָא ג

10 אַנְתְּ דֵין [a] אֶתִית בָּתַר [b] יוּלְפָנִי וּבָתַר [c] דוּבָרַי וּבָתַר [d] צֶבְיָנִי וּבָתַר הַימָנוּתִי וּבָתַר נַגִירוּת רוּחִי וּבָתַר חוּבִי וּבָתַר [e] מְסַיבְּרָנוּתִי ׃ 11 וּבָתַר רְדִיפוּתִי וּבָתַר חַשַׁין וְיָדַע אַנְתְּ אִילֵין סַיבְּרֵת בְּאַנְטִיכִיַא וּבְאִיקָנוּן וַבְלוּסְטְרָא אַידָא רְדִיפוּתָא סַיבְּרֵת וּמֶן כֻּלְהֵין [f] פַצְיַנִי מָרִי ׃ 12 וְכֻלְהוֹן דֵין אִילֵין [g] דְצָבֵין בְּדַחֲלַת אֱלָהָא [h] דְנִחוֹן בְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא מֶתְרַדְפִין ׃ 13 [i] בְּנַינָשָׁא דֵין בִּישֵׁא [k] וּמַטְעֲיָנֵא [l] נוֹסְפוּן עַל בִּישׁוּתְהוֹן כַּד [m] טָעֵין וּמַטְעֵין ׃ 14 אַנְתְּ דֵין קְוָא בְּאִילֵין [n] דִילַפְתְּ [o] וְאֶשְׁתַּרַּרְתְּ יָדַע אַנְתְּ גֵּיר מֶן מַנוּ יְלַפְתְּ ׃ 15 וְדַמֶן טַלְיוּתָךְ סֶפְרָא קַדִּישָׁא יַלִיף אַנְתְּ [p] דְמֶשְׁכְּחִין [q] דְנַחְכְּמוּנָךְ לְחַיֵּא [r] בְּהַימָנוּתָא דְבְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא ׃

[f] אֲתָא [g] שְׁטִיוּתָא אוֹלת [h] יְדַע [a] אֲתָא [b] יְלַף [c] נהגותי [d] חפצי [e] סַיבַּר סבל [f] פְּצָא פלט [g] צְבָא [h] חֲוָא [i] רְדַף [k] טְעָא [l] יְסַף [m] טְעָא [n] יְלַף [o] שְׁרַר [p] שְׁכַח יכל [q] חֲכַם [r] הַימֶן

9 * Sed vltrà non proficient: insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit.

10 * Tu autem assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam, C

11 * Persecutiones, passiones: qualia mihi facta sunt Antiochiæ, Iconij, Lystris: quales persecutiones sustinui. & ex omnibus me eripuit Dominus.

12 * Et omnes qui piè volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur.

13 * Mali autem homines & seductores proficient in peius; errantes, & in errorem mittentes.

14 * Tu verò permane in iis quæ didicisti, & credita sunt tibi: sciens à quo didiceris. D

15 * Et quia ab infantia sacras literas nosti, quæ te possunt instruere ad salutem, per fidem quæ est in Christo Iesu.

16 * Omnis † scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendum, ad arguendū, ad † corrigendum, ad erudiendum in iustitia:

(1.Pet.1. d.20. † *enim* † *corripiendum*)

17 * Vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.

CAP. IIII.

1 TEstificor coram Deo & Iesu Christo, qui iudicaturus est viuos & mortuos, & per aduentum ipsius, & regnum eius: A

2 * Prædica verbum: insta opportunè, importunè: argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina.

3 * Erit enim tempus cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros, prurientes auribus,

4 * Et à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem cōuertentur.

5 * Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistę, ministerium tuum imple. Sobrius esto.

9 * ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

10 * Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ,

11 * τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν· οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος.

12 * καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσονται·

13 * πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

14 * σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες,

15 * καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

16 * Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ·

17 * ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

δ.

1 * Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ,

2 * κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.

3 * ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται· ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν·

4 * καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται.

5 * σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

---

16 כֻּל כְּתָב גֵּיר דַּבְרוּחָא אֶתְכְּתֵב מוֹהְרָנָא הוּ לְיוּלְפָנָא וְלַכוּוָנָא וְלַתוּרָצָא וְלַמַרְדוּתָא דַבְכֵאנוּתָא ׃ 17 וְנֶהֱוֵא גְּמִיר בַּרְנָשָׁא דַאלָהָא לְכֻל עֲבָד טָב וּמְשַׁלְמָן ׃

ד בְּעוּדְרָנָא דְאֶפִּיסְקוּפָא

קפלאון ד

1 מְסַהֵד אֲנָא לָךְ קְדָם אֱלָהָא וּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא הוּ דַעְתִיד לַמְדָן חַיֵא וּמִיתֵא בְּגֶלְיָנָא דְמַלְכוּתֵה ׃ 2 אַכְרֶז מֶלְתָא וְקוּם בַּחְפִּיטוּתָא בְּזַבְנָא וַדְלָא זַבְנָא אֲכֵם וְכַיֵן בְּכֻלֵּה מַגְּרַת רוּחָא וְיוּלְפָנָא ׃ 3 נֶהֱוֵא גֵּיר זַבְנָא דַלְיוּלְפָנָא חַלִימָא לָא נֶשְׁתַמְעוּן אֶלָא אַיך רְגִיגָתְהוּן נַסְגוּן לְנַפְשְׁהוּן מַלְפָנֵא בְּחוּהְחָתָא דְמַשְׁמַעְתְּהוּן ׃ 4 וּמֶן שְׁרָרָא נַהְפְּכוּן אֶדְנַיְהוּן לְשׁוּעְיָתָא דֵין נֶסְטוּן ׃ 5 אַנְתְּ דֵין הֲוַית עִיר בְּכֻל מֶדֶם וְסַיבַר בִּישָׁתָא וַעֲבָדָא עֲבֵד דַמְסַבְּרָנָא וְתֶשְׁמֶשְׁתָּךְ שַׁלֶם ׃

a במות של צופים
b יתר c ילף d ולתוכחת
e רדא שבצדק a מעיד
b מות c גלא d מלל
e בהסחדות
f כם f ארך אפים מן נגר
h זמן i שמע k סגא
l ארף m בתלקלקה האמת
o אונם

6 * *Ego verò immolor, & tempus quo dissoluar instat.* 7 * *Bonum certamen certaui, & cursum meum expleui, fidemque meam seruaui.* 8 * *In posterum autem asseruatur mihi corona iustitiæ, quam rependet mihi Dominus meus in die illo, qui quidem est iustus iudex: non solùm autem mihi, sed etiam iis qui dilexerint manifestationem eius.*

De Gregorio.

9 * *Sit tibi curæ vt venias ad me citò.* 10 * *Nam Demas me reliquit, & amore complexus est hoc seculum, ac profectus est Thessalonicam, Crispus in Galatiam, Titus* 11 *in Dalmatiam.* * *Lucas solus est mecum. Marcum assume & adducito tecum: aptus enim mihi est ad ministerium.* 12 * *Tychicum autem misi Ephesum.* 13 * *Thecam verò librorum quam reliqui Troade apud Carpum, quum venies afferto & libros, maximè autem inuolucrum voluminum.* 14 * *Alexander faber ærarius multa mala mihi exhibuit: repensurus est ei Dominus noster secundùm opera ipsius.* 15 * *Sed & tu caue ab eo. vehementer enim insurrexit contra sermones nostros.* 16 * *In prima prolatione spiritus* [defensione] *nemo mihi adfuit, sed omnes deseruerunt. Ne* 17 *imputetur illis hoc.* * *Dominus autem meus adstitit mihi, & roborauit me, vt per me prædicatio expleretur, & audirent omnes Gentes: & ereptus fui ex ore leonis.* 18 * *Et eripiet me Dominus meus ab omni opere malo: & seruabit me in regnum suum quod est in cælis. Cui sit gloria in seculũ seculorum. Amin.* 19 * *Da pacem* [saluta] *Priskillæ & Akulas, & familiæ Onesiphori.* 20 * *Erastus mansit Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum in Mileto vrbe.* 21 * *Sit tibi curæ vt ante hiemẽ venias. Postulat pacem tuam Eubulus, & Poudis, & Linus, & Claudia, fratres denique omnes.* 22 * *Dominus noster Ieschua Meschicho sit cum spiritu tuo. Gratia tecum. Amin.*

Epistolæ ad Timotheum secundæ,
è Roma scriptæ,
FINIS.

---

6 אנא דין מתנקא אנא וזבנא דאשתרא מטא ׃ 7 אגונא שפירא אתכתשת ורהטי שמלת והימנותי נטרת׃ 8 ומן השא נטיר לי כלילא דכאנותא דנפרעיוהי לי מרי ביומא הודהויו דינא כאנא לא דין בלחוד לי אלא אף לאילין דאחבו לגליניה׃

דגריגוריוס ח

9 נתבסל לך דתאתא לותי בעגל׃ 10 דאמא גיר שבקני ואחב עלמא הנא ואזל לה לתסלוניקא קריספוס לגלטיא טטוס לדלמטיא׃ 11 לוקא הו בלחוד עמי למרקוס דבר ואיתיהי עמך עהן לי גיר לתשמשתא׃ 12 לטוכיקוס דין שדרת לאפסוס׃ 13 בית כתבא דין דשבקת בטרואס לות קרפוס מא דאתא אנת איתיהי וכתבא ויתיראית כרכא דמגלא׃ 14 אלכסנדרוס קיניא בישתא סגיאתא חויני פרע לה מרן איך עבדוהי׃ 15 אף אנת דין אזדהר

6 * Ego enim iam delibor, & tempus reſolutionis meæ inſtat.

7 * Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui. B

8 * In reliquo, repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die, iuſtus iudex: non ſolùm autem mihi, ſed & iis qui diligunt aduentum eius.

9 * Feſtina ad me venire citò.

10 * Demas enim me reliquit, diligẽs hoc ſeculũ, & abiit Theſſalonicam: Creſcens in Galatiam, Titus in Dalmatiam.

11 * Lucas eſt mecum ſolus. Marcum aſſume, & adduc tecum: eſt enim mihi vtilis in miniſterium.

12 * Tychicum autem miſi Epheſum.

13 * Penulam quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, & libros, maximè autem † membranas.

14 * Alexander ærarius multa mala mihi oſtẽdit. † reddat illi Dominus ſecundùm opera eius: C

15 * Quem & tu deuita: valdè enim reſtitit verbis noſtris.

16 * In prima mea defẽſione nemo mihi affuit, ſed omnes me dereliquerunt: non illis imputetur.

17 * Dominus autem mihi aſtitit, & cõfortauit me, vt per me prædicatio impleatur, & audiant omnes Gentes: & liberatus ſum de ore leonis.

18 * Liberauit me Dominus ab omni opere malo: & ſaluum faciet in regnum ſuum cæleſte. cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen. D

19 * Saluta † Priſcillã & Aquilam, & Oneſiphori domum.

20 * Eraſtus remanſit Corinthi, Trophimum autem reliqui infirmum Mileti.

21 * Feſtina ante hyemem venire. Salutant te Eubulus, & Pudens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes.

22 * Dominus Ieſus Chriſtus cum ſpiritu tuo. Gratia vobiſcum. Amen.

Secunda ad Timotheum, Epheſiorum Eccleſiæ primum Epiſcopum ordinatũ, ſcripta eſt è Roma, cùm iterum Paulus ſiſteretur Cæſari Neroni.

(Margin: & — alibi — Coloſ. 4. 14. — Priſcam Rom. 16. 3.)

6 * ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. 7 * τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·

8 * λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

9 * Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως.

10 * δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς θεσσαλονίκην· κρέσκης εἰς γαλατίαν, τίτος εἰς δαλματίαν·

11 * λουκᾶς ἐστι μόνος μετ᾽ ἐμοῦ. μάρκον ἀναλαβὼν ἄγαγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν.

12 * τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς ἔφεσον.

13 * τὸν φελόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν τρωάδι παρὰ κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.

14 * ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδῴη αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ,

15 * ὃν καὶ σὺ φυλάσσου. λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις·

16 * ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη.

17 * ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος,

18 * καὶ ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

19 * ἄσπασαι πρίσκιλλαν καὶ ἀκύλαν, καὶ τὸν ὀνησιφόρου οἶκον. 20 * ἔραστος ἔμεινεν ἐν κορίνθῳ· τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.

21 * σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν· ἀσπάζεταί σε εὔβουλος, καὶ πούδης, καὶ λῖνος, καὶ κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 * ὁ κύριος ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι νέρωνι.

מנה ᵐ סב גיר ⁿ זקיף לוקבל ᵒ מלין׃ 16 ᵖ במפק ברוח קדמיא לא אנש הוא עמי אלא כלהון שבקון לא תתחשב להון הדא׃ 17 מרי דין קם לי וחילני דבי ᑫ כרוזותא ʳ תשתלם ונשמעון עממא כלהון ˢ ואתפצית מן פומא דאריא׃ 18 ונפציני מרי מן כל עבד ביש ᵗ ונחיני במלכותה דבשמיא דלה שובחא לעלם עלמין אמין׃ 19 ᵛ הב שלמא לפריסקלא ולאקולאס ולביתא דאנסיפרום׃ 20 ארסטוס פש לה בקורנתוס טרופימוס דין שבקתה כד ˣ כריה במילטוס מדינתא׃ 21 נתבטל לך דתאתא קדם ʸ סתוא ᶻ תאתא שאל בשלמך אבולוס ופודס ולינוס וקלודיא ואחא כלהון׃ 22 מרן ישוע משיחא עם רוחך טיבותא עמך אמין׃

שלמת אגרתא דלות טימתאוס דתרתין דאתכתבת מן רהומא׃

ᵐ מאר ⁿ זקף רום ᵒ מלל ᵖ נפק ᑫ כרז ʳ שלם ˢ פצא פלס ᵗ חיא ᵛ יהב נתן ˣ כרה חלה ʸ החורף ᶻ אתא

ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܛܛܘܣ ܀

ܟܕ ܗܘܐ ܩܫܝܫܐ ܀

܀ ܀ ܐ ܀ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܐ ܀

[1] ܦܘܠܘܣ ܥܒܕܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܫܠܝܚܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܓܒܝܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܒܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ ܕܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. [2] ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܕܡܠܟ ܐܠܗܐ ܫܪܝܪܐ ܩܕܡ ܙܒܢܘܗܝ ܕܥܠܡܐ. [3] ܘܓܠܐ ܡܠܬܗ ܒܙܒܢܗ ܒܝܕ ܟܪܘܙܘܬܢ ܗܝ ܕܐܬܗܝܡܢܬ ܐܢܐ ܒܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ. [4] ܠܛܛܘܣ ܒܪܐ ܫܪܝܪܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܓܘܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܠܡܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܚܝܢܢ. [5] ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘ ܫܒܩܬܟ ܗܘܝܬ ܒܩܪܛܐ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܚܣܝܪܢ ܬܬܩܢ. ܘܬܩܝܡ ܩܫܝܫܐ ܒܡܕܝܢܐ ܡܕܝܢܐ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕܬܟ. [6] ܐܝܢܐ ܕܠܐ ܦܓܘܡ ܗܘ. ܘܗܘܐ ܒܥܠܐ ܕܚܕܐ ܐܢܬܬܐ. ܘܐܝܬ ܠܗ ܒܢܝܐ ܡܗܝܡܢܐ ܕܠܐ ܡܪܘܕܝܢ. ܘܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܠܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܐܣܘܛܘܬܐ. [7] ܒܥܐ ܗܘ ܓܝܪ ܩܫܝܫܐ ܕܢܗܘܐ ܕܠܐ ܦܓܘܡ. ܐܝܟ ܪܒ ܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܡܬܕܒܪ ܒܪܥܝܢ ܢܦܫܗ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܚܡܝܡܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܥܒܪ ܥܠ ܚܡܪܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܦܫܝܛ ܐܝܕܗ ܠܡܚܘܬܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܪܚܡ ܝܘܬܪܢܐ ܛܢܦܐ. [8] ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܪܚܡ ܐܟܣܢܝܐ. ܘܢܗܘܐ ܪܚܡ ܛܒܬܐ. ܘܢܗܘܐ ܢܟܦ. ܘܢܗܘܐ ܟܐܢ. ܘܢܗܘܐ ܚܣܝܐ. ܘܟܒܝܫ ܢܦܫܗ ܡܢ ܪܓܝܓܬܐ. [9] ܘܡܬܚܡܠ ܗܘ ܒܟܠ ܡܠܦܢܐ ܕܡܠܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ. ܕܢܫܟܚ ܐܦ ܠܡܒܝܐܘ ܒܡܠܦܢܘܬܗ ܚܠܝܡܬܐ. ܘܠܡܟܣܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܪܝܢ. [10] ܐܝܬ ܓܝܪ ܣܓܝܐܐ ܕܠܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ. ܘܣܪܝܩܢ ܡܠܝܗܘܢ. ܘܡܛܥܝܢ ܪܥܝܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܓܙܘܪܬܐ ܐܢܘܢ. [11] ܗܠܝܢ ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܠܡܣܟܪܘ ܦܘܡܗܘܢ. ܒܬܐ ܣܓܝܐܐ ܡܗܦܟܝܢ. ܘܡܠܦܝܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܘܠܐ ܡܛܠ ܝܘܬܪܢܐ ܛܢܦܐ.

EPISTOLA AD TITVM.

EODEM G. FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Quum quis sit Presbyter.

CAPVT I.

1 PAVLVS *seruus Dei, & Apostolus Ieschua Meschicho per fidem electorũ Dei, quæ est cognitio veritatis, quæ fit per timorem Dei,* 2 *In spem vitæ æternæ, quam pollicitus est Deus verax ante tempora seculi:* 3 *Patefecit autem sermonem suum tempore suo per nostram illam prædicationẽ, quæ concredita est mihi mandato Dei Seruatoris nostri:*

4 *Tito vero filio iuxta communem fidem, Gratia, & pax à Deo patre, & à Domino nostro Ieschua Meschicho Seruatore nostro.*

5 *Ob id reliqui te in Creta, vt ea quæ desunt dirigas, & constituas Presbyteros per singulas vrbes, sicut præcepi tibi.*

6 *Eum qui inculpatus est, & maritus vnius vxoris, & habens liberos fideles non lasciuiẽtes, quique non sint intractabiles per ingluuiem.* 7 *Debet enim Presbyter inculpatus esse tãquam administrator domus Dei, nec duci propria voluntate, nec iracundus esse, nec modum præterire in vino, neque manu promptus ad percutiendum, nec diligere lucra sordida.*

8 *Sed amare hospites, & amare bonas res, ac esse castus, & iustus, & pius, & qui contineat se à concupiscentiis:*

9 *Et qui curam habeat de doctrina sermonis fidei, vt possit etiam exhortari per suam doctrinam sanam, eosque redarguere qui contendunt.*

10 *Sunt enim quamplurimi intractabiles, & vaniloqui, & seducentes hominum mentes, maximè ij qui sunt ex circuncisione:*

11 *Quibus oportet obturare os. Domos multas corrũpunt, & docent quæ non oportet propter lucra sordida.*

אגרתא דלות טטוס ׃

מא דהוא קשישא א קפלאון א

פולוס עבדה דאלהא ושליחה דישוע משיחא [a] בהימנותא [b] דגביא דאלהא וידעתא דשררא דבדחלת אלהא׃ [2] על [c] סברא דחיא דלעלם [d] דמלך אלהא [e] שרירא קדם זבנוהי דעלמא ׃ [3] וגלא [f] מלתה בזבנה ביד כרוזותן הי [g] דאתהימנת אנא בפוקדנא דאלהא [h] מחינן ׃ [4] לטטוס ברא [i] שרירא בהימנותא [k] דגוא טיבותא ושלמא מן אלהא אבא ומן מרן ישוע משיחא [m] מחינן ׃ [5] מטל הנא הו שבקתך [n] הוית בקרטא דאילין דחסירן [o] תתקן [p] ותקים קשישא במדינא מדינא איכנא דפקדתך ׃

[a] חימן [b] גבא [c] תקוה [d] שהבטיח [e] באמן [f] מלל [g] חימן [h] חיא [i] נאמן [k] של צבור [l] חסד [m] חיא [n] הוא [o] תקן [p] קום

ARGVMENTVM IN EPIST. AD TITVM.

TITVM commonefacit & inſtruit de conſtitutione preſbyterij, & de ſpirituali conuerſatione, & hæreticis vitandis, qui traditionibus Iudaicis credunt: ſcribens ei à Nicopoli.

EPISTOLA B. PAVLI AD TITVM.

CAPVT I.

PAVLVS ſeruus Dei, [1] Apoſtolus autem Ieſu A Chriſti ſecundùm fidē electorum Dei & agnitionem veritatis, quæ ſecūdum pietatem eſt

[2] In ſpem vitæ æternæ, quam promiſit qui non mentitur, Deus, ante tempora ſecularia:

[3] Manifeſtauit autem temporibus ſuis verbum ſuum in prædicatione, quę credita eſt mihi ſecundùm præceptum ſaluatoris noſtri Dei:

[4] Tito dilecto filio ſecundùm communem fidem, gratia & pax à Deo patre, & Chriſto Ieſu ſaluatore noſtro. B

[5] Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ deſunt corrigas: & conſtituas per ciuitates presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi;

[6] Si quis ſine crimine eſt, vnius vxoris vir, filios habens fideles, non in accuſatione luxuriæ, aut non ſubditos.

[7] Oportet enim epiſcopum ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem: non ſuperbum, non iracundum, non vinolentum, non percuſſorem, non turpis C lucri cupidum:

[8] Sed hoſpitalem, benignum, † ſobrium, iuſtum, ſanctum, continentem:

[9] Amplectentem eum qui ſecundùm doctrinam eſt, fidelem ſermonem, vt potēs ſit † exhortari in doctrina ſana, & eos qui contradicunt, arguere.

[10] Sunt enim multi etiam inobedientes, vaniloqui & ſeductores, maximè qui de circunciſione ſunt:

[11] Quos oportet redargui. qui vniuerſas domos ſubuertunt, docentes quæ non oportet, turpis lucri gratia.

prudentem

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ πρὸς Τίτον ἐπιστολή.

κεφαλ. α'.

1 ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν

2 ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων,

3 ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ·

4 Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

5 τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην.

6 εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.

7 δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ·

8 ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ,

9 ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

10 εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς,

11 οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν.

---

⁶ אינא דדלא רשין הו והוא בעלא דחדא אנתתא ואית לה בניא מהימנא דלא מצחין ולא איתיהון דלא שועבד באסוטותא ׃ ⁷ חיב הו גיר קשישא דנהוא דלא רשין איך רבביתא דאלהא ולא נהוא מתדבר ברעין נפשה ולא נהוא חמתן ולא נהוא עבר על חמרא ולא נהוא רהטא אידה למחא ולא נהוא רחם יותרנא טנפא ׃ ⁸ אלא נהוא רחם אכסניא ונהוא רחם טבתא ונהוא נכף ונהוא כאין ונהוא חסיא ולביך נפשה מן רגיגתא ׃ ⁹ ובטיל לה על יולפנא דמלתא דהימנותא דנשכח אף למבעיו ביולפנה חלימא ולמכסו לאילין דמתחרין ׃ ¹⁰ אית גיר סגיאא דלא משתעבדין וסריקן מליהון ומטעין רעינא דבני נשא יתיראית אילין דמן גזורתא אנון ׃ ¹¹ הנון דולא הוא למסכרו פומהון כתא סגיאא מחבלין ומלפין מדם דלא ולא מטל יותרנא טנפא ׃

רשא אשם · צחא
אית · אסוטותא היא מנהגת הזולל והסכור
חוב · אשם · דבר
רעא רצה · חמא
מחא נכה · יתר
טנף טמא · גרים · טוב
צנוע · ישר · חסיד
ילף · מלל · שכת

12 ܐܡܪ ܐܢܫ ܡܢܗܘܢ ܢܒܝܐ ܕܝܠܗܘܢ: ܕܒܢܝ
ܩܪܛܐ ܒܟܠܙܒܢ ܕܓܠܝܢ ܐܢܘܢ. ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ
ܘܟܪܣܬܐ ܒܛܝܠܬܐ. 13 ܘܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬܝܗ ܣܗܕܘܬܐ
ܗܕܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܩܫܝܐܝܬ ܗܘܝܬ ܡܟܣ ܠܗܘܢ:
ܕܢܗܘܘܢ ܚܠܝܡܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ.
14 ܘܠܐ ܢܬܪܚܡܘܢ ܠܫܘܥܝܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܘܠܦܘܩܕܢܐ
ܕܒܢܝܢܫܐ ܕܣܢܝܢ ܫܪܪܐ. 15 ܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܕܕܟܐ
ܗܘ ܠܕܟܝܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܡܣܝܒܝܢ ܘܠܐ
ܡܗܝܡܢܝܢ: ܡܕܡ ܕܕܟܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܣܝܒ
ܗܘ ܪܥܝܢܗܘܢ ܘܬܐܪܬܗܘܢ.
16 ܘܡܘܕܝܢ ܕܝܕܥܝܢ ܠܐܠܗܐ: ܒܥܒܕܝܗܘܢ ܕܝܢ
ܟܦܪܝܢ ܒܗ. ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܣܢܝܐܐ ܘܕܠܐ ܦܝܣ. ܘܡܣܠܝܐ
ܠܟܠ ܥܒܕ ܛܒ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܒ

1 ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܠܠ ܡܕܡ ܕܝܐܐ ܠܝܘܠܦܢܐ ܚܠܝܡܐ
2 ܘܐܠܦ ܕܢܗܘܘܢ ܩܫܝܫܐ ܥܝܪܝܢ ܒܪܥܝܢܝܗܘܢ.
ܘܢܗܘܘܢ ܢܟܦܝܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܕܟܝܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܚܠܝܡܝܢ
ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. 3 ܘܐܦ
ܩܫܝܫܬܐ ܐܟܘܬܗܝܢ ܢܗܘܝܢ ܒܐܣܟܡܐ ܕܝܐܐ ܠܕܚܠܬ
ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܐܟܠܬ ܩܪܨܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܡܫܥܒܕܢ
ܠܚܡܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܗܘܝܢ ܡܠܦܢ ܫܦܝܪܬܐ.
4 ܘܡܚܟܡܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܛܠܝܢ: ܕܢܗܘܝܢ ܪܚܡܢ ܒܥܠܝܗܝܢ
ܘܒܢܝܗܝܢ. 5 ܘܢܗܘܝܢ ܢܟܦܢ ܘܩܕܝܫܢ. ܘܢܗܘܝܢ ܡܕܒܪܢ
ܫܦܝܪ ܕܒܝܬܗܝܢ ܘܡܫܬܥܒܕܢ ܠܒܥܠܝܗܝܢ
ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܓܕܦ ܒܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. 6 ܘܗܟܢܐ ܐܦ
ܠܥܠܝܡܐ. ܦܝܣ ܕܢܗܘܘܢ ܢܟܦܝܢ. 7 ܒܟܠܡܕܡ
ܕܝܢ ܕܡܘܬܐ ܒܢܦܫܟ ܚܘܐ. ܒܟܠ ܥܒܕܐ ܛܒܐ.
ܘܒܡܠܦܢܘܬܟ ܬܗܘܐ ܠܟ. ܡܠܬܐ ܚܠܝܡܬܐ:
ܘܢܟܦܬܐ ܘܠܐ ܡܬܒܣܪܢܝܬܐ. 8 ܕܐܢܫ ܕܩܐܡ
ܠܘܩܒܠܢ ܢܒܗܬ. ܟܕ ܠܐ ܢܫܟܚ ܕܢܐܡܪ ܥܠܝܢ
ܡܕܡ ܕܣܢܐ ܀ 9 ܥܒܕܐ ܠܡܪܝܗܘܢ ܢܫܬܥܒܕܘܢ
ܒܟܠܡܕܡ ܘܢܫܦܪܘܢ ܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܗܘܘ ܡܦܢܝܢ
ܦܬܓܡܐ.

12 * *Dixit quidam ex illis vates ipsorum, Filij Cretæ* [Cretenses] *semper sunt mendaces, malæ bestiæ, & ventres ociosi.*

13 * *Et verum est hoc testimonium. Quamobrem seuerè argue illos, vt sani sint in fide:*

14 * *Nec sese adijciant fabulis Jihoudaicis, & præceptis hominum qui oderunt veritatem.*

15 * *Omnia enim munda mundis: Jis autem qui polluti sunt & infideles, nihil est mundum, sed polluta est eorum mens & conscientia.*

16 * *Et profitentur se cognoscere Deum; suis verò operibus eum negant, quum sint execrandi, & dicto non audientes, sed reprobi ad omne opus bonum.*

CAP. II.

1 T*V verò loquere quæ decent sanam doctrinam:*

2 * *Et doce vt senes sint vigilanti mente præditi, sintque casti, & puri, & sani in fide, & in charitate, & patientia.*

3 * *Ac etiam anus similiter, vt sint in habitu qui deceat reuerentiam Dei, nec sint calumniatrices, nec inseruientes multo vino, vt doceant bona;*

4 * *Et pudicas eas faciant quæ sunt adolescentulæ: vt diligant maritos suos, & liberos suos;*

5 * *Vt castæ sint & sanctæ, vt bene curẽt domos suas, & subditæ sint maritis suis, ne quis blasphemet sermonem Dei.*

6 * *Adolescentes consimiliter adhortare, vt casti sint.*

7 * *Jn omnibus autem temetipsum præbeto exemplum in omni opere bono, & in doctrina tua habeas sermonem sanum, castum, & incorruptibilem, quem nemo contemnat.*

8 * *Vt qui insurrexerit in nos, pudefiat, quum non poterit dicere contra nos quicquam mali.*

9 * *Serui heris suis subditi sint in omnibus, & placeant eis, nec sint responsatores, neque fures:*

---

12 אמר אנש מנהון נביא דילהון דבני קרטא בכל זבן [a] דגלין אנון [b] חיותא בישתא [c] וכרסתא בטילתא ׃
13 [d] ושרירית [e] איתיה [f] סהדותא הדא מטל הנא [g] קשיאית הוית [h] מכס להון דנהוון חלימין בהימנותא ׃
14 ולא נתרחמון [i] לשועיתא דיהודיא ולפוקדא דבני נשא [k] דסנין [l] שררא ׃ 15 כל מדם גיר דכא הו לדכיא לאילין
דין [m] דמסיבין ולא מהימנין מדם דדכא לית להון אלא מסיב הו [n] רעינהון [o] ותארתהון ׃ 16 [p] ומודין דידעין לאלהא
בעבדיהון דין כפרין בה [q] ואיתיהון [r] סניאא ודלא [s] פיס ומסליא לכל עבד טב ׃

קפלאון ב

1 אנת דין מלל מדם דיאא ליולפנא חלימא ׃ 2 ואלף דנהוון
קשישא עירין ברעיניהון ונהוון נכפין ונהוון דכין ונהוון חלימין בהימנותא ובחובא ובמסיברנותא ׃

[a] כהנים [b] חיות רעות
[c] כרס בטן [d] ובאמת
[e] אית [f] עדות [g] קשיא
[h] כסם [i] שעא סיפר
[k] סנא [l] אמת [m] טבב
שמא [n] נשמתם
[o] תארתא נות הנפש
[p] ידא ידה [q] אית יש
[r] סנוים [s] פום וקשב

12 *Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum propheta: Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri.

13 *Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos durè, vt sani sint in fide:

D

14 *Non intendentes Iudaicis fabulis, & mandatis hominum auersantium se à veritate.

Rom.14. d.20.

15 *Omnia munda mundis: coinquinatis autem & infidelibus nihil est mũdum, sed inquinatæ sunt eorum & mens & conscientia.

16 *Confitentur se nosse Deum, factis autem negant, cùm sint abominati & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi.

12 *εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

13 *ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει

14 *μὴ προσέχοντες ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.

15 *πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις, καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις.

16 *θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

CAP. II.

β'.

1 TV autem loquere quæ decent sanam doctrinam.

A

2 *Senes, vt sobrij sint, pudici, prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia.

3 *Anus similiter, in habitu sancto non criminatrices, non multo vino seruientes, bene docentes:

4 *Vt prudentiam doceant adolescentulas, vt viros suos ament, filios suos diligant,

5 *Prudentes, castas, sobrias, domus curam habentes, benignas, subditas viris suis, vt non blasphemetur verbum Dei.

B

6 *Iuuenes similiter hortare vt sobrij sint.

7 *In omnibus teipsum præbe exemplum bonorum operũ, in doctrina, †in integritate, in grauitate,

integritatem, grauitatem,

8 *Verbum sanum, irreprehensibile: vt is qui ex aduerso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.

C

Eph.6. b.5. Col.3. d.22. 1.Pet.2. c.18.

9 *Seruos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicẽtes, non fraudantes:

1 *Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ·

2 *πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ.

3 *πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους,

4 *ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους,

5 *σώφρονας, ἁγνὰς, οἰκουροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται.

6 *τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν,

7 *περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν,

8 *λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν φαῦλον.

9 *δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας. μὴ νοσφιζομένους

---

3 ואף [h] קשישתא הכנא [s] דנהוין [k] באסכמא [l] דיאא לדחלת אלהא ולא נהוין [m] אכלן קרצא ולא נהוין משעבדן לחמרא סגיאא [n] ונהוין [o] מלפן שפירתא ׃ 4 [p] ומנכפן לאילין [q] דטלין דנרחמן בעליהין ובניהין ׃
5 ונהוין [r] נכפן וקדישן ונהוין [s] יצפן שפיר דבתיהין [t] ומשתעבדן לבעליהין דלא אנש מגדף על [u] מלתה דאלהא ׃
6 ומן אילין [x] דטלין הכנא [y] בעי דנהוון נכפין ׃ 7 בכל מדם דין דמותא בנפשך חוא בכל עבדא טבא [z] ובמלפנותך תהוא לך [a] מלתא חלימתא דנכפא ולא מחבלא ולא אנש [b] בסר לה ׃
8 דאינא [c] דקאם לקובלן [d] נבהת כד לא נשכח דנאמר עלין מדם דסנא ׃
9 עבדא למריהון נשתעבדון בכל מדם ונשתפרון ולא הוו מעצין ולא הוו גנבין ׃

[h] זקנות
[k] הוא [l] ברמות שנאה
[m] מלשינות
[n] הוא [o] אלף [p] נכף
צנע [q] שנערות [r] צנועות
[s] יצף השתדל [t] שעבר
[u] מלל
[x] שנעורים או בחורים
[y] בעא
[z] אלף [a] מלל [b] בהה
[c] קום [d] בהת בוש

10 ܐܠܐ ܢܚܘܘܢ ܫܪܪܗܘܢ ܛܒܐ ܒܟܠ ܡܕܡ. ܕܢܨܒܬܘܢ ܒܟܠ ܡܕܡ ܝܘܠܦܢܗ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ.

ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܘܚܕܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܒ

11 ܐܬܓܠܝܬ ܓܝܪ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܬ ܟܠ ܠܒܢܝܢܫܐ ܟܠܗܘܢ. 12 ܘܪܕܝܐ ܠܢ ܕܢܟܦܘܪ ܒܪܘܫܥܐ ܘܒܪܓܝܓܬܐ ܕܥܠܡܐ. ܘܢܚܐ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܒܢܟܦܘܬܐ ܘܒܟܐܢܘܬܐ ܘܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. 13 ܟܕ ܡܣܟܝܢܢ ܠܣܒܪܐ ܒܪܝܟܐ ܘܠܓܠܝܢܐ ܕܬܫܒܘܚܬܗ ܕܐܠܗܐ ܪܒܐ ܘܡܚܝܢܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. 14 ܕܗܘ ܝܗܒ ܢܦܫܗ ܚܠܦܝܢ. ܕܢܦܪܩܢ ܡܢ ܟܠ ܥܘܠܐ. ܘܢܕܟܝܢ ܠܢܦܫܗ ܥܡܐ ܚܕܬܐ ܕܚܣܡ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ. 15 ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܘܒܥܝ ܘܟܘܢ ܒܟܠ ܦܘܩܕܢ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܒܣܐ ܒܟ.

ܩܦܠܐܘܢ ܓ

1 ܘܐܘܕܥ ܐܢܘܢ ܕܠܪܫܐ ܘܠܫܠܝܛܢܐ ܢܫܬܡܥܘܢ ܘܢܫܬܥܒܕܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܥܬܝܕܝܢ ܠܟܠ ܥܒܕ ܛܒ. 2 ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܓܕܦܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܢܝܨܢܐ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܟܝܟܝܢ. ܘܒܟܠܡܕܡ ܢܚܘܘܢ ܡܟܝܟܘܬܗܘܢ ܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. 3 ܐܦ ܚܢܢ ܓܝܪ ܡܢ ܩܕܝܡ ܕܠܐ ܪܥܝܢܐ ܗܘܝܢ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܛܥܝܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܡܫܬܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ ܠܪܓܝܓܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ. ܘܒܒܝܫܘܬܐ ܘܒܚܣܡܐ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܝܢ. ܘܣܢܝܐܝܢ ܗܘܝܢ. ܐܦ ܣܢܝܢ ܚܕ ܠܚܕ ܗܘܝܢ. 4 ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܓܠܝܬ ܒܣܝܡܘܬܗ ܘܡܪܚܡܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ. 5 ܠܐ ܒܥܒܕܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܕܥܒܕܢ. ܐܠܐ ܒܡܪܚܡܢܘܬܗ ܕܝܠܗ ܐܚܝܢ ܒܣܚܬܐ ܕܡܘܠܕܐ ܕܡܢ ܕܪܝܫ. ܘܒܚܘܕܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. 6 ܗܘ ܕܐܫܕ ܥܠܝܢ ܥܬܝܪܐܝܬ. ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܚܝܢܢ. 7 ܕܒܛܝܒܘܬܗ ܢܙܕܕܩ. ܘܢܗܘܐ ܝܪܬܐ ܒܣܒܪܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

10 * *Sed ostendant constantiam suam bonam in omnibus, vt exornent in omnibus doctrinam Dei Seruatoris nostri.*

De Baptismo, & Dominica post Epiphaniam.

11 * *Patefacta est enim gratia Dei tota salutifera omnibus hominibus:*
12 * *Et erudit nos vt abnegemus impietatem & concupiscentias mundi, & viuamus in hoc seculo cum castitate, & iustitia, & reuerentia Dei;*
13 * *Expectantes spem benedictam & manifestationem gloriæ Dei magni, & Seruatoris nostri Ieschua Meschicho.*
14 * *Qui seipsum dedit pro nobis, vt redimeret nos ab omni iniquitate, & repurgaret sibiipsi populum nouum, qui studiosus esset bonorum operum.*
15 * *Hæc loquere & adhortare, & argue cum omni mandato: & nemo te despiciat.*

CAP. III.

1 *Porrò admone eos, vt principibus ac potestatibus dicto audientes sint, subditique; ac parati sint ad omne opus bonum.*
2 * *Et neminem maledictis insectentur, nec sint pugnaces, sed sint mansueti: & in omnibus ostendant comitatem suam erga omnes homines.*
3 * *Nos etenim quondam eramus rationis expertes, refractarij, & errantes, obnoxijque variis desideriis, & in malitia & inuidia versabamur, & exosi eramus, atque alius alium odio prosequebamur.*
4 * *Quum autem patefacta est benignitas & misericordia Dei Seruatoris nostri:*
5 * *Non ex operibus iustitiæ quæ fecimus, sed commiseratione sua seruauit nos per lauacrum generationis quę facta est denuo cum renouatione Spiritus Sanctitatis;*
6 * *Quem effudit in nos abundè per Jeschua Meschicho Seruatorem nostrum:*
7 * *Ut per gratiam eius iustificemur, & simus hæredes iuxta spem vitæ æternæ.*

---

10 אֶלָּא [k] נְחַוּוּן [l] שְׁרָרְהוּן [m] טָבָא בְּכָל מֶדֶם [n] דַּנְצַבְּתוּן בְּכָל מֶדֶם [o] יוּלְפָּנֵהּ דַּאלָהָא [p] מַחְיָנַן ׃
[a] דְּמַעֲמוּדִיתָא וְחַדבְּשַׁבָּא דְּבָתַר [b] דַּנְחָא ב
11 [e] אֶתְגַּלְיַת גֵּיר טַיבוּתֵהּ דַּאלָהָא [d] מַחְיַת כֹּל לַבְנַינָשָׁא כֻּלְּהוּן ׃ 12 [c] וְרָדְיָא לַן דְּנֶכְפּוּר בְּרוּשְׁעָא וּבַרְגִיגָתָא דְּעָלְמָא [f] וְנִחֵא בְּעָלְמָא הָנָא [g] בְּנַכְפּוּתָא [h] וּבְכָאנוּתָא וּבַדְּחֶלַת אֱלָהָא ׃ 13 [i] כַּד מְסַכֵּינַן [k] לְסַבְרָא בְּרִיכָא [l] וַלְגֶלְיָנָא [m] דְּתֶשְׁבּוּחְתֵהּ דַּאלָהָא רַבָּא [n] וּמַחְיָנַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא ׃ 14 דְּהוּ יַהֵב נַפְשֵׁהּ חֲלָפַין דְּנֶפְרְקַן מֶן כֻּל עַוְלָא [o] וְנַדְכֵּין לְנַפְשֵׁהּ עַמָּא חַדְתָא דְּחָסֵם בַּעֲבָדֵא טָבֵא ׃ 15 הָלֵין מַלֵּל וּבְעִי וְכַוֵּן בְּכֹל פּוּקְדָן וְלָא אֱנָשׁ נַבְסֵא בָּךְ ׃
קפלאון ג
1 וַהֲוִית מַעֲהֵד לְהוּן דַּלְרִישָׁא וַלְשַׁלִיטָנֵא נֶשְׁתַּמְעוּן וְנֶשְׁתַּעְבְּדוּן וְנֶהֱווּן עֲתִידִין לְכֹל עְבַד טָב ׃

[k] חֲוָא הגיד [l] אמונתם
[m] טוב [n] צְבַת חקן
[p] יְלֵף [p] חֲוָא [a] עֲמַד טבל
[b] דְּנַח זרח [c] גְּלָא [d] חֲוָא
[e] דְּרָא למד [f] חֲוָא
[g] בצניעות [h] ובצדקה
[i] סְבָא [k] התקוה [l] גְּלָא
[m] שַׁבַּח [n] חֲוָא [o] דְּכָא

10 * Sed in omnibus fidem bonã oſtendentes: vt doctrinam Saluatoris noſtri Dei ornent in omnibus.

11 * Apparuit enim gratia Dei † ſaluatoris noſtri omnibus hominibus: (& ſalutaris)

12 * Erudiens nos, vt abnegantes impietatem & ſecularia deſideria, ſobriè, & iuſtè, & piè viuamus in hoc ſeculo,

13 * Expectãtes beatam ſpem & aduentum gloriæ magni Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti; D

14 * Qui dedit ſemetipſum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate; & mundaret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem bonorum operum.

15 * Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

CAP. III.

1 ADmone illos principibus & poteſtatibus ſubditos eſſe, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos eſſe; A

2 * Neminem blaſphemare, non litigioſos eſſe, ſed modeſtos: omnem oſtendentes manſuetudinem ad omnes homines.

3 * Eramus enim aliquando & nos inſipiẽtes, † increduli, errantes, ſeruientes deſideriis & voluptatibus variis, in malitia & inuidia agentes, odibiles, odientes inuicem. (&)

4 * Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Saluatoris noſtri Dei:

5 * Non ex operibus iuſtitiæ quæ fecimus nos, ſed ſecundùm ſuam miſericordiam ſaluos nos fecit, per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus ſancti, B (2.Tim. 1.)

6 * Quem effudit in nos abundè per Ieſum Chriſtum ſaluatorem noſtrum:

7 * Vt iuſtificati gratia ipſius, hæredes ſimus ſecundùm ſpem vitæ æternæ.

10 * ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

11 * Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,

12 * παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι,

13 * προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

14 * ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

15 * Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περιφρονείτω.

γ′

1 * Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι,

2 * μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

3 * Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους·

4 * ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ,

5 * οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου,

6 * οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν·

7 * ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

---

2 ועל אנש לא נגדפון ולא נהוון מתכתשין אלא נהוון מכיכין ובכלמדם נחוון בסימותהון לות כלהון בנינשא׃

3 אף חנן גיר מן קדים דלא רעינא הוין ודלא פיסא וטעין הוין ומשעבדין הוין לרגיגתא משחלפתא ובבישותא ובחסמא מתהפכין הוין וסניאין הוין אף חד לחד סנין הוין׃

4 כד דין אתגלית בסימותה ומרחמנותה דאלהא מחינן׃

5 לא בעבדא דזדיקותא דעבדן אלא ברחמוהי דילה אחין בסחתא דמולדא דמן דריש ובחודתא דרוחא דקודשא׃

6 הי דאשד עלין עתיראית ביד ישוע משיחא מחינן׃

7 דבטיבותה נזדדק ונהוא ירתא בסברא דחיא דלעלם׃

d נלחמים e ענוים
f חנא הגיד g רעא רצה
h חנא i פוס הקשיב
k טעא l שעבד m לתשוקות
n ביש o ובקנאה רעה
p הפך q סנא שנא
r גלא s רחם t חיא
u של צדקה
x חיא y סחא רחץ

8 ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ. ܘܒܗܠܝܢ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܦ ܐܢܬ ܗܘܝܬ ܡܫܪܪ ܠܗܘܢ. ܕܢܬܒܛܠ ܠܗܘܢ ܠܡܦܠܚ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܒܐܠܗܐ. ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܕܛܒܢ ܘܡܘܬܪܢ ܠܒܢܝܢܫܐ.

9 ܡܢ ܒܥܬܐ ܕܝܢ ܕܣܟܠܬܐ. ܘܡܢ ܬܫܥܝܬܐ ܕܫܪܒܬܐ. ܘܡܢ ܚܪܝܢܐ. ܘܡܢ ܬܟܬܘܫܐ ܕܣܦܪܐ. ܐܫܬܐܠ. ܝܘܬܪܢ ܓܝܪ ܠܝܬ ܒܗܝܢ. ܘܣܪܝܩܢ ܐܢܝܢ.

10 ܡܢ ܓܒܪܐ ܗܪܣܝܘܛܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܚܕܐ ܘܬܪܬܝܢ ܕܡܪܬܝܐ ܐܢܬ ܠܗ. ܐܫܬܐܠ.

11 ܘܗܘܝܬ ܝܕܥ ܕܡܢ ܕܗܟܢܐ ܗܘ. ܡܥܩܡ ܗܘ ܘܚܛܐ ܘܗܘ ܚܝܒ ܢܦܫܗ.

12 ܡܐ ܕܫܕܪܬ ܠܘܬܟ ܠܐܪܛܡܐ ܐܘ ܠܛܘܟܝܩܘܣ. ܢܬܒܛܠ ܠܟ ܕܬܐܬܐ ܠܘܬܝ ܠܢܝܩܘܦܘܠܝܣ. ܬܡܢ ܓܝܪ ܣܡܬ ܒܪܥܝܢܝ ܕܐܣܬܐ.

13 ܠܙܢܐ ܕܝܢ ܣܦܪܐ ܕܢܡܘܣܐ ܘܠܐܦܠܘ. ܒܛܝܠܐܝܬ ܠܘܝ ܐܢܘܢ. ܐܝܟ ܕܡܕܡ ܠܐ ܢܚܣܪ ܠܗܘܢ.

14 ܘܢܐܠܦܘܢ ܐܦ ܕܝܠܢ ܕܢܗܘܘܢ ܩܝܡܝܢ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ ܒܣܘܢܩܢܐ ܕܐܢܫܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܕܠܐ ܦܐܪܐ.

15 ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܡܝ.

16 ܫܐܠ ܒܫܠܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ. ܐܡܝܢ.

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܛܝܛܘܣ. ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܢܝܩܘܦܘܠܝܣ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕܝ ܙܢܐ ܘܐܦܠܘ.

8 * *Fidelis ille sermo. De his itaque velim vt confirmes eos, vt illis curæ sit bona opera exequi qui crediderunt in Deum. Hæc sunt bona & vtilia hominibus.*

9 * *Cæterùm à stultis quæstionibus, & fabulis genealogiarum, & à contentionibus et digladiationibus Scribarum recede: nulla siquidem inest in eis vtilitas; sed vanæ sunt.*

10 * *Ab homine hæretico postquàm semel & iterum eum admonueris, recede:*

11 * *Sciasque eiusmodi hominem peruersum esse, & sceleratum, quique reum peragit seipsum.*

12 * *Quum misero ad te Arteman aut Tychicum, sit tibi curæ ad me venire Nicopolim. statui enim in mente mea illic hybernare.*

13 * *De Zina autem legisperito & Apollou da operam eos probè deducere, ne quid illis desit.*

14 * *Discantque & illi qui nostri sunt, operari bona opera in negotiis necessariis, vt non sint infrugiferi:*

15 * *Postulant pacem tuam illi omnes qui mecum sunt.*

16 * *Postula pacem eorum omnium qui nos diligunt in fide. Gratia cum omnibus vobis. Amin.*

Epistolæ ad Titum ex Nicopoli scriptæ, missæ verò per manus Zinæ & Apollou,
FINIS.

---

8 מְהֵימְנָא הִי [k] מֶלְּתָא וּבְהָלֵין צָבֵא אֲנָא דְאַף אַנְתְּ [l] הֲוֵית [m] מְשַׁרַר לְהוֹן [n] דְנֶתְבַּטֵל לְהוֹן לְמֶפְלַח עֲבָדֵא טָבֵא אֵילֵין דְהַימֶנוּ בַאלָהָא הָלֵין אֶנֵין [p] דְטָבָן [q] וּמוֹתְרָן לִבְנַינָשָׁא ׃ 9 מֵן [r] בְּעָתָא דֵין סַכְלְתָא וּמֵן [s] תַּשְׁעִיתָא דְשַׁרְבָתָא וּמֵן [t] חֶרְיָנָא וּמֵן [u] תַּכְתּוּשָׁא דְסָפְרֵא [x] אֶשְׁתַּאַל [y] יוּתְרָן גֵּיר לַית בְּהֵין וַסְרִיקָן אֶנֵין ׃ 10 מֵן גַּבְרָא [z] הֶרְסִיוּטָא מֵן בָּתַר חֲדָא וּבַן תַּרְתֵּין [a] דְמַרְתְּיָא אַנְתְּ לֵה אֶשְׁתַּאַל ׃ 11 וֶהֱוֵית יָדַע דְמַן דְהָכַנָא הוּ מְעַקַּם הוּ וְחָטֵא וְהוּ חַיֵּב נַפְשֵׁה ׃ 12 מָא [b] דְשַׁדְּרֵת לְוָתָךְ לַאַרְטֵמָא אוֹ לְטוּכִיקוֹס [c] נֶתְבַּטֵל לָךְ דְתֵאתֵא לְוָתִי לְנִיקוּפוּלִיס תַּמָּן גֵּיר סָמֵת בְּרֶעְיָנִי דַאסְתֵּא ׃

[k] מלל [l] חוא [m] מכין
[n] בטל עסק [p] טרב [q] יתר
[r] בעא [s] שעא סיפר
[t] ריבות
[u] מחלוקת [x] סור מן
[y] שאל [z] יתר מין ג שמורות
[a] שדר שלח [c] בטל

8 * Fidelis sermo est; & de his volo te confirmare: vt curent bonis operibus præesse qui credunt Deo. Hæc sunt bona & vtilia hominibus. C

9 * Stultas autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas Legis deuita. sunt enim inutiles & vanæ.

1.Tim.4. b.7; 2.Tim.2. c.23

10 * Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita:

11 * Sciens quia subuersus est qui eiusmodi est, & delinquit, cùm sit proprio iudicio condemnatus.

12 * Cùm misero ad te Arteman aut Tychicum, festina ad me venire Nicopolim. ibi enim statui hyemare. D

13 * Zenam legisperitum & Apollo solicitè præmitte, vt nihil illis desit.

14 * Discant autem & nostri bonis operibus præesse ad vsus necessarios, vt non sint infructuosi.

15 * Salutant te qui mecum sunt omnes: saluta eos qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

Ad Titum, Cretensium Ecclesiæ primum Episcopum ordinatum, scripta est ex Nicopoli Macedoniæ.

8 * πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις.

9 * μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι.

10 * αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ,

11 * εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.

12 * ὅταν πέμψω ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.

13 * ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ.

14 * μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 * ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τίτον τῆς κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας.

---

13 עַל זֵינָא דֵין סָפְרָא וְעַל אַפָּלוֹ נֶתְבְּטֵל לָךְ [h] דַּתְלַוֵא אֱנוּן שַׁפִּיר דְּמֵדֵם לָא נֶחְסַר לְהוּן ׃
14 [i] וְנֵאלְפוּן אָף אִילֵין דְּדִילַן אֱנוּן דְּנֶהֱוֹון פָּלְחִין עֲבָדֵא [k] טָבֵא [l] בְּצִבְוָתָא [m] דַאלְצַן דְּלָא נֶהֱוֹון דְּלָא פֵּאֵרָא ׃ 15 שָׁאלִין בַּשְׁלָמָךְ כֻּלְּהוּן אִילֵין דְּעַמִּי אֱנוּן שָׁאֵל בַּשְׁלָמָא דְּכֻלְּהוּן אִילֵין דְּרָחְמִין לַן [n] בְּהַימָנוּתָא [o] טַיבוּתָא עַם כֻּלְּכוּן אַמִין ׃

[h] לְוָא דבק [i] יְלַף [k] טוב [l] צְבָא חפץ [m] אֲלַץ צרך [n] הַימַן [o] חסד

שְׁלֵמַת אֶגַּרְתָּא דַלְוָת טִטוֹס [p] דֶאתְכַּתְבַת מֶן נִיקוֹפוֹלִיס [q] וֶאשְׁתַּדְּרַת [r] בְּאִידַי זֵינָא וַאפָּלוֹ ׃

[p] כְּתַב [q] שַׁדַּר שלח [r] בְּידי

ARGVMENTVM IN EPIST. AD PHILEMONEM.

PHILEMONI *familiares literas facit pro Onesimo seruo eius: scribens ei ab vrbe* Roma *de carcere per suprascriptum Onesimum.*

ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܦܝܠܡܘܢ

ܩܦܠܐܘܢ ܐ

ܕܟܠܝܘܡ ܐ

1 ܦܘܠܘܣ ܐܣܝܪܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܛܝܡܬܐܘܣ ܐܚܐ. ܠܦܝܠܡܘܢ ܚܒܝܒܐ ܦܠܚܐ ܕܥܡܢ.
2 ܘܠܐܦܦܝܐ ܚܒܝܒܬܐ. ܘܠܐܪܟܝܦܘܣ ܦܠܚܐ ܕܥܡܢ. ܘܠܥܕܬܐ ܕܒܒܝܬܟ.
3 ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ. ܘܫܠܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀
4 ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܝ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܠܟ ܒܨܠܘܬܝ.
5 ܗܐ ܡܢ ܕܫܡܥܬ ܗܝܡܢܘܬܟ. ܘܚܘܒܐ ܕܐܝܬ ܠܟ ܠܘܬ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܘܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ.
6 ܕܬܗܘܐ ܫܘܬܦܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟ ܝܗܒܐ ܦܐܪܐ ܒܥܒܕܐ. ܘܒܝܕܥܬܐ ܕܟܠ ܛܒܢ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
7 ܚܕܘܬܐ ܓܝܪ ܣܓܝܐܬܐ ܐܝܬ ܠܢ ܘܒܘܝܐܐ. ܕܒܝܕ ܚܘܒܟ ܐܬܢܝܚܘ ܪܚܡܝܗܘܢ ܕܩܕܝܫܐ.
8 ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܪܗܣܝܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܝܬ ܠܝ ܒܡܫܝܚܐ.
9 ܠܡܦܩܕܟ ܡܕܡ ܕܝܐܐ. ܡܛܠ ܚܘܒܐ ܕܝܢ ܡܒܥܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ. ܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܕܐܝܬܝ ܣܒܐ ܐܝܟ ܕܝܕܥ ܐܢܬ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܦ ܐܣܝܪܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
10 ܘܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܥܠ ܒܪܝ ܕܝܠܕܬ ܒܐܣܘܪܝ ܐܘܢܣܝܡܘܣ.
11 ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܠܐ ܗܘܐ ܡܘܬܪ ܠܟ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܦ ܠܟ ܘܐܦ ܠܝ ܡܘܬܪ ܣܓܝ.
12 ܘܫܕܪܬܗ ܠܟ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܠܒܪܝ ܕܝܠܝ ܩܒܠܝܗܝ.
13 ܨܒܐ ܗܘܝܬ ܓܝܪ ܕܠܘܬܝ ܐܚܘܕܝܘܗܝ. ܕܢܗܘܐ ܡܫܡܫ ܠܝ ܚܠܦܝܟ ܒܐܣܘܪܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ.
14 ܐܠܐ ܕܠܐ ܡܠܟܟ ܠܐ ܨܒܝܬ ܕܐܥܒܕ. ܕܠܐ ܐܝܟ ܕܒܩܛܝܪܐ ܢܗܘܐ ܛܒܬܟ. ܐܠܐ ܒܨܒܝܢܟ.
15 ܕܠܡܐ ܓܝܪ ܐܦ ܡܛܠ ܗܢܐ ܦܪܩ. ܠܫܥܬܐ ܕܠܥܠܡ ܬܩܒܠܝܘܗܝ.
16 ܠܐ ܬܘܒ ܐܝܟ ܥܒܕܐ. ܐܠܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܥܒܕܐ. ܐܚܐ ܚܒܝܒܐ ܕܝܠܝ ܣܓܝ ܟܡܐ ܕܝܢ ܠܟ. ܒܒܣܪ ܘܒܡܪܢ.

EPISTOLA AD PHILEMONEM.

EODEM G. FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Quotidie.

CAPVT I.

1 PAULUS *vinctus Ieschua Meschicho, & Timotheus frater, Philemoni dilecto cooperatori nostro:*

2 *Et Appiæ dilectæ nostræ, & Archippo commilitoni nostro, & ecclesiæ quæ in domo tua est;*

3 *Gratia vobiscum, & pax à Deo patre nostro, et à Domino nostro Jeschua Meschicho.*

4 *Gratias ago Deo meo semper, & memor sum tui in precationibus meis:*

5 *Jam ex quo audiui fidem tuam, & dilectionem quam habes erga Dominum nostrum Jeschua, omnesque Sanctos:*

6 *Ut fiat communicatio fidei tuæ frugifera operibus & agnitione omnium bonorum quæ habetis in Jeschua Meschicho.*

7 *Gaudium sanè magnum habuimus & consolationem, quòd per charitatem tuam refocillata sint viscera Sanctorum.*

8 *Quapropter fiduciam multam habeo in Meschicho, iniungendi tibi ea quæ iusta*

9 *sunt.* *Sed propter charitatem efflagitando efflagito à te ego Paulus qui sum senex, vt scis; nunc autem & vinctus Jeschua Meschicho:*

10 *Rogo te* inquam *pro illo filio meo, quem genui in vinculis meis, Onesimo;*

11 *Qui aliquando nulli tibi fuit vsui, nunc autem & tibi & mihi valde vtilis;*

12 *Et quem remisi ad te. Tu autem sicut natum meum, ita eum excipe.*

13 *Volebam enim eum apud me retinere, vt ministraret mihi pro te in meis Euangelij vinculis.*

14 *Sed præter consilium tuum nihil volui facere, ne velut ex necessitate beneficium tuum esset, sed ex voluntate tua.*

15 *Jam verò propterea etiam secessit ad horam, vt perpetuò eum retineas.*

16 *Non amplius vt seruum, sed potius ex seruo fratrem dilectum meum vnicum, quanto magis & tuum quum in carne, tum in Domino nostro?*

אִגַּרְתָּא דִלְוָת פִּילִימוֹן׃

דְכֻלְיוֹם א — קפלאון א

פולוס אֲסִירָה דְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא וּטִימָתֵאוֹס אַחָא לְפִילִימוֹן חַבִּיבָא פָּלְחָא דְעַמַּן׃ ² וְלַאפְפִיָא חַבִּיבְתָּן וְלַאַרְכִיפּוֹס פָּלְחָא דְעַמַּן [a] וְלַעֲדְתָא דִבְבֵיתָךְ׃ ³ [b] טֵיבוּתָא עַמְּכוֹן וּשְׁלָמָא מִן אֱלָהָא אָבוּן וּמִן מָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃ ⁴ [c] מוֹדֵא אֲנָא לַאלָהִי בְכֻל [d] זְבַן [e] וּמֶתְדְכַר אֲנָא לָךְ [f] בִצְלוֹתִי׃ ⁵ הָא מִן דְשֶׁמְעֵת [g] הַימָנוּתָךְ [h] וְחוּבָא דְאִית לָךְ לְוָת מָרַן יֵשׁוּעַ וְלְוָת כֻלְהוֹן קַדִּישֵׁא׃ ⁶ דְתֶהֱוֵא [i] שׁוּתָפוּתָא דְהַימָנוּתָךְ יָהֲבָא פֵאְרָא בְעַבְדָא וּבִידַעְתָּא דְכֻל [k] טָבִין דְאִית לְכוֹן בְיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא׃ ⁷ [l] חַדוּתָא גֵיר סַגִּיאָתָא אִית לַן [m] וּבוּיָאָא דִבְיַד חוּבָךְ [n] אֶתְנִיחוּ רַחֲמֵא דְקַדִּישֵׁא׃

a העדה b חסר
c יראה d זמן e דכר זכר f כתפלותיו צלא
g הימן h ואהבה i שתף
k טוב l שמחה מן חדא
m בנא נחם n נוח

EPISTOLA B. PAVLI AD PHILEMONEM.

CAPVT I.

1 PAVLVS vinctus Christi Iesu, & Timotheus A frater, Philemoni dilecto & adiutori nostro,

2 *Et Appiæ sorori charissimæ, & Archippo commilitoni nostro, & ecclesiæ quæ in domo tua est;

3 *Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Iesu Christo.

4 *Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciés in orationibus meis,

5 *Audiens charitatem tuam & fidem quam habes in Domino Iesu, & in omnes sanctos:

6 *Vt communicatio fidei tuę euidens fiat in agnitione omnis operis boni † B in Christo Iesu.

(marg.: † vel in vobis)

7 *Gaudium enim magnum habui & consolationem in charitate tua, quia viscera sanctorum requieuerunt per te, frater.

8 *Propter quod multam fiduciam habens in Christo Iesu imperádi tibi quod ad rem pertinet:

9 *Propter charitatem magis obsecro, cùm sis talis vt Paulus senex, nunc autem & vinctus Iesu Christi:

10 *Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis, Onesimo;

11 *Qui tibi aliquádo inutilis fuit, nunc autem & mihi & tibi vtilis:

12 *Quem remisi tibi. Tu autem illum, † vt mea viscera, suscipe. C

(marg.: id est,)

13 *Quem ego volueram mecum detinere, vt pro te mihi ministraret in vinculis Euangelij:

14 *Sine consilio autem tuo nihil volui facere, vti ne velut ex necessitate bonū tuum esset, sed voluntarium.

15 *Forsitan enim ideo discessit ad horam à te, vt † æternum illum reciperes,

(marg.: in)

16 *Iam non vt seruum, sed pro seruo, charissimum fratrem, maximè mihi; quantò autem magis tibi, & in carne, & in Domino?

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολή.

κεφαλ. α΄.

1 ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ, καὶ συνεργῷ ἡμῶν,

2 * καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ·

3 * χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 * εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,

5 * ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους·

6 * ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἔργου ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν.

7 * χάραν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

8 * διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον,

9 * διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

10 * παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον·

11 * τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον,

12 * ὃν ἀνέπεμψα. σὺ δὲ αὐτὸν, τουτέστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ·

13 * ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου·

14 * χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι· ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον.

15 * τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς,

16 * οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ, καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ;

8 מטל הדא [o] פרהסיא סגיאתא אית לי במשיחא דאפקוד לך אילין דזדקן ׃ 9 מטל [p] חובא דין [q] מבעא הו בעא אנא מנך אנא פולוס [r] דאיתי [s] סבא איך דידע אנת השא דין אף אסירא דישוע משיחא ׃ 10 ובעא אנא מנך על ברי אינא [t] דילדת באסורי אניסימוס ׃ 11 הודבזבן לית הוא לך בה [u] חשחו השא דין אף לך אף לי [x] טב [y] חשח ׃ 12 ושדרתה לך אנת דין איך דלילדא דילי הכנא קבליהי ׃ 13 צבא הוית גיר דלותי [z] אחדיוהי דנהוא משמש לי חלפיך באסורי [a] דאונגליון ׃ 14 [b] בלעד [c] מלכך דין לא [d] צבית מדם למעבד דלא איך [e] דבקטירא תהוא [f] טבתך אלא [g] בצבינך ׃ 15 [h] כבר דין אף מטל הדא [i] שני דשעתא דלעלם [k] תאחריוהי ׃ 16 לא [l] מכיל איך עבדא אלא יתיר מן עבדא אחא חביבא דילי חד כמא דילך ובבסר ובמרן ׃

o הכנשחה מן לשון יון אהבה
q בעא r אית יש s זקן
t ילד
u תועלת x מאד y מועיל
z אחד אחז a של בשורה
b מבלי c עצתך
d צבא e קטירא צורך
f עזה טוב g ברצונך
h ועתה i סור
k אחר l עוד

17 ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܝܬܝܟ ܠܝ ܫܘܬܦܐ ܩܒܠܝܗܝ ܐܝܟ ܕܠܝ܂ 18 ܘܐܢ ܡܕܡ ܚܤܪܟ ܐܘ ܚܝܒ ܗܘܐ ܥܠܝ ܚܫܘܒ܂ 19 ܐܢܐ ܦܘܠܘܤ ܟܬܒܬ ܒܐܝܕܝ ܐܢܐ ܐܦܪܘܥ܂ ܘܠܐ ܐܡܪ ܠܟ ܕܐܦ ܢܦܫܟ ܚܝܒ ܐܢܬ ܠܝ܂ 20 ܐܝܢ ܐܚܝ ܐܢܐ ܐܬܬܢܝܚ ܒܟ ܒܡܪܢ܂ ܐܢܝܚ ܪܚܡܝ ܒܡܫܝܚܐ܂ 21 ܡܛܠ ܕܬܟܝܠ ܐܢܐ ܕܫܡܥ ܐܢܬ ܠܝ ܟܬܒܬ ܠܟ܂ ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܡܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܬ܂ 22 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܦ ܛܝܒ ܠܝ ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ܂ ܡܤܒܪ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܒܨܠܘܬܟܘܢ ܡܬܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ 23 ܫܐܠ ܒܫܠܡܟ ܐܦܦܪܐ ܫܒܝܐ ܕܥܡܝ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 24 ܘܡܪܩܘܤ ܘܐܪܤܛܪܟܘܤ ܘܕܝܡܤ ܘܠܘܩܐ ܡܥܕܪܢܝ܂ 25 ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡ ܪܘܚܟܘܢ ܐܚܝ ܐܡܝܢ ܀

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܦܝܠܡܘܢ ܕܐܫܬܠܡܬ ܡܢ
ܪܗܘܡܐ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܐܝܕ ܐܘܢܝܤܝܡܘܤ ܀

17 *Si ergo habes me consortem, eum suscipe perinde ac me.* 18 *Quòd si aliquo damno te affecit, aut quid debet, hoc mihi imputa.* 19 *Ego Paulus scripsi mea manu, ego repensurus sum, ut ne dicam tibi, quòd etiam teipsum mihi debeas.* 20 *Etiam frater mi, ego refocillabor per te in Domino nostro: refocilla viscera mea in Meschicho.* 21 *Quoniam confido te mihi dicto audientem fore, scripsi tibi, & scio vltra quàm dico, te facturum.* 22 *Simul autem & prępara mihi hospitium. Spero enim precationibus vestris me donatum iri vobis.* 23 *Postulat pacem tuam Epaphras, qui mecum captiuus est in Ieschua Meschicho:* 24 *Et Marcus, & Aristarchus, & Demas, & Lucas adiutores mei.* 25 *Gratia Domini nostri Ieschua Meschicho sit cum spiritu vestro, fratres mei. Amin.*

Epistolæ ad Philemonē è Roma scriptę, missę autem per manus Onesimi,

FINIS.

17 אִן הָכִיל אִיתָיךְ לִי שֻׁותָּפָא קַבֵּלַיְהִי אַיְךְ דְּלִי ׃ 18 וְאִן מֶדֶם חַסְּרָךְ אוֹ חַיָּב הֲוָא עֲלַי חֲשׁוּב ׃ 19 אֶנָא פָּוּלוֹס כְּתְבֵת בְּאִידַי אֶנָא אֶפְרַע אֶנָא דְלָא אֵמַר לָךְ דְּאַף נַפְשָׁךְ חַיָּב אַנְתְּ לִי ׃ 20 אִין אָחִי אֶנָא אֶתְתְּנִיחַ בָּךְ בְּמָרַן אֲנִיחַ רַחֲמַי בַּמְשִׁיחָא ׃ 21 מֶטֻּל דַּתְכִיל אֶנָא דְשָׁמַע אַנְתְּ לִי כְּתְבֵת לָךְ וְיָדַע אֶנָא דְיַתִּיר מֶן מָא דְאָמַר אֶנָא עָבֵד אַנְתְּ ׃

m אית יש n שְׁתָף חבר
o חוב p בידי q גומל
r אֲמַר s חוב t נוח
u אוהבי

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM AD HEBRÆOS.

IN *primis dicendum est cur apostolus Paulus in hac epistola scribenda non seruauerit morem suum, vt vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hæc causa est, quòd ad eos scribens, qui ex circuncisione crediderant, quasi Gentium apostolus & non Hebræorum: sciens*

ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܥܒܪܝܐ ܀

ܕܪܡܫܐ ܘܨܦܪܐ ܕܝܠܕܗ ܕܡܪܢ ܀ ܐ ܀

ܩܦܠܐܘܢ ܀ ܐ ܀

1 ܒܟܠ ܡܢܘܢ ܘܒܟܠ ܕܡܘܢ ܡܠܠ ܐܠܗܐ ܥܡ ܐܒܗܝܢ ܒܢܒܝܐ ܡܢ ܩܕܝܡ܂ 2 ܘܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ ܡܠܠ ܥܡܢ ܒܒܪܗ܂ ܗܘ ܕܤܡܗ ܝܪܬܐ ܕܟܠ܂ ܘܒܗ ܥܒܕ ܥܠܡܐ܂ 3 ܕܐܝܬܘܗܝ ܨܡܚܐ ܕܫܘܒܚܗ ܘܨܠܡܐ ܕܝܬܘܬܗ܂ ܘܐܚܝܕ ܟܠ ܒܚܝܠܐ ܕܡܠܬܗ܂ ܘܗܘ ܒܩܢܘܡܗ ܥܒܕ ܕܘܟܝܐ ܕܚܛܗܝܢ܂ ܘܝܬܒ ܥܠ ܝܡܝܢܐ ܕܪܒܘܬܐ ܒܡܪܘܡܐ܂ 4 ܘܗܘܐ ܗܘ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܒܟܡܐ ܕܡܝܬܪ ܫܡܐ ܕܝܪܬ ܡܢ ܕܝܠܗܘܢ܂

EPISTOLA AD HEBRÆOS,

GVIDONE FABRICIO INTERPRETE.

Vespere & matutinis Natalis Dñi nostri.

CAPVT I.

1 *OMnifariam, omnibusque modis locutus est Deus cū Patribus nostris per Prophetas quondam:* 2 *His autem vltimis diebus locutus est nobiscum per Filium suum, quem constituit hæredem omniū, et per quem condidit secula.* 3 *Qui quum sit germen* [splendor] *gloriæ, & imago substantię eius, cōplectaturq; omnia virtute Verbi sui: ille tamen per semetipsum fecit purgationē peccatorū, sedetque in dextera maiestatis in excelsis.* 4 *Et ipse tāto prestātior fuit Angelis, quāto excellētius nomē prę illis hęreditate sortitus est.*

אֶגַּרְתָּא דַלְוָת עֶבְרָיֵא ׃

דְּרַמְשָׁא וְצַפְרָא דְיַלְדֵהּ דְּמָרַן א — קפלאון א

1 בְּכֻל מְנַיָּן וּבְכֻל דְּמָוָן מַלֵּל אֱלָהָא עִם אֲבָהַיְן בִּנְבִיֵּא מֶן קְדִים ׃ 2 וּבְהָלֵין יַוְמָתָא אַחְרָיֵא מַלֵּל עַמַּן בִּבְרֵהּ

a אפנים מן מנא דמא

17 * Si ergo habes me socium, suscipe illum sicut me. 18 * Si autem aliquid nocuit tibi aut debet, hoc mihi imputa.
19 * Ego Paulus scripsi mea manu: ego reddam vt non dicam tibi, quòd & teipsum mihi debes.
20 * Ita frater. Ego te fruar in Domino: refice viscera mea in† Domino. (Christo)
21 * Confidens in obedientia tua scripsi tibi: sciés quoniam & super id quod dico, facies. 22 * Simul autem & para mihi hospitium. nam spero per orationes vestras donari me vobis.
23 * Salutat te Epaphras concaptiuus meus in Christo Iesu: 24 *Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas adiutores mei.
25 * Gratia Domini nostri Iesu Christi cum Spiritu vestro. Amen.

Ad Philemonem scripta est è Roma per Onesimum seruum.

17 * εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνὸν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ.
18 * εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει.
19 * ἐγὼ παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί· ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις.
20 * ναὶ, ἀδελφέ· ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν κυρίῳ.
21 * πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω, ποιήσεις.
22 * ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.
23 * ἀσπάζονταί σε ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ, 24 * μάρκος, ἀρίσταρχος, δημᾶς, λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.
25 * ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου.

22 בחדא דין אף טיב לי בית משריא מסבר אנא גיר דבצלותכון מתיהב אנא לכון׃ 23 שאל בשלמך אפפרא שביא דעמי בישוע משיחא׃ 24 ומרקוס וארסטרכוס ודאמא ולוקא מעדרני׃ 25 טיבותה דמרן ישוע משיחא עם רוחכון אחי אמין׃

שלמת אגרתא דלות פילימון דאתכתבת מן רהומא ואשתדרת באידי אנסימוס׃

y תקן z מלון מן שריא · a בוטח · b צלא כלל יהב d שבא · e עדר טוב · g כתב h שדר שלח i בידי

quoque eorum superbiam suamq; humilitatem ipse demonstrans, meritum officij sui noluit anteferre. Nam simili modo etiam Iohannes Apostolus propter humilitatem in epistola sua nomen suum eadem ratione non prætulit. Hanc ergo epistolam fertur Apostolus ad Hebræos conscriptam Hebraica lingua misisse; cuius sensum & ordinem retinens Lucas Euangelista post excessum apostoli Pauli Græco sermone composuit.

EPISTOLA B. PAVLI AD HEBRAEOS.

CAPVT I.

1 MVLTIFARIAM multisq; modis olim Deus loquẽs Patribus in Prophetis: 2 *Nouissimè diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit & secula.
3 * Qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: 4 * Tantò melior angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditauit. (Sap. 7. d.)

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ πρὸς ἑβραίους ἐπιστολή.

κεφαλ. α.

1 ΠΟλυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις,
2 * ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν·
3 * ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς·
4 * τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

דלה סם ירתא דכל מדם ובה עבד לעלמא׃ 3 דהויו צמחא דשובחה וצלמא דאיתותה ואחיד כל בחילא דמלתה והו בקנומה עבד דוכיא דחטהא ויתב על ימינא דרבותא במרומא׃ 4 והנא כלה ירב מן מלאכא איך מא דמיתר שמא דירת מנדילהון׃

d ירת ירש e צמח f אית ישותו g מלל h בעצמו i דכא זכה k חטא

5 * Cui enim ex Angelis dixit vnquã Deus, Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum; Ego ero ei pro patre, & ille erit mihi pro filio.

6 * Rursum autem quum inducit primogenitum in mundum, ait; Eum adorent omnes Angeli Dei.

7 * Porrò de Angelis sic dicit: Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignem vrentem.

8 * De Filio autem ait: Thronus tuus, ô Deus, in seculum seculorum: sceptrum erectum, sceptrum regni tui.

9 * Dilexisti iustitiam, & odio habuisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis.

10 * Et iterum: Tu à principio posuisti fundamenta terræ, & cæli sunt opus manuum tuarum.

11 * Ipsi præteribunt, tu autem stas, & omnes tanquam vestimenta veterascent;

12 * Et tanquam amictum inuolues eos; ipsi mutabuntur, tu autem idem es, & anni tui non deficient.

13 * Cuinam autem ex Angelis dixit vnquã; Sede à dextera mea, vsquedum posuero inimicos tuos scabellum sub pedibus tuis?

14 * Nonne omnes sunt spiritus administratorij, qui mittuntur in ministerium propter eos qui futuri sunt hæredes salutis?

CAP. II.

1 QVamobrem debemus magis attendere iis quæ audiuimus, ne cadamus.

2 * Si enim sermo qui pronuntiatus est per angelos fuit firmus, & quisquis audiit & transgressus est eum, accepit compensationem

3 in iustitia; * Quomodo nos effugiemus, si contemnamus quæ tales sunt vitas [tantam salutem], quæ quum cœpisset enarrari à Domino nostro, & ab iis qui ex eo audierant, in nos confirmata fuit?

4 * Quum de iis attestetur Deus signis, & miraculis, & variis virtutibus, ac distributionibus Spiritus Sanctitatis, quæ datæ sunt iuxta ipsius voluntatem.

Statio prima parasceues Crucifixionis.

5 * Non enim Angelis subiecit mundum futurum de quo loquimur.

---

5 לאינא גיר מן מלאכא מן מתום אמר אלהא דברי אנת אנא יומנא ילדתך ותוב דאנא אהוא לה לאבא והו נהוא לי לברא ׃ 6 תוב דין אמתי דמעל בוכרא לעלמא אמר דלה נסגדון כלהון מלאכא דאלהא ׃
7 על מלאכא דין הכנא אמר דעבד מלאכוהי רוח ומשמשנוהי נור יקדא ׃ 8 על ברא דין אמר דכורסיך דילך אלהא לעלם עלמין שבטא פשיטא שבטא דמלכותך ׃ 9 רחמת כאנותא וסנית עולא מטל הנא משחך אלהא אלהך משחא דחדותא יתיר מן חבריך ׃ 10 ותוב אנת מן ברשית סמת שתאסיה דארעא ושמיא עבד אידיך אנון ׃ 11 הנון עברין ואנת קים אנת וכלהון איך נחתא נבלון ׃
12 ואיך תכסיתא תעוף אנון הנון נתחלפון ואנת איך דאיתיך אנת ושניך לא נגמרן ׃

Psal. 2. b.7 / 2.Reg.7. b.14

5 *Cui enim dixit aliquando angelorũ; Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum: Ego ero illi in patrem, & ipse erit mihi in filium?

Psal. 96. b.8

6 *Et cùm iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit; Et adorent eum omnes angeli Dei.

Psal. 103. a.4

7 *Et ad angelos quidem dicit: Qui facit angelos suos, spiritus; & ministros suos, flammam ignis.

Psal. 44. b.7

8 *Ad filium autem: Thronus tuus Deus in seculum seculi: virga æquitatis, virga regni tui. C

9 *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo exultationis præ participibus tuis.

Psal. 101. d.26

10 *Et, Tu in principio, Domine, terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cæli. 11 *Ipsi peribunt, tu autem permanebis; & omnes vt vestimentum veterascent. 12 *Et velut amictum †mutabis eos, & mutabuntur: tu autẽ idem ipse es, & anni tui non deficient.

† inuol-ues

Psal. 109. a.1 / 1.Cor. 15.d.25

13 *Ad quem autem angelorum dixit aliquando; Sede à dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

14 *Nonne omnes sunt administratorij spiritus, in ministeriũ missi propter eos qui hæreditatem †capiunt salutis?

† capient

CAP. II.

1 PRopterea abundantiùs oportet obseruare nos ea quæ audiuimus, ne fortè A pereffluamus.

2 *Si enim qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, & †omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem:

† si

3 *Quomodo nos effugiemus si tantã neglexerimus salutem? quę cùm initium accepisset † enarrari per Dominũ, ab eis qui audierunt, in nos confirmata est,

† enar-randi

4 *Contestante Deo signis, & portentis, & variis virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus, secundùm suam voluntatem.

5 *Non enim angelis subiecit Deus orbem terrę futurum, de quo loquimur.

5 *Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων, υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;

6 *Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει, καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ.

7 *Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·

8 *Πρὸς δὲ τὸν υἱόν, ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.

9 *Ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεός ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου·

10 *Καί, σὺ κατ᾽ ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί.

11 *Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται·

12 *Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι.

13 *Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

14 *Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

β΄.

1 *Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μήποτε παραρρυῶμεν.

2 *Εἰ γὰρ ὁ δι᾽ ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν,

3 *Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,

4 *Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

5 *Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν.

---

13 למן דין מן מלאכא [y] ממתום אמר [z] דתב מן ימיני עדמא [a] דאסים [b] בעל דבביך [c] כובשא תחית רגליך׃ 14 לא הא כלהון [d] איתיהון רוחא [e] דתשמשתא [f] דמשתדרין בתשמשתא מטל אילין דעתידין [g] למארת חייא׃ קפלאון ב

1 מטל הנא [a] חיבינן [b] דיתיראית נהוא [c] זהירין במדם דשמען דלא [d] נפל׃ 2 אן גיר [e] מלתא דאמתמללת ביד מלאכא [f] אשתררת וכל דשמעה ועבר עליה קבל [g] פורענא [h] בכאנותא׃ 3 איכנא חנן נערוק אן [i] נבסא על אילין דהנון אנון [k] חיין הנון [l] דשריו מן מרן למתמללו ומן אילין דמנה שמעו בן [m] אשתררו׃ 4 כד סהד עליהון אלהא באתותא ובתדמרתא ובחילא משחלפא ובפולגא דרוחא דקודשא דאתיהבו איך צביניה׃ [a] קומא קדמיא דערובתא דזקיפותא ב

5 לא הוא גיר למלאכא שעבד עלמא דעתיד דעלוהי ממללינן׃

[y] מן עולם [z] יתב [a] סום [b] אויביך [c] הדום [d] אית [e] שמש [f] שדר שלח [g] ירת ירש [a] חוב [b] יותר [c] שומרים [d] נפל [e] מלל [f] שלר [g] נכונה גמול [h] בצדקה [i] בסא בזה [k] חיא [l] שרי התחיל [m] נבונו

6 ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܡܣܗܕ ܟܬܒܐ ܘܐܡܪ܆ ܡܢܘ ܒܪܢܫܐ ܕܥܗܕܬܝܗܝ܆ ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܣܥܪܬܝܗܝ܀

7 ܐܡܟܬܝܗܝ ܩܠܝܠ ܡܢ ܡܠܐܟܐ܀ ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܣܡܬ ܒܪܫܗ܆ ܘܐܫܠܛܬܝܗܝ ܒܥܒܕܐ ܕܐܝܕܝܟ܀

8 ܘܟܠ ܡܕܡ ܫܥܒܕܬ ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ܀ ܒܗܝ ܕܝܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܫܥܒܕ ܠܗ܆ ܠܐ ܫܒܩ ܡܕܡ ܕܠܐ ܡܫܥܒܕ܆ ܗܫܐ ܕܝܢ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܚܙܝܢܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܡܫܥܒܕ ܠܗ܀

9 ܗܘ ܕܝܢ ܕܡܟ ܩܠܝܠ ܡܢ ܡܠܐܟܐ܆ ܚܙܝܢܢ ܕܗܘܝܘ ܝܫܘܥ ܡܛܠ ܚܫܐ ܕܡܘܬܗ܆ ܘܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܣܝܡ ܒܪܫܗ܀ ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܒܛܝܒܘܬܗ ܚܠܦ ܟܠܢܫ ܛܥܡ ܡܘܬܐ܀

10 ܝܐܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܗܘ ܕܟܠ ܒܐܝܕܗ ܘܟܠ ܡܛܠܬܗ܆ ܘܒܢܝܐ ܣܓܝܐܐ ܐܥܠ ܠܫܘܒܚܗ܆ ܕܠܪܝܫܐ ܕܚܝܝܗܘܢ ܒܚܫܐ ܢܓܡܪܝܘܗܝ܀

11 ܗܘ ܓܝܪ ܕܡܩܕܫ ܘܗܢܘܢ ܕܐܬܩܕܫܘ܆ ܡܢ ܚܕ ܐܢܘܢ ܟܠܗܘܢ܀ ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܒܗܬ ܕܢܩܪܐ ܐܢܘܢ ܐܚܘܗܝ܀

12 ܟܕ ܐܡܪ܆ ܐܟܪܙ ܫܡܟ ܠܐܚܝ܆ ܘܒܡܨܥܬ ܥܕܬܐ ܐܫܒܚܟ܀

13 ܘܬܘܒ ܕܐܢܐ ܐܗܘܐ ܬܟܝܠ ܥܠܘܗܝ܀ ܘܬܘܒ ܗܐ ܐܢܐ ܘܒܢܝܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܠܗܐ܀

ܥܠ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ

14 ܡܛܠ ܕܝܢ ܕܒܢܝܐ ܐܫܬܘܬܦܘ ܒܒܣܪܐ ܘܒܕܡܐ܆ ܐܦ ܗܘ ܒܗܘ ܒܕܡܘܬܐ ܐܫܬܘܬܦ ܒܗܘܢ ܒܗܠܝܢ܆ ܕܒܡܘܬܗ ܢܒܛܠ ܠܗܘ ܕܐܚܝܕ ܫܘܠܛܢܐ ܕܡܘܬܐ܆ ܕܐܝܬܘܗܝ ܣܛܢܐ܀

15 ܘܢܫܪܐ ܠܗܢܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܕܚܠܬܐ ܕܡܘܬܐ܆ ܒܟܠܗܘܢ ܚܝܝܗܘܢ ܡܫܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܠܥܒܕܘܬܐ܀

16 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܢܣܒ܆ ܐܠܐ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܐܒܪܗܡ ܢܣܒ܀

17 ܡܛܠ ܗܢܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܒܟܠ ܡܕܡ ܢܬܕܡܐ ܠܐܚܘܗܝ܆ ܕܢܗܘܐ ܡܪܚܡܢܐ ܘܪܒ ܟܘܡܪܐ ܡܗܝܡܢܐ ܒܐܠܗܐ܆ ܘܢܚܣܐ ܥܠ ܚܛܗܘܗܝ ܕܥܡܐ܀

18 ܒܗܝ ܓܝܪ ܕܗܘ ܚܫ ܘܐܬܢܣܝ܆ ܡܫܟܚ ܕܢܥܕܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܢܣܝܢ܀

6 *Sed sicut testatur scriptura, et ait: Quid est homo quòd memor es eius, & filius hominis quòd inuiseris eum?*

7 *Summisisti eum paulisper præ Angelis: gloriam & honorem imposuisti capiti ipsius, & authoritatem ei dedisti in opera manuum tuarum.*

8 *Omniaque subiecisti sub pedibus eius. In hoc autem quod omnia ei subiecit, nihil obmisit quod subiectum non sit. Nunc autem necdum videmus omnia ei subiecta.*

9 *Eum autem qui paulisper summissus fuit præ Angelis, videmus, nempe ipsum Ieschua propter passionē mortis suæ, gloriamque & honorem ipsius capiti impositū: nam Deus ipse per gratiam suam pro omnibus gustauit mortem.*

10 *Decebat enim eum per quem omnia, & propter quem omnia, qui filios multos introduxerat in gloriam suam, ipsum principem salutis eorū per passiones perfectum reddere.*

11 *Qui enim sanctificat & qui sanctificantur, ab vno sunt omnes. Propterea non erubescit eos vocare fratres suos;*

12 *Dum ait: Annuntiabo nomen tuum fratribus meis, & in medio ecclesiæ laudabo te.*

13 *Et rursum, Ego ero fidens in eo. Et iterum; Ecce ego & filij quos dedisti mihi Deus.*

De genetrice Dei.

14 *Quoniam enim filij participes fuerunt carnis & sanguinis, ipse quoque in similitudine particeps factus est eorundem, vt per mortem suam aboleret eum qui habebat mortis imperium, hoc est Satanam:*

15 *Et solueret eos qui timore mortis in tota vita sua mancipabantur seruituti.*

16 *Non enim ex Angelis assumpsit, sed assumpsit ex semine Abrohom.*

17 *Propterea iustum erat vt per omnia similis fieret fratribus suis, vt misericors fieret, & summus Sacerdos fidelis in Deo, vt expiaret peccata populi.*

18 *Ex hoc enim quòd ipse perpessus est, & tentatus, potest & iis opem ferre qui tentantur.*

---

6 אֶלָּא אַיְךְ דְּמַסְהֵד כְּתָבָא וְאָמַר מָנוּ גַבְרָא דְעֲהַדְתָּיהִי וּבְרֵה דְאֱנָשָׁא [e]דַּסְעַרְתָּיהִי ׃ 7 [f]אַמֶּכְתָּיהִי קַלִיל מֶן מַלְאֲכֵא [g]תֶּשְׁבּוּחְתָא [h]וְאִיקָרָא [i]סָמְתְּ בְּרִישֵׁה [k]וְאַשְׁלֶטְתָּיהִי בַּעֲבָדָא [l]דְאִידַיְךְ ׃ 8 וְכֻל מֶדֶּם שַׁעְבֶּדְתְּ תְּחֵית רַגְלַוְהִי בְּהָי דֵּין דְּכֻל מֶדֶּם שַׁעְבֵּד לֵה לָא שְׁבַק מֶדֶּם דְּלָא מְשַׁעְבַּד הָשָׁא דֵין לָא [m]עַדְכִיל [n]חָזֵינַן דְּכֻל מֶדֶּם מְשַׁעְבַּד לֵה ׃

9 הוּ דֵּין דְּמַךְ קַלִיל מֶן מַלְאֲכֵא [n]חָזֵינַן דְּהוּיוּ יֵשׁוּעַ מֶטֻּל [o]חַשָּׁא [p]דְּמַוְתֵה [q]וְתֶשְׁבּוּחְתָּא [r]וְאִיקָרָא [s]סִים בְּרִישֵׁה הוּ גֵּיר אֱלָהָא [t]בְּטַיבוּתֵה חָלַף כֻּלְנָשׁ טְעַם [u]מַוְתָא ׃ 10 [x]יָאֵא הֲוָא גֵּיר לְהַו דְּכֻל [y]בְּאִידֵה וְכֻל מֶטֻּלָתֵה וּבְנַיָּא סַגִּיאֵא [z]אַעֶל לְתֶשְׁבּוּחְתֵה דַּלְרִישָׁא [a]דְחַיֵּיהוֹן [b]בְּחַשָּׁא [c]נֶגַמְרִיוּהִי ׃

11 הוּ גֵּיר דְּקַדֶּשׁ וְהֶנּוּן [d]דְּאֶתְקַדַּשׁוּ מֶן חַד אֶנּוּן כֻּלְּהוֹן מֶטֻּל הָנָא לָא בְּהֵת דְּנֶקְרָא אֶנּוּן אַחַוְהִי ׃

[e] סְעַר פקד [f] מַכַּךְ [g] שַׁבַּח [h] יְקַר [i] סוּם [k] שְׁלַט [l] יַד [m] עדכאן [n] חֲזָא [o] חֲשַׁשׁ [p] מוּת [q] שַׁבַּח [r] וכבוד [s] סוּם [t] בחסדו [u] מוּת [x] כהתן [y] בידו [z] עֲלַל הביא [a] חֲיָא [b] חֲשַׁשׁ [c] גְּמַר [d] קַדֵּשׁ

6 Testatus est autem in quodam loco quis, dicēs: Quid est homo quòd memor es eius: aut filius hominis quoniam visitas eum? B 7 Minuisti eum paulominus ab angelis: gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum.

8 Omnia subiecisti sub pedibus eius: In eo enim quòd omnia ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei.

9 Eum autem qui modico quàm angeli, minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum: vt gratia Dei, pro omnibus C gustaret mortem.

10 Decebat enim eum propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, authorem salutis eorum, per † passionem consummare.

11 Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex vno omnes. Propter quā causam non cōfunditur fratres eos vocare:

12 Dicens: Nuntiabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiæ laudabo te.

13 Et iterum: Ego ero fidens in eum. Et iterum: Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Deus.

14 Quia ergo pueri communicauerūt carni & sanguini: & ipse similiter participauit eisdem: vt per mortem destrue- D ret eum qui habebat mortis imperium, id est, diabolum;

15 Et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxij erant seruituti.

16 Nusquam enim angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit;

17 Vnde debuit per omnia fratribus similari: vt misericors fieret & fidelis pontifex ad Deum, vt repropitiaret delicta populi.

18 In eo enim in quo passus est ipse & tentatus, potens est & eis qui tentantur auxiliari.

Psal. 8. — Mat. 28. / 1. Cor. 15. / Ephe. 1. — Phil. 2. — passio- (nes) — Psal. 22. — Psal. 17. — Esai. 8. — Osee 13. / 1. Cor. 15.

6 διεμαρτύρατο δέ που τις, λέγων, τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;

7 ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου·

8 πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα·

9 τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον· ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου.

10 ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι.

11 ὅ, τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν,

12 λέγων, ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.

13 καὶ πάλιν, ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν, ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον·

15 καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.

16 οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται,

17 ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται, καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ·

18 ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

12 כד אמר אסבר שמך לאחי [h] ובגוה דעדתא אשבחך׃ 13 [i] ותוב דאנא אהויא [k] תכיל עלוהי ותוב הא אנא ובניא [l] דיהבת לי אלהא׃ [a] דילדת אלהא ג

14 מטל גיר דבניא [b] אשתותפו בבסרא ודמא אף הו בה [c] בדמותא אשתותף בהין בהלין [d] דבמותה נבטל למן דאחיד שולטנא [d] דמותא [e] דאיתוהי סטנא׃ 15 [f] ונשרא להנון אילין דבדחלתא [g] דמותא בכלהון [h] חייהון משעבדין הוו לעבדותא׃ 16 לא הוא גיר מן מלאכא נסב אלא מן זרעה דאברהם נסב׃

17 מטל הנא זדק הוא דבכל מדם נתדמא לאחוהי דנהויא [k] מרחמנא [l] ורב כומרא מהימנא בדאלהא ונהויא [m] מחסא על [n] חטהוהי דעמא׃ 18 בהיגיר דהו [o] חש [p] ואתנסי [q] משכח דנעדר לאילין [s] דמתנסין׃

[h] ובתוך העדה [i] עוד [k] אבוטח [l] יהב נתן [a] ילד [b] שתף [c] דמא דמה [d] מות [e] אית [f] שרא [g] מות [h] חיא [i] שעבר [k] רחם [l] וכוהן גדול [m] סולח [n] חטא [o] חשש [p] נסא [q] יכל [r] עדר עזר [s] נסא

ܩܦܠܐܘܢ ܓ

¹ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܚܝ ܩܕܝܫܐ ܕܐܬܩܪܝܬܘܢ ܒܩܪܝܢܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ܆ ܚܘܘ ܠܗܢܐ ܫܠܝܚܐ ܘܪܒ ܟܘܡܪܐ ܕܬܘܕܝܬܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ² ܕܡܗܝܡܢ ܠܡܢ ܕܥܒܕܗ ܐܝܟ ܡܘܫܐ ܒܟܠܗ ܒܝܬܗ܂ ³ ܣܓܝܐܐ ܗܝ ܓܝܪ ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܗܢܐ ܛܒ ܡܢ ܕܡܘܫܐ܆ ܐܝܟܢܐ ܕܣܓܝ ܐܝܩܪܐ ܕܒܢܝܗ ܕܒܝܬܐ ܛܒ ܡܢ ܒܢܝܢܗ܂ ⁴ ܟܠ ܒܝܬܐ ܓܝܪ ܡܢ ܐܢܫܐ ܗܘ ܡܬܒܢܐ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܢܐ ܟܠ ܐܠܗܐ ܗܘ܂ ⁵ ܘܡܘܫܐ ܐܝܟ ܥܒܕܐ ܐܬܗܝܡܢ ܒܒܝܬܗ ܟܠܗ܆ ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܢ ܗܘܝ ܠܡܬܡܠܠܘ ܒܐܝܕܗ܂ ⁶ ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܒܪܐ ܥܠ ܒܝܬܗ܂ ܘܐܝܬܘܗܝ ܒܝܬܗ ܚܢܢ ܐܢ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܢܐܚܘܕ ܓܠܝܘܬ ܐܦܐ ܘܫܘܒܗܪܐ ܕܣܒܪܗ܂ ⁷ ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܆ ܕܝܘܡܢܐ ܐܢ ܒܩܠܗ ܬܫܡܥܘܢ܂ ⁸ ܠܐ ܬܩܫܘܢ ܠܒܘܬܟܘܢ ܠܡܪܓܙܘܬܗ ܐܝܟ ܡܡܪܡܪܢܐ܂ ܘܐܝܟ ܝܘܡܐ ܕܢܣܝܘܢܐ ܕܒܡܕܒܪܐ܂ ⁹ ܕܢܣܝܘܢܝ ܐܒܗܝܟܘܢ܆ ܘܒܩܘ ܘܚܙܘ ܥܒܕܝ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ܂ ¹⁰ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܝܠܬ ܒܫܪܒܬܐ ܗܝ܆ ܘܐܡܪܬ ܕܥܡܐ ܗܘ ܕܛܥܐ ܠܒܗ܂ ܘܗܢܘܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܐܘܪܚܬܝ܂ ¹¹ ܐܝܟ ܕܝܡܝܬ ܒܪܘܓܙܝ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܢܘܚܝ܂ ¹² ܐܙܕܗܪܘ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܕܠܡܐ ܢܗܘܐ ܒܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܠܒܐ ܒܝܫܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ܆ ܘܬܦܪܩܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܚܝܐ܂ ¹³ ܐܠܐ ܒܥܘ ܡܢ ܢܦܫܟܘܢ ܒܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ܆ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܡܬܩܪܐ ܝܘܡܢܐ܂ ܘܠܐ ܢܬܩܫܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܒܛܘܥܝܝ ܚܛܝܬܐ܂

ܕܫܒܬܐ ܕܥܡܕܐ

¹⁴ ܐܫܬܘܬܦܢ ܓܝܪ ܥܡ ܡܫܝܚܐ܆ ܐܢ ܡܢ ܪܫܝܬܐ ܘܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܒܗܢܐ ܩܝܡܐ ܫܪܝܪܐ ܢܩܘܘܡ܂ ¹⁵ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܝܪ܆ ܕܝܘܡܢܐ ܐܢ ܒܩܠܗ ܬܫܡܥܘܢ܆ ܠܐ ܬܩܫܘܢ ܠܒܘܬܟܘܢ ܠܡܪܓܙܘܬܗ܂ ¹⁶ ܡܢܘ ܓܝܪ ܫܡܥܘ ܘܐܪܓܙܘܗܝ܂ ܠܐ ܗܢܘܢ ܟܠܗܘܢ ܕܢܦܩܘ ܡܢ ܡܨܪܝܢ ܒܐܝܕ ܡܘܫܐ܂

CAP. III.

1 *Proinde, fratres mei sancti, qui vocati estis vocatione cælesti, contemplamini hunc Apostolum & summum Sacerdotem confessionis nostræ Ieschua Meschicho:* 2 *Quòd fidelis sit ei qui fecit ipsum, sicut Mousche in tota domo illius.* 3 *Longè enim amplior est huius gloria quàm Mousche, vt & longè amplior est honos eius qui ædificauit domũ, quàm ipsius ædificij.* 4 *Omnis enim domus ab aliquo ædificatur; qui verò omnia ædificat, Deus est.* 5 *Et Mousche quidem tanquam seruus fidelis fuit in tota domo eius in testimonium eorum quæ dicenda erant per illum.* 6 *Meschicho verò tanquam filius est super domum suam, nos autem sumus eius domus, si vsque ad finem habuerimus apertam faciem* [fiduciam], *& gloriationem spei illius.* 7 *Quamobrem ait Spiritus sanctus: Hodie si vocem eius audieritis,* 8 *Ne obduretis corda vestra, vt ad iram eum prouocetis tanquam exacerbatores, aut sicut in die tentationis quæ extitit in deserto,* 9 *Quum tentauerunt me patres vestri, & probauerunt videruntque opera mea per quadraginta annos.* 10 *Quapropter tædium mihi fuit in generatione illa, dixique; Populus iste errat corde suo, & ipsi non cognouerunt vias meas.* 11 *Ita vt iurauerim in ira mea illos non ingressuros in requiem meam.* 12 *Cauete igitur, fratres mei, ne sit in aliquo vestrum cor malum quod incredulum sit, néue discedatis à Deo viuente.* 13 *Sed adhortamini vos ipsos omnibus diebus, vsque ad diem illum qui vocatur Hodie: & ne quis vestrum obduretur seductione peccati.*

Sabbatho Candidatorum.

14 *Nam commixti sumus cum Meschicho, si à principio & vsque ad finem in hac ipsa vera substantia perseuerauerimus.* 15 *Sicut dictum est: Hodie si filiam vocis eius audieritis, ne obduretis corda vestra vt ad iram prouocetis eum.* 16 *Qui sunt enim illi qui audierunt & exacerbauerunt eum? non illi omnes qui exierant ex Ægypto per manum Mousche.*

קפלאון ג

¹ [a]מְכִיל אֲחַי קַדִּישֵׁא [b]דְּאֶתְקְרִיתוּן בְּקֶרְיָנָא דְּמֶן שְׁמַיָּא [c]חֲזַאוּהִי לְהָנָא שְׁלִיחָא [d]וְרַב־כּוּמְרָא [e]דְּתַוּדִיתָן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא ׃ ² [f]דִּמְהַימַן לְמַן דַּעֲבְדֵהּ אַיךְ מוּשֵׁא בְּכֻלֵּהּ בַּיתֵהּ ׃ ³ סַגִּיאָא הִי גֵּיר [g]תֶּשְׁבּוּחְתֵהּ דְּהָנָא [h]טָב מֶן דְּמוּשֵׁא אַיכַּנָא דְּסַגִּי [i]אִיקָרָא דְּבָנְיֵהּ דְּבַיתָא טָב מֶן [k]בֶּנְיָנֵהּ ׃ ⁴ כֻּל בַּיתָא גֵּיר מֶן אֶנָשָׁא הוּ [k]מֶתְבְּנֵא הַו דֵּין דְּבָנֵא כֹּל אֱלָהָא הוּ ׃ ⁵ וּמוּשֵׁא אַיךְ עַבְדָּא [l]אֶתְהַימַן בְּבַיתֵהּ כֻּלֵּהּ [m]לְסָהֲדוּתָא דְּאִילֵּין דַּעֲתִידָן [n]הֲוַיו לְמֶתְמַלָּלוּ [o]בְּאִידֵהּ ׃ ⁶ מְשִׁיחָא דֵּין אַיךְ בְּרָא עַל בַּיתֵהּ וְאִיתַוּהִי בַּיתֵהּ חְנַן אֶן עַדְמָא [p]לְחַרְתָּא [q]נֵאחוּד [r]גַּלְיוּת אַפֵּא [s]וְשׁוּבְהָרָא דְּסַבְרֵהּ ׃ ⁷ מֶטֻּל דְּאָמְרַת רוּחָא דְּקוּדְשָׁא דְּיַוְמָנָא אֶן בְּקָלֵהּ תֶּשְׁמְעוּן ׃ ⁸ לָא תַקְשׁוּן לֶבַּוָתְכוּן לְמַרְגְּזוּתֵהּ אַיךְ מְמַרְמְרָנֵא וַאיךְ יַוְמָא [y]דְּנֶסְיוּנָא דַּבְמַדְבְּרָא ׃ ⁹ דְּנַסִּיוּנִי אֲבָהַיכוּן וַבְקַו חֲזַו עֲבָדַי אַרְבְּעִין שְׁנִין ׃

[a] עַל כֵּן [b] קְרָא [c] חֲזוּא [d] וכהן הגדול [e] יְדָא ידה [f] הַימַן [g] שְׁבַח [h] יותר [i] וכבוד מן [k] יְקַר [l] בְּנָא תֵּימַן [m] לעדות [n] הֲוָא [o] בידו [p] לאחרית [q] אֲחַד אחז [r] גְּלָא [s] ותחלת תקותנו

CAP. III.

1 Vnde, fratres sancti, vocationis cęlestis participes, considerate Apostolum & A pontificem confessionis nostræ Iesum † [Christũ]:

2 * Qui fidelis est ei qui fecit illum, sicut & Moyses in omni domo eius. [Num. 12. b]

3 * Amplioris enim glorię iste prę Moyse dignus est habitus, quãtò ampliorem honorem habet domus, qui fabricauit illam.

4 * Omnis namque domus fabricatur ab aliquo. qui autem omnia creauit, Deus est.

5 * Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tãquam famulus, in testimonium eorum quæ dicenda erant:

6 * Christus verò tanquam filius in domo sua: quæ domus sumus nos, si fiduciam & gloriam spei vsq; ad finem, firmam retineamus. B

7 * Quapropter, sicut dicit Spiritus sanctus; Hodie si vocem eius audieritis, [Psal. 94. b]

8 * Nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundùm diem tentationis in deserto;

9 * Vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt & viderunt opera mea

10 * Quadraginta annis. Propter quod infensus fui generationi huic: & dixi, Semper errant corde. Ipsi autem non cognouerunt vias meas.

11 * Quibus iuraui in ira mea, Si introibunt in requiem meam.

12 * Videte, fratres, ne fortè sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis, discedendi à Deo viuo:

13 * Sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, vt non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. C

14 * Participes enim Christi effecti sumus: si tamen initium substantiæ eius vsque ad finem firmum retineamus.

15 * Dum dicitur; Hodie si vocẽ eius audieritis, nolite obdurare corda vestra quemadmodum in illa exacerbatione.

16 * Quidam enim audientes exacerbauerunt: sed non vniuersi qui profecti sunt ex Ægypto per Moysen.

γ'.

1 * Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν,

2 * πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

3 * πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν.

4 * πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος. ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, θεός.

5 * καὶ μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων.

6 * χριστὸς δὲ, ὡς υἱὸς, ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος, μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.

7 * διὸ καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε.

8 * μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,

9 * οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου

10 * τεσσαράκοντα ἔτη. διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπα, ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου.

11 * ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

12 * βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος,

13 * ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας.

14 * μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν,

15 * ἐν τῷ λέγεσθαι, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.

16 * τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ αἰγύπτου διὰ μωσέως.

---

10 מֶטֻל הָנָא [d] מֵאנַת לִי בְּדָרָא הַו וֶאמְרֵת דְּעַמָּא הוּ דְטָעֵא לֶבְהוֹן וְהֶנוּן לָא יִדַעוּ אוּרְחָתַי ׃ 11 אַיך [d] דִימִית [e] בְּרוּגזִי דְּלָא [g] נֵעלוֹן [h] לַנְיָחתִי ׃

12 [i] אֶזְדַּהרוּ הָכִיל אַחַי דַּלְמָא נֶהֱוֵא בְּאנָשׁ מֶנְכוּן לֶבָּא בִּישָׁא דְּלָא מְהַימֵן [k] וְתֶפְרְקוּן מֶן אֱלָהָא חַיָּא ׃

13 אֶלָּא [l] בְּעַו מֶן נַפשְׁכוּן כֻּלְהוֹן [m] יַומָתָא עַדְמָא לְיַומָא [n] דְּמֶתְקְרֵא יַומָנָא וְלָא נֶתְקַשֵּׁא אֱנָשׁ מֶנְכוּן [o] בְּטָעְיוּתָא [p] דַּחֲטִיתָא ׃

דְשַׁבְּתָא [a] דְחֵורָא ד

14 [b] אֶתְחַלַּטְן גֵּיר עַם מְשִׁיחָא אֶן מֶן רִישָׁיתָא וְעַדְמָא לַאחֲרִיתָא בֵּה [c] בַּקְיָמָא הָנָא [d] שַׁרִירָא [e] נְחַמְסֵן ׃

15 אַיכַנָא דַּאמִיר דְּיַומָנָא אֶן בַּרַתְ קָלֵהּ תֶּשְׁמְעוּן לָא תַקְשׁוּן לֶבַּוָתְכוּן לְמַרְגְזוּתֵהּ ׃

16 מַן אֶנוּן גֵּיר הָנוּן דַשְׁמַעוּ וַארְגְזוּהִי לָא כֻּלְהוֹן הָנוּן דַּנְפַקוּ מֶן מֶצְרֵין בְּיַד מוּשֶׁא ׃

[d] מֵאַן [e] יְמָא נשבע
[f] כזעמי
[g] עַלַל [h] נוּח [i] זְהַר
[k] ותסורו
[l] בְּעָא [m] יוֹם [n] קְרָא
[o] טְעָא [p] חֲטָא
[a] שלבנים
[b] חַלַט ערב [c] קוּם
[d] נאמן [e] חֲמַסֶן עמר

17 ܘܒܐܝܠܝܢ ܡܐܢܬ ܠܗ ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ. ܐܠܐ ܒܗܢܘܢ ܕܚܛܘ ܘܓܪܡܝܗܘܢ ܢܦܠܘ ܒܡܕܒܪܐ. 18 ܘܥܠ ܐܝܠܝܢ ܝܡܐ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܢܝܚܬܗ. ܐܠܐ ܥܠ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ. 19 ܘܚܙܝܢܢ ܕܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܥܠ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ.

ܩܦܠܐܘܢ ܕ

1 ܢܕܚܠ ܗܟܝܠ ܕܠܡܐ ܟܕ ܩܝܡ ܡܘܠܟܢܐ ܕܡܥܠܬܐ ܕܠܢܝܚܬܗ. ܢܫܬܟܚ ܐܢܫ ܒܟܘܢ ܕܦܐܫ ܡܢ ܕܠܡܥܠ. 2 ܐܦ ܚܢܢ ܓܝܪ ܐܣܬܒܪܢ ܐܝܟ ܕܐܦ ܗܢܘܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܐܘܬܪܬ ܐܢܘܢ ܠܗܢܘܢ ܡܠܬܐ ܕܫܡܥܘ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܡܙܓܐ ܗܘܬ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܠܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘܗ. 3 ܥܐܠܝܢܢ ܕܝܢ ܠܢܝܚܬܐ ܚܢܢ ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܝܟ ܕܝܡܝܬ ܒܪܘܓܙܝ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܢܝܚܬܝ. ܕܗܐ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܫܘܪܝܗ ܕܥܠܡܐ ܗܘܘ. 4 ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܥܠ ܫܒܬܐ. ܕܐܬܬܢܝܚ ܐܠܗܐ ܒܝܘܡܐ ܫܒܝܥܝܐ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ ܟܠܗܘܢ. 5 ܘܗܪܟܐ ܬܘܒ ܐܡܪ ܕܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܢܝܚܬܝ. 6 ܡܛܠ ܗܟܝܠ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܐܬܪܐ ܕܐܢܫ ܐܢܫ ܢܥܘܠ ܠܗ. ܘܗܢܘܢ ܕܐܣܬܒܪܘ ܩܕܡܝܐ ܠܐ ܥܠܘ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ. 7 ܬܘܒ ܬܚܡ ܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܒܬܪ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܠܥܠ ܕܐܡܪ ܕܘܝܕ. ܕܝܘܡܢܐ ܐܢ ܒܩܠܗ ܬܫܡܥܘܢ. ܠܐ ܬܩܫܘܢ ܠܒܘܬܟܘܢ. 8 ܐܠܘ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܒܪ ܢܘܢ ܐܢܝܚ ܗܘܐ ܐܢܘܢ. ܠܐ ܐܡܪ ܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪܟܢ ܥܠ ܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ. 9 ܡܟܝܠ ܫܪܝܪ ܗܘ ܠܡܫܒܬܘ ܠܥܡܗ ܕܐܠܗܐ. 10 ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܥܠ ܠܢܝܚܬܗ. ܐܬܬܢܝܚ ܐܦ ܗܘ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ. ܐܝܟ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܕܝܠܗ. 11 ܢܬܚܦܛ ܗܟܝܠ ܠܡܥܠ ܠܗܝ ܢܝܚܬܐ. ܕܠܐ ܢܦܠ ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ. 12 ܚܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܠ ܡܕܡ ܡܥܒܕܐ. ܘܚܪܝܦܐ ܛܒ ܡܢ ܣܦܣܪܐ ܕܬܪܝܢ ܦܘܡܘܗܝ. ܘܥܐܠܐ ܥܕܡܐ ܠܦܘܫܩܐ ܕܢܦܫܐ ܘܕܪܘܚܐ. ܘܕܗܕܡܐ ܘܕܡܘܚܐ ܘܕܓܪܡܐ. ܘܕܐܢܐ ܡܚܫܒܬܐ ܘܬܪܥܝܬܐ ܕܠܒܐ.

17 * *Quos autem pertæsus est quadraginta annis, nisi eos qui peccauerant, quorum ossa conciderunt in deserto?*

18 * *Quibus autem iurauit eos non ingressuros in requiem suam, nisi iis qui assensum non præbuerunt?*

19 * *Proinde videmus eos non potuisse introire, eò quòd increduli fuerint.*

CAP. IIII.

1 *TImeamus igitur, ne fortè stante promissione ingrediendi in requiem eius, inueniatur aliquis inter vos qui ingressu frustratus remaneat.* 2 * *Etenim nobis quoque nuntiatum est, prout & illis. sed non profuit illis sermo quem audierunt, propterea quòd non fuit cum fide temperatus* [coniunctus] *iis qui ipsum audierant.*

3 * *At introimus in requiem nos qui credidimus. quemadmodum dixit, Ita vt iurauerim in ira mea illos non ingressuros in requiẽ meam, licet opera Dei à principio mundi facta sint.*

4 * *Prout dixit de Sabbatho, requieuisse Deũ in die septimo ab omnibus operibus suis.*

5 * *Et illic rursum ait, Non introibunt in requiem meam.*

6 * *Quoniam igitur erat locus in quem vnusquisque introiret, & ij quibus primùm annuntiatum fuerat, non introierũt, eò quòd assensum non præbuerunt.* 7 * *Rursum diem alium præfinit post multum temporis, sicut suprà scriptum est dixisse David; Hodie si vocem eius audieritis, ne obduretis corda vestra.* 8 * *Si enim Jeschua filius Noun requiem eis præstitisset, haud locutus fuisset postea de alio die.*

9 * *Itaque restat sabbathizare populo Dei.*

10 * *Qui enim ingressus est in requiem eius, & ipse requieuit ab operibus suis, sicut à suis Deus.* 11 * *Demus igitur operam introeundi in requiem illam, ne quis eodem concidat exemplo quo ij qui non crediderunt.*

12 * *Viuus est enim sermo Dei, & omnino efficax, longéque penetrantior gladio ancipiti: & ingreditur vsque ad diuisionem animæ & spiritus, necnon compagum & medullæ ossiumque; ac diiudicat cogitationes & voluntatem cordis.*

---

17 וּבְאילין [k] מאנת לה ארבעין שנין אלא בהנון [l] דחטו [m] וגרמיהון נפלו במדברא׃ 18 ועל אילין [n] ימא דלא [o] נעלון [p] לניחתה אלא על הנון דלא [q] אתטפיסו׃ 19 וחזינן דלא [r] אשכחו [s] למעלו מטל דלא הימנו׃

קפלאון ד

1 נדחל הכיל דלמא כד [a] קים [b] מולכנא [c] דמעלתא [d] דלניחתה [e] נשתכח אנש בכון [f] דפאש מן דלמעל׃ 2 אף חנן גיר [g] אסתברן איך דאף הנון אלא לא [h] אותרת אנון להנון [i] מלתא דשמעו מטל דלא [k] ממזגא הות בהימנותא להנון דשמעוה׃ 3 [l] עאלינן דין [m] לניחתא חנן אילין דהימנן איכנא דין אמר איך [n] דימית ברוגזי דלא נעלון לניחתי דהא עבדוהי דאלהא מן שוריה דעלמא הוו׃ 4 איך דאמר על שבתא דאתתניח אלהא ביומא שביעיא מן עבדוהי כלהון׃ 5 והרכא תוב אמר דלא נעלון לניחתי׃

[k] מאן [l] חטא [m] ועצמיהם [n] נשבע [o] עלל [p] נוח [q] טפס הקשיב [r] שכח [s] עלל [a] קום [b] הבטחה [c] עלל [d] נוח [e] ימצא [f] פוש שאר [g] סבר בשר [h] יתר [i] מלל [k] מזג [l] עול [m] נוח [n] ימא

17 [Num. 14 b. 37 Num. 14 d. 22. d. 24] *Quibus autem infenſus eſt quadraginta annis? Nonne illis qui peccauerũt, quorum cadauera proſtrata ſunt in deſerto? 18 *Quibus autem iurauit non introire in requiem ipſius, niſi illis qui increduli fuerunt? 19 *Et videmus quia non potuerũt introire† [in requiem ipſius] propter incredulitatem.

CAP. IIII.

1 Timeamus ergo ne fortè relicta pollicitatione introeũdi in requiem eius, A existimetur aliquis ex †vobis [nobis] deeſſe. 2 *Etenim & nobis nuntiatũ eſt, quemadmodum & illis: ſed non profuit illis ſermo auditus, non †admiſtis [admiſtus] fidei ex iis quæ audierunt. 3 [Pſal. 94. b. 11] *Ingrediemur enim in requiem qui †credidimus [credimus]: quẽadmodum dixit; Sicut iuraui in ira mea, ſi introibunt in requiẽ meam: & quidem operibus ab inſtitutione mundi perfectis. 4 [Gen. 2. a. 2] *Dixit enim in quodã loco de die ſeptima ſic: Et requieuit Deus die ſeptima ab omnibus operibus ſuis. B 5 *Et in iſto rurſum, Si introibũt in requiem meam. 6 *Quoniã ergo ſupereſt introire quoſdam in illam, & ij, quibus prioribus annuntiatum eſt, non introierunt propter incredulitatem: 7 *Iterum terminat diem quendam, Hodie, in Dauid dicendo, poſt tantum temporis, ſicut [Sup. 3. b. 7] ſupra dictum eſt, Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra. 8 *Nam ſi eis Ieſus requiem præſtitiſſet, nunquam de alia loqueretur poſt hac die. 9 *Itaque relinquitur ſabbathiſmus populo Dei. C 10 *Qui enim ingreſſus eſt in requiem eius: etiam ipſe requieuit ab operibus ſuis, ſicut †à [&] ſuis Deus. 11 *Feſtinemus ergo ingredi in illam requiem: vt ne in idipſum quis incidat incredulitatis exemplum. 12 *Viuus eſt enim ſermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoque ac medullarum, & diſcretor cogitationum & intentionum cordis.

17 *τίσι δὲ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσον ἐν τῇ ἐρήμῳ;
18 *τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι;
19 *καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν διὰ ἀπιστίαν.

δ'.

1 *Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι.
2 *καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ ἐκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν.
3 *εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καί τοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων·
4 *εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως, καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ·
5 *καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
6 *ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεταί τινας εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν,
7 *πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν δαβὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον· καθὼς εἴρηται, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.
8 *εἰ γὰρ αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας.
9 *ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ.
10 *ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.
11 *σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας.
12 *ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας·

---

6 מטל הכיל דאית הוא אתרא דאנש אנש נעול לה והנון [s] דאסתברו קדמיאלא עלו בדלא [t] אתטפיסו ׃
7 [u] תוב יומא אחרנא [x] סאם מן בתר [y] זבנא סגיאא איכנא דמן לעל כתיב דאמר דויד [z] דיומנא אן בקלה תשמעון לא [a] תקשון [b] לבותכון ׃ 8 אלו גיר ישוע בר נון [c] אניח הוא אנון לא אמר הוא מן בתרכין על יומא אחרינא ׃ 9 [d] מכין [e] קים הו [f] למשבתו לעמה דאלהא ׃ 10 אינא גיר [g] דעל [h] לניחתה אתתניח אף הו מן עבדוהי איך דאלהא מן דילה ׃ 11 נתחפט הכיל דנעול להי ניחתא דלא [k] נפל [l] בדמותא דהנון דלא [m] אתטפיסו ׃ 12 חיא הי גיר [n] מלתה דאלהא וכל סערא וחריפא טב מן ספסרא דתרין פומיה ועאלא עדמא לפורשנא דנפשא ודרותא ודשריתא ודמותא וגרמיא ודינא מחשבתא ותרעיתא דלבא ׃

[s] סבר בשר [t] טפס הקשיב [u] עוד [x] סום [y] זמן [z] יום [a] קשא [b] לב [c] נוח [d] על כן [e] קום [f] שבת [g] עלל [h] נוח [i] נשתדל [k] נפל [l] דמא דמה [m] טפס הקשיב [n] מלל

13 ܘܠܝܬ ܒܪܝܬܐ ܕܡܛܫܝܐ ܡܢ ܩܕܡܘܗܝ ܐܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܥܪܛܠ ܘܓܠܐ ܩܕܡ ܥܝܢܘܗܝ. ܕܠܗ ܝܗܒܝܢ ܦܬܓܡܐ.

ܩܘܡܐ ܕܬܪܝܢ ܕܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ

14 ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܠܢ ܗܟܝܠ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܪܒܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܕܤܠܩ ܠܫܡܝܐ. ܢܚܡܤܢ ܒܬܘܕܝܬܗ. 15 ܠܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܢ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܕܠܐ ܡܨܐ ܕܢܚܫ ܥܡ ܟܪܝܗܘܬܢ. ܐܠܐ ܕܡܢܤܝ ܒܟܠ ܡܕܡ ܐܟܘܬܢ ܤܛܪ ܡܢ ܚܛܝܬܐ. 16 ܢܬܩܪܒ ܗܟܝܠ ܒܓܠܐ ܥܝܢ ܠܟܘܪܤܝܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. ܕܢܤܒ ܪܚܡܐ ܘܢܫܟܚ ܛܝܒܘܬܐ ܠܥܘܕܪܢܐ ܒܙܒܢܐ ܕܐܘܠܨܢܐ.

ܩܦܠܐܘܢ ܗ

1 ܟܠ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܓܝܪ ܕܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܗܘܐ. ܚܠܦ ܒܢܝܢܫܐ ܩܐܡ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܐܠܗܐ ܐܝܢ. ܕܢܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܚܠܦ ܚܛܗܐ. 2 ܘܐܝܢܐ ܡܫܟܚ ܕܢܡܟ ܢܦܫܗ ܘܢܚܫ ܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܘܛܥܝܢ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܘ ܟܪܝܗܘܬܐ ܠܒܝܫ. 3 ܘܡܛܠܗ ܗܢܐ ܚܝܒ ܗܘ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܚܠܦ ܥܡܐ ܗܟܢܐ ܢܩܪܒ ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܥܠ ܚܛܗܘܗܝ. 4 ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܢܦܫܗ ܐܢܫ ܢܤܒ ܐܝܩܪܐ. 5 ܐܠܐ ܐܢܐ ܕܡܬܩܪܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܗܪܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܫܝܚܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܫܒܚ ܕܢܗܘܐ ܪܒ ܟܘܡܪܐ. 6 ܐܠܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ ܕܒܪܝ ܐܢܬ ܐܢܐ ܝܘܡܢܐ ܝܠܕܬܟ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܒܕܘܟܬܐ ܐܚܪܬܐ ܐܡܪ. ܐܢܬ ܗܘ ܟܘܡܪܐ ܠܥܠܡ 7 ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ. ܐܦ ܟܕ ܒܒܤܪܐ ܠܒܝܫ ܗܘܐ. ܒܥܘܬܐ ܘܒܥܝܬܐ ܒܩܠܐ ܚܤܝܢܐ ܘܒܕܡܥܐ ܩܪܒ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܢ ܕܡܫܟܚ ܗܘܐ ܡܢ ܡܘܬܐ ܠܡܚܝܘܬܗ 8 ܘܐܫܬܡܥ. ܘܟܕ ܒܪܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܘܚܫܐ 9 ܕܤܒܠ. ܝܠܦ ܠܡܫܬܡܥܢܘܬܐ. ܘܗܟܢܐ ܐܫܬܡܠܝ. ܘܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ ܥܠܬܐ ܕܚܝܐ 10 ܕܠܥܠܡ. ܘܐܫܬܡܝ ܡܢ ܐܠܗܐ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ.

13 * *Nec est vlla creatura abscondita à conspectu illius. Sed omnia nuda & manifesta sunt coram oculis eius cui reddunt rationem.*

Secunda statione noctis Parasceues Crucifixionis.

14 * *Quum habeamus igitur summum pontificem Jeschua Meschicho filium Dei, qui ascendit in cælos, persistamus in professione eius.* 15 * *Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitati nostræ, sed qui tentatus est per omnia sicut & nos, excepto peccato.* 16 * *Accedamus igitur reuelato oculo* [confidenter] *ad thronum gratiæ ipsius, vt obtineamus misericordiam, et inueniamus gratiam ad auxilium in tempore afflictionis.*

CAP. V.

1 *OMnis enim pontifex qui est ex hominibus, pro hominibus stat super iis quę Dei sunt, vt offerat oblationem & sacrificia pro peccatis.*

2 * *Jsque potest seipsum demittere, & compati ignorantibus, errantibusque, quandoquidem & ipse infirmitate indutus est.*

3 * *Et propterea debet qui est eiusmodi cum pro populo, tum pro seipso offerre pro peccatis suis.*

4 * *Porrò nemo sibiipsi sumit honorem, sed qui vocatur à Deo quēadmodum Abaroun.*

5 * *Sic & Meschicho non seipsum glorificauit, vt pontifex fieret, sed is qui dixerat illi; Filius meus tu es, ego hodie genui te.*

6 * *Sicut & alio loco dicit; Tu es Sacerdos in æternum secundùm similitudinē Malkizedek.*

7 * *Qui etiam quum carne indutus esset, orationem & preces cum vociferatione vehementi, & cum lachrymis offerebat ei, qui ipsum poterat à morte viuificare; & exauditus est.*

8 * *Et quamuis esset Filius, ex timore & passionibus quas sustinuit, didicit obedientiam.*

9 * *Et sic perfectus redditus est, illisque omnibus qui ipsi obediuerunt, fuit causa salutis æternæ.*

10 * *Ac nominatus est à Deo, Summus Sacerdos secundùm similitudinem Malkizedek.*

---

13 וְלֵית [b] בְּרִיתָא [c] דְּמַטְשְׁיָא מֶן קְדָמַיְהִ אֶלָּא כֻּל מֶדֶם [d] עַרְטֶל וַגְלֵא קְדָם עַיְנַוְהִי דְּלֵה יָהֲבִין פֶּתְגָּמָא ׃

[a] קוּמָא דַּתְרֵין דְּלֵלְיָא דְּעְרוּבְתָּא דַּזְקִיפוּתָא ה

14 מֶטֻּל דְּאִית לַן הָכִיל [b] רַב־כּוּמְרֵא רַבָּא יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא בְּרֵהּ דַּאלָהָא דַּסְלֵק לַשְׁמַיָּא [c] נַחְמְסֵן [d] בְּתַוְדִיתֵהּ ׃ 15 לָא גֵּיר אִית לַן רַב כּוּמְרֵא דְּלָא [e] מָצֵא [f] דְּנֶחַשׁ עַם [g] כְּרִיהוּתַן אֶלָּא [h] דַּמְנַסַּי בְּכֻל מֶדֶם [i] אַכְוָתַן [k] סְטַר מֶן חַטִּיתָא ׃ 16 נֶתְקַרַב [l] הָכִיל בַּגְלֵא עַיִן [m] לְכוּרְסְיָא דְּטַיְבוּתֵהּ [n] דְּנֶסַּב רַחֲמֵא וְנֶשְׁכַּח [o] טַיְבוּתָא [p] לְעוּדְרָנָא [q] בְּזַבְנָא דְּאוּלְצָנָא ׃ קפלאון ה

1 כֻּל רַב כּוּמְרֵא גֵּיר דְּמֶן בְּנַיְנָשָׁא הֲוֵא חֲלָף בְּנַיְנָשָׁא קָאֶם עַל אִילֵין דְּדַאלָהָא אֶנֵין דַּנְקַרֶב קוּרְבָנָא וְדֶבְחֵא חֲלָף חַטְהֵא ׃ 2 וְאַיְנָא מֶשְׁכַּח דְּנַמֵּךְ נַפְשֵׁהּ וְנֶחַשׁ עַם אִילֵין דְּלָא יָדְעִין וְטָעֵין מֶטֻּל דְּאַף הוּ כְּרִיהוּתָא לְבִישׁ ׃

[a] כְּלָא [c] טְשָׁא [d] ערום
[a] קוּם [b] כהן הגדול
[c] חַמְסֵן עמד [d] יְרָא ידה
[e] יכל [f] חֲשַׁשׁ [g] כְּרַה
[h] נְסָא [i] כמונו [k] לבד מן
חטאה [l] עלכן [m] לכסא חסדו
[n] נְסַב [o] מצא [p] עֲדַר עזר
[q] בעת צרה

13 * Et non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius. omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo. D

14 * Habetes ergo pontificem magnum qui penetrauit cælos Iesum filium Dei, teneamus † confessionem.

15 * Non enim habemus põtificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato.

16 * Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ †: vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio oportuno.

CAP. V.

1 Omnis nanq; pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus cõstituitur in iis quæ sunt ad Deum; vt offerat dona & sacrificia pro peccatis; A

2 * Qui condolere possit iis qui ignorãt & errant: quoniam & ipse circundatus est infirmitate.

3 * Et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiã † pro semetipso offerre pro peccatis.

4 * Nec quisquam sumit sibi honorem; sed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron. B

5 * Sic & Christus non semetipsum clarificauit vt pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te.

6 * Quemadmodum & in alio loco dicit, Tu es Sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedec.

7 * Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationesque ad eum qui possit illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, † exauditus est pro sua reuerentia.

8 * Et quidem cùm esset filius †, didicit ex iis quæ passus est, obedientiam:

9 * Et cõsummatus, factus est omnibus obtemperãtibus sibi, causa salutis æternæ, 10 * Appellatus à Deo, Pontifex iuxta ordinem Melchisedec.

13 * καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 * Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.

15 * οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας.

16 * προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

ε.

1 * Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν,

2 * μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν.

3 * καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν.

4 * καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ καὶ ἀαρών.

5 * οὕτω καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·

6 * καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.

7 * ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,

8 * καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν·

9 * καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου,

10 * προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.

3 ומטלתה חיב הוא דאיכנא דחלף עמא הכנא חלף נפשה נקרב על חטוהי ׃ 4 ולא הוא לנפשה אנש נסב
איקרא אלא אינא דמתקרא מן אלהא איכנא דאהרון ׃ 5 הכנא אף משיחא לא הוא נפשה שבח דנהוא
רב־כומרא אלא הו דאמר לה ברי אנת אנא יומנא ילדתך ׃ 6 איך דאף בדוכתא אחרתא אמר אנת הו
כומרא לעלם בדמותה דמלכיזדק ׃ 7 אף כד בסרא לביש הוא בעותא ותכשפתא בגעתא חילתניתא ובדמעא
קרב הוא למן דמשכח הוא מן מותא דנחיוהי ואשתמע ׃ 8 וכד טב ברא איתוהי מן דחלתא וחשא דסבל
ילפה למשתמענותא ׃ 9 והכנא אתגמר והוא לכלהון אילין דמשתמעין לה עלתא דחיא דלעלם ׃ 10
ואשתמה מן אלהא רב־כומרא בדמותה דמלכיזדק ׃

חטא כבוד מן יקר
קרא כהן הגדול
ילד במקום ק כהן
רמא דמה בעא
תפלה מן כשף
בועה מן געא חיל
מות חיא שמע
אית יש חשש

[illegible]

11 *De eo autem ipso Malkizedek multa sunt nobis verba facienda, quæque difficiles explicatus habeant, quoniam infirmi estis auditu vestro.*

Nocte secunda Passionis.

12 *Deberetis enim doctores esse propter tēpus* quod impendistis *doctrinæ: nunc autem rursum opus habetis vt discatis quæ sint Scripturæ primæ exordij sermonum Dei, & facti estis indigentes lacte, & non cibo solido.*

13 *Quisquis autem est, cuius cibus sit lac, non persuadetur sermone iustitiæ, quoniam rudis est.*

14 *Perfectorum autem cibus est solidus, qui quòd indagine vtantur, depromuntur sensus eorum ad discretionem boni & mali.*

CAP. VI.

1 *QVapropter omittamus initium sermonis Meschicho, & veniamus ad perfectionem. sed cur iterum fundamentum aliud iacitis ad pœnitentiam ex operibus mortuis, et ad fidem quæ in Deum est;*

2 *Et ad doctrinam Baptismi, & impositionis manus, & ad resurrectionem quæ fit ex domo mortuorum, & ad iudicium æternum?*

3 *Si Dominus permiserit, faciemus hoc.*

4 *Sed non possunt ij qui semel ad baptismum descenderunt, & gustarunt donum illud quod è cælis est, & acceperunt Spiritum Sanctitatis:*

5 *Gustaruntque verbum bonum Dei, & virtutem seculi futuri, quum iterum peccauerint,*

6 *Denuo renouari ad pœnitentiam: aut denuo crucifigent Filium Dei, & ignominia afficient.*

7 *Terra enim quæ imbiberit imbrem venientem in se multis vicibus, & produxerit herbam quæ sit vsui iis propter quos colitur, accipit benedictionem à Deo.*

8 *Sin producat carduos, & spinas, ipsa reprobatur, nec procul est ab execratione, sed finis eius est combustio.*

9 *Cæterùm persuasa habemus de vobis, fratres mei, quæ bona sunt, & saluti propinqua, quamuis ita loquamur.*

---

11 עֲלוֹהִי דֵּין עַל הָנָא מַלְכִּיזֶדֶק [k] סַגִּיאָא חִילַן [l] מֶלְתָּא [m] לְמֵאמְרָה וְעַסְקָא [n] לַמְפַשְּׁקוּתָה מֶטֻּל דַּהֲוֵיתוּן לְכוּן כְּרִיהֵא בְּמַשְׁמַעְתְּכוּן׃ 12 חַיָּבִין הֲוֵיתוּן גֵּיר [c] מַלְפָנֵא לְמֶהֱוָא מֶטֻּל זַבְנָא לְכוּן [d] בְּיוּלְפָנָא הָשָׁא דֵּין תוּב [e] סְנִיקִין אַנְתּוּן דְּתֵאלְפוּן אַיְלֵין אֶנֵין כְּתִיבָתָא [f] קַדְמָיָתָא דְּרִישׁ [g] מֶלּוֹהִי דַאלָהָא [h] וַהֲוֵיתוּן לְכוּן סְנִיקָא עַל חַלְבָא וְלָא עַל [i] מֵאכוּלְתָא שַׁרִירְתָא׃ 13 כָּל נָשׁ דֵּין דְּמֵאכוּלְתֵה חַלְבָא הוּ לָא [k] מַפֵּס [l] בְּמֶלְּתָא [m] דְּכֵאנוּתָא מֶטֻּל [n] דְּשַׁבְרָא הוּ׃ 14 דַּגְמִירֵא הָיְדֵין [o] מֵאכוּלְתָא שַׁרִירְתָא אַיְלֵין דְּמֶטֻּל דַּמְדַרְשִׁין אֶתְנַפְּקוּ [p] רֶגְשַׁיְהוּן לְמֶפְרַשׁ [q] טָבְתָא וּבִישְׁתָא׃

1 מֶטֻּל הָנָא נֶשְׁבּוֹק שׁוּרָיָא דְּמֶלְּתֵה דַּמְשִׁיחָא וְנֵאתֵא לַגְמִירוּתָא אוֹ לְמָא תוּב שֵׁתָאסְתָא אַחְרִיתָא מַרְמֵיתוּן׃

[k] סְנָא [l] מַלֵּל [m] אֲמַר [n] בְּשַׁק דרש [a] חֲשַׁשׁ [b] חוּב [c] אֱלַף [d] יְלֵף [e] סְנַק צרך והראשונית [f] דברי א׳ [g] [h] חֲיָא [i] אֲכַל [k] מקש׳ [l] מַלֵּל [m] של צדקה [n] פתי [o] אֲכַל [p] תושיהם [q] טוֹב

ו קפלאון ו

11 * De quo nobis grádis ſermo & ininterpretabilis ad dicēdum: quoniam imbecilles facti eſtis ad audiendum. D

12 *Etenim cùm deberetis magiſtri eſſe propter tempus, rurſum indigetis vt vos doceamini, quæ ſint elementa exordij ſermonum Dei: & facti eſtis quibus lacte opus ſit, non ſolido cibo.

13 * Omnis enim qui lactis eſt particeps, expers eſt ſermonis iuſtitiæ, paruulus enim eſt.

14 * Perfectorum autem eſt ſolidus cibus; eorum qui pro†conſuetudine exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni ac mali.

† ipſa

CAP. VI.

1 QVapropter intermittentes inchoationis Chriſti ſermonem, ad perfectionem feramur, non rurſum iacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, A

2 * Baptiſmatũ doctrinæ, impoſitionis quoq; manuum, ac reſurrectionis mortuorum, & iudicij æterni.

3 * Et hoc faciemus, ſi quidem permiſerit Deus.

4 * Impoſſibile enim eſt eos qui ſemel ſunt illuminati, guſtauerunt etiam donum cæleſte, & participes facti ſunt Spiritus ſancti,

Mat. 12. ... 2.Pet. 2.

5 * Guſtauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtuteſque ſeculi venturi,

6 * Et prolapſi ſunt, rurſus renouari ad pœnitentiam, rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei, & oſtentui habētes. B

7 * Terra enim ſæpe venientem ſuper ſe bibens imbrem, &†generans herbam oportunam illis à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo.

† germinans

8 * Proferens autem ſpinas ac tribulos, reproba eſt, & maledicto proxima; cuius conſummatio in combuſtionem.

9 * Confidimus autem de vobis dilectiſſimi meliora & viciniora ſaluti: tametſi ita loquimur.

11 * περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.

12 * Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι, διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς.

13 * πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστι·

14 * τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

ϛ'.

1 * Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν,

2 * βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου.

3 * καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός.

4 * ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου,

5 * καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος,

6 * καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.

7 * γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ·

8 * ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος, καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

9 * πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα, καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν.

לתיבותא מן עבדא מיתא ולהימנותא דבאלהא ׃ ² ולילפנא דמעמודיתא ודסים אידא ולקימתא דמן בית
מיתא ולדינא דלעלם ׃ ³ אן מריא מפס נעבד הדא ׃ ⁴ אלא לא משכחין הנון דחדא זבן למעמודיתא נחתו
וטעמו מוהבתא דמן שמיא ונסבו רוחא דקודשא ׃ ⁵ וטעמו מלתא טבתא דאלהא וחילא דעלמא דעתיד דתוב
נחטון ׃ ⁶ דמן דריש נתחדתון לתיבותא ומן דריש נזקפון לברה דאלהא ונצערון ׃ ⁷ ארעא גיר דאשתית
מטרא דאתא לה זבנין סגיאן ואיעית עסבא דחשח להנון דמטלתהון מתפלחא מקבלא בורכתא מן אלהא ׃
⁸ אנהו דין דתפקי קורטבא ודרדרא הויא לה מסליתא ולא רחיקא מן לוטתא אלא חרתה יקדנא הו ׃
⁹ מפיסינן דין עליכון אחי איליו דשפירן וקריבן לחיא אפן הכנא ממללינן ׃

להשובה מן תוב מות
הימן ילף עמד
סום קום מות
רון מהיר יהב
מלל טוב חטא
חרת חדש תב שוב
ובשביות
שתא יעא צמח

10 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܥܘܠܐ ܐܠܗܐ ܕܢܛܥܐ ܥܒܕܝܟܘܢ ܘܚܘܒܟܘܢ ܕܚܘܝܬܘܢ ܒܫܡܗ ܕܫܡܫܬܘܢ ܠܩܕܝܫܐ ܘܡܫܡܫܝܬܘܢ. 11 ܪܓܝܢܢ ܕܝܢ ܕܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܗܢܐ ܗܘ ܚܦܝܛܘܬܐ ܢܚܘܐ ܠܫܘܡܠܝܐ ܕܣܒܪܟܘܢ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ. 12 ܘܠܐ ܬܬܩܛܥܘܢ ܠܟܘܢ ܐܠܐ ܕܬܗܘܘܢ ܡܬܕܡܝܢܐ ܠܗܢܘܢ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܗܘܘ ܝܪܬܐ ܕܡܘܠܟܢܐ.

13 ܠܐܒܪܗܡ ܓܝܪ ܟܕ ܡܠܟ ܠܗ ܐܠܗܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܕܪܒ ܡܢܗ ܕܢܐܡܐ ܒܗ ܝܡܐ ܒܢܦܫܗ. 14 ܘܐܡܪ ܕܡܒܪܟܘ ܐܒܪܟܟ ܘܡܣܓܝܘ ܐܣܓܝܟ. 15 ܘܗܟܢܐ ܐܓܪ ܪܘܚܗ ܘܩܒܠ ܡܘܠܟܢܐ.

16 ܒܢܝܢܫܐ ܓܝܪ ܒܕܪܒ ܡܢܗܘܢ ܝܡܝܢ ܘܥܠ ܟܠ ܚܪܝܢܐ ܕܗܘܐ ܒܝܢܬܗܘܢ ܫܘܠܡܐ ܫܪܝܪܐ ܒܡܘܡܬܐ ܗܘܐ ܠܗ. 17 ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܚܘܐ ܠܝܪܬܐ ܕܡܘܠܟܢܐ ܕܫܘܘܕܝܗ ܠܐ ܡܫܬܚܠܦ ܘܐܚܒܫܗ ܒܡܘܡܬܐ. 18 ܕܒܬܪܬܝܢ ܨܒܘܢ ܕܠܐ ܡܫܬܚܠܦܢ ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܐܠܗܐ ܕܢܕܓܠ ܒܗܝܢ ܒܘܝܐܐ ܪܒܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܕܥܪܩܢ ܠܗ ܘܢܐܚܘܕ ܒܣܒܪܐ ܕܡܘܠܟܢܐ ܗܘ ܕܡܫܬܘܕܥ ܠܢ. 19 ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܢ ܐܝܟ ܐܓܟܪܐ. ܕܐܚܝܕ ܢܦܫܢ ܕܠܐ ܬܙܝܥ. ܘܥܐܠ ܠܗ ܠܓܘ ܡܢ ܐܦܝ ܬܪܥܐ. 20 ܠܗܠ ܕܩܕܡ ܥܠ ܚܠܦܝܢ ܝܫܘܥ ܘܗܘܐ ܟܘܡܪܐ ܠܥܠܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ ❖

ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ❖ ܐ ❖

ܩܦܠܐܘܢ ❖ ܐ ❖

1 ܗܢܐ ܓܝܪ ܡܠܟܝܙܕܩ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܠܟܐ ܕܫܠܝܡ. ܟܘܡܪܐ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ. ܘܗܘ ܐܪܥܗ ܠܐܒܪܗܡ ܟܕ ܗܦܟ ܡܢ ܩܛܠܐ ܕܡܠܟܐ ܘܒܪܟܗ. 2 ܘܡܥܣܪܐ ܦܪܫ ܠܗ ܐܒܪܗܡ ܡܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܥܡܗ. ܡܬܦܫܩ ܕܝܢ ܫܡܗ ܡܠܟܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܘܬܘܒ ܡܠܟܐ ܕܫܠܝܡ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܠܟܐ ܕܫܠܡܐ. 3 ܕܠܐ ܐܒܘܗܝ ܘܐܡܗ ܟܬܝܒܝܢ ܒܫܪܒܬܐ. ܘܠܐ ܫܘܪܝܐ ܕܝܘܡܘܗܝ ܘܠܐ ܫܘܠܡܐ ܕܚܝܘܗܝ. ܐܠܐ ܒܕܡܘܬܐ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܩܘܐ ܟܘܡܪܘܬܗ ܠܥܠܡ.

10 * *Non enim iniquus est Deus, vt obliuioni det opera vestra, & vestram illam charitatem quam exhibuistis eius nomine, quippe qui ministraueritis sanctis, ministretisque.*

11 * *Cupimus autem vt vnusquisque vestrum hanc ipsam sedulitatem ostendat ad complementum spei vestræ vsque in finem:*

12 * *Neque præcidatur vobis, sed sitis imitatores eorum, qui fide & longanimitate fuerunt hæredes promissionis.*

13 * *Abrohom nanque quum polliceretur Deus, quoniam nihil erat seipso maius vt per illud iuraret, iurauit per semetipsum:*

14 * *Et ait, Benedicendo benedicam tibi, & multiplicando multiplicabo te.*

15 * *Et sic longanimis fuit, accepitque promissum.* 16 * *Siquidem homines per maiorem seipsis iurant: ac de omni contentione quę accidit inter eos, vera solutio fit per iusiurandũ.*

17 * *Quapropter maximè voluit Deus ostendere hæredibus promissionis pollicitationem suam immutabilem, eamque obstrinxit iureiurando.* 18 * *Vt per duas res mutationis expertes, in quibus non potuit Deus mentiri, consolationem magnã haberemus, qui confugimus ad eum, vt prehendamus spem illam* 19 *quæ promissa est nobis:* * *Quæ quidem est nobis velut ancora, quæ retinet animam nostram ne commoueatur, & ingreditur intra superficies portæ* [velum].

20 * *Vbi præcedens ingressus est pro nobis Jeschua, & factus est pontifex in æternum in similitudinem Malkizedek.*

De Genitrice Dei.

CAP. VII.

1 *Porrò hic Malkizedek fuit rex Scholim, pontifex Dei excelsi, & ipse factus est obuiam Abrohom, dum rediret à cæde regum: & benedixit ei:*

2 * *Et ei impartitus est Abrohom decimas ex omnibus quæ erant secum. Exponitur autem nomen illius, Rex iustitiæ: & rursum, Rex Scholim, quod est, Rex pacis.*

3 * *Cuius neque pater neque mater scribuntur in generationibus, nec initium dierum eius, neque finis vitæ ipsius; sed in similitudinem Filij Dei permanet pontificatus eius in æternum.*

---

10 לָא הֲוָא גֵיר עַוָל אֱלָהָא דְנִטְעֵא [l] עֲבָדַיכוּן וְחוּבְכוּן הַו [m] דְחַוִּיתוּן בַּשְׁמֵהּ דְשַׁמֶשְׁתּוּן לְקַדִּישֵׁא וַמְשַׁמְשִׁיתוּן׃ 11 [n] צָבֵינַן דֵין דְאֱנָשׁ אֱנָשׁ מֶנְכוּן הָי הָדָא [o] חַפִּיטוּתָא נְחַוֵּא [p] לְשׁוּמְלָיָא דְסַבְרְכוּן עַדְמָא [q] לְחַרְתָא׃ 12 וְדָלָא תֶתְקַטְעוּן לְכוּן אֶלָּא דְתֶהֱווּן [r] מֶתְדַמְיָנֵא לְהָנוּן [s] דְבַהַימָנוּתָא [t] וַבְנַגִּירוּת רוּחָא הֲווֹ [u] יָרְתֵא [x] דְמוּלְכָנָא׃ 13 לַאבְרָהָם גֵיר כַּד מַלֵּךְ לֵהּ אֱלָהָא מֶטֻל דְלַית הֲוָא לֵהּ דְרַב מֶנֵּהּ [y] דְנֵאמֵא בֵהּ יַמָא בְנַפְשֵׁהּ׃ 14 וְאֶמַר דַמְבָרְכוּ אֲבָרְכָךְ [z] וּמַסְגָיוּ אַסְגִיךְ׃ 15 וְהָכַנָא [a] אַגַר רוּחֵהּ וְקַבֵּל [b] מוּלְכָנָא׃ 16 בְּנַינָשָׁא גֵיר בַּדְרַב מֶנְהוּן [c] יָמֵין וְעַל כֻּל חֶרְיָנָא דְהָוֵא בֵינָתְהוּן שׁוּלָמָא שַׁרִירָא בְמוּמָתָא הָוֵא לֵהּ׃ 17 מֶטֻל הָנָא יַתִּירָאִית צְבָא אֱלָהָא דַנְחַוֵּא לְיָרְתֵא דְמוּלְכָנָא דְשׁוּוָדְיֵהּ לָא מֶשְׁתַּחְלַף וְחַבְשֵׁהּ בְמוּמָתָא׃ 18 דַבְתַרְתֵּין צְבוּן דְלָא מֶשְׁתַּחְלְפָן וְלָא מֶשְׁכַּח אֱלָהָא דַנְדַגֵּל בְּהֵין בוּיָאָא רַבָּא

l מעשיכם m חַוָּא הגיד n צְבָא o השתדלות p שֻׁמְלָא מלא ולאחרית r מדמים s הַימֵן t נְגַר ישרים u יְרַת x מְלַךְ הבטיח y יְמָא נשבע z סְגָא a נְגַר ארך b הבטחה c בשבעים

10 * Non enim iniustus Deus, vt obliuiscatur operis vestri & dilectionis quã ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis & ministratis.

11 * Cupimus autem vnumquemque vestrum eandem ostentare solicitudinem C ad expletionem spei vsque in finem:

12 * Vt non segnes efficiamini, verùm imitatores eorum qui fide & patientia hæreditabunt promissiones.

13 * Abrahæ namque promittens Deus, quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem, iurauit per semetipsum,

14 * Dicens, Nisi benedicẽs benedicam te, & multiplicans multiplicabo te.

15 * Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem.

16 * Homines enim per maiorem sui iurant: & omnis cõtrouersiæ eorum finis, ad confirmationem, est iuramentum.

17 * In quo abundantiùs volens Deus ostendere pollicitationis hæredibus immobilitatem cõsilij sui, interposuit iusiurandum: D

18 * Vt per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus. qui confugimus ad tenendam propositam spem,

19 * Quam sicut ancoram habemus animæ tutam ac firmam, ac incedẽtem vsque ad interiora velaminis,

20 * Vbi præcursor pro nobis introiuit Iesus, secundùm ordinem Melchi-sedec pontifex factus in æternum.

CAP. VII.

1 Hic enim Melchisedec, rex Salem, Sacerdos Dei summi, qui obuiauit A- A brahæ regresso à cæde regum, & benedixit ei:

2 * Cui & decimas omnium diuisit Abraham. primùm quidem qui interpretatur rex iustitiæ: deinde autem & rex Salem, quod est, rex pacis:

3 * Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitę habens; assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.

Gen. 22. Gen. 14.

10 * οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες.

11 * ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους·

12 * ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

13 * τῷ γὰρ ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ,

14 * λέγων, ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε.

15 * καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας.

16 * ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι· καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος.

17 * ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ·

18 * ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος·

19 * ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος,

20 * ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

ζ.

1 * Οὗτος γὰρ ὁ μελχισεδέκ, βασιλεὺς σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν,

2 * ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν ἀβραάμ. πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς σαλήμ, ὅ ἐστι, βασιλεὺς εἰρήνης·

3 * ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

נהוא לן [k] דאתגוסן בה ונאחוד סברא דמליך לן ׃ 19 הו דאיתוהי לן איך [l] אוקינא [m] דלביך בנפשן דלא [n] תזיע
[o] ועאל לגו מן אפי תרעא ׃ 20 [p] כד דקדם על חלפין ישוע והוא [q] כומרא לעלם בדמותה דמלכיזדק ׃
דילדת אלהא ז קפלאון ז
1 הנא דין מלכיזדק איתוהי מלך שלים [a] כומרא דאלהא [b] מרימא והו ארעה לאברהם כד הפך מן חרבא דמלכא
וברכה ׃ 2 ולה פרש אברהם [c] מעסרא מן כל מדם דאית הוא עמה [d] מתפשק דין שמה מלכא [e] דכאנותא ותוב
מלך שלים [f] דאיתוהי מלכא דשלמא ׃ 3 דלא אבוהי ולא אמה [g] אתכתבו [h] בשרבתא ולא רישיתא דיומוהי ולא
[i] שולמא [k] דחיוהי אלא [l] בדמותא דברה דאלהא מקויא כומרותה לעלם ׃

[k] גים שגב ׃ הוא כלי מלחים שמשליכים להכין הספינה [m] לבך הסך [n] זוע [o] עול [p] במקום שבו [q] כהן [a] כהן [b] רום [c] מעשר [d] מתרגם [e] של צדקה מן כון [f] איתיש [g] כתב [h] בחודודות [i] קץ [k] חיא [l] דמא דמה

4 ܚܙܘ ܕܝܢ ܟܡܐ ܪܒ ܗܢܐ ܕܠܐܒܪܗܡ ܪܝܫ ܐܒܗܬܐ ܠܗ ܝܗܒ ܡܥܣܪܐ ܘܪܝܫܝܬܐ. 5 ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܡܢ ܒܢܝ ܠܘܝ ܕܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܟܘܡܪܘܬܐ. ܦܘܩܕܢܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܡܘܣܐ. ܕܢܣܒܘܢ ܡܥܣܪܐ ܡܢ ܥܡܐ. ܗܢܘܢ ܡܢ ܐܚܝܗܘܢ. ܟܕ ܐܦ ܗܢܘܢ ܡܢ ܚܨܗ ܕܐܒܪܗܡ ܢܦܩܘ. 6 ܗܢܐ ܕܝܢ ܕܠܐ ܟܬܝܒ ܒܫܪܒܬܗܘܢ. ܡܥܣܪܐ ܫܩܠ ܡܢ ܐܒܪܗܡ. ܘܒܪܟܗ ܠܗܘ ܕܩܒܠ ܡܘܠܟܢܐ. 7 ܕܠܐ ܚܪܝܢܐ ܕܝܢ ܗܘ ܕܒܨܝܪ ܡܬܒܪܟ ܡܢ ܗܘ ܕܡܝܬܪ ܡܢܗ. 8 ܘܗܪܟܐ ܒܢܝܢܫܐ ܕܡܝܬܝܢ ܢܣܒܝܢ ܡܥܣܪܐ. ܠܗܠ ܕܝܢ ܗܘ ܕܐܣܗܕ ܥܠܘܗܝ ܟܬܒܐ ܕܚܝ ܗܘ. 9 ܘܐܝܟ ܐܢܫ ܕܢܐܡܪ ܒܝܕ ܐܒܪܗܡ ܐܦ ܠܘܝ ܗܘ ܕܡܥܣܪܐ ܢܣܒ ܗܘܐ ܐܦ ܗܘ ܐܬܥܣܪ. 10 ܥܕܟܝܠ ܓܝܪ ܒܚܨܗ ܗܘܐ ܕܐܒܘܗܝ ܟܕ ܐܪܥܗ ܠܡܠܟܝܙܕܩ. 11 ܐܠܘ ܗܟܝܠ ܓܡܝܪܘܬܐ ܒܝܕ ܟܘܡܪܘܬܐ ܕܠܘܝ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ. ܕܒܗ ܣܝܡ ܢܡܘܣܐ ܠܥܡܐ. ܠܡܢܐ ܡܬܒܥܐ ܗܘܐ ܟܘܡܪܐ ܐܚܪܢܐ ܕܢܩܘܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ. ܐܡܪ ܕܝܢ ܕܒܕܡܘܬܗ ܕܐܗܪܘܢ ܢܗܘܐ. 12 ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܫܘܚܠܦܐ ܒܟܘܡܪܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܫܘܚܠܦܐ ܐܦ ܒܢܡܘܣܐ. 13 ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܬܐܡܪ ܥܠܘܗܝ ܗܠܝܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܘ ܐܚܪܬܐ ܐܬܝܠܕ. ܕܐܢܫ ܡܢܗ ܡܕܒܚܐ ܠܐ ܫܡܫ. 14 ܓܠܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܕܡܢ ܝܗܘܕܐ ܕܢܚ ܡܪܢ. ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܠܐ ܐܡܪ ܥܠܝܗ ܡܘܫܐ ܡܕܡ ܥܠ ܟܘܡܪܘܬܐ. 15 ܘܬܘܒ ܝܬܝܪܐܝܬ ܓܠܐ ܗܝ ܒܗܝ ܕܐܡܪ ܕܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ ܩܐܡ ܟܘܡܪܐ ܐܚܪܢܐ. 16 ܗܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܢܡܘܣܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܦܓܪܢܝܐ. ܐܠܐ ܒܚܝܠܐ ܕܚܝܐ ܕܠܐ ܡܫܬܪܝܢ. 17 ܐܣܗܕ ܓܝܪ ܥܠܘܗܝ. ܕܐܢܬ ܗܘ ܟܘܡܪܐ ܠܥܠܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ.

[illegible]

18 ܫܘܚܠܦܐ ܕܝܢ ܕܗܘܐ ܠܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ. ܡܛܠ ܟܪܝܗܘܬܗ ܘܕܠܐ ܝܘܬܪܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ.

4 * *Considerate verò quàm magnus hic fuerit, cui Abrohom patriarcha dedit decimas, & primitias.*

5 * *Illi enim qui ex filiis Leui suscipiunt pontificatum, præceptum habent Legis, vt accipiant decimas à populo; hoc est, à fratribus suis, quamuis & ipsi ex lumbis Abrohom prodierint.*

6 * *Is autem qui scriptus non est in genealogiis eorum, decimas tulit ab Abrohom, et benedixit ei qui acceperat promissionem.*

7 * *Porrò absque controuersia, qui minor est benedicitur ab eo qui præstantior est ipso.*

8 * *Atque hîc quidem homines qui moriuntur accipiunt decimas, illic autem is de quo testata est Scriptura ipsum viuere:*

9 * *Ac (vt quispiam dixerit) per Abrohom & Leui ipse qui decimas acceperat, ipse quoque decimatus est.*

10 * *Adhuc enim erat in lumbis patris sui quum occurreret ipsi Malkizedek.*

11 * *Si ergo consummatio per pontificatum ipsius Leui erat, vti per quē imposita est Lex populo; quid opus erat pontificem alium surgere in similitudinē Malkizedek? Sed dixit, In similitudinem Aharoun erit:*

12 * *Imò quemadmodum facta est mutatio in pontificatu, sic fuit mutatio & in Lege:*

13 * *Is enim de quo hæc dicuntur, de alia tribu natus est, de qua nemo vnquam ministrauit altari.*

14 * *Palam enim est à Jihoudo ortum esse Dominum nostrum, ex tribu de qua nihil loquutus est Mousche de pontificatu.*

15 * *Eoque magis adhuc notum est quòd dicat, In similitudinem Malkizedek surgit pontifex alius,*

16 * *Qui non factus sit iuxta Legem mandatorum corporeorum, sed iuxta potentiam vitæ indissolubilis.*

17 * *Attestatur enim de eo, Tu es Sacerdos in æternum in similitudinem ipsius Malkizedek.*

Feria tertia Candidatorum.

18 * *Mutatio autem quæ facta est priori mandato propter imbecillitatem, & quòd nullam in se vtilitatem haberet, extitit.*

---

4 חזו דין כמא רב הנא דאברהם ריש אבהתא לה יהב מעסרא ורישיתא׃ 5 אילין גיר מן בני לוי דמקבלין הוו כומרותא פוקדנא אית הוא להון דנמוסא דנסבון מעסרא מן עמא הנון מן אחיהון כד אף הנון מן חצה דאברהם נפקו׃ 6 הנא דין דלא כתיב בשרבתהון מעסרא שקל מן אברהם וברכה להו דקבל מולכנא׃ 7 דלא חרינא דין הו דבציר מתברך מן הו דמיתר מנה׃ 8 והרכא בנינשא דמיתין נסבין מעסרא להל דין הו דאסהד עלוהי כתבא דחי הו׃ 9 ואיך אנש נאמר ביד אברהם אף לוי הו דמעסרא נסב הוא אף הו אתעסר׃ 10 עדכיל גיר בחצה הוא דאבוהי כד ארעה למלכיזדק׃ 11 אלו הכיל גמירותא ביד כומרותא דלוי איתיה הות דבה סים נמוסא לעמא למנא מתבעא הוא כומרא אחרנא דנקום בדמותה דמלכיזדק

חזא | אב · מצוה | נסב · ברך | יתר | מות · חיא | אמר | עסר · עוד | ארע · כהנה | אית

4 * Intuemini autem quantus sit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham patriarcha.

5 *Et quidem de filiis Leui sacerdotium accipientes, mãdatum habent decimas sumere à populo secundùm Legem, id est, à fratribus suis: quanquam & ipsi exierint de lumbis Abrahæ.

Num. 18. c. 21. Deu. 18. a. 1. Iosu. 14.

6 * Cuius autem generatio non annumeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, & hunc qui habebat repromissiones, benedixit.

B

7 * Sine vlla autẽ contradictione, quod minus est, à meliore benedicitur.

8 * Et hîc quidem, decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur, quia viuit.

9 * Et (vt ita dictum sit) per Abraham & Leui, qui decimas †accepit, decimatus est.

† accipit

10 * Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obuiauit ei Melchisedec.

11 * Si ergo consummatio per sacerdotium Leuiticum erat (populus enim sub ipso Legem accepit) quid adhuc necessarium fuit secundùm ordinem Melchisedec, alium surgere sacerdotem, & non secundùm ordinem Aaron dici?

C

12 * Translato enim sacerdotio, necesse est vt & Legis translatio fiat.

13 * In quo enim hæc dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altario præsto fuit.

14 * Manifestum est enim quòd ex Iuda ortus sit Dominus noster; in qua tribu nihil de †sacerdotio Moyses locutus est.

† Sacerdotibus

15 * Et amplius adhuc manifestum est, si secũdùm similitudinem Melchisedec exurgat alius sacerdos,

16 * Qui non secundùm Legem mandati carnalis factus est, sed secundùm virtutem vitæ insolubilis.

17 * Contestatur enim; Quoniam tu es sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedec.

Psal. 109. a. 4.

18 * Reprobatio quidem fit præcedentis mandati, propter infirmitatem eius & inutilitatem.

4 * θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης.

5 * καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν λευῒ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος ἀβραάμ·

6 * ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.

7 * χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.

8 * καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ.

9 * καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ ἀβραὰμ καὶ λευῒ, ὁ δεκάτας λαμβάνων, δεδεκάτωται.

10 * ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ μελχισεδέκ.

11 * εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν· ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο· τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν ἀαρὼν λέγεσθαι;

12 * μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.

13 * ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ.

14 * πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης μωυσῆς ἐλάλησε.

15 * καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος,

16 * ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου.

17 * μαρτυρεῖ γὰρ, ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.

18 * ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές.

אמר דין בדמותה דאהרון נהוא ׃ 12 אלא איכנא דהוא [o] שוחלפא [p] בכומרותא הכנא הוא [q] שוחלפא אף בנמוסא ׃ 13 הו גיר [r] דאתאמר עלוהי הלין מן שרבתא הו אחרתא [s] אתילד דאנש [t] ממתום מנה לא שמש במדבחא ׃ 14 גליא הי גיר דמן יהודא [u] דנח מרן מן שרבתא דלא אמר עליה מושא מדם על [x] כומרותא ׃ 15 ויתיראית תוב ידיעא בהי דאמר דבדמותה דמלכיזדק [y] קאם כומרא אחרנא ׃ 16 הו דלא הוא בנמוסא דפוקדנא [z] פגרניא הוא אלא בחילא דחיא דלא [a] משתרין ׃ 17 [b] מסהד גיר עלוהי דאנת הו כומרא לעלם בדמותה דמלכיזדק ׃ 18 [c] שוחלפא דין דהוא לפוקדנא קדמיא מטל [d] מחלותה ודיותרן לית הוא בה ׃

דיום תלתא דחירא ח

[o] תמורה ק בכהונה
[p] שחלף חלף [r] אמר
[s] ילד [t] מן עולם
[u] זרח
[x] בכהונה
[y] קום [z] פגר
[a] שרא [b] מעיד
[c] שחלף חלף [d] חול

19 ܡܕܡ ܓܝܪ ܠܐ ܓܡܪ ܢܡܘܣܐ. ܥܠ ܕܝܢ ܚܠܦܘܗܝ ܣܒܪܐ ܕܡܝܬܪ ܡܢܗ ܕܒܗ ܡܬܩܪܒܝܢܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܘܫܪܪܗ ܠܢ ܒܡܘܡܬܐ܂ 20 ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܕܠܐ ܡܘܡܬܐ ܗܘܘ ܟܘܡܪܐ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܒܡܘܡܬܐ܂ 21 ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗ ܒܝܕ ܕܘܝܕ. ܕܝܡܐ ܡܪܝܐ ܘܠܐ ܢܕܓܠ. ܕܐܢܬ ܗܘ ܟܘܡܪܐ ܠܥܠܡ ܒܕܡܘܬܗ ܕܡܠܟܝܙܕܩ܂ 22 ܗܢܐ ܟܠܗ ܡܝܬܪܐ ܕܝܬܝܩܐ ܗܕܐ ܕܗܘܐ ܒܗ ܥܪܒܐ ܝܫܘܥ܂ 23 ܘܗܢܘܢ ܗܘܘ ܟܘܡܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܡܝܬܝܢ ܗܘܘ. ܘܠܐ ܡܫܬܒܩܝܢ ܗܘܘ ܕܢܩܘܘܢ܂ 24 ܗܢܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܠܥܠܡ ܩܐܡ. ܠܐ ܥܒܪܐ ܟܘܡܪܘܬܗ܂ 25 ܘܡܫܟܚ ܠܡܐܚܝܘ ܠܥܠܡ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܩܪܒܝܢ ܒܐܝܕܗ ܠܐܠܗܐ. ܚܝ ܗܘ ܓܝܪ ܒܟܠܙܒܢ. ܘܡܣܩ ܨܠܘܬܐ ܚܠܦܝܗܘܢ܂ 26 ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܓܝܪ ܟܘܡܪܐ ܐܦ ܙܕܩ ܗܘܐ ܠܢ. ܕܟܝܐ ܘܕܠܐ ܒܝܫܘ ܘܕܠܐ ܛܘܠܫܐ. ܕܦܪܝܩ ܡܢ ܚܛܝܐ. ܘܡܪܝܡ ܠܥܠ ܡܢ ܫܡܝܐ܂ 27 ܘܠܝܬ ܠܗ ܐܘܠܨܢܐ ܟܠܝܘܡ ܐܝܟ ܪܒ ܟܘܡܪܐ. ܕܠܘܩܕܡ ܚܠܦ ܚܛܗܘܗܝ ܢܩܪܒ ܕܒܚܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܚܠܦ ܥܡܐ. ܗܢܐ ܓܝܪ ܥܒܕ ܚܕܐ ܙܒܢ ܒܢܦܫܗ ܕܩܪܒ܂

28 ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܒܢܝܢܫܐ ܗܘ ܕܒܗܘܢ ܟܘܪܗܢܐ ܡܩܝܡ ܟܘܡܪܐ. ܡܠܬܐ ܕܝܢ ܕܡܘܡܬܐ ܕܗܘܬ ܒܬܪ ܢܡܘܣܐ. ܒܪܐ ܓܡܝܪܐ ܠܥܠܡ܂

ܕܝܠܕܗ ܕܡܫܝܚܐ ܘܕܩܘܕܫ ܥܕܬܐ ܘܕܡܕܒܚܐ ∴ ✝ ∴
[illegible] ∴ ܚ ∴

1 ܪܝܫܐ ܕܝܢ ܕܡܠܝܗܝܢ ܐܝܬ ܠܢ ܪܒ ܟܘܡܪܐ. ܐܝܢܐ ܕܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܟܘܪܣܝܐ ܕܪܒܘܬܐ ܒܫܡܝܐ܂ 2 ܘܗܘ ܡܫܡܫܢܐ ܕܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܘܕܡܫܟܢܐ ܕܫܪܪܐ. ܗܘ ܕܩܒܥ ܐܠܗܐ ܘܠܐ ܒܪܢܫܐ܂ 3 ܟܠ ܓܝܪ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܠܡܩܪܒܘ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܡܬܩܝܡ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܙܕܩ ܗܘܐ ܕܐܦ ܠܗܢܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܩܪܒ܂ 4 ܘܐܠܘ ܒܐܪܥܐ ܗܘܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܘܐ ܟܘܡܪܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܟܘܡܪܐ ܕܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܩܘܪܒܢܐ ܐܝܟ ܕܒܢܡܘܣܐ܂

19 *Nihil enim perfecit Lex, introiit autem loco ipsius spes præstantior ipsa, per quam accedimus ad Deum, & eam confirmauit nobis iureiurando.* 20 *Illi enim absque iureiurando facti sunt pontifices, hic verò cum iureiurando.* 21 *Quemadmodum dixit ei per Dauid: Iurauit Dominus, neque mentietur, Tu es Sacerdos in æternum in similitudinem Malkizedek.* 22 *Hic totius excellentioris istius testamenti factus est sponsor Ieschua.* 23 *At illi quidem multi fuerunt pontifices, propterea quòd mortui sunt, nec relicti fuerunt vt permanerent.* 24 *Hic verò propterea quòd in æternum stat, non præterit pontificatus eius:* 25 *Et potest in æternum seruare eos quibus per eum patet aditus ad Deum: viuit enim ipse semper, & facit ascendere* [offert] *orationes pro illis.* 26 *Talis enim etiam æquum erat vt nobis pontifex esset purus, & absque malitia, & macula, segregatus à peccatoribus, & sublimior cælis.* 27 *Nec ei est necesse quotidie vti summo Sacerdoti, vt prius pro peccatis suis offerat victimas, tum demum pro populo. hoc enim fecit semel per semetipsum quem obtulit.* 28 *Siquidem Lex homines infirmos constituit pontifices: sermo autem iurisiurandi, qui factus est post Legem, Filium perfectum in æternum* [constituit.]

Natali *christi*, & dedicatione Ecclesiæ & Altaris. CAP. VIII.

1 *CAput autem omnium. Habemus summum illum Pontificem qui sedet à dextera throni maiestatis in cælis.* 2 *Estque minister domus Sanctitatis, & Tabernaculi illius veri, quod fixit Deus, & non homo.* 3 *Omnis enim summus Pontifex constituitur, vt offerat oblationes & sacrificia: quapropter æquum est vt hic quoque habeat aliquid quod offerat.* 4 *Quòd si esset in terra, ne sacerdos quidem esset, quoniam essent sacerdotes qui offerrent oblationes prout est in Lege.*

19 מדם גיר לא גמר נמוסא על דין חלפוהי [f] סברא דמיתר מנה דבה מתקרבינן לאלהא ושררה לן [g] במומתא׃ 20 הנון גיר דלא [g] מומתא הוו כומרא הנא דין [g] במומתא׃ 21 איך דאמר לה ביד דויד [h] דימא מריא ולא נדגל דאנת הו כומרא לעלם [k] בדמותה דמלכיזדק׃ 22 הנא כלה [l] מיתרא [m] דיתיקא הדא דהוא בה ערבא ישוע׃ 23 והנון הוו כומרא סגיאא מטל [n] דמיתין הוו ולא [o] משתבקין הוו דנקוון׃ 24 הנא דין מטל דלעלם [p] קים לא עברא [q] כומרותה׃ 25 ומשכח [r] למאחיו לעלם לאילין דמתקרבין באידה לאלהא חי הו גיר בכל [s] זבן [t] ומסק [u] צלותא חלפיהון׃ 26 דאיך הנא גיר כומרא אף זדק הוא לן [x] דכיא ודלא בישו ודלא [y] טולשא [z] דפריק מן חטהא [a] ומרים לעל מן שמיא׃ 27 ולית לה [b] אולצנא כליום איך רב כומרא דלוקדם חלף

[f] תקוה [g] בשבועה מן [h] ימא ימא בשבע [i] יכזב [l] על [k] דברתי [m] יתר [n] ברית [o] מות [p] שבק [q] קום כהנות [r] חיא [s] זמן [t] נסק [u] תפלות [x] דכא זכה [y] מום [z] פרש [a] רום [b] צרה

19 * Nihil enim ad perfectum adduxit Lex: introductio verò melioris spei, per quam proximamus ad Deum.

20 * Et quantum est non sine iure iurando (alij quidem, sine iureiurando sacerdotes facti sunt.

21 * Hic autem cum iureiurãdo per eum qui dixit ad illum: Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum: tu es sacerdos in æternum.) Psal. 109. 4.

D

22 * In tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus.

23 * Et alij quidem plures facti sunt Sacerdotes, idcircò quòd morte prohiberentur permanere:

24 * Hic autem eò quòd maneat in æternum, sempiternum habet Sacerdotium.

25 * Vnde & saluare in perpetuum potest accedẽtes per semetipsum ad Deum: semper viuens ad interpellandum pro † nobis.

26 * Talis enim decebat vt nobis esset Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis factus.

27 * Qui non habet necessitatem quotidie (quemadmodum Sacerdotes) prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi. hoc enim fecit semel, se offerendo. Leu. 9. b. 16. b. 6

28 * Lex enim homines constituit Sacerdotes infirmitatem habentes: sermo autem iurisiurandi qui post Legem est, Filium in æternum perfectum.

CAP. VIII.

1 CApitulum autem super ea quę dicuntur: Talem habemus Pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in cælis, A

2 * Sanctorum minister, & tabernaculi veri, quod fixit † Dominus & non homo. Deus

3 * Omnis enim Pontifex, ad offerendum munera & hostias constituitur. vnde necesse est & hũc habere aliquid quod offerat.

4 * Si ergo esset super terram, nec esset Sacerdos; cùm essent qui offerrent secundùm Legem munera:

19 * οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι᾽ ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.

20 * καὶ καθ᾽ ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας· οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες·

21 * ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτὸν, ὤμοσε κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ·

22 * κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος ἰησοῦς.

23 * καὶ οἱ μὲν, πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν·

24 * ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην·

25 * ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι᾽ αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 * τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος·

27 * ὃς οὐκ ἔχει καθ᾽ ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας.

28 * ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

η.

1 * Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς,

2 * τῶν ἁγίων λειτουργὸς, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

3 * πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.

4 * εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα.

חטהוהי נקרב דבחא והידין חלף עמא הדא גיר עבדה חדא [d] זבן בנפשה דקרב : 28 נמוסא גיר בנינשא הו
[e] בריהא [f] מקים כומרא [g] מלתא דין [h] דמומתא דהות בתר נמוסא ברא גמירא לעלם :
דילדא וקודש [a] עדתא ומרכבתא ט קפלאון ח
1 רישא דין דכלהין אית לן רב כומרא אינא [b] דיתב מן ימינא [c] דכורסיא דרבותא בשמיא : 2 והוא [d] משמשנא
דבית קודשא [e] ודמשכנא [f] דשררא הו דקבע אלהא ולא ברנשא : 3 כל רב כומרא גיר [g] דקאם דנקרב קורבנא
ודבחא מטל הנא זדקא הות אף להנא דנהוא לה מדם דנקרב : 4 ואלו בארעא הוא אפלא כומרא
הוא הוא מטל [h] דאיתיהון הוו כומרא דמקרבין הוו קורבנא איך דבנמוסא :

[d] זמן [e] כרה חלה [f] קום
[g] מלל [h] ימא נשבע
[a] עדה
[b] יתב [c] של כסא תפארת
[d] שמש [e] שכן
[f] שלאמת [g] קום
[h] אית יש

5 * *Qui quidem deseruiunt exemplari & vmbræ eorum quæ sunt in cælis: sicuti dictum est Mousche, dum cōderet tabernaculum, Vide,* inquit, *& fac omnia secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte.*

6 * *Nunc verò tantò præstantius eo accepit ministerium Jeschua Meschicho, quantò præstantior est,* ac præstantius est *etiam testamentum illud cuius factus est Mediator, & cum promissionibus excellentioribus datum est.*

7 * *Nam si illud prius culpæ non fuisset obnoxium, nullus relictus fuisset huic secundo* 8 *locus.* * *Culpat enim eos, & ait, Ecce dies veniunt, inquit Dominus, & consummabo super familiam domus Jsroiel, & super familiam domus Jihoudo testamentum nouum;*

9 * *Non secundùm testamentum illud quod dedi patribus eorum, quo die apprehendi manum eorum, & eduxi eos de terra Ægypti: quoniam illi non permanserunt in testamento meo, & ego despectui eos habui, dicit Dominus.*

10 * *Hoc autem est testamentum quod dabo familiæ domus Jsroiel post dies illos, dicit Dominus: Jndam Legem meam mentibus illorum, & in cordibus illorum inscribam eam: & ero illis ego Deus; ipsique erunt mihi populus.*

11 * *Nec docebit homo conciuem suum, neque fratrem suum, dicētue, Cognosce Dominum, quandoquidem omnes cognoscēt me ab eorum minimo vsque ad maximum natu ipsorum.*

12 * *Et veniam eis tribuam iniquitatum illorum, ac peccatorum ipsorum amplius non recordabor.*

13 * *Jn hoc autem quod dicit nouum, prius antiquauit. Quod autem antiquatur ac senescit, prope est vt corrumpatur.*

CAP. IX.

1 *IN primo autem erant præcepta ministerij, & ædes sancta mundana.*

2 * *Jn tabernaculo enim primo quod factum fuerat, erat candelabrum, & mensa, & panis facierum, & vocabatur ædes sancta.*

3 * *Tabernaculum verò interius quod erat intra superficiem portæ secundæ* [velum secundum], *vocabatur Sanctum Sanctorum.*

---

5 הנון דמשמשין לדמותא ולטלניתא דהלין דבשמיא איך דאתאמרת למושא כד עבד הוא משכנא דחזי ועבד כלמדם בדמותא הי דאתחזית לך בטורא ׃ 6 השא דין תשמשתא דמיתרא מן הי קבל ישוע משיחא אכמא דמיתרא ואף דיתקא הי דעביד בה מצעיא ובשודיא דמיתרין מן דהי אתיהבת ׃ 7 אלו גיר איתיה הות קדמיתא דלא רשין לית הוא אתרא להדא דתרתין ׃ 8 רשא להון גיר ואמר דהא יומתא אתין אמר מריא ואגמור על ביתא דבית יסריל ועל ביתא דבית יהודא דיתיקא חדתא ׃ 9 לא איך הי דיתיקא דיהבת לאבהיהון ביומא דאחדת באידהון ואפקת אנון מן ארעא דמצרין מטל דהנון לא קויו בדיתיקי דילי אף אנא בסית בהון אמר מריא ׃ 10 הדא דין דיתיקא דאתל לביתא דבית יסריל בתר יומתא

5 Qui exemplari & vmbræ deseruiunt cælestium: sicut responsum est Moysi, cùm consummaret tabernaculum, Vide (inquit) omnia facito secundùm exemplar quod tibi ostensum est in monte.

Exo. 25. a [illegible] Acto. 7. [illegible]

5 οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωυσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, ὅρα γάρ, φησι, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.

6 Nunc autem melius sortitus est ministerium quantò & melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est. B

6 νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τετύχηκε λειτουργίας, ὅσῳ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

7 Nam si illud prius culpa vacasset: nō vtique secundi locus inquireretur.

7 εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος.

8 Vituperans enim eos dicit: Ecce dies venient, dicit Dominus; & consummabo super domum Israel, & super domum Iuda testamentum nouum:

Iere. 31. [illegible]

8 μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει, ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν,

9 Non secundùm testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum vt educerem illos de terra Ægypti; quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo: & ego neglexi eos, dicit Dominus. C

9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος.

10 Quia hoc est testamētum quod disponam domui Israel post dies illos, dicit Dominus: Dando Leges meas in mentem eorum, & in corda eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum.

10 ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.

11 Et non docebit vnusquisque proximū suum, & vnusquisque fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me à minore vsque ad maiorem eorum. D

11 καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, γνῶθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν·

12 Quia propitius ero iniquitatibus eorum: & peccatorum eorum iam nō memorabor.

12 ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

13 Dicendo autem nouum: veterauit prius. Quod autē † antiquatum & senescit: prope interitum est.

† anti-quatur

13 ἐν τῷ λέγειν καινήν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην. τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

CAP. IX.

θ.

Exo. 25. a [illegible]

1 Habuit quidem & prius, iustificationes culturæ, & sanctum seculare. A

1 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό, τε ἅγιον κοσμικόν.

2 Tabernaculum enim factum est primum, in quo erant, candelabra, & mensa, & propositio panum, quæ dicitur Sancta.

2 σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια.

3 Post velamentum autem secundum, tabernaculum, quod dicitur Sancta Sanctorum:

3 μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων·

הנון אמר מריא [l] אתליותי לנמוסי [m] במדעיהון ועל לבותהון [n] אכתביותי ואהוא להון אנא אלהא והנון נהוון לי עמא ׃
11 ולא [o] נאלף אנש לבר [p] מדינתה אף לא לאחוהי [q] ונאמר [r] דדע למריא מטל דכלהון [s] נדעונני מן זעורהון ועדמא לקשישהון ׃
12 [t] ואחסא אנון מן עולהון [u] וחטהיהון תוב לא [v] אתדכר להון ׃
13 בהי דאמר [x] חדתא לקדמיתא [y] אעתקה ואינא [y] דאעתק [z] ואסאב קריב הו לחבלא ׃

קפלאון ט

1 בקדמיתא דין אית הוא בה פוקדא [a] דתשמשתא ובית קודשא עלמינא ׃
2 במשכנא גיר קדמיא [b] דאתעבד אית הוא בה [c] מנרתא [d] ופתורא [e] ולחם אפא [f] ומתקרא הוא בית קודשא ׃
3 משכנא דין [g] גויא דלגו מן אפי תרעא דתרין מתקרא הוא [h] קדוש קודשא ׃

[l] נתל [m] ירע [n] כתב
[o] אלף [p] דון [q] אמר
[r] ירע [s] חסא כמו חוס
[t] חטא [v] דכר [x] חדת
[y] עתק ... ב יקו [z] שמש
[b] עבד [c] המנורה [d] ושלחן
[e] ולחם הפנים [f] קרא
[g] פנימי [h] קדש הקדשים

4 ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܒܝܬ ܒܣܡܐ ܕܕܗܒܐ ܘܩܒܘܬܐ ܕܕܝܬܝܩܐ ܕܩܪܝܡܐ ܟܠܗ ܕܗܒܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܩܣܛܐ ܕܕܗܒܐ ܗܝ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܡܢܢܐ ܘܫܒܛܐ ܕܐܗܪܘܢ ܗܘ ܕܐܦܪܥ. ܘܠܘܚܐ ܕܕܝܬܝܩܐ.

5 ܘܠܥܠ ܡܢܗ ܟܪܘܒܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܡܛܠܠܝܢ ܥܠ ܚܘܣܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܙܒܢܐ ܗܘ ܕܢܐܡܪ ܥܠ ܚܕܐ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ.

6 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܗܟܢܐ ܡܬܩܢܢ ܗܘܝ. ܘܠܡܫܟܢܐ ܒܪܝܐ ܒܟܠ ܙܒܢ ܥܐܠܝܢ ܗܘܘ ܟܘܡܪܐ ܘܡܫܠܡܝܢ ܗܘܘ ܬܫܡܫܬܗܘܢ.

7 ܠܡܫܟܢܐ ܕܝܢ ܕܠܓܘ ܡܢܗ ܚܕܐ ܙܒܢ ܒܫܢܬܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܥܐܠ ܗܘܐ ܪܒ ܟܘܡܪܐ. ܒܕܡܐ ܗܘ ܕܡܩܪܒ ܗܘܐ ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܘܚܠܦ ܣܟܠܘܬܗ ܕܥܡܐ.

8 ܒܗܕܐ ܕܝܢ ܡܘܕܥܐ ܗܘܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܠܐ ܐܬܓܠܝܬ ܥܕܟܝܠ ܐܘܪܚܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܟܡܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܩܝܡܐ ܡܫܟܢܐ ܩܕܡܝܐ.

9 ܗܘ ܕܝܢ ܗܘܐ ܡܬܠܐ ܠܙܒܢܐ ܗܘ. ܕܒܗ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܡܬܩܪܒܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܓܡܪܘ ܬܐܪܬܗ ܕܗܘ ܕܡܩܪܒ ܠܗܘܢ.

10 ܐܠܐ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܘܒܡܫܬܝܬܐ ܘܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܦܪܝܫܬܐ. ܘܐܝܬܝܗܝܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܒܣܪܐ. ܕܣܝܡܢ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ ܕܬܘܪܨܐ.

ܩܘܡܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ
ܕܙܩܝܦܘܬܐ

11 ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ ܕܐܬܐ. ܗܘܐ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܕܛܒܬܐ ܕܥܒܕ. ܘܥܠ ܠܡܫܟܢܐ ܪܒܐ ܘܡܫܡܠܝܐ ܕܠܐ ܥܒܝܕ ܒܐܝܕܝܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܒܪܝܬܐ.

12 ܘܠܐ ܒܕܡܐ ܕܨܦܪܐ ܘܕܥܓܠܐ. ܐܠܐ ܒܕܡܐ ܕܢܦܫܗ ܥܠ ܚܕܐ ܙܒܢ ܠܒܝܬ ܩܘܕܫܐ. ܘܐܫܟܚ ܦܘܪܩܢܐ ܠܥܠܡ.

13 ܐܢ ܓܝܪ ܕܡܐ ܕܥܬܘܕܐ ܘܕܥܓܠܐ. ܘܩܛܡܐ ܕܥܓܠܬܐ ܡܬܪܣܣ ܗܘܐ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܛܡܐܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܩܕܫ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܕܘܟܝܘܬ ܒܣܪܗܘܢ.

4 *Et erat in eo domus aromatum aurea* [thuribulum aureum], *& arca testamenti tota circumtecta auro, erátque in ea vrna aurea in qua erat Maneno, & virga illa Aharoun quæ germinauerat, & tabulæ testamenti.*

5 *Supra hanc autem erant Cherubim gloriæ obumbrantia propitiatorium. Non est autem tempus de his dicendi sigillatim.*

6 *Quæ quidem ita ordinata erant, vt in tabernaculum exterius semper introirent Sacerdotes, ac peragerent ministerium suum.*

7 *In tabernaculum verò interius semel in anno tantùm introibat summus Pontifex, cum sanguine illo quem offerebat pro seipso, & pro erratis populi.*

8 *Per hoc autem patefaciebat Spiritus Sanctitatis nondum reuelatam esse viam Sanctorum; quamdiu stabat prius tabernaculum.*

9 *Erat autem hoc exemplar pro tempore illo, in quo oblationes & victimæ offerebantur, quæ non poterant perficere conscientiam illius qui offerebat eas.*

10 *Sed in cibo & potu tantùm, & variis lotionibus quæ erant præcepta carnis imposita vsque ad tempus correctionis.*

Statione tertia noctis Parasceues Crucifixionis.

11 *Meschicho autem qui venerat, extitit summus Pontifex bonorum quæ fecit, & ingressus est in magnum illud & perfectum tabernaculum quod non fuit manufactum nec ex hisce creaturis.*

12 *Neque ingressus est per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per sanguinem sui ipsius introiuit semel in domum Sanctuarij, & inuenit redemptionem æternam.*

13 *Si enim sanguis hircorum & vitulorum, & cinis iuuencæ sparsus fuit super eos qui impuri erant, & sanctificauit eos ad purificationem carnis ipsorum:*

---

4 ואית הוא בה בית בסמא דדהבא [k] וקבותא [l] דדיתיקא [m] דקרימא כלה בדהבא ואית הוא בה [n] קסטא דדהבא הי דאית הוא בה [o] מננא ושבטא דאהרון הו [p] דאפרע [q] ולוחא דדיתקא ׃
5 ולעל מנה כרובא דשובחא דמטללין על [r] חוסיא לא הוא דין [s] זבנא הו דנאמר על חדא חדא מן הלין ׃
6 הלין דין הכנא [t] מתקנן הוי ולמשכנא [u] בריא בכל זבן [x] עאלין הוו [y] כומרא ומשלמין הוו [z] תשמשתהון ׃
7 למשכנא דין דלגו מנה חדא זבן [a] בשנתא בלחודוהי [b] עאל הוא [c] רב כומרא בדמא הו דמקרב הוא חלף נפשה וחלף סכלותה דעמא ׃
8 בהדא דין [d] מודעא הות רוחא דקודשא דלא [e] אתגלית [f] עדכיל אורחא דקדישא כמא דאית הוא [g] [h] קימא למשכנא קדמיא ׃

[k] וארון [l] של ברית [m] קרם [n] צנצנת [o] המן [p] קשצמח [q] ולוחות הברית [r] כפורת [s] מן חסא [s] זמן [t] תקן [u] החיצון [x] עול [y] כהנים [z] שמש [a] בשנה [b] עול [c] כהן גדול [d] ירע [e] גלא [f] עד [g] אות יש [h] קום

[4] Aureum habens thuribulum, & arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in qua vrna aurea habens manna, & virga Aaron quæ fronduerat, & tabulæ testamenti,

4 χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης·

3.Reg.8.9. 2.Par.5.c.10. Exod.25 c.22.

[5] Supérque eam erant Cherubim gloriæ obumbrántia propitiatorium: de quibus non est modò dicendum per singula.

5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς χερουβὶμ δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

[6] His verò ita compositis, in priori quidem tabernaculo semper introibant Sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes.

6 τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες·

Exo.30.b.10. Leui.16.a. 2.&.30.

[7] In secundo autem, semel in anno solus Pontifex, non sine sanguine quem †offert pro sua & populi ignorantia:

offerret

7 εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων·

[8] Hoc significante Spiritu sancto, nōdum propalatam esse sanctorū viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.

8 τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν·

[9] Quæ parabola est temporis instantis: iuxta quam munera & hostiæ offeruntur, quæ non possunt iuxta conscientiam perfectum facere seruientem;

9 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ᾽ ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,

[10] Solummodo in cibis & in pótibus, & †variis baptismatibus, & iustitiis carnis vsque ad tempus correctionis impositis.

10 μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι, καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

[11] CHRISTVS autem assistens Pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manufactum, id est, non huius creationis:

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως·

& Act.20.f.28. 1.Pet.1.c.19. 1.Ioh.1.c.7. Apoc.1.a.5. Leu.9.b. 16.c.14. Num.19 a.4.

[12] Neq; per sanguinem hircorum † aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introiuit semel in Sancta, æterna redemptione inuenta.

12 οὐδὲ δι᾽ αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.

[13] Si enim sanguis hircorum & taurorum & cinis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis:

13 εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα·

---

9 ואיתוהי הוא מתלא הנא לזבנא הו דבה קורבנא ודבחא מתקרבין הוו אילין דלא משכחין הוו למגמר
תארתה דמן דמקרב להון: 10 אלא במאכלא ובמשתיא בלחוד ובמעמודיתא דזנין זנין דאיתיהון פוקדא
דבסרא דסימין עדמא לזבנא דתורצא:
קומא דתלתא דלליא דערובתא דזקיפותא
11 משיחא דין דאתא הוא רב כומרא דטבתא דסער ועל למשכנא רבא ומשלמנא דלא עביד באידיא ולא הוא
מן הלין בריתא: 12 ולא על בדמא דצפריא ודעגלא אלא בדמא דנפשה על חדא זבן לבית מקדשא ואשכח
פורקנא דלעלם: 13 אן גיר דמא דצפריא ודעגלא וקטמא דעגלתא מתרסס הוא על אילין דמתטמאין
הוו ומקדש להון לדוכיא דבסרהון:

אית יש משל קרב
חנחים שכח יכול
נות הנשמה אכל
שתא ובמרחץ של רבים מינים
אית יש סום לזמן
תרץ תקן קום ערב
זקף טוב שעשה
שלם בידים ברא

14 ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܡܗ ܕܡܫܝܚܐ ܕܒܪܘܚܐ ܕܠܥܠܡ ܢܦܫܗ ܩܪܒ ܕܠܐ ܡܘܡܐ ܠܐܠܗܐ. ܢܕܟܐ ܬܐܪܬܢ ܡܢ ܥܒܕ̈ܐ ܡܝ̈ܬܐ. ܕܢܫܡܫ ܠܐܠܗܐ ܚܝܐ܀ 15 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘ ܗܘܐ ܡܨܥܝܐ ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ. ܕܒܡܘܬܗ ܗܘ ܗܘܐ ܦܘܪܩܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܒܪܘ ܥܠ ܕܝܬܩܐ ܩܕܡܝܬܐ. ܕܢܣܒܘܢ ܡܘܠܟܢܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܩܪܝܘ ܠܝܪܬܘܬܐ ܕܠܥܠܡ܀

ܕܢܓܗ ܚܡܫܐ ܕܐܪ̈ܙܐ

16 ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܕܝܬܩܐ ܡܘܬܐ ܗܘ ܡܚܘܝܐ ܕܗܘ ܕܥܒܕܗ. 17 ܥܠ ܡܝ̈ܬܐ ܗܘܝܢ ܒܠܚܘܕ ܡܫܬܪܪܐ. ܡܛܠ ܕܟܡܐ ܕܚܝ ܗܘ ܕܥܒܕܗ ܠܝܬ ܒܗ ܚܫܚܘ. 18 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܠܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܠܐ ܕܡܐ ܐܫܬܪܪܬ. 19 ܟܕ ܐܬܦܩܕ ܓܝܪ ܟܠܗ ܦܘܩܕܢܐ ܡܢ ܡܘܫܐ ܠܥܡܐ ܟܠܗ ܒܢܡܘܣܐ. ܢܣܒ ܗܘܐ ܡܘܫܐ ܕܡܐ ܕܥܓ̈ܠܬܐ ܘܡܝ̈ܐ ܒܥܡܪܐ ܕܙܚܘܪܝܬܐ ܘܙܘܦܐ. ܘܪܣ ܥܠ ܣܦܪܐ ܘܥܠ ܥܡܐ ܟܠܗ. 20 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܗܢܐ ܗܘ ܕܡܐ ܕܕܝܬܩܐ ܗܝ ܕܐܬܦܩܕܬ ܡܢ ܐܠܗܐ. 21 ܐܦ ܥܠ ܡܫܟܢܐ. ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܡܐܢ̈ܐ ܕܬܫܡܫܬܐ. ܡܢܗ ܡܢ ܕܡܐ ܪܣ ܗܘܐ. 22 ܡܛܠ ܕܟܠܡܕܡ ܒܕܡܐ ܗܘ ܡܬܕܟܐ ܒܢܡܘܣܐ. ܘܕܠܐ ܫܦܝܟܘܬ ܕܡܐ ܠܐ ܗܘܐ ܫܘܒܩܢܐ. 23 ܐܠܨܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܗܠܝܢ ܕܕܡܘܬܐ ܐܢܝܢ ܕܫܡܝܢ̈ܐ ܒܗܠܝܢ ܢܬܕܟܘܢ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܫܡܝܢ̈ܝܐ. ܒܕܒ̈ܚܐ ܕܡܝܬܪܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ܀ 24 ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܕܥܒܝܕ ܒܐܝ̈ܕܝܐ ܥܠ ܡܫܝܚܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܡܘܬܐ ܕܗܘ ܫܪܝܪܐ. ܐܠܐ ܠܗ ܠܫܡܝܐ. ܥܠ ܕܢܬܚܙܐ ܒܦܪܨܘܦܗ ܕܐܠܗܐ ܚܠܦܝܢ. 25 ܐܦܠܐ ܕܢܩܪܒ ܢܦܫܗ ܙܒܢ̈ܐ ܣܓܝܐ̈ܐ. ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܗܘܐ ܪܒ ܟܗܢ̈ܐ. ܕܥܐܠ ܗܘܐ ܟܠ ܫܢܐ ܠܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܒܕܡܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܗ. 26 ܘܐܢ ܠܐ ܡܫܚܚ ܗܘܐ. ܕܙܒܢ̈ܐ ܣܓܝܐ̈ܐ ܢܚܫ ܡܢ ܫܘܪܝܗ ܕܥܠܡܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܒܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ. ܚܕܐ ܙܒܢ ܩܪܒ ܢܦܫܗ ܒܕܒܝܚܘܬܗ ܕܢܒܛܠܝܗ ܠܚܛܝܬܐ.

14 *Quantò magis igitur ſanguis ipſius Meſchicho, qui per Spiritum æternū ſemetipſum obtulit immaculatum Deo, purgabit conſcientiam noſtram ab operibus mortuis vt ſeruiamus Deo viuenti?*

15 *Propterea ipſe fuit Mediator teſtamenti noui, vt per mortem ſuam fieret redemptio, ijs qui tranſgreſſi fuerant teſtamentum primum, vt illi promiſſionem conſequantur, qui vocati ſunt ad hæreditatem æternam.*

Crepuſculo feriæ v. Secretorum.

16 *Vbi enim eſt teſtamentum, mors oſtenditur eius qui condidit illud.*

17 *In mortuo enim tantùm confirmatur; quia quamdiu viuit is qui condidit illud, nullius eſt vſus.*

18 *Quapropter nec primum quidem abſq; ſanguine confirmatum fuit.*

19 *Quum enim iniunctum fuiſſet quodlibet mandatum à Mouſche vniuerſo populo, iuxta Legem accipiebat ſanguinem iuuencæ, & aquam cum lana coccinea, & hyſſopo, & aſpergebat librum, & populum vniuerſum.*

20 *Ac dicebat illis, Hic eſt ſanguis teſtamenti illius quod iniunctum eſt à Deo.*

21 *Quinetiam tabernaculum & omnia vaſa miniſterij ex eo ſanguine aſpergebat:*

22 *Quandoquidem omnia per ſanguinem purgantur in Lege, & ſine effuſione ſanguinis non fit remiſſio.*

23 *Neceſſe eſt enim vt exemplaria illa quæ ſunt cæleſtium hiſce rebus purificentur: ipſa verò cæleſtia ſacrificiis quæ iſtis ſint præſtantiora.*

24 *Non enim in ædem Sanctuarij manufactam ingreſſus eſt Meſchicho; quæ fuit ſimilitudo veræ illius, ſed in ipſum cælum introiuit vt appareat ante faciem Dei pro nobis.*

25 *Non quidem vt offerat ſemetipſum pluries, vt faciebat ſummus Sacerdos qui introibat quolibet anno in ædem Sanctuarij non per ſanguinem ſuum.*

26 *Alioquin debebat ſæpius pati ab initio mundi: nunc autem in fine mundi ſemel obtulit ſeipſum per immolationem ſuiipſius vt aboleret peccatum.*

---

14 כמא הכיל [p] יתיראית דמה דמשיחא דברוחא דלעלם נפשה קרב דלא מומא לאלהא נדכא [q] תארתן מן עבדא [r] מיתא דנשמש לאלהא חיא ׃ 15 מטל הנא הו הוא [s] מצעיא [t] דדיתקא חדתא [u] דבמותה הו הוא פורקנא לאילין דעברו על [x] דיתקא קדמיתא [y] דנסבון [z] מולכנא אילין [a] דאתקריו [b] לירתותא דלעלם ׃ דנגה חמשא [c] דארזא יא

16 איכא גיר דאית [d] דיתקא [e] מותא הו [f] מחויא דהו דעבדה ׃ 17 על [g] מיתא הוין בלחוד [h] משתררא מטל דכמא חי הו דעבדה לית בה חשחו ׃ 18 מטל הנא אף לא קדמיתא דלא דמא אשתררת ׃ 19 כד [i] אתפקד גיר כלה פוקדנא מן מושא לעמא כלה בנמוסא נסב הוא מושא דמא דעגלתא ומיא [k] בעמרא דזחוריתא [l] וזופא [m] ורס על [n] ספרא ועל עמא כלה ׃ 20 ואמר להון דהנא הו דמא דדיתקא הי [o] דאתפקדת מן אלהא ׃

[p] יתר [q] תאר [r] מות [s] אמצעי ׃ של בריח [t] [u] מות [x] מן לשון יון [y] נסב [z] הבטחת [a] קרא [b] ירת [c] סודים [d] בריח [e] מות [f] חוא [g] מות [h] שרר [i] פקד [k] בצמר השני [l] ואזוב [m] רסם [n] מגלה

Leu. 1. 7. Rom. 5. emundauit vestram

[14] * Quantò magis sanguis Christi qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, † emundabit cōscientiam † nostram ab operibus mortuis, ad seruiendum Deo viuenti?

[15] * Et ideo noui testamenti Mediator est: vt morte intercedēte, in redemptionem earum præuaricationum quæ erant sub priori testamento, repromissionem accipiant qui vocati sunt, æternæ hæreditatis.

Gal. 3. b. 15.

[16] * Vbi enim testamentum est: mors necesse est intercedat testatoris. D

[17] * Testamentum enim in mortuis confirmatum est: alioquin nondum valet, dum viuit qui testatus est.

[18] * Vnde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est.

[19] * Lecto enim omni mandato Legis à Moyse vniuerso populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cū aqua & lana coccinea, & hyssopo; ipsum quoque librum & omnē populum aspersit, E

Exod. 24 b. 8. Mat. 26. c. 28.

[20] * Dicens, Hic sanguis testamēti, quod mandauit ad vos Deus.

[21] * Etiam tabernaculum & omnia vasa ministerij sanguine similiter aspersit.

[22] * Et omnia penè in sanguine secundùm Legem mundantur: & sine sanguinis effusione non fit remissio.

[23] * Necesse est ergo exemplaria quidem cælestium, his mundari: ipsa autem cælestia, melioribus hostijs quàm istis.

[24] * Non enim in manufacta sancta Iesus introijt exemplaria verorum: sed in ipsum cælum, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. F

[25] * Neque vt sæpè offerat semetipsum, quemadmodum Pontifex intrat in Sancta, per singulos annos in sanguine alieno.

[26] * Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi: nunc autem semel in consummatione seculorum, ad destitutionē peccati, per hostiam suam apparuit.

14 * πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι;

15 * καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι, τῆς αἰωνίου κληρονομίας.

16 * Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου.

17 * διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία· ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.

18 * ὅθεν οὐδ᾽ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται.

19 * λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ μωϋσέως παντὶ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισε,

20 * λέγων, τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός.

21 * καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας, τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισε.

22 * καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

23 * ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.

24 * οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν· ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν.

25 * οὐδ᾽ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ.

26 * ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.

21 אף על משכנא ועל כלהון [p] מאנא [q] דתשמשתא מנה מן דמא רס : 22 מטל דכלמרם בדמא הו מתדכא
בנמוסא ודלא [r] שופע דמא לית שובקנא : 23 [s] אננקא הי גיר דהלין [t] דדמותא אנין [u] דשמיניתא בהלין [x] מתדכין
הלין דין שמיניתא בדבחא דמיתרין מן הלין : 24 לא הוא גיר לבית מקדשא דעביד [y] באידיא על משיחא [z] דאיתוהי
דמותא דהו שרירא אלא לה לשמיא על [a] דנתחזא קדם פרצופה דאלהא חלפין :
25 אף לא דנקרב נפשה זבנתא סגיאתא איך דעבר הוא רב כומרא [b] ועאל בכל שנא לבית מקדשא בדמא דלא דילה :
26 ואן לא [c] חיב הוא דזבנתא סגיאתא [d] נחש מן [e] שוריה דעלמא השא דין [f] בחרתה דעלמא חדא הו זבן קרב
נפשה [g] בדבחיותה דנבטליה [h] לחטיתא :

[o] פקד [p] כליים [q] שמש
[r] שפך [s] צורך מן לשון יון
[t] דמא דמה [u] שמיא
[x] רכא זכה [y] בידים
[z] אית [a] חזא [b] עול
[c] חוב [d] חשש
[e] ראשית עולם
[f] באחרית [g] דבח זבח
[h] חטא

27 ܘܐܝܟܢܐ ܕܣܝܡ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܚܕܐ ܙܒܢ ܢܡܘܬܘܢ ܘܡܢ ܒܬܪ ܡܘܬܗܘܢ ܕܝܢܐ.	27 * *Et quemadmodum statutum est hominibus ut semel moriantur, post verò mortem ipsorum, iudicium.*
28 ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܫܝܚܐ ܚܕܐ ܙܒܢ ܐܬܩܪܒ. ܘܒܩܢܘܡܗ ܕܒܚ ܚܛܗܐ ܕܣܓܝܐܐ. ܕܬܪܬܝܢ ܕܝܢ ܙܒܢܝܢ ܕܠܐ ܚܛܗܝܢ ܡܬܚܙܐ ܠܚܝܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܣܟܝܢ ܠܗ ܀	28 * *Sic & Meschicho semel oblatus est, & in seipso immolauit peccata multorum: secundò autem sine peccatis apparebit ad salutem eorum qui ipsum præstolantur.*
ܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܬܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ ܀	Dominica III. post Resurrectionem.
ܩܦܠܐܘܢ ܝ ܀	CAP. X.
1 ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܛܠܢܝܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܕܛܒܬܐ ܕܥܬܝܕܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܩܢܘܡܐ ܕܝܠܗܝܢ ܕܨܒܘܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܕ ܒܟܠ ܫܢܐ ܗܢܘܢ ܟܕ ܗܢܘܢ ܕܒܚܐ ܡܬܩܪܒܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ ܡܫܟܚܘ ܗܘܘ ܕܢܓܡܪܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܗܘܢ.	1 S*Iquidem in Lege erat umbra bonorum futurorum, non ipsamet substantia earum rerum: idcircò etsi quolibet anno illa ipsa sacrificia offerrentur, nunquam potuerunt perficere eos qui ipsa offerunt.*
2 ܐܠܘ ܓܝܪ ܓܡܝܪܝܢ ܗܘܘ ܟܒܪ ܕܝܢ ܐܬܢܝܚܘ ܡܢ ܩܘܪܒܢܝܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܛܪܝܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܬܐܪܬܗܘܢ ܒܚܛܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܚܕܐ ܙܒܢ ܐܬܕܟܝܘ ܠܗܘܢ.	2 * *Si enim perfecti essent, iam diu requieuissent ab oblationibus suis, quoniam non amplius agitasset eos conscientia ipsorum propter peccata, illorum, inquam, qui semel sibi purificati essent.*
3 ܐܠܐ ܒܗܘܢ ܒܕܒܚܐ ܡܕܟܪܝܢ ܚܛܗܝܗܘܢ ܒܟܠ ܫܢܐ.	3 * *Sed in ipsis sacrificiis commemorantur peccata illorum quolibet anno.*
4 ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚ ܕܡܐ ܕܬܘܪܐ ܘܕܥܙܐ ܠܡܕܟܝܘ ܚܛܗܐ.	4 * *Nam impossibile est sanguinem taurorum & hircorum purgare peccata.*
5 ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܕ ܥܐܠ ܠܥܠܡܐ ܐܡܪ. ܕܒܚܐ ܘܩܘܪܒܢܐ ܠܐ ܨܒܝܬ. ܦܓܪܐ ܕܝܢ ܐܠܒܫܬܢܝ.	5 * *Quapropter quum introijt in mundum, dixit; Victimas & oblationes noluisti, corpore autem induisti me.*
6 ܘܝܩܕܐ ܓܡܝܪܬܐ ܕܡܛܠ ܚܛܗܐ ܠܐ ܫܐܠܬ.	6 * *Et holocautomata quæ fiunt pro peccatis, non postulasti.*
7 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪܬ ܕܗܐ ܐܢܐ ܐܬܐ ܐܢܐ. ܒܪܝܫ ܟܬܒܐ ܟܬܝܒ ܥܠܝ. ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܟ ܐܠܗܐ.	7 * *Tunc dixi, Ecce ego venio: in capite libri scriptum est de me, Ut faciam voluntatem tuam ô Deus.*
8 ܠܥܠ ܐܡܪ. ܕܕܒܚܐ ܘܩܘܪܒܢܐ ܘܝܩܕܐ ܓܡܝܪܬܐ ܕܡܛܠ ܚܛܗܐ ܠܐ ܨܒܝܬ. ܗܠܝܢ ܕܒܢܡܘܣܐ ܡܬܩܪܒܢ ܗܘܝ.	8 * *Superius, dicens, Sacrificia & oblationes, & combusta integra* [holocautomata] *quæ fiunt pro peccatis, noluisti, illa nempe quæ offerebantur in Lege.*
9 ܘܒܬܪܟܢ ܐܡܪ. ܕܗܐ ܐܢܐ ܐܬܐ ܐܢܐ ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܟ ܐܠܗܐ. ܒܗܕܐ ܒܛܠܗ ܠܩܕܡܝܬܐ ܕܢܩܝܡ ܠܬܪܬܝܬܐ.	9 * *Et postea dixit, Ecce venio, ut faciam voluntatem tuam Deus. In hoc obliterat primum, ut statuat secundum.*
10 ܒܗܢܐ ܓܝܪ ܨܒܝܢܐ ܩܕܝܫܝܢ ܚܢܢ ܒܩܘܪܒܢܐ ܕܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܕܚܕܐ ܙܒܢ.	10 * *Siquidem in hac voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Jeschua Meschicho semel.*
11 ܟܠ ܟܘܡܪܐ ܓܝܪ ܩܐܡ ܗܘܐ ܘܡܫܡܫ ܒܟܠܝܘܡ. ܘܗܢܘܢ ܟܕ ܗܢܘܢ ܕܒܚܐ ܡܩܪܒ ܗܘܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܡܡܬܘܡ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܕܟܝܘ ܚܛܗܐ.	11 * *Omnis enim summus Sacerdos quum assisteret & ministraret quotidie, eadem sacrificia offerebat quæ nunquam poterant purgare peccata.*
12 ܗܢܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܒܚܬܐ ܩܪܒ ܚܠܦ ܚܛܗܐ. ܘܝܬܒ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܠܥܠܡܝܢ.	12 * *Hic verò unam victimam obtulit pro peccatis, consedítque ad dexteram Dei in æternum.*

27 וְאַיכַנָא דְסִים לִבְנַינָשָׁא דְחַדָא זְבַן נְמוּתוּן וּמֶן בָּתַר מַותְהוֹן דִינָא ׃ 28 הָכַנָא אָף מְשִׁיחָא חֲדָא זְבַן אֶתְקְרֶב וּבְקְנוֹמֵה דְבַח חַטָהֵא דְסַגִיאֵא דְתַרְתֵּין דֵּין זַבְנִין דְּלָא חַטָהִין מֶתְחֲזֵא לְחַיֵּיהוֹן דַאיְלֵין דְּמַסְכֵּין לֵהּ ׃

חַד בְּשַׁבָּא תְלָתָא דְבָתַר קְיָמְתָא יו קֶפַלְאוֹן י

1 נָמוֹסָא גֵּיר טַלְנִיתָא אִית הֲוָא בֵּהּ דְטָבָתָא דַעֲתִידָן לָא הֲוָא קְנוֹמָא דִילְהֵין דִצְבוּתָא מֶטֻל הָנָא כַד בְּכֻל שְׁנָא הָנוּן כַּד הָנוּן דְבְחֵא מֶתְקַרְבִין הֲווֹ לָא מֶשְׁכְּחוּ הֲווֹ דְנְגַמְרוּן לְאַיְלֵין דַמְקַרְבִין לְהוֹן ׃ 2 אֶלוּ גֵּיר גְמִירִין הֲווֹ כְּבַר דֵּין אֶתְנִיחוּ מֶן קוּרְבָנַיְהוֹן מֶטֻל דְלָא טַרְיָא הֲוָת לְהוֹן תְּאַרְתְּהוֹן בַּחְטָהֵא לְאַיְלֵין דְחֲדָא זְבַן אֶתְדַכִּיו לְהוֹן ׃ 3 אֶלָּא בְּהוֹן בַּדְבְחֵא מַדְכְּרִין חַטָהַיְהוֹן בְּכֻל שְׁנָא ׃

סום מות דין / ובעצמו זבח חטא / חיא סבא קום / צל טוב עצם צבא / מן עולם נוח / עוד טרא נכה / נשמה דכח זכה / דכר זכר

27 * Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium:

28 * Sic & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata. secundo sine peccato apparebit † expectantibus se, in salutem.

Rom. 5. a. 6. b. 1. Pet. 3. c. 18. † omnibus

27 * καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις·

28 * οὕτω καὶ ὁ χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

CAP. X.

ι.

Gen. 16. 6. 14.

1 Vmbram enim habens Lex futurorum bonorum, nō ipsam imaginem A rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostijs quas offerunt indesinenter, nunquam potest accedētes perfectos facere:

2 * Alioquin cessassent offerri, ideò quòd nullam haberent vltrà conscientiam peccati, cultores semel mundati.

3 * Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit.

4 * Impossibile enim est sanguine taurorum & hircorum auferri peccata.

Psal. 39. b. 7.

5 * Ideò ingrediens mundum dicit: Hostiam & oblationem noluisti: corpus autem aptasti mihi.

6 * Holocautomata, & pro peccato, nō tibi placuerunt.

7 * Tunc dixi, Ecce venio: in capite libri scriptum est de me: Vt faciam Deus voluntatem tuam.

8 * Superius dicens, Quia hostias & oblationes, & holocautomata, & pro pec- B cato noluisti, nec placita sunt tibi, quæ secundùm Legem offeruntur.

9 * Tunc dixi, Ecce venio vt faciā Deus voluntatem tuam: aufert primùm, vt sequens statuat.

10 * In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel.

11 * Et omnis quidem Sacerdos præsto est quotidie ministrans, & easdem sæpè offerens hostias, quæ nunquam possunt auferre peccata.

12 * Hic autem vnam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei;

1 * Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.

2 * ἐπεὶ ἂν οὐκ ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους·

3 * ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν.

4 * ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.

5 * διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι.

6 * ὁλοκαυτώματα, καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.

7 * τότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεὸς, τὸ θέλημά σου.

8 * ἀνώτερον λέγων, ὅτι θυσίαν, καὶ προσφορὰν, καὶ ὁλοκαυτώματα, καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας· αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται·

9 * τότε εἴρηκεν, ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου· ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ·

10 * ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν, οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ.

11 * καὶ πᾶς μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας.

12 * αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ·

---

4 לא גיר משכח דמא [n] דתורא ודצפריא למדכיו חטהא : 5 מטל הנא כד [o] עאל לעלמא אמר בדבחא ובקורבנא
לא [p] צבית פגרא דין [q] אלבשתני : 6 [r] ויקרא שלמא דחלף חטהא לא [s] שאלת : 7 הידין אמרת דהא אנא אתא
אנא דבריש כתבא כתיב עלי דאעבד [t] צבינך אלהא : 8 מן לעל אמר דדבחא וקורבנא ויקרא שלמא דחלף חטהא
לא [u] צבית הנון [x] דמתקרבין הוו בנמוסא : 9 ובתרה אמר דהא אתא אנא דאעבד [y] צבינך אלהא בהדא בטל
לקדמיתא [z] דנקים לדתרתין : 10 בהנא גיר צבינה אתקדשן בקורבנא דפגרה דישוע משיחא דחדא זבן :
11 כל רב כומרא גיר [a] דקאם הוא ומשמש כליום הנון כד הנון דבחא מקרב הוא אילין [b] דמן מתום לא [c] משכחין
הוו [d] דנדכון חטהא : 12 הנא דין חד דבחא קרב חלף חטהא [e] ויתב על ימינא דאלהא לעלם :

[n] של שורים [o] עול [p] צבא
[q] לבש [r] ובלולים [s] שז... [t]
[t] צבא [u] צבא [x] קרב
[y] רצונך [z] קום
[a] קום [b] מן עולם
[c] שכח יכל
[d] דכא זכה [e] יתב

13 ܘܡܣܟܐ ܡܟܝܠ ܥܕܡܐ ܕܢܬܬܣܝܡܘܢ ܒܥܠܕܒܒܘܗܝ ܟܘܒܫܐ ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ܀
14 ܒܚܕ ܓܝܪ ܩܘܪܒܢܐ ܓܡܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܬܩܕܫܝܢ ܒܗ ܠܥܠܡ܀

ܠܠܠܝܐ ܕܒܘܪܟ ܡܝܐ ✣ ܝܓ

15 ܣܗܕܐ ܠܢ ܕܝܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܡܪܬ܀
16 ܗܕܐ ܗܝ ܕܝܬܩܐ ܕܐܬܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܬܠ ܢܡܘܣܝ ܒܡܕܥܝܗܘܢ ܘܥܠ ܠܒܘܬܗܘܢ ܐܟܬܒܝܘܗܝ܀
17 ܘܥܘܠܗܘܢ ܘܚܛܗܝܗܘܢ ܠܐ ܐܬܕܟܪ ܠܗܘܢ܀
18 ܐܝܟܐ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ ܠܐ ܡܬܒܥܐ ܩܘܪܒܢܐ ܕܚܠܦ ܚܛܗܐ܀
19 ܐܝܬ ܠܢ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܓܠܝܘܬ ܐܦܐ ܒܡܥܠܢܐ ܕܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܒܕܡܗ ܕܝܫܘܥ ܘܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ܀
20 ܕܚܕܬ ܠܢ ܗܫܐ ܒܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܣܪܗ܀
21 ܘܐܝܬ ܠܢ ܟܘܡܪܐ ܪܒܐ ܥܠ ܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ܀
22 ܢܩܪܘܒ ܗܟܝܠ ܒܠܒܐ ܫܪܝܪܐ ܘܒܬܘܟܠܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܟܕ ܪܣܝܣܝܢ ܠܒܘܬܢ ܘܕܟܝܢ ܡܢ ܬܐܪܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܡܣܚܝ ܦܓܪܢ ܒܡܝܐ ܕܟܝܐ܀
23 ܘܢܐܚܘܕ ܒܬܘܕܝܬܐ ܕܣܒܪܢ ܘܠܐ ܢܙܘܥ܀ ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܓܝܪ ܡܢ ܕܡܠܟ ܠܢ܀
24 ܘܢܚܙܐ ܚܕ ܠܚܕ ܒܚܘܦܛܐ ܕܚܘܒܐ ܘܕܥܒܕܐ ܛܒܐ܀
25 ܘܠܐ ܢܫܒܘܩ ܟܢܘܫܝܐ ܕܝܠܢ ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܐܢܫܝܢ ܥܝܕܐ܀ ܐܠܐ ܒܥܘ ܚܕ ܡܢ ܚܕ ܝܬܝܪܐܝܬ ܟܕ ܚܙܝܬܘܢ ܕܩܪܒ ܠܗ ܝܘܡܐ܀

ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ✣ ܝܕ

26 ܐܢ ܓܝܪ ܕܒܨܒܝܢܢ ܢܚܛܐ ܐܢܫ ܡܢ ܒܬܪ ܕܩܒܠ ܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ ܬܘܒ ܠܝܬ ܕܒܚܬܐ ܕܬܬܩܪܒ ܚܠܦ ܚܛܗܐ܀
27 ܐܠܐ ܕܚܝܠ ܗܘ ܕܝܢܐ ܕܥܬܝܕ ܘܚܣܡܐ ܕܢܘܪܐ ܕܐܟܠܐ ܠܒܥܠܕܒܒܐ܀
28 ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܐ ܕܡܣܠܐ ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ ܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ ܡܐܬ ܕܠܐ ܪܚܡܝܢ܀
29 ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܐ ܕܝܢܐ ܥܫܝܢܐ ܢܩܒܠ ܗܘ ܕܕܫܗ ܠܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܘܚܫܒܗ ܠܕܡܐ ܕܕܝܬܩܐ ܗܘ ܕܐܬܩܕܫ ܒܗ ܐܝܟ ܕܟܠ ܐܢܫ ܘܨܥܪ ܠܪܘܚܐ ܕܛܝܒܘܬܐ܀

13 *Et expectat adhuc vsquedum positi fuerint inimici eius scabellum sub pedibus suis.*
14 *Vna enim oblatione perfecit eos qui sanctificantur in ipso in æternum.*

Nocte benedictionis Aquarum.

15 *Cæterùm testis est nobis Spiritus Sanctitatis quum dicit,*
16 *Hoc est testamentum quod illis daturus sum post dies illos, ait Dominus: Dabo Legem meam in mentibus eorum, & in cordibus ipsorum inscribam eam.*
17 *Et iniquitatum ac peccatorum eorum*
18 *non recordabor in ipsos.* *Vbi autem est remissio peccatorum, non opus est oblatione quæ*
19 *fiat pro peccatis.* *Habemus igitur fratres mei, fiduciam in introitu ædis sanctæ per sanguinem Ieschua, & viam vitæ.*
20 *Quam dedicauit nobis nunc per vela-*
21 *men, id est, per carnem ipsius.* *Et habemus summum Pontificem super domum Dei.*
22 *Accedamus ergo cum vero corde, & cum fiducia fidei, aspersi cordibus nostris, & repurgati à conscientia mala, & abluto cor-*
23 *pore nostro aquis mundis.* *Et perseueremus in confessione spei nostræ, neque vacillemus (fidelis enim est qui promisit nobis.)*
24 *Et prospiciamus inuicem in prouocatio-*
25 *nem charitatis, & operum bonorum.* *Nec deseramus congregationem nostram, sicuti mos est nonnullis, sed adhortamini alter alterum tanto magis, quanto videritis appropinquantem diem illum.*

De Baptismo.

26 *Si enim propria voluntate quis peccauerit, postquam acceperit notitiam veritatis, non est amplius hostia quæ offeratur pro peccatis.*
27 *Sed futurum est iudicium formidabile, & æmulatio ignis, qui deuoraturus est inimi-*
28 *cos.* *Si enim qui transgressus est Legem Mousche, iuxta os* [testimonium] *duorū triumue testium absq; commiseratione moritur.*
29 *Quanto magis putatis supplicium capitalius recipiet qui conculcauerit Filium Dei, & reputauerit sanguinem testamenti ipsius tanquam cuiuslibet hominis, perquem sanctificatus est, & contumelia affecerit Spiritum gratiæ.*

---

13 ומקוא מכיל עדמא דנתתסימון בעל דבבוהי כובשא תחית רגלוהי׃ 14 בחד גיר קורבנא גמר לאילין דמתקדשין בה לעלם׃ לליא דבורך מיא יג 15 סהדא לן דין רוחא דקודשא דאמרת׃ 16 הדא הי דיתקא דאתל להון מן בתר יומתא הנון אמר מריא אתליוהי לנמוסי במדעיהון ועל לבותהון אכתביוהי׃ 17 ועולהון וחטהיהון לא אתדכר להון׃ 18 איכא דין דאית שובקנא דחטהא לא מתבעא קורבנא דחלף חטהא 19 אית לן הכיל אחי גליות אפא במעלנא דבית קודשא בדמה דישוע ואורחא דחיא׃ 20 דחדת לן השא באפי תרעא דאיתוהי בסרה׃ 21 ואית לן כומרא רבא על ביתה דאלהא׃ 22 נקרוב הכיל בלבא שרירא ובתוכלנא דהימנותא כד רסיסין לבותן ודכין מן תארתא בישתא ומסחי פגרן במיא דכיא׃

עוד סום אויביו הדום
של ברכה ברית
מן לשון יון
נתל יום נתל
הורתי בנשמתם חטא
דכר בעא על כן
גלא עלל שחרש
אות כהן הגדול ובבטחון
חימן לבותנו סחא

Psal. 109 a.1. 1.Cor.15 d.25.

13 ‡ De cætero expectans, donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius.

14 ‡ Vna enim oblatione, consummauit in sempiternum sanctificatos.

15 ‡ Contestatur autem nos & Spiritus sanctus. Postquam enim dixit:

Iere.31. f.33. Sup.8. b.8.

16 ‡ Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus, †Dando Leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum superscribam eas:

Dabo

17 ‡ Et peccatorum & iniquitatum eorum iam non recordabor amplius.

18 ‡ Vbi autem horum remissio: iam nõ est oblatio pro peccato. D

19 ‡ Habentes itaque fratres fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi:

20 ‡ Quam initiauit nobis viam nouam & viuentem per velamen, id est, carnem suam:

21 ‡ Et Sacerdotem magnum super domum Dei,

22 ‡ Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda à conscientia mala, & abluti corpus aqua munda,

23 ‡ Teneamus spei nostræ cõfessionem indeclinabilem (fidelis enim est qui repromisit:) 24 ‡ Et consideremus inuicem in prouocationem charitatis & bonorum operum:

25 ‡ Non deserentes collectionẽ nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, & tantò magis quantò videritis appropinquantem diem. E

Supr.6. a.4.

26 ‡ VOLVNTARIE enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia.

27 ‡ Terribilis autem quædam expectatio iudicij & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios.

Deu.17. b.6.19. d.15. Matt.18. b.16. Ioh.8. c.17. 2.Co.13 a.1.

28 ‡ Irritam quis faciens Legem Moysi, sine vlla miseratione, duobus vel tribus testibus moritur:

29 ‡ Quantò magis putatis, deteriora mereri supplicia qui Filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamẽti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit?

13 ‡ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ·

14 ‡ μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.

15 ‡ μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι,

16 ‡ αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,

17 ‡ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

18 ‡ ὅπου δὲ ἄφεσις αὐτῶν, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

19 ‡ ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι ἰησοῦ·

20 ‡ ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,

21 ‡ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ,

22 ‡ προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ

23 ‡ κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ· πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·

24 ‡ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης, καὶ καλῶν ἔργων·

25 ‡ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 ‡ Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία·

27 ‡ φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.

28 ‡ ἀθετήσας τὶς νόμον μωυσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει·

29 ‡ πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας;

---

23 ונחמסן [a] בתודיתא דסברן ולא [h] נצטלא מהימן הו גיר מן דמלך לן׃ 24 [d] ונחור חד בחד [e] בגורגא דחובא ודעבדא [f] טבא
25 ולא נהוא שבקין כנושין איך דאית [g] עידא לאנש אנש אלא [h] בעו חד מן חד יתיראית כמא [i] דחזיתון דקרב יומא הו׃
[a] דמעמודיתא יר
26 אן גיר [b] בצביניה נחטא אנש מן בתר דקבל [c] ידעתא דשררא לית [d] מכיל דבחתא דתתקרב חלף חטהא׃
27 אלא עתיד הו [e] דינא דחילא [f] וטננא דנורא דאכל לבעל דבבא׃ 28 אן גיר אינא דעבר על נמוסא דמושא
על פום תרין ותלתא [g] סהדין ולא רחמין [h] מאת׃ 29 כמא [i] סברין אנתון יתיראית [k] מסם ברישא נקבל אינא
[l] דדשה לברה דאלהא וחשב [m] דמא דדיתקא דילה איך דכלנש דבה אתקדש וצער לרוחא דטיבותא׃

[a] ירא ידה [b] צלא נטה
[c] שהבטית [d] חור הכש
[e] גרג [f] טוב [g] נהגה
[h] בעא [i] חזא [a] עמד מכל
[b] צבא רצה [c] יועת אמת
[d] עוד [e] דון [f] וקנאה
[g] עדים [h] מות [i] חושבים
[k] סום [l] דוש [m] דם בריתו

[illegible]

30 [30] *Nouimus eum qui dixit, Mea est vltio, & ego rependam. Et iterum, Judicabit Dominus populum suum.*

31 [31] *Magna est formido incidere in manus Dei viuentis.*

32 [32] *In memoriam itaque reuocate primos illos dies, in quibus recepistis baptismum, & magnum certamen sustinuistis passionum cum opprobrio & oppressione.*

33 [33] *Et quum facti estis spectacula, & consortes fuistis hominum qui talia pertulerunt.*

34 [34] *Et dolorem passi estis propter eos qui erant vincti: & direptionem facultatum vestrarum cum gaudio sustinuistis, quippe qui cognoscatis vos habere substantiam in cælis præstantiorem, ac non prætereuntem.*

35 [35] *Ne perdideritis igitur fiduciam quam habetis, cui futura est multa merces.*

36 [36] *Nam patientia requiritur vobis vt exequamini voluntatem Dei, & accipiatis promissum.*

37 [37] *Quoniam perpusillum est temporis, & modicum valdè quo veniet ille qui venturus est, neque tardabit.*

38 [38] *Cæterùm iustus ex fide meüpsius viuet: quòd si præcidatur ei, non sibi complacebit in eo anima mea.*

Matutinis feriæ II. Passionis, & de Patribus.

39 [39] *Nos autem non sumus excisionis quæ ducit ad perditionem, sed fidei quæ nos inducit in possessionem animarum nostrarum.*

CAP. XI.

1 [1] *Est autem fides certitudo de ijs rebus quæ sunt in spe acsi iam existerent actu, & reuelatio earum quæ non videntur.*

2 [2] *Et in hac extat testimonium de senioribus.*

3 [3] *Per fidem enim intelligimus ordinata fuisse secula verbo Dei, & quæ videntur extitisse ex ijs quæ non videntur.*

4 [4] *Per fidem obtulit Hobel hostiam longè præstantiorem quàm Koin, Deo: & propterea extat de illo testimonium quòd iustus fuerit, atque testimonium perhibuit de eius oblatione Deus, & ideò etiam mortuus loquitur.*

---

30 יָדְעִינַן לְהַו דְּאָמַר דְּדִילִי הִי תְּבַעְתָּא וְאֶנָא אֶפְרוּעַ וְתוּב דַּנְדּוּן מָרְיָא לְעַמֵּה׃ 31 דְּחַלְתָּא הִי רַבְּתָא לְמֶפַּל בְּאִידַוְהִי דַּאלָהָא חַיָּא׃ 32 אֶתְדַּכַּרוּ הָכִיל לְיַוְמָתָא קַדְמָיֵא הָנוּן דַּבְהוּן קַבֶּלְתּוּן מַעֲמוּדִיתָא וַאגוּנָא רַבָּא סַיבַּרְתּוּן דְּחַשֵּׁא בְּחֶסְדָּא וּבְאוּלְצָנָא׃ 33 וְדַהֲוֵיתוּן חֶזְוָנָא וְאַף אֶשְׁתַּותַּפְתּוּן לַאנָשָׁא דְּהָלֵין סַיבַּרוּ׃ 34 וְכָאֵב לְכוּן עַל אִילֵין דַּאסִירִין וַחֲטוּפְיָא דְּנֶכְסֵיכוּן בְּחַדּוּתָא סַיבַּרְתּוּן מְטֻל דְּיָדְעִין אַנְתּוּן דְּאִית לְכוּן קֶנְיָנָא בִּשְׁמַיָּא דַּמְיַתַּר וְלָא עָבַר׃ 35 לָא הָכִיל תּוֹבְדוּן גַּלְיוּת אַפֵּא דְּאִית לְכוּן דַּעֲתִיד לָהּ אַגְרָא סַגִּיאָא׃ 36 מְסַיבַּרְנוּתָא הוּ גֵּיר מֶתְבַּעְיָא לְכוּן דְּתֶעְבְּדוּן צֶבְיָנָא דַּאלָהָא וְתֶסְבוּן מוּלְכָנָא׃ 37 מְטֻל דְּקַלִיל הוּ זַבְנָא וְטַב זְעוּר דְּנֵאתֵא הַו דְּאָתֵא וְלָא נְוַחֵר׃

[illegible]

Vindicta Deu. 32. & Rom. 12. Luc. 18.

* Scimus enim qui dixit, Mihi vindictam, †ego retribuam. Et iterum: Quia iudicabit Dominus populum suum. [30]

* Horrendum est incidere in manus Dei viuentis. [31] F

* Rememoramini autem pristinos dies: in quibus illuminati, magnum certamen sustinuistis passionum. [32]

* Et in altero quidem opprobrijs & tribulationibus spectaculum facti: in altero autem socij taliter conuersantium effecti. [33]

* Nam & vinctis compassi estis: & rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem & manentem substantiam. [34] G

* Nolite itaque amittere confidentiam vestrã, quæ magnam habet remunerationem. [35]

* Patientia enim vobis necessaria est: vt voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. [36]

Abac. 2. 1. Pet. 1. Rom. 1. Gal. 3.

* Adhuc enim modicum aliquantulumque, qui venturus est, veniet, & non tardabit. [37]

* Iustus autem meus ex fide †viuet. quòd si subtraxerit se: non placebit animæ meæ. [38]

* Nos autem non sumus subtractionis filij in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ. [39]

[30] * οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος· καὶ πάλιν, κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

[31] * φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

[32] * ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων·

[33] * τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες.

[34] * καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ μένουσαν.

[35] * μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην.

[36] * ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν.

[37] * ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.

[38] * ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.

[39] * ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν.

CAP. XI.

ια.

Gen. 1. & 2. 3. Gen. 4. Mat. 23.

EST autem fides, sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. [1] A

* In hac enim testimonium consecuti sunt senes. [2]

* Fide, intelligimus aptata esse secula verbo Dei: vt ex inuisibilibus visibilia fierent. [3]

* Fide, plurimam hostiam Abel quàm Cain, obtulit Deo: per quam testimonium consecutus est esse iustus, testimonium perhibente muneribus eius Deo, & per illam defunctus adhuc loquitur. [4]

[1] * Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων.

[2] * ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.

[3] * πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι.

[4] * πίστει πλείονα θυσίαν ἄβελ παρὰ κάϊν προσήνεγκε τῷ θεῷ, δι᾽ ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται.

[38] בָּאנָא דֵּין מֵן הַימָנוּתָא דִּילִי נֵחֵא וְאֵן מֶתְקַטְעָא לָה לָא צָבְיָא בֵּה נַפְשִׁי ׃ [39] חֲנַן דֵּין לָא הֲוַין דְּקוּטָעָא דְּמוּבְלָא

צַפְרָא רב רְחִשָּׁא דְּאַבְּחָתָא יח קפלאון יא

לְאַבְדָּנָא אֶלָּא דְּהַימָנוּתָא דְּמַקְנְיָא לַן נַפְשָׁן ׃

[XI] אִיתֶיהּ דֵּין הַימָנוּתָא פְּיָסָא עַל אַילֵין דְּאִיתֵיהֵין בְּסַבְרָא אַיְךְ הָו דְּהָוֵי לְהֵין בְּסוּעְרָנָא וְגֶלְיָנָא דְּאַילֵין דְּלָא מֶתְחַזְיָן ׃ [2] וּבְהָדָא הֲוָת סָהֲדוּתָא עַל קַשִּׁישֵׁא ׃ [3] בְּהַימָנוּתָא גֵיר מֶסְתַּכְּלִינַן דְּאֶתְתַּקַּנוּ עָלְמֵא בְּמֶלְּתָא דְּאַלָהָא וְהָלֵין דְּמֶתְחַזְיָן הֲוַי מֵן אַילֵין דְּלָא מֶתְחַזְיָן ׃ [4] בְּהַימָנוּתָא קָרֵב הָבֵיל דְּבְחָתָא דְּמַיַּתְרָא טָב מֵן דְּקָאיִן לַאלָהָא וּמֶטֻּלָתָה הֲוָת עֲלָוהי סָהֲדוּתָא דְּכָאנָא הוּ וַסְהֵד עַל קוּרְבָּנֵה אֱלָהָא וּמֶטֻּלָתֵה אַף כַּד מַיִּית מְמַלֵּל ׃

חשש אבא קטב יבל אבד קנא איח חימן פוס בחקוה חזא במעשה גלא עדות סכל תקן מלל חזא זבח יתר מאד z שצדיק

5 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܐܫܬܢܝ ܚܢܘܟ ܘܡܘܬܐ ܠܐ ܛܥܡ ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ. ܡܛܠ ܕܫܢܝܗ ܐܠܗܐ. ܘܡܢ ܩܕܡ ܕܢܫܬܢܝܘܗܝ ܓܝܪ. ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܦܪ ܠܐܠܗܐ. 6 ܕܠܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܕܢܫܦܪ ܠܐܠܗܐ. ܚܝܒ ܗܘ ܓܝܪ ܡܢ ܕܡܬܩܪܒ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܢܗܝܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܠܗ ܢܗܘܐ ܦܪܘܥܐ. 7 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܢܘܚ ܟܕ ܐܬܡܠܠ ܥܡܗ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܗܘܝ ܕܚܠ ܘܥܒܕ ܠܗ ܩܒܘܬܐ ܠܚܝܐ ܕܒܢܝ ܒܝܬܗ. ܕܒܗ ܚܝܒܗ ܠܥܠܡܐ. ܘܗܘܐ ܝܪܬܐ ܠܟܐܢܘܬܐ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ.

ܢܓܗ ܬܠܬܐ ܕܚܫܐ ܘܕܐܒܗܬܐ ܝܘ

8 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܐܒܪܗܡ ܟܕ ܐܬܩܪܝ ܐܫܬܡܥ ܕܢܦܘܩ ܠܐܬܪܐ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܣܒ ܠܝܪܬܘܬܐ. ܘܢܦܩ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ. 9 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘܐ ܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ ܗܝ ܕܐܬܡܠܟܬ ܠܗ ܐܝܟ ܕܒܢܘܟܪܝܬܐ. ܘܒܡܫܟܢܐ ܥܡܪ ܥܡ ܐܝܣܚܩ ܘܥܡ ܝܥܩܘܒ ܝܪܬܐ ܕܫܘܘܕܝܐ ܕܝܠܗ. 10 ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܬܐܣܐ ܐܝܬ ܠܗ. ܕܐܘܡܢܗ ܘܥܒܘܕܗ ܐܠܗܐ ܗܘ. 11 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܐܦ ܣܪܐ ܥܩܪܬܐ ܢܣܒܬ ܚܝܠܐ ܠܡܩܒܠܘ ܙܪܥܐ. ܘܟܕ ܠܐ ܒܙܒܢܐ ܕܫܢܝܗ ܝܠܕܬ. ܡܛܠ ܕܐܫܬܪܪܬ ܕܡܗܝܡܢ ܗܘ ܡܢ ܕܡܠܟ ܠܗ. 12 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܢ ܚܕ ܕܡܝܬ ܒܗ ܫܘܪܒܐ ܐܬܝܠܕܘ ܐܝܟ ܟܘܟܒܐ ܕܒܫܡܝܐ ܒܣܓܝܐܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܚܠܐ ܕܥܠ ܣܦܬ ܝܡܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܡܢܝܢܐ. 13 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܡܝܬܘ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܟܕ ܠܐ ܢܣܒܘ ܡܘܠܟܢܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܚܙܐܘܗܝ ܘܚܕܝܘ ܒܗ. ܘܐܘܕܝܘ ܕܐܟܣܢܝܐ ܐܢܘܢ ܘܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ. 14 ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܗܠܝܢ ܐܡܪܝܢ. ܡܚܘܝܢ ܕܠܡܕܝܢܬܗܘܢ ܒܥܝܢ. 15 ܘܐܠܘ ܠܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܗܝ ܕܢܦܩܘ ܡܢܗ ܒܥܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܙܒܢܐ ܕܢܗܦܟܘܢ ܢܐܙܠܘܢ ܠܗ. 16 ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܚܘܝܢ ܕܠܛܒܐ ܡܢܗ ܪܓܝܓܝܢ ܗܘܘ ܠܗܝ ܕܒܫܡܝܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܒܗܬ ܐܠܗܐ ܕܢܬܩܪܐ ܐܠܗܗܘܢ. ܛܝܒ ܓܝܪ ܠܗܘܢ ܡܕܝܢܬܐ.

5 *Per fidē translatus est Chanouck & mortem non gustauit, neque inuentus est, quoniam transtulit eum Deus etenim antequā translatus fuisset, extitit de ipso testimonium quòd placuerit Deo.

6 *Atqui sine fide nemo potest placere Deo. Debet enim is qui accedit ad Deum, credere illū esse, & quærentibus se esse remuneratorē.

7 *Per fidem Nouach quum sermo habitus esset cum ipso de ijs quæ non videbantur, timuit, & condidit sibi arcā ad salutē filiorum suæ familiæ per quam reum peregit mundum, & factus est hæres iustitiæ quæ est per fidem.

Crepusculo Feriæ III. Passionis, ac de Patribus.

8 *Per fidem Abrohom quum vocatus est, dicto audiens fuit, vt exiret in locum illum quem accepturus erat in hæreditatem: & exijt nesciens quò esset profecturus.

9 *Per fidem fuit inquilinus in terra illa, quæ fuerat ei promissa, tanquam in extranea, & in tentorijs habitauit cum Ischok & Jacoub cohæredibus eiusdem promissionis.

10 *Expectabat enim ciuitatem fundamentā habentē cuius est opifex & conditor Deus.

11 *Per fidem Saro, quæ sterilis erat, accepit virtutem suscipiendi seminis: quumque non esset in tempore annorum suorum [& præter ætatis rationem] peperit, quòd constanter sibi persuaderet fidelem eum esse qui sibi promiserat.

12 *Quapropter ab vno qui per senectutem defecerat, geniti sunt permulti instar stellarū quæ sunt in cælo, & instar arenæ quæ est in litore maris, cuius non est numerus.

13 *In fide mortui sunt hi omnes, nec acceperunt sibi promissum, sed procul viderunt illud, eoque gauisi sunt, & confessi sunt se esse peregrinos & aduenas in terra.

14 *Qui autem hæc dicunt, ostendunt se propriam ciuitatem inquirere.

15 *Quòd si ciuitatem illam ex qua prodierunt quæsiuissent, habebāt tempus vt iterum reuertentes eam adirent.

16 *Nunc autem certum est eos ista meliorē desiderasse, eā scilicet quæ est in cælis: propterea non erubescit Deus vocari Deus illorum: parauit enim illis ciuitatem.

5 בְּהַימָנוּתָא [b] אֶשְׁתְּנִי חֲנוּךְ [c] וּמוּתָא לָא טְעֶם וְלָא [d] אֶשְׁתְּכַח מֶטֻּל [e] דְּשַׁנְיֵהּ אֱלָהָא וּמֶן קְדָם [f] דְּנֶשְׁתַּנְיוּהִי גֵּיר הָוַת עֲלוֹהִי סָהֲדוּתָא [g] דְּשַׁפַּר לַאלָהָא׃ 6 דְּלָא [h] הַימָנוּתָא דֵּין לָא מֶשְׁכַּח אֱנָשׁ דְּנֶשְׁפַּר לַאלָהָא [i] חַיָּב הוּ גֵּיר מַן דְּמֶתְקָרַב לְוָת אֱלָהָא דְּנְהַימֶן [k] דְּאִיתַוהִי וְלַאילֵין [l] דְּבָעֵין לֵהּ נֶהְוֵא [m] פָּרוֹעָא׃ 7 בְּהַימָנוּתָא נוּחַ כַּד אֶתְמַלַּל עַמֵּהּ עַל אַילֵין דְּלָא מֶתְחַזְיָן הָווּ דְּחֶל וַעֲבַד לֵהּ [q] קָבוּתָא לְחַיָּא דִּבְנַי בַּיתֵהּ דְּבֵהּ [p] חַיְּבֵהּ לְעָלְמָא וַהֲוָא [q] יָרְתָא [r] דְּכֵאנוּתָא דִּבְהַימָנוּתָא׃

נְגַה תְּלָתָא דְחַשָּׁא וְדַאבָהָתָא יו

8 בְּהַימָנוּתָא אַבְרָהָם כַּד [b] אֶתְקְרִי [c] אֶשְׁתְּמַע [d] דְּנְפוּק לְאַתְרָא הוּ דַּעְתִיד הֲוָא [e] דְּנֶסַּב [f] לְיָרְתוּתָא וּנְפַק כַּד לָא יָדַע הֲוָא לְאַיכָּא אָזֶל׃ 9 בְּהַימָנוּתָא הֲוָא [g] תּוֹתָבָא בְּאַרְעָא הַי [h] דְּאֶתְמַלְּכַת לֵהּ אַיךְ דִּבְנוּכְרָיתָא וּבְמַשְׁכְּנָא׃

[b] שבא עתק [c] מות [d] נמצא כי העתיק אתו [e] שנא [f] שהתרצה [g] הימין [i] חוב [k] אית יש [l] בעא [m] גומל [n] חזא [o] חיבה [p] חוב [q] ירת [r] צדקה [b] הימן [c] קרא [d] שמע [e] נפק [f] נסב [g] ירת [h] יתב [h] מלך הבטיח

Gen. 5. c. 24. Eccl. 44. c. 16. 49. c. 16.

5 * Fide, Henoch translatus est, ne videret mortem, & non inueniebatur: quia transtulit illum Deus. ante translationem enim, testimonium habuit placuisse Deo.

6 * Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, & inquirentibus se remunerator sit.

B

Gen. 6. c. 13. c. 18. Eccl. 44. c. 17.

7 * Fide, Noë responso accepto de ijs quæ adhuc non videbantur, metuens, aptauit arcam in salutem domus suę, per quam damnauit mundum: & iustitiæ quæ per fidem est, hæres est institutus.

Gen. 12. a. 1.

8 * FIDE, qui vocatur Abraham obediuit in locum exire quem accepturus erat in hæreditatem; & exijt, nesciens quò iret.

9 * Fide demoratus est in terra repromissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac & Iacob cohæredibus repromissionis eiusdem.

10 * Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem: cuius artifex & conditor Deus.

C

Gen. 17. c. 19. 18. b. 10. 21. a. 1.

11 * Fide, & ipsa Sara sterilis virtutem in conceptione seminis accepit, etiam præter tempus ætatis: quoniam fidelē credidit esse eum qui repromiserat.

Eccle. 44. d. 22.

12 * Propter quod & ab vno orti sunt (& hoc emortuo) tanquam sydera cæli in multitudine, & sicut arena quæ est ad oram maris, innumerabilis.

13 * Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus, sed à longè eas aspicientes, & salutantes, & confitentes quia peregrini & hospites sunt super terram.

hoc

14 * Qui enim †hæc dicunt, significant se patriam inquirere.

15 * Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt: habebant vtique tempus reuertendi.

16 * Nunc autem meliorem appetunt, id est, cælestem. Ideo nō confunditur Deus vocari Deus eorum, parauit enim illis ciuitatem.

D

5 * πίστει ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον· καὶ οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ.

6 * χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἐστί, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.

7 * πίστει χρηματισθεὶς νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι᾽ ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

8 * Πίστει, καλούμενος ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθὼν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.

9 * πίστει, παρῴκησεν ἀβραὰμ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς.

10 * ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός.

11 * πίστει καὶ αὐτὴ σάρρα στεῖρα οὖσα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.

12 * διὸ καὶ ἀφ᾽ ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

13 * κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

14 * οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι.

15 * καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ᾽ ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι·

16 * νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

עמר עם איסחק ויעקוב בני ירתותא דילה דמולכנא ׃ 10 מסכא הוא גיר למדינתא דשתאסתא איתלה דאומנה ועבודה אלהא הו ׃ 11 בהימנותא סרא דעקרתא הות נסבת חילא דתקבלי זרעא ודלא בזבנא דשניה ילדת על דאשרת דמהימן הו הו דמלך לה ׃ 12 מטל הנא מן חד דבטל בסיבותא אתילדו סגיאא איך כוכבא דבשמיא ואיך חלא דעל ספתה דימא דמנין לית לה ׃ 13 בהימנותא מיתו הלין כלהון ולא נסבו מולכנהון אלא מן רוחקא חזאותי וחדיו בה ואודיו דאכסניא אנון ותותבא בארעא ׃ 14 אילין דין דהלין אמרין מחוין דלמדינתהון בעין ׃ 15 ואלו למדינתא הי דנפקו מנה בעין הוו אית הוא להון זבנא דהוב נהפכון נאזלון לה ׃ 16 השא דין ידיעא דלדטבא מנה ראגין הוו להי דאיתיה בשמיא מטל הנא לא נכף אלהא דאלההון נתקרא טיב להון גיר מדינתא ׃

k שכן l הבטחה m מלך n סכא צפה יסוד o חרש p שעקרת q בעת r ילד s שרר t שהבטיח u בזקנה x ילד y חול z שפתו a מנא b מות c הבטחתם d חזא e חדא f ידא g גרים h יתב i חוא k בעא l זמן

17–22 [illegible]

[illegible]

23–31 [illegible]

17 * Per fidem obtulit Abrohom Ischok dum tentaretur, & suum illum vnigenitum ad altare eleuauit, quem susceperat ex promissione. 18 * Siquidem dictū illi fuerat: In Ischok vocabitur tibi semen. 19 * Et cogitabat apud se, illum posse per manus Dei vel à mortuis excitari: & ideò in similitudine datus est ei. 20 * Per fidem de ijs quæ erant futura benedixit Ischock ipsi Iaacoub & Isou. 21 * Per fidem quum moreretur Iaakoub, beneprecatus est cuilibet ex filijs Iauseph, & adorauit super fastigium virgæ suæ. 22 * Per fidem Iauseph moriens meminit exitus filiorum Isroiel, & mandauit de ossibus suis.

Occisionis puerulorum.

23 * Per fidem parentes Mousche, postquam natus est, eum occultarunt menses tres, quòd viderent pulchrum esse puerulum, neque timuerunt ob edictum regis.
24 * Per fidem Mousche quum in virum euasisset, negauit se vocari filium filiæ Perhoun.
25 * Et elegit sibi in afflictione cum populo Dei esse, non autem ad modicum tempus iucunditate frui in peccato.
26 * Et existimauit longè potiores diuitias opprobrij Meschicho, quàm thesaurum Ægyptiorū: intuebatur enim retributionem mercedis.
27 * Per fidem reliquit Ægyptum neque reformidauit regis furorem, sed spem habuit perinde ac si vidisset Deum inuisibilem.
28 * Per fidem fecerunt Pezcho & aspersionem sanguinis, ne tangeret eos ille qui destruebat primogenita.
29 * Per fidem transierunt mare Souph, [carectosum] tanquam per aridam terram, & in eo absorpti sunt Aegyptij quum ausi essent illud ingredi.
30 * Per fidem mœnia Hiricou corruerunt, vbi perlustrata [obsessa] fuissent septem diebus.
31 * Per fidem Rochob meretrix [caupona] non perijt cum ijs qui non obediuerunt, quòd excepisset exploratores in pace.

17 בהימנותא קרב אברהם לאיסחק בנסיונה וליחידה [x] אסק [y] למדבחא הו דקבל הוא [z] במולכנא׃
18 [a] אתאמר הוא לה גיר דבאיסחק נתקרא לך זרעא׃ 19 [b] ואתרעי הוא בנפשה [c] דמטיא [d] באידוהי דאלהא אף מן [e] מיתא [f] למקמו ומטל הנא [g] במתלא [h] אתיהב לה׃
20 [i] בהימנותא דמדם דעתיד הוא ברך איסחק ליעקוב ולעסו׃
21 בהימנותא כד [k] מאת יעקוב ברך לכל חד מן בנוהי דיוסף [l] וסגד על ריש [m] חוטרה׃
22 בהימנותא יוסף כד [n] מאת [o] עהד [p] למפקתא דבני יסריל ופקד על [q] גרמוהי׃

קטלא [a] דילודא י

23 בהימנותא אבהוהי דמושא [b] טשיוהי כד [c] אתילד ירחא תלתא דחזו [d] דשפיר הוא [e] טליא ולא דחלו מן פוקדנא דמלכא׃

[x] נסק [y] למזבח [z] בבטחת
[a] אמר [b] וחשב [c] מטא יכול
[d] בידיו [e] מות [f] קום
[g] במשל [h] יתב [i] הימן
[k] מות [l] וישתחוה [m] שבטו
[n] מות [o] הזכיר [p] נפק
[q] עצמיו [a] ילד [b] טשא סתר
[e] ילד [d] הוא [e] נער

Gen. 22. b. 9. Eccl. 44. d. 21. In quo

17 *Fide obtulit Abraham Isaac, cùm tentaretur: & vnigenitum offerebat †qui susceperat repromissiones.

Gen. 21. b. 12. Rom. 9. b. 7.

18 *Ad quem dictum est: Quia in Isaac vocabitur tibi semen;

19 *Arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus: vnde eum & in parabolam accepit.

Gen. 27. d. 27. 36.

20 *Fide, & de futuris, benedixit Isaac, Iacob & Esau.

E

Gen. 48. c. 15. Gen. 47. d. 31.

21 *Fide, Iacob moriens, singulos filiorum Ioseph benedixit: & adorauit fastigium virgæ eius.

Gen. 50. d. 23. 25.

22 *Fide, Ioseph moriens, de profectione filiorum Israel memoratus est: & de ossibus suis mandauit.

Exod. 2. a. 2. Actor. 7. c. 20. Exod. 1. c. 16.

23 *FIDE, Moyses natus, occultatus est mensibus tribus à parentibus suis: eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt regis edictum.

Exod. 2. b. 11.

24 *Fide, Moyses grandis factus negauit se esse filium filiæ Pharaonis:

25 *Magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem;

26 *Maiores diuitias æstimans thesauro Ægyptiorum, improperium Christi: aspiciebat enim in remunerationem.

27 *Fide, reliquit Ægyptum: non veritus animositatē regis. inuisibilem enim tanquam videns sustinuit.

F

Exod. 12. b. 11. d. 21.

28 *Fide, celebrauit Pascha, & sanguinis effusionem: ne qui vastabat primitiua, tangeret eos.

Exod. 14. c. 22.

29 *Fide, transierunt mare rubrum tanquam per aridam terram: quod experti Ægyptij, deuorati sunt.

Iosue. 6. c. 20. Iosu. 6. d. 23. d. 25.

30 *Fide, muri Iericho corruerunt, circuitu dierum septem.

Iosu. 2. a. 1.

31 *Fide, Rahab meretrix non perijt cū incredulis: excipiens exploratores cum pace.

17 *πίστει προσενήνοχεν ἀβραὰμ τὸν ἰσαὰκ, πειραζόμενος· καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος·

18 *πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·

19 *λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.

20 *πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν ἰσαὰκ τὸν ἰακὼβ καὶ τὸν ἠσαῦ.

21 *πίστει ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν ἰωσὴφ εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.

22 *πίστει ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

23 *Πίστει μωυσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως.

24 *πίστει μωϋσῆς μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς φαραώ,

25 *μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν·

26 *μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ. ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.

27 *πίστει κατέλιπεν αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν, ἐκαρτέρησε.

28 *πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα, θίγῃ αὐτῶν.

29 *πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν.

30 *πίστει τὰ τείχη ἱεριχὼ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

31 *πίστει ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

24 בהימנותא מושא כד הוא גברא כפר דלא נתקרא ברא לברתה דפרעון ׃ 25 ᶠוגבא לה ᵍבאולצנא עם עמה דאלהא נהוא ולא דזבן זעור ʰנתבסם ⁱבחטיתא ׃ 26 ᵏואתרעי דמיתר הו ˡעותרא ᵐדחסדה דמשיחא ⁿטב מן ᵒסימתה דמצרין ᵖחאר הוא גיר ᵍבפורען ʳאגרא ׃ 27 בהימנותא שבקה למצרין ולא דחל מן ˢחמתה דמלכא ᵗוסבר איך הו דחזא הוא לאלהא דלא מתחזא ׃ 28 בהימנותא עבדו ᵘפצחא ורסס דמא דלא נתקרב להון הו דמחבל הוא ˣבוכרא ׃ 29 בהימנותא עברו ימא דסוף איך דעל ארעא ʸיבישתא ובה ᶻאתבלעו מצריא כד אמרחו ᵃעלוהי ׃ 30 בהימנותא ᵇשוריה דאיריחו נפלו מן ᶜדאתכרכו שבעא יומין ׃ 31 בהימנותא רחב ᵈזניתא לא ᵉאבדת עם הנון דלא ᶠאשתמעו דקבלת ᵍלגשושא בשלמא ׃

ᶠובחן ᵍבצערה ʰבסם תתעדן ⁱחטא ᵏותשב ˡעשר ᵐשל חרפת המשיח ⁿיותר ᵒאוצרו ᵖחור ᵍבתגמול ʳשכר ˢקצפו ᵗובטח ᵘכמו פסח ˣבכורים ʸיבש ᶻבלע ᵃבאותו ᵇחומות ᶜכרך ᵈזונה ᵉאבד ᶠשמע ᵍאת מרגלים

ܕܢܒܝ̈ܐ ܘܫܠܝ̈ܚܐ ܘܐܒ̈ܗܬܐ ❖ ܝܚ ❖

Prophetarum, & Apostolorum & Patrum.

32 ✝ ܡܢܐ ܬܘܒ ܐܡܪ. ܙܥܘܪ ܗܘ ܠܝ ܓܝܪ ܙܒܢܐ ܕܐܫܬܥܐ ܥܠ ܓܕܥܘܢ ܘܥܠ ܒܪܩ. ܘܥܠ ܫܡܫܘܢ ܘܥܠ ܝܦܬܚ. ܘܥܠ ܕܘܝܕ. ܘܥܠ ܫܡܘܐܝܠ. ܘܥܠ ܫܪܟܐ ܕܢܒܝ̈ܐ. 33 ✝ ܐܝܠܝܢ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܙܟܘ ܠܡܠܟܘܬܐ. ܘܦܠܚܘ ܟܐܢܘܬܐ. ܘܩܒܠܘ ܡܘܠܟܢܐ. ܘܣܟܪܘ ܦܘܡܐ ܕܐܪ̈ܝܘܬܐ. 34 ✝ ܘܕܥܟܘ ܚܝܠܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܐܬܦܨܝܘ ܡܢ ܦܘܡܐ ܕܣܝܦܐ. ܘܐܬܚܝܠܘ ܡܢ ܟܘܪ̈ܗܢܐ. ܘܗܘܘ ܚܝܠܬܢ̈ܐ ܒܩܪܒܐ. ܘܣܚܦܘ ܡܫܪ̈ܝܬܐ ܕܒܥܠܕܒ̈ܒܐ. 35 ✝ ܘܝܗܒܘ ܠܢܫ̈ܐ ܒܢܝ̈ܗܝܢ ܡܢ ܩܝܡܬܐ ܕܡܝ̈ܬܐ. ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܒܫܢܕܐ ܡܝܬܘ. ܘܠܐ ܣܟܝܘ ܠܡܬܦܨܝܘ. ܕܩܝܡܬܐ ܡܝܬܪܬܐ ܬܗܘܐ ܠܗܘܢ. 36 ✝ ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܝܢ ܒܒܘܙܚܐ ܘܒܢܓ̈ܕܐ ܥܠܘ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܠܐܣܘܪ̈ܐ ܘܠܒܝܬ ܚܒܘܫܝܐ ܐܫܬܠܡܘ. 37 ✝ ܐܚܪ̈ܢܐ ܐܬܪܓܡܘ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܐܬܢܣܪܘ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܒܦܘܡܐ ܕܣܝܦܐ ܡܝܬܘ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܐܬܟܪܟܘ ܟܕ ܠܒܝܫܝܢ ܡܫܟ̈ܐ ܕܐܡܪ̈ܐ ܘܡܫܟ̈ܐ ܕܥܙ̈ܐ. ܘܣܢܝܩܝܢ ܘܡܬܐܠܨܝܢ ܘܡܬܛܪܦܝܢ. 38 ✝ ܐܢܫ̈ܐ ܕܠܐ ܫܘܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܠܡܐ. ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܛܥ̈ܝܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܘܒܛܘܪ̈ܐ ܘܒܡܥܪ̈ܐ. ܘܒܚܪܘܪ̈ܝܗܘܢ ܕܐܪܥܐ. 39 ✝ ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܕܗܘܬ ܠܗܘܢ ܣܗܕܘܬܐ ܒܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܠܐ ܩܒܠܘ ܡܘܠܟܢܐ. 40 ✝ ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܩܕܡ ܚܙܐ ܥܘܕܪܢܢ ܕܡܢܢ. ܕܠܐ ܒܠܥܕܝܢ ܢܬܓܡܪܘܢ ❖

32 ✝ *Quid amplius dicam? modicum enim tempus habeo vt recitem de Gedeoun, & de Borok, deque Schemchoun, & de Jeptach, nec non Dauid, & Schemouel, de cæteris denique Prophetis.*

33 ✝ *Qui quidem per fidem deuicerunt regna, & operati sunt iustitiam, & receperunt promissiones, & obturauerunt os leonum:*

34 ✝ *Et extinxerunt vim ignis, & erepti sunt ab acie gladij, & validi facti sunt ex infirmitatibus, & fuerunt strenui in bello, & euerterunt castra hostium.*

35 ✝ *Et reddiderunt mulieribus filios ipsarum ex resurrectione mortuorum. Alij autem in cruciatibus mortui sunt, neque sperauerunt se liberatum iri, vt resurrectionem præstantiorem haberent.*

36 ✝ *Alij verò ludibriis & verberibus se exposuerunt: alij in vincula & carceres traditi sunt.*

37 ✝ *Alij lapidibus obruti, alij dissecti, alij acie gladij mortui sunt, alij oberrarunt induti pellibus ouilis & caprinis, cùm egeni, tum oppressi & conquassati.*

38 ✝ *Viri quibus indignus erat mundus: & fuerunt veluti errantes in deserto & montibus, & in speluncis, & cauernis terræ.*

39 ✝ *Atque hi omnes, quum de ipsis extaret testimonium in fide eorum, non sunt adepti promissionem.*

40 ✝ *Quoniã Deus prospexit in auxilium nostrum, ne sine nobis consummarentur.*

❖ ܩܦܠܐܘܢ ܝܒ ❖

CAP. XII.

1 ✝ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܐܝܬ ܠܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܣܗܕ̈ܐ. ܕܐܝܟ ܥܢܢ̈ܐ ܚܕܪܝܢ ܠܢ. ܢܫܕܐ ܡܢܢ ܟܠ ܝܘܩܪ̈ܝܢ. ܐܦ ܚܛܝܬܐ ܕܒܟܠܙܒܢ ܡܛܝܒܐ ܠܘܬܢ. ܘܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܢܪܗܛ ܠܐܓܘܢܐ ܗܢܐ ܕܣܝܡ ܠܢ. 2 ✝ ܘܢܚܘܪ ܒܝܫܘܥ. ܕܗܘ ܗܘܐ ܪܫܐ ܘܡܫܡܠܝܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܢ. ܕܚܠܦ ܚܕܘܬܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܣܝܒܪ ܨܠܝܒܐ. ܘܒܗܬܬܐ ܐܫܬܝܛ. ܘܝܬܒ ܥܠ ܝܡܝܢܐ ܕܟܘܪܣܝܐ ܕܐܠܗܐ ❖

1 *Qvamobrem quum & nobis illi omnes sint testes, qui nubium in morem vndique sepiunt nos, abijciamus à nobis onera, & peccatum quod semper nobis impendet, et per patientiam curramus ad certamen illud quod propositum est nobis.*

2 ✝ *Et respiciamus in Jeschua qui fuit principium & perfector fidei nostræ, qui pro gaudio quod habebat, sustinuit crucem, & ignominiam contempsit, ad dexteram autem throni Dei consedit.*

דנביא ושליחא ואבהתא יח

32 מנא [a] תוב [b] אמר [c] זעור הו לי גיר זבנא דאשתעא [d] על גדעון ועל ברק ועל שמשון ועל יפתח ועל דויד ועל שמואיל ועל שרכא [e] דנביא׃ 33 אילין דבהימנותא זכו [f] למלכותא [g] ופלחו [h] כאנותא וקבלו מולכנא [i] וסכרו פומא דאריותא׃ 34 ודעכו חילא דנורא ואתפציו [k] מן פומא דסיפא ואתחילו [l] מן כורהנא [m] והוו חילתנא [n] בקרבא וסחפו משריתא [o] דבעל דבבא׃ 35 ויהבו לנשא בניהין מן קימתא [p] דמיתא [q] ואחרנא בשנדא [r] מיתו ולא סכיו [s] למתפציו [t] דקימתא [u] מיתרתא [x] תהוא להון׃ 36 אחרנא דין לבוזחא ולנגדא עלו [y] אחרנא לאסורא ולחבושיא אשתלמו׃ 37 אחרנא אתרגמו אחרנא אתנסרו אחרנא בפומא דסיפא מיתו אחרנא אתכרכו כד לבישין משכא דאמרא.

[a] אבא [b] עוד [c] אמר [d] שעא סיפר [e] שאר [f] זכא נצח [g] ממלכות [h] צדקה והבטחות [k] והתנצלו [l] חיל [m] כרה [n] חיל [o] מחנים מן שרא [p] קום [q] מות [r] במכאבים קשים [s] סכא [t] פצא מלט [u] קום [x] יתר [y] באו

32 * Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Sampson, Iephte, Dauid, Samuel, & Prophetis: G

33 * Qui per fidem deuicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturauerunt ora leonum:

34 * Extinxerũt impetum ignis, † effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum: († effugarunt)

35 * Acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos. alij autem distẽti sunt, non suscipientes redemptionem, vt meliorem inuenirent resurrectionem.

36 * Alij verò ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres:

37 * Lapidati sunt, secti sunt, tẽtati sunt, in occisione gladij mortui sunt, circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti:

38 * Quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, & in cauernis terræ.

39 * Et hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionem;

40 * Deo pro nobis melius aliquid prouidente, vt non sine nobis consummarentur.

CAP. XII.

1 IDeoque & nos tantam habentes impositam nubem testium: deponentes omne pondus & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, A (Rom. 6. a. 4. Coloss. 3. b. 8. Eph. 4. c. 23. 1. Pet. 2. a. 1. 4. a. 1.)

2 * Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Iesum, qui pro posito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet.

32 * Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ γεδεὼν, βαράκ τε καὶ σαμψὼν, καὶ ἰεφθάε, δαβίδ τε καὶ σαμουὴλ, καὶ τῶν προφητῶν·

33 * οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,

34 * ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων.

35 * ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν.

36 * ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς:

37 * ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι,

38 * ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

39 * καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν,

40 * τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

ιβ'.

1 * Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾽ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,

2 * ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας· ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.

ודעזא וסניקין ʰ ואליצין ומטרפין ׃ 38 אנשא דלא ⁱ שוא הוא להון עלמא והוו איך ᵏ טעיא בחורבא ובטורא ˡ ובמערא ᵐ ובפעריה דארעא ׃ 39 והלין כלהון דהות עליהון ⁿ סהדותא ° בהימנותהון לא קבלו ᵖ מולכנא ׃ 40 מטל דאלהא קדם חר ᵠ בעודרנן דילן דלא ʳ בלעדין נתגמרון ׃

קפלאון יב

1 מטל הנא אף חנן אית לן הלין כלהון ᵃ סהדא דאיך ענגא ᵇ חדירין לן ᶜ נשרא מנן כל ᵈ יוקרין אף ᵉ חטיתא דבכלזבן ᶠ מטיבא הי לן ᵍ ובמסיברנותא ʰ נרהטיוהי ⁱ לאגונא הנא דסים לן ׃ 2 ונחור בישוע דהו הוא רישא וגמורא להימנותן דחלף חדותא דאית הוא לה סיבר צליבא ועל בהתתא אמסר ועל ימינא דכורסיה דאלהא יתב ׃

ʰ אלץ צור וראוי ᵏ טעא
ˡ ובמערות ᵐ ובמעונתהיה
ⁿ עדות ° חימן ᵖ הבטחה
ᵠ בעזרנו ʳ מבליאנחנו
ᵃ עדים ᵇ חדר חזר
ᶜ שרא ᵈ יקר ᵉ חטא
ᶠ טיב ᵍ סיבר סבל
ʰ רהט רוץ ⁱ מן לשון יון

[illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

[illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 [illegible]

16 [illegible]

Quum fit indignatio, ac de Iioub iusto.

3 *Videte ergo quanta sustinuerit à sceleratis illis qui animæ suæ [sibiipsis] cótradicebant, ne tædeat vos néue remittatur vester animus.*

4 *Nondum peruenistis vsque ad sanguinem in certamine quod fit aduersus peccatum.*

5 *Et obliti estis doctrinæ illius, quam veluti filijs diximus vobis, Fili mi ne negligas correptionem Domini, néue consterneris animo, quum ab eo argueris.*

6 *Quem enim diligit Dominus, castigat, & flagellat filios illos quibus bene vult.*

7 *Sustinete igitur correptionem; quandoquidem tanquam apud filios agit apud vos Deus. Quis enim est filius quem non castigat pater ipsius?*

8 *Quòd si absque illa castigatione estis qua quilibet castigatur, estis extranei, non autem filij.*

9 *Quòd si patres nostri qui erant secundùm carnem, castigauerunt nos, eosque sumus reueriti; quanto magis ergo debemus subijci patri ipsorum Spirituum vt viuamus?*

10 *Illi enim ad modicum tempus prout volebant; erudiebant nos; Deus autem est nobis auxilio vt participes efficiamur Sanctitatis ipsius.*

11 *Omnis porrò castigatio ad quoddam tempus non existimatur esse gaudij, sed ægritudinis: ad extremum verò fructus pacis & iustitiæ datura est illis qui per ipsam exercitati fuerint.*

Oblatio Quadragesimalis.

12 *Quapropter manus vestras remissas & genua vestra nutantia confirmate.*

13 *Et semitas rectas facite pedibus vestris, ne membrum claudum aberret, sed sanitati restituatur.*

14 *Cursu ad pacem properate cum omnibus, & ad sanctimoniam sine qua nemo videt Dominum nostrum.*

15 *Et cauete ne quis reperiatur inter vos expers gratiæ Dei: vel ne qua radix amaritudinum producat folium & perturbet vos, eoque multi contaminentur.*

16 *Aut ne quis inueniatur inter vos scortator & remissus sicut Iśou qui vnico edulio vendidit suum ius primogeniti.*

מא דהוא [a] רוגזא דאיוב זדיקא יט

3 [b] חזו הכיל כמא סיבר מן חטיא הנון דהנון הוו סקובלא לנפשהון דלא [c] תאמן לכון ולא [d] תתרפא נפשכון׃

4 לא [e] עדכיל [f] מטיתון עדמא לדמא [g] באגונא דלוקבל חטיתא׃ 5 [h] וטעיתוניהי [i] ליולפנא אינא דאיך דלבניא אמרן לכון ברי לא [k] תתמא מן [l] מרדותה דמריא ולא תתרפא נפשך אמתי דמנה [m] מתכון אנת׃ 6 למן דרחם לה גיר מריא רדא לה ומנגד לבניא אילין דהו צבא בהון׃ 7 סיברו הכיל מרדותא מטל דאיך דלות בניא [n] סער [o] צאידיכון אלהא אינו גיר ברא דלא רדא לה אבוהי׃ 8 ואן דלא [p] מרדותא אנתון הי דבה [q] מתרדא כלנש [r] הויתון לכון נוכריא ולא בניא׃ 9 ואן אבהין דבסרא [s] רדין הוו לן [v] ובהתין הוין סנהון כמא הכיל [x] חיבינן [y] דנשתעבד

[a] זעם [b] חזוא [c] תקטש [d] רפא [e] עוד [f] מטא השיג [g] בקרבנו [h] טעא שכח [i] ילף [k] תבוזה [l] תוכחתו מן רדא [m] כון יכח [n] עושה [o] אצלכם [p] תוכחה [q] רדא [r] חוא [s] נכר [t] רדא [v] בחת בוש [x] חוב [y] שעבר העביד

3 * Recogitate enim eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem: vt ne fatigemini, animis vestris deficientes.

4 * Nondum enim vsque ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes. B

5 * Et obliti estis consolationis, quæ vobis, tanquam filiis loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neque fatigeris dum ab eo argueris.

Prou.3. b.11. Iob.5.c.17. Apoc.3. c.19.

6 * Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autē omnem filium quem recipit.

7 * In disciplina perseuerate. Tanquam filiis vobis offert se Deus: quis enim filius, quem non corripit pater?

8 * Quòd si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri, & non filij estis.

9 * Deinde patres quidem carnis nostræ, eruditores habuimus, & reuerebamur eos: num multò magis obtemperabimus Patri spirituum, & viuemus? C

10 * Et illi quidem in tempore paucorum dierum, secundùm voluntatem suā erudiebant nos: hic autem ad id quod vtile est, in recipiendo sanctificationem eius.

11 * OMNIS autem disciplina in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mœroris: postea autem fructum pacatissimū exercitatis per eam, †reddet iustitiæ. D

reddit

12 * Propter quod remissas manus & soluta genua erigite:

13 * Et gressus rectos facite pedibus vestris: vt non claudicans quis erret, magis autem sanetur.

14 * Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam: sine qua nemo videbit Deum:

Rom.12. d.17.

15 * Contemplantes nequis desit gratiæ Dei: ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediat, & per illam inquinentur multi.

16 * Nequis fornicator aut profanus vt Esau: qui propter vnam escam vendidit primitiua sua. E

Gen.25. d.38.

3 * ἀναλογίσασθε οὖν τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

4 * οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι,

5 * καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου, ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος.

6 * ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

7 * εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ;

8 * εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί.

9 * εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν;

10 * οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ, ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ.

11 * Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι᾽ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

12 * διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε,

13 * καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

14 * εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον,

15 * ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μήτις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί.

16 * μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ.

לאבהין דרוחתא [a] ותחא ׃ 10 הנון גיר לזבן הו זעור איך [b] דצבין הוו [c] דין הוו לן אלהא דין [d] לעודרנן [e] דנשתותף
לקדישותה ׃ 11 כל [f] מרדותא דין בזבנא לא [g] מסתברא דדחדותא הי אלא [k] דכריותא לחרתא דין פארא דשלמא
[l] ודזדיקותא [m] יהבא לאילין דבה [n] אתדרשו ׃ דקורבא בארבעין כ
12 מטל הנא [a] אידיכון [b] משריתא וברכיכון [c] רעלתא שררו ׃ 13 ושבילא תריצא עבדו לרגליכון [d] דהדמא דחגיר
לא [e] נטעש אלא [f] נתאסא ׃ 14 [g] הרטו בתר שלמא עם כל אנש ובתר קדישותא דבלעדיה אנש למרן לא חזא ׃
15 והויתון זהירין דלמא אנש נשתכח בכון דחסיר מן טיבותא דאלהא או דלמא עקרא דמררא נפק עופיא
ונהרכון ובה סגיאא נסתיבון ׃ 16 אולמא אנש משתכח בכון דזני ורפא איך עסו דבחדא מאכולתא זבן בוכירותה ׃

[a] חניא [b] צבא [c] רדא
[d] לעורנו [e] שתף [f] רדא
[g] סבר חסב [h] חדא שמח
[i] כרא [k] לאחריה [l] זדק
[m] בוהנה [n] דרש [a] ידיכם
[b] שרא [c] רעל כשל
[d] שאבר [e] טעש כמו סעא
[f] אסא רפא [g] הרט רוץ

17 ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܕܐܦ ܡܢ ܒܬܪܟܢ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܐܪܬ ܒܘܪܟܬܐ܂ ܘܐܣܬܠܝ܂ ܐܬܪܐ ܓܝܪ ܠܬܝܒܘܬܐ ܠܐ ܐܫܟܚ ܟܕ ܒܕܡܥܐ ܒܥܗ܂
18 ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܩܪܒܬܘܢ ܠܢܘܪܐ ܕܝܩܕܐ ܘܡܬܓܫܫܐ܂ ܐܦ ܠܐ ܠܚܫܘܟܐ ܘܠܥܪܦܠܐ ܘܠܥܪܥܘܪܐ܂
19 ܘܠܐ ܠܩܠܐ ܕܩܪܢܐ ܘܠܩܠܐ ܕܡܠܐ܂ ܗܘ ܕܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘܗܝ ܐܫܬܐܠܘ ܕܠܐ ܢܬܬܘܣܦ ܢܬܡܠܠ ܥܡܗܘܢ܂
20 ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܣܝܒܪܘ ܡܕܡ ܕܐܬܦܩܕ܂ ܕܐܦܢ ܚܝܘܬܐ ܬܬܩܪܒ ܠܘܬ ܛܘܪܐ ܬܬܪܓܡ܂
21 ܘܗܟܢܐ ܕܚܝܠ ܗܘܐ ܚܙܘܐ ܕܡܘܫܐ ܐܡܪ ܕܕܚܝܠ ܐܢܐ ܘܪܬܝܬ ܐܢܐ܂
22 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܬܩܪܒܬܘܢ ܠܛܘܪܐ ܕܨܗܝܘܢ܂ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܒܫܡܝܐ܂ ܘܠܟܢܫܐ ܕܪܒܘܬܐ ܕܡܠܐܟܐ܂
23 ܘܠܥܕܬܐ ܕܒܘܟܪܐ ܕܡܬܟܬܒܝܢ ܒܫܡܝܐ܂ ܘܠܐܠܗܐ ܕܝܢܐ ܕܟܠ܂ ܘܠܪܘܚܐ ܕܟܐܢܐ ܕܐܬܓܡܪܘ܂
24 ܘܠܝܫܘܥ ܡܨܥܝܐ ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ܂ ܘܠܕܡܐ ܕܪܣܣܐ ܕܡܡܠܠ ܛܒ ܡܢ ܗܘ ܕܗܒܝܠ܂
25 ܐܙܕܗܪܘ ܗܟܝܠ ܕܠܐ ܬܫܬܐܠܘܢ ܡܢ ܡܢ ܕܡܡܠܠ ܥܡܟܘܢ܂ ܐܢ ܓܝܪ ܗܢܘܢ ܠܐ ܐܬܦܠܛܘ܂ ܕܐܫܬܐܠܘ ܡܢ ܡܢ ܕܡܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ ܟܡܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܚܢܢ ܐܢ ܢܫܬܐܠ ܡܢ ܡܢ ܕܡܡܠܠ ܥܡܢ ܡܢ ܫܡܝܐ܂
26 ܗܘ ܕܩܠܗ ܙܝܥܗ ܠܐܪܥܐ܂ ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܠܟ ܘܐܡܪ܂ ܬܘܒ ܚܕܐ ܙܒܢ ܐܢܐ ܡܙܝܥ܂ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܐܪܥܐ ܐܠܐ ܐܦ ܫܡܝܐ܂
27 ܗܝ ܕܝܢ ܕܐܡܪ ܚܕܐ ܙܒܢ܂ ܡܚܘܝܐ ܫܘܚܠܦܐ ܕܗܠܝܢ ܕܡܙܕܥܙܥܢ܂ ܡܛܠ ܕܥܒܝܕܢ܂ ܕܢܩܘܡܢ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܙܕܥܙܥܢ ✤

✤ ܫܠܡ ✤ ܥܘܗܕܢܐ ܕܡܠܟܐ ܡܗܝܡܢܐ ✤

✤ ܩܪ ✤

28 ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܕܩܒܠܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܬܙܝܥܐ܂ ܢܐܚܘܕ ܛܝܒܘܬܐ ܕܒܗ ܢܫܡܫ ܘܢܫܦܪ ܠܐܠܗܐ܂ ܒܟܪܝܘܬܐ ܘܒܕܚܠܬܐ܂
29 ܐܠܗܢ ܓܝܪ ܢܘܪܐ ܗܘ ܐܟܠܬܐ ✤

17 *Scitis enim eum quoque postea voluisse hæreditate benedictionem adipisci, & rereprobatum fuisse: locum enim pœnitentiæ non inuenit, quamuis cum lachrymis eam quæsiuisset.*
18 *Non enim accessistis ad ignem ardentem, & commotum, neque ad tenebras, & caliginem, & procellam.*
19 *Neque ad sonum cornu & vocem verborum; quam qui audierunt, obsecrarunt ne adderet ipsos alloqui.*
20 *Non enim poterant sustinere quod iniunctum fuerat, Quod si vel bestia tetigerit montem, lapidibus obruatur.*
21 *Et vsque adeò terribilis erat visio, vt Moûsche dixerit; Perterritus sum ac tremebundus.*
22 *Vos verò accessistis ad montẽ Tzehioun, & ad ciuitatem Dei viuẽtis Ourischlem quæ est in cælis, & ad cœtus myriadum Angelorũ:*
23 *Et ad ecclesiam primogenitorum, qui inscripti sunt in cælis, & ad Deum iudicem omnium, spiritúsque iustorum qui perfecti fuerunt.*
24 *Ad Jeschua denique Mediatorem testamenti noui, & ad sanguinis eius aspersionem melius loquentem quàm Hobil.*
25 *Cauete ergo ne aspernemini eum qui loquitur vobiscum. Si enim illi non effugerunt qui aspernati fuerant eum qui ipsos alloquebatur in terra, quanto magis nos si auersemur eum qui nos alloquitur de cælis?*
26 *Cuius vox terram commouit, nunc autem pollicetur, & ait; Adhuc semel, ego commouebo non solùm terram, sed & cælos.*
27 *Per hoc autem quod dicit semel, ostendit immutationem eorum quæ mouentur, quippe quæ facta sint, vt permaneant ea quæ sunt motus expertia.*

CCC, & XVIII. Patrum, Regúmq; fidelium Commemoratione.

28 *Proinde ergo quum accipiamus regnum immobile, amplectamur gratiam per quam seruiamus ac placeamus Deo cum reuerentia & timore.*
29 *Deus enim noster ignis est deuorans.*

---

17 יָדְעִין אַנְתּוּן גֵּיר דְּאַף מֶן בָּתַרְכֵּן צְבָא הֲוָא דְּנֵארַת [t] בּוּרְכְתָא [u] וֶאסְתְּלִי אַתְרָא גֵּיר [x] לַתְּיָבוּתָא לָא אֶשְׁכַּח כַּד בְּדֶמְעֵא בְּעָהּ׃
18 לָא גֵּיר [y] אֶתְקַרֶבְתּוּן [z] לְנוּרָא [a] דְּיָקְדָא וּמֶתְגַּשְׁשָׁא אַף לָא לְחֶשׁוּכָא וַלְעַרְפֶּלָא [b] וַלְעַרְעוּרָא׃
19 וְלָא לְקָלָא [c] דְּקַרְנָא וַלְקָלָא [d] דְּמֶלֵּא הַו דְּהָנוּן דְּשַׁמְעוּהי [e] אֶשְׁתְּאַלוּ דְּלָא [f] נֶתְתּוֹסַף נֶתְמַלַּל עַמְּהוּן׃
20 לָא גֵּיר [g] מֶשְׁכְּחִין הֲווּ לַמְסַיבָּרוּ מֶדֶּם דֶּאתְפַּקַּד דְּאֶפֶן [h] חַיוּתָא תֶּתְקַרַב לְוָת טוּרָא תֶּתְרְגֶמ׃
21 וְהָכַנָא דְּחִיל הֲוָא [i] חֶזְוָא דְּמוּשֶׁא אֶמַר דְּדָחִיל אֲנָא וְרָתִית אֲנָא׃
22 [k] אַנְתּוּן דֵּין אֶתְקַרֶבְתּוּן לְטוּרָא דַּצְהְיוּן וַלְמְדִינְתָּא דַּאלָהָא חַיָּא לְאוּרִשְׁלֶם דְּבַשְׁמַיָּא וַלְכֶנְשָׁא [l] דְּרִבְּוָתָא דְּמַלַּאכֵא׃
23 [m] וַלְעִדְתָּא דְבוּכְרֵא [n] דְּמֶתְכַּתְּבִין בַּשְׁמַיָּא וַלְאַלָהָא [o] דַּיָּנָא דְּכֹל וַלְרוּחָתָא [p] דְּכִאנֵא דֶּאתְגַּמַּרוּ׃

[t] ברכה [u] סְלָא [x] לתשובה מן תָּב [y] קְרֵב [z] לאש [a] יְקַד [b] ולסערה [c] של שופר [d] מֶלֶּל [e] שְׁאֵל [f] יְסַף [g] שְׁכַח [h] חיה [i] חֱזָא [k] דון [l] רְבַוָתָא רבאות [m] ולעדה [n] כְּתַב [o] דון [p] של צדיקים

Gen. 27. c. 38. [17] * Scitote enim quoniam & postea cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est: non enim inuenit pœnitentiæ locum, quanquam cum lachrymis inquisisset eam.

[18] * Non enim accessistis ad tractabilem mõtem, & † accensibilem ignem, & turbinem & caliginem, & procellam, (Exod. 19. c. 18. 20. d. 21. † accessibilem)

[19] * Et tubæ sonum, & vocem verborum: quam qui audierunt, excusauerunt se, ne eis fieret verbum.

[20] * (Non enim portabant quod dicebatur, Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur. (Exod. 19. c. 13.)

[21] * Et ita terribile erat quod videbatur, Moyses dixit: Exterritus sum & tremebundus.) F

[22] * Sed accessistis ad Sion montem, & ciuitatem Dei viuentis, Ierusalem cælestem, & multorum millium angelorum frequentiam.

[23] * Et ecclesiam primitiuorum, qui conscripti sunt in cælis, & iudicem omnium Deum; & † Spiritus iustorum perfectorum: († Spiritum)

[24] * Et testamenti noui Mediatorem Iesum, & sanguinis aspersionem melius loquentem quàm Abel.

[25] * Videte, ne recusetis loquentem. Si enim illi non effugerunt, recusantes eum qui super terram loquebatur: multò magis nos, qui de cælis loquentem nobis, auertimus. G

[26] * Cuius vox mouit terram tunc: nunc autem repromittit, dicens, Adhuc semel; & ego mouebo non solùm terram, sed & cælum. (Agg. 2. b. 7.)

[27] * Quod autem Adhuc semel dicit: declarat mobilium trãslationem tanquam factorum, vt maneant ea quæ sunt immobilia.

[28] * ITAQVE regnum immobile suscipientes, habemus gratiam: per quam seruiamus placentes Deo, cum metu & reuerentia:

[29] * Etenim Deus noster ignis consumens est. (Deut. 4. d. 24.)

[17] * ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

[18] * οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ, καὶ θυέλλῃ,

[19] * καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον.

[20] * οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται,

[21] * καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, μωυσῆς εἶπεν, ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος.

[22] * ἀλλὰ προσεληλύθατε σιὼν ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων πανηγύρει,

[23] * καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων,

[24] * καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν ἄβελ.

[25] * βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα· πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανοῦ ἀποστρεφόμενοι·

[26] * οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων, ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.

[27] * τὸ δὲ, ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.

[28] * Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας.

[29] * καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

---

[24] ולישוע [q] מצעיא [r] דדיתקא חדתא ולרסס דמה דממלל [s] טב מן הו דהביל׃ [25] [t] אזדהרו הכיל דלמא [u] תשתאלון מן מן דממלל עמכון אן גיר הנון לה אתפציו דאשתאלו מן מן דממלל עמהון בארעא חד כמא חנן אן נשתאל מן מן דממלל עמן מן שמיא׃ [26] אינא דקלה ארעא [x] אזיע השא דין [y] מלך ואמר דתוב חדא זבן אנא אזיע לא בלחוד ארעא אלא אף שמיא׃ [27] הדא דין דאמר חדא זבן [z] מחויא [a] שוחלפא דהנון [b] דמתחזיעין מטל דעבידא אנון [c] דנקוון הנון דלא מתחזיעין׃ דשית [d] אבהתא ומלכא מחימנא כא

[28] ומטל הכיל דקבלן מלכותא לא [e] מתחזיעא [f] נאחוד [g] טיבותא דבה נשמש ונשפר לאלהא [h] בתחמצתא ובדחלתא׃ [29] אלהן גיר [i] נורא הו [k] אכלתא׃

[q] אמצעי ובריה מן לשוקיון [s] יותר [t] זהר שמר [u] תמאסו [x] זוע [y] הבטית [z] הוא והגיד [a] שחלף חלף [b] זוע [c] קוא עמד [d] אבא [e] זוע [f] אחר אחז [g] חן [h] בבושת טובה נא ש [k] אוכלת

✤ ܩܦܠܐܘܢ ܝܓ ✤

1 ܚܘܒܐ ܕܐܚܐ ܢܟܬܪ ܒܟܘܢ. 2 ܘܪܚܡܬܐ ܕܐܟܣܢܝܐ ܠܐ ܬܛܥܘܢ. ܒܗܕܐ ܓܝܪ ܫܘܘ ܐܢܫܐ ܕܟܕ ܠܐ ܪܓܝܫܝܢ ܢܩܒܠܘܢ ܡܠܐܟܐ. 3 ܥܗܕܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܣܝܪܝܢ ܐܝܟ ܗܘ ܕܥܡܗܘܢ ܐܣܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܬܕܟܪܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܠܝܨܝܢ ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܕܒܒܣܪܐ ܠܒܝܫܝܢ ܐܢܬܘܢ.
4 ܡܝܩܪܘ ܙܘܘܓܐ ܒܟܠ. ܘܥܪܣܗܘܢ ܕܟܝܐ ܗܘ. ܠܙܢܝܐ ܕܝܢ ܘܠܓܝܪܐ ܕܐܢ ܐܠܗܐ. 5 ܠܐ ܗܘܐ ܪܚܡ ܟܣܦܐ ܪܥܝܢܟܘܢ. ܐܠܐ ܢܣܦܩ ܠܟܘܢ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܗܘ ܓܝܪ ܡܪܝܐ ܐܡܪ. ܕܠܐ ܐܫܒܩܟ ܘܠܐ ܐܪܦܐ ܒܟ ܐܝܕܝܐ. 6 ܘܐܝܬ ܠܢ ܕܢܐܡܪ ܬܟܝܠܐܝܬ. ܡܪܝ ܡܥܕܪܢܝ ܠܐ ܐܕܚܠ. ܡܢܐ ܥܒܕ ܠܝ ܒܪܢܫܐ.
7 ܗܘܝܬܘܢ ܥܗܕܝܢ ܠܡܕܒܪܢܝܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܠܠܘ ܥܡܟܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܬܒܩܘ ܒܫܘܠܡܐ ܕܘܒܪܝܗܘܢ. ܘܡܪܘ ܒܗܝܡܢܘܬܗܘܢ.
8 ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܡܠ ܘܝܘܡܢܐ. ܘܗܘܝܘ ܠܥܠܡ ✤

ܬܫܥܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ ܘܕܟܗܢܐ ✤ ܟܒ

9 ܒܝܘܠܦܢܐ ܢܘܟܪܝܐ ܘܡܫܚܠܦܐ ܠܐ ܬܬܕܒܪܘܢ. ܫܦܝܪ ܗܘ ܓܝܪ ܕܒܛܝܒܘܬܐ ܢܫܪܪ ܠܒܘܬܢ. ܘܠܐ ܒܡܐܟܘܠܬܐ. ܕܠܐ ܐܬܥܕܪܘ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܗܠܟܘ ܒܗܝܢ. 10 ܐܝܬ ܠܢ ܕܝܢ ܡܕܒܚܐ. ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܐܟܠ ܡܢܗ ܠܗܢܘܢ ܕܒܡܫܟܢܐ ܡܫܡܫܝܢ.
11 ܦܓܪܐ ܓܝܪ ܕܚܝܘܬܐ ܕܡܥܠ ܗܘܐ ܕܡܗܝܢ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܠܒܝܬ ܡܩܕܫܐ. ܚܠܦ ܚܛܗܐ. ܡܬܘܩܕ ܗܘܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܫܪܝܬܐ. 12 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܝܫܘܥ ܕܢܩܕܫ ܠܥܡܗ ܒܕܡܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܚܫ. 13 ܘܐܦ ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܢܦܘܩ ܠܘܬܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܫܪܝܬܐ. ܟܕ ܠܒܝܫܝܢܢ ܚܣܕܗ.
14 ܠܝܬ ܠܢ ܓܝܪ ܡܕܝܢܬܐ ܕܡܩܘܝܐ ܗܪܟܐ. ܐܠܐ ܠܗܝ ܕܥܬܝܕܐ ܡܣܟܝܢܢ. 15 ܘܒܐܝܕܗ ܢܣܩ ܕܒܚܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܒܟܠܙܒܢ ܠܐܠܗܐ. ܕܐܝܬܝܗ ܦܐܪܐ ܕܣܦܘܬܐ ܕܡܘܕܝܢ ܠܫܡܗ.

CAP. XIII.

1 *Charitas fraterna permaneat in vobis.* 2 *Et dilectionis peregrinorũ* [hospitalitatis] *ne sitis immemores. Per hanc enim digni fuerunt quidam, quamuis non sentientes, qui exciperent Angelos.*

3 *Memores estote eorum qui vincti sunt perinde ac si cum eis vincti essetis: mementote eorum qui afflicti sunt, tanquam homines qui carne induti estis.*

4 *Honorabile est coniugium in omnibus, & thorus eorum purus est. Scortatores autem & mœchos iudicaturus est Deus.*

5 *Ne diligat pecuniam mens vestra, sed sufficiat vobis id quod habetis. Siquidem ipse Dominus dixit, Non te deseram neque remittam erga te manus.*

6 *Proinde dicendum est nobis confidenter, Dominus meus adiutor meus est, non timebo quid faciat mihi homo.*

7 *Estote memores ductorum vestrorum, qui locuti sunt vobiscum sermonem Dei: exquirite exitum conuersationum ipsorum, & imitemini fidem illorum.*

8 *Jeschua Meschicho heri, & hodie, etiam idem est & in æternum.*

Hora nona Parasceues Crucifixionis, & de Sacerdotibus.

9 *Doctrinis peregrinis & variis ne circunferamini. Bonum est per gratiam confirmari corda nostra, & non per cibos, quoniam non sunt adiuti ij qui versati sunt in illis.*

10 *Habemus autem altare ex quo non licet edere ijs qui in tabernaculo ministrant.*

11 *Siquidem animalium illorum, quorum inferebat sanguinem summus Pontifex in ædem Sanctuarij pro peccatis, caro concremabatur extra castra.* 12 *Propter hoc Jeschua vt sanctificaret populum suum sanguine proprio extra ciuitatem passus est.*

13 *Enimuerò nos quoque exeamus ad eum extra castra induti opprobrio ipsius.*

14 *Non enim habemus ciuitatem hic permanentem, sed in futuram illam prospicimus.*

15 *Per ipsum itaque faciamus ascendere* [offeramus] *hostias laudis semper Deo, hoc est fructus labiorum confitentium nomini eius.*

קפלאון יג

1 חובא דאחא נכתר בכון׃ 2 ורחמתא דאכסניא לא תטעון בהדא גיר שוו אנשא דכד לא רגישין נקבלון מלאכא׃ 3 עהדו לאילין דאסירין איך הו דעמהון אסירין אנתון אתדכרו לאילין דאליצין איך אנשא דבסרא לבישין אנתון׃ 4 מיקרו זווגא בכל וערסהון דכיא הו לזניא דין ולגירא דאן אלהא׃ 5 לא הוא רחם כספא רעינכון אלא נספק לכון מדם דאית לכון הו גיר מריא אמר דלא אשבקך ולא ארפא בך אידיא׃ 6 ואית לן דנאמר תכילאית מרי מעדרני לא אדחל מנא עבד לי ברנשא׃ 7 הויתון עהדין למדברניכון אילין דמללו עמכון מלתא דאלהא אתבקו בשולמא דוברי̈הון ומרו בהימנותהון׃ 8 ישוע משיחא אתמל ויומנא והויו לעלם׃

CAP. XIII.

1 CHaritas fraternitatis maneat in vobis. 2 Et hospitalitatem nolite obliuisci, per hanc enim †placuerunt quidam angelis hospitio receptis. A

Rom. 12. c. 16. c. 13 latuerunt 1. Pet. 4. c. 9. Gen. 18. a. 1. 19. a. 1.

3 Mementote vinctorum, tanquam simul vincti: & laborantium, tanquam & ipsi in corpore morantes.

4 Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim & adulteros iudicabit Deus.

5 Sint mores sine auaritia; contenti præsentibus. ipse enim dixit: Non te deseram, neque derelinquam.

Deut. 31. b. 8. Iosue. 1. a. 5.

6 Ita vt confidenter dicamus: Dominus mihi adiutor: & nō timebo quid faciat mihi homo. B

Psal. 55. b. 12. 117. a. 6.

7 Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes exitum conuersationis, imitamini fidem.

8 Iesus Christus heri & hodie: ipse & in secula.

9 DOCTRINIS variis & peregrinis nolite abduci. Optimum est enim gratia stabiliri cor, non escis: quæ non profuerunt ambulantibus in eis.

10 Habemus altare: de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deseruiunt.

11 Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in Sancta per Pontificem, horum corpora cremantur extra castra. C

Leu. 4. c. 11. 16. d. 27. Num. 19. a. 3.

12 Propter quod & Iesus, vt sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est.

13 Exeamus igitur ad eum extra castra: improperium eius portantes.

Mich. 2. c. 10.

14 Non enim habemus hîc manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus.

15 Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium nomini eius.

ιγ΄.

1 Ἡ φιλαδελφία μενέτω.

2 τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους.

3 μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι.

4 τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός.

5 ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω.

6 ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν, κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

7 μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν.

8 ἰησοῦς χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

9 Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ περιφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.

10 ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.

11 ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς.

12 διὸ καὶ ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε.

13 τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες.

14 οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.

15 δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ θεῷ, τουτέστι, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

דתשע שׁעין דערובתא דזקיפותא ודכחנא כב

9 [a] ליולפנא [b] נוכריא ומשחלפא לא [c] תתדברון שׁפיר הו גיר דבטיבותא נשׁרר [d] לבותן ולא [e] במאכלתא מסל דלא [f] אתעדרו אילין דהלכו בהין ׃ 10 אית לן דין [g] מדבחא דלא שׁליט למאכל מנה להנון דבמשׁכנא משׁמשׁין ׃ 11 [h] חיותא גיר הלין [i] דמעל הוא דמהין [k] רב כומרא לבית מקדשׁא חלף חטהא בסרהין יקד הוא לבר מן [l] משׁריתא ׃ 12 מטל הנא ישׁוע דנקדשׁ לעמה בדמה לבר מן מדינתא [m] חשׁ ׃ 13 ואף חנן [n] הכיל [o] נפוק לותה לבר מן משׁריתא כד [p] לבישׁינן [q] חסדה ׃ 14 לית לן גיר מדינתא [r] דמקניא הרכא אלא לאידא דעתידא [s] מסכינן ׃ 15 ובאידה [t] נסק דבחא דתשׁבוחתא בכלזבן לאלהא דאיתיה פארא דספותא דמודין לשׁמה ׃

[a] ילף אלף [b] נכר [c] התנהגו לבותנו [d] אכל [e] עדר עזר [g] מזבח [h] חיות [i] שׁמביא מן עלל [k] כהן גדול [l] מחנה מן שׁרא [m] חשׁשׁ [n] על כן [o] נפק [p] לבשׁ [q] חרפתו [r] קנא [s] פא [t] סכא צפה [v] נסק

16 ܘܠܐ ܬܛܥܘܢ ܡܪܚܡܢܘܬܐ ܘܫܘܬܦܘܬܐ ܕܡܣܟܢܐ. ܒܗܠܝܢ ܓܝܪ ܕܒܚܐ ܫܦܪ ܐ̱ܢܫ ܠܐܠܗܐ.
17 ܐܬܛܦܝܣܘ ܠܡܕܒܪܢܝܟܘܢ ܘܐܫܬܡܥܘ ܠܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܫܗܪܝܢ ܚܠܦ ܢܦܫܬܟܘܢ. ܐܝܟ ܐ̱ܢܫܐ ܕܝܗܒܝܢ ܚܘܫܒܢܟܘܢ. ܕܒܚܕܘܬܐ ܢܗܘܘܢ ܥܒܕܝܢ ܗܕܐ ܘܠܐ ܒܬܢܚܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܦܩܚܐ ܠܟܘܢ.
18 ܨܠܘ ܥܠܝܢ. ܬܟܝܠܝܢܢ ܓܝܪ ܕܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ ܐܝܬ ܠܢ. ܕܒܟܠܡܕܡ ܨܒܝܢܢ ܕܫܦܝܪ ܢܬܕܒܪ.
19 ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܥܐ ܐ̱ܢܐ ܡܢܟܘܢ ܕܬܥܒܕܘܢ ܗܕܐ. ܕܒܥܓܠ ܐܬܦܢܐ ܠܟܘܢ.
20 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܫܠܡܐ ܗܘ ܕܐܣܩ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܠܪܥܝܐ ܪܒܐ ܕܥܪܥܝܬܐ ܒܕܡܐ ܕܕܝܬܩܐ ܕܠܥܠܡ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ.
21 ܗܘ ܢܓܡܘܪܟܘܢ ܒܟܠ ܥܒܕ ܛܒ ܕܬܥܒܕܘܢ ܨܒܝܢܗ. ܘܗܘ ܢܣܥܘܪ ܒܟܘܢ ܡܕܡ ܕܫܦܝܪ ܩܕܡܘܗܝ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܠܗ ܫܘܒܚܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ.
22 ܒܥܐ ܐ̱ܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܕܬܓܪܘܢ ܪܘܚܟܘܢ ܒܡܠܬܐ ܕܒܘܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܒܙܥܘܪܝܬܐ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ.
23 ܕܥܘ ܕܝܢ ܠܐܚܘܢ ܛܝܡܬܐܘܣ ܕܐܫܬܪܝ. ܘܐܢ ܡܥܓܠ ܢܐܬܐ ܥܡܗ ܐܚܙܝܟܘܢ.
24 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܕܒܪܢܝܟܘܢ ܘܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܕܡܢ ܐܝܛܠܝܐ.
25 ܛܝܒܘܬܐ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܐܡܝܢ.

16 *Nec obliuiscamini commiserationis & communicationis in pauperes: per has hostias homo gratus est Deo.*

17 *Parete gubernatoribus vestris, & estote dicto illis audientes. ipsi enim vigilant pro animabus vestris, quippe qui vestri rationem reddituri sint, vt cum gaudio hoc faciant, & non cum gemitibus, quoniam non expedit vobis.*

18 *Orate pro nobis. Confidimus enim nos habere bonam conscientiam quia in omnibus volumus bene conuersari.*

19 *Vehementer efflagito à vobis vt hoc faciatis, quò citiùs restituar vobis.*

20 *Ille autẽ Deus pacis qui eduxit ex mortuis magnum illum pastorem gregis per sanguinem testamenti æterni, hoc est Ieschua Meschicho, ipse perfectos vos reddat in omni opere bono, vt exequamini voluntatem ipsius.*

21 *Et ipse agat in vobis quod bonum est coram ipso per Ieschua Meschicho, cui sit laus in seculum seculorum. Amin.*

22 *Peto autem à vobis fratres mei vt longanimes sitis in sermone consolationis; quoniam paucis scripsi vobis.*

23 *Cæterum cognoscite fratrem nostrum Timotheum qui solutus est; &, si citò venerit, cum eo vos inuisam.*

24 *Postulate pacem eorũ omnium qui præsunt vobis, omniúmque Sanctorum. Postulant pacem vestram quotquot sunt ex Italia.*

25 *Gratia cum omnibus vobis. Amin.*

16 ולא תטעון מרחמנותא ושותפותא דמסכנא בהלין דבחא שפר אנש לאלהא׃ 17 אתטפיסו למדברניכון ואשתמעו להון הנון גיר שהרין חלף נפשתכון איך אנשא דיהבין חושבנכון דבחדותא נהוון עבדין הדא ולא בתנחתא מטל דלא פקחא לכון׃ 18 צלו עלין תכילינן גיר דתארתא טבתא אית לן דבכלמדם צבינן דשפיר נתדבר׃ 19 יתיראית בעא אנא מנכון דתעבדון הדא דבעגל אתפנא לכון׃
20 אלהא דין דשלמא הו דאסק מן בית מיתא לרעיא רבא דערעיתא בדמא דדיתקא דלעלם דאיתוהי ישוע משיחא מרן הו נגמורכון בכל עבד טב דתעבדון צבינה׃ 21 והו נסעור בכון מדם דשפיר קדמוהי ביד ישוע משיחא דלה שובחא לעלם עלמין אמין׃ 22 בעא אנא דין מנכון אחי דתגרון רוחכון במלתא דבויאא מטל דבזעוריתא׃

a טעא b רחם c שתף d השיבון e למנהיגיכם טפס f שמע g שוקדים h חשב i בשמחה k אנח l טוב יותר m צלא n פלל בוטחים o אנחנו תאר p טוב q צבא r דבר נהג s פתאם t פנא

PROLOGVS IN SEPTEM EPISTOLAS CANONICAS.

NON ita est ordo apud Græcos qui integrè sapiunt, fidemque rectam sectantur, Epistolarum septem, quæ Canonicæ nuncupantur, sicut in Latinis codicibus inuenitur: vt quia Petrus est primus in ordine Apostolorũ, primæ sint etiam eius epistolæ in ordine cæterarum. Sed sicut Euangelistas dudum ad veritatis lineam correximus: ita has proprio ordini Deo iuuante reddidimus. Est enim prima earum vna Iacobi, duæ Petri, tres Iohannis, & Iudæ vna. Quæ si sicut ab eis digestæ sunt, ita quoque ab interpretibus fideliter in Latinum verterentur eloquium, nec ambiguitatem legentibus facerent, nec sermonum sese varietas impugnaret, illo præcipuè loco vbi de vnitate Trinitatis in prima Iohannis epistola positum legimus, in qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse à fidei veritate comperimus: trium tantummodo vocabula, hoc est aquæ, sanguinis, & spiritus in ipsa sua editione ponentibus, & Patris, Verbíque ac Spiritus testimonium omittentibus; in quo maximè & fides Catholica roboratur, & Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vna diuinitatis substantia comprobatur. In cæteris verò Epistolis quantum à nostra aliorum distet editio, Lectoris prudentiæ derelinquo.

16 * Beneficentiæ autem & communionis nolite obliuisci, talibus enim hostijs promeretur Deus.

17 * Obedite præpositis vestris, & subiacete eis. Ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris redditturi: vt cum gaudio hoc faciant & nõ gementes, hoc enim non expedit vobis.

18 * Orate pro nobis, confidimus enim quia bonam conscientiam habemus, in omnibus bene volentes conuersari. D

19 * Amplius autem deprecor vos hoc facere, quò celerius restituar vobis.

20 * Deus autẽ pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium, in sanguine testamenti æterni, Dominum nostrum Iesum Christum,

21 * Aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatem, faciens in vobis quod placeat coram se per Iesum Christum: cui est gloria in secula seculorũ. Amen.

22 * Rogo autem vos fratres, vt sufferatis verbum solatij. Etenim perpaucis scripsi vobis.

23 * Cognoscite fratrẽ † vestrum Timotheum dimissum, cum quo (si celerius venerit) videbo vos. († nostrũ)

24 * Salutate omnes præpositos vestros, & omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres.

25 * Gratia cum omnibus vobis. Amen.

16 * τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

17 * πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 * προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.

19 * περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 * ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν,

21 * καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ· ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

22 * παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.

23 * γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν τιμόθεον ἀπολελυμένον· μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

24 * ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς ἰταλίας.

25 * ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς ἰταλίας διὰ τιμοθέου.

חו כתבת לכון ؛ 23 דעו דין לאחון טימתאוס דאשתרי ואן בעגל נאתא עמה אחזיכון ؛ 24 שאלו בשלמא דכלהון מדברניכון ודכלהון קדישא שאלין בשלמכון כלהון דמן איטליא ؛ 25 טיבותא עם כלכון אמין ؛

(ירע שרא פתאם אתא חזא צופיכם הסר)

שלמת אגרתא דלות עבריא דאתכתבת מן איטליא דרהומי ואשתדרת באידי טימתאוס ؛

שלם למכתב בעודרן מרן כתבא דפולוס ארבת עסר אגרן דילה ؛

Sed tu virgo Christi Eustochium, dum à me impensiùs Scripturæ veritatem inquiris, meam quodammodo senectutem inuidorum dentibus corrodendam exponis, qui me falsarium corruptoremque sanctarum pronunciant Scripturarum. Sed ego in tali opere nec æmulorum meorum inuidentiam pertimesco, nec sanctæ Scripturæ veritatem poscentibus denegabo.

ARGVMENTVM IN EASDEM.

IACOBVS, Petrus, Iohannes & Iudas septem Epistolas ediderunt, tam mysticas, quàm succinctas & breues pariter ac longas; breues in verbis, longas in sententiis, vt rarus sit qui non in earum cæcutiat lectione.

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM CANONICAM BEATI IACOBI APOSTOLI.

IACOBVS *Apostolus sanctum instruit clerum de cultura cælestium præceptorum, & regula catholicæ obseruantiæ, & de inuictæ patientiæ maiestate, & de reuelatione plurimorum, & de mendacio magistrorum.*

ܒܫܡ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܚܬܡܝܢܢ ܬܠܬ ܐܓܪܢ܆

ܕܝܥܩܘܒ ܘܕܦܛܪܘܣ ܘܕܝܘܚܢܢ܀

ܐܓܪܬܐ ܕܝܥܩܘܒ ܫܠܝܚܐ܀

ܕܘܟܪܢܐ ܕܣܗܕܐ ܐ ܀ ܩܦܠܐܘܢ ܐ܀

[1] ܝܥܩܘܒ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ ܘܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܬܪܥܣܪ ܫܒܛܝܢ ܕܡܒܕܪܝܢ ܒܥܡܡܐ ܫܠܡ܀ [2] ܟܠ ܚܕܘܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܚܝ ܡܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܫܚܠܦܐ܀ [3] ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܕܒܘܩܝܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܩܢܐ ܠܟܘܢ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ܀ [4] ܠܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܝܢ ܢܗܘܐ ܠܗ ܥܒܕܐ ܡܫܡܠܝܐ. ܕܬܗܘܘܢ ܓܡܝܪܝܢ ܘܡܫܠܡܢܝܢ. ܘܒܡܕܡ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܚܣܝܪܝܢ܀

[5] ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܚܣܝܪ ܡܢ ܚܟܡܬܐ. ܢܫܐܠ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܟܠ ܦܫܝܛܐܝܬ ܘܠܐ ܡܚܣܕ. ܘܡܬܝܗܒܐ ܠܗ܀ [6] ܢܫܐܠ ܕܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܟܕ ܠܐ ܡܬܦܠܓ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܡܬܦܠܓ ܕܡܐ ܠܓܠܠܐ ܕܝܡܐ ܕܫܓܫܐ ܠܗܘܢ ܪܘܚܐ܀ [7] ܘܠܐ ܢܣܒܪ ܓܝܪ ܒܪܢܫܐ ܗܘ ܕܢܣܒ ܡܕܡ ܡܢ ܡܪܝܐ܀ [8] ܐܝܢܐ ܕܦܠܝܓ ܒܪܥܝܢܗ. ܘܫܓܝܫ ܒܟܠܗܝܢ ܐܘܪܚܬܗ܀

[9] ܢܫܬܒܗܪ ܕܝܢ ܐܚܐ ܡܟܝܟܐ ܒܪܘܡܪܡܗ܀ [10] ܘܥܬܝܪܐ ܒܡܟܝܟܘܬܗ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܗܒܒܐ ܕܥܣܒܐ ܗܟܢܐ ܥܒܪ܀ [11] ܕܢܚ ܓܝܪ ܫܡܫܐ ܒܚܘܡܗ ܘܡܘܒܫ ܠܗ ܠܥܣܒܐ. ܘܗܒܒܗ ܢܦܠ. ܘܫܘܦܪܐ ܕܚܙܘܗ ܐܒܕ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܥܬܝܪܐ ܡܬܚܡܠ ܒܗܘܦܟܘܗܝ܀ [12] ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܡܣܝܒܪ ܢܣܝܘܢܐ. ܕܟܕ ܢܬܒܩܐ ܢܣܒ ܟܠܝܠܐ ܕܚܝܐ. ܗܘ ܕܡܠܟ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܚܒܝܢ ܠܗ܀

[13] ܠܐ ܢܐܡܪ ܐܢܫ ܕܟܕ ܡܬܢܣܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܡܬܢܣܐ ܐܢܐ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܠܐ ܡܬܢܣܐ ܒܒܝܫܬܐ. ܘܗܘ ܠܐ ܡܢܣܐ ܠܐܢܫ܀ [14] ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢ ܪܓܝܓܬܗ ܗܘ ܡܬܢܣܐ ܘܡܬܢܓܕ ܘܡܬܪܓܓ܀ [15] ܘܗܕܐ ܪܓܝܓܬܐ ܒܛܢܐ ܘܝܠܕܐ ܚܛܝܬܐ. ܚܛܝܬܐ ܕܝܢ ܡܐ ܕܐܬܓܡܪܬ ܝܠܕܐ ܡܘܬܐ܀ [16] ܠܐ ܬܛܥܘܢ ܐܚܝ ܚܒܝܒܐ܀

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESCHVA MESCHICHO

sigillamus tres Epistolas Iaakoub, & Petri, & Iouchanon.

EPISTOLA IACOBI APOSTOLI.

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Commemoratione Martyrum.

CAP. I.

[1] IAAKOVB *seruus Dei & Domini nostri Jeschua Meschicho, duodecim tribubus quæ dispersæ sunt inter gẽtes, Pacẽ* [Salutem.] [2] * *Omne gaudium habeatis, fratres mei, quum ingrediemini in tentationes multas & varias:* [3] * *Scientes probationem illam fidei comparare vobis patientiam.* [4] * *Patientia autem habebit opus consummatum, vt sitis perfecti & consummati, & ne quid desit vobis.*

[5] * *Si quis autem ex vobis indiget sapientia, postulet à Deo ipso qui dat omnibus simpliciter, nec exprobrat, & dabitur ei.* [6] * *Postulet autẽ cum fide non hæsitans: qui hæsitat, similis est fluctibus maris quos commouet ventus.* [7] * *Neque existimet homo ille se aliquid accepturum à Domino:* [8] * *Quum sit dubius mente sua, & cõmotus in omnibus vijs suis.* [9] * *Glorietur autem frater humilis in sublimitate sua.* [10] * *Diues autem in humiliatione sui, quia sicut flos herbæ, ita præteribit.* [11] * *Exoritur enim Sol cum calore suo, & arefacit herbam & flos cadit, & decor aspectus illius perit: sic & diues arescit in conuersationibus suis.* [12] * *Beatus vir ille qui sustinet tentationes, quoniam quum probatus fuerit, accipiet coronã vitæ quam promisit Deus ijs qui ipsum diligunt.* [13] * *Ne quis dicat quum tentatur, A Deo tentor. Deus enim non tentatur malis, & ipse neminem tentat.* [14] * *Sed vnusquisque à concupiscentia sua tentatur, & allicitur, abstrahiturque.* [15] * *Porrò hæc concupiscentia concipit & parit peccatum: peccatum autem quum consummatum est, generat mortem.* [16] * *Ne erraueritis fratres mei dilecti.*

בשם מרן ישוע משיחא חתמינן תלת אגרן דיעקוב ופטרוס ויוחנן׃

אגרתא דיעקוב שליחא [a] דוכרנא דסהדא א קפלאון א

יעקוב עבדה דאלהא ודמרן ישוע משיחא לתרתעסרא שרבן דזריען בעממא שלם׃ [2] כל [b] חדוא תהוא לכון אחי כד [c] תעלון [d] לנסיונא סגיאא ומשחלפא׃ [3] ידעין אנתון גיר [e] דבוקיא דהימנותא מקנא לכון [f] מסיברנותא׃ [4] לה דין למסיברנותא נהוא לה עבדא [g] משמליא דתהוון גמירין [h] ומשלמנין ובמדם לא תהויתון חסירין׃ [5] אן אנש דין מנכון חסיר מן חכמתא נשאל מן אלהא הו דיהב לכל פשיטאית ולא [k] מחסד [l] ומתיהבא לה׃ [6] נשאל דין בהימנותא כד לא מתפלג הו דמתפלג דמא לגללא דימא דשגשא להון רוחא׃

[a] זכרון העדים [b] חדוא
[c] עלל [d] נסא
[e] בקא בחן [f] סיבר סבל
[g] שמליא מלא [h] שלם
[l] בתמה א מחדף [k] יהב

Canonica

EPISTOLA † CATHOLICA B. IACOBI APOSTOLI.

CAP. I.

1 IACOBVS Dei & Domini nostri Iesu Christi seruus, duodecim tribubus quæ sunt in dispersione, salutem. A

2 * Omne gaudiũ existimate fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis:

Rom. 5. a. 3.

3 * Scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur. 4 * Patientia autem opus perfectum habeat: vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes.

5 * Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet à Deo qui dat omnibus affluenter, & non improperat: & dabitur ei. 6 * Postulet autẽ in fide nihil hæsitans. qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento mouetur & circunfertur. B

Matth. 7. a. 7. 21. b. 22. Mar. 11. c. 24. Luc. 11. b. 9. Ioh. 14. b. 13. 16. c. 23. 24.

7 * Non ergo æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino.

8 * Vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis.

9 * Glorietur autem frater humilis, in exaltatione sua.

10 * Diues autem, in humilitate sua; quoniam sicut flos fœni transibit.

11 * Exortus est enim Sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos eius decidit, & decor vultus eius deperijt: ita & diues in itineribus suis marcescet.

12 * Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ: quam repromisit † Dominus diligentibus se.

Psal. 102. c. 5. Eccl. 14. c. 18. Ibid. 40. b. 6. 1. Pet. 1. a. 24. Iob. 5. c. 17.

Deus

13 * Nemo cùm tentatur, dicat quoniam à Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminé tentat.

14 * Vnusquisque verò tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus.

15 * Deinde concupiscentia cùm conceperit, parit peccatũ. peccatum verò cùm consummatum fuerit, generat mortem. C

16 * Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

κεφ. α.

1 ΙΑΚΩΒΟΣ θεοῦ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

2 * πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις·

3 * γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν.

4 * ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

5 * εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ οὐκ ὀνειδίζοντος· καὶ δοθήσεται αὐτῷ.

6 * αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος. ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ.

7 * μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου.

8 * ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 * καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ.

10 * ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται.

11 * ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

12 * μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

13 * μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.

14 * ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος.

15 * εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

16 * μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.

---

7 ולא נסבר הו ברנשא דנסב מדם מן מריא ׃ 8 אינא דפליג ברעינה ושגיש בכלהין אורחתה ׃

9 נשתבהר דין אחא מכיכא ברומרמה ׃ 10 ועתירא במוככה מטל דאיך הבבא דעסבא הכנא עבר ׃

11 דנח גיר שמשא בחומה ומובש לה לעסבא והבבה נפל ושופרא דחזוא אבד הכנא אף עתירא חמא בהופכוהי ׃

12 טובוהי לגברא דמסיבר נסיונא דמא דאתבחר נסב כלילא דחיא הו דמלך אלהא לאילין דרחמין לה ׃

13 לא נאמר אנש כד מתנסא דמן אלהא מתנסא אנא אלהא גיר לא מנסי בבישתא והו לאנש לא מנסא ׃

14 אלא אנש אנש מן רגתה הו מתנסא ומתרגרג ומתנגד ׃

15 והדא רגתא בטנא וילדא חטיתא חטיתא דין מא דאתגמרת ילדא מותא ׃ 16 לא תטעון אחי חביבא ׃

רעיא שבחר התהלל
רום צ׳צוורת חמא
יבש ויופי חזא
בנהגותיו אשרי האיש
נסא בחר עטרה
שהבטיח אמר נסא
רגג נגר משך הורה
חטא גמר מות
טעא

17 *Omne donum bonum & perfectum è supernis est, descendens à Patre luminum, apud quem nulla est transmutatio, ne obumbratio quidem vicissitudinis.*

18 *Is voluit, & genuit nos sermone veritatis, vt simus primitiæ rerum ab eo conditarum.*

19 *Itaque ô vos fratres mei dilecti, vnusquisque vestrum sit velox ad audiendum, & tardus ad loquendum, tardúsque ad irascendum.*

20 *Ira enim viri iustitiam Dei non præstat.*

21 *Quapropter procul expellatis à vobis omnem immunditiem, & multitudinem malitiæ, & cum mansuetudine excipite Verbum illud naturæ nostræ insitum, quod quidem potest seruare ipsas animas vestras.*

Dominica II. post Epiphaniam.

22 *Cæterùm estote effectores sermonis, & non auditores tantùm, neque decipiatis vosmetipsos.*

23 *Si quis enim fuerit auditor sermonis & non effector, hic similis est illi qui aspicit vultum suum in speculo.*

24 *Aspexit enim seipsum & præterijt, ac* 25 *oblitus est qualis esset.* *Quisquis autem respicit in Legem perfectam, quæ est libertatis, & permanet in ea, nec est auditor qui audiat vt obliuiscatur, sed effector operis, hic sanè beatus erit in opere suo.*

26 *Quòd si quis existimet se seruire Deo, & non contineat linguam suam, sed inducat in errorem cor suum, istius vanum est obsequium.*

27 *Ministerium enim purum & sanctum coram Deo patre illud est, Inuisere orphanos & viduas in afflictionibus ipsorum, & seruare seipsum à mundo immaculatum.*

CAP. II.

1 F*Ratres mei ne cum acceptione* [delectu] *personarum teneatis fidem gloriæ Domini nostri Ieschua Meschicho.*

2 *Nam si quis introierit in congregationem vestram qui annulos aureos habeat, aut perpulchra vestimenta, introierit verò pauper cum vestimentis sordidis:*

---

17 כל מוהבתא טבתא ומשמליתא מן לעל נחתא מן אבא דנהירא הודליה לותה שוחלפא מרם אף לא טלניתא דשוגנייא 18 הויו צבא וילדן במלתא דקושתא דנהוא רישיתא דבריתה 19 ואנתון אחי חביבא כלנש מנכון נהוא מסרהב למשמע ומוחר למללו ומוחר למרגז 20 רוגזה גיר דגברא זדיקותא דאלהא לא עבד 21 מטל הנא ארחקו מנכון כלה טנפותא וסוגאא דבישותא ובמכיכותא קבלו מלתא דנציבא בכינן דהי משכחא דתחא אנין לנפשתכון

חד בשבא דתרין דבתר דנחא ב

22 הוו דין עבודא דמלתא ולא שמועא בלחוד ולא תטעון נפשתכון 23 אן אנש גיר נהוא שמועא דמלתא ולא עבודה הנא דמא להו דחזא אפוהי במחזיתא 24 חזא גיר נפשה ועבר וטעא דאיכנא הוא

טוב שמליא מלא · שוגניא · ברא · רגז · סגא · בוש · מלל · כון · חיא · מלל · טעא בספקלריא מן · חזא · וסכה

17 * Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio.

18 * Voluntariè † genuit nos verbo veritatis, vt simus initium aliquod creaturæ eius. [† enim]

19 * Scitis fratres mei dilectissimi, Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. [Pro.17. d.27.]

20 * Ira enim viri, iustitiam Dei non operatur.

21 * Propter quod abijcientes omnem immunditiam & abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest saluare animas vestras.

22 * ESTOTE autem factores verbi, & non auditores tantùm: fallentes vosmetipsos. [Mat.7.b. 11.c.21. Rom.2. b.13.] D

23 * Quia si quis auditor est verbi, & nõ factor: hic comparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo.

24 * Considerauit enim se, & abijt, & statim oblitus est qualis fuerit.

25 * Qui autem perspexerit in Legẽ perfectæ libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliuiosus factus, sed factor operis: hic beatus in facto suo erit.

26 * Si quis autem putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum: huius vana est religio.

27 * Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, hæc est, Visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum: & immaculatum se custodire ab hoc seculo.

CAP. II.

1 FRatres mei, nolite in personarũ acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriæ. [Leu.19. c.15. Deut.1. 16.c.17. 16.d.19. Prou.24. c.23. Eccle.42. a.1.] A

2 * Etenim si introierit in conuentum vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu:

17 * πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.

18 * βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

19 * ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν.

20 * ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς, δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται.

21 * διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας, ἐν πρᾳότητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

22 * Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.

23 * ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ, καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ.

24 * κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν.

25 * ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

26 * εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος ἐν ὑμῖν εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία.

27 * θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστὶν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

β΄.

1 * Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης.

2 * ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι,

---

25 כל דין דחר בנמוסא משלמנא דחארותא וקוי בה לא הוא שמועא דשמעא דמתטעא אלא עבודא דעבדא והנא טובנא נהוא בעבדה׃ 26 ואן אנש סבר דמשמש לאלהא ולא אחד לשנה אלא מטעא להלבה דהנא סריקא הי תשמשתה׃ 27 תשמשתא גיר דכיתא וקדישתא קדם אלהא אבא הדא הי למסער יתמא וארמלתא באולצניהון ולמטר אנש נפשה מן עלמא דלא טולשא׃

קפלאון ב

1 אחילא במסב באפא תהוון אחידין להימנותא דתשבוחתה דמרן ישוע משיחא׃

2 אן גיר נעול לכנושתכון אנש דעזקתה דדהבא או דמאנוהי שפירא ונעול מסכנא במאנא צאא׃

חוריה בישדרור טעא · אשרי מן טוב חושב · טעא תעה שמש · דכא זכה מער פקד · ואלמנות בצרותם נטר · מום נסב חימן · שבח עלל טבעות זהב · אשר לבושיו צואים

3 * *Et respexeritis in illum qui indutus est perpulchris vestimentis, ac dixeritis ei, Tu sede hîc bene: pauperi verò dicatis, Tu sta illic, aut sede hîc ante scabellum pedum nostrorum.*

4 * *Nónne diuisi estis vobis in animabus vestris, & facti estis interpretes malarum cogitationum?*

5 * *Audite fratres mei dilecti, nónne pauperes mundi huius, diuites autem in fide elegit Deus, vt sint hæredes in regno illo quod promisit Deus ijs qui ipsum diligunt?*

6 * *Vos autem contemptui habuistis pauperem. Nónne diuites efferunt sese super vos, ipsique trahunt vos ad domum iudicij* [forum]

7 * *Nónne ipsi obloquuntur de bono nomine quod inuocatum est super vos?*

8 * *Sed si Legem Dei in hoc adimpletis quod scriptum est, Diliges proximum tuum sicut teipsum, bene facitis.*

9 * *At si facies assumitis* [delectum personarum habetis] *peccatum committitis, & redarguimini à Lege tanquam transgressores Legis.*

10 * *Is enim qui totam Legem seruat, & in vno offendit, totius Legis factus est reus.*

11 * *Qui enim dixit, Non mœchaberis, ipse dixit, Non occides. Quòd si non mœchus es, sed homicida, factus es transgressor Legis.*

12 * *Sic loquamini, & sic faciatis, vt qui per Legem libertatis iudicandi estis.*

13 * *Iudicium enim absque misericordia fiet in eum, qui non præstiterit misericordiam. Exaltati estis per misericordias super iudicium.*

Dominica XI. post Pentecosten.

14 * *Quæ vtilitas fratres mei, si quis dixerit, Habeo fidem, opera verò non habeat? Nunquid poterit eius fides ipsum seruare?*

15 * *Quòd si frater aut soror nudi fuerint, & indigeant victu quotidiano:*

16 * *Et dicat illis aliquis ex vobis, Abite cum pace, calescite, & saturamini: nec dederitis illis quæ sunt necessaria corpori, quæ erit vtilitas?*

---

3 ותחורון בהו דלביש מאנא שפירא ותאמרון לה אנת הרכא תב שפיר ולמסכנא תאמרון לה אנת קום להל או תב לך הרכא קדם כובשא דרגלין ׃ 4 לא הא אתפלגתון לכון בנפשכון והויתון מפרשנא דמחשבתא בישתא ׃ 5 שמעו אחי חביבי לא הוא למסכנא דעלמא עתירא דין בהימנותא גבא אלהא דנהוון ירתא במלכותא הי דמלך אלהא לאילין דרחמין לה ׃ 6 אנתון דין שטתוניהי למסכנא לא הא עתירא משתעלין עליכון והנון נגדין לכון לבית דינא ׃ 7 לא הא הנון מגדפין על שמא טבא דאתקרי עליכון ׃
8 ואן נמוסא דאלהא בהדא משמלין אנתון איך דכתיב דתרחם לקריבך איך נפשך שפיר עבדין אנתון ׃
9 אן דין באפא נסבין אנתון חטיתא עבדין אנתון ומתכסנין אנתון מן נמוסא איך עברי על נמוסא ׃

³ Et intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei, Tu sede hîc bene: pauperi autem dicatis, Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum.

⁴ Nónne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum?

⁵ Audite fratres mei dilectissimi: nónne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & hæredes regni quod repromisit Deus diligentibus se?

⁶ Vos autem exhonorastis pauperem. Nónne diuites per potentiam opprimunt vos: & ipsi trahunt vos ad iudicia? B

⁷ Nónne ipsi blasphemãt bonum nomen quod inuocatum est super vos?

⁸ Si tamen Legem perficitis regalem secũdùm † Scripturam, Diliges proximũ tuum sicut teipsum: bene facitis. (marg.: Scriptu ram)

⁹ Si autem personam accipitis, peccatum operamini, redarguti à Lege quasi transgressores.

¹⁰ Quicunque autem totam Legem seruauerit, offendat autem in vno: factus est omnium reus. (marg.: Leu.19. d.18. Matt.22. d.39. Mar.12. c.31. Rom.13. c.9. Gal.5. b.14.)

¹¹ Qui enim dixit, Non mœchaberis, dixit &, Non occides. Quod si non mœchaberis, occides autem: factus es transgressor Legis. (marg.: Leu.19.c. 21.c.37. Deut.1. d.17.)

¹² Sic loquimini, & sic facite sicut per Legem libertatis incipientes iudicari. (marg.: Mat.5. c.19.)

¹³ Iudicium enim sine misericordia illi qui nõ † fecit misericordiam. Superexaltat autem misericordia iudicium. C (marg.: facit)

¹⁴ QVID proderit fratres mei, si fidem quis dicat se habere: opera autem non habeat? Nunquid poterit fides saluare eum?

¹⁵ Si autem frater aut soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano: (marg.: 1.Ioh.3. c.17.)

¹⁶ Dicat autem aliquis ex vobis, illis: Ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori: quid proderit?

---

³ καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, καὶ εἴπητε αὐτῷ, σὺ κάθου ὧδε καλῶς· καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου.

⁴ καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

⁵ ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας, ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;

⁶ ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια;

⁷ οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ᾽ ὑμᾶς;

⁸ εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν, κατὰ τὴν γραφὴν, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε.

⁹ εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου, ὡς παραβάται.

¹⁰ ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος.

¹¹ ὁ γὰρ εἰπὼν, μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καὶ, μὴ φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δὲ, γέγονας παραβάτης νόμου.

¹² οὕτω λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι.

¹³ ἡ γὰρ κρίσις ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

¹⁴ Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;

¹⁵ ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι, καὶ λειπόμενοι ὦσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,

¹⁶ εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε· μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος;

---

¹⁰ איכא גיר דכלה נמוסא נטר ובחדא ᵐ שרע לכלה נמוסא ⁿ אתחיב׃ ¹¹ הו גיר דאמר דלא ᵒ תגור הו אמר דלא תקטול אן דין לא ᵒ גאר אנת אלא קטל אנת הוית לך עבר על נמוסא׃ ¹² הכנא הויתון ממללין והכנא הויתון ᵖ סערין איך אנשא דבנמוסא ᑫ דחארותא עתידין אנתון ʳ למתדנו׃ ¹³ דינא גיר הוא דלא רחמא על הו דלא עבד רחמא ˢ משתעלין אנתון ברחמא על דינא׃

דתר בשבא דיא בתר פנטיקוסטי ׃

¹⁴ מנא ᵃ הניא אחי אן אנש אמר דאית לי הימנותא ועבדא לית לה דלמא ᵇ משכחא הימנותה ᶜ דתחיוהי׃ ¹⁵ ואן אחא או ᵈ חתא נהוון ᵉ ערטליין וחסירין ᶠ סיברתא דיומא׃ ¹⁶ ונאמר להון אנש מנכון ʰ זלו בשלמא ⁱ שחנו וסבעו ולא ᵏ תתלון להון ˡ סניקותה דפגרא מנא ᵐ הניא׃

ᵐ אושם ⁿ חוב ᵒ גור נאף ᵖ עושים ושל דרור ʳ דין ˢ שעלא תועלתמן תנא ᵗ שבח יכל ᶜ חיא ᵈ אחות ᵉ ערומים ᶠ מאכל ᵍ אמר ʰ אזל חמו ᵏ נתל שרכו ᵐ תועלה

17 ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܠܐ ܥܒܕܐ ܡܝܬܐ ܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗ. 18 ܢܐܡܪ ܓܝܪ ܐܢܫ ܠܟ ܐܝܬ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܠܝ ܐܝܬ ܠܝ ܥܒܕܐ. ܚܘܢܝ ܗܝܡܢܘܬܟ ܕܠܐ ܥܒܕܐ. ܘܐܢܐ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟ ܗܝܡܢܘܬܝ ܡܢ ܥܒܕܝ. 19 ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ ܕܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ. ܫܦܝܪ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܐܦ ܫܐܕܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܘܪܥܠܝܢ. 20 ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܝܢ ܕܬܕܥ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܚܠܫܐ. ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܠܐ ܥܒܕܐ ܡܝܬܐ ܗܝ. 21 ܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܐܙܕܕܩ. ܕܐܣܩ ܠܐܝܣܚܩ ܒܪܗ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. 22 ܚܙܐ ܐܢܬ ܕܗܝܡܢܘܬܗ ܣܝܥܬ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܘܡܢ ܥܒܕܘܗܝ ܗܝܡܢܘܬܗ ܐܬܓܡܪܬ. 23 ܘܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܐܡܪ. ܕܗܝܡܢ ܐܒܪܗܡ ܒܐܠܗܐ. ܘܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܠܙܕܝܩܘ. ܘܪܚܡܗ ܕܐܠܗܐ ܐܬܩܪܝ. 24 ܚܙܐ ܐܢܬ ܕܡܢ ܥܒܕܐ ܡܙܕܕܩ ܒܪܢܫܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܠܚܘܕ. 25 ܗܟܢܐ ܐܦ ܪܚܒ ܙܢܝܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܐܙܕܕܩܬ. ܕܩܒܠܬ ܠܓܫܘܫܐ ܘܒܐܘܪܚܐ ܐܚܪܝܬܐ ܐܦܩܬ ܐܢܘܢ. 26 ܐܝܟܢܐ ܕܦܓܪܐ ܕܠܐ ܪܘܚܐ ܡܝܬ ܗܘ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܠܐ ܥܒܕܐ ܡܝܬܐ ܗܝ.

ܨܚܚܐ ܓ

1 ܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܠܦܢܐ ܣܓܝܐܐ ܒܟܘܢ ܐܚܝ. ܐܠܐ ܬܗܘܘܢ ܝܕܥܝܢ ܕܕܝܢܐ ܪܒܐ ܡܩܒܠܝܢܢ. 2 ܣܓܝܐܬܐ ܓܝܪ ܡܫܬܪܥܝܢܢ ܟܠܢ. ܟܠ ܕܒܡܠܬܐ ܠܐ ܡܫܬܪܥ ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܓܡܝܪܐ. ܕܡܫܟܚ ܐܦ ܠܟܠܗ ܦܓܪܗ ܡܫܥܒܕܘ. 3 ܗܐ ܓܝܪ ܠܣܘܣܘܬܐ ܦܓܪܐ ܒܦܘܡܗܘܢ ܪܡܝܢܢ. ܕܢܫܬܥܒܕܘܢ ܠܢ. ܘܡܗܦܟܝܢܢ ܠܟܠܗ ܦܓܪܗܘܢ. 4 ܐܦ ܐܠܦܐ ܟܕ ܪܘܪܒܢ ܘܪܘܚܐ ܩܫܝܬܐ ܕܒܪܐ ܠܗܝܢ. ܡܢ ܩܝܣܐ ܙܥܘܪܐ ܡܬܦܢܝܢ. ܠܐܝܟܐ ܕܨܒܐ ܪܥܝܢܗ ܕܡܕܒܪܢܐ. 5 ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܫܢܐ ܗܕܡܐ ܗܘ ܙܥܘܪܐ ܘܡܫܒܗܪ. ܐܦ ܢܘܪܐ ܙܥܘܪܬܐ ܥܒܐ ܣܓܝܐܐ ܡܘܩܕܐ.

17 *Ita & fides absque operibus mortua est, sola.*

18 *Sed dicet aliquis, Tu fidem habes, & ego habeo opera: ostende mihi fidem tuam absque operibus, & ego ostendam tibi fidem meam ex operibus meis.*

19 *Credis vnum esse Deum, bene facis. & dæmonia credunt & contremiscunt.*

20 *Vis autem scire o homo debilis, quòd fides absque operibus mortua est.*

21 *Pater noster Abrohom nónne ex operibus iustificatus est, quum obtulit Jschok filium suum super altare?*

22 *Vides fidem illius adiumento fuisse ipsius operibus, atque ex operibus fidem eius perfectam fuisse.*

23 *Et impleta est scriptura quæ dicit, Credidit Abrohom Deo, & imputatum est illi ad iustitiam, & amicus Dei vocatus est.*

24 *Vides quòd ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantùm.*

25 *Sic etiam Rochob meretrix [caupona] nónne ex operibus iustificata est, quum excepit exploratores, & per viam aliam emisit eos?*

26 *Quemadmodum corpus absque spiritu mortuum est, ita & fides absque operibus est mortua.*

Dominica III. post Epiphaniam.

CAP. III.

1 *Ne multi doctores sint inter vos, fratres mei, sed scitote nos maiori iudicio esse obnoxios.*

2 *In multis enim labimur omnes. Quisquis in sermone non labitur, hic est vir perfectus, qui potest subijcere & totum corpus suum.*

3 *Ecce enim fræna in os equorum velocium inijcimus, vt subijciantur nobis, & totum corpus eorum circumagimus.*

4 *Quin & naues validæ quum aguntur ventis vehementioribus, à minimo ligno circumaguntur, quocunque tendat voluntas gubernatoris.*

5 *Ita & lingua membrum est pusillum, sed extollit se. Ignis quoque minimus ramos multos incendit.*

---

17 הָכַנָא אָף [n]הַימָנוּתָא וְלָא עֲבָדָא [o]מִיתָא חַי בַלְחוּדֵיהּ ׃ 18 אָמַר גֵיר אֱנָשׁ לָךְ אִית לָךְ הַימָנוּתָא וְלִי אִית לִי עֲבָדָא [p]חַוְנִי הַימָנוּתָךְ דְלָא עֲבָדָא וַאנָא מְחַוֵא אֱנָא לָךְ הַימָנוּתִי מֶן [q]עֲבָדַי ׃ 19 מְהַימֵן אַנְתְּ דְחַד הוּ אֱלָהָא שַׁפִּיר עָבֵד אַנְתְּ אָף [r]שֵׁאדֵא מְהַימְנִין [s]וְרָעְלִין ׃ 20 צָבֵא אַנְתְּ [t]דְתֵדַע אָו בַרְנָשָׁא [u]חַלָשָׁא דְהַימָנוּתָא דְלָא עֲבָדָא [x]מִיתָא הִי ׃ 21 אֲבוּן אַבְרָהָם לָא הֲוָא מֶן עֲבָדָא [y]אֶזְדַדַק [z]דְאַסֵק לְאִיסְחָק בְרֵהּ עַל [a]מַדְבְּחָא ׃ 22 חָזֵא אַנְתְּ דְהַימָנוּתֵהּ [b]סַיְעַת לַעֲבָדוּהִי וּמֶן עֲבָדֵא הַימָנוּתֵהּ [c]אֶתְגַמְרַת ׃ 23 וְשַׁלֵם כְתָבָא דְאָמַר דְהַימֵן אַבְרָהָם בַאלָהָא [d]וְאֶתְחַשְׁבַת לֵהּ [e]לְזַדִיקוּ וְרָחְמָא דְאַלָהָא [f]אֶתְקְרִי ׃ 24 חָזֵא אַנְתְּ דְמֶן עֲבָדָא [g]מֶזְדַדַק בַרְנָשָׁא וְלָא הֲוָא מֶן הַימָנוּתָא בַלְחוּד ׃ 25 הָכַנָא אָף רָחָב [h]זָנִיתָא לָא הֲוָא מֶן עֲבָדָא אֶזְדַדְקַת דְקַבְּלַת [i]לְגָשׁוֹשֵׁא וַבְאוּרְחָא

[n] הימן [o] מות [p] חוא תגיד
[q] מעשי [r] שידים [s] וסומרים
[t] ידע [u] חלכא [x] מות
[y] זדק צדק [z] נסך
[a] מזבח [b] סיע עזר
[c] גמר [d] חשב [e] לצדקה
[f] קרא [g] זדק צדק
[h] זונה
[i] את מרגלים

[17] * Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa.

[18] * Sed †dicet quis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi fidem tuam sine operibus; & ego ostendam tibi ex operibus fidem meam.

[19] * Tu credis quoniam vnus est Deus. bene facis: & dæmones credunt, & contremiscunt. D

[20] * Vis autem scire ô homo inanis, quoniam fides sine operibus †mortua est?

[21] * Abraham pater noster nónne ex operibus iustificatus est, offerens Isaac filium suum super altare?

[22] * Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: & ex operibus fides consummata est?

[23] * Et suppleta est scriptura, dicens, Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam, & amicus Dei appellatus est.

[24] * Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo: & non ex fide tantùm?

[25] * Similiter autem & Rahab meretrix, nónne ex operibus iustificata est, suscipiens nuntios, & alia via eijciens?

[26] * Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita & fides sine operibus mortua est.

Marg.: † dicit. † otiosa. Gen. 22. b.9. Gen. 15. b.6. Rom. 4. a.3. Gal. 3. a.6. Iosu. 2. a.1. 4.6.4. Heb. 11. f.31.

CAP. III.

[1] NOlite plures magistri fieri, fratres mei; scientes quoniam maius iudicium sumitis. A

[2] * In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit; hic perfectus est vir: †potest etiam fræno circunducere totum corpus.

[3] * Si autem equis fræna in ora mittimus ad consentiendum nobis, etiam omne corpus illorum circunferimus.

[4] * Et ecce, naues, cùm magnæ sint, & à ventis validis minentur: circumferuntur †autē à modico gubernaculo vbi impetus dirigentis voluerit.

[5] * Ita & lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat. Ecce quantus ignis quàm magnam syluam incendit!

Marg.: Matt. 23. a.8. † potens. † tamen.

[17] * οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν.

[18] * ἀλλ' ἐρεῖ τις, σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.

[19] * σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ φρίσσουσι.

[20] * θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν;

[21] * ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;

[22] * βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη;

[23] * καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη.

[24] * ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον;

[25] * ὁμοίως δὲ καὶ ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;

[26] * ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

γ'.

[1] * Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα.

[2] * πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα.

[3] * ἴδε τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν.

[4] * ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται.

[5] * οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστί, καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει.

אחריתא [k] אפקת אנון ׃ [26] איכנא דפגרא דלא רוחא מית הו הכנא אף הימנותא דלא עבדא [l] מיתא הי ׃

חר בששבא דתלת דבתר דנחא ד קפלאון ג

[1] לא סגיאא [a] מלפנא נהוון בכון אחי אלא הויתון ידעין [b] דדינא יתירא [c] חיבינן ׃ [2] סגיאתא גיר [d] משתרעינן כלן כל [e] דבמלתא לא שרע הנא איתוהי גברא גמירא דמשכח משעבד אף לכלה פגרה ׃ [3] הא גיר [f] פגודא בפומא [g] דרכשא [h] רמינן איך [i] דנשתעבדון לן וכלה גושמהון [k] מהפכינן ׃ [4] אף [l] אלפא [m] עשינתא כד [n] דבירן להין רוחא [o] קשיתא מן [p] קיסא זעורא [p] מתנתפן לאתר [q] דחאר [r] צבינה דהו דמדבר ׃ [5] הכנא אף לשנא הדמא הו זעורא [s] ומשתעלא אף נורא זעורתא [t] עבא סגיאא מוקדא ׃

[k] נפק הוציאה [l] מות
[a] אלף [b] דון [c] חוב
[d] שרע [e] מלל [f] רסן
[g] בפי הרכשים [h] רמא
[i] שעבד העניד [k] חפך
[l] הספינות עזות מונהגות
[o] קשא [p] עץ מגורחות מן
[q] נתף [r] חור [s] צבא
[t] שעלא עלהו ענפים

6 [*] *Et lingua ignis est, & mundus peccati est instar rami. Et hæc quidem lingua quum sit inter membra nostra; commaculat totum corpus nostrum, & incendit series geneologiarum nostrarum quæ currunt in modum rotarum, & ipsa quoq; accenditur igne.*

7 [*] *Omnes enim naturæ ferarum, & volucrum, & serpentium tum maris, tum aridæ, subijciuntur naturæ humanæ.*

8 [*] *Linguam autem nemo potest subiugare, malum hoc incoercibile est, plenum veneno lethifero.*

9 [*] *Per ipsam benedicimus Deo & Patri; ac per eam maledicimus hominibus qui ad similitudinem Dei facti sunt.*

10 [*] *Atque ex ipso ore exeunt maledictiones & benedictiones. Non oportet fratres mei hæc ita fieri.*

11 [*] *Nunquid possibile est vt ex eadem scaturigine exeant aquæ dulces & amaræ?*

12 [*] *Aut nunquid potest ficus, fratres mei, oliuas edere; aut vitis ficus? Sic nec aqua salsæ possunt effici dulces.*

13 [*] *Quis est ex vobis qui sapiens & eruditus sit? ostendat opera sua ex bonis conuersationibus per sapientiam mansuetam.*

14 [*] *Quòd si liuor amarulentus sit inter vos, aut contentio in cordibus vestris, ne intumescatis aduersus veritatem, nec mentiamini.*

15 [*] *Quandoquidem hæc sapientia è supernis non descendit, sed est terrena, à cogitationibus animæ, & à dæmoniis.*

16 [*] *Vbi enim est inuidia & contentio, ibi etiam inconstantia* [pauor] *& omne malum.*

17 [*] *Sapientia verò quæ è supernis est, pura est, & plena pace, & mansueta, & obediens, plenáque miserationibus & fructibus bonis, & absque diiudicatione ac facies* [personas] *non accipit.*

18 [*] *Fructus autem iustitiæ in tranquillitate, seminantur ijs qui sunt pacifici.*

CAP IIII.

1 [*] *VNde existunt inter vos bella & lites? nónne ex concupiscentiis quæ militant in membris vestris?*

---

6 וְלֶשָׁנָא נוּרָא הוּ וְעָלְמָא דַחֲתִיטָא אַיְךְ עָבָא הוּ וְהוּ לֶשָׁנָא כַּד אִיתַוהִי בְּהַדָּמַין [y]מְכַתֵּם לֵה לְכֻלֵּה פַּגְרַן [z]וּמוֹקֵד [a]יוּבָלָא דְשַׁרְבָּתַן דְרָהֲטִין אַיְךְ [b]גִיגְלָא וִיקֵד אַף הוּ בְנוּרָא׃ 7 כֻּלְּהוֹן גֵּיר [c]כְּיָנָא [d]דְחַיְוָתָא [e]וַדְפָרַחְתָא וַרְחָשָׁא דְיַמָּא וְדַיַבְשָׁא [f]מֶשְׁתַּעְבְּדִין [g]לַכְיָנָא דַאנָשׁוּתָא׃ 8 לֶשָׁנָא דֵין אֱנָשׁ לָא אֶשְׁכַּח [h]דְנֶכְבְּשִׁיוּהִי [i]בִּישְׁתָא הִי הָדָא דְלָא [k]מֶתְתַּכְסָא מְלֵא הוּ [l]סַמָּא [m]דְמַוְתָא׃ 9 בֵּה גֵּיר [n]מְבַרְכִינַן לְמָרְיָא וַאבָא וּבֵה [o]לָיְטִינַן לַבְנַינָשָׁא [p]דְבַדְמוּתָא דַאלָהָא עֲבִידִין׃ 10 וּמֶנֵּה מֶן פּוּמָא נָפְקִין [q]לַוְטָתָא [r]וּבוּרְכָתָא לָא [s]וָלֵא אַחַי דְהָלֵין הָכַנָא [t]נֶסְתַּעֲרָן׃
11 דַּלְמָא מֶשְׁכְּחָא מֶן חַד [v]מַבּוּעָא [x]נֶפְקוּן מַיָּא חֲלָיָא וּמָרִירָא׃
12 אוֹ דַּלְמָא מֶשְׁכְּחָא תְאָתָא אַחַי דְזַיְתָא תֶעְבֵּד אוֹ גֻפְתָא תְאֵנֵא הָכַנָא אַף לָא מַיָּא מַלִיחֵא מֶשְׁכְּחִין דְנֶתְעַבְדוּן חֲלָיָא׃

[y] ספסא [z] יקר [a] יבל
[b] גלגלים [c] כון [d] חיוה
[e] ועופים [f] שעבר העביד
[g] לטבע [h] כבש [i] כיש
[k] תכס יכח [l] הוך [m] מות
[n] ברך [o] לוט [p] דמא
[q] לוט [r] וברכות [s] ראו
[t] סער עשה [v] נבע [x] נפק

[6] Et lingua, ignis est, vniuersitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflammat rotam natiuitatis nostræ B inflammata à gehenna.

[7] Omnis enim natura bestiarum & volucrum, & serpentium, & cæterorum domantur; & domita sunt à natura humana.

[8] Linguam autem nullus hominum domare potest, inquietũ malum; †plena veneno mortifero.

plenum

[9] In ipsa benedicimus Deum & Patrem, & in ipsa maledicimus homines qui †ad similitudinem Dei facti sunt.

ad imaginem & similitudinem Dei

[10] Ex ipso ore procedit benedictio & maledictio. Non oportet fratres mei C hæc ita fieri.

[11] Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam?

[12] Nunquid potest fratres mei, ficus vuas facere; aut vitis ficus? Sic neque †salsa, dulcem potest facere aquam.

Salsam

[13] Quis sapiens & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conuersatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ.

[14] Quòd si zelum amarum habetis, & cõtentiones sunt in cordibus vestris: nolite gloriari & mendaces esse aduersus ve D ritatem.

[15] Non est enim ista sapientia desursum descendens†: sed terrena, animalis, diabolica.

à patre luminũ

[16] Vbi enim zelus & contentio: ibi inconstantia, & omne opus prauum.

[17] Quæ autem desursum est sapientia, primùm quidem pudica est: deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia & fructibus bonis, non iudicans, sine simulatione.

[18] Fructus autem iustitiæ, in pace seminatur facientibus pacem.

CAP. IIII.

[1] VNde bella & lites in vobis? Nónne hinc, ex concupiscentijs vestris quæ A militant in membris vestris?

[6] καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης.

[7] πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ.

[8] τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι, ἀκατάσχετον κακόν· μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου.

[9] ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας.

[10] ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι.

[11] μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν;

[12] μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

[13] εἴ τις σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν, δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.

[14] εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρίθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.

[15] οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης·

[16] ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.

[17] ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους, καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.

[18] καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης, ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

δ.

[1] Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;

הכנא אף לא מיא מליחא משכחין דנתעבדון חליא ׃ 13 מנו מנכון דחכים וידע נחוא עבדוהי בהופכא
שפירא בחכמתא מכיכתא ׃ 14 אן דין חסמא מרירא אית בכון או חרינא בלביכון לא תתחתרון על קושתא
ותדגלון ׃ 15 מטל דהדא חכמתא מן לעל לא נחתת אלא איתיה ארעניתא מן חושבא דנפשא ומן שאדא ׃
16 איכא גיר דאית חסמא וחרינא תמן אף דלוחיא וכלמדם דביש ׃ 17 חכמתא דין דמן לעל דכיא הי ומליא
שלמא ומכיכא ומשתמעניא ומליא רחמא ופארא טבא ודלא פלגותא היו בא פא לא נסבא ׃
18 פארא דין דזדיקותא בשינא מזדרעין לאילין דעבדין שלמא ׃ קפלאון ד
1 מן איכא דאית בכון קרבא ומצותא לא הוא מן רגיגתא דמקרבן בהדמיכון ׃

בנהגות טובות קנאה רעה
מחלוקת מן חרא חתר
אמת ותכזבו נחת
אית ארעא שדים
וריב רלח רכא זכה
מלא שמע טוב
פלג
בשלום זרע
וריבים מן נצא

[illegible]

2 * *Concupiscitis & non habetis; & occiditis, ac æmulamini, nec deuenit in manus vestras. Et litigatis ac bella geritis, & non habetis, quoniam non postulatis.*

3 * *Petitis & non accipitis, quippe qui malè petatis, vt alatis concupiscentias vestras.*

4 * *Adulteri, nescitis amicitiam huius mundi inimicitiam esse apud Deum? Quicunque ergo voluerit amicus esse mundi huius, inimicus est Deo.*

5 * *Vel nunquid putatis quòd frustrà scriptura dicat: In inuidia concupiscit Spiritus qui habitat in nobis?*

6 * *Gratiam verò præstantiorem dedit nobis Dominus noster. Quapropter dicit, Deus deprimit elatos, humilibus autem dat gratiam.*

Dominica XII. post Pentecosten.

7 * *Subditi ergo estote Deo, & insurgite aduersus Satanam; & fugiet à vobis.*

8 * *Et appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Purgate manus vestras ô peccatores, sanctificate corda vestra, duplices animo.*

9 * *Humiles efficiamini, & lugete: risúsque vester in luctum vertatur, & gaudium vestrum in angustiam.*

10 * *Humiles vos reddite coram Domino, & exaltabit vos.*

11 * *Ne obloquamini vnus de alio fratres mei: Is enim qui obloquitur de fratre suo, aut iudicat fratrem suum, obloquitur de Lege & iudicat Legem. Quòd si Legem iudicas, non es effector Legis; sed iudex illius.*

12 * *Vnus est enim positor Legis* [Legislator] *& iudex, qui quidem potest seruare & perdere.*

13 * *Tu autem quis es qui iudicas proximum tuum? Quid porrò dicemus de ijs qui dicunt, Hodie aut cras profecturi sumus in vrbem illam, quæcunque sit & agemus illic hunc annum, & mercabimur, & quæstum faciemus?*

14 * *Neque norunt quid cras fiet. Quæ est enim vita nostra, nisi vapor, qui ad modicum tempus apparet, & deijcitur ac euanescit?*

15 * *Pro eo quòd dicere debueritis, Si Dominus voluerit, & vixerimus, facturi sumus hoc aut illud.*

---

2 [b] מתרגגין אנתון וליתלכון וקטלין אנתון [c] וטנין אנתון ולא [d] אתיא [e] באידיכון [f] ונצין אנתון וקרבא עבדין אנתון וליתלכון מטל דלא שאלין אנתון : 3 שאלין אנתון ולא נסבין אנתון מטל [g] דבישאית שאלין אנתון איך [h] דתתרסון רגיגתכון : 4 [i] גירא לא ידעין אנתון דרחמתה דעלמא הנא [k] בעל דבבותא הי לות אלהא אינא [l] הכיל דצבא דנהוא רחמא דעלמא הנא [m] בעל דבבא הוא לאלהא : 5 אודלמא [n] סריקאית [o] סברין אנתון דאמר כתבא [p] דבטננא [q] רגא רוחא [r] דעמרא בן : 6 [s] טיבותא דין יתירתא יהב לן מרן מטל הדא אמר דאלהא [t] ממכך לרמא ולמכיכא יהב טיבותא :

חד [a] בשבא דיב בתר [b] פנטיקוסטי ח

7 [c] אשתעבדו הכיל לאלהא וקומו לוקבל סטנא וערק מנכון : 8 וקרובו לות אלהא ונתקרב לכון דכו

[b] רגרג שוק ◦ סקנים [d] אתא [e] בידיכם [f] נצא [g] ביש [h] תרסא האכיל [i] גור נאף [k] שנאה [l] עלכן [m] אויב [n] חלריק [o] חושבים [p] טננא קנאה [q] רגג [r] ששוכנת [s] חן [t] מכך [a] בשבת [b] חג השבועות [c] שעבר העביד

2 * Concupiscitis: & non habetis. occiditis & zelatis: & non potestis adipisci. litigatis & belligeratis: & nõ habetis, propter quod non postulatis.

3 * Petitis, & nõ accipitis: eo quòd malè petatis: vt in concupiscentiis vestris insumatis.

Gen. 6. a. 5. 8. d. 21. 1. Ioh. 2. c. 15.

4 * Adulteri & adulteræ, nescitis quia amicitia huius mundi, inimica est Dei? Quicunque ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus Dei constituitur. B

5 * An putatis quia inaniter scriptura dicat: Ad inuidiam concupiscit spiritus qui habitat in † vobis? (nobis)

Ioh. 15. e. 19.

6 * Maiorem autem dat gratiam. Propter quod dicit, Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

1. Pet. 5. b. 5. Pro. 3. d. 34. Ephe. 4. f. 27. 1. Pet. 5. c. 9.

7 * Subditi ergo estote Deo, resistite autem diabolo, & fugiet à vobis.

8 * † Appropiate Deo: & appropinquabit vobis. (Appropinquate) Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo. C

9 * Miseri estote, & lugete, & plorate: risus vester in luctum conuertatur, & gaudium in mœrorem.

1. Pet. 5. b. 6.

10 * Humiliamini in conspectu Domini: & exaltabit vos.

11 * Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suũ: detrahit legi, & iudicat legem. Si autem iudicas legem: non es factor legis, sed iudex.

Rom. 14. a. 9.

12 * Vnus est enim legislator, & iudex qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum †? (tuum)

13 * Ecce nunc qui dicitis, Hodie aut crastino ibimus in illam ciuitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus; D

14 * Qui ignoratis quid erit in crastino. Quæ est enim vita vestra? Vapor † enim erit ad modicum parens, & deinceps exterminabitur. (est enim)

15 * Pro eo vt dicatis, Si Dominus voluerit; &, Si vixerimus, faciemus hoc aut illud.

2 * ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε, καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε· καὶ οὐκ ἔχετε, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς.

3 * αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.

4 * μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται.

5 * ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει, πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν;

6 * μείζονα δὲ δίδωσι χάριν· διὸ λέγει, κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

7 * Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ᾽ ὑμῶν.

8 * ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.

9 * ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.

10 * ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 * μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής.

12 * εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

13 * ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν·

14 * οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη.

15 * ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.

---

[g] אידיכון חטיא קדשו [h] לבותכון פליגי נפשא ׃ ט [i] אתמככו [k] ואתאבלו [l] ותוחכון לאבלא [m] נתהפך [n] וחדותכון [o] לעקתא ׃ י אתמככו קדם מריא [p] ונרמרמכון ׃ יא לא תהוון ממללין על [q] חדדא אחי הוגיר דממלל על אחוהי או [r] דאן לאחוהי ממלל על נמוסא ודאן לנמוסא ואן לנמוסא דאן אנת לא [s] הוית [t] עבודא דנמוסא אלא [u] דינה ׃ יב חד הו גיר [x] סאם נמוסא [y] ודינא דהו משכח [z] דנחא [a] ונובד אנת דין מן אנת דדאן אנת לה לקריבך ׃ יג מנא דין [b] נאמר על אילין דאמרין [c] דיומנא או מחר [d] אזלינן למדינתא אידא דהי ועבדינן תמן שנתא חדא ומתתגרינן ויתרינן ׃ יד ולא ידעין מנא הוא מחר מנא אנון גיר חיין אן להגא דקליל מתחזא ושלק [e] ומופא ׃ טו חלף דנאמרון דאן מריא נצבא ונחא עבדינן הדא או הי ׃

[g] ידיכם [h] לב [i] מכך [k] אבל [l] ושחוקכם [m] חפך [n] ושמחתכם [o] לצרה מן עוק [p] רום [q] איש על רעהו [r] דון [s] חוא [t] עושה תורה [u] דון [x] סום [y] דון [z] חוא [a] אבד [b] אמר [c] יום [d] אזל [e] יפא

16 ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܒܚܬܝܪܘܬܗܘܢ. ܟܠ ܫܘܒܗܪܐ
17 ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܡܢ ܒܝܫܐ ܗܘ. ܘܐܝܢܐ ܕܝܕܥ ܛܒܬܐ ܘܠܐ
ܥܒܕ ܠܗ ܚܛܗܐ ܗܘܐ ܠܗ.

⁘ ܩܦܠܐܘܢ ܗ ⁘

1 ܐܘ ܥܬܝܪܐ ܐܝܠܠܘ ܘܒܟܘ ܥܠ ܕܘܢܐ ܕܐܬܝܢ
2 ܥܠܝܟܘܢ. ܥܘܬܪܟܘܢ ܓܝܪ ܐܬܚܒܠ ܘܣܪܝ.
3 ܘܡܐܢܝܟܘܢ ܐܬܐܟܠܘ ܡܢ ܣܣܐ. ܘܕܗܒܟܘܢ
ܘܣܐܡܟܘܢ ܐܫܚܬ ܠܗ. ܘܫܘܚܬܗܘܢ ܗܘܝܐ
ܠܣܗܕܘܬܐ ܥܠܝܟܘܢ. ܘܗܝ ܥܬܝܕܐ ܕܬܐܟܘܠ
ܒܣܪܟܘܢ. ܢܘܪܐ ܟܢܫܬܘܢ ܠܟܘܢ ܠܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ.
4 ܗܐ ܐܓܪܐ ܕܦܥܠܐ ܕܚܨܕܘ ܐܪܥܬܟܘܢ ܗܘ ܕܛܠܡܬܘܢ
ܩܥܐ. ܘܓܥܬܐ ܕܚܨܘܕܐ ܠܐܕܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܥܠܬ.
5 ܒܣܡܬܘܢ ܓܝܪ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܐܬܠܥܒܬܘܢ. ܘܬܪܣܝܬܘܢ
6 ܦܓܪܝܟܘܢ ܐܝܟ ܕܠܝܘܡܐ ܕܢܟܣܬܐ. ܚܝܒܬܘܢ
ܘܩܛܠܬܘܢ ܠܙܕܝܩܐ ܘܠܐ ܩܡ ܠܘܩܒܠܟܘܢ.

ܚܕ ܒܫܒܐ ⁘ ܕܕ ⁘ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ ܘܐܒܗܬܐ ⁘ ܘ ⁘

7 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ. ܐܓܪܘ ܪܘܚܟܘܢ ܥܕܡܐ ܠܡܐܬܝܬܗ
ܕܡܪܢ. ܐܝܟ ܐܟܪܐ ܕܡܣܟܐ ܠܥܠܠܬܐ ܝܩܝܪܬܐ ܕܐܪܥܗ.
ܘܡܓܪܓ ܪܘܚܗ ܥܠܝܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܕܢܣܒ ܡܛܪܐ
8 ܕܒܟܝܪܐ ܘܕܠܩܝܫܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܓܪܘ
ܪܘܚܟܘܢ. ܘܫܪܪܘ ܠܒܘܬܟܘܢ. ܩܪܒܬ ܠܗ ܓܝܪ
9 ܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ. ܠܐ ܬܬܐܢܚܘܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܐܚܝ.
ܕܠܐ ܬܬܕܝܢܘܢ. ܗܐ ܓܝܪ ܕܝܢܐ ܩܕܡ ܬܪܥܐ ܩܐܡ.
10 ܕܡܘܬܐ ܠܢܒܝܐ ܣܒܘ ܠܟܘܢ ܐܚܝ. ܠܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ
ܕܐܘܠܨܢܝܟܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܡܠܠܘ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ.
11 ܗܐ ܓܝܪ ܡܛܘܒܝܢ ܚܢܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܣܝܒܪܘ.
ܫܡܥܬܘܢ ܡܣܝܒܪܢܘܬܗ ܕܐܝܘܒ. ܘܚܪܬܐ ܕܥܒܕ
ܠܗ ܡܪܝܐ ܚܙܝܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܪܚܡܢ ܗܘ ܡܪܝܐ
12 ܘܡܪܚܦܢ. ܩܕܡ ܟܠ ܡܕܡ ܕܝܢ ܐܚܝ. ܠܐ ܬܗܘܘܢ
ܝܡܝܢ. ܒܫܡܝܐ ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ. ܐܦܠܐ ܒܡܘܡܬܐ ܐܚܪܬܐ.
ܐܠܐ ܬܗܘܐ ܡܠܬܟܘܢ. ܐܝܢ ܐܝܢ ܘܠܐ ܠܐ. ܕܠܐ ܬܬܚܝܒܘܢ
13 ܠܚܝܒܘܬ ܕܝܢܐ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܗܘܐ ܒܐܘܠܨܢܐ
ܢܗܘܐ ܡܨܠܐ. ܘܐܢ ܚܕܐ ܢܗܘܐ ܡܙܡܪ.

16 *Seſe efferunt in ſuperbia ſua. Omnis gloriatio talis à malo eſt.*

17 *Et quiſquis nouit bonum, & non exequitur illud, peccatum habet.*

CAP. V.

1 *O Diuites vlulate, & plorate ob dolores qui obuenturi ſunt vobis.*

2 *Opulentia enim veſtra corrupta eſt, & fœtet: & veſtimenta veſtra conſumpta ſunt*
3 *à tinea. Item aurũ & argentũ veſtrũ corruptũ eſt, & corruptio eorum erit teſtimonio contra vos, & ipſa erodet carnem veſtram. Ignem coaceruauiſtis vobis in dies extremos.*

4 *Ecce merces operariorum qui meſſuerunt terras veſtras quam peruerſè denegauiſtis, clamat: & clamor meſſorum in aures Domini Tzeuaoth* exercituum *introiuit.*

5 *In delicijs enim vixiſtis ſuper terram, & ſannas egiſtis, ac enutriuiſtis corpora veſtra tanquam ad diem mactationis.*

6 *Condemnaſtis & interemiſtis iuſtum, neque reſtitit vobis.*

Dominica IIII. poſt Epiphaniam, & de Patribus.

7 *Vos autem, fratres mei, longanimes eſtote vſque ad aduentum Domini, ſicut agricola, qui expectat fructus pretioſos fundi ſui, & longanimis eſt ſuper eis donec accipiat pluuiam tempeſtiuam & ſerotinam.*

8 *Ita & vos longanimes eſtote, & corda veſtra confirmate; appropinquat enim aduentus Domini noſtri.*

9 *Ne ingemiſcatis vnus aduerſus alium, fratres mei, vt non iudicemini: ecce iudex pro foribus ſtat.*

10 *Exemplum accipite vobis prophetas, fratres mei, ad longanimitatem in afflictionibus veſtris, qui quidem locuti ſunt in nomine Do-*
11 *mini. Ecce enim beatitatem tribuimus ijs qui ſuſtinuerunt. Audiſtis tolerantiam Iioub, & finem, quẽ præſtitit ei Dominus, vidiſtis, quoniam miſericors eſt Dominus & commi-*
12 *ſerans. Cæterùm ante omnia fratres mei, ne iuraueritis per cælum neque per terram, neq; per aliud iuſiurandum. Sed ſermo veſter ſit Eſt, Eſt, & Non, Non: ne ſitis obnoxij iu-*
13 *dicio. Quòd ſi quis ex vobis fuerit in oppreſſione, oret. quòd ſi lætetur, pſallat.*

---

16 [q] מִשְׁתַּבְּהָרִין [r] בַּחֲתִירוּתְהוֹן כֹּל שׁוּבְהָרָא דְּאַיךְ הָנָא מֶן בִּישָׁא הוּ׃ 17 וְאֵינָא דְּיָדַע [s] טַבְתָּא וְלָא עָבֵד לָהּ חֶטְהָא הֱוָא לֵהּ׃
קפלאון ה 1 אָו עַתִירָא [t] אֵילֶלוּ [v] וַבְכוּ עַל [x] דְּוָנָא [y] דְּאָתֵין עֲלַיכוֹן׃
2 [z] עוּתְרְכוֹן גֵּיר אֶתְחַבַּל [a] וַסְרִי [b] וּמָאנַיכוֹן [c] אֶתְאַכְּלוּ מֶן [d] סָסָא׃ 3 [e] וְדַהַבְכוֹן [f] וְסָאמְכוֹן [g] אַשְׁחֵת לֵהּ [h] וְשׁוּחַתְהוֹן
[h] הָוְיָא [i] לְסָהֲדוּתָא עֲלַיכוֹן וְהִי עֲתִידָא [k] דְּתֵאכוּל בֶּסְרְכוֹן נוּרָא כַּנֶּשְׁתּוּן לְכוֹן [l] לְיַוְמָתָא אַחְרָיָא׃ 4 הָא [m] אַגְרָא דְּפָעֲלָא
דַּחֲצַדוּ אַרְעָתְכוֹן הַו [m] דְּטַלַּמְתּוּן [n] קָעֵא [o] וְגַעְתָא דְּחָצוֹדֵא [p] לְאֶדְנַוְהִי דְּמָרְיָא צְבָאוֹת [q] עֶלַּת׃ 5 [r] בְּסֵמְתּוּן גֵּיר עַל אַרְעָא
וְאֶתְלַעַבְתּוּן וְתַרְסִיתּוּן פַּגְרַיכוֹן אַיךְ דַּלְיַוְמָא דְנֶכְסְתָא׃ 6 חַיֶּבְתּוּן וַקְטַלְתּוּן לְזַדִּיקָא וְלָא קָם לוּקְבַלְכוֹן׃
חַד בְּשַׁבָּא דד דְּבָתַר דַּנְחָא וַאֲבָהָתָא׃ 7 אַנְתּוּן דֵּין אַחַי אַגַּרוּ רוּחֲכוֹן עַדְמָא לְמֵאתִיתֵהּ

[q] שַׁבְחַר [r] חֲתַר בגאונם
[s] טוֹב [t] יְלֵל [v] בְּכָא
[x] כאובים מן [y] דְּוָא אֶתָא
[z] עשרכם [a] וסרח [b] ולבושיכם
[c] אֲכַל [d] עש [e] וזהבכם
[f] וכספכם [g] שְׁחַת [h] חֲוָא
[i] לעדות [k] אֲכַל [l] יום
[m] שכר [n] שעשקתם [o] וזעם
[p] הצעקה [p] לאזניו [q] עָלַל

[16] * Nunc autem exultatis in superbijs vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. [17] * Scienti igitur bonũ facere, & non facienti: peccatum est illi.

CAP. V.

A Gite nunc diuites, plorate, vlulantes [1] in miserijs vestris quæ aduenient A vobis.

[2] * Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt: & vestimenta vestra à tineis comesta sunt.

[3] * Aurum & argentum vestrum æruginauit: & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus.

[4] * Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras, quæ fraudata est à vobis, clamat: & clamor eorum in aures Domini sabbaoth introiuit.

[5] * Epulati estis super terram: & in luxurijs enutristis corda vestra in die occisionis. B

[6] * †Adduxistis & occidistis iustum: & non † restitit vobis. (addixistis; resistit)

[7] * PATIENTES igitur estote fratres, vsque ad aduentum Domini. Ecce, agricola expectat pretiosum fructum terræ; patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum.

[8] * Patientes† estote & vos, & cõfirmate corda vestra: quoniam aduentus Domini † appropinquauit. (igitur; appropinquabit)

[9] * Nolite ingemiscere fratres in alterutrum: vt non iudicemini. Ecce, iudex ante ianuam assistit.

[10] * Exemplum accipite fratres †laboris & patientiæ, Prophetas; qui locuti sunt in nomine Domini. (exitus mali & longanimitatis, &)

[11] * Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam Iob audistis, & finem Domini vidistis, quoniam misericors est Dominus & miserator.

[12] * Ante omnia autem fratres mei, nolite iurare; neque per cælum, neq; per terram, neque aliud quodcunque iuramentum. Sit autem sermo vester, est, est, non, non: vt non sub iudicio decidatis. (Mat. 5. c. 34)

[13] * Tristatur† aliquis vestrũ? oret. Æquo animo † est? psallat. (autem; animo? &)

---

[16] * νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν.

[17] * εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

ε.

[1] * Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.

[2] * ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν.

[3] * ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις·

[4] * ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ὑφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν.

[5] * ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς·

[6] * κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

[7] * Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοὶ, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτὸν, ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον.

[8] * μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικε.

[9] * μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοὶ, ἵνα μὴ κριθῆτε. ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν.

[10] * ὑπόδειγμα λάβετε ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι κυρίου.

[11] * ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας· τὴν ὑπομονὴν ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστι καὶ οἰκτίρμων.

[12] * πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον. ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὔ, οὔ· ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε.

[13] * κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω.

דמריא איך [e] אכרא דמסכא לפארא יקירא דארעה [f] ומגר רוחה עליהון עדמא דנסב מטרא [g] בכירא ולקישיא ׃
[8] הכנא אף אנתון [h] אגרו רוחכון ולבותכון שררו קרבת לה גיר [i] מאתיתה דמרן ׃ [9] לא [k] תתנחון חד על חד
אחי דלא [l] תתדינון הא גיר [l] דינא קדם תרעא [m] קאם ׃ [10] [n] דמותא לנביא [o] סבו לכון אחי [p] למגרת רוחא
[q] דאולצניכון הנון דמללו בשמה דמריא ׃ [11] הא גיר [r] יהבינן טובא לאילין [s] דסיברו שמעתון [s] מסיברנותה
דאיוב [t] וחרתא דעבד לה מריא [u] חזיתון מטל [x] דמרחמן הו מריא [y] ומרחפן ׃ [12] קדם כל מדם דין אחי לא הויתון
[z] ימין בשמיא ולא בארעא אף לא [z] במומתא אחריתא אלא תהויו מלתכון אין אין ולא לא דלא תתחיבון תחית דינא ׃
[13] ואן אנש מנכון נהוא באולצנא נהוא מצלא ואן חדא נהוא מזמר ׃

[e] עובד האדמה [f] ומאריך אפיו
[g] בכר [h] נגר [i] אתתא
[k] אנח [l] דון [m] קום
[n] דמא דמה [o] נסב
[p] לארך אפים [q] אלץ צור
[r] נותנים אנחנו [s] סיבר
[t] ואחרית [u] חזא [x] רחם
[y] רחף [z] ימא נשבע

14 ܘܐܢ ܟܪܝܗ ܐܢܫ ܢܩܪܐ ܠܩܫܝܫܐ ܕܥܕܬܐ ܘܢܨܠܘܢ ܥܠܘܗܝ ܘܢܡܫܚܘܢܝܗܝ ܡܫܚܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ܂ 15 ܘܨܠܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܚܠܡܐ ܠܗ ܠܗܘ ܕܟܪܝܗ܂ ܘܡܩܝܡ ܠܗ ܡܪܢ܂ ܘܐܢ ܚܛܗܐ ܥܒܝܕܝܢ ܠܗ ܡܫܬܒܩܝܢ ܠܗ܂ 16 ܗܘܝܬܘܢ ܕܝܢ ܡܘܕܝܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ ܚܕ ܠܚܕ܂ ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܨܠܝܢ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܕܬܬܐܣܘܢ܂ ܪܒ ܗܘ ܓܝܪ ܚܝܠܗ ܕܨܠܘܬܐ ܐܝܕܐ ܕܙܕܝܩܐ ܡܨܠܐ ܠܗ܂ 17 ܐܦ ܐܠܝܐ ܒܪܢܫܐ ܗܘܐ ܚܫܘܫܐ ܐܟܘܬܢ܂ ܘܨܠܝ ܕܠܐ ܢܚܘܬ ܡܛܪܐ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ ܘܠܐ ܢܚܬ ܬܠܬ ܫܢܝܢ ܘܫܬܐ ܝܪܚܝܢ܂ 18 ܘܬܘܒ ܨܠܝ܂ ܘܫܡܝܐ ܝܗܒܘ ܡܛܪܐ܂ ܘܐܪܥܐ ܝܗܒܬ ܦܐܪܝܗ܂ 19 ܐܚܝ܂ ܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܛܥܐ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܫܪܪܐ܂ ܘܢܦܢܝܘܗܝ ܐܢܫ ܡܢ ܛܘܥܝܝܗ܂ 20 ܢܕܥ ܕܗܘ ܕܡܦܢܐ ܠܚܛܝܐ ܡܢ ܛܘܥܝܝ ܐܘܪܚܗ܂ ܢܚܐ ܢܦܫܗ ܡܢ ܡܘܬܐ܂ ܘܡܚܦܐ ܣܘܓܐܐ ܕܚܛܗܘܗܝ܂

ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܝܥܩܘܒ ܫܠܝܚܐ

14 *Quòd si ægrotet, vocet Presbyteros ecclesiæ vt orent pro ipso, & vngant eum oleo in nomine Domini nostri.*

15 *Et oratio fidei sanitati restituet ipsum ægrotum, & eriget eum Dominus noster. quòd si peccata sint ab eo commissa, remittentur ei.* 16 *Porrò cõfitemini alius alij delicta vestra, & orate alius pro alio vt sani efficiamini. Magna siquidem est virtus orationis illius quam iustus orat.*

17 *Et Elijo homo fuit passionibus obnoxius sicut & nos, & orauit ne descenderet pluuia super terram, neque descendit per tres annos & sex menses.*

18 *Et rursum preces fudit, & cæli dederunt pluuiam, terraque edidit fructus suos.*

19 *Fratres mei, si quis ex vobis errauerit à via veritatis, & conuerterit eum aliquis ab errore ipsius:*

20 *Sciat quòd qui reduxit peccatorem ab errore viæ suæ, seruaturus sit animam eius à morte, operiétque multitudinem peccatorum suorum.*

Epistolæ Iaakoub Apostoli
FINIS.

---

14 וְאֵן כְּרִיהּ נִקְרָא לְקַשִּׁישֵׁא דְעִדְתָּא וְנִצַלּוֹן עֲלוֹהִי וְנִמְשְׁחוּנֵהּ מִשְׁחָא בִשְׁמֵהּ דְמָרַן׃ 15 וְצְלוֹתָא דְהַימָנוּתָא מַחְלְמָא לֵהּ לְהַו דִכְרִיהּ וּמְקִים לֵהּ מָרַן וְאֵן חֲטָהֵא עֲבִידִין לֵהּ מֶשְׁתַּבְקִין לֵהּ׃ 16 הֲוַיתוּן דֵין מַודֵין סַכְלְוָתְכוּן חַד לְחַד וַהֲוַיתוּן מְצַלֵּין חַד עַל חַד דְתֶתְאַסּוּן רַב הוּ גֵיר חַילֵהּ דִצְלוֹתָא אַידָא דְזַדִּיקָא מְצַלֵּא לֵהּ׃ 17 אָף אֵלִיָּא בַרְנָשָׁא הֲוָא חַשּׁוּשָׁא אַכְוָתַן וְצַלִּי דְלָא נֵחוּת מִטְרָא עַל אַרְעָא וְלָא נְחֵת תְּלָת שְׁנִין וְשִׁתָּא יַרְחִין׃

חולי קרא הכהנים
עדה משח שמן
תפלה מרפאה קום
שבק ירא ידה
סכל אשם אסא רפא

14 * Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini.

Mat. 6. b. 11

15 * Et oratio fidei saluabit infirmum, & † alleuabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.

alleuiabit

16 * Confitemini ergo alterutrum peccata vestra: & orate pro inuicem vt saluemini. multum enim valet deprecatio iusti assidua.

D

17 * Elias, homo erat similis nobis passibilis, & oratione orauit vt non plueret super terram, & non pluit annos tres & menses sex.

3. Reg. 17 a. 1. Luc. 4. d. 25.

18 * Et rursum orauit: & cælum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum.

3. Reg. 18 g. 41. & 45

19 * Fratres mei, si quis ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum:

20 * Scire debet quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animá eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

Epistolæ B. Jacobi FINIS.

14 * ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάτω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου.

15 * καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

16 * ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη.

17 * ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ.

18 * καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 * ἀδελφοὶ, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτὸν,

20 * γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

Τέλος τῆς τοῦ ἁγίου ἰακώβου καθολικῆς ἐπιστολῆς.

---

18 וְתוּב צַלִּי וַשְׁמַיָּא [b] יַהֲבוּ מֶטְרָא וַאְרעָא יֶהְבַת פֵּארֵיהָ׃ 19 אַחַי אֶן אֶנָשׁ מֶנְכוֹן [c] נֶטְעֵא מֶן אוּרְחָא [d] וְקוּשְׁתָּא וְנֶפְנְיוּהִי אֶנָשׁ מֶן [f] טָעְיוּתֵהּ׃ 20 [g] נֶדַע דְּהוּ [h] דְמַהְפֵךְ לְחַטָּיָא מֶן טָעְיוּתָא דְאוּרְחֵהּ מַחֵא נַפְשֵׁהּ מֶן מוֹתָא וְעָטֵא סוּגָאָא דְחַטָהוּהִי׃

[a] ועוד ונחנו [c] טְעָא [d] אורח אמת [e] פְּנָא השיב [f] טָעָא [g] ידע [h] הָפַךְ

שְׁלֶמַת אֶגַּרְתָּא דְיַעֲקוֹב שְׁלִיחָא׃

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM BEATI PETRI PRIMAM.

DISCIPVLOS *Saluatoris inuicti toto orbe diffusos & peregrinos in hoc seculo monstrat, & præterita vitæ pœnitere suadet, & in nouam vitam proficere tota cum sollicitudine exhortatur Simon Petrus filius Iohannis, prouinciæ Galilææ, vico Bethsaida, frater Andreæ Apostoli.*

[illegible]

RVRSVM EPISTOLA PETRI SCHEMEOVN KIPHO APOSTOLI:

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Dominica noua.

CAP. I.

1 PETRVS *Apostolus Jeschua Meschicho electis & aduenis qui sparsi sunt in Ponto, & in Galatia, & Cappadocia, & Asia, & Bithynia;*

2 ‡ *Jis qui electi sunt per præscientiam Dei patris, per sanctificationem Spiritus, vt sint in obedientiam, & aspersionem sanguinis Jeschua Meschicho, Gratia & pax multiplicetur apud vos.*

3 ‡ *Benedictus Deus pater Domini nostri Jeschua Meschicho qui multa misericordia sua genuit nos denuò per resurrectionem Domini nostri Jeschua Meschicho in spem vitæ.*

4 ‡ *Et in hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, ac immarcessibilem, quæ parata est vobis in cælis.*

5 ‡ *Qui custodimini virtute Dei & fide in salutem quæ parata est vt reueletur in temporibus nouissimis.*

6 ‡ *Jn quibus lætabimini in æternum, etsi hoc tempore paululum in angustiam redacti sitis per varias tentationes quæ transeunt super vos.*

7 ‡ *Vt probatio fidei vestræ appareat excellētior auro purgato, quod probatū est per ignē in laudem & honorem, & gloriam; in reuelatione Jeschua Meschicho.*

8 ‡ *Quem quum non videritis, diligitis; ac per fidem in eum exultatis cum gaudio glorificato ineffabili:*

9 ‡ *Vt recipiatis retributionem fidei vestræ salutem animarum vestrarum.*

10 ‡ *De qua salute exquisierant prophetæ quum vaticinati sunt de gratia quæ futura est vt detur vobis.*

11 ‡ *Et scrutati sunt quo tempore demonstraturus esset ac testimoniū redditurus Spiritus ille Meschicho, qui habitabat in ipsis, de futuris passionibus Meschicho, & gloria eius postea.*

תוב אֶגַּרְתָּא דְּפֶטְרוֹס שְׁלִיחָא שֶׁמְעוֹן כִּיפָא

חַד [a] בְּשַׁבָּא [b] חֲדַתָּא א קפלאון א

פֶּטְרוֹס שְׁלִיחָא דְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא [c] לַגְּבַיָּא [d] וְתַוְתָבֵא [e] דַּזְרִיעִין בְּפָנְטָוס וּבְגַלַטְיָא וּבְקַפַּדוּקִיָא וּבְאַסְיָא וּבְבֵיתוּנִיָא׃
2 אִילֵין [f] דְּאֶתְגְּבִיו [g] בְּמַקְדְּמוּת יַדְּעְתֵה דַּאלָהָא אַבָא בְּקַדִּישׁוּתָא דְּרוּחָא דְּנֶהֱוֹן [h] לְמַשְׁמַעְתָּא וְלַרְסָס
דְּמֵה דְּיֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא [i] טַיבוּתָא וּשְׁלָמָא [k] נֶסְגֵא לְוָתְכוֹן׃ 3 [l] מְבַרְכוּ אֱלָהָא אֲבוּהִי דְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא הו [m] דְּבַחֲנָנֵה
[n] סַגִּיָאָא [o] אוֹלְדַן מֵן דְּרִישׁ [p] בַּקְיָמְתֵה דְּמָרַן יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא [q] לְסַבְרָא דְּחַיֵּא׃ 4 [r] וַלְיָרְתוּתָא דְּלָא [s] מְתְחַבְּלָא וְלָא
מְתְטַנְּפָא וְלָא [u] חָמְיָא הָי [x] דַּמְטַיְּבָא לְכוֹן בַּשְׁמַיָּא׃ 5 כַּד נְטִירִין אַנְתוּן בְּחַיְלָא דַּאלָהָא [y] וּבְהַימָנוּתָא

[a] בשבת [b] חֲדַת חודש
[c] גַּבָּא לבחורים [d] יְתֵב
[e] זְרַע [f] גְּבָא [g] קַדֵּם
[h] שְׁמַע [i] חסד [k] סְגָא
[l] בָּרֵךְ [m] שבחסדו [n] רבה
[o] יְלַד [p] קום [q] לתקוה
[r] יָרַת [s] חַבֵּל [t] טְנַף
[v] חֲמָא [x] טַיֵּב [y] חֵימַן

EPISTOLA CATHOLICA B. PETRI APOSTOLI PRIMA.

CAP. I.

PETRVS Apostolus Iesu Christi, electis aduenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ, [1] A

[2] Secũdum præscientiam Dei patris, in sanctificationem Spiritus, in obedientiam & aspersionem sanguinis Iesu Christi: Gratia vobis & pax multiplicetur.

[3] Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnã regenerauit nos in spem viuam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, *(1.Cor. 1. Ephe. 1.)*

[4] In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarcescibilem, conseruatam in cælis in vobis,

[5] Qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem, paratam reuelari in tempore nouissimo:

[6] In quo †exultabitis modicum nunc si oportet contristari in varijs tentationibus: B *(exultatis)*

[7] Vt probatio vestræ fidei multo pretiosior† auro (quod per ignem probatur) inueniatur in laudem & gloriam & honorem in †reuelatione Iesu Christi: *(fit)* *(reuelationem)*

[8] Quem cùm non videritis, diligitis: in quem nunc quoque non videntes creditis: credentes autem † exultatis lætitia inenarrabili & glorificata; *(exultabitis)*

[9] Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum†. *(vestrarum)*

[10] De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt Prophetæ, qui de futura in vobis gratia prophetauerunt:

[11] Scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi: prænuntians eas quæ in Christo sunt passiones & posteriores glorias.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
καθολικὴ πρώτη ἐπιστολή.

κεφ. α.

1 ΠΕτρος ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς πόντου, γαλατίας, καππαδοκίας, ἀσίας, καὶ βιθυνίας,

2 κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος ἰησοῦ χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

3 εὐλογητὸς ὁ θεὸς, καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι᾽ ἀναστάσεως ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν,

4 εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς,

5 τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ,

6 ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστὶ, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς·

7 ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμιώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει ἰησοῦ χριστοῦ·

8 ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ,

9 κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν.

10 περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες·

11 ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας·

לחיא דמטיבין דנתגלון [a] לזבנא אחריא ׃ [6] דבהון [b] חדון לעלם אפן בהנא זבנא קליל [c] מתתעיקין אנתון [d] בנסיונא משחלפא [e] דעדין עליכון ׃ [7] איכנא [f] דבוחרנא [g] דהימנותכון נתחזא [h] דמיתר מן דהבא [k] סנינא [l] דאתבקי בנורא [m] לתשבוחתא [n] ולאיקרא [o] ולקולסא [p] בגלינה דישוע משיחא ׃ [8] הו דלא [q] חזיתוניהי [r] ומחבין אנתון לה ובהימנותה [s] רוזין אנתון [t] בחדותא משבחתא דלא מתמללא ׃ [9] דתקבלון [v] פורענא דהימנותכון חייא דנפשתכון ׃ [10] הנון חייא [x] דעקבו הוו עליהון נביא כד אתנביו על טיבותא דעתידא הות דתתיהבי לכון ׃ [11] ובצו דבאינא זבנא מחויא ומסהדא רוחה דמשיחא דעמרא בהון דעתידין [y] חשוהי דמשיחא ותשבוחתה דמן בתרכן ׃

[a] לעתות [b] חדא שמח
[c] עיק צור [d] נסא [e] עדא
[f] בחר [g] הימן [h] יתר
[i] זהב [k] צרוף [l] בקא בחן
[m] שבח [n] יקר כבד
[o] ותהלה [p] גלא [q] חזא
[r] אחב אהב [s] רוז וגיל
[t] בששון ותגמול [x] עקב

12 ܘܐܬܓܠܝ ܠܗܘܢ ܟܠ ܕܒܨܝܢ ܗܘܘ. ܡܛܠ ܕܠܘ ܠܢܦܫܗܘܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ. ܐܠܐ ܠܢ ܕܝܠܢ ܡܬܢܒܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܠܝܢ ܕܗܫܐ ܐܬܓܠܝ ܠܟܘܢ ܒܐܝܕ ܐܝܠܝܢ ܕܣܒܪܢܟܘܢ. ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܫܬܕܪ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܕܒܗܝܢ ܒܗܠܝܢ ܡܬܪܓܪܓܝܢ ܐܦ ܡܠܐܟܐ ܕܢܕܝܩܘܢ.

13 ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܙܘܩܘ ܚܨܝܐ ܕܬܪܥܝܬܟܘܢ. ܘܐܬܬܥܝܪܘ ܓܡܝܪܐܝܬ. ܘܣܒܪܘ ܥܠ ܚܕܘܬܐ ܕܐܬܝܐ ܠܟܘܢ ܒܓܠܝܢܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

14 ܐܝܟ ܒܢܝܐ ܡܫܬܡܥܢܐ. ܘܠܐ ܬܫܬܘܬܦܘܢ ܬܘܒ ܠܪܓܝܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܪܓܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܕܠܐ ܒܝܕܥܬܐ.

15 ܐܠܐ ܗܘܘ ܩܕܝܫܝܢ ܒܟܠܗܘܢ ܗܘܦܟܝܟܘܢ. ܐܝܟ ܕܩܕܝܫ ܗܘ ܗܘ ܡܢ ܕܩܪܟܘܢ.

16 ܡܛܠ ܕܟܬܝܒ ܕܗܘܝܬܘܢ ܩܕܝܫܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܢܐ ܩܕܝܫ ܐܢܐ.

17 ܘܐܢܗܘ ܕܐܒܐ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗܘ ܕܠܝܬ ܩܕܡܘܗܝ ܡܣܒ ܒܐܦܐ. ܘܕܐܢ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. ܒܕܚܠܬܐ ܐܬܕܒܪܘ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܕܬܘܬܒܘܬܟܘܢ.

18 ܟܕ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܒܣܐܡܐ ܕܡܬܚܒܠ. ܘܠܐ ܒܕܗܒܐ ܐܬܦܪܩܬܘܢ ܡܢ ܥܒܕܝܟܘܢ ܣܪܝܩܐ. ܕܩܒܠܬܘܢ ܡܢ ܐܒܗܝܟܘܢ.

19 ܐܠܐ ܒܕܡܐ ܝܩܝܪܐ ܕܐܡܪܐ ܕܡܘܡܐ ܘܛܘܠܫܐ ܠܝܬ ܒܗ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ.

20 ܗܘ ܕܡܩܕܡ ܗܘܐ ܝܕܝܥ ܠܗܘܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. ܘܐܬܓܠܝ ܠܗ ܒܚܪܬܗܘܢ ܕܙܒܢܐ ܡܛܠܬܟܘܢ.

21 ܐܝܠܝܢ ܕܒܐܝܕܗ ܗܝܡܢܬܘܢ ܒܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܝܗܒ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܣܒܪܟܘܢ ܢܗܘܐ ܒܐܠܗܐ.

22 ܟܕ ܢܦܫܬܟܘܢ ܩܕܫܬܘܢ ܒܡܫܬܡܥܢܘܬܗ ܕܫܪܪܐ. ܘܬܗܘܘܢ ܡܠܝܢ ܚܘܒܐ ܕܠܐ ܢܣܒ ܒܐܦܐ. ܕܡܢ ܠܒܐ ܕܟܝܐ ܘܡܫܡܠܝܐ. ܬܗܘܘܢ ܡܚܒܝܢ ܚܕ ܠܚܕ.

23 ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܕܡܢ ܕܪܝܫ ܐܬܝܠܕܬܘܢ. ܠܐ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܡܬܚܒܠ. ܐܠܐ ܡܢ ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠ. ܒܡܠܬܐ ܚܝܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܩܝܡܐ ܠܥܠܡ.

12 * *Et reuelata fuerunt illis quæcunque scrutabantur, quia non sibimetipsis perquirebant, sed nostra nobis vaticinabantur, ea nempe, quæ nunc reuelata sunt vobis per eos qui euangelizauerunt vobis Spiritu Sanctitatis, qui missus est è cælis, in quæ desiderant etiam Angeli prospicere.*

13 * *Quapropter accingite lumbos mentium vestrarum, & excitamini perfectè, & sperate in gaudium illud, quod obuenturum est vobis in reuelatione Domini nostri Jeschua Meschicho;*

14 * *Tanquam filij obedientes. Neque communicaueritis amplius primis illis concupiscentijs quibus concupiscebatis absque scientia.*

15 * *Sed estote sancti in omnibus conuersationibus vestris, quemadmodum Sanctus est ille qui vocauit vos.*

16 * *Quandoquidem scriptum est, Estote sancti, sicut & ego sanctus sum.*

17 * *Quòd si patrem vocatis eum in cuius conspectu non est acceptio facierum* [personarum] *& qui iudicat vnumquemque secundùm opera eius: timore ducimini hoc tempore incolatus vestri.*

18 * *Quum sciatis nec argento quod corrumpitur, nec auro vos redemptos fuisse ab illis vanis operibus vestris quæ accepistis à patribus vestris.*

19 * *Sed pretioso sanguine agni illius, qui nec næuum nec maculam habet, hoc est Meschicho.*

20 * *Qui præordinatus fuerat ad hoc ante iacta mundi fundamenta, reuelatus est autem in fine temporum propter vos.*

21 * *Qui quidem per ipsum credidistis in Deum qui excitauit eum à mortuis, & dedit ei gloriam, vt fides spesque vestra sit in Deo:*

22 * *Quum sanctificaueritis animas vestras per obedientiā veritatis, & fueritis pleni charitate absque acceptione facierum* [simulatione] *vt ex puro & integro corde vos inuicem diligatis.*

23 * *Vt qui denuò geniti estis non ex semine corruptibili, sed ex illo incorruptibili, per viuum sermonem Dei, qui stat in æternum.*

---

12 [h] ואתגלי להון כל [i] דבצין הוו מטל דלו לנפשהון [k] בעין הוו אלא לן דילן [l] מתנבין הוו אילין דהשא אתגלי לכון ביד אילין [m] דסברנכון ברוחא דקודשא [n] דאשתדר מן שמיא דבהין בהלין [o] מתרגרגין אף מלאכא [p] דנדיקון ׃
13 מטל הנא [q] חזוקו חזא [r] דתרעיתכון [s] ואתתעירו [t] גמיראית [u] וסברו על [x] חדותא [y] דאתיא לכון [z] בגלינה דמרן ישוע משיחא ׃ 14 איך בניא [a] משתמענא ולא [b] תשתותפון [c] תוב לרגיתא קדמיתא אילין [d] דרגין הויתון דלא [e] בידעתא׃
15 אלא הוו קדישין בכלהון [f] הופכיכון איך דקדיש הו הו מן דקרכון ׃
16 מטל דכתיב דהויתון קדישין איכנא דאף אנא קדיש אנא ׃ 17 ואנהו דאבא קרין אנתון הו דלית קדמוהי מסב באפא ודאן לכלנש איך עבדוהי בדחלתא אתדברו בזבנא הנא דתותבותכון ׃

[h] גלא [i] בצא חסר [k] בעא [l] נבא [m] סבר בשר [n] שדר [o] רגג [p] דק הביט [q] אזרו [r] רעא רצה [s] עור שקד [t] בתמים טוב בטחו [x] שמחה [y] אתא [z] גלא [a] שמע [b] שתף [c] עוד [d] רגג [e] ידע [f] נתעוהכם

12 * Quibus reuelatum est quia non sibimetipsis, vobis autem ministrabant ea quæ nunc nuntiata sunt vobis per eos qui euangelizauerunt vobis, Spiritu sancto misso de cælo in † quem desiderat angeli prospicere.

que

C

13 * Propter quod succincti lumbos mẽtis vestræ, sobrij, perfectè sperate in eam quæ offertur vobis gratiã, in † reuelatione Iesu Christi.

reuelationem

14 * Quasi filij obedientiæ, non configurati prioribus ignorantiæ vestræ desiderijs:

15 * Sed secundùm eum qui vocauit vos, Sanctum, & ipsi in omni conuersatione sancti sitis.

Leu. 11. b. 44. 19. a. 2. 20. b. 7.

16 * Quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum.

17 * Et si Patrem inuocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum vniuscuiusque opus: in timore, incolatus vestri tempore conuersamini:

Deut. 10 d. 17. Rom. 2. b. 11. Gal. 2. b. 6.

18 * Scientes quòd non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conuersatione paternæ traditionis;

1. Co. 6. d. 20. 7. d. 23. Act. 20. f. 28.

D

19 * Sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati;

Heb. 9. c. 12. d. 14.

20 * Præcogniti quidem ante mundi constitutionẽ, manifestati autem nouissimis temporibus propter vos;

1. Ioh. 1. a. 7.

21 * Qui per ipsum fideles estis in Deo qui suscitauit eum à mortuis, & dedit ei gloriam, vt fides vestra & spes esset in Deo.

Apoc. 1. b. 5.

22 * Animas vestras castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore simplici ex corde inuicem diligite attentiùs:

23 * Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei viui & permanentis in æternum.

12 * οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

13 * διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει ἰησοῦ χριστοῦ,

14 * ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις·

15 * ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε·

16 * διότι γέγραπται, ἅγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.

17 * καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε·

18 * εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου;

19 * ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου, χριστοῦ,

20 * προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς

21 * τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

22 * τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς,

23 * ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου θεοῦ ζῶντος καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.

18 כד ידעין אנתון דלא בכספא דבלא ולא בדהבא [p] אתפרקתון מן עבדיכון סריקא הנון דקבלתון מן אבהיכון׃
19 אלא בדמא [q] יקירא [r] דאמרא דמומא וטולשא לית בה [s] דאיתוהי משיחא׃
20 הו דמקדם הוא פריש לה להדא מן קדם [t] תרמיתה דעלמא [v] ואתגלי [x] בחרתהון דזבנא מטלתכון׃
21 אילין [y] דבאידה הימנתון באלהא הו [z] דאקימה מן בית [a] מיתא ויהב לה שובחא דהימנותכון [b] וסברכון נהוא על אלהא׃
22 כד [c] נהוין קדישן נפשתכון [d] במשתמענותה [e] דשררא ונהוין [f] מלין [g] חובא דלא מסב באפא ומן לבא [h] דכיא וגמירא תהוון [i] מחבין חד לחד׃
23 איך אנשא דמן דריש [k] אתילדתון לא מן זרעא דבלא אלא מן אינא דלא בלא [l] במלתא [m] חיתא דאלהא [n] דקימא לעלם׃

p פרק q נכבד r כבש
s אית t רמא v גלא
x באחריתם y יד z קום
a מות b ותקותכם c הוא
d שמע e של אמת f מלא
g שנאה h רבא i חבב
k ילד l מלל m חיא
n קום

[illegible]

24 [1] *Quoniam omnis caro herba, & omnis decor eius tanquam folium agri: exaruit herba & marcescit folium.*

25 [1] *At verbum Dei nostri stat in secula, & hoc est verbum quod euagelizatum est vobis.*

Dominica v. post Epiphaniam.

CAP. II.

1 *DEponite ergo à vobis omnem malitiam, omnemque fraudem, & simulationem, & inuidiam, & obtrectationem:*

2 [1] *Et estote sicut infantes simplices, & appetite verbum illud tanquam lac purum & spiritale, vt per illud adolescatis ad salutem.*

3 [1] *Si gustaueritis & videritis quàm bonus sit Dominus.*

4 [1] *Ad quem acceditis. qui est lapis ille viuus quem reprobauerunt filij hominum; sed electus & preciosus est apud Deum.*

5 [1] *Quin & vos tanquam lapides viui ædificemini, ac estote templa spiritalia, & Sacerdotes sancti ad offerendas hostias quæ acceptabiles sint coram Deo per Jeschua Meschicho.*

6 [1] *Dictum est enim in Scriptura, Ecce pono in Tzebioun lapidem electum & preciosum in caput anguli; in quem qui crediderit, non pudefiet.*

7 [1] *Vobis igitur datus est hic honor, ijs nimirum qui credunt: illis verò qui sunt increduli;*

8 [1] *Lapis est offendiculi, aut petra in quam impingitur, & offendunt ad eam quòd nō acquiescant sermoni in quem positi sunt.*

9 [1] *Vos autem genus electum estis quod fungatur Sacerdotio ad regnum, gens sancta, cœtus redemptus, vt euangelizetis laudes eius qui vocauit vos à tenebris in præstantissimam lucem suam.*

10 [1] *Qui quondam non habiti estis populus, nunc autem populus Dei: nec super vos erant misericordiæ, nunc autem effusæ sunt super vos miserationes.*

De Iouchanon baptista.

11 [1] *Dilecti mei, obsecro vos tanquam aduenas & peregrinos, seiungite vos ab omnibus illis concupiscentiis corporis quæ bellum gerunt aduersus animam.*

24 מטל דכל בסר [n] עמירא וכלה [o] יאיותה איך [p] עופיא דחקלא יבש עמירא וחמא עופיא ׃
25 ומלתה דאלהן [q] קימא לעלמין והדא הי [r] מלתא הי [s] דאסתברתון ׃
חד בשבא דחמשא דבתר דנחא ב קפלאון ב [1] [a] אניחו הכיל מנכון כלה [b] בישותא וכלה [c] נכלא [d] ומסב באפא [e] וחסמא [f] ומאכלקרצא ׃ [2] והוו איך [g] ילודא [h] שברא [i] ואתרגרגו לה [k] למלתא איך דלחלבא [s] נקדא ורוחנא דבה [m] תתרבון לחיא ׃ [3] אן טעמתון [n] וחזיתון דטב הו מריא הו דלה [o] מתקרבין אנתון ׃ [4] דאיתוהי כאפא חיא [p] דאסליוהי בני אנשא וגבא [q] ומיקר לות אלהא ׃ [5] ואף אנתון איך כאפא [r] חיתא [s] אתבנו והוו היכלא רוחנא וכהנא קדישא למסקו דבחא דמקבלין קדם אלהא ביד ישוע משיחא ׃

[n] עשב [o] יופי קעלה [p] קום
[r] הדבר [s] סבר בשר
[a] נוח [b] ביש [c] נכל
[d] נסב [e] וקנאה [f] ולשינות
[g] נערים [h] פתאים [i] רגג
[k] מלל [l] נבר [m] רבא
[n] חזא [o] קרב [p] סרא מאס
[q] יקר [r] חיא [s] בנא

24 *Quia omnis caro vt fœnum, & omnis gloria eius tanquam flos fœni. exaruit fœnum, & flos eius decidit.

25 *Verbum autem Domini manet in æternum. hoc est autem verbum quod euangelizatum est in †vos.

(Margin: Esa. 40. b. 6. Eccl. 14. c. 18. Iaco. 1. b. 10. — † vobis.)

24 * διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε·

25 * τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

CAP. II. — β'.

1 *Deponentes igitur omnem malitiam & omnem dolum, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, A

2 *Sicut modò geniti infantes, †rationabile, †sine dolo lac concupiscite; vt in eo crescatis in salutem.

3 *Si tamen gustastis quoniam dulcis est Dominus.

4 *Ad quē accedentes, lapidem viuum, ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum & honorificatum:

5 *Et ipsi tanquam lapides viui superædificamini, domus spiritualis, †sacerdotium sanctū, †offerre spiritales hostias, acceptabiles Deo per Iesum Christum.

6 *Propter quod continet Scriptura; Ecce pono in Sion lapidem summū angularem †electum, pretiosum: & qui crediderit in eum, non confundetur.

7 *Vobis igitur honor, credētibus. non credētibus autem, lapis quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: B

8 *Et lapis offensionis, & petra scandali, his qui offendunt verbo, nec credunt in †quo & positi sunt.

9 *Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: vt virtutes annuntietis eius qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum.

10 *Qui aliquando non populus†, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti.

11 *Charissimi, obsecro vos tanquam aduenas & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desideriis quæ militant aduersus animam: C

(Margin: Rom. 6. a. 4. Eph. 4. c. 22. Col. 3. b. 8. Heb. 12. a. 1. — † rationabiles. † & — Isa. 28. d. 16. Rom. 9. g. 33. — † in — † offerentes — Psal. 117. d. 22. — † probatū — Mat. 21. d. 42. — † quod — Act. 4. b. 11. Isa. 8. c. 14. Exo. 19. a. 6. — † Dei — Osee. 2. d. 23. Rom. 9. f. 25. — Rom. 13. d. 14. Gal. 5. c. 16. Iac. 4. a. 1.)

1 * Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν, καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ φθόνους, καὶ πάσας καταλαλιάς,

2 * ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν, ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε·

3 * εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος·

4 * πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον,

5 * καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικὸς, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι θυσίας πνευματικὰς, εὐπροσδέκτους τῷ θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ.

6 * διότι περιέχει ἐν τῇ γραφῇ, ἰδοὺ τίθημι ἐν σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ.

7 * ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,

8 * καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν·

9 * ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς·

10 * οἵ ποτε οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 * Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς·

---

[x]בחירתא [y]ויקירתא בריש [z]זויתא מן דמהימן בה לא [a]נבהת׃ 7 לכון הכיל [b]אתיהב הנא [c]איקרא לאילין [d]דמהימנין להנון דין דלא [e]מתטפיסין׃ 8 כאפא הו [f]דתוקלתא או [g]אבנא דכשלא ומתתקלין בה׃ בדלא [h]מתטפיסין [i]למלתא דלהדא [k]סימין׃ 9 אנתון דין שרבתא אנתון [l]גביתא [m]דמכהנא למלכותא עמא קדישא כנשא [n]פריקא [o]דתסברון תשבחתה דהו [p]דקרכון מן חשוכא לנוהרה [q]מיתרא׃ 10 אילין דמן קדים לא חשיבין הויתון עמא השא דין עמא דאלהא אף לא רחמא הוו עליכון השא דין [r]אשתפעו עליכון רחמא׃

דיוחנן מעמדנא ג

11 חביבי בעא אנא מנכון איך ערצא ואיך תותבא אתפרקו מן כלהין רגיגתא דפגרא הלין דעבדן קרבא לוקבל נפשא׃

[x] בחר [y] ונכבדה [z] פנה
[a] בהת [b] יהב [c] כבוד
[d] הימן [e] טפס הקשיב
[f] תקל כשל [g] אבן
[h] מקשיבים [i] מלל [k] סום
[l] גבא [m] כהן [n] פדוי
[o] סבר בשר [p] קרא
[q] יתר [r] שבע שפך

12 ܘܢܗܘܘܢ ܫܦܝܪܝܢ ܗܘܦܟܝܟܘܢ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܡܠܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܢܚܙܘܢ ܥܒܕܝܟܘܢ ܫܦܝܪܐ܂ ܘܢܫܒܚܘܢ ܠܐܠܗܐ ܒܝܘܡܐ ܕܒܘܚܪܢܐ܀ 13 ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܡܛܠ ܐܠܗܐ܂ ܠܡܠܟܐ ܡܛܠ ܫܘܠܛܢܗܘܢ܀ 14 ܘܠܕܝܢܐ ܡܛܠ ܕܡܢܗ ܡܫܬܕܪܝܢ ܠܬܒܥܬܐ ܕܡܣܟܠܢܐ܂ ܘܠܬܫܒܘܚܬܐ ܕܥܒܕܝ ܛܒܬܐ܀ 15 ܕܗܟܢܐ ܗܘ ܨܒܝܢܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܕܒܥܒܕܝܟܘܢ ܫܦܝܪܐ ܬܣܟܪܘܢ ܦܘܡܐ ܕܣܟܠܐ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܠܐܠܗܐ܀ 16 ܐܝܟ ܒܢܝ ܚܐܪܐ܂ ܘܠܐ ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܕܥܒܝܕܐ ܠܗܘܢ ܚܐܪܘܬܗܘܢ ܚܦܝܬܐ ܠܒܝܫܘܬܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܀ 17 ܠܟܠܢܫ ܝܩܪܘ܂ ܠܐܚܝܟܘܢ ܐܚܒܘ܂ ܘܡܢ ܐܠܗܐ ܕܚܠܘ܂ ܘܠܡܠܟܐ ܝܩܪܘ܀ 18 ܘܐܝܠܝܢ ܥܒܕܐ ܕܐܝܬ ܒܟܘܢ܂ ܐܫܬܥܒܕܘ ܠܡܪܝܟܘܢ ܒܕܚܠܬܐ܂ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܠܛܒܐ ܘܠܡܟܝܟܐ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܠܩܫܝܐ ܘܠܥܣܩܐ܀ 19 ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܛܝܒܘܬܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܠ ܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܥܩܬܐ ܕܡܬܥܒܕܢ ܥܠܝܗܘܢ ܒܥܘܠܐ܀ 20 ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܛܠ ܣܟܠܘܬܗܘܢ ܡܣܝܒܪܝܢ ܐܘܠܨܢܐ܂ ܐܝܢܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܟܕ ܬܥܒܕܘܢ ܛܒܬܐ ܘܢܒܐܫܘܢ ܠܟܘܢ ܘܬܣܝܒܪܘܢ܂ ܗܝܕܝܢ ܪܒܐ ܬܫܒܘܚܬܟܘܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܀ 21 ܠܗܕܐ ܓܝܪ ܐܬܩܪܝܬܘܢ܂ ܐܦ ܡܫܝܚܐ ܡܝܬ ܚܠܦܝܢ܂ ܘܫܒܩ ܠܢ ܗܕܐ ܛܘܦܣܐ܂ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܥܩܒܬܗ ܬܗܠܟܘܢ܀ 22 ܗܘ ܕܠܐ ܥܒܕ ܚܛܝܬܐ܂ ܐܦܠܐ ܐܫܬܟܚ ܢܟܠܐ ܒܦܘܡܗ܀ 23 ܗܘ ܕܡܨܛܥܪ ܗܘܐ ܘܠܐ ܡܨܛܥܪ ܗܘܐ܂ ܘܚܐܫ ܗܘܐ ܘܠܐ ܡܐܡܪ ܗܘܐ܂ ܐܠܐ ܡܫܠܡ ܗܘܐ ܕܝܢܗ ܠܕܝܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ܀ 24 ܘܗܘ ܫܩܠ ܚܛܗܝܢ ܟܠܗܝܢ܂ ܘܐܣܩ ܐܢܝܢ ܒܦܓܪܗ ܠܙܩܝܦܐ܂ ܕܟܕ ܡܝܬܝܢ ܠܚܛܗܐ ܒܟܐܢܘܬܗ ܢܚܐ܂ ܒܡܚܘܬܗ ܓܝܪ ܐܬܐܣܝܬܘܢ܀ 25 ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܛܥܝܐ܂ ܘܗܫܐ ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬ ܪܥܝܐ ܘܡܥܩܒܢܐ ܕܢܦܫܬܟܘܢ܀

12 * *Sintque bonæ conuersationes vestræ coram omnibus filiis hominum : vt ij qui obloquuntur de vobis malos sermones, conspiciât bona opera vestra, & glorificent Deum in die examinis.*

13 * *Proinde estote subditi omnibus filiis hominum propter Deum: regibus propter imperium ipsorum:* 14 **Iudicibus autem, vt qui ab eo missi sunt ad vindictam nocentium, laudem verò bene agentium.*

15 * *Quia sic est voluntas Dei vt per bona opera vestra obturetis os stultorum illorum qui non norunt Deum:*

16 * *Tanquam filij liberi, & non tanquam homines quibus facta sit sua libertas velamẽ malitiæ ipsorum, sed tanquam serui Dei.*

17 * *Omnes honorate : fratres vestros diligite: ac Deum reueremini: & regibus honorem exhibete.*

18 * *Filiis autem seruis qui sunt inter vos,* [dico] *subditi estote heris vestris cum timore, non tantùm bonis & mansuetis, sed etiam duris & asperis.*

19 * *Illi enim gratiam habent coram Deo, qui propter bonam conscientiam sufferunt molestias quæ sibi obueniunt ab iniquis.*

20 * *Qui verò propter delicta sua sustinent afflictiones, quamnam habent gloriam? Sed quum bene feceritis, oppressique fueritis, ac sustinueritis, tunc crescet gloria vestra apud Deum.*

21 * *Ad hoc enim vocati estis, quoniam & Meschicho mortuus est pro nobis, & reliquit nobis hoc exemplum, vt & vos per vestigia eius incedatis.*

22 * *Qui quidem non fecit peccatum, neque dolus inuentus est in ore ipsius.*

23 * *Qui maledicentiam pertulit, neque maledixit: & passus est, neque comminatus est; sed tradebat iudicium suum iudici iustitiæ.*

24 * *Et baiulauit omnia peccata nostra, eáque sustulit in corpore suo ad crucem; vt quum mortui fuerimus peccato, per iustitiam illius viuamus. nam eius liuore sanati estis:*

25 * *Qui errabatis tanquam oues, nunc autem conuersi estis ad pastorem & curatorem animarum vestrarum.*

---

12 ונהוון שפירין [g] הופכיכון קדם כלהון בני אנשא ואילין דממללין עליכון [h] מלא בישתא [i] נחזון עבדיכון שפירא ונשבחון לאלהא ביומא [k] דבוחרנא׃ 13 [l] והויתון [m] משתעבדין לכלהון בני אנשא מטל אלהא למלכא מטל שולטנהון׃ 14 ולדינא מטל דמנה [o] משתדרין [p] לתבעתא [q] דמסכלנא [r] ולתשבוחתא דעבדי [s] טבתא׃ 15 דהכנא הו [t] צבינא דאלהא דבעבדיכון שפירא [u] תסכרון פומא דסכלא הנון דלא ידעין לאלהא׃ 16 איך בני [x] חארא ולא איך אנשא דעבידא להון [y] חארותהון [z] חפיתא [a] לבישותהון אלא איך עבדוהי דאלהא׃ 17 לכלנש יקרו לאחיכון אחבו ומן אלהא דחלו ולמלכא יקרו׃ 18 ואילין עבדא דאית בכון אשתעבדו למריכון בדחלתא לא בלחוד לטבא ולמכיכא אלא אף לקשיא ולעסקא׃

[g] נהגותכם מן הפך [h] דברים רעים [i] חזא [k] בחר [l] הוא [m] שעבד [n] דון [o] שדר [p] לנקמה [q] של מרעים [r] שבח [s] טוב [t] צבא [u] סכר אטם [x] חרר [y] דרור [z] מסוה מן חפא [a] ביש רע

12 * Conuerſationem veſtrã inter Gentes habentes bonam: vt in eo quod detrectant de vobis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos conſiderantes, glorificent Deum in die viſitationis.

Rom.13. a.1

13 * Subiecti igitur eſtote omni humanæ creaturæ propter Deum: ſiue regi, quaſi præcellenti:

14 * Siue ducibus, tanquam ab eo miſſis ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum:

15 * Quia ſic eſt voluntas Dei, vt bene facientes obmuteſcere faciatis imprudentium hominum ignorantiam:

16 * Quaſi liberi, & non quaſi velamen habentes malitiæ libertatem, ſed ſicut ſerui Dei.

Rom.12. c.10 Ephe.6. a.5 Col.3.d. 22 Tit.2. c.9 1.Cor.7. c.19

17 *Omnes honorate. Fraternitatem diligite. Deum timete. Regem honorificate.

18 * Serui, ſubditi eſtote in omni timore dominis; non tantùm bonis & modeſtis, ſed etiam dyſcolis. D

19 * Hæc eſt enim gratia, ſi propter Dei conſcientiam ſuſtinet quis triſtitias, patiens iniuſtè.

gratia,

20 * Quæ enim eſt †gloria, ſi peccantes & colaphizati ſuffertis? Sed ſi benefacientes †patienter ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud Deum.

patien- tes

21 * In hoc enim vocati eſtis: quia & Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum vt ſequamini veſtigia eius.

Eſa.53. c.9 1.Ioh.3. a.5

22 *Qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius.

23 * Qui cùm malediceretur, non maledicebat: cùm pateretur, non comminabatur: tradebat autẽ iudicanti ſe iniuſtè.

Eſa.53.a. 4.b.5

24 * Qui peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum; vt peccatis mortui, iuſtitiæ viuamus. cuius liuore ſanati eſtis.

25 * Eratis enim ſicut oues errantes: ſed conuerſi eſtis nunc ad paſtorem & epiſcopum animarum †noſtrarum.

veſtrarũ

12 * τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 * ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι.

14 * εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν.

15 * ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν.

16 * ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ θεοῦ.

17 * πάντας τιμήσατε. τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε. τὸν θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

18 * οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.

19 * τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τὶς λύπας, πάσχων ἀδίκως.

20 * ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες, καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ.

21 * εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ·

22 * ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·

23 * ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως.

24 * ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε·

25 * ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

19 להלין גיר אית להון [g] טיבותא קדם אלהא לאילין דמטל [h] תארתא שפירתא [i] מסיברין [k] עקתא [l] דאתין עליהון [m] בעולא ׃ 20 אילין דין דמטל [n] סכלותהון מסיברין [o] אולצנא אידא חשבותא [p] הויא להון אלא מא דעבדין אנתון דשפיר ואלצין לכון ומסיברין אנתון הידין [q] יתירא [r] חשבוחתכון לות אלהא ׃ 21 להדא גיר [s] אתקריתון דאף משיחא [t] מית חלפין ושבק לן תנא [u] טופסא דאנתון בעקבתה תהלכון ׃ 22 הו דלא עבד [x] חטיתא אף לא [y] נכלא [z] אשתכח בפומה ׃ 23 הו [a] דמצטחא הוא ולא מצחא [b] וחאש הוא ולא מתלחם אלא משלם הוא [c] דינה לדינא [d] דכאנותא ׃ 24 ושקל חטהין כלהון ואסק אנון בפגרה לצליבא דכד מיתינן לחטיתא בזדיקותא דילה נחא בשומתה גיר אתאסיתון ׃ 25 דטעיא הויתון איך ערבא ואתפניתון השא לות רעיא וסעורא דנפשתכון ׃

[g] חסר [h] נות הנשמה [i] מסבלים [k] צרות [l] אתא [m] עול [n] פשעם [o] אלץ צור [p] חיא [q] ירב גדל [r] שבח קרא [s] מות [t] דמות [x] חטא [y] נכל [z] נשא [a] צחא [b] חשש [c] דון [d] אנותא צדקה מן כון [e] חטא

ܦܘܠܚܣ ܓ

1 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܝܢ ܢܫܐ ܐܫܬܥܒܕܝܢ ܠܒܥܠܝܟܝܢ. ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܒܡܠܬܐ. ܒܕܘܒܪܝܟܝܢ ܫܦܝܪܐ ܕܠܐ ܥܡܠܐ ܬܩܢܝܢ ܐܢܝܢ. 2 ܟܕ ܚܙܝܢ ܕܒܕܚܠܬܐ ܘܒܢܟܦܘܬܐ ܡܬܕܒܪܢ ܐܢܬܝܢ. 3 ܘܠܐ ܬܬܨܒܬܢ ܒܨܒܬܐ ܒܪܝܐ ܕܓܕܘܠܐ ܕܣܥܪܐ ܐܘ ܕܚܫܠܬܐ ܕܕܗܒܐ. ܐܘ ܕܠܒܘܫܐ ܡܝܩܪܐ. 4 ܐܠܐ ܐܨܛܒܬܝܢ ܒܒܪܢܫܐ ܟܣܝܐ ܕܠܒܐ. ܒܪܘܚܐ ܡܟܝܟܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠܐ. ܨܒܬܐ ܕܡܝܬܪ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. 5 ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܐܦ ܡܢ ܩܕܝܡ ܢܫܐ ܩܕܝܫܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܣܒܪܢ ܗܘܝ ܒܐܠܗܐ. ܡܨܒܬܢ ܗܘܝ ܢܦܫܗܝܢ. ܘܡܫܬܥܒܕܢ ܗܘܝ ܠܒܥܠܝܗܝܢ. 6 ܐܝܟܢܐ ܕܣܪܐ ܡܫܬܥܒܕܐ ܗܘܬ ܠܐܒܪܗܡ. ܘܩܪܝܐ ܗܘܬ ܠܗ ܡܪܝ. ܗܝ ܕܗܘܝܬܝܢ ܐܢܬܝܢ ܠܗ ܒܢܬܐ ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܟܕ ܠܐ ܡܬܙܝܥܢ ܐܢܬܝܢ ܡܢ ܟܠ ܕܚܠܐ.

ܩܪܝܢܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܫܬܝܬܝ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ

7 ܘܐܢܬܘܢ ܓܒܪܐ. ܗܟܢܐ ܥܡܪܘ ܥܡ ܢܫܝܟܘܢ ܒܝܕܥܬܐ. ܘܐܚܘܕܘ ܠܗܝܢ ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܡܚܝܠܐ ܒܐܝܩܪܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܝܢ ܝܪܬܢ ܥܡܟܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܚܝܐ ܠܥܠܡ. ܘܠܐ ܬܬܟܠܘܢ ܒܨܠܘܬܟܘܢ. 8 ܫܘܠܡܐ ܕܝܢ ܗܘ. ܕܬܗܘܘܢ ܟܠܟܘܢ ܫܘܝܢ ܒܪܥܝܢܐ. ܘܚܫܘܫܐ ܥܡ ܚܫܘܫܐ. ܘܪܚܡܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܘܡܪܚܡܢܐ ܘܡܟܝܟܐ. 9 ܘܐܢܫ ܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ ܠܐ ܬܦܪܥܘܢ. ܘܐܦ ܠܐ ܨܘܚܝܬܐ ܚܠܦ ܨܘܚܝܬܐ. ܐܠܐ ܚܠܦ ܗܠܝܢ ܕܬܗܘܘܢ ܡܒܪܟܝܢ. ܕܠܗܕܐ ܐܬܩܪܝܬܘܢ ܕܬܐܪܬܘܢ ܒܘܪܟܬܐ. 10 ܡܢ ܕܨܒܐ ܓܝܪ ܚܝܐ. ܘܪܚܡ ܕܢܚܙܐ ܝܘܡܬܐ ܛܒܐ. ܢܛܪ ܠܫܢܗ ܡܢ ܒܝܫܬܐ. ܘܣܦܘܬܗ ܠܐ ܢܡܠܠܢ ܢܟܠܐ. 11 ܢܥܒܪ ܡܢ ܒܝܫܬܐ ܘܢܥܒܕ ܛܒܬܐ. ܢܒܥܐ ܫܠܡܐ ܘܢܪܗܛ ܒܬܪܗ. 12 ܡܛܠ ܕܥܝܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܟܐܢܐ. ܘܐܕܢܘܗܝ ܫܡܝܥܢ ܠܗܘܢ. ܘܐܦܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܒܝܫܐ.

CAP. III.

1 *S*Imiliter et vos, mulieres, subditæ estote maritis vestris, vt eos qui non acquiescunt sermoni, bonis moribus vestris acquiratis absque labore:

2 *Quum viderint in timore & castitate vos conuersari.*

3 *Neque ornemini ornatu externo, vt cincinnis capillorum vestrorum, aut additamentis auri, aut excellentibus vestimentis:*

4 *Sed ornemini in homine absc ondito cordis, in spiritu mansueto incorruptibili ornatu excellentiori coram Deo.*

5 *Sic enim & quondam mulieres illæ sanctæ, quæ sperabant in Deo, exornabant sese; & erant subditæ maritis suis.*

6 *Quemadmodum Saro subdita erat ipsi Abrohom; & vocabat eum, Domine mi: cuius vos estis filiæ in bonis operibus, non conturbatæ vllo timore.*

Dominica sexta post Epiphaniam.

7 *Vos autem, viri, habitate cum mulieribus vestris secundum scientiam, & tanquam vasa infirmiora in honore eas habetote; quoniam & ipsæ sunt vobiscum hæredes doni vitæ in æternum: neque suspensi sitis in orationibus vestris.*

8 *Finis porrò* hic est; *vt sitis omnes vnanimes. estote itaque compatientes iis qui patiuntur, & vos inuicem diligite, & estote misericordes & mansueti.*

9 *Et nemini malum pro malo rependatis, nec etiam maledicentiam pro maledicentia: sed econuerso illis beneprecemini. Ad hoc enim vocati estis, vt benedictionem hæreditate possideatis.*

10 *Qui ergo desiderat vitam, & amat videre dies bonos, custodiat linguam suam à malo, & labia sua ne loquantur fraudem.*

11 *Transeat* [recedat] *à malo, & faciat bonum; & quærat pacem, cursuque ad eam contendat.*

12 *Quoniam oculi Domini sunt super iustos, & aures eius ad audiendum eos; vultus* [ira] *autem Domini est super improbos.*

קפלאון ג

1 הכנא אף אנתין נשא [a] אשתעבדין לבעליכין דאילין דלא [b] מתטפיסין [c] למלתא [d] בדוברכין שפירא דלא עמלא [e] תקנין אנין׃ 2 כד [f] חזין דבדחלתא [g] ובנכפותא [h] מתדברן אנתין׃ 3 ולא [i] תצטבתין בצבתא בריא [k] דגדולא דסעריכין או [l] דחשלתא דדהבא או דלבושא [m] מיקרא׃ 4 אלא אצטבתין בברנשא [n] כסיא דלבא ברוחא מכיכתא דלא מתחבלא [o] צבתא דמיתר קדם אלהא׃ 5 הכנא גיר אף מן קדים נשא קדישתא אילין [p] דמסברן הוי באלהא מצבתן [q] הוי נפשהין ומשתעבדן הוי לבעליהין׃ 6 איכנא דסרא משתעבדא הות לאברהם [s] וקריא הות לה מרי הי [t] דהוין אנתין לה [u] בנתא בעבדא [x] טבא כד לא מתזיען אנתין מן כל דחלא׃

[a] שעבד [b] טפס הקשיב [c] מלל [d] בנהגותכם. [e] קנא [f] חזא [g] ובצניעות [h] דבר [i] צבת תקן [k] גדל עזר [l] חשל [m] יתר [n] כסא [o] תקון [p] שבוטחות [q] הוא [s] שעבד [t] קרא הוא [u] בנות [x] טוב

CAP. III.

Eph.5.c.22. Col.3.d.18.

1 Similiter & mulieres ſubditæ ſint viris ſuis: vt & ſiqui non credunt verbo, A per mulierum conuerſationem ſine verbo lucrifiant;

sancta

2 * Conſiderantes in timore † caſtam conuerſationem veſtram:

1.Tim.2.c.9.

3 * Quarum non ſit extrinſecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti veſtimentorum cultus:

4 * Sed qui abſconditus eſt cordis homo, in incorruptibilitate quieti & modeſti ſpiritus, †qui eſt in conſpectu Dei locuples.

quod

5 * Sic enim aliquando & ſanctæ mulieres ſperātes in Deo, ornabant ſe, ſubiectæ propriis viris:

Gen.18.b.12.

6 * Sicut Sara obediebat Abrahæ, Dominum eum vocans: cuius eſtis filię, benefacientes, & non pertimentes vllam perturbationem. B

1.Cor.7.a.3.

7 * Viri ſimiliter, cohabitantes ſecundùm ſcientiam, quaſi infirmiori vaſculo muliebri impartientes honorem, tan quam & cohęredibus gratię vitæ; vt non impediantur orationes veſtræ.

fine

8 * In † fide autem, omnes vnanimes, compatientes, fraternitatis amatores, miſericordes, modeſti, humiles;

Pro.17.c.13.20.c.22. Mat.5.f.39. Rom.12.d.17. 1.Theſ.5.c.15.

9 * Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto: ſed econtrario benedicentes: quia in hoc vocati eſtis, vt benedictionem hæreditate poſſideatis.

Pſal.33.b.13.

10 * Qui enim vult vitā diligere, & dies videre bonos, Coërceat linguam ſuam à malo, & labia eius ne loquantur dolum.

autem Pſal.33.c.15.36.a.8. Iſa.1.d.16.

11 * Declinet † à malo, & faciat bonum: inquirat pacem, & ſequatur eam.

12 * Quia oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius in preces eorum: vultus autem Domini ſuper facientes mala.

γ΄.

1 * Ὁμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται,

2 * ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.

3 * ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος·

4 * ἀλλ᾽ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές.

5 * οὕτω γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν θεόν, ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν·

6 * ὡς Σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

7 * Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμήν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζώσης, εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

8 * τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, φιλόφρονες,

9 * μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ, εὐλογοῦντες· εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

10 * ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ, τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον.

11 * ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν.

12 * ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

חד בשבא רו דבתר דנחא ד

7 ואנתון גברא הכנא [a]עמרו עם נשיכון [b]בידעתא ואיך [c]דלמאנא מחילא [d]באיקרא [e]אחודו אנין מטל דאף הנין עמכון [f]ירתן [g]מוהבתא דחיא דלעלם ולא תהוון [h]מתתקלין [i]בצלותכון׃

8 שולמא דין דתהוון כלכון [k]באויותא ותהויתון [l]חשין עם אילין דחשין ורחמין חד לחד ותהויתון [m]רחמתנין ומכיכין׃

9 ולאנש [n]בישתא חלף בישתא לא [o]תפרעון ואף לא [p]צוחיתא חלף צוחיתא אלא דלקובלא דהלין הויתון מברכין להדא גיר [q]אתקריתון [r]דבורכתא [s]תארתון׃

10 מן דצבא הכיל חיא ורחם יומתא טבא למחזא נטר לשנה מן בישתא וספותה דלא נמללן נכלא׃

11 נעבר מן בישתא ונעבד טבתא ונבעא שלמא ונרהט בתרה׃

12 מטל דעינוהי דמריא על זדיקא ואדנוהי למשמע אנון ואפוהי דמריא על בישא׃

[a] שכנו [b] ידע [c] מאנא כלים [d] יקר [e] אחד אחז [f] ירת ירש [g] יהב [h] תקל [i] בתפלה... [k] אנא [l] חשש [m] רחם [n] ביש רע [o] פרע גמל [p] גוד פה [q] קרא [r] ברכה [s] ירת ירש

13 ܘܡܢܘ ܕܢܒܐܫ ܠܟܘܢ ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ ܛܢܢܐ ܕܛܒܬܐ܂ 14 ܘܐܢ ܘܕܚܫܘܢ ܥܠ ܐܦܝ ܟܐܢܘܬܐ ܛܘܒܝܟܘܢ܂ ܘܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܕܚܠܝܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܬܫܬܓܫܘܢ܂ 15 ܐܠܐ ܩܕܫܘ ܒܠܒܘܬܟܘܢ ܠܡܪܝܐ ܡܫܝܚܐ܂

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܠܬ ܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ

ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܛܝܒܝܢ ܠܡܦܩ ܒܪܘܚܐ ܠܟܠ ܕܬܒܥ ܠܟܘܢ ܡܠܬܐ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ܂ 16 ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܒܕܚܠܬܐ܂ ܟܕ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ܂ ܕܐܝܟܢܐ ܕܗܢܘܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܐܝܟ ܕܥܠ ܐܢܫܐ ܒܝܫܐ ܢܒܗܬܘܢ ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܕܛܠܡܝܢ ܠܕܘܒܪܝܟܘܢ ܫܦܝܪܐ ܕܒܡܫܝܚܐ܂ 17 ܥܕܪܐ ܗܝ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܟܕ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܕܩܒܠܘܢ ܒܝܫܬܐ ܐܢ ܗܟܢܐ ܗܘ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܠܐ ܟܕ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܬܐ܂ 18 ܡܛܠ ܕܐܦ ܡܫܝܚܐ ܚܕܐ ܙܒܢ ܡܝܬ ܚܠܦ ܚܛܗܝܢ܂ ܙܕܝܩܐ ܚܠܦ ܚܛܝܐ܂ ܕܢܩܪܒܟܘܢ ܠܐܠܗܐ܂ ܘܡܝܬ ܒܦܓܪ ܘܚܝܐ ܒܪܘܚ܂ 19 ܘܐܟܪܙ ܠܢܦܫܬܐ ܗܠܝܢ ܕܐܚܝܕܢ ܗܘܝ ܒܫܝܘܠ܂ 20 ܗܠܝܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܠܐ ܐܬܛܦܝܣܘ ܒܝܘܡܘܗܝ ܕܢܘܚ܂ ܟܕ ܡܓܪܓܪܐ ܗܘܬ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܦܩܕ ܕܬܗܘܐ ܩܒܘܬܐ܂ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܬܝܒܘܬܗܘܢ܂ ܘܬܡܢܐ ܢܦܫܢ ܒܠܚܘܕ ܥܠ ܠܗ܂ ܘܐܬܢܛܪܘ ܒܡܝܐ܂ 21 ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܗ ܒܗܘ ܛܘܦܣܐ ܡܬܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ܂ ܠܐ ܟܕ ܡܫܝܓܝܢ ܐܢܬܘܢ ܦܓܪܐ ܡܢ ܨܐܐ܂ ܐܠܐ ܟܕ ܡܘܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܠܗܐ ܒܬܐܪܬܐ ܕܟܝܬܐ܂ ܘܒܩܝܡܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ 22 ܗܘ ܕܐܙܠ ܠܫܡܝܐ܂ ܘܐܝܬܘܗܝ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܘܐܫܬܥܒܕܘ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܘܫܘܠܛܢܐ ܘܚܝܠܘܬܐ܂

ܩܦܠܐܘܢ ܕ

1 ܐܢ ܡܫܝܚܐ ܗܟܝܠ ܚܫ ܚܠܦܝܢ ܒܒܣܪܐ܂ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܗ ܒܗܢܐ ܪܥܝܢܐ ܐܙܕܝܢܘ܂ ܟܠ ܕܡܝܬ ܓܝܪ ܒܦܓܪܗ܂ ܫܠܐ ܠܗ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܐ܂

13 * *Ecquis vobis malefaciet, si fueritis zelatores bonitatis?*

14 * *Quòd si patiamini propter iustitiã, beati estis: neque reformidabitis eos qui terrorẽ vobis incutiunt, neque conturbabimini:*

15 * *Sed sanctificate in cordibus vestris Dominum Meschicho.*

Dominica tertia post Pentecosten.

Et estote parati ad depromendum spiritum [ad satisfaciendum] *omni poscenti vos rationem de spe fidei,*

16 * *Cum humilitate & timore, habentes bonam conscientiam: adeò vt ij qui obloquuntur de vobis tanquam de hominibus sceleratis, confundantur, vt qui calumnientur bonos in Meschicho mores vestros.*

17 * *Præstat enim vobis quum feceritis bona opera, vt mala reportetis (siquidem talis fuerit voluntas Dei) quàm quum malefeceritis.*

18 * *Quoniam & Meschicho semel mortuus est pro peccatis nostris, iustus pro sceleratis, vt nos offerret Deo, & mortuus est corpore, & vixit spiritu.*

19 * *Et prædicauit animabus illis quæ detinebantur in sepulchro:*

20 * *Quæ quondam inobedientes fuerant in diebus Nouach, quũ longanimitas Dei præcepit vt fieret arca, ob spem pœnitentiæ eorum: & octo tantùm animæ introierunt in eam, & seruatæ sunt per aquas.*

21 * *Quoquidem exemplo & vos seruamini per baptismum, non abluentes corpus à sordibus, sed gratias agentes Deo cum pura conscientia, & per resurrectionem Jeschua Meschicho.*

22 * *Qui euectus est in cælum, & est ad dexteram Dei, eique subiecti sunt Angeli, & potestates, ac virtutes.*

CAP. IIII.

1 *SI ergo Meschicho passus est pro nobis in carne, vos quoque eadem mente armemini. quisquis enim mortuus est in corpore suo, destitit ab omnibus peccatis.*

13 ומנו דנעבד לכון בישתא אן תהוון טננא דטבתא׃ 14 ואן הו דתחשון על אפי כאנותא טוביכון ולא תדחלון מן אילין דמדחלין לכון ולא תשתגשון׃ 15 אלא קדשו בלבותכון למריא משיחא

חד בשבא דתלת בתר פנטיקוסטי ה

והויתון מטיבין למפק ברוחא לכל דתבע לכון מלתא על סברא דהימנותא׃ 16 במכיכותא ובדחלתא כד אית לכון תארתא טבתא איכנא דהנון דממללין עליכון איך דעל אנשא בישא נבהתון איך אנשא דטלמין לדובריכון שפירא דבמשיחא׃ 17 עדרא הי לכון גיר כד עבדין אנתון עבדא טבא תקבלון בישתא אן הכנא הו צבינא דאלהא ולא כד עבדין אנתון בישתא׃ 18 מטל דאף משיחא חדא זבן מית חלף חטהין זדיקא חלף

[Mat.5.a.10] 13 * Et quis est qui vobis noceat, si boni æmulatores fueritis?

14 * Sed & si quid patimini propter iustitiam, beati. Timorem autem eorum ne timueritis, neque conturbemini.

15 *Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris,

Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est, spe:

[Sup.2.d.12] 16 * Sed cum modestia & timore, conscientiam habentes bonã: vt in eo quod detrahunt vobis, confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conuersationem.

17 * Melius est enim vt benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, quàm malefacientes. D

[Rom.5.b.6 Heb.9.d.28] 18 * Quia & Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis: vt nos offerret Deo, †mortificatos quidẽ carne, †viuificatos autem spiritu. [mortificatus] [viuificatus]

[Spiritibus] 19 * In quo & his qui in carcere erant spiritu veniens prædicauit:

[Gen.6.c.14 Matt.24.d.37 Luc.17.f.26] 20 * Qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noë, cùm fabricaretur arca: in qua paucę, id est octo animæ saluæ factę sunt per aquam.

[vos] 21 *Quod & †nos nũc similis formæ saluos facit baptisma: non carnis depositio sordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in Deum per resurrectionem Iesu Christi†, [à mortuis]

22 * Qui est in dextera Dei, deglutiens mortem, vt vitæ æternæ hæredes efficeremur: profectus in cælum, subiectis sibi angelis & potestatibus & virtutibus.

CAP. IIII.

1 CHristo igitur passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini. quia A qui passus est in carne, desiit à peccatis:

---

13 * Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε;

14 * ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε·

15 * κύριον δὲ τὸν θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.

Ἕτοιμοι δὲ ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος,

16 * μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφήν.

17 * κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας·

18 * ὅτι καὶ χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς δὲ τῷ πνεύματι·

19 * ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν,

20 * ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ· εἰς ἣν ὀλίγαι, τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος·

21 * ᾧ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεὸν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ,

22 * ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

δ΄.

1 * Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας·

חטיא דנקרבכון לאלהא ומית בפגר וחיא ברוח׃ 19 ואכרז לנפשתא אילין דאחידן הוי בשיול׃ 20 הלין דמן קדים לא אתטפיסו הוי ביומתה דנוח כד מגרת רוחה דאלהא פקדת דתהוא קיבותא על סברא דתיבותהון ותמנא נפשן בלחוד עלין לה וחיי במיא׃ 21 דאף אנתון בה בהו טופסא חאין אנתון במעמודיתא לו כד פגרא משיגין אנתון מן צאתא אלא כד מודין אנתון באלהא בתארתא דכיתא ובקימתה דישוע משיחא׃ 22 הו דאתעלי לשמיא ואיתוהי על ימינא דאלהא ואשתעבדו לה מלאכא ושליטנא וחילותא׃

קפלאון ד

1 אן משיחא הכיל חש חלפיכון בבסר ואף אנתון בה בהנא רעינא אזדינו כלמן דמאת גיר בפגרה שלי לה מן כלהון חטהא׃

x בגוף y כרז z אחד אחז a בשאול c טפס הקשיב d יום b נגר ארך e תיבה f תקוה g תב שוב h עלל בא i חיא k דמות l חיא m עמד n לא o שגג רחץ

2 ܕܠܐ ܡܟܝܠ ܠܪܓܝܓܬܐ ܕܒܢܝ ܢܫܐ ܢܚܐ ܟܡܐ ܙܒܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܦܓܪܐ ܐܠܐ ܠܨܒܝܢܐ ܕܐܠܗܐ܂
3 ܣܦܩ ܓܝܪ ܙܒܢܐ ܗܘ ܕܥܒܪ ܕܦܠܚܬܘܢ ܒܗ ܨܒܝܢܐ ܕܚܢܦܐ ܒܐܣܘܛܘܬܐ ܘܒܪܘܝܘܬܐ ܘܒܨܚܢܘܬܐ ܘܒܙܡܪܐ ܘܒܦܘܠܚܢܐ ܕܫܐܕܐ܂
4 ܘܗܐ ܗܫܐ ܡܬܕܡܪܝܢ ܘܡܓܕܦܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܒܕܠܐ ܡܫܬܪܚܝܬܘܢ ܥܡܗܘܢ ܒܗܝ ܐܣܘܛܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ܂
5 ܗܢܘܢ ܕܝܗܒܝܢ ܦܬܓܡܐ ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܠܡܕܢ ܡܝܬܐ ܘܚܝܐ܂
6 ܡܛܠ ܗܢܐ ܓܝܪ ܐܣܬܒܪ ܐܦ ܠܡܝܬܐ ܕܢܬܕܝܢܘܢ ܐܝܟ ܒܢܝܢܫܐ ܒܒܣܪ ܘܢܚܘܢ ܒܐܠܗܐ ܒܪܘܚ܂

[illegible]

7 ܡܛܝܬ ܠܗ ܕܝܢ ܚܪܬܐ ܕܟܠ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܢܟܦܘ ܘܐܬܬܥܝܪܘ ܠܨܠܘܬܐ܂
8 ܘܩܕܡ ܟܠ ܡܕܡ ܚܘܒܐ ܚܪܝܦܐ ܠܘܬ ܚܕܕܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܚܘܒܐ ܓܝܪ ܡܚܦܐ ܣܘܓܐܐ ܕܚܛܗܐ܂
9 ܘܗܘܝܬܘܢ ܪܚܡܝܢ ܐܟܣܢܝܐ ܕܠܐ ܪܛܢܐ܂
10 ܘܟܠܢܫ ܡܢܟܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܢܣܒ ܡܢ ܐܠܗܐ ܢܫܡܫ ܒܗ ܠܚܒܪܘܗܝ ܐܝܟ ܪܒܝ ܒܬܐ ܛܒܐ ܕܡܘܗܒܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ ܕܐܠܗܐ܂
11 ܟܠ ܕܡܡܠܠ ܢܡܠܠ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܟܠ ܕܡܫܡܫ ܐܝܟ ܕܡܢ ܚܝܠܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܕܒܟܠ ܕܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܫܬܒܚ ܐܠܗܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܕܝܠܗ ܗܝ ܬܫܒܘܚܬܐ ܘܐܝܩܪܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܂
12 ܚܒܝܒܝ ܠܐ ܬܬܕܡܪܘܢ ܒܢܣܝܘܢܐ ܕܗܘܝܢ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܡܕܡ ܢܘܟܪܝ ܓܕܫ ܠܟܘܢ ܡܛܠ ܕܠܒܘܚܪܢܟܘܢ ܗܘܝܢ܂
13 ܐܠܐ ܚܕܘ ܕܫܘܬܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܫܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ ܕܗܟܢܐ ܐܦ ܒܓܠܝܢܐ ܕܫܘܒܚܗ ܬܚܕܘܢ ܘܬܪܘܙܘܢ܂
14 ܘܐܢ ܡܬܚܣܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܫܡܗ ܕܡܫܝܚܐ ܛܘܒܝܟܘܢ ܕܪܘܚܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ܡܬܬܢܝܚܐ ܥܠܝܟܘܢ܂
15 ܒܠܚܘܕ ܠܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܐܝܟ ܩܛܘܠܐ ܐܘ ܐܝܟ ܓܢܒܐ ܐܘ ܐܝܟ ܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܢܚܫ܂

2 ‡ *Vt non amplius desideriis hominum viuat quanto tempore erit in corpore, sed voluntati Dei.*

3 ‡ *Sufficit enim quòd transacto tempore operati simus voluntatem Ethnicorũ in crapula, & ebrietate, & proteruia, & cantu,* [comessatione] *cultu denique dæmoniorum.*

4 ‡ *Et ecce nunc admirantur, vosq́ue maledictis proscindũt, eo quòd libidine non pruritis cum eis in illa priore ingluuie.*

5 ‡ *Qui quidem reddituri sunt rationem Deo ipsi, qui paratus est ad iudicandum viuos & mortuos.*

6 ‡ *Nam propterea euangelizatum est & mortuis, vt iudicentur secundùm homines carne, viuãt autem secundùm Deum spiritu.*

Dominica septima post Epiphaniam.

7 ‡ *Instat autem finis omnium. Quamobrem estote casti, & inuigilate orationi.*

8 ‡ *Et ante omnia charitas vehemens mutua sit inter vos. Charitas enim operit multitudinem peccatorum.*

9 ‡ *Et estote amatores peregrinorum absque murmuratione.*

10 ‡ *Porrò vnusquisque vestrum quod accepit donum à Deo, ministret sociis suis tanquam boni dispẽsatores distinctæ gratiæ Dei.*

11 ‡ *Quisquis loquitur, vt eloquium Dei loquatur: & quisquis ministrat, vt ex virtute quam dat ei Deus: vt in omnibus quæ agitis, glorificetur Deus per Ieschua Meschicho: cui est gloria & honor in seculum seculorum: Amin.*

12 ‡ *Dilecti mei, ne miremini in tentationibus quas habetis, quasi quid alienum vobis acciderit; quandoquidem ad vestri probationem fiunt.*

13 ‡ *Sed gaudete vos participes esse passionum Meschicho, vt sic et in reuelatione gloriæ eius gaudeatis & exultetis.*

14 ‡ *Quod si probrum patimini pro nomine Meschicho, beati estis; quoniam Spiritus Dei gloriosus requiescit super vos.*

15 ‡ *Tantum ne quis vestrum tanquam homicida, aut fur, aut facinorosus patiatur.*

---

2 דְּלָא מְכִיל לְרְגִיגָתָא דִבְנַי נָשָׁא נְחֵא כְּמָא זַבְנָא דְּאִיתוֹהִי בְּפַגְרָא אֶלָּא לְצֶבְיָנָא דַּאלָהָא׃ 3 סָפֵּק גֵּיר זַבְנָא הַו דַעֲבַר דְּפְלַחְתּוּן בֵּה צֶבְיָנָא דְחַנְפֵא בְּאַסוּטוּתָא וּבְרַוְיוּתָא וּבְצַחְנוּתָא וּבְזְמָרָא וּבְפוּלְחָנָא דְשֵׁאדֵא׃ 4 וְהָא הָשָׁא מֶתְדַּמְרִין וּמְגַדְּפִין עֲלֵיכוֹן בְּדְלָא מֶשְׁתַּרְחִיתוֹן עַמְּהוֹן בְּהָי אַסוּטוּתָא קַדְמָיתָא׃ 5 הָנוֹן דְּיָהְבִין פִּתְגָמָא לַאלָהָא הַו דַעֲתִיד לְמְדַן מִיתֵא וְחַיֵּא׃ 6 מֶטֻל הָנָא גֵּיר אֶסְתַּבַּר אָף לְמִיתֵא דְנֶתְדִּינוּן אַיךְ בְּנַינָשָׁא בְּבֶסַר וְנַחוֹן בַּאלָהָא בְּרוּחַ׃ 7 מְטִית לָה דֵּין חַרְתָא דְכֹל מֶטֻל הָנָא אֶתְנַכְפוּ וְאֶתְתְּעִירוּ לַצְלוֹתָא׃ 8 וְקְדָם כֹּל מֶדֶם חוּבָא חַרִיפָא לְוָת חֲדָדֵא נֶהֱוֵא לְכוֹן חוּבָא גֵּיר מְחַפֵּא סוּגָאָא דַחְטָהֵא׃ 9 וֶהֱוַיתוֹן רָחְמִין אַכְסְנָיָא דְלָא רְטָנָא׃ 10 וְכָלְנָשׁ

עַל כֵּן, חַיָּא, אִית, צְבָא, בנהגת הזולל, רָוָא, ובמצוה"ה, פְלַח, דָמַר, שרה, נהגה הזולל והראשונה, דוּן, מות, סְבַר בשר, מות, דוּן, חַיָּא, זרח, מְטָא, אחרית

2 * Vt iam non desideriis hominum, sed †volũtate Dei quod reliquum est in carne viuat temporis.

volun-tati,

3 * Sufficit enim præteritum tempus ad voluntatem Gentium consummandam, his qui ambulauerunt in luxuriis, desideriis, vinolentiis, comessationibus, potationibus†, & illicitis idolorum cultibus.

Eph. 4. c.17

ebrieta-tibus,

4 *†In quo† admirantur, non cõcurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem, blasphemantes.

in qui-bus nūc obstu-pescunt peregri-nantur,

5 * Qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare viuos & mortuos.

6 * Propter hoc enim & mortuis euangelizatum est: vt iudicentur quidem secundùm homines in carne, viuant autem secundùm Deum in spiritu.

7 * Omnium autem finis † appropinquabit. Estote itaque prudentes, & vigilate in orationibus.

appro-pinqua-uit.

8 * Ante omnia autem, mutuam in †vobismetipsis charitatem continuã habentes: quia charitas operit multitudinem peccatorum:

Vosmet-ipsos

Pro. 10. b.12. Rom. 12. c.13 Heb. 13. a.2 Phil. 2 d.14. Rom. 12. b.6 1.Cor. 4. a.1

9 * Hospitales inuicem sine murmuratione:

10 * Vnusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes: sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.

11 * Si quis loquitur, quasi sermones Dei. si quis ministrat, tanquam ex virtute, quam administrat Deus. vt in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum: cui est gloria & imperium in secula seculorum. Amen.

12 * Charissimi, nolite peregrinari in feruore qui ad tentatiõe vobis sit, quasi noui aliquid vobis contingat:

13 * Sed communicantes Christi passionibus, gaudete, vt & in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes.

14 * Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis: quoniam † quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius Spiritus, super vos requiescet.

gloriæ & Dei Spiritus, in vobis requie-scit.

15 * Nemo autem vestrũ patiatur quasi homicida, aut fur, aut maleficus, aut alienorum appetitor.

2 * εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον.

3 * ἀρκετὸς γὰρ ὑμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις·

4 * ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες.

5 * οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.

6 * εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 * Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν, καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς·

8 * πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν·

9 * φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν.

10 * ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ.

11 * εἴτις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴτις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χορηγεῖ ὁ θεὸς, ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

12 * ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος·

13 * ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε· ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.

14 * εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα, ἐφ' ὑμᾶς ἀναπέπαυται. κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.

15 * μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος.

מנבון מוהבתא דקבל מן אלהא נשמש בה לחברוהי איך רביבתא טבא דטיבותא מפרשתא דאלהא ׃

11 כל מן דממלל איך מלתא דאלהא נמלל וכלמן דמשמש איך דמן חילא הו דאלהא יהב להדבכל דעבדין אנתון נשתבח אלהא ביד ישוע משיחא הו דדילה הי תשבוחתא ואיקרא לעלם עלמין אמין ׃

12 חביבילא תתדמרון בנסיונא דהוין לכון איך דמדם נוכרי גדש לכון מטל דלבוחרנכון הו הוין ׃

13 אלא חדו דמשתותפין אנתון לחשוהי דמשיחא דהכנא אף בגלינא דתשבוחתה תחדון ותרוזון ׃

14 ואן מתחסדין אנתון על אפי שמה דמשיחא טוביכון דרוחא משבחתא דאלהא מתתניחא עליכון ׃

15 בלחוד לא אנש מנכון איך קטולא או איך גנבא או איך עבד בישתא נהוא חאש ׃

מלל נותן שבח
וכבד מן זמר רמר
נסא נכר קורת
בחר חיא חרא
שתף חשש גלא
רזז גוף חסד חרף
נוח רוצח
ביש רע חשש

16 [illegible]

17 [illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

16 * *Sin patitur vt Christianus, non erubescat; sed glorificet Deum hoc nomine.*

17 * *Quoniam tempus est vt incipiat iudiciũ à domo Dei. Quòd si à nobis incipit, quis erit finis eorũ qui non acquiescunt euangelio Dei?*

18 * *Et, si iustus vix seruatur, impius et peccator vbi inueniendus est?*

19 * *Quapropter ij qui patiuntur iuxta voluntatem Dei, commendant ei animas suas bonis operibus tanquam conditori fideli.*

Dominica decimaquarta post Pentecosten, & in electione aut ordinatione Episcoporum.

CAP. V.

1 *OBsecro autem presbyteros qui sunt inter vos, ego presbyter socius vester ac testis passionum Meschicho, & particeps gloriæ ipsius quæ reuelanda est:*

2 * *Pascite gregem Dei, qui traditus est vobis, & curam eius agite spiritualiter, non vi, sed sponte; non in sordido lucro, sed ex toto corde vestro:*

3 * *Non tanquam domini gregis, sed vt sitis illis bonum exemplar.*

4 * *Vt quum reuelatus fuerit ille pastorum magister, recipiatis ab eo coronam gloriæ immarcescibilis.*

5 * *Vos autem adolescentes, subditi estote senioribus vestris: & circum amicti estote mansuetudine animi vnus erga alium, quia Deus illis aduersatur qui efferunt sese, humilibus autem dat gratiam.*

6 * *Humiliemini igitur sub potenti illa Dei manu; vt ipsa vos euehat tempore congruo.*

7 * *Et omnem sollicitudinem vestram conijcite in Deum, quippe cui curæ estis.*

8 * *Vigilate & memores estote, quoniam aduersarius vester Satanas tanquam leo rugit & obambulat, quæritque quem absorbeat.*

9 * *Insurgite ergo in eum obfirmati in fide, & scitote quòd & fratribus vestris, qui in mundo sunt, hæ passiones obueniunt.*

---

16 אן דין חאש איך כריסטינא לא נבהת אלא נשבח לאלהא בה בהנא שמא ׃ 17 מטל דזבנא הו דנשרא דינא מן ביתה דאלהא אן דין מנן משרא אידא הי חרתא דאילין דלא מתתפיסין לסברתה דאלהא ׃ 18 ואן זדיקא למחסן חיא רשיעא וחטיא איכא משתכח ׃ 19 מטל הנא אילין דחשין איך צביניה דאלהא נגעלון לה נפשתהון בעבדא שפירא איך דלברויא מהימנא ׃

חד בשבא דיד בתר פנטיקוסטי וכירוטוניא דאפיסקופא ז קפלאון ה

1 בעא אנא דין מן קשישא דאית בכון אנא קשישא חברכון וסהדא דחשוהי דמשיחא ושותפא דשובחה הו דעתיד דנתגלא ׃ 2 רעו מרעיתא דאלהא דמשלמא לכון וסעורו רוחנאית לא בקטירא אלא בצבינא לא ביותרנא

משיחי מן לשון יון
בהת נוס שרא
דון אחרית פוס
כמו טפס לבשורתו
כמעט שלא
חטא שכח צבא
פקידו
ברא הימן
חג השבועות ומבחר מן
לשון יון של צופים מן
לשון יון

16 * Si autem vt Chriſtianus, non erubeſcat, glorificet autem Deum in iſto nomine.

17 * Quoniam tempus eſt vt incipiat iudicium à domo Dei. Si autem primùm à nobis, quis finis eorũ qui non credunt Dei Euangelio?

18 * Et ſi iuſtus †vix †ſaluabitur, impius & peccator vbi parebunt? [quidem Pro.11.d.31. ſaluatur]

19 * Itaque & hi qui patiũtur ſecundùm voluntatem Dei: fideli creatori cõmendent animas ſuas in benefactis.

16 * εἰ δὲ ὡς χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω· δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ·

17 * ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ;

18 * καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

19 * ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

CAP. V.

ε'.

1 SEniores ergo qui in vobis ſunt obſecro, conſenior & teſtis Chriſti paſſionum, qui & eius quæ in futuro reuelanda eſt, gloriæ communicator: A

2 * Paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, prouidentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm Deum: neque turpis lucri gratia, ſed voluntariè:

3 * Neque vt dominantes in cleris, ſed †formę facti † gregis ex animo. [forma gregi]

4 * Et cùm apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſcibilem glorię coronam. B

5 * Similiter adoleſcentes ſubditi eſtote ſenioribus. Omnes † autem inuicem humilitatem inſinuate. quia Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. [enim Rom.12.c.10 Iac.4.b.6]

6 * Humiliamini igitur ſub potẽti manu Dei, vt vos exaltet in tempore viſitationis: C [Iac.4.c.10 1.Sal.54.d.23]

7 * Omnem ſolicitudinem veſtrã proiicientes in eum, quoniam ipſi cura eſt de vobis. [Mat.6.c.25.d.28. Luc.12.c.22]

8 * Sobrij eſtote & vigilate, quia aduerſarius veſter diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret.

9 * Cui reſiſtite fortes in fide: ſcientes eandem paſſionem ei quę in mundo eſt, veſtræ fraternitati fieri.

1 * Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος, καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός,

2 * ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς· ἀλλ' ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως·

3 * μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων· ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου·

4 * καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

5 * ὁμοίως νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις. πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

6 * ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ,

7 * πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν· ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.

8 * νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ.

9 * ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

טנפא אלא מן כלה לבכון ׃ 3 לא איך מריא [o] דמרעיתא אלא איך דתהוון להון [p] דמותא שפירתא ׃
4 וכד נתגלא רב [q] רעותא תקבלון מנה [r] כלילא דשובחא דלא חמא ׃
5 ואנתון [s] עלימא [t] אשתעבדו לקשישיכון [u] ואתעטפו [x] חיצאית מכיכות [y] רעינא לותחדדא מטל דאלהא סקובלא
הוא לאילין [z] דמתתרימין ולמכיכא יהב [a] טיבותא ׃ 6 אתמככו הכיל תחית [b] אידה תקיפתא דאלהא דהו [c] נרימכון
בזבנא דזדק ׃ 7 [d] וצפתכון כלה [e] שדו על אלהא דלה בטיל לה עליכון ׃ 8 [f] אתתעירו [g] ועהדו מטל דבעל
דבבכון סטנא איך אריא נהם ומהלך ובעא דלמנו נבלע ׃
9 קומו הכיל [h] לקובלה כד משררין אנתון בהימנותא [i] ודעו דאף על אחיכון דבעלמא הנון הלין חשא ערצין ׃

[o] רעא רעה [p] דמא
[q] רועם [r] עטרת
[s] בחורים
[t] שעבד [u] עטף [x] סביב
[y] רעא רצה [z] רום
[a] חסד [b] ידו
[c] רום [d] יצף [e] שדא
השליך [f] עור [g] והזכירו
[h] כנגדו [i] ידע

10 [Syriac text illegible]

11 [Syriac text illegible]

12 [Syriac text illegible]

13 [Syriac text illegible]

14 [Syriac text illegible]

[illegible]

10 *Deus autem gratiæ est, qui vocauit nos ad gloriam suam in æternum per Ieschua Meschicho quem dedit nobis, vt quum sustinuerimus has oppreßiones exiguas, roboremur, & confirmemur, atque perstemus in eo in æternum.* 11 ✝ *Cui sit gloria, & potentia, & honor in seculum seculorum, Amin.*

12 ✝ *Pauca hæc, vt arbitror, scripsi vobis per Syluanum fratrem fidelem: & persuasum habeo ac testificor hanc esse veram gratiam Dei in qua statis.*

13 ✝ *Postulat pacem vestram Ecclesia illa electa, quæ est in Bobil, & Marcus filius meus.*

14 ✝ *Postulate pacem mutuam cum osculo sancto. Pax cum omnibus vobis qui in Meschicho estis, Amin.*

Epistolæ Petri Apostoli,
FINIS.

10 אֱלָהָא דֵּין דְּטֵיבוּתָא הַו [l] דַּקְרָן לְשׁוּבְחֵהּ דַּלְעָלַם בְּיַד יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא הַו דִּיהַב לַן כַּד [m] נְסַיבַּר הָלֵין [n] אוּלְצָנֵא זְעוּרֵא [o] דְּנֶתְחַיַּל [p] וְנֶשְׁתַּרַר [q] וְנֶתְקַיַּם בֵּהּ לְעָלַם׃ 11 דְּלֵהּ שׁוּבְחָא [r] וְאוּחְדָנָא [s] וְאִיקָרָא לְעָלַם עָלְמִין אָמִין׃
12 הָלֵין [t] זְעוּרְיָתָא אַיךְ [u] דְּסָבַר אֶנָא כֶּתְבֵת לְכוֹן בְּיַד סִילְוָנוֹס אָחָא [x] מְהֵימְנָא וַמְפִּיס אֶנָא וְסָהֵד אֶנָא דְהָדָא

[l] קרא [m] נסבל [n] אלץ [o] חיל [p] שרר [q] קום [r] ויכולת [s] וכבוד [t] זער [u] שחושב [x] חימן

ARGVMENTVM IN EPIST. II.

SIMON *Petrus per fidem huic mundo sapientes, mortuos esse declarat: eisdemq́ pietatis quanta sit magnitudo, luce ipsa clarius manifestat.*

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ καθολικὴ δευτέρα ἐπιστολή.

κεφαλ. α΄.

1 Σίμων Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνη τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ·

2 ✝ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν,

3 ✝ ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς·

4 ✝ δι᾽ ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.

5 ✝ καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν,

EPISTOLA B. PETRI APOSTOLI II.

CAPVT I.

1 A ✝SIMON Petrus, seruus [symeõ] & Apostolus Iesu Christi, iis qui coæqualem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri & Saluatoris Iesu Christi; 2 ✝Gratia vobis & pax adimpleatur in cognitione Dei & Christi Iesu Domini nostri: 3 ✝Quomodo omnia nobis diuinę virtutis suę quæ ad vitam & pietatem, donata ✝sunt [est] per cognitioné eius qui vocauit nos propria gloria & virtute, 4 ✝Per ✝ qué [quæ quam] maxima & pretiosa nobis promissa donauit: vt per hæc efficiamini diuinæ consortes naturæ, fugientes eius quę in mundo est, concupiscentiæ corruptionem. 5 ✝Vos autem curam omnem subinferentes, ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam,

10 Deus autem omnis gratiæ, qui vocauit nos in æternam suam gloriã in Christo Iesu, modicum passos, ipse perficiet, confirmabit, solidabítq;. 11 Ipsi gloria, & imperium in secula seculorum. Amen.

12 Per Syluanum fidelem fratrem vobis, vt arbitror, breuiter scripsi: obsecrãs & contestans hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis. 13 Salutat vos ecclesia, quę est in Babylone, †coëlecta: & Marcus filius meus. 14 Salutate inuicem in osculo sancto: Gratia vobis omnibus qui estis in Christo Iesu. Amen.

collecta

Epistolæ B. Petri I. FINIS.

10 ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς 11 καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι. αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

12 διὰ σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ εἰς ἣν ἑστήκατε.

13 ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ, καὶ μάρκος ὁ υἱός μου. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι 14 ἀγάπης· εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ἀμήν.

Τέλος τῆς τοῦ ἁγίου πέτρου πρώτης ἐπιστολῆς.

[b] נאמנת [d] קום [e] קהל [e] גְּבָא בחר [f] נְמַשׁ

[b] שַׁרִירְתָא דַאלָהָא הָדָא [c] דְקָימִין אַנְתּוּן בָּהּ׃ 13 שָׁאֲלָא שְׁלָמְכוֹן [d] עִדְתָא [e] גְּבִיתָא דִבְבָבִיל וּמַרְקוֹס בְּרִי׃ 14 שַׁאלוּ שְׁלָמָא חַד דְחַד [f] בְּנוּשְׁקְתָא קַדִישְׁתָא שְׁלָמָא עַם כֻּלְכוֹן אִילֵין דְבַמְשִׁיחָא אֶנוּן אַמִין׃

שְׁלְמַת אֶגַּרְתָא דְפֶטְרוֹס שְׁלִיחָא׃

6 In scientia autem abstinentiam, in abstinẽtia autem patientiam, in patientia autem pietatem, 7 In pietate autem amorem fraternitatis, in amore autẽ fraternitatis charitatem. 8 Hæc enim si †vobiscum assint, & superent: non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione.

vobis cum adsint

9 Cui enim non præsto sunt hæc: cæcus est, & manu tentans, obliuionẽ accipiens purgationis veterum suorum delictorum. 10 Quapropter fratres magis satagite, vt per bona opera certam vestrã vocationem & electionem faciatis: hæc enim facientes, non peccabitis aliquãdo.

11 Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in ęternũ regnum Domini & saluatoris nostri Iesu Christi. 12 Propter quod incipiam vos semper cõmonere de his: & quidem scientes & confirmatos vos in præsenti veritate. 13 Iustum aũt arbitror quandiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione:

14 Certus quòd velox est depositio tabernaculi mei secundũ quod & Dominus noster Iesus Christus significauit mihi. 15 Dabo aũt operam & frequẽter habere vos post obitũ meũ, vt horũ† memoriam faciatis. 16 Nõ enim † indoctas fabulas secuti, notã fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutẽ & † pręsentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. 17 Accipiens enim à Deo patre honorem & gloriam, voce delapsa ad eũ huiuscemodi à magnifica gloria, Hic est filius meus dilectus in quo mihi cõplacui, ipsum audite. 18 Et hanc vocẽ nos audiuimus de cęlo allatam, cùm essemus cum ipso in mõte sancto. 19 Et habemus firmiorem propheticum sermonem. cui bene facitis attendentes quasi lucernæ lucẽti in caliginoso loco, donec dies elucescat, & Lucifer oriatur in cordibus vestris.

Ioh. 21. 19. / omniũ / doctas / 1. Co. 1. c. 17. 2. 4. 2. 4. c. 13. 4. d. 40. / præsentiam / Mat. 17. a. 5.

6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν·

7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλα- 8 δελφίᾳ τὴν ἀγάπην· ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν.

9 ᾧ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λή- 10 θην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. διὸ μᾶλλον, ἀδελφοὶ, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε.

11 οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.

12 διὸ οὐκ ἀμελήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ.

13 δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει,

14 εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέ μοι.

15 σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι·

16 οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος.

17 λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα.

18 καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ 19 ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον· ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·

[20] τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς, ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. [21] οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι. β'.

[1] Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι· οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. [2] καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται, [3] καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρῖμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. [4] εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους. [5] καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὄγδοον Νῶε, δικαιοσύνης κήρυκα, ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· [6] καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς. [7] καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο. [8] βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν. [9] οἶδε κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· [10] μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας· τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι, βλασφημοῦντες. [11] ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. [12] οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι, βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται, [13] κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, συνευωχούμενοι ὑμῖν· [14] ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος, καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· [15] καταλιπόντες εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν· [16] ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. [17] οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι· οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. [18] ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, ἀσελγείαις, τοὺς ὄλιγον ἀποφυγόντας, τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους· [19] ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.

[20] Hoc primùm intelligentes, quòd omnis prophetia scripturæ propria interpretatione non fit. [21] Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia: sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines. CAP. II.

[1] FVerunt verò & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri mendaces qui introducēt sectas perditionis, & eum qui emit eos, Dominū negant: superducentes sibi celerem perditionem. [2] Et multi sequentur eorū luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur. [3] Et in auaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur, quibus iudicium iam olim non cessat; & perditio eorum nō dormitat. [4] Si enim Deus angelis peccãtibus non pepercit: sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reseruari: [5] Et originali mundo non pepercit, sed octauum Noë iustitiæ præconem custodiuit, diluuium mundo impiorum inducēs. [6] Et ciuitates Sodomorum & Gomorrhæorum in cinerem redigens, euersione damnauit, exemplum eorum qui impiè acturi sunt ponens: [7] Et iustum Lot oppressum à nefandorum †luxuriosa conuersatione eripuit. [8] Aspectu enim & auditu iustus erat: habitans apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. [9] Nouit †Dominus pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem iudicij reseruare cruciãdos. [10] Magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiæ ambulant, †dominationesque contemnunt; audaces, sibi placētes: sectas nō metuunt introducere, blasphemantes. [11] Vbi angeli, fortitudine & virtute cùm sint maiores, non portant aduersum se à Dño execrabile iudicium. [12] Hi verò velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionē & in perniciē, in his quæ ignorant blasphemãtes, in corruptione sua peribūt: [13] Percipientes mercedē iniustitiæ, voluptatem existimantes diei delicias coinquinationis & maculæ: delicijs affluentes in conuiuijs suis luxuriantes vobiscū; [14] Oculos habentes plenos adulterij & incessabilis delicti; Pellicientes animas instabiles, cor exercitatum in auaritia habentes, maledictionis filij: [15] Derelinquentes rectã viam errauerunt, secuti viam Balaã ex Bosor, qui mercedē iniquitatis amauit. [16] Correptionem verò habuit suæ vesaniæ. subiugale mutū animal, in hominis voce loquens, prohibuit Prophetæ insipientiam. [17] Hi sunt fontes sine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatę, quibus caligo tenebrarū reseruatur. [18] Superba enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desiderijs carnis luxuriæ, eos qui paululum effugiunt, qui in errore conuersati, [19] Libertatem illis promittentes, cùm ipsi serui sint corruptionis. à quo enim quis superatus est: huius & seruus est.

1. Tim. 3. d. 16.
Iob. 4. d. 18. Iudæ. a. 6.
Gen. 8. 7. a. 1.
Gen. 19. c. 24.
iniuria ac
B
Deus
dominationemque
coinquinationis
Num. 22. d. 28. Iud. b. 11.
Iud. c. 16.
conuersantur
Ioh. 8. d. 34.

Rom.6.d.10. Heb.6.a.4.10.f.26. Mat.12.d.45.

20 Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri & saluatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. 21 Melius enim erat illis nō cognoscere viam iustitiæ, quàm post agnitionem, retrorsum cōuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. 22 Contigit enim eis illud veri prouerbij: Canis reuersus ad suum vomitum: &, Sus lota in volutabro luti.

Pro.26.b.11.

CAP. III.

1 Hanc ecce vobis charissimi secundam scribo epistolam, in quibus vestrā excito in commonitione, synceram mētem: 2 Vt memores sitis eorum quæ prædixi verborum à sanctis Prophetis, & Apostolorum vestrorum, præceptorū Domini & Saluatoris: 3 Hoc primùm scientes, quòd venient in nouissimis diebus in deceptione illusores, iuxta proprias cōcupiscentias ambulantes, 4 Dicētes, Vbi est promissio aut aduētus eius? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseuerant ab initio creaturæ. 5 Latet enim eos hoc, volētes q; cæli erant prius, & terra de aqua, & per aquam cōsistens Dei verbo: 6 Per quæ, ille tunc mūdus aqua inundatus perijt. 7 Cęli autem qui nunc sunt, & terra eodem verbo repositi sunt, igni reseruati in diem iudicij & perditionis impiorum hominum.

1.Tim.4.a.1. 2.Tim.3.a.1. Iudæ d.18. Eccl.12.g.27.

8 Vnum verò hoc non lateat vos charissimi, quia vnus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies vnus. 9 Non tardat Dominus †promissionem suam, sicut quidā existimant: sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti. 10 Adueniet autem dies Domini vt fur: in quo cæli magno impetu transient, elemēta verò calore soluētur, terra aūt & quæ in ipsa sunt opera, exurentur. 11 Cùm igitur hæc omnia dissoluenda sint, quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus, 12 Expectantes & properantes in aduētum diei †Domini, per quem cæli ardētes soluentur, & elementa ignis ardore tabescent? 13 Nouos verò cælos & nouam terram secūdum promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. 14 Propter quod charissimi hæc expectantes, satagite immaculati & inuiolati ei inueniri in pace: 15 Et Domini nostri† longanimitatem, salutem arbitremini, sicut & charissimus frater noster Paulus secundū datam sibi sapientiam scripsit vobis. 16 Sicut & in omnibus epistolis, loquēs in eis de his, in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles deprauāt, sicut & cæteras scripturas, ad suā ipsorū perditionē. 17 Vos igitur fratres, præscientes, custodite, ne insipientiū errore traducti excidatis à propria firmitate. 18 Crescite verò in gratia & in cognitione Domini nostri & saluatoris Iesu Christi. Ipsi gloria & nunc †in diem æternitatis. Amen.

†promissi †promissis — 1.Thes.5.a.2. Apoc.3.a.3. & 16.c.15. — †Dei — Apoc.21.a.1. Isai.65.c.17. & 66. Rom.2.a.4. — †Iesu Christi

FINIS.

20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. 21 κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. 22 συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα· καί, ὗς λουσαμένη, εἰς κύλισμα βορβόρου.

γ'

1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς, τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος· 3 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, 4 καὶ λέγοντες, ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. 5 λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ, ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ· 6 δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσί, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. 8 ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη, ὡς μία ἡμέρα. 9 οὐ βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. 10 ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. 11 τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τακήσεται; 13 καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ αὐτοῦ ἐπάγγελμα προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. 14 διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, 15 καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, 16 ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. 17 ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ· 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

Τέλος.

ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܫܠܝܚܐ ✤

ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܝܠܕܐ ✤ ܐ ✤

✤ ܩܦܠܐܘܢ ܐ ✤

1 ܡܣܒܪܝܢܢ ܠܟܘܢ ܠܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ
ܒܪܫܝܬ. ܗܘ ܕܫܡܥܢ ܘܚܙܝܢܝܗܝ ܒܥܝܢܝܢ. ܚܙܝܢ
ܘܓܫܢ ܒܐܝܕܝܢ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ ܕܚܝܐ.
2 ܘܚܝܐ ܐܬܓܠܝܘ. ܘܚܙܝܢ ܘܣܗܕܝܢܢ. ܘܡܟܪܙܝܢܢ
ܠܟܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܗܢܘܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ
3 ܠܘܬ ܐܒܐ ܘܐܬܓܠܝܘ ܠܢ. ܘܡܕܡ ܕܚܙܝܢ
ܘܫܡܥܢ ܡܘܕܥܝܢܢ ܐܦ ܠܟܘܢ. ܕܬܗܘܐ ܠܟܘܢ
ܫܘܬܦܘܬܐ ܥܡܢ. ܘܫܘܬܦܘܬܢ ܕܝܢ ܕܝܠܢ ܐܝܬܝܗ̇
ܥܡ ܐܒܐ ܘܥܡ ܒܪܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
4 ܘܗܠܝܢ ܟܬܒܝܢܢ ܠܟܘܢ. ܕܚܕܘܬܢ ܕܒܟܘܢ
5 ܬܗܘܐ ܡܫܡܠܝܐ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܣܒܪܬܐ ܕܫܡܥܢ
ܡܢܗ. ܘܡܣܒܪܝܢܢ ܠܟܘܢ ܕܐܠܗܐ ܢܘܗܪܐ ܗܘ.
6 ܘܚܫܘܟܐ ܟܠ ܟܠܗ ܠܝܬ ܒܗ. ܘܐܢ ܐܡܪܝܢܢ
ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܐܝܬ ܠܢ ܥܡܗ ܘܒܚܫܘܟܐ ܡܗܠܟܝܢܢ.
7 ܕܓܠܐ ܚܢܢ ܘܠܐ ܒܩܘܫܬܐ ܡܗܠܟܝܢܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܒܢܘܗܪܐ
ܡܗܠܟܝܢܢ ܐܝܟ ܕܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܒܢܘܗܪܐ. ܐܝܬ ܠܢ
ܫܘܬܦܘܬܐ ܥܡ ܚܕܕܐ. ܘܕܡܐ ܕܝܫܘܥ ܒܪܗ ܡܕܟܐ
ܠܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܝܢ. ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܚܛܝܬܐ
8 ܠܝܬ ܠܢ. ܢܦܫܢ ܡܛܥܝܢܢ. ܘܫܪܪܐ ܠܝܬ ܒܢ.
9 ܐܢ ܕܝܢ ܢܘܕܐ ܒܚܛܗܝܢ. ܡܗܝܡܢ ܗܘ
ܘܟܐܢ ܕܢܫܒܘܩ ܠܢ ܚܛܗܝܢ. ܘܢܕܟܝܢ ܡܢ ܟܠܗ
10 ܥܘܠܢ. ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܠܐ ܚܛܝܢ. ܟܕܒܐ ܥܒܕܝܢܢ ܠܗ.
ܘܡܠܬܗ ܠܝܬ ܒܢ ✤

✤ ܩܦܠܐܘܢ ܒ ✤

1 ܒܢܝ. ܗܠܝܢ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܚܛܘܢ. ܘܐܢ
ܐ̱ܢܫ ܢܚܛܐ. ܐܝܬ ܠܢ ܦܪܩܠܝܛܐ ܠܘܬ ܐܒܐ. ܝܫܘܥ
2 ܡܫܝܚܐ ܟܐܢܐ. ܘܗܘܝܘ ܚܘܣܝܐ ܕܥܠ
ܐܦ ܚܛܗܝܢ. ܘܠܐ ܚܠܦ ܕܝܠܢ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ
ܐܦ ܚܠܦ ܟܠܗ ܥܠܡܐ.

RVRSVM EPISTOLA IOVCHANON APOSTOLI,

GVIDONE FABRICIO BODERIANO EXSCRIPTORE ET INTERPRETE.

Dominica post Natiuitatem.

CAP. I.

1 *EVangelizamus vobis illud quod erat à principio, quod audiuimus & vidimus oculis nostris, vidimus, & cõtrectauimus manibus nostris, hoc est, Verbum vitæ.* 2 * *Et vita reuelata est, & vidimus: & testamur ac prædicamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & manifestata est nobis.* 3 * *Et quod vidimus & audiuimus, vobis quoque patefacimus, vt habeatis societatem nobiscum: est autem societas nostra cum Patre & Filio eius Jeschua Meschicho.* 4 * *Et hæc scribimus vobis, vt gaudium nostrum, quod est in vobis, sit plenum.* 5 * *Et hoc est euangelium quod audiuimus ab eo, & annunciamus vobis, nempe Deum lucẽ esse, & nullas omnino tenebras esse in eo.* 6 * *Quòd si dixerimus nos societatem habere cũ eo, & ambulauerimus in tenebris, mendaces sumus, & nõ in veritate progredimur.* 7 * *Sin autem in luce ambulauerimus, prout & ipse est in luce, societatem habemus inter nos mutuam, & sanguis Jeschua Filij eius repurgat nos ab omnibus peccatis nostris.* 8 * *Quòd si dixerimus nos peccatum nõ habere, nos ipsos seducimus, & veritas non est in nobis.* 9 * *Sin confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & repurget nos ab omni nostra iniquitate.* 10 * *Quòd si dixerimus nos non peccare, mendacem eum efficimus, & Verbum ipsius penes nos non est.*

CAP. *II.

1 *FIlioli mei, hæc scribo vobis ne peccetis. quòd si quis peccauerit, aduocatum habemus apud Patrem, Jeschua Meschicho iustum.* 2 * *Ipse enim est propitiatio pro peccatis nostris, nec pro nostris tantùm, sed etiam pro totius mundi.*

תוב אגרתא דיוחנן שליחא ׃

חד בשבא דבתר ילדא א קפלאון א

מסברינן לכון להו [b] דאיתוהי הוא מן [c] ברישית הו דשמען [d] וחזניהי בעינין חזין [e] וגשן [f] באידין הו דאיתוהי [g] מלתא דחיא ׃ 2 וחיא [h] אתגליו וחזין [i] וסהדינן [k] ומכרזינן לכון חיא דלעלם הנון [l] דאיתיהון הוו לות אבא [m] ואתגליו לן ׃ 3 ומדם [n] דחזין ושמען [o] מודעינן אף לכון דתהוא לכון [p] שותפותא עמן ושותפותן דין דילן [q] איתיה עם אבא ועם ברה ישוע משיחא ׃ 4 והלין [r] כתבינן לכון [s] דחדותן דבכון תהוא [t] משמליא ׃ 5 והדא הי [v] סברתא דשמען מנה ומסברינן לכון דאלהא נוהרא הו וחשוכא כל כלה לית בה ׃

[a] מבשרים אנחנו [b] אות [c] בראשית [d] חזא [e] גשש [f] בידינו [g] מלל [h] גלא [i] סהר העיד [k] כרז [l] אית [m] גלא [n] חזא [o] ידע [p] שתף [q] אית [r] כתב [s] חדא שמח [t] שמלא מלא בשורה

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM BEATI IOHANNIS APOSTOLI PRIMAM.

RATIONEM *verbi, & quòd Deus ipse sit charitas, manifestat; & susurrones fratrum nec Deum scire, nec pios fieri posse, eousque dissertat, vt esse comprobet homicidas, eo quòd odium sit interfectionis occasio.*

EPISTOLA B. IOHANNIS APOSTOLI PRIMA.

CAP. I.

QVOD fuit ab initio, [1] quod audiuimus, quod A vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerũt de verbo vitæ; [2] (Et vita manifestata est: & vidimus, & testamur, & annũtiamus vobis vitam æternam quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis:) [3] Quod vidimus & audiuimus, annuntiamus vobis, vt & vos societatem habeatis nobiscum, & societas B nostra sit cũ Patre & cum Filio eius Iesu Christo. [4] Et hæc scribimus vobis, vt gaudeatis, & gaudium vestrũ sit plenum. [5] Et hæc est annuntiatio quam audiuimus ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux est: & tenebræ in eo non sunt vllæ. [6] Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus: mentimur, & veritatem non facimus. [7] Si autem in luce ambulamus sicut & ipse est in luce: societatem habemus adinuicem, & sanguis Iesu Christi filij eius emundat nos ab omni peccato. [8] Si dixerimus quoniam peccatum non habemus: ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. D [9] Si confiteamur peccata nostra: fidelis est & iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. [10] Si dixerimus quoniam non peccauimus: mendacem facimus eum, & verbum eius non est in nobis.

Ioh. 8. b.12. — Heb. 9. d.14. — 1.Pet.1. d.19. Apoc.1. a.5. 3.Reg.8. e.46. 2.Par.6. f.36. Pro.20. b.9. Ecc.7. c.21.

CAP. II.

FIlioli mei, hęc scribo vobis, vt nõ peccetis. [1] Sed & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud Patrẽ, Iesum Christum iustum. A [2] Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ καθολικὴ πρώτη ἐπιστολή.

κεφ. α.

Ὃ ἮΝ ἀπ᾽ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· [2] καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη· καὶ ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· [3] ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἐπαγγέλλομεν ὑμῖν· ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ᾽ ἡμῶν, καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

[4] καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

[5] καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.

[6] ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν.

[7] ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ᾽ ἀλλήλων· καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.

[8] ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν·

[9] ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.

[10] ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

β.

[1] Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον·

[2] καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

---

[6] וְאֶן אָמְרִינַן [a] דְּשׁוּתָפוּתָא אִית לַן עַמֵּה [b] וּמְהַלְּכִינַן בְּחֶשּׁוּכָא [c] דַּגָּלֵא חָנַן וְלָו [d] בַּשְׁרָרָא רָדֵינַן ׃ [7] אֶן דֵּין בְּנוּהָרָא מְהַלְּכִינַן אַיְךְ דְּהוּ אִיתוּהִי בְּנוּהָרָא אִית לַן שׁוּתָפוּתָא עַם [e] חָדָדֵא וַדְמָא דְיֵשׁוּעַ בְּרֵה [f] מְדַכֵּא לַן מֶן כֻּלְּהוֹן [g] חֲטָהַין ׃
[8] וְאֶן נֵאמַר דְּלַית לַן [g] חֲטִיתָא נַפְשַׁן [h] מַטְעֵינַן [i] וַשְׁרָרָא לַית בַּן ׃ [9] אֶן דֵּין [k] מַודֵינַן בַּחֲטָהַין מְהַימַן הוּ [l] וְזַדִּיק דְּנֶשְׁבּוֹק לַן חֲטָהַין [m] וַנְדַכֵּין מֶן כֻּלֵּה [n] עַוְלָן ׃ [10] וְאֶן אָמְרִינַן דְּלָא [o] חֲטַין עָבְדִינַן לֵה [p] דַּגָּלָא [q] וּמֶלְּתֵה לַית לְוָתַן ׃

קפלאון ב

[1] בְּנַי הָלֵין כָּתֵב אֶנָא לְכוֹן דְּלָא [a] תֶּחֱטוּן וְאֶן אֶנָשׁ נֶחֱטֵא אִית לַן [b] פַּרַקְלִיטָא לְוָת אַבָא יֵשׁוּעַ מְשִׁיחָא [c] זַדִּיקָא ׃
[2] הוּיוּ גֵיר [d] חוּסָיָא דְעַל אַפֵּי חֲטָהַין וְלָו חָלָפַין דִּילַן בַּלְחוּד אֶלָּא אַף חָלָף כֻּלֵּה עָלְמָא ׃

[a] שְׁתַף [b] הָלֵךְ [c] כתבים [d] באמת׃זה אל זה [f] דְּכָא [g] חֲטָא [h] טְעָא תעה [i] ואמת [k] יְדָא ידה ׃ וצדיק [m] דְּכָא זכה [n] עֲוַל [o] חֲטָא [p] כזב [q] מַלֵּל [a] חֲטָא [b] מ׃חם מן לשון יון [c] הצדיק [d] כפרת מן חֲסָא

3 ܘܒܗܕܐ ܡܪܓܫܝܢܢ ܕܝܕܥܢܝܗܝ ܐܢ ܢܛܪܝܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ܀ 4 ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܡܪ ܕܝܕܥܬܗ ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܠܐ ܢܛܪ ܕܓܠܐ ܗܘ ܘܫܪܪܐ ܠܝܬ ܒܗ܀ 5 ܗܘ ܕܝܢ ܕܢܛܪ ܡܠܬܗ ܒܗܢܐ ܡܫܠܡ ܫܪܝܪܐܝܬ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܒܗܕܐ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢܢ ܕܒܗ ܚܢܢ܀ 6 ܗܘ ܕܐܡܪ ܕܒܗ ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐ ܠܗ ܕܐܝܟ ܗܠܟܬܗ ܕܝܠܗ ܢܗܠܟ܀

ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ ܒ

7 ܚܒܝܒܝ ܠܐ ܦܘܩܕܢܐ ܚܕܬܐ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܠܐ ܦܘܩܕܢܐ ܥܬܝܩܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܒܪܝܫܝܬ. ܦܘܩܕܢܐ ܕܝܢ ܥܬܝܩܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ ܗܝ ܕܫܡܥܬܘܢ܀ 8 ܬܘܒ ܦܘܩܕܢܐ ܚܕܬܐ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܫܪܝܪܐ ܒܗ ܘܒܟܘܢ. ܕܚܫܘܟܐ ܥܒܪ ܠܗ ܘܢܘܗܪܐ ܫܪܝܪܐ ܫܪܝ ܡܬܚܙܐ܀ 9 ܡܢ ܕܐܡܪ ܗܟܝܠ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܢܘܗܪܐ ܘܣܢܐ ܠܐܚܘܗܝ ܒܚܫܘܟܐ ܐܝܬܘܗܝ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ܀ 10 ܗܘ ܕܡܚܒ ܠܐܚܘܗܝ ܒܢܘܗܪܐ ܡܩܘܐ ܘܡܬܘܠܐ ܠܝܬ ܒܗ܀ 11 ܗܘ ܕܝܢ ܕܣܢܐ ܠܐܚܘܗܝ ܒܚܫܘܟܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܒܚܫܘܟܐ ܡܗܠܟ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܡܛܠ ܕܚܫܘܟܐ ܥܘܪ ܐܢܝܢ ܠܥܝܢܘܗܝ܀ 12 ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܫܬܒܩܘ ܠܟܘܢ ܚܛܗܝܟܘܢ ܡܛܠ ܫܡܗ܀ 13 ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܒܗܐ ܕܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܠܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܒܪܝܫܝܬ. ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܥܠܝܡܐ ܕܙܟܝܬܘܢܝܗܝ ܠܒܝܫܐ܀ 14 ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܛܠܝܐ ܕܝܕܥܬܘܢ ܠܐܒܐ. ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܐܒܗܐ ܕܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܒܪܝܫܝܬ. ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܥܠܝܡܐ ܕܡܬܚܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܟܘܢ ܡܩܘܝܐ ܘܙܟܝܬܘܢܝܗܝ ܠܒܝܫܐ܀ 15 ܠܐ ܬܪܚܡܘܢ ܥܠܡܐ ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܒܗ. ܡܢ ܕܪܚܡ ܓܝܪ ܠܥܠܡܐ ܚܘܒܗ ܕܐܒܐ ܠܝܬ ܒܗ܀ 16 ܟܠ ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܥܠܡܐ ܪܓܬܐ ܕܦܓܪܐ ܗܝ ܘܪܓܬܐ ܕܥܝܢܐ ܘܫܘܒܗܪܗ ܕܥܠܡܐ. ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܝ ܡܢ ܐܒܐ. ܐܠܐ ܡܢܗ ܐܢܝܢ ܡܢ ܥܠܡܐ܀

3 * Et in hoc ſentimus quòd cognouerimus eum, ſi ſeruamus mandata eius.

4 * Qui enim dixerit ſe noſſe eum, & mandata eius non ſeruauerit, mendax eſt, & veritas non eſt in eo.

5 * Qui autem cuſtodit ſermonem eius, verè in hoc perfecta eſt charitas Dei: per hoc enim ſcimus nos in eo eſſe.

6 * Qui dicit, In ipſo ſum, oportet vt ille iuxta itinera ipſius ambulet.

Oblatione Dominicæ Palmarum.

7 * Dilecti mei, præceptum nouum non ſcribo vobis, ſed præceptum vetus, quod habuiſtis ab initio. Præceptum autem vetus eſt ſermo ille quem audiſtis.

8 * Rurſus præceptum nouum ſcribo vobis, quod verum eſt in ipſo, & in vobis. quia tenebræ tranſierunt, & verum lumen incipit apparêre.

9 * Quiſquis igitur dicit ſe in luce eſſe, & odio habet fratrē ſuum, in tenebris eſt etiamnum.

10 * Qui diligit fratrem ſuum, in lumine permanet, & offendiculum in eo non eſt.

11 * Qui verò odio habet fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò eat, quia tenebræ obcæcauerunt oculos eius.

12 * Scribo vobis filioli, quoniam remiſſa ſunt vobis peccata veſtra propter nomen eius.

13 * Scribo vobis patres, quoniam nouiſtis eum qui erat ab initio. Scribo vobis adoleſcentes, quoniam viciſtis malum illum.

14 * Scripſi vobis pueri, quoniam cognouiſtis Patrem. Scripſi vobis patres, quoniam cognouiſtis eum qui eſt à principio. Scripſi vobis adoleſcētes, quoniam fortes eſtis, & verbum Dei habitat in vobis, & viciſtis malum illum.

15 * Ne diligatis mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Qui enim diligit mundum, charitas Patris in eo non eſt.

16 * Quicquid enim in ipſo mundo eſt, concupiſcentia eſt corporis, & concupiſcentia oculorum, & faſtus mundi, quæ quidem non ſunt ex Patre, ſed ex ipſo ſunt mundo.

---

3 ובהדא מרגשינן דידענוהי אן נטרינן פוקדנוהי׃ 4 הו גיר דאמר דידעתה ופוקדנוהי לא נטר דגלא הו ושררא לית בה׃ 5 הו דין דנטר מלתה בהנא משלם שריראית חובה דאלהא בהדא גיר ידעינן דבה חנן׃ 6 הו דאמר דבה איתי ולא לה דאיך הלכתה דילה נהלך׃

קורבא דחד בשבא דאושענא ב

7 חביבי לו פוקדנא חדתא כתב אנא לכון אלא פוקדנא עתיקא הו דאית הוא לכון מן ברישית פוקדנא דין עתיקא איתוהי מלתא הי דשמעתון׃ 8 תוב פוקדנא חדתא כתב אנא לכון הו דאיתוהי שרירא בה ובכון דחשוכא עבר לה ונוהרא שרירא שרי מתחזא׃ 9 מן דאמר הכיל דאיתוהי בנוהרא וסנא לאחוהי בחשוכא איתוהי עדמא לחשא׃

e רגש f ידע g מצותיו h כתב i ואמת k מלל l באמת m ידע n אית יש o צריך a לא b מצוה c חדת d בראשית e אית f מלל g באמן h ואור i התחיל k חזא l על כן m וטונא

³ * Et in hoc ſcimus quoniam cognouimus eum, ſi mandata eius obſeruemus.

⁴ * Qui dicit ſe noſſe eum, & mandata eius non cuſtodit, mendax eſt, & in hoc veritas non eſt.

⁵ * Qui autem ſeruat verbum eius; verè in hoc charitas Dei perfecta eſt: in hoc ſcimus quoniam in ipſo ſumus.

⁶ * Qui dicit ſe in ipſo manere: debet ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare.

⁷ * Chariſſimi, non mandatum nouum ſcribo vobis, ſed mandatum vetus quod habuiſtis ab initio. Mandatum vetus eſt verbum quod audiſtis. (Ioh. 13. d 34. 15. b. 12.)

⁸ * Iterum mandatum nouum ſcribo vobis, quod verum eſt, in ipſo, & in vobis: quia tenebræ tranſierunt, & verum lumen iam lucet. B

⁹ * Qui dicit ſe in luce eſſe, & fratrem ſuum odit: in tenebris eſt vſque adhuc.

¹⁰ * Qui diligit fratrem ſuum, in lumine manet, & ſcandalum in eo non eſt. (Infr. 3. c. 14.)

¹¹ * Qui autem odit fratrem ſuum: in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò eat: quia tenebræ obcæcauerunt oculos eius.

¹² * Scribo vobis filioli, quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen eius.

¹³ * Scribo vobis patres, quoniam cognouiſtis eum qui ab initio eſt. Scribo vobis adoleſcentes, quoniam viciſtis malignum.

¹⁴ * †Scribo vobis infantes, quoniam cognouiſtis Patrem. † Scribo vobis iuuenes, quoniam fortes eſtis, & verbum Dei manet in vobis & viciſtis malignum. (Scripſi — Scripſi vobis adoleſcentes)

¹⁵ * Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt. Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo. C

¹⁶ * Quoniam omne quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ, quæ non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt.

---

³ * καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.

⁴ * ὁ λέγων, ἔγνωκα αὐτὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν.

⁵ * ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται· ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν.

⁶ * ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

⁷ * Ἀδελφοὶ, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

⁸ * πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει.

⁹ * ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι.

¹⁰ * ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

¹¹ * ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει· ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.

¹² * γράφω ὑμῖν, τεκνία· ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

¹³ * γράφω ὑμῖν, πατέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι· ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.

¹⁴ * γράφω ὑμῖν, παιδία· ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι· ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

¹⁵ * μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ.

¹⁶ * ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί.

---

¹⁰ הו דמחב לאחוהי בנוהרא מכתר וכשלא לית בה ׃ ¹¹ הו דין דסנא לאחוהי בחשוכא איתוהי ובחשוכא
מהלך ולא ידע לאיכא אזל מטל דחשוכא סמי אינין עינוהי ׃ ¹² כתב אנא לכון בניא דאשתבקו לכון חטהיכון
מטל שמה ׃ ¹³ כתב אנא לכון אבהא דידעתוניהי להו דאיתוהי הוא מן ברישית כתב אנא לכון עלימא דזכיתוניהי
לבישא ׃ ¹⁴ כתבת לכון טליא דידעתון לאבא כתבת לכון אבהא דידעתון להו דמן ברישית כתבת לכון עלימא
דחילתנין אנתון ומלתה דאלהא שריא בכון וזכיתוניהי לבישא ׃ ¹⁵ לא תרחמון עלמא ולא מדם דאית בה מן
גיר דרחם לעלמא חובה דאבא לית לה ׃ ¹⁶ כלמדם גיר דאית בה בעלמא רגתא הו דפגרא ורגתא הו דעינא
ושובהרא דעלמא הלין דלא הוי מן אבא אלא מנה אנין מן עלמא ׃

חבב עומד ק ומכשול
עור צין שבק
חטא ידע כהורים
זכא נצח נערים
חיל מלל
שוכנת זכא נצח
אהבת אב רגג
תאוה חיא

¹⁷ ܘܥܒܪ ܥܠܡܐ ܗܘ ܘܪܓܬܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܡܩܘܐ ܠܥܠܡ. ¹⁸ ܒܢܝ ܙܒܢܐ ܗܘ ܐܚܪܝܐ. ܘܐܝܟ ܡܕܡ ܕܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ. ܘܗܫܐ ܗܘܘ ܣܓܝܐܐ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ. ܘܡܢ ܗܪܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܐܚܪܝܐ. ¹⁹ ܡܢܢ ܢܦܩܘ ܐܠܐ ܠܘ ܡܢܢ ܗܘܘ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܡܢܢ ܗܘܘ ܠܘܬܢ ܡܟܬܪܝܢ ܗܘܘ. ܐܠܐ ܢܦܩܘ ܡܢܢ ܕܬܬܝܕܥ ܕܠܘ ܡܢܢ ܗܘܘ. ²⁰ ܘܐܢܬܘܢ ܡܫܝܚܘܬܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܢ ܩܕܝܫܐ. ܘܦܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܟܠ ܐܢܫ. ²¹ ܠܐ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܠܫܪܪܐ. ܐܠܐ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܘܕܟܠܗ ܕܓܠܘܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܡܢ ܫܪܪܐ. ²² ܡܢܘ ܕܓܠܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܝܢܐ ܕܟܦܪ ܕܝܫܘܥ ܠܐ ܗܘܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܗܢܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ. ܗܘ ܕܟܦܪ ܒܐܒܐ ܟܦܪ ܐܦ ܒܒܪܐ. ²³ ܘܗܘ ܕܟܦܪ ܒܒܪܐ ܐܦ ܠܐ ܒܐܒܐ ܡܗܝܡܢ. ܡܢ ܕܡܘܕܐ ܒܒܪܐ ܘܐܦ ܒܐܒܐ ܡܘܕܐ. ²⁴ ܘܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܒܟܘܢ ܢܩܘܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܢܩܘܐ ܒܟܘܢ ܡܕܡ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܒܪܐ ܘܒܐܒܐ ܬܩܘܘܢ. ²⁵ ܘܗܢܘ ܫܘܘܕܝܐ ܕܐܫܬܘܕܝ ܠܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ²⁶ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܡܛܠ ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܥܝܢ ܠܟܘܢ. ²⁷ ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܢ ܡܩܘܝܐ ܒܟܘܢ ܡܫܝܚܘܬܐ ܕܩܒܠܬܘܢ ܡܢܗ. ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܫ ܢܠܦܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܫܝܚܘܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܗܝ ܡܠܦܐ ܠܟܘܢ ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ. ܘܫܪܝܪܐ ܗܝ ܘܠܝܬ ܒܗ ܕܓܠܘܬܐ. ܐܝܟ ܕܐܠܦܬܟܘܢ ܩܘܘ ܒܗ. ²⁸ ܘܗܫܐ ܒܢܝ ܩܘܘ ܒܗ. ܕܡܐ ܕܐܬܓܠܝ ܠܐ ܢܒܗܬ ܡܢܗ. ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܦܪܗܣܝܐ ܒܡܐܬܝܬܗ. ²⁹ ܐܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܐܢ ܗܘ. ܕܥܘ ܕܐܦ ܟܠ ܕܥܒܕ ܟܐܢܘܬܐ ܡܢܗ ܗܘ.

❖ ܩܦܠܐܘܢ ܓ ❖

¹ ܚܙܘ ܟܡܐ ܪܒ ܚܘܒܗ ܕܐܒܐ ܠܘܬܢ. ܕܒܢܝܐ ܩܪܐ ܠܢ ܘܥܒܕ ܠܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥ ܠܢ. ܕܐܦ ܠܗ ܠܐ ܝܕܥܗ ❖

¹⁷ * *Et mundus præterit, & concupiſcentia eius. Qui autem exequitur voluntatem Dei, manet in æternum.*

¹⁸ * *Filioli, vltimum eſt tempus, & ſicut audiſtis venturũ Pſeudochriſtum, etiam nunc multi ſunt Pſeudochriſti, & ex hoc nouimus, quòd vltimum tempus eſt.*

¹⁹ * *E nobis egreſſi ſunt, ſed ex nobis nõ erãt: ſi enim ex nobis fuiſſent, apud nos permanſiſſent: at egreſſi ſunt è nobis, vt innoteſcat eos ex nobis non fuiſſe.*

²⁰ * *Vos autem vnctionem habetis à Sancto illo, & diſcernitis vnumquemque hominem.*

²¹ * *Non ſcripſi vobis vt ignorantibus veritatem, ſed vt ſcientibus eam: quodque omne mendacium non eſt ab ipſa veritate.*

²² * *Quis eſt mendax, niſi ille qui negat Jeſchua fuiſſe Meſchicho? Et hic eſt Pſeudochriſtus: Qui negat Patrem, negat & Filium;*

²³ * *Et qui negat Filium, is ne Patrem quidem credit. Qui confitetur Filium, et Patrem quoque confitetur.*

²⁴ * *Vos itaque quod audiſtis ab initio, permaneat apud vos. Si enim permanſerit apud vos quod audiſtis ab initio, & vos in Patre & Filio manebitis.*

²⁵ * *Et hoc eſt promiſſum quod pollicitus eſt vobis, vitam æternam.*

²⁶ * *Hæc autem ſcripſi vobis propter eos qui ſeducunt vos.*

²⁷ * *Sed & vos, ſi permanſerit vobiſcum vnctio illa, quam accepiſtis ab eo, neceſſe non habebitis vt quis doceat vos, ſed ſicut illa vnctio à Deo eſt, ipſa docebit vos de omnibus, & verax eſt, nec eſt in ea mendaciũ. Et ſicut docuit vos, manete in eo.*

²⁸ * *Et nunc filioli manete in eo, vt quum reuelatus fuerit, non erubeſcamus ab eo, ſed habeamus fiduciam in aduentu ipſius.*

²⁹ * *Si ſcitis quòd iuſtus eſt, ſcitote quòd omnis qui facit iuſtitiam, ex eo eſt.*

CAP. III.

¹ *Porro videte quanta ſit charitas Patris erga nos, qui filios vocauit nos, effecitque. Propterea mundus non nouit nos, quoniam nec illum nouit.*

---

¹⁷ ועבר עלמא הו [i]ורגתה הו דין דעבד [k]צביניה דאלהא מקוא לעלם: ¹⁸ בני [l]זבנא הו אחריא ואיך מדם דשמעתון
דאתא משיחא [m]דגלא והשא הוו סגיאא משיחא דגלא ומן הרא [n]ידעינן דזבנא הו אחריא: ¹⁹ מנן נפקו אלא
לו מנן הוו אלו גיר מנן הוו לותן [o]מכתרין הוו אלא נפקו מנן [p]דתתידע [q]דלו מנן הוו: ²⁰ ואנתון [r]משיחותא אית
לכון מן קדישא ופרשין אנתון הו לכל אנש: ²¹ לא כתבת לכון דלא ידעין אנתון לה [s]לשררא אלא דידעין אנתון
לה ודכלה [t]דגלותא לא הות מנה מן [u]שררא: ²² מנו [x]דגלא אלא אן אינא דכפר דישוע לא הוא משיחא
והנא הו משיחא דגלא הו דכפר באבא כפר אף בברא: ²³ והו דכפר בברא אף לא באבא
[y]מהימן מן [z]דמודא בברא ואף באבא [z]מודא: ²⁴ ואנתון מדם דשמעתון מן קדים

[i] תשוקתו [k] צבא חפץ
[l] זמן [m] כוזב
[n] יודעים אנחנו
[o] כתר עמד [p] ידע
[q] שלא [r] משח שמן
[s] האמת [t] דגל כוזב
[v] אמת [x] כוזב
[y] חימן
[z] ירא ידה

17 Et mundus transit, & concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum.

18 Filioli, nouissima hora est: & sicut audistis, quia Antichristus venit: nunc Antichristi multi facti sunt. vnde scimus, quia nouissima hora est.

19 Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis; nam si fuissent ex nobis, permansissent vtique nobiscum: sed vt manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. D

20 Sed vos vnctionem habetis à Sancto, & nostis omnia.

21 Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam, & quoniam omne mendacium ex veritate non est.

22 Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam Iesus non est Christus? Hic est Antichristus, qui negat Patrem & Filiũ.

23 Omnis qui negat Filium, nec Patrem habet. qui confitetur Filium, & Patrem habet.

24 Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: † Si in vobis permanserit quod audistis ab initio, & vos in Filio & Patre manebitis. (quia si)

25 Et hæc est repromissio quã ipse pollicitus est nobis, vitam æternam.

26 Hæc scripsi vobis de his qui seducũt vos.

27 Et vos vnctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis vt aliquis doceat vos: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus, & verum est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete in eo.

28 Et nunc filioli manete in eo: vt cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur ab eo in aduentu eius.

29 Si scitis quoniam iustus est: scitote quoniam & omnis qui facit iustitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

1 Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, vt filij Dei nominemur & simus. Propter hoc mundus non nouit nos: quia non nouit eum. A

17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.

19 ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν. εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν. ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.

20 καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα.

21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι.

22 τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν.

23 πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει.

24 ὑμεῖς οὖν ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.

25 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς.

27 καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ.

28 καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

29 ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

γ΄.

1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν· διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

נקוא לותכון אן גיר [a]מקוא לותכון מדם דשמעתון מן קדים אף אנתון מקוין אנתון באבא ובברא׃ 25 והנו [b]שוודיא דאשתודי לן חיא דלעלם׃ 26 הלין דין כתבת לכון מטל אילין [c]דמטעין לכון׃ 27 ואף אנתון אן תקוא לותכון [d]משיחותא דקבלתון מנה לא [e]סניקין אנתון דאנש נלפכון אלא איך משיחותא דאיתיה מן אלהא הי [f]מלפא לכון על כלמדם [g]ושרירא היולית בה [h]דגלותא ואיך [i]דאלפכון [k]קוו בה׃ 28 והשא בני קוו בה דמא [l]דמתגלא לא [m]נבהת מנה אלא תהוא לן [n]גליות אפא [o]במאתיתה׃ 29 אן ידעתון דזדיק הו [p]דעו דאף כל [q]דעבד [r]זדיקותא מנה [s]איתוהי׃

קפלאון ג

1 [a]חזו דכמא סגי [b]חובה דאבא לותן דבניא [c]קרן אף עבדן מטל הנא עלמא לא ידע לן מטל דאף לא לה ידעו׃

[a] קוא [b] הבטחה מן ידא
[c] טעא תעה [d] משח שמן
[e] סנק צרך [f] אלף [g] ונאמן
[h] כזב [i] אלף [k] קוא עמד
[l] גלא [m] בהת בוש
[n] גלא [o] אתא [p] ידע
[q] שעושה הצדקה [s] אית
[a] חזא [b] אהבתו [c] קרא

[illegible]

De Genitrice Dei.

2 * Dilecti mei, nunc filij Dei sumus, nec vsque adhuc reuelatum est quid futuri simus. Scimus autem quum ipse reuelatus fuerit, nos in similitudinem ipsius fore, eumque visuros prout ipse est.

3 * Et quisquis habet in eo hanc spem, purificat seipsum sicut & ille purus est.

4 * Qui autem peccatum committit, iniquitatem facit: peccatū enim omne iniquitas est.

5 * Et scitis illum manifestatum esse vt tolleret peccata nostra, et peccatum in eo non est.

6 * Porrò quisquis in eo manet, non peccat: & quicunque peccat, non vidit eum, nec eum nouit.

7 * Filioli mei, nemo seducat vos. Qui facit iustitiam iustus est, sicut & ipse Meschicho iustus est.

8 * Qui verò cōmittit peccatum, ex Satana est, quoniam à principio ipse Satanas peccator est. Et propter hoc apparuit filius Dei, vt dissolueret opera Satanæ.

9 * Quisquis natus est ex Deo, peccatum non cōmittit, quoniam semen ipsius in illo est, & non potest peccare quia ex Deo natus est.

10 * In hoc distinguuntur filij Dei à filiis Satanæ. Quisquis non facit iustitiam, neque diligit fratrem suum, non est ex Deo.

11 * Quoniam hoc est præceptum quod audistis ab initio, vt diligatis vos inuicem.

12 * Non sicut Koin ille qui erat ex malo, & trucidauit fratrem suum. Et quare trucidauit eum, nisi quia mala erant opera sua, fratris verò sui iusta?

13 * Nec miremini fratres mei, si odit vos mundus.

14 * Nos scimus quòd translati sumus à morte ad vitam, eò quòd diligimus fratres nostros. Qui non amat fratrem suum, in morte manet.

15 * Quisquis enim odit fratrem suum, homicida est. Et scitis quòd omnis homicida non potest habere permanentem in se vitam æternam.

16 * In hoc cognoscimus charitatem eius erga nos, quòd is dederit animam suam pro nobis: & æquum est nos quoque pro fratribus nostris dare animas nostras.

דילדת אלהא ג 2 חביבי השא בנוהי חנן דאלהא ולא אתגלי עדמא להשא
מנא עתידינן דנהוא ידעינן דין דמא דאתגלי בדמותה הוינן וחזינן לה איך מדם דאיתוהי ׃ 3 וכל אינא דאית
לה עלוהי הנא סברא מדכא נפשה איך דהו דכא הו ׃ 4 מן דין דעבד חטיתא עולא סער חטיתא גיר כלה
עולא הי ׃ 5 וידעין אנתון דהו דאתגלי דנסב חטהין וחטיתא בה לית ׃ 6 וכל דבה מקוא לא חטא וכל
דחטא לא חזיהי ולא ידעה ׃ 7 בני לא אנש נטעיכון הו דעבד זדיקותא זדיקא הו איך דאף הו משיחא
איתוהי זדיקא ׃ 8 והו דסער חטיתא מן סטנא הו מטל דמן רשיתא הו סטנא חטיא הו ומטל הנא
אתחזי ברה דאלהא דנשרא עבדוהי דסטנא ׃ 9 כל דאתילד מן אלהא חטיתא

d ילד e גלא f עתר
g ירע h דמא דמה
i הוא k חזא l אית יש
m הקוה n דכא o חטא
p עושה q עול r גלא
s נסב t חטא u חזא
x טעא y הצדקה z סעושת
a ראשית b חטא c חזא

2 * Charissimi, nunc filij Dei sumus: & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cùm apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eũ sicuti est.

3 *Et omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est.

4 *Omnis qui facit peccatum, & iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas.

Esa. 53. a.4. 1. Pet. 2. d.22. Esa. 53. c.9.

5 * Et scitis quia ille apparuit vt peccata nostra tolleret: & peccatum in eo non est.

6 * Omnis qui in eo manet, non peccat: & omnis qui peccat, non vidit eum, nec cognouit eum.

7 *Filioli, nemo vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus est: sicut & ille iustus est.

Ioh. 8. f.44.

8 * Qui facit peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, vt dissoluat opera diaboli.

9 * Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est.

10 *In hoc manifesti sunt filij Dei, & filij diaboli. Omnis qui nõ† facit iustitiam, non est ex Deo: & qui non diligit fratrem suum.

† est iustus

11 * Quoniam hæc est annuntiatio, quã audistis ab initio: Vt†diligamus alterutrum.

† diligatis

Ioh. 13. d.34. 15. b.12. Gen. 4. b.8.

12 * Non sicut Cain qui ex maligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera eius maligna erant: fratris autem eius, iusta.

13 * Nolite mirari fratres, si odit vos mundus. 14 *Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit: manet in morte.

Ioh. 5. d.24. Sup. 2. b.10. Leu. 19. d.17. Mat. 5. d.22.

15 * Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem.

Ioh. 15. b.13.

16 *In hoc cognouimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.

2 * Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι.

3 * καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι.

4 * πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ. καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία.

5 * καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι.

6 * πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

7 * τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστι, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν.

8 * ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.

9 * πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ· ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει. καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.

10 * ἐν τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

11 * ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·

12 * οὐ καθὼς κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 * μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

14 * ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ.

15 * πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν.

16 * ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι.

לא עבד מטל דזרעה בה [g] איתוהי ולא [h] משכח למחטא דמן אלהא [i] אתילד : [10] בהדא [k] מתפרשין בנוהי דאלהא
מן בנוהי דסטנא כל דלא עבד [k] זדיקותא ולא [l] מחב לאחוהי ליתוהי מן אלהא : [11] דהנו [m] פוקדנא דשמעתון
מן קדים דתחבון חד לחד : [12] לו איך קאין הו [n] דאיתוהי הוא מן בישא וקטל לאחוהי ומטל מנא קטלה אלא
מטל דבישין הוו [o] עבדוהי ודאחוהי זדיקין : [13] ולא [p] תתדמרון אחי אן [q] סנא לכון עלמא :
[14] חנן [r] ידעינן [s] דשנינן מן [t] מותא לחיא בהדא [v] דמחבינן לאחין הו ודלא מחב לאחוהי במותא מקוא :
[15] כל גיר דסנא לאחוהי [x] קטל אנשא הו וידעין אנתון דכל דקטל אנשא לא [y] משכחין [z] מקוין בה חיא דלעלם :
[16] בהדא ידעינן [a] חובה דלותן דהו יהב נפשה חלפין ואף חנן זדק לן דעל אפי אחין [b] נתל נפשתן :

[g] אות יש [h] שכח יכל
[i] ילד [k] פרש [k] צדקה
[l] אחב אהב המצוה
[n] אית [o] מעשיו [p] דמר תמה
[q] שונא [r] ידע [s] שנא עתק
[t] מות [v] חבב [x] רוצח
[y] שכח יכל [z] קוא
[a] אהבתו [b] נתל נתן

17 ܘܐܝܢܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܩܢܝܢܐ ܕܥܠܡܐ. ܘܢܚܙܐ ܠܐܚܘܗܝ ܕܣܢܝܩ. ܘܢܐܚܘܕ ܪ̈ܚܡܘܗܝ ܡܢܗ. ܐܝܟܢܐ ܐܝܬ ܒܗ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ. 18 ܒܢܝ. ܠܐ ܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ ܒܡܠܐ ܘܒܠܫܢܐ. ܐܠܐ ܒܥܒܕܐ ܘܒܫܪܪܐ. 19 ܘܒܗܕܐ ܡܫܬܘܕܥܝܢܢ ܕܡܢ ܫܪܪܐ ܐܝܬܝܢ. ܘܩܕܡ ܕܢܐܬܐ ܗܘ ܡܦܝܣܝܢܢ ܠܒܢ. 20 ܘܐܢܗܘ ܕܠܒܢ ܒܣܪ ܠܢ. ܟܡܐ ܐܠܗܐ ܕܪܒ ܡܢ ܠܒܢ ܘܝܕܥ ܟܠܡܕܡ. 21 ܚܒܝܒܝ. ܐܢ ܠܒܢ ܠܐ ܒܣܪ ܠܢ. ܓܠܝܢ ܐܦܝܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. 22 ܘܟܠܡܕܡ ܕܫܐܠܝܢܢ ܢܣܒܝܢܢ ܡܢܗ. ܡܛܠ ܕܢܛܪܝܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܫܦܝܪܬܐ ܣܥܪܝܢܢ ܩܕܡܘܗܝ. 23 ܘܗܢܐ ܗܘ ܦܘܩܕܢܗ. ܕܢܗܝܡܢ ܒܫܡܐ ܕܒܪܗ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ ܐܝܟ ܕܦܩܕܢ. 24 ܘܐܝܢܐ ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܒܗ ܡܬܢܛܪ. ܘܗܘ ܫܪܐ ܒܗ. ܘܒܗܕܐ ܡܣܬܟܠܝܢܢ ܕܫܪܐ ܒܢ ܡܢ ܪܘܚܗ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܢ.

ܫܠܡ ܩܦܠܐܘܢ ܓ

ܩܦܠܐܘܢ ܕ

1 ܚܒܝܒܝ. ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ ܠܟܠ ܪܘܚ. ܐܠܐ ܦܪܘܫܘ ܪ̈ܘܚܐ ܐܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܢܒ̈ܝܐ ܕܕܓܠܐ ܢܦܩܘ ܠܗ ܠܥܠܡܐ. 2 ܒܗܕܐ ܡܬܝܕܥܐ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܠ ܪܘܚ ܕܡܘܕܝܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܒܒܣܪ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܝ. 3 ܘܟܠ ܪܘܚ ܕܠܐ ܡܘܕܝܐ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ ܒܒܣܪ. ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܗܕܐ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ ܗܝ. ܗܝ ܕܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܝܐ. ܘܗܫܐ ܒܥܠܡܐ ܐܝܬܝܗ ܡܢ ܟܕܘ. 4 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܢܬܘܢ ܒܢܝܐ. ܘܙܟܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܪܒ ܗܘ ܗܘ ܕܒܟܘܢ. ܡܢ ܗܘ ܕܒܥܠܡܐ. 5 ܘܗܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܘܥܠܡܐ ܫܡܥ ܠܗܘܢ. 6 ܚܢܢ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܚܢܢ. ܘܡܢ ܕܝܕܥ ܠܐܠܗܐ ܫܡܥ ܠܢ. ܘܗܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܫܡܥ ܠܢ. ܒܗܢܐ ܡܬܝܕܥܝܢܢ ܠܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܘܠܪܘܚܐ ܕܛܥܝܘܬܐ.

17 *Porrò qui habuerit possessionem mundi, & viderit fratrem suum egentem, & clauserit viscera sua ab eo, quî potest esse charitas Dei in illo?

18 *Filioli mei ne diligamus nos inuicem verbis & lingua, sed operibus & veritate.

19 *Et in hoc cognoscimus quòd ex veritate sumus, & antequàm veniat ipse persuasum reddituri sumus cor nostrum.

20 *Quod si cor nostrum reprehendat nos, quãto maior est Deus corde nostro? nouit enim omnia.

21 *Dilecti mei, si cor nostrum non arguit nos, fiduciam habemus coram Deo.

22 *Et quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam seruamus mandata eius, & quæ grata sunt coram ipso peragimus.

23 *Et hoc est præceptum eius, Vt credamus in nomine filij ipsius Jeschua Meschicho, & diligamus nos inuicem sicut præcepit nobis.

24 *Cæterùm qui seruat præcepta eius, per ipsum seruatur, & ille habitat in ipso: ac per hoc intelligimus quòd habitet in nobis, è Spiritu suo quem dedit nobis.

Natiuitate Domini nostri.

CAP. IIII.

1 Dilecti mei, non omnibus spiritibus credatis, sed dijudicate spiritus num ex Deo sint, quia multi pseudoprophetæ exierunt in mundum.

2 *Per hoc cognoscitur spiritus Dei. omnis spiritus qui confitetur Jeschua Meschicho venisse in carne, ex Deo est.

3 *Omnis autem spiritus qui non confitetur Jeschua venisse in carne, non est ex Deo: sed hic est ab ipso pseudochristo, quem audistis venturum, & nunc iam in mundo est.

4 *Vos autem ex Deo estis filij, & vicistis eos, quoniam maior est ille qui in vobis est, quàm qui in mundo.

5 *Et illi ex mundo sunt propterea de mundo loquuntur, & mundus eos audit.

6 *Nos autem ex Deo sumus, & qui nouit Deum audit nos, & qui non est ex Deo non audit nos: per hoc ipsum intelligimus spiritum veritatis, & spiritum erroris.

---

17 ואינא דאית להּ [c] קניָנא דעלמא [d] ונחזא לאחוהי [e] דסניק [f] ונאחוד רחמוהי מנהּ איכנא אית בהּ חובהּ דאלהא׃
18 בני לא [g] נחב חד לחד [h] במלא ובלשנא אלא בעבדא [i] ובשררא׃ 19 ובהדא [k] משתודעינן דמן שררא איתין
וקדם [l] דנאתא הו [m] מפיסינן לבן׃ 20 ואנהו דלבן בסר לן כמא אלהא דרב מן לבן וידע כלמדם׃
21 חביבי אן לבן לא בסר לן [n] גלין אפין קדם אלהא׃ 22 וכלמדם [o] דשאלינן [p] נסבינן מנהּ מטל דנטרינן [q] פוקדנוהי ושפירתא [r] סערינן קדמוהי׃
23 והנא הו פוקדנהּ דנהימן בשמא דברהּ ישוע משיחא ונחב חד לחד איך דפקדן׃
24 ואינא דנטר פוקדנוהי בהּ [s] מתנטר והו שרא בהּ ובהדא [t] מסתכלינן [u] דשרא בן מן רוחהּ הו דיהב לן׃

[c] קנא [d] חזא [e] שצריך [f] אחר אחז [g] חבב אהב [h] מלל [i] ובאמת [k] ירע מזה אשתודע [l] אתא [m] פוס [n] גלא [o] שאל [p] נושאים אנחנו [q] מצותיו [r] עושים אנחנו [s] נטר נצר [t] סכל שכל [u] ששוכן

huius Iac. 2. c. 15. c. 16.

17 *Qui habuerit substátiam †mundi, & viderit fratrem suum necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo?

18 *Filioli mei, nõ diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.

19 *In hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus: & in conspectu eius suadebimus corda nostra. D

20 *Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: maior est Deus corde nostro, & nouit omnia.

21 *Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos: fiduciam habemus ad Deum.

Mat. 7. a. 7. 21. b. 22. Ioh. 14. b. 13. 15. 7. 16. c 24. Infr. 5. c. 14. Ioh. 6. d. 29. 17. a. 3. Ioh. 13. d 34. 15. b. 12. Ioh. 14. c 23. 15. b. 10.

22 *Et quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo, facimus.

23 *Et hoc est mandatum eius, Vt credamus in nomine Filij eius Iesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut dedit mandatum nobis.

24 *Et qui seruat mandata eius, in illo manet, & ipse in eo, & in hoc scimus quoniá manet in nobis de Spiritu quem dedit nobis.

CAP. IIII.

1 CHarissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. A

2 *In hoc cognoscitur spiritus Dei. omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est:

3 *Et omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus, de quo audistis quoniá venit, & nunc iam in mundo est.

4 *Vos ex Deo estis filioli, & vicistis †eũ; quoniam maior est qui in vobis est, quàm qui in mundo.

5 *Ipsi de mundo sunt: ideo de mundo loquuntur, & mundus eos audit.

Ioh. 8. f. 47. 10. c. 27.

6 *Nos ex Deo sumus. Qui nouit Deũ, audit nos. qui non est ex Deo, non audit nos; in hoc cognoscimus spiritum veritatis, & spiritum erroris.

17 *ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 *τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ τῇ γλώσσῃ· ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

19 *καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν.

20 *ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

21 *ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν.

22 *καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

23 *καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν.

24 *καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ μένει. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἔδωκεν ἡμῖν.

δ'.

1 *Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε· ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.

2 *ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι.

3 *καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου· ὃ ἀκηκόατε, ὅτι ἔρχεται· καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.

4 *ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ.

5 *αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει.

6 *ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

דילדהדמרן ד קפלאון ד

1 חביבי לא לכל רוחין [a] תהימנון אלא [b] הויתון פרשין רוחא אן מן אלהא איתיהון מטל דסגיאא נביא [c] דגלא נפקו בה בעלמא ׃ 2 בהדא [d] מתידעא רוחה דאלהא כל רוחא [e] דמודיא דישוע משיחא אתא בבסר מן אלהא הי ׃ 3 וכל רוחא דלא מודיא דישוע אתא בבסר [f] ליתיה מן אלהא אלא הדא מן משיחא הי [g] דגלא הו דשמעתון [h] דאתא והשא בעלמא [i] איתוהי מן כדו ׃ 4 אנתון דין מן אלהא [i] איתיכון בניא [k] וזכיתון אנון מטל דרב הו הו דבכון מן הו דבעלמא ׃ 5 והלין מן עלמא אנון מטל הנא מן עלמא [l] ממללין ועלמא להון שמע ׃ 6 חנן דין מן אלהא חנן והו דידע לאלהא שמע לן והו דלא [m] איתוהי מן אלהא לא שמע לן בה בהדא [n] משתכלינן לרוחא [o] דשררא ולרוחא [p] דמטעיניתא ׃

[a] חימן [b] חזא [c] כחבים [d] ידע [e] ירא יזה [f] אין חיא g כחב [h] שנא [i] איח יש [k] זכא נצח [l] מלל [m] איח [n] סכל שכל [o] של אמח [p] טעא חעה

7 ܚܒܝܒܝ ܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ ܡܛܠ ܕܚܘܒܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܡܚܒ ܡܢ ܐܠܗܐ ܝܠܝܕ ܘܝܕܥ ܠܐܠܗܐ. 8 ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܚܘܒܐ ܗܘ. ܘܟܠ ܕܠܐ ܡܚܒ ܠܐ ܝܕܥ ܠܐܠܗܐ. 9 ܒܗܕܐ ܐܬܝܕܥ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܕܠܘܬܢ. ܕܠܒܪܗ ܝܚܝܕܝܐ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡܐ ܕܢܚܐ ܒܐܝܕܗ. 10 ܒܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܚܘܒܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܚܢܢ ܐܚܒܢ ܠܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܕܗܘ ܐܠܗܐ ܐܚܒܢ. ܘܫܕܪ ܠܒܪܗ ܚܘܣܝܐ ܥܠ ܐܦܝ ܚܛܗܝܢ ܀

[illegible] ܀

11 ܚܒܝܒܝ ܐܢ ܗܟܢ ܐܚܒܢ ܐܠܗܐ. ܐܦ ܚܢܢ ܚܝܒܝܢܢ ܚܕ ܠܚܕ ܠܡܚܒܘ. 12 ܠܐܠܗܐ ܡܡܬܘܡ ܐܢܫ ܠܐ ܚܙܝܗܝ. ܐܢ ܕܝܢ ܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ. ܐܠܗܐ ܒܢ ܡܩܘܐ. ܘܚܘܒܗ ܡܫܬܡܠܐ ܒܢ. 13 ܘܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܒܗ ܡܩܘܝܢܢ ܘܗܘ ܡܩܘܐ ܒܢ. ܕܡܢ ܪܘܚܗ ܝܗܒ ܠܢ. 14 ܘܚܢܢ ܚܙܝܢ ܘܡܣܗܕܝܢܢ. ܕܐܒܐ ܫܕܪ ܠܒܪܗ ܦܪܘܩܐ ܠܥܠܡܐ. 15 ܟܠ ܕܡܘܕܐ ܒܝܫܘܥ ܕܗܘܝܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܗܐ ܒܗ ܡܩܘܐ ܘܗܘ ܡܩܘܐ ܒܐܠܗܐ. 16 ܘܚܢܢ ܗܝܡܢܢ ܘܝܕܥܢ ܚܘܒܐ ܕܐܝܬ ܠܐܠܗܐ ܠܘܬܢ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܚܘܒܐ ܗܘ. ܘܟܠ ܕܡܩܘܐ ܒܚܘܒܐ ܒܐܠܗܐ ܡܩܘܐ. 17 ܘܒܗܕܐ ܡܫܬܡܠܝܐ ܚܘܒܗ ܥܡܢ. ܕܢܗܘܐ ܠܢ ܦܪܗܣܝܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܕܗܘ ܗܘܐ. ܐܦ ܚܢܢ ܐܝܬܝܢ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ. 18 ܕܚܠܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܒܚܘܒܐ. ܐܠܐ ܚܘܒܐ ܓܡܝܪܐ ܫܕܐ ܠܕܚܠܬܐ ܠܒܪ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܒܫܢܕܐ ܐܝܬܝܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܕܚܠ ܠܐ ܓܡܝܪ ܒܚܘܒܐ. 19 ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܢܚܒ ܠܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܩܕܡ ܐܚܒܢ. 20 ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܕܡܚܒ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ. ܘܠܐܚܘܗܝ ܣܢܐ. ܕܓܠܐ ܗܘ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܠܐܚܘܗܝ ܕܡܬܚܙܐ ܠܗ ܠܐ ܡܚܒ. ܠܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܠܗ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܕܢܚܒ. 21 ܘܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܩܒܠܢ ܡܢܗ. ܕܟܠ ܕܡܚܒ ܠܐܠܗܐ ܢܚܒ ܐܦ ܠܐܚܘܗܝ ܀

7 *Dilecti mei, diligamus nos inuicem, quoniam charitas ex Deo est. Et quisquis diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum.*

8 *Quoniam Deus charitas est, & quisquis non diligit, non cognoscit Deum.*

9 *Per hoc innotuit charitas Dei erga nos, quòd filium suum vnicum miserit Deus in mundum, vt viuamus per eum.*

10 *In hoc est charitas, non quòd nos dilexerimus Deum, sed quòd ipse Deus dilexit nos, & miserit filium suum propitiationem pro peccatis nostris.*

Lotione secreta, & Dominica post Epiphaniam.

11 *Charissimi mei, si sic dilexit nos Deus, & nos quoque debemus nos mutuò diligere.*

12 *Deum nemo vidit vnquam. Sed si dilexerimus nos mutuò, Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est.*

13 *Et per hoc scimus nos in eo manere, & ipsum manere in nobis, quia de spiritu suo largitus est nobis.*

14 *Et nos vidimus ac testificamur quòd Pater miserit filium suum Redemptorem in mundum.*

15 *Quisquis confitetur Jeschua quòd ipse sit filius Dei, Deus in eo manet, & ipse manet in Deo.*

16 *Et nos credidimus & scimus quam charitatem habeat Deus erga nos. Deus enim charitas est, & quisquis manet in charitate, in Deo manet.*

17 *Et in hoc completa est charitas eius nobiscum, vt fiduciam habeamus in die iudicij: quia sicut ipse fuit, ita & nos sumus in hoc mundo.*

18 *Timor in charitate non est, sed charitas perfecta foras eijcit ipsum timorem, quoniam timor in perturbatione est. Qui autē timet, non est perfectus in charitate.*

19 *Nos igitur diligamus Deum, quoniam ipse primùm dilexit nos.*

20 *Sed si quis dicat, Diligo Deum, & fratrem suum odit, mendax est. Qui enim fratrem suum qui videtur, non diligit, Deum ipsum qui non videtur, quomodo potest diligere?*

21 *Et hoc præceptum accepimus ab eo, vt omnis qui diligit Deum, diligat & fratrem suum.*

---

7 חַבִיבַי q נַחֵב חַד לְחַד מֶטֻל דְחוּבָא מֶן אֱלָהָא הוּ וְכֻל מַן דְמַחֵב מֶן אֱלָהָא r יְלִיד וְיָדַע לַאלָהָא׃ 8 מֶטֻל דַאלָהָא s חוּבָא הוּ וְכֻל דְלָא מַחֵב לָא יָדַע לַאלָהָא׃ 9 בְּהָדָא t אֶתִידַע חוּבֵה דַאלָהָא דַלְוָתַן דְלַבְרֵה u יְחִידָיָא שַׁדַר אֱלָהָא לְעָלְמָא y דְנִחֵא x בְּאִידֵה׃ 10 בְּהָנָא אִיתוֹהִי חוּבָא לָא הֲוָא דַחְנַן a אַחֵבַן לַאלָהָא אֶלָא דְהוּ אֱלָהָא b אַחֵבַן c וְשַׁדַר לַבְרֵה d חוּסָיָא עַל אַפֵּי e חָטָהַין׃ ח b וְשִׁינָתָא b אֲרָזְנִיתָא וְחַד c בְּשַׁבָּא דְבָתַר d דְנִחָא 11 חַבִיבַי אֶן הָכַן אַחֵבַן אֱלָהָא וְאַף חֲנַן e חַיָבִינַן חַד לְחַד f לְמַחָבוּ׃ 12 לַאלָהָא g מֶמְתוּם אֱנָשׁ לָא h חֲזָיהִי אֶן דֵין i נַחֵב חַד לְחַד אֱלָהָא בַּן מְקַוֵא וְחוּבֵה k מֶשְׁתַמְלֵא בַּן׃ 13 וּבְהָדָא יָדְעִינַן דְבֵה מְקַוֵינַן וְהוּ מְקַוֵא בַּן דְמֶן רוּחֵה יַהֵב לַן׃ 14 וַחְנַן חָזַין וּמַסְהֲדִינַן דַאבָא שַׁדַר לַבְרֵה פָּרוּקָא לְעָלְמָא׃ 15 כָּל דְמַוֵדֵא בְּיֵשׁוּע דְהוּיוּ בְּרֵה דַאלָהָא

q חָבַב אהב r יְלַד e אהבת s יְדַע t יְחַד u חֲיָא x כידו a אהבנו b אהב אותנו c ושלח d כפר מן חֲסָא e חֲטָא של רוצח מן שָׁגַג b רָזָא סוד c בשבת d דְנַח זרח e חוב f חָבַב אהב g מן עולם h חֲזָא i חָבַב k שְׁמַלָא

7 * Chariſſimi, diligamus nos inuicem: quia charitas ex Deo eſt. Et omnis qui diligit, ex Deo natus eſt, & cognoſcit Deũ.

8 * Qui non diligit, non nouit Deum: qnoniam Deus charitas eſt.

Ioh. 3. b. 16.

9 * In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam filium ſuum vnigenitum miſit Deus in mundum, vt viuamus per eum.

10 *In hoc eſt charitas: non quaſi nos dilexerimus Deũ, ſed quoniã ipſe † dilexit nos, & miſit filium ſuum propitiationem pro peccatis noſtris.

prior

11 * Chariſſimi, ſi ſic Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere. C

12 * Deum nemo vidit vnquam. Si diligamus inuicem: Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta eſt.

Ioh. 1. c. 18. 1. Tim. 6. c. 16.

13 * In hoc cognoſcimus quoniam in eo manemus, & ipſe in nobis: quoniam de Spiritu ſuo dedit nobis.

14 * Et nos vidimus, & teſtificamur, quoniam Pater miſit Filium ſuum ſaluatorem mundi.

15 * Quiſquis confeſſus fuerit quoniam Ieſus eſt filius Dei: Deus in eo manet, & ipſe in Deo.

16 * Et nos cognouimus & credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus charitas eſt: & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.

17 * In hoc perfecta eſt charitas † nobiſcum, vt fiduciam habeamus in die iudicij: quia ſicut ille eſt, & nos ſumus in hoc mundo.

Dei

18 * Timor non eſt in charitate: ſed perfecta charitas foras mittit timorẽ, quoniam timor pœnam habet. qui autem timet: non eſt perfectus in charitate. D

19 * Nos ergo diligamus Deum, quoniã Deus prior dilexit nos.

20 * Si quis dixerit, quoniam diligo Deũ: & fratrem ſuum oderit, mendax eſt. Qui enim nõ diligit fratrem ſuum quem † vidit: Deum quem non † vidit, quomodo poteſt diligere?

videt
videt

21 * Et hoc mandatum habemus à Deo: vt qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum.

Ioh. 13. d. 34. 15. b. 12. Ephe. 5. a. 2.

7 * ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλοις, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν θεόν.

8 * ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν θεόν· ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν.

9 * ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι᾽ αὐτοῦ.

10 * ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ᾽ ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

11 * Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

12 * θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

13 * ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.

14 * καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου.

15 * ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ.

16 * καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστί· καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.

17 * ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ᾽ ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

18 * φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ᾽ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει. ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.

19 * ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

20 * ἐάν τις εἴπῃ, ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν;

21 * καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

אֱלָהָא בֵּהּ מְקַוֵא וְהוּ מְקַוֵא בַאלָהָא ׃ 16 וַחְנַן ᵗ הַימֵנַן וִידַעַן ᵘ חוּבָא דְאִית לֵהּ לַאלָהָא ˣ צַאידִין אֱלָהָא גֵּיר חוּבָא הוּ וְכֻל דַמְקַוֵא בְחוּבָא בַאלָהָא מְקַוֵא ׃ 17 וּבְהָדָא ʸ מֶשְׁתַּלַם חוּבֵהּ עַמַן ᶻ דְגַלְיוּת אַפֵּא תֶּהֱוֵא לַן בְּיוֹמָא ᵃ דְדִינָא מֶטֻל דַאיך דַהֲוָא הוּ הָכַנָא אַף חְנַן ᵇ אִיתַין בְּהָנָא עָלְמָא ׃ 18 ᶜ דְחַלְתָא ᵈ בְחוּבָא לַית אֶלָּא חוּבָא ᵉ מְשַׁמְלְיָא לְבַר ᶠ שָׁדֵא לָהּ לְדֶחַלְתָא מֶטֻל דְדֶחַלְתָא ᵍ בְקֶנְטָא אִיתֵיהּ הוּ דֵין דְדָחֵל לָא ʰ מְשַׁמְלַי בְחוּבָא ׃ 19 חְנַן ⁱ הָכִיל נַחֵב לַאלָהָא מֶטֻל דְהוּ ᵏ קַדְמָאִית אַחְבַן ׃ 20 אֶן דֵין אֱנָשׁ ˡ נֵאמַר ᵐ דְמַחֵב אֶנָא לַאלָהָא וְלַאחוּהִי ⁿ סָנֵא ᵒ דַגָלָא הוּ הוּ גֵיר דְלַאחוּהִי ᵖ דְמֶתְחְזֵא לָא מַחֵב לַאלָהָא הַו דְלָא מֶתְחְזֵא אַיכַנָא מֶשְׁכַּח דְנַחֵב ׃ 21 וְהָנָא ᑫ פוּקְדָנָא קַבֶּלְן מֶנֵּהּ דְכֻל דְמַחֵב לַאלָהָא נַחֵב אַף לַאחוּהִי ׃

ᵗ הֵימֵן ᵛ אהבה ˣ אצלנו
ʸ שְׁלֵם ᶻ גְלָא ᵃ דוּן
ᵇ אִית ᶜ יראה ᶠ באהבה
ᵉ שַׁמְלָא מלא ᶠ משליך
ᵍ בעבירות ʰ וגמור מן מְלָא
ⁱ על כן ᵏ מקדם ˡ אֲמַר
ᵐ חַבֵּב אהב ⁿ שונא
ᵒ כזב ᵖ חֲזָא ᑫ מצות

ܩܪܝܢܐ ܕܕܢܚܐ ❖ ܗ ❖

❖ ܩܦܠܐܘܢ ܗ ❖

[1] ܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܕܝܫܘܥ ܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܝܠܝܕ. ܘܟܠ ܕܡܚܒ ܠܝܠܘܕܐ ܡܚܒ ܐܦ ܠܗܘ ܕܐܬܝܠܕ ܡܢܗ. [2] ܘܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܡܚܒܝܢܢ ܠܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܡܐ ܕܐܠܗܐ ܡܚܒܝܢܢ ܘܥܒܕܝܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. [3] ܗܢܐ ܗܘ ܓܝܪ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܠܐ ܝܩܝܪܝܢ. [4] ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܐܠܗܐ ܙܟܐ ܠܗ ܠܥܠܡܐ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܙܟܘܬܐ ܕܙܟܬܗ ܠܥܠܡܐ ܗܝܡܢܘܬܢ. [5] ܡܢܘ ܓܝܪ ܕܙܟܐ ܠܗ ܠܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܗܘ ܕܡܗܝܡܢ ܕܝܫܘܥ ܒܪܗ ܗܘ ܕܐܠܗܐ. [6] ܗܢܘ ܕܐܬܐ ܒܝܕ ܡܝܐ ܘܕܡܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܡܝܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܒܡܝܐ ܘܕܡܐ. ܘܪܘܚܐ ܡܣܗܕܐ ܕܪܘܚܐ ܐܝܬܝܗ ܫܪܪܐ.

[8] ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ. ܪܘܚܐ ܘܡܝܐ ܘܕܡܐ. ܘܬܠܬܝܗܘܢ ܒܚܕ ܐܢܘܢ. [9] ܐܢ ܣܗܕܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܡܩܒܠܝܢܢ. ܣܗܕܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܟܡܐ ܪܒܐ ܗܝ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܒܪܗ. [10] ܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܝܬ ܠܗ ܗܕܐ ܣܗܕܘܬܐ ܒܢܦܫܗ. ܘܟܠ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܠܐܠܗܐ ܕܓܠܐ ܥܒܕܗ. ܕܠܐ ܗܝܡܢ ܒܣܗܕܘܬܐ ܕܐܣܗܕ ܐܠܗܐ ܥܠ ܒܪܗ. [11] ܘܗܕܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܐ. ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܝܗܒ ܠܢ ܐܠܗܐ. ܘܗܠܝܢ ܚܝܐ ܒܒܪܗ ܐܢܘܢ. [12] ܟܠ ܕܐܚܝܕ ܒܒܪܐ ܐܚܝܕ ܐܦ ܒܚܝܐ. ܘܟܠ ܕܠܐ ܐܚܝܕ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܠܝܬ ܠܗ ܚܝܐ. [13] ܗܠܝܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ. ܕܬܕܥܘܢ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܫܡܗ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. [14] ܘܗܕܐ ܗܝ ܦܪܗܣܝܐ ܕܐܝܬ ܠܢ ܠܘܬܗ. ܕܟܠ ܕܫܐܠܝܢܢ ܠܗ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܫܡܥ ܠܢ.

[15] ܘܐܢ ܡܬܚܝܣܝܢܢ ܕܫܡܥ ܠܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܫܐܠܝܢܢ ܡܢܗ. ܠܡܟܝܠ ܕܢܣܒܢ ܡܢ ܗܫܐ ܫܐܠܬܐ ܕܫܐܠܢ ܡܢܗ.

Festo Luminum, hoc est, Epiphaniæ.

CAP. V.

1 QVisquis credit Jeschua esse Meschicho, ex Deo natus est. Et quisquis diligit genitorem, diligit & eum qui natus est ex eo.

2 * Et in hoc cognoscimus quòd diligimus filios Dei, quum Deum diligimus, & exequimur præcepta eius.

3 * Hæc est enim charitas Dei, vt seruemus præcepta eius; & præcepta eius grauia non sunt.

4 * Quoniam quicquid natum est ex Deo, vincit ipsum mundum, & hæc est victoria quæ vicit mundum ipsum, fides nostra.

5 * Quis est enim qui vincit ipsum mundum, nisi is qui credit Jeschua esse filiũ Dei?

6 * Hic est qui venit per aquam & sanguinem Jeschua Meschicho, non per aquam solùm sed per aquam & sanguinem. Et Spiritus est, qui testificatur, quoniam ipse spiritus est veritas.

Deest 7. versus.

8 * Et tres sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis, & hi tres in vno sunt.

9 * Si testimonium hominũ accipimus, quantò maius est testimonium Dei? & hoc est testimonium Dei, quo testificatus est de Filio suo.

10 * Quisquis credit in filium Dei, habet hoc testimonium in seipso. Omnis qui non credit Deo, mendacem efficit eum: eò quòd non credat in testimonium quo testificatus est Deus de Filio suo.

11 * Et hoc est testimonium, quòd vitam æternam dedit nobis Deus. Et hæc vita in filio eius est.

12 * Quisquis habet filium, habet & vitam: & quisquis non habet filium Dei, non est ei vita.

13 * Hæc scripsi vobis, vt sciatis vos habere vitam æternam, qui credidistis nomini filij

14 Dei. * Et hæc est fiducia quam habemus apud eum, quòd quicquid petierimus secundùm voluntatem eius, audit nos.

15 * Quod si persuasum habemus quòd audit nos, quicquid petierimus ab eo: confidimus nos iam recepisse petitiones nostras quas postulauimus ab eo.

---

[a] קְעָארָא [b] דְנוּהְרָא ו קפלאון ה

[1] כָּלמַן [c] דַמְהַימֶן דְיֵשׁוּע אִיתַוהִי מְשִׁיחָא מֶן אֱלָהָא [d] יְלִיד וְכָל דְמַחֵב לְיָלוּדָא מַחֵב אַף לְהַו [e] דְאֶתִילֶד מֶנֵּה ׃ [2] וּבְהָדָא [e] יָדְעִינַן [f] דְמַחֲבִינַן לִבְנַוהִי דַאלָהָא מָא דַאלָהָא [g] מַחֲבִינַן וְעָבְדִינַן [h] פּוּקְדָנַוהִי ׃ [3] הָנָא הוּ גֵיר חוּבֵּה דַאלָהָא [i] דְנֶטַּר פּוּקְדָנַוהִי וּפוּקְדָנַוהִי לָא [k] יַקִּירִין ׃ [4] מֶטֻּל דְכָל דִילִיד מֶן אֱלָהָא [l] זָכֵא לֵה לְעָלְמָא וְהָדָא הִי [m] זָכוּתָא [n] דִזְכָתֵה לְעָלְמָא [o] הַימָנוּתַן ׃ [5] מַנוּ גֵיר דְזָכֵא לֵה לְעָלְמָא אֶלָּא הַו דַמְהַימֶן דְיֵשׁוּע בְּרֵה הוּ דַאלָהָא ׃ [6] הָנַו דְאֶתָא בְּיַד מַיָּא וַדְמָא יֵשׁוּע מְשִׁיחָא לָא הֲוָא בְּמַיָּא בַּלְחוּד אֶלָּא בְּמַיָּא וַדְמָא וְרוּחָא [p] מַסְהֲדָא דְהִי רוּחָא [q] אִיתֶיהּ [r] שְׁרָרָא ׃ [8] וְאִיתַיהוֹן תְּלָתָא [s] סָהֲדִין רוּחָא וּמַיָּא וַדְמָא וּתְלָתַיהוֹן בְּחַד אֶנּוּן ׃

[a] עֲארָא חג [b] של אור [c] הֵימַן [d] יָלֵד [e] יָדַע [f] אוהבים אנחנו [g] חָבַב [h] מצותיו [i] נְטַר נצר [k] יְקַר כבד [l] מנצח [m] נצח [n] זְכָא [o] הֵימַן [p] מעיד מן סְהֵד [q] אִית יש [r] אמת [s] עדים

CAP. V.

ε.

1 Omnis qui credit quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui diligit eum qui genuit: diligit & eum qui natus est ex eo. A

1 ‡ Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.

2 ‡ In hoc cognoscimus quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligamus, & mandata eius faciamus.

2 ‡ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.

3 ‡ Hæc est enim charitas Dei, vt mandata eius custodiamus: & mandata eius grauia non sunt. (Mat. 11. d. 30.)

3 ‡ αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν·

4 ‡ Quoniam omne quod natum est ex Deo: vincit mundum. & hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra.

4 ‡ ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.

5 ‡ Quis est †qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est filius Dei? (autem; 1. Co. 15. g. 57.)

5 ‡ τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

6 ‡ Hic est qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus: non in aqua solùm: sed in aqua & sanguine. Et spiritus est qui testificatur, quoniam Christus est veritas. B

6 ‡ οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι᾽ ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ὕδατι καὶ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια.

7 ‡ Quoniam tres sunt qui testimoniũ dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus. & hi tres vnum sunt.

7 ‡ ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, καὶ ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσι.

8 ‡ Et tres sunt qui testimonium dant in terra: Spiritus, aqua, & sanguis.† (& hi tres vnum sunt)

8 ‡ καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα·

9 ‡ Si testimonium hominum accipimus: testimonium Dei maius est. quoniã hoc est testimoniũ Dei quod maius est, quoniam testificatus est de filio suo.

9 ‡ εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

10 ‡ Qui credit in filium Dei: habet testimonium Dei in se. Qui non credit filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium quod testificatus est Deus de filio suo. C (Ioh. 3. d. 36.)

10 ‡ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν· ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

11 ‡ Et hoc est testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis Deus. Et hæc vita in filio eius est.

11 ‡ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν.

12 Qui habet filium†: habet vitam. qui non habet filium Dei, vitam non habet. (Dei)

12 ‡ ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

13 ‡ Hæc †scribo vobis: vt sciatis quoniã vitam habetis æternam qui creditis in nomine filij Dei. (scripsi)

13 ‡ ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

14 ‡ Et hæc est fiducia quam habemus ad eum: Quia quodcunque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos.

14 ‡ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παῤῥησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν.

15 ‡ Et scimus quia audit nos quicquid petierimus: scimus quoniam habemus petitiones quas †postulamus ab eo. D (Sup. 3. d. 22.; postulauimus)

15 ‡ καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν παρ᾽ αὐτοῦ.

---

9 אן סהדותא דבני נשא מקבלין חד כמא סהדותה דאלהא דרבא הי והדא הי סהדותה דאלהא דאסהד על ברה ׃
10 כלמן דמהימן בברה דאלהא אית לה הדא סהדותא בנפשה כל דלא מהימן לאלהא דגלא עבדה בדלא הימן לסהדותא דאסהד אלהא על ברה ׃ 11 והדא הי סהדותא דחיא דלעלם יהב לן אלהא והנון חיא בברה איתיהון ׃
12 כל דאחיד לברא אחיד אף לחיא וכל דלא אחיד לברה דאלהא לית לה חיא ׃
13 הלין כתבת לכון דתדעון דחיא דלעלם אית לכון לאילין דהימנתון בשמה דברה דאלהא ׃
14 והדא פרהסיא אית לן לותה דכל דשאלינן לה איך צבינה שמע לן ׃
15 ואן מפסינן דשמע לן על מדם דשאלינן מנה הכילינן דקבלן מן כדו שאלתן דשאלן מנה ׃

העדות סהד העיד
כתב נתן אית יש
אחר אחז ידע הימן
הבטחון מן לשון יון
שאל צבא פוס
באמת מלמדים אנחנו
כל דבר שאל
בוטחים אנחנו מן תכל
ומאז

[illegible]

[16] * *Si quis viderit fratrem suum peccantem, peccatum quod non condemnat ad mortem, postulet, & dabitur ei vita, illis, nimirum, qui non tãquam ad mortẽ peccant. Est enim peccatum mortis: pro quo non dico vt quis roget.* [17] * *Omnis enim iniquitas peccatum est, & est peccatum quod non est mortis.*

[18] * *Porrò scimus quòd omnis qui natus est ex Deo, non peccat: is enim qui natus est ex Deo, custodit seipsum, & malus ille non tangit eum.* [19] * *Scimus quòd ex Deo sumus, & mundus totus in malo positus est.*

[20] * *Et scimus filium Dei venisse, & dedisse nobis mentem vt cognoscamus verum illum, & simus in ipso vero, in filio eius Jeschua Meschicho. Hic est Deus verus, & vita æterna.* [21] * *Filioli mei custodite vosmetipsos à cultu idolorum. Amin.*

Epistolæ Iouchanon Apostoli
FINIS.

16 אן אנש נחזא לאחוהי דחטא חטהא דלא מחיב למותא נשאל ומתיהבין לה חיא לאילין דלא הוא איך דלמותא חטין אית גיר חטהא דמותא לא הוא על הנא אמר אנא דנבעא אנש׃ 17 כל עולא גיר חטיתא הו ואית חטהא דלא הוא דמותא הו׃ 18 וידעינן דכל דיליד מן אלהא לא חטא הו גיר דיליד מן אלהא נטר נפשה ובישא לא

[illegible]

[illegible]

חנן מלפנא דמלתא אלהיתא דשמהין כתיבן איתיהון הרכא איכנא דאתפקדן בפוקדנה דפיליפוס מלכא מהימנא וקתוליקא ובגביותה דכל כנושיא דלווניון מדינתא מברכא בעוקבא חתיתא עקבן ובקין הנא כתבא דדיתיקא חדתא בלשנא סוריא דסרטה באתותא עבריתא ופשקה בלשנא דרהומא גוידון פבריכיוס בודריאנוס גברא מהיר בידעתא ודינן דהנא כתבא סוריא ופושקא דילה מהנא טב למנהרו ברוכיתא סגיאתא לתורגמא לאטין דחששחתה בכל עדתא הי ואף למפשקו לצחתא יוניא ביומא קדמיא דירחא תמוז שנת אלף וחמשמאא ושבעין משיחיתא ואתרשמו הוו הכנא אוגוסטינוס הונאוס קרויא דמלכא בחכמתא דאלהא וכורגליוס רינרי גודנוס קרויא דכל יום בה במלתא אלהיתא׃

אנא בנדיקטוס אריאס מונטנוס מן ספליא מלפנא דחכמתא אלהיתא ואזגדה דפיליפוס מלכא קתוליקא חפיטאית בחרת ובקית הנא ספרא דדיתיקא חדתא בלשנא ובאתותא דסוריא וסריתא דילה באתותא עבריתא ופושקא דילה רהומאיתא באידי גוידון פבריכיוס בודריאנוס דאתרא דנריא שנת אלף וחמשמאא ושבעין משיחיתא

16 ‡ Qui ſcit fratrem ſuum peccare: peccatum nō ad mortem, † petat & dabitur ei vita, peccanti non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem: non pro illo dico vt roget quis. 17 ‡ Omnis iniquitas, peccatum eſt: & eſt peccatum ad mortem.

18 ‡ Scimus quia omnis qui natus eſt ex Deo, non peccat: ſed generatio Dei conſeruat eum, & malignus nō † tangit eum.

19 ‡ Scimus quoniam ex Deo ſumus: & mundus totus in maligno poſitus eſt.

20 ‡ Et ſcimus quoniam filius Dei venit: & dedit nobis ſenſum vt cognoſcamus verum Deum, & ſimus in vero filio eius. Hic eſt verus Deus, & vita æterna.

21 ‡ Filioli, cuſtodite vos à ſimulachris. Amen.

petet & dabit ei vitam peccantibus.

tanget

Luc.24. b.45.

FINIS.

16 ‡ ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον, οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ.

17 ‡ πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 ‡ οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. 19 ‡ οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.

20 ‡ οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν θεόν. καί ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς, καὶ ζωὴ αἰώνιος.

21 ‡ τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. ἀμήν.

Τέλος.

ʸ מֶתְקַרֵב לֵה׃ 19 ᶻ יָדְעִינַן דְמֶן אֱלָהָא חֲנַן וְעָלְמָא כֻּלֵה בְבִישָׁא הוּ ᵃ סִים׃ 20 וְיָדְעִינַן דַבְרֵה דַאלָהָא ᵇ אֲתָא וִיהַב לַן ᶜ מַדְעָא ᵈ דְנֵדַע לְשַׁרִירָא וְנֶהֱוֵא בֵה בְשַׁרִירָא בַבְרֵה יֵשׁוּע מְשִׁיחָא הָנָא הוּ אֱלָהָא שַׁרִירָא וְחַיָא דַלְעָלַם׃ 21 בְנַי ᵉ טַרוּ נַפְשְׁכוּן מֶן ᶠ דְחֶלַת פַטְכְרָא׃

שֻׁלָמַת אֶגַרְתָא דְיוּחַנָן שְׁלִיחָא׃

ʸ קרב ᶻ ידע ᵃ סום
ᵇ בוא ᶜ ידע שכל
ᵈ את נאמן ᵉ נטר נצר
ᶠ עבודה זרה

Hunc noui teſtamenti textum Syriacum, ac eiuſdem characteribus Hebræis deſcripti Latinam ab eruditiſſimo viro Guidone Fabricio Boderiano *factam verſionem, nos infrà ſcripti Theologi (quibus* PHILIPPI *Catholici Regis mandato à Louanienſi Academia & facultate Theologica id munus commiſſum fuerat) accurata diſquiſitione examinauimus, examinatúmque comprobauimus, & tam ad ipſum textum Latinum vulgatæ verſionis, quàm ad exemplar Græcum plurimis locis illuſtrandum, vtilem iudicauimus. Calend. Junijs, Anno Chriſti* CIↃ. IↃ. LXX. Auguſtinus Hunnæus *ſacræ Theologiæ Ordinarius & Regius Profeſſor,* Cornelius Reineri Goudanus *ſacræ Theologiæ Profeſſor ordinarius.*

Subſcriptum

Johannes Harlemenſis cenſuræ Secretarius & teſtis.

Ego BENEDICTVS ARIAS MONTANVS Hiſpalenſis, Doctor Theologus, & PHILIPPI Catholici Regis Legatus, hunc noui Teſtamenti librum lingua & characteribus Syris excuſum, eiuſdémque literis Hebraicis exſcriptionem per *Guidonem Fabricium Boderianum* natione Gallum Latinam factam diligenter recenſui & approbaui. Anno Chriſti CIↃ.IↃ. LXX.

Cæteræ Canonicæ & Apocalypſis, etſi extent apud Syros, tamen & in exemplaribus, quæ ſecutus eſt VVidmanſtadius, & in antiquiſſimo codice manuſcripto, quo vſi ſumus, defuerunt.

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM EIVSDEM SECVNDAM.

Vsque adeò ad sanctam fœminam scribit, vt eandem dominam non dubitet literis appellare, eiusdémque filiis testimonium, quòd ambulent in veritate, perhibet.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ καθολικὴ δευτέρα ἐπιστολή.

κεφ. α΄.

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,

2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα.

3 ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός.

5 καὶ νῦν ἐρωτῶ σε κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς· ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.

7 ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος.

8 βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα καλὰ, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν.

9 πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.

10 εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε.

11 ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

12 πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι· ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

13 ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

Τέλος.

EPISTOLA B. IOHANNIS APOSTOLI SECVNDA.

CAP. I.

A 1 SENIOR, Electæ dominæ & natis eius, quos ego diligo in veritate, & non ego solus, sed & omnes qui cognouerũt veritatem,

2 *Propter veritatem quæ permanet in nobis, & †nobiscum erit in æternum. (vobiscum)

3 *Sit vobiscum gratia, misericordia, pax à Deo Patre, & à Christo Iesu filio Patris in veritate, & charitate.

4 *Gauisus sum valde, quoniam inueni de filijs tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum accepimus à Patre. B

5 *Et nunc rogo te domina, non tanquam mandatum nouum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, vt diligamus alterutrum.

6 *Et hæc est charitas, vt ambulemus secundùm mandata eius. Hoc est enim mãdatum, vt quemadmodum audistis ab initio, in eo ambuletis: (Ioh. 10. d. 34. 15. b. 12. 1. Ioh. 3. b. 11.)

7 *Quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Iesum Christum venisse in carnem: hic est seductor & Antichristus. C

8 *Videte vosmetipsos, ne perdatis quæ operati estis: sed vt mercedem plenam accipiatis.

9 *Omnis qui recedit, & non permanet in doctrina Christi: Deum non habet. Qui permanet in doctrina: hic & Patrem, & Filium habet.

10 *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert: nolite recipere eum in domum, nec AVE ei dixeritis.

11 *Qui enim dicit illi AVE: communicat operibus eius malignis.

D ⁎ Ecce prædixi vobis, vt in die Domini non confundamini.

12 *⁎ Plura habens vobis scribere, nolui per chartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos, & os ad os loqui: vt gaudium vestrum plenum sit.

13 *Salutant te filij sororis tuæ Electæ.

FINIS.

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM EIVSDEM TERTIAM.

CAIVM *pietatis causa extollit, atque, ut in ipsa pietate maneat, exhortatur. Diotrepen impietatis & superbiæ causa obiurgat. Demetrio autem bonum testimonium perhibet cum fratribus uniuersis.*

EPISTOLA B. IOHANNIS APOSTOLI TERTIA.

CAP. I.

1 SENIOR Gaio chariſſimo, quem ego diligo in veritate. A 2 *Chariſſime de omnibus orationem facio proſperè te ingredi & valere, ſicut proſperè agit anima tua. 3 *Gauiſus ſum valde venientibus fratribus, & teſtimonium perhibentibus veritati tuæ, ſicut tu in veritate ambulas.

4 *†Maius horum nõ habeo †gaudium quàm vt audiam filios meos in veritate ambulare. (maiorẽ gratiam)

5 *Chariſſime, fideliter facis quicquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos.

6 *Qui teſtimoniũ reddiderũt charitati tuæ in conſpectu eccleſiæ: quos, benè B facies, deducens dignè Deo.

7 *Pro nomine enim eius profecti ſunt, nihil accipientes à Gentilibus.

8 *Nos ergo debemus ſuſcipere huiuſmodi: vt cooperatores ſimus veritatis.

9 *Scripſiſſem forſitan eccleſiæ: ſed is qui amat primatum gerere in eis, Diotrepes, non recipit nos. 10 *Propter hoc ſi venero, commoneam eius opera quæ facit: verbis malignis garriens in nos, & quaſi non ei iſta ſufficiant: neque ipſe ſu- C ſcipit fratres, & eos qui ſuſcipiunt, prohibet, & de eccleſia eijcit.

11 *Chariſſime, noli imitari malum, ſed quod bonum eſt. Qui bene facit, ex Deo eſt: qui malè facit, non † vidit Deum. (videt)

12 *Demetrio teſtimonium redditur ab omnibus, & ab ipſa veritate, ſed & nos teſtimoniũ perhibemus: & noſtis quo- D niam teſtimonium noſtrum verum eſt.

13 *Multa habui tibi ſcribere: ſed nolui per atramentum & calamum ſcribere tibi.

14 *Spero autem protinus te videre, & os ad os loquemur. 15 *Pax tibi. Salutant te amici. Saluta tu amicos nominatim.

FINIS.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ καθολικὴ τρίτη ἐπιστολή.

κεφ. α΄.

1 ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 *ἀγαπητὲ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή.

3 *ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.

4 *μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 *ἀγαπητὲ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους,

6 *οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ.

7 *ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν.

8 *ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

9 *ἔγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ᾽ ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

10 *διὰ τοῦτο ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

11 *ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακε τὸν θεόν.

12 *δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι.

13 *πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ᾽ οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι.

14 *ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.

15 *εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ᾽ ὄνομα.

Τέλος.

ARGVMENTVM IN EPISTOLAM BEATI IVDAE APOSTOLI.

Ivdas Apostolas fratres de corruptoribus via veritatis ita informat, vt illicitum esse dissertet, de sub iugo semel erutos seruitutis, denuo operam suam officiis nouare seruilibus.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΟΥΔΑ καθολικὴ ἐπιστολή.

κεφ. α.

¹ Ἰούδας χριστοῦ Ἰησοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις, καὶ ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· ² ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

³ ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει.

⁴ παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρῖμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον θεὸν καὶ δεσπότην τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι.

⁵ ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύριος λαὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν.

⁶ ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν.

⁷ ὡς σόδομα, καὶ γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκειν(ται) δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

⁸ ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν.

⁹ ὁ δὲ μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ μωυσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας· ἀλλ' εἶπεν, ἐπιτιμήσαι σοι κύριος.

¹⁰ οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστα(ντ)αι, ἐν τούτοις φθείρονται.

¹¹ οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ κορὲ ἀπώλοντο.

EPISTOLA B. IVDAE APOSTOLI CATHOLICA.

CAP. I.

A ¹ IVDAS Iesu Christi seruus, frater autẽ Iacobi: his qui sunt in Deo Patre dilectis, & Christo Iesu conseruatis, & vocatis;

² * Misericordia vobis & pax & charitas adimpleatur.

³ * Charissimi, omnem solicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis: deprecãs †supercertari semel traditæ sanctis fidei. [supercertare]

⁴ * Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc iudiciũ) impij, † Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum Dominatorem & Dominum nostrũ Iesum Christum negantes. [Domini.]

⁵ * Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Iesus, populum de terra Aegypti saluans, secundò eos qui non crediderunt perdidit: [Num. 14. f. 37.]

B ⁶ * Angelos verò qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suũ domicilium, in iudiciũ magni diei, vinculis æternis sub caligine reseruauit.

⁷ * Sicut Sodoma & Gomorrha, & finitimæ ciuitates simili modo exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes. [Gen. 19. e. 24.]

⁸ * Similiter & hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernũt, maiestatẽ autem blasphemant.

⁹ * Cùm Michael archangelus, cum diabolo disputãs, altercaretur de Moysi corpore: non est ausus iudicium inferre blasphemiæ, sed dixit, Imperet tibi †Dñs. [Zach. 3. a. 2.] [Deus]

C ¹⁰ * Hi autem quæcunque quidem ignorant, blasphemant: quæcunque autem naturaliter, tanquam muta animalia, norunt, in his corrumpuntur.

¹¹ * Væ illis †quia in via Cain abierũt: & errore Balaam, mercede effusi sunt, & in contradictione Core perierunt. [qui] [Gen. 4. b. 8. Nu. 22. 23. 24. Nu. 16. a. 1. e. 32. 27. a. 3.]

[2.Pet.2. d.17.] 12 *Hi sunt in epulis suis, maculæ, conuiuantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua quæ à ventis †conferuntur, arbores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ: [circūferuntur]

13 *Fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sydera errantia: quibus procella tenebrarum seruata est in æternum.

14 *Prophetauit autē & de his septimus ab Adam, Enoch, dicens, Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis, [Apoc.1. b.7.]

15 *Facere iudicium cōtra omnes, & arguere omnes impios, de omnibus operibus impietatis eorum quibus impiè egerunt, & de omnibus duris quæ locuti sunt contra †eum peccatores impij. [Deum]

16 *Hi sunt murmuratores querulosi, secundùm desideria sua ambulantes, & os eorum loquitur† superba, mirantes personas quæstus causa. [Psal.16. c.10.] [superbiam,]

17 *Vos autē charissimi, memores estote verborum quæ prædicta sunt ab Apostolis Domini nostri Iesu Christi,

18 *Qui dicebāt vobis, quoniam †in nouissimo tempore venient illusores, secundùm desideria sua ambulātes† in impietatibus. [in nouissimis temporibus] [1.Tim.4. a.1.] [2.Tim.3. a.1.] [2.Pet.3. a.3.] [impietatum]

19 *Hi sunt qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes.

20 *Vos autem charissimi, superædificantes vosmetipsos sanctissimæ †nostræ fidei, in Spiritu sancto orantes; [vestræ]

21 *Vosmetipsos in dilectione Dei seruate, expectantes misericordiam Domini nostri Iesu Christi in vitam æternam. D

22 *Et hos quidem arguite iudicatos.

23 *Illos verò saluate, de igne rapientes. Alijs autem miseremini in timore: odiētes & eam quæ carnalis est, maculatam tunicam.

24 *Ei autem qui potens est vos conseruare sine peccato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ immaculatos in exultatione, in aduentu Domini nostri Iesu Christi;

25 *Soli Deo saluatori nostro per Iesum Christum Dominum nostrum gloria & magnificentia, imperium & potestas ante† omnia secula, & nunc & in omnia secula seculorum. Amen. [omne seculum]

FINIS.

12 *οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι ὑμῖν, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα·

13 *κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται· οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

14 *προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ ἀδὰμ ἐνὼχ, λέγων, ἰδοὺ ἦλθε κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ,

15 *ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν, περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ᾿ αὐτοῦ, ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.

16 *οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

17 *ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,

18 *ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἑαυτῶν πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

19 *οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες.

20 *ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι,

21 *ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον.

22 *καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι·

23 *οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 *τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτοὺς ἀπταίστους, καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει,

25 *μόνῳ σοφῷ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Τέλος.

PROLOGVS IN APOCALYPSIN BEATI IOHANNIS APOSTOLI.

OMNES qui piè volunt viuere in Chriſto, ſicut ait Apoſtolus, perſecutionem patientur, iuxta illud: Fili, accedens ad ſeruitutem Dei, ſta in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. tentatio namque eſt vita hominis ſuper terram. Ne autem fideles deficiant in his, conſolatur eos Dominus atque confirmat, dicens: Vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſeculi, & nolite timere puſillus grex. Propterea videns Deus Pater tribulationes quas paſſura erat eccleſia ab Apoſtolis fundata ſupra petram Chriſtum, vt minus timeatur, diſpoſuit vnà cum Filio & Spiritu ſancto eas reuelare. Reuelauit autem tota Trinitas Chriſto ſecundum humanitatem: Chriſtus verò Ioanni per angelum: Ioannes eccleſiæ; de qua reuelatione hunc librum compoſuit. Vnde & liber iſte Apocalypſis dicitur, id eſt, reuelatio; quia hîc cōtinētur quæ Deus reuelauit Iohanni; & Iohannes eccleſiæ, quāta ſcilicet eccleſia paſſa ſit in tempore primitiuo, & nūc patiatur, & nouiſſimè temporibus Antichriſti paſſura ſit, quando tanta erit tribulatio, vt ſi fieri poſſet, etiam moueantur electi. et quæ pro his & nūc & in futuro præmia ſit ſuſceptura, vt quos denunciata ſupplicia terrent, promiſſa præmia lętificent. Ideo iſte liber inter reliquas ſcripturas Noui Teſtamenti prophetiæ nomine cenſetur, quæ aliis eſt excellentior prophetiis. Sicut enim nouum Teſtamentum præſtat veteri, Euangelium Legi; ita hæc prophetia prophetiis veteris Teſtamenti, quia de Chriſto & Eccleſia, magna ex parte iam adimpleta ſacramenta denunciat. Vel etiam ideo, quia cùm aliis vnifaria, iſti trifaria data eſt prophetia ſimul, ſcilicet præterito, et præſenti & futuro. Ad cuius confirmandā auctoritatem, occurrit iam auctoritas mittentis, deferentis & accipientis. mittentis, ſcilicet Trinitatis; & deferentis, ſcilicet Angeli; & accipientis, ſcilicet Iohānis. Cùm autem Iohanni hæc in viſione fuerint reuelata, & ſint tria genera viſionum, ſub quo genere contineantur, videndum eſt. Viſio enim alia corporalis, quando videlicet corporalibus oculis aliquid videmus. Alia ſpiritualis ſeu imaginaria, cùm videlicet dormientes vel vigilantes imagines rerū cernimus, quibus aliquid ſignificatur; ſicut vidit Pharao ſpicas, & Moyſes rubum ardere; ille dormiens, iſte vigilans. Alia intellectualis, quando videlicet Spiritu ſancto reuelante intellectui mentis veritatem myſteriorū, ſicut eſt, capimus; quomodo vidit Iohannes quæ in hoc libro referuntur. Non enim figuras tantùm Spiritu vidit, ſed & earum ſignificata mente intellexit. Vidit autem Iohannes & ſcripſit in Pathmos inſula, relegatus à Domitiano in exilio, principe impiiſſimo, hac cum ad ſcribendum compellente cauſa, quia dum exul teneretur à Domitiano in Pathmos inſula, in eccleſiis, quibus præerat, multa pullularunt atque inoleuerunt vitia atque diuerſæ hæreſes. Erant enim quidam hæretici ibi dicentes, Chriſtum non fuiſſe ante Mariam, quia temporaliter de ea natus erat; quos Iohannes in principio Euangelij ſui redarguit, dicens: In principio erat verbum. Et in hoc libro cùm dicit, Alpha & Ω, id eſt, principium & finis. Dicebāt etiam quidam, Eccleſiam pondere tribulationum ante finem ſeculi deſituram, & pro labore non præmium æternum ſuſcepturam. Horum ergo errores volens deſtruere Iohannes, oſtendit Chriſtum principium eſſe & finem. Vnde Eſaias: Ante me non eſt formatus Deus, & poſt me non erit, & Eccleſiam per exercitium tribulationum non deſinere, ſed proficere, & pro his brauium æternum recipere. Scribit autem Iohannes ſeptem eccleſiis Aſiæ, & earum ſeptem Epiſcopis, de prædictis inſtruens, & in eis per eam totam generalem eccleſiam docens. Eſt itaque materia Iohannis in hoc opere, ſtatus ſpiritualiter Aſianæ eccleſiæ, necnon & totius videlicet, quæ in præſenti patiatur, & in futuro receptura ſit. Intentio verò eius eſt, monere ad patientiam, quæ ſeruanda eſt. tum, quia breuis labor; tum, quia præmium magnum. Modus tractandi talis: Primò præmittit prologum & ſalutationem; vbi reddit audito-

auditores benignos & attentos; quo præmiſſo, accedit ad narrationem. Ante narrationem verò oſtendit Chriſtum eſſe ab æterno ſine principio & fine: inducens ipſum loquentem, Ego ſum Alpha & Ω; id eſt, principium & finis. Poſtea accedens ad narrationem diſtinguit ſeptem viſiones, quibus terminatis iſte liber conſummatur. Præmittit autem prologum dicens: APOCALYPSIS Ieſu Chriſti; ſubaudis hic eſt; ſicut in aliis: Viſio Eſaiæ, hæc eſt. & Parabolæ Salomonis; ſunt hæ.

ALIVS PROLOGVS IN APOCALYPSIM.

IOHANNES Apoſtolus & Euangeliſta, à Chriſto electus atque dilectus, in tāto amore dilectionis vberior habitus eſt, vt in cœna ſupra pectus eius recumberet; & ad crucem aſtanti ſoli matrem propriam commendaſſet: vt quem nubere volentem ad amplexum virginitatis aſciuerat, ipſi etiam cuſtodiendam virginem tradidiſſet. Hic itaque cùm propter verbum Dei & teſtimonium Ieſu Chriſti in Pathmos inſulam ſortiretur exilium, illic ab eodem Apocalypſis præoſtenſa deſcribitur. Vt ſicut in principio canonis, id eſt, libri Geneſeos incorruptibile principium pręnotatur; ita etiam incorruptibilis finis per virginem in Apocalypſi redderetur, dicentis, Ego ſum Alpha & Ω, initium & finis. Hic eſt Iohannes, qui ſciens ſuperueniſſe ſibi diem egreſſionis de corpore, conuocatis in Epheſo diſcipulis, deſcendit in defoſſum ſepulturæ ſuæ locum; orationéq; completa, reddidit ſpiritum, tam à dolore mortis factus extraneus, quàm à corruptione carnis noſcitur alienus. Cuius tamen ſcripturæ diſpoſitio vel libri ordinatio ideò à nobis per ſingula non exponitur; vt neſcientibus inquirendi deſiderium collocetur, & quærentibus laboris fructus & Deo magiſterij doctrina ſeruetur.

ARGVMENTVM.

APOCALYPSIS *Iohannis tot habet Sacramenta quot verba. Parum dixi, & pro merito voluminis laus omnis inferior eſt. In verbis ſingulis multiplices latent intelligentiæ.*

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ἰωάννου τοῦ θεολόγου.

κεφ. α.

1 Αποκαλυψις ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἰωάννῃ·

2 ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσα εἶδε, καὶ ἅτινά εἰσι, καὶ ἃ χρὴ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. 3 μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα. ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς·

4 ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων, ἅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ,

5 καὶ ἀπὸ ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς, καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ· 6 καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. 7 ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ναί, ἀμήν.

8 ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, λέγει ὁ κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. 9 ἐγὼ ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ κοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ χριστοῦ. 10 ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος. 11 λεγούσης, ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς ἔφεσον, καὶ εἰς σμύρναν, καὶ εἰς πέργαμον, καὶ εἰς θυάτειρα, καὶ εἰς σάρδεις, καὶ εἰς φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς λαοδίκειαν.

12 καὶ ἐκεῖ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ. καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς,

13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαζοῖς ζώνην χρυσῆν· 14 ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡσεὶ ἔριον λευκόν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός. 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. 16 καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

APOCALYPSIS BEATI IOHANNIS APOSTOLI.

CAP. I.

A 1 Apocalypsis Iesu Christi quã dedit illi Deus, palàm facere seruis suis quæ oportet fieri citò: & significauit, mittens per angelũ suũ seruo suo Iohanni. 2 Qui testimonium perhibuit verbo Dei, & testimonium Iesu Christi, quæcunque vidit. 3 Beatus qui legit & audit verba prophetiæ huius: & seruat ea quæ in ea scripta sunt. tempus enim propè est. 4 Iohannes septem ecclesiis quæ sunt in Asia· Gratia vobis & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus est, & à septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt, [Exo. 3. d. 14.]

5 Et à Iesu Christo qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps re- B gum terræ, qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo: [1. Co. 15. c. 20. Coloss. 1. c. 18. Heb. 9. d. 14. 1. Pet. 1. d. 19. 1. Ioh. 1. c. 17.]

6 Et fecit nos regnum & sacerdotes Deo & patri suo, ipsi gloria & imperium in secula seculorum. Amen. 7 Ecce venit cum nubibus & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terræ. etiam, Amen. [Isai. 3. c. 13. Matt. 24. c. 30. Iudę c. 14. Isai. 44. a. 6. Inf. 21. b. 6. 22. c. 13.]

8 Ego sum Α & Ω, principium & finis, dicit Dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est omnipotens.

9 Ego Iohannes frater vester & particeps in tribulatione, & regno, & patiẽtia in Christo Iesu, fui in insula, quę appellatur Patmos, propter verbum Dei & testimonium Iesu Christi.

10 Fui in spiritu in dominica die, & audiui post me vocem magnam tanquam tubæ,

11 Dicentis, Quod vides, scribe in libro, C & mitte septem ecclesiis quæ sunt in Asia, Epheso, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatirę, & Sardis, & Philadelphię, & Laodicię.

12 Et conuersus sum, vt viderem vocem quæ loquebatur mecum. Et conuersus vidi septem candelabra aurea; 13 Et in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis, vestitum podere, & 14 præcinctũ ad mamillas zona aurea. Caput autẽ eius & capilli erant candidi, tanquam lana alba, & tanquam nix, & oculi 15 eius velut flamma ignis: Et pedes eius similes aurichalco, sicut in camino ardenti: & vox illius tanquam vox aqua- 16 rum multarum. Et habebat in dextera sua stellas septem. & de ore eius gladius vtraque parte acutus exibat: & facies eius, sicut Sol lucet in virtute sua.

17 Et cùm vidiſſem eum, cécidi ad pedes eius tanquam mortuus. Et poſuit dexteram ſuam ſuper me, dicens, Noli timere: ego ſum primus & nouiſſimus: 18 Et viuus, & fui mortuus, & ecce ſum viuens in ſecula ſeculorum, & habeo claues mortis & inferni. 19 Scribe ergo quæ vidiſti, & quæ ſunt, & quæ oportet fieri poſt hæc.

Eſai. 41.b 4.& 44. a.6.

20 Sacramentum ſeptem ſtellarum, quas vidiſti in dextera mea, & ſeptem candelabra aurea. ſeptem ſtellæ: angeli ſunt ſeptem eccleſiarum. & candelabra ſeptem: ſeptem eccleſiæ ſunt.

CAP. II.

1 ET angelo Epheſi eccleſiæ ſcribe, Hæc dicit qui tenet ſeptem ſtellas in dextera ſua, qui ambulat in medio ſeptem candelabrorum aureorum: A

2 Scio opera tua, & laborem, & patientiam tuam: & quia non potes ſuſtinere malos, & tentaſti eos qui ſe dicunt Apoſtolos eſſe, & nõ ſunt, & inueniſti eos mendaces: 3 Et patientiam habes, & ſuſtinuiſti propter nomen meum, & non defeciſti.

4 Sed habeo aduerſum te pauca, quòd charitatem tuam primam reliquiſti.

5 Memor eſto itaque vnde excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac: ſin autem: venio tibi, & mouebo candelabrũ tuum de loco ſuo, niſi pœnitẽtiam egeris. B

6 Sed hoc habes, quia odiſti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi.

7 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat eccleſiis: Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod eſt in Paradiſo Dei mei.

8 Et angelo Smyrnæ eccleſię ſcribe, Hęc dicit primus & nouiſſimus, qui fuit mortuus, & †vixit. 9 Scio tribulationẽ tuam & paupertatem tuam, ſed diues es: & blaſphemaris ab his qui ſe dicunt Iudæos eſſe & non ſunt, ſed ſunt ſynagoga ſatanæ. C

viuit

10 Nihil horum timeas quæ paſſurus es. Ecce miſſurus eſt diabolus aliquos ex vobis in carcerem vt tẽtemini: & habebitis tribulationem diebus decem. Eſto fidelis vſque ad mortem: & dabo tibi coronam vitæ. 11 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat eccleſijs: Qui vicerit, non lædetur à morte ſecunda. 12 Et angelo Pergami eccleſiæ ſcribe: Hæc dicit qui habet romphæam ex vtraq; parte acutam: 13 Scio vbi habitas, vbi ſedes eſt ſatanæ: & tenes nomen meum, & non negaſti fidem meã. Et in diebus illis Antipas teſtis meus fidelis, qui occiſus eſt apud vos, vbi ſatanas habitat. 14 Sed habeo aduerſus te pauca: quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere ſcandalum coram filijs Iſrael, edere & fornicari: 15 Ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. D

Num. 24 c.14.25. a.1.31. a.16.

17 καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ᾽ ἐμὲ, λέγων, μὴ φοβοῦ, ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος,

18 καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν· καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. 19 γράψον οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα. 20 τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσί· καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

β.

1 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας ἐφέσῳ γράψον· τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν.

2 οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσί· καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς,

3 καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις διὰ τὸ ὄνομά μου, 4 καὶ οὐκ ἐκοπίασας. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου 5 τὴν πρώτην ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς.

6 ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν νικολαϊ-7 τῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ 8 θεοῦ μου. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο 9 νεκρὸς, καὶ ἔζησεν. οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ· καὶ τὴν βλασφημίαν τῶν λεγόντων ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ 10 συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν· ἰδοὺ δὴ μέλλει βαλεῖν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε. καὶ ἕξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα· γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς 11 ζωῆς. ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν, οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευ-12 τέρου. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον 13 τὴν ὀξεῖαν. οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ᾽ ὑμῖν, ὅπου 14 ὁ σατανᾶς κατοικεῖ. ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν βαλαὰμ, ὃς ἐδίδαξε τὸν βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, 15 φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν νικολαϊτῶν.

ὁμοίως μετανόησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. 16

ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. 17 καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός· καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. 18 οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. 19

ἀλλ' ἔχω κατά σου, ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκά σου τὴν ἰεζάβελ, ἣ λέγει ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. 20 καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. 21

ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς, εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. 22

καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 23 ὑμῖν δὲ λέγω, τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν θυατείροις ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· 24

πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἥξω. 25

καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, 26

καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντριβήσεται· 27 ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. 28 ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 29

γ'.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. 1 γίνου γρηγορῶν, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλες ἀποβαλεῖν. οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. 2 μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετανόησον· ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ἐπί σε ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε. 3 ἀλλ' ὀλίγα ἔχεις ὀνόματα ἐν σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. 4

ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. 5

---

16 Similiter pœnitentiam age. si quo minus: veniam tibi citò, & pugnabo cum illis in gladio oris mei. 17 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum: & in calculo, nomen nouum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. 18 Et angelo Thyatiræ ecclesiæ scribe. Hæc dicit filius Dei, qui habet oculos tanquam flammā ignis, & pedes eius similes aurichalco. 19 Noui opera tua, & fidem, & charitatem tuam, & ministerium, & patientiam tuam, & opera tua nouissima plura prioribus.

20 Sed habeo aduersus te pauca: quia permittis mulierem Iezabel, quæ se dicit prophetem, docere, & seducere seruos meos, fornicari, & manducare de idolothytis. (1.Re.16. b.7. — Ioh.24. d.25.)

21 Et dedi illi tempus vt pœnitentiā ageret: & non vult pœnitere à fornicatione sua. 22 Ecce ego † mitto eam in lectū: & qui mœchantur cum ea, in tribulatione maxima erunt, nisi pœnitentiam ab operibus suis egerint. 23 Et filios eius interficiam in † mortē, & scient omnes ecclesiæ quia ego sum scrutans renes & corda: & dabo vnicuique vestrum secundùm opera sua. 24 Vobis autem dico † cæteris qui Thyatiræ estis, Quicunque non habent doctrinā hanc, & qui non cognouerūt † altitudinem satanæ, quemadmodum dicūt: non mittam super vos aliud pondus. (mittam — morte — Psal.7. b.10. Iere.11. d.20.17. b.10.20. c.12. & — altitudine)

25 Tamen id quod habetis, tenete donec 26 veniam. Et qui vicerit & custodierit vsque in finem opera mea: dabo illi potestatem super Gentes.

27 Et reget eas in virga ferrea, & tanquam 28 vas figuli confringentur. Sicut & ego accepi à patre meo: & dabo illi stellam 29 matutinam. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis. (Psal.2. c.8.)

CAP. III.

1 ET angelo ecclesiæ Sardis, scribe; Hæc dicit qui habet septem Spiritus Dei, & septem stellas: Scio opera tua, quia nomen habes quòd viuas, & mortuus es.

2 Esto vigilans & confirma cætera quæ moritura erant. Non enim † inuenio 3 opera tua plena coram Deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis & audieris: & serua, & pœnitentiam age. Si ergo non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora veniam ad te. (inueni — Infr.16. c.15. 1.Thes.5. a.2. 2.Pet.3. c.10.)

4 Sed habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinauerunt vestimenta sua: & ambulabūt mecū in albis, quia digni sunt.

5 Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen eius de libro vitæ. & confitebor nomen eius coram Patre meo, & coram angelis eius.

6 * Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesijs.

7 * Et angelo Philadelphiæ ecclesiæ scribe: Hæc dicit Sanctus & Verus, qui habet clauem Dauid: qui aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit;

Isai. 22. f. 22. Iob. 12. b. 14.

8 * Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest claudere: quia modicam habes virtutem, & seruasti verbum meum, & non negasti nomen meum.

9 * Ecce dabo de synagoga satanæ, qui dicunt se Iudæos esse, & non sunt, sed mentiuntur. Ecce faciam illos vt veniant, & adorent ante pedes tuos: & scient quia ego dilexi te.

10 * Quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, & ego seruabo te ab hora tentationis quæ ventura est in orbem vniuersum tentare habitantes in terra. C

11 * Ecce venio citò: tene quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam.

12 * Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei: & foras non egredietur ampliùs: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Ierusalem, quæ descendit de cælo à Deo meo, & nomen meum nouum.

13 * Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

14 * Et angelo Laodiciæ ecclesiæ scribe: Hæc dicit, Amen, testis fidelis & verus, qui est principium creaturæ Dei.

Eccle. 24. a. 9. b. 14. Col. 1. c. 15.

15 * Scio opera tua, quia neque frigidus es, neque calidus. vtinam frigidus esses, aut calidus. D

16 * Sed quia tepidus es, & nec frigidus nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo.

17 * Quia dicis, Quòd diues sum, & locupletatus, & nullius egeo: & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.

18 * Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, vt locuples fias: & vestimentis albis induaris, vt non appareat confusio nuditatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos vt videas.

19 * Ego quos amo, arguo & castigo. Æmulare ergo, & pœnitentiam age.

Prou. 3. b. 11. Heb. 12. b. 6.

20 * Ecce sto ad ostium & pulso. siquis audierit vocem meã, & aperuerit † ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum·

† mihi

21 * Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in throno eius.

22 * Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

6 * ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 * καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ δαβὶδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτὴν ὁ μὴ ὁ ἀνοίγων, καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει·

8 * οἶδά σου τὰ ἔργα. ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου.

9 * ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς, ἵνα ἥξωσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἠγάπησά σε·

10 * ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 * ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου.

12 * ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· καὶ γράψω ἐπ᾽ αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου τῆς καινῆς ἱερουσαλὴμ, ἣ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν.

13 * ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

14 * καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ.

15 * οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς εἴης ἢ ζεστός.

16 * οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὐ ζεστὸς, οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου·

17 * ὅτι λέγεις, πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω. καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς, καὶ γυμνός.

18 * συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυσίον παρ᾽ ἐμοῦ πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· καὶ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα περιβάλῃ, μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ κολλούριον ἔγχρισον ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.

19 * ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον.

20 * ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ.

21 * ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.

22 * ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

δ΄.

1 * Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἀνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγουσα, ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.

2 * καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος,

3 * ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι, καὶ σαρδίῳ· καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοία ὁράσει σμαραγδίνῳ.

4 * καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἰκοσιτέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἰκοσιτέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς.

5 * καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, αἵ εἰσιν ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ.

6 * καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑελίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισεν.

7 * καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετωμένῳ.

8 * καὶ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, λέγοντα, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

9 * καὶ ὅταν δώσει τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,

10 * πεσοῦνται οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· καὶ βάλλουσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες,

11 * ἄξιος εἶ ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ, καὶ ἐκτίσθησαν.

ε΄.

1 * Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. 2 * καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα φωνῇ μεγάλῃ, τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; 3 * καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό.

4 * καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό.

CAP. IIII.

1 A POſt hæc vidi: & ecce oſtium apertum in cælo, & vox prima quam audiui tanquam tubæ loquentis mecum, dicens, Aſcende huc, & oſtendam tibi quæ oportet fieri † poſt hæc.

2 * Et ſtatim fui in ſpiritu: & ecce ſedes poſita erat in cælo, & ſupra ſedem ſedens.

3 * Et qui ſedebat, ſimilis erat aſpectu lapidis iaſpidis, & ſardii: & iris erat in circuitu ſedis, ſimilis viſioni ſmaragdinæ.

4 * Et in circuitu ſedis ſedilia vigintiquatuor: & ſuper thronos, vigintiquatuor ſeniores ſedentes, circumamicti veſtimentis albis, & in capitibus eorum coronæ aureæ.

5 * Et de throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua: & ſeptem lampades ardentes ante thronum, quæ ſunt ſeptem Spiritus Dei.

6 * Et in conſpectu ſedis tanquam mare vitreum ſimile cryſtallo: & in medio ſedis & in circuitu ſedis quatuor animalia plena oculis antè & retrò.

7 * Et animal primum, ſimile leoni; & ſecundum animal, ſimile vitulo: & tertium C animal, habens faciem quaſi hominis: & quartum animal, ſimile aquilæ volanti.

8 * Et quatuor animalia, ſingula eorum habebant alas ſenas † in circuitu: & intus plena ſunt oculis. & requiem non habebant die ac nocte, dicentia, Sanctus, ſanctus, ſanctus Dominus Deus omnipotẽs, qui erat, & qui eſt, & qui venturus eſt.

9 * Et cùm darent illa animalia gloriam & honorem, & benedictionem ſedenti ſuper thronum, viuenti in ſecula ſeculorum:

10 * Procidebant vigintiquatuor ſeniores ante ſedentem in throno, & adorabant D viuentem in ſecula ſeculorum, & mittebant coronas ſuas ante thronum, dicẽtes,

11 * Dignus es Domine Deus noſter accipere gloriam & honorẽ & virtutem: quia tu creaſti omnia, & propter voluntatem tuam erant & creata ſunt.

CAP. V.

1 A ET vidi in dextera ſedentis ſupra thronum, librum ſcriptum intus & foris, ſignatum ſigillis ſeptem.

2 * Et vidi angelum fortem, prędicantem voce magna, Quis eſt dignus aperire librum, & ſoluere ſignacula eius?

3 * Et nemo poterat neque in cælo neque in terra, neque ſubtus terram aperire librum, neque reſpicere illum.

4 * Et ego flebam multum, quoniam nemo dignus inuentus eſt aperire librum, nec videre eum.

5 * Et vnus de senioribus dixit mihi, Ne fleueris: ecce vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid, aperire librum, & soluere septem signacula eius. 6 * Et vidi, & ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio seniorum, agnum stantem tanquã occisum, habentem cornua septem & oculos septem: qui sunt septem Spiritus Dei, missi in omnem terram. B

7 * Et venit, & accepit de dextera sedẽtis in throno librum.

8 * Et cùm aperuisset librũ, quatuor animalia & viginti quatuor seniores ceciderunt coram agno, habentes singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum.

9 * Et cantabant canticum nouum, dicentes: Dignus es Domine accipere librum, & aperire signacula eius: quoniam occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo, ex omni tribu & lingua & populo, & natione: C

10 * Et fecisti nos Deo nostro regnum & sacerdotes; & † regnabimus super terram. (regnabunt)

11 * Et vidi, & audiui vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium & seniorum: & erat numerus eorũ millia millium. (Dan. 7. 10.) 12 * Dicentium voce magna: Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem, & diuinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. D

13 * Et omnem creaturam quæ in cælo est, & super terram, & sub terra, & quæ sunt in mari, & quę in eo: omnes audiui dicentes, Sedenti in throno, & Agno, benedictio & honor, & gloria, & potestas in secula seculorum. 14 * Et quatuor animalia dicebãt, Amen. Et viginti quatuor seniores ceciderunt in facies suas: & adorauerunt viuentem in secula seculorum.

CAP. VI.

1 ET vidi quòd aperuisset Agnus vnum de septem sigillis, & audiui vnum de quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni, & vide. A 2 * Et vidi, & ecce equus albus, & qui sedebat super illum habebat arcum; & data est ei corona, & exiuit vincens vt vinceret.

3 * Et cùm aperuisset sigillum secundum, audiui secundum animal, dicens, Veni & vide.

4 * Et exiuit alius equus rufus: & qui sedebat super illum, datum est ei vt sumeret pacem de terra, & vt inuicem se interficiant, & datus est ei gladius magnus.

5 * Et cùm aperuisset sigillum tertiũ, audiui tertium animal, dicens, Veni & vide. Et ecce equus niger: & qui sedebat super illum, habebat stateram in manu sua.

5 * καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων, ὁ ἐκ τῆς φυλῆς ἰούδα, ἡ ῥίζα δαβίδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ.

6 * καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγισμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, ἅ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, ἀποστελλόμενα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν·

7 * καὶ ἦλθε καὶ εἴληφε ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον.

8 * καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάρας, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων·

9 * καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους.

10 * καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

11 * καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου, καὶ τῶν ζώων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων,

12 * λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, ἄξιόν ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγισμένον, λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ εὐλογίαν.

13 * καὶ πᾶν κτίσμα, ὅ ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἅ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας ἤκουσα λέγοντας, τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

14 * καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα λέγοντα τὸ ἀμήν· καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσον, καὶ προσεκύνησαν.

ϛ.

1 * Καὶ εἶδον ὅτι ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς, ἔρχου.

2 * καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. 3 * καὶ ὅτι ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, ἔρχου.

4 * καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυῤῥὸς, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 * καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

6 καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν, χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

7 καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τετάρτην σφραγῖδα, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος, ἔρχου.

8 καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ, θάνατος· καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

9 καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου ἣν εἶχον.

10 καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν, ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;

11 καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον, ἕως οὗ πληρωθῶσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

12 καὶ εἶδον καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ἐγένετο ὡς αἷμα·

13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη.

14 καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον εἱλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν.

15 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροὶ, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ πᾶς ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων·

16 καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις, πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου·

17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

ζ.

1 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον.

2 καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,

3 λέγων, μὴ ἀδικήσατε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

6 Et audiui tanquam vocem in medio quatuor animalium †dicentem: Bilibris tritici† denario, & tres bilibres hordei denario †, & vinum & oleum ne læſeris. [dicentium] [vno] [vno]

7 Et cùm aperuiſſet ſigillum quartum, audiui vocem quarti ánimalis dicentis, Veni, & vide.

8 Et ecce equus pallidus: & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi Mors: & infernus ſequebatur eum. & data eſt illi poteſtas ſuper quatuor partes terræ, †interficere gladio, fame, & morte, & beſtiis terræ. [&]

9 Et cùm aperuiſſet ſigillum quintum: vidi ſubtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, & propter teſtimonium quod habebant.

10 Et clamabant voce magna, dicentes, Vſquequo Domine, (ſanctus & verus,) non iudicas & non vindicas ſanguinem noſtrum de ijs qui habitant in terra?

11 Et datæ ſunt illis ſingulæ ſtolæ albæ: & dictum eſt illis vt requieſcerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conſerui eorum, & fratres eorum qui interficiendi ſunt ſicut & illi.

12 Et vidi cùm aperuiſſet ſigillum ſextũ: & ecce terræmotus magnus factus eſt, & D Sol factus eſt niger tanquam ſaccus cilicinus: & Luna tota facta eſt ſicut ſanguis.

13 Et ſtellæ de cælo ceciderunt ſuper terram, ſicut ficus emittit groſſos ſuos cùm à vento magno mouetur.

14 Et cælum receſſit ſicut liber inuolutus: & omnis mons, & †inſula de locis ſuis motæ ſunt. [inſulæ]

15 Et reges terræ, & principes, & tribuni, & diuites, & fortes, & omnis ſeruus, & liber abſconderunt ſe in ſpeluncis & in petris montium.

16 Et dicunt montibus & petris: Cadite ſuper nos, & abſcondite nos à facie ſedentis ſuper thronum, & ab ira Agni. [Eſai. 2. d. 19. Oſee. 10. b. 8. Luc. 23. d. 30. Infr. 9. b. 6.]

17 Quoniam venit dies magnus iræ ipſorum. & quis poterit ſtare?

CAP. VII.

1 POſt hæc vidi quatuor angelos ſtantes ſuper quatuor angulos terræ, tenentes A quatuor vẽtos terræ, ne †flarent ſuper terram, neque ſuper mare, neque in vllam arborem. [flaret ventus]

2 Et vidi alterum angelum aſcendẽtem ab ortu Solis, habentem ſignum Dei viui: & clamauit voce magna quatuor angelis quibus datum eſt nocere terræ & mari:

3 Dicens, Nolite nocere terræ †& mari, neque arboribus, quoadusque ſignemus ſeruos Dei noſtri in frontibus eorum. [neque]

4 Et audiui numerum ſignatorum centum quadragintaquatuor millia ſignati ex omni tribu filiorum Iſrael.

5 Ex tribu Iuda duodecim millia ſignati. Ex tribu Rubē, duodecim millia ſignati. Ex tribu Gad, duodecim millia ſignati. B

6 Ex tribu Aſer, duodecim millia ſignati. Ex tribu Nephthali, duodecim millia ſignati. Ex tribu Manaſſe, duodecim millia ſignati.

7 Ex tribu Simeon, duodecim millia ſignati. Ex tribu Leui, duodecim millia ſignati. Ex tribu Iſſachar, duodecim millia ſignati.

8 Ex tribu Zabulon, duodecim millia ſignati. Ex tribu Ioſeph, duodecim millia ſignati. Ex tribu Ben-iamin, duodecim millia ſignati.

9 Poſt hæc vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis: ſtantes ante thronum, & in conſpectu Agni, amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum. C

10 Et clamabant voce magna, dicentes, Salus Deo noſtro qui ſedet ſuper thronū & Agno.

11 Et omnes angeli ſtabant in circuitu throni & ſeniorum & quatuor animaliū: & ceciderunt in cōſpectu throni in facies ſuas, & adorauerunt Deum,

12 Dicentes, Amen. Benedictio, & claritas, & ſapientia, & gratiarum actio, honor & virtus, & fortitudo Deo noſtro in ſecula ſeculorū. Amen. 13 Et reſpondit vnus de ſenioribus, & dixit mihi, Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt? & vnde venerunt?

14 Et dixi illi, Domine mi, tu ſcis. Et dixit mihi, Hi ſunt qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerunt eas in ſanguine agni. D

15 Ideo ſunt ante thronum Dei, & ſeruiunt ei die ac nocte in templo eius: & qui ſedet in throno, habitabit ſuper illos.

16 Nō eſurient neq; ſitient amplius, neque cadet ſuper illos Sol, neq; vllus æſtus. (Eſai. 49. c. 10.)

17 Quoniam Agnus qui in medio throni eſt, reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarum, & abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum. (Eſai. 25. c. 8. Infr. 21. a. 4.)

CAP. VIII.

1 ET cùm aperuiſſet ſigillum ſeptimum, factum eſt ſilentium in cęlo, quaſi media hora.

2 Et vidi ſeptem angelos ſtantes in conſpectu Dei: & datæ ſunt illis ſeptem tubę.

4 καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν ἰσραήλ.

5 ἐκ φυλῆς ἰούδα, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς ῥουβεὶν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς γὰδ δώδεκα χιλιάδες·

6 ἐκ φυλῆς ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες·

7 ἐκ φυλῆς συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς λευὶ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς ἰσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες·

8 ἐκ φυλῆς ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

9 μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνοις καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκὰς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν,

10 καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν, τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ.

11 καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεσαν κύκλῳ τοῦ θρόνου, καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ,

12 λέγοντες, ἀμήν. ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ εὐχαριστία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

13 καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον;

14 καὶ εἶπον αὐτῷ, κύριε μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι, οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.

15 διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ. καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ᾽ αὐτούς.

16 οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ᾽ οὐ μὴ πέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα·

17 ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

η΄.

1 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον.

2 καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασι· καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου.

4 Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

5 Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ σεισμός. 6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι.

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν. καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. 8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα· 9 Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχὰς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν. 10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπὰς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.

11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος. καὶ ἐγίνετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετωμένου ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ τρὶς, οὐαὶ, οὐαὶ, οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

θʹ.

1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου· 2 Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου καιομένης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος.

3 Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. 4 Καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους μόνους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

5 Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανίσωσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν πλήξῃ ἄνθρωπον.

---

3 Et alius angelus venit,& stetit ante altare,habens thuribulum aureum: & data sunt illi incensa multa, vt daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum: quod est ante thronum Dei.

4 Et ascēdit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram Deo. 5 Et accepit angelus thuribulum†, & impleuit illud de igne altaris, & misit in terram, & facta sunt tonitrua & voces,& fulgura,& terræmotus magnus. [† aureum]

6 Et septem angeli qui habebāt septem B tubas,præparauerunt se vt tuba canerent.

7 Et primus angelus tuba cecinit, & facta est grando & ignis, mista in sanguine, & missum est in terram, & tertia pars terræ combusta est, & tertia pars arborum concremata est, & omne fœnum viride combustum est. 8 Et secundus angelus tuba cecinit: & tanquam mons magnus C igne ardens, missus est in mare,& facta est tertia pars maris, sanguis.

9 Et mortua est tertia pars creaturæ eorum quæhabebant animas in mari,& tertia pars nauium interijt.

10 Et tertius angelus tuba cecinit, & cēcidit de cælo stella magna, ardens tanquā facula,& cēcidit in tertiam partem fluminum,& in fontes aquarum.

11 Et nomen stellæ, dicitur Absinthium. & facta est tertia pars aquarum in Absin-D thium: & multi hominum mortui sunt de aquis,quia amaræ factæ sunt. 12 Et quartus angelus tuba cecinit: & percussa est tertia pars Solis,& tertia pars Lunæ, & tertia pars stellarum, ita vt obscuraretur tertia pars eorum,& diei non luceret pars tertia,& noctis similiter. 13 Et vidi,& audiui vocem vnius aquilæ volantis per mediū cæli, dicentis voce magna: Væ,væ,væ habitantibus in terra: de ceteris vocibus† trium angelorum qui erant tuba canituri. [† tubæ]

CAP. IX.

1 ET quintus angelus tuba cecinit: & vi-A di stellam de cælo cecidisse in terram, & data est ei clauis putei abyssi.

2 Et aperuit puteum abyssi: & ascendit fumus putei,sicut fumus fornacis magnę: & obscuratus est Sol & aër de fumo putei.

3 Et de fumo putei exierunt locustæ in terram. & data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terræ:

4 Et præceptum est illis ne læderent fœnum terræ neq; omne viride,neque omnē arborem: nisi tantùm homines qui non habent signum Dei in frontibus suis.

5 Et †datum est illis ne occiderēt eos: sed vt †cruciarent mensibus quinque: & cruciatus eorum, vt cruciatus scorpij cùm percutit hominem. [† dictum] [† cruciarentur]

Isai. 2. d.19. Osee 10. b.8. Luc. 23. d.30. Sup. 6. d.16. Sup. 16. b.9.

6 Et in diebus illis quærent homines mortem, & non inuenient eam: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis.

7 Et similitudines locustarum, similes equis paratis in prælium: & super capita earum tanquam coronæ, similes auro: & facies earum velut facies hominum.

8 Et habebant capillos sicut capillos mulierum: & dẽtes earum, sicut †leonum erant. (dentes)

9 Et habebant loricas sicut loricas ferreas, & vox alarum earũ sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum.

10 Et habebant caudas similes scorpionum; & aculei erant in caudis earum: & potestas earum nocere hominibus mensibus quinque.

11 Et habebant super se regem angelum abyssi, cui nomen Hebraicè Abaddon, Græcè autem Apollyon: ⁎ & Latinè habẽs nomen Exterminans.

12 Væ vnum abijt, & ecce veniunt adhuc duo væ post hæc.

13 Et sextus angelus tuba cecinit: & audiui vocem vnam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos Dei,

14 Dicentem sexto angelo qui habebat tubam, Solue quatuor angelos, qui alligati sunt in flumine magno Euphrate.

15 Et soluti sunt quatuor angeli, qui parati erant in horam, & diem & mensem & annum: vt occiderent tertiam partem hominum.

16 Et numerus equestris exercitus vicies millies dena millia. Et audiui numerum eorum.

17 Et ita vidi equos in visione: & qui sedebant super eos, habebant loricas igneas, & hyacinthinas & sulphureas; & capita equorum erant tanquam capita leonum: & de ore eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.

18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum, de igne & de fumo & sulphure, quæ procedebant ex ore ipsorum.

19 Potestas enim equorum in ore eorum est, & in caudis eorum. nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita: & in his nocent.

20 Et cæteri homines qui non sunt occisi in his plagis, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuũ suarum, vt non adorent dæmonia & simulachra aurea & argẽtea, & ærea, & lapidea & lignea, quę neque videre possunt, neque audire, neque ambulare.

21 Et non egerunt pœnitentiam ab homicidijs suis, neque à veneficijs suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

6 καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος.

7 καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι χρυσοῖ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων·

8 καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν,

9 καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον·

10 καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα. καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσι τοῦ ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε·

11 ἔχουσαι βασιλέα ἐφ' αὐτῶν τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ ἑβραϊστὶ, ἀβαδδὼν, ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει, ὁ ἀπολλύων.

12 ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,

14 λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὃ ἔχων τὴν σάλπιγγα, λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ εὐφράτῃ.

15 καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν, καὶ μῆνα, καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.

16 καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππου, μυριάδες μυριάδων. ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

17 καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. 18 ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ, καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. 19 ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστι, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. 20 καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ, καὶ τὰ λίθινα, καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται, οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν·

21 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

ι.

[1] Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην· καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός· [2] καὶ εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλιδάριον ἀνεῳγμένον, καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς· [3] καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. [4] καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ ταῦτα γράψῃς. [5] καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, [6] καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκ ἔτι ἔσται· [7] ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὃ εὐηγγέλισατο τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας. [8] καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα μετ᾽ ἐμοῦ καὶ λέγουσα, ὕπαγε, λάβε τὸ βιβλιδάριον τὸ ἀνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. [9] καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ, δός μοι τὸ βιβλιδάριον. καὶ λέγει μοι, λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. [10] καὶ ἔλαβον τὸ βιβλιδάριον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. [11] καὶ λέγει μοι, δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

ια.

[1] Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, καὶ εἱστήκει ὁ ἄγγελος, λέγων, ἔγειραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. [2] καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσεις, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. [3] καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, περιβεβλημένοι σάκκους. [4] οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἑστῶσαι. [5] καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.

CAP. X.

[1] A ET vidi alium angelum fortem descendentem de cælo, amictum nube; & iris in capite eius, & facies eius erat vt Sol, & pedes eius tanquam columnę ignis. [2] Et habebat in manu sua libellũ apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram. [3] Et clamauit voce magna, quemadmodum cùm leo rugit. Et cùm clamasset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. [4] Et cùm locuta fuissent septem tonitrua voces suas, † ego scripturus eram: & * audiui vocem de cælo dicentem mihi: Si- B gna quæ locuta sunt septem tonitrua: & noli ea scribere. [5] Et angelus quem vidi stantem super mare & super terram, leuauit manũ suam ad cælum. (Dan. 12 c.7.) [6] Et iurauit per viuentem in secula seculorum, qui creauit cælum & ea quæ in C eo sunt: & terram, & ea quæ in ea sunt: & mare, & ea quæ in eo sunt: Quia tempus non erit amplius. [7] Sed in diebus vocis septimi angeli, cùm cœperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei, sicut euangelizauit per seruos suos Prophetas. [8] Et audiui vocem de cælo iterum loquentem mecum, & dicentem: Vade, & accipe librum apertum de manu angeli stantis super mare & super terram. [9] Et abij ad angelum, dicens ei vt daret (Ezech. 3. a. 1.) D mihi librum. Et dixit mihi: Accipe librũ, & deuora illum: & faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tanquam mel. [10] Et accepi librum de manu angeli, & deuoraui illũ: & erat in ore meo tanquam mel, dulce. & cùm deuorassem eum, amaricatus est venter meus. [11] Et dixit mihi, Oportet te iterum prophetizare Gentibus, & populis, & linguis, & regibus multis.

CAP. XI.

[1] A ET datus est mihi calamus similis virgæ: & dictum est mihi, Surge, & metire templum Dei, & altare, & adorantes in eo. [2] Atrium autem quod est foris templum, eijce foras, & ne metiaris illud: quoniam datum est Gentibus, & ciuitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus. [3] Et dabo duobus testibus meis, & prophetabunt diebus mille ducẽtis sexaginta, amicti saccis. [4] Hi sunt duę oliuæ & duo candelabra in cõspectu Domini terræ stantes. [5] Et siquis voluerit eos nocere: ignis exiet de ore eorum, & deuorabit inimicos eorum: & siquis voluerit eos lædere, sic oportet eum occidi.

[6] Hi habent potestatem claudendi cælum, ne pluat diebus prophetiæ illorum: & potestatem habent super aquas côuertendi eas in sanguinem, & percutere terram omni plaga quotiescúque voluerint.

[7] Et cùm finierint testimonium suum: bestia quę ascendit de abysso, faciet aduersus eos bellum, & vincet illos, & occidet eos. [8] Et corpora eorũ iacebunt in plateis ciuitatis magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma & Ægyptus, vbi & Dominus eorũ crucifixus est. [9] Et videbunt de tribubus, & populis, & linguis, & Gentibus corpora eorũ, per tres dies & dimidium: & corpora eorum non sinent poni in monumentis. [10] Et inhabitantes terram gaudebunt super illos, & iocundabuntur: & munera mittent inuicem, quoniam hi duo prophetæ cruciauerunt eos qui habitabant super terram. [11] Et post dies tres & dimidium, spiritus vitæ à Deo intrauit in eos. Et steterunt super pedes suos, & timor magnus cécidit super eos qui viderunt eos. [12] Et audierunt vocem magnam de cælo, dicentem eis: Ascendite huc. Et ascenderunt in cælum in nube: & viderunt illos inimici eorum. [13] Et in illa hora factus est terręmotus magnus: & decima pars ciuitatis cécidit: & occisa sunt in terræmotu nomina hominum septem millia: & reliqui in timorem sunt missi, & dederunt gloriã Deo cæli. [14] Væ secundum abijt: & ecce væ tertium veniet citò.

[15] Et septimus angelus tuba cecinit: & factæ sunt voces magnæ in cælo dicentes, Factum est regnum huius mundi Domini nostri & Christi eius, & †regnabit in secula seculorum. Amen. [16] Et viginti quatuor seniores qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas, & adorauerunt Deum,

[17] Dicentes: Gratias agimus tibi Domine Deus† omnipotés, qui es, & qui eras, & qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam magnã, & regnasti.

[18] Et iratæ sunt Gentes, & aduénit ira tua, & tempus mortuorum, iudicari & reddere mercedem seruis tuis Prophetis & sanctis, & timentibus nomen tuum, pusillis & magnis, & exterminandi eos qui corruperunt terram.

[19] Et apertum est templum Dei in cælo, & visa est arca testaméti * in templo eius, & facta sunt fulgura, & voces, & terræmotus, & grando magna.

† regnabunt
† noster
* eius

CAP. XII.

[1] ET signum magnum apparuit in cælo: Mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim:

[6] οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. [7] καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτοὺς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς,

[8] καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς σόδομα καὶ αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη·

[9] καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὰ πτώματα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνῆμα· [10] καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. [11] καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. [12] καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης αὐτοῖς, ἀνάβητε ὧδε. καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ· καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. [13] καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. [14] ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοὺ ἔρχεται ταχύ.

[15] καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι, ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου, τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

[16] καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ·

[17] λέγοντες, εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας.

[18] καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. [19] καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ, καὶ χάλαζα μεγάλη.

ιβ'.

[1] Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα·

2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἔκραζεν ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυῤῥὸς, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα. 4 καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τίκτειν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς, καταφάγῃ. 5 καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄῤῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάγη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ἐκτρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. 7 καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. 8 καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῷ ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ.

9 καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ ἐβλήθησαν. 10 καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν, ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι κατεβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν· καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ· ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα, ἥτις ἔτεκε τὸν ἄῤῥενα. 14 καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφηται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.

15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς, ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα, αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. 16 καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 17 καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἰησοῦ.

18 καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

ιγ´.

1 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα, καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας·

2 Et in vtero habens †clamabat parturiens, & cruciatur vt pariat. [clamat] 3 Et visum est aliud signum in cælo, & ecce draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua decẽ: & in capitibus †suis diademata septem. [eius] 4 Et cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cæli, & misit eas in terram, & draco stetit ante mulierẽ quæ erat paritura: vt cùm peperisset, filium eius deuoraret. 5 Et peperit filium masculum, B qui recturus erat omnes Gentes in virga ferrea: & raptus est filius eius ad Deum & ad thronum eius. 6 Et mulier fugit in solitudinem vbi habebat locum paratum à Deo, vt ibi †pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. [pascat] 7 Et factum est prœlium magnum in cælo: Michael & angeli eius prœliabantur cum dracone, & draco pugnabat & angeli eius. 8 Et non valuerunt, neque locus inuentus est eorum amplius in cælo. 9 Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus qui vocatur diabolus & satanas, qui seducit vni- C uersum orbem: †proiectus est in terram, & angeli eius cum illo missi sunt. [&]

10 Et audiui vocem magnam in cælo dicentem: Nunc facta est salus & virtus, & regnũ Dei nostri, & potestas Christi eius: quia proiectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. 11 Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonij sui, & non dilexerunt animas suas vsque ad mortem.

12 Propterea lætamini cæli, & qui habitatis in eis. Væ terræ & mari: quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quòd modicum tempus habet.

13 Et postquam vidit draco quòd proie- D ctus esset in terram, persecutus est mulierem quæ peperit masculum: 14 Et datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, vt volaret in desertum in locum suum, vbi alitur per tempus & tempora, & dimidiũ temporis à facie serpentis. 15 Et misit serpẽs ex ore suo post mulierem, aquam tanquam flumen: vt eam faceret trahi à flumine. 16 Et adiuuit terra mulierem, & aperuit terra os suum, & absorbuit flumen 17 quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierẽ: & abijt facere prœlium cum reliquis de semine eius, qui custodiũt mandata Dei, & habent testimonium Iesu Christi. 18 Et stetit supra arenam maris.

CAP. XIII.

1 A ET vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem; & super cornua eius decem diademata, & super capita eius nomina blasphemiæ.

[pedes] [2] * Et beſtia quam vidi, ſimilis erat pardo, & pedes eius ſicut †vrſi, & os eius ſicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem ſuam & poteſtatem magnam. [3] * Et vidi vnum de capitibus ſuis quaſi occiſum in mortem: & plaga mortis eius curata eſt. Et admirata eſt vniuerſa terra poſt beſtiam.

[4] * Et adorauerunt draconem qui dedit poteſtatem beſtiæ: & adorauerunt beſtiā, dicentes, Quis ſimilis beſtię? & quis poterit pugnare cum ea? [5] * Et datū eſt ei os loquēs magna & blaſphemias: & data eſt ei poteſtas facere bellum mēſes quadraginta duos. [6] * Et aperuit os ſuū in blaſphemias ad Deum, blaſphemare nomē eius, & tabernaculū eius, & eos qui in cælo habitant.

[7] * Et datum eſt illi bellum facere cum ſanctis, & vincere eos. Et data eſt illi poteſtas in omnem tribum & populum, & linguam, & gentem. [8] * Et adorauerunt eam omnes qui inhabitabant terrā, quorum non ſunt ſcripta nomina in libro vitæ Agni, qui occiſus eſt ab origine mundi.

[Gen. 9. a. 6. Mat. 26. e. 52.] [9] * Si quis habet aurem, audiat. [10] * Qui in captiuitatem duxerit, in captiuitatem vadit: qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hîc eſt patientia & fides ſanctorum. [11] * Et vidi aliā beſtiam aſcendentem de terra: & habebat cornua duo, ſimilia Agni, & loquebatur ſicut draco.

[12] * Et poteſtatem prioris beſtiæ omnem faciebat in conſpectu eius: & fecit terram & habitantes in ea, adorare beſtiam primam, cuius curata eſt plaga mortis. [13] * Et fecit ſigna magna, vt etiam ignem faceret de cęlo deſcendere in terram in conſpectu hominum. [ſeduxit] [14] * Et †ſeducit habitantes in terra propter ſigna quæ data ſunt illi facere in conſpectu beſtiæ, dicens habitantibus in terra vt faciant imaginem beſtiæ quæ habet plagam gladij, & vixit. [15] * Et datum eſt illi vt daret ſpiritū imagini beſtiæ, & vt loquatur imago beſtiæ: & †faciat vt quicūque non †adorauerint imaginem beſtiæ, †occidantur. [faciet / adorauerit / occidatur] [16] * Et faciet omnes puſillos, & magnos, & diuites, & pauperes, & liberos, & ſeruos habere characterem in dextera manu ſua, aut in frontibus ſuis.

[17] * Et ne quis poſſit emere aut vēdere, niſi qui habeat characterem, aut nomē beſtiæ, aut numerū nominis eius. [18] * Hic ſapientia eſt. Qui habet intellectum, cōputet numerum beſtiæ. Numerus enim hominis eſt: & numerus eius ſexcenti ſexaginta ſex.

CAP. XIIII.

[1] ET vidi, & ecce Agnus ſtabat ſupra montem Sion, & cum eo cētum quadraginta quatuor millia habentes nomen eius, & nomen Patris eius ſcriptum in frontibus ſuis.

---

2 * καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκτου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. 3 * καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου, καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι τῷ 4 δεδωκότι τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ. * καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες, τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; καὶ τίς δυνατὸς πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα 5 λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν. * καὶ ἐδόθη αὐτῷ 6 ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. * καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ 7 τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. * καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.

8 * καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς 9 τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. * εἴ τις 10 ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. * εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ, καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

11 * καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε 12 κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. * καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἐποίει τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ 13 θανάτου αὐτοῦ. * καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, καὶ πῦρ, ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ ἐπὶ τὴν γῆν, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-14 πων. * καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θη-15 ρίῳ, ὃ εἶχε τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας, καὶ ἔζησε. * καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, καὶ ἵνα λαλήσῃ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιεῖ τοὺς μὴ προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι 16 τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι. * καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους, καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους, καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χαράγματα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων 17 αὐτῶν. * καὶ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν 18 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. * ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν, ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστί, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἐστὶν ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

ιδʹ.

1 * Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

2 καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν· 3 καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδήν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ, ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ὑπὸ Ἰησοῦ ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

5 καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ εἰσι.

6 καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσασθαι τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν, καὶ λαόν, 7 λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, φοβήθητε τὸν θεόν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. 8 καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησε, λέγων, ἔπεσεν ἔπεσε βαβυλὼν ἡ μεγάλη· ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη. 9 καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 10 καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. 11 καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

12 ὧδε ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· ὧδε οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν τοῦ Ἰησοῦ. 13 καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης μοι, γράψον, μακάριοι οἱ νεκροί, οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες. ἀπάρτι λέγει ναὶ τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾽ αὐτῶν. 14 καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενος ὅμοιος υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.

15 καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι. ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς.

16 καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην, τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

2 Et audiui vocem de cælo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitrui magni: & vocem quã audiui, ſicut citharœdorum citharizantium in citharis ſuis. 3 Et cantabant quaſi canticum nouum ante ſedem, & ante quatuor animalia, & ſeniores; & nemo poterat dicere canticum, niſi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti ſunt de terra. 4 Hi ſunt qui cum mulieribus nõ ſunt coinquinati. virgines enim ſunt. Hi ſequuntur Agnum quocunque ierit. Hi empti ſunt ex † hominibus primitiæ Deo & Agno. 5 Et in ore eorum non eſt inuentum mendacium. ſine macula enim ſunt ante thronum Dei. 6 Et vidi alterum angelum volãtem per medium †cęlũ B habentem Euangelium ęternum, vt euangelizaret ſedentibus ſuper terram, & ſuper omnem gentem, & tribum, & linguã, & populum: 7 Dicens magna voce, Timete Dominum, & date illi honorem, quia venit hora iudicij eius: & adorate eũ qui fecit celum & terram, & mare, †& fontes aquarum.

8 Et aliũs angelus ſecutus eſt dicens, Cécidit cécidit Babylon illa magna: quæ à vino iræ fornicationis ſuæ potauit omnes gentes. 9 Et tertius angelus ſecutus eſt illos, dicens voce magna, Siquis adorauerit beſtiam & imaginem eius, & acceperit characterem in fronte ſua, aut in manu ſua: 10 Et hic bibet de vino iræ Dei, quod miſtum eſt mero in calice iræ ipſius, & cruciabitur igne & ſulphure in conſpectu angelorum ſanctorum, & ante conſpectum Agni.

11 Et fumus tormentorum eorum aſcendet in ſecula ſeculorum: nec habent re- C quiem die ac nocte, qui adorauerunt beſtiam & imaginem eius, & ſiquis acceperit characterem nominis eius.

12 Hic patientia ſanctorum eſt, qui cuſtodiunt mandata Dei & fidem Ieſu.

13 Et audiui vocem de cælo, dicentem mihi, Scribe, Beati mortui qui in Domino moriuntur. Amodò iam dicit Spiritus, vt requieſcãt à laboribus ſuis; opera enim illorum ſequuntur illos.

14 Et vidi, & ecce nubem candidam: & ſuper nubem ſedentem ſimilem Filio hominis, habentem in capite ſuo coronam auream, & in manu ſua falcem acutam.

15 Et alius angelus exiuit de templo, clamans voce magna ad ſedentem ſuper nubem: Mitte falcem tuam & mete, quia venit hora vt metatur, quoniam aruit meſſis terræ.

16 Et miſit qui ſedebat ſuper nubem, falcem ſuã in terram: &† demeſſa eſt terra.

Marginal notes: omnibus; cæli; 4.Eſd.16 d.68. Eccl.12. d.13. Pſal.145 a.6. Act.14. c.15. Iſai.21. c.9. Iere.51. a.8. Infr.18. a.1.; & omnia quæ in eis ſunt; Ioel.3. c.13. Mat.13. c.39.; meſſuit eam

17 * Et alius angelus exiuit de tẽplo quod est in cælo, habens & ipse falcem acutam.

18 * Et alius angelus exiuit de altari qui habebat potestatem supra ignem: & clamauit voce magna ad eum qui habēbat falcem acutam, dicens, Mitte falcem tuam acutam, & vindemia botros vineæ terræ: quoniam maturæ sunt vuæ eius. 19 * Et misit angelus falcem suam acutã in terram, & vindemiauit vineam terræ, & misit in lacum iræ Dei magnum: 20 * Et calcatus est lacus extra ciuitatem, & exiuit sanguis de lacu vsque ad frænos equorum per stadia mille sexcenta.

CAP. XV.

1 ET vidi aliud signum in cælo magnum & mirabile: angelos septem, habentes plagas septem nouissimas. Quoniam in illis consummata est ira Dei. 2 * Et vidi tanquam mare vitreum mistum igne, & eos qui vicerunt bestiam & imaginem eius, & numerum nominis eius stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei: 3 * Et cantantes canticum Moysi serui Dei, & canticum Agni, dicentes, Magna & mirabilia sunt opera tua Domine Deus omnipotens: iustæ & veræ sunt viæ tuæ †rex seculorum. 4 * Quis non timebit te Domine, & magnificabit nomen tuum? quia solus pius es, quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu tuo, quoniam iudicia tua manifesta sunt. 5 * Et post hæc vidi, & ecce apertum est templum tabernaculi testimonij in cælo. 6 * Et exierunt septem angeli, habentes septem plagas de templo: vestiti †lino mundo & candido, & præcincti circa pectora zonis aureis.

7 * Et vnum de quatuor animalibus, dedit septem angelis septem phialas aureas, plenas iracundiæ Dei viuẽtis in secula seculorum. 8 * Et impletum est templum† fumo à maiestate Dei, & de virtute eius: & nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagæ septẽ angelorum.

Margin: Domine. Ier. 10. a. 7. — lapide — Dei

CAP. XVI.

1 ET audiui vocem magnam de templo, dicentem septem angelis: Ite, & effundite septem phialas iræ Dei in terram. 2 * Et abijt primus†, & effudit phialam suam in terram, & factũ est vulnus sæuum & pessimum in homines qui habebãt characterem bestię: & in eos qui adorauerũt †imaginem eius. 3 * Et secundus angelus effudit phialam suã in mare, & factus est sanguis tanquam mortui: & omnis anima viuens, mortua est in mari.

4 * Et tertius effudit phialam suam super flumina & super fontes aquarum: & factus est sanguis.

Margin: angelus — bestiam &

17 * καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. 18 * καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρὸς, καὶ ἐφώνησε κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, λέγων, πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς· ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.

19 * καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς 20 τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. * καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

ιε.

1 * Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς 2 ἐσχάτας· ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. * καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑελίνην πυρὶ μεμιγμένην, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασ-3 σαν τὴν ὑελίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ· * καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν μωυσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί 4 σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν. * τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ἅγιος εἶ· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, 5 ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. * καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ 6 οὐρανῷ· * καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οἳ ἦσαν ἐνδεδυμένοι λίνον καὶ καθαρὸν καὶ λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη 7 ζώνας χρυσᾶς· * καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

8 * καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἀγγέλων.

ις.

1 * Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, ὑπάγετε, ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ 2 θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. * καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ 3 εἰκόνι αὐτοῦ. * καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, 4 καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ. * καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα.

5 καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας.

6 ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι εἰσί. 7 καὶ ἤκουσα ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, λέγοντος, ναὶ κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. 8 καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί.

9 καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. 10 καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου· 11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου. 13 καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι. 14 εἰσὶ γὰρ πνεύματα δαιμόνων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. 15 ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. 16 καὶ συνήγαγον αὐτοὺς εἰς τόπον τὸν καλούμενον ἑβραϊστὶ ἀρμαγεδών. 17 καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, γέγονε. 18 καὶ ἐγένοντο ἀστραπαί, καὶ βρονταὶ καὶ φωναί, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ᾽ οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. 19 καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.

20 καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν.

21 καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

ιζ.

1 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων, δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν·

5 Et audiui angelum † aquarũ dicẽtem: [quarũ] Iustus es Domine, qui es, & qui eras, sanctus, † quia hæc iudicasti. [qui hoc] 6 Quia sanguinem sanctorum & Prophetarum effuderũt, & sanguinem eis dedisti bibere, digni enim sunt. 7 Et audiui de altari dicentẽ: Etiam Domine Deus omnipotens, vera & iusta iudicia tua. 8 Et quartus angelus effudit phialam suam in Solem, & datum B est illi æstu affligere homines & igni.

9 Et æstuauerunt homines æstu magno, & blasphemauerunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt pœnitentiam vt darent illi gloriam.

10 Et quintus angelus effudit phialam suam super sedem bestiæ: & factum est regnum eius tenebrosum, & commanducauerunt linguas suas præ dolore. 11 Et blasphemauerunt Deum cæli præ doloribus & vulneribus suis, & non egerunt pœnitentiam ex operibus suis. 12 Et sextus angelus effudit phialam suam in C flumẽ illud magnum Euphraten: & siccauit aquã eius, vt præpararetur via regibus ab ortu Solis.

13 Et vidi de ore draconis, & de ore bestiæ, & de ore pseudoprophetę † spiritus [exire] tres immũdos in modũ ranarum. 14 Sunt enim spiritus dæmoniorum facientes signa, & procedũt ad reges totius terræ congregare illos in prælium ad diem magnum omnipotentis Dei. 15 Ecce venio sicut fur: Beatus qui vigilat, & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem eius. [Sup. 3. a. 3. Matt. 24. d. 42. d. 44. Luc. 12. e. 39. 40. 2. Cor. 5. a. 3.] 16 Et congregauit illos in locum qui vocatur Hebraicè Armagedon. 17 Et septimus angelus effudit phialam suam in aërem: & exiuit vox magna de templo à throno, dicens, Factum est. 18 Et facta sunt fulgura, & voces, & tonitrua, & terræ motus factus est ma- D gnus, qualis nunquam fuit ex quo homines fuerunt super terrã, talis terræmotus, sic magnus. 19 Et facta est ciuitas magna, in tres partes: & ciuitates Gentiũ ceciderunt. Et Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare illi calicem vini indignationis iræ eius.

20 Et omnis insula fugit, & montes non sunt inuenti.

21 Et grando magna sicut talentum descendit de cælo in homines: & blasphemauerunt Deum homines propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehementer.

CAP. XVII.

1 A ET venit vnus de septem angelis qui habebant septem phialas, & locutus est mecum, dicens, Veni, † ostẽdam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ sedet super aquas multas. [&]

2 Cum qua fornicati sunt reges terræ, & inebriati sunt qui inhabitãt terram de vino prostitutionis eius. 3 Et abstulit me in spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedẽtem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiæ, habẽtem capita septem, & cornua decem. 4 Et mulier erat circundata purpura & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureũ in manu sua, plenum † abominatione & immũditia fornicationis eius. 5 Et in fronte eius nomen scriptũ, Mysterium: Babylon magna, mater fornicationũ & abominationũ terræ.

B

abominationũ

6 Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum, & de sanguine martyrum Iesu. Et miratus sum cùm viderem illam admiratione magna. 7 Et dixit mihi angelus. Quare miraris? Ego dicam tibi sacramentum mulieris, & bestiæ quæ portat eam, quæ habet capita septem & cornua decẽ.

8 Bestia quam vidisti fuit, & non est, & ascensura est de abysso, & in interitũ ibit: & mirabuntur inhabitantes terram (quorum non sunt scripta nomina in libro vitæ à constitutione mundi) videntes bestiã quæ erat, & non est. 9 Et hic est sensus, qui habet sapientiam. Septem capita: septẽ montes sunt, super quos mulier sedet, & reges septem sunt. 10 Quinque ceciderunt; vnus est, & alius nondum venit: & cùm venerit, oportet illum breue tempus manere. 11 Et bestia quæ erat & non est: & ipsa octaua est, & de septem est, & in interitum vadit. 12 Et decem cornua quæ vidisti: decem reges sunt, qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges vna hora † accipient post bestiam.

C

accipiũt

13 Hi vnum cõsilium habent & virtutem: & potestatem suã bestiæ tradent. 14 Hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet illos, quoniam Dominus dominorũ est, & rex regum, & qui cum illo sunt, vocati, & electi, & fideles. 15 Et dixit mihi: Aquæ quas vidisti vbi meretrix sedet: populi sunt, & Gentes, & linguæ. 16 Et decẽ cornua quæ vidisti in bestia: hi odient fornicariam, & desolatam facient illam & nudam, & carnes eius manducabunt, & ipsam igni concremabunt.

1 Tim. 6. c. 15. Inf. 19. c. 16.

D

17 Deus enim dedit in corda eorum, vt faciant quod placitum est illi: vt dent regnum suum bestiæ, donec cõsummentur verba Dei.

18 Et mulier quam vidisti: est ciuitas magna, quæ habet regnum super reges terræ.

CAP. XVIII.

1 Et post hæc vidi alium angelum descendentem de cælo, habentem potestatem magnã: & terra illuminata est à gloria eius.

A

2 μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. 3 καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλημένη πορφύραν καὶ κόκκινον, κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς· 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς.

6 καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. 7 καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, διατί ἐθαύμασας; ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. 8 τὸ θηρίον ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέποντες τὸ θηρίον, ὅ,τι ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ παρέσται.

9 ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν· αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. 10 οἱ πέντε ἔπεσον, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. 11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. 13 οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. 14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶ, καὶ βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 καὶ λέγει μοι, τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. 16 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν, καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. 17 ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. 18 καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

ιη'.

1 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ·

* καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων, ἔπεσεν ἔπεσε 2
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμό-
νων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ φυλα-
κὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου, καὶ μεμισημένου· * ὅτι ἐκ 3
τοῦ θυμοῦ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα
τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ
οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐ-
πλούτησαν. * καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 4
λέγουσαν, ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγ-
κοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν
αὐτῆς, ἵνα μὴ λάβητε. * ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁ- 5
μαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν αὐτῆς ὁ θεὸς
τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. * ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέ- 6
δωκεν ὑμῖν, καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
τῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν.

* ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν, καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε 7
αὐτῇ βασανισμόν· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει, ὅτι κά-
θημαι βασίλισα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ
ἴδω· * διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐ- 8
τῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμὸς, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυ-
θήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. * καὶ 9
κλαύσουσι, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ
μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέ-
πωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, * ἀπὸ μακρόθεν 10
ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες,
οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά·
ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. * καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς 11
κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐ-
δεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· * γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ 12
λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου καὶ βύσσου καὶ πορφυροῦ καὶ ση-
ρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλε-
φάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ
καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου, * καὶ κινάμωμον καὶ θυμιά- 13
ματα καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδα-
λιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα· καὶ ἵππων, καὶ ῥαίδων, καὶ
σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. * καὶ ἡ ὀπώρα τῆς 14
ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ
λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλοντο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ
μὴ εὑρήσεις αὐτά. * οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτή- 15
σαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ
βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες

* καὶ λέγοντες, οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ περιβε- 16
βλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυ-
σωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις·

* ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς 17
κυβερνήτης, καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τῶν πλοίων πλέων, καὶ ναῦ-
ται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρό-
θεν ἔστησαν,

* καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐ- 18
τῆς, λέγοντες, τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ;

2 * Et exclamauit in †fortitudine, dicens,
Cécidit cécidit Babylon magna: & facta
est habitatio dæmoniorum, & custodia o-
mnis spiritus immundi, & custodia omnis
3 volucris immundæ & odibilis. * Quia de
vino iræ fornicationis eius biberunt om-
nes gẽtes: & reges terræ cum illa fornicati
sunt: & mercatores terræ de virtute deli-
4 ciarum eius diuites facti sunt. * Et audiui
aliam vocem de cælo, dicentem: Exite de
B illa populus meus: † vt ne participes sitis
delictorum eius, & de plagis eius nõ acci-
5 piatis. * Quoniam peruenerunt peccata
eius vsq; ad cælũ, & recordatus est †Deus
6 iniquitatum eius. * Reddite illi sicut &
ipsa reddidit vobis: & duplicate duplicia
secundum opera eius: in poculo quo mi-
7 scuit†: miscete illi duplum. * Quantum
glorificauit se, & in delicijs fuit: tantum
date illi tormentũ & luctum: quia in cor-
de suo dicit, Sedeo regina, & vidua non
8 sum, & luctum non videbo. * Ideo in vna
die venient plagæ eius; mors, & luctus, &
C fames, & igne comburetur: quia fortis est
9 Dñs Deus qui †iudicauit illã. * Et flebũt,
& plãgent se super illam reges terræ, qui cũ
illa fornicati sunt, & in deliciis vixerunt,
10 cùm viderint fumum incendij eius; * Lon-
gè stantes propter timorem tormentorum
D eius, dicentes: Væ, væ, ciuitas illa magna
Babylon, ciuitas illa fortis: quoniam vna
11 hora venit iudicium tuum. * Et negotia-
tores terræ flebunt, & lugebunt super illã:
quoniam merces eorum nemo emet am-
12 plius. * Merces auri & argenti, & lapidis
pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ,
& serici, & †coccini, & omne lignũ thyinũ,
& omnia vasa eboris, & omnia vasa de la-
pide pretioso, & æramento, & ferro, &
13 marmore. * Et cynamomũ, & † odora-
E mentorum, & vnguenti, & thuris, & vini,
& olei, & similæ, & tritici, & iumẽtorum,
& ouium, & equorum, & rhedarum, &
14 mancipiorum, & animarũ hominum. * Et
poma desiderij animæ tuæ discesserunt à
te, & omnia pinguia & præclara perierunt
à te, & amplius illa iam non inuenient.
15 * Mercatores †horũ qui diuites facti sunt,
ab ea longè stabunt propter timorem tor-
16 mentorũ eius, flentes ac lugẽtes; * Et dicẽ-
tes: Væ, væ, ciuitas illa magna, quæ amicta
erat bysso, & purpura, & cocco, & deau-
rata †erat auro, & lapide pretioso, & mar-
17 garitis. * Quoniã vna hora destitutæ sunt
tantæ diuitiæ: & omnis gubernator, & †o-
mnis qui in lacum †nauigat, & nautæ, &
qui in mari operantur, longè steterunt.
18 * Et clamauerunt videntes locum in-
F cendij eius, dicentes, Quæ similis ciuitati
huic magnæ?

forti voce · Isa.21.c.9 · Ier.51.a.8. · Sup.14.b.8. · & · Dominus · vobis · Isai.47.b.8. · iudicabit · cocci · amomũ & · hominũ · est · omnes · nauigat

19 * Et miserunt puluerem super capita sua: & clamauerunt flentes & lugentes, dicentes: Væ, væ, ciuitas illa magna, in qua diuites facti sunt omnes qui habebant naues in mari de pretiis eius: quoniam vna hora desolata est. 20 * Exulta super eam cælum, & sancti Apostoli & Prophetæ: quoniam iudicauit Deus iudicium vestrũ de illa. 21 * Et sustulit vnus Angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, & misit in mare, dicens: Hoc impetu mittetur Babylon ciuitas illa magna: & vltrà iam non inuenietur. 22 * Et vox citharœdorum, & musicorum & tibia canentium & tuba, non audietur in te amplius: & omnis artifex omnis artis non inuenietur in te amplius, & vox molæ non audietur in te amplius. 23 * Et lux lucernæ non lucebit in te amplius, & vox sponsi & sponsæ non audietur adhuc in te: quia mercatores tui erãt principes terræ, quia in veneficijs tuis errauerunt omnes gentes. 24 * Et in ea sanguis prophetarũ & sanctorũ inuentus est, & omniũ qui interfecti sunt in terra. [sunt]

CAP. XIX.

1 POst hęc audiui quasi vocem † turbarũ multarum in cælo, dicẽtium: Allelu-Ia. Salus, & virtus & gloria Dei nostri: [magnā turbarū] [Laus, & gloria, & virtus Deo nostro est]

2 * Quia vera, & iusta iudicia sunt eius, qui iudicauit de meretrice magna, quæ corrupit terrã in prostitutione sua, & vindicauit sanguinem seruorũ suorũ de manibus eius. 3 * Et iterum † dixit: Allelu-Ia. Et fumus eius ascẽdit in secula seculorum. [dixerūt]

4 * Et ceciderũt seniores viginti quatuor, & quatuor animalia, & adorauerunt Deũ sedentem super thronum, dicẽtes: Amen, Allelu-Ia. 5 * Et vox de throno exiuit, dicens: Laudem dicite Deo nostro omnes † serui eius: & qui timetis eum pusilli & magni. 6 * Et audiui quasi vocem † turbæ magnæ, & sicut vocem aquarum multarum, & sicut vocem tonitruorum magnorum, dicentium: Allelu-Ia: quoniam regnauit Dominus Deus noster omnipotẽs. [sancti] [turbæ]

7 * Gaudeamus & exultemus, & demus gloriam ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & vxor eius præparauit se. 8 * Et datum est illi vt cooperiat se byssino splendenti & candido. Byssinum enim: iustificationes sunt sanctorum.

9 * Et dixit mihi: Scribe, Beati qui ad cænam nuptiarum agni vocati sunt. Et dixit mihi: Hæc verba Dei, vera sunt. [Matt. 22. a. 2. Luc. 14. d. Inf. 21. b. 9.]

10 * Et cecidi † ante pedes eius, vt adorarẽ eum. Et † dicit mihi, Vide ne feceris, conseruus tuus sum, & fratrum tuorum habentium testimonium Iesu. Deum adora. Testimonium enim Iesu, est spiritus prophetiæ. [ad] [dixit]

19 * καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, καὶ λέγοντες, οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. 20 * εὐφραίνου ἐπ᾽ αὐτῇ οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται· ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

21 * καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. 22 * καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν, καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι.

23 * καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη·

24 * καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

ιθ.

1 * Καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, ἀλληλούϊα. ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἡμῶν. 2 * ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις διέφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.

3 * καὶ δεύτερον εἴρηκεν, ἀλληλούϊα. καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 4 * καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἰκοσιτέσσαρες, καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες, ἀμήν· ἀλληλούϊα. 5 * καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέγουσα, αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτὸν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.

6 * καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων, ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασίλευσε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. 7 * χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν. 8 * καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καὶ καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστί.

9 * καὶ λέγει μοι, γράψον, μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι, οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοί εἰσι τοῦ θεοῦ.

10 * καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

11 * Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. 12 * οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα, καὶ ὄνομα γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός. 13 * καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 14 * καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν. 15 * καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία δίστομος, ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. 16 * καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον, βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων. 17 * καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετωμένοις ἐν μεσουρανήματι, δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ· 18 * ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, μικρῶν τε καὶ μεγάλων. 19 * καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. 20 * καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν θείῳ. 21 * καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

κ'.

1 * Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 * καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι διάβολος καὶ Σατανᾶς ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη· 3 * καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανᾷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον. 4 * καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, οὔτε τῇ εἰκόνι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ χίλια ἔτη.

---

11 * Et vidi cælum apertum, & ecce equus albus: & qui ſedebat ſuper eum, vocabatur Fidelis & Verax, & cum iuſtitia iudicat & pugnat. 12 * Oculi autem eius ſicut flamma ignis, & in capite eius diademata multa; habens nomen ſcriptum, quod nemo nouit niſi ipſe. 13 * Et veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine: & † vocatur nomẽ eius, Verbum Dei. (Eſai. 63. a. 1.) († vocabatur)

C 14 * Et exercitus qui ſunt in cælo, ſequebantur eum in equis albis, veſtiti byſſino albo & mundo. 15 * Et de ore eius procedit gladius ex vtraque parte acutus: vt in ipſo percutiat Gentes. Et ipſe reget eas in virga ferrea: & ipſe calcat torcular vini furoris iræ Dei omnipotentis. (Pſal. 2. c. 9.)

16 * Et habet in veſtimento & in femore ſuo ſcriptũ: Rex regum, & Dominus dominantium. (Pſ. 2. c. 9. Sup. 17. d. 14. 1. Tim. 6. c. 15.) 17 * Et vidi vnum angelum ſtantem in Sole, & clamauit voce magna dicens omnibus auibus quæ volabant per medium cæli: Venite & congregamini ad cœnam magnam Dei: 18 * Vt manducetis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum & ſedentium in ipſis, & car-

D nes omnium liberorum & ſeruorum, & puſillorum & magnorum. 19 * Et vidi beſtiam & reges terræ, & exercitus eorum congregatos ad faciendum prœlium cum illo qui ſedebat in equo & cum exercitu eius. 20 * Et apprehenſa eſt beſtia & cum ea Pſeudopropheta: qui fecit ſigna coram ipſo, quibus ſeduxit eos qui acceperunt characterem beſtiæ, & qui adorauerunt imaginem eius. Viui miſſi ſunt hi duo in ſtagnum ignis ardentis & ſulphuris. 21 * Et cæteri occiſi ſunt in gladio ſedentis ſuper equum, qui procedit de ore ipſius: & omnes aues ſaturatæ ſunt carnibus eorum.

CAP. XX.

A 1 ET vidi angelum deſcendentem de cælo, habentem clauem abyſſi, & catenã magnam in manu ſua. 2 * Et apprehendit draconem ſerpentem antiquum qui eſt diabolus & ſatanas, & 3 ligauit eum per annos mille. * Et miſit eum in abyſſum, & clauſit, & ſignauit ſuper illum, vt non ſeducat amplius gentes donec conſummentur mille anni: & poſt †hæc oportet illũ ſolui modico tempore. († hoc)

4 * Et vidi ſedes: & ſederunt ſuper eas, & iudicium datum eſt illis, & animas decol-

B latorum propter teſtimoniũ Ieſu, & propter verbum Dei. & qui non adorauerũt beſtiam, neque imaginem eius, nec acceperunt characterem eius in frontibus, aut in manibus ſuis, & vixerunt, & regnauerunt cum Chriſto mille annis.

[5] Cæteri mortuorum non vixerunt, donec cõsummentur mille anni. Hæc est resurrectio prima. [6] Beatus & sanctus qui habet partem in resurrectione prima. in his secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei & Christi: & regnabunt cum illo mille annis.

Eze.39. a.2.

[7] Et cùm consummati fuerint mille anni, soluetur Satanas de carcere suo, & exibit, & seducet Gẽtes quæ sunt super quatuor angulos terræ, Gog, & Magog; & congregabit eos in prœlium, quorum numerus est sicut arena maris. C [8] Et ascenderũt super latitudinem terræ, & circuierunt castra Sanctorum, & ciuitatem dilectam.

[9] Et descendit ignis à Deo de cælo, & deuorauit eos. [10] Et diabolus qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis & sulphuris, vbi & bestia & pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. [11] Et vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cuius D conspectu fugit terra & cælum, & locus non est inuentus eis.

[12] Et vidi mortuos magnos, & pusillos stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vitę: & iudicati sunt mortui ex his quę scripta erant in libris secundùm opera ipsorũ.

[13] Et dedit mare mortuos qui in eo erãt; & mors, & infernus dederunt mortuos suos qui in ipsis erant, & iudicatum est de singulis secundùm opera ipsorum.

[14] Et infernus & mors missi sunt in stagnum ignis. Hæc est mors secunda.

[15] Et qui non inuentus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.

CAP. XXI.

Isa.65.c.17.&66.g.22. 2.Pet.3.c.13.

[1] ET vidi cælum nouum, & terram nouam. Primum enim cælum, & prima A terra abijt, & mare iam non est.

[2] Et ego Iohannes vidi sanctam ciuitatem Ierusalem nouam descendentem de cælo, à Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro suo.

[3] Et audiui vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus; & habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt: & ipse Deus cum eis erit eorum Deus.

Isai.25.c.8. Sup.7.d.17.

[4] Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum: & mors vltrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor B erit vltrà, quia prima abierunt.

Isa.43.c.19. 2.Cor.5.d.17. Sup.1.b.8. Inf.22.c.13.

[5] Et dixit qui sedebat in throno, Ecce noua facio omnia. Et dixit mihi, Scribe, quia hæc verba fidelissima sunt & vera.

[6] Et dixit mihi: Factum est, ego † α & ω, initium & finis. Ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ, gratis.

5 καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.

6 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν· ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη.

7 καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ· καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν γὼγ καὶ τὸν μαγὼγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον· ὧν ὁ 8 ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμ- 9 βολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ κατέφαγεν 10 αὐτούς. καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς 11 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτὸν, οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς.

12 καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἀνεῴχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἀνεῴχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔρ- 13 γα αὐτῶν· καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν αὐτῇ νεκροὺς, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

14 καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην 15 τοῦ πυρός· οὗτός ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος ἡ λίμνη τοῦ 15 πυρός. καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

κα΄.

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν. ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ παρῆλθε, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ 2 ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡτοιμασμένην, ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.

3 καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης, ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν.

4 καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

5 καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει μοι, γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοί εἰσι.

6 καὶ εἶπέ μοι, γέγονα τὸ α καὶ τὸ ω, ἀρχὴ καὶ τέλος· ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.

7 ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός.

8 τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις, καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις, καὶ φονεῦσι, καὶ πόρνοις, καὶ φαρμακοῖς, καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστι ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. 9 καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων, δεῦρο, δείξω σοι τὴν γυναῖκα, τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου. 10 καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ᾽ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην ἁγίαν ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ·

11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· 12 ἔχουσαν τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν· ἔχουσαν πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστι τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ. 13 ἀπὸ ἀνατολῶν πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βοῤῥᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς.

14 καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

15 καὶ ὁ λαλῶν μετ᾽ ἐμοῦ εἶχε μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς.

16 καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος· καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους δώδεκα χιλιάδων δώδεκα. τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί.

17 καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.

18 καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὅμοιον ὑέλῳ καθαρῷ.

19 καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος· ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος.

20 ὁ πέμπτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, σάρδιος· ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, χρυσόπρασος· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυσος.

21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕελος διαυγής.

22 καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίον.

23 καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον.

7 Qui vicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus: & ille erit mihi filius. 8 Timidis autem & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & C idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure, quod est mors secunda.

9 Et venit vnus de septem angelis habentibus phialas plenas septem plagis nouissimis, & locutus est mecum, dicẽs: Veni & ostendam tibi sponsam, vxorẽ Agni.

10 Et sustulit me in spiritu in montem magnum & altum: & ostendit mihi ciui- D tatem sanctam Ierusalem descendentem de cælo à Deo; 11 Habentem claritatem Dei: & lumen eius simile lapidi pretioso tanquam lapidi iaspidis, sicut crystallum.

12 Et habebat murum magnũ & altum, habentem portas duodecim: & in portis angelos duodecim, & nomina inscripta, quæ sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israel.

13 Ab Oriente, portæ tres: & ab Aquilone, portæ tres: & ab Austro, portæ tres: & ab Occasu, portæ tres.

14 Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim: & in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni.

15 Et qui loquebatur mecum, habebat mẽsuram † arundineam auream, vt metiretur ciuitatem & portas eius, & murum. (*marg.:* arundinem)

16 Et ciuitas in quadro posita est, & lon- E gitudo eius tanta est, quanta & latitudo: & mensus est ciuitatem de arundine †per stadia duodecim millia: & lõgitudo & altitudo & latitudo eius æqualia sunt. (*marg.:* aurea)

17 Et mensus est †murum eius centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis quæ est angeli. (*marg.:* muros)

18 Et erat structura muri eius ex lapide Iaspide: ipsa verò ciuitas aurum mũdum, simile vitro mundo.

19 Et fundaméta muri ciuitatis, omni la- F pide pretioso ornata. † Fundamẽtum primum, iaspis: secundum, sapphirus: tertiũ, chalcedonius: quartũ, smaragdus. (*marg.:* Et) 20 Quintum, sardonyx: sextũ, sardius: septimum, chrysolithus: octauũ, beryllus: nonum, topazius: decimũ, chrysoprasus: vndecimũ, hyacinthus: duodecimum amethystus.

21 Et duodecim portæ: duodecim margaritæ sunt, per singulas: & singulæ portę, erant ex singulis margaritis: & platea ciuitatis aurum mundum, tanquam vitrum perlucidum. 22 Et templum non vidi in G ea. Dominus enim Deus omnipotẽs templum illius est & Agnus. 23 Et ciuitas non eget Sole neque Luna, vt luceant in ea. nam claritas Dei illuminauit eam, & lucerna eius est Agnus. (*marg.:* Isai. 60. d. 19.)

24 Et ambulabunt Gẽtes in lumine eius: & reges terræ afferent gloriam ſuam & honorem in illam. 25 Et portæ eius nõ claudentur per diem. nox enim non erit illic. (Iſai. 60. c. 11.)

26 Et afferent gloriam & honorem gentium in illam. 27 Non intrabit in eam aliquid coinquinatũ, aut abominationem faciens & mẽdacium: niſi qui ſcripti ſunt in libro vitæ Agni.

CAP. XXII.

1 ET oſtendit mihi fluuium aquæ † vitæ, ſplendidum tanquam cryſtallum, procedentem de ſede Dei & Agni. (viuæ)

2 In medio plateæ eius, & ex vtraque parte fluminis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menſes ſingulos reddens fructum ſuum. & folia ligni ad ſanitatem Gentium.

3 Et omne maledictum non erit amplius: † & ſedes Dei & Agni in illa erũt, & ſerui eius ſeruient illi. 4 Et videbunt faciem eius: & nomẽ eius in frontibus eorũ. (ſed)

5 Et nox vltra non erit: & non egebunt lumine lucernæ, neque lumine Solis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos, & regnabunt in ſecula ſeculorum. (Iſai. 60. d. 20.)

6 Et dixit mihi, Hæc verba fideliſſima ſunt & vera. Et Dominus Deus ſpirituum prophetarum miſit Angelum ſuum oſtendere ſeruis ſuis quæ oportet fieri citò.

7 Et ecce venio velociter. Beatus qui cuſtodit verba prophetiæ libri huius.

8 Et ego Iohannes qui audiui, & vidi hæc. Et poſtquam audiſſem & vidiſſem, cecidi vt adorarem ante pedes angeli, qui mihi hæc oſtendebat: (Sup. 10. b. 10.)

9 Et dixit mihi, Vide ne feceris: conſeruus enim tuus ſum, & fratrum tuorum prophetarum, & eorum qui ſeruant verba prophetiæ libri huius. Deum adora.

10 Et dicit mihi, Ne ſignaueris verba prophetiæ libri huius. tempus enim prope eſt. 11 Qui nocet, noceat adhuc: & qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc: & qui iuſtus †, iuſtificetur adhuc: & ſanctus ſanctificetur adhuc. (eſt, iuſtitiam faciat)

12 Ecce venio citò, & merces mea mecum eſt, reddere vnicuique ſecũdum opera ſua. (Iſai. 41. b. 4. 44. a. 6. Sup. 1. b. & 21. b. 6)

13 Ego ſum α & ω, primus & nouiſſimus, principium & finis.

14 Beati qui lauant ſtolas ſuas †: vt ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, & per portas intrent in ciuitatem. 15 Foris canes & venefici, & impudici, & homicidæ, & idólis ſeruientes, & omnis qui amat & facit mendacium. 16 Ego Ieſus miſi angelũ meum, teſtificari vobis hæc in Eccleſiis. Ego ſum radix & genus Dauid, ſtella ſplendida & matutina. (in ſanguine agni)

14 καὶ περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν.

25 καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας. 26 νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν.

27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν, καὶ ποιοῦν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

κβ.

1 Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν καθαρὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ ἀρνίου.

2 ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοὺς τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.

3 καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. 4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

5 καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου· ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίζει αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 6 καὶ λέγει μοι, οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. 7 ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 κἀγὼ ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα, καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσον προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα.

9 καὶ λέγει μοι, ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου. τῷ θεῷ προσκύνησον.

10 καὶ λέγει μοι, μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν.

11 ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ 12 ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. ἰδοὺ ἔρχομαι ταχὺ, καὶ ὁ μισθός μου μετ᾽ ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ. 13 ἐγὼ τὸ α καὶ τὸ ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ 14 πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς 15 ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες, καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 ἐγὼ ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος τοῦ δαβίδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός.

17 ‡ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 ‡ μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτὰ, ἐπιθήσαι ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς ἑπτὰ πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

19 ‡ καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφέλοι ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

20 ‡ λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναὶ ἔρχομαι ταχύ· ἀμήν. ναί, ἔρχου κύριε ἰησοῦ.

21 ‡ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. ἀμήν.

Τέλος τῆς ἀποκαλύψεως.

17 ‡ Et Spiritus & sponsa dicunt, Veni. Et qui audit, dicat, Veni. Et qui sitit, veniat: & qui vult, accipiat aquam vitæ gratis. *Isa. 55. a. 1.*

18 ‡ Contestor enim omni audienti verba prophetiæ libri huius, Siquis apposuerit ad hæc: apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto.

19 ‡ Et si quis diminuerit de verbis libri prophetiæ huius: auferet Deus partem eius de libro vitæ, & de ciuitate sancta, & de his quæ scripta sunt in libro isto.

20 ‡ Dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam venio citò: Amen. Veni Domine Iesu.

21 ‡ Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. AMEN.

FINIS LIBRI APOCALYPSIS.

Nouum testamentum Græcè, Syriacè, & Latinè summa diligentia à Plantino excusum, Benedictus Arias Montanus, ex Philippi Catholici regis mandato Legatus, à se cum Complutensi & correctißimis alijs exemplaribus collatum, recensuit & probauit. Antuerpiæ Calend. Februariis, CIↃ. IↃ. LXXI.

B. Arias Montanus

ANTVERPIÆ EXCVDEBAT CHRISTOPHORVS PLANTINVS REGIVS PROTOTYPOGRAPHVS,

ANNO cIƆ. IƆ. LXXI. KAL. FEBRVARII.

ARIÆ
Montano
Biblia Sacra
Tom.... 5.